CONSILIORVM,
SIVE RESPONSORVM,
D. IACOBI MENOCHII
IVRISCONSVLTI PAPIENSIS,

Regij Ducaliſque Senatoris ac redituum extraordinariorum Regiæ Catholicæ Maieſtatis Præſidis Mediolanenſis,

DIVINI ATQVE HVMANI IVRIS PERITISSIMI;

Et nuper in Nobiliſsimi longeque omnium florentiſs imi Gymnaſii Patauini matutina ſede Iuris Cæſarei Interpretis eminentiſsimi.

Liber Vndecimus.

NVNC PRIMVM IN LVCEM EDITVS.

Cui præter particularem eius Indicem, generalem etiam addidimus, qui complectitur ea omnia quæ notatu digna in ipſis duodecim Conſiliorum Libris leguntur, alfabetico ordine in ſtudioſorum comodum & graciam in vnum collectus.

CVM PRIVILEGIO.

VENETIIS, MDC IX.

Apud Hæredem Hieronymi Scoti.

Cum Superiorum licentia.

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO ATQVE EXCELLENTISSIMO D. D. IOANNI FERNANDEZ DE VELASCO

COMESTABILI CASTELLAE ETC.

PRO REGIA CATHOLICA MAIESTATE
in ſupremo rerum Italicarum Conſilio
Præſidi meritiſſimo.

Joannes Menochius felicitatem precatur.

PRODIT Iacobi Menochij vltimus, aut proximus à poſtremo ingenij fœtus; huic vel ante ipſum lucis aditum paterna ope, curaque adempta, te potiſsimum tutorem aſciſcerem, cuius in tutela genitor ipſe, eiuſque liberi fuiſſent, niſi de mancipio tibi deſtinando, cui tutorem quæri, nec iura ſinunt, nec tua dignitas patitur, ageretur. Nam maxima tua in ſe viuum, ac ſpirantem promerita, quæ minus aſſequi pater valuit, proſequi certè potuit obſequio, labore, diligentia, ſtudio, tui, qua nemini cedebat, obſeruantia, ſed quæ ampliſsima in mortuum contuliſti, niſi hanc tibi ſobolem perpetuo deuinctam ſeruitio tradat, in qua ſolum apud mortales viuit, perſoluere nulla ratione poteſt. Quod ſi filio in ſeruitutem addicto ſe patres ab inopia, atque egeſtate permiſſu Imperatorum vendicant; cur non item ab ingrati animi labe? cur plus incolumitati parentum, quam eorumdem officio? cur plus corpori, quam animo tribuatur? Hunc igitur Præſidis Menochij poſthumum non iam tuæ fidei committo, atque commendo. Sed tum ipſius nomine, tum meo, qui natura filius, voluntate hæres eiuſdem animi, debitique ſuccedo vicarius, amplitudini addico, & mancipo. Quamquam nulla melior huic natiuo ſeruo potuit accidere commendatio, quam ſi Dominum COMESTABILEM CASTELLAE IOANNEM FERNANDVM nanciſcatur. Vale.

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX TAM VERBORVM QVAM RERVM INSIGNIVM QVAE IN VNDECIMO CONSILIORVM LIBRO D.Iacobi Menochij continentur.

A

AB, dictionem ſumi duobus modis.conſ.1059. num.1
Abolitionem generalem criminum, non trahi ad crimen leſæ maieſtat. conſil.1007. num.10
Abſentiam voluntariam excludere reſtit.in integr.conſ.1081.n.16
Acceſſoriam dici ceſſionem, quæ accedit vẽditioni. conſ.1095. num.15
Accreſcendi ius ceſſare vbi ille cui pars fuit legata eam acquiſiuit.conſ.1008.n.5
Accreſcendi ius ceſſare portione a legatario acceptata.cõſ.1008. conſ.1008.n.6
Accreſcendi ius ceſſare cum bona ſunt extra territorium ſtatuentium.conſ.1021.n.7
Acreſcendi ius ceſſare vbi quis venit aduerſus probibitionem iuris.conſ.1065.n.14
Accreſcendi ius impediri taxatiua.conſ.1069.n.18
Acquiſitionis nomine venire ſucceſſionem.conſ.1089.n.26
Actionem ad debitum eſſe eius naturæ cuius eſt exactio. conſil. 1007.n.111
Actiones omnes vtroque iure tolli ann.40.conſ.1050.n.1
Actiones transferri non poſſe ſine ceſſione.conſ.1095.n.15
Actorem proprie dici eum qui ſine mandato bona pupilli adminiſtrauit.conſ.1085.n.1
Actorem non habere actionem executiuam.conſ.1085.n.2
Actorem perinde ac tutorem teneri de amiſſis. conſ.1085.n.3
Actum geſtum ab inhabili ex lege nullum eſſe.conſ.1021.n.1
Actum omnem requirere tria, poteſtatem, voluntatem, formam. conſ.1007.n.59
Addere aliud eſt a reformare conſ.1048.n.6
Adminiſtrationem poſſe diuidi alternis annis. conſil.1094. numero 6
Adminiſtrationem feudi poſſe diſpoſitione teſtatoris ad vnũ deferri.conſ.1094.n.7
Adminiſtratoris bonorum pupillæ eſſe bona ipſi pupillæ obligata. conſ.1085.n.9
Adoptio non tribuit ius ſanguinis.conſ.1029.n.24
Adoptiuum non dici primogenitum.conſ.1029.n.25
Adoptiuum non ſuccedere in feudalib.conſ.1029.n.26
Adoptiui non vocati non faciunt deficere conditionem. conſil. 1029.num.3
Adoptiuo plus poſſe relinqui quam legitimo. cõſ.1026.n.7.8.ſalua legitima.ſed contra n.10.& 19.
Adulterij exceptionem non poſſe hæredes opponere.conſil.1080. num.12
Aeſtimationem melioramentorum fieri ſecundum tempus reſtitutionis rei.conſ.1032.n.21
Aetatem minorem probari ex eo quia aduerſarius citat tamquã minorem.conſ.1074.n.18
Affectionem ſingularem erga inſtitutum ſecundo teſtamento habere vim derogatoriæ prim.conſ.1093.n.15
Affirmatiua potentiorem eſſe uniuerſalem negatiuã.conſ.1007. num.24
Agnationem conſeruari a maſculis.conſ.1006.n.13
Agnationis conſeruandæ reſpectum eſſe valde cõſiderabile.conſil.1036.n.15.16
Agnationis & familiæ conſeruandæ rationem operari in caſibus a iure diſpoſitis.conſ.1028.n.29
Agnationis rationem vbi teſtator voluit haberi, fœminas non includi nomine deſcendentum.conſ.1002.n.27
Agnationis rationem & prædilectionem arguitur teſtatorem vocaſſe etiam collaterales.conſ.1071.n.12
Agnato nocere fellomam agnati qui deceſſit cum filijs. conſil. 1080.n.17
Agnati fellonia decedentis ſine filijs aperiri viam agnato.conſil. 1080.n.18
Agnatis vocatis cenſeri excluſas fœminas. conſil.1006.nu.16
Agnatos tranſuerſales admitti ad feudum conceſſum iure auiti pro ſe deſcendentibuſque ſuis & ſucceſſoribus. conſil.1041. num.14
Alienare probibitum non poſſe vtile transferre, nec facere actũ quo ad eum perueniatur.conſ.1013.n.18
Alienare prohibitum prohiberi vſumfructum conſtituere.conſil. 1032.n.13
Alienare prohibitum, prohiberi inſtituere ſororem nuptam extra familiam.conſ.1032.n.14
Alienare prohibitam poſſe inſtituere ſororem nuptam in familia. conſ.1032.num.17
Alienare prohibitum, & ita teſtari non prohiberi.conſil.1081. num.7
Alienare rem hæredis ipſius poſſe teſtatorem. conſil.1094. numer.24.25
Alienari prohibitum non prohiberi donare ob benemerita æquiualentia.conſ.1003.n.60.contra n.59
Alienare eum qui transfert directum.conſ.1023.n.15
Alienantem fideicommiſſum amittere omne ius ſuum. conſil. 1099.n.24
Alienationem non impedire iuramentum.conſil.1003.n.40
Alienationem vrbis non reſeruata ſuperioritate non valere.conſil.1003.n.59
Alienatione generaliter probibita non prohiberi hæredis inſtitutionem.conſ.1081.n.2
Alienatione probibita poſſe tamen alienari ob benemerita. conſ. 1003.n.50
Alienatione probibita deſcendentibus vocatis a teſtatore non cẽſeri grauatos reſtituere niſi proprijs filijs. conſil.1012.numero 9
Alienatione probibita, prohibetur quoque teſtamentum. conſil. 1029.n.4
Alienatione probibita quouis modo, titulo vel cauſa, probiberi ſucceſſionem ab inteſtato.conſ.1029.n.5
Alienatione probibita adiecta cauſa, nõ poſſe inſtitui extraneum alias ſuccedentem.conſ.1029.n.6
Alienatione probibita quia teſtator velit perpetuo bona manere in agnatione, non poſſe inſtitui extraneum alias ſuccedentem. conſ.1029.n.7.8
Alienatione ſimplici bonorum fideicommiſſo grauatorum licet facta generalibus verbis, non prohiberi ſucceſſionem ab inteſtato, aſſerere, eſſe contra communem.conſ.1029.n.11
Alienatione probibita vt bona conſeruentur in familia inferri fideicommiſſum.conſ.1031.n.8
Alienatione probibita, non ſequi factam reciprocam.conſ.1056. num.29
Alienatione probibita non probiberi hypotecham. conſil.1089. num.11.12
Alienatione probibita dici prohibitum omnem actum dominij tranſlatiuum.conſ.1099.n.19

Alienationes redituum cameræ debẽt fieri per ſubhaſtationem. conſ.1096.n.5
Alienationis nullæ ob ſolemnitatis defectum, diem, eius validitatis incipere ab approbatione facta per maiorem ætate. conſil.1075.n.6
Alienationis pœnam non habere locum niſi tranſlato dominio. cõſil.1089.n.20
Aditionem eſſe neceſſariam, vt dicatur in hæredem tranſlatum dominium.conſ.1089.n.21
Alienationis prohibitionem repetitam inferre fideicommiſſum. conſ.1032.n.11
Alienatione prohibita prohiberi locationem ad longum tempus. conſ.1032.n.12
Alienationis prohibitionem non extendi.conſ.1022.n.7
Alenationis prohibitiones geminatas inferre fideicommiſſum.cõſil.1051.n.3
Alienationis prohibitionem factam ne bona exeant de familia ſimplicem non eſſe ſed cum cauſa.conſ.1029.nu.9.10
Alienationis realem prohibitionem a teſtatore factam trãſire ad quoſcunque.conſ.1006.n.48
Alienationum ſimplicẽ prohibitionem nihil operari in teſtamentis.conſ.1081.n.1
Alimenta filiæ nuptæ patrem non tenenti præſtare.conſil.1079.num.23
Alimenta viduæ imminuere fructus ex fundo dotali. conſ.1013.num.13
Alimentorum cauſa ad modicum tempus licet mendicantibus capere.conſ.1014.n.34
Aliquo, dictionem eſſe vniuerſalem.conſ.1007.n.26
Alternatiua vim eſſe tribuere arbitrium faciendi alterũ ex duobus.conſ.1100.n.3
Amari magis cognitos quam incognitos præſumi. conſil.1029.num.19
Annales fide dignorum ſcriptorum probare.conſil.1003.numero 81
Annonæ cauſa & inopia poſſe cogi dominos vendere potius ſuis quam exteris.conſ.1061.n.25
Annonæ tẽpore dominis opidanos in annona ex prædijs in ſuis territorijs nata præferri.conſ.1042.n.23
Annonam in oppidum vt ſubditi deferant cogi poſſe.conſ.1042.num.3
Appellare poſſe a ſecunda ſententia reſpectu additionis. conſilio 1048.n.5
Appellare qui poteſt nec appellat dicitur contumax.conſ.1044.num.5
Appellantem ab vno tantum ex duobus capitibus, ſentire alterũ probare.conſ.1038.n.2
Appellationi in dubio defferendum.conſ.1074.n.3
Appellationem calumnioſam non admitti nec remiſionem. conſil.1043.n.7.8
Appellationem dari in caſu decreti Mediolani de contituanda poſſeſſione quoad vtrumque effectum.conſ.1073.n.18
Appellationem friuolam non retardare executionem. cõſ.1049.num.1
Apprehenſionem nullam non poſſe confirmari. conſ.1073.n.11
Appellationi renunciat qui ſoluit.conſ.1049.n.3
Apoſtillas arguere falſum.conſ.1004.n.21
Approbantem, de nullitate diſpoſitionis poſtea non excipere.conſil.1094.n.17
Arbitrium declarandi legati quantitatem, in ſubſidium dari iudici.conſ.1067.n.15
Arbitrium boni viri ſignificare verba, ſempre che piacera.conſ.1067.n.6
Argumentum a feudo ad fideicommiſſum valet. conſ.1036.n.3
Argumentum a ſimili valet, vbi ſimilitudo eſt in puncto.conſil.1014.n.27
Argumentm a ſtatuti diſpoſitione ad teſtamentum valere. conſ.1083.n.17
Arrogatus non ſuccedit in feudo.conſ.1029.n.32
Articulus emergens eſt eiuſdem naturæ cuius eſt cauſa. conſilio 1074.num.14
Aſtendentem Mediolani poſſe plus vni fœminæ relinquere cum extant maſculi & fœminæ.conſ.1097.n.10
Aſcendentem poſſe Mediolani ſtatuto non obſtante plus vni fœminæ quam maſculo relinquere conſ.1097.n.12
Aſcendentem poſſe plus maſculis quam fœminis relinquere ex ſtatuto Modiolani.conſ 1097.n.13
Aſcendentem ex ſtatuto Mediolani poſſe plus uni maſculo quã fœminę relinquere.conſ.1097.n.15
Aſſertionem factam in inſtrumento eſſe expreſſam confeſſionem, & tacitam quæ in cedula inſerta inſtrumento. conſil.1046.num.1
Aſſertiones principis de ſuis rebus præiudicare ſucceſſori. conſil.1007.n.01
Aſſertioni dicentis ſtari in his quæ pendent ab animo.cõſ.1031.num.3
Atramenti diuerſitatem arguere falſum conſ.1004.n.23
Autem dictionem eſſe aduerſatiuam tam iuris quam facti.conſil.1061.n.46
Authen.contra rogatus.ex §.nobis.de reſt.declarata.conſ.1091.num.1
Auth.res quæ. C.commu.de leg.eſſe ſubſidiariam. conſil.1018.num.9
Auo dicente ſe dotare ex bonis ſuis neptem, cẽſeri intuitu neptis id dicere.conſ.1037.n.16
Auunculum comparatiue ad ſororem dici extraneum.conſ.1073.num.9

B

Bannitum capitaliter Genuæ non poſſe teſtari ex diſpoſitione ſtatutorum Genuæ.conſ.1055.n.1
Bannitum effici hoſtem ciuitatis a qua bannitur. conſ.1055.numer.2
Bannitum cenſeri priuatum commodis iuris communis, cum impune poteſt offendi ex ſtatuto.conſ.1055.n.5
Bannitum in ære & perſona priuari beneficijs iuris communis. conſ.1055.num.6
Bannitum in ære & perſona non admitti ad ſucceſſionem. conſil.1055.n.7
Bannitum per iuſtitiam reſtitutum recuperare omnia. cõſ.1055.num.8
Bannitum ex gratia reſtitutum, non eſſe ſimpliciter aſſerendum recuperare omnia, ſed plures caſus diſtinguendos. conſ.1055.num.9
Benemerita excludere exceptionem læſionis.conſ.1095.n.21
Benemerita extare probari ex coniecturis & aſſertione donantis. conſ.1003.n.79
Benemerita probari diuturnitate.conſ.1003.n.80
Benemerita probari aſſertione principis donantis.conſ.1003.numer.77.78
Benemerita ſalutis redemptionis non poſſe æſtimari. conſ.1003.num.64
Bartoli opinio circa illa verba, nil amplius petat.ex l.iurſiurandi.§.ſi liberi.ff.de op.lib.declarata.conſ.1005.n.44
Bello iuſto capta eſſe capientis.conſ.1003.n.14
Beneplacitum in conceſſione principis ſignificare perpetuum.conſil.1033.n.25
Beneplacitum ſignificare arbitrium boni viri. conſil.1033.numer.26
Bona delinquentium iure communi non confiſcari. conſil.1007.num.41
Bona eſſe acceſſoria ad perſonam.conſ.1087.n.17
Bona præſumi eſſe ſita in territorio vbi habitat is, qui ea poſſidet. conſ.1087.nu.18

C

Caducatam partem tranſire ad ſubſtitutos cum eodem onere.conſ.1069.n.13

Caducitatis

Caducitatis proteſtandæ ius non tranſmitti.conſil.1080.n.10
Calumniam in iudicio præſumi in eo qui non facit ſibi incumbentia, et qui iudicium differt.conſ.1044.n.9.10
Cancellationes arguere falſum.conſ.1003.n.21
Canone toto non ſoluto emphiteutam cadere in commiſſum. conſ. 1068.n.11
Cap.ad decimas.non habere locum cum conſtat præſumptiue ſpoliatum non vſurpare.conſ.1002.n.36
Cap.1.tit.an agnatus & filius.interpretatio.conſ.1064.n.6
C.reintegranda.verba illa, quacunque conditione.declarata.conſ. 1050.n.8
Carceris metu facta ratificari poſſe.conſ.1003.n.87
Caſtrenſis facilitas in reſponſis,notata.conſ.1066.n.6
Caſtrum eſt ciuitatis membrum.conſ.1032.n.24
Caſtrum Landriani fuiſſe redemptum a Camera.conſ.1096.n.7
Caſtrum præſumi allodiale.conſ.1023.n.2
Caſtro translato transferri regalia.conſ.1007.n.23
Caſu,dictio, eſt reſtrictiua.conſ.1036.n.11
Caſum omiſſum haberi pro omiſſo cũ eſt eadem ratio.cõſ.1063. num.3
Cauſam iuſtam intereſſe ſubeſſe, probare debet allegans. conſil. 1027.n.7
Cauſam ſubeſſe probandum eſſe, cum aliquid conceditur ob cauſam.conſ.1047.n.10
Cauſam vel leuem excuſare a dolo.conſ.1027.n.10
Cauſæ proximæ et remotæ eandem eſſe diſpoſitionem.conſ.1082. num.4
Ceſſionem actionum ex ſtatuto Mediolani fieri ſolemnibus. &c. conſ.1095.n.15
Ceſſionem acceſſoriam fieri ſine ſolemnitatib. conſ.1095.n.15
Ceſſionem factam in potentiorem præſumi fictam. conſil.1098. num.29
Ceſſionem præſumi ſimulatam ex tenui pretio.conſ.1098.n.32
Ceſſionem redditũ dici perfectam ſtatim quod ceſſionarius percipit reditus.conſ.1007.n.117
Ceſſionibus lucratiuis rogandus notarios Mediolani ſolere adhibere duplex iuramentum.conſ.1077.n.3
Citationem non eſſe neceſſariã cũ poſſeſſor ignoratur.conſ.1073. num.16
Ciuem creatum intelligi ſi habitat & onera ſuſtinet.conſ.1060. num.53
Ciuem dici Cremonenſem,qui ortus eſt ex parentibus Cremonenſibus.conſ.1086.n.2
Ciuem diuerſorum locorum quem eſſe poſſe. conſ.1060.num.55. ſed contra.n.75.& ſeq.
Ciuem ex priuilegio licet non ſuſtineat onera non deſinere eſſe ciuem. conſ.1060.n.45
Ciuem ex priuilegio in omnib. & p omnia intelligi quoad ea quæ ciuitas poteſt concedere.conſ.1060 n.11
Ciuem facere creationem & adoptionem.conſ.1060.n.8
Ciuem frui priuilegijs cum maiori parte anni habitat.conſ.1060. num.53
Ciuem haberi & eſſe differre.conſ.1060.n.6
Ciuium interpretatione intelligi originarios. conſ.1060.n.3
Ciuem non ſuſtinentẽ pondus oneram eſſe foreſi ſimilem. conſil. 1060.n.46
Ciuem nulla alia ratione eſſe niſi poteſtate decernendi ex Ariſtotele.conſ.1060.n.49
Ciuem pluribus modis dici.conſ.1060.n.71
Ciuem Romanum olim fuiſſe qui domicilium et tribum habebat. conſil.1060.n.51
Ciues a municibus differre.conſ.1060.n.38
Ciues deſerentes ciuitatem perdere commoda.conſil.1060.num. 79.80
Ciues dici proprie ex vico.conſ.1060.n.31
Ciues eſſe opidanos & qui in vico.conſ.1007.n.85
Ciues non eſſe,non ſuſtinentes onera.conſ.1060.n.33.34
Ciues proprie dici ſuſtinentes onera.conſ.1060.n.42
Ciuitatem munitam ad confinia non poſſe donari. conſil.1003. numero58
Ciuitati conceſſum & opidanis eſſe conceſſum.conſ.1007.n.88.
Ciuilitatem eſſe ius vniuerſale.conſ.1060.n.50
Ciuilitatem in iure ſitam eſſe in oneribus ſertndis.conſ.1060.numer.54
Ciuilitatem originariam non amitti.conſ.1060.n.73.& 78
Ciuilitatem tribus modis conſiderari.conſ.1060.n.57
Clauſula, decedentibus omnibus maſculis. addendum ſine filijs. conſ.1040.n.10.11
Clauſula volo hoc teſtamentum valere omni meliori modo quo valere poteſt, operari ut valeat tamquam nũcupatiuum.conſ. 1062.n.1
Clauſulam derogatoriam non tollere ea de quibus ſpecialis fieri debet mentio.conſ.1096.n.15
Clauſulam,de tutti li beni di qualunque ſorte, eſſe vniuerſalem, & complecti etiam feudalia, conſ.1094.n.43
Clauſulam generalem tolli alia generali.conſ.1093.n.4
Clauſulam illam nil operari, ſi non valet vt teſtamentum valeat vt donatio.conſ.1093.n.16
Clauſulam in illis modis, formis, conditionibus.in teſtamentis ſignificare teſtatorem voluiſſe qualitatem, formam & modum primæ diſpoſitionis eſſe in ſecunda repetitam ſine terguerſatione.conſ.1082.n.25
Clauſulam in teſtamento poni ſolitam,quod valeat iure donationis,intelligi vbi inſtitutio nõ ſortiatur effectum. conſil.1093. num.16
Clauſulam in omnibus & per omnia, oſtendere exequutionem. conſ.1082.n.23.24
Clauſulam non obſtante quocunque alio teſtamento habere vim ſpecialis derogationis.conſ.1093.n.10
Clauſulam, omnino ſortiatur effectum,adiectam legato & diſpoſitioni operari vt omnino debeatur. conſil.1032. numer.24. & 25
Clauſulam,pro expreſſis,operari ſpecificam derogationem & mẽtionem.conſ.1003.n.47.48
Clauſulem, ſaluo vt infra,eſſe reſtrictiuam. conſil.1020.numero 18
Clauſulam,ſaluo vt infra, differre a dictione infraſcriptis.conſil. 1020.n.42
Clauſulam,ſine alterius præiuditio ſubintelligi in principum conceſſionib.conſ.1033.n.21
Clauſulam ſi deceſſerit ſine filijs, intelligi de ſuo corpore natis,licet non exprimatur.conſ.1066.n.5
Clauſulã ſi ſine filijs,intelligi maſculis ex coniectura.conſ.1070. n.3.contra n.4
Clauſulam ſpecialem derogatoriam tolli ſecundo teſtamento in quo fit mentio primi.conſ.1093.n.6
Clauſulam ſpecialem tolli ſpeciali.conſ.1093.n.5
Clauſulam ſpecialis derogationis eſſe eam, dicta in primo teſtamento, volo ſic in ſecundo pro expreſſis haberi.conſil.1093. num.12.13
Clauſulam, ſuper omni & toto, ſuperuacuam ex imperitia notarij in caſu.conſ.1037.n.11
Clauſulas derogatorias teſtamenti concipi ſimpliciter generalib. uerbis,ſolum ſpecialib.et ſpãlib.cum qualitate.conſ.1093.n.3
Clauſulam uulgariter,pupillar.et per fideicom.excludere prſum ptionem teſtatorẽ voluiſſe facere ſolũ vulgarẽ.conſ.1010.n.5
Clauſulã vulgariter, pupillariter et per fideicommiſſum, grauare fideicommiſſ.ſucceſſiue reſtituere.conſ.1053.n.7
Clauſulam vulgariter,pupillar. & p fideicommiſsũ operari ſuum effectũ eueniente caſu ſingularum ſubſtitutionum. conſ.1088. num.4.5
Clericos teneri conferre pro cuſtodia vrbis.conſ.1047.n.19
Clericos exemptos ab oneribus ordinarijs & extraordinarijs teneri ex ea re quæ eis proſit.conſ.1047.n.24
Codicillos dici licet in eis inſtituatur hæres. conſ.1020.n.3. contra num.7
Codicillos dici teſtamentum.conſ.1020.n.5
Codicillos non eſſe, licet teſtator eos ita vocet,in quib.adeſt hæredis inſtitutio, & ſeptem teſtes.conſ.1020.n.8.9
Codicillos ſuſtineri vt teſtamentum cum non adeſt alius grauatus

tus qui reſtituat.conſ.1020.n.13.& 14
Codicillis confirmato teſtamento priore cenſeri omnia quæ in eo ſunt valida.conſ.1020.n.37.& 38
Codicillis tolli tantum diſpoſita in teſtamento, reliqua ſecus.conſil.1069.n.27
Codicillarem clauſulam ſignificare codicillantem voluiſſe teſtari. conſ.1020.n.17
Codicillarem clauſulam inducere fideicommiſſum.conſ.1053.n.8
Codicillarem clauſulam ſuſtinere teſtamontum in vim fideicommiſſi.conſ.1062.n.15
Codicillarem clauſulam obliquare verba directa.conſil.1071.numero 10
Cognitionem cauſæ fieri citatione partium, iurium productione, terminorum aſſignatione, teſtium receptione. conſil.1031.numero 10
Cognatos excludi quandoque interuentu matris.conſ.1036.n.9
Colonus exemptorum gaudet immunitate dominorũ. conſ.1060.num.82.83
Colonos eccleſiæ immunes eſſe pro portione. conſ.1060.n.84
Coloni exempti colentes prædia non exemptorum non ſunt pro eorum fructibus exempti.conſ.1060.n.85
Colorare poſſeſſionem ſignificare probare titulum eius prima fronte iuſtum.conſ.1002.n.32
Colorari poſſeſſionem & iuſtificari prima facie patientia Principis.conſil.1002.n.35
Collectiua nomina iuſta verba ſucceſſiui temporis in ſubſtitut. arguere fideicom.conſ.1010.n.2
Collectiuum nomen in fideicommiſs. inferre reciprocam ſubſtitutionem, non vulgarem ſed fideicommiſſariam. conſil.1071.numer.18.19
Collectas poſſe imponi forenſibus pro bonis in territorio imponentium.conſ.1060.n.103
Comitis Palatini legitimationem factam non vocatis agnatis valere ſi habet hoc ius.conſ.1098.n.9
Comitis Palatini legitimationẽ ualere perinde ac domini directi. conſ.1098.n.5
Comitem Palatinum legitimare ſine licentia Senatus volente patre.conſ.1206.n.35
Comitatus feudi diuiſionem hæredem impugnare non poſſe.conſ.1094.n.19
Comitatiuos et diſtrictuales propriè nõ eſſe ciues.cõſ.1060.n.30
Comitatiuos ſuſtinere maiora onera ciuib.conſ.1060.n.32
Commoditatem ſpectantem patri ſuper bonis filij extingui morte filij.conſ.1022.n.19.20
commutationem in alios vſus pios requirere ſolum maioris partis conſenſum.conſ.1025.n.18
Compendioſam complecti vulgarem, pupill.& fideicõmiſſariam. conſ.1088.n.3
Compendioſam continere fideicommiſsũ.conſ.1010.n.14
Compendioſam eſſe illis verbis.& deficiente linea N.volo hæreditatem meam ire ad M.conſ.1062.n.8
Compendioſam fieri ex uerbo quandocumque.conſ.1010.n.13
Compendioſam ſubſtitutionem dici illam, & poſt mortẽ F.ſubſtituo G.conſ.1062.n.4
compendioſam ſubſtit.arguere filios poſitos in conditione fuiſſe uocatos.conſ.1024.n.8
Compenſare voluiſſe teſtatorem, qui iuſſit filio ne plus relicto petat.conſ.1005.n.34
Compenſari in dote non deberi legatum a patre relictum. conſil.1005.n.43
Compenſandi animo cenſeri factum legatum cum hæres debet. conſ.1005.n.49
Compenſationem non fieri fructuum cum ſorte in cauſa dotis.conſil.1002.n.48
Compenſationem non fieri fructuum cum ſorte in pignore quod vaſallus dedit domino.conſ.1002.n.49
Compenſationem non fieri redditũum cum ſorte quando reditus donatur.conſ.1002.n.47
Compenſandos reditus in ſortem. conſil.1002.numer.45.fallit.num.ſeq.
Competentiam ipſum iudicem cognoſcere.conſ.1045.n.3
Competentiam ſiniri morte alterius ex compromiſſ.n ijs. conſil.1074.n.9
Conceſſionem factam inſolidum, oſtendere particulas, item, idem, & ſimiles.conſ.1068.n.3
Conceſſioni factæ patri etiam pro filijs non poſſe patrem præiudicare.conſ.1088.n.42.& 43
Confœderationem parem fieri illis verbis, habere vtrinque amicos communes & inimicos pro inimicis.conſ.1042.n.15
Confœderatum non trãſferre iuriſdictionem in eum quo cum fœdus facit.conſ.1042.n.9
Confeſſionem non transferre dominium.conſ.1095.n.29
Confeſſione partis rem fieri claram.conſ.1004.n.16
Confirmationem in reliquis, non ſolere poni niſi in fine exceptionum.conſ.1020.n.40.41
Confiſcari non poſſe bona iure communi.conſ.1007.n.41
Conformem dici ſecundam ſententiam addentem primæ quod non addita.conſ.1074.n.2
Conditio impoſſibilis vitiat legatum.conſ.1014.n.32
Conditionis nomen ſignificare qualitatem perſonarum.cõſ.1060.num.18
Cõditionis temporis ſenſum, referri potius ad qualitatem amiſſionis, quam ad quantitatem temporis. conſ.1050.n.9
Conditione fideicommiſſi pendente, non currere præſcriptionem. conſ.1035.n.9
Conditione non impleta ab initio reſolui.conſ.1004.n.4
Conditione ſine filijs deficiente, fideicommiſsum expirat. conſil.1017.n.8
Conditionem adiectam legato adempto vni, & poſt alterio teſtamento translato in alium non cenſeri repetitum. conſil.1020.num.30
Conditionem adiectam inſtituto non præſumi repetitam in perſona ſubſtituti.conſ.1006.n.39
Conditionem adiectam vni perſonæ, non cenſeri repetitam in ſubſtitutum.conſ.1017.n.9
Conditionem declarandi infra duos menſes duo habere, primo vt declaretur, ſecundo vt intra menſem. conſil.1004.nu.35
Conditionem eſſe ad vnguem ſeruandam.conſ.1069.n.6
Conditionem ex lege perpetuam dici.conſ.1050.n.23
Conditionem ex lege tolli 30.annis.conſ.1050.n.24
Conditionem implendam eſſe ſine interpellatione. conſil.1004.num.5
Conditionẽ ita ſcriptam, & decedentibus omnibus ipſis maſculis &c.deficere ob exiſtentiam filiæ.conſ.1070.n.11
Conditionem non videri repetitam cum teſtator limitate loquitur.conſ.1017.n.10
Conditionem perfectam dici ſimpliciter.conſ.1007.n.113
Conditionem poſitam in priore teſtamento non cenſeri repetitam in ſecundo.conſ.1020.n.35
Conditione qua quis inſtitueret Ieſuitas ne alienent fore turpem. conſ.1014.n.29
Conditionem quæ non euenit, defeciſſe & nõ extitiſſe.conſ.1063.num.13
Conditionem quæ euenit extitiſſe, quæ non euenit appellari defectum conditionis.conſ.1063.n.14
Conditionem ſiue modum adiectum donationi vt valeat niſi fuerit per ſcripturã reuocata, efficere eam donationem eſſe cauſa mortis.conſ.1093.n.26.27
Conditionem, ſi ſine liberis, nõ intelligi de fœminis.conſil.1040.numero 13
Conditionem ſi ſine filijs, deficere ſuperſtite filia, cum teſtator nullam agnationis rationem habuit.conſ.1070.n.5
Conditionem ſi ſine liberis deficere ſuperſtite filia. conſil.1070.num.2
Conditionem vires ſuas ſeruare ad excluſionem vltimi ſubſtituti, quãdo adiecta eſt gradui qui repugnat clauſulæ.conſ.1088.num.21
Conditiones in teſtamentis quæ obligant ad vota violandum turpiſſimæ.conſ.1014.n.33
Conditionale eſſe legatum factũ ſi hæres voluerit, vel ipſe legatarius.

Digitized by Google

uius.conſil.1067.num.10
Conditionale eſſe legatum quod ſit, cum placuerit executoribus. conſ.1067.n.2.contra n.9
Conditionem non cenſeri repetitam in ſecundo legato in eodem teſtamento vel codicillis.conſ.1020.n.31
Conditionale non dici legatum cum tempus ſoluendi adijcitur executioni ad antea diſpoſita.conſ.1052.n.10
Coniunctus dici ſaltem verbis ſubſtitutus per quotas.conſ.1069.num.19
Coniunctos re & verbis inſtitutos ſub portionum nomine.conſil.1069.n.20.& 21
Coniunctos verbis quibus ita legatur, Caio & Seio lego fundum Sempronianum æquis portionib.conſ.1008.n.2
Coniunctos re et verbis dici quibus legatur ita, v.g.Caio & Sempronio lego fundum Sempronianum.conſ.1008.n.3
Coniunctos re tantum dici, quibus vna eademque res legatur.conſil.1008.n.1
Coniunctos re et verbis dici per verba, l'altra metà vadi alli mei heredi & reſiduarij.conſ.1069.n.14
Coniunctos re & verbis habere portiones caducatas.conſ.1069.num.15.& 16
Coniunctionem non dari nec re nec verbis, vbi poſt vocationem teſtator diuiſit portiones.conſil.1069.num.17.ſed contra numer.19
Correctionem in continenti non præſumi nec in legibus nec in teſtamento.conſ.1060.n.97
Correctionem in teſtamentis etiam incontinenti præſumi, ne diſpoſitio reddatur inutilis.conſ.1059.n.4
Correctionem legum non fieri niſi expreſſe.conſ.1060.n.87
Correctionem legum non fieri ſolere ſine præfatione. conſ.1060.num.89
Conſenſum agnatorũ proximiorum in agnatione feudi nocere remotioribus.conſ.1094.n.28
Conſenſum alienationis vocati ad fideicommiſſum in caſu alienationis, ſibi non nocere.conſ.1051.n.19
Conſenſum domini non eſſe neceſſarium cum de feudo diſponitur in vocatum in inueſtitura. conſ.1094.n.16
Conſenſum domini induci ex ſcientia quod teſtatar reliquit vni feudum.conſ.1094.n.17
Conſenſum domini non eſſe neceſſarium cum de feudo diſponitur ad commodum vocati. conſ.1094.n.32
Conſenſum maioris partis non ſufficere, vbi de commodis ſingulorum agitur.conſ.1025.n.14
Conſenſum maioris patris ſufficere cum agitur de euidenti vtilitate vniuerſitatis.conſ.1025.n.19
Conſenſum maioris patris adminiſtratorum requiri in commutanda diſpoſitione.conſ.1025.n.16
Conſenſum patri filium adhibuiſſe ſecundo nubenti tria oſtendére.conſ.1079.n.2
Conſenſum præſtitum alienanti fideicommiſſum non nocere vocato ignoranti ſubeſſe.conſ.1051.n.20.& 21
Conſenſiſſe dici agnatos legitimationi ex quo per quadriennium non contradixere.conſ.1098.n.8
Conſentientem alienationi rei ſuæ ius ſuum amittere.conſ.1095.num.23
Conſentientem alienationi fideicommiſſi ad quod erat vocatus, eueniente caſu ius ſuum amiſiſſe.conſ.1099.n.25
Conſignare oportet rem gabellæ vt ſciatur an ſit exempta.conſ.1061.n.12
Conſtitutio Mediolani de iure & priuilegio fiſci. c.nulla. declarata.conſ.1096.n.25
Conſtitutiones nouas generalibus verbis conceptas derogare antiquis quoad ſubditos non autem principem. conſil.1096.numero 17
Conſtitutionis Mediolani tit.de pœnis.cap.collegijs.§.ſi cõtingat. declaratio.conſ.1089.n.1
Conſtitutum operari acquiſitionem poſſeſſionis.conſil.1095.numero 12
Conſtituto ficte transferri dominium.conſ.1089.n.23
Conſuetudo interpretatur actum dubium.conſ.1037.n.20.et 21
Conſuetudinem differre a præſcriptione.conſ.1093.n.2
Conſuetudinem induci ſeptem requiſitis.conſ.1007.n.110
Conſuetudinem in non ſignandis inſtrumentis ſeruandam. conſil.1093.n.30
Conſuetudine mutari nomina appellatiua.conſ.1007.n.109
Conſuetudinem non agere titulo aut bona fide. conſ.1097.n.4
Conſuetudinis vim in interpretando leges eam eſſe, vt ab ea non recedatur.conſ.1014.n.21
Continuandę poſſeſſionis remedium in bonis defuncti dari citatis ſuccedentib.ab inteſtato.conſ.1073.n.1
Continuandæ poſſeſſionis beneficium non dari inhabili.conſ.1073.num.5
Continuandæ poſſeſſionis decretum eſſe appellabile.conſil.1073.num.17
Continuatam poſſeſſionem in hæredem a ſtatuto tunc demum intelligi cum fuerit apprehenſa.conſ.1073.n.15
Contemplatione alterius aliquid fieri dupliciter.conſ.1037.n.23
Contradictorem legitimum petentis continuari in poſſeſſione bon. defuncti dici ſuccedentem ab inteſtato ac agnatum.conſ.1073.num.2
Conuentionem de feudo ſingulis annis adminiſtrando valere quãdo iam omnes admiſſi ſunt.conſ.1094.n.13
Creditorem poſſe percipere vſuras cum ſe onerauit ad æquale.cõſil.1052.n.52
Creditori competere interdictum vnde vi, ob pignus conuentionale.conſ.1002.n.20
Crimen læſæ maieſtatis eſſe de reſeruatis.conſ.1007.n.3
Crimen læſæ maieſtatis diuinæ grauius quam humanæ.cõſ.1007.num.28
Crimen læſæ maieſtatis committi proprie aduerſus Imperatorẽ & Regem.conſ.1072.n.10
Crimen læſæ maieſtatis vere contrahi ex eo quod ſubditus lædat ſuum principem.conſ.1072.n.12
Cuiuſcumque, dictionem eſſe vniuerſalem.conſ.1060.n.15
Culpæ leuiſſimæ nomine teneri tutores et actores.conſ.1085.n.4
Curatorem non poſſe inſtitui hæredem a minori. conſ.1073.n.6
Curatores nõ poſſe inſtitui a minoribus receptum eſſe ne decipiãt minores.conſ.1073.n.8
Curię pares eſſe iudices inter vaſallum & dominum.conſ.1080.num.23

D

DAmnum qui alicui promiſit non allaturum teneri ſi afferat. conſ.1007.n.27
Debitorem minoris non eſſe interpellandum.conſ.1090.n.2
Debitoris morte extingui aſſignationem fructuum ex commoditate.conſ.1022.n.21
Debitorum nomina nõ eſſe circumſcripta loco.conſ.1007.n.112
Decimas eccleſiaſticas nõ dari ſæcularibus in feudum.conſ.1092.num.13
Decimas regias non poſſe Regem hypothecę ſubijcere.cõſ.1002.n.38.contra n.39.40
Decimarum liberationem præſumi ex curſu immemorabili.conſ.1092.n.6
Decimarum poſſeſſionem qui vno loco adipiſcetur dici totam adeptam fuiſſe & vbique.conſ.1002.n.67
Decimarum præſtationem excludi vſu.conſ.1092.n.1
Decimarum ſpolium dici probatum eo quia hodie camera poſſidet reditus exigendo.conſ.1002.n.9
Declinatoria iuriſdictionis oppoſita, ſtatim de ea ſummarie cognoſci.conſ.1045.n.2
Decretum Ducis Philippi Marię de redimendis reditibus eodem pretio quo fuerunt alienati.conſ.1096.n.7
Decretum Mediolani de continuanda poſſeſſione defuncti intelligi de hęrede ab inteſtato.conſ.1073.n.14
Decretum Mediolani de ſolemnitatibus in donationibus obſeruandis ligare extra territorium donantes. conſil.1086.numero 8.
Decurionibus affirmantibus ſe donare ob benemerita credi.

Digitized by Google

conſ.1003.n.77.78

Decurionibus conceſſum eſſe alienare ob benemirita. conſ.1003. num.51

Deditio differt a fœdere.conſ.1042.n.17

Deficere & decedere valde differre.conſ.1063.n.12

Defficere etiam quæ nunquam fuerunt.conſ.1062.n.21

Defficere & illud quod nunquam fuit licet Oldrad. contra.conſ. 1063.n.1.& 5.

Defficere lineam etiam cum nulli nati ſunt filij, & ſi teſtator dicat ſi deceſſerit in pupillari ætate deſiderari exiſtentiam per deficientiam.conſ.1063.n.1

Defeciſſe non dici quod nunquam fuit. conſ.1062.n.13. ſed contra num.19

Defectum, verbum.i.poſt mortem.conſ.1063.n.6

Deliberandi ius tranſmitti per infantem ad matrem. conſ.1081. num.14

Derogationem amplam tollere leges contrarias.conſil.1096.numero 13

Derogationem amplam nil operari cum derogans ignorat leges contrarias.conſ.1096.n.14

Derogatoriam amplam generalem habere vim clauſulæ ſpecialis. conſ.1093.n.7

Derogationem generalem haberi pro ſpeciali in actu principis. cõſil.1003.n.45

Derogatoriarum clauſularum vim habere generalia verba.conſ. 1003.n.44

Derogatorias derogatoriarum non impedire teſtamẽti reuocationem.conſ.1093.n.2

Derogationem ſpecialem fieri his verbis, non obſtantibus legibus decernentibus generalem renunciationem inualidam eſſe &c. conſ.1003.n.46

Deſcendentes dici etiam abnepotes in infinitum. conſil. 1099. num.14

Deſcendentis nomen eſſe commune ad vtrumque ſexum. conſil. 1012.n.15.fallit.n.26.27.& 28

Deſcendentis nomine non venire fœminas cum teſtator vocat primogenitum.con.1029.n.29

Deſcendentiam & generationem eſſe ſinonima. conſ.1043. numer.17

Deſcendent.maſculorum appellatione non trahi ad fœminas.conſil.1036.n.17

Deſcendentium maſculorum appellatione, non venire ex fœminis deſcendentes in ſucceſſione fideicommiſſi, ad quam vocantur maſculi deſcendentium.conſ.1036.n.1

Deſcendentium nomina non venire fœminas vbi adeſt ſtatutum extantibus maſculis eas excludens.conſ.1076.n.2

Deſcendentium nomine venire omnes in infinitum. conſ.1080. num.4

Deſcendentes in contractibus poſitas in conditione cenſeri vocatos.conſ.1080.n.5

Deſcendentium nomine non venire in teſtamentis fœminas vbi adeſt ſtatuum excludens eas. conſil.1012.nu.26.fallit.numer.28

Deſcendentium nomine venire omnes in infinitum. conſil.1012. num.1

Deſcendentium nomine non venire fœminas vbi adeſt ſtatutum eas excludens.conſ.1079.n.28.29

Deſcendentium nomine contineri fœminas ex coniecturis non obſtante ſtatuto eas excludente.conſ.1012.n.28.29

Deſcendentiom nomen continere etiam fœminas. conſil.1043. n.9.& 10

Deſiiſſe non videri quod non incepit.conſ.1063.n.9

Determinationem vnam reſpicientem plura determinabilia ea non determinare æqualiter cũ adeſt diuerſa ratio. conſ.1040. num.8

Dictis, dictionem eſſe relatiuã & reſtrictiuam ad ſupra dictos. conſil.1005.n.3

Diem tacitam interpellare.conſ.1013.n.8

Diem tacitam vt in reſtitutione fundi dotalis non interpellare. conſ.1013.n.9

D.lectum magis alio præſumi a teſtatore cui plus fuit relictam. conſ.1005.n.28

Directe nec indirecte qui prohibet alienare non prohibere teſtamenti factionem.conſ.1081.n.12

Directam ſubſtitutionem fieri verbis vulgari pupillari, & exemplari ſubſtitutione.conſ.1062.n.19

Diſiunctos re & verbis quibus v.g. Caio lego fundum Sempronium, Seio lego fundum Titianum. conſ.1008.n.4

Diſpenſatio corruit vbi nõ adſunt ſolemnitates. conſ.1012.n.37

Diſpenſatus non excludit ſubſtitutum.conſ.1012.n.36

Diſpenſari dici ſpurium.non legitimari.conſ.1012.n.35

Diſpenſari ſeu legitimari petens, exprimere tenetur an adſint ſuperſtites.conſ.1012.n.42

Diſpenſari ſe vt ſpuriũ petens tenetur citare vocatos.conſ.1012. num.41

Diſponere largo modo referri ad actus inter viuos. conſil.1081. num.9

Diſponere, ſignificare tam inter viuos quam cauſa mortis. conſil. 1006.n.32.33

Diſponere ad libitum ſignificare liberam poteſtatem. conſ.1006. num.34

Diſpoſitionem factam in perſona vnius, contemplatione alterius, valere extincto licet eo in cuius perſonam conferuntur.conſ. 1084.n.6

Diſpoſitionem non extendi ex ſola qualitate maſculorum. conſil. 1071.n.26

Diſpoſitionem poſſe commutari cum exequi non poteſt eo modo quo diſpoſita eſt.conſ.1025.n.4

Diſpoſitionem vniuerſalẽ reſtringi ad poſſibilia diſponenti.conſil. 1060.n.14

Diſſenſu reſolui donationem.conſ.1095.n.28

Diuiſionem æqualem in re dubia laudari.conſ.1087.n.16

Diuiſionem olim factam de feudo antiquo non impedire quin feudum pertineat ad omnes.conſ.1041.n.1

Diuiſionem factam ſine reſeruatione feudorum non præiudicare deſcendentibus.conſ.1034.n.9

Diuiſionem feudi non obſtare quin finita linea vnius ſuccedat altera.conſ.1098.n.28

Debitorem iurantem ſoluere intra menſem, duo promittere.conſ. 1004.n.38

Doctorib.atteſtantib.de vſu, non credi.conſ.1096.n.8

Domicilium non contrahi cũ quis coacte habitat. conſ.1086.n.3. neque cum quis ſtudiorum cauſa habitat.n.4

Domicilium quando intelligatur translatum.conſ.1060.n.81

Dominium amittere conſentientẽ alienationi rei ſuæ.conſ.1099. num.7

Dominium acquiri a bonæ fidei poſſeſſore 30.annis.conſil.1050. num.21

Dominium cenſeri traslatam cum caſtro.conſ.1042.n.5

Dominum feudi non eſſe iudicem competentem vbi agit contra vaſallum.conſ.1080.n.19.& 20.

Dominum re ſua libere vti poſſe.conſ.1042.n.7

Dominum ſi a vaſallo allegetur ſuſpectus poſſe iudicem loco ſui conſtituere.conſ.1072.num.9

Dominium vtile requiri per poſſidentem rite & bona fide curſu decenny.conſ.1050.n.9

Dominium vtile pluris eſſe poſſeſſore.conſ.1050.n.8

Dominia rerum incerta eſſe leges abhorrent. conſil.1050.n.2

S.Dominici & Auguſtini fratres non prohiberi in communi capere.conſ.1014.n.9

Domum S. Fidelis Mediolani non capere.conſ.1014.n.18

Domus nomine intelligi deſcendentes & agnatos.conſil.1017.n. 14.& 15

Donare Regi licere Ciuitates, ſed tantum ſubditis. conſil.1003. num.12

Donatore poſſidente diu re donata præſumi ſimulationem.conſil. 1095.n.19

Donantem debere exprimere quod ſibi reſeruat vigeſimam cauſa teſtandi.conſ.1095.n.14

Donatarium amittere ius ſuum, ſi conſentiat teſtatori relinquenti

quanti rem donatam.conſ.1099.n.7
Donatarium conſentiendo donatori alienanti retrodonare. conſ. 1095.num.21
Donatarium conſentientem alienationi rei donatæ retrodonare. conſil.1099.n.6
Donatio inter viuos reciproca valet, nec eſt proprie donatio. cõſ. 1028.n.10
Donatio cuius executio differtur poſt mortem, eſt cauſa mortis. conſ.1028.n.11
Donationes poſtremas reuocari, cum donantur multa quæ eccleſiam lædunt.conſ.1003.n.20
Donationem bonorum omnium præſent. & fut.non valere niſi reſeruata quantitate cauſa teſtandi.conſ.1095.n.13
Donationem cenſeri reuocatam poſteriore fideicommiſſo. conſil. 1099.n.4
Donationem ciuitatis non magni detrimenti ſuæ ditioni licitam duci.conſ.1003.n.18
Donationem factam in teſtamento caſu quo hæredis inſtitutio non valeat reuocato teſtamento cenſeri reuocatam. conſil.1093. num.17
Donationem inter viuos contra bonos mores non valere. conſil. 1093.n.19
Donationem factam ſub conditione, ſi teſtamentum non valeat eſſe turpem.conſ.1093.n.20
Donationem factam in teſtamento eſſe eiuſdem naturæ quo teſtamentum.conſ.1093.n.21
Donationem factam pro ſe hæredibus & ſucceſſoribus extendi ad maſculos & fœminas.conſ.1003.n.102
Donationẽ factam per Regem Aragoniæ de oppido Roſellis fuiſſe validam.conſ.1003.n.9
Donationem factam militibus in bello valere. conſil.1003. numero 84
Donationem factam filio ob benemerita valere. conſil.1003. num.74
Donationem factam vxori licet ob benemerita non velere. conſ. 1003.n.70
Donationem factam a mercatore obſerato præſumi in fraudem. conſ.1095.n.16
Donationem iam perfectam a principe factam modificari nõ poſſe.conſ.1003.n.104
Donationem in coniunctum præſumi fictam.conſ.1095.n.19
Donationem irreuocabilem eſſe eam quæ fit cauſa redemptionis a captiuitate.conſ.1003.n.65
Donationem inter virum & vxorem ex cauſa remunerationis æqualis valere.conſ.1003.n.61
Donationem ob benemerita non reuocari ob ingratitudinem.conſil.1003.n.95
Donationem ob benemerita pro maſculis & fœminis non reſtringi poſſe ab ipſo donatore ad ſolos maſculos. conſil.1003. numer.103
Donationem ob benemerita non reuocari.conſ.1007.n.70
Donationem ob merita habere vim contractus. conſ.1007.n.71
Donationem ob merita habere vim contractus. conſil.1003. numer.96
Donationem ob merita non reuocari a ſucceſſoribus principis.conſil.1003.n.94
Donationem omnium bonorum vel partis factam caſu quo teſtamentum non valeat, eſſe reuocabilem. conſ.1093.nu.22.23. & 24
Donationem perfectam non reuocari niſi ex cauſa. conſil.1058. num.4
Donationem præſumi ſimulatam, cum donator in actuali poſſeſſione perſeuerat vſque ad mortem.conſ.1095.n.2
Donationem remuneratoriam conceſſam eſſe etiam minori. conſ. 1058.n.6
Donationem reuocari non deberi ſine cauſa nec a principe.conſil. 1003.n.93
Dos eſt petenda vt fructus debeantur.conſ.1013.n.4
Dotalis fundi fructus cõpenſantur cum alimentis ad ratam. cõſ. 1013.n.11.ſed contra n.12.13
Dotis actionem, licet dicatur vulgo quãdoque durare et perpetuã eſſe, tolli 30.ann.conſ.1050.n.25.26.27.& 28
Dotis in immobilibus conſtitutæ reſtitutionem fieri ſtatim ſoluto matrimonio. conſ.1013.n.1
Dotis legatum eſt fauorabile.conſ.1039.n.5
Dotis legatum ſoluendum poſt nuptias eſſe purum.conſil.1052. num.14
Dotis lucrum debitum etiam extantibus filijs præiudicare etiam quo ad legitimam.conſ.1007.n.55.
Dotis tam conſtituendæ quam reſtituendæ cauſa fideicommiſſi bona poſſe minui.conſ.1078.n.1.& 2.
Doti imputanda omnia ex bon.teſtatoris data.conſ.1074.n.19
Dote filiæ conſtituta ita vt ea ſit contenta præſumi reſiduum relictum fideicommiſſarijs.conſ.1069.n.12
Dote in immobilibus conſtituta niſi ſtatim ſoluto thoro reddatur, fructus deberi.conſ.1013.n.2
Dote relicta filiabus per patrem comprehendi neptes.conſ.1052. num.13
Dote relicta pro omni eo & toto, in legitimam imputari omnia fœminis data ex bonis teſtatoris.conſ.1048.n.12.
Dotem ab auo deberi in ſubſidium.conſ.1039.n.7
Dotem ab auo datam nepti habenti patrem diuiſum, non dici datam contemplatione patris.conſ.1018.n.4
Dotis cauſa reſtituendæ etiam ex fideicommiſſo rationes quæ mouere Iuſtinianum ad ita ſanciendum.conſ.1078.n.3
Dotem congruam dici datam a patre, cum partem bonorum dat. conſ.1069.n.8
Dotem datam a patre pro eo omni & toto, cenſeri relictam contemplatione patris.conſ.1037.n.17
Dotem deduci ex fideicommiſſo in ſubſidium.conſ.1039.n.8
Dotem et legitimam conſumptam ſine culpa teneri iterum patrẽ dare.conſ.1078.n.5.& 6
Dotem ex feudalibus certis caſibus ſumi.conſ.1018.n.13
Dotem ex fideicommiſſo non deberi niſi in ſubſidium.conſ.1018. num.8
Dotem iam conſtitutam ob æs alienum patris minui vt creditoribus ſatiſfiat.conſ.1078.n.8
Dotem inſtitutæ nepti relictam ab auia dici relictam neptis contemplatione.conſ.1018.n.6
Dotem, legitimam & trebell.poſſe eidem deberi. conſ.1048.numer.13
Dotem minus legitima eſſe poſſe, vbi filia ſtatuto excluditur ab inteſtato.conſ.1018.n.10
Dotem minui ob paupertatem patris.conſ.1078.n.7
Dotem nepti ab auo relictam computari in legitimam auiæ. conſ. 1018.n.7
Dotem nepti relictam ab hæredibus inſtitutis cenſeri relictam neptis contemplatione.conſ.1018.n.5.
Dotem non imputari in legitimam cum teſtator reliquit eam pro omni eo & toto quod poſſint prætendere in bonis paternis & materois.conſ.1037.n.18
Dotem nõ eſſe imputandam in legitimam, cum teſtator prohibuit eius detractionem.conſ.1037.nn.19
Dotem non minui ex perceptione fructuum pignoris dati a ſocero licet cum dilatione ad ſoluendum.conſ.1002.n.48
Dotem relictam ab auo nepti nondum nubili eſſe relictam contẽplatione neptis.conſ.1037.n.15
Dotem relictam nepti imputari in legitimam ex bonis patris.conſil.1048.n.14
Dotem relictam nepti in dubio præſumi relictam contemplatione patris.conſ.1037.n.24.& 25
Dotem relictam nepti imputari in legitima ipſi debita ex bonis patris.conſ.1074.n.21
Dotis reſtitutionem poſſe ex fideicommiſſo fieri ſtatuiſſe Iuſtinianum, ob ignorantiam mulieram & vtilitatem publicam. conſ. 1078.n.4
Dotem ſuccedere loco legitimæ.conſ.1004.n.33
Dotem vidua petere debet, non expectare quod ab hæredibus offeratur.conſ.1013.n.15
Ducem non poſſe improbare facta quæ anteceſſores iuſſerũt ſeruare.

iurare conſ. 1080.n.3.
Ducum aſſertionibus credi ſuper territoriorum finib. conſ. 1087. num. 1
Dummodo, dictionem reſpicere ſecundam diſpoſitionem. conſil. 1004.n.1
Dummodo dictionem, ſignificare conditionem, cum iungitur ei quod venit implendum antequam perficiatur. conſil. 1004. num. 2

E

Ecleſiaſticũ fauorem non eſſe tanti, vt ei donari poſſit in præiudicium ſucceſſorum. conſ. 1003.n.6
Eccleſia læſa ex pluribus donationibus poſtremas reuocari. conſil. 1003.n.21
Emancipato patrem poſſe donare. conſ. 1099.n.2
Euntem a principe ſtatim tutum eſſe. conſ. 1007.n.118
Euntem a miniſtris principis tutum eſſe. conſ. 1007.n.119.
Emptorem poſſidentem non computare fructus. conſ. 1002.n.51
Emphiteutam non poſſe conſtituere vſumfructum. conſil. 1012. num. 10
Emphiteutam perceptione facere fructus ſuos licet finita emphiteuſi. conſ. 1064.n.10
Emphiteuſim cenſeri a prælato conceſſam iuxta regulas iuris. cõſ. 1066.n.8
Emphiteuſim conceſſam cum hoc pronomine ipſius, hoc modo in tertiam ipſius generationem includere pronepotes. cõſ. 1066. num. 1
Emphiteuſim conceſſam duobus ſolui pro dimidia. conſil. 1068. num. 7
Emphiteuſim conceſſam liberis per lineam maſculinam non extendi ad fœminas ex vltimo maſculo. conſ. 1006.n.18
Emphiteuſi conceſſa vſque in tertiam generationem acquirentis, comprehendi pronepotem. conſ. 1066.n.11
Emphiteuſim conceſſam vſque ad tertiam generationem non extendi vltra nepotem. conſ. 1066.n.7
Emphiteuſim Eccleſiæ in quintam generationem non includere filios filiarum. conſ. 1036.n.7
Emphiteuſim eccleſiaſticam poſſe concedi vltra pronepotem acquirentis. conſ. 1066.n.9
Emphiteuſim conceſſam duobus inſolidum, arguere conceſſionẽ factam cuilibet. conſ. 1068.n.5
Emphiteuſim ſimpliciter conceſſam Caio in tertiam generationẽ includere ſolum nepotem. conſ. 1066.n.10
Enunciatiua in fideicommiſſis poſſe diſponere. conſ. 1020.n.10
Enunciatiua probare in antiquiſſimis. conſ. 1087.n.2
Eo caſu, clauſulam eſſe reſtrictiuam. conſ. 1024.n.12.
Eorum, dictio cum refertur ad perſonas filiorum ſuperſtitum non comprehendit nepotes. conſ. 1005.n.7
Erroneum aliquid eſſe probari exitu. conſ. 1094.n.39.40
Errorem non præſumi. conſ. 1094.n.41
Errare, qui credit id quod non eſt. conſ. 1094.n.42
Errorem excludere clauſulam ex certa ſcientia. conſil. 1068. num. 8
Errorem non poſſe allegari, efficere iuramentum. conſ. 1068. numer. 9.
Errorem iuris non excuſare. conſ. 1068.n.10
Ex certa ſcientia, clauſulam habere uim expreſſionis ſpecialis. conſil. 1007.n.52
Et, dictionem Augere. conſ. 1059.n.2
Exceptionem non trahi de re ad rem. conſ. 1061.n.1
Exceptionem calumnioſam licet legitimam reici. conſ. 1049.n.2
Exceptionem, habes priorem in gradu, obſtare agenti poſſeſſorio. conſ. 1002.n.42
Exceptionem nullitatis conſenſus domini eſſe de iure tertij. conſ. 1094.n.26
Exceptionem, ſubſtitutio non loquitur in hoc caſu, ſemper præſumi legitimam. conſ. 1088.n.10
Exceptione pacti ſummoueri retrodonatorem licet retrodonatio careat ſolemnibus. conſ. 1095.n.27
Exceptiones quaſdam inhabilitare iudicem, quaſdam actorem. conſ. 1045.n.10
Excommunicatum eſſe clericum ſe vulnerantem. conſil. 1007. num. 36
Excuſſionem fieri non poſſe poſt litis conteſtationem nec in appellatione. conſ. 1052.n.2
Exemplum nullum fidem facere niſi de originali conſtet. conſil. 1070.n.13
Exemplum limitatum non extendi. conſ. 1047.n.23
Exemplis iudicari ſed ſimilibus. conſ. 1031.n.7
Expreſſum dici ſatis quod coniecturis eſt expreſſum. conſ. 1005. num. 40.41
Extenſionem fieri ex identitate rationis. conſ. 1062.n.24
Extenſionem in ſubſtitutione fideicommiſſaria non fieri niſi eſſicaciter conſtet de mente. conſ. 1062.n.24
Extenſionem de perſona ad perſonam non fieri in fideicommiſſo niſi ex præſumptione. conſ. 1062.n.25
Extenſionẽ fieri in fideicommiſſo, ne excludatur proximior. conſ. 1062.n.26
Extenſionem in fideicommiſſaria non fieri de tempore ad tempus. conſ. 1062.n.27
Extenſionem non fieri ex inueriſimili. conſ. 1062.n.28
Extenſionem fieri de caſu ad caſum ex identitate. conſil. 1069. num. 9
Extenſionem non fieri ab excluſione fœminarum fauore proprij filij, ad excluſionem fœminarum ab alijs deſcendentibus. conſ. 1071.n.14
Extenſionem non fieri in dubio. conſ. 1088.n.10
Extenſionem non fieri in actis cum agitur de excludendo proximiori. conſ. 1062.n.16
Extenſionem ſubſtitutionis impedire verba reſtrictiua tunc & eo caſu. conſ. 1062.n.22
Extenſionem ſubſtitutionum de tempore ad tempus non fieri. cõſ. 1010.n.13
Extraiudiciales interpellationes non ſufficere vt grauatus nõ conſtituatur in mora. conſ. 1088.n.27.28
Ex, ſignificare cauſam proximam. conſ. 1029.n.15

F

Fabrica, paramentorum, & librorum cauſa mendicantes capere poſſunt. conſ. 1014.n.36
Facere aliud eſt, aliud promittere. conſ. 1004.n.12
Facultatem declarandi non tranſire ad ſucceſſorem. conſ. 1067. num. 3
Facultatem duplicem dari alteram teſtandi alteram reuocandi teſtamentum, quarum neutra tolli poteſt. conſ. 1093.n.25
Facultatem non alienandi ad certum tempus includere expreſſã facultatem lapſo tempore alienandi. conſ. 1091.n.10.11
Facultatem non præſcribi. conſ. 1061.n.35
Facultatem per donatarium donanti vt alienet, operari iuris donatarij amiſſionem. conſ. 1095.n.22
Falſum arguitur ſi quis interrogatus an velit vti, nec reſpondeat. conſ. 1004.n.25.
Falſum committi cum commutatur ſubſtantia actus ſine partiũ conſenſu. conſ. 1004.n.13
Falſum non præſumi ſine ſpe lucri. conſ. 1004.n.19
Falſum probari ex atramenti diuerſitate. conſ. 1004.n.22. et 23
Falſum probari coniecturis. conſ. 1004.n.7
Falſum probari ex cancellatione. conſ. 1004.n.21
Falſi crimen et læſæ maieſtatis non venire in edicto generali abolente crimen. conſ. 1007.n.42
Falſi ſuſpicionem in cuilib. efficere ne fides inſtrumento adhibeatur. conſ. 1026.n.22
Falſi ſuſpicione vitiari teſtamentum non inſcriptum nec ſubſcriptum a notario de eo rogato. conſ. 1015.n.11. niſi ad pias cauſas. n.12
falſi teſtamenti ſuſpicio non ceſſare cum res habuit effectum. cõſ. 1015.n.14
familiæ conſeruandæ rationem congruere fideicom. conſil. 1010. num. 4
familiæ nomine in fideicommiſſis de proximiori intelligi. conſil. 1032.n.16

Familia

Familiæ nomine non contineri fratres, quia non ſunt ex familia. conſ. 1083. n. 12

Fauorabilis an ſit diſpoſitio, cōſideranda eſſe plura. conſi. 1039. num. 6

Fauorem in conieiſu odio præferri. conſ. 1036. n. 13

Felloniam remitti ex receptione in gratiam. conſ. 1080. n. 13

Felloniam remitti ex receptione ſeruitiorum. conſilio 1080. num. 14

Feuda conſeruari in agnatos teſtatorem voluiſſe præſumi ex maſculorum vocatione. conſ. 1040. n. 1

Feuda diuidi non poſſe. conſ. 1094. n. 1

Feuda imperij conuenire, vt ab vno adminiſtrētur. conſ. 1094. num. 5.

Feuda regulari a ſuo capite, vnde ſi regnum defertur primogenito, ergo & feudum deferri poteſt. conſ. 1094. n. 3

Feudalia non comprahendi generalibus verbis. conſ. 1005. nu. 48. contra n. 47

Feuda tot eſſe quot ſucceſſores. conſ. 1094. n. 11

Feudalia venire in generalibus verbis. conſ. 1008. n. 47

Feudalis inueſtituræ clauſulam executiuam eſſe illam, de quibus bonis infeudatis princeps ſe deſueſtiuit, dictumq. N. inueſtiuit Daga. conſ. 1033. n. 15

Feudales inueſtituras præſumi nil ſuperfluum habere. conſilio 1041. num. 5

Feudi alicuius eſſe dominum mediatum vel immediatū nil differre. conſ. 1080. n. 27

Feudi commodum acquiri patri. conſ. 1022. n. 14

Feudi mixti ſeu ſolum hæreditary ſucceſſorem tum eſſe hæredē primi inueſtiti, vel vltimi defuncti, cum ei ita delata eſt hæreditas, vt eam adire poſſit, & per eum non ſtat quin adeat. conſ. 1043. n. 18

Feudi recti & feudi ex pacto & prouidentia eſſe eandem naturam. conſ. 1043. n. 2. 3

Feudi verba in dubio interpretari contra dominum. conſilio 1041. num. 7

Feudum ſtipulari ab agnato alteri agnato. conſilio 1041. num. 8

Feudorum adminiſtrationem poſſe ex diſpoſitione teſtatoris primogenito dari. conſ. 1094. n. 2

feudorum ex pacto & prouidentia eam eſſe naturam, vt ſuccedatur in ſtirpes. conſ. 1094. n. 8

Feudorum ex pacto & prouidentia adminiſtrationi omnes admitti. conſ. 1093. n. 13

Feudum alienantes ſine conſenſu non puniri, niſi ſecuto effectu. conſ. 1089. n. 19

Feudum alienabile poſſe conuerti in feudum ex pacto & prouidentia. conſ. 1033. n. 6

Feudum nouum conceſſum vt antiquum, obtinere naturam antiquam. conſ. 1033. n. 7. 8

Feudum antiquum olim diuiſum pertinere tamen ad omnes. conſil. 1041. nu. 2

Feudum acquiri præſcriptione, & ſeruitiorum præſtatione. conſil. 1098 nu. 14

Feudum Caſteluetri eſſe ex Ducatu Mutinæ. conſilio 1094. num. 4

Feudum cameræ deuolui ſolum maſculo ex deſcen. mortuo ſine filijs. conſ. 1033. n. 1. 2

Feudum conceſſum ad habendum & faciendum quod eis placuerit, pro ſe hæredibus & ſucceſſoribus eſſe hæreditarium. conſil. 1033. num. 3

Feudum conceſſum ſimpliciter pro ſe et hæredibus eſſe hæreditarium. conſ. 1033. num. 4

Feudum conceſſum pro maſculis & fœminis intelligi prius de maſculis. conſ. 1043. n. 12

Feudum conceſſum pro ſe filijs & deſcendentibus non differre a primogenitura & maioratu. conſ. 1098. n. 13

Feudum conceſſum generi non tranſire in deſcendentes ex filia. conſil. 1036. num. 6

Feudum conceſſum cum clauſula, iure antiqui feudi, fingere feudum acquiſitum a communi parente. conſ. 1033. n. 19

Feuda eſſe ex pacto & prouidentia oſtendere illa verba, pro ſe filijs & deſcendentibus maſculis & de legitimo matrimonio. conſ. 1034. n. 1.

Feuda ex prouidentia cum vocent deſcendētes inueſtiti, dici tot conceſſiones quot gradus deſcendentium. conſilio 1034. num. 2

Feuda & fideicommiſſa ac primogenitura iiſdem regulis niti et argum. conſ. 1036. num. 4

Feudum etiam pro fœminis non præſcribi, ſi eis nunquam factus eſt locus. conſ. 1043. n. 14

Feudum ex pacto & prouidentia probari ex verbis pro filiis, deſcendentibus maſculis, legitimis, primogenitis, deinde ſecundogenitis, & deinceps alijs. conſ. 1080. n. 1.

Feudum ex pacto & prouidentia eſſe id, quod conceditur, vt ſuccedant filii & deſcendentes in infinitum. conſilio 1043. num. 1

Feudum fuiſſe conceſſum pro agnatis oſtendere illa verba, pro ſe ſuiſque hæredibus capacibus ſecundum patriæ morem & formam inueſtiturarum antiquarum. conſ. 1041. n. 15

Feudum gentile qui dicit, ſignificat illud eſſe ex pacto & prouidentia. conſ. 1080. n. 2

Feudum habentem ex pacto & prouidentia ſuccedere ſuo iure, non ex perſona antecedentis poſſeſſoris. conſilio 1064. num. 4

Feudum hæreditarium venire in reſtitutione fideicomm. relicti a teſtatore poſſeſſore etiam feudi hæreditarij. conſilio 1006. num. 60

feudum hæreditarium poteſt alienari. conſ. 1060. n. 7

feudum mixtum ex pacto & prouidentia hæreditarium illud eſſe, in quo dicitur pro ſe, filiis & hæredibus. conſil. 1043. num. 4

feudum mixtum præſumi contra agnatos. conſ. 1098. n. 22

feudum non mutare naturam ob diuiſionem. conſilio 1034. num. 3

feudum non præſumi. conſ. 1023. n. 16

feudum non præſumi quia eſt ſeruitus. conſ. 1023. n. 1

feudum non poſſe mutari, nec in eo ius habentes priuare ſine cauſa. conſ. 1033. n. 22

feudum non tribuere imperium domino in feudatarios. conſilio 1072. num. 14

feudum nouum conceſſum eum iure antiqui tranſire etiam ad tranſuerſales. conſ. 1041. n. 3

feudum nouum conceſſum uti antiquum, plures cenſuiſſe non acquiri agnatis cum eſt conceſſum pro ſe & deſcendentibus. conſ. 1041. num. 12

feudum nouum conceſſum, vt antiquum deuolui etiam ad tranſuerſales. conſ. 1033. n. 10. 11

feudum quod non poteſt ſine conſenſu domini alienari, poſse tamen obligari pignori. conſ. 1089. n. 13

feudum rectum ſui natura tranſire ab omnes inueſtiti deſcendentes. conſ. 1043. n. 8

feudum ſine conſenſu domini poſse relinqui alias ſucceſsuro. conſil. 1094. num. 14

feudo vt ex delicto quis priuetur, debere conſtare probationibus veris. conſ. 1080. n. 9

feudatarium eſse ſubditum Domino. conſ. 1072. n. 5

feudatarium lædentem Imperatorem, non ſequi committere crimen læſæ maieſtatis quia ſit feudatarius. conſilio 1072. num. 13

feudatarium non poſse ſubmittere aliam rem. conſilio 1023. num. 20

feudatarium non teneri ſoluere ſalarium Prætori. conſilio 1047. num. 4

feudatarium quem eſse poſse immediatum Ducis, mediatum Cæſareæ Maieſt. conſ. 1080. n. 25

fideicommiſsum an poſſit conſtitui pacto firmato non in perſonā promittentis, ſed verbis ſignificantibus ipſam obuentionem certarum rerum, valde controuer. conſ. 1028. n. 6. 7

fideicommiſsum alienari dotis etiam ſpiritualis cauſa. conſilio 1016. num. 2

fideicom-

Fideicommiſſum argui ex trebellian. detractione. conſil. 1006. num. 8

Fideicommiſſum arguere perpetuũ verba illa ſiue in infinitum. conſ. 1099. num. 17

Fideicommiſſum arguere cum teſtator reliquit rem inſignem dignam quæ remaneat in agnatione. conſ. 1051. n. 7

Fideicommiſſum cenſeri repetitum ex digreſſione ad alios gradus. conſ. 1051. n. 13

Fideicommiſſum cenſeri facere qui vocat maſculos. conſ. 1006. num. 3

Fideicommiſſum cenſeri repetitum in perſona ſubſtitutorum. cõſil. 1006. n. 43

Fideicommiſſ. cenſeri repetitum, cum teſtator voluit bona conſeruari in agnatione. conſilio 1024. numero 14. Sed contra. num. 15

Fideicommiſſum cenſeri repetitum, cum filij poſiti ſunt in conditione indeterminate. conſ. 1017. n. 16

Fideicommiſſum cenſeri repetitum quando conſtat teſtatorem voluiſſe eſſe repetitum ſucceſſiue a grauato reſtituere. conſil. 1017. num. 17

Fideicommiſſum cenſeri repetitum, ſi ipſe teſtator ſubſtituit agnatos nomine appellatiuo. conſ. 1017. n. 13

Fideicommiſſum conditionale non tranſmitti cum extant ſuperſtites. conſ. 1005. n. 17

Fideicommiſſum conſtitutum in caſu alienationis & mortis cũ teſtator prohibet alienare, vt bona ſeruentur in agnatione. cõſil. 1088. num. 8

Fideicommiſſum delatum ei qui id non agnouit, non tribuere ius. conſil. 1035. n. 1

Fideicommiſſum diuidentes ſibi non præiudicare. conſil. 1034. num. 4

Fideicommiſſum fieri in contractibus aſſerere, eſſe aduerſus receptas opiniones. conſ. 1028. n. 15. 16

Fideicomm. fit reale per verba, prohibeo hæredib. ne bona alienent. conſ. 1007. n. 101

Fideicommiſſum fuiſſe inductum arguere primogenituræ conſtitutionem. conſ. 1088. n. 7

Fideicom. his verbis, quia volo bona remanere in familia & deſcendentes dici ſimplex. conſ. 1012. n. 6

Fideicommiſ. his verbis, quia volo bona prædicta peruenire & permanere in deſcendentes, hunc habere ſenſum quod donec extiterint aliqui ex deſcendentibus illi ſuccedant in portionibus obuentis eorum patribus non autem patruo. conſ. 1012. num. 8

Fideicomm. his verbis, quia volo bona mea peruenire in meos deſcendentes, non eſſe ſimplex. conſilio 1012. num. 2. Sed contra. num. 3. 4

Fideicommiſſ. in contractibus ſi modo fit, ſtrictius interpretandum quam in contractibus. conſ. 1028. n. 18

Fideicommiſſum induci vocatione maſculorum excluſis fœminis. conſ. 1029. n. 2

Fideicommiſſum induci cum teſtator legat ne alienetur extra familiam, vel vt remaneat. conſ. 1056. n. 3

Fideicommiſ. in dubio non præſumi. conſ. 1024. n. 13

Fideicommiſſum inferre verba quia vult bona tranſire ad tertiã generationem. conſ. 1069. n. 3

Fideicommiſſum limitari non ſubuerti ob licentiam grauato datam, vt poſſit alienare. conſ. 1006. n. 30

Fideicommiſſum non cenſeri remiſſum cum conſenſus alienanti præſtitus alium effectum operari poteſt. conſilio 1051. num. 22

Fideicommiſſum non cenſeri repetitum niſi expreſſe appareat. conſil. 1018. n. 3

Fideicommiſſum non cenſeri repetitum ab eodem. conſil. 1020. num. 26

Fideicom. non cenſeri repetitum ſecundo teſtamento niſi expreſſe. conſ. 1020. n. 25

Fideicommiſſum non cenſeri repetitum, cum teſtator conſiderauit ſolam filiarum exiſtentiam. conſ. 1006. n. 52

Fideicom. nondum purificatum non præſcribi. conſ. 1035. n. 8

fideicommiſſum non dici repetitum cum conditio deficit. conſil. 1017. num. 5

fideicommiſſum non extare in dubio præſumendum. conſ. 1017. num. 11

fideicomm. non induci in contractibus per verba, extra familiã. conſ. 1018. n. 14

Fideicommiſſum non præſumi ex nominibus collectiuis. conſil. 1010. num. 3

fideicommiſſum pacto conſtitui non poteſt. conſilio 1028. num. 1

fideicommiſſum perpetuum innuere illa verba, quoniam intentio præfati N. eſt quod bona remaneant in familia & deſcendentibus ſuis, & deſcendentium deſcendentibus. conſilio 1035. num. 2

Fideicommiſſum perpetuum conſtitutum fuiſſe in bonis cum teſtator excluſit proprias filias vocando deſcendentes extraneos. conſ. 1017. n. 2

Fideicommiſſum perpetuum cenſeri cum teſtator digreſſus eſt ad plures gradus ſubſtitutionum. conſ. 1023. n. 9

Item ex qualitate bonorum relictorum, vt caſtri. n. 10

Item cum deficiente linea maſculina teſtatoris vocauit primogenitum filiorum. n. 11

Item cum poſt agnatos vocantur cognati cum onere deferẽdi inſignia agnationis. n. 12

fideicommiſſum perpetuum præſumi ex qualitate relicti, vt caſtri. conſ. 1099. n. 16. 17

fideicommiſſum poſſe relinqui ad certum tempus. conſil. 1051. num. 10

filiam non poſſe cogi, vt nubat alicui metu damni. conſil. 1083. num. 6

fideicommiſſum præſumi ex probibitione alienationis & locationis extra familiam. conſ. 1032. n. 1

fideicommiſſum præſumi ex digreſſione ad plures gradus ſucceſſionum. conſ. 1032. n. 2

fideicommiſſum præſumi cum teſtator relinquit domum inſignẽ ſuæ familiæ. conſ. 1032. n. 6

fideicommiſſum præſumi ſimplex & abſolutum & probibita alienatione, vt bona ſint in familia. conſ. 1032. n. 7

Fideicommiſſum præſumi cum teſtator grauauit vocatos ad aſſumendum cognomen ſuum. conſ. 1069. n. 1

fideicommiſſum probari ex probibita alienatione, quia vult hæreditatem tranſire de hærede in hæredem. conſilio 1069. num. 2

fideicommiſſum præſumi ab excluſione fœminarum, & dote eis relicta, ne bona exeant familiam. conſil. 1032. num. 9. & num. 10

fideicommiſſum reale conſtitui ex probibitione alienationis quo bona conſeruentur in agnatione. conſ. 1099. n. 15

fideicommiſſum reciprocum non inferre ſolam probibitionẽ alienationis. conſ. 1056. n. 27

fideicommiſ. reciprocum habere locum cum teſtator inſtituit d. ſuos fratres & eorum filios & deſcendentes in infinitum. conſ. 1071. n. 30. 31

fideicommiſſum relictum ſub conditione ſi ſine filijs, non dici repetitum cum conditio deficit. conſil. 1017. num. 6. 7. Sed contra. num. 11

fideicommiſſum reciprocum non induci inter maſculos vocatos excluſis fœminis. conſ. 1056. n. 22

fideicommiſſum repetitum non fuiſſe a perſona ſubſtituti ſi ſine filijs, vbi cum filijs decedat. conſ. 1024. n. 9

fideicommiſſum requirere actum ſucceſſiuum reſtitutionis. conſil. 1006. n. 45

fideicommiſſum ſimplex induci in caſu mortis, cum teſtator prohibet bona alienari, vt in infinitum conſeruẽtur in agnatione. conſil. 1029. n. 1

fideicommiſſum ſimplex etiam in caſu mortis induci ex prohibitione alienationis certæ rei, adiecta cauſa, quod ſemper ſit hæredum meorum. conſ. 1051. n. 1

fideicommiſſum temporale cenſeri inductum, cum filijs inſtituti probibetur alienatio ad ann. 30. conſ. 1051. n. 11

fideicom-

Digitized by Google

Fideicommiſſum ſupponere datam licentiam vltimo ex vocatus vt poſſit libere alienare.conſ.1051.n.9
Fideicommiſſarium teneri facere inuentarium. conſilio 1018. num. 14
Fideicommittere eum qui digreditur ad plures gradus ſuſtituendi.conſ.1006.n.5
Fideicommittere qui rem inſignem relinquit. conſilio 1005. num. 6
Fideicommiſſi antiqua bona in dubio non venire in reſtitutione fideicom.noui relicti a grauato fideicom.antiquo.conſ.1006. n.55.limita.n.56
Fideicommiſſi caſū non eueniſſe in dubio pronunciandum.conſil. 1062.num.30
Fideicommiſſo grauatis parentibus reſtituere ſuis filijs nō ſequi propterea filios quoque ipſos grauari reſtituere alijs. conſilio 1056.num.9
Fideicommiſſi onus cenſeri repetitum ex verbis imperſonalibus conſ.1006.n.46
Fideicommiſſi onus cenſeri repetitum ex cōiecturis. conſ.1006. num.51
Fideicommiſſi reciprocam remiſſionem inter duos fratres ſenē & iuuenem eſſe inæqualem.conſ.1060.n.68
Fideicommiſſo cenſeri vocatos filios & ſucceſſores cum ſunt vocati per verba tractum temporis ſignificantia.conſ.1071. num. 71
Fideicommiſſo grauatum ante omnia deducere æs alienum. conſil.1018.n.15
Fideicommiſſo grauatum, neq. eccleſiæ donare in præiudicium ſucceſſorum poſſe.conſ.1003.n.7
Fideicommiſſo cenſeri grauatum patrem reſtituere ſuis filijs cū vocatus ſuit primo ipſe deinde eius filij & ſucceſſores.conſil. 1053.num.1
Fideicommiſſo quo vocantur deſcendentes, vt bona conſeruenuentur in agnatione, non venire nuptas. conſilio 1079. num. 30
Fideicommiſſarios per annos 30.amittere ius, non tamen præiudicare abnepotibus.conſ.1035.n.6
Fideicommiſſaria bona non poſſe alienari a grauato, ſed vocatos ea vindicare.conſ.1051.n.17
Fideicommiſſariam eſſe quæ fit poſt aditam hæreditatem. conſil.1010.num.16
Fideicommiſſariam eſſe cum ſubſtituuntur fratrum filii inuicē, & eorum filii reciproce.conſ.1010.n.19
Fideicommiſſariam ſubſtitutionem argui ex tractu temporis in futurum, ſiue etiam compendioſam. conſilio 1088. num. 1.2.
Fideicommiſſariam ſubſtitutionem non trahi de perſona ad perſonam.conſ.1056.n.31
Fideicommiſſariam ſubſtitutionem efficere clauſulam vulgariter, pupill.& per fideicom.conſ.1010.n.15
Filia ſubſtituta filio denotare conditionem ſi ſine filijs deficere ſuperſtite fœmina conſ.1070.n.6
Filiam quæ petiit relicta a patre, teſtamentum probaſſe. conſil. 1079.n.6.7
Filium agnoſcentem legatum, non prohiberi a petendo legitimā. conſ.1079.n.8.9
Filiam præſumi magis a teſtatore diligi, quam nepotes. conſilio 1029.num.18
Filiam iuſſam nubere certo generi perſonarum ſub pœna priuationis ſucceſſionis tractare de damno. conſilio 1083. num. 9
Filius ſuccedens in feudo ex pacto & prouidentia, debet ēt eſſe hæres patris in allodialibus.conſ.1064.n.5
Filii nomen eſſe collectiuum diuerſarum perſonarum, diuerſorū graduum.conſ.1028.n.20
Filius ergo hæres non eſſe veram conſequentiam. conſil. 1090. num. 5
Filius ergo hæres in fauorem valere conſequentiam. ibidem num. 6
Filio donatum præſumi eius contemplatione donatum. conſilio 1022. numero 4.
Filio ob benemerita non poſſe donari.conſil.1003.num.71.contra.num.70
Filio nocere felloniam patris.conſ.1080.n.16
Filius nullis natis defeciſſe lineam dici.conſ 1063.n.7
Filius poſitis in conditione maſculinitatis dici ex teſtamento vocatos.conſ.1017.n.1
filium agnoſcentem legatum excludi a ſupplemento legitimæ.cōſil.1005.n.32
filium Dauit eſſe Dominum Ieſum ideſt deſcendentem.conſilio 1037.num. 4
filium & filiam nullum ius habere in bonis patris. conſi. 1083. num. 2
filium ex ſua perſona venire ad fideicom.cum mater ipſa dū viueret nunquam fuit excluſa. conſ.1036.n.11
filiumfam. poſſe donare inter viuos ex his in quib. pater non hēt vſumfructum.conſ.1058.n.5
filium naturalem & ſpurium extantibus legitimis nihil capere præter victum.conſ.1065.n.1
filium non debere eſſe deterioris conditionis patre & ideo excludere quem pater excluderet.conſ.1082.n.1
filium non ingredi locum patris cum agitur de ſuccedendo propatruo & ſimilibus.conſ.1051.n.15
filium non poſſe cogi vt nubat metu lucri ingentis annitendi. conſil.1083.num.19
filium non teneri parere præcepto patris, vt nubat certis.conſil. 1083.num.11
filium nulliter agere contra patrem non petita venia. conſilio 1072.num.17
filium omnia etiam vitam debere parentibus. conſilio 1078. num. 13
filium præſumi ignorare facta patris. conſilio 1088. n. 38
filium præſumi ignorare patrem teſtatum eſſe. conſilio 1011. num. 5
filium præſumi quod magis diligat matrem quam fratrem.conſ. 1081.num.10
filium præſumptione iuris ſuccedere matri & patri cum beneficio abſtinendi.conſ.1090.n.4
filium prohiberi a ſupplenda legitima qui acceptauit legatū pro omni, & toto.conſ.1079.n.13
filium repræſentare perſonam patris etiam in ſucceſſione tranſuerſalium & propatrui.conſ.1082.n.26
filium non ingredi locum patris, cum agitur de fideicom. propatrui.conſ.1081.num.27
filium ſequi originem patris non domicilium. conſilio 1060. num. 70
filium ſubrogatum loco matris, non habere plus iuris matre.conſil.1036.num.1
filium teneri conſtituere dotem matri egenti. conſilio 1078. nume. 9
filios cenſeri prohibitos a teſtatore in portione patri eorum relicta.conſi 1012.num.13
filios cum patre quos ſpes erat naſcituros, vocari ſucceſſiue.conſ. 1030.num.1
filios ex propria perſona non patris venire ad feudum conceſsū Titio et filiis. conſ.1088.n.14
filios in conditione poſitos dici ex teſtamento vocatos. conſilio 1051.num.12
filios naſcituros vocari ordine ſucceſſiuo. conſilio 1030. numero 5
filios naſcituros non eſſe in eadem affectione qua fratres natos. conſil.1030.num.2
filios non natos, non extantes tempore aditæ hæreditatis, non facere partem.conſ.1030.n.3
filios natos ex altero deſcendentium non dici vocatos alienatione prohibita.conſ.1012.num.10
filios nonaum natos nec conceptos tempore teſtamenti vocari ſolum ordine ſucceſſiuo.conſ.1030.n.6
filios poſitos in conditione cenſeri vocatos. conſilio 1024. numero 1

fili

Filios poſitos in hac conditione, ſi deceſſerint ſine liberis ex ſe, et de legitimo matrimonio deſcendentibus, dici vocatos ex teſtamento. conſ. 1018. n. 12

Filios poſitos ſub qualitate maſculinitatis in conditione cenſeri vocatos. conſ. 1080. n. 6

Filios in conditione poſitos cenſeri vocatos, cum alias tranſuerſales admitterentur. conſ. 1080. n. 7. 8

Filios poſitos in conditione cenſeri teſtamento vocatos ex his verbis, ſi hæres meus deceſſerit ſine filijs legitimis & naturalibus & de legit. mat. natis. Idem cum ſunt reciproce ſubſtituti. conſ. 1024. num. 6

Filios poſitos in conditione dici ex teſtamento vocatos, ſed ipſis ab inteſtato non poſſe dari prælationem. conſ. 1051. n. 14

Filios poſitos in conditione cenſeri vocatos ex teſtamento his verbis, & ſi hæres meus deceſſerit ſine filijs legitimis & naturalibus & de legitimo matrimonio natis. conſilio 1017. num. 3

Filios poſitos in conditione dici vocatos ex teſtamento cum compendioſe ſubſtituuntur. conſ. 1017. n. 4

Filios ſingulos in dubio cenſeri grauatos erga proprios deſcendẽtes ſolum. conſ. 1018. n. 14

Filios ſine dubio fuiſſe vocatos teſtamento, cum filiæ propriæ teſtatoris excluſæ ſunt vocatis extraneis. conſil. 1024. num. 3. 4

Filios vocatos ordine ſucceſſiuo, dici per vulgarem vocatos in dubio. conſ. 1069. n. 24. 25

Filiorum appellatione in ſecunda parte teſtamenti intelligi de maſculis cum prius eorum meminerit. conſ. 1060. n. 100

Filiorum dulce nomen conſ. 1037. n. 2

Filiorum naſciturorum nomine contineri nepotes. conſil. 1035. num. 2

Filiorum nomen eſſe commune. conſ. 1012. n. 22

Filiorum nomine in teſtamentis contineri omnes nepotes. conſil. 1071. num. 3

Filiorum nomine contineri filias, cum teſtator filijs decedentib. ſine filijs ſubſtituit agnatos nulla habita ratione agnationis cõſeruandæ. conſ. 1070. n. 7. 8

Filiorum nomine venire fœminas ex interpretatione. cõſ. 1053. num. 3. fallit. n. 4

Fiſcum in dubio vbi de pœna agitur ſuccumbere. conſil. 1007. num. 45

Fiſcum a teſtatoribus excludi in caſu delicti, fauore maſculorũ. conſ. 1076. num. 8

Fiſcum ſolum opponere quem indignum ſucceſſione. conſ. 1060. num. 75

Flumina eſſe ex regalibus. conſ. 1061. n. 45

Fœmina cauſa maſculorum excluſa, omnes qui ab ea fluunt, excludi. conſ. 1006. n. 18. 19

Fœmina non cenſetur de linea maſculorum. conſilio 1006. num. 17

Formam, nomen ſignificare ad, ſecundum, iuxta diſpoſitionem. conſ. 1028. num. 1

Fœminas cenſeri excluſas, ex incluſione maſculorum. cõſ. 1099. num. 20

Fœminam ex primo matrimonio ſuccedere matri æque cum maſculis ſecundi matrimonij ſtat. Mediolani. conſil. 1097. num. 3

Fœminas ex regula non ſuccedere in feudo. conſilio 1040. num. 3

Fœminarum ſubſtitutionem excludere rationem agnationis conſeruandæ. conſ. 1040. n. 4

Fœminas eſſe capaces ab inteſtato maioratus. conſilio 1006. num. 24

Fœminas ex ſecundo matrimonio excluſas a maſculis facere partem ad commodum aliorum, non autem fœminæ primi matrimonij. conſ. 1097. n. 4

Fœminas non contineri nomine filiorum cum dos filiæ relicta eſt, eaque excluſa, ac maſculi inſtituti, agnati ſubſtituti. conſilio 1070. num. 9. 10

Fœminas non includi nomine deſcendentium vbi adeſt ſtatutum excludens eas. conſil. 1012. num. 26

Fœminas non venire in conditione ſi ſine liberis. conſil. 1040. num. 14

Fœminas non venire ſub nomine deſcendentium, vbi adeſt ſtatutum eas excludens extantibus maſculis. conſilio 1076. num. 3

Fœminas religioſas non facere partem, imo haberi pro mortuis. conſ. 1097. num. 5. 6

Fœminis ſtatuto excluſis patrem poſſe relinquere minus legitima. conſ. 1026. num. 17

Fœnus exerceri in alijs contractibus a mutuo. conſilio 1027. num. 4

Fœdus eſſe inæquale Ianuenſibus cum Albingenſibus. conſilio 1042. num. 13

Fœderis plura eſſe genera. conſ. 1042. n. 14

Fœdus impar eſſe cum actum eſt, vt altera ex ciuitatibus fœderatus ſit ſuperior. conſ. 1042. n. 16

Fœdus non eſſe cum victus victori ſe dedit. conſilio 1042. num. 17

Fœdus non extendi niſi ad expreſſa in eo. conſilio 1042. num. 6

Fœdus quoddam deditium eſſe. conſ. 1042. n. 1

folio ſeparato argui falſitatem. conſ. 1004. n. 24

forenſem poſſe acquirere hæreditatem offerendo ſe facere ciuẽ. conſ. 1088. num. 40

forenſes poſſe a ſtatuto fieri deterioris conditionis ciuibus. conſil. 1060. num. 101. 102

forenſem poſſe capere, modo ante tranſlatum dominium efficiatur ciuis, pluries Senatum Mediolani iudicaſſe. conſilio 1089. num. 14

formam quæ a radice ſumitur eſſe in quolibet deriuato. conſilio 1082. num. 3

forum ſortiri conſentientem in non ſuo. conſ. 1072. n. 6

forum ſortiri ratione criminis. conſ. 1072. n. 7

forum ſortiri originarium ciuitatis, ſi ibi reperitur. conſ. 1072. num. 1. 2

forum ſortiri quemlibet ratione domicilij. conſilio 1072. num. 3. 4

forenſem ſufficere eſſe capacem tempore acquiſitionis. conſilio 1089. num. 4

forenſem tempore delatæ hæreditatis capientem admitti. conſil. 1089. num. 17

forenſes qui dicantur in materia ſucceſſionis & alienationis remiſſiue. conſ. 1061. n. 26

S. Franciſci regulam extendi ad illos de obſeruantia. conſ. 1014. num. 2

franciſcanos diuerſos eſſe ab alijs. conſ. 1014. n. 7

fratrem excludere ſororem a ſucceſſione alterius fratris. conſil. 1076. num. 4

fratrem legitimum non prohiberi inſtituere naturalem. conſilio 1065. num. 6

fraudem præſumi in eo, qui non facit quod iure tenetur. conſilio 1029. num. 24

fratres cum matre ſuccedere fratri in capita. conſilio 1081. num. 13

fraudem allegari non poſſe, per approbantem teſtamentum. cõſil. 1094. num. 36

fructus legati deberi ſtatim facta mora, vel lite conteſtata. conſ. 1067. num. 16

fructus perceptos a vaſallo de feudo dici perceptione factos allodiales. conſ. 1064. n. 9

fructus poſt felloniam perceptos eſſe reſtituendos. conſil. 1064. num. 11

fructus pendentes diuidi ad ratam inter hæredes vaſalli ob ſuccedentes. conſ. 1064. n. 12

fructus feudi ſunt obligati creditoribus defuncti. conſil. 1064. num. 13

fructus non computari in ſortem in contractu emptionis. conſilio 1012. num. 51

fructus teneri reſtituere debitorem ex mora regulari. conſilio 1090.

Digitized by Google

1090.numero 8.
fructuum perceptionem arguere emptionis ratificationem.conſi. 1003.num.90
frumenti nomine contineri farinam.conſ.1061.n.39

G

Gabellæ neminem teneri conſignare quæ clarum eſt non ſoluere gabellam.conſ.1061.n.14
Gabellam in dubio deberi.conſ.1061.n.12
Geminata verba oſtendere enixam voluntatem.conſilio 1046. num. 2
Geminationem actum validare.conſ.1058.n.2
Geminationem complecti etiam diſſimilia. conſilio 1060. num. 19
Geminationem oſtendere enixam voluntatem. conſilio 1036. num. 8
Geminationem verborum differre ab exuberantia.conſil.1060. num.20
Generi per ſpeciem non ſemper derogari. conſilio 1041. nume. 11
Generalem derogationē in actu principis habere vim ſpecialis. conſ.1004.n.45
Generali ſermone non venire perſonam loquentis.conſil. 1096. num. 18
Generali ſermone non venire ea quæ quis in ſpecie non concederet.conſ.1007.n.2
Generali ſermone non venire feudum. conſilio 1003. n.46
Generali ſermone venire ea quæ alias non venirent, vt aliquid operetur.conſ.1007.num.50
Generalia verba non complecti caſum quem veriſimile eſt alienum eſſe a mente loquentis.conſ.1007.n.81
Generalia reſtringi ex cauſa abſurdi.conſ.1007.n.82
Generalia verba habere vim clauſulæ derogatoriæ. conſ.1003. num. 44
Generalia verba non extendi ad feudalia. conſilio 1005. num.45
Generali diſpoſitione fauorabili venire perſonam loquentis.conſil.1007.num.57
Geminationem eſſe loco ſpecialis mentionis excludentem omnē interpratationem.conſ.1036.n.9
Generationem ipſius, verba poni ſolita in inueſtituris ſignificare eam quæ ab acquirente incipit.conſ.1066.n.2
Generationem noſtram non extendi ad nepotem ex filia.conſilio 1036.num.14
Generationem non incipere a matre.conſ.1036.n. 5
Generationi præſumi habilem eum, qui per ætatem generare poteſt.conſ.1039.num.3
Genuenſem Rempub. poſſe capitaliter bannitum Genuæ priuare commodis ſuorum ſtatutorum.conſ.1055.n.3.4
Gradus nomen ſignificare aſcenſum & deſcenſum.conſ. 1060. num. 17
Gradum multiplicem ſubſtituendi inferre repetitionem fideicōmiſſi.conſ.1051.n.6
Grauatum cum licentia teſtandi, debere teſtari in eos de familia.conſ.1006.n. 36
Grauatum cum licentia, vt poſſit diſponere, poſſe id ad dodrantē. conſ.1006.num.35
Grauatus non præſumi paſſiue.i.inuicem reſtituere actiue vocatis conſil.1071.n.29
Grauatum reſtituere quotam hæreditatis vel bonorum deducere Trebel.conſ.1023.n.27
Grauatum reſtituere fideicommiſſario, poſſe rigore licentiæ ei data alienare in vlt. volunt.conſ.1091.n.6.7
Grauatum qui ſua eum antiquo fideicom. confuſa tenuit præſumi voluiſſe omnia reſtitui. conſilio 1006.n.57

H

Habilitatem in ſucceſſuro ſatis eſſe ſi adſit tempore euenientis caſus. conſil. 1089. num. 3
Habilitatum ſub conditione ſi ciuis fiat, poſſe conditione pendente effici ciuem.conſ.1089.n.5.6
Habitatem Cremonæ reſpectu bonorum quæ Mediolani habet retinere ibi dici poſſe domicilium.conſ.1086.n.5
Habitum oſtendere qualitatem perſonæ. conſilio 1016. nume. 10
Hactenus, ſignificare tempus præteritum. conſilio 1061. num. 42
Hæres & ſucceſſor eſſe Synonima.conſ.1053.n.6
Si Hæres non erit ſignificat potentiam adeundi. conſilio 1005. num. 1
Hærede nullo in teſtamento exiſtente ſcripto de quo ſenſerit teſtator, venire ſuccedentes ab inteſtato. conſilio 1084. num. 12
Hæredis appellatione venire omnes in infinitum. conſil. 1071. num. 2
Hæredis inſtitutionem expreſſe fieri non præſumi.conſi.1020. num. 32
Hæredis inſtitutionem factam in codicillis, arguere eos eſſe teſtamentum.conſ.1020.n.7
Hæredes conueniri pro rata ad præſtandum legatum. conſilio 1052.num.4
Hæredes excuſari a mora, & conſequenter a præſtatione intereſſe.conſ.1027.n.12
Hærædes non poſſunt deſinere eſſe hæredes poſt aditam. conſil. 1004.num. 3
Hæredibus filijs nocere ſententiam latam contra patrem eorum feudi poſſeſſorem.conſ.1098.n.11.12
Hæredem adeundo hæreditatem vere contrahere obligationem de obſeruando teſtamento.conſ.1099.n.11
Hæredem contrauenire poſſe facto erroneo. conſilio 1094. num. 37
Hæredem grauatum reſtituere quicquid ſupererit, teneri reſeruare quartam fideicommiſſario.conſ.1091.n.3.4
Hæredem grauatum reſtituere quæ ſupererint, prohibitum tamē alienare niſi poſt ætatem certam, poſſe etiam in vltima voluntate bona fideicommiſſi alienare in totum ex duabus permiſſionibus.conſ.1091.n.12.13
Hæredem non deſinere eſſe ob natiuitatem vocatorum ſucceſſiue.conſ.1030.num.4
Hæredem non poſſe excipere feudum diuiſum ſine conſenſu domini.conſ.1094.n.15
Hæredem non poſſe allegare nullitatem legis, ſed eos qui ſunt vlterioris gradus ſucceſſionis.conſ.1094.n.34
Hæredem poſſe contrauenire facto defuncti in quo adeſt fraus. conſ.1094.n.35
Hæredem non poſſe impugnare teſtamentum. conſilio 1099. num.8
Hæredem non poſſe improbare teſtamentum ſemel probatum. conſil.1093.num.31
Hæredem non poſſe reuocare feudum a patre reſtituendum ex pacto & prouidentia.conſ.1099.n.9.10
Hæredem poſſe contrauenire diſpoſitioni de feudo cum nulla eſt. conſil 1094.num.31
Hæredem teneri probare factum teſtatoris. conſilio 1100. num. 5
Hæredem teſtibus non poſſe opponere quibus teſtator non oppoſuit.conſ.1054.num.4
Hæredem vaſalli non poſſe impugnare diuiſionem feudi Comitatus alias prohibitum.conſ.1094.n.18
Hæredem vaſalli qui alienauit feudum antiquum non poſſe illud reuocare.conſil.1094.num.20.21. ita neque primogeniturā. num. 22
Hæredum, deſcendentium et ſucceſſorum nomine venire omnes in infinitum.conſ.1098.n.23.24
Hæreditatem paternam adeuntem ſine proteſtatione non poſſe legitimam petere.conſ.1005.n. 31
Hæreditatem relictam vt conſtruatur Eccleſia B. Virgini tali loco, cenſeri relictam contemplatione B. Virginis non loci. conſil.

Digitized by Google

conſil.1084.num.7
Hæreditatem titulo pœnæ relictã, in dubio deferri cohæredi vel ſubſtituto.conſ.1084.n.8.9
Hæreditarium eſſe feudum conceſſum ad habendum & faciendũ quicquid placuerit.conſ.1033.n.5
Hominem rem eſſe immenſæ dignitatis. conſilio 1003. num. 67
Homicidæ ſui ipſius pœna ex Platone. conſ.1007.n. 32
Homicidam ſui peccare in legem diuinam. conſilio 1007. num. 33
Homicidam ſui teneri pœna arbitraria. conſilio 1007. nume. 34
Homicidas ſui per deſperationem grauiſſime peccare.cõſ.1007. num. 29
Honorem æquiparari vitæ.conſ.1078.n.14
Honorem præferri vitæ.conſ.1078.n.15
Honorarios ciues eſſe qui ex priuilegio. conſilio 1060. num. 56
Honorarios non eſſe proprie ciues.conſ.1060.n. 60
Hoſpitale magnum Med.adminiſtrari a ſecularibus & a metropolitano.conſ.1025.n.11
Hoſpitale ſecularium dici cum non eſt erectum auctoritate Pontificis.conſ.1023.num.8
Hoſpitalis adminiſtrationem pertinere ad principem. conſilio 1025.num.9
Hypothecam tacitam a lege pro legatis traditam retrotrahi, ſecus ex contractibus.conſ.1052.num.15
Hypothecæ ſpeciem in qua non transfertur dominium,non cenſeri prohibitam, adiectione probibita. conſilio 1089. num.11.12.
Hypothecaria agi poſſe contra alterum ex inſolidum obligatis. conſil.1052.num.3
Hypothecaria ab initio & perſonali ſimul pluribus obligatis in tantum teneri perſonali quantum hypotecaria.cõſ. 1052. num. 5
Hypothecariam non admitti cum ab initio fuit indiuidua.conſil. 1052.num.6
Hypothecaria diuiſa diuidi & perſonalem. conſilio 1052. num. 8

I

Ieſuitas vocari mendicantes.conſ.1014.n.14
Ieſuitarum collegium Braidenſe poteſt capere. conſilio 1014. num. 15
Ieſuitarum domum poſſe habere ſuburbanum fructuoſum valetudinis cauſa.conſ.1014.num.25
Ieſuitarum mendicitatem non differre ab ea minorum S. Franc. conſ.1014.num.22
Ieſuitarum ſocietatem capere rem magni pretij, vt vendant & mandent in vſus.conſ.1014.num.26
Ieſuitarum votum.conſ.1014.num.23
ignorantiam excuſare eum qui non paruit mandato teſtatoris. conſil. 1011.num.6
ignorantiam plus operari reſt.in integrum quam abſentiam. conſil.1081.num.15
illegitimum non admitti ad præſentandum. conſil. 1057. nume. 7
illegitimum poſſe legitimari licet extent legitimi, modo de legitimis ei Comiti Palatino fiat mentio. conſilio 1026. num. 18
illegitimos non ſuccedere patri nobili niſi ſit reſtitutus ad honores.conſ.1012.n.31.32
immobilis rei appellatione venire caſtrum & ciuitatem.conſilio 1003.num.4
immunem a vectigali teneri tamen profiteri. conſilio 1061. num.3.& 4
immunitatem ceſſare ob bellum.conſ.1061.num. 18
Immunitatem conceſſam ciuibus creandis non extendi ad futuros ex priuilegio.conſ.1060.n. 7
immunitatem 12.lib.habere locum in legitimatis.conſ.1016. num. 5
immunitatem diu obſeruatam non vitiari ex eo quis priuilegium eius laboret vitio ſuſpicionis falſi. conſilio 1015. num. 15
immunitatem non intelligi ciuibus datam aduerſus ſtatuta. conſ. 1060.num.86
immunitatis poſſeſſionem allegantem contra fiſcum interim cogi ſoluere.conſ.1002.num.23
immunitatis priuilegium ſtricte interpretari. conſil. 1060. num. 25
Imperatorem Conſtantinum laudari, quod donauit Eccleſiæ. conſil. 1003.num.5
imperatorem donare poſſe immobilia. conſilio 1003.n.2
imperatorem in donatione requirere proceres. conſilio 1003. num. 35
imperatori ſuccedi electione.conſ.1003.n.99
imperium merum poſſe transferri.conſ.1003.n.27
imperium merum conceſſum ciuitatibus & magiſtratibus proprium eſſe eorum.conſil.1003.n.28
imperium merum non poſſe transferri in alium ab eo, qui illud habuit a principe.conſ.1003.n.29
imperſonalia verba inducere repetitionem fideicõmiſſi in quoſcunque.conſ.1006.num.46
incendium alleganti neceſſe eſſe caſum ipſum probare teſtibus. conſ.1070.num.15
in circa,ſignificare ſimilitudinem.conſ.1046.n.3
incolam eſſe qui aliunde venit ad habitandum. conſilio.1060. num.72
incolatum eſſe in cauſa, vt quis efficiatur ſubditus.conſilio 1061. num.29
incolatum non tribuere idem quod origo tribuit. conſilio 1060. num.69
incognita comprehendi generali ſermone. conſilio 1007. num. 20
incompetentia iudicis probata actorem in expenſis condemnari. conſ.1045.num.9
indefinita verba trahi ad omnes.conſ.1005.n.11
indiuiduum beneficium conſortis in lite prodeſſe conſorti. conſil. 1074.num.12
indiuiduam eſſe hypothecariam cum ab initio contrahatur pro ſolido.conſil.1052.num.7
indiuiduam eſſe ſententiam, licet capita diuerſa,cum lis eſt cum vno ſolo. conſilio 1048. num. 3. & in quolibet capite. num. 4
indiuiduam ſententiam dici quæ habet diuerſa capita ſi iudiciũ eſt cum vna tantum perſona.conſ.1074. n. 4
indiuiduam dici ſententiam cum actione vna diuerſa petita fuere, & ſuper ipſis vnica ſententia lata. conſilio 1074. num. 5. 6
infantem poſſe præſentare.conſ.1057.n.4
infraſcripta, eſſe declaratiua.conſ.1046.n.4
infraſcripti,dictionem,differre a dictione ut infra. conſil. 1020. num. 43
ingratitudinis cauſa non reuocari donationem ob merita. conſilio 1003.num.95
ingratitudinis cauſa non reuocari priuilegia conceſſa ob benemerita.conſ.1007.num.69
inimico non præſumi teſtatorem legaſſe, imo exceptum & excluſum eſſe.conſ.1083.n.20
iniuriarum agi contra nos impedientes vti noſtris. conſ. 1042. num. 8
iniuriarum actionem dari aduerſus impedientem quem vti re ſua.conſ.1003.num. 16
iniuriam vaſallo cenſeri remiſſam morte domini. conſil. 1080. num. 11
innouatum nihil dici ab eo, qui lite pendente naturalem eius rei poſſeſſionẽ accipit, cuius ante cœptam litem ciuilem habebat. conſil. 1073.num.19.20
inſignis res eſt Baronia.conſilio 1006.num.6

inſignia

Inſignia apud Hiſpan. primogenituram arguere. conſilio 1006. *num.* 1
*inſignia deferendi onus iniunctum hæredi poſſe per fœminam impleri.conſ.*1006.*n.*14
*inſignium teſtatoris deferendorum onus arguere fideicommiſſum.conſil.*1051.*num.*8
*inſolidum factam conceſſionem argui ex adiectione duorum verborum repetitiuorum.conſ.*1068.*n.*2
inſtantiam litis a cedente non tranſire in ceſſionarium. conſilio 1098.*num.*34
*inſtituo, verbum obliquari propter verba ſignificantia tractum temporis ſucceſſiuum.conſ.*1071.*n.*9
inſtitutionem hæredis licet ſuccinctam valere. conſilio 1020. *num.*12
inſtrumentum licet a prohibito confectum valere.conſil. 1093. *num.* 37
*inſtrumentum confectum a notario non matriculato, valere.conſil.*1093.*num.*38
inſtrumentum notarij facere fidem cum requiſita habet. conſil. 1093.*num.*18
inſtrumentum occultantem ſuſpectum eſſe. conſilio 1004. *num.* 17
inſtrumentum ſoliti committere falſum probari teſtibus. conſ. 1004.*num.*9
intereſſe lucri ceſſantis tum deberi cum conſtat creditorem habuiſſe paratam occaſionem emendi rem fructuoſam. conſilio 1049.*num.*6
*intereſſe lucri ceſſantis vt debeatur ex depoſito requiri morã et occaſionem emendi.conſ.*1049.*n.*5
*intereſſe non deberi de quo aliter non conſtat quam partis cõfeſſione.conſ.*1017.*num.*5
intereſſe nullum deberi ei qui ſponte credidit, niſi per moram. conſil. 1017.*num.*6
intereſſe peti vel ratione lucri ceſſantis, vel damni emergentis. conſil. 1027.*num.*1
intereſſe damni emergentis deberi ei qui coacte credidit pecuniam etiam ſine pacto, & ſine mora. conſilio 1027. *num.* 2. & 6
*intereſſe certum per relationem ad aliud non deberi.conſ.*1027. *num.* 3
*interdictum vnde vi, dari creditori ad vindicandum pignus conuentionale.conſ.*1002.*num.*20
*interpellationes extraiudiciales ſufficere, vt ad fideicommiſſariũ tranſeant actiones.conſ.*1088.*n.*26
*interpretatio ſumitur ex vſu.conſ.*1007.*n.*92
interpretationem actus ſumi ab obſeruantia. conſilio 1056. *num.* 33
interpretationem æquitati conſonã ſemper ſumi. conſil. 1007. *num.* 37
interpretationem diſpoſitionis ſumi ex veriſimili.conſil. 1016. *num.* 10
*interpretationem fieri quæ æquitati conuenit.conſil.*1064.*n.*16. *Item ex ſenſu prudentum.n.*17
*interpretationem fieri ex ſolito.conſ.*1029.*n.*17
interpretationem fieri contra paciſcentem. conſilio 1060. *nume.* 9
*interpretationem ita fieri, etiam in materia odioſa, vt verba aliquid operentur.conſ.*1059.*n.*4
*interpretationem in dubio fieri contra prælatum qui conceſſit emphyteuſim.conſ.*1066.*n.*13
*interpretationem in dubio fieri contra paciſcentem.conſ.*1066. *num.*12
*interpretationem in dubio fieri contra venditorem.conſ.*1066. *num.*14
*interpretationem in dubio non fieri contra recipientem emphyteuſim.conſ.*1066.*num.*15
interpretationem rei dubiæ fieri a ſapientibus. conſilio 1029. *nume.* 22
*interpretationem ſic fieri, vt euitetur fraus pacis. conſ.*1029. *num.* 23
intimationem non eſſe faciendam ſcienti. conſilio 1004 *num.* 6
*inuentarium probat contra tutores.conſ.*1017.*num.*25
*inuentarium factum cum decreto Iudicis probare contra debitores.conſil.*1017.*num.*26
*inuentarium tutoris non probare niſi contra vocatos in eius confeſſione.conſ.*1017.*n.*27
*inueſtituram feudi conceſſam pro ſucceſſoribus quibuſcunq. reſtringi ad habiles.conſ.*1098.*n.*1
*inueſtituræ feudalis clauſulas executiuas ibi incipere, conſtituẽs prælibatus dominus.conſ.*1033.*n.*14
*inueſtituræ primæ ſtandum eſſe, niſi expreſſe actũ conſtet aliud. conſ.*1098.*num.*26. 27
inueſtituram maſculis tantum conceſſam cum conſenſu Principis poſſe mutari, vt etiam fœminas cõplectatur. conſ. 1043. *num.* 13
inueſtituras non probare niſi inter inueſtitum & inueſtientem. conſil. 1092.*num.*5
inueſtituram ſolam ſine executione non probare. conſil. 1092. *num.* 12
*inueſtiturarum antecedentium affirmationẽ argui ex eorum miſſione ad verbum.conſ.*1043.*n.*6
*item, dictio, eſt repetitiua omnium qualitatum & continuatiua. conſ.*1068.*num.*1
iudicem debere ſcire ſe iudicem vt iudicet. conſilio 1045. *num.* 5
*iudicem inter vaſallum & dominum eſſe Imperatorem in defectum parium curiæ.conſ.*1080.*n.*24
*iudicem teneri amplecti viam qua omnibus ſatisfiat.cõſ.*1078. *num.* 17
*iudicio eodem ſummarie idem cognoſci prius, deinde plenarie nõ eſſe abſurdum.conſ.*1045.*n.*11.12
iuramento donantis non poſſe remitti ſolemnitates ſtatuti. conſ. 1086.*num.*11. *tolli tamen poſſe in ſpecie inſinuationem donationis.num.*12
iuramentum habere vim ſpecialis derogationis. conſil. 1093. *num.* 1
*iuramentum in coronatione regni.conſ.*1003 *n.*22
*iuramentum non impedire reſtit.in integrum ex capite enormis læſionis.conſ.*1074.*n.*25
iurantem non alienare, ſi alienet, dominium tranſferre. conſilio 1003.*num.*38
*iuramentum non impedire alienationem.conſ.*1003.*n.* 39
*iuramentum omnino obligat ad obſeruantiam locationis, etiam ſucceſſorem.conſ.*1075.*num.*2
iuriſconſultum errantem in iure non reſtitui. conſilio 1020. *num.* 16
*iuriſconſultum turpe eſſe ignorare quod nomine acquiſitionis veniat ſucceſſio.conſ.*1089.*n.*25
iuriſdictionis eccleſiaſticæ declinatoria oppoſita, cauſam remitti ad ſecularem, falſum eſſe opinari. conſilio 1005. *num.* 7.8
iuriſdictionis, & officij poſſeſſionem æquiparari. conſil. 1002. *num.* 30
iuriſdictionis fundamenta ſummarie prius cognoſcenda. conſilio 1045.*num.*15
*iuriſdictionem in feudis non prorogari. conſ.*1080.*n.*28
iuriſdictionis defectum eſſe omnium maximum. conſilio 1080. *num.* 29
iuriſdictionis qualitatem fundantem prius cognoſcendam. conſi. 1045 *num.*3
*iuriſdictionis quaſi poſſeſſionem vno loco adeptam vbiq. adeptam.conſ.*1002.*num.*8
*iuriſdictionem vniuerſitatis non præſcribi actibus particularibus.conſ.*1087.*num.*14
*iuriſpatr. commutationem non egere conſenſu niſi maioris partis.conſ.*1025.*num.*17
*iuriſpatr. iura ſpectare ad hæredes & deſcendentes fundatoris. conſ.*1057.*num.*5.6
iuriſpatr. præſentationẽ ſpectare ad eos qui ſunt in quaſi poſſeſſione

Digitized by Google

ſione præſentandi.conſil.1057.num.1
Iuriſpatronatus ſucceſſionem fieri in ſtirpes. conſilio 1057. num. 8
Ius quæſitum vniuerſitati nõ tolli facto quorumdam cõſ. 1061. num. 32
Ius quæſitum non tolli per principem.conſ.1033.n.23
Iuſtam cauſam mutandi voluntatem teſtantis eſſe æs alienum ingens.conſ.1025.n.6

L

Laudum & ſententiam in dubio interpratari contra eum qui in eis ſe fundat.conſ.1061.n.43
Laudum ita interpratari ne ius commune lædat. conſilio 1061. num. 5
Laudum non trahi per interpretationem ad iniuſta.conſ. 1061. num. 6
Legatum acceptantem cenſeri probaſſe teſtamentum. conſilio 1079.num.3
Legatum alicui pluſquam lege capere ei liceat, non adimi pium. conſ.1021.num 2
Legatum cenſeri cum ſuo onere translatum.conſil.1020. num. 28.29
Legatum cenſeri in dubio, ius quod teſtator habet.conſil.1009. num. 5
Legatum cenſeri reuocatum donatione.conſ.1099.n.5
Legatum cum nupſerit, eſſe incertum.conſ.1052.n.11
Legatum dotis titulo inſtitutionis eſſe purum. conſilio 1052. num. 12
Legatum effici caducum cum euenit conditio mortuo legatario. conſ.1067.num.1
Legatum factum filiæ per patrem quam tenetur dotare non præſumi animo compenſandi.conſ.1005.n.43
Legatum factum Ieſuitis ne alienent, turpe. conſilio 1014. numero 30
Legatum factum puellæ ſi nupſerit cum conſenſu propinquorum, nullis extantibus propinquis deberi. conſilio 1084. num. 5
Legatum factum vni ex duobus cenſeri factum magis dilecto. conſ.1005.num.27
Legatum in dubio cenſeri purum non conditionale.conſil.1067. num. 8
Legatum in dubio præſumi in compenſationem. conſil. 1005. num. 49
Legatum minus legitime acceptatum cum proteſtatione conſequendi ſupplementum an præiudicet.conſ.1079.n.17
Legatum mendicantium pro fabrica valet. conſilio 1014. num. 35
legatum mendicantibus pro alimentis ad tempus valet.conſilio 1014.num.42.43
legatum pro miſſa ſi habeatur pro non ſcripto, remanet penes hæredes cum onere.conſ.1014.n.40
legatum pure factum ſtatim deberi cum fructibus. conſilio 1067.num. 17
legatum rei quam teſtator ignorat hyppothecatam non valere. conſil.1009.num.8
legatum rei quam teſtator poſſidet, hæredem debere pleno iure. conſil.1032.num.28
legatum relictum cum placebit, & ſimilia non eſſe dicendum ſimpliciter eſſe conditionale, ſed diſtinguendum.conſ.1067. num. 9
legatum relictum ſoluendum certa die eſſe purum. conſ.1067. num. 5
legatum relictum contemplatione filij, non acquiri patri. conſil. 1022.num.5.6
legatum ſi tertius arbitratus erit, eſſe conditionale. conſ. 1057. num. 11
legatum vxori relictum, ea nubente contra mariti teſtatoris voluntatem, primum deferri hæredibus deinde ſubſtitutis. conſ. 1084.num.13
legata res cuius dominium utile eſt apud alium non deberi niſi directum.conſ.1009.n.6.7
legata re euicta, hæredem teneri ſolum pro eo iure quod teſtator in ea habebat.conſ.1032.n.22
legata re aliena, vt ſit apud legatarium deberi æſtimationem. conſil.1032.num.23
legata re quam teſtator ſcit alienam, hæredem teneri eam luere. conſil.1009.num.1
legatæ rei vſumfructum non deberi patri quando teſtator ita præcepit.conſil.1022.n.2
legatam rem hæredem teneri efficere legatarij. conſilio 1009. num. 2
legatam rem obnoxiam ſeruituti, hæredem non teneri luere.conſil.1009.num.3
legati commutationem pertinere ad principem. conſil. 1025. num. 10
legati ſimplicem agnitionem hodie non ſufficere cum minus relictum eſt, ad excludendum petitionem legitimæ. conſilio 1079.num.14.15
legatis pluribus partim minus legitima, partim pluris acceptatis, filius prohibetur petere ſuppleri. conſilio 1079. num. 18.19
legato generali non venire mobilia ſecus vniuerſali.conſ. 1007. num.48.49
legatarium non poſſe impugnare aſſertionem teſtatoris. conſilio 1079.num.4
legatariã quæ commodum acquiſiuit, non poſſe impugnare teſtamentum.conſ.1079.n.5
legatarium ſub conditione non dici proprie legatarium. conſilio 1089.num.7
lege aliquid decernente ipſo iure, intelligi parte petente. conſilio 1013.num.7
lege irritante alienationem in forenſem & contractum, ſtatim ea facta acquiri ius fiſco, actu tamen perfecto. conſil. 1089. num.15.16
legem conſtituiſſe modos contrahendi, & eos diſtinxiſſe a modis teſtandi.conſil.1028.n.8
legem dici publicatam vbi eſt in archiuio. conſilio 1007. num. 84
legem ligare ſuos ciues actu commorantes ad ſeruandum certas ſolemnitates.conſil.1086.n.6
leges non ligare niſi a die publicationis.conſil. 1015.n.9
legem non receptam vſu non ligare.conſ.1003.n.33
legem nouam condentem ad eundem finem quo antiqua, eam non corrigere.conſ.1077.n.1
legem nouam atque generalem non corrigere ſpecialem. conſil. 1060.num.95
legem Regis non ligare ſucceſſorem.conſ.1003.n. 42
legem reſpicere futura conſ.1003.n. 36
legem ſecundam non tollere primam habentem derogatoriam. conſ 1003.num.43
legis diſpoſitionem conuenire ei, cui conuenit nomen. conſilio 1060.num.10
leges generales non tollere prærogatiuas principis.conſil. 1096. num. 16
lego a Titio centum Meuio, item lego centum a Sempronio Meuio, inſolidum eſſe obligatos.conſ.1068. n. 4
lego centum Sempronio cum voluerit Seius, purum eſſe legatũ. conſ. 1067.num.7
lego ſi Sempronio placuerit, eſſe purum legatum & tranſmitti. conſ.1067.num.13
lego quando placuerit, eſt legatum in diem. conſilio 1067. num. 14
l. bene a Zenone. C. de quadr. præſ. declarata. conſil. 1003. num. 3
l. cum ab vno. ff. de leg. 2. declarata.conſ.1079.n.3
l. cum prætor, non habere locum cum inductum ad vnum finem contrarium operatur. conſ.1041.n 9.10
l. cum quis ædes. ff. de vſucap. declarata. conſilio 1040. num. 6. 7

L. diſſa-

L.diffamari.remedium eſſe extraordinarium. conſilio 1072. num.19
L.diffamari.remedium eſſe proponendum coram ſuo iudice. con. 1072.num.10
L.iam hoc iure, regulam non habere locum cum adeſt ratio diuerſa.conſ.1037.n.25
L.in hoc iudicio ff.fam.hercisc.procedere ſolum in iudicijs diuiſorijs.conſ.1074.n 16
Lex Hiſp.quod Rex non donet.conſ.1003.n. 33
Lex Hiſpan.de regno declarata.conſ.1003.n.32
Lex Hiſp.2.tit.de don.latine reddita.conſ.1003.n. 11
L.metum.§.ſed licet.ff.quod met.ca.declarata. conſil. 1003. num.83
L.1.ff.de leg.2.declarata.conſ.1067.n.8
L. ſed ad ea.ff.de condit.& demonſtr.declarata.conſil. 1059. num.4
L. Seius & Augerius. declarata. conſilio 1094. numero 46. 47
L. ſi quis priore. ff. ad Trebellian.declarata. conſilio 1020. num.21.22
L.ſi infanti.ff.de iur.deliber.loqui cum infanti delata eſt hæreditas aliunde quam a patre.conſ.1074.n. 23
L.Titio vſusfructus.ff.de condit.& dem. habet plures intellectus.conſ.1053.n.10
L. vlt.§. ſed quia.verſic.nemo.C.com.de leg.declarata. conſil. 1051.num.18
L. vlt.§.filijs autem.C.de bon.quæ lib.loqui de donatione cauſa mortis.conſ.1058.n.7
Legum correctionem non fieri per intellectus ſubauditos. conſi. 1060.num.88
Legitimæ & trebell.petendæ ius tranſmitti ad hæredes. conſilio 1017.num.23.24
legitimæ imputandum relictum per patrem.conſ.1005.nu. 37. contra.num.38.39
legitimæ ſupplementum non peti,cum pater relinquit aliquid in recompenſationem.conſ.1079.n.20
legitimam deberi ex bonis maternis.conſ.1018.n.11
legitimam deberi iure communi filijs etiam ex bonis matris.conſil.1097.num.1
legitimam eſſe trientem cum ſunt tres filij. conſilio 1097. num.2
legit.& trebel.ac dotem filiã poſſe conſequi ex perſonis diuerſis.conſ.1074.n.20
legitimam minui legato ex bonis patris.conſ.1005.n. 36
legitimam non deduci ex feudo, ſed alijs. conſilio 1023. num. 21
legitimam non fuiſſe probibitam illis verbis,amplius non petat. conſ.1005.num.42
legitimam non poſſe grauari præcepto.conſ.1084.n. 24
legitimam non præſcribi filio qui fuit per mille annos in poſſeſſione hæreditatis grauatæ fideicommiſſo. conſilio 1019. num. 4
legitimam poſſe deducere filium licet non exequatur præceptum patris,nec ſoluat legatum pijs locis.conſ.1084 n. 23
legitimæ ſupplementum excludi agnitione legati conſilio 1005. num.32
legitimam ſtatuto auctam,habere omnes qualitates legitimæ. conſil.1021.num.3
legitimam,videlicet duas quartas per ſtatutum filiis debitas deberi ſine onere.conſ.1021.n.4
legitimam trium filiorum eſſe quatuor vncias.conſ.1097.n.7
legitimam totam voluiſſe patrem relinquere in dubio præſumitur.conſ.1079.num 11
legitimam ſuppleri non poſſe petere filium cui relictum ita eſt, aliquid ne plus peteret.conſ.1079.n.12
legitimam tolli præſcrip.30.annorum.conſ.1019.n. 1
legitimam non tolli præſcriptione quando ipſemet filius obtinet hæreditatem onere fideicom grauatam.conſ.1019. n. 2
legitimatum ex certa ſcientia valere licet non citentur legitimi. conſ.1026.num.32
legitimatum poſſe vti ſecunda legitimatione ad obtinendam ſucceſſionem.conſ.1026.n.33
legitimatum his verbis,quod ſit & habeatur ac procreatus de legitimo matrimonio, ſuccedere etiam in emphiteuſi eccleſiaſtica.conſ.1098.n.6
legitimatum non differre ab adoptiuo. conſil.1026. num.6
legitimatum non eſſe melioris conditionis legitimo. conſ.1026. n.23.declara.vt n.24
legitimatum non excludere ſubſtitutum ſubſtitutione facta decedenti ſine legitimis & naturalibus. conſilio 1012. numero 33
Legitimatum plene ſuccedere in feudo ad quod vocantur quicũque deſcendentes.conſ.1098.n.2
Legitimatum per oblationem curiæ non habere beneficium abſtinendi.conſ.1026.n.20
Legitimatũ reſcripto vocari a ſtatuto quod legitimi ſuccedant. conſ.1026.n.4
Legitimatum reſcripto excludere ſubſtitutum. conſ.1012.nu. 30.fallit.n.33
Legitimatos per reſcriptum non vocari ad fideicõmiſſum in quo teſtator voluit ſuccedere ex legitimo matrimonio natos.conſil.1056.n.34
Legitimatum vere legitimum effici quoad ſucceſſionem ex communi opinione.conſ.1026.n.2
Legitimato deberi legitimam.conſ.1026.n.3
Legitimato per oblationem curiæ plus alijs relinqui. conſ.1026. n.10.contra n.11
Legitimato plus poſſe relinqui quam legitimo in priuilegio legitimationis derogatur.l.ſi vnquã.auth.quib.mod.conſ.1026. num.12.Item cum adeſt clauſula, & extendatur in ampliſſima forma.nu. 13.Vel clauſula extendatur ad dictamen ſapientis.n.14.Vel adeſt ſtatutum excludens fœminas extantibus maſculis.num.15
Legitimato.poteſtate extraordinaria non relinqui plus legitimo. conſ.1026 n.20
Legitimatos amplis verbis admitti ad feudum ad quod vocantur nati de vel ex legitimo matrimonio. conſ.1098.n.3
Legitimorũ nomine venire legitimatos reſcripto ad excluſionẽ ſubſtitutorum.conſ.1012.n.30
Legitimatio poteſt iterari.conſ.1026.n.27
Legitimatio fit conſentiente legitimando.conſ.1026.n.28
Legitimatio fieri debet ex iuſta cauſa.conſ.1012.n.39
Legitimari petentem, probare prius debere ſe eſſe filium eius de quo agitur.conſ.1012.n.38
Legitimandi cauſam non præſumi.conſ.1012.n.40
Legitimandi facultatẽ Mediolani ſine licentia nõ concedi Comiti Palatino.conſ.1034.n.13
Legitimandi facultatem contra volũtatem vaſalli non poſſe concedi.conſil.1034.num.10
Legitimandi infantem priuilegium debere eſſe ſpeciale. conſil. 1007.n.53
Legitimationis nullitatem opponi etiam a tertio. conſil. 1034. num.11
Legitimationis plenæ requiſita.conſ.1089.n.4
Legitimationi addi clauſulam,modo non ſit melioris conditionis legitimo.conſ.1026.n.34
Legitimationi plenę debere cõſentire deſcendentes alios et agnatos.conſil.1098.n.7
Legitimationem factam de nepote ex præmortuo filio valere. conſ.1026.n.21
legitimationem lite pendente non valere. conſ.1026.n.25.ſed contra n.26.27
legitimationem non trahi ad feudalia niſi expreſſe.conſil.1054. num.7
legitimationem pati multos defectus.conſ.1034.n.10
legitimationem per obligationem curiæ differre a legitimatione per reſcriptum.conſ.1026.n.19
liberorum appellatione venire omnes deſcendentes.conſ.1037. num.3
liberos fratris & deſcendentes cenſeri vocatos ſucceſſiue cum

teſtator ipſum fratrem prius inſtituit.conſ.1071.n.5

Liberorum nomina deſcendentium & ſucceſſorum ſignificare ẽt natos in infinitum ex nepotibus.conſ.1071.n.6

Liberorum nomen eſt commune fęminis & maſculis. cõſ.1070. num. 1

Liberorum nomen eſſe commune.conſ.1012.n.20.21

Liberorum nomen proprie dici de fęminis.conſ.1040.n. 5

Liberorum nomen non conuenire fęminis,cum teſtator vult bona conſeruari in familia.conſ.1040.n.2

Liberorum nomen eſſe commune cum fęminis. conſilio 1036. num. 18

Liberorum nomine non venire fęminas ex coniecturis. conſilio 1070.num.4

Liberam facultatem grauato datam extendi ad dodrantem.conſil.1006.num.35

Liberationem amplis verbis factam trahi ad incogitata. conſilio 1095.num.24

Liberationem promiſſam in ſolidum, arguere ſolidi obligationẽ. conſ.1068.num.6

Libertas res eſt inæſtimabilis.conſ.1003.n.66

Libertatem non cenſeri relictam ſeruo in dominum delinquenti. conſil.1007.num.8

Libelli qualitatem,fundamentum iuriſdictionis reum teneri probare.conſ.1045.n.13.14

Libere habere,ſignificat ſine onere.conſ.1042.n.10

Libitum,ſiue ad libitum,interpretari libera cum facultate.conſil.1006.num.34

Libros æſtimi probare territoria.conſ.1087.n.6

Librorum cauſa mendicantes capere poſſunt. conſ.1014.n.38

licentiam datam grauato diſponendi limitare fideicommiſſum. conſ.1006.num.30

licentiam expreſſe datam grauato reſtituere vt poſſit alienare, efficere vt poſſit etiam in vltima voluntate diſponere.conſil. 1091.num.5

licentiam grauato datam vt poſſit alienare non repugnare ſubſtitutioni.conſ.1006.n.31

licentiam tacite datam grauato alienandi,non excludere dodrantem.conſ.1091.n.2

linea includi omnes qui deſcendunt ab eo,qui ſucceſſionem occupauit.conſ.1082.n.14

linea maſculina deſcendiſſe,& in linea contineri differre.conſil. 1053.num.9

lineam deficere idem eſſe ac omnes deſcendentes mori, ita nullis natis non eſſe locum ſubſtitutioni.Sed contra.conſ. 1063. num.4

lineam fęmininam teſtatoris incipere a filiabus teſtatoris.conſil. 1011.num.9

lineam rectam ſequendam ſemper in primogenitura & maioratu.conſ.1082.n.11

lineam primogeniti omnes alias excludere.conſ.1082.n.12

lineam non poſſe incipere niſi ab eo qui ſucceſſionem occupat. cõſil.1082.n.13

lineæ graduum eſſe ipſum patrem.conſ.1066.n. 4

linearum ſubſtitutionem factam inter cohæredes arguere fideicommiſſum.conſ 1071.n.13

lucrum arguere falſum ſiue ſpem lucri.conſ. 1004.n.18

luminum cauſa incapaces capere poſſunt.conſ.1014.n.37

M

Maioratum apud Hiſp. ab inteſtato deferri etiam fęminis. conſil.1006.n.23.& 27

Maioratum argui ex coniectura iuncta cum inſignibus familiæ. conſ.1006.num.2

Maioratum capere ſororem excluſo patruo.conſ.1006.n.27

Maieſtatis læſæ crimen non comprahendi ſub generali criminũ abolitione.conſ.1007.n.11

Mandatum debet eſſe æquum.conſ.1042.n.18

Mandatis alicuius præſto eſſe nil aliud inferre quam mandatis iuſtis & rationi conſentaneis.conſ.1042.n.19

Mandatum infert ſuperioritatem.conſ.1042.n.2

Marito percipiente ex vxoris voluntate fructus paraphernaliũ, non dari repetitionem.conſ.122.n.23

Maſculos ex fęminis nõ venire in odioſis & fideicommiſſis ſub nomine deſcendentium maſculorum.conſ.1036.n.6

Maſculos ex fęminis voluiſſe vocare teſtatorem, demonſtrare rationem conſeruādæ agnationis & familiæ.conſ.1036.n.2

Maſculorum deſcend.vocationem inferre fideicommiſſum. conſ. 1069.num.4

Maſculorum mentionem,& vocationem efficere vt directa verba trahantur ad fideicommiſſum.conſ.1071.n.11

Maſculorum nomen non conuenit fœminis.conſ.1006.n.9

Maſculorum rationem ad excluſionem fœminarum intelligi habitam,eueniente caſu fideicommiſſi.conſ.1056.n.24

Maſculorum ſubſtitutionem cenſeri factam ob agnationem.conſil.1071.num.25

Maſculinitatis conditionem efficere vt filij poſiti in conditione cenſeantur vocati.conſ.1017.n.1

Maſculinitatis qualitatem arguere filios poſitos in conditione ex teſtamento vocatos.conſ.1024.n.2

Maſculinitatis qualitatem inferre fideicommiſſum vbi adeſt ſtatutum excluſiuum fęminarum.conſ.1071.n.16

Maſculinitatis qualitatem efficere præſumptionem ne ſubſtitutio dicatur vulgaris.conſ.1010.n.9

Matre exiſtente in medio excludi agnatos qui alias non poſſent excludi.conſ.1036.n.10

Matre excluſa eius filios excludi licet maſculos. conſilio 1029. num.20

Matre non vocata ad fideicommiſsum ad excluſionem alterius, neque vocari filium.conſ.1036.n.5

Matri dari ex perſona filij reſtitutionem ad deliberandum an adeat.conſ.1081.n.14

Matri egenti formoſæ nubere volenti dotem per filium dandam. conſ.1078.num.10.11

Matri ſuccedere æqualiter iure cõmuni tam fœminas quam maſculos.conſ.1097.n.4

Matrem non ſuccedere in feudo.conſ.1029.n.32

matrem teneri prouidere filijs.conſ.1078.n.12

matrimonium contrahentes teneri ſeruare ius Pontificium. cõſ. 1083.num.14

matrimonia iure Pontificio nulla conditione aut modo impediri. conſ.1083.n.12

Matrimonij nomine ex communi vſu intelligi de carnali.conſilio 1016.num.5

matrimonij nomen ſignificare ſpirituale, cum monaſterium eſt capax.conſ.1016.num.11

matrimonij nomen ſignificare etiam ſpirituale. conſilio 1016. num. 1

matrimonij nomine intelligi de carnali,cum teſtator dixit, ſi nõ nupſerit.conſ.1016.num.3

maxime, dictionem eſſe implicatiuam caſus magis dubitabilis. conſ.1034.num.8

mea,tua,ſignificare poſſeſſionem.conſ.1006.n.59

medico deberi ſalarium ab redditis ſanitati. conſilio 1047. num.13

melioramenta vtilia quæ teſtator facturus erat reſtituenda hæredibus a vindicante fideicom.conſ.1032.n.20

mendicantes de obſeruantia capere poſſunt modica. conſil.1010 num.41

mendicantes S. Dominici proprij nil habere. conſilio 1014. num.10.11

mendicantes S.Franciſci non ſuccedere patri ab inteſtato.conſil. 1014.num.24

mendicantes S. Franciſci eſſe omnino incapaces. conſilio 1014. num.3

mendicantes S. Franciſci non capere nec valorem.conſil.1014. num. 4

mendicantes S.Franciſci capere valorem parui momenti.conſil. 1014.num.5

mendicantes S. Franciſci capere ex diſpenſatione Papæ. conſil. 1014.num.3

mendican-

Digitized by Google

Mendicantium olim fuiſſe quatuor ſpecies. conſilio 1014. num. 1

Mendicantibus exceptis S. Franc. permiſſum capere ex Concilio Trid. conſ. 1014. n. 13

Mendicantibus licet capere pro fabrica. conſilio 1014. num. 34

Mendicitati repugnare, habere prædia. conſ. 1014. n. 16

Merita non æqualia non vitiare donationem ob merita. conſilio 1003. num. 63

Motu proprio priuilegium reuocantem præſumi deceptum. conſ. 1007. num. 74

Metum reuerentialem purgari bina ratificatione. conſil. 1003. num. 88

Metum reuerentialem ſufficere ad reſciſionem actus. conſ. 1073. num. 7

Metu facta poſſe ratificari. conſ. 1003. n. 88

Miniſtros principis ei præiudicare. conſ. 1007. n. 94

Minor poteſt præſentare. conſ. 1057. n. 3

Minorem ætate ſine decreto manumittere poſſe eum a quo ſit inſidijs liberatus. conſ. 1003. n. 75

Minorem annis 25. ſine Senatus diſpenſatione vendere nō poſſe. conſ. 1075. num. 4

Minorem excuſari ſi non profiteatur gabellam. conſilio 1061. num. 13

Minorem non reſtitui ad lucrum amiſſum. conſilio 1074. num. 27

Minorem non reſtitui aduerſus mulierem priuilegiatam. conſilio 1074. num. 28

Minorem non reſtitui aduerſus priuilegiatum. conſil. 1048. num. 17

Minorem petentem reſtitui ob amiſſam appellationem ſummarie probare ſe bonum ius fouere. conſ. 1074. n. 26

Minorem petentem ſe reſtitui aduerſus aditionem hæreditatis probare debere ſe minorem & læſum. conſ. 1094. n. 29

Minorem ſummarie probans ſe læſum, ſufficit vt reſtituatur. conſilio 1048. num. 16

Minori conceſſum alienare ob benemerita. conſ. 1003. n. 53

Minori teneri debitores ſoluere abſque interpellatione. conſilio 1090. num. 3

Minori tributam reſtitutionem prodeſſe maiori cum cauſa eſt in diuidua. conſ. 1048. n. 10

Molendino dominorum cogi ſubditos molere. conſ. 1061. n. 27

molendino ſuo vt ſubditi vtantur dominos non poſſe edicere. conſil. 1061. n. 33

moram committi abſque interpellatione a debitoribus minoris. conſ. 1090. n. 1

moram irregularem efficere vt fructus debeantur. conſil. 1090. num. 7

moram non committi de debito illiquido. conſ. 1027. n. 8

moram non committi ſine dolo. conſ. 1027. n. 9

moram ſemel remiſſam non inducet ſine noua interpellatione. conſ. 1013. num. 10

mulier debet recedere e domo hæredum mariti ſi vult conſequi dotem cum fructibus. conſ. 1013. n. 6

mulierem ſequi domicilium mariti. conſ. 1086. n. 2

municeps eſt genus ad ciues & incolas ſubeuntes onera. conſilio 1060. num. 41

municipes ſ. munerum participes. conſ. 1060. n. 37

municipis nomen eſſe genericum comprehendens tam ciues quā incolas. conſ. 1060. n. 39

municipem eſſe ſuſtinentem onera. conſ. 1060. n. 62

mutandi teſtatoris voluntatem iuſtam cauſam eſſe æs alienum. conſil. 1025. num. 7.

mutari poſſe teſtatoris diſpoſitionem. conſilio 1025. num. 3

mutationem non præſumi voluntatis nec ſpacio annor. 10. conſi. 1031. num. 1. 2

N

Naturalis vt dicatur quis, plura requiruntur. conſilio 1034. num. 15

Naturalibus, non extantibus legitimis poſſe ſolum relinqui ſalua aſcendentium legitima. conſ. 1065. n. 3

Naturalem admitti legitimo repudiante, vel iuſte exhæredato. conſ. 1065. n. 4

Naturalem ex ſubſtitutione pupillari capere bona aduentitia pupilli non patris. conſ. 1065. n. 5

Naturalem ex pupillari ſubſtitutione nō capere profectitia, ſed reſtituere ab inteſt. venientib. conſ. 1065. n. 7

Naturalem ex pupillari apprehendere omnia bona etiam quæ fuere patris, vt retenta vncia ea reſtituat. conſilio 1065. num. 11

Naturalem filium dici in quem plura cōcurrunt quod ex ſoluto & ſoluta, quod ex concubina. conſ. 1054. n. 2

Naturalem pupillariter ſubſtitutum, eueniente caſu capere etiā bona patris male quoſdam opinari. conſilio 1065. numero 10

Neceſſitatis cauſa cogi ad vendendum vili pretio. conſil. 1061. num. 19

Neceſſitatem non dici ob leuem cauſam. conſ. 1061. n. 23

Neceſſitatem tollere exemptionem. conſ. 1061. n. 16

Neceſſitatem non ſubiacere regulis iuris. conſ. 1061. n. 17

Negatiuam potentius negare quam affirmationem affirmare. conſ. 1007. n. 22

Nepotem ex filio eſſe ex corpore aui paterni. conſilio 1029. num. 21

Nepotem ex filio præmortuo non cenſeri ſemper vocatum. conſil. 1005. n. 4

Nepotem ex filio præmortuo, non ſemper cum patruo concurrere. conſ. 1005. n. 5. 6

Nepotem ex filio non dici de generatione. conſ. 1036. n. 13

Nepotem ex filia non eſſe ſimpliciter dicendum excludere ſubſtitutum, nam diſtinguitur. conſ. 1036. n. 19. 20

Nepotem ex filia ad excluſionem patris teſtatoris, non comprehendi ſub illis verbis, ſi ſine filijs. conſ. 1036. n. 21

Nepotem ex filia non dici vocatum, cum teſtator vult bona conſeruari in familia. conſ. 1029. n. 30. 31

Nepotem ex filia non eſſe vocatum ab eo qui filiæ inſtitutæ ſubſtituit Hoſpitale ea decedente ſine filijs. conſ. 1036. n. 4

Nepotem ex filia deſcendere ab auo materno. conſ. 1043. n. 16.

Nepotem ex filia quandoq. complecti ſub nomine deſcendentiū qui aſſerunt, ſubtilitatem aſſerere. conſ. 1036. n. 7

Nepotem ex filia dici ex deſcendentibus aui materni. conſilio 1029. n. 28. Sed contra. n. 29

Nepotem ex fratre concurrere cum patruo. conſilio 1005. num. 14

Nepotes appellatione filiorum venire in materia fauorabili. conſil. 1039. num. 4

Nepotes cum patruo ſuperſtite ſuccedere, cum extant tempore euenientis conditionis. conſil. 1005. n. 19. Contrarium ſentit Cur. n. 20. non ita Corn. n. 21

Nepotes & pronepotes contineri appellatione filiorum ex interpretatione. conſ. 1037. n. 7

Neptem & proneptem eſſe deſcend. aui & proaui. conſ. 1037. num. 8

Nepotem ex coniecturis non venire nomine filiorū non eſſe ſimpliciter dicendum, ſed diſtinguendum. conſ. 1037. n. 9. 10

Nepotes & pronepotes contineri filiorum appellatione & liberorum. conſ. 1037. n. 1. & veniunt in fauorabilibus. n. 5

Nepotes & pronepotes intelligi per verba illa, ſi vero ex ipſo teſtatore prouenerit aliqua filia, cum teſtator eius eſt ætatis vt filios habere nequeat. conſ. 1039. n. 1. 2

Nepotes & vlteriores in teſtamentis venire nomine filiorum. conſ. 1071. num. 4

Nepotes ex primogenito excludunt patruum. conſ. 1005. n. 26

Nepotibus & neptibus ſuccedentibus in locum patris deberi legitimam. conſ. 1037. n. 12

Neptem ex perſona patris deducere legitimam & Trebell. ex ſua perſona dotem. conſ. 1037. n. 13. 14

Neptem quæ ab auo dotem habuit, ſi ſuccedit fratri, eius bona non dici patris ſed propria fratris. conſ. 1048. n. 15

Neptibus & proneptibus legare dotem, qui eam legat filiabus ex ſuo corpore.conſ.1039.n.9

Neptibus deberi legitimam cum pater præmoritur. conſ.1039. num.10

Nomina communia non trahi ad fœminas vbi teſtator meminit maſculorum.conſ.1006.n.21

Nomina mutari conſuetudine.conſ.1007.n. 109

Nominationem patris qui filium legitimum nominauit ſoli patri nocere.conſ.1054.n.5

Nominationem priorem arguere prædilectionem.conſil.1088. num. 23

Nominationem notarij rogati de primo teſtamento habere vim clauſulæ derogatoriæ primi.conſ.1093.n.14

Non obſtante, clauſula, tollit ſolum friuola. conſilio 1007. num. 76

Notarios Aſtenſes non ſubſignare inſtrumenta ex vſu. conſilio 1093.num.29

Notario aſſerenti ſe rogatum, non credi.conſ.1099.n.3

Notarium poſſe eſſe rogatum de teſtamento teſtatoris manu ſcripto conſ.1093.n.32

Notarium extra territorium non poſſe conficere inſtrumenta. conſ.1093.n.33.34

Notarius imperialis poteſt conficere inſtrumentum in feudis imperialibus.conſ.1093.n.35

Notarium puniri extra ſuum territorium conficientem inſtrumentum, illud tamen valere.conſ.1093.n.36

Notarium rogantem alienationes prohibitas, nõ puniri niſi ſecuto effectu.conſ.1089.n. 24

Nouum dici cui aliquid additur.conſ.1020.n.11

Nouationem non fieri niſi expreſſe.conſ.1052.n.1

Nouitates damnari.conſ.1042.n.11

Nulla, dictionem, reſtringi ad aliqua.conſ.1050. n. 12

Nullitatem donationis inductam a ſtatuto ex defectu eius publicationis non tolli iuramento.conſ.1086.n.10

Nullitatem ex triplici capite in alienationibus feudorum oriri. conſ.1094.num.23

Nullitatem ſententiæ oriri ex defectu binarum citationum. conſil.1072.num.21

Nullitatem ſententiæ induci ex ineptitudine actionis. conſilio 1072.num.18

Nullitatem prouenientem a legis prohibitione, hæredem allegare poſſe contra ſe.conſ.1094.n.33.34

Nuptias certas vt puella contrahat poſſe eam adduci ſpe lucri. conſ.1083.num.1

Nuptiarum tempus eſſe incertum.conſ.1052.n.9

Nuncupatiuum dici teſtamentum licet non publicatum. conſil. 1062.num.3

O

Obligationem contra Eccleſiam ſine alio titulo ſpecifico induci præſcriptione immemorabili.conſ.1050.n.15

Obliuionem rerum grauium non præſumi. conſilio 1004. num.32

Obſeruantiam actus dubios interpretari. conſ.1061.n. 8

Obſeruantiam interpretari actus dubios.conſ.1056. n. 32

Obſeruantia interpretatur priuilegium. conſilio 1007. num. 92

Obſeruantiam probari actibus poſitiuis non negatiuis.cõſ.1061. num. 15

Obſeruantiam probare ſeruitiorum diuerſitatem. conſil. 1087. num.11

Obſeruantiam ſequendam in interpretandis priuilegijs. conſilio 1060.num.27

Obſeruantiam alleganti probandam eſſe.conſ.1060.n.28

Obſeruantiam procedere in eo qui eſt ſciens facti. conſil. 1060. num.29

Occupatorem malæfidei vel eius poſſeſſorem præſcribere remed. reintegr.conſ.1050.n.2

Officij & iuriſdictionis poſſeſſionem æquiparari. conſilio 1002. numero 30

Officiales dici publicanos.conſ. 1061.n.11

Omnes, dictionem, eſſe vniuerſalem.conſ.1060. n. 12

Onus deferendi inſignia poſſe impleri per fœminam hæredem. cõſil.1006.n.14

Onus idem non cenſeri repetitum.conſ.1079.n.27

Onus eſſe teneri ire ad molendinum.conſ.1061.n. 40

Onus & conditionem adiectam ſubſtituto ſpectandam. conſilio 1088.n.20

Onus fideicommiſſi in dubio non cenſeri repetitum ab vnius perſona in aliam.conſ.1006.n. 50

Onus fideicommiſſi non cenſeri repetitum in perſona ſubſtituta. conſ.1006.n.40.41.contra.n.42. 43

Onus minuit rei valorem.conſ.1021.n.5

Onus patrimoniale fieri in expenſis rerum.conſ.1060.n. 91

Onus primogenituræ præſumi repetitum.conſ.1006. n. 43

Onera commutari rem.conſ.1060.n.104

Onera perſonalia eſſe quæ quis corpore ſuſtinet. conſilio 1060. num.90

Onera præſcribi 30.annis.conſ.1042.n.12

Onerum ſeparationem arguere ſeparationem locorum. conſilio 1087.num.7

Oppida parere ſtatutis ciuitatis niſi habeãt propria.conſ.1007. num. 87

Oppidanos & qui in vico ciuium nomine venire.conſilio 1007. num.86

Opinionem illam Doctoris retinendam quam ſæpius probauit. cõſil.1056.num.23

Optionem habentem a teſtatore relinquendi cui voluerit ex familia, poſſe libere eligere.conſ.1100.n. 2

Ordo Senatus Mediolani requirens duplex iuramentum in ceſſionibus lucratiuis, alterare ſtatutum alterum ex nouis conſtitutionibus.conſ.1077.n.5

Ordinationem Senatus facere ius quoad omnes. conſilio 1096. num.10

Originarius transferens alibi domicilium perdit commoda. conſil.1060.num.74

P

Patientia colorari poſſeſſionem.conſ.1002.n. 35

Papam poſſe concedere dignitates vacantes non alias. conſilio 1007.num.62

Papam promittentem ante electionem Cardinalibus, non teneri obſeruare.conſ.1003.n.85

Pacem reciprocam inter duas ciuitates complecti villas futuras. conſ.1060.num.65

Pactum de futura ſucceſſione valere factam his verbis promitto tibi bona mea poſt mortem.conſ.1028.n.9

Pactum futuræ ſucceſſionis in perſonam hæredis valere. conſil. 1028.num.2

Pactum perpetuum de redimendo extingui 40.an. conſ.1096. num.20

Pactum perpetuum de retrouendendo, tolli 30.ann.conſ.1050. num.14

Pactum quod primogenitus ſuccedat in certa parte valet. conſ. 1028.num.12

Pactum reciprocum de ſuccedendo valet. conſilio 1060. num.67

Pactum quod prædia ſint communia oſtendere fuiſſe ſeparata. conſ.1087.num.10

Pactum redimendi ad tempus effici perpetuum ex læſione iuſti pretij.conſ.1096.n.1

Pactum redimendi pretiumq. iniuſtum arguere potius hypothecam quam venditionem.conſ.1096.n.3

Pacta nuda coram principe valere.conſ.1058.n. 3

Parrochias non diſtinguere territoria. conſilio 1087. numero 12.13

Parentibus licere bona dilapidare ſalua legitima. conſil. 1097. num.8

Patriam

Patriam eſſe originariorum non adoptiuorum. conſilio 1060. num. 47
Patriam & ciuitatem eſſe ſinonima.conſ.1060.n. 48
Patrem donare poſſe filio ob benemerita.conſ.1003.n. 55
Patrem & matrem iure communi poſſe plus vni filiorum relinquere quam alteri.conſ.1097.n.14
Patrem legando filiæ quam tenetur dotare noluiſſe compenſare. conſ.1005.num.43
Patrem non poſſe donare filio. conſil. 1099. num. 1. fallit. num. 18
Patrem per tranſitum ad ſecunda vota amittere lucrum dotis acquiſitum ex perſona filij prædefuncti. conſilio 1079. num. 1
Patrem per tranſitum ad ſecunda vota amittere lucrum dotis, ſed hoc fallere cum ſecundo nubenti aliunde ei obuenere bona quam a morte filij.conſ.1079.n. 31
Patrem poſſe plus vni fœminæ relinquere.conſ.1097.n.11
Patrem poſſe donare filio vt nubat.conſ.1099.n. 18
patrem qui patitur filium percipere fructus non poſſe eos repetere.conſ.1012.n.22
Patrem ſpiritualem non eſſe teſtem idoneum. conſilio 1004. num. 27
Patrem vel auum poſſe vni filiorum plus quam alij, relinquere.conſ.1026.num. 1
Patrimonia patris & pupilli ſui iuris pupillariter ſubſtituti eſſe ſeparata.conſ.1065.n.16
Patri præcipienti vt nubat, non teneri filium obedire. conſilio 1083.num.13
Patruo præferri ſororem in maioratu.conſ.1006.n.26
Paupertas excuſat a mora.conſ.1027.n.11
Penuriæ cauſa præferri dominis annonæ eos penes quos eſt annona.conſ.1061.num.24
Penuriæ tempore cogi poſſe habentes frumentum vendere. conſil.1042.num.22
penuriæ tempore inhiberi exemptis ne annonam extrahant. conſil.1061.num.20
perpetuitatem actionum includi ann. 30. vel 40.conſilio 1050. num.13
perpetuum, dictio, ſignificare infinitatem, cũ teſtator vocat ſucceſſiue in infinitum.conſ.1023.n.8
peruenire verbum eſſe tractum ſucceſſiui temporis, ideo arguere fideicom.ſimplex.conſ.1012.n.4.5
petitorium regulariter abſorbere poſſeſſorium. conſilio 1050. num.6
pignoris cõuencionalis iure creditorem agere interdicto vnde vi. conſ.1002.num.19
pignoris Prætorij iure rem habentem non poſſidere. conſilio 1002.num.17
pij loci fauore in dubio eſſe pronunciandum. conſilio 1076. num.9
piſcandi quaſi poſſeſſionem vno loco adeptam, vbiq. adeptam. conſ.1002.n.7
pleno iure, ſignificare rem liberam.conſ.1034.n.6.7
pleno iure, ſignificare ſine diminutione. conſ.1046.n. 5
pluralitatem in contractibus reſolui in ſingularitatem. conſilio 1028.num.19
pluralitatem non reſolui in ſingularitatem vbi adeſt perſona excludens ſubſtitutum ex præſumpta mente. conſilio 1028. num. 26
pluralitatem non præſumi.conſ.1004.n.15
pluralitatem non reſolui in ſingularitates.conſ.1028. num.23. cum teſtator loquitur reſtrictiue, vel eſt ſuperſtes perſona excludens ſubſtitutum.n.24
pœnam amiſſionis rei deberi illi cuius cauſa fuit impoſita.conſil. 1032.num.15
pœnam delictorum iure communi eſſe corporalem.conſil.1007. num.58
pœnam indictam a Teſtatore hæredi non obtemperanti eius præcepto, applicandam eſſe ſecundum diuerſos caſus.conſ.1084. num.1
pœnam indictam aduerſus hæredem non ſoluentem legata deferri primo ſubſtitutis, vel fideicommiſſario, poſtmodum extraneo, deinde fiſco.conſ.1084.n. 14
pœnam in dubio applicari cohæredi vel ſubſtituto.conſil. 1084. num.3
pęna interficientis ſe eſt arbitraria.conſ.1007. n. 35
pœnam non habere locum niſi delicto conſumato.conſilio 1089. num. 18
pœnam non valere, ſi non valet præceptum. conſilio 1083. num.23
pœnam nulli, niſi expreſſe dicatur, infligi. conſilio 1032. num. 19
pœnalem obligationem valere ob æqualitatem. conſilio 1060. num. 66
pœnæ priuationis dominij tunc demum locum eſſe, cum dominiũ eſt translatum.conſ.1089.n.10.& 20
pœnam priuationis hæreditatis nullis ſcriptis extantibus deferri venientibus ab inteſtato.conſ.1084.n.10.11
pœnam priuationis hæreditatis indictam a Teſtatore hæredi ſi matrimonium contraxerit ſine voluntate patris, deferri per fideicommiſſum venientibus ab inteſtato.conſ.1084.n. 15
pontificem facientem aliquid ſub nomine dignitatis obligare ſucceſſores.conſ.1003.num.101
poſſe verbum ſignificare liberam facultatem.conſ.1069.n.4
poſſeſſio, quæ ciuiliſſima dicitur, tribuit interdictum vnde vi.conſil.1002.num.4
poſſeſſione agentem contra fiſcum in cauſa immunitatis cogi interim ſoluere.conſ.1002.n.23
poſſeſſionem amitti curſu decennij. conſ.1095.n. 8
poſſeſſionem colorari principis pacientia. conſilio 1052. num. 35
poſſeſſionem colorari decreto principis. conſilio 1002. num. 33
poſſeſſionem colorare ſatis eſſe ſpoliato prima fronte iuſte.conſil. 1002.num.29
poſſeſſionem ex actibus voluntarijs argui. conſilio 1061. num. 36
poſſeſſionem iuſtam non acquiri ex actu nullo. conſilio 1073. num.12
poſſeſſionem minori tempore tolli, dominio. conſilio 1050. num. 17
poſſeſſionem non dici in hærede continuaſſe ſine actu aprehenſiuo.conſ.1089.num. 22
poſſeſſionem nulliter conceſſam dici quæ fuit data parte non citata.conſ.1073.num. 13
poſſeſſionem non transferri ex titulo inualido. conſilio 1095. num.6
poſſeſſionem non tribuere pignus prætorium. conſilio 1002. num. 18
poſſeſſionem per procuratorem adeptam eſſe legitimam. conſil. 1002.num.5
poſſeſſionem 30. vel 40.ann. licet ſine titulo, modo adſit bona fides, vel abſit præſumptione mala, præſcribi, reinteg. remed. conſ. 1050. num. 19.20
poſſeſſionis cauſam colorare eum, qui non probat eam exacte, ſed præſumptiue.conſ.1002.n.32
poſſeſſionis cauſam licere mutare.cõſ.1072.n.9
poſſeſſionis cauſa inuentam eſſe præſcriptionem.conſilio 1050. num.22
poſſeſſionis cauſam prius agi quam proprietatis.conſilio 1002. num. 1
poſſeſſionis commodum eſt ut ex ea præſumatur dominum. conſil.1087.num.15
poſſeſſorio agentis perſonam eſſe legitimandam.conſilio 1002. num.41
poſſeſſorio agenti obſtare exceptionem habes priorem in gradu. conſ.1002.n.42.contra n.43
poſſeſſorium abſorbere petitorium re integ.conſ.1050.n. 7
poſſibilis & exiſtentis idem eſſe iudicium.conſ.1060.n. 59
poſterorum nomen eſſe commune maſculis & fœminis. conſilio 1012.

Digitized by Google

1012. numero 19
Poſterorum nomine non comprahendi fęminas vbi adeſt ſtatutum eas excludens ob maſculos.conſ.1076.n.6
Potentiorem dici qui habet merum & mixtum imperium.conſil. 1098. num. 30. Item eum qui poteſt eſſe terribilis. num. 31
Præceptum de adoptando aliquem non valere. conſilio 1084. num. 16
Præceptum iudicis comparendi ſub die, duo continet. conſilio 1004.num.37
præceptum patris vt filia alicui nubat ſub pœna non valere. conſil.1083.num.8
præceptum quod filia nubat in certa familia, cum pauci de ea ſunt, non valere.conſ.1083.n.24
præceptum quod filia nubat cum conſenſu duo continet quorum alterum cum non impleri poteſt, debet alterum fieri. conſil. 1084.num.6
præceptum teſtatoris mandantis eccleſiam tali loco cõſtrui, duo continere præcepta.conſ.1084.n.4
præceptum teſtatoris quod dos congrua detur, reſolui in duo præcepta, alterum quod dos detur, alterum quod congrua. conſil. 1069.num.5
præceptum teſtatoris vt filia nubat in certa familia alioqui non ſuccedat valere.conſ.1083.n.5. Sed contra.n. 8
præceptum teſtatoris vt filia nubat certa ſub pœna videri conditionem potius quam pœnam continere. conſ. 1083. n. 3
præciſe dictionem ſignificare ad literam.conſ.1039.n.12
praeminentiæ nomine ſubeſſe priuilegium.conſ.1060.n.16
prædicatori dandum eſſe victum & neceſſaria. conſilio 1047. num. 8
prædilectionem nominatorum trahi ad eorum filios.conſ. 1082. num. 7
prædictis, dictionem referri ad ſuperiora.conſ.1033.n. 16
prælato conceſſum alienare ob benemerita. conſilio 1003. num. 52
præſcribi bona Eccleſiæ tempore immemorabili. conſil. 1050. num. 14
præſcribi feudum etiam contra eccleſiam.conſ.1098.n. 16
præſcribi non potuiſſe reditus alienatos ab Imper. Carolo V. venditos ſine ſolemnitatibus.conſ.1096.n.6
præſcribi non poſſe incorporalia ſine ſcientia eius contra quem. conſ.1096.n.21.22
præſcribi incorporalia principis ex ſcientia officialiũ.conſ.1096. n.23. Sed contra.n.24
præſcribi non poſſe vllo tempore contra agnatos feudi ex pacto & prouidentia.conſ.1098.n.21
præſcriptionem contra fiſcum Mediolani non allegari aliquam reſpectu bonorum delinquentium, & eorum quæ ſunt principis vt principis.conſ.1096.n.26
præſcriptionem curſam aduerſus feudi poſſeſſorem non nocere ei qui ex propria perſona ſucceſſurus eſt. conſilio 1098. num. 20
præſcriptionem differre a conſuetudine.conſ.1092.n. 3
præſcriptionem ex tempore immemorabili verbis generalib. nõ cenſeri ſublatam.conſ.1050.n.16
præſcriptionem impediri vbi res eſt affecta vitio reali. conſilio 1050.num.6
præſcriptionem inuentam eſſe & dominij & poſſeſſionis cauſa. conſi!.1050.num.16
præſcriptionem non currere cum obſtat exceptio ſimulationis. conſ.1096.num.4
præſcriptionem non currere ei qui agere nequit. conſilio 1019. num. 3
præſcriptionem non currere ſine poſſeſſione. conſilio 1019. num. 5
præſcriptionem nullam opponi poſſe aduerſus dolum & malam fidem.conſ.1050.num.19
præſcriptionem 40.ann.reddere tutum vaſallum poſſidentẽ aduerſus alium.conſ.1098.n.17
præſcriptione acquiri feudum concurrentibus requiſitis. conſilio 1098.num.15
præſcriptione fęminas per maſculos excludi cum conſtat eueniſſe multos caſus in quibus per maſculos ſunt excluſæ. conſilio 1043.num.15
præſcriptione longiſſimi temporis acquiri ius molendini. conſilio 1061.num. 28
præſcriptione tolli dominium.conſ.1050.n.3
præſcriptione 300.ann.tolli ius ſuperioritatis. conſilio 1023. num.3
præſcriptione an.40.tolli directum.conſ.1023.n. 4
præſcriptionis beneficium iure pontificio nõ dari malæ fidei poſſeſſ.etiam tempore immemoriali.conſ.1050.n.3
præſcriptionis caſus, excepto malæ fidei, eoſdem eſſe iuris ciuilis & canonici.conſ.1050.n.15
præſcriptionis materiam vna vocula non eſſe præſumendum tolli a Pontifice.conſ.1050.n.10.11
præſentandi quaſi poſſeſſionem dici eſſe apud filios mediante perſona patris.conſ.1057.n.2
præſumptionis eſſe effectum, vt transferat onus probandi. conſ. 1095.num.1
præſumptionem aduerſus fideicommiſſum nõdum purificatum, non nocere ijs qui non potuerunt agere pendente conditione. conſil.1035.n. 7
prætorem feudatarij cognoſcere de cauſis onerum pro & contra ciuium colonos. conſ.1047.n.16
prætoris munus multiplex.conſ.1047.n.17
prætores diuerſos diuerſitatem locorum inferre. conſilio 1087. num. 9
pretium confeſſatum arguere fictionem ſicut & iuſtum. conſilio 1098.num.33
pretium iuſtum redituum eſſe ad quinque pro ſingulo cent.conſil.1096.n.2
primogenitus & natu maior ſunt ſynonima. conſilio 1006. num.37
primogenitum dici qui mortuo primogenito reperitur maior.cõſil.1023.num.13
primogenitum eſſe dominum reuocabiliter. conſilio 1023. num. 14
primogenitum filium excludere patruum, ergo fortius filium ſecondogeniti.conſ.1082.n 20.21
primogenitum præferri cæteris parib.conſ.1005. n. 24
primogenitum impropriе dici natum ex primogenito.cõſ.1005. num.25
Primogeniti appellatione in Hiſpania venire etiam tranſuerſales perpetuoq. conſ.1082.n.10
primogeniti linea dici qui primus natus eſt, cui ſtatim nato acquiritur primogenituræ ius.conſ.1082.n.15.16
primogenitorum filiorum vocatione omnes in infinitum venire. conſ.1099.num.12
primogenitorum vocationem inferre fideicommiſſum. conſilio 1051.num.4
primogenitura & fideicommiſſum ſunt idem. conſilio 1006. num. 38
primogenitura in præſcriptione vt acquiratur oportere poſſidentem habere contra quem præſcribat. conſilio 1019. num. 6
primogenituram a fideicommiſſo parum differre. conſil. 1023. num. 5
primogenituram probari ijſdem coniecturis quibus fideicommiſſum.conſ.1023.num.6
primogenituram eſſe omnino ſui natura perpetuam. conſ.1032. num.26
primogenituram inſtitutam cauſa nobilitatis & familiæ eſſe omnino perpetuam.conſ.1032.n.27
primogenituram idem eſſe quod fideicommiſſum.conſilio 1082. num. 17
primogenituram nil aliud eſſe quam fideicommiſſum.cõſ.1082. num.6
primogenituram non poſſe alienari.conſ.1023.n.19
primogenituræ apud Hiſp. fęminas non eſſe capaces neq. agnatos. conſ.1006.

Digitized by Google

conſilio 1006.num. 15
Primogenituræ conſtitutionem, ſignificare teſtatorem voluiſſe conſeruari bona in familia.conſ. 1005.n.9
Primogenituræ conſtitutionem comprehendere filios filiorum. conſ.1005.num.10
Primogenituræ conſtitutionem ſignificare teſtatorem voluiſſe bona perpetuo conſeruari in agnatione. conſilio 1100. num. 6
Primogenituræ conſtitutionem arguere teſtatorem repetijſſe onus reſtitutionis. conſ.1006.n.49
Primogenituræ eam eſſe naturam vt vnus tantum ſuccedat.conſil. 1005.num.22
Primogenituræ mentio ſucceſſiue repetita manifeſte eam probat.conſ.1023.num.7
Primogenituræ nomen eſt ſanguinis.conſ. 1019.n.33
Primogenituræ præeminentiam remanere apud filium mortuo patre, ex perſona propria non patris. conſilio 1082. num. 2
primogenituræ priuilegium tranſire in filium. conſilio 1082. num. 5
primogenituræ ſeruitutem perpetuam non imponi.conſil. 1023. num. 17
principi aſſerenti ſe ob benemerita donare, credi. conſil. 1003. num. 76
principis aſſertiones de ſuis rebus fidem facere. conſilio 1007. num. 90
principis donationem ob merita non reuocare ſucceſſorem. conſi. 1003.num.94
principi honeſtum non eſſe reuocare donata ſine cauſa. conſilio 1003.num.93
principem comprobare legitimationem admittendo ſcienter ad ſucceſſiones.conſ. 1034.n.12
principem edicentem ſeruari in contractu ſolennitates, non obligare ſe ad eas obſeruandas.conſ.1007.n.6
principem electum facientem aliquid ſub nomine dignitatis obligare ſucceſſorem.conſ.1003.n. 100
principem habere vocem ſolam.conſ.1007.n. 60
principem habere vnum calamum.conſ.1003.n. 91
principem habentem anguſtam ſiue modicam regionem nõ poſſe inſignem rem donare.conſ.1003.n.57
principem in contractibus haberi vt priuatum. conſilio 1003. num. 97
principem in donatione Caſtri debere ſibi reſeruare ſupremum dominium. conſ. 1003.n.59
principem lege coacti ua non ligari.conſ.1002.n.15. lege directiua ligari.ibidem. n. 16
principem non præſumi conceſſiſſe leges contra ſe.conſil. 1007. num. 5
principem non recognoſcentem alium, iudicari a Papa. conſilio 1072.num. 15
principem ob benemerita poſſe rem vnius alij aſſignare. conſilio 1003.num.56
principem poſſe donare ciuitatem cum non ſit magni detrimenti hæc donatio.conſ.1003.n.18
principem poſſe reuocare donationem quam non promiſit obſeruare.conſ.1003.num.92
principem frangentem fidem grauius peccare quam priuatum. conſ.1058.num.1
principem regulariter non poſſe abrogare teſtamentum. conſilio 1094.num.45
principem reſeruando ſibi ſuperioritatem, dici alienare rem modici præiudicij.conſ.1003.num. 31
principem reuocantem priuilegium motu proprio conceſſũ præſumi deceptum.conſ.1007.n.74
principem ſine cauſa non tollere conceſſionem licet ad placitum. conſ. 1033.num.24
principem teneri ſuis impenſis curare vt ius dicatur cum ita conuenit.conſ.1047.num.9
priuari non poſſe non implentem modum niſi interpelletur.conſil. 1011.num.7
priuilegium aliud reale aliud perſonale.conſilio 1007.n.95
priuilegium viri non extendi ad vxorem. conſilio 1007. num. 96
priuilegium reale tranſit ad ſucceſſores. conſilio 1007. numero 97
priuilegium reale quod conceditur vniuerſitati. conſilio 1007. num. 98
priuilegium reale eſt quod conceditur pro bonis. conſil. 1007. num.99
priuilegium in dubio eſt reale.conſ.1007.n.100
priuilegium ex certa ſcientia abolens omnia crimina trahi etiam ad læſam maieſtatem.conſ.1007.n. 13
priuilegium liberalitate conceſſum poſſe ad libitum reuocari. conſil.1007.num.63
priuilegium ob merita non reuocari ſermone generali.conſ.1007. num.75
priuilegium reuocari publicando edictum.conſ.1007.n.80
priuilegium quod princeps promiſit ſeruare non reuocari. conſil. 1007.num.64
priuilegium principis ex certa ſcientia abolentis generaliter crimina trahi ad crimen læſæ maieſtatis.conſ.1007.n.44
priuilegiatum comprehendi generali ſermone. conſilio 1007. num.17.18
priuilegium neminem præſumi concedere contra ſe.conſ. 1007. num. 4
priuilegium ſępe confirmatum non reuocari niſi ſpeciali derogatione.conſ.1007.n.78.79
priuilegia ciuis remittere, qui deſinit habitare.conſ.1060. num. 76. & 77
priuilegia interpretanda, vt aliquid operentur. conſilio 1007. num.38
priuilegia non reuocari niſi ſpeciali derogatione. conſilio 1007. num. 72
priuilegium iuratum non reuocari.conſ.1007.n. 73
priuilegia ob benemerita non reuocari.conſ.1007.n. 68
priuilegia ob benemerita large interpretanda. conſilio 1007. num.25
priuilegia per principem ciuibus data intelligi de originarijs.conſil. 1060.num.5
priuilegia quæ anteceſſores promiſerunt ſeruare non reuocari. conſ.1007.num.67
priuilegij vim habere tempus immemorabile. conſil. 1092. num. 8
priuilegiato eſſe in caſu, incumbit onus probando.conſil. 1042. num.20.21
procuratorem proprie dici habere mandatum. conſilio 1085. num. 5.6
procuratorem teneri de leuiſſima.conſ.1085.n.7.8
procuratori deberi ſalarium ab eum conſtituente. conſ. 1047. num. 14
profeſſos Ieſuitarum non poſſe capere vt retineant, ſed vendãt cum opportunitate.conſ.1014.n.17
prohibitus alienare niſi arbitrio alicuius, poſſe alienare inter viuos.conſ.1081.num.4
prohibitum alienare, non prohiberi inſtituere ſucceſſurem ab inteſtato.conſ.1081.n.8
prohibitum alienare niſi poſt tempus, lapſo tempore poſſe alienare ex licentia expreſſa a contrario ſumpta. conſil. 1091. num.8.9
prohibitum ad tempus alienare non prohiberi teſtari. conſilio 1081.num.3
prohibita re aliqua prohiberi qua ad id peruenitur. conſ. 1003. num. 19
prohibitionem alienationis realem a teſtatore tranſire ad quoſcunq. conſil. 1006.num.47
prohibitionem alienationis bonorum teſtatoris vt remaneant in familia inducere ſimplex & abſolutum fideicommiſſum.conſil.1051.num.2
promiſſionem de faciendo, differre a facto. conſilio 1004. num.12

Digitized by Google

Promiſſionem de ſuccedendo in certis caſibus nullam eſſe. conſ. 1028. num. 13
Promiſſionem reciprocam, vt hæreditas ſit ſuperſtitis eius qui præmorietur ſine liberis eſſe inualidam. conſilio 1028. num. 3
Promiſſionem reciprocam de quota hæreditatis non valere. conſil. 1028. n. 4. 5
Promiſſiones factas per Papam ante electionem non obligare. cõſil. 1003. num. 86
Promittentem alicui non allaturum damnum teneri ſi ipſe afferat. conſ. 1007. num. 27
Pronepotes & alios deſcendentes vocari in generali ſubſtitutione maſculorum. conſ. 1037. num. 6
Pronomen ipſius, in emphyteuſi ad tertiam ipſius generationẽ falſum eſſe nil operari. conſ. 1066. n. 3
Pronomen ipſius, perſonaliſſimum eſſe. conſ. 1066. n. 2
Pronomina, mea, tua, ſignificare dominium non poſſeſſionem. conſ. 1006. num. 58
Propatruum ex coniecturis & fideicommiſſo præſumi vocaſſe filium in locum patris. conſ. 1082. n. 28
Propatruum vocando fratres & eorum liberos cenſeri voluiſſe filios ingredi locum parentum. conſ. 1082. n. 29
Proprietatem acquiri donatario reſeruando ſibi vſumfructum. conſ. 1095. num. 10
Proprietatem ſermonis ſeruari, & ſi actus ſequeretur nullus. conſil. 1020. num. 2
Propinqui nomen eſt commune. conſ. 1006. n. 20
Proteſtationem de non petendo eſſe iuris remiſſionem. conſilio 1095. num. 30
Proteſtatione incontinenti facta a donatario quod donator poſſit diſponere de donatis arguere fictionem. conſilio 1095. num. 17. 18
Proximiorem præſumi prædilectum. conſ. 1036. n. 12
Proximiorem qui ſe dicit teneri id probare. conſilio 1100. num. 4
Proximioris nomen eſt commune. conſ. 1011. n. 10
Pudicitiæ laudes. conſ. 1078. n. 16
Publicanos dare licentiam duplicis generis. conſ. 1061. n. 10
Publicationem requiri vt lex liget. conſ. 1007. n. 83
Pupillariter ſubſtitutum ſuccedere ex iudicio teſtatoris. conſil. 1065. num. 9

Q

Qualicunq. ſubſtitutione ſubſtituentem, dici feciſſe fideicõmiſſum. conſ. 1010. num. 20
Qualitatem iunctam verbo intelligi ſecundum tempus verbi. conſil. 1011. num. 3
Qualitatem maſculinitatis repetitam arguere poſitos in conditione fuiſſe teſtamento vocatos. conſ. 1024. n. 5
Qualitatem per actorem in libello expreſſam, reo conuento negãte remittendam quandoq. & quandoq. non. conſ. 1045. n. 1.
Qualitatem poſitam in vno ex copulatis repetendam. conſilio 1040. num. 15
Qualitatem ſolam maſculinitatis non inferre fideicom. conſilio 1071. num. 22. 23
Qualitates inſtitutionis non videri repetitas in ſubſtitutione. cõſil. 1056. num. 13
quandocumque ſubſtituere, eſſe compendioſam efficere. conſilio 1010. num. 13
quaſi improprietatis eſt nota. conſ. 1063. n. 11
quietationem vniuerſalem trahi ad incogitata. conſilio 1007. num. 21
quomodocunq. & qualitercunq. verba licet generalia reſtringi ad ea de quibus actum eſt. conſ. 1099. n. 22
quouis modo verba eſſe vniuerſalia. conſ. 1093. n. 9

R

Raptor raptam ducere poteſt. conſ. 1083. num. 16
Ratificationem induci tacito actu. conſ. 1003. n. 89
Ratificationem non præſumi niſi conſtet de ſcientia actus. conſ. 1085. num. 11
Ratificationem nõ retrotrahi in præiudicium tertij. conſ. 1075. num. 3
Ratificari emptionem ex fructuum perceptione. conſilio 1003. num. 90
Ratificari non poſſe actum nullum. conſ. 1075. n. 5
Ratificari poſſe metu facta. conſ. 1003. n. 88
Rationem excluſiuam induci mutato ſexu. conſ. 1036. n. 8
Rationem ſtatuti Mediolani quod nullus aſcendens faciat inæqualitatem, euitandæ diſcordię cauſa inter deſcendentes. conſil. 1097. num. 16
Ratione extendi vocationem, cum ratio ei adaptari poteſt. conſ. 1035. num. 4. 5
Reciprocum fideicomiſſum inductum inter fratres, non efficere idem inter eorum deſcendentes. conſ. 1056. n. 29. 30
Reciprocum fideicommiſſum induci ex ſubſtitutione in ſtirpes. conſ. 1056. n. 25. 26. Sed contra n. 19
Reciprocum fideicommiſ. habere locum cum ſubſtitutio eſt facta in omnibus bonis, & vocati ſunt omnes filij & eorũ ſucceſſores. conſ. 1071. n. 32
reciproca fideicommiſſaria arguitur eſſe cum teſtator dixit inſtituo fratres meos, eorumque filios & deſcendentes. conſil. 1071. num. 20. 21
reciprocam fideicommiſſariam induci inter plures maſculos cũ ſunt vocati excluſis fœminis dotandis. conſil. 1056. num. 21. ſed contra num. 15
reciprocam intelligi factam, & vnumquemq. ſuis hæredibus reſtituere, cum quatuor fratres ſunt inuicem ſubſtituti. conſilio 1056. num. 19
reciprocam non præſumi ex ſola qualitate maſculinitatis. conſil. 1007. num. 27. 28
reciprocam ſubſtitutionem non intelligi ex his verbis, inſtituo Caium, Seium & Sempronium, & eis ſubſtituo Meuium. cõſil. 1056. num. 11
reciprocam fieri cum ſubſtituitur vltimo morienti vel in omnibus bonis. conſ. 1056. n. 12
reciprocam ſubſtitutionem arguere filios in conditione poſitos teſtamento vocatos eſſe. conſ. 1024. n. 7
reciprocum pactum efficere ne partes poſſint dici ſe læſas. conſil. 1060. num. 63
reciprocam conuentionem plura complecti quam alias. conſilio 1060. num. 64
recurſum ad principem fieri intra biennium. conſilio 1048. num. 19
recurſum non admitti ad principem aduerſus rem iudicatam non appellabilem. conſ. 1074. n. 29
recurſum non concedi ei qui ſua culpa non appellauit. conſ. 1038. num. 5
reditus quos tenetur præſtare ciuitas eſſe de numero immobiliũ. conſil. 1007. num. 103
reditus redimibiles non dici perpetuos. conſil. 1007. num. 107. fallit num. 108
redituum a Camera alienatorum ab ann. 1567. retro valorẽ eſſe ſcut. 145395. conſ. 1096. n. 11. 12
referenti ſe teſti ad ſcripturam non credi. conſilio 1004. num. 26
regalia conceſſa, conceſſo caſtro. conſ. 1007. n. 54
regalia transferri cum caſtro. conſ. 1007. n. 23
regem ætate minorem non poſſe donare. conſ. 1003. n. 30
regem donare poſſe ex Honorij can. conſ. 1003. n. 8
regem donando ciuitatem dici retinere ſupremum dominium & alienare ſolum fructus. conſ. 1003. n. 17
regem Ferdinandum anno 1485. confirmaſſe donationes. conſil. 1003. num. 41
regem Henricum 4. potuiſſe donare ciuitatem etiam de ſe nõ bene merito, iure quoq. Hiſpanico. conſ. 1003. n. 1
regem Hiſp. eſſe pleno iure dominum eorum quæ non conceſſit in feudum. conſ. 1003. n. 13

INDEX.

Reges Hiſpan. eſſe dominos non adminiſtratores. conſil. 1003. n. 23. & 24

Reges Hiſpaniæ, lege Hiſpanica donare poſſe Ciuitates. conſil. 1003. n. 10

Regem in Hiſpan. in donatione non teneri requirere proceres. conſil. 1003. n. 34

Reges in coronatione iurare tueri regna. conſ. 1003. n. 22

Regem poſſe donare caſtra non obſtante iuramento. conſil. 1003. num. 41

Regem poſſe donare ob maxima benemerita. conſil. 1003. numero 49

Regem ſine poſſeſſione non litigare in his quæ ſibi vt regi conceduntur. conſ. 1002. n. 24

Reges ſuccedentes teneri ſeruare facta præceſſorum. conſ. 1003. num. 98

Regem ſua lege non ligare ſucceſſores. conſ. 1093. n. 37

Regiſtrationem priuilegiorum fieri Mediolani apud Quæſtores. red. ord. conſ. 1088. n. 33

Regnum qui opinantur nil aliud eſſe quam nouum imperium falli. conſ. 1003. n. 25. 26

Regula l. qui patitur. habere locum quando cum ipſa ſcientia concurrit aliquis actus poſitiuus. conſ. 1085. n. 12.

Regula non excepti non dicuntur incluſi. conſ. 1060. n. 23

Regulam ſtantibus rebus, non habere locum in contractibus. conſil. 1038. n. 3

Regulam S. Franciſci ligare illos de obſeruantia. conſil. 1014. numero 2

Regularibus poſſe mandari per teſtatorem vt neceſſaria dentur. conſ. 1014. n. 6

Regula S. Auguſtini capere vt mandet pro vſibus. conſil. 1014. num. 12

Reintegrandæ poſſeſſ. remedium eſſe impræſcriptibile Rot. Rom. tueri. conſ. 1050. n. 1

Reintegrandæ remedium tolli 10. annis cum poſſeſſor habet titulum, bonam fidem, & res caret vitio reali. conſil. 1050. numero 7

reintegrandæ remedium non præſcribi mille annis, falſum eſſe. conſ. 1050. n. 18

reintegrandæ remedium niſi præſcriberetur a bonæ fidei poſſeſſore niſi ſpatio 40. ann. nulla foret differentia inter eum & poſſeſſorem in mala fide præſumpta. conſ. 1050. n. 11

reintegrandæ remedium tolli 30. ann. cum poſſeſſor eſt ſolum in mala fide præſumpta. conſ. 1050. n. 29

reintegrãdæ remed. cur plurimi contẽdant eſſe impræſcriptibile, & rationes eorum confutatę. conſil. 1050. num. 30. 32. 33. 34. 35. & 36

reintegr. remed. dari ei qui probat poſſeſſionem antiquam & recte. conſ. 1050. n. 4

reintegrandæ remedium competere ſpoliato ſine citatione. conſil. 1025. n. 2

relatiuum inducere repetitionem. conſ. 1033. n. 7

relictum familiæ ſufficere ſemel perueniſſe. conſ. 1056. n. 4

relictum familiæ conſeruandæ gratia eſt fauorabile. conſil. 1036. num. 12

religioſos haberi pro mortuis. conſ. 1097. n. 6

reliquorum, dictionem, comprehendere omnia præter excepta. cõſil. 1020. n. 39

rempub. præſumi ſemper eſſe ſoluendo. conſ. 1007. n. 106

remuneratiuam donationem conceſſam cuilibet licet non adſit æqualitas meritorum. conſ. 1003. n. 61

renuntiatio non extenditur. conſ. 1014. n. 28

renunciationem iuris factam tenui pretio, vti factam ſine cauſa non valere. conſ. 1095. n. 32

renunciantem vni iuri ex duob. non teneri alteri renunciaſſe. conſil. 1099. n. 23

repetitionem conditionis non præſumi repetitam in teſtamentis. conſ. 1006. n. 39

repetitionem fideicommiſſi a perſona ſubſtituti factam non præſumi cum teſtamentum loquitur limitate. conſil. 1024. nu. 10 & num. 11

repetitionem oneris primogenituræ præſumi. conſil. 1006. numero 42

repetitionem oneris præſumi ex verbis imperſonalib. conſ. 1006. num. 46

repetitionem qualitatum non præſumi in ſubſtitutione. conſil. 1056. num. 14

repreſalias eſſe conceſſas contra homines Florentinos vel perſonas de Florentia idem ſonare. conſ. 1060. n. 40

repreſalias non debuiſſe concedi ciui Placentino origine alibi habitanti nec ſuſtinenti onera. conſ. 1060. n. 44

repugnantiam teſtium & inſtrumenti vitandam. conſil. 1054. num. 6

rei nomen complectitur farinam, vinum & ſimilia. conſ. 1061. num. 37

reſcriptum gubernatorum Mediolani anni 1555. de redimendis reditib. Cameræ. conſ. 1096. n. 9

reſcripta interpretanda vt aliquid operentur. conſil. 1007. numer. 39

reſcripti verba generalia reſtringi ad terminos habiles. conſil. 1094. n. 44

reſcriptis principum ineſſe clauſulam, ſine alterius præiuditio. conſ. 1033. n. 20

reſeruationem conſeruare ius. conſ. 1034. n. 5

Reſtituendum ante omnia ſpoliatum de facto a principe. conſil. 1002. n. 14

reſtitutionem ad deliberandum an adeat, dari ex capite abſentiæ & etiam ignorantiæ. conſ. 1081. n. 15

reſtitutionis beneficium dari duabus de cauſis. conſil. 1074. numer. 17

reſtitutionis beneficium conſorti in lite non prodeſſe cum eſt conceſſum ob ſolam minoris facilitatem. conſ. 1074. n. 13

reſtitutionem dotis ipſo iure, ſcilicet muliere petente fieri vna cũ fructibus. conſ. 1013. n. 5

reſtitutionem in integrum requirere vt ſit minor & læſus. conſ. 1048. n. 11

reſtit. in integ. ad deliberandum an adeat, ceſſare vbi excluderetur perſona magis dilecta. conſ. 1081. n. 17. 18

reſtitutionem in integrum dari filiæ quæ incidit in pœnam priuationis paternæ hæreditatis, ob ſpretum mandatum patris. cõſ. 1011. n. 8

reſtitutio in integrum minori conceſſa, vt maiori proſit, cauſam debere eſſe communem & indiuiduam. conſil. 1074. num. 10. & 11

reſtitutionem in integrum non dari filijs minoribus ex facto patris ætate maioris. conſ. 1074. n. 8

reſtitutionem in integrum non concedi minori ex facto patris, qui erat ætate maior. conſ. 1048. n. 7. 8

reſtitutionem minoris prodeſſe maiori ex cauſæ connexitate. conſil. 1048. n. 9

reſtitutionem non concedi a principe rei iudicatæ non appellabilis. conſ. 1048. n. 18

retentione vſusfructus bonorum cenſeri translatam poſſeſſionẽ. conſ. 1095. n. 9

retrodonationem præſumi ex facultate conceſſa donatori vt libere de donatis diſponat. conſ. 1095. n. 21

reuiſionem a re iudicata petendam intra biennium. conſ. 1074. num. 30

reuiſionem concedi ex benignitate principis. conſil. 1044. numero 11

reuiſionem & recurſum non dari ei qui potuit appellare. conſil. 1044. n. 4

reuiſionem nõ concedi a principe niſi ex magna cauſa. conſ. 1048. num. 20

reuiſionem non concedi ob leue damnnm. conſ. 1044. n. 6

reuiſionem ſententiæ latę a principe, vel referentibus eius perſonam concedi ex cauſa erroris facti. conſ. 1044. n. 1

reuiſionem reuiſionis non admitti. conſ. 1044. n. 2

reuiſionem non concedi niſi ex cauſa. conſ. 1044. n. 3

reuocari primum teſtamentum per ſecundum in quo dictum reuocando alia teſtamenta prius facta. conſ. 1093. n. 8

Digitized by Google

Rotæ opinionem non eſſe communi præferendam. conſil. 1050. num. 37
Rotam rotare quandocunque. conſ. 1050. n. 38

S

Salarium dandum Prætori & iudici. conſ. 1047. n. 1
Salarium deberi Prætori ab vniuerſitate vbi vſus eſt. conſil. 1047. n. 5. 6
Salarium in integrum debere ſupplere alios comitatenſes, quod villa exempta non confert. conſ. 1047. n. 26. 27
Salarium Prætori deberi ab iis qui commodum ex ipſo Prætore percipiunt. conſ. 1047. n. 11
Salarium Prætori exigi ab vniuerſis per æs & libram. conſil. 1047. n. 12
Saltem, dictionem eſſe ſubſidiariam. conſ. 1061. n. 44
Salutem rem eſſe inæſtimabilem. conſ. 1003. n. 66
Saluis, dictionem ſignificare exceptionem. conſ. 1042. n. 4
Satiſdare non teneri poſſidentem reditus quos præſtare tenetur ciuitas. conſ. 1007. n. 104
Scientiã probari in principe, quia eius miniſtri ſciunt. conſ. 1007. num. 93
Scripturam probari teſtibus dicentibus habere notam manum. conſ. 1004. num. 20
Scolarem non amittere priuilegium intra annum. conſil. 1031. numero 4
Scolarem non dici deſeruiſſe ſtudia tempore belli, peſtis, impedimenti. conſ. 1031. n. 5. 6
Senatus Mediolani decreta etiam non ſubditos magnifacere. conſil. 1047. n. 22
Senatum qui eſt vice principis ſemper poſſe admittere ad audientiam, non tamen id facere aduerſus res iudicatas niſi ex magna cauſa. conſ. 1075. n. 31
Senatoriam dignitatem non facere idoneum teſtem. conſil. 1004. num. 34
Sententiam condemnatoriem aprobare, qui petit terminũ ad ſoluendum condemnationem. conſ. 1049. n. 4
Sententiam conformem eſſe quæ cũ prima ex aliqua parte conuenit. conſ. 1048. n. 1. etiam ſi aliquid addat. n. 2
Sententiam declaratoriam requiri omni in caſu quo lex operatur ipſo iure. conſ. 1025. n. 1
Sententiam latam contra patrem feudi poſſeſſorem non nocere filio alias ſucceſſuro. conſ. 1098. n. 10
Sententiam latam præſumi præcedente petitione. conſil. 1038. num. 4
Sententiam non prodeſſe ei cuius contrarium feciſſet petiturus. conſ. 1044. n. 12
Sententiam regulariter ſtricte interpretari. conſ. 1060. n. 1
Sententiam ſecundam dici conformem quæ condemnat in 50. cũ prima condemnauerit in 100. conſ. 1074. n. 1
Sententiam ſtricte intelligendam. conſ. 1037. n. 26
Sententiam tribuere iuſtum titulum & cauſam præſcribendi. conſil. 1098. n. 19
Sermone generali non venire loquentem. conſ. 1007. n. 7
Sermone generali venire perſonam loquentis ex coniecturis. conſil. 1007. n. 56
Sermone vniuerſali comprehendi omnem caſum. conſil. 1007. num. 14
Sermonis proprietatem retineri, licet adſit contraria preſumptio. conſ. 1020. n. 1
Seu, dictio eſt alternatiua. conſ. 1061. n. 41
Seu, dictionem eſſe expoſitiuam. conſ. 1019. n. 13
Sic, dictionem, eſſe repetitiuam. conſ. 1040. n. 16
ſignificationem impropriam attendi cum id coniecturis conſtat. conſ. 1081. n. 10
Simplex dici fideicom. cum quis vult bona permanere in ſuos deſcendentes. conſ. 1012. n. 3
Simulatum dici contractum venditore remanente in poſſeſſione. conſ. 1007. n. 116
Simulationem præſumi ex quo donator poſſidet. conſ. 1095. n. 4
Sindicos ſeparatos arguere ſeparationem locorum. conſil. 1087. num. 8
Solemnitatem ſtatuti non requiri in retrodonante ob benemerita. conſ. 1095. n. 26
Solemnitates eaſdem requiri in reſolutione contractus quæ in conſtitutione. conſ. 1095. n. 25
Solicitator cauſæ non eſt idoneus teſtis. conſ. 1004. n. 33
Sororem vltimi poſſeſſoris maioratus apud Hiſp. præferri patruo. conſ. 1006. n. 25
Sortem non minui vſuris recompenſatiuis. conſil. 1002. n. 50
Sortem non extinguere reditus, cum donantur. conſil. 1002. numer. 47
Species eſſe quæ ſunt ſub proximo genere. conſ. 1060. n. 93
Specialiter non concedenda non venire in generali ſermone. conſ. 1007. n. 10
Spolio agenti non obſtare exceptionem dominij. conſil. 1050. numer. 18
Spolio agenti ſufficere vt probet duo extrema. conſil. 1002. numero 2
Spolio agenti ſatis eſſe allegare poſſeſſionem temporis quo ſe ſpoliatum dicit. ibid. n. 3
Spoliatum ante omnia reſtitui. conſ. 1002. n. 10
ſpoliatum auctoritate principis non eſſe ante omnia reſtituendũ. conſ. 1002. n. 11. contra n. 12
ſpoliatum auctoritate principis extraiudicialiter ante omnia reſtitui. conſ. 1002. n. 13
ſpoliato beneficio ſatis eſt colorare poſſeſſionem. conſil. 1002. numero 31
ſpoliatum eſſe reſtituendum etiam quoad fructus. conſil. 1002. num. 44
ſpoliatum facto ſuo curſu decennij perdere ius ſuum. conſil. 1050. num. 10
ſpoliatum impedire ne reſtituatur præſumptionem iuris ei repugnantem. conſ. 1002. n. 34
ſpoliatum pignore conuentionali ante omnia reſtitui. conſ. 1002. num. 21
ſpoliatum poſſeſſione ſui iuris præſumptio reſiſtit non eſſe ante omnia reſtituendum. conſil. 1002. num. 22. contra num. 28. 34. & 36
ſpoliatum quaſi poſſeſſione iuriſdictionis iure ad principem pertinentis, prius titulum iuſtificare debet. conſ. 1002. n. 25
ſpoliato qui cõtra iuris præſumptionem poſſidebat, ſufficit colorare poſſeſſionem. conſ. 1002. n. 28
ſpoliatum qui pro ſe habet præſumptionem non eſſe in caſu c. ad decimas. nec c. cum perſonæ. de priuileg. conſ. 1002. n. 37
ſpuriũ ex iis inter quos nõ poteſt eſſe matrimonium non legitimari ſed diſpenſari. conſ. 1012. n. 35
ſpurium dici natum ex vxorato, licet matre ſoluta. conſil. 1054. num. 3
ſpurium legitimo ſubſtitutum capere ſolum eo repudiante. conſ. 1065. n. 2
ſpurium præſumi qui eſt natus ex illicito coitu, non naturalem. conſ. 1054. n. 1
ſpurio relicta a patre auferri a venientib. ab inteſtato. conſ. 1065. num. 12
ſpurios non legitimari ſed diſpenſari. conſ. 1026. n. 30
ſubditum non dici qui non ſuſtinet onera. conſ. 1060. n. 61
ſubditum proprie facere incolatum. conſ. 1061. n. 34
ſubinfeudandi licentia arguit ſuperioritatem. conſil. 1080. numero 26
ſubſtitutio facta vni plurium perſonarum in eundem caſum ordine, cenſeri factum vnicum ſubſtitutum. conſ. 1010. n. 6
ſubſtitutum admitti ad ſucceſſionem quando inſtitutus non ſeruat mandatum teſtatoris. conſ. 1011. n. 12
ſubſtitutum eſſe eius naturæ cuius is eſt in locum cuius ſubrogetur. conſ. 1032. 18
ſubſtitutum excludi præſumptiue ſolum a deſcendentibus non autem tranſuerſalibus. conſ. 1062. n. 29
ſubſtitutum excludi a perſona quæ ſit ex liberis teſtatoris. conſil. conſ. 1028. n. 25

Subſtitutum non excludi à grauato reſtituere ſi ſine filijs, ſi monaſterium ingreditur capax. conſ. 1016. n. 12

Subſtitutum poſthumo ſi in pupillari deceſſerit, non admitti ſi nullus naſcatur. conſ. 1088. n. 24

Subſtitutum poſthumo ſi in pupillari deceſſerit, admitti licet poſthumus non ſit natus. conſ. 1062. n. 20

Subſtitutum poſthumo ſi natus in pupillari ætate deceſſiſſet non admitti ſi ille non naſcatur. coſil. 1062. num. 17. ſed contra n. 18. 19

Subſtitutum ſub conditione ſi ſine liberis, excludi, ſi grauatus filios relinquat. conſ. 1040. n. 12

Subſtitutos & vocatos non grauari reddere ſuis deſcendentibus cum teſtator vſus eſt ſolum verbo perueniat, non remaneat. conſ. 1056. n. 2

Subſtitutos ex ſua perſona uenire, cum præcedentes ſubſtitutiones ſint caducatæ, & hoc vigore ſubſtitutionis de eis factæ. conſil. 1088. n. 12. 13

Subſtitutionis caſum non ſat eſt ſemel eueniſſe cum habet adiectum verbum ſignificans tractum futuri temporis. conſ. 1056. num. 5. 6

Subſtitutionis plures gradus inferre fideicommiſſum. conſ. 1006. num. 5

Subſtitutiones factas per verba, poſtquam hæreditas peruenerit, non habere locum niſi cum effectu peruenerit. conſil. 1088. num. 18

Subſtitutiones plures factas dici cum vocantur plures ſucceſſiue ex certa familia. conſ. 1032. n. 3

Subſtitutiones tot fieri, quot ſint gradus liberorum ſubſtitutorū. conſ. 1010. n. 18

Subſtitutionem allegantem debere eam probare. conſil. 1088. numero 10

Subſtitutionem alteri connexam & dependentem ceſſare principali extincta. conſ. 1088. n. 22

Subſtitutionem argui fideicommiſſariam ex onere ſucceſſiuo & perpetuo. conſ. 1010. n. 17

Subſtitutionem compendioſam continere vulgarem, & fideicōmiſſ. conſ. 1062. n. 5

Subſtitutionē directam extendi de caſu ad caſum. conſil. 1062. num. 18

Subſtitutionem dubiam recipere interpretationem ab inſtitutione. conſ. 1019. n. 12

Subſtitutionem eſſe vulgarem non fideicommiſſariam cum teſtator ita dixit, ſubſtituo T. filium meum, & illi ſubſtituo M. fratrem meum eiuſque filios & deſcendentes. conſil. 1056. numero 1

Subſtitutionem factam caſu quo non extitiſſet F. deficere vbi F. extiterit. conſ. 1079. n. 24

Subſtitutionem factam deſcendentium teſtatoris, multum differre ab ea quæ fit tranſuerſalibus. conſ. 1056. n. 20

Subſtitutionem factam de maſculis cenſeri factam cauſa agnationis. conſ. 1071. n. 15

Subſtitutione facta filio de fœmina, ſignificare teſtatorem voluiſſe conditionem ſi ſine filijs, defficere ſuperſtite filia. conſil. 1070. n. 12

Subſtitutionem factam fratri de hoſpitali, qui in remotis partib. obijt ante teſtatorem, porrigi ad alium caſum ſubſtitutionis vulgaris, & admitti hoſpitale excluſis venientibus ab inteſtato. conſ. 1062. n. 11

Subſtitutione facta his verbis, filios & eorum liberos, tot fieri ſubſtitutiones quot ſint gradus liberorum. conſil. 1010. numero 18

Subſtitutionem factam in defectum filiorum habere plures intellectus. conſ. 1062. n. 8

Subſtitutionem factam in ſuperſtitem & ſuperſtites & eius & eorum deſcendentes, complecti deſcendentes filiorum præmortuorum. conſ. 1005. n. 16

Subſtitutionem factam per verbum directum de fratre, filijs & eorum ſucceſſoribus maſculis reſolui in vulgarem. ſed contra. n.... conſ. 1071. n. 8

Subſtitutionem factam per verba perſonalia eo, ſiue eis, non pati eam extendi. conſ. 1088. n. 16

Subſtitutionem factam per verba ſi deficiet ſine filijs comprehendere caſum ſi nulli filij extabunt. conſ. 1062. n. 14

Subſtitutionem factam per verba ſi hæres non erit, complecti caſum ſi hæres eſſe non potuerit. conſ. 1062. n. 10

Subſtitutione facta pluribus nomine collectiuo cenſeri factam vulgarem. conſ. 1010. n. 2

Subſtitutionem factam ſub nomine appellatino extendi. conſil. 1099. n. 13

Subſtitutionem fieri hæredi etiam in ſola parte. conſil. 1056. numer. 15

ſubſtitutionem filiorum de gradu in gradum inferre fideicommiſſum. conſ. 1051. n. 5

Subſtitutionem fideicommiſſariam factam per nomina ſucceſſorū collectiua eſſe reciprocam. conſ. 1071. n. 17

Subſtitutionem fideicommiſſariam incipere ab vltimo ex vocatis. conſ. 1051. n. 16

Subſtitutionem fideicommiſſariam caducato primo gradu, eſſe initium teſtamenti. conſ. 1082. n. 18. 19

Subſtitutionem fideicōmiſſariam verbis collectiuis requirere omnium mortem. conſ. 1028. n. 21

Subſtitutionem in dubio cenſeri factam in partibus quibus inſtitutio. conſ. 1028. n. 27. 28

Subſtitutionem incipere a quarto gradu caducatis antecedentib. conſ. 1088. n. 15

Subſtitutionem incipere ab vltima licet præcedentes ſint caducæ. n. 1088. n. 9

Subſtitutionem non cenſeri factā iuxta inſtitutionem. conſ. 1056. num. 16

Subſtitutionem non cenſeri reciprocam fideicommiſſ. niſi ſubſtituatur vltimo morienti. conſ. 1056. n. 17

Subſtitutionem non dici factam, niſi euidenter probetur. conſil. 1010. n. 11

Subſtitutionem non dici vulgarem in qua adeſt clauſula vulgariter, pupillariter & per fideicom. conſ. 1010. n. 5

Subſtitutionem plurium graduum inferre fideicommiſſum. conſ. 1032. n. 4. 5

Subſtitutione plus capere qui plus venit inſtitutus. conſil. 1005. num. 29

Subſtitionem pupillarem dici pupilli teſtamentum. conſil. 1065. num. 8

Subſtitutionem reciprocam fideicommiſſariā non effici eam cum alter morienti non fuit ſubſtitutus. conſ. 1056. n. 20

Subſtitutionem reciprocam non fieri his verbis, vbi euenerit caſus quod dicti filij. conſ. 1028. n. 17

ſubſtitutioni non repugnare licentiam alienandi. conſil. 1006. numer. 31

ſubſtitutionem ſimpliciter factam continere clauſulam, ſi ſine liberis. conſ. 1006. n. 11. 12

ſubſtitutionem ſimpliciter factam arguere teſtatorem voluiſſe repetere onus fideicom. conſ. 1006. n. 53

ſubſtitutū ultimo dici ſuccedere inſtituto qui adiuerat. cōſ. 1088. num. 10

ſubſtitutionem vulgarem in compendioſa comprahenſam eſſe initium teſtamenti eueniente caſu. conſ. 1005. n. 2

ſubſtitutionem vulgarem nil operari niſi agnita hæreditate, fieri & aperiri tamen locum deinceps ſubſtituto. conſil. 1088. numero 6

ſubſtitutionem vulgarem non habere locum non eueniente conditione, quare vocatus ad ſucceſſionem v. g. non ſuperſtite F. ergo ſuperſtite F. non admittitur. conſ. 1076. n. 1

ſubſtituendo liberos cenſeri teſtatorem eos uocaſſe per uulgarem. conſ. 1010. n. 1

ſubſtituendo unum pro dimidia, alterum pro dimidia coniunguntur uerbis. conſ. 1069. n. 22

ſubſtitutionum plures gradus inferre fideicōmiſſum. conſ. 1017. num. 12

ſubreptionem uitiare impetrationem cum fuit ſuppreſſum, quod expreſſum difficilem feciſſet impetrationem. conſil. 1034. numero 16

ſubreptitiam

Digitized by Google

Subreptitiam ſucceſſionẽ ſi gratiæ eſt, vitiari ipſo iure, ſin iuſtitię ope exceptionis.conſ.1073.n.3

Subretitium eſſe quod fuit impetratum ſupreſſa aliqua qualitate, quæ difficilem conceſſionem redderet.conſ.1073.n.4

Subſequentia declarant præcedentia.conſ.1005.n.12

Succeſſionem non fieri per ſaltum.conſ.1036.n.2

Succeſſionem patris eſſe quaſi debitam filijs. conſ.1083.n.1

Succeſſionem ſtare in ſuſpenſo non eſſe abſurdum. conſil.1028. num.30

Succeſſores in regno non reuocare donationes præceſſoris. conſil. 1003.n.94

Succeſſores regum non ligari lege anteceſſoris. conſil.1003. numer.37

Succeſſoris nomine venire extraneos. conſ.1043.n.5. ſed contra num.6.7

Succeſſoris nomen complecti fæminas.conſ.1053.n.5

Succeſſorem auctoris malę fidei neque ex ſua perſona incipere pręſcribere.conſ.1050.n.4.5

Succeſſorem in imperio teneri ſeruare facta in nomine dignitatis. conſ.1003.n.100

Succeſſorum per lineam maſculinam vocationem non includere fęminam ex maſculo deſcendentem.conſ.1053.n.2

Succeſſorem ſingularem ſtare debere colono, maxime vbi adeſt iuramentum.conſ.1075.n.1

Succeſſoribus non nocere felloniam anteceſſorum diſtinguendum. conſ.1080.n.15

Succeſſorum nomine venire omnes in infinitum. conſil.1098.numero 25

Succeſſorum nomine compræhendi fæminas. conſil.1043.numero 11

Succeſſorum nomine veniunt omnes in infinitum. conſil.1071. num.1

Succeſſorum nomen plures gradus complecti. conſil.1006. numero 4

Succedentẽ in feudo hæreditario etiam ex proprio teneri ſoluere æs alienum defuncti.conſ.1064.n.2

Succedentem in feudo ex pacto & prouidentia non teneri ad æs alienum defuncti.conſ.1064.n.3

Superfluitatem conſiderari cum in eodem teſtamento idem eidẽ relinquitur.conſ.1020.n.27

Superfluitatem verborum non præſumi.conſ.1041.n.6

Superioritatem debere principem reſeruare in alienatione vrbis. conſ.1003.n.59

Suplementum legitimæ poſſe petere filium qui accepit legatum. conſil.1079.n.10

Superſtites vocando teſtatorem, voluiſſe ſuccedi ordine ſucceſſiuo.conſ.1005.n.23

Superſtites vocando teſtatorẽ non præſumi excludere filios præmortuorum.conſ.1005.n.8

Superſtitum vocatione non excludi filios ex præmortuis. conſil. 1005.n.18

Suſpicionem falſi abrogare fidem.conſ.1004.n.8

Statuentes non præſumi ſeipſos ſtatim correxiſſe.conſ.1060. numer.98.99

Statutum conferẽs liberam domini facultatem diſponendi de ſuis eſt odioſum.conſ.1060.n.96

Statuta auferentia dominis liberam teſtandi facultatem eſſe odioſa.conſ.1021.n.6

Statutis ciuitatis regiopida.conſ.1007.n.86

Statutum de abolendis criminibus non trahi ad læſam maieſtatẽ. conſ.1007.n.9.ſed contra.n.10.11.& 13

Statutum de ciuibus intelligi de habitantibus.conſ.1060.n.35

Statutum de creditore intelligi de puro.conſ.1089.n.8.9

Statutum de Florentinis differre a ſtatuto de hominibus de Florentia.conſ.1060.n.36

Statutum de forma ſuccedendi an extendatur ad bona extra territorium ſtatuentium, magnam eſſe contentionem.conſ.1021. num.9

Statutum excludens fœminas extant.maſculis intelligi de ſucceſſibilibus. conſ.1026.n.16

Statutum generale de abolendis criminibus, non complecti falsũ & læſæ maieſtatis niſi ex certa ſcientia id fiat. conſil.1007. num.43

Statutum impediens dominum vti re ſua eſt odioſum. cõſ.1003. num.15

Statutum in alienatione rerum minorum tria requirens non abrogare alia requiſita a iure communi.conſ.1077.n.2

ſtatuta intelligenda ad literam admittere tamen interprætationẽ legitimam.conſ.1039.n.13

ſtatuta interpretanda eſſe ſecundum ius commune.conſil.1064. num.15

ſtatuta interpretanda vt aliquid operentur. conſil.1007.numero 40

ſtatutum licet annullet inſtrumentum, non tamen annullat contractum in eo geſtum.conſ.1093.n.39

ſtat.Mediol.c.273.loqui de fructibus fundi pertinentib.ad vaſallum defunctum.conſ.1064.n.8

ſtatut.Mediol c.273.loqui de fructib.feudi pertinentib. ad defunctum.conſ.1064.n.14

ſtatuti Mediolani cap.273. ex quibus bonis ſolui debeat æs alienum contractum a vaſallo vita functo, declaratio. conſ.1064. num.1

ſtatutum Mediolani de teſtamentis publicatum anno 1513.conſil.1015.n.8

ſtatutum Mediolani de pœna nubentis extra iuriſdictionem, non habere locum in ea quæ nupſit iam.conſ.1083.n.10

ſtatuti Mediolani quod aſcendens non poſſit meliorare declaratio dilucida.conſ.1097.n.9.eſt ſtatutum 305.& 306.determinans quatuor caſus.ibid.

ſtat.Paduæ ſub rub.quib.liceat acquirere bona.declaratio. conſ. 1089 n.2

ſtatutum principis de ſolemnitatibus in contractibus obſeruandis non ligare principem.conſ.1096.n.19

ſtatutum prohibens mulierem nubere ſine conſenſu patris, vel ſub pęna, non valere.conſ.1083.n.18

ſtatutum prohibens ſub pœna mulieri nubere forenſi non valere reſpectu pœnæ.conſ.1082.n.4

ſtatutum pro publica vtilitate editum eſſe fauorabile.conſ.1086. num.7. & ligat ſuos ciues extra prouinciam contrahentes. ibid.

ſtatuta prohibentia alienationẽ in forenſes ea de cauſa facta quia habitantes non poſſent ſuſtinere onera ſi forenſes ea poſſident. conſ.1060.n.105

ſtatuta quæ non proſunt forenſibus nec nocent. conſil.1060.numer.43

ſtatutum quod nullus magnas habeat arma domi picta nõ habere locum in eo qui nondum erat talis.conſ.1011.n.4

ſtatutum quod prohibet fieri, non dici afferre onus.conſ.1060.numer.92

ſtatutum ſi loquitur in perſonam ligare ſubditum etiã extra territorium, & forenſem niſi in territorio.conſ.1021.n.11

ſtatuta vbi ſita ſunt bona ſeruari ab inteſtato ex receptiſſima niſi eſſet odioſa.conſ.1011.n.10

ſtatuto ſtante quod vxor non poſſit vltra dotem capere a viro, neque ex pupillari capiet.conſ.1065.n.15

ſtatuti verba in rem concepta ligare etiam contrahentes. conſil. 1086.n.9

ſtatutum vocans maſculos excludit fœminas. conſil.1006. numero 10

ſterilitatem conſiderari communi æſtimatione. conſil.1061.numer.21.22

ſtilum eſſe Mediolani vt adhibeatur duplex iuramentum in ceſſionibus ſiue donationibus.conſ.1077.n.4

ſtirpem incipere a patre.conſ.1057.n.9

T

TAcentem conſentire ſi ſcit.conſ.1085.n.10

Tantum, dictionem eſſe taxatiuam.conſ.1033.n.13

Taxatiua excludit coniunctionem.conſ.1069.n.23

Taxatiua

Digitized by Google

Taxatiua impedit ius accreſcendi.conſ.1069.n.18

Taxatiuas tantum,& dumtaxat, eſſe excluſiuas. conſil.1036. num.10

Taxatiua excludere alias perſonas.conſ.1006.n.44

Taxatiua virtutem ceſſare cauſa vitandi contrarij. conſ.1006. num.54

Tempus conceſſum reſpectu certæ cauſæ non currere niſi prius cauſa extet.conſ.1038.n.34

Tempus conceſſum religioſis ad conferendam capellam pro conſecutione legati, non currere niſi a die ſcientiæ. conſil.1088. num.35

Tempus conceſſum forenſi ad habitandum,intelligi a die aditæ hæreditatis.conſ.1088.n.36

Turpis dicitur conditio quæ legibus repugnat.conſ.1014.n.31

Tempus immemorabile dici annorum centum. conſil.1092.numer.11

Tempus immemorabile cũ manifeſte nemo opponit de mala fide, tollere remed.reintegrandæ.conſ.1050.n.12

Tempus immemorabile habere vim præſcriptionis.conſil.1050. num.13

Tempus immemorabile præſcribere non præſcriptibilia. conſil. 1050.n.17

Tempus immemorabile vim legis habere.conſ.1092.n.7

Tempus non currere impedito.conſ.1088.n.39

Territorij diuerſitatem argui ex diuerſitate nominis.conſ.1087. num.4

Tertio veniente ad iudicium ſummarie interloquente, an audiatur.conſ.1045.n.6

Teſti referenti ſe ad aliud non credi. conſ.1004.n.26

Teſti inſtrumentario neganti ita actũ,credi.conſil.1004.numero 10

Teſti mediocri credi magis.conſ.1004.n.11

Teſtem idoneum non eſſe patrem ſpiritualem. conſil.1004.numer.28

Teſtem de ſuo iudicio non probare.conſ.1004.n.29

Teſtem de auditu non probare.conſ.1004.n.30

Teſtem de credulitate non probare.conſ.1004.n.31

Teſtem illum dici idoneum qui non prohibetur. conſil.1004.numero 14

Teſtes de auditu auditus in antiquis probare. conſil.1087.num.5

Teſtes de fama & auditu admitti in remedio reintegr.cõſ.1050. num.5

Teſtium ſeptem numerum & legata,arguere teſtamentum.conſil.1020.n.9

Teſtibus ex officio examinatis maiorem fidem adhiberi. conſil. 1087.n.3

Teſtib.quib.non potuit opponi per defunctũ,neque per hæredem poſſe.conſ.1034.n.14

Teſtator inſtituit ventrem vxoris credens eſſe pregnantẽ & ventri ſubſtituit pupillariter Titium,nullo nato indicatum fuit Titium admittendum.conſ.1088.n.25

Teſtatorum diſpoſitiones ne bona in fiſcum tranſeant conſiderari a ſolitis.conſ.1076.n.7

Teſtatum aliquem pro parte tantum poſſe decedere. conſil.1020. num.8

Teſtatoris diſpoſitionem præſumi in caſu poſſibili. conſil.1029. num.16

Teſtatoris mentem cognoſci ex qualitate rei legatæ. conſ.1016. n.6.& 7.& ex conditione perſonæ.n.8

Teſtatoris mentem ſciri ex relicto veſtium.conſil.1016.numero 9

Teſtatoris mentem præferri verborum ſignificationi & importantiæ.conſ.1100.n.1

Teſtatoris voluntatem ſic interpratandam vt ſit conformis iuri.conſ.1005.n.13

Teſtatoris voluntatem tamquam legem ſeruandam eſſe. conſil. 1084.num.2

Teſtatorem incontinenti recedere ab eo quod prius diſpoſuerat, non eſſe nouum.conſ.1059.n.5

Teſtatricem inſtituentem maritum eiuſque filios maſculos voluiſſe conſeruare agnationem mariti.conſ.1036.n.3

Teſtatorem in ſubſtitutione plus præſumi diligere quem in inſtitutione dilexit.conſ.1005.n.29

Teſtatorem ipſum poſſe contrauenire errori manifeſto. conſilio 1094.n.38

Teſtatorem iubentem bona remanere in familia duo mandare.conſil.1004.n.36

Teſtatorem mandantem conſtrui ſibi monumentum triduo poſt mortem, duo mandare.conſ.1004.n.39

teſtatorem nõ poſſe peruertere ordinem ſuccedendi in feudis. conſ. 1094.n.9

teſtatorem non præſumi velle quod lex vetat. conſil.1037. numer.21

teſtatorem non teneri relinquere aliquid filiæ vltra legitimam. conſ.1011.n.2

teſtatorem per verba imperſonalia repetiiſſe onus in quoſcunque conſ.1006.n.46

teſtatorem permitentem licentiam diſponendi grauato permiſiſſe ad dodrantem.conſ.1006.n.35

teſtatorem poſſe priuare filias ſuas hæreditate ſi nubant alijs quã filijs mercatorum.conſ.1011.n.1

teſtatorem præſumi diſpoſuiſſe ex more regionis. conſ.1006.nu. 22.fallit.n.24

teſtatorem præſumi dolo inductum ad inſtituendum extraneum ſuis omiſſis.conſ.1073.n.10

teſtatorem præſumi voluiſſe quod veriſimiliter interogatus reſpõdiſſet.conſ.1005.n.15

teſtatorem velle ſuam diſpoſitionem iuri eſſe conformem. conſil. 1069.num.11

teſtatorem velle ſuam diſpoſitionem eſſe conformem ſtatutis.conſil.1076.n.5

teſtatorem vocando ſuperſtites,non excludere filios præmortuorum.conſ.1005.n.8.fallit.n.18

teſtatorem vocantem agnatos,excludere fœminas. conſil.1006. num.16

teſtatorem ſecundo teſtamento reuocare primum, licet eodem inſtituto. conſ.1015.n.4

teſtandi facultatem datam grauato,intelligi in eos de familia. conſi.1006.n.36

teſtandi facultatem nullis formulis verborum impediri. conſil. 1093.n.1

teſtandi facultatem non poſſe conferri in arbitrium alterius. conſ. 1081.n.5.6

teſtamentum & in eo contenta ſic interpratari,ne cluſoria ſit diſpoſitio.conſ.1029.n.27

teſtamentum imperfectum eſt nullum.conſ.1015.n.7

teſtamentum improprie dici codicillos.conſ.1020.n.4

teſtamentum incipere a ſecundo gradu,cum precedens fuit inutilis.conſ.1088.n.11

teſtamentum ipſo iure reuocari cum in ſecundo non fit mentio primi.conſ.1015.n.1.& 2

teſtamentum non eſſe vltimam voluntatem niſi teſtator moriatur.conſ.1015.n.3

teſtamentum non publicatum teſtib.non valere uti nuncupatiuũ. conſ.1062.n.2.ſed contra n.3

teſtamentum patris inter liberos valere licet non ordinatum. conſ.1015.n.10

teſtamentum primum per ſecundum cenſeri reformatum in totum transferendo in alterum primã diſpoſitionem.cõſ.1074. num.7

teſtamentum prius in quo erat fideicomm. per ſecundum cenſeri reuocatum,licet non validum.conſ.1020.n.23.24

teſtamentum præſumi non codicillos ex coniecturis. conſ.1020. num.6

teſtamentum poſſe incipere a ſubſtitutione fideicommiſſaria.conſ. 1062.n.7

teſtamentum poſterius confirmans prius continere omnia prioris teſtamenti.conſ.1020.n.36

teſtamento ſecundo cenſeri prius reuocatum, licet in priore adeſſet maior numerus teſtium.conſ.1020.n.19.20

Teſtamento

Teſtamento ſecundo reuocari prius inter liberos licet minus ſolemne.conſ.1015.n.5
Teſtamento ſecundo reuocari prius etiam quo ad legata, & alia. conſ.1015.n.6
Teſtamento ſecundo reuocari prius cum omnibus ſuis qualitatib. conſ.1020.n.33
Teſtamenti verba ex vſu communi interpretanda. conſil.1016. num.4
Teſtari eum qui adhibet ſeptem teſtes.conſ.1020.n.15
Tituli inualiditatem impedire translationem poſſeſſionis. conſil. 1095.n.7
Tituli vim habere tempus immemorabile.conſ.1092.n.9.10
Titulo poſito inualido poſſeſſionem eſſe inualidam. conſil.1095. num.12
Titulum & bonam fidem præſumi in vaſallo 40.ann.curſu poſſidente.conſ.1098.n.18
Titulum prius iuſtificare ſpoliatum quaſi poſſeſſione iuriſdictionis ad principem iure ſpectantis.conſ.1002.n.26.27
Traditionem apud Inſulenſes inducere literas ſigillatas traditas. conſ.1007.n.115
Traditionem neceſſariam in contractibus etiam cum principe.cōſil.1006.n.114.contra n.118.119
Tranſactum dicitur ſecuta emologatione.conſ.1060.n.24
Tranſactionis reciprocæ hoc eſſe proprium, vt nullus de ea poſſit conqueri.conſ.1050.n.26
Tranſactionis verba ſtricte interpretanda conſ.1060.n.2
Tranſactionem ſuper legitima præiudicare.conſ.1079.n.10
Tranſactionem ſuper teſtamento non viſo non valere. conſ.1099. num.21
Tranſmiſſio non habet locum in legato caduco.conſ.1067.n.1
Tranſmitti ius deliberandi in fauore patruelis excluſis defuncti ſororibus.conſ.1081.n.19
Tranſmiſſione non eſſe opus in primogenitura, ſed ipſo iure vocari lineam rectam primogenitorum.conſ.1082.n.9
Tranſmitti ius primogenituræ.conſ.1082.n.30
Tranſmitti legatum cuius ſoluendi dies non euenit. conſil.1067. num.6
Tranſmitti paternæ hæreditatis adeundæ ius per hæredem. conſ. 1074.n.24
Tranſuerſales non admitti ad feudum quod ſinguli fratres ſibi & ſuis deſcendentibus acquirunt, non autem inter ſe ipſos.conſil. 1031.n.13
Ttranſuerſales ſuccedere in feudo cum non ſunt hæredes. conſil. 1033.n.17.18
Tranſuerſales ſuccedere in feudo auito.conſ.1041.n.14
Tranſuerſales ſuccedere in feudo nouo, cōceſſo vt antiquo. conſil. 1033.n.9
Tranſuerſalium lineæ non eſſe locum donec extant ex recta. conſ. 1082.n.8
Tranſumptum licet a pluribus notarijs non facere fidem niſi de originali conſtet. conſ.1070.n.14
Trebell. cenſeri prohibitam illis verbis, ſine detractione & illis, pleno iure.conſ.1005.n.7
Trebell. deduci ab inſtituto in quota hæreditatis.conſ.123.num. 25.& ab inſtituto in quota bon. nullo dato, cohærede.n.26
Trebellianicam & legitimam detrahi per filium grauatum fideicommiſſo conditionali.conſ.1017.n.18.19
Trebellianicam & legitimam aſcendere ad dimidiam hæreditatis cum vnus ſolus filius eſt conſ.1017.n.20
Trebell. & legit. detrahere etiam nepotem.conſ.1017.n.21
Trebell. & legit. effici liberam filiorum.conſ.1017.n.22
Trebell. non deduci per fideicommiſſarium grauatum reſtituere alteri fideicommiſſario conſ.1088.n.79
Trebell. expreſſe prohiberi etiam primi gradus filijs.conſil.1088. num.30
Trebell. non deberi hæredi qui tenebatur parere teſtatori ſub pœna priuationis hæreditatis.conſ.1084.n.18.19
Trebell. non deduci cum teſtator iuſſit hæreditatem totam reſtitui.conſ.1084.n.20.21
Trebell. non deberi filiæ quæ iuſſa eſt nubere in familia certa cum pœna priuationis cum non paruerit.conſ.1084.n.22
Trebell. non deduci per grauatum in re certa.conſ.1023.n.23. neque ex primogenitura.n.24
Trebell. fructus non minuere.conſ.1018.n.12
Trebell. filius primi gradus non prohiberi.conſ.1037.n.22
Trebell. prohiberi ex ſolis coniecturis.conſ.1062.n.31
Tribuũ nomen eſt generale.conſ.1047.n.7
Tunc & eo caſu, dictiones non reſtringere.conſ.1088.n.17
Tunc, dictionem non reſtringere.conſ.1062.n.23
Tunc, dictionem reſtringere diſpoſitionem ad extremum temporis conſ.1010.n.10
Tunc, dictionem & ſimilem non reſtringere ſubſtitutionem ad caſum non expreſſum.conſ.1063.n.2
Turpitudinem auctoris hæredem non allegare niſi excipiendo. conſ.1095.n.20
Turpitudinem licet allegare contra principem. conſil.1095. numer.20
Tutelam non decerni niſi a ſuo iudice.conſ.1072.n.8
Tutori conceſſum alienare ob benemerita.conſ.1003.n.54
Tutori deberi ſalarium a pupillo.conſ.1047.n.15
Tutores regum non poſſe donare.conſ.1093.n.30
Tutoris cum pupilla matrimonium valere quia ius pontificiũ ſic iubet.conſ.1083.n.15

V

VAlaſchæ familiæ laudes ſiue D. Petri de Valaſco. conſil. 1003.n.82
Vaſallum debere comitari dominum in bello. conſ.1003.n.68
Vaſallũ non dici benemereri de domino ſi ei inſeruiat.conſ.1003. num.69
Vaſallum non poſſe ordinem ſuccedendi peruertere. conſil.1094. num.10
Vaſallum teneri expenſis Regis eum ſequi in bello. conſil.1003. num.72
Vaſallum non cogi in detrimentum vitæ eſſe praſto domino.conſ. 1003.n.73
Vaſallum quem eſſe poſſe duorum.conſ.1072.n.11
Vaſallum ſine venia non vocare in ius dominum. conſ.1072.numer.16
Vaſalli iudicem competentem eſſe iudicẽ ordinarium.conſ.1080. num.21.22
Vaſalli ius inſtar eſſe iuris vſufructuari.conſ.1094.12
Vectigal fraudantem peccare.conſ.1061.n.7
Vectigali non obnoxiũ teneri tamen denunciare. conſ.1061.n.4
Vectigalem rem non poſſe euinci prætextu iuris deficientis. conſ. 1009.n.4
Vectigalium ſolutionem fieri ex vſu.conſ.1061.n.2
Vel, dictionem eſſe expoſitiuam.conſ.1029.n.14
Venditionem præſumi ſimulatam emptore conſentiente venditorem poſſidere.conſ.1095.n.3
Verba aliquid operari debere.conſ.1059.n.3
Verba generalia poſſe complecti feudum hæreditariũ.conſ.1005. num.48
Verba in contractibus aliquid operari.conſ.1041.n.4
Verba in feudalibus inueſtituris, non eſſe ſuperuacua.conſ.1033. num.12
Verba impropriari vt conueniant ſubiectæ materiæ. conſ.1081. num.11
Verba non debere eſſe ſuperflua. conſ.1060.n.21
Verba exuberantia declarari & operari ſecundum ſubiectam materiam.conſ.1060.n.22
Videlicet, eſſe declaratoriam.conſ.1046.n.4
Vidua debet remittere fructus ex fundo dotali pro alimentis.conſil.1013.n.14
Viduam habitantem cum hæredibus mariti non poſſe petere fructus.conſ.1013.n.3
Vigeſimam partem bonorũ teneri donantem ſibi reſeruare.conſ. 1095.num.14
Vim adhibitã particularib. nõ nocere vniuerſitati.cõſ.1061.n.30

Virum

INDEX.

Virum bonum in iudicio ſequi mentem iuris non ſuam conſcientiam.conſ.1031.n.8
Virum bonum adhibere cauſæ cognitionem.conſ.1031.n.9
Virum debere eſſe maioris ætatis muliere.conſ.1083.n.21
Vita & militia relicta quid debeatur Regnicolas contendere.conſil.1005.n.30
Vitæ & militiæ portionem cenſeri ex bonis patris.conſil.1005.num.36
Vitæ & militiæ debitum eſſe ex bonis patris.conſ.1005.n.50
Vitam & militiam eſſe portionem hæreditatis ſeu feudi iure Longobardorum.conſ.1005.n.51
Vlla,vox eſt vniuerſalis & præciſa.conſ.1061.n.9
Viro vltra tertiam ab vxore relicta auferri a venientibus ab inteſtato conſ.1065.n.13
Vnioni vnius rei cum alia conſentire debere omnes executores.conſ.1025.n.15
Vnionem fieri ex iuſta cauſa.conſ.1025.n.5
Vnionem eccleſiæ fieri conſenſu Papæ.conſ.1025.n.12
Vnioni conſentire debere omnes de quorum intereſſe agitur.conſil.1025.n.13.ſed contra.n.16
Vniuerſalia verba habere vim expreſſionis.conſ.1007.n.51
Vniuerſali ſermone venire feudum.conſ.1007.n.47
Vniuerſali ſermone venire omnem caſum impropriū.conſ.1007.num.15
Vniuerſali ſermone venire etiam incognita.conſ.1007.n.20
Vniuerſalem diſpoſitionem extendi ad ſimiles.conſ.1060.n.13
Vniuerſalem ſermonem habere vim expreſſionis.conſil.1007.num.19
Vniuerſitatem debere ſalarium Prætori.conſ.1047.n.2
Vniuerſitatem cogi imponere collectam cauſa ſoluendi ſalarij Prætori.conſ.1047.n.3
Vniuerſitatem differre a particularib.conſ.1061.n.31
Vocatio in caſum mortis trahitur ad caſum priuationis.conſ.1011.num.11
Voluntatem diſponentis ſciri etiam ex actu pullo.conſ.1037.numer.20
Voluntatem mutatam præſumi cum quis non facit quod facere debet.conſ.1020.n.34
Vrbis alienationem non reſeruata ſuperioritate non valere.conſ.1003.n.59
Vſuras licite percipi a creditore qui ſe onerauit ad æquale.conſil.1002.n.52
Vſuras recompenſatiuas non minuere ſortem.conſil.1002.n.50
Vſusfructus retentionem operari dominij & poſſeſſionis tranſlationem.conſ.1095.n.8
Vſusfructus retentione non transferri poſſeſſionem nullam.conſ.1095.n.11.
Vſusfructus valorem computandum iuxta l.hæreditatem.ad leg.falcid.conſ.1079.n.22
Vſumfructum maioratus non acquiri patri ſed commodum.conſ.1022.nu.15.16
Vſumfructum patri debitum non extingui mortuo filio.conſil.1022.n.18
Vſumfructum relictum filio,non deberi patri.conſ.1022.n.1
Vſumfructum differre a comoditate.conſ.1022.n.8
Vſumfructum non poſſe conſtitui ſuper emphiteuſi.conſ.1022.num.9
Vſumfructum non poſſe hipothecari.conſ.1022.n.11
Vſumfructum cedi non poſſe.conſ.1022.n.12
Vſumfructum feudi non acquiri patri.conſ.1022.n.13
Vſumfructum rei relictę filio ob amorem,non deberi patri.conſil.1022.n.3
Vſufructuarium rei particularis teneri teſtatoris ęs alienum ſoluere & præſtare annuum cenſum.conſ.1009.n.9.ſecus quando legatum redderetur inutile.n.10
Vt ſupra,dictionem eſſe relatiuam præcedentium.conſil.1039.num.11
Vt ſupra,dictionem,eſſe repetitiuam.conſ.1069.n.7
Vt ſupra,dictionem eſſe repetitiuam omnium præcedentium qualitatum.conſ.1082.n.22
Vt ſupra,dictionem,eſſe repetitiuam omnium qualitatum.conſ.1056.n.7.declara vt n.8
Vulgarem ſine controuerſia eſſe cum quis vocauit poſt aditam hæreditatem.conſ.1010.n.7
vulgarem non dici cum fuere ſubſtituti inuicem vel ſalua gradus prærogatiua.conſ.1010.n.8
vulgarem extendi de caſu ad caſum.conſ.1062.n.12
vulgarem habere locum cum hæres noluit vel non potuit.conſil.1062.n.9
vulgarem non præſumi feciſſe teſtatorem, qui dixit velle bona conſeruari in familia.conſ.1010.n.4
vulgarem non fideicommiſſariam eſſe illam, inſtituo Caium,Seiū & Sempronium,quos inuicem ſubſtituo,& grauo poſt eorum mortem vt reſtituant Meuio.conſ.1056.n.18
vulgari expirata non tamen fideicommiſſ.expirare.conſil.1062.num.6

FINIS.

Digitized by Google

CONSILIORVM SIVE RESPONSORVM D. IACOBI MENOCHII, IVRISCONSVLTI PAPIENSIS,

Et in celebri Gymnaſio Patauino Juris Cæſarei Jnterpretis doctiſſimi, primamque cathedram de mane tenentis,

Volumen Vndecimum.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſionis cauſam prius agi quam proprietatis.*
2 *Spolio agenti ſufficere vt probet duo extrema.*
3 *Spolio agenti ſatis eſſe allegare poſſeſſionem temporis, quo ſe ſpoliatum dicit.*
4 *Poßeſſionem quæ ciuiliſſima dicitur, tribuere interdictum vnde vi.*
5 *Poſſeſſionem per procuratorem adeptam eſſe legitimam.*
6 *Decimarum poßeſſionem quæ vno loco adipiſcitur, dici totam adeptam fuiſſe, & vbique.*
7 *Piſcandi quaſi poſſeſsionem vno loco adeptam, vbique adeptam.*
8 *Iuriſdictionis quaſi poſſeſſionem vno loco adeptam, vbique adeptam.*
9 *Decimarum ſpolium dici probatum, eo quia hodie Camera poſſidet reditus exigendo.*
10 *Spoliatum ante omnia reſtitui.*
11 *Spoliatum authoritate Principis non eſſe ante omnia reſtituendum. contra. num. 12.*
13 *Spoliatum authoritate Principis extraiudicialiter, ante oĩa (reſtitui.*
14 *Reſtituendum ante omnia ſpoliatum de facto a Principe.*
15 *Principem lege coactiuã non ligari.*
16 *Lege directiua Principem ligari.*
17 *Pignoris Prætorij iure rem habentem non poſſidere.*
18 *Poſſeſſionem non tribuere pignus prætorium.*
19 *Pignoris conuentionalis iure, creditorem agere interdicto vnde vi.*
20 *Interdictum vnde vi, dari creditori ad vindicandum pignus conuentionale.*
Creditori competere interdictum vnde vi, ob pignus conuentionale.
21 *Spoliatum pignore conuentionali ante omnia reſtitui.*
22 *Spoliatum poſſeſſione cui iuris præſcriptio reſiſtit, non eſſe ante omnia reſtituendum. contra. 28. 34. 36.*
23 *Immunitatis poſſeſſionem allegantem contra fiſcum, interim cogi ſoluere.*
Poßeſſione agentem contra fiſcum in cauſa immunitatis, cogi interim ſoluere.
24 *Regem ſine poſſeſſione non litigare in his, quæ ſibi vt Regi conceduntur.*
25 *Spoliatum quaſi poßeſſione iuriſdictionis iure ad Principem pertinentis, prius titulum iuſtificare debet.*
26 *Titulum prius iuſtificare ſpoliatum quaſi poſſeſſione iuriſdictionis ad Principem iure ſpectantis. & num. 27.*
28 *Spoliato, qui cõtra iuris præſumptionem poſſidebat, ſatis eſſe colorare poſſeſſionem.*
29 *Poſſeſſionem colorare ſatis eſſe ſpoliato prima facie iuſte.*
30 *Iuriſdictionis & officij poſſeſſionem æquiparari.*
Officij & iuriſdictionis poſſeſsionem a pari procedere.
31 *Spoliato beneficio ſatis eſſe colorare poſſeſsionem.*
32 *Colorare poſſeſsionem ſignificare, probare titulũ eius prima facie iuſtum.*
32 *Poſſeſsionis cauſam colorare eum, qui non probat eam exactè, ſed præſumptiuè.*
33 *Poſſeſsionem colorari decreto Principis.*
34 *Spoliatum impedire ne reſtituatur, præſumptionem iuris ei repugnantem.*
35 *Poſseſsionem colorari Principis patientia.*
patientia colorari poſſeſsionem.
Colorari poſſeſsionem & iuſtificari prima facie, patientia Principis.
36 *Ca. ad decimas, non habere locum, cum conſtat præſumptiue ſpoliatum non vſurpare.*
37 *Spoliatum, qui pro ſe habet præſumptionem, non eſſe in caſu c. ad decimas. nec c. cum perſonæ. de priuileg.*
38 *Decimas regias non poſſe Regẽ hypothecæ ſubijcere. contra. num. 39. 40.*
41 *Poſſeſsorio agentis perſonam eſſe legitimandam.*
42 *Poſſeſsorio agenti obſtare exceptionẽ habes priorem in gradu. Sed contra. num. 43.*
43 *Exceptionem, habes priorem in gradu, obſtare agenti poſſeſſorio.*
44 *Spoliatum eſſe reſtituendum etiam quoad fructus.*
45 *Compenſandos reditus in ſortem. fallit. num. ſeq.*
47 *Sortem non extinguere reditus cum donantur.*
Compenſationem non fieri redituum cum ſorte, quando reditus donantur.
48 *Dotem non minui ex perceptione fructuum pignoris dati a ſocero, licet cum dilatione ad ſoluendum.*
Compenſationem non fieri fructuum cum in caſu dotis.
49 *Compẽſationem nõ fieri fructuum cum ſorte in pignore quod vaſallus dedit domino.*
50 *Vſuras recompenſatiuas non minuere ſortem.*
Sortem non minui vſuris recompenſatiuis.
51 *Fructus non computari in ſortem in contractu emptionis.*
Emptorem poſsidentẽ non computare fructus in ſortem, licet data dilatione.
52 *Creditorẽ poſſe percipere vſuras, cum ſe onerauit ad æquale.*
Vſuras licite percipi a creditore, qui ſe onerauit ad æquale.

Initium a Domino.

CONSILIVM MIL

DVO ſunt perdiſſicilis, grauiſsimæque huius controuerſiæ capita; alterum de poſseſsione, alterũ de proprietate. Cùm verò ordina-
1 rij † iuris ſit, vt prius de poſseſsione, quam de proprietate agatur; ſicuti conſtituerunt Impp. Diocletianus, & Maximilianus in l. ordinarij. C. de rei vindicat.

vindicat.diſſeremus, & nos primum de iudicio poſ-
ſeſſorio, quod aduerſus Cameram Regiam inſtituit,
mouitq; Illuſtriſs. atq. Excellentiſs. D.Comeſtabilis
Caſtella, petendo ſe tamquam ſpoliatum reſtitui, &
reintegrari. Qua in diſputatione, vt obtineret D.Co
meſtabilis duo tantum, (& ſi alij dixerint tria) proba
re debuit; ſicuti probaſſe oſtendemus; nempè anti-
quam ſuam poſſeſſionem, ac nouam, recentemq; ip
2 ſius Cameræ Regiæ, quemadmodum duo † hæc ex-
trema ſufficere, vt ſpoliatus reſtituatur, atque rein-
tegretur, ſcriptum reliquerunt Abb.Imola, Alex.So
cin.& alij quamplurimi, quos longa ſerie congeſſi in
comment.de recuper.poſſeſſ.remed.15.quæſt.31.nu
mer. 383. vbi huius receptæ traditionis rationem
reddidi, & probaui, & num.386.ſubiunxi, agentem
3 † ſpolio neceſſe minime habere probare poſſeſſio-
nem illius temporis, quo ſe fuiſſe ſpoliatum aſſerit:
ſed ſatis eſſe, eam deducere, & allegare: Nam ſic al-
legando, ſe eo ſpolij tempore poſſediſſe, & proban-
do antiquam ipſam poſſeſſionem præſumitur, quod
& ipſius ſpoliationis tempore poſſideret. Huius ſen
tentię auctores permultos illo in loco commemora-
ui. Et illis accedunt Io. Baptiſta Pontan.in tract. de
ſpolio.lib.2.cap.7.nu.59. & Cæſar Contard.in l.vni
ca, in 1.ampliat.numer.16. C.ſi de moment.poſſeſſ.
fuerit appellat.

De primo extremo nempè D.Comeſtabilem fuiſ-
ſe in antiquiori poſſeſſione, ſicq. poſſediſse, & ante,
& eo tempore quo R.M.cedulam dedit, qua appre-
henderetur poſseſſio, ſeu quaſi horum redituũ ma-
nifeſtè conſtat, & duobus argumentis probatur.

Primò, quia ipſe D.Comeſtabilis eſt ſucceſsor ma
ioratus facti, & ordinati a D.Dō Bernardino, in quo
continentur hæc bona, & reditus. Et in ipſum D.Co
meſtabilem tranſiuit non ſolum ipſorum reddituum
dominiũ; ſed etiam poſseſsio diſpoſitione legis 45.
Tauri, cuius verba hæc ſunt. Præcipimus, vt res, quæ
ſunt maioratus, ſiuè oppida ſint, ſiuè arces, aut cu-
iuſuis alterius qualitatis, defuncto maioratus poſseſ
ſore, ſtatim abſque vllo alio apprehenſibilis poſseſ-
ſionis actu, ciuilis, & naturalis poſseſsio trãsferatur
in ſequentem in eo gradu, qui iuxta diſpoſitionem
maioratus ſucceſsurus in eo eſt, etiã ſi quiſquã alius
poſseſsionem earum (arcium, ſiue oppidorum) viuẽ
te maioratus poſseſsore ceperit, aut defunctus, ſiuè
poſseſsor earũ poſseſsionem ei tradiderit. Hactenus
4 lex Tauri. Hæc ſanè poſseſsio † ſic continuata, quæ a
noſtris ciuiliſsima appellatur, eandem vim, eundẽ-
que habet effectum, quã & ipſa naturalis, vt agi poſ-
ſit interdicto vnde vi, contra occupatorem, & ſpolia
torem: ſicuti hanc eſse magis receptam doctorum
opinionem ſcripſi in comment. de recuper.poſseſs.
remed.1.quæſt.37. verſic.contrariam, num.397. vbi
quamplures congeſsi, quos nunc ex ordine magis,
alijs additis, enumerandos eſse putaui.

1 Bald.in l.1.in fi. C.de appellat. & in rub.extra. de cauſa poſseſs.& proprie.

2 Io.Fabri in §.ſui, inſtit.de hęr.qual.& differen.

3 Riminald.Senior in conſ.340.num.8.lib.1.

4 Ale.in l.cũ hæredes, in prin.n.3.ff.de acq.poſs.

5 Crottus in l.1.num.44. ff.de acq.poſseſs.

6 Guido Papæ in q,552. in principio.

7 Iaſ.in cõſ.85.col.1.li.3. & in cõſ.146.col.1.li.4.

8 Dec.in conſ.84.col.2.verſ.& ideò.

9 Ioan.Lup.in comm.ad d.l.45.Tauri num.26.

10 Franciſc.Marcus in q.71.num.4.in 1.parte.

11 Afflict.in deciſ.299.

12 Claud.Seyſell.in l.cum hæredes, num.1.verſic. item non video.ff.de acq.poſseſs.

13 Boer.in conſuet.Biturig.tit.de teſtam.§.6.gl.1.

14 Ripa in l.1.§.hoc interdictum, num.14. ff.quorum bonor.in l.vlt.nu.135.C.de reuoc.donat.in rub. extra.de cauſa poſseſs.& proprie, nu.24.& in lib.1. reſponſo.c.1.num.48. ſecund.impreſs.antiq. Lugd. & ſecundum nouam eſt in reſp.46.num.21.

15 Guliel.Benedict.in c.Raynutius, in verbo mortuo itaque teſtatore.il 2.num.72.de teſtam.

16 Pariſ.in conſ.41.num.12.lib.1.

17 Caſsaneus conſ.7.num.51.

18 Petrus Rebuff.in comment. ad Regias conſtit. Galliæ, tomo 3. tit.de materijs poſseſsorijs, in præfat.num.45.qui teſtatur ita ſeruari in Gallia.

19 Bellonus in conſ.35.num.8.

20 Tiraquell. in tractat. le mort ſayſit le vif, in 6. parte, declarat.4.num.4.qui pariter affirmat, in Gallia ſic ſeruari.

21 Moder.Pariſ.in addit.ad Alex.in conſil.37.nu.5.lib.1.& in conſ.87.nu.9.lib.3. qui quidem de Galliæ vſu ſcripſit.

22 Alciatus in l.cum hęredes, num.9.ff.de acquir. poſs.in reſp.256.num.8. & in reſp.352.num.1. & in reſpon.564. num.14. ſecund. impreſsionem antiq. Lugdun.qui teſtatur, hanc eſse magis receptam opinionem.

23 Didac.Couar.in lib.3.variar.reſolut.cap.5.nu.6.verſ.ſic & iuterdicto recuperandæ &c. qui ſic intelligit prædictam l.45.Tauri.

24 Cephal.in conſ.47.num.41.lib.1.

25 Io.Baptiſt.Pontan.in tract.de ſpolio.lib.1.cap.13.num.136.

26 Ludouic.Molina in lib.3. de Hiſpano.primog. cap.13.num.6.verſ.ſimiliter, & num.7.qui ita intelligit prædictam leg.45. Tauri, & teſtatur vidiſse pluries ſic obſeruari.

27 Et ibidem ego ipſe ſcripſi in præcitatis cõmen. de recuper.poſs.remed.1.num.397. & ſi ibidem nu.392.393.commemoraui cõtrariam opinionem probaſse 14.doctores tantum, quos de induſtria referre, duobus aliis additis, placet, vt intelligant Sapientiſsimi huius cauſæ iudices a pręcedenti recepta magis ſententia non eſse recedendum. Ita ſanè.

1 Bald. in auth.defuncto.quæſt.3. C.ad S.C.Tertull.quem ſic intellexerunt Alex.& alij multi, quos ſtatim referam. Verùm Alciat. in dict.l.cum hæredes, num.9. & in dicto reſp.256.num.8.dixit, Bald. loqui in terminis iuris communis, quod poſseſsio patris cõtinuet in filium, quem caſum a noſtro differre ſcribit.

2 Alex.in l.in ſuis, num.9. ff.de liber.& poſthum. & in conſ.37.nu.5. lib.1.& in conſ.87. num.9. lib.3.

3 Bellam. in c.cum ſuper, num.11.de cauſa poſs. & proprie.

4 Crott. in conſ.87.num.8.lib.1.

5 Iaſ.in l.ſi ſorori, col.vlt. verſic.ſecundò limit. C.de iure delib.

6 Soc.Sen.in conſ.49.col.4.nu.3.lib.3.ſimpliciter ſecutus eſt Bald.ſupra allegatum, & ipſemet Socin. l.cum hæredes.q.5.num.13.ff.de acq.poſs.non eſt auſus affirmare hanc opinionem.

7 Zaſ.in conſ.10.num.22.lib.1.

8 Pariſ.in conſ.1.nu.158. & num.160. lib.1. & in conſ.54.num.33.lib.3.

9 Alciat. in tract.de præſum.in præfat.in 3.parte, n.6.qui parum re perpenſa cum hac opinione trãſit, & ob id in locis ſupra commemoratis aliter ſcripſit.

10 Vbert.Zucard.in l.vlt.num.107.C.de edict. D. Adrian.tollen.

11 Fernand.Bereng.in l.naturaliter. §.nihil cõe. in 1.parte, num.77.in fine.ff.de acq.poſseſs.

12 Ant.Matth.in eod.§.nihil cõe, fallen.35.n.70.

13 Ioan.

Digitized by Google

13 Ioan.Coraſ.in lib.6.miſcella.iuris, c.14.num.4.
14 Federic.Scott.in conſil.5. libro 1.tomo 2. & in
conſil.15.
15 Anton.Gomez. in comment. ad d.l.45. Tauri,
num.193.
16 Alba in conſ.798.num.6.lib.4.

Secundo vel ex eo probatur poſſeſsio D.Comeſta
bilis,quod mortuo prædicto D.Don Bernardino,&
antequam Camera Regia occuparet prædictos redi
tus, ipſe D.Comeſtabilis per ſuos procuratores na-
turalem ipſam poſſeſſioné,ſeu quaſi adeptus eſt,exi-
5 gendo ipſas decimas. Et iuſtam,legitimamq; eſſe †
poſſeſſionem per procuratorem acquiſitam reſpon-
dit Paul.in l.1.in princ.& in §.per procuratoré. ff.de
acquir.poſseſs.& ibi doctores. Nec dicatur,prædi-
ctos procuratores adeptos fuiſſe poſſeſsionem ſolú
vno vel duobus in locis, exigendo ipſas decimas in
vna, vel duabus tantum ex Doanis;id quod ſuffice-
re non videtur, vt dicatur adepta, & acquiſita poſ-
ſeſſio in alijs, aque ita in totum, vt ſcribunt Bart.in
l.1.§.ſi quis hoc interdicto.num.1.ff.quod vi aut clã.
Alex.in conſ.16.num.23.lib.5.& alios refert Tiraq.
de retractu conſang. §.36.gl.3.num.2. & ego ipſe in
commen.de retin.poſſeſs.remed.5.num.61.

Nam reſpondetur primò,quod imò ſufficit adipi
6 ſci † poſſeſsioné iuris exigendi decimas vno in loco,
vt dicatur acquiſita poſseſsio in totũ,niſi in vna re,
vel parte alter eſſet in poſseſsione,ſeu quaſi,vt in ſpe
cie iuris decimandi, probat cap.tua, vbi Abb.in 2.
notab.de decimis; & in conſ.71.num.3.lib.2.qui di
xit, Bart.in d.§.ſi quis hoc interdicto, num.1.loqui
quando alter eſt in poſſeſsione vel quaſi vnius ex ip
7 ſis rebus. Idem de quaſi poſseſsione † iuris piſcandi
reſpondit Dec.in conſ.271.num.2. ſic quoque dici-
8 mus, quod exercens iuriſdictionem † in vna re cen-
ſetur acquiſiuiſse quaſi poſseſsionem exercendi eã
alijs in rebus,& cauſis eiuſdem naturę, tendentibus
ad eundem finem, niſi ab altero ſint occupatæ. Ita
ſanè ſcriptum reliquit Innoc.in cap.dilectus, num.
2.verſic.ſed opponens,de capell.mona.quem ſecuti
ſunt Oldr.in conſ.254.num.17. Bart.in l.3.in prin.
num.9. & ibidem Iaſ.37. ff.de acquir.poſseſs. Bald.
in l.2.numer.51.C.de ſeruit.& aqua.Roman.conſil.
368.num.15. Abbas in cap.1.num.9.de relig.dom.
Alex.in conſ.68.num.7. lib.2.Marian. Socin.Sen.in
cap.cum contingat, quæſt.6.num.34.de foro com-
pet.Felin.in cap.auditis,col.9.num.20.de præſcrip.
Socin.Sen. in conſ.111. num.3.lib.1. & in conſ.187.
num.28.verſ.licet talis præſcriptio.lib.2.Franciſcus
Balbus in tract.de præſcr.in 3.parte principali,q.2.
Tiraquell.in tract.de retractu conſang. §.36.gloſ.
3.num.12. qui alios commemorat.Caſsaneus in cõ-
ment.ad cõſuetud. Burgundiæ in pag.76.num.19.
Crauetta in tract. de antiq.tempo.in 4. parte princi-
pali, in princ.num.58. Natta in conſ.98.num.25. &
26.lib.1. qui egregiè declarat. Et ego ipſe in conſil.
1000.num.2.lib.10.Quod verò ſcripſi in comment.
de retinend.poſs.remed.5. num.61.locum habet(vt
attigi ſupra) quando alter eſt in quaſi poſseſſione
alicuius rei.

His ſatis ſuperque conſtat de primo extremo,nem
pe D.Comeſtabilem fuiſse in antiquiori poſseſsio-
ne,& verè poſsediſse tempore ſpolij.

Nunc de ſecundo extremo dicendum eſt; nempe
Cameram Regiam occupaſse horum redituũ poſ-
ſeſſionem, eamque nunc retinere. Nam conſtat de
cedula Regię Maieſtatis,qua iuſſit apprehendi poſ-
ſeſsionem, & deputari adminiſtratorem exacto-
remque ipſorum redituum, qui etiam curaret con-
fici calculos, & reddi rationes ab illis, qui antea il-
9 los exegerant. Et re ipſa ita actum eſt,& hodie † ipſa
Camera Regia hos decimarũ reditus exigit, ex quo
ſequitur, probatam eſse ſpoliationem, ſicuti poſt
alios ſcripſi in comment.de recuper. poſs.remedio
15.num.383.

Conſtat itaque ex prædictis dom.Comeſtabilem
ſpoliatum fuiſse ſua poſseſsione, ſeu quaſi exigendi
harum decimarum reditus.

Nunc diſserendum eſt, an ipſe D.Comeſtabilis
ſpoliatus reſtitui debeat ad ſuã ipſam quaſi poſseſ-
ſionem percipiendi prædictas decimas? Et quidem
dicendum eſt,reſtitui debere, cum omni iure non
modo Cæſareo, ſed & Pontificio ſancitum ſit ſpolia
10 tum † prius,& ante omnia eſse reſtituendum. Ita ſa-
nè reſpondit Vlpianus in l.1.§.ſiue a me. ff.de vi, &
vi arma. ſic ſtatuit Conſtantinus Imp. in l.ſi quis ad
ſe fundum. C.ad leg.Iuliam de vi.& ſic & Pontifex
Max.in cap.1.& c.in litteris, de reſtit.ſpoliat.& alijs
comprobaui in comment.de recuper.poſseſs.reme-
dio 1.num.11. Imò reſtituendus eſt ſpoliatus etiam
ſi prædo eſt,l.colonus,& l.cum fundum. ff.de vi, &
vi arma.& l.1.§.denique. ff.quod vi,aut clam,& di-
cto cap.in literis, & ſcripſi copioſè in dict.remed.1.
num.110.

Et his quidem conſtat abundè ſatis fundatã eſse
D.Comeſtabilis intentionem, vt ſcilicet tamquã ſpo
liatus ante omnia reſtitui debeat.

Nunc ſupereſt, vt diluamus, atque cõfutemus ea,
quæ pro C.R.adducuntur ad impediendum hanc
reſtitutionem.

11 Primo obijcitur, ſpoliatũ † auctoritate Principis
reſtituendum non eſse. ſic ſanè Bald.in conſ.395.ad
euidentiam,lib.3.quod exiſtimo eſse conſ.345. lib.
1.& ſecuti ſunt Pariſ.in conſ.99.num.19. lib.4. Ri-
pa in cap.ſæpe,num.87. de reſtit.ſpoliato. & Anto-
nius Mattheus in leg.naturaliter.§.nihil commune,
num.68.ff.de acquir.poſs.

12 Reſpondetur primò,contrariam opinioné † pro-
baſse Bald.ſibi parum conſtantem in conſil.135. in
cauſa Egregij, prope finem,lib.2. Afflict.in dec.16.
num.5.& in deciſ.361.num.35.verſ.nec obſtat quar
ta ratio, & ibidem Vrſillum in addit.numer.40.Iaſ.
in conſ.38. ad finem lib.3.Franc.in cap.licet Epiſco
pus.in 3.notab.de præben.in 6.Ioan.Baptiſt.Ferret.
in conſ.4.num.5.in conſ.7. num.11.in conſ.10.num.
10.in conſ.27.num.10.& in conſ.30.num.12. Et his
12 conſtat hanc eſse magis † receptam,& ſi ego ipſe in
comment. de recuper.poſseſs.remed.8. quæſt.2.nu.
64. relatis prædictis contrariis doctorum opinioni-
bus,nec vnam,nec alteram probaui,ſed diſtinxi,at
que conſtitui quinque caſus,quorum primus,vt ſta
tim dicam, caſui noſto conuenit.

13 Reſpondetur ſecundo,ſpoliatũ † auctoritate Prin
cipis extraudicialiter procedentis non vocato ipſo
poſseſsore, reſtituendum eſse prius, & ante omnia.
Ita ſanè ſcripſi in d.remed.8.nu.65.& nu.69. vbi di-
xi,ſic loqui cõſtitutiones illas l.meminerint.C.vnde
vi,& l.vlt.C.ſi vim,vel alio modo,ſic etiam intelligit
Bero.in c.conquerente,nu.13.de reſt.ſpoliat. Et ac-
cedunt Affl.in deciſ.116.nu.5. & in d.deciſ.361.nu.
35.& ibidem Vrſill.nu.40.Moder.Pariſ.in commen.
ad conſuet.Pariſ.in tit.1. §.1.gl.4.num.41. & 44.cũ
14 dixerint, Vaſallum † agere poſse ſpolio contra dñm,
qui non uocato ipſo vaſallo ingreſsus eſt poſseſſio-
nem feudi,quod ad ſe deuolutum prætendit.Idem
ſcripſerunt Balduinus in §.recuperandæ, inſtit. de
interdictis, & alij quos retuli, & probaui in cõſ.503.
n.13.lib.6.& in conſ.811.n.22.lib.9. Et in ſpecie ſpo-
liationis factæ mandato Regis Hiſpaniæ idem re-
ſpondit Marcus Salon de Pace in conſil.25.num.5.

Idem dicimus de ſpoliato a iudice, qui proceſſit ex-
traiudicialiter, non vocato ſcilicet ipſo ſpoliato. Ita
ſanè poſt alios ſcripſi in dicto remedio 8. numer. 8.
Et quidem controuerſiam hanc deſinit lex ipſa Re
gia Hiſpaniarum in l. 3. tit. 14. libr. 3. ordinationum
antiquarum, quæ hodie eſt l. 2. titul. 13. lib. 4. legum
Regni, incipit. Defendemos &c. in illis verbis, y ſi pa
reciere carta nueſtra por donde mandaremos dar
la poſſeſsion que vno tenga a otro, y la tal carta fue-
re ſin audiencia ſea obedecida, y no complida &c.
& paulò poſt, ſi por las tales cartas algunos fueren
deſpoiados de ſus bienes, los otros Alcaldes los re-
ſtituyan, &c. Quæ quidem verba ſic latinè reddun-
tur. Et ſi reſcriptum aliquod noſtrum apparebit,
quo iubeamus poſſeſsionem vnius alteri inaudi-
ta parte dari, tale reſcriptum reuerenter quidem
obſeruetur; ſed executioni non mandetur &c. & pau
lò poſt ſic. Si ob eiuſmodi reſcripta aliqui ſuis bo-
nis ſpoliati fuerint, alij Magiſtratus in poſſeſsionem
eos reſtituant &c. & prædictam l. 2. ad rem noſtram
refert Marcus Salon in dicto conſil. 25. num. 5. ſimi-
lis eſt l. 7. tit. 13. lib. 4. nouæ recopilationis, cuius ver
ba referre omninò ſuperuacaneum eſſe exiſtimaui,
cum eadem penè ſint, quæ ſcripta ſunt in præcita-
ta leg. 2.

Et accedit quod hæc quaſi poſseſsio ita dom. Co-
meſtabili ablata non poteſt dici acquiſita Regiæ
Cameræ, ſic diſponente altera eiuſdem Regni con-
ſtitutione, de qua in l. 1. tit. 15. lib. 4. nouæ recopila-
tionis, cuius verba adſcripſi. Però ſi algunos de los
Reyes nueſtros predeceſſores de hecho ſin conoci-
miento de juizio tomare la poſseſsion de la juriſdi-
cion: y deſpues fuere cobrada la tenencia y poſſeſ-
ſion por aquel, o aquellos que ante la tenian por nue
ſtro mandado, o en otra manera ſin fuerza, y ſin
engaño: que por interrupcion no ſe entienda ſer
deſtaiado el tiempo en que lo podia ganar: porque
al Rey y a la ſu voz no ſe pueden defender los ſuyos
&c. Quæ ſanè verba latinè ita ſe habent. Verum ſi ali
qui ex Regibus anteceſsorib. noſtris de facto ſine iu
dicij cognitione abſtulerint poſseſsionē iuriſdictio-
nis: Deinde recuperata fuerit tenuta, & poſſeſsio ab
illo, vel illis, qui antea illam tenebant mandato no-
ſtro, aut aliter, ſine vi, & dolo, quod per interruptio-
nem nō intelligatur tempus interciſum, intra quod
recuperare poterant, quia aduerſus Regem, & eius
vocem ſubditi defendere res ſuas non poſſunt &c.

Hanc legem ad rem noſtram adducit, & perpen-
dit Marcus Salon in d. conſ. 25. num. 6. qui dixit, ſic
ſecundum ius commune affirmaſſe Innoc. Bald. &
Laudenſ. quos recenſet.

Nec repugnat ſi dicatur, prædictas leges non li-
gare ipſummet Regem pro ſui commodo, & vtilita-
te ſpoliantem: cum Princeps ſolutus ſit legibus,
l. Princeps. ff. de legib. & ſcribunt Oldrad. in conſil.
95. Ex fama iſtius ſtatuti, numer. 13. Bald. Imola, &
reliqui in cap. 1. de probatio. Dec. in l. 1. in princip.
numer. 6. ff. quod cuiuſque iuris, & ibidem Curtius
iun. num. 10. Ioannes Coraſius in dicta l. Princeps,
Andreas ab Exea in capit. 1. num. 452. de pactis, &
idem ego ipſe ſcripſi in comm. de præſumptionib.
lib. 3. præſumpt. 44. numer. 19. Nam reſpondetur, a
prædictis diſſentire Fulgoſium in l. digna vox. num.
5. C. de legibus, Aretinum in cap. 1. num. 3. de pro-
batio. & ibidem Felinum num. 3. & Decium in con-
ſil. 286. num. 6. & horum opinio ſatis probari vide-
tur. l. 1. & l. 2. ff. de officio procurat. Cæſar. & l. bene
a Zenone. C. de quadr. præſcript. Rectius, concilian
15 do opiniones, dicendum eſt, Principem † lege coa-
ctiua non ligari; ſic accipiendum eſt reſponſum Vl-
piani in dicta l. Princeps. ff. de legibus; & quod ſcri-
bunt Baldus, Imola, & reliqui in argumento allega-
ti: lege verò directiua ligatur Princeps. Ita ſecun-
da opinio affirmatiua defendi poteſt. Diſtinctio
hæc, fuit Diui Thomæ in 1. 2. quæſtio. 96. articul. 5.
quam probarunt, & Syluester Prierius in ſumma, in
verbo lex, numer. 14. Cacialupus in tractat. de pen-
ſionibus. quæſt. 18. num. 64. Gonſdisaluus de Villa-
diego in tractat. de Cardinal. legat. a latere, numer.
58. manifeſtius Didacus Couarruuias in capit. alma
mater, parte 1. § 1. num. 4. de ſentent. excommun. in
6. Petrus Rebuffus in comment. ad conſtitut. Galliæ,
tomo 1. in proœmio, gloſſ. 1. numer. 54. Coraſius in
lib. 2. miſcella. iuris, cap. 25. Zaſius in leg. Princeps.
ff. de legibus. Riminald. iun. in l. 1. in princ. numer.
167. ff. quod quiſque iuris, & Diminicus Soto in lib.
1. de iuſtitia, & iure, quæſt. 6. artic. 7. non enim lege
coactiua, ob id ligatur Princeps, quia ſe ipſum co-
gere nemo poteſt; ſed quod facit, ſua voluntate fa-
cit. l. ille a quo. §. tempeſtiuum. ff. ad S. C. Trebell. co-
gendi vim non habet lex, niſi accedat Principis po-
teſtas. Eſt ergo hac lege ſolutus Princeps: cum ne-
mo eum condemnare poſſit. Quocirca gloſſa ab
omnibus recepta in Pſalm. 50. in verſic. Tibi ſoli pec-
caui &c. annotauit, Dauidem vſum fuiſſe verbis il-
lis; quia erat Rex, cuius facta niſi Deus ipſe, & non
16 alius dijudicat, cap. facta, quæſt. 9. 3. lege † verò di-
rectiua ligari Principem certum eſt: cum propria au
ctoritate ei ſubiaceat, cap. cum omnes, de conſtitu-
tio. ibi patere legem, quam tu ipſe tuleris, & in titu-
lo illo. ff. quod quiſque iuris. Et ratio ea eſt, quia
turpe eſſet Principem, qui Reipub. caput eſt, non
conuenire cum ſuis membris. Quare Plato libro 4.
de legibus verba hæc ſcripſit. Interim paratum exi-
tium illi ciuitati video, in qua non lex magiſtrati-
bus, ſed legi magiſtratus præſunt. Accedit quod
docuit Bald. in l. 2. num. 40. C. de ſeruit. & aqua; cum
dixit, Principem eſſe animal rationale, politicum,
& morale; & ob id licet ſolutus ſit legibus, non ta-
men a rationis dictamine. Id quod confirmat, quod
egregiè ſcripſit Plutarchus in libello de doctrina
Principis; cuius verba adſcripſi. Quis igitur impe-
rabit Principi? Nempe lex omnium Regina, &
mortalium, & immortalium, vt ait Pindarus non
iſta quidem lex foris in libris, aut tabulis ſcripta li-
gneis, ſed viua illi inſita ratio ſemper conuiuens, &
familiaris Principi. Et de lege hac directiua, Prin-
cipem ligante loquuntur Paulus in in leg. ex im-
perfecto. de leg. 3. & Imper. Alexand. in leg. ex im-
perfecto. C. de teſtamen. & manifeſtius Impp. Theo
doſius, & Valent. in l. digna vox. C. de legib. cum di-
xerunt, dignam eſſe vocem maieſtate regnantis, le-
gibus alligatum ſe Principem profiteri. lex hæc di-
rectiua cohortatur, & mirifice ſuadet, ne ipſe Prin-
ceps ſibi ſubditum ſuo iure ſpoliet, ſicuti ne ab alijs
ſpolietur ſua ipſa lege cauit.

Secundò obijcitur, dom. Comeſtabilem ob id nō
eſſe reſtituendum tamquam ſpoliatum: cum pro-
priè decimarum reditus nūquam poſsederit, ex quo
ei ſolùm pignori datæ fuerant a Rege Henrico IV.
17 anno 1469. Qui enim iure pignoris † rem apud ſe
habet, eam non poſsidere dicitur, l. 1. §. creditores.
ff. vti poſsid. & l. 3. C. qui potio. in pigno. hab. & tra-
dit Alexand. in l. a Diuo Pio. §. ſi ſuper rebus, nume-
ro 11. ff. de re iudic. qui dixit, cōem eſſe opinionem.

Reſpondetur, iura in argumēto allegata loqui in
18 pignore, & hypotheca † iudiciali, & prætoria; quæ nō
transferūt poſseſsionē in creditorem: ſed diuerſum
eſt in creditore habente apud ſe rem iure pignoris
conuentionalis, vt noſtro in caſu. His n. dicitur rem

illam

illam verè poſſidere, l.1.§.per ſeruum corporaliter.
l.qui pignoris,& l.ſeq.& l.ſi de eo.in princ.ff.de acq.
poſſeſs. & lege Regia Hiſpaniarum, lege 13. tit.10.
part.7. cuius verba latine reddita ſic leguntur. Et
qui ſic rem pignoratam tenet, licet eius dominium
non habeat:tamen habet veram tenutam. Et ideo
non debet illi auferri, donec ſolutum fuerit debitũ
19 ſuper ea conſtitutum. Et creditorem † habentẽ apud
ſe rem iure pignoris conuentionalis verè poſsidere,
naturaliter ſcilicet & ciuiliter,affirmant Bart.in l.1.
num.4.ff.de pign.actio. Alex.in l.1.§.per ſeruum cor
poraliter.ff.de acq.poſſeſ.& Neguſant.in tract.de pi
gnoribus: & hypothecis in tertia parte principali,
membro ſecundo num.32.poſt Bart. in d.l.1. ſubij-
20 cit, huic creditori † dari interdictum vti poſſidetis.
aduerſus perturbatorem; cum verè poſſidere dica-
tur.Idẽ ego ipſe poſt alios ſcripſi in comment.de re-
tinenda poſseſſ.remed.3.q.25.num.159.
Cũ ergo habens pignus conuentionale poſſideat
naturaliter, & ciuiliter, ſequitur dicendum,quod ſi
21 contingat eũ ſpoliari etiã a domino † rei pignoratæ,
reſtitui debet ante omnia;ſicuti in ſpecie ita iã fuiſſe
ſancitum teſtatur, & confirmat Iuſtinianus in l.vlt.
C.de prætorio pigno, his verbis. Et cum inuenimus
in conuentionalibus pignoribus, vel hypothecis,
non ſolum tenentem creditorem adiuuari, ſed etiã
ſi ab ea poſseſsione cadat, ſiue ſua culpa, ſiue nõ,ſi-
ue fortuito caſu &c. Et quamquam hactenus non le
gatur quæ ſit illa lex, & conſtitutio, cuius meminit
Iuſtinianus, vt ſcripſi in comment.de recuper.poſ-
ſeſs.remed.12.quæſt.5.numer.12.& 13.attamen, vt
eodem in loco num.14. admonui,credendum eſt ip
ſi Iuſtiniano ita atteſtanti, & comprobanti. Et pro-
pterea paſsim doctores omnes ibi, vt Cyn.Perticen.
Alber.& reliqui admittunt, creditorem ſpoliatũ pi-
gnore conuentionali eſſe reſtituendum. Et idẽ affir-
mant Ang.in l.ſi quis miſſum. §.iudex,nu.3.ff.de dã
no infecto,& ibidem Imol.num.6. Alex.in l.ſi finita.
§.Iulianus.num.98.eod.tit.de damno infecto,& ibi-
dem Michael Vlcurnus.num.206.& num.207.
22 Tertiò obijcitur,ſpoliatũ † ea poſſeſsione, cui iu-
ris præſumptio repugnat, & reſiſtit,non eſſe ante oĩa
reſtituẽdum.Sed ſuam ipſam poſſeſsionem iuſtifica-
re debere aliquo titulo; ſicuti in ſpecie perceptionis
decimarum ſtatuit Bonifacius VIII. Pontifex Max.
in cap.ad decimas. de reſtit.ſpolia.in 6. vbi Eccleſiæ
Rector contendebat, conſueuiſſe colligere decimas
in alterius Rectoris Parochia;& ob id tamquã ſpo-
liatũ debuiſſe prius,& ante omnia reſtitui. Reſpon-
dit Bonifacius, reſtituendum non eſſe,niſi ſuam illã
quaſi poſſeſsionem iuſtificaret, exhibito titulo. Cũ
iuris præſumptio ei repugnaret. Ita ſcribunt & de-
clarant Abbas in cap.1.col.vlt. verſic. oppono vlte-
rius.de reſtit.ſpolia.& ibidem Imola num.3.& Ant.
Corſet.in tract.fallentiarum ad regulam.Quod ſpo
liatus ante omnia debeat reſtitui, fallent.72.& ego
ipſe in comment. de recuper poſſeſs.remed.1.num.
366.& accedit in ſpecie d.cap.ad decimas,quod de-
cidit Guido Papæ in quæſt.288. verſic.ſi autem talis
laicus; Cum dixit, laicum quaſi poſſeſsione perce-
ptionis decimarum ſpoliatum non reſtitui ante om
nia,niſi oſtendat ſuæ quaſi poſſeſsionis titulũ. Con-
fert cap.cum perſonæ. §.quod ſi tales, de priuileg.
in 6.vbi ſubditi Epiſcopi, ſi dicunt ſe exemptos ab
ipſo Epiſcopo, & ob id in ſua quaſi libertatis, &
exẽptionis poſſeſsione non eſſe perturbandos, dẽnt
illius ſuæ quaſi poſseſsionis titulum oſtendere; cum
eis repugnet iuris præſumptio, quæ eſt;quod exem
ptio non præſumitur,niſi probetur. Et dictum cap.
cum perſonæ. §.quod tales; ſic explicat Io.Lupus in
cap.per veſtras. §.1.in verbo. Sed eſt pulchra quæſt.
num.43. de donatio.inter vir.& vxo. Et inquit ipſe
Lupus,ibi eſse caſum;quod contra illum,qui prętẽ
dit, ſe præſcriptione exemptum ab ordinario, iu-
re poteſt ordinarius ſuam exercere iuriſdictionem,
quouſque ille, qui præſcriptione nititur de ipſa do-
cuerit, quãuis ſit in quaſi poſseſsione exemptionis.
Quod eſt (inquit Lupus) valdè notandum; Et eodẽ
in loco Lupus adductus dictis capit.ad decimas, &
cap.cum perſonę,ſcriptum reliquit;Quod ſi Rex vel
eius officiales reaſſumant ſibi iuriſdictionem, & nõ
permittant Prælatis Eccleſiarum laicorum bona vel
perſonas capere, nullo modo reſtituentur Prælati in
ſua quaſi poſseſsione,niſi prius docuerint;quod ip-
ſam iuriſdictionis quaſi poſseſsionem legitimè aſse-
cuti ſint: Cum eam iniuſte occupaſse præſumatur;
ex quo prouenit ex loco, & perſonis Regi ſubiectis,
& ſuo in regno conſtitutis. Sitque hoc manifeſtum,
niſi aliud oſtendatur,eam de iure cõmuni ad ipſum
Regem non pertinere. Et ſubiungit Lupus eodem
in loco num.43. in fine verſ.ex quo videtur &c. poſt
Anch.in cap.cum perſonæ, in vndecimo notab.de
priuilegijs in 6. quod lite pẽdente poteſt iſte poſseſ-
ſor, contra quem facit ius commune, turbari, &
violenter expelli, ſicuti qui poſsidet vi, vel clam, vel
precario.Io.Lupum ſecutus Didac.Couuar.in lib.1.
variar.reſolut.cap.16.num.11. ſcribit,quod etiam li
23 te † pendente ſuper nobilitate, & conſequenter im-
munitate inter Fiſcum Regium, & priuatum, ſe no-
bilem aſserentẽ,& eſse in poſseſsione ipſius immu-
nitatis cogi poteſt ipſe priuatus ſoluere: cũ præſum-
ptio iuris illi quaſi poſseſsioni repugnet, iuxta d.c.
cum perſonę.§.quod ſi talis. Et idem Couuar.in lib.
pract.quæſtio.cap.17.num.6.verſ.ſecundo oportet,
ſimile tradit. Ioan.Lup. ſecuti ſunt Otalora in ſum-
ma nobilitatis Hiſpanicæ in 2.parte 3.partis princi-
palis cap.5.& Ioan. Gutierez in libr.3.practicarum
quæſtio.q.19. num.11.12.& 13. & ibidem num.17.
poſt Didacum in dicto cap.17.num.6.verſic. primũ
vbi, & Rebuff.in comment.ad Conſtitutiones Gal-
liæ. tomo 3. tractat.de materia poſseſſoria.artic.2.
24 gloſs.2.nu.26.& 27. ſcribit, Regem † nuſquam liti-
gare ſine poſseſsione in his,quæ ſibi vt Regi ſummo
iure conceduntur.
Et accedit auctoritas multorum, qui ſimilibus in
25 caſibus affirmant.turbatum,imo,& ſpoliatũ † quaſi
poſseſsione iuriſdictionis iure communi pertinentis
ad Principem, & ſuperiorẽ,ipſius ſuæ quaſi poſseſ-
ſionis titulũ probare, ſeu iuſtificare debere. Ita ſane
de perturbato in quaſi poſseſsione iuriſdictionis ſcri-
bunt Io.Fabri.in §.retinendæ.nu.4.verſ.& ideo non
videtur, & latius nu.31. in inſtit.de interdictis. Ca-
pic.in deciſ.209.num.4. & 5.Petrus Rebuff.in com-
ment.ad conſtit.Galliæ,tomo 3. tit.de materijs poſ-
ſeſsoriis,artic.8.gloſs.1.num.5. Coſmus Gumyer in
pragmati.ſanctione,tit.de pacificis poſseſſoribus,in
verbo inquirant,pag.vlt. & Oſaſcus in deciſ.55.nu.
6.& hoc retuli,ac probaui in commen. de retinenda
poſseſs.remedio 3.num.589. Quibus accedunt Bel-
lamera in concluſ.49. & Franciſcus Marcus in quæ
26 ſtio.542. num.1.& 2.in 2.parte. Idem de ſpoliato †
quaſi poſseſs.one iuriſdictionis; quod ſcilicet priuſ-
quam reſtituatur probare debeat ſuæ quaſi poſseſ-
ſionis titulum, affirmant Alciat.Natta, Berous, Af-
flict.Capic.& Anton.Matthæus, quos ſecutus ſum
in cõment.de recuper.poſs.remed.15.nu.469. & his
accedunt Io.Fabri in d.§.retinendæ. nu.31.qui dixit
ſpoliatum iuriſdictione, quam aſserit ſe habere in-
tra fines alicuius Baronis, vel Epiſcopi,probare de-
bere illius ſuæ poſseſsionis titulũ,& Io.Fabri retuli,

& probaui in comment.de retinend.poſſeſſ.remed.
3.num.590. Idem reſpondit Anchar.in conſil.310.
num.3.verſ.his pręmiſſis.ſic,& Verallus in dec.304.
in tertia parte, refert Rot.Rom.iudicaſſe;quaſi poſ-
27 ſeſſionem † iuriſdictionalium nihil operari ſine ti-
tulo,ſic & Boſs.in tract.cauſar.crimin.in tit. de Prin
cipe,num.234.ſcripſit, ſpoliatum caſtro a Principe
iuſtificare debere titulum priuſquã reſtituatur. Idẽ
reſponderunt Crauetta in conſ.674.num.5.lib.4.&
Decian.in conſ.45.num.7.& 8.lib.1. Cum dixerunt
iudicium poſſeſſorium iuriſdictionis admixtum ha-
bere petitorium; atque ita oſtendendum eſſe ipſius
quaſi poſſeſſionis titulum.

Reſpondetur primò, D.Comeſtabilem ſuã qua-
ſi poſseſsionem percipiendi has decimas iuſtificaſſe,
exhibito iuſtiſsimo titulo conceſſionis ſibi factæ a
Rege Henrico IV.eo anno 1469.& iuſtum hunc eſſe
titulum demonſtrabimus infra, dum de iudicio pe-
titorio diſſeremus.

28 Reſpondetur ſecundò;quod quando poſsidenti,†
vel quaſi repugnat iuris præſumptio,ſufficit colora-
re ipſam poſſeſsionem, vel quaſi. Ita ſanè Afflict.in
c.1. §.illud.in fine de prohib. feudi alien. per Feder,
dum manifeſte docuit; Vaſallum feudo ſpoliatum à
domino debere reſtitui, quamuis non conſtet de iu-
re proprietatis & dominij ipſius vaſalli: cum ſuffi-
ciat ſuam ipſam poſſeſsionem colorare. Idem ſenſit
ipſe Afflict.in cõment. ad conſtitutiones Neapolit.
Rub.24.incipit Violentias. num.20.verſ.in contra-
rium inſurgit. Idem decidit Capic.in deciſ.77.num.
12.iuncto num.7.vbi loquitur de ſpoliato quaſi poſ-
ſeſsione iuriſdictionis, & num.12.ſubiungit,ſpolia-
29 tum ſofficio,ſicq; facultate exercendi iuriſdictionẽ,
non habere neceſſe probare titulum,quod intelligo
plenè, ſed ſufficere ipſam ſuam poſseſsionem colo-
rare, vt ibi in fine affirmat, & inquit ipſe Capic.ibi-
dem nũ.12.quod non ita prohibentur poſsideri feu
da,& officia; Et iõ ſi ſpoliato quaſi poſseſsione offi-
cij ſatis eſt colorare ipſam poſseſsionem, multo ma-
gis ſufficere id debet ſpoliato quaſi poſsesſione feu-
di. Ita quoque declarat idem Capic. in dec.189.nu.
5.& num.10.& ita etiam intelligo eundem Capic.in
deciſ.209. num.8.verſ.at contra prædicta. ſic etiam
decidit Caſsiod. in deciſ.1.num.10. in tit.de reſtit.
30 ſpoliat. dum æquiparat quaſi poſseſsionem † iuriſ-
dictionis,& illã beneficii,ita pariter Contar. in l.vni
ca.limit.2.§.8.nu.12. C.ſi de momentan.poſseſs.fue
rit appella.qui dixit ita ſenſiſſe Bald.ibi num.6.& in
conſil.161. in fine lib.3. & ſic iudicaſſe Rotam Ro-
manam. Idem ſenſit Marin.Frecia in tractat.de ſub
feudis lib.2. in tit. Differentiæ inter regalia, feuda
&c.differentia 46. & apertius Io.Baptiſta Pontanus
in tract.de ſpolio:lib.2.ca.16. col.... verſ. eiuſdemq;
naturæ,qui loquitur in claris terminis,quando ſpo-
liatus hac quaſi poſseſsione iuriſdictionis agit con-
tra dominum ſpoliatorem. Idem manifeſtè docuit
Boſs.in tract. cauſar.crimin.in tit. de Principe 254.
vbi arguit à beneficialibus ad iuriſdictionalia. Et
horum ſententiam ſum & ego in ſpecie ſecutus in
comment. de recuperan.poſseſs.remed.1.num.99.
& manifeſtius in remed.15.nume.469. iuncto num.
463. in eo enim num.463. dixi ſufficere, quod ſpo-
31 liatus † quaſi poſseſsione beneficij eam iuſtificet ti-
tulo colorato, & ob id non requiri exactam illã titu
li probationem, quæ in prophanis requiritur. Dein-
de ſub illo num.469. ſcripſi,idem eſse dicendum in
quaſi poſseſsione iuriſdictionis. Idem ego ipſe ſcri-
pſi de iudicio poſseſsorio retinendæ in tract.de re-
tinen.poſs.rem.3.n.590.vbi dixi,turbatũ in ſua qua
ſi poſseſsione iuriſdictionis probare debere ipſius
ſuę quaſi poſseſsionis titulum. Poſtmodũ n.593.ſub
iunxi,hũc perturbatum debere colorare, ſicque iu-
ſtificare ipſam quaſi poſseſsionem. Ita ẽt declaratur
text.dicti cap.cum perſonæ. §.quod ſi talis,de priui-
leg.lib.6. & ſcribunt ibidem Anchar.in 11.notab.&
Otalora in d.cap.5.num.8. & nouè Franciſc.de Pon
te in conſ.97.nu.21.24.& 26. Et manifeſtius in ſpe-
cie idem ſcribit Didac.in d.lib.pract.q.cap.17.num.
6.verſ.ſecundò oportet, &c.qui cum paulo ſupra di
xiſset, Regem non litigare ſine poſseſsione in his,
quæ ſibi vt Regi ſummo iure conceduntur, niſi ab
aduerſario probetur titulus aliquis, qui elidere va-
leat præſumptionẽ, quæ ſtat pro Principe, ſubiunxit
Didac.ſufficere titulum præſumptum.

Porrò in caſu hoc noſtro D.Comeſtabilis titulus
apparet non ſolum coloratus,ſed etiam (vt dixi) ve-
32 rus. Et quidem poſseſsio † colorari ſolet multis mo-
dis,ſicuti ſcripſi in comment.de retin.poſses.in 3.re
med.num.594.vbi dixi,colorari primum titulo, qui
prima ſui facie apparet iuſtus,& legitimus,ſicuti ex-
tat hic a D.Comeſtabili exhibitus. Rurſus,& ſecun-
do coloratur poſseſsio cõfeſsione ſpoliatoris, vt ſcri
pſi in d.remed.3.num.596. Qua de confeſsione Re-
gia conſtat. Cum Rex ipſe iuſserit, ipſum D.Come-
ſtabilem mitti in poſseſsionem ſtatim mortuo dom.
Don Petro Fernãdez de Velaſco, vt ſtatim dicemus.
Id quod non mandaſset Rex, ſi vidiſsèt ipſam poſ-
ſeſsionem non eſse coloratam.

33 Præterea & tertiò coloratur poſseſsio † decreto
Principis, vel iudicis, qui ſpoliatum iam miſserat in
poſseſsionem; vt in ſpecie decidit Rota in deciſ.16.
in fi.de reſtit.ſpoliat.in nouis. Idem affirmant Boſs.
in tract.cauſar.crimin. in tit.de Principe, num.254.
& Io. Baptiſta Pontanus in tract. de ſpolio. lib.2.nu.
139. De hac D.Comeſtabilis, ſeu maiorum ſuorum
miſsione in poſseſsionem conſtat ex priuilegio eiuſ-
dem Regis Henrici quarti, & confirmationibus ſuc
ceſsorum, præſertim Caroli V. Imperatoris anno
1519.die 14.Iulij,& manifeſtius apparet ex cedula
executoria Excelſi Conſilii realis conceſsa D.Co-
meſtabili ſtatim mortuo D.Don Petro Fernandez
de Velaſco, qua quidem cedula miſsus fuit ipſe D.
Comeſtabilis in poſseſsionem, ſeu quaſi horum re-
dituum decimarum.

34 Reſpondetur tertiò, quod præſumptio † iuris re-
pugnans ſpoliato impedit eum reſtitui ante omnia,
qñ ipſa præſumptio fundat, & iuſtificat poſseſsionẽ
ſpoliatoris. Ita textum dicti cap.ad decimas.de reſt.
ſpoliat.in 6.intelligunt & declarãt gloſs.Io.Andreę,
Io.Monacus, & Gemin.ibid. Iaſon in l.naturaliter.
§.nihil commune. num.47. ff.de acquiren.poſseſs.
& ibidem Ripa num.78. Nauarr. in cap.accepta, in
10.oppoſ.numer.21. de reſtit.ſpoliat. & Didac.Co-
uuar.in lib.1.variar.reſolutio.cap.17.num.6. Porrò
in caſu noſtro præſumptio iuris non reſiſtit dom.Co
meſtabili.Cum conſtet eum habere titulum. Habet
etiam antiquiſsimam poſseſsionem medio ſuorum
anteceſsorum. Non etiam præſumptio iuris fundat
& iuſtificat poſseſsionem Regiæ Cameræ,quæ ſpo-
liauit.Cũ appareat eã conceſsiſse hos reditus, & eo-
rum poſseſsionem, cedula illa executoria,de qua di
xi ſupra,tribuiſse. Et accedit longa,& diutina tolerã
tia Regiæ Cameræ,quę paſsa eſt tot annos ipſum D.
Comeſtabilem eiuſque anteceſsores pacifice poſsi-
35 dere. Quæ ſanè tolerantia † & patientia tollit illam
iuris præſumptionem, quæ alioqui ipſi D.Comeſta-
bili reſiſtebat, ſicut egregie declarãt Butrius,& Imo
la in cap.cum Eccleſia Sutrina, de cauſa poſseſs. &
propr.ille nu.39.in fine,iſte col.pen.verſ.Et per hoc
etiam põt inferri. Ita etiã intelligitur, & declaratur

Digitized by Google

d.c.cum perſonæ.§.quod talis,de priuileg.in 6.ſicuti
in ſpecie explicat Barb.in addit.ad Abbat.in cap.1.
num.8.vt lite pend.nil innoue.
36 Reſpondetur quarto, dictum cap.† ad decimas.
non habere locum,quando contrarijs cõiecturis, &
præſumptionibus conſtat,ipſum ſpoliatum nõ vſur-
paſſe illius rei poſſeſſionem. Ita declarãt Abba.in d.
c.cum Eccleſia Sutrina, num.52. de cauſa poſſeſſ.&
propriè.& Ripa in d.§.nihil commune.num.78.ver-
ſic.ſecundo intellige.Porrò certum, & clarũ eſt pro
D.Comeſtabili ſtare non ſolum coniecturas, & præ-
ſumptiones; ſicut ex iam dictis conſtat: ſed etiam
adeſſe manifeſtas probationes ex titulo,& confirma
tionibus,miſſioneque poſtrema in poſſeſſionem,au-
ctoritate Excelſi Cõſilij Realis. Ita etiam declaratur
textus d.cap.cum perſonæ.§.quod tales,de priuileg.
ſupra in argumento allegatus. Non enim is locum
37 habet, quando pro ipſo ſpoliato † ſtat aliqua coniec-
ctura & præſumptio,vt eſt titulus præſumptus: ſicu-
ti declarant Francus in d.cap.Cum perſona.§.vltim.
col.1. Butrius in cap.cum veniſſent.nu.8. de inſtitu-
tio.& ibidem Abb.col.2.num.8.& Imola nu.11. Za-
barella & Barba.in cap.1.de reſt.ſpolia.
38 Quartò obijcitur,notorius † defectus dominij,&
conſequenter poſſeſſionis,quæ quidem exceptio im
pedire ſolet ſpoliatum reſtitui: ſicuti tradunt multi,
quos congeſſi in cõment.de recuper.poſſeſſ.remed.
1.q.16.num.222. Porrò de notorio hoc defectu vel
ex eo conſtare credit Regius Fiſcus, quod Rex ipſe
Henricus Quartus. non potuit has decimas obliga-
re,& pignori,ſeu hypothecæ ſubijcere.
Reſpondetur vno verbo, hanc exceptionem non
continere notoriũ defectum tituli, & legitimæ poſ-
ſeſſionis: cum verius ſit, Principẽ,excepta poteſtate
ſuprema,poſſe alienare, & donare aliqua ſui princi-
patus,& præſertim de ſe benemeritis, ſicuti dicemus
39 infra ſuis locis. Et in ſpecie qđ † iura regalia, ex qui
bus commodum pecuniarium percipitur,vt vectiga
lia,pedagia,& ſimilia,poſsint ſubijci hypothecę,af-
firmant Bart.in l.ſi is qui.§.iura.in fine.ff.de pign.&
hypoth.Felin.in cap.ad audientiam, num.5.de præ-
ſcript.Bertrand.in conſ.258.num.9. & 10.lib.2. qui
in ſpecie reſpondit, Delphinum Franciæ potuiſſe hy
pothecæ ſubijcere caſtra,& vicos,quouſque certum
quid ſoluiſſet. Et noſtra hac in ditione Mediolanen-
ſi videmus, Ciuitatem Nouariæ fuiſſe a Carolo V.fę
licisſimæ recordationis ſuppoſitam hypothecæ Du-
ci Placentiæ,& Parmæ, pro ſatis ingẽti aureorũ ſum
40 ma. Et accedit,quod is,qui in feudum † concedere
poteſt rem aliquam,is eam quoq. poteſt obligare,&
hypothecę ſupponere,vt tradit Afflict.in c.1.§.qui-
dam, num.1.de feudo dato in vicem legis cõmiſſo.
41 Quintò obijcitur etiam in iudicio poſſeſſorio † re
ſtitutionis ſpolij, perſonam actoris legitimam eſſe
debere: ſicuti copiosè poſt alios ſcripſi in comment.
de recuper.poſſeſs.remed.15.quæſt.24.numer.272.
Porrò hoc in iudicio poſſeſſorio a Dom.Comeſta-
bili moto,eius perſona non videtur legitima. Cum
inter eum, & D.Comitem Beneuentanum pendeat
lis in Regia Cancellaria Valliſoleti ſuper ſucceſsio-
ne primogenituræ Dom.Don Bernardini, in qua
continentur ij reditus decimarum maritimarum.
Et cum ipſe D.Comes prætendat ſe eſse potiori in
gradu, vel ſaltem in ęquali cũ ipſo D.Comeſtabili,
dicẽdum videtur; quod ipſe D.Comeſtabilis poſsit,
& debeat repelli ab hoc iudicio poſseſsorio; oppo-
42 ſita ei exceptione † hac; habes potiorem,vel æqualẽ
in gradu, qui ſuccedere põt, & debet,vel vnà tecũ,
vel te excluſo. Sicuti egregiè reſponderunt Caſtren.
in conſil.454.Viſo & examinato proceſsu,colum.2.
verſ.ſecundo principaliter, lib.1.& in conſ.77. Viſa
facti narratione. in fine, lib.2.Crauet.in conſil.72.
in fine, in conſ.144.in fine.in conſil.166.num.14. &
in conſ.242.num.5. Decian.in conſil.1.num.14.lib.
3.& Theſaurus in deciſ.4.num.8. Et inquit Craue.in
d.conſ.144.in fine ex ſententia Calcanei in conſ.92.
col.3.quod agens inſolidum, quando ſuperſunt alij
pares in gradu,non ſolùm eius libellus redditur ine-
ptus, ſed in totum debet ſuccumbere.
45 Reſpondetur, hanc exceptionem † eſse de iure
tertij nõ excluſiuo ipſo iure, quæ in iudicijs poſseſ-
ſoriis non admittitur, ſicuti egregiè docuit Caſtr.in
l. ille a quo.§.ſi teſtamento.ff.ad Trebell. quem ſecu
ti ſunt Alex.in l.vlt.num.23.in fine. C.de edicto Di-
ui Adrian.tollen.vbi, & Zuccardus num.393.in fin.
& Ruin.in conſ.129.num.9.lib.2.
Et confert lex Hiſpaniarum in l.18.in fine,tit.20.
parte 7.qua ſancitum eſt; exceptionem de quouis iu
re tertii non impedire ſpoliatum, quominus ante
omnia ad ſuam poſseſsionem reſtituatur: ſicuti &
illo in loco annotauit Gregorius Lopez in gloſ.otro
alguno,in fine.
Et præterea, ſi D.Comes Beneuentanus prætendiſset ius aliquod in his reditibus, veriſimile eſt, qđ hoc in iudicio comparuiſset,& petiiſset ſe audiri,& interim ſuperſederi a reſtitutione poſseſsionis, cum ergo nõ comparuerit,credendum eſt,nullum ius,vel habere, vel prætendere.

Sextò, & vltimò obijcitur, quod iam lata eſt Regia ſententia in poſseſsorio, & ob id de ipſa poſseſſione non eſse vlterius quærendum.

Reſpondetur primò, prædictę ſententiæ fuiſse derogatum reſcripto Regio, quo mandatur iuſtitiam fieri. Ita Neuiz.inter conſil. Bruni conſ.12.nu.178. qui Felin.& alios refert.

Concludo itaque D.Comeſtabilem reſtitui debere ad ſuam quaſi poſseſsionem percipiẽdi redditus harum decimarum.

Cæterum dubitari contingit, an ipſe D.Come-
ſtabilis reſtitui debeat etiam quò ad reditus per-
ceptos a C.R.a die ſpoliationis hactenus? Et quidẽ
ſine controuerſia reſpondendum eſt reſtitui debere.
Cum vera ſit,& receptiſsima omnium ſententia,ſpo
44 liatum † eſse reſtituẽdum non ſolùm quò ad ipſam
poſseſsionem, qua ſpoliatus fuit, ſed etiam quò ad
fructus,& alias acceſsiones. Ita ſcribunt gloſs.in ca.
1.de reſtit.ſpoliat. Rota in deciſ.10. & deciſ.14. de
reſtit.ſpoliat.in nouis, Afflict.in comment.ad Con-
ſtit. Neapolit.lib.1.rub.24. De violentijs circa poſ-
ſeſsiones,num.20. Bertrandus in conſil.114.libr.4.
Ripa in l.naturaliter.§.nihil commune, numer.50.
ff.de acquir.poſseſs. Curt.iun. in conſil.11. in fine,
Pariſius in conſil.1.num.147.lib.1. Alciat.in reſpon.
370.nu.5.ſecund.impreſs.antiquam Lugdunenſem.
Plotus in l.ſi quando,numer.732.C.vnde vi, Anto-
nius Matthæus in dicto §.nihil commune, in quarta
ampliatione, Aegid.Boſs.in tractat.cauſar.crimin.
in tit.de pluribus violentijs, numer.32. Hos ſic con-
geſsi in comment. de recuper. poſseſs. remedio 1.
q.38.num.412. Et his accedunt Lucas de Penna in
l.ſi coloni, quæſt.9.C.de agricol.& cenſitis. lib.11.
Iaſon in authen.qui rem, num.16. C.de ſacroſanct.
eccleſ.& in conſil.172.col.2.verſ.item ſpoliatus,lib.
4.& Io.Baptiſta Pontanus in tract.de ſpolio.libr.4.
cap.1.num.21.22.32.

Et hæc quidẽ receptiſsima ſententia probatur iure, nempe text.c.grauis. de reſtit.ſpoliat.probatur & ratione, quia reſtitutio eſt repoſitio in priſtinũ ſtatũ, l.qđ minor.§.reſtitutio, l.verũ.§.1.& l.patri.§.ſi pecuniam.ff.de minor.& reſtitutio tantum reddit,

quantum ſuſtulit læſio, vt inquit Bart. in l. qui proprio. §. item quæritur, num. 2. ff. de procurat. & alios quamplures referunt, & probant Tiraquell. de retractu conſang. §. 1. gloſſ. 14. num. 74. & §. 32. gloſſ. 1. numer. 64. & Pariſ. in conſil. 104. numer. 4. libr. 3. Porrò læſio, ſicque ſpoliatio fructus, ſeu reditus ſuſtulit D. Comeſtabili, reſtitutio ergo operari debet, vt ipſos reditus recuperet.

Nec repugnat, ſi dicatur; hos perceptos reditus non eſſe reſtituendos; cum ipſe D. Comeſtabilis non modo videatur poſſe conſequi prædictos reditus a die ſpoliationis citra, ſed etiam teneatur reditus antea a ſe, & ſuis maiorib. perceptos reſtituere: ſeu ſaltem cōpenſare cum eo, qđ ſibi debetur ex donatione prædicti Regis Henrici IV. Nam Rex ipſe non donauit hos reditus: ſed pignori dedit, ſeu hypothecæ
45 ſuppoſuit. Quo fit, vt reditus ipſi compenſandi, † cōputādi ſint in id quod fuit donatum, l. ſi dominum. C. de pigno. l. 2. & l. vlt. C. de pign. actio. & tradunt Bart. in l. ſi is, qui. §. 1. num. 3. ff. de pign. quem ſecuti ſunt Bald. & reliqui in d. l. ſi dominum. Neguſantius in tract. de pignor. in 5. membro, 5. partis, num. 1. qui
46 num. 10. ſubiungit, nec quidem pactum, † & conuentionem hoc in caſu valere.

Rñdetur primo, D. Comeſtabilē, eiuſq. anteceſſores feciſſe fructus, & reditus ſuos, eoſque fuiſſe lucratos cōuētione, & pacto expreſſo in ipſa pignoratione, & hypotheca: cuius quidē pacti verba hęc ſunt. los quales dichos marauedis y otras coſas, que la dicha renta valiere, y montare en cada vn año como dicho es poco, o mucho haſta tanto que yo cumpla con vos, es la mi merced y voluntad, que hayais y lleueys en emienda y equiualencia y recompēſa de las rentas, pechos, y derechos emolumentos, que vos hauiades y podiades hauer y lleuar y vos podian rentar los dichos mill vaſallos cō todo lo ſuſo dicho ſi vos los dieſſe luego y entregaſſe, y ſi por vētura los merauedis de las decimas del mar, que anſi vos quedan para recebir y recaudar para vos, excepto el ſituado y ſaluado della, montaren mas e allende en quantidad de lo que poddrian valer en renta los dichos mil vaſallos de que yo vos hago merced como dicho es acatādo los dichos ſeruicios que me haueys hecho, y en alguna emienda y remuneracion dellos porque ſon dignos de muy mayor ſodisfacion, y remuneracion, y por tales los he y declaro: Por lo preſente vos hago merced de la dicha demaſia, porque ſea vueſtra y para vos y quiero y mādo y es mi merced y voluntad, que vos no ſea demandada por mi, ni por mis Contadores mayores, ni por los Reges que deſpues de mi ſuccedieren en enſtos mis Reynos, ni por otra perſona alguna, ni anſi miſmo vos ſea demandada cuenta a vos, ni a vueſtros herederos, ni ſucceſsores. De lo qual todo vos doy por libres y quitos a vos y a ellos por quanto yo vos hago la dicha merced en emienda, y remuneracion, y ſodisfacion de los dichos ſeruicios que haueis fecho, y de los trabajos de voſtra perſona que hauiades auido por mi ſeruicio. Verba hæc latina ſic reddimus. Quæ pecuniæ, & fructus, qui ex dictis decimis ſingulis annis (vti dictum eſt) percipientur quicumque ſint, ſiue exigui, ſiue magni, quouſque pollicita vobis præſtē, placet vt per vos exigantur, & teneantur pro reſarctione, æquiualentia, & recompenſatione quorumcunque fructuum, & emolumentorum quę exigere, & habere poſſetis ex dictis mille vaſallis ſuperius deſcriptis, ſi nunc illos vobis traderem. Quod ſi fortè pecuniæ a vobis ex dictis decimis percipiendæ, demptis aſſignationibus iam ſuper eis exiſtentibus excederet ſummā illam, quæ ex dictis mille vaſallis prouenire poſſet, intuitu, & contemplatione dictorum ſeruitiorum a vobis mihi præſtitorum, & pro aliqua parte reſarctionis, & remunerationis eorum quæ digna ſunt longè maioris ſatisfatione, ac remuneratione quemadmodum illa talia declaro tenore præſentium, gratiam vobis facio totius illius ſummæ quæ ſupererit, quam ueſtram eſſe, nec a uobis repeti poſſe per me neque per meos Quæſtores, nec etiam per Reges poſt me ſucceſſuros in hæc regna, neque per alium quemcumque, neque rationem ullam a vobis, hæredibus, ſucceſſoribuſque ueſtris, exigi poſſe uolo: quia vos omnes onere iſto leuo, & libero, vobiſque ſupraſcripta omnia dono pro reſarctione, remuneratione, & ſatisfactione dictorū ſeruitiorum, quæ mihi præſtitiſtis, & laborum quos pro me tuliſtis &c.

His ſane verbis manifeſte conſtat, hos reditus, & fructus fuiſse conceſſos non ſolum conuentione & pacto. Sed etiam donatione, quo fit, vt locus non ſit
47 regulæ, † quod fructus cōputentur in ſortem, vt ſcribunt gl. in l. 1. in verbo. minime. C. de diſtract. pign. Bald. in l. hac edictali. §. his illud. nu. 5. C. de ſecund. nupt. & in l. 2. C. de vſuris. Et accedit quod egregie ſcribunt Ioan. a Medina in tract. de contract. in quæſtio. de vſuris. §. ad cap. ſalubriter, Fortun. Garzia in tract. de vltimo fine iuris canonici, & ciuilis. Illatione ſexta, & Modern. Pariſ. in tract. de vſuris quæſtio. 74. num. 125. quos refert, & probat Didac. Couuar. lib. 3. variar. reſolut. capit. 1. num. 3. ad finem, verſic. huc etiam accedit. Scribunt ſane prædicti, quod ſo-
48 cer † tradens genero pignus ob dilatam ſolutionem dotis, donare præſumitur fructus ipſius pignoris ad alendam filiam, & onera matrimonij ſuſtinenda, propter quę dotem promiſit; & ſubiūgit Didac. ibidem num. 4. poſt Imolam, hoc comprobari tex. cap. conqueſtus, de vſuris, & cap. 1. de feudis, quibus ſan-
49 citum eſt dominum directum † rei feudalis, qui eam a vaſallo in pignus accepit, iuſtè poſſe fructus pignoris præcipuos vltra ſortem accipere. Cum fructus ij cenſeantur loco ſeruitiorum, quæ ipſe uaſallus tenetur præſtare Domino, & a quibus liberatur ipſe uaſallus interim, & donec res eſt apud ipſum dominū, & Didac. ſecutus ėſt Alphonſus Vilagut in tract. de uſuris q. 21. in concluſione 12. idem affirmauit Tiraquell. in l. ſi unquam. in uerbo donatione largitus. num. 61. C. de reuoc. donat. Ita contingit in caſu noſtro, in quo Rex ipſe Henricus Quartus loco donatę Ciuitatis, uel uici, uel caſtri cum mille uaſallis, donec ſcilicet locū ipſum, & uaſallos aſſignaret, pignori dedit hos decimarum reditus, quos uoluit ipſum donatariū percipere poſse loco redituum, quos ex ipſa Ciuitate, caſtro, uel oppido cū mille uaſallis percepiſset; Et quidem dicuntur ij decimarum reditus dati in recompēſationem dictorum redituum, quos (ut diximus) fuiſset percepturus ipſe donatarius ex dicta Ciuitate, oppido, uel caſtro & ob id iuſtè ij reditus percepti fuerunt; ſicuti a fortiori iuſtè recipiū-
50 tur uſuræ † recompenſatoriæ; ut tradunt Bald. Caſtrenſ. & Salic. in l. 2. C. de uſuris, Anna. in cap. 1. col. ult. & in cap. conqueſtus, colum. 1. de uſuris, moder. Pariſien. in comment. ad conſuetud. Pariſien. titul. 1. §. 1. gloſs. 9. numer. 10. & Cagnol. in leg. curabit, col. 2. num. 7. in fine. C. de actio. empt. quos commemorat, & probat Didac. in lib. 3. uariar. reſolut. capit. 4. num. 2. uerſic. quibus accedit &c. Et eodem in loco. num. 6. uerſic. decimò quamuis &c. ſcribit; ex ſententia moder. Pariſ. in tract. de uſuris quæſt. 74. numer. 545. ualere pactum, & conuentionē quod uenditor,
51 uēdito, & tradito fundo, data dilatione emptori ad ſoluendum pretium, accipiat fundum ipſum in pignus,

gnus, ita tamen ne teneatur ipſe venditor computare fructus in ſortem. Hos ſequitur Io. Bapt. Lup. in comment. ad l. curabit. §. 7. num. 149. C. de actio. empt. Et his accedit Socin. Iun. in conſil. 66. num. 10. lib. 2. qui poſt Fabian. de Monte in Tract. de empt. & vendit. in 7. quæſt. princip. col. pen. verſ. circa tertium &c. reſpondit, quod ſi quis vendidit prædium, & pro aliqua parte pretij non numerati reſeruat ſibi facultatem habendi tot fructus ex eo prędio quot æquiualet reſiduum illud pretii, hanc eſſe vſurā quādam recompēſatoriam omni iure permiſſam. Idem itaque dicendum eſt a fortiori noſtro in caſu, in quo D. Comeſtabilis eiuſque maiores non erant Regiæ Maieſtatis creditores pecuniæ numeratæ, quæ fructus non fert. Sed erant creditores improprii certæ rei, vt ſcribunt doctores in rubr. ff. de rebus creditis, & ſi certum petat. erant ſane creditores vnius Ciuitatis, vel oppidi habentis mille vaſallos, quæ quidē res fructifera eſt ob vectigalia, gabellas, & alios reditus. Et propterea, ſicuti ipſe Dom. Comeſtabilis eiuſque anteceſſores iure percepiſſent hos reditus, ſi Ciuitas, vel oppidum fuiſſet aſſignatum, ita quoque iure potuerunt conſequi harum decimarum reditus, qui a Rege aſſignati fuerūt, donec Rex ipſe, vel eius ſucceſſores Ciuitatem, vel oppidum aſſignaſſent, atque ita fructus, & reditus rei fuerunt ſubrogati loco fructuum, & redituum alterius, & conſequenter nullum fœnus commiſſum iure dici poteſt. Comprobantur prædicta egregia doctrina, & traditione Salic. in l. petens, num. 16. in fin. C. de pactis, eum di-
51 xit, quod ſi creditor † pro vſuris a debitore ſibi præſtandis, ſe onerat ad aliud æquale vice mutua, quod tunc non erunt vſurę, niſi nomine, & non illicitę, ſed licitæ, loco cuiuſdam permutationis, & æqualitatē ex parte creditoris eſſe debere, ſaltem vſque ad dimidiam iuſti pretij, arg. l. 2. C. de reſcin. vend. Salic. ſecuti ſunt Alexand. in conſil. 221. num. 6. lib. 2. Iaſon in dic. l. petens. num. 16. & Curt. Iun. num. 34. Ioannes Lupus in commentar. ad leges Tauri, l. 17. nu. 54. & Tiraquell. in l. ſi vnquam, in verbo donatione largitus, num. 61. C. de reuocat. donat. cum ergo & noſtro in caſu loco donatæ Ciuitatis aſſignatæ fuerint hæ decimæ maritimæ, quæ eo aſſignationis tempore non erant maioris reditus ſaltem vſque ad dimidiam, quam fuiſſet Ciuitas, vel oppidum habens mille vaſallos, dicēdum eſt, D. Comeſtabilem, eiuſque anteceſſores iuſte hos decimarum reditus percepiſſe, & conſequenter computandos non eſſe in ipſam ſortem.

SVMMARIVM.

1 *Regem Henricum IIII. potuiſſe donare ciuitatem, etiam de ſe non benemerito, iure quoque Hiſpanico.*
2 *Imperatorem donare poſſe immobilia.*
3 *L. bene a Zenone. C. de quad. præſ. declarata.*
4 *Immobilis rei appellatione venire Caſtrum, & ciuitatem.*
5 *Imperatorem Conſtatinum laudari, quod donauit Eccleſiæ.*
6 *Eccleſiæ fauorē non eſſe tanti, vt ei donari poſſit in præiudicium ſucceſſorum.*
7 *Fideicommiſſo grauatum neq. Eccleſiæ donare in præiudicium ſucceſſorum.*
8 *Regem donare poſſe ex Sacris Can.*
9 *Donationem factam per Regem Aragonię de oppido Roſellis fuiſſe validam.*
10 *Reges Hiſpan. lege Hiſpanię donare poße ciuitates.*
11 *Lex Hiſpaniæ 2. tit. de donat. latine reddita.*
12 *Donare Regi licere ciuitates, ſed tantum ſubditis.*
13 *Regem Hiſp. eſſe pleno iure dominum eorum, quæ non conceſſit in feudum.*
14 *Bello iuſto capta eſſe capientis.*
15 *Statutum impediens dominum vti re ſua eſſe odioſum.*
16 *Iniuriarum actionem dari aduerſus impedientem quem vti re ſua.*
17 *Regem donando ciuitatem dici retinere ſupremum dominiū, & alienare ſolum fructus.*
18 *Donationem ciuitatis non magni detrimenti ſuę ditioni licitā duci.*
Principē poſſe donare ciuitatem cū non ſit magni detrimenti hæc donatio.
19 *Prohibita re aliqua, prohiberi qua ad id peruenitur.*
20 *Donationes poſtremas reuocari, cum donātur multa quę eccleſiam lędunt.*
21 *Eccleſia læſa ex pluribus donationibus poſtremas reuocari.*
22 *Iuramentum in coronatione Regni.*
Reges in coronatione iurare tueri regna.
23 *Reges Hiſp. eſſe dominos, nō adminiſtratores. n. 24.*
25 *Regnum qui opinantur nil aliud eſſe, quam merum Imperium, falli. n. 26.*
27 *Imperium merum poſſe transferri.*
28 *Imperium merum conceſſum ciuitatibus et Magiſtratib. proprium eſſe eorum.*
29 *Imperium merum non poſſe transferri in alıud ab eo, qui illud habuit a Principe.*
30 *Regem ætate minorem non poſſe donare.*
Tutores Regum donare non poſſe.
31 *Principem reſeruando ſibi ſuperioritatem dici alienare rem modici præiudicij.*
32 *Lex Hiſpanica de Regno, declarata.*
33 *Legem non receptam vſu non ligare.*
Lex Hiſp. quod Rex non donet.
34 *Regem in Hiſpania in donatione non teneri requirere proceres.*
35 *Imperatorem in donatione requirere proceres.*
36 *Legem reſpicere futura.*
37 *Regem ſua lege non ligare ſucceſſores.*
Succeſſores Regni non ligari lege anteceßoris.
38 *Iurantem non alienare, ſi alienet, dominium transferre.*
39 *Iuramentum non impedire alienationem.*
40 *Alienationem non impedire iuramentum.*
41 *Regem Ferdinandum Ann. 1485. confirmaſſe donationes.*
Regem poße alienare caſtra non obſtante iuramento.
42 *Legem Regis non ligare ſucceſſorem.*
43 *Legem ſecundam non tollere primam habentē derogatoriam.*
44 *Generalia verba habere vim clauſulæ derogatoriæ.*
Derogatoriarum clauſularum uim habere generalia verba.
45 *Generalem derogationem in actu Principis habere uim ſpecialis.*
Derogationem generalem haberi pro ſpeciali in actu Principis.
46 *Derogationē ſpecialem fieri his verbis. Non obſtātib. legibus decernentibus generalem reſtitutionem inualidam eſſe &c.*
47 *Clauſulam pro expreſſis operari ſpecificam derogationem & mentionem. n. 48.*
49 *Regem poſſe donare ob maxima benemerita.*
50 *Alienatione prohibita poſſe tamen alienari ob benemerita.*
51 *Decurionibus conceſſum eſſe alienare ob benemerita.*
52 *Prælato conceßum alienare ob benemerita.*
53 *Minori conceßum alienare ob benemerita.*
54 *Tutori conceſſum alienare ob benemerita.*
55 *Patrem filio donare poſſe ob benemerita.*
56 *Principem ob benemerita poße rem vnius alij aſſignare.*
57 *Principem habentem anguſtam, ſiue modicam regionem, non poſſe inſignem rem donare.*
58 *Ciuitatem munitam ad confinia non poſſe donari.*

59 *Vrbis alienationem non reſeruata ſuperioritate non valere.*
Alienationem vrbis non reſeruata ſuperioritate inualidā.
Superioritatem debere Principem reſeruare in alienatione vrbis.
Principem in alienatione caſtri debere ſibi reſeruare ſupremum dominium.
60 *Alienare prohibitum, non prohiberi donare ob benemerita æquiualētiam. Sed contra. n. 59.*
61 *Donationem inter virum & vxorem ex cauſa remunerationis æqualis valere.*
62 *Remuneratiuam donationem conceſſam cuilibet licet non adſit æqualitas meritorum.*
63 *Merita non æqualia non vitiare donationem ob merita.*
64 *Benemerita ſalutis redemptionis non poſſe æſtimari.*
65 *Donationem irreuocabilem eſſe eam quæ fit cauſa redemptionis a captiuitate.*
66 *Libertatem rem eſſe inæſtimabilem.*
Salutem rem eſſe inæſtimabilem.
Aeſtimari non poſſe libertatem, ſalutemq.
67 *Hominem eſſe rem immenſæ dignitatis.*
68 *Vaſallum debere comitari Dominum in bello.*
69 *Vaſallum non dici benemereri de domino ſi ei inſeruiat.*
70 *Donationem factam vxori licet ob benemerita, non valet.*
71 *Filio ob benemerita non poſſe donari. Sed contra. 70.*
72 *Vaſallum teneri expenſis Regis in bello eum ſequi.*
73 *Vaſallum non cogi in diſcrimine vitæ eſſe preſto Domino.*
74 *Donationem factam filio ob benemerita valere.*
75 *Minorem ætate ſine decreto manumittere eū poſſe, a quo ſit inſidijs liberatus.*
76 *Principi aſſerenti ſe ob benemerita donare credi.*
77 *Benemerita probari aſſertione Principis donantis.*
78 *Decurionibus affirmantibus ſe donare ob benemerita credi.*
79 *Benemerita extare probari ex coniecturis, & aſſertione donantis.*
80 *Benemerita probari diuturnitate.*
81 *Annales fidedignorum ſcriptorum probare.*
82 *Velaſchæ familiæ laudes, ſiue D. Petri de Velaſcho.*
83 *L. Metum. §. ſed licet. ff. quod met. ca. declarata.*
84 *Donationem factam militibus bello, valere.*
85 *Papam promittentem ante electionem Cardinalibus, non teneri obſeruare.*
86 *Promiſſiones factas per Papam ante electionem non obligare.*
87 *Carceris metu facta ratificari poſſe.*
88 *Metu facta poſſe ratificari.*
Ratificari poſſe metu facta.
Metum reuerentialem purgari bina ratificatione.
89 *Ratificationem induci tacito actu.*
90 *Ratificari emptionem ex fructuum perceptione.*
Fructuum perceptionem arguere emptionis ratificationem.
91 *Principem habere vnum calamum.*
92 *Principem poſſe reuocare donationem, quam non promiſit obſeruare.*
93 *Principi honeſtum non eſſe reuocare donata ſine cauſa.*
Donationem reuocari non debere ſine cauſa nec a Principe.
Reuocare donationem ſine cauſa nulli licere.
94 *Succeſſores in Regno non reuocare donationes.*
Principis donationem ob merita non reuocare ſucceſſorem.
Donationem ob merita non reuocari a ſucceſſoribus Principis.
95 *Ingratitudinis cauſa non reuocari donationem ob merita.*
Donationem ob benemerita non reuocari ob Ingratitudinem.
96 *Donationem ob merita habere vim contractus.*
97 *Principem in contractibus haberi vt priuatum.*
98 *Reges ſuccedentes teneri ſeruare facta praeceſſorum.*
99 *Imperatori ſuccedi electione.*
100 *Succeſſorem in Imperio teneri ſeruare facta ſub nomine dignitatis.*
Principem electum facientē aliquid ſub nomine dignitatis obligare ſucceſſores.
101 *Pontificem facientem aliquid ſub nomine dignitatis obligare ſucceſſores.*
102 *Donationem factam pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus extendi ad maſculos, & fœminas.*
103 *Donationem ob benemerita pro maſculis & fœminis non reſtringi poſſe ab ipſo donatore ad ſolos maſculos.*
104 *Donationem iam perfectam, a Principe factam, modificari non poſſe.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MIII.

DE proprietatis iudicio, quod petitorium noſtri appellant, eſt nunc ita diſſerendum, vt demōſtremus, qđ & ſi admittim⁹ licuiſſe Regię Maieſtati auferre a D. Comeſtabili reditus illos decimarum maritimarum, nihilominus iure debere Regiam ipſam Maieſtatem aſſignare ipſi D. Comeſtabili Ciuitatem, arcem, vel oppidum mille vaſallorum iuxta promiſſionem, & donationem factam a Sereniſſimo Rege Henrico IV. cuius factum Maieſtas Regis, & D. N. tenetur nunc obſeruare. Huius veritatis demōſtrandæ gratia, conſtituo nouem concluſiones, quibus probatis, manifeſte conſtabit D. Comeſtabilem iure optimo petere Ciuitatem, vel oppidum, vel arcē aſſignari ſibi debere.

Prima itaq. concluſio eſt, Regem Henricum IV. iure potuiſſe donare libere, & abſolute vnam ſui regni arcem, Ciuitatem, vel oppidum etiam donatario de ſe non benemerito, dummodo donatio ipſa non afferret magnum, & enorme detrimentum ipſi Regno.

Secunda eſt concluſio, præfatum Regem Henricum IV. multo magis donare potuiſſe D. Don Petro de Velaſco oppidum, vel Ciuitatem mille vaſallorum, ob maxima ipſius D. Don Petri benemerita erga ipſum Regem Henricum.

Tertia, prædictum Regem Henricum, donando oppidum, vel Ciuitatem mille vaſallos habentē non attuliſſe magnum detrimentum Hiſpaniarum Regno a ſe poſſeſſo.

Quarta, donatarii benemerita non debere neceſſario æquiualere rei donatæ a Rege, & Principe.

Quinta, quod etiam ſi admittimus, donationem a Rege, & Principe factam ob donatarii benemerita excedere minime debere valorem, & æſtimationem ipſorum benemeritorum, attamen donatio facta ab ipſo Rege Henrico D. Don Petro de Velaſco non exceſſiſſe ipſius D. Don Petri benemerita.

Sexta, d. Don Petri de Velaſco beneficia, & benemerita erga Regem Henricum IV. ſatis ſuperq. dici probata non ſolum aſſertione ipſiuſmet Regis, ſed etiam aliis probationibus.

Septima, donationem a præfato Rege Henrico factam dicto d. Don Petro nulla vi, metuſve cauſa reuocari poſſe.

Octaua eſt, donationem a prædicto Rege Henrico factam dicto d. Don Petro reuocari nunc non poſſe a Sacra Regia Maieſtate Regis Philippi III. ſicuti nec eam potuiſſet reuocare Rex Henricus IV. donator.

Nona, & vltima eſt, legem latam a Rege Ferdinādo, & Regina anno 1488. & confirmatam a Rege Philippo II. anno 1566. qua modificatæ fuerunt donationes factæ a Rege Henrico II. non impedire D. Comeſtabilem, quominus conſequatur Ciuitatem, oppi-

oppidum, vel caſtrum mille vaſallorum a Rege Henrico IV. donatam.

1 Prima illa concluſio, quod ſcilicet Rex † Henricus IV. iure potuerit libere, & abſolute donare vnã ſui Regni Ciuitatem, oppidum, vel caſtrum etiam donatario de ſe non benemerito, dummodo donatio ipſa magnum non afferret detrimentum ipſi Regno, hæc inquam concluſio probatur non ſolum iure cõmuni, ſed etiam Hiſpanico, rationibus, & multis doctorum auctoritatibus.

Primo itaq. probatur conſtitutione Iuſtiniani in l. cum multa. C. de bonis, quæ liberis, conſtituit Iuſtinian. bona immobilia ab Imperatore donata ita acquiri fil. fam. donatario, vt ipſius donatarij pater nullum ex bonis illis habeat vſumfructum. Rationẽ addit Iuſtinian. his verbis. Vt enim imperialis fortuna omnes ſupereminet alias, ita oportet & principales liberalitates culmen habere præcipuum. Pro con-
2 ſtanti admittit Iuſtinian. Imperatorem † poſſe donare immobilia, inter quæ Ciuitas, oppidum, vel caſtrum continetur. Nec inter rem vnam immobilem, puta prędium ruſticum, & Ciuitatem, oppidum, vel caſtrum differentiæ ratio concludens in ſpecie hac conſiderari, & afferri poteſt, maxime, quia alioqui imperialis liberalitas non haberet præcipuum culmen, aduerſus Iuſtiniani conſtitutionem. Idem ergo dicendum eſt in Rege Catholico, qui ſuis in regnis tantam habet poteſtatem, quantam ſuo in Imperio habet Imperator.

3 Secundo † ſuffragatur alia eiuſdem Iuſtiniani cõſtitutio in l. bene a Zenone. C. de quadr. præſcript. quæ perpendenda eſt in verbis illis. Quæ omnia reſecantes per hanc generalem, & in perpetuum valituram legem ſancimus, omnes alienationes de aula procedentes ſiue a noſtra clementia, ſiue a Sereniſsima Auguſta coniuge noſtra, ſiue ab his, qui poſtea digni fuerunt nomine Imperiali, ſiue iam alienatum quiddam eſt, ſiue poſtea fuerit, ſine omni inquietudine permanere, ſiue res eis per noſmetipſos, ſiue per procuratores (ex epiſtalmate tamen noſtro) fuerint adſignatæ. Et nemo audeat eos qui res accipiũt per quemcumq. titulum alienationis, ſiue mobiles, ſiue immobiles, ſeu ſe mouentes, vel iura incorporalia, vel panes ciuiles, iudiciis adficere, vel ſperare aliquam contra eos eſſe ſibi viam apertam, ſed omnis aditus præcludatur, omnis motus, & ſpes huius petulantiæ &c. His ſane verbis ſtatuit Iuſtinian. Imperatorem poſſe donare quamcunque rem immobilẽ,
4 & incorporalem, quo nomine † continetur & Ciuitas, vel oppidum, vel Caſtrum, quæ immobilia ſunt, & iura habent incorporalia, nempe iuriſdictionis exercitium, gabellarum, collectarumque exactiones. Et hæc quidem eſt Imperatoris prærogatiua, ſicuti Iuſtinian. ipſe eadem in conſtitutione in fine his teſtatur verbis. Qui enim ſuis conſiliis, ſuiſq. laborib. pro toto orbe terrarum die, noctuq. laborant, quare non habeant dignam ſua prærogatiua fortunam? Eſt ergo idem dicendum de ſumma Regis Catholici poteſtate.

Tertio confert cap. Conſtantinus, diſtinct. 96. in
5 quo refertur, & laudatur Imperator † Cõſtantinus qui multas Ciuitates, & oppida donauit Beato Syl- ueſtro Summo Pontifici, Eccleſiæ Romanæ nomine, & iure donare potuiſſe affirmant innumeri prope doctores non ſolum iuris pontificii, & ſacræ Theologiæ Doctores, ſed etiam iuris Cæſarei, quos longa admodum ſerie commemorat Burſatus in cõſ. 124. lib. 1. Nec dicendum eſt, donationem illam fuiſſe validam fauore Eccleſiæ, cum verius ſit non tam a prę citatis doctoribus conſideratum fuiſſe Eccleſiæ fauorem, cui certe fauere debemus, quam ipſius Imperatoris liberam diſponendi poteſtatem. Non enim
6 Eccleſiæ † fauor tanti eſt, vt res, quæ ob ius ſucceſſorum nõ poteſt a poſſeſſore alienari, ipſi Eccleſiæ donari poſſit. Sic ſane in claris his terminis reſpondit Caſtren. in conſ. 70. Quia fruſtra. num. 7. libr. 1. Ita
7 quoq. videmus grauatum † reſtituere ſucceſſori bona fideicommiſſi, vel feudi non poſſe in ipſius ſucceſſoris detrimentum, ea donare, vel relinquere Eccleſiæ, c. 1. §. donare, qualiter olim feudum alien. poterat, & ibidem ſcribunt Doctores.

Quarto huc facit Honorii 3. Pontificis Max. canon. in cap. intellecto, de iure iura. Cuius verba hæc ſunt. Intellecto iam dudum, quod Chariſſimus in Chriſto filius noſter Hungariæ Rex illuſtris, alienationes quaſdam fecerit in præiudicium regni ſui, & contra Regis honorem. Nos eidem Regi dirigimus ſcripta noſtra, vt alienationes prædictas, non obſtãte iuramento, ſi quod fecit, de non reuocandis eiſdem, ſtudeat reuocare. Quia cum teneatur, & in ſua coronatione iurauerit, iura regni ſui, & honorem coronæ illibata ſeruare, illicitum profecto fuit, ſi præſtitit de non reuocandis alienationibus huiuſmodi iuramentum. Et propterea penitus nõ obſeruandũ. Hactenus Honorius, qui a ſenſu contrario admittit,
8 Reges † donare poſſe quæ in regnorum ſuorum modicum præiudicium ſunt, & quę honorem regiũ non lædunt, ſicuti hunc Honorij canonem paſſim ſic intelligunt doctores omnes, quos infra in vltimo argũmento enumerabimus.

Quinto ſuffragatur cap. Abbate ſane. de ſenten. & re iudicata in 6. vbi pro conſtanti pręſupponitur, va-
9 lidam fuiſſe donationem † Regis Aragoniæ, qui donauerat oppidum Roſellis Abbati, & Monaſterio de Bonifacio, & ſi exorta deinde fuiſſet contẽtio inter ipſum Monaſterium de Bonifacio, & illud Populeti, ob nouam donationem, quam ipſum Monaſterium Populeti ſibi ab eodem Rege factam contendebar, de validitate tamẽ ipſius Regiæ donationis nulla erat dubitatio, quin. ſ. ipſe Rex, vel vni, vel alteri donare potuiſſet.

10 Sexto accedunt multæ leges † ipſius Regni Hiſpaniarum, quibus ſancitum eſt, Reges ipſos poſſe donare Ciuitates, oppida, & caſtra. Ita ſane ſtatuit lex 8. tit. 1. par. 2. quæ ſic ſe habet. E de mas el Rey puede dar Villa, o Caſtillo de ſu Reyno por heredamiento a quien quiſiere, latine ſic redduntur. Et amplius poteſt Rex dare Ciuitatem, vel oppidum, vel caſtrum Regni iure hæreditario cuius &c. & illo in loco annotauit Gregorius Lopez in verbo, a quiẽ quiſiere, ſic, & lex 11. tit. 13. pa. 2. ibi. Todos aquellos quæ ouieſſen Caſtillos por donadios de los otros Reyes, latine ſic. Quicumq. habuiſſent caſtra donata ab alijs Regibus. Ita quoque in l. 5. tit. 5. pa. 2. ibi. E a vn por mayor guarda del Señorio eſtablecieron los ſabios antiguos, que quando el Rey quiſieſse dar heredamiento algunos que no pudieſſe dar de derecho a menos que no retunieſſe aquellas coſas que pertenecen al Señorio &c. Quæ quidem verba latine ſic vertuntur. Quin etiam pro tutiori cõſeruatione Regni ſanxerunt priſci ſapientes, vt cum Rex aliquid hæreditarium alicui dare vellet, id iure dare nõ poſſet, quin ſaltem retineret ea, quæ ad ſupremum dominium pertinent &c. Idem ſancitum fuit l. 1. tit. 17. par. 2. ibi. Que perteneſcen al Reyno, aſſi como Villas, Caſtillos, o los otros honores que los Reyes dan a ſu ricos hombres &c. latine ita. Quæ pertinent ad Regnum, atq. ita veluti Villas, caſtra, quæ Reges dant ſuis diuitibus hominibus. Ita pariter in ordinationib. Regijs, l. 2. tit. de las donationes y mercedes lib. 5.

lib. 5. habentur verba hæc. A los Reyes perteneſce
vſar de franqueza, e fazer mercedes a ſus ſubditos
e naturales, porque ſean mas honrados a quellos
que tienen, y lealmente ſiruen a los Reyes. E por eſte
el noble Rey Don Alfonſo en las Cortes, que fizo en
Alcala de Henares, era de mille trecientos ochenta
y ſeys ordenò y mandò, que valeſſen las donaciones
e mercedes de los Reyes paſſados, e de los que de-
ſpues del reynaſſen de Ciudades e Villas, lugares e
otras heredades, que fueran fechas e ſe fixieſſen a Y
gleſias, Monaſterios, e Ordenes, e los ricos hom-
bres, e a otros qualeſquier ſus vaſallos e naturales
del Reyno. E que valieſſen e fueſſen firmes los priui-
legios y carta de mercedes de lo ſuſo dicho, &c. Hęc
verba latine ita ſe habent. Ad Reges pertinet vti li-
beralitate, & donare ſuis ſubditis, & naturalibus, vt
ſint magis honorati in eo, quod tenent, & fideliter
Regibus inſeruiunt. Qua de cauſa nobilis Rex Al-
phonſus in aula, quam fecit in Alcala menſe Ianua-
rij anni 1386. ordinauit, & mandauit, quod valerẽt
donationes, & mercedes Regum præteritorum, &
eorum, qui poſtea regnarent, de Ciuitatibus, Villis,
& locis, & alijs hæreditatibus, quæ factæ fuiſſent, &
fierent Eccleſiis, Monaſterijs, & Ordinibus, ac diui-
tibus hominibus, ac alijs quibuſcumq. vaſallis, & na
turalibus regni. Et quod valerent, & firma eſſent eo-
rum priuilegia, & inſtrumenta mercedum prædicta
rum rerum &c. Hæc ſane lex ab his donationib. ex-
11 cludit ſolum † exteros, naturales vero, & ſubditos ca
paces facit. Et eadem in l. 2. ad finem ita legitur. Y el
Rey Don Enrique en las Cortes que fizo en Cordua
anno de mil e quatrocientos y cinquenta y cinco ꝓ-
metiò de no vender, permutar, ni enagenar a perſo-
nas eſtraneas de fuera del Reyno, Ciudades, villas, e
lugares, e Caſtillos, ni heredades, e inſulas de ſu
Reyno, ni de ſu corona Real, ni lo permitiria, ni con
ſentiria, y aſſegurolo aſſi por ſu buena fe y palabra
real, &c. latine ita verba ſonant. Et Rex Don Henri-
cus (hic eſt Rex D. Henricus IV. de cuius donatione
noſtra eſt diſputatio) in aula, quam fecit Cordubæ
anno 1455. promiſit non vendere, permutare, nec
alienare perſonis exteris extra regnum, Ciuitates,
villas, loca, caſtra, hæreditates, & inſulas ſui regni, ac
ſuæ realis coronæ, nec id permittere, nec conſenti-
re, & id cauit etiam ſua fide, & verbo reali &c. His
12 verbis a ſenſu † contrario, vel ab excluſione vnius ad
incluſionem alterius, iuxta l. cum Prætor. in princ. ff.
de iudicijs, & cap. nonne, de præſumpt. ducto argu-
mento, intelligimus, Regem ipſum Henricum ſta-
tuiſſe Reges donare poſſe ſuis ſubditis, & naturalib.
Ciuitates, caſtra, & oppida. Extat, & altera lex Re-
gis Ioannis in l. 2. tit. 4. de los Hidalgos in ordinatio-
nibus Regiis, quæ ita ſe habet. Es nueſtra merced,
que quando ouieremos de fazer merced de qual-
quier villa, o lugar, o tierras, o vaſallos, & qualquier
Cauallero, o perſona que ſea pueſto en la carta de la
tal merced, que todauia ſean guardadas a los di-
chos hiios dalgo ſus honrras e franquezas e liberta
des y exempciones, e las otras coſas ſegun que fuerõ
guardadas a ſus anteceſſores, e los otros hiios dalgo
de nueſtros Reynos. E mandamos a los tales Senato
res que no les vayan, ni puedan contra ello. E eſto ſe
entienda y ſea, anſi en las donaciones e mercedes fe
chas haſta aqui, como en las que fizieren de aqui
adelante &c. latine verba hæc ita redduntur. Eſt no
ſtra liberalitas, quod quando faciemus mercedem,
ſeu liberalitatem de aliqua villa, loco, terra, aut va-
ſallis, cuiuis equiti, aut perſonę, quę ſcripta ſit in in-
ſtrumento ipſius mercedis, quod ſeruentur filiis no
bilibus honores, franchiſiæ, & libertates, ac exẽptio-
nes, aliæq. res, quemadmodum eorum maiorib. ſer-
uatæ fuerunt, ac alijs filiis nobilium regnorum no-
ſtrorum. Et his Dominis mandamus, ne aduerſus
eos quidquam poſſint, & valeant. Et hoc intelliga-
tur tam in donationibus hactenus factis, quam in il-
lis, quæ fient in poſterum &c. Idem ſtatuit ipſe Rex
Ioannes l. 14. tit. 1. lib. 6. de las rentas del Rey, in di-
ctis Regiis ordinationibus, his verbis. Porque los
Reyes paſſados nueſtros progenitores, hizierõ mer-
cedes a algunas perſonas de nueſtros Reynos de al-
gunas villas, e lugares, los quales en el tiempo, que
eran realencos, hauian de merced en nueſtros li-
bros cierta quantidad de marauedis en cadaun an-
no, para el reparto de los muros dellos; Ordena-
mos, que pues las tales villas e lugares, an paſſado a
otros Señores, que los nueſtros Contadores mayo-
res quiten de nueſtros libros los dichos marauedis,
e no los paſſen en cuenta &c. latine ſic. Quoniã præ-
teriti Reges noſtri progenitores mercedem fecerũt
aliquibus perſonis noſtri regni aliquarum villarũ,
& locorum, quæ tempore quo erant liberi, & fran-
chi habebant de mercede noſtris in codicibus, & li-
bris certam quantitatem marauedinorum ſingulo
anno pro diſtributione ſiue reparto mœnium. Ordi-
namus, quod poſtquam dictæ villæ, & loca tranſiue
runt ad alios dominos, quod rationatores maiores
noſtri tollant e libris noſtris dictos marauedinos, &
in calculis non admittant.

His multis Regni Hiſpaniarum legibus, & ordi-
nationibus planum, & manifeſtum fit, permiſſum
eſſe ipſis Regibus alienare, & donare aliqua caſtra,
oppida, & Ciuitates Regni. Quod quidem intelligo
(fuſius ſuo loco dicemus) dummodo magnum detri
mentum ipſi regno non adferatur.

Septimo ſuffragatur ratio, & argumentum, quod
13 Rex † Hiſpaniarum eſt Dominus tam quoad vtile,
quam quoad directum dominium illarum Ciuita-
tum, caſtrorum, & oppidorum, quæ apud ſe habet,
& alteri non conceſſit in feudum, & feudalium vtile
dominium habet. Nam conſtat Reges ipſos maxi-
mis laboribus, periculis, & impenſis, per ſeptingen-
tos annos Hiſpaniarum regna, vrbes, oppida ab A-
rabibus occupata vendicaſſe, & liberaſſe, & ob id
effectos eſſe abſolute ipſorum regnorum, vrbium, &
oppidorum Dominos, non recognoſcẽtes aliquem
in ſuperiorem, vt ſcribunt glo. in cap. Adrianus. 63.
diſtinct. Oldr. in conſ. 69. Io. Lupus in procemio ad
rub. extra de donatio. inter virum & vxor. num. 18.
Gaſpar Vallaſcus in l. Imperium. num. 52. ff. de iuriſ-
dict. omnium iudicum, & Didacus Couarr. in cap.
peccatum. parte ſecunda. §. 9. num. 9. verſic. poſtre-
mo. de regulis iuris in 6. Et recte quidem, cum cap-
14 ta † in bello iuſto capientis libere efficiantur, l. natu
ralem. §. vlt. ff. de acquiren. rerum dom. l. 1. in princ.
ff. de acquiren. poſſeſſ. & l. hoſtes, & l. ſi quid in bello.
ff. de capt. & poſtlim. reuerſ. & poſt alios tradit Did.
in dic. cap. peccatum. in ſecunda parte. §. 11. num. 1.
Et in claris his terminis, Regem ſcilicet Hiſpaniarũ
eſſe abſolute, & uere dominum Regnorum, & Ciui-
tatum, oppidorum, & caſtrorum in eis poſitorũ affir
mat Ioannes Matienzus in commentariis ad leges
Hiſpaniæ nouæ recopilationis lib. 5. tit. 10. De dona-
tionibus. l. 1. glo. 21. num. 2. & num. 4. & clarius in l.
3. gloſ. 7. num. 2. in gloſſ. 14. num. 6. Et manifeſte ſic
declaratum eſt lege ipſius regni, vt habetur in l. 8.
tit. 1. partita ſecunda. & ibi notat Gregorius Lopez,
ſi ergo Hiſpaniarum Rex eſt dominus Ciuitatum, op
pidorum, & caſtrorum apud ſe exiſtentium, ſequi-
tur, quod pro ſui libito, & voluntate ea alienare, &
donare poteſt. Nam quilibet eſt, (vt dici ſolet) arbi-

ter,

Digitized by Google

ter, & moderator rei ſuæ. l. in re mandata. C. mandati, etiam abutendo, l. ſed & ſi lege. §. conſuluit. ff. de petitio. hæred. Imo iniquum eſſe auferre ingenuis hominibus, & non pati eſſe liberam homini libero rerum ſuarum adminiſtrationem, & diſpoſitionẽ reſpondit Gaius in l. 2. ff. ſi quis a paren. fuc. manumiſ. & egregie tradit Iaſon in l. pen. num. 7. C. de pactis. ob id dicimus dominum poſſe rem ſuam in mare proijcere. gloſ. in l. 1. C. de inofficio teſtam. & ſtatutum
25 † impediens Dominum re ſua vti, odioſum eſſe reſpõderunt Anchar. in conſ. 380. num. 2. & 3. & Soci. Sen. in conſil. 100. num. 1. & 2. lib. 3. idem docuit Decius in l. 1. num. 5. C. de ſecund. nupt. Hinc factũ eſt,
26 vt dominus, qui † re ſua vti impeditur, actionem habeat iniuriarum aduerſus impedientem. l. iniuriarũ. §. vlt. ff. de iniuriis, & reſpondit Cranet. in conſil. 4. num. 3. & in conſil. 6. num. 121. Reliqua ſciens omitto. Quod ſi permiſſum ita eſt priuato rei domino, quanto magis Principi, qui eſt omnium Præſul. §. illud, in auth. vt iudices ſine quoquo ſuffrag. l. 1. C. de officio Præfecti Pręt. Africæ, & clem. ne Romani, de iureiura. & gloſ. in l. bene a Zenone. in verbo omnia Principis. C. de quad. præſcrip. vbi gloſſa, Baldus, et reliqui, & ſi aliter diceremus eſſet Rex, & Princeps ſeruilis conditionis, vt paſſim ſcribunt doctores, quos referam infra. Et accedit, quod in ſpecie reſpõdit Marcus Salon de Pace Burgenſis in conſil. 25. n. 14. cum dixit, Principem facilius poſſe alienare recenter acquiſita. Id quod ipſe Marcus probat etiam Hiſpaniarum legibus. Nec repugnat conſideratio Vaſquii in libro primo controuerſiarum illuſtrium cap. 4. num. 8. cum dixit, Principem dici non poſſe ſeruilis, & miſerrimæ conditionis, ſi alienare, & donare non poteſt caſtra, oppida, & Ciuitates, quia donare poteſt fructus, & reditus aliquos. Nam reſpõ
27 detur, quod Rex † donando Ciuitatem, vel caſtrum dicitur apud ſe retinere ſaltem ſupremũ dominiũ, & ob id re ipſa alienare dicitur ſolummodo fructus, & reditus, qui ex ipſa Ciuitate, vel caſtro percipi, & haberi ſolent, ſicuti eſt ipſius iuriſdictionis exercitium, quod fructus appellari ſolet, vt ſcribunt Bald. & Caſtr. in l. 2. de Epiſcop. audien. Bartolus, Bald. & Angel. in l. vlt. ff. ſoluto matr. Alex. in l. diuortio. §. ſi vir. ff. eo. ſolu. matr. Rom. in conſ. 70. col. vlt. & poſt multos Tiraq. de retractu conuentio. §. 5. gloſs. 4. nu. 18. & præterea ſi loquitur Vaſquius de ſolis fructib. qui in dies conſumuntur, non ſatis hoc conueniret liberalitati Regis, & Principis, qui ob id Caſtra, & Ciuitates donat, vt perpetua ſit ſuæ liberalitatis memoria.

Octauo, & vltimo mouet me maxime auctoritas
28 quamplurium in ſpecie affirmantium, Principem † donare, & alienare poſſe Ciuitatem aliquam vel oppidum, vel caſtrum, dummodo non ſit magni detrimenti Principatus, & ditionis ſuæ. Huius ſane opinionis duos, & triginta doctores congeſſi in conſil. 962. num. 11. li. 10. & alios recẽſent Fernandus Vaſquius in lib. 1. controuerſiarum illuſtrium capit. 4. num. 1. & ſi multi ab eo relati hoc non ſcribunt. Quare referam illos tantum qui in his terminis traditionem hanc probant. Et quidem quantum ſtudio, & diligentia obſeruare potui hac in ſententia fuerunt quatuor, & quinquaginta doctores hoc eſt.

1 Oldrad. in conſil. 95. Ex forma iſtius ſtatuti in fine, & in conſil. 252. Ad quæſtionem. num. 8. & in fine.

2 Specul. in tit. de iuriſdict. omnium iudic. nu. 15. qui pro conſtanti hoc præſupponit.

3 Io. Andr. in addit. ad Specul. in loco præallegato. num. 16. in verbo Paſtoralis, qui loquitur de donatione vrbis Romæ, & aliarum Ciuitatum facta a Conſtantino Imperatore Papæ Syluestro, & ſucceſſoribus, & de qua dicemus infra. Idem Io. And. in cap. grandi, de ſupplen. neglig. prælato.

4 Bart. in l. prohibere. §. plane. n. 5. ff. quod vi aut clam, & idem ipſe habet pro conſtanti in conſ. 196. Ciuitati Camerinenſi lib. 1.

5 Baldus in l. 1. §. 1. ff. de officio præfecti vrbi. in l. 2. num. 7. C. de commun. rerum alien. in l. cum multa, num. 2. C. de bonis quæ liberis. in cap. bonæ. il 2. num. 23. de poſtulat. prælat. in præludiis feudorum num. 32.

6 Angel. in l. 1. §. hoc interdictum il 2. ff. ne quid in loco publ.

7 Alberic. in §. diſcipuli. num. 18. verſic. 7. quare, in proœmio digeſto. Qui dixit, Regem Aragonum donare potuiſſe vnam ex Ciuitatibus Regni, & quod ſi donare Rex non poſſet, miſerrima eſſet eius conditio.

8 Abb. in conſ. 3. col. ante pen. q. 26. lib. 2.

9 Caſtren. in conſil. 70. quia fruſtra diſputatur, num. 7. lib. 1.

10 Imol. in rub. ff. de verb. oblig. nu. 33. & in clem. vnica. col. vlt. de iureiur.

11 Iſernia in cap. 1. num. 10. De his qui feudũ dare poſs. & in cap. Imperialem. §. ita tamen, n. 44. verſ. & ex his oritur quæſtio. de prohib. feudi aliena. per Federic.

12 Martin. Laudenſ. eodem in loco.

13 Io. Rayn. ibid. col. 3.

14 Aluar. in c. 1. n. 19. qui feud. dare poſs.

15 Io. de Anna. in conſ. 81. n. 2.

16 Præpoſ. in prælud. feud. n. 12. & in c. 1. n. 24. qui feudum dare poſs.

17 Alex. in l. filio quem pater, in princip. col. vlt. ff. de liber. & poſthum. & in conſil. 1. num. 18. 28. & 30. lib. 5.

18 Afflic. in præl. feud. n. 63. & in proœm. ad conſtit. Neap. q. 24.

19 Lucas de Penna in l. quicumque. colum. 5. verſic. quid ergo dicemus. C. de omni agro, deſer. lib. 1.

20 Iaſon in prælud. feud. n. 77. & 78. in conſil. 56. col. 1. verſ. ſed iſtis non obſtantibus. lib. 1. qui reſpondit de oppido Sauiliani donato a Duce Sabaudię, in conſ. 227. col. 5. verſ. Quinto facit, lib. 2. qui conſuluit eodem in caſu cum Soc. Sen. in conſ. 4. lib. 2. de caſtro Sumani Ripæ conceſſo a Duce Sabaudiæ. idẽ Iaſ. in conſ. 10. col. 3. li. 3.

21 Fel. in c. ad audientiam. n. 5. de præſcr. & in c. 1. col. 3. n. 12. de prob.

22 Socin. Sen. in conſil. 4. num. 19. & in conſil. 7. num. 5. lib. 3.

23 Rochus Curt. in Tract. de conſuetud. ſectione 7. num. 2. ſecundum nouam impreſs. Venetam.

24 Antonius Corſet. in Tract. de poteſtate Regia. quæſt. 4.

25 Ruin. in conſil. 31. num. 11. verſicul. nec obſtat quod, lib. 1. qui reſpondit, Regem Catholicum potuiſſe nomine dotis Reginæ Ioannæ ſororis ipſi aſſignare, & tradere Ciuitates, & Caſtra, quod quidem reſponſum eſt repetitum in conſil. vlt. lib. 1. Idẽ Rui. in conſ. 25. n. 16. lib. 2. qui reſpondit ſuper legato facto a dic. Rege Catholico eidem Reginæ confirmatorio aſſignationis dotis.

26 Dec. in conſil. 191. n. 1. & 171. n. 5. & in conſil. 468. num. 7.

27 Gozad. in conſ. 62. num. 13.

28 Ign. in l. donationes quas diuus, n. 9. n. 11. & nu. 20. & n. 44. C. de don. inter vir. & vxor.

29 Claud. Seyſellius in tit. qui feud. dare poſſunt pag. 120.

pag.120.& 122.
30 Petrus Belluga in ſpeculo Principum rub. 9. num.8.
31 Bertrand.in conſ.92.& in conſ.96.lib. 2. & in conſ.151.& 152.1.p.lib.1.
32 Brun.in conſ.51.n.1.
33 Neuiz.inter conſ. Bruni in conſ.12.n. 66.
34 Pariſ.in conſ.27.n.5.lib.5.
35 Soc.iun.in conſ.60.n.53.li.3. Ber.in conſil. 74. num.16.lib.1.
36 Capic.in dec.121.n.5.
37 Reſtaur.in Trac.de Imper.q.104.
38 Gram.in conſ.32.n.7.in ciuilibus.
39 Ripa in lib.1.reſponſorum cap. 1. num. 51. ſecund.impreſſion. antiq. & ſecundum nouam eſt in reſp. 55.
40 Alba in conſ.64.n.37.lib.1.
41 Crau.in conſ.54.num.2.lib.1. & in conſil. 999. num.2.lib.6.
42 Rol.in conſ.2.n.95.96.97.& 98.lib.1.
43 Guid.Pancir. in conſ.64.n.36.& 39.
44 Did.Couar.in c.quamuis,in 2.parte.§.2.nu.4. de pactis in 6.
45 Oſaſcus in conſil. 3. num. 10. & in conſil. 27. num.11.
46 Petr. Ant.Petra in Tract.de Principe,in 2.dubitatione principali pag.183.n.196.197.& 198.& pag. 187.n.263.& 266.
47 Seraph.in Tract.de priuilegijs iuramenti,priuilegio 75.n.45.verſ.quod tamen.
48 Alph.de Azeuedo in comment. ad leges Hiſpaniæ, in lib. 5.nouæ recopilationis tit.10.lib.1.n.910. tom.3.pag.268.
49 Ludouic.Mol.in lib. 1. de Hiſpano. primogen. cap.3.num.18.
50 Anton. Gabriel in li.3.concluſ.tit.de iure quęſito non tollendo.concl.5.n. 47.
51 Marçabr.in conſ.55.n. 71.
52 Petr.Gregor.in Tract.de ſucceſſione feudi,parte 1.quæſt.5.
53 Cumia in extrau.c.ſi aliquem.in præl.n. 56.
54 Schrader.in Tract.feudor.in quarta par.cap.1. num. 22.

His conſtat hanc eſſe receptiſſimam doctorũ ſententiam,etſi diſſentiunt gloſ.in §. 1. in verbo conferens in authen.quomo. oporteat epiſ. & ibidem Iacobus Beluiſius, Bald.in proœmio codicis in verbo Auguſtus,Io.a Platea in l.prędia col.vlt.C.de locat. præd.ciuil.lib.11. qui tamen loquitur de Imperatore,& eius multa argumenta quo ad regem non concludunt.

Vaſquius in lib.1.controuerſiarum illuſtrium ca. 4.num.2.

Huius opinionis argumenta multa quidem ſunt, ſed ſatis leuia, quibus mea pro virili ſatisfaciam, vt veritas ipſa clarior eluceſcat.

Primo vrgere videtur,quod quando aliquid fieri
19 prohibetur,prohibitum † quoq. cenſetur illud,quo ad id peruenitur.l. obſeruare. ff. de officio Proconſ. & legat.l.2.§.ſed vtrum.ff.de iudiciis,l.oratio.ff.de ſponſal. & aliis multis comprobaui in commentar. de præſumpt.lib.6.præſumpt.93.colu.1. & 2.Atqui Rex,& Princeps prohibetur donare, & alienare totum regnum,& principatum.§. hæc ergo, in auth. de non aliena.vel permut.reb.eccleſ.cap.intellecto, de iure iuran. & admittunt paſſim doctores ſupra commemorati. Ergo Rex, & Princeps prohibetur etiam alienare Ciuitatem,oppidum,vel caſtrum ipſius regni,& principatus, quia ita paulatim ad totũ principatus alienationem poſſet peruenire. Hoc argumenti genere vſi ſunt Accurſius in §. 1. in verbo conferens.in auth.quomo.opor.Epiſc.Ioãnes a Platea in l.prædia.num.8.verſic.quinto paulatim.C. de locatio.prædio.ciuil.lib.11.Igneus in l.donationes, quas diuus,num.27.C.de donat.inter virum, & vx. Neuiz.inter conſil. Bruni in conſil. 12. num. 66. & vſu quidem compertum eſt,alienationibus his paulatim factis regna,& principatus peſſum iuiſſe,quẽadmodum de Auſtraſia ſcriptum reliquit Robertus Gagninus in lib.5.rerum Gallicarum cap. 6. in fine his verbis.Succedentes inde Imperatores, inferiorẽ Lotharingiam partim Colonienſi, partim Leodienſi eccleſiæ donauerunt. Nonnulla vero ad Leodios Pontifices emptione peruenere. Ad hunc modum mutilata Auſtraſia,cum nomen,tum regni dignitatem amiſit.Hæc Robertus.

Reſpondetur,fallaciam eſſe in concluſione argumenti,ſeu in eius ratione.Etſi enim admittimus, q̃d paulatim alienationibus ad totam regni, & principatus alienationem poſſet perueniri, non tamen inde ſequitur,prohibitã eſſe vnius Ciuitatis, vel oppi-
20 di alienationem,quando † modicum adfertur detrimentum ipſi regno,& principatui, ſed obſeruãdum eſt,quo tempore Rex,& princeps alienat,nam ſi vel nullæ,vel aliquæ tenues factæ eſſent alienationes,nil impediret,quin vna, & altera fieret, ſin autem iam multæ factæ fuiſſent,ita vt regnum, & principatus eſſet multum imminutus,non poterit Rex, & Princeps aliam facere. Et ſi argumentum ſic conſideratum concederemus,ſequeretur illud abſurdum, & inconueniens, quod de re, nec quidem minima ipſius regni,& principatus poſſet Rex, & princeps diſponere. Et ad rem optime confert, quod ſcribit Imola in cap. 2. num. 8. de donatio. quod quando
21 † diuerſis temporibus donatæ fuerunt res eccleſiæ, quibus ſimul iunctis eccleſia fuit grauiter læſa,donationes omnes non reuocantur,ſed poſtremę,& Imolam ſecuti ſunt in ſpecie alienationum de terris, & locis factarum a principe, Afflictus in cap. Imperialem.§.præterea Ducatus.in 3.notab.num.18. in fine de prohibita feudi alien.per Feder. & Schrader. in Tract.feudor. in 4.par.cap.1.num. 23. Cum itaque præſupponamus nos non modo ſimili alienatione huic Heroi a Rege Henrico 4. factæ non perueniri ad totius regni,& principatus alienationem,ſed etiã modice lędi,dicendum eſt donationem hanc valere, cum eo tempore quo facta fuit,aliis donationib.nec quidem modice grauatum eſſet regnum a Rege ipſo Henrico poſſeſſum.

Secundo ſuffragari huic opinioni videtur, quod
22 Reges,† & principes dum coronantur, & regni, ac principatus adminiſtrationem ſuſcipiunt, iureiurando promittunt, iura regni,& principatus, eiuſq. honorem tueri,& defendere,cap.intellecto, de iureiuran.& ibidem notat Bald. & ſecuti ſunt Ioannes a Platea in dic.l.prædia,num.8.C.de locat.prædio.ciuil.lib.11.& Neuizan.inter conſil. Bruni in dic.conſ. 12. num. 65. Atqui alienando regni & principatus Ciuitatem,vel oppidum,non videtur tueri,& defendere,ſed perdere,& dilapidare,contraueniendo ipſi iuramento.l.iubemus.§.ſane.verſic.ęconomus.C.de ſacroſ.eccl.& §.1.verſ.ad hoc,iũcta gl.in verbo, participans. in authen. de non aliena. vel permuta. rebus eccleſ. Ergo Rex & princeps alienare non poteſt vnam ex Ciuitatibus, vel aliquod oppidum regni, & principatus. Ita arguit Igneus in dicta l. donationes, quas diuus. num. 26. C. de donat. inter virum,& vxor.

Reſpondetur,iuramentum illud, de quo in dicto ca. intellecto,de iure iuran. intelligi de alienatione,

quæ

Digitized by Google

quæ allatura eſt magnum detrimentũ regno, & principatui, ſicuti diximus ſupra in quarto argumento receptæ ſententiæ.

23 Tertio ad rem videtur facere, quod Reges, † & Principes non dicuntur domini Ciuitatum, oppidorum, & caſtrorum regni, & principatus, ſed adminiſtratores, & ob id alienare non poſſunt res commiſſas ſuę adminiſtrationi, l. prohibere. §. plane. ff. quod vi aut clam. vbi Bart. num. 4. & Iſernia in cap. 1. in vltima additione num. 14 de capit. Corradi. Ergo Reges, & Principes alienare non poſſunt Ciuitatẽ, oppidum, vel caſtrum ſui regni, & principatus. Ita voluerunt argumentari Bald. in proœmio Digeſtorum in verbo Auguſtus. num. 17. Cardinalis Zabarel. in conſil. 137. num. 5. & Petrus Anton. Petra in Tract. de Principe, in 2. dubitatione principali. num. 199. pag. 183.

Reſpondetur, negando maiorem illam argumenti propoſitionem in ſpecie noſtri caſus, cum Reges

24 † (vt demonſtrauimus ſupra) Hiſpaniarum non ſint adminiſtratores, ſed domini. Nec video a quo reuocetur hoc in dubium, & hac ratione ceſſat, & illa leuis argumentatio Neuizæ inter conſil. Bruni in conſ. 12. num. 64. dum dixit, quod ſicuti Rex non poteſt ſuo teſtamento relinquere Ciuitatem, vel oppidũ alicui, ita multo minus poteſt donare, cũ fauorabilior ſit vltima diſpoſitio, quam alienatio inter viuos, ceſſat ſane conſideratio hæc, cum vtrumq. poſſit Rex, ex quo dominus eſt.

25 Quarto huc pertinere videtur, quod regnum † nil aliud eſt quam merum imperium, ſicuti in nonnullis Hiſpaniarum legibus habetur, nempe in l. 18. tit. 4. par. 3. & in l. 2. tit. 25. par. 4. & ibidem Gregor. Lupus, merum autem Imperium eſt habere gladii poteſtatem. l. Imperium. ff. de iuriſdict. om. iud. & dicitur merum, quia eſt ſine aliqua mixtura. Atqui merum Imperium, ſeu gladii poteſtas transferri in alium nõ poteſt. l. 1. in prin. ff. de officio eius, & ibi ſcribentes omnes. Ergo Reges, & Principes in alium transferre non poſſunt Ciuitatem, oppidum, vel caſtrum, quæ cenſentur regni, & principatus partes. Ita exiſtimo argumentari voluiſſe Vaſquium in dict. cap. 4. num. 9. in fine verſ. ſed iſthæc omnia &c. qui niſi ita intelligatur, non video, quomodo ſua illa conſideratio concludat.

Reſpondetur, negando primum maiorem illã argumenti propoſitionem. Non enim verum eſt, re-

26 gnum, † & principatum nil aliud eſſe, quam merum Imperium, cum ſint duo diſtincta, vnum tamen alteri deſeruiens. Nam dicere ſolemus, Imperium cohærere territorio, l. pupillus. §. territorium. ff. de verb. ſignif. vbi late Rebuffus, & ſcribunt Bart. in l. 1. nu. 3. C. metrop. Beryto. lib. 11. Angel. in l. vlt. C. de pręſcr. longi tempo. & Marcus Salon de Pace in conſi. 25. n. 32. & ideo Princeps donando Ciuitatem vel caſtrũ dicitur concedere, & donare iuriſdictionem, & Imperium. l. 1. §. cum vrbem. ff. de off. præfecti vrbi. Rebuff. in l. 2. ff. de verb. ſig.

Reſpondetur ſecundo, declarando minorem illã argumenti propoſitionem. Diſtinguimus itaq. duos caſus, primus quorum eſt, quando agitur, & dubita-

27 tur, an merum † Imperium, atq. ita gladii poteſtas a principe transferri poſſit in alium, vel donatione, vel venditione, vel alio titulo, & poſſe transferri affirmant Bartolus, & Angelus ſupra allegati, idem Bart. in l. Imperium. num. 7. ff. de iuriſd. om. iud. & in l. 1. num. 3. ff. de damno infecto, & Decius in dict. l.

28 Imperium. num. 34. Et hoc quidem merum † Imperium prædictis Ciuitatibus, oppidis, caſtris, & Magiſtratibus conceſſum eorum proprium eſt, non autẽ ſolus vſus, & exercitium, ſicuti cum Azone in ſumma. C. de iuriſdict. omn. iud. communem eſſe ſententiam teſtantur Alciat. in d. l. Imperium, num. 89. & ibidem Coraſ. num. 11. & Bolognet. n. 35. & Bello. in lib. 1. ſupputa. iuris c. 1. Hoc itaq. caſu qui noſtro cõuenit merum Imperium transferri poteſt a Principe ſ. immediate in alium.

29 Secundus eſt caſus, quando agitur de mero † Imperio a principe alicui conceſſo, an, & is alteri concedere, & dare poſſit. Et non poſſe dicendum eſt. *Ita* loquuntur dicta l. 1. in prin. ff. de officio eius, & doctores ſupra in argumento allegati. Quemadmodũ ergo princeps dare, concedere, & transferre poteſt merum Imperium, ſicq. gladii poteſtatem reſpectu Ciuitatis, oppidi, vel Caſtri, ſic & ipſam Ciuitatem, oppidum, vel Caſtrum donare poteſt, ſi ab vno ad aliud argumentari licet ſecundum Vaſquium.

Quinto obiicitur regia lex Hiſpaniæ, quę habetur in l. 4 tit. 15. p. 2. qua prohibetur alienatio bonorum immobilium regni.

30 Reſpondetur, prædictam legẽ † loqui in caſu ſpeciali, nempe in Rege ætate minore, & eius tutorib. & adminiſtratoribus, qui etiam ſecundum ius commune donare aliquid non poſſunt. l. vlt. §. cum autẽ. C. ſi maior factus aliena. & c. & ſcripſi in conſil. 29. nu. 14. lib. 1. & in commentar. de recuper. poſſeſs. remedio 15. num. 162. & accedit Simoncel. in tract. de decreto lib. 1. tit. 2. inſpect. 2. num. 1. qui alios quamplures commemorat. Quod de Rege minore loquatur dic. lex. 4. clare habetur ex eius verbis in initio ipſius legis, & prope finem, ibi, Mas ſi el Rey fueſſe tã niño, & c. latine ita, ſed ſi Rex eſſet tã minor. Et hoc comprobatur ex lege ſubſequẽti, quæ eſt quinta, quę prohibet Regi diuidere, & alienare regnum, vel partem, nullo iure retento, nullaq. reſeruata ſibi ſuperioritate, ſecus ea reſeruata, vt in ſpecie declarando dictam l. 4. ſcriptum reliquit Gregorius Lopez in commentar. ad l. 5. eiuſdem tit. 15. par. 2. in gloſ. quæ nunca en ſu vida, adducens Bald. in proœmio feudo. n.

31 32. & alios retuli ſupra in vltimo argumento. Cum enim Princeps † reſeruat ſibi ſuperioritatem, ſicque ſupremum dominium, alienatio dicitur modici præiudicii, & detrimenti. Eſt enim alienatio ſic facta, conceſſio cuiuſdam facultatis ſuper ipſa Ciuitate, oppido, & caſtro alienato, vt habetur in l. 51. tit. 18. part. 3.

32 Sexto, † & vltimo obiicitur altera lex Regia Hiſpaniæ nempe l. 3 tit. 9. lib. 5. ordin. antiq. quæ vulgo dicitur la ley de Valladolid, & hodie eſt l. 3. tit. 10. lib. 5. nouæ recopilationis, quam quidem legem multis verbis ſcriptam refert ad litteram Ioannes Matienzus in commentar. ad leges Hiſpaniæ nouæ recopilationis lib. 5. tit. 10. de donationibus lib. 3. eã quoq. ſummatim refert Alphonſus de Azeuedo in ſimilibus comment. ad prædictas leges lib. 5. tit. 10. tomo 1. pag. 278. Hac lege, (vt ſummatim dicã quod in ea habetur) ſancitum eſt, Hiſpaniarum Reges nõ poſſe alienare Ciuitatem aliquam, arcem, vel oppidum regni, nec iuriſdictionem aliquam, ſed ſemper permanere illa debere annexa Coronæ Regiæ, eſſeque omnia imperſcriptibilia. Excipitur tamen caſus, quando ſ. ob vrgentem neceſſitatem, ob inſignia, & magna ſeruitia, aut alia de cauſa Rex teneretur mercedem facere, ſeu donare benemerito, id facere poſſit, viſa tamen, & cognita neceſſitate, ac vna cum conſilio, & de conſilio ſui conſilii, aut maioris partis, ac etiam vna cum conſilio ſex procuratorum ſex Ciuitatum ab ipſo Rege eligendarum. Et adiecta eſt clauſula decreti annullatiua alienationum, & donationum, quæ ſine prædicta forma fieri contigerit.

tigerit. Hanc legem confirmarunt Rex Ferdinādus,
& Regina Iſabella anno 1442. ſicuti refert præcita-
tus Matienzus in dic.lib.5.tit.10.de donationibus.l.
3.vbi in gl.7.num.7.teſtatur, Carolum V. Imperato-
rem, Regemq. Hiſpaniarum anno 1525. & 1527. ac
etiam Regem Philippum II. anno 1566. cōfirmaſ-
ſe hanc Valliſoletanæ legem.

Reſpondetur primo, prædictam l.3. nunquā fuiſ-
33 ſe vſu receptam, & ob id nullam ligandi † vim ha-
buiſſe, ſicuti ſcribunt gloſ.in cap.erit autem lex, di-
ſtinct.4.& in rub.de tregua & pace.vbi Abbas, & Fe
lin. num. 6. Et idem ego ipſe ſcripſi in commentar.
de præſumpt.lib.2.præſumpt. . num. 2. Non fuiſſe
vſu receptam legem hanc, non ſolum a Regibus ſuc
ceſſoribus ipſius Regis Ioannis conditoris, ſed nec
etiam ab ipſomet Rege Ioanne, ſatis manifeſte con-
ſtat, cum Rex ipſe Ioannes Caſtra, oppida, & vrbes
ipſius regni donauerit, & alienauerit, quemadmodū
fecerunt, & alii ſucceſſores. Et iure quidem vſu rece
34 pta non fuit hæc lex, cum Hiſpaniæ Rex, † qui, (vt di
ximus ſupra,) eſt dominus Ciuitatum, oppidorū, &
caſtrorum ipſius regni, non teneatur requirere conſi
lium procerum, & conſiliariorum, quando vult vel
donare, vel aliter alienare vnam ex ipſis Ciuitatib.
oppidis, vel caſtris, ſicuti in ſpecie ſcribit Alphōſus
de Azeuedo in commentar. ad leges Hiſpaniæ, to-
mo 1. nouæ recopilationis lib.2.tit.1.l. finali, & to-
mo 3.li.5.tit.10.num.36. Et accedit, quod cum Rex
non electione, vt Imperator, conſequatur Imperiū,
ſed ſucceſſione habeat regnum, maior, & amplior
eſt eius poteſtas de rebus regni diſponendi, quam il
35 la Imperat. Et propterea licet Imperator † dum vult
donare Ciuitatē, oppidū, vel caſtrum Imperij, requi
rere teneatur conſilium procerum, non tamen Rex.
Ita declarant Iſern. in cap.1.n.11.de his qui feudum
dare poſs.& alii relati a Neuiz.inter conſil.Bruni in
conſ.12.num.156.

Nec repugnant confirmationes huius legis factæ
a Carolo V. & Rege Philippo 2. quia vno verbo re-
ſpondetur, illas nocere non poſſe huic donationi iā
36 factæ a Rege Hērico 4.cum lex † reſpiciat futura, nō
autem præterita.cap.2.vbi Doctores omnes de con-
ſtitutio. Reſpondetur ſecūdo, admiſſo citra veri præ
iudicium, prædictam legem fuiſſe aliquando obſer-
uatam ab ipſo Rege Ioanne, & aliquibus eius ſuc-
ceſſoribus, attamen non ita ligati fuerunt reliqui ſuc
ceſſores, vt Rex Henricus 4.de quo agimus, quin ei
licuerit ab ea recedere, & pro ſui libito donare Ciui
37 tatem, oppidum, vel caſtrum. Nō enim Rex, † & prin
ceps ſua lege ligare poteſt ſucceſſores, ſicuti manife-
ſte, & in ſpecie ſcribunt Bald. in prælud. feudorum,
num.32.Caſtren.in l.digna vox.C.de legibus, Alua.
in cap. 1. num. 24. de his, qui feudum dare poſſ.
& Aegidius Boſſ. in Tract. cauſarum criminal. in
tit.de principe.num.83.verſic. Secundo caſu. Et in
indiuiduo huius legis Regis Ioannis ita ſcriptum re
liquerunt Alphonſus de Azeuedo in commentar.ad
leges Hiſpaniæ, tom.3. nouæ recopilationis libro 3.
tit. 10. num. 15. 16. & 22. & apertius Ioannes Ma-
tienzus in commentar.ad eandem l.3.gloſſ.7. num.
7.& Marcus Salon de Pace Burgenſis, in comment.
ad leges Tauri, in proœmio, num. 448. iuncto num.
463. Illo enim ſub num.448. refert prædictam Ioan-
nis legem, qua cauetur, Hiſpaniarum Reges donare
non poſſe oppida etiam ex vrgenti neceſſitate, niſi
ex omnium Senatorum Regii conſilii, ſeu maioris eo
rum partis, & procuratorum Ciuitatum conſilio, &
voto. Deinde num.463. ſubiunxit ipſe Marcus Salō,
legem hanc non ligaſſe ſucceſſores ipſius Regis Io-
annis. Ea eſt ratio, quia par in parem nullam habet
vel poteſtatem, vel imperium. l. nam & Magiſtra-
tus.ff.de recept.arb.& l.ille a quo.§.tempeſtiuum.ff.
ad trebellian. Imo ipſe Marcus Salon, paulo ſupra,
num.462. dixerat, nec quidem ex lege ita ligatum
fuiſſe ipſum Regem Ioannem, quin ab ea potue-
rit recedere, cum princeps non ita ligetur ſua le-
ge, quin poſſit contrarium ſtatuere, etiam ſi lex ipſa
firmata eſſet clauſula derogatoria, vt ſcribunt Ca-
ſtren.in l.humanum.C.de legibus, & Iaſon in conſ.
227.col.14.verſic. Non obſtat dum ſecundo, li.2.qui
alios recenſet.

Nec repugnat, quod obijcitur Regem Henricum
4.de cuius donatione preſens eſt diſputatio, expreſ-
ſe iuraſſe ſe obſeruaturum prædictam legem Regis
Ioannis, & ob id donationem ab eo factam, non ob-
ſeruata illius legis forma, eſſe nullam, vt ſcribunt
Franciſc. Aret.in l.ſi ita quis.§.ea lege.ff. de verbor.
oblig.& Gomes in §.item ſi quis poſtulante, num. 3.
inſtit.de actio.

Nam reſpondetur, quod etſi Rex ipſe Henricus,
qui ſpreto ſuo iuramento, donauit, incidit in periu-
rium, non tamen hinc fit, quin donatio ab eo facta
fuerit valida, ſicuti ſcribūt Inno. Hoſtien. Abb. in c.
dilectus, de præbend. dum dicunt, quod ſi quis iura-
38 uit, † non alienaturum rem aliquam, ſi tamen nō ha
bita ratione iuramenti, alienauit, valet alienatio, &
translatum dicitur ius, & dominium. Eandem ſen-
tentiam in ſpecie probauit Alberic.in Tract. ſtatuto
rum in 1.par.qu.144. qui ſcriptum reliquit in curia
Romana aliquando iudicatum, donationem factam
a Rege Aragoniæ fuiſſe validam, non obſtante iura-
mento, quo in confirmatione ſtatutorum ipſius re-
gni promiſerat, non alienaturum immobilia, ex-
ceptis inclitis infantibus. His accedunt idem Albe-
ricus in l.ea lege, num. 9. C. de condict. ob cauſam,
Abb.in conſ.7.q.19.in fin.lib.2.Roma.in conſ. 379.
n.12.verſ.per hæc etiam, Caſtren. & Alex. in l. pen.
ff.de pactis, idem Caſtr.in conſil.339. Dico, lib.1.qui
39 egregie, & fortius reſpōdit, qđ & ſi quis promittat †
cum iuramento, & adhibita clauſula derogatoria
non alienare, alienatio tamen ſecuta valet, etiam ſi
nullam clauſulæ derogatoriæ mētionem fecerit. Ita
quoq. idem Caſtr.in conſil.362.venerabilis, num.4.
lib.1. Alex.in conſ.18.num.5.lib.2.& in conſ.16.nu.
4.lib.3.Corn.in conſ.272.nu.6.lib.3. & in conſ. 291.
colu. 4. lib.4. Iaſon in l.duobus.§.item Pomponius.
num.11.ff.de iureiurand.& in l.ſi ita quis.§. ea lege,
num.24.ff.de verbor.oblig. Dec.in cap. cum veniſ-
ſent, num.7.de conſtit. & in conſil. 368. col. vlt. Pa-
riſius in conſil.60.num.119.lib. 3. Rubeus in conſil.
146.num.6.Crauetta in conſil.191.num.6. Didac.in
cap.quamuis.in 2.parte.§.2. num. 4. de pactis in 6.
& alios quamplures eiuſdem opinionis doctores re-
fert Anton. Gabriel.in libr. 2. concluſionum tit. de
iureiuran.concluſ.1.num.15. Et in ſpecie magis Bla
ſius Auriolus in addition. ad Guilielmum de Monte
Lauduno, in cap.grandi, de ſupplenda neglig. præ-
lato.poſt Bertrandum, quem refert, ſcribit, Regem
40 † poſſe alienare caſtra regni non obſtante iuramen-
to, & idem ſenſerunt Hoſtien.in eodem cap. intelle-
cto.& ibidem Abbas num. 7. & Seraphin. in Tract.
de priuileg.iuramenti, priuileg. 75.num.45. Nec re-
pugnat quod in ſpecie huius legis Valliſoleti ſcribit
Ioannes Matienzus in commenta.ad leges Hiſpaniæ
nouæ recopilationis lib.5.tit.10.de donationib. l. 3.
gl.8.num.1.cum dixit in caſu huius legis non tranſ-
ferri dominium. Nam reſpondetur, Matienzum lo-
qui, quando Rex donaret Ciuitatem, vel oppidum,
quod afferret maximum detrimētum regno. Quam
donationem facere non poteſt Rex, ſic iure com-
muni

Digitized by Google

muni prohibente, vt ipſe loquitur, ſecus vero eſt, quã do non prohibetur, vt noſtro in caſu. Ita in ſpecie declarat Matienzus in eadem l.3. in gloſ. 13. num. 2. verſic. ſecus.

41 Reſpondetur tertio, † Regem Ferdinandum, & Reginam Iſabellam anno 1488. lege a ſe lata confir maſſe donationes Ciuitatum, oppidorum, ac iuriſdi ctionum factas a Rege Henrico 2. qui tamen fuit Rex poſt prædictum Regem Ioannem. Imo Rex Phi lippus II. anno 1566. ſimilem confirmationem fecit, ſicuti refert præcitatus Ioannes Matienzus in prædi ctis commentariis ad leges Hiſpaniæ nouæ recopila tionis lib. 5. tit. 7. de maioratu, lege 11. Qui quidem Reges modificarunt prædictas donationes, vt ſcili- cet intelligantur factæ per modum maioratus, ita quod decedente donatario, eiuſque primogenito, eiuſque deſcendentibus maſculis, & fœminis (ſic in- terpretatur Matienzus in dic. l. 11. in gloſſ. 8. & ſuo loco dicemus) res donata reuertatur ad Cameram Regiam. Qua de modificatione diſſeremus infra in vltima concluſione. His itaque conſtat, prædictam legem Regis Ioannis non fuiſſe ab eius ſucceſſoribus obſeruatam.

Non etiam repugnat, quod obiicitur, legem illam Vallisoleti habere clauſulam derogatoriam ad futu ras leges contrarias. Nam reſpondetur, clauſulam il lam derogatoriam non ligaſſe, nec impedimento fuiſſe, quin Rex ipſe Henricus 4. donare potuerit hanc Ciuitatem, oppidum, vel caſtrum, cum lex an-

42 teceſſoris, † licet clauſula derogatoria roborata nõ tollat poteſtatem ſucceſſori diſponendi, & alienan- di, vt ſcribunt Io. Monachus in cap. 1. num. 3. de con ſtit. in 6. Bald. in prælud. feudorum, num. 32. Iaſon in conſil. 127. col. vlt. verſic. item ſucceſſor. lib. 2. Fe- lin. in cap. nonnulli, num. 5. verſic. amplia ſexto. de re ſcript. Philippus Probus in addition. ad Ioa. Mona- chum in dic. cap. 1. num. 11. de conſtit. in 6. & in ſpe cie huius legis Regię Vallisoleti ſic tradit Marcus Sa lon de pace in præcitatis commentar. ad leges Tau ri in proœmio, num. 463. verſic. quid plura, iuncto num. 448.

Non demum repugnat, quod etſi concedimus, clauſulam derogatoriam ſcriptam in prædicta lege Vallisoleti, non ligaſſe, & impediuiſſe facultatem Re gi Henrico donandi, & alienandi Ciuitatem, attamẽ neceſſaria erat ſpecialis derogatio prædictæ legis

43 Vallisoleti, cum lex † prima habens clauſulam dero gatoriam ad futura non cenſeatur ſublata, niſi in ip- ſa ſecunda lege contraria adſit ſpecialis derogatio primæ. Nam reſpondetur, Regem Henricum in do- natione hac adſcribi feciſſe verba hæc. No embar- gante qualeſquier leyes, ſtatutos, ordenamientos de ſtos mis Reynos, que diſponen que las tales mis ren tas no puedan ſer enagenadas. Quæ quidem verba latine ſic redduntur, Non obſtantibus quibuſuis le- gibus, ſtatutis, ordinibus horum regnorum meorũ, quæ diſponunt, quod hi reditus mei alienari non poſſint &c. Et Paulo poſt legũtur alia efficaciora hęc verba. Ni las leyes, que dizen, que general renuncia cion no valga, ni otras qualeſquier leyes, ni ordenã- zas, prematicas, ſtatutos, ordinamiẽtos qualeſquier y fuerças y firmeças y vinculos, y no obſtancias, y clauſulas derogatorias, que contengan que a lo en eſta mi carta contenido pueda embargar y contra- dezir, las quales y cadauna dellas y otras qualeſ- quier coſas, anſi de hecho como de derecho de qualquier fuerça y vigor que ſeã o que pudiſſen em- bargar, y contradezir lo en eſta mi carta contenido, o qualquier coſa o parte dello, hauendolo a qui por expreſſado y expeçificado bien anſi como ſi de pala bra a palabra a qui fueſſe pueſto &c. latine ita ſe ha- bent verba hæc. Nec legibus decernentibus genera- lem renũtiationem inualidam eſſe, nec aliis quibuſ- cunque legibus, ordinibus, pragmaticis, ſtatutis, cõ ſtitutionibus, & clauſulis derogatoriis aliquid con tinentibus quod poſſit impedire, vel refragari con- tentis in hac ſchedula, quas omnes, & ſingulas, & quæcunque alia tam facti quam iuris cuiuſcunq. ro boris, & virtutis ſint, vel quæ poſſint officere, & re- pugnare contentis in hac mea ſchedula, vel alicni eius parti, quæ omnia pro expſſis, & ſpecificatis hic haberi volo, non ſecus, ac ſi ad verbum hic eſſent po ſita &c. Hęc ſane clauſula tam ampla dubio procul ſufficit, vt dicatur abunde derogatum prædictæ le-

44 gi Vallisoleti, nam & ſi admittimus clauſulam † hanc eſſe ſolis verbis generalibus conceptam, atta- men ſatis operatur derogationem, ſicuti in terminis his ſcribit Bald. in l. humanum. num. 4. de legib. poſt Cynum, quem refert, dum diſtinguit inter principẽ, & priuatum conficientem aliquem actum, cũ clau- ſula derogatoria, inquit Bald. quod & ſi in priuato

45 † requiritur ſpecifica derogatio, in principe tamen ſufficit generalis, & Bald. ſecuti ſunt Federic. de Se- nis in conſ. 47. Habita ſuper caſu prędicto. & Alex. in conſ. 11. n. 20. lib. 6. Et accedit idem Bald. in cap. 1. in fine principii, qui feudum dare poſs. quem ſecuti ſunt Ancha. in conſ. 311. Tres domini, n. 3. & Claud. Seyſel. in tit. Qui feudum dare poſſunt. pag. 140. par- uæ impreſſionis.

Præterea, & ſecundo dicimus, clauſulam hanc cõ tinere ſpecialem derogationem. Cum ita ſcripta ſit, nec legibus decernentibus generalem renuntiatio- nem inualidam eſſe, nec aliis quibuſcunq. legib. or- dinibus, pragmaticis, ſtatutis, conſtitutionib. & qui buſuis iuribus, roboribus, vinculis non obſtantib. &

46 clauſulis derogatoriis &c. Hæc ſane dr̄ derogatio † ſpecialis, quæ omnino ſufficit ad tollendum dictam legem Vallisoleti, vt egregie reſpondit Caſtren. in conſ. 3. Quoniã additione. col. 2. & in conſ. 278. Paſ- ſus iſte dubitabilis videtur, & in conſ. 284. in facto præſenti lib. 1. & in conſ. 125. lib. 2. quem ſecutus eſt Crauet. in conſ. 126. col. pen. verſi. ſed tamen contra- rium &c. lib. 1. qui omnino videndus eſt, cum ad rẽ optime loquatur. Rurſus, & tertio accedit, quod præ dictæ clauſulæ derogatoriæ legum, & ordinationum

47 contrariarum adiecta ſunt illa verba. Quæ omnia † pro expreſſis, & ſpecificatis hic haberi volo, non ſe- cus, ac ſi ad verbum hic eſſent poſita &c. Quæ qui- dem verba idem operantur, ac ſi totus ipſe tenor cõ trariarum legum, ſtatutorum, & ordinationum con trariarum eſſet inſertus, & eis in indiuiduo deroga tum, quemadmodum affirmant Bald. Angel. Butr. Gemin. Rota, Cur. ſen. Franc. Alex. Crot. Fel. Soc. ſen. & alii quamplurimi, quos longa ſerie recenſet Ant. Gabr. in lib. 6. concluſionum in tit. de clauſulis con- cluſ. 5. num. 1. Et illis accedunt Afflict. in deciſio. 220. num. 17. Crauet. in conſil. 126. num. 7. & alii per multi, quos congerit Tiraquell. in commentar. de le gibus connubial. in gloſs. 5. num. 194. qui num. 196. poſt Bald. Angel. & Fulgoſ. quos refert, ad rem no- ſtram diſtinguit, quod aut clauſula hæc, pro expreſ- ſis, habentes &c. apponitur in lege, vel reſcripto Principis, qui eſt lex animata in terris. Et hoc qui- dem caſu, clauſula hæc, pro expreſſis habentes, ope ratur idem, quod ſi ſpecifice, & in indiuiduo eſſet re lata ad verbum lex, & diſpoſitio cõtraria, & illi de- rogatum. Aut appoſita eſt clauſula hęc in actu facto

45 a priuato, † & tunc non operatur prædictum effectũ. Eiuſdem opinionis addo ego Ruin. in conſil. 31. num. 6. lib. 1. qui reſpondit, pro Sereniſ. Regina Ioã-

na vxore Sereniſſimi Regis Ferdinandi primi, cui
Catholicus cauſa dotis aſſignauerat Ciuitates, &
caſtra.
49 Secunda eſt concluſio, Regem † Henricum 4. mul
to magis donare potuiſſe dicto D. Don Petro oppi-
dum, vel Ciuitatem mille vaſallos habentem, ob
maxima ipſius Don Petri benemerita erga ipſum Re
gem. Concluſionem hanc a fortiori probarũt docto-
res illi permulti enumerati ſupra in præcedenti con-
cluſione, in vltimo argumento. Et in ſpecie huius
concluſionis ſic cenſuerunt Bartol. in procem. Di
geſtorum, num. 14. Igneus in l. donationes, quas di-
uus, num. 44. C. de donation. inter virum & vxor. Gó
mes. §. item ſeruiana, num. 22. ff. de actio. Claud. Sey
ſell. in tit. Qui feudum dare poſſunt. pag. 120. ſecun.
paruam impreſs. Reſtaurus in Tract. de Imperatore,
quæſt. 104. Did. in cap. quamuis. in 2. par. §. 2. num. 4.
verſicul. huc etiam, de pactis in 6. Alphonſus de Aze
uedo in commentar. ad leges Hiſpaniæ nouæ reco-
pilationis, lib. 5. titul. 10. l. 1. num. 11. tomi 3. pag.
268. Ludouic. Molina in lib. 1. de Hiſpan. primoge-
niis cap. 3. num. 18. Marcabrun. in conſi. 55. num. 80.
& egregie Schrader. in Tract. feudorum in 4. parte,
cap. 1. num. 24. qui fortius dixit, Principem poſſe do-
nare caſtrum maximi pretii Capitaneo, cuius ope-
ra, prudentia, & præſtanti fortitudine euitare po-
teſt maximum detrimentum ſuo imminens princi-
patui, & horum quidem ſententia multis his ſimili-
bus doctorum traditionibus comprobari poteſt.
50 Primo, quod propter benemerita † eorum ſcili-
cet remunerationem donari, & alienari poſſunt, bo-
na quæ alias a iure alienari prohibentur. Ita Bartol.
in procemio digeſtor. num. 14. Abb. in cap. per tuas,
num. 2. de donat. Iaſon in l. ex hoc iure in 8. effectu.
n. 60. ff. de iuſt. & iur. in l. ſi non fortẽ. §. libertus. in 6.
effectu. ff. de cond. indeb. in conſil. 237. col. 8. verſic.
octauo facit. lib. 2. & in conſil. 73. col. 3. verſic. mouet
in primis, lib. 3.
Dec. in conſ. 232. col. 2. verſ. accedit etiam.
Lup. in rub. de donat. inter vir. & vxo. §. 50. num.
1. 2. 3. & 4.
Claud. Seyſell. in dic. l. ex hoc iure, in quarto effe-
ctu. Et Tiraquel. in l. ſi vnqnam, in verbo donatione
largitus, num. 46. qui refert, & Bald. in cap. edoceri,
colu. 3. verſic. ſi inſtrumentum dicit donauit, de re-
ſcript. qui docuit, quod vbi adſunt merita, non præ-
ſumitur fraus, ex aliquo interdicto per gloſ. in l. qui
teſtamentum. ff. de probatio. Et ſcribit idem Tiraq.
præcitato in loco, num. 45. poſt Iaſon. & Bertachin.
bona fideicommiſſi alienari poſſe ob benemerita.
Ita quoque dicendum eſt noſtro in caſu, quod etiã
ſi concederemus, Regem Henricum donare, & alie-
nare non potuiſſe Ciuitatem, oppidum, vel caſtrum
regni, potuit tamen ob benemerita D. Don Petri de
Velaſco, atque ita in remunerationem acceptorum
beneficiorum.
Secundo accedit, quod etſi res Ciuitatis, & Rei-
publ. donari, & alienari nõ poſſunt a Decurionibus,
51 † & aliis rerum publicarum adminiſtratoribus, atta-
men permiſſum eſt ob remunerationem benemerito
rũ, ſic ſanè Bar. in l. ambitioſa, n. 2. verſ. quæro, verũ
liceat. ff. de decretis ab ordine facien. & ibidem Albe
ricus, num. 2. Alex. in conſ. 161. prope fin. lib. 2. in cõ
ſil. 43. num. 4. lib. 4. & in conſ. 30. in 3. dubio, num. 7.
lib. 5. qui his adductus reſpondit, Ciuitatem Princi-
pi ſubditam, & ſi immunem facere non poteſt, ali-
quem attamen ei permiſſum eſſe ob remuneratio-
nem. Idem affirmarunt alii multi, quos refert, & pro
bat Tiraq. in d. l. ſi vnquam. in verbo donatione lar-
gitus, n. 32. & accedunt alii a Pariſ. in conſ. 68. n. 4. &
5. lib. 1. allegati.
52 Tertio ſuffragatur, quod licet Prælatus † alienare
non poſſit res eccleſiæ, nihilominus poteſt, ob re-
munerationem benemeritorum in eccleſiam colla-
torum. Ita a ſenſu contrario probat l. iubemus nulli.
§. ſcientes, ibi ad viciſſitudinem beneficii colorati.
C. de ſacroſanct. & ibidem gloſs. Bartol. Alberic.
Caſtrenſ. & reliqui, & alios quamplurimos conge-
rit Tiraquell. in dicta l. ſi vnquam, in verbo dona-
tione largitus, num. 27. Et accedunt Pariſius in con-
ſil. 11. num. 46. lib. 5. & Natta in conſil. 367. num.
14. lib. 2.
Quarto confert, quod etſi quis ob ſuæ perſonę in-
habilitatem, & imbecillitatẽ, ſicuti eſt ætate minor,
53 † donare, & alienare non poteſt immobilia, attamẽ
poteſt, vt de ſe benemeritos remuneret. Ita ſane Ro
man. in l. ſi ante nuptias. ff. ſoluto matrim. Socin. ſen.
in conſil. 66. num. 7. lib. 1. & alios refert, & probat Ti
raquell. in dict. l. ſi vnquam, in verbo donatione lar
gitus, num. 29. Et accedunt Caſtrenſ. in conſil. 172.
in caſu præſenti, colu. 1. lib. 2. Aretin. in conſil. 24. Al
ciat. in l. creditores. ff. de verb. ſignific. alii congeſti
a Simoncel. in Tractat. de decreto, lib. 1. tit. 2. inſpec.
4. num. 28. verſic. ſecundùs principalis &c. qui intel-
ligit, & declarat, quando cum decreto donantur ip-
54 ſa bona immobilia. Imo tutor, † & curator donare
poteſt ex bonis pupilli, & minoris propter beneme-
rita, vt tradit idem Tiraquel. præcitato in loco, num.
35. adductus tex. l. & cũ plures. §. cũ tutor. ff. de ad-
min. tuto. & l. qui filium. ff. vbi pup. educari debeat,
ac auctoritate gloſ. in dic. §. cum tutor. Alber. in l. am
bitioſa, num. 2. ff. de decret. ab ord. facien. & Comẽſ.
in conſil. 101. Et his accedunt alii permulti, quos con
gerit Simon. in dic. li. 1. de decreto, tit. 2. inſp. 1. n. 11.
Quinto huc facit, quod licet donatio inter patrẽ,
55 † & filium non conſiſtat, nihilominus valet cauſa re
munerationis, ſicuti ſcribunt Bartol. Bald. Caſtren.
Iaſon, Decius, & reliqui in l. ſi donatione. C. de col-
latio. & alii multi, quos longa ſerie congerit Tira-
quell. in l. ſi vnquam. in verbo donatione largitus,
num. 20. C. de reuoc. donatio. & accedunt a me com
memorati in commentar. de præſumpt. lib. 3. præſu.
29. num. 4. & ſi ego illo in loco de hac receptiſſima
doctorum opinione dubitaui, ſed vere ſequenda eſt
communis ſententia.
Sexto, ad rem noſtram pertinet, quod ob beneme
ritorum, beneficiorumq. remunerationem põt prin
56 ceps † rem vnius alteri donare, & aſſignare, ſicuti ꝓ
bant l. item ſi verberatum. §. 1. ibi. item ſi forte ager.
ff. de rei vindicat. & in l. Lucius. in princ. ibi partim
veteranus in præmia aſſignatus. ff. de euictio, & ſcri
bunt Angel. in l. 3. §. ſi is pro quo. ff. quod quiſq. iu-
ris, Fulgoſ. in conſil. 144. & alii quamplurimi longa
ſerie enumerati a Tiraquel. in dict. l. ſi vnquam. in
verbo donatione largitus, num. 43. Quibus accedũt
Iaſon in l. Barbarius, num. 24. ff. de officio Prætor. qui
permultis ſimilibus doctorum traditionibus hoc
comprobat. Et accedunt Anton. Gabriel. in lib. 3.
concluſion. tit. de iure quæſito non tollendo, con-
cluſ. 1. Roland. in conſil. 71. num. 1. & 8. lib. 3. & alia
ego ipſe ſcripſi in conſil. 112. num. 44. & in conſilio
137. num. 22. lib. 2. His conſtat noſtro in caſu dona-
tionem a Rege Henrico IIII. factam D. Don Petro
de Velaſco ob eius benemerita valere; ſiue rem ip-
ſam donatam, nempe Ciuitatem, oppidum, vel ca-
ſtrum, ſiue perſonam Regis donantis, vel tamquam
domini, vel tamquã adminiſtratoris regni, ſiue per-
ſonam ipſius D. Don Petri donatarii Regis ſubditi,
& vaſalli conſiderãmus.
Tertia eſt concluſio, Regem Henricum 4. donan-
do op-

dooppidum, caſtrum, vel Ciuitatem mille vaſallos habentem, non attuliſſe magnum detrimentum Hiſpaniarum regno a ſe poſſeſſo. Hæc concluſio, vel ex eo probatur, quod etſi doctores noſtri multos conſiderant caſus, in quib. alienatione Ciuitatis, oppidi, vel caſtri valde læditur regnum vel prouincia, cuius ſunt ipſa Ciuitas, oppidum, & caſtrum, attamen nullus illorum caſuum huic noſtro conuenit.

Primus ſane caſus eſt, quãdo regnum, ſeu prouincia ſatis anguſta eſt, & modicas habet Ciuitates, oppida, vel caſtra, & Ciuitas, quæ donatur eſt pcipua,
7 & inſignis. Hanc donare † non poteſt. Ita ſatis clare reſpondit Iaſon in conſil. 10. num. 4. lib. 3. & idem a ſenſu contrario reſpondit Bertrand. in conſil. 151. n. 12. & in conſ. 152. num. 7. in 1. par. lib. 1. Hic caſus noſtro non adaptatur, cum D. Comeſtabilis, qui petit nunc, quod Regia Maieſtas ſibi aſſignet Ciuitatẽ habentem mille vaſallos, non petat inſignem aliquã Ciuitatem, vel oppidum præcipuum regni. Quod ſi peteret inſignem vrbem nõ forte male peteret, cum ampliſſimum ſit Hiſpaniæ regnum.

Secundus eſt caſus, quando Ciuitas, oppidũ, vel
8 caſtrum valde munita † in finibus regni, vel prouinciæ ſita, & poſita ſunt. Horum alienatione magnum detrimentum euenire poteſt ipſi regno, & prouinciæ, ob dubium ne ab ipſo principe donatore deficiat. Ita ſanè in ſpecie tradunt Nenizan. inter conſil. Bruni, in conſil. 12. num. 53. verſ. tacetur octauo, & Grat. in conſil. 147. col. pen. num. 16. lib. 2. qui alios recenſet. Hic etiam caſus non conuenit huic noſtro, cum D. Comeſtabilis non petat, nec prætendat Ciuitatem, vel oppidum, vel caſtrum munitiſſimum in finibus regni, ſed vnum ex prædictis non munitis, dũmodo habeat mille vaſallos, & ſit in ipſo regno.

Tertius † eſt caſus, quando Ciuitas, oppidum, vel caſtrum, ita donatur, & alienatur, vt nullũ penitus dominium, nullaque ſuperioritas remaneat apud Principem donantem, & alienantem. Nam tunc regnum, vel prouincia dicitur multum lædi. Ita ſane Bald. in proœmio C. num. 7. & in præludiis feudor. num. 32. & in conſil. 327. Pridie enim conſului. lib. 1. Caſtrenſ. in conſil. 70. Quia fruſtra, num. 7. verſicul. & finaliter. lib. 1. Iaſon in conſil. 10. num. 4. verſic. alibi idem Bald. lib. 1. Seyſel. in tit. Qui feudum dare poſſunt. pag. 119. verſic. primo ergo &c. paruæ impreſſionis, & Alphonſus de Azeuedo in comment. ad leges Hiſpaniæ nouæ recopilat. lib. 5. tit. 10. l. 1. num. 9. & 10. tom. 3. Hic etiam caſus noſtro non conuenit, cum D. Comeſtabilis petat Ciuitatem aliquã habentem mille vaſallos ſibi dari, & concedi in feudum, ſicq. reſeruata non ſolum ſuperioritate regia, ſed etiam directo ipſo dominio.

Quarta eſt concluſio, donatarii benemerita non debere neceſſario æquiualere rei donatæ a Rege, & principe. Concluſio hæc ſatis facile vera demonſtratur, diſtinguendo, atque conſtituẽdo tres caſus, quibus explicabuntur doctorum traditiones, quæ alioqui pugnantes, contrariæq. videntur.

Primus itaque eſt caſus, quando perſona priuata prohibetur alienare res ſuas. Hoc ſane caſu, & ſi permiſſum ei eſt donare ob benemerita donatarii erga ſe, attamen requiritur, quod benemerita donatarii æquiualeant † rei donatæ. Ita tradunt Bartol. in l. ſi quis pro eo. §. 1. in fine. ff. de fideiuſſo. Salicet. in l. illud, num. 3. C. de ſacroſanct. eccleſ. Corn. in conſilio 194. videtur in præſenti conſultatione, num. 1. lib. 3. & in conſil. 289. circa primum conſultationis articulum, num. 14. verſic. item, prout audio, lib. 4. Barbat. in conſil. 28. col. 6. lib. 3. Socin. Sen. in conſil. 295. in cauſa contra filios, num. 8. verſic. 3. quia donatio. li. 2. & in conſil. 22. num. 6. lib. 4.

Ruin. in conſ. 98. n. 20. li. 1. in conſ. 44. n. 4. lib. 2. & in conſ. 60. n. 16. li. 3.

Iaſ. in l. ex hoc iure, n. 25. ff. de iuſt. & iure, & in cõſil. 154. n. 5. lib. 2.

Dec. in l. petẽs, n. 16. C. de pact. l. ſi donat. n. 16. C. de collat. & in conſ. 20. n. 3. & col. vlt.

Io. Lup. in rub. extra de donat. §. 50. n. 29.

Pariſ. in conſ. 90. n. 14. lib. 3.

Rub. in conſ. 95. num. 15.

Caſſan. in conſ. 7. num. 11.

Tiraq. in l. ſi vnquã in verbo donatione largitus, n. 80. C. de reuoc. donat.

Ioan. Coraſ. in l. frater a fratre. §. quæſitum, n. 51. ff. de condic. indeb.

Nat. in conſ. 188. n. 2. li. 1. & in conſ. 600. n. 35. li. 3. qui ſic reſpondit de donat. facta a patre filio.

Iul. Clar. in §. donat. q. 3. verſ. ſed nunquid, Rol. in conſ. 18. n. 71. lib. 2.

Maſc. in Trac. de probat. concl. 186. n. 2.

Rimin. iun. in inſtitut. de donation. in principio. num. 376.

Ego ipſe in conſil. 112. num. 13. libr. 2. & in commentar. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 29. num. 21. & vere hic caſus probatur tex. l. ſi ſponſus. §. circa venditionem, & in l. ſed & ſi vir. §. ſi duo. ff. de donat. in-
61 ter vir. & vxor. vbi donatio † inter virum & vxor. & ſi regulariter non conſiſtit, nihilominus remunerationis cauſa valet, ſi modo rei donatæ æſtimatio, & valor non excedit donatarii merita. Sic & de prælato, qui alioqui res eccleſiæ alienare, & donare non poteſt, ſancitum eſt in cap. relatum. ibi, iuxta ſeruitii meritum. de teſta. in cap. cæterum, de donatio. Hic caſus noſtro non conuenit, cum ſupra in prima concluſione demonſtratum ſit, Regem Henricum IIII. alienare, & donare potuiſſe Ciuitatẽ, oppidum, vel caſtrum.

Secundus eſt caſus, quando perſona aliqua priua-
62 ta † donare, & alienare poteſt. Hoc equidem caſu donatio facta, ob donatarii benemerita non requirit, quod ipſi rei donatæ æquiualeant merita. Ita manifeſte ſcribunt Dec. in dicto conſil. 20. col. vlt. verſic. non obſtat ſeptimum. Tiraquell. in dic. l. ſi vnquã. in verbo donatione largitus, num. 83. C. de reuocan. donat. Purpur. in l. cum quid, num. 131. ff. de rebus creditis, & ſi cert. pet. Hic caſus noſtro adaptatur, cum ex iam dictis conſtet Regem Henricum donare potuiſſe Ciuitatem, oppidum, vel caſtrum etiam de ſe non benemerito.

63 Tertius eſt caſus, quando princeps, † vel nobilis, valde diues donare, & alienare poteſt. Hoc quoque caſu multo minus neceſſe eſt, quod benemerita æquiualeant rei donatæ. Ita egregie docuit Corn. in l. ſi donatione. col. 2. verſic. ex quo videtur. C. de collat. & in conſil. 144. colu. 2. libr. 2. Barbat. in cap. ſedes, col. 2. de reſcriptis, qui dixit ſe ſuſtinuiſſe donationẽ quandam a principe factam, quæ ob id impugnabatur, quod merita non reſponderent tantæ donationi. Nam ſatis eſt (inquit Barbatia) ea reſpondere liberalitati principis, quæ maior eſſe debet, quam alterius priuati, & inopis. Corn. & Barbat. ſecuti ſunt Tiraquell. in dic. verbo donatione largitus, num. 84. & num. 85. comprobat, & Riminald. iunior in inſtit. de donation. in princip. num. 380. & idem ego ipſe ſcripſi in lib. 2. de arbitrar. iudic. caſu 132. in fine, & idem ſcribunt Maſcard. in Tract. de probationibus, concluſ. 186. in fi. Decian. in conſ. 25. num. 79. li. 1. & Fabius de Anna in conſ. 62. n. 55. Non. n. principis liberalitas freno ſubiacere debet. l. donationes, quas diuus. C. de donatio. inter virum, & vxor. & ſcribit Oldrad.

Oldrad.in conſil.252,col.2. & in ſpecie magis Marcus Salon de Pace in conſil.25.num. 8. qui num. 9. ſubiungit ex tex.cap.1. de donat. decere Principem eſſe liberalem.

Quinta eſt concluſio, quod etiam ſi admittimus donationem a Rege, & Principe factam ob donatarii benemerita excedere minime debere valorem,& æſtimationem ipſorum beneficiorum,attamen ſatis certum eſt,donationem factam a Rege Henrico IV. d. Don Petro de Velaſco non exceſſiſſe ipſius don Petri benemerita. Concluſio vera ſic demonſtratur, di
64 ſtinguendo prius,aliqua eſſe benemerita, † quæ æſtimationem recipiunt, vt ſi tu mihi dones gemmam, equum,domum,librum,vel quid ſimile,quod facile æſtimari, & eius valor ſciri poteſt. Aliqua vero ſunt beneficia,& benemerita,quæ non recipiunt æſtimationem,vt ſi tu me a morte mihi imminenti liberaſti, ſi me ab hoſtium manibus, & ſeruitute eripuiſti,ſi ſeruus a domino donatus eſt libertate. Hæc ſane beneficia, & benemerita non recipiunt æſtimationem.Hanc diſtinctionem faciunt Imola in l. Attilius Regulus,col.2.verſic. aduerte etiam.ff.de donat.& Riminald.iun.in inſtit.de donation. in princ. num.390.Illo primo caſu, qui noſtro non conuenit, facile ſciri,& cognoſci poteſt, an quod deinde ego donaui tibi excedat tua erga me merita,& hoc in caſu verſatur iudicis arbitrium,ſicuti auctoritate multorum ſcripſi in libr. 2.de arbitrar. iudic. caſu 132. num.7.& accedunt Riminald.iun. vbi ſupra, num. 389.& in ſpecie legis Hiſpaniæ, idem ſcribit Alphōſus de Azeuedo in commentariis ad leges Hiſpaniæ, tomo tertio recopilationis,lib.3.titul.10.l. 3. num. 35.Secundo vero caſu nihil a me tibi dari, & donari poteſt, quod non dicam excedat tua erga me merita, ſed quod eis æquiualeat. Ita præcitati doctores,qui probant reſponſo Pauli in l.ſi pater.§.1.ff. de donatio.cuius verba hæc ſunt. Si quis aliquem a la-
65 trunculis,vel hoſtibus † eripuit,& aliquid pro eo ab ipſo accipiat, hæc donatio irreuocabilis eſt. Nam merces eximii laboris appellanda eſt,quod contemplatione ſalutis certo modo æſtimari non placuit. Hæc Paulus, qui illis verbis,merces eximii laboris, nil aliud ſignificare voluit, quam quod donatio nō eſt commenſurabilis cum ipſo eximio accepto beneficio. Et rationem reddit Paulus, quod contemplatione ſalutis certo modo æſtimari non placuit. Et
66 recte quidem, cum libertas † reſtituta ipſi captiuo ſit res inæſtimabilis. l. libertas. ff. de reg. iuris, vbi Dec.Cagnol.& reliqui. Et beneficium pro hominis
67 ſalute † collatum eſſe inæſtimabile, vel ex eo intelligimus,quod homo ſit immenſæ dignitatis,l.iuſtiſſimæ.ff.de ædilitio edicto, vbi Accurſius dixit, hominem eſſe creaturarum pretioſiſſimam. Et recte ſane, cum Deus Opt.Max.eum ad ſui imaginem, & ſimilitudinem creauerit, animaque donauerit immortali,quam vt redimeret, ſaluamque faceret, mortem ipſe oppetere voluit, & adeo ſunt magni facienda hæc pro hominis ſalute beneficia, vt ſeruus pro his collatis benemeritus donari debeat libertate, vt idē Paulus reſpondit in l.etiam.§.1.ff.de manumiſs.vindicta.Extat,& aliud exemplum beneficii, quod ob eius immenſitatem non recipit æſtimationem, quando ſcilicet quis ſua opera, & induſtria patriam defendit,& Ciuitatem ſuo principi ſeruauit, ſicuti ſcribit Rebuff.in commentar.ad concord. Franciæ, in præfat.ad rubricam ad finem, verſic. item quando priuilegium, quem ſecutus ſum in conſil. 113. num. 11.verſic. vel etiam.lib. 2. Quocirca in ſpecie donationis factæ a Rege Hiſpaniarum pro ſeruato regno reſpondit Marcus Salon in conſil.25.num.13.donationem ipſam regiam eſſe extendendam,& ampliandam magis quam alias ab aliis factas,l.1.C. de præpoſ.laborum,& l.1.C.de caſtr.omn.pal.lib.12.& reſpondit Oldrad.conſil. 300. colu. 2. Si ergo ſeruare priuatum hominem ab imminenti mortis periculo, ſi eum redimere ab hoſtibus, ſi demum ſeruare Ciuitatem,& patriam eximii eſt,ac inæſtimabilis beneficii,quod vix condignam recipere poteſt remunerationem,quanto magis ineſtimabile,& eximium dici debet beneficium illud,quando quis Regem,principemque ſuum ſeruauit, totum ipſum regnum defendit,ac tutatus eſt?ſicuti hæc præſtitiſſe ipſum d. don Petrum de Velaſco dicemus infra in ſequenti concluſione.

Nec repugnat, quod obijcitur, prædicta beneficia, & benemerita digna non fuiſſe aliqua remuneratione, cum ipſe d. Don Petrus tamquam ſubditus,& vaſallus ipſius Regis Henrici teneretur ex debito ſubiectionis,& vaſallagii ea præſtare. Debet.n.
68 vaſallus † cōcomitari Dominum in bello, & illi opē ferre,cap.1. de noua forma fidelit. & clare habetur in cap.1.§.domino guerram, in tit. Hic finitur lex. Imo vaſallus tenetur ſequi dominum extra regnū, & prouinciam ſuam bellum gerentem, vt ſcribunt Bald.& Iſern. in cap.1.num.3.verſic.ſed ſi ſit, quibus modis feudum amitta. & aliis comprobant Afflic.ibid.num.27.& in deciſ.265.num.50.Curt.iun. in Tract.feudor.in 4.part.col.2.verſ.3.cadit.& Schrader.in Tract.feudor.par.6.cap.6.num.13.ex quo ſe-
69 quitur, quod vaſallus † ſic domino inſeruiens non videtur de eo benemeritus, nec beneficium aliquod contuliſſe, cum ex officii ſui debito id facere teneretur,vt in ſpecie reſpondit Neuizan.inter conſil. Bruni in conſil.12.num.90.motus auctoritate Ioan. Lupi in rub.extra de donat.inter virum, & vxor. §. 46.
70 limit.2.num.33.in fin.dum dixit,donationem † mariti factam vxori ob eius benemerita non valere, cū vxor teneatur ex ſui officii debito ipſi marito inſer-
71 uire.Idem de donatione † a patre facta filio,ob eius benemerita ſcribunt doctores in l. ſi donatione. C. de collatio.Corn.in conſil.289.colum.penult.lib. 4. Barb.in conſ.28.col.1.lib.3.& ego ipſe in comm.de præſumpt.lib.3.præſ.29.num.14.vbi multis traditionem hanc probaui.

Reſpondetur,quod etſi Veſallus tenetur inſeruire domino,& illum ſequi in bello,ac tueri,& defendere, attamen ſi quis plus debito præſtat, dicitur conferre beneficium in dominum, & de eo benemereri,& ob id dignus effici remuneratione, vt noſtro in caſu euenit. Concedimus quidem d. Don Petrum fuiſſe obligatum in bello cum ipſo Rege eſſe etiam
72 extra regnum,vt diximus, ſed expenſis † Regis, & non propriis, ſicuti ſcribunt Oldrad. in conſil. 234. Factum tale eſt.Quidam miles, Bartol.in l.Mæuia. §. 1.ff.de annuis legatis, Bald. in l. qui manumittitur. C.de operis liber.Paris Puteus in Tract. de re militari,rub.an dominus poſſit cogere vaſallum, vt pro eo pugnet, Iſernia in cap.1.§.vltim.de pace iura.firma. Alexan.in l.recuſare.§.ſi quis alio.num.4.ff. ad Trebell. Boer.quæſt.303.num.9. Reſtaurus in Tract. de Imperatore, quæſt.57.Zaſi. in epito. feudor. pat. 7. num.46.& Schrader.in Tract.feudor.par. 6. cap. 6. num.15. verſicul. ſimili modo. Et accedit Arnold. Feron. in commentar. ad conſuetud. Burdegalen. in tit.de feudis.§.1.qui dixit, in regiſtris Regis Galliæ ſcriptum legi, Arnoldum Garciam Britanniæ Regi percontanti reſpondiſſe, clientes regios cogi non poſſe, niſi vno die propriis expenſis Regi bellum ge
73 rēti militare.Et rurſus facit,quod & ſi vaſallus † tenetur (vt iam demonſtrauimus) ſequi dominum in bello, nihilo-

nihilominus in ipſo prælio non cogitur cum vitę ſuę
diſcrimine domino periclitanti præſto eſſe, vt ſcri-
bunt gloſſ.in cap.1.quibus modis feudum amitta.&
ibidem Bald.& Aluarot.& in cap. 1. §. ſi a morte.de
alien.feudi pater. Afflict.in c.1,§.vlt. Hic finitur lex.
Curt.iun.in Tract.feudorum, in 4. parte principali;
in 4.dubitatione,num.8.& 11.Zaſius in epit.feudo.
in 7.parte,num.48. Iacobin. in inueſtitura feud. in
verbo. & promiſerunt, num. 18. & Schraderus in
Tract.feudorum,parte 6.cap.6.num.82. 83. & 84.
Cum ergo dic. Don Petrus in eo grauiſſimo bello,
quod ipſe Rex Henricus aduerſus d. Don Alphon-
ſum fratrem gerebat,non ſolum ſuis ſumptibus, &
quidem ingentibus militauerit,ſed etiam pluries, &
pluries morti ſe ſe obiecerit, vt ab imminenti mor-
tis periculo Regem ipſum liberaret, dicitur maxi-
mum beneficium in eum contuliſſe,& conſequenter
dignum fuiſſe hac remuneratione, vt donaretur Ci-
uitate mille vaſallorum. Comprobantur prædicta
ex eo,quod dicimus,nulla videri merita filii erga pa
trem,cum iure ei inſeruire, & obſequia præſtare te-
74 neatur. Nil enim eſt, quod non a filio † debeatur pa-
tri,ſicut Platonis, Ariſtotelis, Ciceronis, & aliorum
auctoritate ſcripſi in Commentar. de præſumption.
libr. 3. præſumpt. 29.num.16.19.20.& 22.attamen
aliqua ſunt beneficia a filio in patrem collata, qui-
bus adeo de patre benemeritus dicitur, vt eorum
cauſa iure donare ei poſſit pater, ſicuti ſcribunt Bar
tol.Ioan.Baptiſta a Sancto Seuerino, Iaſon, Dec, &
alii,quos congeſſi in dic.præſumpt.29. num. 4. Et
quamquam illo in loco,num.12.hac de recepta opi
nione dubitaui. Verumtamen ab ea iudicando non
licet recedere,cum, & eandem egregie probauerint
Ripa in l.ſi vnquam,num.30.verſic. ſecundo iſta de
ciſio.Cod. de reuocan.donatio.& ibidem Tiraquell.
num.20.21.& num.106.Huc etiam pertinet, quod
& ſi ſeruus ad omnia erga dominum tenetur, nihilo
minus ſi inſigne aliquod in eum contulit beneficiũ,
dignus eſt donatione remuneratoria. l. etiam.§. ex
prætérito. ff. de manumiſſ. vindicta, quo loci Pau-
75 lus reſpondit,dominum ætate minorem, † qui alias
alienare nil poteſt ſine decreto, manumittere poſſe
ſeruum a quo fuit ab inſidiis liberatus,in prælio ad-
iutus,ſanitate donatus.Quod ſane reſponſum vt ſin
gulare commendant valde Barbat.in rubr. extra de
donatio.& Tiraquel.in dic.l.ſi vnquam,in verbo do
natione largitus,num.29.Et ſententiam hanc egre-
gie comprobant l.iuſta cauſa.ff. de manumiſſ. vin-
dicta.& l.qui ob necem, ff. qui ſine manumiſſ. ad li-
bert.peruen.& l.1.C.quibus ex cauſis ſerui pro præ-
mio liberta.accipiunt. Idem de meritis vxoris erga
maritum reſpondit Vlpian.in l.quod autem,§.ſi vir.
& vxor.ff.de donat.inter virum, & vxor. & ſcribunt
Bald.in l.ſi voluntate.C.de dotis promiſſ.Roma.in
conſil.445.num.8.Ioan.de Anna.in cap. cum eccle-
ſia,num.7.de ſimo.qui dixerunt, virum donare poſ-
ſe vxori ob ſeruitia ſibi præſtita, præter affectionem
coniugalem,ſic & Socin.Sen.in conſil. 84. num. 13.
lib.3.Dec.in conſil.202.num.4.in fine,& in cõſ.232.
n.3.Io.Lupus in rubr.extra de donat.inter virum,&
vxo.§.52.num.8.Pariſ.in conſil.90.num.13.lib.3. &
Tiraque.in dic.l.ſi vnquam,in verbo donatione lar
gitus.num.106.

Sexta eſt concluſio,prædicta d. Don Petri de Ve-
laſco beneficia, & benemerita erga Regem Henri-
cum IV. ſatis ſuperque dici probata non ſolum aſ-
ſertione ipſiuſmet Regis, ſed etiam aliis proba-
tionibus.

Primo quia vera, & receptiſſima eſt,interpretum
ſententia,quod quando quis poteſt pure, & ſimpli-
citer,ſeu ſine cauſa donare,ſi donat ob donatarii be
nemerita,quæ ſi in ſpecie recenſet,& commemorat,
76 ipſi donatori † creditur.Ita ſane affirmãt 18.docto-
res,me cum illis numerato, hoc eſt.

1 Oldr.in conſ.5.Titius dedit.in fi.
2 Bal.in l.illud,q.4.n.8.C.de ſacroſ.eccl.in l. ſi do
natione,n.2.C.de coll.
3 Caſtr.in conſ.345.circa bona.col.2.n.2. verſ. 2.
videtur obſtare,li.1.
4 Comens.in l. Attil.Reg.n.3.ff.de donat. & ibidẽ
Rom.num.4.
5 Barb.in conſ.28.col.3.verſ.faciat quod. li. 3.
6 Socin.Sen.in conſ.295.num.8.verſic.tertius ca-
ſus.lib.2.
7 Iaſ.in conſ.154.col.3.& in cõſ.227.col.8.verſ.9.
li.2.& in conſ.73.col.vlt.verſ....lib. 3.
8 Dec.in l.ſi donat.n.19.C.de collat.
9 Affl.in c.1.§.poteſtas,n.20.quæ ſint regalia.
10 Cur.iun.in conſ.142.n.3.in fi.& n.4.
11 Rip.in l.ſi vnquam.q.15.C.de reuo. don.
12 Capic.in deciſ.203.n.9.
13 Rub.in conſ.95.n.14.& n.15.
14 Io.Iacob.Leonar.inter conſil.Bruni,in conſil.
114.num.263.
15 Marcab.in conſ.55.n.96.
16 Marcus Salon de Pace Burgenſis Hiſp.in conſ.
25.num.18.
17 Nat.in conſ.475.n.6.lib.2.
18 Et ego ipſe in conſ.112.n.9.lib. 2.

77 Secundo ſuffragatur,quod principi, † maxime ſu
premo non recognoſcenti ſuperiorem, donanti ali-
cui de ſe benemerito adhibetur fides de ſibi colla-
tis beneficiis renuntiatione dignis. Ita ſane a for-
tiori docuit Bartol.in l.ambitioſa,num. 2. iuncto n.
27.ff.de decretis ab ordine facien.Quærit Bartol.il-
lo ſub num.2.an Decuriones electi a Ciuitate ſuper
bono, & pacifico ipſius vrbis ſtatu poſſint donare
de ipſa vrbe benemeritis, & inquit Bartol. donare
poſſe,& Bartol.ſecuti ſunt multi relati a Tiraquel.in
l.ſi vnquam.in verbo donat.largitus,num.32. C. de
reuoc.donat.& Pariſ.in conſil.68.num.4.& 5.lib. 1.
Poſtmodum Bartol.ſub dic.num.27.quærit, an ad-
hibenda ſit fides ipſis Decurionibus aſſerentibus, ſe
iuſtis de cauſis aliquid feciſſe. Et ſcribit Bartol. ad-
hibendam eſſe fidem, cum Decuriones tamquã per-
ſonæ graues electi fuerint,& approbati a populo. Si
ergo de benemeritis donatarij creditur aſſertioni
Decurionum,dicendum eſt, multo magis, creden-
dum eſſe principi ſic atteſtanti. Et in ſpecie aſſertio-
78 ni † principi donantis ob benemerita, ſic egregie re
ſponderunt Ruin.in conſil.175.num. 14. & in conſ.
217.col.2.lib.1.& in conſil.117.num. 8. lib. 3.Iaſ.in
conſ.227.col.7.verſic.9.pro iſta par.lib.3. cuius re-
ſponſum comprobarunt de eademmet cauſa inter-
rogati Socin.ſen.in conſil.4.num.11.lib. 3. & Guid.
Pancir. in conſil.64.num.39. Ita quoq. reſponderũt
Grat.in conſil.61.num.58.libr. 1, & Natta in conſil.
475.num.6.lib.2,& præcitatam traditionem Bar.in
dicta l.ambitioſa,num.27. ſimilibus in caſibus pro-
barunt Alexand.in conſil.24.num.5.lib.4. Ruin. in
conſil.35.num.38.in conſil.50.in fine,& in conſ.69.
num.1.lib.1.in conſil.98,num.7.& 16.lib.4.in conſ.
3.in fi.& in conſil.95.num.10.lib.5.Iaſ.& Dec.in l.1.
in prin.ff. de officio eius cui mand.eſt iuriſdict. Ille
n.60.iſte num.69.

Tertio accedit,quod quando vltra aſſertionẽ do-
nantis pro benemeritis concurrit aliqua coniectura
ipſa beneficia arguentia, tunc ſine controuerſiã ad-
hibetur fides ipſi donãti,aſſerẽti extare benemerita.
79 † Ita ſane ſcribũt Bal.in l.iubemus nulli.la 2.col.vlt.

Cod.de ſacroſanct.eccleſ. Iaſon in conſil. 154. colu.
4.num.8.verſic.quinto pro iſta parte lib.2. Ruin. in
conſil.175. num.16.lib. 1. & alios nonnullos com-
memoraui,& ſecutus ſum in lib.2. de arbitrariis iu-
dic.caſu 134. num.2. & in commentar. de præſum-
pt.lib.7.præſumpt.29.num. 31.& 38. vbi multis ſi-
milibus comprobaui. Porro in caſu hoc noſtro
multæ concurrunt coniecturæ, quod hæc beneficia
fuerint a dicto D. Don Petro collata ipſi Regi Hen
80 rico. Et prima quidem eſt coniectura, † quæ a tem-
poris diuturnitate ſumitur, ſicuti in ſpecie reſpon-
dit Ruin.in conſil.217.num.6.lib.1.cum dixit,bene
merita eius,quem immunitate,& exemptione dona
uit Ciuitas,probari diuturnitate tẽporis, quo ei da-
ta,& obſeruata fuit ipſa immunitas.Hac de tempo-
ris diuturnitate manifeſte conſtat, cum ab eo anno
1469.factæ donationis ipſe d. Don Petrus, eiuſq. ſuc
ceſſores permãſerint in pacifica poſſeſſione, ſeu qua
ſi percipiendi decimas loco Ciuitatis,vel oppidi aſ-
ſignandi propter factam donationem. Accedit, &
ſecunda coniectura, quod ſucceſſores prædicti Re-
gis Henrici non modo conſcij fuerunt huius dona-
tionis, ſed etiam eam (vt dicemus infra)confirma-
runt. Id quod vrgentem coniecturã facit, donatio-
nem fuiſſe ob benemerita, ſicque legitime factam,
alioqui eam non tolerasſent,nec confirmaſſent, ſicu-
ti dicimus in ſimili,clericum præſumi iuſte,& cano-
nice poſſidere beneficium, quando Epiſcopus mul-
tos annos paſſus eſt eum ſic poſſidere, ſic ſane tra-
dunt a me congeſti in commentar. de præſumption.
libr.3.præſumpt.132.num. 46. & 47. Concurrit &
tertia coniectura ducta a publica voce,& fama,quæ
multum operatur in probandis his, quæ antiquitus
geſta fuerunt, etiam ſi de graui agatur præiudicio,
vt tradunt Innocent. Baldus, Aretin. Alexander,
Corn.Calcan.Iaſon, & Dec. quos refert, & probat
Crauet.in Tractat.de antiqu.tempor. in parte 1. in
10. particula, quæ incipit viſo in hac prima parte,
col.1.& 2.& illis accedunt Ruin.in conſil. 14. num.
3.& in conſil.92.num.2. libr. 4. & Caſſan. in conſil.
54.num.25.

Quarto,& vltimo probantur hæc beneficia,& be
nemerita d. Don Petri erga Regem ipſum Henricum
81 4. ex Hiſpaniæ annalibus † a fide dignis ſcriptoribus
conſcriptis,quibus credendum eſt, maxime in anti-
quis,cap. cum cauſam.de probatio. vbi Bald. Abb.
Felin.& reliqui, Bartol. & alii in l.1.ff.ſi certum pe-
tat.& poſt alios Pariſ.in conſil.1.num.50.lib. 1. Go-
zadin. in conſil.8.num.15. Gratus in conſil. 9. num.
12.lib.1. Neuizan. inter conſil. Bruni in conſil. 12.
num.8.Purpura.in l.1. num. 158. ff. ſi certum petat.
& alios refert Maſcard.in Tract. de probat.concl....
& alios retuli in conſil.1.num.274.lib.1.& in ſpecie
probationis benemeritorum, ſic reſpondit Natta in
conſil.475.num.6.verſic. & ea etiam.lib. 2. Porro in
annalibus, & chronicis eiuſdemmet Regis Henrici
82 4. cap.91.& cap. 93. legitur, † Don Petrum de Ve-
laſco, iuſſu Comitis Haronenſis patris, Regi Don
Hẽrico ſubſidio veniſſe cũ quadringentis cataphra-
ctis,& tercentis velitibus,vt Medinam del cãpo ob-
ſidione liberaret. Et cap.95.& cap.97.habetur, Re-
gem ipſum Henricum, vt opem ferret Medinenſi-
bus obſidione oppreſſis,expectaſſe prædictum Don
Petrum ad ſe venientem cum ſeptingentis equiti-
bus, & ingenti peditum manu,cuius aduentu victo-
rem euaſiſſe Regem,& teſtatur ſcriptor ille,ſe tunc
vna cum Rege, quem comitabatur in caſtris fuiſſe.
Ex quo intelligimus,huic ſcriptori credendum ma-
gis eſſe, quam recenti annalium auctori Garibaio,
qui in lib.17.cap.10.ſcriptum reliquit, audiſſe ſe ab
aliquibus aulicis antiquis, Regem ipſum Henricum
4. arcta obſidione oppreſſum coactum fuiſse a præ-
dicto Don Petro Velaſchio ad ſubſcribendum cedu-
læ,qua ei decimas maritimas conceſſit, priuſquam
ipſe Don Petrus Regi auxilium ferre vellet cum il-
la equitum,& peditum manu, quam ducebat. Eſt ſi
ne magis credendum illi antiquo chronicorum ſcri
ptori quam huic Garibaio,cum ille de viſu, hic ve-
ro de auditu teſtimonium ferat. Dubium autem nõ
eſt credi magis teſti de viſu,quam de auditu, vt eſt
notiſſimum.

Et præterea ſcribit Garibaius ea, quæ minus veri
ſimilia ſunt. Non enim veriſimile eſt,quod Rex ip-
ſe Henricus coacte ſubſcripſerit illi cedulæ, quam ſi
ita ſubſcripſiſſet,quando domum fuit reuerſus,par-
ta victoria,& poſt aliquod tempus reuocaſset. Erat
enim ſua in facultate confirmationem,& eius execu
tionem recuſare. Quocirca quæ veriſimilia non ſunt
ſpeciem falſi habere,dicebat Bald.in l.1.C. de ſeru.
fugitiuis,quem ſecuti ſunt a me congeſti in lib.2. de
arbitr.iud.caſu 85.n.1.

Rurſus accedit,quod ſicuti ſemel malus, ſemper
malus præſumitur in eodem genere mali.cap ſemel.
de regul.iuris in 6.& multis comprobaui in commẽ-
tar.de præſumption.lib.5.præſumpt.2.num.50. ſic ẽ
contra ſemel bonus præſumitur ſemper bonus in eo
dem genere boni. Porro certum eſt prædictum D.
Don Petrum Velaſchium virum non modo bonum,
ſed & optimum, ac etiam maxime meritum de ipſo
Rege Henrico 4. & eius anteceſsoribus, nihilque
vnquam præſtitiſse ipſis Regibus,quod non eſset eis
gratiſſimum,ſine vlla ſpe præmii,& remunerationis.
Si enim & antiquiores percurramus annales, egre-
gia,& præclara multa eius facinora pro ipſis Regi-
bus comperiemus. Et primum quidẽ legimus apud
eundem Garibaium in lib.28.cap.5.chronicon Na-
uarræ,prædictum d. Don Petrum anno 1430.magno
coacto exercitu repuliſſe Ioannem Nauarræ Regẽ
Caſtellæ regnum inuadere tentantem, atq. in regnũ
Nauarræ cum ſexcentis equitibus, & ſex millib. pe-
ditibus ingreſſum, oppidum Sancti Vincentii mul-
tis,magniſque expugnaſse præliis,& limites illos tu
tos ab hoſtium incurſu reddidiſse. Ita quoq. ex chro
nicis Ioannis Caſtellæ Regis,cap. 207. & cap. 208.
conſtat eundem don Petrum adiuiſse ipſum Regem
Ioannem accedentem ad expugnandum vrbẽ Gra-
netenſem,eique ſe ſe vna cum ingenti numero viro-
rum nobilium ſuis ſub ſignis militantium obtuliſse,
atque in eo bello egregiam nauaſse operam, ſequen
ti vero bello,della Higuera cognominato,ipſi potiſ-
ſimum don Petro Regis cuſtodiam fuiſse concredi-
tam. Sic & anno 1440. auctore Garibaio in lib. 28.
chronicon Nauarræ,cap.41.quo tempore Infans dõ
Henricus vxorem duxit principem donnam Blan-
cam de Nauarra ea iuſsu Regis Caſtellæ tradita fuit
præfato don Petro in oppido Logronio, qui illam,
eiuſq. aulicos,ac reliquos omnes magnates, qui eo
conueniebant, ſumma liberalitate excepit, & omni
genere apparatuum, ſumptuum, & ludorũ nuptias
illas concelebrauit. Et rurſus anno 1444.(eodem Ga
ribaio auctore) cum Ioannes huius nominis ſecun-
dus Rex Caſtellæ a Rege Nauarræ valde opprime-
retur, & quaſi captus detineretur in oppido Torde-
ſilla,magno cum ſalutis,& vitæ ſuæ diſcrimine,coa-
ctis mille equitibus eum liberauit. Præterea ex eiuſ-
dem Ioannis ſecundi Regis chronicis,cap.291.con
ſtat,præfatum d.don Petrum tanta fuiſse fide,& au
ctoritate, vt omnium grauiſſimarum cõtrouerſiarũ,
quæ inter Regem Ioannem vigebant ſequeſter, &
arbiter conſtitutus fuerit,eiq. principes illi ſe ſe om
nino

nino commiſerint. Henrandus vero de Pulgar in hi-
ſtoria clarorum virorum ſcriptum reliquit, prædi-
ctum d. Don. Petrum fuiſſe virum ſincerum, rectū, &
iuſtum, Deum timentem, ſeditionibus alienum, ac
publicæ vtilitatis ſtudioſum, ideoq. tanta grauitate,
& auctoritate præditum fuiſſe, vt non dubitarēt om
nes, res quaſcūq. grauiſſimas illius iudicio, arbitrio
que committere, adeo vt Rex ipſe Ioannes idem fa-
cere non dubitauerit in his controuerſiis, quas cum
Rege, & Infante Henrico eius patruelibus habebat.
Sic & magnates multi Hiſpaniæ in cōtrouerſiis inter
ſe vertentibus nemini præter quam ipſi d. Don Pe-
tro ſe ſe committebant. Et poſteaquam idem auctor
multa egregia illius facinora narrauit, tandem me-
moriæ prodidit, eum ætate pene decrepita, compoſi
tis reb. humanis oībus ad diuinas cogitationes ſe to
tum comparaſſe, & Monaſterium ædificaſſe, ac ho-
ſpitalem domum inſtruxiſſe, ac dotaſſe reb. omnibus
neceſſariis, ibiq. decennium vſq. ad obitum degiſ-
ſe, & ſi interim pluries requiſitus foret a Rege, aliiſ-
que magnatibus, vt inde exiret, & ſeditiones publi-
cas tunc vrgentes componere ſtuderet, quemadmo-
dum alias pluries fecerat. Nō eſt itaq. adhibenda fi
des hac in parte p̄citato Garibaias chronicorū ſcri-
ptori, rum etiā quia dixit, ſe id audiuiſſe ab aulicis,
quorum naturam non ſolum mendaciis, & adulatio
nibus plenam eſſe ſcimus, ſed etiā erga principē ſuū
a quo multa conſecuti ſunt beneficia ingratiſſimā,
ita vt maledictis eum multoties proſequantur.

Septima eſt concluſio, donationem a præfato Re-
ge Henrico 4. factam dict. Don Petro nulla ui me-
tuſve cauſa reuocari reſcindiue poſſe. Concluſio hęc
multis probatur, hoc vno prius præmiſſo, prædictū
D. Don Petrum de Velaſco donatarium non fuiſſe
in cauſa, quod præfatus Rex Henricus bello vexare
tur, & in tot coniiceretur anguſtias a D. Don Alphō
ſo eius fratre, ſed ipſe D. Don Petrus totis viribus
ſua ingenti impenſa Regem ipſum defendit. Hoc
præmiſſo, dicimus, donationem a Rege Henrico fa-
ctam dic. D. Don Petro non dici metu factam, vt
poſſit reſcindi.

Primo ſententiam hanc probat reſponſum Vlpia
83 ni † in l. metū autem præſentem. §. ſed licet. ff. quod
metus cauſa. cuius verba hæc ſunt. Sed licet vim fa-
ctam a quocumq. Prætor complectatur, elegāter ta-
men Pomponius ait, ſi quo magis te de vi hoſtium,
vel latronū, vel populi tuerer, vel liberarē, aliquid
a te accepero, vel te obligauero, non debere me hoc
edicto teneri, niſi ipſe hanc tibi vim Sumiſi. Cæterū
ſi alienus ſum a vi teneri me non debere, ego enim
operæ potius meæ mercedem accepiſſe videor. Ha-
ctenus Vlpianus, qui controuerſiam hanc noſtram
manifeſte diffinit, & cuius reſponſum ſic ſunt inter-
pretati ibidem Accurſi. & Bartol. Ita etiam ſunt de-
clarandi, & intelligendi Roman. in l. ſi vero. §. de vi-
ro. fallen. 48. in fine. ff. ſoluto matr. & in conſ. 26. ver
ſic. Secundo quia, Ioan. Lupus in rubr. extra de do-
natio. §. 50. num. 5. ſicuti eos in ſpecie donationis re
muneratoriæ declarat Tiraquel. in l. ſi vnquam. in
verbo donat. largitus, num. 17. C. de reuoc. dona. Et
præter hoc idem ſcribunt Afflic. in dec. 149. n. 1. &
n. 4. verſ. & pro hoc Dec. in l. culpa caret, nu. 5. ff. de
reg. iuris, & in c. 1. n. 7. de offic. deleg. & in conſ. 691.
n. 4. Neuiz. in conſ. 52. n. 47. verſ. 3. addo, & Pariſ. in
conſ. 5. num. 180. lib. 4.

Secundo accedit lex ipſius Regni Hiſpaniæ in l. 1.
& l. 6. tit. 17. p. 2. & in ordinat. tit. de las donationes,
& l. 51. tit. 18. p. 3.

Tertio confert, quod ſcribit Petrus Belluga in ſpe
culo principum, rub. 9. num. 8. dum inquit, donatio
84 nem † factam a principe ſuis militibus in bello, &
caſtris valere, quod & olim facere conſueuerant ve
teres illi Romani, qui pro rebus bene geſtis milites
ipſos in caſtris commendabant, & variis donis co-
honeſtabant.

Nec repugnat, quod auctoritate Io. Lupi ſcribunt
Neuizan. in lib. Syluæ nuptial. num. 55. & Gramma.
in voto 28. num. 17. & 18. donationem factam a
Principe tempore belli inualidam eſſe, & ob id ob-
ſeruari minime debere. Nam reſpondetur, Ioannē
Lupum in rub. extra de donation. inter vir. & vxor.
§. 69. num. 17. in fine, & num. 18. quem locum Neui-
zan. & Grammatic. allegare voluerunt, nobis ſuffra-
gari, & fauere, ſi eius traditio perpendatur ibidem
num. 14. verſic. ex his iuſtificari, ſcribit ſanè Lupus,
Regem Henricum 2. tempore ſchiſmatis hoc eſt
belli, quod aduerſus D. Don Petrum eius (ſi anna-
lium ſcriptoribus credimus) fratrem gerebat, immē
ſas feciſſe donationes regni magnatibus, quas paca
tis regnis, ſuo teſtamento modificatus eſt, declaran
do, quod ipſæ quidem donationes deberent obſer-
uari pro ipſis donatariis, ac eorum filiis, & deſcendē
tibus maſculis. His primum intelligimus, Regem ip-
ſum Henricum 2. voluiſse donationes ipſas, quo
ad earum eſsentiam, & ſubſtantiam valere. Id quod
noſtræ fauet ſententiæ. Deinde ex eodem Lupo cla-
re habemus, dubitarum fuiſſe eo tempore, an & mo
dificatio illa, ſicque illa mutata qualitas deberet ob
ſeruari. Aliqui exiſtimarunt, Regem potuiſse mo-
dum illum, illamque qualitatem adhibere, Lupus
vero viſus eſt firmaſse ſecundam, vel ſaltem in eam
inclinaſse. Imo ipſemet Lupus in commentariis ad
leges Tauri. l. 17. num. 62. poſtremam hanc affirma
uit a qua non diſsenſit Arius Pinellus in l. 1. in 3. par
te, num. 62. illatione 15. C. de bonis mater. & dice-
mus infra in vltima concluſione. Subiunxit tamen
Lupus ceſsare debuiſse omnem diſputationem, po-
ſteaquam Rex ipſe nolebat eam obſeruari, ob id,
quod donationes ipſæ erant adeo immoderatæ, &
immenſæ, ac regno nociuæ, vt de earum validitate,
non ab re dubitari poterit. iuxta cap. intellecto. de
iure iuran. & præſertim (adiunxit Lupus) cum tan-
tæ anguſtiæ, tantæque tribulationis ſchiſmatis tem-
pore in regno, promiſsa per eum non ſint implenda,
vt ſenſit Abbas in cap. 1. in tertio notab. (meo in co
dice eſt in cap. ſicut. il 2. in 3. notab.) de iure iuran-
do, cum dicit, quod ſi Cardinales ante creationem
85 Papæ aliquid ſtatuunt, & promittit Papa † cuilibet,
illud obſeruare, ſi erit electus, ſi eſt in præiudicium
dignitatis ſuæ, non tenetur poſt electionem obſer-
uare. Idem notat (dixit Lupus) Calderinus in tit. de
iure iuran. conſil. 3. facit cap. cum veniſsent, verſic.
ipſe vero timens. ſupra de inſtitut. Et hoc bene nota
(ſubiunxit Lupus) ad infringendas promiſſiones fa
86 ctas per principem † in principio creationis ſuæ, quę
ſi ſunt præiudiciales non tenentur obſeruare, ſecun-
dum Felin. in cap. 1. de probat. col. 5. verſic. ſexto de
clara. &c. Cum vero noſtro in caſu donatio facta a
Rege Henrico 4. D. Don Petro de Velaſco non fue-
rit immoderata, & immenſa, nec regno nociua, vt
demonſtrauimus ſupra, iure valere, & obſeruari de-
bet, & licet facta fuerit ſchiſmatis, ſicq. belli tempo
re, attamen dicitur facta pro benemeritis ipſius D.
Dō Petri, qui ſtrenue ſuo ſumptu iuuit in bello ipſū
Regem, eumq. pluries ſeruauit. Non enim Rex Hen
ricus donauit dic. D. Don Petro, vt eum vel in fide
contineret, vel alliceret, & inuitaret ad ferendum ſi
bi opem, & auxilium, ſicuti intelligo ea, quæ ſcri-
pſit Lupus præcitato in loco. Et exempla ab eo
commemorata ſatis hoc ſignificāt. Sic quoq. Lucas

de Penna in rub. C. de auro corona.lib.10. pro parte contraria allegatus,loquitur, quando Imperator ante coronationem per petentium ,importunitatem ſine meritis donauit inconſiderate, quod noſtro in caſu non contingit.

Quarto,& vltimo, vel ex eo tota hæc controuerſia diſſoluitur,quod etiam ſi admittimus hoc,quod omnino negamus,tempore ſcilicet donationis,& vrgentis belli Regem Henricum metu donaſſe,attamẽ ex tot tantiſque ſubſecutis confirmationibus, & ratificationibus ſpõte, & in plena ſecuritate factis pur-
87 gatus † dicitur omnis metus,l.2.C.quod metus cau-
88 ſa, & contractum etiam in carcere † metu celebratum conualidari, ſi promiſſor extra carcerem in eo perſeuerauit , reſpondit Caſſaneus in conſil. 27. in fine,& egregie Crauet.in conſ.114.num.8. conſuluit,præſumptionem illam metus reuerentialis in eo ceſſare, qui bis, & ter ex interuallo per quitationes ratum habuit,quod prius geſtum fuerat, & ſubiecit poſt Oldrad.in conſil.253.ex geminatione actus voluntatis perſeuerantiam demonſtrari.Ita quoque ex multis ſubſecutis ſolutionibus cenſeri purgatũ metum illius promiſſoris,& obligati,qui exiſtẽs in carceribus ſe obligauit, reſpondit Alex. in conſil. 127. num.5. verſic.denique.lib. 4. quem ſecuti ſunt Pariſ. in conſil.5.num.206.in fine,lib.4. Roland. in conſi. 83.in fine,lib.2.& Natta in conſi.636. num.152.lib. 4.& idem ego ipſe ſcripſi in conſil.1.num.297.lib. 1. in conſil.410.num.6.lib.5. & in commentar. de præſumpt.lib.3.præſumpt.126.in fine, & in ſpecie magis reſpondit Pariſ. in conſil.10. num. 46. 52. & 58. lib.1.quod promiſſio,& obligatio tempore vrgentis belli facta a Comite Io.Franciſco Mirandulæ domino,dici non potuit meticuloſa,ob ratificationem ſæpius ab eo factam dimiſſo exercitu,& omnibus pacatis. Quod vero noſtro in caſu donatio hæc a Rege Henrico facta fuerit ſępius ratificata tempore pacis tam ab eodem Rege,quam a ſucceſſoribus,ſatis ſuperque manifeſtum eſt. Nam ipſe D. Dõ Petrus poſt donationem ipſam,& aſſignationem redituum decimarum maritimarum, donec traderetur promiſſa, & donata Ciuitas mille vaſallorum, diu poſſedit & exegit dictas decimas,ſciente, & patiente ipſo Rege donec vixit, id quod arguit ratificationem donatio-
89 nis,cum,& ſolo facto, & actu † tacito inducatur ratificatio.l.Paulus.ff.rem ratam haberi,& copioſe ſcripſi in commentar.de recuper.poſſeſs.remed.15.num.
90 120. vbi ſcripſi , & per fructuum † perceptionem cenſeri ratificatum contractum emptionis , & venditionis . Idem ſcripſi in commentar.de præſumpt. lib.2.præſumpt.39.num. 6. Rurſus donationẽ hanc bis ratificauit,& Regina Iſabella , & primum quidẽ anno 1489.die 2. Aprilis dum præfato D. Don Petro dedit cedulam,qua promiſit , quod donec ipſa Regina in humanis fuiſſet,decimas illas non redemiſſet,aſſignatione,& traditione Ciuitatis donatæ. Id quod et anno 1498. die 31. Martij ipſamet confirmauit in perſonam D.Don Bernardini dicti D.Don Petri primogeniti. Similem confirmationem fecit Carolus V. Imperator Inuictiſſimus anno 1519. die 14.Iulij in perſonam D.Don Inici Fernandez de Velaſco aui D.Comeſtabilis nunc litigantis. Eandem donationem,& conceſſionem ratã habuit Rex Philippus 2. dum paſſus eſt multos,& multos annos D. Comeſtabilis patrem percipere reditus dictarũ decimarum,quæ ſane patientia,& tacitus actus inducit, (vt diximus)ratificationem factæ donationis.

Octaua eſt concluſio, donationem a prædicto Rege Henrico factam dic.D. Don Petro ob eius benemerita reuocari nunc non poſſe a Sacra Regia Maieſtate Regis Philippi 3.ſicuti nec potuiſſe reuocari ab ipſomet Rege Henrico 4.donatore. De ipſius Regis Henrici perſona dicemus primum,deinde de eius in regno ſucceſſorib. Quod itaq. Rex ipſe Henr. nõ potuiſſet hanc donationẽ reuocare multis ſic probatur.

Primo, quia quod promiſit princeps,obſeruare omnino debet, cum nil magis cõueniat viro bono, qualis eſt princeps,quam ſeruare promiſſa,cap.1.de probat. Debet enim princeps habere vnam ſolã vocem vnumq. ſolum calamum,ac illud profiteri, ſemel locutus eſt Deus, cuius ſane ſententiæ ad rẽ meminit Dec.in conſil.287.num.8.& in conſ.293. in fine.Et hinc reſpondit Bald.in conſ.327.Pridie,colu. 2.verſic.Non enim.lib.1.Imperatorem nolle per inconſtantiam vetus priuilegium aboleri. Et in principe tamquam in fonte iuſtitię eſſe debere iuſtitiam ipſam conſtantem,& perpetuam voluntatem.§. illud. in auth.conſtitutio quæ,de dignitatibus. Et ſubiungit Bald. quod cum varietas , & vacillatio ſit legib. inimica,& doli materia,iuxta §.vlt. in auth. de religioſis,maxime conuenire Imperatoribus, & Regib. verba illa,ſemel locutus eſt Deus, & illud qđ ſcripſi
91 ſcripſi . Et principẽ † habere debere vnũ calamum, & vnam linguam,& non plures, cum ſcriptum ſit. Quæ proceſſerunt de labiis meis,non faciam irrita. Et immobilem eſſe debere , & angularem lapidem, & vt polum in cœlo, Baldi verba laudant Decius in conſil.580.num. 5. Tiraquel. in Tract. de nobilitate cap.20.num.24.& Roland. in conſil.2.num. 152. li. 1. Et accedit,quod ſicuti princeps cupit,& vult promiſſa a ſubditis ſibi ſeruari, ſic & ipſe ſeruare debet illis,cap.iuſtitiæ.25.q.1.& ſi ſecus fiat, facillime eueniet, quod nullus prompto ſaltem animo, principi ſuo inſeruiet, nullus cum eo contrahet, vt inquit Baldus in dic. conſil. 327. colu. 1. qui ſubiungit in verſic.bene concedo &c.quod etſi Papa, & Imperator poſſunt creare, & ſupprimere dignitates , capit. cum acceſſiſſent, de conſtitut. attamen hoc intelligitur,dignitate vacante, & quando eſt in abſtracto, non autem ſi eſt in ſubſtantia,hoc eſt, ſi iam eſt collata alicui, cum ei dicatur quæſitum ius, quod ſine cauſa tolli non poteſt, & ſi a principis ſola liberalitate prouenit. Et idem Bald.in cap.1.num.1. de natura feudi,& in cap. 1. n. 1. de feudo ſine culpa amitten. Iſern.in cap.1.§.ſimiliter,colu.6. de capitaneo , qui curiam vend.Alexand.in conſil.3.num.6.lib.5. Gulielm.de Perno.in conſil. 16. num. 5. & 8. M.Anton. Peregr. in Tract.de iure,& priuilegio Fiſci,li.6.tit. 1. n.10.& Marcus Salon de pace in conſil.15.n.51.52. 53.& 54.Lud.Mol.in li.4.de Hiſp.primog.c.3.n. 20.

Nec hoc in caſu locum habet opinio eorum , qui dixerunt,principem pro ſui voluntate, & ſine cauſa reuocare poſſe priuilegium ſua ſponte, & liberalitate conceſsum. Qua ſane in ſententia fuerunt permulti longa ſerie congeſti ab Anton.Gabr.in lib. 3. concluſion.tit.de iure quæſito non tollendo, concluſ.7. num.5.& communem teſtatur Molina præcitato in
92 loco.Nam traditio hęc procedit,quando princeps † ſimpliciter ſua liberalitate cõceſſit priuilegium, nulla adiecta promiſſione,& pacto de eo a ſe, et ſucceſſoribus obſeruando, ſecus quando vel ipſe cõcedẽs, vel eius ſucceſsor promiſit, ſe illud obſeruaturum, vt noſtro in caſu , in quo ipſe Imperator Carolus V. iure iureiurando ita promiſit.

Secundo ſuffragatur, quod et ſi admittimus licere principi etiam ſine cauſa reuocare priuilegium
93 ſua liberalitate conceſſum, non tamen honeſtũ † eſſe ſcribunt Io.Andr.in cap.quod dilecto,de conſan. et affinit. Bald.in cap.1.§.notandum,num. 2. de his qui feudum dare poſs.Campeg.inter conſil. Bru. in

conſ.7.

conſ.7.num.26. Io.Iacob.de Leonardis intet conſil.
eiuſdem Bruni in conſ.114.nu.125.& Ludouic.Mo-
lina in d.lib.4.de Hiſpan.primog.cap.3. & num.20.
verſ.& quamuis, & verè probat text.cap.decet.de re
gul.iuris in 6.cuius verba hæc ſunt. Decet conceſsũ
a Principe beneficium eſſe manſurum. Honeſtatem
hanc, quæ propria eſt Principis, ſi conſiderabit con-
ceſſor priuilegij, non illud reuocabit: cum impoſſibi
le illud credatur, quod honeſtum non eſt, inquit Iu
riſconſultus in l.nepos Proculo. ff.de verb.ſignific.

Tertiò accedit, quod Rex Henricus donationem
hanc fecit ex certa ſcientia, animoque deliberato.
Quo fit, vt nullo modo in dubiũ reuocari potuerit,
vel poſſit; ſicut reſpondit Curt.iun.in conſ.174.nu.
9.10.& 11.ex ſententia Oldr. Bart. & Caſtrenſ.quos
recenſet.

94 Quarto ſuffragatur, qđ donatio † hæc facta fuit
ob D.Don Petri benerita, & propterea reuocari nõ
poteſt, vel a Principe concedente, vel ab eius ſucceſ-
ſoribus, quemadmodum ſcribũt 25.doctores, quos
ex ordine placet enumerare.

1 Bald.in l.qui ſe patris, num.8.C.vnde liberi.

2 Mart.Lauden.in tractat.de priuileg. & reſcrip.
Principum in 24.notab.

3 Abb.in conſ.3.col.pen.lib.2.

4 Rom.in conſ.436.num.1.

5 Iſern.in comment.ad cõſtit.Neapol.& Siciliæ,
rub.47.incipit, ea quæ ad decus.

6 Alex.in conſ.101. col.2. verſ.ex quo infertur,
lib.1.in conſ.117.col.1. verſ.& primo, & in cõſ.192.
col.4.lib.2.

7 Soc.Sen.in conſ.10.num.37. & in conſ.58. col.
pen.verſ.poſtremo conſiderandum eſt, lib.1.

8 Ruin.in conſ.19.num.4.lib.1.

9 Butr.in cap.nouit, num.12.de iudicijs.

10 Felin. in eodem cap.nouit, num.7. verſ.addit
ipſe.

11 Curt.Sen.in conſ.66.col.1.

12 Afflict. in deciſ.2.num.2. & deciſ.128.num.9.
idem in comment. additis ad conſtitut.Neapolit.&
Sicilię, rub.47. Quod nullus Prælatus, Comes, vel Ba
ro officium iuſtitiarij gerat, incipit, ea quæ ad de-
cus, col.2.verſic.ſi autem Rex, & in cap.1.nu.13.de
ſucceſs.feudi.

13 Fortun. Garzia in l.1.§.ius naturale, num.66.
ff.de iuſt.& iure.

14 Boer.in q.27.num.1.& 2.

15 Io.Lup.in rub. extra de donat.inter vir.& vxo.
§.50.num.6.& §.69.num.13. & in comment. ad le-
ges Tauri, lege 17.num.62.

16 Curt.iun.in conſ.174.num.24.

17 Ripa in l.ſi vnquam.q.14.num.29.verſ.& licèt
Princeps.C.de reuoc.donat.

18 Socin.iun.in conſ.60.num.18.& 29.lib.3.

19 Ant.Gabr.in lib.3.concluſ.tit. de iure quæſito
non tollendo, concluſ.7.num.2.

20 Grammat.in deciſ.65.num.24.

21 Marcus Salon de Pace in conſil.25.num.46. &
num.56.

22 Alphon. de Azeuedo in comment. ad leges
Hiſpaniæ, tomo 3.lib.5. tit.10.l.3.num.26.pag.277.
qui paulò poſt, nempe pag.279.refert legem 4.reuo
catoriam donationum factarum ab hoc Rege Hen-
rico IV. Quæ quidem lex eſt intelligenda de dona-
tionibus ſimplicibus, & non de illis quæ ob bene-
merita.

23 Ioannes Matienzus in commẽt.ad eiuſdem le-
ges Hiſpaniæ, lib.5.tit.7.de maioratu, l.11.gloſſ.1.&
gloſſ.6.

24 Roderic.Suarez in alleg.10. col.vlt.verſic. Nec
obſtat lex Toleti, & qui loquitur in terminis dona-
tionis pro benemeritis facta a Rege Hiſpaniarum
Marchioni de Denia.

25 Petrus Ant. Petra in tract.de poteſt.principis,
2.dubitatione princip.num.90.

95 Imò nec ex cauſa ingratitudinis † reuocari poteſt
priuilegium propter benemerira conceſſum, l.ſi pa-
ter.§.vlt.ff.de donar. & tradunt Bald.in l. ſi cum mi
hi.ff.de dolo, Roman.in cons.436. Quod indultum,
num.15.Io.Lupus in locis ſupra commemoratis, &
multos eiuſdem opinionis doctores refert Tiraquel.
in l.ſi vnquam, in verbo donat.largitus, num.14.de
reuoc.donat. Idem dicimus in quouis priuato dona-
tore, qui ſi donauit ob benemerita, donationem re-
uocare non poteſt etiam ex cauſa ingratitudinis do
natarij; vt ſcribunt gl.in l.ſi pater. §.vlt.ff. de donat.
Rom.in cõſ.26.col.vlt.& in ſing.520.Donatio. Alex.
in conſ.40.col.vlt.lib.4. Guido Papæ in conſ.214.&
in conſ.215.Corn.in conſ.194.lib.3.Soc.Sen.in con-
ſil.84.col.pen.lib.3. Capic.in deciſ.121.nu.15.Ruin.
in conſ.31.col.vlt.lib.5.Rip.in d.l.ſi vnquam, q.14.
num.29.& in l.vlt.q.44.num.150. C.de reuoc.dona
tio.Boer.in q.27.num.3. & in q.228.in fine, & alios
commemoraui in conſ.723.num.9.& 10.lib.8.

Et huius quidem ſententię, & traditionis ea eſt ra
tio, quia priuilegia, & donationes ob benemeritorũ
96 cauſam vim habent contractus: † quemadmodum
permulti ex commemoratis ſcribunt.

97 Princeps † autem in contractibus conſideratur tã
quam perſona priuata, iuxta l.2.§.1.ff.ne quid in lo-
co publico, & rradunt Bar.in l.in fraudem.§.neque.
ff.de iure Fiſci, Zabarella in conſ.147.D.noſter Pa-
pa, Felin.in cap.1.col.2.de probat.Io.Lupus, in rub.
extra de donat.inter vir.& vxor.§.69.num.16. Dec.
in conſ.286.num.…& M.Ant.Pereg.in tract.de iure
Fiſci, lib.6.tit.1. num.11. Quemadmodum ergo pri-
uatus non poteſt a contractu recedere, l.ſicut. C.de
actio.& oblig.ſic & Princeps obſeruare illum omni-
98 no debet. Idem de ſucceſsionib. † dicendum eſt, qui
pariter tenẽtur obſeruare donata, & conceſſa a ſuis
prædeceſſorib.ſicuti de ſucceſſore Regis, vt ſcilicet
teneatur obſeruare promiſſa, & conceſſa ab ipſo Re
ge ſuo prędeceſſore, reſponderunt Pariſ.in conſ.2.n.
132.lib.4.& Roder.Suarez in alleg.10.num.3.qui lo
quitur de Rege Hiſpaniarum, qui Marchioni de De
nia donauerat. Idẽ de ſucceſſore Ducis affirmarunt
Iaſ.in cõſ.1.n.2.lib.1. Io.Iacob.de Leonar.inter con
ſil. Bruni in conſ.114.num.198. Socin.iun.in conſil,
60.num.18.& nu.29. lib.3.& Natta in conſ.122.nu.
3.lib.1. ſic, & de ſucceſſore Marchionis reſponde-
runt Iaſon in conſil.10.colum.2.libro 3. & Natta in
conſ.636.num.13.lib.4.Idem de ſucceſſore Comitis
decidit Boer.in q.204.num.42. & alia ad rem ſcri-
bit, Tiraquell.de iure primogen. quæſt.31. num.20.
& num.23.

Nec repugnat, quod Bald.in l.1. ff.de conſt.prin-
cip.neget ſucceſſores Imperatoris teneri obſeruare
facta, & promiſſa ſui anteceſſoris. Nam reſpondetur,
99 Bald.loqui in Imperatore, † cui ſuccedens non di-
citur iure quodam hæreditario ſucceſſionis ſucce-
dere: ſed electione. Diuerſum eſt a Rege Hiſpania-
rum, & alijs Principibus, qui non eliguntur a popu-
lis: ſed ſuo iure a maioribus ſuis ad ſe traſmiſso ſuc
cedunt. Ita aliorum auctoritate ſcribunt, & decla-
rant Iaſ.in d.l.1.num.14.ff.de cõſtit.Princip, Iacob.
a Sancto Georgio in inueſtitura feudali, in verbo
Princeps, verſic.ſed an Princeps, num.1. & Ioannes
Igneus in l.donationes, num.6.verſ.quæro igitur, &
num.7.& 11.C.de donat.inter virum, & vxo. Præte-
100 rea, quando Princeps † electus, & creatus aliquid

facit

facit vel promittit ſub nomine dignitatis, tunc etiã eius ſucceſſor tenetur obſeruare; vt docuit Bald. in cap. 1. in verbo in perpetuũ. de pace Conſta. & alios refert, & probat Igneus in d. l. donationes, num. 16. & accedunt Purpur. inter conſil. feudalia diuerſorũ conſil. 17. num. 4. Capicius in deciſ. 121. num. 6. Reſtaur. Caſtald. in tract. de Imperatore. q. 114. num. 1.
101 & hinc fit, quod cum geſta a Pontifice † maximo cẽſeantur ſub nomine pontificiæ dignitatis facta, eius ſucceſsores, & ſi electione, & creatione efficiuntur Pontifices, attamen facta, & promiſsa illa obſeruare tenentur; ſicuti tradunt Bald. in d. l. 1. ff. de conſtit. principum, & in l. digna vox. C. de legibus. Iaſ. in cõſil. 10. col. 2. & in conſ. 86. col. 5. lib. 3. Brun. conſil. 1. col. 4. Crauet. in conſ. 241. nu. 17. verſ. quinimo. lib. 2. & Roland. in conſ. 1. num. 42. lib. 2. cum ergo noſtro in caſu Rex Henricus IV. tamquam Rex (Hoc ſignificant verba illa cedulæ donacionis ſic ſcripta, Yo el Rey, vt conſiderat Purpur. in d. conſ. 17. nu. 4. & in ſpecie magis Capic. in d. deciſ. 121. num. 6.) donauerit d. D. dõ Petro de Velaſco ſequitur dicendũ, ipſius Regis ſucceſsores teneri duplici iure, obſeruare, nempe, quia ſucceſſione, & nõ electione regnũ conſecuti ſunt, & quia donatio facta eſt ſub nomine dignitatis, quæ nunquã moritur, c. ſi gratioſè. de reſcript. in 6.

Nona, & vltima eſt concluſio legem latam a Rege Ferdinando, & Regina Iſabella anno 1488. & cõfirmatam a Rege Philippo II. anno 1566. qua moderatæ fuerunt donationes factæ a Rege Henrico II. non impedire D. Comeſtabilem, quominus conſequatur Ciuitatem, oppidum, vel caſtrum mille vaſallorum ei, ſeu ſuis maioribus donatam a Rege Henrico IV. Concluſio hæc ita multis probatur.

Primò, quia prædicta lex fuit ſingulariter edita ad moderandum donationes illas immenſas, et immoderatas factas a Rege ipſo Henrico, qui in initio ſui principatus, et ob ſchiſma, ac bellum, quod habebat cum eius fratre Don Petro inconſiderate donauerat: ſicuti ſcripſi ſupra in ſeptima concluſione ex ſententia Io. Lupi. et aliorum. Et propterea lex illa nil pertinet ad hãc donationẽ a Rege Henrico IV. cõſideratè & moderate factã D. Don Petro de Velaſco ob inſignia eius benemerita erga ipſum regẽ.

Secundò, admiſso circa veri præiudicium, prædictam legem eſse generalem, et ob id comprehendere quaſcunque donationes, attamen nil adhuc obeſt dom. Comeſtabili, cum donatio facta a d. Rege Henrico IV. dicto Don Petro de Velaſco moderari
102 et modificari ſic non potuerit. Nam donatio † facta fuit iure hæreditario pro ſe, hæredibus et ſucceſsoribus. Quibus quidem verbis cenſentur vocatæ tam fœminæ, quam maſculi; vt ſcribunt Oldr. in conſil. 272. Ruin. in conſ. 36. num. 5. et in conſil. 39. num. 4. libro primo. Bero. in conſil. 65. numer. 74. et in conſilio 67. numer. 38. et 55. libro primo. Porro conceſ-
103 ſio, et donatio † ob benemerita, quæ (vt diximus) vim contractus habet, facta pro maſculis, et fœminis, moderari, et reſtringi non poteſt ab ipſo principe donatore, et conceſsore ad ſolos maſculos. Ita in claris his terminis tradit Ioan. Matienzus in cõmen. ad leges Hiſpaniæ nouæ recopilationis, lib. 5. tit. 7. de maioratu, l. 11. gl. 9. num. 3. dum inquit, Regem, et principem poſse moderare, et modificare donationes a ſe etiam factas, quando alioqui ſunt maximi detrimenti ipſi Regi, et principi, et num. 7. ſubiũgit, ob id iure fuiſse moderatas, et modificatas donationes factas a præfato Rege Henrico II. quod erant exceſſiuæ, et immoderatæ, ſicuti ex Io. Lupo, et alijs diximus ſupra in 7. concluſione. Ergo a ſenſu contrario ſenſit Matienzus modificari, et moderari non poſſe donationes, quæ exceſſiuæ non ſunt; quẽadmodum moderatã imò modicam eſſe hanc a Rege Henrico factam D. Petro de Velaſco oſtendimus ſupra in tertia concluſione. Comprobatur argumentatio hæc traditione eorũ, qui ſcriptum reliquerunt Principem non poſſe inueſtituram feudi conceſſam pro ſe, & filijs maſculis ac fœminis modificare, & reſtringere ad ſolos maſculos. Ita ſanè poſt alios ſcripſi in conſ. 331. num. 87. libr. 4. & fuſius in conſ. 955. &
104 in conſ. 987. lib. 10. Et accedit quod donatio † perfecta a principe facta non poteſt ab eo modificari, & reſtringi, vt in ſpecie maioratus, ſeu primogenituræ ſcribunt Caſtr. in conſ. 164. num. 5. lib. 2. Iſern. in cap. 1. in fine de capita. qui curiam vend. Dec. in cõſil. 468. num. 29. Socin. iun. in conſ. 138. num. 3. lib. 2. Melchior Palaez in tract. de maioratu in 2. parte, q. 4. illat. 8. num. 14. & Fabius de Anna in conſil. 86. num. 12. Tertiò, & vltimò accedit, quod imò nec prædicta lex Regis Henrici II. & confirmatio Regis Ferdinãdi, & Regis Phippi II. reſtrinxit donationes ab eodem etiam Rege Henrico factas, vt ſoli maſculi ſuccedant; ſicuti in indiuiduo huius legis ſcribit Matienzus in prædicto lib. 5. tit. 7. de maioratu. l. 11. gl. 8. num. 6. 7. & 8. qui eiuſdem opinionis refert Io. Lupum, Didac. Couuar. & Marcum Salonem de Pace, ſic legem hanc Henrici II. interpretantes. Quapropter hinc ſequitur, D. Comeſtabilem iure conſequi debere Ciuitatem, vel oppidum, vel caſtrum: ex quo D. Don Petrus eius pater ſucceſſit D. Donnæ Iulianę eius matri, quæ fuit neptis D. Don Petri de Velaſco donatarij, ex D. Don Bernardino filio.

SVMMARIA.

1 *Dummodo dictionem, reſpicere ſecundam diſpoſitionem.*
2 *Dummodo dictionem, ſignificare conditionem, cum iungitur ei, quod venit implendum antequam perficiatur.*
3 *Hæredes non poſſe deſinere eſſe hæredes poſt aditam.*
4 *Conditione non impleta actum ab initio reſolui.*
5 *Conditionem implendam eſſe ſine interpellatione.*
6 *Intimationem non eſſe faciendam ſcienti.*
7 *Falſum probari coniecturis.*
8 *Suſpicionem falſi abrogare fidem.*
Falſi ſuſpicionem abrogare fidem inſtrumento.
9 *Inſtrumentum ſoliti committere falſum, probari teſtibus.*
10 *Teſti inſtrumentario neganti ita actum, credi.*
11 *Teſti mediatori credi magis.*
12 *Promiſſionem de faciendo differre a facto.*
Facere aliud eſſe aliud promittere.
13 *Falſum committi cum commutatur ſubſtantia actus ſine partium conſenſu.*
14 *Teſtem illum dici idoneum, qui non prohibetur.*
15 *Pluralitatem non præſumi.*
16 *Confeſſione partis rem fieri claram.*
17 *Inſtrumentum occultantem ſuſpectum eſſe.*
18 *Lucrum arguere falſum, ſiue ſpem lucri.*
Falſum non præſumi ſine ſpe lucri.
20 *Scripturam priuatam probari teſtibus dicentibus habere notam manum.*
21 *Cancellationes arguere falſum.*
Falſum probari ex cancellatione.
Apoſtillas arguere falſum.
22 *Falſum probari ex atramenti diuerſitate.*
23 *Atramenti diuerſitatem falſum arguere.*
24 *Folio ſeparato argui falſum.*
25 *Falſum argui ſi quis interrogetur an velit, nec reſpondeat.*
Interrogatus an velit vti inſtrumento ſi non reſpondet, præbet ſuſpicionem falſi.
26 *Referenti ſe teſti ad ſcripturam non credi.*

Teſti

Teſti referenti ſe ad aliud non credi.

27 *Patrem ſpiritualem non eſſe teſtem idoneum.*

28 *Teſtem idoneum non eſſe patrem ſpiritualem.*

29 *Teſtem de ſuo iudicio non probare.*

30 *Teſtem de auditu non probare.*

31 *Teſtem de credulitate non probare.*

32 *Obliuionem rerum grauium non præſumi.*

33 *Solicitator cauſæ non eſt idoneus teſtis.*

34 *Senatoriam dignitatem non facere teſtem idoneum.*

35 *Conditionem declarandi intra duos menſes, duo habere, primo vt declaret, ſecundo vt intra menſem.*

36 *Teſtatorem iubentem bona remanere in familia, duo mandare.*

37 *Præceptum iudicis comparendi ſub die, duo continere.*

38 *Debitorem iurantem ſoluere intra menſem, duo promittere.*

39 *Teſtatorem mandantem conſtrui ſibi monumentum triduo poſt mortem, duo mandare.*

CASVS.

Illuſtriſſimus, atque Reuerendiſſimus Dominus Cardinalis Hyppolitus de Rubeis Romæ condidit teſtamentum in quo hæredes inſtituit Illuſtriſſimos Dominos Fredericum, Hyppolitum, Scipionem, & Petrum Mariam, ſiue Hectorem filios quondam Illuſtriſſ. Dom. Petri Mariæ de Rubeis.

Poſtmodum ita ſubiunxit ipſe teſtator. Quam inſtitutionem, & nominationem hæredum prædictorum valere voluit; dummodo Illuſtriſſ. D. Comes Troilus frater ipſorum hæredum, non obſtante huiuſmodi hæreditate annuatim ſoluat eiſdem Illuſtriſſ. D. hæredibus eius fratrib. omne id, quod ab Illuſtriſſ. Dom. Comite Troilo de Rubeis eorum auo paterno in teſtamento per eum confecto, ad quod ſemper pro facti veritate habeatur relatio, relictum, ſeu legatum fuit, & quod idem Illuſtriſſ. D. Comes Troilus infra menſem a die ſibi intimatæ huiuſmodi inſtitutione, & conditione teneatur declarare, an velit dictum legatum per ſupraſcriptum quondam Illuſtriſſ. Comitem Troilum eius auum paternum eiſdem ſuis fratribus ſoluere, vel non; Quo menſe elapſo, & dicta declaratione non facta, tunc, & eo caſu Illuſtr. D. teſtator voluit & mandauit, ac ex nũc prout ex tunc inſtituit et ſubſtituit vt ſupra, & alias oĩ meliori mõ vt ſupra fecit, et ore ſuo proprio nominauit in vniuerſales hæredes Illuſtriſſ. D. Io. Hieronymum filium Illuſtriſſ. D. Comitis Sigiſmundi eius fratris, & Carolum filium Illuſtriſſ. D. Ferrantis de Rubeis &c.

Præſupponitur etiam in facto, prædictum D. Comitem Troilum ſtatim defuncto teſtatore ſciuiſſe diſpoſita, & ordinata in prædicto teſtamento, nunquam tamen declaraſſe, an velit ſoluere quotãnis prædictum legatum dictis eius fratribus hæredibus inſtitutis, vel non.

Præſupponitur etiam in facto anno 1591. die 14. Iunij initam fuiſſe tranſactionem quandam inter dictos D. Comites Troilum iuniorem, & Hieronymum, in qua aſſeritur ſcriptum, quod d. Dom. Comes Troilus declarauit, velle obſeruare, & adimplere omnia diſpoſita à præfato D. Cardinali teſtatore, & ſoluere legata relicta a D. Comite Troilo ſeniore. Verum aduerſus hanc tranſactionem, reſpectu illius declarationis conſiderantur multæ ſuſpiciones falſum arguentes & quod interrogatus D. Comitiſſa Iſabella tutrix d. D. Comitis Troili, an vellet ea tranſactione vti, non reſpondit, & ob id in eius contumaciam fuit pronuntiatũ, nolle vti.

Dubitari nunc contingit, an euenerit caſus, quod d. Comites Hieronymus, & Carolus ſuccedere debeant.

Initium a Domino.

CONSILIVM MIV.

RESpondendum exiſtimo eueniſſe caſum quo d. D. Comites Hieronymus, & Carolus admitti debent tãquam inſtituti, & vocati a teſtatore, in defectu DD. Federici, Hypoliti & aliorum priore loco inſtitutorum hæredum, ob id quod obtemperatum non eſt diſpoſitioni, & voluntati teſtatoris, qui duas conditiones, vel modos adhibuit ipſi ſuę diſpoſitioni, qua vocauit dictos dominos Federicũ & fratres. Et prima quidem eſt (& ſi ſecunda in ordine legitur,) quod dom. Comes Troilus iunior intra mẽſem a die ſibi intimatæ inſtitutionis, & conditionis teneatur declarare, an velit dictum legatum factum a dom. Comite Troilo ſeniore ſoluere eius fratribus, vel non. Secunda autem eſt; quod ipſe dom. Comes Troilus facta dicta declaratione ſoluat quotannis dictum legatum. Et quidem prima illa diſpoſitio & ordinatio declarationis ſcilicet faciendæ a dicto D. Comite Troilo conditionalis eſt, ſicuti ſignifi-

1 cat illa dictio, dummodo, † quæ, & ſi poſita eſt in prima teſtatoris diſpoſitione, iuxta ordinem ſcripturæ attamen reſpicit & complectitur etiam ſecundam diſpoſitionem ob illam copulam, &, quæ vtramque ordinationem, & diſpoſitionem copulat, & coniungit, iuxta l. ſi quis ita. de verb. oblig. & l. ſi hæredi plures. ff. de cõdit. inſtit. & tradũt poſt alios Socin. Sen. in conſ. 40. num. 28. lib. 4. & Natta in conſil. 573. num. 14. lib. 2. Et perinde eſt, ac ſi teſtator ita dixit, dummodo dom. Comes Troilus ſoluat legata, & dummodo intra menſem declaret voluntatẽ ſuã.

2 Porro dictio, dummodo, † conditionem tunc ſignificat quando iungitur ei, quod venit implendum antequã actus perficiatur. l. Thais §. ſticus. ff. de manumiſſ. teſt. & ſcribunt Bart. in l. quibus diebus. §. Termilius. ff. de cond. & demonſtr. Bald. in conſ. 219. populus Nicolutij. ad finẽ lib. 2. & alij multi, quos retulit, & ſecutus eſt Crauet. in conſ. 10. num. 14. ſicuti in caſu noſtro dictio hæc dummodo, iũcta eſt ei quod debet impleri ante perfectionem actus, nempe aditionem hæreditatis quæ fieri debuit ab ipſis hæredibus inſtitutis: quia ſi poſt aditam hæreditatẽ declaraſſet dom. Comes Troilus, ſe nolle ſoluere præ-

3 dictũ legatũ, hæredes † non potuiſſent deſinere eſſe hæredes ad commodum dominorũ Comitum Hieronymi, & Caroli, vt probat l. ſi fine §. ſed quod Papinianus. ff. de minor. 25. annis leg. ei qui ſoluendo. ff. de hæred. inſtit. & §. reſtitura, inſt. de fideicom. hę-

4 red. Porro ius, & effectus conditionis eſt, † vt ea nõ impleta, diſpoſitio & actus ipſo iure reſoluatur ab initio, & impedit dominij acquiſitionem, l. neceſſario. §. 1. ff. de periculo, & commod. rei vend. & ſcribunt Alex. in l. pecuniam, quam. num. 4. ff. ſi certum petat. & alii quos congeſſi in comment. de præſump. lib. 4. præſumpt. 175. num. 12. Eſt etiam vis, & effe-

5 ctus ipſius conditionis; † vt is, qui eam implere debet, ſua ipſa ſponte a nemine que interpellatus, habet conditionem implere, quemadmodum reſpondit Ruin. in conſ. 100. nu. 4. verſ. cum ergo. lib. 5. quẽ ſecutus ſum in conſ. 131. num. 4. lib. 2. & in commen. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 175. num. 13.

Cum ergo in caſu noſtro non conſtet prædictum dom. Comitem Troilum feciſſe prædictam declarationem ante aditam hæreditatẽ a dictis hæredibus, ſequitur dicendum conditionem impletam nõ fuiſſe, & conſequenter, inſtitutionem a teſtatore factam de dictis Comitibus Federico, & fratribus eſſe reſolutam ad commodum dictorum Dominorum Comitum

mitum Hieronymi, & Caroli.
Non obſtant nunc duo, quæ aduerſus prædicta
obijciuntur.
Et primo quidem obijcitur, teſtatoris diſpoſitio-
nem, & voluntatem debuiſſe intimari dicto domino
Comiti Troilo vt declararet, an ſibi placeret ſoluere
dictum legatum annuum: ſicuti ſignificant clara illa
teſtatoris verba. Et quod idem Illuſtriſs. dom. Co-
mes Troilus infra menſem a die ſibi intimatæ hu-
iuſmodi inſtitutionis, & conditionis declararet, an
velit dictum legatum &c. Nam reſpondetur neceſſa
6 riam non eſſe intimationem, † quando is, qui tene-
tur aliquid facere, ſcit ſe teneri. Cum certus cer-
tificari amplius non debeat. l. 1. & in fine. ff. de actio.
empti, & cap. cum, qui certus. de reg. iur. in 6. & ſcri
bunt Alex. conſ. 24. lib. 4. & in conſ. 138. col. 1. libr. 7.
Ripa in cap. cum M. Ferrarienſis. num. 166. de con-
ſtit. Socin. iun. in conſ. 120. num. 16. & in fine lib. 3.
& Tiraq. de retractu conſang. §. 36. gloſs. 2. num. 30.
qui alios plures commemorat. Quod verò dictus
D. Comes Troilus conſcius fuerit diſpoſitionis te-
ſtatoris eo ſtatim mortuo; manifeſte ſatis conſtat ex
multis litteris eidem D. Comiti Troilo præſentatis
a d. D. Alexandro Ambroſino auditore, ac ex teſtib.
multis examinatis hac in cauſa, nempe teſtimonio
eiuſdem D. Alexandri Ambroſini & aliorum teſtiū
pro parte aduerſa examinatorum de facto proprio
atteſtantium, vt habetur in informationibus facti.
Secundo obijcitur, imo factam fuiſſe prædictā de-
clarationem a d. D. Comite Troilo in ea tranſactio-
ne inita anno 1591. die 14. Iunij iter ipſum D. Co-
mitem eiuſque fratres, & D. Comitiſſam Iſabellam
eorum matrem & tutricem; Qua quidem in tranſa-
ctione legitur, ipſum dom. Comitem Troilum appro
baſſe conditionem appoſitam in dicto teſtamento,
& ſe ad illius obſeruantiam obligaſſe. Nam reſpon-
detur, nullam adhibendam eſſe fidem dicto inſtru-
mento tranſactionis tāquam ſuſpecto de falſo; quæ
7 quidem falſitatis † ſuſpicio coniecturis & præſum-
ptionibus probatur; ſicuti copioſe diſſerui in com-
ment. de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 20. vbi triginta
coniecturas retuli. Et hæ quidem præſumptiones,
& coniecturæ. imo ſolæ ſuſpiciones falſi etiam laten
8 tis † vitij ſufficiunt ne fides adhibeatur inſtrumen-
to, quando cauſa ciuiliter agitur, non autem crimi-
naliter. Ita Bald. in l. ſcripturæ. num. 9. verſ. quædam
ſunt ſcripturæ. C. de fide inſtrum. & Caſtr. in l. vlt. in
princ. C. de probatio. Cum dixerunt, quod ſi produ-
6 citur inſtrumentum † confectum a notario qui con-
ſueuerit conficere falſa inſtrumenta; non probat in
ciuili iudicio; ſed repellitur niſi teſtib. cōprobetur.
9 Idem de vitio † latenti reſponderūt Alex. in conſil.
77. num. 6. lib. 1. Curcius iunior in conſ. 178. num. 13.
Neuizan. in conſ. 27. num. 13. & 25. Alba in conſil.
99. num. 7. lib. 1. Natta in conſ. 633. num. 13. lib. 4. &
hos retuli, & ſecutus ſum in lib. 1. de præſum. q. 99.
num. 17. & 18. & his accedūt Iulius Clarus in pract.
crimin. §. falſum. verſ. trita eſt concluſio, Oſaſcus in
deciſ. 157. num. 7. qui alijs multis relatis teſtatur cō-
munem eſſe opinionem. Maſcar. in tract. de probat.
in concluſ. 740. num. 4. & nouiſsime Hondedeus in
conſ. 109. num. 5.
Quod vere multæ extent præſumptiones & conie-
cturæ huius falſitatis facile demonſtratur.
Prima itaque eſt coniectura, imò euidens ſatis
10 probatio quæ ſumitur ex teſte † inſtrumentario at-
teſtantes non fuiſſe ita dictum, & concluſum inter
partes, vel ita ſcriptum a notario. Ita gloſs. in l. 2. §. ſi
quis neget. ff. quemad. teſtam. aper. & ibidem Bart.
num. 2. & 7. Ang. in conſ. 169. ſuper puncto. col. pen.
verſ. venio ad ſecundum. & alij permulti, quos retu-
li, & probaui in lib. 2. de arbitr. iudic. caſu 105. num.
13. Porrò in caſu hoc noſtro extat D. Alexāder Am-
broſinus iuriſconſ. & olim dicti dom. Comitis Troili
auditor, qui anno 1595. die 25. octobris examina-
tus dixit; quod exortis differentijs inter filios dom.
Comitis Petri Mariæ, & Comitiſſę Iſabellæ ex vna,
& Comitem Troilum tertium ex altera deuenerunt
ad quandam tranſactionem, in qua fratres d. dom.
Comitis Troili ratificabant teſtamentum quondam
dom. Comitis Troili ſecundi, & renuntiabant ſup-
plemento legitimæ, & dom. Comes Troilus tertius
promittebat facere declarationem, quam ordinaue
rat Dom. Cardinalis de Rubeis in ſuo teſtamento.
atque ita ſtipulatus fuit contractus de quo rogati
fuerunt Hortenſius & Marinus Roachij habitato-
res Santi Secundi. Et cum Comitiſſa Iſabella rece-
piſſet inſtrumentum dictę tranſactionis, & vidiſſet
in eo ſcriptā non fuiſſe declarationem dom. Comi-
tis Troili, ſed promiſſionem de declarando, man-
dauit Hieronymo Malingambæ, quod ſcriberet ipſi
teſti prout ſcripſit, quod dom. Franciſcus Gluſſia-
nus iuriſconſul. viderat prædictum inſtrumētum, &
comperierat, in eo non eſſe tempus ad illam facien
dum, & ſi id perueniſſet ad notitiam Comitis Sigiſ-
mundi, litem mouiſſet ſuper hæreditate, & obtine-
ret filios Comitis Petri Mariæ illa priuari, & ob id
opus eſſe emendare dictum inſtrumentum addēdo
aliqua verba ſcripta ab ipſa D. Comitiſſa; quæ a di-
ctis notarijs ſine partium interuentu fuerunt addi-
ta, & ſumpto authentico ex protocollo illud fuit ad
11 ipſam dom. Comitiſſam tranſmiſſum. Huic teſti † eo
magis credendum eſt, quod eſt iuriſconſ. bonæ con-
ditionis, & famæ, & deponit de geſtis, & tractatis a
ſeipſo, id quod magis auget fidem, vt ſcribunt Ca-
ſtrenſ. Butr. Aret. & alij multi quos ſecutus ſum in
lib. 1. de arbitr. iudic. caſu 99. num. 11. Nec dubitan-
12 dum eſt, quin ſit committere falſum † loco promiſ-
ſionis de facienda declaratione, ſcribere factam eſſe
declarationem ipſam, cum magna ſit differentia
12 inter factum † ipſum, & promiſſionem de faciendo;
ſicuti tradunt multi a me congeſti in conſ. 1. numer.
234. & in conſ. 92. num. 27. lib. 1. & accedunt Teſau-
rus in deciſ. 233. & Petra in tract. de fideicommiſs.
13 q. 8. num. 141. & certum etiam eſt cōmitti † falſum
quando ſubſtantia actus mutatur a notario ſine par
tium conſenſu, ita Io. Andr. in addit. ad Speculat. in
tit. de inſtrumentorum editione. §. inſtrum. num. 13.
Felin. in cap. ex literis. num. 13. de fide inſtrum. et ego
ipſe in conſ. 37. num. 8. lib. 1. qui alijs confirmaui.
Nec repugnant ea, quæ aduerſus prædictum D.
Alexandrum Ambroſinum obiiciuntur ad tollen-
dam vel ſaltem minuendam eius fidem, quod ſcili-
cet ſit vir laſciuus, et luxuriæ deditus, quod fuerit a
D. Comite Federico priuatus officio Auditoratus;
demum quod odio concepto aduerſus D. Comitiſ-
ſam Iſabellam perhibuerit dict. teſtimonium. Nam
reſpondetur quo ad primam obiectionem; pecca-
tum laſciuiæ et luxuriæ non tollere vel minuere fi-
dem teſti laſciuo, et luxurioſo. Nam cum laſciuiæ
deditus non reperiatur prohibitus ferre teſtimo-
14 nium admitti debet, eſt enim edictum † de teſtibus
prohibitiuum certarum perſonarum, et ideo, qui
nō legitur prohibitus ferre poteſt teſtimonium. l. 1.
in princ. ff. de teſtibus, et l. quoniam multi, vbi. gloſ.
de teſtib. Iaſ. in l. cætera. in princ. num. 2. de leg. 1.
Socin. iun. in conſ. 32. num. 26. lib. 2. Et præterea præ
ſumendum non eſt, quod magnum eſſet hoc laſciuię
vitium; quia alioqui dom. Comes Troilus eum non
elegiſſet, vel ſaltem tam diu retinuiſſet auditorem,
nec

Digitized by Google

nec etiam eius opera vſus deinde non fuiſſet Illuſtr.
& Reuerend.dom.Cardinalis Borromeus. illa verò
ſecunda exceptio, quod ipſe Dom. Abroſinus fuerit
licentiatus a dom.Comite Federico vera non eſt:
Cum Dominus Franciſcus Lazaconus affirmet, di-
ctum Dominum Comitem Federicum ſibi dixiſſe,
quod nolebat ipſum dom. Ambroſinum vt funge-
retur amplius auditoris officio, ob id, quod cupie-
bat, vt apud ipſum permaneret, ita pariter vera non
eſt tertia obiectio, quod ipſe dom. Ambroſinus odio
concepto contra dom.Comitiſſam Iſabellam perhi-
buerit recitatum teſtimonium: Cum verè coactus ti
more excommunicationis ſit teſtificatus, nec iuſta
eſt allegata cauſa odij, quod ſcilicet prædicta dom.
Comitiſſa Iſabella mortuo dom.Comite Troilo re-
cuſauerit habere eum in auditorem, non inquam iu-
ſta eſt cauſa odij, cum iniuria ei non inferatur, cui
recuſamus conferre aliquod officium: vel quando
aufferimus ſui natura amouibile: ſatis enim eſt, qđ
is officialis vſus ſit per aliquot tempus Principis, &
domini liberalitate.

Secunda eſt coniectura, quæ colligitur ex litteris
ipſiuſmet D. Comitis Troili datis d.D. Alexandro
Ambroſino anno 1591 die 29. Iulij, quibus ei ſigni-
ficauit, ſe miſiſſe Marinonum ob defectum inſtrumē
ti concordiæ vt emendaretur: & in fine harum litte-
rarum idem dom.Comes ſic ſcripſit, di gratia ve-
dete ſe vi manca queſta dechiaratione, & fatte acco
modare queſto inſtrumento, perche importa trop-
po; & d'hauerlo fatto auiſatemi quanto prima per
meſſo a poſta, perche dice il Giuſſano; che iu pro-
metto di farla nel inſtrumento con parole: ma che
in effetto non vi è. His ſane verbis colligitur ma-
nifeſte, dom.Comitem Troilum curaſſe cōmitti fal-
ſum, mutando ſubſtantiam actus: ſicuti re ipſa mu-
tata fuit a dict.dom.Hortenſio notario de eo tranſa
ctionis inſtrumento rogato pro ſecundo notario: vt
cōſtat literis ipſius dom.Hortenſij ad dictum dom.
Comitem Troilum datis, quib. ſignificauit ſe ad ſim
plicem ipſius auditoris dom.Comitis requiſitionem
emendaſſe errorem tam magni momenti commiſsū
in inſtrumento conuentionis initæ cum fratribus
ſuis.

Nec repugnat ſi obijciatur, hunc notarium non
dixiſſe in ſpecie errorem fuiſſe commiſſum in d.in-
ſtrumento tranſactionis de quo agitur. Nam reſpō-
detur, quod cum non conſtet de alio inſtrumento
conuentionum initarum inter dictum dom.Comi-
tem Troilum, & eius fratres, in quo mutata ſint ali-
qua verba ſubſtantialia præſumendum eſt; prædi-
ctum notarium intellexiſſe de hoc tranſactionis in-
15 ſtrumento, cū pluralitas non præſumatur, † vt tradūt
permulti, quos longa ſerie commemoraui in com-
ment.de præſumpt. lib.6.præſumpt.15.num.6.7.&
comprobatur ex præcedentibus litteris ipſius dom.
Comitis Troili ad dom.Alexandrum Ambroſinum
ſupra relatis, in quibus legitur de mutandis illis ver-
bis in dicto tranſactionis inſtrumento; Et rurſus, ac-
cedunt ſubſecutę literę eiuſdē D.Comitis Troili, qb.
gratias agit prædicto Ambroſino ob id, quod cura-
uerit mutari verba illa in eo tranſactionis inſtrumē-
to. Et hæc quidem dom.Comitis confeſſio non ſolū
16 coniecturam, † ſed claram probationem facit: Cum
confeſſio ſit probatio omnium optima. l.vlt. C.de fi-
deicom.& dicemus infra.

Tertia eſt coniectura, quæ ſumitur ex literis eiuſ-
dem dom.Comitis Troili datis eidem dom.Ambro
ſino anno 1591. die prima auguſti, quæ inter alia ha
bēt verba hęc. Et perche crediamo che il detto Giu-
dice hauendo a confirmare il detto poſſeſſo vorà
vedere non ſolo il teſtamento del Cardinale, ma la
mia dechiaratione, della quale ſi fà mentione in eſ-
ſo, mādo per quello effetto il preſente meſſo per dir-
ue, che ſe nō hauete fatto accomodare ſul inſtrumen
to della promiſsione d'hauer da far detta dechiara-
tione ſecondo la mente del Signor Cardinale, quelle
parole, che vi ho ſcritto in vn'altra mia &c. debia-
te farle accomodar ſubito, & ſubito anco mandar-
mi per il medemo per Tomaſo Meſſa vna copia d'eſ-
ſo inſtrumento accomodato come ho detto in con-
formità della mente del Signor Cardinale eſpreſſa
nel ſuo teſtamento, & di maniera tale, che nō ſi poſ-
ſi oppore, che la dechiaratione non ſia ſtata fatta
nel medemo inſtãte, poiche non ſi è fatta a parte, cò
me ſi douea, queſto dico quando di già non l'hab-
biate fatto, & mandatemi la ſcrittura, la quale ſe vi
ſouenişe, che poteſse eſser deffettiua in qualche al-
tre parti riſguardante l'accomodamento ſudetto,
potrette farla ſanare compitamente, & mandarme-
ne noua copia &c. & perche non ſarà gran coſa, che
il Signor Conte Sigiſmondo ò altro per lui procura
ſero hauer copia delle ſcritturæ, che ſi ſono fatte co-
ſtì pertinenti a queſta hæredità, farette ſaper a mi-
ſier Hortenſio, che ſendo ricercato, hauerò caro, che
non le dij ſenza mia ſaputa, ſempre però, che poſsa
farlo, monſtrando di farlo, come da ſe, per dubio di
diſpiacermi & di mia comiſſione, & dandomi auiſo
di quello foſſi ricerco, che non ſarà con ſuo danno,
li dirette etiamdio, che la copia del ſudetto inſtru-
mento, ch'egli diede alla Signora Conteſsa mia ma-
dre non ſarà veduta da veruno, hauēdo io coſi ordi
nato, & che ſe gli rimetterà, quando s'hauerà la no-
ua copia accomodata, qual aſpetto quanto prima
per poterla eſſibire biſognando. His literis conſtat
ſatis manifeſte, quo ſtudio, & diligentia curauerit d.
D.Comes mutari verba ſubſtantialia prædictę tran-
ſactionis, & augetur ſuſpicio & coniectura ex eo, qđ
ipſe D.Comes voluit mutationē hanc occultari, pro
hibendo notario, ne copiam dicti inſtrumenti tran-
ſactionis faceret D.Comiti Sigiſmdo, eſt enim prę-
ſumptio contra eum, qui curat occultari inſtrumen
17 ta, † vt tradunt Afflict.in deciſ.13.num.22. Crauet.
in conſ.6.num.8. & alij relati a me in cōment.de prę
ſumpt.lib.2.præſumpt.91.nu.4. Et accedit promiſ-
ſio illa præmij ab ipſo dom.Comite his verbis, che
non ſarà con ſuo danno. &c. expetebat ſane Horten
ſius iſte ſecundus notarius remunerationem perpe-
tratæ falſitatis, cum inter ſeruitia dict. Dom.Comi-
ti præſtita recenſeat adaptationem dicti inſtrumen-
18 ti. Nam ſicut falſum † non pręſumitur commiſsum,
vbi nulla eſt ſpes lucri & comodi, vt ſcribunt mul-
ti a me congeſti in comment. de præſumpt. libro 5.
præſumpt.20. num.48. Ita econtra lucrum & emolu
19 mentum, † non leuem præbet ſuſpicionem commit-
tendi falſum, cum dolus ex lucro facilius præſuma-
tur. l.eleganter.§.vlt.& l.ſeq.ff.de dolo, & reſpondit
Fulgoſ.in conſil.173.col.2. verſ.ex lucro namque.

Nec repugnat ſi obijciatur, quod licet D.Comes
Troilus ita mandauerit, non tamen mandatum ha-
buit effectum. Nam reſpondetur imo habuiſse ple-
num effectum, quemadmodum idem D.Comes aliis
literis ad eundem Ambroſinum datis die 3. Auguſti
ſignificauit, literarum verba hæc ſunt. Mi è ſtato ca-
ro intendere che quella ſcritura ſia accomodata, &
vedere inſieme la maniera del accomodamento.

Non etiam obſtat ſi obiiciatur, non conſtare prę-
dictas litteras eſse d.Dom.Comitis Troili, quia re-
ſpondetur; multorum teſtimoniis probatum fuiſse,
imo has literas eſse manu cancellarii ipſius dom.Co
mitis, quia ſua manu eas ſubſcripſit. Ita ſane de ſub-
ſcriptione

Digitized by Google

ſcriptione ſunt atteſtati Camillus della Turre, dominus Antonius de Voltalijs phiſicus, dom. Eques Cornazanus, dom. Franciſc. Lazaronus affirmantes, prędictas literas fuiſſe ſubſcriptas manu ipſius dom. Comitis, cuius manum habent notam, cum pluries viderint eum ſcribere, legerintq; alias multas eius
20 literas. Quæ atteſtatio † ſic facta approbat ſecundũ ſtilum curiæ Romanæ, vt teſtatur Rot. in deciſ. 124. num. 2. in 2. part. in nouiſs. impreſſis.

Quarta eſt coniectura, quæ vel ex eo colligitur, quod cũ DD. Comites Hieronymus, & Carolus actores petijſſent non ſemel exhiberi inſtrumentum originale, ſeu protocollum, producta fuit quædam minuta pro ipſo protocollo ſiue matrice, maxime ſuſpecta. Nam habet multas ſubſtantiales cancellatio
21 nes in qualibet pagina, quæ reddunt protocollũ † ſuſpectum, vt poſt alios ſcripſi in commen. de pręſum. lib. 5. præſumpt. 20. num. 10. Et caret nomine notarij, ob id ſuſpecta eſt, vt tradunt multi, quos retuli in d. præſumpt. 20. num. 30. & in lib. 2. de arbitr. iudic. caſu 187. num. 18. & alios refert Surd. in conſ. 187. num. 15. lib. 2.

Quinta cõiectura, & ſuſpicio falſitatis colligitur ex prædicto protocollo ſeu matrice, quæ habet præ
22 dictas apoſtillas, † præſertim illam aſſertæ declarationis diuerſo attramento ſcriptas, vt ſcribunt Anchar. in conſ. 431. col. 2. verſ. deſcendo. Ruin. in conſil. 68. num. 5. lib. 4. Curt. iun. in cõſ. 52. in fine & alij, quos retuli & probaui in conſil. 199. num. 8. lib. 2. & in comment. de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 20. nu. 8. Et eo magis augetur ſuſpicio hæc, quod prædictæ apoſtillæ ſcriptæ etiã ſunt diuerſa manu ab ipſo corpore matricis, vt dixi in d. præſumpt. 20. num. 9.

Sexta coniectura, & ſuſpicio deſumitur ex eodem
23 protocollo, ſeu matrice quæ habet apoſtillas † prædictas non conuenientes verbis præcedẽtibus & ſubſequentibus. Hæc coniecturã falſi commiſſi facere affirmant ante relati in d. præſumpt. 20. num. 25.

Septima eſt coniectura, quæ vel ex eo ſumitur, qđ in originali, ſeu protocollo nõ reperitur ſcripta hæc declaratio, ſed ſolum legitur in quodam chirographo cera aſſixo ipſi cartæ protocolli. Hoc coniecturam commiſſæ falſitatis facit, ſicuti dicimus, falſum
24 ex eo argui † quod in folio ſeparato a protocollo aliquid ſcriptum legatur, quod non eſt manu eiuſdem notarij, vt declarando Alexand. in conſ. 153. nu. 11. verſ. & maxime procedunt. lib. 2. & in conſ. 14. num. 8. lib. 6. reſpondit Parpuratus in conſ. 572. & in conſil. 581. num. 17. lib. 2.

Octaua, & vltima eſt cõiectura vel ex eo ſumpta: quod dom. Comitiſſa Iſabella tutrix, facta interrogatione nomine dictorum Dominorum Comitum Hieronymi, & Caroli, an vellet eo tranſactionis inſtrumento vti, non reſpondit; & ob id in eius contumaciam declarauit iudex vti nolle. Hoc coniecturam
25 † cõmiſſe falſitatis facit: quemadmodum poſt Corn. & alios ſcripſi in comment. de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 20. num. 22. & num. 33.

His intelligimus, valde ſuſpectum eſſe prædictum tranſactionis inſtrumentum reſpectu dictæ declarationis.

Nunc ſupereſt vt diluamus atq; confutemus ea, quæ adducuntur ad demonſtrandum vere factam fuiſſe dictam declarationem, & conſequenter ſuſpicione falſi carere prædictum inſtrumentum.

Primo afferũtur permulti teſtes examinati, quod eo tempore confecti inſtrumenti dictę tranſactionis facta fuit dicta declaratio a d. D. Comite Troilo. Ita ſane interrogati fuerunt nouem teſtes, nempe dom. Comes Io. Baptiſta Zanardus. Reuerendus D. Cornelius de Rubeis, dom. Aurelius Monticellus, D. Iacobus Lazaronus, dom. Capitaneus Stephanus de Capellis, D. Franciſcus de Barocijs, Dom. Fabius de Bracijs, Dom. Franciſcus de Bartolis, & dom. Alex. de Rubeis.

Reſpondetur primo, ob multas exceptiones & vitia prædictos teſtes non probare. Nam D. Io. Baptiſta Zanardus primus teſtis ſupra relatus ſe refert ad fidem quandam per eum factam ad inſtantiam D. Comitiſſæ Iſabellæ, quæ quidem fides, cum ex quo nihil de declaratione a Dom. Comite Troilo facta loquitur, efficit, vt nec atteſtatio fidem faciat. Ita
26 de teſte † ſe referente ad aliquã ſcripturam nõ probantem poſt Bald. & alios reſponderunt Socin. iun. conſ. 12. num. 19. lib. 2. & Crauet. in conſ. 290. nu. 5. verſ. vndecimo conſidero, & teſtis iſte interuenerit illi inſtrumento tranſactionis tãquam curator Dom. Comitis Troili: attamen couſtat ex ipſiuſmet atteſtatione, quod non erat edoctus renuntiationis iurium factæ fratribus ipſius dom. Comitis Troili: nec quid illa cõtineat, & nihil aliud depoſuit quam quod D. Comes Troilus ſibi narrauit requiſitionem ſibi factam a fratribus, & quod cupiebat eis rem gratam facere, nullum tamen verbũ declarationis factæ vel faciendæ dixit.

Secundus teſtis Reuerendus D. Cornelius de Ru
37 beis eſt pater † ſpiritualis dictorum Dominorum Federici, & fratrum, quos baptizauit, ob id an probet, vel non, poſitum eſt in iudicis arbitrio, ſicuti poſt Dec. & Tiraq. ſcripſi lib. 2. de arbitr. iudic. caſu 100. in fine, & vere iudex conſiderare debet affectionem huius teſtis erga prædictos eius filios ſpirituales, & alias circunſtantias, nempe quod ſit vaſallus D. Comitis Federici ab eo obtinens beneficiũ iuriſpatronatus, & quod tamquam iudex interpoſuit ſuũ decretum in eo tranſactionis inſtrumento.

Et præterea eius atteſtatio nihil concludit, vt habetur in informatione facti.

Tertius teſtis dom. Aurelius Monticellus non probat primo; quia eſt procurator cauſarum dictorum Dominorum Federici & fratrum aduerſariorum, ſi
28 cuti a fortiori dicimus cauſæ † ſolicitatorem eſſe teſtem ſuſpectum, vt infra auctoritate multorum probabimus. Præterea & ſecundo oſtendit nimiam affectionem erga cauſam. Cum non tamquam teſtis, ſed vt iudex auſus fuerit dicere interrogatoria ſibi facta eſſe impertinentia, & ideo non probat; ſicuti di
29 cimus de teſte, † qui de ſuo iudicio teſtificatur; vt ei ob id non credatur, quod iudicis officio, & munere ferat teſtimonium, vt ſcribunt Dec. in conſ. 459. nu. 10. Curt. iun. in conſ. 165. num. 17. & Pariſ. in conſil. 67. num. 91. lib. 3. Rurſus & tertio, (quod fortius eſt) quo ad declarationem, quam dom. Comes Troilus facere debebat, deponit ſolum de auditu, & quod credit ita ſcriptum, id quod non releuat. Cum teſtis
30 de ſolo auditu † deponens non probet. l. ſi arbiter. ff. de probat. l. teſtium. ff. de teſtib. & cap. licet ex quadam extra de teſtibus, & declaraui in lib. 2. de arbit. iudic. caſu 475. num. 4. iuncto num. 13. & 14. ſic etiã
31 teſti † de credulitate deponenti fidem non eſse adhibendam regulariter ſcribunt gloſſ. in leg. teſtamentum. C. de teſtam. Iaſ. in in rubr. ff. de iureiur. Socin. in tract. fallent. in regula 429. Socin. iun. in conſ. 86. num. 36. lib. 2. & Gozadinus in conſ. 9. num. 23. alios ſciens omitto.

Et demum quarto loco dicimus, hunc teſtem officere aduerſariis: Cum atteſtetur chirographũ illud, in quo ſcripta fuit declaratio, & quod cera affixum fuit illi protocollo, conſcriptum fuiſſe manu D. Ambroſini, ex quo ſequitur notarios de inſtrumento

tranſa-

tranſactionis rogatos, non fuiſſe rogatos de ipſa declaratione: Nam aliqui manu alterius eorum eã ſcripſiſſent præſentibus, & volentibus ipſis partibus, & ipſe teſtis, qui minutam, ſeu imbreuiaturam ſe ſcripſiſſe dixit, & quod in ea principaliter agebatur de d. declaratione, illam ſua manu ſcripſiſſet nec permiſiſſet ſubſtantiam contractus in bullettinis manu alterius ſcribi.

Quartus teſtis D. Iacobus Lazaronus nõ probat, primo quia nõ intellexit quod actũ fuerit inter d. D. Comitem Troilum, & fratres, ex quo eo tempore rogitus inſtrumenti multum diſtabat a notario; Rurſus & ſecundo depoſuit teſtis iſte non veriſimilia, & ſuſpecta, nempe; quod non recordatur de contentis in dicto inſtrumento contractus tranſactionis, niſi de dicta declaratione. Hoc ſanè veriſimile non eſt, quod. ſ. ſit memor ſolius declarationis: Cũ alia multa maioris momenti, & ponderis ſcripta fuerint in eo inſtrumento quorum habere memoriam facilius eſt quam ipſius declarationis. Ita enim dicimus obli
32 uionem † non præſumi eorum, quæ grauia, & magni ſunt momenti, vt tradũt a me commemorati in lib. 2. de arbitr. iudic. caſu 26. num. 6.

Quintus teſtis D. Capitaneus Stephanus de Capellis nihil penitus probat, cũ deponat de auditu tantum ab Hortenſio Roachio, & a Malingamba perſonis ſuſpectis, nam Hortẽſius eſt vnus ex notarijs, qui de eo tranſactionis inſtrumento rogati fuerunt. Ille vero Malingamba ille eſt, quem D. Comes Troilus tranſmiſit ad D. Ambroſinũ, vt curaret mutari verba inſtrumẽti tranſactionis ſcribendo declarationẽ, quam vere ipſe dom. Comes non fecerat, vt dictum fuit ſupra.

Sextus teſtis Franciſcus de Barotijs nõ probat, primò conuincitur de mẽdacio, quia dixit D. Comitem Troilum tunc in executionem promiſſionis factę de ſoluendo legatum ſecũdum mentem D. Cardinalis numeraſſe aureos 1500. cum tamen certum ſit teſtimonio multorum, qui interfuerunt illi inſtrumẽto, nullam pecuniæ quantitatem fuiſſe numeratam, & inſtrumenta a parte aduerſa producta ad probandũ ſolutionem legati, non continent huiuſmodi ſolutionem tempore inſtrumenti factam, quam veriſimiliter pars aduerſa non omiſiſſet, ſi vere facta fuiſſet, rurſus, & tertio ſuſpectum etiam detegitur huius teſtis teſtimonium ob malam vel ſaltem fatuam rationem, quam de ſuo teſtimonio reddit; Nam interrogatus, quare huius inſtrumenti tranſactionis habeat memoriam, & non aliorum reſpondit, quia res erat adeo notabilis, quod voce, & fama dicebatur, & quia interuenerunt permulti. Hæc ſanè ratio mala eſt, vel fatua ſaltem vt eſt ſatis manifeſtum.

Septimus teſtis eſt D. Fabius de Bratijs, qui de auditu tantum, nec a quibus audierit depoſuit, & prætera non probat, vt dixi ſupra.

Octauus eſt teſtis Franciſcus de Bartolis, cui ob id adhibenda non eſt fides, cum ſit huius cauſæ, & aliarum ſolicitator aduerſariorum, ita de ſolicitato-
33 re † cauſæ ſcribunt Alex. Curt. iun. Socin. iun. & alij, quos retuli in conſ. 199. num. 20. lib. 2.

Nonus, & vltimus eſt teſtis D. Alexander de Rubeis, cui non eſt adhibenda fides, multis de cauſis. Et primo quia refert ſe ad fidem a ſe de hac declaratione factam, quam produxit. Non enim recipienda eſt ſimilis fides, ſed cum iuramento reſpondere debet teſtis ad interrogata reddendo rationem ſcientiæ, explicando an fuerit facta declaratio, vel potius promiſſio de declarando, atque ita teſtis referre debet præciſa ferè verba declarationis, Rurſus, & ſecundo non probat, quia depoſuit, quod non recordatur de facto; niſi vidiſſet fidem a ſe factam, Præterea & tertio diſpoſuit de credulitate, dum dixit, ſe tenere factam fuiſſe hanc declarationem. Quod vero teſti de credulitate atteſtanti non ſit adhibenda fides diximus ſupra.

Secundò obijcitur fides perilluſtris D. Senatoris Franciſci Gluſſiani, qui die 6. Iulii 1595. affirmauit, eo tempore confectæ tranſactionis, prędictum dom. Comitem Troilum declaraſſe, velle ſoluere quotannis legatum relictum a D. Comite Troilo ſeniore, atque ita velle ſatisfacere voluntati, & diſpoſitioni D. Cardinalis.

Reſpondetur multis rationibus, & cauſis admittendam non eſſe hanc fidem, & atteſtationẽ. Et prima quidem eſt ratio, & cauſa, quia præfatus dom. Senator eſt ſanguine coniunctus cum prędicta dom. Comitiſſa Iſabella matre & tutrice dictorum dominorum Comitum Federici & fratrũ, ſicuti ipſemet D. Senator in ſua fide, & atteſtatione fatetur, ſecunda quia ipſe D. Senator eo tranſactionis tẽpore erat aduocatus prædictorum DD. Comitũ, & D. Comitiſſæ, & ideo ſicuti teſtimoniũ procuratoris, & ſolicitatoris cauſæ non admittitur, vt diximus ſupra, multo minus recipi debet teſtimoniũ aduocati. Tertia eſt ratio, & cauſa, quia literis excellentiſſimi Senatus ſancitum fuit, atteſtationes fieri debere ſuper interrogatoriis, & cum interuentu contrarii interrogato-
34 ris. Nec dignitas † Senatoria obeſſe debet tertio, vt cõtra legum diſpoſitionem admittatur teſtimoniũ, quod iure admitti non debet, ſic a fortiori dicimus, Principis aſſertionem, vt poſt alios tradit Crauetta in tract. de antiq. tempor. in 1. particula 1. part. princip. num. 20. 23. 27. & in conſ. 171. num. 11.

Cæterum admiſſo citra veri præiudicium, quod non falſo, ſed vere facta fuerit prædicta declaratio; attamen adhuc ſatisfactum non eſt huic primæ diſpoſitioni, & cõditioni D. Cardinalis teſtatoris, qui voluit d. D. Comitem Troilum debere declarare intra menſem a die ſcientiæ ipſius conditionis, an velit illud legatum a D. comite Troilo ſeniore relictum fratribus ſoluere quotannis. Habet enim duo conditio hæc; declarare, & intra menſem declarare, & ſi ergo ipſe D. comes Troilus declarauit, nihilominus conſtat non declaraſſe intra menſem, & ideo com-
35 miſſa eſt pena, vt reſpondit Vlpianus † in l. Celſus, & in §. 5. verſic. ſed ipſe. ff. de recept. arbitr. Vlpiani verba hæc ſunt, ſed ipſe recte putat, duo eſſe arbitri pcepta, vnũ pecuniam dari, aliud intra calendas dari. licet igitur in pęnam non committas, quod intra calendas non dederis, quoniam per te non ſtetit; tamen committis in eam partem, quod non das. Hactenus Vlpianus; quo adductus reſpõſo conſuluit Bart. in conſ. 26. num. 3. verſ. reſtat videre. lib. 1. ſi teſtator mandauit conſtrui eccleſiam tali in loco, duo mandaſse dicitur, eccleſiam conſtrui, & tali in loco conſtrui; Et ideo ſi eo in loco non poteſt ædificari. non tamen eſt liberatus hæres in conſtructione, ſed alio
36 in loco conſtruere debet. Ita pariter, ſi teſtator † mãdat, quod bona ſua remaneant apud filios, & deſcentes ſuos vſque in perpetuum communia, & indiuiſa, duo mandare dicitur, vnum, quod bona remaneant apud filios, & deſcendentes ſuos, aliud, quod inter prædictos remaneant communia, & indiuiſa. Ita reſpondit Ruin. in conſ. 134. nu. 13. lib. 2. ſic etiam Inn. Io. Andr. & Butr. in cap. vlt. de feriis, ſcribunt, præce
37 ptum † iudicis, quod quis compareat tali die, duo cõtinet, vnum qđ compareat, aliud qđ tali die compareat, licet ergo ea die comparere non potuit, non tamen liberatur, ſed tenetur die ſequẽti comparere. Innocentium, & alios ſecutus eſt Ruin. in d. conſil. 134. num.

234.numer.13.verſic.quia ad hoc pluribus &c. Ita
quoque hoc Vlpiani reſponſo adducti Butr.in cap.
debitores. cap.vlt.de iureiuran.& Felin.in cap.1.nu
mer.28.verſ.contrarium putat. eo.tit.ſcribunt debi-
39 torem, † qui adhibito iuramento promiſit ſoluere
intra certum terminum; duo promiſiſſe, ſoluere, &
intra terminum ſoluere, licet ergo non ſoluerit eo in
termino, non tamen dicitur liberatus, ſed incidit in
periurium, quia poſt terminum ſoluere debebat, eſt
etiam ſimile, quod ex dicta l. Celſus. tradit gloſs.in
l.ſi quis ita inſtitutus.ff.de cōd.inſtit. ſi teſtator iuſ-
38 ſit † conſtrui ſibi monumentum triduo poſt eius
mortem, duo iuſiſse teſtatorem conſtat, monumen-
tum conſtrui, & triduo poſt mortem ſuam ędificari,
& ſi ergo triduo conſtrui non poteſt, non tamen li-
beratus eſt hæres, ſed ædificare adhuc debet, & Ac-
curſium ſecuti ſunt Caſtrenſis, & Comenſis ibidē,
& Emanuel Coſta in l.cum tale.in vltima ampliatio
ne.num.18. ff.de condit.& demonſtr.qui aliud ſimi
le commemorat.

SVMMARIVM.

1 *Si hæres non erit, ſignificare potentiam adeundi.*
2 *Subſtitutionem vulgarem in compendioſa comprehenſam eſſe initium teſtamenti eueniente caſu.*
3 *Dictis, dictionem, eſſe relatiuam, & reſtrictiuam ad ſupra nominatos.*
4 *Nepotem ex filio præmortuo non cenſeri ſemper vocatum.*
5 *Nepotem ex filio præmortuo non ſemper cum patruo concurrere. & num.6.*
7 *Eorum, dictio, cum refertur ad perſonas filiorum ſuperſtitū, non comprehendere nepotes.*
8 *Teſtatorem vocando ſuperſtites non excludere filios præmortuorum. fallit, num.18.*
9 *Primogenituræ conſtitutionem ſignificare teſtatorem voluiſſe conſeruari bona in familiam.*
10 *Primogenituræ conſtitutionem comprehendere filios filiorum.*
11 *Infinita verba trahi ad omnes.*
12 *Subſequentia declarare præcedentia.*
13 *Teſtatoris voluntatem ſic interpretandam, vt ſit conformis iuri.*
14 *Nepotem ex fratre concurrere cum patruo.*
15 *Teſtatorem præſumi voluiſſe quod veriſimiliter interrogatus reſpondiſſet.*
16 *Subſtitutionem factam in ſuperſtitem, & in ſuperſtites et eius, & eorum deſcendentes, complecti deſcendentes filiorum præmortuorum.*
17 *Fideicommiſſum conditionale non tranſmitti, cum extant ſuperſtites.*
18 *Superſtitum vocatione non excludi filios ex præmortuis.*
19 *Nepotes in præmortuo ſuperſtite ſuccedere cū extant tempore euenientis conditionis.*
Contrarium tenet Curt.num.20.non ita Corn.num.21.
22 *Primogenituræ eam eſſe naturam vt vnus tantum ſuccedat.*
23 *Superſtites vocando teſtatorem voluiſſe ſuccedi ſeruato ordine.*
24 *Primogenitum præferri cæteris paribus.*
25 *Primogenitum impropriè dici natum ex primogenito.*
26 *Nepotem ex primogenito excludere patruum.*
27 *Legatum factum vni ex duobus, cenſeri factum magis dilecto.*
28 *Dilectum magis alio præſumi a teſtare, cui plus fuit relictum.*
29 *Subſtitutione plus capere, qui plus capit inſtitutione.*
Teſtatorem in ſubſtitutione plus præſumi diligere, quem in inſtitutione dilexit.
30 *Vita & militia relicta quid debeatur Regnicolas controuertere.*
31 *Hæreditatem paternam adeuntē ſine proteſtatione nō poſſe legitimam petere.*
32 *Filium agnoſcentem legatum excludi a ſupplemento legitimæ.*
33 *Dotem ſuccedere loco legitimæ.*
34 *Compenſare voluiſſe teſtatorē, qui iuſſit filio ne plus relicto petat.*
35 *Legitimam minui legato ex bonis patris.*
36 *Legitimæ imputandum relictum per patrem. contra. numer. 38.39.*
40 *Expreſſum dici ſatis, quod coniecturis eſt expreſſū. & n.41.*
42 *Legitimam non fuiſſe prohibitam illis verbis, amplius non petat.*
43 *Legatum factum filiæ per patrem quam tenetur dotare, non præſumi animo compenſandi.*
44 *Bartoli opinio circa illa verba: nil amplius petat. ex l. iuriſiurandi. §. is liberi. ff. op. lib. declarata.*
45 *Feudalia non comprehendi generalibus verbis contra. numero 47.*
46 *Vita & militiæ portionem cenſeri ex bonis patris.*
47 *Feudalia venire in generalibus verbis.*
48 *Verba generalia poſſe complecti feudum hæreditarium.*
49 *Compenſandi animo cenſeri factum legatum, cum hæres debet.*
50 *Vita & militiæ debitum eſſe ex bonis patris.*
51 *Vitam & militiam eſſe portionem hæreditatis vel feudis iure longobardo.*

FACTI SPECIES.

ILluſtriſſimus atque Excellentiſſimus D. Marcus Antonius Columna ſenior tres habens filios maſculos, nempe Illuſtriſſ. D. Fabricium, Aſcaniū, & Federicum, condidit teſtamentum anno 1569. in quo D. Aſcanio ſecundogenito & D. Federico tertiogenito titulo inſtitutionis reliquit certa bona, nempe caſtrum Mareni, Arciſpapæ, & alia nonnulla, & adiecit clauſulam hanc, & nolo, quod de bonis meis plus petere poſsint. In reliquis vero alijs omnibus bonis vniuerſalem hæredem fecit Fabricium primogenitum. Poſtmodum ita dixit, & diſpoſuit.

Et ſi quis ex prædictis filijs meis, me viuo, (qđ Deus auertat) deceſerit ſi quis mihi ex eo nepos maſculus erit, uel poſt mortem meam naſceretur, inſtituo in eadem portione in qua pater eius reperitur inſtitutus, & ſi plures erunt uel naſcerētur poſt mortem meam maſculi ex filio pręmortuo inſtituo primogenitum in portione dicta patris & alios in legitima ex dicta portione detrahenda, & ſi fœmina vna, vel plures naſcantur, volo eas dotari & in dotibus inſtituo, & nolo, quod de bonis meis amplius petere poſſint.

Et aſſerendo, quod ex primogeniorum & maioratuum inſtitutione patrimonia indiuiſa, & illæſa penes familias, maximo cum Reipublicæ ornamēto conſeruantur, quę alioquin per diuiſionem attenuātur, & ad nihilum breui temporis ſpatio reducuntur, quod minime expedit, nec familiæ, nec Reipublicæ, propterea ad conſeruationem nobilis, & antiquæ familiæ meæ de Columna, in omnibus meis bonis præterquam in feudis, quæ habeo in Regno Neapolis, quæ iuris diſpoſitioni relinquo, conſtituo primogenituram ſiue primogenituras, unam in parte Fabricij, & aliam in Aſcanij & aliam in Federici partibus vt ſupra aſſignatis & conſtitutis, & volo, quod vniuſcuiuſque primogeniti ſuccedant excluſis filiabus ex alijs maſculis, poſt primogenitos, & ſemper bona de primogenito in primogenitum deueniāt, & eorum filijs, & deſcendentibus deficientibus in proximiorem maſculum de familia cum eodem onere & qualitate.

Et ſi vnus, vel plures ex dictis filijs hæredibus inſtitutis hæres non erit, & ſi hæres erit, & in pupillari ætate deceſſerit vel quandocumque ſine filijs, vel liberis maſculis legitimis, & naturalibus, & ex legitimo matrimonio

procreatis

procreatis, vel quandocumque deceſſerint eorum filij, vel deſcendentes maſculi vtſupra, eo caſu vulgariter, & pupillariter, & per fideicommiſſum ſubſtituo ſuperſtitem, et ſuperſtites & eius, & eorum deſcendentos maſculos vſque in infinitum ordine ſucceſſiuo, cum eiſdem conditionibus, et oneribus primogenituræ, ita quod eueniente caſu ſubſtitutionis bona deueniant ad ſubſtitutum cum eodem onere, & qualitate primogenituræ, quia volo quod bona mea perpetuo conſeruentur, & ſint in domo, & familia de Columna & propterea idem volo, ordino, & diſpono quandocumque iure, ı vis, & capite, & qualitercumque portio vnius ex ſupradictis filijs, & deſcendentibus meis ad alium ſeu ad alios quandocumque deuenerit, quia uolo, quod deueniat cum ordine, & onere primogenituræ vtſupra abſque detractione alicuius Trebellianicæ.

Pro cuius teſtamenti maiori validitate Pius Papa V. ſanctæ memoriæ motu proprio & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, vt ſimiliter bona prædicta perpetuo conſeruentur in familia de Columna facultatē eidem Exellentiſſ. D. M. Antonio in omnibus, & quibuſcumque ſuis bonis præſentibus, & futuris tam a ſe quomodolibet acquiſitis, vel acquirendis, quam ab eius maioribus acceptis vel alias ad eum quomodolibet peruentis & peruenturis, dilatiſque, & diferendis duo, vel tria primogenita, ſeu primogenituras, et maioratus ad ſuum arbitrium, et cum ijs, cum quibus ſibi videbitur qualitatibus, modis, & formis, & conditionibus, ac ſemper, & quandocumque ſibi placuerit etiam in infirmitate, & etiam in mortis articulo conſtitutus, & toties quoties ſibi vſque ad vltimum eius vitæ ſpiritum videbitur quibuſcumque in contrarium facientibus etiam regulis Apoſtolicis, & alijs latiſſime extendēdis nequaquam obſtantibus perpetuo conſtituere, deputare, mutare, alterare, libere, & licite Apoſtolica auctoritate conceſſit, ac licentiam impartitus fuit, & quatenus per eundem M. Antonium inſtituta fuiſſent eadem poteſtate confirmauit, & approbauit.

Et inſuper terram Palleani poſitam in principatum cum omnibus, & ſingulis principatus antiquis, antiquiſſimis inſignibus, nec nō priuilegijs, iuribus, prærogatiuis, pronuntijs, iuriſdictionibus, & indultis alijs maioribus, maximis & antiquis, ac antiquiſſimus Principatibus de iure, & priuilegio Apoſtolico, & Imperiali etiam alijs quomodolibet conceſſis pro dicto M. Antonio, & eius filio nato primogenito, & deinde ipſius primogeniti maſculo in primogenitum maſculum in perpetuum, & in infinitum ex linea maſculina, & ex legitimo matrimonio deſcendentibus, & deficientibus in totum maſculis de linea maſculina ipſius Fabricij primogeniti, tunc & eo caſu pro maiori natu maſculo ex linea maſculina ex legitimo matrimonio ipſius Marc. Antonij ſuperſtite, & eius ſimiliter primogenito maſculo ex legitimo matrimonio procreato, & ſucceſſiue ex primogenito maſculo in primogenitū maſculum de linea maſculina ex legitimo matrimonio deſcendentibus iuxta prouidam ipſius Dom. M. Antonij diſpoſitionem factam ſeu fiendā, & deficientibus maſculis deſcendentibus Dom. M. Antonij pro alijs maſculis vocatis ex antiquis fideicommiſſis dictæ domus, vel conuentionibus ſiue conſuetudine in perpetuum & in infinitum Apoſtolica auctoritate erexit, & inſtituit.

Et illo ſic erecto, & inſtituto territoriū illius uniuerſum cum omnibus vaſallis, hominibus eiuſdem, nec non caſtri Iannexani, Olebani, & alia loca, caſtra territoria, quæ idē Marc. Antonius aſſignabit, & conſtituet, uel aſſignauit & conſtituit in portionem præfati Fabricij ſui primogeniti in ſtatu Eccleſiaſtico ipſius Principatus dominio, & membris cōſtituit, & aſſignauit; Nec nō M. Antoniū præfatū, & ſucceſſores Principem, & Principes Paleani huiuſmodi creauit, conſtituit, & ordinauit, & aliorum maximorū, & antiquorum Principum conſortio agregauit cum omnibus, & quibuſcumque inſignibus, priuilegijs, & præminētijs cum facultate etiam quod poſſet dictus M. Antonius, & ſucceſſores vti titulo ducali eiuſdem Palleani, & latius legitur in motu proprio cum clauſulis derogatorijs, & ſublato decreto irritanti.

Præſupponitur etiam in facto, quod viuo adhuc ipſo teſtatore deceſſit primum Federicus, nullis relictis filijs, deinde uita functus eſt Fabricius relictis M. Antonio iuniore, & Philippo filijs, deinde deceſſit ipſe teſtator anno 1584.

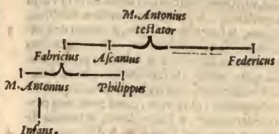
Prædictus Illuſtriſſ. D. M. Antonius iunior tamquam hæres uniuerſalis adiuit hæreditatem; qui etiam aprehendit poſſeſſionem caſtrorum a teſtatore ipſo relictorum deinde deceſſit relicto filio infante.

Nunc Illuſtriſſ. atque Reuerendiſſ. D. Aſcanius Cardinalis ſecundogenitus prædicti teſtatoris, prætendit ſe solū eſſe a teſtatore uocatum, & ſubſtitutum in portione dicti Federici, uel ſaltem ſuccedere ei debere pro dimidia, e contra uero prædictus M. Antonius ſeu eius filius infans prætendit dicta bona ad ſe ſpectare uirtute dictę ſubſtitutionis, quaſe ſolum fuiſſe uocatum prætendit. Prætendit ēt præfatus D. Cardinalis Aſcanius ſibi tanquam ſecundogenito deberi uitam & militiam, hoc eſt legitimam, uel alimēta ex bonis feudalibus Regni Neapolitani relictis D. Fabricio, ſeu eius filijs, & deſcendentibus.

Duæ itaque dubitationes diſſoluendæ, & explicandæ proponuntur.

Prima eſt, an ad portionem dom. Federici uocatus fuerit Dom. Fabricius, ſeu eius filij, uel ſolus D. Aſcanius Cardinalis, aut ſaltem uterque pro dimidia?

Secunda eſt dubitatio, an præfato D. Cardinali debeatur uita, & militia, ſeu legitima ex bonis feudalibus Regni Neapolitani.

Initium a Domino.

CONSILIVM MV.

DE prima egregia perdifficili tamen propoſita dubitatione reſpondendum eſt præfatum Illuſtriſs. D. M. Antonium iuniorem & conſequēter eius filium nūc infantem ſolum fuiſſe dicto D. Federico ſubſtitutum, atque ipſum tantum admitti debere ad ſucceſsionem portionis dicti D. Federici. Huius veritatis demonſtrandæ gratia diſtinguo atque conſtituo primum tres caſus ſubſtitutionis, quorum primus is eſt, qui habetur ex his verbis. Etſi quis ex prędictis filijs, me viuo morietur, ſi quis mihi ex eo nepos maſculus erit, vel poſt mortem meam naſcetur, inſtituo in eadem portione, in qua pater eius reperitur inſtitutus, & ſi plures erūt, vel naſcētur poſt mortem meā maſculi ex filio præmortuo inſtituo primogenitum in portione patris, & alios in legitima ex dicta portione detrahenda &c. Hic ſubſtitutionis caſus, qui eſt ſecundū formulam Galli Aquilij, de qua in l. Gallus. in princ. ff. de liberis, & poſthum. nō euenit in perſonam D. Federici, qui et ſi viuo patre teſtatore deceſsit, nullos tamen reliquit filios. In perſonam vero Dom. Fabricii contigit caſus iſtę ſubſtitutionis: Cum is viuo patre teſtatore deceſſerit, relicto dom. M. Antonio filio, qui ob id in locum patris ſucceſsit iure primogenituræ. Quare de hoc ſubſti-

Digitized by Google

tutioni caſu nunc non eſt contentio.

Secundus eſt caſus ſubſtitutionis, qui habetur ex
uerbis teſtatoris ſcriptis poſt primogenituræ cõſtitu
tionem, quæ quidem verba ita ſe habent: Et ſi ali-
quis ex filijs meis, me viuo (quod abſit) morietur,
relictis filijs maſculis, vt ſupra inſtitutis, volo quod
inter eos habeat locum etiam dicta ſubſtitutio, &
ſucceſſio, vt ſemper bona mea de primogenito in
primogenitum deueniant, Et eorum filijs, & deſcen
dentibus deficientibus in proximiorem maſculum
de familia mea, cum eodem onere, & qualitate &c.
Hic etiam caſus euenit quidem in perſonam Dom.
Fabricij, qui viuo ipſo patre teſtatore, deceſſit, reli-
cto dom. M. Antonio iuniore: Non tamen euenit in
perſonam D. Federici, de cuius portione nunc agi-
tur, quia & ſi ipſe D. Federicus deceſſit viuo ipſo pa
tre teſtatore, attamen non reliquit aliquos filios, qui
ei ſuccedere potuerint, & quibus ſine filijs defun-
ctis poſſet ſuccedere ille proximior ex familia teſta
toris. Et rurſus illa verba. Et eorum filijs, & deſcen-
dentibus deficientibus &c. referri videntur ad filios
& deſcendentes dictorum Dominorum Fabricij,
Federici, & Aſcanij, vt ſcilicet eis omnibus deficien-
tibus ſuccedat ille proximior ex familia, qui ſane ca
ſus non euenit, tum quia adhuc ſuperſtes eſt Dom.
Aſcanius teſtatoris filius ſecundogenitus, & infans
ex d. dom. M. Antonio iuniore.

Tertius eſt ſubſtitutionis caſus, qui colligitur ex
his verbis. Et ſi vnus, vel plures ex dictis filiis meis
hæredibus inſtitutis hæres non erit, vel ſi hæres erit,
& in pupillari ætate deceſſerit, vel quandocumque
ſine filiis, vel liberis maſculis, vt ſupra, eo caſu vulga
riter pupillariter, & per fideicommiſſum ſubſtituo
ſuperſtitem, & ſuperſtites, & eius, & eorum deſcen-
tes maſculos, vſque in infinitum, ordine ſucceſſiuo
cum eiſdem conditionibus, & oneribus primogeni-
turæ, ita ꝙ eueniente caſu ſubſtitutionis, bona deue-
niant ad ſubſtitutum, cum eodem onere, & qualita-
te primogenituræ: quia volo, quod bona mea per-
petuo conſeruentur, & ſint in domo, & familia de
Columna; & propterea idem volo, & diſpono, cum-
que iure, via et capite quandocumque portio vnius
ex ſupradictis filiis, & deſcendentibus meis, ad
alium, ſeu alios quandocnmque deueniat, quia vo-
lo, quod deueniat cum ordine primogenituræ vt ſu
pra: abſque detractione alicuius Trebellianicæ &c.
Hic caſus vere differt a præcedenti. Ille enim eſt,
(vt diximus) quando aliquis ex filiis hæredibus in-
ſtitutis deceſſit viuo adhuc teſtatore, relictis filiis.
Hic verò quando aliquis ex dictis filiis deceſsit mor
tuo ipſo teſtatore; ſicque delata iam ſibi hereditate,
quam adire, vel non adire potuit: ſicuti ſignificant
illa verba ſi hæres non erit, vel hæres erit, & in pu-
pillari ætate, vel alias quãdocunque deceſſerit &c.
1 Illa inquam verba; ſi hæres † non erit; ſignificant
facultatem adeundi. Non.n. dari poteſt impotentia,
vel voluntas non adeundi hæreditatem, ſi non eue-
nit caſus potentiæ, & voluntatis: ſicuti non eueniſſe
dicitur in filio inſtituto hærede, & defuncto, viuo
teſtatore. Verum admiſſo citra veri præiudicium,
quod illa verba, ſi hæres non erit, ſignificent impo-
tentiam adeundi cauſatam ob caducatum teſtamen
tum, mortuo filio, teſtatore ipſo ſuperſtite; atque ita
eueniſſe caſum ſubſtitutionis factæ Dom. Federico,
qui viuo patre teſtatore deceſsit ſine filiis, dicen-
2 dum eſt, ſubſtitutionem † eſſe vulgarem compre-
henſam in compendioſa a qua incipit ipſum teſta-
mentum, & hæredis inſtitutio, ſicuti ſcribunt Bald.
Caſtrenſ. Ruin. Dec. Pariſ. Socin. & Crauetta, quos
congeſsi & probaui in conſil. 106. num. 390. lib. 2. &
accedit in ſpecie ſubſtitutionis factæ pro primoge-
nituræ ſucceſsione Lodouicus Molina Hiſpanus in
libro 3. de Hiſpanor. primogenijs capit. 6. num. 39.
qui eiuſdem opinionis refert Alexan. Alciat. & alios
nonnullos.

De ſenſu itaque, ac interpretatione huius tertij
caſus ſubſtitutionis agendum eſt. Quæ quidem tres
habet dubitationes.

Prima eſt, an teſtator, his verbis, ſubſtituo ſuper-
ſtitem, & ſuperſtites, & eius & eorum deſcenden-
tes &c. excludat deſcendentes præmortuorum, ſic-
que dom. M. Antonium iuniorem filium dicti D. Fa-
bricii, viuo patre teſtatore defuncti.

Secunda eſt dubitatio, an teſtator ad hanc Dom.
Federici portionem vocare voluerit vnum tantum
primogenitum, vel duos, vel plures.

Tertia eſt dubitatio, admiſso teſtatorem vocaſ-
ſe vnum tãtum primogenitum, quis hic eſſe debeat,
an dom. Aſcanius, qui habet primogenituram ali-
quorum caſtrorum, nempe Mareni, & Arciſpapæ,
ac etiam Palatii, vel potius dom. Mar. Antonius iu-
nior, qui fuit filius dom. Fabricii vere, & propriè pri
mogeniti, hæredisque vniuerſalis?

De prima propoſita dubitatione reſpondendum
videbitur multis argumentis, teſtatorem, illis ver-
bis, ſubſtituo ſuperſtitem; & ſuperſtites, & eius &
eorum deſcendentes, &c. excluſiſſe præmortui fi-
lii, hoc eſt dom. Fabricii deſcendentes, ſicque dom.
Marc. Antonium iuniorem, & conſequenter vocaſ-
ſe & ſubſtituiſſe dom. Aſcanium etiam nunc ſuper-
ſtitem.

Primo, quia teſtator ita dixit. Et ſi vnus uel plu
res ex dictis filiis hæredibus inſtitutis hæres non erit
3 &c. Illa dictio, dictis, † eſt relatiua, & reſtrictiua ad fi
lios ſupra nominatos, vt in ſpecie ſcribunt multi,
quos commemoraui & probaui in conſil. 86. num.
43. libro 1. & in commentariis de præſumptionibus
lib. 4. præſumpt. 69. numer. 7. Poſtmodum ita ſubie-
cit teſtator, eo caſu vulgariter, pupillariter, & per fi-
deicommiſſum ſubſtituo ſuperſtitem, & ſuperſtites
4 & eius, & eorum deſcendentes &c. His verbis † in-
telligere videtur teſtator de altero, vel de duobus
aliis filiis ſuis ſuperſtitibus, non autem de nepote
ex filio præmortuo iuxta traditionem gloſſ. in leg. ſi
plures. in verbo ad ſuperſtites. ff. de vulg. & pupill.
ſubſtitut. & Bald. in l. quidam Euologio. in fin. C. de
iure deliber. & alios congeſsi in conſil. 200. num. 4.
lib. 2. & in conſ. 417. num. 2. lib. 5.

Secundo vrgere videtur egregia auctoritas Cur-
tii iunioris in conſil. 21. numer. 13. qui reiecta opi-
nione Cornei in conſil. 37. numer. 3. lib. 1. reſpondit,
quod ſi teſtator inſtituit filios, ſubſtitutionemque
fecit, quod ſi eorum vnus decederet ſine filiis, ſuc-
5 cederent ſuperſtites, nepotes † ex filio præmortuo
non cenſeri uocatos, ut concurrant cum patruis.
ſed ipſos ſolos patruos ſuccedere. Idem ergo di-
cendum uidetur noſtro in caſu, quod ſolus Domin.
Aſcanius ſuccedere debeat excluſo D. M. Antonio
iuniore nepote ex D. Fabricio filio.

Tertio accedit auctoritas Socini iunior. in conſil.
112. colum. 1. uerſic. ſed tamen. libr. 3. qui reſpondit
teſtatorem ſubſtituendo filios ſuperſtites, & eo-
rum filios, & nepotes, cenſeri uocaſſe ipſos ſuper-
ſtites, & poſt eorum filios eorundem ſuperſtitum,
6 non autem nepotes † ex præmortuis. Cum dictio
7 eorum, † referenda ſit ad perſonas filiorum ſuperſti-
tum, & ob id comprehendi non poſſe filios præmor-
tuorum. Cum eſſe ſuperſtitem (inquit Socin.) &
eſſe defunctum, ſint contraria. Dicendum itaque
videtur, idem eſſe noſtro in caſu. Hæc dubitatio-

nem

tiem aduerſus Illuſtriſſimum Dominum Marc. Antonium iuniorem, ſeu eius filium infantem faciunt.

Re tamen ipſa diligentius perpenſa atque bene examinata, contrarium verius eſſe exiſtimo, nempe Illuſtriſs.{Domin. Marc. Antonium iuniorem fuiſſe a teſtatore vocatum, & ſubſtitutum dicto Illuſtriſsimo dom. Federico illis verbis, & eius & eorum deſcendentes maſculos &c.

Primo vel ex eo ſatis ſuperque fundata eſt Dom. Marc. Antonij eiuſque infantis intentio; quod teſtator ſtatim quo hæredem vniuerſalem inſtituit dom. Fabricium, ita dixit, Et ſi quis ex prædictis filijs meis, me viuo, (quod Deus auertat) morietur; ſi quis mihi ex eo nepos maſculus erit, vel poſt mortem meam naſcetur, inſtituo in eadem portione, in qua pater eius reperietur inſtitutus &c. His verbis conſtat, teſtatorem repoſuiſſe nepotem ex filio præmortuo in patris ſui locum: atq. ita eum filij præmortui loco. Hic etiam colligitur ex verbis eiuſdem teſtatoris ſcriptis poſt primogenituræ conſtitutionem. Verba hæc ſunt. Et ſi quis ex filijs meis, me viuo, (quod abſit) morietur relictis filiis maſculis vtſupra inſtitutis, volo quod inter eos habeat locum etiam dicta ſubſtitutio, & ſucceſſio, vt ſemper bona mea de primogenito in primogenitum deueniant &c. His itaque conſtat teſtatorem habuiſſe nepotem loco filii præmortui. Hoc ita præmiſſo, & poſito; ſequitur quod illa verba; ſubſtituo, intelligi debent tam de nepote, & nepotibus ſuperſtite, & ſuperſtitibus, quam de filio, & filiis, cum nepos ex filio præmortuo fuerit filii loco habitus a teſtatore. Quocirca cum dom. Mar. Antonius iunior ingreſſus locum dom. Fabricii patris viuo teſtatore mortui fuerit ſuperſtes tempore mortis Dom. Federici, ſequitur dicendum eum fuiſſe a teſtatore vocatum ad ipſius dom. Federici portionem.

Secundo accedit, quod non eſt veriſimile nec ra-
8 tio diuerſitatis † conſiderari poteſt; quod teſtator voluerit vocare deſcendentes filiorum ſuperſtitum, & non deſcendentes filiorum præmortuorum. Imo maior eſt ratio, quod teſtator voluerit vocare deſcendentes præmortuorum, quam ſuperſtitum, quibus ſatis conſultum erat ex patrum, ac etiam ſuarum perſonarum vocatione; cum qualitate ſucceſſionis primogenituræ. Eſt ergo dicendum teſtatorẽ ſub illis verbis ſuperſtitem, & ſuperſtites vocaſſe etiam dom. M. Antonium iuniorem. Et hoc quidem argumenti genere vſi ſunt in claris his terminis Corn. in dicto conſil. 37. numer. 3. verſicul. veriſimile eſt, quod. lib. 1. Socin. iunior in conſil. 78. nu. 22. verſic. primo teſtator. libr. 3. & Decian. in conſil. 55. num. 26. lib. 3.

Tertio ſuffragatur, quod teſtator voluit bona ſua perpetuo conſeruari in agnatione, & familia ſua, ſicuti manifeſtis verbis proteſtatus eſt. Et idem ſi-
9 gnificat primogenituræ † conſtitutio, vt poſt alios ſcribit Ludouicus Molina in lib. 1. de Hiſpan. primogeniis cap. 5. numer. 18. & ſecutus ſum in comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 69. numer. 15. Porro ſi diceremus teſtatorem non vocaſse etiam filios, & deſcendentes filiorum inſtitutorum præmortuorũ, euenire poſſet caſus, quod deficientibus ſuperſtitibus illis vocatis, & eorum deſcendentibus, bona
10 tranſirent ad extraneos: † ſicuti ſi hodie ſuccederet dom. Aſcanius, qui cum ſit Cardinalis, & in ſacris, non eſt habiturus filios legitimos in his bonis ſucceſſibiles, atque ita teſtatoris diſpoſitio non conſequeretur finem, & effectum, ad quem fuit ordinata. Ita ſimili proprie in caſu viſus eſt argumentari Socin. iunior in dicto conſil. 78. num. 18. lib. 3.

Quarto perpendo verba illa teſtatoris. Et propterea idem volo, & ordino, & diſpono quocumque iure, via, & capite, quomodocumque, & qualitercumque portio vnius ex ſupraſcriptis filiis, & deſcendentibus meis ad alium, vel ad alios quomodo-
11 cumque deuenerit &c. Illa verba ad alios, † ſcilicet ex filiis, & deſcendentibus &c. ſignificant non ſolum deſcendentes vnius ex filiis ſuperſtitibus, ſed etiam alterius præmortui: Cum ſint verba indefinita, quę vniuerſalibus æquipollent. leg. ſi pluribus. de legat. 2. & tradunt multi congeſti a Didac. Couuar. in lib. 1. variar. reſolut. cap. 13. numer. 9. Et ideo poſtrema hæc verba declarant illa pręcedentia, ſuperſtitem, ſuperſtites, & eius, & eorum deſcendentes, vt intelligantur etiam de deſcendentibus præmor-
12 tuorum. verba etenim ſubſequentia † declarare præcedẽtia probat l. ſi ſeruus plurium. §. vlt. de leg. 1. & tradunt ibidem doctores.
13 Quinto confert, quod teſtatoris † voluntas & diſpoſitio ſic debet intelligi, & interpretari, vt ſit, quã tum fieri poteſt conformis, & conſentanea diſpoſitioni iuris communis. l. hęredes mei. §. cum ita. ff. ad Trebell. & copioſe admodum ſcripſi in comment. de præſump. lib. 4. præſumpt. vlt. Atqui ius commu-
14 ne ſtatuit nepotem † ex fratre ita patruo ſuccedere, ſicuti ſuccedit ipſius patrui frater. authen. ceſſante. C. de legit. hæred. & in auth. vt fratrum filii. Eſt ergo dicendum teſtatorem hoc noſtro in caſu voluiſſe Dom. Mar. Antonium iuniorem ita ſuccedere dom. Federico patruo, vt & dom. Aſcanius ipſius Dom. Federici frater. Ita in claris his terminis arguũt Corneus in conſil. 37. num. 3. lib. 1. & Socin. iun. in conſil. 78. numer. 20. & 21. libro 3. quos etiam infra referam.

Sexto, vel ex eo cõprobantur prædicta, quod ſi te-
15 ſtator † fuiſſet interrogatus, an vellet etiam filios, & deſcendentes præmortuorum admitti ad ſucceſſionem alterius ex filiis inſtitutis decedentis ſine filiis, veriſimiliter reſpondiſſet, quod ſic; cum eadem imo maior ſit ratio in filiis, & deſcendentibus præmortuorum quam ſuperſtitum, vt diximus ſupra. Hoc itaque pro diſpoſito haberi debet, vt ſcribunt gloſ. in l. tale pactum. §. vltim. ff. de pactis, & doctor. ibi, & in terminis noſtris, ſic arguit Socin. iun. in dicto conſ. 78. num. 30. lib. 3.
15 Septimo, † & vltimo controuerſiam hanc deffinit auctoritas eorum, qui ita in ſpecie reſponderunt, ac primum quidem ſic reſpondit Corneus in dicto conſil. 37. numer. 3. lib. 1. Illo enim ſuo in caſu (ſic ex eo colligitur) ibidem numero 2. verſicul. Inſuper dicti Franciſcus &c. & colum. pen. prope principium verſic. applicando igitur &c. & paulo poſt, verſ. quod verbum &c. Chriſtophorus quidam teſtator ſex habens filios, nempe Ioan. Antonium, Perangelum, Ioan. Lombardum, Bartholomæum, Ludouicum & Leonem condidit teſtamentum, in quo hæredes inſtituit predictos eius filios, & ſubſtitutionem fecit. Quod ſi aliquis eorum deceſſiſſet ſine liberis, ſuccederẽt ſuperuiuentes & eorum hæredes, ſeu filii. Viuo adhuc teſtatore deceſſerant Io. Antonius, & Io. Lombardus, relictis filiis. Deinde deceſſerat Perangelus, nullis relictis filiis. Exorta eſt controuerſia inter filios Ioan. Antonii & Ioan. Lombardi teſtatoris nepotes ex vna, ac Bartholomæi, Ludouici, & Leonis filiis teſtatoris ex altera, ſuper ſucceſſione Perangeli mortui ſine filiis. Contendebant Bartholomæus, Ludouicus, & Leo, ſe ſolos excluſis filiis Io. Antonii, & Io. Lõbardi, admitti debere ad dicti Perangeli ſucceſsionem, ob id quod teſtator ſubſtituerat alios filios ſuos ſuperuiuentes, & eorũ hære-

hæredes , quorum ex numero non erant filij di-
ctorum Ioann. Antonii, & Ioan.Lombardi, qui vi-
uo teſtatore, vel ſaltem ante mortem Perangeli de-
ceſſerant : Sicque tempore euenientis caſus ſub-
ſtitutionis in perſonam Perangeli non erant ſuper-
uiuentes. Reſpondit nihilominus Corneus, etiam
filios dictorum Io. Antonij, & Ioan. Lombardi fuiſ-
ſe vocatos non obſtantibus illis verbis, ſuperuiuen-
tes, & eorum hæredes, ſeu filij. Qui quidem caſus
huic noſtro maxime conuenit. Illius quidem teſtato
ris geneologia ita ſe habebat.

Chriſtophorus teſtator

Io. Antonius viuo patre defunctus — *filij*

Perangelus de cuius ſucceſſione agebatur

Io. Lombardus mortuus ante teſtatorē. — *filij.*

Bartholomæus Ludouicus & Leo ſuperuiuentes

16 Et Cornei reſponſum † ſecuti ſunt Pariſ. in conſil.
38. numer. 8. & 10. lib. 2. & manifeſtius ſimili omni-
no in caſu idem Pariſ. in conſil. 91. numer. 28. ver-
ſicul. Nam dictus teſtator. iuncto numer. 31. eo. li-
bro 2. & Socinus iunior in conſil. 78. num. 22. in fi-
ne lib. 3. Et hos ſum & ego ſecutus in conſil. 124. nu-
mer. 78. verſicul. ſexto accedit. lib. 2. & in ſpecie ma-
gis in conſil. 793. numero 3. libro 8. vbi reſpondi in
caſu huic noſtro ſimili, & ibidem retuli etiam De-
cianum in conſil. 55. num. 26. libr. 3. qui omnino vi-
dendus eſt.

Non obſtant nunc adducta in contrarium, Nam
primæ argumentationi reſpondetur, imo ex ratio-
nibus doctorum ſupra commemoratis contrarium
16 verius eſſe; quod ſcilicet illa verba, ſubſtituo † ſu-
perſtitem & ſuperſtites & eius, & eorum deſcenden-
tes, &c. comprehendere etiam filios, & deſcenden
tes Domini Fabricij præmortui, ſicque Dominum
Antonium iuniorem. Nec repugnat illa auctoritas
Baldi in dicta leg. quidam Eulogio. in fine. Cod. de
iure deliber. & aliorum, qui Bald. ſecuti ſunt, quia
Baldus non loquitur in noſtris his terminis: ſed ſo-
17 lum ſcribit, fideicommiſſum † conditionale non
tranſmitti, quando teſtator ſubſtituit ſuperſtites:
18 non autem negat Baldus, quod teſtator † vocando
ſuperſtites, excluſerit filios præmortuorum, quan-
do extant contrariæ coniecturæ. Et propterea val-
de controuerſa eſt illa Baldi opinio, cum ab eo re-
ceſſerint quamplurimi, quos longa ſerie congeſſi in
commentarijs de præſumptionib. libr. 4. præſumpt.
201. num. 84.

Non obſtat ſecundum argumentum ex auctori-
tate Curtii iunioris in dicto conſil. 22. numer. 12. re-
probantis præcitatum reſponſum Cornei in d. con-
ſil. 37. Nam reſpondetur primo, Curtium iuniorem
diſentire a Corneo in eo tantum, quod ipſe Corn.
in dicto conſil. 37. colum. penult. verſic. nec verba
19 repugnant &c. dum dixit, quod teſtator † vocan-
do ſuperſtitem, & eius hæredes, voluerit, quod ip-
ſi hæredes, ſiue tamquam hæredes proprie ſint vo-
cati, ſiue tamquam filij, & hæredes, vel tamquam
filij tantum; quod inquam ſuccedant eodē tempo-
re cum eorum patre ſuperſtite, & ideo (inquit Cor-
neus) cenſentur vocati hæredes, ſeu filij præmor-
tui fratris, vt ij ſuccedant vna cum patruo. Hanc
20 traditionem reijcit Curtius, † quia verius eſt, (in-
quit ille) nomen hoc hæredes, eſſe collectiuum, &
continere plures perſonas, ſeu gradus, & ob id cen-
ſeri vocatos ordine ſucceſſiuo. Verum, ſi rectè con-
21 ſideramus, non affirmauit Corneus, † quod illi om-
nes, qui nomine hæredum continentur, qui innu-
meri ſunt. l. hæredis appellatio. ff. de verbor ſignific.
eo tempore, (quod eſſet impoſsibile) ſuccedant vna
cum patruo; ſed voluit dicere Corneus, quod hære-
des ideſt filij, & deſcendentes illi ex filio præmor-
tuo, qui tempore euenientis caſus ſubſtitutionis ex-
tant, cum patruo ſuperſtite ſuccedant. Curtius ita-
que non improbauit Corneum in eo quod ad rem
noſtram pertinet. Quod ſi improbaſſet, aduerſum
ſe haberet receptam ſententiam aliorum, qui Cor-
neum ſecuti ſunt; ſicuti ſupra demonſtrauimus.

Non obſtat tertium argumentum ex auctorita-
te Socin. iun. in dicto conſil. 112. num. 1. lib. 3. Nam
reſpondetur Socinum nulla ratione, vel iure mo-
tum fuiſſe ad aſſerendum id, quod non ſolum com-
muni aliorum opinioni repugnat, ſed & quod ip-
ſe contrarium ex profeſſo reſpondit in dicto conſil.
78. num. 22. lib. 3.

Concludo itaque in hac prima dubitatione; te-
ſtatorem non excluſiſſe: ſed verius vocaſſe etiam
præmortuorum deſcendentes; ſicque Dom. M. An-
tonium iuniorem dicti Dom. Fabricij præmortui
filium.

Secunda eſt dubitatio, an teſtator ad hanc Dom.
Federici portionem vocare voluerit vnum tantum;
vel duos, vel plures. Et quidem reſpondendum vide
batur, vocaſſe duos, & plures.

Primo quia teſtator ita dixit; ſubſtituo ſuperſti-
tem, & ſuperſtites, & eius & eorum deſcēdentes &c.
Hæc verba ſuperſtites, & deſcendentes numeri plu-
ralis, verificari non poſſunt in vno tantum, leg. vbi
numerus. ff. de teſtibus.

Secundò vrgere videtur, quod teſtator ſuis in
bonis conſtituit tres primogenituras, ſicuti tres ha-
buit filios, hoc eſt Dominos Fabricium, Aſcanium,
& Federicum, ſignificans; quod ſi eorum vnus de-
cederet ſine filijs, alij duo, vel eorum filij æquis por-
tionibus illi defuncto ſuccederent.

Cæterum re accurato ſtudio conſiderata ac bene
enucleata, contrarium verius eſſe arbitror, nempe te
ſtatorem vocaſſe vnum tantū ad ſucceſsionem por-
tionis dicti D. Federici.

Primo, vel ea me mouet ratio, quod teſtator ip-
ſe voluit ad portionem alicuius præmortui ſucce-
di, cum eiſdem conditionibus, & oneribus ac qua-
litate primogenituræ. At qui ea eſt primogenituræ
22 † natura & conditio, vt vnus tantum ſuccedat: ſi-
cuti ſcribunt Socinus ſen. in conſil. 47. numer. 6. lib.
3. Dec. in conſil. 397. numer. 7. Io. Lupus in rubric.
de donat. inter virum, & vxor. §. 69. numer. 21. Tira-
quell. de iure primogenit. quæſt. 42. numer. 3. Dida-
cus Couuar. in libr. 3. variar. reſolut. capit. 5. numer.
3. & Ludoic. Molina in lib. 1. de Hiſpano. primogen.
cap. 11. num. 9. & lib. 3. cap. 1. num. 1. Ergo dicēdum
eſt teſtatorem vocaſſe vnum tantum ad huius por-
tionis ſucceſsionem.

Secundò hanc interpretationem confirmant ver-
ba ſubſequentia eiuſdem teſtatoris ita ſcripta. Ita
quod eueniente caſu ſubſtitutionis bona deueniant
ad ſubſtitutum &c. dixit, ad ſubſtitutum numero
ſingulari. Ergo ad vnum tantum, & non ad plures
uenire debet portio hæc.

Tertio comprobantur prædicta eo argumento;
quod teſtator ipſe paulò ſupra vocatis nepotib. na-
tis ex filio præmortuo eiſque inuicem ſubſtitutis, di
xit, quod ipſis omnib. nepotibus, & deſcendentibus
deficiētibus, ſuccedat proximior ex familia. Hic nu-
22 mero ſingulari vocauit proximiorē † ad portiones
omnes

omnes deficientium; vt ſignificaret, vnum tan-
tum velle, ſicuti reſpondit Crauetta in conſ.180.nu.
2.& num.3. quem retuli, & probaui in conſ.220.nu-
mer.141.lib.3.

Non obſtant nunc adducta in contrarium; Nam
ad primum reſpondetur, illa verba, ſuperſtites,
& eorum deſcendentes reſtringi, & declarari a præ-
cedentibus, & ſubſequentibus, iuxta leg. ſi ſeruus
plurium. §.vlt.de legat.1.cum ſimilibus. Et propte-
22 rea teſtator † vocauit ſuperſtitẽ numero ſingulari,
vt ſignificaret ordinem hunc ſucceſſiuum, nempe,
quod vnus tantum admitteretur ſtatim, eueniente
caſu ſubſtitutionis: deinde eo admiſſo deficiente,
23 alij ordine ſucceſſiuo, † iuxta l.cum ita. §.in fidei-
commiſſo.de leg.2.

Non obſtat ſecundum argumentum; quia reſpon
detur; quod licet teſtator tres habens filios tres or-
dinauerit primogenituras, non tamen inde ſequi-
tur, quod deficiente vna ob mortem vnius filiorum
ſine prole, quod voluerit primogenituram illam,
ſeu eius bona diuidi, & ad duos alios ſuperſtites de-
ferri: Cum primogenitura ſeu bona iure primo-
genituræ delata ſint indiuidua, & ad vnum tantum
pertineant.

Concluſio itaque eſt hoc in caſu teſtatorem vo-
caſſe vnum tantum ex duobus ipſis filijs ad huius
præmortui ſucceſſionem.

Tertia eſt dubitatio; admiſſo teſtatorem vocaſſe
vnum tantum primogitum; quis hic eſſe debeat, an
Dom. Aſcanius qui habet primogenituram aliquo-
rum Caſtrorum, nempe Mareni, & Arciſpapæ, ac
etiam Pallarij, vel potius Dom.M. Antonius, qui
fuit filius Dom.Fabricij verè, & propriè primogeni
ti, hæredisq. vniuerſalis? Et verè reſpondendum eſt,
Dom.M. Antonium fuiſſe vocatum, eumque ſolum
admitti debere.

Primo ea me mouet ratio, & argumentum quod
quando duo ſunt paris gradus quorum vnus tan-
24 tum ſuccedere debet, primogenitus præfertur. †
Ita Aretin. in conſil.162. Diligenter numer.3. Ro-
dericus Suarez in leg. quoniam in prioribus, in 10.
ampliatione numer.26.C.de inoffic.teſtam. Didac.
Couarr. in libr.3. variar.reſolut.capit.5.numer.3.
& Ioan. Anton.Cannet. in extrauagan. volentes. in
verbo eſt etiam onus feudi.num.1. pag.500. Porro
Dom.Mar. Antonius iunior verè, & proprie dicitur
25 primogenitus natus † ex Dom.Fabricio primogeni-
to, dom. Aſcanius vero, præmortuo dicto Dom.Fa-
bricio primogenito ficte, & impropriè appellatur
primogenitus: Ita ſcribunt Anchar.in conſil.82.nu
mer.7.Socin.ſen.in conſil.252. num.6.verſic.ſepti
mo ad idem.lib.2.Zaſius in conſil.8.num.4.lib.1. &
Tiraquell. de iure primogen.quæſt.40. num.160. &
161.& idem ego ipſe reſpondi in conſil.211.numer.
23.conſil.220.numer.130. lib.3. Eſt ergo dicendum
D.M. Antonium fuiſſe ad hãc D.Federici vocatum,
excluſo D.Aſcanio.

Secundo ſuffragatur, quod teſtator voluit his in
bonis ſuccedi ſeruato ordine, conditione, & quali-
tate primogenituræ. Atqui quando ſucceditur iu-
26 re primogenituræ, nepos † ex filio primogenito præ
defuncto excludit patruum. Ergo dom.M.Anton.
admitti debet excluſo Dom.Aſcanio. Illa minor
probatur multis argumentis, rationibus, & docto-
rum auctoritatibus, quas congeſſi in conſil.211.lib.
3.vbi num.32. enumeraui doctores quamplures ita
affirmantes: & inter alios retuli Didac.Couarr. in
lib.practic.quæſt.capit.38.num.6.& in lib.3.variar.
reſolut.cap.5.numer.8.qui manifeſtè in his terminis
ſcriptum reliquit, quod ſi aliquod patrimonium
deferri debet familiæ, vel generi iure primogenitu-
ræ; nepotem ex filio primogenito prædefuncto ad-
mitti debere excluſo patruo ſecundogenito.

Tertiò, & vltimò, vel ex eo comprobatur prædi-
27 cta, quod quando teſtator † reliquit rem vni ex duo-
bus: & ignoratur, cui reliquerit, illi dicitur reliquiſ-
ſe, quem magis diligebat. Exempli gratia, ſi teſta-
tor duos habens filios, vel duos ſeruos, ſic diſponat.
lego centum filio, vel ſeruo meo. Illi ſeruo, & filio
reliquiſſe dicitur, quem teſtator ipſe magis dilige-
bat. Ita Petrus, & Cynus in l.1.C.de ſacroſanct.ec-
cleſiis, & Anchar.in capit.relatum.il 2. in fine.de te-
ſtam. qui ſcripſerunt, quod ſi teſtator eſt ſub dua-
bus parochijs, & ſimpliciter legat parochiæ ſuæ,
legatum debetur illi, quam teſtator ipſe magis dili-
gebat. Atqui teſtator iſte magis dilexit dom.M.An
tonium nepotem, quam dom. Aſcanium filium re-
ſpectu ſucceſsionis bonorum. Ergo dicendum eſt,
teſtatorem voluiſſe ipſum dom.M.Antonium admit
ti debere ad hanc portionem dom.Federici. Illa mi-
nor propoſitio, vel ex eo probatur, quod teſtator
28 † dicitur magis dilexiſſe eum, cui plus reliquit; ſicu-
ti reſponderunt Corn.in conſil.288.col.vlt.verſic.&
ſi dicitur.lib.1. & in conſ.167.col.1.lib.4.Socin.iun.
in conſil.71. numer.19.lib.1.& in ſpecie Magis Cra-
uet.in conſil.161. num.5. qui reſpondit teſtatorem
vocando propinquiorem ex ſua parentela, cenſeri
vocaſſe ex duobus tunc ſuperſtitibus, eum quem ma
29 gi honorauit. Rurſus teſtator † eum quem magis di-
lexit in inſtitutione dicitur etiam magis dilexiſſe in
ſubſtitutione, vt probant l.cohæredi.§.qui diſcretas.
ff.de vulg.& pupil.ſubſtitut. & in l.1. C.de impu. &
ali.ſub. & reſponderunt laſ.inter conſilia Rubel in
conſ.37. in fine, & Crauetta in conſil.147.num.3. Cũ
ergo D.M.Antonius iun. fuerit magis honoratus,
& in hæredis inſtitutione etiam magis dilectus; ſic
dicendũ eſt, teſtatorem in hac ſubſtitutione voluiſ-
ſe eum anteponere ipſi D.Aſcanio minus dilecto.

Concludo itaque, & in hac dubitatione Dom.
M.Antoniũ iuniorem ſolum fuiſſe à teſtatore voca-
tum.

De ſecunda vero principali dubitatione propoſi-
ta, an prædicto Illuſtriſs.& Reuerendiſs.D.Cardina.
Aſcanio debeatur à ſe petita portio vitæ, & militiæ
ex bonis feudalibus Regni Neapolitani relictis à
præfato Excelentiſs. Dom.teſtatore dicto Illuſtriſs.
dom.Fabricio, & conſequenter dicto Illuſtriſs.dom.
M.Antonio iuniori? Et quidẽ multis rationibus, &
argumentis reſpondendum eſt; non deberi. Verum
priuſquam argumentationes deducam; ſciendum
eſt; Regni Neapolitani conſtitutione; quæ incipit
Comitibus, & Baroni &c.cautum eſſe, quod primo-
genitus ſuccedens in feudo præſtare teneatur vitã,
& militiam fratri minori ab illius feudi ſucceſsione
excluſo. Hanc conſtitutionem referunt, & explicant
Iſernia ad capitula Regni Scicilìæ ſub rubr.de ad-
iutorijs pro militia fratris, & Afflictus in commen-
tarijs ad conſtitutiones Neapolitanas.lib.2.rub.19.
de adiutorijs pro militia fratris. Quid ſit hæc vi-
ta & militia, an ſcilicet ſit legitima, vel alimenta,
vel tertia quędam ſpecies, magna eſt inter doctores,
30 † præſertim Regnicolas cõtentio, & diſputatio. Vna
eſt opinio eorum, qui affirmant, portionem hanc eſ-
ſe alimenta, ſeu alimentis æquiparari. Ita ſane Iſer-
nia in primis commentarijs ad dictam conſtitutio-
nem, ac etiam in eiuſdem repetitione impræſſam
poſt prædicta capitula Scicilìæ, Iſerniam ſecuti ſunt
Paris Puteus in tractat. de finibus feudorum. capit.
antepenult.numer.7.9.& 22. Afflictus in eadem con
ſtitutione numer.6.verſic.et ideo de neceſsitate, et

num.11.et 12.et idem in deciſ.252.numer.5. Marinus Freccia in tractat. de ſubfeudis libro 3.quæſtio. 19.numer.2.Ioan.Antonius Cannet.in commen. ad extrauagan.ſi aliquem, in verbo. Et pariformiter. pag.332.

Altera atque ita ſecunda eſt opinio eorum qui ſcribunt, hanc vitam & militiam eſſe legitimam, ſeu legitimæ loco ſubrogatam, ſic equidem Loffredus in capit.1.§.quid ergo.colum.2. de inueſtitura de re alien. facta. Paris Puteus in dicto capit. antepenult. numer.25. Guielmus Pernus in conſil.11. num.11. Camerarius in capit. Imperialem.§.præterea Ducatus. de prohibit.feudi alienan.per Frideric.pag.819. ſecundum paruam impreſſionem Baſileæ.Capicius in deciſ.vltim. num.3.Tiraquell. de iure primogen. quæſt.75.num.8. Vincent.Franc.in deciſ.20.num.9. & in deciſ.61.numer.6. Franciſc. de Ponte in conſil.79. num.11. & nouiſſime Fabius Anna in conſil. 6.numer.4. qui ſcribit idem ſenſiſſe Iſerniam in dicta conſtitutione Comitibus, perpendo varijs in locis eius verba. Tertia eſt opinio Ioan.Thomæ Minadoi in conſil.1. nu.67. verſ.& ex his omnibus &c. qui contendit, hanc vitam & militiam non eſſe legitimam, nec alimenta: Nec earum loco ſubrogata: ſed eſſe ius quoddam ſeparatum, & deriuatum a legitima, & alimentis, & eſſe portionem quandã loco partis rei hæreditariæ, vel rei feudalis, in qua iure Longobardorum fratres ſecundogeniti ſuccedere debeant æqualiter cum primogenitis. Et idem ſenſit Marinus Freccia in tractat. de ſubfeudis libro 3. quæſt.19.numer.1.& 2.dum dixerunt, hunc ſecundogenitum ſuccedere in hac vita & militia iure hæreditario, & dici ex bonis patris & ſi mortuo ipſo patre, præſtatur a primogenito, qui in feudo ſucceſſit. Illa tamen ſecunda opinio magis recepta eſt.

His ſic præmiſſis, & explicatis demonſtrandum eſt nunc multis argumentis, vitam, & militam, ſeu portionem hanc hæreditariæ portionis loco non deberi Illuſtriſs. atq; Reuerendiſs. Dom.Cardinali Aſcanio ſecundogenito.

Primo quia teſtator reliquit dicto Dom. Aſcanio iure inſtitutionis multa caſtra & bona, deinde ita ſubiecit. Et nolo quod de bonis meis amplius petere poſſit, & hanc quidem diſputationem approbauit ipſe Dom. Aſcanius, dum, nulla proteſtatio-
31 ne, vel petitione facta, patris hæreditatem † adiuit,
ea propter nil amplius petere poteſt ex alijs bonis ipſius patris teſtatoris reſpectu legitimæ, vel alimentorum. Ita egregie docuit Bald. in l.1. colum. penult. verſic. Item pone filio. C.de iure fiſci.lib.10. Cum dixit, quod ſi pater legauit filio minus ſua legitima, & ei iuſſit ne plus peteret: Et filius agno-
32 uit † legatum, excluditur a petitione ſupplementi le-
gitimę. Et Bald. ſecutus eſt Iaſon in l.quoniam in prioribus.in fine. C.de inoffic.teſtamen.ſic & Bero. in conſil.132. in fine. lib.2. reſpondit quod ſi teſtator inſtituit filiam in vſufructu omnium bonorum ſuorum, Et ipſa filia acceptauit patris diſpoſitionem, adeundo hæreditatem, excluditur filia a petitione legitimæ. Idem ſcribunt Ruin.in conſil.156. num.9.& 10.lib.2.Pariſ.in conſil.1. numer.104. lib. 3.& Socin.iunior in conſil.122.numer.9.in fine libr. primo. & cum Socino de eadem facti ſpecie interrogatus reſpondit Curt.iun. in conſil.159. num.6.& 7.Et multis ſimilibus comprobaui in conſ.206. nu. 95.96.& 97.lib.3.

Secundo accedit, quod licet argumentari a dote filiæ ad legitimam ei alioqni debitam; Cum dos
33 † loco legitimæ ſubrogetur.l.quoniam nouella.C.de
inoffic.teſtamen.& ſcribunt Bart.in l.Titio centum. §.Titio genero. num.6. ff.de condit.& demonſtrat. & in his terminis ego ipſe in conſil.206. nu.89. lib. 3.Porro ſi pater in teſtamento legauit dotem filiæ a ſe dotatæ poſt filiæ viduitatem, & iuſſit ne quid plus peteret, ſi filia acceptauit legatum; nil amplius petere poterit; & ſi dos maioris ſit quantitatis. Ita docuit Caſtrenſ.in l.ſi cum dotem. §.ſi pater.numer. 2.ff.ſolut matrim. quem ſecuti ſunt Alexand. ibid. numer.2.& Ruin.in conſil.79.numer.2.libro ſecundo.& alios multos retuli, & probaui in dicto conſil. 206.num.90. ergo idem dicendum eſt noſtro in caſu, quod Dominus Aſcanius acceptando, & approbando patris teſtamentum, nil amplius petere poteſt reſpectu legitimæ, ſeu alimentorum alioqui ſibi debitorum ex dictis bonis Regni Neapolitani.

34 Tertio ſuffragatur quod quãdo † teſtator reliquit
aliquid filio, & dixit, quod filius nil plus poſſet petere, & filius acceptat legatum, dicitur teſtator reliquiſſe filio animo compenſandi cum legitima ei debita, ſicque filius nil plus ratione legitimæ petere poterit. Ita Alexand.in conſil.132. numer.2. lib.2.Socin.Sen. in conſil.225. numer.1. libro 2.Alciat.in reſpon.524. numer.7.& ſecutus ſum in comment. de præſumpt. libro 4. præſumpt.510. numer. 38.& numer.37. auctoritate quamplurium ſcripſi, quod ſi teſtator legauit, & iuſſit legatarium eſſe debere tacitum, & contentum ipſo legato, præſumitur factum legatum animo compenſandi.

35 Quarto confert, quod legatum † a patre filio,
vel quod aliunde ex bonis patris peruenit ad filium imputari debet in legitimam ipſius filij, ſicuti tradunt Bart. in l.in quartam.num.10.ff.ad legem Falcid. & ibidem Picus numer.179.verſic.tertia eſt concluſio.Ripa num.141.Socin.iun.numer.113.& Torniellus num.111. Fernand. Vaſquius in tractat.de ſucceſs.creat.lib.3.§.30.numer.242.& alios refert Michael Craſſus in §.legitima.quæſt.20.numer.1.& 2.& in claris noſtris terminis idem ſcribit Vrſillus in addit.ad Afflicti deciſionem 138.num.5.

Quinto, & vltimo in ſpecie magis ſcribunt docto-
36 res, quod quando pater † reliquit aliquid filio præ-
ſumitur relinquere eo animo, vt filius in ſuam legitimam imputet, quod ſibi fuit relictum. Ita lanè ſcribunt Bart.in l.quoniam nouella.numer.10. C.de inoffic.teſtam. Salicet. in authent.præterea. numer. 11.C.vnde vir & vxor.& alij multi quos congeſſi in commentarijs de præſumptionib.libr.4.præſumpt. 109.numer.5. Eſt ergo dicendum, bona relicta a teſtatore Dom.Aſcanio cenſeri relicta, vt imputentur in ſuam legitimam.

Non obſtant nunc aliqua, quæ obijci audio.

37 Primò, quod relicta a patre † filio non imputan-
tur in portionem hanc, quam conſtitutio Regni vitam, & militam appellat, ſicuti in ſpecie decidit Afflict. in deciſ.138. numer.4. quem ſecuti ſunt Tiraquell. de iure primogen.quæſt.75. numer.8.& Io. Petrus Surdus in tractat.de alimentis tit.7.q.15.nu. 22.& num.23.

Reſpondetur primo, Afflicti deciſionem damnari ab Vrſillo in additionibus ad illam Afflicti deciſionem 138. qui, vel ea ratione motus eſt, quod ſiue dicimus vitam, & militiam eſſe loco alimentorum; ſiue ſubrogatam loco legitimæ, ſicuti ma-
38 gis recepta † eſt opinio; vt diximus ſupra in præ-
miſſis ad hanc dubitationem; certum eſt, patrem teneri relinquere ipſi filio legitimam ipſam præſtandam tamen, & ſoluendam ab hærede vniuerſali. Et ideo cum ſit vita & militia debitum neceſſarium patris, et ex ſuis bonis ſoluendum,

ſequitur

ſequitur dicendum, quod relicta ab ipſo patre
39 † huic filio ſecundogenito cenſentur relicta animo compenſandi cum ipſa vita, & militia, ſicut præſumitur relictum animo compenſandi cum legitima, vt ſcripſi in comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 109. num. 5. & dixi ſupra.

Reſpondetur ſecundo Afflicti deciſ. locum nō ha
40 bere, quando pater † ipſe expreſſe diſpoſuit, quod is ſecundogenitus haberet ſibi relictum pro vita, & militia: ſicuti ipſemet Afflictus in dicta deciſ. 138. in fine declarat. Porrò in caſu noſtro dominus teſtator expreſſe ſatis voluit, quod caſtra, & alia bona a ſe dicto Domino Aſcanio relicta ſint pro vita, & militia bonorum feudalium Regni; dum dixit; quod ipſe Dominus Aſcanius; de bonis ſui ipſius teſtatoris nihil amplius petere poſſit. Quæ ſane verba tamquam generalia comprehendunt etiam hanc portionem vitæ, & militiæ. Et ſatis dicitur expreſſum, quod colligitur ex vrgentibus con-
41 iecturis, & præſumptionibus, quemadmodum poſt alios ſcripſi in commentarijs de præſumptionibus libr. 1. quæſt. 45. numer. 3. & in ſpecie tradit Surdus in tractat. de alimentis titul. ſexto. quæſtio. 15. numero 16.

Secundo obijcitur, teſtatorem prohibuiſſe, ne dictus D. Aſcanius ſecundogenitus aliquid amplius petat ex ſui ipſius teſtatoris bonis. Porro recepta
42 magis videtur illa doctorum opinio, † quod ſi teſtator qui filio ſuo bona reliquit, his verbis diſponat, Et volo quod dictus filius meus nihil amplius petere poſſit de bonis meis, non dicitur prohibuiſſe, quin filius ipſe petat legitimam iure communi ſibi debitam. Ita Bart. in leg. vt iuriſiurandi. §. ſi liberi. in fine, ff. de operis libertorum, Baldus conſil. 84. teſtamentum. lib. ... & in l. quoniam nouella. in fine. Cod. de inoffic. teſtamen. Cum dixit, quod ſi
43 pater † aliquid legauit filiæ, quam dotare tenebatur, vt habeat ex bonis ipſius teſtatoris, non cenſetur legaſſe animo compenſandi cum ipſa dote: Sed vt conſequatur legatum ipſum vltra dotem. Et Baldum ſecuti ſunt Capra in cōſil. 62. numer. 2. & in conſil. 164. numer. 10. Comen. in conſil. 132. colum. 1. verſicul. nec dubium; Iaſon in conſil. 114. in vltimo dubio lib. 2. Ruinus in conſil. 79. numer. 5. & in conſil. 136. numer. 7. libr. 2. & Phanucius in tractat. de lucro dotis in gloſſ. 8. numer. 62. & idem ego ipſe ſcripſi in commentarijs de præſumptionibus libr. 4. præſumpt. 109. numer. 6. & 7. & ibidem numero 8. & 9. dixi eam eſſe huius traditionis rationem, quod bona dicuntur, deducto ære alieno. leg. ſubſignatum. §. bona. ff. de verbor. ſignificat. vbi Rebuffus. Porro legitima eſt debita, leg. vnica. ff. de bonis damna. & leg. ſi quis in ſuo. Cod. de inoffic. teſtament. & reſpondit Alexand. in conſil. 7. num. 8. lib. 2. Ita quoque dos debita eſt filiæ. leg. qui liberos. ff. de ritu nuptia. & ob id æs alienum appellatur. leg. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Trebellian. & de vtroque legitima ſcilicet & dote tradit Tiraquellus in lege ſi vnquam. in verbo ſuſceperit liberos. num. 113. C. de reuoc. donat. Idem ergo in caſu noſtro, in quo hæc vita & militia eſt debita diſpoſitione prædictæ conſtitutionis Regni.

Reſpondetur primo a prædicta Bartol. & ſequacium opinione diſſentire Comenſem in leg. ſi cum dotem. §. ſi pater. ff. ſoluto matrim. Corneus in conſil. 127. in fine lib. 3. & apertius in conſil. 192. lib. 2. Crottus in leg. ſi conſtante. in 2. lectura. numer. 22. verſicul. illa enim deciſio. ff. ſoluto matrim. Ioann. Campegius in tractat. de dote. in prima parte. quæſt. 33. & Decius in authen. præterea. numer. 12. verſic. quarto limitatur. C. vnde vir & vxor. Et horum quidem opinio defendi iure poteſt noſtro in caſu, in quo ceſſat ratio, qua vſi ſunt Bartolus, & eius ſequaces, nempe quod bona dicantur deducto ære alieno, ceſſat ſane ratio hæc in caſu de quo agimus: Cum teſtator loquendo de his bonis feudalibus, onere vitæ, & militiæ grauatis, ſua ſemper appellauerit. Imo conſtitutio illa Regni, quæ incipit Comitibus. in fine appellat bona patris illa ex quibus vita, & militia præſtanda eſt ſecundogenito. cum ergo teſtator dixerit, Nolo quod Aſcanius amplius petere poſſit ex bonis meis, intelligitur etiam ex bonis Regni, quæ propria teſtatoris appellantur.

44 Reſpondetur tertio traditionem illam Bart. † in dicta leg. vt iuriſiurandi. §. ſi liberi. in fine. ff. de operis libert. & ſequacium procedit, quando ille prohibitus habebat aliquod ius in bonis teſtatoris, ad quod dicta verba referri poterant: ſecus ſi non poterant verificari, niſi in legitima, dote materna, & vt in caſu noſtro in vita & militia. Nam tunc illa verba, petere non poſſit amplius de bonis meis, intelligitur de bonis meis, ex cauſa illa legitimæ, vitæque, ac militiæ. Ita declarat Bald. in l. liberti libertæque. colum. penult. verſic. ſed dubitatur. num. 28. in fine. C. de bonis liber. quem ſecuti ſunt Alexand. in conſil. 222. num. 2. libr. 6. Ruin in conſil. 23. num. 18. & in fine. in conſil. 79. num. 8. verſic. ſecundo reſpondetur, & in conſil. 136. numer. 7. & numer. 9. lib. 2. Et hos retuli, ac probaui in conſil. 129. numer. 16. in fine lib. 2. & in conſil. 206. num. 129. verſic. reſpondetur ſecundo. lib. 3. & nunc accedit Illuſtriſsimus Cardinalis Mātica olim in Gymnaſio Patauino collega meus in comment. de cōiect. vltimar. voluntatum. libr. 10. tit. ſecundo, numer. 25. Cum ergo non conſtet Illuſtriſſimum Dom. Cardinalem Aſcanium ſecundogenitum habuiſſe, vel habere aliud ius in dictis bonis feudalibus Regni, quam ius vitæ, & militæ, dicendum eſt teſtatorem voluiſſe ipſum Dom. Aſcanium ipſam vitam, & militam petere non poſſe.

Tertio obijcitur verba illa teſtatoris. Et nolo quod de bonis meis amplius petere poſſit, &c. eſſe
45 verba † generalia, quæ non comprehendunt bona feudalia, quæ in generali diſpoſitione non continentur. capit. 1. §. in generali. ſi de feudo defuncti ſit controuerſ. inter dom. & agna. vaſalli, & ſcribunt permulti, quos longa ſerie congeſſi in conſil. 129. num. 3. lib. 1.

Reſpondetur primo ex dictis ſupra hæc feuda Regni commemorari inter bona patris. Ita in ſpecie declarando dictum §. in generali. ſcribit Afflict. in comment. ad dictam conſtitut. Comitibus. num. 20.
46 Et hanc portionem vitæ, † & militiæ cenſeri bona patris tradit Io. Antonius Cannetius in extrauag. ſi aliquem. in verbo, & pulchra. num. 24. pag. 327. ob id recte de eis nihil amplius peti poſſe a D. Aſcanio diſpoſuit hic D. teſtator.
47 Reſpondetur ſecundo dictum §. † in generali. loqui, quando agitur de alienatione qua Domino fieret præiudicium, et vaſallus feudo priuaretur ſi in generali bonorum alienatione comprehenderetur ipſum feudum: ſecus eſt ceſſante Domini præiudicio, & damno, ſicuti declarant Bald. in dicto §. in generali, Curt. iun. in conſil. 26. num. 8. & Crauetta in conſil. 256. numero 5. qui alios refert. Et accedit Natta in conſil. 159. numer. 24. libro 1. qui, & illud affirmat, ceſſare diſpoſitionem dicti §. in generali,
48 quando feudum † eſt hæreditarium, ac etiam quando diſpoſitionis verba ſunt vniuerſalia; Id quod

Digitized by Google

& ego reſpondi in d.conſ.129.num.12.13.14.& 15. lib.2. Cum ergo noſtro in caſu verba teſtatoris ſint vniuerſalia,& feuda illa Regni ſint hęreditaria, ceſſat diſpoſitio d.§.in generali.

49 Quartò,& vltimò obijcitur,legatum † non cēſeri factum animo compenſandi,quando legans nō erat debitor, ſed ipſius hæres: ſicut poſt alios ſcripſi in comment.de præſumpt.lib.4.præſumpt.109.nu.62. verſ.contrariam.

Reſpondetur verum non eſſe,quod hoc debitum
50 vitę,& militię ſit debitum primogeniti,ex bonis proprijs, ſed verius eſt eſſe debitum patris teſtatoris, ex ſuis bonis: ſicuti dixi ſupra in præmiſſis ad hanc dubitationem ſcripſiſſe Afflictum in commen. ad dictam conſtitut.Comitibus. numer.20. & Thomas Marinus in tract. de ſubfeudis lib.3.quæſt.19. numer.1.& 2. qui dixit primogenitum iure hæreditario ſuccedere in his bonis, & eadem teneri præſtare ſecundogenito hanc vitam & militiam. Et manifeſte idem ſcribit Io.Thomas Minadoi. in cōſ. 1.num.67.verſ.Et ex his omnibus &c. qui affirmat,
51 vitam & militiam † eſſe portionem quandā loco partis hæreditariæ, vel rei feudalis, in qua iure Longobardorum fratres ſecūdogeniti ſuccedere debebāt æqualiter cum primogenitis.

S V M M A R I V M.

1 *Inſignia familiæ apud Hiſpanos primogenituram arguere.*
2 *Maioratum argui coniectura ſumpta cum inſignib. familiæ.*
3 *Fideicommiſſum cenſeri facere, qui vocat maſculos.*
4 *Succeſſorum nomen plures gradus complecti.*
5 *Fideicommittere eum qui digreditur ad plures gradus ſubſtituendi.*
6 *Inſignem rem eſſe velut Baronia eſt.*
Fideicommittere qui inſignem rem relinquit.
7 *Trebellianicam cenſeri probibitam illis verbis, ſine detractione: & illis, pleno iure.*
8 *Fideicommiſſum argui ex Trebellianicæ prohibitione.*
9 *Maſculorum nomen non conuenire fęminis.*
10 *Statutum vocans maſculos excludere fęminas.*
11 *Subſtitutionem ſimpliciter factam continere clauſulam, ſi ſine liberis.*
13 *Agnationem conſeruari a maſculis.*
14 *Onus deferendi inſignia poße impleri per fœminam haredē.*
15 *Primogenituræ apud Hiſpanus fœminas non eſſe capaces, neque agnatos.*
16 *Teſtatorem vocantem agnatos, excludere fęminas.*
17 *Fęminam non cenſeri de linea maſculorum.*
18 *Emphyteuſim conceſſam liberis per lineam maſculinam, non extendi ad fęminas ex vltimo maſculo.*
20 *Propinqui nomen eſſe commune.*
21 *Nomina communia, non trahi ad fęminas vbi teſtator meminit maſculorum.*
22 *Teſtatorem præſumi diſpoſuiſſe ex more regionis. fallit numero 24.*
23 *Maioratum apud Hiſpanos ab inteſtato deferri etiam fœminis. & num. 27.*
24 *Fęminas eſſe capaces ab inteſtato maioratus.*
25 *Sororem vltimi poſſeſſoris maioratus apud Hiſpan. pręferri patruo.*
26 *Patruo præferri ſororem in maioratu.*
27 *Maioratum capere ſororem excluſo patruo.*
28 *Fęmina cauſa maſculorum excluſa, omnes, qui ab ea fluunt, excludi. & num. 29.*
30 *Licentiam datam grauato diſponendi limitare fideicommiſſum.*
31 *Subſtitutioni non repugnare licentia alienandi.*
32 *Diſponere, ſignificare tam inter viuos, quam cauſa mortis. num.33.*
34 *Diſponere ad libitum, ſignificare liberam poteſtatem.*
35 *Liberam facultatem grauato datam extendi ad dodrantem.*
36 *Teſtandi facultatem datam grauato, intelligi in eos de familia.*
37 *Primogenita & nata maior eſſe ſynonima.*
38 *Primogenitura & fideicommiſſum idem ſunt.*
39 *Conditionē adiectam inſtituto non præſumi repetitam in perſona ſubſtituti.*
40 *Onus fideicommiſſi non cenſeri repetitum in perſona ſubſtitutorum, ſed contra. num. 41. 42. & 43.*
42 *Repetitionem oneris primogenituræ præſumi.*
43 *Onus primogenituræ præſumi repetitum.*
44 *Taxatiuam excludere alias perſonas.*
45 *Fideicommiſſum requirere actum ſucceſſiuum reſtitutionis.*
46 *Repetitionem oneris præſumi ex verbis imperſonalibus.*
47 *Prohibitionem alienationis realem factam a teſtatore tranſire ad quoſcunque.*
48 *Alienationis realem prohibitionem a teſtatore factam tranſire ad quoſcumque.*
49 *Primogenituræ conſtitutionem arguere teſtatorem repetiuiſſe onus reſtitutionis in quibuſcunque.*
50 *Onus fideicommiſſi, in dubio, non cenſeri repetitum ab vnius perſona in aliam.*
51 *Fideicommiſſi onus cenſeri repetitum ex coniecturis.*
52 *Fideicommiſſum non cenſeri repetitum cum teſtator conſiderat ſolum filiorum exiſtentiam.*
53 *Subſtitutionem ſimpliciter factam, arguere teſtatorem noluiſſe repetere onus fideicommiſſi.*
54 *Taxatiuæ virtutem ceſſare cauſa vitandi contrarij.*
55 *Fideicommiſſi antiqui bona, in dubio, non venire in reſtitutione fideicommiſſi noui relicti a grauato fideicommiſſo antiquo. limitt. num. 56.*
57 *Grauatum qui ſua cum antiquo fideicommiſſo cōfuſa tenuit præſumi voluiſſe omnia reſtitui.*
58 *Pronomina ſua, mea, ſignificare dominium, non poſſeſſionem.*
59 *Mea, ſua, ſignificare poſſeſſionem.*
60 *Feudum hæreditarium venire cum reſtitutione fideicommiſſi relicti a teſtatore poſſeſſore etiam feudi hæreditarij.*

F A C T I   S P E C I E S.

ILluſtriſſima D. Donna Beatrix Borſe, ſeu Borgia Hiſpana condito teſtamento hæredem inſtituit Illuſtriſs. D. Don Rodericum de Borſa, ſeu de Borgia eius Conſobrinum his verbis.

Reliqua omnia bona mobilia, immobilia, et ſe mouētia, debita, iura et actiones noſtras ad nos pertinentes, et quæ in futurum pertinere poſſunt quouis titulo, cauſa, et ratione tam prope, quam longe, damus & relinquimus nobili, & dilecto noſtro cōſobrino; Don Roderico de Borſa equiti filio nobilis Don Ioſrè de Borſa equitis pariter dilecti conſobrini noſtri. Et ipſum hæredem noſtrum proprium, & vniuerſalem in omnibus ſupradictis bonis, & iuribus facimus, & inſtituimus iure inſtitutionis, ita quod poſſit de omnibus & ſingulis diſponere ad ſui libitum. Cum hac tamen conditione, & vinculo, & non alio modo, nempe quod prædictus nob. Dō Rodericus de Borſa, hæres noſter ſupra nominatus habeat ſemper, & non mutet cognomen, & familiam Borſe. ſigillet, imprimatque propria arma Borſe, et hocmet ſint obligati facere filius aut filij ſexus maſculini illius, & ſucceſſores in prædicta noſtra hæreditate. Et ſi aliquis ex prædictis filijs illius, qui ſuccedet in prædicta noſtra hæreditate non habebit dictum cognomen Borſe, & arma, ex nunc, prout ex tunc volumus et præcipimus. quod dicta noſtra hæreditas, abſque detractione alicuius rei, & pleno iure perueniat, ſitque noſtrorum propinquorum agnatorum parentum de cognomine & armis Borſe. per lineam maſculinam illoſque hæredes noſtros proprios & vniuerſales, facimus & inſtituimus iure inſtitutionis. Et ad faciendum

ciendum de ipſis bonis, & iuribus noſtris ad libitum eius &c.

Præſupponitur etiam in facto, quod prędictus Dom. Rodericus de Borge hæres inſtitutus a dic. D. Beatrice, ſex habens filios, Ioannem ſcilicet Franciſcum, Ludouicum, Melchiorem, & Ximen Perez, condidit teſtamentum in quo inſtituit hæredem Don Ioannem eius filium natu maiorē in omnibus eius bonis, cui ita ſubſtituit.

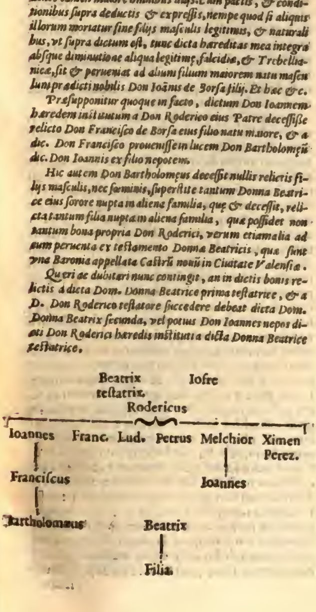
Vbi autem dictus Don Ioannes hæres inſtitutus decederet abſque filijs maſculis legitimis, & naturalibus, ac de legitimo matrimonio procreatis voluit & ordinauit quod pdicta omnia bona ſua, ſint & perueniant integre abſq. aliqua diminutione, legitimæ, falcidiæ, & Trebellianicę nec alterius iuris in nobilem Don Franciſcum de Borge, deinde in Don Ludouicum, poſtea in Don Petrum, demceps in dō Melchiorem, denique in Don Ximen Perez omnes de Borſa filios ſuos vocatos tantum, vbi decederent ſucceſſiuo ordine, ſine filijs maſculis.

Vbi autem dict. Don Ioannes de Borſa primus hæres inſtitutus decederet relictis filijs maſculis legitimis & naturalibus, ac de legitimo matrimonio procreatis, voluit qđ dicta eius hereditas integra abſque alia diminutione legitimę falcidiæ & Trebellianicæ, & pertineat ad filium maiorem natu maſculum (Hinc natu maior Ioannis fuit. Don Franciſcus) dicti Ioannis. Et caſu quo dictus Don Franciſcus de Borſa filius dic. D. Ioannis decederet ſine filijs legitimis, voluit bona prædicta peruenire ad alium filium natu maiorem dic. Don Ioannis de Borſa, & idem ſit & obſeruetur in reliquis omnibus alijs filijs prædictorum dicti nobilis Don Ioannis de Borſa vſque ad ultimum illorum præcedente tamen maiore omnibus alijs. Cum pactis, & conditionibus ſupra deductis & expreſſis, nempe quod ſi aliquis illorum moriatur ſine filijs maſculis legitimis, & naturalibus, vt ſupra dictum eſt, tunc dicta hæreditas mea integra abſque diminutione aliqua legitimę, falcidiæ, & Trebellianicæ, ſit & perueniat ad alium filium maiorem natu maſculum prædicti nobilis Don Ioānis de Borſa filij. Et hæc &c.

Præſupponitur quoque in facto, dictum Don Ioannem hæredem inſtitutum a Don Roderico eius Patre deceſſiße relicto Don Franciſco de Borſa eius filio natu maiore, & a dic. Don Franciſco prouenisſe in lucem Don Bartholomęū dic. Don Ioannis ex filio nepotem.

Hic autem Don Bartholomęus deceſſit nullis relictis filijs maſculis, nec fœminis, ſuperſtite tantum Donna Beatrice eius ſorore nupta in aliena familia, quę & deceſſit, relicta tantum filia nupta in aliena familia, quæ poſſidet non tantum bona propria Don Roderici, verum etiam alia ad eum peruenta ex teſtamento Donnæ Beatricis, quæ ſunt vna Baronia appellata Caſtrū nouū in Ciuitate Valenſiæ.

Quæri ac dubitari nunc contingit, an in dictis bonis relictis à dicta Dom. Donna Beatrice prima teſtatrice, & a D. Don Roderico teſtatore ſuccedere debeat dicta Dom. Donna Beatrix ſecunda, vel potius Don Ioannes nepos dicti Don Roderici hæredis inſtituti a dicta Donna Beatrice teſtatrice.

Initium a Domino.

CONSILIVM MVI.

QVemadmodum duæ ſunt duorum teſtamentorum diſpoſitiones, ita conſentaneum eſt duo huius propoſitæ conſultationis capita conſtituere, quorum alterum ſit de teſtamento Illuſtriſs. D. Donnæ Beatricis, alterum de teſtamento Illuſtriſs. D. Dō Roderici.

Primo in capite multæ excitantur, & explicandæ proponuntur dubitationes. Prima quarum eſt, an dicta D. Donna Beatrix teſtatrix voluerit relinquere, atque conſtituere perpetuum fideicommiſſum in familia & agnatione dicti d. Don Roderici hæredis a ſe vocati & inſtituti.

Secunda eſt dubitatio, an vita functis omnibus maſculis ex Don Ioanne dicti Don Roderici primogenito, vocata dicatur ad dictum fideicommiſſum Donna Beatrix proneptis dict. Don Roderici ex dō Franciſco eius nepote, ex Don Ioanne filio, vel potius cenſeatur vocatus Don Ioan. dic. Don Roderici nepos ex Don Melchiore filio.

Tertia eſt dubitatio, an facultas & licentia data a Donna Beatrice Don Roderico hęredi, quod poſſet ad ſui libitum diſponere de bonis ipſius teſtatricis ſit in euerſionem fideicommiſſi a ſe ipſa conſtituti & relicti, ita quod non amplius Donnæ Beatricis teſtamentum attendi & obſeruari debeat, ſed illud conditum ab ipſo Don Roderico, & quid poſtmodum illa ſic diſponendi licentia & facultas ſignificet & operetur.

De prima dubitatione reſpōdendum eſt ſine magna controuerſia, dictam Donnam Beatricem primam reliquiſſe atque conſtituiſſe perpetuum fideicomiſſum in familia & agnatione dic. Don Roderici hæredis a ſe vocati & inſtituti.

1 Primo quia conditio vel modus † deferēdi arma & inſignia familiæ primogenituram, apud Hiſpanos præſertim, inducit & conſtituit, quemadmodū ſcribunt Guido Papę in q. 467. Anchar. in conſ. 113. num. 4. Curt. Sen. in conſil. 76. num. 4. Ruin. in conſ. 110. num. 14. & in conſil. 140. num. 5. lib. 2. Guielm. Benedic. in cap. Raynut. in verbo. In eo teſtamento relinquens. il 1. num. 174. de teſtat. Bertrand. in conſil. 30. col. 2. li. 1. Celſus Hugo in conſil. 20. num. 40. Pariſ. in conſil. 6. num. 16. lib. 3. Gozad. in conſil. 45. num. 9. Curt. iun. in conſil. 39. num. 9. Ripa in l. 1. nu. 10. C. de pactis, Tiraquel. de iure primogen. q. 64. n. 3. & in l. boues. §. hoc ſermone. in 1. parte num. 124. Marcus Salon Burgos de Pace in commentar. ad leges Tauri Hiſpaniæ in prœmio num. 28. Cephal. in conſil. 196. num. 11. & num. 21. libr. 2. & Franciſcus Piſcina in Tract. de ſtatuto excludente fœminas nu. 22. in fine, & hos retulit ac ſecutus eſt Ludouic. Molina in lib. 1. de Hiſpano. primogen. cap. 5. num. 34. qui dixit, hanc armorum & nominis coniecturam apud Hiſpanos maximi momenti exiſtimari ad cognoſcendam maioratus, hoc eſt primogenituræ naturam & perpetuitatem. Id quod ipſe admittit ſine controuerſia quando aliqua alia concurrit coniectu-
2 ra, † ſicuti extat noſtro in caſu. Idem affirmat ipſe Molina in lib. 2. cap. 14. num. 3. & Theſſaurus in deciſ. vlt. num. 10. Porro certum eſt, & primogeniturā & fideicommiſſum idem eſſe, ſicuti affirmant Anch. in conſil. 82. num. 10. in fine, Caſtrenſ. in conſil. 164. In præſenti cauſa, quæ vocatur maioriæ. col. 1. & 2. lib. 2. Abbas in conſil. 85. col. 2. lib. 1. Dec. in conſil. 397. num. 6. & 7. Ioannes Lupus in cap. per veſtras. §. 44. num. 4. de donat. inter vir. & vxor. Alciatus in

reſp.

Digitized by Google

reſp.782.num.4.Marcus Salon Burgos in commentar.ad leges Tauri Hiſpaniæ in prooem. num. 72. & in conſil.29.num.10. Didac. Couuar.in lib.1.variar. reſolut.cap.15.num.14.& lib.3.cap.5.num.4.& Ludouic.Molina in lib.1.de Hiſpano.primogen.cap.1. num.5.6.& 7.Eſt ergo clarum, prædictam teſtatricē ſubieciſſe bona ſua fideicōmiſſo, quod hoc caſu perpetuum appellant multi ex ſupra relatis.

Secundo accedit,quod teſtatrix vocauit etiā filios & ſucceſſores maſculos dic.Dō Roderici, ſicuti oſtēdunt verba illa teſtamenti ibi. Et hocmet obligati ſint facere filius, aut filii ſexus maſcul. illius & ſucceſſores in prædicta noſtra hæreditate &c. Atqui
3 qualitas † illa maſculinitatis arguit teſtatricem voluiſſe ſubijcere bona ſua fideicommiſſo. Ergo &c. Illa minor argumenti propoſitio probatur auctoritate Pariſ.in conſil.57.num.40.lib.2.Curt.iun. in conſil.121.num.15. Ludouici Molinæ in lib.1.de Hiſpano.primogen.cap.5.num.1.& num. 7. Rotæ Roma. in deciſ.51.num.2.verſic. Et prima,& deciſ. 698. nu. 4.lib.1.in nouiſs.editis. Et hos ſecutus ſum in comment. de præſ.lib.4.præſ.68.n.9.

Tertio ſuffragatur, quod teſtator vocauit pariter ſucceſſores dic. Don Roderici vt ſupra retuli. Quod
4 quidem ſucceſſorum † nomen comprehendit & ſignificat plures gradus. Cum contineantur omnes vſque in infinitum, vt tradunt Geminian.in prohemio ſexti,& in cap.1.de homicidio in 6.& Rebuff.in l.hęredis appellatione.col.1.ff.de verbor.ſignific. Atqui quando teſtator digreſſus eſt ad plures gradus ſub-
5 ſtitutionis † dicitur ſubieciſſe bona ſua fideicommiſſo. Ergo &c. Illa minor propoſitio argumenti probatur auctoritate Soc.ſen.in conſil.250.num.5. & 6.li. 2.Curt.iun.in conſil.43.col.1.& in conſ.121. Et Grati in conſ.5.n.18.lib.2.quos retuli & probaui in pręallegata præſ.68.n.10.

Quarto confert,quod teſtatrix inter alia bona reliquit Caſtrum titulo Baroniæ inſignitum. Atqui quū
6 teſtator † reliquit hæredibus ſuis rem inſignem, vt domum honorificam, caſtrum & quid ſimile, præſumptio eſt, quod voluerit inducere & conſtituere fideicommiſſum, atque ita rem illam fideicommiſſo ſubiicere. Ergo dicta teſtatrix voluit bona ſua eſſe fideicommiſſo ſuppoſita. Illa minor argumenti propoſitio probatur auctoritate Bar.in l.filius fam.§.diui. num.3.de leg.1.& ibidem Iaſon in 1. lectura nu. 26. Egregie Caſtren.in conſil.343. Quia ex allegationibus.col.1.verſic.nam iſtud caſtrum.lib.1. Dec.in conſil.23.col.penult. verſic. & concluſio prædicta.& in conſil.38.col.2.verſic. quinto etiam. Ripa in dic. §. diui.num.4.Capic.in deciſ.108.num.4.& alios commemoraui ac ſecutus ſum in præcitatis commentar. de præſ.li.4.præſ.69.n.18.

Quinto huc facit quod teſtatrix præcepit atque mandauit,tam dic. Don Roderico quam eius filiis, & ſucceſſoribus, quod ferant arma & inſignia,& cognomen familiæ de Borſe,ſeu Borgie,pęna hac impoſita,quod ſi aliquis ex dictis filijs,qui ſuccedet in ipſius teſtatricis hæreditate, non habebit dictum cognomen,& arma,quod hæreditas ipſa abſque detractione alicuius rei, & pleno iure perueniat ad propinquiorem agnatorum dictæ familiæ de Borſe. Atqui niſi dicamus, teſtatricem voluiſſe bona ſua ſubiacere fideicommiſſo perpetuo, vel non adieciſſet,vel fruſtra adieciſſet prædictam pœnam, quia bona tamquam libera tranſiuiſſent ad filios & deſcendentes dic. Don Roderici hæredis inſtituti,quod dicendum non eſt,ne dicamus teſtatricem inutilem feciſſe prohibitionem,& diſpoſitionem,contra l.ſi quū. in prin.de leg. 1. & tradunt copioſe Felin. in cap. 1. num.4.de reſcriptis,& ibidem Ripa nu.70.& fuſius Crau.in conſil.135.num.24. Ergo dicendum eſt, teſtatricem reliquiſſe,atque conſtituiſſe fideicommiſſum ſuis in bonis.

Sexto & vltimo vrget & illud, quod teſtatrix voluit euenientе caſu quo ille, qui ſuccederet in hàc hęreditate non tuliſſet arma & cognomen de Borſe, reſtitueret ipſam hęreditatem ſine aliqua detractione,& pleno iure proximiori agnato. Quibus
7 ſane verbis ſine detractione † alicuius rei, & pleno iure, ſignificauit teſtatrix, nolle detrahi trebellianicam, ſicuti tradunt permulti a me congeſti in commentar.de præſumpt.lib.4.præſumpt.198. num. 12.
8 & 13. Atqui quando teſtator † prohibet ex ſuis bonis detrahi trebellianicam, ſignificat, ſe velle bona ſua ſubiacere dēre fideicommiſſo. Ergo hęc teſtatrix dicitur fideicōmiſſum reliquiſſe atq. conſtituiſſe. Illa minor argumēti propoſitio probatur auctoritate Caſtren.in dic.conſil.343.col.1.Guido Papæ in q. 531. col.vlt.verſic. Nam teſtator, Cephali in conſil. 472. num.60.lib.4. Et Sfortiæ Oddi in tract.de Compendioſa parte 5.art.primo in fine.quos ſecutus ſum in dicta præſumpt.68.num.15.& in conſil. 117. num. 15.lib.1.

Secunda eſt dubitatio,an vita functis omnib.maſculis ex Don Ioanne dic. Don Roderici primogenito vocata dicatur ad dictum fideicommiſſum Dōna Beatrix ſecunda proneptis dic. Don Roderici,ex dō Franciſco eius nepote ex dicto Don Ioanne filio, vel potius cenſeatur vocatus Don Ioannes dic. Don Roderici nepos ex Don Melchiore filio. Et quidem reſpondendum eſt; Cenſeri hoc in caſu vocatum dictum Don Ioannem, excluſa dic. Donna Beatrice. Hanc opinionem, quam exiſtimo veriorem, ac menti voluntatique teſtatricis magis conſentaneam probabo primum multis rationibus & argumentis, deinde ſatisfaciam his, quę pro dic. Donna Beatrice conſiderari & adduci poſſunt.

Primo itaque perpendo, teſtatricem poſt Rodericum hæredem vocaſſe eius filios & ſucceſſores maſculos. Quæ quidem qualitas conuenit dic. Don Ioanni,non autem dic.Donnæ Beatrici. Ergo Don Ioannes dicitur vocatus,& non Donna Beatrix. Cum trita ſit iuris regula, quod ei,cui non conueniūt verba,non etiam conueniat diſpoſitio.l.4.§.toties.ff. de damno infecto, quam iuris regulam & traditionem multis exornant Tiraquel.in l.ſi vnquam.in verbo libertis.num.2.C.de reuoca. donat. & Cephal.in conſil.586.num.88.lib.4. Et ad rem magis confert quod in his terminis tradit Lud.Mol. in lib. 3. de Hiſpan. primogen.cap.5.num.30.cum dixit, quod etiā ceſſante ratione agnationis conſeruandæ, maioratus, hoc eſt, primogenituræ inſtitutor ex ſola maſculorū vocatione, ex natura & proprietate huius verbi, maſculus, fœminas excludere cenſendus ſit. Ad poſitionem namque(inquit Molina)maſculorum, ſequitur excluſio fęminarum.l.1. C. ad legem Iul.de adulter. l.1.vbi Bald.& reliqui.ff.de legibus. l. ſcripturas. C. qui potio.in pigno.hab.& cap. Raynald.de teſta.vbi gloſ.Goffred.Io. Andreas, Butrius & alii ſcribūt ver-
9 bum, maſculis,† non conuenire fęminis, vt etiam diximus ſupra, ſic & Bart.in l.liberorum.num.16.in fi.
10 ff.de verb.ſig.ſcribit, quod ſtatutum † vocans ad ſucceſſionem maſculos dicitur excludere fęminas, & Bartol.ſecuti ſunt permulti quos congeſſi in conſil. 172.num.32.prope finē lib.2. Et accedit quod egregie docuit Bart.in l.cum auus.num. 4. ff. de cond.& demonſt.Cum dixit, quod ſi teſtator diſponat, quod ſi inſtitutus decedat abſque filiis maſculis, reſtituat hæreditatem Titio, quod ſi decedat abſq. filiis maſculis

culis relictis fœminis, nihilominus hæreditas reſti-
tuenda erit Titio, cum diſponens de maſculis dica-
tur excluſiſſe fœminas, iuxta regulam l. cum Prætor.
in princ. ff. de iudicijs, qua dicimus, quod incluſio
vnius, eſt excluſio alterius, ſicque Bartol. in ſpecie li
mitat dictam l. cum auus. de condit. & demonſtr. &
l. cum acutiſsimi. C. de fideicom. & alia iura dicen-
11 tia, quod in ſubſtitutione † alicui ſimpliciter facta,
ſubintelligitur clauſula illa, ſi ſine liberis maſculis
& fœminis deceſſerit. Nam iura illa (inquit ex Bart.
12 Molina) non procedunt † quãdo fuit appoſita clau-
ſula, ſi ſine liberis maſculis deceſſerit. Tunc namque
& ſi filiæ fœminæ extent, non excludent ſubſtitutũ,
Cum ex maſculorum vocatione dicatur excluſiſſe
fœminas. Bart. ſecuti ſunt Alexand. Socin. Sen. Iaſon,
Socin. iun. & alij non nulli ab ipſo Molina relati. Et
alios ego ipſe congeſſi ac probaui in commentar. de
præſumpt. lib. 4. præſumpt. 89. num. 97. ſecundũ no-
uas impreſſiones Colonienſem, Taurinenſem, & Ve
netam, & ſubiungit Molina in dic. cap. 5. num. 37. ꝑ
eo ipſo, quod inſtitutor maioratus, ideſt primogeni-
turæ, qui inuitauit maſculos ad ſucceſſionem primo
genituræ, cenſetur excludere fœminas proximiores
per maſculos remotiores. Id quod ad rem noſtrã ma
xime pertinet.

Secundo ſuffragatur, quod teſtatrix fideicommiſ-
ſum hoc reliquit atque conſtituit pro conſeruatione
agnationis & familiæ ſexus maſculini dic. Don Ro-
derici hæredis, ſicuti in præcedenti dubitatione de-
13 monſtrauimus. At qui familia † & agnatio per maſ-
culos conſeruatur, non autem per fœminas. Ergo te
ſtatrix dicitur vocaſſe dictum Don Ioannem, non
autem dictam Donnam Beatricem ſecundam. Illa
minor argumenti propoſitio probatur tex. l. pronun
tiatio. §. familiæ. ff. de verb. ſignificat. & auctoritate
quam plurium, nempe Io. de Anna. in conſil. 4. col.
2. Ruin. in conſil. 146. num. 4. lib. 2. Pariſ. in conſ. 22.
num. 41. & in conſil. 40. num. 43. lib. 2. Crauet. in cõ-
ſil. 250. & in conſil. 306. & Socin. Iun. in conſil. 1. nu.
44. lib. 1. Et hos ſecutus ſum in conſil. 95. num. 53.
lib. 1. & ideo in ſpecie ſcribit Ludou. Mol. in lib. 1. de
Hiſpan. primogen. cap. 6. num. 41. quod ſi in maiora
tibus vbi agitur de conſeruatione agnationis, vocẽ-
tur maſculi, fœmina agnata non admittitur, & huius
opinionis refert Io. Andream, Soci. ſen. & alios. Nec
repugnat quod ſcribit Marcus Salon Burgos in con
ſil. 29. num. 75. & in commentar. ad leges Tauri in
prohœmio num. 45. in Hiſpania fœminas tueri fami-
liam, arma & eius inſignia ferre conſueuiſſe. Ita quo
que Molina in lib. 2. de Hiſpano. primogeniis ca. 14.
14 num. 9. ſcribit, onus † iniunctum a teſtatore ſuis hæ-
redibus, vt teneantur aſsumere nomen, arma, & inſi-
gnia familiæ ipſius teſtatoris, impleri poſſe a fœmi-
na hærede.

Nam reſpõdetur, quod & ſi in Hiſpania poſſint
fœminæ ferre arma, & inſignia familiæ, ex qua natæ
ſunt, vt inquit Marcus Salõn in locis ſupracitatis, at
tamen familiam ipſam non dicuntur ita poſſe con-
ſeruare, vt in vocatione facta de linea maſculorum,
ſicuti in caſu noſtro, fœmina contineatur, cum ipſa
cenſeatur finis agnationis ſuæ. Ita in ſpecie fœmina-
rum Hiſpaniæ tradit Molina in lib. 1. de Hiſpan. pri-
mogen. cap. 6. num. 38. qui num. 40. & num. 41. ſub-
15 iungit, quod in Hiſpanorum primogeniis † quæ ſui
natura perpetua ſunt, excluduntur Cognati, & fœmi
næ agnatæ, & quod quando diſponens vocat agna-
16 tos † ſub ea vocatione fœmina agnata nõ continetur.
Et quod ſi in maioratibus, in quibus agitur de con-
ſeruatione agnationis, vocentur maſculi, fœmina a-
gnata non admittitur.

Tertio confert, quod teſtatrix diſpoſuit, quod vbi
contingat aliquem ex filiis maſculis dic. Don Rode
rici hæredis non deferre cognomen, arma, & inſi-
gnia familiæ de Borſe, tunc ſuccedat agnatus pro-
pinquior per lineam maſculinam. His ſane verbis ſi-
gnificauit teſtatrix a fortiori, quod filii & ſucceſſo-
res dic. Don Roderici, a ſe vocati, deſcendere de-
beant per lineam maſculinam, cum vna pars teſta-
menti aliam declaret, l. qui filiabus, vbi late Iaſ. col.
1. ff. de lega. primo. At qui teſtator vocando ad ma-
ioratum ſeu primogenituram deſcendentes per li-
neam maſculinã, non dicitur vocaſſe fœminã a maſ-
culo deſcendentem. Ergo teſtatrix non dicitur vo-
caſſe dictam Donnam Beatricem, ſed dictum Don
Ioannem. Illa minor propoſitio argumenti proba-
tur auctoritate Ludouici Molinę in lib. 1. de Hiſpan.
primogen. cap. 6. num. 38. quem paulo ſupra retuli,
cum in ſpecie maioratus Hiſpaniæ dixit, quod cum
in illis maioratibus conſideretur perpetua conſerua
tio agnationis, eorumque ſucceſſio in vno actu non
17 conſumatur, conſequens eſt, vt in vocatione † facta,
de linea maſculorum fœmina non cenſeatur vocata.
Non enim (inquit Molina) cenſeri debet vocata ea
perſona quæ agnationem in poſterum ſupprimere
debet. Et cuius deſcendentes ſiue maſculi, ſiue fœmi
næ ſint, in eo primogenio ſuccedere non poſſunt.
Hanc ſententiam ſuam probat Molina egregia au-
ctoritate Caſtren. in l. maritus. num. 5. C. de procur.
18 cum dixit, in Emphyteuſi † conceſſa pro ſe & liberis
per lineam maſculinam deſcendentibus, non ſucce-
dere fœminam, ex vltimo maſculo deſcendentem,
cum concedentis mens, & intentio fuerit, ne emphy
teuſis tranſiret ad cognatos, ad quos perueniet, ſi
admittatur fœmina, quæ & ſi agnata eſt, non tamen
perpetuo conſeruabit agnationem, ex quo nubendo
trãſit in aliam agnationem, & cognationem cauſat.
Caſtrenſ. ſecuti ſunt Alexand. Socin. ſen. Crott. Rui.
Curt. iun. & alii nonnulli, quos recenſet ipſe Molina
in dic. cap. 6. num. 38. qui in lib. 3. cap. 5. num. 69. idẽ
repetit in ſpecie maioratus. Caſtrenſ. quoque ſecuti
ſunt alii quos commemoraui & probaui in conſil.
205. num. 20. lib. 3. & illis accedit Verallus in deciſ.
18. num. 3. verſic. quo ad ſecundum, parte ſecunda,
19 qui teſtatur cum Caſtrenſi eſſe receptam, † & ſecun
dum eam iudicaſſe Rotam Romanã. Nec repugnat
quod in ſpecie reſpondens dixit Marcus Salon Bur-
gos in conſi. 29. num. 27. Cum dixit, communem opi
nionem eſſe aduerſus Caſtrenſ. Nam reſpondetur ex
ſupra relatis auctoribus cõſtare, contrarium verius
eſſe. Non etiam obſtat quod ſubiicit idem Salon, Ca
ſtrenſ. loqui de filia acquirentis emphyteuſim, non
autẽ de nepte ex filio, de qua nos loquimur. Etenim
inter duo hæc eſt magna (inquit Salon) differentia ſe
cundum eundem Caſtr. in conſil. 91. Præſuppoſito
quod dictum ſtatutum. col. vlt. lib. 2. Alex. & Iaſon.
in l. Gallus. §. nunc de lege. ff. de liberis, & poſthum.
& eundem Alex. in conſil. 43. col. 2. verſic. ſed præ-
miſſis. lib. 3. in conſil. 53. lib. 6. & in conſil. 125. col.
1. lib. 7. Corneum in conſil. 26. lib. 4. Socin. ſen. in cõ-
ſil. 51. lib. 4. Curt. iun. in tract. feudorum, in tertia par
te. quæſt. 25. Pariſ. in conſil. 47. num. 60. lib. 3. Nam
reſpondetur, admiſſo citra veri præiudicium, quod
hæc traditio, & diſtinctio, receptæ opinioni contra-
ria ſit vera, attamen nil oppitulatur dictæ Donnæ
Beatrici, quæ non ea ratione excluditur, quod non
deſcendat per lineam maſculinam dic. Don Rode-
rici, ſed ob id, quod non poteſt perpetuo conſerua-
re agnationem dic. Don Roderici, ſicuti hac ratione
poſt ipſum Caſtr. vſus eſt Mol. in dic. lib. 1. de Hiſp.
primog. c. 6. n. 38. & lib. 3. c. 5. n. 69.

Quarto

Quarto & vltimo vel ex ea prædicta confirmantur,
quod teſtatrix vſa eſt his verbis. Quod dicta noſtra
hæreditas perueniat ſitque noſtrorum propinquo-
rum,agnatorum, parentum de cognomine & armis
Borſæ per lineam maſculinam. His teſtatrix vocauit
habentem duas qualitates,quarum altera eſt, quod
ſit maſculus,altera quod deſcendat per lineam maſ-
culinam.Secunda hæc qualitas deſcendentiæ eſt cla
ra.Illa vero prima ſic demonſtratur,quod licet hæc
20 nomina † propinquorum,agnatorum,& parentũ tã
quam nomina communia videantur comprehende
re tam fœminas,quam maſculos, vt tradunt Dec. in
l.2.num.125.ff.de reg.iuris.in conſil.527.num. 3. &
4.Crauet.in conſil.250.num.4.lib.2.& in conſi.656.
num.7.lib. 4. & alii quos commemoraui & probaui
in commentar.de præſumption.libr.4.præſumptio.
84.num.33.Veruntamen,quando teſtator, vel vo-
luit conſeruare agnationem & familiam, vel in alia
parte mentionem fecit maſculorum, ſicuti vtrumq.
21 noſtro in caſu concurrit, nomina † communia alio-
qui ſignificantia tam maſculos quam fœminas, de
ſolis maſculis intelliguntur. Ita auctoritate quamplu
rium declaraui in dicto libr.4.præſumptio.85.num.
25.& num.26.Hic itaque duæ qualitates eſſe debent
in ſuccedente in his bonis, quod ſit maſculus & qđ
deſcendat per lineam maſculinam. Et ſi ergo conce-
dimus Donnam Beatricem deſcendere per lineam
maſculinam ſicque habere hanc qualitatem. Non ta
men habet alteram,cum ſit fęmina. Ergo dicta Don
na Beatrix dici non poteſt vocata, ſed ſolus ipſe Dõ
Ioannes. Ita in ſpecie prope arguit Gozadinus in cõ
ſil.87.num.15.quem ſecutus ſum in conſi.205.num.
29.lib.3.

Non obſtant nunc aliqua quæ prædictæ firmatæ
ſententiæ repugnare videntur.

Primo obiici forte poteſt, quod inſtitutio hu-
ius maioratus & primogenituræ facta fuit a fęmi-
na,hoc eſt Donna Beatrice prima. Atqui mulier in-
ſtituens & ordinans maioratum & primogeniturã,
ita dicitur diligere & conſequenter vocare fęminas
vt maſculos. Ergo hæc teſtatrix dicitur vocaſſe etiã
Donnam Beatricem ſecundam. Illa minor argumen
ti propoſitio probatur in ſpecie maioratus, reſpõdit
Anchar.in conſi.139.col.5.num.7.verſ.tertio, quod
proles,& Anchar.in eiſdem terminis maioratus ſe-
cuti ſunt Marcus Salon Burgos in commentar. ad
leges Tauri in prohemio num.131. & in conſilio 23.
num.10.Ludouic.Molina in lib.3. de Hiſpanor. pri-
mogeniis cap.5.n.73.qui alios recenſent.

Reſpondetur vno verbo, argumentum procedere
in dubio,quando ſcilicet non conſtat,vel verbis,vel
coniecturis teſtatricem magis vocaſſe maſculos quã
fęminas,ſed diuerſum eſt in caſu noſtro, in quo, vt
ſupra demonſtrauimus, apparet teſtatricem verbis
claris, & vrgentibus coniecturis,magis dilexiſſe ma
ſculos quam fęminas deſcendẽtes a dic. Don Rode-
rico hærede a ſe inſtituto.

22 Secundo vrgere videtur,quod teſtator † præſumi
tur diſpoſuiſſe ſecundum legem, morem, & conſue-
tudinem loci & regionis, in qua teſtatur, ſicuti in
ſpecie maioratus & primogenituræ ſcribunt Bald.
in cap.1.de feudo Marchiæ. Socin.ſen.in conſil.165.
num.16.verſic.primo quia. lib. 2. & Marcus Salon
Burgos in commentar. ad leges Tauri in prohemio
num.86.& in conſil.29. num. 12. Atqui conſuetudo
23 & mos † Hiſpaniæ, vbi hæc teſtatrix condidit teſtã-
mentum eſt, quod fęmina ita vt maſculus ſuccedat
in maioratu & primogenitura, quemadmodum af-
firmant Marcus Salon Burgos in conſil.29. num. 1.
2.& 3.& num.75.& 76.& Ludou.Molina in lib.2.de
Hiſpanor.primogen.cap.14.num.9.& in lib. 3. cap.
4.num. 8. 9. & 16. Ergo teſtatrix hæc ita dicitur vo-
caſſe dict. Donnam Beatricem ſecundam, quam di-
ctum Don Ioannem.

Reſpondetur,argumẽtum procedere, vt diximus
24 ſupra,quando ſumus in dubio, † vt quia non appa-
ret vel verbis, vel coniecturis quem magis vnũ quã
alterum vocauerit teſtator. Nam tunc recurrimus
ad vſum & conſuetudinem, vel ipſiuſmet teſtatoris,
vel regionis in qua is cõdidit teſtamentũ. l.ſi ſeruus
plurium.§.vlt.ff.de legat.1.& fuſe hæc ex ordine ex-
plicaui in commentar.de præſumpr.lib.1.quæſt. 28.
Cum vero in caſu hoc noſtro extent & verba teſta-
toris clara,& vrgentes coniecturæ,quibus conſtat te
ſtatricem vocaſſe maſculos, ceſſat prædictum argu-
mentum ab vſu & conſuetudine quo vti ſolemus in
dubio.

Tertio pro donna Beatrice ſecunda aduerſus don
Ioannem pugnare videtur, quod ipſa Donna Bea-
trix eſt gradu proximior vltimo huius maioratus
poſſeſſori, nempe don Bartholomęo, quam ſit dictus
Don Ioannes. Ergo ipſa donna Beatrix debet præ-
ferri ipſi don Ioanni patruo, vt in ſpecie reſpondit
Marcus Salon Burgos in conſil.29.num. 8. 9. 10. &
25 11. Et magis in terminis, quod ſoror † vltimi poſſeſ-
ſoris maioratus pferatur patruo dixit ipſemet Mar-
cus Salon in eodem conſi.29.num.19.20.& n.41.44.
& num.57.poſt Dec.in conſil.424.num.8.& 9. Curt.
Iun.in conſil.30.n.2. & 3. lib.1.& Grat.in conſil. 2.
num.10.lib.1.

Reſpondetur paucis, Dec.Curt. Socin. iunior. &
26 Grat.loqui,quando agitur de ſucceſſione † ab inte-
ſtato,in qua non apparet,quæ,& qualis fuerit volun-
tas eius,de cuius hæreditate & ſucceſſione agitur, ſe
cus in caſu,in quo eſt contentio de ſucceſſione ex te
ſtamento dictæ Donnæ Beatricis,quæ vocauit filios
& ſucceſſores maſculos dic. Don Roderici hæredis
a ſe inſtituti.

Quarto ſuffragari videtur dictæ Donnæ Beatrici
ſecundæ aduerſus dictum Don Ioannem,quod ma-
ioratus iam ingreſſus eſt lineam patris ipſius Don-
nę Beatricis. Atqui maioratus ingreſſus lineã vnius
perſeuerare debet vſque quo aliquis ſupereſt ex ip-
ſa linea, vt in ſpecie poſt Caſtrenſem, & Ancharan.
reſpondit Marcus Salon Burgos in dic.conſil.29.n.
48.& 49.& num.54.& Ludou.Molina in lib.3. de Hi
ſpan.primog.c.4.n.14. Ergo dic. Donna Beatrix prę
ferenda dic. Don Ioanni videtur.

Reſpondetur, quod et ſi maioratus ingreſſus li-
neam vnius perſeuerare debet, vſque quo ſupereſt
aliquis de ipſa linea, attamen hoc intelligitur quan
do ille vltimus eſt habilis ad ſuccedendum. Cũ alio-
qui paria ſint non extare, et extare, ſed non poſſe ſuc
cedere, ſicuti dic. donna Beatrix iunior ſuccedere
non poteſt propter diſpoſitionem teſtatricis, quæ
eam excluſit.

Quinto & vltimo pro dic.donna Beatrice contra
præfatum don Ioannem facere videtur, quod om-
nes maſculi lineæ, a qua ipſa donna Beatrix deſcen-
dit, vita functi ſunt. Atqui fęmina eiuſdem lineę quã
maſculi, debet admitti ad ſucceſſionem maioratus,
deficiẽtibus ipſis omnibus maſculis, ſicuti poſt alios
tradit Ludouicus Molina in li.3. de Hiſpan. primog.
cap.4.n.4.et 5. Ergo dic. Donna Beatrix videtur ad-
mittenda ad huius maioratus ſucceſſionem, excluſo
dic. don Ioanne.

Reſpondetur vno verbo, Ludouic. Molinam, et
doctores ab eo allegatos loqui quãdo agitur de ſuc
27 ceſſione maioratus ab inteſtato, † in qua vt diximus
ſupra in reſponſione ad tertium argumentum non

apparet

Digitized by Google

apparet de voluntate, & mente eius, de cuius hæreditate & ſucceſſione tractatur. Diuerſum eſt in caſu noſtro, vbi verſamur in ſucceſſione ex teſtamento, a qua teſtatrix excluſit fœminas, ſicq. & dic. Donnam Beatricem iuniorem.

His ſatis ſuperq. conſtat, ad huius maioratus ſucceſſionem admittendum eſſe dictum don Ioannem, excluſa dic. donna Beatrice, & hinc ſequitur, multo magis excluſam eſſe ipſius donnæ Beatricis filiam, nunc in humanis exiſtentem, cum ſit remotior & minus dilecta ipſa eius matre, ſicuti in ſpecie ſucceſſionis maioratus tradit Ludouic. Molina in dic. lib. 3. de Hiſpano. primogen. cap. 5. num. 41. qui ſcribit,
28 quod excluſa aliqua fœmina † propter maſculos, cēſentur excluſi omnes, qui ab eadem fœmina deſcendunt. Et huius opinionis refert Bartol. in l. 2. §. videdum. num. 2. in fine. ff. ad Tertull. vbi egregie tradit,
29 quod ſi ſtatutum † diſpoſuit, quod filia excludatur propter maſculos, idem dicendum erit, ex identitate rationis de nepte, & alijs ab ipſa filia deſcendentibus. Idem Bartol. in l. liberorum. num. 16. prope finem, verſic. de fauore alterius. ff. de verbor. ſignific. quem ſecuti ſunt Bald. Roman. Alexan. Corn. Dec. Curt. Iun. Georgius Natta, Ioannes Lecirier, Tiraq. Ioann. Lupus, Rubeus, Crauetta, Anton. Gomez. Pinel. Gregorius Lopez, & Alciat. quos refert Mol. in dic. cap. 5. num. 42. & illis accedūt Ruin. Brunus, Franc. Marcus, & Socin. iun. quos retuli & probaui in conſil. 172. n. 32. prope finem lib. 2.

Tertia eſt dubitatio, an facultas, & licentia data a donna Beatrice don Roderico hæredi, quod poſſet ad ſui libitum diſponere de bonis ipſius teſtatricis, ſit in euerſionem ipſius fideicommiſſi a ſe ipſa conſtituti & relicti, ita quod non amplius Donnæ Beatricis teſtamentum attendi, & obſeruari debeat, ſed illud deinde conditum ab ipſo Don Roderico. Et quid poſtmodum illa ſic diſponendi facultas & licentia ſignificet & operetur. Duo hic ſatis clare proponuntur, quæ ad explicationem prædictæ licentiæ & facultatis diſponendi neceſſaria ſunt. De primo
30 dicendum eſt, prædictam licentiam † & facultatem non repugnare atque ita non euertere fideicommiſſum, ſed illud iam conſtitutum, & ordinatum limitare. Nam teſtator vſque ab initio cenſetur limitare feciſſe ſubſtitutionem fideicommiſſariam, vt ſcilicet ei locus eſſet, ſi ipſe Don Rodericus hæres, cui licentiā & facultatem hanc diſponendi conceſſit, non alienaſſet, quod facere poſſe teſtatorem certum eſt. Ita in ſpecie huius licentiæ & facultatis reſponderunt Socinus Sen. in conſil. 123. num. 3. lib. 3. & manifeſtius in conſil. 31. num. 13. lib. 4. Ruin. in conſil. 112. num. 10. libr. 2. Pariſ. in conſil. 25. num. 25. libr. 2. & Hieronym. Gabr. in conſil. 99. num. 10. lib. 2. qui vno
31 ore affirmant, ſubſtitutionem hanc † validam quidem remanere, ſed tamen, vt diximus, limitatam, caſu. ſ. quo ipſe hæres nil diſpoſuerit.

De ſecunda dubitatione propoſita, dicendum eſt, hanc licentiam & facultatem diſponendi a teſtatore cōceſſam hæredi inſtituto operari circa quatuor, quorum primum eſt, circa modum & formam, qua in diſponendo vti potuit dictus don Rodericus. Secundum eſt, circa res & bona, an ſcilicet diſponere potuerit de omnibus bonis ipſius teſtatricis, vel parte tantum. Tertium eſt circa perſonas, an ſcilicet ſimiles vocatas a teſtatrice ipſa, vel omnino diuerſas. Quartum eſt circa conditiones, & qualitates, nempe, an ipſe don Rodericus vocare debuerit a ſe inſtitutos ſub eiſdem conditionibus, & qualitatibus, ſub quibus dicta donna Beatrix teſtatrix vocauit a ſe vocatos. Quo ad primum dicimus prædictam teſtatri-
32 cem dediſſe facultatem † diſponendi tam inter viuos, quam in vltima voluntate. Ita ſane in ſpecie ſimilis licentiæ, & facultatis diſponendi conceſſæ a teſtatore hæredi grauato onere fideicommiſſi reſponderunt Socin. ſen. in conſil. 123. colum. penult. lib. 3. & in conſil. 31. num. 11. lib. 4. Ruin. in conſil. 112. num. 10. & in conſil. 153. num. 12. lib. 2. Pariſi. in conſil. 71. num. 61. lib. 3. Alciat. in reſp. 778. num. 2. Hieronym. Gabr. in conſil. 99. num. 9. & num. 22. lib. 2. Et huius traditionis ea eſt ratio, quia verbum
33 diſponat, † comprehendit vtramque ſpeciem alienationis inter viuos ſcilicet & in vltima voluntate. §. vlt. inſtit. quibus alien. licet vel non. & §. diſponat. in auth. de nuptiis. l. de creationibus, prope medium. C. de epiſco. aud. & l. vlt. C. de curato. furio. & tradunt Bart. in conſil. 76. Pater filio. lib. 1. Alex. & alii in rub. ff. ſol. matrimon. Et in his terminis Alciat. in reſp. 778. ſupra notata num. 2. ſecund. impreſſ. antiquam Lugdunenſ. Quo circa infertur, noſtro in caſu iure dict. Don Rodericum potuiſſe inſtituere hæredem don Ioannem filium ſuum primogenitum, ſicuti in ſpecie reſponderunt Ruin. in dic. conſil. 115. num. .. lib. 2. & Hieronym. Gabr. in conſil. 83. nu. 59. in conſil. 95. & in conſil. 125. num. 16. lib. 1. & in dic. conſil. 99. num. 9. & num. 22. lib. 2. & alios retuli in comment. de præſ. li. 4. præſ. 188. n. 8.

Quo ad ſecundum, dicimus, dic. don Rodericum potuiſſe teſtari, & diſponere de dictis bonis omnib. teſtatricis. Hæc vera aſſertio, vel ea ſola ratione, & argumento probatur, quod cōceſſio hæc a teſtatrice facta dicto don Roderico quod poſſet diſponere, legitur facta his gemminatis verbis. Quod poſſit de omnibus & ſingulis (ſubintelligitur, bonis, de quibus paulo ſupra dixerat) diſponere ad ſui libitum.
34 Hæc verba, ad ſui libitum, † ſignificant liberam, & abſolutam poteſtatē, ſicuti multis in locis & doctorum auctoritatibus demonſtraui in lib. 1. de arbitra. iudicum, quæſt. 7. num. 32. & 33. Et hoc maxime locum habet in caſu noſtro ob geminatam ipſam conceſſionē quæ multū operatur, ſicuti in ſpecie cōſiderāt Cor. in cōſ. 140. n. 2. & 3. li. 2. & Hier. Gab. in cōſ.
35 99. num. 2. li. 2. Porro qñ teſtator † grauato fideicōmiſſo dat atq. concedit liberā ptātem & facultatem diſponendi de bonis ei fideicōmiſſo grauatis, cenſetur dare, & cōcedere, ꝙ poſſit diſponere de oīb. ipſis bonis non reſeruato etiā dodrāte. iuxta auth. Cōtra, rogatus. C. ad Trebell. quæ hoc in caſu locū non habet. Ita ſcripſi in commentar. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 188. num. 5. poſt Socin. Sen. Ruin. Petrum Ioannem, Anchar. Decian. & Hieronym. Gabrielē, quos illo in loco commemoraui. Et noſtro in caſu ceſſare mihi videtur omnis dubitatio. Cum teſtatrix ipſa manifeſte dixerit, quod ipſe dō Rodericus poſſet diſponere de omnibus & ſingulis bonis. Illo verbo, omnibus, ſignificat totam ipſam vniuerſamque hæreditatem, quia qui totum dixit, nihil excludit, l. Iulianus. ff. de leg. 3. & in claris his terminis, ita cōſiderat Rui. in conſ. 120. in fi. li. 2.

Illud vero verbum, ſingulis, oſtendit res particulares, ſecuti ſatis manifeſtum eſt. Itaque teſtatrix voluit ipſum don Rodericum poſſe diſponere pro ſui libito, vel de tota hæreditate ei relicta, vel de aliqua parte, vel de re particulari.

Quo ad tertium, nempe circa perſonas, dicēdum eſt, teſtatricem ſenſiſſe, quod dic. Don Rodericus diſponeret in perſonas eiuſdem ſuæ agnationis, & familiæ, ſicuti eas vocauerat & ipſa teſtatrix. Nam ex multis conſideratis ſupra in prima dubitatione, conſtat teſtatricem voluiſſe bona conſeruari in agnatione & familia ipſius don Roderici. Quæ ſane ratio

reſtringit

Digitized by Google

36 reſtringit diſpoſitionem, vt ſcilicet teſtandi † facultas conceſſa grauato intelligatur, modo diſponat inter eos, qui ſunt de familia & agnatione. Ita in claris his terminis reſponderunt Socin. ſen. in conſilio 251. col. 3. verſic. Ex quibus vltimo loco infero. li. 2. & Pariſ. in conſil. 44. in fine, & in conſil. 72. num. 58. & num. 64. lib. 3. quos retuli & probaui in conſ. 407. num. 19. lib. 5. quo in loco num. 52. & aliis ſubſequētibus comprobaui multis ſimilibus doctorum traditionibus. Et his conſtat verbum illud, ſucceſſoribus, quo vſa eſt teſtatrix, intelligi non de extraneis, ſed de his qui ſunt ex ipſa agnatione, & ſanguine.

Quo ad quartum, nulla eſt probabilis dubitatio, quin dictus Dō. Rodericus debuerit vocare a ſe vocandos ſub eiſdem conditionibus & qualitatibus, vt diſpoſuit, & vocauit dicta teſtatrix. Quæ quidem poſtea quam dedit dic. Don Roderico facultatem diſponendi de dictis bonis ad ſui libitum, ſubiunxit verba hæc reſtrictiua & limitatiua poteſtatis. Cum hac tamen conditione, & vinculo, & nō alio modo, nempe, quod prædictus nobilis Don Rodericus de Borgia hæres noſter ſupra nominatus habeat ſp, & non mutet cognomina & familiam Borgiæ, ſigillet imprimatque propria arma Borgiæ. Et hoc met ſint obligati facere filius, aut filii ſexus maſculini illius, & ſucceſſores in dicta noſtra hæreditate & c. His ſane verbis conſtat limitatam fuiſſe facultatem dict. Don Roderico datam, vt ſcilicet vocet ſolum eos, qui erunt ex filiis & deſcendentibus ſuis, & qui ferre haberent perpetuo nomen familiæ, & eius arma & inſignia.

Hæc ſcripſiſſe ſufficiat de primo huius conſultationis capite, in quo demonſtrauimus, dic. Donnam Beatricem ſeniorem teſtatricem ſuo teſtamento grauaſſe perpetuo fideicommiſſo dic. don Rodericum hæredem a ſe inſtitutum, & ab ipſo fideicommiſſo excluſiſſe dict. Donnam Beatricem iuniorem, ac demum dediſſe facultatem dic. Don Roderico diſponendi de dic. bonis fideicommiſſi, ita tamen quod diſponeret in eoſdem maſculos agnationis di. Don Roderici, cum illiſmet conditionibus & qualitatib. quibus ipſa donna Beatrix vocauit ipſum Don Rodericum & eius filios & ſucceſſores.

Secundum eſt huius conſultationis caput, in quo differendum eſt de dic. don Roderici teſtamento & diſpoſitione. Quod quidem tres pariter habet dubitationes, quas diligenter atque ita accurate explicabimus, vt clariores pro Don Ioanne reddi vix valeant.

Prima quarū eſt, an dic. don Rodericus reliquiſſe atque conſtituiſſe dicatur perpetuum fideicōmiſſum inter filios, & deſcendentes ſuos, vel non.

Secunda eſt dubitatio an dict. don Rodericus vocaſſe, & ſubſtituiſſe cenſeatur don Ioannem nepotē ex don Melchiore filio, excluſa donna Beatrice pronepte ex don Franciſco, nepote ex don Ioanne filio vel non.

Tertia eſt, an in reſtitutione fideicommiſſi relicti, & conſtituti a dict. don Roderico ſuis in bonis veniant bona fideicommiſſi ordinati & relicti a dicta donna Beatrice ſeniore, cum eiſdem conditionib. & qualitatibus ab ea adiectis, vel ſolummodo bona ipſius don Roderici teſtatoris?

De prima propoſita dubitatione paucis dicendū, & reſpondendum eſt, prædictum don Rodericū reliquiſſe atq. conſtituiſſe perpetuum fideicommiſſum inter filios & deſcendentes ſuos. Hoc ſatis clare probatur, nonnullis rationibus & argumētis quæ ſupra in prima dubitatione primi capitis huius conſultationis conſiderauimus atq. deduximus.

Primo quia teſtator ſemper vocauit filios & nepotes natu maiores ordine ſucceſſiuo, hoc eſt vocauit Ioannem filium ſuum, natu maiorem, eo vero decedente ſine filiis maſculis legitimis vocauit ordinatim don Franciſcum ſecundogenitum, & eo ſine filiis mortuo, don Ludouicum, poſtea don Petrū, deinceps don Melchiorem, deniq. don Ximen Perez. Vbi autem dic. don Ioannes decederet relictis filiis maſculis, voluit quod dic. eius hæreditas, ſit & pertineat ad filium maiorem natu dic. don Ioannis, hoc eſt ad don Franciſcum. Et caſu quo dic. don Franciſcus decederet ſine filiis maſculis, voluit dic. bona peruenire ad alium filium natu maiorem dic. don Ioannis. Et quod idem ſit & obſeruetur in reliquis omnibus aliis filiis dic. Don Ioannis vſque ad vltimum illorum, præcedente tamen illorum maiore omnib. aliis, cum pactis & conditionibus ſupradictis & expreſſis, nempe quod ſi aliquis illorum moriatur ſine filiis maſculis, tunc hæreditas integra & ſine diminutione aliqua legitimæ, falcidiæ, & Trebellianicæ ſit & perueniat ad alium filium maiorē natu maſculum dic. Don Ioannis. Hæc toties, & toties repetita qualitas maioris natu, manifeſte ſignificat teſtatorem ordinaſſe atque conſtituiſſe primogeniturā,
37 cum natu maior & primogenitus † idem ſit, ſicuti manifeſtum & vulgatum eſt, & in ſpecie ſcribunt Caſtrenſ. in conſil. 164. In cauſa, quæ dicitur maioriæ. col. 2. lib. 2. Abbas in conſil. 85. col. 2. verſic. ſecundo probatur. libr. 1. qui ambo de eadem facti ſpecie reſponderunt, Barb. in conſil. 10. col. 8. verſic. item eſt ponderandum. lib. 2. Pariſ. in conſil. 72. num. 84. lib. 4. Tiraquell. in Tract. de iure primigen. q. 1. num. 12. & Ioannes Leciriet in Tract. de primogenitura li. 1.
38 cap. 2. Primogenitura autem idem eſt, quod fideicommiſſum, ſicuti ſupra in primo argumento primæ dubitationis præcedentis capitis probaui auctoritate Anchar. in conſil. 82. num. 10. in fine. Caſtr. in conſil. 164. In præſenti cauſa, quæ vocatur maioriæ. col. 1. lib. 2. ac aliorum, quos illo in loco commemoraui.

Secundo accedit, quod teſtator vocauit ſemper filios maſculos. Quā ſane maſculinitatis qualitatem dixi in dicta prima dubitatione præcedentis capitis in ſecundo argumento arguere, teſtatorem cōſtituiſſe atq. reliquiſſe fideicommiſſum.

Tertio confert, quod teſtator digreſſus eſt ad plures gradus ſubſtitutionum, cum vocauerit primum don Ioannem filium, deinde don Ioannis filios ordine ſucceſſiuo, & eis omnibus deficientibus, vocauit alios filios ſuos eodem ordine. Atqui quando teſtator digreſſus eſt ad plures gradus ſubſtitutionum ſignificat ſe conſtituere & relinquere fideicommiſſū, quemadmodum ſcribunt multi, quos retuli ſupra in primo capite huius conſultationis in tertio argumēto primæ dubitationis. Ergo teſtator iſte dicitur cōſtituiſſe & reliquiſſe fideicommiſſum.

Quarto ſuffragatur, quod teſtator reliquit, vt exiſtimo bona inſignia, & forte Caſtrum aliquod vel domum inſignem, & egregiam, id quod arguere cōſtitutum & relictum fideicommiſſum, ſicuti ſcripſi in dic. primo capite in quarto argumento primæ dubitationis.

Quinto, & vltimo huc facit, quod cū teſtator iſte, manifeſtis verbis prohibuerit detractionem trebellianicæ, ſignificauit ſe fideicommiſſo ſubieciſſe ſua ipſa bona, quemadmodum dixi ſupra in dic. primo capite in vltimo argumēto primæ dubitationis.

Secunda eſt dubitatio, an prædictus don Rodericus teſtator vocaſſe & ſubſtituiſſe dicatur don Ioannem nepotem ex don Melchiore filio, excluſa Dōnæ Beatrice pronepte ex don Ioanne filio vel non.

Et qui-

Et quidem dicendum atque reſpondendum videbatur non vocaſſe, nec ſubſtituiſſe dict. Don Ioannẽ hoc in caſu, qui nunc euenit. Et ſi enim teſtator diſpoſuit, & prouidit, quod decedente don Ioãne eius filio primogenito relictis filiis ſuccedant ipſi filii, ordine ſucceſſiuo, hoc eſt vnus poſt alterum decedentem ſine filiis. Et quod mortuis omnibus filiis di. Dõ Ioannis, ſuccedant eodem ordine alii filii ipſius teſtatoris, attamen teſtator ipſe non prouidit, euenien te caſu quod dic. don Ioannes deceſſiſſet relicto filio, vel nepote, qui deinde decederet ſine filiis, ſicuti contingit hoc in caſu, in quo dic. don Ioannes reliquit don Franciſcum filium, & ex eo don Bartholomæum nepotem, qui quidem don Bartholomæus non apparet grauatus, ſi deceſſiſſet, & vere deceſſit ſine filiis, reſtituere dic. Don Ioanni filio don Melchioris, vel alteri. Et videtur dicendum, quod ſtatim, quo dic. don Ioannes primogenitus teſtatoris, & ab eo inſtitutus hæres deceſſit relicto don Franciſco filio, extinctum & ſublatum fuerit fideicõmiſſum, non repetita conditione & onere in ipſum don Franciſcum, & multo minus in don Bartholomæum reſtituendi bona dic. don Ioanni filiũ dic. don Melchioris.

Hæc opinio multis rationibus argumentis, & doctorum auctoritatibus ſuaderi ſic poſſe videbatur.

39 Primo, quia onus, & conditio † appoſita & adiecta hæredi inſtituto, vel primo ſubſtituto non cenſetur in aliis ſubſtitutionibus repetita. l. ſub conditione. ff. de hæred. inſtit. et l. ſi quis hæres ita. ff. de acquir. hæredit. & tradunt Socin. ſen. in l. quæ conditio. num. 4. ff. de cond. & demonſtrat. Gozadin. in cõ ſil. vlt. num. 4. Pariſ. in conſil. 38. num. 24. li. 2. & Marcus Salon Burgos in conſil. 34. num. 16. qui. Atqui noſtro in caſu conditio & onus reſtitutionis fideicõmiſſi appoſitum fuit Ioanni ipſius teſtatoris filio, ſi ſine filiis deceſſiſſet, quod reſtitueret fratri ſuo ſecũdogenito, vel aliis ſucceſſiue, nõ autem fuit adiectũ & ipſis filiis Ioannis, vt & ipſi eodem modo quo ipſe Ioannes pater reſtitueret. Ergo dictum onus non cenſetur nec præſumitur repetitum.

Secundo ſuffragari videtur, quod ſufficit, conditionem ſemel impleri. l. hæredibus. in prin. ff. ad Trebell. quo loco reſpondit Scæuola, quod ſi teſtator inſtituit filios vtriuſque ſexus, hoc eſt maſculum & fœminam, & eos inuicem ſubſtituit his verbis. Voſque liberi hoc fideicommiſſo teneri inuicem volo, donec liberos binos educaueritis. Quæſitum eſt (inquit Scæuola) ſi quis ex liberis duos liberos procreauerit, quamuis ſuperſtites non reliquerit, an hæredes eius fideicommiſſum debeant. Reſpondi (ait Scæuola) ſecundum ea, quæ proponerentur videri fideicommiſſi onere liberatos. Extinctum itaque fideicommiſſũ cenſuit Scæuola, ex ſola liberorum educatione, & ſi tempore mortis patris vel matris non fuerint ſuperſtites. Quanto fortius ergo noſtro in caſu, in quo dõ Ioannes hæres inſtitutus & grauatus reſtituere ſi ſine liberis deceſſiſſet, dicitur liberatus eo onere, cũ ſuperſtitem reliquerit don Franciſcum, & ex eo Dõ Bartholomæum. Idem quod Scæuola ſtatuerunt Imperatores in l. cum vxori. C. quãdo dies legati cedat, & in l. ſi quis hæredem. C. de inſtit. & ſubſt.

Tertio ad rem magis conferre videtur quod reſpõdit Oldr. in conſi. 21. Thema tale, de hac facti ſpecie.

40 † Teſtator fratrẽ habebat, & ex altero fratre præmortuo nepotẽ, & ex tertio alio fratre pariter prædefuncto tres alios nepotes. Hos omnes hæredes fecerat in ſtirpes. Deinde dixerat ſi aliquis hæredum meorum ſine filiis, aut deinceps deſcendentibus maſculis decedat, eius portio deuoluatur ad eius hæredes, dummodo maſculi ſint, & ex maſculis ſecundum rectam lineam deſcendentes excluſis ſemper fœminis, quas dotauerat. Deinde idem teſtator diſpoſuerat. Quod ſi præfati omnes hæredes nollent dotes illas ſoluere, tunc ea portio ad Eccleſiam Romanam deuoluetur, quam cum onere illo ſubſtituerat. Rurſus & tertio ſtatuerat, quod ſi nec hæredes maſculi, nec Eccleſia Romana ſoluerent dic. dotes, portio deuolueretur ad fœminas, quæ cum illis dotibus nuberent. Demum ordinauerat idem teſtator, quod ſi dic. omnes eius hæredes ſine filiis, & nepotibus, & deinceps deſcendentibus maſculini ſexus decederẽt, bona ſua Eccleſiæ Romanæ acquirerẽtur. Poſtmodum euenerat, quod mortuo teſtatore, vnus nepotum deceſſerat, quatuor relictis filiis maſculis, quorum duo ſine liberis deceſſerant, tertius vero ſola filia ſuperſtite vita functus fuerat. Quartus quoq. ſine prole maſculi ex maſculis deſcendentes, bona ex ſubſtitutionibus petebant, dote oblata vindicabant. Conſultus Oldr. reſpondit, nepotem illam abſoluendam eſſe, & integram illam ſubſtitutionem expiraſſe in perſonam aui ipſius neptis, qui deceſſerat, quatuor filiis ſuperſtitibus, quidquid de illis poſtea eueniſſet. Cũ verum non eſſet ſubſtitutũ deceſsiſſe & obiiſse ſine filiis maſculis, atque ita cenſuit Oldrad. onus fideicõmiſsi non fuiſſe repetitum in perſonam aliorũ ſubſtitutorum. Idem quod Oldrad. vere ſcripſerunt, ac reſponderũt & alii triginta nouem interpretes, qui fere omnes referunt & ſequuntur ipſum Oldradum. Ita ſane.

1 Io. Andr. in addi. ad Specula. tit. de teſtamentis. §. in primis. q. vlt.

2 Angel. in conſil. 159. n. 1.

3 Caſtr. in l. ex facto. §. penult. in fi. ff. ad Trebell. et in conſ. 97. Ne in propriis vtamur. n. 3. verſ. ſed in caſu noſtro lib. 2.

4 Anch. in conſ. 137. Principaliter, n. 2.

5 Abb. in conſ. 40. in primo dubio lib. 1.

6 Alex. in conſil. 108. lib. 1. et manifeſtius in conſ. 185. lib. 2. in conſil. 139. lib. 2. et in conſil. 31. num. 1. libr. 3.

7 Rimin. Sen. in conſ. 119. li. 1.

8 Iaſ. in l. ſi quis hæredem. n. 5. C. de inſtit. et ſubſt. et in conſ. 66. col. 5. lib. 3.

9 Socin. ſen. in conſ. 62. in conſ. 104. n. 10. et in cõſil. 116. col. 5. lib. 3.

10 Ruin. in conſil. 92. et in conſil. 124. libr. 2. et in conſil. 115. num. 2. in conſil. 138. num. 13. et in conſil. 153. n. 4. lib. 3.

11 Dec. in l. poſt aditam. num. 2. C. de impuber. et aliis ſubſt. in conſil. 205. num. 8. verſicul. Non obſtat quod. in conſil. 218. num. 7. in conſil. 291. num. 5. in conſil. 427. num. 3. in conſil. 442. in conſ. 445. in cõſ. 465. n. 14. in conſ. 513. nu. 13. in conſ. 635. n. 17. et in conſil. 636. num. 5.

12 Curt. iun. in conſ. 92. n. 5.

13 Pariſ. in conſ. 14. n. 10. in conſ. 44. n. 12. in conſ. 58. n. 4. et manifeſtius in conſ. 74. num. 11. et in cõſ. 81. n. 4. lib. 2.

14 Rob. in l. Gallus. §. quidam recte, n. 68. et 70. ff. de liber. et poſth.

15 Bertr. in conſ. 155. n. 4. lib. 1.

16 Tiraq. in l. ſi vnquam, in verbo ſuſceperit liberos. n. 190. C. de reuoc. don.

17 Rip. in l. ex facto. §. pen. n. 1. ff. ad Treb.

18 Soc. iun. in conſ. 180. n. 65. et n. 67. li. 2. conſ. 4 li. 3. et in conſ. 29. n. 20. lib. 4.

19 Alciat. in reſp. 134. ſecund. impreſsio. antiqu. Lugdun.

20 Celſ. Hugo in conſ. 68. n. 8. et in conſ. 75. n. 1.

21 Crau.

Digitized by Google

21 Crauet.in conſ.98.n.4.in conſ.161.n.6.li. 1. & in conſ.878.lib.5.

22 Didac.Couar.in cap.Raynaldus.in prin.nu. 4. de teſta.

23 Natta in conſil.191.num.7.& in conſil.200. n. 6.lib.1.

24 Marc.Sal. Burg.in conſ.34.n.16.

25 Port.Imolen.in conſ.137.

26 Ant.Gabr.in lib.4.concluſ.tit.de fideicommiſ. concl.7.num.1.

27 Mant.conſ.329.lib.2.

28 Cephal.in conſ.17.num.4.lib.1.& in conſ.269. num.20.lib.2.

29 Panarol.conſ.93.n.15.

30 Mapr. de coniectur.vltim.volunt.lib.11. tit.6. num.6.

31 Roland.conſ.56.n.10.lib.3.

32 Burſ.conſ.1.n.1.lib. 1.

33 Molina in libr. 1. de Hiſpanor.primog.cap.6. num.16.

34 Teſſaur.in deciſ.96.num.32.

35 Berreta in conſil.63.

36 Bertazzol.in conſil.69.num.4.& num.8.in ciuilibus.

37 Peregrin. Tractat. de fideicommiſſis artic. 22. num. 22.

38 Honded.in conſ.60.

39 Ego ipſe in conſ.85.num.46. & 47. lib. 1. & in conſil.117.num.7.lib.2.& in commentar.pręſ.lib.4. præſumpt.69.n.1.

41 His conſtat, hanc Oldrad. opinionem † eſſe recep
tiſſimam, reiecta contraria quorũdam opinione, ad-
42 uerſus quos † fuiſſe iudicatum Ferrariæ teſtatur Ber
taz.in dic.conſ.69.n. 4.

Quarto huc pertinere magis & magis videtur, ꝙ Alciat.in reſp.134.ſecund.impreſſ.antiqu. Lugdun. de hac facti ſpecie reſpondit. In contractu matrimonii inter Don Petrum de Mendozza & Donnam Ioannam conuentum & pactum fuit, quod Caſtra quædam non poſſent a dic. don Petro moriente relictis filiis alienari, niſi inter filios, & eorum deſcendentes ex illo maſculos legitimos de vno in alium ſecundũ ordinem primogenituræ. Deceſſerat dic. Don Petrus relictis multis filiis, inter quos fuerãt Don Ennicus, & Donna Eluira. Dubitatum fuit, an onus prohibitionis non alienandi bona fideicommiſſi iniunctum dic. don Petro cenſeretur repetitum in perſonam dõ Ennici, ita quod ſecundum ordinem primogenituræ deberet ſuccedere donna Eluira. Reſpondit Alciat. non cenſeri repetitum, ſed fuiſſe extinctum ſtatim quo don Petrus reliquit filios, & motus eſt Alciatus illo reſponſo Alex.in conſil.139.lib.6.qui ſecutus eſt Oldrad.in dic.conſ.21. ſicuti retuli ſupra in præcedenti argumento. Conſtat itaque Alciat.in terminis etiam primogenituræ, non eſſe locum repetitio-
43 ni † oneris fideicommiſſi de vna perſona ad aliam.
Sed vna admiſſa iuxta conditionem a teſtatore adiectam, ſubſtitutionẽ & vocationem tolli, quemadmodum cenſuit præcitato in loco Oldrad.& cum eo reliqui, qui eum ſecuti ſunt. Ita quoque Marcus Salon Burgos in conſil.34.num.21. & multis ſequentibus ſecutus eſt opinionem Oldradi in dic.conſ.21.etiam in caſu maioratus, ſicque primogenituræ, de qua ipſe loquitur ibidem num.11.verſic.nec dictæ Catherinæ.& reſpondit ad eam non admitti fœminam, quã dixit fuiſſe ſubſtitutam decedente Melchiore hærede inſtituto ſine filiis, ex quo ipſe Melchior deceſſerat relicto Gaſpare filio, ſicuti ipſe Salon refert ibidem num. 12. & 13. In quem Gaſparem dixit Salon non dicitur repetitum onus reſtitutionis fideicommiſſi erga dictam Catherinam.

Quinto & vltimo, vel ex eo etiam videbatur dicẽdum onus & conditionem reſtituendi fideicommiſſum non cenſeri repetitum in perſonam dic. dõ Bartholomæi ad commodum dic. don Ioannis filii don Melchioris, quod vna pars teſtamenti aliam declarat. l. qui filiabus. de leg. 1. vbi poſt alios Iaſon col. 1. Porro teſtator iſte in prima ſubſtitutione, in qua decedente don Ioanne filio ſuo hærede inſtituto ſine filiis, vocauit don Franciſcum, deinde dõ Ludouicũ, deinceps don Melchiorem, denique don Ximen Pe-
44 rez filios ſuos tantum, vſus eſt illa taxatiua, † quæ ſui
natura excludit alias perſonas. l. 2. C. de patrib. qui filios distrax.& l. ob æs. C. de prædiis mino.& tradit poſt alios Euerardus in loco a natura taxatiuæ, n. 2. Hic ergo teſtator videtur excludere alios non enumeratos, nempe filios dict. don Franciſci, Ludouici, & aliorum. Ita ergo & in ſecunda hac ſubſtitutione qua teſtator, decedente dic. don Ioanne filio ſuo & hærede, relictis filiis, nõ videtur in eorum defectum vocaſſe filios dictor. don Franciſci, Ludouici, Melchioris, &c. Hæc me dubium & ancipitem reddebãt, vt pro donna Beatrice iuniore reſponderem aduerſus don Ioannem dic. don Melchioris filium.

Re tamen ipſa longe melius & diligentius perpẽſa, contrarium verius eſſe exiſtimo, nempe don Rodericum teſtatorem vocaſſe & ſubſtituiſſe don Ioannem filium don Melchioris filii ſui, excluſa dic. donna Beatrice ipſius teſtatoris pronepte, ob mortem don Bartholomæi, eiuſdem teſtatoris pronepotis ſine filiis maſculis defuncti. Cum verius ſit, conditionem & onus reſtitutionis fideicommiſſi iniunctum & impoſitum don Ioãni ipſius teſtatoris filio, quod vbi deceſſiſſet ſine filiis, hæreditas & ſucceſſio perueniret ad alios teſtatoris filios ſucceſſiue ordine maioratus cenſeatur repetitum in perſonam dicti Don Bartholomæi.

Primo mouet me, quod teſtator iſte digreſſus eſt ad plures gradus ſubſtitutionis, ſicuti manifeſte apparet, & retuli ſupra. Atqui quando teſtator digreſſus eſt ad plures ſubſtitutionis gradus, ſignificauit, ſe velle onus reſtitutionis fideicommiſsi eſse debere omnibus gradatim, & ſucceſsiue iniunctum, & nullo pacto velle, quod ſubſtitutio, vno adeunte hæreditatem, & relictis filiis, extinctum illud ſit, ſed potius cenſeatur ab vno in alterum ſemper atq. perpetuo repetitũ. Ergo don Rodericus teſtator dicitur voluiſſe onus fideicommiſsi a ſe impoſitum don Ioãni, eſſe repetitum in perſonã don Bartholomæi eius pronepotis ex dic. don Ioanne. Illa minor argumẽti propoſitio probatur auctoritate Socini ſen. Curt. iunioris, Grati & Crauettæ, quos retuli & probaui in conſ.117.num.9.lib.2.& in commentar. de præſumpt.lib.4. præſumpt.69.num.13. Quibus in locis poſt prædictos ſcripſi ſic declarari reſponſum illud Oldr.in conſ.21.de quo ſupra in tertio argumẽto partis contrariæ.

Secundo ſuffragatur quod teſtator, vt exiſtimo, et attigi ſupra, reliquiſse dicitur Caſtra, & nobiliſſimas inſigneſq. domos, ob id præſumitur ordinaſſe, & conſtituiſſe perpetuum fideicommiſſum, quod ꝓpterea voluit eſse repetitum de vno in alterum, vt vno admiſso, non dicatur extinctum. Ita Bald. Caſt. Iaſon, & alii multi, quos congeſsi & probaui in dic. conſil.117.num.19.& 20. Et in dicta præl.69.n. 18. qui ſic limitant & declarant prædictum reſponſum Oldr.in dic.conſ.21.

Tertio accedit, quod teſtator, conſtituendo maioratũ ſeu primogenituram, dicitur conſtituiſse, & ordinaſse perpetuum fideicommiſsum, quemadmodum

Digitized by Google

dum in ſubſequenti argumento, auctoritate multo-
45 rum probabimus. Porrò quando teſtator † reliquit
& ordinauit fideicommiſsum perpetuum, requiri-
tur actus ſucceſſiuus reſtitutionis, ſine quo ipſum fi-
deicommiſſum inane & fruſtratorium redderetur,
& conſequenter onus reſtitutionis non extingui-
tur natis filiis, & adeuntibus hæreditatem, ſed di-
citur & in eorum perſonam repetitum. Ita poſt
Alexandrum, Iaſonem, & alios ſcripſi in dic. conſil.
117. num. 17. & in dic. præſumpt. 69. num. 9. & 10.
Noſtro itaque in caſu dicendum eſt, prædictũ onus
reſtitutionis fideicommiſſi cenſeri repetitum a per-
ſona don Ioannis in perſonam Don Franciſci eius fi-
lii, & tandem in perſonam Don Bartholomæi ad cõ
modum don Ioannis filii don Melchioris.

Quarto confert nõ mediocriter, quod teſtator ſub
ſtituendo don Ioanni filio, vſus eſt ſemper verbis im
perſonalibus, & in re conceptis. In primo enim caſu
ſubſtitutionis, qui eſt, ſi ipſe Don Ioannes deceſſiſ-
ſet abſque filiis maſculis, dixit quod prædicta omnia
ſua bona ſint, & perueniant in Don Franciſcũ & ſuc
ceſsiue in alios eius filios. In ſecundo caſu qui eſt, ſi
ipſe don Rodericus deceſsiſset relictis filiis, idẽ ſta-
tuit his verbis gemminatis, quod dicta hæreditas
ſit & perueniat in maiorem natu. Hæc verba eſſe im-
46 perſonalia certum eſt. At qui quando teſtator † ver-
bis imperſonalibus & in rem conceptis vocat ſubſti
tutos, dicitur velle quod onus fideicommiſsi ſit repe
titum de vno in alterum, ita quod dicatur ſic ipſis
rebus & bonis annexum, vt ſequatur quemcumque
ad quem res ipſæ & bona peruenerunt. Ergo condi-
tio & onus fideicommiſsi iniunctum a don Roderi-
co teſtatore don Ioanni filio hęredi inſtituto cẽſetur
repetitum in perſonam Don Bartholomæi, vt tenea
tur reſtituere don Melchiori vel eius filio don Ioan
ni, ſicuti obligatus fuiſſet ipſe don Ioannes hæres in-
ſtitutus. Illa minor probatur auctoritate Caſtren. in
conſil. 77. Viſis & conſideratis omnibus. num. 6. lib.
2. quem ſic deducit & perpendit Hieronym. Gabr.
in conſil. 117. num. 33. verſic. comprobatur autem.
lib. 1. qui nume. 35. refert & Bald. in conſil. 279. fa-
ctum tale proponitur. libr. 1. ac Ruin. duobus in re-
ſponſis, quæ inuenire non potui. Comprobatur tra-
47 ditio hæc, quod quando teſtator prohibet † aliena-
ri rem a ſe relictam, & prohibitionis verba ſunt im-
perſonaliter in remque concepta, onus ipſum tran-
ſit in quemcunque ad quem res ipſa peruenit, ſicuti
ſcribunt Comenſ. in l. vnum ex familia. §. ſed ſi fun-
dum. num. 2. de leg. 2. & in l. peto. §. fratre, & ibidem
Caſtrenſ. de leg. 3. Socinus Sen. in conſil. 227. co-
lum. 4. verſic. ex quibus infero. lib. 2. & Ruin. in con
ſil. 109. num. 14. libr. 2. Pariſius in conſil. 30. num. 29.
libro 2. & Alciatus in dicta l. peto. §. fratre. nu-
mero 2.

Quinto & vltimo, omnem prorſus controuerſiam
48 tollit atque dirimit, quod teſtator † vocando ſem-
per natu maiorem, dicitur ordinaſſe atque conſti-
tuiſſe primogenituram, cũ idem ſit dicere, natu ma-
ior, quod primogenitus, ſicuti probaui ſupra in præ-
cedenti dubitatione in fine primi argumenti. Atqui
49 quando † teſtator conſtituit primogenituram & ma
ioratum, onus reſtitutionis bonorum cenſetur ſem-
per repetitum de vno in alterum, non autem extin-
guitur vno nato filio, & admiſſo. Ergo onus iniũctũ
Don Ioanni hæredi inſtituto, cenſetur repetitum in
perſonam Don Bartholomæi. Illa minor argumenti
propoſitio probatur auctoritate duorum, & vigin-
ti doctorum, quos ex ordine ſic refero.

1 Anchar. in conſil. 27. Non ſeruato ordine. colu. pen. verſic. & primo hic arguitur &c. qui de hac facti ſpecie reſpondit. Teſtator ſubſtituerat duos antiquiores de domo, & progenie ſua de Calcagnis, cum hoc onere, quod in perpetuum ſingulis menſibus deberent dare vnum ſtarium frumenti pauperibus. Dubitatum fuit, an ſubſtitutio illa reſtringeretur ad duos illos antiquiores ſolummodo, qui tũc extabant, vel potius extenderetur ad alios futuros. Reſpondit Ancharan. extendi etiam ad futuros. Ea ratione motus eſt Ancharan. quod teſtator non nomine proprio, ſed appellatiuo, nominauerat duos illos antiquiores. Quo quidem nomine (inquit Ancharan.) ſignificauerat teſtator, affectionem ſuã fuiſſe erga agnationem & familiam, non autem erga ſingularem aliquorum perſonam. Et ob id agnatis primis ſublatis, alios ſucceſſiue cenſeri vocatos, ſicuti in ſimili (ait Ancharan.) obſeruatur in caſu cap. quoniam Abbas. de officio delega. vbi ſi cauſa delegata eſt ſub nomine dignitatis, ſicque appellatiuo, mortuo primo delegato, continuat delegatio in perſonam ſuccedentis in eadem dignitate, ſecus vero quando delegatio facta eſt ſub nomine proprio. Qua de re ex aliorum ſententia ſcripſi in libro 1. de arbitrariis iudicum. quæſt. 68. num. 5. Nec ab Anchar. in terminis huius caſus ego receſsi in conſ. 85. n. 123. & in conſ. 97. num. 116. verſ. Non obſtat ſecundo. lib. 1. ſicuti me ipſum declaraui in conſ. 117. num. 16. lib. 2.

2 Roman. in conſil. 438. n. 13. qui reſpondit, onus fideicommiſsi iniunctum maiori natu (ſic noſtro in caſu) hoc eſt primogenito ſucceſsiue gradatim non nominatim, ſeu nomine proprio, ſed ſub nomine appellatiuo, extendi ad alios, & ibid. n. 14. refert & ſequitur Anch. ſupra citatum.

3 Fulgoſ. in conſil. 68. Matthæus. col. 2. reſpondit, legatum factum maiori natu ex nepotibus, atque ita ſub nomine appellatiuo, perpetuo & in infinitum tranſire ad alios quoſcumque ſucceſsiue natu maiores.

4 Barbatia in conſil. 18. col. 6. verſic. ex iſtis infertur. lib. 2. & in conſ. 14. col. 2. verſic. vnde ſolemnis doctor. lib. 3.

5 Ludou. Bologn. in conſ. 62. col. vlt. verſ. & tanto magis, qui reſpondit de maioratu quodam Hiſpanico, & inquit, quod poſt primogenitum & eius filios, qui extingui non faciunt conditionem, admitti debet ſecundogenitus, & ita ſucceſsiue.

6 Iaſ. in l. licet Imperator. n. 32. de leg. 1.

7 Socin. ſen. in l. Gallus. §. quidam recte. n. 9. ff. de liber. & poſth. & in conſ. 250. col. 5. verſ. præterea poſt filios. lib. 2.

8 Felin. in rubr. de maiorit. & obed. num. 12. in fine ſcripſit.

9 Ruin. in conſil. 40. num. 3. prope medium lib. 1. ſecutus eſt Ancharan. in dicto conſil. 27. ſimilem caſum decidit. Idem in conſ. 24. n. 6. in conſilio 110. num. 14. in conſil. 111. num. 15. in fine, in conſil. 119. num. 14. in fine, in conſil. 149. num. 12. prope medium, in conſil. 153. num. 3. & in conſil. 203. numero 12. libr. 2. & in conſil. 164. num. 4. lib. 3. qui ſemper probauit, & commendauit prædictum reſponſum Anchar.

10 Dec. in conſil. 321. col. 2. prope principiũ, cõſ. 516. num. 16. verſic. & facit, quod in ſimili, ſequitur Ancharan.

11 Curtius iunior. in conſil. 338. num. 14. & num. 42. libro 3. qui ſatisfacit quibuſdam obiectionibus.

12 Pariſ. in conſil. 72. num. 84. lib. 4. qui Anch. reſponſum probat.

13 Tiraquell. in Tract. de iure primigen. quæſt. 3. num. 10.

n.10.& in l.boues.§.hoc ſermone,limitatione 12.n. 5.de verb. ſignific.

14 Marcus Salon Burgos in conſ.2.nu.75. probat reſponſum Anch.& inquit verbũ maioricatus ſignificare perpetuitatem.idem in conſil.14. numer. 1. & num. 3.

15 Alb. in conſ.51.n.14.

16 Nat.in conſ.531.n.27.lib.3.

17 Rimin.iun.in conſ.23.n.51. lib. 1.

18 Franc.Piſcina in diſputatione de ſtatuto fœminarum excluſiuo.n.53.

19 Ludouic.Mol.in lib.1.de Hiſpanor. primogen. cap.15.num.19.qui num.20.ſubiungit,quod hęc primogenituræ qualitas nunquam moritur,ſed in infinitum procedit,cum deficiente primogenito,ſecũdo genitus illico primogeniti locum ac denominationẽ accipiat, ſicuti etiam reſpondit Caſtrenſ. in conſilio 164.In cauſa quæ dicitur maioriæ.num.9.& nu. 10. lib.2.& idem Molina in eodem libr. 1.cap.6.num. 18.ſcribit, quod cum Hiſpanorum primogenia ſui natura perpetua ſint,conditio illa, ſi deceſſerit ſine filiis, cenſetur repetita in nepotes, pronepotes, & alios,quia alioqui perpetuitas maioratuum non conſeruaretur. Et num.19.ſubiungit, quod vbi diſpoſitio facta eſt per verba habentia tractum ſucceſſiuum,non ſufficit momentaneum implementum,ſed neceſſe eſt, quod ipſum implementum duret. Et hoc in caſu (ſubiungit Molina) locum non habet reſponſum illud Oldradi in dic.conſil.21. Et præterea idem Molina in dicto cap. 5. num. 21. ſcribit, traditionem hanc locum habere non ſolum, quando teſtator numero plurali vocat primogenitos, vel natu maiores, ſed etiam quando vtitur nomine ſingulari,vt ſi diceret primogenitus,vel natu maior ſuccedat,ſicuti nomine ſingulari vſus eſt teſtator noſter vocando natu maiorem.

20 Melchior Palaez in Tract.maioratuum in 2. p. quæſt.vlt.

21 Didacus Burgenſis Salon de Pace. in libro 1. quæſtionum ciuilium.quæſt.2.num.77.& n. 78.

22 Berett.in conſil....

Ego ipſe in commentar.de præſumptionib.lib. 4. præſumptio.69.numero 15.& in conſil.117.numero 15.libr.2.vbi num.16. diſſolui quaſdam obiectiones quæ excitabantur ex his quæ ſcripſeram in conſ.85. n.24.25.& 26.lib.1.

Non obſtant nunc adducta in contrarium. Nam primo argumento reſpondetur, quod licet ſingu-
50 lariter, & in dubio † non cenſeatur repetitum onus fideicommiſſi ab vnius perſona in perſonã alterius, attamen aliter dicendum eſt, quando extant con-
51 trariæ coniecturæ, † ſicuti ſcribunt multi a me relati in conſilio 317. num.14.libr.4.& alios commemorat Teſſaur.in dec.96.n.34. Quod noſtro in caſu adſint coniecturæ oneris repetitionem arguentes ex dictis ſupra abunde conſtat.

Non obſtat ſecundum argumentum,quod ſufficiat ſemel impletam fuiſſe conditionem, quidquid inde euenerit ex dictis l.hęredibus.ff. ad Trebellian. l.cum vxori. Cod. quando dies legati cedat, & l. ſi quis hæredem. C. de inſtitut. & ſubſtitut. quia re-
52 ſpondetur illis in caſibus teſtatores † illos conſideraſſe ſolam exiſtentiam filiorum, non autem perſeuerantiam, & actum ſucceſſiuum conſeruationis agnationis & familiæ. Ita in ſpecie ſcripſi & declaraui in conſil.117.num.30.lib.2. & accedit Alexand. in conſil.153.num.12.lib.6. Diuerſum eſt in caſu noſtro,in quo,vt diximus & demonſtrauimus ſupra,teſtator conſiderauit perſeuerantiam fideicommiſſi, & actum ſucceſſiuum conſeruationis agnationis & familiæ,conſtituendo & relinquendo perpetuũ maioratum & fideicommiſſum.

Non obſtat tertium argumentum ſumptum ab auctoritate Oldradi in dicto conſilio 21. & ſequacium,quia reſpondetur primo,Oldradum & reliquos reſpondiſſe de illis caſibus, in quibus teſta-
53 tores † ſimplices fecerant ſubſtitutiones momentaneas non conſiderata perſeuerantia oneris reſtitutionis fideicommiſsi,atque ita actu ſucceſsiuo pro conſeruatione agnationis & familiæ. Ita declaraui in conſil.117. numero 31. & multis ſequentibus. libr. 2. Reſpondetur ſecundo ab Oldradi & ſequacium opinione recedi contrariis coniecturis, ſicuti ſcribunt doctores a me relati in dicto conſilio 317. numero 14. libro 4. & a Teſſauro in dicta deciſion. 96. numero 34. Noſtro in caſu extare multas coniecturas ſignificantes perpetuum fideicommiſſum,& actus ſucceſsiuos a teſtatore conſideratos demonſtrauimus ſupra.

Non obſtat quartum argumentum;quia reſpondetur aduerſus Alciatum, Crauettam, & Marcum Salonem,eſſe receptisſimam aliorum ſententiam,vt demonſtrauimus ſupra in vltimo noſtræ opinionis argumento.

Non obſtat quintum & vltimum argumentũ,quia reſpondetur, taxatiuam illam, tantum, poſitam in primo caſu ſubſtitutionis factæ Don Ioanni hæredi inſtituto,non excludere filios aliorum eius fratrũ,nẽpe Don Fran.Don Ludouici, Don Melchioris, & dõ Ximen Perez, ſed fœminas ab illis deſcendentes. Nam ſi aliter diceremus, ſequeretur quod ipſe teſtator,qui,vt diximus, voluit conſtituere maioratũ & primogenituram,& conſequenter perpetuum fideicommiſſum pro conſeruatione agnationis & familiæ,videretur ſibi parum conſtans,& contrarium ordinare,quod.l.maioratus & fideicommiſſum extingueretur in perſonas filiorum ſuorum, ex quo ſequi-
54 tur, quod taxatiua † non excludit dictos filios filiorum, cum ad euitandam cõtrarietatem ceſſet virtus taxatiuæ,vt poſt alios tradunt Euerardus in Cẽturia legali,in loco a natura dictionum taxatiuarum. n. 3. & late Crauet. de antiq. temporum in quarta parte principali in principio num.112.& num. 113. Præterea ſicuti teſtator in ſecundo caſu ſubſtitutionis in quo diſpoſuit,quod decedente dic.Don Ioanne hærede inſtituto,relictis filiis,quemadmodum reliquit Don Franciſcum filium,& ex eo don Bartholomęũ, voluit ipſos Don Ioan. filios & nepotes ordine ſucceſsiuo ſuccedere ipſi Don Ioanni,ita quoque dicẽdum eſt,eundẽ teſtatorem vocando alios filios ſuos decedente dic.Don Ioãne hærede inſtituto, voluiſſe vocare dictorum filiorum filios.Cum eadem ſit ratio vtriuſque caſus,& quia ſicuti dilexit dic. dõ Frãciſcum,don Ludouicum, don Melchiorem, & Don Ximen Perez, ſic quoque eorum filios,quemadmodum in terminis maioratus conſiderauit Ludouic. Mol.in lib.3.de Hiſpanor.primog.cap.5.num. 53.in fine,adductus illa coniectura ſumpta ex l.cum auus. ff.de cond.& demonſtr.& l.cum acutiſsimi.C. de fideicom.Et prædicta vel ex eo comprobantur, quod dum teſtator in primo caſu ſubſtitutionis factæ dic. Don Ioanni decedenti ſine filiis, vocauit primum Don Frãciſcum, deinde don Ludouicum,poſtea dõ Melchiorem, & tandem don Ximen Perez, dicitur ita & hoc ordine vocaſſe,quod vbi deinde vno ex dictis aliis quatuor filiis ſuis,puta don Franciſcum,relicto aliquo filio maſculo,is ſuccederet,excluſo don Ludouico,& aliis, & ſic deinceps, iuxta reſponſum Papinian. in l.cum auus.ff.de condit.et demonſtrat. et conſtitutiones Imperatorum in l. vltim. §. cum

autem.C.de inſtitut.& ſubſtitut.& leg.cum acutiſſi-
mi.C.de fideicomm. & cum non conſtet clarè teſta-
torem voluiſſe recedere a diſpoſitione dictarum le.
cum auus.l.cum acutiſſimi.& §.cum autem,ſequitur
taxatiuam, nihil operari, vt egregiè poſt alios tradit
Crauetta in dicta parte quarta numer. 115. Itaque
concludendum eſt; teſtatorem per illam taxatiuam
tantum noluiſſe excludere filios maſculos dictorum
Don Franciſci, Don Ludouici, Don Melchioris, &
Don Ximen Perez, ſed fœminas & ab eis deſcenden
tes. Et accedit, quod cum noſtro in caſu eadem ſit
ratio in filijs, filiorum teſtatoris, quæ eſt in ipſiſmet
eius filijs, nempe conſeruationis agnationis & fami-
liæ, & cum perſonę filiorum ſint repręſentatiuæ per-
ſonarum patrum.l.vlt.C.de impub. & alijs ſubſtitu.
quod procedit etiam in ſucceſſionibus fideicommiſ
ſorum, ſicuti poſt alios ſcripſi in Commentarijs de
præſumptionib. lib.4.præſump.95.num.114.dicen-
dum eſt, taxatiuam nō excludere ipſos filios filiorū,
quemadmodum tradunt Euerardus in dicto loco a
natura dictionum taxatiuarum.num.4.& numer. 5.
verſicul.quarto limitatur,& Crauetta in dicta quar-
ta parte num.125.

Tertia eſt dubitatio, an in reſtitutione fideicom-
miſſi relicti a dicto Don Roderico ſuis in bonis, ve-
niant bona fideicommiſſi ordinati & relicti a dicta
Donna Beatrice ſeniore, cum eiſdem conditionibus
& qualitatibus ab ea adiectis, vel ſolummodo bona
ipſius Don Roderici teſtatoris: Equidem reſpondē
dum eſt ſine magna controuerſia, dicta bona Don-
næ Beatricis venire in reſtitutione fideicommiſſi re
licti a dicto Don Roderico. Et ſi enim pro regula tra
55 ditum eſt, bona antiqui fideicommiſſi † non venire
in reſtitutione fideicommiſſi noui relicti a grauato
illo fideicommiſſo antiquo, ſicuti ſcripſi in commē.
de præſumpt.lib.4.præſumpt.197.num.14. ex ſentē
tia Crauettæ in conſi.144.num.5. Belloni in conſi.9.
& in conſi.1. Albę in conſi.73.num.5.& 6.lib.1. De-
ciani in conſi.57.num.18.libr.1.& Io.Petri Surdi in
conſi.1.num.25.lib.1.& dixi ſic ſancitum eſſe in l.ir
ritum.C.ad legem Falcid.& alijs ibidem comproba
ui,& num.15.ſubiunxi, hoc procedere etiam ſi hęres
grauatus iam de ipſius fideicommiſſi bonis cōfecit
inuentarium,& deinde ſuum condidit teſtamētum,
& nouum fideicommiſſum ſuis in bonis reliquit. Ve
rum a prædicta iuris regula & doctorum traditione
56 receditur coniecturis † et præſumptionibus, ſicuti
ſcripſi in dicta præſumpt.197. num. 16.poſt Albam
& alios ſupra relatos,& tres, & vrgentes quidem cō
iecturæ extant noſtro in caſu, quæ ſuadent Don Ro-
dericum hæredem dictę Donnę Beatricis, & ab ea
grauatum fideicommiſſo voluiſſe Don Ioannem, &
conſequenter Don Franciſcū,& tandem Don Bar-
tholomæum teneri reſtituere bona dictæ Donnæ Bea
tricis a ſe fideicommiſſo ſuppoſita vna cum bonis fi-
deicommiſſi relicti a ſe ipſo Don Roderico.

Prima coniectura eſt, quod cum dictus Don Ro-
dericus habuerit bona dicti fideicōmiſſi Donnę Bea
57 tricis confuſa † cum ſuis, cenſetur voluiſſe ea cum
ſuis reſtitui. Ita ſcripſi in dicta præſumpt. 197.num.
20.poſt Albam in dicto conſi.73.numer. 6.verſicul.
quartum conſiderandum.

Secunda eſt coniectura, quod cum d. Don Roderi
cus teſtator poſſideret etiam bona relicta a d. Don-
na Beatrice, condidit teſtamentum in quo inſtituit
Don Ioannem filium ſuum primogenitum in omni-
bus ſuis bonis, ob id dicitur grauaſſe d. Don Ioannē
reſtituere etiam dicta bona Donnæ Beatricis. Ita ſa-
nè reſponderunt in ſpecie Alba in d.conſi.78.nu.5.
verſ.Nam in primis.lib.1.& Dec.in conſi.57.nume.
16.& num.21.lib.1.quos ſecutus ſum in d.pręſump.
197.num.19.vbi eam eſſe rationem ſcripſi, quia aut
58 dicimus illa pronomina mea,† ſua,& ſimilia, ſignifi
care dominiū, iuxta l.Quintus.la.2.ff.de aur.& arg.
leg. Et tunc ſatis conſtat, quod hic teſtator eo tempo
re conditi teſtamenti erat dominus dictorum bono
rum fideicommiſſi antiqui relicti a d. Donna Beatri
ce, a ſe quidem poſt mortem ſuam reſtituendorum.
l.2.§.ſin autem ſub conditione. C.communia de le-
gat.& fideicomm. Aut verò dicimus, illa pronomi-
59 na, mea, ſua,& ſimilia ſignificare poſſeſſionem, †iux
ta l.argento.ff.de auro & argento legato, & tradita
a Petro Rebuffo in l.pupillus.§.verbum ſuum, & in
l.meorum.ff.de verbor.ſign. Hoc etiam caſu teſtator
iſte ſicque Don Rodericus dicitur bona illa eo tem-
pore conditi teſtamenti poſſediſſe, & conſequenter
ea venire in reſtitutione fideicommiſſi a ſe relicti.
60 Confirmatur hæc coniectura eo ſimili de feudo †hę
reditario, quod venit in reſtitutione fideicommiſſi
relicti a teſtatore poſseſsore etiam feudi hæredita-
rii, cuius eſt dominus & poſseſsor teſtator iſte tem-
pore conditi teſtamenti. Ita ſanè tradunt Baldus, A-
lexander, Ruinus, Iaſon, Socinus iunior, Tiraquel-
lus, Rolandus, & Natta, quos retuli & probaui in
præallegata præſumpt.197.numero 5.& 6. & in con
ſilio 129.numero 25.libro 2.in conſilio 395.numer.
54.libr.2.& in conſil.956.libr.10. Et his accedunt
Piſtor in ſuis quæſtionibus iuris in 2. parte quæſtio.
1.numero 62. Aluarus Vallaſcus in Tractat. de iure
emphyteutico.quæſtio. 48. numero 4. Scraderus in
Tractat.de feudis in 7.parte, capitul.2.numer.65.&
M. Antonius Peregrinus in Tract. de fideicommiſ.
art.6.num.18.

Tertia eſt coniectura vel ex eo ducta, quod hic
Don Rodericus teſtator fuit rogatus & iuſſus a di-
cta Donna Beatrice reſtituere bona ſua filiis & ſuc-
ceſsoribus ipſiuſmet Don Roderici, ſicuti demon-
ſtrauimus ſupra in prima & ſecunda dubitatione
præcedentis capitis, & non conſtet ipſum Don
Rodericum de dictis bonis aliquo actu, uel inter
viuos, vel in vltima diſpoſuiſse de dictis bonis,
ſequitur dicendum voluiſse contineri in hoc te-
ſtamento, in quo hæredem inſtituit, & fideicom-
miſso grauauit dictum Don Ioannem Filium ſuum,
& ſi aliter diceremus, ſequeretur quod ipſe Don
Rodericus non obtemperaſset præcepto, & diſpo-
ſitioni ipſius Donnæ Beatricis, & conſequenter
incidiſset in pœnam priuationis hæreditatis ſi-
bi a dicta Donna Beatrice relictæ, authentica
hoc amplius, ubi doctores. C. de fideicommiſ.
Eſt itaque concludendum dictum Don Roderi-
cum reſtitui voluiſse a dicto Don Ioanne hæ-
rede inſtituto filiis ſuis, & deſcendentibus, &
poſtea fratribus ipſius Don Ioannis bona fidei-
commiſſi dictæ Donnæ Beatricis, vna cum bonis
ſuis. Qui quidem filii dicti Don Roderici dicun-
tur conſequi, & habere bona ipſius Donnæ Bea-
tricis, ex eius perſona, quippe quod diſpoſitio
61 † dicti Don Roderici nil aliud ſit, quam quædam
electio perſonarum ſuccedere debentium. iuxta
leg. unum ex familia. in principio, & in §.1.ff.
de leg. & in ſpecie maioratus & primogeni-
turæ, ita tradit Ludouicus Molina in libro 2. de
Hiſpanorum primogeniis, capitulo 4. numero
5. Et eo maxime, quod ſupra in primo hu-
ius conſultationis capite, in tertia dubitatione, in
tertio effectu illius licentiæ, et facultatis diſpo-
nendi ad ſui libitum conceſsæ a dicta Donna

Beatrice dic. Don Roderico diximus, ipſum don Rodericum non potuiſſe in alios diſponere, quam in eos, qui ſunt de agnatione, & familia dic. Don Roderici, qui ferrent cognomen, arma & inſignia familiæ, cuius erat ipſe Don Rodericus, inter quos, primum locum obtinebant, ac nunc obtinent dic. Don Roderici filij, & deſcendentes maſculi, qui hãc qualitatem & conditionem ſeu modum a dic. Dõna Beatrice ordinatum obſeruare debent, ne, vt ipſa diſpoſuit, ipſa hæreditate priuentur.

His intelligimus eſſe ſatis clarum, & manifeſtum ad ſucceſſionem tam fideicommiſſi dic. Donna Beatricis, quam illius Don Roderici admitti debere Don Ioannem filium Don Melchioris, excluſa Donna Beatrice iuniore pronepte dicti Don Roderici, & multo magis ipſius Donnæ Beatricis filia.

SVMMARIVM.

1 *Specialiter non concedenda non venire in generali ſermone.*
2 *Generali ſermone non venire ea, quæ quis in ſpecie non concederet.*
3 *Crimen laſę maieſtatis eſſe de reſeruatis.*
4 *Priuilegium neminem præſumi concedere contra ſe.*
5 *Principem nõ præſumi conceſſiße facultatem condendi leges contra ſe.*
6 *Principem edicentem ſeruari in contractu ſolennitates, non obligare ſe ad eas obſeruandas.*
7 *Sermone generali non venire loquentem.*
8 *Libertatem non cenſeri relictam ſeruo in dominum delinquenti.*
9 *Statutum de abolendis criminibus non trahi ad læſam Maieſtatem ſed contra. n. 10. 11.*
10 *Abolitionem generalem criminum non trahi ad crimen læſæ Maieſtatis.*
11 *Maieſtatis læſæ crimen non comprehendi ſub generali criminum abolitione.*
13 *Priuilegium ex certa ſcientia abolens omnia crimina trahi ẽt ad læſam Maieſtatem.*
14 *Sermone vniuerſali comprehendi omnem caſum.*
15 *Vniuerſali ſermone venire omnem caſum improprium. num. 16.*
17 *Priuilegiatum comprehendi generali ſermone. n. 18.*
19 *Vniuerſalem ſermonem habere vim expreſſionis.*
20 *Vniuerſali ſermone venire etiam incognita.*
21 *Quietationem vniuerſalem trahi ad incognita.*
22 *Negatiuam potentius negare, quam affirmatiuam affirmare.*
23 *Caſtro tranſlato transferri regalia.*
24 *Affirmatiua potentiorem eſſe vniuerſalem negatiuam.*
25 *Priuilegia ob benemerita large interpretari.*
26 *Aliquo dictionem, eſſe vniuerſalem.*
27 *Promittentem alium non allaturum dammum, teneri ſi ipſe afferat.*
28 *Crimen læſæ Maieſtatis diuinæ grauius eſſe quam humanæ.*
29 *Homicidas ſui grauiſſime omnium peccare.*
32 *Homicidæ ſuiipſius pęna ex Platone.*
33 *Homicidam ſui peccare in legem diuinam.*
34 *Homicidam ſui teneri pœna arbitranda.*
36 *Excommunicatum eſſe clericum ſe ſe vulnerantem.*
37 *Interpretationem æquitati conſonam ſemper ſumi.*
38 *Priuilegia interpretanda, vt aliquid operentur.*
39 *Reſcripta interpretanda vt aliquid operentur.*
40 *Statuta interpretanda vt aliquid operentur.*
41 *Bona delinquentium iure communi non confiſcari.*
42 *Falſi crimen & lęſæ Maieſtatis non venire in edicto generali abolente crimina.*
43 *Statutum generale de abolendis criminibus, non complecti falſum, & leſam Maieſtatem, niſi ex certa ſcientia id fiat.*
44 *Priuilegium Principis ex certa ſcientia abolentis generaliter crimina trahi ad læſę Maieſtatis crimen.*
45 *Fiſcum, in dubio, vbi de pœna agitur, ſuccedere.*
46 *Generali ſermone non venire feudum.*
47 *Vniuerſali ſermone venire feudum.*
48 *Legato generali non venire mobilia ſecus vniuerſali. num. 49.*
50 *Generali ſermone venire ea quæ alias non venirent, vt aliquid operentur.*
51 *Vniuerſalia verba habere vim expreſſionis.*
52 *Ex certa ſcientia clauſulam habere vim expreſſionis ſpecialis.*
53 *Legitimandi infantem priuilegium, debere eſſe ſpeciale.*
54 *Regalia conceßa, caſtro conceſſo.*
55 *Dotis lucrum debitum etiam extantibus filijs præiudicare ẽt quoad legitimam.*
56 *Sermone generali venire perſonam loquentis ex coniecturis.*
57 *Generali diſpoſitione fauorabili venire perſonam loquentis.*
58 *Pœnam delictorum iure communi eſſe corporalem.*
59 *Actum omnem requirere tria, poteſtatem, voluntatem, formam.*
60 *Principem habere vnum calamum.*
62 *Papam poſſe concedere dignitates vacantes non alias.*
63 *Priuilegium liberalitate conceſſum poſſe ad libitum reuocari.*
64 *Priuilegium quod Princeps promittit ſeruare non reuocari.*
67 *Priuilegia quæ anteceſſores promiſerat ſeruare non reuocari.*
68 *Priuilegia ob benemerita non reuocari.*
69 *Ingratitudinis cauſa non reuocari priuilegia ob benemerita.*
70 *Donationem ob benemerita non reuocari.*
71 *Donationem ob merita habere vim contractus.*
72 *Priuilegia non reuocari ſine ſpeciali derogatione.*
73 *Priuilegium curatum non reuocari.*
74 *Motu proprio priuilegium reuocantem præſumi deceptum.*
75 *Priuilegium ob merita non reuocari ſermone generali.*
76 *Non obſtante, clauſulam tollere ſolum friuola.*
78 *Priuilegium ſæpe confirmatum non reuocari ſine ſpeciali derogatione. n. 79.*
80 *Priuilegium reuocari publicando edictum.*
81 *Generalia verba non complecti caſum, quem veriſimile eſt alienum eſſe a mente loquentis.*
82 *Generalia reſtringi ex cauſa abſurdi.*
83 *Publicationem requiri vt lex liget.*
84 *Legem dici publicatam vbi eſt in archiuio.*
85 *Ciues eſſe oppidanos, et qui in vico.*
86 *Oppidanos & qui in uico, ciuium nomine venire. Statutis Ciuitatis regi oppida.*
87 *Oppida parere ſtatutis ciuitatis niſi habeant propria.*
88 *Ciuitati conceſſum, & oppidanis eſſe conceſſum.*
90 *Principis aſſertiones de ſuis rebus fidem facere.*
91 *Aſſertiones Principis de ſuis rebus præiudicare ſucceſſori.*
92 *Obſeruatione interpretari priuilegium.*
93 *Scientiam probari in Principe, quia eius miniſtri ſciunt.*
94 *Miniſtros principis ei præiudicare.*
95 *Priuilegium aliud reale, aliud perſonale.*

96 Priui-

96 *Priuilegium viri non extendi ad vxorem.*
97 *Priuilegium reale tranſire ad ſucceſſores.*
98 *Priuilegium reale quod conceditur vniuerſitati.*
99 *Priuilegium reale eſſe quod conceditur pro bonis.*
100 *Priuilegium in dubio, eſſe reale.*
101 *Fideicommiſſum fieri reale per verba prohibeo hæredib. ne bona alienent.*
103 *Reditus quos tenetur præſtare ciuitas eſſe de numero immobilium.*
104 *Satiſdare non teneri poſſidentē reditus, quos ciuitas præſtare tenetur.*
106 *Rempub. præſumi ſemper eſſe ſoluendo.*
107 *Reditus redimibiles non dici perpetuo fallit. n. 108.*
109 *Conſuetudine mutari nomina appellatiua.*
110 *Conſuetudinem induci ſeptem requiſitis.*
111 *Actionem ad debitum eſſe eius naturæ, cuius eſt exactio.*
112 *Debitorum nomina non eſſe circumſcripta loco.*
113 *Condictionem perfectam dici tripliciter.*
114 *Traditionem neceſſariam in contractibus etiā cum Principe, ſed contra. 118. 119.*
115 *Traditionem apud Inſulenſes inducere litteras ſigillatas, traditas.*
116 *Simulatum dici contractum venditore remanente in poſſeſſione.*
117 *Ceſſionem redituum dici perfectam ſtatim vt ceſſionarius percipit reditus.*
118 *Ementem a Principe ſtatim tutum eſſe.*
119 *Ementem a miniſtris Principis ſtatim tutum eſſe.*

FACTI SPECIES.

Robertus Berthunia Comes Flandriæ anno 1305. ceſſit Philippo Pulchro Regi Franciæ tres illius Comitatus vrbes, nempe Inſulam, Ducatum, & Orchiatum cum tribus earum caſtellagijs, quæ, & alio nomine Bailiuatus appellantur, quæ quidem vrbes, & Caſtellaniæ ſunt inter ſe diuiſæ, & ſeparatæ tam limitibus, quam iuriſdictione. Nam ciuitas Inſulæ, (vt de his, de quibus præſens eſt contentio, & diſputatio dicamus, alijs omiſſis) cum territorio ſuburbano vſque ad certos limites ſuis terminis concluſos habet. Magiſtratus etiam ſunt diuerſi, Inſulenſes habent proprios peculiareſque iudices ordinarios, qui vulgo appellantur Maior, & Scabini, qui ius dicunt ciuibus, alijſque incolis vrbis, & territorij Suburbani prædicti, idque ad requiſitionem Præpoſiti. Caſtellanæ vero nullam habent iuriſdictionem, ſed gubernator a Principe conſtitutus iudex ordinarius ipſis eſt.

Anno 1340. Rex Franciæ Philippus Valeſius dominus dictæ vrbis Inſulæ, & Caſtellaniæ ſeu Bailiuatus conceſſit priuilegium, ſeu beneficium Inſulenſibus, quod eorum bona confiſcari, & publicari non poſſint pro nullis caſibus criminalibus etiam ſi per deſperationem quis ſe ſubmergeret, aut laqueo ſe ſuſpenderet.

Anno 1369. Philippus, cognomento Audax, duxit in vxorem Margaritam Filiam Ludouici Mahani Comitis Flandriæ, per quod matrimonium prædictæ tres ciuitates, & Caſtellaniæ fuerunt reunitæ, & reincorporatæ Comitatui Flandriæ, & licet ipſi Comites Flandriæ recognoſcerent Comitatum a Corona Franciæ, attamen ita ſe gerebant, ac ſi ſuperiorem non recognoſcerent, appellando crimen læſæ Maieſtatis, quando vaſalli, & ſubditi mouebant contra ſe bellum, cui quidem ſuperioritati Rex ipſe Franciæ renuntiauit anno 1524. in pace inita inter Carolum V. Imperatorem, & Franciſcum Valeſium Regem Franciæ.

Præſupponitur etiam in facto, quod prædictus Philippus cognomento Audax non ſemel aſſeruit bona Caſtellaniæ non poſſe confiſcari. Et cum eueniſſent caſus perpetrati criminis læſæ Maieſtatis Principis, bona delinquentium confiſcata non fuerunt, & præterea ipſa Caſtellania vſa fuit eo priuilegio ipſis Inſulenſibus conceſſo.

Anno 1516. Carolus V. Imperator, & Comes Flandriæ in ſuo læto aduentu in dictam ciuitatem Inſulæ ſolenni iureiurando promiſit ipſis ciuibus in hæc verba. Quod tueretur, & conſeruaret dictam ciuitatem, legem, item franchiſiam dictæ ciuitatis, vſus, & cōſuetudines, perſonas, & bona ciuiū euſdem, & quod eas per modum, & legis & ſcabinatus.

Præſupponitur etiam in facto, quod anno 1549. die 20. Nouembris, Carolus V. Imperator, ac Flandriæ Comes, exiſtens Bruxellis ſuis litteris ſeu edicto ſtatuit. Quod propter crimen læſæ Maieſtatis diuinæ, & humanæ confiſcari deberent bona ſic delinquentium in omnibus ſuis regionibus citerioribus, non obſtantibus conſuetudinibus, priuilegijs & vſibus prætenſis per aliquas ciuitates, & regiones. Quod quidem edictum, & ſi multis in locis fuit publicatum, non tamen in ciuitate Inſulæ.

Dubitari nunc de multis contingit.

Primo an priuilegium, vel verius beneficium a Rege Philippo Valeſio anno 1340. conceſſo inclitæ huic ciuitati Inſulæ, ne ob aliquod perpetratum a ciue aliquo crimen eius bona non publicentur, & fiſco deferantur, comprehendat etiam crimen læſæ Maieſtatis humanæ.

Secundo dubitatur, admiſſo, quod prædictum priuilegium comprehendat etiam crimen læſæ maieſtatis, an dici poſſit, & debeat reuocatum a Carolo Quinto Imperatore.

Tertio admiſſo dictum priuilegium non fuiſſe reuocatum, an illud proſit tam ciuibus, ſeu habitantibus in ipſa vrbe Inſulæ, quam illis, qui in vicis, oppidis, & territorio ipſius ciuitatis habitant.

Quarto, an priuilegium hoc proſit etiam Caſtellaniæ.

Quinto, an, & exteris ſucceſſoribus ſingularibus proſit hoc priuilegium.

Sexto, an annui reditus publicati, & fiſco delati dicantur ex bonis ipſius ciuitatis Inſulæ.

Septimo, an venditio, & ceſſio de annuis illis reditibus factæ D. Iacobo, & conſortibus, iure validæ fuerint & effectum ſortitæ dici poſſint.

Initium a Domino.

CONSILIVM MVII.

ETſi de grauiſſima hac cauſa, & controuerſia, de qua vt de iure reſpondeam, interrogatus ſum, adeo docte, & accurate reſponſum eſt a præſtantiſſimis, eruditiſſimiſque iureconſultis Flandriæ, vt mea omnis opera videri poſſit ſuperuacanea. Verum tamen cum ſingulari quadam humanitate requiſitus ſum a perilluſtri Maiori, ac a præſtantiſsimis Scabinis, & Conſiliariis almæ vrbis Inſulæ, nec non a præſtantiſsimis aliis Iuſtitiariis Caſtellaniæ, Flandriæ, vt meum, qualecumque ſit, interponam iudicium, non potui, nec volui tam iuſto deſiderio & expoſtulationi deeſſe.

Et quidem quod attinet ad primam dubitationem, reſpondendum videbatur multis rationibus, & argumentis prædictum priuilegium non comprehendere crimen læſæ Maieſtatis.

Primo, quia, & ſi priuilegiū p̄dictū eſt verbis his

generalibus conceptum ; Quòd ſecundum vſum
& conſuetudinem ſupra allegatam nulli pro nul-
lis criminalibus caſibus, aut alijs, poſſint committe
re bona ſua cum corpore, etiam ſi per deſperatio-
nem quis ſe ſubmergeret, aut laqueo ſe ſuſpende-
ret, qui ſunt caſus magis enormes, & atroces, qui
poſſint eſſe. Nec debent eius bona confiſcari Do-
minis ; Sed remanent, & debent remanere di-
cta bona dotium, vxoribus, liberis, aut legitimis
hæredibus, ſicque talium corpora delinquentium
executioni demandata ſint. Nec &c. & ſi inquam
verba hæc ſunt generalia, attamen comprehende-
re non videntur crimen læſæ Maieſtatis, propter
quod bona confiſcantur. authen. bona damnato-
rum, C. de bonis damna. & leg. quiſquis, C. ad le-
gem leg. Maieſt. Cum in generali ſermone non conti
neantur ea, quæ quis veriſimiliter ſpecialiter con-
ceſſurus non eſſet. leg. qui peculium. ff. de peculio. l.
ſi filius famil. ff. de donatio. & leg. ſi pater. ff. de his,
quæ in fraudem cred. & capitul. qui ad agendum.
de procurato. in 6. & tradit Dynus in capitul. in
generali. de regulis iuris in ſexto. Barto. in leg. obli-
gatione generali, numero.... ff. de pignor. & ibidem
Ripa numero.... Porrò veriſimile non eſt, quod
Rex Philippus Valeſius fuiſſet ſpecialiter conceſ-
ſurus priuilegium; quod bona Inſulenſium publica-
ri non poſſent ob crimen commiſſum contra pro-
priam ſuam perſonam; ne illis anſam facile præbe-
ret contra ſe machinandi. Hoc argumenti genere
vti voluit in terminis noſtris Angelus in ſua diſpu-
tatione, quæ incipit exorta guerra. col. 4. verſicu. In
contrarium &c.

Secundo vrgere videtur; quod diſpoſitio gene-
2 ralis † non continet ea, quæ ſpecialem ſermo-
nem, & diſpoſitionem requirit; vt ſcribunt gloſ. &
docto. in capitul. inquiſitionis, de hæret. in ſexto. &
ſcribunt Romanus in conſilio 403. numero 59. &
Decius in capitul. ſedes. numero octauo. in fine, de
reſcriptis. qui Abbatem, & alios refert. At qui
3 abolitio criminis † læſæ Maieſtatis, ſicuti & eius
cognitio eſt de reſeruatis principibus, vt ſcribunt
Afflictus in capitul. primo. §. & bona committen-
tium, numero 18. quæ ſint regalia, Boerius in Tra-
ctat. de ſeditioſis in ſexto præſuppoſito, numero 20.
qui loquitur de Rege Galliarum; & Gigas in Tract.
de crimine læſæ Maieſtatis titul. Quis de crimine
læſæ Maieſtatis cognoſcere poſſit. numero 1. & 2. er
go priuilegium hoc generale non videtur compre-
hendere crimen læſæ Maieſtatis. Hoc argumento
in his terminis vti voluit, idem Gigas, quem infra
referam.

Tertiò ſuffragare videtur, quod concedens pri-
4 uilegium, † non præſumitur concedere contra ſe ip
5 ſum. Sicuti dicimus Principem † concedentem
facultatem ciuibus, & vaſallis condendi, & promul
gandi ſtatuta, non intelligitur conceſſiſſe contra ſe
ipſum; vt tradunt Grammaticus in voto 28. nume-
ro ſexto. & Natta in conſi. 487. numero 26. libro ter
6 tio. ita, & ipſemet Princeps † condendo legem quod
certæ ſolemnitates obſeruentur in contractibus, &
alienationibus non comprehendere ipſum Princi-
pem, vt reſpondit Romanus in conſilio 444. in fine.
Et multa his ſimilia congeſſi in commentarijs de
præſumptionibus libro tertio. præſump. 44. colum.
prima, & ſecunda, vbi exornaui regulam illam l. ſi
mercedem. §. vltim. ff. de action. emption. & l. inqui
ſitio. C. de ſolutio. quæ ſe habet, quod in ſermone
7 generali † non comprehenditur perſona loquen-
tis. Dicendum ergo videtur hoc noſtro in caſu,
priuilegium hoc Regis Philippi Valeſij non com-
prehendere crimen commiſſum contra ipſammet
Regis perſonam.

Quartò conferre videtur in argumentum reſpon-
ſum Vlpiani in l. ſi quis in graui. §. de his quoque. ff.
ad S. C. Sylla. de his, quibus vt indignis, quem
ad rem noſtram ibi perpendunt Romanus in fine,
& Ioan. Igneus numero 25. Reſpondit ſane Vlpia-
nus; quod occiſo Domino a ſeruis, habendam eſſe
quæſtionem, & ſumendum eſſe ſupplicium de ſer-
uis, qui ante apertum teſtamentum profugiſſent,
etiam ſi aperto deinde teſtamento, liberi ſcripti in-
uenirentur. Rationem reddit Vlpianus his ver-
bis. Nam eſt æquiſſimum ; vltioni Dominorum
obſtare indulgentiam ipſorum, quam quiſque
pleniorem eſſet expertus, eo grauiorem ſceleri ſuo
pęnam merebitur &c. quemadmodum ergo ſeruus,
qui aufugit, & præſumitur offendiſſe Dominum,
8 non conſequitur libertatem † ei relictam, ſic nec
committens crimen contra perſonam principis
comprehendi videtur ſub priuilegio, vel ſtatuto;
quod delinquentis bona non publicentur.

Quintò, & vltimo hanc controuerſiam diffinire
videtur auctoritas eorum; qui ſcripſerunt; ſtatu-
9 tum † generaliter concedens abolitionem, ſeu ab-
ſolutionem criminum non comprehendere crimen
læſæ Maieſtatis. Ita ſane omnium primus Ange-
lus in dicta diſputatione, quę incipit; exorta guerra.
colum. quarta. verſicul. In contrarium. Romanus in
l. de pupillo. §. ſi in pluribus, in fine, ff. de operis no-
ui nuntia. & in dicta l. ſi quis in graui. §. de his quo
que, in fine, ff. ad S. C. Sylla. & ibidem Igneus nu-
mero 25. Barbatia in conſilio 11. columu. 16. nume-
ro 40. libro 1. Auguſtinus Arimin. in additioni-
bus ad Angelum de maleficijs in verbo. & ad que-
relam. numero 79. Marſilius in leg. 1. numero 23. &
in l. de minore, numero 2. ff. de quæſtion. Capi-
cius in deciſ. 130. numero 56. & Gigas in Tractat. de
crimine læſæ Maieſtatis in vltima parte. titul. de plu
ribus & varijs quæſtionibus, qu. 8. Hæc dubitatio-
nem faciunt, ne dicatur prædictum priuilegium nõ
comprehendere crimen læſæ Maieſtatis.

Re tamen longe melius perpenſa, ac bene enu-
cleata, contraria ſententia viſa eſt mihi verior, &
10 probabilior; quod ſcilicet hoc priuilegium † com-
prehenderet etiam crimen læſæ Maieſtatis.

Primò vel ea me mouet ratio, & argumentum,
quo in ſpecie vti voluit Alexander in l. de pupillo.
§. ſi pluribus, numero 9. ff. de operis noui nun-
tia. quod ſcilicet conceſſio hæc dicitur beneficium,
11 ex quo ſolius principis ius, & damnum † & non al-
terius reſpicit, iuxta leg. cum filius. ff. de milita. te-
ſtament. & capitul. cum dilecti. de donatio. & capit.
quia circa. de priuileg. vbi Abbas, & accedunt alii
quos ſtatim referam. Quod quidem beneficium
12 † latiſſimam admittit interpretationem, dicto ca-
pitul. quia circa. Felinus in capitul. cauſam quæ. nu-
mero 22. de reſcript. & alii multi, quos refert, &
probat Didacus Couuaruias in libro primo uaria.
reſolutio. capitul. 13. in fine, & accedunt Ancha-
ranus in conſilio 161. numero 2. Decius in con-
ſilio 223. numero 2. & in conſilio 541. numero 11.
Iaſon in conſilio 45. columu. ſecunda. verſicul. ter-
tio moueor. libro 1. & latiſſime Franciſcus Niconi-
cius in rubric. ff. ſoluto matrimon. numero 119. &
ego ipſe in conſilio 331. numero 37. libro quarto,
poſt Nattam in conſilio 464. numero 12. libro 3.
Arqui, niſi dicamus hanc conceſſionem, & be-
13 neficium † comprehendere etiam crimen læſę ma-
ieſtatis

ieſtatis non modo latiſſima, vel lata, ſed ſtricta eſ-
ſet interpretatio. Ergo dicendum eſt comprehen-
dere etiam ipſum crimen læſæ Maieſtatis. illa mi-
nor propoſitio probatur, quia cum alia crimina ſint
clare, & manifeſtè comprehenſa, conceſſio ad illa re
ſtricta eſſet, atq. ita ſtricte intelligeretur.
Secundo accedit, quod hoc priuilegium ſeu be-
13 neficium † fuit conceſſum ex certa ipſius Regis ſciē
tia ſicuti ipſemet Rex atteſtatus eſt, ita ex certa ſcien
tia fuiſſe conuentum. Porro beneficium, vel priui-
legium etiam conceſſum ex certa ſcientia quo tolli-
tur, & aboletur omne crimen, comprehendit etiam
crimen læſæ Maieſtatis, ſicuti in ſpecie docuit Ale-
xand. in dicta l. de pupillo. §. ſi in pluribus. numer. 9.
ff. de operis noui nuntia. qui fortiori in caſu
id dixit, quando clauſula ipſa ex certa ſcientia non
eſt ſcripta, ſed præſumitur. Et confert, quod clau-
14 ſula, ex certa ſcientia, † reddit conceſſionem fauo-
rabilem, eamque extendit, ſicuti reſponderunt
Gratus in conſil. 9. num. 178. lib. 1. & Gozad. in conſ.
8. num. 20. quos ſecutus ſum in conſ. 378. num. 17. in
fine lib. 4.
Tertio ſuffragantur ipſamet verba priuilegii ſic
ſcripta. Pro nullis caſibus criminalibus &c. Quæ
15 quidem verba vniuerſalia † vim habent maximam.
Nam vniuerſalis ſermo comprehendit omnes ca-
ſus, l. Iulianus. de leg. 3. l. in fraudem. in fine. ff. de
milita. teſtam. & l. a procuratore. C. mandati, capit.
ſolitæ, de maior. & obedien. & cap. 2. de obſerua. ie-
16 iun. Et verba vniuerſalia † nullam perſonam exclu-
dere reſpondit Baldus in conſil. 326. colum. 3. in fi-
ne libr. 3. quem ſecuti ſunt Ruinus in conſil. 135.
num. 3. libr. 1. & Dec. in l. omnia. colum. 1. ff. ſi certum
petat. & in conſil. 11. num. 13. Imo verba vniuer-
17 ſalia † comprehendunt etiam caſum improprium;
vt ſcribunt gloſſ. in l. 2. in verbo alias. Co. de quadr.
præſcript. & Alexander in conſil. 105. colum. 2. ver-
ſic. accedunt illa verba. libr. 2. Imo ſermo vniuer-
18 ſalis † comprehendit etiam caſus priuilegiatos, vt
puta dotis, ſicuti ſcribunt Dec. in conſil. 301. num. 3.
Crauet. in conſil. 294. num. 5. & aliis multis ſimilibus
comprobant Gomeſ. Hiſpanus in §. 1. num. 7. inſtit.
de actio. & Tiraquellus in l. ſi vnquam. in verbo. to-
tum, num. 1. & 2. C. de reuoca. donatio. Imo vniuer-
19 ſalis † ſermo vim habet ſpecialis expreſſionis, vt tra-
dit Bartol. in l. 1. in fine. ff. ſi quis in ius vocatus non
ierit. Cum dixit, renuntiantem omnibus priuilegiis,
dicitur renuntiaſſe omnibus, & ſingulis priuilegiis,
& Bartolum ſecuti ſunt alii, quos commemorabi-
mus infra in reſponſione ad ſecundum partis ad-
uerſæ argumentum, vbi alia ſimilia referemus.
20 Et rurſus verba vniuerſalia † comprehendunt
caſus incognitos, & non cogitatos. l. tres fratres. ff.
21 de pactis, vbi dicitur, quietationem, † & iuris renū
tiationem verbis vniuerſalibus factam continere nō
cogitata. Idem probat l. ſub prætextu inſtrumenti.
ff. de tranſact. vbi Baldus, Iaſon, & reliqui, & copio-
ſe Alexand. in conſil. 46. lib. 1. Iaſon in l. ſi de certa.
num. 3. C. de tranſact. Ruinus in conſil. 210. colum.
vlt. lib. 1. Pariſ. in conſil. 150. num. 11. lib. 4. Crauet. in
conſil. 227. num. 11. & in conſil. 209. num. 6. & Ceph.
in conſil. 463. num. 29. lib. 3. & aliis multis compro-
baui in conſil. 496. num. 58. lib. 5. eſt ergo dicendum
verba hæc vniuerſalia comprehendere etiam crimē
læſę Maieſtatis humanæ, & ſi dicitur atrox, & dignū
ſpeciali mentione, ac etiam ſi diceretur de eo non co
gitatum.
Quarto, vel ex eo egregiè comprobantur prædi-
cta, quod verba illa pro nullis caſibus criminalibus
22 &c. ſunt negatiua, † quæ magis, & potentius negant,
quam affirmatiua affirment, ſicuti tradunt gloſſ. in l.
hoc genus. ff. de conditio. & demonſtrat. & Barto. in
l. Gallus, in prin. ff. de liberis, & poſthum. Decius in
conſil. 364. col. vlt. verſic. & primo non obſtat. in cōſ.
490. num. 6. & in conſil. 520. & accedit Iaſon in con-
23 ſil. 45. col. 2. lib. 1. qui reſpondit Principem † conce-
dentem caſtrum, nihil retento, transferre iura om-
nia etiam regalia, ſimilia ſcribunt Rubeus in conſil.
51. num. 4. Neuizan. in conſil. 31. num. 2. Ita quoque
Crauet. in conſil. 146. num. 4. in conſil. 294. num. 6. in
conſil. 308. num. 6. verſic. quinto, & in conſil. 602. nu.
12. multis egregiis doctorum traditionibus, quę
huc pertinent comprobauit. Et accedit Archidiac.
& Abbas, quos refert, & probat Tiraquell. in l. ſi vn-
quam. in verbo, reuertatur, num. 93. C. de reuoca.
24 donatio. qui affirmant negatiuam † vniuerſalē ſem-
per plus iurium habere, quam vniuerſalem affirma-
tiuam: ſic idem Tiraquell. in Tract. de iure primoge-
niorum quæſt. 24. num. 11. & in l. boues. §. hoc ſermo
ne in 7. limitatione. ff. de verb. ſignif. qui multis ſimi
libus comprobat. Ita quoque Didacus in libr. 1. va-
riat. reſolut. cap. 13. num. 7. qui eiuſdem opinionis
doctores recenſet, ſic & Cephal. in conſil. 463. num.
27. lib. 4. confirmando reſponſum a me redditum in
conſil. 155. num. 23. lib. 2. (ambo enim de eadem fa-
cti ſpecie conſuluimus) ſcripſit, negatiuam hanc, nul
lam ingratitudinem comprehendere quamcumque
etiam ſi vna ſit maior ratio, quam in altera. Eſt ergo
dicendum hoc priuilegium, ſeu beneficium compre
hendere etiam pœnam publicationis bonorum ob
crimen læſæ maieſtatis.
Quinto confert non parum, quod hoc priuile-
gium fuit conceſſum ob benemerita ipſius ciuita-
tis Inſulæ, & ob graues expenſas, quas ipſa vrbs ſu-
25 ſtinebat tempore belli. Atqui priuilegia † & dona-
tiones quę alioqui ſtricte interpretantur, conceſſa, &
facta ob benemerita largam interpretationē admit-
tunt, ſicuti tradunt Abbas in conſil. 30. col. 5. verſic.
quinto, & vltimo. lib. 2. Comenſ. in conſil. 162. colu.
vlt. Alexand. in l. 3. in prin. colum. 1. verſic. ſecundo
limita. ff. quod quiſque iuris, Decius in cap. vlt. colu.
2. verſic. ſed conſiderandum eſt. de conſtitutio. in
conſil. 169. colu. 1. & conſil. 193. colum. 2. verſic. &
etiam in dubio, & alibi ſæpe, vt refert & ſequitur Ti-
raquellus in l. ſi vnquam. in verbo donat. largitus. n.
48. & n. 85. in fi. C. de reuoc. donat.
Sexto perpenduntur verba illa priuilegii, nemo
poſsit amittere bona ſua aliquo caſu criminali &c.
26 Illa dictio † aliquo, adeo vniuerſalis eſt, vt compre-
hendat magnas, & paruas cauſas. Cum, & in re mi-
nima verificetur. Decius in l. cum quid. in prima le-
ctura num. 1. ff. ſi certum peta. Corn. conſil. 41. col. 3.
libr. 1. Socin. ſen. in conſil. 275. colum. 5. verſic. & ad
illa. lib. 2. Et accedit Gozadin. in conſil. 27. colum. 5.
27 num. 22. qui reſpondit, quod promittens † damnū
ab aliquo non inferri, obligatur etiam ſi ipſe infer-
rat, vel princeps, licet perſona loquentis alias non
comprehendatur. l. inquiſitio. C. de ſolutio. & dixi-
mus ſupra in tertio argumento partis contrariæ. Et
multis aliis ſimilib. comprobant Crauet. in conſ. 294.
n. 4. Tiraq. in l. ſi vnquam. in verbo omnia, vel partē.
n. 41. C. de reuoc. donat. & Bell. in conſ. 13. n. 9.
Septimo mouet me argumentum hic ductum a
28 fortiori. Crimen † læſæ Maieſtatis diuinæ grauius
eſt illo humanæ Maieſtatis. capit. vrgentis. de hæ-
retic. & ibidem Abbas & reliqui, & Andreas Gai-
lius in libro primo. de pace publica. capit. 20. num.
11. Atqui Rex Philippus ſuo hoc priuilegio conceſ-

ſit, quod ob crimen læſæ Maieſtatis diuinæ bona
delinquentis non publicentur, ſed deferantur ſuc-
cedentibus ab inteſtato. Ergo a fortiori dicendum
eſt, Regem ipſum conceſſiſſe, quod bona commit-
tentis crimen læſæ maieſtatis humanæ non publicē-
tur, ſed in illis ſuccedant ab inteſtato venientes. Il-
la minor propoſitio probatur verbis illis priuilegii,
etiam ſi per diſperationem quis ſe ſubmergeret, aut
laqueo ſe ſuſpenderet, qui ſunt caſus magis enor-
mes & atroces, qui poſſint eſſe &c. Hoc equidem
29 crimen † occidendi ſe ipſum per diſperationem eſ-
ſe omnium grauiſſimum, vel ex eo probatur, quod
eſt peccare in Deum optimum. Sicuti poſt diuum
Thomam docuit Archidiacon. in capit. ſi non licet.
num. 2. in fine. 23. quæſt. 5. qui dixit iniuriam etiam
inferri communitati id eſt Reipubl. cuius eſt mem-
brum ſecundum Ariſtotelem in lib. quinto Ethi-
cor. Immo eſt hæreſis manifeſta, ſicuti de Iuda pro-
ditore, qui deſperans de immenſa Dei miſericor-
dia ſe ipſum laqueo ſuſpendit, ſic habetur Matthæi
30 capit. 27. Immo hæreſis † magna fuit illius Petilia-
ni Donatiſtæ, qui docebat eos, qui ſe pro peccato
interimunt debere martyres nuncupari, propterea
quod puniunt in ſe, quod dolent commiſiſſe, quem-
admodum ſcribit Alphonſus de Caſtro in libro 10.
aduerſus hæreſes in verbo, Martyrium. hæreſi ſe-
cunda. ex ſententia Diui Auguſtini lib. 2. contra lit-
teras Petiliani cap. 49. & idem in libr. 5. de Ciuitate
Dei capit. 17. quod eſt relatum in dicto capit. ſi non
licet, & capit. ſequenti. 23. quæſt. 5. & hoc eſſe cri-
men læſæ Maieſtatis diuinæ aſſeruit Heliodorus
Emiſſenus, quem in ſequenti argumento referam. Et
admiſſo citra veri præiudicium, quod lege ipſa, vel
diuina, vel humana; crimen deſperationis non eſ-
ſet quouis alio enormius, & atrocius. Sed grauius
eſſet crimen læſæ Maieſtatis humanæ, attamen Rex
ipſe habuit hoc pro grauiori, & atrociori, ſicuti ſuis
manifeſtis verbis aſſeruit.

Octauo accedit, quod etiam ſi (citra veri tamen
præiuditium) admittimus Regem Philippum non
intellexiſſe de deſperatione diuinæ Miſericordiæ.
Sed tantum de ea, qua quis ob crimen ſe ipſum oc-
cidit, attamen dicimus hoc crimen eſſe grauiſſi-
31 mum. Cum maius credatur homicidio † in alium
patrato l. qui ſic autem diſtinguendum. ff. de bo-
nis eorum, qui ſibi mortem conſciue. Quocirca
Diuus Chryſoſtomus in Epiſtola Diui Apoſtoli Pau
li ad Galatas ſcriptum reliquit, Deum illos, qui la-
queo, aut alia violenta morte vitam ſibi abrum-
punt, atrocius punire quam cæteros homicidas.
Hoc facinus, & ſceleratum appellat & pœnam tan-
32 to ſceleri dignam eſſe indicendam ſtatuit Plato †
in libr. nono de legibus, his verbis. Sed quid de illo
iudicandum, qui proximum atque amiciſsimum cæ
de perdiderit. Qui dico ſeipſum vita, & ſorte fa-
torum vita ſcelerata priuarit, non iudicio ciuitatis,
nec triſti, & ineuitabili fortunæ caſu coactus, neque
pudore aliquo extremo compulſus, ſed ignauia &
formidoloſi animi imbecillitate iniuſte ſibi mortem cō-
ſciuerit, quæ purgationes, & quæ ſepultura huic
lege conueniat, Deus ipſe nouit, proximi tamen hu-
ic generi ab interpretibus, legibuſque harum re-
rum hæc exquirant, & quemadmodum ab his ſta-
tutum fuerit ita faciant. Sepultura igitur iſtis ſoli-
taria fiat, vbi alius nemo condatur, deinde in his lo-
cis ſepeliantur, quæ de duodecim partibus vltima,
deſerta, innominataque ſunt, ſic obſcuri, vt nec ſta-
tua, nec inſcripto nomine ſepulcra notentur. Ioſe-
phus in libr. tertio de Bello Iudaico. cap. 21. appel-
lat peſsimum, & perfidiſsimum, qui ſe ipſum occi-
dit. Et Lucianus in Tyrannicidas ſcribit mortem
ſibi conſciſcere, genus mortis præ ceteris miſerri-
mum, multoque atrocius, quam ſi per alium infera-
tur. Et recte ii quidem omnes, cum ſe ipſum oc-
cidere, ſit Deum, naturam, patriam, & omnem hu-
manam legem offendere, & violare, & ſane Deum
offendere, in præcedenti argumento demonſtraui-
mus. Et teſtatur Plato in Phædone, dum ſcribit ha-
bendam curam noſtri, nos vero homines vnam
quandam ex Dei poſſeſsionibus eſſe, vt autem ſi
quis ex ſeruis ſuis ſe ipſum vellet occidere, & iraſ-
caris & ſi poſsis pœna quadam illum afficias, &
hunc Platonis locum enarrās Ammonius affirmat,
legem diuinam illum offendere, qui mortem ſibi in-
fert. Et Heliodorus Emiſsenus in libr. 2. Hiſtoriæ
Aethiopicæ tradit, illum in crimen læſæ Maieſtatis
diuinæ incurrere, qui ſibi ipſi vitam abrumpit, legem
quoque diuinam offendere ſignificat illud præce-
33 ptum Decalogi. Non occides, † quod, & de occi-
dente ſe ipſum intelligitur, cap. ſi non licet, 23. quæſt.
5. & ſcribit Diuus Thomas in 2. 2. quæſt. 64. ar-
tic. 5. verſic. ſed contra, & ſcribunt alii quos con-
geſsi, & probaui in libr. 2. de arbitrariis iudicum
quæſtionibus & cauſis caſu 284. in fine, naturam
lædere ſe ipſum occidentem, vel ex eo ſatis con-
ſtat, quod quælibet res creata ſe ipſam amat, &
quærit omni vi, & conatu ſe conſeruare, non autem
pdere, & l. vt vim. ff. de iuſtitia, & iure, & l. 1. §. ſed
cum arietes. ff. ſi quadr. pauper. feciſſe dicatur.
Quam quidem legem nullibi ſcriptam habemus,
ſed (inquit Mar. Tullius in oratione pro Milone)
a natura ipſa arripuimus, hauſimus, expreſsimus,
ad quam non docti, ſed facti, non inſtituti, ſed im-
buti ſumus Patriam quoque offendere, ſe ipſum
occidentem, teſtatur Ariſtoteles libr. quinto Ethi-
corum cap. 11. Qui ſe occidit (inquit Ariſtoteles)
ſibi iniuriam non facit, quia ſpontè iniuriam pa-
titur nemo, ſed facit contra legem, quæ prohibet
quemquam interfici. Ideo, & ciuitati iniuriam fa-
cit. Et demum legem humanam Pontificiam ſcili-
cet, & ciuilem lædere ſe ipſum interficientem con-
ſtat, lege ciuili maxime damnatur hoc delictum.
34 Nam primum † miles (vt ab eo incipiam) pœna
capitis punitur, ſi manus ſibi intulit, & ſi factum nō
peregit, niſi doloris impatientia, vel morbi, vel lu-
ctus, vel alia de cauſa fecerit, quemadmodum re-
ſpondit Paulus in l. ſi quis aliquid. §. vltim. ff. de pœ-
35 nis. Reliqui vero, qui conati ſunt ſe occidere † pœna
iudici arbitraria plectuntur, vt ſcripſi in dic. lib. 2. de
arbitrariis iudicum caſu 284. num. 25. reiecta opi-
nione eorum, qui opinati ſunt puniri eadem pœna,
qua ſi tentaſſet occidere alterum. Rurſus manū ſibi
inferens iure hoc ciuili, vel ea pœna punitur, vt
ſi accuſatus vel in ſcelere deprehenſus hic mor-
tem ſibi conſciuit de eo crimine confeſſus, & con-
uictus ita habetur, vt bona fiſco publicentur ſi
eius criminis fuit reus, vt ſi damnaretur morte, vel
deportatione adficiendus eſſet. Ita reſpondit Ma-
rian. in l. vlt. §. 1. 2. & 3. ff. de bonis eorum, qui ante
ſent. mortem ſibi conſciuer. &c. Idem reſpondit
Paulus in l. in fraudem. §. eius qui. il 1. ff. de iure fiſci,
& poſt alios ſcripſi in dicto lib. 2. de arbitr. iudic. ca-
ſu 284. num. 14. vbi retuli, & aliam pœnam, quæ hāc
conſequitur nempe quod efficitur iſte inteſtabilis e
ſic ibidem num. 18. ſcripſi pro iudicis arbitrio puni-
ri eum, qui ſine cauſa manum ſibi intulit. ſic decla-
rando reſponſum Mariani in dicta l. vlt. §. ſi quis au-
tem tædio. in fine. iure demum Pontificio puniri ma
num

num ſibi iuferentem oſtendit cap.placuit.23. quæſt. 5.quod eſt cõcilij Brachareuſis, quo ſancitum legitur, quod mortem ſibi inferens careat ſepultura, & pro eo nulla in diuinis fiat commemoratio. Id quod confirmauit Innoc.3. in cap.ex parte.de ſepulturis, & ſcribunt multi, quos retuli,& probaui in dicto ca ſu 284.num.35.& num.36. & ibidem num.37.commemoraui Abbatem, Decium & alios affirmantes,
36 clericum † ſe ipſum vulnerantem eſſe excommunicatum.
37 Nonò recipienda eſt illa interpretatio † quę æquitati magis conuenit, vt ſcribunt Bald. & Socin.ſen. quos ſecutus ſum in lib.2. de arbitr.iudic. caſu 199. numer.4. Porro æquitati magis conuenit, quod hoc priuilegium comprehendat etiam crimen læſæ maieſtatis humanæ reſpectu pœnæ publicationis bonorum. Cum illa ſit pœna contra æquitatem, vt docuit Ioannes Igneus in l.vlt.nu.26. ff.ad S.C. Sylla.

Decimo huc facit, quod priuilegia & cõceſſiones
38 ita debent intelligi & interpretari, † vt aliquid operentur, atq; ita ne ſint ſuperuacanea, cap.ſi Papa.de priuileg.in 6.& in ſpecie priuilegij,ſeu beneficij cõceſſi a Principe reſpondit Iaſin conſ.45.col.3. verſ. quarto,& fortius lib.1. & etiam ſi ius tertij læderet, vt tradit Dec.in l.1.in fine. C.de ſecundis nuptijs.
39 ſic & in reſcriptis † latè Felin.in ca.1.num.4. & 161.
40 Ripa num.44.extra de reſcriptis, & de ſtatuto † Idẽ reſpondit Cephalus in conſ.199.numer.29.lib.2.& multa ſimilia congerit Crauetta in conſil.135.num. 24.in conſil.272.num.7. & in conſ.294.col.12.verſ. quinto loco. At qui hoc Regis Philippi Valeſij priuilegium, quod bona Inſulenſium non publicentur ob delicta ab eis commiſſa, eſſet ſuperuacaneum, nilque operaretur, niſi intelligatur de publicatione bonorum etiam ob crimen læſæ maieſtatis diuinæ, & humanæ. Ergo de eo intelligi, & interpretari debet. Illa minor propoſitio, vel ex eo probatur;
41 quod iure communi non publicantur bona † delinquentium niſi ob crimen læſæ maieſtatis humanæ & diuinæ, nempe hæreſis, vt ſtatuit Iuſtinianus in dict. authen.bona damnatorum. C.de bonis proſcript.& damna.& annotatunt ibidem Bart.in fine, Bald.Salicetus,& Caſtrenſis, Alberic.in tract.ſtatutorum, in tertia parte q.18.in fine, Cæpolla in conſil.17.num. 31.in criminalibus, Soc.ſen.in conſ.121.nu.3.verſ. ad hanc primam.lib.4.Peregrinus de iure fiſci.lib.5. tit.1.num.18.& hos ſecutus ſum in conſ.670.nu.25. & 32.lib.7. Et his accedunt Dec.in conſil.257.num. 6.& in conſil.442.num.6. Boerius in q.264.num.5. & Roland.in conſil.97.num.2.& in conſil.98.num. 5.lib.2.

Vndecimo hanc controuerſiam ſatis diffinit auctoritas Alex.in l.de pupillo.§.ſi in pluribus.num.9. ff.de oper.noui nunt. qui duos caſus diſtinguit atq;
42 conſtituit. Quorum primus eſt, quando ſtatuto † generaliter abolentur & tolluntur crimina. Hoc ſane caſu abolitio non comprehendit crimen læſæ maieſtatis: vt affirmant Angelus in dicta diſputatione, Exorta guerra.col.4.verſ.in contrarium.& alij quos retuli ſupra in vltimo partis contrariæ argumento.
43 ſic quoque non continet crimen † falſi, vt docuit Roman.in d.§.ſi in pluribus, & ibidem Alex.num.8. & 9. Ea eſt caſus ratio; quia ſtatutum ſtrictè interpretatur, ſicuti vulgatũ eſt. Hic caſus noſtro nõ cõuenit, vt ex ſubſequenti apparebit. Secũdus eſt caſus, quan
44 do beneficio † principis, præſertim conceſſo ex certa ſcientia, abolentur generaliter crimina. Hoc ſane caſu qui noſtro adaptatur, cẽſetur abolitum & ſublatum ẽt crimen læſæ maieſtatis, ſeu pœna pro eo in dicta, ſicuti etiam tollitur pœna criminis falſi perpetrati. Ita Alexand.præcitato in loco; cuius traditio multo magis locum habet; quando beneficium fuit a Principe conceſſum verbis vniuerſalibus,& ob benemerita; quemadmodum contingit noſtro in caſu.

Duodecimò, & vltimo admiſſo, citra veri præiudicium, quod res ſit dubia, quam pro Inſulenſibus claram eſſe exiſtimamus; attamen in dubio pronun-
45 tiandum eſt contra fiſcum, † iuxta l.non puto. ff.de iure fiſci, quæ proprie locum habet, quando contentio eſt inter fiſcum, & priuatum ſuper exactione pœnæ; puta confiſcationis publicationiſque bonorum, an ei locus ſit, vel non, ſicuti declarant Beluiſius, Comenſ.Socin.ſen.Iaſ.Felin.Marſil.Ripa, Pariſ.Socinus iun. Bolognet. Alciat.Neuizan. Didac. & Hieron. Gabr.quos commemoraui,& probaui in comment. de præſumpr.lib.2. præſumpt.72.num.5.& ibidem num.7.retuli duo illa egregia loca Plinij,& Iulij Capitolini, quæ non repeto, cum illo in loco legi facile poſſunt.

Non obſtant nunc adducta in contrariũ, ex quorum confutatione clarior apparebit interpretatio, quam hactenus probauimus. Et primum quidem argumentum non repugnat, cum illud locum forte habere poſſit in verbis priuilegij generalibus, ſecus verò in vniuerſalibus, quorum vis, & virtus longe
46 maior eſt. Nam videmus quod & ſi in generali † ſermone & diſpoſitione non continetur feudum.cap.1. §.in generali. ſi de feudo fuer.cõtr. inter dom.& agnaſ.et ibidem Doctor.& poſt alios Dec. in conſ.61.
47 col.2. attamen comprehenditur in † vniuerſali, vt egregie reſponderunt Corn.in conſ.321. in fin.lib. 4.Iaſ.in conſ.224.col.2.verſ.tertio iſtud ſtatutũ. lib. 2. Dec.in conſ.389.col.vlt. & Curt.Iun. in conſil.26.
48 col.4. Ita quoque dicimus, quod licet in legato † generali bonorum mobilium non comprehendantur venalia.l.generali.§.vxori.ff.de vſufructu legato, at-
49 tamen continentur in legato vniuerſali omnium bonorum, vt ſcribũt Bar.in d.§.vxori. Dec. in l.omnia. in princ.ff.ſi certum petat.in cap.vlt.in princ.de conſtit.& in conſ.75.col.2.& Crauet.in conſ.290. num. 4.verſ.ſimiliter,& in conſil.294.num.1. et in conſil. 297.num.6. verſic.ſecundo reſpondeo, quod expreſſum, qui multis alijs ſimilibus comprobat.

Non obſtat ſecũdum argumentum, quia reſpon-
50 detur primo, quod licet in generali † ſermone et diſpoſitione non comprehendantur ea, quæ ſpecialẽ diſpoſitionem requirunt; attamen id non procedit, quando alioqui diſpoſitio illa generalis nihil operaretur, eſſetque ſuperuacanea: ſicuti reſpondit Crauett.in dicto conſ.294.col.12. num.7. verſic.quinto loco, et verſ.pro his &c.qui Bart.Aret. Dec.& Curt. iuniorem refert. Porro ſupra in decimo argumento demonſtrauimus; quod niſi hoc priuilegium comprehendat crimen læſæ maieſtatis humanæ, erit ſuperuacaneum, atque ita nil operabitur. Præterea, et
51 ſecundò reſpondetur, clauſulam † ex certa ſcientia, idem operari, quod ſpecialis ipſa expreſſio, vt tradunt Guido papæ in conſil.75.& in conſil.178. Soc. ſen.in conſil.3.num.12.& in conſil.63.col. 2. libr. 3. & Nicolaus de Milis in ſuo reportorio, in verbo cer-
52 ta ſcientia. Rurſus & tertio reſpondetur, verba † vniuerſalia habere vim ſpecialis expreſsionis, vt ſcribunt Bart.in l.1.in fine.ff. ſi quis in ius voca. non ierit. Cum dixit, paria eſse renunciare omni priuilegio vniuerſaliter, vel renunciare priuilegio in ſpecie. Ita
53 dicimus, quod licet requiratur priuilegium † ſpeciale, vt infans legitimari poſsit, attamen ſufficit priuilegium tribuens facultatem legitimandi verbis vniuerſalibus, vt tradunt Socin.ſen.in l.Gallus.§. forſitan.col.2.ff.de liberis,& poſthum.& in l.relegatus. col.3.

col.3.ff.de reb. dubijs, & alios refert, & probat Cra-
uet.in conſ.297.num.6.verſ.ſecundo reſpondeo; qđ
expreſſum.qui eiuſdem opinionis refert Dec.in con
ſil.316. & conſ.367. & accedunt Corn. in conſ.177.
lib.1.Iaſ.in conſ.125.col.5.lib.4.& Curt.iun.in con-
ſil.32.col.4. Ita pariter dicimus, quod conceſſo ca-
54 ſtro † cum omnibus, quæ habet, conceſſa cenſentur
etiam regalia, quæ alioqui requirunt ſpecialem ex-
preſſionem, vt reſpondit Iaſ.in conſ.45.col.pen.lib.
1.ſic quoq; dicimus, ſtatutum diſponens, quod præ
55 cedente vxore maritus lucretur † omnem dotem
etiam extantibus filijs primi matrimonij, ij filij di-
cuntur priuati etiam legitima, quæ alioqui etiam re
quirit ſpecialem expreſſionem. Ita ſane reſpondit
Dec.in conſil.19.num.5. Alia his ſimilia congeſſi in
conſ.519.num.22.23.& 25.lib.6.

Non obſtat tertium argumentum; quia reſponde
tur, quod quando extant coniecturæ, tunc, & perſo-
56 na loquentis continetur in ſermone † generali, vt,
ſcribunt Salicet. in d.l.inquiſitio. C.de ſolut. & Ca-
gnol.in l.frater a fratre.num.115.ff.de condit.inde-
bit.quos retuli, & probaui in d.præſ.44.num.30.vbi
57 num.31. ſcripſi contineri quoq; in diſpoſitione † fa
uorabili, ex ſententia Gozad.in conſ.76.num.14. &
Crauet.in conſ.274. num.12. Porro in caſu hoc no-
ſtro conſtat diſpoſitionem eſſe fauorabilem, nempe
Regis beneficium pœnæ publicationis bonorum re-
miſſiuum, extant & multæ coniecturæ, nempe verbo
rum vniuerſalitas, certa ſcientia; benemerita, ac alia
ſupra commemorata, quæ manifeſtè ſatis ſignificãt,
Regem ipſum ſuo hoc in priuilegio, ſeu beneficio cõ
prehendere voluiſſe etiam pœnam publicationis bo
norum a lege indictam contra committẽtes crimen
læſæ maieſtatis.

Non obſtat quartum argumentum, quia reſpon-
detur primo, reſponſum illud Vlpiani in d.l.ſi quis
in graui. §.de his quoque. ff.ad S.C.Sylla. nihil ad
rem noſtram pertinere. Ibi enim agitur, vt ſeruus
ille libertate donatus effugiat non ſolum omnem pę
nam: Sed etiam ne quæſtionibus ſubijciatur. Nos ve
rò non agimus, nec contendimus, quod committẽs
crimen læſæ maieſtatis remaneat omninò impuni-
tus: Sed dicimus ex duabus pœnis, nempe corpora-
li, & publicationis bonorum corporalem tantum eſ-
58 ſe infligendam: non autem publicanda † eſſe bona,
ſicuti obſeruatur in alijs delictis; quę et ſi pœna mor
tis plectuntur illa perpetrantes, non tamen publicã-
tur bona.auth.bona damnatorum.C.de bonis dam-
na.& diximus ſupra.

Non obſtat vltimum argumentum; quia reſpon-
detur Angelum, & ſequaces loqui in ſtatuto, quod
ſtrictam interpretationem tantum admittit, nos ve-
ro in beneficio conceſſo a Principe, quod latiſſime
interpretatur; vt in terminis his diſtinguit, & decla
rat Alex. in dicta l.de pupillo. §.ſi in pluribus.nu.9.
ff.de operis noui nunt. quem retulimus, & declara-
uimus ſupra in 13.argumento. Et prætereа in caſu
noſtro verba ſunt vniuerſalia tantum. Hic bene-
ficium conceſſum eſt ob benemerita, adhibita e-
tiam clauſula ex certa ſcientia. Extant, & alia ver-
ba; quibus ſatis manifeſtè cõſtat, Regem ipſum Phi
lippum Valeſium comprehendere voluiſſe hunc ca-
ſum publicationis bonorum ob perpetratum crimẽ
læſæ maieſtatis. Et demum in caſu Angeli, & ſequa-
cium agitur de abolenda omni pœna in quam inci-
dunt committentes crimen læſæ maieſtatis. In ca
ſu verò hoc noſtro de abroganda, tollendaque illa
ſola publicationis bonorum, quæ (vt diximus ſupra)
æquitati repugnat.

Concludo itaque, hoc priuilegium, ſiue beneficiũ
a Rege Philippo Valeſio conceſſum Inſulenſibus cõ
prehendere etiam pœnam publicationis bonorum
indictam contra offendentes Maieſtatem Regiam.

Secunda eſt dubitatio, admiſſo, quod prædictum
priuilegium, ſeu beneficium comprehendat etiam
crimen læſæ maieſtatis, an dici poſſit, & debeat re-
uocatum a Carolo V. Imperatore, qui anno 1549. die
20. Nouembris exiſtens Bruxellis ſuis literis, ſeu
edicto ſtatuit. Quod propter crimen læſæ maieſtatis
diuinæ & humanæ ſit locus confiſcationi bonorum
in omnibus ſuis regionibus citerioribus; non obſtan
tibus conſuetudinibus, priuilegijs, & vſibus prætēn
ſis per aliquas ciuitates, quæ dictis caſibus ſuffraga
ri non poterunt. Et quidem reſpondendum eſt hoc
priuilegium, ſeu beneficium Inſulenſibus conceſsũ,
non cenſeri reuocatũ, cum deficiant tria illa, quæ in
59 omni actu † requiruntur, nempe poteſtas, voluntas,
& forma, ſeu modus, vt ſcribũt poſt alios Dec.in l.3.
num.14.C.de teſtam.milit. Afflict.in deciſ.305.nu.
7. Neuizanus inter conſilia Bruni in conſil.12.num.
5. Pariſ.in conſ.101.numer.61.lib.1.& Socin.iun.in
conſ.72.num.12.lib.1.& in conſ.183.num.8.lib.3.

Et de primo quidem defectu; nempe poteſtatis,
conſtat his multis rationibus & argumentis.

Primo iam ſupra demonſtrauimus ipſummet Ca-
rolum V. anno 1516. in ſuo læto aduentu in dictam
ciuitatem Inſulenſem, ſolenni iureiurãdo promiſiſ-
ſe ipſis ciuibus in hæc verba. Quod tueretur, & con-
ſeruaret dictam ciuitatem, legem, item franchiſiam
dictæ ciuitatis, vſus, & conſuetudines, perſonas, &
bona ciuium eiuſdem. Et quod eos regeret per mo-
dum legis, & Scabinatus, & conſequenter promiſit
ſeruare dictum priuilegium, quo, & eo tempore, &
antea immemoriali temporis curſu fruebatur. Por-
rò quod promiſit Princeps obſeruare omninò de-
bet: cum nil magis conueniat viro bono, qualis eſt
Princeps, quam ſeruare promiſſa. cap.1.de probatio.
60 Debet Princeps † habere vnam ſolam vocem, vnum-
que ſolum calamũ; ac illud profiteri, ſemel locutus
eſt Deus, cuius ſane ſententiæ ad rem meminit Dec.
in conſ.287.num.8.& in conſ.293.in fine. Et hinc re
ſpondit Bald.in conſ.227. Pridie.colum.2.verſ.Non
enim.libr.1. Imperatorem nolle per inconſtantiam
vetus priuilegium aboleri. Et in Principe tanquam
in fonte iuſtitiæ eſſe debere iuſtitiam ipſam conſtan
tem, & perpetuam voluntatem. §.illud.in auth.con-
ſtitutio, quæ de dignitatibus, & ſubiungit Baldus,
quod cum varietas, & vacillatio ſit legibus inimica,
& doli materia, iuxta §.vlt.in auth.de religioſis. ma-
xime conuenire Imperatoribus & Regibus verba il
la, ſemel locutus eſt Deus, & illa, quod ſcripſi. Et
61 Principem † habere debere vnum calamum, & vnã
linguam, & non plures. Cum ſcriptum ſit. Quæ pro-
ceſſerunt de labijs meis non faciam irrita, & immo-
bilem eſſe debere vt angularem lapidem, & vt polũ
in cœlo. Baldi verba laudant Dec.in conſil.580.nu.
5. Tiraquell. in tract. de nobilitate cap.20. num.24.
Rolãdus in conſ.2.num.152. lib.1. Et accedit, quod
ſicuti Princeps cupit, & vult promiſſa a ſubditis ſibi
ſeruari, ſic & ipſe ſeruare debet illis. c.cap. iuſtitiæ.
25.q.1. Et ſi ſecus fiat, facilime eueniet, quod nullus
prompto ſaltem animo Principi ſuo non inſeruiet,
nullus cum eo contrahet, vt inquit Bald.in d.conſil.
327. col.1.qui ſubiungit in verſ.bene concedo &c.
62 quod & ſi Papa, & Imperator † poſſunt creare, &
ſupprimere dignitates.cap.cum acceſſiſſent.de con-
ſtitutio.attamen hoc intelligitur, dignitate vacante,
& quando eſt in abſtracto, non autem ſi eſt in ſub-
ſtãtia, hoc eſt, ſi iam eſt collata alcui, cum ei dicatur
quæſitum ius, quod ſine cauſa tolli non poteſt, & ſi a

Principis

Principis ſola liberalitate prouenit, & idem Baldus in cap. 1. nu. 1. de feudo ſine culpa non amittẽ. Iſern. in cap. 1. §. ſimiliter. colum. 6. de capitanio, qui curiã vend. Alexand. in conſ. 3. num. 6. lib. 5. Guielmus de Perno in conſi. 16. numero 6. & nume. 8. & M. Antonius Peregrinus in Tract. de iure, & priuilegio fiſci libro 6. titu. 1. nnmero 10. & Ludouicus Molina in libro quarto de Hiſpano. primogeniis. capitul. 3. numero 20.

Nec hoc in caſu locum habet opinio eorum, qui
64 dixerunt, Principem † pro ſua voluntate, & ſine cauſa reuocare poſſe priuilegium ſua ſponte, & liberalitate conceſſum. Qua ſane in ſententia fuerunt per multi, longa ſerie congeſti ab Antonio Gabriele in libro 3. concluſionum, tit. de iure quæſito non tollendo. concluſ. 2. num. 1. & communem teſtatur Molina præcitato in loco. Nam traditio hæc procedit, quan-
65 do Princeps † ſimpliciter ſua liberalitate conceſſit priuilegium nulla adiecta promiſſione, & pacto de eo a ſe, & ſucceſſorib. obſeruando: ſecus quando vel ipſe concedens, vel eius ſucceſſor, promiſit ſe illud obſeruaturum, vt noſtro in caſu, in quo ipſe Imperator Carolus V. iureiurando ita promiſit.

Secundo ſuffragatur, quod etiam ſi admittimus
65 licere Principi † etiam ſine cauſa reuocare priuilegium ſua liberalitate conceſſum: non tamen honeſtum, eſſe ſcribunt Io. Andreæ in capi. quod dilecto. de conſang. & affinit. Baldus in cap. 1. §. notandum. numero 2. de ijs, qui feudum dare poſſ. Campegius inter conſilia Bruni in conſi. 2. numero 26. Io. Iacobus de Leonardis inter conſilia eiuſdẽ Bruni in conſilio 114. num. 125. & Ludouicus Molina in dicto libro 4. de Hiſpano. primogen. capitul. 3. numer. 20. verſic. & quamuis. & vere probat text. cap. decet. de regulis iuris in 6. cuius verba hæc ſunt. Decet conceſſum a Principe beneficium eſſe manſurum. Honeſtatem hanc quæ propria eſt principis; ſi conſiderabit conceſſor priuilegij, nõ illud reuocabit: Cum impoſſibile illud credatur, quod honeſtum non eſt, vt inquit iuris conſul. in l. nepos proculo. ff. de verbor. ſignificat.

Tertio accedit, quod Rex ille Philippus Valeſius
66 conceſſit priuilegium; † ex certa ſciẽtia; vt diximus in præcedenti dubitatione. Quo fit, vt nullo modo reuocari potuerit, vel poſſit, ſicuti reſpõdit Curtius iunior in conſi. 174. num. 9. 10. & 11. ex ſententia Oldradi, Bart. & Caſtrenſis, quos recenſet. Et ideo tam
66 ipſe Rex Pilippus, quam eius ſucceſſores † tenebantur obſeruare ipſum priuilegium, ſeu beneficium: ſicuti de ſucceſſoribus in ſupremis omnium dignitatibus, nempe Pontificia, & imperiali ſcribunt Bald. in l. 1. ff. de conſtit. Princip. & in l. digna vox. C. de legibus, Iaſon in conſi. 10. colum. 2. & in conſi. 86. col. 5. lib. 3. Brunus in conſi. 1. col. 4. Crauet. in conſi. 241. num. 17. verſi. quinimo. lib. 2. & Rolandus in conſil. 1. num. 42. li. 2. Idem de ſucceſſore Regis, vt ſcilicet teneatur obſeruare promiſſa, & conceſſa ab ipſo Rege ſuo prædeceſſore reſponderunt Pariſius in conſi. 2. num. 132. lib. 4. & Rodericus Suarez in allegat. 10. num. 3. Idem de ſucceſſore Ducis affirmarunt Iaſon in conſi. 1. num. 2. lib. 1. Io. Iacobus de Leonardis inter conſilia Bruni in conſi. 114. num. 198. Socinus iunior in conſi. 60. num. 18. & num. 29. lib. 3. & Natta in conſi. 122. num. 3. lib. 1. ſic & de ſucceſſore Marchionis reſponderunt Iaſon in conſi. 10. colum. 2. libro 3. & Natta in conſi. 636. num. 13. lib. 4. Idem de ſucceſſore Comitis decidit Boerius in q. 204. num. 42. & alia ad rem ſcribunt Igneus in l. donationes, quas parentes. colum. 1. & 2. C. de donatio. inter vir. & vxo. & Tiraquellus de iure primogeniorum. q. 35. numero 20. & numero 23.

67 Quarto ſuffragatur, quod priuilegium † hoc fuit conceſſum ipſis Inſulenſibus ob eorum benemeri-
68 ta; † ob id reuocari non poteſt, vel a Principe concedente, vel ab eius ſucceſſoribus: quemadmodũ ſcribunt decem, & octo doctores, quos ex ordine placet enumerare.

1 Baldus in leg. qui ſe patris. numero octauo. C. vnde liberi.
2 Martinus Laudenſis in Tracta. de priuilegiis, & reſcriptis Principum in 24. notab.
3 Abbas in conſil. 3. col. pen. lib. 2.
4 Romanus in conſi. 436. num. 1.
5 Iſernia in comm. ad conſtitutiones Neapol. & Siciliæ rub. 47. incipit ea, quæ ad decus.
6 Alex. in conſi. 101. column. 2. verſic. ex quo infertur. lib. 1. in conſi. 117. col. 1. verſ. & primo, & in conſil. 192. col. 4. lib. 2.
7 Socinus ſen. in conſilio 10. numero 37. & in conſi. 58. column. pen. verſicul. poſtremo conſiderandum eſt. libro primo.
8 Ruin. in conſi. 29. num. 4. lib. 1.
9 Butrius in capitul. nouit, numero 12. de iudiciis.
10 Felin. in eodem capitul. nouit. nume. 7. verſicul. addit ipſe.
11 Afflictus in deciſ. 2. num. 3. & in deciſ. 128. nume. 9. idem in commentariis ad dictas conſtitutiones Neapolitanas, & Siciliæ rubr. 47. Quod nullus Prælatus, Comes vel Baro officium iuſtitiarii gerat. Incipit ea, quæ ad decus. col. 2. verſi. ſi autem Rex. & in cap. 1. num. 13. de ſucceſ. feudi.
12 Io. Lupus in rubr. extra de donatio. inter virum, & vxo. §. 50. numer. 6. & §. 69. numer. 13. & in commentariis ad leges Tauri Hiſpaniarum lege 17. numero 62.
13 Curt. iun. in conſi. 174. num. 24.
14 Ripa in l. ſi vnquam. q. 14. nu. 29. verſ. & licet Princeps. C. de reuoc. donat.
15 Socin. iunior in conſil. 60. nume. 18. & numer. 29. libro tertio.
16 Anto. Gabr. in lib. 3. concluſ. tit. de iure quæſito non tollendo. concluſ. 7. num. 2.
17 Grammat. in deciſ. 65. nu. 24.
18 Rodericus Suarez in allegatione 10. ad finem.

Imo nec ex cauſa ingratitudinis reuocari poteſt
69 priuilegium † propter benemerita conceſſum. l. ſi pater. §. vltim. ff. de donatio. & tradunt Baldus in leg. ſi cum mihi. ff. de dolo. Romanus in conſi. 436. Quod indultum. nume. 15. Io. Lupus in locis ſupra commemoratis. & multos eiuſdem opinionis doctores refert Tiraquellus in l. ſi vnquam. in verbo donatione largitus. num. 14. C. de reuoca. donat. Idem dicimus
70 in quouis priuato donatore, † qui ſi donauit ob benemerita, donationem reuocare non poteſt etiam ex cauſa ingratitudinis donatarii, vt ſcribunt gloſ. in leg. ſi pater. §. vltim. ff. de donat. Roman. in conſil. 26. column. vltim. & in ſing. 520. Donatio. Alexand. in conſil. 40. column. vltim. libr. 4. Guido Papæ in conſi. 214. & in conſi. 215. Ripa in dicta l. ſi vnquam. q. 14. num. 29. & in l. vlt. q. 44. num. 150. C. de reuoca. donatio. & Boer. in q. 27. num. 3. & in qu. 228. in fine.

Et huius quidem ſententiæ, & traditionis ea eſt
71 ratio, quia priuilegia † & donationes ob benemeritorũ cauſam uim habent contractus, quemadmodũ permulti ex commemoratis ſcribunt. Princeps autem in contractibus conſideratur tamquam perſona priuata, iuxta l. 2. §. 1. ff. ne quid in loco publico, & tradunt Barto. in l. in fraudem. §. neque. ff. de iure fiſci. Zabarella in conſil. 147. D. Noſter Papa, Felin. in

Digitized by Google

in cap. 1. colum. 2. de probat. Ioan. Lupus in rubric. extra de donat. inter virum et vxor. §. 69. numer. 16. Dec. in conſil. 286. nu. 7. et M. Antonius Peregrinus in tract. de iure fiſci lib. 6. tit. 1. num. 11. Quemadmodum ergo priuatus non poteſt a contractu recedere. l. ſicut. C. de actio. & obligat. ſic & Princeps obſeruare illum omnino debet.

Diſſeremus nunc de ſecundo defectu qui voluntatis dicitur; Et verè conſtat Carolum V. Imperatorem reuocare noluiſſe hoc priuilegiũ Inſulenſium.

Primo, vel ea me mouet ratio, qđ imperator vſus
72 non eſt derogatione ſpeciali, † hoc in caſu neceſſaria, vt ſcribunt Bald. in l. nõ plures. C. de ſacroſanct. eccleſ. & in l. vlt. num. 9. C. ſi contra ius, vel vtil. publicam. Alex. in conſ. 101. col. 2. in fine. verſic. fortificantur prædicta. lib. 1. & alios commemorat, & probat Grammat. in deciſ. 65. num. 22. negantes, lege generali lata a Principe cenſeri derogatum priuilegio ſpeciali.

Secundò accedit, quod cum conceſſio huius pri-
73 uilegij † fuerit iuramẽto firmata, vt diximus ſupra, præſumitur Principem noluiſſe ab ea recedere per derogationem generalem. cap. cum aliquibus. de reſcriptis in 6. & tradunt gloſſ. in cap. conſtitutus. de reſcriptis. vbi Dec. col. 2. & gloſſ. in cap. cum non deceat. de elect. in 6. quã dixit ſingularem Ang. in l. 1. §. quæ onerandæ. ff. quarum rerum actio. non detur. Gemin. in conſ. 65. col. vlt. Iaſ. in l. ſi mihi, & tibi. §. in legatis. in tertio notab. de leg. 1. & hoc retulit & ſecutus eſt Crauet. in conſ. 241. col. 9. verſ. quinto reſpondet. lib. 2. & his accedunt multi congeſti a Iaſ. in leg. vlt. num. 5. C. ſi contra ius vel vtil. publicam, & Curt. iun. in conſ. 98. num. 7. & a Crauet. in tract. de antiq. temp. in prima parte. num. 39.

74 Imò Princeps reuocando etiam motu † proprio conceſſionem, quam obſeruare tenetur, præſumitur deceptus, & circumuentus, vt reſpondit Bald. in cõſil. 279. Pridie enim conſului. lib. 3. quem ſecuti ſunt Dec. in conſ. 588. num. 19. & Rolandus in conſ. 2. nu. 150. lib. 1.

Tertio cõfert, quod hoc priuilegium fuit conceſſum ipſi vniuerſitati, & communitati Inſulenſium ob eius benemerita; quo caſu præſumitur Imperato-
75 rem de hoc priuilegio † non ſenſiſſe in derogatione priuilegiorum a ſe facta; Ita poſt Bald. Roman. & alios tradunt Pariſ. in conſ. 140. num. 5. lib. 4. & Grãmat. in deciſ. 65. num. 23.

Quarto ad rem facit; quod quando Princeps promulgare facit legem & conſtitutionem, adiecta clau-
76 ſula illa generali, non obſtantibus † priuilegijs in cõtrarium faciẽtibus, intelligitur ſolum de priuilegijs friuolis, & inualidis. Ita ſane Alex. in conſil. 3. num. 4. & in conſ. 23. num. 11. lib. 5. Dec. in conſil. 33. col. vlt. & in conſ. 580. ad finem, & Io. de Selua in tract. de beneficio. in tertia parte q. 13. & in terminis noſtris reſpondit Iaſ. in conſ. 133. col. 6. verſic. Nec obſtat, quod in illo ſecundo. lib. 2. Porro cum hoc priuilegium Inſulenſibus conceſſum non ſit friuolum, ſed validum, & magni ponderis, dicendum eſt Imperatorem Carolum noluiſſe illud tollere, & reuocare.

Quinto ſuffragatur, quod quando adhibita non
77 fuit cauſæ cognitio, vt noſtro in caſu, clauſula † illa; Non obſtantibus priuilegijs &c. nil operatur. Ita Dec. in conſ. 441. num. 23. & in conſ. 695. col. vltim. verſ. non obſtat clauſula illa &c. Non enim ea in quibus adhibita non fuit cauſæ cognitio, dici poſſunt facta voluntate ipſius Principis, qui non preſumitur velle fallere fidem, & non obſeruare promiſſa, & contractus.

Sextò, vel ex eo comprobantur prædicta, quod
78 hoc priuilegium † fuit ſæpe, & ſæpius confirmatum a ſucceſſoribus Regis Philippi Valeſij conceſſoris:
79 ob id requirebatur in hac derogatione ſpecialis †mẽtio dictarum cõfirmationum, quam feciſſet ipſe Imperator, ſi huic priuilegio derogare voluiſſet. Ita poſt Butrium, & Roman. reſpondit Pariſ. in conſil. 140. num. 4. & 5. lib. 4.

Septimo & vltimò ſuffragatur, quod ſi Imperator
80 voluiſſet reuocare hoc priuilegium † Inſulenſium iuſſiſſet ſuam illam generalem reuocationem publicari etiam in ipſa ciuitate Inſulæ. Cum legis & decreti publicatio vel ea etiam ratione fieri debeat, vt conſtet & appareat de mente & voluntate legiſlatoris, quod eam obſeruari voluit: ſicuti reſpondit Alciat. in reſpon. 52. num. 2. ſecundum impreſſionẽ antiquam Lugdunenſem motus auctoritate Bald. in cap. 2. num. 5. in fi. de conſtit. & dicemus infra.

Nec prædictis repugnat, quod Cæſarea ipſa Maieſtas ſatis manifeſte declarauerit per clauſulam illam derogatoriam, voluiſſe eſſe derogatum ſpeciali huic priuilegio Inſulenſium, ex quo generaliter dixit; velle derogationem a ſe factam habere debere locum in omnibus ſuis regionibus citerioribus &c. inter quas continetur, & ciuitas hæc Inſulæ. Nam reſpondetur primò non eſſe veriſimile, Imperatorem prædictis verbis generalibus voluiſſe comprehendere Inſulenſes, quibus ob benemerita fuit conceſſum hoc priuilegium, & iam diu obſeruatum tam ab ipſo Imperatore, qui eos ſemper magnopere dilexit, & maximi fecit, quam a ſuis anteceſſoribus. Non
81 enim verba, & ſi multum generalia † comprehendunt caſum, qui non eſt ſecundum veriſimilem animum loquentis, & diſponentis: ſicuti egregie reſpondit Angel. in conſ. 248. Philippus. col. 2. quem ſecuti ſunt Iaſ. in conſ. 140. col. 7. verſ. Quartò prędicta. lib. 2. & Crauet. in conſ. 363. num. 27. lib. 3. ſic dicimus, verba generalia reſtringi ad ea, quę veriſimiliter ſenſit teſtator. l. ſi ita quis. §. vlt. ff. de teſtam. tutela, & reſponderunt Alex. in conſ. 76. col. 2. lib. 4. & Crauet. in conſ. 547. num. 10. lib. 4.

82 Reſpondetur ſecundo, verba generalia † reſtringi, ne abſurdum aliquod ſequatur. Ita reſpondit Ruin. in conſ. 18. num. 8. lib. 3. & latè probat Euerar. in centuria legali in loco ab abſurdo. num. 4. Imo dicere ſolemus verba potius eſse ſine aliquo effectu, atq; ita inutilia, quam abſurdum aliquod ſequatur. Ita ſane Bald. in l. terminato. in fi. C. de fructibus, & litium expenſ. quem ſecutus eſt Crauet. in conſ. 397. num. 8. lib. 3. Porrò ſi diceremus, verba hæc generalia, comprehendere & Inſulenſes, ſequeretur abſurdum, quod ſcilicet, Imperator eos priuare voluiſſet ſuo priuilegio, quod eis antea iureiurãdo obſeruare promiſerat. Eſset ſane hoc abſurdum, imò iniquũ, & Chriſtianæ religioni contrarium, ob violatum iuſiurandum.

Reſpondetur tertio, quod prædictis verbis generalibus comprehenſi non fuerint Inſulenſes, ſatis ſuperque oſtendit ipſa ſubſecuta obſeruantia, quam diximus ſupra, optimam eſſe dubiæ diſpoſitionis, & actus interpretem. Conſtat equidem, poſt annum illum 1549. quo edita fuit ab Imperatore ipſo Carolo conſtitutio illa generalis reuocatoria, cõuictos & damnatos fuiſse nonnullos Inſulenſes, qui perpetrauerant crimen læſæ maieſtatis diuinę, & humanę: & tamen eorum bona non fuerunt publicata, & fiſco delata.

De tertiò defectu, qui a non obſeruata reuocationum forma, et modo prouenit, dicendum nunc eſt. Qua in re pauca dicenda ſunt: cũ ex ſupra proxime dictis

dictis obſeruatam minime fuiſſe formam, quę in his
reuocationibus ſolet obſeruari, nempe, quod Prin-
ceps non generaliter, ſed in ſpecie reuocet priuile-
gium illud; & id quidem faciat, iuſta expreſſa cauſa.
Et præterea reuocatio hæc dicitur nouum decretū,
ſeu lex Principis, qui abrogando priuilegium ſicque
priuatam legem (nil enim aliud eſt priuilegium quā
lex priuata in gratiam alicuius lata. §.quod principi.
inſtit. de iure natur. gent. & ciuili. & ſcribunt ibi (om
nes, & in rubr. extra de priuilegijs) nouum ius con-
didit, vel ad antiquum eſt reuerſus; vt ſcilicet locus
ſit publicationi bonorum eius, qui crimen læſæ ma-
ieſtatis diuinæ, & humanæ perpetrauit. auth. damna
torum. C. de bonis proſcripto. & damna. Porro hæc
83 lex † vel decretum, vt Inſulenſes ligare poſſet, publi-
cari debuit, ſicuti ſtatuit Iuſtinian. in auth. vt factæ
nouę conſtitutiones. in principio ibi, ex quo directa,
& palam facta eſt in vna quaque Metropoli &c. &
apertius ibidem in fine, his verbis, omnibus faciat
manifeſta, & qui in hac maxima ciuitate, & qui fo-
ris inhabitant, &c. Et in ſpecie legis, & decreti ſcri-
bunt gloſſ. in data. lib. 6. Bald. in cap. 2. nu. 3. de con-
ſtitut. Alex. in conſ. 39. num. 4. lib. 3. & in conſil. 81.
num. 13. lib. 6. qui huius opinionis refert Antonium
de Butrio, Imolam & alios nonnullos. Idem ſcribūt
Abb. in cap. 1. num. 7. de poſtulat. prælat. & ibidem
Dec. num. 17. & idem in cap. 2. num. 16. in fine de cō
ſtitut. & Alciat. in reſp. 52. num. 10. ſecundum im-
preſſionem antiquam Lugdun. qui num. 23. decla-
84 rat legem † ſatis dici promulgatam, quando miſſa
fuit ad ciues illos, & ipſi eam receperunt, & ſuo in
archiuio recondi fecerunt. Et huius conſtitutionis
ea eſt ratio, quia lex non ligat ignorantes. cap. vltim.
18. diſtinct. & ſcribunt omnes in cap. 2. de conſtitut.
Eſt & altera ratio ſecundum Alciat. in dicto reſp.
52. num. 23. ex ſententia Baldi in dicto cap. 2. nu. 5.
in fine. de conſtit. vt declaretur mens legislatoris, qđ
voluerit legem, & conſtitutionem illam obſeruari.
Idem ſcribit Petrus Rebuff. in l. vnica. nu. 194. C. de
ſenten. quæ pro eo, quod intereſt profer. Cum ergo
hæc lex Cæſarea non fuerit publicata in ipſa ciuita-
te Inſulæ, nec eius ſcientiam habuerint ipſi ciues, ſe-
quitur dicendum, illam non ligaſſe.

Tertia eſt dubitatio, admiſſo dictum priuilegium
non fuiſſe reuocatum, an illud proſit tam ciuibus,
ſeu habitantibus in ipſa vrbe Inſulæ, quā illis, qui in
uicis oppidis, & territorio ipſius ciuitatis habitant.
Et quidem ſine magna controuerſia reſpondēdum
eſt; prodeſſe. Cum certum ſit idem eſſe iudicandum
85 de habitantibus in uicis, oppidis, † & territorio ciui
tati ſubiectis, quod de habitantibus in ipſamet ciui-
tate: ſicuti his multis facile probari poteſt.

Primò reſponſo Vlpiani in l. qui ex viro. ff. ad muni
cip. cuius verba hæc ſunt. Qui ex vico ortus eſt, eam
patriam intelligitur habere, cui Reipub. vicus ille re
ſpondet. Hæc Vlpianus, quo reſponſo claro, & ma-
nifeſto adductus, docuit Bart. in l. 1. ff. eo. tit. ad mu-
nicip. & in l. non dubito. ff. de captiuis, & poſtlim.
reuerſ. natos & habitantes in uicis, & caſtris ciuita-
ti ſubiectis, cenſeri natos, & habitare in ipſa ciuita-
te, & Bar. ſecuti ſunt Felin. in ca. Rodulph. num. 3. &
num. 6. & de reſcriptis Boer. in q. 13. num. 26. & nu.
49. & Alciat. in reſp. 77. num. 2. ſecund. impreſſ. an-
tiq. Lugdun.

Secundò ſuffragatur, quod tradit Bald. in l. 1. §. in
initio. alias eſt in §. cum vrbem. ff. de officio Præfecti
vrbi. dum inquit; iuriſdictionem conceſſam ciuitati
86 † cenſeri datam etiam oppidis uicis, & caſtris ciui-
tati ſubiectis, & Baldi traditionem probauit & Fe-
lin. in d. cap. Rodulph. num. 6. qui ob id ſubiungit vi
87 cos, caſtra & oppida † regi, & moderari legibus &
ſtatutis ipſius ciuitatis, niſi ſtatuta extent illorum lo
corum particularia, & idē tradunt Comenſ. in conſ.
144. Ruin. in conſ. 18. numer. 8. lib. 5. Iaſ. in §. rurſus.
num. 42. inſtit. de actio. Socin. ſen. in conſ. 7. col. 1. &
in conſ. 74. col. 1. lib. 1. Dec. in conſ. 389. n. 7. & Franc.
Marcus in q. 365. num. 7. in 1. part. Socin. iun. in con
ſil. 2. num. 30. lib. 1. Pariſ. in conſ. 25. col. vlt. lib. 4. Ne
uizan. in conſ. 58. num. 6. & Rolād. in tract. de lucro
dotis q. 85. num. 4. & idem ego ipſe ſcripſi in libr. 1.
de arbitr. iud. q. 99. num. 24. & 25.

Tertiò controuerſiam hanc in ſpecie magis diffi-
nit auctoritas eorum, qui ſcriptum reliquerunt, pri-
88 uilegium fauorabile, † quod appellamus beneficiū
a Principe conceſſum ciuitati vel ciuibus compre-
hendere etiam vicos, caſtra, & oppida, ſeu in eis ha-
bitantes. Ita ſane omnium primus Iacob. Belluiſ. in
§. illud. col. 3. verſ. ſolatio primæ, & ſecundę, in auth.
quib. modis natura. eff. ſui. Bart. in leg. ſi finita. §. hoc
edicto. ff. de damno infecto, & ibidem Caſtren. num.
3. & Alex. num. 4. Idem Bart. in l. 2. num. 3. ff. de verb.
ſignific. Alex. in rubr. ff. ſolut. matr. num. 13. Alberic.
in tractat. ſtatutorum in 2. par. quæſtio. 177. numer.
16. & num. 19. in fine. Franc. Marcus in 9. 365. num.
24. & num. 29. in prima parte, Socin. ſen. in conſ. 86.
num. 2. lib. 4. Balbus in tract. de præſcript. in 3. parti
cula tertiæ partis principalis in fine, Franc. Niconi-
tius in rub. ff. ſolut. matr. num. 119. & 120. Idem ego
ipſe ſcripſi in d. lib. 1. de arbitr. iudic. q. 99. num. 26.

Quarto accedit, quod ita ſæpe declaratum fuit a
Principibus; & Dominis dictæ vrbis Inſulenſis; nem
89 pe priuilegia conceſſa ipſi ciuitati † comprehēdere
etiam caſtra, oppida, & vicos ipſius ciuitatis. Ita ſa-
ne anno 1388. die 27. Septembris a Philippo filio Re
gis Francorum Duce Burgundiæ & Comite Flan-
driæ affirmatum, & declaratum fuit, dum in con-
ceſſione a ſe facta cuidam Valterio, vt poſſet reinue-
ſtire quemdam de feudo Cieſart ſito in pago, ſeu op
pido Bondues, dixit ſe ita concedere, quia nec in ca
ſtellania Inſulenſi, nec in loco, vbi dictum feudum
ſitū eſt, locus eſt alicui bonorum confiſcationi. Rur-
ſus idem Dux anno 1402. menſe Octobris ſuis in li-
teris conceſſis pro autorizatione cuiuſdā prati do-
nati capellæ ſancti Iacobi in parochia ſancti Stepha
ni dictæ ciuitatis Inſulæ, vſus eſt his verbis. Quod
in dicta Caſtellania Inſulenſi in qua ſitum erat dictū
pratūm, non eſt vlla, ſeu aliqua confiſcatio. & demū
Dux Philippus cognomento Bonus anno 1420. die
12. Februarij. in conceſſione facta Iacob Suart, vt au
gere poſſit feudum quoddam ſitum in pago de Va-
terlos, quod dependebat ab aula Inſulenſi, ita dixit,
quia Bailliuatu Inſulæ non eſt locus alicui confiſca-
tioni, ij ſane Duces, & Principes his nominibus Ca-
ſtellaniæ, et Bailliuatus quæ ſunt propria illius re-
gionis, appellarunt ciuitatem ipſam Inſulæ et eius
territorium, ſicq; oppida, caſtra, et vicos ipſius ciui-
90 tatis, et hæc quidem verba Principis † aſſertiua fidē
faciunt contra ipſum Principem, præſertim in anti-
quis, ſicuti ſcribunt gloſſ. in clem. literis. de probat.
Roman. in conſ. 369. in nono dubio, et alii, quos re-
fert, et ſequitur Crau, in conſ. 233. num. 3. et in tract.
de antiq. tempor. in 2. particula primæ partis princi
palis num. 8.

Quinto, et vltimò, accedit obſeruantia ipſa, cui
tamquam optimæ interpreti actus, et diſpoſitionis
dubiæ ſtandum eſſe diximus ſupra in prima dubita-
tione, in vndecimo argumēto. Eſt ſane obſeruatum,
quod hoc priuilegium ſeu beneficium ita proſit ca-
ſtris, oppidis, et vicis, ac in eis habitantibus, ſicuti et
ipſi ciuitati Inſulæ ciuibuſque eam incolentibus, ſic

etenim

etenim obſeruatum fuiſſe in facto præſupponitur, anno 1581. quando latæ fuerunt ſententiæ aduerſus Adrianum de Plar habitantem in ſuburbijs, & Bartholomæum de Mulier moram trahentem in oppido de Baſien, damnatis pro crimine læſæ Maieſtatis.

Quarta eſt dubitatio, an prædictum priuilegium Regis Philippi Valeſij conceſſum Inſulæ comprehẽdat vel extendatur ad caſtellaniam, vt ei etiam proſit, vt eo valeant eo in loco, & territorio habitantes ſi contingat eos ſic delinquere, ſe tueri, & deffendere, & quidem reſpondendum videbatur non poſſe, ſi quidem non conſtat ipſam caſtellaniam habere aliquem titulum vel priuilegii, vel alterius conceſſionis, quo dicere poſſint abrogatum eſſe ius commune indicens pœnam publicationis bonorum aduerſus crimen hoc perpetrantes, de quo in authen. bona damnatorum. C. de bonis proſcript. & damna. Nec poteſt ipſa caſtellania vti priuilegio ciuitati Inſulæ conceſſo: Cum (vt in facto præſupponitur) ipſa caſtellania ſit omnino ſeparata ab ipſa ciuitate Inſulæ, & vulgata eſt iuris regula, a ſeparatis illationem non fieri. l. Papinianus exuli. ff. de minor. 25. annis. Et in ſpecie ſic tradunt multi a ſenſu contrario, dũ
91 ſcribunt, priuilegium cõceſſum ciuitati † ob id competere etiam ſuburbiis, & territorio ipſius ciuitatis, quod ſuburbia, & territorium dicuntur connexa, & vnum totum cum ipſa ciuitate, Ita ſanè Barto. in l. 2. num. 3. ff. de verbor. ſignific. Albericus in Tract. ſtatutorum in 2. parte q. 177. num. 16. & 19. in fine. Alex. in rub. ff. ſoluto matrim. num. 16. & alios commemoraui in lib. 1. de arbit. iudi. q. 99. num. 26.

Cæterum re diligentius perpenſa, contraria ſententia defendi poteſt, quod ſcilicet & Caſtellaniæ competat priuilegium, ne eius bona publicari, & cõfiſcari poſſint propter crimen læſæ Maieſtatis aduerſus ſuum Principem perpetratum, quæ ſanè ſententia ſic multis probatur.

Primo, quod & ſi verba priuilegii conceſſi Inſulenſibus loquantur de ipſa ciuitate: attamen vſus ipſe longaque obſeruantia efficit, vt dictum priuile-
92 gium † intelligatur etiam de caſtellania, atque ita eum comprehendat. Nam perſæpe priuilegia conceſſa ipſi ciuitati tamquam communia cum ipſa caſtellania fuerunt defenſa. Idque factum fuit ſciente
93 ipſo Principe, † ſeu eius miniſtris, quorum ſcientia ſufficit, vt Princeps ipſe dicatur approbaſſe, ſicuti ſcribunt poſt alios Alexand. in conſil. 16. numero 16. & in conſil. 23. num. 16. libro 5. Ruinus in conſil. 69. numero 13. libro 1. Boerius in q. 277. numero 6. in fine, & Crauet. in Tracta. de antiq. tempo. in quarta parte principali, in ea particula quæ incipit Abſolutis differentiis. numero 23.

Secundo accedit, quod Philippus cognomento bonus Dux Burgundiæ, & Comes Flandriæ aſſeruit, in Bailiuata ſeu caſtellania Inſulenſi non eſſe locũ cõfiſcationi bonorum, & idem aſſeruerat Philippus cognomento audax. Quas quidem aſſertiones fecerunt dicti Principes, quia Ludouicus Niuernenſis Comes Flandriæ antea ſua quadam conſtitutione prohibuerat alienari feuda immediate dependẽtia a comitatu Flandriæ ſine conſenſu ipſius Flandriæ comitis. Et ſtatuerat, quod cõſenſus ille præſtaretur hac cũ conditione. Quod emptor non ſit magis exẽptus a cõfiſcatione, quam venditor. Et hoc exprimeretur in literis conſenſus. Quæ expreſſio non fuerit neceſſaria in primis, & tertiis literis, in quib. ſcriptę ſunt ipſæ aſſertiones; quia notorie conſtabat, in dicta caſtellania, vbi feuda illa ſita ſunt, & de quibus Principes illi diſponunt, non eſſe locum confiſcationi. Illa verò ſecunda aſſertio fuit facta in litteris amortizationis. Et hæ quidem aſſertiones comprehendunt etiam confiſcationem, quæ alias fieri poſſet ob crimen læſæ Maieſtatis. Nam niſi eam comprehenderet, fruſtra ſic aſſertum fuiſſet. Cum iure communi permiſſa non ſit bonorum confiſcatio,
94 † niſi ob crimen læſæ Maieſtatis diuinæ, & humanæ. authent. bona damnatorum. C. de bonis damna. & proſcripti. Et illo in loco ſcribunt Bartol. Baldus, Caſtrenſ. & Salicetus, & alios commemoraui in conſilio 670. num. 25. & num. 32. lib. 7. & accedunt nunc Decius in conſil. 257. num. 6. & in conſil. 442. num. 6. Boerius in quæſt. 264. nume. 5. & Rolandus in conſil. 97. num. 2. & in conſil. 98. numer. 5. lib. 2. Nec dubitandum eſt, quin hæ aſſertiones præiudicent Principi ſic aſſerenti, ac eius ſucceſſoribus. Cum ſint aſſertiones de rebus ſuis, vt ſcripſi in præcedenti dubitatione, in 4. argumento ſupra num. 90.

Tertiò, prædicta vel ex eo comprobantur, quod cum anno 1419. Epiſcopus Tonacenſis declaraſſet bona aliquorum confiſcata virtute illius ſententiæ, volebat apprehendere bona, tam ſita in dicta vrbe Inſulenſi, quam eius Caſtellania. Qua de cauſa orta eſt lis coram dicto Philippo cognomento bono, ſeu eius conſilio inter ſcabinos Inſulenſes, & ipſum Epiſcopum, & ab illo conſilio fuit deciſum, quod non eſſet locus dictæ confiſcationi pro prædictis bonis, in quibus poſtmodum illorum delinquentium hæredes ſucceſſerunt. Quinimo, & noſtra ætate idem obſeruatum fuit. Nam, & ſi Carolus V. Imperator, & eius filius Hiſpaniarum Rex, & Flandriæ Comites ediderunt conſtitutiones, quibus in dicta eſt pœna vltimi ſupplicii, & publicationis bonorum aduerſus lapſos in hæreſim. Et cum multi Incolæ tam Inſulæ, quam caſtellaniæ de hæreſi damnati fuiſſent, attamen ſola pœna vltimi ſupplicij fuerunt affecti, non autem eorum bona confiſcata. Ita ſanè contigit anno 1543. Ioanni Fremault incola Caſtellaniæ, qui licet ob hæreſim pœna capitis damnatus fuerit, & eius bona publicata. Nihilominus appellatione ab ea publicatione interpoſita ab ipſius Ioannis hæredibus, ac Sindico Inſulę, Conſilium Flandriæ appellationis iudex ſuſpendit iudicatum, & hæredes illi bona conſecuti ſunt. Ita quoque obſeruatum eſt, Vicarios Gubernatoris damnaſſe aliquos Caſtellaniam habitantes ob crimen hæreſis, & ne præiudicium inferrent prędicto priuilegio, non publicaſſe eorum bona ſita in territorio Caſtellaniæ. Sed ſolum aliis in locis poſita, quibus conceſſum non fuit hoc priuilegium. Si ergo confiſcari non poſſunt bona ob crimen lęſæ Maieſtatis diuinę, multo minus poſſunt propter crimen lęſę Maieſtatis humanæ. Cum delictum illud ſit hoc grauius, vt diximus ſupra.

Quartò, & vltimo vrget magis, quod in ſpecie criminis lęſę Maieſtatis humanę ſic obſeruatum fuit anno 1476. Cum enim Ludouicus a Lucemburgo natione Francus, Comes Fani Sancti Pauli, & magiſter equitum Franciæ, qui habebat feuda in hac caſtellania accuſatus fuiſſet de crimine læſæ Maieſtatis humanæ perpetrato aduerſus Carolum Ducem Burgundiæ & Comitem Flandriæ, & ſi pœna corporali damnatus fuit, non tamen publicata fuerunt eius bona. Sed habita longa, & diligenti cauſæ cognitione, virtute dicti priuilegii reſeruata fuerunt eius filiæ, quæ ipſi Comiti Ludouico ſucceſſerat ab inteſtato. Ita quoque noſtra hac ætate

nempe

nempe anno 1581. & ſi Ioannes Drumez, Michael le Febure, & Adrianus le Plat Inſulenſes, & Bartholomæus Mullier, qui habitabat in dicta Caſtellania damnati fuerunt vltimi ſupplicij, ac conſiſcationis bonorum a Commiſſarijs Regijs, & Deputatis Scabinorum Inſulę ob crimen læſæ maieſtatis humanæ, attamen ea ſententia condemnatoria non obſtante prædictorum hæredes ſucceſſerunt in bonis ſitis in ciuitate, & territorio Inſulæ & ipſius Caſtellaniæ.

Non obſtant nunc adducta in contrarium. Nam reſpondetur; quod licet Caſtellania tamquam quid diuerſum, & ſeparatum a ciuitate Inſulæ non videatur comprehenſa ſub verbis priuilegij Inſulenſibus conceſſi, attamen alijs rationibus, & argumentis ſupra commemoratis dicendum eſt comprehendi.

Quinta eſt dubitatio, an hoc priuilegium competat etiam exteris, qui in ciuitate, vel territorijs Inſulæ & Caſtellaniæ poſſident bona titulo vniuerſali, vel ſingulari? Reſpondendum exiſtimo competere. Huius veritatis demonſtrandæ gratia, præmitto pri-
95 uilegium aliquando eſſe perſonale, † aliquando reale: ſicuti ſcribunt omnes in l. quia tale. ff. ſolut. matrim. in l. in omnibus cauſis id obſeruatur. ff. de reg. iur. & in cap ſanè. de priuilegijs, & ego ipſe in conſil. 276. num. 8. lib. 3. in comment. de præſumpt. libr. 3. præſumpt. 103. & in lib. 2. de arbitr. iudic. centuria 6. caſu 561. num. 1. ſecundum nouam impreſsionem Colonienſem. Priuilegium perſonale non tranſit ad aliquem: ſed ipſiuſmet priuilegiati perſona extinguitur. l. maritum. cum l. ſequenti. ff. ſolut. matr. & c. ſanè. de priuileg. & tradunt Bart. & reliqui in d. l. maritum, & l. ſeq. Dec. poſt alios in l. in omnibus cauſis id obſeruatur. num. 1. ff. de reg. iur. & in dicto cap. ſanè. de priuilegijs, qui dixerunt priuilegium hoc perſonale non extendi de perſona ad perſonam; ſicuti tradunt Bald. in l. 1. in princ. C. de legibus. Dec. in d. l. in omnibus cauſis id obſeruatur. num. 6. qui poſt Butrium dixit non extendi etiam ex identitate rationis; & ob id in priuilegio perſonali non procedi de ſimilibus ad ſimilia. Idem reſpondit Crauet. in conſ. 239. num. 4. Imo licet vna perſona eodem iure cenſeatur cum altera; ſicuti pater, & filius, iuxta l. vlt. in fin. C. de impuber. & alijs ſubſtit. & ſcripſi copioſè in comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 18. attamen priuilegium perſonale conceſſum patri, non extenditur ad filium, cap. aliquid. de priuilegijs in 6. vbi Geminian. in 14. notab. quem ſecuti ſunt Dec. in dicta l. in omnibus cauſis. num. 9. & in dicto cap. ſanè. num. 5. & in conſ. 516. in fine. ſic quoq; dicimus, quod & ſi maritus & vxor ſint vnum & idē, & vna, vt habetur Geneſ. cap. 2. & alibi ſæpe, vt abunde ſcripſi in lib. 2. de arbitrarijs iudicum caſu 410. Nihilo-
96 minus priuilegium perſonale † conceſſum marito non extenditur ad vxorem, vt tradunt Geminianus, Dec. & alij ſupra citati. Ita pariter dicere ſolemus; quod tametſi hæres repreſentet perſonam defuncti & anteceſſoris ſui, vt ſtatuit Iuſtinianus in auth. de iureiur. a moriente præſt. & ſcripſi in conſ. 89. numer. 46. lib. 1. Verumtamen priuilegium perſonale non tranſit ad ipſum hæredem. l. priuilegia quædā. ff. de reg. iur. vbi Cagnol. num... & Dec. in d. l. in omnibus cauſis. num. 1. Et accedit, quod priuilegiū perſonale multo minus extenditur ad ſingularem ſucceſſorem, vt egregie docuit Dynus quem refert Bar. in l. licitatio. §. vlt. ff. de public. & veſtigal. dum dixit, priuilegium perſonale conceſsum fiſco ne pro rebus ſuis ſoluat gabellam, non extendi ad ſingulares ſucceſsores, nempe ad mercatores, qui & ſi a fiſco emerunt: non tamen immunes ipſi ſunt, ſi alijs res illas vendunt. & Dyni traditionem ſecuti ſunt alij multi, quos ſtatim referam.

97 Priuilegium reale † extenditur non ſolum ad hæredes, ſicque vniuerſales ſucceſſores, ſed etiam ad ſingulares. Ita Dynus, quem refert, nec improbat Bartol. in l. licitatio. §. vltim. ff. de public. & vectigal. quem ſecuti ſunt Alex. in l. quia tale. num. 3. ff. ſolut. matrim. Ruin. in conſ. 143. num. 18. lib. 5. Iaſ. in conſil. 20. num. 2. col. 3. verſic. quarto pro eadem. lib. 1. & in l. ſi ſic ſtipulatus. la 2. num. 10. de verbor. obligat. & Socin. ſen. in conſ. 50. num. 2. & in conſ. 116. num. 20. lib. 1. quos ſecutus ſum in comment. de præſum. lib. 3. præſumpt. 103. in fine, & hoc maxime locū habet in caſu noſtro, in quo priuilegium, ſeu beneficiū vult bona peruenire debere ad hæredes, quorum nomine in fauorabilibus veniunt etiam ſingulares ſucceſſores; ſicuti in ſpecie reſponderunt Alex. in conſil. 193. num. 2. lib. 2. Dec. in conſ. 285. verſ. ſexto, & vlt. & Alciat. in reſp. 216. num. 1. & 2.

His præmiſſis diſſerendum nunc eſt, an hoc priuilegium ſit perſonale, vel reale? Dubitatio, & difficultas tota in hoc verſatur; Et quidem dicendum eſt priuilegium reale eſse. Id quod multis ſic demonſtratur.

Primo certum & clarum eſt, hoc priuilegiū fuiſſe conceſſum ciuitati Inſulæ, & oppido Caſtellaniæ, ſic-
98 que vniuerſitatibus, ob id dicitur reale, † ſicuti ſcribunt Dyn. Oldr. Bart. Bald. Aret. Anchar. Roman. Dec. Bellon. Zaſius, Crauet. & Marin. Freccia, quos retuli, & probaui in comment. de præſumpt. libr. 3. præſumpt. 103. num. 24.

Secundò accedit, quod etiam ſi admittimus, hoc priuilegium conceſſum fuiſſe ſingulari perſonæ, atta-
99 men: cum fuerit datum ob benemerita, † vt diximus ſupra in ſecunda dubitatione, dici debet reale, quēadmodum tradunt Bald. Anch. Socin. ſen. & Tiraq. quos commemoraui, & ſecutus ſum in d. præſumpt. 103. num. 13. & 14. verſic. ſecunda fuit opinio.

Tertiò ſuffragatur, quod hoc non dicitur propriè priuilegium, ſed beneficium (ſicuti oſtendimus ſupra in ſecunda dubitatione) ea propter non perſonale, ſed reale cenſetur. Ita Bart. Bald. Anch. Imol. Alex. Barbat. Socin. ſen. Dec. Bellon. Alciat. & Natta a me congeſti, & probati in d. præſumpt. 103. nu. 20. verſ. quartus eſt caſus.

Quarto mouet me non parum, quod quando pri-
100 uilegium conceditur pro eius bonis, dicitur reale, non autem perſonale. Ita ſanè Dyn. Alex. Dec. Nat. & Crauett. quos retuli, & probaui in dicta pręſump. 103. num. 26. verſ. octauus caſus. Porro hoc priuilegium fuiſse Inſulenſibus & Caſtellanis conceſsum pro eorum bonis oſtendunt clara hæc verba priuilegij. Quod nullis criminalib. caſibus, aut alijs poſſint committere bona ſua cum corpore &c. et ſtatim poſt, his verbis. Nec debent eius bona conſiſcari Dominis, ſed remanent et debent remanere dicta bona dotium vxoribus, liberis, aut legitimis hæredibus, etc. His ſane verbis ſignificari priuilegium eſse reale affirmant in ſpecie Alex. in conſ. 193. num. 2. libr. 2. qui dixit, priuilegium, ſeu beneficium conceſsū pro ſe, hæredibus, et ſucceſsorib. eſse reale, et tranſire ēt ad ſingulares ſucceſsores: cū res trāſeat cū qualitate ei data. Ita quoque manifeſte magis Dec. in conſil. 51. col. vlt. verſic.... et Crauet. in conſ. 590. num. 1. lib. 4. et in conſ. 929. num. 27. lib. 5. qui reſponderūt priuileginm cenſeri datum bonis, ſicque reale eſse, quando eis datur etiam ſi perſonarum cauſa conceditur. Et accedit quod illa verba: ſed remanent, et remanere debent dicta bona dotium vxoribus, liberis, aut legitimis hæredibus, etc. hoc magis et ma-
101 gis oſtendunt: ſicuti dicimus fideicommiſſum † cē-

ſeri

Digitized by Google

ſeri reale; quando teſtator ita dixit, prohibeo hære-
dib. meis, ne prædia a me eis relicta alienẽt, quia vo
lo conſeruari in agnatione, & familia mea, Ita ſanè
auctoritate quamplurium affirmaui in commen. de
præſumpt. lib. 4. præſumpt. 68. num. 26. ſecund. no-
uam impreſs. Colonienſem.

Quinto admiſſo citra veri præiuditium rem eſſe
dubiam: attamen in dubio dicendum eſt priuile-
102 gium † eſſe reale; præſertim quando conceſſum fuit
a Principe, quemadmodum ſcribunt Oldrad. Bart.
Bald. Alexand. Dec. & alij, quos enumeraui, & pro-
baui in d. præſumpt. 103. num. 29. 30. & 31.

Sextò, & vltimo accedit, quod etſi (vt diximus)
rem dubiam eſſe admittimus, nihilominus dubium
ipſum ſatis ſuperque declaratur, & ſubſecuta obſer
uantia, & praxi, qua habitum & practicatum ſemper
fuit hoc priuilegium vt reale, non autem vt perſona
le, & propterea ſic & hoc in caſu haberi debet, ſicu-
ti in ſpecie reſponderunt Dec. in conſil. 262. num. 5.
verſic. accedit vlterius, & Alciat. in d. reſpon. 203.
num. 31. quos retuli, & ſecutus ſum in d. præſumpt.
103. nnm. 36. Et licet Alciat. intelligat, & declaret
hoc non habere locum in vniuerſitate quæ ob mu-
tationem, & variationem ciuium præſumitur igno-
rare, & conſequenter obſeruantia nihil operatur;
quia reſpondetur rationem hanc ductam ab igno-
rantia ceſſare noſtro in caſu, cum pro conſtanti ha-
beatur, & præſupponatur Inſulenſes ſciuiſſe ita ob-
ſeruari & practicari.

Sexta eſt dubitatio, an annui reditus publicati, &
fiſco delati dicantur ex bonis ipſius ciuitatis Inſulę.
Exiſtimo iure dicendum, ac reſpondẽdum eſſe, hos
reditus cenſeri ex bonis ipſius ciuitatis Inſulæ; & de
eis iudicandũ eſſe, quod de alijs eius bonis, vel mo-
bilibus, vel immobilibus. Et primum quidem dici
debere bona immobilia, vel ex eo conſtat.

103 Primo, quod ex prædijs † ciuitatis ad eorum pręſ
ſtationem obligatis debentur, vt ſcribunt Bartol.
Bald. Alberic. Alex. & Iaſ. in l. ſciendum. ff. qui ſatiſ-
dare coga. dum dicunt, annuos hos reditus tum de-
104 mum releuare a ſatiſda tione † tamquam immobi-
lia. Cum debentur ſuper re immobili, quæ illis præ-
ſtandis eſt obligata. Idem manifeſte ſcribit Tiraq. in
tract. de retractu conſang. §. 1. gloſſ. 6. num. 11. Et his
accedunt Gemin. in conſ. 40. col. 1. in fine. Alexand.
in conſ. 179. col. 2. lib. 6. Barbat. in conſ. 22. col. 3. in
fine. lib. 3. Boer. q. 227. in fine. Pariſ. in conſ. 56. num.
13. & num. 15. & in conſ. 85. num. 10. lib. 3. & Bellon.
in conſ. 23. num. 9.

Secundo admiſſo citra veri prædictum, hos redi-
tus non eſſe poſitos, & fundatos ſuper prædijs, atta
men adhuc dicendum eſt connumerari inter immo
105 bilia: † cum ab ipſa ciuitate Inſulæ præſtentur: ſicu-
ti tradunt Fulgoſ. in d. l. ſciendũ. ff. qui ſatiſdare cog.
& ibidem Alex. col. vlt. Iaſ. col. pen. verſ. tertio limi-
ta. & Tiraq. in d. gloſs. 6. num. 13. & accedunt Barba.
in d. conſ. 22. col. 3. lib. 3. Et huius quidem traditio-
106 nis ea eſt ratio, quia Reſpub. † ſemper eſt ſoluendo.
l. 2. ff. de fundo dota. & ſcribunt gloſſ. & Bart. in rub.
C. de iure fiſci. Bald. in l. 1. num. 7. C. de hæred. vẽd.
M. Antonius Peregrinus in tract. de iure fiſci. libr. 1.
tit. 1. num. 31.

Nec repugnat, quod ij reditus non videntur per-
107 petui, ex quo ſunt redimibiles, † quia reſpondetur,
qđ & ſi redimi poſſunt, non tamen deſinunt eſſe per
petui, vt tradit Tiraq. in d. gloſſ. 6. num. 8. in fine, &
in gloſs. 14. num. 120.

Non etiam repugnat, quod obijci audio, vſu, &
conſuetudine ipſius ciuitatis Inſulæ annuos reditus
haberi pro rebus immobilibus, & ob id inter mo-
108 bilia nõ connumerari. Quæ ſane conſuetudo † iure
valere creditur; ſicuti ſenſit Tiraquell. in d. gl. 6. nu.
3. & num. 14. in fine, dum refert conſuetudines mul-
tarum ciuitatum Franciæ, ſic videmus tantam eſſe
109 vim conſuetudinis & vſus, † vt etiam nomina appel
latiua mutare poſſit, & ſoleat; ſicuti ſcribunt Ruin.
et Ripa. in l. ſi quis in fundi vocabulo. in princ. de le
gat. 1. ille num. 43. iſte nu. 24. Nam reſpondetur con
ſuetudinem eſſe quid facti, & ob id probandam eſ-
ſe, vt tradunt omnes in l. de quibus. ff. de legib. Dec.
in conſ. 472. num. 16. vt ſcripſi in conſil. 54. num. 36.
lib. 1. & alibi ſæpe. Quæ quidem probatio difficilis
admodum eſt, cum multa concurrere debeant: quẽ-
admodũ poſt alios ſcripſi in cõſ. 545. n. 20. & multis
ſequentibus. lib. 6. & in conſ. 906. num. 47. vſque ad
54. lib. 10. vbi enumeraui ſeptem requiſita, quæ ad-
110 eſſe debent † vt dicatur introducta conſuetudo, &
inter alia, neceſſe eſt probare conſuetudinem eſſe
introductam in ſpecie ipſius caſus, de quo eſt con-
tentio, ſicuti affirmant Oldrad. in conſil. 237. num.
3. Aretin. in conſ. 23. in tertio dubio. Alex. in conſ. 6.
lib. 5. Crauett. in conſ. 96. num. 4. & hos ſecutus ſum
in d. conſ. 54. num. 37. lib. 1. & in conſil. 163. num. 6.
lib. 2. & aliis in locis ſupra citatis.

Eſt ergo neceſſe probare, quod cõſuetudo hęc ſit
de reditib. omnib. poſitis, & fundatis ſuper prædijs
ciuitatis: ac etiam quando ab ipſa ciuitate præſtan-
tur, vt eſt in caſibus duorum argumentorum ſupra
relatorum.

Tertiò admiſſo etiam citra veri tamen præiudi-
tium, quod ij reditus non connumerentur inter bo-
na immobilia, & dentur ſolum actiones perſonales,
veruntamen adhuc dicendum eſt de his actionibus
idem eſſe iudicandum, quod de quauis alia re ip-
ſius ciuitatis. Nam cum exactio ipſius reditus fieri
111 debeat in ipſa vrbe; dicendum eſt actionem † cenſe
ri ex rebus ciuitatis, ſicuti egregie, & ſingulariter cẽ
ſuit Lupus in allegat. 91. num. 8. verſic. contrarium
dico &c. adductus text. l. ex facto. §. rerum. ff. de hæ-
red. inſtit. & l. quæ to. ff. de ſolut. Et licet nomina debi
112 torum † non ſint in loco circumſcriptiuè, attamen
ſunt (inquit Lupus) per exactionis effectum. Hanc
traditionem, vt ſingularem probarunt Roman. in
l. ſi conſtante. §. vlt. num. 9. ff. ſolut. matr. Alexand. in
conſ. 16. in fine. lib. 1. & in conſ. 141. in fine lib. 7. So-
cin. ſen. in conſ. 101. num. 6. lib. 1. & in conſ. 175. nu.
1. lib. 2. part.. Hoc ſic refert Mãdoſius in addionib.
ad Lapum pręcitato in loco, & his accedũt Brun. in
tract. Quod ſtantibus maſculis fœminæ excludãtur.
art. 8. q. 26. Io. Lecirier in tract. de iure primog. lib.
2. q. 9. Caſsan. in comment. ad conſuet. Burgundiæ
tit. de Broſit. appartenaus a gens mariez. §. 1. in ver
bo, ſuos mobiles. col. 3. verſ. ſed nunc. Pariſ. in conſ.
68. num. 9. lib. 2. Curt. iun. in conſil. 108. num. 31. Ru
beus in conſ. 71. in fin. et in conſ. 136. num. 1. Petrus
Rebuff. in l. mouentium. in fin. ff. de verb. ſignif. Nat-
ta in conſ. 184. in fin. lib. 1. et Crauet. in conſ. 934. nu
mer. 11. lib. 5.

Septima, et vltima eſt dubitatio, an venditio et
ceſſio facta de annuis illis reditib. D. Iacobo, et con
ſortibus, iure validæ fuerint, et effectum ſortitę dici
poſſint. Reſpondẽdum eſſe arbitror, inualidas fuiſ-
ſe, et effectum non habuiſſe. Id quod facile demon-
ſtratur, hoc prius præmiſſo, quod contractus vendi-
113 tionis † perfectus dicitur tripliciter. Et primo quan
do interceſſit mutuus conſenſus venditoris, et em-
ptoris, vt locus non ſit pœnitentiæ; atque ita ne ab
eo liceat recedere. l. ſicut. ff. de act. et oblig. Secunda
eſt perfectio, quando periculum rei venditæ tranſit
in emptorem, id quod contingit, quando venditio

eſt pura

Digitized by Google

eſt pura.l.neceſſario. ff.de periculo, & commod.rei
vend. Tertia eſt prefectio, quando res tradita eſt.l.ſi
quis rem alienã.ff.de actio.empt. Has tres perfectio-
nes ſic conſiderat Accurſius in §.1.inſtit.de empt.&
vendit. quem ſecuti ſunt Bald. in dicta l.neceſſario.
Dec. in conſ.179.num.3. & Pariſ.in conſil.59. num.
5.& in conſ.64.num.17.lib.1. His pręmiſſis dicimus
nunc noſtro in caſu, duplicem hic adeſſe imperfe-
ctionem; nempe primam, & tertiam. Nam deficit cõ
ſenſus emptoris. Cum venditio ipſa nunquam fuerit
occupata ab emptore: ſicuti acceptari debuit, alio-
quin ſine eius conſenſu non perficitur ipſe contra-
ctus. inſtit.de emptio. & vendit. & de alijs omnibus
contractibus probant l.2.& in l.omnib. ff.de action.
& obligat. Non equidem fuit acceptata tunc, quan
do facta fuit; nec etiam poſt, ſaltem ante reſtitutio-
nem bonorum obtentam a Dom. Nicolao de Lan-
das: & ius Dom. Franciſcæ acquiſitum in dicto an-
nuo reditu ex ceſſione ei facta ab Excelſo Cõſilio ſta
tus. ſi enim ceſſio acceptata fuiſſet, veriſimile eſt,
quod nõ diſtuliſſent quatuordecim annos (tot enim
enumerantur ab eo anno 1574. quo facta eſt reſti-
tutio Dom. Nicolao ad annum 1587. quo cæptum
eſt hoc iudicium) petere hos reditus: Cum negligen-
tia in re vtili, non præſumatur, vt ſcripſi in cõment.
de præſumpt.libr.6.præſumpt.77.numer.3. Nec di-
cendum eſt, ſufficere, quod lite mota dicatur acce-
ptata ceſſio: quia reſpondetur, ex prædictis accepta
tionem fieri non potuiſſe eo tempore in pręiuditium
dictorum Dom. Nicolai, & Dom Franciſcæ, qui an-
tea recuperauerant dictos redictus. Nempe Dom.
Franciſca ceſſione ſibi facta. Dom. Nicolaus verò re
ſtitutione bonorum.

Deficit etiam hoc in contractu venditionis tertia
illa perfectio, hoc eſt, traditionis, dicta l.ſi quis rem
alienam.ff.de actio.empt. Non enim ſine ipſa tradi-
tione transfertur dominium. l.traditionib. C.de pa-
114 ctis. Id quod locum habet etiam in contractibus †
qui celebrantur cum Principe, vt ſcribunt Bald. in
cap.1. §.inueſtitura. de forma fidelit. Iaſ.in l.tradi-
tionibus.num.6. C.de pactis, & idem Dec.num.5.&
idem Iaſ.in l.quoties.num.10. C.de rei vindic. Soc.
iun.in conſ.93.num.16.lib.2. Gozad.in conſ.14.nu.
13.Pariſ.in conſ.11.num.16.& num.58.lib.1. M.An
ton.Peregr.in tract.de iure, & priuilegio fiſci lib.1.
tit.3.num.49.;& lib.6.tit.1.numer.15. Nec dicatur,
prædictam regulam l.traditionibus.C.de pactis, nõ
habere locum in nominibus debitorum, ſeu debitis
actiuis, quorum ceſſio idem operatur ac traditio in
rebus corporalibus.

Nam reſpondetur, hos annuos reditus inter res
immobiles cõnumerari. Cum (vt diximus in præce-
denti dubitatione) non ſolum fundati ſint ſuper prę
dijs; ſed etiam præſtantur ab ipſa ciuitate Inſulæ.
Et propterea longo vſu ita obſeruatum audio, vt re-
ditus conſtituantur ſuper bonis coram auditori-
bus, ſeu notarijs Regijs & ſub ſigillo ſupremi Bailli
uatus Inſulenſis, aut coram duobus ſcabinis & ſub ſi
gillo recognitionum d.ciuitatis, aut alio iudice com
petenti. Et quando venduntur, vel alio titulo alienã-
115 tur, ipſi emptori traduntur literæ † dicto modo ſigil
latæ, quæ operari dicuntur dominij translationem.
Et accedit, quod ij annui reditus ita ſolent titulo vẽ-
ditionis diſtrahi, vt alio modo; ſicuti ſcribunt Io.Fa
bri in §.item ſi quis. inſtit. de rerum diuiſ. Boerius
in q.227. in fine.& Pariſ.in conſil.56. num.11.lib.3.

Et rurſus, quod nulla vnquam facta fuit horũ re-
dituum traditio, & translatio, vel ex eo clare colligi-
tur, quod Camera ipſa Regia, nõ obſtante prædicta
venditione, & ceſſione d.D.Iacobo ſemper perman
ſit in poſſeſſione dictorum redituum. Eſt enim rece-
116 ptiſſima omniũ ſententia, quod quando venditor †
permanet in poſſeſsione, contractus ipſe emptionis
& venditionis fuerit nõ ſolum imperfectus, ſed etiã
fictus, & ſimulatus, atque ita nullum verè fit transla-
tum dominium; quemadmodum ſcribũt permulti,
quos congeſsi in comment. de præſumpt.lib.3.prę ſ.
122.num.110. Hanc autem poſſeſsionem tranſtulit
deinde Camera ipſa Regia in dictum D.Nicolaum
de Laudas, virtute reſtitutionis ſibi factę a Regia Ma
ieſtate, apud quam præſumitur fuiſſe literas illas cõ-
ſtitutionis reditus.

Quod vero attinet ad alium reditum, D.Franci-
ſcæ iam conſtat quæſitum fuiſſe ius ob ceſsionem ſi-
bi factam a Quæſtore ſupremi conſilij ſtatus man-
dato, pro ſolutione partis ſummæ florennorũ 2043.
117 ipſi D.Franciſcæ debitæ. Quæ ſane ceſsio † effectum
habuit, ex quo ipſa D.Franciſca permultos annos
117 percepit ipſum reditum. Et ideo præferri † ipſa dẽt
eis, quibus prius facta fuit alia ceſsio, quæ tamen nõ
habuit effectum. Sicuti ſtatuerunt Impp. Diocletia-
nus, & Maximianus in l.quoties. C.de rei vend.&
ibidẽ ſcribunt Bart. Bald. Iaſ.& reliqui, & conſtat
ſatis manifeſtè dictum Dom. Nicolaum de Laudas,
cui bona ſua auctoritate ſupremi Magiſtratus fue-
runt reſtituta, perſeueraſſe diu in poſſeſsione & poſt
eum multos annos poſſedit dicta Dom. Franciſca.
Et demum d. D.Franciſca ſatis ſuperq; tuta eſt. Cũ
emerit hunc reditum a Camera Regia. Nam Iuſti-
nianus.in l.bene a Zenone. C.de quadrien.præſcrip.
118 ſtatuit; acquirẽtem † a Principe titulo donationis,
venditionis, vel alio ſimili ſtatim tutum reddi, licet
118 aduerſus Principẽ † intra quadrienniũ detur actio
ei, qui ius habet in re illa vendita, vel donata; Et qui
dem conſtitutio illa locum habet etiam, quando vẽ-
119 ditio fit a miniſtris, & procuratore † Principis, vt re
ſponderunt Bald.in cõſ.363. Quæritur an ſi per offi
ciales.col.1.lib.1.& in conſ.359. Quemadmodũ Im
perator.col.2.lib.3.Corn.in conſil.229.col.vlt.lib.1.
& Socin.ſen.in conſ.46.num.17.lib.4. De his ſatis.

S V M M A R I V M.

1 *Coniunctos re tantum dici, quibus vna eademque res legatur.*
2 *Coniunctos verbis, quibus ita legatur; Caio, & Seio lego fundum Sempronianum æquis partibus.*
3 *Coniunctos re & verbis dici quibus legatur ita: v.g. Caio, & Sempronio lego fundum Sempronianum.*
4 *Diſiunctos re & verbis quib. v.g. Caio lego fundum Sempronianum, Seio lego fundum Titianum.*
5 *Accreſcendi ius ceſſare ubi ille cui pars fuit relicta, eam acquiſiuit.*
6 *Accreſcendi ius ceſſare portione a legatario acceptata.*

FACTI SPECIES.

Illuſtriſs. atque Excellentiſs. D. Marchio Ferdinandus Gonzaga quatuor habens filios, hoc eſt, Illuſtriſs. Dom. Rodulphum, Franciſcum, Chriſternum, & Diegum, condidit teſtamentum, in quo hæredem uniuerſalem fecit Dom. Rodulphum, D. uero Franciſco, Chriſterno, et Diego ita reliquit, & legauit.

Item lego, & per ragione d'inſtitutione ancora laſcio al detto Signor Franceſco Gonzaga mio figliolo legitimo, & naturale le poſſeſſioni, & beni miei ſituati nel loco, & territorio di Mantoua, & tutto ciò per tutto quello poteſſe dimandare, & hauere ſopra l'heredità, & beni miei. Et perche ſua Regia, & Catholica Maeſtà hà aſſignato & a me dato ſcudi mille d'entrata l'anno per me,

& vn figliolo nel ſtato di Milano ſopra la ferma del ſale; Perciò contentandoſi S.M. che detta entrata ſi poſſa diuidere voglio, & coſi ne laſcio ancora per ragione d'inſtitutione la metà al Sig. Chriſtierno Gōzaga mio figliolo legitimo, & naturale con la mettà delle poſſeſſione di Caſtiglione per cadauno di loro. Et in caſo, che S.M. non voleſſe ſi diuideſſero detti ſcudi mille d'entrata all'hora, & in quel caſo voglio, & coſi per ragione de inſtitutione laſcio la detta tutta entrata de ſcudi mille l'anno al detto Signor Chriſtierno per tutto quello poteſſe hauere ſopra l'heredità, et beni miei, et in ricompenſa, voglio, et per ragione d'inſtitutione laſcio al ſudetto Signor Diego le poſſeſſione di Caſtione, per tutto quello parimente poteſſe hauere ſopra miei beni, et heredità.

Præſupponitur etiam in facto deceſſiſſe primum D. Rodulphum hæredem uniuerſalem nullis relictis filijs, cuius loco in Marchionatu, et primogenitura ſucceſſit D. Franc. Deinde uita functus et D. Diegus in pupillari ætate, adita tamen hæreditate ſibi a patre relicta.

Nunc dubitari contingit, an in portione bonorum, et hæreditatis D. Dieghi iure accreſcendi ſuccedere debeat ſolus D. Chriſtiernus, tamquam re, et uerbis coniunctus; uel potius æqualiter diuidi debeat portio hæc inter dictum Chriſtiernum, et D. Franciſcum.

Initium a Domino.

CONSILIVM MVIII.

Exiſtimo ſine magna controuerſia Illuſtriſs. atq. Excell. D. Marchionem Franc. æqualiter ſuccedere debere vna cum Illuſtriſs. D. Chriſtierno in portione & hæreditate Illuſtriſs. quondam D. Dieghi.

Eſt enim ſatis ſuperque fundata intētio D. Marchionis, vt iure ſuccedere poſſit æqualiter; cum fuerit æque frater, vt ipſe D. Chriſtiernus, ſicuti manifeſtiſſimum eſt.

Difficultas itaque tota in eo verſatur, an d. Dom. Diegus, & Chriſtiernus fuerint vel re, vel verbis cōiuncti: & admiſſo, quod altero ex dictis modis coniuncti fuerint, an iuri accreſcendi locus ſit. Et quidē quod nec re, nec verbis fuerint a teſtatore coniūcti, facile demonſtrari poteſt, declarando prius, qui dicantur re, vel verbis, vel re, & verbis cōiuncti, & qui omnino, re ſ. & verbis coniuncti; & qui omnino re ſ.
1 & verbis diſiuncti. Re † tantum coniunctos dicimus illos quib. ſeparatim vna, eademq; res legata fuit, vt ſi teſtator ita dixit. Caio fundum Sempronianum lego, Sęio eundem fundum Sempronianum relinquo. Ita probat l. re coniuncti. de leg. 3. & ibidem Bart. num. 7. Iaſ. num. 20. Ripa nu. 21. & alios refert Craſ-
2 ſus in §. ius accreſcendi. q. 5. n. 1. Coniuncti verbis † dicūtur quib. ita legatum eſt, Caio, & Sæio lego fundum Sempronianū æquis partib. l. huiuſmodi. §. quibus. de leg. 1. & in d. l. re coniuncti, & l. vnica. §. hoc ita. C. de caducis tollen. & cōpioſe multorum auctoritate comprobaui in conſil. 661. numer. 4. libr. 7. & alios refert Craſſus in §. ius accreſcendi. quæſtio. 4. numer. 2.

Illud enim verbum lego, coniungit perſonas Cai, & Sæi. Illa verò verba æquis portionibus, oſtendūt rei diſiunctionem ſeparationemque.

3 Re, & verbis † coniuncti dicuntur quib. legatum ita fuit: Caio, & Sæio fundum Sempronianum lego. d. l. re coniuncti. vbi Bart. num.... & l. triplici. de verbor. ſignific. vbi poſt alios Petrus Rebuffus, & alia exempla refert Ripa in dict. l. re coniuncti. num. 54. & 57. & Craſſus in d. §. ius accreſcendi. quæſt. 6. nu.
4 1. Diſiuncti vero omnino re & verbis † ſunt, quibus legatum ſic fuit. Caio lego fundum Sempronianū, Sæio lego fundum Titianum. dicta l. re coniuncti. a ſenſu contrario & ibidem paſſim doctores omnes.

His præmiſſis dicimus, teſtatorem duos caſus cōſideraſſe atque diſtinxiſſe.

Primus eſt, dum ſtatuit, quod ſi Regi Catholico placuiſſet diuidere penſionem aureorū mille, dimidia eſſet D. Chriſtierni, & altera dimidia D. Dieghi, quibus ſingulis pariter reliquit dimidiam prædiorū Caſtioni. Hic caſus non eſt nunc aliquo modo conſiderabilis, cum non euenerit, quando quidem recuſauit Rex penſionem diuidi, ſi tamen caſus iſte eueniſſet, dicendum foret fuiſſe coniunctos verbis, re verò diſiunctos, cūm teſtator ita dixerit. Et per che ſua Regia, & Catholica Maeſtà ha aſſignato, & a me datto ſcudi mille d'entrata l'anno per me, & vn figliolo nel ſtato di Milano ſopra la ferma del ſale, per ciò contentandoſi ſua Maeſtà, che detta entratà ſi poſſa diuidere voglio, & coſi ne laſcio ancora per ragione d'inſtitutione la mettà al detto Signor Chriſtierno Gonzaga mio figliolo legittimo, & naturale, & l'altra mettà al Signor Diegho Gonzaga parimente mio figliolo legittimo, & naturale, con la mettà delle poſſeſſione di Caſtione per cadauno di loro &c.

Hic partes diuiſæ, & ſeparatæ ſunt, vno tamen verbo, laſcio, coniunctim vocatos eſſe conſtat, & propterea (vt dixi) dici verbis coniunctos, re verò diſiunctos, dicta l. re coniuncti. de leg. 3. & ſcribunt doctores ſupra relati.

Secundus eſt caſus, quem cōſiderauit & ſtatuit teſtator, dum ita dixit. Et in caſo, che ſua Maeſtà non voleſſe, che ſi diuideſſero li ſudetti ſcudi mille di entrata, all'hora, & in quel caſo voglio, & coſi per ragione d'inſtitutione laſcio la detta tutta entrata de ſcudi mille l'anno al detto Signor Chriſtierno per tutto quello poteſſe hauere ſopra l'heredità & beni miei. Et in ricompenſa voglio, & per ragione de inſtitutione laſcio ad ſudetto Sig. Diego la poſſeſſione di Caſtiglione per tutto quello parimente poteſſe hauere ſopra li miei beni, & heredità. Hoc in caſu, qui euenit, manifeſte conſtat inter d. D. Chriſtienum & Dieghum nullam eſſe coniūctionem vel re, vel verbis, cum diuerſę res diuerſa oratione relictæ ſint, & conſequenter eſſe omninò diſiunctos, & propterea locum non eſſe iuri accreſcendi, vt diximus ſupra.

Cæterum, admiſſo citra veri præiudicium, quod prædicti D. Chriſtiernus, & Diegus fuiſſēt coniuncti, vel re, vel verbis, vel vtroque modo, non tamen hoc in caſu poteſt eſſe locus iuri accreſcendi vel nō decreſcendi. Cum præfatus D. Dieghus mediante perſona matris, & tutorum acceptauerit prædictum legatum ſibi a patre factum. Eſt enim certum ius
5 † accreſcendi vel non decreſcendi ceſſare poſtquā is, cui rei pars fuit relicta, eam acceptauit ſibique acquieuit. l. 1. §. pen. ff. de vſufructu accreſcen. et l. aquā. §. vlt. ff. quemadm. vſuſfruct. amitta. & ob id res ipſa
6 tranſit † ad hæredes dicti acquirētis, ut in ſpecie affirmant gloſs. in l. ex contractu. ff. de rei uindicat. & in l. mater decedens. C. de inoffic. teſtam. Bart. in l. re coniuncti. num. 49. de leg. 3. Bald. in auth. ſi quas ruinas. col. vlt. C. de ſacroſanct. eccleſ. l. unica. quæſt. 9. C. quando non peten. partes. Alex. in conſ. 167. nu. 6. lib. 5. Iaſ. in dict. l. re coniuncti. num. 220. & ibidē Ripa num. 156. Dec. in rub. C. qſi non peten. partes. num. 6. in ſecunda lectura. Socin. iunior in conſ. 109. numer. 5. & in conſil. 152. num. 9. lib. 2. Curtius iunior in conſil. 14. numer.... Petrus Rebuffus in l. triplici. in concluſ. 12. ff. de uerbor. ſignific. Et in ſpecie legati, quod portione rei legatę a legatario accepatæ

Digitized by Google

6 ptatæ ceſſet ius accreſcendi, † ſcribunt Ang.in conſ. 153. Ruſticus num.2. Crott.in d.l.re coniuncti.num. 83. Natta in conſ.306.num.1.lib.2.

Idem de mortis cauſa capione reſpondit Ruin.in conſ.204.n.5.lib.2. His conſtat, præfatum Illuſtriſs. atque Excell. D. Marchionem Franciſcum ſuccededere poſſe æqualiter cum Illuſtriſs. D. Chriſtierno in bonis, & hæreditate prædicti quondam Illuſtriſs. D. Dieghi eorum fratris.

SVMMARIVM.

1 *Legata re quã teſtator ait alienum, hæredẽ teneri eã luere.*
2 *Legatam rem hęredem teneri efficere legatarij.*
3 *Legatam rem obnoxiã ſeruitutis hæredum non teneri luerę.*
4 *Vectigalem rem nõ poſſe euinci prætextum iuris deficientis.*
5 *Legatum cenſeri, in dubio, ius quod teſtator habet.*
6 *Legata re cuius dominium vtile eſt apud alium, non deberi niſi directum. num. 7.*
8 *Legatum rei quã ignorat teſtator hypothecatã non valere.*
9 *Vſufructuarium rei particularis teneri teſtatoris æs alterum ſoluere, & præſtare annuum cenſum.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MIX.

RESpondi ſuperiorib. dieb. pro Illuſtriſ. D. Auguſtino Lomelino, & trib. propoſitis dubitationibus demonſtraui primum; non ipſum Auguſtinum legatarium, ſed hæredes teneri redimere, & liberare palatium, a cenſu conſtituto per teſtatorem poſt a ſe conditum teſtamentum, in quo ipſum pallatiũ legauit. Reſponſum illud legitur ſupra in conſil. 997. Vera hæc a me firmata concluſio in dubium non reuocatur, & propterea non eſt quod plura ſcribam.

Secunda eſt concluſio, quã in eodem meo reſponſo firmaui; hæredes, non autem legatariũ teneri luere, & liberare d. palatium a cenſu conſtituto ab ipſo teſtatore ante conditum ipſum teſtamentum. Concluſionem hanc ſeptem firmaui argumẽtis quorum vni tantũ, hoc eſt primò, aliqua obijciũtur ſcripſi ſa
1 nè eo in argumento, quod quando teſtator † ſcit rẽ a ſe legatam eſſe alterius, vel alteri obligatam, & eã nihilominus legauit, hęredem teneri eã redimere, & luere ac legatario liberam præſtare. l. ſi res obligata. de leg. 1. l. prædia. C. de fideicõ. & §. ſed & ſi rẽ. inſtit. de legatis. Quod verò teſtator iſte ſcinerit palatium fuiſſe alteri obligatum, & hypothecatũ, ſatis abũde demonſtraui in ipſo argumento. Non obſtat nũc qđ obijcitur a pręſtantiſs. Iuriſcõſulto D. Ioſepho Martignono in doctiſſimis ſuis iuris allegationib. verſ. Nõ
2 obſtat itaq; primò, &c. quod & ſi hæres † tenetur rẽ ita tradere, quod auferri non poſſit, alias non vr̃ tradidiſſe legatario, vt ſcribit Caſtr. in d. l. ſi res obligata. nu. 8. Vnde quia per Hypothecariã poſſet tota res auocari, ideò hæres tenetur eã luere, vt tradit Imol. in l. ſeruo legato. §. ſi fundus. de leg. 1. Attamen, ſi res
3 legata † talis eſt, vt per obligationem ei annexã non poſſit auferri hæres nõ tenetur eam luere, vt ſcribit idem Caſtr. in d. l. ſi res obligata. n. 8. verſ. itẽ adhuc & n. 9. & Imol. in ead. l. ſi res obligata. in fine, dicit, ꝙ
4 res vectigalis, † uon poteſt auocari prætextu iuris deficientis: Ideo legans illud, ius ſolùm videtur legare quod habet, quæ ſunt propria caſus noſtri.

Nam res legatæ (inquit D. Martignonus) excedẽtes pretiũ annuorũ cenſuũ ad quos redimendos aliquis nõ cogitur: & quę ſolũ ſunt obligatæ pro illa certa pẽſione, non pñt auocari: ſed hæres põt dicere legatario, qđ ſi in reb. legatis aliquod ius deficit, vel aliqua impoſita ſit ſeruitus, ſeu onus, ipſe ſolum tenetur, eã præſtare talem, qualis eſt.

Huic obiectioni reſpondetur nos proprie verſari in hypotheca, cui teſtator, cõſtituendo cenſus palatiũ ſuppoſuit. Sicuti demonſtraui in initio reſponſi a me redditi, & propterea Caſtr. & Imol. a D. Conſulẽte allegati. D. Auguſt. legatario ſuffragantur. Caſt. n. d. l. ſi res obligata. n. 8. verſ. item adhuc. & n. 9. diſſoluẽdo oppoſitiones, & difficultates excitatas ab Angelo, & alijs antiquis ex l. ſi domus. §. finali. & l. ſi a ſubſtituto. in fi. de leg. 1. viſus eſt diſtinguere aliquot caſus, quos ego clarè, & dilucide ſic diſtinguo atq; conſtituo.

5 Primus caſus eſt, quãdo teſtator legat † rem, cuius dominiũ directum tantũ, vel vtile tãtum habet. Hoc caſu præſumitur legaſſe illud ſolũ dñium, qđ habet.

Ita loquitur d. l. ſi domus. §. vlt. de leg. 1. quã ſic intelligunt Caſt. præcitato in loco, & reliqui oẽs. Ita ẽt ſi teſtator hẽt ſolum vſumfructum, legaſſe illũ præſumitur. l. ſticho. ff. de vſufr. legato. Ita quoq. ſi teſtator eſt dominus certę partis, vt puta tertiæ, vel dimidiæ, eam ſolam portionem ſuam legaſſe dicitur. l. ſerui electione. §. vlt. de leg. 1.

Porrò hoc dñium, vel directum, vel vtile, legatũ ita tradi, & trãsferri dẽt ab hærede in legatariũ, vt illud re ipſa, & cum effectu habeat, & vt ab eo auferri non poſſit. Ita loquitur tex. l. ſi res obligat. de leg. 1. ſcđm Caſtr. prædicto in loco. Hic caſus noſtro nõ cõuenit.
6 Scđs eſt caſus, qñ teſtator legat † rem ſuã, quę vitiũ intrinſecum continet, vt puta ſeruum fugitiuũ, vel quid ſimile. Hoc ſane caſu teſtator dr̃ legaſſe rẽ qualẽ habebat. Ita loqtur text. l. ſi a ſubſtituto. in fi. de leg. 1. quam ſic intelligit Caſtr. in d. l. ſi res obligata. nu. 9.

Hic etiam caſus noſtro non adaptatur.
7 Tertius eſt caſus, qñ teſtator legat rẽ † ſuã, quæ habet vitium extrinſecũ, quod hæres remouere, & tollere põt redimendo vel ſoluẽdo: ſed tale eſt vitium, quo res non poterat auferi, hoc ſanè caſu hæres non tenetur redimere, & ſoluere & legatario eam tradere. Ita Caſtr. in prędicta l. ſi res obligata. n. 9. verſ. aut eſt extrinſeca, qui ſic intelligit & declarat l. ſeruo legato. §. fundus. de leg. 1. vbi fundus habens ſeruitutẽ annexam præſtari dẽt legatario, cum ſeruitute, quæ eſſe non poteſt in cauſa, vt fundus auferatur, cum legatarius ſolum cogi poſſit eam pati.

Hic etiam caſus noſtro non conuenit.
8 Quartus eſt caſus, qñ teſtator † legauit rem ſuã, quæ habet vitium extrinſecum, quod hæres remouere, & tollere poteſt, redimendo, vel ſoluendo, & tale eſt vitium, quo res auferri poterat in totũ, vt per hypothecariã, & teſtator ingnorauit rem ipſam alteri obligatam, & hypotecatã eſſe, hoc caſu præſumitur teſtatorem noluiſſe grauare hæredem redimere, et liberare rem illam, & ob id hęres non tenetur rem illam luere & legatario liberam præſtare. Ita Caſtr. in d. l. ſi res obligata. n. 9. verſ. ſi aũt poterat &c. ſic declarans d. l. ſi res obligata. Idem ſcribunt Imol. ibid. in fin. Alex. n. 4. & Iaſ. num. 5. verſ. ſed iſta ſolutio.

Quintus eſt caſus, qñ teſtator legauit rẽ q̃ ſciebat, a ſe alteri obligatã, & hypothecatã. Hoc caſu p̃ſumitur teſtatorẽ uoluiſſe hæredẽ debere eã luere, & libere p̃ſtare legatario. Ita Caſtr. Imol. & reliqui s̃ alleg.

Hic caſus, ut alias meo in reſponſo ſcripſi, noſtro conuenit: Cum hic teſtator optimè ſcinerit, palatiũ a ſe legatum, iam fuiſſe a ſe ipſo obligatum, & hypothecatum pro annuis conſtitutis cenſibus.

His intelligitur ſatisfactũ eſſe obiectioni quæ obſtare uidebatur primo argumẽto a me conſiderato.

Qđ uero aduerſus ſeptimũ, & ultimũ obiicitur, nẽpe uerũ minime eſſe, qđ teſtator cõſtituerit hos cẽ-

ſus, ut pecunia illa accepta, amicis ſubueniret: cum modicā quandam ſummam hac de cauſa acceperit.

Hæc ſanè obiectio ceſſat, quia in facto contrariū a legatario præſupponitur. Et præterea ſatis eſt, qđ ex ea pecunia alij cenſus fuerint a teſtatore empti, & ob id tamquā ſubrogati debeātur legatario, vt dixi in argumento, & demū ètſi admittimus hoc argm̄, verū nō eſſe in facto: attñ extāt alia quinq. argumēta.

Cùm vero alijs quinque argumentis a me hac in ſecunda dubitatione cōſideratis nil obijciatur, non eſt, quod plura ſcribam.

Tertia eſt dubitatio a me propoſita meo illo in reſponſo hac de cōtrouerſia reddito; an legatarius, vel hæredes teneantur præſtare cenſuarijs annuos cenſus, donec ab ipſis cēſib. redimatur & liberetur ipsū palatium. Hac de dubitatione reſpondi, & demonſtraui hæredes teneri ſoluere hos annuos cenſus.

Hanc opinionē firmaui octo argumentis, inter quæ
illud eſt quod conſideraui ſecundo loco, dum dixi,
9 qđ & ſi vſufructuarius † rei particularis tenetur ſol
uere æs alienū teſtatoris atq; pręſtare annuū cēſum,
10 attñ non tenetur, qū legatū † vſusfructus redderetur
inutile, & damnoſum & huius quidem opinionis re
tuli Cyn. Ro. Caſtr. Imol. Aret. Io. Fabr. Alex. Corn.
Iaſ. Afflict. Petraſanctā, Tiraq. Craſſum, Ariū Pinel.
Natt. Caualcan. & ob id ſubiunxi, nil obſtare, quod
poſt multos ſcripſi in comm. de pręſ. lib. 4. præſ. 143.
num. 18. vſufructuarium, & non hæredem teneri ſol
uere æs alienum annuum teſtatoris. Cum hoc locū
habeat, vt ibi dixi, qñ legatum non efficitur inutile.

Quo in caſu ſic intelligendi ſunt doctor. allegati a præſtātiſs. Martignono Conſulente, nēpe Florian. in l. ſi pendentes. §. ſi quid. n. 12. ff. de vſufructu, & quēadm. quis vtatur. Io. Fabri, ſic & a me allegatus. in §. ſed & ſi rem. inſtit. de legatis, & ibidem Myſingerius. Quib. verò in caſib. loquantur l. ſi domus. §. vlt. & l. ſeruo legato. §. ſi fundus. de leg. 1. ab eodem D. Conſulente allegati, ſatis colligitur ex ſcriptis ſupra in 1. & 3. caſu diſtinctionis, quem caſum cōſideraui, & explicaui. Cæterum, & ſi admittimus, hanc argumentationē minus ſolidam eſſe, propterea quod negant hæredes hoc legatum reddi inutile, etiam ſi legatarius redimat, & ſoluat hos cenſus, attamen extant aliæ multæ rationes, & argumenta, quibus, (vt in reſponſo ſcripſi) conſtat teſtatorem voluiſſe grauare hæredem ſoluere annuos hos cenſus.

Quo circa in eadem ſum opinione, quam meo in reſponſo probaui.

S V M M A R I V M.

1 *Subſtituendo liberos, cenſeri teſtatorem eos uocaſſe per vulgarem.*

2 *Subſtitutione facta pluribus, nomine collectiuo, cenſeri factam uulgarem.*

3 *Fideicommiſſum non præſumi ex nominibus collectiuis.*

4 *Familiæ conſeruandæ rationem arguere fideicommiſſum.*

4 *Vulgarem non præſumi feciſſe teſtatorem, qui dixit, uelle bona conſeruari in familia.*

5 *Subſtitutionem non dici uulgarem, in qua adeſt clauſula, uulgariter, pupill. et per fideicommiſſ.*

6 *Subſtitutione facta uni plurium perſonarum, in eundē caſum, ordine, cenſeri factam unicam ſubſtitutionem.*

7 *Vulgarē ſine controuerſia eſſe, cum quis uocatur poſt aditam hæreditatem.*

8 *Vulgarem non dici cum fuere ſubſtituti inuicem, uel ſalua gradus prærogatiua.*

9 *Maſculinitatis qualitatem efficere præſumptionem ne ſubſtitutio dicatur uulgaris.*

10 *Tunc, dictionē, reſtringere diſpoſitionē ad extremū tēporis.*

11 *Subſtitutionem non dici factam, niſi euidenter probetur.*

12 *Extenſionem ſubſtitutionum de tempore ad tēpus non fieri.*

13 *Compendioſam fieri ex uerbo quandocumque.*

14 *Compendioſam continere fideicommiſſum.*

15 *Fideicommiſſariam ſubſtitutionem efficere clauſulam uulgariter, pupillari, & per fideicommiſſum.*

16 *Fideicommiſſariam eſſe, quæ fit poſt aditam hæreditatem.*

17 *Subſtitutionem argui fideicōmiſſariam ex onere ſucceſſiuo, ac perpetuo.*

Subſtitutiones tot fieri, & dici, quot ſunt gradus liberorum ſubſtitutorum.

18 *Subſtitutione facta his uerbis, filios et eorū liberos, tot fieri ſubſtitutiones quot erunt gradus liberorum.*

19 *Fideicommiſſariam eſſe, cum ſubſtituuntur fratris filij inuicem, & eorum filij reciproce.*

20 *Qualicumque ſubſtitutione ſubſtituentem dici feciſſe fideicommiſſum.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MX.

SVperioribus annis reddidi reſponſum quod nūc impreſſum legitur in conſ. 698. lib. 7. in quo trib. propoſitis dubitationibus, quantum per me licuit, abunde ſatisfeci; & præſertim ſecundæ, in qua demonſtraui, liberos & deſcendentes D. Petri Mancaſolæ fratris D. Antonij teſtatoris vocatos fuiſſe per fideicommiſſariam, non autem per vulgarem ſubſtitutionem.

Nunc ad me tranſmiſſum eſt reſponſum doctiſſimi Iuriſconſulti D. Aluiſij Scotti, qui multis rationibus, & argumentis conatur demonſtrare, imò prædictos liberos, & deſcendentes vocatos eſſe per vulgarem tantum.

Cæterum cum verius adhuc exiſtimem totam illam ſubſtitutionem fideicommiſſariam eſſe, nō grauabor paucis, & ſummatim repetere illo in reſpōſo ſcripta, & aliqua addere, deinde ſatisfaciam his, quę a præſtantiſs. Scotto fuerunt conſiderata. Diſtinxi ſanè atque conſtitui duos ſubſtitutionis caſus.

Primus eſt, qui conſiderari poteſt inter filios D. Petri, & ipſorum filiorum filios, vt puta inter D. Ludouicum & eius filios, an ſcilicet filij D. Ludouici fuerint ſubſtituti ipſi D. Ludouico per vulgarē, vel per fideicommiſſariam. Et quidem illo in reſponſo. 698. n. 2. verſ. Cæterum exiſtimo, quatuor argumentis demōſtraui, fuiſſe ſubſtitutos per fideicommiſſariam.

Primò, quia teſtator ſubſtituit liberos filiorū D. Petri, ſalua ſemper gradus prærogatiua, quæ verba dixi ex ſentētia Hieronymi Tornielli ſignificare ſubſtitutionem fideicommiſſariam.

Secundo, quia teſtator vocauit filios D. Petri, & eorum liberos, quos inuicem ſubſtituit. Quam quidem ſubſtitutionem fideicommiſſariam eſſe ſcripſi ex Socin. Sen. & Torniello.

Tertiò, quia prædictus teſtator ſubſtituit vnum in certa portione per verbum cōe, aliū verò in alia portione per verbum mere obliquum: ob id tota ſubſtitutio fideicommiſſaria dr̄ ex ſententia Bart. & Ripę quos commemoraui in d. reſponſo num. 5.

Quarto, quia teſtator vocando fratris filios & eorū liberos, vſus eſt his uerbis. Et vlt. decedēti ſubſtituo, & ſuccedere volo vulgariter, pupillariter, & per fideicōmiſsū, & prout melius fieri poterit, filios maſculos q. Petri fratris mei nepotes meos, & ipſorum liberos maſculos. Hęc verba dixi ſignificare ſingulos filios, & liberos gradatim fuiſse per fideicommiſsū vocatos ex ſententia Guidonis Papæ, & Decij, quos ſecutus ſum multis in locis ibi commemoratis, quæ hic non repeto breuitatis gratia.

Quintò

Quintò addo nunc, prædictos filios, & deſcendẽ-
tes d. Petri fuiſſe ſubſtitutos d. vltimo ex teſtatoris de
ſcendentib. decedenti quãcumque. Quæ quidem di-
ctio quandocumque ſignificat ſubſtitutionem eſſe
compendioſam, quæ etiam fideicommiſſariam con-
tinet, vt dicemús infra in reſponſione ad quartum
argumentum D. Scotti conſulentis.

Secundus eſt caſus ſubſtitutionis, qui conſiderari
poteſt inter ipſoſmet liberos ſeu deſcendentes a D.
Ludouico filio d. D. Petri, nempe inter D. Antoniũ,
Petrum, Io. Franc. & Bernardum; an ſcilicet ij inter
ſe fuerint vulgariter, vel per fideicommiſſum voca-
ti, & ſubſtituti: Et quidem reſpondi in prædicto cóſ.
698. num. 10. verſ. Re tamen ipſa &c. dici per fidei-
commiſſum ſubſtitutos.

Primo, quia ſemper teſtator vocauit maſculos, ex
cluſis fœminis; ſignificando velle bona conſeruari in
agnatione & familia; & ob id ſubſtitutionem eſſe fi-
deicommiſſariam, ex ſententia Ruini, & aliorum,
quos illo in conſ. 698. num. 11. retuli.

Nec repugnat, quod ego ipſe ſcripſi in conſ. 85. n.
102. lib. 1. in cóſ. 328. n. 74. & in conſ. 376. n. 19. verſ.
reſpondetur. & n. 40. lib. 4. quia reſpõderi facile põt,
me præcitatis in reſponſis non negaſſe, quin ſubſtitu
tio ſit fideicõmiſſaria, qñ teſtator ſubſtituit filios, &
deſcendentes maſculos, & extant aliqua verba ſigni
ficantia tractum ſucceſſiuum, vt hic, imo eodẽ lib. 4.
de præſ. in præſ. 69. num. 11. noue impreſſis idẽ affir-
maui. Sed dixi in dictis meis reſponſis ſubſtitutionẽ
hanc fideicommiſſariam nõ comprehendere alium
caſum, vel aliam perſonam quam expreſſam in ipſa
ſubſtitutione. His rationibus, & argumẽtis demõſtra
ui tam in primo quam in ſecundo caſu ſubſtitutio-
nes prædictas eſſe fideicommiſsarias.

Nunc ſupereſt, vt ſatisfaciam his, quæ ſuo in re-
ſponſo conſiderauit præfatus præſtantiſſimus dom.
Scottus Conſulens.

1 Primo, quia teſtator † vocãdo, & ſubſtituendo li-
beros, quod nomen collectiuum eſt plurium gra-
duũ; non dr̃ vocaſſe per fideicõmiſsariã, ſed per vul-
garẽ, ſicuti reſponderunt Ruin. in conſil. 92. nu. 5. in
conſ. 99. nu. 6. & in conſ. 159. n. 22. lib. 2. poſt Comẽſ.
in l. cum ita. §. in fideicommiſso. n. 4. de leg. 2. Socin.
iun. in conſ. 180. n. 53. lib. 2. Cephal. in conſ. 269. nu.
16. lib. 2. & hos ſum & ego ſecutus in conſ. 85. n. 54.
lib. 1. in conſ. 328. nu. 50. lib. 4. ij ſane ſcripſerunt ſub
2 ſtitutionem eſse vulgarem, † quando plures nomine
collectiuo vocati ſunt, nullis adiectis verbis ſignificã
tibus tractum temporis ſucceſsiuum.

Reſpondetur, hoc argumentum fuiſse a me ẽt con
ſideratum in d. conſ. 698. nu. 9. vbi ſummatim retuli
Comenſ. Alex. Ruin. Soc. ſen. Dec. Rube. & Alc. quos
dixi me probaſse in d. conſ. 85. n. 55. 56. & 57. lib. 1. &
in conſ. 336. nu. 10. lib. 4. & in comm. de præſum. lib.
4. præſ. 71. num. 28. & 29. & huic quidem argumento
reſpondi in eodem conſ. 698. nu. 13. verſ. Non obſtãt
nunc adducta in contrarium, vbi dixi traditionem
Comenſ. & ſequacium non habere locum, quando
3 teſtator voluit conſeruari bona † in agnatione, & fa
milia: ſicuti diximus ſupra in primo argumento ſe-
cundi caſus. Et rurſus nõ procedit doctrina Comẽſ.
4 quando ſubſtitutio facta eſt adiecta clauſula, † vul-
gariter, pupillariter & per fideicommiſsum, vel quã
5 do appoſita fuit clauſula † codicillaris; ſicut dixi ſu
pra in duobus poſtremis argumentis dicti ſecundi
caſus. Quo circa non eſt quod conſtituatur aliquod
fundamentum in doctrina & traditione illa Comen
ſis in d. §. in fideicommiſso, nec in his, quæ ego ipſe
ſcripſi in d. conſ. 85. 328. & 376.

Secũdò vel ea ratione, & argumẽto motus eſt D.
Scottus Conſulens in prædicto eius reſponſo pag. 4.
a tergo verſ. primò, quia quando &c. quod qñ teſta
6 tor † ſubſtituit plures perſonas ordine ſucceſsiuo vni
perſonæ, & in eundẽ caſum cenſetur teſtator voluiſ-
ſe facere vnicam tantum ſubſtitutionem, ad quã pri
mo vocatus admittatur, & ſi ipſe nolit, vel non poſ-
ſit, vocatus ſecũdo loco ordine ſucceſsiuo ex vulga-
7 ri ſubſtitutione admittatur, vt declarat Soc. † iun. in
conſ. 180. n. 41. lib. 2. Atqui noſtro in caſu ſubſtitutio
facta fuit eidem perſonæ ſcilicet vltimo ex deſcen-
dentib. ipſius teſtatoris morienti, & in eundem ca-
ſum, ſcilicet vbi contingat, nullum ex eius deſcẽden
tib. extare, & perſonæ ſubſtitutæ ſunt vocatæ in vni
ca oratione; hoc eſt filij fratris, & eorum liberi per
vnum & idem verbum diſpoſitiuũ, ſubſtituo, & ſuc-
cedere volo. Ergo ſubſtitutio hæc vulgaris eſt, & nõ
fideicommiſsaria.

Reſpondetur, Socin. iun. in d. conſ. 180. n. 41. lib.
2. loqui in caſu a noſtro longe diuerſo. Nam ibi teſta
tor inſtituerat filiam cui ſubſtituerat Amabiliã vxo
rem, cui decedenti ſubſtituit Catherinam, & ea non
ſuperſtite Io. Franciſcum & eius filios, uel qui ex eis
ſuperſtites fuiſsẽt, ſic habetur ex facti ſpecie propoſi
ta Soc. & ab ipſo deinde n. 38. conſiderata. Quæ qui
8 dem ſubſtitutio † ſine controuerſia eſt vulgaris, cum
Catherinæ filij non fuerint vocati poſt aditã hæredi
tatem ab eius matre Catherina, ſed ea non exiſtente
in rerum natura tẽpore mortis dictæ Amabiliæ. Nec
eo in caſu teſtator filios illos maſculos Catherinæ
inuicem ſubſtituit, vt in noſtro. Non ẽt illos vocauit
ſub qualitate maſculinitatis. & rurſus nõ erat diſpu-
tatio inter ipſos filios (vt noſtro in caſu) an Catheri-
næ facta eſset ſubſtitutio vulgaris tantũ, vel fideicõ-
miſsaria. Sed erat contentio an filij Catherinę eſsent
ei ſubſtituti per vulgarem, vel per fideicommiſsariã.

Tertiò ſic arguit prædictus D. Scottus pag. 5. fac. 1.
verſ. ſecundo quia &c. quod ſi aliter diceremus, vbi
admitteretur ſequens in gradu poſt primum admiſ-
ſum, non eſset verum, quod ſequens in gradu, & alij
poſteriores ſuccederent vltimo ex deſcẽdentibus te-
ſtatoris morientis.

Nec in caſum quando contingeret nullũ ex eis de
ſcendentib. extare, ſed poſteriores ſuccederẽt primo
vocati, & in caſum mortis eorum qui primo voca-
ti eſsent, & tamen teſtator voluit vocatos ſuccedere
eidem perſonæ & in eundem caſum vt ſupra. Et iõ,
vt ſeruetur voluntas teſtatoris omnino dicendũ eſt,
ſecũdo, vel vlteriori loco vocatos fuiſse tantum per
vulgarem ſubſtitutionem. Effectus. n. vulgaris ſub-
ſtitutionis eſt, vt vulgariter ſubſtitutus ſuccedat ei-
dẽ perſonę, cui ille cui eſt ſuſtitutus ſucceſsiſset, ſi vo
luiſset, vel potuiſset. Bart. in l. 1. nu. 38. verſ. quartus
effectus. ff. de vulg. & pup. ſubſt.

Reſpondetur huic argumento, qđ ad literã retuli,
9 teſtatorem † non ſubſtituiſse ſimpliciter eidẽ perſo-
næ, & in eundem caſum: ſed vocauit liberos filiorũ,
ſalua gradus prærogatiua, & eos inuicem ſubſtituit:
& vnum in certa parte per verbum cõe, & alium in
alia portione, adiecit ẽt clauſulas vulgariter, pupilla
riter, & per fideicõmiſsum, & ẽt clauſulam codicilla
rem, voluitq; demum vocando ſolos maſculos, con
ſeruari bona in agnatione & familia, quę ſanè oĩa ſi-
gnificare vocationẽ per fideicommiſsariã ſcripſi ſ.

Quartò hoc argumento vtitur D. Scottus pag. 5.
verſ. tertio quia &c. qđ in hac ſubſtitutione addita
eſt dictio tũc, & eo caſu, per quę verba (inquit D. Scot
tus) apparet tã liberos, quã nepotes vocatos eſse eo
in caſu, & tunc, qñ contigeret nullũ ex deſcendẽtib.
teſtatoris extare. Cum igitur ſubſtitutio de qua in
10 teſtõ ſit reſtricta ad illud tempus (dictio † enim tũc,

reſtringit diſpoſitionem ad extremum tẽporis, cum
adijcitur.l.4.§.finali.ff.de cond.& demoſtr.)non eſt
dicendum,aut tractãdum de alia ſubſtitutione,quæ
non reſpicit dictum tempus,& illum caſum.

Nec.n.dici poteſt ſubſtitutionẽ factam vltimo mo
rienti,de qua in teſtõ,factam ẽt eſſe illi,qui d.vltimo
morienti ſucceſſiſſet. Et quia hæc nõ diceretur facta
eo in caſu,nec eidem perſonæ,nec eodem tẽpore: Et
ſic non cõueniet verbis teſtamenti. Et ideo cũ verba
non conueniant ſubſtitutioni fideicõmiſſariæ,nõ eſt
de ea agẽdum.arg.l.4.§.toties.ff.de damno infecto.
11 Et quia regula eſt,quod ſubſtitutio,† quę nõ legitur
in teſtamento,facta dicatur, niſi contrarium dicens
illam euidenter probet, Soc.in conſ.62.col.2.lib.3.
Quæ maxime in caſu noſtro debet habere locũ, ſtan
te dictione,tunc,appoſita ſubſtitutioni factæ per te-
12 ſtatorẽ reſtrictiua vt ſupra:quia ſubſtitutio † ad vnũ
tempus reſtricta nõ trahitur ad caſum alterius tem-
poris. l.ſi ita quis.vbi Bart.ff.de vulg.& pup.ſubſtit.
Bar.in l.ſi mater.§.finali.ff.eo.Ruin.in conſ.128.col.
2.vol.2.&c.

Reſpondetur huic argumento,qđ pariter ad ver-
bum retuli;& facile demonſtratur,noſtro caſui non
cõuenire.Nam præter duos illos caſus ſubſtitutionũ
cõſideratos ſupra, & prius in d.meo cõſ.698.n.2.&
n.8.qui noſtræ diſputationi,& controuerſiæ conue-
niunt, conſiderari etiam poteſt tertius, qui ſecundũ
vnum iuſtumque ordinem eſt primus.

Eſt ſane caſus, quando ageretur de ſubſtitutione
facta vltimo decedẽti ex filijs D.Antonij teſtatoris,
hoc eſt D.Franc.D.Ioannis filio, qui deceſſit ſine fi
lijs. Huic ſane teſtator ſubſtituit filios D.Petri fra-
tris. Et quidem compendioſe,cum ita dixerit. Et ſi
qñcumque contigerit,nullum ex dictis filiis meis na
tis,& naſcituris & liberis ſuis p̃dictis extare;tunc &
eo caſu ſic decedentib.& vltimo decedẽti ſubſtituo,
& ſuccedere volo vulgariter pupillariter,& per fidei
cõmiſſum,& prout melius fieri poterit filios maſcu-
los quondã Petri fratris mei nepotes meos &c.
13 Illa dictio, quandocũq; † ſignificat ſubſtitutionẽ
compendioſam,cum comprehendat tam tẽpus poſt
aditam hęreditatem quam ante, vt poſt alios ſcripſi
in cõm.de præſum.lib.4 præſ.51.nu.5.Quæ quidem
14 compendioſa † continet ẽt ſubſtitutionem fideicom
miſſariam,vt ſcribunt Bart.in l.Centurio.nu.15.ff.de
vulg.& pup.ſubſt.& reliqui oẽs. Et in claris noſtris
terminis ita poſt alios ſcripſi in d.li.4.præſ.71.n.12.
15 Idẽ ſignificant illa verba † vulgariter,pupillariter,
& per fideicõmiſſum,vt ſcripſi in d.cõſ.698.n.8.ſub-
ſtituit itaq; teſtator vltimo ex ſuis deſcendentib. de
cedenti ſine filiis filios D.Petri fratris quocumq; ca-
ſu eueniẽte, hoc eſt, ſi is vltimus deſcẽdẽs deceſſiſſet
non adita hæreditate,quæ ſubſtitutio eſſet vulgaris,
16 vel ſi deceſſiſſet poſt aditã † hęreditatẽ, quæ ſubſtitu
tio eſſet fideicõmiſſaria.l.poſt aditã. C.de impub.&
alijs ſubſt.vbi Doctores oẽs,& hoc quidẽ in caſu cõ-
pendioſæ ſubſtitutionis reſtrictiuè & eidem perſonæ
nẽpe vltimo defuncto ex deſcendentib.ipſius teſta-
toris ſubſtituti fuerũt filii d.D.Petri. Qui ſane caſus
ſubſtitutionis non conuenit huic noſtro,cũ hic aga-
tur,quo ordine ſuccedant inter ſe filii & deſcenden-
tes dicti D.Petri.

Quinto ſic obiicit prædictus D.Scott.pag.5.a ter-
go,verſ.quarto arguitur &c.volũtatẽ teſtatoris fuiſ-
ſe faciẽdi vnicam tm̃ ſubſtitutionẽ vt ſupra, quia po
ſtea diſpoſuit,quod d.primo caſu aduenięte, ſ.quod
hæreditas ſua perueniat in nepotes ſuos, ſeu eorũ li-
beros;tũc & eo caſu duæ partes hæreditatis ſuæ, ſeu
eius valor diſtribuatur inter pauperes Chriſti. Et qa
ſe refert ad vnicũ tm̃,& proximũ caſum in ſingulari
numero: Qui quidẽ numerus ſingularis eſt vno cõtẽ
tus. Et quia diſtributio, de qua ibi,ſemel fied. erat,
& tunc cũ ſuccederent nepotes, vel eorum liberi. Cũ
igitur diſtributio ſit facienda, qn hæreditas ſua per-
uenerit ad nepotes vel liberos, & ſemel tñ ſit facien
da diſtributio,dicendũ eſt, ẽt teſtatorem contẽtatũ
fuiſſe,& voluiſſe,quod ſemel hæreditas ſua ad ſubſti
tutos per eũ vt ſupra perueniat. Nã cum onus hoc di
ſtribuendi ſit ſimplex, & vnico actu conſumetur,dẽt
pariter dici,quod ſubſtitutio,de qua agimus, ſit ſim
plex, & vnico conſumata ſit, ſicuti e contrario, qñ
17 onus † eſt perpetuũ, arguitur factã ſubſtitutionẽ ſuc
ceſſiuam, & perpetuo duraturam,vt per Ruin.in d.
conſ.159.lib.,dum reſpondet ad Conſilium Petri de
Anch.ibi,quia grauamen. Quod ẽt dicendum eſt de
tertia parte legata filiabus, quæ et ipſa legata eſt tũc
& eo caſu, quando hæreditas ſua peruenerit in nepo
tes ſuos, vel eorum liberos,& tñ dicta legata ſunt ſe
mel tantum ſoluenda. Cũ igitur ex prædictis ſatis ap
pareat de voluntate teſtatoris,& vna pars teſtamẽti
aliam declaret.l.qui filiab.in prin.& ibi doct.de leg.
1.dicendum eſt omninò, vnicã tantum ſubſtitutionẽ
factam, per q̃ ſuccedendum eſſe vltimo morienti ex
deſcendentib.teſtatoris, & ſatisfactũ fuiſſe volũtati
teſtatoris ſtatim, qđ vnus ex vocatis ad eius hæredi-
tatẽ admiſſus fuit. In vltimis.n.voluntatib.præ om-
nib.eſt ſpectanda,& attendenda mens teſtatoris.l.in
conditionibus primum locum.ff.de cond.& demon
ſtr. Hactenus D.Scottus Conſulens.

Reſpondetur,verum non eſſe,quod in initio huius
argumenti dicitur, voluntatem teſtatoris fuiſſe fa-
ciẽdi vnicã tantum ſubſtitutionem. Eſt enim verius
feciſſe plures ſubſtitutiones.

Nam teſtator vltimo ex ſuis filiis,& eorũ liberis de
cedenti ſubſtituit filios D.Petri fratris, & eorũ libe-
ros,quos inuicem ſubſtituit. Quæ ſane verba conti-
nẽt plures vt dixi ſubſtitutiones. Prima quarũ eſt,dũ
ſubſtituit ipſius D.Petri filios. Secunda dũ ſubſtituit
ipſorũ filiorum liberos. Et hæc quidem tot continet
18 ſubſtitutiones † quot ſunt liberorũ gradus,qui innu
meri dicuntur,l.liberorum.de verb.ſignif. Ita in ſpe-
cie reſpõdit Caſtr.in col.164. In præſenti cauſa, quę
vocatur maioriæ.col.5.verſ.item oſtenditur hoc.lib.
2.& alios refert,& ſequitur Lud.Mol.in lib.1.de Hi-
ſpan.primog.c.1.n.17. Tertia eſt ſubſtitutio dũ teſta
tor ipſos Petri fratris filios inuicem, & reciproce di-
ctorum filiorum liberos ſubſtituit. Et hę quidẽ ſubſti
19 tutiones † fideicommiſſariæ ſunt. Cũ prædicti filii
& liberi Petri fratris teſtatoris vocati fuerint per cõ
pẽdioſam ſubſtitutionẽ, quæ & fideicommiſſariam
(vt notiſſimum eſt)continet. Et quia extat illa vul-
gariter,pupillariter,& per fideicommiſſum. Et quia
dixit legitimę ſucceſſionis graduum prærogatiua
inter eos ſeruata,vt demonſtraui ſupra. Et accedit
quod teſtator dixit,in cuiuſcũq; & qualicumq; ſub-
20 ſtitutione † &c. Quę ſane uerba ſignificant ẽt fideicõ
miſſariam,cum in ſola vulgari nõ poſſint verificari.

Sextò, & vltimo præfactus D.Scottus conſulens
pag.vlt verſ.ſed eſto etiam &c.obiicit,quod etiam ſi
admittimus filios,& deſcendentes d.Petri fuiſſe uo-
catos per fideicommiſſum;attamen intelligũtur uo-
cati illi tantum, qui erant nati, ut declarat Socin.in
l.ſi cognatis.num.30.ff.de reb.dubiis. Cum ordo ille
ſucceſſiuus reſtringatur ad illos,qui erant ex liberis
tempore teſtamenti,uel mortis teſtatoris,uel eueniẽ
tis conditionis;ſicuti de uocatis ſub nomine familię
reſpondit Cephal. in conſil.88.num.36.lib.1. Cum
ergo non conſtet Dom.Io.Alouiſium fuiſſe natum
tempore quo euenit caſus ſubſtitutionis, de qua in
teſtamento,dici non poteſt eſſe ex uocatis in eo.

Reſpon-

Digitized by Google

Reſpondetur ſicuti alias reſpōdi in præcitato cōſ.
698.n.14.lib.7.ex his,quę ſcripſi in cōm.de prę̨ſ.lib.
4.pręſ.93.n.7.et nunc planius exponam. Dum diſpu
tant doctores, an nondum nati, vel ſaltem concepti
tempore euenientis caſus conditionis fideicommi-
ſi admittātur, vel excludantur ab ipſius fideicōmiſſi
21 ſucceſſione, † non dicunt prædictos nondum natos,
vel conceptos non eſse omnino vocatos, atq; ita in
ſucceſsibiles, ſed ſcribunt eos non admitti in cōcur-
ſu natorum, vel conceptorum eo tempore. et propte
rea affirmant, quod poſtquam illi nati, vel ſaltē con
cepti tempore euentus conditionis fuerint admiſsi,
& deceſserint, factum eſse locū illis natis vel conce-
ptis poſt. Ita ſanè Soc. in d.l. ſi cognatis. n.5. et n.30.
declarant multi, quos congeſsi in d.pręſ.93.n.7. vbi
in noua impreſs. Coloniēſi, et Taurinenſi alios eiuſ-
dem ſententiæ doctores addidi. Cum ergo ad huius
fideicommiſsi ſucceſsionem admiſsi fuerint primū
filij Petri, vel veriùs eius nepotes iā nati tēpore quo
deceſsit Franc. vltimus ex teſtatoris deſcendentibus
ſine filijs, ſicq; tempore quo euenit conditio fideicō
miſsi, et deinde ij deceſserint relictis filijs, et inter
alios d. Io. Aluiſio, ſequitur dicendum ipſum Io. Al-
uiſium eſse admittendum.

His ſatisfactum eſse exiſtimo obiectionib. excita-
tis aduerſus ea, quæ ſcripſi in d.conſ.698.lib.7.

SVMMARIVM.

1 *Teſtatorem poſſe priuare filias ſuas hæreditate ſi nubāt alijs quam filijs uocatorum.*
2 *Teſtatorem nō teneri relinquere aliquid filiæ vltra legitimā.*
3 *Qualitatem iunctā verbo intelligi ſecundum tempus verbi.*
4 *Statutum quod nullus magnas habeat arma domi picta, non habere locum in eo qui nondum erat talis.*
5 *Filium præſumi ignorare patrem teſtatum eſſe.*
6 *Ignorantiam excuſare eum qui nō paruit mādato teſtatoris.*
7 *Priuari non poſſe non implentem modum niſi interpelletur.*
8 *Reſtitutionem in integrum dari filiæ, quæ incidit in pęnam priuationis paternæ hęreditatis ob ſpretum mādatū patris.*
9 *Lineam fœmininam teſtatoris incipere a filiabus teſtatoris.*
10 *Proximioris nomen eſſe commune.*
11 *Vocatio in caſum mortui trahitur ad caſum priuationis.*
12 *Suſtitutum admitti ad ſucceſſionem quādo inſtitutus non ſeruauit mandatum teſtatoris.*

FACTI SPECIES.

*ILluſtris Dom. Cæſar Caſatus anno 1581. condidit teſta-
mentum, in quo hæredes inſtituit Hieronimum, & An-
tonium eius filios, & deſcendentes maſculos, excluſis fęmi
nis. & deficientibus maſculis vocauit ipſas fęminas, &
earum deſcendentes præferendo tamen ſemper maſculos,
deinde ita ſtatuit. Item præfatus Illuſtris D. teſtator iu-
bet, ſtatuit, mandat, & ordinat, quod caſu quo eius bona,
& hæreditas perueniat quoquomodo in dictas eius filias le-
gitimas, & naturales, & de legitimo matrimonio natas, et
procreatas, ſeu procreandas vt ſupra ſeu in aliquam de li-
nea fęminea ex eius Illuſtris D. teſtatoris deſcendentibus
prout ſupra, tunc & eo in caſu dictæ eius filiæ, & dictæ fę-
minæ eius deſcendentes vt ſupra teneantur, & obligatæ
ſint, & debeant ſe ſe nubere in illos de familia nobilium do
minorum de Caſate, ita quod ſemper plus par, et æqua quā
poſſit fiant matrimonia quo ad ætatem & nobilitatem, &
non quo ad bona &c.*

*Et rurſus paulò poſt ita ipſe teſtator diſpoſuit. Et caſu
quo dictæ eius filiæ, vel aliqua earum ex deſcendentibus, vt
ſupra ſe nuberet contra formā præſentis eius ordinationis,
tunc & caſu prædicto adueniente præfatus Illuſtris D. te-
ſtator dictam talem eius filiam, & tales eius filias, & de-
ſcendentes fęminas, ſe nubentes contra formam, vt ſupra,
ex nunc, prout ex tunc dotauit, & dotat in aureis decē mil
le pro qualibet earum, & eis & cuilibet earum legauit, le-
gat, & iure dotis relinquit dictos aureos decem mille pro
qualibet earum, in quibus eas eſſe tacitas, & contentas iu-
bet, & mandat, & reliqua eius bona res, & vniuerſa hæ-
reditas ordinat, iubet, mandat, & ſtatuit, quod perueniat,
& peruenire debeat in aliam ex dictis eius filiabus ſe nu-
bentem in dicta familia ad formam pręſentis ordinationis,
ſi extiterit & ſi non extiterit in proximiorem in gradu de
linea fęminea ſe nubentem vt ſupra, & non aliter, & hoc
quia ſic voluit, & diſpoſuit, ac vult, & diſponit eius bona,
& vltima voluntas.*

*Item ſtatuit, iubet, mandat, & ordinat, quod caſu quo il
la ſeu illæ de dicta eius familia, in quam ſeu quem perueni-
rēt dicta eius bona, & hæreditas, ſi dicta eius filia ſeu de-
ſcendens ſe nuberet extra dictam familiam aliquo modo
& quauis cauſa conſentiente dictæ tali ſe nubente extra
familiam, quod eo in caſu dicta eius hæreditas, & bo-
na perueniat & peruenire debeat in alium, ſeu aliam
proximiorem, ex forma præſentis teſtamenti voca-
tum, & vocatam, ac vocandum, & vocandam, & dictus
talis conſentiens priuatus remaneat, & ex nunc præfatus
Illuſtr. D. teſtator ipſum priuauit, & priuat dictis eius bo
nis, & hæreditate. Et eueniente caſu quod deficeret tota li
nea maſculina, & fęminina præfati Illuſtr. D. teſtatoris, et
filiorum, & filiarum ſuorum, & ſuarum legitimorum, &
naturalium, & de legitimo matrimonio genitorum, & ge-
nitarum, vt ſupra, eo in caſu præfatus Illuſtr. D. teſtator
inſtituit & ſubſtituit in omnibus, & quibuſcumque eius
bonis, & hæreditate, vt ſupra, hæredem vniuerſalem Mag.
D. Alpinolum de Caſate filium legitimum, & naturalem
M. Mag. Dom. Io. Franciſci de Caſate qui dicitur de Daqra
go ſi extiterit, & capax, & laicus fuerit, & ſi non extite-
rit uel capax, aut non laicus fuerit, eius Mag. D. Alpinoli
filium primogenitum natu maiorem, & eius primogeniti
filios, & deſcendentes, & deſcendentiū deſcendentes ma-
ſculos natu maiores capaces, & laicos vt ſupra tam natos,
quā naſcituros vſque quo durabit deſcendentia et linea ma
ſculina præfati Mag. D. Alpinoli de Caſate ordine ſucceſſi-
uo, de gradu in gradum, & de perſona in perſonam donec
extabunt maſculi vt ſupra, ita & taliter quod legitimati
non comprehendantur.*

*Præſupponitur etiam in facto, quod mortuo vno ex di-
ctis filijs hæredibus inſtitutis hoc eſt D. Hieronymo ſine fi
lijs Illuſtris D. Margarita filia d. teſtatoris ætatis annorū
ſexdecim tradita eſt matrimonio Illuſtri D. Ambroſio de
Talentis dicti de Florentia. poſtmodum deceſſit alter filius
maſculus d. teſtatoris nēpe Illuſtris D. Comes Antonius,
nullis relictis filijs, & condito teſtamento, in quo hæredē
fecit d. D. Margaritam eius ſororem.*

*Nunc D. Bernardinus Caſatus filius dicti quondam D.
Io. Franc. & alij vocati poſt defectum lineæ maſculinæ &
fęmininæ ipſius teſtatoris prætendunt eueniſſe caſum fidei
commiſſi ad ſui commodum, cum filij maſculi teſtatoris de
ceſſerint nullis relictis filijs vel filiabus. d. vero D. Marga-
rita eiuſdē teſtatoris filia nupſerit extra familiam Caſatam
contra uoluntatem, et diſpoſitionem ipſius teſtatoris. Quæ
ritur quid iuris?*

Initium a Domino.

CONSILIVM MXI.

ILluſtris D. Margaritæ intētio ſatis ſuperq. funda
ta eſt, cū manifeſte conſtet Illuſt. D. Cęſarem eius
patrem eam, filios, filiaſq. ſuas vocaſſe decedētib.
eius filijs maſculis, nulla relicta prole, ſicuti ambo
ipſi filij, ita vita functi ſunt, ſubſtitutionis, & vocatio
nis verba hęc ſunt. Caſu vero quod dicti oēs eius filii
maſculi legitimi, & naturales et hęredes vt ſupra in-
ſtituti decederent qñcumq; ſine filijs legitimis et na
turalib. et de legitimo matrimonio procreatis, tūc et

eo caſu præfatus Illuſtris D.teſtator ordinat, iubet,
mandat, & præcipit, quod eius bona quæcũq; res,
& vniuerſa eius hęreditas perueniat, & peruenire de
beat iure ſubſtitutionis in dictas multũ Mag. D.Mar
garitam, & Fauſtinã eius filias legitimas, & natura-
les, & de legitimo matrimonio ꝓcreatas, & alias ip-
ſius Dom.teſtatoris filias legitimas, & naturales, &
de legitimo matrimonio naſcituras in futurũ vt ſu-
pra, æqualiter, & per capita, ſi tunc vixerint, & ſi nõ
vixerint, in earũ loco filios maſculos legitimos &c.

Difficultas itaq; tota verſatur in diluendis, & cõfu
tandis his, quę pro d. D. Bernardino, et alijs ſubſtitu
tis adducuntur ad excludendam d. D.Margaritam,
& quidem adducitur prædictam D.Margaritã eſſe
hac ſucceſſione, & hæreditate priuatã, propterea qđ
nupſit extra familiam Caſatam contra teſtatoris vo
luntatẽ, & diſpoſitionem, quę quidem diſpoſitio, &
priuatio a teſtatore ipſo fieri potuiſſe creditur, vt in
ſpecie reſpondit Old.in conſ.16.n.3.verſ.tñ aliquid.
1 & c.cum dixit teſtatorẽ † priuare potuiſſe filias ſuas
hæreditate, & ſucceſſione, ſi nupſiſſent alijs quã filijs
mercatorum. Idem (nulla Oldr.facta mentione) ſcri-
pſerunt Comenſ.in conſ.164.col.vlt. & manifeſtius
Fulg.in conſ.61.col.2. verſ.in diuerſam partẽ. Felin.
in c.1.num.15.verſ.ſecundo fallit.de ſponſalib. Dec.
in l.1.in 3.notab. C.de inſtit.& ſubſt.Guielm. Bene-
dict.in ca. Raynutius, in verbo.quondam Petro.nũ.
11.de teſtam.& in terminis his Oldrad.referunt, &
probant Ruin.in conſil.95.num.11.lib.1. Crauet.in
cõnſ.1.num.3.verſ.amplius voluit, & Alciat.in l. Ti-
tia.num.8.de verb.oblig. Emanuel Coſta in l.cũ ta-
le.in 5.limitat.de cond.& demonſt.ego ipſe in conſ.
458.nu.4.et nu.19.lib.5.& Io.Petrus Surd.in conſil.
215. num.22.libr.2.Didac.in epitome de ſponſal.in
2.part.cap.3.§.3.nu.7. Et quidem iuſta ratione mo-
tus eſt teſtator, vt ſcilicet bona conſeruarentur in
agnatione, & familia, quod laudabile eſt; vt ſcribunt
Bart.in l.pater famil,§.feudum. de leg.3.Pariſ.in cõ
ſil.19.num.83. lib.2. Cephal.in conſ.316.numer.12.
lib.4.& ego in conſil.97.nu.117.verſic. & licet. Nec
excuſari poſſe videtur dom.Margarita, quod a patre
2 grauata fuerit: cum non teneatur pater † relinquere
filiæ vltra legitimam, vt in ſpecie reſpondit Pariſ.in
conſ.29.nu.43.lib.3. qui huius opinionis refert Ful-
goſ.l.qui liberos. in fi.ff.de ritu nupt. Alberic. in leg.
vlt.col.pen.verſ.ad primam quæſtionem. C.de ſpon
ſal.& Iaſ.in l.ſi emancipata. num.4. C.qui admitti.

Nec etiam excuſare ſe poteſt D.Margarita; quod
nullus extiterit ex familia Caſata, cui poſſet nubere,
cum verius ſit, extitiſſe multos ex ſubſtitutis.

Reſpondetur primò teſtatorem intellexiſſe, quod
Domina Margarita aliæque fœminæ ab eo deſcen-
dentes nuberent in familia de Caſate, poſteaquã ad
eas perueniſſet hæreditas, & ſucceſſio. Ita.n.ſe habẽt
verba teſtatoris. Itẽ præfatus illuſtris D.teſtator iu-
bet, ſtatuit, mandatq; quod caſu; quo eius bona, &
hæreditas perueniret quoquomodo in dictas eius fi-
lias legitimas, & naturales, & de legitimo matri-
monio natas, & procreatas, ſeu procreãdas vt ſupra,
ſeu in aliquam de linea fęminea ex eius Illuſtr. D.te-
ſtatoris deſcendentibus prout ſupra; tunc & eo caſu,
dictæ eius filiæ, & dictæ fęminæ eius deſcentes vt ſu
pra teneãtur, & obligatæ ſint, ac debeant ſe ſe nube-
re in alios de familia nobilium dominorum de Caſa
3 te &c. Illa enim verba; tunc & eo caſu † ſunt reſtricti
ua, vt ſcribunt multi, quos retuli in comm.de præſ.
lib.4.præſ.67.nu.7.& in conſ.117.n.28. lib.2.& man
datum ipſius teſtatoris reſtringunt ad caſum, qñ hæ
reditas perueniſſet ad ipſam D. Margaritam & acce
dit regula l.in delictis.§.1.de noxa.act.qua dicimus,

3 qualitatem coniunctam verbo † intelligi ſecundum
tempus verbi. Qua regula adductus reſpondit Dec.
in conſ.443.nu.16.conſtitutionem illã Luſitaniç; qđ
primogenitus ſuccedat, intelligi qñ quis eſt primo-
genitus tempore quo euenit caſus ſucceſſionis, & idẽ
Dec.in conſ.37.n.8. verſ.quarto principaliter &c.re
4 ſpondit ſimili in caſu nempe ſtatutum, † quod nullus
magnas tenere poſſit arma picta in domo, habere lo
cum contra eum qui tenuit arma, antequã fuiſſet de
claratus ex magnatib. & rurſus verba priuationis hę
reditatis referri debent ad tẽpus quo hæreditas ſit
delata, vt in claris his terminis reſpõdit Old.in cõſ.
16.n.4.verſ.& hoc indicãt &c. Priuatio.n.præſuppo
nit habitum. ſi ergo in caſu noſtro cum D.Margarita
nupta fuerit antequã delata ei fuerit hæreditas, imò
priuſquã ſpes aliqua eſſet, quod poſſet ſuccedere, ex
quo ſuperſtes erat D.Comes Anton.eius frater ad-
huc puer, vel adoleſcens, ſequitur dicendum locum
eſſe non potuiſſe diſpoſitioni, & mãdato ipſius teſta-
toris. Nec dicatur; D.Margaritam vel expectare de-
buiſſe tẽpus quo potuiſſet ſuccedere, vel ſaltem præ-
uidere, quod euenire potuiſſet caſus ſucceſſionis, &
ob id interim nubere in familia Caſata.

Nam reſpondetur D.Magaritã neutrum prædicto
rũ facere debuiſſe. Non.n.habebat expectare mortẽ
D.Comitis Antonij fratis decedentis ſine prole: Cũ
mali & infauſti euentus ſpectãdi, & expectandi non
ſint, l.inter ſtipulantem. §.ſacram.de verb.oblig.vbi
Bar.Alex.Iaſ.& reliqui, & pręterea potuiſſet D.Mar
garita expectare ſuas nuptias vſque ad extremã ſene
ctutem, ex quo habebat prędictum eius fratrẽ adole
ſcentem validi corporis, qui deinde vxorẽ duxit, et
ſi parum vel forte nihil cũ ea vixit. Id quod eſſet et
abſurdum, et contra libertatem matrimonij.

Reſpondetur ſecundò admiſſo citra veri præiudi-
ciũ, quod D.Margarita debuiſſet nubere in familia
Caſata, attamẽ excuſari oĩno debet propterea quod
erat tunc ætatis annorum 16. et ſub cura agnatorũ,
et ignorabat probabiliter diſpoſitionẽ teſtatoris pa
tris ſui. Quod eſſet ætate minor et ſub cura, pro cõ-
ſtanti in facto præſupponitur. Quod verò patris di-
ſpoſitionẽ ignoraret, iuris præſumptione probatur.
5 Nã filius † filiauè præſumitur ignorare patrem con-
feciſſe teſtamẽtum, et multo magis diſpoſita in ipſo
teſtamento. l. verius.ff.de probat.et l.qui in alterius.
de reg.iur.et ibi ſcribunt Dec.Cagn.et reliqui, et in
claris terminis noſtris ſic reſpondi in conſ.425. nu.
15.et 16.lib.5.et in conſ.15.num.8.
6 Porrò ignorantiam † excuſare hęredẽ ſi nõ paruit
mandato teſtatoris certum eſt. l.ſi in diem.ff.de cõd.
et demõſtr, l.ſtatu liberos.§.ſi quis hæred.ff.de ſtatu
liberis, et l.ſi hęreditas.in prin.C.eo.et ſcribũt Bart.
Bal.et reliqui in l.1.C.de his, q̃ pęnę nom.et alios rẽ
fert, et ſequitur Tiraq.in tract.de retractu conſang.
§.35.gl.4.n.2.et in claris his noſtris terminis, ſic rñ-
dent Plot.in d.cõſ.15.n.4.et ego in d.conſ.425.n.14.

Reſpondetur tertiò D.Margaritam fuiſſe vocatã
ad hanc hæreditatem et ſucceſſionem, non ſub con-
ditione, ſed ſub modo; ſicuti in terminis reſpõdit Co
mẽ.in cõſ.16.n.4.col.vlt.propè finẽ. Porrò vt priuari
7 poſſit non implens modũ † interpellari prius debet,
vt impleat. atque ita in mora debet conſtitui, vt poſt
multos reſpondi in conſ.131.nu.6.lib.2. Cum ergo
non conſtet D.Margaritã fuiſſe requiſitam et inter-
pellatam nubere in familia Caſata: ſequitur dicẽdũ,
non dici priuatã ſucceſſione, et hæreditate paterna.

Rñdetur quarto dato, et nõ conceſſo qđ D.Marga
rita fuiſſet interpellata ad nubẽdũ ĩ familia Caſata,
atq. ita qđ in pęnã priuationis inciderit, attñ reſtitui
8 põt, et debet in integrũ; † vt in claris terminis rñdit

Aretin.

Digitized by Google

Aretin.in conſil.67.num.8.verſic.ſed tamen his non obſtantibus,qui multis vſus eſt iuribus,& argumentis,& nu.9.ſubiicit procedere etiam,ſi res desiit eſse integra,nempe quod impleri amplius non poſſit cõditio,vt ſi iam filia eſt nupta contra ipſius patris prę ceptum,& Aretin.ſecuti ſunt Ruin.in conſil.33.nu. 8.lib.3.Cranet.in conſil.204.num.23.& ego in conſil.425.num.18.lib.5.& præter hoſtate Sforcia Oddo in Tract.de reſtitutione in integrum. quæſt.82. art.6.num.59.& 62.reiecta contraria opinione Fulgoſii,& ſequacium,quod etiam ſi concedimus Do. Margaritam non poſse ſe excuſare, atq; ita incidiſſe in pęnam priuationis huius hæreditatis & ſucceſſionis, nihilominus Dominus Bernardinus,& alii litis conſortes nullum ius vel intereſſe habent hac in cauſa,cum nemo ex eis vocatus ſit hoc eueniente caſu, ſed vocati ſunt ſolummodo proximiores in gradu de linea fœminea.Ita enim ſe habent teſtamenti verba,& caſu quo dictæ eius filiæ, vel aliqua earum ex deſcendentibus vt ſupra ſe nuberent contra formam præſentis eius ordinationis,tunc & eo caſu adueniente,præfatus illuſtris D.Teſtator dictam talem eius filiam,& tales eius filias,& deſcendentes fœminas ſe nubentes contra formam, vt ſupra ex nũc pro ut ex tunc dotauit & dotat in auris decem mille pro qualibet earum & eis,& cuilibet earum legauit, legat,& iure dotis relinquit dictos aureos decem mille pro qualibet earum,in quibus eas eſſe tacitas, & contentas iubet, & mandat. Et reliqua eius bona res,& vniuerſa hæreditas ordinat,iubet,mandat, & ſtatuit,quod perueniat,& peruenire debeat in aliam ex dictis eius filiabus ſe nubentibus in dicta familia ad formam præſentis ordinationis,ſi extiterit, & ſi non extiterit in proximiorem in gradu de linea fœminea ſe nubentem vt ſupra, & non aliter &c.ex his claris verbis conſtat dictum D. Bernardinum, & alios litis conſortes non fuiſſe hoc in caſu vocatos, cum ipſi non ſint ex linea fœminina teſtatoris. Cũ ip
9 ſa linea † incipiat ſolum a filiabus ipſius teſtatoris, vt ſcribunt multi quos recenſui in Tract.de præſum. lib.4.præſ.88.n.11.

Vocauit itaque teſtator proximiorem de linea fęminea,qui ſane proximior nullus alius eſt, quã vnus filiorum vel vna ex ipſius D.Margaritæ,a qua(vt dixi)linea fęminea incipit. Et cum vocauerit proximiorem intelligi poſſe videtur tam de maſculo, quã de
10 fœmina,cum hoc nomen, proximior, † ſit nomen cõmune comprehendens vtramque ſexum, vt tradũt Decius in l.2.num.125.ff.de reg.iuris.& alii multi. Et alios ſecutus ſum in Tract. de præſumpt. libr.4. præſumpt.83.num.33.Et ſi ego exiſtimo teſtatorem vocaſſe prius maſculum,ſicuti ſemper in aliis vocationibus deſcendentium ex fœminis voluit præferri maſculos fęminis. Dato itaque & nõ conceſſo, quod D.Margarita eſſet hac hæreditate, & ſucceſſione priuata,admitti ad eam debet eius filius maſculus, qui ducendo vxorem ex familia Calata abunde ſatisfaciet voluntati,& diſpoſitioni teſtatoris. Vnum hoc eſt,quod D.Bernardinus,& alii D.Margaritę aduerſarii tamquam non vocati nullum ius hac in hæreditate habent. Nec repugnat quod obiici audio,imo D.Bernardinum,& reliquos eſſe vocatos etiam hoc in caſu priuationis,ſicuti vocati fuerunt in caſu mortis, & in terminis reſpondi in conſil.458.nume. 29. lib.5.vbi dixi ob rationem illam, quod bona conſer
11 uentur in agnatione, & familia vocatum in caſu † mortis,cenſeri etiam vocatum in caſu priuationis. Nam rñdetur me eo in loco loqui in caſu dubio,in quo ſcilicet non conſtabat, quis eſſet vocatus in caſu priuationis, & propterea a caſu mortis ad caſum priuationis argui, ſed diuerſum eſt in caſu noſtro, in quo conſtat in caſu priuationis fuiſſe vocatos deſcendentes ex linea fœminea filiarum teſtatoris.

Et hoc quidem conuenit cum ipſo iure commu-
12 ni,quo ſancitum eſt, ſubſtitutum † admitti ad ſucceſſionem,quando hæres inſtitutus, ob non ſeruatã teſtatoris volũtatem, & diſpoſitionem priuatus fuit ipſa ſucceſſione,& ſcribunt Bartol.in auth.cui relictum.C.de indicta vid.tollen.& in l. vnica.quæſt. 6. C.de his,quę pœnæ nom.Imola in l.pater fam.num. 20.ff.de hæred.inſtit.& in terminis noſtris Aretin.in conſ.67.n.3.verſ.venio ad ſecundum.

SVMMARIVM.

1 *Deſcendentium nomine venire omnes in infinitum.*
2 *Fideicõmiſſum his verbis,quia volo bona peruenire in meos deſcendentes,non eſſe ſimplex,ſed contra.n.3. 4.*
3 *Simplex dici fideicommiſſum,cum quis vult bona peruenire in ſues deſcendentes.*
4 *Peruenire uerbum eſſe tractũ ſucceſſiui temporis ideo arguere fideicommiſſum ſimplex.n. 5.*
6 *Fideicommiſſum his verbis,quia volo bona remanere in familiam & deſcendentes,dici ſimplex.*
8 *Fideicommiſſum his verbis,quia volo bona prædicta peruenire et permanere in deſcendentes, hunc habere ſenſum, ꝙ donec extiterint aliqui ex deſcendentibus, illi ſuccedant in portionibus obuentis eorum patri,non autem patruo.*
9 *Alienatione prohibita deſcendentibus vocatis a teſtatore, non cenſeri grauatos reſtituere niſi proprijs filijs.*
10 *Filios natos ex altero deſcendentium non dici vocatos alienatione prohibita.*
13 *Filios cẽſeri prædilectos a teſtatore in portione patri eorum relicta.*
14 *Filios ſingulos in dubio cenſeri grauatos erga proprios deſcẽdentes ſolum.*
15 *Deſcendentis nomen eſſe commune ad utrunq. ſexum. fallit. n.26.27.28.*
19 *Poſterorum nomen eſſe commune maſculis & fœminis.*
20 *Liberorum nomen eſſe commune.n.21.*
22 *Filiorum nomen eſſe commune.*
26 *Deſcendentium nomine tum venire in teſtamentis fęminas, vbi adeſt ſtatutum excludens eas.fallit.n. 28.*
27 *Agnationis rationem ubi teſtator uoluit haberi, fœminas non includi nomine deſcendentium.*
28 *Deſcendentium nomine contineri fœminas ex coniecturis, nõ obſtante ſtatuto eas excludente. & n.29.*
30 *Legitimorum appellatione venire legitimatos reſcripto, ad excluſionem ſubſtitutorum.*
31 *Illegitimos non ſuccedere patri nobili, niſi ſit reſtitutus ad honores.n.32.*
33 *Legitimatum non excludere ſubſtitutum ſubſtitutione facta decedenti ſine filijs legitimis, & naturalibus.*
35 *Spurium ex ijs inter quos non poteſt eſſe matrimonium non legitimari, ſed diſpenſari.*
Legitimari, & diſpenſari differre.
36 *Diſpenſatum non excludere ſubſtitutum.*
37 *Diſpenſationem corruere in qua non adſunt ſolennitates.*
38 *Legitimari petentem,debere probare prius ſe filium eſſe eius de quo agitur.*
39 *Legitimationem debere fieri ex iuſta cauſa.*
40 *Cauſam non præſumi legitimandi.*
41 *Diſpenſari ſe vt ſpurium petentem, teneri citare uocatos.*
42 *Diſpenſationem petentem et legitimari,teneri exprimere, an adſint ſuperſtites.*

FACTI

FACTI SPECIES.

ILluſtris D. Ioannes Coruinus de Aretio feudatarius, Comes Palatinus, Ducalis conſiliarius, ciuiſque Mediolanēſis anno 1438. die 23. Decembris condidit teſtamentum in hac Ciuitate Mediolani, in quo inter cætera dotauit Capellam in Eccleſia Sancti Ioannis ad quatuor facies Mediolani, & ordinauit, quod infraſcripti hæredes ſui, & eorum deſcendentes maſculi vſque in infinitum ſint, & eſſe dicant patroni dictæ Capellæ, & eligant præsbiterum, & deficiētibus ipſis hæredibus, ac eorum deſcendentibus maſculis, quod ipſa electio pertineat ad eos, quorum fuerit ſedimen magnū ipſius teſtatoris in Ciuitate Mediolani, & ad duos ex antiquioribus, & nobilioribus dic. Parochiæ.

Item conſtituit dotes Catherinæ, & Margaritæ ſororibus de Coruinis neptib. ſuis legitimis, uidelicet fil. q. Angelini eius filij florenorum bis mille auri tempore quo maritabuntur, eas excludendo a ſucceſſione vniuerſali.

Item voluit quod Iacobus Philippus eius nepos naturalis fil. q. D. Angeli alimentaretur in domo infraſcriptorum hæredum ſuorum de bonis, & rebus eorum, donec eſſet in ætate legitima, quo tempore voluit quod ematur per infraſcriptos hæredes ſuos propietas immobilis florenorum quinquecentum auri, ex cuius vſufructu poſſit viuere & hoc p alimentis dicti Iacobi Philippi, voluit tamē, quod ſi dictus Iacobus Philippus decederet in pupillari ætate vel quandocunque abſq. filijs legitimis ex ſe legitime deſcendentibus, quod tunc dicta proprietas ipſo iure, & facto redeat ad ipſos infraſcriptos hæredes ſuos, vel alterum eorum, & alicuius eorum deſcendentes, & ſic ad deſcendentes ſuos, hęredes ſuperſtites in ſtirpes, & non in capita.

In omnibus autem alijs ſuis bonis mobilibus & immobilibus inſtituit hæredes ſuos vniuerſales Gregorium eius filium legitimum pro medietate, & Io. Petrum, & Io. Antonium fratres & nepotes ſuos legitimos, videlicet fil. q. dicti Angelini eius filij legitimi pro altera medietate. Deinde ipſe teſtator ita ſtatuit. Item voluit, ac ordinauit, quod dicti hæredes ſui non poſſent, nec valerēt nec eis liceret, nec licitum eſſet, quinimo eis totaliter prohibuit, quod nō poſſint, nec debeant vendere, obligare, nec aliter quouis modo alienare alicui perſonæ de mundo, nec in alium transferre bona, & poſſeſſiones ſuas de Turri, & maxime Palatium, ſaluo quod inter ſe ipſas, & in ſe ipſis poſsint illa, & illas vendere, & alienare ad libitum eorum.

Et hoc quoniam voluit bona, & poſſeſſiones prædictas peruenire, & permanere debere in deſcendentes ſuos.

Defuncto ipſo teſtatore, deceſſit, & Io. Petrus, nullis relictis filijs, vita etiam functus eſt Io. Antonius, relicto Io. Angelo filio, qui procreauit Franciſcum Ludouicum, & Nicolaum filios, ex Nicolao ortus eſt Cæſar, qui moriens reliquit Ioannem filium ſpurium, Franc. Ludou. vero reliquit Io. Antonium, & Melchiorem filios, ex prædicto Ioa. Antonio ortus eſt Tiberius ſpurius, deinde legitimatus, qui nunc ſupereſt. Ex Melchiore uero nata eſt Laura. Georgius vero alter teſtatoris filius reliquit Marcum, ex quo natus eſt Nicolaus, & ex eo Io. Paulus, qui moriens reliquit Io. Nicolaū & M. Valerium filios nūc ſuperſtites. Nunc dubitari de pluribus contingit.

Primo, an fideicommiſſum a teſtatore relictum adhuc perduret.

Secundo, admiſſo, quod adhuc ſubſit fideicommiſſum, an Io. Antonius, & Cæſar, qui relictis ſolis filijs ſpurijs, & Melchior, qui relicta ſola filia Laura deceſſerunt, grauati fuerint reſtituere hoc fideicommiſſum Io. Nicolao, & M. Valerio filijs legitimis Io. Pauli abnepotis dicti teſtatoris.

Tertio, an fœminæ a teſtatore deſcendentes dicantur ad huius fideicommiſſi ſucceſſionem vocatæ.

Quarto an Tiberius legitimatus ſeu diſpenſatus ſuccedere poſſit in hoc fideicommiſſo?

Ioannes teſtator.

Gregorius — Angelinus
Marcus — Io. Petrus — Io. Anton. Catherina & Margarita
Io. Angelus
Nicolaus — Franciſc. Ludou. Nicolaus
Io. Paulus — Io. Anton. Melchior Cæſar
Io. Nicolaus M. Valerius — Tiberius ſpurius legitimatus ſuperſtes. Laura Ioannes

Initium a Domino.

CONSILIVM MXII.

DE prima dubitatione paucis reſpondendū eſt,
fideicommiſſum. ſ. a teſtatore relictum, & or-
dinatum adhuc perdurare. Nam cum teſtator ver-
bis illis, quoniam voluit bona, & poſſeſſiones prædi
ctas peruenire, & permanere debere in deſcendētes
ſuos &c. vocauerit in infinitum vſque, a ſe deſcendē
tes, dicitur etiam vocaſſe hos eius trinepotes, nempe
Io. Nicolaum, et M. Valerium et alios. Cum deſcen-
1 dentium † nomine veniant in infinitum deſcenden-
tes. l. vlt. C. de ſuis, et legit. et §. 1. in auth. de hæredi.
ab inteſta. venien. et in claris his terminis noſtris, ſic
reſponderunt Alex. in conſil. 56. num. 2. lib. 1. Socin.
ſen. in conſil. 51. num. 4. lib. 4. Ruin. in conſil. 121. n.
6. lib. 2. Natta in conſil. 433. num. 2. libr. 2. ſcripſi in
conſil. 152. num. 28. in conſil. 231. n. 88. li. 2.

Nec repugnat ſi dicatur ſecundum Ruin. in di.
2 conſil. 121. num. 7. hoc fideicommiſſum † relictū, et
ordinatum, verbis his diſpoſitiuis, quia volo bona
peruenire, et permanere in meos deſcendentes, non
eſſe fideicommiſſum ſimpliciter, et abſolute relictū,
etiam in caſu mortis, ſed ſolum in caſu alienationis.
Et idem quod Ruin. ſcripſerunt Socin. ſen. in conſil.
227. col. 4. verſic. ſed difficultas. lib. 2. Dec. in conſil.
377. col. 3. num. 6. et in conſil. 418. num. 16. et Par. in
conſ. 75. n. 33. lib. 2.

Nam reſpondetur, contrarium eſſe verius, quia
3 imo relictum, et inductum dicitur ſimplex † et abſo-
lutum fideicommiſſum etiam in caſu mortis, quādo
4 † teſtator prohibuit alienationem, adiectis his ver-
bis diſpoſitiuis. Quoniam volo bona mea perueni-
re, et permanere in deſcendentes meos. Ita ſane affir
marunt Corn. Socin. Sen. Riminal. Sen. Iaſ. Crottus,
Ruin. Gozad. Curt. iun. Durans, Ripa, Alba, Craue.
Cephal. et Roland. quos retuli, et probaui in conſil.
197. num. 20. lib. 2. et his accedunt Anton. Gabr. in
lib. 4. concluſ. in tit. de fideicommiſſis, concluſ. 10. n.
29. Bero. in conſil. 176. num. 56. lib. 2. Alba in conſi.
483. num. 16. lib. 3. Burſat. in conſil. 52. num. 40. li. 1.
Simon de Prętis in Tract. de interpretatione vltim.
volunt. lib. 3. in ſpect. 3. ſolutio. 10. num. 8. Ludo. Mol.
Hiſpan. in lib. 1. de Hiſpan. primogen. cap. 5. nu. 16.
Franc. Becc. in conſil. 24. num. 4. Decian. in conſ. 31.
num. 98. lib. 1. Petrus Anton. Petra in Tract. de fidei-
commiſſis. quæſt. 5. num. 43. et Marcus Anton. Pere
grin. in Tract. de fideicommiſſis art. 14. num. 13. Ita
etiam deciſiue reſpondit Collegium Iuriſconſulto-
rum Papiæ, et relatum eſt inter conſilia Pauli de Mō
te Pico. in conſil. 101. num. 20. Et ſecundum hāc opi-
5 nionem iudicaſſe † Senatum Mediolanenſem teſta-
tur Alciat. in reſp. 777. num. 4. ſecundum impreſſio-
nem antiq. Lugdun. Ita etiam iudicauit Senat. Tau
rinenſ. vt affirmat Oſaſcus in deciſ. 50. in fine, ſic ēt
pronuntiauit Rota Rom. in deciſ. 121. num. 3. in 2.
par. in nouiſſ. Imo (quod fortius eſt) recepta magis

doctorum

doctorum ſententia eſſe videtur eorum, qui ſcripſerunt inductum eſſe ſimplex, & abſolutum fideicom-
6 miſſum, quando † teſtator vſus eſt his verbis enuntiatiuis, prohibeo alienari bona mea, vt remaneant in familia mea, vel meos deſcendentes. Ita ſane ſcripſerunt Bald. Caſtrenſ. Comenſ. Aretin. Socin. ſen. Iaſon, Ruin. Dec. Curt. iunior, Gozad. Socin. iun. Crauet. Pariſ. & Alba, quos commemoraui, & probaui in dic. conſil. 197. num. 23. Quibus addo nunc Petrũ Anton. Anguſ. in conſil. 50. lib. 6. egregie iuribus, & argumentis opinionem hanc comprobantem. Accedunt, & alii multi congeſti ab Eugenio in conſil. 81. num. 30. & 54. a Deciano in conſil. 41. n. 121. lib. 1. & a Craſſo in §. fideicommiſſum. q. 5. nu. 9. qui pariter opinionem hanc probarunt.
7 Et his intelligimus hanc eſſe magis receptam † ſententiam, & ſi ab ea diſſentiunt Alex. in l. qui Romæ. §. cohæredes. col. 3. verſic. puto concludendum. de verbor. obliga. Socin. Sen. in conſ. 127. col. 4. verſ. quibus tamen non obſtantibus. lib. 2. Ruin. in conſ. 89. num. 14. lib. 2. Dec. in conſil. 377. num. 6. Anton. Gabr. in lib. 4. concluſ. tit. de fideicommiſ. concl. q. num. 3. & Simon de Prætis. in Tractat. de interpretat. vltim. volunt. libr. 3. inſpect. 3. ſolut. 10. num. 8. Et demum accedit, quod teſtator iſte vocauit maſculos excluſis fœminis, quibus dotem conſtituit, & deinde prohibuit bona a ſe relicta alienari. Quod quidem non alia ratione fecit, quã vt cõſeruaret agnationem, & familiam, quæ non ſatis facile poſſet conſeruari, ſi ſolummodo inductum eſſet fideicommiſſum in caſu alienationis, ſicque contrauentionis, ſicuti poſt Crott. Ruin. Curt. Iunior. & Crauet. ſcripſi in dic. conſ. 197. n. 26. li. 3.

Secunda eſt dubitatio, admiſſo adhuc ſubeſſe fideicommiſſum, an Io. Anton. & Cæſar, qui relictis ſolis filiis ſpuriis, & Melchior, qui relicta ſola filia Laura deceſſerunt, grauati fuerint reſtituere hoc fideicommiſſum Io. Nicolao, & M. Valerio filiis legitimis Io. Pauli abnepotis dic. teſtatoris? Et quidem di-
8 cendum eſt grauatos fuiſſe. Nam illa † verba. Quoniam voluit bona, & poſſeſſiones prædictas perueni re, & permanere debere in deſcendentes ſuos &c. hunc habent ſenſum, quod donec, & quoſque extitiſſent aliqui deſcendentes Io. Petri, & Ioa. Antonii ſucceſſibiles, illi ſuccederent in portione relicta, & peruenta ad ipſos Io. Petrum, & Io. Antonium, nõ autem admitterentur deſcendentes Gregorii. Nullis vero exiſtentibus deſcendentibus ſucceſſibilibus dictorum Io. Petri, & Io. Antonii, ſuccederent deſcendentes dicti Gregorii. Et vice verſa idem dicendum ſit de deſcendentibus dicti Gregorii, erga deſcendẽtes dictorum Io. Petri, & Io. Antonii. Hic ſenſus, & interpretatio vera demonſtratur auctoritate Ruini in conſil. 121. num. 8. lib. 2. qui de hac fact. ſpecie reſpondit, teſtator his verbis relatis ab ipſo Ruin. ibidem. num. 2. ita diſpoſuerat. Item lego, ordino, volo, ſtatuo, & iudico, quod prædicta bona mea eius filiis, & ablaticis meis per me relinquenda vt ſupra, nõ poſſint aliqualiter vendi, & alienari, permutari, nec pignorari, nec ſuper ipſis aliquam obligationẽ fieri, quia volo, quod ſemper dicta mea bona remaneãt, & remanere debeant pro ſe ipſis, & filiis, & deſcendentibus ſuis &c. Ruin. dic. nu. 8. interpretando hæc verba, remaneant pro ſe ipſis, & filiis, & deſcendentibus ſuis &c. diſtinguit duos caſus.

Primus quorum eſt, quando teſtator ita dixit bona mea perueniant ad filios meos, & eorum deſcendentes, vel ſuos deſcendentes, ſicque quando teſta-
9 tor † vocauit deſcendentes ab ipſis alienari prohibitis. Hoc ſane caſu reſpondit Ruin. in dic. conſ. 121. num. 8. verſic. ſed vbi teſtatorẽ noluiſſe, quod deſcẽdẽs ab vno ex filiis admittatur ad portionem deſce-
10 dentis ex altero filio. Cum ſinguli † ipſi filii cenſeantur ſolum grauati erga proprios deſcendentes, non autem erga deſcendentem ex altero. Idem reſpondit Alexand. cuius non meminit Ruin. nempe Alex.
11 in conſil. 167. num. 10. lib. 5. † Teſtator quidam hæredes fecerat Iacobam, & Franciſcam filias donec vixiſſent, deinde ita dixerat. Et poſt mortem earũ ſuccedãt earum filii. Deceſſerat prius Iacoba, relictis filiis, fuit apud Alexand. dubitatum, an admitti deberent filii ipſius Iacobæ, vel Franciſca ſoror ipſius Iacobæ?

Reſpondit Alexander prædictos filios admitti debuiſſe, eum ſubſtituti fuerint ipſi ſuæ matri, ſicuti filii Franciſcæ vocati fuerant ad matris ſuæ portio-
12 nem. Non autem quod filii † vnius eſſent grauati reſtituere filiis alterius. Eſt enim iuris præſumptio, qđ
13 ſicuti teſtator † magis dilexit Iacobam in portione ei relicta, quam Franciſcam, & eius filios, ita etiam quod magis dilexerit Iacobæ filios reſpectu portionis ipſi eorum matri relictæ. Et idem ſimilibus in caſibus reſponderunt idem Ruin. in conſil. 144. nu. 7. lib. 2. & in conſil. 142. num. 5. lib. 3. Pariſ. in conſil. 18. num. 61. lib. 2. Curt. iun. in conſil. 135. num. 6. verſic. poſtremo. Et his melius Alciat. in reſp. 546. colu. 1. ſecund. impreſs. antiq. Lugdunenſ. qui pariter diſtinguit duos hos caſus, vt Ruin. feciſſe diximus. Hic primus caſus noſtro non conuenit, ſicuti ex ſubſequenti intelligemus.
14 Secundus eſt caſus, quãdo † teſtator ita dixit, bona mea perueniant ad filios, & deſcendentes meos.

Hoc in caſu reſponderunt Ruin. in dic. conſ. 121. n. 8. verſ. ſecus vero. & Alc. in dic. reſpon. 546. colum. 1. quod decedente vno ex deſcendentibus vnius ex filiis ſine prole, alter deſcendens, ex altero filio admittitur. Non enim hoc caſu teſtator voluit diſtinguere portiones inter filios, & deſcendentes, vt ſingulis diſtinctim prouidere voluerit, ſed cõſiderauit a ſe ipſo teſtatore eos omnes deſcendere, & ſuã perſonam eſſe ſpectandam, non autem ſingulorum filiorum. Hic caſus vere huic noſtro adaptatur. Cum hic teſtator voluerit bona ſua peruenire ad ſuos deſcẽdẽtes nõ ãt dixit ad deſcendentes filiorum ſuorũ.

Tertia eſt dubitatio, an fœminæ a prædicto teſtatore deſcendentes dicantur ad huius fideicommiſſi ſucceſſionem vocatæ.

Reſpondendum videbatur, vocatas nõ eſſe, quia teſtator vocauit a ſe deſcendentes, quod ſane nomẽ
15 deſcendentes, † tamquam commune comprehẽdit vtrumq. ſexum, maſculinum ſcilicet, & fœmininum, ſicuti probat l. vlt. C. de ſuis & legit. & ſcribunt Dec. in conſil. 495. num. 6. & in conſil. 570. n. 10. Curtius iun. in conſil. 49. num. 5. in fine, & alii, quos retuli in commentar. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 84. num. 26. & in præſumpt. 91. num. 2. & accedunt alii congeſti a M. Antonio Peregrino in Tract. de fideicommiſ. art. 25. num. 8.

Cæterum re ipſa diligentius perpenſa contrariũ verius eſſe exiſtimo, nempe noſtro in caſu, ſub illo nomine deſcendentes, non contineri fœminas. Quæ ſane ſententia multis rationibus, et argumentis facile probatur.

Primo, quia teſtator in initio prope ipſius teſtamenti, dum dotauit capellam in Eccleſia Sancti Ioannis ad quatuor facies, ita dixit. Volo inſuper, ac iubeo, et mando, ſtatuoq. et ordino, quod infraſcripti hæredes mei, et eorum deſcendentes maſculi, vſque in infinitum ſint, et eſſe debeant, ac nuncupari patroni dictæ capellæ etc. His manifeſtis verbis conſtat teſtato-

teſtatorem ſemper vocaſſe deſcendentes maſculos,
16 cum illud verbum † infraſcripti referat hæredes, &
deſcendentes infra ab ipſo teſtatore nominatos eſ-
ſe debere maſculos. Ita ſane huius verbi ſignificatio
nem talem eſſe ſcribit Ruin. in conſil. 101. num. 19.
verſic. quia ergo. lib. 2. quem ſecutus ſum in conſilio
200. n. 31. lib. 2.

Secundo accedit, quod cum ipſe teſtator haberet
Catherinam & Margaritam neptes, ex Angelino fi-
lio prædefuncto, quæ loco filiarum omnino erãt, tã
reſpectu patriæ poteſtatis, quam oneris eas inſtituẽ-
di hæredes, illas excluſit ab hæreditate & ſucceſſio-
ne, dote eis conſtituta, inſtitutis filiis maſculis tan-
17 tum. Atqui quando † teſtator inſtituit filios maſcu-
los, excluſitque filias, et filiis ſubſtituit alios deſcen-
dentes, tunc nomine hoc communi deſcendentium,
non continentur fœminæ. Ergo teſtator iſte illis ver
bis. Et hoc quoniam voluit bona, & poſſeſſiones prę
dictas peruenire, & permanere debere in deſcenden
18 tes ſuos † & c. nõ intellexit de fęminis, ſed de maſcu-
lis tantum. Illa minor propoſitio probatur, auctorita
te vndecim doctorum, me cum illis, ſi placet, connu
merato, hoc eſt.

1 Butr. in conſil. 9. n. 1. qui idem eſſe dixit, de no-
19 mine poſteriorum, † quod eſſe cõmune ſcripſi in di-
cta prę ſ. 84. n. 29.

2 Caſtren. in conſ. 109. caſus iſte frequenter. n. 2. li.
20 2. qui in ſpecie de nomine deſcendentium † lo-
quitur.

3 Alex. in conſ. 38. n. 6. libr. 6. & manifeſtius idem
21 de nomine † liberorum, quod pariter eſt commune,
reſpondit.

4 Crot. in conſ. 98. n. 42. li. 1.

5 Riminal. Sen. in conſil. 185. num. 35. lib. 1. qui lo
22 quitur de nomine filios, † quod & ſi eſt maſculinum,
continet tamen & fœmininum, ſicuti etiam dixit.

6 Ruin. in conſ. 168. n. 12. lib. 3.

7 Rub. in conſ. 62. num. 2. quo de nomine libero-
23 rum † communi idem reſpondit.

8 Alba in conſ. 19. num. 7. iuncto num. 9. lib. 1. qui
24 de nomine † liberorum loquitur.

9 Hieronym. Gabr. in conſ. 97. num. 17. li. 1. qui de
25 nomine † deſcendentium, ſic affirmat.

10 M. Anton. Peregrin. in Tract. de fideicommiſſis
art. 25. n. 15.

11 Ego ipſe in comment. de præſumption. libr. 4.
præſ. 85. n. 23.

Tertio accedit, quod non ſolum in hac Ciuitate
Mediolani, in qua conditum fuit hoc teſtamẽtum,
ſed etiam in Ciuitate Papiæ, vbi maior pars bonorũ
a teſtatore relictorum ſita ſunt, ſtatutis cautum eſt,
quod exiſtentibus maſculis fœminæ non ſuccedant.
26 Atqui quãdo ſimile extat ſtatutum, teſtator † ſub
nomine liberorum, deſcendentium, & ſimilium, cõ-
prehendere noluit fœminas. Ergo etiam noſtro in
caſu idem dicendum eſt, teſtatorem ſcilicet hũc ſub
illo nomine communi deſcendentes, noluiſſe vocare
fęminas. Illa minor propoſitio probatur auctoritate
nouem doctorum, quos & ego probaui nempe.

1 Alex. in conſ. 38. n. 7. lib. 6.

2 Corneus in conſil. 124. n. 12. in fi. lib. 2.

3 Rimin. ſen. in conſ. 185. n. 35. lib. 1.

4 Crottus in conſil. 48. num. 44. verſic. tertio pro-
batur. lib. 1.

5 Dec. in conſ. 45. n. 12. lib. 3.

6 Rimin. iun. in conſ. 499. n. 63. lib. 5.

7 Simon de Prætis in conſil. 161. num. 29. verſ. coa
diuuatur.

8 Marc. Anton. Peregr. in Tract. de fideicommiſs.
art. 25. num. 15.

9 Et ego ipſe in Commentar. de præſ. lib. 4. præſu.
85. num. 34.

27 Quarto confert, quod quando † teſtator vult bo
na ſua conſeruari in agnatione & familia pro ipſius
familiæ conſeruatione, ſub nomine deſcendentium
aliove ſimili communi non continetur fœmina, vt
ſcribunt Alex. in conſil. 38. num. 6. lib. 6. Alba in con
ſil. 19. num. 11. libr. 1. Roland. in conſil. 82. num. 33.
verſ. & in fortioribus terminis. lib. 3. & ego ipſe in d.
præſumpt. 85. num. 35. Atqui noſtro in caſu coniectu
ris ſatis conſtat, teſtatorem hunc voluiſſe conſeruare
agnationem, & familiam. Ergo dicendum eſt ſub il-
lo nomine deſcendentium, communi, non contineri
fœminas. Illa minor propoſitio probatur, ea prima
28 coniectura, quod † teſtator vocauerit filios, & nepo-
tes ex filio prædefuncto maſculos, & fęminas exclu-
ſerit. Sicuti in ſpecie reſpondit Roland. in dic. conſil.
82. num. 41. & ſcripſi præcitato in loco, & in præſum.
69. num. 10. Eſt & ſecunda coniectura, quæ ſumitur
29 a prohibita bonorum alienatione, † quæ ſignificat
id factum, vt bona in ipſa agnatione, & familia, ſicu
ti noſtro in caſu manifeſtat ratio expreſſa in ipſo te-
ſtamento, vt ſcilicet bona perueniant ad ipſius teſta
toris deſcendentes.

His intelligimus nil obſtare argumentum addu-
ctum in contrarium, cum illud procedat ex propria
ſignificatione nominis communis, nulla repugnan-
te coniectura. Quarta eſt dubitatio, an Tiberius ſpu
rius legitimatus admitti debeat ad huius fideicom-
miſſi ſucceſſionem excluſis prædictis Io. Nicolao,
& M. Valerio vt ſupra ſubſtitutis. Et quidem reſpon-
dendum videbatur admitti debere. Cum vera ſit &
recepta doctorum ſententia appellatione filiorum
30 † legitimorum, & naturalium contineri etiam legiti
matos per reſcriptum in ſucceſſione fideicommiſſi,
ad excluſionem ſubſtitutorum. Sicuti ſcribunt per-
multi, quos longa ſerie congeſſi in conſil. 266. num.
20. lib. 3. & in Commentar. de præſumption. libro 4.
præſumpt. 79. num. 2. & noue M. Anton. Peregrin. in
Tract. de fideic. art. 23. n. 19.

Re tamen ipſa diligentius conſiderata exiſtimo
contrariam opinionem veriorem eſſe, nempe hunc
legitimatum non excludere prædictos Io. Nicolaum
& M. Valerium ſubſtitutos.

Primo, quia hic teſtator non ſolum erat nobilis,
ſed etiam eximiis dignitatibus ornatus, erat ſane Co
mes Palatinus, Conſiliarius Ducalis, & feudorũ do-
31 minus. Atqui iuris eſt præſumptio teſtatorem † nobi
litate & dignitate ornatum noluiſſe ſibi ſuccedi ille-
gitime natos, etſi reſcripto legitimatos, quemadmo
dum ſcribunt quamplurimi, quos congeſſi in conſil.
173. num. 74. & in conſil. 181. num. 42. lib. 2. & in Cõ
mentar. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 79. num. 5. Er
go hic legitimatus admitti non debet ad huius fidei-
commiſſi ſucceſſionem. Nec repugnant, quæ ſcripſi
in dic. præſumpt. 79. num. 11. 12. & 14. dum dixi præ
dictam doctorum traditionem non habere locum,
32 quando illegitime † natus fuit ſpecialiter reſtitutus
ad nobilitatem & honores, & in omnibus, & per om
nia, vel eſt derogatũ diſpoſitioni l. ex facto. §. ſi quis
rogatus. il. 1. ff. ad S.C. Trebellian. Nam reſpõdetur,
non conſtare hæc in ipſa aſſerta legitimatione con-
tineri.

Secundo ſuffragatur, quod teſtator iſte inuicem
ſubſtituit dictos Gregorium filium, & Io. Petrum, &
Io. Antonium nepotes, ſicuti ſupra demõſtrauimus.
Atqui quando pater ſubſtituit filium, vel nepotem
alteri filio decedenti ſine filiis legitimis & naturali-
33 bus, legitimatus † non admittitur ad excluſionem
ſubſtituti, vt reſponderunt Bald. in conſil. 349. ſuper
eo, quod

eo, quod quæritur.col. 2. verſic. ſequitur videre de
alio fundo. lib.3.idem vere reſpondit Alex. in conſ.
94.num.3.lib.1.quos ſecutus ſum in conſil.164.nu.
8.lib.2.& in conſil.461.num.41.verſic.prima inquã.
lib.5.& in Commentar.de præſumption.lib.4.præſ.
79.n.34.vbi huius traditionis rationem commemo-
raui. Ergo legitimatus iſte non excludit ſubſtitutos.

Tertio accedit, qđ noſtro in caſu teſtator ꝓhibuit
bona alienari extra familiam,& agnationem. Atqui
34 quando † teſtator prohibuit bona alienari, legitima
tus non excludit ſubſtitutum, vt reſponderunt.
Anchar. in conſil. 427. num. 2. in fine. Alexand. in
conſil.25.num.1.in fine.lib.1.Gratus in conſil.29.n.
48.lib.2.& Pariſ.in conſil.12.num.151.lib.2. & hos
ſecutus ſum in conſil.460.num.24.lib.5.& in dic.præ
ſumpt.79.num.38. Ergo legitimatus iſte non exclu-
dit prædictos ſubſtitutos.

Quarto cõfert, ꝙ prædictus Tiber.legitimatus dr̃
ortus ex Io. Ant.patre, & N. matre, inter quos (vt in
facto præſupponitur) nõ poterat eſſe matrimonium
prohibitione iuris diuini, cum alter eorum eſſet ma-
trimonio copulatus, nempe mater dic. Tiberii.

35 Atqui quando ſpurius † natus ex his inter quos
matrimonium eſſe non poterat, natalibus reſtitui-
tur, non poteſt dici legitimatus, ſed diſpẽſatus, ſicu-
ti affirmant quamplurimi, quos congeſſi in dic.præ
ſumpt.79.num.42. Quibus accedunt Alciat.in reſp.
202.num.4.ſecundum impreſs.antiqu. Lugdunenſ.
Alba in conſil.7.num.5. Bero.in conſi.176.num.40.
lib.2. Crauett.in conſil.687.num.10.lib.4.& Cepha.
in conſil.186.n.71.lib.2.

36 Qui quidem diſpenſatus † non excludit ſubſtitu-
tum, vt ſcripſi in dic.præſumpt.79.num.41.vbi Bal.
& alios huius opinionis commemoraui.

Quinto vel ea ratione legitimatus ſeu diſpenſa-
tus iſte non excludit ſubſtitutos, propterea quod le-
37 gitimatio, † ſeu ipſa diſpenſatio corruit defectu ſo-
lennitatis, vt poſt Caſtre. & alios ſcripſi in dic. præſ.
79.num.55.verſic.14.eſt coniectura. Quod vero no-
ſtro in caſu deficiat ſolennitas requiſita, in concedẽ-
da legitimatione, & diſpenſatione, ſatis conſtat.

Nam primum conſtare debet, quod petens ſe tã-
38 quam filium alicuius legitimari, † vel diſpenſari ſit
eius filius, ſicuti reſponderunt... in conſil. 183. & in
conſil.221. Barb.in conſ.27.lib.1. Pariſ.in conſil.10.
num.21.in conſil.11.num.14.& in conſil.12.numero
227.& 228.lib.2. Alciat.in reſp.496.num.3. ſecund.
impreſs.antiq. Lugdunenſ.& Roland. in conſil.89.
lib.1. Qua de qualitate, vel verius ſubſtantia hic non
conſtat. Rurſ.& ſecundo requiritur iuſta cauſa legi-
39 timandi, † vel diſpenſandi, vt ſcripſerunt poſt alios
Pariſ.in conſil.12.num.158.lib.2.& Curt. iunior in
conſil.75.num. 4. qui ſubiunxit, hac de iuſta cauſa
40 † conſtare debere, cum illa non præſumatur. Id qđ
etiam probarunt Curt.ſen.in conſil.65.crioſa. colu.
7.in fine. Ruinus in conſil.96.num.11. lib. 3. Socin.
iun.in conſil.97.num.38.lib.2.& Roland. in conſil.
89.num.51.lib.1. Et in ſpecie diſpenſationis, quod
nec etiam Princeps concedere eam valeat ſine iuſta
cauſa, ſcripſerunt Ludou.Sardus in Tract. de natura
libus liberis, & ſucceſſione eorum in tit. Requiſita
in legitimatione impetranda.quæſt.9.num. 11. An-
ton. Roſell.in Tract.de legitimatione lib.2. in tit. de
cauſa formali legitimationis.n. 7. Curt.Sen.in dicto
conſil.65. num. 16. & 17. & Roland. in conſil.61.
num.25.lib.1. Cauſa autem iuſta eſſe dicitur, vel ne-
ceſſitas, vel vtilitas, vel prærogatiua perſonæ legiti-
mandæ.cap.per venerabilem. §. 1. qui filii ſint legit.
& ibi Præpoſitus in tertio notab. quem ſecutus eſt
Brunus in conſil.13.num.6. Hæ quidem cauſæ defi-
ciunt noſtro in caſu. Nam quoad neceſſitatem, nul-
la certe aderat, ex quo extabant alii qui in hoc fi-
deicommiſſo ſuccedere poterant, nempe Ioa. Nico-
laus, & M.Valerius. Nulla etiam vtilitas, nullaq. per
ſonæ prærogatiua conſiderari poterat, cum extarẽt
alii in fideicommiſſo ſucceſſibiles pro vtilitate con-
ſeruationis familiæ, & agnationis. Et ipſe Tiberius,
qui tpe legitimationis puer adhuc erat, nihil egiſſe
adhuc poterat dici, vt aliqua prærogatiua frueretur.

41 Præterea & tertio in hac diſpenſatione † conce-
denda, adhibenda erat citatio dictorum Io. Nicolai,
& M.Valerii, de quorum intereſſe reſpectu ſubſtitu-
tutionis agitur, vt reſponderunt Curt.Sen. in conſil.
74.ſuper memorata.col.15.& 16. Decius in conſilio
307.num.10.& in conſil.316.num.3. Gozadin.in cõ-
ſil.6.num.2.& Ruin. in conſil.87.num. 2. & in con-
ſil.90.num.3.lib.3.& aliis in locis, quos commemo-
raui, & probaui in conſil.181.num.19.lib.2. Quibus
accedunt Ancharan. Socin.Senior, & Corn. quos re-
fert & ſequitur Crottus in conſil. 60.num.20. lib. 1.
& idem docuit Zuchardus in l.poſthumo.num. 25.
C.de bono.poſſeſs. contra tab. Et demum quarto lo
co ſaltem neceſſe fuit ipſi Tiberio, vel eius patri pe-
42 tenti † legitimationem, ſeu diſpenſationem conce-
di, exprimere, & narrare ſuperſtites eſſe Ioan. Nico-
laum, & M. Valerium ad fideicommiſſi huius ſuc-
ceſſionem vocatos, vt in ſpecie diſpenſationis reſpõ
dit Corn.in conſil.93.num.21. lib. 2. Concludo ita-
que Tiberium ſic legitimatum, vel verius diſpenſa-
tum non excludere prædictos Io. Nicolaum, & M.
Valerium ſubſtitutos, quin ſuccedere poſſint in hoc
fideicommiſſo.

S V M M A R I V M.

1 *Dotis in immobilibus conſiſtentis reſtitutionem fieri ſtatim ſoluto matrimonio.*

Matrimonio ſoluto, uel ſeparato, ſtatim dotem reddi in immobilibus exiſtentem.

2 *Dotem in immobilib.reb.conſiſtẽtem niſi ſtatim ſoluto thoro reddatur, fructus deberi.*

3 *Viduam habitantem cum hæredibus mariti non poſſe petere fructus.*

4 *Dotem petendam vt fructus debeantur.*

5 *Reſtitutionem dotis ipſo iure.ſ.muliere petente, fieri una cũ fructibus.*

6 *Mulierem debere recedere e domo hæredum mariti, ſi uult conſequi dotem cum fructibus.*

7 *Ipſo iure lege aliquid decernente, intelligi parte petente.*

8 *Diem tacitam interpellare.*

9 *Diem tacitam, ut in reſtitutione fundi dotalis, non interpellare.*

Moram non induci ex die tacita.

10 *Moram ſemel remiſſam non induci ſine noua interpellatione.*

11 *Dotalis fundi fructus uiduæ compenſari cum alimentis ad ratam, ſed contra.n.12.13.*

12 *Fructus ex fundo dotali compenſari cum alimentis.*

Alimenta uiduæ comminuere fructus ex fundo dotali.

14 *Viduam debere fructus ex fundo dotali remittere pro alimentis.*

15 *Dotem a Vidua petendam eſſe, neq. ei expectandum, ut ab hæredibus offeratur.*

Initium a Domino,

CONSILIVM MXIII.

IVſtiniani conſtitutione, quæ habetur in l.vnica.§.
exactio. C. de rei vxor. actio. & ſi ſancitum eſt,
1 bona immobilia a muliere in dotem † data viro, ſo-
luto matrimonio ipſius mariti morte, illico reſtitui
opor-

2 oportere ipſi vxori,alioqui fructus † ipſorum bono
rum a die ſoluti matrimonii vſque ad ipſorum im-
mobilium reſtitutionem eſſe præſtandos. Et annota
runt Baldus in dicta l.vnica. §. cum autem. num. 1.
& Salicet.num.31.quem §.legunt vna cũ dic.§.exa-
ctio,ſic & Surdus in Tract.de alimentis.tit.1.qu. 44.
num.31.Verumtamen,ſi apud mariti vita functi hę-
3 redes aliquot annos,mulier vidua † habitauerit, do
tis reſtitutione non petita, fructus ſuos faciunt hære
des , qui alimenta ipſi mulieri præſtiterunt , et alia
onera ſuſtinuerunt. Ita ſane Riminald.ſen.in conſil.
184.num.55.lib.1.dum reſpondit,de dote reſtituẽ-
da vna cum fructibus a die ſoluti matrimonii , ſeu
ſeparationis thori propter adulterium a marito cõ-
miſſum. Et in claris his terminis declarando dictum
§.exactio,ſic cenſuit Socin.ſenior in conſil.126. nu.
5.verſic.ſecundo quia.lib.1.Habet enim neceſſe mu-
4 lier † petere dotem ſibi reſtitui, & non grauare hære
des mariti ſuſtinere onera matrimonii , ſi vna cum
ipſis immobilibus vult & fructus ſibi reſtitui. Neç
5 repugnat,quod hæc immobilia † ſint ipſo iure reſti-
tuenda, vt tradunt Bartol.in l.ſi mora.num.23.ff.ſo-
lut.matrimonio. Angel.& alii in l.dotis actione. Co.
6 eo.tit.quia adhuc intelligitur,ſi mulier † receſſit a do
mo hæredum mariti , vel ſaltem ab ea velle recede-
7 re,& dotem ſibi reſtitui declarauit. Quod enim lex †
ad alicuius commodum ipſo iure factum cenſeri ſta
tuit,intelligitur,eo petente,& declarante , vt multis
probat Tiraquel. in l. ſi vnquam, in verbo reuerta-
tur.num.10.qui ad rem hanc videndus eſt.C. de re-
uocanda donat. Non etiam obſtat , quod in reſtitu-
8 tione dotis dies tacita † interpellet pro homine , &
eum in mora conſtituat,ſecundum Bald.in dic.§.cũ
autem.num.4.& idem ſentiunt gloſſ.& Bartol.in l.ſi
mora.num.11.ff.ſol.matr. & ibidem Iaſon nume. 2.
poſt alios ſcribit,ob ipſam moram fructus debere re
ſtitui. Nam reſpondetur ex ſententia Imolæ in dic.l.
mora.num.5. & 6. quod immo in reſtitutione fundi
dotalis,ſoluto matrimonio,dies non interpellat pro
homine , vt in mora conſtituantur hæredes mariti ,
9 cum (vt inquit Imola)ſit dies incerta, † & nõ poteſt
quis eodem tempore obligari, & in mora conſtitui.
Et ſi ſtatim mortuo viro , eius hæredes non fuerunt
in mora reſtituendi ipſi viduæ bona immobilia,ſed
10 illa mora † omnino remiſſa, non potuit amplius illa
induci ſine interpellatione,ſicuti reſpondit Socin.in
loco ſupra allegato poſt Bart.in l.item illa.n.11.ver.
quæro,quid erit.ff.de conſt.pec.

Præterea,admiſſo citra veri præiudicium, quod
dies interpellet pro homine in dotis reſtitutione, at-
tamẽ hoc intelligitur , ſi ipſa mulier receſſit e domo
hæredum mariti,cum permanendo in ea, & ſuſcipiẽ
do alimenta , dicatur quodammodo , tacitam illam
interpellationem remittere , nullamque eius haben-
dam eſſe rationem, vt in ſpecie reſpondit Socin.ſen.
in dic.conſil.126. num. 5. Non demum vrget tradi-
tio eiuſdem Baldi in l.diuortio.num. 5. ff. ſol. matr.
cum dixit , quod ſi vidua permanſit apud hæredes
mariti, & ab eis fuit alimentata , non lucrantur illi
11 fructus † omnes fundi dotalis , ſed compenſari de-
bent cum alimẽtis,& ſi plus eſt in fructib. illud plus
reſtituendum eſt mulieri . Nam reſpondetur aduer-
12 ſus † Bald.ſenſiſſe Riminald.ſenio.in dic.conſi. 184.
num.5.& Socin.ſenior in dic.conſil.126.num.5.ver
ſic.ſecundo quia. lib.1. & præterea Baldus nulla ra-
tione,vel lege , quæ ad rem faciat motus eſt. Rurſus
13 Baldi traditio intelligi poteſt, quando † mulier, ſolu
to matrimonio,etſi permanſit apud hæredes mariti,
declarauit tamen animum ſuum eſſe recedendi ab
eorum domo,& velle dotem ſibi reſtitui. Nec quic-
quam vrget,quod Surdus in deciſ. 211. in fin. viſus
ſit ſequi Baldum,quia vere per trãſennam potius re
tulit Bald. quam quod eius opinionem probauerit,
nec lege, vel ratione aliqua eam confirmauit. Et pro
pterea conciliando opiniones, tres caſus diſtingui,
& conſiderari poſſunt.

Primus eſt, quando, ſoluto matrimonio morte vi-
ri, mulier receſſit a domo ipſius mariti , ſeu eius hæ-
redum,& petiit dotem ſibi reſtitui. Hoc ſane caſu lo
quitur l.vnica.§.exacti.verſic.fructibus videlicet. C.
14 de rei vxor. actio. Habet enim neceſſe mulier † pete-
re(vt diximus ſupra)dotem ſibi reſtitui, non autem
tenentur hæredes mariti offerre reſtitutionem . Hic
caſus noſtro non conuenit.

15 Secundus eſt caſus, quãdo † ſoluto matrimonio,
morte viri,mulier non receſſit e domo hæredum ip-
ſius mariti, ſed petijt dotem ſibi reſtitui . Hoc caſu,
cum non dicatur mulier remiſiſſe fructus immobi-
lium pro alimentis,compenſandi illi ſunt pro quan-
titate alimentorum , & ſi quid plus eſt in fructibus
reſtitui illud debet. Ita procedere poteſt opinio Bal-
di. Et hic etiam caſus noſtro non adaptatur.

16 Tertius eſt caſus , quando † ſoluto matrimonio,
morte viri, mulier permanſit apud hęredes mariti,
nec vmquam petiit dotem ſibi reſtitui,ſed alimenta
ſuſcepit aliquot annos. Hoc caſu,qui noſter eſt, non
habẽt neceſſe mariti hæredes reſtituere, ſi quid plus
fructuum perceperunt , quam eſſet valor alimento-
rum . Ita loqui intelligo Riminald. & Socin. ſupra
citatos.

SVMMARIVM.

1 *Mendicantium olim fuiſſe quatuor ſpecies.*
2 *S. Franciſci regulam extendi ad illos de obſeruantia.*
3 *Mendicantes S. Franc. eſſe omnino incapaces.*
4 *Mendicantes S. Franc. non capere nec valorem.*
5 *Mendicantes S. Franc. capere valorem parui momenti.*
6 *Regularibus poſſe mandari per teſtatorem, vt neceſſaria dentur.*
7 *Eremitanos diuerſos eſſe ab alijs.*
9 *San. Domini. & Auguſtini fratres non prohiberi in communi capere.*
10 *Mendicantes S. Dom. proprij nil habere. n. 11.*
12 *Regulares S. Auguſtini capere vt mandẽt pro vſibus.*
13 *Mendicantibus (exceptis S. Franciſci) permiſſum capere ex Concilio Trid.*
14 *Ieſuitas vocari mendicantes.*
15 *Ieſuitarum collegium Braidenſe Mediolani capere.*
16 *Mendicitati repugnare prędia habere.*
17 *Profeſſos Ieſuitarum Mediolani nõ capere vt retineant, ſed vendant, cum opportunitate.*
18 *Domum Sanc. Fidelis Mediolani non capere.*
21 *Conſuetudinis vim in interpretando leges eam eſſe, vt ab ea non recedatur.*
22 *Ieſuitarum mendicitatem non differre a minorum S. Franc. mendicitate.*
23 *Ieſuitarum votum.*
24 *Mendicantes Sancti Franciſci non ſuccedere patri ab inteſtato.*
25 *Ieſuitarum domum poſſe habere ſuburbanum fructuoſum, valetudinis cauſa.*
26 *Ieſuitarum ſocietatem capere rem magni pretij, vt mandet in vſus.*
27 *Argumentum a ſimili valere, ubi ſimilitudo eſt in puncto.*
28 *Renuntiationem non extendi.*
29 *Conditionem, qua quis inſtitueret Ieſuitas ne alienent, fore turpem.*
30 *Legatum factum Ieſuitis ne alienent eſſe turpe.*

31 *Turpem*

31 *Turpem dici conditionem quæ legib. repugnat.*
32 *Conditionem re impoſſibilem vitiare legatum.*
33 *Conditiones in teſtamentis, quæ obligant ad vota violandū, eſſe turpiſſimas.*
34 *Mendicantibus licere capere pro fabrica.*
35 *Legatum mendicantibus pro fabrica valere.*
36 *Fabricæ, parametorum, miſſæ, librorum cauſa licere capere mendicantibus.*
37 *Luminum cauſa licere capere incapacibus.*
38 *Librorum cauſa licere capere mendicantibus.*
39 *Mendicantes S. Franc. capere ex diſpenſatione Papæ.*
40 *Legatum pro miſſa ſi habeatur pro non ſcripto, remanet penes hæredes cum onere.*
41 *Mendicantes de obſeruantia capere poſſe modica.*
42 *Legatum mendicantibus pro alimentis ad tempus valere. num. 43.*
44 *Alimentorum cauſa ad modicum tempus, licere mendicantibus capere.*

FACTI SPECIES.

MAgnific. Galeottus Arbinus Mediolanenſis condidit teſtamentum, in quo quatuor inſtituit hærede, æquis portionibus, hoc eſt filium proprium illegitime natū, ſed poſtea legitimatum, Fabricam Sancti Laurentij, Fabricam Sancti Sebaſtiani, & fabricam Sancti Fidelis. Hos tres poſtremos hæredes prohibuit, ne quouismodo & quauis de cauſa alienare poſſint bona ſibi relicta. Sed quod tamquam vſufructuarij percipiant ſolos fructus in vſum fabricarum ipſarum eccleſiarum impendendos. Nunc fabricæ Sancti Fidelis obijcitur incapacitas ob id, quod ſocietas ipſa Ieſu profeſſorum habitantium in monaſterio ipſius Eccleſiæ Sancti Fidelis tamquam vna ex religionibus mendicantium incapax ſit non ſolum bonorum immobilium, ſed etiam æſtimationis pretij eorum.

Dubitare itaque contingit, an prædicta fabrica S. Fidelis capere et cōſequi poſſit quartam illam portionem, ſibi relictam, ſaltem eius æſtimationem & pretium.

Initium a Domino.

CONSILIVM MXIV.

DVbitandum non eſt, quin prædicta Fabrica Eccleſiæ San. Fidelis capere et cōſequi poſſit quartam illam hæreditatis portionem ſibi relictam. Huius veritatis illuſtrandæ & demonſtrandæ cauſa, præ
1 mittendum eſt, † Regularium mendicantium plura eſſe gēnera, ſeu ſpecies. Antiquitus fuiſſe quatuor ſcripſerunt doctores in cap. vnico. §. ſane. de religio. domib. in 6. ex illo textu, quam ſic illo in loco annotarunt doctores, ſic & Franciſcus Marcus in q. 1384. in prima parte, Mandoſ. in commentar. ad regul. Cancellar. reg. 23. in quæſt. 5. & in Tract. de priuilegiis ad inſtar, in vlt. parte in glo. 11. nu. 1. Quatuor ſane has ſpecies eſſe dixerunt, ſanct. Franciſci minorum de obſeruantia, Dominicanorum quos ordini prædicatorum appellant, Eremitanorum hoc eſt Auguſtinianorum, & Carmelitarum. Alias tres ſpecies deinde ſuperueniſſe ſcripſit Nauarr. in cap. ſtatuimus. n. 13. in fine 19. quæſt. 3. nempe Sancti Franciſci de Paula, Sanctæ Mariæ ſeruorum, & Societatis Ieſuitarum. Inter hos regulares mendicantes refert & Pariſ. in ca. in præſentia. num. 540. de probatio. illos ordinis Sancti Franciſci de Paula. Hac ætate tres tantum eſſe mēdicantium ſpecies colligitur ex ſacroſancto Concilio Tridentino ſeſſio. 24. tit. de regularibus. c. 3. hoc eſt, Sancti Franciſci de obſeruantia præſertim Capucini, qui immobilia capere, & poſſidere nō poſſunt. Alii mendicantes, qui habere & poſſidere valent immobilia, & Societatis Ieſuitarum. De tribus itaq. his ſpeciebus tantum differemus. Quæ quidem diſtrictas ſeparataſque ac inter ſe diuerſas habent regulas & conſtitutiones. Præmittendum eſt & ſecundo lo-
2 co, regulam † illam Sancti Franciſci non extendi ad alios mendicantes ſupra commemoratos. Sed ad ipſos ſolos fratres minores de obſeruantia reſtringi. Ita Bart. in Tract. minoritarum. in fine prohemii, & Bald. in conſil. 371. Si elapſum eſt. in fine. lib. 2. Non negamus tamen, quin a fortiori liceat ſic argumentari, hoc permiſſum eſt Franciſcanis de obſeruātia.
3 Ergo multo magis aliis mendicantibus. Prima † illa mendicantium ſpecies, nempe Franciſcanorum de obſeruantia ex propria Sancti Franciſci regula incapaces ſunt bonorum immobilium tam in communi quam in ſpeciali particularique. Ita ſane legitur in dic. cap. exiit, qui ſeminat. §. porro. de verbor. ſignif. in 6. cuius verba hæc ſunt. Porro, cum ipſa regula expreſſe contineat, quod fratres nihil ſibi approprièt, nec domum, nec locum, nec aliquam rem &c. Idem in clem. exiui. §. proinde, de verbor. ſignific. habetur his verbis. Proinde cum vir Sanctus paupertatis præmiſſæ in regula modum exprimens dixerit in eadem Fratres nihil ſibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem. Sed tamquam Peregrini & aduenæ in hoc ſæculo in paupertate, & humilitate domino famulantes vadant pro Eleemoſina confidenter. Sicque declaratum extitit per nonnullos prędeceſſores noſtros Romanos Pontifices hanc expropriationem intelligi debere tam in ſpeciali quam ēt in communi &c. Et paulo poſt in §. cupientes. verſi. quia igitur ita ſcriptum eſt. Quia igitur in ſucceſſionibus tranſit, non ſolum vſus rei. Sed & dominium ſuo tempore in hæredes. Fratres autem præfati nihil ſibi in ſpeciali acquirere, vel eorum ordini poſſunt ēt in communi. Declarando dicimus, quod ſucceſſionum huiuſmodi, quæ etiam ex ſui natura indifferenter ad pecuniam, & etiam ad alia mobilia & immobilia ſe extendunt, (conſiderata ſui puritate voti) nullatenus ſunt capaces &c. Quinimo hæc ab omnibus
4 recepta & vera ſententia † locum habet etiam quo ad æſtimationem & valorem, ne ſcilicet capere & conſequi poſſint mobilia, & immobilia, vt ea vendant & pretium habeant, ſi adeo magni ſunt valoris, vt fraus poſſit præſumi. Id quod clare ſancitum eſt in eodē §. cupientes. verſic. nec licet. Et affirmant Bart. Bald. Salicet. Zabarel. Anchar. & alii relati ab Ant. Gabr. in lib. 4. concluſ. tit. de hæredib. inſtituen
5 dis, concluſ. 1. num. 1. Si vero modici † eſſent valoris & æſtimationis ſicque ceſſaret fraudis ſuſpicio, capere poſſunt, ſicuti affirmant multi illi doctores, quos commemorat idem Gabr. in eodem lib. 4. tit. de legatis, concluſ. 1. num. 1. quos ſum et ego ſecutus in commentar. de pręſumpt. lib. 4. præſump. 120. num. 5. Immo nec regulares ij Sancti Franc. de obſeruantia capere poſſunt expreſſa teſtatoris voluntate, vt vendant & ęſtimationem pręti umque habeant & in proprias eorum neceſſitates conuertant. Ita ſane ſcribunt Bald. in auth. ingreſſi. colu. 6. verſicu. iuxta hoc quæro. C. de ſacroſanct. Eccleſ. Aret. in l. apud Iulianum. §. conſtat. col. 3. verſic. Non obſtat argumentum. ff. de leg. primo. Zabarel. in dic. clem. exiui. §. proinde. col. vlt. de verbor. ſignific. & ibidem Ancharan. col. 2. verſi. ſecundo caſu, & Anton. Gabriel. in dict. tit. de hæredibus. inſtit. concluſio. 1. num. 3. qui probauit declarationem prædictorum Zabar. &
6 Anchar. dicentium teſtatorem † poſſe inſtituere aliū quam prędictos regulares, adiecto onere, vt vendat, & pretium conſignet, diſtribuendum fratribus in eorum neceſſitates.

Cæte-

Cæterum, an Eccleſiæ ſeu fabricæ locum regularium de obſeruantia relinqui poſſint bona mobilia, vel immobilia, vt vendãtur, & pretium impendatur pro ipſius Eccleſiæ fabrica? dubitant doctores. Diſtinguendi ſunt duo caſus, ſicuti diſtinguam infra in tertia concluſione, in qua differam de fabrica Eccleſiæ San. Fidelis, de qua noſtra eſt diſputatio.

Secunda ſpecies mendicantium eſt eorum, qui habent regulas & conſtitutiones proprias diſtinctas & omnino ſeparatas a prædicta regula & conſtitutionibus regularium S. Franc. de obſeruantia, ſicuti ſunt
7 regulares Eremitani, † qui viuunt ſub regula S. Aug. vt ſenſit Bald. in conſil. 371. Si elapſum. in fine libro 2. & apertius Calderin. in conſil. 14. in tit. de teſtam. Idem de Dominicanis, quos ordinis prædicatorum appellamus. Hos viuere ſub regula eiuſdem Sancti Auguſtini affirmat Nicolaus de Vbaldis in Tractat. de ſucceſſionib. ab inteſt. clericorum regularium & ſæcularium, in 1. parte. num. 6. qui refert formulam emittędæ profeſſionis, in qua legitur promitti ab his Dominicanis obſeruantia regulæ San. Auguſt. & ſic Iulius Clarius in §. teſtamẽtum. quæſt. 19. qui refert idem ſcripſiſſe Baldum in cap. ad noſtram. de appellat. ſed vere Bald. nullum hac de re verbum. Immò ipſe Baldus in conſil. 438. Viſo puncto, & in conſil. 475. Caſus ſuper quo. lib. 2. ſcriptum reliquit, Dominicanos quos appellat prædicatores viuere ſub regula Sanc. Dominici. Dicere poſſumus cum Anchar. in conſil. 321. Præmittenda ſunt. col. 1. verſic. quandoque vltra regulam, quod cum Sanct. Dominicus addiderit multas regulas regulis S. Aug. ipſos præ-
8 dicatores † viuere ſub hac duplici regula. Quarum altera nempe Sanc. Auguſtini, eſt prima & originalis, vt ſcribit Philippus Probus in additionib. ad Io. Monacum. in cap. vnico. num. 9. de religio. dom. in 6. In ſubſtantia tamen duæ hæ regulæ (inquit Anch. in dicto conſil. 321.) conueniunt. Vtraque enim pro
9 hibet ab ipſis ſuis mendicantibus † poſſideri immobilia in ſpeciali. Non autem in communi, de regula Sanc. Auguſtini habetur in cap. non dicatis. 12. q. 1. Et ſcribunt Geminian. in cap. 1. §. confirmantes. nu. 12. de religio. dom. in 6. Nicol. de Vbal. loco præal. num. 6. & manifeſtius Abbas in conſil. 27. col. 2. ver. eſt & tertia ſpecies. lib. 2. & Berous in conſil. 21. nu.
10 13. lib. 2. De illa Sanc. Dominici † legitur apud Baldum præcitatis in reſponſis. Ex conſtitutionibus vero poſt Sanct. Auguſtinum conditis, & editis ab ipſius diui Auguſtini ſucceſſoribus Prælatis, dicti ſunt mendicantes ex ipſis conſtitutionibus, vt appellant Federicus de Senis in conſil. 12. Fratres prædicatores, Anchar. in dic. conſil. 321. colu. 1. verſic. quandoque vltra. Alexand. in conſil. 88. col. 1. libr. 2. Dec. in cap. ad noſtram. num. 11. in fine. de appellat. Verũ
11 dubitari ſolet, an prædicti regulares † Auguſtiniani, & alii, qui ſub eorum regula & conſtitutionibus viuunt, capere & poſſidere poſſint immobilia, & redditus ſaltem, vt ea vendant, æſtimationem pretiumque in proprios eorum neceſſarios vſus conuertant
12 atque impendant. Et poſſe † ſic capere & poſſidere affirmant 43. ii pręſtantiſſimi doctores, me cum illis numerato nempe.

1 Iacobus de Arena. in l. Deo nobis. C. de Epiſc. & cler.

2 Cinus eodem in loco.

3 Gloſ. in cap. 1. de relig. dom. in 6.

4 Speculat. in tit. de ſtatu monaco. §. 1. verſic. tertio quæritur.

5 Bald. in l. cum quæſtio. in fine. C. de legatis, in c. cum cauſa. n. 4. de re iudicata. in conſ. 232. ſuper infraſcriptis. col. 2. in conſ. 371. ſi elapſum eſt, in fi. li. 2.

6 Nicolin. de Caſulis inter conſilia Bald. in conſ. 475. caſus ſuper quo. col. 2. verſic. præterea. & ſi videtur. lib. 2.

7 Nicolaus de Vbaldis in Tract. de ſucceſſion. ab inteſtato clericorum regularium & ſecularium in 1. par. num. 6.

8 Io. Andr. in c. 1. de relig. dom. in 6.

9 Feder. de Sen. in conſ. 12. in fi.

10 Calderin. in conſil. 14. & in conſil. 46. in tit. de teſtam.

11 Capra in conſil. 24. num. 12. & in conſil. 47. num. 8.

12 Archid. in c. quia ingredientibus. 19. q. 3.

13 Butr. in c. in præſentia. n. 25. de prob.

14 Abbas in cap. recolentes. num. 2. de ſtatu monach. in dic. cap. in præſentia. nu. 63. de probat. & in conſ. 27. n. 4. lib. 2.

15 Imola in l. apud Iulianum. §. conſtat. de lega. primo.

16 Com. in conſ. 169. col. 1. verſ. iſtis tamen.

17 Zabarella in conſil. 66. In dubio præmiſſo. in fi. & in conſ. 101. ſuper dubiis. n. 2.

18 Ioan. Monacus in cap. vnico num. 6. de religio. dom. in 6.

19 Gemin. in cap. 1. §. confirmatos. num. 14. de relig. dom. in 6.

20 Guido Papæ in q. 327.

21 Lucas de Penna in l. 4. colum. 1. C. de iure fiſci. lib. 10.

22 Mattheſil. in Tract. de ſucceſſion. ab inteſt. in 3. art. num. 41.

23 Franc. in rub. de teſt. in 6. n. 68.

24 Lauren. de Rodulph. in cap. ſine except. 12. quæſt. 1. num. 87.

25 Roman. in ſing. 294. Prohibetur Forenſ. dũ probat gl. dic. c. 1. de relig. dom. in 6.

26 Aret. in l. apud Iul. §. conſtat. col. 3. verſic. Non obſtat argumentum.

27 Alex. in eodem §. conſtat. n. 8. de leg. 1. & in cõſil. 88. col. 1. li. 2.

28 Felin. in cap. in præſentia. num. 51. & num. 52. de probatio.

29 Dec. in eodem c. in præſentia. n. 69. de prob. in conſ. 499. n. 5. & in conſ. 559. n. 4.

30 Philip. Prob. in addition. ad Ioann. Mon. in ca. vnico. n... de relig. dom. in 6.

31 Franciſc. Marcus. in quæſt. 534. num. 8. in 1. p.

32 Marſil. in ſing. 122.

33 Ioan. Dilectus Durans in Tract. de arte teſtãdi tit. de iis, qui non habent teſtam. factio. cautela 11. num. 2.

34 Bertr. in conſ. 152. col. 1. li. 1. in nouis.

35 Guiel. Benedic. in cap. Raynut. in verbo. vxorẽ nomine Adelaſiam. il 1. n. 217. & in verbo ſi abſque liber. n. 19. de teſta.

36 Pariſ. in dict. cap. in præſentia. num. 540. de probatio.

37 Bero. ibidem num. 180. & in conſil. 21. nu. 20. libr. 2.

38 Redo. in Trac. de rebus eccleſię non alien. rub. 30. num. 23.

39 Anton. Gabr. in lib. 4. concluſ. in tit. de hæredibus inſtituendis, concl. 1. num. 11. & in tit. de legat. concluſ. 1. num. 33.

40 Iul. Clar. in §. teſtamentum. quæſt. 29. verſic. præmiſſo.

41 Peregrin. in lib. 3. de iure fiſci. tit. 14. in 11. concluſ. & in tract. de fideic. art. 11. n. 99.

42 Manti. in Tract. de coniec. vltim. volunt. libr. 9. tit. 9. num. 13.

43 Nau.

43 Nauar.in capit.non dicatis. 12. quæſt. 1.num.
82.qui teſtatur hanc eſſe receptam doctorum opi-
nionem.

Ego ipſe in comm.de præſ.li.4.præſ.120.n.5.

Et huius quidem traditionis & ſententię ea eſt rō
ſecundum Bald.in dic.cap.cum cauſa.n.4. quia do-
minium illud momentaneum,quod eſt apud hos re
gulares non infringit regulam ipſorum mendicãtiũ,
probarunt ex prædictis Dec.Pariſ.& Nauarr.His in-
telligimus, hanc eſſe veram & receptã opinionem,
& ſi ab ea diſſentiunt.

Bal.ſibi parum conſtans in auth.ſi qua mulier.n...
C.de ſacroſ. Eccl.& in conſ.438.col.2.li...

Archid.in c.de viduis.il.1.27.q.1.n...

Anch.in conſ.152.n...

Comenſ.in conſ.152.& in conſ.159.

Fulgoſ.in conſ.104.

Hodie ceſſat in his omnis dubitatio, poſteaquã ſa
croſanc.Concil.Trid. ſeſſione 24. tit. de regular. &
monialibus cap.3.ſancitum eſt, quod omnibus mo
naſteriis,& domibus tam virorum,quam mulierum
13 & mendicantium,† exceptis domibus fratrũ S. Frã
ciſci Capucinorum & eorum, qui minores de obſer
uantia vocantur,etiã quib.aut ex priuilegio Apoſto
lico non erat conceſſum,vt deinceps bona immobi-
lia eis poſſidere liceat. etc. quæ quidem conſtitutio
quo ad fratres mendicantes ordinis prædicatorũ cõ
uenit cum priuilegio eis iam diu conceſſo a Sixto 4.
Pont.Max.& cum eiuſdem ordinis conſtitutione cõ
dita & edita a capitulo eius generaliſsimo, quorum
meminit Iul.Clar.in dic.§.teſtamentum. verſic. ca-
ue tamen.Illo enim priuilegio & conſtitutione con-
ceſſum fuit ipſis fratrib. poſſe capere & retinere im-
14 mobilia.Tertia ſpecies regularium mendicantium †
eſt hæc,de qua agimus, nempe ſocietatis Ieſu. Hos
appellari mendicantes ſenſit Martinus Nauar.in di.
cap.non dicatis.12.q.1.n.82. in fine, & manifeſtius
Hieronym.Gabr. in conſ.28.lib.1.& Pius V. Pontiſ.
max.in Bulla relata in libro litterarum Apoſtolica.
pag.112.manifeſte declarauit hanc ſocietatem in-
ter religioſos mendicantes cõnumerandam. Hęc ta
men ſocietas non viuit ſub regula Franciſcanorũ de
obſeruantia,nec ſub regula,& conſtitutionib. Augu
niſtianorũ,de quibus non loquitur prærallegata Bul
la Pii V.Sed propriam hẽt regulam propriaſq. cõſti
tutiones,quas obſeruare debere in ſpecie tradit Na-
uarr. in dic. c.non dicatis.n.82.in fine,qui ſcribit, ſo
cietatem hanc non fuiſſe comprehenſam in illo c.3.
Concil. Trid.Sed exceptam propterea quod propriã
regulam & conſtitutiones habent. Reſpiciendũ ita-
que eſt,an hæc ſocietas capere & retinere poſſit im-
mobilia ſibi relicta,vel ſaltem ea capere, vt vendat
& æſtimationem habeat? Hac in re obſeruandũ eſt,
ſocietatem hanc habere duplicem domum,quorum
altera appellatur collegium, quam inhabitant illi,
qui adhuc tria ſolennia illius religionis uota nõ emi
ſerunt, eiuſmodi eſt domus ſeu monaſterium Brai-
denſe. Altera dicitur domus profeſſorum, ſicuti eſt
hæc,de qua agimus,nempe domus ſeu monaſteriũ
15 Sanc.Fidelis.Collegium † capax eſt bonorum immo
bilium,domus vero San.Fidelis capax non eſt, vt ea
retineat ſic diſponentibus regula & conſtitutionib.
ipſius ſocietatis. Quemadmodum de vtraque domo
verba faciens diſſerit Hieronym.Gabr.in dic.conſil.
28.lib.1.qui affirmat, ſocietatis caput eſſe domos ꝓ
feſſorum,collegia vero eſſe membra & ob id naturã
capitis non alterari ab ipſis membris. Idem eiſdem
rationibus ſcribit Mandoſ. in Tract. de priuileg. ad
inſtar,in vlt.par. vbi interpretatur priuilegiũ Pii V.
Pont.max.conceſſum huic ſocietati Ieſu in gl.11.n.
18.Huic ergo domui profeſſorũ relinqui non poſſũt
immobilia nec reditus annui, vt ea retineat & poſ-
ſideat ſemper,cum profeſſi ipſi in arctiſſima mendi-
citate viuere debeant,vt ſcribit Gabr.in dic.cõſ.28.
& extat prætéritũ priuilegium Pii 4. conceſſum ipſi
ſocietati,vt tamquã mendicantes fruantur omnibus
illis cõmodis priuilegiis & pręrogatiuis,quib. fruun
tur alii mendicantes, et poſt modum Pius V. Sum.
Pontifex expreſſe declarauit ſocietatem Ieſuitarum
eſse mendicantem, et Mandoſ.in dic.gloſ.11.n. 18.
manifeſtè ſcribit,has profeſsorum domos capere &
retinere non poſse bona immobilia nec cenſus an-
nuos (intelligo de perpetuis) ſicuti nec poſsunt alii
mendicantes,iuxta dictam clem.exiui.§. cum enim
ad veritatem,& §.cumq. annui reditus.de verb.ſign.
& de ipſamet ſocietate idem legitur in eius conſtitu
tionibus,p.6.c.2.verſic.In domib.Habere.n.prędia
& reditus pro victu & veſtitu omnino mendicitati
16 † repugnat, & propterea relictũ bonorũ immobiliũ
& redituum cenſeri nullum in ſpecie ſcribunt Bald.
in auth.ingreſsi.n.19.C.de ſacroſan.eccl.Zab.& An
char.in dic.§.cumq. annui redditus.n.3.& alii com-
memorati ab Ant.Gab.in dic. tit. de hæredib. inſti-
tuend.in conc.1.n.1.quem retuli ſupra in principio.

Primam itaq. concluſionem proponimus & uerã
17 eſse aſserimus,domum † profeſsorũ S.Fidelis cape-
re non poſse bona immobilia annuoſq. reditus, vt
ea retineant & perpetuo vel donec ipſi ſocietati pla-
cuerit poſsideant. Quæ quidẽ concluſio in dubium
non reuocatur, cum non contendat ſocietas velle
retinere bona a prædicto teſtatore relicta.

18 Secunda eſt concluſio,domum † prædictam ſanc.
Fidelis capere poſse immobilia ſibi relicta, ut ea vẽ-
dat & pretium æſtimationemq. in ſuos neceſsarios
vſus impendat,quæ concluſio eſt Nauar. loco cita-
to,vbi ait. Non tenere ſtatim vendere immobilia ſi-
bi relicta,iuxta gloſs.in cap.1.de relig.dom. libro 6.
nec illa iam acceptata vendere poſse ſine cauſa & ſo
lemnitate,ſed ſua ſtatuta ſeruare debere. Probatur
concluſio ex multis ipſius ſocietatis conſtitutionib.
& primum quidem ex declaratione conſtitutionum
in 6.par.cap.2.littera C.ſunt hæ declarationes eiuſ-
dem auctoritatis cum ipſis conſtitutionibus, vt dici
tur in earum proœmio,quia factę ab ipſomet religio
nis fundatore,& conſtitutionum conditore.

Declarationis verba hæc ſunt. Quidquid ſtabile
illi datum fuerit, teneatur eo quamprimum poterit
ſe exuere ac vendere,vt pauperibus ſocietatis vel ex
ternis ſua in penuria ſubueniatur.

19 Quamuis hoc ita ſe habeat, tẽporis † tamẽ opor-
tunitas non eſt excludenda ad vendendum.Id ſanci
tum eſt regula 76.Prouincialis,his verbis,ſi quid ſta
bile donatum fuerit domui profeſsæ etiam vendere
poterit. Ita etiam habetur in regula 66. Præpoſiti
domus profeſsorum, ſiquid ſtabile donatum lega-
tumque fuerit domui, Prouincialem admoneat, vt
quamprimum vendatur,expectata tamen oportuni-
tate. Quæ omnes regulæ ſunt approbatæ in quar-
ta congregatione generali, ſic pariter in Bulla pri-
ma Iulii 3. Pontificis Max. leguntur verba hæc.
Quod non poſsint profeſsi, vel vlla eorum domus
vel eccleſia ad aliquos prouentus, reditus, poſseſ-
ſiones, ſed nec vlla bona ſtabilia, præter ea, quæ
oportuna erunt ad vſum proprium & habitatio-
nem retinenda, ius aliquod ciuile acquirere. Quo
loco verbum illud retinenda, ſuppletur Bulla pri-
ma Pauli 3. Summi Pontificis, in qua deerat. Quod
ſane verbum ſuppletum appoſitumque fuit a Pa-
pa, vt prohibeatur retentio, non adeptio, ſic
etiam declaratur et ſuppletur Bulla Pii Quinti,

quæ habetur in lib. litterarum Apoſtolicarum pag. 113. in qua leguntur hæc verba, bona ſtabilia poſſidere nequit, &c. declaratur ſane, vt intelligatur poſſidere, hoc eſt retinere, alioqui Pius V. deſtrueret & corrigeret Bullam Iulii 3. ſupra relatam, id quod eſſet valde abſurdum dicere, præſertim cum Bulla Iulii 3. confirmetur & laudetur a Greg. 13. in conſtitutione aſcendente domino, & a Greg. 14. in conſtitutione Eccleſiæ Catholicæ, qui Pio V. ſucceſſerunt immo cum ex conceſſione Iulii 3. fol. 54. habeat Generalis Præpoſitus cum generali congregatione auctoritatem declarandi, quæ dubia eſſe poſſunt in eadem formula inſtituti oblata Iulio 3. & probata, & cum cõgregatio 4. approbarit has regulas, certo deducitur, has regulas interpretari mentem Iulii in eo verbo, retinenda, ſi forte dubiũ eſſet, ꝙ per illud acquiſitio non prohibeatur, ſed tantum retentio. Accedit etiam ꝙ in breue ſeptimo Gregorii 13. Pontificis Max. & iterum in alia Bulla quæ incipit. Ex debito conceſſa fuit Reuer. P. Generali ipſius ſocietatis facultas alienandi bona ſtabilia & immobilia quęcumque domorum profeſſorum. Si ergo hæ domus habent bona immobilia vẽdibilia, acquirere ea poſſe intelligimus, cum priuatio habitũ præſupponat, l. manumiſsiones. ff. de iuſtitia & iure, cum vulgatis
20 ſimilibus. Et demum obſeruantia † ipſa totius orbis, & pręſertim Mediolani manifeſte ita intellexit & interpretata eſt, domos. ſ. profeſſorum acquirere, & capere poſſe immobilia, nõ quidem vt ea retineãt perpetuo, ſed vendant oportunitate oblata, cuius ſa
21 ne obſeruantiæ † vis magna adeo eſt ad legis & diſpoſitionis interpretationem, vt ab ea recedere minime liceat. l. minime. ff. de legibus, & latiſſime diſſerit Ioſeph Ludouicus in ſuis concluſion. concl. 38. vbi latiſſime diſſerit. Quod vero perſæpe obſeruatum hac in vrbe fuerit a Reuer. P. profeſſis S. Fidelis, conſtat ex multis ſtabilibus vel donatis vel relictis, quæ omnia vendita sũt data oportunitate. Ita ſane anno 1579. die 5. Septembris vendita ſunt prædia in loco Magnalupi D. Alfonſo Coiro, quæ fuerant donata a D. Comitiſſa Guaſtallæ, ſic & anno 1591. domus quædam relicta a Simone Gallo fuit vendita Dionyſio Guaſco. Ita & anno 1599. alia domus ſita in loco Neruiani relicta a D. Io. Andrea Lampugnano vendita fuit D. Io. Iacobo Cribello, ſic & ſuperiore anno 1601. fuit vendita alia domus D. Io. Bapt. Biãcono. Quæ quidem domus fuerat acquiſita vt dirueretur, & platea ipſius eccleſiæ S. Fidelis ampliaretur qua neceſſitate ceſſante non potuit amplius retineri. Et prædicta quidem conueniunt cum iure ipſo cõmuni, quo ſancitum eſt regulares, quibus ſua regula expreſſe prohibitum non eſt poſſe acquirere & conſequi immobilia, ne ea vendant, & pretium æſtimationemq. habeant ſuoſque in vſus conuertant, poſſunt ſic habere & deinde vendere & æſtimationẽ ac pretium conſequi. Ita ſane affirmant Nic. de Vbald. Guido Papæ, Matthefilanus, Decius, Marſil. & alii quos commemoraui ſupra, dũ de ſecunda ſpecie regularium diſſerui, quo in loco retuli rationẽ ex Bal. in c. cum cã. n. 4. de ſent. & re iudic. & ſequaces, hos regulares mendicantes poſſe recipere rem immobilem relictam, vel donatam, vt vendant, & pretium in ſuos vſus conuertant, quia dominiũ illud momentaneum, ꝙ eſt apud regulares non infringit regulã mẽdicantium. Non obſtant nunc aliqua, quæ aduerſus prædictam firmatam concluſionem obiici poſſe videtur. Primo obiiciet forte quis ſocietatem Ieſuitarũ non differre a minorib. S. Fran. de obſeruantia, cũ & ipſa ſocietas ſit fundata in arctiſſima paupertate & mendicitate, ſicuti pro ipſamet ſocietate reſpondit Hieronym. Gabr. in conſil. 28. lib. 1. & idem tradidit Mandoſ. in Tract. de priuilegiis ad inſtar, in vlt. parte vbi interpretatur priuilegium Pauli Quarti Pont. Max. conceſſum ipſi ſocietati. Illo enim in loco Mãdoſ. in gloſ. 11. n. 8. dixit eſſe in extrema egeſtate, ſicut Ludou. Molina in Tomo primo de iuſtitia & iure tract. 2. diſputatione 139. col. 3. verſic. tam profeſſi, ęquiparat Capucinis. Porro prædicti fratres minores S. Franc. non poſſunt capere immobilia donata, vel relicta, vt vendant, pretiumq. in proprios vſus neceſſarios impendant, ſicuti demonſtrauimus ſupra in prima ſpecie mendicantiũ. Ergo nec ſocietas hæc Ieſu poteſt acceptare immobilia ſibi donata vel relicta etiam vt vendant, & pretium in ſuos uſus cõuer-
22 tant. Reſpondetur, mendicitatem † ſocietatis in aliquibus conuenire cum mendicitate fratrum minorum S. Franc. in aliquibus vero differre, & præſertim in hoc de quo agimus. Conuenit itaq. ac æquiparatur hæc ſocietatis mendicitas illi mendicitati fratrũ minorum in eo, quod ſicuti ipſi fratres non poſſunt poſſidere & retinere perpetuo prædia, vel redditus annuos perpetuos, ſicuti latiſſime & in ſpecie ſcribit Tiraq. de retractu conſanguin. §. 1. gloſ. 6. nu. 5. ita nec ipſa ſocietas habere et ꝑpetuo hæc poſſidere non poteſt. In eo etiam cõuenit, quod & promittũt, quemadmodum fratres minores ſolenniter promittunt & iurant paupertatem, ita etiam ſinguli ſocietatis Ieſu poſt emiſſionem profeſſionis promittunt his
23 verbis. † Promitto Deo me nunquam acturum quacunq. rõne vel conſenſurum, quæ ordinata ſunt circa paupertatem in conſtitutionibus ſocietatis immutẽtur, niſi quando ex iuſta cauſa rerum exigentiũ videretur paupertas reſtringenda magis. Hoc autem votum declaratur his verbis in conſtitutionibus parte 6. cap. 2. littera A. Innouari quo ad paupertatem attinet eſt relaxare ad redditus vel poſſeſſionem vllã in proprium vſum, vel ad Sacriſtiam, vel ad fabricã admittendum. Et denium quoq. conuenit ſocietas cum fratribus minoribus de obſeruãtia, quo ad per-
24 ſonas. Nam ſicuti fratres minores † non ſuccedunt ab inteſtato in hæreditate, vel patris, vel fratris, & ſimilium, di. clem. exiui. §. cupientes, & ibidem doc. & copioſe tradunt oẽs in cap. in præſentia. de prob. & in auth. ſic ingreſſi. C. de ſacroſanct. Eccleſ. ſic ſocietatis profeſſi & coadiutores non ſunt capaces hæreditatis ab inteſtato, neque eorum cauſa ſocietas ipſa ſuccedit in eorum locum, immo neq. ſunt capaces hæreditatis uel legati ex teſtamento Collegiorũ nec in Collegiis habitare ſine neceſſitate ipſorũ collegiorũ. Nec ullus põt tenere pecuniã apud ſe uel aliũ, quemadmodũ nec poſſunt prędicti fratres minores. dic. clem. exiui. §. proinde. Illa itaq. maior argumẽti propoſitio, & doctores in ea allegati, ut Hier. Gabr. Mandoſ. intelligendi ſunt loqui de hac mendicitate & paupertate, ut ratione huius ſimilitudinis ęquiparetur ſocietas dic. fratrib. minoribus. Verum cũ ſimilitudo hęc non ſit in pũcto & caſu, de quo agitur, nihil ad rem noſtram facit, ut ſtatim intelligemus.

Diſsimilis ãt eſt ſocietatis paupertas & mẽdicitas ab illa ꝑdicatorũ fratrũ minorũ in multis. Et primũ
25 quidẽ, ꝙ domus profeſsorũ † pręter habitationẽ põt hr̃e prędiũ ſuburbanũ non tñ fructuoſum pro cõualeſcentiũ ſanitate recuperanda, ut habetur in conſtitutionib. ipſius ſocietatis, in 6 par. c. 2. §. 5. Id ꝙ dictis fratrib. minorib. ꝓhibetur. in d. clem. exiui. §. ꝓinde. Pręterea in eo quoq. extat diſsimilitudo inter ꝑdictos fratres minores, & ſocietatẽ hanc. Nã ſocie-
26 tas capax † eſt legatorũ relictorũq. etiam maximi ualoris, ita tñ ut immobilia relicta uendat, & in uſus neceſsarios conuertat, ſicuti multis demõſtrauimus ſupra.

Digitized by Google

ſupra. Prædicti vero fratres minores incapaces ſunt
horū legatorū & relictorū, ſicuti auctoritate q̃ pluriū
tradit Ant.Gab.in li.4.conc.tit.de leg.concl. 1.n. 1.
His intelligimus, bonam non eſſe conſequentiam
illam, quæ deducta eſt ex minori proportione argu-
menti, & eius concluſionē, dū dictū fuit. Fratres mi-
nores ſunt incapaces immobiliū, vt ea vendant & æ-
ſtimationē preciumq. hēant. Ergo & ſocietas horū
incapax eſt. Non inquā bona eſt hęc cōſequentia. Cū
hoc in caſu & puncto ſocietas non æquiparetur, &
27 diſſimilis ſit ipſis fratribus. Argumentū a ſimili † &
ab æquiparatis habet tunc locum, quando ipſa ſimi
litudo & æquiparatio eſt in puncto & caſu de quo a-
gitur, ſecus vero ſi adeſt differentia & diſſimilitudo,
ſicuti poſt Abb.Imol.& alios in c.1.de ſolut. tradit
Euerar.in Centuria legali, in loco a ſimili. n. 11.
Secundo obſtare videtur, quod ipſa ſocietas renū
tiauit illi ꝓmiſſioni ſeu cōceſſioni factæ a Sacro Cō-
cilio Trid.ſeſſ.24.tit.de regularibus.cap.3. quod om
nibus monaſteriis & domibus tam virorū quā mulie
rū & mendicantium, exceptis domib. fratrū S. Fran.
Capucinorum, & eorum qui minorū de obſeruantia
vocantur, etiā quib. aut ex conſtitutionib. ſuis erat ꝓ
hibitū, aut ex priuilegio Apoſtolico non erat cōceſ-
ſū, vt deinceps bona immobilia eis poſſidere liceat,
&c. Quæ quidem renuntiatio operari vr̃, ꝙ ſocietas
ipſa nō poſſit capere & poſſidere immobilia ēt vt vē
dat & pretiū æſtimationēq. ad proprios vſus neceſſa
rios cōuertat, cū negari nō poſſit, quin interim quo
reperiat vendendi oportunitatem hēat & poſſideat.
28 Reſpondetur primo, renuntiationē † ſtrictè inter-
pretari, & ob id non extendi de caſu ad caſum, vt tra
dunt Bart.Iaſ.Dec.& reliqui in l.poſtquam liti.C.de
pact.& ob id habens duo iura, ſi ſimpliciter renun-
tiat, non dr̃ vtriq. iuri renuntiare, ſed vni tantū, ita
Dec.& Cag.in l.quoties duplici.ff.de reg. iuris, ille
n.4.iſte n.2.ſicut Crau.in conſil.251.col.3.verſi. ruf
ſus eccleſiæ, & in conſ.257.n.4.verſ.8.& Gramm. in
deciſ.101.n.10.12. Atqui duo hic extant, alterū eſt
capere, & poſſidere perpetuo immobilia. Alterū eſt
ea habere ad tempus, hoc eſt donec eueniat oportu-
nitas vendendi, & conſequendi pretium, quod dein-
de in neceſſarios vſus cōuertatur. Renuntiatio itaq.
Conſilii reſpicit illud primū, nempe habendi & poſ-
ſidendi perpetuo immobilia. Non autem, vt ipſa ſo-
cietas nequeat capere & poſſidere donec vendat. Id
quod vel ex eo maniſeſtè comprobatur, quod renū-
tiatio ipſa a congregatione generali limitatur & re-
ſtringitur iuxta conſtitutiones & vota, & ea mēte fa-
cta fuit, vt conſtitutiones integræ, & illibatæ ſeruarē
tur, immo poſt ipſam renuntiationem cōſtitutiones
& regulæ ipſius ſocietatis fuerūt recognitæ & appro
batæ in tertia & quarta cōgregatione generali anno
1573.& 1581.& ea editione approbata tūc, ſocietas
nūc vtitur. Pręterea Greg.13.Pont.Max.anno 1582.
poſt prædictā renuntiationem in ſua quadā conſtitu
tione, quæ incipit. Quarto fructuoſius, confirmauit
oīa ſocietatis priuilegia, facultates, exēptiones, im-
munitates, gratias, indulta ac cōſtitutiones quoq.&
ſtatuta qualiacumq. ſint auctoritate Apoſtolica. Ter
tio repugnare videtur, quod cum teſtator prohibue
rit prædia relicta alienari. Sed quod fructus ex eis
percipiantur, & in vſum fabricæ impendantur, ſequi
videtur, quod locus eſſe non poſsit Conſtitutionib.
ipſius ſocietatis permittentib. capere & acquirere
immobilia, ita tamen quod vendantur.
29 Rńdetur prædictam conditionē † a teſtatore adie
ctam, ꝙ hæc bona nequeant vllo vnquam tpe aliena
ri, eſſe cōditionem, ſeu modum & qualitatem turpē,
& conſequenter reiiciendam, & puram manere inſti
tutionem, ſicuti in claris terminis ſcribunt Bald. in
conſ.232.ſuper infraſcriptis dubiis.col.2.verſi. nec
obſtant verba donationis. Cald.in conſ.14.tit. de re-
ſta.verſ.item præſupponendum, & verſ. ad motiua,
diu. Ant.in 3.par.ſummæ tit.10.c.3.de teſt.§.12.ver
ſic.4.quæritur, Sylu. Prien. in ſumma in verbo teſta-
mentū.2.q.12.& Guiel.Benedic.in c. Raynu.in verbo
reliquit.num.14.de teſt.ii maniſeſte tradunt condi-
30 tionē † adiectam legato prædij facto mendicantib.
ne ipſum prædium alienent, ſed apud eos perpetuo
ſit, reiici, & vt non ſcriptam haberi, & conſequenter
legatū purū remanere. Ea rōne ii vſi ſunt, quia cōdi-
tio hæc dr̃ turpis, & ob id reiiciendā eſſe.l. conditio-
nes, quæ contra.& l.conditiones, contra edicta.ff.de
cond.inſtit.l.ſi quis inquilinos.§.vlt.ff.de leg.1.& l.
non dubitamus.ff.de cond.& demon.& l.reprehen-
denda.C.de inſt.ſub cond. fact. Porrò conditionem
hanc eſſe turpem vel ex eo clare conſtat, ꝙ turpis dr̃.
31 illa conditio † quæ legib. & conſtitutionib. principū
repugnat, d.l.conditiones contra edicta, ſicuti vere
hæc repugnat prædictis conſtitutionibus Clem. V.
in dic.clem.exiui.& eiuſdem ſocietatis Ieſù, quas ſu
pra in principio cōmemoraui. Præterea accedit, ꝙ
conditio hæc dicitur impoſſibilis, cum ex iam dictis
conſtet, ſocietatem perpetuo retinere poſsidereque
32 nō poſſe immobilia. Porro cōditio impoſsibilis, quā
teſtator putabat eſſe poſsibilem, habetur ꝓ impoſsi
bili, idō eo defuncto, deficit legatū & diſpoſitio, & ita
non vitiat diſpoſitionē, ſicuti reſpōdit Papin.in l. ſer
uo manumiſſo.ff.de condic.indeb.attamen in lega-
to relicto eccleſiæ piæq. cauſæ vitiatur ipſa cōditio,
& legatum valet & debetur. Ita declarat Iaſ. in dic.
l.ſeruo.col.1.n.1.verſ.5.limita & verſic. tu ex hoc.&
Iaſ.ſecutus eſt Tiraq.de priuil.piæ cauſæ, priuil. 75.
Ergo conditio hæc vitiatur, ſicq. pro non adiecta ha
betur. Neq. vero repugnat hæc conditio quibuſcū-
que regulis & conſtitutionibus ipſius ſocietatis. Sed
illis conſtitutionib. quæ cadunt ſub voto pauperta-
tis, & cum multæ poſsint eſſe turpes conditiones, il-
33 læ ſane turpiſsimę † cenſendæ ſunt, quæ obligant hæ
redem ad faciendum actum contra virtutes ſuper
naturales & vota, & conſequenter ad peccatū mor-
le, talis autem eſt hæc conditio (poſito ꝙ illi redditus
retineri non poſsint) quia obligat patres ſocietatis
ad uiolandum votū paupertatis cum ſcandalo popu
lorum, quod ſi teſtator præuidiſſet certe ad hoc non
obligaſſet. Quod ſi quis obiiceret non eſſe turpem,
quia teſtator non cogitauit obligare ad peccatū, re-
ſponderem, incogitantiam hanc excuſare quidem il
lum a peccato, cum conditionem minime turpē eſſe
exiſtimauerit. Non tamen inde fit, quin vere turpis
immo turpiſsima ſit ipſa conditio, cum ſui natura
ad peccatum obliget.
Tertia eſt concluſio, portionem hęreditatis relictā
a D. Arluno teſtatore fabricæ ſanc. Fidelis prędictę
ſocietatis Ieſu iure relictam fuiſſe, & ab ipſa fabrica
capi & poſsideri poſſe, etiam ſi concederemus, quod
tamen omninò negamus ipſam ſocietatem eſſe inca
pacem bonorum immobilium, ac etiam æſtimatio-
nis eorum. Huius ueritatis demonſtrandæ gratia di-
ſtinguo atq. cōſtituo duos caſus. Primus caſus eſt, qñ
bona aliqua immobilia relicta ſunt fabricę ipſius ſo
cietatis Ieſù, ita ꝙ ipſorū bonorū & redditū diſpo
ſitio diſpenſatio & adminiſtratio ſit apud ipſam ſo-
cietatem. Hoc in caſu, qui noſtro non adaptatur, re-
lictum eſt nullum & inualidum, ſic diſponente prę-
dicta ſocietatis conſtitutione in dicto conſil. In do-
mibus. Ita & de aliis mendicantibus ſic loqui in-
telligo Bartolum in l.1.in fine.C.de conductoribus
& procurato.ſine exacto.lib.11. Et ibidem Angelus

& Ioan. de Platea, & manifeſtius idem Angel. in
auth. vt determinatus ſit numerus cleric. Et huius
quidem caſus ea eſt ratio, vt euitetur occaſio cõuer-
tendi hæc bona & redditus in propriã ipſius Socie-
tatis vtilitatem pro eius victu & veſtitu, & aliis com
modis, quod alioqui ipſi mendicitati (vt diximus) re
pugnaret, eſt & ratio, vt ſuſpicio & ſcandalum aliqđ
apud ſæculares vel alios religioſos non mendicãtes
oriatur, quibus contingat reſcire ipſam Societatem,
fraudando leges & ordines ſuæ religionis, indirecte
his frui bonis & redditibus.

Secundus eſt caſus, quando bona aliqua immobi-
lia & redditus relicta ſunt fabricæ ipſius Societatis
Ieſù, ita tamen, quod ipſorum bonorum & reddi-
tuum diſpenſatio, diſpoſitio & adminiſtratio non ſit
penes ipſam ſocietatem, ſed apud ſæculares aliquos
vel clericos ſæculares. Hoc ſane caſu valet relictum,
& ob id haberi & poſſideri poſſunt ab ipſis ſelectis
adminiſtratoribus, vt redditus illos in fabricę vſum
impendant. Ita quidem ſtatuit conſtitutio prædicta
ipſius ſocietatis in dic. §. in domibus. a ſenſu contra-
rio, eius verba hæc sũt. In domibus vel eccleſiis quę
a ſocietate ad auxilium animarum admittẽtur, red-
ditus nulli, ne Sacriſtiæ quidem, aut fabricæ applica
ti haberi poſſint. Sed neq. vlla alia ratione, ita vt pe
nes ſocietatem eorũ ſit vlla diſpenſatio, &c. ergo a
ſenſu contrario, apud fabricæ miniſtros & diſpenſa
tores haberi poſſunt bona & redditus ipſi fabricę
relicti. Et ſenſum hunc probauit manifeſte de-
claratio ipſi conſtitutioni facta, quæ ſic legitur. Si
aliquis ex fundatoribus domorũ vel eccleſiarũ vel-
let redditus aliquos ad fabricæ vſum relinquere, dũ
modo nec diſpoſitio eorũ ad ſocietatem pertineat,
nec ſit vnde ei competat actio in illos (quãuis id iu-
re illi eſſet, vt is, cui tale munus commiſſum eſt, ſuũ
officium faceret) & ſic in rebus ſimilibus non eſſet
id a paupertate ſocietatis alienum. Hactenus decla-
ratio, quod quidem ſæpe ad praxim deduxerunt, &
hoc tẽpore Genuæ ædificatur domus & eccleſia pro
feſſorum redditibus relictis teſtamento a P. Marcel-
lo Pallauicino, qui a propinquis ipſius adminiſtran-
tur, & perfecta fabrica cedẽt agnatis, & Romę eodẽ
fere modo ædificatur domus profeſſorũ ab Illuſtriſ.
Card. Odoardo Farneſio. Quæ quidem declaratio
conuenit iuri cõi Pontificio, quo & ſi ſancitum eſt,
34 non licere religioſis † mendicantib. poſſidere immo
bilia & redditus, vt in dic. clem. exiui, & diximus ſu-
pra. Nihilominus eo iure permiſſum eſt, quod reli-
ctum fabricæ, cuius cura ſit penes alios quam ipſos
religioſos valeat. Ita ſane in claris his terminis inſti
tutionis fabricæ eccleſiæ fratrum minorũ de obſer-
uantia rſdit Bart. in conſ. 5. Viſa quadam petitione.
n. 3. lib. 1. & idem ipſemet in ſpecie ſcriptum reliquit
in Trac. Minoricarum. li. 1. in 4. diſt. cap. 1. n. 20. quẽ
viſi ſunt ſequi Comenſ. in conſ. 169. Viſo teſtamento.
col. 1. verſ. Nec expedit venire. Anch. in dic. clem. exi
ui. n. 3. in fine & n. 5. & 6. & manifeſtius Abb. in conſ.
32. incipit, Chriſti eiuſq. Matris. n. 2. verſ. ad primã
concluſionem. li. 1. qui ſic reſpondit de legato facto
eccleſiæ Sancti Franciſci de Senis, & idem in conſ.
63. lib. 2. Et idem iuxta prædictorum opinionẽ ob-
ſeruatum ſic fuit a Dom. Deputatis ad fabricam ec-
cleſiæ & monaſterii Reuerend. Patrum Capucinorũ
portæ Orientalis huius Ciuitatis. Quam ſane fabri-
cam, & eius Deputatos ſuo in teſtamento ſuperiore
anno confecto hæredes inſtituit D. Io. Iacob. Curi-
ca cauſidicus, Hęreditas fuit a dictis Deputatis adi-
ta, & bona diſtracta & in fabricæ vſum verſa. Et
35 hæc quidem eſt recepta † doctorum ſentẽtia aduer-
ſus Bald. in auth. ingreſſi. n. 16. & 17. C. de ſacroſan.
eccleſ. Huius autem communis opinionis eam eſſe
rationem (vt illam Bartol. prætermittam) exiſtimo,
quod cum cõſtitutio dictæ clem. exiui. §. cum enim,
edita ſit, vt regula diui Franciſci in paupertate fun
data ſine fraude obſeruetur, ſtatuit Pontifex Maxi-
mus Clemens V. vt ipſi religioſi ex Eleemoſynis ho-
ſtiatim mendicatis, vel dictim oblatis viuant, & ob
id nulla prædia ruſtica, nulloſque redditus habe-
ant poſſideantque, ſicuti legitur in dicta clem. exiui.
§ cumque annui redditus. Hæc ſane ratio omnino
ceſſat, quando prædium aliquod, ſeu eius fructus &
redditus ita relicti vel donati ſunt, vt eorum diſpoſi
tio & diſpenſatio non ſit apud ipſos religioſos. Sed
penes fabricæ deputatos, qui in ipſam fabricã impẽ-
dant. Et hanc quidem rationem ſimilli omnino in ca
ſu ſenſit Feder. de Senis in conſil. 12. incipit fratres
prædicatores. n. 4. verſ. prima facie &c. dum reſpon-
dit, legata annua & redditus poſſe relinqui fratrib.
36 mendicantibus † pro cultu diuino, nempe pro ſacri-
37 ficio, luminaribus, vel paramentis, † cum ii redditus
& legata (inquit Feder.) non releuent ipſos fratres
a mendicitate. Neq. hæc (ſubiungit ille) contradi-
cunt mendicitati, quia non proficiunt ad uictum
& veſtitum ipſorum fratrum. Et Federic. ſecuti
ſunt Bald. in auth. ingreſſi. num. 19. C. de ſacroſanc.
Eccleſ. Zabarella in dic. clem. exiui. §. cumque annui.
verſic. ipſe autem, & Abbas in conſil. 63. incipit. Ieſu
Chriſti. num. 4. lib... qui ſuo illo in caſu fortius reſpõ
38 dit, iure validam fuiſſe donationem † ſexdecim flo-
renorum quotannis factam religioſo minoritano ꝓ
libris emendis & aliis neceſſitatib. cauſa ſtudii Theo
logiæ, quod inquit Abb. reſpicit cultum diuinũ, nec
aliquid ex ipſa donatione proueniebat ad vtilitatẽ
fratrum principaliter. Sed ipſum diuinum cultum, et
Abbatem ſecuti ſunt Dec. & Pariſ. in cap. in præſen-
tia de probat. ille n. 70. iſte n. 175. in fine. His accedit
Angel. in conſil. 224. incipit. Caſus eſt Iacobus. num.
2. verſic. contrarium credo, &c. qui reſpondit va-
luiſſe legatum factum altari Eccleſiæ Hæremitarum
ordinis mendicantium, cui altari deſeruiat electus
alter quam religioſus illius ordinis, cum ex eo lega-
to nil proueniat ad vtilitatem & commodum ipſorũ
Hæremitarum. Et ſubiungit Angel. n. 3. ipſos Hære-
mitas eligere potuiſſe aliquem religioſum bonorum
capacem, qui illi altari deſeruiet, & fortiori in caſu
idem Nauarr. reſpondit in conſil. 13. num. 3. tit. de
teſta. lib. 3. tomo primo, legatum annuum factum fra
tribus minoribus de obſeruantia pro fabrica, vino,
cera, & oleo valere & deberi, cum (inquit Nauarr.)
ratio regulæ San. Franc. de ſeruãda mendicitate nõ
violetur hoc in caſu. Iure ergo poterit ſocietas Ieſu
eligere virum aliquem probum, quem præficiant mu
neri fabricandi vel eccleſiã vel monaſterium, & is
fructus & redditus bonorum a dic. D. Atluno teſta-
tore relictorum in hanc cauſam diſpenſare & diſpo
nere valeat. Id ꝙ tutius fiet, ſi acceſſerit Sum. Pont. li
centia & facultas. Quod ſi exequi & hoc non poſſit,
relictũ debetur eccleſię Rom. nempe Pontifici Max.
vt reſpondit Angel. in dicto conſil. 224. in fine. Ipſe
autem Pontif. acceptato ac aſſecuto hoc relicto, eius
æſtimationem in numerata pecunia hãc ob cauſam
fabricæ præſtare poterit ipſi ſocietati Ieſu. Praterea
accedit quod ipſe Pontifex Max. poteſt diſpenſare,
vt ipſa ſocietas accipiat hos fructus, ſicuti a fortiori
reſpondit Nauarr. in conſ. vlt. col. vlt. verſ. ſecundo,
quod conſequenter. tit. de teſtam. lib. 3. tomo primo.
39 cum dixit, Papam † poſſe diſpenſare, quod fratres
minores de obſeruantia acceptẽt legatum quoddã
rerum immobilium, quia Sanc. Franc. regulam ſuam
ſuppoſuit auctoritati Papæ, & Sedis Apoſtolicæ,
ſicuti

ſicuti ſuppoſita eſt hæc Societas, cum auctoritas ſu-
perioris ſicq. Pontificis in omni diſpoſitione pro Ec
cleſia facta cenſeatur excepta.
Demũ admiſſo citra veri præiudiciũ, quod fabri-
ca ipſa nequeat immediate capere & poſſidere, nec
ea habere, vt vendat, & Summus Pontifex nolit di-
ſpenſare, atq. ita diſpoſitio hæc quo ad ipſam ſocie-
taté vel fabricam habeatur pro non ſcripta, ita quod
quarta hæc portio dictæ fabricæ relicta applicetur
aliis cohæredibus, iuxta l. vnicam. §. pro ſecundo. C.
de cad. tollen. & in ſpecie ſcriptum reliquerunt Bar-
tol. in Tract. Minoricarum. lib. 1. cap. 3. num. 8. ver-
ſic. ad tertium dico. Baldus in authen. ingreſſi. num.
15. Cod. de Sacroſanct. Eccleſ. & Ancharan. in dic.
clem. exiui. num. 3. de verbor. ſignific. qui dixerunt
40 ſuccedere prius ſubſtitutum, † & eo deficiente, con-
iunctum, ſicque cohæredem, attamen prædicti cohæ
redes tenentur impendere fructus dictorum immo-
bilium in ipſam fabricam, ſicuti ex d. §. pro 2. ſimili
imo fortiori in caſu reſpondit Nau. in d. conſ. vlt. n.
9. de teſt. li. 3. tomo 1. cum dixit, legatũ redditus fa-
ctum fratribus minoribus de obſeruantia pro miſſis
dicendis, ſi habetur pro non ſcripto, ita quod rema-
neat apud hæredem, intelligitur remanere cũ onere
illo celebrandi diuina. Quarta eſt concluſio prædi-
ctam domum S. Fidelis capere poſſe mobilia ſibi reli
cta, vt puta, pecuniam, quæ tamen in vſus ſuos ne-
ceſſarios impendenda eſt. Ita a fortiori ſancitũ eſt,
41 fratres minores † de obſeruantia capere poſſe pecu
niam ſibi relictã, vt in vſus ſibi neceſſarios impendi
faciant. cap. exiit, qui ſeminat. §. ad hęc cum fratres,
& §. Cęterum, cum eadem regula. de verb. ſignific.
in 6. tradunt Bart. in Tract. Minoricarum li. 2. diſtin.
2. cap. 1. & cap. 2. Bald. in auth. ingreſſi. num. 18. Co.
de Sacroſanct. Eccleſ. quem retulit et probauit M.
Ant. Peregr. in Tract. de iure fiſci. lib. 3. tit. 14. in 11.
concl. & alios eiuſdem opinionis doctores ſtatim re
feram. Et hæc quidem vera & recepta ſententia locũ
42 hēt qñ quãtitas eſt moderata, † ſecus, ſi eſſet ingens
& immoderata. Ita ſane declarant Bart. in dic. cap.
2. Zabarel. in clem. Exiui. §. proinde. col. penult. ver-
ſic. quo ad quęſitum. de verb. ſignif. & ibidem Anch.
n. 13. verſ. item quid. Butr. in cap. in præſentia. nu. 25.
de probat. & ibidem Felin. num. 52. ad finem. verſ. di
cas tu. Et prædictos ſecutus eſt Anton. Gabr. in li. 4.
Concluſ. in tit. de legatis. concluſ. 1. num. 4. Ita quo-
43 que fratribus his minoribus † relinqui poſſunt fru-
mẽtum, vinum, & ſimilia pro alimentis, ſic lanè ſcri-
bunt Bartol. in l. legatum. ff. de capite minutis, & in
l. ſeruos. num. 2. ff. de alim. & ciba. lega. Abbas in cõ-
ſil. 63. incipit Ieſu Chriſti. col. pen. verſic. hinc voluit
aperte. lib. 2. Anchar. in dicta clem. exiui. n. 15. vbi de
Comeſtilibus, Io. Dilectus Durans. in Tract. de arte
teſtandi tit. de iis, qui non habent teſta. factio. caute
la 11. num. 3. & prædictos ſecutus eſt Anton. Gabr.
in dic. tit. de legatis, concluſ. 1. nu. 25. Immo fratres
44 minores † capere poſſunt legatum annuum, ad cer-
tum tempus tamen pro alimentis. Ita Bart. in dic. l.
legatum. ff. de capite minutis. Bald. in auth. ingreſſi.
num. 19. C. de ſacroſanc. Eccleſ. Angel. in l. Stichum.
§. ſtipulatio. n. 5. & ibidem Roman. ff. de verb. oblig.
Anch. in dic. clem. Exiui. n. 21. qui late explicat Im.
in l. ſeruo alieno. de leg. 1. Aret. in Lex fac. §. Iuli. col.
2. verſic. Sed illud dict. ff. de vulg. & pup. ſubſt. Abb.
in conſ. 63. lib. 2. vbi de annua donatione ſexdecim
florenorũ. Alex. in eadem l. Stich. §. ſtipulatio. Ant.
Gab. in dic. li. 4. concl. tit. de leg. concl. 1. n. 26. & 27.
Libros ẽt ſibi relictos, vel pecuniã pro emẽdis li-
45 bris capere poſſe fratres hos minoris ordinis † affir-
mant Abb. in conſ. 63. li. 2. quẽ & in pcedenti concl.
retuli. Alex. in addition. ad Bartol. in dic. l. ſeruos. ff.
de alim. & ciba. lega. Pariſ. in cap. in præſentia. nu.
175. de probatio. Io. Dilectus Durans in dic. cautela
11. num. 3. Catelian. Cotta in memoria. in verbo Ab
bates. verſic. vlterius. Anton. Gabr. in dic. concluſ. 1.
tit. de legatis. num. 28. qui eiuſdem opinionis refert
Ruin. qui meo in Codice nihil ad rem noſtram ſcri-
ptum reliquit.

Si itaque in fratribus minoribus Franciſcanis iu-
re sãcitum eſt, vt capere poſſint mobilia ſibi relicta,
vt in neceſſarios vſus conuertant, quanto magis idẽ
dicendum eſt in Reueren. P. Societatis Ieſu, qui ex
propriis eorum conſtitutionibus & declarationib.
a Summis Pontificibus comprobatis capere poſſunt
etiam immobilia, vt ea vendant & pretium in ſuos
vſus conuertant?

Hæc ſunt quæ pro iure ac bono & æquo placuit
ſcribere, quibus intelligant omnes, Eccleſię S. Fide-
lis fabricam frui & gaudere poſſe ſine controuerſia
ea liberalitate, quem pius teſtator in maximam ani-
mæ ſuæ ſalutem erga eam vſus eſt.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum ipſo iure reuocari cum in ſecundo non ſit mentio de primo. & n. 2.*
3 *Teſtamentum non eſſe vltimam voluntatem niſi teſtator moriatur.*
4 *Teſtatorem ſecundo teſtamento reuocare prius, licet eodem inſtituto.*
5 *Teſtamento ſecundo reuocari prius inter liberos, licet minus ſolenni.*
6 *Teſtamento ſecundo reuocari prius etiam quod ad legata, & alia.*
7 *Teſtamentum imperfectum eſſe nullum.*
8 *Statutum Mediolani de teſtamenti publicatione. an. 1513.*
9 *Leges non ligare niſi a die publicationis.*
10 *Teſtamentum præſens inter liberos valere licet non ordinatum.*
11 *Falſi ſuſpicione vitiari Teſtamentum non inſcriptũ nec ſubſcriptum a Not. de eo rogato.*
12 *Niſi ad pias cauſas.*
13 *Falſi teſtamenti ſuſpicionem ceſſare, cum res habuit effectum. n. 14.*
15 *Immunitatem diu obſeruatam non vitiari ex eo, quia priuilegium eius laboret vitio ſuſpicionis falſi.*

FACTI SPECIES.

Illuſtris D. Alpinolus Caſatus anno 1498. condidit teſtamentum in quo hæredes inſtituit Franc. Hieron. & Camillum filios ſuos, quos fideicommiſſo grauauit.

Poſt modum anno 1501. idem D. Alpin. aliud condidit teſtamentum, in quo manifeſte reuocauit prædictũ conditũ dic. anno 1498. hæredibus inſtitutis eiſdem filijs ſuis, quos grauauit fideicommiſſo erga eius deſcendentes.

Præſupponitur etiam in facto hoc ſecundum teſtamentum fuiſſe a notario, qui de eo rogatus fuit inſcriptum, & rubricatum, & ab ipſomet teſtatore ſua manu ſubſcriptũ, & ſi non ſecundum formam ſtatuti huius Ciuitatis Mediolani lib. 2. c. 319. quo ſancitum eſt, quod ſubſcribatur ipſum teſtamentum a duobus pronotarijs uel teſtibus adhibitis in ipſo teſtamento, uel ab uno pronotario, & altero ex teſtibus.

Dubitari nunc contingit, an dictum primum teſtamentum cenſeatur reuocatum per ſecundum, non obſtante dic. ſubſcriptionis defectu?

Initium a Domino.

CONSILIVM MXV.

RESpondendum eſt, primum illud teſtamentum fuiſſe reuocatum per ſecundum, cum hæc ſit certa iuris regula, vt poſteriore teſtamẽto reuocetur præcedens, id quod altero de duobus modis fieri ſolet, nempe expreſſa teſtatoris diſpoſitione, nec nõ & tacita eiuſdem voluntate a lege præſumpta. Expreſſa quando teſtator conficit ſecundum teſtamentum, & in eo expreſſim proteſtatur, ſe reuocare primum, ſicuti reſpondit Hermogenianus in l. ſi quis in principio teſtamenti. ff. de leg. 3. ſic etiam intelligi poteſt tex. §. poſteriore. inſtit. quibus modis teſta. infir.
1 Tacite † vero ſeu præſumptiue cenſetur reuocatũ primum teſtamentum, quando cõfectum eſt ſecundũ, nulla facta mentione primi. Eſt enim præſumptio a lege inducta, qđ teſtator reuocare voluerit primũ, & valere ſecundum. l. ſi iure. vbi gloſſ. 1. & Bartol. de
2 leg. 3. Et hoc quidem ipſo iure. † l. Sancimus. C. de teſta. vbi Caſtr. Alex. & Iaſon, & Angelus in conſ. 159. incipit, Corradus Alberti. col. 1. & hoc illud eſt qđ dicere voluerunt gloſ. & doct. in cap. 1. de conſtit. in 6. & Dec. in conſil. 475. num. 1. cum dixerunt, non eſſe neceſſe, quod teſtator in ſecundo teſtamento mentionẽ faciat primi. Cum legis ſit præſumptio, quod teſtator, conficiendo ſecundum teſtamentum voluerit recedere a primo. Et quidẽ ratio eſſe poteſt, quia teſtator liberam habet facultatem de rebus ſuis diſponendi vſque ad mortem, & ideo quouſq. diſpo-
3 nens moriatur, dici non poteſt vltima voluntas. † l. cum hic ſtatus. §. oratio. ff. de donatio. inter virum, & vxor. & l. quod ſi in rerum, & l. translatio. ff. de alimen. leg. & cap. vltima voluntas. 13. q. 2. Poteſt ergo teſtator ad libitum donec viuit mutare præcedens teſtamentum, & aliud conficere, id quod facere dici
4 tur, conficiendo ſecundum, † quod cum primo ſtare non poteſt, ne dicatur cum duobus teſtamentis decedere, contra l. quærebatur, & l. ſi duobus. ff. de milita. teſt. & l. poſthumus. §. ſi paganus. ff. de iniuſto, rupto, irritoque teſta. Quæ ſententia locum habet etiã
4 † ſi idem hæres ſit inſtitutus in ſecundo teſtamento, qui fuit in primo, vt ſcribunt gloſs. Bald. Imola, Aretin. & Alex. in l. eum, qui duobus. in prin. ff. de acqu. hæred. eo textu adducti. Et idem probant l. ſi iure. de leg. 3. & l. niſi. §. ſi legatarius. ff. ſi cui pluſquã per legem Falcid. & reſpondit Iaſon in conſil. 169. nu. 1.
5 lib. 4. Et idem quando ſecundum † teſtamentum eſt minus ſolenne conditum inter liberos.

Nam adhuc dicitur reuocatum primum. Ita Caſt. in l. 1. ff. de iniuſto rupt. Alexand. in l. hac conſultiſsima. §. ex imperfecto. colum. vlt. Cod. de teſtam. & ibidem Natta num. 165. & num. 216. Iaſon in cõſil. 223. lib. 2. Cum itaque noſtro in caſu vtrumque concurrat, nempe expreſſa voluntas huius teſtatoris, qui in ſecundo teſtamento expreſſim reuocauit primum, & tacita ipſa voluntas, dum confecit ſecundum, ſequitur dicendum, reuocatum omnino cenſeri illud primum, & obſeruandum eſſe hoc ſecundum. Et non ſolum dicitur reuocatum primum illud teſtamentum, quo ad hæredum inſti-
6 tutionem, ſed etiam quo ad legata, † & fideicommiſſa, ac alia omnia in eo primo comprehenſa. Ita ſane ſcribũt gloſſ. in l. hæredes palam. §. ſi quid poſt. ff. de teſtam. & in l. niſi. §. ſi legatarius. ff. ſi cui pluſquam per legem falcid. Bartol. in l. 1. quæſt. 15. ff. de iure cond. Baldus in dic. §. ſi quid poſt. & in l. ex teſtamento. C. de fideic. & Iaſon in conſil. 133. n. 20. & in conſil. 169. lib. 4.

His abunde intelligimus fundatam eſſe intentionem Illuſtriſs. Dom. Margaritæ Caſatæ aſſerentis primum Dom. Alpinoli teſtamentum in omnibus eſſe reuocatum per ſecundum ab eodem conditum, nunc ſupereſt, vt ſatisfaciam illi difficultati quæ excitatur, nempe ſecundum hoc teſtamentum a Dom. Alpinolo conditum anno 1501. carere ſolennitate illa requiſita a ſtatuto huius Ciuitatis Mediolani cap. 319. hoc eſt, ſubſcriptione pronotariorum, ac etiam ipſius notarii de eo rogati.

Qui quidem ſolennitatis defectus efficit ipſum teſtamentum eſſe nullum, & conſequenter dici non poſſe per illud reuocatum eſſe primum. §. penult. inſtit. quibus modis teſta. infirm. cuius verba hæc sũt. Ex eo autem ſolo non poteſt infirmari teſtamentum, quod poſtea teſtator id noluerit valere, vſque adeo, vt & ſi quis poſt factum prius teſtamentum poſterius facere cœperit, & aut mortalitate præuentus, aut cum eius rei pœnituit, id non perfecerit, Diui Pertinacis oratione cautum ſit, ne alias tabulæ priores, iure factæ irritæ fiant, niſi ſequentes iure ordinatæ, & perfectæ fuerint. Nam imperfectum
7 † teſtamentum ſine dubio nullum eſt. Hactenus Iuſtianus, qui illis verbis, iure ordinatæ, ſignificauit
8 ſecundum † teſtamentum inordinatum, ſicque non adhibitis iuris ſolennitatibus confectum non reuocare primum, & hac conſtitutione adducti ſic reſponderunt Iaſon in conſil. 141. num. 2. in fine. libr. 4. Socinus iunior in conſil. 62. num. 1. lib. 3. Pariſius in conſil. 46. num. 27. lib. 3. & Cephalus in conſilio 32. in fine lib. 1. quos ſecutus eſt Rolandus in conſi. 33. num. 4. & 6. lib. 3. qui in claris his terminis huius ſtatuti Mediol. ſic.

Reſpondetur primo, prædictum Dom. Alpinolum teſtatorem non habuiſſe neceſſe obſeruare ſolẽnitatem dicti ſtatuti 319. cum eo anno 1501. adhuc non fuiſſet publicatum & vſu receptum. Sed anno 1513. ſicuti teſtatur Carpanus in additionibus ad ipſa ſtatuta Mediolani ca. 465. in prima additione,
9 eſt autem certum leges † non ligare niſi a die quo ſunt publicatæ, ſicuti ſtatuit Iuſtin. in auth. vt factæ nouæ cõſtitutiones, & copioſe declaraui & ego in li. 2. de arbitrat. iudic. caſu 185.

Reſpondetur ſecundo, admiſſo citra veri præiudicium, quod dictum ſtatutum fuiſſet iam publicatũ, & vſu receptum eo anno 1501. attamen non habet lo
10 cum in teſtamento † a patre condito inter liberos, cũ in eis nõ ſeruẽtur hæ ſolennitates. l. hac cõſultiſſima. §. ex imperfecto. C. de teſt. Bartol. in l. ſi ex duobus. §. ſi quis prius. num. 1. ff. de bon. poſſeſs. contra tab. & in d. §. ex imperfecto. in fine, & ibidem poſt alios Natta n. 107. & n. 150. Iaſ. in auth. nouiſſima. nu. 10. C. de inoffi. teſt. & Iul. Clar. in §. teſtamentum. q. 8. & 9. & idem expreſsim cautum eſt ſtatuto huiuſmet Ciuitatis Mediol. cap. 322. vbi annotauit etiam Horat. Carp. & manifeſtius n. 15. Io. Bapt. Platus in conſ. 1. n. 14. & 15. qui ſuper hoc ſtatuto reſpondit.

Nec repugnãt quinq. illę ordinationes annorũ. ſ. 1569. 1574. 1579. 1585. & 1595. productæ ad demõſtrandum etiam teſtamentum conditum inter liberos eſſe nullum, ſi caret ſubſcriptione pronotariorũ. Nam prima illa ordinatio facta anno 1569. ſuper teſtamento Stephani Terzaghi nihil ad rem noſtram pertinet, cum in ea deficeret non ſolum ſubſcriptio pronotariorum, ſed etiam inſcriptio, & ſubſcriptio notarii de eo teſtamento rogati. Idem euenit in aſſerto primo teſtamẽto d. Alpinoli condito an. 1498. nec non etiam teſtium, & propterea eo in caſu dubitabatur de veritate illius ſcripturę, quę ob prędictos
11 defectus erat ſuſpecta de falſo, † vt ſcribunt Alex. in conſ. 41.

conſil.41.num.1.lib.1. Ruinus in conſ. 201. num. 2. lib.2. Franciſc. Marcus in q.699.col.1. verſic. ſecunda coniectura in prima parte, & ego ipſe in cõm. de præſu. lib.5.præſumpt.20.num. 31. & in conſil. 42. n.15.lib.1.

Id quod non contingit in caſu noſtro, in quo deficit ſola pronotariorum ſubſcriptio. Et præterea non conuenit caſus iſte huic noſtro, cum non appareat, quod illo in caſu ageretur de teſtamento condito inter liberos. Eodem modo reſpondetur illis ordinationibus factis anno 1574. ſuper aſſerto teſtamento Donati Fuſti, & anno 1579. in cauſa Veggii, & Gluſiani. Et præterea poſtrema aſſerta hæc ordinatio nõ eſt proprie ordinatio, ſed relatio quædam a Sormano, & Arſago notariorum Abbatibus facta Senatui Excellentiſs. quæ quidem fidem nullam hoc in caſu facit, ſic etiam reſpondetur ordinationi factę anno 1585. cum in ea dicatur illud codicillum leuari nõ potuiſſe in authenticam formã, defectu ſubſcriptionum, atq. ita hoc nomine plurali comprehendi tã notarii rogati quam pronotariorum. Illa vero ordinatio anni 1595. facta ſuper teſtamento Io. Pauli Caſati non ſolum non nocet D. Margaritę, ſed ei valde prodeſt, cum ex ea conſtet datam fuiſſe facultatem Gadio notario leuandi in authenticam formam dictum teſtamentum rogatum a Lancell. Sudato, & ſi ſcriptura illa teſtamenti carebat inſcriptione ipſius Sudati, ac etiam ſubſcriptione teſtium. Quod quidẽ
12 factum fuit, quia erat teſtamentum † confectum ad pias cauſas, quod a pari procedit cum teſtamento confecto inter liberos, vt ſcilicet valeat, non obſtante defectu huius ſolennitatis ſubſcriptionis pronotariorum, vt ſcribunt Corneus in conſil.215.col.2.lib. 2. & in conſ.307.colu.3.libr.3. & alii quos referunt, & ſequuntur Tiraq. in Tract. de priuilegiis piæ cauſæ, priuilegio ſecundo, & quarto, & Iulius Clar. in §. teſtamentum.q.6. Et his accedit Caſtr. in conſ. 450. viſa dicta facti narratione. in fine lib.2. qui dixit teſtamentum conditum ad pias cauſas in omnib. a pari procedere cum teſtamento inter liberos a patre confecto.

Reſpondetur tertio prędictum ſtatutum Mediola
13 ni † c.319. non alia ratione, & cauſa fuiſſe editũ, quã vt euitentur falſitates, ſicuti tradunt Card. in ſua diſputatione incipiente ſtatuto cauetur, & Bald. in c. 1.§. ſi quis per Frigin. ſi de feudo fuerit controuerſ. inter dom. & agn. ſic dicimus ſolennitatem ſeptem teſtium in teſtamentis regulariter adhibẽdam fuiſſe introductam, vt euitentur falſitates. l. vlt. C. de fideicom. & in ſpecie Natta in l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto. n.150. C. de teſtam. Quæ quidem falſi
14 † ſuſpicio ceſſat, quando teſtamentum habuit effectũ atque ita executum fuit, ſicuti egregie reſpondit Ruinus in conſil.117.num.14. verſic. ex omnibus igitur. lib. 1. qui loquitur de inſtrumento immunitatis mi-
15 nus ſolenni † quod fidem facit, ſi ita diu fuit obſeruatum. Idẽ in ſpecie ſuſpicionis falſi circa teſtamẽtum reſpondit Crauet. in conſil.65. num. 11. qui Bal. multis in locis recenſet, & hos ſecutus ſum in commentar. de præſumptio. libr. 5. præſumpt. 20. num. 56. Quod vero ſecundum hoc teſtamentum a Dom. Alpinolo conditum habuerit effectum executioniq. miſſum fuerit, multis conſtat. Et primũ quidem anno... cũ bona Galeazii Caſati filii Nicolai ob eius delictum fuiſſẽt publicata, factis cridis, cõtradixit Hieronym. ipſius Galeacii patruus pro bonis fideicommiſſi a dic. Alpinolo relicti in dic. teſtamento anni 1501. & a Magiſtratu extraordinario lata fuit ſentẽtia, qua declaratum fuit, bona prædicti fideicõmiſſi ex dic. teſtamento anni 1501. eſſe relaxanda dicto Hieronym.

Rurſus, & ſecundo extant multa acta publica ad executionem dic. teſtamenti confecta, vt in cedula ſignata D.

SUMMARIUM.

1 *Matrimonij nomen ſignificare etiam ſpirituale.*
2 *Fideicommiſſum alienari dotis etiam ſpiritualis cauſa.*
3 *Matrimonij nomine intelligi de carnali, cum teſtator dixit, ſi non nupſerit.*
4 *Teſtamenti verba ex vſu communi interpretanda.*
5 *Matrimonij nomine, ex communi vſu intelligi de carnali.*
6 *Teſtatoris mentem cognoſci ex qualitate rei legatæ. & num.7.*
8 *Item Perſonæ.*
9 *Teſtatoris mentem ſciri ex relicto veſtium.*
10 *Habitum oſtendere qualitatem perſonarum.*
Interpretationem diſpoſitionis ſumi ex veriſimili.
11 *Matrimonij nomẽ ſignificare ſpirituale etiam tunc, cum monaſterium eſt capax.*
12 *Subſtitutum non excludi a grauato reſtituere ſi ſine filijs, ſi ingrediatur monaſterium capax.*

FACTI SPECIES.

T*Eſtatrix condito teſtamento ſuis neptibus ita reliquit, & legauit.*

Item ordino, & laſcio alla detta Donna Adriana de Exeurra mia nepote per ſuo remedio, & maritagio, & dotation la ſomma di mille, & cinquecento ducati in danari, et vno letto, di quelli, che laſciarò in vno forciero ſignato, & chiuſo con chiaue, veduto, & reconoſciuato per le ſudette moglie delli detti Pietro Linzoagn, & Pietro de Cubelzu con l'iſteſſo forciero, & di piu le filze d'oro per il collo con il ſuo bollo, & il mio roſario di corali, & la veſta, & gonella d'ormeſino, & il mio giupone di raſo, quali ho, accio prieghi a Dio per la mia anima.

Item laſcio alla detta Donna Maria de Ezeurra, mia nepote mille & ducento ducati per ſua dotation, & maritaggio, accio ſi raccordi di pregar Dio per la mia anima.

Item laſcio alla detta Donna Leonora de Ezeurra mia nepote, mille & ducento ducati, per ſuo remedio, dotatiõ, & maritaggio, accio ſi ricordi pregar Dio per la mia anima.

Item ordino, & è la mia voluntà, & laſcio, che tutte le ſudette ſomme de danari, che laſcio alle dette tre mie nepote non le ſiano date, ne conſegnate dal mio herede infraſcripto ſino, che ſiano maritate, & facciano vita maritabile, & in queſto mezo li tenga, goda, & fruiſca il detto mio herede, conche però ſia tenuto di dar alla detta Donna Adriana, vn veſtimento honeſto ogni anno ſecondo & nel modo, che al detto mio herede li parerà bene, che queſto laſcio a ſuo beneplacito, con queſto ancora che detto mio marito dia vn veſtimento per ciaſcheduna alle dette Donna Maria, & Donna Leonora.

Item ordino, & è mia volontà, che mancando qual ſi voglia delle dette tre mie nepote ſenza maritarſi, che a la tal, che prima morirà li debiano ſucceder, & hereditarli le altre due Sorelle, che reſtaranno, & ſopravineranno. Et ſe tutte due moriranno ſenza eſſer maritate, debbia hereditar la terza, & ſe tutte tre ſorelle moriranno ſenza eſſer maritate, voglio, che tutto quello de loro tre herediti la detta Signora di Exeurra mia ſorella.

Dubitari contingit, an, ſtantibus prædictis verbis, altera ex teſtatricis neptibus religionem ingreſſa, duæ aliæ, vel eiuſdem teſtatricis ſoror cenſeantur excluſæ, vel potius vocatæ.

Initium a Domino.

CONSILIVM MXVI.

ET ſi hac de cõtrouerſia docte, & acute admodũ rñderunt Eruditiſſ. iuris licentiati Hechaidas, Orbitus, & Remirez Pampil. quos honoris cauſa nomino. Verum tamen non grauabor et ego his ſcriptis committere, quod libere & ingenue ſentio. Et quidem reſpondendum videbatur, quod altera ex neptibus teſtatricis religionem ingreſſa, duas alias neptes, vel eiuſdem teſtatoris ſororẽ vocatas non eſſe. Nam teſtatrix ita dixit, mancando qual ſi voglia delle dette tre mie nepote ſenza maritarſi &c. id eſt
1 ſine matrimonio. Quod quidem matrimonii † nomen ita de ſpirituali, ac de Carnali intelligi poteſt. Cum & mulier ingrediens religionem dicatur matrimonium contrahere. cap. inter corporalia, & cap. vlt. de translatio. Epiſco. & in ſpecie ſcribunt Mantica de coniectur. vltimar. voluntatum. lib. 11. tit. 18. num. 26. & Riminaldus iunior in conſil. 85. nu. 17. & ego ipſe in libr. 4. præſumptio. 148. num. 8. Et hinc dicimus, quod ſicuti pater tenetur dotare filiam, quæ contraxit matrimonium Carnale. l. qui liberos. ff. de ritu nuptia. l. dedit dotem. ff. de collatio. bono. & l. vlt. C. de dotis promiſſ. & ſcripſi in Commentar. de præſumption. lib. 4. præſumpt. 189. num. 6. ita etiã dotari debet filia quæ ingreſſa eſt religionẽ. Ita Bal. in dic. l. vlt. col. 2. C. de dotis promiſſio. & in auth. ni ſi rogati. in prin. C. ad Trebell. Anchar. in conſil. 108. num. 4. & alii, quos retuli, & probaui in dic. præſum. 189. num. 91. vbi num. 89. congeſſi multos affir-
2 mantes, quod ſicuti bona fideicommiſſi alienari † poſſunt pro conſtituenda dote fideicommittentis filiæ carnaliter nuptæ, ſic pro dote ingredientis religionem. Non repeto alia ſimilia, quæ illo in loco commemoraui. Hæc dubitationem facere videntur.

Cæterum, re ipſa longe melius, & diligentius perpenſa, contrarium verius eſſe exiſtimo, nempe, teſtatricis ſororem dici vocatam caſu quo dictæ neptes religionem ingreſſæ decedant, cum illa verba, ſenza maritarſi, intelliguntur de matrimonio carnali.

Primo, quia prædicta verba, ſenza maritarſi, idem ſignificant ac ſi teſtatrix negatiue dixiſſet ſine matrimonio, vel matrimonio non contracto.

Atqui quando teſtator negatiue diſpoſuit, vt ſi dicat, lego centum Caiæ, ſi non nupſerit, intelli-
3 gitur de matrimonio Carnali, † non autem de ſpirituali, vt ſcribunt gloſſ. in auth. cui relictum. Cod. de indicta uiduita. tollen. Comenſ. in l. mulieri, & Titio. num. 2. ff. de condit. & demonſtrat. & ibidem Socinus num. 12. & Baldus Nouellus in Tract. de dote in ſexta parte priuileg. 72. num. 2. verſic. quia reſpondetur. Et hos ſecutus ſum in comment. de præſ. lib. 4. præſ. 148. n. 6. Ergo &c.
4 Secundo accedit, teſtatoris verba † recipere interpretationem a communi vſu loquẽdi. l. ſi ſeruus plurium. §. vlt. de leg. 1. & tradunt multi quos retuli, & probaui in Commentar. de præſumpt. lib. 4. præſum. 106. num. 4.

Atqui ſecundum communem loquendi vſum ap-
5 pellatione matrimonii intelligitur de Carnali, † non autem de ſpirituali, vt ſcribit Bald. Nouell. in Tract. de dote in ſexta parte priuileg. 72. numer. 2. verſic. ex quo etiam. Ergo teſtatricis noſtræ verba illa, ſenza maritarſi, intelligi debent de matrimonio carnali. Nec repugnat, quod ſcripſi in dic. præſumptio. 148. num. 14. dum dixi, communem loquẽdi vſum non facere coniecturam voluntatis teſtatoris, quando alia fortior præſumptio repugnat. l. ſi ſeruus plurium. §. vlt. de leg. 1.

Nam reſpondetur, quod noſtro in caſu non modo huic communi loquẽdi vſui repugnat præſũptio aliqua ducta a teſtatricis diſpoſitione, ſed potius multæ ſuffragantur, vt diximus ſupra, & mox alia adiiciemus.

6 Tertio ſuffragatur, teſtatoris verba † & mentem recipere interpretationem a qualitate rei legatæ, ſicuti ſcripſi in Commentar. de præſumption. libr. 4. præſumptio. 161. num. 28. dum dixi, quod ſi teſta-
7 tor relinquit vxori veſtes † lugubres, intelligitur reliquiſſe, vt eis vtatur intra annum luctus. Ita dici-
8 mus, verba † intelligi & interpretari debere ſecundum qualitatem & conditionem perſonæ, cui aliquid legatum atque relictum eſt. l. plenum. §. equitii. ff. de vſu & hab. & poſt alios ſcripſi in commentar. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 106. num. 6. 7. & 8. Atqui teſtatrix hæc legauit Donnæ Adrianæ nepti veſtes ſericas, & iocalia aurea, quæ ſine controuerſia non conueniunt religionem profitenti, ſed nuptæ viro, ſicuti manifeſtum eſt. Ergo teſtatrix intellexit de matrimonio Carnali, non autem de ſpirituali.

Quarto, vel ex eo prædicta comprobantur, quod teſtatrix hæc tales futuras eſſe voluit ſuas has nep-
9 tes, qualem habitum, & veſtitum † reliquit, nempe habitum nuptarum carnaliter, ſicuti dicimus, quod talis quis iudicatur, qualem defert habitum. l. item apud Labeonem. §. ſi quis virgines. ff. de iniuriis, vbi ancilla, vel meretrix illa creditur, quæ veſtem ancillarem, vel meretriciam defert, ſic & monialis illa præſumitur, quæ veſtes induit monialibus conuenientes, vt reſpondit Decius in conſil. 302. num. 4. Ita quoque Clericus præſumitur ille, qui incedit in habitu, & tonſura, ſicuti poſt alios decidit Gramm. in deciſio. 81. in fine. Et idem ego ipſe ſcripſi in Commentar. de præſumption. libr. 6. præſumptio. 76. num. 8. & in præſumptione 89. num. 4. & 5. vbi inter alios retuli, & Tiraquell. in Tract. de retractu conſanguin. §. 1. gloſſ. 8. num. 25. ſcribentem, nouitium præſumi eum, qui nouitialem fert habitum.

Quinto mouet me, quod teſtatoris voluntas & di-
10 ſpoſitio interpretari † ſolet a veriſimili. l. ex facto. ff. de vulgar. & pupillar. ſubſtit. & l. ex facto. §. ſi quis autem ſuſceperit. ff. ad Trebell. & his in locis doctores, & Euerardus in Centuria legali in loco a veriſimili. num. 1. Atqui veriſimile non eſt teſtatricem hanc voluiſſe relinquere his ſuis neptibus tam ingentem ſũmam pecuniæ, nempe vltra aureos mille ſingulis pro religionis ingreſſu. Cum in ea teſtatricis regione ingredientibus religionem non conſueuerit tam opulenta dos conſtitui, & numerari, et ſi tanta numerari ſoleat nubentibus carnaliter. Et hoc quidem magis comprobatur ex eo, quod teſtatrix voluit, quod altera earum innupta decedente, aliæ ſuccedant, & duabus decedentibus, tertia ſuperſtes totum conſequatur.

Qui caſus ſi eueniſſet, dos valde opulenta adeo effecta fuiſſet, vt nullo modo conueniret ingredienti religionem; ſed carnaliter nubenti. Ergo ſenſit teſtatrix hæc de matrimonio temporali carnaliq.

Sexto

Sextò & vltimò admiſſo citra veri præiudicium,
quod teſtatrix hæc intellexerit etiã de matrimonio
ſpirituali, attamẽ interpretari dẽt, qñ monaſterium
31 † eſt capax bonorum, alias non. Si enim capax non
eſt, puella pro mortua habetur Clem. exiui. de verb.
ſignific. & ibidem Doctores & tradunt alij in auth.
ingreſsi. C. de Sacroſanct. Eccleſ. & in cap. in præſen
tia. de probat. & conſequenter eius portio defertur
ſubſtitutis. ſic ſane dicimus, quod hæres grauatus re
ſtituere Caio ſi deceſſerit ſine filijs, ingrediendo reli
32 gionem bonorum incapacem non † excludit Caium
ſubſtitutum, cum is hæres dicatur mortuus ſine fi-
lijs, ex quo monaſterium eſt bonorum incapax. Ita
ſcribunt quamplurimi, quos longa ſeriè congeſsi in
comm. de præſ. lib. 4. præſ. 83. nu. 71. ſi ergo monaſte-
rium, quod hæ neptes ſunt ingreſſæ, incapax eſt bo
norum, dicendum eſt, aliam neptẽ in ſeculo adhuc
exiſtentem vel ipſius teſtatoris ſororem ſuccedere
in portionibus earum, quæ religionem incapacem
ſunt profeſſæ.

Non obſtant nunc adducta in contrarium, quia illa locum habent, quando omnino verſamur in dubio, ita vt diſpoſitio cõuenire poteſt, tam matrimonio ſpirituali, quam carnali, ſecus verò eſt, quando extant coniecturæ, præſumptiones, & argumenta, ex quibus colligi poteſt diſpoſitionem de matrimonio loquentem intelligi poſſe, & debere de Carnali, non autem de ſpirituali, vt noſtro in caſu, in quo ſine magna controuerſia exiſtimo teſtatricem ſenſiſſe de ipſo carnali.

SVMMARIVM.

1 *Filios poſitos in conditione maſculinitatis dici ex teſtamento vocatos.*
2 *Fideicommiſſum perpetuum conſtitutum fuiſſe in bonis, cum teſtator excludit proprias filias vocando deſcendentes extraneos.*
3 *Filios poſitos in conditione cenſeri vocatos ex teſtamento, his verbis, et ſi hæres meus deceſſerit ſine filijs legitimis et naturalibus, & de legitimo matrimonio natis.*
4 *Filios poſitos in conditione dici vocatos ex teſtamento, cum compendioſè ſubſtituuntur.*
5 *Fideicommiſſum non dici repetitum cum conditio deficit.*
6 *Fideicommiſſum relictum ſub conditione, ſi ſine filijs, non dici repetitum, cum conditio deficit, & n. 7. ſed contra n. 11.*
8 *Conditione ſi ſine filijs deficiente, fideicommiſſum expirare.*
9 *Conditionem adiectam vni perſonæ non cenſeri repetitam in ſubſtitutum.*
10 *Conditionem non videri repetitam cum teſtator limitate loquitur.*
11 *Fideicommiſſum non extare in dubio præſumendum.*
12 *Subſtitutionum plures gradus inferre fideicommiſſum.*
13 *Fideicommiſſum cenſeri repetitum, cum teſtator ſubſtituit agnatos nomine appellatiuo.*
14 *Domus nomine, intelligi deſcendentes & agnatos. n. 15.*
16 *Fideicommiſſum cenſeri repetitum, cum filij poſiti ſunt in cõditione indeterminate.*
17 *Fideicommiſſum cenſeri repetitum, quando conſtat teſtatorẽ voluiſſe eſſe repetitum ſucceſſiue a grauato reſtituere.*
18 *Trebellianicam, & legitimam detrahi per filium grauatum fideicommiſſo conditionali. num. 19.*
30 *Trebellianicam & legitimam aſcendere ad dimidiam hæreditatis, cum vnus ſolus filius eſt.*
21 *Trebellianicam & legitimam detrahere etiam nepotem.*
22 *Trebellianicam & legitimam effici libere filiorum.*
23 *Legitimæ & trebellianicæ petendæ ius transmitti ad hæredes. num. 24.*
25 *Inuentarium probare contra tutores.*
26 *Inuentarium factum cũ decreto iudicis probare contra debitores.*
27 *Inuentarium tutoris non probare niſi contra vocatos in eius confeſſione.*

FACTI SPECIES.

Nobilis vir D. Guarientus de Percotis Vtinenſis anno 1456. condidit teſtamentum, in quo hæredem inſtituit Iacobum filium, cui ſubſtituit his verbis. Et ſi dictus Iacobus eius filius, & hæres inſtitutus decederet in pupillari ætate, vel poſtea quandocumque ſine filijs maſculis ex ſe legitime, et de legitimo matrimonio deſcendentibus, tũc & eo caſu voluit, iuſſit, & ordinauit idem teſtator omnia bona ſua, & hæreditatem ſuam peruenire debere illi, vel illis de Percoto de domo dicti teſtatoris maſculo, vel maſculis, legitimo, uel legitimis, qui tunc reperientur fore, & eſſe de domo dicti teſtatoris, cum tali conditione per dictum teſtatorem appoſita, videlicet, quòd Dom. Iacobus eius hæres inſtitutus, nec etiam dicti de Percoto ex domo, & de domo dicti teſtatoris poſſint, nec debeant vendere, alienare, vel legare, aut diminuere aliqua bona dicti teſtatoris. Quibus omnibus idem teſtator prohibuit alienare, vel diminuere poſſe vt ſupra, & ſi caſus foret, vel eſſet quod nullus foret pro tempore, ſeu reperiretur de domo dicti teſtatoris maſculus, ſeu maſculi, his omnibus deficientibus, idem teſtator tunc, & eo caſu iuſſit, voluit, & ordinauit, quod fraternitas ſanctæ Mariæ batutorum de Vtino, et Rector eiuſdem debeat, & poſſit, valeat, ſeu debeant, poſſint, & valeant ſe impedire in omnibus bonis, & hæreditate dicti teſtatoris, & quòd eligere debeant annuatim vnum exactorem idoneum, & ſufficientem per dictum rectorem eligendum, et deputandũ ac exigi facere cum omni bona diligentia omnes fructus, affictus, & redditus dicti teſtatoris, et eos fructus, redditus, & affictus omnes recolligere & reponere annuatim in domo habitationis dicti teſtatoris, & eos fructus uendere, & pecunias percipiendas ex venditione dictorũ fructuum, redditũum, & affictuum diſtribuere, & diſpenſare in maritando pauperes orfanas.

Mortuo teſtatore, deceſſit & dictus Iacobus filius, & hæres relictis quatuor filijs maſculis, nempe Guariento, Iacobo, Troiano, & Io. Franciſco, deceſſerunt Iacobus, & Io. Franciſcus, nullis relictis filijs. Ex dicto verò Guariento natus eſt M. Antonius, & ex Troiano orti ſunt Petrus, Conſtantinus & Antonia, & ex Conſtantino natus eſt Martius filius naturalis. Ex Petro vero orti ſunt Petrus, & Conſtantinus, & quinque filiæ. Deceſſit Petrus nullis relictis filijs. Ex Conſtantino uero extant nunc duo filij maſculi, quorum nomine, & cauſa de multis dubitari nunc contingit.

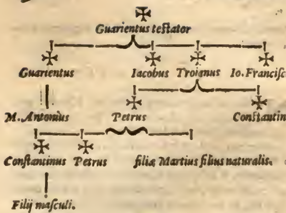
Primo, an dictus teſtator conſtituerit perpetuum fideicommiſſum ſuis in bonis, ita quod nunc prædicti filij Dom. Conſtantini admitti debeant ad ipſius fideicommiſſi ſucceſſionem.

Secunda eſt dubitatio, admiſſo, teſtatorem grauaſſe onere fideicommiſſi Iacobum filiũ, an is ex bonis ipſius teſtatoris deducere potuerit legitimam, & trebellianicam.

Tertia eſt dubitatio, an prædictæ duæ quartæ detrahi nunc poſſint a grauatis fideicommiſſo, ſi dictus Iacobus filius, & hæres eas non deduxit.

Quarta eſt dubitatio, an inuentaria de bonis teſtatoris confecta a tutoribus dicti Iacobi hæredis inſtituti, ac etiã a tutoribus filiorum dicti Iacobi probent bona in eis deſcripta fuiſſe in bonis dicti teſtatoris.

Quinta eſt dubitatio, an ſtante fideicommiſſo relicto a dicto teſtatore, D. Guarientus iunior teſtari potuerit eo modo, quo eſt teſtatus.

Initium a Domino.

CONSILIVM MXVII.

DE prima propoſita dubitatione reſpódendum eſt, præfatum teſtatorem reliquiſſe, atque conſtituiſſe fideicommiſſum, & quidem perpetuũ ſuis in bonis, ad cuius ſucceſſionem admitti nunc debẽt dict. D. Conſtantini filij maſculi. Huius veritatis demonſtrandæ cauſa diſtinguo atque conſtituo duos caſus.

Primus eſt, dum teſtator ita dixit, & ſi dictus Iacobus decederet in pupillari ætate, vel poſtea quãdocunque ſine filijs maſculis, ex eo legitime & de legitimo matrimonio deſcendentibus &c. Hoc in caſu dicimus multis rationibus, & argumentis, prædictũ Iacobum fuiſſe grauatum onere fideicommiſſi reſtituere filijs ſuis, & ſi in conditione poſitis: Cum cenſeantur vocati actiue ad ſucceſſionem bonorum teſtatoris.

1 Primo quia cum filij † ij poſiti ſint in conditione maſculinitatis, dicũtur ex teſtamento vocati, vt ſuccedant in fideicommiſſo. Ita tradunt quadraginta doctores me cum eis enumerato.

1 Guido papæ in q. 184. & in conſ. 28. col. 9. verſ. Nec obſtabat. lib. 1. & in conſ. 125.

2 Crauett. in conſil. 58. num. 5. & in conſil. 143. libro 1.

3 Corn. in conſ. 20. num. 21. lib. 4.

4 Iaſ. in conſ. 108. col. antepenult. verſ. non quoque. lib. 4.

5 Ruin. in conſ. 167. num. 9. lib. 3.

6 Socin. ſen. in conſ. 116. num. 3. lib. 3.

7 Dec. in l. 1. num. 16. C. de pact. in conſ. 270. nu. 4. in conſil. 318. num. 1. & in conſil. 516. num. 11. & alibi.

8 Gozad. in conſ. 29. num. 22. in conſ. 64. num. 8. & in conſ. 87. num. 5.

9 Rubeus in conſ. 28. num. 6. in conſ. 31. num. 2. in fine, & in conſ. 143. num. 7.

10 Grat. in conſ. 31. num. 19. in conſ. 32. numer. 2. in conſ. 89. num. 5. & in conſ. 101. num. 20. lib. 2.

11 Boer. in q. 155. num. 25.

12 Io. Marius, quẽ retulit Boer. præcitato in loco.

13 Franc. Sfondratus relatus a Boerio.

14 Vgolin. commemoratus a Boer.

15 Garzia pariter a Boer. relatus.

16 Pariſ. in conſil. 32. num. 12. & in conſil. 41. col. vlt. lib. 2.

17 Alciat. in reſpon. 482. num. 3. & in reſpon. 485. numer. 6.

18 Curt. iun. in conſ. 42. num. 8. in conſ. 48. num. 7. & in conſ. 87. num. 1. & l. 1. num. 14. C. de pact. qui teſtatur ita iudicatum fuiſſe Brixiæ, & ſententiam fuiſſe confirmatam a Repub. Veneta.

19 Bart. in conſ. 57. num. 57. & num. 63. lib. 3.

20 Socin. iun. in conſ. 65. num. 65. in conſ. 103. col. vlt. & in conſ. 119. num. 29. lib. 2. & alibi ſæpe.

21 Mantua in conſ. 27. num. 5. in conſ. 39. num. 7. & in conſ. 178. num. 8. lib. 2.

22 Niger in l. 1. num. 48. ff. de offic. eius cui mand. eſt iuriſd.

23 Crauett. in conſil. 62. colum. vltim. & in conſil. 130. num. 2.

24 Purpur. inter conſilia Siluani conſil. 51. colum. vltima.

25 Zanch. in l. hæredes mei. §. cum ita. num. 651. ff. ad Trebell. ſecund. primam impreſs.

26 Thob. in conſ. 32. num. 14.

27 Port. Imol. in conſil. 1. num. 69. & in conſil. 46. numer. 5.

28 Gribald. inter conſilia præcitati Portij in conſ. 40. num. 20.

29 Alba in conſ. 87. num. 11.

30 Pacian. in conſ. 103. num. 4. lib. 2. qui affirmat ita Patauij fuiſſe iudicatum, & ſentẽtiam confirmatam fuiſſe Venetijs a Sereniſsimo Dominio.

31 Roland. in conſ. 6. num. 29. lib. 4.

32 Cephal. in conſ. 251. num. 77. & in conſil. 252. num. 12. lib. 2.

33 Riminal. iun. in conſ. 21. num. 32. Io. Petr. Surd. in conſ. 67. num. 33. lib. 1.

34 Ioſeph Ruſtic. in tract. Quando filii poſiti in conditione cenſeantur vocati. lib. 2. c. 3. col. 1. 2. & 3.

35 Achiles Pedrocha in conſ. vlt. num. 10.

36 Rota Rom. in deciſ. 1554. lib. 3. tertiæ partis in nouiſsime impreſſis vbi in fine teſtatur ſic fuiſſe deciſum.

37 Hieronym. Gabriel. in conſ. 115. num. 14.

38 Celſus Hugo in conſ. 20. num. 45.

39 Ant. Cioffius in conſ. 67. num. 3. & num. 6.

40 Et ego ipſe in conſ. 152. num. 3. lib. 2. in conſil. 393. num. 6. lib. 4. & in comment. de præſumpt. libr. 4. præſumpt. 76. num. 27.

Et hoc conſtat hanc eſſe magis receptam opinionem aduerſus Oldr. Cremenſ. & alios multos, quos retuli præcitatis in locis præſertim in d. præſumpt. 76. num. 29. verſ. Cæterum coniecturam, & ibidem nu. 31. ex ſententia Corn. Curt. iun. Cagn. & Zanchi ſcripſi coniecturam hanc procedere ſine dubio, quã
2 do teſtator † excluſit proprias filias, & deſcendentes vocando extraneos, ſicuti contingit noſtro in caſu, in quo teſtator deficientibus filiis, & nepotibus maſculis voluit admitti agnatos de Georgiis proximiores & filiorum, ac nepotum filias voluit ſolum dotari, & rurſus num. 33. ſubiunxi coniecturam hãc omnino veram, quando qualitas maſculinitatis fuit pluries repetita, vt noſtro in caſu, & demum in dicta præſumpt. 76. num. 38. & in d. conſ. 393. num. 10. & 12. ſcripſi coniecturam hanc locum habere etiam, quando in ciuitate (vt eſt Papiæ) extat ſtatutum, quando maſculis exiſtentibus fœminæ non ſuccedunt.

Secundo accedit, quod quando teſtator poſuit in
3 conditione filios † his verbis, & ſi hæres meus deceſſerit ſine filijs legitimis, & naturalib. & de legitimo matrimonio natis, ſicuti ſic diſpoſuit teſtator iſte. Hoc ſane caſu filii ipſi poſiti in conditione cẽſentur ex teſtamẽto vocati. Ita quidem ſeptem doctores cũ quibus neſcio an poſſim connumerari.

1 Socin. iun. in conſ. 100. num. 25. & in conſ. 145. num. 39. lib. 3.

2 Crauett. in conſil. 885. col. 2. & in conſil. 917. col. 1. lib. 5.

3 Decian. in conſ. 33. num. 19. & in conſ. 41. num. 30. lib. 1.

30.lib.1.& in conſ.24.num.18.lib.3.

4 Thobias Non.in conſ.32.num.11.

5 Riminald.iun.in conſ.21.num.44.

6 Mantica in tract.de coniect.vlt.vol. lib.11.tit. 3.num.7.

Et ego ipſe in conſ.325. num. 10.lib.4. & in comment.de præſumpt.lib.4.præſumpt.76.num.48.

Tertio, & vltimo ex eo cõprobatur ſententia hæc,
4 quòd ex verbis teſtatoris cõſtat dictos filios, † & deſcendentes fuiſſe compendioſe ſubſtitutos,quo caſu & ſi poſiti ſunt in conditione;dicuntur tamen vocati ex teſtamento,ſicuti reſponderunt Soc.iun.in conſil.174.num.24.lib.2.Thobias Noni.in conſ.31.nu. 14.& in conſ.32.num.14.quos ſecutus ſum in d.præſumpt.76.num.85.

Secundus eſt caſus,qui conſideratur in perſonam filiorum d.Iacobi, an ſcilicet, & ipſi fuerint grauati onere fideicõmiſſi reſtituere ſuis filijs & ſucceſſiue ipſi filij alijs ex ordine,ita quod de vno in aliũ dicatur repetitum fideicõmiſſum. Hoc in caſu dicendũ
5 videtur fideicõmiſſum dici non poſſe repetitũ, † ſed extinctum fuiſſe in perſonam filiorum d.Iacobi.

Primo vrgere videtur quod teſtator ita dixit. Et ſi dictus Iacobus filius & hæres inſtitutus deceſſerit
6 ſine filijs &c. † Porro in caſu noſtro conditio † hæc
7 videtur defeciſſe:cum conſtet dictum Iacobum reliquiſſe quatuor filios.Ita in ſpecie reſpondit Oldr.in conſ.21.Thema tale eſt,teſtator fratrẽ habebat,& ex altero fratre præmortuo nepotem, & ex tertio alio fratre prædefuncto pariter tres alios nepotes. Hos omnes hæredes fecerat in ſtirpes. Deinde dixerat,ſi aliquis hæredum meorum ſine filijs, aut deinceps deſcendentibus maſculis decedat,eius portio deuoluatur ad cohæredes: dummodo maſculi ſint, & ex maſculis deſcendentes excludẽdo ſemper fœminas, quas dotauerat. Deinde ipſe teſtator diſpoſuerat,qđ ſi præfati omnes hæredes recuſaſſent ſoluere dictas dotes, tunc illa portio ad Eccleſiam Romanam deuolueretur,quam cum onere illo ſubſtituerat. Rurſus & tertio dixerat teſtator,quod ſi nec dicti hæredes, nec Eccleſia Romana ſoluiſſent dictas dotes, portio illa deuolueretur ad fœminam, quæ cum ea portione,in qua eam ſubſtituerat,nuberet. Demum ordinauerat idem teſtator,quod ſi dicti omnes eius hæredes ſine filijs & nepotibus,& deinceps deſcendentibus maſculini ſexus deceſſiſſent, bona ſua Eccleſiæ Romanæ acquirerentur. Euenit poſtmodum, quod mortuo teſtatore, vnus nepotũ deceſſerat quatuor relictis filiis maſculis, quorum duo ſine liberis deceſſerãt, Tertius vero ſola filia ſuperſtite mortuus erat,quartus quoque ſine prole.

Maſculi ex maſculis deſcendentes bona ex ſubſtitutione,dote oblata vindicabant. Conſultus Oldr. reſpondit, proneptem illam abſoluendam fore; & integram illam ſubſtitutionem expiraſſe in perſonã aui ipſius neptis, qui deceſſerat quatuor alijs ſuperſtitibus, quicquid poſtea de illis contigiſſet. Cum verum non eſſet ſubſtitutum deceſſiſſe ſine filiis maſculis:atque ita cenſuit Oldr.onus fideicommiſſi nõ
8 cenſeri repetitum † in perſonam ſubſtitutorum, & Oldradum ſecuti ſunt 22.Doctores,me cum eis enumerato.

1 Angel.in conſil.159.

2 Anchar.in conſ.137.

3 Alex.in conſ.108. lib.1. & clarius in conſ.185. lib.2.& in conſ.139.lib.6.

4 Ruin.in conſ.92.& in conſ.124.num.6.lib.2.in conſ.115.num.2. in conſ.138.nu.13. & in conſ.153. num.4.lib.3.

5 Iaſ.in l.ſi quis hæredem. num.5. C.de inſtit. & ſubſtit.in conſ.66. col.5.lib.3.

6 Dec.in conſ.105.num.8.in conſ.291. num.5.in conſ.427.num.3.& alibi ſæpe.

7 Rubeus in l.Gallus.§.quidam recte.num.68.& 70.ff.de lib.& poſth.

8 Curt.iun.in conſ.92.num.5.

9 Pariſ. in conſ.14.num.10. in conſ.44.num.12. in conſ.58. num.4. & clarius in conſ.74. num.21. & in conſ.82.num.4.lib.2.

10 Tiraq. l.ſi vnquam.in verbo ſuſceperit liberos. num.9.C.de reuoc.donat.

11 Natta in conſil.191.num.7.& in conſ.200.numer.6.lib.1.

12 Celſus Vgo in conſ.68.nu.8. & in conſ.75.n.1.

13 Socin.iun.in conſ.180. num.65.& 67.lib.2.

14 Crauett.in conſ.98.num.4.& in conſ.161.n.6.

15 Ceph.in conſ.17.num.4.libr.1. & in conſ.169. num.20.lib.2.& in conſ.514.num.12.lib.4.

19 Alciat.in reſp.134.

17 Didac.Couuar.in cap.Raynald.in princ.num. 4.verſ.ſed & illud.de teſtam.

18 Roland.in conſ.56.num.10.lib.3.

19 Burſat.in conſ.1.num.1.lib.1.

20 Pancirol.in conſ.93.num.15.

21 Marzarius in conſ.4.num.5.

22 Et ego ipſe in conſ.85.num.45.& 46.lib.1.& in comment.de præſumpt. lib.4.præſump.69. num.1. vbi num.2. ſubiunxi huius opinionis rationem eſſe,
9 quod onus,& conditio adiecta vni perſonæ, † vt puta inſtitutio, repetita nõ cenſetur in aliam perſonã, vt in ſubſtitutum.l.ſub conditione.ff.de acq.hæred. & ſcribunt Socin.ſen.in l.quæ conditio.num.4.ff.de cond.& demonſtr.Gozad.in conſ.vlt.n.4.& Pariſ.in conſ.38.num.24.lib.2.dixi et ſecũdam eſſe rationẽ, quia ſufficit conditionem ſemel impleri, quidquid inde præſtandũ eueniat.l.hæredib.in prin. ff.ad Trebell. & l.cum vxori,quando dies legati cedat.

Secundo magis,& magis ſuffragari videtur,quod quando teſtator reſtrictiue, & limitate de primo vel ſecundo ſuo hærede ei iniungendo onus fideicom-
10 miſſi loquitur; illud onus illaque conditio † nõ cenſetur in ſubſtitutos repetita. Ita in ſpecie reſponderunt Socin.ſen.in conſ.159.col.3.lib.2. Dec.in conſ. 63.col.1.in conſ.89.col.3. verſic.poſtremo prædicta cõcluſio.& in conſ.291.col.3. verſ.his ſic præmiſſis, Rubeus in conſ.32. col.2. Ruin.in conſ.108. num.3. & in conſ.130.num.4. libr.2.Pariſ.in conſ.86.num. 36.lib.2.& Crauet.in conſ.98. num.5.& hos retuli, ac probaui in comment.de præſumpt.lib.4.præſum. 69.num.5.vbi num.6.ſcripſi huius traditionis rationem eſſe; quia limitata cauſa limitatum parit effectum.l.in agris.ff.de acq.rerum dom.& copioſe exornat Tiraq. in tract. Quod ceſſante cauſa ceſſat effectus.part.1.num.47.Voluntas itaque teſtatoris limitata eſt, ob id non extenditur vltra quam expreſſit. l.vnica.§.ſin autem ad deſſicientis. C.de caduc.tollend. Atqui noſtro in caſu prædictus teſtator reſtricte & limitate vocaſſe videtur.

Tertio, & vltimo conferre videtur,quod etiam ſi
11 admittimus rem eſſe dubiam, attamen in dubio † pronuntiandum eſt fideicommiſſum non extare: ſicut poſt Rotam reſpondit Crauett. in conſ.180. in fine,& accedunt Neuiz.in lib.9.Siluæ nuptia.nu.47. verſ.item in dubio, & Alciat.in reſp.483.in fine,ſecund.impreſs.antiq. Lugdun. & ratio quidem eſt, quia in dubio bona præſumuntur libera, atque ita nullo oneri ſubiecta.l.altius.C.de ſeruit.& aqua.Hęc dubitationem faciebant.

Re tamen ipſa longe melius, & diligentius perpenſa,contrarium verius eſſe exiſtimo,nempe, hoc fideicom-

Digitized by Google

fideicommiſſi onus cenſeri repetitum ex perſona fi-
liorum dicti Iacobi erga alios deſcendentes ſucceſ-
ſiue.

Primo quia teſtator iſte digreſſus eſt ad plures gra
dus ſubſtitutionum. Nam priore loco Iacobo filio
ſubſtituit ipſius Iacobi filios, vt demonſtraui ſupra
in primo caſu: Deinde ſubſtituit agnatos de Perco-
tis, & eis omnibus deficientibus cauſam piam: At
qui quãdo teſtator digreditur ad plures gradus ſub-
ſtitutionum ſignificat ſe velle onus reſtitutionis fi-
deicommiſſi eſſe debere omnibus gradatim & ſuc-
ceſſiue iniunctum, & ſe nullo pacto velle, quod
ſubſtituto vno adeunte hæreditatem extinctum il-
lud ſit, ſed potius cenſeatur ab vno in alterum ſem-
12 per, & perpetuo repetitum. † Ergo voluit teſtator
onus hoc reſtitutionis non fuiſſe extinctum in perſo
nam filiorum dicti Iacobi hæredis inſtituti,& graua
ti, ſed & eiſdem iniunctum. Illa minor propoſitio
probatur auctoritate multorum, nempe Socin.ſen.
in conſ.250.num.4.lib.2.Curt.in conſ.121.num.15.
Pariſ.in conſ.18.num.38.lib.2. & Crauet.in cõſ.98.
num.15.verſ.ad quintum. in conſ.326.col.vlt.verſic.
ſecundo principaliter, &c.quod eſt conſ.vlt. lib.2.
& in conſ.878.num.10.lib.5.Et hoc quidem ſum &
ego ſecutus in conſ.117.num.9. & 10.lib.2.& in cõ-
ment.de præſumpt.lib.4.præſumpt.69.num.13.

Secundo ſuffragatur,quod teſtator iſte dum ſub-
ſtituit agnatos de Percotis eos ſemper vocauit ſub
nomine appellatiuo. At qui quando teſtator ſic vo-
cat a ſe ſubſtitutos ſignificat velle fideicommiſſum
13 † eſſe repetitum de primo in ſecũdum, & ſucceſſiue,
vt ſcribunt Anchar.in conſ.27.Non ſeruato ordine.
col.pen.verſ.et primo arguitur. Rom. in conſil.438.
num.14.& alij, quos retuli in conſ.117. num.15. &
16.lib.2.& illis accedit Ludou.Molin.in lib...de Hi-
ſpano primogen.cap.5.num.19.& 20.qui alios com
memorat. Ergo dicendum eſt hunc teſtatorem vo-
luiſſe fideicommiſſum eſſe repetitum etiam in perſo
nam filiorum,& deſcendentium a dicto Iacobo hæ-
rede inſtituto.

Tertio mouẽt me plurimum verba illa teſtatoris,
dum poſt omnes ex familia & domo de Percotis vo-
cauit, fraternitatem ſanctæ Mariæ battutorum: te-
ſtatoris verba hæc ſunt.& ſi caſus foret, vel eſſet, qđ
nullus foret pro tempore, ſeu reperiretur de domo
de Percotto,videlicet, de domo dicti teſtatôris ma-
ſculus,vel maſculi; & eis omnibus deficientibus,idẽ
teſtator, tunc & eo caſu iuſſit, voluit,& ordinauit,
quod fraternitas ſanctæ Mariæ Battutorum de Vti-
no.&c.Verba hæc perpendo primum in eo quod te-
ſtator complexus eſt non ſolum ſuos ipſos agnatos
tranſuerſales:ſed etiam a ſe ipſo deſcendentes.cum
14 verba illa, de domo dicti teſtatoris,comprehendat
15 tam ipſos deſcendentes quam agnatos, † vt reſpon-
dit Corn.in conſil.216.num.4.lib.2.& 113.lib.4.

Perpendo ſecundo verba illa, & eis omnibus de-
ficientibus. &c. quæ ſignificant,quod licet Iacobus
hæres inſtitutus, ac etiam filij deceſſerint relictis fi-
liis,non tamen fideicõmiſſum dicitur expiraſſe iux-
ta dictum reſponſum Oldr. in d.conſ.21.ſed repeti-
tum cenſetur in perſonam filiorum & nepotum, ac
aliorum ſucceſsiue erga ſuos deſcendentes, & ab vl
timo eorum erga agnatos: & ab vltimo agnatorum
erga ipſam fraternitatẽ Sanctæ Mariæ. Ita declaran-
15 do † Oldradum in dicto conſ.21. egregie reſpondit
Ruin.in conſ.126.num.12. lib.1.qui poſt Alex.in cõ-
ſil.43.lib.3.ſcripſit, quod aliquando filii ponuntur
in conditione reſpectu certi, & determinati tempo-
ris; vt ſi dixit teſtator ſi hęres meus deceſſerit ſine fi-
liis &c.Illa qualitas ſignificata verbis illis, ſine filiis
determinat verbum,deceſſerit; Hoc caſu ſi extant fi
lii tempore mortis ipſius hæredis inſtituti, expirat
ſubſtitutio.Hoc caſu loquitur Oldrad.in d.conſ.21.
Aliquando vero filii ponuntur in conditione inde-
finite, & indeterminate, non facta reſtitutione ad
certum tempus; vt ſi teſtator ita dixit. Et deficienti-
bus filijs ſuccedat Caius. Hoc ſane caſu,qui noſtro
conuenit,licet hæres inſtitutus, & grauatus deceſſe-
rit, relictis filiis:attamen non dicitur extincta ſubſti
16 tutio,ſed onus dicitur † repetitum, vt quandocum-
que deſinant extare dicti filii,& deſcendentes,ſit lo
cus ſubſtitutioni.Idem Ruin.in conſ.175.in fine, &
& in conſ.199. num.5.verſic. ſed prædictis. lib.2. in
conſ.115.num.7.in conſ.132.nu.5.verſ.ſed ſi verba,
& in conſil.133.verſ.ſed ſi verba.lib.3.& Ruin.ſecu-
tus ſum in conſ.117.num.16.verſic.quarto accedit.
in fin.lib.2.& accedunt Crauet.in conſ.878.num.6.
verſic.ſecundo reſpondetur. lib.5.Veggius in conſil.
20.num.17. & Melchior Palaez in tract.maioratuũ.
in 2.part.q.12.in fine.

Eſt ergo dicendũ hoc noſtro in caſu, onus fidei-
commiſsi cenſeri repetitum ſucceſsiue, in ſingulos
deſcendentes ab ipſo teſtatore,quibus omnibus de-
ſcendentibus extinctis ſuccedant agnati teſtatoris,
deinde fraternitas S.Mariæ.

Non obſtãt nunc adducta in contrarium, nam ad
primum reſpondetur, reſponſum Oldrad.in d.con-
ſil.21.nõ habere locum in caſibus ſupra relatis, hoc
eſt quando teſtator digreſsus eſt ad plures gradus
ſubſtitutionum,quando vocauit ſubſtitutos ſub no-
mine appellatiuo, & demum quando teſtator nõ ſe
reſtrixint ad certum & determinatum tempus mor-
tis hæredis inſtituti,& grauati:Sed indefinite,& in-
determinate locutus eſt.

Non obſtat ſecundum, quia reſpondetur vt ſcri-
pſi in conſ.117.num.29.lib.2.verba illa reſtrictiua,
17 & limitatiua,tunc, & eo caſu, † nihil operari,quan-
do conſtat teſtatorem voluiſse fideicommiſsum eſ-
ſe repetitum ſucceſsiue ab inſtituto grauato a ſubſti
tutis primo,& aliis ſucceſsiue,& ſi diligenter inſpi-
cimus, conſtat Ruin.in d.conſ.126.num.12.lib.1.&
aliis in locis ſupra in tertio argumento relatis reſpõ
diſse, quando teſtator vſus eſt illis verbis;tũc,& eo
caſu,& tamen dixit,Oldr.reſponſum non procedere
vbi teſtator locutus eſt indeterminate.

Secunda eſt dubitatio, admiſso teſtatorem one-
re fideicommiſsi grauaſse Iacobum filium, an is ex
bonis ipſis teſtatoris deducere potuerit legitimam,
& Trebell. Et quidem reſpondendum eſt deducere
poſse: Cum iure pontificio clare deciſum ſit filium
grauatum fideicommiſso cõditionali duas quartas
18 nempe legit.& trebell.† poſse detrahere.Ita ſane ha
betur in cap.Raynald.et in cap. Raynut.de teſtam.
quod ius ſeruatur etiã in foro ciuili, ficuti tradunt
Bart.in l.Papinianus. §.meminiſse. ff.de inoffic.te-
ſtam. Alex.in l.in ratione. §.quod vulgo, col.4.ff.ad
leg.Falcid.Iaſ.in auth. nouiſsima,num.39.C.de in-
offic.teſtam.et in l.filium, quem habentem.num.8.
C.famil.erciſ.in conſ.114. col.vlt.lib.2.Dec.in conſ.
55.num.8.in conſil.228.col.vlt.et in conſ.419.col.1.
Socin.iun.in conſ.131.num.59.lib.1.Pariſ.in conſil.
25.num.56. lib.2.et in conſ.1.num.78.lib.3.Gozad.
in conſ.81. nu.7. Catelianus Cotta in memorial. in
verbo filius,Cagnol. in d.§.meminiſse.num.10. qui
dixit ita generali vſu, et conſuetudine ſeruari in fo-
ro, et ſcholis. Coraſ.in d.l.filium,quẽ habentem.n.
45.teſtatur communem,et ſi ipſe dubitat.Crauet.in
conſ.50.et Didac.in d.cap.Raynut.§.21.num.5.qui
19 affirmat, cõmunem eſse opinionem et vbique † ſer-
uari. Et hæ quidem duæ portiones, et quartæ
eſcendunt

Digitized by Google

20 † aſcendunt ad dimidiam totius hæreditatis teſtatoris, noſtro in caſu in quo erat vnus ſolus filius Iacobus fideicommiſſo grauatus, ſicuti poſt alios manifeſte ſcribunt Cagn. in §.meminiſſe.nu.10.& Crauett.in d.conſ.50.quod autem dictum eſt de filio hærede inſtituto, & onere fideicommiſsi grauato idẽ
21 dicendum eſt de nepote, † vt tradit Ferdinand. Berẽgar.in l.in quartam, in 1.part.num.329.ff.ad legem falcid.qui.

22 Et duæ hæ † quartæ adeo libere efficiuntur filij, vel nepotis, vt de eis ad libitum poſsit teſtari & diſponere, vt inter alios tradit Cagnol. in d.§.meminiſſe.num.10.

Tertia dubitatio eſt, an prædictæ duæ quartæ detrahi nunc poſsint a grauatis fideicommiſſo, ſi Iacobus filius, & hæres eas nõ deduxit. Et quidem quo ad legitimam dicendum eſt, quod ſi dictus Iacobus eam non detraxit, detrahi nunc poteſt ab ipſius Iacobi hæredibus. Cum facultas hæc deducendi legi-
23 timam tranſmittatur † ad hæredes, vt tradunt omnes in auth.nouiſsima. C.de inoffic.teſtam.& communem teſtantur Ferdinand. Berengar. in l.in quartam. in 3.parte num.81. ff.ad leg.falcid. & Michael Craſſ.in §.legitima.q.4.num.1.

24 Quo vero ad Trebellianicam † dicendum eſt, pariter detrahi poſſe ab hæredibus Iacobi grauati, ſi eam ipſe Iacobus non detraxit, vt tradit Marzar.in epit.de fideicomiſs. q.49.verſic.poſtremo, quod fideicommiſſarius. Et hæc quidem portio Trebellianicæ ſemel tantum detrahitur a grauato vel eius hærede, non autem pluries. ſicuti manifeſtum eſt.

Quarta eſt dubitatio, an inuentaria de bonis teſtatoris confecta a tutoribus dicti Iacobi hæredis inſtituti, ac etiam a tutoribus filiorum dicti Iacobi probent bona in eo deſcripta fuiſſe in bonis ipſius teſtatoris. Hac in re diſtinguendi ſunt tres caſus.

Primus quorum eſt, quando agendum eſſet contra tutores & curatores, qui inuentarium confici curarunt adhibito iudicis decreto. Hoc ſane ſine con-
25 trouerſia inuentarium † probat cõtra ipſos tutores. ſicuti conſtituit Iuſtinianus in l.vltim. C.arbitrium tutelę, & ibidem ſcribunt Bart. Bald.Salic.& Caſt. Socin.ſen.in conſ.159.num.1.lib.2. Afflict.in deciſ. 13.num.1. Boer.in q.61.num.8. Pariſ.in conſil.45. num.20.lib.2. & alios refert Maſcard.in tractat.de probat.in concluſ.938.num.3. qui num.4.poſt alios ſubiungit, idem eſſe hoc in caſu, quando ſine decreto tutoris confectum eſt inuentarium.

Secundus eſt caſus, quando eſſet agendum cõtra debitores in inuentario deſcriptos. Hoc ſane caſu dicendum eſt probare, ſi modo confectum fuit in-
26 uentariũ, adhibito iudicis decreto, † fidẽ facit hoc inuentariũ contra ipſos debitores, vt ſcribunt Bar. in l.tutor, qui repertorium.num.9.ff.de adminiſtr.tutor. Salicet.in l.tutores.num.9.C.eo. Guliemus Maynerius in l.quo tutela.num.45.ff.de reg.iur. Duenas in reg.187.num.15. in fine. Maſcard. in d.concluſ. 938.num.6.verſ.aut vero quæritur.

Tertius eſt caſus, quando agendum eſſet contra
27 tertios poſſeſſores. Hoc ſane caſu inuentarium † cõfectum a tutoribus non probat contra eos, niſi vocati fuiſſent in ipſius inuentarij confectione. Ita Bart. in d.l.tutor, qui repertorium.num.9. Capic.in dec. 107.num.11. Franc.Marcus in q.230. in prima parte, & Maſcard.in d.concluſ.938.in fine.

Nõ eſt quod hoc in loco explicem, quam fidem, & probationem faciat inuentarium confectum, vel a teſtatore, vel ab hærede, vel a fideicommiſſario, cũ noſtro in caſu tria inuentaria quæ in proceſſu ſcripta legi, confecta fuerint ſolummodo a tutorib. cum decreto iudicis. de inuentarijs vero confectis a teſtatore, hærede, & fideicommiſſario, tradit poſt alios Marzar.in epit.de fideic.q.53.& q.54.

Quinta eſt dubitatio, an ſtante fideicommiſſo d. D.Guarienti teſtatoris iure potuerit D.Guarientus iunior teſtari eo modo, quo teſtatus eſt. Reſpondendum eſt, teſtari non potuiſſe de bonis fideicommiſſo ſubiectis, vt eſt manifeſtum, et probat l.2.§.vltim. C.communia de legat. De bonis vero proprijs a patre, vel matre ad eum peruentis, vel ab eo acquiſitis teſtari, & diſponere potuit. Et hoc quidem dubitatione caret. Quæ autem ipſius Guarienti iunioris bona libera fuerint, probare debet is, qui eorum ſuc-
25 ceſsionem prætendit. Et probatio † fit modis illis, quos refert poſt alios Marzar.in epit. de fideicommiſsis. q.60.

SVMMARIVM.

1 *Filios poſitos in hac conditione. Si deceſſerint ſine liberis ex ſe, & de legitimo matrimonio deſcendentibus, dici vocatos ex teſtamento. & num.2.*

3 *Fideicommiſſum non cenſeri repetitum niſi expreſſe appareat.*

4 *Dotem ab auo datam nepti habenti patrem diuiſum non dici datam contemplatione patris.*

5 *Dotem nepti relictam ab hæredibus inſtitutis, cenſeri relictã neptis contemplatione.*

6 *Dotem inſtitutione nepti relictam ab auia, dici relictam neptis contemplatione.*

7 *Dotem nepti ab auo relictam computari in legitimam auię.*

8 *Dotem ex fideicommiſſo non deberi niſi in ſubſidium.*

9 *Aut.res quæ.C.communia de leg.eſſe ſubſidiariam.*

10 *Dotem minus legitima eſſe poſſe vbi filia ſtatuto excluditur ab inteſtato.*

11 *Legitimam deberi ex bonis maternis.*

12 *Trebellianicam fructus non imminuere.*

13 *Dotem ex feudalibus certis caſibus ſumi.*

14 *Fideicommiſſarium teneri facere inuentarium.*

15 *Fideicommiſſo grauatum ante omnia deducere æs ſolutum.*

FACTI SPECIES.

MAgnifica Dom. Iacoba de Hectorijs vxor Dom. Iacobi de Percottis anno 1530.condidit teſtamentũ, in quo hæredes ſuos inſtituit Dom. Petrum, & Conſtantinum fratres, ipſius teſtatoris nepotes ex Dom. Traiano filio prædefuncto, quos inuicem ſubſtituit his verbis. Subſtituens alterum ex his ſuperſtitem alteri, qui prædeceſſerit ſine liberis ex ſe legitime, & de legitimo matrimonio deſcendentibus, ipſis vero fratribus, ſi ambo deceſſerint ſine liberis ex ſe, & de legitimo matrimonio deſcendentibus ſubſtituit præfatam D. Antoniam neptem ſuam, & filios, ac filias ex ea legitime deſcendentes. &c.

Prædicta teſtatrix dict. D. Antonię nepti ex d. Traiano filio dotem reliquit his verbis.

Item mandauit per hęredes ſuos infraſcriptos dotari, & fulciri debere cum ducatis mille a lire 6. ſoldi 4. pro ducato nobilem, & honeſtam neptem ſuam D. Antoniam ex quõdam nob. Dom. Traiano de Percotto eius filio, quando maritabitur, vltra ea, quæ ipſa reperitur habere de ſuo portare tam a capite quam a dorſo ſoluenda in terminis, de quibus, & prout contrahentes erunt in concordio. Et ſi ſic per eos non dotaretur, & fulciretur cum ducatis mille in totũ, dicta teſtatrix ex nunc in dictam cauſam ei reliquit totum id, et quicquid reperiretur deficere de dicta ſumma ad hoc vt eius dos, & præſtamenta aſcendant ad ducatos mille in totum, & per totum.

Præſuppoſitur etiam in facto D. Conſtantinum vnum ex dictis nepotibus teſtatricis deceſſiſſe relicto ſolo Mattio filio

tio filio naturali. Deinde deceſſit D. Petrus relictis duobus
filijs legitimis, & naturalibus, hoc eſt D. Petro, & Dom.
Conſtantino vita functo D. Petro ſine filijs, deceſſit etiam
D. Conſtantinus relictis duobus filijs maſculis.

Præſupponitur etiam in facto, d. D. Petrum, & Con-
ſtantinum dictæ teſtatricis nepotes, & hæredes matrimo-
nio tradidiſſe dictam D. Antoniam eorum ſororem, cui do-
ctis nomine multa bona immobilia longe maioris valoris
ducatorũ mille ei relictorũ a prædicta teſtatrice, tradidere.

Nunc de multis dubitari contingit, & primo quidem,
an dicta teſtatrix grauauerit onere fideicõmiſſi dictos eius
nepotes erga eorum filios?

Secunda admiſſo dictos nepotes fuiſſe grauatos, an & ip
ſum fideicommiſſum fuerit repetitum in perſonam dictorũ
pronepotum erga eorum filios, & deſcendentes, vel potius
expirauerit?

Tertia an dos mille ducatorum relicta a dicta teſtatri-
ce D. Antoniæ nepti fuerit relicta contemplatione ipſius
Dominæ, vel potius dictorum Dominorum Petri, & Con-
ſtantini nepotum.

Quarto, an d. D. Antonia potuerit petere, & conſequi
dotem in bonis paternis, non obſtante fideicommiſſo Dom.
Guarientis ſenioris, ita vt ex eo dos potuerit conſtitui.

Quinto, admiſſo, quod d. D. Antonia dotari potuerit,
& debuerit ex dictis bonis fideicommiſſi, an dos excedere
potuerit legitimam, vel vltra, ſtante ſtatuto patriæ. De ſuc
ceſſionibus ab inteſtato.

Sexto, an ex fideicommiſſo D. Iacobæ detrahi potuerint
duæ quartæ, hoc eſt legitima, & trebellianica.

Septimo admiſſo, quod vna quarta tantum detrahi po-
tuerit; an fructus imputari in ea debeant?

Octauo, an ſuper bonis feudalibus ſolui poſſint dotes?

Nono, an in inuentario cõficiendo de bonis paternis de-
beant deſcribi bona fideicommiſſi, & ſimilia?

Decimo & vltimo, an æs alienum ſolutum ab hæredib.
onere fideicommiſſi grauatis deduci debeat prius, & ante
omnia ex dictis bonis hæreditarijs.

Initium a Domino.

CONSILIVM MXVIII.

DE prima propoſita dubitatione paucis re-
ſpondendum eſt; prædictos nepotes hæredes
inſtitutos fuiſſe onere fideicommiſſi grauatos erga
eorum filios. Nam cum teſtatrix filios ipſorum ne-
potum, & ſi in conditione poſuerit, attamen dicitur
eos vocaſſe. Cum recepta magis ſit doctorum ſen-
1 tentia, filios † in conditione ſic poſitos cenſeri voca-
tos ex ipſo teſtamento, ita quod hæres tenetur eis re
ſtituere. Hanc opinionem permultis interpretum au
ctoritatibus probaui in conſil. 152. numer. 13. libr. 2.
in conſ. 393. col. 1. & 2. lib. 4. & in comment. de præ-
ſumpt. lib. 4. præſumpt. 76. num. 2. & præterea quia
2 teſtatrix poſuit in conditione filios † legitimos, & na
turales de legitimo matrimonio natos, quo caſu di-
citur eos ex teſtamento vocatos, ſicuti ſcripſi in alio
reſponſo reddito ſuper teſtamento D. Guarienti Per
cotti ſenioris in prima dubitatione, in tertio argumẽ
to, vbi Socinum iuniorem, & alios multos retuli.

Secunda eſt dubitatio, admiſſo dictos nepotes
fuiſſe grauatos, an, & ipſum fideicommiſſum fuerit
3 repetitum † in perſonam dictorum pronepotum er-
ga eorum filios & deſcendentes, vel potius expira-
uerit, & quidam reſponderunt expiraſſe. Cum non
appareat expreſſe teſtatricẽ voluiſſe grauare dictos
pronepotes, ſicuti in terminis reſpondit Oldrad. in
conſ. 21. Thema tale eſt &c. quem ſecuti ſunt quam-
plurimi a me relati in alio reſponſo reddito ſuper te
ſtamento D. Guarienti ſenioris, in ſecũdo caſu pri-
mæ dubitationis. Et ſi alijs multis rationibus, quæ
huc non ſpectant, eo in caſu reſpondi. Non enim
hic extant coniecturæ aliquæ, quibus recedendum
ſit a prædicta Oldradi traditione.

Tertia eſt dubitatio, an dos mille ducatorum reli
cta a dicta teſtatrice D. Antoniæ nepti fuerit relicta
contemplatione ipſius D. Antoniæ, vel potius dicto-
rum Dominorum Petri & Conſtantini nepotum, &
quidem reſpondendum eſt; cenſeri relictam ipſius
D. Antoniæ contemplatione.

Primo, quia certum eſt, D. Traianum d. D. Anto-
niæ patrem fuiſſe diuitem, & tempore mortis ſuæ re
liquiſse multa bona maximi valoris, & conſequen-
ter eius filios nempe D. Petrum, & Conſtantinum
diuites pariter fuiſse. Atqui quando auus, vel auia
reliquit dotem nepti habenti patrem, vel fratres di-
4 uites, præſumitur † dos illa relicta contemplatione
ipſius neptis, non autem eius patris, vel fratrum.
Ita ſcribunt Alexand. Socin. ſen. Dec. Ripa, Io. Bolo
gnet. Crauet. Ant. Gabr. & alij multi, quos retuli, &
probaui in conſ. 183. numer. 13. lib. 2. & in commẽt.
de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 17. num. 3.

Secundo accedit, quod quando auus, vel auia re-
liquit dotem nepti præſtandam ab hæredibus inſti-
5 tutis, dos † illa præſumitur relicta contemplatione
ipſius neptis. Ita poſt Ruin. ſcripſi in d. conſ. 183. nu.
12. lib. 2. & in d. præſumpt. 17. num. 8. Porro certum
eſt noſtro in caſu teſtatricem voluiſse dotem ipſam
debere præſtari ab hærede, ſicuti manifeſta ſunt ver
ba legati, ergo &c.

Tertio conſtat teſtatricem inſtituiſse nepotes, &
6 nepti dotem reliquiſse, quo caſu dos ipſa præſumi-
tur relicta ab ipſa auia cõtemplatione ipſius neptis;
Ita de auo qui proprios filios inſtituit, & nepti dotẽ
reliquit, reſpondit Socin. iun. in conſ. 33. num. 5. lib.
1. quem ſecutus ſum in d. præſumpt. 17. num. 18.

7 Cæterum aduertendum eſt, quod dos † hæc reli-
cta ipſi D. Antoniæ, imputari debet in legitimam ei
debitam ex bonis ipſius teſtatricis auiæ maternæ: vt
ſcripſi in d. præſumpt. 17. num. 19. ex Alciati & Ripę
ſententia.

Quarta eſt dubitatio, an d. D. Antonia petere, &
conſequi potuerit dotem in bonis paternis, non ob-
ſtãte fideicommiſſo D. Guarientis ſenioris, vt ex eo
dos potuerit conſtitui. Hac in re obſeruandum eſt,
8 regulari iure dotem † tradi non poſse ex bonis fidei
commiſsi, quando filia, vel neptis, vel alia ex deſcen
dentibus teſtatoris dotari poteſt ex bonis liberis.
cum diſpoſitio auth. res, quæ. C. cõmunia de legat.
& fideicom. qua permiſsum eſt alienari poſse bona
fideicommiſſi pro conſtituenda dote fœminæ deſcẽ
denti a teſtatore, qui fideicõmiſsum reliquit, & ob
9 id diſpoſitio † d. auth. res quæ. appellatur ſubſidia-
ria; ſicuti ſcribunt Corn. Socin. ſen. Curt. iun. Crauet.
Roland. Marzar. Ludouic. Molina, & alij permulti,
quos congeſsi, & probaui in comment. de pręſump.
lib. 4. præſumpt. 189. num. 8. & 9. cum ergo non ſolũ
D. Troianus frater, ſed & D. Petrus, & Conſtãtinus
fratres d. D. Antoniæ haberẽt multa bona libera ex
quib. dotare potuerũt d. D. Antoniã, dicendum eſt,
ipſam D. Antoniam petere & conſequi nulla ratio-
tione potuiſse aliquid ex bonis dicti fideicommiſsi
dotis ſuæ cauſa.

Quinta eſt dubitatio admiſso, quod d. D. Anto-
nia dotari potuerit, & debuerit ex d. bonis fideicõ-
miſſi, an dos excedere potuerit legitimã, vel vltra,
ſtante ſtatuto patriæ. De ſucceſs. ab inteſt. De hac
dubitatione nihil certi reſpondere non poſsum, cũ
ſtatutum prędictum, cuius mentio fit in propoſitis
dubitationibus, tranſmiſsum mihi non fuerit. Cęte-
rum

Digitized by Google

rum cum exiſtimem eo ſtatuto ſancitum eſſe; quod fœminæ excluſæ ob maſculorum exiſtentiam dotari
20 debent dote congrua; dicendum eſt, dotem † minus legitima a patre, vel fratribus poſſe conſtitui, cum nulla ratio legitimæ habenda ſit hoc in caſu, in quo fœmina nō ſuccedit ab inteſtato patri vel fratribus, qui filiam, vel ſororem dotare debent. Ita ſane ſcribunt poſt alios Socin. ſen. in conſ. 288. col. 7. verſ. circa primum. lib. 2. Crauet. in conſ. 11. num. 13. & alij, quos cōgeſſi in lib. 2. de abitr. iudic. caſu. 146. n. 13.

Præterea ſi conſideramus, & reſpicimus bona fideicommiſſi, ex quibus (vt in propoſita dubitatione habetur) dos debet conſtitui, non eſt conſideranda aliqua portio legitimæ, cum D. Antoniæ debita non eſſet legitima aliqua ex bonis D. Guarienti ſenioris teſtatoris ipſius D. Antoniæ proaui.

Sexta eſt dubitatio, an ex fideicommiſſo D. Iacobę detrahi potuerint duæ quartæ hoc eſt legitima, & trebellian. Reſpondendum eſt, potuiſſe detrahi. Nā ſicuti certum eſt, filium a patre onere fideicommiſſi grauatum deducere poſſe legitimam, & trebellian. vt ſcripſi in reſponſo reddito ſuper teſtamento D. Guarienti ſenioris in 2. dubitatione, ita pariter filius grauatus a matre detrahere poteſt duas ipſas quartas. De Trebell. eſt manifeſtum: cum & quilibet extraneus fideicommiſſo grauatus eam deducit. De legitima idem dicēdum eſt; cum filius habere debeat
21 legitimam † ex bonis maternis, ſicuti & de paternis. auth. nouiſſima. C. de inoffic. teſtam. & ibi doctores omnes.

Septima eſt dubitatio, an fructus percepti a grauatis fideicommiſſo imputari debeant in legitimā, vel trebell. Reſpondendum eſt; quod cum noſtro in caſu filij, ſeu nepotes ex filio potuerint detrahere duas quartas, nempe legitimam, & trebellianicam vt diximus ſupra, imputandi non ſunt fructus in tre-
22 bell. † Ita poſt alios ſcripſi, & declaraui in conſ. 681. num. 18. & multis ſequentib. lib. 7. pręter illo in loco cōmemoratos tradunt M. Antonius Cuchus in tractat. de legitima, in verbo inſtitutus in portione &c. num. 40. pag. 53. & Craſſ. in §. Trebell. q. 11. & in §. legitima. q. 19 circa finem. & ij quidem poſt Caſtr. affirmant filios, & deſcendentes detrahentes ſolum legitimam non imputare fructus in eam, atque ita ſtatuiſſe Iuſtin. in l. ſcimus. §. repletionem. C. de inoffic. teſtam.

Octaua eſt dubitatio, an ex bonis feudalibus ſolui poſſint dotes. Hæc dubitatio proponenda erat apertius vt intelligerem, an quæratur de reſtituēda, vel conſtituenda dote ex his bonis feudalibus, explicandum quoque erat, cuius naturæ ſint ipſa feuda. Cæterum quo deſiderio horum Dominorū de Percottis aliqua ex parte ſatisfaciam; dico ex bonis feu-
23 dalibus dotem † poſſe certis in caſibus, & modis cōſtitui, vt ſcripſi in comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 189. num. 167. & multis ſubſeqq. vbi diſtinxi quatuor caſus, ex quibus etiam intelligi ſatis pōt, quando pro ipſius dotis reſtitutione alienari poſſit feudum.

Nona eſt dubitatio, an in inuentario conficiendo de bonis paternis deſcribi debeant bona fideicommiſſi & ſimilia. Reſpondendum eſt non ſolum hæredem directum, ſed etiam fideicommiſſarium tene-
24 ri deſcribi facere in inuentario † bona omnia a teſtatore relicta, ſicuti copioſe diſſerunt Roland. a Valle in tract. de inuent. in 2. parte q. 20. num. 4. & Phanucius ſimili in tract. de inuent. in 2. parte num. 50. Non eſt quod referam rationes, & argumenta, quæ apud eos facile legi poſſunt.

Decima, & vltima eſt dubitatio, an æs alienum
15 † ſolutum ab hæredibus onere fideicommiſſi grauatis deduci debeat prius, & ante omnia ex dictis bonis hæreditarijs. Reſpōdeo deduci poſſe; ſicuti poſt alios in ſpecie reſponderunt Socin. iun. in conſil. 28. num. 3. lib. 2. & Natta in conſ. 255. numer. 9. lib. 2. & idem tradit Petr. Anton. Petra in tract. de fideicōm. q. 15. num. 2. & nu. 67. quos retuli & probaui in conſil. 681. num. 4. lib. 7. quo loci nu. 5. & alijs ſeqq. ſcripſi deduci etiam poſſe dotem maternam, funeris impenſam, legata ſoluta, & demum melioramenta. De legitimæ, & Trebell. detractione, de quibus dixi in eodem conſ. 681. num. 9. 10. 11. & 12. ſcripſi ſupra in ſexta dubitatione &c.

SVMMARIVM.

1 *Legitimam tolli præſcriptione 30. ann. ex communi.*
2 *Legitimam nō tolli præſcriptione, quando ipſemet filius obtinet hæreditatem onere fideicommiſſi grauatam.*
3 *Præſcriptionem non currere ei qui agere nequit.*
4 *Legitimam nō præſcribi filio qui fuit per mille annos in poſſeſſione hæreditatis grauatæ fideicommiſſo.*
5 *Præſcriptionem non currere ſine poſſeſſione.*
6 *Primogenitura ut præſcriptione acquiratur, oportere poſſidētem habere contra quem præſcribat.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MXIX.

Reſpondi ſuperiori anno pro Magnifica Dom. Hyppolita Curtia, quod reſponſum eſt in conſ. 983. lib. 10. ſupra, & in tertia dubitatione tunc propoſita ſcripſi ipſam D. Hyppolitam ex perſona fratris deducere poſſe legitimam, quam deducere potuiſſet D. Hieronymus eorum auus, ſi ſine filijs deceſſiſſet. Et hoc quidem non obſtante curſu temporis 30. ac 40. annorum, quia & ſi recepta eſt docto-
1 rum ſnīa, legitimam † tolli & præſcribi curſu 30. annorum, vt poſt alios ſcripſi conſ. 81. num. 28. lib. 1. Verum tamen dixi nullam hoc in caſu decurſam eſſe præſcriptionem contra ipſam D. Hyppolitā, & eius fratrem, patrem, & auum, quin legitima ipſi auo debita peti & nunc poſſit. Nam dixi præcitatos do-
2 ctores affirmantes legitimam † tolli, & præſcribi curſu 30. annorum loqui, quando hæreditas e qua deduci debet legitima, eſt apud alium, quam apud ipſum filium, ſecus vero quando ipſemet filius obtinet hęreditatem onere fideicommiſſi grauatam. Nō enim tunc contra ipſum filium currit aliqua præſcriptio antequam euenit caſus reſtitutionis fideicommiſſi, illudq; fuerit reſtitutum. Ita dixi in ſpecie clariſque his terminis reſpondiſſe Socin. iun. in conſil. 64. num. 14. & 15. lib. 2. Nunc præter Socin. addo Roderic. Suarez in l. quoniam in prioribus, in ampliat. 10. num. 8. verſ. ſed vbi apponitur aliud. C. de inoffi. teſtam. quem ſecuti ſunt Ant. Gomez tomo 1. variarum reſolut. cap. 11. de ſucceſſ. contra teſtam. n. 35. in fin. Fernand. Vaſq. in tract. de ſucceſſ. creat. §. 10. num. 255. verſ. quod intelligendum eſt, & num. 256. Et prædicti quidem moti ſunt his rationibus, & argumentis.

Primo, quia certa eſt iuris regula; quod actio, & paſſio concurrere non poſſunt in eodem ſubiecto. l. Vranius. ff. de fideiuſſorib. Porro hoc in caſu concurret actio, & paſſio in perſonam ipſius filij grauati reſtituere bona fideicommiſſi, cum a ſe totius hæreditatis poſſeſſore & grauato petere deberet ipſā legitimam ſibi debitam. Cum ergo nulla huius filij negli-

negligentia conſiderari poſſit, dicendum eſt contra
eum nullam eſſe decurſam præſcriptionem.

Secundo, quia contra non valentem agere nulla
3 curruit præſcriptio † leg. 1. in fin. C. de anna. except.
& tradunt Bart. in l. ſenatus. ff. de officio Præſidis,
& Franc. Balb. in tract. de præſcript. in 1. parte 6. par
tis princip. in 22. caſu. At qui filius poſſidens hæredi
tatem, antequam reſtitutionis caſus eueniat, nullum
habet aduerſarium, contra quem agere poſſit: Cum
vocatis ad fideicōmiſſum, antequam caſus ipſe eue-
niat nullum ius ſit quæſitum, nec ſpe quidem proba-
bili: vt eſt clarum, & ſatis probat l. 2. §. fin autē aua-
ritiæ. C. comm. de legatis, & fideicomm. vbi vocatus
ad ſucceſſionem fideicommiſſi reuocare non poteſt
alienata a grauato, conditione ipſa pendente, ergo
nulla dici poteſt decurſa præſcriptio.

Tertio adducitur egregia doctrina Caſtr. in l. fi-
lio præterito. num. 7. ff. de iniuſto rupt. & irrito teſta.
dum dixit quod ſi filius non repudiat hæreditatem
ſibi relictam a patre, dicitur eius teſtamentum ap-
probare. Idem ſi expreſſim dicat, approbo. Idem ſi
facit aliquem actum, qui ſtare non poteſt, niſi extan
te teſtamento valido; vt ſi ſcienter acceptat legatum
ſibi relictum in ipſo teſtamento. l. ſi pars. in fin. ff. de
inoffic. teſtam. Deinde ſubdit ad rem noſtram Caſt.
quod ſi nullum prædictorum fecit, & erat in poſſeſ-
4 ſione † bonorum, tunc etiam ſi per mille annos tace
ret, non cenſeretur approbare; arg. l. ſi is cuius. ff. ex
quib. cauſis maior. ſi vero non erat in poſſeſsione:
tunc ſi tacuit tanto tempore, quod eſſet excluſus a
petitione hæreditatis, approbaſſe dicitur ipſum te-
ſtamentum, cum tacite videatur renuntiaſſe & repu
diaſſe hæreditatem, conſtat ergo quod existens in
poſſeſsione non conſentit tacendo, nec negligēs eſt,
& conſequenter temporis curſus ei non nocet.

Quarto accedit, quod ſine poſſeſsione præſcri-
5 ptio, † non currit. l. ſine poſſeſsione. ff. de vſu. cap. ſi-
ne poſſeſsione. de reg. iuris in 6. cum ergo Domin.
Hyppolitus de Georgijs D. Octauio Malaſpinæ ad-
uerſarius nunquam fuerit in poſſeſsione horum bo-
norum fideicommiſsi, ex quibus prætenditur dedu-
ctio legitimæ; ſequitur dicendum decurſam nō eſse
aliquam præſcriptionem contra ipſam legitimam
ad commodum dicti D. Hyppoliti & anteceſsorum
ſuorum. Nec repugnat conſideratio Albæ in conſ.
200. num. 20. lib. 1. cum dixit in his incorporalibus
non dari poſseſsionem. Nam reſpōdetur dari quaſi
poſseſsionem.

Quinto, & vltimo ſuffragatur, quod egregie ſcri-
bunt Iſern. in cap. Imperialem. §. præterea Ducatus.
num. 3. & 4. de prohibit. feudi alien. per Frider. & ibi
dem Afflict. num. 44. & alij congeſti a Ludouic. Mo-
lina in libr. 2. de Hiſpano. primogen. cap. 6. num. 22.
dum affirmant; quod ad hoc vt per præſcriptionem
6 conſtitui, & acquiri poſsit primogenitura, † quam
maioratum Hiſpani appellāt, requiritur, quod poſ-
ſidens habeat contra quem poſsit præſcribere. Vn-
de ſi quis (inquit Iſernia, & cum eo alij) poſsediſset
aliqua loca tāquam primogenitus, qui non habuiſ-
ſet alium fratrem, & ſic non habuiſset comparem
ſeu conſortē in ſucceſsione, & ſi multos annos poſ-
ſideret, non præſcriberet. Cum ergo in caſu noſtro
a fortiori D. Io. Thomas D. Hypolitæ aduerſarius &
ipſius D. Io. Thomæ anteceſsores non fuerint in poſ-
ſeſsione horum bonorum fideicommiſsi, nec aliquē
aduerſarium nempe D. Hyppolita, vel eius anteceſ-
ſores habuerint, ex quo non euenerat conditio, & ca
ſus reſtitutionis fideicommiſsi; ſequitur dicendum;
d. D. Io. Thomam, vel eius anteceſsores præſcripſiſ-
ſe detractionem legitimæ D. Hieronymo d. D. Hyp-
politæ auo & his conſtat male reſpondiſse Albam
in conſ. 200. n. 24. lib. 1. qui dixit, legitimam hoc in
caſu dici præſcriptam eſse. Concludo itaque decla-
randum omnino eſse, nullam eſse decurſam præſcri
ptionem quin prædicta legitima deduci poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Sermonis proprietatem retineri, licet adſit contraria præ-ſumptio.*
2 *Proprietatem ſermonis ſeruari, & ſi actus ſequeretur nullus.*
3 *Codicillos dici, licet in eis inſtituatur hæres. contra. num. 7.*
4 *Teſtamentum impropriè dici codicillos.*
5 *Codicillos dici teſtamentum.*
6 *Teſtamentum præſumi non codicillos ex coniecturis.*
7 *Hæredis inſtitutionem factam in codicillos, arguere eos eſſe teſtamentum.*
8 *Codicillos non eſſe, licet teſtator eos ita vocet, in quibus adeſt hæredis inſtitutio, & ſeptem teſtes. num. 9.*
Teſtium ſeptem numerum & legata arguere teſtamentum.
10 *Ennunciatiuam in fideicommiſſis poſſe diſponere.*
11 *Nouum dici cui aliquid additur.*
12 *Inſtitutionem hæredis licet ſuccinctè valere.*
13 *Codicillos ſuſtineri vt teſtamentum, cum non adeſt alius grauatus, qui reſtituat. num. 14.*
15 *Teſtari eum qui adhibet ſeptem teſtes.*
16 *Iuriſconſultum errantem in iure non reſtitui.*
17 *Codicillarem clauſulam ſignificare codicillantem voluiſſe teſtari.*
18 *Clauſulam ſaluo vt infra, eſſe reſtrictiuam.*
19 *Teſtamento ſecundo cenſeri prius reuocatum, licet in priore adeſſet maior numerus teſtium. num. 20.*
21 *L. ſi quis priore. ff. ad Trebell. declarata. num. 22.*
23 *Teſtamentum prius, in quo erat fideicommiſſum, per ſecundum cenſeri reuocatum, licet non validum. 24.*
25 *Fideicommiſſum non cenſeri repetitum in ſecundo teſtamento, niſi expreſſe.*
26 *Fideicommiſſum non cenſeri repetitum ab eodem.*
27 *Superfluitatem conſiderari cū in eodem teſtamento idem eidem relinquitur.*
28 *Legatum cenſeri cum ſuo onere translatum. num. 29.*
30 *Conditionem adiectam legato adempto vni, et poſt altero teſtamento translatum in alium, non cenſeri repetitam.*
31 *Conditionem non cenſeri repetitam in ſecundo legato in eodē teſtamento, vel codicillis.*
32 *Hæredis inſtitutionem expreſſe fieri, non præſumi.*
33 *Teſtamento ſecundo reuocari prius, cum omnibus ſuis qualitatibus.*
34 *Voluntatem mutatā præſumi, cum quis non facit quod facere debet.*
35 *Conditionem poſitam in priore teſtamento, non cenſeri repetitam in ſecundo.*
36 *Teſtamentum poſterius confirmans prius continere omnia prioris teſtamenti.*
37 *Codicillis confirmato teſtamento priore cenſeri omnia quæ in eo erant valida. num. 38.*
39 *Reliquorum dictionem comprehendere omnia, præter excepta.*
40 *Confirmationem, in reliquis, non ſolere poni niſi in fine exceptionum. num. 41.*
42 *Clauſulam ſaluo vt infra, differre a dictione infraſcriptis.*
43 *Infraſcriptis dictionem, differre a dictione, ſaluo vt infra.*
Saluo vt infra, non idem ſignificare quod dictio infraſcriptis.

FACTI SPECIES.

Illuſtr. D. Aluiſius Cruceius I. C. Mediolanenſis Anno 1590. exiſtens Prætor Alexandriæ ibi condidit teſtamentum, in quo hæredem ſcripſit D. Balthaſarem Sanſo-

num ex

num ex Sororē nepotem, & alios filios maſculos ex eadem eius Sorore naſcituros, quibus ſine filijs decedentibus ſubſtituit Dom. Ioſephum Cruceium, Caſarem Dugnanum, ac Franciſcum Aliprandum.

Anno 1591. Idem D. Aluiſius Mediolani ſecundum condidit teſtamentum, in cuius praſatione reuocauit in genere pracedentia teſtamenta, vltimas voluntates, et diſpoſitiones a ſe confectas, excepto pradicto teſtamento Alexādriæ cōdito, quod ſuum fortiri effectum voluit, adiecta hac clauſula. Saluo vt infra. Et cum ipſe teſtator eodem in teſtamento noua feciſſet legata, & aliqua ex relictis in alio teſtamento moderatus eſſet, ſubiecit verba hac.

Et in cæteris teſtamentum Alexandria conditum ſuum ſortiatur effectum ut ſupra, ſaluo vt ſupra.

Poſt modum denuo hæredem fecit pradictum Balthaſſarem nepotem ſolum, nullo in ſpecie repetito fideicommiſſo.

Dubitari nunc de plur.bus contingit.

Primò, an teſtator uoluerit per ſecundam diſpoſitionem a ſe Mediolani factam teſtari, vel codicillari?

Secundò, admiſſo quod ſecundo loco voluerit conficere teſtamentum, an illud primum iure teſtamenti, vel iure codicillorum valeat, ita quod in vim fideicommiſſi ſuſtineatur, uel potius reſpectu inſtitutionis hæredum reuocatum cenſeatur.

Tertiò, admiſſo ſecundam diſpoſitionem Mediolani factam eſſe teſtamentum; an fideicommiſſum in primo teſtamento Alexandriæ conditum, relictum, & ordinatum cenſeatur in ſecundo repetitum?

Initium a Domino.

CONSILIVM MXX.

CVM hęc magni ponderis cauſa, de qua per multi eruditiſs. Iureconſulti reſponderunt, cōmiſſa ſit Doctiſs. atque ſapientiſs. Senatori Cæſari Gallarato non erat quod meum interponerē iudicium.

Nihil enim tam obſcuram, & dubium eſſe poteſt, quod non eruditiſs. viro ſit clarum, & peſpectū. Verum vt veritati, & iuſto deſiderio me interrogantis ſatisfaciam, paucis quantum per me licebit, dicam quod ſentio. Et quidem de prima dubitatione reſpōdendum eſt, teſtatorem voluiſſe ſecundam diſpoſitionem a ſe Mediolani factam eſſe teſtamentum nō autem codicillos.

Primo quod a nominum, & verborum proprietate recedendum non eſt. Atqui teſtator ſuam illam diſpoſitionem Mediolani conſcriptam appellauit, & eſſe voluit teſtamentum. Ergo teſtari, non autem codicillari voluit. Illa maior argumenti propoſitio probatur text. l. non aliter. de leg. 3. Imo nō receditur
1 a proprietate † ſermonis etiā ſi contraria aliqua adeſset præſumptio, vt reſpondit poſt alios Crauett. in
2 conſ. 161. num. 13. ſic proprietas † verborum ſpectari debet etiam ſi actus redderetur nullus, vt ſcribūt Soc. in l. vbi eſt verborum. in quinto notab. ff. de reb. dubijs, & Crauet. in conſil. 288. col. 2. in fine, & alia plura ſcripſi in conſ. 97. num. 40. lib. 1.

Illa verò minor argumenti propoſitio, & concluſio probatur tex. l. ſi idem. C. de codicillis. cuius verba hæc ſunt. Si idem codicilli quod teſtamenta poſſent, cur diuerſum his inſtrumentis vocabulū mandaretur, quæ vis, ac poteſtas vna ſociaſſet? &c. Et illo in loco annotarunt omnes. Et hoc adducti reſpōſo ſimilibus in caſibus ſic arguunt Pariſ. in conſ. 110. num. 45. lib. 1. Socin. iun. in conſil. 159. num. 20. lib. 2. & Crauet. in conſ. 6. num. 1. Et fortiori in caſu argumentantur Doctores, qui aſſerunt, quod ſi in inſtrumento ſcriptum eſt, aliquem codicillari, tunc talis diſpoſitio, ob vim nominis, & appellationis ha-
3 betur pro codicilis, † licet in ea inſtituti ſint hęredes contra naturam codicillorum. Ità ſane Bald. in l. filijs. col. vlt. numer. 7. C. famil. hercil. & ibidem Salicet. colum. vlt. verſic. quæro propter id. numero 4. & idem Salicetus in dicta leg. ſi idem. in fine, Curt. iun. in conſil. 73. numer. 11. Alba in conſil. 119. numer. 10. & in conſil. 120. numer. 3. lib. 1. & Ludouic. Molin. in lib. 2. de Hiſpano. primogen. cap. 8. numer. 34. Ergo a fortiori in caſu noſtro, in quo appellatur teſtamentum, & concurrit hæredis inſtitutio, quæ proprie conuenit teſtamento, dicendum eſt, ſpectandam eſſe proprietatem, & ſignificationem nominis teſtamenti, vt hoc dicatur teſtamentum. Et quamquam a Bald. & Salicet. diſſentiant multi, quos ſequenti in argumento referam, aſſerentes, quod imo hoc dicitur teſtamentum ob vim hæredis inſtitutionis, quę codicillis non conuenit: attamen in caſu noſtro in quo (vt dixi) concurrit nomen teſtamenti cum hæredis inſtitutione, certum eſt, teſtamentum eſſe, & non codicillos. Nec repugnat quod obijcitur in motiuis pag. 7. fac. 1. verſic. Nec refert &c. teſtatorem hunc nō ſe reſtrinxiſſe præcisè ad actum teſtamenti ob clauſulas ſalutares, quia reſpondetur, vt dicemus infra. Nil etiam vrget quod in eiſdem motiuis ſtatim ſubijcitur, codicillos dici teſtamentum,
4 cum & teſtamenti † appellatione veniant codicilli, vt tradunt gloſſ. in l. 2. C. commun. de lega. & fideicommiſs. Caſtr. in l. proxime. ff. de his quę in teſtam. delen. & Franciſc. Marcus in q. 828. in 1. parte, quia
5 reſpondetur, id procedere quando teſtamenti † nomen large ſumitur, atque ita in genere cuius nomine venit quælibet alia vltima voluntas, ſicuti auctoritate multorum in his terminis ſcripſi in commen. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 3. num. 6. & 7.

Secundo manifeſtius ſententiam hanc probat ip-
6 ſa hæredis inſtitutio, † quæ ſignificare ſolet diſponētem teſtari non autem codicillari voluiſſe; ſicuti reſponderunt Diocletianus, & Maximi. in l. non codicillum. C. de teſtam. cuius verba adſcripſi. Non codicillum, ſed teſtamentum auiam veſtram facere voluiſſe inſtitutio, & ex hæredatio facta probant euidenter. Hactenus Impp. & eo loci Alexander ſcri-
7 pſit, hanc eſſe præſumptionem † cæteris efficaciorem. Idem reſponderunt Corn. in conſil. 202. num. 6. lib. 4. Grat. in conſil. 7. num. 16. lib. 2. & de eadem facti ſpecie ſuper teſtamento Dom. Oldradi Lampugnani Mediolanenſis reſponderunt Socin. iun. in cōſil. 69. numer. 10. lib. 4. & Alciat. in reſpon. 525. numer. 1. ſecundum impreſs. antiquam Mediolanenſem, & hos ſecutus ſum in dicta præſumpt. 3. num. 1. verſic. prima eſt coniectura &c. vbi in verſic. ex-
8 tenditur primo &c. Scripſi coniecturam † hanc habere locum etiam quando teſtator conuocatis ſeptem teſtibus, hæredem inſtituit, multaque legata fecit, & deinde dixit. Eſtote teſtes his meis codicillis. Et volo hanc meam voluntatem valere iure codicillorum. Nam adhuc ob illam hæredis inſtitutionem præſumitur teſtatorem voluiſſe conficere teſtamentū, non obſtāte quod codicillos appellauerit. Huius opinionis retulit Dyn. Alex. Grat. Socin. iun. & Alc. Et ſcripſi alios congeſſiſſe Ludouic. Mol. in lib. 2. de Hiſpano. primogeni. cap. 8. numer. 29. qui uere refert Io. Andr. Bald. Salicet. Ang. Iaſ. Guielm. Benedict. Gregor. Lopez, & Salonem de Pace, & ego nunc addo etiam Bald. in l. ult. num. 23. C. de codicillis. Et licet ab hac traditione diſſentiant alij, quos in præcedenti argumento retuli, & ſcripſi in dicta præſumpt. 3. numer. 2. verſic. Cæterum a prædicta &c.
9 attamen præcedens eſt magis recepta. † Eſt ergo dicendum, idem a fortiori noſtro in caſu in quo non

ſolum teſtator hæredẽ inſtituit prædictum Bathaſ-
ſarem; ſed etiam ſuam hanc diſpoſitionem appella-
uit teſtamentum, & iure teſtamenti valere voluit.
Quo quidem de caſu dubitaſſe aliquem hactenus vi
dere mihi non licuit. His conſtat nil obeſſe quod
obijcitur in motiuis pag. 7. a tergo verſic. reſponde-
tur &c. Albam in conſ. 119. nu. 45. libr. 1. ſcripſiſſe, hę
redis inſtitutionem non ſignificare aliquem voluiſſe
teſtari, quando cõſtat eum codicillari voluiſſe. Hoc
ſane nil obeſt in caſu noſtro, in quo (vt diximus) hæ-
redis inſtitutio concurrit cum ipſa nominatione, &
appellatione teſtamenti, & aliæ extant coniecturæ,
quod teſtari voluerit, vt ſtatim demonſtrabimus;
Non etiam obſtat conſideratio eiuſdem Albæ in cõ
ſil. 120. num. 6. & 7. lib. 1. relati in prædictis motiuis
pag. 7. a tergo verſicul. Et licet iſta &c. Cum dixit,
non cenſeri factam inſtitutionem vti nouam inſtitu-
tionem; ſed expreſſionem eius, quod tacite inerat
reſpectu futuri euentus, qui erat ex prima diſpoſi-
tione, iuxta l. pater filium. §. fundum. de legat 3. quo
loci Bart. numer. 3. docuit, verba enunciatiua cuiuſ-
dam futuri euentus, quem teſtator ſperabat propter
ſuam diſpoſitionem, nullo modo diſponere. Nam
reſpoudetur, vt aduerſus Albam de eadem facti ſpe
cie Conſultus reſpondit Alciatus in dicto reſp. 525.
num. 11. verſic. tandem, quia &c. noſtro in caſu ver-
ba eſſe diſpoſitiua, dum teſtator hæredem inſtituit,
non autem enuntiatiua, de quibus Bart. quem ſic
etiam declarat & Alciatus in dicto §. fundum, nu-
mer. 4. & 5. Nec vrget replicatio Albæ in dicto con-
ſil. 120. numer. 7. cum dixit, etiam verba enunciati-
10 ua, † in fideicommiſſis aliquando diſponere, & id
totum pendere a voluntate teſtatoris, ex circum-
ſtantijs. l. vnum ex familia. §. vlt. de legat. 2. Nam tri-
plicatur, noſtro in caſu inſtitutionem directò fa-
ctam eſſe, & non habere quid ſignificans fideicom-
miſſum, quod & ſi factum fuit primo in teſtamen-
to, non tamen cenſetur repetitum in ſecundo, vt de-
monſtrabimus infra.

Non pariter vrget quod dicitur in eiſdem moti-
uis pagin. 7. a tergo verſic. Quod ſuadetur &c. dum
perpenduntur verba illa; de nouo inſtituo hæredem
&c. Quibus quidem verbis teſtator ſignificauit, ſe
nolle ab eo primo teſtamento recedere, illudque re-
uocare. Et ideo vti ſuperflua inſtitutio valere non
debet. l. teſtamentum. C. de teſtam. milit. Nam reſpõ
detur, imo hoc ſignificare teſtatorem receſſiſſe a pri
mo teſtamento quoad hæredis inſtitutionem, alio-
qui non eſſet noua inſtitutio, ſed antiqua. Et eſſe ab
illa prima diuerſam formam: cum illa habeat plu-
rium hæredum vocationem, hæc verò vnius tan-
tum. Illa contineat ſubſtitutionem fideicommiſſa-
riam; hæc verò non. Et certum quidem eſt, actum
11 dici nouum, † & diuerſum a primo, quando illi pri-
mo aliquid additur vel detrahitur, ſicuti multis ſi
milibus probant Iaſon in l. ius Ciuile. colu. 1. ff. de
iuſt. & iure, & Marſil. in ſing. 520.

Non quoque obſtat alia conſideratio Albæ in di-
cto conſ. 120. numer. 47. relata in præcitatis motiuis
pag. 7. a tergo verſ. Et addit Alba. &c. dixit ſanè Al-
ba. quod teſtator, faciendo ſecundam inſtitutio-
nem ſuccinte, & breuiter, dicitur potius expreſſiſsè
quod tacite inerat, approbando primum teſtamen-
tum, quam nouam diſpoſitionem, & teſtamentum
facere. Et id quidem factum fuiſſe ad tollendam om
nem dubitationem, quod nocere non debet; Cum
abundans cautella non noceat. l. ſi pupilli. §. item ſi
procuratori. vbi Bart. ff. de negot. geſtit, & in ſpecie
docuit Bald. in dicta l. teſtamentum. in tertio notab.
C. de teſtam. milit. Nam reſpondetur, quod etiam ſi
12 breuis, & ſuccinta eſt hæredis inſtitutio, † attamen
valet, & oſtendit, teſtatorem voluiſſe teſtari, ſicuti
aduerſus Albam de eadem facti ſpecie interrogati
reſponderunt Socin. iun. in conſil. 69. numer. 30. lib.
4. Franciſcus Veggius in conſil. 69. & Alciatus in re-
ſpon. 525. nume. 2. ſecund. impreſs. antiquam Lugd.
quos ſecutus ſum in præcitatis commentar. de præ-
ſumptionib. lib. 4. præſumpt. 3. num. 4. verſic. exten-
ditur quinto. Poteſt equidem teſtator duobus, vel
tribus verbis hæredem inſtituere, leg. 1. §. vlt. ff. de
hæred. inſtit.

Non etiam obſtat quod dicitur in eiſdem moti-
uis pag. 7. a tergo. verſ. & ſi aliter &c. quod ſi aliter di
ceremus inconueniens ſequeretur, vt idem rogatus
eſſet ſibimet reſtituere, quod iure non permittitur, vt
ſcribunt Corn. in conſil. 324. numer. 10. lib. 1. Socin.
iun. in conſil. 69. num. 9. lib. 4. & Alba in conſil. 119.
num. 28. in fine. Nam reſpondetur primo, Corn.
Socin. iun. & Albam in locis allegatis in motiuis nil
ad rem noſtram ſcripſiſse. Quod ſi D. Senator mo-
tiuans allegare voluit quod obijcit Alba in d. conſ.
119. in fine, facile reſpondetur ſecundum Alciat. in
d. reſp. 525. num. 5. hanc conſiderationem repugna-
re diſtinctioni, quam facit Alex. in d. l. non Codicil-
lum. in fine. C. de teſtam. qui diſtinguit duos caſus.
Primus eſt quando quis in prima diſpoſitione corã
ſeptem teſtibus inſtituit filios ſuos, qui ab inteſtato
erant ſibi ſucceſſuri, & deinde dixit ipſe diſponens
quod volebat ſuam illam diſpoſitionem valere iu-
13 re codicillorum. † Hoc caſu (inquit Alexander) pro-
cedit opinio Dyni, Ioan. Andreę, & ſequacium, qui
dixerunt; prædictam diſpoſitionem valere vt teſta-
mentum, ſicque iure directo non autem iure fidei-
commiſſi, eſt ratio ſecundum Alexandrum, quia
nullus extat, qui poſſit reſtituere ipſis filijs. Non
inquam extat alius ex teſtamento vocatus; & gra-
uatus, non etiam alius veniens ab inteſtato. Cum
ipſi filij teneant primum ſucceſſionis gradum, ob id
cum ipſi filij inſtituti non poſſint ſibi ipſis reſtitue-
re. l. legatum eſt. de leg. 1. non poteſt teſtamentum
valere iure fideicommiſſi. Ergo directo ſuſtinetur.
14 Secundus eſt caſus † quando diſponens in prima di
ſpoſitione inſtituit extraneos coram ſeptem teſti-
bus, & deinde dixit, quod volebat ſuam diſpoſitio-
nem valere iure codicillorum. Hoc caſu (inquit
Alexander) procedit ſecunda opinio Baldi in l. fi-
lij. in fine. C. fam. heriſ. & Caſtren. in l. nemo poteſt.
de leg. 1. eſt ratio, quia diſpoſitio hæc valere poteſt
iure codicillorum, ſicque iure fideicommiſsi; cum
extent venientes ab inteſtato, qui reſtituere poſſunt
hæredibus inſtitutis. Hanc diſtinctionem teſtatur
communem Claudius Seiſellus in l. nemo poteſt. n.
10. de leg. 1. & eam probant Socin. Iun. in conſil. 69.
num. 19. lib. 4. Alciat. in dicto reſpon. 525. numer. 5.
& Veggius in dicto conſil. 66. numer. 10. & 11. his
addo Corn. in conſ. 324. colum. 5. verſic. nec virtute
clauſulæ codicillaris. lib. 1. Nos verſamur in primo
caſu, cum teſtator noſter vocauerit hæredemq; in-
ſtituerit D. Balthaſſarem nepotem ex ſorore, qui tã-
quam proximor erat ſibi ab inteſtato ſucceſsurus.

Non demum repugnat quod dicitúr in eiſdem
motiuis pag. 8. a tergo verſicul. Nam ſi ſecunda &c.
quod ſi ſecunda inſtitutio ſuſtineri debet, vti noua
inſtitutio, & voluerit teſtator præfatum inſtrumen-
tum ſortiri debere effectum, cum primum vti te-
ſtamentum ſuſtineri non poſſit, illud reducetur in
vim codicilli, iuxta l. ſi quis priore, & l. ſi quis poſt-
humus. §. paganus. ff. ad Trebell. & ſic omni meliori
modo, ſi non directe per indirectum, ut tradunt Co-
menſ. in conſil. 52. Ad primum. in fine, Corneus in
dicto

Digitized by Google

dicto conſ.324.num.7. Natta in conſil.483.num.2. & in conſil.484.num.6.7.13.22.& 24. Simon de Prętis de interpretatione vltim.volunt.lib.2.numer.11. & Mantica de coniecturis vltimar.volunt.lib.12.tit. 1.col.pen. Vt ergo ſuſtineatur ipſa diſpoſitio, iuxta leg.quoties.ff.de reb.dubijs,dicendum eſt, Teſtatorem voluiſſe nouum teſtamẽtum facere, nec nouam inſtitutionem, ſed primam denuo exprimere, & iſtud vti vltima voluntas, vt reſpondit Corn.in conſil.202.lib.2.

Nam reſpondetur, primum teſtamentum reſpectu inſtitutionis hæredis non poſſe ſuſtineri,ſed dici reuocatum per ſecundum, iure verò codicillorum tantum valere quoad legata, vt declarabimus infra.

Tertiò,accedit quod in confectione huius ſecun-
15 dæ diſpoſitionis adhibiti fuerunt ſeptem teſtes, † quod eſt ſignum teſtamenti conficiendi: Ita Bald. & Salicer.in leg.teſtamentum.C.de teſtam.quos refert, & probat Iaſon in l.non codicillum. numer.1. C.de teſtam.Franciſc.Veggius in conſ.66.num.1.& num.79.in fine,& ego ipſe in commen.de præſump. lib.4.præſumpt.3.num.2.verſic.& huc pertinet &c. & ſaltem hanc coniecturam coadiuuare alias in terminis decidit Rota in deciſ.1060.nu.1.in 3.parte, in nouiſs.editis.

Quarto ſuffragatur,quod teſtator ipſe ſemper cõſtituit differentiam inter teſtamẽtum, & codicillos, ſicque de vtroque diſcretiuè locutus eſt: ſicuti legitur ibi in clauſula codicillari,de qua in ſequenti argumento dicemus, & etiam in clauſula reuocatoria aliorum teſtamentorum,& codicillorum, ibi. Item caſſo,reuoco, & annullo teſtamenta per me hinc retro facta,codicillos,& alias vltimas voluntates &c. Et demum in ea clauſula. In reliquis volo, quod teſtamentum,& codicillum factum in Ciuitate Alexandriæ &c. Eſt ergo dicendum,quod cum ipſe teſtator appellauerit ſuam hanc diſpoſitionem,teſtamentum, quod non codicillari,ſed teſtari voluerit. Et hoc maxime locum habet in hoc teſtatore, qui erat celebris Iuriſconſultus, & ob id non præſumitur ignoraſſe hos terminos, & differentiam teſtamenti, & codicillorum: ſicuti dicimus Iuriſconſul-
16 tum † errantem in his,quæ iuris ſunt,non reſtitui in integrum,cum non præſumatur ea ignoraſſe,vt ſcribunt permulti,quos longa ſerie congerit Sfortia Oddo in tract. de reſtitut.in integr. q.23.num.24. verſ. contrariam tamen &c.

Quinto,& vltimo confert,quod teſtator adhibuit clauſulam hãc,q̃ codicillarẽ appellare ſolemus.Hoc meum præſens teſtamentum ſine ſcriptis, nuncupatiuum procuraui facere,& facio,ac condo,quod volo valere, & tenere debere iure teſtamenti, ſine ſcriptis nuncupatiui, & ſi eo iure non valeret, & vt ſupra, volo valere, & vt ſupra, iure codicillorum &c.
17 Hæc ſane clauſula † coniecturam facit, teſtatorem hunc voluiſſe teſtari, nõ autem codicillari, ſicuti in ſpecie reſpondit Alciat.in dicto reſp.525.nom.4.& ſecutus ſum in præcitatis comment. de præſumpt. lib.4.præſumpt.3. num.4. & accedit Corn.in conſil. 324.col.4.in princ.verſ.Nec dixit quod volebat.lib. 1.qui ita in ſpecie arguit.

His intelligimus, veram, & retinendam eſſe ſententiam hanc, quod teſtator iſte teſtari voluerit, nõ autem codicillari.

Nunc ſupereſt, vt ſatiſfaciam rationibus, & argumentis doctè, & acutè conſideratis a perilluſtri ac eruditiſs. Dom. Senatore Gallarato ſuis in motiuis pag.6.fac.1.verſicul. perſtringendo. Quæ quidem paululatius,& clarius deducam, vt inde clariores reſponſiones appareant. Itaque ſic arguit.

Primo, quia teſtator ipſe in ſecundo ipſo teſtamento Mediolani confecto bis dixit, velle illud Alexandriæ a ſe conditum ſortiri debere effectum. Quę quidem geminatio oſtendit præciſam teſtatoris mẽtem & voluntatem. leg. Baliſta. ff.ad Trebellian. & tradunt Bart.in leg.cum oſtendimus. Cod.de agricol. & cenſ.libro 11. & in ſpecie ſic arguit Corneus in conſil.324.num.4.lib.1.Alba in dicto conſil.119. numer.4.

Reſpondetur primo, argumentum non concludere, quod teſtator voluerit condere teſtamentum, ſed codicillos.

Præterea reſpondetur, vt dicemus infra, dum declarabimus, quomodo & quibus de diſpoſitis voluerit teſtator ipſe valere teſtamentum illud primum Alexandriæ a ſe conditum.

Secundo accedit ſecundum D.Motiuantem prædicto in loco, quod teſtator ipſe in ſecundo illo teſtamento non reuocauit omnia alia teſtamenta, vt fieri ſolet: ſed illud Alexandriæ conditum confirmauit. Nõ ergo condere voluit ſecundum teſtamentum,quo primum reuocaret,ſed codicillos, vt vtrũque ſuſtineatur & valeat. Et tanto magis cum teſtator ipſe eſſet Iuriſconſultus ſciens, neminem poſſe cum duobus teſtamentis decedere. §.poſteriore.inſtit.quibus modis teſta. infir.Ita in ſpecie arguit Alba in conſ.119.num.35.lib.1.

Reſpondetur, confirmationem fuiſſe a teſtatore limitate factam, illis verbis, ſaluo &c.de qua dicemus infra. Præterea reſpondetur, Albam loqui eo in caſu,in quo teſtator manifeſte dixerat, velle codicillari:ſed in caſu noſtro non ſemel dixit velle teſtari, vt diximus ſupra.

Tertio ſuffragari videtur (inquit Dom.Senator in prædictis motiuis) quod non præſumitur teſtatoris inconſtantia,contrarietas,& repugnantia, l.non ad ea, vbi gloſ.de cond.& demonſtr.& copioſe comprobaui in comment.de præſumpt. lib.6.præſumpt. 37.vbi multa ſcripſi, quando præſumatur voluntatis mutatio.Porrò in caſu noſtro teſtator iſte eſſet ſibi parum conſtans, ſi voluiſſet condere ſecundum teſtamentum,& confirmare primum.

Quod dicendum non eſt. Sic arguunt Corn. in conſil.202.num.8.lib... Socin.iun.in conſil.69.num. 9.lib.4.Crauett.in conſil.143.num.4. & Alba in dicto conſil.119.num.31.& ſi aliter ſenſiſſet teſtator iſte tamquam Iuriſconſultus meruiſſet reprehendi, quod non eſt affirmandum,cum interpretari ſic debeat actus, vt nequeat a ſapiente reprehendi. l.Saluius Ariſtot.ff.de legat.præſtan.& ſcribunt Corn.in conſil.40.numer.14.lib.4.Socin.ſenior in conſil.11. colum.4. lib.3. & in conſil.27. numero 8.libro 4. & alij quos retuli in libr.2. de arbitrar.iudic.caſu 199. num.8.

Reſpondetur vno uerbo, nullam eſſe repugnantiam: cum teſtator uoluerit condere ſecundum teſtamentum; confirmando tamen primum, exceptis aliquibus, & ob id nihil eſt, de quo potuiſset ipſe teſtator reprehendi, cum diſpoſuerit ſecundum iuris terminos.

Quartò urgere uidetur, quod iure non præſumitur teſtatorem uelle facere actum eluſorium, & ſuperuacaneum. l.ſi quando.in princ. ff.de legat.1. & l.ult.§.non autem,C.de bonis quę liberis,& ſcribũt multi quos congeſſi in comment. de præſumpt.lib. 6.præſumpt.4.numer.12. Atqui ſi dicimus, teſtatotorem uoluiſse conficere ſecundum teſtamentum, dicendum etiam eſt, actum eſse eluſorium & ſuperuacaneum, cum idem hæres uocatus ſit in ſecundo, qui in primo. Ergo concludendum eſt, teſtatorem

voluiſse condere ſecundum teſtamentum. Ita ar-
gumentari voluit D.Senator in præcitatis motiuis
pag.6. a tergo verſicul. Nam ex quo &c. qui dixit,
ita in ſimili ſcripſiſſe Albam in conſil.120.numer.8.
lib.1.

Reſpondetur vno verbo; ſecundum teſtamen-
tum non fuiſſe ſuperuacaneè conditum, ex quo teſta
tor inſtituit prædictum hæredem, detracto onere fi-
commiſſi, adiecto in primo teſtamento, vt dicemus
infra ſuo loco.

Quinto ad rem facere vr̃, quod cum teſtator in ali
quibus recedere voluerit a primo teſtamento, in re-
liquis valere voluit primum teſtamenrum, & non ſe-
cundum conficere. Voluit ſane recedere in eo, quod
legatum vſusfructus a ſe relictum ſororibus, muta-
uit, & eius loco reliquit libras mille quotannis. Et
rurſus cum primo in teſtamento nihil reliquiſſet fa-
miliaribus, in ſecundo reliquit. Et hoc quidem ſua-
18 dent illa verba, ſaluo vt infra; † quæ ſunt modera-
toria, & reformatoria actus, vt ſcribunt gloſſ. in leg.
item habeo. ff. fam. hercíſ. Corſetus in ſing. in verbo,
ſaluo. Angelus in conſil.26. & in leg. iudex poſtea
quam. ff. de iud. & late Roland. in conſ.54. num.13.
lib.3. & dicitur exceptionem facere. l. ſi debitor. §. ſi
in venditione. ff. quibus mod. pignus, vel hyppor. ſol
uitur, & ſcribunt Barbar. in conſil.51. col. pen. lib.1.
Decius in conſil.183. num.2. in conſil.656. num.6.
& ego ipſe in conſil.134. num.11. lib.2. Ab illo ita-
que primo teſtamento recedere noluit teſtator niſi
quatenus in ſecundo diſpoſuit, atque ita limitate vo
luit a primo teſtamento recedere, iuxta tex. l. alũnę.
§. qui filius. ff. de adimen. legar. & quæ ſcribunt Dec.
in conſ.189. num.8. verſ. ſextò, quia. & Natta in con-
ſil.483. numer.4.12.13. & 26. & Alba in conſil.119.
num.14.

Reſpondetur, argumẽtum non concludere, quin
teſtator iſte voluerit conficere ſecundum teſtamen-
tum, & licet admittamus limitate diſpoſuiſſe, atta-
men teſtamentum eſt. Et verè apud me hoc parum
habet dubitationis. Quo autem modo, & in quibus
teſtator confirmare voluerit primum teſtamentum,
& limitate in ſecundo diſponere, dicemus ſtatim in
explicatione vltimæ dubitationis.

Secunda eſt dubitatio, admiſſo vtrumque eſſe te-
ſtamẽrũ, an primum iure teſtamenti, vel iure codicil
lorum valeat, ita quod in vim fideicommiſſi ſuſti-
neatur, vel potius reſpectu inſtitutionis hæredis re-
uocatum cenſeatur. Et quidem reſpondendum eſt
illud primum dici quoad hæredis inſtitutionem re-
uocatum, nec quidem iure fideicommiſſi poſſe ſu-
ſtineri. Eſt.n. ſatis ſuperque fundata intentio Dom.
Balthaſſaris hæredis inſtituti, quod primum Teſta-
mentum, cuius caput eſt hæredis inſtitutio. §. ante
hæredis inſtit. de legatis; ſit reuocatum per ſecun-
dum. l. ſancimus. C. de teſtam. & §. poſteriore. inſtit.
quibus modis teſtam. infir. Quæ ſanè iuris ſententia
19 locum habet etiam ſi primum teſtamentum † con-
fectum fuit coram multo pluribus teſtibus, quam ſe
cundum, vt ſcribunt Bart. in l. hæredes palam. §. ſi
quis poteſt. num.3. ff. de teſtam. Corn. in conſil.21.
num.10. lib.4. Iaſ. in l. ſi ita ſit ſcriptum. num.28. de
leg.1. & Didac. in rubr. extra de teſtam. parte 1. nu-
mer.1. Imo procedit prædicta regula etiam ſi ſecun-
20 dum teſtamentum † eſt aliquo iure ſpeciali vali-
dum, vt reſponderunt Alex. in conſil.146. num.12.
& in conſil.177. num.1. lib.2. Decius in conſil.264.
numero 2. verſic. & hoc procedit, & in conſil.475.
num.1. Pariſius in conſil.34. num.59. lib.2. & Didac.
vbi ſupra.

Nunc ſupereſt vt diluamus, atque confutemus
ea, quæ adducuntur ad demonſtrandum, primum te
ſtamentum non cenſeri reuocatum, ſed ſuſtineri iu-
re fideicommiſſi, & quidem adducitur conſtitutio il
la Impp. Seueri, & Antonini relata in l. ſi quis prio-
21 re. † ff. ad Trebell. & in §. ſed & ſi quis. inſtit. quibus
modis teſta. infirm. Conſtitutionis verba hæc ſunt.
Imperatores Seuerus & Antoninus Cocceio Cam-
pano. Teſtamenrum ſecundo loco factum, licet in
eo certarum rerum hæres ſcriptus ſit, iure valere,
perinde, ac ſi rerum mentio facta non eſſet: ſed te-
neri hæredem ſcriprum, vt contentus rebus ſibi da-
tis, aut ſuppleta quarta ex lege falcidia hæredita-
tem reſtituat ijs, qui priore teſtamento ſcripti fue-
rant propter inſerta fideicommiſſi verba, quibus vt
valeret prius teſtamentum expreſſum eſt, dubitari
non oportet. Hactenus Imperatores, & idem re-
ſpondit Vlpianus in l. poſthumus. §. ſi paganus. ff. de
iniuſto rupto, & irrito teſtam. his verbis. Si paga-
nus, qui habebat iam factum teſtamentum aliud
feciſſet, & in eo comprehendiſset fidei ſe hæredis
committere, vt priores tabulæ valerent, omnimo-
do prius teſtamenrum ruptum eſt; quo rupto quæ-
ri poterit, an iure codicillorum id valere debeat.
Cum hæc verba ſint fideicommiſsi, & ſine dubio
vniuerſa quæ illic ſcripta ſunt in cauſa fideicom-
miſſi, erunt non ſolum legata, & fideicommiſsa,
ſed & libertates, & hæredis inſtitutio. Hæc Vlpia-
nus, & ex noſtris annotauit Caſtrenſ. in dicta leg. ſi
quis priore. in ſummario, qui dixit, primum teſta-
mentum, per ſecundum confirmatum valere iure
codicillorum, vt inſtitutus in ſecundo maneat con-
tentus rebus, in quibus fuit inſtitutus, ſi ſufficiunt
ad quartam, & reſiduum reſtituat inſtituto in pri-
mo. Idem docuit Alexand. eodem in loco, in ſe-
cundo nota. cum ſcripſit, quod eo ipſo, quod teſta-
tor dixit in ſecũdo teſtamento velle valere primum
teſtamentum, videtur velle grauare ſecundos, vt
hæreditatem reſtituant ſcriptis in primo. Et idem
pęne ad verbum ſcripſit Ang. Aretin. in dicto §. ſed
etſi quis priore. in 3. notab. ſic & Claudius Seiſell.
in dict. l. ſi quis priore. in 1 notab. qui & illud mani-
feſte ſcripſit, nullam eſse differentiam, quod hæres
vocatus in ſecundo teſtamento ſit hæres vniuerſa-
lis, vel particularis, cum eadem ſit ratio. Idem ſcri-
pſerunt Caſtren. Imol. & reliqui in dicta l. poſthum.
§. ſi paganus. ff. de iniuſto rupto, & irrito teſtam. &
Imol. ac Caſtrenſ. ſecutus eſt Peralta in dicta leg. ſi
quis in principio teſtamenti. num.81. verſic. ſexto
fallit, & num.88. verſic.11. fallit. de leg.3. & his ac-
cedunt Angel. in conſil.158. teſtator facit. colum.1.
Alba in conſil.280. num.9. lib.2. Natta in conſ.483.
num.2.3. & 4. in conſil.484. num.7. & in conſil.527.
numer.10. lib.3. & de eadem facti ſpecie interroga-
tus cum Natta idem reſpondit Cephal. in conſ.73.
num.10. num.12.13. & 14. & in conſil.74. numer.1.
lib.1. & Io. Petrus Surdus in conſ.230. num.9. & 10.
lib.2. & in deciſ.38.

Reſpondetur, prædicta iura nempe l. poſthum.
§. ſi paganus. ff. de iniuſto rupto, & irrito teſtam. &
l. quærebatur. ff. de teſtam. milit. ac illa conſtitutio
Impp. relata in dicta leg. ſi quis priore, loqui in caſu
a noſtro longè diuerſo, nempe quando in ſecun-
22 do teſtamento † inſtituti ſunt alij hæredes, quam in
primo. Nam tunc illi vocati in ſecundo, ex quo ha-
bent quibus reſtituant, nempe illis vocatis in pri-
mo, interpretatio fit, quod vtrumque teſtamentũ va
leat, primum iure codicillorum, atque ita fideicom-
miſsi, ſecundũ iure teſtamenti. Nos vero loquimur
in caſu, in quo hęres vocatus in primo inſtitutus etiã
fuit in ſcdo, & ob id vocatus in ipſo primo non põt
ſibi

ſibi ipſi vocato in ſecūdo reſtituere, iuxta l.legatum ff.de leg. 1.& conſequenter vtrumque teſtamentum non poteſt valere: cum primum iure fideicommiſſi ſuſtineri non poſſit, ex quo nō poteſt eſſe locus fideicommiſſo. Ita in claris terminis declarat Corneus in conſil.124.col.5. verſic. & hoc ex pluribus. lib.1. qui dixit ſic in ſimili clauſula codicillari affirmaſſe Ioan. Andr. in additionib. ad Speculat. in tit. de inſtrumentorum edit.§.compendioſe.num.17.in fine. in additione quæ incipit ad intellectum &c. quam traditionem, & egregiam doctrinam probarunt Alexand. in l.non codicillum.in fine. C.de teſtam. ſic & Alciat. in reſpon.525. num.5. Socin. iunin conſil.69.num.19.verſic. demum reſpondet. libr.4. Veggius in conſil.67.num.10.& num.77.& Alba in conſil.119.in fin. qui quatuor doctores de eadem facti ſpecie interrogati reſponderunt.

Et his intelligimus non obſtare auctoritates Doctorum, quos ſupra retuli, præſertim Surdi in d.conſil.130.num.9.& 10.lib.2. & in dicta deciſ.38.num.15.qui affirmat, legata in primo teſtamento cenſeri repetita in ſecundo, in quo alius hæres fuerat inſtitutus: Diuerſum eſt in caſu noſtro, in quo idem hæres vocatus eſt in primo & ſecundo teſtamento, & agitur de conditione adiecta inſtitutioni primæ, quæ repetita dici non poteſt in ſecunda ob rationes ſupra conſideratas, & alias, quæ in ſequenti dubitatione explicabimus.

Tertia eſt dubitatio, admiſſo D.Cruceium teſtatorem voluiſſe condere primum, & ſecundum teſtamentum, & admiſſo etiam illud primum fuiſſe reuocatum per ſecundum; Tertia dubitatio inquam eſt, an fideicommiſſaria illa ſubſtitutio facta in primo teſtamento cenſeatur repetita in ſecundo. Et quidem reſpondendum eſt, non cenſeri repetitam. Hanc ſententiam multis iuribus, argumentis, & Doctorum auctoritatibus comprobabo primum: deinde meis pro uiribus ſatisfaciam his quæ pro opinione contraria adducuntur.

Primo itaque mouet me multum reſponſum Pomponij in l.ſi iure teſtamento. de legat.3.cuius verba hæc ſunt. Si iure teſtamento facto fideicommiſſum tibi reliquero; deinde poſtea aliud fecero non iure, in quo fideicommiſſum relictum tibi, vel aliud quā quod priore teſtamento, vel omnino non ſit relictum; videndum eſt mens mea hæc fuerit facientis poſtea teſtamentum, vt nolim ratum tibi ſit priore teſtamento relictum, quia nuda voluntate fideicommiſſa infirmantur. Sed vix obtinere poteſt, fortaſſis ideo, quod ita demum a priore teſtamento velim recedi, ſi poſterius valiturum ſit, & nunc ex poſteriore teſtamento fideicommiſſum ei non debetur, etiam ſi iidem hæredes vtroque teſtamento inſtituti ex priori extiterunt. Hactenus Pomponius, cuius poſtrema verba noſtram hāc controuerſiam diffiniunt, dum dixit Pomponius, quod ſi ſecundum
23 teſtamentum † in quo fideicommiſſum non eſt relictum iure validū eſt, tollitur primum, nec fideicommiſſum in eo relictum debetur ex ſecundo tāquam in eo repetitum; cum mutata dicatur prima teſtatoris voluntas, & fideicommiſſum non repetitum. Et verè duos caſus viſus eſt diſtinguere, & conſtituere Pomponius, quorum primus eſt, quando teſtator in primo teſtamento iure valido grauauit hæredem fideicommiſſo, deinde fecit ſecundum teſtamentum nullum, & inualidum, & hæredem fideicommiſſo non grauauit. Hoc caſu fideicommiſſum debetur ex primo teſtamento, quia per ſecundum nullum & inualidum non dicitur mutata voluntas teſtatoris, ſicque reuocatum fideicommiſſum. Et hic quidem caſus noſtro non conuenit, vt eſt manifeſtum, & ſtatim dicemus. Secundus eſt caſus, quando teſtator in primo teſtamento iure valido grauauit hæredem fideicommiſſo, deinde confecit ſecundum teſtamentum iure validum, in quo hæredem fideicommiſſo non grauauit. Hoc caſu fideicommiſſum non debetur fideicommiſſario, ex primo teſtamento, ex quo per ſecundum validum fuit reuocatum. Non etiam debetur ex ſecundo, quia in eo relictum non fuit. Hic ſecundus caſus conuenit huic noſtro, in quo conſtat ſecundum teſtamentum eſſe validum. Et hoc reſponſum ſic in ſecundo hoc caſu intellexerunt Bart. ibidem in 1. oppo.& in l.Statius Florus. in princ. ff.de iure fiſci, Ruin.in conſil.93. numer.14.lib.2. & alios infra referam.

Secundum vrget plurimum reſponſum Pauli in dicta l.Statius Florus.in princip.ff.de iure fiſci.Pauli verba ita ſe habent. Statius Florus teſtamento ſcripto, hæredes ſui Pompeii tacite fideicommiſerat, vt non capienti fundum, & certam pecuniæ quantitatem daret. Et eo nomine cautionem a Pompeio exigi curauerat, ſe reſtituturū, quę ei præceptionem dederat. Poſtea idem Florus, facto ſecundo teſtamento, & eodem Pompeio, & Fauſtino hæredibus inſtitutis, nullas præceptiones Pompeio dederat. Hæc perſona, quæ capere non poterat ſe detulerat. Conſulti Imperatores a Procuratoribus reſcripſerant, ſi non probaretur mutatam voluntatem, eſse præſtandum fideicommiſſum, atque ita Pompeius condemnatus deſiderabat onus eſſe id hæreditatis oportere, quia præceptiones non acceperat, nec poſset videri pro parte in prima voluntate teſtatorē perſeuerasſe, ſed in vniuerſo pronuntiauit; nec teſtamentum prius extare, nec ſi dediſset in primo teſtamēto ex poſteriore peti potuiſse, niſi petitū eſset. Placuit, quia non probabat ſibi datas pręceptiones ex ſola ſua cautione ſolum fideicommiſsum præſtari debere. Nec Paulus, qui illis poſtremis verbis reſpondit, fideicommiſsum relictum in primo teſtamento eſse poſtmodum a Pompeio hærede grauato, non quidem virtute primi teſtamenti, per ſecundū reuocati, ſed virtute cautionis a ſe datæ de reſtituendo fideicommiſso incapaci, atque ita Pompeius dicitur grauatus reſtituere in odium, & pęnam ſuæ perſonæ, propterea quod voluntatem ſuam accommodauerat incapaci; & ideo ceſsante odio fideicommiſsum non præſtatur ex primo teſtamento per ſecundum reuocato, nec ex ſecundo, quia in eo relictum non fuit. Ita hoc reſponſum, & ſi ſatis ſubobſcurè ſunt interpretati Bart. ibidem numer.1. Caſtrenſ. in l.legatum ſub conditione. verſic. & intellige.ff.de condit.& demonſtr. Ruin.in conſil.93.numer.14.& in conſil.144.num.17. libro 2. & Curt.iunior in conſil.163.num.14. Nec repugnat quod obijcitur in contrarijs iuris allegationibus, quæ incipiunt. Nihil profecto in iure.pag.3.verſic. Nec obſtant relata &c. quod prædicta iura nempe dicta l.ſi iure. de leg.3. & l.Statius Florus, loquuntur in tacita repetitione, nos verò in expræſsa, quia teſtator præciſe voluit, prius teſtamentum ſortiri effectum, præterquam in quibuſdam exceptis, vt in ſpecie tradunt Nat. & Cephal. Mantica in tractat.de coniect.vlt.volunt.lib.12.tit.1.num.37.in fine, & Surdus in deciſ.38.num.15.in fine.

Nam reſpondetur, vt vno verbo attigi in comm. de præſumpt.lib.4.præſumpt.176.num.7. verſicul. Cæterum &c. Satis dici mutatam voluntatem, ex
24 quo ſecundum teſtamentum † non continet id quod erat in primo, & ob id teſtator noluit primum teſtamen-

ſtamentum ſortiri effectum quoad fideicommiſſum, quod de induſtria in ipſo ſecundo teſtamento prætermiſit, & in ſpecie idem ſenſit Socin. iun. in conſil. 69. num. 30. & 31. lib. 4.

Hinc intelligimus nil ad rem noſtrã pertinere auctoritates Manticæ, & Surdi: cum nos non negemus teſtatorem voluiſſe reuocare teſtamentum, ſed reformare. Admittimus ſanè reformaſſe quoad hæredis inſtitutionem, quam in vnum ſolum hæredem fecit ſimpliciter, nulla ſcilicet adiecta ſubſtitutione.

Tertiò ſuffragatur quod per ſecundum teſtamen-
25 tum † reuocatur & annullatur omnino, & in totum primum, & omnes clauſulæ in eo ſcriptæ, vt reſpondit Curt. iun. in conſ. 163. num. 16. & ſcripſi in dicta præſumpt. 176. num. 5. Ergo reuocatum etiam dicitur fideicommiſſum, quod dici non poteſt repetitũ, cum nullum verbum de eo ſit ſcriptum in ſecundo ipſo teſtamento.

Quarto probatur noſtra hæc opinio, & interpretatio reſponſo Valentis in l. ſi tibi. ff. de adimen. leg. quod ita legitur. Si tibi certam rem legauero, & rogauero te, vt eam Titio reſtitueres: deinde eandem rem tibi fideicommiſſero, nec rogauero te, vt eam alij præſtares. Quæritur an in tua poteſtate ſit ex cauſa fideicommiſſi eligere, vt fideicommiſſum non præſtes, & magis poſteriorem ſcripturam teſtamenti placuit ſpectari. Hactenus Valens, qui claris, &
27 diſertis verbis reſpondit, fideicommiſſum † nõ cenſeri translatum, & repetitum in eundem legatariũ cum eodem onere, ſed libere. Et hoc reſponſum ſic intelligunt quãplurimi, quos congeſſi in conſ. 624. num. 1. lib. 7. & in comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 174. num. 9. vbi retuli Bart. Roman. Ruin. & alios multos.

Nec repugnat quod obijcitur in præcitatis partis aduerſæ allegationibus, quæ incipiunt. Nil profecto in iure. pag. 3. a tergo verſic. Non etiam nocet. &c. quod caſus dictæ l. ſi tibi, ac Bart. & aliorum procedit, cauſa euitandæ ſuperfluitatis: quia cum duplicatio non admittatur. l. planè. ff. de leg. 1. ſuperfluo teſtator iterum idem reliquiſſet, niſi fideicommiſſi onus ademiſſet; ſicuti declarant Goffred. Bart. & Alberic. in dict. l. ſi tibi. ſic & Bar. in leg. in repetendis. col. 1. verſ. mihi videtur. de leg. 3. Corn. in conſ. 105. num. 15. lib. 2. Dec. in conſ. 190. num. 8. verſic. ſecundo, & melius. &c. iuncto verſic. Et eodem modo, & Siluan. in conſil. 64. num. 10. verſic. non refragatur, & numer. 24. verſic. non obſtat; & Crauett. in conſil.
27 987. numer. 26. Quæ quidem ſuperfluitas † conſideratur, quando in vno eodemque teſtamento eadem res eidem iterum relinquitur, vt in dict. l. Si tibi, ibi, & magis poſteriorem ſcripturam teſtamenti placuit ſpectari; iuncta doctrina Bar. in leg. 2. §. ſi prius. numer. 1. in fine. ff. de vulgar. & pupill. ſubſtit. Idem quando in duobus codicillis, aut in condicillis, & teſtamento eadem res eidem relinquitur, quia hæ diſpoſitiones non ſunt incompatibiles; ſecus verò ſi relictum in priori teſtamento denuo relinquatur in poſteriori. Nam cum primum teſtamentum ipſo iure penitus per ſecundum tollatur. §. poſteriore. inſtit. quibus modis teſta. infirm. etiam ſi teſtator noluit quidquam immutare, attamen ſi teſtator volebat Balthaſſarem habere eius hęreditatem, oportuit iterum illum inſtituere, cũ prior inſtitutio euanuiſſet per ſecundum teſtamentum. Ita inter duos hos caſus viſi ſunt diſtinguere Caſtren. in l. legatum ſub conditione. verſic. & intellige. ff. de cond. & demonſtr. & Natta in conſ. 476. num. 17. Huic conſiderationi reſpondetur, declarando doctrinam Caſtr. in d. l. legatum ſub conditione, qui tres caſus viſus eſt di-
28 ſtinguere. Primũ eſt, quando teſtator in † eodem teſtamento, vel in eiſdem codicillis quod vni iam legauerat ſub conditione in alium ſimpliciter tranſtulit. Hoc ſanè caſu translatio cenſetur facta ſub ea-
29 dem conditione, † ſub qua factum fuerat legatum. Ita Caſtr. intellexit d. l. legatum ſub conditione. idẽ Caſtr. in conſ. 327. de primo quæſito. num. 2. libr. 1. Rom. in conſil. 668. Quæſtio talis, & alij multi quos retuli in commentar. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 174. num. 2. Ita etiam loquitur Surdus in deciſ. 38. cum decidit, legatum factum in teſtamento, in quo vnum inſtituerat hæredem cenſeri repetitum in ſecundo teſtamento, in quo alter hæres fuerat inſtitutus. Hic caſus noſtro non conuenit, vt eſt manifeſtum. Secundus eſt caſus, quando teſtator in pri-
30 mo teſtamento legauit alicui ſub conditione: † deinde in ſecundo teſtamento, quo primum reuocatur eandem rem eidem ſimpliciter legauit. Hoc ſanè caſu non ſubintelligitur ſicque repetita non cenſetur eadem conditio. Ita loquitur (inquit Caſtr.) d. l. Statius Florus. ff. de iure fiſci, & Caſtrenſ. ſecutus eſt Natt. in d. conſil. 476. numer. 17. & idem ſcripſerunt alij, quos commemoraui ſupra in 2. argumento, & ſcripſi in dicto lib. 4. præſumpt. 176. numer. 4. Et hic caſus eſt ille de quo noſtra eſt diſputatio.

Tertius eſt caſus, quando teſtator in teſtamento
31 vel codicillis rem alicui ſub conditione † relegauit, deinde in eodem teſtamento, vel eiſdem codicillis eandem rem eidem ſimpliciter legauit. Hoc inquam caſu conditio repetita non dicitur in ſecundo legato. Ita Caſtrenſ. in dicta l. legatum ſub conditione. intelligit dictam leg. ſi tibi. ff. de adimen. leg. & idem ſcripſerunt Bart. Roman. Ruin. Natt. & Ceph. quos retuli in dicta præſumpt. 174. num. 6. Et hic quidem caſus fundatur in præſumpta mente teſtatoris, quod in ſecunda parte teſtamenti, vel codicillorum mutauerit voluntatem, atque ita voluerit in ipſa ſecunda parte pure reliquere, qđ in prima reliquerat ſub conditione. Hæc aũt præſumpta voluntas, vel ex eo colligitur, qđ alioq; poſtrema, illa ſcriptura & diſpoſitio eſset ſuperuacanea, & inutilis, ex quo iam in prima parte eidem legatum fuerat factum. Ita rationẽ hanc perpendunt Bart. in dicta l. ſi tibi. & alij ſupra relati. Hic etiam caſus a fortiori hunc noſtrum diffinit. ſi enim in eodem teſtamento, vel in eiſdem codicillis, in quibus minus præſumitur mutatio voluntatis teſtatoris, & codicillantis, tamquam in actu in continenti facto, l. non ad ea. ff. de cond. & demonſtrat. & ſcripſi in comment. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 37. num. 6. præſumitur mutata voluntas, ne alioqui inutilis, & ſupuacanea ſit diſpoſitio, multo magis mutatio voluntatis præſumitur in altero teſtamento multo poſt primum confecto.

Quinto noſtra interpretatio, vel ex eo optime cõprobatur, quod teſtator in primo teſtamento inſtituit duos, vel plures hæredes, nempe Balthaſſarem, & alios naſcituros ex eadem matre Balthaſſaris, vbi ſecundo nupſiſſet. Deinde in ſecundo teſtamento ipſe teſtator inſtituit prædictum Balthaſſarem tantum. Atqui quando teſtator in primo teſtamento inſtituit duos hęredes adiecto onere fideicommiſsi, vel alia conditione ſi deinde conficiat ſecundum teſtamentum in quo inſtituat vnum tantum ex dictis hæredibus, illud onus illaque conditio ſcripta in primo teſtamento non cenſetur repetita in ſecundo. Ita ſcripſi in commen. de præſ. lib. 4. præſumpt. 174. nu. 11. & in conſ. 624. in fine lib. 7. & traditionem hanc audio probaſſe Rotam Florentinam quæ ſecundum illud reſponſum. 624. iudicauit. Ergo dicendum eſt noſtro in caſu teſtatorem noluiſſe ſecundo in teſta-

mento

Digitized by Google

mento repetitum eſſe fideicommiſſum.

Sexto, confirmantur prædicta vel ex eo quod cũ in primo teſtamento plures hęredes inſtituerit. In ſecundo verò vnum tantum Balthaſſarem iam in primo inſtitutum, conſtat omiſſionem aliorum hæredũ eſſe expreſſam reuocationem: quia alioqui opus eſſet dicere, teſtatorem in ſecundo ipſo teſtamento inſtituiſſe etiam alios hæredes in primo teſtamento vocatos, quod tamen falſum eſt: Cum hæredis inſtitutio coniecturis tacitaq. mente teſtatoris non indu
32 catur, niſi coniecturæ † ex verbis a teſtatore expreſſis colligantur, vt copioſe ſcripſi in cõm. de præſum. lib. 4. præſ. 19. num. 8. Ergo multo magis omiſſio fideicommiſſariæ ſubſtitutionis ab ipſo teſtatore facta in ſecũdo teſtamento dici debet expreſſa reuocatio: cum fideicommiſſum tacite induci, & tolli poſſit. l. cum proponebatur. l. qui ſolidum. §. 1. & l. vnum ex familia. §. vlt. de leg. 2. & l. Nutu. de leg. 3. & ſcribunt multi a me congeſti in præcitatis commen. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 67. numer. 7. Et certum eſt, quod omiſſio facta in ſecundo teſtamento habetur pro expreſſa reuocatione diſpoſitorum in pri
33 mo teſtamento. † Etenim ſi teſtator confecit ſecundum nulla facta mentione primi, ſicq. omiſſis in primo diſpoſitis, illud primum cum omnibus in eo ſcriptis reuocatum dicitur, ſicuti ſcribunt Rom. in cõſ. 235. num. 7. Crau. in conſ. 143. num. 4. & præter eos apertius gloſ. in cap. 1. de conſtit. in 6. Alexand. & Iaſon in l. ſancimus. C. de teſtam. Dec. in cõſ. 164. col. 2. verſic. & ſimiliter hoc. & in conſ. 475. num. 1. & in conſil. 512. num. 1. verſic. & iſta concluſio. & Petrus Peralta Hiſpanus in l. ſi quis in principio teſtamenti. num. 12. de leg. 2.

Septimo hanc controuerſiam tollit atq; diffinit teſtator, dum dixit, quod volebat teſtamentum primum a ſe Alexandriæ conditum ſortiri ſuum effectum, ſaluo vt infra.

Quæ quidem verba ſunt modificatiua, & ponunt exceptionem, vt diximus ſupra.

Quæ ſanè exceptio confirmat regulam in non exceptis. l. nam quod liquidæ. §. pen. ff. de penu lega. & tradunt latè Dec. in l. 1. num. 21. ff. de reg. iur. & Tiraq. de retractu conſang. ad finem. num. 94.

Porro in ſecũdo hoc teſtãto prætermiſit teſtator onus fideicommiſſi, quod in primo teſtamento hæredib. iniunxerat. Ergo quoad fideicommiſſum noluit teſtator confirmare primum teſtamentum: Ex hoc enim quod teſtator non adiecerit fideicommiſſum, cenſetur illud reuocaſſe, & ademiſſe, vt dicimus in fine præcedentis argumenti.

Et accedit, quod quando quis debet aliquid fa-
34 cere, & non facit, tunc ex eo colligitur coniectura, † & præſumptio ſuæ voluntatis. Ita ſcripſi in libr. 1. de præſumpt. q. 23. numer. 8. & 9. & in lib. 4. præſumpt. 101. num. 87. & multis ſequentib. Cum ergo teſtator, vt hæredem grauaret fideicommiſſo, debuiſſet onus ipſum repetere, & iniungere, omittendo dicitur noluiſſe fideicommiſſum ipſum facere.

Octauo, & vltimo confert auctoritas multorum,
35 qui ſcripſerunt, † conditionem adiectam in primo teſtamento non cenſeri repetitam in ſecundo. Ita ſane Bart. in l. Statius Florus. in princ. num. 3. ff. de iure fiſci. dum dixit, quod ſi teſtator in primo teſtamento legauit fundum, & diſpoſuit, quod nõ poſſet alienari extra familiam. Et deinde in ſecundo teſtamento ſimpliciter reliquit dictum fundum, præſumitur nõ voluiſſe repetere qualitatem & cõditionem illã, quod extra familiam non alienetur. & Bar. ſecuti ſunt alij a me relati in commentar. de præſumpt. libr. 4. præſumpt. 176. num. 3. 4. qui ſimilia tradunt. Et illo in loco confutaui contrariam aliorum opinionem.

His abunde ſatis demonſtrauimus, onus reſtitutionis fideicommiſſi iniunctum Balthaſſari hæredi ſcripto in primo teſtamento non cenſeri repetitum in perſonam eiuſdem Balthaſſaris hæredis in ſecundo teſtamento.

Nunc ſupereſt, vt diluamus, atque confutemus nonnulla, quæ pro contraria opinione adducuntur.

Primo in Allegationibus partis aduerſæ, quæ incipiunt. Nihil profecto. pag. 1. a tergo, obijcitur, qđ etiam ſi prior Balthaſſaris inſtitutio nulla via ſuſtineatur, & alius hęres in teſtamento ſcriptus eſſet, at tamen ſubſtitutiones fideicommiſſariæ in priori cõtentæ repetitæ videri poſſent, vt ſentiunt Doctores in l. cũ pater. §. ab inſtituto. de leg. 2. & clarè in auth. ex cauſa. C. de liberis præter: vbi poſt alios Cagnolus num. 105. verſ. quarta, & num. 106. cum ſequen. Sed cum idem Balthaſſar in poſteriori teſtamento relictus hæres non intelligit ſubſtitutiones tãquam cũ hac noua inſtitutione coniunctas, repetitas ſub-
36 ſiſtere. Nam quæ in teſtamento confirmato † continentur, ita iunguntur cum his quæ in poſteriori ſcripta ſunt, vt illi ineſſe cenſeantur. Natta in conſ. 483. num. 18. & 19. & Surdus in conſ. 230. num. 21. qui alios citant.

Reſpondetur huic conſiderationi, quam ob id ad verbum retuli, vt facilior, & clarior appareat reſpõſio. Et primum quidem dicimus, in verbis illis, ſed cum idem Balthaſſar &c. vſque ad finem argumenti aliqua deeſſe, vitio fortè ſcriptoris: cum argumentum non ſatis concludat.

Præterea dicimus Cagnol. & alios Doctores in d. §. ab inſtituto, & in dicta auth. caſſa, loqui, quando in ſecundo teſtamento inſtitutus fuit alius hæres quã in primo, qui caſus longè differt a noſtro, in quo idem hæres in primo, & ſecundo vocatus fuit, ſicuti ſcripſi in comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 174. num. 6. & in conſil. 624. num. 1. libr. 7. vbi num. 13. diſtinxi quatuor caſus.

Nec vrget, qđ ſcribunt Natta in d. conſil. 483. nu. 18. & 19. & Surdus in dicto conſil. 230. numer. 11.
37 Nam reſpondetur illos loqui de conditione † poſita in teſtamento, vt dicatur repetita in codicillis, qui trahuntur ad mentem teſtamenti, ſicuti declaraui in præcitatis comment. de præſumpt. lib. 4. præſum.
38 177. numer. 2. & 3. ſecus eſt in conditione † poſita in primo teſtamento, quæ non dicitur repetita in ſecũdo teſtamẽto, in quo fuit inſtitutus idem hæres qui in primo, vt diximus ſupra.

Secundo obijcitur in præcitatis allegationib. pag. 1. a tergo verſ. Quod verò pertinet &c. qđ poſtquam teſtator in initio ſecundi teſtamenti dixit velle primum teſtamentum Alexandrię conditum ſortiri effectum ſaluo vt infra, complexus eſt ſtatim quinque capitibus illa in quibus reformare vel addere volebat. Quo fit vt eis exceptis alia omnia in ſuperiori teſtamento adſcripta, & conſequenter ſubſtitutiones fideicommiſſariæ confirmatæ dicantur. l. Tribunus. §. vlt. ff. de teſtam. milit. Doctores in l. legata inutiliter. ff. de leg. 1. Caſtren. in conſil. 291. in fine lib. 1. Ruinus in conſil. 33. numer. 1. verſic. quia igitur. lib. 5. late Becius in conſil. 55. num. 11. & ſequent. & Roland. in conſil. 61. numer. 11. lib. 3. Immo poſt illa quinque capita expreſſe dixit ipſe teſtator, in reliquis velle prius teſtamentum ſortiri effectum. Reli-
39 quorum autem confirmatione † apertè comprehenduntur omnia præter in præcedentibus excepta, & ſic etiã fideicommiſſum. l. ſcriptum. in fine. ff. de his, quib. vt indignis, latè Rebuf. in l. poteſt reliquorũ. in verbo proprie, & in l. cæterorum. verſ. alias. de verbor.

Digitized by Google

bor.ſignific. Alciat.in reſpon.10.num.5.lib.6.& De
cian.in conſil.102.num.23.lib.2. Tandem per hanc
clauſulam declarauit teſtator quod vltra illum ter-
minum non prætendebantur reformationes. Idcir-
co ex inſtitutione in ſequentibus ſcripta reformatio
circa ſubſtitutiones elici non poteſt, repugnante ex-
preſſa teſtatoris declaratione, quæ in hoc caſu omnẽ
dubitandi occaſionem tollit.

Reſpondetur huic conſiderationi, quam etiam ad
litteram retuli, & dicimus eam retorqueri: ſicuti no
ſtra pro ſententia conſideraui ſupra in ſeptimo, &
vltimo argumento. Et verè teſtator illis verbis, ſal-
uo vt infra, non ſolum complexus eſt legata, ſed
etiam hæredis inſtitutionẽ, quam alio modo, aliaq;
forma fecit in ſecundo teſtamento, quam in primo.
Nam in illo primo teſtator vocauit non ſolũ ipſum
Balthaſsarem, ſed etiam alios maſculos naſcituros
ex eiuſdẽ Balthaſsaris matre, & ipſius teſtatoris ſo-
rore. In ſecundo verò teſtamento vocauit ipſum Bal
thaſsarem tantum. Et ruſus (quod ad rem noſtram
magis pertinet) teſtator in ſecundo ipſo teſtamen-
to prætermiſit ſubſtitutionem fideicommiſsariam.
Quam quidem omiſsionem dixi in dict.7. argumen
to eſse reuocationem quandam ipſius ſubſtitutionis
factæ in primo teſtamento.

Tertio obijcitur in eiſdem allegationibus pag.2.
a tergo verſ.pręterea cum ab initio &c.quod cum te
ſtator ab initio d.ſecundi teſtamenti confirmaſset
primum, ſaluo vt infra, ſi poſt quinque capita refor-
mantia iterum confirmaſset, in reliquis, ſaluo vt in-
fra, ſuperflua, & inepta fuiſset poſterior hæc confir-
matio. Superflua, quia iã præcedebant alia huiuſmo-
di verba, vnde hæc nihil prorſus operari potuiſsent.
40 Inepta, quia confirmatio in reliquis † non ſolet ap-
poni in medio exceptionũ, ſed in fine, vt patet ex iu-
ribus citatis per Rebuff.in d.l.poteſt reliquorum, &
l.cæterorũ. propterea, ſi cogitaſset teſtator pergere
reformando, non ibi, ſed in fine omnium reforma-
tionum, & conſequenter poſt ipſam inſtitutionem
ſcripta fuiſset clauſula. In reliquis &c.

Reſpondetur argumentationem hanc non vrge-
re. Nam etiam ſi teltator quouis in loco pluries di-
xiſset ſe confirmare primum teſtamentum; ſaluo in
reliquis vt infra; nõ fuiſset ſuperflua repetitio illius
clauſulæ, ex quo magis declarabat teſtatoris volun-
tatem, ſicque dubitationem tollebat, iuxta l.quæ du
bitationis, vbi Dec.& Cagn.ff.de reg.iuris. Non etiã
fuiſset inepta cum nulla ſit differentia, quod clauſu-
la hæc in reliquis &c. ponatur in principio, vel in
41 medio, vel in fine. Nec aliter ſcripſit Rebuffus † præ
citatis in locis.

Imo ipſemet Rebuff.aliter ſentit in primis verbis
ad d.l.poteſt reliquorum, & præterea ſi recte, & dili
genter perpẽdatur hæc argumẽtatio nihil cõcludit.

Quarto obijcitur in prædictis allegationib.pag.2.
a tergo verſ.Cæterum quia &c.quod etiam ſi nõ ad-
eſset clauſula prædicta; In reliquis &c. adhuc eſset
concludendum, fideicommiſsum ſublatum non vi-
deri, eo quia Balthaſsar de nouo fuerit hæres inſtitu
tus ſine mẽtione fideicommiſsi. Nam illa exceptio,
42 ſaluo vt infra, † non poteſt referri ad huiuſmodi ta-
citam reformationem, quæ oculis corporeis non le-
gitur. Ruinus in conſ.106.nu.3. verſ.ſub hac, & nu.
4.lib.4. Dec.in his terminis in conſ.190.num.8. verſ.
ſextò, & Pedrocha in conſ.16.num.98.

Reſpondetur ex iã dictis, imò illa verba, ſaluo vt
infra, referri etiam ad hæredis inſtitutionem, & ſub-
ſtitutionem. Nec repugnat auctoritas Ruini; quia
ſuo in caſu legebatur dictio, infraſcriptis, nimirum
ſi non ſcripta, quæ oculis corporeis legi non pote-
rant appellatione infraſcriptorum non continebā-
tur. Diuerſum eſt noſtro in caſu, in quo ſimpliciter
43 dictũ fuit, † ſaluo vt infra. Ita quoq; euitatur reſpon
ſum Decij in dict.conſ.190.col.vlt.verſ.ſextò, quia
teſtator &c. cum ſuo in caſu eſset ſic dictum, adden-
do, & diminuendo eius teſtamento, vt infra, & pro-
ut infra. Nam de additione, & diminutione, quæ
oculis ipſis cerni poterat, teſtator intellexerat. Id qđ
non eſt, vt dixi noſtro in caſu. Ita etiam loquitur Pe-
drocha in d.conſ.16.num.98. qui motus eſt ſola De
cij auctoritate.

Quinto in prędictis allegationib.pag.2. fac.1.verſ.
Rurſus cum teſtator &c.ſic arguitur; qđ cũ teſtator
reformauerit expreſſe prius teſtamẽtum in aliquib.
parui momẽti, ſi voluiſſet tollere tres ſubſtitutiones,
tota bona comprehendentes, vtiq; tacita ademptio
ne contentus non fuiſſet; ſed verbis apertis ante om
nia id declaraſſet, arg.l.item apud labeonem. §.erit
Prętor.ff.de iniurijs, Oldr.in conſ.185.n.2.in fi.& in
terminis Crau. in conſ.719.num.20.verſ. Cæterum.

Reſpondetur, ſatis dici teſtatorẽ verbis expreſſis
mutaſſe, & reformaſſe primũ teſtamentũ, quoad in-
ſtitutionem, & ſubſtitutionem hæredum. Cum.n.vt
diximus ſupra, teſtator in primo teſtamento plures
hæredes inſtituerit, in ſecundo verò vnum tantum
Balthaſſarem, conſtat omiſſionẽ aliorum hęredum
eſſe expreſſam reuocationem: quia alioqui dicendũ
eſſet, teſtatorem inſtituiſſe ẽt alios hæredes in primo
teſtamento vocatos, & tamẽ falſum eſt: cum hęredis
inſtitutio coniecturis tacitaq; teſtatoris mente non
inducatur, vt diximus ſupra in ſexto argumento. Er
go multo magis omiſſio fideicommiſſariæ ſubſtitu-
tionis dici debet expreſſa reuocatio, cũ tacite fidei-
commiſſum induci, & tolli poſſit. Non repeto iam
dicta.

Sexto in alijs allegationibus, quę incipiũt. Primus
pũctus cauſę, &c.pag.2.verſ.rõne coniecturarũ &c.
adducitur hoc argumentum, qđ ad verbũ ſic refero.
Rõne coniecturarũ de neceſſitate concludentiũ nõ
leuis vř inſurgere dubitatio, qa ſubſtitutio eſt onus,
& ſic qualitas inſtitutionis, ſed prima inſtitutio per
ſecundam ex effectu legis de neceſsitate incluſo tol-
litur, quatenus inſtitutio ſine teſtamento cuius eſt
pars potiſsima, eſſe non poteſt. Et teſtamentum po-
ſtremum tollit primum, cum duplex vltima volũtas
eiuſdem perſonæ eodem tempore nõ detur, propter
quod ſi tollitur ſubſtantia de neceſsitate præciſa tol-
litur qualitas, quæ ſine ſubiecto ſubſtantifico nullo
modo poteſt eſſe. Et hoc argumento vti fortiſsimo,
& vnico vſa eſt Rota Florentina in deciſione exhibi
ta in illis verbis, Reſpondetur ꝙ hęc clauſula intelli-
gi debet &c. cum alijs ſubordinate ſubſequentibus
dicitur ſecundo &c. accedit &c.eſtque. Secundo di-
ctum onus &c. Tertio quoniam &c. Quarto facit qđ
dicit Bart. Quæ omnia tendunt ad idem. Verum ne-
gatur quod ſubſtitutio fideicommiſſaria ſit onus, &
ſic qualitas inſtitutionis.

Et aduertendum eſt, quod aut conſideramus pri-
mum teſtamentum vti funditus nullum. Et tunc re-
pugnant vltimi, in quibus teſtator expreſſe profite-
tur, velle illud in aliquib. valere, quod nullo modo
effugi poteſt. Aut conſideramus ipſum primum te-
ſtamentum ſecundum ſuam primam formam, ſcili-
cet vti teſtamentum, & tunc ſubſtitutus habet fun-
datam intentionem. Aut vti codicillum, & negatur,
prout falſum eſt, quod ſubſtitutio fideicommiſſaria
ſit qualitas inſtitutionis, quæ tantum abeſt, quod ſit
qualitas, quantum eſt ſubſtantia per ſe ſeparata, &
incompatibilis cum ipſa inſtitutione, quæ nullo mo
do poteſt in eſse deduci in diſpoſitione per viam vl-

timæ volun-

timæ voluntatis in merum codicillum ſonantis ; cum hæreditas directo, quæ per inſtitutionẽ datur, in codicillis dari non poſſit, pro vt poteſt per indirectum, ſicque per fideicommiſſariam. Facit, quia caducata inſtitutione etiam in teſtamento data nullo modo caducatur fideicommiſſaria, ſi teſtamentũ in totum non corruit. Fortius facit, quia qui poteſt venire per directam, & fideicommiſſariam habet electionem per quam venire mauult. Fortius facit, quia id procedit non tantum in expræſſa fidecommiſſaria verbis formalibus facta, ſed etiã in tacita verbis generalibus, vel ex tacito iuris effectu, quando verba compræhenſiua non ita ordinata ſunt, vt demõſtrẽt mentem diſponentis fuiſſe, quod ſubſtitutio fideicõmiſſaria accedat inſtitutioni, vel ſubſtitutioni, verbis directis inductæ, & quatenus grauari nõ poteſt, qui non capit a diſponente tacite, vel expræſſe, id nõ reddit ad onus inſtituti, vt inſtituti, ſed ad onus inſtituti, vt hæredis ex ſola præſcientia diſponentis. Et ſic eſt onus hæreditatis, & non inſtitutionis, quæ inſtitutio niſi expræſſe, & nominatim formalibus verbis fit, propter quę ceſſat cõſideratio ſupra facta, ſicque & deciſio in illa fundata, cap. cum Paulus. 1. q. 1. Quæ tantum abeſt, quod faciat pro hac parte, quod imo facit in cõtrarium militante contraria ratione.

Reſpondetur conſiderationem, & argumentationem hanc nil vrgere. Nam prima eius pars, quæ finit ibi. Verum negatur &c. Solum refert verba, & rationes illius deciſionis Rotæ Florentinæ, quæ noſtræ interpræationi ſuffragatur. Secunda vero argumentationis, & conſiderationis pars, quæ incipit in dic. verſ. Verum non ſatis concludit. Diſtinguuntur equidem, atque conſtituuntur hic tres caſus. Quorũ primus ita ſe habet. Aut conſideramus primum Teſtamentum vti funditus nullum. Et tunc repugnãt verba vltimi, in quibus teſtator expræſſe profitetur velle illud in aliquibus valere. Hic primus caſus non concludit. Quando quidem, & nos admittimus teſtatorem voluiſſe primum teſtamentum eſſe penitus nullum, cum illud confirmauerit exceptis illis caſibus, in quibus aliter diſpoſuit in ſecundo Teſtamento. Porro in ſecundo nouam fecit inſtitutionem, cũ in primo vocauerit plures hæredes, in ſecundo vero vnum tantum. Et rurſus, ſubſtitutionem in eodẽ primo Teſtamento factam, in ſecundo prætermiſit, atque ita reuocauit, ut ſupra demonſtrauimus.

Secundus caſus diſtinctionis ita ſcriptus eſt. Aut conſideramus ipſum primum Teſtamentum ſecundum ſuam primam formam, ſcilicet uti Teſtamẽtũ, & tunc ſubſtitutus habet fundatam intentionẽ. Hic etiam caſus non concludit, quia negamus nos, primum Teſtamentum poſſe conſiderari ſecundum primam eius formam, ex quo illa ſublata eſt quoad inſtitutionem, & ſubſtitutionem, ut ſtatim diximus.

Tertius diſtinctionis caſus hic eſt. Aut conſideramus hanc Teſtatoris diſpoſitionem, uti Codicillum &c. Non eſt quod hoc de caſu aliquid dicamus, cum ſupra demonſtratum ſit, primum illud Teſtamentũ reſpectu inſtitutionis, & ſubſtitutionis hæredum nõ ualere in uim codicillorum, & conſequenter fideicommiſſi, ſed omnino eſse immutatum, & reuocatũ noua data forma.

Septimo in prædictis allegationibus, quæ incipiunt. Primus punctus cauſæ &c. pag. 4. uerſic. ratio ſic coniecturata concludenti &c. ita ſcriptum eſt. Ratione coniecturata concludenti, ut plurimũ adhuc uidetur inſurgere dubitatio ſolicitudine exacta non carens ex pluribus. Primo ſubſtitutio fideicommiſſaria, de qua in propoſito eſt ſubordinata (ut negari non poteſt) ad uulgarem in perſonam ſubſtitutorum per uerba merè directa, quę ſtante ſecunda inſtitutione in ultimo Teſtamento eſt reuocata, prout hoc argumento multum appoſite uſus eſt Odo conſil. 98. num. 21. &c. Secundo inſtitutio prima fuit data pluribus, hic uni tantum, hic uidetur facta ad ampliandum honorem inſtituti, ampliationis autẽ cauſa introducta contrarium operari non debent, ſicut onus ſubſtitutionis quod inſtitutionem uulnerat, minuit, & attenuat, importent, & inducant, ut conſiderauit eadem Rota in illis uerbis. Alia inſurgit uehemens præſumptio &c. Tertio uidetur urgere cauſa ſuperfluitatis euitandæ. Quarto mutatio partis a qua deducitur argumentum ad mutationẽ totius. Verum prædicta, & cętera ſimilia nullatenus obſtant, primo quod fideicommiſsaria ſit ſubordinata ad uulgarem, quatenus & inquantum ſi uulgaris effectum ſortitur, fideicommiſsaria excludatur, non obeſt, imo prodeſt, cum ſublata ulgari aperitur locus fideicommiſsariæ, quod uero fideicommiſsaria habeat ſubordinationem ad uulgarem, ita quod non detur niſi in conſequens neceſſarium reiicitur, quia fideicommiſsaria quando debetur ex codicillis, uel aliter per uerba æque principalia nihil habet commune cum uulgari, cum, ut ſupra, ſiet per ſe tam in capite expirantis, quam militantis uulgaris ante effectum conſummatum in ea perſona, in qua concurrere ambas contingit, quatenus uero eſse poſſit, qđ expirata uulgari annullata etiam intelligatur fideicommiſſaria ex mente Teſtatoris hoc eſt, de quo quæritur, quod ſi ex verbis arguendum eſt, nequaquam id affirmari poteſt, quia inſpecta diſpoſitione ex qua vtraq. producitur, apparet ab eiſdem verbis inſtituit, ſubſtituit, produci, cui adminiculatur clauſula codicillaris, & alia omni meliori modo, quæ important in caſu noſtro principalem, & ſubſtantificam diſpoſitionem ab inſtitutione non dependentem. Secundo quod inſtitutio prima de pluribus ſit reſtricta ad vnum, quæ ideo apparet facta ad honorem ampliandum, & vt ſupra. Parũ quoque obeſt, quia ſatis eſt, quod fiat ampliatio in eo, de quo agitur, nec ampliatio ſubintellecta per ſenſus tacitos eſt ſumenda ad correctionem alterius dõnis, naturæ diuerſæ habẽtis ſeparatã rõnem, maxime contra expreſſa verba, & ꝓteſtatã pluries mẽtẽ eiuſdẽ diſponentis, declarantis velle priorẽ diſpoſitionem effectum ſuum ſortiri, præterquam in immutatis, cum nulla maior declaratio mẽtis reperiatur, quam verborum ipſorum expreſſio. Quod de ſuperfluitate pariter conſideratur, eſt omnino impertinẽs in propoſito, quia ſi aduertatur Bart. & alii allegati coniectant ſuperfluitatem in relicto apto valere ex pluribus diſpoſitionibus, & difformiter, vt in legato, donatione cauſa mortis, & fideicommiſſo, quod nõ refert valeant ex prima, vel poſtrema, & poſſunt in maiori, vel minori quantitate conſtitui, licet quãdo valent ex prima, impoſſibile eſt, quod valeant ex ſecunda ratione, de qua in allegata l. quæ bis. propter quam vltimum relictum in eadem forma remanet penitus inutile, & inefficax, ad quod euitandum intelligitur facta nouatio, in cuius conſequentiã qualitas adhærens primo, quæ deſtructo principali corruit, annullatur. ſic militant rationes de translatione legati, & de mutatione perſonæ, circa quas Doctores inſiſtunt, & acumina intellectus exercent, vt in inſtitutione, quæ non poteſt niſi ex vna, & vltima diſpoſitione ſuſtineri, & ſemper habet effectum uniformem includentem ius in uniuerſum, ceſsat argumẽtatio prędicta, quia ultima quę ſemper eodem modo proportionabiliter trahit ſecum effectum nouatiuum,

Digitized by Google

tiuum, nouumq. poteſt eſſe ſuperfluum, & ſi dicatur eſt ſuperflua, inſpecto fine, quia nihil amplius poſtrema operatur, quam prima, niſi tranſitum de vna diſpoſitione ad aliam, dico quid tum? cum id fiat de voluntate diſponentis, cui tale quid a lege permittitur, etenim voluntatis non eſt quærenda ratio, vltra quod hoc caſu ſecunda inſtitutio, quæ de plurib. reſtricta eſt ad vnum, annullat vulgarem, de qua in primis tabulis, non poteſt dici ſuperflua, omiſſa etiam ratione temporis, quæ ſecum multas conſequentias trahere ſolet. Ad vltimum de mutatione partis facillima patet reſponſio, quia aut agimus de mutatione totius primæ diſpoſitionis, & vt ſupra verba expreſſa diſponentis repugnant, aut de mutatione totius inſtitutionis, cum dependentibus ab illa, & conceditur exinde vulgaris, & inſtitutio cohæredum, vt ſupra corruunt, verum ſi dicatur ſubſtitutio fideicommiſſaria eſt pars, ſeu dependens per modum qualitatis, vel aliter ab ipſa, hoc vt ſupra negatur. Nec releuat, quod per dationem ſubſtituti diminuatur honor, & libertas inſtituti, quia id venit non principaliter ex mente diſponentis, qui non habet intentionem diminuendi inſtitutionem, ſed extendēdi honorem, ad aliam perſonam per aliam diſpoſitionē differentem, & diuerſam ab inſtitutione, a qua propterea non eſt arguendum, cum ex diuerſis non inferatur.

Quo ad tertium caput Reſpondetur, prolixā hanc argumentationem a me ad litteram relatam ad rem noſtram non ſatis pertinere, cū non alio tendat, quā ad confutationem eorū quæ ſcripſerunt Sforcia Oddo in conſ. 98. num. 21. & Rota Florentina in præallegata eius deciſione. Quorum quidem rationes, & argumenta, cum caſui noſtro parum conueniant, eis vſi non ſumus. Arguit ſanè Sforcia Oddo in dic. conſil. 98. num. 19. verſic. Secundo probatur &c. ſuo illo in caſu, de quo interrogatus ego reſpōdi in cōſ. 624. quod ſubſtitutio illa reciproca facta inter Petrū, & Ioannem in primis codicillis, quibus domum vtrique legauerat, dici non poterat repetita in ſecundis codicillis, in quib. totā domū ſoli Petro legauit, cū reciproca fieri non poſſit niſi inter plures. l. Lucius. ff. de vulgar. & pup. ſubſt. Hæc conſideratio caſui noſtro non adaptatur, cum Teſtator noſter in primo Teſtamento nullam fecerit reciprocā inter Balthaſſarem, & alios nepotes naſcituros hæredes inſtitutos. Altera ſic ſecunda ratione ſuo illo in caſu vſus eſt Sforcia Oddo num. 20. verſi. ſecunda ſubſtitutio. &c. quod Teſtator ille in prædictis primis codicillis feciſſet ſecundam ſubſtitutionem, quod. ſ. decedentibus dictis Petro, & Ioanne ſine filiis, ſuccederet Maria, non poterat dici hæc ſubſtitutio repetita in ſecūdis codicillis, in quibus domus fuerat relicta vni Petro tantum. Hæc quoque ſecunda ratio noſtro caſui non conuenit, cum in primo Teſtamento ſubſtitutio facta non fuerit decedentibus Balthaſſare, & aliis naſcituris, ſed decedente Balthaſſare, aut aliis naſcituris. Quæ ſane dictio, aut, diſiunctiua eſt, ad cuius veritatem ſufficit alteram partem eſſe veram. l. Si hæredi plures. ff. de condit. & inſtitut. & docuit Rebuffus in l. Oſtentum, colum. 4. in fine. ff. de verbor. ſignific.

Ad huius itaque ſubſtitutionis verificationem ſatis fuiſſet, quod Balthaſſar decederet ſine filiis, atq. ita non requiritur, quod tam Balthaſſar, quam alii naſcituri decederent. Atque ita caſus noſter eſt longe diuerſus ab illo Sfortiæ Oddo, & propterea fruſtra eſt diſputare, an caducata ſubſtitutione vulgari dicatur etiam effecta caduca fideicommiſſaria. Qua de re copioſe poſt alios diſſerui in conſil. 106. [illegible] 387. libr. 2. Et ex prædictis conſtat conſiderationem illam Rotæ Florentinæ in præcitata eius deciſione pag. 3. a tergo, verſic. Alia inſurgit vehemens &c. Superfluo repræhendi, cum & illa caſui noſtro non conueniat. Hoc facile intelligemus ſi conſiderabimus eius verba, quæ ita ſcripta ſunt. Alia inſurgit vehemens præſumprio, & coniectura quæ in ſecundis codicillis ne dum ademit (ſic legendum eſt, non autem admiſit, vt eſt impręſſum) portionem Ioanni, illam in Petrum transferendo, verum etiam reciprocam ſubſtitutionem inter eos factam ſuſtulit in conſequentiam. Vnde cum ad fauorem Petri præiudicare voluerit Ioanni, qui tam reſpectu partis ipſius domus, ad quam pute vocatus fuerat, quam reſpectu alterius partis, in qua ſubſtitutus fuerat ipſi Petro, magis dilectus fuerat Teſtatori, quam D. Maria quę ſolum poſt vtriuſque mortem ſine liberis vocata fuerat, fortius dicendum videtur, quod pręiudicare voluerit dic. D. Mariæ in dic. ſubſtitutione minus in ea dilectæ, quam dilectus Ioannes, ex quibus concludē dum videtur translationem ſine onere factam fuiſſe. Hactenus Rota Florentina, cuius conſideratio, & ſi ſuo in caſu docta, & acuta admodum eſt, attamen caſui noſtro non conuenit. Non enim in caſu noſtro (vt diximus ſupra) facta fuit reciproca ſubſtitutio in primo Teſtamento inter Balthaſſarem, & alios naſcituros, nec ſubſtituti per fideicommiſſum fuerunt vocati decedentibus omnibus ipſis inſtitutis, ſed ſatis fuiſſet quod eorum vnus deceſſiſſet. Non repeto iam dicta. Illa vero conſideratio, quæ fit in prædictis allegationibus pagina 5. a tergo, verſicul. Quod de ſuperfluitate, ſatis explicata, & declarata fuit ſupra in explicatione l. Si tibi. ff. de adimen. leg.

Reliqua, quæ in prædictis allegationibus habentur pręſertim in pag. 6. a tergo verſ. ad vltimū. de mutatione &c. ſatis explicata ſunt ſupra in quinto noſtro argumento.

His intelligimus ſine magna controuerſia pronūtiandum, & declarandum eſſe ab Excellentiſſ. Sapiētiſſimoque Senatu, referente perilluſtri, ac Doctiſſ. Senatore Gallarato, fideicommiſſariam ſubſtitutionem a præſ. D. Aluiſio Cruceio Teſtatore factam in primo Teſtamento Alexandrię condito non cenſeri repetitam in ſecundo Teſtamento in Ciuitate Mediolani conſcripto.

SVMMARIVM.

1 *Actum geſtum ab inhabili ex lege, nullum eſſe.*
2 *Legatum alicui plus quam lege capere ei liceat, non adimi totum.*
3 *Legitimam ſtatuto auctam habere omnes qualitates legitimæ.*
4 *Legitimam & omnino duas quartas per ſtatutum filijs debitas, deberi ſine onere.*
5 *Onus minuere rei valorem.*
6 *Statuta auferentia dominis liberam teſtandi facultatem eſſe odioſa.*
7 *Accreſcendi ius ceſſare cum bona ſiunt extra territorium ſtatuentium.*
8 *Teſtatorem aliquem pro parte tantum, poſſe aliquando decedere.*
9 *Statutum de forma ſuccedendi an extendatur ad bona extra territorium ſtatuentium, magnam eſſe contentionem.*
10 *Statuta vbi ſita ſūt bona ſeruari ab inteſtato ex receptiſſima, niſi eſſent odioſa.*
11 *Statutum ſi loquitur in perſonam, ligare ſubditum etiam extra territorium, & forenſem niſi in territorio.*

Facti

FACTI SPECIES.

MAgn. D. Magdalena Quadris Originaria, & habitans Plurij Valliſtelinæ condidit illo in oppido teſtamentum in quo primum D. Nicolao eius nepoti ex filia, ac DD. Geneura & Lelia, eius filiabus prælegauit tertiam partem bonorum ſuorum exiſtentium in ipſa Valletelina. In alijs vero duabus partibus hæredes inſtituit dictas eius filias vna cum D. Comite Franciſco eiuſdem filio, hac adiecta lege, quod nonnulla ex bonis Valliſtelinæ, de quib. in teſtamento cadant & perueniant tantummodo in primogenitos maſculos legitimos ipſorum inſtitutorũ durante linea maſculina.

Præſupponitur etiam in facto, dictam teſtatricem habuiſſe, & poſſediſſe alia bona in Valle Camonica & territorio Comenſi, quibus in locis non extant aliqua ſtatuta ſimilia ſtatutis Valliſtelinæ, & dicti oppidi Plurij, de quibus ſtatim.

Præſupponitur etiam, quod in prædicta Valletelina extat ſtatutum ſcriptum his verbis. E anco ſtatuto, che nell' auuenire niuna perſona di Valtelina poſſa far teſtamento, ſe non hauera compito il 18. anno. Et doppo quella eta ciaſcaduna perſona, habile pero a teſtare, poſſa teſtare, & altrimente nell' vltima ſua voluntà diſponere & laſciare del la terza parte de tutte le ſue facultà come gli piacera in ciaſchedũ loco et a ciaſcuna pſona come eſſa vorra, ma ſia tenuta di laſciare le altre due parti alli piu pſſimi, liquali gia ſuccederebbono ſenza teſtamento, & poſt aliqua verba ita ſubijcitur, & con queſta conditione, che s'alcuna perſona ancora viueſſe, & gia haueſſe fatto alcuno teſtamento, codicillo, o vltima volunta, contra il tenore del preſente ſtatuto ſia nullo & nulla, ne ſortiſca alcun effetto, ne preiudichi ad alcuna perſona la quale ſuccedeſſe ſenza teſtamento.

In oppido vero Plurij, in quo teſtatrix fecit teſtamentum & deceſſit, extat aliud ſtatutum, cuius verba hæc ſũt.

Item ſtatutum eſt, quod de cetero nulla perſona in tota iuriſdictione præſentis D. Prætoris, poſſit, nec valeat teſtari, nec aliquod teſtamentum facere ante ætatem annorum 18. completorum, poſt illam vero ætatem poſſit qualibet perſona teſtari, ea tamen lege & conditione, vt ſi aſcendẽtes, vel deſcendentes legitimos habuerit ſiue deſcendentes tantum, ſiue aſcendentes tantum, teneantur, & debeant tales deſcendentes, aut aſcendentes prout caſus occurrerit ſibi hæredes inſtituere niſi ſubeſſet aliqua legitima cauſa, illos, vel aliquem eorum exhæredandi, & eo in caſu poſſit etiam aliqua perſona prælegata particularia tam alicui ipſorum filiorum quam ad pios vſus, ſeu miſerabilibus perſonis, aut benefactoribus ſuis, ſeu de ſe benemeritis relinquere vſque ad quartam partem facultatum ſuarum, prout ſibi placuerit, & non vltra, ſi vero aliquos deſcendentes, vel aſcendentes legitimos, ut ſupra non reliquerit, ſed tantũ fratres, vel ſorores, nepotes, vel neptes, aut alios proximiores agnatos, ſeu cognatos, quod eo in caſu teneatur, & debeat talis teſtator tertiam partem omnium ſuorum bonorũ mobilium, & immobilium relinquere ipſis fratribus, ſororib. ſiue alijs quibuſcunq. ſibi proximioribus in gradu, tam maſculis, quam fœminis, ita tamen quod poſſit, & valeat talis teſtator talibus eius proximis, ut ſupra uni pluſquam alteri legare, & relinquere, ſeu tot inæqualiter in dic. eius tertia parte inſtituere, & hoc abſque aliqua querela, & contradictione dictorum eius fratrum, uel quorumcunq. agnatorũ & proximiorum ſibi ab inteſtato ſuccedentium. De alijs uero duabus partibus bonorum ipſius teſtatoris poſſit, & ualeat ipſe teſtator ceſſantibus & non extantibus deſcendentib. uel aſcendentib. ut ſupra diſponere, teſtari, relinquere, aut legare ad libitum ſuæ uoluntatis quibuſcunque perſonis, etiam extraneis miſerabilibus, ſeu ad pios uſus, omni proximiorum ſuorum contradictione remota, ſaluo tamen & reſeruato ſi aliquæ turpes perſonæ fuiſſent a tali teſtatore in toto, ſeu in parte inſtitutæ, aut eis aliquod legatum factum fuiſſet, quod eo in caſu tota illa pars relicta talib. perſonis infamibus, & turpibus perueniat tali teſtatori proximioribus ab inteſtato uenientibus, quæ teſtamenta aut legata prout ſupra facta, ſeu fienda, ualeant, & teneant, & ſuũ ſortiantur effectum, aliquibus in contrarium non obſtantibus.

His in facto præſuppoſitis, proponitur quæſtio & dubitatio his uerbis. an ſtante ſtatuto in ciuil. 181. (exiſtimo intelligi de ſtatuto Valliſtelinæ, non autem Plurii,) dictum teſtamentum uiribus ſubſiſtere poſſit, ex eo, quod teſtatrix de bonis ſuis, ultra tertiam partem diſpoſuit, & conſequenter an præallegatum ſtatutum uires ſuas extendat ad bona ſita extra territorium.

Crediderim ad explicandum totam hanc facti ſpeciem rectius & clarius proponi poſſe has dubitationes.

Primo an teſtatrix plus tertia parte in prælegato reliquerit nepoti ex filio præmortuo vna cum duabus filiab. in detrimentum D. Com. Franc. filij?

Secundo admiſſo, quod teſtator plus tertia parte reliquerit in detrimentum dic. Dom. Comitis Franc. an teſtamentum ſit in totum nullum, uel potius tolli & annullari dẽat illud plus tertia parte relictum, & reſtitui ipſi Dom. Comiti Franciſco?

Tertio, an teſtatrix potuerit duas illas portiones relictas ipſi D. Com. Frã. una cum eius ſororibus grauare onere fidei commiſſi reſtituendi ſuis primogenitis.

Quarto dubitatur, an bona quæ reperiuntur extra territorium Plurij & Valliſtelinæ, hoc eſt, quæ ſita ſunt in agris Comenſi & Vallis Camonicæ comprehendantur ſub eiſdem ſtatutis, atque ita an ſtatuta ad ea extendantur ita quod de bonis illis idem ſit iudicandum, quod de bonis Valliſtelinæ, & Plurij.

Initium a Domino.

CONSILIVM MXXI.

DE prima propoſita dubitatione, paucis admodum dicendum eſt, D. Teſtatricem non modo ſolam tertiam bonorum ſuorum partem reliquiſſe dic. Dom. Nicolao nepoti ex filia, vna cum dic. DD. Geneuræ & Leliæ ipſius teſtatricis filiabus. Sed minus etiam ipſa tertia parte. Nam & ſi habebat ipſa teſtatrix multa alia bona in agris Comenſi, & Vallis Camonicæ vltra ea Valliſtelinæ, attamen prædictis nepoti & filiabus prælegauit ſolummodo tertiã partem eorum, quæ habebat in ipſa Valletelina. Et propterea conqueri non poteſt dictus D. Comes Franciſcus eiuſdem teſtatricis filius, quin iure ſic prælegare potuerit ipſa teſtatrix, cum ita permiſſum ſit ſtatuto oppidi Plurii, in quo teſtatrix habitabat, & ob id ſpectandum illud eſt, tamquã ſtatutũ particulare loci, non autem illud Valliſtelinæ generale ipſius Vallis.

Secũda eſt dubitatio, admiſſo, quod teſtator plus tertia parte reliquerit an teſtamentum ſit in totum nullum, vel tolli et annullari debeat illud plus tertia parte relictum, & reſtitui ipſi Dom. Comiti Franciſco, de hac quoque dubitatione pauca dicenda ſunt tum maxime, quod ex ſupradictis ſatis conſtat ſuperuacaneum eſſe. Exiſtimo equidem teſtamentum non eſſe nullum in totum, ſed ſi quid vltra tertiam bonorum partem fuit prælegatum, illud eſſe tollendum & reſtituẽdum hæredibus inſtitutis; hoc eſt Dom. Comiti Franc. & ſororibus ſuis. Nam prædictum ſtatutum Plurii in ſui initio duo ordinauit, alterum quod minor 18. annorum teſtari non poſſit, ita tamen, qđ de tertia ſola bonorum ſuorum parte ad ſui libitum diſponat, alias vero duas partes relinquat proximioribus ſibi alioqui ab inteſtato ſucceden-

ceden-

cedentibus. His duabus ſanctionibus correſpondēt poſtrema ipſius ſtatuti verba, quæ ita ſe habent. Et con queſta conditione, che s'alcuna perſona ancora viueſſe, & gia haueſſe fatto alcun teſtamento, Codicillo ouero vltima voluntà contra il tenore del preſēte ſtatuto, ſia nullo & nulla, ne fortiſca alcun effetto &c. Hæc ſane verba reſpiciunt illud primum a ſtatuto ordinatum, quod. ſ. minor decem & octo annis teſtari non poſſit. Dum enim ſtatutum inhabilitat perſonam ea ætate minorem ad teſtandum, infert etiam quod confectum ab eo teſtamentum nullum eſſe debeat, ſicuti deide poſtremis illis verbis declarauit ipſum ſtatutum. Ita dicimus, quod quando lex decer-
1 nit aliquem inhabilem † ad conficiendum actum, ſi is illum conficit, actus nullus eſt, vt tradunt Bartol. in l. 1. §. & parui. n. 3. ff. quod vi aut clam. Bald. in l. 1. C. qui admitti, Barb. in conſil. 12. col. 3. lib. 1. latiſſime diſſerit Vantius in tract. de nullit. tit. de nullitate ſenten. ex defectu inhabilit. ſeu mand. comparen. De inde in fine ita ſubiungit ſtatutum. Ne preiudichi ad alcuna altra perſona, la quale ſucceda ſenza teſtamento. Hæc ſane verba reſpiciunt illud ſecundum, quod. ſ. habilis ad teſtandum teſtari poſſit, ita tamē quod de tertia bonorum ſuorum parte diſponat ad ſui libitum, & alias duas partes reſeruet proximiori bus, alioqui ab inteſtato ſuccedentibus. Et hæc quidem interpretatio conuenit iuri communi, quo ſan-
2 citum eſt, quod quando teſtator † plus reliquit alicui quam relinquere poterat, illud plus tantum adimitur, & defertur ei, cui relinqui debebat, valido pmanente teſtamento, vt eſt, quando teſtator legat vltra dodrantem. Nam tunc lege falcidia reſecantur legata, & hæredi illud reſecatum defertur, ſicuti clari iuris eſt, & manifeſte confirmauit Iuſtinian. in inſtitutio. tit. de lege Falcidia. in prin. §. 2. Idem dicimus quando pater reliquit pene omnia bona aliis quam propriis filiis, ita quod non habent ipſi filii legitimā ſibi iure debitam, tollitur, & aufertur ab illis extraneis illud plus, & pro ſupplemento legitimæ defertur filiis. l. ſcimus. C. de inofficio. teſta. qua conſtitutione ſcribunt omnes ibi & poſt alios Ripa in l. in quartam. n. 115. ff. ad legem falcid. legitimæ ſupplementum fieri contra voluntatem & diſpoſitionem patris teſtatoris. Qui ſane caſus noſtro conuenit, cū vt ſtatim dicemus, duæ illæ portiones a ſtatuto reſeruatæ filiis, ſint loco eorū legitimæ, vt nunc dicemus.

Tertia eſt dubitatio, an teſtatrix potuerit duas illas portiones relictas ipſi D. Comiti Franc. vna cum eius ſororibus grauare onere fideicommiſſi reſtituē di ſuis primogenitis. Reſpōdendum eſt ſine magna controuerſia, grauare non potuiſſe.

Primo ea me mouet ratio, qđ duæ hæ portiones, quas ſtatutum vult debere reſeruari filiis, ſunt loco legitimæ iure communi debitæ ipſis filiis. Et dicitur legitima a ſtatuto ipſo aucta, ſicuti in ſpecie auctoritate Bal. Federici de Senis, Cald. Gemin. & aliorum quorundam reſpondit in ſpecie Socin. in conſ. 48. col. 2. verſic. Nec obſtare videtur, in conſil. 84. num.
3 9. & in conſil. 93. num. 20. lib. 1. Et legitima † ſic per ſtatutum aucta habet omnes qualitates legitimæ, vt reſpondit Ioann. Calder. in conſil. 14. in tit. de conſtitutio. & in conſil. 32. in tit. de teſtamentis, quem ſecutus eſt Fabianus de Giocchis. in auth. nouiſſima. nu. 53. C. de inoffic. teſt. Atqui certum eſt, legitimam filiis debitam grauari non poſſe aliqua conditione & onere fideicommiſſi, vel alio ſimili. l. quoniam in prioribus. C. de inofficio. teſtamento. & legitimā grauari non poſſe onere fideicommiſſi probant l. cohæredi. §. cum filio. ff. de vulg. & pupil. ſubſt. & l. ex tribus. C. de inoffic. teſt. & ibidē doct. & poſt alios Fabian. in dic. auth. nouiſſima. n. 166. Ergo nec duæ hæ portiones grauari potuerunt onere reſtituendi primogenitis.

Secundo accedit quod in ſpecie magis reſpondit Anchar. in conſil. 100. incipit ex prædicto themate. n. 5. verſic. ego contrarium &c. quod duæ hę partes
4 † filiis reſeruatæ per ſtatutum debentur deducto ære alieno, ſicut debitę iure naturæ, cuius loco partes illæ ſuccedunt. l. Papinian. §. quarta autem. ff. de inoffic. teſt.

Tertio, & vltimo ſuffragatur, quod ſtatutum reſeruari voluit duas partes ipſis filiis. Porro dici non
5 poſſent duæ partes, † ſi onus aliquod imponatur, cum rei valor propter ipſius oneris qualitatem minuitur, ſicuti ſcribunt Socin. ſen. in conſil. 248. in fi. lib. 2. Dec. in conſil. 167. num. 5. & in conſil. 303. n. 3. Grat. in conſil. 39. num. 3. & in conſil. 157. n. 5. lib. 2. late Ripa in l. 1. §. ſi hæres. num. 15. ff. ad S. C. Trebel. qui multa ad rem ſcribit. Arius Pinel. in l. 2. in tertia par. n. 19. C. de reſcind. vendi. Did. in li. 2. var. reſolu. c. 10. n. 1. & 2. Ceph. in conſ. 496. n. 43. lib. 4. & Oſaſ. in deciſ. 91. in fine.

Quarta eſt dubitatio, an bona quæ reperiuntur extra territorium Plutii, & Vallisſtelinæ, hoc eſt, quæ ſita ſunt in agris & territoriis Comenſi & Vallis Camonicæ comprehendantur ſub eiſdem ſtatutis Plurii & Valliſtelinæ, atque ita an ſtatuta ad ea ita extēdantur, vt idem de bonis illis ſit iudicandum, quod de bonis Plurii & Valliſtelinę? Et quidem dicendum atque reſpondendum eſt, non comprehendi, ſeu ſtatuta ad ea extendi. Sed in dictorum bonorum ſucceſſione eſſe ſeruanda ſtatuta Comenſia & Vallis Camonicæ. Huius ueritatis demonſtrādæ gratia, præmittenda ſunt nonnulla.

6 Præmitto itaq. primum, hæc ſtatuta eſſe odioſa, † cum tollant liberam facultatem rei domino diſponē di de rebus ſuis pro ſui libito & voluntate, ſicuti in ſpecie affirmant Anchar. in conſil. 380. incipit. Ante determinationem. col. 1. quem allegare voluit Soci. Sen. in conſil. 48. num. 2. li. 1. & in conſ. 122. col. pen. verſic. ſed hoc non obſtante. lib. 3. quam quidem traditionem multis rationibus comprobat Anchar. & idem ſcribunt Dec. in l. 1. num. 5. C. de ſecund. nupt. Alba in conſ. 301. n. 3. lib. 2. & Rol. a Valle in Trac. de lucro dotis. q. 105. n. 2.

Præmitto ſecundo, dictam Dom. Magdalenam teſtatricem ſuo in teſtamento nullum verbum feciſſe de bonis ſuis ſitis in territoriis Comi, & Vallis Camonicæ, ita quod dicitur deceſſiſſe teſtatam quo ad bona Valliſtelinæ, & inteſtatam quo ad illa Comi, & Vallis Camonicę, ſolum enim teſtatrix dixit, ſe tertiam partem bonorum Valliſtelinæ prælegare D. Nicolao nepoti & DD. Geneuræ & Lęlię filiabus. In aliis vero duabus partibus inſtituere dictas DD. Geneuram & Lęliam una cum dic. D. Comite Frāciſco filio. Cum itaque de bonis Comenſibus & Vallis Camonicæ ne verbum quidem factum ſit, clare cōſtat, ipſam teſtatricem deceſſiſſe inteſtatam. Nec dicatur per ius accreſcendi bona hęc accreuiſſe prędictis hę redib. quia reſpondetur, non eſſe locum iuri accre-
7 ſcendi † hoc in caſu ob id, quod dicta bona ſunt extra territorium, in quo cōditum fuit teſtamentum, & ſtatuta locorum forte ſunt diuerſa, ſicuti tradit Bald. in l. cunctos populos. n. 19. verſic. ſed hic quæro de effectu. C. de Summa Trinit. & fide cathol. quē ſecuti ſunt Tiraquel. de iure primigen. quæſ. 46. nu. 27. & accedunt Ruin. in conſil. 48. in prin. & num. 2. prope medium. lib. 3. & Natta in conſil. 514. nu. 16. lib. 3. Non etiam repugnat quod quis decedere non poteſt pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus. l. ius

ius noſtrum.de reg.iur.quia reſpondetur, quod quã do diuerſa ſunt patrimonia poſita in diuerſis locis habentibus diuerſa ſtatuta, poteſt quis quo ad vnũ
8 patrimonium decedere teſtatus, † & quo ad alterũ inteſtatus, ſicuti egregie & in terminis noſtris ſcribunt Bartol.in l.cunctos populos.n.36.verſi. poſtea ſuperuenit, & n.38.C.de ſumma Trinit.& fide Cath. Angel.& Imola in l.2.in prin. & ibidem Alex. in 2. notab. ff. de vulg. & pupillar. ſubſtit.Corn.in conſ. 85.num.8.lib.3.Ruin.in conſil.17.num.19. & in cõſil.48.num.2.lib.3.Gozadin.in conſil.49.numero 9. Ioannes de Garronibus in l.1.num.114.C.de ſecun. nuptiis. Et omnium melius, & clarius Andreas Gaillius in lib.2.practicarum obſeruationum, obſeruatione 124.num.14. Et ratio quidem eſt ſecundũ Ruinum & Gailium prædictis in locis quia diuerſitas patrimonii efficit, vt quis dicatur ſuſtinere perſonam duorum, vt alius ſit in loco ſtatuti, & alius extra territorium ſtatuentium.

His ſic præmiſſis, dicimus nunc, quod cum agatur de ſucceſſione inteſtati, quo ad bona Comenſia, & Vallis Camonicæ, ſeruanda ſunt ſtatuta illorum locorum, non autem Valliſtelinę, & Plurii. Et propterea prędic.Comitem Franciſcum & ſorores in dictis bonis ſuccedere debere ſecundum diſpoſitionem dictorum ſtatutorum Comi & Vallis Camonicæ. Et ſi enim magna eſt inter doctores noſtros contentio, an
9 ſtatutum † de certo modo, & forma ſuccedendi extendatur ad res & bona ſita extra territorium ſtatuẽtium, & multæ ſint ipſorum doctorũ diſtinctiones, quas longa admodum ſerie commemorat Tiraqu. in Tract.de iure primigen. quæſt. 46. Nihilominus receptiſſima eſt ſententia eorum, qui ſcripſerunt in
10 ſucceſſionibus ab inteſtato ſeruari debere ſtatuta † locorum vbi bona ſita ſunt, præſertim quando ſtatutum loci in quo quis habitat, & decedit eſt odioſum, quia tunc nullo modo illud non extenditur ad bona ſita extra territorium ipſorum ſtatuentium. Ita ſane cenſuerunt 56.doctores quos ex ordine placet recenſere & enumerare.

1 Iacob.de Raũ.in l. cunctos populos.C.de ſumma Trinit.& fide cath.
2 Iacob.de Arena ibidem.
3 Guliel.de Cuneo.eodem in loco.
4 Dynus ibidem.
5 Cynus ibidem.
6 Bart.in eadem l.cunctos populos.n.33.
7 Bald. eodem in loco.num.17.verſic. venio ad ſecundum, in conſil.245. Quæritur vtrum ille. libr. 1. & in conſil.131.Circa prædicta.col.2.verſic.nunc venio, lib.2.
8 Lap.alleg.91.col.pen.n. 7.
9 Collectar.in cap.1.col.2.verſic. quid ſi conſuetudo.de conſtit.
10 Cald. in conſ.9.tit.de conſtit.
11 Caſtr. in conſil.32. circa primum quæſitum notandum eſt, n.1.lib.2.
12 Card.Zabar.in conſ.2.n.3.
13 Abb.in c.poſtul.n.11.de foro comp.
14 Cap.in conſ.21.n.8.
15 Ioannes Fabri in dicta l. cunctos populos. num.18.C.de Sum.Trin.& fide cath.
16 Anch.in c.1.q.12.de conſt.
17 Nicol.de Vbald.in Trac.de ſucceſs. ab inteſta. col.5.verſ.Sed nunquid.
18 Aret.in dic.l.cunctos popul.n.19.
19 Alex.in conſil.16.n.1.& in conſil.128.n.2.lib.1. in conſ.41.n.3.in conſil.115.n.5.lib.2.in conſil.19. n.5.lib.5.in conſil.116.n.4.lib.6.& in conſil.141.nu. 85.lib.7.
20 Corn.in conſ.115.n.5.in conſ.102.n.11.li.2. & in conſ.85.n.8.li.3.
21 Barb.in conſ.14.col.pen.li.1.
22 Soc.ſen.in conſ.288.n.2.& in conſ.192.colu.2. lib.2.& in conſ.128.n.4.lib.4.
23 Fel.in c.poſtul.n.4.de for. comp.
24 Ruin.in conſ.39.col.pen.verſ. præterea ipſi.li. 1.& in conſ.48.col.pen.lib.3.
25 Iaſon in conſil.163. colum. 1. & 2. & conſilio 193.col.2.lib.2.& in conſil.80.n.2.li.3.
26 Dec.in l.vlt.num.3.& num.13.ff. de iuriſdictio. om.Iud.& in l.ſi quis nec cauſam.num.3.ff.ſi certum pet. in conſ. 13. n.7.& in conſil.276.num.2.in conſ. 277.nu.5.& in conſil.314.colu. vlt. verſic.ſed in tali ſtatuto.
27 Georg.Natt.in c.quamuis.col.61.verſ.9.fecit, de pact.in 6.
28 Purp. in l.cũctos populos.n.130.C. de Summa Trin.& fid.cath.
29 Curt.iun.in conſil.5.n.42.in conſil.108.n.4. & num.30.
30 Pariſ.in conſ.68.n.9.& in fi.lib.2.
31 Gozad.in conſil.35.n.1.in conſil.37.n.12.& in conſil.49.n.8.
32 Marſil.in l.vlt.num. 195. ff. de iuriſdict. omn. iudic.
33 Rub.in conſ.17.n.10.in conſ.45.n.2. in conſil. 71.in fi.& in conſ.136.n.1.2.& 3.
34 Cagn.in l.vlt.n.21.ff.de iuriſd.om. Iud.
35 Soc.iun.in conſ.62.n.2.lib. 3.
36 Brun.in tractat. quod ſtant. maſculis fœminæ non ſuccedant.art.8.quæſt.25.num.119.& n.130.
37 Maſſuer.in ſua pract.in tit.de ſucceſſion.& vlt. volunt.§.item illud, quod.
38 Tiraquell.in tract.de iure primogen.quæſt.46. num.2.
39 Modern.Pariſien.in conſuetud. pariſien. tit. 1. §.8. gloſ. 1.num. 2.& in addition.ad Alex.conſ. 16. num.1.lib.1.
40 Put.in dec.351.lib.1.
41 Rota Roma.in deciſ.295.n.2.in 1.p.in nouiſſime editis.
42 Crau.in conſil.30.n.3.
43 Petr. Rebuff.in comment.ad conſtit. Galliæ tomo 3.trac.de contum.& defenſ.art.1.gl. 12.
44 Melch.Palaez in trac.maiorat.in 1. par. quæſt. 59.num.60.
45 Nat.in conſ.514.n.11.
46 Alba in conſil.23.n. 8. lib. 1.& in conſil. 307. num.2.lib.2.
47 Port. Imol.in conſ.127.n.3.& n. 13.
48 Ceph.in conſil.120.n.11.lib. 1. & in conſil. 78. n.104.lib.2.
49 Rolan.in conſ.80.n.33.li.4.& in tract.de lucro dotis.q.20.n.14.
50 Gerar.Mazol.in conſ.36.n.14.
51 Oſaſcus in conſil.76.num.19.& in deciſio.100. in fine.
52 Eman.Suar.in theſauro recepta.ſent.in verbo, ſtatutum ſuperſtitibus.n.195.
53 Lamberten. in commentar. ſuper ſtatuto Mediolani prohibente mulieres contrahere.in gl.2.ver. mulierum.n.33.
54 Franc.Bec.in conſ.62.n.23.
55 Burſ.in conſ.8.n.34.lib.1.
56 Io.Petr.Surd.in conſ.63.n.30.li.1.

Nec prædictis repugnat quod obiicitur ſtatutum extendi ad bona ſita extra territorium, quando expreſſe ita ſtatuit, ex ſententia Alc. in reſp. 63. num. 3.& 4.ſecund.impreſs.antiq. Lugdun. Caſſan. in

comment.

commentar.ad cõſoetud.Burgundiæ rubr. 2. §. 1. textu. Et appertinent. num. 11. Cephali in conſilio 309.num.30.& num.35.lib.3. & Antonii Gabrielis in lib.6.tit.de ſtatutis.concluſ.8.num.24. Quod autem ſtatutum Plurii expreſſe comprehendat etiam bona ſita extra territorium ipſius oppidi ſignificare videntur verba illa. Della terza parte di tutte le ſue facolta in ciaſcun loco &c. Nam reſpondetur primo dicta verba in ciaſcun loco, intelligi poſſunt de locis ipſius oppidi, hoc eſt de bonis exiſtentibus tã in ipſo oppido Plurii, quam in eius territorio, ac ẽt in tota ipſa Valletelina, quæ regulatur & viuit ſecundum ſtatuta ipſius oppidi Plurii. Præterea & ſecundo reſpondetur quod etiam ſi admittimus, ſtatuentes intellexiſſe etiam de bonis ſitis extra eorum territorium, attamen adhuc dicendum eſt, bona illa non comprehendi, defectu poteſtatis ipſorum ſtatuentiũ, qui auctoritatẽ non habebant ſtatuendi aliquid de eis, ſicuti præcitati doctores affirmant, & præſertim Iaſon in dic.conſil.80.col.2.verſi. reſtat videre. lib.3.Puteus in dic.deciſ.351.in fine.lib.1. & doctores in argumento allegati nempe Alciat. Caſſan.
1 Cephal.& Gabr. loquuntur, quando ſtatutum † loquitur in perſonam, vt ſcilicet ſibi ſubditum, facientem aliquem actum tam in territorio ipſorum ſtatuentium quã extra, ac etiam ligat forenſem in eo loco ſtatuentiũ aliquid facientẽ. Non autẽ quando ſtatutum loquitur in rem, quia tunc ſtatuentes ligare non potuerunt bona ſita extra ſuum territorium. Et rurſus prædicta diſtinctio, quod ſtatutum loquatur in perſonam, vel in rem, quæ fuit diſtinctio Bart. in dic.l.cunctos populos.num.42. & quorundam aliorum quos refert Tiraquell. de iure primigen. quæſt. 46. num.7.iuncto num. 4 a reliquis doctoribus reiicitur, ſicuti teſtantur Curt.iun.in dic.conſil.5. n. 42. Crau. in dic.conſ.30.n.3. Put.in dic.deciſ.351. nu. 2. Rota Rom.deciſ.295. n. 9. in 1. parte in nouiſſime editis.

SVMMARIVM.

1 *Vſumfructum relictum filio non deberi patri.*
2 *Legatę rei vſumfructum non deberi patri, cum teſtator ita præcepit.*
3 *Vſumfructum rei relictæ filio ob amorem, non deberi patri.*
4 *Filio donatum præſumi eius contemplatione donatum.*
5 *Legatum relictum contemplatione filij non acquiri patri. num.6.*
7 *Alienationis prohibitionem non extendi.*
8 *Vſumfructum differre a commoditate.*
9 *Vſumfructum non poſſe conſtitui ſuper emphyteuſi.*
Commoditatem poſſe conſtitui ſuper Emphyteuſi.
10 *Emphyteutam non poſſe conſtituere vſumfructum.*
11 *Vſumfructum non poſſe hypothecari.*
12 *Cedi non poſſe vſumfructum.*
13 *Feudi vſumfructum non acquiri patri.*
Maioratus vſumfructum non acquiri patri.
14 *Feudi commodum acquiri patri.*
15 *Vſumfructum maioratus non acquiri patri, ſed commodum. num.16.*
18 *Vſumfructum patri debitum non extingui mortuo filio.*
19 *Commoditatem ſpectantem patri ſuper bonis filij, extingui morte filij.n.20.*
21 *Debitoris morte extingui aſſignationem fructuum ex commoditate.*
22 *Patrem qui patitur filium percipere fructus non poſſe eos repetere.*
23 *Marito percipiente ex vxoris voluntate fructus paraphernalium non dari repetitionem.*
Paraphernalium fructuum non dari repetitionem vxori, ſi quos Maritus percepit ex eius voluntate.

FACTI SPECIES.

TEſtator ſuo in teſtamento conſtituit fideicommiſſum ſeu maioratum in perſonam Io.Baptiſtæ, cui ſine filijs decedenti ſubſtituit Io.Antonium Iacobi filium, & expreſſe prohibuit ipſe teſtator dicti maioratus bona, & reditus vendi, alienari, & diuidi, ita quod ſemper ſimul vnitaque ſint, ſuccedendo de maiore in maiorem iure primogenituræ, præferendo maiorem minori, ſemper ſuccedendo in maſculina, & de legitimo matrimonio, vt maioratus & in eo ſucceſſores frui poſſint reditu ipſo aureorum quinq. millium ſingulo anno, permanente ſemper integra ipſa proprietate &c.

Rurſus idem teſtator eidem Io.Antonio, Octauiano, et Hieronymo eiuſdem Iacobi filijs reliquit aureos ducentum ſingulis annis perpetuo, ſingulis eorum, quem reditum aureorum ducentum dixit teſtator, quod detur prædictis ex ſuis bonis ob amorem, quo eos proſequitur.

Mortuo prædicto teſtatore deceſſit etiam dict.Io. Baptiſta hæres inſtitutus in maioratu ſine filijs, ita quod ſucceſſit dictus Io.Anton.ſubſtitutus, ſuperſtite adhuc eius patre Iacobo, qui prætendit uſumfructum vel ſaltem fructuũ commoditatem dicti maioratus, ac etiam reditus aureorũ ducentum relicti tam dicto Ioan. Antonio, quam alijs duobus filijs ſuis, hoc eſt Octauiano, & Hieronymo.

Initium a Domino.

CONSILIVM MXXII.

COnſultatio hæc tres habet dubitationes, quarũ prima eſt, an Iacobo patri dictorũ Io. Antonii, Octauiani, & Hieronymi acquiſitus fuerit vſusfructus illius reditus 200.aureorum relictus a teſtatore dictis fratribus.

Secunda an eidem Iacobo acquiſitus fuerit vſusfructus bonorum maioratus a teſtatore relicti dicto Io.Anton.primogenito dic.Iacobi.

Tertia eſt dubitatio, admiſſo, quod vſusfructus acquiſitus non fuerit dic.Iacobo in aliquo ex duob. prædictis caſibus, an ſaltem acquiſita dicatur cõmoditas fructuum.

De prima itaque dubitatione tribus rationib. & argumentis reſpondendum eſt, prædictum Iacobũ patrem non acquiſiuiſſe vſumfructum dic. reditus 200.aureorum relicti filiis ſuis.

Primo vrget ratio illa quod teſtator iſte reliquit dic.filiis reditum ſicq. vſumfructum aureorũ 200. quotannis. Porro quando filiofam. reliquitur alicu-
1 ius rei † vſusfructus pater ex eo vſumfructum non habet cum non detur vſusfructus vſusfructus, ſicuti nec datur ſeruitus ſeruituris.l.1.ff.de vſusfruct.lega. ita in ſpecie tradit gloſſ. in auth.idem eſt in iis.C. de bonis, quæ liberis.in fine, & ibidem probant Bald. & reliqui Roderic.Suarez.in q.de maioratu, poſita poſt eius commentar.ad l. quoniam in prioribus. n. 1.& 2. & Ludou.Mol.in lib.1.de Hiſpan.primogen. cap.19.num.18.

Secundo accedit, quod teſtatur iſte uoluit, reditũ hunc aureorum 200.præſtari debere ipſis Io. Antonio, Octauiano, & Hieronymo legatariis. Atqui quãdo teſtator uoluit legatum tradi ipſi filiofam. patre
2 non conſequitur vſumfructum † ex re ipſa legata. Ergo pater iſte conſequi non debet vſumfructum huius reditus. Illa minor propoſitio probatur text.l.ſi vſusfructus §.item ſi quis.ff.quando dies lega.ceda, vbi

vbi dicitur, quod ſi teſtator legauit filiofam. & man-
dauerit ei ſolui legatum, quod ex hoc videtur vo-
luiſſe nihil acquiri patri, ac ſi nominatim expreſſiſ-
ſet. Et annotauit ibi gloſ. quod nec etiam vſusfru-
ctus acquiritur patri. Et idem illo in loco apertius
ſcripſerunt Barthol. Alberic. & Salicet. & ſecuti ſunt
Crottus in l. pater a patre. num. 65. ff. de condit. in-
deb. Dec. in conſil. 318. in fine, Boer. in q. 193. nu. 2.
verſic. & pro hac deciſione, Bero. in conſi. 139. n. 17.
lib. 2. & Melchior Palaez in Tract. maioratuum in 4.
par. quæſt. 30.

Tertio ſuffragatur, quod teſtator manifeſte dixit
3 ſe relinquere hunc reditum ſeu vſumfructum † au-
reorum 200. dic. legatariis ob amorem quo eos pro-
ſequitur, aperte ſignificans, contemplatione ipſorũ
legatariorum non autem Iacobi eius patris reliquiſ-
ſe, ſcripſi in commentar. de præſumption. lib. 3. præ-
ſumpt. 28. num. 10. & ibidem num. 17. poſt multos in
4 dubio donatum † filio præſumi eius contemplatio-
ne & non patris donatum, atque ita a fortiori quan-
do donans, vel legans exprimit, ſe donare, vel legare
ob amorem, quo ipſum filium proſequitur. Atqui,
5 quando † teſtator legat vſumfructum † alicuius rei
filiofam. contemplatione eius, & non patris, vſusfru
ctus non acquiritur patri, ſed ipſi ſoli filio legatario,
ergo reditus, ſeu vſusfructus iſte relictus his legata-
riis, eis, & non Iacobo patri acquiritur. Illa minor
propoſitio ꝓbatur auctoritate Accurſii in auth. idẽ
eſt. C. de bonis, quę liberis, & in authen. vt liceat ma
tri, & auiæ, in gloſſ. 1. in fine, & cum Accurſio tran-
6 ſeunt doctores omnes † ibidem, & manifeſte Anto-
nius Baueria in l. cum filiofam. nu. 132. de leg. 1. &
præter eum Caſtren. in conſil. 455. Ad primum pu-
ro dicendum. col. pen. verſic. Nunc ad tertium quæ-
ſitum. lib. 2.

Secunda eſt dubitatio, an Iacobo patri acquiſi-
tus ſit vſusfructus bonorum maioratus relictorum
Io. Antonio ipſius Iacobi filio? Et quidem adhuc di
cendum eſt non eſſe acquiſitum, & ſi enim regula-
riter pater conſequitur vſumfructum bonorum ma
ioratus a teſtatore relictorum ipſi filiofam. & vt in
ſpecie maioratus tradunt Roderic. Suarez in quæ-
ſtione de maioratu poſita poſt eius commentar. ad
l. quoniam in prioribus. C. de inofficio. teſtam. n. 8.
& 9. Ludou. Molina in libr. 1. de Hiſpan. primogen.
cap. 19. num. 18. & 19. Anton. Gomeſ. in comment.
ad l. 48. Tauri, num. 3. & Melchior Palaez in Trac. ma
iorat. in 4. par. q. 30.

Verum tamen noſtro in caſu huius maioratus u-
ſusfructus non debetur dic. Iacobo patri. Cum ma-
nifeſte conſtet, teſtatorem hunc prohibuiſſe aliena-
tionem, venditionem, ac diuiſionem dictorum bono
rum maioratus. Ita Ludou. Mol. in dic. c. 19. n. 29. &
comprobatur ex eo, quod tradit idem Molina in ſub
ſequenti cap. 20. num. 8. cum ſcribit, nec quidem ip-
ſum primogenitum poſſe conſtituere vſumfructum
in bonis ſui maioratus, quando in ipſo maioratu ad
iecta fuit prohibitio expreſſa alienationis.

Tertia eſt dubitatio, an ſaltem dic. Iacobo acquiſi
ta ſit commoditas fructuum tam dic. reditus 200. au
reorum, quam bonorum maioratus, & vere reſpon-
dendum eſt, acquiſitam fuiſſe. Et ſi enim prohibitio
alienationis & aliæ cauſæ ſupra commemoratæ im-
pediunt quominus Iacobus pater acquirere poſſit
ius vſusfructus in dictis bonis, attamen non tollunt,
nec impediunt quin conſequi, & habere poſſit, fru-
ctuum facultatem, quam commoditatem appella-
mus. Hæc ſententia, multis rationibus, argumentis,
& doctorum auctoritatibus probari ſic poteſt.

Primo ea vrget ratio, quod prohibitio alienatio-
7 nis † tamquam odioſa non extenditur de caſu ad ca
ſum, & de perſona ad perſonam, vt poſt alios ſcri-
bunt Rubeus in conſil. 53. num. 3. eo. & Petrus Anto
nius Petra in Tract. de fideicommiſſis. quæſt. 1. nu. 6.
8 Atqui ius vſusfructus, † & fructuum commoditas
duo ſunt diuerſa, & ob id prohibita diſpoſitione &
acquiſitione vſusfructus non cenſetur prohibita fru
ctuum commoditas, & perceptio. Ergo licet ob pro
hibitionem noſtro in caſu a teſtatore (vt retulimus)
factam non potuerit acquiri vſusfructus Iacobo pa-
tri, non tamen dici debet prohibita acquiſitio com-
moditatis fructuum. Illa minor propoſitio proba-
tur multis, & primum quidem auctoritate Ludouici
Molinæ in lib. 1. de Hiſpanor. primogen. cap. 20. nu.
11. qui in ſpecie maioratus ſcribit quod licet ob alie
nationis prohibitionem in bonis maioratus factam
impediatur vſusfructus conſtitutio, & acquiſitio, nõ
tamen impeditur commoditas fructuum, ſic quoque
9 dicimus, quod, & ſi in bonis emphyteuſis † & feudi
conſtitui, & acquiri non poſſit vſusfructus, vt ſcri-
bunt Rom. in ſing. 626. Tu ſcis, Franc. Cremen. in ſin
gul. 86. Iaſon in conſil. 123. col. 1. lib. 4. Ripa in cap.
cum eccleſia Sutrina. num. 122. de cauſa poſſeſſ. & ꝓ-
prieta. Pariſius in conſil. 98. num. 4. lib. 2. Neuizan. in
conſil. 9. n. 2. Tiraquel. de retractu conſang. §. 1. gloſ.
7. num. 48. & ego ipſe in commentar. de præſumpt.
lib. 4. præſumpt. 142. num. 4. & num. 10. Verum tamẽ
10 conſtitui, acquiriq. poteſt commoditas, † facultaſq.
fructuum, ſicuti affirmant Bald. in l. 1. num. 6. C. qui
bonis cedere poſſ. Iaſon in §. vlt. num. 57. inſtit. de
actio. Ruin. in conſil. 176. num. 13. & num. 18. libr. 1.
Bero. in quæſtion. familiar. quæſt. 95. num. 5. Iulius
Clar. in §. feudum. q. 31. verſic. ſucceſſiue, & Roland.
in conſi. 80. num. 35. lib. 1. Ita pariter dicimus, quod
licet debitor habens aliquarum rerum vſumfructũ
11 † non poſſit illum ſuo creditori obligare, poteſt tamẽ
hipotecæ ſubiicere fructuum commoditatem, vt
ſcribunt Bart. in l. ſi is, qui. §. vſusfructus. ff. de pign.
Salicet. in l. 1. C. ſi pig. pig. dat. ſit, & Neguſantius in
tract. de pignor. in 3. membro 2. partis principalis
12 num. 9. 10. & 11. Ita demum dicimus † vſufructua-
rium debitorem cedere non poſſe ipſum vſumfru-
ctum, ſed ſolum fructuum commoditatem, ſic ſane
docuit Bald. in dict. l. 1. num. 6. C. qui bonis cedere
poſſ. & ſecuti ſũt alii congeſti a Tiraq. de retractu cõ
ſang. §. 26. gloſ. 1. num. 46.

Secundo ſuffragatur egregia traditio, & doctrina
Angeli Aret. in §. igitur. num. 13. inſtit. per quas per
ſonas nob. acq. cum dixit, quod in omnibus caſib.
13 in quibus patri † non acquiritur vſusfructus in bo-
nis aduentitiis filii, qui caſus enumerantur ab Ac-
curſio in authen. idem eſt. C. de bonis, quæ liberis, &
alios addunt Caccialupus in l. pater a patre. nu. 103.
ff. de condict. indeb. Ludou. Mol. in lib. 1. de Hiſpan.
primogen. cap. 19. num. 24. & Anton. Gomezius in
commentar. ad l. 48. Tauri. num. 3. cum ſubſe-
quentibus.

His inquam caſibus patri acquiritur fructuũ com
14 moditas. † Hanc traditionem & doctrinam proba-
uit & Iaſ. in l. cum filiofam. num. 157. de leg. 1. & ſi
de ea dubitet Roderic. Suarez in dic. quæſt. de maio
ratu. num. 15. in fi. & num. 16. Molina vero in dic. ca.
19. num. 33. admittit in ſpecie noſtri caſus, quãdo ſ.
bona tantum, non autem vſusfructus ſunt alienari
prohibita.

Tertio ad rem multum confert, quod docuit Al-
uarot. in cap. 1. qui feudum dare poſſ. & in cap. 1. de
15 natura ſucceſs. feudi. cum dixit, quod licet pater †
habere non poſſit vſumfructum in bonis feudalib. fi
lii, attamen conſequi poteſt fructuum commodita-

tem.

tem. Et Aluarotum ſecuti ſunt Alex. in addition. ad Bald. in l. ſi vxorem. in verbo ſeruitus. C. de cond. inſertis, & Boer. in q. 199. n. 5.

Quarto huc facit quod egregie reſpondit Caſtr. in conſil. 455. Ad primum puto. col. pen. verſic. nūc ad tertium quæſitum. lib. 2. cum dixit quod & ſi di-
16 ſpoſitione ſtatuti † vſusfructus bonorum vxoris filii debeat eſſe ipſius filii, nihilominus pater conſequitur commoditatem fructuum, quam Caſtr. appellat vſū fructum fructuum.

Quinto, & vltimo in ſpecie maioratus tradit Lud. Molina in lib. 1. de Hiſpan. primogen. cap. 19. nu. 29.
17 quod licet pater † ob prohibitionem factam a conſtituente maioratum in perſonam filii conſequi non poſſit vſumfructum ipſius maioratus, habebit tamē fructuum commoditatem.

Concludo itaque dicto Iacobo patri acquiſitam fuiſſe prędictam fructuum commoditatem, cuius ea eſt natura, & effectus, vt hic differat ab ipſo iure
18 vſusfructus. Nam vſusfructus † acquiſitus patri in bonis filii, mortuo filio non extinguitur, ſed perdurat donec viuit pater. l. 3. C. de vſufructu, & l. ſi quis, vel ſi qua. C. ad S.C. Tertull. vbi docto. & tradit Ludouic. Molina in dic. cap. 19. num. 20. qui tamen dixit, non habere locum in vſufructu debito patri ex
19 maioratu filio relicto. Commoditas † vero fructuum debita patri ex bonis filii extinguitur morte filii, ita quod pater conſequitur hos fructus, donec viuit filius, non autem eo mortuo. Ita Molina in dic. ca. 19. num. 23. in fine, & in cap. 20. num. 12. comprobatur reſponſo Caſtrenſ. in dic. conſil. 455. ad primum puto. col. pen. num. 7. lib. 2. cum dixit, fructuum commoditatem acquiſitam patri ex bonis vxoris filii extingui extincto ipſius filii vſufructu per diſſolutionem matrimonii. Ita quoque dicimus, fructuum cō-
20 moditatem † conceſſam patri in bonis feudalibus filii extingui morte ipſius filii, atque ita ſpectandam eſſe vitam filii non autem patris. Ita Iſernia & Præpoſ. in cap. 1. an agnatus, vel filius, & in cap. 1. de prohib. feudi aliena. per Feder. Bero. in quæſtion. familiar. quæſt. 95. num. 5. verſic. ſed aduertendum eſt, & Iul. Clar. in §. feudum. quæſt. 31. verſic. ſucceſſiue. Ita pariter reſpondit Crauetta in conſil. 213. num.
21 2. aſſignationem commoditatis † fructuum factam a debitore creditori, cui vſusfructus non poterat in ſolutum dari, perdurare ſolum viuente ipſo debitore, atque ita ipſius debitoris perſona inſpicitur & ſpectatur, ſic ergo, & noſtro in caſu, Iacobus pater iure potuit habere cōmoditatem dictorum fructuū donec viuit tam Io. Antonius eius filius primogenitus, quam alii, qui & in maioratu, & in reditu 200. aureorum ſuccedent, & propterea ipſe Iacobus pater mortuo etiam dic. Io. Antonio primogenito maioratus poſſeſſore nulla affici poteſt moleſtia ab hęredibus ipſius Io. Antonii reſpectu fructuum ex ipſo maioratu perceptorum ab ipſo Iacobo, nec etiam vexari is poteſt ab aliis eius filiis reſpectu fructuum illius reditus 200. aureorum, ita in ſpecie, & fortiori in caſu reſpondit Bero. in conſil. 139. in fine libro 2. dum conſuluit, quod & ſi pater percepit ex bonis filij fructus, quos iure conſequi non poterat, attamen filius, ſeu eius hæredes repetere non poterunt ab ipſo patre fructus illos. Cum filius patiendo patrē percipere ipſos fructus cenſeatur eos donaſſe, ſicuti e cō-
22 tra dicimus (inquit Berous) quod pater † patiendo filium percipere fructus, & eis vti, non poteſt eos repetere, cum eos donaſſe præſumatur. l. cum oportet. §. ſin autem res. C. de bonis, quæ liberis, & præter Berouum ſcripſi in conſil. 282. num. 32. lib. 3. & in commentar. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 29. num. 91.
23 ſic etiam (inquit Bero.) dicimus, quod mulier, † quæ paſſa fuit maritum frui rebus ſuis paraphernalibus, non poteſt fructus iam ab ipſo marito perceptos repetere. l. vlt. C. de pactis conuen. quam ſententiam ego ipſe multis comprobaui in præcitatis comment. de præſumption. libr. 3. præſumpt. 9. num. 10. cum multis ſequent. Idem ergo a fortiori dicendum eſt in caſu noſtro, in quo Iacobus pater ſuo iure percepit dic. fructus, ob id quod ipſa cōmoditas fructuū ſibi acquiſita fuit, vt demonſtrauimus ſupra.

SVMMARIVM.

1 *Feudum non præſumi quia eſt ſeruitus.*
2 *Caſtrum præſumi Allodiale.*
3 *Præſcriptione an. 300. tolli ius ſuperioritatis.*
4 *Præſcriptione an. 40. tolli directum.*
5 *Primogenituram a fideicommiſſo parum differre.*
6 *Primogenituram probari iiſdem coniecturis quibus fideicōmiſſum.*
7 *Primogenituræ mentio ſucceſſiue repetita manifeſte probat primogenituram.*
8 *Perpetuum, dictio, ſignificare infinitatem, cum teſtator vocat ſucceſſiue in infinitum.*
9 *Fideicommiſſum perpetuum cognoſci, cum Teſtator digreſſus eſt ad plures gradus ſubſtitutionum.*
10 *Item ex qualitate bonorum relictorum, vt Caſtri.*
11 *Item cum defficiēte linea maſcula teſtatoris vocantur primogeniti filiorum.*
12 *Item cū poſt agnatos vocantur cognati cum onere defferendi inſignia agnationis.*
13 *Primogenitum dici qui mortuo primogenito reperitur maior.*
14 *Primogenitum eſſe Dominum reuocabiliter.*
15 *Alienare, qui transfert directum.*
16 *Feudum non præſumi.*
17 *Primogenituræ ſeruitutem perpetuam non imponi.*
18 *Alienare prohibitum non poſſe vtile transferre nec facere actum quo ad eam peruenitur.*
19 *Primogenituram non poſſe alienari.*
20 *Feudatarium non poſſe ſubmittere aliam rem.*
21 *Legitimam non deduci ex feudo, cum aliis.*
23 *Trebellianicam non deduci per grauatum in re certa.*
24 *Item neque ex primogenitura.*
25 *Trebellianicam deduci ab inſtituto in quota hæreditatis.*
26 *Item ab inſtituto in quota bonorum nullo dato cohęrede.*
27 *Grauatum reſtituere quotam hæreditatis uel bonorum deducere Trebellianicam.*

FACTI SPECIES.

Illuſtriſſimi Henrigheti A. anteceſſores trecentos plus annos poſſederunt ſuo iure Caſtra N. & N. tamquā titulo oneroſo acquiſita, ob id nunquam eorum cauſa ab aliquo Principe inueſtituram aliquam tamquam de reb. feudalibus acceperunt, nullumque fidelitatis iuramentum præſtiterunt.

Prædictus Henrighetus anno 1425. condidit teſtamentum, in quo hæredem inſtituit Bartholomæum filium in omnibus ſuis bonis mob. & immobilibus, cui his uerbis ſubſtituit. Et poſt ipſum Bartholomæum ſuccedat in hæreditate dominij caſtrorum omnium N. prædicti teſtatoris primogenitus maſculus de legitimo matrimonio natus dicti Bartholomęi tantum, & ſic ſucceſſiue de primogenito in primogenitum dic. Bartholomęi tantum, ut ſupra uſque in perpetuum, & ſi dictus Bartholomeus decederet abſque hæredibus legitimis de ſuo corpore natis, ſuccedere debeat Baptiſtina filia ipſius teſtatoris in quantum ſit maritata in familia de A. ſi uero dicta Baptiſtina filia non maritaretur in dicta familia, & decederet abſque liberis a ſuo corpore

& ab

Digitized by Google

& ab homine de A., tunc ſuccedere debeat Guarinus de A. & ſi dictus Guarinus decederet ſine maſculo tunc ſuccedere debeat Oliuerius de A. mortuo prædicto teſtatore, prædictus Bartholomæus filius inſtitutus hæreditatem adiuit, deinde inteſtatus deceſſit relicto Luca filio, qui Lucas decedens anno 1500. condidit teſtamentum, in quo hæredem inſtituit Bartholomæum filium primogenitum. Et caſu quo dictus Bartholomæus decederet quandocumque ſine filijs, ſubſtituit ſecundogenitum & deinde tertiogenitum & ſucceſſiue, ita, & taliter (ſic ad litteram habetur in teſtamento) quod dicta caſtra modo, & forma prædictis ſemper perueniant in maiorem natu maſculum ex filijs ipſius teſtatoris de primogenito in primogenitum ſucceſſiue, & in perpetuum tam reſpectu filiorum ipſius teſtatoris, quam filiorum ſuorum. Et ſic ſucceſſiue & in perpetuum &c. Et caſu quo filij ipſi omnes maſculi & deſcendentes decederent ſine filijs maſculis, ſubſtituit primogenitum maſculum Argentinæ filiæ ipſius Teſtatoris, & ſic ſucceſſiue ſubſtituit primogenitos ex dicta Argentina deſcendentes, & eis omnibus deficientibus, ſubſtituit Henrighetum ipſius teſtatoris fratrem, & eo non ſuperſtite eius filium primogenitum.

Prædictus Bartholomæus inſtitutus adiuit hæreditatem, deinde anno 1520. condidit teſtamentum, in quo inſtituit Imperialem filium primogenitum, cui ſubſtituit Stephanum ſecundogenitum, quo decedente ſine filijs maſculis voluit locum eſſe fideicommiſſo a Luca eius patre relicto.

Poſtmodum Bartholomæus anno 1524. recognouit dicta Caſtra a Sereniſſimo Domino Duce pro ſe, ſuiſque hæredibus, & in poſterum ſucceſſoribus, iuramentumque fidelitatis, & homagij præſtitit reſeruato ſemper beneplacito Cæſareæ Maieſtatis, & cuius intererit.

Mortuo dicto Bartholomæo ſucceſſerunt prædicti eius filij Imperialis, & Stephanus, qui ſucceſſiue Caſtra hæc ſupra quinquaginta annos tanquam libera poſſederunt nulla vnquam facta recognitione feudali nulloque præſtito fidelitatis iuramento.

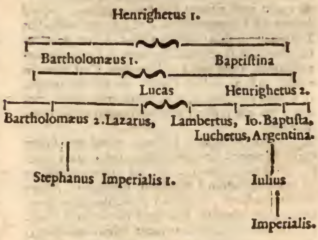
Mortuo dicto Imperiali ſine filijs inteſtato, deceſſit & dictus Stephanus condito teſtamento, in quo hæredem inſtituit Iulium conſanguineum patruelem cui ſubſtituit Imperialem eius filium primogenitum, & ſucceſſiue de primogenito in primogenitum, &c.

Prædictus Iulius anno 1581. interpellatus a Sereniſſimo Domino Duce N. procuratricem conſtituit propriam vxorem, eique mandauit his uerbis. Eſſendo auiſato che il Sereniſſimo Signor Duca intende hauer qualche prætenſione nel diretto Dominio delli Caſtelli N. N. delle quali prætenſioni eſſo ſi tiene totalmente libero, & ſenza alcuna obligatione, di ſuo buon valere ha ordinato la Signora ſua moglie per præſentarſi nanti detto Sereniſſimo Signor Duca, & le raggioni d'eſſo Conſtituente produrre, præſentare, & allegare, & ſe ad eſſa Signora procuratrice parerà, far adhærenza, ouero conuenire, et transigere per conto del diretto Dominio et giuriſdittione de detti Caſtelli N. N. accordare, et tranſigere come li parerà bene. Et ſe conuerrà per detti accordi far qual ſi voglia giuramento di fedeltà, et homagio giurare in anima d'eſſo Signor Conſtituente et ſuoi hæredi, beni, et Caſtelli obligare, et ſottomettere.

Prædicta procuratrix virtute dicti mandati, nulla alia facta diligentia, nullis ſcilicet productis iuribus, ſui uiri Conſtituentis, preces dedit dicto Sereniſſimo Domino Duci quibus petijt ſe, nomine dicti ſui uiri inueſtiri de dictis Caſtris, ſicuti factum fuit, in feudum nobile, Francum, antiquum, auitum, et paternum, cum mero, et mixto imperio, omnimoda iuriſdictione, gladij poteſtate, in primis, et ultimis appellationibus, cum omnibus preeminentijs, regalibus, biſque modo, et formis, quibus poſſidebantur a quondam Domino Luca, et Bartholomæo filio ante hanc, et Bartholomæi nueſtituras, nihilq. in ſe retento, præter fidelitatem ſuperioritatem et directum dominium. 1

Deceſſit prædictus Dominus Iulius condito teſtamento, in quo hæredem inſtituit Dominum Imperialem filium, qui repudiata patris hæreditate acceptauit tantummodo Caſtrorum iura. 2

Dubitari nunc contingit, an prædictæ recognitiones in feudum factæ a dictis Dominis Bartholomæo primo, et Iulio præiudicium afferre potuerit Dom. Imperiali, quin nunc ſuccedere poſſit in dictis Caſtris iure primogenituræ abſque onere feudali, ita vt ſuppoſita non dicantur prædicta Caſtra alicui obligationi feudali, ſed ſint adhuc libera, et allodialia ſicuti erant ante annum 1520.

Initium a Domino.

CONSILIVM MXXIII.

HAbet hæc grauis, & magni ponderis conſultatio ſex dubitationes, quæ diſſoluendæ atq. explicandæ ſunt.

Prima eſt an prædicta caſtra ante annum 1425. fuerint omnino libera, & allodialia, ita quod prædictus Henrighetus primus ea fideicommiſſo, & primogenituræ ſubiicere potuerit.

Secunda eſt, an dictus Henrighetus perpetuum fideicommiſſum, & primogenituram ordinauerit & conſtituerit in dic. Caſtris.

Tertia eſt, an Dom. Imperialis nunc viuens dicatur ad hanc primogenituram, & fideicommiſſum vocatus.

Quarta eſt, an recognitiones, & ſubiectiones illæ feudales factæ a dictis Bartholomæo anno 1524. & a Iulio anno 1581. præiudicare potuerint Domino Imperiali, quominus nunc ſuccedere poſſit in his caſtris iure primogenituræ abſq. onere feudali erga Serenis. Dom. Ducem.

Quinta eſt, an ex d. caſtris deduci poſſit legitima.

Sexta eſt an ſaltem deduci poſſit trebell.

Et quidem quod attinet ad primam dubitationem reſpondendum eſt ſine magna controuerſia prædicta caſtra fuiſſe allodialia & libera a nexu feudali vſque ad annũ 1425. imo etiam quo ad annum 1524. Hæc ſententia vera demonſtratur multis ra-

Digitized by Google

tis rationibus, & argumentis.

Primo vel ex eo, quod pro regula a noſtris traditum eſt, rem præſumi liberam, & allodialem non au
1 tem feudalem, † cum feudum ſit ſeruitus, quæ non præſumitur. Ita ſane ſcribunt quamplurimi, quos longa ſerie congeſſi in conſil.1.num. 10. libro 1. in conſil.191.num.22.libr.2.& in conſil.395.nume. 2. libro 4. & in commentar. de præſumption. libro 3. præſumption.91. colum.1. quo loci numero 7. ſcripſi, idem eſſe, quando eſt diſputatio, (vt noſtro in
2 caſu) de caſtro † an ſcilicet ſit feudale, vel potius allodiale. eſt enim præſumptio eſſe liberum, & allodiale. Et huius opinionis retuli Curtium Seniorem, Iacobinum, Pariſi. Bellonum, Albam, & Maſcard. & in ſpecie ſimilis recognitionis reſpondit Alciat. in reſp.164.num. 5. ſecundum impreſs. antiquam Lugdunenſ.

Secundo accedit, quod cum dicta caſtra tanquam libera, & allodialia poſſeſſa fuerint ab anteceſſoribus dicti Henrigheti per annos 300. ſequitur dicendum omnino fuiſſe libera, cum tanti tempo-
3 ris curſu perſcribatur † tollaturque ius, (quod fortius eſt) ſuperioritatis, vt ſcribunt poſt alios Ruinus in conſil.21.colum.2.lib.1. Alciat. in reſpo. 62. num.4.& in reſponſ. 64. num. 9. ſecundum impreſſionem antiquam Lugdunenſem. Curt. iuni. in conſil. 158. num.6. & Crauet. de antiqu. tempo. in quarta particula quartæ partis principalis. numero 73. qui teſtatur eſſe opinionem magis communem.

Tertio ſuffragatur fortius, quod non ſolum curſus temporis immemorialis, ſed etiam triginta, vel ad ſummum quadraginta annorum ſufficit
4 ad præſcribendum † directum dominium contra Dominum feudi, atque ad præſcribendam libertatem a nexu feudali, ſicuti poſt Nicolaum de Neapoli tradunt Aluarotus in capit. primo. columna 2. de feudo non habente propriam naturam feudi, & Franciſcus Balbus in Tracta. de præſumption. in quarta particula, quartæ partis principalis, in quarta quæſtione duodecimæ quæſtionis principalis verſicul. & Adde, quod hoc caſu &c. qui in verſic. ex prædictis infertur &c. ſubiungit, quod ſicuti curſu 30. annorum præſcribitur feudum contra Dominum reſpectu vtilis dominii, vbi nulla præceſſit Inueſtitura, ita etiam præſcribi poteſt pleno iure tam reſpectu vtilis, quam directi dominii, quando quis poſſedit rem tamquam liberam & allodialem, non recognoſcendo ipſum Dominum. Et hic etiam intelligimus caſtra hęc fuiſſe libera, & allodialia donec uixerunt Stephanus, & Imperialis filii Bartholomęi ſecundi, qui per curſum quinquaginta annorum non recognouerunt aliquem in directum dominum nec inueſtituram aliquam ſuſceperunt:

Ex prędictis ſequitur, quod cum caſtra hæc fuerint libera, & allodialia eo tempore quo Henrighetus primus, nec non Lucas, & Bartholomęus ſecundus condiderunt eorum teſtamenta, iure potuerunt ordinare, & conſtituere primogenituram & fideicommiſſum in prędictis Caſtris.

Secunda eſt dubitatio, an prędicti Henrighetus, Bartholomęus primus, Lucas, & Bartholomęus ſecundus perpetuum fideicommiſſum et primogenituram ordinauerint in dictis Caſtris, et vere dicendum eſt ordinaſſe, et conſtituiſſe, cuius ſane veritatis demonſtrandę gratia, ſciendum prius eſt,
5 fideicommiſſum, & primogenituram † parum, aut nihil inter ſe differre, ſed maxime conuenire, vt ſcripſit inter alios Ioan. Lupus in capit. per veſtras.§.44.numero quinto.de donatio. inter uirum, et vxorem, qui manifeſtè dixit, maioratum idest primogenituram, nil aliud eſſe quam fideicommiſſum. Idem confirmarunt Didacus Couarru. Simancas, Padilla, Sarmientus, Aluar. Vallaſcus, Burgos de Pace, quos recenſet, et probat Ludouic. Molina in libro 1. de Hiſpanor. primogen. capit. 1. num.7. Eſt etiam obſeruandum, quod ſicuti coniecturę, et pręſumptiones ſufficiunt ad demonſtrandum inductum, et ordinatum fuiſſe fideicommiſſum, ſic et illa ſatis ſuperque ſunt ad oſtendendum,
6 eſſe primogenituram, † ſicuti de fideicommiſſo ſcripſi in commentar. de pręſumption. libro 4. pręſumption.67. numero 7. vbi in noua editione Colonienſi, et Taurinenſi idem eſſe dixi de primogenitura, ex ſententia Petri Peraltæ Hiſp. in l. ſi quis in principio teſtamenti. numero 145. et numero 148. de leg. 3. Ludouici Molinę in libro 1. de Hiſpanor. primogen. cap.1. num.7. cap.5. num. 21. et capit. 17. numero 25. et Melchioris Palaez in Tracta. de maioratu in 1. parte quęſt.5. num. 3. et in ſecunda par. quęſt. 5.

His pręmiſſis, dicimus nunc multas extare coniecturas, et pręſumptiones quibus facile conſtat prędictos teſtatores ordinaſſe primogenituram, ſeu fideicommiſſum perpetuum.

Prima eſt coniectura, ſeu uerius euidens, & clara demonſtratio, quia ipſi teſtatores filiis heredibus inſtitutis ſubſtituerunt ipſorum filios primogenitos ſucceſſiue de primogenito in pri-
7 mogenitum. Hæc primogenituræ mentio † oſtendit manifeſtè, teſtatorem uoluiſſe conſtituere primogenituram, ſeu perpetuum fideicommiſſum, ita a fortiori ſcriptum reliquit Lud. Molina in libro 1. de Hiſpano. primogenitur. capitul. 5. numer. 1. Cum dixit, quod etiam ſi in ſola alicuius diſpoſitionis pręfatione, quis dixerit, ſe cupere maioratum ſeu primogenituram conſtituere, demonſtraſſe is ſatis dicitur ipſam primogenituram, & ob primogenitorę mentionem cenſeri repetitum onus reſtitutionis a primo uocato in ſecundum, & in alios ſucceſſiue, ita quod cenſeatur perpetuum fideicommiſſum, reſponderunt Ancharanus in conſil. 27. columna. penultim. Romanus in conſil. 438. numer. 14. Crauetta in conſil. 98. numer. 9. Hieronymus Gabriel. in conſil. 117. numer. 4. libro 1. Melch. Palaez in tractat. de maioratu in ſecunda parte quęſt. 12. & hos ſecutus ſum in conſil. 117. numer. 14. & 15. libr. 2. in conſil. 220. numer. 34. libro 3. & in commentar. de pręſumpt. lib. 4. pręſump. 69. num. 15.

Secunda eſt coniectura, imo euidens probatio, quod teſtatores uocarunt prędictos primogenitos
8 ſucceſſiue in perpetuum. Hæc uox † perpetuum, ſignificat hoc in caſu infinitatem temporis. l. falſo. C. de diuerſ. reſcrip. et tradũt a me congeſti in conſ. 95. numer. 4. lib. 1. et accedit Alber. in diction. in uerbo, perpetuum, et in ſpecie quod quando teſtator ſtatuit bona perpetuo conſeruari debere in familia, fideicommiſſum fit de uno in alterum repetitum uſque in infinitum reſponderunt Alexan. Caſſan. Crauetta, Tiraquell. et Didac. quos retuli, et probaui in conſil. 117. nume. 17. lib. 2. et in commentar. de pręſumpt. lib. 4. præſumpt. 69. nu. 16. et accedunt Cephal. in conſil. 624. numer. 21. lib. 5. et Petra de fideicommiſ. q. 5. numer. 11.

Tertia eſt coniectura vel ex eo ducta, quod teſtatores

Digitized by Google

8 tores † digreſſi ſunt ad plures gradus ſubſtitutio-
num. Nam Henrighetus primus teſtator Bartho-
lomæo filio ſubſtituit filium eius primogenitum, &
ſucceſſiue de primogenito in primogenitum. Idem
fecerunt Lucas, & Bartholomæus ſecundus. Quæ
quidem ſola vocatio perplures gradus ſubſtitutio-
num complectitur. Et rurſus hic teſtator poſt pri-
mogenitos deſcendentes a dic. Bartholomæo voca-
uit primogenitum ex Baptiſtina filia, deinde Gua-
rinum, & tandem Oliuerium. Atqui quando teſta-
9 tor † digreſſus eſt ad plures gradus ſubſtitutionum
vrgens ſumitur coniectura, teſtatorem voluiſſe in-
ducere, & ordinare perpetuum fideicommiſſum. Ita
poſt Socinum Senior. Curt. iunior. Grat. & Crauet.
reſpondi in conſilio 117. num. 9. & 10. lib. 1. in con-
ſil. 210. num. 12. libr. 3. & in commentar. de præſum-
ption. lib. 4. præſumptio. 69. num. 13. & accedit nunc
Ludou. Molina in lib. 1. de Hiſpan. primogen. cap. 5.
num. 38. Ergo &c.

Quarta eſt coniectura, quæ ſumitur ex qualitate
10 † bonorum nempe caſtrorum, in quibus teſtatores
primogenituram conſtituerunt. Nam cum hæc di-
gna ſint, quæ conſeruentur in agnatione, & familia,
ſumitur coniectura, quod teſtator voluerit ea ſup-
ponere ſucceſſiuo, perpetuoque fideicommiſſo. Ita
poſt Bartol. Bald. Caſtrenſ. Iaſon. Rip. Capic. &
Crauett. reſpondi in conſil. 117. num. 19. & 20. libr. 2.
& ſcripſi in dic. præſumpt. 69. num. 18. & nunc acce-
dit Put. in deciſ. 448. num. 1. lib. 2. eſt ergo dicẽdum
teſtatores voluiſſe ordinare, & conſtituere perpetuũ
fideicommiſſum, & primogenituram.

Quinta, & vltima eſt coniectura, quæ colligitur
ex eo, quod deficiente linea ipſa maſculina teſtato-
rum, ita quod nullus ex ea primogenitus reperiatur,
11 vocati ſunt primogeniti † filiarum nuptarum tamen
in familia A. quæ eſt ex antiquo ſtipite teſtatorum.
Id quod non alia de cauſa fecerunt teſtatores quam
vt caſtra hæc conſeruarent in agnatione, & familia
A. id quod operatur, vt primogenitura, & fideicom-
miſſum perpetuo duret, ſic in caſu valde ſimili, di-
12 cimus, teſtatorem voluiſſe fideicõmiſſum † eſſe per-
petuum, quando poſt agnatos vocauit cognatos, ad
iecto onere, quod aſſumant nomen, & inſignia agna
tionis, & familiæ teſtatoris. Ita ſane reſponderunt
Pariſ. in conſil. 18. num. 42. lib. 2. Marzar. in conſ. 4.
num. 1. in fine, & num. 43. Riminald. iun. in conſil.
21. num. 17. & num. 49. lib. 1. quos ſecutus ſum in
conſil. 117. num. 23. lib. 2. & in commentar. de præ-
ſumptionib. libr. 4. præſumpt. 69. num. 19. & in ter-
minis primogenituræ idem ſcripſerunt Ludouicus
Molina lib. 1. de Hiſpanor. primogen. capit. 5. num.
34. & Melchior Palaez in Tract. de maioratu in 2. p.
q. 6. n. 23. qui multis comprobauit.

His intelligimus non obſtare vulgatum illud, &
ſi egregium reſponſum Oldradi in conſil. 21. quod
probarunt permulti, quos longa ſerie congeſſi in cõ
ſil. 85. nu... lib. 1. & in comment. de præſ. lib. 4. præ-
ſumpt. 69. num. 1. Non enim prædictum reſponſum
habet locum in caſibus ſupra in quinque coniectu-
ris relatis, nempe quando teſtator conſtituit primo-
genituram ideſt fideicommiſſum perpetuum, vt di-
xi in dic. præſumpt. 69. num. 15. & 16. quando pro-
greſſus eſt ad plures gradus ſubſtitutionum, vt dixi
eodem in loco num. 13. quando bona ſunt illuſtria,
ita vt digna ſint, quæ conſeruentur in agnatione &
familia, vt ibidem ſcripſi num. 18. & demum quan-
do poſt teſtatoris deſcendentes maſculos vocati sũt
alii ex eadem familia, & ſi tranſuerſales, ea ratione
vt bona in ea agnatione, & familia conſeruentur, vt
dixi in dict. præſumptio. 69. num. 19.

Tertia eſt dubitatio, an Dominus Imperialis nũc
viuens dicatur ad hanc primogenituram, & fidei-
commiſſum vocatus. Reſpondendum eſt ſine con-
trouerſia, vocatum eſſe. Eſt enim manifeſtum ex
ſupra deſcripta genealogia, prædictum Dominum
Imperialem eſſe ex deſcendentibus Bartholomæi
primo inſtituti, cuius omnes deſcendentes primo-
geniti fuerunt vocati, cum ſit dic. Bartholomæi ab-
nepos. Nec repugnat, quod Dom. Imperialis non
deſcendat a primogenito, ſed a Lucheto quintoge-
nito Lucæ filii dicti Bartholomæi. Nam reſponde-
13 tur, primogenitum † etiam dici illum, qui mortuo
ipſo primogenito reperitur natu maior ex ſuper-
ſtitibus, vt ſcribunt poſt alios Tiraquell. de iure pri-
mogen. quæſ. 3.

Prçterea ſi ſpectamus Teſtamentum Lucæ pro pa
trui dicti Domini Imper. ſecundi conſtat ipſum eſſe
vocatum. Cum ipſe Lucas vocauerit primo Bar-
tholomæum filium ſuum primogenitum, & eo ſine
filiis decedente vocauit Lazarum, deinde Lamber-
tum, poſtmodum Ioan. Baptiſtam & tandem ven-
trem prægnantem vxoris ſui ipſius teſtatoris, ex qua
natus eſt prædictus Luchetus Domini Imperialis
auus, & ſubiunxit teſtator verba hæc. Ita, & taliter
quod dicta caſtra modo, & forma prædictis ſemper
perueniant in maiorem natu maſculum ex filiis ip-
ſius teſtatoris de primogenito in primogenitum
ſucceſſiue, & in perpetuum tam reſpectu filiorum
ipſius Teſtatoris quam filiorum ſuorum, & ſic ſuc-
ceſſiue, & in perpetuum &c. His ſane manifeſtis
verbis conſtat, teſtatorem vocaſſe primogenitos,
tam deſcendentes a filiis ſuis, quam a filiis ipſo-
rum filiorum, & propterea vocatos fuiſſe etiam pri-
mogenitos deſcendentes a Lucheto ipſius teſtatoris
quintogenito.

Quarta eſt dubitatio, an recognitiones & ſubie-
ctiones illæ feudales factæ a prædictis Luca anno
1524. & a Iulio anno 1581. præiudicare potuerint
Domino Imperiali ſecundo, quominus nunc ſuc-
cedere poſſit in his caſtris iure primogenituræ abſ-
que onere feudali erga Sereniſsimum Dominũ Du-
cem? Et quidem reſpondendum eſt prçiudicare non
potuiſſe.

Primo quia certum eſt (vt clare ſupra demonſtra
uimus) prædictos teſtatores Henrighetum ſcilicet
primum, Lucam, & Bartholomæum ſecundum po-
tuiſſe de his caſtris teſtari, & primogenituram
perpetuumque fideicommiſsum in eis ordinare,
& conſtituere. Quo fit, vt ipſa caſtra primogeni-
turæ, & fideicommiſſo ſuppoſita alienari in præiu-
dicium ſucceſsorum nullo modo potuerint, non
ſolum reſpectu vtilis dominii, ſed nec etiam directi,
ea recognoſcendo in feudum a Sereniſſimo Domi-
14 no Duce. Et ſi enim † primogenitus eſt uere, &
plene Dominus bonorum primogenituræ, atta-
men dicitur Dominus reuocabiliter, & propterea
alienare quidem poteſt dum viuit bona ipſa pri-
mogenituræ, non autem vt valeat alienatio poſt
eius mortem, ſicuti Ludouicus Molina in libro 1.
de Hiſpanor. primogen. cap. 19. num. 14. verſiculo
ex his tamen, & capit. 20. num. 1. 3. 4. & 5. multis
ſimilibus probat. Idem copioſius tradit Melchior
Palaez in Tractat. Maioratuum in 4. parte quæſ. 1.
n. 24. 25. 29. 37. & accedit Ceph. in conſ. 3. n. 97. li. 1.
qui alios refert.

Cum ergo bona primogenituræ alienari non poſ-
ſint in præiudiciũ ſucceſſorum, ſic pariter nõ poſsũt
reſpectu dominii directi ab alio recognoſci, & in

eum transferri. Cum recognitio ſit alienatio, vt in ſpecie reſpōdit Alcia.in reſp.164.num.6. ſecundum impreſſ.antiq.Lugdunenſem, & recte quidem quia
15 translatio dominii directi eſt † alienatio, vt tradit Bartol.in l.vlt.n...C.de rebus alie.non alien.Abb. in cap.nulli.de rebus eccleſ.non alienandis, & alii relati a Redoano in Tract.de rebus eccleſ. non aliena. in 1.par.c.32.

16 Secundo accedit, quod cum † feudum ſeruitutem in ſe contineat, vt ſcripſi in commentar.de præſumtionibus libr. 3.præſumpt. 91.colum. 1. dum poſt alios dixi feudum non præſumi, cum ſit ſeruitus
17 quædam. Porro bonis primogenituræ † ſeruitus imponi non poteſt, vt perpetuo duret, ſicuti poſt alios tradit Molina in dic.cap.10.num.1.5.& 6.Non ergo bona primogenituræ in feudum recognoſci poſſunt.

Tertio ſuffragatur argumentum ductum a fortiori. Eſt enim minoris damni, & præiudicii transfer-
18 re vtile dominium, † quam directum. Cum effectus Dominus vtilis ſubiaceat ipſi directo, e contra vero factus Dominus directi habeat dominium vtile ſibi ſubiectum. Atqui primogenituræ bona nō poſſunt ad longum tempus locari vel in emphyteuſim dari in præiudicium ſucceſſorum, atque ita dominium vtile dictorum bonorum in alium transferri non poteſt. Ergo multo minus transferri poteſt directum. Illa minor argumenti propoſitio probatur auctoritate in terminis Ludouici Molinæ in libr. 1. de Hiſpanor.primogen.cap.11.num.15.& num.31.
18 qui ea ratione vſus eſt, quod alienare † prohibitus non poteſt dominium vtile transferre.l.vlt. Cod. de rebus alien. non aliena.vbi Bartol.Bald.& reliqui, & de bonis eccleſiæ, quæ alienari prohibentur, idē tradit poſt alios Redoan.in Tract. de rebus eccleſiæ non alien.in 1.par.c.22.& c.28.

19 Quarto confert, quod ſicuti † primogenitus non poteſt omnino bona primogenituræ alienare in præiudicium ſucceſſorum, vt diximus ſupra, ita nec poteſt facere actum, quo ad ipſam omnimodam alienationem perueniatur, iuxta regulam ca. cum quid. de regul.iuris.in 6. & confert l.oratio.ff. de ſponſal. ſic dicimus quod ſicuti prohibita eſt alienatio bonorum Eccleſiæ, ita etiam dicitur prohibitus omnis actus, quo ad ipſam alienationem perueniri poteſt, vt eſt promiſſio de alienando, vt tradit Redoanus in Tractat. de rebus Eccleſiæ non aliena. in prima parte.cap.quinto. & capit. 31. Atqui primogenitus recognoſcendo bona primogenituræ in feudum ab aliquo Principe, facit actum, quo facile poteſt perueniri ad omnimodam alienationem, vt puta non ſuſcipiendo debitis temporibus inueſtituram, vel non præſtando ſeruitium, vel committendo aliquod delictum, quib. feudum deuoluitur ad Dominum, ergo primogenitus non poteſt in præiudicium ſucceſſorum recognoſcere bona primogenituræ in feudum ab aliquo.

Quinto, & vltimo ad rem facit, quod recognoſcens rem ſuam tamquam feudalem ab aliquo, dicitur eam illi ſubmittere, ſicuti manifeſtum eſt. Porro prohibitus alienare rem, ſicuti prohibetur hic primogenitus, non etiam poteſt eam ſubmittere.
20 Cum † ſubmiſſio ſit alienatio. cap. 2. de rebus Eccleſ. non aliena. in cap... vbi Ancharan. & tradit Redoanus in loco ſupra allegato capit. 41.& in ſpecie primogenituræ tradit Martinus Laudenſis in Tract. de primogenit.quæſt.15.poſt Oldrad. quem refert. Non ergo bona primogenituræ alioqui libera recognoſci poſſunt in feudum ab aliquo in præiudicium ſucceſſorum.

Quinta eſt dubitatio, an ſaltem ex dictis caſtris deduci poſſit legitima. Reſpondendum eſt ſine magna diſputatione, & controuerſia deduci non potuiſſe ab illo Bartholomæo primo hærede inſtituto, qui grauatus fuit ab Henrigheto patre reſtituere prædicta caſtra iure primogenituræ filiis, & deſcendentibus ſuis. Cum enim teſtator, qui primogenituram conſtituit in certo bonorum genere, alia bona reliquit, non poſſunt filii ex bonis il-
21 lis primogenituræ deducere ſuam † legitimam, ſed ex aliis conſequi eam debent, ita ſcribunt Petrus, Iacobi.Hoſtienſ. Ioan. Andr. Zabarella, Abb.Caſtr. Bellem.Guido Papæ, Chriſtophor.Caſtellion.Guielmus Benedictus, Boer. & Capic. quos commemorat & probat Tiraquellus in Tract. de iure primogeniorum quæſt.5.num.1.& 2.Et his accedunt Rubeus, & Sigiſmond. Neapolitan. relati & ſecuti a Ludouic. Molina in libr.1. de Hiſpanor. primogen. cap.11.num.29. Idem reſpondit Celſus Hugo in cōſil.117.num.quinto.in fine, & ego ipſe idem ſcripſi in conſil.44.in fine lib. 1. & comprobatur, quia bona primogenituræ dicuntur prohibita alienari ab eis, qui primogenituram ipſam conſtituerunt. Porro certum eſt, filium non poſſe deducere legi-
22 timam † ex re prohibita alienari, ſi poteſt eam deducere ex aliis bonis. Ita ſcribunt Bald. Alexand. Corn. Iaſon, Socin. Senior. & alii permulti, quos retuli, & probaui in conſil. 401. numero 138. libr. 5.

Sexta eſt dubitatio, an ſaltem ex dict. bonis primogenituræ deduci potuerit quarta trebellianica. Reſpondendum eſt pariter deduci non potuiſſe. Nam certum eſt grauatum fideicommiſſo in re cer-
23 ta non poſſe ex ea deducere trebellianicam. † Ita Bald. Guido Papæ, Abbas, Cremenſis, Iaſ. Fabian. Socin. iun. Purpurat. Bero. Crauet. & alii per plures, quos congeſſi in dic. conſil. 401. num. 141. & accedunt alii commemorati a Ludou.Molina in lib. 1. de Hiſpanor. primogen. cap. 17. num.22.& Melchior Palaez in Tract. maioratuum in 4.par. quæſt.
24 1. num. 5. qui in ſpecie † primogenituræ hanc opinionem probant, quos ſecutus ſum.in conſil. 775. num. 10. libr.8.& in commentar. de præſumption. libr.4.præſumpt. 198.num.36. Nec repugnat, quod ſcribit Molina præcitato in loco, prædictam receptam opinionem non habere locum, quando quis
25 inſtitutus eſt in quota † hæreditatis, & hæredis vices ſuſtinet.ex l.ſi quis ſeruum.§. vltim. de leg. 2. &
26 idem quando inſtitutus eſt in quota † bonorum, nullo dato cohærede vniuerſali, qui etiam vices hæredis vniuerſalis ſuſtinet. l. ex facto. la granda.& l. quoties. ff. de hæredit. inſtitut. & inquit Molina declarationem hanc probare Burgos de Pace in cōmentar. ad l. 3. Tauri. num. 857. Qui ſane caſus a fortiori noſtro conuenire videtur. Cum Henrighetus teſtator hæredem inſtituerit Bartholomæum filium in omnibus bonis, deinde eum grauauerit reſtituere caſtra filio ſuo primogenito. Nam reſpondetur, immo caſus eſſe diuerſos, loquuntur ſane Molina & Burgos, quando hæres inſtitutus in quota hæreditatis, vel bonorum grauatus eſt reſtituere ipſam quotam, quæ non dicitur certa res, ſed portio hæreditatis, & bonorum, & ob id, quod nullus alius extat hæres, dicitur effectus hæres in totum, & conſequetur totā hęreditatē, ſcdm mentē teſtatoris,
27 reſtituere dēt, & ob id iure trebellianicā † deducit ex omnibus bonis. Diuerſum eſt in caſu noſtro, in quo hæres vniuerſalis grauatus fuit reſtituere certā rem,

ideſt

Digitized by Google

i deſt caſtra. Quo quidem caſu non deducitur trebellianica ex certa illa re, ſed ex aliis bonis reſtituẽdis, ſicuti allegati doctores ſcribunt.

SVMMARIVM.

1 *Filios poſitos in conditione cenſeri vocatos.*
2 *Maſculinitatis qualitatem arguere filios poſitos in conditione ex teſtamento vocatos.*
3 *Filios ſine dubio fuiſſe vocatos teſtamento, cum fœminæ propriæ teſtatoris excluſæ ſint vocatis extraneis. n. 4.*
5 *Qualitatem maſculinitatis repetitam arguere poſitos in conditione fuiſſe teſtamento vocatos.*
6 *Filios poſitos in conditione cenſeri teſtamento vocatos ex his verbis, ſi hæres meus deceſſerit ſine filijs legitimis & naturalibus et de legitimo matrimonio natis, idem cum reciproce ſubſtituti.*
7 *Reciprocam ſubſtitutionem arguere filios in conditione poſitos, teſtamento vocatos eſſe.*
8 *Compendioſam ſubſtitut. arguere filios poſitos in conditione fuiſſe vocatos.*
9 *Fideicommiſſum non repetitum fuiſſe a perſona ſubſtituti ſi ſine filijs, vbi cum filijs decedat.*
10 *Repetitionem fideicommiſſi a perſona ſubſtituti factam non præſumi cum teſtator loquitur limitate. n. 11.*
12 *Eo caſu, clauſulam eſſe reſtrictiuam.*
13 *Fideicommiſſum in dubio non præſumi.*
14 *Fideicommiſſum cenſeri repetitum, cum teſtator voluit bona conſeruari in agnatione, ſed contra. n. 15.*
15 *Repetitionem factam de fideicommiſſo non præſumi, eo quia teſtator dixerit velle, vt bona conſeruentur in agnatione.*

FACTI SPECIES.

Illuſtris Dom. Præuoſtus de Georgijs condidit teſtamentum in quo hæredes inſtituit Dominos Antonium & Ioan. Angelum filios ſuos adiecta conditione hac, quod ſi alter ipſorum decederet abſque filijs vel filio maſculo, eo caſu alter ſuperſtes aut filius, vel filij alterius cohæredis ſuperſtites ſuccederent ipſi tali ſic decedenti ſine filijs, in bonis & hæreditate ipſius teſtatoris, ſi vero !, (ſic ad litteram ſubijcitur in ipſo teſtamento) ipſi ambo hæredes inſtituti, ut ſupra ab hoc ſæculo decederent ſine filijs maſculis legitimis & naturalibus, & etiam ſi eorum, uel alterius ipſorum filij legitimi, & naturales ut ſupra inſtituti & ſeu ſubſtituti, ut ſupra decederent abſque filijs maſculis legitimis & naturalibus, & ut ſupra, eo in caſu uoluit, & uult, hæreditatem ac res & bona ipſius Domini Teſtatoris peruenire debere, & quod perueniant, & peruenta eſſe intelligantur ipſo iure & facto in alium uel alios propinquiorem, & propinquiores agnatum, & agnatos ipſius Dom. Teſtatoris & de agnatione & parentela de Georgijs, & hoc in ſtirpem & non per capita, intelligendo ſemper de maſculis legitimis, & naturalibus, & de legitimo matrimonio procreatis, ſeu procreandis ut ſupra, quos omnes & ſingulos, ſingula ſingulis referendo ut ſupra, in dicto caſu ſeu in dictis caſibus prædictus Dom. Teſtator ad inuicem ſibi hæredes inſtituit & ſubſtituit uulgariter & pupillariter, breuiloque, compendioſe, & per fideicommiſſum. Volens tamen, ac mandans, et ordinans præfatus Dom. Teſtator, quod filiæ fœminæ legitimæ et naturales, et de legitimo matrimonio natæ ſeu naſcituræ, ex aliquo uel aliquibus ex dictis eius hæredibus inſtitutis, et ſubſtitutis ut ſupra dotentur, et dotari debeant condecenter ex bonis et hæreditate prędictis, et ex portione illius a quo dictæ filiæ fœminæ peruenirent. Et hæc eſt ultima uoluntas etc.

Mortuo dic. Teſtatore Dom. Præuoſto, deceſſit Do. Ioa. Angelus, nullis relictis filijs maſculis, cui propterea in bonis fideicommiſſi ſucceſſit dic. Dom. Antoa. qui deceſſit relicto Dom. Paulo filio, ex quo nati ſunt Dom. Lodouicus, et Dom. Iſabella.

Præſupponitur etiam in facto dic. Dom. Paulum confeciſſe teſtamentum in quo hæredem inſtituit dictum Dom. Ludouicum eius filium, cui decedenti ſine filijs ſubſtituit proximiores maſculos ex agnatione et familia de Georgijs.

Deceſſit tandem dict. Dom. Ludouicus nullis relictis filijs condito teſtamento, in quo hæredem inſtituit Illuſtrem Dom. Octauianum Malaſpinam natum ex dic. Dom. Iſabella ipſius Dom. Ludouici ſorore ex perilluſtri D. Marchione Iulio Cæſare.

Dubitari nunc contingit an euenerit caſus ſubſtitutionis et uocationis dictorum agnatorum proximiorum de Georgijs ſecundum diſpoſitionem, et Teſtamentum dic. Dom. Præuoſti uel ſecundum teſtamentum dic. D. Pauli.

Præuoſtus
Teſtator

Antonius Io. Angelus
Paulus.
Antonius Ludouicus, Iſabella Catherina.

Initium a Domino.

CONSILIVM MXXIV.

Reſpondendum exiſtimo non eueniſſe caſum quo agnati proximiores de Georgiis admitti poſſint ad ſucceſſionem bonorum fideicommiſſi relicti & conſtituti a dic. D. Præuoſto Teſtatore vel D. Paulo, ſed D. Ludou. potuiſſe de dic. bonis teſtari, & hæredem inſtituere dic. Dom. Octau. Malaſp. ex ſorore nepotem. Huius veritatis demonſtrandę cã diſtinguo & cõſtituo plures caſus ſubſtitutionũ, quos fecit, & conſtituit dic. Dom. Præuoſtus.

Primus eſt caſus, qñ teſtator ipſe inſtitutis duob. eius filiis Antonio. ſ. & Io. Angelo, eos inuicem ſubſtituit decedente altero eorum ſine filiis maſculis. Hic caſus dicitur contigiſſe, ex quo mortuo dic. Ioa. Angelo relicta ſola filia Catherina in portione dicti Io. Angeli ſucceſſit dic. Antonius. Et hic quidem caſus noſtro non conuenit, ſicuti manifeſtum eſt.

Scd's eſt caſus, dum teſtator diſpoſuit, ꝙ vbi ambo dic. filii, hoc eſt Anton. & Io. Angelus decederent ſine filis maſculis, ſuccederẽt agnati proximiores de Georgiis. Hic caſus non euenit ad commodum dict. agnatorum, ex quo Ant. deceſſit, relicto Paulo, qui & ſi poſitus fuit in conditione, dicitur tamen actiue vocatus, cum vocatus fuerit ſub qualitate maſculinitatis, & ob alias coniecturas, quas referam in caſu ſubſequenti.

Tertius eſt caſus ſubſtitutionis, dum teſtator ita dixit. Et ẽt ſi eorum vel alterius ipſorum filii legitimi, & naturales vt ſupra inſtituti, ſeu ſubſtituti vt ſupra decederent abſque filiis maſculis legitimis, & naturalibus, & vt ſupra. Eo in caſu voluit, & vult hæreditatem ac res, & bona ipſius Dom. Teſtatoris peruenire debere, & quod perueniant & peruẽta eſſe intelligantur ipſo iure, & facto in alium, vel alios, propinquiorem, & propinquiores agnatum, & agnatos ipſius Dom. Teſtatoris, & de agnatione, & parentela de Georgiis & c. Hoc in caſu duæ ſunt dubitationes, quarũ altera eſt, an Paulus, quẽ diximus ſupra fuiſſe actiue vocatum cenſeatur grauatus reſtituere Ludou. atque ita an ipſe Ludou. et ſi poſitus

in cōditione fuerit vocatus a teſtatore, ita quod ſuccedere debeat ex teſtamento dic. Præuoſti. Altera eſt dubitatio, an dic. D. Ludou. vocatus fuerit vt ſupra a dic. teſtatore grauatus reſtituere teſtatoris bona agnato proximiori ex familia de Georgiis.

Et quod attinet ad primam dubitationem reſpondendum eſt, dict. Lud. vocatum eſſe ex teſtamento, & conſequenter dic. Paulum ipſius Lud. patrē fuiſſe onere fideicommiſſi grauatum reſtituere ipſi Lud.

Primo, quia & ſi magna ē inter doc. diſputatio, an
1 † filii poſiti in conditione cenſeātur ex ipſo teſtamē-
to vocati, attamē verior, & receptior eſt ſentētia, vo-
catos dici. Hāc opinionē innumeris relatis doctori-
bus ego ſemper probaui, vt in conſ. 152. n. 13. li. 2. &
in conſ. 303. col. 1. & 2. li. 4. & in comment. de præſ.
lib. 4. præſumpt. 76. n. 2. His in locis abunde diſputa-
tionem hanc pertractaui & abſolui.

2 Secundo ſuffragatur, quod † filii fuerint poſiti in
conditione cum qualitate maſculinitatis, quæ vrgē
tem admodum coniecturā facit, ꝙ cenſeātur vocati,
ſicuti tradunt 40. doctores, me cum eis enumerato.

1 Guido Papæ in q. 184. & in conſ. 28. col. 9. verſi. nec obſtat l. 1. & in conſ. 125.

2 Crot. in conſ. 58. n. 5. & in conſ. 143. li. 1.

3 Corn. in conſ. 20. n. 21. li. 4.

4 Iaſ. in conſil. 108. col. antepen. verſic. non quoque. lib. 4.

5 Ruin. in conſ. 167. n. 9. lib. 3.

6 Soc. ſen. in conſ. 116. n. 3. li. 3.

7 Dec. in l. 1. num. 16. C. de pactis. in conſil. 270. num. 4. in conſil. 318. num. 1. & in conſil. 516. nu. 11. & alibi.

8 Gozad. in conſil. 26. num. 22. in conſ. 64. n. 8. & in conſ. 87. num. 5.

9 Rub. in conſil. 28. n. 6. in conſ. 31. n. 2. in fin. & in conſil. 143. num. 7.

10 Grat. in conſ. 31. n. 19. in conſ. 32. n. 2. in conſil. 89. n. 5. & in conſ. 101. n. 20. lib. 2.

11 Boer. in q. 155. num. 25.

12 Io. Marius quem retulit Boer. præcit. in loco.

13 Franc. Sfondr. relatus a Boer.

14 Vgol. commemoratus a Boer.

15 Garz. pariter a Boer. relatus.

16 Paril. in conſil. 32. num. 12. & in conſil. 41. col. vlt. lib. 2.

17 Alc. in reſp. 482. n. 3. & in reſp. 485. n. 6.

18 Curt. iun. in conſ. 43. num. 8. in conſil. 48. num. 7. & in conſil. 87. num. 1. & l. 1. num. 14. C. de pactis, qui teſtatur ita iudicatum fuiſſe Brixiæ, & ſententiā fuiſſe confirmatam a Repub. Veneta.

19 Ber. in conſ. 57. n. 57. & n. 63. li. 3.

20 Socinus iunior in conſil. 65. num. 65. in conſil. 103. col. vlt. & in conſil. 119. num. 29. libr. 2. & alibi ſæpe.

21 Mant. in conſ. 27. n. 5. in conſ. 39. n. 7. & in conſ. 178. num. 8. lib. 2.

22 Niger in l. 1. num. 48. ff. de offic. eius cui mād. eſt iuriſd.

23 Crauetta in conſil. 62. col. vlt. & in conſil. 130. num. 2.

24 Purp. inter conſ. Silu. in conſ. 51. col. vlt.

25 Zanch. in l. hæredes mei. §. cum ita. n. 651. ff. ad Trebel. ſecund. prim. impreſ.

26 Thob. in conſ. 32. num. 14.

27 Port. Imol. in conſ. 1. n. 69. & in conſ. 46. n. 5.

28 Gribald. inter conſil. præcitati Portii in conſil. 40. num. 20.

29 Alba in conſ. 87. num. 11.

30 Decian. in conſil. 103. num. 4. li. 2. qui affirmat ita Patauii fuiſſe iudicatum, & ſententiam confirmatam fuiſſe Venetiis a Sereniſs. Dominio.

31 Roland. in conſ. 6. n. 29. lib. 4.

32 Cephal. in conſ. 251. num. 77. & in conſi. 252. n. 22. lib. 2.

33 Riminal. iun. in conſil. 21. n. 32. Io. Petr. Surd. in conſ. 67. num. 33. lib. 1.

34 Ioſeph Ruſticus in Tract. quando filii poſiti in conditione cenſeantur vocati. lib. 2. cap. 2. colum. 1. 2. & 3.

35 Achil. Pedrocha in conſ. vlt. n. 10.

36 Rota Roman. in deciſio. 1154. lib. 3. 3. partis, in nouiſſime impreſſis, vbi in fine teſtatur ſic fuiſſe deciſum.

37 Hier. Gabr. in conſ. 115. n. 14.

38 Celſ. Hugo in conſ. 20. n. 45.

39 Anton. Cioffius. in conſ. 67. n. 3. & n. 6.

40 Et ego ipſe in conſ. 152. n. 3. lib. 2. in conſ. 393. n. 6. li. 4. & in dic. præſ. 76. n. 27.

3 Et his conſtat hanc eſſe † magis receptā opinionē
aduerſus Oldr. Comenſ. & alios multos, quos retuli
præcitatis in locis, præſertim in dic. præſ. 76. nu. 29.
verſ. Ceterum coniecturā, & ibidem. n. 31. ex ſenten-
tia Corn. Cur. iun. Cag. & Zanc. ſcripſi coniecturam
4 † hanc procedere ſine dubio, quando teſtator exclu
ſit proprias filias, & deſcendentes, vocando extra-
neos, ſicuti contingit noſtro in caſu, in quo teſtator
deficientib. filiis, & nepotib. maſculis, voluit admitti
agnatos de Georgiis proximiores, & filiorū, ac nepo
tū filias voluit ſolū dotari. Et rurſus nu. 33. ſubiunxi
5 coniecturā hanc omnino verā, qn̄ † qualitas maſculi
nitatis fuit pluries repetita, vt noſtro in caſu. Et de-
mum in dic. præſump. 7. n. 38. & in dic. cōſ. 393. n. 10.
& 12. ſcripſi, coniecturam hanc locū hr̄e ēt, quando
in ciuitate (vt eſt Papiæ) extat ſtatutum, quod maſcu
lis exiſtentibus fœminæ non ſuccedant.

Tertio accedit, quod quando teſtator poſuit in
conditione filios his verbis, & ſi hæres meus deceſſe
rit ſine filiis legitimis, & naturalibus & de legitimo
matrimonio natis (ſicuti ſic diſpoſuit teſtator iſte.)
6 Hoc ſane caſu † filii ipſi poſiti in conditione cenſen-
tur ex teſtamento vocati. Ita quidem 7. doctores cū
quibus neſcio an poſſim connumerari.

1 Socin. iun. in conſ. 110. n. 25. & in conſil. 145. nu. 39. lib. 3.

2 Crauet. in conſil. 885. col. 2. & in conſil. 917. col. 1. lib. 5.

3 Decia. in conſ. 33. n. 19. & in conſ. 41. n. 30. li. 1. & in conſil. 24. n. 18. lib. 3.

4 Thob. Non. in conſ. 32. n. 11.

5 Rimin. iun. in conſ. 21. num. 44.

6 Mant. in Trac. de coniect. vltim. volunt. libr. 11. tit. 3. num. 7.

Et ego ipſe in conſ. 325. n. 10. li. 4. & in comment. de præſ. lib. 4. præſ. 76. n. 48.

Quarto confert, ꝙ qn̄ inſtituti, & ſubſtituti ſunt ēt
reciproce ſubſtituti, ſi eorum vnus deceſſerit ſine fi-
7 liis, ii filii † poſiti in conditione dicuntur ex teſtamē
to vocati. Ita ſane reſponderunt Corn. in conſil. 146.
n. 13. li. 2. Rimin. Sen. conſ. 78. col. 2. li. 1. Par. in conſ.
37. n. 38. li. 2. Gozad. in conſ. 64. n. 12. Zanc. in l. hære
des mei. §. cum ita, in 7. par. num. 70. Ruſti. in Tract.
quando filii poſiti in conditione dicuntur vocati. li.
5. cap. 1. n. 1. quos ego ipſe retuli, & probaui in conſ.
135. num. 6. lib. 2. in commentar. de præſumption.
lib. 4. præſump. 76. n. 52. & prædictis addo nunc Cra-
uet. in conſ. 537. num. 6. lib. 3. Ruin. in conſil. 167. n.
7. lib. 3. Teſſaur. in deciſ. 96. num. 31. Atqui noſtro in
caſu certum eſt, prædictos filios in conditione poſi-
tos eſſe etiā inuicem, & reciproce ſubſtitutos. Ergo
filii ipſi in conditione poſiti dn̄tur vocati. Illa minor

propoſi-

propoſitio probatur verbis ipſius teſtamenti, dū te-
ſtator poſt vocationes & ſubſtitutiones filiorum, ne
potū, & proximiorum de Georgiis adiecit clauſulā
hanc, & quos omnes & ſingulos, ſingula ſingulis re-
ferendo, vt ſupra in dic. caſu, ſeu dic. in caſibus, præ-
dictus Dn̄s teſtator ad inuicem ſibi hęredes inſtituit
& ſubſtituit vulgariter, pupillariter, breuiloce, com
pendioſe, & per fideicommiſſum. His ſane verbis
cōſtat, teſtatorem reciprocam feciſſe tam inter ſuos
ipſos nepotes quam inter filios iam a ſe vocatos.

Quinto, & vltimo comprobatur ſententia hæc ex
eo, ꝙ ex verbis teſtatoris ſupra relatis conſtat prædi
8 ctos pronepotes fuiſſe cōpēdioſe † ſubſtitutos. Por
ro qn̄ filii, vel nepotes poſiti in conditione ſunt ēt cō
pendioſe ſubſtituti, certum eſt, dici vocatos ex teſta
mento, ſicuti reſponderunt Soc. iun. in conſ. 174. nu.
24. li. 2. Ceph. in conſ. 419. n. 8. li. 3. Thob. Non. in cō-
ſil. 31. n. 14. & in conſ 32. n. 12. quos ſecutus ſum in
dic. præſ. 76. n. 85.

His intelligimus, veram eſſe hanc ſententiā Ludo.
& alios teſtatoris pronepotes poſitos in conditione
illis verbis. Et etiā ſi eorū, vel alterius filiorū filii le-
gitimi, & naturales inſtituti & ſubſtituti vt ſupra de-
cederent abſq. filiis maſculis, &c. cēſeri ex ipſo teſta
mēto vocatos, & conſequenter D. Paul dic. D. Ludo.
patrem non potuiſſe de dic. teſtatoris bonis teſtari,
& illa nouo fideicommiſſo grauare ad commodum
agnatorum de Georgiis.

Secunda eſt dubitatio, an dic. Dom. Lud. vt ſupra
vocatus fuerit a dic. teſtatore grauatus reſtituere ip
ſius teſtatoris bona agnato proximiori ex familia de
Georgiis. Et quidem multis rationibus, & argumen
tis dicendum eſt, grauatum non fuiſſe.

Primo vel ex eo ſic rn̄dendū eſt, ꝙ teſtator ita ſo-
lum dixit, & etiam ſi eorum, vel alterius ipſorum fi-
lii legitimi, & naturales vt ſupra inſtituti, & ſeu ſub-
ſtituti vt ſupra decederent abſque filiis maſculis &
naturalibus. Porro in caſu noſtro defecit hæc condi
tio, cum conſtet D. Paulum ſuſcepiſſe multos filios,
& inter alios dic. Dom. Ludouicum, qui non fuit
grauatus reſtituere agnato proximiori de Georgiis,
9 ſicuti in ſpecie, imo hoc in caſu, † reſpondit Oldrad.
in conſilio 21. Thema tale eſt. Teſtator fratrem ha-
bebat, & ex altero fratre præmortuo nepotem & ex
tertio alio fratre prædefuncto pariter tres alios ne
potes. Hos omnes hæredes fecerat in ſtirpes. Deinde
dixerat, ſi aliquis hæredum meorum ſine filiis, aut
deinceps, deſcendentib. maſculis decedat, eius por-
tio deuoluatur ad cohęredes, dūmodo maſculi ſint,
& ex maſculis deſcendentes, excludendo ſemper fę-
minas, quas dotauerat. Deīde ipſe teſtator ſic diſpo
ſuerat, ꝙ ſi præfati omnes hæredes recuſaſſent ſolue
re dic. dotes, tunc illa portio ad Eccleſiam Romanā
deuolueretur, quam cū onere illo ſubſtituerat. Rur-
ſus & tertio dixerat teſtator, quod ſi nec di. hęredes,
nec eccleſia Romana ſoluiſſent dic. dotes, portio il-
la deuolueretur ad fęminam, quæ cum ea portione,
in qua eā ſubſtituerat, nuberet. Demū ordinauerat
idem teſtator, quod ſi dic. omnes eius hęredes ſine fi
liis, & nepotibus, & deinceps, deſcendentib. maſcu-
lini ſexus deceſſiſſent, bona ſua eccleſiæ Romanę ac-
quirerētur. Euenit poſtmodum, quod mortuo teſta-
tore, vnus nepotum deceſſerat, quatuor relictis filiis
maſculis, quorum duo ſine liberis deceſſerant, ter-
tius ſola filia ſuperſtite mortuus erat, quartus vero
ſine prole, maſculi ex maſculis deſcendentes ex ſub-
ſtitutione, dote oblata bona vindicabant, conſultus
Old. reſpondit, proneptē illā abſoluendam fore, &
integra illa ſubſtitutione expreſſe in perſonam aui
ipſius nepotis, qui deceſſerat quatuor filiis ſuperſti
tibus, quidquid poſtea de illis contigiſſet. Cum ve-
10 rum non eſſet † ſubſtitutum deceſſiſſe ſine filiis maſ-
culis, atque ita cenſuit Oldradus, onus fideicōmiſſi
non cenſeri repetitum in perſonam ſubſtitutorum,
& Oldradum ſecuti ſunt 22. doctores, me cum eis
enumerato.

1 Ang. in conſil. 159. n. 1.
2 Anch. in conſil. 137.
3 Alex. in conſ. 108. li. 1. & clarius in conſ. 185. lib.
2. & in conſ. 139. li. 6.
4 Rui. in conſ. 92. & in conſ. 124. nu. 9. li. 2. in conſ.
115. n. 2. in conſil. 138. num. 13. & in conſil. 153. nu.
4. lib. 3.
5 Iaſ. in l. ſi quis hærede. n. 5. C. de inſt. & ſubſtit. &
in conſ. 66. col. 5. lib. 3.
6 Dec. in conſ. 105. n. 8. in conſ. 291. n. 5. in conſil.
427. n. 3. & alibi ſæpe.
7 Rub. in l. Gallus. §. quidam recte. n. 68. & 70. ff. de
liber. & poſth.
8 Curt. iun. in conſ. 92. n. 5.
9 Pariſ. in conſil. 14. n. 10. in conſil. 44. num. 12. in
conſil. 58. n. 4. & Clar. in conſ. 74. num. 21. & in conſ.
82. n. 4. lib. 2.
10 Tiraq. in l. ſi vnquam. in verbo ſuſceperit libe-
ros. n. 9. C. de reu. don.
11 Natta in conſil. 191. num. 7. & in conſil. 200. n.
6. lib. 1.
13 Socin. Iunior in conſil. 180. num. 65. & 67.
lib. 2.
14 Crau. in conſ. 98. n. 4. & in conſ. 161. n. 6.
15 Ceph. in conſ. 17. n. 4. lib. 1. & in conſ. 269. n. 20.
li. 2. & in conſ. 514. n. 12. li. 4.
16 Alciat. in reſp. 134.
17 Did. Cou. in c. Raynald. in princ. n. 4. verſic. ſed
& illud. de teſta.
18 Rol. in conſ. 56. n. 10. lib. 3.
19 Burſ. in conſ. 1. n. 1. lib. 1.
20 Panc. in conſ. 93. n. 15.
21 Marz. in conſ. 4. n. 5.
22 Et ego ipſe in conſil. 85. nu. 45. & 46. lib. 1. & in
commentar. de præſumpt. lib. 4. prę. 69. n. 1. vbi n. 2.
ſubiunxi, huius opinionis rationem eſſe, quod onus,
& conditio adiecta vni perſonæ, vt puta inſtituto re-
petita non cenſetur in aliam perſonam, vt ſubſtitu-
tum. l. ſub conditione. ff. de hæred. inſt. & l. ſi quis hæ
res. ita. ff. de acq. hæred. & ſcribunt Soci. ſen. in l. quæ
conditio. n. 4 ff. de cond. & demonſt. Gozad. in conſ.
vlt. n. 4. & Pariſ. in conſil. 38. n. 24. lib. 2. Dixi etiam
ſecundam eſſe rationem, quia ſufficit conditionem
ſemel impleri quidquid inde poſtmodum eueniat. l.
hæredibus. in prin. ff. ad treb. & l. cum vxori. ff. quādo
dies legati cedat.

Scd̄o ſuffragatur, quod qn̄ teſtator reſtrictiue, & li
mitate de primo, vel ſecundo ſuo hærede ei iniungē-
do onus fideicommiſſi loquitur, illud onus, illaq. cō
11 ditio † non cenſetur in ſubſtitutos repetita. Ita in
ſpecie reſponderunt Socin. in conſil. 63. colum. 1. in
conſil. 89. col. 3. verſic. poſtremo prædicta concluſio.
in conſ. 227. col. 2. & in conſ. 291. col. 3. verſ. his ſic p̄
miſſis, Rub. in conſil. 32. col. 2. Ruin. in conſil. 108.
n. 3. & in conſil. 130. n. 4. li. 2. Pariſ. in conſil. 86. num.
36. lib. 2. & Crauet. in conſil. 98. num. 5. & hos retu-
li, & probaui in commentar. de præſumpt. lib. 4. prę-
ſumpt. 69. n. 5. vbi num. 6. ſcripſi, huius traditionis
rationem eſſe, quia limitata cauſa limitatū parit ef-
fectum. l. in agris. ff. de acquiren. rer. dom. & copioſe
exornat Tiraquell. in tract. Quod ceſſante cauſa ceſ-
ſet effectus. parte 1. num. 47. Voluntas itaque teſta-
toris limitata eſt, ob id non extenditur ultra quam
expræſſit. l. ſi vnica. §. ſin autem ſub conditione.

C.de caducis tollen. At qui noſtro in caſu D. Præuo
ſtus teſtator reſtrictè, & limitate vocauit agnatos
proximiores de Georgiis ſicque limitate & reſtrictè
grauauit hæredes reſtituere dictis agnatis. Ergo o-
nus reſtitutionis fideicõmiſſi non cenſetur repetitũ
in perſonã D.Lud.erga dic.agnatos. Illa minor pro-
poſitio probatur illis verbis teſtatoris, dum vocauit
12 dict.agnatos † eo caſu, quo D. Paulus deceſſiſſet ſi-
ne filiis. Quę ſane verba reſtrictiua ſunt ad eum caſũ
tantum, vt tradunt Bartol.in l.in ſubſtitutione.ff.de
vulg.& pupil.ſubſt.Dec.in conſil.63.num. 2. in con-
ſil.332.num.9.Alciat.in reſp.528.num.4. & in reſp.
594.num.5.& Socin.iun.in conſil.4.num.21.& in cõ
ſil.100.num.26.lib.3.& idem ego ipſe ſcripſi in con-
ſil.117.num.6.& num.28.lib. 2. vbi alios retuli, &
declaraui,idem affirmaui in dic.præſumpt.69.nu.7.
verſ. idem eſt.

Tertio,& vltimo, admiſſo rem eſſe dubiam, & ſi
clarã verſus agnatos de Georgiis credimus, attamẽ
13 in dubio pronuntiandum eſt † fideicommiſſum non
extare, ſicuti poſt Rotam reſpondit Crauett.in conſ.
180.in fine,& accedit Neuiz.in lib.6. Syluæ nuptia.
num.47.verſic.item in dubio. Præterea in dubio pro
nuntiandum eſt pro reo. l. Arianus.ff.de actio.& ob-
lig.& l.fauorabiliores.ff.de reg.iuris,& ſcripſi in cõ-
mentar.de præſumption.lib.4. præſumpt.... num....
Rurſus in dubio pronuntiandum eſt pro poſſeſſore.
§.commodum.inſtit.de interdictis.ſcripſi in præcita
tis Commentar.de præſumpt.lib. 6.præſumpt...nu...
Et demum pronuntiandum eſt bona eſſe libera, non
autem alicui obligationi ſuppoſita.l.altius.C.de ſer-
uit.& aqua, & in ſpecie his adductis rationibus ſic
reſpondit Alcia.in reſp.483.in fine, quem ſecutus ſũ
in conſil.85.n.52.lib.1.

Non obſtat nunc quod obiici poſſe videtur a præ
dicta opinione Oldradi,& ſequacium recedi quãdo
extant coniecturæ, quib. colligitur teſtatorẽ voluiſ-
ſe onus fideicommiſſi eſſe ſemper repetitum etiam
in perſonam vltimi poſiti in conditione, & vocati,
vt ſcripſi in præalleg. comment. de præſ. lib.4. præſ.
69.n.8.quo loci commemoraui multas coniecturas,
quarũ prima ſuffragari videtur his agnatis de Geor-
15 giis. Et eadem quidem eſt, quando † teſtator voluit
bona conſeruari in agnatione, & familia. Nam tunc
præſumitur onus fideicommiſſi repetitum fuiſſe a
ſubſtitutis in alios,& deinceps. Ita declarãdo reſpõ-
ſum Oldr. in dic.conſ.21. riſerunt Soc. Sen. Grat.
Cur.Iun. Decian. Marzar.& Melch.Palaez,& ego in
præſ.69.n.9.vbi n.10.ſcripſi,tunc teſtatorem voluiſ-
ſe bona conſeruari in agnatione,& familia, qñ voca
uit ſemper maſculos,excluſis fœminis, ſicuti euenit
noſtro in caſu. Et huius opinionis retuli Ruin. Pariſ.
Crauet.& alios nonnullos.

Verum reſpondetur primo prædictã coniecturam
improbari ab Abbate, Alexan. Rui. Dec. Par.& Zan-
co, quos commemoraui in dict.præſu.69.n.10. uerſ.
Cæterum coniecturam, vbi n.11.adiunxi vocationẽ
maſculorum & conſeruationem agnationis, & fami
liæ non operari, vt onus fideicommiſſi extẽdatur de
perſona ad perſonam, cum intelligatur, teſtatorem
voluiſſe conſeruare agnationem,& familiam eo mo
do, quo diſpoſuit, ſicuti ego ipſe reſpondi in conſil.
85.n.119.lib.1.in conſil.253.n.13.lib. 3. & in conſil.
386.n.19.lib.4.auctoritate Aret. Alex. Soc. Sen. Rui.
Rub. Zuchar. Alc. Soc.iun. Marchab. Molinæ, Ceph.
& Pancir.

Reſpondetur ſecundo, vt ſcripſi in dic. præſum.
69.n.11.verſ.exiſtimo conſiderãda,& c. ſecundũ no
uas impreſſiones Colonienſem, & Taurinenſem,
ſcripſi ſane conciliando prædictas pugnantes do-
15 ctorum opiniones † diſtinguendos eſſe duos caſus.
Quorum primus eſt, quando teſtator vſus eſt aliqui
bus verbis ſignificantibus tractum temporis ſucceſ-
ſiuum, vt ſi dixit inſtituo filium meum Caium, & ſi
ipſe deceſſerit ſine deſcendentibus maſculis tũc ſub
ſtituo Sempronium fratrem meum, vel eius deſcen-
dentes maſculos excluſis ſemper fęminis. Hoc ſane
caſu locum hẽt poteſt prima illa opinio Rui. Par. &
aliorum, quod ſcilicet fideicommiſſum cenſeatur re
petitum ab vltimo ex deſcendentibus Cai erga Sem
pronium, atq. ita hoc in caſu non procedit reſpõſũ
Oldr. in dic.conſ.21.cum .n. in conditione poſuerit
omnes illos deſcendentes maſculos Caij filij, dici-
tur eos vocaſſe, vt diximus ſupra. Et ob adiecta ver-
ba, quod maſculi ſemper ſuccedant, excluſis fœmi-
nis, ſignificauit teſtator, velle perpetuo bona conſer
uari in agnatione & familia: atque ita vltimum ex
deſcendentibus Caij filij eſse grauatum reſtituere
Sempronio, vel alteri ex ipſius Sempronij deſcen-
dentibus. Nec huic caſui (ſi rectè perpendantur) ob
ſtant, quę ſcripſi in conſil.85.num. 45. libro 1. Hic
caſus noſtro non conuenit, vt ex ſubſequenti intel-
ligemus.

Secundus eſt caſus, quando teſtator non eſt vſus
verbis ſignificantibus tractum temporis ſucceſſi-
uum vt ſi dixit, inſtituo Caium filium meum, & ſi ip
ſe, uel eius filii deceſserit, uel deceſserint ſine filiis
maſculis, tunc ſubſtituo Sempronium fratrem me-
um, uel eius filios maſculos. Hoc ſane caſu locum ha
16 bet opinio † Oldradi & ſequacium, ut ſcilicet fidei-
commiſsum non dicatur repetitum a perſona filii,
uel nepotis Caii, erga Sempronium uel eius filios:
Cum enim teſtator reſtrinxerit quodammodo uoca
tionem ad filios, uel nepotes Caii, non autem ad a-
lios, ex quo uocatio non eſt ſucceſiua multi tempo-
ris, & graduum, non dicitur curaſse conſeruatio-
nem agnationis,& familię. Hic caſus conuenit huic
noſtro, in quo non ſolum teſtator plures gradus ſub
ſtitutionum ſucceſſiuos non eſt complexus. Sed nec
adhibuit aliquam prohibitionem alienationis, ut
bona conſeruarentur in agnatione & familia de
Georgiis. Imo dixit teſtator, quod eo caſu, quo filii
filiorum hoc eſt D.Paulus, deceſſiſſet ſine filiis ſucce
deret proximior agnatus de Georgiis, atque ita re-
ſtrictiue, & limitate uocatus eſt is proximior agna-
tus, decedente D.Paulo ſine filiis, non ergo uocatio
ſe extendit ad hunc caſum noſtrum, decedente ſcili-
cet Dom. Ludouico ſine filiis, cum onus iniunctum
D.Paulo dici non poſſit etiam iniunctum D.Ludo-
uico, vt demonſtrauimus ſupra.

Concludo itaque, non eueniſſe caſum fideicom-
miſſi, vt D. Hippolitus de Georgiis prætenſus proxi
mior agnatus ex ea familia, admitti debeat ad ſuc-
ceſſionem bonorum, quæ ob mortem D. Pauli, reli-
cto D. Ludouico filio adeo libera effecta ſunt, vt ip-
ſe D. Ludouicus de eis teſtari, & hæredem facerẽ po
tuerit Dominum Octauianum Malaſpinam ex ſoro
re nepotem.

SVMMARIVM.

1 *Sententiam declaratoriam requiri in omni in caſu, quo lex operatur ipſo iure.*
2 *Reintegrandæ remedium competere ſpoliato ſine citatione.*
3 *Mutari & vniri poſſe teſtatoris diſpoſitionem.*
4 *Diſpoſitionem poſſe commutari, cum exequi non põt eo modo, quo diſpoſita eſt.*
5 *Vnionem fieri ex iuſta cauſa.*
6 *Iuſtam cauſam mutandi uoluntatem teſtatoris eſſe æs alienum ingens.*

7 *Mutari-*

Digitized by Google

7 *Mutandi teſtatoris voluntatem iuſtam cauſam eſſe as alienum.*

8 *Hoſpitale ſecularium dici cum non eſt erectum auctoritate Pontificis.*

9 *Hoſpitalis adminiſtrationem pertinere ad Principem.*

10 *Legati commutationem pertinere ad principem.*

11 *Hoſpitale magnum Mediolani adminiſtrari a ſeculatibus & a metropolitano.*

12 *Vnionem Eccleſiæ fieri conſenſu Papæ.*

13 *Vnioni conſentire debere omnes de quorum intereſſe agitur. ſed contra.num.16.*

14 *Conſenſum maioris partis non ſufficerr vbi de commodis ſingulorum agitur.*

15 *Vnioni vnius rei cum alia conſentire debere omnes executores.*

16 *Conſenſum maioris patris adminiſtratorum requiri in commutanda diſpoſitione.*

17 *Iuriſpatronatus commutationem non agere conſenſu niſi maioris patris.*

18 *Commutationem in alios vſus pios requirere ſolum maioris patris conſenſum.*

19 *Conſenſum maioris partis ſufficere, cum agitur de euidenti vtilitate vniuerſitatis.*

FACTI SPECIES.

DOminus Franciſcus Cribellus Mdiolanēſis anno 1591. condidit teſtamentum in quo ſtatuit ex bonis ſuis conſtrui debere hoſpitale in oppido Cerri diœceſis, & Ducatus Mediolani, in quo hoſpitari præcipuè voluit pauperes infirmos familiæ Cribellæ. Hoſpitalis huius adminiſtrationem ipſe teſtator dedit quatuor ex ipſa familia Cribella pro tempore eligendis, prohibens expreſſe quamcunque alienationē etiam cum diſpenſatione cuiuſcumque ſuperioris, bonorum a ſe pro ipſo hoſpitali relictorum, quæ ad ſummum ſunt redditus aureorum 2000. Qui quidem reditus tenuis adeo eſt, vt ſufficere minimè poſſit pro ipſius Hoſpitalis conſtructione, & eius conſeruatione, & manutentione, & præſertim ſi futura adminiſtratio tam mala erit quam peſſima hactenus fuit.

Præſupponitur etiam in facto, hoſpitale magnum huius Ciuitatis Mediolani, cuius optimam adminiſtrationem norunt omnes, habere priuilegium Apoſtolicum conceſſum anno 1458. quod omnia hoſpitalia huius ciuitatis ſuæque diœceſis, tam præſentia quam futura cenſeantur vnita ipſi hoſpitali magno, & quod ipſius hoſpitalis magni adminiſtratores, qui erunt pro tempore poſſint, ſua propria auctoritate apprehendere poſſeſſionem aliorum hoſpitalium vnitorum.

Nunc prædicti hoſpitalis magni adminiſtratores cupiunt declarari prædictum hoſpitale Cerri cenſeri vnitū ipſi hoſpitali magno, & ob id ſibi licere apprehendere poſſeſſionem bonorum dicti hoſpitalis, & in omnem caſum, quod licet virtute dicti priuilegij Apoſtolici non cenſeatur dictū hoſpitale Cerri vnitū ipſi hoſpitali magno, quod nunc vniatur, & eius reditus commutentur, & conuertantur in vſus ipſius hoſpitalis magni, hoc tempore ingenti ære alieno grauati ob maximas impenſas in curandis, alendiſque infirmis ſuperioribus annis factis.

Quæritur quid iure, & æquitate ſuadente fieri poſſit, & debeat.

Initium a Domino.

CONSILIVM MXXV.

PRopoſita conſultatio, quinque habet dubitationes, quæ explicandæ, & diſoluendæ ſunt.

Prima quarum eſt, an ſtante priuilegio Apoſtolico ita iure cenſeatur hoſpitale Cerri vnitum hoſpitali magno, vt hoſpitalis ipſius magni adminiſtratores ingredi, & apprehendere poſſeſſionem bonorum ipſius hoſpitalis Cerri abſque alia declaratione, valeant.

Secunda eſt dubitatio, admiſſo, quod requiratur ſententia declaratoria quod vnio dici debeat facta. an iure commutatio, & vnio ita cenſeatur facta, qđ ſi facta non fuiſſet fieri nunc poſſit, & debeat.

Tertia ad quem ſpectet facere hanc commutationem, & vnionem.

Quarta, an nobiles ex familia Cribella huic commutationi, & vnioni conſentire debeant.

Quinta; & vltima eſt dubitatio, an omnes, vel potius maior pars ex familia illa conſentire debeat.

De prima dubitatione paucis reſpondendum eſt, quod, & ſi priuilegio Apoſtolico impetrato, & approbato a Franciſco Sfortia, & Blanca Maria Ducibus Mediolani, ac ab eorum ſucceſſorib. in hoc dominio vnitum ita ſit hoc hoſpitale Cerri hoſpitali magno, vt apprehēdi poſſit poſſeſſio bonorum Cerri ab adminiſtrationibus ipſius hoſpitelis magni. Verum tamen cum iam familia Cribella ſit in poſſeſsione bonorum dicti hoſpitalis Cerri eiuſque adminiſtratione, & ſit aliqua dubitatio, an hoc hoſpitale Cerri, qđ eſt mere (vt demonſtrabimus infra in tertia dubitatione) prohanum, vniri potuerit hoſpitali magno, exiſtimo neceſſariam aliquam ſententiam declaratoriam, qua vocatis prædictis nobilibus familiæ Cribellæ declaretur, locum eſſe huic vnioni, quemadmodum fortiori in caſu dicimus, quod quādo lex ſtatuit aliquid cenſeri ipſo iure factum, attamen requiritur declaratoria, ſic factum eſſe, vt tradunt multi, quos congeſsi in conſ.99.num.170.lib.1.vbi dixi, in omnibus caſibus, in quibus lex opera-
1 tur ipſo iure, requiri ſententiam † declaratoriam.

Et hoc maximè locum habet noſtro in caſu, ob id, quod ipſa familia Cribella eſt in poſſeſsione, & quaſi bonorū, & adminiſtrationis hoſpitalis; & propterea non eſſent priuandi, & ſpoliandi, eis nō vocatis,
2 alioqui eis competeret remedium reintegrandæ, † vt poſt alios ſcripſi in comment. de recuper.poſſeſs. remed.15.q.4.num.22.

Secunda eſt dubitatio, admiſſo, quod hæc commutatio, ſeu vnio non eſſet facta; an iure nunc fieri poſsit, & debeat? Et quidem reſpondendum eſt, fieri poſſe, & debere; id quod vno ſolo demonſtratur
3 argumento, quo dicimus commutationem † diſpoſitionis teſtatoris; nec non, & duorum hoſpitalium vnionem iure permiſſam eſſe, quando iuſta ſubeſt cauſa commutandi. Atqui noſtro in caſu iuſta extat cauſa commutandi, & vniendi hoc hoſpitale Cerri, cum Hoſpitali magno Mediolani. Ergo hæc commutatio, & vnio fieri poteſt, & debet. Illa minor propoſitio argumenti his multis probatur, nempè leg.legatum. ff.de vſufructu lega.l.legatum. ff.de adminiſtr.rerum ad Ciuit.pert. l.vlt. ff.de oper.publ.§.ſin autem hæres.verſ.ſi vero loca.in authen.de Eccleſ.tit.& capit.3.de teſtam. & in ſpecie Hoſpitalis probat text.clem. quia contingit. in prin. de religio.dom. & accedit ratio quia quando diſpoſitio teſtatoris commutatur in alium modum, & formam quam ab eo expreſſum, & ordinatum eſt, ob iuſtam aliquam cauſam, ſubſtantia tamen, & eſsentia diſpoſitionis permanente, non dicitur commutata, & alterata ipſa teſtatoris diſpoſitio. l.multa teſtamēto.ff.de condit.& demonſt. Rationem hanc ſic rectè conſiderat Rom.in conſ.409. num.11. ex ſententia Baldi quem recenſet. Et his iuribus, & ratione adducti affirmant quamplurimi iuris Cæſarei, & Ponti-
4 cij interpretes; † teſtatoris diſpoſitionē poſse commutari

Digitized by Google

mutari, quando eo quo ordinata eſt modo exequi non poteſt. Ita ſane

Bart.in d.l.legatum.ff.de vſufructu lega.& in conſil.26.num.3.lib.1.

Innoc.in d.cap.nos quidem de teſtam.

Bald.in l.ſi quis ad declarandam.nu.10. C.de epiſcop.& cler.in l.ſi teſtamentum.num.3. verſ.& ſuas. C.de teſtam.in l.datam.num.5.& 6.C.de condit.ob cauſam.ob l.vnicam.num.57.& 58. C.de his,quę pęnæ nomine, & in conſ.453.ſi ex teſtamento.lib.2.

Angel.in d.l.ſi teſtamentum. C.de teſtam.& alios quamplures longa ſerie recenſui ſupra in conſ...

5 Idem quoque de vnione † dicendum eſt,quod ſcilicet iuſta ſubſiſtente cauſa fieri illa poſſit, vt ſcribũt Oldr.in conſ.262.num.1. Speculator in tract.de modo celebrandi concilium generale. rubric.22.in fin. Cardin.Zabar.in conſ.96.num.2.verſic.conſtat etiã. Bellam.in deciſ.376.Felin.in cap.poſtulaſti.num.3. de reſcriptis,& Pariſ.in conſ.36.num.8.lib.4.ij ſanè affirmãt;duas Eccleſias (quod fortius eſt) vniri poſſe, qñ iuſta adeſt cauſa vniẽdi, & hodie ſic ſancitum eſt, Sacroſancto Concilio Tridentino ſeſſ.24. cap.13. & ca.15.illa vero minor propoſitio argumenti, qđ.ſ. iuſta hic ſubſit cauſa faciendi hanc cõmutationẽ,& vnionem, vel ex eo probatur;quod reditus hoſpitalis Cerri non ſufficiunt pro eius manutentione & cõſeruatione, ſicuti e contra reditus hoſpitalis magni huius ciuitatis Mediolani, valde deffiiciunt,ob gra-
6 uiſſimas impenſas, † quas quotidie facit, & ob ingens ęs alienũ ſuperioribus annis contractum. Hanc eſſe iuſtam cauſam commutandi teſtatoris diſpoſitionem probat l.legatum. ff. de adminiſtr.rerum ad ciuit.pertin.cuius verba hæc ſunt. Legatam municipio pecuniam in aliam rem, quam defunctus voluit conuertere citra Principis auctoritatem non licet. Et ideo ſi vnum opus fieri iuſſerit, quod falcidiæ legis interuentu fieri nõ poteſt,permittitur, ſummam quæ eo nomine debetur in id, quod maxime neceſſarium Reipub.videatur conuertere,ſiue plures ſummæ in plura opera legantur,legis falcidiæ interuentu id, quod omnium operum extructioni non ſufficit,permittere in vnum opus,quod ciuitas velit erogari. Hactenus Valens, quo reſponſo adductus docuit Anchar.in Clem.quia contingit. num.2.de reli-
7 gio.dom.relicta † ad aliquem pium vſum, vt hoſpitali, conuerti poſſe ad alium vſum, quando pecunia relicta non ſufficit pro eo vſu,pro quo legata fuit, & accedit Guielm.Durand.alius Speculator in tracta. de modo celebrandi concilium generale. rub.22.in fine qui ſcriptum reliquit,quod quando reditus Eccleſiæ ſunt adeo tenues,vt curã eius gerens nequeat ſe ſuſtentare,& hoſpitalitatẽ ſeruare,vniri debet alteri, ſic è contra quãdo vna Eccleſia adeo eſt inops, vt Epiſcopus,vel ſacerdos non poſſet ex eius reditib. viuere, vniri ei poteſt altera Eccleſia, vt ex vtraque conſequatur alimenta, ſic ſane ſcripſerunt Oldrad. in conſ.262.num.1. Zabarell.in conſ.96.num.2.verſic.conſtat etiam. Bellam. in deciſ.376. Felin.in cap. poſtulaſti.num.3. de reſcript.Pariſ.in conſ.36.num. 8.lib.4. & hodie ſic ſancitum eſt Sacro Concilio Tridentino ſeſſ.24.cap.13. & capit.15. cum ergo reditus hoſpitalis Cerri non ſufficiant, vt conſeruari illud poſſit;& hoc tempore deficiant reditus hoſpitalis magni ob ingentem,eximiamque impenſam, & hoc,& ſuperioribus annis in alendis & curandis infirmis,factam; dicendum eſt,iuri,æquitati,ac pietati Chriſtianæ cõuenire,quod reditus hoſpitalis Cerri conuertatur in vſus hoſpitalis magni, ſeu quod illud huic vniatur.

Et his intelligimus non obſtare, quod ſcribũt Feder.de Senis in conſ.175.Imola in cap.nos quidem. num.22.de teſtam.& Capra in conſ.121.in fine; cũ loquantur,quando præciſa eſt teſtatoris voluntas in contrarium, & non ſubeſt iuſta cauſa commutationis,& conuerſionis.

Tertia eſt dubitatio,qui facere poſsit hanc commutationem,conuerſionem vel vnionem? Reſpondendum eſt,quod,ad tollendam omnem difficultatem fieri debet auctoritate Summi Pontificis, & potentiſsimi Regis Catholici D.N.Nam quatenus attinet ad hoſpitale Cerri, quod ſine Pontificis conſenſu,& auctoritate fuit fundatum, & conſtructum a teſtatore ſeculari, & teſtamenti executoribus ſeculari-
8 bus commiſſum,dicitur hoſpitale † ſeculare, & prophanum,non autem religioſum;cap.ad hoc.vbi Abbas de religio.dom.Bald.in auth. hoc jus porrectũ. de Sacroſ. Eccleſijs Imol.in Clem. quia cõtingit.nu. 19.de religio.dom.Rom. in conſ.477.num.6. Iaſ.in conſ.214.num.7.lib.2.Ludouic.Bolog. in conſil.33. col.1.& 2.Ruyn.in conſ.3.num.7. lib.2. Felyn.in ca. de quarta.num.3.de præſcript. Io.de Selua in tract. de beneficio in 3. parte q.57.num.2. Pariſ.in conſil. 36.num.15.lib.4.Curt.iun.in conſil.120.col.1.Tiraquell.in tract.de priuilegijs pię cauſæ,in pręfat.pag. 3.Rebuffus in tract.nominationum.q.15.num.12. & Didac.Couuar. in lib.2.varia.reſolut. cap.vlt. nu.
9 4. Et propterea ipſius hoſpitalis † adminiſtratio nõ pertinet ad Sum.Pontificem; vel Archiepiſcopum ſub cuius dioceſi ædificatum eſt, ſed ad ſeculares adminiſtratores,& ad principem ſecularem; vt ſcribunt Abb.in conſ.31.num.3.lib.1. Geminia.in conſil.5.Caſtr.in conſil.167.Præſupoſita pro vera.num. 3.lib.2. Vitalinus in Clem.quia contingit. num.81. Alex.in conſ.120.num.3.lib.1. & ad Principem ſecularem pertinere commutationem, & conuerſionem
10 legati † ad vnam cauſam in aliam, probat d.l.legatum.ff.de adminiſtr.rerum ad ciuit.pertin.& tradit Anchar.in dicta Clem.quia contingit.num.2.de religio.dom.
11 Quod vero attinet ad hoſpitale magnum,† cum dicatur fundatum,& conſtructum auctoritate Sum. Pontificis,& eius adminiſtratio eſt tam apud Metropolitanum quam ſeculares,dicitur locus pius, & religioſus;ſicuti ſcribunt præcitati doctores. Et propterea ſicuti tam ad Sum.Pontificem quam ad Regem Catholicum pertineret commutare, & conuertere reditus huius hoſpitalis magni ad alium vſum quã ipſius hoſpitalis, dict.Clement.quia contingit. in princ.de relig.dom. & ibidem Anchar.num.2.Imola num.3.& Vitalin.nu.81. ita pariter pertinere exiſtimo ad Sum.Pontificem vna cum potentiſsimo Rege Catholico vnire hoc hoſpitale Cerri hoſpitali magno, cum agatur de transferendo onere hoſpitalis Cerri iniuncto in hoſpitale magnum. Quod ſane onus fortè ſuperat reditus relictos ipſi Hoſpitali Cerri. Nam grauabitur Hoſpitale magnum maiore cura, & impenſa recipere pauperes infirmos numeroſæ familiæ Cribellæ, iuxta diſpoſitionem d.D. Franciſci Cribelli teſtatoris. Non grauabitur etiam admittere ex eadem familia adminiſtratorem aliquem, qui vna cum his, qui nunc ipſius Hoſpitalis magni curam gerunt, adminiſtret:& demũ non grauabitur ferre omnia illa onera a prædicto teſtatore ipſi Hoſpitali Cerri iniuncta,ſic dicimus ob onus, & grauamẽ,quod vni ex Eccleſijs vnitis oritur,in vnio-
12 ne † facienda requiri conſenſum Papæ, & ſuperioris, vt poſt alios ſcribit Pariſ.in conſ.5.num.1. & 2. libro 4.

Quarta eſt dubitatio, an nobiles ex familia Cribella,quarum præcipua cauſa fundatum,& conſtru-

ctum

Digitized by Google

ſtum fuit hoc Hoſpitale Cerri, conſentire debeant, vt fieri poſsit hæc commutatio, ſeu vnio, & quidem reſpondendum eſt, conſentire debere. ita ſane Bart. in l. Liberto. §. Lucius, ff. de annuis lega. cum dixit; quod ſi teſtator reliquit podere, id eſt prædium, vt ibi conſtruatur monaſterium, quod conſtrui non poteſt, conuerti debet in alium vſum pium adhibito hæredū vel legatariorum conſenſu; Et Bart. ſecutus eſt Anchar. in d. Clem. quia contingit, num. 2. in fine de religio. dom. cum ergo pauperes infirmi ex familia Cribella ſint loco hæredum, ſequitur dicendum, familiam ipſam Cribellā, de cuius intereſſe agitur,
23 conſentire debere huic vnioni & commutationi, ſicuti etiam dicimus; quod in vnione iuris patronatus conſentire debent illi ex familia, cuius eſt ipſum ius patronatus, vt tradunt Cardin. Zabar. in Clem. 2. q. 12. de rebus Eccleſ. non alien. Abba. in cap. cum acceſſiſſent. col. 4. de conſtit. & Lambert. de iure patron. lib. 3. in 2. art. 6. q. princ.

Quinta, & vltima eſt dubitatio, an prædicti nobiles ex familia Cribella, præſertim adminiſtratores ipſius hoſpitalis Cerri conſentire debeant omnes, vel ſufficiat etiam maior eorum pars. Et quidem reſpondendum videbatur, conſentire debere omnes,
24 † & non ſufficere maiorem partem. Nam quod attinet ad ipſam familiam Cribellam cum ſinguli ſentiant commodum, & vtilitatem ex ipſo hoſpitali Cerri, ob id, quod ſine cōtrouerſia recipiendi in eo ſunt tempore eorum infirmitatis, ſi pauperes erunt, eorum omnium ſingulorum conſenſus requiritur, cum iuris ſit regula, quod omnes tangit, ab omnibus approbari debet. l. per fundum. ff. de ſeruit. ruſt. prædior. l. vlt. ff. communia præd. urba. & cap. quod omnes. de reg. iur. in 6. & ibidem Dynus, & alij cōprobarunt. Petrus Duenas in reg. 295. in principio, & Andreas ab Exea in repet. d. cap. cum omnes. nu. 143. verſ. prima concluſio.

Quo vero ad adminiſtratores ipſius hoſpitalis idē
25 dicendum videtur, quod ſcilicet omnes † conſentire debeant huic commutationi, ſeu vnioni; vt in ſpecie propriè affirmarunt Ioannes de Deo in q. 16. in 4. parte. Io. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de inſtr. edit. §. nunc vero aliqua. num. 64. & Lapus in tract. de hoſpitalitate. num. 65. ij ſane hāc propoſuerunt dubitationem, teſtator hærede inſtituto, & conſtitutis tribus ſui teſtamenti commiſſarijs, ſeu executoribus, iuſſerat ædificari Eccleſiam, ſeu monaſterium in loco mali ſitus, duo ex commiſſarijs volebant cōmutare locum transferendo ædificationem in loco boni, & idonei ſitus, tertius verò commiſſarius vna cum hærede contradicebat; dubitabatur, an his duobus inuitis fieri poſſet illa commutatio loci. Dixit Ioannes de Deo, & cum eo Io. Andreę, & Lupus commutationem fieri non potuiſſe etiam ſi tres ipſi commiſſarij conſenſiſſent; Et ij moti ſunt text. capit. bonæ rei. 12. q. 2. cap. piæ mentis, & cap. ſeq. 16. q. 7. & cap. nos quidem. de teſtam.

Cæterum, re ipſa diligentius præpenſa, contrariā ſententiam veriorem exiſtimo, nempe ſufficere conſenſum maioris partis tam nobilium ex familia Cribella, quam adminiſtratorū ipſius hoſpitalis Cerri.

Primo ea me mouet ratio, quod cum hic agatur de ſola adminiſtratione, & diſtributione redditūum relictorum a teſtatore huic hoſpitali Cerri ad commodum, & vtilitatem pauperum infirmorum; ſufficit quod in modo, & qualitate eos diſtribuendi, &
26 adminiſtrandi concurrat † maior pars ipſorum adminiſtratorum, & nobiliū ex ipſa familia Cribella, ſicuti docuit And. ab Exea in repet. cap. cum omnes. num. 146. de conſtit.

17 Sc̄do ſuffragatur, quod in iure patronatu, † quod dicitur eſſe cōe, vt ſingulis, ſufficit conſenſus maioris partis in eius adminiſtratione, ſeu præſentatione; cap. quoniam in quibuſdam, & cap. poſtulaſti. de iure patr. Gloſs. in cap. cum omnes. de conſtit. & ibidem Io. Baptiſta Ferrett. num. 28. verſ. 2. fallit, & Andreas ab Exea num. 148. & Lambert. in tract. de iure patron. in 2. parte lib. 2. art. 8. q. 2. principali num. 2. & in art. 17. q. 2. num. 3.

Tertiò ad rem magis confert, quod quando agitur de re competente pluribus, vt ſingulis, non quidem iure proprio, & ſingulari, ſed iure Eccleſiæ, ſuf-
18 ficit conſenſus maioris partis † in diſponendo de re illa, ſeu eius reditibus ad alium pium vſum. cap. vlt. de his, quæ fiunt a maior. parte capituli, vbi Abbas quem ſecuti ſunt Felyn. in d. cap. cum omnes. num. 15. verſic. fallit ſexto, & ibidem Dec. in 1. lect. num. 15. verſic. ſecundo regula locum habet, & Andr. ab Exea num. 151.

Quartò, & vltimo magis, & magis ſuffragatur, qđ quando agitur de manifeſta, & euidenti vtilitate ſin-
19 gulorū de vniuerſitate factum a maiori parte † vniuerſitatis valet. Ita Bald. in conſil. 83. Punctus ſuper quo conſilium petitur. col. 2. verſ. ſi vero eſt expreſſa. lib. 4. quem ſecuti ſunt Andr. ab Exea in d. capit. omnes. num. 105. verſic. 4. ſublimita. de conſtitut. & Petrus Duenas in reg. 297. in fine. Quod vero in caſu noſtro agatur de manifeſta, & euidenti vtilitate pauperum infirmorum familiæ; vel ex eo conſtat, qđ non poſſunt ij in hoſpitale Cerri ſito in oppido incolatus minus frequenti habere illa medicamenta, & curas ac medicorum Excellentiā, quæ habituri ſunt in hoſpitali magno. Et accedit (vt fertur) diſſipatio, & mala adminiſtratio hoſpitalis Cerri, Cum miniſtri hactenus electi, & prępoſiti in proprios ſuos vſus cōuertant, id quod non euenit in hoſpitali magno, ſicuti notiſſimum eſt.

Non obſtant nunc adducta in contrarium. Nam primum regula illa, quod omnes tangit ab omnib. debet approbari, ceſſat in caſibus ſupra commemoratis, in quibus ſufficit approbatio maioris partis. Illa vero traditio Ioannis de Deo, & ſequacium procedit eo caſu; in quo non vrgebat, vel neceſſitas, vel euidens vtilitas mutationis loci, & maximè quia teſtator locum illum pro bono, & idoneo iam iudicauerat, & delegerat. Diuerſum eſt in caſu noſtro, in quo euidens neceſsitas, & vtilitas ſuadet, & vrget cōmutationem, & vnionem hanc fieri debere &c.

SVMMARIVM.

1 *Patrem, vel auum poſſe uni filiorum pluſquam alij relinquere.*
2 *Legitimatum verè legitimum effici quoad ſucceſsionem ex communi opin.*
3 *Legitimato deberi legitimam.*
4 *Legitimatum reſcripto vocari a ſtatuto quod legitimi ſuccedant.*
5 *Immunitatem 12. lib. habere locum in legitimatis.*
6 *Legitimatum non differre ab adoptiuo.*
7 *Adoptiuo plus poſſe relinqui quam legitimo, ſalua legitima. & nu. 8. 9. ſed contra. num. 10. & 19.*
10 *Legitimato per oblationem curiæ poſſe plus alijs relinqui. cō tra num. 11.*
11 *Legitimato plus poſſe relinqui quam legitimo cū priuilegio legitimationis derogatur l. ſi vnquam. auth. quib. mod.*
13 *Item cum adeſt clauſula, & extendatur in ampliſsima forma, vel*
14 *Clauſula extendatur ad dictamen ſapientis, vel*
15 *Adeſt ſtatutum excludens fœminas extantibus maſculis.*

16 Sta.

16 Statutum excludens fœminas extantib. maſculis intelligi de ſucceſsibilibus.
17 Fœminis ſtatuto excluſis patrem poſſe relinquere minus legitima.
18 Illegitimum poſſe legitimari licet extent legitimi modo de legitimis a Comite Palatino fiat mentio.
19 Legitimitatem per oblationem curiæ differre a legitimitate per reſcriptum.num. 20.
20 Legitimato poteſtate extraordinaria non relinqui plus legitimo.
Legitimatum per oblationem curiæ non habere beneficium abſtinendi.
21 Legitimationem factã de nepote ex præmortuo filio valere.
Legitimari non poſſe nepotem per matrimonium ſequens, ubi iam filius prædefunctus eſt.
22 Falſi ſuſpicionem in ciuilibus efficere ne fides inſtrumento adhibeatur.
23 Legitimatum non eſſe melioris conditionis legitimo. declara vt num. ſeq.
25 Legitimationem lite pendente non valere, ſed contra. numer. 26. 27.
27 Legitimationem poſſe iterari.
28 Legitimationem fieri conſentiente legitimando.
30 Spurios non legitimari, ſed diſpenſari.
31 Diſpenſari non legitimari ſpurios.
32 Legitimatione ex certa ſcientia valere licet non citentur legitimi.
33 Legitimatum poſſe vti ſecunda legitimatione ad obtinendum ſucceſſionem.
34 Legitimationi addi clauſulam, modo non ſit melioris conditionis legitimo.
35 Comitem Palatinum legitimare ſine licentia Senatus volente patre.

FACTI SPECIES.

Magnificus D. Io. Antonius Ferrarius, cum haberet D. Claram filiam legitimam, & naturalem et Dom. Paulum Hieronymum nepotem illegitime procreatum a D. Baptiſta filio legitimo, et naturali, curauit ipſum nepotẽ legitimari ab Illuſtr. D. Hierony. Capra Comite Palatino, qui an. 1576. ipſam legitimationẽ fecit, ita qđ ipſe Paulus Hieronymus ſuccedere poſſet ipſi auo inteſtato uel teſtato decedenti: excluſis ſingulis, qui diſpoſitione ſtatutorum huius ciuitatis Mediolani poſſent ſuccedere; perinde, ac ſi legitime natus eſſet; & haberetur in omnibus & per omnia legitimus, & naturalis, & comprehenderetur in omni ſtatuto loquente de filio legitimo, & naturali. Non obſtantib. quibuſcunque iuribus, ſtatutis, aut decretis contrarium diſponentibus, & præſertim diſpoſitioni legum rubr. Quibus modis natura. efficia. ſui, & rubr. Quibus modis natural. effic. legit. & toto tit. C. de naturalib. liberis &c.

Anno 1589. prædictus D. Io. Antonius Ferrarius donauit dict. D. Paulo Hieronymo tot ex eius bonis pro ſumma librarum quinquaginta millium, et hoc ea de cauſa, vt poſſet contrahere matrimonium cum Dom. Monica Cutica, cuius pater eam non nupſiſſet ipſi Paulo Hieronymo ſine hac bonorum donatione.

Anno 1595. die 11. Aprilis prędictus D. Io. Antonius condidit teſtamentum, in quo hæredem inſtituit d. D. Paulum Hieronymum nepotem, quem mandauit denuo legitimari, vbi non eſſet vere, & perfecte legitimatus, ita quod poſſet omnino ſuccedere ipſi auo teſtatori.

Eodem anno 1595. die 28. Maij idem D. Io. Antonius condidit ſecundum teſtamentum in quo pariter inſtituit d. D. Paulum Hieronymum, quem voluit iterum, & pluries legitimari plenè, & perfectè vbi legitimatio iam facta eſſet minus plena, & ſolemnis; Claræ uero filiæ legauit libras mille vltra eius dotem pro omni, & toto eo &c. Et filijs, ac filiabus ipſius Clara reliquit quinque mille.

Mortuo d. D. Io. Antonio teſtatore, petijt d. D. Paulus Hieronymus ſe continuari in poſſeſſione bonorum aui teſtatoris. Idem petijt d. Clara tanquam quod ipſe D. Io. Antonius pater inteſtatus deceſsiſſet, cauſa tã ſuper iudicio poſſeſſorio quam petitorio compromiſſa fuit. Iudicauit Arbiter, d. D. Paulum Hieronymum eſſe in petita poſſeſſione cõtinuandum. Cum vero d. D. Clara litem ſuper petitorio inchoaſſet, ea pendente, anno ſcilicet 1596. curauit d. D. Paulus Hieronymos iterum legitimari a perilluſtri D. Senatore Capra Comite Palatino, qui legitimationem ipſam fecit ampliſsimam, vbi iam facta eſſet minus plena, & perfecta, adiecta clauſula derogatoria quoruncumque iuriũ &c. In iudicio hoc petitorio iudicatum fuit d. Paulum Hieronymum ſuccedere tantummodo potuiſſe d. eius auo pro dimidia eius bonorum, & aliam dimidiam pertinere ad d. dom. Claram d. D. Io. Antonij filiam.

Nunc dubitari contingit, an bene, vel male iudicatum, quod ſcilicet auus iſte plus relinquere potuerit nepoti legitimato, quam proprię filiæ legitimæ.

Initium a Domino.

CONSILIVM MXXVI.

Reſpondendum exiſtimo, auum hunc ex proprijs bonis iure plus reliquiſſe huic nepoti legitimato, quam propriæ filiæ.

Primò, quia reſcripto legitimatus, quoad effectum ſuccedendi parentibus, patri ſcilicet vel auo, qui legitimationem impetrarunt, nihil penitus differt a legitime natis. At qui † pater, vel auus plures habens filios, vel nepotes plus vni, quã alteri põt relinquere, ergo auus iſte plus potuit relinquere huic nepoti legitimato, q̃ filię legitimę. Illa maior agumẽti propoſitio probatur manifeſta Iuſtiniani conſtitutione §. illud tamẽ a nobis. in auth. quibus modis natura. eff. ſui. ibi. Nihil legitimis filijs differentes.
2 Et ob id legitimatus † dicitur verè, & propriè legitimus reſpectu effectus ſuccedendi, vt ſcribunt Bald. in l. nuper. in fine. C. de natura. liberis, Decius in l. liberos. numer. 3. C. de collat. & in conſil. 158. numer. 4. & alij congeſti a Tiraquello in leg. ſi vnquam. in verbo. ſuſceperit liberos. num. 77. C. de reuocan. donatio. & à Didaco in epitom. de ſponſal. par. 2. §. 8. num. 3. & Cephal. in conſi. 194. nume. 31. libr. 2. qui dixit, eſſe communem opinionem, Et legitimatum conſequi omnia commoda & omnes effectus, quos conſequitur legitime natus, ſcribunt Alexander in ſua diſputatione, quæ incipit Sigiſmundus, in quarta dubitatione colum. 44. verſicul. Non obſtat quod reſcriptum. (Eſt diſputatio hæc impreſſa in lecturis ipſius Alexandr. poſt l. imperium. ff. de iuriſdict. om. iud.) Crottus in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. nume. 161. ff. de liber. & poſthum. Ruin. in conſil. 94. nume. 13. verſic. & ibi reſpondet. lib. 3. & ego ipſe in cõ
3 ſil. 517. num. 4. libr. 6. & propterea legitimato † debetur legitima, ſicuti legitime nato, cum patri, & auo agnoſcatur, & conſequenter debet hæres inſtitui, uel exhæredari, & tamquam pręteritus reddit teſtamentum nullum, ut ſcribunt Alexand. Iaſ. & reliqui
4 in rub. ff. de libe. & poſthu. Et accedit, quod † reſcripto legitimatus adeo legitimus dicitur, ut comprehendatur ſub ſtatuto, quod maſculi legitimi excludant, ut in caſu noſtro, fœminas, quemadmodum affirmant 28. doctores, quos ex ordine commemorarunt Ruin. in conſi. 124. lib. 4. Rolandus in conſi. 51. num. 5. lib. 2. & in conſi. 61. num. 18. lib. 3. & Io. Franciſ. de Ponte in conſi. 16. num. 20. quod lex tribuens
5 immunitates † ex cauſa duodecim filiorum naturalium

Digitized by Google

lium & legitimorum, habere etiam locum in filiis le
gitimatis. Illa uero minor argumenti propoſitio, quod
ſcilicet pater, uel auus poſſit relinquere plus uni fi-
liorum, quam aliis, ſalua tamen eorum legitima, eſt
ſatis clarum, & manifeſtum, & probat tex. l. parenti-
bus. C. de inoffic. teſtam. vbi Bar. & Iaſ. & reliqui om
nes, imo patrem, ſalua filiorum legitima plus relin-
quere poſſe extraneo, quam vni filiorum, reſpondit
Crauet. in conſ. 142. num. 1. quod carere omni dubi
tatione dixit M. Ant. Cuchus in tract. de legit. in tit.
legitima, an augeatur aucto patrimonio. num. 16. &
in ſpecie idem reſpondit Alciat. in reſp. 307. Quod
alias docendo. num. 1. ſecund. impreſs. antiq. Lugd.
poſt Caſtr. in conſ. 27. Dicendum. lib. 2. & Alexand.
in conſ. 51. num. 7. lib. 2. & accedit in claris his termi
nis Io. de Annan. in conſ. 27. num. 5. verſ. præterea.

Secundò ſuffragatur, quod a pari procedūt filius
6 † adoptiuus, & filius legitimatus. l. cum adoptiuis.
§. ſed nec articulum. C. de adoptio. vbi gloſſ. Bald. &
alij quamplures, quos refert Tiraq. in l. ſi vnquam.
in verbo donatione largitus. num. 285. C. de reuoc.
donat. & idem docuit Coſta in l. Gallus. §. & quid ſi
tantum. in verſic. qui deinde aquæ. num. 162. ff. de li
ber. & poſthum. Atqui pater poteſt plus filio adopti
7 uo † relinquere quam filio legitimo, & naturali. l. ſi
te parens. C. de ſuis, & legit. ſalua tamen legitima ip-
ſi filio legitimo, & naturali debita. leg. hac edictali.
8 C. de ſecund. nupt. Ergo, & legitimato † relinqui po
teſt plus a patre vel auo, quam aliis, ſalua eorum le-
gitima. Ita in ſpecie argumentari voluit Alciat. in
l. ſi is, qui pro emptore. num. 92. ff. de vſucap. & in d.
reſp. 307. num. 1.

Tertiò comprobatur ſententia hæc auctoritate eo
rum, qui in ſpecie affirmarunt; patrem vel auū poſ-
ſe plus relinquere filio, vel nepoti per reſcriptum le-
9 gitimato, † quam filijs legitime natis; ſalua tamen
eorum legitima. Ita ſanè 22. doctores, quos ex ordi-
ne commemoro.

1 Azo in ſum. in §. in ſucceſſionibus.

2 Ang. in conſ. 350. pro deciſione. num. 6.

3 Caſtr. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. col. pen.
num. 16. verſ. ſi autem facta fuit mentio. ff. de liber.
& poſthum. dum excipit legitimam filijs legitimis
debitam, & idem ſenſit in conſil. 27. Dicendum. nu-
mer. 1. lib. 2.

4 Io. de Annan. in conſ. 27. num. 5. verſ. præterea,
qui egregiè loquitur.

5 Ant. Roſell. in tract. de legitimat. lib. 3. num. 4.

6 Aret. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. col. pen.
verſ. quinimo. ff. de liber. & poſth.

7 Alex. in l. neceſſarijs. num. 12. ff. de acquir. hær.
& in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. il 1. nu. 57. ff. ad Tre
bell. & in conſ. 187. num. 9. & num. 14. lib. 5.

8 Iaſ. in conſil. 156. col. 3. verſic. & illam exceptio
nem. lib. 4.

9 Ruin. in conſ. 68. num. 6. lib. 3.

10 Socin. ſen. in l. Gallus. §. & quid ſi tātum. num.
21. ff. de liber. & poſth. & in conſ. 41. num. 5. verſ. &
ita videtur tenere. lib. 3.

11 Gozad. in conſ. 6. num. 7.

12 Bero. in conſ. 87. num. 27. in conſ. 122. num. 53.
& in conſ. 174. num. 16. lib. 1.

13 Socin. iun. in conſ. 142. num. 40. lib. 1.

14 Oliuer. Textorius in tract. de gradib. agnator.
tit. de ſucceſs. ab inteſt. num. 65.

15 Thob. Noni. in conſ. 76. num. 25.

16 Petr. Rebuff. in praxi benefic. in tit. de reſcripto
legitimationis mixto. num. 24. verſ. dummodo legi-
tima.

17 Ant. Gomez. in comment. ad leges Tauri. leg. 9.
num. 67. verſ. ſed ego.

18 Marzar. in conſ. 10. num. 52.

19 Roland. in conſ. 95. num. 9. lib. 3.

20 Eugen. in conſ. 57. num. 88.

21 Marc. Aquilinus in l. Gallus. §. & quid ſi tantū.
in verſic. Quid enim ſi aquæ & ignis. num. 162. ff. de
lib. ex poſthum.

22 Matthæus Brun. in conſ. 154. num. 42. quod re-
ſponſum eſt repetitum inter conſil. vltim. volunt. in
conſil. 175. lib. 1.

Et his conſtat hanc eſſe receptam opinionē. Nec
repugnat, quod Marc. Aquil. præallegato in loco
num. 161. enumeret permultos a prædicta opinione
diſſentire: quia eorum aliqui nihil hac de diſputa-
tione ſcribunt, multi verò loquuntur de legitimatio
ne per oblationem curiæ; id quod manifeſtum appa
rebit ſingulis ex ordine relatis.

1 Bald. in ca. per tuas. num. 2. de maior. & obed.
10 qui vere loquitur de legitimatione † per oblationem
curiæ. dum ſemper allegat §. quoniam varie. in au-
then. quibus modis natura. efficia. ſui, qui de ea ſta-
tuit. Et Bald. ſic loqui ſcribit Alex. in l. neceſſarijs.
num. 12. ff. de acq. hæred.

2 Ang. in d. §. & quoniam varie, & in §. tribus. in
auth. quib. mod. natur. effic. ſui. Verum ipſe Ang. in
11 conſ. 350. num. 9. Supra allegato contrarium † in ſpe-
tie reſpondit.

3 Rom. in l. neceſſarijs. num. 8. ff. de acquir. hær.
qui tamen reliquit cogitandum, & loquitur quo ad
facultatem ſe abſtinendi ab hæreditate.

4 Alex. in l. ſed ſi hac. §. patronum. num. 8. ff. de in
ius vocan. in leg. neceſſarijs. numer. 10. ff. de acquir.
hæred. & in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. nu. 57. ff. ad
Trebell. Verum Alex. in d. §. patronum. num. 8. ſequi
tur Bald. in d. cap. per tuas. nu. 2. de maior. & obed.
quem ipſemet Alex. in d. §. ſi quis rogatus. num. 57.
intelligit loqui de legitimatione per oblationem
curiæ.

5 Iaſ. in l. ſi is, qui pro emptore. nu. 288. ff. de vſu-
cap. in l. vnica. num. 31. C. quando non pete. partes,
& in conſ. 68. col. 3. & col. vlt. lib. 3. Sed vere Iaſ. in d.
l. ſi is, qui pro emptore. num. 288. & in d. l. vnica. nu.
31. ſecutus Bald. in d. cap. per tuas. loquitur de legi-
timatione per oblationem curiæ. In eo verò conſil.
68. col. vlt. non ſe declarat.

6 Prępoſ. in cap. per venerabilem. §. quod autem.
num. 25. qui filij ſint legit. vno ſolo verbo ſequitur
Ang. in d. §. & quoniam variè.

7 Curt. ſen. in conſ. 16. col. 4. verſic. & conſueuit;
ſimpliciter ſequitur Bald. in d. cap. per tuas. Et licet
allegari ſoleat idem Curt. in conſ. 13. & in conſil. 35.
attamen meo in codice nihil ad rem noſtram re-
ſpondit.

8 Socin. ſen. in conſ. 246. col. antepen. numer. 11.
verſ. præterea. lib. 2.

9 Ruin. in conſil. 158. num. 18. lib. 1. in conſil. 82.
num. 13. in conſil. 83. num. 9. & in conſil. 107. num.
9. lib. 3.

10 Dec. in conſ. 393. num. 2. & num. 9. verſ. non ob
ſtat dictum Pauli de Caſtro.

11 Franciſ. Cremen. in ſing. 52. Verum nil ipſe af-
firmat, ſed cogitandum relinquit.

12 Guiel. Benedict. in cap. Raynut. in verbo vxorē
nomine Adelaſiam. par. 1. num. 205. de teſtam.

13 Catelian. Cotta in memorab. in verbo legitima
tus per oblationem curiæ; qui vere de legitimatione
per curiæ oblationem loquitur.

14 Natt. in l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto.
num. 103. C. de teſtam.

15 Tiraq. de iure primog. q. 34. num. 50.

16 Modern.Pariſien.in conſuet.Pariſ.tit.1.§.8.gl.
1.num.46.
17 Petr.Imolen.in conſ.106.num.78.
18 Emanuel Coſta in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.
in 2.part.num.137.ff.de liber.& poſth.
19 Ludouic.Molin. in d.lib.2.de Hiſpan.primog.
cap.11.num.20.
20 Conſtant.Florius Peruſinus in conſ.173. num.
10.inter conſil.vltim.volunt.lib.1.
21 Silueſter Aldobr.,inter conſil.Riminal.ſen. in
conſ.717.num.81.lib.4. Sed motus eſt ſola auctori-
tate Decij in conſ.493.num.2.de quo diximus ſupra.
22 Iacobus Cagnac.inter conſil.eiuſd.Rimin.ſen.
in conſ.725.num.18. verſ.ad ſecundum. &c.ſed re-
ſpondetur vt ſupra.

Quarto,admiſſo citra veri præiudicium,quod pa
11 ter † vel auus diſpoſitione legis, nempe d.§.& quo-
niam.in auth.quibus modis natura.effic.ſui, prohi-
beatur plus relinquere filio per reſcriptum legitima
to,quam legitimo:attamen adhuc noſtro in caſu di-
cendum eſt,prædictum auum plus potuiſſe relinque
re huic nepoti per reſcriptum legitimato, quam pro
priæ filiæ legitimæ. Hoc vel ea ratione,& argumen-
to demonſtratur,quod ceſſante lege prohibente ceſ-
ſat ipſa prohibitio;ſicuti dicimus, quod ceſſante le-
ge ceſſat & ipſius legis ratio, & diſpoſitio.l.ſi vero.
§.de iure. ff.ſolut.matr.& in l.princip.C.de latina li-
bert.tollend.& tradit Tiraq. in tract. Quod ceſſante
cauſa ceſſet effectus in 1. parte num.131. Atqui no-
ſtro in caſu ceſſat prædicta lex d.§.& quoniam, ac
quælibet alia prohibitiua huius diſpoſitionis auitæ,
Ergo ceſſat ipſa prohibitio. Illa minor propoſitio,
vel ex eo manifeſte probatur, quod Comes ipſe Pa-
12 latinus derogauit † toto titulo. C.de natura. liberis,
& illi titulo,in auth.quibus modis natura.efficiatur
ſui, & aliis ſimilibus diſpoſitionibus, quæ quidem
generalis derogatio ſufficiens eſt ad tollendum præ
dicta iura, ſicuti in ſpecie affirmant Ruin. in conſil.
68.num.6.lib. 3.& Iaſ.in conſ.68.col.5. verſ.quarto
moueor,& col.ſequenti verſ.quinto facit.lib.3.

Quinto admiſſo etiam citra veri præiuditium, qđ
prædicta derogatio non ſufficeret ad tollendum præ
dictarum legum diſpoſitionem & prohibitionem:
Nihilominus idem adhuc eſt concludendum, cum
13 legitimatio † fuerit facta adiecta clauſula,quod ipſa
legitimatio poſſet extendi etiam in ampliori,& am-
14 pliſſima forma ad dictamen † ſapientis. Porro ſapiēs
quilibet iure apponere poteſt clauſulā in ſpecie de-
rogatoriam; ſicuti de clauſula derogatoria adiicien
da in teſtamento tradunt Bart.in l.illa inſtitutio.nu.
2.ff.de hæred.inſtit.& ibidem Imola num.13.qui ſi-
milibus comprobant. & accedit Socin.iun. in conſ.
143.num.15.lib.1.Quinimo voluit Comes ipſe Pala-
tinus extendi poſſe hanc legitimationem in ampliſ-
ſima forma.

Sexto admiſſo citra veri præiudicium, quod legi-
timatio per reſcriptum non poſſit plus a patre, vel
auo relinqui quam alteri ex filijs legitime natis. Ve-
rum tamen in caſu noſtro ceſſat omnis probabilis
dubitatio. Cum (vt in facto præſupponitur) extet in
15 ciuitate ſtatutum; † quo maſculi excludunt fœminas
dotatas,quæ nil plus petere poſſunt ipſa dote. Hoc
ſane caſu ad ſui libitum poteſt pater, vel auus relin-
quere quicquid vult ipſi legitimato, excluſa filia le-
gitima:ſicuti in claris terminis reſponderunt Caſtr.
in conſ.27.Dicendum.lib.2.Iaſ.in conſ.68.colum.7.
verſ.confirmo per illud, & col.vlt.verſic.non obſtat
ſexto.lib.3. Bero.in conſ.17.num.15. & num.48. &
in conſ.57.num.35.& in conſ.174.num.15.lib.2.Al
ciat.in l.ſi is,qui pro emptore.num.92.ff.de vſucap.

Roland. in conſil.95.num.16. vſque ad finem lib.3.
& Eugen.in conſ.57.num.89.& huius quidem tradi
tionis ea eſt ratio,quia filia excluſa a ſtatuto exiſten
tibus maſculis, dicitur mortua, quo ad ſuccedendi
effectum; vt ſenſit Rom.in conſ.43.num.4.dum re-
ſpondit,quod auth.licet. C.de natura.liber.permit-
tentis patri poſſe relinquere ſua omnia bona filio na
turali,non exiſtentibus filijs legitimis, locū habet et
quando extaret,ſola filia legitima a ſtatuto excluſa.
Nā paria ſunt nō extare vel extare, & nō poſſe ſucce
dere.l.1.§.vlt.ff.de bono.poſſeſſ.contratab.& Rom.
ſecutus eſt etiam Pariſ.in conſ.26.num.43. & in con
ſil.69.nu.64.lib.3. Ita etiam dicimus, quod & ſi ſta-
16 tutum † excludit fœminas, exiſtentibus maſculis:at
tamen intelligitur quando ipſi ſunt ſucceſſibiles, &
vere ſuccedunt: alias pro mortuis habentur: ſicuti
declarant Ruin.in conſ.154.n.7. lib.2. Dec.cōſ.378.
num.3.& in conſ.383.num.4. Socin.iun.in conſ.19.
num.40.lib.1.& latè Tiraquell.in l.ſi vnquam.in ver
bo ſusceperit.num.107.C.de reuoc.donat. Et hac ra
tione motus Senatus Excellentiſsimus in cauſa illo-
rum de Turate, re in pleno ipſo ordine relata,& in-
ter patres acerrime diſputantes declarauit, clauſulā
illam,quam apponere ſolet Senatus ipſe in diſpenſa
tionibus particularibus (ita quod legitimatus nō ef-
ficiatur melioris conditionis prole legitima)intelli-
gendum eſſe de legitima prole maſculina. Ergo non
de fœminina,argumento ducto ab incluſione vnius
ad excluſionem alterius,iuxta l.cum Prætor.in prin.
ff.de iudicijs,cum ſimilibus: Hinc etiā ſequitur, qđ
17 huic fœminæ † ſic a ſtatuto excluſæ poteſt pater mi-
nus legitima relinquere: ſicuti ſcripſi in lib.2.de ar-
bitr.iudic. caſu 149.num.5.& idem reſpondit Bur-
ſat.in conſ.223.num.13.lib.2.Cum ergo Clara teſta
toris filia fuerit dotata:ac etiam ei ipſe pater legaue
rit aureos mille,ſequitur dicendum,eam nil plus ſpe
tere poſſe ex bonis d.D.Antonij eius patris.

Hac vera ſententia firmata,ſupereſt, vt diluamus
atque confutemus rationes, & argumenta, quæ pro
contraria opinione conſiderantur & obijciuntur.

Primo obijcitur conſtitutio Iuſtiniani in §.illud.
in auth.quib.mod.natur.effic.ſui,qua ſancitum eſt,
illegitimum non poſſe legitimari,quando extant fi-
lij legitimi, ſicuti noſtro in caſu extabat Clara filia
d.Io.Antonij,ſi ergo nepos iſte non potuit legitima
ri in præiudicium d.Claræ,ſequitur dicēdum, quod
plus ipſi legitimato relinqui non potuit quam ipſi
Claræ, cum enim illegitimus priuetur toto, ideſt le-
gitimatione,dicitur etiā priuatus parte, hoc eſt ſuc-
cedendi facultate,ex quo in toto ineſt quælibet eius
pars.l.in toto,& pars.ff.de reg.iur.

Reſpondetur, prædictam Iuſtiniani conſtitutio-
nem non habere locum, quando in legitimatione
18 † facta fuit mentio filiorum legitimorum,& Comes
ipſe Palatinus ſua, quam habet poteſtate, voluit ni-
hilominus legitimare. Nam tunc valet legitimatio,
ſicuti tradunt Beluiſ. in §.& quoniam.in auth.quib.
mod.natura.eff.ſui, Caſtr.in l.Gallus §.& quid ſi tan
tum.num.16.verſ.ſi autem facta fuit mentio. ff.de li-
ber.& poſthum.Imol.in cap.niſi cum pridem.§.per
ſonæ.de renuntia. & Ruin.in conſ.83.num.9. verſic.
ſed ſi poteſtate.lib.3.

Secundo obiicitur eiuſdem Iuſtiniani conſtitutio
in eadem auth.quib.mod.natur.effic.ſui. §.& quo-
niam.qua clare ſancitum eſt,legitimatos non debe-
re eſſe melioris cōditionis filiis legitime natis. Verū
reſpondetur ex ſententia 22. doctorum, quos ſupra
enumerauimus, d.§.& quoniam.loqui de legitima-
19 tione † per oblationem curiæ, quæ longe differt ab
hac legitimatione per reſcriptū. Nec repugnat con-

ſideratio

ſideratio Ruin. in conſ. 158. num. 18. lib. 1. in conſil. 82. in fine, & manifeſtius in conſ. 83. num. 9. verſic. eſt tamen aduertendum, & in conſil. 107. nu. 9. lib. 3.

Nam reſpondetur Ruini conſiderationem non eſſe omnino veram, nec caſui noſtro conuenire. Diſtinguit ſane Ruin. duos caſus, quos clarius explicabo, & illis addam tertium. Primus itaque eſt caſus, quando reſcripto legitimatus eſt filius illegitime natus poteſtate ordinaria, id eſt quando nulli extant filij legitimi. Hoc caſu legitimatus iſte in totum ſuccedit. Nam (vt dixit Ruin.) fruſtra quæritur, & dubitatur, an huic legitimato plus relinqui poſſit, quam legitimis; ex quo nulli extãt. De hoc caſu claro, qui & noſtro non conuenit, non diſputamus. Secundus
20 eſt caſus, quando reſcripto legitimatus † eſt filius illegitime natus, poteſtate extraordinaria, & abſoluta; hoc eſt ſecundum Ruin. quando extant filij legitimi, quorum mentione facta in precibus Comes Palatinus legitimationem conceſſit, ſicuti ſic concedere poſſe affirmant Beluiſ. & alij a Ruin. allegati, & a nobis relati in præcedentis argumenti reſponſione. Hoc caſu affirmat Ruin. locũ habere diſpoſitionem d. §. & quoniam, vt ſcilicet plus relinqui non poſſit filio legitimato, quam legitimis: Cum ratio d. §. & quoniam, conueniat ẽt huic caſui. Eſt ſane ratio d. §. & quoniã, quia etiam extãtibus filijs legitimis, ſicque ad eorum præiuditium, illegitime natus legitimari poteſt per oblationem curiæ. Præiudicium legitimorum eſt, quia ſi non legitimaretur (voluit dicere Ruin.) is illegitimus, bona omnia patris ad eos peruenirent. Cum ergo lex hoc afferat præiuditium legitimis, voluit eis aliqua ex parte rependere damnum, & ob id conſtituit, quod melior non ſit conditio legitimati quam ipſorum legitimorum. Hæc ratio (voluit dicere Ruin.) locum habet etiam in legitimatione per reſcriptum, ſicque in caſu d. §. illud. in auth. quib. mod. natura. effic. ſui. quod ſcilicet, quando illegitime natus legitimatur per reſcriptum extantibus filiis legitimis, eis affertur præiuditium, & damnum, quod lex voluit eodem modo rependere, conſtituendo, ne ipſe legitimatus ſit melioris conditionis ipſis legitimis.

Verum exiſtimo diuerſum eſſe caſum diuerſamq.
30 rationem legitimationis per oblationem † curiæ ab illa legitimationis per reſcriptum. Nam legitimatio per oblationem curiæ habet limitatam formam, & facultatem. Non eſt eo modo legitimatus melioris conditionis legitimo: Non habet beneficium abſtinendi. Non efficitur legitimus quo ad aſcendentes patris legitimantis, nec quo ad alios agnatos, & cognatos. Legitimatus verò per reſcriptum efficitur legitimus quo ad omnes, & habet abſtinendi beneficium: Cum princeps eum reſtituat primæuis natalibus. Præterea caſus iſte non conuenit noſtro: Cum loquatur Ruin. de ſimplici legitimatione per reſcriptum facta: ſicuti ex ſubſequenti caſu intelligemus. Tertius eſt caſus omiſſus a Ruin. in d. conſ. 83. num. 9. & 10. Sed ab eodem conſideratus in conſ. 68. nu. 6. lib. 3. eſt ſane caſus, quando reſcripto legitimatus eſt illegitime natus, adiecta clauſula, quod ſuccedere poſſit tam ab inteſtato quam ex teſtamento, ac ſi eſſet natus de legitimo matrimonio. Cũ derogatione ad leges poſitas in titulo, quib. mod. natura. effic. ſui, & quod non differant aliquo modo a legitime natis. Hoc ſane caſu, qui noſtro conuenit, pater, vel auus, qui legitimationem impetrarunt, plus huic legitimato relinquere poſſunt quam filijs legitimis ſalua eorum portione legitima, vt etiam diximus ſupra in primo, & in quarto argõ pro hoc legitimato conſideratis. Et his intelligimus nil ad rem noſtrã pertinere illationem illam, quam facit Ruin. in d. conſil. 83. num. 10. lib. 3. dum dixit, illud plus relictum legitimato, quam legitimo ab ipſo legitimato auferri, & applicari legitimo, ita quod reddantur æquales, ſicuti dicimus, plus relinqui, ſeu in dotem dari poſſe ſecundo marito, quam relinquatur filiis primi matrimonii. leg. hac edictali. C. de ſecũd. nupt. & ideo ſi contingat plus dari ipſi ſecundo marito ab eo auferetur a filiis primi matrimonii, vt æquales ſint. Hęc ſane illatio nil ad rem noſtram facit, quia pro conſtãti præſupponit plus relinqui non poſſe legitimato quam legitimo, ſicuti eſt certum in caſu d. l. hac edictali, Id quod nos negamus, & contrarium verius eſſe demonſtrauimus.

Tertio obiicitur, quod legitimari non potuit hic nepos, iam eius patre defuncto. Sicuti tradũt Guielmus Cun. Bald. & Alberic. in l. benignius. ff. de legib. Caſtr. in l. ſcire. eo. tit. Butr. in cap. per venerab. col. 13. qui filii ſint legit. Alex. in l. Gallus. §. ſi eius. ff. de liber. & poſthum. Boſell. in tractat. de legitimatione. lib. 1. tit. de cauſa materiali. nu. 31. Cremen. in ſing. 33. Tiraq. de iure primog. q. 40. num. 115. & in ſpecie magis reſponderũt Bald. in conſ. 180. Mortuo filio. verſ. ad ſecundum. lib. 3. & Riminal. ſen. in conſ. 113. col. vlt. lib. 1.

Reſpondetur primo, caſum Guiel. Cunei, & ſequacium eſſe a noſtro longe diuerſum. Nos enim loquimur, quãdo nepos illegitime natus ex filio legitimo
31 iam defuncto legitimatur per reſcriptum † ab auo impetratũ. Hoc ſane caſu valet legitimatio. Ita ſcribunt Bart. in l. Gallus. §. nunc de lege. num. 5. ff. de liber. & poſthum. Ant. Roſell. in tract. de legitimatione. lib. 2. in tit. de cauſa materiali. num. 9. & manifeſtius Bald. in conſil. 206. caſus talis eſt. Quidam habebat. col. pen. verſ. ſed poſito. lib. 3. Ludouic. de Sardis in tract. de natural. liberis & ſucceſſ. eorum tit. de legitimat. per ſubſequens matr. q. 5. in fine num. 19. qui ſic intelligit & declarat Bart. in d. §. nunc de lege. idem ſcripſit Benedict. Barz. in tract. de filiis nõ legitime natis. num. 46. & manifeſtius idem decidit Boer. in q. 240. num. 16. prope medium, verſ. tamen per reſcriptum principis. Et horum traditio probatur cõſtitutione Iuſtiniani in auth. quib. mod. natura. effic. ſui. §. ſi quis igitur. ibi. aut auus, & probat tex. auth. item ſine. C. de natura. liberis, quem ſic intelligit Bart. in d. §. nunc de lege. num. 5. qui comprobat cõſtitutione Iuſtiniani in l. cum adoptiuis. §. ſed ne. C. de adoptiuo. exiſtimo Bart. allegare voluiſſe vel §. omnia igitur, vel §. quæ in filio. vbi Iuſtinianus ſtatuit, auum poſſe mortuo filio dare, vel recipere in adoptionem nepotem. Ergo, & legitimare poteſt auus nepotem illegitimum filio mortuo. Cum adoptio, & legitimatio procedant a pari, ſicuti multis ſupra probauimus.

Diuerſum verò eſt in caſu Guiel. Cun. & aliorum, qui loquuntur, quãdo pater habens nepotem legitimum, & naturalẽ ex filio naturali præmortuo, duxit in vxorem matrem dicti filii naturalis præmortui,
21 an ſcilicet nepos iſte efficiatur legitimus, † quo ad ipſum auum? Guiel. de Cun. Bald. Alberic. & reliqui ſupra allegati ſcribunt, nepotem non effici legitimum auo, quia hoc matrimonio, reddi nõ poteſt legitimus filius ipſe naturalis iam defunctus, & conſequenter nec nepos. In caſu vero noſtro filius iam defunctus non indiget aliqua legitimatione, ex quo erat legitime natus. Et propterea Ant. Roſell. Lud. de Sard. & Boer. ſupra commemorati recẽſent duos hos caſus tamquam diuerſos, & idem facit Bald. ſi eius traditionem in d. l. benignus. ff. de legibus. coniungamus cum eius reſpõſo in d. conſil. 206. lib. 3.

ſupra

Digitized by Google

ſupra relato. Et hinc intelligimus, male reſpondiſſe
Bald.in dict.conſil.180.lib.3. & Riminald.ſenior in
dicto conſil.113.col.vlt.lib.1.dum caſum Guielmi
Cunei trahunt ad hunc noſtrum. Et ipſemet Bal-
dus in d.conſil.206.re intellecta, melius reſpondit.
Quarto obijcitur, quod in hac prima legitimatio
ne adiecta fuit clauſula; quod nepos iſte legitimatus
non ſit melioris conditionis ipſa filia legitima. Quæ
ſane clauſula operari videtur, ne auus plus nepoti le
gitimato, quam filiæ legitimæ relinquere poſſit.
Reſpondetur primo, clauſulam illam (vt in facto
ſupponitur) eſſe de falſo ſuſpectam, quæ ſane ſuſpi-
22 cio † in cauſis ciuilibus operatur, ne fides adhibea-
tur inſtrumento, vt copioſe ſcripſi in lib.1. de præ-
ſumpt.q.99.
23 Reſpondetur ſecundo, prædictam clauſulam; †
quod melioris conditionis non ſit legitimatus filijs
legitimis, intelligi, in ſucceſſione ab inteſtato. Secus
vero ex teſtamento; quia alioqui pater legitimans
priuaretur libera teſtandi facultate. Ita in ſpecie de-
clarant Ruin.in conſ.68.num.6. verſ.non obſtat po-
ſtremo.lib.3. & Alciat. in reſp.307. Quod alias do-
cendo.num.1.& in l.ſi is, qui pro emptore.num.62.
ff.de vſucap.
Reſpondetur tertio, prædictam clauſulam eſſe in-
telligendam ſecundum ſtatutum huius ciuitats Me
diolani cap.305. Aſcendens &c. ſecundum quod pa
ter non poteſt facere conditionem meliorem vnius
filij maſculi in præiuditium aliorum filiorum ma-
ſculorum: ſecus vero ſi extat ſolus maſculus cum ſo-
24 la fœmina. Nam tunc pater † poteſt plus maſculo
quam fœminæ relinquere. Ita in ſpecie reſpondet, &
declarat Alciat.in d.reſp.307. num.2.verſ.præterea
videtur, &c. qui ſubiungit idem eſſe, ſi clauſula hæc
referatur ad ius commune; Secúdum quod legimati
dicuntur verè legitimi ad excluſionem fœminarum
ſtante ſtatuto; quod exiſtentib. maſculis fęminę non
ſuccedant: & in ſpecie ſic etiam reſpondet & decla
rat Ruin.in d.conſ.68.num.6.verſ.& etiam, quando
ſolum concurreret.
Reſpondetur quartò, factam fuiſſe ſecundam le-
gitimationẽ, in qua non fuit appoſita prædicta clau-
ſula. Nec repugnat, quod obiicitur, hanc ſecundam
25 legitimationẽ † factam fuiſſe pendente lite, & ob id
non valere, vt tradunt Bald.in cap.1. vt lite penden.
Butr.in cap.vlt.eo.tit. & Zuccard.in conſil.10.num.
29. Nam reſpondetur legitimationem lite pendente
26 † factam valere, quando in impetratione ipſius legi-
timationis facta fuit mentio ipſius litis; ſicuti factũ
fuit noſtro in caſu. Ita Præpoſ.in d.cap.per venera-
bilem.num.25.in fine, qui filij ſint legitimi. qui eiuſ-
dem opinionis refert Butr.in dicto cap.vlt.& Alber.
in l.prohibere.§.illud.ff.quod vi aut clam. Non etiã
repugnat, quod ſemel legitimatus legitimari am-
plius non poſſit; vt reſponderunt Socin.ſen. in conſ.
246. col.2. verſic.2. prima legitimatio. libr.2.Curt.
ſen.in conſ.16.col.3. Nam reſpondetur, imò iterum
27 † legitimari poſſe, etiam ſi prima legitimatio fuiſſet
approbata & acceptata ab ipſo legitimato; Sicuti
ſenſit Caſtren. in conſil.41. Viſo teſtamento. col.vlt.
verſi.& ſic validaretur, & duplici legitimatione.lib.
2. Ita quoque Socin.ſen. in conſil.63. numer.8.libro
3. ſic & Ruin. in conſil.87. numer.23.verſic.ſed da-
to etiam. & nu.25.lib.3. Idem pariter reſpondit De-
cius in conſ.55.num.6. verſ.& ideo, & conſideran-
dum eſt, & num.7.verſic.quarto. in conſ.338.num.
8.in conſil.393. num.3. & in conſil.698. num.1. ſic,
& Bero.in conſil.172.num.24.& nu.57.verſic.con-
trariam opinionem. lib.2. Idem ſcripſit Gozadin.in
conſil.6.num.55. qui de eadem facti ſpecie idem re-
ſpondit cum Bero.in d.conſ.172.lib.2.& cum Ruin.
in d.conſ.87.lib.3.
Et prædicti doctores pro conſtanti præſuppo-
nunt primam legitimationem fuiſſe approbatam, &
acceptatam ab ipſo legitimato, alioqui nulla & in-
28 ualida fuiſſet; cum † legitimatio fieri debeat con-
ſentiente ipſo legitimato, vt poſt alios ſcribũt Ruin.
in conſ.70.num.5.& in conſ.71. num.6.lib.3. & Be-
ro.in q.160. & idem ego ipſe ſcripſi in conſ.19.nu-
mer.2.& num.16.lib.1. Nil etiam vrget, quod hæc
ſecunda legitimatio, dici potius debeat diſpenſatio,
quàm legitimatio, vt ſcripſi in conſ.181.num.18.lib.
2. Et accedunt Hierony.Gabriel. in conſil.30. num.
17.lib.1. Zuccard.in conſil.10. num.53. Quam qui-
dem diſpenſandi facultatem non habere hunc Co-
mitem Palatinum conſtare dicitur ex verbis priuile-
gij, in quo legitur ſola legitimandi facultas, quæ nõ
extenditur ad poteſtatem diſpenſandi, vt reſponde-
runt Ruin.in conſ.96.num.5.lib.3.& Pariſ.in conſil.
2.num.23.lib.2.
Nam reſpondetur multis modis. & primo, quod
& ſi Ruin.in conſ.96.num.7. lib.... quem ſimpliciter
retuli in dict.conſ.181.num.18.lib.1. ſcribit, ſecun-
dam legitimationem non eſſe proprie legitimatio-
nem, ſed diſpenſationem, attamen contrariũ verius
eſſe affirmant Caſtr. & alii nonnulli, quos refert &
ſequitur Eugen. in ſæpius allegat. conſ.57.num.58.
& 59. qui nu.64. refert Bero. in conſil.172. num.56.
lib.2. teſtantem hanc eſſe communem opinionem.
Et præterea inquit Eugenius num.92. ſemel legiti-
29 matum † legitimari amplius non poſſe reſpectu ſta-
tus perſonæ, quæ iam effecta eſt legitima, ſed qui-
dem poſſe alio reſpectu, vt eſt ſucceſſionis, de qua
noſtra eſt diſputatio, & accedit Iaſon in conſil.40.
num.2.lib.3. qui reſpondit diſpenſationem ſufficere
quo ad effectum ſuccedendi.
Reſpondetur ſecundo, quod imo ii Comites Pala
tini, qui primam & ſecundam legitimationem fece
runt habent poteſtatem, & legitimandi, & diſpen-
ſandi. Nã conſtat Imperatorem dediſſe his comitib.
facultatem habilitandi illegitimè natos, vt poſſint
ſuccedere etiam in ea ſola parte bonorum, quam eo
30 rum patri placuiſſet relinquere, quæ habilitatio † di
citur diſpenſatio, non aut legitimatio, vt ſcribunt
Ruin. in conſ.75.num.4.num.11. & 14. lib.3. Iaſ.in
conſ.40.col.2.lib.3. Dec.in conſ.264.num.2. Gozad.
in conſ.29.num.31. verſ.præterea, & ſecundo. Socin.
iun.in conſ.97.num.4.lib.2.& in conſ.93.num.6.lib.
3.& Eugen.in conſ.52.num.47.
Et rurſus poſſunt ii Comites legitimare ſpurios,
natos ex parentibus inter quos matrimonium eſſe
31 non poterat, quæ nõ dicitur legitimatio, † ſed diſpẽ
ſatio, ſicuti latiſſime ſcripſi in conſ.581. num.3.lib.
6.& in comment.de præſumpt. lib.4.præſumpt.79.
num.42.
Non etiam repugnat quod ſecunda hæc legiti-
matio facta fuerit non vocata filia, ſicuti vocari de-
buiſſe affirmant poſt alios Socin ſen. in conſil.251.
num.11.lib.2. Ruin.in conſil.104.num.5. lib.3. Ro-
land.in conſ.67.num. 49.lib.3.
Nam reſondetur, hunc Comitem habere faculta-
tem legitimandi, abſentibus & ignorantibus, ſeu in-
uitis fratribus, & agnatis, & eis citatis, & non cita-
tis, & rurſus legitimatio hæc ſecunda facta fuit ex
32 certa ſcientia † & conſequenter non fuit neceſſe vo-
care filiam hanc, ſicuti in claris his terminis reſpon
dit poſt alios Eugen. in d.conſ.57.num.38.& multis
ſeqq. & idem ego ipſe ſcripſi in conſil.19. num.24
verſ.reſpondetur & tertio. lib.1.& rurſus citatio fi-
liæ non fuit neceſſaria, ex quo auus poterat ad libi-
tum

tum diſponere de bonis ſuis excluſa filia iam dota-
ta; vt Reſpondit Ruin.in conſ.87. num.17.num.19.
& 23.lib.3. Præterea non obſtat, quod auus teſtator
voluerit, nepotem hunc iam legitimatum iterum le
gitimari, ſi minus legitime appareret legitimatus.
Et ideo cum prima legitimatio ſit valida ſequitur di
cendum, non potuiſſe ſecundò legitimari. Nam re-
ſpondetur, mentem aui teſtatoris eam fuiſſe, quod
nepos iſte ita legitimaretur, vt poſſet cõſequi ſibi do
nata & in teſtamento relicta, & ob id ad tollendam
omnem dubitationem, iure potuit ſecundo loco le-
gitimari. Et demum non repugnat, quod nepos iſte
non poſſit vti hac ſecunda legitimatione, ex quo
iam approbauit primam, ea vtendo in iudicio poſ-
ſeſſorio, vt ſenſit Eugen.in dict.conſil.57. num.71.
Nam reſpondetur, quod etiam ſi admittimus, hunc
legitimatum approbaſſe primam legitimationem at
tamen ad obtinendam ſucceſſionem, vti poteſt etiã
33 ſecunda legitimatione † tanquam firmiore, & vali-
diore. ſicuti poſt Caſtr.in d.conſ.41.in fin.lib.2.ſcri
bunt præcitati doctores.

Quinto obijcitur Comites Palatinos nõ poſſe hoc
in dominio Mediolani ita legitimare illegitimos,
vt melioris ſint conditionis filiis legitimis. Nam no-
uis conſtitutionibus ipſius dominij in tit. de legiti-
mationibus cautum eſt, quod Comites Palatini vti
non poſſint ſuis priuilegijs niſi auctoritate Senatus
approbentur. Quæ ſane apptobatio fit adiecta clau
ſula, ſeruata forma ſtaturorum, Nouarum conſtitu-
tionum, & aliorum ordinum. Et ex ſtylo cancellariæ
34 ipſius Senatus in his legitimationibus † adijci ſolet
clauſula hæc. Ita quod legitimatus nõ efficiatur me-
lioris conditionis prole legitima.

Reſpondetur primo, quod quando lex loquitur,
& diſponit de actu, cum aliquo præſuppoſito, ipſi
legi locus non eſt, ſi illud præſuppoſitũ non verifica
tur. Ita egregiè poſt alios reſpondit Crauet. in conſ.
230.num.1.in conſ.231. num.2. & in cõſ.298.num.
4. qui ad rem hanc videndus eſt.

Porro allegatus Cancellariæ ſtylus, quem pro le-
ge habet aduerſaria, de adſcribenda in licentijs legi
timationum, hac clauſula. Ita quod legitimatus non
ſit melioris conditionis filijs legitimis &c. loquitur
& diſponit cum hoc prǽſuppoſito, quod Comites Pa
latini, vt legitimare poſſint, habeant ab Excellentiſ-
ſimo Senatu licentiam. Quod ſane præſuppoſitum
non verificatur in caſu, in quo Comites Palatini legi
35 timant † illegitime natum volente eius patre. Sicuti
nouis ipſius conſtitutionibus in tit. de legitimationi
bus cautum eſt. Quod vel ea ratione exiſtimo ſanci-
tum, quia quando Comes Palatinus legitimat illegi
timum patre volente, & petente ob id, quod lex de
amore & bonitate patris erga filios confidit, ceſſat
omnis abuſus, qui ſolet cõmitti ab ipſis Comitibus
Palatinis legitimantibus ſine patris conſenſu & Se-
natus licentia. Cũ ergo præſupoſitum dicti ſtyli Can
cellariæ non verificetur noſtro in caſu, in quo (vt di-
ximus) non requiritur prædicta licentia, ob patris
voluntatem, ſequitur dicẽdum, ſtylum illum locum
habere non poſse in hoc caſu.

Reſpondetur ſecundo admiſso citra veri præiu-
ditium illud præſuppoſitum verificari & hoc in ca-
ſu, attamen idem adhuc dicimus. Nam nec ſtatutis
huius ciuitatis, nec nouis Conſtitutionibus cautum
eſt, quod melioris conditionis eſse non poſsit legi-
timatus, quã legitimus. Nec ad rem pertinet, quod
aliquando Senatus in licentiis conceſsis aliquibus
Comitibus Palatinis mandauerit adſcribi clauſulã
illam, quod legitimatus non efficiatur melioris con
ditionis legitimo, quia conſtat & multoties eũdem
Senatum conceſsiſse has legitimandi licentias, non
adiecta prædicta clauſula, ſicuti Senatus ipſe Excel-
lentiſsimus non mandauit prædictam clauſulã ad-
ſcribi in generali illa licentia legitimandi a ſe con-
ceſsa D. Comitib. Capris. Et ob id nullus ſtylus,
vel ordo, vel conſuetudo dici inducta, ex quo actus
ſunt difformes, vt ſcribunt multi, quos congeſsi in
conſil.8.num.17.lib.1.in conſ.187.nu.57. verſ. requi
ritur quarto. lib.2.& in conſ.545.nu.21.lib.6.& præ
terea dici non põt ordo & lex generalis, quod reſcri
ptum eſt a Senatu vnius, vel alterius perſonæ cauſa.
§. ſed, & qđ principi. verſ. plene. inſtitut. de iur. natu
ra. genr. & ciuili, & illo in loco ſcribunt Doctores.

Reſpondetur tertiò, quod etiam ſi admittimus ex
ordine Senatus apponi conſueuiſse in prædictis legi
timandi licẽtiis clauſulam illam, quod melioris con-
ditionis nõ reddatur legitimatus prole legitima, at-
tamen intellexit, & declarauit idem Senatus, reſpe-
ctu maſculorum legitimatorum, nõ autem reſpectu
fœminarum. Ita ſane anno 1560. die vltima Augu-
ſti in cauſa Turatorum iudicauit, & declarauit Sena
tus ipſe. Et recte quidem, quia cõſiderauit Senatus,
legitimatum eſse vere legitimum, & ob id exclude-
re fœminas diſpoſitione ſtatuti, vt diximus ſupra in
ſexto argumento. Quam quidem rationem, vt euer-
teret filia illa Turati ſuis in precibus ad Senatum,
aſserebat, imo receptam magis opinionem eſse, qđ
legitimatus non comprehenditur in ſtatuto excludẽ
te fœminam, exiſtentibus maſculis. Habuit itaque
Senatus pro cõperto, verius, & receptius eſse, quod
imo etiam legitimatus comprehendatur in ſtatuto
prædicto, & ob id declarauit Senatus clauſulam il-
lam, quod legitimatus non ſit melioris conditionis
quam ſint legitime nati, intelligi de legitimis maſcu
lis, non autem de fœminis. Et hinc intelligimus nil
ad rem pertinere quod obiicitur, in caſu illo Tura-
torum extitiſse maſculos legitimos, ac etiam filiã.
Cum tamen in caſu noſtro extet ſola filia. Nil ſane
ad rem hoc pertinet. Cum Senatus iuxta commu-
nem, & veram doctorum opinionem ſenſerit, filiam
ita excludi a legitimato quam a legitimo, & conſe-
quenter illam pro mortua (vt dixi ſupra) habendam
eſse.

Non ẽt repugnãt exempla declarationum eiuſdẽ
Senatus, quod clauſula illa, ne legitimatus ſit melio-
ris conditionis prole legitima, intelligitur etiam de
fœminis legitimis, & primũ quidem exemplũ eſt ex
reſcripto dato anno 1597. die 12. Maii ad præces Si-
monis Buſcaciæ. Reſcripſit ſane Senatus ſuæ men-
tis, non fuiſse concedere licentiam legitimandi Ma-
thæum in præiuditium filiorum ſupplicantis con-
tra iuris terminos. Hoc ſane exẽplum nil penitus vr
get. Cum Senatus voluerit legitimatum illum ſucce-
dere debuiſse ſecundum ius commune, (quod vt de-
monſtrauimus) permittit patrem, vel auum poſse
etiam plus relinquere filio, vel nepoti, quam filiis
maſculis legitimis, ſecundum eſt exemplum ex ſen-
tentia prolata ab eodem Senatu anno 1597. die vl-
tima Aprilis pro Blanca Pincia filia Magdalenæ, cu
ius pater Ioan. Antonius anno 1542. legitimauerat
Dominicum filium illegitime natum. Hoc etiam
exemplum non vrget. Cum Senatus non ea de cau-
ſa declarauerit, dimidiam bonorum debuiſse aſsi-
gnari ipſi Blancæ, quod pater non potuerit plus re-
linquere illi filio legitimato q̃ propriæ filiæ, ſed quia
habuit Senatus ꝓ abſoluto, patrẽ illũ falſum in ſuis
precib. narraſse, quod filiam cõdecenter dotauerat,
& tamen contrarium conſtituit, æſtimatis bonis. Et
his conſtat Senatũ ipſum in hac declaratione, & ſen
tentia, nullam rationem habuiſse illius diſpẽſatio-

nis, quam ipſe Senatus anno 1543. die 3. Decembris conceſſit dicto Io. Antonio auo dictæ Blancæ legitimandi Dominicum filium, ea tamen adiecta qualitate, quod ipſe legitimatus non efficeretur melioris conditionis prole legitima. Non inquam ipſe Senatus fecit fundamentum in hac diſpenſatione ſic qualificata: Cum ſciret verba illa, ne ſit melioris conditionis prole legitima, intelligi de prole maſculina: non autem (vt diximus ſupra) de fœminina. Et ſi Senatus feciſſet fundamentum in prædicta diſpenſatione qualificata, id expreſſiſſet: vel ſaltem in præfatione illius declarationis ipſam qualificatatam diſpenſationem narraſſet. Tertium eſt exẽplum, quod maiorem facit dubitationem, ſumptum ex diſpenſatione legitimandi ab eodem Senatu anno 1565. die 17. Martij conceſſa Simoni Mazentæ, vt poſſet legitimari facere Cæſarem, & Catherinam illegitimos, non obſtante, quod haberet Lauram filiam legitimam. Quæ ſane diſpenſatio conceſsa fuit adiecta qualitate, quod Cæſar legitimatus non eſset melioris conditionis dicta Laura. Hoc etiam exemplũ nil vrget: Cum qualitas illa intelligatur ab inteſtato, non autem ex teſtamento, vt diximus ſupra. Et rurſus, quia extant aliæ diſpenſationes conceſsæ ſine illa qualitate.

Et demum declaratio hæc facta fuit a ctore aduerſario non contradicente, ſed acquieſcente: Illa vero in cauſa Turati facta fuit pleno in Senatu, ac in iudicio cõtradictorio; ea propter non hęc, ſed illa in cauſa Turati ſpectanda omnino eſt.

Concludo itaque, D. Paulum Hieronymum eſse abſoluendum ab hac Claræ actricis vexatione, & moleſtia.

SVMMARIVM.

1 *Intereſſe peti vel ratione lucri ceſſantis, vel dãni emergẽtis.*
2 *Intereſſe damni emergentis deberi ei, qui coacte credidit pecuniam, etiam ſine pacto, & ſine mora. num. 6.*
3 *Intereſſe certum per relationem ad aliud non deberi.*
4 *Fęnus exerceri in alijs etiam contractibus a mutuo.*
5 *Intereſſe non deberi de quo aliter non conſtat quã partis confeſſione.*
6 *Intereſſe nullum deberi ei qui ſponte credidit niſi poſt moram.*
7 *Cauſam iuſtam intereſſe ſubeſſe, probandum p eũ allegantẽ.*
8 *Moram non admitti de debito illiquido.*
9 *Moram non committi ſine dolo.*
10 *Cauſam vel leuem excuſare a dolo.*
11 *Paupertatem excuſare a mora.*
12 *Hæredes excuſari a mora, & conſequenter a præſtatione intereſſe.*

FACTI SPECIES.

DOm. Io. Baptiſta de Bonis Corrigiẽſis conductor bonorũ D. Antonij Caſſii, finita locatione anno 1588. die 27. Octobris, ceſſit creditum librarũ 9600. quod habebat erga Colonos partitiarios dictorum bonorum D. Io. Petro Martiano nouo conductori; adiecto pacto, quod ipſe Martianus ad omnẽ ipſius Boni creditoris d. Caſſii conductoris requiſitionem ſibi ſolueret, & reſtitueret prædictam ſummam.

Anno 1590. prædictus Martianus iterum promiſſit ſoluere d. ſummam librarum 9600. d. D. Antonio Caſſio, ſic denuò volente, & mandante d. Bono. Qua in promiſſione ſoluendi nullum adiectum fuit (hoc conijcitur ex inſtrumento promiſſionis anni 1591. quod ſtatim referam) pactum de ſoluendo aliquod intereſſe.

Anno 1591. idem Martianus iterum promiſſit d. Caſſio, ſeu eius filio ſoluere d. ſummam vnà cum intereſſe ad computũ totius illius intereſſe, quod ipſe Caſſius ſoluit quotannis D. Angelæ Caſſiæ matri ſuæ ſecundo viro nuptæ, donec ipſe Martianus ſoluerit ipſi Caſsio d. libras 9600. Promiſsit etiam eodem in inſtrumento idem Martianus ſoluere intereſſe fictorum non ſolutorum pro bonis eidem Martiano d. anno 1588. locatis.

Quas quidẽ promiſsiones fecit d. Martianus, ob id, quod ſæpius fuit interpellatus ſoluere d. ſummas, & nunquam ſoluit, atque ita ſe fuiſſe in mora confeſſus eſt.

Anno 1597. die 5. Decembris prædictus Caſsius corã Dom. Prætore Corrigij proteſtatus eſt, ſe iam anno 1594. die 24. Februarij interpellaſſe dictum Martianum, vt ſibi prædictam ſummam ſolueret, alioqui quod accepiſſet dictã pecuniam a mercatoribus ſub cãbijs, & quod eodem anno 1594. die 29. Auguſti (hoc tẽpore conijcitur deceſsiſſe d. Martianum) denuò interpellauit dicti Martiani filios, vt dictam ſummam ſibi ſoluerent. Et quod cum nõ ſoluiſsent, ſe deinde accepiſſe ſub cambijs aureos mille.

Hanc proteſtationem denuntiari dictis fratribus Martianis curauit dictus Caſsius, petens executionem aduerſus eos concedi.

Præſupponitur in facto, quod dictus Caſsius nullam pecuniam ſub cambijs accepit. Et quod ferè integram illam ſummam aureorum mille ex vrbanitate ſoluerunt d. Martiani eidem Caſsio.

Præſupponitur etiam in facto, quod licet dictus Caſsius ſoluat matri ſuæ ſecundo viro nuptæ annuum intereſſe, cauſa dotis ei debitæ, attamen id facit, non quia non habeat vnde ſoluat. Sed ob id, quia cum dicta eius mater nullos filios ex dicto eius ſecundo marito ſuſceperit, nec ſperet ſuſcipere, dos pro dimidia reuerti debet ad ſe ipſum Caſsium primi matrimonij filium, & propterea ipſe Caſsius differt dotem illam numerare, eiuſque loco intereſſe ſoluit.

Dubitari nunc contingit, an dicti fratres Martiani teneãtur præſtare d. intereſſe Caſsio creditori?

Initium a Domino.

CONSILIVM MXXVII.

CVM hac de controuerſia doctè, & acutè admodum reſpõſum reddiderit eruditiſſimus Iuriſconſultus D. Franciſcus Bellinus, quem ob ſingularem eius doctrinam, & probatiſsimos mores dilectiſsimi filij loco habeo, non erat quod manum apponerem: Verum, vt amico, quantum per me licet, ſatisfaciam, his committam ſcriptis, quòd pro iure, ac bono, & æquo ſentio. Et quidem (vt ingenue fatear) ſentio, Caſſium creditorem nullum conſequi debere, vel poſse ob illam ſibi debitam a Martianis quantitatem, cuius rei explicandæ gratia obſeruan-
1 dum eſt, intereſse † altero de duobus modis prætendi poſse a creditore, ratione ſcilicet lucri ceſsantis, & damni emergentis, ſicuti probant l. atqui natura, §. non tantum, ff. de neg. geſt. l. 3. §. vlt. ff. de eo, quod certo loco. l. ſocium. ff. pro ſocio, leg. & in contraria, ff de vſuris, & capit. peruenit. extra de fideiuſso. & aliorum auctoritate ſcribunt Cagnol. & Petrus Rebuff. in l. vnica. C. de ſentent. quæ pro eo, quod intereſt profer. ille num. 35. iſte num. 582. Crauet. in conſil. 189. num. 8. & in conſ. 320. num. 3. Didac. in lib. 3. variar. reſolut. cap. 4. numer. 1. & Rota Genuenſis in deciſ. 41. in fine, & in deciſ. 134. numer. 3. Et ex ſacris Theologis idem affirmant Diuus Thomas in 2. 2. q. 63. art. 4. & quæſt. 78. art. 2. vbi Caietanus, Angelus Clauaſius in ſumma in verbo vſura, il 1. numen. 16. Syluester in ſumma in verbo vſura, il 1. numer. 19. Turre Cremata in cap. ſi res. 11. q. 6. verſic. ad tertium, Dominicus Soto lib. 6. de iuſtitia, & iure quæſt. 1. art. 3. & noue Alphonſus Vilagut. in tractat.

Digitized by Google

le fieret legi; Nam volens exercere fænus fingeret
emere prædia, habita fide de pretio, cuius cauſa lo-
co fructuum promitteret intereſſe, & vſuras vẽdito-
ri, iuxta l.curabit. C.de actio.empti. & poſtmodum
mutuo daret alteri proprias pecunias, & paciſcere-
tur de ſibi præſtando illo intereſſe, quod ipſe ſoluit
illi prædiorum venditori. Quod quidem pactũ tan-
quam continens fænus(vt aiunt)palliatum,ferendũ
4 non eſt. Ita enim fænus † exercetur in alijs contracti
bus, vt puta in venditione, & emptione, ſicuti in mu
tuo, vt quamplurium auctoritate ſcripſi in conſ. 109.
num. 28. lib. 2. Et demum admiſſo citra veri præiudi-
tium, quod liceat ab initio paciſci de certo intereſſe
cauſa damni emergentis. attamen noſtro in caſu ad-
5 huc non debetur; cum de ipſo intereſſe † non con-
ſtet, niſi aſſertione ſola Caſsii, & Martiani, quib. non
eſt credendum tamquam ſuſpectis, ſed aliter proba-
ri debet, vt in ſpecie tradit Bald. in l. rogaſti. §. ſi ti-
bi. col. 2. verſ. extra nota. ff. ſi cert. petat. quem ſecuti
ſunt Anch. in conſ. 150. num. 7. Alex. in conſ. 61. col.
pen. lib. 2. & in conſ. 27. lib. 4. Dec. in conſ. 322. num.
4. Purpuratus in l. rogaſti. §. ſi tibi. num. 39. ff. ſi certũ
petat. Cagnol. in l. curabit. num. 54. verſ. & generali-
ter. C. de actio. empti. Io. Lupus Hiſpan. in cap. per ve
ſtras. in ſexto notab. nu. 7. extra de donat. inter virũ,
& vxorem, & Petrus Rebuff. in l. vnica. nu. 609. C. de
ſenten. quæ pro eo, quod intereſt profer.

Tertius eſt caſus, quando quis ſua ſponte, & volũ
tarie mutuo dedit, vel aliter credidit pecuniã ſuam,
& damnum futurum non fuit præuiſum, nec formi-
datum, nullamque creditor ipſe monitionem nullũ-
que pactum cauſa futuri ipſius damni iniuit cum
6 ipſo debitore. Hoc ſane caſu nullum intereſſe † debe
ri, niſi poſt moram ab ipſo debitore, ſcribunt Diuus
Thomas in 2.2. q. 78. art. 2. Dominicus Soto in dicto
lib. 6. de iuſtitia, & iure. q. 1. col. 2. verſic. de hoc igi-
tur adhibetur, Nauarrus in dicto tract. de vſuris. nu
mer. 46. Didacus Couuarr. in l. 3. variar. reſolut. cap.
4. num. 5. verſic. Imo etiam ante moram. Io. Baptiſta
Lupus in dicta l. curabit. comment. 1. num. 112. ver-
ſic. ſecus ergo. C. de actio. empt. Alphonſus Villagut
in tract. de vſuris. q. 19. in octaua, & vltima conclu-
ſione, & Ludouic. Peguera Hiſpanus, in quæſtioni-
bus criminalibus cap. 33. num. 10. Hic caſus noſtro
conuenit, cum(vt præcedenti in caſu diximus)nul-
lum hic ab initio præuiſum fuerit dãnum futurum,
nulla monitio, nullum denique pactum de ipſo in-
tereſſe cauſa ipſius damni. Sola itaque difficultas, &
dubitatio verſatur circa morã; an commiſſa illa fue-
rit ab ipſo Martiano debitore. Et quidem dicendum
eſt nullam moram fuiſse commiſsam.

Primo, quia non conſtat re vera, de qua interpella-
tione facta ante diem illam 27. Iunii 1591. Nec repu-
gnat aſsertio ipſius Martiani, quod fuerit interpel-
latus a d. Caſsio creditore, vt ſibi d. ſummam libra-
rum 9600. ſolueret, & quod reſtituere vel nóluerit,
vel non potuerit. Nam reſpondetur, huic aſsertioni
tamquam ſuſpectæ adhibendam non eſse fidem. Si
quidẽ certũ eſt, quod q̃n quis aliquid facere non po
teſt, niſi iuſta ſubſit cauſa, ei non creditur, cauſam iu
7 ſtam † ſubeſse, ſed aliter de ea conſtare debet. Ita ſa
ne ſcribit Bart. in l. ſi forte. ff. de Caſtr. pecul. quem
in ſpecie noſtra ſecuti ſunt Anch. in conſ. 150. num.
7. & Purpur. in l. rogaſti. §. ſi tibi. nu. 39. ff. ſi cert. pet.

Porro tam recipiens pecuniam ſub vſuris quam
numerans prohibetur ſic facere, niſi iuſta ſubſit cau
ſa, vt poſt alios ſcribit Sylueſt. Prierius in ſumma in
verb. vſura. col. 7. n. 1. Non eſt ergo adhibenda fides
huic aſsertioni Martiani, quod de ſoluenda ipſa pe-
cunia fuerit a Caſsio interpellatus.

Secundo admiſſo citra veri præiudicium, quòd Martianus fuerit interpellatus: attamen adhuc di-
8 ci non debet commiſſa mora. Nam certum eſt, † moram non committi quãdo debitum non eſt clarum, & liquidum, vt egregie docuit Bald. in l.accepta.in 7.oppoſ.C.de vſuris, quem ſecuti ſunt Iaſ. in l.quod te.num.9. ff.ſi certum petat. Socin.ſenior in conſil.107. num.2.lib.1. & Ioan.Petrus Surdus in conſil.38.num.13.lib.1. & conſil.296.numer.4. lib. 2.& idem in deciſione Mantuana 260.num.15.allegati a Dom. Bellino ſuo in reſponſo, & his accedunt Ruin.in conſil.131.num.12.lib.1. Afflict.in deciſio. 205. Capic.in deciſ.17.num.5. & Alciat. in reſpon. 512. in fine.ſecund.impreſs.antiquam Lugdunenſ. Atqui noſtro in caſu debitum Martiani non eſt, nec tempore aſſertæ interpellationis erat clarum, & liquidum. Ergo nulla dici poteſt commiſſa mora. Illa minor propoſitio, vel ex eo probatur, quod Martianus ſatis egregiam ſummam diuerſis temporibus in cauſam prædictam numerauit. Multas fecit impenſas, hoc eſt, melioramenta in prædiis a ſe conductis. Res nonnullas ipſi Caſsio tradidit, hoſpitationem ei eiuſque ſeruis præſtitit. Arbores ipſi Martiano cõductori valde vtiles cædi iuſsit ipſe Caſsius pro ſui commodo, & vtilitate. Hæc omnia quæ ſolutionis loco cedunt, efficiunt, vt liquidum non ſit Martiani debitum, ſed confici debet calculus, & videndum, quantum datum, quantum acceptum; vt ſciri poſsit quod reſiduum pręſtari debeat: quemadmodum præcitati Doctores ſcribunt.

9 Tertio accedit, quod vt mora † dici poſsit a debitore commiſſa plura requiruntur, & inter illa, dolus ipſius debitoris, vel ſaltem lata culpa, quę dolo ęquiparatur, adeſſe debet. l.quod te.ff.ſi certum petat.& ibi Iaſ. poſt alios Decius in tertio notab. Curt.iun. num.5. & num.42. Ripa numer.15.& Alciat. num. 21. Atqui noſtro in caſu nullus dolus, nullaque lata culpa fuit in Martiano, nec in eius filijs, & hæredibus. Ergo mora dici non poteſt commiſſa. Illa minor propoſitio vel ex eo probatur; quod quæli-
10 bet cauſa etiam ſi leuis ſit excuſat a dolo, & lata culpa.l.igitur. §.cauſa.ff.de liberali cauſa, & ſcribunt multi, quos congeſsi in cõment.de recuper. poſſeſs. in 5.remed.numer.49. vbi numer.55. retuli Crauet. in conſil.247. numer.3. hac ratione affirmantem, cauſam, & ſi leuem excuſare a mora, cum a dolo, ſine quo (vt diximus) mora non committitur, excuſet, cauſa non vna, ſed plures, & quidem non leues, ſed graues extiterunt apud Martianum, & nunc extant apud eius filios, ſicuti illæ, quod debitum non eſt clarum, & liquidum, quod non fuerint interpellati ipſi Martiani, quod Caſsius falſo aſſeruerit, ſe dãnum pati ob defectum huius quantitatis ſibi debitæ, quod Martiani non potuerint hactenus exigere aliquid, vel ſaltem maiorem partem ſummæ ſibi ceſſæ a Bouo primo conductore, & exigendæ a colonis partiarijs, cuius quidem ceſsionis cauſa, & contemplatione promiſsit Martianus ſoluere ipſi Caſſio ſummam illam librarum 9600. & demum conſtat (vt in facto præſupponitur) Martianos eſſe pauperes: Caſsium vero diuitem, & ob id paupertatem
11 † excuſare a mora ipſa: ſicuti poſt alios ſcribit Petr. Rebuff.in l.vnica.n.608. C.de ſentent.quæ pro eo, quod intereſt proferuntur.

Quarto, & vltimò ſuffragatur, quod ſaltem ij fi-
12 lij, & hæredes † Martiani excuſari debent a mora, & conſequenter a præſtatione intereſſe a die mortis patris citra, cum probabiliter factum patris ignorauerint, vt in ſpecie decidit Theſsaurus in deciſ.247. nu.3. allegatus a D. Bellino, cui accedit Rip.in leg. quod ſe.numer.59. ff.ſi certum petat.quem ſecutus ſum in libr.2. de arbitrarijs iudicum caſu 220. numero 51.

Concludo itaque vna cum doctiſs. Bellino, liberandos eſse Martianos ab hac indebita Caſsii prætenſione, cui ſatis eſse debet, ſi principalis ipſa debita quantitas ſoluatur.

SVMMARIVM.

1 Fideicommiſſum pacto conſtitui non poſſe.
2 Pactum futuræ ſucceſſionis collatum in perſonam hæredis valere.
3 Promiſſionem reciprocam vt hæreditas ſit ſuperſtitis, eius qui præmorietur ſine liberis, eſſe inualidam.
4 Promiſſionem reciprocam de quota hæreditatis non valere. num.5.
6 Fideicommiſſũ an poſſit conſtitui pacto fundato non in perſonam promittentis, ſed verbis ſignificantibus ipſam obuẽtionem certarum rerum, valde controuerti.num.7.
8 Legem conſtituiſſe modos contrahendi, & eos diſtinxiſſe a modis teſtandi.
9 Pactum de futura ſucceſsione valere factum his verbis; promitto tibi bona mea poſt mortem.
10 Donationem inter viuos reciprocam valere nec eſſe propriè donationem.
11 Donationem cuius executio differtur poſt mortem, eſſe cauſa mortis.
12 Pactum quod primogenitus ſuccedat in certa parte, valere.
13 Promiſsionem de ſuccedendo etiam in certis caſibus nullam eſſe.
14 Fideicommiſſum non induci in contractibus per verba extra familiam.
15 Fideicommiſſum fieri in contractibus aſſerere eſſe aduerſus receptas opiniones.n.16.
17 Subſtitutionem reciprocam non fieri his verbis; vbi euenerit caſus quod dicti filij.
18 Fideicommiſſum in contractibus (ſi modo ſit) ſtrictius interpretandum, quam in contractibus.
19 Pluralitatem in contractibus reſolui in ſingularitatem.
20 Filij nomen eſſe collectiuum diuerſarũ perſonarum, diuerſorum graduum.
21 Subſtitutionem fideicommiſſariam verbis collectiuis, requirere omnium mortem.
23 Pluralitatem non reſolui in ſingularitates. Cum teſtator loquitur reſtrictiuè, vel eſt ſuperſtes perſona excludens ſubſtitutum.num.24.
25 Subſtitutum excludi a perſona quæ ſit ex liberis teſtatoris.
26 Pluralitatem non reſolui in ſingularitatem vbi adeſt perſona excludens ſubſtitutum ex præſumpta mente.
27 Subſtitutionem in dubio cenſeri factam in partibus quibus inſtitutio.
29 Agnationis et familiæ conſeruandæ rationem operari in caſibus a iure diſpoſitis.
30 Succeſsionem ſtare in ſuſpenſo non eſſe abſurdum.

FACTI SPECIES.

MVltum Magnific. D. Bernabos Cruccius Phiſicus Mediolanenſis, condito teſtamento, hæredes fecit Ioſephum, & Io. Baptiſtam filios, quibus ita ſubſtituit; Quod altero ex dictis filijs decedente ſine filijs maſculis, reſpectu bonorum ipſi teſtatori obuentorum in diuiſione facta cum Dominis Aluiſio, & Ioan. Angelo fratribus ſuis: ſuccedat alter ſuperſtes, & eius filij maſculi. Et vbi decederent ambo ſine filijs maſculis, ſubſtituit ſolum in dictis bonis diuiſis, & ſibi teſtatori obuentis prædictos Aluiſium, & Io. Angelum fratres ſuos, & eorum deſcendentes maſculos.

Ea lege, & conditione; quod vbi eueniret caſus, quod dicti filij maſculi dictorum Aluiſii, & Ioan. Angeli decederent & ipſi ſine filijs maſculis, quod eo caſu ipſius teſtatoris filij, & hæredes maſculi, & eorum deſcendentes ſuccedant & ipſi in bonis ipſius teſtatoris, fratribus prædictis ſcilicet d. Aluiſio, & Io. Angelo in partem obuentis tantum in dictis diuiſionibus.

Præſupponitur in facto, quod prædicti Aluiſius, & Io. Angelus præſentes erant dicto teſtamento, & voluerunt, ac conſenſerunt reſpectu dictarum ſubſtitutionum, & fideicommiſſi, videlicet, pro bonis ipſis etiam Aluiſio, & Io. Angelo in dictis diuiſionibus aſsignatis.

Mortuo teſtatore, relictis dictis Ioſepho, & Baptiſta filijs, deceſſerunt & dicti Aluiſius, & Ioann. Angelus eius fratres, relictis filijs, hoc eſt Aluſius reliquit Aluiſium iuniorem, & Chriſtophorum, qui ambo deceſſerunt, nullis relictis filijs. Aluiſius tamen condidit teſtamentum, in quo hæredem fecit Balthaſſarem Sanſonum nepotem ex ſorore. Ioan. Angelus verò reliquit Hieronymum adhuc ſuperſtitem. Eſt etiam ſuperſtes Ioſephus teſtatoris filius, qui contendit eueniſſe caſum fideicommiſſi ad ſui vtilitatem in bonis Aluiſio ſeniori obuentis in diuiſionibus, Balthaſſar verò Sanſonus hæres inſtitutus a dicto Aluyſio iuniore auunculo prætendit ſubſtitutionem illam factam a Bernaboue fuiſſe nullam, & inualidam, & vbi valida ſit, non eueniſſe caſum fideicommiſſi.

Quæritur quid iuris?

Chriſtophorus.

Bernabos Aluyſius Hieronymus. Io. Angelus

Ioſeph Baptiſta Aluyſius Chriſtophorus Hieronymus.

Ioſephus. filij.

Initium a Domino.

CONSILIVM MXXVIII.

EXiſtimo propoſitam conſultationem habere duas dubitationes, prima quarum eſt; an reciprocum fideicommiſſum factum inter Bernabouem teſtatorem & eius fratres, qui conſenſerunt, & comprobarunt ipſius Bernabouis diſpoſitionem iure conſiſtat, vel non? Secunda eſt dubitatio, admiſſo citra veri præiudicium, quod prædictum fideicommiſſum iure valeat; an euenerit, vel non, caſus vocationis filiorum ipſius teſtatoris, & Ioan. Angeli, ex quo teſtator ſubſtituit Ioſephum filium ſuum in bonis dictorum Alyſij, & Ioan. Angeli fratrum ſuorum ipſis ambo ſine filijs decedentibus?

De prima dubitatione reſpondendum eſt, prædictum fideicommiſſum iure non conſiſtere: cum in-
1 ductum fuerit mediante conuentione † facta inter ipſum Bernabouem teſtatorem, & eius fratres Aluyſium ſcilicet, & Angelum; qui (vt dictum fuit) conſenſerunt, quod ipſi, & filij ſui poſſent ſuccedere Ioſepho teſtatoris filio decedenti ſine filijs, ſic pariter e contra ipſe Ioſephus ſuccederet filiis ipſorum Aluyſij, & Ioan. Angeli, Quæ conuentio iure non valet, ſicuti latè oſtendi in conſil. 794. numer. 3. lib. 8. vbi diſtinxi, & conſtitui quatuor caſus.

Primus eſt, quando verba promiſſionis, & pacti totius hæreditatis ſunt fundata in perſonam promittentis ſub conditione extitura poſt eius mortem, ita quod obligationis effectus & executio incipere debeat in perſonam hæredis, vt ſi promitto tibi bona mea, vel hæreditatem meam poſt mortem meā:
2 Hæc promiſſio † valet: ex quo obligatio eſt in vita, licèt eius executio poſt mortem meam differatur: Ita affirmarunt Oldradus, Bart. Alexand. Dec. Cur. Iun. Purpur. & alij multi a me allegati in dicto caſu 794. numer. 5. & ita etiam in conſil. 92. numer. 48. lib. 1. & Teſſaurus in deciſ. 225. allegati ab Eruditiſs. & Perilluſtri Dom. Senatore Gallarato ſuis in motiuis pag. 1. Hic caſus noſtro non conuenit, vt ex dicendis infra apparebit.

Secundus eſt caſus, quando verba promiſſionis, & pacti totius hæreditatis non ſunt fundata in perſonam promittentis: ſed ſignificant ipſam bonorum, ſeu hæreditatis obuentionem poſt mortem; vt ſi promitto tibi, & tu mihi, vt præmorientis ſine liberis res, & bona, vel hæreditas ſint ſuperſtitis.
3 Hoc caſu pactum eſt inualidum, † ſecundum Bart. & alios allegatos a me in dicto conſil. 794. numer. 4. vbi retuli rationes, de quibus infra in quarto caſu. Et hic quidem caſus non adaptatur noſtro in eo, quod conuentio inter hos fratres non fuit de omnibus eorum bonis; ſed de eis in diuiſionibus obuentis.

Tertius eſt caſus, quando verba promiſsionis, & pacti non ſunt fundata in perſonā promittentis; ſed ſignificant ipſam bonorum obuentionem, vt in præcedenti caſu; agitur tamen de quota, vt puta dimidia, vel tertia hæreditatis. Hoc etiam in caſu
4 non conſiſtere hoc pactum † ſcripſerunt Decius, Pariſius, Alciatus, & Crauetta quos retuli, & probaui in dicto conſil. 794. num. 5. poſt Decium, & Al-
5 ciatum, idem eſſe dixi, quando promiſsio † eſt de maiori parte bonorum; & ſi non de quota hæreditatis. Hic caſus conuenit huic noſtro, in quo dicti fratres conuenerunt de ſuccedendo in ea parte bonorum ſibi obuenta in diuiſionibus, quæ eſt tertia pars ex patrimonio patris ſingulis eorum aſsignata, vel ſaltem eſt conuentio de magna parte bonorum ipſorum fratrum.

Quartus eſt caſus, quando verba promiſsionis,
6 † & pacti fundata non ſunt in perſonam promittentis, ſed ſignificant ipſam bonorum obuentionem. Et agitur de rebus, & bonis certis, & particularibus. Hunc caſum noſtro conuenire admittunt Ioſephus, & Hieronymus aduerſarij Balthaſſaris. Nam promiſsionis verba non ſunt concepta in perſona dictorum Bernabouis, Aluiſij Senioris, & Angeli fratrum, ſed ſignificant bonorum obuentionem: cum ita dictum fuerit, quod vbi eueniret caſus, quod filij maſculi Aluiſij, & Angeli decederent ſine filiis maſculis, ſuccederent filij ipſius Bernabouis teſtatoris, ſicuti cōtra decedentib. filiis ipſius Bernaboui ſine filijs ſuccederent filij dictorum Aluiſij, & Angeli. Hic caſus (vt dixi in dicto conſil. 794. num. 8.) eſt controuerſus apud Doctores.

Verum communis opinio eſt, non valere hanc
7 promiſſionem, † & pactum. Ita enim ſcripſerunt 23. Doctores allegati partim & declarati a me, quib. & ipſe acceſsi, & alios nunc adiungam.

1 Angelus in conſ. 66. incipit Comes Robertus. num. 5.

2 Imola in rub. extra de teſtamentis. in fine.

3 Anchar. in eadem rubrica.

4 Alex. in conſ. 28. num. 11. lib. 3.

5 Capella Toloſana in q. 452.

6 Dec. in conſil. 488. num. 19. & 20. & in conſil. 608. numer. 3. relatus & declaratus a me vbi ſupra num. 9.

7 Ruin. in conſil. 16. num. 1. & 2. iuncto numer. 17. verſic. Nec etiam prædictis. libro 2. qui reſpondit eo in caſu, in quo fratres conſenſerunt fideicommiſſo facto a patre de bonis ſuis, vt in caſu noſtro agi-

agitur de ſolis bonis fratrũ; & tamẽ dixit Ruin.nu. 17.non valere illam conuentionem & pactum.

8 Alciat.in l.pactum quod dotali.numer.16.C.de pactis,& in reſp.164.& in reſp.576.num.1. verſ.rurſus ſequitur, & in reſp.561.num.2. ſecund.impreſs. antiq.Lugdunenſ.

9 Pupurat.in l.licet.num.43.& in l.vlt.num.218. C.de pactis.

10 Socin.iun.in conſ.44.num.14.lib.2.

11 Bero.in conſ.30.num.28.& 29.lib.3.

12 Butig.in l.ſtipulatio hoc modo concepta. nu. 31.de verb.oblig.

13 Pariſ.in conſil.24.num.55.& 56. & in conſ.26. num.111.lib.2.

14 Ioannes Bologn. in eadem l.ſtipulatio hoc modo concepta.num.63.

15 Neuizanus in additione ad conſil.11. Bruni. num.3.

16 Siluan.in conſ.90.num.3.

17 Tiraq.de iure primogen.q.6.num.34.

18 Crauett.in conſil.139. col.2. verſic.ſecus eſſet quando.

19 Vaſquius in tract. de ſucceſs.creat. lib.2.§.17. num.16.& §.18.num.204.

20 Caſſan.in conſ.63.num.36.in fine.

21 Simon de Pretis in conſ.123.num.22.& 24.

22 Ego ipſe in conſil.85. num.30.libr.1.in conſil. 315.numer.6. libro 4.& latiſſime in conſil.794. numero 8.

23 Pyrrus Angleber.in tract.de donatione mutua inter virum & vxor.in fine.

Huius ſententiæ ea eſt vera,& ſolida ratio, quam commemoraui in dict.conſil.794.numer.9.verſic.& horum quidem.& quam non grauabor referre, vt deinde ſatisfaciam obiectionib.eorum, qui contrariam opinionem conati ſunt tueri, & defendere.
8 Eſt ſane ratio: quia lex † diſtinxit atque conſtituit modos,& formas contrahendi, & acquirendi in vltimis voluntatibus. l.1. ff.de petit.hæred. l.codicillis.§.vlt.de legat.2.& §.vlt.inſtitut.per quas perſon. nob.acquir. Nec patitur lex, quod vnus modus pro altero vſurpetur,etiam in re certa.& particulari; vt manifeſte probat text.l.vlt.ff.de ſuis,& legit.& ſimile de codicillis, & teſtamento ſtatuit Iuſtinianus in §.1.inſtitut. de codicillis. Ne ergo confundantur modi, & formæ contractuum cum modis, & formis vltimarum diſpoſitionum, dicendum eſt; pacto, & per contractũ nõ poſſe ſic relinqui. Et accedit quod teſtandi facultas conceſſa eſt a legiſlatoribus ex quadam gratia, & indulgentia, vt ſcribunt gloſſ.in leg. inſtitutio, ff.de hæred.inſtit. Abbas in rubric.extra de teſtam.in princip.quæſt.3. cum in id tempus conferatur diſpoſitio, quo res amplius ſua non eſt, ſed tamen lex hoc indulſit, dummodo certa forma fieret, ideſt via ſolemnis teſtamenti. l.3.vbi gloſſ.ff.de teſtam. & his accedit text. l.fratres. §.idem reſpondit, l.ſocietatem. ff.pro ſocio; qui preciſe loquitur in ſocietate, & ſic etiam de re particulari, quam dixit, non poſſe vltra mortem porrigi, ne libertas de ſupremis iudicijs conſtringatur, atque ita ibi probatur, rationem hanc conſiderari in re particulari, ſicuti ad rem noſtram arguit Alciatus in dict.reſpon. 591.numer.4. & probaui præallegato in loco, vbi dixi hanc hanc eſſe veram, & receptam ſententiam.

Nec repugnat, quod pro contraria opinione permulti doctores congerantur a Hieronymo Gabriell. in conſil.137.numer.17.num.33.verſic.hinc eſt, & numer.37. lib.1.a Beretta in conſil.56. num.5.& 7. Marchabr.in conſil.6. num.21. vſque ad 63.Portio Imol.in conſil.80. numer.4.verſic. vltimo, Teſſauro in deciſ.225.numer.11. Burſato in conſil.136.numero 36.Hondedeo in conſil.40.numer.39.& 55.& Raudenſi de Analogis capit.25.num.48. & ij quidem partim a Perilluſtri Dom.Senatore Gallarato ſuis in motiuis pag.3. a tergo, partim a dom. Papirio ſuis in allegationibus pro Dominis Ioſepho, & Hieronymo aduerſarijs referuntur. Nam reſpondetur a prædictis fuiſſe relatos quamplures, qui hoc in caſu non loquuntur. Quod vt planum faciam ſingulos ex ordine referam, initio ab antiquoribus ſumpto.

Oldradus in conſil.139. numer.1.& 2 allegatus a Hieronymo Gabrielle in dicto conſil.137. num.17. loquitur, quando verba promiſſionis fundata ſunt in perſonam promittentis ſub conditione extitura poſt eius mortem, ita quod obligationis effectus, & executio incipere debet in perſonam hæredis, vt ſi dico, promitto tibi bona mea, vel hæreditatem meam poſt mortem meam. Ita Oldradum rectè intelligunt, & declarant permulti relati a me in dicto conſil.794. numer.3. vbi in verſic. Et hic quidem dixi, hunc caſum habere locum nõ ſolum, quã-
9 do promiſſa † fuerunt omnia bona, & tota hæredi-
9 tas, Sed multo magis, quando promiſſa † fuit pars bonorum, vel hæreditatis, ac certa res. Sicuti de promiſsione certarum rerum loquitur Oldradus in dicto conſil.139.num.2. qui verè reſpondit de do-
10 natio ne reciproca † inter viuos, quam ipſe ibidem numer.3. ob mutuum commodum dixit non eſſe propriè donationem, & eum ſic intellexit, & declarauit Ruinus in conſilio 16. numero 17. libro 2. & ſubiungit Oldradus in eodem conſilio 139. numer.5.in ea donatione adiectam fuiſſe clauſulam conſtituit, quę adhiberi ſolet in actionibus inter viuos confectis, non autem in vltimis diſpoſitionibus, vt eſt manifeſtum.

2 Ioannes Andr. in additionib. ad Specul. in tit. de inſtrumentorum editone. §.portò. in fine allegatus a Marcabr.in conſil.6.num.48.nihil ad rem noſtram ſcribit.

3 Bart.in conſil.71. lib.1.allegatus pariter a Gabriel. in dicto conſil.137. num.17. nihil ad rem noſtram ſcripſit; cum loquatur de pacto, quod fœminę non ſuccedant. Qui ſanè caſus eſt a noſtro longè diuerſus, vt aduerti in dicto conſil.794.num.13.

4 Albericus in leg.vlt.C.de pactis, quem prædicto in loco refert idem Gabriel, idem ſcripſit eiſdem penè verbis, quod Oldradus, eius ſuppreſſo nomine, vt poſt Tiraquell.& alios aduerti præcitato in loco.

5 Abbas in conſil.18.numer.3. libr.1. relatus ab eodem Gabriel. verè loquitur in promiſſione, quam Abbas compoſitionem apppellauit, facta inter viuos, cuius executio dilata fuerat poſt mortem, ſicuti loquuntur Oldradus in dicto conſil.139. & Bart. in dicto conſ.212.

6 Angelus in conſil.181.& in leg.hæreditarium. ff.de bonis auctor.iudic.poſſid. & in leg.ſancimus. C.de donat.ſic allegatus a Marcabr.in conſ.6.numero 48. nullum hac de re verbum facit in dicto conſil.81. nec in dicta leg.ſancimus.in ea verò leg.hære-
11 ditarium, loquitur de promiſsione † fundata in perſonam promittentis, cuius executio dilata eſt poſt eius mortem; appellat Angelus donationem cauſa mortis.

7 Caſtr. in conſil.325. ſuper 2.puncto colum.1. libro 1.quem ſic allegare voluit Gabriel prædicto in loco; loquitur in pacto, quod quis non poſsit rem aliquam alienare in vltima voluntate. Qui ſanè caſus noſtro non conuenit, cum inde non ſequatur

Digitized by Google

quatur vt is, cuius fauore factum eſt pactum, ſuccedere debeat, ex quo is promittens alienare poteſt inter viuos. ita Caſtr. declaraui in dicto conſil. 794. numero 12.

8 Imola in l. Aquilius. ff. de donatio. ſic adductus a Marcabr. in d. conſi. 6. num. 48. qui & Romanum eodem in loco refert, nil penitus ad rem noſtram ſcribunt.

9 Alex. in conſil. 28. colum. 3. in fine, eſt num. 11. lib. 3. allegatus a Gabr. in d. conſi. 137. num. 17. ſecutus eſt Oldrad. in d. conſil. 139. & affirmat Alexand. illam fuiſſe donationem reciprocam inter viuos certorum bonorum tantum. Sicuti declarando ipſum Oldrad. diximus ſupra.

10 Iaſon in l. ſtipulatio hoc modo concepta. num. 17. de verbor. oblig. & in l. vlt. num. 7. verſic. quarto limita. C. de pactis, & idem in conſi. 211. colum. 4. libr. 2. in conſi. 5. colum. 4. in conſi. 17. colum. pen. libr. 3. & in conſi. 173. colum. 5. lib. 4. quem allegauit idē Gabr. in loco ſupra relato, non loquitur primùm in dicta l. ſtipulatio hoc modo concepta. numer. 17. ſecutus eſt Angelum in conſi. 66. quem ſupra retuli, & dixi loqui, quandò promiſſio fundata eſt in perſonam promittentis, & executio dilata eſt poſt eius mortem. Iaſon vero in dicta l. vltim. numer. 17. verſicul. quarto limita. C. de pactis. nil aliud egit quam probare Oldradum in dicto conſil. 139. & Bartol. in dicto conſil. 212. Iaſon autem in conſil. 221. colum. 4. verſicul. accedat ad prædictorum. libro 2. ſecutus eſt quidem Oldradum in dicto conſilio 139. Sed male eum ad rem ſuam deduxit. Sic & idem Iaſon in dicto conſil. 5. colum. 4. verſicu. accedat ad prædictorum, & in dicto conſil. 17. column. penult. libro 3. & in conſil. 173. col. 5. verſic. tertio in terminis noſtris. lib. 4.

11 Guido Papæ in quæſt. 267. relatus a Gabriele prædicto iu loco loquitur in pacto, quod quis ſuccedat in tali domo. Quæ quidem promiſſio continet obligationem in perſonam promittentis, & ſi executio dilata eſt poſt eius mortem, iuxta reſponſum Oldrad. in dicto conſil. 139. & Bartol. in dicto conſil. 212. & Guid. Pap. ſic declarat Dec. in conſil. 578. numer. 8. & 9. & ſic idem Guido Papæ in ſingul. 523. citatus a Marcabruno in dict. conſil. 6. num. 22. & num. 41. vbi refert eundem Guidon. in quæſt. 510. loquitur.

12 Ruinus in conſi. 16. numer. 4. & numer. 17. libr. 2. allegatus ab eodem Gabr. contrariam opinionem probauit, vt retuli ſupra, & dixit Ruinus Oldradum in dict. conſil. 139. loqui in donatione reciproca inter viuos.

13 Pariſ. in conſil. 26. numer. 81. 85. 86. & 88. libro 2. ſic ab eodem Gabr. citatus, reſpondit eo in caſu, in quo promiſsio fundata erat in perſonam promittentis, licet eius executio eſſet dilata poſt mortem, ſicuti conſtat ex facti ſpecie relata ab ipſo Pariſ. ibidem num. 53. verſic. quantum uero attinet. Et hanc ipſam differentiam inter hos caſus probauit ipſemet Pariſ. in eodem conſi. 26. nu. 111.

14 Capella Toloſana in quæſt. 453. allegata a Marcabrun. in d. conſi. 6. num. 48. hoc non ſcribit, ſed ſolum Aufrerius ibi in additionibus allegando Io. Fabri in l. vltim. C. de pactis. affirmat, valere pactum
14 † factum tempore contracti matrimonii, quod primogenitus ex eo matrimonio naſciturus ſuccedat in certa parte bonorum. Quod ſane pactum eſt conceptum in perſonam promittentis, dilata executione poſt eius mortem, vel etiam ex aliquorum ſententia, quod ſtatim ubi natus ſit filius ſuccedat. Qui ſane caſus noſtro non conuenit.

15 Decius in l. pactum quod dotali. numer. 10. & in verſicul. ſecundo limitatur, & in l. vltim. in 1. lectura, numer. 22. C. de pactis. in conſil. 63. in fine in conſil. 225. numer. 4. & 5. in conſil. 516. numer. 2. & in conſil. 613. numer. 2. ſic allegatus a Marcabruno in dict. conſil. 6. numer. 48. in fine. Decius ſane in d. l. pactum quod dotali, loquitur de pacto de ſuccedendo fundato in perſonam paciſcentiū, cuius executio dilata eſt poſt mortem alterius eorum, vt valeat pactum, non vt teſtamentum, in ea vero l. vltim. numer. 22. nihil ad rem noſtram ſcribit Decius, qui in dicto conſil. 225. num. 4. in conſi. 516. num. 2. nihil de pacto ſuccedendi certis in rebus, & ſi in d. conſil. 613. numer. 2. verſi. & iſta concluſio, admittit, & tale hanc opinionem.

16 Caſſan. in conſil. 39. numer. 16. & 17. & in conſil. 63. & in commentar. ad conſuetud. Burgundiæ in titu. de ſucceſſ. rubr. 7. §. 12. numer. 2. ſic allegatus a Marcabruno in dicto conſil. 6. numer. 76. Sed vere Caſſan. in dicto conſil. 63. numer. 36. in fine contrariam opinionem affirmauit ſecutus Angelum in dicto conſil. 66. Incipiente Comes Rubertus, & idem Caſsan. in dict. §. 12. num. 2. viſus eſt idem ſentire, dum recedit ab opinione Alexandri in dicto conſil. 28.

17 Campegius inter conſilia Bruni in conſi. 11. in 6. dubio ſic allegatus a Marcabr. in d. conſi. 6. num. 46. nullum hac de re verbum facit.

17 Curtius Iunior in l. pactum quod dotali. numero 3. C. de pactis. in conſil. 1. numer. 16. & in conſil. 81. numer. 4. ſic allegatus a Marcabruno in dict. conſil. 6. numer. 45. in dicta l. pactum quod dotali. nihil docuit, quod ad rem noſtram pertineat. In eo uero conſil. 1. numer. 16. vere loquitur in conuentione, & pacto fundato in perſonam promiſsoris in uita, licet eius executio dilata ſit poſt eius mortem. Sicuti etiam loquitur in conſilio 15. numer. 4. & ita pariter intelligo, quod reſpondit idem Curtius in præallegato conſil. 81. Bertrandus in conſil. 4. numer. 6. lib. 3. in antiquis adductus a Gabr. ſecutus eſt ſimpliciter Oldrad. d. conſi. 139.

19 Socinus Senior inter conſilia Bruni in conſil. 10. num. 17. allegatus pariter a Gabr. nil penitus ad rem noſtram ſcribit.

20 Gozadinus in conſil. 87. numer. 17. quem & ijdem Marcabrunus, & Gabriel allegauit, loquitur, quando promiſſio eſt fundata in perſonam promittentis, dilata executione poſt eius mortem, vt declarat ipſemet Gozad. ibidem num. 9.

21 Gulielm. Benedict. in cap. Raynutius, in verbo duas habens filias. numer. 217. de teſtam. ab eiſdem Gabriele, & Marcobrun. relatus loquitur in caſu Alexandri. in conſilio 28. libro 3. quem ſupra declaraui.

22 Purpur. in l. pactum quod dotali. colum. vlt. C. de pactis, allegatus ab eiſdem Gabriele, & Marcabruno ubi ſupra, verè in dicta l. pactum. nume. 43. & in d. l. ult. nu. 218. contrariam opinionem probauit, ut retuli ſupra.

23 Tiraquellus in tracta. de iure primog. quæſt. 6. num. 13. adductus a Gabr. contrariam opinionem probat ibidem num. 34.

24 Durans de arte teſtandi in tit. de teſtam. ordin. cautela 10. num. 2. adductus a Marcobrun. ubi ſupra. Verum idem Durans eodem nu. 2. in fine admonet, quod vt ualeat pactum de ſuccedēdo debet eſſe fundatum in perſonam promittentis, executione dilata poſt eius mortem, ſecundum opinionem Oldradi, Bart. & ſequacium ſupra relatam.

25 Cagnol. in l. ult. num. 119. C. de pact. relatus a

Marcabr.in d.conſ.6.num.24.nihil,quod caſui noſtro poſſit adaptari,ſcriptum reliquit.

26 Crauetta in conſ.19.num.7. allegatus a Gabr. in d.conſ.137. num.17. & a Marcabr. in d.conſil.6. numer.45.loquitur quando promiſſio, ſeu donatio eſt fundata in perſonam promittentis & donantis, executio verò dilata eſt poſt mortem ſuam, ſicuti clarius ſe ipſum explicat idem Crauet. in conſ.139. col.1.verſ.ſed præmiſſis non obſtantibus.

27 Marcabr.in d.conſ.6.num.21. & multis ſubſequent. motus eſt auctoritate multorum qui hoc nõ affirmãt. Et rationes ab eo perpenſæ veræ non ſunt, vt infra demonſtrabimus.

28 Beretta in conſ.56.num.5. & num.7. motus eſt ſola auctoritate Pariſ.in d.conſ.26.de qua diximus, eſt etiam motus quibuſdam rationibus,quas ſtatim confutabimns.

29 M.Ant.Peregrin.in tract.de fideicommiſs.art. 51.num.29. motus eſt auctoritate quamplurium ex ſupra relatis,qui aliter loquuntur.

30 Hondedeus in conſil.40.num.32. & num.47. qui reſpondit de pacto inito inter fratres, quod altero eorum decedente ſine filijs bona inter ſe diuiſa deueniant ad ſuperſtitem.loquitur in reciproca promiſſione fundata in perſonam promittentium, cuius executio dilata eſt poſt mortem alterius eorum, Et præterea motns eſt Honded.auctoritate multorum,qui opinionem hanc non affirmant. Sicuti demonſtraui ſupra.

Prætera Doctores, qui poſtremam hanc opinionem tenent,moti ſunt eo ſolo argumento, quod hoc in caſu ceſſant omnes illæ rationes impedientes validitatem pacti. de ſuccedendo, quæ ſanè rationes (inquit Hondedeus in dicto conſil.40.numer.34.) tres ſunt, Prima eſt, quia inducitur votum captandæ mortis. Secunda, quia tollitur libera teſtandi facultas, & ob id pactum dicitur contra bonos mores. Tertia, quia hæreditas ſeu eius quota pacto dari non poteſt. Hæ ſanè tres rationes ceſſant hoc in caſu ſecundum prædictos doctores. ceſſat prima, quæ conſideratur ſolum quando agitur de hæreditate, & ſucceſſione tertij, non autem ſi de ipſorum paciſcentium, vt ſcribunt omnes in leg.vltim. C.de pactis, & multi allegati ab eodem Hondedeo. ceſſat & ſecunda quia cum agatur de certis rebus tantum, non tollitur libera teſtandi facultas de reliquis, vt ſcribunt Bart. & reliqui in l.ſtipulatio hoc modo concepta. de verbor.obligat. & alii congeſti ab eodem Hondedeo in dict.conſil.40.num.38. qui numer.39. ſubiungit, ceſſare & tertiam rationem. Cum hic non hæreditas vel quota detur pacto, ſed certæ res. Verùm, ſi rectè, & diligenter perpendamus,dicendum erit, imo non ceſſare hãc rationem, quia & ſi certæ res hæ ſunt, attamen datæ cenſentur titulo ſubſtitutionis fideicommiſſariæ, ſicque vniuerſali.

Sicuti reſpondendo, & declarando Oldrad.in d. conſil.139.ſcripſit Ruinus in conſil.16.num.17.verſic. Nec etiam prædictis obſtat. lib.2.& retuli etiam ſupra,dum explicaui illud Oldradi reſponſum. Cæterum admiſſo citra veri pręiudicium,quod ceſſent prædictæ tres rationes,quæ verè ſunt illæ, quib.moti ſunt legiſlatores ad ita ſtatuendum, non tamen ceſſat vera ratio ſupra commemorata,quod ſcilicet, quia lex diſtinxit, modos, & formas contrahendi, & acquirendi inter viuos a modis, & formis relinquendi, & acquirendi in vltimis voluntatibus,& ob id lex nõ patitur, quod vnus modus pro altero vſurpetur. Hæc ſanè ratio non ceſſat in caſu noſtro,cum ita ſit diſpoſitio, & vltima voluntas teſtari de certis rebus,ſicuti de omnibus,cum in diſpoſitione certarum rerum, ita tranſeat vniuerſum ius reſpectu ipſarum rerum, vt ſenſit Ruinus in dicto conſil.16.numer.17. verſic. nec etiam prædictis. lib.2.quem ſupra commemoraui, quemadmodum in diſpoſitione omnium bonorum.

His intelligimus veram, & receptiſſimam eſſe doctorum (paucis quibuſdam exceptis) ſententiam,
13 promiſsionem hanc de ſuccedendo † etiam certis in rebus nullam,& inualidam eſſe.

Quæ quidem opinio comprobatur auctoritate, & traditione eorum, qui ſcribunt,fideicommiſſum induci, & conſtitui nõ poſſe in contractibus.Quamquidem ſententiam probarunt.

1 Comenſ.in l.qui Romæ. §.cohæredes. num.5. de verb.oblig.

2 Caſtr.ibidem num.2.verſ.& quod loquatur.

3 Alex.eodẽ in loco n.4.verſ.nõ obſtat ille textus.

4 Iaſ.in eodem §.cohæredes.n.15. verſ.breuiter.

5 Socin.ſen.ibidem.num.19.

6 Guido Papæ in conſ.224.num.1.

7 Ruin.in conſ.214.num.16. lib.1.in conſil.16. num.15. lib.2.qui in terminis noſtris loquitur, & in conſ.7.num.14.lib.3.

8 Dec.in conſ.488.num.19.verſ.& tale fideicommiſſum.

9 Pariſ.in conſ.100.num.20.lib.4.

10 Alciat.in reſp.517.num.3.& in reſp.

11 Riminald.iunior in conſ.566.lib..

12 Marc.Ant.Pereg. in tract.de fideicommiſs.art. 1.num.15.

13 Ludouic.Molin. in libr.1.de Hiſpano.primog. cap.1.num.7.

14 Ego ipſe in conſ.85.num.28.lib.1. & in conſil. 769.num.1.lib.8. quo poſtremò in loco oſtendi,multos doctores pro cõtraria opinione allegatos a Mazario in epitome de fideicõmiſſis quæſt.7.& a Magonio in deciſ.50.num.21.& in deciſ.71.num.6.deciſ.7. num.6. loqui ferè omnes in donatione cauſa mortis, quæ non dicitur fieri per contractum, ſed per vltimam diſpoſitionem, & legato æquiparatur. Et his intelligimus, minus rectè ſentire Decian.in conſ.31.num.61. & in conſ.41.num.17. lib.1.& Petrum Ant.Petram in tract. de fideicommiſs. q.4.num. 1.qui dixerunt,etiam in contractibus conſtitui poſſe fideicommiſſum.

Non etiam obſtat conſideratio doctoris Papirij partis aduerſæ aduocati ſuis in allegationibus pag. 6.verſ.etenim &c.cum dixit, Comenſem in d.l.qui Romæ. §.cohæredes.num.5.de verbor.oblig.quem deinde alij ſecuti ſunt, non negare,quin fideicom-
14 miſſum † fieri poſſit in contractibus, ſed ſolum ſcripſiſse,verba illa, extra familiã,in prohibitione alienandi facta in contractu,vel legis diſpoſitione,ſine expreſſione cauſæ non importare cauſam,quia videri non poteſt tunc factum tacitum fideicommiſsũ, citando l.vlt.de iure emph. & Bald. in l.voluntas. C.de fideicomm. Nam reſpondetur, quod & ſi Comenſis negauit verba illa,extra familiam,non inducere fideicommiſsum in contract.Non tamen ſequitur a ſenſu contrario, quod voluerit fideicommiſsũ aliis verbis induci in ipſis contractibus,& pręterea Comenſis adduxit Bald. in l.voluntas, qui ad rem non loquitur. Et rurſus extant aliæ rationes,quibus
15 dicimus, fideicommiſsum † conſtitui non poſse in contractibus,vt illa præſertim,quod pacto, & conuentione dari non poteſt ſucceſſio,vt ſupra demonſtrauimus, communem eſse doctorum opinionem. Et ob id rectè Ruin.in conſ.7.num.14. lib.3.reſpondit, fideicõmiſſi diffinitionẽ non conuenire huic fideicom-

Digitized by Google

deicommiſſo facto in contractu. Nec etiam dici pōſ, fideicommiſſum factum in contractu eſſe prorſus ſimile illi facto in vltima voluntate, ſecundum Bero in conſil. 84. num. 6. & 7. lib. 2. Surdum in conſil. 247. num. 3. & 4. lib. 2. Albim in conſil. 461. num. 5. & 8. lib. 3. & Peregr. in tract. de fideicommiſ. art. 1. num. 16. quos ad rem noſtram allegauit prædictus Doctor Papirius prædicto in loco. Nam reſpondetur, prædictos Doctores loqui aduerſus receptam ſententiam † ſupra commemoratam, qua dictum fuit in cō-
26 tractibus fieri non poſſe fideicommiſſum. Non enim quod non eſt, aſſimilari alteri poteſt, cum non entis nullæ ſint qualitates. l. eius, qui in prouincia. in prin. ff. ſi cert. pet.

Et hic intelligimus verū eſſe quod ſcripſerat alias Sanſonus in initio reſponſi hac de controuerſia pro ſorore redditi. Dom. Ioſephum Cruceium aduerſus D. Hieronymam agentem ſine actione experiri, contra l. ſi pupilli. §. vlt. ff. de neg. geſt. Experitur ſane ſine actione. Cum actus nullus nullam pariat actionē, vt manifeſtum eſt.

Secunda eſt dubitatio, admiſſo citra veri præiudicium, quod prædictum fideicommiſſum iure valeat, an euenerit vel non caſus vocationis filiorum ipſius Teſtatoris, & Io. Angeli in bonis Aluiſii, cuius filius Aluiſius Iunior deceſſit ſine filiis maſculis legitimis, & naturalibus.

Et quidem reſpondendum eſt, non eueniſſe caſū vocationis filiorum ipſius Teſtatoris, & Io. Angeli in bonis Aluiſii.

Quo enim ad Hieronymum filium Io. Angeli res eſt clara, cum conſtet eum non fuiſſe vocatum a Teſtatore ad bona dic. Aluiſii.

Teſtator enim poſtquam filiis ſuis Ioſepho ſcilicet, & Baptiſtæ decedentibus ſine filiis maſculis ſubſtituit filios Aluiſii, & Ioa. Angeli fratrum ſuorum, ita ſubiecit. Ea lege, & conditione, quod vbi eueniret caſus, quod dic. filii maſculi dictorum Aluiſii, & Io. Angeli decederent ſine filiis maſculis, quod eo caſu ipſius Teſtatoris filij, & hæredes maſculi, & eorum deſcendentes ſuccedant, & ipſi in bonis eius teſtatoris fratribus prædictis, ſcilicet dict. Aluiſio, & Io. Angelo in partem obuentam tantum in dict. diuiſionibus.

His verbis clare apparet Teſtatorem non vocaſſe alios, quam filios ſuos, decedentibus dic. Aluiſio, & Io. Angelo ſine filiis.

Nec dicendum eſt, filios dictorum Aluiſii Senioris, & Io. Angeli fuiſſe reciproce ſubſtitutos ob illa verba, quod vbi eueniret caſus, quod dic. filii maſculi. Cum ex his verbis nō reſultet inter eos reciproca,
27 † vt in claris his terminis reſpondit Alciat. in reſp. 164. num. 18. verſ. nō obſtat, ſi diceremus, & in reſp. 200. num 4. verſi. & quia in hoc priuilegio, ſecund. impreſs. antiq. Lugd.

Quo vero ad Ioſephum teſtatoris filium non pariter euenit caſus eius vocationis, & ſubſtitutionis, Cum vocatus fuerit, decedentibus filiis dictor. Aluiſii, & Io. Ang. ſine filiis maſculis, qui caſus non euenit, ex quo nō deceſſerūt tam filii Io. Angeli, quā Aluiſij, ſed ſolum ipſius Aluiſij.

Nec hoc caſu ille numerus pluralis reſoluitur in ſuas ſingularitates, ſicuti multis rationibus, & argumentis ſic facile demonſtratur.

Primo mouet me plurimum, quod hic verſamur
28 in fideicommiſſo in contractibus † (ſi modo fieri potuit) facto, quod ſtrictius interpretatur quam illud, quod fit in vltimis voluntatibus, & diſpoſitionibus, vt ſcribunt Roland. in conſil. 59. num. 21. in fine lib. 3. & Petrus Anton. Petra in tract. de fideicommiſſis. q. 4. in fine, propterea rectè ſcribunt 18. Doctores in
19 contractibus pluritatem † non reſolui in ſingularitates, & omnium quidem primus ſic cenſuit.

1 Speculat. in tit. de emphyteuſi. §. nunc aliqua. q. 69. num. 89. cum dixit, quod ſi concedatur emphyteuſis duobus fratribus, ita vt poſt eorum mortem, ac filiorum, & nepotum ſuorum ad Eccleſiam reuertatur, non reuertitur ad Eccleſiam, donec aliquis ex ipſis fratribus, vel eorum filiis, aut nepotibus exiſteret, cum pluralis ille numerus non reſoluitur in ſuas ſingularitates.

2 Anchar. in conſ. 418. in fine.

3 Caſtrenſ. in conſil. 46. Viſo, & examinato. num. 1. libr. 2.

4 Roman. in conſ. 19. num. 1.

5 Salic. in l. 2. q. 24. C. de iure emph.

6 Alex. in conſil. 17. num. 9. lib. 5. & in conſil. 167. num. 4. lib. 7.

7 Curt. Senior in conſil. 49. memoriæ recolendæ, num. 72.

8 Iaſ. in l. 2. q. 17. n. 201. C. de iure emph. & in conſ. 117. col. 6. lib. 4.

9 Ruin. in conſ. 43. n. 11. & in conſ. 48. n. 8. & in cōſil. 154. col. 4. lib. 1.

10 Socin. Sen. in l. falſa. §. vlt. ff. de condit. & demonſtr.

11 Afflict. in cap. 1. §. & quia. nu. 18. de his qui feudum dare.

12 Bero. in quæſt. famil. q. 85. n. 3.

13 Alciat. in l. hæredes mei. §. cum ita. nu. 13. verſi. ſed quid in contractibus. ff. ad Trebell. & in reſpon. 164. num. 18. ſecundum impreſs. antiqu. Lugdun. quod eſt reſponſum 18. num. 39. ſecundum Venetam lib..

14 Crau. in conſil. 985. num. 125. verſic. 3. reſpondetur. lib. 6.

15 Ronchegal. in l. eadem. in prin. num. 133. ff. de duobus reis.

16 Zanch. in dic. §. cum ita. in 6. par. num. 93. & in 8. num. 320.

17 Hieron. Gabr. in conſil. 87. in fine, & in conſ. 88. num. 6. libr. 1. & in conſil. 66. num. 15. num. 17. & 18. li. 2. qui teſtatur communem, & veram.

18 Aurelius Corbulus in Tract. de emphyteuſi. in tit. de cauſa priuationis ob finitam generationē, declarat. 2. num. 89.

His intelligimus nil obeſſe, quod obiicit doctor Papirius in præcitatis eius allegationibus pag. 5. verſic. Non obſtat auctoritas Crau et. cum dicit, a Speculat. diſſentire Alex. in conſil. 204. num. 2. & in fin. lib. 2. & Modern. Pariſiſ. in addit. Crott. in l. re coniuncti. num. 141. & 142. de leg. 3. Eugen. in conſil. 88. num. 126. Iul. Clarum in §. emphyteuſis. quæſt. 39. in fine.

Nil ſane hoc obſtat, cum manifeſte conſtet Speculatoris ſententiam eſſe ab omnibus fere receptam.

Non etiam repugnat deciſio illa Oſaſchi in deciſio. 110. in fine, cum ſcripſerit ſolum, in donationibus inter viuos fieri poſſe ſubſtitutionem, non autē dixit Oſaſch. eſſe fideicommiſſariam.

Non etiam repugnat eiuſdem Aduocati conſideratio in prædictis eius allegationibus pag. 5. a tergo, verſic. præterea procedit &c. dum dixit, Speculator. deciſionem vel ex eo procedere, & locum habere, quod non reſoluta pluralitate, reſultat tamen tacitum pactum, vocans ſuperſtitem, vt declarant Caſtrenſ. in conſil. 46. num. 1. verſic. Nec obſtat, quod notat. libr. 2. Roman. in conſil. 16. num. 1. verſic. ex quo. Alex. in conſil. 17. num. 9. lib. 5. Zancus in dic. §. cum ita. parte 6. n. 93. & Hier. Gabr. in conſ. 88. n. 6. lib. 1.

Tunc

Tunc enim (inquit prædictus Aduocatus) intereſt ſuperſtitis non reſolui pluralitatem.

Sed vbi ea non reſoluta, nec ſubſtitutio inſurgit ad eius fauorem, nec aliter commodum ille ex hoc pceпturus eſt, nihil obſtat quominus etiam in contractu reſoluatur pluralitas.

Neq. in his terminis (inquit Aduocatus) contradicunt Specul. & ſeq.

Imo aperte tali in caſu eorum traditionem nõ procedere, & conſequenter reſolutioni locum eſſe etiam in contractibus poſt Guielm. de Cuneo reſoluit Alciat. in dic. §. cum ita. num. 13. verſ. reſtringit tamen. Et hoc pacto (inquit prædictus Doctor) conciliatur hæc concluſio cum præcedenti, vt ſcribit Gabr. in conſil. 661. nume. 21. iuncto nume. 12. 13. & 18. libro 2.

Cum ergo (ſubiicit idem Doctor) in caſu noſtro nihil pœnitus interſit filii, & deſcendentium Io. Angeli pluralitatem non reſolui poſtquam, excluſa reſolutione, nec tacita ſubſtitutio pro eo inſurgit, & ab his bonis excluſus remanet; iam liquet reſolutioni illud non obſtare, quod verſemur in contractu.

Huic conſiderationi reſpondetur, primo vno verbo, non eſſe hoc in caſu ſpectandum intereſſe filii, & deſcendentium Io. Angeli, vt in argumento, & conſideratione prædicti Aduocati dicitur.

Sed ius, & intereſſe Hieronymę filiæ Aluiſii Senioris, ad quem pertinet hæreditas, & ſucceſſio Aluiſij Iunioris fratris, quod ſcilicet non ſit locus reſolutioni pluralitatis, cum ipſa Hieronyma fuerit excluſa ſolummodo eueniente caſu, quod tam filii Io. Angeli quam Aluiſii decedant nullis relictis filiis maſculis, ſicuti diximus ſupra in tertio argumẽto poſt Angelum in conſil. 80. in fine, & Alciat. in reſp. 164. nu. 18. verſic. Nec obſtat ſi diceretur. Et hoc idem eſt ꝙ dixit Alciat. in dic. §. cum ita. num. 13. verſic. reſtringit tamen &c. in cõtrarium ſupra allegatus. Cum dixit, pluralitatem non reſolui in ſingularitates, quando ſuperſtitis intereſt, vt ea res ad ſe deuoluatur, puta quia ſit hęres prædefuncti. Cũ ergo in caſu noſtro Hieronyma ſoror Aluiſij iunioris ſit eius hæres, ſua intereſt, hæc bona apud ſe eſſe, donec omnes maſculi a Io. Angelo deſcendentes decedant.

Secundo, quod etiam ſi admittimus, hic agi de fideicommiſſo in vltima voluntate & diſpoſitione facto. Attamen adhuc pluralitas non reſoluitur in ſingularitates, ſed requiritur, quod tam filii Io. Angeli, quam Aluiſij Senioris decedant ſine filiis maſculis, vt filij Bernabouis teſtatoris ſuccedant. Nam ita dictum fuit. Quod dic. filii Aluiſii, & Io. Angeli, &c.

20 Illud nomen filii † eſt collectiuum plures perſonas diuerſorum graduum comprehendens, vt ſcribunt Bart. in l. re coniuncti, num. 11. de leg. 3. & ibidem Iaſon in 2. lectura num. 78. Corn. in conſil. 159. num. 4. lib. 4. Ruin. in conſil. 139. num. 22. & in conſil. 140. num. 8. li. 3. Rub. in l. Gall. §. quidam recte, n. 48. ff. de lib. & poſthum. & Berou. in quæſtion. familiar. quæ. 104. num. 5.

21 Atqui ſubſtitutio † fideicommiſſaria verbis collectiuis facta requirit omnium mortem. Ergo nõ ſufficit, deceſſiſſe Aluiſium iuniorem ſine filiis, ſed requiritur, quod etiam decedant filii Io. Angeli. Illa minor propoſitio probatur textu l. pen. C. de impub. & aliis ſubſtit. vbi verba illa, ſi vterque impubes decedat, requirunt vtriuſque deceſſum. Et hoc reſponſum ſic ſunt interpretati ibidem Doctores, & præter eos Decius in conſ. 594. n. 2. & Socin. iun. in cõſ. 158. num. 5. lib. 2.

Nec repugnat conſideratio Zanchi in l. hæredes mei. §. cum ita. in 8. par. num. 103. verſic. prædictis, num. 214. verſic. non obſtat dic. l. pen. & num. 217. cum dixit, in d. l. pen. non fieri vim, & fundamẽtum in collectiua, ſed in ratione illa, cogitaſſe enim patrẽ primo filio decedente fratrem ſuum in eius portione ſuccedere, &c. Nam reſpondetur, rationem illã qua motus eſt Iuſtinianus deductam eſſe a vi, & ſignificatione illius collectiui, ſi vterq. quæ requirit mortem omnium, vt diximus, & ſtatim auctoritate quamplurium comprobabimus.

Tertio ſuffragatur auctoritas multorum, qui in ſpecie ſcripſerunt, ſubſtitutionem fideicommiſſariã

22 † pluribus factam cum adiectione copulatiuæ, vel nominis collectiui non reſolui in ſingularitates, ſed ſubſtitutum non admitti, niſi omnibus illis mortuis. Ita ſane affirmarunt 18. Doctores, hoc eſt.

1 Specul. in tit. de emphyteuſi. §. nunc aliqua. de iure, num. 90.

2 Oldr. in conſ. 231. num. 3.

3 Angel. in conſ. 80. Hæc quæſtio ſubtilis eſt, nu. 5. verſ. ſuper eo autem, &c. & in conſil. 109. in dict. teſtamento, col. 1. verſic. ſecundo continetur. in conſ. 265. Dictum legatum, & in conſ. 330. Prætermittendum primo.

4 Caſtrenſ. in l. qui duos. ff. de vulgar. & pupil. ſubſtit. in conſil. 91. num. 5. verſ. & hoc etiam, & in conſ. 219. Viſis, & conſideratis, n. 1. lib. 1.

5 Rimin. ſen. in conſ. 521. n. 21. lib. 3.

6 Soc. ſen. in dic. §. cum ita, n. 15.

7 Dec. in l. pen. num. 8. C. de impub. & aliis ſubſt. idem in conſil. 248. col. pen. & in conſil. 594. num. 2. & num. 4.

8 Ruin. in conſil. 96. num. 18. & in conſil. 172. nu. 5. 6. & 7. lib. 1. & in conſ. 172. n. 4. li. 2.

9 Ripa in l. hæredes mei. §. cum ita. num. 143. ff. ad Trebellian.

10 Bellon. in conſ. 82. n. 8.

11 Soc. Sen. in conſ. 150. n. 12. verſ. vel etiam, & in conſ. 158. n. 13. lib. 2.

12 Alciat. in reſp. 487. n. 12. verſ. 4. ſubiicit &c. ſec. impreſſ. antiq. Lugdun.

13 Bero. in conſ. 79. n. 7. & 8. li. 2.

14 Zanch. in dic. §. cum ita. in 8. p. n. 287.

15 Mantica de coniect. vltim. voluntat. libro 11. tit. 5. num. 29.

16 Honded. in conſ. 60. n. 29.

17 Marc. Aquil. in l. Gall. §. & quid ſi tantum. verſ. & quid ſi. n. 153. ff. de lib. & poſth.

18 Ego ipſe in comment. de præſumption. libr. 4. præſumptio. 186. num. 37. & num. 43. verſicul. cæterum.

Et his intelligimus opinionem hanc ætate hac noſtra eſſe magis receptam aduerſus Bart. in dic. §. cum ita, & alios quos congerit Aduocatus Papirius in ſuis allegationibus pag. 3. a tergo verſic. Non minus facile &c.

Quarto confert quod egregie reſpondit Angel. in dic. conſ. 80. Hæc quæſtio. in fine. verſic. & potiſſime &c. cum dixit, ſuo illo in caſu, in quo Teſtator (vt retuli ſupra) collectiue ſubſtituerat, non admitti ſubſtitutum, niſi omnibus mortuis, quia ſuperſtes erat filia Teſtatoris, & ſi excluſa ab hæreditate, ob legatum ei factum, quam quidem filiam excluſerat tantum eueniente caſu, quod omnes ipſi collectiue vocati, & grauati deceſſiſſent. Idem in ſpecie reſpõdit Alciat. in reſp. 164. num. 18. verſic. Nec obſtat ſi diceretur etc. ſecund. impreſſ. antiq. Lugdun. quod eſt reſp. 18. num. 39. lib. 5. ſecund. Venetam, ſic et in caſu noſtro dicendum eſt, quod Aluiſius ſenior frater Teſtatoris conſentiendo diſpoſitioni teſtatoris noluerit

luerit

Digitized by Google

luerit Hieronymam filiam eſſe excluſam a ſua hære-
ditate, niſi mortuis omnibus filiis ſuis, & Io. Angeli
fratris collectiue vocatis, & grauatis.
Quinto, & vltimo accedit, quod Teſtator verbis re
ſtrictiuis vocauit Ioſephum filium ſuum, nempe eo
caſu, quo filij Aluiſij, & Io. Angeli deceſſiſſent ſine fi
liis maſculis. Atqui quando Teſtator reſtrictiue vo-
23 cat aliquem, pluralitas † non reſoluitur in ſingula-
ritates. Ergo Teſtator iſte non dicitur vocaſſe filium
ſuum, niſi decedentibus omnibus filiis maſculis tam
Io. Angeli quam Aluiſii. Illa maior propoſitio pro-
batur auctoritate Roman. in conſil. 19. num. 2. iun-
ctis his quæ paulo ſupra dixerat, Iaſo. in conſ. 232. in
4. dubio lib. 2. qui dixit, eſſe clarum, quod non reſol-
uitur pluralitas in ſingularitates, Ruin. in conſil. 67.
num. 8. verſic. & tanto magis. lib. 3. Soc. Iun. in conſi.
145. num. 46. lib. 3. Bero. in conſil. 79. num. 7. & in cō
ſil. 110. num. 32. lib. 2. Riminal. Iun. in conſil. 23. nu.
26. & in conſil. 42. num. 14. lib. 1. in conſil. 369. lib.
3. & in conſil. 517. num. 36. lib. 5. & Zancus in dic.
§. cum ita. in 8. parte num. 299. Ita dicimus, Teſtato
ris diſpoſitionem non extendi de caſu ad caſum, quā
do Teſtator vſus eſt his verbis, tunc, & eo caſu, vel
eo caſu, vel tunc. Cum dicatur ſe ad eum caſum tan-
tum reſtrinxiſſe. Ita ſane multi, quos commemoraui
in conſil. 106. num. 323. lib. 2. Et accedunt Ruyn. in
conſil. 67. num. 8. lib. 3. Soc. Iun. in conſil. vlt. num. 9.
& 10. lib. 2. Crauet. in conſil. 344. num. 10. lib. 3. in cō
ſil. 878. n. 3. lib. 5. & in conſ. 985. n. 24. li. 6.
Nec repugnat, quod contrarium ſcripſerint Alc.
in conſil. 91. num. 5. lib. 1. & idem Ruin. in conſilio
170. num. 8. lib. 2. relati a Papirio partis aduerſæ ad-
uocato ſuis in allegationib. pag. 7. a tergo verſ. quar
tam rationem.
Nam reſpondetur, contrarium reſpondiſſe ipsū-
met Ruin. in dic. conſil. 67. num. 8. verſic. & tāto ma-
gis. lib. 3. & Alexand. a Ruino citatus minus recte sē-
ſit. Et aduerſus prædictos ſtat communis aliorū ſen
tentia ſupra relata.
Nunc ſupereſt, vt ſatisfaciam nōnullis rationib.
& argumentis, quæ conſiderauit doctiſſimus D. Se-
nator Gallaratus ſuis in motiuis ad demonſtrādum,
Imo noſtro in caſu pluralitatem reſolui in ſuas ſin-
gularitates, hoc eſt, ſatis eſſe, quod deceſſerit Aluiſ.
iunior ſine filiis maſculis, vt in eius bonorum por-
tione ſuccedat Ioſeph Bernabouis teſtatoris filius.
Primo, quod pro regula traditum eſt, pluralitatem
reſolui in ſingularitatem, vt tradunt Crauet. in cōſ.
928. num. 16. lib. 3. & Oſaſcus in deciſ. 110. num. 7. &
in conſil. 22. num. 35. quos ſic allegat prædictus Do.
Senator Gallaratus in prædictis motiuis pag. 2. circa
principium.
Reſpondetur a prędicta regula recedi, quando ex
verbis, & mente teſtatoris conſtat pluralitatem non
poſſe in ſuas ſingularitates reſolui, ſicuti ex ſupra re
latis conſtat in caſu noſtro.
24 Secundo accedit, quod pluralitas † in ſingularita
tem non reſoluitur, quando eſt ſuperſtes perſona, q̄
ex præſumpta mente teſtatoris excluderet ſubſtitu-
tum, l. Lucius. §. Caio. ff. de cond. & demonſtr. & l. hæ
redes mei. §. cum ita. ff. ad Trebell. Alex. in l. quidam
teſtamento, num. 3. ff. eo. ad Trebell. & Anton. Go-
mez. in comment. variar. reſolut. tomo 1. ca. 5. de ſub
ſtitutione fideicommiſſaria. num. 20. verſic. quod tū
notabiliter. Atqui noſtro in caſu nulla ſupereſt per-
ſona, quæ ex præſumpta mente teſtatoris excludat
Ioſephum ſubſtitutum, ergo pluralitas reſolui debet
in ſingularitatē. Illa minor propoſitio vel ex eo pro-
batur, quod illa dicitur perſona, quæ ex præſumpta
mente teſtatoris excludit ſubſtitutum, quando eſt
25 ex liberis † ipſius teſtatoris, vt poſt Bartol. & alios
quamplures tradidi in commentar. de præſumptio.
lib. 4. præſumpt. 186. num. 19. & alios refert prædi-
ctus D. Senator Gallaratus in dic. motiuis pag. 1. a
tergo. Cum ergo in caſu noſtro multi ſuperſint libe-
ri Aluiſii iunior. ſequitur dicendum, non ſubeſſe per
ſonam, quæ ex pręſumpta mente teſtatoris, & fratrū
conſentientium excludit ſubſtitutum, pluralitas re-
ſolui debet in ſingularitatem. Ita exiſtimo argumen
tari voluiſſe prædictum Dom. Senatorem præcitato
in loco.
Reſpondetur primo, declarando maiorem illam
argumenti propoſitionem, eſt quidem verum, plura
26 litatem † non reſolui in ſingularitatem, quando ſu-
pereſt perſona, quæ ex præſumpta mente teſtatoris
excludit ſubſtitutum. Sicuti hanc eſſe veram, & rece
ptam doctorum opinionem ſcripſi in dic. præſumpt.
186. num. 16.
Non tamen eſt abſolute verum, quod quando nō
extat perſona, quæ alioqui ex præſumpta mente te-
ſtatoris excludit ſubſtitutum, quod pluralitas reſol-
uatur in ſingularitatem, atque ita admittatur ſubſti
tutus. Cum alia ſubeſse poſſit ratio, & cauſa impe-
diens pluralitatis reſolutionem, ſicque ſubſtituti ad
miſſionem, vt noſtro in caſu, in quo (vt dicimus)
multæ ſunt rationes, & cauſæ hanc reſolutionē im-
pedientes.
Reſpondetur ſecundo, hic ſuperſtitem eſſe Hiero
nymam Aluiſii Senioris filiam, quam ipſe Aluiſius
pater noluit excludi, niſi morientibus omnib. filiis
maſculis etiam Ioan. Angeli fratris, vt diximus ſu-
pra in quarto argumento, ex ſententia Angeli in cō-
ſil. 80. in fine, & Alc. in reſp. 164. n. 18.
Tertio vrgere uidetur conſideratio eiuſdem Do.
Senatoris Gallarati ſuis in motiuis pag. 2. verſic. ſe-
cundo eſt conſiderandum, quod cum ſit facta (ſunt
motiui verba ad litteram) iſta ſubſtitutio filiis dicto-
rum Io. Angeli, & Aluiſii in bonis eis in diuiſionib.
iam obuentis, quatenus modo dictis filiis ſit facta
ſubſtitutio, dicitur facta pariter in eiſdem bonis, &
ſic prout ſingulis. Nam communiter dicitur, q̄d ſub
27 ſtitutio † facta cenſetur in dubio in partibus in qui-
bus eſt facta inſtitutio. l. 1. C. de impuber. §. & ſi ex di
ſparibus. inſtit. de vulgar. Cephal. in conſil. 461. nu.
6. lib. 4. Ideo cuilibet facta cenſetur pro eius portio-
ne, & non pro omnibus, cui opinioni adaptatur de-
ciſio textus l. final. §. filium. de leg. 2. quem ad ſimile
propoſitum ponderat Mantica in dic. tit. 5. num. 26.
lib. 11. & idem, licet adſit copula, tenet Alex. dic. cō-
ſil. 38. Zancus dic. num. 218. Idem Alexan. in l. qui-
dam teſtamento. col. 2. de vulg. & pup. loquens vbi
adſit copula vel, dic. conſ. 169. n. 6. Mant. di. tit. 5. ſub
num. 29. verſ. quod igitur dicitur pro eiſdem habe-
tur, &c. Hactenus D. Senator.
Reſpondetur, verum quidem eſse, quod in initio
argumenti legitur, nempe ſubſtitutionem factam a
Bernaboue teſtatore filiis ſuis de filiis Aluiſii, & Io.
Angeli fratrum ſuorum, & e contra, cenſeri factam
in ſolis bonis eorum ſingulis obuentis in diuiſioni-
28 bus, cum (vt dicitur in argumento) † in dubio ſuſtitu
tio præſumatur facta in portione, in qua facta eſt in-
ſtitutio, dic. l. 1. C. de impub. et aliis ſubſtit. et copio-
ſe declaraui in commentar. de præſumpt. lib. 4. præ-
ſumpt. 18. num. 9. et ideo (vt in argumēto ſubiicitur)
cuilibet cenſetur facta ſubſtitutio in ſua portione tā
tum, et non pro omnibus.
Attamen ſubſtitutio (de hac noſtra eſt diſputa-
tio) facta de bonis Aluiſii, & Io. Angeli, vt in eis ſuc-
cedat Ioſephus teſtatoris filius, facta eſt ſub ea con-
ditione, ſi filii ipſorum Aluiſii, & Io. Angeli deceſ-
ſiſsent

ſiſſent ſine filiis maſculis. Cum ergo ſolus Aluiſius iun. dic. Aluiſii Senioris filius deceſſerit ſine filiis maſculis, dicimus, non eueniſſe caſum conditionis. Cũ pluralis ille numerus, ſi filii, nõ verificetur in vno ſolo filio, vt ſupra multis rationibus & argumentis demonſtrauimus, repugnant tex. dic. l. vlt. §. filium. de leg. 2. & Doctores in argumento allegati, quia loquũtur eo in caſu, in quo teſtator ſubſtituit plurib. ſimpliciter, ſeu indefinite, ſicuti quando ita dixit. Inſtituo Caium, & Sempronium, quibus decedentib. ſine liberis ſubſtituo Mæuium.

Hoc ſane caſu Doctores in argumento relati, & alii a me congeſti in præcitatis commentar. de præſumpt. lib. 4. præſump. 186. num. 12. affirmant ex tex. dic. l. vlt. §. filium, pluralitatem reſolui in ſingularitatem, atq. ita Mæuium admitti moriente vno ſolo ex illis inſtitutis.

Nos verò loquimur, quando ſubſtitutio facta eſt verbis collectiuis, vel copulatiuis, quæ requirunt cõcurſum omnium, & ob id pluralitatem, non reſolui in ſingularitatem.

Quarto adduci ſolet argumentum, quod vbi cõſtat de mente, & voluntate teſtatoris, quod pluralitas reſoluatur in ſingularitatem, reſolui ita debet, ſicuti tradunt omnes in dic. l. hæredes mei. §. cum ita. ad Trebell. Atqui noſtro in caſu conſtare dicitur de teſtatoris, & fratrum voluntate, & mente, quod hæc pluralitas in ſingularitatem reſoluatur. Ergo admitti debet reſolutio. Illa minor propoſitio, vel ex eo ꝓbari creditur, quod teſtator, & fratres ita egerũt pactique ſunt, vt bona in eorum agnatione, & familia cõſeruarẽtur, cum vocauerint ſemper maſculos, qui conſeruant familias, & agnationes, vt tradunt multi quos retuli in commentar. de præſumption. libro 4. præſumpt. 69. num. 10. & rationem hanc, & cauſam conſeruandæ agnationis, & familiæ operari, vt pluralitas reſoluatur in ſingularitatem affirmant Rui. in conſil. 77. num. 11. lib. 3. & ego ipſe in dict. libr. 4. præſumpt. 186. num. 20. verſ. dicitur etiam.

Reſpondetur primo, rationem conſeruãdæ agna-
29 tionis, & familiæ † operari in caſibus a teſtatore diſpoſitis, & non vltra, ſicuti tradunt quamplurimi, quos commemorati in dic. præſumpt. 69. num. 11. & accedunt Simõ de Prætis in conſ. 295. n. 71. & Borgninus in dec. 5. lib. 3.

Quinto, & vltimo affertur argumentum, qđ pluralitas reſoluitur in ſingularitatem, quando alioqui ſequeretur aliquod abſurdum, vt tradit Imola in dicta l. hæredes mei. §. cum ita. col. pen. ff. ad Trebellia. quem retuli & ſequutus ſũ in dic. pręſum. 186. num. 18. Atqui noſtro in caſu, niſi dicamus, pluralitatem reſolui in ſingularitatem, ſequetur abſurdum illud, quod portio ipſa hæreditatis, & bonorum Aluiſii iunioris ſine filiis maſculis mortui manebit in ſuſpenſo, quod abſurdum videtur. Cum hæreditas in aere ſtare non poſſit, vt ſcribunt M. Antonius Baueria, & Zancus a me relati in conſil. vlt. n. 56. lib. 1. Ergo pluralitas debet reſolui in ſingularitatem.

Reſpondetur, imo non eſſe abſurdum, quod ſuc-
30 ceſſio † aliqua ſtet in ſuſpenſo apud hæredem defuncti, donec eueniat caſus, ſicuti in ſpecie tradunt 16. Doctores, hoc eſt.

1 Bald. in conſ. 403. in ſubſtit. fideicom. col. 1. ver. & eſt ratio. lib. 2.

2 Angel. in l. hæredes mei. §. cum ita. col. vlt. ff. ad Trebell.

3 Caſtren. in l. qui duos. col. 2. verſic. ſed oppono, & num. 3. verſic. & ex hoc infero, ff. de vulg. & pupil. ſubſt. qui dixit eſſe ſubtile, & a nemine declaratum. Idem Caſtren. in dic. §. cum ita. col. vlt. & in conſil. 321. colum. 1. libro 2.

4 Alex. in l. hæredes mei. §. cum ita. colu. pen. ff. ad Trebellian. & in conſil. 91. num. 7. verſic. & ideo dicit. lib. 1. & in conſil. 11. num. 9. verſic. & hoc procedit. lib. 3.

5 Caccialup. inter conſilia Socin. Senior. in conſil. 80. num.. lib. 1.

6 Ruin. in conſ. 180. n. 10. li. 2.

7 Berous in conſil. 79. num. 8. & in conſil. 129. nu. 22. libro 2.

8 Alba in conſ. 21. num. 7. lib. 1.

9 Eman. Coſta in repet. cap. ſi pater. in verbo. Si vtrumq. n. 3. de teſt. in 6.

10 Ripa in dic. §. cum ita. num. 130. verſic. ad iſtud.

11 Ceph. in conſ. 380. nu. 27. li. 3.

12 Borgnin. in deciſ. 18. num. 86. verſic. quinto in tertia parte.

13 Zanch. in dic. §. cum ita. in 8. p. n. 223.

14 Ego ipſe in commentar. de præſumption. lib. 4. præſumpt. 186. num. 18. verſic. cęterum reſpondetur.

15 Marcus Aquilin. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. in verſicul. & quid ſi. num. 96. 105. 137. 153. 169.

16 Rota Rom. in deciſ. 804. num. 8. in 1. parte, in nouiſſimis.

Nec repugnat, quod dictum fuit hæreditatem ſtare non poſſe in aere, quia reſpondetur hoc procedere quo ad dominium rerum, quod ſi non eſt penes vnum, intelligitur eſſe apud alterum, cum in vacuo, & aere ſtare non poſſit, ſicuti declaraui in dic. conſ. vlt. num. 61. lib. 1.

Concludo itaque nondum eueniſſe caſum ſubſtitutionis filiorum ipſius teſtatoris, & Io. Angeli eius fratris, ſed interim bona, & hæreditatem permanere debere apud Dom. Hieronymam Dom. Aluiſij Senioris filiam.

S V M M A R I V M.

1 *Fideicommiſſum ſimplex induci in caſu mortis, cum teſtator prohibet bona alienari vt in infinitum conſeruentur in agnatione.*

2 *Fideicommiſſum induci vocatione maſculorum, excluſis fœminis.*

3 *Adoptiuis non vocatis non facere vt conditio deficiat.*

4 *Alienatione prohibita, prohiberi quoque teſtamentum.*

5 *Alienatione prohibita quouis mõ, titulo, ſine cauſa, prohiberi ſucceſſionem ab inteſtato.*

6 *Alienatione prohibita adiecta cauſa, non poſſe inſtitui extraneum alias ſuccedentem.*

7 *Alienatione prohibita quia teſtator voluit, perpetuo bona manere in agnatione non poſſe inſtitui extraneum alias ſuccedentem. num. 8.*

9 *Alienationis prohibitionẽ factam, ne bona exeãt de familia, ſimplicem non eſſe, ſed cum cauſa. n. 10.*

11 *Alienatione ſimplici bonorum fideicommiſſo grauatorum, licet facta generalibus verbis, non prohiberi ſucceſſionem ab inteſtato, aſſerere eſſe contra communem.*

12 *Subſtitutionem dubiam recipere interpretationem ab inſtitutione.*

13 *Seu, dictionem eſſe expoſitiuam.*

14 *Vel, dictionem eſſe expoſitiuam.*

15 *Ex, ſignificare cauſam proximam.*

16 *Teſtatoris diſpoſitionem præſumi in caſu poſſibili.*

17 *Interpretationem fieri ex ſoluto.*

18 *Filiam præſumi magis a teſtatore diligi, quam nepotes.*

19 *Amari magis cognitos, quam incognitos præſumendum.*

20 *Matre excluſa, eius filios excludi, licet maſculus.*

21 Nepo-

21 Nepotem ex filio eſſe ex corpore aui paterni.
22 Interpretationem rei dubiæ fieri a ſapientibus.
23 Interpretationem ſic fieri, vt euitatur futura fraus.
24 Fraudem præſumi in eo, qui non facit quod iure tenetur.
25 Adoptiuum non dici primogenitum.
26 Adoptiuum non ſuccedere in feudalibus.
27 Teſtamentum et in ea contenta ſic interpretari ne eluſoria ſit diſpoſitio.
28 Nepotem ex filia dici ex deſcendentibus aui materni, ſed contra.num.30.
29 Deſcendentis nomine nõ venire fœminas, cum teſtator vocat primogenitum.
30 Nepotem ex filia non dici vocatum, cum teſtator vult bona conſeruari in familia.n.31.
32 Matrem non ſuccedere in feudo.
Arrogatum non ſuccedere in feudo.
33 Primogenituræ nomen eſſe ſanguinis.
34 Adoptionem non tribuere ius ſanguinis.

FACTI SPECIES.

Illuſtris D. Comes Daniel Radinus Anguſola dic. Tudiſcus anno 1487. condidit teſtamentum, in quo hæredes inſtituit Comitem Lazarum & Ioannem filios ſuos legitimos, ſeu legitimatos, inter quos diuiſit ſua omnia bona, ſingulisque diſtincta corpora ipſorum bonorum aſſignauit. Deinde ita ſubiecit,

Item volo, iubeo ſtatuo, & ordino, & ſic eſt mea vltima voluntatis diſpoſitio quod dicti filij mei eorumque liberi & liberorum liberi vſque in infinitum vllo vnquam in tempore in futurum non poſſint, nec valeant aliquo modo iure vel titulo vel cauſa vendere nec alienare bona dictę hereditatis meæ nec aliquam partem. Sed in infinitum volo eam, & ea permanere in dictos filios meos eorumque liberos maſculos tantum legitimos vel legitimatos, & ſi quis eorum contrafecerit volo, & mando quod illud totũ quod alienatum fuerit perueniat in alium ſeu alios ipſi alienanti, & contrafacienti proximiorem, ſeu proximiores rõne agnationis meæ maſculum ſeu maſculos, & quem, & quos ex nunc eo in caſu in dicta parte quæ alienata fuerit mihi hæredes ſubſtituo vulgariter pupillariter, & per fideicommiſſũ. Et quam alienationem expreſſe prohibeo, ac ueto, quoniã vt dixit Ouidius, Nom minor eſt virtus quam quærere partę tueri.

Item volo, ſtatuo, & ordino, & ſic mea eſt vltima voluntatis diſpoſitio, quod ſi alter dictorum filiorum meorum, vt ſupra inſtitutorum, & omnes eius filij & liberi maſculi naturales & legitimi, vel legitimi tantum decederet, vel decederent omnes, ita quod nullus maſculus, ut ſupra ex eo & eius liberis, ut ſupra ſupereſſet, quod tunc & eo caſu omnia bona partis hæreditatis meæ ſibi legata ut ſupra reſoluantur cum altera dimidia alteri filio legata, & in eum tunc ſuperſtitem, & eius liberos legitimos & ut ſupra tota perueniãt, & quem & quos eo caſu aduenientę in dic. alia dimidia ſubſtituo uulgariter pupillariter & per fideicommiſſum.

Item uolo, iubeo, ſtatuo, & ſic eſt meæ ultimæ voluntatis diſpoſitio, quod ſi dicti filij mei eorumq. & meorum liberi maſculi naturales, et legitimi uel legitimati ſeu legitimi tantum omnes decederent ſine alijs naturalibus, et legitimis, uel legitimatis, ut ſupra maſculis, ita quod nullus maſculus, et ut [illegible] ex dictis liberis meis naſcituris ſupereſſet, tunc et eo caſu prædicta bona mea uniuerſa, et hæreditas prædicta perueniant, et peruenire debeãt in proximiorem ſeu proximiores mihi, et ſeu dictis liberis meis maſculum ſeu maſculos etiam legitimos de agnatione mea Theod. et quem ſeu quos proximiorem ſeu proximiores in gradu, et in ſtirpe eo caſu mihi hæredes ſubſtituo uulgariter pupillariter et per fideicommiſſum in dictis meis bonis et hæreditate mea. Mulieres uero ſi quæ ſupereſſent ex liberis meis naturales et legitimæ uolo condecenter tunc dotari, et dotem decentem habere tantum.

Item uolo, iubeo, et ordino, et ſic eſt meæ ultimæ uoluntatis diſpoſitio, quod dictum Caſtrum Iuriſdictio, proprietates, et bona Corani, Varaſchi, et pertinenciarum et circumſtantiarum perpetuo et uſque in infinitum ſint, et permaneant in primogenito dicti Comitis Lazari filij mei ut ſupra eiuſque et meorum ex eo liberorum maſculorum naturalium et legitimorum uel legitimatorum ſeu legitimorũ tantum ſuperſtite. Et ipſis omnibus deficientibus in primogenitum dic. Comitis Ioannis eiuſque et meorum ex eo liberorum maſculorum ut ſupra, et quem, et quos ſingulis referendo in dictis Caſtro iuriſdictione et prædictis ſubſtituo uulgariter pupillariter, et per fideicommiſſum.

Mortuo teſtatore deceſſit primum Comes Ioannes dicti teſtatoris filius relicto Comite Daniele iuniore filio legitimo et naturali. Poſtmodum mortuus eſt Comes Lazarus alter dicti teſtatoris filius, relictis ſolummodo tribus adoptatis filijs procreatis ex filia ipſius Comitis Lazari et Comite Iacobo Anguſola eius genero. Dubitari nunc de duobus contingit, ſicuti et antiquitus fuit dubitatũ. Primo ambigitur an caſus reſtitutionis fideicommiſſi uenerit ad commodum et utilitatẽ Comitis Danielis iunioris et conſequenter ab eo deſcendentiũ, ex quo Comes Lazarus deceſſit nullis relictis filijs legitimis et naturalibus, ſed ſolum tribus adoptatis. Secundo dubitatur, admiſſo, citra ueri præiudicium, quod non euenerit caſus fideicommiſſi ad commodum dic. Comitis Danielis iunioris, ſeu deſcendentium ab eo, an ſaltem ipſe Comes Daniel ſeu eius deſcendentes admitti debeant ad ſucceſſionem primogenituræ Caſtrorum Corani, et Varaſchi.

Initium a Domino.

CONSILIVM MXXIX.

CVm de graui hac controuerſia iam patrum noſtrorum ætate reſponſum fuerit pro Comite Daniele a Clariſs. & acutiſs. Iuriſconſ. Ruino in conſil. 173. lib. 2. Decio in conſil. 199. Curtio iun. in conſil. 145. & Petro Anton. Anguſ. in conſil. 57. lib. 6. exiſtimabam, mea nunc opera et ſtudio minime opus eſſe. Verumtamen eum rogatus ſim, vt dicam quod ſentio, præſertim de nouis excitatis dubitationibus, non grauabor, meum qualecumque interponere iudicium. Et quidem quod attinet ad primam propoſitam dubitationem, an. ſ. caſus reſtitutionis fideicommiſſi euenerit ad commodum & vtilitatem Comitis Danielis iunioris, & conſequenter deſcendentium ab eo, ex quo Comes Lazarus deceſſit, nullis relictis filiis legitimis & naturalibus, ſed ſolum tribus illis adoptatis, dicendum eſt, eueniſſe caſum. Huius veritatis explicãdę gratia, ex ordine percurram quatuor prima diſpoſitionis teſtatoris capita, quæ ad diſputationem hanc illuſtrandam pertinent.

Primum caput eſt, in quo teſtator inſtituit hæredes filios ſuos naturales legitimatos tamen, quos legitimos appellat, đ cuius nominis ſignificatione ſuo loco dicemus. Hoc de capite noſtra non eſt nunc diſputatio ea propter non eſt quod plura ſcribam.

Secundum caput diſpoſitionis teſtatoris eſt his verbis ſcriptum, Item volo, iubeo, & ſtatuo, quod dicti filii mei eorumque liberi, et liberorum liberi, vſque in infinitum, non poſſint aliquo modo iure titulo et cauſa vendere, nec alienare bona dictæ hæreditatis, nec aliquam partem. Sed vſque in infinitũ, volo eam, &c. permanere in dictos filios meos eorũq. & meorum liberos maſculos tantum legitimos vel legitimatos, &c. Hoc ex capite, duo colliguntur, al-

terum

Digitized by Google

terum quorum eſt, teſtatorem voluiſſe inducere fideicommiſſum non ſolum in caſu alienationis, ſed etiam ſimplex & abſolutum in caſum mortis alterius filiorum ſine filiis maſculis. Alterum eſt, quod & ſi admittimus, teſtatorem ordinaſſe & reliquiſſe fideicommiſſum in caſum alienationis, cenſeri prohibitam alienationem tam ex teſtamento quam ab inteſtato in exteros, qui alioqui agnationem & familiam teſtatoris conſeruare non poſſunt. Illud primũ, quod. ſ. teſtator voluerit prędictis verbis inducere et
1 conſtituere fideicommiſſum † ſimplex & abſolutum in caſu mortis, vel ex eo probatur, quod teſtator prohibuit bona alienari, & diſpoſitiue ordinauit & permanere & conſeruari debere in ſua agnatione & familia in infinitum, ſicuti in indiuiduo huius cauſæ verba prædicta perpendunt Curt. iun. in dic. conſil. 145. col. 5. verſ. Indagandum eſt igitur. Ruin. in cõſ. 173. num. 9. lib. 2. & Petrus Anton. Anguſ. in conſil. 77. num. 1. & 2. lib. 6. Quo caſu recepta eſt doctorum ſententia fideicommiſſum cenſeri inductum & ordinatum ſimplex & abſolutum in caſu mortis. Ita ſanè affirmant octo & viginti doctores, me cum illis enumerato.

1 Socin. Sen. in l. qui Romæ. §. cohæredes. n. 17. ff. de verb. oblig.

2 Corn. in conſ. 22. n. 6. lib. 2.

3 Iaſ. in conſil. 96. col. 3. uerſic. prædicta. & in conſil. 108. col. 4. verſ. 4. multum moueor. lib. 4.

4 Riminald. ſen. in conſil. 185. num. 10. & nu. 20. libr. 2.

5 Crott. in conſil. 13. num. 14. & in conſil. 48. num. 24. lib. 1.

6 Rui. in conſ. 134. n. 18. li. 1. & in indiuiduo huius cauſæ idem in conſ. 173. n. 9. li. 2.

7 Gozadin. in conſil. 52. num. 5. & in conſil. 102. num. 9. & 10.

8 Curt. iun. in conſil. 22. num. 18. & 20. & in conſil. 145. num. 4. & 6. quod poſtremum reſponſum eſt hac de controuerſia, vt dixi ſupra, redditum.

9 Ripa in l. filius fam. §. diui. n. 122. de leg. 1.

10 Durans in trac. de arte teſtandi. tit. de variis teſta. præceptis cautela 6. n. 3.

11 Alba in conſil. 54. num. 1. & in conſil. 483. num. 16. lib. 3.

12 Ceph. in conſ. 153. n. 53. lib. 2.

13 Rolan. in conſ. 23. n. 14. & n. 21. lib. 4.

14 Anton. Gabr. in lib. 4. Concluſ. in tit. de fideicõ. concluſ. 10. n. 29.

15 Bero. in conſ. 176. n. 56. lib. 2.

16 Burſ. in conſ. 52. n. 40. lib. 1.

17 Gabr. Buſcarel. inter cõſilia Albæ in conſ. 484. num. 58. lib. 3.

18 Petr. Anton. Anguſ. in indiuiduo huius cauſæ in conſ. 77. n. 2. & 3. lib. 6.

19 Simon de Prætis in Tract. de interpr. vlt. volun. li. 3. inſpect. 3. ſolut. 10. n. 8.

20 Lud. Molina in lib. 1. de Hiſpanor. primogen. cap. 5. num. 16.

21 Franc. Bec. in conſ. 24. n. 4.

22 Decia. in conſ. 31. n. 98. lib. 1.

23 Petra in Tract. de prohibita aliena. fideicom. q. 5. num. 43.

24 Collegium Papienſe inter cõſilia Pauli de Mõte Pico. conſ. 101. n. 20.

25 Alciat. in reſpo. 777. num. 4. ſecund. impreſs. antiq. Lugdunenſ. qui teſtatur Senatum Mediolan. ita iudicaſſe.

26 Oſaſc. in deciſ. 50. in fi. vbi affirmat ſic etiã iudicaſſe Sen. Taurin.

27 Rota Roman. in deciſ. 121. num. 3. in 2. parte, in nouis. ita pariter pronunciauit.

28 Hos ſum & ego ſecutus in conſil. 197. num. 20. lib. 2. & in conſil. 900. n. 9. lib. 9. quibus in locis confirmaui auctoritate eorum, qui a fortiori dixerunt, teſtatorem ordinaſſe & conſtituiſſe fideicommiſſum ſimplex & abſolutum in caſum mortis, etiam quãdo vſus eſt verbis his enunciatiuis. Prohibeo alienari bona mea, vt remaneant in familia mea, vel in meos deſcendentes.

Comprobatur prædicta ſententia ex eo, quod te-
2 ſtator † iſte vocauit maſculos, excluſis fœminis, quod quidem non alia ratione fecit quam conſeruandi agnationem & familiam, quæ non ſatis facile poſſet conſeruari, ſi ſolum inductum eſſet fideicommiſſum in caſum alienationis & contrauentionis. Ita ſane ſcripſi in dictis conſ. 197. num. 26. & conſil. 900. nu. 10. ex ſententia Crotti in l. filius fam. §. diui. n. 162. de leg. 1. & ibidem Ferd. Loazes num. 198. Ruin. in conſil. 110. num. 15. & 16. lib. 2. Curt. iun. in conſil 43. in fine.

Hoc ſic firmato, quod. ſ. inductum ſit fideicommiſſum ſimplex & abſolutum in caſum mortis, nempe, ſi deceſſiſſet alter filiorum inſtitutorum ſine filiis maſculis legitimis, vel legitimatis, ſequitur dicendum, quod cum dic. Comes Lazarus reliquerit ſolũ filios adoptiuos, euenit conditio reſtitutionis fidei-
3 commiſſi, cum filii adoptiui † non vocati a teſtatore deficere non faciant ipſam cõditionem. l. ſi quis ita. §. vlt. de leg. 2. & l. fideicommiſſum. ff. de conditio. & demonſtr. & in indiuiduo huius caſus ſic arguit Curtius iunior in dic. conſil. 145. num. 10. verſ. Et ideo, quando.

Quo ad ſecundum, dicimus, quod & ſi admittimus, teſtatorem ordinaſſe et induxiſſe fideicommiſſum in caſum alienationis, cenſeri prohibitam alienationem tam ex teſtamento quam ab inteſtato in exteros, qui alioqui agnationem et familiam teſtatoris conſeruare non poſſunt, et ideo in caſu noſtro nõ potuit Comes Lazarus relinquere hæc bona filiis a ſe adoptatis. Hæc ſententia multis ita probatur.

Primo, quia teſtator prohibuit bona ſua vendi et
4 alienari. Quod ſane verbum, alienari, † comprehẽdit etiam alienationem factam per vltimam voluntatẽ, ſicuti reſponderunt Bald. in conſil. 451. caſus talis eſt. Quidam de Ciuitate Lucana. lib. 1. Socin. ſen. in conſil. 251. col. 2. lib. 2. et Dec. in conſil. 660. num. 8. qui probat text. l. 1. et l. 2. C. communia de legatis. et fideicom. et l. ſi quis prioris. §. Cæterum. C. de ſecun. nuptiis.

Secundo accedit, quod teſtator prohibuit bona
5 alienari † aliquo modo, iure, vel titulo, vel cauſa. Quæ quidem verba comprehendunt etiam alienationem factam per teſtatorem, qui hęredem inſtituit eum, qui ipſi teſtatori erat ſucceſſurus ab inteſtato. Ita.

1 Franc. Aret. in l. ventre. n. 7. verſ. dicamus cõtra. et in l. Panton. §. rei perduellionis. col. 2. verſ. dic. ergo. ff. de acquir. hæred.

2 Cardin. Zabarel. in conſ. 135. Redemptor. Puto filias prædictas etc. qui reſpondit ſuper ſtatuto prohibente alienationem verbis generalibus et prægnantibus.

3 Iaſon in l. filius fam. §. diui. in 2. lect. n. 137. de leg. 1. et in l. ſi quis ita. §. ea lege. col. pen. verſ. limita quod ff. de verb. oblig.

4 Socin. ſen. in conſil. 251. col. 2. verſic. poſtremo teſtator. lib. 2. et idem inter Conſil. Curt. ſen. in conſ. 40. Dominus Labia. colum. 7. verſic. ſecundo, dum dicit.

5 Ruin. in dic. l. filius fam. §. diui. num. 77. de leg. 1. et in

& in conſil.71.num.6.& n.7.lib.1.conſil.133.n.7. cõſil.150.n.3.& in conſ.203.num.18.lib.2.in cõſ. 144. n.1.& 2.lib.3.

6 Decius in conſil.23.col.2.num. 4. verſic. quinto,quia.

7 Gratus in conſil.68.col.1.verſic.ſecundo reſpõdeo.lib.2.

8 Bertrand.in conſil.173.colu.14.& 15. libr. 3. in nouis.

9 Pariſ. in conſil.63.num.22.lib. 2. & in conſil. 7. num.,.lib.3.

10 Rub.in conſ.1.col.2.n.10.

11 Ripa in dic.l.filiusf.§.diui,n.99.de leg.1.

12 Alciat.in eodem §.diui.num.4.& in reſp. 484. num. 1.

13 Ant.Gabr.in lib.4.concluſ.tit.de fideicom.cõcluſ.10.num.6.

14 Modern.Pariſ.in addition.ad Alexan.in conſil. 155.lib.2.

15 Didac.Couarr.in cap.Raynaldus.in initio. nu. 31.de teſta.

16 Ceph.in conſil.133.n...lib.1.& in conſil.153.n. 32.lib.2.

17 Marzar.in conſ.10.n..

18 Natta in conſ.506.n.12.lib.3.

19 Rimin.iun.in conſil.313.n.81.lib. 3.

20 Petra in Tract.de fideicom.prohib.alien.qu.8. num.287.

21 Beret.in conſil.142.num.9.

22 Peregr.in Tractat.de fideicommiſs.art.14. nu. 4. & num. 41.qui. num. 42.43. & 44. ſimilibus comprobat.

23 Gabr.Buchabaril.doc.Placen.inter conſ. Albę in conſ.484.n.75.lib. 3.

His conſtat,hanc eſſe receptam magis ſentẽtiam, & ſi contrarium affirmaſſe multos doctores ſcripſit præſtãtiſſimus partis aduerſæ aduocatus,ſuis in allegationibus pag.3. Et vere hac pro opinione aduerſus Aretin.& ſequaces allegari ſolent decem ij interpretes nempe.

1 Angel. in conſil. 57. Domina Andrea. num. 4. & 5.

2 Comenſ.in conſ.84.Præſuppoſito caſu.col.1.

3 Alex.in conſ.155.n.3.& 4.li.2.

4 Iaſ.in conſil.96.n.3.lib.2.ſecundum quod reſpõſum fuiſſe iudicatum,teſtatur in l.filiusfa. §. diui. in 1.lect.n.105.verſ.& ita alias,& in 2.lect.n.141. verſ. nunc teneo.de leg.1.

5 Curt.ſen.in conſ.64. Antiquiſſima.col.16.n. 55. verſ.ad tertium principale obiectum.

6 Ruin.in conſ.89.num.35.verſic. Non obſtat ẽt. lib.2.& in conſil.38.num.14.verſ. tamen in caſu noſtro.& n.15.lib.5.

7 Petr.Anton.Anguſ.in conſil.12.n.5.verſ.item ꝙ ſimplex prohibit.lib.6.

8 Cotta in memorabil. in verb. alienatione prohibita,

9 Tiraquell. de retractu conſanguin. §. 1.gloſs.9. num. 175.

10 Soc.iun.in conſil.163.n.21.lib.2.

11 Marchabrun.in conſil.85.n.212. & n. 213.

12 Colleg.Papienſe inter conſ. Pauli de Monte Pico in conſ.99.num.82.

Verum,ſi recte perpendantur verba præallegatorum interpretum , conſtabit ex eis multos hoc non ſcripſiſſe. Angel. enim, vt ab eo incipiam,in dic. conſil.57.num. 4.& 5.nullum verbum facit de dic. verbis generalibus & prægnantibus, quorum vim & energiam conſiderare debuit, Alexand. vero in dic. conſil.155.ſecutus eſt Angel. non ſatis conſideratis eius verbis, ſicuti aduertit ibidem Moder. Pariſien. Iaſ. vero ab ea opinione firmata in dic.conſil.96.receſſit in dic.§.diui.Curt. vero ſen. in dic. conſil. 64. non aduertit ad prædicta verba generalia & prægnãtia,quæ perpendunt & conſiderant Socin.Sen. inter conſil. eiuſdem Curt.Sen. in dic.conſil.40. Dominus Labia.col.7.verſic.ſecundo dum dicit,&c. & Gabr. Buchabaril.in dic.conſil.484.num.75.qui in indiuiduo aduerſus Curt.Sen. reſponderunt. Ruin. autem aliis pluribus in locis ſupra relatis contrariam opinionem probauit.Tiraquell.nil affirmauit, ſed cogitandum reliquit. Non eſt itaq. recedendum a prædicta opinione Aret. & ſequacium.

Tertio ſuffragatur, qđ teſtator iſte prohibuit alie-
6 nari † hęc bona adiecta ratione & cauſa,quia voluit ea permanere ſicque conſeruari in agnatione & familia ſua. Quo ſane caſu grauatus non poteſt inſtituere extraneum , ſibi alioqui ab inteſtato ſucceſſurum,ſicuti reſponderunt Socin.ſen.in conſi.251.col. 4.num.3.verſic.aliquando & tertio,lib.2. & in conſ. 43.col.pen.verſ.aliquando vltra teſtator.lib.3. Dec. in conſ.23.col.vlt. verſic. tertio communis opinio, & in conſ.481.col.1.verſic. His tamen non obſtantibus.Rubeus in conſil.1.num.11.& ego in conſ.277. n.52.li.3.Ant.Gabr.in li.4.concluſ.tit.de fideicom. concl.10.num.7.

Quarto comprobantur prædicta manifeſtis illis verbis teſtatoris,dum voluit ratione agnationis bona permanere debere in eius filios & deſcendentes maſculos,& quod ſi contingat ea alienari perueniãt in proximiores ratione agnationis. Hæc ſane verba clariſſime excludunt extraneum ſuccedentem ab inteſtato ipſi grauato,cum dici nulla ratione poſſit eſſe ex agnatione & familia teſtatoris.

7 Quinto confert,quod teſtator † dixit,ſe velle bona ſua permanere in filios , & deſcendentes ſuos in infinitum.Quo etiam caſu grauatus non potuit inſtituere extraneos ſibi alioqui ab inteſtato ſucceſſuros, quemadmodum in ſpecie reſpondit Ruin. in conſil. 150.col.pen.n.17.verſ.3.probatur.lib.2.& idem eſt,
8 quando teſtator † voluit bona ſua conſeruari perpetuo in ſua agnatione & familia, vt reſponderunt idẽ Ruin. prædicto in loco , & in conſil. 108. num. 13. verſic.& adhuc iſtud.& num.14.verſic.nec præmiſſis.in conſil.110.num.9.verſ.his ergo præmiſſis, in conſ.119.num.5.& in conſ.134.num. 9. verſic.quod in caſu noſtro.lib.2.& in conſ.168.num.20.verſic.& adhuc.lib.3.Rub.in conſ.53.num.5.verſic.ſecundo dico.Ant.Gabr.in lib.4.Concluſ.tit. de fideicomm. concl.10.n.12.Petra in Tract.de prohib.fideic.alien. q. 8.num.306.

His conſtat, veram hanc eſſe ſententiam dictum Comitem Lazarum non potuiſſe inſtituere hæredes, tres illos filios a ſe adoptatos. Nunc ſupereſt, vt diluamus duo argumenta,quæ adducuntur ad demonſtrandũ, imo dictos filios adoptiuos inſtitui potuiſſe hæredes a dic.Comite Lazaro.

Primo ſic argumentari voluit præſtantiſs. partis aduerſæ aduocatus et conſulens. Teſtator iſte ſimpliciter prohibuit alienari bona a ſe relicta,ſicuti hanc ſimplicem eſſe prohibitionem reſponderunt Ruin. in conſil. 38. num. 14.verſic.Sed tamen præmiſſis.li. 5.Curt.ſen.in conſ.45.col...num.20.verſ.ad tertium & num.21. verſ.nos autem. Iaſon in conſ. 101. nu. 3. verſic.quia quando teſtator.lib.1.Rimin. ſen.in cõſil.25.num.4.& num.7.lib.1.Alex.in conſ. 55. nu. 2. verſ.Nam aduertendum.& num.4.verſ.& tanto magis.lib.3.Marchab.in conſ.85.num.212.verſ.tertius caſus.& num.213.Rimin.iun.in conſ.528. num. 22.
9 & num. 25. Atqui quando prohibitio † alienationis

eſt ſim-

Digitized by Google

eſt ſimpliciter facta, non dicitur prohibita ſucceſſio ab inteſtato, ſicuti ex l. cum pater. §. cum inter. de leg. 2. tradunt Bartol. in l. peto. §. fratre. num. 2. verſ. primo caſu. de leg. 2. & in l. ſi ita quis. §. ea lege. n. 7. verſ. ratio eſt in promptu. ff. de verb. oblig. & alios quamplures longa ſerie refert Anton. Gabr. in lib. 4. concl. tit. de fideicommiſs. concluſ. 10. n. 5. Et accedunt relati a Petra in Tract. de fideicom. prohib. aliena. q. 8. n. 258. & num. 270. & num. 271. Quod dicitur procedere etiam ſi teſtator, vſus eſt verbis generalibus & prægnantibus, ſicuti reſponderunt Ang. in conſil. 57. Domina Andrea. num. 4. Alex. in conſ. 155. num. 3. verſic. ecce, quod valde. lib. 2. Iaſ. in l. filiusfam. §. diui. in 1. lect. num. 105. verſ. & ita alias, & in repet. nu. 141. verſ. nunc teneo. de leg. 1. Ruin. in conſ. 38. nu. 14. verſ. tamen in caſu noſtro. & num. 15. lib. 5. Petr. Ant. Anguſ. in conſ. 12. num. 5. verſ. item, quod ſimplex prohibitio. lib. 6. Colleg. Papienſe inter Conſil. Pauli de Monte Pico in conſ. 99. num. 82. Marchab. in conſ. 85. num. 212. & num. 213. qui num. 217. verſic. & quamuis Bart. declarat Bartol. in dict. l. peto. §. fratre. num. 2. verſ. & aduerte. de leg. 2. & in dic. l. ſi ita quis. §. ea lege. num. 7. ff. de verbor. oblig. Et alios qui Angel. ſecuti ſunt, retuli ſupra in 2. noſtræ opinionis argumento.

Reſpondetur primo, negando maiorem illam argumenti propoſitionem, quod ſcilicet in caſu noſtro, prohibitio alienationis ſit ſimplex, cum verius ſit habere rationem & cauſam conſeruandi bona in agnatione & familia, vt ſupra demonſtrauimus, ex ſententia Socin. ſen. in dic. conſ. 251. colu. 4. num. 3. verſ. ſecundo, hanc concluſionem. lib. 2. Quorum primus eſt, quando teſtator prohibuit, ne res extra familiam alienetur, atque ita nil aliud dixit. Hoc caſu prohibitionem eſſe ſimplicem dixit Socin. & ob id non cenſeri prohibitam ſucceſſionem ab inteſtato. Et hoc in caſu loqui tex. l. cum pater. §. cum inter. de leg. 2. ibi periit, vt de nomine familiæ non exiret. Et idem ſcribunt ipſemet Socin. ſen. in conſ. 43. col. pen. verſ. vel dicamus. lib. 3.

Secundus eſt caſus, quando teſtator prohibet alienationem, ſed quia prohibitio eſſet nuda & ob id nõ valeret. l. filiusfam. §. diui. de leg. 1. adiicit cauſã, ſcilicet, vt in familia remaneat. Hoc etiam caſu prohibitio dicitur ſimpliciter facta. Ita Soci. ſen. in d. cõſ. 251. col. 4. verſ. aliquando, & ſecundo, qui ob id ſubiicit, nec hoc caſu cenſeri prohibitam ſucceſſionẽ ab inteſtato, ita intelligens loqui Bart. in dic. l. peto, §. fratre. n. .. Hic etiam caſus noſtro non conuenit, vt ex ſubſequenti intelligemus. Tertius eſt caſus, quan-
10 do teſtator prohibet alienari † extra familiam. Hæc prohibitio dicitur facta cum cauſa, & ob id valet. Deinde ſi teſtator adiicit hæc verba, quia vult quod de familia non exeat, vel ut in familia remaneat. Hoc caſu prohibitio non dicitur ſimplex, ſed cum cauſa comprobata ratione, ita quod cẽſetur prohibita ſucceſſio ab inteſtato extranei. Ita Socin. ſen. in dic. conſil. 251. col. 4. verſ. aliquando & tertio. Et idem ſcribunt alii a me relati in conſ. 177. num. 50. 51. & 52. lib. 3. Hic caſus huic noſtro adaptatur. Nam teſtator iſte prohibuit, quod eius filii, eorumq. liberi vſq. in infinitum non poſſint alienare, Sed quod vſque in infinitum bona permaneant in eius filios & deſcendentes maſculos. &c. Hæc prohibitio habet cauſam & rationem expreſſam. Deinde teſtator adiunxit, q̃ ſi contingat alienari, bona perueniant ad proximiores ratione ſuæ agnationis. Quæ ſane verba ſignificant teſtatorem voluiſſe, prohibitionem nõ eſſe ſimplicem, ſed cum cauſa, ratione etiam comprobata, vt ſcilicet in ſua agnatione & familia permaneat.

Quæ quidem ratio & cauſa non poſſet uerificari nec locum habere, ſi extraneus alioqui ab inteſtato ſuccedens grauato admitteretur ad huius fideicõmiſſi ſucceſſionem.

Reſpondetur ſecundo, negando minorem illam argumẽti propoſitionẽ, q̃d ſcilicet prohibitione ſim-
11 plici alienationis † bonorum fideicommiſſi etiam ſi concepta ſit uerbis generalibus & prægnantibus nõ cenſeri prohibitam ſucceſſionem extranei ab inteſtato. Nam contrarium uerius eſt, ſicuti demonſtrauimus ſupra in 2. opinionis noſtræ argumento ex ſẽtentia Aret. Iaſon. Soc. ſen. & aliorum quampluriũ, quos ibi commemoraui. Nec repugnat auctoritas Ang. in dic. conſil. 57. Domina Andrea, & ſequaciũ, quia ſupra in 2. noſtræ opinionis argumento demõ-
11 ſtrauimus, aduerſus Angel. † ſtare communem ſententiam. Non ſunt repetenda iam dicta.

Secundo adducitur in allegationibus præſtantiſſimi partis aduerſæ aduocati pag. 4. a tergo. verſic. Secundo reſpondetur, &c. quod in omnem caſum, etiã ſi cenſeretur prohibita alienatio per ſucceſſionẽ ab inteſtato, non poteſt tamen hoc intelligi ad excluſionem filiorum adoptiuorum, quia dum ipſemet teſtator ſtatim poſt prohibitionem alienationis, Comiti Lazaro decedenti ſine filiis maſculis legitimis & naturalibus, uel legitimis tantum, ſubſtituit alterum filium & eius liberos legitimos tantum, cõſtat hos filios adoptiuos aut ipſi Comiti Lazaro ſubſtitutos cenſeri, ut in hac cauſa attigit Raudenſis in cõſil. 15. num. 177. uerſic. ulterius. et num. ſeq. li. 2. Aut ſaltem poſitos fuiſſe in conditione, et conſequenter ſucceſſionem Comitis Lazari ab inteſtato illis a teſtatore reſeruandam fuiſſe præciſe ad excluſionem ſubſtitutorum, iuxta celebrem glo. l. Lucius, la 2. ff. de hæred. inſtit. Ergo alienatio per ſucceſſionem ab inteſtato in hos filios adoptiuos contrauentionem continere non poteſt, cum non ſint ex prohibitis, immo ex tacite inuitatis. Ita Bald. in l. peto. §. fratre. n. 3. uerſic. quæro, an ille. ff. de leg. 2. & in ſpecie Collegium Papiæ inter conſil. Pauli de Monte Pico in cõſ. 99. n. 82. uerſ. ſed inſuper.

Reſpondetur uno uerbo, teſtatorem nullo modo uocaſſe filios adoptiuos Comitis Lazari, ſicuti demonſtrabimus.

Tertium caput diſpoſitionis et ſubſtitutionis factæ a teſtatore eſt ſcriptum his uerbis. Item uolo, ſtatuo, & ordino, & ſic eſt meę ultimæ uoluntatis diſpoſitio, quod ſi alter dictorum filiorum meorum, ut ſupra inſtitutorum, & omnes eius filii & liberi maſculi & naturales et legitimi, uel legitimati, uel legitimi tã tum decedant, omnes, ita quod nullus maſculus ut ſupra ex eo & eius liberis, ut ſupra ſupereſſet, q̃d tunc & eo caſu omnia bona partis hæreditatis meæ ſibi legata, ut ſupra reſoluatur cum altera dimidia alteri filio legata, & in eum tunc ſuperſtitem & eius liberos maſculos legitimos & ut ſupra, tota perueniat &c. Hoc in capite ambigitur, an illa uerba, uel legitimi tantum, intelligi & uerificari poſſint & debeant de filiis a dic. Comite Lazaro adoptatis? Et intelligi non poſſe nec debere de adoptiuis, ſed de legitimatis, uel ſaltem de arrogatis ſentio una cum Ruin. in conſil. 173. num. 7. lib. 2. Decio in conſ. 399. num. 4. Curt. iun. in conſil. 145. num. 11. & Petro Anton. Anguſ. in conſil. 77. num. 8. lib. 6. qui, ut retuli ſupra in initio huius reſponſi, de hac facti ſpecie reſponderunt. Et horum opinionem ſecutus eſt Ripa in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. il 1. num. 33. ff. ad S. C. Trebell. quos ſecutus ſum in commentar. de præſumption. lib. 4. præſump. 82. num. 14. & accedit nũc noue Peregrin. in Tract. de fideicomm. art. 22. n. 93.

Ratio-

Rationes & argumenta, quibus hęc interpretatio vera & retinenda demonſtratur, ſunt infraſcripta.

Primo, vna pars teſtamenti declarat alterã. l. qui ſi liberis, vbi late Iaſon col. 1. ff. de legat. 1. & præſertim
12 ſubſtitutio † dubia recipit declarationem ab inſtitutione, vt ſcribunt multi, quos retuli & probaui in cõſil. 106. num. 301. & 302. lib. 2. Atqui noſtro in caſu teſtator in hæredis inſtitutione accepit atque intellexit hoc nomen legitimos, pro legitimatis, non autem pro adoptatis. Nam teſtator ipſe habebat duos filios tantũ naturales, legitimatos tamen, quos ęquis portionibus hæredes inſtituit his verbis. Inſtituo Lazarũ & Ioannem filios meos legitimos ſeu legitimatos. Hac itaq. in hæredis inſtitutione habuit ſine cõtrouerſia teſtator pro ſynonimis, atq. ita pro vno & eodem duo hæc legitimos & legitimatos, cũ legitimati dicantur vere & proprie legitimi. §. liceat. in auth. quibus modis nat. effic. legit. & copioſe ſcripſi in conſ. 266. n. 2. & n. 6. li. 2. Non autem voluit teſtator hoc nomen, legitimos, ſignificare adoptatos. Et illa
13 dictio, ſeu, † ſtat expoſitiue, iuxta l. ad protegendam. C. de in litem iura. & affirmant Archid. in cle. 1. verbo ſeu, de ſtatu regula. Caſtren. in conſ. 379. Primo videndum eſt. col. 2. verſ. 3. dico. lib. 1. & fuſe Angel. Aret. in rub. de exceptionibus. in inſtit. col. 1. qui probat ſignificare eandem expoſitiue ſæpiſs. Ergo dicẽdum eſt idem ſenſiſſe & voluiſſe teſtatorem in ſequẽti hoc capite, dum prohibuit alienari bona ſua, & caſu quo contingat alienari, voluit ea vſque in infinitũ permanere in dictos eius filios, eorumque liberos legitimos, vel legitimatos. Hoc quoq. (vt dixi) in capite accepit teſtator nomen legitimos pro legitimatis.
14 Et illa dictio, vel, † ſtat pariter expoſitiue iuxta tex. l. ſi quis prioribus. C. de fund. patr. li. 11. & l. ſi de tua. C. de donat. inter virũ & vxo. & tradunt Rom. & Rebuff. quos ſtatim referam. Niſi dicamus (quod probabilius mihi videtur) nomen legitimos ſic accipi ꝑ legitimis & naturalibus, & dictionem illam, vel, ſtare alternatiue, iuxta traditionem Bar. in l. ſupra iter. § officium. ff. de aqua plu. arcen. & Rom. ibid. & Petrus Rebuff. in l. verbum oportere. in ſi. ff. de ver. ſig. Ita pariter intelligenda ſunt verba illa, in tertio capite diſpoſitionis ipſius teſtatoris, dum reciprocam fecit ſubſtitutionem inter eius filios & eorum liberos, ſic ſcripta. Quod ſi alter dictorum filiorum meorum, vt ſupra inſtitutorum, & omnes eius filii & liberi maſculi naturales & legitimi tantũ decederet &c. Hoc inquam in capite ipſe teſtator accepit nomen illud, legitimis, pro legitimatis, & dictio illa, vel, ſic pariter ſtat expoſitiue, vt dixi ſupra, ſic demum accipienda ſunt verba in quarto capite diſpoſitionis ipſius teſtatoris, dum decedentibus omnibus eius filiis & deſcendẽtibus, ſubſtituit proximiores, ita ſcripta. Quod ſi dic. filii mei, eorumq. & meorum liberi maſculi naturales & legitimi vel legitimati ſeu legitimi tm̃ oẽs decederent. Ita argumentari voluerunt hoc noſtro in caſu Curt. iun. in dic. conſil. 145. n. 11. verſ. & in primis, & ei ſubſcribens Dec. in dic. conſ. 399. n. 4. verſ. & reſpondendo ad allegata, & Anguſ. in dic. conſ. 77. n. 8. lib. 6. Nec repugnat illa dictio, tãtum, quia præter Curt. iun. in dic. conſ. 145. num. 13. verſic. Nec obſtat, & Dec. in dic. conſi. 399. n. 5. verſ. Non obſtat illa dictio tantum, reſpondetur, taxatiuã hanc ſtare ad excluſionem adoptiuorum. Nam cum demonſtrauerimus nomen illud legitimi, accipi pro legitimatis, atq. ita legitimatos & legitimos idẽ eſſe, teſtator ita dicere voluit in tertio ſuæ diſpoſitionis capite. Quod ſi alter dictorũ filiorũ meorũ, vt ſupra inſtitutorum, & oẽs eius filii & liberi maſculi naturales & legitimi, vel legitimati, vel legitimi tantũ &c. dicendũ eſt ſenſum horum verborũ eſſe, ꝙ filii legitimi & naturales, ac legitimati tantum, non autem adoptiui admittantur. Et hic quidem ſenſus manifeſte comprobatur verbis ſecundi capitis, ibi, ſed vſq. in infinitum volo eam & ea permanere in dict. filios meos eorumq. liberos maſculos tantum legitimos, vel legitimatos &c. Hæc ſane taxatiua includit ſolũmodo liberos maſculos legitimos & naturales (ita nomen legitimos hoc in capite accipiendum eſſe ſupra admonui) ac legitimatos tãtum, & excludit adoptiuos. Quem quidem ſenſum comprobant eiuſdẽ capitis verba et ratio, quæ ſtatim conſiderabimus.

Secundo accedit, quod teſtator in prohibitione alienandi excludit adoptiuos. Ita ſcribit Anguſ. in dic. conſil. 77. num. 8. uerſic. ſecundo, quia exiſtimo Anguſ. ol. argumentari ſic uoluiſſe. Teſtator in ſecundo capite ſuæ diſpoſitionis, in qua, ut dixim' ſupra, prohibet alienari bona ſua et in infinitum permanere in filios ſuos et liberos maſculos. Et caſu quo aliquis filiorum inſtitutorum contrafecerit, uocauit proximiorem rõne agnationis ſuæ. Hæc ſane uerba non poſſunt cõprehendere adoptatos a Comite Lazaro, cum non ſint proprie ex agnatione teſtatoris. §. ſed hodie. inſtit. de adopt. Non ergo dici põt, uerba illa huius ſecundi capitis, uel legitimis tantũ, cõprehendere ẽt adoptatos, quia alioqui dicendũ eſſet teſtatorem ſtatim mutaſſe uoluntatem, ſeq. ipſũ correxiſſe, contra l. nam ad ea. ff. de cond. et demonſtr. et ſcripſi copioſe in comment. de præſumptio. lib. 6. præſumpt. 37. num. 19. et 26. Hoc argumentum ſẽſit Curt. iun. in dic. conſ. 145. num. 14 et 15. et ipſi Cur. ſubſcribens Dec. in dic. conſ. 399. col. ult. uerſ. et ne uideatur teſtator.

Tertio perpendenda ſunt uerba quarti capitis diſpoſitionis teſtatoris, qui ita ſtatuit. Quod ſi dic. filij mei, eorumq. et meorum liberi, maſculi, naturales, et legitimi, uel legitimati, ſeu legitimi tantũ, oẽs decederent ſine filiis naturalibus, et legitimis, uel legitimatis, ita quod nullus maſculus, et ut ſupra, ex dictis liberis meis naſcituris, ſupereſſet etc. Illa uerba, liberis meis naſcituris, nullo modo poſſunt intelligi de adoptiuis, qui non dicuntur naſci ex teſtatore, uel eius filiis, ut eſt manifeſtum. Et tãto magis, quia
15 teſtator uſus eſt illa dictione, † ex, quæ ſignificat cauſam proximam et immediatam. l. 1. §. ex incẽdio. ubi Bart. ff. de incend. ruina et naufragio. Eſt ergo dicendum, uerba illa, uel legitimis tantum poſita in 2. capite, et illa, ſeu legitimi, ſcripta in hoc tertio, intelligi nõ poſſe de filiis adoptiuis, ſed de legitimatis. Ita uoluit argumentari Anguſ. in dic. conſ. 77. n. 8. uerſ. tertio, quia etc. et ſi ipſe num. 10. addit his uerbis excludi nepotes ex filia, qui non dicuntur nati immediate ex auo materno.

16 Quarto urget non parum, quod teſtatoris † diſpoſitio præſumitur in caſu poſſibili, et ſecundum terminos legis, cum qua ſe conformare uoluit. l. hæredes mei. §. cum ita. ff. ad S. C. Trebellian. et latiſſime differui in commentar. de præſumption. lib. 4. præſumpt. ult. ſecundum impreſſiones nouas Colonien. et Taurinenſem. et præterea ſumi debet interpretatio iuri communi magis conſentanea. l. ſi ſtipulatus. ff. de uſuris, et reſpondit Brun. in conſ. 135. n. 10. Atqui ſi intelligeremus uerba illa, uel legitimatis, ſeu legitimis de adoptatis, teſtator diſpoſuiſſet in caſu impoſſibili, et cõtra iuris terminos. Nã teſtator poſſidebat bona feudalia, ꝗ et ſi sũt ad filios et deſcẽdẽtes tranſitoria, nõ tñ admittũtur filii adoptiui. c. 1. §. adoptiuus, ſi de feudo ſit conten. inter dom. et agn. et dicemus infra. Non eſt ergo præſumendũ, teſtatorẽ uocare uel in cõditione ponere uoluiſſe filios adop-

tiuos,qui ſuccedere nõ poſsũt. Nec dicatur, ꝙ licet quo ad bona feudalia nõ valeat teſtatoris diſpõ, vale re tñ dẽt quo ad alia bona. Nã rñdetur,ſumẽdã eſſe i terpretationẽ, qua actus & diſpoſitio in totũ valeat. l.3.ff.de teſta.mulit.& l.quoties.ff.de rebus dubiis,& late ſcripſi in comment.de præſumption.lib.6.præſumpt.4.vbi n.34.dixi, procedere etiã improprĩãdo verba. Præterea conſtat teſtatorem de omnibus bo nis vniformiter diſpoſuiſse, & voluiſſe illa ad filios & deſcendentes ſuos filiorumq. ſuorum peruenire. Et ideo eſſet contra mentem & voluntatẽ teſtatoris, ꝙ quo ad feudalia non valeret eius diſpoſitio. Vt ergo quo ad bona omnia etiam feudalia valeat diſpoſitio, dicendum eſt teſtatorẽ vocaſſe filios legitimos & naturales vel legitimatos,non ãt adoptatos. Hac argumentatione vti voluerũt Curt.iun.in d.cõſ.145. n.16.& ei ſubſcribens Dec.in dic.conſ.399.n.4. ver ſic.& vere ſi ita. Quinto accedit quod interpretari

17 debent verba vt conueniant ſolito & vſitato, † non autem inuſitato,quod fraudem, alioqui euitandam & non præſumendam arguit.l.ſi quis ſub cõditione. ff.de cond.inſtit.& multis comprobat Euerardus in Centur. leg. in loco, ab vſitato,ſeu a ſolitis. num. 6. Atqui vſitatum & ſolitum non eſt in Ciuitate Placentiæ,teſtatores vocare vel in conditione ponere filios adoptiuos ad excluſionem ſubſtitutorum, ſicuti ex inſpectione plurium teſtamentorũ conſtare poteſt,& in caſu noſtro ſic teſtatur Curtius iunior in dicto conſil. 145. num. 17. e contra vero vocari vel in conditione poni ſolent etiam legitimati. Ergo verba illa ſeu, vel legitimis tantum,de legitimatis non ãt de adoptiuis intelligi & interpretari debent.

Sexto ad rem maxime confert argumentum,quo vſus eſt Curt.iun.in dic.conſil.145. num. 23. & 24. & Curt. ſubſcribens, paucioribus confirmauit Dec. in dic.conſil.299.colum. vlt.verſic. Et quia teſtator. quod ego planius validiuſque ſic deduco. Certũ eſt,

18 teſtatorem † præſumi magis dilexiſſe propriam filiã quam nepotes ex ipſa filia, cum filia fuerit ipſi patri ſanguine coniunctior,iuxta ea, quæ ſcripſi in cõmentar.de præſumptio. lib. 4.præſumpt. 16.num.4. verſic.tertia eſt coniectura. & ibidem num. 6. verſic.quarta eſt coniectura, dixi, teſtatorem præſumi

19 magis diligere † a ſe cognitum quam incognitum,vt exemplum eſt in filiis iam natis dilecti magis quam nondũ nati. Eſt ẽt clarum et ſine controuerſia, teſtatorem præſumi magis diligere filios vel nepotes legi timos & naturales, vel ẽt illegitime natos, legitimatos tamen,quam adoptiuos. Atqui hoc noſtro in caſu conſtat teſtatorem excluſiſſe a ſua hæreditate & bonis filiam propriam, vt bona peruenirent ad filios ſuos maſculos, ſicque ad Comites Lazarum & Ioannem & eorum filios. Ergo præſumendum eſt a fortiori, quod excludere voluerit nepotes ex filia legitimos & naturales, ac multo magis adoptiuos Comitis Lazari ex dicta teſtatoris filia, & ſorore propria, vt hæreditas & bona peruenirent ad dictum Comitem Ioannem, vel eo prædefuncto ad eius filios maſculos. Illa minor propoſitio probatur reſponſo illo.l.ſi viua matre. C. de bonis mater. quo adducti in ſpecie ſucceſſionis fideicommiſſi

20 ſcribunt permulti, quod matre † excluſa, cenſentur excluſi etiam eius filii & ſi maſculi. Ita ſane Ioan. Andr. in additionib. ad Speculatorem in tit. de teſtamentis. in fine, & alii quamplures, quos longa ſerie referam infra in tertia reſponſione ad ſecundum partis aduerſæ argumentum, vbi inter alios cõ memorabo Curt. iun. in conſil.35.qui ex dic. l.ſi viua matre, fortius reſpondit, idem eſſe, quando perſona extranea ſubſtituta fuiſſet. Nam(inquit Curt.) ſi mater eo caſu fuit excluſa a ſubſtituto, multo magis & matris filius. Eſt ergo concludendum, illa verba, legitimi tantum, intelligi non poſſe de filiis adoptiuis, ſed legitimatis, quos tamquam a ſe (dicitur

21 enim nepos † ex filio natus ex corpore ipſius aui paterni, vt poſt alios tradit Tiraquel.de iure primigen. quæſt.40.num.36.) procreatos, dilexiſſe præſumitur quam proprios filios,legitimatione præſertim facta ſua voluntate.

Septimo huc facit, quod in dubio ſumi debet in-

22 terpretatio, † quæ a prudentib. & ſapientib. reprehendi non poſſit.l.Saluius Ariſto.ff.de legat. præſta. & egregie reſponderunt Soc.ſen.in conſil.1.colu. 4. & in conſil.127.lib.1.& Crauet.in conſil.3. num. 33. & in conſil.5.num. 14.lib.1.& in conſil. 656. nu. 14. lib.4. Atqui ſi diceremus,illa verba,uel legitimis ſeu legitimis tantum,intelligi debere de adoptiuis,non autem de legitimatis,uel de arrogatis, iure teſtator poſſet reprehendi a prudentibus & ſapientibus, cum prudens nemo ſit, ni fallor, qui laudaret & probaret teſtatorem recte diſpoſuiſſe & in conditione poſuiſſe filios adoptiuos filiorum & deſcendentium a ſe inſtitutorum, quando uoluit bona inter ſanguine coniunctos conſeruari, cum, ut diximus, ius ſanguinis non acquirant, & conſequenter illud conſeruare nequeant. Ergo dicendum eſt, prædicta uerba, uel legitimis, ſeu legitimis tantum intelligi debere de adoptatis, ſed de legitimatis, uel de arrogatis.

Octauo & ultimo accedit,quod in dubio ſumẽda

23 eſt † interpretatio,qua euitetur futura fraus, dolus & delictum, ut ſcribunt Decius in conſil. 178. colu. ult.& Crauet.in conſil. 151. num. 18. Eſt enim occurrendum dolis & fraudibus.l. in fundo. in fine. ff. de rei uendic. & tradunt poſt alios Marſil. in ſing. 177. & Crauet.in conſil.238.col.2.uerſic.quarto,ultra. Porro ſi intelligimus prædicta uerba, uel legitimis tantum, ſeu legitimis tãtum, de ſolis adoptatis, non euitaſſet teſtator futuras fraudes,dolos & delicta, ſed anſam ea committendi præſtitiſſet, ſicuti ipſam anſam & occaſionem fraudandi & delinquendi arripuiſse conicimus Comitem Lazarum, qui dolo & fraude tres eodem inſtanti adoptauit filios, quos uiuens occultauit, dum eos loco filiorum a ſe procreatorum non habuit. Dolus enim & fraus arguitur in eo, qui actus, diſpoſitiones & probationes occultat, ſicuti poſt alios copioſe differui in commẽtar.de præſumption.lib.2.præſumpt. 91. num. 7. ſic

24 & dolus ac fraus † conicitur, quando quis non facit quod iure facere debet, fierique ab aliis ſolet, ut ſcribunt a me congeſti in præcit.comment. de præſumpt.libr.5. præſumpt. 23. num. 102. et 107.cum ergo Comes Lazarus adoptauerit tres illos filios clã et non apud acta, ut fieri debet, fraus arguitur, et adoptio etiam inualida redditur.l.ult.C.de adoptio. et aliis comprobant in ſpecie noſtra Curt.iun.in dic. conſil. 145. col. pen.uerſic. accedat ad augmentum. Anguſol.in dic.conſil.77.num.24.lib.6. qui ſubiungit,adoptionem fuiſse inualidam ſeu nocere non potuiſse ſubſtitutis non citatis.l. nec ei. §. eorum, ubi glo.et l.nam ita diuus.ff.de adop. Idem in indiuiduo huius noſtri caſus reſpondit Ruin.in conſil.173. nu. 10. lib.2.

Secunda eſt dubitatio, admiſſo citra ueri præiudicium, quod non euenerit caſus fideicommiſſi ad commodum dicti Comitis Danielis ſeu deſcendentium ab eo, an ſaltem ipſe Comes Daniel ſeu eius deſcendentes admitti debeant ad ſucceſſionem primogenituræ Caſtrorum Corani et Varaſchi? Et quidem reſpondendum eſt admitti debere, excluſis deſcen-

Digitized by Google

deſcendentibus a dic. Comite Lazaro, ſeu a filiis ab
eo adoptatis, ſicuti in ſpecie reſponderunt Cur. iun.
in dic. conſ. 145. n. 24. verſ. aggredior igitur. & Petr.
Ant. Anguſ. in d. conſ. 77. in fi. Quorum ſententia ſa-
tis ſuperq. his fulcitur.

Primo teſtator in quinto ſuæ diſpoſitionis capite
ſtatuit & diſpoſuit, quod dicta Caſtra perpetuo &
vſq. in infinitum ſint & permaneāt in primogenito
Comitis Lazari, & ex eo liberorum maſculorū natu-
raliū & legitimorū, vel legitimatorū ſeu legitimorū
tantum, ſuperſtite. Et ipſis omnibus deficientibus
in primogenito Comitis Danielis eiuſq. liberorum
25 maſculorum &c. Atqui adoptiuus † dici non pôt pri
mogenitus adoptantis, cū ab eo non fuerit genera-
tus, ergo teſtator non vocauit adoptiuos. Sed legiti
mos & naturales, & deinde legitimatos. Illa minor
propoſitio probatur ſecundum Curt. præcitato in
25 loco, quia generatio † eſt duplex tantum carnalis
ſcil. & ſpiritualis. Carnalis, quæ per carnis genera-
tionem fit, & quæ proprie dicitur ſpiritualis, quę im
propria eſt, & alio nomine regeneratio appellatur.
cap. recurrat. 24. quæ. 4. & cap. regenerante. de con-
ſecrat. diſtinct. 4. Et accedit Bald. in l. cum anti-
quioribus. colum. 4. verſic. & primo præmitto. C. de
iure delibera. qui dixit, hoc nomen, primogenitus
eſſe naturæ. Et Bald. ſecuti ſunt Modern. Pariſienſ.
in conſuetudinibus Pariſien. titul. 1. §. 8. gloſs. 1. in
principio. Tiraquel. de iure primigeniorum. quæſt. 1.
num. 6. & quæſt. 84. num. 1. & alii quos commemo-
raui in conſil. 97. num. 56. lib. 1. vbi multis compro-
baui. Quod ſane naturæ nomen non poteſt adaptari
filio adoptiuo.

Secundo accedit quod cum hęc Caſtra ſint feuda
26 lia, in eis non poſſunt ſuccedere filii adoptiui † cap.
1. §. adoptiuus, ſi de feudo fuerit controuerſ. inter
dom. & agna. & ibidem annota. Baldus, Iſern. Al-
uarot. & reliqui, & multis comprobaui in conſ. 975.
n. 3. 4. & 5. lib. 10. & in ſpecie primogenituræ, quæ
maxime fit in feudis. Tiraq. in dic. cap. 84. num. 10.
& Lud. Mol. in libr. 1. de Hiſpan. primogen. cap. 4. in
fine. Non ergo teſtator vocare voluit filios adopti-
uos, quos in feudis & primogenitura non poſſe ſuc-
cedere ſciebat vel ſcire potuit.
27 Tertio & vltimo confert, qđ teſtatoris diſpoſitio †
ita debet intelligi, ne reddatur eluſoria l. ſi quando.
in prin. ff. de leg. 1. & egregie rńdit Crau. in conſ. 25.
n. 3. & in conſ. 135. n. 15. Atqui noſtro in caſu, ſi ver-
ba illa, ſeu legitimorū, intelligerentur de adoptiuis,
eluſoria redderetur ipſius teſtatoris diſpoſitio, quia
numquā poſſet euenire caſus, quo ſuccederet primo
genitus Comitis Danielis, vel deſcendentium ab eo,
iuxta teſtatoris diſpoſitionem, qui eum vocauit, defi
cientibus primogenitis deſcendentib. a dic. Comite
Lazaro, cum pro tempore adoptari poſſent filii.

Non obſtant nunc aliqua, quæ prædictis repugna
re videntur.

Primo obſtare videtur, quod teſtator vſus eſt his
verbis, legitimatorum, ſeu legitimorum tantum &c.
Illud nomen legitimorum, ſignificare videtur adop
tiuos, qui ſolummodo legitimi ſunt, ſicut illa taxati-
ua, tūi, oſtendit, & diximus ſupra in 1. dubit.

Reſpondetur, nomen illud, legitimorum, intelli-
gi non poſſe de adoptatis, ſed de legitimatis, quos
alio nomine legitimos, cum legitimi, vt diximus ſu-
pra, vere ſint appellati. Et illa dictio, ſeu, ſtat expoſi-
tiue, ſicuti & in aliis capitib. diſpoſitionis ipſius te-
ſtatoris ſupra demonſtrauimus. Et noſtro in caſu ſic
dicendum eſſe. vel ea ſuadet rō, quia alioqui teſtator
quandam implicaſſet repugnantiam. Vocando .n.
primogenitum dicitur vocaſſe filium generatum, vo
cando vero adoptatum dicitur vocaſſe filium legis
diſpoſitione effectum.

Secundo obiicitur a præſtant. partis aduerſæ ad-
uocato ſuis in allegation. pag. 11. verſic. aliter & ſe-
cundo reſpondetur, &c. verum non eſſe, quod Co-
mes Lazarus deceſſerit, nullo relicto primogenito
maſculo, quia immo reliquit Comitem Danielem
28 Anguſol. Tudiſc. ex filia ſua nepotem, † qui dicitur
deſcendens maſculus ipſius Comitis Lazari aui ma-
terni. §. 1. in auth. de hæred. ven. ab intel. & ſcribunt.

Fulgoſ. in conſ. 86. col.. verſ...

Ruin. in conſ. 49. n. 2. verſ. ſed tamen. & in conſil.
120. n. 8. & 9. lib. 1.

Alcia. in reſp. 15. n. 2. lib. 8. & in reſp. 104. n. 1. li. 9.
ſecund. nouam impreſs. Venet.

Mant. in Tract. de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit.
18. num. 20.

Modern. Pariſ. in comment. ad conſuet. Pari. tit...
§. 25. num. 7. & 10.

Burſ. in conſ. 218. n. 92. & in conſ. 229. n. 8.

Hieronym. Gabr. in conſil. 116. num. 3. 4. 10. & n.
11. lib. 2.

Sylueſt. Aldobrand. in conſ. 3. num. 1. & 2. iuncto
num. 63. & 64.

Ludou. Molina in lib. 3. de Hiſpanor. primogen.
cap. 5. num. 45.

M. Anton. Peregr. in Tract. de fideico. art. 26. n. 1.
& num. 7. Ioan. Petrus Surdus in conſil. 317. nume.
12. & 13.

Rurſus, nepos ex filia (ſubiicit prædictus D. Aduo
catus & Conſulens!) dicitur natus ex corpore ipſius
aui materni, & ab eo genitus, vt tradunt Bald. in l. 1.
n. 3. C. de condit. inſertis. & in cap. 1. §. filia. in fin. de
ſucceſſ. feudi.

Caſtrenſ. in dic. l. 1. num. 4. 5. & 6. C. de conditio.
inſertis, & in conſil. 410. num. 4. verſiculo tertio.
libr. 1.

Alex. in l. ex facto. §. vlt. n. 5. ff. ad S. C. Trebell.

Ripa in eodem §. vlt. n. 6. & 7.

Roland. in tract. de lucro dotis. q. 56.

Alciat. in reſp. 8. n. 27. verſ. tertio. lib. 9. ſecund. no
uam impreſs. Venetam.

Bero. in conſil. 120. num. 33. & 34. 54. et 81. in
fine. lib. 2.

Reſpondetur primo illi primę propoſitioni, quod
ſcilicet Comes Daniel nepos Comitis Lazari ex
eius filia, dicitur ex deſcendentibus ipſius Comitis
Lazari, reſpôdetur inquam nihil ad rem noſtrā hoc
facere, quia teſtator non vocauit nec in conditione
poſuit ſimpliciter deſcendentes, quo communi no-
mine continentur tam fœminæ earumq. filii quā ma
ſculi, vt poſt alios ſcripſi in comment. de præſ. lib. 4.
præſumpt. 84. n. 36. et in præſ. 91. n. 3. ſed vocauit ac
29 in conditione poſuit † primogenitum.

Reſpondetur ſecundo illi ſecundæ propoſitioni,
quod ſcilicet Comes Daniel nepos dic. Comitis
Lazari ex eius filia dicitur natus ex corpore ipſius
Comitis Lazari, ſicque ab eo generatus, cum ne-
pos ex filia dicatur ex generatione ipſius aui mater-
ni, reſpondetur inquam, prædictam opinionem eſſe
30 apud doctores controuerſam. Nam quód † nepos
ex filia non ſit ex generatione aui materni, ſicque ab
eo genitus, cum generatio non incipiat a matre, ſed
a patre reſponderunt idem Baldus in conſilio 40.
Quidam magnus nobilis. columna ſecunda. uerſic.
ſed iſti. lib. 3. Robert. Salicetus inter conſil. eiuſdem
Bald. in conſilio 205. Dubium ſuper quo. colum.
vltima verſic. quod vltimo aperte. libr. 5. Fulgoſius
in conſil. 132. in fine. Capra in conſil. 18. nume. 10.
in fine. & Corneus in conſilio 190. numero 3. lib.

3. Idem ſcripſerunt Iſern. in cap. 1. num. 2. de ſucceſ. feudi, Curtius iun. in Tractat. feudorum in 3. parte principali. num. 29. & 30. Thomas Marinus in Trac. de feudis, inſtit. de feudo fœmineo. num. 44. & hos ſecutus ſum in conſil. 172. num. 26. lib. 2. in conſilio 205. num. 36. lib. 3. & fuſius in conſil. 326. num. 87. & in conſ. 400. n. 52. li. 4. Et accedit Bald. in l. 2. n. 7. C. de iure emphyt. dum ſcripſit emphyteuſim eccleſiaſticam conceſſam vſque ad quintam generationē non includere nepotes ex filia cum non dicantur ex generatione ipſius aui materni. Idem affirmarunt Hieronym. Gigas in Tract. de crimine læſæ Maieſta. lib. 3. q. 17. num. 14. & 15. & Laurent. Pallat. in Tract. Quod ſtantibus maſculis fœminæ non ſuccedant. num. 151.

Reſpondetur tertio, teſtatorem reliquiſſe hæc Caſtra primogenito pro conſeruatione agnationis & familiæ, ſicuti colligitur ex multis, ac primum quidem ex ipſius primogenituræ, & maſculinitatis qualitate, ac etiam ex qualitate rei, nempe Caſtrorum, ſicuti ſcripſi in commentar. de præſumption. libr. 4. præſumptio. 69. num. 10. num. 15. & num. 18. Atqui quando teſtator relinquit rem ſuis deſcendentibus, vt illa conſeruetur in agnatione & familia, ne-
31 pos † ex filia non dicitur vocatus ſed excluſus. Ita ſane ſcribunt 25. doctor. nempe.

1 Ioan. Andreas in additionibus ad Speculator. in rubr. de teſtam. ad finem, cuius verba retuli & declaraui in dic. conſil. 172. num. 12. Non repeto ibi dicta.

2 Bald. in conſ. 40. Quidam magnus. lib. 3. & in l. 1. ff. de Senat.

3 Matheſ. in ſing. 129.

4 Butr. in conſ. 46.

5 Ancharan. }
6 Salicetus. } Hos quatuor ſic cōſuluiſſe refert Matteſil. in d. ſing. 130.
7 Florianus & }

8 Ioann. de Monte generato.

9 Capra in conſ. 18. n. 7. & n. 10. & 11.

10 Alex. in conſ. 56. n. 4. lib. 5. & in l. Gallus. §. núc de leg. n. 3. ff. de liber. & poſth.

11 Corn. in conſil. 124. num. 14. lib. 2. qui egregie in his terminis ſic reſpondit.

12 Socin. ſen. in conſil. 251. n. 9. li. 2. & in conſ. 94. num. 3. lib. 4.

13 Curt. iunior in conſi. 35. num. 2. & in conſ. 145. num. 23.

14 Gratus in conſil. 120. num. 12. & aliis ſubſequētibus libr.

15 Cremenſ. in ſing. 21. incipit Teſtator.

16 Ruin. in conſil. 39. n. 11. & in cōſ. 120. n. 13. verſic. qui vero. lib. 1.

17 Franc. Mar. in q. 546. n. 21. in 1. p.

18 Soc. iun. in conſ. 69. n. 21. li. 3.

19 Alba in conſ. 86. n. 4. lib. 1.

20 Tiraq. de iure primigen. q. 12. n. 5. de primoge. ita affirmans.

21 Natta in conſ. 187. col. vlt. li. 1.

22 Modern. Pariſien. in conſuetud. Pariſ. titu. 1. §. 16. num. 6.

23 Lud. Mol. in lib. 3. de Hiſp. primog. c. 5. nu. 45. vbi de maioratu, hoc eſt primog.

24 Decia. in conſ. 127. n. 15. lib. 3. qui teſtatur hanc eſſe ab omnibus receptam ſententiam.

25 Ceph. in conſ. 581. n. 7. lib. 3.

26 Ego ipſe in conſ. 172. n. 12. lib. 2. & in cōſ. 400. n. 43. 44. & 45. lib. 4.

32 Præterea accedit, quod ſicuti mater † nō ſuccedit in feudo & primogenitura, ita nec eius filius datus in adoptionem vel etiam arrogationem, vt ſcribunt Mart. Lauden. Aluar. Præpoſ. & Thom. Marin. quos retuli & probaui in conſil. 975. nu. 6. lib. 10. & alios commemoraui in conſil. 400. n. 44. lib. 4. Et quidem prædictam ſententiam admittit præſtant. partis aduerſæ aduocatus in ſępius citatis allegat. pag. 12. verſic. Nec obſtat, ꝙ ex quo mater, &c. qui fatetur nepotem ex filia conſeruare nō poſſe aui materni agnationem, ad cuius finem (inquit ipſe Aduoc.) inſtituta fuit primogenitura.

Nec repugnat conſideratio eiuſdem Aduocati, quod prædicta non procedunt in caſu noſtro, in quo nepotes illi ex filia fuerunt adoptati a dic. Comite Lazaro eorū auo materno, per quam adoptionē dicitur prædicti nepotes tranſiuiſſe in poteſtatem, familiam & agnationem ipſius adoptantis, ſicuti reſponderunt Paul. & Vlpian. ille in l. qui per adoptionem. ff. de adoptio. iſte in l. 2. §. parui. ff. de ſuis & legit. & comprobauit Iuſtinian. in §. ſi vero pater. inſtitut. de adoptio. & illis in locis doctores, & accedunt Alcia. in reſp. 543. in fi. ſecund. impreſs. antiq. Lugdunenſ. Anton. Cioffius in conſil. 157. lib. 1. & Franc. Conn. in li. 2. Commentar. iuris. c. 15. n. 5. & 6. Nam reſpon-
33 detur, nomen primogenituræ † eſſe nomen naturæ, hoc eſt ſanguinis, ſicuti ſcripſi ſupra ex Bal. in l. cum antiquioribus. n. 11. verſ. & primo præmitto. C. de iure deliber. Tiraqu. de iure primigen. q. 1. nu. 6. & q. 84. num. 1. Quod ſane nomen non conuenit, nec adaptari poteſt adoptiuo, qui ius ſanguinis non conſequitur, vt manifeſte reſpondit Paul. in dic. l. qui per adoptionem, vbi Alber. & noue Ioann. Coraſ.

Tertio obiicitur ab eodem præſtant. partis aduerſæ Aduocato in prædic. ſuis allegatio. pag. 13. verſ. p̄dictaq. omnino. &c. teſtatorē etiam in hac erectione primogenituræ mentionē feciſſe filiorū ſeu liberorū legitimorū tm̄, eos vocando, aut ſaltē in conditione ponēdo, proculdubio ſenſiſse de his adoptiuis, vt in indiuiduo huius caſus contra Dec. & Curt. iun. dixit Alciat. in rub. ff. de liber. & poſth. n. 12. ſe reſpōdiſſe. Qua quidem vocatione dicitur teſtator conſenſiſſe fieri huiuſmodi adoptionem ad excluſionem ſubſtitutorum. l. 1. §. ſi proponatur. ff. ſi quis omiſsa cauſa teſta. & late confutando Ruin. pro parte contraria conſulentem probat Mant. de coniect. vltimar. volunt. lib. 11. tit. 8. num. 10. 11. & 12. verſic. Nec obſtat &c. Et præter ab eo citatos (ſic ſubiungit D. Aduocatus) probant Aret. in l. ex facto. n. 12. verſ. vel poteſ. ff. de vulg. & pupil. ſubſtit. & Socin. ſen. in l. Gallus. §. ſi eius. num. 5. verſ. vnde poteſt. ff. de liber. & poſthum. Atqui quoties agimus de his, qui de voluntate & conſenſu teſtatoris adoptati fuerunt, illi & filiorum & agnatorū nomine in fideicommiſso ſeu legato comprehenduntur, vt poſt Bart. tradunt Soc. ſen. in l. ſi cognatis. nu. 20. ff. de rebus dubiis, Pereg. alios citans in Trac. de fideicom. art. 32. n. 91. & Tiraq. in l. ſi vnquam. in verbo. ſuſceperit liberos. n. 23. iūcto n. 25. verſic. & ſimiliter. C. de reuocat. donat. Hęc prędictus Aduocatus.

Reſpondetur negando, teſtatorem voluiſse filios a ſe inſtitutos poſse adoptare aliquem ad excluſionē alterius filii inſtituti ſuperſtitis, quemadmodū ſupra demonſtrauimus, vbi diximus, teſtatorem vocaſse primogenitos, qđ nomen eſse naturæ, hoc eſt ſanguinis, probauimus, quod quidem ſanguinis ius non tri-
34 buit adoptio. † Non repeto iam dicta. Nec a Ruino in conſil. 173. libr. 2. reddito pro hac cauſa, diſsentit, ſi bene ponderetur Mant. in dic. tit. 8. num. 10. 11. & 12.

Vltimo ſic arguit præfatus præſtantiſs. Dom. Aduocatus in præcitatis eius allegat. pag. vlt. verſic. poſtremo, ſi attētius. &c. qđ ſi attentius vniuerſus teſta-

menti

menti contextus ponderetur, facile apparebit tã in
his quam in aliis, eamdem fuiſſe teſtatoris intentio-
nem enixam, vt in deſcendentibus ſuis & agnatio-
ne conſeruarentur, factamque fuiſſe hanc particu-
larem diſpoſitionem, quia voluit hæc certa bona in-
primis relinquere ſoli Comiti Lazaro. Et qđ ſucceſſi
ue ea peruenirent, non ad plures, puta eiuſdem gra-
dus, ſicut alia bona. Sed ſemper ad vnum, nempe ma
iorem natu. Et ideo hoc excepto, non eſt aliud diſcri
men inducendum, ſed cum reſpectu aliorum bono-
rum voluerit teſtator ſuperexiſtentiã filiorum legiti
morum tñ Comitis Lazari excludere Comitem Ioã
nem & filios ſubſtitutos. Idem dicendum eſt, voluiſ-
ſe etiam in his bonis particularibus, cum vna ſubſti-
tutio ſoleat aliam declarare. l. qui filiabus. in prin. de
leg. 1. cum ſimil. Hactenus D. Aduoc.

Reſpondetur, retorquendo argumentum, qđ. ſci.
cum teſtator in aliis teſtamenti partibus præſertim
in hæredum inſtitutione, vocauerit, vel ſubſtituerit,
vel in conditione poſuerit filios legitimos & natura
les, & legitimatos, non ãt adoptiuos ad excluſionem
alterius filii inſtituti ſuperſtitis, vt ſupra abunde de-
monſtrauimus, idem dicendum eſt in hoc capite. Et
ipſa primogenituræ conſtitutio manifeſte, vt dictũ
fuit, oſtendit, teſtatorem vocaſſe eos, qui ſuo ex ſan-
guine eſſent, non autem extraneos, & ſi adoptatos.

S V M M A R I V M.

1 *Filios cum patre, quos ſpes erat naſcituros uocari ſucceſſiue.*
2 *Filios naſcituros non eſſe in eadem affectione, qua fratres natos.*
3 *Filios non natos, non extantes tempore adita hæreditatis, non facere partem.*
4 *Hæredem non deſinere eſſe ob natiuitatem uocatorum ſucceſſiue.*
5 *Filios naſcituros uocari ordine ſucceſſiuo.*
6 *Filios nondum natos, nec conceptos tempore teſtamenti uocari ſolum ordine ſucceſſiuo.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MXXX.

PLacet & mihi opinio, quã docte, & copioſe deſ-
fendit bene eruditus D. Ant. Donatus, nẽpe vo-
cationẽ, & inſtitutionẽ ab Excell. D. Fed. eius fratre
factã his verbis, hæredes vniuerſales inſtituit, ac ore
proprio teſtator ipſe nominauit D. Ant. germanum
eius fratrẽ, & oẽs filios maſculos præfati D. Anton. le
gitimos, & naturales, ac quoſcumq. alios eius filios
maſculos legitimos, & naturales ex ſuis germanis
fratrib. naſcituros &c. hanc inquã cenſeri factã, vt fi
lii oẽs ordine ſucceſſiuo, nõ ãt vt vna ſimul eodẽ tpe
ſuccedere poſſint cũ ipſo D. Anton. Huius veræ opi-
nionis facilius demonſtrandæ gratia duos caſus di
ſtinguo, atque conſtituo.

Primus caſus eſt, qñ diſputatio eſſet inter ipsũ
D. Antoninum, & proprios eius filios. Hoc ſane caſu
dicendũ eſt prædictos filios fuiſſe ordine ſucceſſiuo
non ãt eodẽ tpe vna ſimul cũ ipſo D. Antonino voca
tos. Et hoc qdẽ ea rõne, quia qñ teſtator ĩſtituit, vel
ſubſtituit propriũ fratrẽ, & eius filios, & alii filii prę
ter eo tpe natos, alii naſci ſperabantur, vt ſpes erat
1 ex ipſo D. Antonino, tunc filii † ipſi omnes cẽſentur
vocati ordine ſucceſſiuo. Ita reſpondit Io. Baptiſta
a Sanc. Seuerino, quem alii Caccialupum appellant,
inter conſ. Alex. in conſ. 14. n. 10. verſ. 4. concl. lib. 4.
quẽ ſecuti ſunt Socin. iun. in conſ. 40. n. 12. li. 4. & Hie
ronym. Torn. in l. Gallus. §. quidam recte. n. 21. verſ.
videtur ẽt. ff. de lib. & poſth. quos ſecutus ſum in cõ
ment. de præſ. lib. 4. præſ. 10. n. 21. Ea ratione ii moti
ſunt, quod cum teſtator voluerit vocare ẽt filios na-
ſcituros, ſignificauit non certa & ſingulari affectione
dilexiſſe iam natos, vt eos vocare voluerit eodẽ tpe
cum eorũ patre. Non. n. plus affectionis habuit teſta-
tor erga natos, quam erga naſcituros, quos quidem
naſcituros, vt ſtatim dicemus, cenſetur vocaſſe ordi
ne ſucceſſiuo.

Scđs eſt caſus, quando diſputatio eſſet (ſicuti nr̃o
in caſu eſſe exiſtimo) inter D. Antoninum, & filios
D. Sigiſmondi, & D. Nicolai. Hoc etiã caſu exiſtimo
a fortiori dictos filios cenſeri vocatos ordine ſucceſ-
ſiuo poſt ipſum D. Antoninum, cum teſtator ita di-
xerit, ac quoſcumq. alios eius filios maſculos, legiti-
mos & naturales ex ſuis germanis fratribus naſcitu
ros &c. Hæc ſententia vera demonſtrari poteſt mul-
tis rationibus, & interpretum auctoritatibus, vno,
vel altero prius præmiſſo, nempe teſtatorem vocaſſe
tantummodo filios dictorum Sigiſmõdi & Nicolai,
non ãt ipſos Sigiſmõdũ & Nicolaũ, & ob id teſtato-
rẽ ſignificaſſe ſe minus dilexiſſe dic. eius fratres eo-
rumq. filios, quã dic. D. Antoninum alterum fratrẽ,
eiuſq. filios. Hoc præmiſſo ſic argumentor.

Primo teſtator vocauit filios naſcituros ex dic. Ni
2 colao, & Sigiſmondo, qui cũ cogniti † non fuerint ip
ſi teſtatori dicendũ pariter eſt ab eo non fuiſſe dile-
ctos ſaltem eadẽ affectione, & amore, quo ipſe teſta-
tor proſequebatur D. Antoninum eius fratrem, iux-
ta ea quæ poſt alios ſcripſi in comment. de præſum.
lib. 4. præſumpt. 16. n. 6. Non eſt ergo credendum te-
ſtatorem vocaſſe prædictos filios Sigiſmondi, & Ni
colai, vt eodem tpe ſuccedant vna cum Dom. Anto-
nino. Hac ratione, & argumento vsi ſunt in ſpecie
Io. Baptiſta a Sanc. Seuerino inter conſ. Alex. in con
ſil. 14. n. 10. verſ. 5. concluſ. lib. 4. & alii quos referam
infra in tertio argumento.

Secundo accedit magis vrgens rõ, quod cum dic.
3 filii naſcituri non poſſint facere partem † cum ipſo
D. Antonino, ex quo non extiterunt tpe mortis teſta
toris, & aditæ hæreditatis a D. Antonino, dici nõ po
teſt, qđ fuerint vocati, ut eodem tpe una ſimul cum
ipſo D. Antonino ſuccedant, quia inutilis fuiſſet vo
catio dic. filiorum, qui non extabant. Hac rõne uſi
ſunt in terminis noſtris Alex. in conſ. 13. n. 2. lib. 4.
Dec. in conſil. 205. nu. 3. verſic. 3. hoc. & Socin. iun. in
conſ. 40. n. 3. & 4. quos ſecutus ſum in præſumpt. 70.
num. 22. in fi.

Tertio urget magis & magis rõ hæc, quia ſi dicere
mus hos filios naſcituros ſimul uocari cum D. Anto
nino ſequeretur, quod qñq. ipſe D. Antoninus ha-
buiſſet unam partem, & quandoq. aliã, prout conti-
giſſet filios naſci, id ꝙ non eſt dicendum, quia poſt-
4 quam D. Antoninus ſolus † hæres extitit non poteſt
etiam pro parte deſinere eſſe hæres ex poſt, ob nati-
uitatem dicto. filiorum, qui a uocare non poſsũt por
tionem aliquã ab ipſo D. Antonino, ut egregie ſcri-
bunt Caſtr. Alexand. Socin. Senior, Crauet. Alcia. &
alii quos retuli, & ſecutus ſum in comment. de præſ.
lib. 4. præſ. 93. n. 7. ſecund. nouas impreſſ. Colonien.
& Taur. & in terminis noſtris hac rõne vſi ſunt Ale.
in conſ. 13. n. 5. in fin. lib. 3. quem ſic allegare uoluit
Oſaſc. in dec. 81. n. 16. uerſ. Nã & ſi diceremus. Et iõ
ẽt ſi admitteremus ſecun. uerborum ſignificat. filios
dic. Sigiſm. & Nicolai fuiſſe eodẽ tpe ſimul uocatos
cũ D. Anton. attamen ex quo tpe ſucceſſionis nõ fue
runt in rerũ nr̃a, dicendũ eſt D. Antoninum ſolum
ſucceſſiſſe, & ab eo nihil nunc auocare poſſe dic. fi-
lios D. Nicolai, & Sigiſmondi.

Quarto mouet me plurimũ auctoritas quãpluriũ,
5 qui affirmarunt, filios naſcituros † uocatos ordine

ſucceſſiuo. Ita ſane octo doctores, præter me, nempe.

1 Baldus in conſil. incipiente Cariſs. relato a Soc. ſen. in l. Gallus. §. quidam recte. n. 3. ff. de lib. & poſth.

2 Dec. in conſil. 248. num. 4. verſi. & iſta concluſio comprobatur.

3 Soc. iun. in conſil. 40. nu. 2. lib. 4. qui teſtatur hāc eſſe communem opinionem, & idem in dic. §. quidā recte. num. 35.

4 Alc. in dic. §. quidam recte. n. 23.

5 Bero. in c. Raynut. n. 92. de teſt.

6 Tiraq. in dic. §. quidā recte. in quæſtionib. n. 21. pro indubitata habet opinionem hanc.

7 Oſaſc. in deciſ. 81. n. 16.

8 Mantica in Tract. de coniec. vltim. volun. libr. 4. tit. 7. num. 27.

9 Et ego ipſe in dic præſ. 70. n. 23.

Et accedit auctoritas eorum, qui a fortiori (vt dixi ſupra in primo caſu) ſcribunt, qđ qñ teſtator ſimpliciter vocat fratrem ſuum & eius filios, qui eo tēpore conditi teſtamenti nondum nati, nec concepti ſūt,
6 dñtur dic. † filii vocati ſolūmodo ordine ſucceſſiuo. Ita ſane Io. Baptiſta a S. Seuerino Iaſ. Dec. & Socin. iun. quos retuli, & probaui in dic. præſ. 70. n. 22.

His conſtat hanc eſſe veram, & receptam opinionem, & ſi ab ea diſſentiunt Soc. ſen. in dic. §. quidam recte. n. 8. & Rub. n. 48. His cenſui ſubſcribēdum eſſe præſtantiſs. D. Antonini reſponſo.

SVMMARIVM.

1 *Mutationē non præſumi voluntatis, nec ſpacio an. 10. et n. 2*
3 *Aſſertioni dicentis ſtari in his quæ pendent ab animo.*
4 *Scholarem non amittere priuilegium intra annum.*
5 *Scholarem non dici deſeruiſſe ſtudia tempore belli, peſtis, impedimenti. n. 6.*
7 *Exemplis iudicari, ſed ſimilibus.*
8 *Virū bonum in iudicio ſequi mentem iuris, non ſuam conſcientiam.*
9 *Virum bonum adhibere cauſæ cognitionem.*
11 *Cognitionem cauſæ fieri.*
Citatione partium.
Iurium productione.
Terminorum aſſignatione.
Teſtium receptione.

FACTI SPECIES.

Magnific. D. Io. Auguſtin. Abdua Mediolanenſis, filijs carens anno 1550. condidit teſtamentū, in quo hæredem inſtituit Magn. D. Conſtātium fratrem ſuum, cui ſubſtituit ipſius D. Conſtantij filios, & deſcendentes primo genitos. Deinde ſubiunxit verba hæc. Vbi vero ipſe hæres meus decederet ſine filijs, & deſcendentib. maſculis legitimis vt ſupra, aut eueniret caſus, quod nullus ſupereſſet deſcendens dic fratris mei, ſed oēs defeciſſent, eo caſu volo, et ordino, quod per Mag. DD. Deputatos Hoſpitalis maioris Mediolani, deſcribantur prædicti fratres mei patrueles, & omnes eorum filij maſculi legitimi, & naturales, modo de quo ſupra, vel ipſorum deſcendentes maſculi legitimi, vt. ſ. in infinitum, qui tali tempore ſuperſtites erunt, & fiant tot bulletini, quot erunt nomina. Ita tamen, quod vbi inter ipſos ſic deſcribendos adſint aliqui, qui habuerint aliquē gradum honoratum in bello, vel iuriſperiti, aut medici, aut in ſpe probabili doctoratus inſignia ſuſcipiendi inde ad biennium, vel qui alias cū aliquo gradu honorato ſeruiat alicui principi inſigni, arbitrio præfatorum DD. Deputatorum, quorum conſcientias onero, vt in prædictis ſincere, & legaliter, omnibus animi paſſionibus reiectis, agant, iſtorū talium nomina volo triplicari.

Mortuo prædicto D. Conſt. hærede ſine filijs, & deſcendentibus, ac et vita functo Mag. D. Raynaldo, cui hæreditas, & ſucceſſio hac ſorte obtigit ſine filijs, & deſcendentibus, euenit nunc caſus, vt denuo fieri debeat deſcriptio eorum, qui ſuccedere poſſunt, ſorte educta, in hac hæreditate, & bonis, & inter hos reperitur Magnif. D. Franciſ. Abdua, ætatis nunc 27. annorum, qui cum ad ætatem 17. annorum perueniſſet, & humanioribus litteris bene eruditus eſſet, ad ſtudia iuris ciuilis ſe contulit, & (vt moris eſt) per plures menſes inſtitutionum lectiones priuatim Mediolani ſedulo audiuit, poſtmodum Papiam ſe contulit, vbi primo inſtitutiones, deinde matutinis, & veſpertinis horis ius ipſum Ceſarcum interpretantes diligenter per biennium aſcultauit, poſtea morbo correptus integrum annum prinſquam bene conualeſceret, & ad ſtudia rediret, domi conſūpſit. Cum vero bene conualuiſſet, Bononiam, & Taurinum ſe contulit, vbi triennio ſtudia iam cœpta continuauit. Cum vero coactus fuiſſet Mediolanum reuerti, vt cum eius fratribus bona communia diuideret, & controuerſias inter ſe exortas diffiniri curaret, a ſtudijs per biennium abfuit, anno vero ſubſequenti, tum noua ægritudine adeo affectus, tum alijs multis iuſtis de cauſis ita præpeditus fuit, vt integrū aliud biennium domi permanſerit. Quo quadriennio elapſo, ad ſtudia denuo redire cum ſtatuiſſet, domum propriā, quā inhabitabat, locauit fratri, reſeruata ſibi parte quadam, vbi ſi contigiſſet aliquando venire Mediolanum, hoſpitari poſſet. Verum interim deceſſit prædictus D. Raynaldus, ob cuius mortem euenit caſus nouæ ſortitionis, & ob id ipſe D. Franciſcus Mediolani permanſit, vt inter alios ſorte educendos connumeretur, & ita connumerari debere exiſtimat, ut tria nominis ſui chirographa, quæ bulletinos appellauit teſtator, ponere in urna poſſit. Ceterum obijcitur ipſū D. Franciſcum tria chirographa, ſeu bulletinos habere non poſſe, cū ſtudia omnino deſeruiſſe ob id credatur, quod per quadriennium ab illis abfuerit, & quod licet aſſerat nunc uelle ad ea redire, hoc fit in fraudem, ut ſcilicet fruatur beneficio trium chirographorum, ſicuti olim alter Magnif. D. Franciſcus Abdua doctor nunc uita functus, fuit hanc ob cauſam reiectus, quod cœpta iuris ciuilis ſtudia per aliquot annos deſeruiſſet.

Quæritur nunc quid iuris?

Initium a Domino.

CONSILIVM MXXXI.

REſpondendum exiſtimo, Magnif. Dom. Franc. frui poſse, & debere beneficio trium chyrographorum, iuxta teſtatoris diſpoſitionem.

Primo quia teſtator non requirit, ꝙ quis cœpta ſtu
dia continuauerit, vel per aliquot annos deſeruerit,
ſed ꝙ ſit in ſpe probabili ſuſcipiendi inſignia docto
ratus inde ad biennium. Teſtatoris verba ſunt adeo
clara, vt opus non ſit coniecturis, iuxta l. ille, aut ille.
§. cum in verbis. de leg. 3. & (vt dicebat Bald. in cōſ.
274. caſus talis eſt. Quoddam fœnile. in fi. li. 2. & cum
eo Crau. in conſ. 47. n. 2.) ceſsare debeant aduocato-
rū cauillationes. Nam ſi teſtator voluiſset tribuere
trium chyrographorum beneficium tm̄ continuan-
ti cœpta ſtudia, & deinde ſuſcipienti intra biennium
inſignia doctoratus, facile ei erat exprimere, quod
cum non expreſserit, nullam ipſius cōtinuationis rō
nem habuit, iuxta l. vnicā. §. ſin ātad deficiētis. C. de
cad. toll. Satis itaq. habuit teſtator, ꝙ hic, qui hoc be
neficio vult frui, aptus ſit intra bienniū ſuſcipere in-
ſignia doctoratus, ſicut certa eſt ſpes prædictum D.
Franc. hinc ad biennium poſse promoueri. Quod ſi
Mag. DD. Deputati Hoſpitalis dubitant, an hmōi
ſubſit ſpes, periculum facere poterunt, adhibitis iu-
ris peritis, qui ipſum D. Franc. interrogent, & cuius
ſit eruditionis, & peritiæ iudicium ferant.
Secūdo, admiſſo citra veri præiudiciū, ꝙ teſtator
voluerit

Digitized by Google

voluerit eum frui hoc trium chyrographorum beneficio, qui iuris ciuilis ſtudia continuauerit, non autem qui deſeruerit, attamen dicendum eſt adhuc hoc beneficio frui debere Dominum Franciſcum, qui ſtudia deſeruiſſe dici non poteſt, cum volunta-
1 tis mutatio † non præſumatur. l. eum, qui. ff. de prob. & copioſè ſcripſi in comment. de præſumpt. libr. 6. præſumpt. 37. col. 1. vbi multis ſimilibus, & doctorũ traditionibus comprobaui. Et ibidem num. 18. ex. l. ſancimus. C. de teſta. ac ex ſententia Iaſon. Alcia. &
2 Crauetæ, ſcripſi voluntatis mutationem † non præſumi etiam longi temporis interuallo, quod 10. annorum eſſe dicimus. Et eodem in loco num. 30. dixi poſt Innocent. Butr. Aretin. Iaſon. & alios nonnullos, quod etiam ſi lex, & ſtatutum requirit voluntatis probationem per aliquod tempus, vt puta ꝑ triẽnium, ſufficit probare voluntatem fuiſſe ab initio, cum deinde pręſumatur perſeuerantia. Itaq. pro D. Franciſco ſtat præſumptio, quod non deſerere, ſed in ſtudiis vſq. ad eorum finem perſeuerare voluerit, etiam ſi per quadriennium ab illis abfuit.

Tertio accedit, quod D. Franc. habuerit, vel non habuerit animum reuertendi ad ſtudia, ab eius animo pendet. Cum hominis voluntas alteri non ſit cognita, quam Deo, & ſibi. Atqui in his, quæ ab animo
3 noſtro pendent, noſtræ ſtatur † aſſertioni. l. Neſennius. ff. de nego. geſt. & tradunt glo. in §. ſed iſte, & ibidem Iaſ. n. 54. inſt. de act. & poſt alios Rip. in l. ad monendi. n. 121. ff. de iureiur. & Tiraq. de retr. cõnſ. §. 4. gl. 1. n. 5. Ergo adhibenda eſt fides aſſertioni ipſius D. Frã. quod habuerit animum reuertendi ad aliquantulum intermiſſa ſtudia.

Quarto ſuffragatur, quod veriſimile non eſt, nec iure præſumitur, aliquem voluiſſe, aut velle iactare ſuum. l. cum de indebito. §. vlt. ff. de probatio. & ſcribunt a me congeſti in comment. de præſumpt. lib. 1. q. 18. num. 13. lib. 2. pręſumpt. 33. num. 5. & lib. 3. pręſumpt. 34. num. 13. Non eſt ergo veriſimile, nec pręſumitur D. Franciſcũ hanc tantam iacturam pati voluiſſe, deſerendo ſtudia, nempe tot annos magnas impenſas fruſtra facere voluiſſe, & demũ amittere ius iam quæſitum fruendi beneficio horum triũ chirographorum.

Quinto non parum confert, quod animus ita verbis ſicuti & factis declaratur. l. labeo. §. idẽ Tubero. ff. de ſuppel. lega. quo loci Celſus ex Tuberonis ſententia dixit, neminem exiſtimãdũ eſſe, ꝙ dixerit ea, quę non mente agitauerit. Hinc Ariſtot. in ca. 1. Peribermen. ſcriptum reliquit, voces eſſe ſigna eorum, quæ ſunt in animo paſſionum notæ. Hęc aliis multis egregiis comprobaui in commentar. de præſumptio. lib. 6. præſumpt. 35. col. 1. Atqui multorum teſtimonio conſtare dicitur, D. Franciſcum ſæpius dixiſſe ſe ad ſtudia velle reuerti, vt doctoratus inſignia poſſet aſſumere. Ergo dicendum eſt D. Franciſcum ſtudia ipſa intermiſiſſe quidem aliquantulum, ſed non deſeruiſſe, & cõſequenter frui debere hoc trium chirographorum beneficio.

Sexto mouet me multum, quod cum D. Frãciſcus non abfuerit a ſtudiis niſi per quadriẽnium, dici nõ põt deſeruiſſe ſtudia ipſa. Sed habere adhuc animũ reuertendi, & conſequenter non dicitur amiſiſſe priuilegia ſcholarib. a iure tributa. Ita in ſpecie ſcripſit Bart. in l. aut facta, §. tempus. n. 1. in fin. ff. de pęn. qui
4 docuit, ſcholarem † non amittere priuilegium a ſtatuto tributum, quod ſcholares tractentur vt ciues, ſi a ſtudiis nõ abfuit vltra quinquẽniũ. Si. n. intra quinquennium non reuertitur ad ſtudia (inquit Bart.) dicitur deſiiſſe ſtudere, & non habuiſſe animum reuertẽdi. Idẽ Bar. in cõſ. 134. incip. vniuerſitatis. n. 1. li. 1. Bald. in l. filio. n. 2. & ibidẽ manifeſtius Caſtr. n. 5. ff. de liber. & poſth. & idem Bald. in auth. habita. n. 23. C. ne filius pro patre, & ibidem Salic. n. 31. & Ludo. Bolog. n. 15. & n. 177. Frã. in proœmio Sexti in princ. n. 12. Butr. in proœm. Decret. n. 62. Luc. de Pen. in l. 2. in ſi. C. de incolis. li. 10. & in l. 2. C. de priuile. ſchol. li. 12. Petr. Rebuff. in c. poſtul. n. 384. de ſent. exco. in tract. de priuileg. ſcholarium, priuil. 23. n. 1. & Hora. Luc. in tract. de priuileg. ſcholarium. in vltima parte num. 28.

Septimo mouet me etiam plurimum, ꝙ ẽt ſi (citra veri præiudicium tamen) admitteremus D. Franciſ. abeſſe a ſtudiis vltra quinquennium, adhuc tamẽ dici non poteſt, nec debet deſiiſſe habere animum ad ea reuertendi, & conſequenter non amiſiſſe beneficium trium chyrographorum, ſicuti nec amiſit priuilegia a legib. tributa ſcholaribus. Hoc vel ea ratione, & argumento demõſtratur, quod in facto pro cõſtanti præſupponitur, ipſum D. Franc. tum ob infirmitatem, qua fuit affectus, & vexatus, tum ob alia iuſta impedimenta a ſtudiis abfuiſſe. Porro qui iuſtis de cauſis, & impedimentis ſtudiis operam dare non potuit per multos, & multos annos, nõ dr̃ ſtudia ita deſeruiſſe, & non reuertendi animum habuiſſe, vt dicatur amiſiſſe beneficia, priuilegia, & commoda a iure ſcholaribus tributa. Ita Rebuff. in tract. de priuilegiis ſcholar. priuil. 23. num. 1. dum ſcribit, ſcho-
5 larem † non dici deſeruiſſe ſtudia, ſi tempore belli, peſtis, vel proprię valetudinis domi commoratur, & nu. 2. comprobat ex ſimili, quod miles, qui a caſtris abeſſe nõ debet, excuſatur, ſi iuſtis de cauſis abfuit. Sic dicimus iuſtum impedimentum, vt malæ valetudinis, excuſare eum, qui promiſit etiam adhibito iuramento de iudicio ſiſti. l. 2. §. ſi quis municipalis, cũ ſeq. ff. ſi quis caut. & ibidem Doctores.

Octauo, & vltimo, vel ex eo comprobantur prædi-
6 cta, ꝙ ſcholaris † non dicitur deſeruiſſe ſtudia, quãdo non diuertit ad alia negotia, ſicuti tradunt Bart. in l. aut facta. §. tp̃s. n. 2. ff. de pœnis, Caſtren. in l. filio quem. n. 5. ff. de liber. & poſthum. Bertach. in tract. de gabel. in 7. parte q. 38. & Horatius Lucius in trac. de priuilegiis ſcholar. in vlt. parte num. 29. Porro ſatis certum eſt, prædictum Dom. Franciſcum nõ modo non ad alia negocia, ſed potius domi habuiſſe libros legales, & cum aliquando per valetudinem, vel per impedimenta licuit, ipſis ſtudiis operam aliquã dediſſe. Eſt ergo ſine magna controuerſia concludẽdum ipſum D. Franciſcum ſtudia non deſeruiſſe.

Nunc ſupereſt, vt diſſoluamus nonnulla quæ aduerſus ipſum D. Franc. obiiciuntur.

Primo obiicitur, quod ipſe D. Franc. ob diuturnã ægritudinem, & intermiſſionem ſtudiorum per quadriennium, credatur inhabilis ad doctoratum intra biennium, iuxta teſtatoris diſpoſitionem.

Reſpondetur vno verbo, præſumptionem hanc facillime tolli poſſe, facto periculo de ipſius Dom. Franciſci eruditione, & doctrina, adhibitis peritis, quibus credendum erit, iuxta ea, quæ tradunt poſt alios Iaſon in repet. l. admonendi. num. 39. 40. & 43. ff. de iureiuran. & Dec. in cap. propoſuiſti. num. 13. & 14. extra de probatio. Et vbi ex facti euidentia conſtare poteſt de veritate, ceſſare debent omnes coniecturę, & præſumpt. vt poſt Bald. in l. contra negantem. in fi. C. ad leg. Aquil. & alios, ſcripſi in lib. 1. de præſumpt. q. 67. num. 2.

Secundo obiicitur, quod cum prædictis de cauſis nempe infirmitatis, & intermiſſionis ſtudiorum præſumatur ipſum Do. Franciſcum deſeruiſſe ſtudia, ꝙ inquã nunc ſi ad ea uult redire, hoc fieri credatur in fraudẽ, ut. ſ. fruatur bñficio triũ chirographorũ, ob

Digitized by Google

mortem D. Raynaldi,in detrimentum aliorum agna
torum,quibus iam acquiſitum fuit ius.

Reſpondetur,retorquendo argumentū, quod cū
cauſa infirmitatis excuſet ſcholarem, ne dicatur de-
ſeruiſſe priuilegia ſtudentibus a lege tributa, pſūptio
eſt ꝙ ipſe D.Fran.non fraude,ſed iuſto animo ad ea
reuerti velit. Non enim fraus, vel dolus præſumitur,
præſertim quando extat cauſa iuſta,quæ ab eo excu
ſat,vt tradunt multi,quos commemoraui in comm.
de præſumption.lib.5.præſumption. 3.vbi latiſſime
diſſerui.

Tertio obiicitur,iam ſemel fuiſſe iudicatū, qđ ob
ſtudiorum intermiſſionem frui quis nō debeat hoc
beneficio triū chirographorū. Sic ſane iudicatū fuiſ
ſe cōſtat aduerſus aliū D.Franciſcum Abduam, qui
tempore mortis D.Conſtantii fratris & hæredis teſta
toris cōtendebat,ſe frui debere hoc beneficio ob id,
quod multos annos operam dediſſet ſtudiis legalib:
& tū fuit excluſus,propterea quod per multum tem
poris ſtudia ipſa intermiſiſſet.Nec ei profuit, quod
poſtmodū creatus fuiſſet Doctor. Et licet regulari-
ter exemplis non ſit iudicādum.l. Imperatores.ff. de
priuileg.credit.l.nemo.C.de ſente.& interloc. omn.
iud.verumtamen exempla ipſa rei iudicatæ ſequēda
videtur, qñ caſus ipſe nullo iure apparet diffinitus,
vt poſt Boer. in Tract. de auctoritate magni concilii
num.170.ſcripſi in conſil.2.num.112. libr. 1. ſicuti
non videtur caſus iſte noſter lege aliqua determi-
natus.

Reſpondetur primo regulariter exemplis iudicā
dum non eſſe,dic.l.Imperatores.& dicta l.nemo. Et
ſcripſi in commentar.de præſumption.lib.1.q.1. nu.
17.& 18.vbi multis comprobaui,dixique non eſſe ſpe
ctandum,quod geſtum actumque fuerit Romæ,ſed
quod geri,agiq. debuit.l.ſed licet.ff.de officio Præſi
dis,& n.24.ſubiunxi per ſæpe obſeruatum fuiſſe,ea-
dem in cauſa,vnam vni,alteram alteri opinionē pla-
cuiſſe.l.denuntiaſſe.§.quæritur.ff.ad leg.Iul. de adul
ter. & multis confirmaui in conſ.59.lib.1.Nec repu
gnat,caſum hunc non eſſe a lege determinatum, cū
ſatis conſtet tot rationibus,& argumentis eſſe certū,
& clarum.

Reſpondetur ſecūdo,quod etiam ſi admittamus,
exemplis poſſe iudicari,attamen hoc intelligitur,qñ
7 caſus ſunt ſimiles,† ita ſcripſi in dic.lib.1.de prǽſum-
ption.q.1.num.17. & 20. ex ſententia Fabii Quinti-
liani lib.5.inſtit.orato.cap. 2. & cum exemplum nil
aliud ſit,quam caſus ſimilis,dicimus argumentum a
ſimili facile corruere, demonſtrata diſſimilitudine
aliqua,vt tradunt multi a me congeſti in lib.2. de ar
bitr.iudicum, cent. 1.caſu 84. Porro multæ magnæ
diſſimilitudines ſunt inter caſum noſtrum, & illum
dic. D.Franciſci Abduæ Doctoris. Et primum quidē
hic Dom.Franc.noſter per quadriennium tantū ſtu
dia intermiſit, quod quidem tempus non inducit
præſumptionem deſertionis ſtudiorum,& conſequē
ter amiſſionis priuilegiorū ſcholaſticis a lege tribu-
torum,ſicuti demonſtrauimus ſupra. Ille vero alter
D.Franc.intermiſerat ſtudia per decenniū, & vltra.
Quod quidem tanti temporis interuallū arguit ani-
mum omnino deſerendi ſtudia,& conſequēter amiſ-
ſionis doctor.priuilegiorum,ſicuti a fortiori affirmāt
aliqui doctores ſupra commemorati,ſolū quinquen
nium arguere hanc ſtudiorū deſertionem. Pręterea,
& ſecundo,ille idem D. Franciſcus nulla impeditus
de cauſa a ſtudiis tamdiu abfuit.Hic vero non ſolum
negotiis neceſſariis præpeditus, ſed & infirmitatib.
variis coactus,domi permanſit vna cum libris lega
libus,quib. aliqñ operam dabat.Rurſus & tertio,il-
le idem D.Franc. ad alia diuertit negocia longe di-
uerſa,in quib. per plures annos ſe exercuit.Hic autē
non modo ad alia non eſt diuerſus negotia,ſed ſępe,
& ſi domi,ſtudiis incubuit.

His dicendum,& conſulendum eſt ſine controuer
ſia,Mag.DD. Deputatos declarare debere pręd ictū
D. Franciſcum frui poſſe hoc trium chyrographorū
beneficio,& eo magis,quod teſtator eorū conſcien-
tiæ ita negotium hoc commiſit,vt ſincere, & legali-
liter agant. Eſt.n.committere alicuius conſciētiæ,ei
tribuere viri boni arbitrium, ſicuti auctoritate quā-
plurium probaui in lib.1.de arbitr.iudic.q.8.nu. 40.
8 vbi num.44.ſcripſi poſt multos, hunc virum bonū†
ſequi non debere propriam conſcientiam,ſed com-
munem,& publicam,& præterea in eodem lib.1.de
arbitr.iudic.quæ.13.num.15. ſcripſi ex ſentētia *Bal.*
Iaſon.& aliorum,hunc virum bonū, cuius arbitrio,
& conſcientiæ commiſſum eſt negocium aliquod,ſe
qui dēte mentē legis,iuris,& rōnis, eorūq. canones,
ac etiam ſpectare debere æquitatem,& charitatem.
Et hinc fit,ut ipſi DD.Deputati, quorum arbitrio tā
9 quam uiris bonis † demandatum eſt hoc negocium
10 procedere debeant cā cognita,† ſicuti demonſtraui
in eodem li.1.de arbit.iudic.q.19.vbi explicaui quæ
11 concurrere debeant in cognitione cauſæ, † nēpe par
tium citatio,iurium ipſorum litigātium productio,
& aſſignatio terminorum, dilationumq. ad deferrē
dū iura,& probationes.Habent ēt ii Magn.DD.De-
putati recipere teſtes,qui præſtito iuramento, ferāt
teſtimonia,vt ſcripſi in eodem lib.1.q.26.Debent ēt
repellere teſtes infames,& inimicos ipſis litigantib.
vt dixi in eodē li.1.q.2. et q.28. Cętera quæ poſſint,
& debeant obſeruare ipſi DD. Deputati tanquā viri
boni,ſcripſi in aliis quæſtion.præcitati lib.1.de arb.
iudic.Satis ſit indicaſſe locum.Et hæc quæ ſcripſi, iu
ri,rationi,ac æquitati adeo conſentanea eſſe exiſti-
mo,vt ſi mihi iudicandi munus eſſet demandatū,ita
intrepide iudicarem.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum præſumi ex probibitione alienationis et lo-
cationis extra familiam.*
2 *Fideicommiſſum præſumi ex digreſſione ad plures gradus
ſubſtitutionum.*
3 *Subſtitutiones plures factas dici,cum vocātur plures ſucceſ-
ſiue,ex certa familia.*
4 *Subſtitutionem plurium graduum inferre fideicōmiſſū. n.5.*
6 *Fideicommiſſum præſumi,cum teſtator relinquit domum in-
ſignem ſuæ familiæ.*
7 *Fideicommiſſum præſumi ſimplex et abſolutum ex probibi-
ta alienatione,ut bona ſint in familia.*
8 *Alienatione probibita,ut bona conſeruentur familiæ, infer-
ri fideic.*
9 *Fideicommiſſum præſumi ab excluſione fœminarum, et do-
te eis relicta, ne bona exeant familiam. n. 10.*
11 *Alienationis probibitionem repetitam inferre fideicommiſ-
ſum.*
12 *Alienatione probibita,prohiberi locationem ad longū tps.*
13 *Alienare prohibitum, probiberi vſumfructum conſtituere.*
14 *Alienari probibitum, probiberi inſtituere ſororem nuptam
extra familiam.*
15 *Pœnam amiſſionis rei, deberi illi cuius cauſa fuit impoſita.*
16 *Familiæ nomine,in fideicommiſſis,de proximiori intelligi.*
17 *Alienare probibitum, poſſe inſtituere ſororem nuptam in fa
milia.*
18 *Subrogatum eſſe eius natura cuius is eſt, in locum cuius ſub-
rogatur.*
19 *Pœnam nulli,niſi expreſſe dicatur,infligi.*
20 *Melioramenta utilia, quæ teſtator facturus erat, eſſe reſtituē-
da hæredibus a uendicante fideicommiſſum.*

21 *Aeſti-*

21 *Aeſtimationem melioramentorum fieri ſecundum tempus reſtitutionis rei.*

22 *Legata re euicta hæredem teneri ſolum pro eo iure quod teſtator in ea habebat.*

23 *Legata re aliena, vt ſit apud legatarium, deberi æſtimationem.*

24 *Clauſulam, omnino ſortiatur effectum, adiecta legato, & diſpoſitioni operari vt omnino debeatur. n. 25.*

26 *Primogenituram eſſe omnino ſui natura perpetuam.*

27 *Primogenituram inſtitutam cauſa nobilitatis & familiæ eſſe omnino perpetuam.*

28 *Legatum rei, quam teſtator poſſidet, hæredem debere pleno iure.*

FACTI SPECIES.

MAgnificus Octauianus de Grimaldis Ceba Patritius Genuenſis ſuum teſtamentum condidit anno 1562. in ciuitate Genuæ, & in eo diſpoſuit inter cætera, per verba infraſcripta, poſt inſtitutam quandam inſtitutionem.

Voglio, che per maritar figliole di quelle della famiglia di Ceba, chi poſſederà & hauerà la proprietà ſua, della mia caſa, che io ho fabricata in Biſagno, & la quale io hora habito, li ſia dato per maritar lor figliole ſempre, il doppio di più, & che ſempre ſiano anteposte a tutte l'altre.

Et di più voglio, che quel tale, che poſſederà la detta caſa di queſta famiglia, li ſia dato ogn'anno lire cento per mãtener il giardino in ordine.

La qual caſa non voglio, che poſſi mai eſſer ne venduta, ne impegnata, men appiggionata, ſaluo a perſone della detta famiglia.

In alia parte poſtea dicti teſtamenti diſponit per verba infraſcripta uidelicet.

La caſa mia che io ho fabricata in Biſagno con la villa, et pertinentie, in laqual habito hora, voglio, che ſe alcuno della famiglia Ceba (ſia chi eſſer ſi voglia) che vogli hauer la detta caſa mi contento, & voglio che la poſſi hauer, & voglio che li ſia data per pretio di ſcudi 10000. d'oro in oro, cõ obligo come ſi è detto di ſopra, che non ſi poſſi alienare, impegnare, ne appiggionare, ſaluo in perſone della detta famiglia Ceba.

Quando veramente non vi foſſe alcuno di detta famiglia, che la voleſſe hauer come di ſopra, la gaudita d'eſſa la laſſo a M. Nicolò Vſodimare mio nepote, & mancando eſſo laſſo eſſa gaudita a Steſano Grimoldo Ceba quondan Nicolò.

Morti tutti tre voglio ſia venduta al publico incanto, et quel tanto che ſe ne cauerà, & quello s'hauerà delle caſe, horto, & villa di Multedo e tutto il reſto della mia facoltà, attioni, & pretenſioni, ch'io poſſi hauer contro de cui ſi voglia, riſeruato, che io non voglio, che poſſi mai eſſer domandato nulla alli figlioli di M. Nicoletta Lomelina mia ſorella, laſſo miei heredi per la mettà M. Gieronima Vſodimare mia ſorella, & per vno quarto M. Benayetina Fieſca Paſera mia nepote, è l'altro quarto laſſo alla Sig. Nicoletta Malaſpina mia nepote, & queſta ſia la mia vltima volontà, la qual voglio habbi luogo coſi per via di teſtamento, codicillo ò vltima volontà, come per qual ſi voglia altra via.

Mortuo dicto D. teſtatore interpellati fuerunt illi de dicta familia Grimaldorum Ceba ſi eligerent velle dictam domum cũ villa, & ſoluere dicta ſcuta 10000. ad quam interpellationem comparuit Mag. Paulus de Grimaldis Ceba vnus ex d. familia, eum beneficio dicti teſtamenti, obtulit ſoluere dicta ſcuta 10000. & habere dictam domum, cum villa, & ſic de anno 1564. 28. Iunij ſoluit ipſe Mag. Paulus realiter dicta ſcuta 10000. fideicõmiſſarijs teſtamentarijs dicti q. D. Octauiani, qui illi relaxarunt d. domum cũ villa, in obſeruationem d. teſtamenti per publicum inſtrumentum, comprobatum poſtea per hæredes d. D. teſtatoris.

Mortuo d. Mag. Paulo Grimaldo Ceba ſuceeſsit in eius hæreditate, & bonis, & etiam in d. domo Mag. Lazarus de Grimaldis Ceba, eius nepos ex fratre, qui dictam domũ poſſedit vſque ad preſentem annum 1599. in quo anno electus Dux præſentis noſtræ ciuitatis Genuæ diem ſuũ obijt, qui quidem D. Lazarus in d. domo plura fecit melioramenta, columnas enim marmoreas erexit in curtili d. domus pro perfectione operis illius per Octauianum teſtatorem cępti, & plura alia fecit melioramenta in ea, aſcendentia ad ſcuta 8000. vel circa.

Ipſe Sereniſs. D. Lazarus viuens d. domum locauit ſemel, & iterum duobus Conductoribus, & locatio vltimo loco per eum facta adhuc durat.

Condidit teſtamentum prędictus Sereniſs. D. Lazarus in quo Mag. D. Dominico Spinolæ eius nepoti ex ſorore legauit proprietatem prædictæ domus, adiecta prohibitione, ne alienare quouiſmodo poſsit. Et ipſi D. Dominico ſubſtituit D. Io. Iacobum eius filium primogenitum, & ſucceſsiue alios primogenitos, quos voluit nominari Lazaros de Grimaldis Ceba, vſumfructum vero, & habitationem ipſius domus reliquit teſtator mag. D. Peretę Spinolæ ſorori ſuæ eius vita durante. Quæ quidem D. Pereta mortuo fratre teſtatore, adepta eſt d. domus poſſeſsionem.

Nunc Illuſtriſs. D. Antonius Grimaldus tãquam vnus ex d. familia, beneficio teſtamenti d. q. D. Octauiani prætendit, ſe ex fideicommiſſo vocatum ad d. domũ, quam propterea vendicare intendit, tam a d. D. Pereta vſufructuaria, quam a d. D. Dominico proprietario.

Dubitari itaque de pluribus contingit.

Primo an teſtator fideicommiſſo ſubiecerit d. domum ad commodum & beneficium familiæ Grimaldæ Ceba.

Secundo admiſſo teſtatorem ſubieciſſe d. domum fideicõmiſſo, an ipſum fideicommiſſum ſit in caſu alienationis & contrauentionis tantum, an ſimplex & abſolutum.

Tertio admiſſo etiam, citra ueri præiuditium, quod fideicommiſſum ſit ſolummodo in caſu contrauentionis, an d. Sereniſs. D. Lazarus dicatur contraueniſse & alienaſſe ipſam domum extra familiam Grimaldam Cebam, dum viuens eam locauit extra familiam, & moriens reliquit proprietatem nepoti ex ſorore, & ipſi ſorori uſumfructum.

Quarto ambigitur quis poſsit domum hanc ſic alienatã uendicare & recuperare.

Quinto an d. D. Pereta licet nupta ſit in familia Spinola, dicatur tamen ex familia Grimalda Ceba, ita quod cenſeatur comprehenſa, & uocata in d. fideicommiſſo, ad excluſionem remotiorũ in gradu, & familia Grimalda Ceba.

Sexto admiſſo, quod d. D. Antonius tamquam uocatus in hoc fideicommiſso uendicare poſsit domum hanc, an teneatur ſummam illam aureorum 10000 numeratam a prędicto D. Lazaro eius hæredibus reſtituere.

Septimo, an etiam d. D. Antonius teneatur ſoluere hæredibus d. D. Lazari melioramenta ab ipſo D. Lazaro in dicta domo facta.

Octauo, & ultimo, an caſu quo domus hæc declaretur deuoluta ad familiam Grimaldam Cebam, & propterea Mag. dom. Io. Dominicus Spinola legatarius proprietatis ipſius domus eam amitteret, an inquam hæres d. D. Lazari teneatur ipſi Spinolę legatario ad pretium d. domus, uel quid aliud præſtare ratione, et cauſa dicti legati.

Initium a Domino.

CONSILIVM MXXXII.

DE prima propoſita dubitatione paucis reſpondendum eſt, teſtatorem voluiſse ſubiicere fideicommiſso prædictam domum.

1 Primo quia teſtator prohibuit † alienationem & locationem d. domus alicui, qui non ſit ex familia Grimalda Ceba. Quæ ſane prohibitio ſignificat teſtatorem

Digitized by Google

torem voluiſſe domum ipſam ſubiacere fideicom-
miſſo, ſicuti reſpondit Dec.in conſ.637.nu.5. quem
ſecutus ſum in comment.de præſumpt. libr.4.præ-
ſumpt.68.num.19.
2 Secundo accedit, quod teſtator † ad huius domus
ſucceſſionem vocauit omnes ex prædicta eius fami-
lia Grimalda Ceba; ſucceſſiue: ſicuti colligitur ex il-
lis verbis. Quando veramente non vi foſſe alcuno
di detta famiglia &c. Hec ſane verba ſignificant, om
nes ex dicta familia pro tempore exiſtentes fuiſſe vo
3 catos. Id quod oſtendit teſtatorem † feciſſe plures
gradus ſubſtitutionum, vt tradunt Caſtr. in conſil.
164. num.20.21.lib.2.& alij relati a Ludou.Molin.
in lib.1.de Hiſpan.primog.cap.1.num.17. & in ſpe-
cie magis Pariſ.in conſ.23.num.130. lib.1.& conſe-
4 quenter dicitur inductum fideicommiſſum; † vt ſcri
bunt Socin.ſen.in conſ.250. num.5.& 6.lib.2. Curt.
iun.in conſil.43. colum.1. & in conſ.121.& Grat.in
conſ.5.num.18.lib.2.quos ſecutus ſum in dict.præ-
ſumpt.69.num.10. vbi poſt prædictos ſcripſi fidei-
5 commiſſum † cenſeri repetitum inter ipſos deſcen-
tes, & tranſuerſales.
Tertio ſuffragatur, quod quando teſtator reliquit
domum Illuſtrem, & magnificam ſuæ familiæ, eam-
que alienari prohibuit, dicitur illam fideicommiſſo
6 † ſubieciſſe. Ita ſcripſi in conſil.117.num.19.libr.2.
& in comment.de præſumpt.lib.4.præſumpt.69.nu
18.poſt Caſtr.& alios ibi congeſtos.
Secunda eſt dubitatio, an prædictum fideicom-
miſſum ſit in caſu alienationis & contrauentionis tā
tum, an verò ſimplex, & abſolutum. Et quidem exi-
ſtimo, inductum eſſe fideicommiſſum non ſolum in
caſu contrauentionis & alienationis: ſed etiam in
caſu mortis atque ita ſimplex, & abſolutum.
Primo quia mens teſtatoris fuit, quod domus hæc
conſeruetur in agnatione & familia Grimalda Ce-
ba: ſicuti colligitur ex eo, quod prohibuerit etiā lo-
cari hæc domus alicui extraneo, ſed vni ex ipſa fami
lia. Et rurſus dum voluit, quod mortuis omnibus ex
ipſa familia Ceba, domus ad affines, ex alijs familijs,
perueniat, donec itaque aliquis ex ea familia viuet,
domus ipſa ad eos peruenire debet.
7 Porrò quando teſtator † prohibet alienari bona a
ſe relicta, vt in familia conſeruentur, inductum dici-
tur fideicommiſſum ſimplex, & abſolutum: non au-
tem in caſu ſolius alienationis, & contrauentionis,
quēadmodū ſcribunt Bal. Caſtr. Aret. Comenſ. Soc.
ſen. Iaſ. Ruin. Dec. Curt.iun. Gozad. Crauet. Socin.
iun. Pariſ. Ripa, & Alba, quos commemoraui & pro-
baui in conſ.197.num.23.lib.2.& his accedit Petrus
Ant. Anguſ.in conſ.50.lib.6.qui iuribus, & argumē
tis opinionem hanc comprobauit. Idem affirmarūt
permulti, quos commemorant Eugenius in conſ.81.
num.30.& num.54.Decian.in conſ.41.num.121. lib.
1.& Craſſ.in §.fideicommiſſum. q.5.nu.9. Et his in-
8 telligimus hanc eſſe receptam ſententiam; † & ſi ab
ea diſſentiunt Alex.in l.qui Romę. § coheredes.col.
3.verſ.puto concludendum.ff.de verbor.oblig.Soc.
ſen.in conſ.227.col.4. verſ.quibus tamen non obſtā
tibus lib 2.Ruin.in conſil.89.num.14.lib.2.Anton.
Gabr.lib.4.concl. in tit. de fideicommiſſ.concluſ.9.
num.37. & Mantica in tract.de coniect.vlt.volunt.
lib.6.tit.14.num.25.
9 Secundo ſuffragatur, quod teſtator † iſte vocauit
maſculos, excluſis fœminis quibus dotem reliquit,
ſicuti colligitur ex illis verbis. Voglio che per mari-
tar figliole de quelle della famiglia Ceba, chi poſſe-
derà, & hauerà la proprietà della mia caſa, che
ho fabricato in Biſagno, & quale io habito, ſia dato
per maritar lor figliole ſempre il doppio di più &c.

His ſanè verbis cōſtat teſtatorem incluſiſſe fęminas.
& deinde prohibuiſſe ipſius domus alienationem.
10 Quod quidem nō alia ratione fecit teſtator, † quam
vt conſeruaretur domus hæc in agnatione & fami-
lia Grimalda Ceba. Quæ quidem nō ſatis facile poſ-
ſet conſeruari, ſi ſolūmodo inductum eſſet fideicō-
miſſum in caſu contrauentionis. Ita coniecturam
hanc faciunt Crott.in l.filiusfam. §.diui.num.162.
verſic.ſexto quæritur, & ibidem Ferdinand.Loazes
num.198. de leg.1. Ruin.in conſ.110.num.15.& nu.
16.lib.2.Curt.iun.in conſil.43.in fine, & Crauett.in
conſil.130.col.vlt.in princ. Et hos ſecutus ſum in d.
conſ.197.num.26.
Tertio accedit, quod bis atque ita geminate pro-
hibuit teſtator huius domus alienationē. Nam pri-
mū ita dixit; la qual caſa non voglio che poſſi mai
eſſer ne venduta, ne impegnata, meno appigionata,
ſaluo a perſona della detta famiglia &c. Et paulo
poſt ita dixit, la caſa mia, che ho fabricato in Biſa-
gno cō la villa, & pertinentie, nella quale habito ho-
ra, voglio che ſe alcuno della familia Ceba, (ſia chi
eſſer ſi voglia) che vogli hauer la detta caſa, mi con
tento, & voglio che la poſſi hauere, & voglio, che li
ſia data per pretio de ſcudi 10000. d'oro in oro, con
obligo, come ſi è detto di ſopra, che non ſi poſſi alie
nare, impegnare, ne appigionare ſaluo in perſone
della detta famiglia Ceba. Hæc ſane geminata alie-
11 nationis prohibitio † arguit fideicommiſſum ſim-
plex, & abſolutum; ſicuti reſponderunt Corn.in con
ſil.59.col.1.& 2.lib.2. Dec.in conſ.23.num.2.verſic.
ex verbis enim reiteratis.in conſ.38.col.2. verſ.quar
to quia, in conſ.481.col.2. verſ.vel ſecundo reſpon-
deri poteſt, & in conſ.635.col.1.verſ.ſexto iſta con-
cluſio. Pariſ.in conſ.53.col.3.verſ.ad quod oſtendē-
dum.lib.3.
Tertia eſt dubitatio, admiſſo citra veri præiudi-
cium, quod fideicommiſſum ſit ſolummodo in caſu
contrauentionis, an d.Sereniſſ. D. Lazarus dicatur
contraueniſſe, & alienaſſe ipſam domum extra fa-
miliam Grimaldam Cebam, dum viuens eam loca-
uit extra familiam, & moriens reliquit proprietatē
nepoti ex ſorore, & ipſi ſorori vſumfructum? Reſpō
dendum eſt ſine magna cōtrouerſia, d.D.Lazarum
contraueniſſe præcepto teſtatoris, qui manifeſte
prohibuit domum locari extra familiam. Cum vo-
luerit eam, vel ea ratione habitari ab aliquo ex fami
lia, vt nomen, & decus familiæ conſeruaretur. Quod
etiā colligitur ex eo, quod reliquit habitanti ipſam
domum libras centum quotannis, vt viridarium ex-
12 ornatum teneret, & conſeruaret. Et licet † aliena-
tione a teſtatore prohibita non cenſeatur prohibita
locatio ad modicum tempus, ſed illa ſolum quæ eſt
ad longum, vt in ſpecie tradit gloſſ.in l.codicillis.
§.inſtituto. in gloſſ.vlt. de leg.2. probarunt omnes
ibi, & alii congeſti a Petra in tract.de fideicommiſſ.
q.8.num.81. cum multis ſeq.& late Didac.Couarr.
in lib.2.variar.reſolut.cap.16.num.1.Verum tamen
quando teſtator ſimpliciter prohibuit locationem
domus extra familiam, vt illi de familia eam habi-
tent, dicitur prohibita etiam locatio ad modicū tem
pus, ex quo mens, & intentio teſtatoris ratione ſuf-
fulta locum habere non poteſt. Contrauenit etiam
D.Lazarus voluntati teſtatoris, dum vſumfructum
13 reliquit ſorori. Nam prohibitus † alienare non po-
teſt vſumfructum relinquere, vel conſtituere, ſicuti
in ſpecie docuit Bart. in d.§.inſtituto.num.4.quem
ſecuti ſunt Alberic.Curt.& Pariſ.commemorati, &
probati a Petra in d.q.8.num.103.& accedit Socin.
ſen.in conſ.85.lib.3.
Et demum contrauenit D.Lazarus voluntati te-
ſtatoris

Digitized by Google

ſtatoris relinquendo proprietatem huius domus D.
Io.Dominico Spinolæ filio d. D.Peretæ ſororis ſuæ;
ſubſtituendo primogenitos deſcendẽtes ab ipſo D.
Ioan. Dominico, ita quod perpetuo dicitur alienata
14 hæc domus. Nam ſicuti prohibitus † alienare extra
familiam non poteſt inſtituere ſororem nuptam in
aliena familia, vt in ſpecie reſpondit Rubeus in con
ſil.63.quem ſecutus ſum in conſ.197.num.55.lib.2.
vbi fortius ſcripſi auctoritate quamplurium, prohi-
bitum alienare extra familiam non poſſe inſtituere
hæredem filiam iam in aliena familia nuptam: Cum
illa conſeruare non poſſit teſtatoris familiam.

Quarta eſt dubitatio, quis vindicare & recupera-
re poſſit domum prædictam ſic alienatam extra fa-
miliam. Hæc dubitatio, & ſi in facti ſpecie propoſita
non fuerit excitata, eſt tamẽ neceſſario diſſoluenda.
De qua quidem dicendum eſt; quod licet teſtator
non dixerit expreſſe quis poſſit & habeat recupera-
re, attamen ex eius mente colligitur voluiſſe, quod
proximior ex ipſa familia ſua recuperare poſſit. Nã
certũ eſt, (vt diximus ſupra) teſtatorem prohibuiſse
huius domus alienationem fauore, & contemplatio
15 ne ſuæ familiæ, Porrò quando quis † prohibetur ali-
quid facere ſub pœna amiſsionis rei, ſi is prohibitus
contrauenit, res illa defertur, & applicatur ei, cu-
ius cauſa, & contemplatione facta eſt prohibitio.
Ita tradunt Bartol. in leg. poſt legatum. §. amittere.
numer.2.ff. de his, quibus vt indignis, & in l.2. vi-
dendum, num.2. verſ. præterea, quando vna diſpo-
ſitio. ff. ad S.C. Tertullian. & Bart. ſecuti ſunt Ruin.
in conſil.1. num.10. lib.1. Iaſ. in conſil.108. colum.
3. in fine libro 4. Dec. in conſil.637. numer.5. Pariſ.
in conſ.31. num.2. lib.3. Socin. iun. in conſ.158. num.
59. & in conſil.174. numer.5. lib.2. Crauet. in conſil.
288. col.1. & copioſe Tiraq. in l. ſi vnquam. in verbo
ſuſceperit. num.106. C. de reuoc. donat. Quod vero
dixi proximiorem ex ipſa familia Grimalda Ceba
poſſe vindicare, & recuperare domum hanc, vel ex
eo probatur, quod quando teſtator vocat vnum ex
16 ſua familia ad fideicommiſsi ſucceſsionem, † cenſe
tur in dubio vocaſſe proximiorem. l. cum ita. §. in fi-
deicommiſſo, vbi Bart. de leg.2. Corn. in conſ.216.
num.4. lib.2. & in conſ.41. num.6. lib.4. & alij, quos
retuli, & probaui in conſ.106. num.309. lib.2. & in
comment. de præſumpt. lib.4. præſumpt.88. num.12.
verſ. idem affirmarunt.

Nec prædictis obſtat ſi obijciatur teſtatorẽ pro-
hibuiſſe quidem locationem, & aliam quamuis alie
nationem; ſed tamen diſpoſitiue nõ adieciſſe pœnã. ſ.
in caſu alienationis, ſeu locationis, domus deuolua-
tur ad familiã, & ob id videretur qđ locatio & alie-
natio potius non valeat, quã quod contraueniens lo
cando & alienando domo ipſa priuatus dicatur. Nã
reſpondetur ex dictis ſupra, quod cũ prohibitio alie
nationis facta fuerit fauore familiæ, ſequitur dicen-
dum ad eam domum cenſeri deuolutam in caſu alie
nationis; alioqui prohibitio nihil operaretur. Nam
quo ad ipſam alienationẽ allegare is non poſſet alie-
nationis, ſeu locationis nullitatem. Cum non poſſit
quis factum proprium improbare. leg. poſt mortem.
ff. de adoptio. & ſcripſi in conſ.89. num.47. lib.1. vbi
num.48. comprobaui. Ne ergo dicatur teſtatorem
fruſtra prohibuiſſe alienationem, & locationem, cõ
cludendum eſt factam fuiſſe prohibitionem ad com
modum aliorum ex familia, vt ſcilicet ad eos cen-
ſeatur deuoluta domus.

Quinta eſt dubitatio, an d. D.Pereta licet nupta
ſit in familia Spinola dicatur tamen ex familia Gri-
malda Ceba, ita quod cenſeatur comprehenſa in di-
cto fideicommiſſo ad excluſionem remotiorum in
gradu ex familia Grimalda Ceba. Dubitatio hæc fa-
cile diſſolui poteſt ex his, quę ſcripſi ſupra in fine 3.
dubitationis, cum ex ſententia Rubei in conſil.63.
dixi prohibitum alienare rem extra familiam non
poſse eam relinquere ſorori iam nuptæ in alia fami
lia. Imo dixi, non poſse inſtituere filiam propriam
iam nuptam. Cum hæ aptæ nõ ſint conſeruare agna
tionem, & familiam teſtatoris, qui ea de cauſa fidei-
commiſsum conſtituit, & ordinauit, & quamquam
multi interpretes, quos congeſsi in conſ.197. num.
17 45. lib.2. affirment, prohibitum alienare † rem extra
familiam poſse inſtituere filiam, vel ſororem, at-
tamen prædicti intelligunt, quando filia, vel ſoror
nondum nuptæ ſunt, ſicuti declaraui in dicto conſ.
197. num.55.

Et illis accedit Crauet. in conſil.831. num.3. ver-
ſic. argumentis his. lib.5. qui vt filia, vel ſoror ſucce-
dat in fideicommiſso illis de familia relicto conſi-
lium, & remedium probat, vt nubat alicui ex ipſa fa
milia, & ſi remotiori, ſentiens manifeſte, quod alſo-
qui nupta extra familiam admitti nullo modo de-
beat.

Sexta eſt dubitatio; admiſso quod D. Antonius
tamquam vocatus in hoc fideicommiſso vindicare,
& recuperare poſsit domum hanc, an teneatur ſum
mam illam aureorum 10000. numeratam a d. D. La
zaro eius hæredibus reſtituere? Et vere exiſtimo te-
neri. Nam teſtator ſtatuit; quod is, qui numeratis
aureis 10000. conſecutus eſset domum illam ſub ea
dem obligatione non alienandi extra familiam ha-
beret, ſi ergo nunc D. Antonius vult domum ipſam
conſequi, numerare debet prędictam ſummam; ſicu
ti eam numeraſset ab initio antequam Do. Laza-
rus eam obtinuit. Nam certa, & clara eſt iuris regu-
18 la, quod ſubrogatus † conſequitur & ſapit naturam
eius, cuius loco ſubrogatur. l. eum, qui. §. qui iniuria-
rum. ff. ſi quis cautio. & §. fuerit. inſtit. de actio. vbi
poſt alios Iaſ. & copioſe Euerard. in centuria legali
in loco a ſubrogatis. Cum ergo D. Antonius velit
eſse ſubrogatus loco D. Lazari qui domum prius ha
buit, idem facere debet, quod ille fecit. Nec dica-
tur, quod cum ipſe D. Lazarus contrauenerit volun-
tati, & diſpoſitioni ipſius teſtatoris alienando do-
mum extra familiam, dicatur incidiſse in pœnam
amiſsionis illius ſummæ a ſe numeratæ. Nam reſpõ-
detur teſtatorem non adieciſse hanc pœnam, ſed vo
luiſse, (vt diximus) quod ipſe D. Lazarus eam habe
19 ret ſub eadem conditione. Et certum eſt † pęnam nõ
eſse alicui indicendam, niſi expreſsa lege, vel teſta-
toris diſpoſitione indicta ſit, l. ſi quis. §. diuus. ff. de
religio. & ſumpt. funer. & §. cum igitur. in authen. de
non eligen. ſecund. nuben. Et copioſe ſcripſi in lib.2.
de arbitr. iudic. caſu 276.

Septima eſt dubitatio, an etiam d. D. Antonius te-
neatur ſoluere hæredibus d. D. Lazari melioramen-
ta ab ipſo D. Lazaro in d. domo facta. Reſponden-
dum exiſtimo, D. Antoniũ teneri ſoluere d. meliora-
20 mẽta. † Cum vtilia ſint, & ea facturus erat ipſe teſta-
tor. Ita reſpondit Celſus in l. in fundo. verſ. finge &
dominum. ff. de rei vindic. cuius verba hæc ſunt. Fin
ge, & dominum eadem facturum fuiſse, reddat im-
pẽſam, vt fundum recipiat, vſque eo dumtaxat, quo
pretioſior factus eſt, ſi plus pretij fundo acceſsit, ſo-
lum, quod impẽſum eſt. Hactenus Celſus, cuius qui-
dem reſponſum æquitati maxime conuenit. Cum
videatur hic poſseſsor geſsiſse negotium ipſius do-
mini fundi, quo fit, vt iure permiſsa ſit huius impen
ſę deductio, l. fundum. C. de rei vindic. ib. Non eorũ
negotium gerentes. Et huius quidem vtilis impen-
21 ſæ æſtimatio † reſtituenda, ſeu præſtãda, vel reti-
nenda

nenda eſt ſecundum hoc tempus reſtitutionis huius domus. Ita poſt alios ſcripſi in comment. de recuper. poſſeſs. remed. 15. num. 557. & in commen. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 32. num. 5. ſecund. nouas impreſs. Colonien. & Taurinenſ. vbi dixi hoc reſtitutionis tempus eſſe ſpectandum, tam ad commodũ, & vtilitatem, quam ad incommodum & damnum hæredis fideicommiſſo grauati, qui impenſam melioramentorum fecit. Nam (vt illis in locis ſcripſi) ſi hæres impẽdit centum, & poſtea ſuperuixit tantũ, quod ædificium vetuſtate atritum non poteſt durare, niſi paruo tempore, fiet æſtimatio quanti nũc valet ipſum ædificium, non autem quantum expendit hęres, ſicq. damnũ diminutionis eſt ipſius hæredis. Ita e contra augmentum eſt eiuſdem, vt ſi impenſa auxit valorem rei, in qua factæ fuerunt meliorationes, adhuc attenditur æſtimatio tempore reſtitutionis, vt puta ſi tempore impenſæ domus valebat cẽtum; hæreſque alia centum impenderit, & eueniente reſtitutionis tempore domus ſit valoris 300. hæres conſequitur 200. Ita ſcribere volui in d. præſum. 31. num. 6. Et ſi errore impreſſoris loco verbi 200. impreſſum ſit 300. Primus enim valor domus eſſe debet fideicommiſſarij, cui reſtituitur ipſa domus.

Octaua, & vltima eſt dubitatio, an caſu quo domus hæc declaretur deuoluta ad familiam Grimaldam Cebam, & propterea D. Io. Dominicus Spinola eam amitteret, an inquam hæres d. D. Lazari teneatur ipſi Spinolæ legatario ad pretium d. domus, vel quid aliud præſtare, ratione, & cauſa d. legati. Exiſtimo hæredem D. Lazari teneri præſtare legatario ipſam domum, vel ſaltem eius æſtimationem. Et ſi enim quando teſtator ſcienter legat rem reſtitutioni ſuppoſitam, in qua ius aliquod habet, dicatur legaſſe ius illud tantum, quod in ea habet, ita qđ

22 hæres re a legatario † euicta, tenetur ſolum pro eo iure, quod teſtatori competebat. l. ſi domus. §. de euictione, & l. ſerui electione. in fin. de legat. 1. & ſcribit Bart. in d. §. de euictione. num. 3. verſ. tertium membrum; & c. ibi. Quod intellige dum allegat dict. §. de euictione. & d. l. ſerui electione, & Bart. ſecuti ſunt ibidem Caſtr. num. 6. verſ. item procedunt prædicta, & Iaſ. num. 28. verſic. limita dupliciter, & hos retuli, ac probaui in comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 117. num. 11. & 12. Veruntamen hæc traditio,

23 & doctrina procedit, quando teſtator † ſimpliciter legat rem illam. Nam in dubio præſumitur legaſſe ſolum ius, quod habet in illa, ſed diuerſum eſt, quando teſtator ipſe legauit totam ipſam rem, quã apud legatarium, & eius deſcẽdentes eſſe voluit. Nã tunc res ipſa tota vel eius æſtimatio præſtanda eſt ab hæredibus teſtatoris ipſi legatario. Quemadmodum di

24 cimus, quod & ſi teſtator † legando rem alienam, quam ſuam eſſe in totum credebat, dicitur legaſſe

25 ſolũm ius, quod in ea habet, attamen ſi teſtator † ipſe voluit omnia in teſtamento contenta effectum ſortiri, vel aliquod onus legatario adiecit, res ipſa legata in totum præſtari debet ab ipſo hęrede legatario. Ita Alex. in conſ. 9. in fi. lib. 2. & Didac. in cap. filius. num. 2. verſ. hinc etiam. de teſtam. quos ſecutus ſum in comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 116. nu. 22. Porro in caſu noſtro conſtat teſtatorem voluiſſe domum hãc eſſe perpetuò apud ipſum legatarium,

26 & eius deſcendentes primogenitos, quæ † primogenitura eſt ſui natura perpetua, vt tradit Ludou. Molin. in lib. 1. de Hiſpan. primog. c. 4. præſertim quan-

27 do † eſt ordinata pro conſeruatione nobilitatis familię, vt tradit ipſe Molin. in d. cap. 4. num. 13. & 14. Præterea accedit quod cum d. D. Lazarus tempore quo confecit teſtamentum, poſſideret domum hãc,

28 dicitur voluiſſe eam pleno iure † legare, vt reſpondit Ruin. in conſ. 25. num. 9. lib. 2. quem ſecutus ſum in d. præſumpt. 116. num. 26. in fine.

His exiſtimo ſatisfactum multis propoſitis dubitationibus, de quib. vt pro iuſtitia, ac bono, & æquo reſponderem, interrogatus fui.

SVMMARIVM.

1 *Feudum Cameræ deuolui vltimo maſculo, ex deſcendentibus mortuo ſine filijs. n. 2.*
3 *Feudum conceſſum ad habendum, & faciendum quod eis placuerit, pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus eſſe hæreditarium.*
4 *Feudum conceſſum ſimpliciter pro ſe, & hæredibus, eſſe hæreditarium.*
5 *Hæreditarium eſſe feudum, conceſſum ad habendũ & faciẽdum quicquid placuerit.*
6 *Feudum alienanbile poſſe conuerti in feudum ex pacto, & prouidentia.*
7 *Feudum nouum, conceſſum ut antiquum, obtinere naturam antiqui. n. 8.*
9 *Tranſuerſales ſuccedere in feudo nouo, conceſſo vti antiquo.*
10 *Feudum nouum conceſſum vti antiquũ deuolui etiam ad trãſuerſales. n. 11.*
12 *Verba in feudalibus inueſtituris non eſſe ſuperuacua.*
13 *Tantum, dictionem eſſe excluſiuam.*
14 *Inueſtituræ feudalis clauſulas executiuas ibi incipere, conſtituens prælibatus Dominus noſter.*
15 *Feudalis inueſtituræ clauſulam executiuam eſſe illam, de quibus bonis infeudatis Princeps ſe diſueſtiuit, dictumque N. inueſtiuit Daga.*
16 *Prædictis, dictionem referri ad ſuperiora.*
17 *Tranſuerſales non poſſe ſuccedere in feudo, cum non ſunt hæredes. num. 18.*
19 *Feudum conceſſum cum clauſula iure antiqui feudi, fingere feudum acquiſitum a communi parente.*
20 *Reſcriptis Principum ineſſe clauſulam, ſine alterius præiudicio.*
21 *Clauſulam ſine alterius præiudicio, ſubintelligi in Principũ conceſſionibus.*
Principem concedere ſemper intelligi, ſine alterius præiudicio.
22 *Feudum non poſſe mutari.*
Feudũ non poſſe mutari, nec in eo ius habentes priuari, ſine cauſa.
23 *Ius quæſitum non tolli per Principem.*
24 *Principem ſine cauſa non tollere conceſſionem licet ad placitum.*
25 *Beneplacitum in conceſſione Principis ſignificare perpetuo.*
Principem concedendo ad beneplacitum, efficere conceſſionẽ perpetuam.
26 *Beneplacitum ſignificare arbitrium viri boni.*

FACTI SPECIES.

ILluſtriſs. atque Excellentiſs. D. D. Ludouicus Sabaudiæ Princeps anno 1414. inueſtiuit nob. D. Georgium Fantinum de feudo Baldißeræ, Oliuæ, & Taueruetí his verbis. Inueſtiuit interueniẽte fidelitatis oſculo, in nobili, & gentili feudo antiquo, auito, & paterno, ita quod ſapiat naturam feudi antiqui, auiti, & paterni. Et hoc pro ipſo Georgio, & filijs ſuis, et alijs ſuis deſcendẽtib. maſculis. Et ipſis deficientibus pro dictis fratribus ſuis, videlicet Petro, & Andrea, & eorum filijs, ac omnibus alijs ab eiſdem deſcendentibus maſculis, tantum in ſtirpes, & non in capita & c.

Hæc inueſtitura confirmata fuit non ſolum ab eodem Principe; ſed a Sereniſs. D. D. Duce Amedeo anno 1416.

Hoc feudum permanſit in prædicta familia de Fantinis vſque ad annum 1557. quo anno D. Balthesar Fantinus

nus donauit ipſum feudum Illuſtriſs. D. Ludouico Solario acceptanti pro ſe, hæredib. & ſucceßoribus, ad habendum, & faciendum id, quod ei placuiſſet, ponendo eum in ſui locum, ſaluo tamen beneplacito Regis tunc Pedemontium poſſeſſoris.

Eodem anno 1557. Sereniſs. Henricus I. Galliarũ Rex, & poſſeſſor Sabaudiæ & Pedemontium, regia auctoritate & de plenitudine poteſtatis conceſſit, quod decedente dict. D. Balthaſſare Fantino ſine hæredibus maſculis, d. D. Ludouicus poſſet tenere & poſſidere dictum feudum donatum eodem modo, & forma ſcripta in donationis inſtrumento, non obſtantibus conſtitutione & vſu patriæ Pedemontanæ, imponendo ſilentium fiſco patrimoniali. Et hæc quidem conceſſio interinata, ſeu inſinuata fuit ab Excellentiſs. Senatu Pedemontano. Anno 1559. Sereniſs. D. D. Dux Emanuel Philibertus, cui Pedemontium Principatus, & Sabaudiæ Ducatus reſtituti fuerant, inueſtiuit d. d. D. Ludouicum de d. feudo, pro ſe hæredibus, & ſucceſſoribus capacibus tamen bonorum feudalium ſecundum patriæ morem, modo, & forma antiquarum inueſtiturarum; & ſicuti ipſe, & illi a quibus cauſam habuit, inueſtiti fuerunt. Et ipſe D. Ludouicus iurata fidelitate recognouit tenere hoc feudũ, vt feudum nobile, ligium, antiquum, auitum, & paternũ.

Anno 1561. menſe Maio exorta lite inter d. D. Ludouicũ, & fiſcum de ualiditate d. donationis, & approbatione Regia, lata fuit ſententia a Ducali Camera, quæ declarauit, d. donationem, & approbationem validam eſſe.

Et eodem anno, die vltima Nouembris, alia lite exorta inter dict. D. Ludouicum, et fiſcum pro Laudemio ſoluendo Dom. Duci d. D. Ludouicus fuit abſolutus ob id, quòd ipſum Laudemium ſoluerat Cameræ Regiæ, & ideò ordinatum fuit, dandam eſſe inueſtituram, ſicuti data fuit, ſecundum antiquas.

Anno 1563. vita functo d. D. Ludouico, eius filij, hoc eſt D. Manfredus, & Gabriel inueſtituram ſecundum ſolitum acceperunt.

Anno 1578. d. D. Manfredus condidit teſtamentum, in quo hæredem inſtituit D. Octauiam filiam, quam ſolam habebat, cui ſubſtituit D. Carolum, & D. Ludouicum conſanguineos, & ordinauit, quod d. D. Octauia filia nuberet in familia Solaria, alioqui ei reliquit aureos 6000. & in reſiduo hæredes fecit d. D. Carolum, & Ludouicum.

Anno 1580. vita functo D. Gabriele dict. D. Manfredi fratre, ei ſucceſſit ipſe D. Manfredus, qui cauſa totius feudi ad eum peruenti aliam ſuſcepit inueſtituram ab eodem Sereniſs. D. Duce Emanuele Philiberto.

Deceſſit d. D. Manfredus relicta dicta ſola filia D. Octauia, ac relictis d. D. Carolo, & Ludouico, ac etiam D. Iulio agnatis.

Prædicta D. Octauia nupſit Illuſtriſs. D. Philiberto de Sabaudia; & inde ſine filijs deceſſit, atque ita euenit caſus ſubſtitutionis factæ de d. D. Carolo, & Ludouico.

Fiſcus Ducalis, ob mortem d. D. Manfredi ſine filijs maſculis, prætendens feudum fuiſſe apertum, & deuolutum ipſi Domino & Principi aprehendi fecit ipſius feudi poſſeſſionem.

Sereniſſimus D. Dux exiſtimans d. feudum, ſibi fuiße apertum & deuolutum, illud donauit d. Illuſtriſs. D. Philiberto, quo mortuo idem donauit Illuſtriſs. dom. Leinici, qui decedens reliquit Illuſtriſs. dom Comitem Fruzaſchi filium, & nunc d. feudi poſſeſſorem. Verum dict. D. Dux viſis precibus dictorum dominorum Caroli, & Ludouici, declarauit, mentis ſuæ non fuiße, ob donationes prædictas voluiſſe præiudicare eorum iuribus.

Nunc prætendũt prædicti D. Carolus & Ludouicus, ac & D. Iulius, dictum feudũ non fuiſſe, nec eſſe deuolutũ Cameræ Ducali, ſed ad ſe ſpectare tãquam ad agnatos in dictis inueſtituris vocatos, et ob id D. Ducem in eorũ præiudiciũ donare nõ potuiſse hoc feudũ dictis D. Leinici, & eius filio.

Quæritur, quid iuris?

Initium a Domino.

CONSILIVM MXXXIII.

CVM de grauiſſima hac controuerſia doctiſſime & accutiſſime reſponſum ſit a duobus præſtantiſſimis iuris cõſultis, Bartholomęo ſcilicet Maio, & Bernardo Clerico aduocatis apud Excellẽtiſs. Senatum Taurinenſem diſertiſſimis, quos honoris cauſa nomino, non erat quod plura ſcriberem. Verum rogatus, vt meum qualecumque interponam iudicium, non potui iuſta petenti non morem gerere.

Et quidem vt fatear ingenue, exiſtimo ob mortẽ d. D. Mãfredi ſine filijs maſculis, vltimo loco defuncti, hoc feudum non eſſe apertum, & deuolutum Cameræ Ducali, ſed in eo ſuccedere debere prædictos perilluſtres Dominos Carolum, Ludouicum, & Iulium Solarios actores. Hæc ſententia facile demonſtrari poteſt vera, ſex propoſitis, explicatiſque concluſionibus.

Prima quarum eſt, feudum hoc conceſſum Georgio Fantino eo anno 1414. ob mortem Balthaſsaris Fantini vltimi defuncti ſine filijs fuiſſe apertum & deuolutum Cameræ Ducali.

Secunda eſt concluſio, huius feudi conceſſionem Ludouico Solario factam a Rege Henrico Pedemõtium tunc poſſeſſore firmam, & validam fuiſse.

Tertia eſt concluſio, Agnatos de Solario potuiſse in hoc feudo, tam ex teſtamento quam ab inteſtato ſuccedere ſecundum formam d. conceſſionis, & inueſtituræ Regiæ.

Quarta concluſio eſt, Ludouicum Solarium huius feudi primum acquiſitorem potuiſſe alia ſub forma recognoſcere hoc feudum a Sereniſs. D. Duce Emanuele Philiberto Pedemontiũ Principe, qui immutare potuit formam inueſtituræ Regis Henrici.

Quinta concluſio eſt, Agnatos de Solario cenſeri vocatos, & comprehẽſos in hac inueſtitura d. dom. Ducis Emanuelis Philiberti.

Sexta eſt concluſio, præfatum dom. Ducem non potuiſse in præiudicium dictorũ agnatorum de Solario cõcedere hoc feudum D. Philiberto Sabaudo, & D. Leinici.

Prima illa concluſio, nempe feudum hoc Georgio Fantino conceſsum eo anno 1414. ob mortem Balthaſsaris Fantini vltimi defuncti ſine filijs, fuiſſe apertum, & deuolutum Cameræ Ducali, eſt ſatis
1 certa, & clara: Cum † feudum fuerit his verbis conceſsũ, & hoc pro ipſo Georgio, & filijs ſuis, & alijs eius deſcendentibus maſculis: & ipſis deficiẽtibus, pro dictis fratribus ſuis, videlicet Petro & Andrea & eorum filijs ab eiſdem deſcendentibus maſculis tantum &c. Cum ergo Balthaſsar fuerit vltimus maſculus ex deſcendentibus dictorum Georgij, Petri,
2 & Andreæ, manifeſtè conſtat feudum † eſse ad Cameram Ducalem apertum, & deuolutum. Ita reſpõderunt Cæpolla in conſ. 31. num. 4. in Ciuilib. Ruin. in conſ. 65. num. 2. in fine & in conſ. 108. num. 27. & Pariſ. in conſ. 23. num. 60. & in conſ. 101. num. 31. lib. 1. & hos retuli, ac probaui in conſ. 160. num. 1. lib. 2.

Secunda eſt concluſio, huius feudi conceſſionem Ludouico Solario factam a Rege Henrico Pedemõtium tunc poſseſsore firmam, & validam fuiſse: concluſio hæc vel ex eo probatur, quòd (vt in facto præſupponitur) anno 1561. die 30. Maij, ſicque poſteaquam tota ipſa Regio Pedemontium fuerat reſtituta Sereniſs. D. Duci Emanueli Philiberto, Camera ipſa Ducalis re diſcuſsa, & cognita, declarauit prædictam conceſſionem Henrici Regis validam eſse. Et eodem anno 1561. die vltima Nouembris, de-

claratum

claratum fuit ab eadem Camera Ducali, tradẽdam eſſe inueſtituram prædicto Ludouico Solario abſque ſolutione aliqua Laudemij, attenta inueſtitura Regia. Et rectè quidem iudicatum fuit, cum in pace inita inter prædictos Regem Henricum, & Ducẽ Emanuelem, actum, & conuentum fuerit, quod geſta omnia a Rege, & eius Magiſtratibus in ditione ipſa Pedemontium, & Sabaudiæ eſſent valida, & obſeruanda.

Tertia eſt concluſio, Agnatos de Solario potuiſſe in hoc feudo, tam ex teſtamento, quam ab inteſtato ſuccedere ſecundum formam d. conceſſionis, & inueſtituræ Regiæ. Concluſio hæc, vel ex eo probatur, quod feudum hoc fuit conceſſum a Rege eo modo, & forma, quibus prædictus Balthaſſar Fantinus illud donauit d. Ludouico Solario, hoc eſt, pro ſe hæ
redibus, & ſucceſſoribus, ad habendum & faciẽdum
id quod ei placuiſſet &c. Quæ ſanè verba, pro ſe hæ
3 redibus & ſucceſſoribus; ſignificant feudum † eſſe
hæreditarium, ſicuti poſt alios ſcripſi in conſil. 104.
4 num. 9. lib. 1. & idem quando eſt dictum † ſimpliciter, pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis, vt reſpondit Alex. in conſ. 16. numer. 4. lib. 5, quem ſecuti ſunt Rubeus in conſ. 164. num. 11. & Thomas Marinus in tract. feudorum tit. 5. de feudo hæreditario. num. 25.

Imò verba illa; ad habendum, & faciendum id,
5 quod ei placuiſſet, ſignificant † feudum eſſe omnino alienabile & conſequenter ad quoſcumque hęredes tranſitorium; vt ſcribunt omnes in cap. 1. de feudo non habente naturã feudi, & poſt alios Thomas Marinus in tract. feud. tit. 30. de feudo, quod tranſit ad hæredes extraneos & tit. 31. de feudo, quod ita datur, vt is habeat, & cui dederit. num. 2. & 3.

Quarta eſt concluſio, Ludouicum Solarium huius feudi primum acquiſitorem, potuiſſe alia ſub forma recognoſcere hoc feudum a Sereniſs. dom. Duce Emanuele Philiberto Pedemontium Principe, qui immutare potuit formam inueſtituræ Regis Henrici.

Concluſio hæc vera demonſtratur, quia hoc feu-
5 dum erat hæreditarium, † ac (vt diximus ſupra) alienabile ſecundum prædictam Regis Henrici inueſtituram, ob id dicendum eſt mutari potuiſſe & effici
5 ex pacto, & prouidentia: † quia ſi de eo poterat diſponere etiam relinquendo illud hæredi extraneo, vt diximus in fine præcedentis concluſionis, multo magis potuit mutari facere formam inueſtituræ ad commodum ipſius domini directi cum forma inue-
6 ſtituræ † conſenſu partium mutari poſſit, quando nullus dolus, vel error extat, vt ſcribunt Bald. in conſil. 249. lib. 2. Iaſ. in conſ. 24. num. 4. verſ. & dicit multum. libr. 3. & Alciat. in reſp. 176. num. 6. ſecund. impreſs. antiq. Lugd. Et hoc in caſu ceſſant ea, quæ ſcripſi in conſil. 331. numer. 87. lib. 4. & in comment. de præſump. lib. 3. præſumpt. 91. quæ procedunt in feudo ex pacto, & prouidentia, non autem in hæreditario.

Quinta eſt concluſio, agnatos de Solario cenſeri vocatos, & comprehenſos in hac inueſtitura dom. Ducis Emanuelis Philiberti. Hæc concluſio, (quæ præcipua eſt in hac diſputatione) multis probatur, prius tamen duobus præmiſſis.

Et primo quidem, hoc feudum fuiſſe conceſſum vt feudum nobile, ligium, antiquum, auitum, & paternum.

7 Quæ ſanè verba † vt feudum antiquum &c. ope-
7 rantur vt feudum & ſi nouẽ † conceſſum eſt, obtineat tamen naturam feudi antiqui, ſicuti affirmarũt 33. doctores, quibus, & ego acceſſi.

1 Bald. in cap. 1. in prin. num. 2. de alienan. feudi paterni, Cuius verba hæc ſunt. Extra notandum, quod ſi Rex conceſſit mihi Caſtrum nomine, & iure antiqui feudi poſſidendum, quod licet ſit nouum feudum, aſſumit tamen qualitatem feudi paterni. C. de omni agro deſerto. l. quicumque defunctũ. lib. 11. & ſic poterit alienari in proximos agnatos, quia dicitur vnum & idem. ff. de in ius voca. l. 2. & notatur in l. 2. C. qui ætate. lib. 10. quod eſt notabile. Hæc Bald.

2 Iacob. Ardizon. in ſum. feudor. rubr. Quid ſit feudum nouum & paternum. num. 143. verſ. ſed quæritur, quid ſi vaſallus.

3 Aluarot. in cap. 1. § 1. nu. 2. verſ. quartò ab extra. de gradib. ſucced. in feudo. & in cap. 1. nu. 3. de vaſallo decrep. ætat.

4 Alex. in conſ. 30. num. 7. lib. 1. in conſ. 1. nu. 26. & in conſ. 29. num. 24. lib. 5.

5 Riminald. ſen. in conſ. 292. num. 21. lib. 2.

6 Cæpolla in conſil. 31. num. 7. verſ. ſed iſtæ ſunt tres in ciuilibus.

7 Crottus in l. ſi is, qui pro emptore. nu. 87. ff. de vſucapio.

8 Iaſ. in conſil. 1. lib. 3. & in conſil. 136. colum. 2. lib. 4.

9 Curt. iun. in conſ. 49. Memoriæ recolendæ. col. 4. verſ. tertiò, & conſ. ſequenti col. 27.

10 Ruin. in conſ. 14. num. 5. lib. 1.

11 Dec. in conſ. 53. num. 3. & in conſ. 105.

12 Curt. iun. in tract. feud. in 1. par. q. 8. principali num. 8.

13 Iacob. a S. Georgio, in inueſtit. feud. in verbo. Nobiles Agaſi num. 8.

14 Brun. in conſ. 73. num. 6.

15 Pariſ. in conſ. 5. num. 11. lib. 1.

16 Alciat. in tractat. de præſumpt. reg. 3. præſ. 28.

17 Bellon. in conſ. 33. num. 1.

18 Neuiz. in conſ. 10. num. 3.

19 Bero. in conſ. 79. num. 10. lib. 1. Celſus Hugo in conſ. 26. num. 54.

20 Modern. Pariſ. in comment. ad conſuet. Pariſ. tit. 1. §. 5. num. 84.

21 Tiraq. de retractu conſang. §. 32. gl. 1. num. 31.

22 Crauett. in tract. de antiq. temp. parte vlt. num. 16. & in conſ. 926. num.... in conſil. 965. num. 4. & in conſ. 992. num. 328.

23 Thomas Marin. in tract. feud. lib. 1. tit. 2. de feudo ex pacto, & prouidentia antiquo. num. 35. verſ. vnde quando, & clarius num. 43.

24 Petrus Ant. Anguſ. in conſ. 1. num. 7. lib. 7.

25 Natta in conſ. 467. num. 5. & in conſ. 468. num. 12. lib. 2.

26 Iul. Clar. in §. feudum. quæſt. 7. verſic. ſed hic occurrit.

27 Ceph. in conſ. 12. num. 3. libr. 1. & in conſ. 302. num. 50. lib. 3. & in conſil. 617. num. 53. lib. 5.

28 Roland. in conſ. 60. num. 16. lib. 5. & copioſius in conſ. 16. num. 7. lib. 3.

29 Ant. Gabr. in lib. 1. concluſ. tit. de feudis concluſ. 1. num. 1.

30 Alban. in conſ. 3. num. 7.

31 Riminald. iunior in conſil. 32. num. 36. lib. 1.

32 Ant. Sola in comment. ad decreta Sabaudiæ, & Pedemontium in prohemio Decreti. gloſs. 1. numero 19.

33 Io. Ant. Cannet. in commen. ad extrauag. volentes. in cap. quod incipit, ſed quid ſi fuerit. num. 2.

34 Ego ipſe in comment. de præſ. lib. 3. præſump. 93. num. 17. & in conſ. 158. num. 1. & conſil. 160. nu. 21. lib. 2. quo poſtremo in loco num. 27. abunde, & diligenter demonſtraui Oldradi reſponſum in conſil. 178.

ſil. 178. vel non aduerſari prædictis, vel minus recte
8 ſenſiſſe. Et hæc quidem recepta † opinio maxime procedit in præiudicium Principis concedentis; vt ſcribũt Riminald. ſen. in conſ. 69. num. 31. Iul. Clar. in §. feudum. q. 8. verſ. circa hoc. Craue. in conſ. 624. num. 13. & Ant. Sola in præcitatis comment. ad Decreta Pedemontium in Decr. Iolant. in 2. parte gloſſ. 4. nu. 14. verſ. Nec obſtant, ex aduerſo allegata, qui egregie dixit, feudum ſic ſucceſſum dici antiquum reſpectu Domini, vt in eo ſuccedatur, vt in antiquo ad excluſionem ipſius domini, & nouum reſpectu noui acquiſitoris, qui de eo tamquam de feudo nouo a ſe acquiſito poteſt diſponere in præiudicium ſuorum deſcendentium.

Hoc ſic præmiſſo, dicimus nũc, in hoc feudo anti quo, auito, & paterno ſuccedere agnatos tranſuerſales. id quod multis iuribus. rationibus, ac doctorũ auctoritatibus verum demonſtratur.

Primò text. cap. 1. de natura ſucceſſ. feudi, Cuius verba hæc ſunt. Succeſsionis feudi talis eſt natura, quod aſcendentes non ſuccedunt, verbi gratia pater filio: interius vero, filius patri ſuccedit, & non filia, niſi ex pacto, vel niſi ſit fœmineum. Tunc enim ſuccedit filia matri, & patri. ſecundum quoſdam ſuccedit nepos ex filio ſolus, & ſic vſque in infinitum: ex latere omnes per maſculos deſcendentes, vſque in infinitum, ſi feudum ſit paternum. Paternum autem voco, quicunque ex ſuperioribus id acquiſiuit: dũmodo ſcias quod ſi quis habẽs beneficium quatuor ſuperſtitibus filijs decedat, & feudũ ad vnum ſolum ex diuiſione deueniat, & iſte ſuperſtitibus filijs duobus, vel tribus decedat, qui patrueles dicuntur, & ad vnum eorum beneficium feudi ex diuiſione perueniat, & ſimiliter iſte ſuperſtitibus filijs decedat, qui patrueles dicuntur, ad quorum vnum feudum ſimiliter peruenit: ſicut etiam ex alijs ſuperioribus, vel primis fratribus, ſuperſunt maſculi, ſi ille qui feudũ habet deceſſerit, nullo filio relicto: an ad omnes, vel ad quos perueniat quæritur?

Reſpondeo ad ſolos, & ad omnes, qui ex illa linea ſunt, ex qua iſte fuit. Et hoc eſt, quod dicitur ad pro ximiores pertinere, Illi verò proximiores eſſe dicũtur reſpectu aliarum linearum, ſed omnibus ex hac linea deficientibus omnes aliæ lineæ æqualiter vocantur.

Secundo idem manifeſte probat tex. cap. 1. de ſucceſſio. fratrum, vel gradibus ſucced. in feudo. cuius verba ſic leguntur.

Per ſucceſſionem quoque ſicut per inueſtituram beneficium ad nos pertinet, mortuo enim eo, qui be neficium tenebat, prima cauſa liberorum eſt. Filijs enim exiſtẽtibus maſculis, vel ex filio nepotibus, vel deinceps per maſculinum ſexum deſcendentibus, cæteri remouentur agnati. Ad filias vero, ſeu nepotes, vel pronepotes, vel ex filia nepotes, ſeu pronepotes ſucceſſio feudi non pertinet.

Proles enim fœminini ſexus, vel ex fœmineo ſexu deſcendens ad huiuſmodi ſucceſsionem aſpirare nõ poteſt, niſi eius conditionis ſit feudum, vel eo pacto acquiſitum.

His vero deficientibus vocantur primò fratres, cum fratrum præmortuorum filijs, deinde agnati vlteriores. Quod ita intelligendum eſt, ſi feudum ſit paternum, hoc eſt, ſi fuit illius parentis, qui eius fuit agnationis cõmunis. Si enim Titij auus de nouo beneficio fuerit inueſtitus, Titio ſine legitimo hærede maſculo defuncto, eius feudi ſucceſsio, non pertinet ad eiuſdem Titij patruũ magnum, nec ad prolem ex eo deſcendentem, imo reuertitur ad dominum. Ad cognatos enim eius beneficium non pertinet, neque beneficii ſucceſsio.

Si verò dominus, vel alius beneficium defuncti nouum eſſe dicat, agnatus autem illius proximus paternum eſſe contendat, tunc onus probationis incumbit illi, qui nouum dicit. Sed ſcio aliter pronunciatum eſſe. Bonus enim iudex cauſa cognita diligenter intuebitur, cuius potius iureiurando dirimenda ſit hæc quæſtio, vtroque ſcilicet in probatione deficiente.

Tertio accedit auctoritas eorũ, qui manifeſte affir
9 marunt agnatos tranſuerſales † ſuccedere in feudo antiquo. Ita ſane Bald. in cap. 1. §. & quia vidimus. num. 5. qui fedum dare poſs. & ibidem Aluar. num. 3. & Afflict. num. 5. Salic. in l. vnica. q. 11. C. quando non peten. partes, & ibidem Roman. num. 16. Alex. in conſ. 29. num. 3. lib. 1. Barbat. in cap. 2. num. 13. de feudis. Grat. in conſ. 4. num. 31. lib. 1. & Parif. in conſ. 16. num. 2. lib. 4. & his accedunt illi, quos ſtatim referam in ſubſequenti argumento, qui a fortiori ſcripſerunt idem eſſe in feudo nouo conceſſo iure antiqui.

Quartò in ſpecie magis ſuffragatur, quod ſcribũt
10 permulti, agnatos tranſuerſales † ſuccedere in feudo nouo conceſſo iure antiqui feudi. Ita quidem affirmant 13. doctores, me vna cum eis connumerato.

1 Alex. in conſ. 30. num. 7. lib. 1.

2 Curt. ſen. in conſ. 50. col. 23. in princ.

3 Iaſ. in conſil. 1. num. 4. & in conſil. 136. num. 5. libro 3.

4 Cæpolla in conſil. 31. col. 7. verſ. tertia cauſa. in ciuilibus.

5 Afflict. in cap. 1. num. 56. de alien. feudi pater.

6 Ruin. conſ. 9. in fine lib. 1.

7 Pernus in conſ. 4. num. 69.

8 Natt. in conſ. 467. num. 14. & in conſ. 468. num. 4. & 5. lib. 2.

9 Crauet. conſ. 465. num. 4. lib. 5.

10 Cephal. in conſ. 173. num. 8. lib. 2.

11 Roland. in conſil. 60. num. 31. num. 37. & 53. & 55. lib. 1. & in conſil. 16. num. 21. verſ. tertio quod. lib. 3.

12 Ant. Sola in comment. ad conſtit. Sabaudiæ, & Pedemontium, in tit. de feudis. gloſs. 4. num. 16. verſ. præſuppoſito.

13 Idem ego ipſe reſpondi in conſil. 160. num. 29. in fin. lib. 2.

Quintò accedit, quod D. Dux conceſsit hoc feudum iure antiqui feudi, vt ſuccedant capaces bonorum feudalium, ſecundum morem patriæ. At qui
11 mos, & vſus Patriæ Pedemõtanæ eſt, quod in † feudo nouo conceſſo iure feudi antiqui, ſuccedant etiam agnati tranſuerſales, vt teſtantur Crauetta in conſil. 965. num. 4. in fine lib. 5. & Ant. Sola in præcit. comment. ad conſtit. Sabaudiæ & Pedemontium, in tit. de feudis gloſs. 4. num. 14.

Sexto confert, quod ſi diceremus, in conceſsione huius feudi, non contineri agnatos tranſuerſales,
12 † ſequeretur dicendum, illa verba, in feudum antiquum, auitum, & paternum &c. eſſe ſuperuacanea, vt in ſpecie reſponderunt Iaſ. in conſ. 1. col. vlt. lib. 3. Curt. ſen. in conſ. 49. num. 73. Natta in conſ. 667. num. 24. lib. 4. Crauet. in conſ. 173. num. 18. verſ. nec reſiſtit. lib. 2. & in conſ. 965. num. 4. lib. 5.

Septimo & vltimò ſuffragatur non mediocriter, quod Sereniſs. D. Dux Emanuel Philibertus conceſſit hoc feudum prædicto D. Ludouico Solario ſecũdum formam antiquarum inueſtiturarum. Atqui in illa antiqua inueſtitura anni 1414. conceſſa Georgio Fantino ita dictũ fuit, & hoc pro ipſo Georgio, & filijs ſuis, & alijs eius deſcendentibus maſculis, & ipſis

Digitized by Google

ipſis deficientibus pro d. fratribus ſuis, videlicet Petro,& Andrea, & eorum filijs, ac omnibus alijs ab eiſdem deſcendentibus maſculis tantum &c. Ergo idem dicendum eſt, quod in hoc feudo vocati, & comprehenſi dicantur agnati tranſuerſales. Nec huic argumento repugnat quod obijcitur, prædictã inueſtituram anni 1414. reſtrictã eſſe ad certas perſonas tantum: Cum ita ſcriptum ſit; Et hoc pro ipſo Georgio,& filijs ſuis,& alijs eius deſcendentib. maſculis, & ipſis deficiẽtibus, pro dictis fratribus ſuis, videlicet Petro,& Andrea, & eorum filijs,ac omnibus alijs, ab eiſdem deſcendentibus maſculis tantum &c.

Hæc ſane verba includunt certas perſonas, ergo alias excludunt, l.Cum prætor.in prin.ff.de iudicijs. & præſertim ob illam taxatiuam, tantum, vt in ſpecie reſpondit Ruin.in conſil.45.num...lib.1.qui dixit feudum nouum conceſſum tamquam antiquum, pro ſe filijs, & deſcendentibus maſculis tantum includere ſolos filios, & deſcendentes: & excludere tranſuerſales.

Nam reſpondetur primò taxatiuam illam tantũ,
13 † referri ad qualitatem maſculinitatis, quod ſcilicet maſculi tantum admittantur, excluſis fœminis. Cũ relatio fieri debeat ad immediate præcedentia. l.ſi idem cum eodem.in fine. ff.de iuriſdict.om.iud.vbi Iaſ.& reſpondit Socin.ſen.in conſ.156. nu.16.lib.2.

Præterea, & ſecundo reſpondetur, quod ſicuti in ea inueſtitura anni 1414.poſt deſcendentes Georgij inueſtiti, & vocati ſunt Petrus & Andreas, & eorum deſcendentes maſculi tantum; ſic & nos dicimus, poſt Dom.Ludouicum, & eius deſcendentes cenſeri inueſtitos, & vocatos ipſius Dom.Ludouici tranſuerſales. Et reſponſum illud Ruin.in d.conſil. 45.his tranſuerſalibus non repugnat, quandoquidẽ in caſu illo Ruin.vocati fuerunt ſolummodo filij, & deſcendentes, in ea verò inueſtitura anni 1414.vocati ſunt etiam tranſuerſales.

His conſtat veram eſſe propoſitam concluſionẽ, cui non obſtant aliquę conſiderationes in contrariũ adductę, quibus ex ordine ſatiſfaciam.

Primo obijcitur, illa verba, vt feudum antiquum, auitum,& paternum, &c.poſita eſſe in parte executiua, non autem in diſpoſitiua,& ideo nihil operantur; vt reſpondit Cephal.in conſ.617.num.59.lib.5. & præter eum ego ipſe copioſius in conſ.160.num. 38.lib.2.

Reſpondetur, imò prædicta verba fuiſſe poſita in
14 parte diſpoſitiua, non autem in executiua:cũ † clauſulæ ipſæ executiuæ incipiant ibi, conſtituens prælibatus D.noſter Princeps &c. vt in ſpecie reſpondit Natta in conſ.322.num.14. & in conſil.373.nu.20. libr.2. quem ſecutus eſt Oſaſc. in deciſ.164.nummer.
15 4.Idem dicimus de † clauſula illa, de quibus,& bonis infeudatis Princeps ſe deſueſtit, dictumque N. inueſtit,& in poſſeſſionem corporalem, ſeu quaſi poſuit & inducit, per traditionem vnius dagæ &c. Sicuti ſcribit idẽ Oſaſ.in d.deciſ.164.n.3.quem ſecutus ſum in d.conſ.160.num.38.verſ. Nec hic obſtat &c. Quo etiam in loco verſ.Non quoque obſtat &c.ſcripſi poſt Bald.Aret.Ruin.Dec.& Curt.iun. etiã verba poſita in clauſulis executiuis declarare mentem concedentis. Et ſi ergo admittimus prædicta verba eſſe poſita in parte executiua, attamen declarant mẽtem D.Ducis fuiſſe concedendi hoc feudum vt antiquum, auitum, & paternum &c.

Secundo obijcitur, quod in inueſtitura Regia d. D.Ludouicus fuit inueſtitus pro ſe, & ſuos prædictos tenere in feudum antiquum &c.

Non ergo pro tranſuerſalibus, cum verbum prædictos, ſe referat ad verba illa, hæredibus,& ſucceſſoribus, ſicque ad deſcendentes, iuſta cap.1.§.& ſi clientulus.de alien.feudi,& cap.1.an agnatus, vel filius. Nam ſequentia referri debent ad perſonas ſupra relatas, vt reſpondit Ruin.in conſ.13.numer.8. verſ.per talem relationem.lib.1.

Reſpondetur, quod & ſi admittimus, illud ver-
16 bum, † prædictos, referri ad hæredes & ſucceſſores ſuos, attamen inde non ſequitur, quod illa verba, vt feudum antiquum, auitum,& paternum &c.referantur ad ſolos illos deſcendentes a d. D. Ludouico, ſed
16 ſui natura comprehendunt etiam † tranſuerſales: ſicuti affirmant doctores ſupra relati dum ſcribunt, feudum nouum conceſſum iure antiqui operari, vt cenſeantur vocati etiam tranſuerſales.

17 Tertiò obiicitur, hos † tranſuerſales non poſſe in hoc feudo ſuccedere, ex quo non ſunt hęredes primi, vel vltimi inueſtiti, ſicuti requirit natura huius feudi conceſſi, pro ſe hæredibus & ſucceſſoribus, vt ſcribunt, & declarant quamplurimi congeſti a Thoma Marino in tract.feudorum tit.5.de feudo hæreditario.num.34.

Reſpondetur primo, prædicta locum habere, quã
18 do † ipſi agnato hæreditas ſic delata fuit, vt eã adire poſſit, ſecus verò ſi alter inſtitutus fuit, cũ per eum non ſtet quominus hæres ſit. Ita declarant Bald.in cap.1. col.3.verſ.ſed quid ſi filius viuo patre. num. 9.in tit.an agnatus vel filius Dec.in conſ.149. nu.8. & in conſ.208.in fin. Afflict. in deciſ.385.nu.5.Curt. iun.in conſ.138.num.25.Pariſ.in conſ.23.num.185. lib.1.Alciat.in reſp.186.num.3.& in reſp.199.num. 50.ſecund.impreſs.antiq. Lugd.Roland.in conſ.53. num.16.lib.3. in conſ.48.num.50.& in conſ.90.nu. 25.lib.4.& egregie Io. Bapt.Ferret. in conſ.106.numer.5.& in conſ.138.nu.7.& 8.Cum ergo his agnatis delata non fuerit hæreditas d. D. Ludouici, vel vltimi defuncti deſcendentis ab illo, ſequitur dicendum, hos agnatos non impediri, quin hoc in feudo ſuccedant.

Reſpondetur ſecundo, quod cum ius feudorum,
19 † ob illam clauſulam, iure antiqui feudi, fingat, feudum eſſe acquiſitum a communi patre,& is pro acquiſitore habeatur, ſufficere debet, quod agnatus iſte, qui vult ſuccedere in feudo, ſit hæres mediatus primi parentis ficti acquiſitoris. Cum fictio idẽ operetur in caſu ficto, quod veritas in caſu vero. l.filio, quem pater.ff.de liber.& poſth. Ita egregie declarat Crauet.in conſ.965.num.21.lib.5. & his conſtat nil obeſſe, quod dicitur, verba illa, ſuis hæredibus &c. referri ad ſolum teſtatorem inueſtitum, cum ſit nomen poſſeſſiuum. Nam ex prędictis conſtat tranſuerſales non comprehendi quidẽ ſub dictis verbis, ſuis hæredib. ſed ſub illis, antiquũ, auitum,& paternum.

Quarto obiicitur; quod præſumi debet D.Ludouicum Solariũ ſtipulatum fuiſſe hoc feudum, pro ſuis deſcendentibus, non autem pro tranſuerſalibus, ẽt ſi non addidiſſet verbum ſuis, vt reſpondit Brun.in conſ.114.col.4.

Reſpondetur, id procedere in dubio, quando ſcilicet, nulla extant verba, quibus coniici poſſit pro quibus aliis ſtipulatus ſit; ſed diuerſum eſt noſtro in caſu, in quo adſunt illa verba, antiquum, auitum paternum, quæ ſignificant etiam agnatos tranſuerſales comprehendi.

Sexta eſt concluſio, Sereniſs. D. Ducem Emanuelẽ Philibertum non potuiſſe, nec voluiſse in præiudicium dictorum agnatorum de Solario cõcedere hoc feudum D.Philiberto Sabaudo, & D.Leinici, concluſio hæc, qđ ſcilicet noluerit præiudicare d.agnatis, ſatis probari vulgata illa iuris ſententia conceſ-

ſiones

20 ſiones † Principum intelligi ſine alterius præiudicio. l.2.§.merito.ff.ne quid in loco publico vel itinere fiat,& leg.1.§.ſunt autem. in fine.ff.ne quid in flum. publico, & poſt alios copioſe diſſerui in commentarijs de præſumpt. lib.2. præſumpt.9. col.1.& 2.

Imò etiam ob iuſtam cauſam præſumitur Princi-
21 pem † voluiſſe præiudicare tertio, vt poſt Ruinum in conſil.29.colum.3.in conſil.167.colum.6.lib.1.& in conſil.12.colum.7.lib.3.tradit Anton.Gabr.in libr. 3.concluſionum,in tit.de iure quæſito non tollendo. concluſ.2.num.29.

Quod verò dictus Dom.Dux non potuerit præiudicare dictis agnatis, atque ita eorum ius tollere, multis ſic probatur.

22 Primò, quia feudum, † quod conceſſit Princeps, tollere nõ poteſt eius ſucceſſor, & agnatos in eo ius habentes ſine cauſa priuare, cap.1. de natura feudi, & cap.1. de feudo ſine culpa non amitten. & in ſpecie reſpondit Ruin.in conſil.7.nu.31. lib.1.qui multis probat Principem nõ poſſe tollere ius agnati conſiſtens in ſpe ſola, probabili tamen, & Ruin.ſecutus eſt Cephal.in conſil.117.num.13.lib.5.Et idem ego ipſe multis comprobaui in conſ.108.num.64.lib.2. vbi alios quamplures huius opinionis doctores congeſſi.

23 Secundò ſuffragatur, quod † Princeps non poteſt ius alicui quæſitum aliquo modo immutare; ſicuti affirmant multi illi doctores,qui ſcribunt inueſtituram conceſſam pro ſe, filijs, & deſcendentibus maſculis,non poſſe ab ipſo principe immutari vocando etiam fœminas, ita ſane Bald.in conſil.215. Proponitur quod.col.1. verſic.in contrarium facit. libr.2. quem ſecuti ſunt Curt.iun. in tractat. feudorum in 2.parte.quæſt.7.numer.42.& Siluan.in tractat.de recognitione feudi.quæſt.38.

23 Tertio accedit, quod † princeps non poteſt, nec debet reuocare donationem, & conceſſionem a ſe factam tollere,& reuocare:ſed dicere ſemper debet, quod ſcripſi, ſcripſi,cum nihil ſit,quod magis conueniat Principi, quam fidem non frangere, ita ſanè poſt alios reſpondit Dec.in conſil.287.num.8.& in conſil.293.in fine,& accedunt Tiraquell.in tract.de nobilit.cap.20.num.24.& Roland.in conſil.2.num. 159.lib.1.

Quartò confert, quod egregie reſpondit Caſtr. in conſil.164. In cauſa Maioriæ.num.16.lib.2.dum ſcripſit, principem non poſſe reuocare donationem a ſe factam alicui iure primogenituræ in præiudiciũ, & detrimentum eorum,qui futuri ſunt ſucceſſores, & Caſtrenſ.ſecuti ſunt Dec. in conſil.468. numer.8. & in conſil.498.num.19. Socin.iun. in conſil.108. num.3. lib.2. & Melchior Palaez in tractat.Maioratuum in 2.parte.quæſt.26.colum.1.& 2. qui multis comprobat.

Quintò, & vltimo ſuffragatur magis in ſpecie auctoritas Ceph.in conſil.302.num.50.& num.51.lib. 3.& in conſ.617.num.53.54.& num.101. lib.5.cum dixit principem non poſſe præiudicare agnatis in ſucceſſione feudi noui iure antiqui conceſsi.

Nec prædictis repugnat, quod obijcitur inueſtituram Regiã, ad quam Ducalis ſe refert, admiſiſse D.Ludouicum & eius deſcendentes ad huius feudi ſucceſsionem, ad ipſius Regis beneplacitum, ergo Princeps ipſe potuit ad ſui libitum reuocare ipſius feudi conceſsionem,& illud alteri concedere. cap. ſi gratioſe. de reſcriptis in 6. & ſcribit Capic. in decil.121.

Nam reſpondetur primò,in inueſtitura Regia(vt in facto mihi præſupponitur) non legi,huius feudi conceſsionem factam fuiſse ad beneplacitum: ſed ſimpliciter,& abſolute.Præterea, & ſecundo reſpondetur, admiſſo citra veri præiudicium, quod ad be-
24 neplacitum facta ſit conceſsio; non tamen ſine † iuſta cauſa tolli, & reuocari potuit. Ita ſanè declarando dictum cap.ſi gratioſe, de reſcriptis in 6. ſcribit ibidem Geminian. poſt Caldertnum in cõſ.3. quem refert,ſic etiam Ruin.in conſ.104.num.2.& 11.verſ. ſecundò non obſtat.lib.5.Io.de Selua in tract.de beneſic.in 6.parte.q.68.in fine.Boer.in quæſt.149.numer.15.in tract.de auctoritate magni Conſilij.num. 154.Guiel.Benedict.in ca.Raynutius.in verbo duas habens filias. num.36. de teſtam.Marcus Salon Hiſpanus in conſ.21.num.1.& Io.Bolognetus in conſ. 2.num.47. & huius quidem traditionis ea eſt ratio,
25 quia cõceſsio facta ad beneplacitum † perpetua eſſe dicitur, vt ſcripſi in lib.1.de arbitr.iudic.quæſt.69. num.10.poſt Tiraquel.quem ibi retuli; Et accedunt nunc Boer.Guli.Benedic.Marcus Salon,& Bologn. in locis ſupra allegatis, & præter eos Capic.in deciſ. 116.num.6. Natta in conſil.58.num.8.lib.1.& Oſaſcus in deciſ.144. num.13. Et præterea beneplacitũ
26 ſignificat † arbitrium boni viri, vt ſcripſi in d.libr. 1.de arbitr.iudic. q.8.num.10. Cum ergo nemo vir bonus ſine iuſta cauſa auferret vnquã conceſsionẽ alicui factam, vt ſcribunt Bart.in l.ambitioſa. num. 11.ff.de decretis ab ordin.faci. Roman.in conſil. 467.num.4.& Paris Puteus in tract.de Syndicatu.in tit.de arbitrijs eorum.num.1.4.& 8.ſequitur dicendum, præfatum Sereniſs.Dom.Ducem Emanuelẽ, non potuiſſe auferre ab his agnatis de Solario ius, & facultatem ſuccedendi in hoc feudo, & illud concedere dictis dominis Sabaudo, & Leinici.

SVMMARIVM.

1 *Feuda eſſe ex pacto & prouidentia oſtendere illa verba, pro ſe, filijs, & deſcendentibus maſculis, & de legitimo matrimonio.*
2 *Feuda ex prouidentia cum vocent deſcendentes inueſtiti, dici tot conceſſiones quot gradus deſcendentium.*
3 *Feudum non mutare naturam ob diuiſionem.*
3 *Diuiſione non mutari feudum.*
4 *Fideicommiſsum diuidentes ſibi tantum præiudicare.*
5 *Reſeruationem conſeruare ius.*
6 *Pleno iure ſignificare rem liberam.n.7.*
8 *Maxime, dictionẽ eſſe implicatiuam caſus magis dubitabilis.*
9 *Diuiſionem factam ſine reſeruatione feudorum, non præiudicare deſcendentibus.*
10 *Legitimationem pati multos defectus.*
10 *Legitimandi facultatem contra voluntatem vaſſalli nõ poſſe concedi.*
11 *Legitimationis nullitatem opponi etiam a tertio.*
12 *Principem approbare legitimationem admittẽdo ſcienter ad ſucceſſiones.*
13 *Legitimandi facultatem Mediolani, ſine licentia non concedi Comiti Palatino.*
14 *Teſtibus, quibus non potuit opponi per defunctum, neque per hæredem poſſe.*
15 *Naturalis vt dicatur quis, plura requiruntur.*
16 *Subreptionem vitiare impetrationem, cum fuit ſuppreſſum, quod expreſſum difficilem feciſſet impetrationem.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MXXXIV.

CVM multis ab hinc annis in Gymnaſio Papiẽſi ius Cęſareũ interpretarer rñdi pro Illuſ.D.Marchione Frãc.Sfortia Placẽtino, & demõſtraui feuda

Vighizoli, & alia a D. Duce Galeacio Maria Sforcia
cõceſsa anteceſſoribus d. D. Marchionis effecta non
eſſe libera ex diuiſione bonorum facta inter Dom.
Franciſcum, & dominum Pallauicinum anno 1514.
Nunc in dubium aliqua doctè & acutè reuocantur;
quibus meis pro uiribus ſatisfaciam. Verum priuſ-
quam accedam ad motiuorum diſſolutionem, pau-
cis, & ſummatim repetam aliqua eo in reſponſo a
1 me ſcripta. Et primum quidem dixi, feuda † hæc
non eſſe hæreditaria, ſed ex pacto, & prouidentia,
ſicuti maniteſtè ſignificant illa verba, pro ſe, filijs, &
deſcendentibus maſculis legitimis, & de legitimo
matrimonio natis, vt poſt alios ſcripſi in comment.
de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 94. num. 8. & huius
2 quidem feudi † natura eſt, vt cenſeatur non ſolum
primo acquirenti, & inueſtito acquiſitum feudum
prouidentia, & pacto, ſicque cõceſſione Domini in-
ueſtientis, ſed etiam filijs, & deſcendentibus dicti
inueſtiti, ita quod dicantur tot conceſſiones, quot
ſunt gradus deſcendentium, qui ſucceſſuri ſunt, ſi-
cuti poſt Iſern. & alios ſcribunt Pariſ. in conſil. 23.
numer. 130. lib. 1. & in conſil. 65. num. 17. lib. 3. & Ia-
cobin. de Sanct. Georgio in inueſtit. feudali in ver-
bo. Et vnus. num. 8. verſic. addite pulchram. Hoc
ſic poſito, ſcripſi alias in dicto meo reſponſo colum.
3 3. verſic. hoc ſic præmiſſo; ex † diuiſione illa anni
1514. nõ eſſe mutatam horum feudorum naturam,
& ibi dixi hanc opinionem affirmaſſe gloſſ. Baldum
Federic. de Senis, Caſtrenſ. pract. Papienſ. Alexand.
Curt. ſen. Iaſon. Ruin. Beroum, Gozadin. Crauett.
Hieronym. Gabr. Paulum Leonium, Riminald. iun.
& Oſaſc. qui ſic ſunt interpretati cap. 1. §. vlt. ſi de
feudo defuncti contentio ſit inter dom. & agnat. Et
ego ipſe comprobaui alijs argumentis. Et inter alia
quæ ſcripſi in quarto argumento retuli Afflict. in d.
§. vltim. numer. 1. & Iacobin. in loco ſupra relato, pa
3 trem diuidendo & renuntiando feudo conceſſo pro
ſe, filijs, & deſcendentibus pręiudicare ſibi tantum,
& non alijs prædictis. Et eodem in reſponſo in
quinto argumento ſubiunxi diuidentes ipſos re-
nuntiaſſe iuribus ſibi competentibus, non autem il-
lis quæ competebant ſuis filijs, & deſcendentibus;
qui non ex perſona ipſorum patrum, ſed ex propria
ius habent in his feudis. Et perpendi illud prono-
men ipſis, quod dixi perſonale eſſe. Et in ſexto ar-
4 gumento adiunxi ita obſeruari in diuiſione † bono-
rum fideicommiſſi, quorum diuiſio ipſis quidem
diuiſionibus præiudicat, non autem alijs futuris de-
ſcendentibus a teſtatore vocatis, ſicuti auctoritate
quamplurium ſcripſi in comment. de præſumpt. lib.
3. præſumpt. 115. num. 59. Et demum in ſeptimo ar-
gumento perpendi proteſtationem, ſeu reſerua-
tionem illam factam in dicta diuiſione his verbis
ſcriptam. Non intendentes tamen per prædicta vl
lo modo teſtamento patris derogare: Sed volunt ip
ſi fratres, quod teſtamentum ipſum ſit in ſuo robo-
re. Ita quod per præſentem diuiſionem præfactus
Dom. Franciſcus non intelligatur ſibi præiudicare
in aliquo, maxime iuri fideicommiſſi in eo inſerti,
& in fauorem dicti Dom. Marchionis Franciſci ap-
poſiti. Nec etiam præfatus Dom. Palauicinus in-
telligatur ſibi præiudicare reſpectu iurium ſibi quo-
modolibet competentium, reſpectu maxime legi-
timæ, & Trebellianicæ, quæ ſibi iure cõpetit in caſu
quo dictum fideicommiſſum contigerit &c. Hæc re-
5 ſeruatio † & proteſtatio, vt dixi in dicto vltimo ar-
gumento poſita poſt facultatem alienandi inuicem
datam conſeruat ius ipſorum fratrũ, & poſt alios in
ſpecie ſcripſi in dicta præſumpt. 115. numer. 41. ver-
ſic. Cæterum &c. Dixi etiam in dicto vltimo argum.
prædictam proteſtationem, & reſeruationem, & ſi
reſtrictam ad diſpoſita in teſtamento Domini Mar-
chionis Ludouici, attamen comprehendere etiam
feuda. Cum & in ipſo teſtamento ipſorum feudo-
rum facta fuerit mentio, dum inſtituit hæredes etiã
in iuriſdictionibus, & voluit teſtator ipſe ſuum te-
ſtamentum confirmari a Principe reſpectu feudo-
rum, & iuriſdictionum &c. Quibus quidem verbis
ſignificauit, feuda non poſſe nec debere alienari, ſi-
cuti nec alia bona fideicommiſſo ſuppoſita & de-
mum adiunxi, quod ſicuti ipſi fratres diuidentes
reſeruarunt ſibi ios fideicommiſſi, ita etiam voluiſ-
ſe ſibi reſeruari iura ſucceſsionis feudorum, quæ
erant magis clara, & certa.

His repetitis, & explicatis non obſtant adducta
in motiuis. Et primo quidem reſpondetur, quod
etiam ſi admittimus, reſeruatum fuiſse ius tantum
comprehenſum in teſtamento dom. Marchionis Lu
douici patris, attamen (vt dictum fuit) in eo teſta-
mento diſpoſuit etiam de feudis.

Secundo obijcitur in motiuis, in agnatione loci
Vighizoli aſsignati Pallauicino, dictum fuiſse, quod
Pallauicinus ſit in totum, & pleno iure dominus, &
poſſeſsor dicti loci Vighizoli. Idem dictum fuit ad
beneficium Marchionis Franciſci reſpectu loci Pe-
6 regrini. Quæ quidem verba, pleno iure † ſigni-
ficant rem omnino liberam, & abſque vllo onere
reſtitutionis ſub aliqua conditione, ſecundum So-
cin. ſen. in conſil. 43. num. 11. & 13. lib. 4. Corn. in con
ſil. 142. col. 4. verſic. corroborantur. libr. 4. & Gabr.
in tit. de fideicommiſs. concluſ. 1. numer. 37. nam re-
ſpondetur primo, vt alias ſcripſi aduerſus Socin. &
Corn. rectius ſenſiſse Crott. Ruin. & Paulum Leo-
nium, quos retuli, & probaui in dicta præſumptio.
115. num. 72. Præterea, & ſecundo reſpondetur, ver-
7 ba illa pleno iure, referri ad bona omnia diuiſa, exce
ptis bonis fideicommiſsi & feudi; quæ fuerunt in
ipſa diuiſione reſeruata, vt ſupra diximus. Nec re-
pugnat illa conſideratio facta in motiuis col. 1. ver-
ſic. Nec releuat &c. quod reſeruatio illa dicitur de
iuribus debendis uirtute teſtamenti paterni, & præ
ſertim quia ſubiiciuntur illa verba. Et maxime fi-
deicommiſsi in eo inſerti. Quæ quidem dictio, ma-
xime, eſt implicatiua, vt tradunt Aretin. in leg. ſi
ita ſtipulatus. de verbor. oblig. & Corn. in conſil. 1.
num. 22. lib. 3. Nam reſpondetur retorquendo argu
8 mentum, cum enim illa dictio, maxime, † ſit impli-
catiua caſus magis dubitabilis, & explicet magis
dubitabilem, vt ſcribunt Dec. in l. qui ſe patris. nu-
mer. 10. C. vnde liberi, & Didac. in lib. 2. variar. reſo-
lut. cap. 7. num. 4. ſequitur dicendum, implicare ca-
ſum bonorum fideicommiſsi, magis dubitabilem,
nempe reſeruationem ipſius fideicommiſsi, de quo
erat maius dubium, an poſset vel nõ poſset remitti,
& explicare caſum minus dubitabilem, hoc eſt ca-
ſum remiſsionis feudi; Cum clarum ſatis eſset il-
lud ius remitti non potuiſse in præiuditium deſcen-
dentium ab illo primo acquiſitore inueſtito, & e-
tiam Principis domini directi. Et præterea con-
ſtat reſeruationem factam eſse de omnibus compre
henſis in dicto teſtamento Dom. Ludouici patris in
quo non ſolum fideicommiſsi, ſed etiam feudi fa-
cta eſt mentio, vt dictum fuit, & ideo illa verba in ali
quo, poſita in dicta reſeruatione comprehendunt
etiam ipſum feudum.

Tertio obijcitur in motiuis, reſeruationem intelli
gi nõ debere generaliter, quia alioqui eſset cõtraria
ſibi ipſi, repugnantiamque contineret; quod admit-
ti non

Digitized by Google

ti non debet ſecundum Socin.ſen.in dicto conſil.43. num.4.verſic.ſed hoc ita.lib.4. Cephal.in conſ.253. nu.17.lib.2.& Vincentium Onded. in conſil.89.numer.34.& 35.Verum vno verbo ex iam dictis reſpondetur, dum diximus, non debere quidem intelligi generaliter factam reſeruationem, ſed eorum tantum, quæ habentur in teſtamento dicti D.Marcrhionis Ludouici. Quo quidem in teſtamento (vt diximus) continẽtur, & bona feudalia. Non repeto iam dicta.

Quarto, & vltimo obijcitur in dictis motiuis, quod reſeruando iura & contenta in dict.teſtamento dicti Dom.Marchionis Ludouici patris, alia iura prouenientia virtute inueſtiturarum dicuntur remiſſa per regulam, quod incluſio vnius eſt excluſio alterius. leg.Cum Prætor.in princip. ff.de iudicijs, cum ſimilibus. Nam reſpondetur, vt dixi ſæpius, reſeruationem comprehenſorum teſtamento Domini Marchionis Ludouici continere etiam feuda, cum & de eis teſtator ipſe diſpoſuerit, vt dixi ſupra, Preterea, & ſecundo reſpondetur, quod etiam ſi admittimus, in diuiſione non fuiſſe reſeruata ipſa feuda:
9 non tñ diuiſio † ipſa quibuſuis generalib. verbis con
tecta præiudicare potuit deſcendentibus a primo il
lo inueſtito, vt dictum fuit ſupra; Et accedit Petrus Antonius Anguſ.in conſil.18.numer.5. lib.4.allegatus in motiuis. Nec repugnat, quod ſubijcitur in præcitatis motiuis, diuidentes expreſſim obligaſſe & hæredes ſuos pro ipſius diuiſionis obſeruatione, & ob id hæredes contrauenire non poſſe etiã ex iure proprio; vt tradunt Tiraquellus de retractu conſanguineorum. §.1.gloſſ.9.numer.54.& 55. Roland.in conſil.97.numer.47.lib.1.& Cephal.in conſil.393.numer.47.51.& 57.lib.3.& in terminis diuiſionis Hieronym.Gabriel in conſil.125. numer.13. & 14.lib.1. Nam reſpondetur primo, & alias ſcripſi in meo illo reſponſo, nullum hic extare Domini Marchionis Franciſci factum, quo ſibi ex deſcendentibus præiudicauerint in ſucceſſione feudorum. Cum (vt iam demonſtrauimus) in diuiſione illa, nullam dederit facultatem alienandi feuda hæc: imo ea reſeruauerit cõtenta in teſtamento patris, in quo adeſt, & diſpoſitio circa hæc feuda, quæ teſtator ipſe alienari prohibuit, vt dixi ſupra.

Quod vero attinet ad alias dubitationes alijs in motiuis doctè, & acutè excitatas aduerſus prædictum Illuſtriſs. Dom. Marchionem Franciſcum ad ſuſtinendam, & defendendam legitimationem illam D.Maximiliani illetigime nati, dicimus, illas non obſtare. Cum verius ſit legitimationem prædictam eſſe omnino nullam, & inualidam duplici defectu.

Primus quorum eſt qui prouenit a deficiente po-
10 teſtate, & facultate † Comitis Palatini, qui in duca-
tu hoc Mediolani, legitimationem hanc concedere
nõ potuit ſine licentia & conſenſu Ducis Mediolani
habentis vtile dominiũ ipſius Ducatus. Eſt.n.magis
10 recepta, & verior doctorum ſententia, † Imperato-
rem aliumue Principem habentem dominium directum non poſſe concedere facultatem legitimandi filios illegitimè natos contra voluntatem ſui vaſalli. Ita ſane ſcribunt 16.doctores me qualiſcumq; ſim, cum eis numerato hoc eſt.

1 Salicetus in authen. item ſi quis. C.de naturalibus liber.

2 Ang.in conſ.402.Titius ab eccleſia. numer.2. dum dixit, Principem dominum directi non poſſe legitimare illegitimũ, vt ſuccedat in feudo, non conſentiente vaſallo, hoc eſt domino vtili.

3 Alexand. in conſ.60.num.2. lib.2. & in conſil. 11.num.11.lib.7.idem ſenſit.

4 Curt.ſen. in conſ.74. ſuper memorata. colum. 28. verſic.quinto principaliter: qui in ſpecie Ducis Mediolani reſpondit Comitem Palatinum creatum ab Imperatore non poſſe legitimare illegitime natum in Ducatu Mediolani, & ſi ipſe Dux Mediolani Ducatum iure feudi recognoſcit ab ipſo Imperatore.

5 Iaſ.in conſ.70. col.pen. verſ.confirmo etiam. lib.3.qui Curt.retulit, & probauit.

6 Silueſter Aldobrand. inter conſilia Crotti in conſil.422. num.12.lib.3. & inter conſilia Riminaldi ſen.in conſil.717.lib.4.reſpondit, Comitem Palatinum a ſummo Pontifice creatum non potuiſſe legitimare ſpurium in Ciuitate Ferrarię in feudum conceſſa Ducibus Extenſibus ab eodem Pontifice.

7 Pariſ.in conſ.2.num.18.lib.2.

8 Socin.iun.in conſil.100.nu.21. lib.2.in conſil. 95.num.96. & in conſ.126.num.22. lib.3. qui ſecutus eſt Curt.ſen.in d.conſ.74.

9 Cattelianus Cotta in memorial. in verbo legitimatio facta per Imperatorem, qui pariter probauit Curtij reſponſum.

10 Aegid. Boſſ.in tractat.cauſar.criminal. in titul. de Principe.numer.185.qui Curt.pariter commendauit.

11 Alciat. in reſp.201. num.22. & in reſpon.206. num.5.ſecund.impreſſ.antiq.Lugd.

12 Vbert.Zuchar.in rub.C.qui admitti. num.29.

13 Marcabr.in conſ.13.nu.123. vbi eiuſdem opinionis refert Riminald.ſen.

14 Roland.in conſ.88.num.26.lib.1.

15 Ceph.in conſ.23.num.78.lib.1.

16 Oſaſc.in conſil.61.num.17. verſic.quinto non habet.

17 Ego ipſe in comm.de præſumpt.lib.4.præſum. 79.num.62.

Nec obſtat, quod in motiuis colum.2.verſic.vltra quod verius &c.adducantur multi contrariam opinionem approbantes, nempe Alex.in conſil.2.num. 18.in fine lib.1. Socin.ſenior inter conſilia Brun.in conſil.10.num.30.Curt.iun.in conſil.1.numer.30.& in conſil.117.num.4. Alciat. in reſponſo 11.num.8. lib.3.tom.1.ſecund.nouam impreſſ.Venetam, quod reſponſum eſt 171.ſecund.impreſſ.antiq.Lugdunen. Crauett.in conſ.993.num.36.lib.6. Roland. in conſil.22.num.63.lib.3.Riminald.iun.in conſil.156.numer.16.& in conſil.215.numer.147. libr.2. Decian. in conſ.3.num.107.lib.1. Mantica de coniect. vlt.volunt.lib.11.tit.10.n.43.& 44. & Bertaz.in conſ.111. num.50. in ciuilibus.& Surdus in conſil.1. num.73. lib.1. & in conſil.157.numer.30.lib.2. Nam reſpondetur Alexand.in dicto conſil.2. num.18.in fine lib. 1.ſolum ſcripſiſſe, Principem legitimantem quo ad feudum voluiſſe præiudicare domino feudi: Non tamen affirmat Alexãder, quod is legitimans præiudicare potuerit iuriſdictioni & poteſtati vaſſalli ſui ſicque Ducis Mediolani. Socin. vero in dicto conſil. 10.numer.30.nihil ad rem noſtram ſcripſit. Curt.iunior in dictis conſil.1.num.30. & conſil.157. argumenta leuia adeo ſunt, vt facile ſit eis reſpondere ſecundum Aegidium Boſſium in loco ſupra allegato Alciat. in dicto reſpon.11. num.8. parum deferendum eſt; cum aduerſus eum in eodem met caſu reſponderit Socinus iunior in dicto conſil.95. numer. 96.libro 3.Crauetta autem in dicto conſilio 993.numero 36.lib.6.minus rectè aduerſus receptam magis opinionem ſecutus Curtium iunior.in dicto conſil.157.& inconſiderate pro ſua opinione refert Curtium ſenior. in dicto conſilio 74. ſuper memorata,

in quinto dubio, Roland. verò in dicto conſil. 22. numer. 39. lib. 3. ſibi parum conſtans eſt: Cum in conſ. 88. num. 26. lib. 1. aliter reſponderit. Riminald. iunior in dicto conſil. 156. num. 26. & in conſil. 215. numer. 47. lib. 2. ſecutus eſt ſimpliciter Curt. iunior. Decianus, & ego ipſe præcitatis in reſponſis non loquuntur in ſpecie, de qua noſtra eſt diſputatio. Manticæ, Bertazoli, ac Surdi tanta non eſt auctoritas, vt recedere debeamus a recepta magis ſententia.

Non etiam obſtat quod dicitur in motiuis col. 2. verſic. & omni in caſu &c. quod & ſi admittimus prædictam communem opinionem, quod ſcilicet Comes Palatinus legitimare non poſſit illegitime natos in hoc dominio Mediolanenſi, tamen id procedit, Duce ipſo Mediolani reclamante, ſecundum Alciat. in conſ. 11. nu. 8. verſic. & primo, lib. 1. Rolan. in conſil. 22. num. 39. verſ. reſpondet. lib. 3. & Ioan. Petrum Surdum in dicto conſil. 1. num. 74. & num. 84. lib. 1. Nam reſpondetur vno verbo Ducem Mediolani ignoraſſe factam fuiſſe hanc legitimationē, quam ſi nouiſſet declaraſſet omnino nullam, & rurſus dicimus ipſum Ducem ſatis dici contradixiſſe his legitimationibus; cum eius decreto cautum ſit, quod nullo modo valeant hæ legitimationes & decretum hoc de quo dicemus infra ipſo iure annul-
11 latiuum harum legitimationum operatur, vt † nullitatis exceptio opponi poſſit etiam a tertio, vt poſt alios declarando traditionem dictæ gloſſ. l. his conſequenter. ff. famil. hercif. reſpondi & ego in conſil. 502. num. 19. lib. 6.

Non etiam obſtat quod dicitur in eiſdem motiuis col. 2. verſic. adduci etiam poteſt &c. quod Dux Mediolani ſaltem tacitè dicitur conſenſiſſe & approbaſſe hanc legitimationē admittendo ipſum legitimatum tamquam feudatarium; ac etiam eius deſcendentes tractando eos pro talibus, ita vt facto dicatur eam admiſiſſe, quod videtur ſufficere, vt ſcribunt Roland. in dict. conſil. 22. numer. 44. & 45. lib. 3. Bertaz. in dicto conſil. 111. num. 56. & Surdus in dicto conſil. 1. num. 89. 90. & 91. lib. 1. Nam reſpon-
12 detur prædictos loqui, † quando Princeps, in cuius iuriſditionis ſuæ præiuditium facta fuit legitimatio, ſciuit factam fuiſſe legitimationem, & legitimatos tamquā tales ad ſucceſſionem feudorum, a qua alioqui excluſi erant, admiſit. Ita tradunt multi relati a me ipſo in comment. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 20. num. 24. & 25. Quod hic non euenit.

Cæterum admiſso citra veri tamen præiudicium, quod ſecundum iuris communis diſpoſitionem Comes Palatinus potuerit legitimare ſpurios in hoc dominio Medioliani ſine licentia, & conſenſu Ducis
13 ipſius dominij. Non † tamen facere potuit ob decretum Ducis Philippi Mariæ editum anno 1442. quo duo ſancita ſunt, Primum quod nemo poſſit impetrare aliquod priuilegium ab Imperatore legitimandi illegitime natos; ſecundum, quod Comites Palatini non poſſint vti impetratis priuilegijs ſine licentia Ducis. Ita refert Aegid. Boſſ. in tractat. cauſar. criminal. in tit. de principe. num. 184. Illud primum dicitur extinctum, propterea quod dominium ipſum Mediolani peruenit ad Cæſarem Dominum directi, ſicuti aduertit & recte Boſs. præcitato in loco verſic. & primum quod &c. Illud vero ſecundum abolitum non eſt, vt ſubiungit idem Boſſius verſic. ſecundum verò, &c. dum dixit Decretum in ea parte de impetranda licentia dicere etiam imperante (eſt enim legendum imperante, non autem probante) ſicuti corruptè legitur, (cum alioqui repugnet ſenſus & præcedentia) Cæſare. Et hoc ad finem (inquit Boſſius) ne Comites Palatini male vtantur iam impetratis priuilegijs. Et hac ratione diluitur illud, quod obijcitur in eiſdem motiuis columna prima. verſicul. Nec videntur &c. quod cum tempore conceſſionis huius legitimationis Dominium Mediolani eſſet apud Cæſarem nompe Carolum Quintum fœliciſſimæ recordationis, neceſſe non fuit habere eius licentiam, vt late reſpōdit Bertazolus in dicto conſil. 111. num. 49. verſic. primo eſt. lib. 1. in ciuilibus. Hæc ſane conſideratio diluitur ex ſupradictis; hoc eſt, neceſſe non fuiſſe habere licentiam Cæſaris reſpectu poteſtatis legitimandi, de qua loquitur Bertaz. ſed neceſſe quidem fuit eam habere reſpectu vſus ipſius licentiæ, vt dixit præcitato in loco Boſs. Cum ergo Carolus V. tamquam Dux Mediolani non dederit licentiam dicto Comiti Palatino, vt poſset legitimare dictum Maximilianum, ſequitur dicēdum legitimationem eſse nullam.

Secundus eſt huius legitimationis defectus proueniens a voluntate Comitis Palatini, qui legitimationem hanc non conceſſiſset ſi ei fuiſset narratum, Maximilianum legitimatum fuiſse ſpurium, non autem naturalem, & quod agebatur de maximo agnatorum præiuditio. Nec repugnat, quod dicitur in initio motiuorum, quod ſicuti Comes ille tacitate magna legitimauit alios ſpurios, ita hunc legitimaſset etiam, ſi ſciuiſset dicta vitia, & defectus. Nā reſpondetur credendum eſse contrarium, nec conſtat legitimatos illos eorumque legitimationes eſse huic Maximiliani ſimiles. Non etiam obſtat, quod dicitur in eiſdem col. 1. verſic. vltra, quod &c. imo Maximilianum fuiſse filium naturalem Palauicini, non autem ſpurium. Cum ex actis conſtet ipſum Pallauicinum duxiſse in vxorem Lauram Baronam poſt Maximiliani natiuitatem, ita quod natus eſset Maximilianus ex patre Pallauicino ſoluto, & Agnete matre ſoluta. Ita exiſtimo dicere voluiſse perilluſtrem Dom. Senatorem d. in motiuo. Nam reſpondetur primo, verius eſse, Maximilianū procreatum fuiſse a d. Palauicino patre vxorato; ſicuti conſtat atteſtatione trium teſtium examinatorū anno 1536. ad inſtantiam ipſius Maximiliani, & fratrum. Quo-
14 rum quidem † teſtium fidem, & integritatem ſicuti impugnare non poſsent d. Maximilianus, & fratres, ſi nūc viuerent, l. ſi quis teſtib. C. de teſtib. & tradūt Soc. iun. in conſ. 178. in fi. lib. 2. Crau. in conſ. 188. n. 5. et Ant. Gabr. in lib. 1. concl. tit. de teſtib. concl. 1. n. 14. et 15. qui dixit, credi etiam his teſtibus ſingularibus, ita non poſsunt ij Maximiliani deſcendentes,
14 † et hæredes prædictis teſtibus quidquam obijcere. Cum hæres ſit eadem perſona cum defuncto, vt in auth. de iureiur. a moriente præſtito. in princ. Et defunctus plus iuris in hæredem transferre non poteſt, quam ipſe habet. l. nemo plus. ff. de reg. iur. vbi Dec. et Cagn. et tanto magis obijcere nil poteſt nūc Dominus Alexander aduerſarius contra hos teſtes, quod anno 1557. interrogati Dom. Ludouicus et Conſortes, an vti vellent dictis teſtibus, et re dilata per ſeptennium, tandem anno 1584. reſponderunt velle vti, cui Dom. Ludouico ſucceſſit D. Alexander nunc aduerſarius. Præterea extant alij teſtes a dom. Marchione Camillo patre dom Marchionis Franciſci producti contra dictum D. Ludouicum, et ſi in alia cauſa. Qui quidem teſtes idem ſunt atteſtati, nempe d. dom. Maximilianum fuiſse procreatum a d. Pallauicino tunc vxorato.

Reſpōdetur ſecūdo, admiſso citra veri præiuditiū, quod dictus D. Pallauicinus eſſet ſolutus eo tempore quo genuit dictum D. Maximilianum, attamen non

non inde ſequitur, ipſum D. Maximilianum dici po tuiſſe naturalem: Cum plura concurrere debeant,
15 vt filius dicatur † naturalis, hoc eſt, quod natus ſit ex concubina proprie ſumpta, quæ quidem dicitur, quando vterque ita ſolutus eſt, vt inter eos eſſe poſſit matrimonium, quod diu retenta ſit in domo in ſchemate cõcubinæ, & quod cum ea ſolus ipſe uit conſuetudinem habuerit. l. 3. ff. de concub. & tradunt multi, quos retuli in commentar. de præſump. lib. 6. præſump. 54. nu. 3.

Cæterum, admiſſo citra veri præiudicium Comitem Palatinum potuiſſe, & voluiſſe legitimationem hanc concedere: attamen adhuc illa aduerſariis non ſuffragatur, ex quo reuocata fuit a Carolo V. 1536. Nec repugnat, quod dicitur in motiuis colum. 2. verſicul. Nec videtur poſſe &c. falſo fuiſſe narratum Imperatori, qui eam reuocationem fecit, filios omnes dicti D. Pallauicini eſſe ſpurios, & tamen conſtat dictum Maximilianum fuiſſe naturalem, quod ſufficit ad excludendum odiũ ſpurietatis, vt ſcribunt Alciatus in reſp. 73. numero 20. libro 11. Puteus in deciſ. 105. numer. 37. in fine, & Mantica in conſil. 10. numer. 37. Nam vno verbo reſpondetur ex dictis ſupra, recte fuiſſe Imperatori narratum, filios dicti D. Pallauicini præſertim D. Maximilianum fuiſſe ſpurium, non autem naturalem. Non repeto iam ſcripta, ne tædio ſim viro ſapientiſſimo, & grauiſſimis negociis occupatisſimo. Non etiam obſtat quod dicitur in eiſdem motiuis column. 2. verſicul. Secundo illa declaratio &c. narratum non fuiſſe ipſi Imperatori Carolo V. illi Comiti Palatino conceſſam fuiſſe amplam legitimandi facultatem, etiam ad feuda, Et propterea ipſum Imperatorem fuiſſe circumuẽtum in conceſſione dictæ reuocationis, & conſequenter reuocationem non valere, vt tradunt Alciatus in reſp. 12. numer. 12. libro 3. Puteus in deciſi. 188. numer. 18. Crauet. in conſil. 241. column. 7. verſicul. 3. reſpondeo &c. maxime cum facta fuerit ad inſtantiam fratrum Camilli & Iulii, vt ego ipſe ſcripſi in commentariis de præſumptionibus lib. .. præſumpt. 10. numer. 32. & 33. Nam reſpondetur,
16 quod tunc demum ſubreptio † vel obreptio vitiat reſcriptum & impetrationem: quando narratum vel ſuppreſſum aliquid fuit, quod ſi Princeps concedens ſciuiſset, veriſimiliter non conceſsiſset vel difficilius conceſsiſſet. Sicuti poſt alios ſcripſi in libro 2. de arbitrariis iudicum: Caſu 201. numero 24. Porro certum eſt, quod etiam ſi narratum fuiſſe Imperatori amplam, & ampliſsimam fuiſse poteſtatem & facultatem dicti Comitis legitimandi etiam ad feuda: Non tamen hoc retardaſset reuocationem. Cum hæc non fuerit cauſa, qua reuocari debuerit ipſa legitimatio. Sed illa, quod ipſi Comiti Palatino dari non potuerit ab Imperatore facultas legitimandi in hoc Dominio Mediolani in præiudicium iuriſdictionis Ducis ipſius Dominii. Et quod mens, & voluntas dicti Comitis non fuerit legitimare dictum Maximilianum, ex quo exiſtimauit eum fuiſse naturalem, cum tamen eſſet ſpurius. Quemadmodum duos hos defectus, quos patitur prædicta legitimatio, ſupra demonſtraui.

His exiſtimo ſatisfactum eſse doctisſimis motiuis.

SVMMARIVM.

1 *Fideicomiſſum delatum ei, qui id non agnouit, non probare ius.*
2 *Filiorum naſciturorum nomine contineri nepotes.*
3 *Fideicõmiſſum perpetuum inmuere illa uerba, et enim intentio prædicti N. eſt, quod bona remaneãt in familia, & deſcendentib. ſuis, & deſcendentiũ trium deſcendentibus.*
4 *Ratione extendi uocationem, cum ratio ei extenſo adaptari poteſt. num. 5.*
6 *Fideicommiſſarios per annos 30. amittere ius, nõ tamen præiudicare abnepotibus.*
7 *Præſcriptionem aduerſus fideicommiſſum nondum purificatam, non nocere iis, qui non poterant agere pendente conditione.*
8 *Fideicommiſſum nondum purificatum non præſcribi.*
9 *Conditione fideicommiſſi pendente non currere præſcriptionem.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MXXXV.

Dubitandum non eſt, quin Comes Vitalianus teſtator expreſse vocauerit Ioannem, & Vitalianum nepotes ex Philippo filio, cũ ita dixerit. Quod decedente Philippo filio, & hærede ſuo inſtituto, dicto teſtatori, & Philippo in bonis ipſius teſtatoris filii legitimi, & naturales &c. ipſius Philippi ſuccedant &c. Eſt etiam clarum, quod prædicti Ioannes, & Vitalianus inter ſe fuerunt reciproce ſubſtituti. Cum teſtator ita dixerit. Et ſi aliquis ex ipſis, vel aliqui ex ipſis filiis legitimis, & naturalibus tam natis, quam naſciturisex ipſo Philippo decederent ſine filiis, vel filiabus &c. quod eo caſu alter filius ſuperuiuens dicti Philippi &c. ſuccedat &c. His ſane verbis conſtat, Ioannem fuiſse uocatum decedente Vitaliano (ſicuti uere deceſſit) ſine filiis, vel filiabus. Eo itaque ipſo quod deceſſit Vitalianus ſine prole aliqua, ei potuit ex uocatione a teſtatore facta ſuccedere Ioannes. Verum quia ipſe Ioannes non agnouit fideicommiſsum
1 † ſibi delatum, ſequitur dicendum, nullum ſibi ius fuiſse quæſitum, vt ſenſit Pariſius in conſilio 87. numer. 55. lib. 2. & manifeſte, & poſt alios Cranett. in conſi. 984. numer. 90. libr. 6. & idem decidit Rota Roma. in deciſ. 379. numer. 8. in 1. parte, in nouisſime editis, poſt Rolandum in conſi. 29. numer. 28. lib. 1. qui ob id dixerunt, fideicommiſſum deuolui ad alios vocatos. Eſt ergo hic videndum, an filii dicti Ioannis ita vocati fuerint ad dictum fideicommiſsum poſt mortem Vitaliani ſine filiis, ſicuti vocatus erat eorum pater Ioannes. Et dicendum eſt, vocatos fuiſse. Nam teſtator ſubſtituit filios natos, & naſcituros ex ipſo Philippo quo ſub
2 nomine filiorum naſciturorum † continentur nepotes, ſicuti ſcripſi in commentariis de præſumpt. lib. 4. præſ. 94. num. 28. poſt Curt. iuniorem in conſ. 48. num. 3. & in conſi. 111. nu. 9. Crau. in conſil. 155. nu. 4. & Cephal. in conſi. 262. nu. 11. lib. 3. Cum ergo filii Ioannis fuerint uocati, ſequitur dicendum ius fideicommisſi ad eos fuiſse deuolutum. Et licet ipſi quoq. filii Ioannis non agnouerint ipſum fideicommiſsum iuxta prædictam diuiſionem Rotæ, nihilominus hoc nihil prodeſt hæredibus Vitaliani defuncti ſine filiis, cum ex diſpoſitione ipſius teſtatoris ipſi hæredes extranei Vitaliani iam fuerint excluſi, iuxta eandem Rotæ deciſionem 379. numero 8. & 9. Præterea teſtator iſte poſtea quam ſubſtituit filios Philippi ſuperuiuentes ita dixit, & hoc quoniam Intentionis præfati D. Comitis Vitaliani fuit, & eſt, quod bona ſua non exeant extra domum ſuam, ſed remaneant in familia ſua, & in de-

deſcendentibus ſuis, & in deſcendentium deſcendentibus &c. Quæ quidem verba ſignificant
3 perpetuum & ſucceſſiuum † fideicommiſſum, ut in ſpecie decidit Rota in deciſ.568. num.1.& 2.in 1. parte in nouiſs.editis, & idem admittit Cephal. in conſil.614. colum.1.lib.4. qui reſpondit ſuper caſu deinde deciſo a Rota prædicto in loco. Et quidem caſus talis erat. Alexãder Monſignauus teſtator inſtituerat Euangeliſtam fratrem pro vna parte; P. Franciſcum & Mar. Antonium nepotes pro altera: & Paulum alium nepotem pro tertia parte, eoſque inuicem ſubſtituit vulgariter pupillariter, & per fideicommiſſum. Et poſtea ita ſubiecit, Volenſque proſpicere honori, ac vtilitati familiæ ſuæ expreſse voluit, & diſpoſuit, ac ordinauit bona ſua remanere in agnatione ſua, vt familia conſeruaretur. Reſpondit Cephal.& decidit Rota, quod licet in ipſa vocatione fratris & nepotum eorum perſonæ facta fuerit ſolummodo mentio; attamen alia verba ſequentia inducere fideicommiſſum abſolutum, & perpetuum in ipſa familia. Nec repugnat, quod dicitur rationem hanc, qua vſus eſt teſtator, intelligi & reſtringi per præcedentem vocationem; vt ſcilicet bona permaneant in deſcendentes ſupra vocatos: iuxta ea, quæ ego ipſe ſcripſi in conſil.85. numer.120.dum poſt alios dixi rationem conſeruationis, & familiæ intelligi ſecundum præcedentem vocationem, hoc eſt, quod conſeruetur per perſonas vocatas, & ſicuti etiam dicimus, prohibitionem alienationis, adiecta ratione illa, vt bona perpetuo maneant, & conſeruentur in agnatione, & familia; reſtringi & regulari ſecundũ præcedentem vocationem, vt poſt alios latiſſime ſcripſi in conſil. 376.num.47.& multis ſequentibus. Nam reſpondetur diſtinguendo duos caſus quorũ primus eſt, quãdo vocatio, & diſpoſitio eiuſmodi eſt, vt ei poſſit cõ
4 uenire ratio; † vt puta ſi teſtator vocauit duos, vel tres gradus ſuorum deſcendentiũ, vt ſi dixiſset ſubſtituo filios meos, nepotes & pronepotes. Et deinde adiecisset rationem hanc: quia volo bona mea permanere in meos deſcendentes. Hoc ſane caſu hæc ratio põt reſtringi ab ipſa vocatione, cum nomen deſcendentes in ipſa ratione expreſſum verificari poſſit in nepotes, & pronepotes. Ita procedit obiectio ſupra conſiderata, hic caſus noſtro non conuenit. Secundus eſt caſus, quando ratio expreſſa poſt vocationem non poteſt adaptari ipſi vocationi, vt ſi teſtator vocauit, (vt in caſu noſtro) filios filij ſui inſtituti. Et deinde adiecit rationem, quia volo bona permanere in meos deſcendentes, & deſcendentium deſcendentes. Hoc ſane caſu ratio reſtringi non poteſt ad vocationem, cum verba illa deſcendentium deſcendentes non poſſint intelligi
5 de ſolo filio, & eius filijs. Et ob id ratio † ipſa extendit, & ampliat vocationem, & diſpoſitionem iuxtã l.cum pater. §.dulciſſimis.de legat.2. & latiſsime ſcribit poſt alios Crauet.in conſil.227.numer.6.7. & 8. Non etiam repugnat quod dictum eſt de prohibitione alienationis reſtringenda ad perſonas vocatas, quia reſpondetur id procedere in ipſa prohibitione, quæ dicitur acceſſoria vocationis, qui quidem caſus a noſtro longe differt, vt in ſpecie declarat Rota in dicta deciſ.568. num.8.& 9. parte 1. in nouiſs.editis.

His intelligimus, deſcendentes omnes a Ioanne vocatos eſſe ad huius fideicommiſſi ſucceſſionem.

Et hinc ſequitur, quod etſi non ſolum prædictus Ioannes, ſed etiam eius filij; nepotes, & pronepotes curſu temporis ſicque præſcriptione excluſi forte fuerint a ſucceſſione huius fideicommiſſi, iuxta receptam traditionem eorum, qui dixerunt, fidei-
6 commiſſarios † negligentes agnoſcere & petere ſibi reſtitui bona fideicommiſſi per triginta annos, iure ſuo priuari, ſicuti ſcribunt Decius in conſil.267. numer.4. Pariſius in conſil.87. numer.55.libro 2.& in conſil.48.numer.18. libr.3.Socin.iun. in conſilio 141.numer.28.39. libr.2.Ripa in l.filiusfamil.§.diui.numer.113.114.de legat.1.& Decianus in conſil. 2.numer.130 libr.2. Nihilominus excluſi non ſunt Federicus, & Renatus abnepotes dicti Ioannis, cum enim ob mortem ſuorum anteceſſorum ius fi-
7 deicommiſsi ad eos ſit delatum, præſcriptio † contra eius maiores decurſa ſibi non nocet, ſicuti in ſpecie docuit Ripa in dicto §.diui.numer.116. & alios recenſet Pariſius in conſil.23. numer.203. libr.1. Et hoc illud eſt quod dicunt Caſtren. in l.vlt.§.penult. C.communia de legat. & fideicommiſs.Iaſ.in conſ. 57.numer.4. lib.1.& Petra in tractat.de fideicommiſs.quæſt.14. numer.173. nullam currere præſcri-
8 ptionem † aduerſus fideicommiſſum nondum purificatum, cum enim pendente conditione agi poſsit,
9 præſcriptio † non currit.

SVMMARIVM.

1 *Filium ſubrogatum loco matris non habere plus iuris matre.*
2 *Succeſſionem non fieri per ſaltum.*
3 *Argumentum a feudo ad fideicom. valere.*
4 *Feuda & fideicommiſſa ac primogenitura iiſdem regulis niti & argumentis.*
5 *Matre non vocata ad fideicommiſſum ad excluſionem alterius, neque vocari filium.*
6 *Maſculos ex fœminis non venire in odioſis & fideicommiſſis ſub nomine deſcendentium maſculorum.*
7 *Nepotem ex filia quandoque complecti ſub nomine deſcendentium qui aſſerunt, ſubtilitatem aſſerere.*
8 *Rationem excluſiuam mutari mutato ſexu.*
9 *Cognatos excludi quandoque interuentu matris.*
10 *Matre exiſtente in medio, excludi cognatos, qui alias non poſſent excludi.*
11 *Filium ex ſua perſona venire ad fideicommiſſum, cũ mater ipſa dum viueret nunquam fuit excluſa.*
12 *Proximiorem præſumi prædilectum.*
13 *Nepotem ex filia non dici de generatione.*
14 *Generationem noſtram non extendi ad nepotem ex filia.*
15 *Agnationis conſeruandæ reſpectum eſſe conſiderabilem. num.16.*
17 *Deſcendentium maſculorum appellationem non trahi ad fœminas.*
18 *Liberorum nomen eſse commune cum fœminis.*
19 *Nepotem ex filia non eſſe ſimpliciter dicendum excludere ſubſtitutum, verum diſtingue.*
21 *Nepotem ex filia, ad excluſionem fratris teſtatoris, non cõprehendi ſub illis verbis, ſi ſine filijs.*

FACTI SPECIES.

Illuſtriſsimus Dom. Marchio Iacobus Pallauicinus anno 1533.condidit teſtamentum, in quo hæredem inſtituit Dominam Hyppolitam filiam, cui ſubſtituit his verbis.

Itẽ volo, & mando, & ordinõ, quod ſi contingat præfatã D.Hyppolitam filiam meã, quandocumq. decedere ſine liberis maſculis, & ex legitimo matrimonio procreatis, ac liberis maſculis, & caſu quo decedat relictis poſt ſe liberis procreandis, & caſu quo decedat relictis poſt ſe liberis maſculis legitimis vt ſupra, & exinde dicti liberi maſculi ... & ut...

& vt ſupra præfatæ Dom. Hippolytæ filiæ meæ, & liberi deſcendentes maſculi legitimi vt ſupra dictorum filiorum præfatæ D. Hippolytæ vſque in tertiam generationem, reſpectu deſcendentiũ maſculorum, & vt ſupra, & incipiendo a dictis filijs dictæ filiæ meæ tantum, & non vltra decederent ſine liberis maſculis, & vt ſupra procreatis & procreandis, & vt ſupra (quod Deus auertat.) Eo in caſu eidem filiæ meæ, ſic ut ſupra deſcẽdẽti, & ſeu dictis liberis præfatæ dom. Hippolytæ filiæ meæ, vſque in tertiam generationem dumtaxat, ut ſupra, ſic vt ſupra deſcendentibus, ſuccedunt, & ſuccedere debeant alius ſeu alij legitimi maſculi ſuperſtes, & ſuperſtites, & vt ſupra, & eos omnes vt ſupra inuicem ſubſtituo, & mihi hæredes inſtituo, & ultimo ex eis ut ſupra deſcendentibus ſubſtituo, & mihi hæredes inſtituo in ſupraſcriptis immobilibus tantum ut ſupra præfatæ filiæ meæ, & ut ſupra legatis Magnificum Dom. Io. Hieronymum nepotem meum ex fratre meo & alios de domo, & agnatione ſua ibi expreſſos, quia eo in caſu intentio ſua fuit & eſt, quod dicta bona ut ſupra legata perueniant, & peruenire debeant, ac reuertantur pleno iure, & conſeruentur in illis de domo, & agnatione ipſius teſtatoris.

Præſupponitur etiam in facto, ex d. D. Hyppolita natũ fuiſſe D. Comitem Io. Franciſcum qui procreauit D. Iuliã, & Barbarã, ex D. Iulia nata eſt Hyppolita & ex D. Barbara natus eſt D. Marchio Colurni.

Nunc prætendit dictus D. Marchio ſe eſſe uocatum a præfato D. Comite Iacobo teſtatore, excluſa d. D. Comitiſſa Hyppolita.

Quæritur, quid iuris?

Initium a Domino.

CONSILIVM MXXXVI.

RESpondendum eſſe exiſtimo, Illuſtriſs. D. Marchionẽ Colurni admitti debere ad huius fideicommiſſi ſucceſſionem excluſa Illuſtriſs. D. Comitiſſa Hyppolita. Nam ipſe D. Marchio pretendere non poteſt hanc ſucceſſionem, niſi vel ex propria perſona, vel ex perſona Illuſtriſs. D. Comitiſſæ Barbaræ eius matris: ſicuti egregie conſiderat Bart. in l. liberorum. numer. 14. verſic. contrarium eſt. ff. de verbor. ſignific. quem in ſpecie retuli, & probaui in conſ. 172. ante nu. 1. demonſtrabimus itaq. priore loco d. D. Marchionem non ſuccedere ex perſona matris, quam manifeſte conſtat, non eſſe vocatam, & hoc quidem multis illis argumentis, & doctorũ auctoritatibus, quibus vſus ſum in his terminis in conſil. 172. a num. 1. vſque ad 13. & alia conſideraui in conſil. 400. num. 34. vſque ad 45. Quæ quidem ſummatim referam.

1 Primo filius † loco matris ſubrogatus plus iuris habere non poteſt quã ipſa mater, quæ cũ non ſuccedat ad excluſionem D. Comitiſſæ Hyppolitæ efficit ne admittatur filius: ſicuti conſideraui in d. conſil. 172. num. 1. & 2. lib. 2. & conſil. 400. num. 34. & 55. libro 4.

2 Secundo cum ſucceſſiones † non fiunt per ſaltum, ſed ordinatim, & ſucceſsiue, neceſſe eſt, qđ gradus præcedens ſit ſucceſibilis, alioqui ſublata media perſona, non poteſt ſequens admitti. Cum ergo media perſona matris D. Marchionis ſit inhabilis ad ſuccedendum ſeu excludendum D. Comitiſſam Hyppolitam, ſic etiam admitti non debet D. Marchio eius filius. Ita poſt alios ſcripſi in dict. conſ. 172. num. 3. & conſ. 400. num. 36.

Tertio deſtructo antecedenti, cenſetur etiam deſtructum conſequens. Cum ergo mater D. Marchionis, quæ ipſum D. Marchionem antecedit, ſit (vt dixi) inhabilis, reddit quoque inhabilem ipſum dom. Marchionem. Ita argumentabar in d. conſ. 172. nu. 6. & conſ. 400. num. 39.

Quarto filius non debet eſſe melioris conditionis ipſa matre. l. ſi viua matre. §. nam licet. C. de bonis mater. Atqui mater D. Marchionis excludere nõ poteſt D. Comitiſſam Hyppolitam. Ergo nec ipſe dom. Marchio. Ita ſcripſi in d. conſil. 172. num. 7. & conſ. 400. num. 40.

3 Quinto argumentari licet a feudo ad fideicommiſſum, ſed ſi mater nõ admittitur ad ſucceſsionem feudi ad alterius excluſionem; nec etiam admitti debet eius filius. Ita dixi in d. conſil. 400. num. 48. ſcripſiſſe 17. iuris interpretes, nempe Specul. Bald. Robert. & Bart. Salicet. Angel. Caſtr. Aretin. Butr. Guidon. Papæ, Alexand. Iaſ. Socin. Sen. Corn. Dec. Socin. iun. Rub. & Albam. Et nunc accedit Modern. Pariſ. in comment. de conſuet. Pariſienſ. tit. 1. §. 16. num. 10.

Sexto argumentum ſumi poteſt, & ſolet a ſucceſſione primogenituræ ad ſucceſsionem fideicommiſ-
4 ſi † vt tradit Ludouic. Molina in lib. 1. de Hiſpan. primogen. cap. 1. num. 7. Porro in ſucceſsione primogenituræ, excluſa matre cenſetur excluſus eius filius. Ita ſcripſi in d. conſ. 400. num. 44.

Septimo, & vltimo hanc controuerſiam definit auctoritas quamplurium, qui in ſpecie ſcripſerunt,
5 quod ſi mater † non eſt ad fideicommiſſum vocata ad alterius excluſionem, quod nec etiam cenſetur
5 vocatus eius filius. † Ita ſane 25. Doctores, & omniũ primum Ricard. Malumb. quem etiam referam infra in 2. diſputatione hunc recenſet.

1 Io. Andr. in addit. ad Speculat. in rub. de teſtam. ad finem; cuius verba retuli, & declaraui in d. conſil. 172. num. 12. Non repeto ibi dicta.

2 Bald. in conſ. 40. Quidam magnus. lib. 3. & in l. 1. ff. de Senat.

3 Mattheſ. in ſing. 129.

4 Butr. in conſ. 46.

5 Ancharan.

6 Salicetus.

7 Florianus &

8 Ioan. de Monte generato.

} Hos quatuor ſic cõſuluiſſe refert Matteſil. in d. ſing. 130.

9 Capra in conſ. 18. n. 7. & n. 10. & 11.

10 Alex. in conſ. 56. n. 4. lib. 5. & in l. Gallus. §. nũc de leg. n. 3. ff. de liber. & poſth.

11 Corn. in conſil. 124. num. 14. lib. 2. qui egregie in his terminis ſic reſpondit.

12 Socin. ſen. in conſil. 251. n. 9. li. 2. & in conſ. 94. num. 3. lib. 4.

13 Dec. in conſ. 399. col. vlt.

14 Gratus in conſil. 120. num. 12. & aliis ſubſequẽtibus lib. 2.

15 Cremenſ. in ſing. 21. incipit Teſtator.

16 Ruin. in conſil. 39. n. 11. & in cõſ. 120. n. 13. verſic. quo vero. lib....

17 Franc.Marcus in q.546.num.1 in 1.parte.
18 Socin.iun.in conſ.69.num.21.lib.3.
19 Alba in conſ.86.num.4.lib.1.
20 Natta in conſ.187.col.vlt.lib.1.
21 Moder. Pariſienſis in conſuetud. Pariſ.titul.1. §.16.num.6.
22 Ludouic.Molina in libr.3. de Hiſpan.primog. cap.5.num.45.
23 Decian.in conſ.127.num.15. lib.3.qui teſtatur hanc eſſe ab omnibus receptam ſententiam.
24 Cephal.in conſ.581.num.7.lib.3.qui.
25 Et hos ſecutus ſum in d.conſ.172.num.12.lib. 2.cui reſponſo ſubſcripſerunt Cephal.&c.

His intelligimus dictum D.Marchionem ex perſona matris admitti non poſſe ad excluſionem D. Hyppolitæ iunioris.

Nunc ſupereſt, vt diſſeramus, an præfatus Dom. Marchio admitti debeat ex propria ſua perſona tam quam vocatus ab ipſo teſtatore. Et quidem reſpondendum videbatur admitti debere illis rationibus & argumentis in motiuis acute conſideratis.

Primo quia appellatione liberorum ex propria ſignificatione continentur etiam nepotes ex filia. l. cognoſcere.§.liberorum.ff.de verbor.ſignific.& l.1. C.de condit.inſertis. Vnde cum nepos ex filia ſit de liberis, & ſit etiam maſculus in eo verificantur verba ſubſtitutionis, iſque venit appellatione liberorum maſculorum: Cum vtramque qualitatem habeat, ſicuti deſcendentium maſculorum appellatione venit nepos ex filia.§.1.& 2.& in authent.de hæred.ab inteſtat.venien. Ita arguitur in motiuis pagin.1.fac.1.verſ.conſtat enim. Et eſt argumentum quo vſi ſunt Fulgoſ.Socin.iun. & Alba, quos retuli in d.conſ.172.num.13.& 14.lib.2.

Secundo accedit argumentum conſideratum in motiuis pag.1.a tergo, & quamuis, quod & ſi appellatione liberorum maſculorum in vltimis voluntatibus ex coniectura ta, & veriſimili mente teſtatoris veniant ſolummodo maſculi ex maſculis deſcendentes, non autem deſcendentes ex fœminis, vt ſcribunt Ioan.Andreæ in additionib.& Speculat. in rubric.de teſtam.in fine, & alij multi quos retuli ſupra in 7.argumento præcedentis dubitationis, nihilominus procedit prædicta concluſio, quando teſtator conſiderauit, & reſpexit conſeruationem agnationis & familiæ, ſicuti quando vocauit filios ſuos maſculos, & eorum liberos, & deſcendentes maſculos. Nam tunc veniunt dumtaxat maſculi ex fœminis deſcendentes; Cum per eos non conſeruetur agnatio. ſecus eſt quando teſtator vocauit filias proprias, & earum deſcendentes maſculos, quia cum dici non poſſit teſtatorem conſideraſſe agnationis & familiæ conſiderationem, tunc veniunt maſculi deſcendentes ex fœminis. Ita in ſpecie docuit Socin.ſenior in l.Gallus.§.nunc de lege. in fine.ff. de liberis, & poſthum.qui ſe ita cum alijs permultis reſpondiſſe aſſerit. Idem Socin.in l.cum auus. numer.82. verſic.ſecundus caſus. ff.de condit. & demonſtr.qui eiuſdem opinionis refert Anchar. in conſil.339. & ante Socin. idem ſcripſit Cornens in l.1.col.penult.verſic.ſed aduerte, quia caſus.C.de condit. inſertis, & eandem opinionem probarunt Rubeus in conſil.22. repetito in conſil.128. Socin. iun.in conſil.2.numer.11.12.& 13. lib.3.& alii relati a Mantica in tract. de coniect.vlt.volunt. lib.11. tit.15.num.4.verſic. ſecundo etiam pari ratione, & Ludouic.Molina lib.3.de Hiſpan.primog.cap.5.numer.48. & hoc etiam argumentum ego ipſe deduxi in d.conſil.172.

Tertio, & vltimo in motiuis pagin.3.a tergo verſic.hæc ſententia &c.conſideratur quod in caſu noſtro teſtator vocauit liberos maſculos filiæ ſuæ, quæ erat tunc vidua, natos, & naſcituros, vnde dici non poteſt, quod voluerit, vocãdo maſculos fauere agnationi Sanſeuerinæ, ex qua dom.Io.Franciſcus dictæ dom.Hippolytæ filiæ teſtatoris natus erat. Nam vocando maſculos naſcituros, dici non poteſt conſiderata agnatio futuri mariti, quem teſtator diuinare non poterat, quis futurus eſſet. Eſt ergo dicendũ, teſtatorem conſideraſſe ſolam maſculinitatem, & ſic in maſculos bona ſua conſeruari. Hæc in acutiſſimis motiuis adducta dubitationem nõ mediocrem aduerſus Dominã Hippolytam iuniorem facere videbantur.

Cæterum re ipſa diligenti accuratoque ſtudio perpenſa, contrarium verius eſſe exiſtimo, nempe dominũ Marchionem Colurni non eſſe ex ſua perſona in hoc fideicommiſſo vocatum ad excluſionem prædictæ Dom.Hippolytæ iunioris.

Primo mouet me, quod pro regula traditum eſt,
6 appellatione deſcendentium maſculorum † in diſpoſitione, & materia ſtrictæ interpretationis, vt eſt in contractibus, & fideicommiſſis leg.1. & l.immunitates. ff.de iure immunit. vbi immunitatis priuilegium conceſſum poſteris non extenditur ad maſculos ex fœminis, & tradunt Dec.in l.2.num.61.ff.de regul.iuris, & in conſil.208.& conſil.223.Pariſius in conſil.23. numer.45. lib.1.& egregiè declarat Ioan. Lupus in rubric.extra. de donationib.inter virum, & vxorem. §.69.num.24. qui dixit deſcendentes ex fœmininis non admitti etiam ſi ipſa prima fœmina excluſa non fuit, idque ex ſententia gloſſ.in l.Gallus. §.nunc de lege.ff.de liberis, & poſthum. Et in ſpecie fideicommiſſariæ ſubſtitutionis, quod maſculi ex fœminis non dicatur contineri appellatione deſcendentium maſculorum reſpondit Alciat.in reſponſ. 96.num.33.verſic.primo, quod.& num.34.verſic.3. reſpondeo. ſecund.impreſs. antiquam Lugdun. Et hoc quidem argumento ad rem noſtram vſus ſum in d.conſ.172.num.23.lib.2.

Secundo ſuffragatur, quod traditio hæc nepotes
7 ex filia cenſeri aliquando comprehendi † ſub nomine deſcendentium & liberorum maſculorum, eſt quædam iuris ſubtilitas, quæ non cadit in quemlibet teſtatorem, iuxta text. §.vlt.inſtit.qui tuto.dari poſſ. quo ita in terminis argumentantur Bald. in conſil.4. Quidam magnus nobilis. colum.2. verſic. præterea illa ſubtilitas.lib.3. & Corn.in conſil.124. numer.23.lib.2.& ſimilia affert Socin.ſen. in conſil. 37.numer.12.lib.3. Non ergo teſtator ſub his verbis liberos maſculos intellexit de maſculis deſcendentibus ex fœminis, cum (vt præcitato in loco dicebat Bald.) ſecundum communem vſum loquendi denominatio fiat a ſexu virili tãquam a digniori. Et hoc argumento in ſpecie vſus ſum in d.conſ.172.numer. 28.verſ.ſexto accedit.

Tertio confert ratio, qua motus eſt Bald.in dict. conſil.40.col.2.verſic.non obſtat.l.1.C.de condit.inſertis &c. & manifeſtius in l.maximum vitium.C.de liberis præter. Cum lum.2.verſic.& idem dico. C.de liberis præter. Cum
8 dixit, quod mutato ſexu non mutatur ratio † excluſiua. Cũ non poſsit filius ſuccedere, niſi tamq̃ matris imago.arg.l.illã.§.pen. C.de collat. Cũ ergo D. Barbara d. D.Marchionis mater nõ fuerit vocata ad excluſionem D.Iuliæ eius ſororis, nec D.Hippolytæ iunioris filiæ d. D.Iuliæ, ita nec linea, quę ab ea deſcendit, cenſetur vocata, vt (ſubiũgit idem Bald.in capite principiũ ſumat) non põt vlterius progredi.arg.l. quæque gerimus.ff.de actio.& obligatio. Ita pariter dicendum eſt noſtro in caſu in quo dum teſtator nõ vocauit

vocauit D. Barbaram ad excluſionem D. Iuliæ & D. Hippolitæ eius filiæ, vt ſupra diximus, non etiam dicetur vocaſſe Dom. Marchionem dic. Dom. Barbaræ filium. Hoc argumenti genere vſus ſum & ego in his terminis in dic. conſ. 172. n. 30. lib. 2. & in conſil. 400. num. 49. lib. 4.

Quarto accedit, quod eo tempore, quo per mortẽ Dom. Io. Franciſci patris dictarum D. Iuliæ, & Barbaræ euenit caſus ſucceſſionis, viuebat prædicta D. Iulia & Barbara, ſicuti adhuc ipſa D. Barb. in humanis eſt. Hoc ſtãte, ſequitur, ꝙ D. Marchio dic. D. Barbaræ filius ex ſua perſona ſuccedere non potuit tũc, nec nunc pôt. Nã etſi aliquando filius ſuccedere pôt ex propria perſona, attamen id intelligitur, quando eius anteceſſor non eſt ei impedimento, vt ſi pater vel mater qui ipſum filium antecedunt, defuncti ſunt, alias ſi viuerẽt, nullo modo ſuccedere poteſt fi-
9 lius † ex ſua perſona. Ita Angelus in l. illam. C. de collatio. & Caſtren. in l. ſi defunctus. num. 3. C. de legit. hæred. dum quærunt, quid ſi mater excluditur a ſta-
10 tuto † exiſtentibus agnatis maſculis &c. ſi contingit extare aliquos cognatos proximiores, qui de iure cõmuni præferentur agnatis, an ſtante dic. ſtatuto excludantur cognati illi, ſicuti excluditur mater. Et diſtinguunt, quod aut mater eſt in medio, & ſuperuiuit, & tunc excluduntur etiam cognati, quia eſſet abſurdum quod mater proximior excluderetur, & alii remotiores exiſtentes in eodem gradu cognationis admitterentur. Aut mater non ſuperuiuit, & tũc nõ excluduntur alii cognati, quamuis ſint remotiores ipſa matre, quia iſto caſu ceſſat ratio ꝑdicta, & hanc diſtinctionem ſenſit, & Bald. in dic. l. illam, & ad rẽ noſtram eam probarunt Ruin. in conſil. 110. nu. 16. lib. 1. & in conſil. 18. num. 3. lib. 3. & apertius Socin. ſen. in conſil. 69. num. 23. in fine lib. 3. & in ſpecie idẽ ſenſit Capra in conſil. 18. num. 11. ibi. Et maxime ſi ipſa filia viueret. Cum ergo Dom. Barbara adhuc viuat, ſequitur dicẽdum Dom. Marchionem eius filiũ non poſſe venire ex ſua perſona, cum a matre ipſa impediatur. Qua ex re intelligimus erraſſe Rube. in dic. conſil. 22. in fine verſic. & ſi dicatur &c. Cum dixit a pari procedere, quod quis non extet, vel extet, & ſuccedere non poſſit. l. ſi ex modica. §. 1. ff. quo ad ipſammet, de bonis libert. Hæc enim aſſertio procedit quo ad ipſammet perſonam inhabilem ad ſuccedendum, vt loquitur tex. d. l. ex modica. §. 1. Non autem procedit quo ad impediendum alterum. Cum tunc paria non ſint, vt ex iam dictis conſtat. Et his accedit, quod ſcribunt Bartol. in l. qui ſuperſtitis. ff. de acquir. hæred. & Alex. in l. pactum, quod dotali. C. de collat. quos recenſet, & declarat Ruin. in conſ. 49. num. 3. lib. 1. & in d. conſil. 18. num. 2. & num. 10. verſic. nec prædictis etiam &c. cum dicunt, quod filia excluſa pacto, vel renuntiatione a bonis patris, ea mortua non cenſentur excluſi nepotes ex ſua perſona venientes. Ecce ergo quod Bart. & alii conſiderant inhabilitatem filiæ viuentis obeſſe nepotibus. Cum tamen non obſit ea defuncta, & in claris terminis noſtris, ita etiam cenſuit Socin. iun. in d. conſ. 2. num. 25. verſic. præterea. lib. 3. cum ex ſententia Ruini in l. Gallus. §. etiam ſi parente. colu. 2. verſic. non obſtant rationes. ff. de liber. & poſthum. reſpondit, ꝙ
11 tunc filius † ex ſua perſona venit, nec ob matris perſonam excluditur, quando mater ipſa nunquã fuit excluſa dum viueret, ex quo caſus fideicommiſſi nũquam euenerat, ſi autem eueniſſet caſus fideicommiſſi, & fuiſſet excluſa, ita etiam excluſi permanebunt eius filii. Hoc argumento vſus ſum in dic. conſ. 172. num. 30. verſic. 10. magis, & magis. lib. 2. vbi nu. 32. comprobaui egregia traditione Bart. in l. liberorum. num. 16. ff. de verb. ſignif. ita quoq; argumentabatur in dic. conſ. 400. n. 50.

Quinto vrget non mediocriter, quod ſi dicimus Dom. Marchionem comprehendi ſub illis verbis, liberos maſculos, ſequeretur abſurdum, quod ſi hoc tempore eſſet in humanis Dom. Iulia mater D. Hyppolitæ iunior. ipſam Dom. Iuliam excluderet quod eſt dictu abſurdum, & contra præſumptam teſtatoris voluntatem, nam pręſumptio iuris eſt teſtatorem
12 magis dilexiſſe ſibi † proximiorem quam remotiorẽ. l. Titius. ff. de hæred. inſtit. & ſcribunt multi, quos congeſſi in commentar. de præſumption. lib. 4. præſumpt. 16. num. 4. verſic. tertia eſt coniectura, & confert l. publius. §. vlt. ff. de conditio. & demonſtr. quo arguit Bald. in dic. conſil. 40. Quidam magnus nobilis. col. 2. verſic. in contrarium. lib. 3. teſtatorem potius voluiſſe vocare filiam ſuam, & nepotes ex ea q̃ remotiores gradu. Idem in ſpecie reſponderunt Gratus cõſ. 120. n. 22. li. 2. & Natta in conſil. 187. in fine lib. 1. quos in his terminis ſecutus ſum in dic. conſil. 172. num. 21. lib. 2. & his accedit Corn. in l. 1. nu. 21. in fine. uerſic. alia ratio. C. de condit. inſer. qui ad rẽ noſtram loquitur. Ne ergo hoc ſequatur, dicendum eſt D. Marchionem uocatum non fuiſse ad hoc fidei commiſſum ad Dom. Hippolitæ iunioris excluſionem.

Sexto me mouent plurimum verba illa teſtatoris, quibus vocauit liberos, & deſcendentes maſculos filiorum Dom. Hippolitæ vſque in tertiam generationem reſpectu deſcendentium dictorũ filiorum maſculorum. Hæc ſane verba omnino excludunt Dom. Marchionem, qui dici non poteſt ex generatione D. Ioan. Franciſci filii dic. Dom. Hippolitæ, cum ſit ne-
13 pos † ex filia, qui non dicitur de generatione ipſius
14 Dom. Io. Franciſci, ex quo generatio † non incipit a matre, ſed a patre, vt reſpondit Bald. in dic. conſ. 40. col. 2. verſ. ſed iſti nepotes. lib. 3. manifeſte Corne. in conſ. 190. n. 3. lib. 3. Capra in conſil. 18. num. 10. in fi. qui in noſtris his terminis reſpondit, ſic & Iſern. in cap. 1. num. 2. de ſucceſſio. feudi, Curt. iun. in Tracta. feudor. in 3. par. num. 29. & Thomas Marin. in Trac. feudor. in tit. de feudo fœmineo. tit. 11. num. 44. & in ſpecie ſic ſum argumentatus in conſil. 172. num. 26. lib. 2. & in conſil. 400. num. 52. lib. 4. Et licet ab hac opinione diſſentiant aliqui, attamen in caſu noſtro res caret probabili dubitatione, cum teſtator manifeſte reſtrinxerit ſe ad generationem reſpectu deſcẽdentium maſculorum, & voluit gradum, ſeu generationem ipſam incipere debere a filiis ipſius filię ſuæ. Quod ſi teſtator voluiſſet fœminas conſtituere generationem, a filiæ ſuæ perſona initium ſumi voluiſſet.

Septimo, & vltimo, vel ea ratione Dom. Marchio non dicitur vocatus ad excluſionem Dom. Hippolitæ iunioris, quia & ſi teſtator habens ſolam filiam habere non potuerit reſpectum ad conſeruationem ſuæ agnationis & familiæ, attamen habuit reſpectũ ad illam filiorum maſculorum filiæ ſuæ. Qui ſane re-
15 ſpectus, † eſt maxime conſiderabilis, vt in ſpecie docuit Corn. in l. 1. num. 21. verſic. vna quia. C. de conditio. inſer. cuius verba hæc ſunt. Vna quia ſubſtituit maſculis agnatis, ideo cenſetur teſtator habuiſſe reſpectum ad agnationem ſuam uel ſaltem ad agnationem inſtitutorum, ſi ipſi non fuiſſent agnati teſtatoris. Hæc Corn. qui, & illud affirmauit, quod voca-
16 tio † liberorum maſculorum ſignificet teſtatorem voluiſſe conſeruare illorum agnationem, & familiã, non autem teſtatorem conſideraſſe ſolam maſculinitatem, qua de re dicemus infra.

Non obſtant nunc adducta in contrarium. Nam ad primum reſpondetur, vt ſcripſi in dic. conſ. 172. num. 35.

17 num.35. quod imo appellatione deſcẽdentiũ † maſculorum non continentur maſculi deſcendentes a fœminis. Nam doctores a nobis ſupra relati diſſentiũt, & non repugnat tex. l. cognoſcere. §. liberorum. ff. de verbor. ſignific. cum loquatur ſimpliciter de no-
18 mine hoc liberorum, † quod vt commune comprehendit tam fœminas, quam maſculos, vt ſcribunt Alex. in conſil. 80. col. vlt. lib. 1. & in conſil. 188. li. 3. & alios congeſſi in conſil. 204. num. 40. lib. 3. & in cõment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 84. num. 25. & de hoc nomine, deſcendentium, quod idem ſignificat, ſic in ſpecie declarat Ruin. conſil. 18. num. 6. lib. 3. & ego ipſe in conſil. 172. num. 35. lib. 2. vbi alia ad rem ſcripſi.

Non obſtat ſecundum argumentum, quia reſpondetur, allegatas doctorum auctoritates partim non obſtare, partim ſuffragari caſui noſtro, cuius verita-
19 tis explicandæ gratia diſtinguo aliquos caſus, † in ſpecie quando teſtator carens prole maſculina, fœminas, & earum deſcendentes, vel liberos vocat.

Primus itaque eſt caſus, quando teſtator carens filiis maſculis inſtituit filiam, cui decedenti ſine liberis, vel deſcendentibus maſculis, ſubſtituit extraneum. Hic caſus eſt, quem refert Corn. in l. 1. nu. 19. verſic. ſed aduerte. C. de conditio. inſert. & inquit ſe apud Sanct. Seuerinum fuiſſe interrogatum, & reſpõ-
20 diſſe quod nepos † ex filia excludit ſubſtitutũ. Hic caſus non conuenit huic noſtro, vt eſt clarum.

Secundus eſt caſus, quando teſtator habens ſolã filiam, & fratres, quos hæredes inſtituit, eiſque decedentibus ſine liberis maſculis ſubſtituit ipſam filiã. Hic caſus eſt, quem refert idem Corn. in præcitata l. 1. num. 18. verſic. item Salicet. C. de conditio. inſer. & inquit filiam ſuccedere in portione illius, qui deceſſit relicto nepote ex filia. Hic etiam caſus noſtro non adaptatur.

Tertius eſt caſus quando teſtator carens filiis habet duos fratres, quos hæredes inſtituit, & altero eorum decedenti ſine liberis, vel deſcendentibus maſculis, & vnus decedit relicto ſolo nepote ex filia, an nepos iſte cenſeatur comprehenſus ſub illis verbis, ſi ne liberis, vel deſcendentibus maſculis, ad excluſionem alterius fratris teſtatoris? Hic caſus, quẽ refert Ioan. Andreæ in addition. ad Specul. in rub. de teſta. in vlt. quæſt. diſputaſſe Ricardum Malumbram, qui
21 dixit nepotem † ex filia non comprehendi ſub prædictis verbis ad excluſionem alterius fratris teſtatoris, & inter alias rationes illam adduxit, quod teſtator ponendo in conditione, ſicque vocando filios maſculos voluit conſeruare agnationem propriam. Et Io. Andreæ, ſeu Ricardum ſecuti ſunt multi, quos retuli in præcedenti diſputatione, nempe Marteſila. in notab. 129. qui dixit ita reſpondiſſe, Butr. Ancha. Salicet. Florian. & Ioan. de Montegenerato, & exiſtimo hoc in caſu loqui Butr. in conſil. 46. egregie Capra in conſil. 46. num. 7. & num. 10. & 11. Ruinus in conſil. 120. num. 13. verſic. quo vero. lib. 1. eandẽ opinionem in ſpecie probarunt Aretin. in l. Gallus. §. nunc de leg. col. pen. in fine. ff. de liber. & poſthum. Crott. in conſil. 1. num. 24. lib. 1. & Mantica in Trac. de coniect. vltim. volunt. lib. 11. tit. 15. cap. 8. num. 3. & hoc pariter in caſu loquitur Fulgoſ. in conſil. 86. Hic etiam caſus noſtro non conuenit.

Quartus eſt caſus, quando teſtator habens ſolam filiam, eã inſtituit, cui diſpoſitiue ſubſtituit liberos, vel deſcendentes eius maſculos, & natus eſt ex ea filius maſculus, qui moriens reliquit filiam, & nepotem ex altera filia. Hic caſus ille eſt de quo noſtra eſt
22 contentio, & dubitatur, an is nepos † ex filia cenſeatur comprehenſus ſub illis verbis liberos, vel deſcẽdentes maſculos ad excluſionem eius amitæ, ſicque alterius filiæ teſtatoris? Et quidem diximus, vel ea ratione prædictum nepotem non eſſe vocatum, & comprehenſum, quia teſtator conſiderauit, & reſpexit conſeruationem agnationis filiorum maſculorũ ipſius filiæ ſuæ, non autem propriam, vt dixi ſupra ſcripſiſſe Corn. in dic. l. 1. num. 21. verſicu. vna, quia ſubſtituit. C. de condit. inſert. Ita etiam de teſtatore, qui inſtituit filiam, & ei ſine filiis maſculis deceden-
23 ti ſubſtituit Hoſpitale, quod nepos † ex filia filiæ inſtitutæ non excludat ſubſtitutum. Cum dici nõ poſſit filius maſculus filiæ teſtatoris, reſpondit Capra in conſil. 18. num. 10. & 11. iuncta facti ſpecie ab eo propoſita, & tamen in caſu illo Capræ conſiderari non poterat conſeruatio agnationis teſtatoris, ſed ſola maſculinitas, de qua ſtatim dicemus, & Caprã ſecuti ſunt Socin. iunior conſil. 69. num. 18. libr. 3. & Decian. in conſil. 127. num. 18. lib. 3. qui in ſpecie poſt Butr. ſcripſit, quod qualitas maſculinitatis facit, vt cenſeatur a teſtatrice de cuius diſpoſitione loquitur ipſe Decian. contemplata agnationis conſeruatio. Ita quoque Guido Papæ in conſil. 28. in 8. dubio, idem reſpondit quando teſtator ſubſtituit ſororem, & eius deſcendentes maſculos, quod non veniat nepos ex ipſius ſororis filia, & his accedit Ruin. in cõſil. 18. num. 9. lib. 3. qui dixit Soci. ſen. (de eo enim ſub illo nomine Modernos intellexit) in illa l. Gallus. §. nunc de lege. in fine. ff. de liber. & poſthum. in argumento allegatum male ſenſiſſe, & ei repugnare reſponſum Caſtren. in conſil. 341. quod in meo codice eſt conſil. 91. Præſuppoſito, quod dictum. lib. 1. ſic & eidem Socin. in l. cum auus. num. 82. verſic. ſecũdus caſus. ff. de condit. & demonſtrat. idem ſcribenti reſponderi poteſt, nec ad rem noſtram pertinet, quod reſpondit Anchar. in conſil. 339. ab ipſo Socino, & in motiuis allegatis. Cum loquatur Anchar. quando conceſſio fuit facta ſimpliciter fœminæ, & eius poſteris, nos autem loquimur, quando poſt fœminam prius vocatam reſtrictiue vocati ſunt liberi, vel deſcendẽtes, vel poſteri maſculi ipſius fœminæ. Corn. autem in dic. l. 1. col. pen. verſic. ſed aduerte. C. de cõditio. inſertis. in motiuis allegatus, repugnat D. Marchioni, ſicuti ſupra declarauimus. Non etiam vrgẽt auctoritates Rubei in conſil. 22. & Socin. iun. in conſil. 2. num. 11. 12. & 13. lib. 3. Nam illis ſatisfeci in d. conſil. 172. num. 35. in fi. lib. 2. ſic etiam tollitur auctoritas Manticæ in Tract. de coniect. vltim. volunt. lib. 11. tit. 15. num. 4. verſic. ſecundo etiam pari ratione, in motiuis pariter allegata, cum is ſuæ opinionis referat Corn. & alios nonnullos ex præcitatis, non ẽt obſtat, quod ſcribit Ludou. Molina in lib. 3. de Hiſp. primogen. cap. 5. num. 48. in motiuis adductus. Quãdoquidem Molina præter Ancharan. Socin. Seni. & Rubeum ſupra commemoratos adducit Fulgoſ. in conſi. 86. Franc. Aretin. in dic. l. Gall. §. nunc de lege col. pen. & ult. Dec. in conſil. 303. num. 6. & Modern. Par. in commentar. ad conſuet. Pariſien. tit. 1. §. ... n. 7. Nam Fulgoſ. in dic. conſi. 86. Aret. in dic. §. ... nunc de lege. col. pen. in fine ſecuti ſunt Io. Andr. in addit. ad Speculat. in rub. de teſta. in quæſt. ult. quem ſupra retuli, & ipſe Aretin. in fine dic. §. nunc de lege. ſolũ loquitur de ſtatuto excludente fœminas exiſtentib. maſculis, ſicuti etiam loquitur Decius in conſil. 303. num. 6. allegatus a Molina. Ille uero Modern. Pariſien. in dic. §. 16. num. 7. loquitur, quando teſtator ſimpliciter uocauit deſcendentes maſculos, nos uero quando uocauit maſculos, & maſculorum generationem ad quam ſe reſtrinxit. Et præterea Moder. ille motus eſt auctoritate doctorum ſupra relatorũ, qui non loquuntur in terminis noſtris, & ſicuti ex ſenten-

ſententia Ruini ſupra relati diximus Socin. Sen. male ſenſiſſe, id dicimus de ipſo Moder. Pariſien. Concludo itaque ex prædictis Dom. Marchionem admitti non debere ad huius fideicommiſſi ſucceſſionem ad excluſionem Dom. Hippolitæ iunioris, ſed ſingulos pro eorum dimidia ſuccedere.

SVMMARIVM.

1 *Deſcendentium maſculorum appellatione non venire ex fœminis deſcendentes in ſucceſſione fideicommiſſi, ad quam vocantur maſculi deſcendentium.*
2 *Maſculos ex fœminis voluiſſe vocare teſtatorem demonſtrare rationem conſeruandæ agnationis ac familiæ.*
3 *Teſtatricem inſtituentem maritum, eiuſq. filios maſculos voluiſſe conſeruare agnationem mariti.*
4 *Nepotem ex filia non eſſe vocatum ab eo, qui filiæ inſtitutæ ſubſtituit Hoſpitale ea decedente ſine filijs.*
5 *Generationem non incipere a matre.*
6 *Feudum conceſſum generi non tranſire in deſcendentes ex filia.*
7 *Emphyteuſim eccleſiæ in quintam generationem non includere filios filiarum.*
8 *Geminationem oſtendere enixam voluntatem.*
9 *Geminationem eſſe loco ſpecialis mentionis excludentem omnem interpretationem.*
10 *Taxatiuam tantum, & duntaxat, eſſe excluſiuas.*
11 *Eo caſu, dictionem eſſe reſtrictiuam.*
12 *Relictum familiæ conſeruandæ cauſa, eſſe fauorabile.*
13 *Fauorem in concurſu odio præferri.*

Additio ad præcedens Conſilium.

RESpondi aliquibus ab hinc menſibus pro Illuſtriſſima quondam Dom. Comitiſſa Hippolita & demonſtraui eam non excludi ab Illuſtriſſimo Marchione Colurni a ſucceſſione fideicommiſſi relicti ab Illuſtriſs. Dom. Marchione Iacobo Pallauicino. Et quidem in primo reſponſi capite oſtendi prædictum Dom. Marchionem ex perſona eius matris non poſſe admitti, vt excludat dict. Dom. Comitiſſã Hippolitam, cum ipſius Dom. Marchionis mater nõ fuerit a teſtatore vocata, hoc de capite nõ eſt ꝙ plura ſcribam, cum doctiſs. Illuſtreſq. Iuriſcõſulti Nicolaus Supranus, & Octauianus Portaſabellus delegati de eo non dubitare intelligam. In ſecundo vero eiuſdem mei reſponſi capite permultis demonſtraui argumentis, præfatum Dom. Marchionem nec quidem ex ſua perſona excludere dictam Dom. Hippolitam. Non repeto ſingulas rationes & argumenta, cum eo in reſponſo facile legi poſſint. Nũc in dubium aliqua reuocantur a præfatis Excellent. delegatis, quibus, meis pro viribus, ex ordine excitatarũ dubitationum ſatisfaciam. Et quidem ex ipſis motiuis colligo quatuor argumenta.

Primo, quod cum teſtator (verba ſunt præſtantiſſimorum delegatorum) fecerit mẽtionem de liberis & deſcendentibus maſculis filiorum Hippolitæ. (Hæc fuit teſtatoris filia ab eo hæres inſtituta) vſque in tertiam generationem, incipiendo gradum a filiis prædictæ Hippolitæ. Hæc verba videntur conuenire Illuſtriſs. Dom. Marchioni Colurni, & per conſequens quoque eorum diſpoſitio ad l. dies. §. quoties. ff. de damno infecto, cum dubium non ſit, liberorum, & deſcendentium appellatione venire omnes in infinitum. l. liberorum, vbi Bartol. & cæteri. ff. de verbor. ſignif.

Reſpondetur, verum quidem eſſe, quod appellatione liberorum, & deſcendentium continentur, omnes in infinitum tam fœminæ quàm maſculi, quãdo. ſ. ſimpliciter & ſine aliqua qualitate, verba illa proferuntur, ſecus quando vocantur deſcendentes maſculi, quia tunc (vt dicemus infra) non veniunt maſculi ex fœminis deſcendentes.

Secundo in eiſdem motiuis pag. 1. fac. 1. verſi. dubium quoque etc. ſic arguitur, dubium nõ eſſe, quin deſcendentium maſculorum appellatione veniant nepotes maſculi ex fœmina, vt in l. 1. C. de condi. inſertis, idque procedere, licet dictum eſſet abſque liberis ex eo natis, quia etiã nepos dicitur ex ſe, id eſt, ex auo natus. l. Lucius. la 2. ff. de hæred. inſt. Bart. in dic. l. liberorum. num. 18. ſicuti idem dicẽdum eſſet, ſi dictum fuiſſet, ex ſuo corpore, ſecundum Bald. in dic. l. 1. num. 3. & Tiraquell. de iure primigen. q. 40. num. 36. Nam ſecundum eos in nepote eſt ſanguinis continuatio. Vnde immediate dicitur quidquid per rerum naturam continuat, & eſt vnum, & idem &c. Hæc conſideratio & argumentatio fuit & alias conſiderata & a me relata in dic. meo reſponſo in 2. capite in 1. argum. adducto pro dic. D. March. Huic cõſiderationi reſpondi.

Reſpondetur ex his, quæ ſcripſi in conſil. 172. n. 35. lib. 2. vbi dixi, quod immo appellatione deſcen-
1 dentium maſculorum, † non continentur maſculi deſcendentes a fœminis, in ſucceſſione fideicõmiſſi, ad quam vocati ſunt deſcendentes maſculi, vt ſcribunt Bald. in conſ. 40. Quidam magnus nobilis. col. 1. verſic. in contrarium. lib. 3. Capra in conſil. 18. Ruinus in conſil. 18. num. 6. lib. 3. Grat. in conſil. 120. n. 22. li. 2. Alciat. in reſp. 96. num. 33. verſic. primo, qd. & num. 34. verſic. tertio reſpondeo, ſecundum impreſs. antiqu. Lugdun. Natta in conſil. 187. in fine lib. ... & aliis fortiori in caſu ſtatim cõprobabimus.

Tertio in eiſdem motiuis pag. 1. fac. 1. verſ. Et præſertim, &c. ita ſumitur argumentum, quando conſiderata non eſt affectio agnationis, atque ita quando teſtator rationem non habuit conſeruandi agnationem, maſculus ex fœmina continetur nomine & appellatione deſcendentium maſculorum. Atqui noſtro in caſu conſiderata non fuit a teſtatore agnationis conſeruatio. Ergo ſub illis verbis liberorum & deſcendentium maſculorum comprehenditur D. Marchio filius Dom. Barbaræ. Illa minor argumenti propoſitio probatur, quia teſtator erat de alia familia, quam de ea cuius erat Dom. Hippolita ipſius teſtatoris filia iam (ita exiſtimo Dominos delegatos voluiſſe argumentari) nupta in alia familia, & quæ eo tempore erat vidua, & rurſus vocauerit teſtator filios ipſius filiæ tã procreatos quam procreandos, & ſic perſonas ab eo incognitas.

Reſpondetur, ſicuti alias ſcripſi, teſtatorẽ conſideraſſe conſeruationem agnationis & familiæ Do. Hippolitæ filiæ a ſe inſtitutæ, id quod ſufficit ad demon-
2 ſtrandum, quod teſtator † ipſe vocare noluit filios maſculos ex fœminis, ſicque Dom. Marchionem. Ita alias dixi ſcripſiſſe Corn. in l. 1. num. 21. verſic. vna qua, C. de condit. inſertis. Cuius verba denuo ſic repeto, vna qua ſubſtituit maſculis agnatis, ideo cenſetur teſtator habuiſſe reſpectum ad agnationem inſtitutorum, ſi ipſi non fuiſſent agnati teſtatoris. Hæc Corn. qui & illud affirmauit, quod vocatio liberorũ maſculorum ſignificat, teſtatorem voluiſſe conſeruare illorum agnationem & familiam, non autem conſideraſſe ſolam maſculinitatem. Comprobatur hæc Corn. traditio reſponſo Caſtr. in conſ. 91. Præſuppoſito in fine. lib. 2. cum dixit, teſtatricem inſtituẽtem
3 maritum † eiuſque filios maſculos vocantem, voluiſſe conſeruare agnationem & familiam ipſius mariti, & Caſtrenſ. ſecuti ſunt Ruin. in conſil. 18. nu. 5. & n. 9.

&c num.9.lib.3.licet ſub alio num.eum alleget,& ma
nifeſtius Bero.in conſil.120.num.14.lib.2.Hierony.
Gabr.in conſil.90.num.24.lib.1.& Caſtr. ac Gabrie-
lem retuli, ac probaui in commentar. de præſumpt.
lib.4.præſumpt.69.num.10.prope finem, ſecundum
nouas impreſs. Colonienſ. & Taurinenſem. Et acce
dit Capra in conſil.18. num. 10. 11. iuncta facti ſpe-
cie ab eo propoſita. Reſpondit ſane Capra, teſtato-
rem, qui filiæ a ſe inſtitutæ ſubſtituerat hoſpitale, ea
decedente ſine filiis maſculis, non cenſeri vocaſſe
4 nepotem † ex filia filiæ, cum dici non poſſit filius ma
ſculus filiæ teſtatoris, tametſi appellatione filiorum
veniant nepotes. Et Capram ſecuti ſunt Socin. iun.
in conſil.69.num.18.lib.3.& Decia.in conſil.127.n.
18.prope medium lib.3. qui pariter refert Guidon.
Papæ in conſil.28.in 8.dubio, quod quando teſtator
ſubſtituit ſororem & eius deſcendentes maſculos,
non vocaſſe nepotem ex filia ipſius ſororis, & tamen
eo in caſu non agebatur de conſeruanda agnatione
ipſius teſtatoris, ſed ſororis in alia familia nuptę.

Quarto in eiſdem motiuis pag. 1. verſic. dubiumque pariter, &c. ſic argumentari voluerunt Domini
delegati. Teſtator vocauit deſcendentes maſculos
Dom. Hippolitæ filiæ vſque in tertiam generationē.
Quæ quidem generatio incipit a filiis dic. Dom. Hip
politæ, ſicuti clare diſpoſuit ipſe teſtator, cum dixit
vſque in tertiam generationem reſpectu deſcenden-
tium maſculorum, & vt ſupra incipiendo gradum a
dic. filiis dic. filiæ meæ. Atqui Dom. Marchio dicitur
eſſe in tertia generatione Dom. Io. Franciſci filii dic.
Dom. Hippolitæ & eſt maſculus, ergo ipſe D. March.
dicitur vocatus.

Reſpondetur, negando minorem propoſitionem
argumenti, quod ſcilicet D. Marchio ſit ex genera-
tione Dom. Io. Franciſci filii dic. D. Hippolitæ. Non
enim Dom. Marchio fuit generatus a Dom. Io. Fran
ciſco, ſed a marito Dom. Barbaræ filiæ dic. Dom. Io.
5 Franciſci, cum generatio † non incipiat a matre, ſed
a patre, ſicuti reſponderunt Bald. in conſil. 40. Qui-
dam magnus nobilis. col. 3. verſic. ſed iſti. libr. 3. ſic
& Robert. Salicet. inter conſilia eiuſdem Bald. in cō
ſil. 205. Dubium ſuper quo. col. vlt. verſic. quod vlti-
mo aperte. lib. 5. Capra in conſil. 18. num. 10. in fine,
qui ſic & in ſpecie reſpondit. Corn. in conſil. 190. n. 3.
lib. 3. ſic & in legato, quod ſtrictam habet interpreta
tionem, reſpondit Fulgoſ. in conſil. 132. in fine. ſic &
Iſern. in cap. 1. num. 2. de ſucceſs. feudi, Curt. iun. in
Tract. feudor. in 3. par. num. 29. & Thomas Marinus
in Tract. de feudis tit. 2. de feudo fęmineo. num. 44.
6 qui dixerunt, feudum conceſſum generi † alicuius
non tranſire in deſcendentes ex filia, & accedit Bal.
in l. 2. num. 7. C. de iure emphyt. ſcripſit, emphyteu-
7 ſim eccleſiaſticam conceſſam vſque ad quintā † ge-
nerationem non includere filios filiarum, cum verū
ſit eos non eſſe de generatione patris ipſius filię, ſed
generatum ab eius marito. Id quod affirmarunt &
Hieronym. Gigas in Tract. de crim. læſæ maieſt. lib.
3. quæſt. 17. num. 14. & 15. & Laurent. Pallat. in Tra.
quod ſtant. maſc. fœminæ non ſuccedant. num. 151.
Et in caſu noſtro res ſatis clara eſt; cū teſtator mani-
feſte ſe reſtrinxerit ad generationem reſpectu deſcē
dentium maſculorum a dic. Dom. Hippolita filia te-
ſtatoris. Ita enim dixit teſtator, & caſu quo decedat
(loquitur de D. Hippolita filia) relictis poſt ſe filiis
maſculis legitimis, vt ſupra, & exinde dic. liberi ma
ſculi, & ut ſupra, præfatæ Dom. Hippolitæ filiæ meæ,
& liberi & deſcendentes maſculi legitimi, vt ſupra
dictorum filiorum præfatæ Dom. Hippolitæ vſq. in
tertiam generationem reſpectu deſcendentium ma-
ſculorum, & vt ſupra, & incipiendo gradum a dict.
filiis dic. filiæ meæ tantum, & non vltra, decederent
ſine liberis maſculis, &c. Hæc apertiſſima verba oſtē
dunt teſtatorem nullo modo vocaſſe deſcendentes
maſculos Dom. Barbaræ filiæ dic. Dom. Hippolitæ.
Id quod magis & magis confirmatur, quia teſtator
8 non modo bis & ter, ſed pluries vocauit liberos † &
deſcendentes ipſius Dom. Hippolitæ, quæ quidem
geminatio operari multum ſolet ad demonſtrādum
enixam diſponentis & loquentis voluntatem. l. Ba-
liſta. ff. ad Trebell. & ſcribunt copioſe Bart. in l. cum
ſcimus. num. 7. C. de agricol. & cenſ. lib. 11. Iaſ. in l.
cum filiofam. num. 65. de leg. 1. & Dec. in lib. 1. nu. 8.
C. de bono. poſſeſſ. contratab. & accedit quod gemi-
9 natio † eſt loco ſpecialis nominationis excludēs om
nem interpretationem, vt poſt gloſ. in clem. 1. in ver
bo diœceſanus, de iure patron. reſpondit Gozad. in
conſil. 4. num. 25. & in conſil. 30. num. 3. Et præterea
teſtator vſus eſt his taxatiuis, tantum, & dumtaxat.
Ibi incipiendo gradum a dic. filiis dictæ filiæ meę tā
10 tum, † & non vltra, &c. & paulo poſt ibi. Et ſeu dict.
liberis præfatæ Dom. Hippolitæ filiæ meæ vſque in
tertiam generationem dumtaxat, &c. Quæ taxatiuā
operatur excluſionem filiorum & deſcendentium d.
Barbaræ, iuxta l. 3. §. cum Titio. ff. de alime. & ciba.
lega. & excludere alias perſonas poſt Bartol. in l. 1.
ff. ſi quis iuſd. non obtemper. ſcribunt Ripa in l. vlt.
num. 136. C. de reuoca. dona. Pariſ. in conſil. 85. nu.
47. lib. 2. & Natta in conſil. 78. num. 3. lib. 1. Nec nos
facimus vim, fundamentūq. non conſtituimus in il-
lo relatiuo, vt ſupra; quod conſideratur in motiuis
pag. 1. fac. 1. verſic. Nec difficultatem, &c. cum ad rē
noſtram neceſſe minime fuerit, quod teſtator eo re-
latiuo vteretur, ex quo manifeſte clariſque verbis uo
cauit deſcendentes maſculos Dom. Hippolitæ filiæ
ad eam ſemper & taxatiue reſtringendo, & propte-
rea in caſu noſtro admittimus, illud relatiuum refer
re alias qualitates ipſorum deſcendentium maſculo
rum, nempe, quod ſint legitimi & naturales. Nec re-
pugnat illa conſideratio ſcripta in eiſdem motiuis
pag. 1. a tergo, verſic. & quatenus &c. ſenſum illorū
verborum in tertiam generationem reſpectu deſcen
dentium maſculorum, eſſe, vt ſi in tertia generatione
adeſſent deſcendentes a filiis Dom. Hippolitæ, quo-
rum aliqui eſſent maſculi, aliquæ uero fœminæ, ha-
beatur reſpectus tantum ad deſcendētes maſculos,
& ſic, vt maſculi fœminis præferantur. Non quod
omnino deſcendentes maſculi filiorum Dom. Hip-
politæ adhoc ut admittantur debeant eſſe nati ex
maſculis, &c. Hæc ſane conſideratio nō obſtat, quia
verior eſt ſenſus, quod adhoc, vt admittantur ma-
ſculi deſcendentes a filiis Dom. Hippolitæ debeant
eſſe maſculi deſcendentes a maſculis, ſiquidem te-
ſtator ſemper vocauit maſculos non ſolum procrea
tos a filiis maſculis Dom. Hippolitæ, ſed a filiis ma-
ſculis ipſorum filiorum dic. Dom. Hippolitæ, ſicuti
oſtendunt illa verba, & exinde dic. liberi maſculi &
ut ſupra præfatæ Dom. Hippolitæ filiæ meæ, & liberi
& deſcendentes maſculi legitimi, vt ſupra dictorum
filiorum præfatæ Dom. Hippolitæ vſque in tertiam
generationem reſpectu deſcendentium maſculorū
& ut ſupra, incipiendo gradum a dic. filiis dic. filiæ
meæ tantum & non ultra, decederent ſine liberis
maſculis, &c. His conſtat manifeſte teſtatorem ſem-
per vocaſſe maſculos deſcendentes a maſculis, ſigni
ficauit non ſolum filios maſculos filiorum Do. Hip-
politæ, ſed etiam eorum nepotes & pronepotes. l.
libellorum, de verbor. ſignific. & dictum fuit ſupra
in principio.

Non etiam repugnat, quod obiicitur in eiſdem
motiuis pag. 2. verſic. Nec dicatur ſuperfluo, &c. te-

ſtatorem

ſtatorem ad maiorem mentis ſuæ explicationẽ ſæpe & pluries locutum fuiſſe de maſculis, vt magis faueret filiis & deſcendentibus maſculis Dom. Hippolitæ primo dilectæ, & reſtringeret fideicommiſſum factum ad fauorem Dom. Ioan. Hieronymi & aliorum de Pallauicinis, quod dicitur odioſum, quos quidẽ Pallauicinos noluit teſtator admitti ad ipſum fideicommiſſum, vbi contingat, filios, nepotes & pronepotes Dom. Hippolitæ, decedere cum filiis maſculis, quia noluit fideicommiſſum vlterius progredi. Et ſic illa verba, vſque in tertiam generationem, reſpectu deſcendentium maſculorum, vt ſupra cenſentur adiecta fauore deſcendentium Dom. Hippolitæ, ſcilicet, vt Pallauicini ſubſtituti intelligantur tantũmodo vocati in caſu quo filii, aut nepotes, vel pronepotes ad ſummum Dom. Hippolitæ decederent ſine liberis, & ſic vt minus grauati intelligãtur liberi maſculi Dom. Hippolitæ, cuius contrarium dicendum eſſet, ſi admitteremus per illa verba conditionem reſtringi ad maſculos ex maſculis deſcendentes, quia Pallauicini ad fideicommiſſum vocati citius admitterentur, excluſis maſculis deſcendentibus ex fœminis, qui alias circumſcriptis illis verbis, vſq. in tertiã generationem admitterentur.

Hæc ſane conſideratio nil obeſt, cum verius ſit, teſtatorem duo feciſſe & diſpoſuiſſe. Alterũ eſt, quod ſemper filii & deſcendentes maſculi filiorum ipſius Dom. Hippolitæ filiæ vſque in tertiam generationẽ ſuccederent inter ſe, excluſis ſemper fœminis, quas vocando ſemper maſculos noluit admitti, ſicuti ſupra demonſtrauimus. Alterum eſt, quod Dom. Ioa. Hieronymus Pallauicinus & eius deſcendentes maſculi, ſuccederent, nullis ſuperſtitibus maſculis deſcendentibus a filiis maſculis dic. Dom. Hippolitæ, ad quem caſum reſtrinxit teſtator ipſam Pallauicinorum uocationem, ſicuti ſignificant illa uerba. Quia eo in caſu intentio ſua fuit & eſt, quod dic. bona, ut ſupra legata perueniant & peruenire debeãt, ac reuertantur pleno iure & conſeruentur in illos de domo, & agnatione ipſius, &c. Illa uerba, eo caſu,
11 † reſtrictiua ſunt, ſicuti affirmant multi, quos cõgeſſi in conſil. 117. num. 6. lib. 2. & in commentar. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 69. num. 7. Et cum in caſu noſtro clare conſtet teſtatorem uoluiſſe bona reſtitui Pallauicinis, deficientibus maſculis prædictis, dicendum eſt, fideicommiſſum eſſe fauorabile, ſicuti ſcripſi & declaraui in præcit. comment. de præſu. lib. 4. præſ. 67. n. 20. 21. & 22.

Præterea licet dici poſſet hoc fideicommiſſum odioſum eſſe ex parte maſculorum deſcendentium a filiis maſculis Dom. Hippolitæ, ut ſcilicet ultimus ipſorum maſculorum decedens relictis ſolummodo fœminis teneretur reſtituere Dom. Io. Hieronymo Pallauicino & eius deſcendẽtibus, attamen ex parte ipſorum Pallauicinorum eſt fauorabile, cum fuerit
12 relictum † pro illius familiæ conſeruatione, ſicuti ſcribunt Crott. in l. filiusfam. §. diui. num. 154. in fin. ff. de lega. 1. Iaſon in conſil. 203. col. 4. uerſic. non obſtat ſecundo. lib. 2. & Natta in conſil. 602. n. 16. lib. 3. quos commemoraui & probaui in dic. præſumpt. 67. num. 24. Et quidem in hoc concurſu odii & fauo
13 ris, præferendus eſt fauor, † cum credendum non ſit, teſtatorem uoluiſſe præferre dic. Dom. Hieronymo Pallauicino filium maſculum natum ex fœmina tertiæ generationis, ex filiis maſculis Dom. Hippolitæ, ex quo nullo modo dici is poſſet ex dictorum filiorum Dom. Hippolitæ generatione, quam teſtator conſiderauit & uocauit, ſicuti ſupra demonſtrauimus. His crediderim ſatisfactum eſſe motiuis & dubitationibus doctiſſime, et acutiſſime excitatis ab Illuſtribus, et præſtantiſſimis Dominis Delegatis.

SVMMARIVM.

1 *Nepotes, & pronepotes contineri filiorum appellatione, & liberorum.*
2 *Filiorum dulce nomen.*
3 *Liberorum appellatione venire omnes deſcendentes.*
4 *Filium Dauid eſſe Dominum Ieſum .ſ. deſcendentem.*
5 *Nepotes & pronepotes venire appellatione filiorum in fauorabilibus.*
6 *Pronepotes, & alios deſcendentes vocari in generali ſubſtitutione maſculorum.*
7 *Nepotes & pronepotes contineri appellatione filiorũ ex interpretatione.*
8 *Neptem, & proneptem eſſe ex deſcendentib. aui & proaui.*
9 *Neptem ex coniecturis non venire nomine filiorum, non eſſe ſimpliciter dicendum, ſed diſtinguendum. n. 10.*
11 *Clauſulam, ſuper omni, & toto, ſuperuacuam ex imperitia Notarij in caſu.*
12 *Nepotibus & neptibus ſuccedentibus in locum patris deberi legitimam.*
13 *Neptem ex perſona patris deducere legitimã & Trebellianicam ex ſua perſona dotem. n. 14.*
15 *Dotem relictam ab auo nepti nondum nubili eſſe relictam cõtemplatione neptis.*
16 *Auo dicente ſe dotare ex bonis ſuis neptem, cenſeri intuitu neptis hoc dicere.*
17 *Dotem datam a patre pro eo omni & toto, cenſeri relictam contemplatione patris.*
18 *Dotem non imputari in legitimam, cum teſtator reliquit eã pro omni eo & toto quod poßent prætendere in bonis paternis, & maternis.*
19 *Dotem non eſſe imputãdam in legitimam, cum teſtator prohibet eius detractionem.*
20 *Voluntatem diſponentis ſciri etiam ex actu nullo.*
21 *Teſtatorem non præſumi velle quod lex vetat.*
22 *Trebellianicam filijs primi gradus non prohiberi.*
23 *Contemplatione alterius aliquid fieri dupliciter.*
24 *Dotem relictam nepti in dubio præſumi relictam contemplatione patris. n. 25.*
26 *Sententiam ſtricte intelligendam.*

FACTI SPECIES.

ILluſtr. D. Comes Scaramutia Vicecomes anno 1509. condidit teſtamentum, in quo hæredem inſtituit Do. Comitem Carolum filium, quem onere fideicommiſſi grauauit. Deinde ita dixit. Si vero ex ipſo Dom. Teſtatore prouenerit aliqua filia legitima, & naturalis, & de legitimo matrimonio procreata, ſeu prouenerint aliquæ filiæ legitimæ, & naturales, & de legitimo matrimonio procreatæ ut ſupra, tunc, & eo caſu ipſam talem filiam, ſeu ipſas tales filias eam, & eas ore proprio ipſius D. Teſtatoris nominando, vt ſupra, titulo inſtitutionis ipſi D. Teſtatori hæredem, ſeu hæredes inſtituit in ducatis 4000. valoris librarum quatuor Imperialium pro ducato pro qualibet ipſarum filiarum, & ſeu in quantitate prædicta eam, & eas dotauit, & dotat eiſdem dandos, & ſoluẽdos per eius D. Teſtatoris hæredem, ſeu hæredes vniuerſalem, ſeu vniuerſales, infra quatuor annos poſteaquam nuptæ fuerint. Et hoc pro omni, & toto eo, ac omnibus, & ſingulis biſi quod, & quæ ipſa filia, ſeu ipſæ filiæ habere, petere, & conſequi quomodocunque poſſet, ſeu poſſent in, & ſuper hæreditate præfati Dom. Teſtatoris, tam occaſione dotis maternæ ipſius filiæ, ſeu ipſarum filiarum, & cuiuſcumq. legitimæ, & trebellianicæ, & falcidiæ, ſeu debita iure naturæ, quam aliter quomodocumque, & qualitercumque, & quocumq. alio iure, vel titulo, & in quibus ducatis 4000. pro qualibet ipſarum filiarum vt ſupra, ipſe Do. Teſtator ipſas tacitauit,

& taci-

& tacitat, ac tacitas, & contentas eſſe voluit, & vult vt
ſupra, quoniam intentio præfati Dom. Teſtatoris fuit,
& eſt, quod nihil vltra filiæ ipſæ conſequi poſſent in bo-
nis, de quibus ſupra vltra dic. ducatos 4000. pro qualibet
ipſarum, & ita de prædicta ſumma tantum iuſſit, & iubet
præfatus Dom. Teſtator ipſas filias fore, & remanere ta-
citas, & contentas, & nihil vltra petere poſſe contra vo-
luntatem mandat debere exequi præciſe, & vt ſupra.

Præſupponitur etiam in facto, quod ex dic. D. Carolo fi
lio inſtituto prouenerunt quinque filij maſculi, nempe Phi-
lippus, Hercules, Alexander, Federicus & Alphonſus, et
duæ filiæ, hoc eſt Aurelia, & Margarita. Ex Hercule pro
uenerunt duo filij, hoc eſt Hercules. Iacobus & Iulia. Her-
cules Iacobus deceſſit infans, ob cuius mortem exorta eſt
controuerſia inter prædictam Iuliam tunc ætatis annorum
ſex, vel octo, & dic. Comites Alexandrum, & Federicum
ſuper fideicommiſſo a dic. Teſtatore relicto. Et cum cauſa
fuiſſet commiſſa Mag. Senatori Dom. Aluyſio Bellono, iu-
dicauit ipſe Dom. Bellonus, eueniſſe caſum reſtitutionis fi-
deicommiſſi ad commodum dictorum Comitum Alexan-
dri, & Federici, & dict. Dom. Iuliam teneri relaxare quar
tam partem dictorum omnium bonorum dic. teſtatoris a
ſe poſſeſſorum tamquam ipſi fideicommiſſo ſuppoſitam, &
eadem Dom. Iuliæ eſſe numerandos 4000. florenos, hoc eſt
libras 16000. ſecundum formam dic. teſtamenti. Ab hac
ſententia appellauit Dom. Iulia, & appellationis cauſa fuit
commiſſa Mag. tunc Senatori D. Iacobo Ricardo, qui pro-
nuntiauit bene iudicatum, & male appellatum, ipſamque
Dom. Belloni ſententiam confirmauit, hoc tamen addito,
quod legitima, & trebellianica ex dict. bonis fideicommiſſi
deduceretur ad vtilitatem dictæ D. Iuliæ tanquam hære-
dis dic. Herculis Iacobi fratris, cenſuit etiam ipſe D. Sena-
tor Ricardus, eſſe in dic. detractione habendam rationem
bonorum alienatorum ab anteceſſoribus ipſorum Co-
mitum.

Hanc ſententiam approbarunt dict. Comes Alexãder,
& filij Comitis Federici paulo ante defuncti, ac etiam præ-
dicta Dom. Iulia, qui tranſigendo conuenerunt. quod ſpect.
iuriſconſulti Aluyſius Terzagus, & Hercules Ferrarius
curarent bona diuidi. & portionem pro legitima, & trebel
lianica aſſignari ipſi D. Iuliæ, cognoſcerẽtq. an bona aliqua
dic. teſtatoris fuerint alienata, quę eſſent imputanda in dic.
legitimam, & trebellianicam.

Pendente hac lite, nupſit dic. Dom. Iulia doctori Fran-
ciſco Menochio, cui dotis nomine dedit bona ſua omnia, iu-
ra, & actiones, & cum deceſſiſſet dic. Dom. Aluyſius Ter
zaghus curauit dict. Franciſcus cauſam diuiſionis bonorum
committi Dom. Capitaneo Iuſtitiæ, qui diuiſionem ipſam fie
ri mandauit ab Agrimenſore, & prædiorum æſtimatore,
& proiecta ſorte obtigerunt dict. Dom. Iulia, & Franci-
ſco eius viro prædia quædam ruſtica. Deinde cum elapſum
eſſet quadriennium a die contracti matrimonij inter dic. D.
Iuliam, et doctorem Franciſcum iuxta prædicti teſtatoris
diſpoſitionem petierunt prædicti coniuges coram D. Capita
neo Iuſtitiæ, ſibi a dic. filijs Comitum Alexandri, et Federi
ci numerari ſummam illam 16000. ipſi Dom. Iuliæ a dic.
teſtatore eius abauo relictam, iuxta ſententiam dic. Dom.
Senatoris Belloni, confirmatam a Dom. Senatore Ricardo.
Conceſſit prædictus Capitaneus præceptum executiuum cõ
tra dic. Comites, qui appellarunt, et cum cauſa ad preces ip
ſorum Comitum introducta fuiſſet in Excellent. Senatu au-
ditis ipſis partibus, et referente Magnif. Senatore Mario
Corrado cenſuit is ordo, perſiſtendum eſſe in ipſo præcepto
executiuo. Prædictus Capitaneus Iuſtitiæ conceſſit execu-
tionem, et cum adhibita diligentia reperta non fuiſſent bo-
na aliqua mobilia, in quibus exequeretur ipſum præceptũ,
apprehenſa fuit domus ſita in Ciuitate Papiæ, quæ ſerua-
tis ſeruandis fuit ſubhaſtata, et deliberata pro ſumma dict.
libr. 16000.

Nunc prædicti Comites petunt in integrum reſtitui,
vel ab Excellentiſſ. Senatu audiri allegantes ſe minores, et
læſos, ſententias a Dom. Senatoribus Bellono, et Ricardo
prolatas eſſe iniquas, et erroneas, præſertim reſpectu illorũ
florenorum 4000. ſeu librarum 16000. vt pote, quod te-
ſtator legauerit ſolum filiabus ſuis, non autem neptibus, et
proneptibus, et in omnem caſum illas imputandas eſſe in
trebellianicam, et legitimam.

Dubitari itaq. nunc de duobus tantum contingit.

Primo, an teſtator legando dotem filiabus ex ſe proue-
nientibus, legaſſe dicatur etiam neptibus, et proneptibus, at
que ita, an ſub eo filiarum nomine contineantur neptes et
proneptes, et conſequenter, an D. Iuliæ teſtatoris pronepti
debeantur libræ ipſæ 16000.

Secundo, admiſſo, quod teſtator legauerit dotem etiam
neptibus et proneptibus, ſicq. et D. Iuliæ, an ipſa D. Iulia
teneatur imputare dotem hanc 4000. florenorum, ſeu li-
brarum 16000. in legitimam, et trebellianicam ſibi adiu-
dicatam?

Initium a Domino.

CONSILIVM MXXXVII.

CVm hac de controuerſia iam pro Do. Iulia duę
prolatæ fuerint ſententię a duobus Magnificis
atque integerrimis Senatoribus, Dominis ſcilicet Al
uyſio Bellono, & Iacobo Ricardo Præſide deinde
Excellentiſſimi Senatus, & illæ quidem eiuſdem ſa-
pientiſſimi ordinis auctoritate, cauſa plene, exacte-
que diſcuſſa, referente Magnifico, ac doctiſſimo Se-
natore Dom. Mario Corrado executioni miſſæ ſint,
& domus Comitum aduerſariorum ſubhaſta vendi-
ta fuerit, vt ipſi Dom. Iuliæ dos 4000. florenorum
præſtaretur, mirum omnibus videri poterit, ſi Excel
lentiſſimus atque ſapientiſſimus ipſe Senatus in aliã
iret opinionem. Et ſi enim ſapiẽtis eſt, teſte Papinia-
no in l. nonnunquam. ff. de collatio. bono. mutare
conſilium in melius, attamen magnam, ac grauem
illam eſſe oportere cauſam a ſapientibus omnibus
memoriæ proditum eſt, cum ſapientis ſit, auctore Se
neca, ſemper idem velle, atque nolle. Quare non du-
bitat Dom. Iulia, quin Sapientiſſ. Senatus iuſtis de
cauſis iam motus in eadem permanſurus ſit ſenten-
tia, tum maxime, ſi (quod vere exiſtimo) diligenter,
accurateque perpendet ea, quæ pro ipſa D. Iulia his
ſcriptis committere volui.

De prima itaque propoſita dubitatione reſpon-
dendum eſt, teſtatorem reliquiſſe dotem 4000. flo-
1 renorum non ſolum filiabus ſuis, ſed & neptibus †
& proneptibus, atque ita D. Iuliam ipſius teſtatoris
proneptem contineri, atque comprehendi ſub illis
teſtamenti verbis. Si vero ex ipſo teſtatore prouene-
rit aliqua filia legitima & naturalis, & de legitimo
matrimonio procreata ſeu prouenerint aliquæ fi-
liæ, &c. Hæc vera & retinenda ſententia multis ſic
probatur.

Primo Scęuolæ reſponſo in l. Lucius Titius. vlt. ff.
de hæred. inſtituen. reſpondit Scæuola, quod ſi teſta
tor reliquit libertatem, & hęreditatem ſeruis, ſub cõ
ditione, ſi ipſius teſtatoris frater hæres inſtitutus nõ
habuiſſet filium, vel filiam, ſerui efficerentur liberi,
& hæredes, conditio defecit, ſi frater hęres inſtitutus
reliquit liberos, ſicque nepotes, vel pronepotes, qui
ſine controuerſia veniunt liberorum appellatione. l.
liberorum. in prin. ff. de verb. ſignif. Et hoc Scæuolæ
reſponſum ſic intelligunt, & interpretantur Angel.
& Imola ibidem, & prius Bart. in l. liberorum. nu. 5.
verſic. hoc probatur, Corn. in conſ. 207. nu. 13. lib. 2.
quem infra explicabimus.

Secundo accedit reſponſum Calliſtrati in dic. l.
libero-

liberorum.§.vlt.ff.de verbor.ſignif. cuius verba hæc
ſunt. Præter hæc omnia natura nos quoque docet,
parentes pios, qui liberorum procreandorum ani-
mo, & voto vxores ducunt, filiorũ appellatione om-
nes, qui ex nobis deſcendunt contineri. Nec quidẽ
2 dulciore nomine poſſumus nepotes † noſtros quam
filii appellare. Etenim idcirco filios filias ve concepi
mus atque edimus, vt ex prole eorum earumue diu-
turnitatis nobis memoriam in æuum relinquamus.
Hactenus Calliſtratus, qui manifeſte reſpondit, no-
mine filiorum venire omnes ex nobis deſcendentes.
Ergo, & noſtro in caſu prudens iſte teſtator legãdo
filiabus ex ſe ipſo deſcentibus, legaſſe dicitur etiam
neptibus, & proneptibus.

Tertio accedit reſponſum Pauli in l. filii appella-
tione. eo. titul. de verbor. ſignific. quod his ſcriptum
eſt verbis. Filii appellatione omnes liberos intelligi-
mus. His verbis ſentit Paulus, idem ſignificare no-
mẽ filiorum, quod nomen liberorum. Porro certũ
3 eſt nomine liberorum † contineri omnes deſcendẽ-
tes. dic. l. liberorum. in prin. eo tit. de verbor. ſignific.
& ſcribunt multi, quos congeſſi in conſil. 1. nu. 198.
lib. 1. Ergo appellatione filiorum veniunt etiam ne-
ptes, & proneptes. Ita Pauli reſponſum in ſpecie per
pendunt Soc. Sen. in conſ. 1. n. 36. li. 3. & alii, quos re
feram infra in quinto argumento.

Quarto cõfert, quod in ſacris litteris Saluator no
4 ſter appellatur filius † Dauid. Ita ſane legitur Mat-
thæi c. 1. liber generationis Ieſu Chriſti filii Dauid,
filii Abraham, Abraham autem genuit Iſaac &c.
Et tamen certum eſt, Saluatorem ipſum noſtrũ fuiſ-
ſe quidem ex deſcendentibus Dauid, non autem fi-
lium, nepotem, vel pronepotem. Ergo idem, & in ca
ſu noſtro dicendum eſt. Et hoc quidem argumẽti ge
nere in his terminis vſi ſunt Abbas in cap. 2. de ver-
bor. ſignif. Gozad. in conſil. 4. num. 15. & Crauet. in
conſil. 155. num. 8. Nec repugnat, quod inquit ipſe
Crauet. hoc procedere largo ſumpto vocabulo, & ſi
extenditur ad diſpoſitionem odioſam, & ſtrictam,
quando eadem adeſt ratio, iuxta l. habeo. ff. ad Ma-
ced. Nam reſpondetur, eandem eſſe rationem, quod
teſtator relinquat dotem filiæ, vel nepti, vel pronep-
ti (quando vt noſtro in caſu) id facit, vt fœminæ nõ
ſuccedant in bonis fideicommiſſi relictis pro conſer
uatione agnationis & familiæ, ſed vt dotem ex ſuis
bonis ſua prouidentia habeant, & non expectent do
tem ſibi conſtitui, & numerari ab his, qui in fideicõ
miſſo ſuccedunt, qui multoties ſolent non ſolum di-
lapidare portiones, nempe legitimam, & trebelliani
cam ſibi debitas, ſed etiam ipſum met fideicommiſ-
ſum euertere.

Quinto ſuffragatur auctoritas multorũ interpre-
5 tum, qui ſcribunt, appellatione filiorum † in fauora-
bilibus venire non ſolum nepotes, ſed etiam prone-
potes. Ita ſane ſcriptum reliquerunt 16. doctores
hoc eſt.

1 Oldradus in conſil. 269. Thema tale eſt. Deinde
prædictus.

2 Innoc. in c. ad extirpandas. de filiis presbyt. &
in c. 3. in fin. de ſent. excom.

3 Bart. in l. liberorum. n. 5. verſ. hoc probatur. ff.
de verb. ſign. dum declarat dict. l. Lucius Tit. vlt. ff.
de hæred. inſtit.

4 Bald. in ſua Margarita in verbo, matr.

5 Alber. in diction. in verbo filii appellatione.

6 Capra in conſil. 22. num. 5. verſic. ſed his non ob
ſtantibus.

7 Ang. in dic. l. Luc. Titius. n. 3.

8 Imola ibid. num. 2.

9 Alexand. in conſil. 26. num. 5. ibi nepotes & in-
feriores. lib. 3.

10 Corn. in conſil. 207. num. 13. lib. 2. qui in ſpecie
reſpondit, quando teſtator legauit dotem filiab. vt
dicatur etiam legaſſe neptibus, & proneptibus. Sic
ſane etiam de pronepte reſpondit ipſe Corn. ibi ſub.
dic. nu. 13. verſic. ſubditur enim, & in fine d. n. 13.
dum ſic intelligit dic. l. Lucius Titius, & dum ſequi-
tur Bar. in dic. l. liberorum. n. 5.

11 Gozad. in conſ. 4. n. 13. & n. 15.

12 Ruin. in l. Gallus. §. inſtituens. n. 14. ff. de lib. &
poſth. dixit appellatione filiorum venire omnes de-
ſcendentes.

13 Curt. iun. in conſil. 113. n. 3.

14 Crauet. in conſ. 155. n. 8.

15 Soc. iun. in cõſ. 1. n. 36. & 38. li. 3. qui egregie, &
in ſpecie loquitur.

16 Ant. Gabr. in lib. 6. concluſ. in tit. de verb. ſign.
concluſ. 1. num. 43.

Sexto mouet me, quod vna pars teſtamenti alte-
ram declarat, iuxta l. verum. ff. de petitio. hæred. &
in ſpecie tradunt multi, quos retuli in conſil. 215. n.
49. & 50. lib. 3. Atqui teſtator in inſtitutione filio-
rum maſculorum vocauit vniuerſali ſermone quo-
6 ſcumque † filios maſculos, qui ſane ſermo vniuer-
ſalis efficit, vt ſub eo nomine filiorum continean-
tur etiam pronepotes, & alii deſcendentes, vt re-
ſpondit Curtius iun. in conſil. 48. nume. 7. quem ſe-
cuti ſunt Crauet. in conſil. 155. num. 4. & Socin. iun.
in dicto conſil. 1. num. 38. lib. 3. Ergo idem dicendũ
eſt, quando teſtator legauit dotem filiabus, quod
ſcilicet legare voluerit quibuſcumque filiabus ex ſe
deſcendentibus, vtpote, quod ſicuti prouidit omni-
bus maſculis & deſcendentibus, ſic etiam prouide-
re voluerit filiabus, & neptibus ac proneptibus.
Hoc genere argumenti in noſtris terminis vſus eſt
Corn. in dic. conſi. 207. num. 13. verſic. ſecundo plu-
rimum facit. lib. 2.

Septimo vrget non parum, quod dum teſtator le-
gauit filiabus a ſe ipſo deſcendentibus, protulit no-
men illud filiabus pro fœminis, ac ſi ſcriptum fuiſ-
ſet. legauit fœminis ex ſe ipſo deſcendentibus. Nam
ſi de ſuis ipſis propriis filiabus intellexiſſet, ſimplici
ter dixiſſet, filiabus ex ſe, & Dom. Heleonora vxore
ſua, vel ex alia naſcituris. Et accedit quod teſtator ip
ſe eo teſtamenti tempore nullas habebat filias, quia
ſi illas habuiſſet nomine proprio eas (ſic fieri ſolet
& debet) nominaſſet. Nec conſtat quod poſt teſta-
mentum conditum aliquam procreauerit, & qui aſ-
ſerere vellet, imo procreaſſe, probare id debet, cum
ſit quid facti, quod non præſumitur. l. in bello.
§. factæ. ff. de capt. & poſtlim. reuerſ. cum ſimi-
libus.

Octauo, vel ex eo ſententia hæc ſuadetur, quod
verba illa, aliquæ filiæ legitimæ, & naturales, & de
legitimo matrimonio procreatæ &c. non poſſunt in-
telligi de filiabus teſtatoris, quia alioqui dubitaſſet
quodammodo de vero, & legitimo matrimonio
a ſe contracto cum Dom. Heleonora tunc eius vxo-
re, vel de alio futuro matrimonio. Eſt ergo dicendũ,
quod ſenſerit teſtator de neptibus & proneptibus
natis ex legitimo matrimonio, quibus prouidere
voluit.

Nono, & vltimo, vel ea ſolida ratione, qua omnis
dubitatio diſſoluitur, dicendum eſt, teſtatorem vo-
luiſſe legare dotem etiam neptibus, & proneptibus.
Nam magna, & vrgens eſt præſumptio, teſtatorem
prudentem voluiſſe prouidere fœminis, eas dotãdo.
Sicuti proſpexerat maſculis, eos hæredes vniuerſa-
les inſtituendo. Cum enim conſideraret Dom. Sca-
ramucia teſtator ſe habere bona duplicis generis,
nempe

Digitized by Google

nempe aliqua patrimonialia a ſuis maioribus acquiſita, & ſibi relicta, alia a Duce Philippo Maria anno 1415. Dom. Comiti Georgio Scaramutiæ eius proauo pro ſe filiis, & deſcendentibus donata, quæ quidem (ſic conſtat ex inſtrumentis donationum & diuiſionum inter partes ipſas) conſtituunt totam fere quantitatem bonorum dicti teſtatoris. Qui quoque conſiderauit ſuperueniſſe anno 1490. Decretum illud, Ne beneficiorum memoria, hodie relatum in nouis conſtitutionibus, tit. de feudis. §. 1. quo ſancitum eſt, bona a Ducibus Mediolani donata redire debere ad Cameram Ducalem deficientibus maſculis. Cum inquam conſideraret dictus teſtator fieri poſſe, quod deficerent maſculi a ſe deſcendentes, & quod ob id priuarentur bonis illis donatis (ſicuti contendunt Comites D. Iuliæ aduerſarii, eam eſſe ab his bonis excluſam) prouidit eas dotádo, vel ex bonis propriis liberis patrimonialibus, vel ex fructibus & reditibus ipſorum bonorum donatorum, ſicuti colligitur ex eo, quod voluit præſtari dotes infra quatuor annos poſt contractum matrimonium. Quod quidem facile poterat exequi, cum compertũ fuerit, hos reditus bonorum donatorum eſſe aureorum 4000. quotannis. Conſiderauit etiam teſtator euenire poſſe, quod Dom. Carolus filius ſuus hæres a ſe inſtitutus, vel eius filii poſſet conſumere legitimam, & trebellianicam a ſe ex bonis fideicommiſſi deducendas, ita quod nihil ſupereſſet, ex quo dos filiabus, neptibus, & proneptibus præſtaretur, (ſicuti prædicti Comites Dom. Iuliæ aduerſarii adhuc, lite coram Magnif. D. Senatore Vicecomite pendente, conſumptas eſſe contendunt) ob id teſtator prouidere voluit conſtituendo eis dotem ex ſuis bonis. Conſideret itaque, ac animo bene reuoluat Excellentiſs. Senatus, quod ſi Comites Scaramutiæ Dom. Iuliæ aduerſarii probarent, legitimam & trebellianicam Dom. Comiti Herculi eius patri vel Iacobo Herculi fratri debitam, & conſequenter ſibi aſſignatam iam fuiſſe conſumptam, vel ab ipſo Dom. Comite Hercule, vel a Do. Comite Carolo eius patre, vel obtinerent ipſi Comites aduerſarii, vel aliquando Fiſcus, Dom. Iuliam ſuccedere non potuiſſe in bonis a Dom. Duce Philippo Maria donatis, ſed vel ad ipſos Comites pertinere, vel ad Fiſcum eſſe deuolutos, ſicuti de ſimilibus bonis ab eodem Duce donatis eſt nunc contentio inter filias quon. D. Philippi Vicecomitis, & D. Vicecomites agnatos, ſi inquam hoc eueniret, D. Iulia omnino indotata maneret.

His ſatis ſuperque intelligimus, ſub illo nomine filiarum, contineri etiam neptes, & proneptes. Nunc ſupereſt, vt diluamus aliqua, quæ pro aduerſariis obiiciuntur.

Primo obiicitur, non conſtare ex verbis teſtatoris, quod legare voluerit neptibus, & proneptibus, cum appellatione filii, vel filiæ ſecundum ſermonis proprietatem non contineatur nepos, vel neptis, ſicuti ego ipſe copioſe ſcripſi in conſil. 215. num. 12. lib. 3. & in commentar. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 94. num. 2. multo minus ergo continetur pronepos, vel proneptis.

Reſpondetur, quod etſi admittimus ſecũdum ſer-
7 monis proprietatem, appellatione filiorum † non contineri nepotes, & pronepotes, attamen legis interpretatione continentur, ſicuti ſcribunt quamplurimi, quos lõga ſerie commemorauit Anton. Gabr. in libr. 6. concluſion. titul. de verbor. ſignificat. concluſ. 1. num. 3. & idem ego ipſe affirmaui in dic. conſil. 215. num. 82. libro 3. & in dict. præſumpt. 94. num. 2. Quam quidem interpretationem ſequi ſolẽt teſtatores, qui præſumuntur ita diſponere, vt ſua ipſa voluntas ſit iuri communi conformis, iuxta l. hæredes mei. §. cum ita. ff. ad trebell. & copioſe ſcripſi in commentar. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. vlt. & noſtro in caſu ceſſat hæc argumentatio ob ea, quæ ſupra pro D. Iulia conſideraui.

Secundo ſuffragari videtur, quod teſtator legauit filiabus ex ſeipſo deſcendentibus. Quibus quidẽ verbis viſus eſt intelligere de propriis filiabus immediate a ſe procreatis, non autem de neptibus & proneptibus. Cum dictio illa, ex, ſignificet cauſam immediatam. l. 1. §. ex incendio. ff. de incend. ruina & naufr. & ibi Bart. & idem in ſpecie docuit Bart. in l. liberorum. n. 18. ff. de verb. ſignif.

8 Reſpondetur, neptem, & proneptem ex filio, † & nepote dici prouenisſe & deſcendiſſe ex ipſo auo & proauo, ſicuti clare probat l. Lucius Titius. vlt. ff. de hæred. inſtit. & ibidem manifeſte annotarunt Ange. & Imola. Imo dicuntur nepos, & pronepos eſſe de corpore aui & proaui. Cum nepos & pronepos dicantur portio corporis aui, ſicuti dicitur filius. Ita in ſpecie ſcribunt Baldus in l. 1. C. de cond. inſertis, Angelus in l. Lucius. ff. de hæred. inſtit. Caſtr. in cõſ. 161. in præſenti cauſa maioriæ. col. 3. libro 2. Cap. in conſ. 22. n. 10. & 11. Alex. in l. ex facto. §. vlt. ff. ad trebell. Ruin. in conſil. 203. num. 22. verſic. Non obſtat etiam. lib. 2. & in conſil. 115. num. 15. & 16. lib. 3. Cur. iun. in conſil. 113. num. 3. & 16. & in conſil. 148. num. 2. & Ripa li. 2. reſponſor. cap. 3. num. 79. Secundum impreſſion. antiquam Lugdunenſ. & Tiraquel. in trac. de iure primog. q. 40. n. 36. qui multis cõprobat.

Tertio non etiam ex tacita & veriſimili mente te-
9 ſtatoris videtur legata dos neptibus, † & proneptib. quia, etſi aliquando appellatione filiorum veniunt nepotes, attamen tunc ſub eo nomine non continentur, quando coniectura aliqua conſtare poteſt teſtatorem non ſenſiſse de neptibus, ſicuti ſcribunt Cor. in conſil. 290. num. 3. lib. 4. Iaſ. in conſil. 52. num. 3. lib. 3. Alciat. in reſp. 526. num. 5. ſecund. impreſſion. antiq. Lugdunenſ. Socin. iun. in conſil. 114. num. 31. lib. 2. & Hieronym. Gabr. in conſil. 121. num. 25. li. 1. quos ſecutus ſum in comment. de præſumpt. libro 4. præſumpt. 94. num. 2. Porro in caſu noſtro extare videtur coniectura, quod teſtator iſte non ſenſerit de Dom. Iulia pronepte, quia videtur quod appellatione filiarum non contineantur neptes, & proneptes, ex quo non proauus, vel auus, ſed pater in bonis habens tenetur dotare filias ſuas, etenim auus, & proauus tenetur in ſubſidium tantum. Sicuti ſcribunt Bald. in auth. res quę. num. 12. C. commu. de legatis, & fideicom. Aretin. in conſil. 17. colum. pen. Iaſ. in l. 1. num. 26. & ibidem Ripa num. 74. ff. ſoluto matr. & Socin. iun. num. 192. qui dixit, ab hac opinione in iudiciis non eſſe recedendum, & idem Socin. in conſ. 74. num. 15. & n. 35. lib. 3. & ad rem noſtram fuſius ego ipſe ſcripſi in commentar. de præſumpt. libr. 4. præſumpt. 189. num. 12. & num. 22. Cum ergo D. Iulia dotari debuerit a Dom. Hercule eius patre vel a fratre ex legitima, & trebell. deducenda ex bonis ipſius Comitis Scaramutiæ teſtatoris, cõſtare videtur mentis ipſius teſtatoris nõ fuiſse legare aliquid pro dote ipſi Dom. Iuliæ.

10 Reſpondetur diſtinguendo † duos caſus.

Primus eſt, quando auus conſtituit fideicommiſſum, in quo voluit ſuccedere filios, nullumq. verbũ fecit de filiabus dotandis, & dubitatur, an bona ipſius fideicõmiſſi alienari poſſint pro dotandis neptibus teſtatoris. Hoc in caſu Bald. in auth. res quæ. n. 12. C. communia de legatis, & alii multi, quos cõgeſſi in commentar. de præſump. lib. 4. præſumpt. 189. num. 12. & num. 22. diſtinguũt, quod ſi pater habet vnde

Digitized by Google

vnde dotet filiam ex propriis bonis, non poteſt alienare bona fideicommiſſi, ſed ipſe ex ſuo proprio dotare debet. Non enim hoc in caſu locum habet præſumpta illa voluntas teſtatoris, de qua in dict. auth. res quæ. C. communia de leg. & in l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Trebell. quæ retuli, & explicaui in dic. præſumpt. 189. num. 1. quod ſcilicet voluerit bona fideicommiſſi alienari pro dotandis ſuis neptibus. Cum ſciret ſe non teneri, niſi in ſubſidium, nempe, quando filius. i. pater dic. dotandę nihil haberet, niſi bona fideicommiſſi. Ita in ſpecie reſpondit Caſtren. quem ſtatim referam. Hic caſus noſtro non cõuenit, ſicuti ex ſubſequenti intelligemus.

Secundus eſt caſus, quando auus legauit dotem filiabus, deinde in reliquis bonis a ſe relictis conſtituit fideicommiſſum. Et dubitatur, an teſtator dicatur legaſſe dotem non ſolum filiabus ſuis, ſed etiam neptibus. Hic caſus noſtro proprie conuenit, & adaptatur, & quidem dicimus, auum teſtatorem legaſſe dotem etiam neptibus & proneptibus, ſicuti in ſpecie multis rationibus ſupra etiam commemoratis reſpondit in claris his terminis Corn. in dicto conſilio 207. num. 13. lib. 2. Non enim hoc caſu quæritur, an alienari poſſint, & debeant bona fideicommiſſi, vel non, ex quo iam teſtator noluit ſummam illam præſtandam pro dote filiabus, ſubiacere fideicommiſſo, ſed ſtatuit eſſe exceptam, & ea proſpicere, & prouidere (vt latius ſcripſi ſupra in vltimo argumento pro Dom. Iulia) voluit filiabus, neptib. & proneptib. quemadmodum prouidit, & proſpexit filiis maſculis, eos inſtituendo hæredes vniuerſales, & in ſpecie ſic declarando dic. auth. res quæ, reſpondit Caſtren. in conſ. 102. Videndum eſt primo. num. 4. li. 2. quem poſt Riminaldum ſenior. Decian. & Cephal. ſecutus ſum in conſil. 151. num. 17. in conſil. 183. n. 30. lib. 2. & in conſ. 796. num. 13. lib. 8. Et vere ſic obſeruare ſolent viri prudentes, qui, dum dubitant, ne filii, deſcendenteſque maſculi fideicommiſſo grauati, dilapidando eorum portiones legitimæ, & trebellianicæ ita efficiantur pauperes, vt nequeant ex portionibus illis dotare filias, quæ poſtmodum in maximas coniiciuntur anguſtias, ſi nubere, & dotari cupiunt, & volunt, dotem eis ſuis in teſtamentis conſtituunt. Sicuti contigit prædictæ Dom. Iuliæ, cui & ſi ex perſona Herculis Iacobi fratris in infantia defuncti adiudicatæ ſunt legitima, & trebellianica, obiiciuntur tamen nunc a di. Comitibus Scaramutiis aduerſariis, duas has portiones iam fuiſſe conſumptas a patre, & auo ipſius D. Iuliæ, & ſuper hac conſumptione lis adhuc pendet. Et propterea ſi prædicti Comites probarent conſumptionem hanc, remaneret ipſa Do. Iulia penitus, & omnino ſine dote. Idem eſſet ſi (vt dixi) bona donata a Duce Philippo Maria adiudicarentur ipſis Comitibus aduerſariis tamquã maſculis, vel ad Fiſcum, ſeu Cameram Ducalem redirent excluſa ipſa Dom. Iulia tanquam fœmina, iuxta dict. decretum. Nec beneficiorum memoria, ſeu iuxta nouam huius Dominii conſtitutionem in dic. tit. De feudis, §. 1.

Quarto obiicitur, quod cum teſtator hac clauſu-
11 la. † Et hoc pro omni & toto eo, ac omnibus & ſingulis his quod & quæ &c. prohibuerit filias poſſe aliqd amplius petere ſuper bonis ſuis, nõ autem aliorum deſcendentium, ſignificare voluiſſe videtur, ſe relinquere dotem ſuis ipſis filiab. tantum, non autem neptibus & proneptibus, quæ in bonis aui & proaui nullm ius prętendere poſſunt.

12 Reſpondetur, prædictam clauſulam, † vel omnino ſuperuacaneam eſſe, vel per imperitiam a notario appoſitam, & ſcriptam, vel alium ſenſum recipere quam in argumento deductum. Si clauſulam hãc referre volumus ad ſolas filias teſtatoris, eſt fere in omnibus ſuperflua, cum (vt dicemus infra) reſpectu legitimæ, trebellianicæ & falcidiæ nullum ius ſibi competat. Et hinc ſequitur, per imperitiam notarii fuiſse adſcriptam. Alium vero ſenſum poſſe recipere, vel ex eo patet, quod cum ſub eo nomine, filiaru, ſicuti ſupra demonſtrauimus, continentur neptes & proneptes, prædicta clauſula, & hoc pro oĩ & toto eo, &c. eſt intelligenda, referendo ſingula ſingulis, nempe ꝙ filia teſtatoris, pręter dotem nihil amplius petere poſſit reſpectu dotis matris, vel legitimæ ſibi debitæ ex bonis ipſius teſtatoris. Et quod neptis pariter, præter hanc dotem petere aliud non poſſit a patre ſuo ex bonis aui teſtatoris ad patrem ſuũ peruentis, nec dotem matris, ſic & proneptis, cum teſtator reſpectu quantitatis bonorũ ſuorũ peruentæ ad filiũ ſuũ, vel nepotem, vel pronepotem voluerit illa eſſe adeo eorum libera, vt nec dos matris ipſius neptis, vel proneptis, nec legitima eiſdem ex dic. bonis ad ipſum patrem ſic peruentis aliquid eis pręſtetur.

Quinto conferre videtur, quod teſtator excluſit ipſas filias a petitione legitimæ, & alterius quartæ in bonis ſui ipſius teſtatoris. Quæ ſane legitima debetur ſolis filiis, qui primum in ſucceſſione locũ tenent. Sicuti ſcribunt omnes in auth. nouiſſima. C. de inoff. teſt. Bart. in l. gallus. §. & quid ſi tantum. ff. de liber. & poſth. & in l. vlt. ff. ad S.C. Tert.

12 Reſpondetur, quod imo ẽt nepotibus † & neptib. debetur legitima, quando, mortuo patre, vel matre, incipiunt tenere locum ipſius patris, vel matris. Sicuti ſcribunt Accurſ. in l. ſuus quoque. in prin. ff. de hæred. inſtit. & in l. ſi puteo. C. de inſtit. & ſubſt. Salicet. in auth. nouiſſima. q. 7. C. de inoff. teſt. & ibidem Fabian. num. 48. Ruin. in conſil. 186. n. 1. libr. 2. Roder. Suarez in l. quoniam in prioribus. in 4. ampliatione. Cod. de inofficio. teſtamen. & M. Antonius Cucchus in Tracta. de legitima in principio num. 2. & in verbo. Si quatuor ſint vel pauciores. in fine. Hinc eſt, ꝙ teſtator ſecundum conſilium Galli Aquilii in l. Gallus. in prin. ff. de liber. & poſth. debet inſtituere etiã nepotem vel neptem ex filio, ne ſi contingat filium decedere ante ipſum teſtatorem, teſtamentum reddatur irritum, præteritione nepotis vel neptis ingreſſi locum ipſius filii.

Reſpondetur ſecundo, prædicta verba, de excluſione a legitima fuiſſe potius ex malo quodam ſtylo notarii adiecta, quam quod de ea ad effectum noſtrum ſenſerit teſtator, cum vere ea excluſione opus non fuerit, ſtante ſtatuto Papiæ 95. in ciuilibus. rub. Quod mulieres maritatę non veniant ad ſucceſſionem cum fratribus. Quo ſane ſtatuto cautum eſt, qđ in ſucceſſione aui, vel patris frater excludit ſororẽ, quod intelligitur etiam quo ad legitimam, vt ſcribunt poſt multos Crau. in conſ. 11. n. 13. Boer. q. 188. n. 7. et Tiraq. de iure primog. q. 55. n. 5. quos ſecutus ſũ in li. 2. de arbit. iud. Caſu 149. n. 13. vbi n. 10. ſcripſi, nec dotem, quæ hoc caſu filię debetur, eſſe loco ipſius legitimæ ſubrogatam. Et hoc quidem comprobatur ex eo, quod in caſu noſtro teſtator uoluit dotẽ a ſe relictam præſtari infra quatuor annos poſtquã nuptæ fuerint. Id quod eſt contra naturã legitimæ, quæ nullo onere grauari põt. l. quoniam in priorib. C. de inoff. teſtam. Præterea, quod clauſulæ, et verba hæc ſint ex ſtylo notarii imperiti, vel eo detegitur, quod ſcripſit ipſe notarius, quod filiæ ſic dotatæ nõ poſſint aliquid petere occaſione trebellianicæ, et falcidiæ. Hæc ſane notarii imperitiam oſtendunt, cum filiæ dotatæ non cõpetat facultas detrahendi trebel. quæ a fideicommiſſo grauatis tantum detrahi-

tur, & multo minus conceditur detractio falcidiæ,
quæ ſoli hæredi vltra dodrantem legatis grauato(vt
eſt notiſſimum)permiſſa eſt.

Sexto & vltimo ad rem hanc facere videtur, quod
teſtator nullam habuit affectionem erga neptes &
proneptes nondum natas nec quidem conceptas,
iuxta ea, quæ ego ipſe ſcripſi in commentar. de præſ.
lib. 4. præſ. 16. num. 6.

Reſpondetur, vt dicemus infra in ſubſequenti du
bitatione in reſponſione ad primum partis aduerſæ
argumentum, vbi demonſtrabimus, teſtatorem ad
ita diſponendum non fuiſſe motũ ſingulari affectio-
ne erga perſonas neptum & proneptum, ſed ſpecia-
li illa cauſa, vt ita prouideret fœminis ex ſe deſcendẽ
tibus, ac maſculis, vt ibi dicemus.

Secunda eſt dubitatio, admiſſo, quod teſtator le-
gauerit, atque reliquerit etiam neptibus & pronepti
bus, ſicque Dom. Iuliæ dotem 4000. florenorum,
an ipſa D. Iulia teneatur imputare dotem hanc in le
gitimam, & trebellianicam ſibi adiudicatam. Et qui
dem reſpondendum eſt, non teneri. Huius veritatis
explicandæ gratia conſtituendi ſunt duo caſus, ſicu
ti conſiderandæ & præ oculis habendæ ſunt duę per
ſonæ, quarum altera eſt ipſiuſmet D. Iuliæ, altera ip
ſius D. Iuliæ patris, vel aui.

Primus itaque eſt caſus, conſiderando perſonam
ipſiuſmet Dom. Iuliæ, an ſcilicet ipſa teneatur impu
tare hanc dotem in legitimam (de trebellian. non
poteſt eſſe diſputatio, cum ipſa D. Iulia non fuerit fi-
deicommiſſo grauata) ſibi debitam ex bonis D. Co-
mitis Herculis patris ſui. Hic caſus probabili dubita
tione caret, cum Do. Iulia nihil ex bonis patris ha-
beat nec petat. Et ſi viuente patre fuiſſet nupta, &
petiiſſet ſe dotari ab ipſo patre, facile potuiſſet id cõ
ſequi, cum dos hæc relicta ab auo ſeu proauo fuerit
legata contemplatione ipſius D. Iuliæ, vt dicemus
ſtatim, & ideo prodeſſe non potuiſſet patri ipſius D.
Iulię, ne teneretur ex ſuo proprio dotare. l. auus. ff. de
iure dotium, & declarat Pereg. in trac. de fideicom.
art. 37. num. 15.

Secundus eſt caſus, conſiderando perſonam pa-
tris, vel aui ipſius Dom. Iuliæ, an ſcilicet hæc dos an
te omnia ex omnibus bonis a teſtatore relictis de-
duci debeat, deinde reſiduum ipſorum bonorũ ſub-
iacere fideicommiſſo, vel potius deduci debeat, legi
tima & trebellianica ex bonis teſtatoris, atq. ita an
in dicta eorum legitima, & trebellianica imputari
ſic debeat hæc dos, vt alii fideicommiſſo grauati nul
lam pati debeant detractionem ex eorum portio-
nibus legitimæ & trebellianicæ. Exiſtimo, dotem
hanc præſtandam eſſe ex toto corpore bonorum ip-
ſius teſtatoris, non autem ex legitima & trebelliani-
ca ab ipſis fideicommiſſo grauatis deducenda. Hãc
ſententiam firmabo primum multis rationibus, ar-
gumentis & doctorum auctoritatibus, deinde di-
luam & confutabo quæ ab aduerſariis deducta fuiſ-
ſe audio.

Primo valde vrget, quod quando teſtator inſti-
tuit filium, quem fideicommiſſo grauauit, & dotem
13 † nepti reliquit, præſtandam ab ipſo filio, ſi euenit
caſus reſtitutionis fideicommiſſi, neptis ipſa dedu-
cit primum ex perſona patris legitimam & trebellia
nic. ex omnibus bonis, deinde ex propria ſua perſo-
na detrahit dotem ſibi ab auo relictam. Ita in ſpe-
cie & claris his terminis reſpondit Caſtren. in conſ.
102. Videndum eſt. num. 2. lib. 2. qui declarat auth.
res, quæ. C. communia de leg. & fideico. non habere
locum hoc in caſu, ſicuti etiam declarauimus ſupra
in præcedenti dubitatione, in reſponſione ad tertiũ
partis contrariæ argumentum. Caſtr. in claris ẽt his
terminis ſecuti ſunt Rimin. ſen. in conſil. 257. nu. 22.
& Ceph. in conſil. 485. num. 48. & 49. lib. 3. & his ac-
cedit Corn. in conſil. 197. col. vlt. verſic. ſi autem. lib.
1. qui fortiori in caſu reſpondit, nempe quod ſi teſta
tor grauauit filium inſtitutum decedẽtem ſine filiis
maſculis, reſtituere hæreditatem alteri, & dotem fi-
14 liæ ſicque nepti præſtare, quod dos † non debet præ
ſtari ex legitima & trebellianica debitis ipſi filio gra
uato, cum duæ hæ quartę ſint propriæ ipſius filii, qui
in eis grauari non potuit ab ipſo teſtatore, ſed ſolui
(inquit Corn.) debet dos a fideicommiſſariis ex reſi
duo bonorum teſtatoris, atque ita prius, & ante om
nia poſt deductam legitimam & trebellianic. de. duci
debet hæc dos, & reſiduum reſtitui ipſi fideicom-
miſſario. Caſtrenſ. Corn. Riminald. & Cephal. &
ego retuli, & probaui in conſi. 796. num. 13. lib. 8. &
accedit nunc Honded. in conſil. 90. num. 21. libr. 1.
Quod vero teſtator reliquerit hanc dotem a filio &
nepotibus hæredibus pręſtandam, clare oſtendunt
ipſius teſtamenti verba, quæ hæc ſunt. Eam & eas
dotauit & dotat eiſdem dandam & ſoluendam per
eius Domini teſtatoris hęredem ſeu hæredes vniuer
ſalem, ſeu vniuerſales &c.

Secundo accedit, quod quando auus reliquit do-
15 tem nepti † nondum nubili, dicitur eam reliquiſſe
contemplatione ipſius neptis tantum, ſicuti reſpon-
dit Ruin. in dic. conſil. 72. num. 7. lib. 2. & alibi, vt re
tuli & ſecutus ſum in dic. conſil. 183. num. 13. lib. 2.
& in commentar. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 17.
num. 12.

Tertio confert, quod quando auus ipſe dicit, ſe do
tare neptem, (vt eſt noſtro in caſu) ex ſuis bonis, dos
16 † dicitur contemplatione & intuitu ipſius neptis cõ
ſtituta, ſic ſane reſponderunt Socin. iun. in conſi. 79.
num. 53. lib. 3. & Alciat. in reſp. 498. num. 5. verſicu.
ſuadet etiam &c. ſecundum impreſſionem antiquã
Lugdunenſem, quos ſecutus ſum in dict. conſil. 151.
num. 7. in conſil. 183. num. 16. lib. 2. & in conſil. 796.
num. 3. lib. 8. & in dicta præſumpt. 17. num. 13. Et ob
id infert Socin. præcitato in conſil. 79. num. 53. do-
tem hanc non eſſe imputandam in legitimam filii.

Quarto ſuffragatur quod teſtator voluit filias a ſe
dotatas eſſe debere ipſa dote tacitas & contentas pro
omni & toto eo, quod petere & conſequi poſſent ex
bonis ſui ipſius teſtatoris, atque ita non reliquit do-
17 tem † contemplatione filii, ſed ſui tantum, vt ſcribũt
Alex. in l. in quartam. n. 28. verſ. & per dicta per eum.
ff. ad legem falcid. & Socin. ſen. in conſil. 33. num. 17.
libr. 3. quos ſecutus ſum in dic. conſil. 183. num. 16.
verſicul. 7 confirmatur. lib. 2. & in dict. præſump. 17.
nume. 13. vbi confutaui contrariam opinionem
Ripæ.

Quinto vel ex eo comprobantur prædicta, quod
legatum hoc fuit factum pro omni & toto eo, quod
filiæ petere poſſent in bonis non ſolum ipſius teſta-
toris, ſed etiam in bonis maternis. Quæ ſane verba
ſignificant hoc relictum ſuccedere loco bonorum
aduentitiorum ipſius filiæ, atque ita eſſe legatũ ad-
uentitium, vt in ſpecie reſpondit Crauet. in conſilio
18 84. num. 4. 5. 6. & 7. & propterea non eſt dos † hæc
imputanda in legitima. Ita ſcripſi in dictis conſ. 81.
num. 54. lib. 1. in conſil. 151. num. 18. in conſil. 183.
nume. 18. lib. 2. & in dicta præſumpt. 17. num. 14. vbi
Ripam, Socinum iuniorem, & Ioannem Bologne-
tum retuli.

Sexto accedit, quod nullo modo poteſt conſide-
rari, quod mens huius aui teſtatoris fuerit, dotem
19 † hanc eſſe imputandam in legitimam & trebellian.
debitam dic. Comiti Carolo hæredi inſtituto, & gra
uato ex bonis ipſius patris ſui teſtatoris. Quando

quidem

19 quidem ipſemet teſtator † prohibuit harum portio-
num detractionem his verbis. Quod eo in caſu dicta
tota & vniuerſa hæreditas, omnium, & quorum-
cumque bonorum, & iurium præfati Dom. Teſta-
toris perueniat, & peruenire debeat, &c. Hæc ſane
verba ſignificant, teſtatorem voluiſſe nullam fieri de
bere detractionem, ſicuti poſt alios ſcripſi in com-
ment. de præſumpt. libr. 4. præſumpt. 198. num. 15.
& num. 19. Si ergo ob prohibitam detractionẽ de-
bitæ non ſunt hæ quartæ ſecundum voluntatem te-
ſtatoris, ſequitur dici non poſſe, dotem hanc fuiſſe
relictam animo, vt imputetur in ipſis quartis. Cum
non entis nullæ ſint qualitates. l. eius, qui in prouin-
cia. in prin. ff. Si certum petat. Et ſi dicatur, teſtato-
rem non potuiſſe prohibere hanc detractionẽ dua-
rum portionum, reſpondetur, nil hoc referre, cum
ſatis ſit ex ea diſpoſitione quantumuis nulla, decla-
rari teſtatoris voluntatem, quod ſcilicet non reli-
querit hanc dotem, vt imputaretur in legitimam, &
20 trebellianicam a ſe detrahi prohibitas. Voluntas †
enim diſponentis ex actu etiam nullo declaratur. l.
vlt. vbi Bart. ff. de rebus eorum. Ita in ſpecie ſum ali-
quando argumentatus in dic. conſ. 183. n. 21. verſic.
10. accedit lib. 2.

Septimo vrget non parum, quod iure non præſu-
21 mitur † teſtatorem voluiſſe facere, & diſponere, qđ
lex ei facere prohibet. l. Lucius. §. pro infante. ff. ad
municip. & l. 1. C. de bonis vacantibus. libro 10.
& ſcribunt Bartol. & Bald. in l. ſi quis ſub conditio-
ne. ff. de condit. inſtit. & Dec. in conſil. 218. num. 2.
Atqui teſtator non poteſt grauare legitimam aliquo
onere. l. quoniam in prioribus. C. de inofficio. teſta.
vbi doct. Non etiam poteſt teſtator tollere, & mi-
22 nuere (vt dixi ſupra) trebellianicã † filiis primi gra-
dus. l. Iubemus. vbi Bald. & reliqui C. ad S.C. Trebel.
Non ergo dos hęc relicta a teſtatore neptibus, & pro
neptibus debet imputari in legitimam, & trebellian.
detrahendam a Comite Carolo filio hærede inſtitu-
to, & fideicommiſſo grauato, vel eius filiis eodẽ one
re grauatis. Ita in ſpecie hoc genere argumenti vſus
eſt, & ſi non ita clare, Peregrin. in dic. Tractat. de fi-
deicommiſ. art. 37. num. 16. verſic. Secundo clarum
eſt. & num. 17.

Octauo, & vltimo vel ex eo tota hæc diſputatio
redditur ſuperuacanea, quod ipſimet Comites ad-
uerſarii aſſerunt, & contendunt, lite pendente Co-
ram Magnif. Senatore Vicecomite, conſumptam eſ-
ſe legitimam, & trebell. ſicuti, & in præcedenti dubi
tatione diximus.

His multis rationibus, & argumentis firmata hac
ſententia, quod ſcilicet hæc dos non debeat imputa
ri in legitimam, & trebellian. (deducendam ex perſo-
na Comitis Caroli filii teſtatoris), & hæredis, cuius
loco ſucceſſerunt eius filii, ſupereſt, vt diluamus at-
que confutemus nonnulla, quæ pro contraria parte
adducuntur.

Primo obiicitur, quod hoc legatum dotis dici nõ
poteſt factum contemplatione neptum, ſicq. D. Iu-
liæ, ex quo nulla eſſe potuit teſtatoris erga eas affe-
ctio, cum nondum natæ nec conceptæ eſſent eo tem
pore conditi teſtamenti, ſicuti in ſpecie ſcribunt
Bartol. in conſil. 131. Primo arguitur. libr. 1. Angel.
in conſil. 78. & alii, quos retuli in conſil. 151. num. 1.
lib. 1. & in commentar. de præſumpt. lib. 3. præſump.
17. num. 5.

Reſpondetur teſtatorem non legaſſe hanc dotem
ob affectionem, quam haberet erga neptes, & prone
ptes, vel erga eorum patres, & progenitores, cum
nec illi nondum concepti eſſent cogniti a teſtatore,
ſicuti in ſpecie reſpondet Decia. in conſil. 9. num. 16.
verſic. & per præmiſſa. libr. 3. qui ſubſcribendo meo
reſponſo 151. lib. 2. idem affirmat, quod ego ipſe ibi
dixeram num. 13. vbi etiam declaraui, altero de duo
bus modis dici aliquid factum alterius cõtemplatio
23 ne, † altero ob cauſam ſingularem, vt puta beneme-
ritorum, quæ in nondum natis, & cognitis conſide-
rari non poteſt, vt noſtro in caſu, in quo diximus nec
neptes, & proneptes, nec eorum patres fuiſſe eo tem
pore conditi teſtamenti natos vel conceptos.
Altero modo dicitur aliquid fieri alterius contem-
platione, nempe ex ſpeciali aliqua cauſa, quæ in ca-
ſu noſtro fuit conſiderata a teſtatore, qui (ſic dixi-
mus in vltimo argumento præcedentis dubitatio-
nis) cõſiderauit, ſe habere bona duplicis generis, nẽ-
pe patrimonialia, & ſi modica, a ſuis maiorib. acqui
ſita, & ſibi relicta, & alia a Duce Philippo Maria an-
no 1415. donata D. Com. Georgio Scaramutię eius
proauo pro ſe filiis, & deſcendentibus, & deinde ſu
perueniſſe anno 1490. Decretũ illud, Ne beneficio-
rum memoria, hodie relatum in nouis Conſtitutio-
nibus in tit. de feudis. §. 1. quo Sancitum eſt, bona a
Ducibus Mediolani donata redire debere ad Came
ram Ducalem deficientibus maſculis. Cum inquam
conſideraret dictus teſtator fieri poſſe, quod defice-
rent maſculi a ſe deſcendentes, & quod ob id priua-
rentur bonis illis donatis (ſicuti contendunt Comi-
tes D. Iuliæ aduerſarii, eam eſſe ab his bonis exclu-
ſam) prouidit eas dotãdo, vel ex bonis propriis libe
ris patrimonialibus, vel ex fructibus bonorum dona
torum. Conſiderauit etiam (vt etiam diximus ſupra)
teſtator euenire poſſe, quod D. Carolus filius ſuus hę
res a ſe inſtitutus, vel eius filii poſsẽt conſumere legi
timam, & trebellianicam a ſe ex bonis fideicommiſſi
deducendas, ita quod nihil ſupereſſet, ex quo dos fi
liabus, neptibus, & proneptibus præſtaretur, quem-
admodum D. Iuliæ aduerſarii conſumptas eſſe con-
tendunt. Hac itaque ſpeciali de cauſa prouidere vo-
luit teſtator fœminis a ſe deſcendentibus, ne indota
tæ aliquando remanerent.

Secundo obiicitur auctoritas multorum, qui re-
24 ſponderunt, † dotem relictam ab auo nepti, præſu-
mi relictam contemplatione patris ipſius neptis, ſic-
que filii ipſius aui teſtatoris. Ita ſane inter alios ad-
ducuntur Cephal. in conſil. 105. libr. 1. Simon de Præ
tis in tract. de interpretatione vltimarum volunta-
tum libr. 4. & Peregrinus in tract. de fideicommiſs.
art. 37.

Reſpondetur vt ſcripſi in dict. conſ. 81. num. 55. li.
1. in conſil. 151. num. 16. verſic. non obſtat quartum.
lib. 2. & in dicta præſumpt. 17. num. 18. verſic. 3. eſt
caſus, Cephalum, & ab eo allegatos loqui in caſu
25 dubio, † in quo nullæ extant coniecturæ, quibus cõ-
ſtare poſſit, teſtatorem legaſſe dotem contemplatio-
ne neptis, cum tamen noſtro in caſu adeſſe multas
ſupra demonſtrauerimus. Imo Cephalus ipſe con-
trariũ reſpondit in conſil. 253. li. 2. & in conſil. 485.
lib. 4. ſic & Decian. in conſil. 9. num. 15. lib. 3. Peregr.
vero in dic. art. 37. variis in locis ſupra commemo-
ratis multas refert coniecturas, & argumenta, quib.
oſtendit, dotem relictam ab auo nepti cenſeri reli-
ctam contemplatione ipſius neptis, cuius pater one
re fideicommiſſi grauatus non tenetur in ſuam legi-
timam, & trebellianicam imputare, & in fine di. art.
37. teſtatur, ſic aliquando fuiſſe iudicatum a præſtã
tiſſimis Pancirolo, & Diſcalcio, & a me ipſo, quibus
compromiſſa fuerat grauis illa cauſa, cuius meminit
ipſe Peregrin.

Tertio obiicitur, quod ſaltem hoc legatũ dotis eſt
regulandũ iuxta diſpoſitionem authen. res quæ. C.
communia de legat. & fideicom. vt ſcilicet dos prius

præſtetur ex bonis liberis fratris, qui filiam dotare
tenetur, & ſi nulla extant, ex bonis fideicommiſſi, &
hoc quidem in ſubſidium, deficientibus ſcilicet bo-
nis liberis, cum diſpoſitio dictæ auth. res quæ. ſit ſub
ſidiaria, ſicuti copioſe ſcripſi in commentar. de præ-
ſumptionibus libr. 4. præſumptio. 189. num. 12. &
num. 22.

Reſpondetur, vt ſcripſi in præcedenti dubitatio-
ne in reſponſione ad tertium argumentum. Non re-
peto iam dicta.

Quarto obiicitur, quod ſententia ſeu laudum latũ
a D. Senatore, & deinde Præſide Ricardo intelligen
dum eſt, quod dos hæc deducatur ex legitima, &
trebellianica.

Reſpondetur, nullum verbum hac de dotis detra
26 ctione fit in dic. laudo, & ſententia, † quæ ſtricte, &
vt iacet intelligi debent, vt tradunt Bart. in l. Iulian.
num. 5. ff. de condict. indebiti. l. ſi expreſſim. colum.
2. ff. de appell. & in l. 1. num. 1. C. ſi aduerſus rem iud.
Dec. in l. ius noſtrum. num. 11. ff. de reg. iuris. Gozad.
in conſil. 50. num. 12. Socin. iun. in conſil. 181. num.
67. lib. 2. Crauet. in conſil. 188. num. 6. & hos ſum &
ego ſecutus in conſil. 307. n. 64. & n. 65. li. 4. & in ſpe
cie Laudi idem reſpondit Rui. in conſ. 80. n. 3. lib. 4.

S V M M A R I V M.

1 *Formam, nomen, ſignificare ad, ſecundum, vel iuxta diſpoſi-
tionem.*
2 *Appellantem ab uno tantum ex duobus capitibus ſententiæ
alterum probare.*
3 *Regulam ſtantibus rebus, non habere locum in contractib.*
4 *Sententiam latam præſumi præcedente petitione.*
5 *Recurſum non concedi ei qui ſua culpa non appellauit.*

Initium a Domino.
CONSILIVM MXXXVIII.

NOuis iuris allegationibus, quæ incipiunt, Nul-
lum poteſt, &c. contendunt Comites Scara-
mutiæ, D. Iuliæ non deberi dotem ducatorũ 4000.
relictam a Comite Scaramutia teſtatore. Et quidem
ſeptem ſunt obiectiones & argumenta, quantũ col-
ligere potui, quæ nunc obiiciuntur, & proponuntur.
His ſatisfaciam, hoc prius præmiſſo, iuſta iuris inter
pretatione, & permultis doctorum auctoritatibus a
me iam alias adductis conſtare, ſub illo nomine, fi-
liarum, quo vſus eſt teſtator, contineri neptes, & pro
neptes. Hanc interpretationem probauit Mag. Sena
tor Bellonus, dum ſua ſententia declarauit D. Iuliã
eſſe dotandam ad formam teſtamenti dic. Comitis
Scaramuciæ. Quam quidem ſententiam approbarũt
Comites Scaramuciæ horum Comitum aduerſario-
rum genitores, dum ipſam ſententiam executioni
mittendam eſſe petierunt, & re ipſa fuit executa, dũ
miſſi fuerunt in poſſeſſioné illius quartæ partis om-
nium bonorum teſtatoris poſſeſſæ per D. Iuliam. Eã
dem quoque ſententiam approbarunt iidem Comi-
tes, dum ab illa Mag. Senatoris Ricardi hac in parte
conformi illi præfati Senatoris Belloni, non appella
runt. Confirmauit & Excell. Senatus, referẽte Mag.
D. Senatore Corrado, dum præceptum executiuum
hac pro dote conceſſum a D. Capit. Iuſtitiæ cõproba
uit, ac exequi voluit. Sicuti re ipſa fuit executũ. His
præmiſſis, quæ Excell. Senat. perpendere, & diligen-
ter pro ſua integritate conſiderare debet, diſſoluẽdę
ſunt obiectiones & argumenta partis aduerſæ, quæ
ſeptem dixi colligi ex eius allegationibus.

Primo itaq. obiicitur, ꝙ illa verba ſententiæ præf.
1 Senat. Belloni, ad formam † teſtamenti quõdã Comi
tis Scaramuciæ, &c. intelligẽda, & interpretãda sũt,
iuxta ſeu ad ſimilitudinem dicti teſtamenti. Qđ (in-
quit D. Aduocatus partis aduerſæ) ꝓbatur in c. quo-
niã Abbas. de fide inſtr. & in c. ex litt. de epiſ. & cle.

Reſpondetur primo, iure noſtro (quãtũ hactenus
videre mihi licuit) non probari, qđ forma ſignificet
ſimilitudinem, & iura a prędicto aduocato allegata,
& a me perquiſita non leguntur meis in Codicib.

Rñdetur ſcđo, hæc verba, ad formã, ſic exponi dẽ
re, ad. i. ſecundum. l. quidam Hiberus. in prin. ff. de
ſeruit. vrba. prędio. Ibi. Non licet autem tubulos hr̃e
admotos ad parietem, ad. i. ſcđm, ſicuti iureconſ.
Proculus paulo ſupra dixerat. Vel, ad. i. iuxta, qđ idẽ
eſt, vt explicat Bart. in l. militis codicillis, nu. 1. ff. de
milit. teſt. Formam, hoc eſt, diſpoſitionem, atque ita
ſcđm, vel iuxta diſpoſitionem, ſicuti ſumitur in l. iu-
ris gentiũ. §. ſed & ſi quis paciſcatur. & in l. inter de-
bitorem. ff. de pac. in l. integrũ vero. ff. de minor. 25.
ann. in l. 1. C. de rei vend. & in l. nõ aduerſus. C. ſi cer
tum pet. ſic & Brun. in Tract. de forma, & ſolennita
te, rub. Ex quib. conſiſtat forma, & ſolennitas, col. 1.
verſ. 12. dicitur. & col. 2. verſ. 28. dixit poſt Bald. quẽ
refert, formam ſignificare tenorem, qui vere idẽ eſt,
qđ diſpoſitio. Eſt ergo clarus ſenſus ſententię Mag.
Senatoris Belloni, ad formam teſtamenti Comitis
Scaramutiæ. i. ſcđm diſpoſitionem teſtamenti, &c.

Scđo obiicitur, in prædictis allegat. col. 1. verſ. hu-
ius prioris, qđ licet Com. Alex. & Philip. non appel-
lauerint a ſententia prædicti D. Belloni, attamẽ ſuffi
cit, qđ appellauerit D. Iulia, cuius appellatio prodeſt
ẽt ipſis Comit. c. cum Ioan. hærem. de fide inſtr. vbi
ad petitionem appellantis iudex reformare põt ſen-
tentiam. Et hoc facere põt iudex ẽt ad petitionẽ (in
quit Comitum aduocatus) inſtante appellato, vt ad
dat vel detrahat a ſententia, prout ſibi videbitur. Id
quod (ſcribit prædictus aduocatus) decidit Rota in
deciſ. 312. & Surdus in deciſ. 143.

Rñdetur ſententiam D. Senatoris Belloni duo ca
pita diuiſa, & omnino ſeparata continere, alterũ, qđ
bona fideicõmiſſi reſtituantur a D. Iulia Comit. Al-
terum, quod D. Iulia dotetur ad formam teſtamenti
Com. Scaramutiæ. Ab illo primo capite appellauit
D. Iulia, & appellationem proſecuti ſunt Comites.
Et hoc quidem caſu recte loquuntur Rotæ deciſio.
& Surd. in dic. deciſ. 143. & accedit Rota in deciſ. 6.
tit. de appel. in nouiſ. A ſecundo capite non conſtat
D. Iuliam appellaſſe, nec etiam ipſos Comites, & qui
ob id dici non poſſunt proſecutos appellationem re
ſpectu huius capitis. Ita ſane a fortiori decidit ipſe
Surd. in d. deciſ. 143. n. 4. & n. 5. dũ poſt Bald. & Sali.
in l. ampliorem. C. de appel. Butr. Imol. & Abbat. in
c. cum Ioan. de fide inſtrum. ſcribit, quod quando
2 † ſententia habet diuerſa capita, & condemnatus ap
pellauit ab vno capite, non poteſt appellatus proſe-
qui appellationem ſuper alio capite.

Tertio obiicitur, in eiſdẽ allegat. col. 2. verſ. prætę
rea illa ſentẽtia, &c. qđ illa approbatio ſententiæ D.
Sen. Belloni intelligitur, reb. ſic ſtãtib. & c. ita vt ſtatu
rei mutato corruat & ipſa approbatio. Cũ quælibet
diſpõ intelligatur, reb. ſic ſtantib. l. qđ ſeruius. ff. de
cond. cã data, vbi Iaſ. n. 8. cõprobat multis ſimilib.

3 Rñdetur primo, quod ſicuti regula illa, † quod õis
actus intelligatur, reb. ſic ſtantib. locũ non habet in
cõtractib. vt declarat Alc. in Trac. de præſ. reg. 2. pſ.
16. n. 4. & in reſp. 80. n. 4. ſec. imp. ant. Lug. & Alcia. ſe
cutus ſum in comm. de præſ. lib. 6. præſ. 37. n. 32. cu-
ius ſane ſententiæ, & traditionis ea eſt ratio, quia eſ-
ſet in facultate unius ex cõtrahentib. eludere alterũ,
cui ius iã q̃ſitũ fuit ex ipſo contractu. Ita ceſſat hæc
regula in iudiciis, in quibus quaſi contrahi dicitur.
l. 3. §. idẽ ſcribit. ff. de pe. quo dicimus ualere argumẽ
tum

Digitized by Google

tum a contractibus ad iudicia,&c. contra,ſicuti copioſe ſcribit Euerat.in Centur. legali in loco a cõtractibus ad iudicia, & eadem eſt ratio in iudiciis, ꝙ in ipſis contractibus,vt.l.per approbationem ſententię a condemnato dicatur acquiſitum ius aduerſario, & poſſet ſẽper qui in iudicio aliquid fecit, vel admiſit,dicere ſe ita non intellexiſſe,vt noſtro in caſu.

Reſpondetur ſecundo, prædictos Comites non etiam appellaſſe, nec alio modo fuiſſe conqueſtos hac de dote ducatorum 4000. lata ſententia a Magnif. Senatore Ricardo,qui declarauit,ipſam D. Iuliam deducere poſſe legit.& trebell.

Quarto obiicitur, in dict. allegationibus colu. 2. verſic. Minuſque etiam &c. quod ſuper ſententia Magn.Senatoris Belloni non eſt conſtituendum aliquod fundamentum, quia eſt nulla in ea parte librarum 16000. ſeu ducatorum 4000. cum nec per actores oblatum,neque per eos petitum illud fuerit, ita quod vltra petita dicitur iudicatum.l.vt fundus. ff.communi diuid.& tradunt Bald.in l.poſt ſententiam.verſic.venio ad ſecundum.C.de ſente. & inter loc.om. iud.Dec.in conſil.22.nu. 2.& alii ab aduocato Comitum allegati,qui ſubiicit, ob id neceſſariã non fuiſſe appellationem. Imo ſi fuiſſet interpoſita, & deinde deſerta,adhuc tamen non potuiſſet confirmari ſententia nulla.l. ſi expreſſim. ff. de appellat.

Reſpondetur,non præſumi,quod prædictus D.Senator Bellonus ſine petitione ipſorum Comitũ pro-
4 nunciauerit,† D.Iuliæ præſtandam eſſe dotem ſecũdum formam teſtamenti Comitis Scaramuciæ teſtatoris.Cum dicatur fatuus iudex, qui iudicauit vltra petita.l.vlt.C. de fideicom. libert. id quod dicendũ non eſt de præfato Dom.Senatore Bellono viro prudẽtiſſimo,& pro quo ſtat præſumptio, ſicuti de aliis iudicibus cenſuit Imperator in l.2.C. de offic. ciuil. iudicum, & ſcripſi in Commentar. de præſumptio. lib.2.præſumpt.67.num. 1. Et accedit quod præſumendum omnino eſt,ipſoſmet Comites coram prędicto Senatore produxiſſe teſtamentum dic. Comitis Scaramuciæ, & dixiſſe Dom. Iuliam conſequi poſſe ſolummodo dotẽ 4000. ducatorum ſibi relictam a dic.teſtatore, & reliqua bona tanquam fideicommiſſo ſuppoſita teneri reſtituere. Hoc inquã omnino præſumendum eſt. Nam præfatus D. Senator Bellonus iudex cauſæ non potuit ſomniare, vel diuinare,quod extaret hoc teſtamentum,nec apud eum dici poteſt fuiſſe, ſed præſumitur traditum ab vna partium. Porro a D. Iulia tradi, & produci non potuit,tum quia apud eam pupillam tunc inſtrumenta,& ſcripturæ aliæ ſuorum maiorum fuiſſe credendum non eſt, ſed apud Comites hæredes,& fideicõmiſſarios,tum etiam quia non præſumitur,quod D. Iulia prætendens ſuccedere Herculi Iacobo fratri ſuo ab inteſtato reſpectu quartæ partis omnium bonorum dic.Comitis Scaramuciæ teſtatoris, produxerit ipſius Comitis teſtamentum ad ſe ipſam excludendam. Eſt ergo præſumptio contra ipſos Comites,quod(vt dixi)produxerint dictum teſtamentum & petierint,bona fideicommiſſi ad ſe ſpectare,& D. Iuliam eſſe dotandam ſecundum formam,& diſpoſitionem dic. teſtamenti. Si ergo Comites nunc aduerſarii dicere volunt,ſe nec hæc petiiſſe, nec dictũ teſtamentum produxiſse, probare debent, ꝙ facile probabunt,exhibendo acta illius temporis, quæ ſi non exhibebunt,pſũptio hæc vrgẽs cõtra eos ſtabit.

Quinto obiicitur in prædictis allegationib.col. 3. verſ. Quod autem &c. nullam habendam eſse rationem approbationis ſententiæ prædictorũ DD. Senatorũ Belloni,& Ricardi, quæ colligitur ex compromiſso facto in iuriſcõſultos Terzagum, & Ferratũ, in quo renunciatum fuit appellationi,quia compromiſsũ morte alterius ex cõpmiſsariis fuit extinctũ

Rñdetur vno verbo, vt dictũ,& reſpõsũ alias fuit, nec iuuat nunc illa repetere.Cũ nec ad præſentẽ diſputationẽ ſatis conferant. Contendit ſane D. Iulia, ſe fuiſse a Comite Scaramucia vocatã ſub illo noie filiarũ. Et hanc interpretationẽ probaſse prædictũ D.Senat. Bellonũ,dũ pronunciauit, D. Iuliam dotãdam eſse ſcdm formã teſtamenti Comitis Scaramucię.Et Comites nũc aduerſariorũ genitores ſentẽtiã illam approbaſse,petendo eam executioni mitti.

Sexto obiicitur in eiſdẽ allegationib.col.3.verſic. aduertẽdũ &c.ꝙ de hoc capite nullã habuerunt partes rõnem in ipſo cõpromiſso, & ſi multoties in eo mentionẽ fecerunt ſententiarum,omittendo ſemper hoc caput,habentes ipſæ partes pro abſoluto,quod hæc prætenſio non eſset per prædictum Dom. Senatorem Ricard.ne dum deciſa,ſed reiecta.

Rñdetur,neceſse minime fuiſse in compromiſso mentionem aliquã facere huius prætenſionis ducat. 4000. ex quo de ea nulla erat dubitatio vel diſputatio ob ſententiã prædictam D. Belloni approbatam a Comitibus, dum petierunt, eam exequi ob confirmationem factam a D.Senatore Ricardo.

Vltimo obiicitur in prædictis allegationib. in fin. verſ.poſtremo &c.Senat.Excell. vices Principis gerẽtem poſse apponere manũ reb. iudicatis per viã recurſus,qui vim hẽt, vt quidquid abſtulit iniuſtitia, iuſtitia reſtituat.Ita (inquit Aduocatus partis aduerſæ) Dinus in conſ.98.n.33.li.1.& conſ.119.Itẽ,& pari rõne(ſubiungit idẽ aduocatus)Senat.poſse reſcindere inſtrumentũ trãſactionis,vt erroneũ,& iniquũ.

Rñdetur paucis,Excellentiſ. Senat. poſse,& ſolere quidẽ apponere manũ reb. iudicatis, qñ condẽnatus duab.conformib.conqueſtus eſt,& appellauit,ſecus uero quando condemnatus approbauit ſententiam,& eam exequi curauit,ſicuti a fortiori probat l.vlt.C.vt lite pend.cuius verba hæc ſunt.

Qui licitã prouocationẽ omiſerit,perpetuo ſilere debebit,nec a nobis impudens petere per ſupplicationẽ auxiliũ tentet.Qd ſi fecerit, deſiderio ſuo carebit,& ignominię pęna notabitur.Hactenus Conſtãt.
5 qui claris verbis ſtatuit, recurſũ † non concedi condẽnato per ſententiã,ſi ſua culpa, & facto non appellauit ab ea,cum appellare potuit. Et clare ex noſtris poſt alios tradunt Iaſ.in d.l.vlt.num.7.Ruin. in cõſ. 34.num.6.& in conſil.157.num.17.lib. 5. Dec. in l. vltim.num.51.in fin.C.de edic.diui Adr. tollend. & in conſil.34.colum.1.Curt. iun.in l.Imperium.num. 108.ff.de iuriſdict.omn. iudic.& Rolan.in conſil. 38. n.15.li.2.ſi ergo condẽnatus non appellans, qui appellare potuit,recurſum, & reuiſionẽ ſententiæ condẽnatoriæ impetrare non poteſt, multo magis excluditur ab oĩ auxilio recurſus is, qui ſententiã cõtra ſe latã approbauit,& exequi petiit.Nec hic(vt in argumento dr̃)conſtat de iniquitate, & iniuſtitia aliqua aduerſus ipſos Comites,ſed de optima iuſtitia pro ipſa D.Iulia,pro qua iudicarunt duo ſapientiſs.& integerrimi Senat. Bellonus.ſ.& Ricardus, conceſſit D. Capit.Iuſtitiæ executionis pręceptũ,ꝙ cã cognita,et diſputata confirmauit Excell.Sen.qui non ſolũ in re clara,qualis hæc eſt pro D.Iulia. Sed ẽt vbi foret dubia,perſiſtere,& permanere debet in eadem ſententia,ne de ſapientiſsimo, & integerrimo hoc ordine dicatur id,quod fertur de Cęleſtino Papa, qui in veſperis reuocabat,quod in mane conceſserat.

SVMMARIVM.

1 *Neptes et proneptes intelligi per verba illa, ſi vero ex ipſo teſtatore prouenerit aliqua filia, cum teſtator eius eſt ætatis,ut filios habere nequeat,num.* 2.

3 *Generationi habilem præſumi eũ qui per ætatẽ generare põt.*
4 *Nepotes appellatione filiorum venire in materia fauorabili.*
5 *Dotis legatum eſſe fauorabile.*
6 *Fauorabilis an ſit diſpoſitio, conſideranda eſſe plura.*
7 *Dotem ab auo deberi in ſubſidium.*
8 *Dotem deduci ex fideicommiſſo in ſubſidium.*
9 *Neptibus et proneptibus legare dotem, qui eum legat filiabus ex ſuo corpore.*
10 *Nepotibus deberi legitimam cum pater præmoritur.*
11 *Vt ſupra, dictionem, eſſe relatiuam præcedentium.*
12 *Præciſe, dictionem ſignificare ad litteram.*
13 *Statuta intelligenda ad litteram, admittere tamen interpretationem legitimam.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MXXXIX.

PRiuſquam octo dubitationibus docte aduerſus
D. Iuliã excitatis a Mag. Senatore Sanſono cau-
ſæ relatore ſatisfaciam, e re viſum eſt, ob occulos Ex
cellentiſs. Senatui ponere, pro ipſa Dom. Iulia iudi-
caſſe duos grauiſſimos, & ſapientiſsimos Senatores
Bellonum, & Ricardum; & eorum ſentẽtias probaſ-
ſe aduerſarios, qui ab illa prima Belloni non modo
non appellarunt, verum etiam expreſſe eam accepta
runt. Imo vtrumque iudicatum, cum ipſa Dom. Iu-
lia tranſigendo, approbarunt, & demum Excellent.
ipſe Senatus, cauſa petractata, & diligenter cognita
præceptum executiuum a Capitaneo Iuſtitiæ conceſ-
ſum D. Iuliæ confirmauit. Quo circa eſt, quod Excel
lentiſs. ipſe ordo ante omnia definiat, an iuri, æquita
ti, & ipſius ordinis dignitati conueniat, prædictas
ſentẽtias in dubium vocare. Et demum illud etiam
præ occulis habeat idem ſapientiſsimus ordo, Co-
mitem Scaramuciam teſtatorem, eo tempore condi
ti teſtamenti nullas habuiſſe filias, quas alioqui no-
mine proprio vocaſſet, & dotem eis nominatim cõ-
ſtituiſſet. Id quod etiam clare ſignificant verba illa.
1 † Si vero ex ipſo teſtatore prouenerit aliqua filia, &c.
Dixit, prouenerit, futurum ſignificans. Nullam er-
go tunc habebat. Ex quo ſequitur teſtatorem eo no
mine filiarum non vocaſſe filias, ſed neptes, & pro-
neptes, cum in ſuis ipſis filiabus, quas nullas hẽbat,
verificari nõ poſſit. Id quod adeo certum eſt, vt alia
probatione opus minime ſit, & in ſpecie reſpondit
Corn. in conſil. 207. num. 13. verſic. Et propterea. lib.
2. Quod ſi contendant aduerſarii, teſtatorem vocaſ-
ſe filias, quas ſuſcipere poſſe ſperabat. Reſpondetur,
aduerſarios non probaſſe, ſicuti probare debebant,
eius ætatis fuiſſe tunc ipſum teſtatorem, quod po-
tuiſſet procreare filios. Eſt enim certum, eum proba
2 re debere ætatem, † qui in ea fundamentum conſti-
tuit, ſicuti ſcribunt multi, quos congeſſi in Commẽ-
tar. de præſumption. lib. 2. præſumpt. 50. num. 18. Et
dicatur, quemlibet præſumi habilem ad generandũ,
vt poſt alios ſcripſi in præcit. Commentar. de præ-
ſumpt. lib. 6. præſumpt. 90. Reſpondetur, verum id
eſſe, quando eſt eius ætatis, quæ potens eſt ad pro-
creãdum, cum videamus pueros, & ſenio confectos
generare non poſſe, vt ſcripſi in dic. præſumpt. 90.
n. 2. & 3. ij ergo D. Iuliæ aduerſarii aſſerentes, teſta-
torem fuiſſe habilem ad generandum, probare de-
bent eius ætatem ad procreandum aptam, qua pro
3 bata, inſurget iuris præſumptio, quod † habilis erat.

His præmiſſis, ſatisfaciamus nunc noſtris pro vi-
ribus excitatis dubitationibus.

Prima eſt, ꝙ appellatione filiarum non veniũt ne-
ptes, & proneptes, ex ſermonis proprietate. Hoc &
nos facile admittimus, ſicuti in meo reſpõſo hac de
cõtrouerſia reddito ſcripſi pa. 5. a tergo, ver. 3. nõ ẽt.

Secunda eſt dubitatio. Quid ſi veniant ex iuſta in
terpretatione, an quæ coniecturæ ſufficiant? Rñdetur
neceſſariã nõ eſſe aliquã coniecturã, qñ verſamur in
diſpoſitione fauorabili. Cũ ſufficiat hæc interpreta-
4 tio a lege facta, ꝙ. ſ. vocans filios † cenſeatur vocare
nepotes, & pronepotes, ſicuti auctoritate 16. docto
rum probaui in præcitato meo reſponſo pag. 3. a ter
go, verſ. 5. ſuffragatur, vbi paulo ſupra dixerã, proba
ri l. Lucius Titius. vlt. ff. de hæred. inſtit. l. liberorum.
§. vlt. & l. filii appellatione. ff. de verb. ſign. & demum
auctoritate Euang. Matth. c. 1. Nec aliqui ex præcita
tis doctorib. nec alius, quem vnquã viderim, ſcribit,
hoc in caſu requiri aliam cõiecturam. Quod ſi citra
veri præiudicium admittimus, coniecturã aliquam
eſſe neceſſariam, dicimus extare illam claram ſupra
relatam, quod teſtator eo tempore conditi teſtamen
ti nullam habebat filiam.

Extant, et quatuor aliæ coniecturæ, quas conſide-
raui in prællegato meo reſpõſo pa. 4. verſ. Sexto mo
uet me, in verſ. 7. urget, in verſ. Octauo, vel ex eo, &
in verſ. Nono & vltimo. Hæc, ſi recte (vt futurũ fore
exiſtimo) & diligenter ab Excell. Senatu perpendẽ-
tur, non dubito, quin in eandem venient ſentẽtiam.
Non enim hactenus video, quo conuelli hæ poſſint.

Tertia eſt dubitatio. Quid ſi ſumus in diſpõne o-
dioſa, vel ſaltẽ mixta, quia partim ſit fauorabilis rẽ-
ſpectu neptũ, & proneptũ, & odioſa reſpectu maſcu
5 lorũ? Rñdetur, noſtro in caſu legatũ hoc dotis † eſſe
fauorabile tm̃, ut in claris his terminis rñdit Corn. in
conſ. 207. nu. 13. verſ. Sed potius, & uerſ. Et maxime
quia. li. 2. Et recte quidẽ. Nã ad dignoſcendũ, an di-
6 ſpoſitio, † quæ partim fauorabilis, & partim odioſa
vẽ diuerſis reſpectib. iudicari, & dici deat fauorabi-
lis, inſpicitur illud, ad cuius cõmodũ ĩducta eſt prin
cipaliter, licet in conſequentiã reſpiciat damnũ, &
incommodũ alterius. Ita Bart. in l. qui exceptionẽ.
n. 1. ff. de condic. indebiti, qui dixit, diſpoſitionem S.
C. Velleiani eſſe fauorabilẽ, ex quo principaliter re-
ſpicit commodũ mulieris, & ſi in conſequentiã reſpi
cit damnum, & incommodũ alterius. Et Bart. ſecu-
ti ſunt Rom. in conſ. 32. n. .. verſ. 3. quia, & in conſil.
328. n. .. uerſ. 1. quia, Dec. in l. uenia. nu. 5. C. de in ius.
uoca. Crau. in conſ. 242. col. 1. Et Tiraq. de retr. con
ſãg. §. 30. gl. 1. n. 5. qui uſi sũt aliis exẽplis, inter quos
illud ẽt eſt, ꝙ ſtatutũ admittens maſculos, excluſis
feminis, dr̃ fauorabile, ex quo editũ eſt principaliter
ad commodũ, & utilitatẽ maſculorũ, & ſi in conſe-
quentiã noceat feminis. Ita & noſtro in caſu, hoc le-
gatũ dici dẽt fauorabile, quippe ꝙ factũ eſt princi-
paliter ad commodũ feminarũ, licet in conſequẽtiã
reſpicere uideatur dãnũ, & incommodũ maſculorũ.
Imo, ſi recte conſideramus, dicendũ eſt, hoc legatũ
eſſe utile maſculis, ex quo feminæ, recepto hoc lega-
to excluduntur a ſucceſſione reſidui bonorũ ad ipſo
rũ maſculorũ utilitatẽ. Et rurſus legatũ factũ ſangui
ne coniuncto tãquã fauorabile largã recipit interpre
tationẽ, ẽt ſi hæres ſit æque coniũctus teſtatori, ut de
clarat Mant. de coniect. ult. uolun. li. 6. tit. 11. n. 23. &
24. & in ſpecie noſtrã hoc manifeſte ſẽſit Corn. in d.
conſ. 207. n. 13. uerſ. & potiſſime qñ. & in fi. dic. n. 13.
ibi. Itẽ charitas, & neceſſitudo. Et accedit ꝙ legatũ
dotis factũ a patre filiæ, & nepti dr̃ piũ, ut ſcribunt
Ioan. de Anna. in conſil. 57. in principio. Alex. in l. ſi
certis annis. col. .. num. 5. uerſic. teneo opinionem.
C. de pactis. & in conſil. 90. num. 5. libr. 6. Barbat.
conſil. 87. col. 2. verſic. Secundo præſuppono. libr. 2.
Socin. ſen. in conſil. 82. num. 33. lib. 4. & hos, ac alios
retulit & probauit Tiraquel. in Tract. de priuile-
gius piæ cauſæ. in præfatione. colum. 12. legata au-
tem pia eſſe fauorabilia certum eſt, ut poſt alios
tradit Tiraquel. præcitato in loco, priuil. 35. Et hos
intel-

Digitized by Google

Intelligimus nil vrgere quod reſpondit Corn.in conſil.182.col.3.prope medium.lib.2.cũ dixit, in legatis appellatione filiorum non venire nepotes,quia in legatis fit ſtricta interpretatio. Nihil ſane hoc vrget, tum quia Cor.loquitur dubitatiue, cum dixit,forte, tum quia aliter,& rectius ſcripſit in dic. conſil. 207. n.13.tum etiam quia non loquitur Cor.de legato dotis facto a teſtatore neptibus,& proneptibus.

Quarta eſt dubitatio,quid ſi nulla ſubeſt ratio neceſſitatis dotandi neptes,& proneptes ,cum eorum patres habituri eſſent pingue patrimonium?Reſpondetur noſtro in caſu non conſiderari neceſſitatem
7 dotandi neptes,& proneptes ab auo,† quem ſcimus teneri in ſubſidium tantum , vt ſcribunt Baldus in auth.res quæ.num.12.C.comm.de lega.& fideicom. & alii, quos congeſſi in Commentar. de præſumpt. lib.4.præſumpt.189.num.12.& 22.ſed conſideratur ipſa expreſſa teſtatoris diſpoſitio. Nam quãdo auus conſtituit fideicommiſſum, in quo voluit ſuccedere filios,nullumque verbum fecit de filiabus, & neptibus dotandis, & dubitatur, an bona fideicommiſſi alienari poſſint pro dotandis ipſis neptibus.Hoc in caſu diſtinguit Bald.præcitato in loco, & ſequuntur alii,quod ſi pater ipſius neptis vel proneptis hẽt vnde eam dotet ex propriis bonis,non poſſunt aliena-
8 ri bona † fideicommiſſi,ſed ipſe pater ex ſuo dotare debet. Non enim hoc in caſu locum habet præſumpta illa voluntas teſtatoris, de qua in dicta auth. res quę.C.comm.de leg.& in l.mulier.§.cũ proponeret. ff.ad Trebell.quã retuli, & explicaui in dic.preſump. 189.num.1.quod .ſ. voluerit ipſe teſtator bona fidei commiſſi alienari pro dotandis ſuis neptibus. Cum ſciret ſe non teneri , hancque neceſſitatem habere, niſi in ſubſidium,nempe quando pater ipſius neptis vel proneptis dotandæ nihil haberet,niſi bona fidei commiſſi. Ita ſane(vt dixi)loquũtur Bald.& reliqui relati.Quo in caſu nos non verſamur , ſed in hoc ſecundo,quando.ſ.auus legauit dotem filiabus, deinde in reliquis bonis a ſe relictis conſtituit fideicommiſſum. Et dubitatur,an teſtator dicatur legaſſe dotem non ſolum filiabus ſuis,ſed etiam neptibus ? Et quidem dicimus, auum teſtatorem legaſſe dotẽ etiã neptibus,& proneptibus,quæ nomine filiarum continentur,ſicuti in claris terminis reſpondit Corn. in dicto conſil. 207.num. 13. lib. 2. qui non conſiderauit neceſſitatem legandi dotem neptibus, ſed ſolam voluntatem . Si enim extaret neceſſitas,res careret probabili dubitatione. Non enim, vt alias ſcripſi, quæritur noſtro in caſu , an alienari poſſint , & debeant bona fideicommiſſi,vel non, pro conſtitutione dotis neptum , & proneptum , ex quo iam teſtator noluit ſummam illam 4000. ducatorum præſtandam pro dote filiabus ſubiacere fideicommiſſo,ſed ſtatuit eam eſſe exceptam,& eã proſpicere, & prouidere voluit filiabus,neptibus, & proneptibus, quemadmodum prouidit,& proſpexit filiis, & aliis. deſcendentibus maſculis , eos inſtituendo hæredes vniuerſales. Et in ſpecie reſpondit Caſtrenſ. in conſil.102.Videndum eſt primo,num.2.libr. 2. omnino
10 videndus,qui declarat,dictam auth. res quæ.procedere, quando grauatus dotat filiam ex diſpoſitione legis coniecturantis voluntatem ipſius teſtatoris, non autem ex expreſſa ipſius teſtatoris uoluntate mandantis filias dotari. Nam quando teſtator mandat filiæ præſtari dotem , deducitur ex perſona filii grauati legitima,& trebellianica,ex perſona vero filiæ dos,deinde reſiduum reſtituitur fideicommiſſario.Caſtrenſ. ſecuti ſunt multi,quos retuli,& probaui in conſil.796.num.13. lib. 8. Et hoc quidem caſu non conſideramus(vt iam admonui) neceſſitatẽ dotandi, ſed ſolam ipſam diſpoſitionem , & voluntatẽ teſtatorum,qui ita teſtari,& diſponere ſolent , dum dubitant,ne filii,& deſcendentes maſculi fideicommiſſo grauati , dilapidando eorum portiones legitimæ,& trebellianicæ,ita efficiantur pauperes , vt ne queant ex portionibus illis dotare filias, quæ poſtmodum in maximas coniiciuntur anguſtias,ſi nubere,& dotari cupiunt, & volunt, dotem eis ſuis in teſtamentis conſtituunt. Sicuti contingit prædictæ D. Iuliæ , cui & ſi ex perſona Herculis Iacobi fratris in infantia defuncti adiudicatæ ſũt legitima, & trebel. obiiciuntur tamen nunc a dic. Comitibus Scaramutiis aduerſariis , duas has portiones iam fuiſſe conſumptas a patre,& auo ipſius D. Iuliæ, & ſuper hac conſumptione lis adhuc pendet. Et propterea ſi prædicti Comites probarent conſumptionẽ hanc, remaneret ipſa D.Iulia penitus,& omnino ſine dote.Idẽ eſſet ſi(vt dixi)bona donata a Duce Philippo Maria adiudicarentur ipſis Comitibus aduerſariis tamquã maſculis,vel ad Fiſcũ, ſeu Camerã Ducalẽ redirent, excluſa ipſa D. Iulia,tamquã fœmina iuxta dic.decretum. Ne beneficiorũ memoria, ſeu iuxta nouam huius Dominii conſtitutionem in di. tit. De feudis.§.1.

Quinta eſt dubitatio,quid ſi coniecturæ cõtrariæ ſint, vt quia reſtrictio videatur facta ad filias naſcituras ex ſuo corpore. Et per verba reſtrictiua,quæ ſolũ referri poſſunt ad filias primi gradus ? Reſpondetur a fortiori,quod etiam ſi teſtator ita dixiſſet, lego filiabus ex meo corpore deſcendentibus , adhuc ta-
9 men diceretur legaſſe neptibus,† & proneptib. cum & illæ dicantur ex corpore ipſius aui,vel proaui. Ita probat l. Lucius Titius. vlt.ff.de hæred. inſtit. Et ibi annotauit Angel. & meo in reſponſo col. 5. a tergo, verſ.reſpondetur neptem &c. eiuſdem opinionis allegaui Bald.Caſtr.Alexa.Ruin.Cur. iun. & Rip. His nunc addo alios,quos retuli in conſ.124.n. 100.li.2. Et præterea ſic reſpondit in claris noſtris terminis Corn.in conſ.207.n.13.verſ.& propterea.lib.2. Nec video quę alia ſint in dic.teſtamento verba reſtrictiua,quæ ſolum poſſint referri ad filias primi gradus, vt in motiuis dicitur. Nam ſi Mag. D.Senator motiuans intellexit de verbis illis. Et hoc pro omni, & toto eo,ac omnibus,& ſingulis his, qđ & quæ &c.quibus teſtator prohibuiſſe dr̃, filias poſſe aliquid amplius petere ſuper bonis ſuis,vnde ſequi videtur , teſtatorẽ voluiſse relinquere dotẽ ſuis ipſis filiab. tm̃, non ãt neptibus,& proneptibus,quæ in bonis aui,et proaui nullum ius prætendere poſſunt. Nã rñdetur, quod cum(vt diximus ſupra) appellatione filiarum veniant neptes,& proneptes, prædicta clauſula . Et hoc pro omni,& toto eo &c. eſt intelligenda,referẽdo ſingula ſingulis,nẽpe ꝙ filia teſtatoris (ſi qua tñ aliqua extitiſſet,nullam eũ habuiſse diximus ſupra) ꝑter dotẽ nihil amplius petere poſset in bonis ipſius teſtatoris patris.Ita pariter neptis, & proneptis nil plus poſsẽt petere in bonis patrũ ſuorũ, quorũ fauore,vt.ſ.reſiduũ bonorũ ipſius teſtatoris, patrũ, et matrum ipſarum neptum,et proneptum,remaneret, et ſaluum eſset ipſis maſculis. Voluit ſane teſtator neptes,et proneptes ita cõtentas fore ea ſumma librarum 16000. vt nihil plus poſsent conſequi ex bonis, vel aui,et proaui teſtatoris, uel patrum, et matrum ſuarũ. Et hoc quidẽ pro cõmodo,et utilitate fratrum ſuorũ,qui in reſiduo bonorũ,dotib.deductis, erant ſucceſſuri. Et iõ ſi Hercules Iacob. D. Iuliæ frater eſſet nũc in humanis,dicere poſset eius ſorori. Eſto cõtẽta dote tibi relicta a proauo noſtro, et reſiduũ bonorum Comitis Herculis patris noſtri,et Comitiſsæ Hippolitæ matris noſtræ me hr̃e æquo aĩo patiaris.

Nõ ẽt repugnat,ꝙ teſtator excluſerit filias a petitione le-

ne legitimę, & alterius quartę in bonis ſui ipſius teſtatoris. Quæ quidē legitima detur ſolis filiis primi gradus. Nā rñdetur, vt alias in eo reſponſo pag. 7. fac. 1.
10 ſcripſi, imo legitimam † deberi ēt nepotibus, qñ eorū patre præmortuo incipiunt tenere locū ipſius patris. Ita Salic. in auth. nouiſſima. q. 7. C. de inoffic. teſtam. & ibidem Fabianus num. 48. Ruin. in conſil. 186. num. 1. lib. 2. & Roderic. Suarez in l. quoniam in prioribus, ampliat. 4. C. de inoffic. teſtam. Præterea eodem meo in reſponſo pag. 7. a tergo, verſic. reſpōdetur ſecundo &c. demonſtraui multis rationib. prædicta verba, de excluſione a legitima, & aliis, habere alium ſenſum, vel fuiſſe potius ex malo quodam ſtylo notarii adiecta, quam quod de ea, quo ad effectum noſtrum ſenſerit teſtator. Non repeto ibi ſcripta, cum exiſtimem Mag. D. Senatorem, his conſiderationibus acquieſcere, cum pro ſingulari eius eruditione, & integritate nil replicaſſe intelligam.

Sexta eſt dubitatio. Quid ſi teſtator præciſe grauauit filium ad dotandum. Reſpondetur, teſtatorem mandaſſe, quod ſua voluntas, & diſpoſitio obſeruetur præciſe, vt ſupra. Quæ quidem dictio, vt ſupra,
11 eſt † relatiua præcedentium, vt tradunt Bart. in l. 1. §. hoc edicto. ff. de poſtulat. Dec. in conſil. 227. num. 3. & Crauet. in conſ. 208. num. 6. Porro ſupra diſpoſita ſignificant, legatū dotis cenſeri factum etiam D.
12 Iuliæ. Præterea, dictio illa † præciſe, & ſi idē ſignificat quod, ad litteram. l. ſemper. §. demonſtratur. ff. de iure immunita. Bald. in rub. extra de conſtituti. num. 11. & Abb. in cap. ex parte, num. 5. de reſcript. attamen non excluditur laudabilis, honeſta & legitima interpretatio, ſicuti ſcribunt Bald. in dic. c. ex parte. in fine, & idem in l. omnes populi, num. 22. in fine. ff. de iuſtitia & iure. Aret. in l. 3. §. in amittenda. in fine. ff. de acq. poſſeſs. Felin. in cap. ex parte. n. 19. de reſcript. & Iaſ. quem mox referam. ſic & Bart. in l. omnes populi, num. 65. ff. de iuſt. & iure, docuit, ꝙ licet ſancitum ſit, verba ſtatuti intelligi debere ad litteram, ut iacent, attamen non excluditur interpre-
13 tatio legitima, † quæ a lege, & iure communi ſumitur. Et Bart. ſecuti ſunt & Iaſ. in 2. lect. nu. 53. ſic & Ripa in l. 1. n. 172. ff. de vulg. ſcribit, non reiici interpretationem, quæ eſt ſecundum mentem veriſimilē teſtatoris.

Septima eſt dubitatio, qđ qñ teſtator diſcretiue locutus eſt de filiabus & de neptibus, reſpōdetur vno verbo, in tota illa diſpoſitione, in qua teſtator reliqt ducatos 4000. filiabus nunquam de neptib. vel proneptibus diſcretiue locutus eſt, ſed ſemper vſus eſt hoc nomine, filias.

Octaua, & vltima eſt dubitatio. Quid poſita diſpoſitione dotandi erga vlteriores, res tranſiret in infinitum ad ſubuerſionem patrimonii, cum dos 4000. cōſiderato tempore teſtamenti, eſſet notabilis. Rñdetur paucis, nobis ſufficere, ꝙ iuſta legis interpretatione, nomine filiarum, veniat neptes, & proneptes, ſicuti ſupra demonſtrauimus. Qđ vero extendatur, vel non extendatur hoc nomen ad vlteriores deſcendentes, nihil ad nos.

SVMMARIVM.

1 *Feuda conſeruari in agnatos teſtatorem voluiſſe, præſumi ex maſculorum vocatione.*
2 *Liberorum nomen non conuenire fœminis, cum teſtator vult bona conſeruari in familia.*
3 *Fœminas ex regula non ſuccedere in feudo.*
4 *Fœminarum ſubſtitutionem excludere rationem agnationis conſeruandæ.*
5 *Liberorum nomen proprie dici de fœminis.*
6 *L. eum qui ædes ff. de vſucap. declarata. n. 7.*
8 *Determinationem vnam reſpicientem plura determinabilia, ea non determinare æqualiter, cum adeſt diuerſa ratio.*
10 *Clauſula decedentibus omnibus maſculis, addendum ſine filiis. num. 11.*
12 *Subſtitutum ſub conditione ſi ſine liberis, excludi, ſi grauatus filios relinquat.*
13 *Conditionem ſi ſine liberis, non intelligi de fœminis.*
14 *Si ſine liberis conditionem, non intelligi de fœminis.*
15 *Qualitatem poſitam in altero ex copulatis, repetendam.*
16 *Sic, voculam, eſſe repetitiuam.*

FACTI SPECIES.

ILluſt. D. Ludo. de Solario anno 1550. condidit teſtamētum, in quo primum Dom. Manfredo & Gabrieli filijs ſuis ita prælegauit.

Item legauit, & iure legati relinquit nobilib. Dom. Mānfredo, & Gabr. eius filijs maſculis naſcituris, ſi qui ſint, videlicet totum locū, caſtrū, & Iuriſdictionē Oraſchi. Item caſtrum, locum, & Iuriſdictionem Baldiſſeri, & Taberatarum, ac peſcinæ. Itē eius partem locorum, caſtrorum, & Iuriſdictionū Marcelli, Morettæ, & turris S. Georgij cum molendinis, Decimis, furnis, fictib. tertijs, pedagijs, franchimentis ipſorum omnium locorū, & ſucceſſorib. turris, & Baldiſſerij, nec non cætera bona mobilia, & domus vtenſilia eoſdem inuicem ſubſtituendo, & præmortui liberos maſculos, & ipſis omnibus deficientibus ſine liberis legitimis, & naturalibus vt ſupra ipſorum decedenti ſubſtituit magn. Dom. Bonifac. & Hierony. de Solario filios quondā Mag. D. Franc. Solarij, nec non, & Reuer. D. Vaſinum ac mag. DD. Franc. & Hieron. filios quon. Illuſt. D. Caroli Solarij ipſius D. Teſtatoris nepotes, & præmortui, ſeu præmortuorum liberos maſculos in bonis feudalibus locorum, & caſtrorum Morelli, Morettæ, Turris S. Georgij, Oſaſchi & Baldiſſeri, in reliquis bonis allodialibus, et ruſticalibus ſubſtituit eius filias infraſcriptas, et præmortuæ, ſeu præmortuarum liberos æqualibus portionibus.

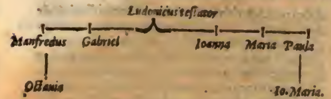
Poſt dic. prælegatum dic. teſtator hæredes inſtituit dic. Dom. Manfred. et Gabr. nec non et Dom. Ioannam, Mariam, et Paulam filias ſuas, et alios liberos tam mares, quā fœminas naſcituras, ſi quæ ſint, æqualibus portionibus. Et decedente altero ex ipſis Manfredo, et Gabr. ſeu alijs naſcituris maſculis, ſubſtituit ſuperuiuentem, ſeu ſuperuiuentes, et præmortui liberos maſculos, et decedentib. ipſis omnib. maſculis ultimo eorum ſic decedenti ſubſtituit prædictas filias, et alias naſcituras, ſi quæ ſint, et præmortuæ, ſeu præmortuarum liberos in ſtirpes, et non per capita vulgariter, pupillariter, et ꝑ fideicōmiſſum, et decedente una, ſeu pluribus ex dic. filiabus ſine liberis legitimis, et naturalibus eiſdem decedentibus, ſeu decedenti ſubſtituit prędictos filios maſculos, et præmortui, ſeu præmortuorum liberos maſculos in ſtirpes, et non per capita, et hoc vulgariter, pupillariter, et per fideicommiſſū, Item idem D. Teſtator ꝓhibuit, et probibet prædictis eius filijs maſculis, tam natis, quā naſcituris alienationem prædictorū bonorum feudalium fieri, niſi inter ipſos, et alios proximiores agnatos in præiudiciū præfati fideicommiſſi, et ſi aliter fiat, ſeu fieri contingat, nō ualeat talis alienatio, voluit, et uult ipſa bona feudalia alienata poſt a quocumq. illorum emptore. et detentore uindicari, per præfatos Mag. DD. Bonifac. Hiero. Vaſinum, Frāciſcum et Hieronymum de Solario etiam durantibus uiginti annis poſt illorum alienationem etc.

Præſupponitur etiam in facto, quod mortuo dic. teſtatore deceſſerunt Ioanna. et Gabr. ſine filiis, deinde Paula, relicto Io. Maria filio maſculo, et tādē deceſſit. Manfredus relicta Octauia filia, condito tamen teſtamento hærede inſtituta dic. Octauia, cui ſine filijs decedenti ſubſtituit nonnullos eius agnatos gradu ab alijs remotiores.

Dubitari nunc contingit primo, an euenerit aliquis caſus ſucceſſionis ſiue ex prælegato, ſiue ex inſtitutione, et ſubſtitutione, ad commodum Dom. Mariæ.

Scđo ambigitur, de qua portione bonorū cū teſtamenti paterni ad ſe perueniatorū diſponere potuerit d. D. Manfredus.

Ludoui-

Initium a Domino.

CONSILIVM MXL.

ET ſi hac de controuerſia doctè, & acutè admodum pro Illuſtri D. Maria reſponderunt præſtātiſſimi, atque eruditiſsimi Iureconſulti Ioan. Petrus Surdus, & Bartholomæus Maronus, quos honoris cauſa nomino: Verumtamē dubia mihi valde videntur eorum reſponſa: dubitationis cauſas exponam, vt inde veritas melius poſſit elucidari. Duo ſunt huius diſputationis capita, quorum primum eſt de prælegato, ſecundum de ſubſtitutione factis in hæredū inſtitutione.

Quod attinet ad primum, ſatis conſtat teſtatorē in eo prælegato ſolis ipſis filijs ſuis maſculis, Manfredo ſcilicet, & Gabrieli reliquiſſe bona omnia ibidem commemorata, quorum aliqua ſunt feudalia, aliqua vero libera, & allodialia, Poſtmodum teſtator ipſe, inuicem ſubſtitutis duobus ipſis filijs, & præmortui liberis maſculis, ita ſubiecit, & ipſis omnib. deficientibus ſine liberis legitimis, & naturalibus, vltimo ipſorum decedenti ſubſtituit Magnificos Dominos Bonifaciū, & Hieronymum de Solario filios quondan Magn. D. Franciſci Solarii, nec non Reuerendum D. Vaſinum, ac Magnif. D. Franciſcum, & Ioannem filios quondan. Illuſtr. D. Caroli Solarij ipſius D. teſtatoris nepotes, & præmortui ſeu præmortuorum liberos maſculos in bonis feudalibus locorum, & Caſtrorum Marelli, Morettę, Turris S. Georgij, Oſaſchi & Baldiſſerii. In reliquis bonis allodialibus & ruſticalibus ſubſtituit eius filias infraſcriptas, ſeu præmortuarum liberos, æqualibus portionibus, ex his conſtat quo ad bona faudalia nullum ius prætendere poſſe D. Mariam. Cum in eis fuerint ſubſtituti d. Agnati maſculi de Solario, qui ſoli non ſine iure contēdere poſſunt eueniſſe caſum ſubſtitutionis, tam etſi D. Māfredus vltimo loco deceſſit relicta ſola filia D. Octauia. Quādo quidem ipſa dom. Octauia non videtur poſita in conditione ſicque cōprehenſa ſub illis verbis: Et ipſis omnib. deficiētib. ſine liberis &c. quia licet nomen hoc, liberis, tamquam commune comprehendat tam fœminas, quā maſculos, vt ſcripſi in comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 84. num.... Nihilominus in caſu hoc noſtro reſpectu horum agnatorum comprehēdere mihi videtur ſolos maſculos. Nam teſtator voluit bona hæc feudalia ſemper peruenire ad maſculos, ex quo vocauit non ſolū ipſos agnatos nomine proprio nominatos, ſed etiam ipſorū liberos, quo liberorum nomine continentur deſcendentes omnes vſque in infinitum. l. librorum. de verb. ſignif. & ſcripſi in conſ. 1. num. 198. lib. 1. & in comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 70. num. 25. Et hæc quidem maſculorum

1 vocatio † arguit teſtatorem voluiſſe bona hæc feudalia conſeruari debere in agnatione & familia, vt poſt alios ſcripſi in comment. de præſump. lib. 4. præſumpt. 69. num. 10. Id quod comprobat alienationis prohibitio quam teſtator ipſe poſt prælegatum & hæredum inſtitutionem, ac ſubſtitutionem his verbis fecit. Item idem Dominus teſtator prohibuit, & prohibet prædictis eius filijs maſculis, tam natis quam naſcituris alienationem prædictorum bonorum feudalium fieri, niſi inter ipſos, & alios proximiores agnatos in præiudicium prædicti fideicommiſſi. Et ſi aliter fiat, ſeu fieri contingat, non valeat talis alienatio quocumque modo, quia voluit, & vult ipſa bona feudalia alienata poſt a quocumq. illorum emptore, & detentore vindicari per præfatos magnificos Dominos Bonifacium, Hieronymū, Vaſinum, Franciſcum, & Ioannem de Solario etiam durantibus viginti annis, poſt illorum alienationē &c. Hæc itaq. teſtatoris voluntas, & diſpoſitio, quod dicta bona feudalia conſeruentur in agnatione & familia Solaria, arguit, & demonſtrat teſtato-

2 rem ſub illo nomine, liberis, † & ſi (vt dixi) commune, noluiſſe comprehendere fœminas, ſicuti copioſe ſcripſi in comment. de præſumpt. lib. 4. præſump. 85. num. 25. & ibidem num. 23. prius affirmaui idem eſſe quod teſtator inſtituit filios maſculos, & ſubſtituit deſcendentes maſculos, excluſis filiabus: ſicuti contingit in caſu noſtro quo ad bona hæc feudalia.

3 Et harum quidem traditionum ratio eſt, quia † fœminæ non poſſunt conſeruare agnationem & familiam, & regulariter non poſſunt ſuccedere in feudo, quemadmodum in ſpecie argumentatur Pariſ. in cōſil. 72. num. 7. 8. & num. 33. lib. 4. & ego ipſe in conſ. 204. num. 8. lib. 3. & ſecutus eſt Peregr. de fideicom. art. 25. num. 46. qui eiuſdem ſententiæ alios multos commemorat.

Diſceramus nunc de bonis allodialibus a teſtatore relictis in dict. prælegato, in quibus, (vt diximus) ſubſtituit filias ſuas d. D. Manfredo, & Gabrieli decedentibus ſine liberis. Hoc in caſu exiſtimo D. Mariam, & D. Io. Mariam filiam q. dom. Paulæ admitti non debere. Nam certum eſt teſtatorē hoc caſu non conſideraſſe agnationis, & familiæ conſeruationē,

4 ex quo ſubſtituit † fœminas & ab eis deſcendentes, vt ſcripſi in d. comment. de præſumpt. lib. 4. præſum. 69. num. 10. poſt Crauett. & Ludouic. Molinam, & hic non agitur de bonis feudalibus in quibus, (vt demonſtrauimus) non ſuccedunt fœminæ, ſed de bonis liberis, & allodialibus. Et propterea nomē illud,

5 liberis, † reſpectu, & relatione habita ad hæc bona, ſeu ad fœminas ſubſtitutas, comprehendit etiam fęminas, ſecundum ſui proprietatem, vt ſcripſi in d. præſumpt. 85. num. 25. & retuli ſupra, nec repugnat, quod ſuis in reſponſis ſcripſerunt Eruditiſsimi Surdus, & Maronus illud nomen liberis, non poſſe intelligi diuerſo iure, iuxtà l. eum qui ædes. ff. de vſucap. & quia vna determinatio reſpiciens plura determinabilia æqualiter determinat. leg. iam hoc iure. ff. de vulg. & pup. ſubſt. & copioſe ipſemet Surdus in conſil. 31. nu. 13. lib. 1. Nam reſpondetur, regulam illā

6 † l. eum qui ædes. de vſucap. procedere quo ad corporalem conſiderationem, ſecundum quam vna res non poteſt cenſeri diuerſo iure, ſecus vero quo ad intellectualem ex intellectu diuidentis, vbi concurrunt plures intelligendi formæ, quia vnum æquipollet pluribus. Ita docuit Bald. in l. 1. col. 1. in tertia oppo. C. de ſeruis fug. quem ſecutus eſt Tiraq. ca. 28. num. 12. ſicuti contingit in caſu d. l. 1. C. de ſeruis fug. vbi ſeruus cōſideratur vt homo, & vt res. Quod contingit conſideratione intellectuali, ſecundum quam ſic dicendum eſt in caſu noſtro, vt nomen liberis reſpectu agnatorum maſculorum de Solario ſubſtitutorum intelligatur de liberis maſculis, reſpectu vero filiarum teſtatoris ſubſtitutarum in bonis allodialibus intelligatur etiam de fœminis. Et rur-

7 ſus prædicta regula † l. eum qui ædes. & illa l. iam hoc iure. de vulg. & pup. ſubſt. non habet locum ob diuerſos reſpectus & diuerſas rationēs, quemadmodum in ſpecie ſic dictā regulam l. eū qui ędes. declarant

rant Bald.in l.filiumquem habentem.col.3. in 4.oppo.C.familiæ herciſ. Abbas in cap.cum in ſua. in fine de decimis.

Dec.in leg.in teſtamento. la 1.num.8.C.de teſtamen.milit.

Ripa in l.vlt.num.122.C.de reuoc.donat.

Gomeſ.in §.penales.num.31.inſtit.de actio.

Alciat.in l.in quartam.num.3.ff.ad legem falcid.

Tiraq.de nobilit.cap.38.num.13.& in retract.con ſang.§.1.gloſſ.18.num.23.& §.8.gloſſ.5.num.14.qui ſcripſit diuerſis reſpectibus duo contraria ex eadē re procedere poſſe. Idem de regula l.iam hoc iure,
8 vt ſcilicet vna determinatio † reſpiciens plura determinalia æqualiter determinet, non procedat regula hæc, quando inter ipſa duo determinabilia adeſt diuerſa ratio. Ita ſane Bald.in l.ſi cum dotem. in princ.num.7. ff.ſolut.matr.

Ang. in §.huic nobis.in fine. in auth. de hæred. & Falcid.

Imola in l.Caius.num.8.ff.ſolut.matr.

Alex.in l.ſi quis maior. num.7.verſic. non obſtat. C.de tranſact.in conſ.170.num.9.lib.5.

Dec. in l.in teſtam. in 3. notab. C.de teſtam. milit.in conſ.394. num.3. & in conſ.456.num.12.verſ. ſecundo reſponderi poteſt.

Ripa in l.1.in princ.num.68.de verb.oblig.

Soc.iun.in conſ.121.num.27.lib.1.

Picus in l.Titia. §.Titia.num.33.de leg.2.

Benuenutus Stracha in tractat. de mercatura. in tit.mandati.num.12.

Ego ipſe in conſ.76.num.13.verſ.non obſtat ſecūdum.lib.1.& in conſ.123.num.32.lib.2.

9 Et his conſtat hanc eſſe † receptam ſententiam, & ſi ab ea diſſentiunt Alexand. in d.l.iā hoc iure.in fine,& ibidem Iaſ.num.12. & idem Iaſ.in conſ.162. col.2.lib.2.

Cū itaq; noſtro in caſu diuerſa ſit ratio inter agnatos de Solario ſubſtitutos in bonis feudalibus, & filias ſubſtitutas in bonis allodialib. ſequitur dicēdū nomen illud liberis, quo ad d.agnatos intelligi ſolū de maſculis, quo vero ad d.filias, accipi debere etiā de fœminis.

Secundum eſt huius cōtrouerſiæ caput, quod verſatur circa hæredum inſtitutionem & ſubſtitutionē, dum teſtator inſtituit Dom.Manfredum,& Gabrielem filios, nec non & Dominas Io.Mariam,& Paulā filias ſuas æqualibus portionibus. Deinde ita ſubſtituit,& decedente altero ex ipſis Manfredo; & Gabriele, ſeu aliis naſcituris maſculis ſubſtituit ſuperuiuentem &c. Hic ſubſtitutionis caſus euenit, quia deceſſit D.Gabriel ſine filijs, & ob id ei ſucceſſit ipſe D.Manfredus. De hoc caſu non eſt nūc diſputatio. Deinde ita ſubiunxit ipſe teſtator, & decedentibus ipſis omnibus maſculis, vltimo eorum ſic decedenti ſubſtituit prædictas filias, & alias naſcituras, ſi quæ ſint, & præmortuæ, ſeu permortuarum liberos in ſtirpes,& non per capita vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum.

Hoc in caſu de quo præſens eſt diſputatio, dubitari primo contingit, an illis verbis,& decedentibus
10 † omnibus maſculis & cæt. adiungi, & ſuppleri debeant verba hæc, ſine filijs vel liberis? Secundo ambigitur (admiſſo, quod ſuppleri debeant prædicta verba) an comprehendant non ſolum maſculos, ſed etiam fœminas, nempe D.Octauiam dom.Manfredi filiam, ad excluſionem filiarum teſtatoris ſubſtitutarum, hoc eſt d.Mariæ, & aliarum. De prima dubitatione paucis eſt reſpondendum, adiungi, & ſuppleri debere prædicta verba. Cum ſit conditio,
10 † quæ diſpoſitione legis ſubintelligitur l.cum auus. ff.de condit.& demonſtr.& l.cum acutiſſimi. C.de fideicommiſs. & ſcripſi in comment.de præſumpt. lib.4.præſumpt.87.num.71. vbi num.72. ſubiunxi, præſumi teſtatorem voluiſſe ponere in conditione non ſolum filios filiorum inſtitutorum & fideicommiſſo grauatorum, ſed etiam alios ab ipſo teſtatore deſcendentes. Et num.132.ſcripſi conditionem hāc ſi deceſſerit ſine filijs, vel ſine liberis, ſine controuer-
11 ſia ſubintelligi in ſubſtitutione † fideicommiſſaria.
12 Hæc autem † conditio ſic ſubintellecta operatur, qd ſi grauatus ipſe reliquit filios, vel alios deſcendentes illi excludant ſubſtitutum, d.l.cum auus,& dict. l.cum acutiſſimi.& ſcripſi in d.præſumpt.89.num. 116.vbi num.119. dixi excludere etiam alterum teſtatoris filium ſubſtitutum.

Secunda eſt dubitatio, an prædicta conditio ſi deceſſerit ſine filijs vel ſine liberis ſic ſuppleta,& ſubintellecta comprehendat non ſolum maſculos, ſed etiam fœminas ad excluſionem filiarum teſtatoris ſubſtitutarum, atque ita an D.Octauia filia D.Manfredi cenſeatur ſub prædictis verbis comprehenſa ad excluſionem dom.Mariæ, vel potius dicta verba comprehendant ſolos maſculos ad dictarum filiarum excluſionem. Et quidem reſpondendum videbatur, prædicta verba comprehendere etiam fœ-
13 minas, † ſicuti ſtatuit Iuſtinianus in d.l.cum acutiſſimi.C.de fideicom.& in l.generaliter.§.cum autem. C.de inſtit.& ſubſt. & ſcripſi in d.præſumpt.89. nu. 95.& in conſil.91.num.26.lib.1. Et his conſtat ſatis ſuperque fundatam eſſe intentionem D.Octauiæ, vt & ipſa cēſeatur poſita in conditione ab eius auo paterno ad excluſionem dom.Mariæ.

Nec repugnat, quod a prædicta diſpoſitione l.cū acutiſſimi,& d.§.cum autem.recedatur, quando extant coniecturæ, quibus colligitur teſtatorem voluiſſe ab ea diſpoſitione recedere, atque ita in conditione ponere ſolos maſculos, vt poſt alios ſcripſi in d.conſ.95.num.26.nam reſpondetur nullam coniecturam ex illis multis, quæ conſideraui in d.conſ. 95.numer.28.vſque ad 90. conuenire caſui noſtro, ſi omnes diligenter perpendantur.

Non etiam vrgent rationes,& argumenta doctiſſimi Panciroli, qui pro dom.Maria reſpondit. Nam illud primum ab eo conſideratum non concludit; Cum verum non ſit teſtatorem poſuiſſe in conditione maſculos, iuxta doctrinam Bart.in d.l.cum auus. num.4.de cond.& demōſt. & quæ poſt eum,& alios ego ipſe ſcripſi in d.præſumpt.89.num.97.ſi quidē teſtator neminem in conditione expreſsim poſuit: ſed conditio ipſa ex ipſius teſtatoris mente a lege cōiecturata ſubintelligitur,& complectitur tam fœminas, quam maſculos, d.l.cum acutiſſimi,& d.§.cum autem.

Non etiam concludit ſecunda illa argumentatio eiuſdem Panciroli cum dixit, teſtatorem ita dilexiſſe filias quam maſculos, dum eas æqualiter inſtituit cum ipſis maſculis. Non inquam concludit hæc argumentatio: Cum dilectio illa ſit ſolum reſpectu portionis relictæ ſingulis ipſis filiabus, non autem reſpectu portionis, quā peruenire voluit ad dom.Manfredum patrem ipſius dom.Octauiæ, qua quidem in portione ſicuti teſtator magis dilexit dom.Manfredum filium quam dom.Mariam & alias filias: ſic,& magis dilexiſſe præſumitur D.Octauiam eius filiam, ſicuti poſt alios ſcripſi in comment.de præſump.lib. 4.præſumpt.16.num.8.

Nil etiam vrget prima illa coniectura conſiderata a D.Blanco conſulēte ex reſponſo Decij in conſ. 480.num.4.cum loquatur Dec.eo in caſu, in quo teſtator ita dixerat. Et in defectum filiorum maſculo-

rum

rum ipſius teſtatoris, & eorũ filiorum &c. Reſpon-
14 dit ſane Dec. illa verba & † eorum filiorum, intelligi de maſculis ſecundum intentionem teſtatoris, quæ fuit conſeruare agnationem, & familiam. Et quia copulatiuè (ſubiungit Dec.) in eadem ratione dicitur; & in defectum maſculorum filiorum ipſius teſtatoris, & eorum filiorum, intelligitur de maſculis:
15 quia quando qualitas † in eadem oratione oppoſita eſt in vno ex copulatis, & vniformiter conuenire poteſt, illa qualitas poſita in vno ex copulatis repetita intelligitur in altero, vt ſi teſtator ita dixit. Titio, ſi nauis ex Aſia venerit, & Sçio lego feudum; intelligitur etiam legatum ipſi Sæio, ſub eadem conditione, ſi nauis ex Aſia venerit. Hic ſane caſus eſt a noſtro longe diuerſus. Nam teſtator iſte nullam qualitatem copulauit, cùm de filijs filiorum nullam penitus mẽtionem fecerit, ſed ſimpliciter dixerit. Et decedentibus ipſis omnibus maſculis vltimo eorũ (ſupple maſculorum) ſic decedenti ſubſtituit prædictas filias. Eſt ergo inanis conſideratio hęc de repetitione qualitatis in altero ex copulatis, quod non adeſſe conſtat. Non etiam repugnat illa dictio, ſic, relatiua ad præcedentia cum omnibus ſuis qualitatibus, vt tradunt Bart. in l. ſi quis ſeruum. §. vlt. de leg. 2. & in ſpecie Ruin. in conſ. 170. num. 2. lib. 2. iuncto num. 11. vt ſit ſenſus, & decedentibus ipſis omnibus maſculis vltimo eorum ſic ſine maſculis decedenti &c. Nam reſpõdetur in caſu Ruini teſtatorem illum inſtituiſſe filios maſculos, quibus decedentibus ſine liberis maſculis ſubſtituerat filias, deinde ita dixerat, ſi autem ex aliquo, vel aliquibus ex d. filijs ſuis ſic prædecedẽtib. ſupereſſe contigerit ſolũ filias fęminas &c. Ita colligitur ex facti ſpecie propoſita ab ipſo Ruin. in initio d. conſ. 170. & in fine col. 1. verſic. nec etiam ſubſtitutio &c. Recte itaque reſpondit Ruin. dictio-
16 nem illam, ſic, † repetere qualitatem maſculinitatis iam clare expreſſam in ipſamet ſubſtitutione de filiabus facta. Hoc non contingit in caſu noſtro, in quo teſtator nullum verbum fecit de filijs maſculis, vel fœminis D. Manfredi, & D. Gabrielis, ſed ſimpliciter dixit, & decedentibus ipſis omnibus maſculis, vltimo eorum ſic decedenti ſubſtituit prædictas filias &c. Etſi dicatur quod ſecundum hunc ſenſum dictio illa ſic, nihil operatur, contra l. ſi quando. in princip. de leg. 1. Reſpondetur non eſſe mirum, ſi aliquando verbum aliquod nihil operaretur. Cum imperiti notarij perſæpe in inſtrumentis a ſe confectis multa ſcribant impertinentia. Nil etiam vrget, quod ſubijcitur ex reſponſo eiuſdem Ruin. in conſil. 141. num. 6. lib. 2. quod ſi in vna ſubſtitutione facta ſit mẽtio maſculorum, ſic intelligi debeat altera ſubſtitutio, in qua fiat ſimpliciter filiorum. Nam in caſu noſtro ſolum facta eſt mentio maſculorũ in prima ſubſtitutione reciproca, quam teſtator fecit inter ipſos D. Manfredum, & Gabrielem. Nec dixit teſtator, quod ſi alter eorum deceſſiſſet ſine filijs maſculis, alter ſuccederet. Sed eo in caſu ſubintelligitur conditio, ſi ſine liberis decedat, iuxta d. l. cum acutiſſimi. Et ideo nil ad rẽ noſtram pertinet hæc conſideratio.

Non etiam vrget ſecunda coniectura conſiderata ab eodem D. Blanco. Nam illi reſpondetur vt ſcripſi ſupra ad primam conſiderationem, & coniecturam conſideratam a dom. Panciroló. Ita etiã tertia eiuſdẽ dom. Blanchi coniectura diluitur ex his, quæ ſcripſi ſupra ad ſecundam coniecturam deducta ab eodem dom. Panciroló. Quod vero adiunxit idem D. Blancus in verſic. augetur verò &c. teſtatorẽ nullam aliquo in loco teſtamenti mentionem feciſſe nepotum, ſed tantum nepotum, verum non eſt, cum nepotes in conditione poſuerit, ſed reliquit in diſpoſitione iuris commmunis, quod præſumit tam fœminas quam maſculos in conditione poſuiſſe, d. l. cum acutiſſimi. Quarta eiuſdem domin. Blanchi coniectura retorquetur, nam ſicuti teſtator in hæredum inſtitutione æque fœminas ac maſculos vocauit, & dilexit, ſic etiam præſumendũ eſt voluiſſe eaſdem diligere, & in conditione ponere, vt ipſos maſculos. Idque conuenit cum iure communi, vt in d. l. cum acutiſſimi.

Quinta, & vltima coniectura eiuſdem dom. Blanchi retorquetur pariter, quia ſi teſtator fuiſſet interrogatus, an vellet portionem peruẽtam ad D. Manfredum debere eo mortuo potius ad dictam Octauiam eius filiam, quam ad dom. Mariam, & alias filias ſui ipſius teſtatoris peruenire, vniuerſaliter reſpondiſſet, voluiſſe peruenire ad ipſam D. Octauiã, tum quia hoc eſt iuri communi conſentaneum, dict. l. cum acutiſſimi; tum quia teſtator magis dilexit ipſam dom. Octauiam in portione relicta ipſi D. Manfredo eius patri, quam proprias filias, vt dixi ſupra ex his, quæ ſcripſi in comment. de præſumpt. libr. 4. præſumpt. 16. num. 8.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſionem olim factam de feudo antiquo nõ impedire quin feudum pertineat ad omnes.*
2 *Feudum antiquum olim diuiſum pertinet tamen ad omnes.*
3 *Feudum nouum conceſſum cum iure antiqui tranſire etiã ad tranſuerſales.*
4 *Verba in contractibus aliquid operari.*
5 *Feudales inueſtituras præſumi nil ſuperflui habere.*
6 *Superfluitatem verborum non præſumi.*
7 *Feudi verba in dubio, interpretari contra Dominum.*
8 *Feudum ſtipulari ab agnato, alteri agnato.*
9 *L. cum Prætor. non habere locum, cum inducta ad vnum finem, contrarium operantur. n. 10.*
11 *Generi per ſpeciem non ſemper derogari.*
12 *Feudum nouum conceßum vti antiquum plures cenſuiße nõ acquiri agnatis, cum eſt conceſſum pro ſe & deſcendentibus.*
13 *Tranſuerſales non admitti ad feudum quod ſinguli fratres ſibi, & ſuis deſcendentibus acquirunt, non autem inter ſe ipſos.*
14 *Agnatos tranſuerſales admitti ad feudum conceſſum iure auiti, pro ſe, deſcendentibuſque ſuis, & ſucceſsoribus.*
Tranſuerſales ſuccedere in feudo antiquo.
15 *Feudum fuiſſe conceſſum pro agnatis oſtendere illa verba, pro ſe, ſuiſque hæredibus capacib. ſecundum patriæ morem, & formam inueſtiturarum antiquarum.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MXLI.

RESpondi non ſatis pridem pro Illuſtriſs. Dom. Comitibus Carolo, Ludouico, & Iulio Solarijs, & demonſtraui multis propoſitis, & explicatis concluſionibus, eos ad ſucceſſionem feudi Baldiſſeriæ, Oliuæ, & Tauerneti vocatos eſſe in inueſtitura conceſſa Illuſtriſs. Dom. Ludouico Solario ſeniori anno 1559. Verum nunc excitatur difficultas, quod etſi hoc feudum nouum in perſonam dicti D. Ludouici conceſſum fuit tamquam feudum antiquum, paternum ſcilicet, & auitum, attamen in eo ſuccedere non poſſunt agnati tranſuerſales, quorum nomine conceſſum, & acquiſitum non fuiſſe dicitur. Huic difficultati licet exiſtimẽ ſatisfactum eſſe ex his, quę ſcripſi in quinta concluſione mei reſponſi, præſertim, in 4. 6. & vlt. argum. Nihilominus nõ grauabor

in

in præſentiarum hunc ipſum nodum, repetitis aliquibus ex iam ſcriptis, diſſoluere. Quod vt facilius, & clarius faciam, diſtinguo, atque conſtintuo quinque caſus.

1 Primus eſt, quando † feudum iam antiquitus fuit conceſſum alicui, vt puta Caio, ex quo deinde prouenerunt multi filij, & deſcendentes. Hoc caſu, feudũ pertinet ad omnes; ita quod & ſi fuit aliquando diuiſum inter plures fratres, & eorum filios, & deſcendentes: attamen altero eorum decedente ſine filiis, alij ſuccedunt: Cum omnes ab illo Caio primo inueſtito deſcendant. Ita pobant cap.1.de natura ſucceſ. feudi, & c.1.de alienat.feudi paterni, cap.1.§.& quia vidimus. qui feudum dare poſſ.& poſt alios tradit Thomas Matinus in tract. feudor.lib.1.tit.2.de feudo ex pacto, & prouid.antiquo. num.15. Hic caſus noſtro non conuenit, vt clarum eſt.

2 Secundus eſt caſus, quando feudum † nouũ conceſſum eſt Caio, & ſimpliciter dictum fuit, quod conceditur iure feudi antiqui paterni ſcilicet, & auiti, ita quod eius naturam obtineat. Hoc caſu admittũtur non ſolum deſcendentes ipſius Caij, ſed etiã eius fratres, & deſcendentes, deficientibus ſcilicet ipſius Caij deſcendentibus. Cum talis ſit feudi paterni, & auiti natura, vt diximus præcedenti in caſu. Nec hic facta eſt aliqua reſtrictio ad certas perſonas, vt in ſubſequenti caſu. Ita hunc caſum diſtinguit, & conſiderat Iaſ.in conſ.1.col.2.verſic.ſecundò principaliter.lib.3. Hic etiam caſus noſtro non adaptatur, & admittunt alij, quos referam in ſequenti caſu.

3 Tertius eſt caſus, quando † feudum nouum eſt conceſſum Caio his verbis. Concedimus iure feudi antiqui paterni, & auiti, pro te, filijſque & deſcendentibus tuis. Hic caſus eſt apud noſtros valde controuerſus. Exiſtimo tamen veriorem, & magis receptam eſſe eorum ſententiam, qui ſcripſerunt hoc feudum nouum conceſſum iure antiqui feudi pro ſe, filijs, & deſcendentibus, acquiri etiam agnatis, ſicq; tranſuerſalibus, vt in eo ſuccedant, deficientibus primi inueſtiti deſcendentibus. Hæc opinio, & ſententia, noſtro præſertim in caſu multis ſic probatur.

Primo, ſatis ſuperque, vel ex eo fundata eſt agnatorum intentio; quod hoc feudũ ſi verè nouum eſt; attamen conceſſione Principis, & pacto inter eumdem Principem, & d. D. Ludouicum ſeniorem effectum eſt feudum antiquum, quod fieri potuiſſe alias demonſtraui in illo reſponſo in quinta concluſione in principio. Atqui ſi hoc feudum eſſet verè antiquum, hoc eſt acquiſitum a communi illo parente, a quo deſcendit tam ipſe D. Ludouicus ſenior, quam D. Carolus, & alij agnati, dubium non eſt, quin d. D. Carolus, & reliqui admitterentur, vt ſcripſi prædicto meo in reſponſo in tribus primis argumentis 5.concluſionis. Ergo idem dicendum eſt in caſu noſtro, quod ſcilicet in hoc feudo nouo conceſſo iure antiqui feudi ſuccedere debeant D. Carolus, & alii agnati tranſuerſales. Hoc argumenti genere, & ſi ſatis obſcure vti voluit Natta in conſ.467.nu.14. verſic. Verum tamen.lib.2.

4 Secundò ſuffragatur, quod † verba in contractibus, & conceſſionibus operari aliquid debent. l.ſi quando.in princ. de leg.1.& c.paſtoralis. de appell. Et ſcribunt Bald.in rub.C.de contrah.emph. Quod procedit etiam impropriando ipſa verba, cap.ſi ciuitas.ide ſenten.excom.in 6.& multis comprobat Iaſ. in d.conſ.1.col.vlt.lib.3.& præter eum copioſe Felin. in cap.1.num.4. de reſcriptis, & ibibem Ripa num. 42. Curt.iun.in conſ.16.nu.11.in fine, & Crauett.in conſ.272. num.7. & in conſ.294.num.3. & latiſſimè col.12.verſ.quinto loco. Atqui noſtro in caſu, niſi dicamus, ad huius feudi ſucceſſionẽ vocatos eſſe hos agnatos, & tranſuerſales, ſuperuacanea eſſent illa

5 verba, in † feudum antiquum, auitum, & paternum, ergo dicendũ eſt, prędictos agnatos vocatos eſſe; Illa minor propoſitio vel ex eo probatur, qđ reſpectu deſcẽdentiũ a d. D. Ludouico ſeniore primo inueſtito ſuperfluũ erat acquirere feudũ nouum iure antiqui feudi cũ deſcendentes ipſius primi inueſtiti ſemper admittantur. Et hoc quidem genere argumenti vſi ſunt Iaſ.in d.conſ.1.col.vlt.verſ.ſecundò, & notabilis.lib.3. Nec repugnat conſideratio Caſtr.in conſil. 10.incipit. Quod illud feudum.num.12.& 13.lib.3. de quo dicemus infra in vlt.argumento, ac Alex.in conſ.10.num.6.lib.3.ſcribit ſanè Caſtr.prædicta verba in feudum antiquum, operari hunc effectum, vt intelligantur tanquam reddens ſimilitudinem, quia ſicut illud vetus, et antiquum fuit conceſſum primo inueſtito, pro ſe, et ſuis deſcendentibus, ita et hoc nouum. Et hoc (ſubiungit Caſtr. et cum eo Alex. pręcitatis in locis) confirmant illa verba, ſecundum formam antiquarum inueſtiturarum. Nam reſpondetur quòd illa verba, iure antiqui feudi operarentur prędictum effectum, quando filiorum, et deſcendẽtium nullum factum eſſet verbum. Sed cum eorum perſonæ expreſſæ, operari aliud debent, nempe ꝙ etiam agnati admittantur. Non etiam repugnat cõſideratio Ruin.in cõſ.45.num.13. lib.1. quia infra in reſponſione ad quintum argumentum partis aduerſæ ſatisfaciam.

6 Tertio ſuffragatur auctoritas multorũ, qui in ſpecie ſcripſerunt † inueſtituram, qua conceſſum fuit feudum nouum, iure antiqui pro ſe, filiis, et deſcendentibus, non reſtringi ad ſolos ipſos deſcendentes, ſed etiam comprehendere agnatos inueſtiti. Hac ſanè in opinione fuerunt 11. Doctores me cum illis cõnumerato: hoc eſt.

1 Alex.in conſ.30.n.7. lib.1.qui ſic reſpondit de feudo Mirandulæ nouo conceſſo iure antiqui pluribus agnatis pro ſe, et eorum filiis, et ſucceſſoribus in infinitum.

2 Curt.ſen.in cõſ.50.col.23. et col.25. verſ.tertiò comprobantur. qui multis in locis illius reſponſi refert, et probat Alex.in d.conſ.30.

3 Collegium Iuriſconſultorum Bononiæ inter conſilia Curt.ſen.in conſ.51. incipit in nomine ſanctæ.col.3.4.5.6.et 7.

4 Iaſ.in conſ.1.col.vlt.lib.3. qui ſic reſpondit de feudo nouo iure antiqui conceſſo a Duce Mediolani duobus fratribus, pro ſe, et eorum filiis, et deſcẽdentibus. Ita quoque idem Iaſ.in conſ.136.col.3. verſ.tertius caſus.lib.4. reſpondit de feudo nouo Caſtelenghi a Duce Sabaudiæ Amedeo conceſſo Ioanni, et Ant. fratribus de Frigonibus, pro eis, eorumq; liberis, et hæredibus maſculis iure feudi antiqui.

5 Bero.in conſ.79. lib.1. qui egregiè ſic reſpondit.

6 Natta in conſ.467.num.12.13. et 14. et nu.24. et in conſ.468.num.4.et 5.lib.2.

7 Crauett.in conſ.664.num.12. lib.4. et in conſ. 965.num.12.lib.5.

8 Ceph.in conſ.173.num.8.et 27.lib.2.

9 Roland.in conſ.60.num.31.lib.1.dum ſecutus eſt Curt.ſen. in d.conſ.50.qui (vt diximus ſupra) loquitur de feudo nouo cõceſſo iure feudi antiqui pro ſe, filiis, et deſcendentibus.

10 Ant.Sola in comment.ad conſtit.Sabaudiæ, et Pedemontium in tit.de feudis. gloſs.4.nu.16. verſ. præſuppoſito, qui vere loquitur de feudo nouo conceſſo iure feudi antiqui pro ſe, et hæredib.maſculis.

11 Ego ipſe conſil.160.num.29. in fine lib.2. vbi ſecutus

ſecutus ſum Alex. Curt. ſen. Iaſ. & Natt. ſupra commemoratos.

Quarto, & vltimo, admiſſo citra veri præiudiciũ dubiam eſſe hanc diſputationem, dicendum eſt, in dubio pronunciandum eſſe contra Principem, qui
7 feudum † conceſſit, vt in ſpecie reſponderunt Iaſ. in d. cõſ. 1. col. pen. verſ. quarto, & vltimo. lib. 3. & Natta in dict. conſ. 467. in fine lib. 2. qui ea ratione moti ſunt, quia feudum eſt beneficium. cap. 1. §. vlt. quib. ex cauſis feudum amitta. ſed in beneficijs latiſsima ſit interpretatio contra Principem concedentem. l. vlt. C. de conſtit. Princip. cum ſimilibus ab eiſdem Iaſ. & Natt. adductis. Nec repugnat quod reſpondit Alex. in d. conſ. 10. num. 6. lib. 3. cum dixit, verba in dubio interpretanda eſſe contra agnatum, qui vt ſuccedat in eis fundamentum conſtituit. l. veterib. ff. de pactis, & cap. in præſentia. de probat. Nam reſpondetur, retorquendo aduerſus Alex. cum regula dict. l. veteribus. loquatur contra eum, qui promiſit, & cõceſſit, qui potuit clarius loqui, ſicuti in caſu noſtro, in quo Princeps is eſt, qui cõceſſit feudum. Ita dict. l. veteribus. declarant Bart. Bald. & Ang. ibi, & Dynus in cap. in obſcuris. de reg. iur. in 6.

His conſtat veram, & retinendam eſſe hanc ſententiam, ad huius ſcilicet feudi ſucceſſionem admitti debere hos agnatos.

Nunc ſupereſt, vt diluamus, atque confutemus opinionem eorum, qui ſcripſerunt, imo agnatos nõ ſuccedere in feudo nouo iure antiquo conceſſo pro ſe, filijs, & deſcendentibus.

Primo adduci ſolet argumentum, ductum ab impotentia primi inueſtiti, & acquirentis feudum. Quę quidem impotentia vel ex eo conſtare dicitur, quod nemo poteſt alteri ſtipulari. l. ſtipulatio iſta. §. Alteri. de verb. oblig. & §. alteri. inſtit. de inutil. ſtipul. & in ſpecie agnatum non poſſe pro agnato, fratre excepto, ſtipulari, reſponderunt Caſtr. in conſ. 10. num. 9. lib. 3. de quo infra. Alex. in conſil. 10. num. 5. lib. 3. non ergo D. Ludouicus ſenior potuit pro his agnatis ſtipulari, & conſequenter eis acquirere hoc feudum.

Reſpondetur, imò contrarium verius eſse. Quod
8 ſcilicet agnatus ſtipulari † & acquirere poſſit feudũ agnato, ſicuti probant cap. 1. §. vlt. per quos fiat inueſtit. cap. 1. §. vlt. quid ſit inueſtit. & cap. 1. de feudo non habẽt. propriam naturam feudi, & in ſpecie tradunt Bald. in cap. 1. §. vlt. quid ſit inueſtit. Aluar. in cap. feudum. num. 5. ſi de feudo fuerit contr. inter dom. & agnat. vaſſall. Curt. ſen. in d. conſ. 50. col. 40. verſ. ſexto reſpondemus. Natta in d. conſ. 467. num. 20. qui num. 19. idem dixit de emphyteuſi, ex Spec. ſententia quem ipſe refert, & accedunt Iacobin. in inueſtit. feudali. in verbo nobiles. col. 1. Ruin. in cõſ. 5. num. 4. lib. 1. & Pariſ. in conſil. 6. in fine lib. 1. Et accedit quod reſpondit Natta in d. conſ. 467. num. 17. cum dixit, quod vbi fit donatio alicui, ita quod ad alium tranſeat, tunc abſenti ius acquiritur, & ei competit vtilis actio. leg. quotiens. C. de donat. quæ ſub modo. id quod inductũ eſt fauore liberalitatis, vt docuit Bart. in l. ſtipulatio iſta. § ſi ſtipuler. in fin. ff. de verbor. oblig. ſed feudi conceſſio eſt beneficium, & gratia, vt ſcribũt Alex. & alij in l. ſi mihi, & Titio. de verb. obl. ergo non incõuenit, qđ agnatus ſtipuletur feudum pro agnato, quia omnium expedit familiarum ſaluam eſſe dignitatem l. 1. § pen. ff. de ventre inſpicien.

Secũdo vrgere videtur argumentum, quo vſus eſt Oldrad. in cõſ. 178. num. 3. cum dixit, illa verba, pro ſe, filijs, & hæredibus. &c. appoſita fuiſse in fauorẽ inueſtitorum, ſicque filiorum, & deſcendentium, ob id operari non debent cõtrarium effectum, arg. l. legata inutiliter. de leg. 2. & l. cum tale. §. vlt. ff. de condit. & demonſtr. ſicuti contrarium ipſum effectum operarentur, ſi ob hæc verba agnati ipſi admitterentur.

Reſpondetur quod argumentum poſſet procedere, quando ſimpliciter dictum fuiſſet, pro ſe, filijs, & hæredibus, ſeu deſcendentibus; ſecus vero ſubijciendo illa verba iure feudi antiqui; quia tunc dicitur acquiſiuiſſe etiam agnatis, cũ talis ſit natura feudi antiqui.

Tertio adducitur, quod limitata cauſa limitatum parit effectum. l. in agris, ff. de acquir. rerum dom. & l. cancellauerat. ff. quemad. teſtam. aperian. cum ſimilibus.

At qui primus inueſtitus pro ſe, filiis, & deſcẽdentibus dicitur limitatè, & reſtrictè acquiſiuiſſe feudũ pro ſuis ipſis deſcendentibus. Ergo agnati admitti non debent. Ita arguit Ruin. in conſ. 45. num. 12. & 13. lib....

Reſpondetur, negando minorem illam propoſitionem, cum verius ſit, verba illa, pro ſe, filiis, & deſcendentibus non eſse limitata, & reſtricta ad perſonas filiorum, & deſcendentium, quia alioqui nihil operarentur, vt dictum fuit ſupra. Ita in ſpecie reſpondent Iaſ. in d. conſ. 1. col. vlt. lib. 3. Natta in dict. conſ. 467. num. 23. verſ. ſed ad iſta.

Quarto afferri ſolet argumentum, quòd incluſio vnius eſt excluſio alterius. l. cum Prætor. in princip. ff. de iudiciis, & cap. nonnè, de præſumpt. Atqui verbis illis pro filiis, & deſcendentibus, includuntur ipſi filii, & deſcendentes inueſtiti; ergo excluduntur agnati. Hoc argumentum perpendit Iaſ. in d. conſil. 1. col. 3. in princ. verſ. item certarum. lib. 3.

Reſpondetur primò, vt ſenſit idem Iaſ. in d. conſ. 1. col. vlt. imò conceſſionem non eſſe limitatam, & reſtrictã ad certas perſonas expreſſas, & ob id alias excludere; vt ſupra declarauimus, & dicemus ſtatim.

9 Reſpondetur ſecundo, † regulam dictę l. cum Pretor, habere locum quò ad legem, & diſpoſitionem illam, quæ limitatè includit, non autem quò ad aliam legem, vel diſpoſitionem; quæ alio ex capite includunt; ſicuti regulam prædictam declarat Dec. in lib. 1. in 3. lect. num. 84. ff. ſi cert. pet at. & in conſ. 11. nu. 18. ſecus verò. Et ſi ergo in caſu noſtro admittimus in inueſtitura hac vocatos eſſe hæredes, & ſucceſſores D. Ludouici ſenioris, nulla agnatorum mentione facta; attamen agnati ipſi non dicuntur excluſi, cum ipſa legis diſpoſitione ſint incluſi, & vocati ad ſucceſſionem feudi antiqui.

10 Reſpondetur tertiò, quod † tunc vnius incluſio, nõ eſt excluſio alterius, quando inducta ad vnũ effectum contrarium operarentur, vt poſt alios declarat Crau. in conſ. 297. col. vlt. verſ. octauo, & vltimo &c. Porrò in caſu hoc noſtro contrariũ effectum operaretur excluſio hæc, cum prædicta verba appoſita ſint, vt hæc inueſtitura idem contineat, quod illa antiqua anni 1414. atque ita vt agnati etiam admittantur.

Quintò Ruin. d. conſ. 45. num. 13. lib. 1. motus eſt doctrina, & traditione Bart. in l. quæſitum. §. ſi quis fundum. q. 3. num. 15. verſ. aut fuit facta enumeratio. ff. de fundo inſtruct. inſtrum. legat. cum dixit, quòd quando dinumeratio ſpecierum a ſciente facta eſt taxationis gratia, & hoc conſtat, quod tunc ſignificatio generis minuitur, l. legata. in 2. reſponſo, ff. de ſuppellect. legat. & tunc dicitur (ſubiiciunt Bart. et Ruin.) conſtare, quando appoſita fuit dictio, ideſt, vel videlicet, vel ſcilicet.

Reſpon-

Digitized by Google

Reſpondetur, hanc Bart. & Ruin. traditionem nõ meruiſſe ab aduerſarijs allegari, cum nil penitus ad rem noſtram pertineat. Nam Bar. loquitur, quando prouiſio generalis, & ſpecialis cadit inter res, de quibus fit diſputatio: Et illa ſpecierum ennmeratio fit cauſa taxationis, ſeu limitationis, & Bartol. ſecuti ſunt idem Ruin. in conſilio 165. in fine libro 2. et Paril. in conſilio 92. numero 33. libro 1. Nos verò loquimur quando genus, & ſpecies cadunt inter perſonas ſeu inter perſonas, quibus aliquid cõceditur, vel relinquitur. Quo quidem caſu diſſerit idem Bar. in d. §. ſi quis feudum. q. 2. num. 13. vbi in primo ſuæ diſtinctionis caſu ſcribit, quod quando conceſſio reſpicit certam, & limitatam cauſam, & in ipſa conceſſione enumerantur multi, qui ordine ſucceſſiuo
11 debẽt admitti, † generi per ſpeciẽ nõ derogatur, niſi in eo quòd nominati in ſpecie debent prius admitti. l. cum ita. §. in fideicommiſſo. de leg. 2. qui quidem caſus noſtro conuenit: Cum in hac inueſtitura facta fuerit ſpecialis mentio filiorum, & deſcendentium, ſeu hæredum, & ſucceſſorum, & generalis agnatorũ ſub illis verbis, in feudum antiquum, paternum, & auitum, vt demonſtraret ipſe Princeps prædictus ordine ſucceſſiuo ſuccedere debere, hoc eſt filios, & deſcendentes primum, deinde eis deficientib. agnatos tranſuerſales, ſicuti etiam in terminis noſtris cõſiderat Natta in d. conſ. 466. in fine lib. 2. qui adducit d. §. de fideicommiſſo, & ſi Bart. nõ refert; & aduertit etiam in caſu noſtro, & rectè præſtantiſſimus D. Clericus huius cauſæ Aduocatus.

Sextò vrgere videtur auctoritas eorũ, qui ſcripſe-
12 runt † feudum nouum iure antiqui conceſſum pro ſe, filijs, & deſcendentibus, non cenſeri acquiſitum etiam pro agnatis, & huius quidem opinionis adducuntur (vt audio) ab aduerſariis quindecim Doctores, quos ex ordine referam.

1 Oldrad. in conſ. 178. num. 3. Verum multis rationib. Curt. ſen. in d. conſ. 50. col. 48. verſ. Ad quintum dum allegantur &c. oſtendit, Oldradum ad rẽ non loqui, ſed in diuerſis terminis. Idem ſcribunt Natta in d. conſil. 467. num. 7. lib. 2. & Roland. in d. conſ. 60. num. 42. lib. 1.

2 Caſtr. in conſ. 154. incipit. Quod iſtud feudum. in antiquis. Hoc reſponſum corruptè allegari opinatur Moder. Pariſ. in addit. ad Alex. in conſ. 10. nu. 5. lib. 3. dixitque eſſe reſponſum Caſtr. in conſil. 191. Viſis, & diligenter. lib. 2. & propterea reprehendit Moder. ille Doctores, qui in fonte non vident loca allegata. Verum argui magis debet is Moder. qui non vidit reſponſum hoc Caſtr. impreſſum in conſil. 10. lib. 3. quod quidem tertium volumen a me typographis traditum impreſſum fuit Venetijs. Cęterum idẽ Curt. ſen. in d. conſ. 50. col. 51. verſ. tertiò non obſtat auctoritas Pauli de Caſtr. &c. copioſè admodum, & diligenter oſtendit, reſponſum illud ad rem nõ pertinere, ſicuti nec ad rem facit illud in d. conſ. 191.

3 Alex. in conſ. 10. num. 5. lib. 3. ſed idem Curt. in d. conſil. 50. col. 53. verſ. conſilium quoque Alex. &c. ſcribit, tolli eiſdem rationibus, & argumentis, quib. illud Pauli Caſtr. de quo ſupra. Et præterea Alex. ipſe contrarium reſpondit in conſ. 30. num. 7. lib. 1. vt retuli ſupra.

4 Riminal. ſen. in conſ. 96. lib. 1. Verum de eadem facti ſpecie contrarium reſponderunt Curt. ſen. in d. conſ. 50. & collegium Bononienſe in conſilio ſubſequenti, vt retuli ſupra.

5 Iaſ. in conſ. 152. col. 3. verſ. tertio reſpondetur, & col. 4. verſ. quarto pro eadem. Et in conſ. 180. nu. 4. & 5. lib. 2. Verum aduerſus Iaſ. in d. conſ. 152. de eadem facti ſpecie reſponderunt Curt. ſen. & collegiũ Bononiæ, quos retuli ſupra. & rurſus idẽ Iaſ. ſibi parum conſtans aliter reſpondit duobus in reſponſis ſupra relatis.

6 Socin. ſen. inter conſil. Brun. in conſ. 10. nu. 17. verſ. Verum reſpondetur.

6 Ruin. in conſil. 45. numer. 4. iuncto num. 13. lib. 1. ſed reſpondetur vno verbo, vt ſcripſi ſupra in reſponſione præcedentis argumenti.

7 Brun. in conſ. 25. num. 2. qui verè nil ſcripſit, ꝙ ad rem noſtram pertineat.

8 Curt. iun. in conſ. 1. num. 13. verſ. clarius, & ſolidius reſpondeo &c. Cæterum Curt. ipſe motus eſt auctoritate Oldr. Caſtr. & Alex. quam diximus non obſtare.

9 Rubeus in conſ. 10. num. 6. ſed reſpondetur vt diximus ſupra ad reſponſum Curt. iun.

10 Crauet. in conſ. 501. num. 9. & 10. lib. 3. & in tractat. de antiq. temp. in vlt. part. num. 20. Verum ipſemet Crauet. in dict. conſ. 501. num. 10. verſ. refelli tamen &c. clarè ſentit veram non eſſe opinionem hãc. & etiam conſtat ipſum Crauet. in conſ. 664. & conſ. 965. relatum ſupra aliter reſpondiſſe.

11 Ceph. in conſ. 133. nu. 19. lib. 1. & in conſ. 302. num. 50. lib. 3. Verum per tranſennam (quod aiunt) non autem ex profeſſo hoc affirmat.

12 Pancirol. in conſil. 104. num. 20. qui non ſe firmat ea in reſponſione, ſed ad aliam tranſit.

13 Oſaſc. in conſil. 7. num. 12. Verum facile euitatur, cum motus ſit auctoritate multorum, qui nil ad rem (vt retuli ſupra) ſcribunt. Et ſi Oſaſc. vidiſset cõtrarias aliorum auctoritates ſupra pro agnatis commemoratas, fortè id non ſcripſiſset.

14 Amedeus de Ponte in tit. qui feudũ dare poſſ. nu. 132. Cæterum præter illud ipſe Amedeus refert aliquos, qui ad rem noſtram nil ſcripſerunt, vt Bonbat. Purpur. Thom. Marinum, & Socin. iun. & re minus diligenter cõſiderata, & obſeruãdũ eſt in ſpecie noſtra aliter ſenſiſse, vt dicemus in ſubſequẽti caſu.

15 Ego ipſe in conſ. 400. num. 59. lib. 4.

Verum is locus ad rem noſtram non facit. Cum
13 ibi ſcripſerim ſolum reſpectu † duorum fratrum inueſtitorum, quod ſcilicet ſinguli ſibi, & ſuis deſcendentibus acquirere voluerint feudum, non aũt inter ſe ipſos fratres, ſicuti ſignificant reſponſa Alexand. Ruin. & Pariſ. quæ illo in loco allegaui. Nos verò loquimur, quando feudum nouum iure feudi antiqui conceſsum eſt vni ſoli pro ſe, filiis, & deſcenden tibus. Quo ſanè in caſu ceſsat illa conſideratio ſupra relata, quod ſinguli fratres voluerint ſibi, & ſuis acquirere, & de ſecundo hoc caſu ſcripſi in d. cõſ. 160. num. 59. propè fin. lib. 2. ſicuti ſupra retuli.
14 Quartus eſt caſus, quando † feudum nouum conceſsum eſt alicui iure feudi antiqui, paterni ſcilicet, & auit. pro ſe, hæredibus ſuis, & ſucceſsoribus. Hoc ſanè caſu poſt filios, & deſcendẽtes inueſtiti admittuntur agnati tranſuerſales. Ita Amedeus a Ponte in tit. qui feudum dare poſs. num. 132. verſ. Verum vbi dictum fuiſset, qui atteſtatur, Cameram Ducalem Sabaudiæ, & Pedemontium ſæpius in hanc opinionem inclinaſse. Hic caſus noſtro conuenit. Cum feudum hoc conceſsum Dom. Ludouico ſeniori fuerit conceſsum pro ſe, hæredibus, & ſucceſsoribus ſuis.

Quintus eſt caſus quando feudum nouum conceſsum eſt alicui iure feudi antiqui paterni, ſcilicet, et auiti pro ſe, ſuiſque hæredibus, et ſucceſsoribus, modo, et forma antiquarum inueſtiturarum, et ſicuti ille, a quo is habuit, inueſtiti fuerunt, et conſtat antiquas inueſtituras fuiſse conceſsas etiã pro agnatis tranſuerſalibus. Hic caſus noſtro verè, et propriè conuenit, cum feudum hoc fuerit conceſsum dicto

D. Lu-

D. Ludouico ſeniori his verbis pro ſe, hæredibus, &
ſucceſſoribus, capacibus tamen bonorum feudaliũ,
ſecundum patriæ morem, modo, & forma antiqua-
rum inueſtiturarum. & ſicuti ipſe, & illi, a quib. cau-
ſam habuit inueſtiti fuerunt. & ipſe D. Ludouicus iu
rata fidelitate, recognouit tenere hoc feudum, vt feu
dum nobile, ligium, antiquum, auitum, & pater-
num &c. His ſanè enixis, & geminatis verbis ſigni-
15 ficauit Princeps ſe cõcedere † feudum etiã pro agna
tis. Hoc oſtendunt primum illa verba, pro ſe ſuiſq;
hæredibus, & ſucceſſoribus &c. quæ perpendi præ-
cedenti in caſu. Rurſus, & ſecundo idem ſignificant
verba illa, modo, & forma antiquarum inueſtitura-
rum &c. Illa enim antiqua inueſtitura anni ſcilicet
1414. conceſſa fuit Georgio Fantino pro ſe, & filijs
ſuis, & ipſis deficientibus pro eius fratribus, videli-
cet Petro, & Andrea, & eorum filijs, ac omnib. alijs
ab eis deſcendentibus maſculis tantum &c. Vt ergo
dicamus Principem voluiſſe concedere feudum D.
Ludouico ſeniori eo modo, & forma, quibus con-
ceſſa iam fuerat illa anni 1414. affirmandum eſt, cõ
ceſſionem factam fuiſſe etiam pro agnatis. Prętere a,
& tertio idem oſtendunt illa verba. Et ſicuti ipſe, &
illi, a quib. cauſam habuit, inueſtiti fuerunt. Si enim
voluit Princeps hanc conceſſionem D. Ludouico
ſeniori factam ſimilem eſſe debere illi factæ Geor-
gio Fantino d. anno 1414. dicendum eſt fuiſſe con-
ceſſam etiam pro agnatis, quemadmodum fuit & il
15 la Fantini. Et accedit, quod † geminatio hæc verbo
rum operari multum debet, vt in claris his terminis
perpendit Curt. ſen. in d. conſ. 50. col. 25. verſ. tertiò
comprobantur &c. Hunc caſum iam conſideraui, &
deduxi in meo illo, hac de cauſa reddito reſponſo,
in 7. vltimoque argumento quintæ concluſionis; &
ſi non ita diligenter, vt nunc. Et hic quidem caſus
noſter eſt longè diuerſus ab illo, de quo reſponde-
runt Caſtr. in d. conſ. 10. in fine lib. 3. & Rimin. ſen.
in d. conſ. 96. in fine lib. 1. cum illi loquantur quan-
do noua inueſtitura ſimpliceter ſe refert ad antiq̃,
ſed diuerſum in caſu hoc noſtro, in quo Princeps eni
xis, geminatiſq. verbis conceſſit feudum eo modo,
& forma, qua antiquitus conceſſum fuerat Fãtinis.

His concludo ſine magna controuerſia, prędictos
Illuſtriſs. DD. Comites Carolũ, & alios admitti de-
bere ad huius feudi ſucceſſionem.

S V M M A R I V M.

1 *Fœdus quoddam dedititium eſſe.*
2 *Mandatum inferre ſuperioritatem.*
3 *Annonam in oppidum vt ſubditi defferant cogi poſſe.*
4 *Saluis, dictionem, ſignificare exceptionem.*
5 *Dominium cenſeri tranſlatum cum Caſtro.*
Caſtro alienato, cenſeri etiam eius dominium tranſlatum.
6 *Fœdus non extendi niſi ad expreſſa in fœdere.*
7 *Dominum re ſua libere vti poſſe.*
8 *Iniuriarum agi contra nos impedientes vti noſtris.*
9 *Confœderatum non transferre iuriſdictionem in eum quo cũ fœdus facit.*
10 *Libere habere, ſignificare ſine onere habere.*
11 *Nouitates damnari.*
12 *Onera præſcribi. 30. an.*
13 *Fœdus eſſe inæquale Ianuenſibus cum Albingenſibus.*
14 *Fœderis plura eſſe genera.*
15 *Confęderationem parem fieri illis verbis; habere vtrinque amicos communes, & inimicos, ſiue amicos pro amicis, & inimicos pro inimicis.*
16 *Fęaus impar eſſe, cum actum eſt vt altera ex fęderatis ciuitatibus ſit ſuperior.*
17 *Fędus non eſſe, cum victus victori ſe dedit.*
Deditionem diſferre a fędere.
18 *Mandatum debere eſſe æquum.*
19 *Mandatis alicuius præſto eſſe, nil aliud inferre quam mandatis iuſtis & rationi conſentaneis.*
20 *Priuilegiato, eſſe in caſu, incumbere onus probandi. n. 21.*
22 *Penuriæ tempore cogi poſſe habentes frumentum vendere.*
23 *Annonæ tempore præferri dominis oppidanos in annona ex prædijs in ſuis territorijs nata.*
24 *Caſtrum eſſe ciuitatis membrum.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MXLII.

EGregia admodum eſt dubitatio, quæ diſſoluen-
da, atque explicanda proponitur, an ſtantibus
verbis pactorum, & conuentionum initarum inter
Sereniſs. Rempub. Genuæ, & inclitam ciuitatem Al-
bingam, anno 1251. prædicta Sereniſs. Reſpub. coge
re & cõpellere poſſit Albinganẽſes deferri facere eo
rum oleum Genuam, & ibi communi pretio vende-
re? & quidem multis rationibus, & argumentis re-
ſpondendũ videbatur, Albinganẽſes cogi ſic poſſe.

Primò ea vrgere videtur ratio, quòd Albinganẽ-
1 ſes ſe dederunt Genuẽſibus inęquali † fœdere, quod
dedititium appellatur, vt ſcripſi in lib. 1. de arbitr. iu
dic. q. vlt. in fine. cuius quidem fœderis ea eſt natura,
vt is, qui ſe dedit ſit omnino ſubiectus ei, cui ſe de-
dit, eiuſque mandatis omnibus parere debeat, vt eſt
apud T. Liuium, et Carolũ Sigonium, quos pręcitato
in loco commemoraui.

Secundo ſuffragari videntur clara ipſarum con-
uentionum verba, quæ in primo earũ capite ſic ſcri-
pta ſunt. Quod ciuitas et homines Albingang, & di-
ſtrictus erunt de cætero ad mandata communis Ia-
nuæ, ſaluis his, quæ inferius conceduntur per com-
mune Ianuæ, ciuitati, & hominibus Albinganæ &c.
His ſane verbis conſtat Albinganenſes teneri obtẽ-
perare mandatis Reipubl. Genuenſis, tamquam do
minæ, cuius proprium eſt poſſe iubere, illud enim
2 verbum mandata, † ſignificat ſuperioritatem, & do-
minium. l. ſi quis mihi bona. §. ſed & ſi mandauit.
ff. de acquir. hæred. & l. vnica. C. de mãdat. Princip.
3 Atqui Dominus † imperare poteſt ſibi ſubdito; vt
pro communi bono, & vtilitate annonam in ciuita-
tem, vel oppidum deferri curet, & in eis diſtrahat,
ſicuti ſcribunt Barba. in cap. 1. col. vlt. de empt. & vẽ
dit. Franciſcus Marcus in conſ. 540. in fine in 1. par-
te. Ripa. in tract. de peſte. in tit. de remediis ad con-
ſeruãd. vbert. num. 66., Aufrer. in addit. ad capel. To-
loſ. q. 446. & Roland. in conſ. 80. num. 15. lib. 3. Ergo
Reſpub. Genuenſis mandare poteſt Albinganenſib.
vt oleum Genuam deferant, & in ea vendant.

Tertio confirmari poſſe videntur prædicta verbis
4 illis, † ſaluis his, quæ inferius conceduntur per cõ-
munæ Ianuæ ciuitati, & hominibus Albinganæ, hęc
exceptio confirmat regulam in non exceptuatis. leg.
nam quod liquide. §. pen. ff. de penu lega. & ſcribũt
poſt alios Dec. in l. 1. num. 22. & ibidem Cagn. num.
25. ff. de reg. iuris & latiſſime Tiraq. de retract. con-
ſang. in fin. num. 94. Porrò in conceſſis ab ipſis Ge-
nuenſibus Albinganenſibus nõ reperitur, quod Ge-
nuenſes nõ poſſint mandare ipſis Albinganẽſibus,
vt deferant oleum Genuam, et ibi vendant, ergo ita
eis mandare poſſunt.

Quinto huc pertinere videtur, quod in ſecundo
dictarũ conuentionum capite ita ſcriptum eſt: quod
caſtrum Albinganæ, quod eſt in ciuitate Albinga-
næ, debeat habere commune Ianuæ, & tenere, & ex
eo facere ad ſuam voluntatem, & ſuum eſſe. Atqui

tranſlato

5 tranſlato † caſtro dicitur tranſlatum etiam ciuitatis dominium, cum illud tãquam caput ſit dignius. l.cũ in diuerſis. ff.de relig. & ſumpt.funer.ergo Reſpub. Genuenſis poteſt ad ſui libitum, de ipſa ciuitate Albinganæ, eiuſque ciuibus diſponere, & quæuis illis mandare.

Quintò perpenduntur verba quinti capitis dictarum conuentionum quæ ita ſe habent. Quod homines Albinganæ, & diſtrictus teneantur facere pacẽ, & guerram ad voluntatem communis Ianuæ, & ire in exercitibus, & caualcatis, & armamentis lignorũ communis Ianuæ ad voluntatem ipſius communis &c. His ſane verbis conſtat Albinganenſes ſe ſubiciſſe voluntati Reipub. Genuenſis. Ergo in omnibus ei parere debent, & cõſequenter deferri facere oleũ Genuam, & ibi illud vendere, ſicuti ipſius Reipub. eſt voluntatis.

Sextò, & vltimo vrgere magis videntur ſexti capitis prædictarum conuentionum verba, quę ita ſcripta ſunt. Quod homines Albinganæ, & diſtrictus decreta facta, & quæ fient per commune Ianuæ obſeruabunt, & obſeruare teneantur ſecundum quod ciues Ianuæ tenentur, & tenebuntur &c. illud verbũ decreta, nil aliud ſignificat quã prohibitiones, quę vulgari nomine decreta appellamus. Atqui mandatum hoc Reipub. Genuenſis, quo Albinganenſes deferant oleum Genuam, & ibi vendant, eſt decretum, ſeu prohibitio quædam quod Albinganenſes non deferant oleum, nec vendant alio in loco quam in ciuitate Genuæ. ergo &c,

Hæc pro Sereniſs. Republica Genuenſi aduerſus inclitam ciuitatem Albinganenſem non leuem dubitationem facere videntur.

Cæterum, re ipſe longe melius, & diligentius præpenſa, ac bene diſcuſsa, contraria ſententia viſa eſt mihi verior, & probabilior, ęquitatiq. magis conſentanea; ſcilicet, cogi atque compelli minime poſse Albinganenſes deferri facere oleum Genuam, & id in vrbe, & ſi iuſto pretio vendere, & vt huius ſim opinionis, & ſententiæ permulta me mouent.

Primo quia ciuitas hæc Albinganæ dr̃ confęderata, & conuentionata cũ ipſa Repub. Genuæ, & ob id ſubiecta ei dicitur, quo ad ea quæ habentur & ſcripta ſnnt in conuentionibus ipſis, & non vltra, quare cum in prædictis conuentionib. nullum legatur verbum de oleo ab Albinganenſibus Genuam deferendo, & in vrbe vendendo, dicendum eſt, Albinganenſes ad id præſtandum cogi & compelli non poſſe, 6 ita in ſpecie de † ciuitatibus, oppidis, & caſtris ſic confœderatis, & conuentionatis reſponderunt permulti quos congeſſi in conſil.32. num.59. lib.1. quibus alios plures nunc adiungam, ita ſane 23. doctores, me qualiſcumque ſum cum eis enumerato.

1 Bart.in conſ.59. commune Spolet. num.3. & 4. lib.1. reſpondit Spoletanos qui caſtrum Montisfranchi ſub ſua protectione, & confœderatione receperunt, non potuiſſe homines dicti caſtri grauare aliqua gabella, & alio onere vltra ea, quæ in conuentionibus, & pactis protectionis & confœderationis promiſſa fuerant ab ipſis hominibus.

2 Abb.in conſ.51. Saluatoris. col.2. lib.2. reſpondit commune Scarlini confœderatum cum ciuitate Plumbini non potuiſſe grauari vltra ea quæ in confęderationis Inſtrumento continebantur.

3 Roman.in conſ.434. num.4. qui idem reſpodit de caſtro Iuburetti confœderato cum cieitate Plumbini.

4 Anch.in conſil.438. Iſta ſententia. num.2. & 3. qui reſpondit caſtrum ſancti Romuli confœderatũ cum Repub. ipſa Genuæ nõ potuiſſe ab ipſis Genuẽſibus grauari vltra conuentiones inter eos initas.

5 Geminianus in conſ.81. Quia perſpectabilem.

6 Barbatia in conſ.11. col.pen. lib.2.

7 Socin. ſen. in conſ.7. num.3. & 4. lib.1. eſt reſpõſum Marian. Soc. ſen. qui conſuluit, ciuitatem Aretij confœderatam cum ciuitate Florẽtina maiori, & potentiori, grauari non potuiſſe vltra ea, quæ in conuẽtionibus ſcripta fuerant.

8 Barthol. Soc. ſen. in conſ.74. num.6.7. & 8. lib. 1. qui idem reſpondit pro caſtro, & Dominis Colleghij confœderatis cum ciuitate Senarum.

9 Felin. in cap. poſtulaſti. num.10. de foro comp. qui ſecutus eſt Bart. & Marian. Soc. ſupra relatos.

10 Dec. in conſ.360. num.6.7. & 8. reſpondit Sauonam vrbem. quæ ſe regendam & gubernandam tradidit huicmet Sereniſs. Reipub. Genuenſi in eã trãſferendo (quod fortius eſt) iuriſdictionem, non potuiſſe grauari vltra ea, quæ in pactis, & conuentionibus comprehenſa fuerant.

11 Curt. iun. in conſ.124. num.1. & 2. idem reſpõdit de eadem facti ſpecie cum Decio in dicto conſil.360.

12 Brunus in conſ.86. reſpõdit Marchionatum Inciſiæ feudum Imperiale confœderatum cum Duce Mediolani nõ fuiſſe ſubiectum ipſi Duci niſi quo ad ea, quæ in ipſa confœderatione pacta, & conuenta fuerant. ſimili in caſu idem reſpondit ipſe Brun. in conſ.69. num.13. verſ. quinto eſt.

13 Socin. iun. in conſ.98. num.25. lib.3.

14 Pariſ. in conſ.16. num.25. & 26. lib.4. qui ſecutus eſt Socin. ſen. in d. conſ.74. lib.1. & Dec. in dicto conſil.360.

15 Cagn. in prohęmio digeſtor. num.55. & 56. qui etiam dixit, hos confœderatos & adherentes nõ prę iudicare iuri alterius Principis, cui ſubſunt, cũ adherentia, & confœderatio non tranferat iuriſditionem.

16 Neuiz. in conſ.96. num.52. qui ſecutus eſt Soc. ſen. in d. conſ.74.

17 Io. Iacobus Leonardus inter conſilia Brun. in conſ.117. num.66. et 67. qui ſecutus eſt Socin. ſen. in d. conſ.74. et Dec. in d. conſ.360.

18 Natta in conſ.301. reſpondit, Caſtrum Mõtiſbreſarij confœderatum, et adherentiatum Duci Mediolani non potuiſſe ab eo grauari gabellis vltra pacta, et conuentiones adherentiæ et confęderationis.

19 Crauet. in conſ.111. num.4. et 7. et in conſ.241. num.17. verſ. quarto principaliter.

20 Siluan. in conſ.63. n.8. reſpondit Caſtr. Finarij feudum Cæſareum confœderatum cum Marchione Montisferrati grauari non potuiſſe vltra pacta, et cõuentiones.

21 Roland. in conſ.2. num.46.47. et 48. lib.2.

22 Cæſar Contardus in l. vnica. C. ſi de momen. poſſeſs. fuerit appell. in 3. limit. num.22. et 23.

23 Ego ipſe in conſ.32. num.59. lib.1. et in lib.1. de arbitr. iud. q. vlt. num.21.22.

Secundo accedit, quod etiam ſi Albinganenſes abſolutè, et verbis generalibus ſe cum ipſa Republ. confœeraſsent, nihilominus hoc onere granari nõ poſsent, cum in verbis ipſis generalibus non contineatur quod eſt iniquũ. Ita poſt Bart. in l. gerit. ff. de acquir. hæred. et Socin. ſec. in conſ.265. col. vlt. lib.1. reſpondit Roland. in conſil.79. num.94. lib.3. Atqui iniquum eſt, quod quis cogatur rem propriam vendere, ergo Albinganentes cogi non poſsunt deferri facere oleum ſuum Genuam, et ibi vendere. Illa minor propoſitio probatur text. l. inuitum. C. de contrah. empt. l. nec emere C. de iure deliber. et grauem iniuriam inferri domino rei, qui eam vendere, et

diſtrahere

Digitized by Google

diſtrahere impeditur, cenſuit Imperator in l.dudū. C.de contrah.emptio. & quidem legibus repugnat,
7 Dominū † non poſſe de re ſua pro ſui arbitrio, & voluntate diſponere.l.in re mandata. C.mandati, etiā abutēdo. l.ſed & ſi lege. §.conſuluit. ff.de petit.hær. Imo iniquū eſſe auferre ingenuis hominibus, & nō pati eſſe liberam, libero homini rerum ſuarum adminiſtrationem & diſpoſitionem reſpondit Caius in l.2. ff.ſi quis a paren.fuerit manumiſſ. & egregie tradit Iaſ.in l.pen.num.7.C.de pact.& ſtatutum impediens Dominum re ſua vti ad ſui libitum eſſe odioſum ſcribūt Arch. in conſ.380.n.2.3. Soc.ſen.in cōſ. 100.n.1.& 2.li.2.& Dec.in l.1.n.5.C.de ſecūd.nupt.
8 Hinc factum eſt, vt Dominus, † qui re propria vti impeditur, actionem iniuriarum habeat contra impedientem.l.iniuriarum. §.vlt.ff.de iniurijs.& reſpondit Crau.in conſ.4.n.3. in conſ.6. n.121.& in conſil. 241.n.1.Repugnat etiam iuri, & æquitati naturali. Cum ſit contra libertatem ab ipſa natura datam rei Domino, vt re propria pro ſua voluntate nō vtatur, ſicuti manifeſtè reſpondit Anch. in conſil.380.num. 1.& 2. & contra bonos mores is facere dicitur, qui prohibet Dominum re ſua vti.l.nemo extenſ. C.de iudeis, & manifeſte Iaſ.in l.nemo pactis. infr.ff.de pactis, & Crauet.in conſ.6.num.12.

Tertiò ſuffragatur quod in primo capite promiſſionum factarum a Genuenſibus erga Albinganenſes, ita eſt ſcriptum. Quod cōe Ianuæ ſaluabit, defendet, & manutenebit pro poſſe ſuo hoīes Albinganę, & diſtrictus in pſonis, & rebus, & nō mutabit ſtatū ciuitatis Albinganæ &c. Porrò Reſpub.Genuæ cogendo Albinganēſes deferre oleum Genuam, & ibi vendere, non defenderet, & manuteneret Albinganam, ſed offenderet, & deſtrueret, ac eius ſtatum mutaret; quia grauiſſimo dāno, (vt in facto præſupponitur) ipſi Albinganenſes afficerentur.

Quarto magis, & magis vrgent verba ſecundi capitis dictarum conuentionum, quæ ita leguntur. Qđ cōe Ianuæ ſuſtinebit, & concedet, quod cōe Albinganæ faciet capitula, & ordinamēta ſua, et obſeruet, & iuriſditionem eius non minuet, ſaluis quæ ſupra & infra ſcripta ſunt &c. His ſane verbis intelligimus Rēpub. Genuę nō poſſe nunc cogere Albinganenſes deferri facere oleum ſuum Genuam, & ibi vendere, quia alioqui eſſet impedire capitula, & ordinamēta ipſorum Albiganenſium, qui iam ordinauerunt, & conſtituerunt ſaltem longo vſu & obſeruātia, quod ſinguli ipſi Albinganenſes oleum ſuum in ipſa eorū vrbe, & diſtrictu vendant. Et hoc modo Reſpub. Genuenſis minueret iuriſdictionem Albinganenſiū aduerſus clara conuentionis verba, & contra naturā cōuentionis, quæ eſt, vt iuriſdictio loci, & ſi inferioris,
9 confęderati † nullam transferat iuriſditionem in locum, cum quo ſe confęderauit, vt in terminis ſcribūt Bart.in l.1. C.de excuſ.muner.lib.10. & in tract. ad reprę.ſaliarum.col.3.verſ.ad tertium. Abb.in cōſ.51. col.1.lib.2. Rom.in conſ.444.nu.4. Soc.ſen.in conſ. 7.n.3.& in conſ.74.nu.7.lib.1.& alij, quos retuli ſupra in primo argumento.

Quintò maxime ad rem faciunt verba tertij capitis prædictarum conuentionum, quæ ita ſe habent, quod commune Ianuę liberè, & pacifice dimittet cōmuni Albinganæ omnes introitus, reditus & prouētus, atq; gabellas, quæ erant ante cæptam guerram, ita ꝙ nouos vſus, vel nouas exactiones non imponent; Salua ſemper gabella ſalis. &c. conſidero atque perpendo primum illa verba. Quod Albinganenſes poſſint liberè, et pacificè percipere, et habere ad ſuā
10 voluntatem ſuos reditus, et prouentus. Nā † libere hīc nil aliud eſt, quā quod nullo penitus onere grauari poſſit, et debeat. Cum liberum illud eſſe dicatur, quod eſt ab omni impedimento, obſeruantia, et grauamine abſtractum. Ita gloſſ.in Clem.dudum. in verbo.libere. de ſepult. Bald.in cap.quæ in eccleſiarum.num.3. de conſtit.Ruin. in conſil.1.num.21. lib.1. Dec.in conſil.131.num.1. & alij multi, quos cōgeſſit Decian.in conſil.44. numer.91.lib.4. & accedunt alij a me relati in lib.1.de arbitr.iudic.quæſt.7. num.33.34.et 35. Et rurſus illa verba, ad ſuam voluntatem, ſignificant liberum, & abſolutum arbitrium, vt ſcripſi in dicta quæſt.7. numer.2. Quod ſane arbitrium, et libera facultas non eſſet, ſi ipſi Albinganenſes coacti eſsent oleum ex ſuis collectum, & perceptum deferre Genuam, et ibi vendere.

Sextò perpendo eiuſdem tertij capitis verba hæc, ita quod nouos vſus vel nouas exactiones non imponent. Porro nouus hic vſus, et noua exactio erit, ſi cogētur Albinganenſes deferre oleum Genuam, et ibi illud vendere. Cum hactenus compertum non ſit Rempubl.ipſam Genuæ hoc tentaſſe, et qui-
11 dem ſicuti iure damnari ſolent nouitates, † vt ſcribunt quamplurimi, quos congeſſi in comment. de præſumpt.lib.5.præſumpt.34.ita etiam Sereniſsima ipſa Reſpub. pro ſumma eius bonitate, qua ſibi ſubditos complectere, et fouere conſueuit, ferre non debet Albinganenſes nouo hoc atque inuſitato onere grauari.

Septimò, et vltimò, vel ex eo comprobantur prædicta, quod Albinganenſes non ſolum curſu 30. vel 40.annorum, ſed tempore immemoriali nō fuerunt hoc onere grauati. Ergo ſunt liberi, nec eis de cæte-
12 ro poteſt imponi, ita in ſpecie de curſu † 40. annorum arguit Bart.in dicto conſil.59.nu.7.lib.1.quem ſecuti ſunt Caſtr. et alij relati, et probati a Crauett. in conſil.57.num.8. et accedit in terminis Natta in conſ.301.num.4.

Non obſtant nunc rationes, et argumenta ſupra pro ipſa Repub.Genuenſi conſiderata; Nam ſingulis, et ſatis facile reſpondetur, et primo quidem uerum nō eſt, quod Albinganenſes dedititio fœdere ſe
13 cum Genuenſibus confœderauerint, ſed alio † fœdere, quod inæquale noſtri appellant, ſe coniunxerūt, id quod facile ſic demonſtratur, repetendo paucis quæ ſcripſi in libr.1.de arbitrar.iudic. quæſt.vltim.
14 dum affirmaui tria eſse fœderis † genera. Primum quorum eſt quod par, & æquale appellatur, hoc eſt quando ex vtraque parte adeſt æqualitas pactorū, et conuentionum, ita quod vnus populus non eſt altero maior, et ſuperior. Hoc de fœderis genere nos non loquimur, vt ex his, quæ mox dicemus, apparebit, et ſi multa ſunt pacta æqualitatē, et paritatem ſignificantia, vt illa quod Albinganenſes et Genuenſes habebunt amicos pro amicis, et inimi-
15 cos pro inimicis. Hæc ſignificare † confœderationem parem, et æqualem reſpondit Socin.ſen.in con-
16 ſil.7.numer.2.in fine. Secundum eſt † fœderis genus, quod impar appellatur, ſicut illud eſt, quando initæ ſunt conuentiones, et pacta inter duas ciuitates, vel oppida, ita tñ actum eſt, vt vna ſit alteri ſuperior et maior, quemadmodum ſcripſi in dicta quæſtio. vltima numero 13. quo loci declarando leg.non dubito.ff.de captiuis et poſtlim.reuerſ.dixit, quod populus, qui promiſit comiter conſeruare alterius maieſtatem, dicitur conſtituiſse illum ſe ipſo maiorem, et ſuperiorem, et numer.16.dixit iniri hoc fœdus, quando inuicem populi ipſi promittunt, quod vnus non adiuuabit hoſtes alterius, et nu.17. ſcripſi, hos populos ita fœderatos ſuos magiſtratus, & iuriſdictionē retinere, & ob id vnius magiſtratum non iuſdicere in alterum, & nu.20.ſcripſi hoc

fœdus non inducere ſubiectionem, ſed ſolum minorem recipi ſub maioris protectione. Hæc conueniũt confœderationi initæ inter Genuenſes, & Albiganẽſes. Nã Albinganenſes conuenerũt, & conſenſerunt, quod Genuenſes ſint maiores, & ſuperiores, dum eorum mandatis ſe parituros promiſerunt, ac ciuitatis caſtrum eos habere noluerunt, & alia ſimilia ſuperioritatis ſigna extant in capitulis pro ipſis Genuenſib. factis. Pro Albinganenſib. vero conuentum, & actũ fuit; quod ipſi Albinganenſes illęſam habeant ſuam iuriſdictionẽ, & quod poſſint facere eorum capitula, & ordinationes, & quod retineant, habeantq. proprias gabellas, & quod noui vſus nouæq. exactiones fiant in Genuenſibus, & quod Albinganenſes conueniri non poſſint coram Iudicibus Genuæ, niſi initus ſit contractus Genuæ, vel promiſſum expreſſe, quod conueniri poſſint contrahentes corã Iudicib. Genuẽſibus. Tertiũ fœderis genus eſt, quod deditiũ appellatur. Et hoc quidem illud eſt, qñ duæ ciuitates, vel oppida, vel duo Principes bellũ inter ſe geſſerunt, & vnus tãdem ab alio fuit ſuperatus, hicq. victus ſe ſe
17 ipſi victori dedit, & non dicitur hæc proprie † cõfœderatio, ſed deditio, cuius cõditionem iniquam eſſe ſcripſi in d.q. vlt. n. 33. in fine, ex ſententia T. Liuij, & Caroli Sigonij. Nam victor victori imperat, eũ non, vt ſociũ, quod proprium eſt confœderationis, ſed vt ſubditum habet. Hoc cõfœderationis genus, ſeu deditio hæc caſui noſtro nõ conuenit. Cũ Albinganenſes non fuerint a Genuenſibus in bello victi, & ſuperati, ſed bello ipſo iam 30 prope annos vigente, & ſęuiente, pacem, & concordiam inierunt, ſicuti legitur in initio inſtrumẽti d. pacis conſcripti an. 1251. die 2. Februarij, & Albinganenſes retinendo iuriſditionẽ & facultatem condendi ordinamẽta & capitula, hoc eſt ſtatuta, & conſtitutiones, nõ dicuntur effecti ſubditi Genuenſium, ſed eis conceſſerunt, vt dixi ſupra, maioritatem, & præeminentiam quandam.

Non obſtat ſecũdum argũ, quia reſpondetur primò, verba illa, quod Albinganenſes erunt ad mãdata Genuenſium, ſignificare ſuperioritatem reſpectu eorum, quæ Albinganenſes promiſerunt Genuenſibus, non aũt, vt abſolutè & in omnibus in futurum teneantur Albinganenſes parere ipſis Genuenſibus. Nam alioqui ſuperuacanea fuiſſent tot capita pactorum, & conuentionũ, cum ſatis fuiſſet hoc vnũ dicere, qđ de cætero Albinganẽſes pareant, & obtemperent mandatis Genuenſium. Et ſi ita abſolutè intelligeremus, repugnaret illi ſecundo capiti promiſſionum a Genuenſibus factarum, de quo ſupra in 3. argumento noſtræ opinionis, & ſententiæ, repugnaret ſane illi capiti, quo Genuenſes promiſſerunt, quod Albinganenſes facere valeant eorũ ordinamẽta, & capitula, hoc eſt, ſtatuta, ſi enim obligati eſſent Albinganenſes in omnibus obedire Genuenſibus, condere nõ poſſent ſibi leges & ſtatuta, ſed omnino ſub iacere deberent legibus, & ſtatutis Genuenſium, iuxta traditionem Socin. ſen. in conſil. 6. numer. 7. lib. 1.
18 cum dixit, ciuitatem, vel caſtrum ciuitati ſubiectum regulari debere ſecundum leges, & ſtatuta ciuitatis dominantis.

Reſpondetur ſecundo illa verba ad mandata &c.
19 intelligi de † mandatis iuſtis, & æquitati conſentaneis, vt ſcribunt Bald. in l. 1. ff. de conſt. Principũ, & Alber. in tract. ſtatutorũ in 2. parte. q. 152. qui.

Nec dicatur, vt dictum fuit in argumento, noſtro in caſu iuſtum, & æquũ eſſe hoc mandatum, de deferendo oleum Genuam, & ibi vendendo, ob. ſ. penuriam, quia reſpondetur nõ conſtare, quod ob penurię neceſſitatem mota ſit ipſa Reſpub. Genuenſis ad mandandũ Albinganẽſibus, vt deferri curent oleũ Genuam & ea in vrbe vendant. Nam hac de penuria, & neceſſitate cõſtare aliter debet, quam ſola aſ-
20 ſertione † ipſius Reipub. Genuẽſis & in ſpecie reſpõdit Decian. in conſil. 44. num. 117. lib. 4. & in ſpecie magis ſcribunt Bart. & Alex. in l. cætera. §. ſed, & ſi quis. de leg. 1. Bertach. in tract. de gabellis in 8. part. q. 1. & Ludou. Meſſias in tract. de taxa panis. in concluſ. 4. in fine, & propterea accedit, quod vt neceſſitatis cauſa proſit, abeſſe debet oĩs dolus & fraus. re-
21 ſpectu eius, qui neceſſitatis † priuilegio vti vult. Ita reſpondit Bald. in conſ. 332. num. 3. lib. 1. quem ſecuti ſunt Crauet. in conſil. 241. col. 11. verſ. ſecundo reſpondeo. lib. 2. & Decian. in conſil. 44. num. 122. lib. 4. Et demũ accedit, quod etiam ſi conſtaret ob olei penuriam ſtatuiſſe, quod Albinganenſes deferri faciant eorum oleum Genuam, & ibi vendant, hæc ſane ordinatio locum habere nullo modo debet, vel poteſt, ſi eadem olei penuria præmantur & ipſi Albinganenſes ita ſane ad rem ſcripſit Didac. Couuar. in lib. 3. variar. reſolut. cap. 14. num. 6. verſ. tertio mihi probatiſſimum eſt etc. cũ dixit, quod vbi Reſpub.
22 inopia, et penuria † annonæ grauatur, poſſunt habentes frumentum omnino cogi ciuibus potius quã exteris vendere, ad inopiam, et egeſtatem ſubleuan-
23 dum, atque ita præferri debent ciues, † et oppidani in annona ſuis ex prædijs percepta.

Non obſtat tertium argumentum, quia reſpondetur retorquendo argumentum. Nam et in capitulis promiſſionum factarum a Genuenſibus ipſis Albinganenſibus extat ſecundum ſic ſcriptum. Quod commune Ianuæ ſuſtinebit, et concedet quod cõe Albingane faciet capitula et ordinameta ſua, et obſeruet, et iuriſditionem eius non minuet, ſaluis quæ ſupra, et infra ſcripta etc. Hæc exceptio, ſaluis etc. confirmat regulam in non exceptuatis. Atqui conſtat non fuiſſe exceptum hunc caſum, quod poſſint Genuenſes cogere Albinganenſes deferre oleum Genuam & ibi vendere. Ergo dicendum eſt, cogi non poſſe.

Non oſtat quartum, quia vno verbo reſpondetur, nil ad rem facere, & vere non merebatur a præſtantiſſ. Reipub. Genuæ aduocatis adduci. Non enim ex hoc argumento infertur, quod Albinganenſes cogi poſſint facere mandata Reipub. vt oleum Genuam deferant, & vendant, & præterea verum non eſt,
24 quod translato † caſtro cenſeatur translatum ciuitatis dominum, ob id quod caſtrum eſt ciuitatis caput, ſicuti in ſpecie Roman. in conſ. 444. num. 3. & Soc. ſen. in conſ. 7. n. 6. lib. 1. ex ſnia Bald. in c. 1. §. ad hæc. de pace iura. firma. Hoc ſane verũ non eſt. Cum è contra potius ciuitas ſit caput, caſtrum vero ipſius ciuitatis membrum.

Non obſtat quintum argumentum, quia pariter reſpõdetur vno verbo, nil ad rem pertinere. Nã facile concedimus Albingannſes ſe omnino ſubieciſſe voluntati Genuenſium, quo ad hoc caput faciendi pacem vel bellum, non tamen hinc ſit, quod ſe ſubiecerint in aliis non ſcriptis in mutuis pactis, & cõuentionibus præſertim quo ad hoc nouum ordinem, & mãdatum de vehi faciendo oleum Genuam, et illud ea in vrbe vendere.

Non obſtat ſextum, et vltimum argumentũ, quia reſpõdetur, illa decreta, ſeu prohibitiones, quarum meminit pręd. ſtum caput ſextum conuentionum intelligi de decretis, et prohibitionibus quæ in ipſis capitulis, et conuentionibus continẽtur, ut eſt in capit. 3. pro Genuenſibus, in quo actum fuit, quod in aliqua parte ciuitatis, vel diſtrictus Albinganæ non poſſit, nec eſſe debeat gabella ſalis ſine voluntate cõmunis Genuę, et in quinto capite, quod homines Albin-

Digitized by Google

Albinganæ teneantur facere pacem & guerram ad voluntatem Genuenſium. nõ refero ſimilia. ſi ergo a Genuẽſibus prohibeatur haberi gabella certo in loco, vel fieri guerra, vel pax, obſeruanda erit prohibitio hæc ab ipſis Albinganẽſibus. ita ſimili in caſu reſpondit Abbas in d. conſ. 51. vol. 2. verſ. ſed his non obſtantibus. lib. 2. cum dixit, caſtrum Scarlini confęderatum cum ciuitate Plumbini teneri quidem obſeruare ſtatuta a d. ciuitate iam edita, non aũt edenda. Et ſi aliter diceremus, fruſtra fuiſset Albinganẽſib. promiſsa conſeruatio ſui ſtatus, et iuriſditionis, et qđ eis non imponeretur noua gabella, et onus.

SVMMARIVM.

1 *Feudum ex pacto, & prouidentia eſſe id, quod conceditur, vt ſuccedant filij, & deſcendentes in infinitum.*
3 *Feudi recti & feudi ex pacto & prouidentia eſſe naturam eandem. num. 3.*
4 *Feudum mixtum, ex pacto & prouidentia hæreditatũ illud eſſe, in quo dicitur, pro ſe, filijs, & hæredibus.*
5 *Succeſſoris nomine venire extraneos, ſed contra. num. 6. 7.*
6 *Inueſtiturarum antecedentium confirmationem argui ex eorum mentione ad verbum.*
7 *Relatiuum inducere repetitionem.*
8 *Feudũ rectũ ſui naturą tranſire ad oẽs inueſtiti deſcendentes.*
9 *Deſcendentium nomine contineri etiam fęminas ſicut etiam ſucceſſorum, & hæredum. n. 10.*
11 *Succeſſorum nomine comprehendi fæminas.*
12 *Feudum conceſſum pro maſculis & fæminis intelligi prius pro maſculis.*
13 *Inueſtituram maſculis ſolum cõceſſam, eorum cõſenſu Principem poſſe mutare, vt etiam fæminas complectatur.*
14 *Feudum etiam pro fęminis non præſcribi eis, ſi nunquam factus fuit locus.*
15 *Præſcriptione fæminas per maſculos excludi cum conſtat eueniſſe multos caſus, in quibus per maſculos ſint excluſæ.*
16 *Nepotem ex filia deſcendere ab auo materno.*
17 *Deſcendentiam, & generationem eſſe ſynonima.*
18 *Feudi mixti, vel ſolum hæreditarij ſucceſſorem, tum eſſe hæredem primi inueſtiti, vel vltimi defuncti, cum ei ita delata eſt hæreditas, vt eam adire poſſit, & per eum non ſtat, quin adeat.*

FACTI SPECIES.

Sereniſs. Imperator Federicus huius nominis primus, anno 1162. inueſtiuit Henricum Guertium de feudo Marchiæ Sauonæ in feudum rectum. pro ſe, & hæredibus, quorum fit mentio in fine propè ipſius inueſtituræ.

Anno 1226. Fridericus ſecundus renouauit, & confirmauit prædictam inueſtituram in perſona Henrici II. filij prædicti Henrici Guertij, his tamen additis uerbis, de certa noſtra ſcientia adijciendo concedimus, & in perpetuũ confirmamus, vt de prædicta cõceſſione noſtræ inueſtituræ feudi tam Marchio memoratus, quã hæredes ſui maſculi legitimi, & fęminæ ab eo deſcendentes, vno alteri ſuccedente gaudeant vniuerſi. Et ſi hæredes maſculos contigerit non eſſe ſuperſtites, filia ſua, quæ eſt vxor Gratapaleæ fidelis noſtri, in feudo ipſo ſuccedat; nec nõ eius hæredes maſculi, et fęminæ legitimę ex ea, & eius viro Gratapalea deſcendentes &c.

Anno 1355. Carolus IV. Imperator confirmauit, atq. ratificauit prædictas inueſtituras in perſonam Alerami pro ſe, & Georgio, & Emanuele de Carretto, his verbis. Ipſiuſque Alerami petitionibus benignius annuentes, præfatorum Federici I. & Federici II. Imperatorũ prædeceſſorum noſtrorum priuilegia, & literas, pro vt de verbo ad verbum præſentibus ſunt inſerta, ſeu inſertæ, & vniuerſa, & ſingula in eiſdem contenta rata habentes, et grata ſicut dignè poſſumus, et ſaluis noſtris, & Imperij ſeruitijs & fidelitatibus, eidem Alerano nomine, & vice Georgij, & Emanuelis prædictorum præſenti, & recipienti, ac hæredibus, & ſucceſſoribus eorum approbamus, & ratificamus, ac de nouo concedimus, ac etiam de certa noſtra ſcientia, auctoritate Imperiali præſentis reſcripti patrocinio confirmamus. Et quia Georgius de Carretto Marchio Sauonæ, Emanuel, et Aleramus de Carretto Marchiones Sauonæ et Clauefanæ, et prædicti nonnulla Caſtra, bona, feuda, & iura in Marchionatibus Sauonæ, & Clauefanæ, & alibi obtinere noſcuntur, quæ ipſis donari, & concedi in feudum, & ſe de illis inſtantibus precibus petierunt, per noſtrę Imperialis Maieſtatis celſitudinẽ inueſtiri. Nos ipſorum dignis, & deuotis ſupplicationib. fauorabiliter inclinati, præfato Georgio, & eius ſucceſſoribus, et hæredibus tertiam partem Caſtri Burgi, & villarum, ac hominũ Finarij, & diſtrictus eiuſdem, nec non Caſtrum, & villam Stellanelli &c. Et paulo poſt ita ſubijcitur Emanueli vero, & Aleramo de Carretto Marchionibus Sauonæ, & Clauefanæ, & eorum hæredibus, & ſucceſſoribus primo tertiam partem Caſtri Burgi, ac hominum, & diſtrictus Finarij &c.

Anno 1496. Maximilianus Imperator confirmauit, et ratificauit prædictas inueſtituras præfatorũ Imperatorũ et præterea, quia confeſſione Alphonſi Carretti Marchionis Sauonę factus fuerat certior, ipſum Alphonſum, et eius aliquos anteceſſores alienaſſe aliqua Caſtra, & oppida, & pro alijs non ſuſcepiſſe inueſtituras ab imperatoribus ipſius Maximiliani prædeceſſoribus, ob id Imperator ipſe inueſtituram d. Alphonſo conceſſit his verbis.

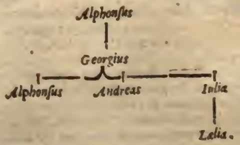
Concedimus, & confirmamus prædicto Marchioni Alphonſo, ac denuo de præmiſſis omnibus, & ſingulis inueſtimus, ac donamus de noſtra Imperiali plenitudine poteſtatis, noſtri, & Imperij ſacri ſeruitijs, & fidelitatibus debitis ſemper ſaluis, videlicet ipſi Alphonſo Marchioni præſenti pro ſe, filijs, & hæredibus, & ſucceſſoribus ſuis uidelicet de primogenito in primogenitum maſculum, legitimũ, & naturalem, ita quod ſolus primogenitus filius maſculus legitimus, & naturalis ſuccedat in dicto Marchionatu, & feudis, & dictis locis, & iuriſdictionibus uſque in infinitũ, & caſu quo non eſſet primogenitus, uel filius maſculus legitimus, & naturalis primogeniti, quòd tunc ſuccedat filia fęmina, modo nubat in unum de familia de Carretto, aut qui uocetur de domo de Carretto. et hoc non obſtantibus dictis alienationibus factis de dictis Caſtris, et feudis per præceſſores ipſius Alphonſi, ut ſupra, quas omnes de facto factas, & in præiudicium ſacroſancti Romani Imperij motu proprio, & ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis noſtræ etiam abſolutè reuocamus, annullamus, & caſſamus, & uigore præſentis noſtris reſcripti, & decreti pro annullatis, & caſſatis nunc, & in futurum haberi uolumus, & decernimus, & caſu quo non eſſent filij maſculi, nec fæminæ ut ſupra, quòd liceat ipſi Alphõſo Marchioni, ſuiſq; filijs, hæredibus, & ſucceſſoribus teſtari, & legare dicta Caſtra, loca, & uillas, & iura, & de illis diſponere, prout ſibi uidebitur, & qui modo uocetur, & nominetur de parentela de Carretto, ſaluis ſemper iuribus, & ſeruitijs.

Anno 1529. & 1536. Carolus V. Imperator fęliciſſimæ recordationis prædictam inueſtituram Maximiliani cõfirmauit, & approbauit. Quam pariter approbarũt & confirmarunt Sereniſs. Imperatores Ferdinandus, & Rodulphus, ille anno 1564. iſte uero anno 1577.

Præſuponitur etiã in facto, quod a dictis primis inueſtitis procreati ſunt multi maſculi, qui in dictis feudis ſucceſſerũt, uſque ad prædictum Alphonſum a Maximiliano Imperatore inueſtitũ. Ex quo Alphonſo procreatus eſt Georgius, qui decedens reliquit Alphonſum, Andream, & Fuluiam filios, deceſſit Alphonſus, nullis relictis filijs. Ex Andrea nullus hactenus extat filius maſculus uel fæmina.

Deceſſit etiam Fuluia, relicta Lælia ſola filia.

Dubitari nunc contingit an poſt mortem d. Andreæ, ſi ſine filijs morietur ſuccedere poterit d. Lælia in his feudis.

Initium a Domino.

CONSILIVM MXLIII.

REſpondendum exiſtimo, hoc in feudo ſuccede
re poſſe Lęliam, decedente Andrea ſine prole.
Hæc ſentetia vera demonſtrari facile poteſt, conſti-
tuendo tres concluſiones.

Prima quarum eſt, hoc feudum eſſe ex pacto, &
prouidentia, vel ſaltem mixtum, non autem mere
hæreditarium. Concluſio hæc, vel ex eo probatur,
quod Federicus primus, qui primam illam inueſtitu
ram conceſſit, manifeſtè dicit, ſe concedere feudum
rectum; cuius natura eſt, vt ſuccedant filij, & deſcen
dentes inueſtiti vſque in infinitum, & ob id appella
1 tur feudum ex pacto. & prouidētia. † Ita ſanè ſcribūt
Iacob. Beluiſ. in c. 1. in fine de eo, qui ſibi, & hæred.
ſuis. Curt. iun. in conſ. 138. n. 20. Camerarius. in cap.
Imperialem. §. præterea Ducatus. de prohib. feudi
alien. per Frider. Thom. Marin. in tract. feudor. lib. 1.
tit. 1. de feudo ex pacto, & prouidentia num. 45. &
hos ſum & ego ſecutus in comment. de præſumpt.
lib. 3. præſump. 94. num. 13. quo loci comprobaui ea
2 ratione, quia natura feudi recti † eſt eadēmet feudi
ex pacto, & prouidentia, quæ ſanè eſt, vt tranſeat ad
deſcendentes in infinitum, vt ſcribunt Iaſ. in prælu-
dijs feudorum. num. 82. & manifeſtius Curt. iun. in
tract. de feudis in 1. parte. q. 8. nu. 18. & Zaſ. in epit.
feudor. parte vlt. num. 1.

Nec repugnat, quod in prædicta inueſtitura Fede
rici primi facta ſit mentio hæredum; quod ſignifi-
care videtur, feudum eſſe hæreditarium, vt tradunt
Alex. in conſ. 19. lib. 5. Dec. in conſ. 145. & in conſil.
445. num. 8. Pariſ. in conſ. 23. num. 171. lib. 1. Alban.
in conſil. 3. num. 9. & latè Anton. Cannet. in extraua-
gan. volentes. in verbo conſequenter differendum.
num. 11. Nam reſpondetur, hæredum nomen in præ
dicta inueſtitura ſcriptum ſumi pro filijs, quia alio-
qui conceſſio ſibi ipſi repugnaret, cum appelletur
3 feudum rectum, † quod ſui natura eſt (vt dixi) ex pa
cto, & prouidētia: Præterea ſaltem dici debet feudū
4 mixtū; hoc eſt ex pacto, & † prouidētia hęreditariū,
ſicuti eſt illud, quod concedi ſolet pro ſe, filijs, & hę
reddibus, vt ſcribunt poſt alios Alex. in conſ. 19. n. 5.
lib. 5. Ruin. in conſ. 16. num. 6. lib. 1. Dec. in conſ. 185.
nu. 3. verſ. ſed benè dicitur. Pariſ. in conſ. 2. num. 26.
lib. 1. & in conſ. 1. num. 124. lib. 4. Curt. iun. in conſil.
1. num. 11. Soc. iun. in conſ. 103. num. 33. in conſ. 112.
num. 10. lib. 2. Crauet. in conſ. 197. num. 5. Didacus
Couuar. in lib. 2. varia. reſolut. cap. 18. nu. 3. Iul. Clar.
in §. feudum. q. 9. verſ. quandoque & tertiò &c. qui
dixit ſe hanc opinionem vt veriorem, & magis rece-
ptam obſeruari vidiſſe.

Ita ēt declaratur, & intelligitur ſecunda illa inue-
ſtitura a Federico II. conceſſa Henrico Guertij filio
pro ſe, & hæredibus ſuis maſculis, & fęminis. ſic &
illa tertia inueſtitura cōceſſa à Carolo IV. qui ad ver
bum comprobauit prædictas duas inueſtituras Fede
rici I. & Federici II. nec repugnat ꝙ in illa inueſtitu
ra Caroli IV. vocati ſint hæredes, & ſucceſſores ſim-
pliciter, quorum nomine continentur ēt hęredes, &
5 ſucceſſores extranei, ſicuti ſucceſſoris nomine † cō-
tineri ſucceſſorem ſingularem ſicque extraneū pro-
bant l. quædam. §. nihil. ff. de edendo, & l. 1. §. illud.
ff. quorum legato. & tradunt Alex. in conſ. 192. col. 1.
lib. 2. Guido Papæ q. 458. Dec. in conſil. 171. num. 5.
verſ. & dum copulatiuè. & Petrus Rebuff. in l. hære-
dis appellatione. ff. de verb. ſignific. col. 2.

Nam reſpondetur Carolum ipſum IV. intellexiſſe
6 de hæredibus, & ſucceſſorib. ſanguis, † ex quo con-
firmando prædictas inueſtituras Federici I. & II. eas
ad verbū retulit. Ita in ſpecie reſpōdit Pariſ. in conſ.
25. num. 49. lib. 1. cum dixit inueſtituram conceſſā,
relatione habita ad antiquas, dici expreſſè, & certò
conceſſam, & valere. & Pariſ. ſecutus ſum in conſil.
287. nu. 31. lib. 3. vbi n. 32. ſcripſi rationem eſſe, quia
relatum eſt in referente cum omnib. ſuis qualitatib.
7 l. aſſe toto. ff. de hæred. inſtit. & relationem † induce-
re repetitionem omnium cum ſuis qualitatibus. l. a fi
lio. §. teſtator. cum §. ſeq. ff. de alimen. & ciba. leg. &
docuit Bart. in l. ſi quis ſeruum. §. vlt. de l. 2. & in l. 1.
ff. de recepta.

Non etiā repugnat, quod Carolus ipſe IV. in ſpe-
cie cōceſſit inueſtituram pro feudo Caſtri, & oppidi
Finarij pro ſe, & hęredibus. Quod ſane Caſtrum cō-
ceſſum non fuerat a Federico I. & II. Nam reſponde
tur imo fuiſſe cōceſſum. Cum conceſſerint Marchiā
ipſam Sauonæ, ſub qua continetur hoc Caſtrum Fi-
narii, & alia multa, ſicuti colligitur ex verbis inueſti
tur conceſſæ ab ipſo Carolo IV. quæ ita ſe habēt. Et
quia Georgius de Carretto Marchio Sauonæ, Ema-
nuel, & Aleramus de Carretto Marchiones Sauonę,
& Claueſanæ, & prędicti nonnulla Caſtra, bona, feu
da, & iura in Marchionatibus Sauonæ, & Claueſa-
nę, & alibi obtinere noſcerentur. &c.

Ita quoque declaratur, & intelligitur quarta inue
ſtitura Maximiliani cōceſſa pro ſe, filiis, hæredibus,
& ſucceſſoribus ſuis de primogenito in primogeni-
tum maſculum, legitimum, & naturalem, ita quod
ſolus primogenitus filius maſculus legitimus, & na
turalis ſuccedat in d. Marchionatu &c.

Secunda eſt concluſio ad huius feudi ſucceſſionē
vocatas eſſe tam fęminas, quam maſculos, & ſi ma-
ſculi primum ſuccedere debent. & eis deficientibus
fęminæ. Hæc concluſio, quod ſcilicet vocatæ ſint etiā
fęminæ probatur tam ex verbis primæ, quam ſecun
8 dæ inueſtituræ. In illa enim prima conceſſū eſt † feu
dū rectum, qđ ſui natura tranſit ad omnes inueſtiti,
deſcendentes, vt dixi ſupra. Quod ſane deſcenden-
9 tium † nomen continet maſculos & fœminas. leg. 1.
C. de legit. hæred. & ſcripſi in comment. de præſum.
libr. 4. præſumpt. 84. num. 26. Nec repugnat quod ſi
feudum rectum eſt verè, & propriè feudum, vt tra-
dunt doctores, quos retuli in d. præſumpt. 94. num.
13. ſequitur dicendum hoc in feudo non ſuccedere
fœminas. cap. 1. §. hoc autem notandum. de his qui
feudum dare poſſ. cap. 1. de ſucceſſ. fratr. & grad.
ſucced. & cap. 1.... fœmin. Nam reſpondetur, quod
cum non eſſet certum, et clarum ex verbis primę hu
ius conceſſionis, et inueſtituræ vocatas fuiſſe fœmi-
nas, ſubſecuta fuit manifeſta declaratio, et inueſti-
tura conceſſa a Federico II. qua ita fœminæ vt ma-
ſculi ſunt vocatæ. Idem clarius conſtat ex verbis
inueſtituræ Caroli IV. qui vocauit hæredes, et ſuc-
ceſſores, quæ nomina, tamquam communia vtriuſ-
que ſexui, comprehendunt maſculos et fœminas.
10 Ita de nomine hæredes, † ſcribunt Alexand. in leg-
ſed et ſi hac. §. liberos. ff. de in ius vocando. et in
conſil. 80. colum. penult. lib. 1. Ruinus in conſil. 188.
colum. penult. lib. 2. et in conſil. 144. colum. 3. libr. 3.

Decius

Dec.in conſil.390.col.penul.verſic.tertio non videtur. Grat.in conſil.64.col.2.lib.2.& Gozad.in conſ. 10.col.2. et hos ſum & ego ſecutus in comment. de præſumpt. lib.4.præſumpt.84. num.34. De nomine
11 ſucceſſorum † quod ſcilicet comprehendat tam fœminas, quam maſculos affirmant, & manifeſtius cõcluſio hæc probatur verbis inueſtituræ Maximiliani, qui feudum hoc conceſſit pro ſe, filijs, hæredibus, & ſucceſſoribus; Et maſculis deficientibus, quod fęmi
12 næ ſuccedant. Id quod eſt ſecundum naturã † feudi conceſſi pro ſe, maſculis, & fœminis, in quo primum ſuccedunt maſculi, & eis deficientibus fœminæ, vt in ſpecie ſcribunt Alex.in conſ.9.num.7.lib.5. Dec.in lib.2.num.64. de reg.iur. Brun. in conſil.63. num.1. Pariſ.in conſ.17. num.17.lib.1. Curt.iun. in tract.feud.in 3.parte princip.q.17.& Thom.Marin. de feudis tit.11.de feudo fęmineo, ſeu materno,n.30.

Nec obſtat ſi dicatur, primam illam conceſſionem, & inueſtituram eſſe attendendam, & ab ea recedi non potuiſſe in præiudicium maſculorum, quibus iam quæſitum fuerat ius, & ſcribunt permulti, quos congeſſi in comment. de præſumpt.libr.3.præſumpt.92.& in conſ.331.nu.87.lib.4. Nam reſpon-
13 detur, Principem, qui inueſtituram † conceſſit pro maſculis, conſenſu ipſorum maſculorum, poſſe ex certa ſcientia mutare ipſam conceſſionem, & vocare etiam fœminas, vt tradunt Caſtr. Dec.Curt.iun. & alij multi quos retuli, & probaui in conſil.1.nu.124. verſic. & ideo in ſpecie.lib.1. & in d.præſumpt.92. num... Quod verò Federicus II. ſua illa inueſtitura mutare voluerit ſua ex certa ſcientia primam illam Federici Primi, ſignificant verba illa manifeſta ſic ſcripta. De certa noſtra ſcientia adijciendo concedimus, & in perpetuum confirmamus, vt de prædicta conceſſione noſtræ inueſtituræ feudi, tam Marchio memoratus, quam hæredes ſui maſculi legitimi, & fœminæ ab eo deſcendentes vno alteri ſuccedente gaudeãt vniuerſi. Idem re ipſa habetur in alijs aliorum Imperatorum inueſtitũris ſupra relatis.

Non etiam repugnat, quod in hoc feudo ſemper ſucceſſerint maſculi, excluſis fœminis, ita quod decurſa videtur præſcriptio quædam, vt reſpondit Decian.in conſ.14.num.108. lib.1. Nam reſpondetur quod ſi concedimus, hanc appellari poſſe præſcriptionem, dicimus eam nocere minimè potuiſſe fęmi
14 nis, † quib.numq̃ patuit locus ſuccedẽdi: ſicuti clare in terminis reſpondit Bald. in conſil.215. Proponitur quod, col.1.verſ.præterea non obſtat.lib.2.quod aũt nũquam patuerit locus fęminis ſuccedendi, niſi nunc ſatis manifeſte conſtat, quia ſemper extiterunt maſculi ſucceſſibiles: & idò iure fuerunt admiſſi, excluſis fœminis: Cum ea ſit natura feudi conceſſi pro ſe, & filijs maſculis & fęminis, vt maſculi primũ ſuccedãt, deinde eis extinctis, fęminæ, vt dixi ſupra ſcripſiſſe Alex. Dec.& alios, & ad rem confert quod tũc
15 demum cenſetur inducta conſuetudo † vel præſcriptio, quod fęminæ ſint excluſæ a ſucceſſione aliqua per maſculos, quãdo conſtat eueniſſe multos caſus, in quibus fęminæ poterant ſuccedere, & tamen admiſſi fuerunt maſculi tantum virtute ipſius conſuetudinis, ſeu præſcriptionis: quemadmodum in ſpecie conſuluit Anch.in conſ.339.col.5.verſ.ad ſecundam rationem, quẽ ſecutus eſt Crauet.in conſ.171. num.14.in conſil.197.num.11.verſ.optimè facit.in conſ.226.num.2. & accedunt Ruin.in conſ.208.nu. 2.lib.1.& Ludou.Molina in lib.1.de Hiſpan.primogen.cap.6.num.22.

Non etiam repugnat, quod in duabus poſtremis inueſtituris, nulla facta ſit mentio fęminarum, nam reſpondetur, dictas inueſtituras confirmare præcedentes, quibus, (vt diximus) vocatæ ſunt fœminæ.

Tertia eſt cõcluſio Lęliam Fuluiæ filiam vocatam eſſe ad huius feudi ſucceſſionem, decedẽte Andrea ſine aliquibus filiis. Hæc concluſio ſatis ſuperq; probatur ex dictis in præcedenti conditione, vbi demõſtrauimus, fęminas eſſe vocatas poſt maſculos.

Nec huic firmatæ concluſioni obſtant aliqua, quę obijci poſſe videntur.

Primo ꝙ dicta Lęlia dici non poteſt ex deſcendentib.aui, & proaui materni, vt reſpondit Bald.in cõſ. 40.Quidam magnus nobilis.col.2.verſ.ſed iſti nepotes.lib.3. & ſecutus eſt Rober.Salicet. inter conſilia eiuſdem Bald.in conſ.205. Dubium ſuper quo. col. vltim.verſic.quod vlt.lib.3. & nepotem ex filia non eſſe de generatione aui materni ſcripſerunt Iſern.in c.1.num.2.de ſucceſſio.feudi, Curt.iun.in tract.feudor.in 3.parte num.29. & Thom.Marin.in tract. de feudis.tit.11.de feudo fęmineo num.44.

16 Reſpõdetur, imò nepotem † ex filia eſſe ex deſcẽdentib.aui materni docuit Caſtr.in l.1.num.5. C.de condit.inſertis, cum dixit nepotem ex filia eſſe de generatione aui materni; quod idem eſt dicere eſſe ex deſcendentibus. Sunt enim hæc duo Synonima,
17 deſcendentia, † & generatio, vt ſcribunt Butr.in.ca. nouit. de iudicijs. Capra inter conſil. Corn.in conſ. 51.num.4. prope medium lib.3.& ipſemet Corn.in conſ.233.n.3.lib.4.& inquit Caſtr.præcitato in loco ſe ita de iure reſpondiſſe; ſicuti verè reſpondit in cõſil.300. viſo quodam proceſſu. col.2. & diligentius in conſ.316.ſupraſcriptus D.Conſultor.lib.2.

Imol.in conſ.62.

Corn.in conſ.219.nu.11.verſ.hanc etiam.lib.2.& in conſ.233.num.3.4.& 6.lib.4.

Capra inter conſil.ipſius Corn.in d.conſ.51.num. 4.lib.3.

Barbat. in l.cũ acutiſſimi.col.vlt.verſ.adde etiam. C.de fideicom.

Socin.ſen.in conſ.25.num.1.lib.1.

Dec.in conſ.223.n.3.& in conſ.495.num.5.

Gozad.in conſ.20.num.8.

Pariſ.in conſ.47.num.58.lib.3.

Bero.in conſ.120.num.34.lib.2.

Et in ſpecie magis, ꝙ nepos ex filia dicatur ex deſcendentib.aui materni reſponderunt Alex.in conſ. 160.num.3.lib.2.Corn.in conſ.246.in fin.lib.2.Soc. ſen.in d.conſ.25.n.1.lib.1.& in conſ.51.n.1.& 4.lib. 4.Dec.in d.conſ.223.n.2.& in conſ.413.num.11. Pariſ.in conſ.51. nu.30. & in conſ.88.n.11.& in conſil. 92.num.62.lib.2. Alciat.in reſp.563.num.1. ſecund. impreſſ.antiq.Lugd.& Natt.in conſ.64.n.8.lib.1.& in conſ.437.n.2.lib.3.& hos ego ipſe retuli, & probaui in comment.de præſ.lib.4.præſumpt.91.num.3.

Secundo obijcitur ꝙ in inueſtitura Federici II.dictũ fuerit. Quod deficientib.maſculis ſuccedat filia. Nõ ergo ſuccedere põt Lælia, quę eſt ſoror Andreæ.

Reſpondetur vno verbo; Federicum intellexiſſe, quod vbi ſuperſtites non fuiſſent filij maſculi illius Henrici Guertii ſecundi, ſuccederet eiuſdem Hẽrici filia tunc nupta Grotapaleæ, qui ſanè ſucceſſionis caſus non euenit; cum linea, & deſcendentia d.Henrici perduret hactenus; vt ex prædictis conſtat.

Tertio obijcitur, ꝙ cum hoc feudum ſit hæreditariũ, vel ſaltem mixtum, vt dictũ fuit ſupra, ſequitur dicendum, Lęliam nõ poſſe in eo ſuccedere, ex quo non eſt hęres vel primi inueſtiti, vel vltimi defuncti; ſicuti requiritur, vt in ſpecie tradunt Alex. Dec.Gozad. Brun. Alciat. Pariſ.& Siluan. quos retuli, & probaui in conſ. 104.n.17.lib.1. & accedũt Natt.in cõſ. 679.num.1.lib.4.& Burſat.in conſ.2.num.37. lib.1.
18 Reſpondetur, ꝙ tunc demũ ſuccedens † in feudo

Digitized by Google

vel mixto, vel etiam ſimpliciter hæreditario, hæres eſſe debet vel primi inueſtiti, vel vltimi defuncti, quãdo hæreditas ei delata ita eſt, vt eam adire poſſit, ſecus vero ſi alter fuit hæres inſtitutus: Cum per hunc volentem ſuccedere non ſtet, quo minus hæres ſit. Ita declarant 28. doctores, hoc eſt.

1 Iacobus Beluiſ. in cap. 1. an agnatus, vel filius.

2 Mart. Lauden. in eo. cap. 1. verſ. item nota.

3 Bald. in l. cum ſecundum. col. vlt. verſ. dicit Iacobus de Beluiſ. C. de fideicom. & in cap. 1. num. 8. verſ. aut non poteſt hæreditatem. in tit. an agnatus, vel filius.

4 Aluarot. in cap. 1. num. 9. verſ. ſubſequenter ad das. tit. an agnatus, vel filius.

5 Ruin. in conſ. 149. num. 8. lib. 1.

6 Præpoſ. in cap. 1. num. 8. verſic. item addas aliã limitationem decimam, tit. an agnatus, vel filius.

7 Ruin. in conſ. 208. in fin.

8 Afflict. in d. cap. 1. tit. an agnatus, vel filius. in col. 2. verſ. & hoc verum puto.

9 Curt. iun. in conſ. 138. num. 25.

10 Capiti. in deciſ. 564. num. 8.

11 Zaſ. in epit. feud. part... tit. de ſucceſſ. feudi. limitatione 11.

12 Pariſ. in conſ. 23. num. 185. lib. 1.

13 Iacobin. in inueſtit. feudali. in verbo. Ita quod d. inueſtiti. col. 1. in 4. limitatione. num. 5.

14 Paris Puteus in tract. de reintegrat. feudor. cap. an quis ſtipuletur.

15 Alciat. in reſp. 186. num. 3. ſecund. impr. antiq. Lugdun.

16 Pernus in notabilibus poſt eius conſilium.

17 Io. Bapt. Ferret. in conſ. 106. num. 5. & in conſ. 178. num. 8.

18 Roland. in conſ. 53. num. 16. & in conſ. 57. nu. 76. lib. 3. & in conſ. 48. num. 59. & in fine lib. 4. qui teſtatur hanc eſſe communem opinionem.

19 Thomas Marin. in tract. de ſubfeudis lib. 3. auctorit. 10. parte... propè medium.

20 Siluan. in conſ. 52. num. 13.

21 Oſaſc. in deciſ. 26. num. 10.

22 Rubeus in l. Titia. §. Imperatorũ 333. de leg. 2.

23 Modern. Pariſ. in addit. ad Dec. in d. conſ. 208. in fine.

24 Arius Pinell. in l. 2. num. 11. C. de bonis mater. qui ſcribit hanc opinionem habere magnam æquitatem.

25 Riminald. iun. in l. vnica. num. 34. quando non peten. partes.

26 Io. Anton. Cannet. in addit. ad reſponſum Bartholomæi Camer. qđ eſt impreſſum poſt ipſius Camerarij comment. col. 8. pag. 356.

27 Io. Thom. Minadoi in conſ. 10. num. 21.

28 Hierony. Zãcus in l. hęredes mei. §. cum ita. in 4. part. num. 452. ff. ad S.C. Trebell.

Et ex his intelligimus hanc eſſe magis cõmunem doctorum ſententiã, licet cõtrarium probauerit ſibi parum conſtans Pariſ. in conſ. 2. num. 29. lib. 1.

Alciat. in reſp. 199. num. 50. ſecund. impreſſ. antiquam. Lugd.

Oſaſc. in conſ. 38. num. 249.

Roland. in conſ. 23. num. 52. lib. 1. & in conſil. 67. num. 29. & 30. lib. 2.

Quare non eſt magnificienda horum auctoritas, ſolum ſuperſunt.

Natta in conſ. 634. num. 9. & 10. lib. 3. & in conſ. 683. num. 1. lib. 4. &

Vincent. Francus in deciſ. 1. num. 18. cum multis ſubſequentibus. Quorum quidem opinio præferri non debet communi iam relatæ.

S V M M A R I V M.

1 *Reuiſionem ſententiæ latæ a Principe, vel referentibus eius perſonam concedi ex cauſa erroris facti.*

2 *Reuiſionem reuiſionis non admitti.*

3 *Reuiſionem non concedi niſi ex cauſa.*

4 *Reuiſionem & recurſum non dari ei qui potuit appellare.*

5 *Appellare qui poteſt, nec appellat dicitur contumax.*

6 *Reuiſionem non concedi ob leue damnum.*

7 *Appellationem calumnioſam non admitti nec reuiſionem, num. 8.*

9 *Calumniam in iudicio præſumi in eo qui non facit ſibi incumbentia, & qui iudicium differt. n. 10.*

11 *Reuiſionem concedi ex benignitate Principis.*

12 *Sententiam non prodeſſe ei cuius contrarium fuiſſet petiturus.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MXLIV.

PErmultę ſunt rationes & argumenta, & quidem ſatis ſolida, quibus facile demonſtrari poteſt, locum non eſſe petitæ reuiſioni a Dom. Antonio Abdua.

1 Primò vrget ratio hæc, quod Reuiſio ſententiæ † latæ vel a Principe, vel ab illis, qui Principis perſonam referunt, & ſuſtinent, conceditur ſolum, quando deducitur & proponitur error aliquis facti, non autem iuris, ſicuti ſcribunt Stephan. Auffer. in addition. ad Capell. Toloſ. quæſt. 480. num. 5. & Petrus Rebuff. in comment. in conſtitut. Galliæ tom. 1. tractat. de ſupplicat. in præfat. num. 11. & numer. 70. & in artic. 1. in gloſſ. 12. vbi repetit, quod in prædicta præfat. numer. 17. iam dixerat errorem eſſe demonſtrandum ex eiſdem actis & proceſſu ſuper quo iam fuit iudicatum, & Auffrer. ac Rebuff. ſecutus ſum libro 1. de arbitr. iudicum. quæſt. 70. num. 34. & num. 35. ſecund. nouiſs. impreſſ. Colonienſ. Porro in caſu huius requiſitæ reuiſionis nullus facti error, vel ex proceſſu, vel quouis alio actu demonſtratur, Immo nec iuris error apparet. Non ergo admittenda eſt petita reuiſio.

2 Secundo accedit, quod reuiſio reuiſionis † non admittitur. l. ſi quis. C. de precibus Imperat. offeren. vbi Bart. Bald. Caſtren. & Iaſ. reſcribunt, & idem affirmant Abb. & reliqui in cap. ex litteris, de in integrum reſtit. Guido papæ in conſ. 139. numer. 3. & in quæſt. 345. Auffret. in additionib. ad Capellam Toloſanam in dicta quæſt. 480. numer. 4. & Rebuff. in præallegato tractat. de ſupplicationibus, in pręfatione numer. 43. 44. & numer. 88. qui dixit ſecundam

3 reuiſionem † non concedi, niſi ex magna cauſa, & declarauit ſic in ſpecie nouam huius Dominij conſtitutionem in tit. de ſenatorib. cap. poteſt. Et prædictos retuli ac probaui in dicta quæſt. 70. numero 48. Atqui in caſu noſtro iam ſemel fuit reuiſa ſententia Excellentiſſimi Senatus prolata anno 1601. die 27. Auguſti, reuiſa ſane fuit hoc anno 1602. die 26. Ianuarij. Et quidem vtraque fuit pronuntiatum; Non eſſe in vrnam ponenda nomina illorum, qui ante extractionem ipſius ſortis vita functi ſunt; Nõ ergo concedenda eſt ſecunda reuiſio.

4 Tertio ſuffragatur, quod recurſus & reuiſio † non admittitur, quando condemnatus, qui poterat a ſententia appellare ſua culpa & facto omiſit ipſam appellandi facultatem. Ita ſtatuit Conſtantinus in leg. vltim. Cod. vt lite pendẽt. cuius verba hæc ſunt

Qui

Qui licitam prouocationem omiſerit, perpetuo ſilere debebit, nec a nobis impudens petere per ſupplicationem auxilium tentet, quod ſi fecerit, deſiderio carebit, & ignominiæ pœna notabitur. Hactenus Conſtant. Et quidem ſatis ſuperquē ſua culpa & facto is dicitur omiſiſſe appellandi facultatē, qui
5 fuit contumax, † non appellando, cum appellare potuit. Et propterea ſicuti iſte non poteſt amplius appellare; ſic nec petere reuideri iam latam ſententiam; & in ſpecie ſic tradunt gloſſ. in dicta l. vlt. Imola in l. ex conſenſu. §. vlt. num. 40. ff. de appellat. & in l. 1. §. vlt. colum. 15. verſic. ſed ipſe etiam. ff. qui & a quibus appell. Calcan. in conſil. 16. numer. 67. verſ. & qui renunt. Iaſ. in dicta l. vlt. numer. 7. Ruin. in conſil. 157. numer. 17. lib. 5. Dec. in l. vlt. numer. 5. in fine. C. de edict. diui Adrian. tollen. & in conſil. 34. col. 1. Cur. iun. in l. Imperium. numero 108. ff. de iuriſdict. omn. iudic. Roland. in conſil. 38. num. 10. lib. 2. Rebuff. in præcitato tract. de ſupplicationib. in præfat. num. 12. & num. 64. & hos ſecutus ſum in dicta quæſt. 70. numer. 38. & in comment. de adipiſcenda poſſeſſ. remed. 4. numer. 495. qui receptiſſimę huius traditionis rationem conſiderat. Cum itaq; Dom. Io. Ant. qui reuiſionem nunc petit, potuerit coram Dominis Hoſpitalarijs tempore extractionis ſortis appellare ab ea declaratione, quam ipſi de ſorte extrahenda fecerunt, & non appellauerit, ſequitur dicendum, reuiſionem ei concedendam non eſſe. Et prædicta vel ex eo comprobantur, quòd qui non appellat, conſentire dicitur ſententiæ contra ſe latæ, ſicuti affirmant doctores ſupra commemorati. Is autem qui conſentit rei iudicatæ ſupplicare reuiſionemque petere non poteſt, vt reſpondit Pariſ. in conſil. 118. num.... libr. 1. & ſecutus eſt Rebuff. in d. præfat. num. 73.

6 Quartò confert, quod reuiſio iudicati non admittitur, quando agitur de modico damno & præiudicio. Ita ſenſit Bald. in leg. 1. Cod. de rebus creditis. & iure iura. dum ſic declarat gloſſ. cap. ſtatutum. §. aſſeſſorem. de reſcript. in 6. & idem Bald. in cap. 1. de milite vaſallo qui contumax eſt. Geminian. in cap. 1. de iura. calum. in 6. & in ſpecie magis Rebuff. in dicto tract. de ſupplicat. in præfat. num. 68. & hos ſecutus ſum ac probaui in dicta quæſt. 70. num. 38. Atqui hoc noſtro in caſu agitur de modico damno & præiudicio dicti Dom. Ioan. Antonii. Ergo concedi ei non debet hæc a ſe petita reuiſio. Illa minor argumenti propoſitio vel ex eo probatur, quod in iudicis arbitrio poſitum eſt, an illatum damnum & præiudicium illatum ſit modicum vel multum, vt in ſpecie petitę reuiſionis dixit Rebuff. in loco proxime allegato. Porro dubitandum non eſt, quin Excellentiſſimus Senatus huius cauſæ reuiſionis iudex, ſit iudicaturus modicum eſſe damnum a dom. Ioan. Antonio prætenſum, ſi quidem prætendit extractionem ſortis cauſa fructuum medio tempore perceptorum a die mortis domini Rinaldi, qui deceſſit anno 1599. menſe Februario vſque ad mortem filiorum ſui ipſius dom. Ioan. Antonij, quorum vnus vixit dies quinque, alter vero menſes ſex plus minus. Cuius temporis percepti fructus ſunt valoris aureorum 5000. præterea quod primam ratam fructuum anni fuiſſet conſecuturus; ita quod habita relatione ad valorem bonorum, qui ſorte obtigerunt Domin. Ambroſio, modica eſt quantitas, cum dicta bona ſint valoris aureorum 200000. Non ergo vel iuri, vel æquitati conuenit vt cauſa tam leuis ſummæ fructuum denuo ſors ponatur pro tota ipſa quantitate aureorum 200000. Ad ſummam enim eſſent ſortiendi ſolum ipſi fructuus, ſicque illa modica quantitas. Non autem bona ipſa omnia D. Ambroſio obuenta.

Quinto huc facit, quod ſicuti non admittitur ca-
7 lumnioſa appellatio. † leg. tutor. in princip. ff. de vſuris. l. 4. ff. de appellat. recipiendis, vel non, vbi legitur, appellationem moratoriam & fruſtratoriam admittendam non eſſe. Morari & fruſtrari nil aliud eſt, quam calumniari. l. ſi calumnietur. in princip. ff. de verbor. ſignific. vbi Rebuff. in princip. ſic nec re-
8 cipienda admittendaque reuiſio † per calumniam petita. Atqui noſtro in caſu calumnioſa & friuola eſt hæc petita reuiſio. Ergo concedenda non eſt. Illa minor argumenti propoſitio, vel ex eo primum demonſtratur, quod Dom. Ioan. Antonius vult reuocationem extractæ ſortis totius hæreditatis & bonorum, ob tenuem illam fructuum medio tempore perceptorum. Quod quidem calumniam quan-
9 dam ſapit. Præterea calumniari †, præſumitur is, qui facit in iudicio quod fieri non debet nec ſolet, vt ſcribit Decius in l. ſi idem cum eodem. §. quod ſi mutuæ. numer. 4. ff. de iuriſdict. omn. iudic. & ſecutus ſum in comment. de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 25. numer. 8. Porrò in iudicio peti non debet, nec ſolet reuiſio reuiſionis, vt ſupra demonſtraui. Calumnia itaque Dom. Ioan. Antonij hinc colligitur. Rurſus cum Dom. Ioan. Antonius aſſiduus ſic litigator, ſicuti pro conſtanti mihi præſupponitur, dicendum eſt, eum per calumniam petijſſe hanc reuiſionem reuiſionis, iuxta cap. ſuſpectos, & in capit. nullus. 1. quæſt. 5. & reſpondit Barba. in conſil. 7. col. 8. lib. 2. & in conſil. 31. col. 3. lib. 4. quem probaui in dicta præſumpt. 25. num. 7. & demum Dom. Io. Antonij calumnia vel ex eo magis clareſcit, quod diſtulit multos menſes proſequi reuiſionem ſibi ab Excellentiſſimo Senatu iam conceſſam. Qui enim
10 differt & ſubterfugit iudicium, calumnioſe † agere præſumitur. l. ſi calumnietur. ff. de verbor. ſignif. Ita de accuſatore qui accuſatione propoſita differt eā proſequi, per calumniam accuſaſſe dicimus. §. oportet. verſic. ſi tamen his. in authent. quomod. oporteat Epiſcop. & tradunt Archid. in capit. cum olim. verſic. ſubterfugium. de hæret. in 6. Lucas de Penna in l. 3. præſumpt. 134. C. de apochis public. lib. 10. Petrus Rebuff. in dicta l. ſi calumnietur. in comment. ad conſtitut. Regias Galliæ tomo 1. tractat. de reſcriptis. cap. 3. gloſſ. 3. & ego in dicta præſumpt. 25. nu. 6. & Maſcard. in tractat. de probat. concluſ. 254. numer. 9.

11 Sextò huc pertinet, quod reuiſio, † mediante ſupplicatione conceditur per gratiam & benignitatem Principis concedentis. authent. quæ ſupplicatio. C. de precib. Imper. off. & cap. ex litteris. de in integr. reſtit. & affirmant Auffrer. ad capellam Toloſ. quæſtio. 480. & numer. 4. Rebuff. in præcitatis commentar. ad conſtitut. Regias Galliæ tomo primo. tractat. de ſupplicationibus in præfat. numer. 9. & numer. 43. & manifeſtius numer. 84. Porrò gratia expirat, quandò res deſijt eſſe integra, gloſſ. in capit. præſenti, de officio leg. in 6. in verbo, finitur, & ibidem Geminianus, & idem in capit. ſi ſuper gratia. in fine, & ibidem Francus colum. 1. de offic. delegat. in 6. Confert quod egregie reſpondit Pomponius in l. mancipiorum. ff. de optio. lega. cum a ſenſu contrario cenſuit, optioni locum non eſſe, ſi res integra non eſt, & ſimilia ſcribunt Ioan. de Selua in tract. de beneficio in 3. parte q. 67. Dec. in conſil. 404. col. vlt. & Rota Rom. in deciſ. 517. num. 4. in 1. parte in nouiſſ. editis. Noſtro in caſu certum eſt rem deſijſſe eſſe integram. Nam petita reuiſio non alium finem reſpiciebat, nullaque alia de cauſa requiſita

fuit, quam vt fieret ſortitio totius hæreditatis & bo
norum, in vrnam coniectis etiam nominibus eorũ,
qui medio tempore deceſſerant. Qui ſanè finis & ef-
fectus ſequi nunc non poteſt, cum iam ſors fuerit
extracta, iubente Senatu Excellentiſ. volentibus Do
minis Hoſpitalarijs, & non reclamante d. D. Io Ant.
qui non appellando, extractioni conſenſiſſe dicitur.
Septimò, & vltimo ad rem noſtram facit, quod iu
12 ris eſt regula, ſententiam † nemini prodeſſe vel poſ-
ſe vel debere illud cuius contrarium petiturus poſſu
laturuſq; non fuiſſet. Ita ſane Impp. Dioqletianus,
& Maximilianus in l. penultim. C. de ſolut. vbi Bald.
refert ſimilia; & accedunt Cagn. in l. vlt. num. 196.
C. de pactis; Crauett. in conſil. 47. num. 7. in fine lib.
1. Teſſaur. in deciſ. 140. numer. 4. & ego in conſil. 49.
num. 46. Porro longe abeſt a veriſimili, quod ſi ſors
extracta pro Dom. Ioan. Anton. vel altero ex eius fi-
lijs fuiſſet, reuiſionem hanc petijſſent. Id quod
etiam colligitur ex eo, quod cum a citatione facta
a Dominis Hoſpitalarijs teſtamenti executoribus
de Abdua, vt cõparerent ad videndum fieri ſortitio
nem, non appellauerit Dom. Ioan. Ant. adeſſeque no
luerit ipſi ſortitioni, ſignificauit ſe velle ſedere (vt
dici ſolet) duabus ſellis. Si ſors ſibi obtigiſſet, non
reclamaſſet, conqueſtuſque non fuiſſet, ſi verò ſor-
titio alteri fauiſſet, ſicuti fauit Dom. Ambroſio, reui-
ſionem nunc petitam ex poſtulaturus eſſet.

SVMMARIVM.

1 *Qualitatem per actorem in libello expreſſam, reo conuento negante remittendam quandoque & quandoque non.*
2 *Declinatoria iuriſdictionis oppoſita, ſtatim de ea ſummarie cognoſci.*
3 *Iuriſdictionis qualitatem fundantem prius cognoſcendam.*
4 *Competentiam ſuam ipſum iudicem cognoſcere.*
5 *Iudicem debere ſcire ſe iudicem vt iudicet.*
6 *Tertio veniente ad iudicium, ſummarie interloquentẽ an audiatur.*
7 *Iuriſdictionis eccleſiaſtica declinanda oppoſita, cauſa remitti ad ſecularem, falſum eſſe opinari, n. 8.*
9 *Incompetentia a iudicis probata, actorem in expenſis condemnari.*
10 *Exceptiones quaſdam inhabilitate iudicem, quaſdam actorem.*
11 *Iudicio eodem ſummarie idem cognoſci prius, deinde plenarie non eſſe abſurdum. n. 12.*
13 *Libelli qualitatem (fundamentum iuriſdictionis,) reum teneri probare. n. 14.*
15 *Iuriſdictionis fundamenta ſummarie prius cognoſcenda.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MXLV.

VEtus eſt, & valde controuerſa apud noſtros di-
ſputatio hæc, de qua, vt reſpondeam, interro-
1 gatus ſum, † an eo ipſo, quod reus conuentus exci-
pit negãdo qualitatem in libello actoris expreſſam,
qua iuriſdictio iudicis alioqui non ſui fundatur, re-
mittere debeat ipſam cauſam ad iudicem ſuum or-
dinarium, vel exceptione, negationeque non obſtan
te in cauſa ipſa principali procedere, vel potius de
ea qualitate negata prius cognoſcere ſummarie, &
ſuper ea pronuntiare. Quæſtionem hanc ſic abſolutè
propoſuit, & ſi quinque relatis opinionibus explica
uit Marian. Socin. ſen. in cap. ſi clericus laicum. num.
11. verſic. circa 11. artic. de foro compet. Prius quam
de hac dubitatione dicam quod ſentio, e re eſſe exi
ſtimo diſtinguere atque conſtituere tres caſus, ſicu-
ti tres egregie conſtituit Iacobus Butrig. in l. præſcri
ptione. col. 1. verſ. Verum tamen. C. ſi contra ius, vel
vtil. publ.

Primus caſus eſt, quando exceptio, qualitatiſque
negatio, quæ ad demonſtrandum iuriſdictionẽ non
competere, reſpicit ſolum proceſſum, non autem ne
gotium principale. Hoc caſu (inquit Butrigarius)
ſtatim de ea qualitate cognoſci debet plene, & ſu-
per ea pronuntiari: Cum alia definitiua non expecte-
tur. Hic caſus qui ſatis clarus eſt, non venit in con-
trouerſiam.

Secundus eſt caſus, quando exceptio, & negatio
qualitatis reſpicit negotium principale tantum, non
autem proceſſum. Hoc caſu (inquit Butrig.) exce-
ptio ipſa examinabitur cum ipſo negocio principa-
li, & non de per ſe, iuxta l. peremptorias. C. ſenten. re
ſcindi non poſſe. Hic etiam caſus non eſt de quo con
tendimus.

2 Tertius eſt caſus, quando † exceptio, negatioque
qualitatis reſpicit, & proceſſum, & negotium prin-
cipale. Hoc ſane caſu opponi poteſt exceptio hæc
altero de duobus modis, vno ad proceſſum per mo
dum (ſcribit Butrigarius) declinatoriæ: altero ad ne
gotium principale per modum peremptoriæ. Et ſi
euenit, quod per modum declinatoriæ opponatur,
2 ſtatim de ea ſummarie † cognoſci debet. Et ſi conſta
bit non impedire iuriſdictionem, de ea deinde ple-
narie cognoſcetur poſt litem cõteſtatam, ita caſum
hunc cum ipſo Butrig. admittit Bart. in eadem l. præ
ſcriptione. num. 8. & eſt caſus, de quo præſens eſt di-
ſputatio. Exempla hoc de caſu afferri poſſunt multa.
Primum quorum eſt, ſi Florentinus conuenitur Pe-
ruſij ratione delicti vel contractus ibi facti, altero de
duobus modis excipere & negare poteſt qualitatẽ
illam, quod deliquerit, vel contraxerit Peruſiæ, ſi
ab initio cauſæ negat reus hanc qualitatem, dicitur
opponere exceptionem per modum declinatoriæ:
ſi vero ab initio non excipit: ſed patitur actorem
proſequi in negotio principali, qualitas hæc reſpi-
cit negotium ipſum principale, & ob id opponitur
per modum exceptionis peremptoriæ, & conſequẽ-
ter plene de ipſa qualitate cognoſcetur: Secundum
eſt exemplum, Clericus mouet iudicium contra lai-
cum coram iudice eccleſiaſtico, petendo ipſum lai-
cum condemnari ſibi reſtituere tale prædium a ſe oc
cupatum: cum ſit prædium ſuæ eccleſiæ, vel pro-
prium. Hæc qualitas, quod ſit eccleſiæ, vel clerici
reſpicit tam proceſſum, quam negotium principa-
1 le: Nam ſi reus excipit ſtatim prædium non eſſe ec-
cleſiæ, vel clerici, & ob id conueniri non poſſe corã
iudice ipſo eccleſiaſtico, qualitas reſpicit proceſſũ,
ſicque in modum declinatoriæ opponitur, ſi verò
reus non excipit, ſed litem in negotio principaliter
conteſtatur, in eoque procedi patitur, qualitas re-
ſpicit ipſum negotium principale, & propterea per
modum peremptoriæ opponi poteſt exceptio, ne-
gatioque ipſius qualitatis. Tertium eſt exemplum,
& quidem clarius, ex Innocentio, & alijs quos in-
fra referam, Clericus agit contra laicum coram iu-
dice eccleſiaſtico, petendo laicum tanquam ſpolia-
torem, inuaſorem, ac violentum occupatorem fun-
di eccleſiæ, vel ſui, condemnari ad ipſius fundi re-
ſtitutionem, hæc qualitas violentiæ, inuaſionis, &
occupationis reſpicit tam proceſſum, quam nego-
tium principale; Nam ſi reus ab initio cauſæ exci-
pit, & negat, nullam vim in prædio eccleſiæ com-
miſſam. Exceptio erit per modum declinatoriæ op-
poſita: ſi vero excipit poſt litem conteſtatam ſuper
negotio principali, erit peremptoria exceptio.
His explicatis, dicimus nunc hunc caſum, quãdo
exceptio

Digitized by Google

exceptio qualitatis fundantis iuriſdictionem opponitur ab initio cauſæ, ſicque per modum declinatoriæ, habere multum dubitationis, an ſcilicet ſtatim de ea cognoſci debeat ſummarie vel non? Et quidẽ dixi quinque eſſe opiniones. Ego vero exiſtimo primam eſſe veriorem, & receptiſſimam, vt mox intelligemus.

Prima itaque opinio eſt, quod allegata in libello
3 hac qualitate † fundante iuriſdictionem ipſius iudicis, ſi reus excipiendo qualitatem ipſam negat, iudex ipſe prius de ea ſummarie cognoſcet, & ſi comperiet veram eſſe, procedet in cauſa ipſa principali, ſi vero intelliget qualitatem non eſſe veram, cauſam ipſam ad iudicem ſuum remittet. Hanc opinionem probarũt 52. Doctores me cum eis numerato, quos ex ordine recenſere volui, vt intelligãt omnes, hãc eſſe (vt admonui) veram, & receptam magis ſententiam.

1 Vincent. antiquus Gloſator in cap. conqueſtus. de foro compet. cum dixit, quod ſi laicus conuentus coram eccleſiaſtico pro inuaſione vel raptu tribuẽte iuriſdictionem ipſi iudici eccleſiaſtico negat ipſã inuaſionem vel raptum, iudex ipſe eccleſiaſticus ſummatim cognoſcet de ipſa qualitate donec cõſtet iuriſdictionem ad ſe pertinere, vel non, & ſi non pertinebit, remittet cauſam, condemnato actore in expenſis.

2 Io. Andr. in cap. ſi clericus laicum. de foro compet. in cap. 1. de rapto, & in cap. Romana. §. contrahentes. de foro compet. in 6. & idem in gloſ. ad cap. 1. de offic. deleg. in 6. in verbo, conſeruatores, quo poſtremo in loco ſcripſit, conſeruatores, qui ſolum de manifeſtis, & notoriis incuriis cognoſcunt, ſi a reo conuento negetur qualitas hæc, iniuriam ſcilicet non eſſe manifeſtam, & notoriam de ipſa qualitate iuriſdictionem ipſi conſeruatori tribuente cognoſcet ſummarie.

3 Goffred. in cap. ſi clericus laicum. quem referunt Hoſtien. num. 2. & Bellame. nu. 3. & Auffr. in additi. ad capel. Toloſ. q. 211.

4 Collect. in eodem c. ſi clericus laicum.

5 Abbas antiquus in eodem ca. ſi clericus laicum. in fin.

6 Innocent. in cap. ſuper litteris. num. 5. de reſcrip. dum dixit quod ſi reus excipit de ſubreptione contra reſcriptum, quo iudici tribuitur iuriſdictio, prius de ea qualitate ſeu vitio reſcripti cognoſci debet. Idem Innocent. in capit. cæterum. in fine de iudiciis, qui docuit, quod ſi in libello allegatur qualitas rei, vt puta, quod ſit feudalis, qua iuriſdictio iudicis fundatur & illa negetur, iudex ipſe de ea prius cognoſcet.

7 Cyn. in l. præſcriptione. n. 7. C. ſi contra ius, vel vtil. pub. ſecutus eſt Inn. vbi ſupra.

8 Calder. in cap. 1. num. 4. de rapto.

9 Zabarel. in d. c. ſi clericus laicum.

10 Archidiacon. in cap. Romana. §. contrahentes de foro compet. in 6.

11 Lapus in allegat. 58. n. 12. & 15. recte hanc probauit, & in allegat. 72. in fin. dixit, ſe ita in dic. caſu obtinuiſſe.

12 Geminian. in dic. §. contrahentes. num. 9. & 10. qui clare explicat.

13 Bellem. in c. ſi clericus laicum. n. 3. & in c. cũ ſit generale. n. 7. de foro comp.

14 Iacob. Butriga. in l. præſcript. col. 4. C. ſi cõtra ius vel vtil. publ. qui teſtatur ita fuiſſe ſeruatum Bononiæ.

15 Bart. in ead. l. præſcript. num. 8.

16 Bald. in eadem l. præſcriptione. num. 15. dum Butrigarium, & Innoc. ſecutus eſt.

17 Alber. in l. 2. n. 6. verſ. Petr. autem, & ſi quis in ius voc. non ierit.

18 Tancred. in ſua Margarita, in titu. de quæſtionib. quæſt. 4.

19 Butr. in c. ſuper litter. n. 43. prope finem verſic. teneo ergo. de reſcrip.

20 Paris Put. in Trac. de reintegrat. feudi ca. 195. incipit an citatus. num. 40. pag. 108. in antiq. impre. vbi late diſſerit.

21 Abb. in dic. cap. ſuper litteris. n. 7. de reſcrip. & in dic. cap. ſi clericus laicum. num. 8. & 9. & in conſ. 14. num. 2. lib. 1.

22 Imola in l. quidam conſulebat. num. 82. ff. de re iud. & in dic. cap. ſuper litteris. num. 9. de reſcrip. & in dic. cap. ſi cleric. laicum col. 2. verſ. Item pondera. de foro comp.

23 Anchar. in cap. poſtulaſti. q. 13. num. 35. de foro compet. Nec aliter ſenſit in dic. cap. ſi clericus laicum. in fin. & ſi quo ad modum qualitatis proponẽdæ diſſentiat a Goffr.

24 Felin. in dic. cap. ſi clericus laicum. col. 2. verſi. limita. ſecundo &c. qui communem eſſe opinionem teſtatur.

25 Maria. Socin. in eodem cap. ſi cleric. laicum. n. 13. verſic. circa primum caſum, & in verſic. circa tertium &c. quem infra in vltima opinione declarabimus, & idem in cap. cum ſit generale. num. 19. verſi. tu vero, quantum, eo. tit. dixit, ſeruandam eſſe practicam Goffredi.

26 Lãfran. in cap. quoniam contra. nu. 75. de probat. in repet. noue impreſs.

27 Franc. in cap. Romana. §. contrahentes. n. 6. de foro compet. in 6.

28 Alex. in l. 2. num. 16. ff. ſi quis in ius voca. non ierit, & in conſ. 1. n. 8. lib. 5.

29 Corn. in conſ. 141. col. 1. lib. 1.

30 Barbat. in dic. cap. ſi clericus laicum. n. 24. & in conſ. 50. col. 2. lib. 1.

31 Rimin. ſen. in præcitata l. 2. n. 12.

32 Socin. ſen. in dic. l. 2. in fine. ff. ſi quis in ius voc. non ierit, qui teſtatur communem.

33 Ruin. in conſil. 69. n. 10. & in conſil. 114. num. 19. libr. 5. qui vtroque in loco teſtatur communem.

34 Iaſ. in dic. l. præſcriptione. n. 28. C. ſi contra ius vel vtil. publ. & in conſ. 100. in fin. lib. 1.

35 Iacob. a S. Georg. in l. cum quædã puella. §. vlt. ff. de iuriſdic. omn. iud.

36 Franc. Marc. in q. 180. n. 1. in 2. par.

37 Afflict. in deciſ. 297.

38 Vrſill. in addit. ad Afflic. in dic. deciſ. 297. n. 2. qui teſtatur, ſic vidiſſe ſeruari.

39 Sebaſtian. Sapia in dict. l. cum quædam puella. §. vlt.

40 Capic. in deciſ. 112. dum affirmat eſſe prius cognoſcendum de qualitate incorrigibilitatis tribuente iuriſdictionem iudici laico contra clericũ, antequam cognoſcatur de aſſaſſinio ab ipſo clerico perpetrato. Diſputat tamen eo in loco Capic. quis debeat cognoſcere de hac qualitate, an iudex laicus vel eccleſiaſticus.

41 Gramm. in deciſ. 65. n. 81.

42 Vant. in tract. de nullit. in tit. de nullit. ſentent. iuriſd. ord in. n. 53. in fi.

43 Curt. iun. in l. 2. n. 31. ff. ſi quis in ius voca. non ierit. & in conſ. 124. n. 6. qui affirmat hanc eſſe communem ſententiam.

44 Io. Bapt. Feret. in conſ. 201. n. 7. lib. 1.

45 Crauet. in conſ. 196. n. 5.

46 Andr. Gail. in libr. 1. practicar. obſeruatio num, ob-

Digitized by Google

obſeruat.31.n.2.qui teſtatur curiam imperialem ſic ſeruare.

47 Io. Baptiſta Aſin. in praxi iudiciorum.§. 14. cap.3.num.1.

48 Alba in conſ.390.n.3.& 4.lib. 2.

49 Honded.in conſ.84.n.31.& 32.

50 Magon.in dec. 42.n. 20.

51 Ioan.Petr.Surd.in conſil. 186. num. 4. & num. 10. lib.2.

52 Idem ego ipſe ſcripſi in conſilio 367. num. 2. libr. 4.

Et ii quidem moti ſunt multis iuribus, & rationibus.

Primo tex.l.2.in prin.ff.ſi quis in ius voca.non ierit,cuius verba hæc ſunt, ex quaque cauſa ad Prætorem, vel alios,qui iuriſdictioni præſunt, in ius vocatus venire debet, vt hoc ipſum ſciatur,an iuriſdictio eius ſit. Hactenus Paulus,qui mea quidem ſententia non explicat, quando ſciri debeat an Prætoris ſit iuriſdictio,vel non, an ſcilicet ante litem, vel poſt litẽ conteſtatam,& propterea reſponſum hoc Pauli non ſatis ad rem noſtram pertinet.

Secundo,& quidem melius ſuffragatur, quod qñ
4 dubitatur de iuriſdictione,† & competentia iudicis, primo cognoſcere debet ipſe Iudex,an ſua ſit iuriſdictio,l.2.§ ſed ſi dubitetur,& l.ſi quis ex aliena. ff. de iudiciis,& hoc quidem vel ea ratione factum creditur,ne alioqui iudicium reddatur eluſorium contra tex.cap.cauſam,quæ.de iudiciis,& gloſ.in cap.1. de elect.in 6. ſi compertum erit, iudicem iuriſdictione carere. Eſt ergo dicendum,prius,& ante omnia ſummarie cognoſcendum eſſe, an vera ſit qualitas tribuens ipſam iuriſdictionem.

5 Tertio accedit,iudicem † ſcire oportere, ſe iudicẽ eſſe,vt iudicere poſſit.l.hæc autem,§.1 ff. ex quibus cauſ.in poſſ.eutur.ibi conſtare debet,liquereq. Prætori,vt ſic permittat bonorum poſſeſſionem,& ibidẽ Bartol.& idem,ac etiam Bartol.in l. ſed ſi de ſua. ff. de acquir.hæred.ſic,& in ſimili dicimus de tutore, qui ſcire debet, an ſit tutor priuſquam ſuſcipiat tutelæ adminiſtrationem.l.quæro.ff. de eo qui pro tut. gerit,& tradunt Bartol.& Socin.in l.multum...ff.de cond.& demonſtr. qui ad rem noſtram aliqua ſatis egregia ſcribunt.

Quarto confert text.cap.veniens.il 2.in princ.de teſtibus,& atteſta.vbi ille B.Subdiaconus, qui liti motæ inter Archidiacon.Claremontis, & illius eccleſiæ capitulum ſe oppoſuit, vt oſtenderet ſe coram iudice cauſæ eſſe audiendum, prius debuit probaſſe
6 ſe talem eſſe,& ſummaria adhibita cognitione † interlocutus eſt iudex,illum debere admitti,& illo in textu annotarunt Abbas,& reliqui, & ſimilis eſt text. in l.non ignorat.C.de iis,qui accuſa.non poſſ. quem ad rem noſtram diligenter perpendit Barb.in dic.c. ſi clericus laicum.n.61.

Quinto vrget non mediocriter, quod iudex amplecti debet viam illam, qua melius conſultum eſſe poſſit vtrique partium.l.adoptiuus.§.1.ff.de ritu nuptia.& ſcribunt Bald.& Crauet. quos retuli & probaui in lib.2.de arbitr.iud.caſu 199.num. 13. Atqui conſultum melius eſt tam actori quam reo, ſi ſummatim in initio cauſæ cognoſcatur de qualitate tribuente iuriſdictionem iudici, cum hoc modo euitentur impenſæ,& labor,quæ alioqui patientur ipſi contendentes coram iudice incompetenti, ergo &c.

Sexto,& vltimo,ſi aliam probamus opinionem,illud abſurdum,& inconueniens ſequitur, quod reus vti non poterit exceptione declinatoria ſibi competente.Cum per progreſſum ad merita cauſæ, reddatur pene inutilis.

7 Hac prima † opinione vera, & magis recepta ſic firmata,ſupereſt vt diluamus,atq.confutemus alias interpretum opiniones.

Secunda itaque fuit opinio (ſequor ordinem Maria.Soc. in dic.cap.ſi clericus laicum.num.11.verſic. circa 11.articul.de foro compet.) eorum, qui dixerunt,ſufficere ſolam rei conuenti negationem, rem eſſe eccleſiæ, vel clerici, vt iudex ipſe eccleſiaſticus remittat cauſam ad iudicem ſecularem. Hanc opinionem pro ſecunda retulit Socin.præcitato in loco num.12. qui & ſi nullum huius opinionis auctorem refert,attamen inquit probari eo textu cap. ſi clericus laicum,ac cap.cum ſit generale. de foro compe. Verum reiicitur opinio hæc a Butr.in dict.cap. ſi clericus laicum,& ab aliis omnibus,qui ſcripſerunt,vel
8 ſtatim cognoſci † debere ſummatim de hac qualitate, vel eſſe procedendum in meritis cauſæ reſeruata hac exceptione in fine litis,vt diximus ſupra,& dicemus infra.Nec allegata iura cap.ſi clericus laicũ. & c.cum ſit generale,quidquam hac de re ſtatuerunt,ſi recte perpendantur.

9 Tertia eſt opinio, quod ſufficit † allegatio qualitatis in libello tribuentis iuriſdictionem iudici, vt non obſtante rei conuenti negatione, iudex ipſe cognoſcat plenarie de cauſa principali, non autem de ipſa qualitate in libello allegata. Cum ſola qualitatis allegatio fundet, firmetque ipſius iudicis iuriſdictionem. Et ſi factis probationib. cognoſcet iudex
10 veram non † eſſe qualitatem illam, declarabit proceſſum nullum,actore ipſo in expenſis condemnato. Hanc opinionem probarunt 16.doctores hoc eſt.

1 Guido Suzar.in auth.qua in *prouincia*.C.*vbi de* crim.agi opor.

2 Petr.de Bellapert.in l.præſcript.l. ſi contra ius, vel vtil.publ.

3 Hoſtien.in c.cum ſit generale.n.2.verſi. oportet. de foro comp.

4 Innoc.in eodem c.cũ ſit generale,n.2.verſ.oportet tamen.de foro compet.

5 Io.Andr.in addit.ad Specul.in tit.compet. iudi. additione.§. 1.in additione quæ incipit, Guido de Suzaria.

6 Bartol.in l.2.in 1.lect.n.9.& in 2.n.7.ff.ſi quis in ius voca.non ierit.

7 Angel.in ead.l.2.n.6.

8 Fulgoſ.in dic.l.2.n.3.ff.ſi quis in ius voca. non ierit,& in l.præſcript. in fine. Cod. ſi contra ius, vel vtil.publ.

9 Caſtren.in l.cum quædam.§.vlt.num.2.ff.de iuriſd.omn. iud.

10 Ioann.Legnan.inter allegat.Lapi alleg.72.nu. 2. ſecutus eſt Innocent. in dict. capit. cum ſit generale.

11 Io.Raynandi in cap.1.§.præterea, verſ.Sed quæro iuxta prædicta,de prohibit.feudi alienat. per Federic.qui.

12 Lapus in alleg.65.n.6.

13 Franc.Aret.in conſ.99.

14 Dec.in dict. l. cum quædam puella. §. vlti. num. 3.

15 Myſingen. in obſeruation. centur. 2. obſeruat. 9.verſ.altera vero opinio,qui teſtatur cameram Imperialem ſic obſeruate.

16 Tiraq.de retrac.conſang.§.8.gl.5.n.21.inquit, hanc eſſe communem opinionem, & ſi colligi ſatis non poteſt quam ipſe ſequatur.

Horum argumenta hæc ſunt.

Primo tex.l.cum quædam puella.§.vlt.ff. de iuriſdict.omn.iud.cuius verba ſic leguntur. Quoties de quantitate ad iuriſdictionem pertinente quæritur, ſemper

ſemper qua, cum petatur quærendum eſt, non quan tum debeatur. Hactenus Vlpianus, verum reſpõdent Butr. in dic. cap. ſi clericus laicum. & Maria. Soci. ibi. num. 12. verſic. ſed iſta, & præcedentes &c. ideo ibi inſpici quod petitur in libello, & non quod in verita te dētur, quia ſiue verũ, ſiue falsũ ſit ꝙ petitur iuriſ-dictio concluditur, cũ non hēatur reſpectus ad veri tatem debiti, ſed ad limites eius, quod eſt petitũ & ſi vltra debetur iuriſdictio ſua ad illam maiorem quã titatem non extenditur, ſed noſtro in caſu, & in aliis exemplis ſupra poſitis ſi qualitas allegata eſt falſa, excluditur totum. Hanc interpretationem nõ admit tit Socin. præcit. in loco verſic. & ita loquitur &c. ob ſcuro quodam propoſito exemplo.

Exiſtimo verius, & clarius dici, & reſponderi poſ-ſe, Vlpianum loqui, qñ manifeſte cõſtat de qualitate fundante iuriſdictionem expreſſam. Exempli gratia propoſui coram ciuitatis defenſore, qui in conſtitu-tione Iuſtiniani, de qua in §. & iudicare, in auth. de defenſo. ciuit. ad trecentos aureos tantum poteſt co gnoſcere, te mihi cauſa mutui debere 40. cum 200. tantum debeas. Hoc ſane caſu ad oſtendendum ipſũ ciuitatis defenſorem eſſe huius cauſæ iudicem incõ petentem ſpectatur ſola ipſa mea petitio, quæ vti cla ra oſtendit ad ipſum defenſorem non pertinere cau ſam hanc ſuæ iuriſdictionis terminos excedentem, non autem ſpectatur quod re ipſa tu mihi debeas 200. Ego enim mea ipſa petitione me ipſum ab hoc iudicio excludo, & hic quidem ſenſus, quem pro-bauit & Ioann. Coraſ. in dic. §. vlt. magis conuenit illo, quem conſiderauit Socin. in dic. cap. ſi clericus laicum. num. 12. verſic. & ita, & eo prius Imola in l. quidam conſulebat. num. 82. in fine. ff. de re iudic. & Alex. in l. 2. num. 19. ff. ſi quis in ius vocat. non ierit. Diuerſus autem eſt caſus, de quo noſtra eſt diſputa-tio. Cum hic verſemur in dubio, an ſcilicet qualitas expreſſa in libello ſit vera vel non, ex quo actor verã eſſe proponit, reus vero eam negando falſam eſſe exi ſtimat. Quo ergo iudex coram quo fuit propoſita, ſciat pro ſuæ iuriſdictionis fundamento, an vera ſit, vel non, prius, & ante omnia de ea ſummatim debet cognoſcere.

Secundo adduci ſolet reſponſum Pauli in l. ordi-nata. §. ſed ſi. ff. de liberali cauſa, vbi is, qui eſt in qua ſi poſſeſſione ſtatus libertatis, non impeditur ex-periri contra aduerſarium, licet prius non ſit di-ſcuſsum de eius vero ſtatu, atque ita cognitum de qualitate, & ſtatu ſuo. Cum æque ex euentu (inquit Paulus) iudiciis liberalis, aut vtilis, aut inanis actio eius efficitur. Ita noſtro in caſu expectari debet euẽ-tus, & finis cauſæ principalis, in qua ſi iudicabitur, iuriſdictionem non pertinere ad ipſum iudicem co-ram quo actio fuit propoſita, totum iudicium redde tur nullum & e contra ſi conſtabit, iuriſdictionẽ ſpe ctare ad ipſum iudicem, iudicium erit validum.

Reſpondetur, Paulum non loqui de qualitate in eodem libello propoſita ab actore, & negata a reo conuento, ſed de qualitate ſeu ſtatu, atque ita de ne gotio principali illius actoris, quod iam alio in iudi-cio fuerat deductum, & ſuper quo lis ipſa pẽdebat, de qua quidem non poterat ſummarie cognoſci in hoc alio iudicio ſecundo ab illo primo ſeparato. Id quod ſenſit & Curt. iun. in l. 2. n. 33. ff. ſi quis in ius voca. non ierit.

Tertio adducitur tex. auth. qua in prouincia. Co. vbi de crimine agi oportet, vbi ſufficit allegare deli-ctum certo in loco fuiſſe commiſſum, ad fundãdam iuriſdictionem iudicis dic. loci. Verum reſpondetur Iuſtinianum præſupponere illo in caſu delictũ fuiſſe eo in loco perpetratum. Nec determinat Iuſtinian. an ſi reus conuentus neget eo in loco commiſſum fuiſſe delictum, cognoſci prius debeat, commiſſum vel non commiſſum ſit? ſicuti noſtra eſt diſputatio, propterea & intelligimus conſtitutionem illam Iuſti niani ad rem noſtram non pertinere.

Quarto ſuffragari videtur cap. 1. de litis conteſta. in 6. cuius verba hęc ſunt. Exceptionis peremptorię, ſeu defenſionis cuiuslibet principalis cognitionem negotii contingentis, ante litem conteſtatam obie-ctus, niſi de re iudicata, tranſacta, ſeu finita exci-piat litigator, litis cõteſtationem non impediat, nec retardet, licet dicat obiector quod reſcriptum non fuiſſet obtentum, ſi quæ ſunt impetranti oppoſita, fuiſſent expoſita deleganti. Hactenus Innocent. 4. Reſpondetur, quod licet exceptio peremptoria re-ſpectu conteſtationis litis impedimento eſſe ne-queat, attamen impedit litis ingreſſum reſpectu fo-ri, ſeu iuriſdictionis. Ita voluit dicere Belleme. in ca. cum ſit generale. num. 7. verſic. & facit optime. de fo ro compet. Crediderim rectius et planius poſse re-

10 ſponderi, exceptiones † aliquas inhabilitare perſo-nam actoris, ne agere poſſit, aliquas vero inhabilita re perſonam iudicis reſpectu iuriſdictionis. De inha bilitantibus perſonam actoris loquitur Innocent. 4. in dicto cap. 1. Illa enim non impediunt litis con-teſtationem, niſi ſint (vt ſtatuit Innocen.) de re iudi-cata, tranſacta, ſeu finita, cum proprie reſpiciant me rita cauſæ, de inhabilitãtibus vero perſonam iudicis reſpectu iuriſdictionis noſtra eſt diſputatio. Hæc .n. impediunt litis ingreſſum, cum iudex nihil agere va leat niſi (vt diximus) certus ſit ad ſuam iuriſdictionẽ cauſam ipſam pertinere.

Quinto, & vltimo vrgere videtur, quod ſi primã illam opinionem hac reiecta admittimus, ſequitur illud abſurdum, & ſupernacaneum, quod eſt, & in-conueniens, quod ſcilicet de eadem re, & qualitate duo iudicia, duæque ſententiæ debeant ferri, arg. l. qui bis idem. cum ſimilibus. de verbor. oblig. Dicen dum eſt ergo, ſufficere, ſi qualitas hæc fundatiua iu riſdictionis ſemel tantum cũ negotio principali exa minetur, & definiatur.

9 Verum reſpondetur non eſſe abſurdum, nec ſup-uacaneum, quod eadem qualitas † bis in iudicio p-tractetur & iudicetur, ſummarie primum, deinde plenarie, ſicuti videmus in actione ad exibendũ, in qua ſummarie cognoſcetur, an res ſit petentis eã ex-hiberi, deinde plenarie in rei vindicatione. l. 3. §. in-terdum. ff. ad exhiben. Ita quoque minor petens ſe læſum ſummarie probat rem in qua fuit læſus eſſe ſuam, deinde plenarie agendo rei vindicatione, vt ſcribunt doctor. in l. nam, & poſtea. §. ſi minor. ff. de

11 iureiuran. & non eſſet † inconueniens, quod de re aliqua cognoſcatur prius ſummarie, deinde plena-rie, ſcripſit Bartol. in l. 1. §. vlt. ff. de præto. ſtip. & in extrauag. ad reprimendum, in uerbo ſummarie, quẽ ſecutus eſt Natta in conſil. 529. n. 31. lib. 3.

Quarta eſt opinio, quod ſufficiat allegatio quali-tatis in libello, quæ deinde ab ipſo actore probetur, & ſi poſtmodum reus conuentus eam neget, ipſe pro bet, hanc opinionem probauit Franciſcus Alberga. de Aret. quem refert Marian. Socin. in dic. cap. ſi cle-ricus laicum. num. 11. verſic. quarta opinio fuit, qui dixit hanc etiam probaſſe Lapum in allegat. 59. Ve-

13 rum & † hæc reiicitur ab eodem Socino, & prius a Butr. in dic. cap. ſi clericus laicum, & recte quidem, quia ſi reus prætendit euadere iuriſdictionem iudi-cis, negando qualitatem, qua ipſa iuriſdictio funda-tur, probare debet id quod negando aſſerit. l. ei. qui cum ſimilibus. ff. de probat. & in ſpecie ſic docuit Bartol. in l. præſcriptione. num. 8. verſic. nam ille. C. ſi con-

ſi contra ius vel vtil. publicam.

Quinta eſt opinio Butrii in dic. cap. ſi clericus laicum.num.9.& Marian.Socin.num.12.verſic. iō magis clare lòquendo &c. ii ſane diſtingunt, & conſtituunt duo huius diſputationis capita. Primum eſt, quando qualitas allegata expreſſe vel tacite probatur ab actore. Hoc in capite tres conſtituunt caſus, quorum primus eſt, quando qualitas tribuens iuriſdictionem fuit allegata expreſſe, ac etiam probata. Hic caſus quando qualitas non fuit expreſſe allegata, ſed tamen poteſt includi in libello, & probatur, vt puta ſi quis ágens corā Domino feudi allegando ſe dominum, non tamen dicit rem feudalem, ſed probat rem illam eſſe feudalem. Hoc caſu debet obtinere, cum illa allegatio dominii verificetur etiam in dominio vtili. Tertius eſt caſus, quando qualitas nō allegata in libello non poteſt in eo includi, licet fuerit probata. Hoc caſu non ſufficit ad fundandam iuriſdictionem ipſius iudicis, ita hoc in capite affirmant præcitati doctores tres hos caſus, qui ad rem noſtram non pertinent.

Secundum eſt caput, quando qualitas in libello allegata non probatur. Hoc in capite ex prædictorum doctorum ſententia ſic diſtinguo quatuor caſus.

Primus eſt, quando qualitas hæc in libello allegata non negatur a reo conuento. Hoc ſane caſu ſufficit ipſa ſola allegatio ad fundandam iuriſdictionem ipſius iudicis. Ita præallegati doctores intelligunt tex.dic.c.ſi clericus laicum.

14 Secundus eſt caſus, quando † qualitas iuriſdictionem tribuens allegata in libello, ſine qua ipſe libellus non valeret, negatur a reo conuento. Exemplum eſt in caſu dic. cap. ſi clericus laicum. clericus actor coram iudice eccleſiaſtico petit a reo conuento ſibi reſtitui prædium, quod ſuum vel eccleſiæ aſſerit, reus vero negat. Hoc caſu prius, & ante omnia cognoſci debet ſummarie, an prædium petitum ſit eccleſiæ vel clerici. Ita caſum hunc probant But. Aret. quos refert Socin.in dic.cap.ſi clericus laicum.num.13.verſic.circa primum caſum, qui ſic intelligit Bal. in dic.l.præſcriptione. Innocent. & alios nonnullos ex allegatis ſupra in præcedenti 4. opinione, cum qua ſenſit, & Butr. Aretin. & Socin. qui ſic intelligit procedere text.dic.c.ſi clericus laicū, & manifeſtius ibidem ipſe Socin. colum. penult. verſicul. ex quo infert.

Tertius eſt caſus quando in libello allegata fuit qualitas, quæ non eſt neceſſaria ad fundandam iuriſdictionem ipſius iudicis eccleſiaſtici, vt puta ſi actor deduxit in libello ſacrilegium fuiſſe commiſsū, vel contractum fœneraticium. Hoc ſane caſu etiam ſi reus conuentus negat eſse ſacrilegium, vel contractum eſse vſurarium, non tamen aliquid operatur illa negatio, & ideo non eſt neceſse, quod prius ſummarie cognoſcatur de qualitate ipſa negata, vt ſciat iudex ipſe eccleſiaſticus, an retinere, vel remittere debeat cauſam, cum ad eum pertineat cognoſcere tam de meritis, quam de ipſa qualitate. Ita Socin. in dic. cap.ſi clericus laicum.n.13. verſic. circa ſecundum caſum &c. qui ſic declarat.

Quartus eſt caſus, quando in libello allegata fuit
15 qualitas notorietatis † ad fundandam iuriſdictionē iudicis, & reus qualitatem hanc negat, ipſumq. notorium, ita quod excluditur iuriſdictio ipſius iudicis, hoc ſane caſu de ipſa qualitate cognoſci prius debet ſummarie, ita Mari.Socin.in dic. cap. ſi clericus laicum.num.13.verſic.circa tertium, & n.14.reiecta contraria opinione Butr.& refert Socin. hanc ſentētiam probaſse gloſ.in cap.1.de offic.deleg.in 6. cum dixit, quod ſi ad excludendum iuriſdictionem iudicis negatur notorietas illatæ iniuriæ, iudex ipſe cognoſcet ſummatim de ipſo notorio, & iō caſus iſte non differt a ſecundo ſupra relato, & ſi Soc. ipſe ſic diſtinxit, vt Butr. opinionem confutaret.

Illud etiam obſeruandum eſt hac in re, quod poſt alios tradunt Anchar.in dic.cap.ſi clericus laicum. col.1.verſic.ſolui dicit Goffred. Barba. in dic.cap.ſi clericus laicum.num.58.& Tiraq.de retrac.conſan. §.8.gl.5.num. 22. probationes factas in hoc iudicio fidem non facere in plenario.

S V M M A R I V M.

1 *Aſſertionem factam in inſtrumento, eſſe expreſſam confeſſionem, at tacitam. quæ in cedula inſerta inſtrumento?*
Cædulam inſertam inſtrumento eſſe tacitam confeſſionem.
2 *Geminata verba oſtendere enixam voluntatem.*
3 *In circa, ſignificare ſimilitudinem.*
4 *Videlicet, eſſe declaratiuam.*
Infraſcripta, eſſe declaratiuam.
5 *Pleno iure, ſignificare ſine diminutione.*

FACTI SPECIES.

ILluſtris Dom. Marchio Iulius Cęſar Malaſpina vendidit Perilluſtri Dom. Comiti Ptholomeo Gallio totam, & vniuerſam poſſeſſionem, ac omnia, & quæcunque bona immobilia ſita in territorio Scaldaſolis. Et ſunt (ita legitur in inſtrumento) perticarum 1300. in circa computatis ædificijs in pertica, & ſunt infraſcripta, videlicet. Nota delle terre, che il Marcheſe Giulio Ceſare Malaſpina tiene nel luoco, & territorio di Scaldaſole, prima il campo &c.

Hæc notula ſingulorum prædiorum continet perticas mille tercentum, quinquaginta vnam.

Deinde in eodem inſtrumento appoſitum fuit pactum ſcriptum his verbis.

Item pacto vt ſupra conuento, quod vbi durante termino cridarum fiendarum ad formam pacti infraſcripti placeat alteri ex dictis partibus menſurari facere dicta bona vt ſupra pleno iure vendita, quæ ſupponuntur eſſe perticarum 1300. quod hoc poſſit facere, monita tamen altera parte, quæ ſi voluerit, poſſit & ipſa aſſiſtere cum ſuo agrimenſore confidente, aliter ſtetur menſurationi fiendæ per alteram partem in contumaciam, ſeu renitentiam alterius partis, qua menſuratione ſic vt ſupra facta, vbi dicta bona comperiantur eſſe in maiori, vel minori numero perticarum, quod ad ratam, et pro debita rata debeat augeri, vel diminui pretium, quia ſic fuit &c.

Præſupponitur etiam in facto, menſurata fuiſſe dicta prædia, quæ reperta ſunt eſſe 1380. perticarum.

Nunc Dom. Marchio venditor contendit augendū eſſe pretium pro ſumma perticarum 80. cum, ex menſura ipſa conſtet eſſe vltra illa 1300. quæ in inſtrumento tot eſſe aſſeruit ipſe D. Marchio.

E contra vero aſſerit D. Comes emptor, quod & ſi Do. Marchio præſuppoſuit prædia eſſe perticarum 1300. tamē ex notula, ſeu cedula illa ipſorum prædiorum conſtat fuiſſe perticas 1351. & propterea ſibi venditam fuiſſe hanc quantitatem pro illo pretio lib. 56964. & conſequenter teneri ſolum augere pretium pro perticis 29. quæ iunctis illis 51. conficiunt ſummam perticarum 80. ſupra 1300.

Quæri itaque & dubitari ſimul contingit, an pretiū debeat augeri pro perticis 29. tantum, vel pro 80.

Initium a Domino.

CONSILIVM MXXXXVI.

DE propoſita facti ſpecie paucis reſpondebo, cū apud me non multum habeat dubitationis, quin

Digitized by Google

quinaugeri debeat pretium pro ſumma perticarum 80. Et vt huius ſim ſententiæ multa me mouent.

Primo quod certum, vel magis certum retineri dēbet, incertum vero, vel minus certum dimitti. l. cogi. §. ſi pater. verſic. idem quærit, vbi gloſ. ff. ad Trebel. & cap. iudicantem. 30. q. 5. & ſcripſi in comment. de præſumpt. libr. 4. præſumpt. 67. num. 5. Atqui certa eſt, vel ſaltem magis certa eſt aſſertio illa, quod prædia vendita ſint perticarum 1300. quam illa quod ſint perticarum 1350. Retineri ergo debet illa prima, & dimitti ſecunda. Illa minor propoſitio, vel ex eo probatur, quod bis aſſertum, & pręſuppoſitū fuit claris verbis, dicta prædia eſſe perticarum 1300. & aſſertionem hanc admiſit procurator dic. D. Comitis emptoris. Illa vero tacita aſſertio Dom. Marchionis venditoris, prædia eſſe perticarum 1350. per relationem ad notulam, ſeu cædulam ipſius numeri perticatus, eſt dubia, vel ſaltem minus certa, quia numeri ſingulorum prędiorum corrupti, & minus recte, & vere ſcripti eſſe potuerunt.

Secundo ſuffragatur, quod aſſertio illa, prædia eſſe perticarum 1300. eſt expreſſa aſſertio, vt eſt ma-
2 niſeſtum, illa vero quod ſint perticarum 1350. eſt † aſſertio proprie tacita, & improprie, & ficte expreſſa, vt ſcribunt Aret. in l. Titia. §. vlt. in primo notab. de verbor. oblig. Iaſon, & Ripa in l. ait prętor. §. 1. ff. de re iudicata, & idem Iaſon in l. vbi autem non apparet. §. illud. col. 1. de verb. oblig.

Atqui quando expreſſum, & tacitum cōcurrunt, pręferri debet expreſſum. l. pen. ff. de iniuſto rupto. te ſta. l. ſi ex pluribus. ff. de ſuis & legit. l. maritus. C. de procura. & l. vlt. C. de pactis conuent. & tradunt Bald. in l. ſi atrogator. col. 4. ff. de adopt. & Abbas in cap. clerici. col. pen. verſ. tertio nota. de iudiciis. Ergo aſſertio illa, quod prædia ſint perticarum 1300. præferri debet illi quod ſint 1350.

Tertio & vltimo accedit, quod aſſertio illa prædia eſſe perticarum 1300. eſt geminata. Cum ita dictum fuerit paulo ante notulam, & deinde poſt notulam ipſam in pacto manifeſto adiecto, vt retuli ſupra, quod vero prędia ſint perticarum 1350. ſemel tantum, & tacite quidem fuit dictum per deſcriptionem notulæ, ſeu cędulæ perticatus inſertam in ipſo venditionis inſtrumento. Atqui aſſertio geminata
2 præferri debet vni ſolæ, cum geminatio † enixā magis voluntatem, & animum oſtendat. l. Baliſta. ff. ad S.C. Trebell. & ſcribunt Bart. in l. cum ſcimus. nu. 7. C. de agricol. & cenſ. lib. 11. Iaſ. in l. cum filiofam. n. 65. de leg. 1. & late Dec. in lib. 1. num. 8. C. de bonor. poſſeſs. contra tab. & idem Dec. in l. vnica. numer. 7. C. de errore calculi, qui poſt alios ſcripſit aſſertionē geminatam non retractari prætextu erroris.

Nunc ſupereſt, vt ſatisfaciam his, quæ docte & acute adducuntur pro Dom. Comite ad demonſtrandum, eſse magis ſpectandam & attendendam aſsertionem illam tacitam prædia fuiſse pertic. 1350.

Primo, cauſa pacti menſurationis fuit notula perticatus, ſeu ſumma menſuræ in ea expreſsa, quam procurator Dom. Comitis non alia ratione inſeri voluit in ipſo venditionis, emptioniſque inſtrumento, quam vt numerus ille perticatus manuteneretur a Dom. Marchione venditore. Illa ergo aſsertio, qđ prædia ſint perticarum 1350. deſumpta dicitur ab ipſa notula, & per relationem ad menſuram in ea expreſsam, licet in numero fuerit erratū, & ppea aſsertio illa, quod prædia ſint perticarum 1350. ſpectari, & attendi debet.

Reſpondetur notulam, ſeu cędulam illam prędiorum in venditionis inſtrumento inſertam, vel ea ratione, & cauſa dicimus fuiſse inſertam ad demonſtrandum ſingulorum prædiorum corpora, eorumque certitudinem per confines oſtenſam, vt illa a Domino Marchione venditore manuteneretur, non autem id factum fuit ad oſtēdendam certitudinem perticatus, qui incertus omnino præſupponebatur, ſicuti clare colligitur ex illis verbis, & ſunt pertica-
3 rum 1300. in circa. Hæc verba in circa, † ſignificant incertitudinem, quæ alioqui iudicis arbitrio declaranda relinqui ſolet, ſicuti poſt alios ſcripſi in lib. 2. de arbitrar. iudic. &c. caſu 46. num. 2. Idem manifeſtiſſime habetur ex pacto expreſso, de menſura ipſorum prædiorum facienda.

Secundo ſic arguitur. Aut volumus præſupponere procuratorem Dom. Comitis emptoris ſciuiſse differentiam numeri perticarum exiſtentem inter tunc ſummatum calculum, & eum, quem vere reddebant menſuræ in notula expreſsę. Aut non ſciuiſſe, primo caſu dicendum eſt, veriſimile non eſse, qđ dictus Dom. Comitis procurator voluerit paciſci, quod quidquid eſset ſupra perticas 1300. pertineret ad dic. Dom. Marchionem venditorem, ſic præiudicando Dom. Comiti emptori, cum iam ſciret ipſe procurator dic. Dom. Comitis notulam, ſeu cędulā habere perticas 1350. ſecundo caſu, quod (ſic dicitur in argumento) veriſimilius eſt, ſi procurator D. Comitis ignorauit numerum perticarum, cōſtat pariter de errore, qui emendari debet.

Reſpondetur, vtrumque caſum nihil concludere contra Dom. Marchionem, nam primo illo in caſu negatur, ex notula illa perticatus acquiſitum fuiſse aliquod ius D. Comiti, cum verius ſit (ut dictum fuit ſupra) notulam illam fuiſse datam, ut de ſingulis prædiis uenditis conſtaret per eorum fines. Vera autem perticatus quantitas a futura menſura pendebat. Non etiam concludit ſecundus caſus, quia etiā Dom. Marchio venditor admittit erratum fuiſse tā in aſsertione, quam in notula & errorem eſse emendandum, ſed dicimus emendari debere ſecundum aſsertionem, ut ſcilicet ſuppleatur quantitas perticarum 80. & conſequenter eius pretium iuxta pactum augeatur.

Tertio adducitur argumentum, quod poſtquam promiſsum fuit in genere a Marchione uenditore, quod fiebat uenditio de omnibus bonis intra fines, de quibus ibi, per modum ſummarii dixit D. Marchio uenditor, quod ſūt perticarum 1300. in circa, poſtea incontinenti ſubiicitur, & ſunt infraſcripta uidelicet, Nota delle terre &c. & ſic ad declarationē eorum, quæ tam reſpectu qualitatis, quam quantitatis bonorum in genere præmiſsa erant, ſpecificādo de corpore in corpus ſub ſuis confinib. dicta bona, & cuilibet corpori certa ſua particularis apponitur menſura, & ſic diſtincte qualia, & quanta illa eſsēt declaratur, & demonſtratur, non poteſt modo aliquo negari relatio, quam contendimus habitam ad dict. notulam, & ad contenta in ea etiam reſpectu quantitatis ex dic. notula, ſeu cædula reſultātis, alioquin ſpecificatio dictarum menſurarum diſtincta de corpore in corpus in notula, & in inſtrumēto adnotatarum redderetur ex toto ſuperflua, & otioſa, qđ abſurdum omnino eſset, prout etiam prudenter cōſiderat, & iure admittit ipſorum uendirorum aduocatus ex traditis per Bald. in rubr. C. de contrahen. empt. quam relationem etiam concludunt dictę duę
4 declaratiuę dictiones ī ſcripta, † & uidelicet ad trad. per Pariſ. de dictione infra, in conſil. 93. num. 24. in primo. & de dictione uidelicet Dec. conſ. 47. n. 4. per quas dicunt ſemper fieri relationem ad ſequentia, & ſic quod ſequitur attendendum, nam illud dicitur contineri in ſcriptura referente, quod in ſcriptura,

ad quam

ad quam relatio fit continetur, & relatum non refe rens debet attendi, vt per Dec. in cit. conſi. 47. num. 2. & optimè quadrat ad intentum, quod de dictione uidelicet in ſimili conſiderat, & tradit Rui. in conſ. 97. num. 15. in 2. cum quo conuenit Pariſ. conſi. 63. numer. 2. in 3. & Burſat. conſi. 13. num. 32. in primo. Quod dictio videlicet quando per eã fit deſſignatio ſpecierum ſub pręcedenti generico termino contentarum, ſemper dicitur ſtare declaratiue, & quoniam tali caſu ſpecificatio, quæ fit, dicitur fieri ad maiorem declarationem, ſiue deſſignationem eorum, quę diſponens voluit ſub præcedẽti generico termino comprehendi, ſola pręualet, & ſola debet attendi, ac in conſideratione haberi, ergo quidquid in propoſito habeat calculus per modum cuiuſdam generici termini pręmiſſus, cum poſtea dicatur per omnia fieri relatio ad menſuram, quæ ex poſt de vna in unam ſpecifiatur: hæ ſolæ attendendæ ſunt, & non attendendum dictum præcedens ſummarium; ad quod etiam deſeruit regula iuris, quod generi per ſpeciem derogatur.

Reſpondetur paucis huic prolixæ argumentationi, quam de induſtria totam penè ad verbum retuli, negando relationem habitam ad notulam, ſeu cædulam in ipſo inſtrumento inſertam, tam reſpectu quantitatis, quam qualitatis prædiorum: Cum verius ſit (vt iam dictum fuit) habitam fuiſſe relationem reſpectu ſingulorum prædiorum tantum per ſuos fines deſcriptorum. Non autem reſpectu quantitatis perticatus, id quod vel ex eo clariſſimè conuincitur, quod dictum non fuiſſet, & ſunt perticarũ 1300. in circa, dubitatiuè, & per incertitudinem loquendo, ſed clare, & certò dixiſſent ipſi contrahentes, quæ ſunt 1350. quia huius quantitatis certitudinem habere poterant, ſummando ſingulas perticas omnium prædiorum in notula deſcriptorum, nec in illo pacto poſt ipſam notulam adiecto, non fuiſsent repetita eadem pene verba ſic ſcripta. Quæ ſupponũtur eſſe perticarum 1300. ſed additum fuiſſet, & 50.

Quartò, & vltimo contendit D. Comes emptor, quod & ſi admittimus ſpectandum eſſe numerum perticarum a 1300. ſupra, non tamen numerandum eſſe pretium pro prædiis emphyteuticis venditis, cũ illa non dicantur comprehenſa in dicto pacto, ex quo in dicto pacto ita dictum fuit. Item pacto vt ſupra conuento, quod vbi durante termino cridarum fiendarum ad formam pacti infraſcripti placeat alteri ex dictis partibus menſurari facere dicta bona vt ſupra pleno iure vendita &c. Hæc verba pleno iure, ſignificant rem ſpectare ad aliquem, tam quo ad vtile, quam quo ad directum dominium, & tam quo ad vſumfructum, quam quo ad proprietatem, vt tradunt Felinus in cap. conqueſtus. de foro compet. & Tiraquell. in l. ſi vnquam. in fine numer. 11. C. de reuoc. donat.

Tertio autem (ſubiicitur in argumento) quare bona emphyteutica excepta fuerint illa eſt, quia parum, aut nihil intereſſe poterat emptoris, & venditoris huiuſmodi bona eſſe maioris, vel minoris quantitatis, quam quod expreſſum fuerat, ex quo omni caſu vniformis canon, nec quid plus, præſtãdus erat ab emphiteutis.

5 Reſpondetur prædicta verba pleno iure † ſumi vt ſignificetur rem ipſam totam ſine aliqua diminutione iuris ad ſe pertinentis, vel nihil detracto, vt ſcribunt Baldus in conſil. 383. Quando ſuper facto. col. 1. lib. 3. & in conſi. 293. Thema integrale. column. 2. lib. 4. Barto. in conſi. 15. Pater habens filium. in fine libro 1. Decius in conſil. 498. numer. 9. & alios refert Tiraquellus in l. ſi vnquam, in fine numero 10. C. de reuoc. donatio. Ita euenit.

Noſtro in caſu, in quo vere prædicta verba pleno iure. ſignificant D. Marchionem venditorem uendidiſſe dicta bona cum omnibus iuribus quomodocũque competentibus, ſicuti dicitur in dicto venditionis inſtrumento paulò poſt illa verba, Nominatiuè de tota, & uniuerſa &c. Et manifeſtius idem ſignificant verba illa ſcripta poſt dictam notulam, ſeu cædulam ſingulorum prædiorum quæ ſanè uerba hæc ſunt.

Item, & vltra prædicta pro pretio de quo infra uendiderunt, & uendunt, ut ſupra, omnia, & quæcunque bona, & ædificia ad fictum perpetuum quibuſcunque perſonis, per dictos uenditores, & eorũ antęceſſores inueſtita in dicto loco, & territorio Scaldaſòlis, quantacũque & qualiacunq. illa ſint, & eſſe reperiantur, quæ de præſenti tenentur, & poſſidẽtur per dictos uenditores, & eorum quemlibet, quo ad eorum bonorum emphiteuticorum directum dominium, & ciuilem poſseſsionem, & omnia iura dictis uenditoribus, & eorum cuilibet competentia, ſpectantia quomodocunque & qualitercunque, ita quod omnia, & ſingula bona immobilia, et ædificia, tam libera, quam emphyteutica, ſeu libellaria, & alia quæcunque quæ ipſi Marchiones uenditores habent, & poſſident in dicto loco, & territorio Scaldaſolis, cum omnibus iuribus, & actioribus, ac pertinentiis ſuis comprehendantur, & comprehenſa cenſeantur in pñti uenditione, & penes ipſos uenditores nullæ penitus reliquiæ remaneant, & a quibus omnibus pro pretio, de quo infra, ſe ipſos excluſerunt, & excludunt.

His ſane uerbis conſtat D. Marchionem uenditorẽ uendidiſse dicta bona integre, & pleno iure, & propterea in dicto pacto compendioſè ſcripta ſunt illa uerba, dicta bona ut ſupra pleno iure uendita.

Concludo itaque D. Comitem emptorem teneri numerare dicto D. Marchioni uenditori pretium perticarum 80. iuxta pactum ſupra commemoratum.

Et uere ſecundum prædictam ſententiam ego ipſe conſtanter iudicarem ſi hac de controuerſia mihi iudicandi munus eſset delatum.

SVMMARIVM.

1 *Salarium deberi Prætori & iudicanti.*
2 *Vniuerſitatem debere ſalarium Prætori.*
3 *Vniuerſitatem cogi imponere collectam cauſa ſoluendi ſalarij Prætori.*
4 *Feudatarium non teneri ſoluere ſalarium Prætori.*
5 *Salarium deberi Prætori ab vniuerſitate vbi vſus eſt. num. 6.*
7 *Tributi nomen eſſe generale.*
8 *Prædicatoribus dandum eſſe victum & neceſſaria.*
9 *Principem teneri ſuis impenſis curare, ut ius dicatur, cũ ita conuenit.*
10 *Cauſam ſubeſſe probandum eſſe, cum aliquid conceditur ob cauſam.*
11 *Salarium Prętori deberi ab ijs, qui cõmodum ex eo Prætore percipiunt.*
12 *Salarium Prætoris exigi ab vniuerſis per æs, et libram.*
13 *Medico deberi ſalarium ab redditis ſanitati.*
14 *Item Procuratori.*
15 *Item Tutori.*
16 *Prætorem feudatarij cognoſcere de cauſis onerum pro & cõtra ciuium colonos.*
17 *Prætoris munus eſſe multiplex.*
18 *Clericos collectari ex cauſa quæ ipſis prodeſt. n. 24.*
19 *Clericos teneri conferre pro cuſtodia vrbis.*

20 *Con-*

Digitized by Google

20 *Conſuetudinem interpretari vſtum dubium. n. 21.*
22 *Senatus Mediolani decreta etiam non ſubditos magnifacere.*
23 *Exemptionem limitatam non extendi.*
24 *Clericus exemptus ab onerib. ordinarijs, & extraordinarijs teneri ex ea re quæ eis proſit.*
25 *Regulam l.iam hoc iure, non habere locum, vbi adeſt ratio diuerſa.*
26 *Salarium integrũ debere ſupplere alios Comitatenſes, quod villa exempta non confert.*

FACTI SPECIES.

Illuſtriſ. Dom. Comes Alexander Anguiſola Placẽtinus, pro Sereniſſ. D. D. Duce Placentiæ & Parmæ Orator apud Excellent. D. D. Gubernatorem Ducatus Mediolani, fuit inueſtitus a præfato D. Duce de Oppido Sanc. Georgij agri Placentini eiuſque pertinentijs, cum mero & mixto imperio, gladij poteſtate & iuriſdictionalibus ad prædictum D. Ducem ſpectantibus, & quod non ſolum ipſe Dom. Comes ſuccedat in locum, ius, & ſtatum ipſius Sereniſſ. D. Ducis, ſed quod etiam circa infeudationem ipſam tractetur, prout tractantur cæteri feudatarij, qui melius tractantur & tractabantur, ſalua tantum diſpoſitione Decreti maioris Magiſtratus, & ſuper eo diſponentis. Nec non & ſuperioritate, quæ in ſimilibus feudis ſuæ Celſitudini competit.

Præfatus Do. Comes pro ſuo iure eligit Prætorem, qui eo in Oppido iuſdicat, & alia munera ad Prætoris officium pertinentia obeat, & exerceat, præſtituto ei ſalario, quod ab ipſis Oppidanis mandauit pendi. Inter prædictos Oppidanos, & incolas extant Coloni tam partiarij, quam qui nummis colunt prędia Ciuium Placent. qui beneficio maioris Magiſtratus gaudent, & fruuntur. Prætendunt ij non teneri conferre pro præſtatione dic. ſalarij Prætoris, aſſerentes, ſe non ſubeſſe eius iuriſdictioni, & Imperio.

Philippus Maria Dux Mediolani, cui tunc ſuberat Ciuitas Placentiæ ſuo decreto edito anno 1441. ſtatuit, quod feudatarij non poſſint compellere Ciues, eorumq. Colonos, maſſarios, & fictabiles iuramentum fidelitatis ſibi præſtare. Quinimo nec eos (decreti verba hæc ſunt) ex quauis cã vera, vel ſimulata, vel aliter, qualitercumque pro aliqua differentia ad ſe, vel ad alios pertinente, ſiue ciuilis ſit, ſiue criminalis trahere coram ſe, aut officialibus ſuis ex officio, vel ad alterius inſtantiam, niſi in caſibus, in quibus forẽſis alias de iure compelli ratione contractus poſſet, ſub pœna ducatorum mille &c. In eodem tamen decreto poſt multa ita legitur, ſi tamen coram ipſis exemptis, aut eorũ Officialibus iuſtitia peteretur contra eorum ſubditos, teneatur facere, & fieri facere ius ſummarium, & expeditum de plano &c. eodem in decreto paulo poſt adiũgitur, quod prædicti Coloni non ſint exempti a cuſtodijs.

Idem ſua conſtitutione, & decreto ſanciuit Clemens 7. Pontifex Max. anno 1526. qui tamen addidit, quod dic. Coloni ciuium nõ teneantur ad aliqua ſeruitia, ſeu carrigia, & operas. Et quod ipſi feudatarij non poſſint imponere noua vectigalia, nec impoſita augere.

Idem ſimili decreto edito anno 1546. ſtatuit Excel. D. Dux Placentiæ Petrus Aluiſ.

Nunc de duobus quæri & dubitari contingit.

Primo quis teneatur præſtare, & ſoluere ſalarium Prætori oppidi Sancti Georgij, an præfatus Illuſtriſſim. Dom. Comes feudatarius, vel potius vniuerſitas ipſa Sancti Georgij.

Secundo, admiſſo, quod uniuerſitas teneatur præſtare, et ſoluere dictum ſalarium Prætori, an coloni, fictabiles & maſſarij Ciuium maioris magiſtratus teneantur conferre, & contribuere pro ipſo ſalario ſoluendo.

Initium a Domino.

CONSILIVM MXLVII.

De duobus egregiis propoſitis dubitationibus
dicam paucis libere, & ingenue, vt mei moris
eſt, quod ſentio, vno tantum prius præmiſſo, nempe
Prætori & iuſdicenti, qui in Ciuitate vel Oppido ius
reddit, aliaque munera prætoria ſuſtinet, deberi ſa-
1 larium, † ſicuti præſtari, pendique illi ſtatuit Iuſtin.
in §. ſi quis autem, verſic. Et neque in hoc. in auth. de
iudicibus, & ſcribunt in ſpecie Lucas de Penna in l.
in ſacris. in fine. C. de prox. ſacro. ſcrinio. libr. 12. &
Ioannes Matienzus Hiſpanus in Dialogo Relatoris
& Aduocati in 3. part. cap. 32. in fine, quos ſecutus
ſum in lib. 2. de arbitrar. Iudic. in 6. cent. caſu 514.
num. 3. nouiſſime edita, & ratio quidem eſt, quia
officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum. cap. cũ
non deceat, de elect. in 6. & Gregor. Pontifex Max.
in cap. charitatem. in fin. 12. q. 2. ſic ait. Iuſtum namque eſt, vt illi conſequantur ſtipendium qui pro tempore ſuum commodare reperiuntur obſequium. Ita
dicimus ſalarium ſolui, & præſtari debere arbitris a
contendentibus electis, vt eorum cõtrouerſiam diffiniant, ſic & aliis negotia alicuius tractantibus, vt
dicemus infra.

Hoc præmiſſo, de prima dubitatione differamus.

Primo itaque ambigitur, an Prætoris ſalariũ præ-
ſtari, & ſolui debeat a feudatario, vel ab vniuerſitate
2 cui præeſt Prætor. Et quidem dicendum eſt † vniuer-
ſitatem præſtare & ſoluere debere hoc ſalarium.

Primo hæc vera iuris ſententia probatur conſtitutione Imp. in l. annonas C. de erogat. milit. anno. lib. 12. quam inter alios ſic in compendium redegit Ioann. a Platea ibidem, annonæ debitæ ex publico vniuerſis officialibus, & miniſtris, & ſcriniariis ſacri Palatii, quas olim prædicti mittebant ad ſibi exigendum a prouincialibus, debent hodie auctis pretiis taxatis mitti in ærarium, & ab ærario erogari, & ſubiungit Platea verba hæc. Cum enim olim, & milites, & officiales, ſpecies, & ſalaria eis debita de publico exigerent per ſe ipſos, pœnis exuiſcerabãt, prouinciales grauabant, forte expectando tempus cariſtiæ, vt tunc peterent maiora pretia annonæ. ſupra eo. l. nulli. Ideo huic prouidit Imperator, vt per ſe nõ exigant, ſed collatores deferant in ærarium, & ab ærario taxatis iuſtis pretiis de publico ad ſimilitudinẽ militum prædicti officiales recipiant, & ſic nota qđ non debet concedi officialibus facultas, vt annonas & ſalaria ſua ſibi exigant a prouincialibus, quia præſumptio legis eſt, vt pro tali exactione eos grauent, & exuiſcerent, & ſuperlucrari velint. Hactenus Platea, & eo forte prius, paucioribus tamen ſic conſtitutionem hanc eſt interpretatus Odoffred. quem retulit & probauit Iacobus Rebuff. in eadem l. annonas. vel die tertio.

Secundo ſuffragatur conſtitutio Iuſtin. in auth. de iudicibus. §. ſi quis autem. verſ. Ne autem circa hæc, Imperatoris verba hæc ſunt. Ne autem circa hæc labor ſine mercede noſtris fiat pedaneis, ſãcimus eos in vtraque dicta apud eos cauſa, vel ſi diuinitus fuerit deputata, duos quidem aureos ab vtraque parte in conteſtatione litis accipere, & duos in fine negotii, & vltra hoc nihil (quod etiam prædeceſſores noſtri definierunt) ſed contentos eſſe ſolis priuilegiis, quippe quæ in diminutione ſumptuum quibuſdã cõceſſa ſunt, omnibus integris ſecũdum ſuum ordinẽ conſeruandis. Hoc autem dicimus in litibus tranſcẽdentibus quantitatem aureorum centum, ſi .n. vſq. ad hanc menſuram fuerit litium, nihil eos audien-

tiæ cauſa volumus exigi. Qui enim ita paruæ quanti
tatis exactionem facit, pro maxima parte victoria
ſic pauperem fraudat. Et neque in hoc ſolummodo
ſtamus, ſed etiã de proprio ipſi largimur. Volumus
enim vnum quemq. iſtiuſmodi pedaneorũ, annis ſin
gulis a menſa ſuæ celſitudinis percipere duas libras
auri, & his eſſe contentum ſolis, & neque redimi, &
aurũ omnino deſpicere. Propterea.n. eligimus fiſcũ
minuere, quatenus horum vnuſquiſq. contentus no
ſtra largitate quaternis aureis, puras Deo & nobis,
& legi cuſtodiat manus, cogitãs, quę a priorib. legiſ-
latorib. de his definita ſunt. Hactenus Iuſtin. qui his
iudicantib. conceſſit primum hr̃e ſportulas a litigã
tibus, deinde ex proprio largitus eſt duas libras au-
ri. Quæ quidẽ donatio, & liberalitas ſignificat Iuſti-
nian. ipſum, & ſi principem, non fuiſſe debitorẽ, cũ
conſtet (vt uulgatum eſt) in neceſſitate neminem di-
ci poſſe liberalem.

Tertio accedit, quod is, qui ex officio & opera ali
cuius ſentit commodum & vtilitatem, ſalarium ei ex
proprio ſoluere debet, ſicuti multis probabimus in-
fra in primo argumento ſubſequentis dubitationis.
Atqui vniuerſitas ciuium & Oppidanorum ſentit cõ
modum & vtilitatem ex officio, & opera Prętoris, vt
in dic. argumento demõſtrabimus, ergo ipſa vniuer-
ſitas tenetur præſtare, & ſoluere ſalarium Prætoris.
2 Quarto hanc opinionem † veram eſſe pro conſtã-
ti & certo præſupponunt permulti grauiſſimi iuris
Cæſarei interpretes, nempe Bart. in l. vnica n. 23. l. ſi
mulier. & in quo loco. li. 10. Iacobus Rebuffus in l. 1.
num... C. de ſuperindict. lib. 10. Alex. in conſ. 68. nu.
3. lib. 2. Aegidius de Thomatis in tract. de collect. in
eo capite. Retenta proxima. num. 2. Natta in conſil.
183. num. 7. lib. 2. Feſtaſ. in Tract. de æſtimo in 2. par-
te cap. 4. num. 55. Et Lancellot. Galia in conſil. 59. n.
4. dum quærũt quomodo pro præſtatione & ſalario
Prætoris Oppidi indici debeat collecta, an per capi-
ta, vel per æs & libram, ſic & Franc. Lucanus Parmẽ-
ſis in Tract. de fiſco in 3. par. num. 4. & cum eo Fran-
ciſcus de Auiles Hiſpanus in Tract. Prætor. cap. 1. in
3 verbo ſalarium. num. 2. ſcribunt † vniuerſitatem co-
gi poſſe imponere collectam pro ſalario Prætoris, qđ
debitum eſſe neceſſarium prę ſupponit ipſe Lucanus,
& accedit Decia. in conſil. 41. num. 74. lib. 2. qui cla-
re affirmat non Principem & dominum Terrę, & Op
pidi teneri ad Salarium Prætoris, ſed ei præſtandum
eſſe de publico. Habent itaque ii pro abſoluto non
feudatarium ex proprio ære & pecunia ſoluere de-
bere hoc Prætoris ſalarium, ſed ipſos Oppidanos &
incolas.

Quinto huc facit, quod prædictus Dom. Dux cõ-
ceſſit præfato Dom. Comiti dic. feudum, adiecta
hac clauſula, ita quod circa dict. infeudationẽ tracte
tur, prout tractãtur cęteri feudatarii, qui melius tra-
ctantur, & tractabuntur. Atqui alii feudatarii ſuæ cel
ſitudinis ſuis in feudis hoc habent, vt non ipſi, ſed
eorum vaſalli præſtent, ſoluantque ſalarium Præto-
ribus, qui eis præſunt, & iuſdicunt. Ergo idem dicen
dum eſt noſtro in caſu.

Sexto accedit, quod annui reditus, quos ex hoc
feudo percipit dict. Dom. Comes ſunt admodum
tenues, & modici, immo nullius emolumenti. Atqui
qñ reditus feudi ſunt tenues, vel nulli, feudatarius
4 omnino non tenetur præſtare, & ſoluere † ſalarium
Prætori, ſed ipſa vniuerſitas id facere debet. Ergo
Dom. Comes non habet ſoluere hoc ſalarium, ſed ip
ſi Oppidani. Illa minor probatur auctoritate Lucæ
de Penna in l. annonas. col. 2. in fine verſic. Vnde ſi
Rex. C. de erogatio. milita. annonę. lib. 12. qui & ſi co
natur tueri opinionem, de qua ſtatum infra, quod im
mo Rex, Princeps, vel feudatarius, quem Baronem
ipſe appellat, teneatur ſoluere ſalarium Prætori atta
men admittit, quod quando Rex, qui alioqui ex tri-
butis, & aliis regni redditibus tenetur pręſtare & ſol
uere ſalarium Prætoribus, aliiſque Magiſtratibus ob
bellum, ſi reditus non habet tales, quibus ferre poſ-
ſit onus non tenetur ad hoc ſalarium.

Septimo, & vltimo vrget non mediocriter, quod
quando extat vſus, & conſuetudo, quod vniuerſitas
5 vel ciuitatis, vel Oppidi præſtet ſoluatq. † ſalarium
Prætori & iuſdicenti, obſeruari illa debet, vt in ſpe-
cie docuit Lucas de Pen. in d. l. annonas. col. 1. verſ.
quare ſicut. C. de erogat. milita. anno. lib. 12. & idem
ſentit Speculat. in tit. de ſalario iudicum, num. 13. At
qui communis vſus, & conſuetudo totius ditionis
Placentiæ eſt, quod vaſalli & ſubditi feudatariorum
præſtent, ſoluantque ſalaria Prætoria, ergo idem di
cendum eſt noſtro in caſu. Nec repugnat ſi dicatur,
conſuetudinem eſſe localem, ob id non extendi de
loco ad locum, vt tradunt Aret. in conſil. 44. num. 7.
Alex. in conſil. 106. num. 8. lib. 2. & Crau. in conſ. 30.
6 num. 5. Nam reſpondetur, † conſuetudinem extendi
de loco ad locum, & de caſu ad caſum, quando eadẽ
eſt ratio. Ita Iaſ. in l. de quibus. num. 18. ff. de legib. &
Pariſ. in conſ. 13. n. 52. lib. 1.

His multis iuribus, rationibus, & argumentis fir-
mata hac opinione, ſupereſt, vt ſatisfaciamus his, q̃
afferuntur pro contraria opinione, in qua fuerunt
Lucas de Pẽna in dic. l. annonas. col. 1. & 2. C. de ero
gat. milita. anno. lib. 12. & Iacobus de Ayelo Nea-
politan. in Tract. de Adoba. col. 1. ii multis moti ſũt
argumentis confuſe ſatis, & perplexe propoſitis, qui
bus aliquo ordine a me recenſitis, quantum uires
meas, quas exiguas eſſe agnoſco, ferre poſſunt, ſatiſ-
faciam.

Primo adducitũ cõſtitutio Iuſt. in l. 2. §. hoc ẽt. verſi.
ad hoc iubemus, C. de offi. Præt. Affricę. cuius verba
hęc ſunt. Ad hoc iubemus ut (Deo iuuante) vnuſ-
quiſque Dux, ſeu eorum officia, ſecundum quod no
titia ſubterannexa continet, emolumenta ſua ex tri
butis Africanæ Prouinciæ, ex Calendis ſeptembris
inſtantis feliciſſimæ 13. indictionis percipiant. Ha-
ctenus Iuſtinian. qui ſtatuit Prætorem & eius officia-
les accipere debere eorum ſalaria ex tributis. Ergo
non a ciuibus, & Oppidanis.

Reſpondetur quod cum iam ſancitum fuiſset ab
Honorio & Theodoſio in l. annonas. C. de erog. mili.
anno. li. 12. quod Prætores, iudices & alii officiales,
non ipſi exigerent a ciuibus & prouincialib. annonã,
quę eis pro eorum ſalariis præſtabatur, ſed quod no
mine ipſorum Imperatorum exigeretur, & in ęrariũ
conferretur, & ex eo deinde in pecunia perſoluere-
tur ipſis Magiſtratibus, hæc annonæ exactio tributi
nomen accepit, & de quo agit Iuſtinian. in dic. §. hoc
7 etiam. cum † tributi nomen ſit generale, vt tradunt
Bertach. in Tract. de Gabellis. in præludiis. num. 5. &
Petr. Rebuff. in l. eum qui vectigal. col. 2. verſic. tribu
tum. ff. de verbor. ſignific. ſalarium itaque re ipſa prę
ſtabatur a prouincialibus, ſicque ciuibus, & Oppida
nis, licet ad euitandas extorſiones, de quibus in dic.
l. annonas, exactio fieret ab exactoribus ab Impera-
toribus electis.

Secundo perpendit Lucas a Penna in dic. l. anno-
nas. col. 2. verſic. Et quid plura. eiuſdem Iuſtin. con-
ſtitutionem in §. cogitatio, & §. itaque. in auth. vt iu
dices ſine quoquo ſuffrag. qua ſtatuit Iuſtinian. ſala-
rium Iudicum eſſe eis ex pecunia fiſci pendendum,
conſtitutionis verba hæc ſunt, cogitatio igitur nobis
facta eſt, quod agentes omnia quocumq. in noſtris
prouinciis ſunt, vno actu communi ad meliora mi-
graremus

gratemus. Hoc enim omnino euenturum credimus, ſi Præſides gentium quicumq. ciuiles adminiſtratio nes prouinciarum habent, puris procurent vti mani bus, & ab omni abſtinere acceptione pro illis ſolis contentos eis quæ a fiſco dantur. Hać. Iuſtin. qui & in dic. §. itaq. in fine idem ſtatuit.

Reſpondetur, Prætores, ſeu iudices a fiſci ærario accipere, quod exactores a ciuib. & prouincialib. hac de cauſa exegerunt, & in ærarium ipſum cõtulerũt, atq. ita fiſcus diſpẽſat quod exegit pro annona, hoc eſt ſalario iudicib. debito, vt diximus ſupra. Id quod diſerte monuit idem Iuſti. in eadem auth. vt iudices ſine quoquo ſuffragio. §. illud tamẽ. cuius verba hęc ſunt. Illud tamẽ decernimus opportere Vicariũ Aſia næ, qui eſt quoq. iudex Pacatianæ Phrygiæ, non vlterius quidem ita nuncupari, ſed de cætero Comitem Phrygiæ Pacatianæ nominari & percipere de fiſco, q́ etiam nũc occaſione annonarum & capitorum pro vtraque adminiſtratione percipiebat nihil horũ im minuto. Hæc Iuſtinian. qui illis verbis, occaſione an nonarum, ſignificauit annonam illam, quam pro ſa lario exigebāt iudices a prouincialib. ciuibus & Oppidanis, de qua in dic. l. annonas. C. de erog. milit. an no. li. 12. quam ſupra explicauimus.

Tertio idem Lucas a Penna in d. l. annonas. col. 2. verſ. & quid plura, allegat eiuſdem Iuſtin. cõſtitutionem in §. nulli. in auth. vt nulli iudicum.

Reſpondetur vno verbo, ea in conſtitut. agi de ali quo iuſdicentis ſalario præſtando vel a Principe, vel a ciuibus & Oppidanis, ſed prohibet Iuſtin. ne iudi ces angariis grauent ipſos prouinciales, ſicq. ciues & Oppidanos.

Quarto eodem in loco Lucas adducit conſtitutionem Innocen. 3. Pontif. max. in c. inter cętera. verſic. quibus, de officio iudicis ord. qua ſancitũ eſt, quod ſi Epiſcopi, q dicũtur iudices ordinari in tota diœce ſi, c. cum Epiſcopus eo. tit. de offic. ord. non poſſunt ſanctæ prædicationis officiũ exercere in ſuis diœceſibus ob earũ amplitudines, mittere debent potẽtes in opere & ſermone, qui plebes viſitẽt, eas verbo ędificent & exẽplo, quibus ipſi (Innoc. verba hæc ſunt) cum indiguerint, congrue neceſſaria ſubminiſtrent, ne pro neceſſariorũ defectu cõpellantur deſiſtere incœpto. His poſtremis verbis opinatus eſt pręciratus a penna, Epiſcopum teneri ex ære proprio præſtare neceſſaria viſitatori & prædicatori a ſe miſſo. Et ob id ſimili modo principem, qui ſui loco mittit præto res, & iudices in Ciuitatib. & Oppidis, vt iuſdicant, iuſtitiamq. adminiſtrent, ex proprio ærario eis pręſtare debet neceſſaria, hoc eſt ſalaria, quibus valeant ſibi ad victum neceſſaria comparare.

Reſpondetur, Innocent. nõ ſtatuiſſe, quod Epiſcopi præſtent ex proprio ære neceſſaria viſitatorib. & qui ſanctæ prędicationis officio fungi pro ipſis Epiſcopis debent, ſed ſolũ ſtatuit Inn. quod præſtent neceſſaria, hoc eſt alia, præter victum præſtandũ a viſitandis, ſicuti manifeſte declarant Bonifac. 8. Papa, in c. ſi Epiſcopus, de officio ord. in 6. & de victu, quẽ procurationẽ appellant, in ſpecie idẽ ſancitũ eſt in c. procurationes. in c. cũ venerabilis. & c. cum nuper.
8 de cenſibus, vt. ſ. prædicti viſitatores, † & prædicatores a viſitandis, & audientib. eorũ prædicationes habeant procurationes, hoc eſt ad victũ neceſſaria, ſicuti explicant illis in locis doctores, & ad rem noſtrã ipſemet Lucas de Penna in d. l. annonas. col. 1. in ſi. ver. quare ſicut. C. de erog. mil. anno. li. 12. & de viſitatorib. tradit late Maria. Socin. ſen. in Tract. de viſitatione n. 35. ſic & de prædicatione verbi Dei extat illud Diui Pauli ad Corinth. 1. c. 9. Non eſt (inquit Sanct. Apoſtolus) magnum cum vobis ſpiritualia ſeminauerimus, ſi tẽporalia metamus, & his intelligimus, hoc argumentum poſſe aduerſus ipſum pennam retorqueri.

Quinto arguit penna in eadẽ l. annonas. col. 1. ver. Nã tenentur Reges etc. quod Reges & Principes ſæculares in ſuis regnis & principatib. iuſtitiã adminiſtrare ſuis expenſis, non ãt ſubditorũ, cum ob hanc cauſam eis præſtentur tributa. Id quod probat pẽna auctoritate Diui Hier. in Epiſt. 11. ad Damasũ Pontif. max. Verba Epiſt. hæc ſunt. Oẽs Græcorũ doctores prædicant, proteſtantur, & clamant, decimas, & oblationes dẽri ſolis Epiſcopis propter executionẽ pontific. officii, ſicut terrena ſtipendia, vectigalia, & tributa debentur ſolis poteſtatib. ſæculi propter adminiſtrationẽ publicæ functionis, ſicut. n. illi habentes vaſa ĩterfectionis in eo ſubſeruiũt ſubditis, quod malos a malo reprimunt, & bonos in bonis nutriũt, & oĩbus æquitatis iura proponunt, ac per hoc oĩum ſubiectorũ ſtipẽdium conſequuntur, hic Chriſtiani Principes Chriſtianæ Reipub. curã gerentes, & eccleſiaſtica ſacramenta ſingulari priuilegio miniſtrãtes oblationes, & decimas ſingulariter, et ſpecialiter ſortiuntur in ſuos vſus, et familiarium etiam deputandas. Hactenus S. Hieronym.

9 Reſpondetur primo, quod tunc demũ † princeps tenetur adminiſtrare ſuis impenſis propter tributa, quæ ei a ſubditis pſtantur, qñ conſtat tributũ eam ẽt ob causã ipſi Principi præſtari, quippe quod in cõuẽ tione et pacto inito inter ipsũ principẽ et ſubditos actũ ſit, tributa a ſe præſtari, vt princeps ipſe, vel per ſe, vel per officiales inter alia iuſdicat, iuſtitiãq. miniſtret. Ita ſane dicimus, ſi aliquid cõceſſum fuit, ob
10 certã cãm, de ea cã † conſtare debet, ſicuti poſt alios multis adductis ſimilib. egregie rñdit Crau. in conſ. 171. n. 14. in conſ. 226. n. 2. et in conſ. 293. colu. 8. Et hæc quidem reſponſio, vel ex eo comprobatur, quod Epiſcopis, quos diximus ſupra eſſe iudices ordinarios. c. cũ Epiſcopus, de offic. ordin. præſtantur decimæ, et oblationes, quę tributi nomine et loco sũt, ut ipſemet Lucas a Penna in argumento fatetur, et tñ eiſdem Epiſcopis, pro viſitatione, et pro adminiſtratione verbi Dei præſtantur impenſæ ab his, qui viſitantur, et quib. uerbum Dei prædicant. Cũ ergo nõ conſtet hoc noſtro in caſu nec Sereniſ. D. Duci, nec Illuſtr. D. Comiti tributum aliquid fuiſſe ab his Oppidanis conſtitutũ hanc ob cauſam, ſequitur dicendum, dic. D. Comitem teneri præſtare hoc ſalarium, ſed præſtandum eſſe ab ipſis Oppidanis.

Sexto et ultimo idem Lucas a Penna in eadẽ l. annonas. col. 2. verſ. gratis. n. C. de erogat. milit. anno. lib. 12. argumentatur, quod ſubditi principis non tenentur præſtare, et ſoluere aliquod ſalariũ Prætori, cum iuſtitia gratis ſibi miniſtrari debeat a principe, c. vendentes, et c. non ſolũ. 1. q. 3. et ſicuti ſpiritualia uendi nõ põt, ſic nec iuriſdictio, quæ quid ſpũale dr̃ cap. ex multis. eadem 1. quæſt. 3. Non ergo ii Oppidani ad aliquod ſalarium Prætori præſtandum tenentur. Ita argumentari voluit prædictus Lucas a Penna.

Rñdetur, hanc argumentationem non meruiſſe ad rẽ noſtrã deduci, in qua pro conſtanti habemus, ſalariũ iuſte, et ſãcte dẽri iuſdicentib. ut ex eo uiuere valeant, cũ nemo ſuis ſtipendiis militare teneatur, ſicuti diximus ſupra in principio, et cũ pmiſsũ ſit Epiſcopis, qui iudices sũt ordinarii, vt dictũ fuit, ꝓ pdicatione verbi Dei, et pro uiſitatione accipere procurationes ab his, quib. prædicatur, et qui viſitantur, quãto magis licere dẽt is qui ius reddunt, qui quidẽ

pro labore, & opera mercedem qua victum ſibi &
ſuis parent, & conſequantur.

Secunda eſt dubitatio, admiſſo quod vniuerſitas
ſancti Georgij teneatur præſtare & ſoluere dictũ ſa-
larium Prætori, an coloni, fictabiles, & maſſarii ciuiũ
maioris magiſtratus teneantur conferre & cõtribue-
re pro ipſo ſalario ſoluendo, & omnino teneri his
multis rationibus & argumentis, dicendum eſt.

11 Primo quia † ſalarium Prætori debitum præſtari,
& ſolui debeat ab illis qui ex ipſius Prætoris officio,
munere & labore commodum & vtilitatem ſentiũt
& percipiunt. Atqui ij coloni ciuiũ maioris magi-
ſtratus magnũ cõmodũ & vtilitatẽ conſequuntur ex
adminiſtratione & opera Prætoris ipſius oppidi ſan
cti Georgii. Ergo & ii coloni conferre debent pro di
cti ſalarii ſolutione. Illa minor propoſito argumen-
ti ſic ꝓbatur. Et primum quidẽ auctoritate Nattę in
d.conſi.183.nu.1.lib.1.cum dixit, ꝙ & ſi pro ſalario
Prætoris imponi non poſſit collecta per ſingula inco
larum capita, ex quo ſinguli certitudinaliter nõ ſen-
tiunt commodũ, ſed aliqui tantũ ſecundũ caſus con
tigentiam, attamen incolę oẽs ut vniuerſi ꝑꝑ vtilita-
tem publicam, de qua ſtatim dicemus, commodũ &
vtilitatem ſentiunt, & ob id per ęs, & libram imponi
12 põt collecta, † pro huius ſalarii præſtatione. Cõfirma
tur ſnĩa hæc eo ſimili quo dicemus, aduocato præſta
ri ſalarium a cliente, qui ex aduocati munere & la-
bore ſentit ſuæ cãæ defenſionis cõmodum, ſicuti ſcri
bunt Specul. in ti. de ſalario aduocatorũ. nu.3. & poſt
alios pari. in conſ.105.n.20. & 21.li.4. put. in deci.11.
lib.3. & Natta in conſi.376.col.1.lib.2. Idem de Me-
13 dico † cui debetur & pręſtatur ſalariũ ab ęgrotis ſani
tati reſtitutis, ut tradunt Specul. in tit. de ſalario me
dicorum, Rom. ſing.124. Tu habes, Sec. iun. in conſ.
196.lib.2. Dec. in conſ.691.nu.11. & Cagnol. in l. inui
41 to. nu.6. & 7. ff. de reg. iur. Idem de procuratore † ſiue
ad lites ſiue ad negotia ſcribunt Specul. in ti. de ſala
rio procuratorum, Alex. in conſ.109.lib.6. Natta in
d.conſi.376. & ego ipſe in lib.2. de arbi. iud. caſu 113.
15 Idem in tutore † et curatore, cui præſtatur ſalariũ ex
bonis pupilli & minoris pro labore & adminiſtratio
ne tutelæ, & curæ, quemadmodum abũde reſpondi
in conſi.228.li.3. & in d. lib.1. de arbitrariis iudicum
caſu 512. prætermitto dicere de ſalariis aliorum ad-
miniſtratorum, & eorum qui nobis famulantur, &
aliis ſimilib. quæ notiſſima ſunt. Illa vero minor ar-
gumenti propoſitio, nempe hos colonos ciuium ma
gnum commodum, & vtilitatem conſequi ex admi-
niſtratione, officio & opera prętoris uel ex eo primũ
probatur, quod & ſi eodem fruuntur priuilegio quo
frui ſolent eorum domini, ne. ſ. conueniri poſſint in-
uiti coram ipſo prætore, a cuius iuriſdõne hac in par
te exempti ſunt, attamen non habẽt priuilegium, ut
ſuos vel debitores, vel bonorum occupatores conue
nire poſſint coram iudicib. maioris magiſtratus, ſed
conuenire debent corãm prætore dicti Oppidi ſan-
cti Georgii iudice cõpetenti ipſorum reorum conue
niendorum, ſicuti manifeſte probatur uerbis Decre
ti Ducis Philippi Mariæ, quæ ita leguntur. Si tamen
coram ipſis exemptis, feudatarios intelligit, aut eo-
rũ officialib. iuſtitia peteretur contra eorũ ſubditos,
teneatur facere ius ſummarium &c. Idẽ habetur in
conſtitutione Clementis VII. Papæ, verſ. ſi tamen co
ram ipſis exemptis &c. Et idem legitur in Decreto
Ducis petri Aluiſij, ibi in uer. Nondimeno ſe auanti
eſſi eſenti. &c. Ita quoque dicimus, quod & ſi cle-
ricus habet priuilegiũ ne coram iudice ſæculari ab
actore, uel ſeculari, vel clerico conueniatur. cap.2. de
for. cõpe. & ibidẽ Doctores, Nihilominus non habet
clericus priuilegiũ conueniendi ſæcularem debito-
res corã ſuo iudice Eccleſiaſtico, ſed ſequi dẽt ipſe
clericus forũ rei cõueniendi, c. ſi clericus laicũ. de fo
ro cõp. & ibidẽ Abbas & reliqui oẽs. præterea feuda
16 tarii † prætor cognoſcit ẽt pro & cõtra colonos ciuiũ
in cauſis onerũ, & damni dati, quemadmodũ tradit
Aegid. Boſſ. in Tra. cauſ. cri. tit. de for. cõpe. nu.12. &
nu.15. Rurſus coloni ij ciuiũ ſentiunt commodũ, &
vtilitatẽ ex officio, & munere prætoris, ꝑꝑea ꝙ præ-
tor tenetur pacẽ, & concordiã incolarũ curare, ne ri
xis & diſcordiis Oppidani, uel ciues uirib. inferiores
a maiorib. opprimantur, id ꝙ multis probat doctiſ.
Lanceliottus Corradus in Tra. de prætore lib.1. c.9.
§.1. n.10. & confert l. quidã exiſtimauerunt. ff. ſi cer.
pet. & ibidẽ Bar. Iaſon, Decius, & reliqui, & accedit
17 quod † prætoris & iudicis munus, & officium eſt, qđ
ſi in ciuitate vel Oppido extat pertialitas, & grauis
inimicitia, iubere põt ſub certa pęna, vt vnus nõ trã
ſeat ante portã alterius. Ita Bar. i l.1. §. vl. ff. de off. prę
fecti urbi. Alc. & Iaſ. in l. qđ iuſſit. ff. de re iudi. ille nu.
3. iſte n.25. Ad officiũ quoq; & munus prætoris per
tinet, ut ciuitas & Oppidum ædificijs tam publicis
quam priuatis ornentur, & ornata conſeruentur. Ita
Corradus in d. §.1. n.14. qui tandẽ nu.34. adiungit,
ad prætorem pertinere, vt curet adhiberi a ciuib. &
Oppidanis remedia, quib. comparetur & conſerue-
tur aeris ſalubritas, præſertim quando ſuſpicio eſt,
ne peſtis graſſetur. Et n.35. ſubiicit, prætoris officiũ
& munus eſſe, vt abuſus e ciuitate tollantur, ut dela
tio armorum prohibeatur, & tãdem, vt turpes ſalta-
tiones, tripudia inhoneſta, & intempeſtiua & lauta-
tiones temerariæ moderentur.

Secundo cõfirmantur prædicta ea ſolida ratione,
quod tã coloni ciuium maioris magiſtratus, quã co-
loni ruralium ſentiũt multa cõmoda multaſque vti-
litates ex officio, & munere prætoris, ſicuti ſupra de
monſtrauimus. Atqui immunis, & exemptus a col-
lectis ordinarijs, & extraordinariis tenetur conferre
& ſoluere pro collectis cã oneris impoſitis, ex quo ip
ſe exẽptus & immunis percipit cõmodũ & vtilitatẽ.
Ergo & ij coloni ciuium conferre debent pro præſta
tione ſalarij prætoris. Illa minor propoſito argumẽ
18 ti uel ex eo probatur, quod & ſi clerici tãquã † immu
nes & exempti, uel a principe ſæculari, uel ciuib. ſuis
collectari non poſſunt. c. non minus. & in toto illo tit.
de immun. eccl. Attamen quãdo collecta imponitur
pro onere & cã quæ & ipſis clericis tribuit cõmodũ
et vtilitatem, collectari et ipſi poſſunt, quẽadmodũ
affirmant multi quos congeſsi in conſ.1000. nu.20.
19 lib.10. Hinc fit vt ẽt † Clerici teneantur conferre pro
impenſis cauſa cuſtodiendi ciuitatem, Oppidum et
caſtrum, ſicuti poſt Bertach. in Trac. de gabell. in 7.
part. verſ. item niſi. ſcribunt colleg. Taur. inter cõſil.
feud. diuerſorum conſ.3. nu.7. Io. Ant. Niger in ext.
vnica nu.997. de vita et hon. Cler. et Dec. in cõſ.14.
n.10. uer. ad idem textus. lib.1. Et in terminis noſtris,
his prędictis edictis ſũmi pontificis Clemẽtis VII. et
Ducũ philippi Mariæ, & petri Aluiſii, ſancitum eſſe,
quod ꝑfati coloni ciuiũ teneãtur ad has cuſtodias;
Id quod uel ea rõne factũ eſse admittit ꝑſtãtiſs. dicto
rũ colonorũ conſulens in eo reſponſo ꝙ incipit ſala-
riũ. ad finem, propter utilitatem, quam et ipſi coloni
ſentiunt ex ipſis cuſtodiis.

Tertio ſuffragatur quod coloni tam ciuiũ, quã ru-
raliũ conſtituũt idẽ corpus, eãdẽq; vniuerſitatẽ, ſicu
ti manifeſtum eſt. Atqui idem corpus, eademque
vniuerſitas, non debet nec poteſt diuerſo iure cenſe
ri, niſi appareat de ratione diuerſitatis, argumento
l. eum qui ædes. ff. de vſucapio. quam ſic declaraui
in

Digitized by Google

in commentar.de recuper.poſſeſſ.remedio 1.nu. 34.
35.& 36.Ergo ſicuti Coloni ruralium tenentur con-
ferre pro præſtatione & ſolutione ſalarii Prætoris,
Idem quoq. facere debent Coloni ciuium.

Quarto confert ꝙ præfatus Seren. D.D. Dux con
ceſſit p̄dicto Illuſt. D.Comiti dic.feudũ,adiecta hac
clauſula,ita ꝙ circa ipsã ĩfeudationẽ tractetur, ꝓut
tractantur cęteri feudatarii,qui melius tractantur,&
tractabũtur &c. Atqui maior pars feudatariorũ ſuæ
celſitudinis ſuis in feudis hãc habent conſuetudinẽ,
vt nõ ſolũ coloni ipſi ruraliũ,ſed ẽt Ciuium maioris
Magiſtratus conferant pro præſtatione,& ſolutione
ſalarii Prætoris,quẽadmodũ cõſtat ex atteſtationib.
decẽ feudatariorũ ex principaliorib. ſtatus & Domi
nii Plac. Ergo & Coloni ciuiũ maioris magiſtratus
habitantes in hoc Oppido S.Georgii cõferre ſic dñt.

Quinto huc facit,ꝙ qñ actus eſt dubius recipit in
20 terpretationẽ ab vſu,conſuetudine † & obſeruãtia.
Atqui vſus & obſeruantia ſtatus & Dominii Plac.ita
ſe hẽt,vt coloni ciuium maioris Magiſtr.conferãt ꝓ
p̄ſtatione, & ſolutione ſalarij Prætoris,ſicuti de hoc
vſu,& obſeruantia in indiuiduo huius diſputationis
atteſtatur Pet. Ant. Anguiſ.in conſil. 19.n.9.lib.7. &
idem obſeruari audio in hoc Dominio Med. vt dicã
infra,ergo & ii coloni ciuium habitantes in dic.Op-
pido S.Georgii idem facere debent & tenentùr. Illa
minor propoſitio argumenti,quod ſcilicet obſeruã-
21 tia † interpretetur actum dubiũ,ſcribũt quãplurimi,
quos longa admodum ſerie congerit Ioſeph. Ludo-
uicus in ſuis concluſion. in concluſ. 38. Nec repu-
gnat ſi dicatur id procedere,quando obſeruantia vi
get eodem in loco,non autem ſi in diuerſo,cum vſus
& conſuetudo ſit localis, & ob id non extenditur de
loco ad locum ſicuti diximus ſupra, quia reſponde-
tur quod quando in eodẽ loco nõ apparet de vſu, &
obſeruãtia,nec vno,nec altero mõ,tunc recurrimus
ad loca viciniora. Ita ſcribunt gl.in cap. ex parte de
cenſibus,iuncto ipſo textu, Caſtr.in conſi.437.ſuper
dictis quæſitis.in ſecundo dubio lib.2.& Afflic.in de
ciſ.248.n.4.Crau.in conſ.118.n.3.& in conſ.206.n.4.
& Ioſeph Ludou.in dic.concluſ.38.col.4.verſic. In-
fertur octauo.

Sexto mouet me etiam non parũ ſumma auctori-
tas Excellent.Senatus huius noſtri Mediolan. qui in
nouis huius Dominii conſtitutionib.a ſe conditis &
promulgatis & ab inuictiſs.Carolo V.Imper.confir-
matis an. 1540. ſicq. poſt 99.annos ab edito illo De
creto a Duce Phili. Maria,declarauit illud Decretũ
(Decreti quidem mentionem expreſſim non facit,
ſed eius diſpoſitionem ad litteram fere refert) ſta-
tuitque, quod etiam Coloni ciuium maioris Magi-
ſtratus teneantur conferre cum Colonis ruraliũ,pro
pręſtatione,& ſolutione ſalarii Prętoris,ſicuti legitur
in ipſis nouis conſtitutionibus in tit. de feudis.c. in-
terdictum eſt omnib.§.poſſunt. Et licet quo ad ditio
nem Placentinam declaratio huius Conſtitutionis
Mediolanenſis vim legis non habeat, attamen tam-
22 quam † exemplum vnius ampliſſimi Senatus mul-
tum mouere debet, vt egregie decidit Afflic.in deciſ.
383. n.8.quem ſecutus ſum in commentar. de præ-
ſumption.lib.1.quæſt. 1. nu. 27. Et conſtitutionem
hanc Mediolanenſem perpendit etiam, & ſi aliter
quam ego feci, Petr.Anton. Anguiſ. in dicto conſil.
19.in fine lib.7. & ita obſeruatur in hac ipſa ditione
Mediolanenſi.

Septimo & vltimo vrget auctoritas p̄citati Angu.
in dic.conſ.19.qui in indiuiduo huius diſputationis
reſpondit prædictos Colonos ciuium teneri confer-
re pro præſtatione & ſolutione ſalarii Prætoris.

His multis rationibus ſolidiſq. argumentis firma-
ta hac ſententia,ſupereſt,vt ſatisfaciamus nonnullis
quæ pro contraria opinione excitata fuerunt.

Primo adducitur,ꝙ decreta Principũ,nempe Du
cis Philippi Mariæ primum,deinde Clement.7. Pon
tificis Max.& Ducis Petri Aluiſii,de hac re loquẽtia
diſponunt,quod huiuſmodi perſonæ non teneantur
ad præſtandum iuramentũ fidelitatis dominis loco-
rũ,qui in eis habent iuriſdictionẽ, quod eſt potiſſi-
mum argumentum ſuperioritatis,ſecundũ doctores
in rub.de noua forma fidelitatis,in vſib. feudorum.
Nec poſſunt trahi in iudicium corã ipſis nec eorum
officialib.neq.ex officio,neq. ad alterius inſtantiam
ex quacũq.cã,ſiue ciuili,ſiue criminali,ſiue mixta,&
habemus (ita ſubiicitur in argum.) qđ vbi poteſtas,
& ius imperandi, & iubendi aliquo in loco,vel cer-
tis perſonis alicui adimitur, ille locus, vel perſonæ
dicuntur in totũ exẽptæ ab illius iuriſdictione.c.ſi Pa
pa.de priuil.in 6. vbi eccleſia dicitur pleno iure exẽ-
pta a iuriſdictione Ordinarii qñ ei adimitur ptãs im
perandi,vel iubendi dictæ Eccleſiæ.Cũ ergo dic.per
ſonæ ſint exẽptæ a iuriſdictione feudatarii,ſeu hñtis
in loco iuriſdictionẽ, ſequitur ꝙ nec ad ſolutionẽ ſa-
larii Prætoris ipſius feudatarii teneantur,cũ hoc ar-
guat ſoluentem eſſe ſub iuriſdictione eius, cui ſolui
tur,ſecundum Bald.in l.3.C.de natur.liberis,& Ale.
in conſ.35.n.4.lib.4.& in conſ.18.n.9.lib.6. Hoc ar-
gumentum de induſtria referre volui ad uerbum, vt
inde clarior & facilior reddatur reſponſio.

Reſpondetur itaq. primũ,nil ad rẽ noſtrã pertine
re, ꝙ in principio argumenti dicitur colonos ciuiũ
nõ teneri, nec debere p̄ſtare iuramẽtũ fidelitatis feu
datario,cũ ex hoc non inferatur,quod d. Coloni nõ
teneantur pro ſalario Prætoris,ſunt.n.duo hęc diuer
ſa,& ob id ab vno ad alterũ non fit illatio.l.Papin.ex
uli.ff.de minor.25.annis.& hoc quidẽ manifeſte col
ligitur ex illa noua conſtit. huius Dominii Mediol.
in dic.tit.de feud.c.interdictum eſt &c.iũcto §. poſ-
ſunt tamen.In eo c.interdictum,ſancitum eſt, quod
prædicti Coloni non poſſint cogi iurare fidelitatem
feudatario,& tamen in dic.§.poſſunt, ſtatutum legi
tur,quod di. Coloni teneantur contribuere pro præ
ſtatione & ſolutione ſalarii Prætoris.

Præterea ſi admittimus propoſitionẽ & argumen-
tationẽ hanc,ſequeretur dicendũ, alios Colonos ru
rales, & reliquos Oppidanos feudatario ſubditos,ꝙ
& ipſi non tenentur præſtare prædictum fidelitatis
iuramentũ non teneantur ẽt ad prædictũ ſalariũ, ꝙ
tamen falsũ eſſe ſupra demonſtrauimus. Non ẽt vr-
get quod in argumento dicitur, quod vbi ptãs & ius
imperandi & iubẽdi in aliquo loco, vel certis perſo-
nis alicui adimitur,ille locus & illæ perſonæ dñtur in
totũ exẽptæ ab illius iuriſdictione.c.ſi Papa.de priui.
in 6.cũ ergo dictæ perſonæ(ita in arg.ſubiicitur) ſint
exẽptę a iuriſdictione feudatarii ſeu habẽtis in loco
iuriſdictionẽ,ſequitur ꝙ nec ad ſolutionẽ ſalarii Præ
toris teneãt, cũ hoc arguat ſoluẽtẽ ẽẽ ſub iuriſdictio
ne eius,cui ſoluitur,ſm̃ Bal.in l.3.C.de natur. liber.
& Alex.in cõſ.35.n.4.li.4.& in cõſ.78.n.9.lib.6. Nã
reſpondetur in dic.c.ſi Papa.de priuil.in 6. diſtingui
duos caſus,quorũ primus eſt,qñ locus, vel perſonæ
exemptæ factæ ſunt plene, ſicuti manifeſta ſunt ver-
ba illius Canonis, ibi. Per hoc plene debet exempta
huiuſmodi Eccleſia iudicari &c. & paulo poſt ibi.
Aut imperandi (ſeu ordinationem quamuis leuiſſi-
mam faciendi) exercere aliquã poteſtatem &c. Illa
verba, læuiſſimam, & aliquam, manifeſte ſignificãt
exemptionem plenã & abſolutam, ſcripſerunt ibidẽ
Anch.& reliqui,qui alia etiam verba plenam exem-
ptionem tribuentia perpendunt. Hic caſus noſtro
non conuenit,ſicuti ex ſubſequenti intelligimus.

23 Secundus eſt caſus, qñ † exemptio fuit alicui limitate, ſicque in aliquib. caſib. conceſſa. Hoc ſane caſu in aliis caſib. non dr̃ iſte factus exemptus. Ita ſtatuit Pontifex Max. in dic. cap. ſi Papa, in verſic. ſi vero dicatur ſimpliciter &c. Et ibidem præcitati doctores. Hic caſus conuenit huic noſtro, in quo (vt ſupra demonſtrauimus) prædicti Coloni facti non ſunt exempti a collectis indictis pro illis oneribus, ex quib. & ipſi ſentiunt commodum & vtilitatem. Non etiã redditi ſunt immunes a iuriſdictione Prætoris, vt poſſint conuenire incolas & alios Colonos rurales coram maiori Magiſtratu, ſed tenentur contra eos agere coram Prætore ipſius Oppidi Sanc. Georgii, vt diximus ſupra.

Scdo ſic ſumitur argum. Prædicti Coloni ciuium non tenentur ſubire in dic. Oppido S. Georgii, aliqđ onus reale, vel perſonale, vel mixtũ, ordinariũ vel extraordinariũ, ſicuti ſuis decretis ſtatuerũt Clem. 7. Papa, & D. Dux Petr. Aluiſ. Ergo ſequitur, ꝙ nec teneantur ad ſolutionẽ ſalarii Prætoris. cũ ſub hac exẽptione veniant ꝗcũq. munera perſonalia & patrimonialia, ſcđm Bar. in l. 2. ff. de iure immn. & in l. vacuatis. C. de Dec. li. 10. & conſequẽter ſalariũ Prætoris, ꝙ dr̃ munus patrimoniale, ꝙ imponitur perſonæ nulla habita rõne patrimonii ſm̃ Bartol. in l. vnica. n. 22. C. de mulie. & in quo loco. lib. 10. & hoc etiam (ita in argumento ſubiicitur) confirmatur, quia dictæ cõſtitutiones vtuntur his verbis. Nec ſubeant aliqđ onus &c. vnde ab omni onere etiã minimo ſunt immunes & exempti, propter illud verbũ, aliquod, quod in minimo verificatur. l. ſi ſeruum. §. Prætor ait, & ibi Bartol. ff. de acquir. hæred. & ſequitur Dec. in l. 2. nu. 46. C. de edendo.

Rñdetur, ꝙ licet ii Coloni ciuium ſint exempti ab omni onere reali, & perſonali, non tamen cenſentur immunes ab hac præſtatione, & ſolutione ſalarii Prę-
24 toris, cũ (vt diximus ſupra) exẽpti † ab omnib. oneribus, tã ordinariis, quã extraordinariis, vt Clerici & ſimiles, teneantur tñ pro illis, ex quibus ipſi ſentiunt commodũ & vtilitatẽ. Non repeto iã dic. Nec adhibenda eſt differentia, ꝙ onus ſit vel reale, vel perſonale, ſed ſpectanda eſt cauſa, qua ipſum onus, ſeu ipſa ſolutio imponitur. Ita Bar. in l. ſi ſe non obtulit. §. actor. n. 2. ff. de re iud. & ibidem Ripa in princ. n. 30. & ſecuti ſunt poſt alios Bero. in conſ. 150. n. 50. lib. 3. Bello. cõſ. 12. n. 12. Nat. in cõſ. 157. n. 5. li. 1. & Teſſa. in deciſ. 257. n. 5. Etenim ſecundum cauſam ipſam, vel rebus vel perſonis, vel mixtim imponitur onus et collecta.

Tertio affertur argum. ꝙ ab hmõi onerib. eximuntur ciues & eorũ maſſarii, ſictabiles & coloni, & quẽadmodum dubium non eſt, ꝙ reſpectu ciuiũ illi ſũt immunes a ſolutione dic. ſalarii Prætoris. Ita ẽt dicẽdum eſt de maſſariis, ſictabilibus, & Colonis, vt vniformis ſit determinatio & interpretatio omniũ perſonarum in eadẽ oratione copulatiue comprehenſarũ. iuxta. l. iam hoc iure. ff. de vulg. & pub. ſubſt. & l. quãuis. C. de impub. & aliis ſubſt. & cum ęquiparentur ciues & eorũ maſſarii & coloni, ęqparatorũ dẽt eſſe idem iudicium. l. 1. ff. de leg. 1. & ibid. doct.

25 Rñdetur † regulã illã l. iã hoc iure, & l. quamuis, quod. ſ. vna determinatio reſpiciẽs plura determinabilia æqualiter determinet, locum non hẽt, qñ inter vnũ & alterũ determinabile extat diuerſa rõ, ſicuti declarant poſt alios Iaſ. in dic. l. iam hoc iure. n. 11. verſ. iſtã regulam, Dec. in l. in teſtamento. in 3. notab. C. de teſt. & in conſ. 394. n. 3. & Ripa in l. 1. in prin. n. 68. ff. de verb. obligat. Porro inter ciues & eorũ Colonos diuerſa eſt ratio quo ad terminos noſtros. Nõ. n. ciues ſentiũt illud commodũ, eamq. vtilitatẽ, ex officio & munere Prætoris Oppidi, quã cõſequũtur ipſi Coloni, cũ ciues non habitent continuo, ſed aliqñ in ipſo Oppido, & ꝓpterea indigent ea opera & labore, quib. opus hñt ipſi coloni. Ita dicimus, ꝙ & ſi Clerici ſunt immunes ab onerib. impoſitis a Principe ſęculari, non tñ exempti dicuntur eorũ Coloni, vt diximus ſupra. Non ẽt repugnat qđ in argumento dr̃, æquiparatorum eſſe idem iudicium, quia illud procedit, qñ æquiparatio facta eſt in omnibus, & per omnia, vt in ea l. 1. de leg. 1. dicitur, & ibidem Ripa n. 2. verſic. iſta concluſio, & Roland. in Trac. de Lucro dotis. q. 42. n. 6. & 7. & in conſ. 60. num. 17. lib. 1. vel quãdo æquiparatio facta eſt in caſu, & puncto de quo agitur, ſicuti explicant oẽs in c. tranſlato, de conſtitut. Alex. in l. Gallus. §. forſitan. n. 5. ff. de liber. & poſthu. Iaſ. in l. 2. n. 19. ff. de iur. iur. & Par. in conſ. 49. n. 85. li. 3. Cum ergo in caſu noſtro facta non ſit æquiparatio vniuerſalis, nec in puncto, ceſſat argumentum ab ęquiparatis.

Quarto ita argumentatur. Cum prædicti Coloni ciuium non teneantur agere, nec cõueniri poſſint in quauis cã ciuili, criminali, & mixta, corã Prætore ſeu datarii ſicq. Oppidi, ita diſponentib. dictis conſtitutionib. & decretis, vr̃ abſurdũ eos teneri ad onus ſalarii Prætoris, quia ſi in eos iuriſdictionẽ nõ exercet, conueniens eſt, ꝙ nec onus ſalarii, quod ei pręſtatur ob laborem perſonæ, aut ad aliud onus teneantur.

Rñdetur, hoc argumentũ idem hr̃e quod primũ ſupra cõfutatum, vbi diximus, immo Colonos ciuiũ cõuenire debere incolas dic. Oppidi ſuos debitores, vel bonorũ ſuorũ occupatores corã ipſo Prætore Oppidi, cum actor ſequi debeat forum rei. l. 2. C. de iuriſdict. omnium iudicum. & cap. cum ſit generale. de foro compet. & præterea diximus, colonos ciuiũ cõſequi alia commoda aliaſque vtilitates, præter illam quæ a munere iudicandi prouenit. Non eſt quod iã ſcripta repetamus.

Quinto ita arguitur, licet Decretũ Ducis Phil. Mariæ ſimpliciter loquatur de onerib. realib. & perſona. lib. quo caſu põt intelligi đ extraordinariis dũtaxat ſcđm Bart. in d. l. 2. ff. de iure immunita. attamen cõſtitutio Clem. 7. Pontificis Max. & cõſtitutio ſeu Decretum Dom. Ducis Placentiæ generaliter loquuntur de ordinariis & extraordinariis. Vnde cum iſtæ duæ conſtitutiones veniant ad extenſionem Decreti primo loco facti, nẽpe Ducis Philippi Mariæ, & generaliter loquantur de onerib. perſonalib. & realib. ordinariis, & extraordinariis, & futurũ tp̃s concernãt, debent conſtitutiones iſtæ generaliter intelligi, nec reſtringi aut limitari aliquo mõ debent ſcđm Bart. in l. 1. §. nunciatio. n. 22. ff. de operis noui nunt.

Reſpondetur, ꝙ ſiue exẽptio & immunitas cõceſſa his colonis ciuium ſit ab ordinariis, ſiue ab extraordinariis, attamen non cõprehendit ſalariũ Prætoris, ꝙ vt iã diximus, præſtatur pro officio & munere ipſius Prætoris, ex quibus, & ꝓdicti coloni ſentiunt cõmodũ & vtilitatẽ. Non repeto iam dicta, ne multus ſim.

Sexto & vltimo vr̃ hæc queſtio decidi ex notatis ꝑ Bart. in l. ab omnibus. ff. de legatis primo, vbi Caſtr. cum dixerunt, quod ſi ſtatuto ſancitũ eſt, Comitatẽſes teneri ad ſalarium Prętoris, & vna uilla eximatur ab oneribus, reliqui tamen Comitatenſes tenẽtur ad integrũ ſalarium, & idẽ quod Bart. & Caſtr. ſcriptũ reliquerunt Abb. in c. accedentes. col. pen. verſic. 3. caſu. extra. de præſcript.

Atq. ita præcitati doctores clare volunt, ꝙ immunes ab onerib. intelligãtur ẽt immunes a ſalario Prætoris, & quod dicitur de villa, idẽ eſt etiam de ſingulari perſona, ſecundum Imol. in dic. l. ab omnibus.

Reſpondetur primo Bartol. in dic. l. ab omnibus. in prin.

in princ.num.1.de leg.1.non ſcripſiſſe quod dicitur in argumento, nempe, quod ſi ex ſtatuto Comitatenſes tenentur ad ſalarium Prętoris, & vna villa eximatur ab oneribus, reliqui tñ Comitatenſes, tenentur ad integrum ſalariū. Et ſic dicti doctores (ita ad verbū legitur in argumēto) clare volunt, ꝙ immunes ab onerib. intelligantur ēt immunes a ſalario Prætoris. Non equidē Bart. ita ſcribit, huiuſmodiq. illationē non facit. Cū eius verba ſic legātur. Nota hūc caſū, facit quod ſi ſtatutum dicit. Quod Comitatenſes teneantur ſoluere ſalarium Poteſtati, poſtea eximitur aliqua villa, qđ cęteri teneātur ad ſalarium integrū, vt hic, ſecundum Iacobum de Arena. Hæc Bart. qui non dixit, quod exemptus factus ab oneribus dicatur immunis a ſalario Prætoris, quaſi quod ſub nomine hoc generali onerum contineatur ſalariū Prætoris. Non enim hæc fuit mens & propoſitum Bart.

26 ſed illa an præſtatio † ſalarii Prætoris, quā villa exēpta pręſtare tenebatur, aliis Comitatenſib. accreſcat vel eam partem amittat Prætor, vel eam ſupplere debeat Comes, & dominus illorum Comitatenſium. Bart. cenſuit alios Comitatenſes teneri ad integrum ſalarium, cum Bart. ſenſerunt relati ab Alex. in conſ. 136. col.5. & in conſil. 177. col. pen. lib.2. Barb. conſil.13. col.2. lib.2. Pariſ. in conſ.68. in fine lib.1. & Cephal. in conſil.98. num.49. lib.1. qui referunt & Ioa. And. & alios diſſentientes. Imola vero in eadem l. ab omnibus. in prin. verſic. vel ſi vis ſaluare. Et ibidem Caſtr. num.3. conciliando opiniones, ſic diſtinguūt.

27 † Aut agitur de præiudicio concedentis immunitatem, & tunc fit diminutio pro rata. Ita procedit opinio Io. Andreæ, & ſequacium. Aut agitur de præiudicio tertii, vt eſt in Prætore, cui ſolui debet ſalariū, & tunc non minuitur, ſed integrum præſtari dēt. Ita Bart. & qui eum ſecuti ſūt, plenius diſtinguūt Abb. in cap. accedentes. num.8. de pręſcript. Iaſ. in l. auus. num.3. ff. de pactis. & Ruin. in conſi.125. num.4. lib. 4. His intelligimus argumentum ad rem noſtram non facere.

SVMMARIVM.

1 Sententiam conformem eſſe quæ cum prima ex aliqua parte conuenit.
2 Conformem dici ſententiam primæ licet aliquid addat.
3 Indiuiduam eſſe ſententiam licet capita diuerſa, cum lis eſt cum uno ſolo.
4 Sententiam eſſe indiuiduam in quolibet capite, cum res eſt cum uno ſolo.
5 Appellare poſſe a ſecunda ſententia reſpectu additionis.
6 Addere aliud eſſe a reformare.
7 Reſtitutionem in integrum non concedi minori ex facto patris qui erat ętate maior.
9 Reſtitutionem minoris prodeſſe maiori ex cauſæ connexione.
10 Minori tributam reſtitutionem prodeſſe maiori, cum cauſa eſt indiuidua.
Indiuidui ratione conceſſam minori reſtitutionem prodeſſe maiori.
Indiuiduorum hoc eſſe proprium ut beneficium conſorti litis tributum alteri profit.
11 Reſtitutionem in integrum requirere, minor ut ſit, & læſus.
12 Dote relicta pro omni eo & toto, in legitimam imputari omnia fœminis data, ex bonis teſtatoris.
13 Dotem, legitimam & Trebellianicam eidem deberi.
14 Dotem relictam nepti imputari in legitimam ex bonis patris.
15 Neptem, quæ ab auo dotem habuit, ſi ſuccedit fratri, eius bona non dici patris, ſed propria fratris.
16 Minorem ſummarie probare ſe læſum ut reſtituatur.
17 Minorem non reſtitui aduerſus priuilegiatum.
18 Reuiſionem non concedi a Principe rei iudicatę, non appellabilis.
19 Recurſum ad principem fieri intra bienuium.
20 Reuiſionem non concedi a Principe niſi ex magna cauſa.

Initium a Domino.

CONSILIVM MXLVIII.

IN eadem cauſa pro Dom. Iulia Scaramucia dubitari contingit, an Dom. Comites aduerſarii ſint vel in integrum reſtituendi, vel corā Excellentiſſimo Senatu audiendi, vt iam latę & executioni miſſæ ſententiæ reuideantur. Et quidem dicendū eſt, non poſſe, nec debere vel reſtitui, vel audiri. Qđ vt veriſſimum appareat, obſeruandum eſt ante omnia duas illas ſententias a Magn. Senatoribus Bellono, & Ricardo latas eſſe conformes. Nam Bellonus iudicauit, bona relicta a dic. Comite Scaramutia teſtatore eſſe fideicommiſso ſuppoſita, & Dom. Iuliæ numerandos eſse florenos illos 4000. ab ipſo teſtatore relictos, iuxta formam dic. teſtamenti. Dom. Ricardus confirmauit dictam Dom. Belloni ſententiā, hoc tamen addito, quod ab ipſo Teſtatore relictis deducatur legitima, & trebellianica. Hac itaq. additione excepta, conformes ſunt duæ ipſæ ſententiæ, nempe quo ad fideicommiſſum, & præſtationem 4000. florenorum. Ita a fortiori dicimus, quod ſi primus iudex condemnat Caium numerare cētum, & ſecundus iudex ſimpliciter dicat ſe condemnare
1 dictum Caium numerare 50. ſententiæ † ſunt conformes, quo ad ipſa 50. ſicuti ſcribunt Zenzelinus & Zabar. in clem.1. de ſent. & re iud. Barb. in conſ. 10. col.3. lib.1. Afflict. in deciſ.361. qui teſtatur, ita iudicaſſe conſilium Neapolitanum. Teſſaur. in deciſio. 122. num.10. & Didac. in lib. practic. quæſt. c. 25. n. 6. verſic.11. prædictæ.

Et ad rem magis facit, quod tradit idem Dida. in eodem cap.25. num.6. declarando traditionem Angeli in l.1. C. ne liceat tertio prouo. dum ſcribit, ſecundam ſententiam, quæ primæ aliquid addit eſſe con-
2 formem ipſi primæ quo ad non addita, † & ſi appellari poteſt a ſecunda ipſa ſententia reſpectu additionis, ſicuti in caſu noſtro appellare quidem poterunt Dom. Comites aduerſarii a ſententia lata a Dom. Ricardo reſpectu illius additionis factæ ad primam ſententiam de detrahendis legitima, & trebellian. non autem appellare, nec ſupplicare poterant, poſſuntue ab hac ſecunda ſententia reſpectu 4000. florenorum. Eiuſdem opinionis alios refert Theſſaurus in dicta deciſ. 122. num.7. qui teſtatur, ita iudicaſſe Senatum Taurinenſem. Et noſtro in caſu idem cenſuit Excellentiſs. Senatus iſte Mediolanenſis, dum cauſa cognita mandauit exequi debere præceptum executiuum a Capitaneo Iuſtitiæ contra dictos Comites aduerſarios concelsum pro his florenis 4000.

Non obſtant nunc quæ in nouis allegationibus obiiciuntur, nempe aduerſus prædicta repugnare
3 deciſiones Rotæ Romanæ, vt apud †, Putheum in deciſ.323. lib.1. & in deciſionib. nouiſs. deciſ.204. in 2. par. & quod reſpondit Hieron. Gabr. in conſil.56. li. 1. qui contrariam opinionem tueri, atq. defendere conatur. Quæ & ſi (dicitur in allegatio.) eſsēt dubię, attamē in hac diſceptatione admittēdæ, vel reiiciendæ appellationis, retinendę forent, arg. gl. l. qui reſtituere, de rei uind. Nā rñdetur primo, nos verſari in caſu claro, in quo (vt diximus) D. Bellon. iudicauit, D. Iuliæ præſtandam eſſe dotem librarū 16000. ſibi relictarū a D. Com. Scaram. teſtatore. Hanc ſnīam cōfirmauit D. Ricard. hoc tamen addito, quod ab ipſo

teſtatore relictis deducatur legitima. Hac itaq. addi
tione(diximus ſupra)legitima, & trebellia.excepta,
ſententiæ, quo ſcilicet ad dotem ſunt conformes. Et
argumẽtum quo vſi ſumus, ex traditione Zenzellin.
Zabarel. Barbat. Afflic. Teſlau. & Dida. fuit deductũ
a fortiori, ita ut, ſi dubium etiam eſſe cõcederemus
horum opinionem, quam veriſſimam eſſe exiſtima-
mus, ſecundum quam iudicarunt conſilium Neapo
litanum, & Senatus Taurinenſ. attamen non inde ſe-
queretur, quin in caſu noſtro res ſit clara. Cum reſpe
ctu ipſius dotis librarum 16000. nulla facta fuerit
alteratio, vel maioris, vel minoris ſummæ, vt in caſu
Rotæ, & Hierony. Gabr.

Reſpondetur ſecundo, prædictorum Gabr. & Ro
tę auctoritates, & loca nil ad rem noſtram facere. Nã
Gabr.(vt ab eo incipiam) in dic. conſil. 56. n. 1. ſcri-
bit primum, quod ſi iudicium eſt cum vna tm̃ perſo
4 na, & ſententiæ capita ſunt diuerſa, † ſententiam eſ-
ſe indiuiduam in quolibet capite. l. etiam. §. 1. vbi gl.
ff. de mino. & nota. in l. 1. C. de re iud. Imo (ſubiungit
Gabriel) etiam ſi diuerſæ res, & ſummæ in diuerſis
capitibus petantur, dummodo omnes vnica actio-
ne comprehendãtur. l. ſi qui ſeparatim. §. 1. vbi Bart.
& reliqui ff. de appella. cum aliis ab ipſo Gabr. alle-
gatis. Nil ſane locus iſte ad rem noſtram facit, quia
Dom. Iulia diuerſis actionibus petiit, & obtinuit do
tem 16000. librarum vna actione, nempe ex legato
ſibi a D. Comite Scaramutia teſtatore facta, legiti-
mam vero, & trebell. actione ſucceſſionis ab inteſta-
to ex perſona Herculis Iacobi fratris infantis præde
functi, vt etiã dicemus infra. Nihil ergo commune
habet dos hæc cum ipſa deductione legitimæ, & tre
bellianicæ. Illa vero deciſio Rotæ in deciſ. 204. in 2.
par. nihil habet, qđ caſui noſtro poſſit adaptari. Ita
quoque Putheus in dic. deciſ. 323. li. 1. loquitur, qñ
vnica petitione, hoc eſt, actione petita fuit vna ſum-
ma, & vnica ſententia eſt indiuidua, atque ita valere
non poteſt pro parte, & pro alia parte non. Id ꝙ non
contingit noſtro in caſu, vt diximus ſupra.

Non etiam repugnat, quod obiicitur in eiſdem al
legationib. pag. 1. verſ. poſſet pariter reſponderi &c.
5 nos non verſari in terminis † additionis, vt loquũtur
Angel. & Couarr. a nobis allegati, ſed potius in ter-
minis reformationis, quæ cum facta ſit circa caput
deductionis fiendæ ex bonis reſtituendis, in totum
videtur ipſum caput reformatum, & non in expreſ-
ſis in poſteriori ſentẽtia reſpectu eius capitis diſceſ-
ſum. l. alumnæ. §. qui filias. & ibi Bartol. ff. de adi-
men. lega. & Cephalus in conſi. 67. num. 13. li. 1. Nam
reſpondetur, & facile admittimus ſententiam Dom.
Belloni reſpectu deductionis legitimæ, & trebel. fuiſ
ſe reformatam per ſententiã D. Ricardi. Cum in illa
D. Belloni nullum ſit verbũ de ipſis deductionib. ſed
quo ad dotem librarum 16000. nihil reformatũ, ſed
confirmata eſt D. Belloni ſententia. Et traditio illa
6 Bart. in dic. † l. alumnæ. §. qui filias. ff. de adimẽ. leg.
& Ceph. in dic. conſ. 67. n. 13. procedit, qñ teſtator in
totum reformauit primum Teſtamentum per ſcđm,
vel per codicillos, transferendo ſcilicet rem vni lega
tam in alterum, omnino (vt inquit Ceph.) recedẽdo
a prima diſpoſitione. Id quod non contingit in caſu
noſtro.

Quod vero præcitatis in allegationib. pag. 1. verſ.
verumtamen neq. &c. ſubiicitur, his verbis. Verum-
tamen neq. id tentatur aduerſus aſſertam declaratio
nẽ Senatus, neq. eſt operæ pretiũ tentare pro Comi-
tibus Scaramutiis, qui contendunt, ſibi appellatio-
nem, aut reſtitutionem, aut recurſum concedendũ,
non reſpectu capitis dotis ſolummodo, ſed quia prę
ter dotem putat D. Iulia ſe retinere poſſe legitimam,
& trebellianicam, vt mox dicetur, & fuit ſatis aper-
te inculcatum in replicatione Comitum, tam & ſi
iſtud egregie ſatis, & in duplicatione & in allega-
tione pars diſſimulet &c. Hæc ſane verba manifeſte
ſignificant, Comites non ſatis conſideraſſe vel intel
lexiſſe, quæ ſcripta, & ſæpius dicta fuerunt pro Do.
Iulia, quæ nihil diſſimulauit, ſed dixit & iterum repe
tit, dotem ſibi, duabus ſententiis conformibus fuiſ-
ſe adiudicatam, actione ex teſtamento tamquam ſi-
bi relictam a Dom. Comite Scaramutia, legitimam
vero, & trebellianicam a ſe deduci poſſe ex perſona
Herculis Iacobi fratris ſui in infantia defuncti. Et
propterea, quo ad dotem ipſam iam adiudicatam,
non eſt qđ quouis mõ audiantur Comites aduerſa-
rii, ſicuti reſtitui, vel audiri petunt. Quo etiam ad le-
gitimam, & trebellianicam, dicimus, & infra repe-
temus, eſſe pluſquam manifeſtum deductiones fieri
potuiſſe, & Comites ipſos eas ita admiſiſſe, vt iã fa-
ctæ ſint diuiſiones, & Dom. Iulia ſit in ſuæ portionis
poſſeſſione.

His ſic præmiſſis, & explicatis, dicimus nunc lo-
cum non eſſe alicui reſtitutioni in integrum, vel re-
uiſioni ipſius Cauſæ.

Et quod attinet ad ipſam reſtitutionem dicimus
primum quo ad Comites Carolum, & Alphonſum
filios quondam Comitis Alexand. rem claram eſſe,
cum ipſo Comite Alexandro ſuperſtite latæ ſenten-
tiæ ab eo approbatæ fuerint, & ob id eius filii mino-
7 res non poſſunt † in integrum reſtitui, ex facto patris
ætate maioris, vt tradunt Bartol. Caſtrenſ. Alex. Iaſ.
& Socinus in l. cum filiusfamil. §. in hac. ff. de ver-
borum obligat. & egregie decidit Afflictus in de-
ciſio. 212.

Nec repugnat, quod obiicitur in Comitum alle-
gation. pag. 1. a tergo. verſic. aduertendum eſt &c.
quod approbatio ſententiarũ & renuntiatio a quõ-
dam Comite Federico nõ poteſt obſtare proſecutio-
ni appellationis interpoſitæ a ſententia D. Ricardi,
8 attento quod † compromiſſum, cuius contemplatio
ne ipſa approbatio & renuntiatio facta, erat per mor
tem alterius ex compromiſſariis euanuit. l. in com-
promiſſis, & l. ſed & interpellantur. ff. de arbitris, &
conſequenter euanuit etiam renuntiatio appellatio
nis, & approbatio ſententiæ in ipſo compromiſſo fa
cta. Bald. in l. ſi diuerſa. num. 5. C. de tranſact. Alex.
in conſil. 22. num. 2. lib. 1. & in conſil. 63. in fine lib. 2.
Decius in conſil. 93. num. 4. & Rota in deciſ. 171. in
2. parte in nouiſſimis. Nam reſpondetur, quod duo
in eo tranſactionis inſtrumento continentur, quo-
rum alterum eſt tranſactio ſuper ipſa lite principali,
in qua ex parte Comitum prætendebatur ſibi relaxa
ri iure fideicommiſſi quartam partem omnium bo-
norum a dicto Comite Scaramutia teſtatore relicto
rum & a Comite Hercule patre Dom. Iuliæ, & de-
inde ab ipſa Dom. Iulia, quæ fratri in infantia defun
cti ſucceſſit relictorum, & nullam (dicebant Comi-
tes) legitimam, vel trebellianicam deberi Do. Iuliæ,
propterea quod vel eius pater, vel auus quartas il-
las, tot bonis alienatis, conſumpſerunt, e contra ue-
ro D. Iulia prætendebat, ſe tamquam minorem, & læ
ſam debere reſtitui in integrum aduerſus ſentẽtias
Dominor. Belloni, & Ricardi, qui iudicauerant, bo-
na dicti Comitis Scaramutię eſſe fideicommiſſo ſup
poſita, & in omnem caſum ſibi deberi legitimam, &
trebellianicam, non obſtante allegata bonorum con
templatione, de qua non conſtabat. Hac de lite &
controuerſia fuit inter partes tranſactum, quod ſci-
licet Dom. Iulia reſtitueret bona fideicommiſſi, non
obſtante in integrum reſtitutione a ſe petita, retenta
tñ legitima & trebellian. Comites vero renũtiarunt
appella-

appellationi interpoſitæ a ſententia Do. Ricardi, qui
iudicauerat deduci debere legitimam, & trebellian.
ex bonis fideicommiſſi. Hęc itaque lis ſopita fuit me
diante ipſa tranſactione, quæ pro parte Dom. Iu-
liæ fuit miſſa executioni, ex quo loco dictæ quartæ
partis bonorum a ſe poſſeſſæ, fuit ei aſſignata octaua
pars pro ipſa legitima, & trebellianica. Alterũ quod
continet prædicta tranſactio, eſt liquidatio dictæ le-
gitimæ, & trebellianicæ, ſuper qua liquidatione ele-
cti fuerunt communi partium conſenſu Domini Ter
zaghus, & Ferrarius, qui curarent fieri liquidatio-
nem, & bonorum diuiſionem. Et ſi ergo ob mortem
Dom. Terzaghi extincta atque finita eſt electio illa,
non tamen irrita facta eſt trãſactio ipſa reſpectu pri-
mi capitis ſupra relati, alioqui neceſſe eſſet reſtitue-
re partes ipſas in ſuo primo illo ſtatu ante ipſam trã-
ſactionem, atque ita reponere Dom. Iuliam in poſ-
ſeſſionem illius quartæ partis omnium bonorum a
patre, & fratre poſſeſſorum, cuius loco (vt dictum
fuit) ob tranſactionem aſſignata fuit octaua tan-
tum. Immo dici iure poteſt electionem ad facien-
dum liquidationem, & diuiſionem non fuiſſe extin-
ctam, ex quo Senatus Excellentiſs. mandauit Capita
neo Iuſtitiæ, vt prædictam liquidationem, & diuiſio
nem faceret, ſicuti re ipſa poſt longas Comitũ tergi
uerſationes facta fuit, proiectis ſortibus.

Non etiam reſtitui ij poſſunt Comites ob con-
nexionem cauſæ, quam contendunt habere cum fi-
liis quondam Comitis Federici ætate minoribus,
tum quia nec dicti filii Comitis Federici debent re-
ſtitui, vt ſtatim demonſtrabimus, tũ etiam quia cau
ſa hæc & ſi communis eſt contra ipſos Comites, non
9 tamen eſt indiuidua, ita quod † beneficium reſtitu-
tionis in integrum competens minoribus prodeſſe
poſſit maiori, ſed diuidua eſt, cũ ſinguli pro hæredi-
taria eorum portione teneantur. l. pro hæreditariis.
C. de hæred. actio. Ita in ſpecie ſcribunt glo. & doc. in
l. vnica. C. ſi in communi eademq. cauſa, & egregie
decidit Afflic. in deciſ. 213. vbi n. 4. refert conſilium
Neapolitanum iudicaſſe fortiori in caſu, reſtitutio-
nem in integrũ conceſſam minori non profuiſſe litis
conſorti maiori in cauſa actionis hypothecariæ quã
do res ipſa hyppothecata fuit inter eos diuiſa, ſicuti
in caſu noſtro fuit communis domus inter hos Co-
mites, & hæc ſubhaſtata, & deliberata iam obtige-
rat Comitibus iſtis ætate minoribus.

Nec prædictis repugnat, quod obiicitur in Co-
mitum aduerſariorum allegationibus pag. 3. ver-
ſic. ob connexionem etiam &c. quod cum agatur
de retractatione ſententiæ, q̃ eſt indiuidua. l. in hoc
iudicio. ff. fam. Erciſc. beneficium vnius ex conſorti-
9 bus litis alteri ꝓdeſt, prout in induiduis conceditur
ex aduerſo, & probat l. 1. C. ſi vnus ex plur. appella.
& l. qui ſeparatim. § vlt. ff. de appellat. & tradit Sfor-
cia Oddo in tract. de reſtit. in integr. quæſt. 46. art. 4.
quod indubitanter (ſic in prædictis allegationib. ſu-
biicitur) verum eſt, quando eadem eſt omnib. cauſa
defenſionis. Nec magis in ipſius ſẽtẽtiæ reſtitutione
conſideratur beneficium minoris quam commune,
veluti ipſius ſentẽtiæ iniuſtitia. Quapropter, & ſi do-
ctores in l. vnica. C. ſi in communi eademque cã, di-
cunt, beneficium appellationis ad conſortes extẽdi,
quia eſt commune. Reſtitutionis aũt nõ, quia eſt ſin-
gulare, ſunt nihilominus intelligendi, niſi reſtitutio
daretur ad commune beneficium, cui obſtaret nõ ſo
lum facilitas minoris, ſed & rigor iuris. Tunc. n. cum
ſit eadem cauſa defenſionis, etiam ipſe maior eodẽ 11
beneficio debet frui, arg. l. vnicæ. C. ſi vnus ex pluri-
bus. Et facit quod notat Bartol. in l. ſolent. num. 16.
ff. de alimen. & cibar. legat. quod articulus emergẽs
ſortiatur eandem naturam, quã ſua ipſa cauſa prin-
cipalis. Vnde (ita adiicitur in præcitatis allegationi-
bus) quidquid ſit, quando per minorẽ reſtitutio pe-
titur, non vt redeat ad beneficium commune, certe
quando ad id tendit, reſtitutio eandem naturã ſor-
tiri debet, & quemadmodum ipſum beneficium
commune eſſet, ita & reſtitutio communis erit.
Vincentius Francus in deciſio. 252. num. 7. & in de-
ciſio. 408.

Reſpondetur huic obiectioni. Et primum quidẽ
dicimus, prædicta repugnare illi deciſioni Afflicti
213. quam ſupra allegauimus, quam comitum ad-
uerſariorum aduocatus non vidiſſe diſſimulat, & ſi
vidit ex ea intelligere ſatis potuit Afflic. ibi n. 4. affir
maſſe, cõſilium ipſum Neapolitanum bis iudicaſſe,
quod licet ius hypothecæ ſit indiuiduum, atq. ita ſẽ
tentia ſuper eo lata dici debeat reſpectu illius iuris
indiuidua, attamen cum res hypothecatæ ſint diui-
duæ, ſi conſtat res ipſas hypothecatas fuiſſe diuiſas
10 inter reos conuentos, reſtitutio † conceſſa minori nõ
prodeſt maiori litis conſorti. Idem Affli. in cõment.
ad conſtitut. Neapolitanas rubr. 40. De reſtitutio-
ne in integrum. incipit obſeruationem. num. 18. &
ſequitur Sforcia Oddo, quem *infra* referam. Cũ er-
go conſtet dic. Comites inter ſe diuiſiſſe bona, ſequi
tur dicendũ, quod vbi concederetur (quod non cre
dimus) reſtitutio in integrum minoribus, illa nõ pro
deſſet litis conſortibus. Nec ad rem pertinet tex. ille
l. in hoc iudicio. ff. famil. Erciſ. cum procedat locũq.
habeat ſolummodo in iudiciis diuiſoriis, in quibus
quilibet eſt actor, & reus, vel quia in eis res non põt
pro parte explicari. Ita declarat & communem eſse
interpretationem teſtatur Hieronym. Gabr. in conſ.
56. num. 17. lib. 1. qui num. 19. ſubiungit, qđ in alijs
iudiciis ſentẽtia lata contra plures valere poteſt, quo
ad aliquos, quamuis quo ad alios ſit nulla, atque ita
manifeſte affirmat Gabr. ſententiam latam contra
plures non eſse indiuiduã, alioqui in totum nulla eſ-
ſet, & conſequenter ſic dicendum eſt noſtro in caſu,
quod ſi minoribus concederetur in integrũ reſtitu-
tio, non poſset illa prodeſse maioribus. Cum ſenten
tia non ſit hoc in caſu indiuidua. Non etiam ad rem
pertinet locus ille Sforcię Oddo in Trac. de reſtitut.
in integr. quæſt. 46. art. 4. quia ipſe loquitur quando
res eſt indiuiſibilis. Qui caſus (vt diximus) noſtro nõ
conuenit, cum hic ob diuiſionem factam inter ipſos
Comites, res dicantur diuiſibiles, ſicuti diximus ſu-
pra ex ſententia Afflic. in dic. deciſ. 213. num. 4. quã
probauit etiam ipſemet Oddo in d. quæſt. 46. art. 5.
num. 20. qui ab aduocato dictorum Comitum vide-
ri potuit. Non etiam ad rem noſtram pertinet, quod
adducitur ex Bart. in l. ſolent. num. 16. ff. de alim. &
ciba. lega. quod articulus emergens ſortiatur eãdem
naturam, quã ſua ipſa cauſa principalis, & Bartol. ſe
cutus eſt Vincent. Franc. in deciſio. 252. num. 7. & in
deciſio. 408. in 2. parte. Non enim cauſa maioris
eandem naturam ſortitur, quam habet cauſa mino-
ris, quando res petita eſt diuidua, alioqui nũquam
locus eſset illi deciſioni Afflicti, & ſequacium. Non
equidem cauſa vnius pendet hoc in caſu a cauſa al-
terius, cuius contrarium eſt in cauſa emergenti quæ
pendet, & quodammodo eadem eſt cum cauſa ipſa
principali.

Quo vero ad filios dic. Comitis Federici, qui ſe
minores eſse affirmant, adhuc dicimus eos non poſ-
ſe, nec debere in integrum reſtitui.

Primo quia, vt quis tamquam minor † in in-
tegrum reſtituatur, duo concurrere debent. Al-
terum quod ſit minor, alterum quod fuerit læſus
ſui facilitate, vel dolo aduerſarii, ſicuti man feſte

tradunt Bartol.in l.vlt.in fi.C. de in integrum reſtit. Iaſ. in l.nam & poſtea.§.ſi minor.n.7.ff. de iureiura. & alii quos congeſſi in Tractat. de recuper. poſſeſſi. remed.15.n.136.& accedũt Sfortia Oddo in Tra.de reſtitut.in integr. q.4.art.2.num.8. & Seraphin. in Tract.de priuilegiis. priuil....num.8.& priuil. 96.n. 9. Porro in caſu hoc noſtro non conſtat primum dic. Comites fuiſſe ætate minores eo tempore factę tranſactionis,& renuntiationis ab eis factæ. Nec repugnat,quod coram Dom.Cap.Iuſtitiæ prędicti Comites vocati fuerint inſtante D. Iulia tanquã ætate minores quæ ſane aſſertio ſatis probare dicitur minorẽ ætatẽ ipſorum comitum contra ipſam D.Iuliam, vt ſcribunt Bald.in l.1.§.quod obſeruari.n.10.C.de iura.calun.& Dec.in c.cum uenerabilis.n.38.de excep. Nam reſpondetur, D. Iuliam citari feciſſe matres dictorũ Comitum tamquam curatrices ipſorũ comitũ hac adiecta clauſula,ſi qui ſunt minores, atq. ita nõ affirmauit ipſa D. Iulia,eos eſſe minores, cũ re vera ipſa ſcire hoc non potuerit,nec poſſit. Non ẽt cõſtat de lęſione ſui facilitate, vel dolo D.Iuliæ eorũ aduerſariæ fuiſſe deceptos. Cũ conſtet iuſte,& ſancte fuiſſe duabus imo tribus ſententijs iudicatum, Dom.Iuliæ præſtandos eſſe 4000. illos florenos a teſtatore ei relictos.

Verum obiicitur in præcitatis Comitum allegat. pag.3.verſ.quo ad læſionem &c. Comites non pratẽdere ſe læſos ex adiudicatione dotis librarũ 16000. relicta a dicto Comite Scaramutia teſtatore, ſed ex eo quod præter ipſam dotem velit etiam Dom.Iulia legitimam,& Trebel.ex ſententia Dom. Ricardi ſolummodo, a qua ſententia tanquã vnica admittẽda erat appellatio,& permittenda ei us proſecutio,quæ cũ impedita fuerit,læſi dicũtur ipſi Comites, & rurſus læſos ſe eſſe prætendunt iidẽ Comites ob id, qđ D.Iulia conſecuta eſt legitimã, & trebellian. aduerſus dic.teſtatoris diſpoſitionẽ,qui dotem prædictam reliquit,pro oĩ & toto eo, ꝙ fęminæ poſſent prætendere,ita quod ſi dos danda ſit a cætero ſint excluſę,
12 vel ſaltem in eam imputanda † ſint omnia ipſis fœminis data ex bonis teſtatoris, vt reſponderunt Rubeus Alexan.in conſil.149.in 2.dubio, & Cephal.in conſil.105.num. 13. libr. 1. & tradunt Marzarius in epitome de fideicommiſ. quæſt. 48. & M. Antonius Peregrin. in Tractat. de fideicommiſſis. artic. 42. num.76.

Reſpõdetur huic obiectioni, quam dum deduxit prædictus aduocatus, oſtendit ſibi ipſi parũ conſtare. Nã primũ ſcripſit, Comites non prætendere ſe lęſos ex dotis adiudicatione,& tñ in præcibus Excell. Senatui porrectis præcipuam propoſuit querelam, quod Comes Scaramutia teſtator non reliquit dotẽ aliquam ipſi Dom.Iuliæ, & in eiſdem præcibus ſibi adhuc contrarius dixit, Dom.Iuliam contentam eſſe debere alterutro,nempe,vel dicta dote,vel legitima & trebellianica. Quibus ſane verbis admittit ipſe aduocatus, Comitem Scaramutiam reliquiſſe etiam ipſi Dom.Iuliæ dotẽ librarũ.16000. Cęterum admiſſo quod Comites non conquerantur ſe læſos ex dotis adiudicatione, ſequitur dicendum, quod quo ad ipſam dotem audiendi amplius non ſint ipſi Comites, ſed quod omnino acquieſcent ipſi rei iudicatæ, cuius cauſa eorum domus tandem fuit ſubhaſtata & vendita, quo vero ad legitimam & trebellianic.ob quarum deductionem prætendunt Comites ſe læſos,dicimus,nullam penitus lęſionẽ conſiderari poſſe. Nam quod dixit prædictus aduocatus, ſolam extare ſententiam Dom. Ricardi, a qua admittenda erat appellatio, & permittenda eius proſecutio,facile vel ex eo diluitur,quod licet Comites ab ea ſententia forte appellauerint, attamen Comes Alexander ætate maior, & filii Comitis Federici, qui ſe minores aſſerebant,auctoritate Senatus,adhibitis ſanguine coniunctis,& Vicarii prætorii,ſolenni tranſactione inita illi appellationi renuntiarunt, ſicuti ex ſui parte fecit Dom. Iulia, renuntiando reſtitutioni in integrum petitæ aduerſus ſentẽtias Dominorum Belloni,& Ricardi, qui iudicarunt, bona relicta a dic.Comite Scaramutia teſtatore eſse fideicommiſſo ſuppoſita. Quæ quidem renuntiatio, ob vim præſertim iuramenti, & ob ſecutam executionẽ reſcindi nulla ratione poteſt,niſi de maxima, & euidenti læſione conſtaret, quemadmodum ſtatim dicemus. Illud etiam facile proſternitur, quod in prædictis allegationibus dicitur, Dom. Iuliam contentam eſse debere alterutro,nempe, vel dicta dote, vel legitima,& trebellianica. Nam, vt alias dictum fuit, & iuuat repetere, Dom.Iulia optima ratione conſecuta eſt dotem ex bonis Comitis Scaramutiæ teſtatoris proaui,legitimam vero,& trebellianicam ex perſona (vt clarius dicemus ſtatim) Herculis Iacobi fra
13 tris ſui,cui hæres extitit, & propterea vtrunq. † debetur, ſicuti in claris his terminis rñdit Corn.in cõſ. 206.n.16.li.2. & ſi ſuo illo in caſu alia ratione dixit ſe non affirmare, quod tamen in hanc inclinat opinionem.

13 Nec repugnat ſi dicatur, quod † dos relicta nepti, vel pronepti debet, imputari in legitimam ipſi nepti vel pronepti debitam ex bonis patris, vt ſcribunt Bartol. in conſilio 131. Primo arguitur. libro 1. Angel. in conſil. 78. Ioannes Philippi, & in conſil. 179. libro 3. & alii quos refert Ripa in l. in quartam. num. 206. ff.ad legem falcid. Nam reſpondetur, Bartol. & ſequentes loqui in caſu a no
14 ſtro valde diuerſo,nempe,quando † agitur de legitima,quam filia ex bonis patris petit. Nos uero loquimur,quando neptis,vel proneptis,quæ dotẽ habuit
15 ab auo,vel proauo ſuccedit fratri, † cuius bona non dicũtur patris,ſed propria ipſius fratris,ſicuti copioſe ſcribunt poſt alios Iaſon in l. 1. §. veteres.n. 2. ff. de acquir.poſſeſs. Socin.ſen.ibidem num.3. & Curt. iun.in conſil.52.col.vlt.& in conſil.101.num.6.& in ſpecie magis Vincent.Franc.in deciſio.328.num.2. in 2.parte. Et ex prædictis ſequitur ad rem non pertinere clauſulam illam a teſtatore in eo legato dictorum florenorum 4000. ita ſcriptam, & hoc pro omni,& toto eo,ac omnibus,& ſingulis his, quod, & quæ ipſa filia,ſeu ipſę filiæ habere,peterẽ, & conſequi quomodocũq.poſſet, ſeu poſſent in & ſuper hæreditate præfati Dom.Teſtatoris,tam occaſione dotis maternæ ipſius filiæ,ſeu ipſarum filiarum, & cuiuſcunque legitimæ,trebellianicę,& falcidiæ,ſeu debita iure naturæ, quam aliter quomodocumque & qualitercũq. & quocũq. alio iure, vel titulo &c. Nil inquam clauſula hæc ad rem noſtram pertinet. Cum hic non agatur de hęreditate & bonis ipſius Teſtatoris,vel patris ipſius D.Iuliæ,ſed de bonis, et hæreditate Herculis Iacobi infantis fratris dictæ D. Iuliæ. Nec obiiciatur prædictũ Hercul.Iacob.deceſſiſſe in infantia,non adita per eius tutores hæreditate, & ꝓpterea D. Iuliã non eſse conſecutã hæc bona tãquã fratris,ſed tamquã patris. Cũ ipſe infans haberi debeat,ac ſi hæreditas delata ei non fuiſset,iuxta tex.l. ſi infanti.§.ſi vero.Cod.de iure deliber. cuius verba hęc ſunt,ſi vero,vel non ſit tutor, vel cũ ſit,ea facere neglexerit, tunc eodem infante in ea ætate defuncto omnes hæreditates ad eum deuolutas, & non agnitas ita intelligi quaſi ab initio non eſsent ad eũ delatæ. Et eo modo ad illas perſonas peruenient, quæ vocabantur ſi minime hæreditas infanti fuiſſet delata.

delata.hactenus Impp.Theod.& Valent.

Nam reſpondetur text. d.§.ſi vero non loqui de hæreditate patris, ſed extranei delata infanti. Ita Bart.in d.l.ſi infanti.num.10. & ibidem Alex. num. 4.Corn.num.5. Iaſ.num.15. Butr.in conſ.67. num. 2.Comenſ.in conſ.115.col.2. Dec.in conſ.250.& in conſ.613.col.2. verſ.& primo conſiderandum. Soc. iun.in conſil.119.num.20.lib.1.& latè Rubeus in re pet.l.vnicæ.num.46. C.de ijs, qui ante apertas tab. ſcribit ſane Bart.infantem tranſmittere ad ſuos hæredes patris hæreditatem tamquam a ſe aditam.

Secundo accedit, quod cum in tranſactione illa renunciauerint, (vt diximus) ſolẽniter dicti Comites, appellationi, beneficio reſtitutionis in integrum, & cuicumque remedio, concedi eis non debet reſtitutio aliqua, ob vim iuramenti, auth.ſacramenta puberum. C.ſi aduerſus vend.& tradunt gloſſ.in §.extraneis.inſtit.de hæred.qual.& differen. Felin.in c.ſi diligenti.num.15.de foro compet.& Sfort.Oddo in tract.de reſtit.in integ.q.26.art.6.

Nec repugnat, quod obijcitur in ſępius recitatis comitum allegationibus pag.3.a tergo verſ. Nec obſtat renuntiatio &c.hanc renuntiationem irritam fuiſſe effectam, ob non ſecutum laudum, quod nec ſequi poteſt ob mortem vnius ex compromiſſarijs. Nam huic obiectioni ſatisfactum ſatis eſt ex dictis ſupra, vbi demonſtrauimus, illius cõpromiſſi & electionis Dñorum Terzaghi, & Ferrarij rõnem nihil ad rem noſtram pertinere. Qđ vero ſubiicitur in eiſdem allegationibus, iuramentum adiectum in tranſactione non impedire reſtitutionem in integrum, ſtante enormi læſione, excedente dimidiam ex ſententia Bald.in tit.de pace iuramento fir. quem ſecutus eſt Petrus Rebuff.in commen. ad conſtit.Gallię. in præfat. ipſarum conſtit.gloſſ.5.num.50. Hæc inquam obiectio vel ex eo tollitur, quod non modo nõ conſtat aliquo modo de allegata enormi læſione, verum etiam nulla penitus reipſa extat. Non enim ex eo ſolo dicere poteſt minor, ſe læſum, quod omiſerit appellare a ſententia cõtra ſe lata, vel quod omiſerit proſequi ipſam appellationem admiſſam: ſed

16 † probare debet ſaltem ſummarie, ſe ita bonum ius in cauſa ipſa habere; quod ſi a ſententia appellaſſet, vel admiſſam appellationem fuiſſet proſecutus, veriſimiliter obtinuiſſet. Ita ſane docuit Bart.in l.nã & poſtea.§.ſi iunior.num.7.ff.de iure iur.quem ſecuti ſunt innumeri propè doctores congeſti a Sfortia Oddo in tract.de reſtit.in integ.q.36.art.5.num.40. verſ.in contrarium eſt magis &c. qui col.vlt. declarat. Porrò in caſu noſtro non modo non conſtat plenarie, verum etiam nec ſummarie, quod Comites foueant bonum ius vel reſpectu dictæ dotis librarum 16000.vel legitimæ, & trebell. Nam quo ad dotem iam admittunt Comites, illam a Comite Scaramutia teſtatore fuiſſe etiam ipſi D.Iuliæ relictam. Non etiam negant eidem D.Iulię deberi legitimam & trebell.ſolum contendũt dotem eſſe in ipſam legitimã, & trebell.imputandum, quod falſum eſſe ſupra abũde demonſtrauimus.

Tertiò ſuffragatur, quod minori aduerſus alium

16 minorem non datur † reſtitutio in integrum, quando minor ille petens reſtitui tractat de lucro, is vero minor contra quem petitur.trac.de damno.l.minor filiofam.et l.verum. §.pen. ff.de minor.25.annis, & ſcribunt Azo, Bald.Caſtr.Rom.Riminal.ſen.& alij nonnulli quos commemorat & probat Sfortia Oddo in d.tract.de reſtit.in integr. q.18.art.5.num.35. Porro D.Iulia, quę tempore trãſactionis erat minor, tractat de damno euitando, ex quo ei quæſitum eſt ius diſpoſitione teſtatoris, qui eidem dotẽ 4000.florenorum conſtituit pro omni, & toto eo quod ex bonis ipſius teſtatoris, vel patris ipſius D.Iuliæ petere potuiſſet, atque ita ſi vixiſſet Comes Hercules ipſius D.Iuliæ pater tempore quo nupſit, dicere is potuiſſet, nolo tibi aliam dotem ex bonis meis conſtituere: cum ſufficere debeat dos mei contemplatione tibi relicta, & teſtando idem dicere potuiſſet. ſi ergo D.Iulia non conſequeretur dotem hanc, ſentiret dãnum, ex quo illa fuit relicta loco legitimæ, ſibi debitæ ex bonis paternis, e cõtra vero (vt ex prædictis cõſtat) Comites petẽtes reſtitui tractant de lucro; dum quod eſt D.Iuliæ debitum ex cauſa oneroſa præſtare recuſant. Nec repugnat, quod in ſæpius citatis Comitum allegationib.pag.vlt.verſic.ex eo aũt &c. obijcitur, Comites ipſos lęſos eſſe, dum coguntur dare dotem præter legitimam, & trebell.& ob id damnum hoc ſentire. Nam reſpondetur, nullum damnũ inferri Comitibus, ſed ipſi D.Iuliæ inferretur, ſi ius iam ſibi quæſitum ex diſpoſitione Comitis Scaramutiæ teſtatoris aufferretur, & ſi tolleretur legitima, & trebell. quam conſecuta eſt ex ſucceſſione Herculis Iacobi fratris ſui, ſicuti ſæpius dictum fuit, & ſi ipſi Comites, vel non intellexerint, vel non intelligere potius finxerint, & ſimulauerint.

17 Quartò mouet me, quod minor † non reſtituitur aduerſus mulierem habentem ſpeciale priuilegium in re illa, de qua eſt contentio.l.ſi apud.ff.de minor. & tradit Sfortia Oddo in dict.q.18.num.53. Atqui D.Iulia habet ſpeciale priuilegium pro conſecutione dictorum florenorum 4000. Cum ei fuerint relicti cauſa dotis, ſemper, & vbique priuilegia. l.1.ff.ſoluto matr. vbi doctores omnes. Ergo nulla concedi debet reſtitutio in integrum dictis Comitibus aduerſus D.Iuliam. Nec hic repugnat quod obijcitur in prædictis allegationibus pag.vlt.verſ.nec refert &c. Comites non petere reſtitutionem aduerſus dotem ſed aduerſus adiudicationem legitimæ & trebelian. Nam reſpondetur, vt dictum fuit ſupra, quod quo ad dotem D.Iulia debet liberari ab hac moleſtia, ex quo Comites admittunt dotem ei deberi. Quo vero ad legitimam, & trebell.ſatis dictum fuit D.Iuliam eas fuiſſe aſſecutam, ex ſucceſſione fratris.

Quod verò attinet ad cauſæ reuiſionem dicimus pariter multis rationibus, & argumentis, illi locum non eſſe.

18 Primò quia † recurſus ad Principem pro reuiſione rei iudicatæ, quę appellationem non admittit, nõ conceditur, ſicuti ſcribunt Bart.& Bald.in l.vnica. C.ne liceat tertio prouoca. Comen. & Socin.ſen.in l.ſingulis.ff.de except.rei iudicatę.Curt.iun.in l.imperium.num.108. ff.de iuriſdict.omn.iud.& Afflict. ad capell.Toloſ.q.479. Et licet diſſentiant aliqui relati, & ſecuti a Rebuff.in comment.ad Regias conſtitut.Galliæ.tom.1.tract.de ſupplicationibus.in pręfat.num.61.attamen ij loquuntur, quando conſtat manifeſtè de magna iuſtaque cauſa petendi hunc recurſum & reuiſionem; vt ſcribit Caſtr.in l.ſi quis aduerſus, C.de precibus Imper.offeren. & in l.vlt. C.vt lite pendente. Porro hoc noſtro in caſu non conſtat de magna iuſtaq; cauſa, vt demonſtrauimus ſupra, non ergo concedi debet reuiſio.

Secundo accedit, quod prædicti Comites aduerſarij tranſactione, auctoritate Excellentiſs.Senatus inita, renuntiarunt huic reuiſionis remedio iure iurando adhibito, & propterea ei locus eſſe nõ poteſt: Cũ ſeruari debeat iuramentum, quando ſeruari poteſt ſine periculo æternę ſalutis, cap.quamuis.de pactis in 6.

Tertio admiſſo citra veri præiudicium, quod ad-

19 uerſus rem iudicatam admittatur † reuiſio: attñ peti

illa

Digitized by Google

illa debet intra biẽnium.auth.quæ ſupplicatio.C.de
precib.Imper.offeren. & l.vnica. C.de officio Præf.
& ſcribunt Auffrer. in addit.ad capell.Toloſ. q.480.
Pariſ.in conſ.118.num.4.lib.4.& Petr.Rebuff.in præ
citato tract.de ſupplicationib.in prætat.num.56.

Nec repugnat, quod in ſæpius relatis Comitum
allegationib. in fine dicitur, Principẽ, cuius locum
tenet ſenatus, ſemper poſſe admittere ad audientiã,
vt ſcribunt Crauet.de antiq.tempor.in princ.1.par.
num.53.& in conſ.103.num.3. Surdus in conſ.277.
num.11.lib.2.& ego ipſe in conſ.676.lib.7. Nam re-
20 ſpõdetur, Principem, ſeu † Senatum, qui ſecundum
iuris terminos controuerſias dirimit, non poſſe con
cedere reuiſiones rerum iudicatarũ, niſi de magna,
& iuſta cauſa appareat, quæ, (vt diximus ſupra) hoc
noſtro in caſu deficit: maxime quando repugnat re-
nuntiatio iurata petentis reuiſionem; nec Princeps
ipſe, ſeu Senatus contemnere dicatur vires iuramen
ti, audiendo periurum, qui ſaltem petere debuiſſet
ſe ab eo iuramenti vinculo abſolui. Nec hoc in caſu
loquuntur Crauetta & Surdus. Quod vero ego ipſe
ſcripſi in conſ.676.lib.7. procedit, quãdo conſtat de
notoria, & manifeſta iniuſtitia ſententiæ iudicis al-
terius iuriſdictionis, qui eam exequi mandauit iudi-
ci, in cuius territorio ſita ſunt bona, & ſi aduocatus
Comitum vidiſſet, quę videre debebat, a me ſcripta
in initio illius reſponſi 676. intellexiſſet, caſum illũ
nil penitus ad rem noſtram facere. His eſt facile in-
telligere, nullam eſſe concedẽdam reſtitutionem di
ctis Comitibus, qui in omnem caſum, vbi reſtituerẽ
tur reſtituẽda prius eſt D.Iulia in eo ſtatu, in quo re-
periebatur ante tranſactionem, ſicuti tunc petierant
vna cum reſtitutione fructuum ab ipſis Comitibus
perceptorum.

SVMMARIVM.

1 *Appellationem friuolam non retardare executionem.*
2 *Exceptionem calumnioſam, licet legitimam reijci.*
3 *Appellationi renuntiaſſe, qui ſoluit.*
4 *Sententiam condemnatoriam approbare, qui petit terminũ ad ſoluendam condemnationem.*
5 *Intereſſe lucri ceſſantis ut debeatur ex depoſito, requiri moram, & occaſionem emendi.*
6 *Intereſſe lucri ceſſantis tum deberi, cum conſtat creditorem habuiſſe paratam occaſionem emendi rem fructuoſam.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MXLIX.

NVlla habenda eſt ratio interpoſitæ appellatio-
nis a ſententia Magnifici olim Senatoris Ca-
ſtellani pro Sereniſs. Regina Daniæ, & Duciſſa Lo-
tharingiæ aduerſus Dominos Litas prolata, quo-
minus ipſa Dom. Regina ſeu eius hæredes conſequi
nunc poſſint damnum, & intereſſe paſſa ab ipſa D.
Regina eiuſque hæredibus ob non reſtitutum inte-
grum depoſitum aureorum centum millium factum
apud D. Cæſarem Negrolum, cuius fideiuſſor, & col
laudator extitit D. Litta.

Primo quia appellatio interpoſita a D. Litta non
ſolum fuit friuola: ſed etiam non ſine aliqua calum-
nia. Cum conſtaret de ipſo depoſito, & obligatione
fideiuſſoris, ſeu collaudatoris: & certum eſſet depo-
ſitarium ob non reſtitutum depoſitum petitum in
iudicio teneri ad oĩa dãna & intereſſe, friuola, hoc
eſt vana, & inutilis fuit appellatio. cap. cum appella-
tionibus. de appell. in 6. vbi Archid. Gemin. & Fran
cus. Et friuola etiam ob id dicitur, quia non graua-
uit ipſum Littam cap. vt debitus. de appellat. Quo-
1 circa ob friuolam & malitioſam hanc † appellatio-
nem retardari non debet ſententiæ executio, vt in-
quit gloſſ. in cap. ſuper eo. de officio deleg. & egre-
gie ſcribunt Io. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de
officio dellegat. §. iam nũc dicendum. in verbo. Iam
ponit verba Hoſtr. Ita quoque docuit Bald. in leg. 1.
C. qui accuſa. non poſſ. exceptionem malitioſe oppo
ſitam non impedire proceſſum, ſic & egregie Innoc.
in cap. poſt electionem. de conceſs. pręben. ſcriptum
2 reliquit, quod licet quis opponat † exceptionem le-
gitimam, ſi tamen apparet animo calumniandi op-
poni, iudex reijcere eam debet, & Innoc. ſecuti ſunt
Abb. in cap. ex parte. il 2. de offic. deleg. Anchar. in
cap. paſtoralis. de except. & Imola in cap. cum con-
tingat. num. 8. de offic. deleg.

Secundo admiſſo citra veri præiuditium, prædi-
ctam appellationem non fuiſſe interpoſitam friuo-
le, & calumnioſe: ſed iuſte, & legitime: Verum ta-
men adhuc dicendum eſt, illam impedire non poſ-
ſe executionem huius ſententiæ quo ad prædicta
damna, & intereſſe. Cum ſatis conſtet ipſi appella-
tioni fuiſse renunciatum tam quo ad ipſum intereſ-
ſe, quam quo ad ſortem. De ipſa ſorte eſt certum,
ex quo non modo eius pars, ſed etiam tota, & inte-
3 gra fuit † numerata; id quod efficit, vt cenſeatur ip-
ſi appellationi renũtiatum, vt a fortiori probat text.
l. ad ſolutionem. C. de re iudic. vbi petens terminum
4 ad ſoluendum, dicitur approbare ſententiam † qua
fuit condemnatus ſoluere, & illo in loco annotarunt
Bar. Bal. Salic. & reliqui, & multa ſcribunt poſt alios
Crauet. in conſ. 76. in fin. in conſil. 103. nu. 13. in con
ſil. 261. num. 3. & in conſ. 175. num. 2. & Tiraquel. de
retractu conſang. §. 36. gloſſ. 2. num. 61. Idem dicen-
dum eſt de ipſo intereſſe, cum eo inſtrumento ſolu-
tionis, & ceſſionis lata iam ante annum ſententia,
confecto anno 1589. die 30. Decembris inter ipſam
D. Reginam, & D. Littam actum, conuentumq; fuit
his verbis. Quia pro reſtanti ſumma, & omnibus in-
tereſse, & interuſuriis præfatæ Sereniſs. Reginæ de
iure debitis & debendis præferenda ſit, & præfera-
tur Sereniſs. Regina, et caſu quo d. illluſtres Ceſſio-
narij, et vterq; eorũ exigeret in totum, vel pro parte
pecuniarũ, vt ſ. ceſſarũ extra Dñium Mediolani, tũc
pro reſtanti ſumma, et interuſurijs vt ſupra poſſit, &
valeat præfata Sereniſſima Regina illud totum, vel
partem rehabere, exigere, & conſequi ab eiſdem Il-
luſtribus Dominis Ceſſionarijs vt ſupra, prout de ia
re. Pacto etiam, & hac lege, & conditione adiecta;
quod nulla penitus exactio fieri poſſit in hoc Domi-
nio Mediolani pro ſumma vt ſupra ceſſa, niſi prius
monita d. Sereniſs. Regina, et ita promiſserunt, et
promittunt, vt ſupra ſub obligatione omnium bono
rum etc. et quorumcumque damnorum refectio-
ne etc. ita quod præfata Sereniſs. Regina pro reſtan-
ti ſuo credito, et pro omnibus, et quibuſcumque in-
tereſse et interuſurijs ſibi de iure debitis et deben-
dis vt ſupra, ſemper habeat, et habere debeat melio-
ra, potiora, et anteriora iura, et actiones, quam ha-
beat, et habet præfatus illuſtris Comes, et d. illuſtris
D. Stephanus et habituri cauſam ab eis etc. et vtroq;
eorum etc.

His verbis conſtat D. Littam admiſiſse d. D. Re-
ginæ deberi intereſse non reſtituti integri depoſiti:
voluitque ab ea poſse exigi, id quod repugnat inter-
poſitæ appellationi, quæ alioquin ſuſpendit iudica-
tum eiuſq; executionem. Nec dicatur intereſse qui-
dẽ deberi, ſed tamen reſpectu quantitatis eius ſentẽ
tiã exequi non poſse niſi prius liquidatione facta ea
dẽ in ſentẽtia, et præcepto executiuo vt ſtatim dicã.

Tertio

Digitized by Google

Tertio admiſſo etiam citra veri præiuditium appellationem non eſſe friuolam, & quo ad intereſſe renuntiatum non fuiſſe: attamen adhuc dicimus, retardandam nõ eſſe executionem pro ipſo intereſſe, de cuius certitudine, & quantiate nunc ſatis cõſtat.
5 Nam vt declaretur † intereſſe lucri ceſſantis, de quo nũc agitur, inter alia duo requiruntur, quorum primum eſt, quod debitor ſit in mora conſtitutus per interpellationem, ſicuti ſcribunt congeſti a Crauett. in conſ. 460. num. 9. Rota Genuen. in deciſ. 37. num. 21. in deciſ. 89. num. 3. & in deciſ. 134. num. 3.

Porro in caſu hoc noſtro manifeſtiſſime de ipſa iudiciali interpellatione apparet, non ſolum ex actis iudicialibus: ſed ex tranſatione inita inter d. Dom. Littam, & D. Negrolum anno 1588. in cuius ſecũda pag. à tergo ita legitur. Cumque ad inſtantiam Sereniſs. Reginæ Lotheringiæ ſeu agentium ſuorũ petita fuerit reſtitutio depoſiti ſcutorum centum millę, & per præfatum Magnific. Negrolum ſoluta fuerint ſcuta 40000. vel circa. Pro reſtanti autem ſumma ad inſtantiam eiuſdem Sereniſs. Duciſſæ actum fuerit, & agatur iudicialiter contra præfatum Dom. Negrolum, & præfatos Illuſtres Littas &c. & pag. 3. fac. 1. ita habetur. Per riſpetto della partita di Madama; che il Signor Marcheſe piglia carico di pagare, & releuare il Sig. Negrolo dalli 22. Febraro dell'anno preſente 1587. in quà, & da hoggi auanti, che il Sigor. Negrolo ſia obligato pagare effettualmente le reſtanti L. 122000. del capitale di Madama è releuare li Signori Litta per l'intereſſe che poteſse pretendere Madama dal detto 22. Febraro retro, per tutta la ſomma &c. Alterum ſicque ſecũdum requi-
6 ſitum eſt, quod conſtet, creditorem † habuiſse paratam occaſionem emendi rem aliquam, ex qua fructus, & reditus potuiſset conſequi; ſicuti tradunt Caſtren. in l. 3. §. vlt. ff. de eo, quod certo loco. Iaſ. in cõſil. 141. num. 2. lib. 5. Iaſ. in l. nummis. in fin. ff. de in litem iura. Dec. in l. quatenus. in fine de reg. iur. Ruin. in conſil. 103. num. 4. lib. 1. Rubeus in conſ. 88. num. 4. Crauet. conſ. 460. num. 7. lib. 3. & in conſ. 912. nu. 12. lib. 5. Natta in conſil. 450. num. 6. lib. 2. & Andr. Gail. in lib. 2. practic. obſeruat. obſeruat. 6. num. 5. & Hierony. Gabr. in conſ. 147. num. 3. lib. 2. Hoc etiam requiſitum concurrit noſtro in caſu, in quo apparet eo anno 1587. & 1588. ac etiam poſt extitiſse alios reditus Cameræ Regiæ venales ad computum octo pro centenario; præter illos emptos ab ipſa D. Regina, ſeu Duciſsa eo tempore pro ſumma ſortis, ſeu capitalis aureorum 40900. ſicuti de his reditibus venalibus atteſtantur teſtes permulti hac de re interrogati.

Exiſtimo itaque Magnific. Do. Senatorem Polum huius cauſæ commiſsarium & legatum pronuntiare poſse & debere bene iudicatum, & male appellatum, & deinde liquidato intereſse præfatæ Sereniſs. D. Reginæ, ſeu eius hæredibus debito, cõcedere præceptum executiuum, iuxta ſuæ commiſſionis, & delegationis formam.

SVMMARIVM.

1 *Reintegrandæ poſſeſſionis remediũ eſſe impræſcriptibile Rotam Romanam tueri.*
2 *Occupatorem malæ fidei, vel eius ſucceſſorem non præſcribere remedium reinteg.*
3 *Præſcriptionis beneficium iure Pontificio non dari malæ fidei poſſeſſori etiam tempore immemorab.*
4 *Succeſſorem auctoris malæ fidei neque ex ſua perſona incipere præſcribere. n. 5.*
6 *Præſcriptionem impediri, vbi res eſt affecta vitio reali.*
7 *Reintegrandæ remedium tolli decem ann. cũ poſſeſſor habet titulum, bonam fidem, & res caret vitio reali.*
8 *Dominium vtile pluris eſſe poſſeſſione.*
9 *Dominium vtile acquiri per poſſidentem tit. et bona fide, curſu decennij.*
10 *Spoliatum facto ſuo curſu decennij perdere ius ſuum.*
11 *Reintegrãdæ remedium niſi præſcriberetur a bonæ fidei poſſeſſore niſi ſpatio 40. an. nullam fore differentiam inter eũ, & poſſeſſorem cum mala fide præſumpta.*
12 *Tempus immemorabile, cum manifeſte non apparet de mala fide, tollere remedium reintegr.*
13 *Tempus immemorabile habere vim præſcriptionis.*
14 *Præſcribi bona Eccleſiæ tempore immemorabili.*
15 *Obligationem contra Eccleſiam ſine alio titulo ſpecifico induci præſcriptione immemorabili.*
16 *Præſcriptionem ex tempore immemorabili verbis generalibus non cenſeri ſublatam.*
17 *Tempus immemorabile præſcribere non præſcriptibilia.*
18 *Reinteg. remedium non præſcribi mille annis falſum eſſe.*
19 *Poſſeſſionem 30. uel 40. ann. licet ſine titulo, modo adſit bona fides, uel abſit præſumptiue mala, preſcribi reinteg. remed. num. 20.*
21 *Dominium acquiri a bonæ fidei poſſeſſore 30. ann.*
22 *Poſſeſſionis cauſa inuentam eſſe poſſeſſionem.*
23 *Condictionem ex lege perpetuam dici.*
24 *Condictionem ex l. ſoli 30. an.*
25 *Dotis actionem, licet dicatur uulgo quandocumque durare, & perpetuam eſſe, tolli 20. an. num. 26. 27. & 28.*
29 *Reinteg. remedium tolli 30. an. cum poſſeſſor eſt ſolũ in mala fide præſumpta.*
30 *Reintegrandæ remedium cur plurimi contendant eſſe impręſcriptibile, & rationes eorum confutatæ. n. 31. 32. 33. 34. 35. & 36.*
37 *Rotæ opinionem non eſſe communi præferendam.*
38 *Rotam rotare quandoque.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MI.

DE perdifficili, & ardua hac propoſita dubitatione, an ſcilicet remedium canonis reintegrãda. 3. q. 1. ſit imperſcriptibile, vel potius aliqua præſcriptione tollatur, decreueram non reſpondere, tũ quod ſatis abundè quatuor, & triginta ab hinc annis quid de ea ſentirẽ in comment. de recuper. poſſeſs. remed. 15. q. 33. num. 415. ſcriptis commiſi, tum etiam quòd dubitabam, ne (vt eſt veteri in prouerbio) oleum & operam perderem, poſteaquam legi apud Cæſarem Contardum in comment. ad l. vnicã in 2. limit. §. 4. num. 25. ſi de momen. poſseſs. fuer. appell. Romana in curia, præſertim apud ſacrã ipſam Rotam adeo inualuiſse opinionem illam; quod im-
1 præſcriptibile ſit hoc † remediũ, vt facilius ſit (vetus eſt prouerbium) clauam de manu Herculis extorquere, quam hanc tam perſuaſam, ac receptam tanto tẽpore opinionem deijcere quis ea in curia poſſit. Verum tamen cum ab his, qui me interrogãt, acceperim, Clementem VIII. Pontificem max. qui nũc Saluatoris D. N. in terris ſumma, & incomparabili bonitate, & prudentia perſonam ſuſtinet, diuino afflatum numine ſtatuiſſe, ſpectandum eſſe (vt inquit Proculus in l. ſed licet. ff. de officio Præſidis) nõ tam quid Romæ factum eſt, quam quid fieri debebat, in animum induxi meum denuo hac de controuerſia ex interpretum opinione dicere, quod ſentio. Et quidem ſentio diſtinguendos atque conſtituendos eſſe quinque caſus, & ſi eo in remedio 15. q. 33. tres tantum propoſui, & explicaui. Quos vt clarius, & facilius, alio quam olim obſeruato ordine declarem, ab

illis

illis exordiar, qui minorem habent dubitationem.
2 Primus † itaq; eſt caſus, quando poſſeſſor reus cō
uētus eſt in manifeſta mala fide, eo quia ipſemet fuit
primus occupator & ſpoliator, vel ſcienter ſpoliato
ri & occupatori ſucceſſit; Hoc ſane caſu nulla dici
poteſt decurſa cuiuſuis tēporis præſcriptio, qua hic
tueri ſe poſſit. Ita in ſpecie huius remedij cap. reinte
granda. ſenſit Ang. Aret. in §. quadrupli. num. 32. in
fine inſtit. de actio. & manifeſtius Soc. ſen. in l. rem,
quæ nobis. num. 18. ff. de acquir. poſſeſſ. Balb. in trac.
de præſcript. in 4. particula, 4. partis princip. q. 24.
prope finem. Laurent. de Pinu in conſ. 62. num. 3. An
ton. Mattheus in l. naturaliter. §. nihil cōmune, ff. de
acquir. poſſeſſ. in regula ſpoliatum ante omnia reſti
tuendum, ampliat. 35. Bero. in cap. 2. num. 39. verſ.
ſecus ergo concludendum eſt. de reſtit. ſpoliat. col-
legium Papiæ inter conſilia Pauli de monte Pico cō-
ſil. 97. num. 21. Franciſc. Sarmient. de reditibus ec-
cleſiæ lib. 2. cap. 4. num. 10. Roland. in conſ. 6. nu. 41.
lib. 3. Cęſar Contardus in d. l. vnica, in 2. limit. §. 4. in
fine. C. ſi de moment. poſſeſs. fuerit appell. Io. Petrus
Surd. in conſ. 28. num. 77. lib. 1. Eugen. in conſ. 58. n.
61. & 62. Honded. in conſ. 82. num. 52. & ego ipſe in
præcitato remed. 15. q. 33. num. 415. Et caſum hunc
admittunt paſſim, & ſine controuerſia doctores illi
omnes, qui aſſerunt, nec quidem bonæ fidei poſſeſ-
ſorem præſcriptionis cuiuſcumque temporis exce-
ptione tueri ſe poſſe, ſicuti huius opinionis fuiſſe in-
fra ſuis locis dicemus. Et huius quidem caſus noſtri
3 ea eſt manifeſta ratio, qa malę fidei vere † poſſeſſor,
ſaltem iure pontificio, nullo quouis tempore, etiam
immemorabili præſcribit. cap. vlt. de præſcr. Quam
ſane conſtitutionem ſic accipiunt gloſſ. in cap. 1. in
verbo niſi. de præſcript. in 6. Dyn. in cap. poſſeſſor. n.
5. de reg. iur. in 6. quo loci Didac. Couuar. in 2. part.
§. 8. num. 4. verſ. ſit igitur, eiuſdem ſententiæ com-
memorat Abb. Franc. Ang. Aret. Alex. Felin. Afflict.
Capic. Balb. Rub. & Crauet. Et his accedunt Natta
conſ. 636. num. 12. lib. 4. Decian. in conſ. 2. num. 196.
& in conſ. 24. num. 22. & in fine lib. 1. Ioannes de Mi
lis in repertorio in verbo præſcribere non poteſt,
Capic. in deciſ. 4. num. 12. & 13. & Surd. in dict. conſ.
28. num. 76. qui num. 79. ſubiungit ex ſententia quā-
plurium hanc malam fidem nocere hæredi, & ſuc-
4 ceſſori, ne poſſit etiam ex ſua perſona incipere † prę
ſcriptionem, & idem reſpondit Honded. in d. conſ.
82. num. 43. & 44. & ego ipſe in præcit. comment. de
recuper. poſs. remed. 15. numer. 618. ſcripſi, com
5 munem † hanc eſſe doctorum ſententiam. Eſt enim
6 res affecta vitio reali, ob id prę ſcriptioni † locus eſſe
non poteſt: ſicuti in ſpecie ſcribunt poſt alios Ant.
Matth. in dicto §. nihil commune. in ampliat. 35. nu.
1. Cephal. in conſil. 235. in fin. lib. 2. Cæſar Contard.
in l. vnica in 2. limit. num. 34. C. ſi de moment. poſs.
fuerit appellatum. & Franc. Sarmient. de reditib. ec-
cleſiæ in 2. parte ca. 4. num. 10. & in lib. 2. Selecta. in-
terpret. cap. 13. num. 4. qui ſic interpretatur, text. c.
reintegranda. 3. quæſt. 1. de quo dicemus infra in vl-
timo caſu.
Secundus eſt caſus, quando poſſeſſor habet titu-
lum, & bonam fidem, & res non eſt affecta vitio rea-
li. Hoc caſu, qui nullam, vel ſaltem modicam habet
7 dubitationem, poſſeſſor † curſu 10. annorum reddi
tur tutus, atque ita tollitur remedium d. cap. reinte-
granda. Ita in ſpecie affirmant Rota in deciſ. 11. ſi
Rector. num. 1. in fine verſ. per ſecundum. de reſtit.
ſpoliat. in nouis, quam ſic intelligo, & manifeſtius
Franc. Balb. in tract. de præſcript. in 4. partic. 4. part.
princip. q. 24. propè finem, verſic. quinimo videtur,
Ruin. in con. 69. num. 14. lib. 1. Roland. in conſil. 72.
num. 21. libr. 2. Petr. Beninten. in deciſ. Bonon. deciſ.
10. num. 2. qui multis probat. Cephal. in conſil. 315.
num. 58. lib. 3. Teſaurus in deciſ. 29. num. 2. qui teſta-
tur Senatum Taurinenſem ita iudicaſſe, & horū tra
ditionem & ego ipſe probaui in præalleg. comment.
de recuper. poſs. remed. 15. num. 425. & quidem ſen
tentia hæc fulcitur triplici hoc argumento.
Primo, quod plus eſt acquirere vtile dominium,
8 † quam poſſeſſionē, ſicuti notiſſimi iuris eſt. Atqui
9 † poſſidens titulo & bona fide, curſu decennali, ac-
quirit dominium vtile. l. ſi quis emptionis. C. de præ
ſcript. 30. vel 40. ann. vbi Bald. & reliqui. ergo a for
tiori poſſidens titulo, & bona fide curſu decennali
acquirit iuſtam poſſeſſionem aduerſus remedium
d. cap. reintegranda. 3. q. 1. & hoc argumenti genere
vſus eſt in ſpecie noſtra Balbus in loco ſupra cōme-
morato.
Secundo accedit, quod cū 10. annorum inter præ
ſentes, & 20. inter abſentes, ob ſuam quoddammo-
10 do negligentiam antiquus † poſſeſſor ſpoliatus, ſuo
facto ius ſum perdit. l. ſi de eo. §. 1. ff. de acquir. poſ-
ſeſs. & l. furtum. §. vlt. ff. de vſucap. vbi doctor. Ergo
& negligēs iſte perdit poſſeſſionem, ſeu remediū re-
integrandæ. Ita argumentari voluit Ruin. in cōſ. 69.
num. 14. lib. 1. Et hic quidem antiquus poſſeſſor di-
citur potius ſua culpa, & facto, nēpe negligentia ami
ſiſſe poſſeſſionem quam quod fuerit ſpoliatus, vt re
ſpondit Bald. in conſ. 321. Ad euidentiam præmittē
dum eſt, in fine lib. 3.
Tertio ſic aliquando in d. remed. 15. num. 425. ar-
gumentabat, quod ſi hoc in caſu locus non eſſet ni
ſi præſcriptioni 30. vel 40. annorum, cum bona fide,
nulla eſſet differentia inter hunc poſſeſſorem cum
titulo, & bona fide, & poſſeſſorem illum cum mala
fide prę ſumpta, qui (vt dicemus infra) prę ſcribit ad-
11 uerſus hoc remediū: Cum tamen maxima † eſſe de-
beat differentia.
Nec huic ſententiæ repugnat text. d. c. reintegran
da. 3. q. 1. quia de eius ſenſu, & intellectu dicemus in-
fra in vltimo caſu.
Tertius eſt caſus, qui modicam pariter habet du
bitationem, quando ſcilicet agitur de poſſeſſione tā
ti temporis, cuius nulla eſt initij memoria, & non ap
paret de manifeſta poſſidentis mala fide. Hoc etiam
12 caſu tolli remedium † d. cap. reintegranda. ſcripſe-
runt Rota in d. deciſ. 11. ſi rector. num. 2. de reſt. ſpo-
liat. in nouis, Caſſiodor. deciſ. 6. in fi. de reſtit. ſpolia.
Gozad. in conſ. 7. num. 18. in fine. Port. Imol. conſil.
24. num. 4. Maſſa Galleſius in tract. de exercitat. iu-
riſperit. num. 56. verſic. & vbi etiam, & Crauett. in
conſil. 425. num. 15. lib. 3. & his accedit Put. in deciſ.
115. num. 17. 18. & 19. lib. 1. Eā eſt huius ſententiæ
13 vera, & ſolida ratio, quod curſus † hic tēporis vim
habet priuilegij. l. hoc iure. §. ductus aquę. ff. de aqua
quotid. & æſtiua. & latiſſime diſſerui in commen. de
præſumpt. lib. 3. præſumpt. 131. num. 38. & 39. & ibi-
dem num. 40. adductus text. c. 1. in fine de prę ſcript.
14 in 6. ſcripſi, curſu † temporis immemorialis prę ſcri-
bi bona eccleſiæ, quæ alioqui ſine titulo, & bona fi-
de non præſcribuntur alio temporis curſu, & nu. 41.
multorum auctoritate adiunxi, hoc curſu immemo-
rialis temporis acquiri directum dominium. & nu.
43. ſcripſi hoc tempus habere vim pacti, & num. 45.
15 dixi curſu † tanti temporis induci obligationē con-
tra eccleſiam abſque alio titulo ſpecifico. Cum titu-
lus ipſe præſumatur. Et accedit quod tāta eſt vis hu
16 ius curſus tēporis immemorabilis, vt nunquā † cen
ſeatur ſublatus etiam verbis vniuerſalibus negati-
uis, vt puta, ſi dicatur, quod nulla currat præſcri-
ptio. Ita gloſs. in §. de cætero. in verbo, nulla tempo-
rum

rum præſcriptio.in auth.vt de cætero commut.rerũ eccleſ.vbi Angel. & idem poſt Bald.in l.1. C.ne rei dom.vel templo. Alex.in cõſ.16.num.21.lib.5. Dec. in conſil.271.col.1.& alios commemorat, & probat Crauet.in d.conſ.425.num.30.verſ.ſecundo reſpõdeo.Ita quoque Olaſc.in conſ.34.num.44.ex ſententia Caſſan. Boer. Alciat.& aliorum nõnullorum,
17 reſpondit, curſu † temporis immemorialis præſcribi ea, quæ iure dicũtur impræſcriptibilia. Nõ refero alia copioſe ſcripta a Teſauro in deciſ.16.num.4.& a Melch.Palaez in tract.maioratuum parte 4.q.21. num.6.& 7.

Et his intelligimus, veram non eſſe opinionem
18 † eorum, qui ſcribunt, huic remedio non præſcribi etiam curſu mille annorum. Ita ſane Gomeſ.in reg. de triennali.q.11. verſ.circa verò ſecundum. Anton. Gabriel.in lib.5.concluſ.tit.de reſtit.ſpoliat.concluſ. 5.num.54.& alios nonnullos referam infra in vlt. caſu. Rationes & argumenta, quæ his ſuffragari videntur, refellemus infra in vlt.caſu.

Quartus eſt caſus, quando poſſeſſor licet ſine titulo, habet tamẽ bonam fidem, vel eſt in mala fide præſumpta, & decurſa eſt præſcriptio 40.annorum. Hoc
19 etiam caſu † ſublatum eſſe remedium d.cap.reintegranda.etiam contra eccleſiam affirmarunt Caſtr. in conſ.105. In quæſtione quæ ſperatur moueri.col. vlt.verſ.ex quibus omnibus. lib.1.qui dixit ſufficere hoc tempus ad excludendam eccleſiã, quæ ſe vt ſpoliatam contẽdit reſtitui, & reintegrari ad ſuam poſſeſſionem. Idem ſcribunt Balb.in d.q.24.prope finẽ verſ. Et hæc concluſio. Bertrand.in conſ.44. num.8. parte 1.lib.3.Port.Imolenſ.in conſ.147.num.83.Puteus in deciſ.115.num.21. in fine lib.1.& ego ipſe in præcit.comment.de recuper.poſſ.remed.15.nu.427. Et probatur auctoritate eorum qui fortiori in caſu, (vt ſtatim dicemus) affirmant ſufficere curſum 30. annorum, & huius quidem caſus ea eſt ratio; quia curſus 40.annorum omnem actionem tollit.l.ſicut. C.de præſcript.30. vel 40. ann.& dicitur parere pleniſſimã ſecuritatem. l.omnes. C.eod.tit. Et accedit conſideratio Putei in d.deciſ.115.num.16.verſic.ſecundo dicebam, lib.1.ex ſententia Ang.in §.de cætero.in auth.de non alien.rebus eccleſ.

Quintus, & vltimus eſt caſus, quando poſſeſſor licet ſit ſine titulo, habet tamen bonam fidem, vel eſt in ſola mala fide præſumpta. Hoc in caſu apud noſtros valde controuerſo recepta magis, & verior eſt
20 opinio eorum, qui affirmarunt, curſu † 30.annorum tolli remedium hoc cap. Reintegranda. Quam quidem ſententiam multis rationibus, argumentis, & doctorum auctoritatibus veram demonſtrabimus. Deinde obiectiones contrariæ opinionis noſtris pro uiribus confutabimus atque refellemus.

Primo itaque vrget non parum argumentum quo etiam vſus ſum ſupra in ſecundo caſu, quod difficilius acquiritur ſicque præſcribitur dominium, licet ſit maioris præiudicij, ſicuti notiſſimi iuris eſt. At-
21 qui poſſeſſor † bonæ fidei præſcriptione triginta annorum acquirit dominiũ, l.ſi quis emptionis. C.de præſcript.30.vel 40.anno. vbi Bald.cap.vlt.de præſcript. Bart.in l.rem alienam.nu.7.ff.de acquir.poſſ. ergo in fortiori acquiri dicitur vera, & tuta poſſeſſio. Nec repugnat aliquorum Rotæ Romanæ Auditorum conſideratio, quam refert Put. in deciſ.115. num.9. lib.1. præſcriptionem fuiſſe inuentam propter dominia, ne illa ſemper maneãt in incerto. Nõ autem ob poſſeſſionem, quæ de facto poſtea recuperatur, probato dominio. Non inquam repugnat hęc conſideratio, cui, vel vt leui, vel vt falſę nõ reſpondit ipſe Put.qui ab illis Auditoribus diſſentiant. Nam
22 falſum eſt, quod † præſcriptio non ſit inuenta propter poſſeſſionem. l.1.in princ.& §.annus.ff.de vi, & vi arma. & l.2. C.vnde vi, & ſcripſi in comment.de recup.poſſ.remed.vlt.q.vlt. Et propterea nec ita de facili amiſſa poſſeſſio recuperatur, probato dominio. Cum difficilis admodum ſit permultis in caſib. ipſius dominij probatio, ſicuti ex aliorum ſententia ſcripſi in comment.de præſumpt.lib.6.præſump.63. num.1. & ob id dicere ſolemus vna cum Iuſtiniano. in §.commodum.inſtit.de interdictis, magnum eſſe poſſeſſionis commodum.

23 Secundo accedit, quod † conditio ex lege dicitur perpetua, vt in inſtitut.de perpetuis, & tempo.actio.
24 & notant ibidem Ang. Aret.& reliqui. Porro † conditio ex lege curſu 30.annorum tollitur. l.ſicut, & l.cum notiſſimi. de præſcript.30.vel 40.ann. & tradunt poſt alios Balb.in tract.de præſcript.in 4. parte princip. in princip.q.1. & Boer.in q.182. num.6. Ergo idem dicendũ eſt in hoc remedio cap. reintegranda; qnod ſcilicet & ſi eſt perpetuum, attamen tollatur hoc triennali curſu. Nec repugnat conſideratio relata a Puteo præcitato in loco, quia reſpondetur, vt in ſequenti argumento.

25 Tertio ſuffragatur, quod † dotis cauſa, & ad eam recuperãdã actio perpetuo priuilegiata eſt. l.1.ff.ſo-
26 lut.matr.& nihilominus † actio illa tollitur curſu 30. annorum. l.in rebus. C.de iure dotium, quem ita ibi intelligunt doctores, & manifeſte reſponderũt Bal. in conſ.4. tactum tale. Quidam Lucius. lib.3.& in conſ.230. Actioni de dote.lib.4. & Corn.in conſ.56. num.3.& in conſ.92.num.7.lib.4.& idẽ tradit Balb. de præſcript.in 4.parte princip.in prin.q.1. Quemadmodum ergo actio de dote, quæ perpetua eſt, curſu 30.annorum tollitur; ita a fortiori tollitur hoc reintegrandæ remedium, quod eſſe perpetuum certo non conſtat.

Quarto confert non parum text.l.1. C.de bonis mater.iuncta expoſitione Accurſij, ibi, Imperator his verbis. Nullam poterit opponere præſcriptionẽ filijs quandocumque vindicantibus rem ſuam &c. ſtatuit filijs vindicantibus rem ſuam perpetuo dari actionem, ſicuti dictio illa, quandocumque, ſignificat. Ita Socin.iun.in conſ.145.num.4.5. lib.1. Pariſ.
27 in conſ.96.num.34.lib.3.& tamen † actio hæc tollitur curſu 30.annorum, ſicuti Accurſ.illo in loco exponit, & ſecuti ſunt reliqui, quos referunt Tiraq.de retract.conuentio. §.1.gloſſ.2. num.9. Socin.iun. in conſ.145.num.47. lib.1. & Roland.in conſil.21. numer.44. lib.2. & ad rem noſtram Put.in d.deciſ.115. num.4. qui ſimilibus probat, ergo idem dicẽdum eſt noſtro in caſu.

Quinto huc facit cap.1. §.1.de capitul. Corradi. iuncta gloſſ.ibi, in verbo. Non obſtante ea conſtitutione definitum eſt, dominis feudorum licere reuocare feuda alienata, nulla; obſtante præſcriptione. Gloſſa ibi exponit, & excipit præſcriptionem 30. annorum. Et gloſſam illam ſecuti ſunt doctores ibi, & Curt.ſen.in conſ.pen.col.2. Brun.in conſ.61.nu.4. Soc.iun.in conſ.6.num.15.lib.3. & Tiraq.de retract. conſang. §.1.gloſſ.10. num.11. Ergo idem concludendum eſt noſtro in caſu.

Sexto me mouet non parum traditio illa quam-
28 plurium interpretum affirmantium, † pactum venditori factum, vt poſſit quandocumque, atque ita perpetuo redimere rem venditam, tolli curſu 30.annorũ. Qua ſane in opinione ſunt 43.doctores, quos ex ordine enumeraui in conſil.962.num.39. lib.10. Idem ergo affirmandum eſt in caſu dicti cap.reintegranda.

Septimò, & vltimo dubitatio hæc dirimitur au-

ctoritate

Digitized by Google

ctoritate 38.(me minimo cum illis numerato)interpretum,qui affirmarunt,remedium dict.cap.reinte-
29 granda,tolli curſu,† & præſcriptione 30.annorum, quando poſſeſſor eſt bonæ fidei, vel malæ fidei præſumptæ tantum.Ita ſane

1 Butr.in cap.2. in fine de reſtit.ſpoliat.qui vere ita ſentit, vt aduertit inter alios Socin.ſen.quem referam infra.

2 Abb.eodem in cap.2.nu.14. qui ſic intelligit, & declarat Gofred.& Io.Andr.& idem Abb.in cap.1.col.vlt.verſ.oppono vlterius. eo.tit.de reſt.ſpolia. dum ſequitur Rotam quam ſtatim referam.

3 Caſtr.in conſ.105. in quæſtione, quæ ſperatur moueri.col.vlt.lib.1.

4 Rota Rom.in deciſ.11.ſi Rector. de reſtit.ſpol. in nouis,alias eſt deciſio 259.quam ſic allegant Crauetta,Galleſius,& Grauatius,quos infra referam.

5 Angel.Aret.in§.quadrupli,num.32.in fine.inſtit.de actio.

6 Bellam.in c.cum ad ſedem. num.11.de reſtit. ſpoliat.

7 Riminald.ſen.in conſ.54.col.6.verſ.circa ſecundum.lib.1.& in conſ.428.num.11.lib.3.

8 Crot.in conſ.47.num.29.lib.1.

9 Socin.ſen.in l.rem quæ nobis.num.18.ff.de acquir.poſſeſſ.& in conſil.39.num.5. in fine libr.3.qui ſic intelligit loqui Butr.& Abbat. ſupra commemoratos.

10 Claud.Seyſſell.in d.l.rem,quæ nobis. nu.7.in fi.

11 Ruin.in conſ.69.num.14.lib.1. in conſ.44.nu.16.conſil.47.num.7.lib.4. & in conſil.103.numer.7. libro 5.

12 Dec.in conſ.302.num.22.

13 Balb.in tract. de præſcript.in 4. partic.4.partis princip.q.24.

14 Bero.in cap.2.numer.39. de reſtit.ſpoliat. & in conſil.56.num.40.& in conſ.61. num.19.lib.3. & q. 82.num.4.

15 Neuiz.in conſ.79.num.25.

16 Grat.in conſ.70.num.18.lib.2.

17 Purpur.in conſ.374.num.13.lib.1.

18 Pariſ.in conſ.1.num.154.lib.1.

19 Maranta de ordine iudic.in 7.diſtinct. iudiciorum.num.50.in fine.

20 Ant.Mattheus in l.naturaliter.§.nihil commune.in 35.ampliat.ff.de acquir.poſſ.

21 Lauren.de Pinu in conſ.62.num.1.

22 Alba in conſ.416.num.14.lib.3.

23 Bellon. in conſ.36.num.2.

24 Crauet.in conſ.124.num.14. lib.1.& in conſil. 425.num.25.lib.3.

25 Roland.in conſ.72.num.19.lib.2.

26 Colleg.Papienſe inter conſilia Pauli de Monte Pico conſ.97.num.120.

27 Maſſa Galleſius in lib.3. de exercit.iuriſperitorum.num.56.

28 Petr.Ant.Anguſ.in conſ.13.num.26.lib.4.

29 Ioſeph Ludouic.in deciſ.Peruſ.in deciſ.59.nu. 9.qui teſtatur ſic iudicaſſe.

30 Cæſar Contard. in l.vnica. in 2.limitat.§.4.nu. 28.verſ.altera vero opinio. C.ſi de mom.poſſeſſ.fue. appella.

31 Decian. in conſil.63.num.2. lib.5.qui teſtatur hanc eſſe veriorem,& magis communem.

32 Nicolaus Ant.Grauat. in addit. ad Veſtrium lib.7.cap.3.num.41.verſic. Nam vt docte, qui aſſerit,eſſe opinionem receptiorem.

33 Federic.Scotte in reſp.27.num.21.lib.4.tom.1.

34 Cephalus in conſ.235.num.29.lib.2. & in conſil.315.num.50.lib.3.

35 Plot.in l.ſi quando.num.71.verſ.durat tamen. C.vnde vi.

36 Io.Petr.Surd.in conſ.28.num.8.lib.1.

37 Franc.Sarmient.in lib.2.Select.interpret.cap. 13.num.4.

38 Ego ipſe in prælleg.comment. de recup.poſſ. remed.15.num.418.

His firmata hac vera,& magis recepta ſententia, ſupereſt,vt diluemus,atque confutemus ea,quæ afferri ſolent ab his, qui contendunt hoc remedium cap.reintegranda.3.q.1.eſſe omninò imperſcriptibile. Qua quidem in opinione fuiſſe multos ſcribunt Maſsa Galleſius in lib.3.de exercitat.iuriſperit.nu. 56.& Cæſar Contard.in l.vnica in 2.limitat.§.4.nu. 23.C.ſi de momen.poſſ.fuerit appella. & ex ordine illos infra referam.

30 Primo hac pro † opinione perpendi conſueuerũt verba d.cap.reintegranda,quæ ita leguntur. Reintegrãda ſunt omnia expoliatis,& eiectis epiſcopis præſentialiter ordinatione Pontificum, & in eo loco vnde abſceſserant funditus reuocanda quacumque conditione temporis, aut captiuitate, aut dolo, aut violentia maiorum,aut per quaſcumque iuſtas cauſas, res eccleſiæ, vel proprias, aut ſubſtantias ſuas perdidiſse noſcuntur, ante accuſationem,aut regularem ad ſynodum vocationem eorum, & reliqua. Hactenus canon ille. Ille verba quacumque conditione epis &c.interpretantur doctores,quos infra referam,eſse verba vniuerſalia, iuxta l quacũq. ratione.ff.de procurat.l.ex quacũq. ff.ſi quis in ius vocatus non ierit.& l.quicũque.C.de ſeruis fugit. & tradunt Rom.in conſ.31.num.2.& alii ibidem relati in addit. Mandoſij qui quamplura exempla congerit, & propterea comprehendere tempus perpetuum atque ita infinitum.

Reſpondetur ex ſententia Caſtr.in conſil.105.In quæſtione, quæ ſperatur moueri.col.vlt.num.3. lib.
31 2.verba illa quacumque † conditione temporis &c. eſse referenda ad illa ſubſequentia, perdidiſse noſcuntur, vt ſit ſenſus, reintegrãdum eſse ſpoliatum quouis tempore,vt nulla ſit differentia inter vnius, vel alterius temporis ſpoliationem,& hanc interpretationem probarũt quoque Maſsa Galleſius in lib. 3.de exercitatione iuriſper.nu.56.verſ.Verum quia. Nicol.Ant.Grauat.in addit.ad praxim Oct. Veſtrij lib.7.cap.3.num.41. Et præter hos(ſi recte perpendatur) idem ſenſit Hoſtienſ.in ſumma de reſtit.ſpoliat. §.a quo peti poſſit.col.2.verſ.ſed condit.ex illo canone, vt referã.Imo idem ſenſit Arch.in eodem et cap.reſtringenda. dum ſic exponit illa verba, quia vigebat bellum propter quod multæ fiebant depredationes & violentiæ, & metus latronum inſtabat, vel forte etiam peſtis.Ideo facile fuit quem illis temporum conditionibus ſpoliari. Eandem interpretationem probarunt ibidem Bellam.& Turrecrem.in conſil.63.num.2. lib.5. Hos recte ſenſiſse exiſtimo. Cum ex Platina in vita Ioãnis Primi, Symãci, & Hormiſdæ,qui præceſserunt,facile colligitur multos epiſcopos ſuis ex ſedib.deiectos, & ſpoliatos, & multa eccleſiæ bona occupata fuiſse.

Nec repugnat conſideratio Frãciſci Sarmienti in l.2.ſelecta.interpret.cap.13.num.4.Cum dixit,qđ & ſi admittimus ſecundum Caſtr. prædicta verba, quacumque conditione temporis &c.referri ad illud verbum,perdidiſse, adhuc tamen excludit præſcriptionem.Nã ſi quacumque (inquit Sarmientus) conditione temporis perdidiſse noſcantur, ſunt reſtituendi, ergo ſiue ex conditione temporis breuis id contigerit,ſiue longioris.Cum dicat,quacumque conditione temporis &c.& ita ſiue negligẽtia fuerit parua,

parua,ſiue maxima,non repellitur ab agendo; ideo neceſſario(ait Sarmientus)debet intelligi textus,qđ præſcriptio non obſtet, re affecta vitio reali, & ita loquitur text.in fauorem bonæ fidei poſſeſſoris,con tra malæ fidei poſſeſſorem, & prædonem. Hæc conſideratio,quo ad eius primam partem,non eſt vera.

32 Cum verba illa,quacumque †conditione temporis, referãtur,vt ſenſit Caſtr.ad actum momentaneum, nempe ad rei amiſſionem, vt tempore belli, vel peſtis capta,& occupata,non autem amiſſionem, quæ ſucceſſiue fit negligentia ipſius antiqui poſſeſsoris, ſpoliatione ipſa iam facta,ſicuti ſatis manifeſte Sum mi Pontificis verba indicant.

Reſpondetur ſecundo ex interpretatione eiuſdẽ Sarmienti in comment. de reditib.eccleſ.in 1. parte cap.4.num.10.verſ.præterea eſto &c. & idem ſenſit in d.lib.2.Selectæ.interpretatio.cap.13.num.4.ſupra relato,Ioannem Pontificem Maximum in d.cap.reintegranda, loqui de bonæ fidei poſseſsore agente contra malæ fidei poſſeſsorem, cuius poſseſſio cum affecta ſit vitio reali, non admittit præſcriptionem etiam immemorialis temporis, vt diximus ſupra. Hanc interpretationem ſatis mihi probare videntur verba illa,aut violentia maiorum,& per qualcũque iniuſtas cauſas &c.

Reſpondetur tertio, admiſso citra veri præiuditium, prædicta verba, quacumque conditione temporis &c.referri ad præſcriptionem, & conſtitutionem illam loqui de poſseſsore bonæ fidei,adhuc tamen nihil vrget,quia,& in præſcriptione dominij,& in conditione ex lege,ac demum in caſu pacti de reuendendo quandocumque decurrit tempus 30.annorum,illaque hac preſcriptione tolluntur,ſicuti ſu pra demonſtrauimus.

Secundo ſuffragari videtur, quod ſi aduerſus hoc remedium ex cap.reintegranda, obijci nõ poteſt exceptio dominij, vt ſcripſi in comment.de recuper. poſs.remed.15.num...ſic multo minus obijci poteſt præſcriptionis exceptio.

Reſpondet Balb.in d.tract.de præſcript.in 4.partic.4.partis princip.q.24.verſ.non obſtat,quod non poſſit &c.quod cum conditio ex illo canone cap.re integranda.duret ſolu.n 30.annos,fruſtra præſcriberetur,ſi præſcriptio ipſa non poſſet opponi. Et ideo quod dicitur in argumento contra ſpoliatum obijci

33 non poteſt exceptio † dominij, intelligitur de dominio aliter cauſato quam ex præſcriptione. Nã (ſubiungit Balb.) vbi decurſa eſt præſcriptio tale remedium non competit. Cum ſit extinctum.

Reſpondeo ſecundo, vt ſcripſi in d.remed.15.n. 423.quod hæc præſcriptionis exceptio nõ obijcitur ratione dominij, vt agens excludatur, ſed obijci ratione poſſeſſionis, quam is ſpoliatus agens ex tanti temporis curſu, & negligentia amiſiſse dicitur. Ita dixi ſenſiſse Crauet.in conſ.124.num.14.

Tertio perpendi ſolet quod poſseſsor iſte obijcere non poteſt præſcriptionem hanc, impediente ma la fide.cap.vlt.de præſcript.

Reſpondetur, vt ſcripſi in d.remed.15.num.424. dictum cap.vlt. de præſcript. loqui de mala fide vera, & propria, quæ nullo vnquam tempore tollitur.

34 Nos vero loquitur de mala fide præſumpta, † quæ ceſsat curſu 30.annorum. Ita dixi ſcripſiſse Bart.in l.vlt.q.10.C.vnde vi. Abb.in d.cap.1.num.14.de reſtit.ſpoliat.& Balb.in d.q.24.verſ.& in præſcript.

Quarto & vltimo adducitur auctoritas multorũ, quos commemorant Caſsadorus in dec.6.in tit.de reſtit.ſpoliat. Maſsa Galleſ.in lib.3. de exercitat.iuriſper.num.56.Cæſar Contard.in l.vnica,in 2.limit. §.4.num.23.24. & 25.C.ſi de moment.poſs. fuerit

35 appell. & oĩum copioſius M.Ant.Eugen. in cõſ.58. nu.60.ij ſane huius contrariæ opinionis recenſent fuiſse hos(vt ex ordine melius,ac illi faciant referã) 31.doctores.

1 Gloſſa in cap.2.in fine.de reſt.ſpoliat.

2 Hoſtienſ.in ſumma, de cauſa poſſ.& propriet. §.is igitur. prope finem, verſ.conditio tamen ex canone.& in ſumma de reſtit.ſpoliat.§. a quo peti poſſit.col.2.verſ.ſed conditio, ex illo canone. Ego addo eundem Hoſtien.in d.cap.2.in fin.

3 Io.Andr.in dicto cap.2.in fine de reſt.ſpoliat.

4 Innoc.in d.cap.2.

5 Butr.in eodem cap.2.num.14.

6 Cardin.Zabar.eo in loco in fine.

7 Imola ibidem in fine.

8 Salic.in l.1.in 3.oppoſ.C.ſi per vim.

9 Lucas de Penna in l.ſi coloni.q.20. C.de agricol.& cenſ.lib.11.

10 Alex.in conſ.6.num.16.in fin.lib.3.

11 Præpoſ.in d.c.reintegranda. 3.q.1.num.15.

12 Philipp.Probus in addit.ad Ioã.Monacum in cap.1.num.6.de eo qui mittitur in poſſ.

13 Iaſ.in l.Prætor ait.§.hoc interdictum.n.2.ff.de oper.noui nuntiat. & in l.ſtipulationes aliæ,in fine. ff.de verb.oblig.

14 Dec.in conſ.57.in fine.

15 Ripa in reſp.155.in princ.

16 Comeſ.in regula Cancell.de trienn.poſs.q.21. verſ.circa verò ſecundum.

17 Caſsiod.in deciſ.5. in princ.& in deciſ.6.de reſtit.ſpoliat.

18. Achiles deciſ.6.

19 Puteus deciſ.115.lib.1.

20 Mohedanus in deciſ.343.alias 345.

21 Simoneta in deciſ.39.

22 Io.de Amicis conſ.61.num.18.

23 Myſing. in obſeruat. Came.Imper. centuria 3. obſer.85.in fine.

24 Ant.Gabr.in lib.5.concluſ.in tit.de reſtit.ſpol. concluſ.5.num.53.verſ.cõtrarium &c.qui affirmat, hanc ſeruari a Rota ipſa Rom.

25 Robert.Lancell. in tract. de attent.part.3. cap. 23.num.64.

26 Franc.Viuius in ſuis commun.opin.concl.271. incipit ſpoliatus,quandocumque.

27 Cæſar Contard.in l.vnica,in 2.limit. §.4.num. 25.C.ſi de momen.poſſ.fuerit appell.qui (ſicuti dixi ſupra)ſcribit, facilius eſse clauam, (vt eſt in prouerbio) de manu Herculis extorquere,quam hanc tam perſuaſam, ac receptam tanto tempore opinionem deiicere quis poſsit a curia illa Rom.

28 Io.Bapt.Pontan.in tract.de ſpolio.lib.3.cap.2. num.91.in fine.

29 Eugen.in d.conſ.58.num.60.qui teſtatur hanc eſse veriorem,& magis communem opinionem.

30 Decian.in conſ.52.num.12.lib.4.

31 Io.Vincent.Honded.in conſ.82.num.51.

Reſpondetur verum minime eſse, quod opinio

36 † hæc ſit magis recepta. Cum permulti ex commemoratis ab Eugen. in d.conſ.58. num.60.& alii hãc non affirment.

1 Gloſſa equidem (vt ab ea incipiam) in d.cap.2. in fine de reſtit.ſpoliat.ſolum ſcribit actionem ex d. cap.reintegranda.3.q.1.eſſe perpetuam. Nõ tamen declarat, an illud perpetuum intelligatur, ſine aliqua temporis preſcriptione, vel potius vſque ad 30. annos,quo tẽporis curſu, (vt diximus ſupra) tolluntur actiones, quæ perpetuæ appellantur. Et Gloſſam hanc ſic declarat Caſtr.in d.conſ.105. In qõne, quæ ſperatur moueri. col.vlt.verſ.non obſtat Gloſſ.lib.1.

2 Hoſtien.

Digitized by Google

2 Hoſtien.vero in ſumma de cauſa poſſeſs.& proprict.§.is igitur.prope finem. verſ.condictio tamen ex canone. hanc quidem opinionem viſus eſt probare, verum in ſumma de reſtitut.ſpoliat.§.a quo peti poſſit.col.2.verſ.ſed condictio ex illo canone, aliter ſenſit, dum interpretatur d.cap.reintegranda.eo ſenſu, quo & Caſtr.in d.conſ.105. Hoſtien. verba hæc ſunt. Sed condictio ex illo canone 3.quæſt.1.reintegranda, agitur naturaliter aduerſus poſſeſſores rerum, quas noſcitur aliquis perdidiſſe quacumque condictione, aut dolo, aut violentia maioris, & per quaſcumque iuſtas cauſas &c. In eo autem c.2.in fi. Hoſtien.ipſe ſecutus eſt ſimpliciter gloſſ.ibi.

3 Io.Andr.in d.cap.2. in fine de reſt.ſpoliat.probauit ſolum traditionem gloſſæ ibidem.

4 Innoc. in eodem cap.2. ne verbũ quidem hac de re facit.

5 Butr.in eodem cap.2. in fine ſenſit contrariũ, dum inquit hanc actionem eſſe perpetuã, ſicuti eſt actio ciuilis, quam diximus ſupra tolli curſu 30. annorum.

6 Cardin.Zabarell. in eodem cap.2.in fin.ſimpliciter ſecutus eſt gloſſam ibi.

7 Imola in d.cap.2.& ſi dixit, nullam præſcriptionem obſtare agenti remedio d.cap.reintegranda, attamẽ motus eſt auctoritate Butrij, quem diximus aliter ſentire.

8 Salic.in l.1.in 3.oppoſ.C.ſi per vim, vel alio modo.&c. nullum verbum hoc de remedio cap. reintegrãda, ſed ſolum dixit, ſpoliatum perpetuo reſtitui, id quod intelligimus de iure ciuili vſque ad 30.annos.

9 Lucas de Penna in l.ſi coloni.q.20. C.de agric.& cenſ.lib.11.hanc quidem opinionem affirmat.dũ ſic intelligit d.cap.reintegranda.

10 Alex. quoque in d.conſ.6.nu.16.in fine. lib.3. eandem interpretationem admittit.

11 Præpoſ.in d.cap. reintegranda.num.15.3.q.1. ſecutus eſt gloſſ.in d.cap.2.de reſtit.ſpoliat. de qua diximus ſupra.

12 Philip.Prob.in d.cap.1.num.4.de eo, qui mittitur in poſſeſſ.ſecutus eſt ſimpliciter Alex.

13 Iaſ.in d.l.Prætor ait.§.hoc interdictum.num.2. ff.de oper.nou.nunt. ſecutus eſt ſimpliciter gloſſ.d. cap.2.de reſtit.ſpoliat.in ea vero l.ſtipulationũ aliꝗ, quæ eſt l.2.in fine princ.ff.de verb.oblig.clare quidẽ ſcribit, hoc remedium cap.reintegranda. nulla temporis præſcriptione tolli.

14 Dec.in d.conſ.57.in fine, ne verbum quidem hac de re facit.

15 Ripa in d.reſp.115.num.1. ſecutus eſt ſimpliciter Alex.ſupra commemoratum.

16 Gomeſ.in d.reg. Cancell.de triennali.q.11.verſic.circa verò ſecundum &c. admittit hanc opinionem.

17 Caſſiodorus in d.deciſ.5.in princ.& in d.deciſ. 6.de reſtit.ſpoliat. nihil diffinit. Sed cogitandum reliquit. Et licet referat ex Rotæ auditoribus quinque ſenſiſse, nullam præſcriptionẽ decurere contra hoc remedium cap.reintegranda, attamen & illud etiã ſcribit, quatuor illos auditores cõtrarium affirmaſſe. Et horum quatuor opinionem ſpectandam magis eſse dixit Maſsa Galeſ.in d.lib.3.de exercit.iuriſper. num.56.

18 Achiles in deciſ.6. Hæc deciſio non legitur in nouiſsime impreſsis, ob id in ea fieri non debet fundamentum.

19 Puteus in dec.115. lib.1.qui et ſi refert Rotam illam in ea facti ſpecie variaſse, tamen tandem ex decem Auditoribus ſex ita ſenſiſse, quorum in numero ipſe Puteus non fuit, vt ipſe refert ibi num.21.

20 Moedan. in d.deciſ.343. Non reperitur in nouiſs.impreſs.ea propter nulla eius habẽda eſt ratio.

21 Simoneta in deciſ.39. Idem dicendum quod ſupra.

22 Io.de Amicis in conſil.61. num.18.probat hãc opinionem.

23 Myſinger.in obſeruat. Cameræ Imper.centur. 3.obſeruat.85.in fine nihil diffinit, ſed ſe remittit.

24 Ant.Gabr.in d.concluſ.5.num.53.& 54.admittit hanc opinionẽ, ob obſeruationem Rotæ.

25 Robert.Lancelot. de attent.parte 3.cap.23.nu. 64.ſecutus eſt Rotam.

26 Franc.Viuius in d.concluſ.271. verè probauit opinionem hanc, adductus auctoritate Rotæ Rom.

27 Cæſar Contard.in d.l.vnica in 2.limit. §.4.nu. 25.C.ſi de moment.poſseſs.fuerit appell.etſi multa pro hac opinione refert, attamen num.28.verſ.altera vero opinio, tuetur contrariam ſupra a nobis firmatam.

28 Io.Bapt.Pont. in d.lib.3. de ſpolio. poſtquam diu, & multum de huius opinionis veritate dubitauit, tandem fretus ſola auctoritate Rotæ eam ſecutus eſt.

29 Eugen.in d.conſ.58.num.60.& ſi cum hac opinione tranſit, Nihilominus conſtat eum perplures allegaſse doctores, vel nihil, vel contrarium ſcribentes.

30 Decian. in d.conſ.52. num.12.lib.4.motus eſt ſola auctoritate Decii in conſ.56.& 57. qui nihil ad rem ſcribit. Et præterea ipſemet Decian. diſputatione hac diligentius examinata, contrarium probauit in conſ.63.num.2.& 3.lib.5.ſicuti retuli ſupra.

31 Io.Vincent.Honded. in conſ.82. num.51. & ſi ſequitur hanc opinionem, attamen motus eſt potius auctoritate Rotæ, quam iuribus, & rationibus, & ipſemet ibidem num.49. fatetur contrariam eſse magis communem.

Si ergo recte, & diligenter conſideramus, & auctoritates has enumeramus, manifeſte conſtabit, hac in opinione fuiſse ſolummodo 13.doctores, nempe Imol.Luc.de Penna, Alex.Prob.Rip.Gomeſ. & Rot. relatam a Puteo in d.deciſ.115.nu.21. Io.de Amic. Gabr.Lancell.Viu.Eugen.& Hond. Et horum quidẽ magna pars adducta eſt potius auctoritate Rotæ Rom.quam ita iudicare conſueuiſse ſcribunt, quã rationibus, & argumentis, quæ ſi (vt par eſt) conſideraſsent, & aliorum auctoritates contrarias perſpexiſsent, non fortè eius fuiſsent opinionis, & quãquam adeo magna eſt ſacræ Rotæ Romanæ auctoritas, vt communis credatur doctorum ſententia, vt
ſcribunt Imol.& Barb.in cap.olim. il 1.de litis conteſtat.Sebaſt.Vant.in tract. de nullit.tit.de nullit.ſententen. ex defectu iuriſdict.delegat.num.20. Grauat.in
addit.ad practic.Veſtrii lib.6.cap.1.num.18.& Honded.in conſ.82.num.11.ſacri palatii, ideſt Rotæ Ro
manæ ſtilum ius facere dixit Dec. in conſil.699.nu.
37 4.Verum tamen dicendum eſt, Rotæ † opinionem
non eſse præferendam communi aliorum ſententiꝗ,
vt ſcribunt Corn.in conſ.332.col.2.lib.1. & poſt Co
rat. Decian.in conſ.63.num.13. lib.5.& eò magis qđ
in caſu Caſſiod.& Putei, (vt alios omittam quorum
deciſiones hactenus mihi videre non licuit) vnus tã-
tum ex Auditorib.fuerit in cauſa, vt commune Ro-
tæ votum eſset hac pro ſecũda opinione, & accedit
Neuiz.in lib.5.Syluę nupt.dicentes. Rotam aliquan
do cauſas definiuiſse contra iura, & in conſiliorum
exitu aliquid omiſiſse vel inaduertẽter reſpondiſse,
refert & gloſsam regulæ cancellariæ dicentem, Ro-
38 tam † quandoque rotare. Quocirca Maſsa Galleſius
in lib.

in lib. 3. de exercit. iuriſperitorum. num. 56. ſcriptũ reliquit (nimis audacter, & a me nunquam probandum) iniquiſſimam eſſe hanc Rotæ opinionem, nobis qua decet modeſtia dixiſſe ſufficiat, veram non eſſe, & contrariam ſupra tot rationibus, & doctorũ auctoritatibus probatam eſſe ſequendam.

SVMMARIVM.

1 *Actiones omnes vtroque iure tolli ann. 40.*
2 *Dominia rerum incerta eſſe leges abhorrere.*
3 *Præſcriptione tolli dominium.*
4 *Reinteg. remedium dari ei qui probat poſſeſſionem aliquã recentem.*
5 *Teſtes de fama & auditu admiti in remedium reinteg.*
6 *Petitorium regulariter abſorbet poſſeſſorium.*
7 *Poſſeſſorium abſorbere petitorium in reinteg.*
8 *C. Reintegrandę verba illa, quacumque temporis cõditione, declarata.*
9 *Cõditionis temporis ſenſum referri potius ad qualitatẽ amiſſionis, quam quantitatem temporis.*
10 *Præſcriptionis materiam vna vocula non eſſe præſumendũ tolli a Pontifice. n. 11.*
11 *Nulla, dictionem reſtringi ad aliqua.*
13 *Perpetuitatem actionum includi an. 30. vel 40.*
14 *Pactum perpetuum de retrouendendo tolli 30. an.*
15 *Præſcriptionis caſus excepto malæ fidei, idem eſſe iuris ciuilis & canonici.*
16 *Præſcriptionem inuentam eſſe & dominij & poſſeſſionis cauſa.*
17 *Poſſeſſionem minori tempore tolli dominio.*
18 *Spolio agenti non obſtare exceptionem dominij.*
19 *Præſcriptionem nullam opponi poſſe aduerſus dolum, et malam fidem.*

ROTAE ROMANAE DECISIO
Mercurij 17. Maij 1600.

Nullius, ſeu Mediolanen. remedij reintegrandi.

FVit mihi per memoriale S. D. N. commiſſum, vt arduam illam quæſtionem, & adeo inter iuris interpretes controuerſiam in Rota proponerem. An remedium c. redintegranda. 3. q. 1. ſit impræſcriptibile, vel potius aliqua præſcriptione tollatur. Et cauſa per Dominos exactiſſime diſcuſſa, fuit concluſum omnibus idem ſentientibus, vno tãtum excepto, hoc remedium præſcriptione tolli, quemadmodum & cęteras actiones quantumuis priuilegiatas. Sed antequam ad rationes deciſionis veniam, non erit inutile rationes, quæ mouerunt Doctores contrarium ſentientes deducere, vt earum cum contrariis argumentis collatione facta, veritas facilius eruatur.

Primum itaque & præcipuũ fundamentum huius ſententiæ ſit in d. cap. redintegranda. in illis verbis, quacunque temporis conditione, Ex quibus colligunt nullo tempore hoc remedium præſcribi.

Secundo deducitur auctoritas gloſſæ fin. & Doct. qui eam ſequũtur in c. ſollicitè. de reſtit. ſpoliat. quæ vult perpetuo agi poſſe hoc remedio.

Tertio nituntur auctoritate Rotæ quæ ſæpius hãc ſententiam eſt amplexa, vt videre eſt in deciſ. Caſſad. 6. de reſtit. ſpoliat. Put. 118. lib. 1. Moed. 18. de reſtit. ſpoliat. Simonet. 60. Veral. 296. lib. 1. & Mohedanus ait repertam fuiſſe annotationem Ludouici Romani atteſtantis idem antiquis temporibus Rotam cenſuiſſe, & deinceps in pluribus cauſis auctoritatẽ antiquarum deciſionum Rota eſt ſequuta.

Quarto videtur hæc opinio niti ratione rationabilis odij, quo digni ſunt illi, qui aliorum bona, & poſſeſſiones inuadunt, qui ideo nulla tuti ſunt præſcriptione, quæ neque dari poteſt ẽt poſt decurſum tp̃s mille annorum, ſi a principio ſpoliator fuit doloſus vel violentus, iuxta receptiſſimã Canoniſtarũ opin.

Poſtremo allegantur auctoritates plurimorũ Doctorum, qui hanc ſententiam defendunt, quorũ fiet mentio in ſolutione argumentorum huius partis.

Contraria vero opinio nititur multis vrgentiſſimiſque argumentis, & auctoritatibus.

Et primo, quia tam iure ciuili, quam canonico
1 omnes † actiones tolluntur præſcriptione quadragenaria, vt probatur in l. ſicut, & l. omnes. C. de pręſcr. 30. vel 40. ann. Auth. quas actiones. C. de Sacroſ. Eccl. c. ad aures, & c. illud, & c. quia indicante. de præſcrip. ca. placuit. il 1. & c. poſt quingentos. 16. q. 3. in quib. iurib. ponderantur dictiones vniuerſales qualemcumq; actionẽ tollentes, & maximè in ca. ad aures. vbi omnis prorſus excluditur actio, quæ verba ponderat Ruin. conſ. 103. n. 7. lib. 5. & facit Iaſ. conſ. 115. n. 27. lib. 4. Aym. cõſ. 294. Rol. cõſ. 72. n. 20. li. 2.
2 Secundo leges abhorrent dominia † rerum ſtare ſemper in incerto, l. 1. de vſucap. §. 1. inſtit. eo. l. cum nouiſſ. C. de præſc. 30. ann. & etiam litium immortalitatem, l. fin. & ibi gloſſ. in verbo finis pro ſuo.
3 Tertio cum temporis præſcriptio † tollat dominium quod eſt maximi præiudicij, vt per Bart. in l. rem alienam. de pig. act. multo magis debet tollere hanc actionem poſſeſſoriam leuioris præiudicij, vt arguit Caſtr. conſil. 205. num. 3. lib. 1. Socin. in l. rem quæ nobis, num. 18. de acq. poſſ. Pariſ. conſ. 1. num. 155. lib. 1. Balb. de præſcr. 4. par. princ. q. 20. num. 1. Rolan. conſ. 72. num. 19. lib. 2. & conſ. 6. nu. 8. lib. 3.

Quarto multum hanc ſententiam comprobare videtur, ſi conſideremus quid in hoc remedio, & qũo veniat probandum, nam cum ſufficiat probare duo
4 † extrema nẽpe poſſeſſionem antiquiſſimã actoris, & poſſeſſionem recentem rei, & illa probari poſſit ẽt
5 per teſtes † de fama, & de auditu, qui in antiquis admittuntur, & ſæpe eueniat vt propter antiquitatẽ, & ſiniſtros caſus bellorum, incendij, peſtis, & ſimiliũ, inſtrumenta, quibus poſſeſſores ſe ſe tueri poſſent, ſint deperdita, vel etiam vetuſtate conſumpra, certè ex tali perpetuitate huius remedij facile Domini ꝓpriis bonis iniuſte priuabuntur in maximum præiudicium Reipublicæ, vt per Mohed. deciſ. 17. de reſt. ſpoliat. Sarmien. de reditib. Eccleſ. part. 1. capit. 4. numer. 11. & ſelecta. interp. lib. 2. cap. 13. numer. 2. & quod eſt valde abſurdũ, remedio poſſeſſorio adeo priuilegiato circa probationum qualitatem tollitur dominium legitimè pręſcriptum, & redditur inutile aduerſus omnes iuris regulas, quibus perpetuò tra-
6 ditum eſt † petitorium abſorbere poſſeſſorium, &
7 nihilominus hic contrarium † euenit.

Quinto negari non poteſt ſi enumeramus auctores hanc opinionem ſequentes hanc eſſe magis cõmunem, prout teſtantur Gabr. conſ. 5. num. 64. de reſtit. ſpoliat. Contar. de moment. poſſ. §. 4. limit. 2. num. 26. vſque ad num. 29. Pontan. de ſpol. lib. 3. c. 2. num. 91. Decian. conſ. 63. num. 2. lib. 5. Crot. in conſ. 47. num. 29. lib. 1. Honded. conſ. 82. num. 49.

His rationibus adductis Domini hanc ſententiã amplexi ſunt. Supereſt ſolum reſpondere his, quæ in contrarium deducta fuerunt.

Et primo, quia baſis contrariæ ſententiæ tota conſtituitur in c. redintegranda, videndum eſt de intelle
8 ctu † illorum verborum, quacũque tp̃is conditione, quæ reguntur ab illis verbis in fine poſitis, perdidiſſe noſcantur, & certum eſt naturalem, & verum ſen
9 ſum conditionis temporis † referri potius ad qualitatem amiſſionis, quam ad temporis quantitatẽ, l. 1. §. denique ait. de aq. plu. arcen. l. teſtium. in princ. de

teſtibus. Rebuff.in l.conditionales.n.62.verſ.quar-
to.de verb.ſign. quod eo magis dicendum eſt, quia
referuntur ad deperditionẽ, quæ non temporis cur-
ſum, ſed initium amiſſionis reſpicere videtur, pro-
vt & aliæ qualitates ibi appoſitæ captiuitatis, doli,
violentiæ, & quarumcumque iniuſtarum cauſarum,
quod ſenſiſſe videtur ibidem Archid.dum dicit for-
tè ibi erat guerra, vel metu latronum nemo audebat
ibi morari, & hæc verba importare qualitatem tem-
poris, & non præſcriptionem, de qua in eo text.non
agebatur, tradit Contar.de moment.poſſ. §.4.limit.
2.numer.28. poſt Bellamer. & Ioan.de Turrecrem.
Caſtren.conſil.105. numer.3.part.1.& bene Galleſ.
de exercit. Iuriſ.lib.3. num.56. Menoch.in remedio
15.recuperan.num.422. Et demum ita videtur ſen-
ſiſſe Gratian.huius Canonis Cõpilator, qui in ſum-
mario ſuo ante hunc Canonem non opponit dictio-
nem temporis, ſed ſimpliciter ait ablata quacũque
10 conditione † in eodem loco vnde ſurrepta fuerant re
uocanda eſſe, & hũc verũ, & germanum ſenſum ap-
pellat Nic.Grauat.ad Veſtrium lib.7.c.3.nu.41. Ne
que eſt veriſimile Pontificem vna copula eaque am-
11 bigua voluiſſe totam materiam † præſcriptionum
ſubuertere, vt in hac eadem materia præſcriptionis
tradit gl.in c.1.§.præterea. in verb.præſcriptione.de
12 Capitul.Conradi.vbi verba illa, nulla † obſtante pre
ſcriptione interpretatur de decennali, vel vicẽnali,
non autem 30. aut 40. annorum præſcriptione, hac
ratione mota, ne totam materiam præſcriptionum
multis vigilijs excogitatam ſubuertere, & radicitus
euellere videatur, quam gloſſam communiter eſſe
approbatã, conſtat ex traditis per Tiraq.de retract.
Conuentio.§.1.gloſſ.2.num.12. Quod ex eo confir-
matur, quod poſteriores Pontifices in c.ad aures, &
alijs ſupra allegatis trigenariam, & quadragẽnariã
præſcriptionem omnem prorſus actionem exclude-
re voluerunt, adeo quod, & ſi verba illa conditione
temporis, importarent præſcriptionem, nihilominus
ijs ex ſequentibus conſtitutionibus derogatum fuiſ-
ſe appareret.

Secundo non obſtat auctoritas gloſſę, & ſequaciũ
in c.ſolicitè.de reſtit.ſpol.vbi ait, ad damnum, ſiue
pœnam perpetuò agi poſſe, quia nulla conditio tem
poris opponi poteſt, cap.reintegranda.3.q.1. Nam
ſublato fundamento, quod fit in d.c.tollitur ẽt opi-
nio gloſſæ, quæ illi innititur. Prætereà cum vtatur di
ctione perpetuò, ea eſt intelligẽda, prout in ſimilib.
13 terminis paſſim vſurpatur, vt iſta perpetuitas † in-
cludatur ſpatio 30.vel 40.annorum, quemadmodũ
actiones perpetuæ dicũtur illæ, contra quas ſola pre
ſcriptio 30.vel.40.anno.opponi poteſt. §.1.inſtit.de
perpet.& tem.act. & cõcordãtes textus deſumi poſ-
ſunt apud Briſſ.de verb. ſig.in verb. perpetuæ actio
nes. Et põt ẽt intelligi de actionib. quæ cõpetunt ad-
uerſus violẽtos, & doloſos, cum loquatur de damno
illato & de pęna, qui non eſt caſus, de quo agitur, vt
infra dicetur. Quare doctores qui ſimpliciter refe-
rũt, & ſequuntur hanc gloſsam, non multum faciũt
pro hac parte, cum ſint intelligendi iuxta vulgarem
ſignificationem dictionis perpetuo, in hac eadẽ præ
ſcripcionis materia, non obſtante quacunq. vniuer-
14 ſalitate, & prægnantia verborum, vt in pacto † de re
trouendendo qñcunq; & perpetuo cenſuit Rota ſpa
tio 30.annor.excludi, ex conſ.Bal.303.lib.1.in cau-
ſa Reatina tenut e.13. Aprilis 1570.coram Illuſtriſs.
Lancellotto, & 12.Decembris 1588.coram R.P.D.
meo Pãphilio, & gloſſam ita ſenſiſse eſt veriſimile,
poſtquam fecit mentionem temporalium, & perpe-
tuarum actionum, iuxta iuris Ciuilis diſpoſitionẽ,
quæ clara eſt, nec ab ea recedit ius canonicum, vt ex
allegatò c.ad aures, & alijs apertè colligitur, & ĩ ma
15 teria † pręſcriptionis, excepto caſu malæ fidei, nulla
eſt differentia inter ius ciuile, & canonicũ, vt tradũt
Abb.& alii in c.de quarta.de præſcr. Nec obſtat, qđ
16 præſcriptio, † ſecundũ aliquos fuerit inuenta pp do-
minium, non propter poſſeſſionem, quia hoc eſſe fal
ſum cõuincitur ex c.iubemus.16.q.3. & ex l.fi.C.de
edict. D.Adr.toll. & ex l.competit. C.de præſcr.30.
17 vel 40.an. Imò multò debilior eſt poſſeſſio, † & mino
ri tempore amittitur, vt per Innoc.in c.querelam, &
ibi Bellam.num.10.& alios relatos per Contard.vbĩ
ſupra, nu.31. Neque obſtat, ꝙ in iudicio ſpolij non
18 admittatur exceptio † dominij, quia exceptio pręſcrĩ
ptionis non ſolum dominium, ſed etiam poſseſſionẽ
reſpicit, & ideo non minus eſt admittenda quã exce
ptio illa, quod quis facto ſuo ceciderit a poſſeſſione.

Tertio loco non obſtat auctoritas Rotæ, quia ſi
bene conſiderentur deciſiones allegatæ, apparebit
contrariam ſniam obtinuiſſe cum magna controuer
ſia, & difficultate, & eorum Compilatores pro ma-
iori parte contrarium ſenſiſſe, quare non eſt habẽda
ratio eorum, qui auctoritate Rotæ moti hanc ſenten
tiam amplexi ſunt, quę quamuis plurimum ſemper
valuerit, præualere tamen debet ratio, et veritas tot
aliis non contemnendis fulcita auctoritatibus.

Non obſtat ratio odij rationib. aduerſus inuaſo-
res rerum alienarum, quia hanc præſcriptionem in-
telligunt Domini procedere contra actionem ſpolij
ſimplicis prouenientis ex probatione duorum extre-
morũ, iuxta ſtilum Rotæ, non autem vbi conſtaret
19 de vi, dolo, et mala fide, cum nulla † præſcriptio ad-
uerſus dolum, et malam fidem opponi poſſit, cap.ſi.
de præſcript.et hoc fortaſse ſenſit Papa in illo Cano
ne in illis verbis, per quaſcunque iniuſtas cauſas, et
hanc exceptionem admittunt Doctores allegati per
Contard.in d.limit.num.34.et 35.

Quantum ad auctoritates quę deducuntur, ſi tol
lantur e medio Doctores, qui ex profeſſo hanc quę-
ſtionem non tractant, et qui ſimpliciter ſequũtur gl.
in c.ſolicitè. dicẽtes illud remedium eſse perpetuũ,
quæ verba non excludunt præſcriptionem 30. vel
40.annorũ, vix reperietur aliquis pręter ſolum Imol.
in c.2. de reſtit.ſpol.qui contrarium apertè ſenſerit
ante deciſ.Caſsadori, vt fuit animaduerſum per Gal
leſium. Rurſus ſi tollantur Doctores, qui potius au-
ctoritatem Rotę ſequuti quam pondus rationum in
contrarium facientium, apparebit longè plurib.au-
ctoritatibus fulcitam eſse partem contrariam, et id
fatentur Doctores ſupra allegati dicentes hanc eſse
magis cõmunem. Et ita recedendo ab antiquis deci
ſionibus fuit per Dominos concluſum hanc opinio-
nem æquiorem, et veriorem eſse, et dignam S.D.N.
appprobatione.

Ita reſolutum fuit me proponente in plena Rota 17.Maij 1600.

Seraphinus Oliuarius.

S V M M A R I V M.

1 *Fideicommiſſum ſimplex etiam in caſu mortis induci ex pro*
hibitione alienationis certæ rei, adiecta cauſa, quod ſemper
ſit hæredum meorum.
2 *Prohibitionem alienationis bonorum teſtatoris, ut remaneãt*
in familiam inducere ſimplex & abſolutum fideicommiſſ.
3 *Alienationis prohibitiones geminatas inferre fideicõmiſſũ.*
4 *Primogenitorum vocationem inferre fideicommiſſum.*
5 *Subſtitutionem filiorum de gradu in gradũ inferre fideicom.*
6 *Gradũ multiplicẽ ſubſtituendi inferre repetitionem fideicõ.*
7 *Fideicommiſſum arguere cum teſtator reliquit rem inſignẽ,*
dignam quæ remaneat in agnatione.
8 *Inſigniũ teſtatoris deferendorũ onus arguere fideicõmiſſũ.*

9 *Fidei-*

9 *Fideicommiſſum ſupponere datã licentiam vltimo ex vocatis, vt poſſit libere alienare.*

10 *Fideicommiſſum poſſe relinqui ad certum tempus.*

11 *Fideicommiſſum temporale cenſeri inductum, cum filijs inſtitutis probibetur alienatio ad an. 30.*

12 *Filios in conditione poſitis dici ex teſtamento vocatos.*

13 *Fideicommiſſum cenſeri repetitum ex digreſſione ad alios gradus.*

14 *Filios poſitos in conditione dici ex teſtamento vocatos, cum ipſis ab inteſtato non poſſet dari prælatio.*

15 *Filium non ingredi locum patris, cum agitur de ſuccedendo propatruo, & ſimilibus.*

16 *Subſtitutionem fideicommiſſariam incipere ab vltimo ex vocatis.*

17 *Fideicommiſſaria bona non poſſe alienari a grauato, ſed vocatos ea vendicare.*

18 *L. vlt. §. ſed quia. verſ. nemo. C. communia de leg. declarata.*

19 *Conſenſum alienationis vocati ad fideicõmiſſum, in caſu alienationis, ei nocere.*

Conſentiente alienationi fideicommiſſi in caſu mortis, ſibi nõ nocere.

20 *Conſenſum præſtitum alienãti fideicommiſſum non nocere vocato ignoranti ſubeſſe. num. 21.*

22 *Fideicommiſſum non cenſeri remiſſum, cum conſenſus alienanti præſtitus alium effectum operari poteſt.*

Remiſſionem fideicommiſſi non induci ex cõſenſu, qui poteſt operari aliud.

Initium a Domino.

CONSILIVM MLI.

PRopoſitam conſultationem ſatis egregiam ſic abſoluam, vt quinque explicatis cõcluſionibus tota, & clara & manifeſta pro D. Michaele reo conuento reddatur.

Prima itaque concluſio eſt, teſtatorem ordinaſſe, & conſtituiſſe fideicommiſſum ſuis in bonis, præſertim in prædio pretioſo nobili, & inſigni. Pobatur cõcluſio his multis argumentis.

Primò, quia teſtator prohibuit dictum prædium quouis modo alienari, adiecta ratione, & cauſa his verbis. Sed quod ſemper ſit hæredum, & ſucceſſorum meorum. Quæ quidem prohibitio efficit &
1 operatur, quod inductum ſit fideicommiſſum † ſimplex & abſolutum, etiam in caſu mortis. Ita ſanè affirmarunt Corn. Socin. ſen. Riminald. ſen. Crot. Iaſon, Ruin. Gozadin. Curt. iun. Durans, Ripa, Alba, Crauett. Cephal. & Roland. quos retuli & probaui in conſil. 197. numer. 20. lib. 2. & his accedunt nunc Anton. Gabr. in lib. 4. concluſionum. in tit. de fideicommiſſis, concluſ. 10. num. 29. Bero. in conſil. 176. num. 56. lib. 2. Alba in conſil. 483. num. 16. lib. 3. Burſat. in conſil. 52. numer. 40. lib. 1. Ludouicus Molina Hiſpan. in lib. 1. de Hiſpan. primogen. cap. 5. numer. 16. Franciſc. Beccius in conſil. 14. Decian. in conſil. 31. numer. 98. libr. 1. Petrus Anton. Petra in tractat. de fideicommiſſis quæſt. 5. num. 43. & Marc. Anton. Peregrinus in tractat. de fideicommiſſis. art. 14. numer. 13. Ita deciſiue reſpondit Collegium Iuriſconſult. Papiæ, vt relatum eſt inter conſilia Pauli de Mõte in conſil. 101. num. 50. Et ſecundum hanc opinionem iudicaſſe Senatum Mediolanenſem teſtatur Alciat. in reſpon. 777. numer. 4. ſecundum impreſſionẽ antiquam Lugdunenſ. Ita etiam iudicauit Senatus Taurinenſis, vt affirmat Oſaſcus. in deciſ. 50. in fine ſic etiam pronuntiauit Rota Roman. in deciſ. 121. numer. 3. in 2. parte in nouiſſimis. Imò (quod for-
2 tius eſt) recepta magis doctorum † ſententia eſſe videtur eorum, qui ſcripſerunt inductum eſſe ſimplex & abſolutum fideicommiſſum, quando teſtator vſus eſt his verbis enuntiatiuis, prohibeo alienari bona mea, vt remaneant in familia mea, vel meos deſcendentes. Ita ſane ſcripſerunt Bald. Caſtren. Comen. Aretin. Socin. ſen. Iaſ. Ruin. Dec. Curt. iunior, Gozadin. Socin. iun. Crauett. Pariſ. & Alba, quos commemoraui & probaui in dicto conſil. 197. num. 22. Quibus addo nunc Petrum Antonium Anguſolam in conſil. 50. lib. 6. Egregiè iuribus & argumentis opinionem hanc comprobante. Accedunt & alij multi congeſti ab Eugen. in conſil. 81. num. 30. & 54. a Deciano in conſ. 41. num. 121. lib. 1. & a Craſſo in §. fideicommiſſum. q. 5. num. 9. qui pariter opinionem hanc probarunt.

Et his intelligimus, hanc eſſe magis receptã ſententiam & ſi ab ea diſſentiunt Alex. in l. qui Rom. §. cohæredes. col. 3. verſic. puto concludendum. de verbor. obligat. Socin. ſen. in conſ. 227. col. 4. verſic. quibus tamen non obſtant. lib. 2. Ruin. in conſil. 89. num. 14. lib. 2. Dec. in conſil. 377. num. 6. Ant. Gabr. in lib. 4. concluſionum. tit. de fideicomm. concluſ. 9. num. 3. & Simon de Prætis in tractat. de interpret. vltimar. volunt. lib. 3. inſpect. 3. ſolut. 10. numer. 8. &
3 demum geminatis † verbis prohibuit dictam alienationẽ, quod ſignificat, voluiſſe conſtituere fideicommiſſum, ſicuti reſponderunt Corn. in conſ. 59. col. 1. & 2. lib. 2. Dec. in cõſ. 23. num. 2. verſ. ex verbis enim reiteratis. in conſ. 38. col. 2. verſ. vel ſecundo reſpondi poteſt. & in conſ. 635. col. 1. verſ. ſextò iſta concluſio, Pariſ. in conſil. 53. col. 3. verſic. ad quod oſtendẽdum, Alba in conſil. 54. num. 3. lib. 1. Ant. Gabr. in lib. 4. concluſ. in tit. de fideicommiſ. concluſ. 6. num. 14. & Plot. in conſ. 14. num. 5.

Secundo ſuffragatur, quòd in hæredis inſtitutione conſtituit teſtator primogenituram & maioratũ, ſicuti manifeſta ſunt teſtatoris verba, quæ ſane pri-
4 mogenitorũ † vocatio ſignificat teſtatorem voluiſſe cõſtituere fideicõmiſſũ, ſicuti affirmãt Oldr. Anch. Roman. Crauett. & Hierony. Gabr. quos commemoraui & ſecutus ſum in conſ. 117. num. 14. & num. 15. lib. 2. & in conſ. 120. num. 34. lib. 3. & in commen. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 69. num. 15. vbi eiuſdem ſententiæ retuli Ludouic. Molin. in lib. 1. de Hiſpau. primogen. cap. 5. num. 18.

Tertiò accedit, quòd teſtator illi primogenito vo
5 cato † ſubſtituit filios de gradu in gradũ. Quæ quidem vocatio ſignificat teſtatorem voluiſſe prædium ſubiacere fideicommiſſo, & in ſpecie tradunt Soc. ſen. Dec. Grat. Pariſ. & Ludouic. Molin. quos retuli & probaui in dicta præſumpt. 68. num. 7. et in præſump. 69. num. 12. ſcribunt ij, quod ſi teſtator voluit bona ſua tranſire de hærede in heredem, vel de filio in filium, vel de deſcendente in deſcendentem, dicitur voluiſſe conſtituere fideicõmiſſum, et illud eſſe repetitum de vno in altero.

Quartò confert, quòd teſtator progreſſus eſt, ad plures ſubſtitutionis gradus, nam filio maſculo ſibi naſcituro decedenti ſine liberis ſubſtituit ſecundum filium naſciturum, et ſic de maſculo in maſcalum, et de primo ad vltimum. Deinde filiis ſuis ſubſtituit Franciſcam ſororem, poſt cuius mortẽ vocauit primum filium maſculum Eleonoræ filiæ ſuę naturalis, et dẽinde ſecundum eiuſdem filiæ filium, et ſucceſſiue de maſculo in maſculum, et poſt dictos Eleonorę filios maſculos, vocauit Iacobum nepotẽ ex Ioanne fratre, quo decedente ſine filijs, vocauit Michaelem alterum ex eodem Ioanne fratre nepotem, et tãdem poſt dicti Michaelis filios ſubſtituit Franciſcum ter-
6 tium ex eodem fratre nepotem. Hic † multiplex ſubſtitutionis gradus ſignificat, teſtatorem voluiſ-

ſe conſtituere fideicommiſſum. Et illud quidē eſſe
debere repetitum de perſona in perſonam, ſicuti in
ſpecie ſcribunt Socin.ſen.Curt.iun.Grat. & Crauet.
quos commemoraui & probaui in d.præſumpt.68.
num.10.& in præſumpt.69.num.13.& in conſ.117.
n.9.lib.2.& in conſ.229.num.12.lib.3.

Quinto huc facit, quod quando teſtator rem ali-
quam inſignē, & dignam conſeruari in agnatione &
familia ad honorem, & dignitatem ipſius agnatio-
nis & familiæ cōſeruandam, vt inſignem domū, vel
palatium, & quid ſimile reliquit, præſumptio & cō-
7 iectura eſt teſtatorem voluiſſe rem illā ſubiacere † fi-
deicommiſſo; quod etiam ſenſit eſſe debere repeti-
tum a primo vocato in ſecundum & ſucceſſiue. Ita
ſane affirmant Accurſ.Bart.Bald.Caſtr.Iaſ.Dec. Ri
pa, Capic.& Ant. Gabr.& hos quidem retuli & ſecu
tus ſum in conſ.117.num.19. & num.20. lib.2. & in
d.præſumpt.69.num.18. Cum ergo hoc prædiū præ
ſupponatur inſigne & pretioſum, dicendum eſt te-
ſtatorem voluiſſe illud ſubiacere fideicommiſſo.

Sexto, & vltimo vrget coniectura illa, quod teſta-
tor inter alios vocaſſe, & ſubſtituiſſe cōſtat filios ma-
ſculos Eleonoræ filię naturalis, adiecta conditione,
8 ſeu onere ſumendi nomen & † inſignia ſui ipſius te-
ſtatoris. Id quod ſignificat teſtatorem voluiſſe bona
hæc ſua eſſe fideicommiſſo ſuppoſita, quemadmodū
tradunt Pariſ.Marzar.Riminald.iun.& Ludou.Mo-
lina, quos commemoraui, & ſecutus ſum in d.conſ.
117.num.23.lib.2.& d.præſumpt.69.num.19.

Nec prædictis repugnat quod obijcitur, nullum
extare fideicommiſſum cauſa conſeruandi agnatio-
nem & familiam de Angelatis, quia teſtator vltimo
loco voluit & diſpoſuit, quod ſi Frāciſcus Angelatus
vltimus ex vocatis nō haberet filios maſculos, poſſet
diſponere pro ſui voluntate de ipſis bonis a teſtato-
re relictis. Nam reſpondetur, hanc licentiam & fa-
cultatem conceſſam d.Franc.vltimo vocato, nō ope
rari quin antequā eueniſſet caſus, quod ipſe nullos
procreaſſet filios maſculos, bona eſſent ſuppoſita fi-
deicommiſſo, imo licentia ipſa præſupponit contra
rium, ſicuti præſupponunt doctores affirmantes, vl
9 timum ex vocatis poſſe libere alienare bona † fidei-
commiſſo ſuppoſita. Quaquidem in opinione ſunt
Ripa in l.filiusfam.§.diui.num.17.de leg.1.qui Caſt.
& Iaſ.refert. Ruin.in conſ.109.num.16.lib.2. Dec.in
conſ.182.num.2.& in conſ.511.num.6. Pariſ.in con
ſil.22.num.53.lib.3. Natt.in conſ.470.num.3.lib.2.
Roland.in conſ.25.n.18. lib.1. & in ſpecie Maiora-
tus & primogenituræ Ludou.Mol. in lib.1.de Hiſp.
10 primog.cap.8.num.23.& accedit, quod † fideicom-
miſſum relinqui, & ordinari poteſt vſque ad cer-
tum tempus, ſicuti reſponderunt Iaſ.in conſil.173.
lib.2. Ruin.in conſ.112.& in conſ.132.num.6.lib.1.
Crott.in conſil.61.& Alciat.reſp.571.num.17. quos
retuli & probaui in conſ.151.num.45. verſ.ſeptimo
& vltimo lib.2.& in conſ.327.num.108.lib.4.& prę
dictis accedunt Decian.in conſ.78.nu.36.lib.3. Mar
zar.in epitome de fideicommiſſ.q.44.& Hieronym.
Zancus in l.hæredes mei.§.cum ita.in 1.parte num.
54.ff.ad S.C.Trebell.ſcripſerunt ſanè prædicti, quod
ſi teſtator prohibuit filijs a ſe inſtitutis alienationē
bonorum ſibi relictorum, donec peruenisſent ad cer
tam ætatem, puta 30.annorum, bona ſubiacere fidei
11 commiſso † vſque ad illud tempus, quo elapſo libe-
rum eſse ipſis filiis poſse alienare. Idem ergo & no-
ſtro in caſu dicendum eſt, nempe teſtatorem hunc
potuiſse diſponere quod bona ſua eſsent ſuppoſita
fideicommiſso vſque quo peruenisſent ad Franci-
ſcum, & quod poſtea ſua eſsent libera.

Secunda eſt concluſio Michaelem nunc reum cō-
uentum eſſe ad prædicti fideicommiſſi ſucceſſionē
vocatum, non autem in ſola conditione poſitum ad
excluſionem Franciſci propatrui ſui. Hæc concluſio
multis probatur argumentis & coniecturis.

Primo mouet me, quod et ſi magna eſt inter do-
12 ctores diſputatio, an filij † poſiti in conditione cen-
ſeãtur ex ipſo teſtamento vocati, attamen verior et
receptior eſt ſententia, vocatos dici. Hanc opinionē,
innumeris relatis doctoribus ego ſemper probaui,
vt in conſ.152.num.13. lib.2.et in conſ.303. col.1.et
2.lib.4.et in comment.de præſumpt.lib.4.præſump.
76.num.2.his locis abunde diſputationem hanc per
tractaui et abſolui.

Secundo ſuffragatur, quod filij fuerunt poſiti in
13 conditione cum qualitate † maſculinitatis, quæ vr-
gentem admodum coniecturam facit, quod cēſean-
tur vocati, ſicuti tradunt 40. doctores me cum eis
enumerato.

1 Guido Papæ in q.184. et in conſ.28.col.9.verſ.
non obſtat l.1.et in conſ.125.

2 Crot.in conſ.58.num.5.et in conſ.143.lib.1.

3 Corn.in conſ.20.num.21.lib.4.

4 Iaſ.in conſ.108.col.antepen. verſ.non quoque.
lib.4.

5 Ruin.in conſ.167.num.9.lib.3.

6 Soc.ſen.in conſ.116.num.3.lib.3.

7 Dec.in l.1.num.16.C.de pactis. in conſ.270.nu.
4.in conſ.313.num.1.& in conſ.516.nu.1.et alibi.

8 Gozadin.in conſ.26.num.22. in conſ.64.nu.8.
et in conſ.87.num.5.

9 Rubeus in conſ.18.num.6. in conſ.31. nu.2.in
fine et in conſ.143.num.7.

10 Gratus in conſ.31. num.19.in conſ.32. num.2.
in conſ.89.num.5.et in conſ.101.num.20.lib.2.

11 Boer.in q.155.num.25.

12 Io.Marius, quem retulit Bar.præcitato in loco.

13 Franc.Sfondratus relatus a Boerio.

14 Vgolinus commemoratus a Boerio.

15 Garſia pariter a Boerio relatus.

16 Pariſ.in conſ.32.num.12.& in conſ.41. col.vlt.
lib.2.

17 Alciat.in reſpon.482.num.3. & in reſp.485.
num.6.

18 Curt.iun.in conſ.43.num.8. in conſ.48.num.7.
& in conſ.87.num.1. & l.1.n.14.C.de pactis, qui te-
ſtatur ita iudicatum fuiſse Brixiæ & ſentētiam fuiſ-
ſe confirmatam a Republica Veneta.

19 Berous in conſ.57.et 63. lib.3.

20 Soc.iun.in conſ.65.nu.65. in conſ.103. col.vlt.
et in conſ.119.num.29.lib.2.et alibi ſæpe.

21 Mantica in conſ.27.num.5.in conſ.39.num.7.
et in conſ.178.num.8.lib.2.

22 Niger in l.1.num.48.ff.de officio eius, cui mād.
eſt iuriſd.

23 Crauetta in conſil.62.col.vlt. et in conſil.130.
num.2.

24 Purpurat. inter conſilia Siluani in conſil.51.
col.vlt.

35 Zancus in l.hæredes mei. §.cum ita. num.651.
ff.ad trebell.ſecund.primam impreſſ.

16 Thobias in conſ.32.num.14.

27 Portius Imolenſ.in conſil.1.num.69.et in conſ.
46.num.5.

28 Gribaldus inter conſilia Portii in conſil.40.nu-
mero 20.

29 Alba in conſ.87.num.11.

30 Decian.in conſ.103.num.4.lib.2.qui affirmat
ita Patauii fuiſse iudicatum, et ſentētiam confirma-
tam fuiſse Venetiis a Sereniſs.Dominio.

31 Rolaud.in conſ.6.num.29.lib.4.

32 Cephal

31 Cephal. in conſil.251.num.77.& in conſ.252. num.12.lib.2.

33 Riminald.iun.in conſ.21.num.32.

34 Io.Petrus Surd.in conſ.67.num.33.lib.1.

35 Ioſeph Ruſticus in tract. quando filij poſiti in conditione cenſeantur vocati lib.2.cap.2.colum.1. 2.& 3.

36 Achilles Pedrocha in conſ.vlt.num.10.

37 Rota Rom. in deciſ.1154.lib.3.tertiæ partis in nouiſſime impreſſis, vbi in fine teſtatur ſic fuiſſe deciſum.

38 Hierony.Gabr.in conſ.115.num.14.

39 Celſus Hugo in conſ.20.num.45.

40 Ant.Craſſus in conſ.67.num.3.& num.6.

Et ego ipſe in conſ.152.num.3.lib.2.in conſ.393. num.6.lib.4.& in d.præſumpt.76.num.27.

Et his conſtat hanc eſſe magis receptam opinionem aduerſus Oldrad.Comen.& alios multos,quos retuli præcitatis in locis, & præſertim in dict.præſumpt.76.num.29.verſ.cæterum.

Tertio ſuffragatur quod teſtator poſteaquam vocauit filios Michaelis primi, progreſſus eſt ad alios gradus ſubſtitutionis, his verbis. Sed ſi dictus filius natu maior, vel ſecundus dicti Michaelis Angelati nepotis mei deceſſerint ſine filijs maſculis; facio hæredem primum filium maſculum Fräciſci Angelati nepotis mei ex fratre, & ſi ille nõ habuerit filium maſculum, facio hæredem dictum Franciſcum Angelatũ ad eius volũtatem. Hic ſane digreſſus ad alios
13 gradus † ſubſtitutionis ſignificat teſtatorem vocaſſe dictos filios Ioannis ſicque Michaelem ſecũdum, reum nunc conuentum. Sicuti ſcribunt quamplurimi quos longa ſerie congeſſi in conſ.173. nu.55.lib. 2.& in d.præſumpt.76.num.53.

Quartò confert, quod quando prælatio ab inteſtato non poſſet dari poſitis in conditione, diceren-
14 tur ij † ex teſtamento vocati. Ita acutè & egregie ad modum reſpondit Corneus in conſil.74. num.9. & 10. libro 2. quem ſecutus eſt Socinus iunior in conſil.141.num.16.& 17. & in conſil.174.num.25.libr. 2. Porrò in caſu noſtro Michael reus conuentus, ſic poſitus in coditione non poteſt præferri in ſucceſſione ab inteſtato dicti Michaelis teſtatoris, ſed ei præfertur Franciſcus eius propatruus, quia quando agitur de ſucceſſione tranſuerſalis vltra patruum, vt puta quando agitur de ſuccedendo propatruo,
15 † filius non ingreditur locum patris, ſicque eum nõ repræſentat, vt concurrat ea in ſucceſſione cum patuo; vt ſcribunt Angelus in §.reliquum.in tertio notab.in auth. de hæred.ab inteſtat.venien. Alexand. in conſil.44.num.19. lib.5. Decius in conſil.1.num. 3.& in conſil.217.num.2. & alii multi quos congeſſi in comment. de præſumptionib. lib.4.præſumpt. 95.num.13.

His dicendum omnino eſt, Michaelem hunc fuiſſe vocatum ad huius ſucceſſionem fideicommiſſi, cuius onere grauatus fuit Ioannes eius pater ipſi Michaeli filio reſtituere.

Tertia eſt concluſio, ſubſtitutionem, qua vocatus fuit Ioannes dicti Michaelis noſtri pater, ac poſtmodum ipſe Michael non expiraſſe, tametſi tempore mortis ipſius Ioannis iam diu defuncti, fuiſſent alii ante eum vocati, & ſubſtituti; Cum hoc caſu noſtro teſtamentum quo ad has ſubſtitutiones effectum non fuit caducum, vel quaſi. Hæc ſane concluſio vel ex eo manifeſte probatur, quod cum ſubſtitutiones omnes a teſtatore factæ ſint fideicommiſſariæ, ſicuti diximus ſupra in prima concluſione, & clara earum verba oſtendunt, ſequitur dicendum, quod etiamſi prædeceſſerunt omnes vocati ante ipſos Ioannem, & Michaelem filium, habeat tamen
16 locum ipſa ſubſtitutio † fideicommiſſaria, quæ ab ipſo Ioanne incipit, ſicuti reſponderunt Baldus in conſil.464.Incipiendo a primo.colum.1. verſic.ſed pone quod legatum.lib.2.clarius Caſtrenſ.in conſ. 152. Præſens dubium videtur. colu.2. verſic.ſecundum caſum tangit. libro 1.& in conſil.422.Videtur quod filii dictæ.libr.2.Socin.ſenior in conſil.52.col. penul.verſic.quartus caſus.lib.1. Boerius quæſt.38. numero 22. verſicul.quartus caſus; & alii plures, quos retuli & probaui in conſilio 106. numer.391. lib.2.

Quarta eſt concluſio Ioannem Michaelis rei conuenti patrẽ fideicommiſſo erga filium, vt diximus,
17 grauatum alienare non potuiſſe bona aliqua † fideicommiſſi; & ob id ipſi Michaeli licere ea vindicare & recuperare. Concluſio hæc manifeſte probatur conſtitutione Iuſtiniani in leg.vltim.§.ſed quia. verſic.Nemo. C.communia de legatis & fideicomm. cuius verba hæc ſunt. Nemo itaque hæres, ea quæ per legatum, vel pure, vel ſub certo die relicta ſunt, vel quæ reſtitui aliis diſpoſita ſunt, vel ſubſtitutione ſuppoſita ſecundum veterem diſpoſitionem putet in poſterum alienanda, vel pignoris, vel hypothecæ titulo adſignanda, vel mancipia manumittenda, ſed ſciat hoc quod alieuum eſt, non ei liceat, vt pote ſui patrimonii exiſtens alieno iuri applicare, quia ſatis abſurdum eſt, & irrationabile rem quam in ſuis bonis pure non poſſidet, eam ad alienos poſſe transferre, vel hypothecæ pignoris ue nomine obligare, vel manumittere, & alienam ſpem decipere, ſin autem ſub conditione, vel ſub incerta die fuerit relictum legatum, vel fideicommiſſum in vniuerſitatis vel ſpeciale, vel ſubſtitutione vel reſtitutione, melius quidem faciet, ſi & in his caſibus caueat ab omni venditione, vel hypoteca, ne ſe grauioribus oneribus euictionis nomine ſupponat, ſin autem auaritiæ cupidus propter ſpem conditionis minime implendæ ad venditionem vel hypothecam proſiluerit, ſciat quod conditione impleta ab initio cauſa in irritum deuocetur, & ſic intelligẽda eſt, quaſi nec ſcripta, nec penitus fuerit celebrata, vt nec vſucapio, nec longi temporis præſcriptio contra legatarium, vel fideicommiſſarium procedat, quod ſimiliter obtinere cenſemus in huiuſmodi legatis, ſiue pure, ſiue ſub die certo, ſiue ſub conditione, ſiue ſub incerto die relicta ſint; Sed in omnibus his caſibus legatario quidem, vel fideicommiſſario omnis licentia pateat rem vindicare, & tibi adſignare, nullo obſtaculo ei a dettentoribus opponendo. Hactenus Iuſtinianus, qui adeo clare ſtatuit, vt nulla ſit amplius hac de re dubitatio.

Quinta, & vltima eſt concluſio; prædictum Michaelem ſuo conſenſu adhibito alienationi & obligationi factæ a patre de bonis dicti fideicommiſſi, nullum ſibi attuliſſe præiudicium, quin dicta bona ab ipſo eius patre alienata recuperare poſſit & valeat. Conclnſio hæc vera eſt & facile probatur vno prius præmiſſo, quod in caſu noſtro fideicommiſſum ex diſpoſitione teſtatoris duob. in caſibus conſtitutum & inductum fuit, alterum eſt in caſu alienationis, alterum in caſu mortis. In caſu alienationis inductũ fuit per prohibitionem illam ſpecialẽ, & expreſſam, qua teſtator prohibuit omnem & quã cumque alienationem. Quam quidem prohibitionem dixi ſupra in primo argumento primæ concluſionis operari etiam fideicommiſſum in caſu alienationis & etiam in caſu mortis. Hoc præmiſſo, dicimus nunc, quod conſenſus adhibitus a Michaele in alienatione, & donatione a ſe facta vim &

Digitized by Google

effectum hunc operatus eſt, vt ſi ipſe Michael viuo
Ioāne patre voluiſſet alienationem illam reuocare,
18 vel etiam nūc vellet, non poſſet: cum ſuo † conſenſu
ſibi præiudicauerit. l. quoties ab omnibus. & l. cum
pater. §. libertas. de leg. 2. vbi Bart. & reliqui ſic notāt
& idem Bart. in leg. ſi fundum per fideicommiſſum.
col. 2. num. 1. verſ. ſecundo caſu. de legat. 1. Bald. in
leg. codicillis. §. inſulam. de legat. 2. & in conſil. 102.
Punctus ſuper quo. col. 2. verſic. & de hoc eſt exem-
plum. lib. 2. & hos ſecutus eſt M. Anton. Pereg. in tra-
ctat. de fideicommiſſis art. 40. num. 82. Quibus acce
dunt Bar. in l. quæ dotis. num. 14. verſic. ſi vero erat.
ff. ſolut. matr. Ruin. in conſil. 13. num. 8. lib. 2. & So-
cin. ſen. in conſil. 43. num. 18. & 19. libr. 4. Conſen-
19 ſus † vero Michaelis ſibi non præiudicauit quò ad
fideicommiſſum in caſu mortis Ioānis patris ſui. l. ſi
a ſubſtituto, de leg. 1. Et ſcribunt Bart. in dicta leg. ſi
fundum per fideicommiſſum. col. 2. num. 1. verſ. aut
hoc non impedit. de legat. 1. & in l. qui Romę. §. duo
fratres. quæſt. 12. num. 26. de verbor. obligat. Et ibi-
dem Alexand. num. 33. in fine. & num. 35. verſic. ad-
19 de quod Io. Andreæ. vbi teſtatur † communem eſſe
opinionem. Iaſ. num. 68. Ripa num. 92. Alciat. nu-
mer. 38. & Io. Bolognet. num. 202. Caſtrenſ. in leg.
cui res. ff. de actio. empt. Et clare in his terminis re-
ſpondit Comenſ. in conſil. 33. ſic & Ruin. in conſil.
146. num. 4. lib. 1. & in conſ. 156. num. 4. lib. 5. Beret.
in conſil. 94. col. 1. Hos retulit & ſecutus eſt Peregr.
in dicto art. 40. num. 82. qui dixit, ſe ita aliquando
obtinuiſſe, eiuſdem ſententiæ fuit Bald. in dict. con-
ſil. 102. Punctus ſuper quo. col. 2. verſic. aut per talem
conſenſum. lib. 2. qui ſecutus eſt Bart. in dict. leg. ſi
fundum per fideicommiſſum. quem pariter proba-
runt Ruin. in conſil. 13. numero 8. lib. 2. & Socin. ſe-
nior. in d. conſil. 43. num. 18. & 19. lib. 4. qui quidem
Socin. refert Bart. in dicta l. quæ dotis. num. 14. ver-
ſic. aut ille actus. ff. ſolut. matr. Idem ego ipſe ſcripſi
in comment. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 117. nu-
mer. 14. Rurſus & ſecundo, vel ea ratione conſenſus
iſte nullum poteſt afferre præiudiciū Michaeli, pro-
pterea quod nulla huius fideicōmiſſi facta fuit men
tio in approbatione facta ab ipſo Michaele, qui nec
20 eius aliquam † ſcientiam habuit, ſicuti in ſpecie re-
ſpondit Bald. in dicto conſ. 102. in fine. Et hoc idem
paſſim admittunt Bart. in dicto §. duo fratres. quęſt.
12. & alij ſupra relati; & inter alios Alciat. num. 38.
21 qui teſtatur communem † eſſe ſententiam. Et ad
rem confert l. de his. ff. de tranſlatio. vbi doctores, &
in ſpecie fideicommiſſi nō cogniti poſt alios reſpon
dit Socin. iun. in conſil. 116. num. 66. lib. 1. & in con-
ſil. 98. num. 12. lib. 2. Et idem ego ſcripſi in commen.
de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 115. num. 45.

Demum & tertio, vel ex eo etiam conſenſus, & ap
probatio Michaelis nullum præiudicium ei attulit
in recuperatione huius fideicommiſſi, quod vera &
22 recepta eſt iuris & doctorum ſententia; † fideicom-
miſſum, cuius caſus nondum euenit, non cenſeri re-
miſſum; quando conſenſus alienationi adhibitus,
vel iuris ſui ſuper bonis renuntiatio alium effectum
operari poteſt. ſic ſane tradunt Bart. in l. qui Romæ.
§. duo frates. n. 19. verſ. nunc ad propoſitū. ff. de ver-
bor. obligat. & ibidem poſt alios Ripa numer. 78. &
quam plures retuli & probaui in comment. de præ-
ſumpt. lib. 3. præſumpt. 115. numer. 37. Porrò in caſu
noſtro, cōſenſus præſtitus, & approbatio facta a Mi
chaele operari potuit alium effectum quam remiſ-
ſionis huius fideicommiſſi; Potuit equidem opera-
ri confirmationem, ne donatio de bonis liberis a pa
tre facta reuocaretur ab ipſo Michaele tamquam
inofficioſa, iuxta l. 1. C. de inoffic. donat. cum alijs il-
lius tituli, & præſertim l. cum donationibus. quæ ad
rem hanc multum pertinet.

His firmatis concluſionibus exiſtimo abunde ſa-
tisfactum eſſe omnibus dubitationibus, quę alioqui
impedire poſſe videbantur, Michaelem poſſe conſe-
qui hæc bona fideicommiſſi.

S V M M A R I V M.

1 *Nouationem non fieri niſi expreſse.*
2 *Excuſſionem fieri non poſse poſt litis conteſtationem nec in appellatione.*
3 *Hypothecaria agi poſse contra alterum ex inſolidum obligatis.*
4 *Hæredes conueniri pro rata ad præſtandum legatum.*
5 *Hypothecaria ab initio ſimul et perſonali pluribus obligatis in tantum teneri perſonali quantum hypothecaria.*
6 *Hypothecariam non diuidi cum ab initio fuit indiuidua.*
7 *Indiuiduam eſſe hypothecariā cum ab initio contrahitur pro ſolido.*
8 *Hyppothecaria diuiſa diuidi et perſonalem.*
9 *Nuptiarum tempus eſse incertum.*
10 *Conditionale non dici legatum cum tempus ſoluendi adijcitur executioni, non autem diſpoſitioni.*
11 *Legatum cum nupſeriteeſse incertum.*
12 *Legatum dotis tit. inſtit. eſse purum.*
13 *Dote relicta filiabus per patrem comprehendi nepotes.*
14 *Dotis legatum ſoluendum poſt nuptias, eſse purum.*
15 *Hypothecam tacitam a lege pro legatis traduā retrotrahi, ſicus ex contractibus.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MLII.

NVlla dici poteſt facta nouatio actionis hypo-
thecariæ, qua actum eſt ad relaxationem do-
mus teſtatoris hypothecatæ pro legato ab eo facto,
& ſi iuris ordine obſeruato petitum fuit, domum ip
1 ſam ſubhaſtari. Cum nouatio † fieri non dicatur, ni-
ſi exprimatur. l. vlt. C. de nouatio. vbi Bart. Bald. &
reliqui. Nec iure aliquo hactenus cautū legi, quod
petendo ſubhaſtari rem hypothecatam, vt ipſi cre-
ditori ſatisfiat, recedi dicatur ab ipſa hypotheca &
fieri nouationem eo maxime, quòd ſubhaſtationis
petitio fit pro executione ſententiæ latæ in ipſa hy-
pothecaria. l. ordo. C. de executio. rei iud. vbi Bald.
in fine ſimili in caſu manifeſte annotauit, & idem
tradit Neguſant. in tract. de pignor. in 1. membro 6.
partis princip. num. 47. Quæ quidem traditio, vel eo
egregie ſatis comprobatur, quod nouus actus, qui
fit ad alterius iam facti perfectionem & implemen-
tum, nō inducit nouationem, ſed ipſius primi perfe
ctionem. ſic ſane ſcribunt Bart. in l. ſingularia. num.
10. verſic. quandoque præcedit. ff. ſi certum petat. &
ibidem Dec. numer. 26. verſ. ſecundus caſus. Curt.
iun. num. 16. & Purpur. num. 27. Eſt ergo dicendum,
nullam hic per ſubhaſtationem factam eſse noua-
tionem.

Quo ad ſecundum motiuum, dicimus primum
2 hanc excuſſionis † exceptionem opponi poſſe poſt li
tis cōteſtationem, nec in inſtantia appellationis, vt
poſt alios tradit Andr. Gail. in lib. 2. & 3. & admiſſo
citra veri præiuditium, quod fuerit oppoſita, vel op
poni nunc poſſit; dicimus neceſſariam minime eſ-
ſe excuſſionem. Et ſi enim alia extant teſtatoris bo-
na hoc pro legato hypothecata, prętet domum hāc,
attamen opus non fuit aliqua excuſſione. Cum ſit
in legatarij, & creditoris electione perſequi ipſam
3 hypothecam † inſolidum contra vnum ex ipſis de-
bitoribus.

bitoribus. l. creditoris. ff. de diſtract. pignor. & in ſpe-
cie ſcribit Angel. Aret. in §. item ſeruiana. num. 11.
verſ. & quod dixi ſupra. inſtit. de actio.
Nec repugnat, quod quando plures extant hære-
4 des † qui legatum præſtare tenentur, agi debeat con
tra ſingulos, vt pro rata præſtent ipſum legatũ, ſicuti
ſtatuit Iuſtin. in l. 1. §. vlt. C. cõia de leg. & fideicom.
quam conſtitutionem dixit illo in loco Bart. ſingula
rem, & Caſtr. ibidem n. 1. verſ. quinto, & vltimo. qui
loquitur in ſpecie diuiſionis factæ ab hæredib. Aret.
in l. 2. §. ex his. in fine. ff. de verb. oblig. Neguſ. præal-
leg. tract. de pign. in 1. membro 8. partis princ. n. 21.
verſ. tamen puto &c. & Cardin. Alban. in conſ. 19. n.
4. Nam reſpondetur ex ſnĩa Fulgoſ. & Corn. in d. l. 1.
5 §. vlt. in fi. C. communia de leg. qui in ſpecie † diſtin-
guũt duos caſus, quorum primus eſt, quãdo plures
ab initio ſimul obligantur perſonali & hypotheca-
ria obligatione. Et tunc in quantũ quis tenetur per-
ſonaliter, in tantum aduerſus eum cõpetit hypothe
caria, ſiue ſimus in vltimis volũtatibus, vt in caſu d.
l. 1. §. vlt. C. communia de leg. & fideicom. ſiue in cõ-
tractib. l. ſolita. §. ſolutam. ff. de pign. actio. Hic caſus
noſtro non cõuenit, vt ex ſubſequenti intelligemus.
Secundus eſt caſus qñ (ſcribunt Fulgoſ. & Corn.)
perſonalis, & hypothecaria contrahitur contra vnũ
tñ ab initio, ita qđ hypothecaria cõpetit pro ſolido
debito, ſed actio pſonalis poſtea diuiditur inter de-
6 bitores, & tũc nõ diuiditur † hypothecaria: quia ab
initio tota res fuit obligata ꝓ toto debito, & pro qua
libet parte debiti. Hoc in caſu (dicũt præcitati Fulg.
& Cor.) loquitur l. 2. C. ſi vnus ex plur. hæred. & acce
dit ratio, quod hypotheca eſt indiuidua. l. rem hære
ditariã. C. de euict. & l. pignoris. ff. de pign. & tradit
Bald. in l. quãmdiu. C. de diſtract. pig. Hic caſus con
uenit huic noſtro, in quo conſtat teſtatorem, factis le
gatis, vnum tantum Carolum filium hæredem inſti-
tuiſſe, & conſequenter ab initio perſonalis, & hypo-
thecaria contra ipſum ſolum Carolum contractam
fuiſſe, ita quod hypothecaria competijt pro ſolido
debito. Et ſi ergo ex poſt inter hæredes d. Comitis
Caroli diuiſa eſt actio perſonalis: non tamen dicitur
diuiſa hypothecaria. Cum ab initio bona omnia
fuerint pro toto debito obligata.
His ſatisfactum eſſe exiſtimo doctiſſimis excita-
tis motiuis, & dubitationibus.
Paucis replicatur adductis pro D. Comitibus Sca
ramutiis aduerſus D. Iuliam, & dicimus, nec noua-
tionem (vt iam demõſtrauimus) nec varietatem, ſeu
actionis mutationem (vt ex aduerſo aſſeritur) feciſse
D. Iuliam. Cum ſemper petierit ſibi pro legato a te-
ſtatore relicto ſatisfieri ex ipſius teſtatoris bonis ſibi
legis diſpoſitione hypothecatis. Et lata ſententia,
qua fuit pronuntiatum ipſi D. Iuliæ præſtari debe-
re ſummam legatã, petitum fuit, domum, quę teſta-
toris fuit, ſubhaſtari, ſicuti factum fuit. Quod ergo
de varietate, ſeu mutatione dicitur, ſomnium eſſe (vt
dici ſolet) vigilantium conſtat, & dictum fuit, quod
6 & ſi, quando plures ſunt hæredes, † qui legatum prę
ſtare tenentur, agi debeat contra ſingulos, vt pro ra
ta præſtent ipſum legatum. leg. 1. §. vlt. C. coĩa de leg.
& fideicom. vbi Bart. dixit eſſe ſingulare, & Neguſ.
de pignoribus in 1. memb. 8. partis princ. n. 21. verſ.
tamen puto &c. attamen diximus ex ſnĩa Fulgoſ. &
7 Corn. in d. §. vlt. in fine id habere locum, † qñ ab ini-
tio plures ſimul obligãtur perſonali, & hypotecaria
obligatione. Nam tunc in quãtum quis tenetur per-
ſonaliter, in tñ aduerſus eum cõpetit hypothecaria,
ſiue ſimus in vltimis voluntatib. ſiue in contractib.
attamen ſecus eſt (vt in caſu noſtro) qñ perſonalis, &
hypothecaria contrahitur contra vnum tantum ab
initio, ita quod hypothecaria cõpetit pro ſolido de-
bito, ſed actio perſonalis poſtea diuiditur inter de-
bitores, & tũc non diuiditur hypothecaria, quia ab
initio tota res fuit obligata pro toto debito, & pro-
qualibet parte debiti. Hoc in caſu (dicunt Fulgoſ. &
Corn.) loquitur l. 2. C. ſi vnus ex plurib. hæred. & ra-
tionẽ eſſe ſcripſi, qa hypotheca eſt indiuidua. l. pign.
ff. de pign. & hypoth. & l. rem hæreditariã. C. de eui-
ctio. & tradit Bald. in l. quãdiu. C. de diſtract. pign.
Nec repugnat, quod obiicitur, quod cũ dies nu-
ptiarum D. Iuliæ, & ſic tempus purificationis legati
ceſserit, longe poſt mortem D. Caroli vnigeniti filii
teſtatoris fideicõmittentis (imo tpe quo ceſsit dies
hæc, diuiſa erat hæreditas, prout hodie reperitur, in
ſpecto tpe ortus ipſius actionis, quę Fulg. & Corn. in
8 ſpici volunt). ẽt ipſa hypothecaria † nata ſit diuiſa.
Neq; verò dubitandum eſt (dicunt D. Comites ad-
uerſarii) quin hoc tp̃s euenientis conditionis ſpectã
dum ſit in propoſito caſu. Nam hæc eſt cõis opinio,
vt poſt Bar. teſtatur Crot. in l. ſi is, qui ꝓ emptore. n.
128. & ſeq. ff. de vſucap. Nam rñdetur primo hoc nu
9 ptiarum tẽpus appellari diem † incertum, quæ nõ fa
cit conditionem fauore legatarii ſanguine coniũcti.
l. Sæius Saturninus. ff. ad S. C. Trebell. & ibidẽ Bar. &
10 in ſpecie dotis † relictę cũ filia nupſerit, rñderũt Soc.
ſen. in conſ. 92. col. 8. verſ. cõfirmatur hoc. lib. 1. & Al
ban. Card. in conſ. 19. n. 28. & in conſ. 31. n. 4. & tãto
magis, quod teſtator reliquit dotẽ hanc titulo inſti-
11 tutionis, † quo caſu pure reliquiſse dr̃, ſicuti ſcribũt
Abb. Alex. Soc. iun. & Alc. quos retuli, & probaui in
conſ. 251. n. 40. lib. 3. & ibidem n. 38. verſ. quinto ad
rem. poſt Anch. Soc. ſen. & Soc. iun. ſcripſi hoc maxi
me procedere, qñ teſtator legauit filiæ dotem, quam
voluit eſſe tacitã, & contentam eo legato, quẽadmo-
dum contingit noſtro in caſu. Nec repugnat ſi dica-
tur, prædictos doctores loqui, qñ pater reliquit dotẽ
filiæ, cuius nomine & appellatione non continẽtur
neptis, nec proneptis. Nã reſpõdetur imò hoc in ca-
ſu cõtineri etiam proneptem. Ita Corn. in conſ. 207.
n. 13. lib. 2. qui reſpondit, patrem relinquendo dotẽ
12 † filiab. cẽſeri reliquiſse ẽt neptibus, & proneptibus.
Et accedit, quod teſtator ipſe manifeſtè adiecit tp̃s
prçſtationis ipſius legati ipſi executioni, non aũt ſub
ſtantiæ diſpoſitionis. Cum dixerit eiſdem dãdos, &
ſoluendos per eius D. teſtatoris hæredes infra qua-
tuor annos, poſtquam. nuptæ fuerint &c. Quo caſu
13 legatum † non dr̃ conditionale, ſed purum, vt in ſpe-
cie poſt Bal. & Soc. ſen. reſpõdit Crau. in cõſ. 101. n.
1. verſ. ſed. præmiſſis nõ obſtantib. Et accedit Capra
in conſ. 133. n. 4. Cum ergo dotis legatum ſit purum,
ceſſat obiectio, quod hypotheca non retrotrahatur.
Reſpondetur ſecundo, admiſso citra veri prçiudi
tium, quod hoc dotis legatum ſit conditionale, attñ
14 purificata ipſa conditione † hypotheca tacite indu-
cta a lege pro legatis præſtandis retrotrahitur, vt ab
initio aditæ hæreditatis per primum hæredem, ſit
cauſata ipſa hypotheca, & ſi diuerſũ eſt in hypothe
ca ex contractibus. Ita ſcribunt Imola in l. quæſitũ.
§. ſi mihi hæres. de leg. 1. Comenſ. in l. creditoribus.
nu. 2. verſ. tñ non puto. ff. de ſeparatio. Crot. in d. l. ſi
is, qui pro emptore. n. 134. in fi. ff. de vſucap. & ibidẽ
Ruin. n. 80. & Io. Marcus Aquilinus n. 207. Iacobus
Niger in l. 1. & ibidem Ioannes Bologn. num. 328. &
Alciat. ibidem col. pen. verſ. ſed an pro legato con-
ditionali, & ibidem in d. l. ſi is, qui pro emptore. nu.
15 118. verſ. Quod in conuentione. qui teſtatur † com-
munem eſse opinionem aduerſus Bald. Nouell. in
tractat. de dote, in 10. parte in fin. quem probarunt
Soc. ſen. in conſ. 41. num. 27. lib. 4. & Neguſant. de pi-
gnor. in 1. membro 5. partis num. 20.

SVMMARIVM.

1 Fideicommiſſo non cenſeri grauatum patrem reſtituere ſuis filijs, cũ vocatus fuit primo ipſe, deinde eius filij, & ſucceſſores.

2 Succeſſorum per lineam maſculinam vocationem, non includere fœminam ex maſculo deſcendentem.

3 Filiorum nomine venire fœminas ex interpretatione. fallit num. 4.

5 Succeſſoris nomen complecti fœminas.

6 Hæres, & ſucceſſor eſſe ſynonima.

7 Clauſula vulgariter, pupillariter, per fideicommiſſum grauare fideicommiſſo ſucceſſiue reſtituere.

Fideicõmiſſo cenſeri grauatos ſucceſſores reſtituere ſucceſſiuè, ex vi ſubſtitutionis vulgaris, pupillaris, & per fideicõmiſſum.

8 Codicillarem clauſulam inducere fideicommiſſum.

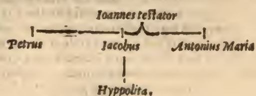
9 Linea maſculina deſcendiſſe, & in linea commerci differre.

FACTI SPECIES.

ILluſtriſſ. D. Marchio Ioanes Pallauicinus anno 1478. cõdidit teſtamentum, in quo hæredes inſtituit tres eius filios, hoc eſt Dom. Petrum protbonotarium, Dom. Antonium Mariam militem, & Dom. Iacobum æquis portionibus hac adiecta conditione; Quod d. D. Petrus de parte ſibi tangẽte nihil poſſet vendere, & alienare, vel alteri obligare, ſed partem tertiam ſibi tangentem deberet conſeruare & per ſe fructus percipere, et proprietatem poſt eius mortem reſtituere d. Dominis Antonio Mariæ & Iacobo, cui Dom. Petro prothonotario præmorienti quandoque ſubſtituit vulgariter, & per fideicommiſſum dictos Dominos Antonium Mariam, & Iacobum, & eorum filios, & ſucceſſores per lineam maſculinam.

Mortuis prædictis Dominis Petro, & Antonio Maria ſucceſſit D. Iacobus, qui decedens reliquit ſolam filiam D. Hyppolitam.

Nunc dubitari contingit, an d. D. Hyppolita iure fideicommiſſi ſuccedere potuerit in ea tertia parte d. D. Petri protbonotarij.

Initium a Domino.

CONSILIVM MLIII.

REſpondendum videbatur duplici argumento prędictam D. Hyppolitam admitti non potuiſſe iure fideicõmiſſi ad ſucceſſionem illius tertiæ portionis d. D. Petri.

Primò quia (vt dicitur, & rectè in motiuis pag. 5. fac. 1. verſic. tertio quia &c.) vocatus fuit Dom. Iacobus & deinde eius filij, & ſucceſſores, id quod videbatur intelligendum quod per vulgarem ſubſtitutionem vocati fuerint filij Iacobi ordine ſucceſſiuo
1 poſt ipſum Dom. Iacobum: hoc eſt, quod per † fideicommiſſum grauatus non fuerit ipſe D. Iacobus reſtituere filijs ſuis; ſicuti ego ipſe ſcripſi in comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 71. num. 2. Et ideo hęreditate D. Petri per Do. Iacobum accepta, extincta dicitur ſubſtitutio.

Secundò vrgere videtur, admiſſo, quod prædicti filij, & ſucceſſores D. Iacobi vocati fuerint per fideicommiſſum: attamen hac in vocatione non videtur comprehenſa prædicta D. Hyppolita. Cum teſtator vocauerit ſucceſſores per lineam maſculinam, quæ
2 verba † non continent fęminam ex maſculo deſcendentem, vt reſpõdit Alex. in conſ. 53. in 1. dubio lib. 6. allegatus in motiuis, cui accedunt Caſtr. in l. maritus. num. 5. C. de procurat. & alij multi a me congeſti in conſ. 205. num. 19. & 20. lib. 3.

3 Tertio comprobatur, quòd † filiorum appellatione (ita dicitur in motiuis pag. 5. fac. 1. verſic. deinde quia) non veniunt fœminæ ex propria ſignificatio-
3 ne, ſed tantum per interpretationem † ſecundũ communem opinionem, vt per Gabr. lib. 6. concluſ. in 6.
4 concluſ. num. 41. & quæ interpretatio † ceſſat, quando teſtator proprias filias excluſit, & vocauit maſculos & eorum filios, quia filiorum appellatione non veniunt fœminæ ex præſumpta mente teſtatoris, qui videtur ſenſiſſe de maſculis, dum filios maſculos vocauit, & filias proprias excluſit, ſicuti ego ipſe ſcripſi in conſil. 204. numer. 30. lib. 3. & in comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 84. num. 2. & numer. 24. Hęc quę in motiuis docte excitata ſunt dubitationẽ, non leuem aduerſus D. Hyppolitam facere videtur.

Cæterum re diligentius perpenſa, contrarium verius eſſe exiſtimo, nempe dict. dom. Hyppolitam ſuccedere potuiſſe in ea portione relicta d. dom. Petro prothonotario. Eſt enim ipſius Dom. Hyppolitæ ſatis ſuperque fundata intentio illis verbis. Et eorum
5 filios, & ſucceſſores. Nam ſucceſſoris nomine † continentur tam fœminæ quam maſculi, cum ſit nomẽ cõmune, vt Gramatici affirmant, dicimus enim hic, & hæc ſucceſſor, & ſicuti dicimus hæredis nomen eſſe commune, vt poſt alios ſcripſi in comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 84. num. 34. Ita dicimus de nomine hoc ſucceſſoris: cum id, quod venit ap-
6 pellatione hæredis, † veniat etiam appellatione ſucceſſoris, vt poſt alios tradit Rebuff. in l. hæredis appellatio. col. 1. verſ. amplia idem eſſe. ff. de verbor. ſignific.

Difficultas tota verſatur in diſſoluendis tribus argumentis ſupra relatis. Et quidem, quod attinet ad primum reſpõdetur, imo prædictos ſucceſſores fuiſ-
7 ſe vocatos per † fideicommiſſum, vt ſcilicet vnus alteri ſucceſſiue teneretur reſtituere. Cum vocatio facta ſit illis verbis, vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum, ſicuti in ſpecie ſcripſi in comm. de pręſ. lib. 4. pręſumpt. 70. nu. 13. & in conſ. 698. nu. 12. lib. 7.
8 Præterea adiecta fuit clauſula codicillaris, † quę idẽ operatur, vt dixi in eodem conſil. 698. num. 13. & in comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 71. in fine, vbi in poſtremis impreſſionibus ſcripſi idem ſenſiſſe Rotam in deciſ. 579. num. 9. in 1. parte.

Non obſtat ſecundum argumentum, quia reſpon-
9 detur imo D. Hyppolitam deſcendiſſe per † lineam maſculinam; & ſi ipſa non contineatur in ipſa linea maſculina, ſicuti quinque argumentis demonſtraui in conſil. 625. nu. 8. cum aliis ſubſequentib. lib. 7. vbi declaraui doctrinã & traditionem Caſtr. in l. maritus. num. 5. C. de procurat. Alexand. in d. conſil. 53. in 1. dubio lib. 6. & aliorum, qui Caſtr. ſecuti ſunt.

Non obſtat tertium argumentum, quia reſpondetur, quod & ſi D. Hyppolita non cõprehenditur ſub illo nomine filios maſculos, continetur tamen ſub illo nomine ſucceſſores, vt diximus ſupra.

His intelligimus non eſſe hic diſputandum de detractione legitimæ, trebellianicæ, dotis maternæ ipſius D. Hyppolitę: cum ipſa ſit (vt demonſtrauimus) vocata ad prædictam ſucceſſionem.

De alijs in motiuis propoſitis, & excitatis nõ eſt quod aliqua ſcribam: Cum ea, quæ in facto proponuntur, adhuc cognita non ſint.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Spurium præſumi, qui eſt natus ex illicito coitu, non naturalem.*
2 *Naturalem filium dici in quem plura concurrunt, quod ex ſoluto & ſoluta, quod ex concubina.*
3 *Spurium dici natum ex uxorato, licet matre ſoluta.*
4 *Hæredem teſtibus non poſſe opponere, quibus teſtator non oppoſuit.*
5 *Nominationem patris, qui filium legitimum nominet, ſoli patri nocere.*
6 *Repugnantiā teſtiū, & inſtrumenti uitandā interpretando.*
7 *Legitimationem non trahi ad feudalia, niſi expreſſe.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MLIIII.

QVod D. Maximilianus Dom. Pallauicini filius
fuerit ſpurius non autem naturalis ſatis con-
ſtat duplici argumento, quorum primum eſt ſum-
ptum a præſumptione iuris, quę ſe habet, quod na-
tus ex illicito coitu, vt hic Dom. Maximilianus, præ
1 ſumitur † ſpurius, non autem naturalis, ſicuti ſcri-
bunt gloſ. in cap. lator, qui filij ſint legit. & ibidem
Præpoſ. quæſt. 2. Bald. in conſil. 262. Recolo me. lib.
2. & idem in l. 2. in prin. ff. de lib. & poſthum. & alii
quos congeſſi in commentar. de præſumpt. libro 6.
præſumpt. 54. num. 2. qui num. 3. rationem eſſe ſcri-
2 pſit, quia, vt filius dici poſſit † naturalis plura debēt
concurrere, hoc eſt quod natus ſit ex concubina p-
prie ſumpta, quæ quidem dicitur proprie, quando
vterque ita ſolutus eſt, vt inter eos eſſe poſſit matri-
monium, quod diu retenta ſit in domo in ſchemate
concubinæ, & quod cum ea ſolus ipſe conſueuiſſet,
tradunt multi a me allegati, eſt & ſecundum argu-
mentum, quo demonſtratur, Dom. Maximilianum
3 fuiſſe ſpurium. Nam certum eſt, † ſpurium dici illū,
qui natus eſt ex patre vxorato, & ſi ex matre ſoluta
non retenta in domo vxoris loco, ſicuti ſcribunt gl.
in l. qui concubinam. ff. de concub. vbi Bart. & Caſ.
Alex. in conſ. 60. num. 8. lib. 2. & in conſil. 174. num.
5. lib. 5. Rota in deciſ. 254. in 2. parte in nouiſs. impr.
& ſcripſi in dic. præſumpt. 54. num. 4. quod vero D.
Maximilianus natus ſit ex Dom. Pallauicino vxora
to, conſtat atteſtatione trium teſtium examinatorū
anno 1536. ad inſtantiam ipſius Dom. Maximiliani,
& fratrum. Ex quo ſequitur, quod ſi ipſe Dom. Ma-
ximil. & fratres ſi nunc viuerent, nō poſſent aliquid
3 aduerſus hoc † teſtes opponere l. ſi quis teſtibus. C.
de teſtib. & tradunt poſt alios Socin. iun. in conſilio
178. in fine lib. 2. Crauet. in conſil. 188. num. 5. & An
ton. Gabr. in lib. 1. de teſtib. concluſ. 1. num. 14. & 15.
qui dixit credi etiam his teſtibus ſingularibus, & tā-
to magis, quod anno 1577. interrogati prædicti D.
Ludouicus, & conſortes an vti vellent dictis teſtib.
& re dilata per ſeptennium, tandem anno 1584. re-
ſponderunt velle vti. Quibus Dominis Ludouico,
& conſortibus ſucceſſit Dom. Alexander nunc ad-
uerſarius, qui pariter nihil opponere poteſt contra
4 dic. teſtes, cum hæres † ſit eadem perſona cū defun-
cto, vt in auth. de iureiuran. a morien. præſt. in prin.
& defunctus plus iuris in hæredem transferre non
poteſt, quam ipſe habet. l. nemo plus. ff. de reg. iuris,
vbi Dec. & Cagnol. Idem quoque atteſtati ſunt tres
alii teſtes producti a Dom. Marchione Camillo pa-
tre Dom. Marchionis Franciſci contra dict. D. Lud.
in alia cauſa, quæ Placentiæ tractabatur.

Nec obſtat, quod in licentia legitimandi dict. D.
Maximilianum obtenta a Dom. Pallauicino ſeniore
patre dic. Dom. Maximiliani aſſeruit ipſe Dom. Pal-
lauicinus ipſum Dom. Maximilianum eſſe filiū ſuū,
natum anno 1514. ex ſe ſoluto, & ex Agnete ſoluta.
Nam reſpondetur, aſſertionem & nominationem il
lam nocere ſolum potuiſse dic. Dom. Pallauicino no
minanti, non autem aliis, qui ſucceſſuri ſunt in feu-
dis his, excluſo dic. D. Maximiliano, vt tradunt Io.
Andreæ, Butr. Abb. & Natta, quos ſecutus ſum in
dic. præſumpt. 54. num. 35. & præter me idem affir-
mant Proſper Paſhet. in conſil. 106. num. 7. & Petr.
Rebuff. in Tract. nominationum. quæſt. 1. num. 5. ver
5 ſic. ſecundo fallit &c. qui dixerunt, filium dici † legi
timum quo ad patrem, qui eum legitimum nomina
uit, non autem quo ad alios, quibus nominatio illa
non nocet.

Non etiam obſtat inſtrumentum ſponſaliorū cō-
fectum anno 1515. die 4. Ianuarii inter dict. D. Palla
uicinum patrem dic. Dom. Maximiliani, & do. Lau-
ram Baronam eius vxorem, ex quo argui dicitur,
cōſtare dic. Dominum Maximilianum natum anno
1514. die 11. Martij, ortum eſſe antequam ipſe Dom.
Pallauicinus eſſet vxoratus. Nam reſpondetur pri-
mo, nō conſtare, quod dom. Maximilianus natus ſit
eo anno 1514. Non enim illa aſſertio facta a dic. do.
Pallauicino in dic. licentia nocet tertio (vt dixi ſu-
pra) ſed ipſi ſoli aſſerenti. Præterea, & ſecundo reſpō
detur inſtrumentum illud ſponſaliorum nō conclu-
dere neceſſario, quod eo anno 1515. contractum
fuerit matrimonium inter dic. dom. Pallauicinū &
dom. Lauram, cum perſępe contingat contrahi ma-
trimonium multo antequam conficiatur inſtrumen-
tum ſponſaliorum ſeu matrimonii, & dotis, & hoc
quidem dicendum eſt in caſu noſtro ad euitandum
6 repugnantiam † inter prædictos teſtes & ipſum in-
ſtrumentum iuxta cap. cum tu. de teſtib. vbi Abbas,
Felin. & reliqui, & ſcribunt omnes in l. 1. in prin. ff.
de operis noui nunt.

Cęterum admiſſo citra veri præiudicium, quod
dict. dom. Maximilianus fuerit filius naturalis, &
quod legitimatio valida ſit, attamen illa non com-
7 prehendit bona feudalia, cum nec † licentiam, nec
legitimationem ipſam factam conſtet expreſſe, etiā
pro feudis, ſicuti iure requiritur, vt ſcribunt Socin.
ſen. in conſil. 3. lib. 3. Dec. in conſil. 76. col. 1. & in cō-
ſil. 389. num. 1. Paril. in conſil. 3. libr. 1. Tiraquell. in
Tract. de retrac. conſanguin. §. 1. gloſ. 3. n. 7. qui alios
multos refert.

SVMMARIVM.

1 *Bannitum capitaliter Genuæ, non poſſe teſtari ex diſpoſitione ſtatutorum Genuæ.*
2 *Bannitum effici hoſtem ciuitatis a qua bannitur.*
3 *Genuenſem Rempub. poſſe capitaliter bannitum Genuæ, priuare commodis ſuorum ſtatutorum. n. 4.*
5 *Bannitum cenſeri priuatum commodis iuris communis, cū impune offendi poteſt ex ſtatuto.*
6 *Bannitum in ære, & perſona priuari beneficijs iuris communis.*
7 *Bannitum in ære, & perſona non admitti ad ſucceſſionem.*
8 *Bannitum, per iuſtitiam reſtitutum, recuperare omnia.*
9 *Bannitum ex gratia reſtitutum, non eſſe ſimpliciter aſſerendum recuperare omnia, ſed plures caſus diſtinguendos.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MLV.

DVbitandum non eſt quin Horatius bannitus ob
delictum, quo vltimo ſupplicio afficeretur ſi
præhen-

præhendatur, ſuccedere minime poſſit in hæredita-
te ſibi ex patrui teſtamento delata, ſiue ius munici-
le Genuæ ſpectamus, ſiue ius ipſum commune conſi
deramus. Eſt enim certum quoad ſtatutum Genuæ,
1 bannitum † hunc cenſeri priuatum factione teſtamē
ti paſsiua, hoc eſt, non poſſe ſuccedere ex diſpoſitio-
ne ipſorum ſtatutorum, ſi ſecundum formam ab eis
datam confectum eſt teſtamentum, ſicuti poſt alios
ſcripſi in conſil. 271. num. 15. lib. 3. & in conſil. 491.
num. 11. lib. 5. & in commentar. de præſumpt. lib. 5.
præſumpt. 45. num. 5. & 6. ſecundum nouas impreſs.
Colonienſ. & Taurinenſ. & ibidem nu. 8. ſcripſi hu-
2 ius ſententiæ rationem eſſe, quia hic † bannitus effi-
citur hoſtis illius ciuitatis, e qua bannitus fuit, & ob
id frui non poſſe commodis, & beneficiis ipſius ci-
uitatis.

Quod vero attinet ad ius commune, idem dicen-
dum eſt. Nam hoc in caſu Sereniſs. Reſpubl. Genuē-
ſis potuit, & voluit capitaliter bannitum priuare cō
modis, & beneficiis iuris communis, ſicque ſucceſſio
nis. Quod potuerit, conſtat, quia etiam ſi diceremus
3 ipſam Sereniſs. † Rempub. inter Principes inferiores
(ex ſupremis eſſe exiſtimaui ſemper) connumerari,
4 attamen cum ſit vere ipſius ciuitatis Genuæ † domi
na, priuare potuit capitaliter bannitum pęna amiſ-
ſionis beneficiorum, & commodorum iuris commu
nis. Ita auctoritate multorum ſcripſi in dic. conſil.
492. num. 17. lib. 5. & in dic. præſumpt. 45. num. 14.
Quod vero ipſa Reſpub. ſua lege municipali priuare
voluerit capitaliter bannitum commodis, & benefi-
ciis iuris communis, vel ex eo conſtat, quod ſtatu-
to ipſius ciuitatis Genuæ lib. 3. cap. 73. his verbis sā-
citum eſt. Ogni bādito publicato per maleficio, per
lo quale doueſſi eſſer punito del sōmo ſupplicio poſ
ſi eſſer amazzato da qual ſi voglia ſenza pena, & of-
feſo ne beni, che haueſſe ſeco nel tempo dell'offeſa.
5 &c. Porro quando ſtatutum † permittit bannitum
poſſe impune occidi, ſtatuentes voluiſſe dicuntur,
eum eſſe priuatum commodis & beneficiis iuris cō-
munis, ſicuti ſcribunt Ruin. Ludouic. Catus, Rimin.
iunior, & Marchabrun. quos commemoraui & pro-
baui in dic. præſumpt. 45. numer. 17. & in dic. conſ.
492. num. 18. verſic. rurſus ſanciuit, vbi retuli & de-
claraui Iulium Clarum in §. teſtamentum. quæſt. 20.
in fine, & Crauet. in conſil. 945. num. 18. & alios plu-
res, & accedit, quod ſi Horatius (vt exiſtimo) iſte fuit
6 bannitus † in ære, & perſona, cenſetur priuatus com
modis, & beneficiis iuris communis, ſicuti ſcripſi
in dic. præſumpt. 45. num. 19. poſt Barbat. & Mar-
chabr. quos ibi retuli, & ſecutus ſum. Et demum cū
credam in ipſa ciuitate Genuæ extare ſtatutum quo
forenſes prohibentur acquirere immobilia, dicēdū
eſt, quod ſi hoc noſtro in caſu agitur de ſuccedendo
7 in bonis immobilibus, bannitus † iſte admitti non
debet, quemadmodum ſcripſi in dic. præſumpt. 45.
num. 23. & 24. vbi huius opinionis retuli Caſtrenſ.
Iaſ. & Decian.

Nec repugnat, quod obijciatur prædictum Hora-
tium fuiſſe reſtitutum, quia reſpondetur aduerten-
dum eſſe, quomodo fuerit reſtitutus. Nam ſi fuit re-
8 ſtitutus † per iuſtitiam, recuperat omnia bona, vt au
ctoritate quamplurium ſcripſi in dic. commentar.
de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 46. num. 2. ſi vero fuit
9 reſtitutus † per gratiam, tunc conſiderandi ſunt
quinque illi caſus, quos commemoraui in dict. præ-
ſumpt. 46. num. 4. & multis ſequentibus, & quo in ca
ſu verſetur hæc reſtitutio, reſoluendum, & iudican-
dum erit.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutionem eſſe vulgarem, non fideicommiſſariam, cum teſtator ita dicit, Inſtituo T. filium meum, & illi ſubſtituo M. fratrem meum, eiuſque filios, & deſcendentes.*
2 *Subſtitutos, & vocatos non grauari reſtituere ſuis deſcendē dentibus, cum teſtator vſus eſt ſolum verbo perueniat, non remaneat.*
3 *Fideicommiſſum induci, cum teſtator legat ne alienetur extra familiam, vel vt remaneat.*
4 *Relictum familiæ ſufficere ſemel perueniſſe.*
5 *Subſtitutionis caſum non ſat eſt ſemel eueniſſe, cum habet adiectum verbum ſignificans tractum futuri temporis. num. 6.*
7 *Vt ſupra, dictionem eſſe repetitiuam omnium qualitatum.*
8 *Repetitiuam eſſe qualitatum præcedentium dictionem, vt ſupra.*
9 *Fideicommiſſo grauatis parentibus reſtituere ſuis filijs, non ſequi propterea filios quoque ipſos grauari reſtituere alijs.*
10 *Subſtitutionem reciprocam fideicommiſſariam non effici, cū vltimo morienti non fuit ſubſtitutum.*
11 *Reciprocam ſubſt. non colligi ex his verbis. Inſtituo Caium, Seium, & Sempronium, & eis ſubſtituo Meuium.*
12 *Reciprocam fieri, cum ſubſtituitur vltimo morienti, vel in omnibus bonis.*
13 *Qualitates inſtitutionis non videri repetitas in ſubſtitutione.*
14 *Repetitionem qualitatum non præſumi in ſubſtitutione.*
Inſtitutionis qualitates non præſumi repetitas in ſubſtitutione.
Reciprocam non induci ſubſtitutionem eo quia inſtitutio ſit in omnibus bonis.
15 *Subſtitutionem fieri hæredi etiam in ſola parte.*
16 *Subſtitutionem non cenſeri factam iuxta inſtitutionem.*
17 *Subſtitutionem non cenſeri reciprocam fideicommiſ. niſi ſubſtituatur vltimo morienti.*
18 *Vulgarem, non fideicommiſſariam eſſe illam, inſtituo Caiū, Seium, Sempronium, quos inuicem ſubſtituo, & grauo poſt eorum mortem, vt reſtituant Meuio.*
19 *Reciprocam intelligi factam, & vnumquemq. ſuis hæredib. reſtituere, cum quatuor fratres ſunt inuicem ſubſtituti.*
20 *Subſtitutionem factā deſcendētib. teſtatoris, multū differre ab ea quæ fit tranſuerſalib.*
21 *Reciprocam fideicommiſſariam induci inter plures maſculos, cum ſunt vocati, excluſis fœminis dotandis. Sed contra. num. 15.*
22 *Fideicommiſſum reciprocum non induci inter maſculos vocatos excluſis fęminis.*
23 *Opinionem illam Doctoris retinendam, quam plures probauit.*
24 *Maſculorum rationem, ad excluſionem fœminarum intelligi habitam, eueniente caſu fideicommiſſi.*
25 *Reciprocum fideicommiſſum induci ex ſubſtitutione in ſtirpes. Sed contra. n. 19.*
26 *Fideicommiſſum reciprocum non inferre ſolam prohibitionē alienationis.*
28 *Alienatione prohibita non ſequi factam reciprocam.*
29 *Reciprocum fideicommiſſum inductum inter fratres, non efficere idem inter eorum deſcendentes. n. 30.*
31 *Fideicommiſſariam ſubſtitutionem non trahi de perſona, ad perſonam.*
32 *Obſeruantiam interpretari actus dubios.*
33 *Interpretationem actus ſumi ex obſeruantia.*
34 *Legitimatos per reſcriptum non vocari ad fideicommiſſum, quo teſtator voluit ſuccedere deſcendentes ex legitimo matrimonio natos.*

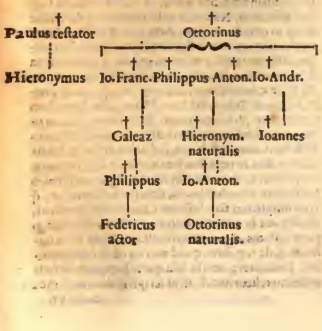
FACTI SPECIES.

Dominus Paulus Caneueſius Mediolanenſis an. 1499. condidit teſtamentum in quo hæredem inſtituit Hieronymum filium, cui quandocumque decedenti relictis deſcendentibus maſculis de legitimo matrimonio natis, ipſos maſculos, excluſis fœminis dotandis, ſubſtituit in quibuſcũque bonis abſque aliqua detractione cuiuſcumque generis. Vbi vero (verba hæc ſunt eiuſdem teſtatoris) ipſe Hieronymus ſuique deſcendentes maſculi de legitimo matrimonio decederet, vel decederent ſine deſcendente de legitimo matrimonio, tunc & eo caſu volo, iubeo, & mando, quod Frãciſc. Philippus, Dom. Magiſter, Ioan. Antonius, & Ioan. Andreas filij q. Dom. Ottorini de Caneueſiis, ſuique deſcẽdentes de legitimo matrimonio in ſtirpes, & non in capita, ſcilicet maſculini generis ſuccedant, quos nomino proprio ore, & ſuccedere debeant abſque aliqua detractione, vt ſupra dicto Hieronymo ſuiſque deſcendentibus, vt ſupra maſculis, &c. cum onere dotandi fœminas deſcendentes decenter. Et prohibeo alienationem bonorum meorum immobilium, quia volo ea peruenire, & remanere debere abſque aliqua detractione in prædictos Hieronym. ſuoſque deſcendentes maſculos, & de legitimo matrimonio, & eis deficiẽtibus ſine deſcendente, vt ſupra, perueniant & peruenire debeant in dictos fratres de Caneueſiis, ſuoſque deſcendentes maſculos, vt ſupra, in ſtirpes, & non in capita, cum onere, vt ſupra.

Præſupponitur etiam in facto, quod deceſſit dictus Hieronym. nullis relictis filijs, ita quod bona ipſius teſtatoris peruenerunt ad dictos quatuor filios Ottorini, hoc eſt ad Franciſc. Philippum, Ioan. Antonium, & Ioan. Andreã, qui anno... diuiſerunt inter ſe dicta bona, adiectis clauſulis, ad habendum, tenendum, vendendum, alienandum, conſtituentes ſe inuicem Procuratores in rem propriam, &c.

Ex Franciſco natus eſt Andreas, qui deceſſit ſine filijs, Philipp. vita functus eſt nullis relictis liberis, ex Antonio ortus eſt Hieronym. naturalis, qui fuit legitimatus, & ſucceſſit pro ſua portione ipſi Antonio patri ſuo. Ex quo Hieronym. natus eſt Ioan. Antonius iuriſconſ. qui deceſſit relicto ſolo Ottorino filio naturali, & demum ex Ioan. Andrea natus eſt Philippus, & ex Philippo, Federicus nunc actor, qui prætendit ob mortem dic. Ioan. Antonij defuncti ſine filijs legitimis, ſed ſolo Ottorino filio naturali, eueniſſe caſum fideicommiſſi, ſecundum diſpoſitionem Pauli teſtatoris, & propterea domum poſſeſſam a dic. Ioan. Antonio tamquam fideicommiſſo ſuppoſitam ſibi relaxari debere.

Quæri & dubitari contingit an dict. Federicus iure petat vel non.

Initium a Domino.

CONSILIVM MLVI.

De propoſita facti ſpecie, vt reſpondeam, & dicam qđ vere & ingenue ſentio, quatuor vtar concluſionibus, quibus veris demonſtratis, clare & manifeſte ſatis conſtabit Dom. Federicum actorem, non iure experiri.

Prima itaque concluſio eſt, quatuor illos Ottorini filios hoc eſt, Ioan. Franciſcum, Philippum, Antonium, & Ioan. Andream, non fuiſſe grauatos onere fideicommiſſi erga eorum deſcendentes, & multo minus filii dictorum quatuor fratrum fuerunt grauatis erga a ſe deſcendentes. Hæc concluſio vel ex eo aperte vera demonſtratur, quod dic. deſcendentes, vna cum eorum patribus, & aſcendentibus vocati non dicuntur ordine ſucceſſiuo per ſubſtitutionem fideicommiſſariam, ſed per vulgarem tantum. Id qđ aliquot argumentis ſic demonſtratur.

Primo, quia Ottorinus ſubſtitutus Hieronymo filio Pauli teſtatoris non erat filius vel deſcendens ipſius teſtatoris, ſed tranſuerſalis. Atqui quando teſtator ita diſpoſuit. Inſtituo Titium filium meum, & illi ſubſtituo fratrem meum & eius filios, & deſcenden
1 tes, ii filij † & deſcendentes dicuntur quidem eorum parentibus ſubſtituti per vulgarem ſubſtitutionem, non tamen per fideicommiſſariam, ergo dicti filii & deſcendentes dictorum quatuor fratrum non dicuntur ſubſtituti per fideicommiſſum, dictis eorum parentibus. Illa minor argumenti propoſitio probatur auctoritate quamplurium, quos retuli in Commentar. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 71. num. 8. & ibidem num. 10. idem ſcripſi, quando teſtator ſic diſpoſuit. Et ſi filius meus deceſſerit ſine filiis, ſubſtituo Sempronium fratrem meum, & eo non exiſtente, eius filios, vel deſcendentes, & licet eodem in lo
2 co num. 12. vſque ad 22. commemoraui quinque † coniecturas, quibus a prædicta opinione ſolet recedi, attamen nullæ earum ſunt, quæ caſui noſtro conueniant.

Secundo vrget non parum, quod teſtator in hac vocatione dictorum quatuor fratrum, vſus non eſt aliquibus verbis ſignificantibus tractum ſucceſſiuum, quo demonſtretur, teſtatorem voluiſſe grauare dictos quatuor fratres teneri reſtituere fideicommiſſum filiis, & deſcendentibus ſuis. Quandoquidẽ ita ſimpliciter dixit. Et eis (loquebatur teſtator de deſcendentibus Hieron. filii ſui) deficientib. ſine deſcendente, ut ſupra, perueniant & peruenire debeant in dictos fratres de Caneueſiis ſuoſque deſcẽdentes maſculos, &c. Non dixit hic teſtator, vt dixerat in vocatione & ſubſtitutione facta Hieronym. in qua dixerat, quia volo peruenire & remanere. Porro quando teſtator vſus eſt ſolum hoc verbo, perue
3 niat, & non dicit, remaneat, vocati & † ſubſtituti nõ dicuntur grauati reſtituere filiis & deſcendentibus ſuis, ſicuti egregie docuit Comenſ. in l. cum ita. §. in fideicommiſſo. num. 4. ff. de leg. 2. Diſputat illo in loco Comenſis, quando teſtator relinquit familiæ, quod idem eſt, ac ſi dixiſſet, deſcendentibus, an illud relictum tranſire debeat de vno in alterum, quod fit mediante reſtitutione ex fideicommiſſo, dixit Comenſis ita eſſe diſtinguẽdum, qđ aut teſtator ita reliquit,
4 Relinquo † familiæ meæ, & tunc ſemel tantum dicitur relictum ipſi familiæ, ſufficit enim (inquit Com.) quod relictum ſemel ſit verificatum, & hic caſus noſtro conuenit. Aut teſtator legauit, ne alienetur extra familiã, vel vt remaneat in familia & ſic, vt hẽat tra-

5 tractum † ſucceſſiuum,hoc videtur (ſubiungit Co-
menſ.) vt perpetuo debeat remanere in familia, &
tunc non ſufficit, quod ſemel peruenerit in familia.
Hic ſecundus caſus adaptatur inſtitutioni, & ſubſti-
tutioni factæ de filiis dic. Hieronymi, de quo dice-
mus etiam infra.Hanc Comenſ. traditionem & do-
ctrinam ſecuti ſunt permulti,inter quos Socin.Sen.
in l.ſi cognatis.num.16.ff.de rebus dubiis, qui dixit
notandam eſſe doctrinam hanc ad ea,quæ ſcripſit in
l.Gallus.§.quidam recte.ff.de liberis & poſth. vbi n.
9.dum hac de re agit,declarat hanc, inquit nō pro-
6 cedere, quando huic ſubſtitutioni † adiectum eſt
verbum, ſignificans tractum temporis, quod ſane
verbum deficit in caſu noſtro. Ita quoque Comenſ.
probauit Ruin.in conſil.92.num.5.6.7.& 8.& in cō-
ſil.19.col.penult.verſ.confirmantur præmiſſa.lib.3.
qui diſſoluit quaſdam obiectiones, idem reſpondit
Rube.in conſil.106.num.4.& ſi non refert Comenſ.
in dic.§.in fideicommiſſo,ſic & Alciat.in l.Gallus.§.
quidam recte.num.32.& clarius num.55.ff. de liber.
& poſthum.& eiuſdem ſententiæ alios plures refert
& ſequitur Ludou.Molina in lib.1.de Hiſpanor.pri-
mogen.cap.5.num.27.verſ. his tamen non obſtanti-
bus,& num.28.qui aliis iuribus & rationibus com-
probat.Ita quoque Io.Petr.Surd.in conſil.315.num.
14.lib.3.& ego ipſe in conſil.376.num.21.verſic.ſecū
do accedit,& num.22.& 23.lib.4. Nec obſtat quod
obijcitur,teſtatorē in ſubſtitutione & vocatione fa-
cta de filijs & deſcendentibus dictorum,repetiiſſe il
lud verbum remaneant.Cum ita dixerit. Et eis defi-
cientibus ſine deſcendente, vt ſupra perueniant, &
peruenire debeant in dic.fratres de Caneueſiis ſuoſ-
que deſcendentes maſculos,vt ſupra,&c. Dictio, vt
7 ſupra,† eſt repetitiua omnium qualitatum præcedē-
tium,vt ſcribunt Bart.in l.1.§. hoc edicto. ff. de po-
ſtulat.& alii a me relati in conſil.220.num.74. lib.3.
8 Nam reſpondetur, dictionem illam,vt ſupra,† refer
ri ad qualitatem deſcendentium maſculorum, vt ſci
licet ſint nati ex legitimo matrimonio, ſicuti in ſpe-
cie reſpondi in dic.conſil.220.num.75.vbi,num. 76.
& multis ſequentibus retuli plures rationes, quibus
conſtabit,dictionem hanc,vt ſupra, non poſſe ſigni
ficare teſtatorem voluiſſe repetere illud verbum, re-
maneant,in hac ſubſtitutione facta de deſcendenti-
bus dictorum quatuor fratrum.Non eſt quod referā
ibi dicta,cum legi eo in loco poſſint.

Tertio,& vltimo admiſſo,quod dicti quatuor fra-
tres filii Ottorini fuerint grauati onere fideicōmiſ-
9 ſi,erga filios ſuos,non tamen ii filii † cenſentur one-
rati erga a ſe deſcendentes.Ita ex ſententia Comen.
in d.§.in fideicommiſſo.num.4. reſpondit Ruin. in
dic.conſ.92.num.5.lib.2. Nec repugnat, ſi dicatur
teſtatorem prohibuiſſe detractionem trebellianicę,
quæ ſignificare videtur onus fideicommiſſi,vt ſcrip-
ſi in conſil.117.num.21.lib.2.Nam reſpondetur pro
hibitionem detractionis trebellianicæ fuiſſe adie-
ctam perſonę Hieronymi grauati reſtituere dic. qua
tuor fratribus,non autem ipſis quatuor,erga ſuos de
ſcendentes,ſicuti oſtendunt verba hæc teſtamenti.
Vbi vero ipſe Hieronym.ſuique deſcendentes maſcu
li de legitimo matrimonio, decederet, vel decede-
rēt,ſine deſcendente,&c.quod Franc.Philippus, An
tonius,& Ioan. Andreas, & c.ſuccedere debeāt abſ-
que aliqua detractione, & c. Hæc verba referuntur
ad perſonam Hierony.& eius deſcendentium,quod
ſcilicet eis deficientibus, teneantur eorum hæredes
reſtituere bona ipſius teſtatoris,dic. quatuor fratri-
bus,ſine aliqua detractione trebellian. quam facere
potuiſſet ipſe Hieronym.vel eius deſcendentes. Non
autem,vt dixi,verba hæc intelliguntur referunturq
ad perſonas dictorum fratrum, erga ſuos deſcendē-
tes.Idem ſignificauit teſtator in verſ.Et eis deficien-
tibus ſine deſcendente, &c.

Secunda concluſio eſt,teſtatorem nullam recipro
cam ſubſtitutionem fideicommiſſariam inter dictos
quatuor fratres feciſſe induxiſſeq. Concluſio proba
tur multis his argumentis.

Primo,quia teſtator ita ſimpliciter vocauit dictos
fratres.Vbi vero ipſe Hieronym. ſuique deſcenden-
tes maſculi, &c. decederent ſine deſcendente, & c.
tunc & eo caſu volo, iubeo,& mando, quod Franc.
Philipp.Ioan.Antonius,& Ioan.Andreas,ſuique de
ſcendentes & c.ſuccedant.His verbis conſtat, teſta-
torem non ſubſtituiſſe aliquem vltimo morienti, nec
in omnibus bonis, quo caſu non reſultat inter eos
10 reciproca,† fideicommiſſaria ſubſtitutio, ſicuti ſcri-
pſi in Commentar.de præſumpt.lib. 4. præſumptio.
62.nu. 30. vbi retuli exemplum,quod ſi teſtator ita
dixit,inſtituo Caium,Seium,& Sempronium, & eis
11 ſubſtituo Mæuium,non dicitur teſtator inuicem & †
reciproce ſubſtituiſſe dictos tres.Et huius opinionis
retuli quam plures,dixique,me idem fuiſſe aliquan
do reſponſum in conſil.85.num.43.& num.65.lib.1.
& in conſil.376.num.24.lib.4. & vere hæc eſt magis
recepta opinio.Et licet in dic.præſumpt.62. nu. 35.
vſque ad num.41.retuli ſex coniecturas, quibus rece
di ſolet a prædicta communi opinione,attamen nul
la eſt,quæ ad caſum noſtrum pertineat, excepta ſe-
cunda ſcripta ſub num. 37. quando ſcilicet teſtator
inſtituit tales,qui familiam, & agnationem conſer-
uare poſſunt,& illam conſeruari voluit ipſe teſtator,
ſed noluiſſe noſtro in caſu demonſtrauimus præce-
denti in concluſione,ex quo non dixit teſtator,quod
bona remaneant inter dictos quatuor fratres, & eo-
rum deſcendentes.

Secundo accedit,quod & ſi admittimus, teſtato-
rem vltimo ex dictis fratribus morienti ſubſtituiſſe
deſcendentes ab eis, vel altero eorum, attamen cum
non ſubſtituerit in omnibus bonis, dici non poteſt,
quod ipſe teſtator voluerit inducere ſubſtitutionem
12 † reciprocam fideicommiſſariam, inter dictos qua-
tuor fratres;ita ſane ſcripſi in d.Commentar.de præ
ſumpt.lib.4.præſumpt.62.num.41. ex ſententia Bar
tol.Bald.Imolæ,& aliorum quamplurium, quos ibi
retuli, & illo in loco attuli exemplum, vt ſi teſtator
ita diſpoſuit.Inſtituo vel ſubſtituo Caium, Seium,
& Sempronium, & vltimo eorum morienti, ſubſti-
tuo Mæuium.Hic non dixit teſtator in tota hæredita
te, vel in omnibus bonis,& ibidem num. 42. & 43.
ſubiunxi,hoc procedere etiam ſi expreſſe facta eſſet
inſtitutio in omnibus bonis, & deinde adiecta fuiſ-
ſet ſubſtitutio. Nam adhuc ſubſtitutio nō diceretur
13 facta in omnibus, cum dicta in inſtitutione † non
cenſeantur repetita in ſubſtitutione. Ita dixi me re-
ſpondiſſe in conſil.376.num.27.libr. 4. ex ſententia
Alciat.in reſp.546.col.2.verſ. ſecundum, quod fa-
cta ſit,& c.reiecta contraria opinione Ruin. & Por-
tij Imolenſ. Reſpondit ſane Alciat. ad inducendam
14 reciprocam † ſubſtitutionem fideicommiſſariam in
ter plures ſubſtitutos,non ſufficere, quod inſtitutio
ſit facta in omnibus bonis, ſed debet etiam in ſubſti
tutione dici,in omnibus bonis,cum in ſubſtitutione
ſimpliciter facta non poſſit ſubintelligi,quod cenſea
tur facta in omnibus bonis, ſicuti in inſtitutione, q̄
ſi ita ſimpliciter fiat, Inſtituo Caium mihi hęredem,
intelligitur in omnibus bonis,ne teſtator decedat ꝑ
parte teſtatus,& pro parte inteſtatus,cōtra l.ius no-
ſtrum.ff.de reg.iuris, quod non ita eſt in ſubſtitutio
15 ne, † quæ fieri poteſt in ſola parte bonorum hæredi
inſtituto relictorum.Rurſus ſcripſi in dic.conſ.376.
num.27.

Digitized by Google

num.17. verſic.præterea & tertio,& c.quod tunc demum ſubſtitutio videtur facta in tota hæreditate, ſicuti & ipſa inſtitutio,quando inſtitutio, & ſubſtitutio factæ ſemper fuerunt de deſcendentibus,& ſubſtitutio de tranſuerſalibus, quia tunc ſubſtitutio fieri debet expreſſe in omnibus bonis,vel in tota hære-
16 ditate. Non enim hoc caſu intelligitur facta † ſubſtitutio eodem modo quo ipſa inſtitutio. Ita dixi ſcripſiſſe Torn.in l.Gall.§.quidam recte.col.penu.& vlt. ff.de lib.& poſth.

Tertio ſuffragatur, quod etiam ſi admittimus teſtatorem ſubſtituiſſe deſcendẽtes dictorum quatuor fratrum in omnibus bonis,attamen adhuc dicendũ eſt,inter ipſos fratres inductum non eſſe reciprocã ſubſtitutionem fideicommiſſariam,cum dicti deſcẽ-
17 dentes non fuerint ſubſtituti † vltimo ex dictis fratribus morienti. Ita ſane auctoritate 27. doctorum ſcripſi in præcit.Commentar. de præſumpt. libro 4. præſ.62.num.47.& illis accedit nunc Io.Petr.Sur.in conſil.315.num.14.

Quarto accedit, quod ſi teſtator vocauit plures, quos ſimpliciter ita inuicem & reciproce ſubſtituit, Inſtituo,vel ſubſtituo Caium,Seium & Semproniũ, quos inuicem ſubſtituo,et poſt eorum mortem ſubſtituo Mæuium,vel ſic. Et quos grauo, vt poſt eorum mortem reſtituant Mæuio, dicitur teſtator hoc caſu tres illos ſic inuicem ſubſtitutos non vocaſſe per fi-
18 deicommiſſum inter ſe,ſed per † vulgarem, vt eorũ ſinguli ſint grauati reſtituere Mæuio. Ita ſane ſcripſi in præcitat.Commentar.de præſumption.lib.4.præſumpt.62.num.51.& in conſil.376.num.11.& n.13. lib.4. Noſtro itaque in caſu dic. quatuor fratres ſic ſimpliciter ſubſtituti dicuntur quidem ſinguli grauati reſtituere ſuis deſcendentibus,vt ſtatim declarabimus,non autem quod inter ſe fuerint inuicẽ & reciproce ſubſtituti,& grauati.

Quinto admiſſo citra veri præiudicium, quod d. quatuor fratres,fuerint inuicem ſubſtituti, attamen
19 reciproca hæc ſubſtitutio † intelligitur hoc modo facta,quod vnus quiſque eorum ſuis deſcendentib. reſtitueret. Ita in ſpecie reſpondit Alciat. in reſp. 546. col.1.verſic.& multum refert,qui diſtinguendo ſubſtitutionem factam de deſcendentibus teſtatoris, a ſubſtitutione facta de tranſuerſalibus,dixit,in ſubſti-
20 tutione † facta de tranſuerſalibus non includi alterum tranſuerſalem, ſed deſcendentem tranſuerſalis grauati. Et Alciat.ſecutus ſum in conſil.376.nu.19. lib.4.vbi retuli idem in ſpecie ſenſiſſe Alex. in conſ. 167.num.10.lib.5.Ruin.in conſil.121.num.8. (corrupte legitur conſil. 112.primo)lib.2.& in conſil. 142. num.5.lib.3.addo nunc eundem Ruin.in conſ.144. num.7.lib.2.adduxi etiam Pariſ. in conſil. 18.(legitur falſo 28.)num.61.lib.2.& Hieronym. Gabriel.in conſil.140.num.3.lib.1. Quod vero admittit Alciat. deſcendentes eſse vocatos per fideicommiſsariam ſubſtitutionem,ſicuti etiam vult Doctiſs. Dom. Cõmiſsarius in ſuis motiuis pag. 1. nihil ad rem noſtrã pertinet,quia eſt nunc diſputatio, & dubitatio, an D.Ioan.Anton.Iuriſconſ. nepos Dom. Io. Antonii aui ſui fuerit poſt eius auum vocatus per ſubſtitutionem vulgarem,vel per fideicommiſsariam,ſed eſt nunc diſputatio,an dic. quatuor fratres fuerint inuicem & reciproce ſubſtituti per fideicommiſsariam, & in ſequenti dubitatione agemus, admiſso quod per fideicommiſſum fuerint dicti fratres reciproce vocati,an & eorum deſcendentes fuerint eodem modo ſubſtituti.

His firmata fundataque Ottorini iunioris rei cõuenti intentione ſupereſt, vt ſatisfaciamus rõnib. & argum.docte,& acute adductis in motiuis.

Primo, ſic arguitur prædictis in motiuis pag. 1.a tergo verſic.quod idem fideicommiſsum,& c. quod teſtator indiſtincte locutus fuit in omnibus bonis, & c. Vnde verba ſunt etiam indiſtincte accipienda, iuxta textum l.1.§.& generaliter.ff. de legatis præſt.
21 Et hoc cum maſculorum † ratio ad fœminarum excluſionem habita fuit,placuit Iaſ.in conſil.52.nu. 2. & 3.lib.3.& mihi in conſil.575.num.5.lib.6.Ruin.in conſil.164.num.9.lib.3.Crauet.in conſil.130.n.6.& communem appellat Michael Craſs. in §.fideicommiſsum.q.10.num.8.

Reſpondetur,contrariam opinionem,quod ſcilicet teſtator vocando maſculos,excluſis fœminis, do tandis tamen, noluerit inter plures maſculos voca-
22 tos inducere † ſubſtitutionem reciprocam fideicommiſsariam,probarunt Pariſ.in conſil.72.num.38.lib. 3. Alciat.reſp.546.col.2.verſic.Nec obſtat, qd.Crauet.in conſ.898.num.14. verſic.ad ſecundum, & in conſil.328.num.17.& num.20.lib.3.late Surd.conſ. 315.num.50.& in conſil.329.num.11.lib.3. Ego ipſe in Commentar.de præſumpt.lib.4.præſumpt. 62. num.37.verſic.Cœterum.in conſil. 85.num. 118. in conſil.327.num.73.& in conſil.376.num.40.in fine & num.57.verſic.præterea & tertio, & c. & ibidem num.59.verſic.illud vero reſponſum dixi, Iaſon in dic.conſil. 52. nullo ſolido fulciri fundamento quo dici poſſit fideicommiſsum reciprocum fuiſse inductum inter fratres, & eorum filios, & ibi latius declaraui,vbi paulo poſt dixi quoq. Crau.in conſ.328. ſupra relato aliter reſpondiſse quam in dic. conſil. 130.num.6. Ruin. quoque fuit ſibi parum conſtans. Quo circa non poſsum & ego reprehendi,ſi in eo ſolo conſil.575.aliter ſcripſi, quam in duobus aliis locis,quod feci immemor eorum quę iam ſcripſeram,
23 & opinio † doctoris illa eſt retinenda, quam is multis in locis probauit, vt poſt alios ſcripſi in Comme. de præſumpt.lib.2.præſ.71.n. 43.

Reſpondetur ſecundo, conſeruationem agnationis & familiæ ſignificatam per maſculorum vocationem,& fœminarum excluſionem intelligi eueniẽ
24 te caſu † fideicommiſſi. Ita multi quos retuli in conſil.85.num. 110. qui hac de ſubſtitutione reciproca loquuntur. Et illis accedunt Dec.in conſil.291. n. 6. Alciat.in l.pater.§. fundum.in fine, verſic.tertius caſus.de leg.3.& Ludouic.Mol.in lib.1.de Hiſpan. primog.cap.1. num. 37. qui caſus non euenit noſtro in caſu,in quo non leguntur verba ſignificantia fideicõmiſsum reciprocum in dic. fratres.

Secundo, Dom.Commiſsarius cauſæ,ſuis in motiuis pag.2.verſic.ſecundo probatur,ſic argumentatur,quod teſtator ſubſtituit liberos & deſcendentes in ſtirpes,non autem in capita,quo in caſu reſultare
25 † reciprocum fideicommiſsum dicitur, ita ſcripſiſse Curt.ſen.in conſil.42.num.13.Pariſ.in conſil.92.nu. 58.lib.2. & me ipſum in conſil.376.n.33. in Comm. de præſumpt.lib.4.præſumpt.59.n.13.& idem reſpõdiſse Decia.in conſ.258.n.1.lib.2.& in conſ.116. nu. 2.& 3.lib.3.& Riminald.iunior.in conſil.313. num. 49. libr. 2.

Reſpondetur,verius eſse me in dic.conſil.376.n.
26 33.† contrarium ſcripſiſse ex ſententia Alc. in reſp. 546.col.2.verſic. Non obſtat,quod cum teſtator,idẽ vere ſcripſi in dic.præſumpt.59.num. 13. & ſi errore vel impreſs.vel ſcript.omiſsa fuerit negatiua, & errorem indicant auctoritates a me allegatæ, nempe Alcia.& meum reſponſum in dic.conſil.376.nu.33. & accedunt nunc Socin.ſen.in conſil.104.num.4.lib. 3.& Dec.in conſil.384.num.4.Bero.in conſil. 65.n. 1.verſic.ſecundo concludo.lib.2.& Io.Petr.Surd. in conſil.315.num.41.lib.3. Nec repugnant aliæ auctoritates

Digitized by Google

ritates in argumento allegatæ nempe Curt. Senior. Pariſii, Deciani,& Riminal. iun. Nam reſpondetur aduerſus Curt. Paril. & Riminald. iunior. ſenſiſſe alios ſupra relatos Decian. prææallegat. in locis nihil ad rem ſcribit.

Tertio, vel ex eo ſumit argumentum Dom. Commiſſarius, quod vbi fauore plurium vocatorum teſta
27 tor prohibuit † alienationem, vt res remaneat inter eos, dicuntur illi inter ſe reciproce per fideicommiſſum vocati, ſicuti poſt Bald. in l. quoties. C. de fideicomm. tradit Peregr. in Tract. de fideicommiſs. art. 13. num. 80.

Reſpondetur verbum illud, remaneat, non fuiſſe a teſtatore poſitum in vocatione, & ſubſtitutione facta de dictis quatuor fratribus, ſed in inſtitutione facta de Hieronymo eius filio, & ſubſtitutione facta de filiis & deſcendentibus ipſius Hieronymi, ob id
28 illa prohibitio † alienandi, non operatur dictos fratres fuiſſe inuicem & reciproce per fideicommiſſum ſubſtitutos. Ita in ſpecie reſpondi poſt alios in conſ. 376. num. 38. & 39. & manifeſtius num. 47. & accedit quod in ſpecie reſpondit Surd. in conſil. 315. nu. 56. libr. 3. tunc demum prohibitionem alienationis operari non poſſe reciprocam fideicommiſſariã, quã do verba ipſius vocationis & ſubſtitutionis eam importare, & ſignificare non poſſunt.

Quarto adducitur in eiſdem motiuis pag. 2. a tergo verſic. quarto & c. quod cum teſtator voluerit bona ſua manere in infinitum apud eius hæredes & eorum deſcendentes, eius voluntas, & diſpoſitio non
29 poſſet ſuum ſortiri effectum niſi † reciprocum reſultaret fideicommiſſum. Ita arguunt Crauet. in conſil. 130. num. 6. & Peregr. in Tract. de fideicommiſs. art. 13. num. 77. Quæ tanto magis (ſubiicitur in eiſdem motiuis) procedunt, cum teſtamenti tempore nulli extarent deſcendentes principaliter ſubſtitutorum, vt ſcribunt Bald. in conſil. 305. lib. 3. Crauet. in conſ. 22. num. 6. & Petra in Tract. de fideicommiſs. qu. 15. num. 16. ad huiuſmodi fideicommiſſum quilibet ex deſcendentibus vocatus cenſetur, prout eſt vltimo decedenti proximior. l. peto. §. fratre. & l. cum ita. §. in fideicommiſ. de leg. 2. Bart. in l. ſi cognatis. verſi. quæro, quo ord. ff. de rebus dubiis, Angel. in conſilio 38. Et hæc aſſertio (ſic concluditur in motiuis) probat Dom. Io. Anton. Caneueſium ex deſcendentibus filiorum Ottorini, in quem peruenit domus iſta, de qua in præſenti agitur, cenſeri grauatũ verſus alios eiuſdem Ottorini deſcendentes ſuperſtites tempore eius mortis.

Reſpondetur ex his, quæ ſcripſi ſupra in reſponſione ad primum argumentum, vbi dixi Crauettam aliis in locis aliter reſpondiſſe quam in dic. conſil. 130. ſicuti & ego ipſe poſt alios ab eo receſſi. Et præterea Crauet. & Peregr. præcitat. in locis loquuntur quando in ſubſtitutione ſcripta ſunt verba ſignificãtia fideicommiſſum perpetuum. Quæ quidem verba non leguntur in vocatione, & ſubſtitutione dictorum quatuor fratrum, & multo minus in ea, qua eorum deſcendentes vocati ſunt. Nil etiam vrgẽt duo illa reſponſa Bald. ſcilicet, & Crauet. allegata in argumento, quia eis ſatis abunde ſatisfeci in conſ. 85. n. 95. & 97. Nõ eſt quod ibi ſcripta repetam, cum facile ſit eo in codice legere, ex quib. tollitur & illa auctoritas Petræ.

Tertia concluſio eſt, filios & deſcendentes dictorum quatuor fratrum multo minus inter ſe fuiſſe a teſtatore reciproce per fideicommiſſariam ſubſtitutionem onere fideicommiſſi grauatos. Hæc concluſio ſic argumentatur.

Primo, teſtator ita dixit, & eis deficientibus (de filiis & deſcendentibus Hieronymi eius filii loquebatur teſtator) ſine deſcendente, vt ſupra perueniant, & peruenire debeant in dic. fratres de Caneueſiis, ſuoſque deſcendentes maſculos, & c. ſi his verbis teſtator non grauauit ſucceſſiuo fideicommiſſo dic. quatuor fratres erga eorum deſcendentes, ſicuti demonſtrauimus ſupra in 1. concluſione, & multo minus grauauit fideicommiſſo reciproco, & inuicem ipſoſmet quatuor fratres, qua ratione dicere poſſumus, ipſum teſtatorem eiſdem verbis voluiſſe inducere reciprocum fideicommiſſum inter deſcendentes dictorum quatuor fratrum. Nam non entis nullæ ſunt qualitates. l. eius, qui in prouincia. in princ. ff. ſi certum petat.

Secundo accedit, admiſſo citra veri præiudiciũ,
30 quod teſtator induxerit reciprocum † fideicommiſſum inter dictos quatuor fratres, non tamen fit, vt dicatur induxiſſe inter deſcendentes dictorum quatuor fratrum. Ita in ſpecie arguunt Ruin. in conſilio 101. num. 3. lib. 2. Socin. ſen. in l. Gallus. §. quidam recte. num. 9. ff. de liber. & poſthum. & ibidem Rub. n. 71. Pariſ. in conſil. 39. num. 7. lib. 3. Socin. iun. in conſil. 81. num. 12. lib. 3. Alba in conſil. 29. num. 10. lib. 1. & multo clarius Torniel. in l. Gallus. §. quidam recte. n. 79. ff. de lib. & poſt. quem & ego ipſe retuli ac ſecutus ſum in conſil. 85. num. 82. cum multis ſubſequẽtibus lib. 1. et in conſil. 376. num. 11. lib. 4. et in commentar. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 71. num. 23. et nouiſſime eandem opinionem probauit Peregr. in Tract. de fideicommiſs. art. 12. num. 88. et manifeſtius num. 90. ſcribunt ſane prædicti, et ego cum eis,
31 quod etiam † ſi admittimus plures fratres vocatos, cenſeri etiam inuicem et reciproce ſubſtitutos, non tamen idem eſſe dicendum de dictorum fratrum filiis inter ſe, ea ratione moti ſunt præallegati doctores, quia fideicommiſſaria ſubſtitutio non trahitur de perſona ad perſonam, ſicuti ex multorum ſententia ſcripſi in dic. lib. 4. præſumpt. 73. et in dic. conſil. num. 81. et pluribus ſequent. vbi confutaui rationes, et argumenta Soc. ſen. et aliorum, qui contrariam ſecuti ſunt opinionem.

Tertio, et vltimo, admiſſo citra veri præiudicium, quod hæc teſtatoris diſpoſitio ſit dubia, attamẽ red-
32 ditur clara propter obſeruantiam † ſubſecutam, quæ ſolet omnes actus dubios interpretari, et declarare, ſicuti innumeris prope exemplis oſtendit Ioſeph Ludouic. in ſuis concluſ. in concluſ. 38. qui præſertim in illatione 63. et 64. poſt alios ſcribit ſubſecutã ob-
33 ſeruantiam † interpretari diſpoſita in teſtamentis, et manifeſtius idem affirmat in illatione 111. poſt Decian. in conſil. 124. num. 15. libr. 3. Porro conſtat noſtro in caſu, his obſeruatum (duos vel tres actus ſufficere tradit idem Ioſeph Lud. concluſ. 38. col. 2. verſic. ampliatur ſecundo. Immo actum vnum ſatis eſſe rñdit Decia. in conſ. 96. n. 8. li. 3.) vt p̃dicta ſubſtitutio non dicatur reciproce fideicommiſſaria inter filios, et deſcendentes dict. quatuor fratrũ, & q. dẽ primus actus fuit qñ deceſſit Ant. vnus dict. quatuor fratrum, relicto ſolo Hieronym. filio illegitime nato, qui et ſi fuit legitimatus, non potuiſſet ſuccedere, ſi filii et deſcendentes ipſorum quatuor fratrũ fuiſſet reciproce per fideicommiſſũ inter ſe ſubſtituti, quia teſtator vocauit deſcendentes maſculos natos ex legitimo matrimonio, quoquidem nomine non continentur legitimati per reſcriptũ, ſicuti manifeſtum eſt, et poſt alios ſcripſi in commentar. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 79. n. 21. Alter atque ita ſecundus caſus eſt, quando Ioãnes filius Io. Andreæ deceſſit nullis relictis filiis, et condito teſtamento in quo hæredem inſtituit Sumaripam extraneum, quẽ inſti-

inſtituere non potuiſset, ſi filii aliorum fratrũ fuiſſent ſibi reciproce per fideicommiſsum ſubſtituti.
His crediderim abunde ſatisfactum motiuis doctiſſime excitatis.

S V M M A R I V M.

1 *Iuriſpatronatus præſentationem ſpectare ad eos, qui ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi.*
2 *Præſentãdi quaſi poſſeſſionem dici eſſe apud filios mediante perſona patris.*
3 *Minorem poſſe præſentare.*
4 *Infantem poſſe præſentare.*
Præſentare poſſe infantem.
5 *Iuriſpatronatus iura ſpectare ad hæredes & deſcendentes fundatoris.n.6.*
7 *Illegitimum non admitti ad præſentandum.*
8 *Iuriſpatr. ſucceſſionem fieri in ſtirpes.*
9 *Stirpem incipere a patre.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MLVII.

PAucis dicam, quod ſentio de hac iuris patrona
tus controuerſia, quæ duo habet capita. Alte-
rum de poſſeſſorio, alterum de petitorio. Et quod
attinet ad poſſeſſorium res certa, & clara eſt pro Re
uer. Dom. Baliſta, & Dom. Paulo Camillo, & Dom.
M. Antonio nepotibus ex fratre aduerſus Dom. Ro-
landum aduerſarium. Nam conſtat ipſum D. Rolan
dum non eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi. Cum
tres illæ præſentationes factę annis 1584. menſe Ma
io, eodem anno menſe Augusti, & anno 1587. men-
ſe Iunio, factæ fuerint a quondam Dom. Vincentio
Collo Phyſico patre dic. Dom. Baliſtæ, ac patre di-
ctorum Do. Pauli Camilli, & M. Antonii. Et licet di
ctus Dom. Rolandus anno 1596. conatus fuerit præ-
ſentare Reuer. Bernam, attamen admiſſa non fuit li-
bere ipſa præſentatio, ſed proteſtatione adhibita,
quatenus ius ei competiiſſet. Cum ergo dic. Domin.
Baliſta tamquam frater dic. Dom. Vincentii, & eius
1 filius Dom. Paulus Camillus ſint in hac † quaſi poſ-
ſeſſione, ipſi ſoli debent admitti ad præſentandum,
ſicuti ſcribunt Feder. de Senis in conſil. 234. in 2. du
bio. Oldrad. in conſil. 312. Thema quæſtionis. in fin.
Abb. in conſil. 54. lib. 1. Dec. in conſil. 117. colu. 2. in
fine in conſil. 126. col. 2. verſic. prætereà, & ſecundo,
& in conſil. 149. num. 3. & Lambertin. in Tract. de iu
re patron. lib. 2. parte 1. art. 3. num. 10. & art. 21. 3. q.
princip. col. 2. in fine verſic. & quod pro quaſi poſ-
ſeſſione. Nec dicatur Dom. Paulum Camillum, &
M. Antonium nunquam fuiſſe in quaſi poſſeſſione
2 præſentandi, quia imo fuerunt mediante perſona †
patris, id quod ſufficit, vt egregie tradit Lambertin.
in loco ſupra allegato in art. 22. non etiam eſt quod
obiiciatur prædictos Dom. Paulum Camillum, &
M. Antonium eſſe ætate minores, & ob id præſenta-
3 re non poſſe. Nam reſpondetur quod imo minor †
poteſt præſentare, vt poſt alios tradit Lambertin. in
præcit. Tract. de iure patron. lib. 1. art. 14. 7. quæſtio.
4 princip. qui etiam affirmat † infantem ſeptennio mi
norem præſentare poſſe medio eius tutoris. Idem Lã
bert. in lib. 2. art. 9. & 10. 2. q. princip.
Quod vero pertinet ad iuditium petitorium dicẽ
dum eſt pariter, prædictum Dom. Rolandum nullũ
ius fouere in hoc iure patronatu, cum non probaue-
5 rit, nec probare quidem poſſit, ſe eſſe † ex deſcendẽ-
tibus, vel agnatis illius Antonii huius iuriſpatrona-
6 tus fundatoris, nec etiam eſſe † illius hæredem, ſal-
tem mediante perſona anteceſsorum ſuorum, ſicuti
probare debebat, vt tradit Lambert. in Tract. de iu-
re patron. lib. 2. in 2. parte, artic. 5. 10. quæſt. princip.
col. 2. in fi. verſic. ſi modo Modernus &c. vbi proſe-
quitur, quæ alia requiſita probari debeant.
De perſona Dom. Fabricii non eſt, quod aliquid
7 ſcribam, quia cum ſit illegitime † natus, ſitque natu
ralis, admitti nulla ratione poteſt ad hoc ius patro-
natus, vt poſt alios tradit Lambert. in Tract. de iure
patron. lib. 1. par. 2. art. 26. 2. quęſt. principal. num. 2.
qui teſtatur, ita in foro practicari, ex quo ſequitur
reſolutio primæ partis motiui excitati contra dict.
Dom. Baliſtam, & nepotes, quod ſcilicet Dom. Au-
guſtinus pater dic. Dom. Fabricii fuerit in poſſeſſio-
ne præſentandi, & ſi enim admittimus (quod tamen
negamus) Dom. Auguſtinum fuiſse in prædicta qua
ſi poſseſſione, attamen illa nil prodeſt nunc dict. D.
Fabricio filio naturali dic. D. Auguſt.
Quod vero obiicitur prædictos Dom. Baliſtam,
& eius ex fratre nepotes conſtituere vnam perſonã
tantum ad præſentandum, & ob id dici non poſse
ſatisfactum intentioni fundatoris huius iuris patro
natus, qui ſtatuit ius præſẽtandi ſpectare duobus ex
proximioribus ſuæ parentelæ. Hæc ſane obiectio le-
uis eſt. Cum Dom. Baliſta, & eius nepotes conſtituãt
duas perſonas proximiores fundatoris. Nam in iure
8 patronatu † ſucceditur in ſtirpes, vt tradit Lambert.
in dic. Tract. de iure patron. li. 2. par. 1. art. 8. 8. quæſ.
9 princip. num. 4. ſtirps † autem incipit a patre, vt poſt
alios ſcripſi in comment. de præſumpt. lib. 4. præſu.
88. num. 9. Cum ergo Dom. Baliſta, & Dom. Paulus
Camillus, & M. Anton. habuerint diuerſum patrem,
& ſi eundem auum, dicuntur conſtituere duas ſtir-
pes, non autem vnam, concludo itaque pro dictis
Dom. Baliſta, & nepotibus eſse pronuntiandum, tã
in iudicio petitorio, quam in poſseſsorio.

S V M M A R I V M.

1 *Principem frangentem fidem grauius peccare quam priuatum.*
2 *Geminationem actum ualidare.*
3 *Pacta nuda coram Principe ualere.*
4 *Donationem perfectam non reuocari niſi ex cauſa.*
5 *Filium familias poſſe donare inter uiuos ex his, in quib. pater non habet uſumfructum.*
6 *Donationem remuneratoriam conceſſam eſſe etiam minori.*
7 *L. ultimam §. filijs autem. C. de bo. quæ lib. loqui de donatione cauſa mortis.*

FACTI SPECIES.

ILluſtriſs. atque Excellentiſs. Dom. Don Petrus Gironus Marchio, ætatis annorum 22. & ſub patria poteſtate, ob magna ſeruitia, hoc eſt benemerita D. Don Ioannis, mercedem, id eſt, donationem remuneratoriam ei fecit, ut quotannis, durante uita ipſius Dom. Marchionis, ſoluerentur aurei ducentum. Hæc donatio confirmata fuit ab eodem Dom. Marchione poſt aliquot menſes, qui uoluit prædictam ſummam præſtari dicto Dom. Ioanni ex illis 4000. aureis, ſibi ab Illuſtriſs. atque Excellentiſsimo Dom. Duce eius patre pro ſuis alimentis aſſignatis. Quantitas hæc fuit cœpta ſolui, ſolutaque fuit anno illo primo. Nunc dubitatur, an, & pro alijs annis decurſis, necnon, & in poſterum ſolui, & præſtari debeat.

INI-

Initium a Domino.

CONSILIVM MLVIII.

NOn eſt dubitandum, quin Illuſtriſs.atque Ex-
cellentiſs. Dom. Marchio, donec erit in huma
nis, teneatur præſtare, & numerari facere dic. D. Dō
Ioann. prædictos aureos 200.

Primo quia pro ipſo D. Don Ioanne ſtat iuris sē-
tentia in cap. decet. de reg. iuris in 6. Decet (inquit
Summus Pontifex) conceſſum a Principe beneficiū
eſſe manſurum. Cum ergo Excellentiſs. Dom. Mar-
chio donauerit mercedem hanc annuam, conuenit
iuri, & æquitati eam præſtare, eo quo donata eſt
modo.

Secundo accedit, quod nihil magis proprium eſt
Principis, quam pacta & promiſſa obſeruare, & il-
lud profiteri, qđ ſcripſi. ſcripſi. c. 1. de prob. Et hinc
reſpondit Bald. in conſil. 343. col. 2. verſic. ex iſta. lib.
1 1. Principem † grauius peccare frangendo fidē, quā
priuatum promiſſorem, & ad rem multa ſcribunt
Zaſ. in conſil. 10. num. 17. lib. 2. Tiraquell. in Tract.
de nobilitate cap. 20. num. 24. & Roland. in conſ. 2.
num. 153. lib. 1. eſt ergo dicendum Illuſtriſs. Dom.
Marchionem debere obſeruare a ſe factam donatio
nem & promiſſionem.

Tertio ſuffragatur, quod donatio hæc dici poteſt
geminate facta, cum ſecundo loco eam Dom. Mar-
2 chio comprobauerit. Porro operatur † geminatio,
vt actus ſit omnino validus, & irreuocabilis, vt tra-
dunt Iaſon in l. iuriſgentiū. §. ſed cum nulla. nu. 16.
C. de pactis Dec. in l. legem. num. 12. C. eo. & Alciat.
in rubr. de verb. obl. nu. 20. qui teſtatur communem
eſſe Doctorum ſententiam.

Quarto comprobatur a fortiori ducto argumen-
to, quod etiam ſi promiſſio, & donatio hæc facta eſ-
ſet ſolo pacto nudo alioqui inefficaci. l. iuriſgentiū.
§. ſed cum nulla. ff. de pactis, obſeruari tamen adhuc
debet ex quo facta eſt a Principe, qui ſolet, & debet
3 pacta † coram eo inter priuatos ſeruari facere, ſicuti
ſcribunt Alex. & Iaſ. in dic. §. ſed cum nulla. Ille nu.
8. iſte num. 15. & Curt. ſen. in conſil. 66. ſuper præ-
miſſa. col. 1. verſic. tamen, ergo a fortiori dicendū eſt
Excellentiſsim. Dom. Marchionem, qui donauit, &
ſoluere promiſit prædictam ſummam 200. aureorū
quotannis obſeruare debere.

Quinto, & vltimo negari non poteſt, quin hæc ſit
donatio, & quidem perfecta, & quod nulla ſubeſt iu
4 ſta reuocandi cauſa, † debet ergo omnino obſeruari.
l. ſi donatiōne. & l. ſequenti Cod. de reuocan. do-
natio.

Non obſtant nunc duæ difficultates & obiectio-
nes, quæ diſſoluendæ ſunt.

Prima eſt, donatio & promiſſio hæc facta fuit a
5 † filiofamil. qui donare non poteſt. l. vlt. §. filiis au-
tem. Co. de bonis quæ liberis. & ibi Bartol. & re-
liqui.

6 Reſpondetur † filiumfam. tam poſſe inter viuos
donare ſine patris conſenſu bona, in quibus pater
ipſe nullum habet vſumfructum, ſicuti ſtatuit Iuſti-
nian. in auth. vt liceat matri, & auiæ. in prin. & tra-
dunt Bartol. ibidem. Caſtren. in conſil. 381. Primo
videndum eſt, qualis in ſecundo quæſito lib. 1. Ro-
man. in conſil. 512. col. 2. verſic. fallit ſecundo, Crau.
in conſil. 39. num. 1. & in conſil. 91. col. 1. verſic. ſed
poſito in donatione, lib 1. qui poſt Alexandrum, &
alios ſcribit, dict. l. vlt. §. filiis autem. C. de bonis, quę
liber. loqui de donatione cauſa mortis, quæ hoc in
7 caſu lōge differt a donatione † inter viuos. Idem af-
firmant Riminald. iunior in inſtit. de donat. in prin.
num. 1316. & Aſcan. Clemens in Tract. de patria po-
teſt. in cap. 5. in 2. effectu num. 45. Porro noſtro in ca
ſu certum eſt, quod Excellent. D. Dux pater Illuſtr.
Dom. Marchionis donatoris nullum habet vſumfru
ctum reditus 4000. aureorum a ſe ipſi Do. Marchio-
ni filio pro eius alimentis aſſignatorum, ergo iure
potuit ipſe Dom. Marchio ex illo ſuo reditu donare
dict. Do. Ioanni donatario reditum illum annuum
aureorum 200.

Secunda eſt difficultas, & obiectio, quod præfa-
tus Dom. Marchio erat minor annorum 25. eo dona
8 tionis tempore. Et certum eſt ætate minorem † do-
nare non poſſe etiam adhibito Prætoris decreto. l.
vlt. C. ſi minor factus aliena. ſine decreto factam ra-
tam hab. & ibidem doctores. Bald. in l. 1. C. ſi aduer.
donatio. & alios ego ipſe congeſſi in comm. de recu.
poſſeſs. remed. 15. n. 162.

9 Reſpondetur, hanc eſſe † donationem remunera-
toriam ob præſtitam ſeruitutem, quam etiam a mi-
nore fieri permiſſum eſſe tradunt Comen. in conſil.
102. incipit Duciſſa Mediolani. num. 2. Iaſon in l.
mandata. num. 9. ff. de officio eius, cui mand. eſt iu-
riſd. & in l. ſi non ſortem. §. libertus. in nono effectu.
ff. de condict. indeb. Claud. Seyſſell. in l. ex hoc iure.
num. 73. ff. de iuſt. & iure, & Tiraque. in l. ſi vnquam.
in verbo donatione largitus. num. 29. C. de reuocat.
donatio.

Concludo itaque præfatum Excellentiſs. D. Mar-
chionem præſtare debere in futurum, donec viuet
di. Dom. Ioanni donatario reditum ipſum annuum
aureorum 200.

SVMMARIVM.

1 *Ac, dictionem, ſumi duobus modis.*
2 *Et, dictionem, augere.*
3 *Verba aliquid operari debere.*
4 *Interpretationem ita fieri, etiam in materia odioſa, ut uerba
aliquid operentur.*
*Correctionem in teſtamentis, etiam incontinenti, præſumi,
ne diſpoſitio reddatur inutilis.*
L. non ad ea. ff. de cond. & demonſtr. declarata.
5 *Teſtatorem incontinenti recedere ab eo quod prius diſpoſue-
rat, non eſſe nouum.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MLIX.

CVm teſtator ita dixerit. Relinquo vxorem meā
bonorum meorum vſufructuariam ipſa uiuē-
te in vita viduali, ac toto tempore vitæ ſuæ &c. Nil
aliud ſignificauit, quam quod vxor ſit vſufructuaria
1 etiam poſteaquam nupſerit. Nam illa dictio † ac, po-
teſt duobus modis accipi, pro copulatiua, &, vt in l.
nullus. in fine. C. de Sum. Trinit. & fide Cathol. vel
pro expoſitiua, ideſt, vt in l. decernimus. in princ. C.
de ſacroſ. eccleſ. & tradit Alberic. in diction. in ver-
bo, ac, ſi ſtat expoſitiue, ſenſus eſt clarus, perinde ac
ſi teſtator ita dixiſſet, relinquo vxorem meā vſufru-
ctuariam viuentē in vita viduali, ideſt, toto tempore
vitæ ſuæ. Si vero ſtat copulatiue, quod eſt probabi-
lius, dicemus copulam augere, quemadmodum ſi
ita dixiſſet, relinquo vxorem meam vſufructuariam
viuentē in vita viduali, & toto tempore vitæ ſuæ.
2 Quod dictio † &, augeat, ſatis clare probat l. ea tamē
ad iectio. de leg. 3. Alber. in diction. in dictio. &, vbi
refert traditionem Butrig. qui dixit, quod ſi teſta-
tor legauit mercatorib. & artificibus, dictio &, ſtat
augu-

Digitized by Google

augumentatiue, vt etiam artificibus dicatur legaſſe. Idem ſcribunt Bartolus in l. iuris iurandi. §. ſi liberti. col. 1. ff. de oper. liberto. Alexand. in conſilio 120. col. 1. libro 1. et Pariſi. in conſil. 7. numero 29.
3 lib. 3. Et accedit, quod ſi aliter diceremus, illa † verba, ac toto tempore vitæ ſuæ, nil operarentur, contra l. ſi quando. in princ. de leg. 1. et ea, quæ copioſe ſcribunt Socin. Iun. in conſil. 98. num. 18. lib. 1. et Crauetta in conſil. 272. num. 7. et in conſilio 294. num. 3. et col. 12. verſic. quinto loco, qui dixit, hoc procedere etiam in materia, et diſpoſitio-
4 ne † odioſa ſtrictiſſimeque interpretanda. Et accedit quod ad rem reſpondit Decius in conſil. 190.
5 num. 8. verſic. ſecundo, et melius, quod quando † ſecundum legatum et diſpoſitio alias nihil operaretur, præſumptio eſt, teſtatorem voluiſſe ſeipſum corrigere et mutare voluntatem, et valere ſecundam diſpoſitionem. Ita declarat Decius regulam l. non ad ea. ff. de cond et demon. Hic ergo teſtator voluit, vxorem eſſe vſufructuariam donec erit ſuperſtes.

Præterea confert, quod reſpondit idem Dec. in
6 conſ. 317. num. 4. non eſſe nouum, † quod teſtator in eodẽ teſtamento diſponat primo aliquid, a quo ſtatim et incontinenti recedat, et contrarium ſtatuat, vt in caſu l. ſi inæqualibus. ff. de hæred. inſtit. et poſtrema diſpoſitio valeat. Ita noſtro in caſu teſtator voluit valere vltimam diſpoſitionẽ, quod ſcilicet vxor ſit vſufructuaria donec viuet, etiam ſi nubat ſecundo viro.

SVMMARIVM.

1 *Sententia regulariter ſtricte interpretanda.*
2 *Tranſactionis verba ſtricte interpretanda.*
3 *Ciuium appellatione proprie intelligi originarios.*
4 *Ciuem ex priuilegio intelligi quoad ciuitatis munera.*
5 *Priuilegia per Principem ciuibus data, intelligi de origin.*
6 *Ciuem haberi, & eſſe, differre.*
7 *Immunitatem conceſſam ciuib. creandis, non extendi ad futuros ex priuilegio.*
8 *Ciuem facere creationem, & adoptionem.*
9 *Interpretationem fieri contra paciſcentem.*
10 *Legis diſpoſitionem conuenire ei cui nomẽ conuenit.*
11 *Ciuem ex priuilegio, in omnib. & per omnia intelligi quoad ea quæ ciuitas poteſt concedere.*
12 *Omnis, dictionem eſſe vniuerſalem.*
13 *Vniuerſalem diſpoſitionem extendi ad ſimilia.*
14 *Diſpoſitionẽ vniuerſalem reſtringi ad poſſibilia diſponẽti.*
15 *Cuiuſcunque, dictionem eſſe vniuerſalem.*
16 *Praeminere ſignificare habere priuilegium.*
17 *Gradus nomen ſignificare aſcenſum, & deſcenſum.*
18 *Conditionis nomen ſignificare qualitatem perſonarum.*
19 *Geminationem complecti etiam diſſimilia.*
20 *Geminationem verborum differre ab exuberantia.*
21 *Verba non debere eſſe ſuperflua.*
22 *Verba exuberantia declarari & operari ſecundum materiam ſubiectam.*
23 *Regula non excepti, dicuntur incluſi.*
24 *Tranſactum dicitur ſecuta emologatione.*
25 *Immunitatis priuilegium ſtricte interpretari.*
26 *Tranſactionis reciproca hoc eſſe proprium, vt nullus de ea poſſit conqueri.*
27 *Obſeruantiam ſequendam in interpretandis priuilegijs.*
28 *Obſeruantiam allegantiprobandum eſſe.*
29 *Obſeruantiam procedere in eo qui eſt ſciens facti.*
30 *Comitatiuos, & diſtrictuales proprie non eſſe ciues.*
31 *Ciues dici proprie ex vico.*
32 *Comitatinos ſuſtinere maiora onera ciuibus.*
33 *Ciues non eſſe non ſuſtinentes onera.*
35 *Statutum de ciuib. intelligi de habitantibus.*
36 *Statutum de Florentinis, differre a ſtatuto de hominibus de Florentia.*
37 *Municipes. ſ. munerum participes.*
38 *Ciues a municipibus differre.*
39 *Municipis nomen eſſe generis comprehendens tam ciues, quam incolas.*
40 *Repræſalias eſſe conceſſas contra homines Florentinos vel perſonas de Florentia idem ſonare.*
41 *Municeps eſt genus ad ciues, & incolas ſubeuntes onera.*
42 *Ciues proprie dici ſuſtinentes onera.*
43 *Statuta quæ non proſunt forenſibus nec nocent.*
44 *Repræſalias non debuiſſe concedi ciui Placentino origine, alibi habitanti, nec ſuſtinenti onera realia.*
45 *Ciuem ex priuilegio licet non ſuſtineat onera, non deſinere eſſe ciuem.*
46 *Ciuem non ſuſtinentẽ pondus onerum eſſe forenſi ſimilem.*
47 *Patriam eſſe originariorum, non adoptiuorum.*
48 *Patriam & ciuitatem eſſe Synonima.*
49 *Ciuem nulla alia ratione eſſe niſi poteſtate decernendi ex Ariſtotele.*
50 *Ciuilitatem eſſe ius vniuerſale.*
51 *Ciuem Romanum olim fuiſſe qui domicilium & tribum habebat.*
52 *Ciuem frui priuilegijs cum maiori parte anni habitat.*
53 *Ciuem creatum intelligi ſi habitat, & onera ſuſtinet.*
54 *Ciuilitatem in iure ſitam eſſe in oneribus ferendis.*
55 *Ciuem diuerſorum locorum quem eſſe poſſe, ſed contra nu. 75. & ſeq.*
56 *Honorarios ciues eſſe, qui ex priuilegio.*
57 *Ciuilitatem tribus modis conſiderari.*
58 *Poſſibilis & exiſtentis idem eſſe iudicium.*
60 *Honorarios non eſſe proprie ciues.*
61 *Subditum non dici qui non ſuſtinet onera.*
62 *Municipem eſſe ſuſtinentem onera.*
63 *Reciprocum pactum efficere ne partes poſſint dicere ſe læſas.*
64 *Reciprocam conuentionem plura amplecti, quam alias.*
65 *Pacem reciprocam inter duas ciuitates complecti villas futuras.*
66 *Pœnalem obligationem valere ob æqualitatem.*
67 *Pactum reciprocum de ſuccedendo valere.*
68 *Fideicommiſſi reciprocam remiſſionem inter duos fratres ſenem & iuuenem eſſe inæqualem.*
69 *Incolatum non tribuere idem quod origo tribuit.*
70 *Filium ſequi originem patris non domicilium.*
71 *Ciuem pluribus modis dici.*
72 *Incolam eſſe qui aliunde venit ad habitandum.*
73 *Ciuilitatem originariam non amitti.*
74 *Originarios transferẽtes alibi domiciliũ perdere cõmoda.*
75 *Fiſcum ſolum opponere quem indignum ſucceſſione.*
76 *Priuilegia ciuis amittere qui deſinit habitare. n. 77.*
78 *Originariam ciuilitatem nunquam cenſeri.*
79 *Ciues deſerentes ciuitatem perdere commoda. n. 80.*
81 *Domicilium quomodo intelligatur tranſlatum.*
82 *Colonos exemptorũ gaudere immunitate dominorũ. n. 83.*
84 *Colonos Eccleſiæ immunes eſſe pro portione.*
85 *Coloni exempti colentes prædia non exemptorum non ſunt pro eorum fructibus exempti.*
86 *Immunitatem non intelligi ciuibus datã aduerſus ſtatuta.*
87 *Correctionem legum non fieri niſi expreſſe.*
88 *Legum correctionem non fieri per intellectus ſubauditos.*
89 *Correctionem legum non fieri ſolere ſine præfatione.*
90 *Onera perſonalia eſſe quæ quis corpore ſuſtinet.*
91 *Onus patrimoniale fieri expenſis reorum.*
92 *Statutũ quod prohibet fieri, non dici afferre onus.*
93 *Species eſſe quæ ſunt ſub proximo genere.*
95 *Legem nouam, atq. generalem non corrigere ſpecialem.*

96 *Statutum auferens liberam dominis facultatem diſponendi de ſuis, eſſe odioſum.*

97 *Correctionem in continenti non præſumi nec in legibus nec teſtamento.*

98 *Statuentes non præſumi ſe ipſos ſtatim correxiſſe. n. 99.*

100 *Filiorum appellatione in ſecunda parte teſtamenti intelligi de maſculis, cum prius eorum meminit.*

101 *Forenſes poſſe, a ſtatuto fieri deterioris conditionis ciuibus. num. 102.*

103 *Collectas poſſe imponi forenſibus pro bonis in territorio imponentium.*

Forenſes poſſe collectari pro bonis poſſeſſis in territorio imponentium.

104 *Onera comitari rem.*

105 *Statuta prohibentia alienationem in forenſes, ea de cauſa facta, quia habitantes non poſſent ſuſtinere onera, ſi forenſes ea poſſident.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MLX.

CVm grauiſſimæ eſſent controuerſiæ inter ciues Regienſes, & Nuuollarienſes laudo, & ſententia arbitramentali permultæ traditæ, & compoſitæ fuerunt, ſicuti conſtat ex 18. capitibus ipſius laudi prolati anno 1449. die 2. Septembr. a Reuerendiſsimis Epiſcopis Mutinæ, & Mantuæ electis arbitris. Verum de nonnullorum ipſorum capitulorum ſenſu, & interpretatione dubitatum aliquando fuit, & denuo dubitatur. Et inter alia ambigitur circa caput quintum his verbis ſcriptum.

Item pronuntiamus, & arbitramur, & declaramus, quod omnes & ſinguli, tam ciues quam commitatiui, & habitatores ciuitatis, commitatus, & diſtrictus Regii cuiuſcumque gradus, & præminentiæ, & conditionis reperiantur, ſint, & eſſe debeant perpetuo liberi, & exempti, & Immunes ab omnibus grauaminibus quomodocumque, & qualitercunque nuncupatis, tam perſonalibus, quam realibus, ſeu mixtis, ordinariis, & ſeu extraordinariis, & aliis quibuſcumque tam impoſitis, quam quomodolibet imponendis pro quibuſcumque eorum bonis præſentibus, & futuris, immobilibus & mobilibus, & rebus quibuſcūq. prædictis locis, & caſtris ſuppoſitis præfatis nobilibus, & de quib. ſupra ac ipſa bona pacifice gaudere, & poſsidere, & hoc tamen non intelligatur pro domibus, quas dic. Comitatiui, vel diſtrictuales habent vel haberent in dictis caſtris Bagnoli, & Nuuolariæ pro quibus non ſint exempti, nec etiam ſint exempti patresfamilias Commitatiui, vel diſtrictuales, qui venirent ad habitandū cōtinue in dictis locis, & idem & e contra de ſubditis dictorum de Gonzaga, qui venirent ad habitand. continue Regii, ita tamen, quod ſi contigerit dic. ciues, vel committatiuos, vel habitantes vt ſupra emere, vel alio quouis modo acquirere bona aliqua Immob. quæ ſint ſubiecta alicui oneri, quod illa bona tranſeant cum ſuo onere, ac etiam ſi contigerit dictos ciues, vel habitantes, vt ſupra mercari, vel mercaturam aliquam facere in dictis locis, & caſtris reliquas mercationes de aliis rebus quam habitis, & collectis ſuper præfatis terris, & beſtiaminibus quibuſcumque tentis ſuper eorum terris, tunc ſeruetur quod hactenus ſeruatum eſt, & verſa vice præfati Dom. Carolus, & alii nobiles de Gonzaga de quibus ſupra, & eorum ſubditi, & habitatores Bagnoli, & Nouell. ac territorii, & diſtrictus eorū Caſtrorum habeant, & conſequantur commodum immunitatē, & diſtricta Regii in omnibus, & per omnia, & nō aliter, & liceat dic. Ciuibus, & commitatiuis extrahere, & extrahi facere, ſeu cōducere, & conduci facere omnes, & ſingulas ſuas res, fructus, reditus, prouentus habitas, & habitos, ſeu habendos & percipiendos in, & ſuper dict. eorum terris, & poſſeſſionibus abſq. vlla licentia, & ſolutione, & contradictione alicuius domini, vel officialis dictorum locorum, & idem obſeruetur in perſonis dict. nobiliū, & D. Caroli, & eorū ſubditorū habitatorum dict. caſtrorum, & locorū pro omnib. eorum bonis, rebus, fructibus, & prouentib. ſuper eorum terris, & poſſeſſionibus in diſtrictu Regii.

Circa hoc caput permultæ exortæ atque excitatæ ſunt dubitationes.

Prima quatum eſt, an ciues Regii priuilegio creati dicantur immunes iuxta hoc quintum caput laudi, ita quod non teneantur ſubire onera Nuuolariæ pro bonis, & prædiis ab eis illo in oppido eiuſque territorio poſſeſſis. Hac de dubitatione reſponderunt præſtantiſs. Roland. a Valle in conſ. 79. lib. 3. Cephal. in conſil. 451. in primo dubio libr. 4. & Decia. in conſ. 44. in primo dubio lib. 4. ille negat eſſe immunes. Iſti vero affirmant, exiſtimo veriorē eſſe Roland. ſententiam, quę multis ab eo probatur argumentis.

Primo quia verba laudi, et tranſactionis debent intelligi, et interpretari ſtricte, et proprie. Atqui ciuium nomine, et appellatione continentur originarii tantum, non autem creati priuilegio. Ergo immunitas conceſſa *in laudo* ciuibus Regienſibus intelligitur conceſſa originariis, non autem priuilegio creatis. Illa maior propoſitio ꝓbatur ex

1 eo, quod regulariter † ſententia eſt ſtricte interpretanda. l. Paulus. ff. de re iudica. et ſcribunt Bartol. in l. Iulianus. num. .. ff. de condict. indeb. in l. ſi expreſſim, col. 2. ff. de appellat. Caſtrenſ. in conſil. 87. col. 2. et in conſil. 295. colum. 3. lib. 1. Alexand. in conſilio 18. numero 3. lib. 7. Ruinus in conſil. 72. num. 8. lib. 2. Decius in l. ius noſtrum. numero 11. de regul. iuris, et in conſil. 323. numer. 1. Gozadin. in conſilio 50. numero 12. Pariſ. in conſil. 111. numero 3. libro 1. Crauet. in conſil. 188. nume. 6. et in conſil. 216. num. 7. et in tract. de antiq. tempor. in 4. parte principali numero 84. in ſpecie ſententiæ arbitrorum ſicque laudi idem affirmarunt Ruinus in conſilio 80. numero 3. et in conſil. 116. numero 6. et 19. libro 4. et Pariſ. in conſil. 5. numero 19. lib. 2.

Nec repugnant conſiderationes Decia. in dic. conſil. 44. num. 28. verſ. non obſtat igitur primum. libr. 4. cum dixit, hic non agi de verbis ſententiæ et laudi, ſed tranſactionis fauorabilis et conſequē-

2 ter large interpretandis, quia negatur verba † tranſactionis late interpretari, ſed proprie, et ſtricte, cum ſit contractus. iuxta l. quidquid aſtringendæ. de verbor. obligat. et Ruinus, Pariſius, et alii ſupra relati loquuntur in laudo emologato, et approbato a partibus, reliquis conſiderationibus Decia. ſuis locis infra ſatisfaciam. Illa vero minor propoſitio argumenti, quod ſcilicet,

3 appellatione ciuium † intelligantur proprie, et ſtricte de originariis, non autem de creatis priuilegio affirmarunt Accurſius in l. 1. in fine. ff. de tutor. et curator. datis ab his. et in l. ciues. Cod. de incolis. libro 10. Baldus in auth. ſed omnino. num. 3. C. ne vxor pro marito. in l. ciues num. 4.

C. de

C.de appellatio. & in cap. ſignificante.num. 5. de
reſcript.cum dixit, hæc verba ciuis Florentinus,
ſignificare originem, idem Baldus in conſil. 456.
Sæia origine paterna.colum. vlt. verſic. præterea,
quia ſtatutum. Aretinus in conſil. 77. col. 1. ver
ſic.circa primũ dico,qui dixit, appellatione ciuis
in diſpoſitione ſtricte interpretanda intelligi de ci
ue originario,qui eſt proprie ciuis,& Aret. proba-
runt Boer.in quæſt.13.num.24.& Io.Baptiſta Bo-
uius in Tract.de ſtatutaria vrbis præſcriptione, in
verbo ciuis Roman.in 2. Idem ego ipſe reſpondi
in conſil.80.num.12.lib.1.Nec repugnant conſide
rationes Deciani in dic.conſil.44. numero 31. ver-
ſic.quinto reſpondeo,& verſic.ſexto,& Cephali in
dic.conſ.451.n.60.li.4.Nam ex his, quæ dicemus
infra,ſatisfactum conſtabit.

Secunda accedit ratio ſecundum eundem Ro-
landum in dic.conſil.79.numer 7.in fi.num. 18. &
19.nempe,quod ſi aliter diceremus, ſequeretur ab
ſurdũ, quia eſſet in facultate urbis Regii quotidie
ſuis priuilegiis creare ciues,atque ita pro ſui libito
præiudicium graue inferre Illuſtr. Dominis Nuuo
lariæ & Bagnioli,id quod non fuit mentis arbitro
rum,quorum laudum non debet interpretari con
tra eorum mentem & intentionem.l. qualē.in pri.
& l.quia arbiter.ff. de recept. arbitr. & reſpondit
Crauet.in conſil.45.num. 5. & in conſil. 188. num.
7.nec repugnant conſiderationes Deciani in dic.
conſil.44.num.36.& Ceph.in dic.conſil.451.num.
71.quia infra ſuo in loco reſpondebimus.

Tertio,admiſſo citra veri præiudicium,quod ci
uis creatus ita ſit vere & proprie ciuis, vt nomine,
& appellatione ciuis,& iſte contineatur, attamen
hoc intelligitur, quo ad ipſam ciuitatem, quæ
eum creauit ciuem, hoc eſt, vt hic admittatur ad
officia,munera,& commoda ciuitatis propria pe-
4 rinde, ac ſi eſſet ciuis † originarius. Ita ſane ſcri-
bunt Bartol. Baldus, Aretinus, Felinus, Ruinus,
Iaſon, Ioan.de Platea, Pariſius, Boer. & Crauet-
ta,quos retuli, & probaui in commentar. de præ-
ſumptionibus libro 6. præſumpt. 30. numero 21.
& his accedunt Decius in conſil. 283. numero 10.
& in conſil.457.num.14.Curt.iun. in conſil. 349.
numero 15.Alba in conſil.141.num.8.lib.1. Ioan.
Baptiſta Bouius de ſtatu.vrbis,præſcriptio.in ver-
bo ciuis Romanus.num.1.Lancellot.Corrad.in tē
plo omnium iudicum. lib.1.cap.1.§.4.in verbo ci-
uilitatem concedit.num.1.& Riminal.iun.in conſ.
23.num.173.& in conſil.56.num.45. Quo vero ad
ea quæ ipſius ciuitatis non ſunt, ſed aliunde pro-
ueniunt, vt puta ſi Princeps conceſſit aliqua pri-
5 uilegia † ciuibus intelligitur de ciuibus origina-
riis,non autem de priuilegio creatis, ſicuti egre-
gie docuit Bartolus in l.ſi maritus.§.legis.ff. ad le-
gem Iuliam de adulteriis. Nec repugnat conſide-
ratio Deciani in dicto conſil. 44. num. 32. libro 4.
cum dixit Bartol. loqui, quando quis creatus eſt
ciuis,vt habeatur pro ciue,non autem quando di-
ctum fuit, quod ſit vere ciuis. Nam reſpondetur
Bartolum admittere, quod creatus ciuis, vt pro
6 ciue habeatur, ſit vere ciuis, cum non † ſit inter
duo hæc differentia aliqua, an ſcilicet dictum ſit
quod habeatur pro ciue, vel uere ciuis, ſicuti in ſpe
cie ſcribunt Corn.in conſil.189.numero 5. libr. 2.
& in conſil.281.numero 16.lib. 4. & Decius in cō-
ſil.457. numero 14. Non etiam repugnat, quod
ſubiungit idem Decianus in dicto conſil.44. num.
32.verſic.tertio reſpondeo.Bartol. loqui in termi-
nis priuilegii conceſſi a principe, in quo nullum
ius habebat ciuitas, ſed proueniebat ex mera
liberalitate principis.Nos autem loqui in laudo,&
tranſactione, quæ proueniunt ex iure competen-
te ipſi ciuitati. Nam reſpondetur, quod ſicuti in
priuilegio conceſſo a Principe conſideratur mens,
& voluntas ipſius Principis, qui dicitur noluiſſe
concedere priuilegium ciuibus priuilegio creatis,
ſic ſpectanda eſt mens arbitrorum & Nuuolarien-
7 ſium, quod non intellexerint concedere † immu-
nitatem ciuibus Regienſibus ſaltem poſt ipſum lau
dum, & tranſactionem priuilegio ab ipſa ciuitate
creatis, & Bartolum ſecuti ſunt Romanus in con-
ſil.62.numero 9. Salicetus in l. ciues.numero 4. C.
de appellat.Crottus in l.ſi is, qui pro emptore.nu-
mero 95.ff.de vſucap. Ruinus in conſil. 86. nu. 14.
libro 3. Alciat.in libro 2.de verbor.ſignif.num.15.
Boer.in quæſt.260.colum.penul.verſic.ideo talis.
Lancellott. Corrad. in templo omnium iudicum.
libro 1.cap.1.de Imperatore. §.4.in verbo ciuilita
tem concedit. numero 9. & ego ipſe in commenta-
riis de præſumptionibus libro 6. præſumptio. 30.
num. 22.

Et hoc quidem in caſu locum habent quæ ſcrip
ſit idem Decianus in dicto conſil. 44. numero 5.
dum dixit ciui priuilegio creato conuenire no-
men,& verbum ciuis, ſic & num. 8. ſcripſit etiam
diffinitionem ciuis adaptari, id quod prius di-
xerat Baldus in dicto conſilio 409. libro 5. eſt ſa-
ne hic ciuis,quo ad ipſam ciuitatem vere, & pro-
prie ciuis, ſicuti eſt ciuis originarius, cum ita ele-
8 ctio,& creatio ciuem † faciat,ac ipſa origo, vt pa-
riter adoptio, & manumiſſio.l. ciues.C. de inco-
lis. libro 10. & ſcripſi in dicta præſumptione 30.
numero 12. & ex prædictis ceſſat etiam conſide-
ratio Cephali in dicto conſil.451.num. 71. libro 4.
cum dixit, arbitros intellexiſſe etiam de ciuibus
priuilegio creatis.Non enim, (vt diximus ſupra)
verum eſt arbitros ita ſenſiſſe.

Quarto,& vltimo,admiſſo, quod res ſit dubia,
9 ſummenda eſt † interpretatio contra Regienſes,
qui in ipſo laudo,& tranſactione conſtituunt fun-
damentum, cum legem clarius dicere potuerint.
l.veteribus.ff.de pactis, & plura ſcribunt Iaſon in
conſilio 39.colum.1.libro 1.Socinus in l.cum quæ-
ritur. ff. de rebus dubiis, & Decius in l. ſemper
in obſcuris.in fine. ff. de regul. iuris & in conſilio
313.num.4.

His firmata hac ſententia, quod ciues creati pri
uilegio non comprehendantur ſuper hoc laudo,
ſupereſt, vt reſpondeamus argumentis conſidera-
tis & adductis a Deciano in dic.conſil.44.num. 5.
vſque ad 28.

10 Primo mouetur Decianus, quod cum nomen †
hoc ciuis, conueniat huic ciui creato, conuenit
etiam legis diſpoſitio.l.4.§.toties.ff.de dam.infec.
cum ſimilibus.

Reſpondetur,& attigi ſupra, ciui ſcilicet crea-
to conuenire nomen ciuis quo ad ipſam ciuita-
tem, quæ eum creauit ciuem, cum ita creatio-
ne, & electione, ſicuti natiuitate ei adnaſcan-
tur ciues,ſecus quo ad Principem, qui ciuibus ali-
quid conceſſit,vt ſupra declarauimus.

Secundo inquit Decian. huic ciui priuilegio
creato conuenire definitionem ciuis, ergo dicitur
proprie ciuis.

Reſpondetur eodem modo nempe eſſe proprie
ciuem, quo ad ipſam ciuitatem, quæ eum elegit
creauitque ciuem,non quo ad Principem qui ciui-
bus priuilegia conceſſit.

Tertio arguunt Decianus in dicto conſil. 44. nu.
13. & Cephal. in dicto conſil. 451. num. 28. quod
quando quis creatus eſt ciuis, ita quod in omnib.
& per omnia ſit, & habeatur pro ciue, dicitur vere,
& proprie ciuis, ſicuti præſupponitur in caſu no-
ſtro factum fuiſſe. Id quod probat Decian. multis
rationibus, & præter eum ita manifeſte affirmant
multi, quos retuli in commentar. de præſumption.
libro 6. præſumption. 30. numero 22. in fine. &
illis accedunt Crottus in conſilio 103. numero 14.
Iacobus Niger in l. 1. numero 15. de leg. 1. & Ioa.
Baptiſta Bouius de ſtatutaria vrbis præſcript. in
verbo Ciuis creatus n. 3. in fin.

Reſpondetur, vt ſcripſi in dicta præſum-
ptio. 30. numero 22. ex ſententia Cornei in con-
ſil. 281. numero 16. libr. 4. Ruini in conſil. 200.
num. 19. libro 2. & Ioan. de Platea in libro 1. Cod.
11 de priuileg. Corpo. libro 12. ciuem † priuilegio
creatum, vt in omnibus, & per omnia habeatur,
& ſit ciuis originarius, intelligi quo ad ea, quæ
ciuitatis ſunt, & concedi ab ea poſſunt, non autem
quo ad alia, quæ aliunde proueniunt.

Quarto arguunt Decianus in dicto conſil. 44.
numero 14. & Cephal in dicto conſil. 451. numero
39. verbis laudi conceſſam eſſe immunitatem om-
12 nibus ciuibus. Quæ vox, † omnibus, vniuerſalis eſt,
& ob id includit omnia nullo excepto. l. Iulia-
nus. de leg. 3. & multis ſimilibus comprobat ipſe
Decianus, & alia congerunt Decius in l. omnia.
numero 1. & 2. ff. ſi certum peta. Gomes. in §. 1.
numero 7. inſtit. de actio. Tiraquellus in l. ſi vn-
quam. in verbo totum. numero 1. & 2. Cod. de re-
uocan. donatio. & Crauetta in conſ. 294. n. 1. & 2.
a quo vno Decian. ipſe deſumpſit pene omnia eius
nomine ſuppreſſo.

Reſpondetur primo diſpoſitionem vniuerſalem
13 † reſtringi ad caſus habentes eandem, non autem
diuerſam rationem. l. creditor. §. datur. in fine. ff.
de bonis aucto. iud. poſſid. quem ſic intelligit, &
declarat Calcaneus in conſil. 1. colum. 19. & Crau.
in conſilio 144. numero... & in conſil. 256. numero
7. qui ſubiungit, ex ſententia Rotæ in deciſio. 288.
in odioſis, vbi eadem diſpoſitionem vniuerſalem
non comprehendere ea in quibus non eſt eadem
ratio, & paulo poſt ſubiungit vtroque in loco
Crauetta ex ſententia Alexand. in leg. 1. de leg.
1. verba illa vniuerſalia, in omnibus, & per omnia
recipere interpretationem, ne ad iniquiſſimum
intellectum perducantur, ſed quod adaptentur,
iuri communi quantum fieri poteſt. Porro in caſu
noſtro diuerſa eſt ratio inter ciues originarios,
& ciues priuilegio creatos, vt demonſtrauimus ſu
pra. Perduceretur etiam ad abſurdum, & ini-
quum ſenſum, & intellectum, ſi diceremus ciues
priuilegio creatos comprehendi in immunitate
conceſſa in hoc laudo, propterea quod vt dixi-
mus ſupra, eſſet in facultate Regienſium creare
priuilegio innumeros ciues, qui magno damno,
& detrimento Nuuolarienſium, ac eorum damnis
eſſent.

Reſpondetur ſecundo, diſpoſitionem alicuius
14 † vniuerſalem reſtringi ad ea, de quibus is diſpo-
nere potuit. Ita declarat Crauet. in dicto conſilio
144. numero 9. & in dicto conſil. 256. numero 7.
verſicul. tertio adduco, poſt Caſtrenſem, quem
refert. Atqui certum eſt, Regienſes non poſſe crea-
re ciues priuilegio vt conſequantur quæ aliunde
proueniunt quam a ſe ipſis, ſicuti diximus ſupra,
ex ſententia Bartol. in dicta l. ſi maritus. §. legis.
ff. ad legem Iuliam de adulteriis, & aliorum, quos
ibi commemorauimus. Non ergo verba hæc
vniuerſalia comprehendũt dictos ciues priuilegio
creatos.

Quinto Decianus in dict. conſilio 44. num. 15.
& Cephalus in dicto conſil. 451. num. 55. 58. & 59.
perpendunt verba illa laudi cuiuſcumque gra-
dus, præeminentiæ, & conditionis reperiantur
15 &c. Illa dictio † cuiuſcumque, vniuerſalis eſt, om-
nes comprehendens, Baldus in l. quicumque C. de
ſeruis fug. & alios refert ipſe Decianus, & illa ver-
ba cuiuſcumque gradus, & conditionis, compre-
dere etiam perſonas, quæ alias non comprehende-
rentur, & ſubiungit Decianus numero 16. verba
hæc gradus, & conditionis, & præeminentiæ com
prehendere hos ciues priuilegio creatos, cum in-
ter ciues ſint gradus, hoc eſt originarij, incolæ, &
priuilegio, adoptione & manumiſſione. l. ciues C.
de incolis libro 10. & diximus ſupra. Ita quoque
16 illud verbum, † præeminentiæ, exponitur (inquit
Decianus) id eſt cuiuſcumque priuilegij. Nam emi
nere eſt ſuper alios eſſe, & habere aliquod priuile-
gium. §. vlt. in auth. de aliena. & emphyt. cum aliis
a Decia. allegatis.

Reſpondetur primo, illud verbum vniuerſale,
cuiuſcumque, reſtringi iiſdem modis quibus, vt
diximus, in præcedenti argumento, verbum om-
nes. Non repeto iam dicta.

Reſpondetur ſecundo, illa verba gradus, condi
tionis, & præeminentiæ, non poſſe intelligi, ut di-
ſtinguantur ciues originarii a ciuibus priuilegio
17 creatis, cum nomen † gradus ſignificet aſcenſum,
& deſcenſum; atque ita maiorem, & minorem, ſicu
ti dicimus, nobilem habentem dignitatem eſſe
maioris gradus nobili dignitate carenti, vel nobi-
lem maioris eſſe gradus plebeio, ſic pariter dici-
mus eſſe gradus dignitatum, & officiorum, vt ip-
ſemet Decianus affirmat, & tradit Alberic. in di-
ctionario in verbo gradus. il 2. Ita etiam nomine
18 † conditionis, ſignificat qualitatem perſonarum,
hoc eſt nobilem, vel plebeium, diuitem, vel pau-
perem &c. l. 3. in princ. ff. de teſtibus, & ſcribunt
Archidiac. et alii in cap. quamuis. de offic. ord. in
6. et Alber. in dictionario, in verbo conditio. il 3.
qui dixit facere ad verba illa, quæ ſolent apponi in
ſtatutis, et reſcriptis, videlicet cuiuſcũq. conditio-
nis, et ſtatus exiſtat, et demum illud verbum, præ-
eminentiæ, non poteſt adaptari ad ciuilitatem ex
priuilegio, ſed ad dignitatem.

Sexto conſiderant Decianus in dicto conſilio
44. num. 19. et Cephal. in dicto conſil. 451. nu. 47.
geminationem illam verborum, omnes ciues cu-
iuſcumq. gradus, conditionis, et præeminentię, au
gere atq. extendere vim illam vniuerſalẽ, vt com-
prehendantur etiam omnes ciues, qui alioqui ſub
ſimplici ciuium nomine non comprehenderentur,
ut declarant Bald. in capit. eam te. colum. 2. de re-
ſcript. Caſtrenſ. in conſilio 115. colum. 2. lib. 1. Cur.
Senior in conſilio 30. col. 2. et Iaſon in conſilio 6.
19 colum. 4. libro 3. et geminationem † comprehen-
dere etiam diſſimilia, et maiora expreſſis, reſpon-
dit Socin. ſen. in conſil. 47. n. 29. lib. 4. et aliis ſimili
bus comprobat idem Decia.

Rñdetur, primo nullam hic eſſe geminationem
verborum vniuerſalium, nam illa dictio, omnes, re
fertur ad ſubſtãtiam ipſam, hoc eſt ad ipſos ciues,
illud vero verbum cuiuſcũque, refertur ad ipſorũ
ciuium qualitatem, eſſet enim geminatio ſi di-
ctum fuiſſet ita, omnes, & quicumque, ſicuti loquũ-
tur do-

tur doctores ab ipſo Deciano allegati, quos prius retulit Crauetta in dicto conſilio 294. numero 2. in fine, & præterea admiſſo, quod dictum ita fuiſſet, omnibus, & quibuſcumque ciuibus, &c. attamen hæc non diceretur verborum geminatio, ſed

20 † exuberantia quædam, quæ recipit reſtrictionem ex ſubiecta materia, vt in ſpecie conceſſionis immunitatis reſpondit Alciatus in reſponſo 203. numero 28. ſecundum impreſſionem antiquam Lugdunenſ.

Septimo idem Decianus in dicto conſilio 44. numero 20. arguit, quod niſi dicamus, verba illa omnibus, & quibuſcumque geminata comprehendere etiam ciues priuilegio creatos dicerentur ſuperuacanea, cum ſatis ſuperque fuiſſet dicere ciuibus &c. Et tamen verba ita debent inter-

21 pretari, ne ſint † ſuperflua, ſed vt aliquid operentur, vt ſcribunt gloſ. in l. 1. in princ. ff. quod metus cauſa, Baldus in rubr. C. de contrahen. empt. quæſt. 9. & alii relati ab ipſo Decia. & prius a Crauet. in conſil. 294. num. 3.

Reſpondetur verbum illud, omnes, vniuerſale appoſitum fuiſſe ad tollendum omnem dubitationem, quæ oriri potuiſſet ex illa indefinita, ci-

22 ues, & præterea ſatis † operari dicitur ſecundum ſubiectam materiam, & intentionem partium, vt declarat Pariſius in conſilio 74. numero 20. libro 1. Illa ergo verba omnibus, & quibuſcumque, intelliguntur de ciuibus originariis, non autem de creatis priuilegio, cum (vt diximus ſupra) Regienſes creare nequeant ciues, vt conſequantur ea, quæ aliunde proueniunt, quam ab ipſamet ciuitate. Non repeto iam ſæpius dicta.

Octauo arguit Decianus in dicto conſilio 44. numero 21. verſic. octauo pondero &c. quod arbitri in hoc laudo conſtituerunt primo regulam, quod omnes ciues, comitatiui, & habitatores diſtrictus Regii ſint exempti. Poſtea appoſuerunt aliquas exceptiones a dicta regula. Nam exceperunt illos, qui haberent domos in diſtrictu Comitum, patres familias comitatiuos, vel diſtrictuales, qui veniſſent ad habitandum continuo in locis ſuppoſitis Dominis Comitibus, ex quibus exceptionibus duo colligit Decianus, primum quorum eſt, quod cum ciues priuilegio creatos

23 non exceperunt arbitri, dicuntur illi ſub † regula relicti. l. nam quod liquide. ff. de penu legata, & ſcribunt Bartol. in l. quæſitum. §. denique. ff. de fundo inſtructo inſtr. quę lega. & Decius in conſilio 520. numero 9. & alibi ſæpe. Secundum quod colligit Decianus eſt, arbitros a regula immunitatis excepiſſe comitatiuos, & diſtrictuales patresfamilias, qui venirent ad habitandum Nuolariam. Nam in hoc inter ciues, & comitatenſes facta eſt manifeſta differentia, conſtat ergo, quod ſub nomine ciuium voluerunt arbitri comprehendere etiam ciues priuilegio creatos, qui plerumque ſolent alibi habitare, & hic (ſubiungit Decia.) nulla facta eſt conſideratio domicilii, quo ad ciues, ſed dumtaxat quo ad comitatenſes, ex hoc ergo intelligimus, ſub nomine ciuium comprehendi etiam ciues priuilegio creatos.

Reſpondetur primo, & concedimus, arbitros conſtituiſſe regulam hanc, quod omnes ciues Regienſes ſint immunes, ſed dicimus regulam eſſe, quod omnes ciues originarii non autem etiam priuilegio creati, cum ii non veniant nomine ciuium, niſi in his, de quibus ciuitas, quæ eos creauit ciues, diſponere poteſt, & propterea ſenſus hic eſt, quod omnes ciues, Regienſes originarii ſint immunes, exceptis illis ciuibus Regienſibus originariis habitantibus in comitatu, & diſtrictu Regii, qui venirent ad habitandum Nuolariam. Illud vero ſecundum, quod colligit Decianus non concludit. Nam admittimus arbitros conſtituiſſe differentiam inter ciues habitantes in ciuitate ipſa Regii, & ciues habitantes in comitatu, & diſtrictu Regii. Non tamen ſequitur quod ſub eo nomine, ciuium, comprehendantur etiam ciues priuilegio creati, ob id ꝙ plerũque habitare ſoleant alibi. Nam verius eſt, ciues priuilegio creatos debere habitare in ciuitate, alioqui non fruuntur priuilegiis, & commodis ciuitatis, & propterea verum non eſt, quod Decian. ſcribit, nullam factam eſſe domicilii, & habitationis conſiderationem.

Nono arguit Decianus in dicto conſilio 44. nu.

24 25. quod laudum iſtud fuit † emologatum, & approbatum a partibus, & ob id dicitur vere, & proprie tranſactio, ſicuti poſt Ancharanum ſcribunt Ioan. Baptiſta a Sancto Seuerino in Tracta. de tranſactionibus quæſt. 3. in fine, & Decius in conſilio 198. nume. 4. & in conſilio 630. numero 2. Quæ quidem tranſactio cum facta credatur ad euitandum ſcandala, ob lites & controuerſias, fauorabilis dicitur, & ob id extendenda, vt reſpondit Crauetta in conſilio 294. num. 8. & accedit Dec. in conſil. 301. num. 5.

Reſpondetur primo, non conſtare, quod laudum, ſeu tranſactio hæc facta fuerit ad euitandum ſcandala quæ a Regienſibus ea allegantibus ſunt probanda vt ſcribunt...

Reſpondetur ſecundo conceſſionem, & priui-

25 legium † immunitatis eſſe ſtricte interpretandum, vt reſponderũt Alexand. in conſilio 125. libro 2. Decius in conſil. 32. num... & Alciat. in reſp. 203. numero 17.

Decimo argumentatur Decianus in dicto conſil. 44. num. 26. verſic. decimo etiam &c. hanc tran-

26 ſactionem continere reciprocam † immunitatem inter Regienſes, & Nuuolarienſes, & ob id eorum neminem poſſe conqueri. Nam ſicuti Regienſes poſſunt creare ciues priuilegio, ſic & Nuuolarienſes. Non ergo conſiderari dẽt lucrũ vel damnum, quod poteſt ita vni ſicut alteri contingere. iuxta tex. l. de fideicommiſſo. C. de tranſactio. teſt. & aliis multis comprobat Decian. præcitato in loco, & ibidem num. 65. & aliis multis confirmabo in ſubſequenti dubitatione in quinto, & vlt. argumento pro ipſis Regienſibus conſiderato a Decia. in dic. conſil. 44. num. 65.

Reſpondetur primo hoc argumentum non concludere, cum hic non diſputetur, an ex hoc laudo ſentiant Nuuolarienſes damnum, vel lucrum, ſed contentio eſt, an nomine ciuium contineantur tam ciues priuilegio creati, quam originarii. Nos dicimus, non contineri rationibus ſupra conſideratis.

Reſpondetur ſecundo, vt dicemus in ſubſequenti dubitatione in reſponſione ad prædictum quintum argumentum conſideratum a Decia. præcitato in loco, cum magis ibi conueniat.

Vndecimo mouetur Decian. in dic. conſ. 44. nu. 28. argumento ducto a ſubſecuta obſeruantia, quę eſt interpretata hos ciues priuilegio creatos fuiſſe hoc in laudo cõprehenſos, eſt enim ampleciendus intellectus, & ſenſus ille (inquit Decian.) qui

27 ab obſeruantia † colligitur, vt ſcribunt Iaſon in
conſilio 128. colum. penult. in princip. libro 1.
Socin. Sen. in conſil. 145. nu. 1. libr. 1. & ego ipſe
in conſil. 32. num. 44. & 45. li. 1. & aliis multis com.
probat Ioſeph Ludou. in ſuis concluſ. in concl. 38.
in 7. 11. & 12. illatione.

Reſpondetur primo, non conſtare hac de ob-
28 ſeruantia, † quæ a Regienſibus probanda eſt.
Cum ſit quid facti, vt tradunt multi, quos retuli
in commentariis de præſumpt. libr. 2. præſumptio.
8. num. 7.

Reſpondetur ſecundo, vt ſcripſi in commentar.
de præſumptionibus libro 3. præſumpt. 103. nu-
29 mero 36. & 37. obſeruantiam † operari, & proce-
dere in eo, qui ſciens eſt facti, vt in perſona ſin-
gulari, & priuata, ſecus in vniuerſitate, quæ quo-
tannis ſolet mutari, & propterea in illa præſumi-
tur ignorantia. Ita ſane dixi reſpondiſſe Alcia-
tum in reſp. 203. num. 30. ſecundum impreſs. anti-
quam Lugdunenſ.

Duodecimo, & vltimo vrgere videtur argumē-
tum conſideratum a Cephalo in dict. conſil. 451.
num. 49. libro 4. quod cum in hoc laudo conceſſa
30 fuerit immunitas † etiam comitatiuis, & diſtrictua-
libus, qui proprie ciues non ſunt. l. qui ex vico.
ff. ad municipalem, & l. nulli. §. quod ſi ex vico.
Cod. de Epiſcop. & cleric. & ſcribunt multi ab
ipſo Cephalo adducti. Ergo multo magis dici
debet conceſſa hæc immunitas ciuibus priuilegio
creatis, qui (inquit Cephalus) ſunt vere, & proprie
ciues.

Reſpondetur primo, quando verſamur in fa-
uorabilibus, vt in beneficiis, priuilegiis, & commo-
dis conceſſis ciuibus, comitatiui, diſtrictuales, ſic-
31 que nati in vico † dicuntur vere, & proprie ciues,
& ciuium nomine continentur. Ita ſcribunt Ab-
bas in conſil. 43. numero 4. verſic. ſecundo mo-
ueor. lib. 2. & in conſil. 52. num. 3. et Socin. Senior
in l. 2. numero 2. ff. de rebus dubiis. Aretin. in con-
ſil. 77. numero 2. verſic. ſimiliter. Neuizan. in libro
4. Syluæ nuptial. num. 89. Rebuff. in l. 2. colu. 6.
verſic. inquantum Bartol. ff. de verbor. ſignificat.
cum ergo Cephal. & Decian. affirmauerint (vt ſu-
pra retulimus) hoc laudum eſſe fauorabile, ſequi-
tur dicēdum, comitatiuos, & diſtrictuales proprie
contineri nomine ciuium, & ob id argumentum
Cephali corruit.

Reſpondetur ſecundo, non eſſe bonam conſe-
quentiam dicere, immunitas conceſsa fuit comi-
tatiuis, & diſtrictualibus Regienſibus, ergo a for-
tiori, & ciuibus priuilegio creatis, cum maior fue-
rit ratio concedendi immunitatem commitatiuis,
& diſtrictualibus, quam ipſis ciuibus priuilegio
32 creatis. Nam cum comitatiui, & diſtrictuales † ſu-
bire ſoleant maiora onera, quam faciant etiam
ciues originarii, vt ſcribunt Bartol. in l. 1. num. 4.
ff. ad municip. & Socin. Sen. in conſil. 188. nume.
10. libr. 2. & conſil. 86. num. 2. libr. 4. conuenit iuri
& æquitati, vt gaudeant & ipſi cōmodis, & priui-
legiis ciuibus originariis conceſſis, & conſequen-
ter minor eſt ratio, quod ciues priuilegio creati, qui
ciuitatis onera non ſentirēt, & alibi habitāt com-
prehendātur hoc in laudo, & immunitate ab arbi-
tris conceſſa fruantur.

Secunda eſt dubitatio, quæ circa idem capit. 5.
laudi verſatur, an ciues Regii, habitantes extra ter-
ritorium Reginum, & non habentes onera, & mu-
nera ciuitatis, frui, & gaudere debeant immuni-
tate conceſsa in dicto ca. 5. ciuibus Regienſibus, &
frui non poſse reſpondit Rolandus in dic. conſil.
79. num. 29. lib. 3. qui motus eſt his rationibus &
argumentis.

33 Primo, quia appellatione † ciuis non contine-
tur ille, qui non ſuſtinet onera in ipſa ciuitate.
Ita Bartol. in Tracta. de repræſaliis, in 2. quæſtio-
ne 7. quæſtionis principalis, cum dixit, repræ-
ſaliis conceſſis contra ciues, exerceri non poſse
contra ciuem habitantem extra ciuitatem, one-
ra cum ipſa ciuitate, nec per ſe, nec per alium ſuſti-
nentem. Et Bartolum ſecuti ſunt Socin. ſenior in
conſilio 292. num. 4. libro 2. Ruin. in conſilio 200.
numero 12. libro 2. & in conſilio 120. numero 7.
libr. 4. qui teſtatur, communem eſse opinionem,
idem reſpondit Rubeus in conſil. 77. in fine. Et
his accedit Baldus in conſilio 445. Quatuor ad
propoſitum. colum. vlt. verſic. præterea. libro 4.
cuius verba hæc ſunt. Præterea cum non tenean-
34 tur ad munera, † non ſunt mere, & vere ſub-
diti l. 1. ff. ad municip. & ſi ibi habeant larem, &
domicilium, & illa eſt ipſa veritas. Hæc Baldus,
qui de repræſaliis idem reſpondit cum Bartholo,
& idem Bald. in conſil. 456. Sed a origine. columna
vlt. verſic. præterea, quia ſtatutum li. r. qui manife-
35 ſte dixit ſtatutum † loquens de ciuibus intelligi de
perpetuo habitantib. Nec repugnat conſideratio
Deci. in conſ. 44. n. 66. li. 4. hac de controuerſia red-
dito, cum dixit, Bart. non loqui de ciuibus, & habi-
tatoribus, prout loquitur hoc laudum, ſed loqui de
36 ſtatuto † loquente de Florentinis, & hominibus
† de Florentia, inter quæ magna eſt differen-
tia. Nam voces illæ Florentini, & de Florentia
referuntur ad municipes, & incolas ciuitatis, non
ad ciues ſimpliciter, vt probatur in l. 1. in prin-
cip. ff. ad municip. ibi Campanas, Puteolanas,
ſed municipes proprie ſunt, qui onera, & quæ-
37 cumque munera † ſubeunt, quia dicuntur muni-
cipes, quaſi munerum participes recepti in ci-
uitate, vt munera nobiſcum facerent, dicta l. 1.
ff. ad municip. & ſcribunt Bartolus in dicto Tra-
ctato de repræſaliis in 1. quæſtione 7. quæſtionis
principalis, & fiunt (inquit Decianus) natiuitate,
manumiſſione, adoptione, vt dicitur in dicta l. 1.
in princip. non autem priuilegio. At ciues fiunt
etiam priuilegio, dato quod munera non ſu-
beant, vt inquit gloſs. in dicta l. 1. in verbo ciues,
& Bartolum conſtituiſse differentiam inter ci-
38 ues, † & municipes in ſpecie aduertit Ruin. in dic.
conſil. 200. num. 12. libro 2. qui allegando Barto-
lum in dicta quæſt. 2. affert rationem quare Bartol.
dixerit repræſalias conceſsas contra Florentinos,
non comprehendere alibi habitantes, & non ſu-
beuntes onera Florentiæ, quia (inquit Ruinus) li-
cet ſint ciues, non tamen ſunt municipes, ergo ſe-
quitur (ſubiungit Decian.) quod vbicumque di-
ſpoſitio loquitur de ciuibus, non autem de muni-
cipibus, prout eſt in caſu noſtro, quod appellatio-
ne ciuium, veniunt etiam ciues alibi habitantes, &
onera non ſubeuntes. Ita etiam (inquit Decianus)
loquuntur Hoſtienſis in ſumma. de foro compe-
tenti. §. 2. verſic. item ratione originis. Baldum in
auth. ſed omnino. num. 12. C. ne vxor pro marito.
Et miratur Decianus hæc animaduerſa non fuiſ-
ſe a Rolando, & idem, quod Decianus ſcri-
pſit Cephalus in dicto conſil. 451. numero 134.
Huic obiectioni, & conſiderationi reſpondeo,
& magis miror Decianum hæc ſcripſiſse, & non
aduertiſse hæc traditioni Bart. & aliorum repu-
gnare, nam Bartol. in eo, Tracta. de repræſaliis in

1. & 2.

1. & 2. quæſtione ſeptimæ quæſtionis principalis vere loquitur de repræſaliis conceſſis a ciuibus, & contra ciues,& inquit illos dici ciues, qui mune-
39 rã ciuitatis ſubeunt,& nomen municipes, † eſſe nomen generis comprehẽdẽs tam ciues, quam incolas ciuitatis,& idem Bartol.in l.ciues.n.1.C.de incolis. lib.2.Verba Bart.in d.q.1.hæc ſunt.

Ad primum quæritur an contra incolas ciuitatis, contra quam poſſint repræſaliæ exerceri. ad decla-
40 rationem huius quæſtionis præmittendum eſt † repræſalias conceſſas ſimpliciter, vt contra homines Florentinos,vel contra homines, & perſonas de Florentia,& ſciendum eſt, quod iſta verba homines de Florentia,vel homines Florentinos idem importãt, vt ff.de excuſat.tuto. l. ſed reprobari. §. amplius, & ibi not. per gloſſ. ſuper verbo commentarienſes.ſed iſta verba hoĩes Florentinos referuntur ad municipes ciuitatis vt ff.ad municip.l.1. & ibi cam panas Puteolanas &c.in verſic. ſequen. ſed verbum
41 municipes,eſt genus ad ciues,& † incolas , vt nota. de incolis.l.ciues.libr.10. & probat. ff. ad municip. l.filij ſi municipes,ergo apparet, quod virtute illorũ incolę compræhendãtur,quod intelligo de incolis ſubeuntibus ibi munera,vt ff.ad municip.l.1. ibi recepti, & dixi in 4.quæſtio 1. ſecus ſi munera non ibi ſubeunt,& hoc eſſe verum apparet, quia poteſtas ciuitatis ſi non vult, quem admiſit, recipere, poteſt, vt l.fin.ff.de legibus, ſed illud , quod quis poteſt acceptare, antequam acceptem, non dicitur in bonis meis,ita incola antequam recipiatur a munere non dicitur proprie ciuis illius ciuitatis, & ſic contra eum non poterunt repræſaliæ exerceri &c. Hæc in dicta quæſtio. 1. ſcripſit Bartol. qui ſecundam quæſtionem ita propoſuit. Ad ſecundum quæritur, an contra ciues illius ciuitatis alibi moram trahentes poſſint repræſaliæ exerceri ſemper retento eodem themate , quod repræſaliæ ſint conceſſæ contra Florentinos,vel homines de Florentia ; eſt dubium v-
42 trum ex eo,quod ciues de Florentia † alibi habitant deſinant eſſe Florentini , vel de Florentia &c. Ex his claris,& manifeſtis verbis Bartol. conſtat eum loqui de ciuibus , & ciues illos eſſe proprie , qui in ciuitate munera ſuſtinent.Ita etiam clare , & manifeſte loquitur Ruin. in rubr.ff.ſoluto matrim. num. 306. & 307.& ibidem Ripa num.11. qui poſt Aretinum in conſil.77.num.2. ſcripſit idem eſſe dicere de Peruſio,quod de ciuitate Peruſii, Aretinum, & Rip. ſecutus eſt etiam Roland. in conſil. 72. numero 9. libr. 1.

Secundo accedit ſecundum Roland. in dic. conſil.79.num.34.libr.3. quod is, qui onera non ſuſtinet, ſicque qui non ſentit incommodum non etiam debet ſentire commodum,vt ſcribunt Caſtrenſ. in l.omnes populi. in fine. ff. de iuſtit. & iure , & Romanus in conſil.224.num.6. Ita dicimus (ſubiun-
43 git Roland.) num. 35. quod ſicuti ſtatuta † ciuitatis non nocent forenſibus l. cunctos populos. Cod. de Summa Trinit. & fide cathol. ita, nec eis prodeſſe debent.l.eum qui.ff.de iuſtitia,& iure. & poſt Guidonem de Suzar. reſpondit Alexand. in conſil. 44. colum.3.lib.5. Iniquum enim eſſet (ſubiungit Roland.) quod quis haberet emolumentum, vbi læſionem habere non compellitur.l.vnica.§.pro ſecundo.in fi. C.de cad.tollen. & reſpõdit Rui. in cõſ.18. col.vlt.li.5.Quę ſane rõnes militãt in ciue alibi habitãte,& non ſuſtinente onera ciuitatis,ſecundũ Ruinum in conſil.200.num.12. lib.2.& reſpondit idem Ruin.in conſil.120.libr.4. Placentino , origine non ſuſtinenti onera realia licet perſonalia , & alibi ha-
44 bitanti non debuiſſe concedi repræſalias,† ſicuti cõtra ſe non concederentur.

Nec vrget conſideratio Deciani in dic.conſil.44. num.71. lib.4.& Cepha.in dict.conſil. 451. numero 165.dum dixerunt Caſtrenſem in dic. l. omnes populi. in fine.loqui de forenſi,qui gaudere non debet beneficio ſtatutorum ciuitatis vbi reperitur , niſi ci-
45 uitatis onera ſubeat. Nos vero loqui de ciue † effecto per priuilegium,qui etiam ſi non habitat,neque munera ſuſtinet,non deſinit eſſe ciuis, & comprehendi ſub nomine ciuium . Ita etiam loqui Alexand. in d. conſil.44.colum.3.libr.5. Nam reſpondetur, Rolandum vſum eſſe non caſu propoſito a Caſtrenſi ſed ratione,a qua duxit argumentum, nempe quod ſicuti forenſis non gaudet commodis ſtatutorum ciuitatis,propterea quod in ea non ſuſtinet onera . Ita,
46 nec ciuis† non ferens pondus munerum onerumque gaudere commodis illius ciuitatis nõ debet , & his, ac aliis ſupra tollitur, quod ſcripſit Cephal.in dict. conſilio 451. num. 165. & 166. dum conatur euitare reſponſum Ruini ſupra allegatum . Non etiam repugnat alia conſideratio eiuſdem Decia. in dicto conſil.44.num.71.verſic. item reſpondeo, traditionem,& regulam illam, quod non debet quis ſentire commodum , qui onus recuſat,procedere quando ageretur inter ciuem ipſum , & ciuitatem, ideſt , inter ciuem aſſumptum, & creatum , qui vellet vti beneficio ſtatutorum ciuitatis, ſed ipſa ciuitate petente recuſaret ſubire onera . Quo ſane in caſu nos non verſamur,cum (inquit Decian.) nulla ſit contentio inter ciues creatos priuilegio,& ipſam ciuitatem. Nam reſpondetur, arbitros ſtatuiſſe ciues Regienſes gaudere debere prædicta. Qui autem eſſent ii ciues,non declarant arbitri, ſed reliquerunt in diſpoſitione iuris , quo dicimus ſancitum eſſe ciues illos proprie dici, qui etiam ſuſtinet onera ciuitatis,alioqui ſi commodo, & beneficio ciuitatis vti volunt, & non ſubire onera , eorum verum & proprium nomen obtinere non poſſe,cum non conueniat vnum ſine altero habere.

Tertio motus eſt Roland.in dict.conſil.79. num. 38.lib.3.doctrina,& traditione Bald.in l. ſi non ſpeciali.num.6.Co. de teſta. Cum dixit ciues cognoſci ex muneribus,& honoribus.l.ciues.C.de incolis.lib. 10. & ob id quando ciuis non vocatur ad honores, & munera proprie ciuis dici non poteſt , cum non tractetur vt ciuis,nec re talis eſt, & Baldum ſecuti ſunt Ruin. in dicto conſil.112.num. 10. verſic. tamen ad hoc colligitur reſponſio libro 5. Cagnol. in l. 2. in princip. numero 127. ff. de origine iuris Decian.in dic.conſil. 44.num. 10. in fine. libr. 4. qui dixit eſſe pulchram traditionem . Nec repugnat conſideratio Deciani in dicto conſilio 44. numero 74. libro 4. Baldum loqui de ſignifica-
47 tione huius vocis & nominis,patria,† principaliter, vt quis dici non poſſit proprie habere talem patriã, & eſſe in patria ſua , niſi ſit originarius ex illa patria, & ibi ſubeat onera , & participet de honoribus,& licet ſubiũgit Decia. incidenter dicat Bal. ꝙ ciues ex munerib.& honorib.cognoſcũtur,tñ loquitur de ciuibus originariis,non autem de ciuib. creatis.Nam rñdetur, Bal. traditionẽ ad rẽ noſtram op-
48 time pertinere. Quærit ſane Baldus an † patria alicuius dicatur illa,in qua is eſt ciuis,& adoptiuus , & non naturalis? Reſpondet Bald. eſſe ſi ciuis iſte habet publicos honores , vt habet originarius. Reddit rationem Baldus, quia ciues muneribus & honoribus cognoſcuntur.l.ciues Cod. de incolis. Qui autem non participant(ſubiungit Baldus) in publicis ho-

cis honoribus non ſunt proprie ciues, quia non
tractantur vt ciues in eo, quod eſt ſupremum, &
maximum ciuilitatis argumentum. Hac in ratio-
ne, & declaratione Baldi, recte Ruinus, & Ro-
landus conſtituerunt fundamentum, non autem
in quæſtione de patria a Baldo ipſo propoſita.
48 Et præterea ciuitas † & patria idem ſunt, vt ſi di-
co ſum ex illa ciuitate, idem eſt, ac ſi dicerem ſum ex
illa patria. Ita probant text. in authen. vt differen-
tes iudices. §. 1. & l. ſi in patria. Cod. de incolis. libr.
10. & ſcribunt ibidem Bartol. Iacobus Rebuffus, &
Lucas de Penna. Quare ſicuti quis efficitur ciuis
alicuius ciuitatis quatuor modis, vt declaraui in
Commentariis de præſumptionibus libr. 6. præ-
ſumptio.... num... nempe origine, adoptione, electio-
ne, & manumiſsione, ſic & eiſdem modis effici
quis poteſt de patria alicuius ciuitatis, & op-
pidi.

Quarto, præter Rolandum moueor argumen-
to ducto a diffinitione, vel ſaltem deſcriptione ci-
49 uis, † de quo Ariſtoteles in libr. 3. politicorum cap.
1. ita ſcribit, ciuis ſimpliciter nulla alia re deffinitur
magis, quam participatione poteſtatis publice iu-
dicandi, & decernendi, & capit. 3. in fine ex Homeri
ſententia addit. Illum dici ciuem, qui habilis ſit
ad honores ſuſcipiendos, & capit. 8. in fine ſcripſit
ciuem eum dici, qui particeps eſt imperandi, & pa-
rendi, & Ariſtotelis difinitionem, ſeu deſcriptio-
nem ad rem noſtram adduxit & Decianus in dicto
conſil. 44. num. 10. libr. 4. qui ex Caſtrenſ. & Aretino
in l. ſi duo. in vltimo notab. & Bartol. & Imola
in l. quidam cum filium. de verbor. obligatio. dixit,
ciuem dici eum, qui eſt particeps onerum, & ho-
norum ipſius ciuitatis. Et num. 12. ſubiungit idem
Decianus ex ſententia Caſtrenſ. in l. nulla ratio. num.
4. ff. de legibus. Ioan. Baptiſta a Sancto Seuerino in
l. omnes populi. num. 91. verſicu. hic ſexto loco, &
Crotti ibidem num. 92. in fine (meo in codice eſt
50 num. 161.) ff. de iuſtitia, & iure, † ciuilitatem eſſe
ſtatum vniuerſalem comprehendens commoda, &
incommoda, ſicuti hæreditas. His accedit Cagnol.
in l. 2. in princip. num. 127. ff. de origine iuris, qui, &
Ariſtotelem præcitato in loco refert, nec non Bal-
dum, Alciatum, Zaſium, idem prope docuit Ioan-
nes Coratius in eadem l. 2. §. eodem tempore. num.
7. de origin. iur. qui, & Ariſtot. recenſet, & egregie
Carolus Sigonius in libr. 1. de antiquo iure ciuium
Roman. cap. 10. ita ſcribit. Is enim demum optima
51 lege ciuis Romanus iudicatur, qui nō † domicilium
ſolum, ſed tribum etiam, & honorum petitionem eſt
conſecutus &c. & paulo poſt ita ſubiungit. Huic
autem definitioni eo libentius aſsentimus, quod
nec ab Ariſtot. quidem definitione de ciuib. tradita
longe recedit. Vt enim ille ciuē plenum, & perfe-
ctum honorum gerendorum poteſtate deſcripſit,
ſic nos eiuſdem domicilio, tribu, & honoribus de-
finimus. Ad ciuitatis autem optimum ius domici-
lium maxime pertinere docuit omnis iuris auctor,
& conditor Romulus, & deinceps alii Reges, atque
exactis regibus, populus Romanus &c. Hactenus
Sigonius.

Quinto conſert, quod a fortiori ſcribunt Bartol.
& Alberic. in l. cum de Lanionis. §. Sabinus. ff. de
52 fundo inſtruct. cum dixerant, ciuem † tunc frui com
modis, & priuilegiis ciuitati conceſſis, quando ha-
bitat in ciuitate pro maiori parte anni, & Bartol. ac
Albericum ſecuti ſunt Bertrand. in conſil. 51. n. 3. lib.
1. & Boer. in q. 272. n. 2.

Sexto, & vltimo accedit auctoritas Caſtrenſ. in
conſil. 424. num. 2. in fine lib. 2. & Barbat. in conſil.
53 13. colum. penult. libro 2. dum reſponderunt, † ci-
uem priuilegio creatum intelligi factum ciuem, ſi
confert ſe ad habitandum in ciuitate, & eius onera
ſuſtineat. Et hos ſecutus ſum in conſil. 738. num. 3.
lib. 8.

Nunc ſupereſt, vt ſatisfaciam rationibus & argu-
mentis a Decia. in dic. conſil. 44. num. 58. & multis
ſequent. lib. 4. conſideratis.

Primo motus eſt Decianus, quod cum præſuppo-
ſitum fuerit ſupra in primo dubio, quod plures ſunt
ciues in ciuitate Regii, adſcripti inter alios ciues ex
priuilegio eis conceſſo per ciuitatem, in quo caue-
tur, quod ſint ciues, & poſſent vti, frui, & gaudere
omnibus beneficiis, & honoribus, quibus gaudent
alii ciues originarii, ex quo præſuppoſito ſequitur,
vt tales ciues priuilegio effecti veniant appell. ci-
uium, & gaudeant omnibus beneficiis, etiam ſi
54 onera non ſubeant, quia ciuilitas † in iure conſi-
ſtit, non in facto portandi onera, vt declarat Bartol.
in l. ſi is qui pro emptore. in 3. quæſt. princip. dum
loquitur de fictione inductiua in fin. & in l. ſi mari-
tus. l. 2. §. legis. ff. de adulter. & idem & Bartol. con-
ſil. 62. & Bald. in l. 11. C. de iur. aur. an. cum pluribus
concord. adductis per Roman. conſil. 62. nume. 9.
vbi etiam addi alia accumulat, & ſequitur Decian.
conſil. 283. num. 10. alia plura ad hoc adducens
eodem argumento vſus eſt Cephalus in dic. conſil.
451. n. 104. & 105.

Reſpondetur huic Deciani argumento, quod ad
verbum retuli, verum non eſſe, ciues priuilegio
creatos onera, & munera ciuitatis non ſubeuntes
eſse vere, & proprie ciues, ſicuti demonſtrauimus
multorum auctoritatibus, quas & ipſemet Decian.
in dicto conſil. 44. num. 10. vt retuli ſupra in vlti-
mo argumento. Nec ad rem pertinent auctorita-
tes Bartol. Baldi, Romani, & Decii relatæ a De-
ciano, quia ſolum affirmant prædicti, ciuem priuile
gio creatum eſse proprie ciuem, ut diximus ſupra
in prima dubitatione in principio. Non tamen
negant, quin ſubire debeat onera, & munera ci-
uitatis.

Secundo arguit Decian. quod imo appellatione
ciuium, veniunt ciues aſſumpti ex priuilegio, dato
quod nō ſubeant onera illius ciuitatis, quia ad eſse
ciues non requiritur, quod ſubeāt dicta onera, ne-
que quod ibi habitet & faciat, nam quis poteſt in
55 pluribus locis eſſe † ciuis, etiam ſi in omnibus non
ſubeat onera. l. labeo, & l. aſſumptio. §. iuris pruden-
tibus. ff. ad municip. & l. libertus. §. cum ſimul. eo. tit.
l. ciues. cum gloſſ. in verb. ad electionem. C. de incol.
56 lib. 10. & hi, qui ex priuilegio ſunt ciues dicuntur †
honorarij ciues, licet non ſubeant onera, vt reſpon-
dit Bald. conſ. 460. num. 2. in 1. & idem Bald. conſil.
57 445. num. 5. in 4. dicit quòd ciuilitas † tribus modis
poteſt cōſiderari, primo quo ad honores tantum, ſe-
cundò quò ad onera ordinaria. Tertiò quo ad extra
ordinaria onera, & idem conſil. 64. num. 2. in 5. ergo
non eſt nouum, quod ciuis conſideratur tātum quo
ad beneficia, & honores, & non quo ad onera, ergo
licet in caſu noſtro forent aliqui, qui non ſubirent
onera, tamen cum ſint ciues priuilegio ſufficit, eodē
argumento vſus eſt Ceph. in d. conſil. 451. num. 107.
& 108.

Reſpondetur huic argumento etiam ad lite-
ram relato; ſicuti diximus ſupra, nempe verum
non eſſe, quod ciuis priuilegio creatus dicatur pro-
prie ciuis, ſi ciuitatis onera & munera non ſuſti-
net. Nec vrget illa ratio, quod quis poteſt eſſe ci-
uis

uis plurium ciuitatum, etiam ſi in omnib. non ſubeat
onera. l. labeo. l. aſſumptio. §. iuris prudentibus, & l. li
bertus. §. ſed eodem tempore. ff. ad municip. & l. ci-
ues. vbi gl. C. de incolis. lib. 10. Nam reſpondetur d.
58 l. labeo. & l. aſſumptio, non loqui de ciue, ſed de ha-
bente domicilium. text. vero l. libertus. §. ſed eodem
tempore. nō dicit, quod ciuis duorum ciuitatum di-
catur propriè ciuis illius ciuitatis in qua munera, &
onera non ſuſtinet. Ille verò text. l. ciues. C. de inco-
lis. lib. 10. nihil ad rem facit. Non etiam vrgent illa
reſponſa Bald. in conſ. 46. num. 2. lib. 1. in conſ. 445.
num. 5. lib. 4. & in conſil. 62. num. 2. lib. 5. quia Bald.
58 in d. conſ. 460. affirmat quidem † honorarios appel
lari ciues, ſed non dicit eſſe propriè ciues. Imo ipſe
Bald. in l. ſi non ſpeciali. num. 6. C. de teſtam. ſupra
allegatus, negat ciuem priuilegio creatum non ſuſti-
nentem onera, & munera ciuitatis eſſe proprie ciuē.
Bald. vero in d. conſ. 445. lib. 4. contrarium affirmat
in col. vlt. verſ. præterea cum non teneantur &c. ſicu
ti ipſum Bald. retuli ſupra in primo noſtræ opinio-
nis argumento. Bal. autem in d. conſ. 62. num. 5. lib.
5. nihil ad rem ſcripſit. Cæterum quia forte Decian.
allegare voluit conſil. 64. lib. 5. aduertatur eo in re-
ſponſo, quod eſt Franciſci fortè Acurſij agi de eo ci-
ue creato & allibrato, ſicque in libro æſtimi deſcri-
pto. Nec ibi dixit Franciſcus, an ſit ciuis proprie vel
non.

Tertiò ſic argumentatur Decian. in d. conſil. 44.
num. 61. lib. 4. dato, quod forte aliqui ex d. ciuibus
per priuilegium aſſumpti, non habitent in ciuitate
Regii, neque ſubeant onera actu ipſo, tamē ſatis eſ-
ſe videtur, quod poſſint ſaltem habitu ſubire, puta
ſi ibi haberent bona, vel ibi habitarent, ita in ſpecie
reſpondit Paul. conſ. 89. num. 2. in 2. quem ſequitur
Dec. d. conſ. 283. num. 10. verſ. & etiam dici poteſt,
quæ confirmo, quia idem iudicamus de potentia de
facili reducibili ad actū. l. habeo. ff. de ſtatu lib. c. nō
ſolum. de appell. in 6. l. quæſitū. §. illud fortaſſis. ff. de
leg. 3. leg. 3. §. ſi ſeruus. vbi Alex. ff. de acquir. poſſ.
in pen. col. Nam, & ſæpe idem iudicamus de poſſibi
59 li, † quod de exiſtenti. l. ſufficit. ff. de cond. inde. l. 1.
§. ſi pendeat. ff. ad Maced. l. pecuniā quam. ff. ſi certū
petat. Anch. conſil. 24. col. 1. in fin. & Ruin. qui plu-
ra ad hoc adducit conſ. 9. num. 8. 1. 5. & alibi ſæpe, &
doctores & conſulentes.

60 Quarto magis in ſpecie, qđ ciuis factus † per pri-
uilegium, & ſi non ſubeat onera, quod tamen gau-
deat beneficiis ciuium, reſpondit Ang. conſ. 351. nu
mer. 3. verſ. non obſtantibus, & Alex. conſ. 32. num.
10. in 2. & Dec. d. conſ. 283. num. 10. verſ. non obſtat
etiam quod D. Marchio, & ſequitur ēt Marſil. ſing.
ſuo 519. in fin. & conſil. 457. num. 15. in vltimis ver-
bis, qui adducit Bart. in l. 1. num. 17. ff. ad municip.
vbi tenet, quod ſtatutū loquens de ciuibus compre-
hendat & ciues, qui tamen non ſubeant onera.

Reſpondetur Caſtr. in d. conſ. 89. non modo non
61 affirmare, ciuem ſiue † ſubditum, (quod fortius eſt)
propriè ciuem, & ſubditum eſſe eum, qui non ſuſti-
net re ipſa onera, & munera ciuitatis, ſed ſatis aper-
te negare. Caſtr. verba hæc ſunt, ibi num. 2. in fine. li-
cet enim talis mulier non poſſit omnino dici foren-
ſis; poteſt tamen propriè dici non ſubdita. Dec. verò
in d. conſ. 283. num. 2. in fine, loquitur de ciue, qui
aliqua onera ſuſtinet in ciuitate, & qui habilis eſt ea
ſuſtinere: cū in ea habitet. Nam ſaltem ſuſtinet one
ra perſonalia, diuerſum eſt in caſu noſtro in quo agi
tur de ciuibus Regij priuilegio creatis extra ciuita
tem & dominium Regii habitantibus, munera, &
onera cum ipſa ciuitate ſubeuntibus.

Quinto mouetur Decian. in ſpecie magis quod ci
uis factus per priuilegium etiam ſi non ſubeat one-
ra, quod tamen gaudeat beneficiis ciuium, vt reſpō
derunt Ang. in conſ. 351. num. 3. verſ. non obſtanti-
bus, Alex. in conſil. 32. num. 10. lib. 5. Dec. in conſil.
283. num. 10. verſ. non obſtat etiā quod D. Marchio,
& ſequitur Marſil. in ſing. 519. & conſ. 457. num. 11.
qui (inquit Decian.) adducit Bart. in l. 1. nu. 17. ff. ad
municip. vbi tenet, quod ſtatutum loquens de ciui-
bus comprehendit etiam ciues, qui tamen non ſub-
eunt onera.

Reſpondetur Bart. loqui de ciue habitante in ip-
ſa ciuitate, & ſi onera ciuitatis non ſuſtinente, alio-
qui repugnaret his, quæ ipſemet ſcripſit in tract. de
repræſaliis in 2. q. 7. quæſt. princip. quem retulit ſu-
pra in primo argumento. Bar. enim in d. l. 1. num. 17.
62 ſolum conſtituit differentiam inter † municipē quē
dixit eſſe ciuem onera ſubeuntem, præſupponendo
eum in ciuitate vel eius territorio habitare, & ciuē
onera ciuitatis non ferentem, ſemper tamen præſup
poſito, quod ibi habitet, alioqui Bart. traditio repu
gnaret non ſolum ſibi ipſi in dicta quæſtio. 2. ſed &
communi aliorum doctorum traditioni, qui (vt di-
ximus ſupra) negant ciuem priuilegio creatū extra
ciuitatem, & territorium habitantem, oneraque ciui
tatis non ferentem eſſe proprie ciuem, & propterea
dicere poſſumus, ciuem hunc largo modo non au-
tem ſtricte dici ciuem, vt ſcribit Lucas de Penna in
l. ciues. col. 2. verſ. & nota, quod. C. de incolis. lib. 10.
Angelus vero in d. conſ. 351. nihil, quod ad rem no-
ſtram faciat, reſpondit. Alex. verò in d. conſ. 32. nu.
10. lib. 5. ſolum reſpondit, quod ſecundum iuris cō-
munis diſpoſitionem, ille, qui non ſuſtinet onera in
loco, non debet ibi ſentire commoda, ſecundum ve-
ro priuilegia, poteſt quis frui commodis ciuitatis nō
ferendo eius onera. Nihil tamen ſcribit Alexander,
an hic non ferens ciuitatis onera dicatur proprie
ciuis, & ſi Dec. in d. conſ. 283. num. 10. verſ. non ob-
ſtat etiam &c. male retulit ipſum Alex. quem Mar-
ſil. in d. ſing. 519. in fine ſic intelligit, & declarat vt
ſupra retuli. Marſil. verò in ſing. 457. allegato a De-
cian. nihil ad rem ſcribit.

Sexto arguit Decian. in d. conſ. 44. num. 64. verſic.
quinto comprobantur. lib. 3. quod etiam ſi compre-
hendantur ciues alibi habitantes, & non ſubeuntes
onera Regii, non tamen hinc reſultat aliquod pro-
babile præiuditium Nuuolarienſibus. Nam hoc c.
5. laudi eſt reciprocum, cū immunitas ſit hinc in-
de data, atq; ita tam ipſi Nuuolariēſes poſſunt crea
re ciues ex priuilegio, ſicuti & Regenſes. Portò quā-
63 do actus † eſt inter partes reciprocus, nullum dam-
num vel ex vna, vel ex altera parte conſiderari pōt.
Ita egregie Angel. in conſil. 261. dum reſpondit reci
64 procam † conuentionem initam, inter Genuenſes
& Piſanos de non receptando bannitos, comprehen
dere etiam bannitos de futuro, qui non comprehen-
derentur, quando conuentio non eſſet reciproca. Et
Angel. ſecuti ſunt Iaſon in l. ſi pater puellæ. num. 5.
C. de inofficio. teſta. & in l. ſi ita ſtipulatus fuerim.
§. cum ſtipulamur. num. 5. ff. de verbo. obligat. Ioan.
Lupus in rubr. extra de donatio. inter virum, & vxo.
§. 50. num. 15. verſic. quarto facit, Marſil. in conſ. 106.
num. 16. & alios multos refert Tiraquel. in l. ſi vn-
quam. in verbo donatione largitus. num. 113. C. de re
uoc. donat. & accedunt Ruin. in conſil. 98. num. 10.
lib. 1. & Bellon. in conſil. 5. num. 14. Eſt ſimile quod
tradit Ioan. Andreæ in addition. ad Speculat. in rub.
de tregua, & pace. cap. vlt. verſic. quo ad ſecundam
65 partem, cum dixit, reciprocam † pacem & confœde-
rationem inter duas ciuitates pro ſe, & ſubditis com
prehendere etiam villas, quæ in futurum ſubiicien-
tur. Cum

tur. Cùm tam vni, quam alteri eſſe poſſit vtile, vel
damnoſum, quod tamen aliter eſſet, ſi vna ſola ciui-
tas hoc onus ſuſcepiſſet, quia tunc non continerẽtur
futuri ſubditi. Et Io. Andr. ſecuti ſunt Caſtr. in l. qui
ædificium. in fine. ff. de ſeruit. vrba. prædio. qui di-
xit, ita pro Marchione Montisferrati fuiſſe iudicatũ.
Alex. in conſ. 178. num. 14. lib. 2. &
Eſt etiam ſimile, quod docuit Imola in c. cum om
nes. num.... de conſtitutio. dum dixit, quod ſi ciues
66 ſe reciproce † obligent ſub pœna ad ſtatutorum ob
ſeruationem, valet obligatio, licet ipſi ciues faculta-
tem non habeant imponendi pœnam contra nõ ob-
ſeruantes ſtatuta, & Imol. ſecutus eſt Crott. in l. om-
nes populi. num. 15. verſ. fallit, & tertio. ff. de iuſt. &
iure, &
Eſt quoq; ſimile, qđ dicimus, quod & ſi non valet
67 pactũ † de futura ſucceſſione. l. vlt. C. de pactis. atta-
men valet, quãdo eſt reciprocum. l. de fideicommiſ-
ſo. C. de tranſactio. vbi Dec. num.... Iaſ. inter conſil.
Brun. in conſ. 8. numer. 4. & in conſ. 9. numer. 12. Pa-
riſ. in in conſ. 26. num. 76. libr. 2. Marſil. in ſing. 333.
& alij, quos congeſſi in conſ. 196. numer. 19. lib. 2. Et
alia ſimilia referunt Tiraq. in dict. verbo donatione
largitus. num. 110. & multis ſubſequentibus, & Ne-
uizan. in conſ. 71. num. 9.
Reſpondetur, quod tunc demum actus recipro-
cus nullum infert detrimentum, quando inter par-
tes, inter quas confectus eſt ipſe actus datur æquali-
67 tas: ſecus verò ſi inæquales ſunt. † Ita declarando d.
l. de fideicõmiſſo. C. de tranſact. ſcribunt ibid. Corn.
Riminald. ſen. & Dec. num. 3. verſ. & ideo ſi &c. Cum
dixerunt, quod ſi duo fratres reciprocè remittant fi-
deicommiſſum, & vnus iuuenis ſperet habere filios,
alter verò careat, nullaque ſit ſpes, ob ſenium, pro-
68 creandi; remiſſio † fideicommiſſi, & ſi reciproca, dã
num tamen affert iuueni, qui ſuſcipere poteſt prolẽ,
quæ in fideicommiſſo ſucceſſura eſſet. Idem Dec. in
l. 1. num. 17. C. de pact. & in conſ. 11. num. 5. in conſ.
86. num.... & in conſ. 495. num. 20. Curt. iun. in dict.
l. de fideicommiſſo. num. 3. Gratus in conſ. 29. num.
31. lib. 1. Capic. in deciſ. 159. num. 15. Ripa in l. qui
Romæ. §. duo fratres. nu. 25. de verb. oblig. Purpur.
in conſil. 19. num. 36. lib. 1. Crauett. in conſil. 114. n.
13. & Decian. in conſ. 33. num. 130. lib. 1. & idem ego
ipſe ſcripſi in comment. de præſumpt. lib. 3. præſum.
115. num. 24. Porro certum eſt in caſu noſtro conſi-
derari magnam inæqualitatem inter ciuitatem Re-
gii, quæ ingentem ciuium numerum habet, & oppi-
dum Nuuolariæ tenue, & minus frequenti populo
habitatũ. Et veriſimile quidem eſt, qđ longe plures
exteri curabunt creari ciues Regienſes, quã oppida
ui Nuuolariæ, & propterea nulla æqualitas conſide
rari poteſt hoc in caſu inter ipſam ciuitatẽ Regien
ſem, & d. oppidum Nuuolariæ.
Septimò mouetur Ceph. in d. conſ. 451. num. 110.
quod in loco orginis cogitur quis in omnibus ſubi
re munera, etiam ſi ibi non habitet. l. incola. 1. ff. ad
municip. & l. 1. C. de munere, & hono. gloſſ. & Bart.
in l. aſsumpt. §. 1. ff. ad municip. & Alber. in d. l. inco-
la. Quod (ſubiicit Cephal.) verum non eſset, ſi ciuis
eſse deſijſset loci originis, ex eo quod ibi non habi-
taret. Eſset enim impijſſimum, & iniquiſſimum vel-
le eum, qui non eſset ciuis, ſed eſse deſiiſset, teneri
ad onera, cum non ſentiret commodum. l. ſecũdum
naturam. de reg. iuris.
Reſpondetur argumentum nil concludere, quia
non diſputamus nos, an ciuis originarius alibi ha-
bitans teneatur ſubire onera ciuitatis, ſed dici-
mus, quod quando hic ciuis alibi habitans re ipſa
non ſuſtinet onera ciuitatis, non dicitur vere & pro-
priè ciuis, & ob id non contineri ſub diſpoſitione lo
quente de ciue, rationibus ſupra commemoratis.
Octauo arguit Ceph. in d. conſ. 451. num. 112. for
69 tius eſse ius, quod cauſatur ab origine, † quam ab in-
colatu. l. libertus. §. præſcriptio. ff. ad municip. gloſs.
in l. in adoptionem. C. de adoptio. & in l. ciues. C. de
incolis. lib. 10. Alexand. in conſ. 100. in prin. lib. 3. &
Ruin. in conſ. 120. num. 4. lib. 4. ſed habens iura in-
colatus eſt ciuis ſaltem improprie. Ergo qui habet
iura originis eſt ciuis proprie.
Reſpondetur ex dictis ſupra, ciuem non haben-
tem, nec ſuſtinentem ciuitatis onera non eſse pro-
priè ciuem, ſicuti è contra ſolus incola, & ſi onera
ſuſtinet, non eſt proprie ciuis, cum duo concurrere
debeant, vt quis dici poſſit ciuis propriè, quod ciuis
ſit origine, & habitet; onera ſuſtinendo, ſicuti demõ
ſtrauimus ſupra.
Nono monetur Ceph. in d. conſil. 451. num. 113.
70 textu l. aſsumptio. §. 1. ff. ad municip. vbi filius † ſe-
quitur originem patris, non autem domicilium, & ſi
præſupponitur, patrem habere domicilium a loco
originis ſeiunctum: & tamen ob id non amiſiſse ori-
ginis ciuilitatem, alioqui dicendum eſset filium ſibi
aſsumere patris originem, ſed non eius domicilium,
ſequeretur qđ originis ciuilitas eſset extincta ex eo,
quod alibi domicilium haberet pater.
Reſpondetur argumentum nil ad rem noſtram
pertinere. Cum noſtra non ſit diſputatio nunc, an ci
uis mutatione domicilii ſuæ ciuitatis amittat, vel nõ
ciuilitatem ipſam originariam: Sed contendimus ſo
lum, an ciuis non habitans in ciuitate, & ciuitatis
onera non ferens dicatur proprie ciuis, ita vt frua-
tur commodis & priuilegiis ipſius ciuitatis. Quã de
rẽ diximus ſupra multis rationibus & argumentis
frui non poſse nec debere.
Decimo arguit Cephal. in d. conſ. 451. num. 114.
verſ. ſextò etiam &c. quod ciuis proprie dicitur etiã
ille, qui non ſuſtinet onera, & munera ciuitatis, licet
proprie nõ ſit municeps. l. 1. ff. ad municip. vbi Bart.
& alii allegati ab ipſo Ceph. qui ſubiungit, ciuilita-
tem originariam non cauſari a ſuſtentatione onerũ,
ſed a natiuitate. l. ciues. C. de incolis. lib. 10. Verum
quidem eſt (inquit Ceph.) quod non eſt proprie mu
niceps, niſi ſit particeps munerum. dicta l. 1. ff. ad mu
nicip. Quare tres caſus (ſubiungit Cephalus) diſtin-
guendi atque conſtituendi ſunt. Primus eſt, quando
71 agitur de ciue mero † & proprio, tũc ſufficit ſola ori
go, etiam ſi non ſuſtineat onera. Secundus eſt caſus
quando agitur de municipe, & tunc proprie muni-
ceps eſt, q natus eſt in ciuitate, vel ciuis creatus eſt
& onera ciuitatis ſubit, d. l. 1. ff. ad municip. Et idẽ
(ait Ceph.) quando hic priuilegio exemptus eſt, ne
onera ciuitatis ferat, licet aptus ſit ferre, ſecundum
Hoſtienſ. in ſumma de foro competen. §. 2. verſicul.
item ratione originis. Tertius eſt caſus, quando agi-
72 tur de † incola; & tunc dicimus, incolam eſse eũ, qui
aliunde venit ad habitandum in loco, animo ibi per
manendi & ibi conſtituẽdi domicilium. l. pupillus.
§. incola, de verbor. oblig. & multis comprobat ipſe
Cephalus.
Reſpondetur ex his, quæ ſcripſi ſupra in primo
noſtræ opinionis argumento, vbi declarando tradi-
tionem Bart. in tract. de repræſaliis. in 1. & 2. quæſt.
7. quæſt. princip. demõſtraui auctoritate multorum,
ciuem onera ciuitatis ſuſtinẽtem appellari proprie
ciuem, & alio nomine generico municipem, & pro-
pterea ciues alibi habitantes & ciuitatis onera non
ferentes non eſse proprie ciues.
Vndecimo argumentatur Ceph. in d. conſil. 451.
num. 125. verſ. ſeptimò originalis &c. quod ciuilitas
origine

73 † origine acquiſita mutari nõ poteſt. l.aſſumptio.in princ. ff.ad municip.cum l.ſeq. & multorum auctoritate comprobat Cephal. qui num.127. rationem reddit,quia ciuilitas originaria eſt a natura,que nequit mutari.l.iura ſanguinis. de reg.iur.& §.ſed naturalia.inſtit.de iure natur.gent.& ciuili.

Reſpondetur,argumentum non concludere,cum nos non diſputemus,an ciuis originarius alibi habitans, & ciuitatis munera non ſuſtinens, deſinat eſſe ciuis originarius,vt arguit Ceph.ſed cõtendimus,ciuem vel originarium, vel priuilegio creatum alibi habitantem & ciuitatis onera non ferentem non eſſe proprie ciuem,vt frui poſſit commodis, & priuilegijs conceſſis ciuibus.

Duodecimo mouetur Ceph. in d.conſil.451. numer.132. verſ.poſtremo, aut iſti. quod aut iſti ciues
74 originarij non ſubeant munera ex priuilegio, & tũc ſine dubio, non deſinunt eſſe ciues propriè, alioqui priuilegium in odium reflecteretur, contra l.quod fauore. C.de legibus. Aut ciues iſti onera ciuitatis non ferunt ob contumaciam,& tunc(inquit Ceph.) opponi hoc nõ poteſt niſi ab ipſa ciuitate Regij,cuius onera ciues ij ſuſtinere deberent, non autem ab extraneis, qui de hoc conqueri nequeant. Ita in terminis tradit Bart.in tract.de repræſalijs. q.5.verſic. ad ſecundum. num.4.adductus text.l.2. C.de iure emphyt.& ſicuti dicimus, inquit Ceph.ſolum fiſcũ
75 † poſſe opponere exceptionem, quod quis ſit indignus qui ſuccedat, vt ſcribunt permulti ab ipſo Cephal.congeſti, quibus accedunt alij, quos retuli in conſ.502.num.18.lib.6.

Reſpondetur ciues non habitantes, & onera ciuitatis non ferentes, non eſſe proprie, ciues, & ob id de eis nõ intellexiſſe arbitros; & cõſequenter Nuuolarienſes opponere poſſe exceptionem hanc.

Tertia eſt dubitatio, an ciues Regienſes, qui domicilium in oppidis Nuuolariæ & Bagnoli contraxerunt,gaudere debeant immunitate prædicta ciuibus Regienſibus conceſſa. Et gaudere nõ debere reſpondit Roland.in d.conſ.79.num.50. verſ.deſcendo ad aliud cap.lib.3. qui duo,& ſi perplexè,propo
76 ſuit, quorum alterum eſt,ciues † deſerentes ciuitatẽ transferendo alibi domicilium ciuilitatis etiam originariæ commoda,& priuilegia amittere. Alterum eſt, quando ciuis dicatur alio in loco tranſtuliſſe domicilium. Et quidem quod attinet ad primum rectè reſpondit Roland.nempe ciues originarios Regienſes, qui domicilium tranſtulerunt Nuuolariam, vel Bagnolum,amiſiſſe cõmodum huius immunitatis. Nam demonſtrauimus in præcedenti dubitatione ciues Regiẽſes ita demum hac frui poſſe immunitate,ſi in vrbe Regij vel eius territorio habitantes onera & munera ciuitatis ſuſtinebunt. Quod equidem præſtare non poſſunt ciues illi, qui relicta patria, Nuuolariam & Bagnolũ domicilium tranſtulerũt: cum dicantur renunciaſse habitationi Regienſi, ſicque domicilium Regij deſeruiſse, & conſequenter
77 amiſiſſe ciuilitatis † priuilegia,& egregie docuit Bal. in l.2.num.... C.de infant. expoſ.cum dixit, ciuem
78 † deſerentem ciuitatem perdere ciuitatis priuilegia, & Bald.ſecuti ſunt Iaſ.in l.1.§.huius ſtudij. num.7. ff.de iuſtit.& iure, Afflict. in deciſ.384.num.13.& alii quos infra referam.

Non obſtant nunc ea, quæ aduerſus hanc ſententiam conſiderauit Decian.in d.conſ.44.num...& numer....lib.4. & Ceph.in d.cõſ.451.num.... quod imo translatione domicilii non dicitur ciuis amiſiſſe ciuilitatem ipſam originariam, vt inter alios (inquit Decian.) reſpondit Socin.ſen.in conſ.35. num.7.lib. 1.& in conſ.79.num.19.lib.4. Nam reſpondetur diſtinguendo atque conſtituendo duos caſus.

Primus quorum eſt, quando agitur de ipſamet ci
79 uilitate originaria, hoc ſane caſu, ciuis † ipſe originarius, transferrendo domicilium alio in loco, non amittit ipſam originariã ciuilitatem. Ita manifeſte ſcribũt Speculator & Imola, quos refert & ſequitur Socin.ſen.in conſ.35.num.7. lib.1. Ea eſt huius ſententiæ ratio,quia origo ipſa eſt quid naturale,ob id tolli,& mutari nõn poteſt etiam expreſſa voluntate. l.aſſumptio.in princip. ff.ad municip. & manifeſtius probat l.origine. C.de municip. & origin.lib.10. in caſu qui noſtro non conuenit, loquuntur adducta a Decian.in d.conſ.44.num.75.& 76.& Ceph.in dict. conſ.451.num.175.lib.4.

Secundus eſt caſus, quando agitur de ipſius originariæ ciuilitatis commodis & priuilegiis. Hoc ſanè
80 caſu † ciuis originarius transferendo domiciliũ alibi amittit prædicta commoda & priuilegia. Ita vere docuit Bald.in præcitata l.2.C.de infant.expoſ.quẽ manifeſte ſic intelligunt Iaſ.in l.1.§.huius ſtudii.numer.15.de iuſt.& iure. Petraſancta in ſing.2.nu.10. Afflict.in deciſ.384.num.13.& ibidem Vrſillus in addit. Boer.in q.260. in fine Neuiz.inter conſil.Bruni in conſ.12.col.1. Natta in conſ.139.num.14. Cephal. in conſ.171.num.35.lib.2. Andr.Gail.in lib.2. practicarum obſeruationum in obſeruat.36.num.7. 8.& 9. & idem ego ipſe ſcripſi in comment.de præſumpt.lib.6.præſumpt.42.num.6.& 7.Hic caſus conuenit huic noſtro in quo diſputamus, an immunitatis commodum, & priuilegium ex laudo tributum ciuib.originariis Regienſibus competat illis,qui patriam deſeruerunt,& alibi domicilium contulerunt.

Non etiã repugnat conſideratio Decian.in d.conſil.44.nu.82.verſ.ſed & poſtremò &c.cum dixit ſibi videri difficultatem hanc eſſe clare deciſam verbis huius laudi cap.5. dum data generali immunitate Regienſibus,& è contra Nuuolariẽſibus,excipit aliquos a dicta immunitate, & inter alia vtitur his verbis. Nec etiam ſint exempti patresfam.Comitatiui, vel diſtrictuales, qui venirent ad habitandum continuo in dictis locis. Et idem è contra de ſubditis de Gonzaga, qui veniũt ad habitandum Regii &c. His verbis (inquit Decian.) facti ſunt exempti Comitatiui, & diſtrictuales,ergo ſequitur, qđ ciues Regii, qui non ſunt Comitatiui, aut diſtrictuales non ſunt exempti, ſed comprehenduntur ſub generali regula exemptionis, vt ſcribunt Bart.in l.quæſitum.§.deniq.ff.de fundo inſtruct. Dec.in l.1.num.23.de reg. iuris, et idem in claris his terminis in conſ.152.nu. 3.verſ.quarto facit.hanc conſiderationem confutaui ſupra in 1.dubitat.in reſpon.ad 8.argum.deduct. ab eodem Decian.in d.conſ.44.num.21.verſ.octauo pondero &c.Non repeto iam ſcripta ne nimius ſim.

De ſecundo huius dubitationis capite ſupra pro
81 poſito dicendum eſt nunc,quando ſcilicet ciuis † dicatur alio in loco tranſtuliſſe domicilium. Hac de re plura ſcripſi in lib.2.de arbitr.iudic.in caſu 86.et in dicto lib.6. de præſumpt. in præſumpt.42. Et quidẽ in d.caſu 86.diſtinxi,et conſideraui ſex caſus,ex quibus tota hæc diſputatio definitur. Non repeto ibi ſcripta,cum eo in codice facile legi poſſint.

82 Quarta eſt dubitatio,an ciues † Regienſes ſint immunes pro bonis, quæ tamquam coloni, vel partiarii,vel numis colunt in locis Nuuolariæ,et Bagnoli? Roland.in dicto conſ.79.num.53.verſ.quo ad capitulum.lib.3.et Decian.in d.conſ.44.num.83.verſic. quarto quæritur.lib.4.diſtinguunt atque conſtituũt duo capita.

Primum eſt caput, quando agitur de bonis, quæ ciues Regienſes poſſident in dictis locis Nuuolariæ et Bagnoli,

Digitized by Google

& Bagnoli, & ea locant alijs ciuibus Regienſibus.
Hoc caſu admittunt Roland.in d.conſ.79. num.54.
verſ.aut loquimur reſpectu bonorum, & Decian.in
dicto conſ.44.num.83.hos colonos eſſe immunes,&
exemptos. Et ratio eſt(inquit Roland.)quia coloni
83 † colentes prædia eorum, qui immunes, & exempti
ſunt,gaudere debent immunitate ipſorum Domino
rum,cum conceſſa dicatur immunitas ratione præ-
diorum, vt in ſpecie reſpondit Paríſ.in conſil.69.nu.
6.lib.1.qui Bart. Alex. & alios recenſet. Et accedit,
84 quod † immunitas tributa prædijs eccleſiæ cenſetur
etiam conceſſa colonis pro portione fructuum,quos
ex prædiis illis percipiunt. Ita ſanè Abbas in cap.ex
parte n.4.& 5.de decimis, & in conſ.9.verſ.ad ſecun
dum.lib.1.cui ſubſcripſerũt permulti doctores, Bur
ſat.in conſ.25. num.6.lib.1.& Oſaſc. in deciſ.19. nu-
mero 19.

Et hic quidem caſus redditur clarus (inquit Ro-
land.) verbis ipſius laudi cap.6.quę ita ſe habent.Itẽ
pronunciamus, & laudamus, & declaramus quod
omnes, & ſinguli mezadoi, terzarini, & coloni,vel
laboratores omnium, & ſingulorum ciuium, & ha-
bitatorum d.ciuitatis, & diſtrictus Regij, qui habi-
tant,vel habitabunt in futurum in, & ſuper dictis lo
cis de quibus ſupra,in & ſuper terris,& poſſeſſioni-
bus dictorum ciuium habitatorum,ſeu diſtrictualiũ
prædictorũ non poſſint, quoquomodo nec debeant
grauari,nec collectari ſeu pedegiari in dictis caſtris,
& locis Bagnoli, & Nuuolariæ de quib.ſupra ad ali-
quas factiones,grauamina vel onera, & ad aliquas
cuſtodias dictorum Caſtrorum, & locorum tam im
poſitas, quam in futurum imponendas in dictis ca-
ſtris, & locis,quacumq. ratione, vel cauſa, ſimiliter
libere ipſi Mezadoi, terzarini, & coloni ac laborato
res ſint exempti, & immunes a quibuſcũque factio-
nibus realibus,ac mixtis,ordinarijs,& extraordina-
rijs, andatis & caualcatis receptionib. hoſpitum &
alijs quibuſcumque & ſupraſcripta intelligãtur & li
mitẽtur pro perſonis prædictorũ omnium pro eorũ
fructibus & rebus colligendis, & percipiendis in,
& ſuper poſſeſſionibus, & terris ipſorum ciuium, &
habitatorum ciuitatis vel diſtrictus Reginorum.

Huius itaque capituli ſexti verba vere loquuntur
de colonis.qui colunt prędia Regienſium exiſtentia
in d.locis Nuuolariæ,& Bagnoli.

Secundum eſt caput, quando agitur de ciuibus
85 † Regienſibus, qui colunt prædia Nuuolarienſium,
& Bagnolenſium qui immunes,& exempti nõ ſunt,
an ii coloni ſint immunes,& exempti pro fructibus,
quos ex ipſis prædiis percipiunt. Rolan.in d.conſil.
79.num.53.verſ.Quò ad capitulum.lib.3.reſpondit
exemptos, & immunes non eſſe, Decian.verò in d.
conſ.44.num.83. verſ.quarto quæritur. lib.4.& Ce-
phal. in d.con.451.num.184. verſ.Cæterum prædi-
ctis &c.lib.4.aliter ſcripſerunt. Ego verò hoc in ca-
pite diſtinguo duos caſus.

Primus eſt, quando agitur de ea fructuum parte,
& portione, quam colonus tenetur præſtare Domi-
no prædii. Hoc ſanè caſu dicendum eſt, quod ſicuti
Nuuolarienſes, & Bagnolenſes non ſunt immunes,
& exẽpti diſpoſitione d.laudi, reſpectu bonorũ ſuo-
rum,de quibus in d.laudo, quò ad ſe ipſos non agi-
85 tur,ita nec etiam eorum coloni. † Cum ii fructus nõ
dicantur ipſorum colonorum;ſed Dominorum prę
diorũ.Ita ſanè poſt Bart.in l.ii penes. C.de agricol.
& cenſ.lib.11.Bald.in l.1.num.... C.de epiſc.& cler.
Barbat. Socin.et alios reſpondit Marcnab.in conſ.
18.num.35.cum dixit,quod ſi ſtatutum grauaret co-
85 lonum † eccleſiæ ſoluere pro fructibus ex prædiis ec
cleſiaſticis perceptis nõ tenetur colonus ſoluere pro
portione, quam eccleſiæ præſtare debet. Cum ſint
fructus ipſius eccleſiæ,non autem coloni.

Secundus eſt caſus, quod agitur de portione fru-
ctuum,quæ eſt propria ipſius coloni.Hoc ſanè caſu,
qui noſtro vere conuenit,idem dicendum eſt,quod
ſcilicet ii coloni non ſunt immunes, & ſiue conſide-
ramus ius ipſum commune, ſiue perpẽdimus verba
laudi. Iure communi eſt clarum: quia ſi Nuuolarien
ſes,& Bagnolenſes ipſi non ſunt immunes pro por-
tione ſua fructuum,vt ſupra diximus;ita nec etiam
immunes ſunt eorum coloni pro portione colonica.
Cum ſit portio quodammodo connexa & eodem iu-
re ſuffulta quo portio dominica,vt ſcribunt permul
ti illi doctores ſupra relati in primo huius dubitatio
nis capi.dum diximus, quod ſicuti Dominus eſt im-
munis,ita & eius colonus. Eſt enim hoc clarum di-
ſpoſitione laudi in d.cap.6.non eſſe tributam hanc
immunitatem colonis his pro eorum portione,cum
loquatur hoc caput de colonis, qui colunt prædia ci
uium Regienſium,ſicuti diximus ſupra in primo hu
ius quæſt.capite. non autem loquitur, quãdo ciues,
ſeu coloni Regienſes colunt prædia Nuuolarienſiũ
& Bagnolenſium, nec repugnat cap.5. Laudi,ſuper
quo Decian.& Cephal. conſtituunt fundamentum:
quia reſpondetur loquí de ciuibus Regienſibus, qui
tamquam ciues non autem tamquam coloni perci-
piunt fructus, et poſsident bona mobilia et immobi
lia in territoriis Nuuolariæ et Bagnoli,cum de coló
nis tam ciuibus Regienſibus, quam exteris ſic abſo-
lute loquatur d.c.6. et his tollitur conſideratio De-
cian. in d.conſ.44.num.86. verſ.neque his obſtat;
cum dixit,quod ſi coloni ruſtici immunes ſunt,mul
to magis ciues conducentes prædia Nuuolarienſiũ,
& Bagnolenſium: Nõ enim (vt diximus) hoc ad rem
facit: cum loquatur d.cap.6. de colonis colentibus
prædia ciuium Regienſium,& Bagnolenſium.

Quinta eſt dubitatio, an ſtante ſtatuto Nuuola-
riæ,& Bagnoli,quod nullus forenſis poſſit acquire-
re bona immobilia in dictis locis poſſint Regienſes
86 ob immunitatem † ſibi conceſſam in d.cap.5. laudi,
vendere, quibuſcumque exteris prædia ſua ſita in
territoriis dictorum oppidorum Nuuolariæ, & Ba-
gnoli? Et non poſſe reſponderunt Bero.in conſ.173.
lib.1. & Roland. in dicto conſ.79.num.59. verſ.quo
ad ſequens dubium.lib.3.qui moti ſunt multis ratio
nibus,& argumẽtis,quorum aliqua referam, et con-
firmabo confutatis conſiderationibus Decian. in d.
conſ.44. num.86. verſ.quinto principaliter. lib.3.et
Ceph.in d.conſ.451.num.192.lib.4.qui contrarium
conſuluerunt.

Et quidem verior mihi videtur Roland.ſentẽtia;
nempe prædictũ ſtatutum non eſse correctũ, et abro
gatum illo cap.5.laudi; cuius veritatis demonſtran-
dæ gratia duobus tantũ vtar argumentis, vno prius
87 præmiſſo, ſtatutum † nec legem municipalem cenſe
ri,nec præſumi correctam,niſi clare,et manifeſte ap
pareat.l.præcipimus.in fine. C.de appellat.et l.vt li-
beris.C.de collatio. in 6.et poſt alios reſpondit Cra-
uet.in conſ.307. num.4. Quocirca dicimus legum
88 correctionem † non induci per ſubauditos intelle-
ctus. Ita ſanè gloſſ.in cap.cupiente. §.ſi per viginti.
de elect.in 6.quam ſecuti ſunt Iaſ.in auth.quas actio
nes. C.de ſacroſanct.eccleſ. Socin.iun. in conſil.35.
col.2.lib.4.Soc.iun.in conſ.131.nu.50.lib.4.et Cra-
89 uet.in conſ.259.num.2.Imo ſcribunt multi † legum
latores nõ conſueuiſse noua lege mutare, et corrige
re antiquam,niſi præfatione aliqua præmiſſa, ſic ſa-
nè Ant.Corſet.Alciat.et Ludouic.Charundas, quos
retuli, et probaui iu comment.de recuper.poſseſs.re
med.9.num.387. quibus accedit Ruin. in l.Gallus
§.et

Digitized by Google

§. & quid ſi tantum.num.95.ff.de liber.& poſthum. His permiſſis dicimus nunc nulla eſſe verba d.cap. 5.laudi, ex quibus colligi poſſit arbitros abrogare & corrigere voluiſſe prædictum ſtatutum. Verba d. cap.5.ita leguntur. Quod omnes, & ſinguli tam ciues, quam comitatiui & habitantes ciuitates, comitatus, & diſtrictus Regij cuiuſcunq; gradus & præeminentiæ, & conditionis reperiantur, ſint, & eſſe debeant perpetuo liberi, exempti, & immunes ab eorum grauaminibus quomodocumque, & qualitercumque nuncupatis tam perſonalibus, quam realibus, ſeu mixtis, ordinarijs, & ſeu extraordinariis, & aliis quibuſcumque tam impoſitis; quam quomodolibet imponendis pro quibuſcumque eorum bonis præſentibus, & futuris, immobilibus, & mobilibus, & rebus quibuſcunque poſitis in dictis locis, & caſtris ſuppoſitis prædictis nobilibus de quibus ſupra, ac ipſa bona pacificè gaudere, & poſſidere &c. His ſanè verbis non apparet correctũ eſſe prædictum ſtatutum. Nam illa verba, quod Regienſes ſint exempti & immunes a quibuſcumque grauaminibus tã perſonalibus quam realibus, mixtis, ordinariis, & extraordinariis ſignificant primũ
90 † onera illa perſonalia, quæ quis ſuo ipſo corpore ſuſtinet. l.1.§.1. ff.de muner.& hono. & ſcribit Parpalea in l.placet.num.5.C.de ſacroſanct.eccl.qui dixit munus perſonale eſſe illud, quod expeditur ſolo labore corporali, ſine rerum detrimento. l.vlt.in prin. ff.de muner.& honor. Quod ſanè perſonale munus (inquit Parpalea ibidem num.7.) aliquando annexam habet dignitatem, aliquando vtilitate caret. Idem tradunt Iaſ.in d.l.placet.num... Petrus Antibalus in tract.de munerib.in 2.par.num.2.& Aegidius Thomates in tract.de collectis, in verbo exatio munerum.num.10. Huic oneri non conuenit prohibitio ſtatuti, quod in forenſem alienari non poſſint bona immobilia, cum in hoc non verſetur corporis labor coniuncta dignitate vel vtilitate, vel ſine vtroque. Nõ etiam prohibitio hæc dicitur onus reale, de quo loquitur laudum; Cum illud eſſe dicatur reale, ſeu
91 patrimoniale † onus, quod fit cum ſumptu, & expenſa rerum ſine labore corporis, & perſonæ. l.vlt.§.patrimonium.ff.de muner.& honor.& Bart.& Ang.in l.1.ff.eo.& Parpalea in d.l.placet.num.25.relati declarando in d.conſ.79.num.64.

Et accedunt Iaſ.in eadem l.placet.num.... Petrus Antibolus in tract. de muneribus, parte 2.num.12. Aegidius Thomates præcitato in loco.num.11.

92 Non pariter prohibitio † hæc dicitur onus mixtum, ordinarium, vel extraordinarium, ſicuti ſumitur a Bart. & aliis in l.vnica. C.de mulier. & in quo loco.lib.10. Salic.in l.vlt.C.ſine conſilio, & reliq. Parpalea. in d.l.placet. num.102.& ibidem Iaſ.num.... Antibolus in d.2.part.num.18.& Thomates in loco præallegato num.21. Cum ergo prædicta verba laudi non conueniant prohibitioni factæ a ſtatuto, dicẽdum eſt, nec diſpoſitionem ipſam conuenire. d.l.4. §.toties. ff.de damno infecto, & conſequenter concludendum eſt his laudi verbis abrogatum, & correctum non eſſe prædictum ſtatutum. Nec repugnat conſideratio Dec.in d.conſ.44.num.103. verſ.Non obſtat ergo primum &c. cum dixit prohibitionem
93 † a ſtatuto factam eſſe onus, ſumpto hoc nomine, onus, in genere. Et ideo licet arbitri expreſſerint certas onerum ſpecies non tamen reſtrinxerunt (inquit Decian.) generalitatem illam onerum, quam prius verbis generaliſſimis comprehenderant, ſed potius expreſſerunt dubitationis tollendæ gratia: cum præſertim ſubiecerint arbitri verba illa vniuerſalia quibuſcumque &c. Nam reſpondetur ſpecies onerum expreſſas ab arbitris in dict.cap.5.laudi non eſſe ſub eodem genere cum onere illo prohibitionis de quo
94 in ſtatuto. Nam vt duæ ſpecies † dicantur eſſe ſub eodem genere, ſicque eiuſdem generis conſiderari debet genus proximum ſuperius, nõ autem remotum. Ita declarat, & rectè Galleſius in tract.de exercit.iuriſperit.lib.2.num.31. qui exemplum affert; vt ſi dicimus, homo, & Camelus non ſunt ſpecies eædem ſub eodem genere; ſed diuerſæ, cum genus proximũ hominis ſit animal rationale, & genus proximũ Cameli ſit irrationale: Ita noſtro in caſu, hoc nomen onus eſſe genus quoddam generaliſſimum, cũ complectatur omne onerum genus, hoc eſt tam publicũ, quam priuatum, onus verò publicum, quod adhuc eſt nomen generis continet ſpecies, vt onus publicum, quod eſt in adminiſtranda iuſtitia, in publicis operibus conſtruendis, conſtructione pontium, & ſimiliũ. l.honores.§.viarum. ff.de muner.& honor.& ſcribit Thomates in d.verbo exactio munerum. num.11. Priuatum verò onus eſt, quod adhuc eſt nomen generis, & continet ſub ſe reale, perſonale, & mixtũ: Cum ſit aduerſus perſonam, aut rem aut vtrumque secũdum Thomatem ſupra relatum. Hoc ergo onus prohibitionis de quo in ſtatuto, non eſt eiuſdem ſpeciei cuius eſt onus, de quo in d.c.5. Laudi. cum non contineantur ſub eodem genère proximo, & ſi ſub remoto, ſicuti ex iam dictis conſtat, & his intelligimus nil ad rem noſtram facere, quod ſubiungit idẽ Decian.in d.conſ.44.num.103. Quemadmodum nil etiam vrget quod ſcribit idem Decian. in d.conſil. 44.num.104.in fine, quod prohibitio alienationis, de qua in ſtatuto reſpicit etiam onus patrimoniale. Nil ſanè conſideratio hæc vrget; cum non ſit onus reale eiuſdem generis, & ſpeciei, cuius meminit laudum.

Præterea, & ſecundo accedit, quod prædictum ſtatutum eſt ſpeciale prohibens alienari bona in forenſes, laudum verò de quo in d.cap.5. generale eſt, ſicuti ex relatis ſupra conſtat. Porro certum eſt, legem
95 † nouam generalẽ non corrigere, nec abrogare ſpecialem. Ita Bart.in l.ſed, & poſteriores. ff.de legib.& in extrauag.ad reprim. in verbo non obſtantibus, Iaſ.in l.ſciendum.numer.5.ff.qui ſatiſdat.cogn. Dec. in l.in toto.num.7.verſ.& iſta concluſio.ff.de reg.iuris, et ibidem Cagnol. Ripa in cap.1.num.60. de reſcriptis.et Socin.iun.in conſ.131.num.32.lib.1.

Non obſtant nunc rationes, et argumẽta Decian. et Ceph. quibus ex ordine et quantum per me licebit, ſatisfaciam.

Primò ea ratione mouetur Decian. in dict.conſil. num.87.88.89.et 90.lib.4.quod prædictum ſtatutũ,
69 44.et ſi validum eſt, attamen eſt odioſum et reſtringendum. Cum tollat Domino liberam facultatem diſponendi de rebus ſuis. Imò dãnoſum ei eſt, quia ſi exteris etiam vendere poſſet, maiori pretio venderet, ſicuti copioſè probat Decian.et comprobat Cephal.in d.conſ.451.num.208.

Reſpondetur vno verbo, argumentum nil penitus concludere, quia licet admittimus ſtatutũ hoc eſſe odioſum, et ſtricte interpretandum, attamẽ hinc non ſequitur, quin ſeruari debeat donec conſtet eſ-
97 ſe abrogatum, et correctum; Cum lex † etſi dura ſeruari tamen debeat. l.proſpexit.ff.qui, et a quibus.

Secundo arguunt Decian. in d.conſ.44. num.90. verſ.ſecundo pondero etc.et Ceph. in d.conſil.451. num.210. et multis ſequent. ex verbis laudi in d.c. 5. quæ (inquit Decian.) comprehendunt etiam hoc onus ſtatuti prohibentis vendi immobilia exteris.

Reſpondetur imò contrarium verius eſſe, ſicuti ſupra demonſtrauimus. Et illa verba ſint liberi, perpenſa

Digitized by Google

penſa a Decian.in d.conſ.44.num.91.referuntur ad
onus ſolutionis non autem ad libertatem alienandi,
vt etiam eo ſpectant illa verba, quod ſint exempti, &
illud verbum, immunes, ſic et reliqua, quæ minus
recte perpendit Decian.

Tertio argumentatur Decian. in d.conſ.44.num.
100.verſic.tertio principaliter, etc.quod quando ar
bitri voluerunt aliquid poſſe fieri ſecundum ſtatura
dictorum locorum, et quod ſtatutis illis ligarentur,
aliqui ſciuerunt id exprimere, ſicuti expreſſerunt in
cap.13.ipſius laudi, dum dixerunt, quod liceat ciui
bus & habitatoribus Regij accuſare in ciuitate Re-
gij quoſcumque damnum dantes ſuper poſſeſſio-
nibus eorum quas habent in territorio Bagnoli &
Nuuolariæ ſecundum formã ſtatutorum Regij. Ec-
ce (inquit Decian.) quod conſiderarunt arbitri etiã
ſtatuta dictorum locorum, & de eis obſeruandis mẽ
tionem fecerunt quando voluerunt. Ergo (conclu-
98 dit Decian.) cum in hoc capite † immunitatis nullã
de eis fecerint mentionem, cenſetur noluiſſe, quod
in tali immunitate illa ſeruarentur, præſertim cum
& in cap.5. mentionem fecerunt de alienatione bo-
norum, argum.l.vnicæ. §.ſin autem ad deficientis.
C.de cad.tollen. & cap.ad audientiam. de decimis,
ſicuti etiam dicimus (inquit Decian.) quod lex, ſta-
tutum, vel teſtator aliqua in parte diſpoſitionis men
tionem fecit de maſculis, & in alia ſimpliciter de fi-
lijs, appellatione filiorum non venient maſculi tan-
tum quia cum de maſculis loqui voluerunt exprime
99 re ſciuerunt. Ergo dum non expreſſerunt † præſumi
tur etiam noluiſſe, vt reſponderunt Anchar.in con-
ſil.120. Alex.in conſ.53.lib.4.& alij relati a Decian.
qui alia ſimilia refert.

Reſpondetur, quod ſi hoc argumentum procede
ret, correctio ſtatuti reſultaret per ſubauditos intel-
lectus, quod nõ eſt admittendum, vt diximus ſupra
in præludiis. Et præterea non eſt bona conſequen-
tia dicere arbitri voluerunt obſeruari ſtatuta de dã-
nis datis, ergo abrogare & corrigere voluerunt il-
lud de non alienandis immobilibus in forenſes.
Imo retorquetur argumentum, quia ſicuti voluerũt
arbitri ſeruari debere ſtatuta illa de dãnis datis, ſic
et hoc de non alienandis bonis in forenſes. ſic ẽt ad
100 uerſus eũdem Decian.dicimus, quod ſi lex † et ſta-
tutum, vel teſtator in aliqua parte diſpoſitionis mẽ-
tionem fecit de filijs maſculis, & in alia ſimpliciter
de filijs, appellatione filiorum veniunt maſculi tan-
tum. Cum præſumatur idem ſenſiſſe in 2.part.quod
in 1. Ita ſane aduerſus Anch.& alios, a Decian.alle-
gatos ſcripſerunt Abb.in conſ.37.col.vlt.lib.2.Curt.
ſen.in conſ.52. ſuper teſtamentis. col.5.verſ.ſecun-
do in terminis, & in conſ.76.D.Ludouicus.col.9.Ia
ſon in conſ.69.in fin.lib.3. Ruin.in conſ.83.in fin.&
in cõſ.99.num.9.lib.2. Neuiz.in conſ.33.n.9. Curt.
iun.in conſ.112.num.4. Ripa in l.ex facto. §.ſi quis
rogatus. il 1.num.17. ff.ad Trebell. Alc. in reſp.638.
num.2. Pariſ.in conſ.18.num.22.& in conſil.48.nu.
5.lib.2.Rub.in conſil.141.num.4. Socin.iun.in con-
ſil.90.nu.17. lib.1.& in conſ.103.n.55.lib.2.Gozad.
in conſ.45.col.1. Grat.in conſil.89. num.1.& 2.lib.
2. & Iul.Clar.in §.teſtamentum.q.76.in fine.

Quarto & vltimo Decian.in d.conſ.44.num.101.
verſ.quarto &c.ſcribit nullũ eſse graue intereſſe Do-
minorum Comitũ Nuuolariæ, quod Regienſes poſ-
ſint alienare bona in quoſcumque, & in ipſos de
Nuuolaria ſine licẽtia. Nam (inquit Decian.) totum
intereſſe quod poſſet eſſe, & conſiderari eſt illud, qđ
verſatur circa collectas, angarias, & onera, quæ ip-
ſis Dominis debentur. Verum ſi Regienſis alienat
bona ſua extero, & forenſi, videtur facere conditio-
nem meliorem ipſorum Dominorum. Nam poterũt
101 ipſi D.Comites etiam † forenſibus imponere colle-
ctas, & onera pro bonis, & poſſeſſionibus a Regien-
ſibus in eorum territorio acquiſitis, vt tradunt Bal.
in l.vlt.col.2. C.de ſentent.quæ pro eo, quod inter-
eſt profer.& in conſ.728.in fin.lib.5. Caſtr.in conſil.
326.col.3.verſ.& poſito, & col.ſeq.lib.1.& in conſil.
89.col.2.lib.2. Alex.in conſ.52.col.2.verſ.ad prædi-
cta.Iaſ.in conſ.83.col.2.lib.3. Dec.in conſ.694. col.
1.& Curt.iun.in conſ.60.col.3. & conſ.61.col.2.in fi
ne, & col.4. Imò (ſubiungit Decian.) poſſunt Domi-
ni locorum per eorum ſtatuta facere grauiorem con
102 ditionem † forenſium quam ciuium, & ſubditorũ
ſuorum. Neque ob id dici poterit iniquum tale ſta-
tutum, vt reſpondit idem Curt.iun.conſ.129.col.4.
Quinimo etiam ſi nullum extaret ſtatutum ſpeciale
de hoc, attamẽ (ſubiungit Decian.) ſtat conſuetudo
103 generalis Italiæ, Quod forenſes † collectari poſſint
pro bonis poſſeſſis in territorio imponentium col-
lectas, vt ſcribunt Aretin.in conſil.19.colum.2.libr.
7. & Corn.in conſil.162. colum.2. lib.3.et in conſil.
268. in fin.lib.3. & in hoc (inquit Decian.) Domi-
ni Comites Nuuolariæ conſequuntur commodum,
quia venditis bonis per Regienſes forenſibus, po-
terunt ſuper dictis bonis imponere onera et colle-
ctas, quas tamen imponere non poſſunt Regien-
ſibus ipſis poſſidentibus dicta bona, ob immunita-
tem eis conceſſam. Et ſi opponeretur (ſubiungit De-
cian.) quod ſaltem imponi non poſſent onera perſo-
nalia d.forenſibus. Reſpondetur, quod etiam Regiẽ
ſibus non poſſunt imponi talia onera, et ideo ex tali
alienatione nullum pateretur damnum. Et licet for-
te (addit Decian.) ceſſaret illud lucrum onerum per-
ſonalium; attamen illud intereſſe non eſt conſidera-
bile, ſtante è contra maximo intereſſe, et damno Re-
gienſium, qui cogerentur minori pretio vendere,
quam valerent bona. Et ideo (concludit Decian.)
longe fauorabilius eſt damnum pati, quam lucrum
ceſſare. l.ſi is cui. §.vlt.ff.de furtis. cum alijs allegatis
ab ipſo Deciano.

Reſpondetur argumentum Decian. non conclu-
dere, quod prædictum ſtatutum Nuuolariæ, et Ba-
gnoli ſit correctum et abrogatum diſpoſitione dicti
cap.5. Laudi. Nec etiam quidquam ad rem facit,
quod Domini Comites imponere poterũt collectas
forenſib. pro bonis, et prædiis ſitis in ſuis territorijs
venditis a Regienſibus forenſibus. Quandoquidem
hic præſupponit vendi poſſe. Nos verò dicimus ven-
di non poſſe, et iuſtis de cauſis prohibitas eſſe has
alienationes, vt ſtatim dicemus. Imò etiam dici-
mus, quod pro his prædiis non poſſent imponi col-
104 lectæ ipſis forenſibus, † ex quo res tranſit in ſuc-
ceſſorem cum ſuis ipſis qualitatibus, et priuile-
gijs, ſicuti è contra tranſit cum ſuis oneribus, leg.
alienatio. ff.de contrahen. emptio. et l.ſi conuene-
rit.la 2.§.ſi fundus. ff.de pign.act.et reſpõdit Curt.
iun.in conſ.157. a quo in ſpecie noſtra non diſſentit
Ceph.in d.conſ.351.num.239. et ſi fruſtra conatur
illo in loco euitare hanc cõſiderationem, cum ergo
prædia poſſeſſa a Regienſibus in territoriis Nuuola-
riæ, et Bagnoli ſint exempta, et immunia ex d.cap.
5.laudi, ſequitur dicendum, quod ſi alienarentur in
forenſes, eſſent pariter exempta. Et ideo ceſſat etiam
illud, quod dicebat Decian. nempe forenſes ex con-
ſuetudine Italiæ, collectari poſse pro prædiis ſitis in
territoriis imponentium collectas. Hoc ſanè ceſsat
in caſu noſtro ob exemptionem et immunitatẽ con-
ceſsam prædiis Regienſium, et conſequenter ceſsat
illud commodũ Dominorum Comitum a Decian.
conſideratum. Quod verò ſubiunxit idem Decian.

non eſse conſiderabile, quod non poſsent Nuuola-
riæ Domini imponere onera perſonalia forenſibus;
verum non eſt. Cum imo magni referat, ſicuti con-
105 ſiderant doctores omnes, qui ſcribunt ſtatuta † pro
hibentia bona alienari in forenſes ea ratione condi-
ta eſſe, quia alias ſubditi, & habitãtes non poſſent ſu
ſtinere onera locorum, ſi forenſes bona & prædia
poſſiderent. Ita ſanè tradunt Caſtr. in conſ. 89. num.
... lib. 2. Ripa in l. filius fam. §. diui. num. 80. de leg.
1. Alciat. in reſp. 53. num. 14. ſecund. impreſs. antiq.
Lugdun. Ceph. in conſ. 246. num. 38. lib. 2. Burſat. in
conſ. 281. num. 4. lib. 2. & ipſemet Decian. in conſil.
33. num. 2. lib. 1. qui dixit hæc ſtatuta eſſe fauorabi-
lia, ex quo condita ſunt principaliter fauore, & vtili
tate habitantium.

S V M M A R I V M.

1 *Exemptionem non trahi de re ad rem.*
2 *Vectigalium ſolutionem fieri ex vſu.*
3 *Immunem a vectigali, teneri tamen profiteri. n. 4.*
Exemptum a datio teneri profiteri.
Vectigali non obnoxium teneri tamen denuntiare.
5 *Laudum ita interpretari ne ius commune lædat.*
6 *Laudum non trahi per interpretationem ad iniuſta.*
7 *Vectigal fraudantem peccare.*
8 *Obſeruantiam actus dubios interpretari.*
9 *Vlla, vox, eſſe vniuerſalem & præciſam.*
10 *Publicanos dare licentiam duplicis generis.*
11 *Officiales dici publicanos.*
12 *Gabellam in dubio deberi.*
Conſignare oportet rem gabellæ vt ſciatur an ſit exempta.
Exemptum ſe prætendens a gabella, debet tamen cõſignare.
13 *Minorem excuſari ſi non profiteatur gabellæ.*
14 *Gabellæ nemmen teneri conſignare quæ clarum eſt non ſol-*
uere gabellam.
15 *Obſeruantiam probari actibus poſitiuis, non negatiuis.*
16 *Neceſſitatem tollere exemptionem.*
17 *Neceſsitatem non ſubiacere regulis iuris.*
18 *Immunitatem ceſſare ob bellum.*
19 *Neceſsitatis cauſa cogi ad vendendum uili pretio.*
20 *Penuriæ tempore inhiberi exemptis ne annonam extrahãt.*
21 *Sterilitatem conſiderari communi æſtimatione. num. 22.*
23 *Neceſsitatem non dici ob leuem cauſam.*
24 *Penuriæ cauſa præferri dominis annonæ eos, penes quos eſt*
annona.
25 *Annonæ cauſa & inopiæ poſſe cogi dominos vendere potius*
ſuis, quam exteris.
26 *Forenſes qui dicantur in materia ſucceſsionis, et alienationis*
remiſsiue.
27 *Molendino Dominorum cogi ſubditos molere.*
28 *Præſcriptione longiſsimi temporis acquiri ius molendini.*
29 *Incolatum eſſe in cauſa, ut quis efficiatur ſubditus.*
30 *Vim adhibitam particularibus non nocere vniuerſitati.*
31 *Vniuerſitatem differre a particularibus.*
32 *Ius quæſitum vniuerſitati non tolli facto quorundam.*
33 *Molendino ſuo vt ſubditi utantur, dominos non poſſe edicere.*
Ordinationes dominorum valere, vbi ſubditi non contradi-
cunt.
Subditos non contradicentes ordinibus ſibi præiudicare.
Contraditionem eſſe neceſſariam ad dominorum ordinatio-
nes ne præiudicet.
34 *Subditum proprie facere Incolatum.*
35 *Facultatem non præſcribi.*
36 *Poſſeſsionem ex actibus voluntarijs argui.*
37 *Rei nomen complectitur farinam, vinum, & ſimilia.*
39 *Frumenti nomine contineri farinam.*
40 *Onus eſſe teneri ire ad molendinum.*
41 *Siue, dictionem eſſe alternatiuam.*
42 *Hactenus, ſignificare tempus præteritum.*
43 *Laudum & ſententiam in dubio interpretari contra illum,*
qui in eis ſe fundat.
44 *Saltem, dictionem eſſe ſubſidiariam.*
45 *Flumina eſſe ex regalibus.*
46 *Autem, dictionem eſſe aduerſatiuam tam iuris, quam*
facti.

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXI.

DVbitationes aliæ exoriuntur in prædicta cauſa Regienſium & Nuuolarienſium, quæ diſſoluẽdæ ſunt. Et quidem ſequendo ordinem præcedentis reſponſi.

Sexta eſt dubitatio, an Regienſes, qui emunt fru-
mentum & alia victualia non percepta ex prædijs
ipſorum: ſed illorum de Nuuolaria, & Bagnolo gau
dere debeant prædicta exemptione & immunitate,
de qua in d. c. 5. laudi? Et quidem Roland. in d. con-
ſil. 79. n. 8. & in conſ. 80. n. 49. lib. 3. reſpondit gaude
1 re † non debere. Id qđ admittunt Decian. in d. conſ.
44. n. 121. verſ. condeſcendo modo. lib. 4. et Ceph. in
d. conſ. 451. n. 254. lib. 4. et recte quidẽ, cũ clara ſint
laudi verba ſic in d. c. 5. ſcripta. Ac ẽt ſi contigerit di
ctos ciues vel habitantes vt ſupra mercari, vel merca
turam aliquã facere in dictis locis & Caſtris et reli-
quas mercationes de alijs reb. quam habitis & col-
lectis ſuper prædictis terris; & beſtiaminibus qui-
buſcumque tentis ſuper eorum terris, tunc ſeruetur
quod hactenus ſeruatum eſt &c. Huius capitis po-
ſtrema verba, quod ſcilicet ſeruari debeat in his qđ
hactenus obſeruatum fuit, conſentaneum eſt iuri cõ
muni, quo ſancitum legitur, in ſolutionibus vectiga
lium eſſe ſeruandam loci conſuetudinẽ & vſum. l. ſi
2 publicanus. §. vlt. ff. de public. & vectig. & multis † cõ
probant Roland. & Ceph. præcitatis in locis.

Septima eſt dubitatio, quæ verſatur circa idem c. 5. laudi, cuius verba hæc ſunt: & liceat dictis comitatius extrahere & extrahi facere ſeu conducere & conduci facere omnes & ſingulas res, fructus, reditus, ac prouentus habitas & habitos ſeu habẽdos in & ſuper dictis eorum terris & poſſeſſionibus abſque vlla licentia & ſolutione, & contradictione alicuius domini, vel officialis dictorum locorum. Et idem obſeruetur in perſonis dictorum nobilium, & D. Caroli & eorum ſubditorum caſtrorum & locorum pro omnibus eorum bonis, rebus, fructibus & prouentibus ſuper eorum terris & poſſeſſionibus in diſtrictu Regij &c. Dubitatur inquam circa hoc caput, an prędicti Regiẽſes extrahendo dictos fructus & reditus e territorio Nuuolariæ teneantur accipere aliquod Chyrographum, quod bulletam vulgo appellant a publicanis Nuuolariæ? reſpondit & rectè quidem Roland. in d. conſ. 79. num. 89. verſ. quãtum ſit ad. aliud. lib. 3. teneri Regienſes conſignare, ſicque profiteri dictas res, & accipere prædictam bulletam.

Primo, quia & ſi quis tenetur pro aliqua re ſolue
3 re † vectigal. nec licentiam accipere a publicanis
pro tranſuehenda re illa: nihilominus tenetur eam
profiteri & conſignare ipſis publicanis. Ita docuit
Bart. in l. vlt. §. diuus. num. 1. ff. de publica. & vectig.
Cum illo textu adductus, dixit, quod licet de re ſol-
4 ui non debeat gabella; tamẽ debet † conſignari, alias
incidit in cõmiſſum. Idẽ rñdit Bal. in conſ. 79. dauã
tia voi. col. 2. verſ. ſecũdo quęritur. li. 2. qui dixit qđ
& ſi priuilegiatus non tenetur aliquid ſoluere publi
canis, attñ dẽt pulicanos inſtruere, & adhiberi ali-
qua inquiſitio ab ipſis publicanis, ne fraus fiat vecti
gali,

gali, quæ quidem inſtitutio & inquiſitio fieri nõ po-
teſt, niſi priuilegiatus res ipſas conſignet & profi-
teatur. Idem tradunt pract. Papien. in forma libelli
ſuper ſolutione pedagii, in verbo panni burſaini.
num. 5. Aſtlict. in cap. 1. §. vectigalia. il 2. num. 89. in
tit. Quæ ſint regalia. Bertach. in tractat. de gabell. in
vlt. part. q. 29. & Iulius Ferret. in tract. de gabellis. n.
206. Et hos quidem retulit Roland. præcitato loco,
quibus accedunt Ang. Cornen. Caſtr. & Roman. in
dict. l. vlt. §. diuus. ff. de publicanis. Nec huic argumẽ
to obſtat conſideratio Ceph. in d. conſ. 451. nu. 268.
& multis ſequentibus. lib. 4. quia infra in reſponſio-
ne ad ipſius Cephali argumentum ſatisfaciam.

Secundo accedit ſecundum Rolan. in d. conſ. 79.
5 nu. 93. quod laudum ita dẽt interpretari, vt † minus
lædat ius cõe: ſed cum eo quãtum fieri poteſt, conue
niat; iuxta l. vlt. §. in computatione. C. de iure delib.
& ſicuti dicimus de ſtatuto, quod ſic debet intelligi;
vt ſcribunt poſt alios Socin. iun. in conſil. 122. num.
5. lib. 2. & Crauet. in conſ. 236. num. 9. Nec repugnat
conſideratio Ceph. in d. conſ. 451. num. 276. verſic.
Quibus etiam reſpondetur ad tertium. &c. quia ex
his, quæ dicemus infra ſatisfactum erit.

Tertiò ſuffragatur ſecundum eundem Roland. in
6 d. conſ. 79. nu. 94. quod verba ſententiæ † ſicq; lau-
di non debent trahi ad iniuſtum, vt ſcribunt Bart. in
l. gerit. ff. de acq. hæred. & Socin. ſen. in conſil. 265.
col. vlt. lib. 2. Atqui, ſi diceremus, Regienſes non te-
neri profiteri & cõſignare dictos fructus & reditus,
ſequeretur iniuſtum & iniquum, quia facile eſſet Re
gienſibus fraudare gabellas & vectigalia Nuuolariæ
& Bagnoli: Cum vna cum ſuis fructibus & reditt-
bus exemptis & immunib. poſſent euehi facere alios
non exemptos & immunes. Id quod eſſet fraudem
facere; ſecundũ Bart. in l. vlt. C. de anno. & trib. lib.
10. & in l. 1. C. de nauicul. lib. 11. & conſequenter eſ-
7 ſet iniuſtum. Cum mercator fraudans gabellas † &
vectigalia principis peccet, vt ſcribunt Abb. in conſ.
68. & in conſ. 101. lib. 2. Iulius Ferret. in dict. tract. de
collect. num. 92. Et accedunt Innoc. in cap. innoua-
mus. de cenſib. Syluest. Prier. in ſumma in verbo ga-
bella 3. num. 17. & Ripa in tract. de peſte in tit. de re-
medijs ad conſeruandam vbertatẽ. n. 51. Nec repu-
gnat conſideratio Ceph. in dict. conſ. 451. num. 276.
verſ. Nec obſtat quartum &c. quia infra reſponſum
afferam.

8 Quartò & vltimo ſuffragatur obſeruantia † quæ
actus dubios ſolet interpretari, vt ad rem noſtram
affirmat poſt alios Decian. in dicto conſilio 44. nu-
mero 115. eſt ſane obſeruatum a die prolati laudi
hactenus, qui eſt curſus 150. annorum, innumeros
prope Regienſes conſignaſſe publicanis Nuuolariæ
& Bagnoli fructus perceptos ex prædijs ſuis ſitis in
dictis territorijs. Qui quidem actus arguere etiã qua
ſi poſſeſſionẽ dicemus infra in reſponſione ad quar
tum argumentum conſideratum a Deciano.

His rationibus & argumentis confirmata hac ſen
tentia, ſupereſt, vt ſatisfaciam conſideratis & addu-
ctis a Decian. & Ceph. præcitatis in locis.

Primò ſic arguit Decian. in d. conſ. 43. num. 112.
arbitros non ſolum conceſſiſſe Regienſibus immu-
nitatem & exemptionem, ſed etiam eiſdem dediſſe
facultatem extrahendi hos fructus & reditus abſq;
vlla licentia. quæ quidem vox, licentia, ſignificat cõ-
ſenſum & voluntatem. l. qui ſine. §. vlt. ff. de negot.
geſt. & ſcribunt Bart. in l. alio. num. 8. ff. de aliment.
& ciba. lega. & alij congeſti ab ipſo Decian. & præter
eum Anton. Corſet. in ſingular. in verbo licentia. &
Tiraq. de leg. Connub. in gloſſ. 5. num. 4. Et accedit
quod (inquit Decian.) addiderunt arbitri vocem il-
9 lam, vlla licentia, quæ vox, vlla, † eſt vniuerſalis &
præciſe negat, & ob id excludit omnem ſpeciem li-
centiæ, ſiue conſenſus. l. 1. ff. de donat. & reſpondit
Dec. in conſ. 442. num. 25. in fine, ſed certum eſt (ſub
iungit Decian.) quod bulletũ, quod ſolet fieri a pu-
blicanis, eſt licentia in ſcriptis data extrahẽdi, quia
eius effectus hic eſt, & non alius. Ergo talis licentia
excluſa videtur. Nam alia eſt licentia tacita, vt quã-
do ſimpliciter permitteretur extrahi nulla facta bul
leta, vt tradit Bar. in l. vlt. §. licentia. C. de bonis quę
liberis. Ergo (inquit Decian.) cũ addita ſit illa vox,
vlla, excludit tacitam & expreſſam licentiam, alio-
qui illa dictio, vlla, eſſet ſuperflua.

10 Reſpondetur, arbitros intellexiſſe de † licentia,
quæ a publicanis dari ſolet, ſolutione gabellæ eis fa
cta, vel etiam ne res, quæ non ſunt gabellæ obnoxia,
ſine impedimento cuſtodum gabellarum & vectiga
liũ extrahi & vehi poſſint, non aũt intellexerũt arbi
tri de tacita licẽtia ipſa, q̃ a publicanis datur, poſtea-
quam res conſignatæ eis fuerunt, & cognouerunt il-
las eſſe exemptas & immunes, ſicuti ſtatim decla-
rabimus. Ne ſit intelligẽdo, dici poteſt, quod ipſi ar
bitri fuiſſent (vt inquit Decian.) ſibi contrarij. Non
enim video quæ repugnantia hinc ſequatur.

Secundo perpendit Decian. in d. conſil. 44. num.
113. verſ. accedat quod. & num. 114. arbitros ad tol-
lendam omnem dubitationem addidiſſe verba illa,
ſine licentia alicuius domini, vel officialis dictorũ
locorum. Nam vox illa officialis (inquit Decian.)
de iure denotat omnem miniſtrum principis, vt tra
dunt omnes in rub. ff. de officio eius, cui mandat. eſt
iuriſdict. & ſecundum communem loquendi vſum
publicani appellantur officiales, quorũ genus peſſi-
mum eſt. l. quantæ, ff. de public. & vectig. & l. defen-
ſionis. in fin. C. de iure fiſci. Ex quibus patet (ſubiun-
git Decian) quod cum voluerint arbitri, Regienſes
ſine vlla licentia extrahere poſſe res ſuas, neceſſariè
etiam intelligendum eſt, quod ſine bulletta officia-
lium extrahere eis liceat, cum illa vere ſit licentia.

Reſpondetur, argumentum nil penitus conclude
re. Nam ſine controuerſia concedimus, nomine offi
11 cialium † venire publicanos, quibus ſolent & debẽt
conſignari res extrahendæ, & e loco ad locum vehẽ
dæ, & ab ipſis habenda eſt licentia, ſolutione facta
de eis, quæ exemptæ non ſunt. Non tamen hinc ſe-
quitur, quod non debeat ipſis publicanis fieri harũ
rerum Regienſium conſignatio, vt cerni poſſit, an
eorum ſint, vel non, ſicuti ſtatim dicemus.

Tertio, & melius quidem Cephal. in d. conſ. 451.
num. 268. lib. 4. perpendit, l. vlt. §. diuus & l. ſi publi-
canus. §. de rebus. ff. de public. & vectigal. & l. vni-
uerſi. C. de vectig. & commiſſis, & tradita a Bart. &
alijs ab eo adductis qui diſtinguũt duos caſus, quo-
rum primus eſt, quando dubium eſt, cum res aliqua
sit immunis & exempta a ſolutione gabellæ. † Hoc
12 ſit immunis & exempta a ſolutione gabellæ. † Hoc
ſanè caſu conſignari et profiteri omnino debet res
illa, vt cognoſci et ſciri poſſit an ſit exempta et im-
munis vel potius gabellæ obnoxia. Ita ſanè loqui-
tur l. vlt. §. diuus. ff. de public. et vectig. vbi dubium
erat, an illa mancipia eſſent ſui vſus gratia, vel nõ, &
propterea conſignari et profiteri debuerunt ab eo-
13 rum domino, qui eo in caſu ob minorem † ætatem
fuit excuſatus. Ita hoc reſponſum intellexit Bart. ibi
dem. num. 2. verſ. quandoque publicano, nõ liquet
q̃d quis ducat cã vſus ſui, tunc debet peti apodiſſa,
vt hic, vnde cum non liqueat; an ſit ſecularis petat
apodyſſam, ſecus ſi eſſet res, ex qua non deberet ſol
ui ex forma ſtatuti, hactenus Bart. quem ſecuti ſunt
ibidem Angel. Caſtr. n. 1. qui dixit ſe eo anno defen-
diſſe ſcholarẽ qui extraxerat libros ſine apodyſſa,
de qui-

de quibus non erat ſoluenda gabella, & erat certum
quia fuerant ſcripti in gabella tempore ingreſſus; ſic
& Comens. & Rom. ibidem. Ita etiam Zaba. in clem.
vl. col. 2. uer. 3. quæro. de cēſib. & clarius hoc explica
uit ibidem Anch. in 2. notab. verſic. ſed tunc quæro.
Hic caſus ſecundum Ceph. noſtro non conuenit.

Secundus eſt caſus, quando eſt certum & clarum
quod res non eſt obnoxia gabellæ & vectigali: ſicuti
quādo manifeſte diſponat ſtatutū, quod de certa re
non exigatur aliqua gabella, ut ſi certū ſit quod pro
libris impreſſis non ſoluatur gabella. Hoc ſane caſu
extrahens libros hos non tenetur etiam eos profite-
14 ri & † conſignare. Ita ſane tradunt Bart. & reliqui ſu
pra relati: Hoc in caſu nos verſari ſcribit Ceph. cum
notorie cōſtet Regienſes eſſe pro his rebus exemptos
& immunes a ſolutione gabellæ.

Reſpondetur verius eſſe, nos verſari in primo ca-
ſu. Et ſi enim certum & notorium eſt: Regienſes eſſe
exēptos & immunes a ſolutione gabellę pro omnib.
fructibus & reditibus, quæ percipiunt ex eorum prę
diis ſitis in territorio Nuuolariæ & Bagnoli: Non ta
men certum eſt, quod Regienſis extrahens fructus
aliquos, vt puta frumentum ex dictis territoriis, eos
perceperit ex ꝓpriis ſuis prędiis. Cū facile fieri poſ-
ſit, quod ab aliquo Nuuolarienſi vel Bagnolensi nō
exemptis emerit. Non enim ſui natura ij fructus ſūt
tales, vt euidenter appareat nō eſſe obnoxios gabel
læ, ſicuti manifeſte conſtat de libris & ſimilibus, quę
eo ipſo, quod cernuntur, apparet eſſe liberas & im-
munes a gabellis propter diſpoſitionem ſtatuti pro-
hibentis abſolute pro libris impreſſis nullā eſſe exi-
gendam gabellam.

Quarto & vltimo arguit Decia. in d. conſi. 44. nu.
114. uer. concludo tamen, &c. quod cum neceſſe ſit,
quod ex caſu tam longiſſimi temporis decurſi a pro
latione laudi & ſententiæ arbitrarię, videlicet anno
rum 125. & vltra, plures Regienſes extraxerint res
ſuas e territoriis Nuuolariæ, & Bagnoli, ſeruandum
ſit & hodie, quod antea longo tempore fuit obſerua
tum. Certa eſt enim (inquit Decia.) concluſio, quod
15 obſeruantia † ſubſequens diſpoſitionem interprete-
tur illā ſecūdū vſum. l. ſi ſeruus pluriū. §. vl. de leg. 1.
& poſt alios ſcribunt Soc. iun. in conſi. 149. nu. 10. li.
2. Crauet. in conſi. 101. in fine in conſi. 273. nu. 13. &
in conſi. 274. nu. 7. & alii ab ipſo Decia. allegati.

Reſpondetur, retorquendo argumentum, quo ēt
vſus ſum ſupra pro Nuuolarienſib. quod cum infini
ti prope ſint Regienſes (vt in facto præſupponi-
tur) qui hactenus conſignarūt fructus a ſe perceptos
ſuis in prædiis ſitis in dictis territoriis Nuuolariæ,
& Bagnoli, dicendum eſt, idem eſſe & nunc ſeruādū.
Nec repugnat ſi dicatur, quod licet multi conſigna-
uerint dictos fructus, attamen & alii multi nō conſi
gnarunt. Nam reſpōdetur ex actib. ipſis poſitiuis cō
ſignationis argui quidem quaſi poſſeſſionē & obſer
uantiam, non autem ex negatiuis, vt ſcribunt Imo. in
c. olim inter. de reſti. ſpol. Bald. in l. 1. nu. 54. C. de ſer
uit. & aqua & in l. liberti libertęque. nu. 2. & 3. C. de
oper. liber. Imo. in l. ſi mora. in fine. ff. ſolu. mat. Iaſ. in
l. quę dotis. nu. 160. ff. eo. tit. Fel. in c. cum M. Ferra-
rienſis. in fine. de conſti. & ego ipſe in conſi. 121. nu.
84. & 88. lib. 2. & in comm. de præſ. lib. 1. q. 23. nu. 3.
ubi ſcripſi, actus negatiuos, qui cōſiſtunt in pati, nō
arguere conſenſum.

Octaua eſt dubitatio, an Regienſes prædicta exē-
ptione & immunitate extrahendi ex territoriis
Nuuolarię & Bagnoli proprios fructus & reditus ſi
bi conceſſa in d. c. 5. laudi, vti & gaudere poſſint tem
16 pore belli, peſtis, & penuriæ, ſicque † neceſſitatis tem
pore? & vti ac gaudere non poſſe reſpondit Roland.
in conſi. 80. col. 1. 2. & 3. lib. 3. a quo non diſſentit De
cian. in d. conſi. 44. num. 115. uerſ. octauā proponit.
lib. 4. & ſi aliter reſpondit Ceph. in d. conſil. 451. nu.
282. lib. 4. ut ſuo loco referam. Hac in re exiſtimo cō
ſtituendas eſſe aliquot concluſiones, quib. tota hac
dubitatio explicabitur.

Prima itaque eſt concluſio, tempore neceſſitatis,
hoc eſt penuriæ, belli & peſtis, nō eſſe permiſſum Re
gienſibus, extrahere fructus a ſe perceptos in pro-
priis prædiis ſitis in territoriis Nuuolarię, & Bagno
li. Concluſio hæc probatur multis rationibus, argu-
mentis & doctorum auctoritatibus.

17 Primo iuris eſt ſententia ob neceſſitatem † recedi
a iuris regulis, l. quę propter neceſſitatē, ff. de reg. iu
ris, & ob id ꝑmittitur neceſſitatis cauſa quod alias
permiſſum non eſt, vt furari, ca. quod propter. de fur
tis, & ſcribunt Decius, Cagnol. & reliqui in d. l. quæ
propter. Et multis comprobant Rol. in d. conſ. 80. co
lum. 1. 2. et 3. & Cephal. in d. conſi. 451. num. 281. &
multis ſeq.

18 Secundo confert quod dicimus immunitatem †
conceſſam ab omnibus oneribus et collectis locū nō
habere tempore belli. Ita ſane Rol. in d. conſil. 80. n.
17. et Ceph. in præcitato conſ. 451. num. 294. ex ſen-
tentia Ripę in Tract. de peſte. in titu. de remediis ad
conſer. vbert. nu. 245. et Franc. Marc. in q. 458. in 12.
part. 1. et accedunt idem Marcus in q. 542. nu. 6. in
eadem prima parte. Aegidius Thomates in Trac. de
collectis. in 3. parte quæ incipit. Non obſtant quę ſu
pra. col. 1. et Lud. Meſſias Hiſpa. in Tract. de taxa pa
nis. conclu. 1. nu. 74.

19 Tertio magis ad rem facit, quod neceſſitatis tem
pore cogitur quis uendere etiam uiliori pretio, ut
ſcribunt Bart. in l. 1. §. cura carnis. ff. de officio Præfe
cti vrbi. Alex. in conſi. 190. col. 2. lib. 2. Barba. in c. 1.
col. vlt. de emp. et vend. Franc. Marcus in q. 511. in
prima parte, et Ripa in Tra. de peſte in tit. de remed.
ad conſeru. vbert. nu. 171. Et hos recenſet Rol. in d.
conſ. 80. num. 14. et Ceph. in d. conſ. 451. nume. 292.
Quibus accedunt Bald. in conſ. 458. lata fuit ſenten
tia. lib. 3. Ant. Burgos in c. 1. nu. 13. de emp. et uendi.
Did. in lib. 3. uariarum reſolut. c. 14. num. 3. qui alios
commemorat.

Quarto confert quod in ſpecie ſcribunt multi, ne
ceſſitatis tempore, ruſticos et agricolas cōpelli poſ-
ſe uenire ad ciuitatem ad uendendum annonam. Ita
ſane Barbat. in d. c. 1. col. ult. de empt. et uen. Franc.
Marc. in q. 540. col. ult. in prima parte, et Ripa in d.
Tract. de peſte. in tit. de remed. ad conſer. uber. n. 66.
et hos retulit Rol. in d. conſi. 80. nu. 25. Et his acce-
dunt Auffr. in addi. ad Cap. Toloſa. q. 446. Ergo mul
to magis prohiberi poterunt ruſtici, agricultores &
alii extrahere annonam ex ciuitate, quę penuriam
patitur.

Quinto et ultimo in relatis his terminis tradunt
20 multi tempore † penuriæ prohiberi poſſe, ne quis et
ſi immunis eſt, ne annonam e ciuitate eiuſq. territo
rio extrahat, et alio uehat. ſic ſane Ripa in Tra. de pe
ſte. in ti. de remed. ad conſer. uber. nu. 41. et 42. Lud.
Meſſias Hiſp. in Trac. de taxa panis concl. 1. nu. 56. q
moti ſunt tex. l. cotē ferro. in prin. ff. de. pub. et uecti
ga. l. 1. et l. 2. C. quæ res expor. nō poſ. et l. ſi quis poſt
hanc. C. de ædifi. priua. Idem ſcribit Franc. Marc. in
q. 540. n. 2. in 1. parte. qui eiuſdē opinionis refert Io.
a Plat. in l. 1. C. de frum. urbis conſtant. lib. 11. et licet
aduerſus prædicta aliqua perpendat et conſideret
Ceph. in d. conſ. 451. nu. 301. 302. & aliis ſubſeq. attra
men adeo leuia, illa eſſe exiſtimaui, ut uiſum mihi ſit
in eis confutandis conterendum non eſſe tempus et
laborem.

31 Scđa eſt concl.annonæ †penuriã cõſiderari & iudi-
cari cõi hoĩum ęſtimationę iuxta boni viri arbitriũ,
ſicuti de ſterilitate dicimus , & poſt alios ſcripſi in
lib.2.de arbitr.iud.caſu 76.n.2. verſ.quinta.& nu.3.
Et quidem admitto cũ Decian.in d.conſ.44.n.117.
hac de penuria & neceſſitate cõſtare debere aliqua
probatione præter aſſertionem ſimplicem Dñorum
Comitum Nuuollarię & Bagnoli.Id quod facile eſ-
fici poteſt,ſi obſeruabitur quantitas fructuum per-
ceptorũ,& habitantium numerus, ex hoc.n.conſta-
32 bit,an extet tantum annonæ † quæ ad alendum po-
pulum ſufficere poſſit,ſicuti conſtare debere ſcribit
Decian.in d.conſ.44. num.121. ex ſententia Bal.in
conſ.33.n.3. lib.1. Hæc autem penuria & neceſſitas
33 leuis † eſſe nõ deber,ſed magna,ut ſcribit idem De-
cian.in d.conſil.44. num.116. ex ſententia Iaſon.in
§.item ſeruiana.nu.108.inſtit.de act.& in ſpecie ma-
gis ſcribunt Bart.& Alex.in l.cætera.§.ſed & ſi quis.
de leg.1. Bertach. in Tract.de gabell.in 8.parte.q.1.
& Ludouic.Meſſias in d.tract. de taxa panis in con-
cluſ.4.in fin.Illud etiam admitto quod reſpondit De
cian.in d.conſ.44.num.122.quod vt cauſa neceſſita
tis proſit, abeſſe debet fraus & dolus reſpectu eius ,
q neceſſitatis priuilegio vti vult, ſicuti ſcripſit Bal.
in d.conſ.332. num.3. quem ſecutus eſt Crauetta in
conſ.241.col.11. verſ.ſecundo reſpondeo. qui & il-
lud addũt,quod ceſſante cauſa ipſa neceſſitatis ceſ-
ſare etiam debet priuilegium conceſſum ipſius ne-
ceſſitatis cauſa.Id quod multis comprobat Tiraq.in
tract. quod ceſſante cauſa ceſſat effectus, in 1.parte
num.37.

Tertia eſt concluſio ; tempore penuriæ annonam
perceptã ex agris territoriorũ Nuuolarię & Bagnoli
eſſe retinendam in prædictis oppidis:& ob id extra
hi non poſſe a Regiẽſibus & ſi inopia & penuria op-
preſſis: atq; Nuuolarienſes & Bagnolenſes in caſu
34 † communis penuriæ præferendos eſſe Regienſibus.
Hęc concluſio probatur auctoritate Didaci Couua.
in lib.3.var.ſolut.c.14.n.6.verſ.tertio mihi probariſ-
ſimum eſt.&c.& Ludo.Meſſias in d.tract.de taxa pa
nis.concluſ.5.num.110.& nu.113.qui quidem Meſ-
ſias ſuppreſſo Didaci nomine ad uerbum ferè idem
35 quod ille ſcribit,nempe , quod vbi Reſpub.inopia †
& penuria annonæ grauatur, poſſint habẽtes frumẽ
tũ omnino cogi ciuib. potius quã exteris, vendere ,
ad inopiam & egeſtatem ſubleuandam, atq. ita præ
ferendos eſſe ciues & oppidanos ipſaſq. vrbes exte-
ris in emptione frumenti collecti ex agris ipſarũ vr-
bium. Quam quidem ſnĩam multis probant Didac.
& Meſſias.Nec repugnat quod in caſu noſtro,agri a
Regienſibus poſſeſſi in territorijs Nuuollariæ & Ba
gnoli non dicuntur eſſe ipſorũ oppidorum.Sed Re-
gienſium,& ab eis,ſeu eorum colonis culti, quia rñ-
detur,iure ordinario eſſe agros territorij Nuuolarię
& Bagnoli & eorum legibus ſuppoſitos, licet priui-
legio quodam conceſſum fuerit ipſis Regienſibus,
vt poſsint fructus & reditus ex eis pceptos extrahe-
re,quod ſane priuilegium (vt demonſtrauimus)ceſ-
ſat tempore penuriæ. Et ex prædictis ceſſat conſide
ratio Decian.in d.conſ.44.nu.123.verſ.ſexto & vlti-
mo.lib.4. Cum dixit Nuuolarienſes & Bagnolenſes
priuilegiatos vti non poſſe priuilegio contra Regiẽ-
ſes ęque priuilegiatos.l.ſed & ſi milites.verſ.ea ęqua
litas.ff.de excuſ.tut. vt ſcribunt Bar.Iaſ.& reliqui in
auth.quas actiones.C.de ſacroſan.eccleſ. Hoc ſane
ceſſat,quia Nuuolarienſes & Bagnolenſes non nitũ
tur aliquo priuilegio,ſed(vt dixi)iure communi.

Nona eſt dubitatio,an ſtante, quod Regienſes pro
hibiti ſunt alienare in forenſes eorũ prædia,quę ha-
bent in territoriis Nuuolariæ & Bagnoli,vt demon-
ſtrauimus ſupra in 5. dubit.poſsint ipſi forẽſes ſuc-
cedere ex teſtamento vel ab inteſtato in dict.bonis?
Rol.in d.conſ.80.n.29. verſ.circa alium articulum.
lib.3. Decian.in dict.conſ.44.num.125.verſ. Nona
eſt quęſtio.lib.4.& Ceph.in d.conſ.451.n.339.lib.4.
propoſuerunt hanc dubitationem etiam quo ad ip-
ſosmet Regienſes , an ſ.poſsint & ipſi ſuccedere ex
teſtamento vel ab inteſtato in bonis immobilibus
Nuuollarienſium & Bagnolenſium,nõ obſtante di-
cto ſtatuto Nuuollariæ ; quod bona immobilia alie-
nari non poſsint in forenſes .

Hæc tota controuerſia diffinita eſt claris verbis
ſtatuti Nuuollariæ & Bagnoli ſub rubrica. Quod
non fiat alienatio rei immobilis in perſonam nobis
non ſubiectam & non ſuſtinentem onera in commu
ni, ſtatuti verba hæc ſunt.

Pro bono ſtatu, & communi vtilitate ac dominij
noſtri ſtatuimus , qđ aliquis ciuis vel habitator ter-
rarum diſtrictus noſtri ſeu quęcumq. aliæ perſonæ
habentes & tenentes bona immobilia vel quæ inter
immobilia cõputãtur in ipſo dominio,non poſsint,
nec debeant vendere vel alio modo alienare in to-
tum vel in partem bona prædicta alicui forenſi, vel
habitatori extra dominium noſtrũ non ſubiecto ſta
tutis & ordinamentis noſtris, & nõ ſubſtinenti one-
ra realia , & perſonalia in communi,nec vlla res mo
bilis ſita in dictu dominio poſsit vel debeat modo
aliquo vel colore , vendi , vel alienari aut transferri
in toto, vel in parte aliqua directè vel per indirectũ
aliquo titulo inter viuos , & per dotis dationem ,
& donationẽ cauſa mortis, vel inter viuos, in vlt.vo-
luntate ẽt per hęredis inſtitutionem,ſubſtitutionem
fideicommiſſum vel legatum ſeu aliam vltimam vo
luntatem ẽt ab inteſtato facto, vel non facto teſtõ in
aliquem forẽſem vel aliam perſonã vel vniuerſitatẽ
non ſubiectos ſtatutis & prouiſionib. nr̃is , vel non
ſubeũtes onera cõis Nuuolarię & Bagnoli,& in oĩb.
prædictis reddimus ipſum forenſem vel nõ ſubiectũ
non ſubſtinentẽ vt ſupra, totaliter incapacem niſi ta
lis alienatio, venditio,& translatio facta fuerit de li
centia noſtra ,& ſi ſecus factum fuerit ipſa res in to-
tum vel in partẽ alienata, vendita,vel translata præ
ter & contra formam prædictam ſit & eſse intelliga
tur ipſo iure,& facto confiſcata, applicata & incor-
porata Camerę noſtræ,& ipſius rei dominiũ & poſ-
ſeſsio ſit et eſse intelligatur translatũ,et translata in
d.Camerã auctoritate præſentis ſtatuti et inhiberi...
in tali alienatione ipſo iure ſit et eſſe intelligatur ap-
plicatus Cameræ, et talis contractus conuẽtio et oĩs
conſtituti hæredis inſtitutio,ſubſtitutio,fideicõmiſ-
ſum,legatũ,diſpoſitio ab inteſtato,ſucceſsio, dona-
tio inter viuos, vel cauſa mortis,inſolutum datio,et
alienatio non valeat ipſo iure, et nullius ſit efficatiæ
nec ex eis,vel aliquo eorum cogi poſsit,nec ius red-
di per aliquem officialem noſtrum etiam pro extin-
matione rei ; ſi dicta res fuerit alienata forenſi vel
non ſubiecto vt ſupra,in aliqua vltima voluntate, ẽt
per hæredis inſtitutionem relicta,vel etiam ab inte
ſtato vbi tamen locus foret cauſa inteſtati, excluſis
forenſibus, ſaluò ſit his aliis ciuibus noſtris eidem
ſuccedere debentibus.

Hactenus ſtatutum,cuius verba adeo clara ſunt,
vt nullus eſſe poſsit locus dubitationi. Cõſtat.n.ma-
nifeſtè prohiberi forẽſes et non ſubditos iuriſdictio
ni Nuuollarię et Bagnoli ſuccedere ex teſtamẽto vel
ab inteſtato in bonis immobilibus ſitis in dictis op-
pidis,eorumque territorijs. Qui autem in his termi-
26 nis dicantur forenſes † non ſubditi , explicaui poſt
alios in conſ.603.num.13.14.& 15.lib.6.

Decima eſt dubitatio,an Regienſes qui aliquan-
do ha-

do habitant in territorijs Nuuolariæ et Bagnoli te-
27 neantur ire ad molendina † Dominorum Comitũ,
& in eis molere frumentum pro eorum vſu? & tene-
ri ire reſpondit Roland. in d. conſ. 80. num. 38. lib. 3.
qui ea ratione motus eſt, quod cum prædicti omnes
paruerint & acquieuerint per lõgiſſimum tempus,
28 acquiſita dicitur † quaſi poſſeſſio & ius ipſis Comi-
tibus prohibendi, ne quis prædictorum accedat ad
molendina aliorum, & cõſequenter quod in ſuis ma
cinari faciant eorum blada, ſicuti ſcribunt Abb. in
c. ſignificante. de appellat. & in cap. Abbate S. Sylua
ni. de verb. ſign. Iaſ. in conſ. 161. n. 2. li. 2. Ripa in c. cũ
Eccleſia Sutrina. nu. 44. de cauſa poſſeſſ. & propriet,
& in l. quominus. numer. 133. de flum. Franciſ. Balb.
in tract. de præſcriptionibus. in 5. particula 4. partis
princip. q. 5. Boer. in q. 125. num. 1. Neuiz. in conſil.
43. num. 7. Crauet. in tract. de antiq. tempor. in 4. par
tic. 4. partis princip. num. 98. Didac. in cap. poſſeſſ. in
2. parte. §. 4. num. 6. de reg. iur. in 6. Roland. in conſ.
22. n. 23. lib. 2. & idem ego ipſe ſcripſi in lib. 2. de ar-
bitr. iudic. caſu 160. num. 10. vbi num. 11. poſt Iaco-
binum & alios ſcripſi vaſallos venandi facultatem
perdere, ſi prohibitioni a dño factæ de non venan-
do acquieſcant. Nec repugnat quod ſcribit Decia-
nus in d. conſ. 44. num. 141. lib. 4. non conſtare dom.
Comites prohibuiſſe in ſpecie aliquos Regienſes ac
cedere ad alia molendina. Nã reſpondetur in facto
præſupponi, imò prohibitos fuiſſe, & per multos ẽt
fuiſſe condemnatos, condemnationeſque ipſas exe-
cutionem habuiſſe. Non etiam obſtat quod ſubiun-
git idem Decian. in d. conſ. 44. num. 141. verſ. præte-
rea. prohibitiones & ordinationes factas ante latum
laudum nihil ad rem facere: factas verò poſt fieri nõ
potuiſſe, ob immunitatem & exemptionem Regien-
ſibus ipſis conceſſam. Nam huic obiectioni ſatisfa-
ciam infra in reſponſione ad quintum Decian. argu
mentum. Non etiam vrget illa cõſideratio eiuſdem
Decian. in d. conſ. 44. num. 144. Cum dixit ordina-
tiones & prohibitiones prædictas factas reſpectu bo
norum & perſonarum ſubditarum d. D. Comitibus
non potuiſſe ligare Regienſes non ſubditos, & forẽ-
ſes, nam reſpondetur vno verbo, Regienſes habitan
tes in territorijs Nuuollariæ & Bagnoli rõne incola
29 tus † & domicilii proprie dici ſubditos, vt ligari poſ-
ſint edictis & legib. dñorum dictorũ oppidorum, vt
ſcribunt gl. in clem. 1. in verb. ſubditos. de foro cõp.
vbi Zab. & Anch. Abb. in c. 3. de appell. Bal. in l. oẽs.
§. ſi verò apparitor. C. de Epiſc. & Cler. & Natt. in cõ
ſil. 4. n. 1. li. 1. Non ẽt obſtat quod ſubiicit idẽ Decian.
in d. conſ. 44. n. 145. Regienſes ſuis actib. voluntariis
eundi ad molendina dominorum Comitum non po
tuiſſe præiudicare immunitati ſibi cõceſſæ, arg. l. vo
luntariȩ. C. de excuſat. tut. præſertim reſpectu futuri
temporis. l. 2. vbi gl. & Bart. C. de priuil. vetera. l. 10.
cũ aliis a Decian. allegatis. Nam reſpondetur, actus
non fuiſse voluntarios, ſed coactos, ſicuti edicta or-
dinationes & condemnationes manifeſtè ſignificãt.
Nec verũ eſt, immunitatẽ hoc in caſu fuiſſe cõceſsã,
vt demonſtrabimus infra. Et his diluitur ẽt alia con
ſideratio eiuſdem Decian. d. n. 145. verſ. quarto rñ-
30 deo &c. dum dixit, Regienſes aliquos, qui coacti † ac
ceſſerunt ad molendina prædicta non potuiſſe ſuo
facto præiudicare immunitati conceſſæ vniuerſitati
Regii, vt tradũt Andr. de Barulo in l. 2. C. de his qui
ſpon. munc. ſub. lib. 11. Alex. in conſ. 33. n. 3. lib. 5. Fe
lin. in c. cũ acceſſiſſent. n. 48. verſ. & per hoc ẽt infer-
ri poteſt. de conſtit. Corn. in conſ. 148. n. 6. & in conſ.
299. n. 2. lib. 1. & in cõſ. 46. n. 6. lib. 3. & Iaſ. in conſ. 81.
n. 4. lib. 3. & in conſ. 141. n. 2. lib. 4. qui fortius dixit, ꝙ
31 imò particulares non pñt expreſſe derogare iuri † q̃-
ſito noĩe vniuerſitatis, quia iura nõ ſunt penes hoĩes
particulares ſed apud vniuerſitatem, & aliud eſt vni
uerſitas, & alind ſũt hoĩes vniuerſitatis. Hȩc ſanè cõ
ſideratio ex iã d. diluitur. Nõ. n. verũ eſt (vt diximus)
cõceſsã fuiſſe Regienſib. immunitatem hoc in caſu.
Rurſus Alex. in d. conſ. 33. n. 3. lib. 5. ex ſnĩa prædicti
Andreæ de Barulo, ſcribit tolli hoc priuilegium cur
ſu 30. vel 40. annorum. qui ſane temporis curſus imò
& maior eſt (vt in facto præſupponitur) hoc in caſu.
Et præterea negari non poteſt, quin ſaltem particu-
lares illi qui prohibiti fuerunt accedere ad alia mo-
lendina ac etiam eorum ſucceſſores, ſuo conſenſu ſi-
bi præiudicauerint, ex ſententia doctorum quos ſu-
pra commemorauimus. Illi ergo qui hactenus ac-
ceſſerunt ad molendina Dominorum Comitum ac-
cedere debent etiam in poſterum.

His conſtat ſolidum eſſe & inconcuſſum manere
fundamentum, quo D. Comites cõpellere in poſterũ
poſſunt prædictos Regienſes ne ad aliorũ accedant
molendina quam ad propria ipſorum D. Comitum.

Nunc ſupereſt, vt diluamus atq. confutemus ſin-
gula argumenta Decian. in d. conſ. 44. n. 131. & mul
tis ſequent. lib. 4. & Ceph. in d. conſ. 451. n. 313. lib. 4.
qui pro Regienſibus reſponderunt.

Primo monetur Decian. regula illa cõmuni & tu-
ta, quod quilibet vti poteſt re ſua pro libito. l. dudũ.
C. de contrahen. empt. quam quidam regulã multis
ego ipſe exornaui in conſ. 798. col. 1. lib. 8.

Reſpondetur prædictam regulam non habere locũ
multis in caſib. inter quos hic enumeratur, qñ quis
ſuo conſenſu ita vti noluit ſua libertate, & perpetuo
ſibi præiudicauerit, ſicuti contingit in caſu noſtro,
ex ſententia doctorũ quos cõmemorauimus ſupra.

Secundo arguit Decian. quod ordinationes & pro-
hibitiones illæ factæ a D. Comitib. ne Regiẽſes acce
32 dant ad alia molendina † quã ad propria ipſorũ Co
mitum fieri non potuerunt. l. ambitioſa. ff. de decre-
tis ab ord. facien.

Reſpõdetur ex ſnĩa doctorum ſupra relatorũ imo
has ordinationes & prohibitiones ſubſiſtere, qñ ipſi
33 ſubditi non contradicunt, vt dixi ſupra. Et quod in-
quit Decian. hos Regienſes non eſſe ſubditos D. Co
34 mitum, verum non eſt: Cum ratione † incolatus &
domicilii ſint vere & proprie ſubditi vt diximus ſu-
pra ex ſententia glo. in clem. 1. in verbo ſubditos. de
foro compet. & aliorum quos ibi retulimus.

Tertio argumentatur Decian. in d. conſ. 44. num.
133. et Ceph. in dict. conſ. 451. num. 356. ea, qua ſunt
35 facultatis † præſcribi non poſse. l. uiam publicã. ubi
Bar. ff. de uia pub. idem Bar. in l. cum de in rẽ uerſo.
col. ult. ff. de uſuris. et in ſpecie quod ſi quis longo tẽ
pore iuit ad molendum in molẽdino alicuius, quod
iõ cogi non poſſit in futurum eo ire, ſcribunt Cynus
et alii in l. 1. C. de ſeruit. et aqu. et in l. 2. C. quæ ſit lõ
ga conſuet. et Iacobi. de S. Georgio in inueſtitura feu
dali. in uerbo, Et cum molendinus, et Iaſ. in l. quo mi
nus. nu. 27. ff. de flu. Et alios ego ipſe congeſſi in li. 2.
de arb. iud. caſu 160. n. 10. Et eſt ratio (ſubiicit Dec.)
36 quia poſseſſio † ex actib. uoluntariis acquiritur. l. Pro
culus. ff. de dã. infec. l. 1. §. Marcell. et l. ſi in meo fun-
do. ff. de aqua pluu. arce. et tradũt Abb. Corn. Barb.
et Dec. allegati ab ipſo Deciano.

Reſpõdetur vno verbo, ex dictis ſupra argumentũ
prædictum non procedere, quando is, qui conſueuit
accedere ad molendinum alicuius fuit prohibitus,
ne ad alterius molendinum accederet, et is prohibi
37 tioni † non contradixit, ſed acquieuit. Id quod ad-
mittit ẽt Ceph. in d. conſ. 457. n. 356. Cũ ergo Regiẽ
ſes prohibiti accedere ad aliorum molendina quã
Do. Comitum ipſi prohibitioni acquieuerint curſu

temporis longiſſimo, ſequitur dicendum non poſſe
nunc libertatem aliquam allegare,

Quarto inquit Decian. Regienſes impediri non
poſſe conducere farinam in alijs molendinis factam
ſtante eorum exemptione & immunitate, qua poſ-
ſunt conducere omnia eorum bona & res e territo-
rijs Nuuolariæ & Bagnoli Regium abſque vllo one
38 re, vt habetur in d.laudo cap.5. Nam res,† nomen
(inquit Decian.) generale eſt,& ob id comprehẽdit
tam farinam quã frumentum, vinum & ſimilia. l.1.
ff.ſi cert.petat. vbi glo.& doctor. Et idem dicendum
eſt de fructibus.l.fructus.la 1.& 2.ff.de rei vendic. &
l.frugem. ff.de verb.ſign. Et accedit præter Decian.
39 quod ſub nomine frumenti † continetur etiam fari-
na, quando eadẽ eſt ratio, vt tradunt Bart.in l.quæ-
ſitum.§.illud,de leg.3. Bald.in l.non dubium. col.4.
C.de legib. & alij multi congeſti a Ripa in tract. de
peſte.in tit.de remed.ad conſer.vbert.nu.46. & Lu-
douic.Meſſias Hiſpan. in tract. de taxa panis cõcluſ.
4.nu.2.& multis ſequent. Si ergo Regienſes poſſunt
ſine aliquo onere extrahere frumẽtum ſic & farinã.

Reſpondetur, duo hæc diuerſa eſſe, extrahere fru
mentum, vel farinam e territorijs Nuuolariæ, & Ba
gnoli, & frumẽtũ macinari facere, vno vel altero in
molendino, concedimus quidem, quod poſtquã Re
gienſes fecerunt molere frumẽtum,& in farinam re-
duxerunt, quod illam ita extrahere libere poſſunt, ſi
cuti euehi ipſum frumentum: Non tamen concedi-
mus, ſed negamus q̃d pro macinãdo ipſum frumen
tum accedere poſſint ad alia molendina quam ad il
la D.Comitum, ex quo eis quæſitum eſt ius, ne alijs
molendinis quam in ſuis macinetur frumentum. Ex
quibus cõſtat nil ad rem facere quod ſubiungit idẽ
Decian. in dict.conſ.44.num.135.& num.136.nem-
pè verba eſſe intelligenda cõmuni effectu; Et quan-
do aliquid cõceditur, intelliguntur conceſſa ea om-
nia, quæ ex eo ſequi poſſunt.&c. Hæc nil ad rem no-
ſtram pertinere manifeſte conſtat.

Quintò & vltimo Decian. in dicto conſ.44. num.
136.verſ.quinto dicitur. lib.4.perpendit, verba lau-
di in dicto capit.5. quibus conceſſa eſt Regienſibus
exemptio & immunitas ab omnibus & ſingulis one-
ribus & grauaminibus tam impoſitis quam impo-
nendis. Quæ quidem verba vniuerſalia & geminata
40 comprehendunt omne genus onerum. Porrò inter †
onera connumeratur & iſtud, quod quis inuitus co-
gatur molere frumentum in molendinis dominorũ,
vt in terminis reſpondit Anch.in conſ.12.& in con-
ſil.298.quem ſecuti ſunt Alex. in conſil.211. col.vlt.
lib.2.& Socin.ſen. in conſil.272.col.4.lib.2.

Reſpondetur, ex his, quæ ſcripſi ſupra in 5.dubi-
tatione, vbi demonſtraui, dictum c.5.l.laudi non lo
qui de his oneribus. nec ſub illa verborum generali
tate contineri alia quam illa, quæ ſolutionib.præſtã-
tur. Non repeto ibi dicta, ex quo ſequitur non eſſe
mirum, ſi de ipſis molendinis nulla habita eſt men-
tio in d.cap.5. quidquid dixerit Decian.præcitato
in loco, verſ. Neque obſtat &c.

Vndecima eſt dubitatio, an Regienſes ſint exem-
pti & immunes pro rebus conducendis in territo-
rio Regii ad oppida Nuuollariæ & Bagnoli. & non
eſſe immunes recte reſpondit Roland.in dict.conſil.
80. nu.46. verſ.an diſtrictuales. libr.3. ea ratione &
ſolida motus eſt Roland. quia in dict. capit.5.l.laudi
exemptio,& immunitas tributa fuit ſolum Regien
ſibus pro fructibus & reditibus, qui ab eis perci-
piuntur in eorum prædiis ſitis in territoriis Nuuola
riæ, & Bagnoli, vt ſcilicet valeant facere eos condu-
ci libere, et ſine alicuius vectigalis & gabellæ ſolu-
tione e dictis territoriis Regiũ & alibi. laudi verba

hæc ſunt. Et liceat dictis ciuibus & comitatinis ex-
trahere & extrahi facere ſeu conducere,& conduci
facere omnes & ſingulas ſuas res, & reditus ac pro
uentus habitus & habitos ſeu habendos, & perci-
piendos in & ſuper dictis eorum terris, & poſſeſſio-
nib.&c. Illa dictio, dictis, eſt reſtrictiua ad terras &
poſſeſſiones ſupra in eodem cap.5. laudi commemo
ratas, his verbis. Et rebus quibuſcumque poſitis in
dictis locis & Caſtris ſuppoſitis prædictis nobilib.
&c. Hæc itaque verba laudi, quę vt diximus ſupra in
1.dubitatione ſunt ſtricte intelligenda, non comprę
hendunt hunc caſum, quod ſcilicet poſſint Regien-
ſes conduci facere res ſuas ex vrbe ipſa Regii eius
vè territorio ad oppida Nuuolariæ & Bagnoli. Nec
quidquam vrget conſideratio Deciani in dicto con-
ſil.44.num.147.verſ.Sed & in hoc.lib.3. dum perpẽ
dit illa verba. Et liceat dictis ciuibus, & comitatinis
extrahere & extrahi facere, ſeu conducere & con-
duci facere. &c. Illud verbum, extrahere ſignificat
euehere a locis Nuuollariæ, & Bagnoli Regium vel
ad alia loca. Illud vero verbum conducere eſt ab alio
loco intra illorum locorum fines ducere: ſicque ex
vrbe Regio Nuuolariam & Bagnolum ducere. Ita
ſane inter vnum & aliud verbum diuerſitatem &
41 differentiã hanc oſtendit illa dictio, ſeu, † quæ eſt al
ternatiua, & ſignificat rerum diuerſitatem, ſed con-
iunctionem diſpoſitionis ampliatiuæ, vt vtrumque
debeatur, ſecundũ Bart.in l.ſi quis ita.ff.de auro, &
argen.lega.et in l.1.verſic.ſextò quæro.ff.de condit.
et demonſtrat.et Socin.ſen.in conſ.63.num.12.lib.1.
Nam reſpõdetur, quod ſiue illa dictio, ſeu, ſtet alter-
42 natiuè,† ſiue ampliatiuè, ſiue potius declaratiuè, et
expoſitiuè, ſicuti multiplicem eius ſignificationem
eſſe ſcribunt Alberic.in diction.in verb. ſeu, & co-
pioſe Didac.Couar. in lib.2. variar.reſolut.capit.5.
num.10. idem ſemper dicendum eſt. Nam ampliati-
uè ſtat hoc modo, quod Regienſes non ſolũ poſsint
dictos fructus et reditus extrahere e territoriis
Nuuolariæ et Bagnoli, ſed etiam ſic extractos con-
ducere Regium vel alibi. Si enim arbitri ſimpliciter
ita dixiſſent; q̃d poſsint extrahere, dubitari potuiſ-
ſet, an facta extractione potuiſſent quouis alio in lo-
co conducere, ob id ad tollendam omnẽ dubitatio-
nem, dixerunt, ſeu conducere, ampliando facultatẽ
conceſſam extrahendi. Si verò dicimus dictionem il
lam, ſeu, ſtare declaratiue, et expoſitiuè idem eſt, q̃d
ſcilicet tantum ſit dicere, conducere quam extra-
re & e contra. Et vere non video quod aliter dici
poſſit.

Duodecima eſt dubitatio, an Regienſes ſint im-
munes & exempti etiã pro mercatura, quam faciũt
de aĩalib.& reb. alibi natis & perceptis quã in eorũ
prædijs ſitis in territorijs Nuuollariæ & Bagnoli? re
ſpondit Roland.in d.conſil.80. num.48.verſic.circa
caput.lib.3.& cum eo idem ſenſit Decian. in d.con-
ſil.44. num.149.verſ.atque ideo.lib.4. quod ſcilicet
ſeruari debeat quod hactenus ante latum laudum
actum, & ſeruatum fuit. Verba laudi in dict.capit.
5.ita ſe habent. Ac etiam ſi contigerit dictos cives,
vel habitantes vt ſupra mercari, vel mercaturam ali
quam facere in dictis locis & caſtris, reliquas merca
tiones de aliis rebus quam habitis & collectis ſuper
prædictis terris & beſtiaminibus quibuſcumque ten
tis ſuper eorum terris, tunc ſeruetur, quod hactenus
42 ſeruatum eſt.&c. Illa dictio, hactenus,† ſignificat tẽ
pus præteritum vſque ad tempus illud laudi, vt ſcri
bunt gloſſ.& doctor. in princ.ff.de oper. noui nunt.
& Signorolus in conſil.22.col.antepen.verſic. Nam
hoc verbum.

Decima tertia eſt dubitatio, q̃ verſat̃ circa ſeptimũ
caput

caput laudi,cuius quidẽ capitis verba ita ſe habent.

Item declaramus & arbitramentamur aquam canalis Regij quæ ex Situla & Triſinaria deſcendit & exijt,Regium decurrere debere prope Bagnolum & Nuuollariam pro molendinis Bagnoli & Nuuollariæ pro irrigando prata vt infra per canale ſolitum defluere Bagnolum,nec impediri poſſe per cõmune Regij aut per prędictum D.Marchionem quominus defluat & decurrat ad dicta loca, & poſſint dicti nobiles mittere operarios ſi non teneantur ad laborandum ad canale dictarum aquarum Situlæ & Triſinariæ, & obtẽta licentia ob officialibus Regij ſuper territorio Illuſtriſs.D.Marchionis per faciliorem earũ aquarũ diſcurſionẽ facta prius denũtiatione officialibus vt ſupra,quam non niſi probabili cauſa impediri poſſint, ita tamen quod Illuſtriſs.dom.Carolus ac eius hæred. & ſucceſs. teneantur & obligati ſint cenſus nomine & pro recognitione ipſius aquæ ſoluere Illuſtriſs. Dom.Marchioni Eſtenſi pro iuribus dicti communis Regij omni anno in feſto Sanctæ Mariæ Auguſti vnum pulcrum accipitrem mutatum & ipſum mittere Ferrariam ſuis expen. & eidem Illuſtr.dom.præſentare, & eodem modo prædictos fratres de Gonzaga & eorum hæredes,& ſucceſſores ſoluere & mittere debeant omni anno Ferrariam in prædicto feſto vnum aliũ accipitrem pulcrum & mutatum ſuis expenſis pro recognitione dictæ aquæ & cenſus nomine. Cum hoc tamen quod nulla ſubiectio aut perſonæ obligatio intelligatur, ſaluis prædictis ſoluendis, declarantes tamen quod prædicti D.Carolus & p̃dicti nobiles oĩno ſint obligati antequã dicta aqua labatur ad eorum caſtra,& molendina Cariani,cauari,facere vnum canale magnum & amplum nauigabile latitudinis brachiorũ quinq; in fundo, & duodecim in culmine habiliter, vt ſine alio obſtaculo nauigari poſſit a ciuitate Regij vſque ad S.Azolum & factũ.ſuis ſumptibus manutenere, & ſimilibus teneantur diſgombrari facere circa partes inferiores tã a Nuuollaria quam circa...... vt libere ſine obſtaculo & impedimento poſſit nauigari, liceat etiam cõmuni & hominibus Regij nauigare a vallibus Guaſtallę,dum tamen ſuis expenſis d.canalis, ſeu via ſibi neceſſarijs prouideant, & teneantur prædicti Regij ſuper eorum territoriũ pro parte ſibi tangente, & quam primum dicti nobiles cauamentum ſuis ſumptibus, & expen.eo, modo quo ſupradictũ eſt,fecerint in cõtinenti vt aqua labatur. Volentes inſuper prædictum canale ſeu nauigium vt ſupra fiendum eſſe, & eſſe debere per territorium Bagnoli & Nuuollariæ & villarum de quibus ſupra ex omni parte liberum & expeditum ab omni gabella,datio,et pedagio, et a quocumq; grauamine quomodolibet inferendo in prædictis locis vel eorum territorio.

Ita vt quæcumque naues magnæ, vel paruæ, res, mercãtiæ,et perſonæ,et forenſes cuiuſcũq. conditionis libere & expedite ſine vlla penitus ſolutione, vel exatione, aut bulleta, vel quauis licentia impetranda, vel petenda conduci, et nauigari et trahi poſſint a ciuitate Regij, vel eius diſtrictu, et quocũq; alio loco verſus S.Azolum vel Guaſtallam, aut vbi expedierit vel placuerit,et e contra a quolibet alio loco ad dictam ciuitatem vel diſtrictum,ſeu Comitatum et ad quemcumque alium locum ad partes inferiores et ab inferiorib. partib.verſus Regiũ, vel eius diſtrictum. Hoc ẽt addito,quod D.Carolus et d.nobiles etiam pro ſe teneãtur intercedere vel rogare Illuſtriſs.D.Marchionem Mantuæ,vt per territoria D.S.noua vectigalia vel grauamina non imponat pro rebus vt ſupra vehendis vel perſonis, aut nauibus venientibus ſeu redeuntibus, ex dicto canali deſcendentibus vel redeũtibus.Nec poſſint prędicti de Gonzaga in dicto canali vel nauigio aliqua facere ædificia vel ſubſtenta, quibus ipſius canalis acceſsus vel regreſsus nauigandi quoquomodo impediatur. Volentes tamen & concedentes ciuibus, vel diſtrictualibus Regii ſeu inibi habitãtibus, vt temporibus debitis libere etiam ex territoriis ipſorum de Gonzaga Bagnoli et Nuuolariæ poſsint extrahere de dicto nauigio aquam pro adaquandis terris et pratis ipſorum, et pro aliis neceſsitatibus Illuſtriſs.D.Marchionis tam ſubtus quam ſuper Regium, nec quoquomodo ab ipſis Nobilibus vel eorũ officialibus impediri poſsint, vel aliquid ab eis exigi aliqualiter, vel peti occaſione prędicta. Ita tñ quod ſemper oĩ tpe remaneat in d.canali aqua ſufficiens ſaltem pro vna macinatoria. Et quod liceat prædictis de Gonzaga et eorum ſubditis adaquare per eorum territorium ex prædicta aqua pro eorum macinaturis,et eo pluri ipſius aquæ quæ ſupererit vltra irrigationem et adaquationẽ, ipſorum Regiorũ, ac acceptione pro neceſsitatib. prędictorum communis et hominum Regii et prædicti D.Marchionis. Et quod dictum eſt ſupra de ipſis rebus et mercibus quibuſcumque quæ prædictum nauigium et caſu aquæ deficientis vel allebiationis nauium per terram tranſmitterentur, ac etiam neceſsitudinis locum habeat,etiam ſi prædictę res per terram conducere, vel vehere ſint liberæ et ſine aliqua ſolutione nec pedagio vt ſupra.

Habet hoc capitulum duas partes,in prima, quæ legitur vſque ad illa verba declarantes tamẽ etc.agitur de aqua canalis Regii,quę ex Situla et Triſinaria deſcendit. Qui ſanè canalis eſt ille antiquus,per quẽ ſemper fluxit aqua ex dictis duobus fluminibus ſeu torrentibus. Et hæc quidem aqua fluere debet pro irrigandis pratis et pro molendinis Nuuollariæ. De huius capituli parte hac aliquando dubitatum fuit, cuius impenſa curari debet, vt aqua hæc fluat. Qua de contentione reſponderunt Roland. a Valle in cõſil.80.num.55.lib.3.et Tiber. Decian.in conſ.44.nu. 152.verſ. Reſtat vltima quæſtio.lib.4. Reſpondit ſane Rolan. Regienſes teneri impenſam hanc facere, Decian.verò cõtra. Et cũ abunde ab his ſcriptũ fuerit,non eſt qđ plura ego ſcribam. In 2.par.d.c.7.ibi declarantes etc.ordinatũ fuit,quod poſſint Regienſes cõſtrui facere nauigium quod canale magnũ appellarunt arbitri, per quod nauigari poſsit a ciuitate Regii vſque ad oppidum Razoli,dubitari hic contingit, an hoc nauigium conſtrui valeat ex dictis aquis canalis Nuuollariæ, per quem ducuntur aquæ Situlæ et Triſinariæ,quæ fluunt pro molendinis et irrigandis pratis Nuuollarię, vel potius ex aliis aquis nempe Rhodani,Croſtoli,Breſſanæ,Scalapię,ac vallium? Et quidem dicendum eſt, confici debere ex aquis his poſterioribus non aũt ex illis Nuuollarię.

Primo,quia verba laudi in prima parte huius c.7. ſunt clara,dum dicitur, quod aqua Situlę et Triſinarię debeat decurrere pro molẽdinis et pratis Nuuollarię et Bagnoli. Et quod impediri nõ poſsit per Regienſes. Si ergo impediri non poteſt curſus huius aquę, nulla ratione deriuari non poteſt,hæc aqua ex hoc ſolito canali ſeu alueo,ad nauigium ſeu canale magnum. Nam non modo curſus huius aquę impediretur, ſed omnino tolleretur.

Secundo accedit, (vt in facto pręſupponitur) extat ingens quantitas aquę, quę ex canallib.duci poteſt ad conficiendũ prędictũ nauigiũ ſeu canale magnũ,nõ ergo duci & deriuari dẽt aqua Situlæ & Triſinariæ ad dictum nauigium ſeu canale magnum in

detrimentum Nuuollariæ & Bagnoli. Eſt enim veriſimile, quod prædicti arbitri conſcij nauigium hoc magnum confici potuiſſe ex aqua Croſtoli Henen, Rodani Breſſanæ & Scalopiæ, ac etiam ex ſcolaticiis vallium, voluiſſe ex eis fieri, & non ex prędictà aqua Situlę & Triſinarię ſicq. canalis Nuuolariæ, & hoc quidem ſuadet etiam ipſa æquitas, quæ dictat; quod tibi non nocet, & alteri prodeſt, facile concedere debes, vt in ſpecie probat l.2.§.item Varus.ff.de aqua pluuia arcen.vbi gloſſ.& Bart.& ſcribunt poſt alios Iaſ.in l.reſcripta.n.5.C.de precib.Imper.offeren. Ruin.in conſ.244.num.7. Ripa in l.2.in princ.num.45.ff.ſolut.matr.& Crauet.in conſ.226.num.3.in fine.

Cum ergo Regienſes poſſint conſtruere nauigiũ hoc magnum ex aqua abundè ſcaturienti & fluenti ex dictis vallibus, dicendum eſt, non debere deriuari facere prædictam aquam Sitularæ & Triſinariæ ad dictum nauigium magnum.

Tertiò & vltimò admiſſo citra veri præiudicium, quod res ſit dubia, pronuntiandum eſt in dubio pro Nuuollarienſibus & Bagnolenſibus, qui ſunt domini & in poſſeſſione ducendi prædictam aquam Situlæ & Triſinariæ. Nam pro poſſeſſore in dubio eſt pronuntiandum, cap. Cum ſunt iura.de reg.iur.in 6. & poſt alios ſcripſi in comm.de præſ.lib.6.præſ.99.nu.7.& Rurſus, quia cõtra eum qui ſe fundat in aliqua ſententia & laudo pronuntiandum eſt. Et maximè in caſu noſtro, in quo dicitur laudum fuiſſe tranſactione approbatum. Nam eſt imputandum Regienſibus, qui clarius legem dicere potuerunt, vt in ſpe-
43 cie† pacti probat l.veteribus.ff.de pactis, & ſcribunt Dec.& Cagnol.in l.ſemper in obſcuris.in fine. ff.de reg.iur.& latè Iaſ.in conſ.39.col.1.lib.1.

Non obſtant nunc aliqua quæ ſuadere videntur, quod poſſint Regienſes deriuari facere prædictam aquam Situlæ & Triſinariæ ad nauigium ſeu canale magnum.

Primò quia in eodem cap.7. laudi leguntur hæc verba. Volentes tamen & concedentes ciuibus vel diſtrictualibus Regii ſeu inibi habitantibus, vt temporibus debitis libere etiam per territoria ipſorum de Gonzaga, Bagnoli & Nuuollariæ poſſint extrahere de dicto nauigio aquam pro adaquandis terris & pratis ipſorum, & pro aliis eorum neceſſitatibus & etiam Illuſtriſſ.D.Marchionis tam ſubtus quam ſuper Regiũ; nec quoquo modo ab ipſis nobilibus, vel eorum officialibus impediri poſſit, vel aliquid ab eis exigi aliqualiter, vel peti occaſione prædicta. Ita tamen quod ſemper omni tempore remaneat in d.canali aqua ſufficiens ſaltem pro vna macinatura.&c. His ſane ex verbis colligi videtur, quod Regienſes poſsint vti dicta aqua Situlæ & Triſinariæ ad conficiendum dictum nauigium, dummodo relinquant ſufficientem aquę quantitatem pro molendinis prædictis.

Reſpondetur prædicta verba non loqui de aquis canalis Nuuollariæ ſicque Situlæ & Triſinariæ, ſed de aquis Croſtoli & aliis ſupra relatis. Hoc colligitur, quia voluerunt arbitri, quod Regienſes poſsint ex dicto nauigio magno deriuare aquam pro irrigandis eorum prædiis, quod cum directè & immediate facere non poſsint ex aqua Situlæ & Triſinariæ, ſicque canalis Nuuolariæ, non etiam poſſunt indirectè & mediate deriuando ipſam aquam Situlæ & Triſinariæ in ipſum nauigium magnum, & ex ipſo nauigio ad eorum prædia. Nec repugnant illa verba, quod remaneat in dicto canali ſaltem pro macinatura; quia non loquuntur hæc verba de macinatura ſeu pro molendinis Nuuollariæ, quæ vtuntur aqua Situlæ & Triſinariæ, quia illa eſt non pro vna ſola macinatura. Sed pro omnibus molendinis & pratis: alioqui eſſet corrigere quæ dicta fuerunt in prima parte huius cap.7. & alia dicemus infra in reſponſione ad tertium argumentum & præterea, admiſſo citra veri præiudicium, quod loquuntur de macinatura Nuuollariæ, adhuc tamen idem dicendum eſt, cum dictum ſit, quod in dicto canali remaneat aqua ſaltem pro vna macinatura. Illa di-
44 ctio, ſaltem, ſubſidiaria † & diminutiua, implicat maiorem quantitatem aquæ regulariter eſſe debere in dicto canali, & in ſubſidium, pro vna macinatura. Ita dictionis huius, ſaltem, eſse ſignificationem affirmant gloſs.c.ſtatutum.§.quia vero.de reſcript. in 6.Corn.in conſil.190.col.1.lib.1.Socin.ſen.in conſil.38.nu.9.verſic. nec eſt verum.lib.1.Lucas de Penna in l.iuſtas. C.de iure fiſci.lib.10.& Pariſ.in conſ.54.num.7.lib.3.

Secundò obiicitur, quod in dicto cap.7. ita legitur. liceat etiam dicto communi & hominibus Regii nauigare vallibus Guaſtallam, dum tamen ſuis ſumptibus de canali ſeu via ſibi neceſſariis prouideant.&c. Quibus ex verbis clare colligitur eo laudi tempore ſicque anno 1449.prædictas valles fuiſſe coniunctas dicto canali ſeu nauigio magno conſtruẽdo, & ex vallibus ipſis deriuari potuiſſe aquas, cum verò exſicatæ nunc ita ſint valles, vt ex eis deriuari nequeant aliquæ aquæ, ſequitur dicendum, quod ex aquis canalis Nuuollariæ deriuari poſsit quantitas aliqua pro nauigio ipſo magno conficiendo, quia & ſi defecerunt aquæ vallium, non tamen Regienſes amiſerunt ius et facultatem conficiendi prædictum eorum nauigium magnum.

Reſpondetur, non eſse bonam conſequentiam, conceſſum fuit, quod nauigium magnum conficiatur a Regienſibus, qui aquas habere poterant e vallibus, ergo ceſsantibus aquis vallium poſſunt ſumere aquas ex canali Nuuolariæ. Non inquam bona eſt hæc conſequentia, quia dicere iure poſſunt Nuuollarienſes, ſi non poteſtis Domini Regienſes ducere aquas ex vallibus vel aliis fluminibus pro veſtro nauigio magno, nihil ad nos. Non enim pro veſtri cõmodo & vtilitate noſtris aquis priuari nos debemus. Si non vultis conficere nauigium facile eſt vobis illud permittere. Non equidem licet (vt eſt in ueteri prouerbio) detegere vnum altare vt tegatur alterum. Nec ex eo, quod dixerunt arbitri, quod liceat Regienſibus nauigare a vallibus Guaſtallam, infertur, quod poſsint ipſi Regienſes ſumere aquas ex canali Nuuollariæ & conficere eorum nauigium. Cum poſsint Regienſes habere aquas aliunde, hoc eſt ex Rodano, Croſtolo Breſsanæ & aliis fluminibus ſeu torrentibus.

Tertiò adducuntur verba eiuſdem laudi c.10. ſcri
pta. Item quod canalatium verſus ſero, quatenus cõ
finat cum territorio Bagnoli & S.Thomæ, ſit et eſse
debeat commune inter dictas partes. Ita tamẽ quod
nulla partium poſsit aliquam gabellam vel onus im
ponere, vel exigere, poſsint tñ fieri pontes pro qua-
libet partium tranſitorii, & libere nauigari poſsit ſi
aqua ibi fuerit ac etiam, pro irrigando quæcum-
que dummodo non impediatur vſus canallatii, re-
manente tamen continuo aqua in nauigio pro naui
gando, et macinando, et quod ſuper erit poſsit de-
duci per ipſum canalatium volẽtes etiam quod via
exiſtẽs ipſius canalatii ſit cõis partium dictarum re-
ſpectu vſus, proprietas autem domini Caroli. Ita
tamen quod non poſsit pedagiari nec in eo quomo
dolibet aliquod onus imponi in territorio Bagnoli
et Nuuollariæ.

Et his

Et his verbis colligitur, conceſſam fuiſſe facultatem conficiendi nauigium hoc magnum, ſumendo aquas ex canali Nouellariæ; dummodo in eo remaneant aquæ pro nauigatione & macinatura. Quod vero in canali Nuuolariç ſupereſſe poſſit tanta aquç quantitas, quæ poſſit ſufficere pro macinatura, etiā ſi ex eo canali extrahatur aqua pro nauigio magno Regienſium, vel ex eo conſtat, quod in eodem laudo cap. 7. ita legitur. Volentes tamen & concedentes ciuibus vel diſtrictualibus Regij, ſeu inibi habitantibus, vt temporibus debitis libere etiam per territorium ipſorum de Gonzaga Bagnoli & Nuuollariæ poſſint extrahere de dicto nauigio aquam pro adaquandis terris & pratis ipſorum, & pro alijs eorum neceſſitatibus etiam Illuſtriſs. dom. Marchionis tam ſubtus quam ſuper Regium, nec quoquomodo ab ipſis nobilibus vel eorum officialibus impediri poſſit, vel aliquid ab eis exigi aliqualiter vel peti occaſione prædicta.

Ex his verbis conſtat, mandatum eſſe quod confecto nauigio, poſſint Regienſes deriuare dictas aquas pro irrigatione prædiorum & alijs cauſis neceſſarijs eorum ac dom. Marchionis Eſtenſis, dummodo remaneāt tot aquæ in ipſo canali Nuuolariæ pro vna macinatura. Itaque apparet quod eo tempore laudi exiſtimarunt arbitri ipſi quod non obſtante extractione aquæ pro cōficiendo nauigio hoc magno, ſupereſſet aqua ſufficiēs pro macinatura & quæ aquç quantitas alia ex cauſa conceſſa dicitur ipſis Nuuolarienſibus.

Reſpondetur vt etiam attigi ſupra: prædicta verba non loqui de canali Nuuollariæ, ſed de nauigio magno a Regienſibus conficiendo, vt ſcilicet eo conſtructo poſſint Regienſes extrahere aquas aliquas pro irrigandis eorum prædiis, dummodo remaneāt tot aquæ, quæ pro vna macinatura ſufficiant. Quibus vero ex aquis confici debeat dictum nauigium & ſi non ex dictis verbis, attamen ex ratione, ac ex veriſimili mente arbitrorum ſatis manifeſte colligitur. Nam veriſimile non eſt, quod arbitri voluerint, Regienſes poſse conficere ſuum nauigium ex aquis canalis Nuuolariæ, ac etiā deriuare ex eodem nauigio aquas pro irrigandis eorū prædijs in detrimentum molendinorum & irrigationis prædiorum Nuuollarienſium, & abſurdum atque iniquum eſſet priuare Nuuollarienſes facultate deriuandi aquas ad molendina, & irrigationem prædiorum, & eas concedere Regienſibus. Et quidem dicendum eſt, arbitros conſideraſſe, & diſtinxiſſe canale Nuuollariæ, quod exijt Regiū & eſt ex aquis Siculæ & Triſinariæ nauigio magno a Regienſibus conficiendo. Ex canali illo Nouellariæ fluunt aquæ ſolum pro molendinis & irrigatione prædiorum Nuuollariæ. & has aquas impediri non poſſe a Regienſibus ſtatuerunt arbitri in initio huius capit. 7. Ex nauigio illo magno ordinarunt arbitri, Regienſes poſſe deriuare aquas pro irrigandis prædijs tam Regienſium quam Nuuollarienſium, dummodo remaneant tot aquæ in ipſo nauigio, pro vna macinatura. Et de hoc nauigio eiuſque aquis deriuandis a Regienſibus, & Nuuolarienſibus loquitur hoc cap. 7. verſic. volentes tamen &c. Illud itaque nauigium conficiēdum a Regienſibus erit commune ipſorum Regienſium & Nuuolarienſium. Tam quò ad irrigationes prædiorum quam quo ad nauigationē, ſicuti etiam communes ſunt aquæ Canalatij, de quibus in c. 10. laudi. Illud vero canale Nuuolariæ eſt propriū quo ad oīa ipſorum Nuuollarienſium ob infeudationem eis factam, vt dicemus infra. Nec repugnant literæ illæ Dom. Comitis Alfonſi Nuuollariæ domini ad Antianos Regii datas anno 1565. die 19. Ianuarii, quibus rogauit ipſos Antianos, vt curarent reparari prædictum canale, ita quod ſaltem in eo remaneat tantum aquæ pro vna macinatura.

Nam reſpondetur primò, dom. Comitem Alfonſum ſuis literis & aſſertione non potuiſſe afferre aliquod præiudicium ſuis ſucceſſoribus, nec vniuerſitatibus Nuuollariæ & Bagnoli, quibus ex dicto laudo quæſitum eſt ius deriuandi aquas ex hoc canali pro irrigatione prædiorum ſuorum. Rurſus, & Secundò reſpondetur, illa verba ſaltem pro vna macinatura, fuiſſe per errorem ſcripta a dicto domino Comite Alphonſo, qui exiſtimauit, laudum in eo. verſ. Volentes tamen. loqui de aquis canalis Nuuollariç. Cū (vt demōſtrauimus) loquatur de aquis nauigii magni conficiendi ab ipſis Regienſibus, ſicuti de eo etiam loquitur decretum D. Ducis Borſii editum anno 1456. quod ferè ad verbum videtur ſumptum ex dicto laudo, decreti verba hæc ſunt. A parte verò inferiori poſſit conductor concedere & dare de aquis dicti nauigii pro irrigandis terris & pratis, vt ſupra. Ita tamen quod in alueo ipſius nauigij ſemper maneat vna macinatura aquæ, quæ debeat defluere & labi per dictū nauigium ad partes inferiores verſus Bagnolum & Nuuollariā pro pratis & molendinis nobilium de Gonzaga &c.

Quartò obiicitur, quod cum Regienſes ſint domini huius aquæ fluentis per canale Nuuollariæ, iure poſſunt ipſas aquas quo volunt deriuare, cum quilibet rei ſuæ ſit arbiter & moderator. l. in re mandata. C. mandati, cum ſimilibus a me allegatis in conſil. 798. col. 1. lib. 8. Quod verò Regienſes ſint domini huius aquæ, conſtat ex priuilegiis Imperatorum, & quia ipſi Regienſes eam poſſunt diuertere quo volunt, & etiam quia ab eiſdem Regienſibus fuit locata ipſis Nuuollarienſibus ſeu Dominis Comitibus.

Reſponetur primo, non conſtare de dictis Imperatorum priuilegiis, & aſſerta locatione.

Reſpondetur ſecundo admiſſo citra veri præiudiciū, quod ſi de prædictis conſtet, attamen illa geſta ſunt ante latum laudum prædictum anno 1449. quo ſane tempore canale hoc Nuuolariæ ſeu aqua per illud fluens conceſſa fuit in feudum Dom. Comitibus Nuuollariæ. Quæ quidem conceſſio & infeudatio confirmata etiam fuit anno 1577. a domin. Duce Ferrariæ & Regii, in quem Regienſes ipſi iam tranſtulerunt omnia eorum iura ac etiam regalia, ſicuti legitur in lib. 6. ſtatutorum Regii, rubr. 35. &
45 conſequenter facultatem deriuandi aliis, cum † flumina inter regalia connumerentur. capitul. 1. quæ ſint regalia. tradit Boſſius in tractat. cauſarum criminalium in tit. de aquis & fluminibus. numer. 12. & 13.

Decima quarta & vltima eſt dubitatio, quæ verſatur circa octauū caput dicti laudi, quod ita ſcriptū eſt. Itē pronuntiamus & declaramus omnes ſtratas & vias publicas territoriorū Bagnoli & Nuuollariæ eſſe & eſse debere liberas, & territoria prædicta libera quò ad ciues & habitatores ciuitatis Regii, necnon comitatenſes, vel diſtrictuales, in quibus ſeruetur quod hactenus ſeruatū eſt, reſpectu rerū & mercium quarumcunque, quas ipſi conducerent de ciuitate, ſeu diſtrictu Regii ad partes inferiores, ſeu a partibus inferioribus ad dictam ciuitatem & diſtrictum. Reſpectu autem rerum & mercium, quæ in ciuitate Regij, vel diſtrictu deferrentur, & ibi remanerent, a quibuſcumq; deferri poſſint. De illis vero Bagnoli & Nuuolariæ ſeruetur quod hactenus ſeruatum eſt. &c. eſt ſane dubitatio hoc in capite, qui ſit

ſenſus verborum eius. Qua quidem in re diſsentiũt inter ſe Rolan.in d.conſ.89.nu.50.lib.3.& Dec.in d. conſ.44.num.150. verſ.circa etiam decimamtertiã, lib.4. & ante hos ſuper hoc caput 8.laudi reſpondit Ruin.in conſ.112.lib.5.ſicuti conſtat ex principio ipſius reſponſi, vbi verba huius capitis refert, mutatis tamen nominibus perſonarum, & locorum. Id quod de induſtria factum fuiſse crediderim, ne videretur Ruin.aduerſus propriam patriam reſpondiſse, ſicuti vere in multis reſpondit. Exiſtimo ego diſtinguendos & conſtituendos eſse quatuor caſus.

Primus eſt, quando agitur de rebus & mercibus, quæ conducuntur de ciuitate ſeu diſtrictu Regij ad partes inferiores, ſicque quando res & merces extrahuntur ex ipſa ciuitate vel diſtrictu, vt conducãtur ad partes inferiores. Hic caſus eſt clarus, quod ſcilicet ſeruari debeat in poſterum quod fuit ſeruatum ante latum ipſum laudum. Nam laudi verba ita dicunt. In quibus ſeruetur quod hactenus ſeruatum eſt reſpectu rerum & mercium quarumcũque, quas ipſi conducerent, de ciuitate ſeu diſtrictu Regij ad partes inferiores &c. Pro rebus itaque exiſtentibus extra ciuitatem & diſtrictum, quæ ad partes inferiores conducentur, non eſt conceſſa immunitas, vt intelligit Ruin.in d.conſil.112.col.3.verſic.ex his igitur &c.qui num.2. prope medium, & in initio ipſius reſponſi excludit comitatiuos, dum verba laudi ſic legit. Et non comitatiuos & diſtrictuales, & ſi in exẽplo mihi exhibito legatur, nec non, ſicuti etiam legunt Roland. & Decian. Imo idem Ruin. ibidem num.9.& num.10.reſpondit, illa verba quo ad ciues & habitatores intelligi copulatiue quod ſcilicet ſint ciues & habitatores ſimul, & ob id ciues alibi habitantes non comprehendi hoc in capite.

Secundus eſt caſus, quãdo agitur de rebus & mercibus, quæ conducuntur a partibus inferioribus ad ipſam ciuitatem & diſtrictum Regii, & quæ non introducuntur in ipſa ciuitate nec in ipſo diſtrictu, vt in eis remaneat, ſed alio tranſuehantur. Hoc in caſu idem dicendum eſt, quod in præcedenti, nempe ſeruari debere in futurum quod fuit ſeruatum ante laudum latum. Ita intelligenda ſunt illa verba, ſeu a partibus inferioribus ad dictam ciuitatem & diſtrictũ. Hic ſenſus probatur verbis his ſubſequentib.laudi, reſpectu autem rerum, & mercium, quæ in ciuita-
46 te &c. Illa dictio, autem, † eſt aduerſatiua, quæ præcedentibus aduerſatur in iure & in facto. l.hoc amplius.§.de his autem.vbi gloſ. Bart.& Alexand.ff.de damno infecto. Socin.ſen. in conſil.85.num.14.lib.1.in conſil.278.col.penult.lib.2.& in conſil.44.col. pen.lib.3. Dec.in conſil.561. num.3. & Gomez.Hiſpan.in §.actiones autem.num.18.inſtit.de actio.vt ergo rectè præcedentibus aduerſetur, dicendum eſt, præcedentia loqui qñ res & merces ad dictã ciuitatẽ vel diſtrictum Regii, vt alio in loco tranſeãt, conducantur: Cum ſubſequentia verba (vt ſtatim dicemus) loquantur de rebus & mercibus, quæ conducũtur ad ipſam ciuitatem, vt in ea permaneant. Et his intelligimus minus rectè reſpondiſſe Ruin.in d.conſil.112.num.4.dum interpretatus eſt prędicta verba vt intelligantur, quando res et merces conducuntur ad ipſam ciuitatem vel diſtrictum, vt in eis permaneant. Cum verius ſit hoc de caſu loqui verba ſubſequentia, vt ſtatim dicemus infra.

Tertius eſt caſus, quando ſcilicet arguit de rebus, et mercibus, quæ conducuntur a partibus inferioribus ad ipſam ciuitatem Regii, vt in ea permaneãt. Hoc ſanè caſu data eſt libera facultas cuilibet ex ciuibus eas conducendi, ſicuti clara ſunt verba dicti laudi ſcripta. Reſpectu autem rerum et merciũ, quæ in ciuitate Regii, vel diſtrictu deferentur, vt ibi remaneãt, a quibuſcumq; deferri poſſint. Et quidem ſic verba hæc intelligit Ruin.in d.conſ.112. num.5. verſ.ſed prædictis etc.qui col.pen. verſ. ſed præmiſſis non obſtãtib etc. Concludit hãc facultatem fuiſſe datam ciuibus tãtum, non autem comitatiuis & diſtrictualibus.

Quartus eſt caſus, quãdo ſcilicet agitur de rebus et mercibus Bagnoli et Nuuolariæ. Hic ſanè caſus manifeſte deciditur verbis ipſius laudi ſic ſcriptis. De illis vero Bagnoli et Nuuolariæ ſeruetur quod hactenus ſeruatum eſt.etc. quod autem ſeruatũ fuerit, ex vectigalium et gabellarum libris forte conſtare poterit. Hæc habui quæ multis vigiliis multoque labore pro iure ac bono & æquo ſcriberem ad explanationẽ et interpretationem prædictorum capitum laudi.

SVMMARIVM.

1 *Clauſulam volo hoc teſtamentum valere omni meliori modo quo valere poteſt, operari, ut valeat tanquam nuncupatiuum.*

2 *Teſtamentum non publicatum teſtibus non valere vti nuncupatiuum, ſed contra n.3.*

3 *Nuncupatiuum dici teſtamentum licet non publicatum.*

4 *Compendioſam ſubſtitutionem dici illam: Et poſt mortem F.ſubſtituit G.*

5 *Subſtitutionem compendioſam continere vulgarem, & fideicommiſs.*

6 *Vulgari expirante non tamen fideicommiſs.expirare.*

7 *Teſtamentũ poſse incipere a ſubſtitutione fideicommiſſaria.*

8 *Compendioſam eſse illis verbis, & deficiente linea H. volo hæreditatem meam ire ad M.*

9 *Vulgarem habere locum, cum hæres noluerit, vel non potuerit.*

10 *Subſtitutionem factam per N.ſi hæres non erit, complecti caſum, ſi hæres eſse non potuerit.*

11 *Subſtitutionem factam fratri de hoſpitale, qui in remotis partibus obijt ante teſtatorem, porrigi ad alium caſum ſubſtitutionis, & admitti hoſpitale, excluſis venientibus ab inteſtato.*

12 *Vulgarem extendi de caſu ad caſum.*

13 *Defeciſse non dici quod nunquam fuit.contra nu.14.& 19.*

14 *Subſtitutionem factam per verba, ſi deficiet ſine filijs, comprehendere caſum, ſi nulli filij extabunt.*

15 *Codicillarem clauſulam ſuſtinere teſtamentum in uim fideicommiſſi.*

16 *Extenſionem non fieri in odioſis, cum agitur de excludendo proximiore.*

17 *Subſtitutum poſthumo ſi natus in pupillari deceſsiſset, non admitti, ſi ille non naſcatur.ſed contra nume.18.19.*

18 *Subſtitutionem directam extendi de caſu ad caſum.*

19 *Directam ſubſtitutionem fieri uerbis uulgari, pupillari, & exemplari ſubſtitutione.*

20 *Subſtitutum poſthumo ſi in pupillari deceſserit admitti, licet poſthumus non ſit natus.*

21 *Deficere etiam quæ nunquam fuerunt.*

22 *Extenſionem ſubſtitutionis impedire verba reſtrictiua, tunc & eo caſu.*

23 *Tunc, dictionem, non reſtringere.*

24 *Extenſionem fieri ex identitate rationis.*

Extenſionẽ in ſubſtitutione fideicommiſſaria non fieri niſi efficaciter conſtet de mente.

25 *Extenſionem de perſona ad perſonam non fieri in fideicommiſſo, niſi ex præſumptione.*

26 *Extenſionem fieri in fideicommiſſo ne excludatur proximior.*

27 *Extenſionem in fideicommiſſaria non fieri de tempore ad tempus.*

28 Ex-

28 *Extenſionem non fieri ex inueriſimili.*
29 *Subſtitutum excludi præſumptiue ſolum a deſcendentib. non autem a tranſuerſalibus.*
30 *Fideicommiſſi caſum non euenıſſe in dubio pronuntiandum.*
31 *Trebellianicam probiberi ex ſolis coniecturis.*

FACTI SPECIES.

ILluſtriſſ. Dom. Comes Franc. Maria Paciottus Vrbinas anno 1595. condidit teſtamentũ in quo multis relictis legatis ad pias cauſas, diſpoſuit, quod hæreditatis ſuæ poſſeſſio ſtaret in ſuſpenſo, & ipſius fructus peruenirent in manibus executorum pro ſoluendis ipſis legatis, nec dicta poſſeſſio apprehendi poſſet per hæredes, niſi perfecte ſolutis dictis legatis. Deinde hæredes his verbis inſtituit.

In tutti l'altri miei beni mobili & immobili, raggioni tanto ſopra la giuriſdittione quanto ogn'altra che mi competeſſe, & de tutte le ſorte, in qual ſi voglia luoco, preſente, & d'auenire, inſtituiſco con piena ragione miei hæredi il Conte Guido Baldo & il Conte Federico miei fratelli, & doppo morte del Conte Federico ſoſtituiſco detto Cõte Guido Baldo, ouero ſuoi figliuoli legitimi & naturali, & mancando la linea del Conte Guido Baldo, all'hora voglio, che la mia hæredità vadi alli Bartoli & alli Vincenzi miei con ſobrini, & alli loro figliuoli & nepoti ſenza detrattione di trebellianica, la quale voglio che ſi compenſi con li frutti paſſati, ſiche la mia heredità non s'habbi da diuidere, & dechiarando, che per la linea del Conte Guido Baldo intendo tanto li maſchi come le femine, che da lui deſcenderano in perpetuo &c.

Mortuo teſtatore, prædicti hæredes inſtituti, nempe Dom. Comes Guido Baldus & Dom. Comes Federicus curarunt aperiri teſtamentum, quod fuerat a teſtatore conditum. Quo ſolenniter aperto, hæreditatem adiuerunt cum beneficio legis & inuentarij. Poſſeſſio tamen hæreditatis adhuc ſtat in ſuſpenſo apud executores teſtamenti.

Deinde deceſſit Dom. Comes Guido Baldus, nullis relictis liberis, & condito teſtamento. Poſtmodum obijt dict. D. Comes Federicus, nullis pariter relictis filijs, & nullo condito teſtamento.

Præſupponitur etiam in facto extare Dom. Comitem Carolum Paciottum, qui tamquam proximior agnatus dicti Dom. Comitis Federici, ei ab inteſtato ſuis in bonis ſucceſſit.

Dubitari nunc de tribus contingit, primo, an prædictum teſtamentum valeat tamquam teſtamentum nuncupatiuum. Secundo quis admitti debeat ad ſucceſſionem dic. Dom. Comitis Franciſci Mariæ teſtatoris, an dictus Dom. Comes Carolus, vel potius Domini Bartholi & Vincentij ſubſtituti.

Tertio admiſſo, quod dic. Dom. Comes Carolus ſuccedere debeat, an dic. Bartholi & Vincentij detrahere poſſint quartam trebellianicam.

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXII.

DE prima propoſita dubitatione, paucis agam, cum res ſatis clara mihi videatur, nempe prædictum teſtamentum valere tamquam nũcupatiuũ. Et ſi enim concedimus (quod tamen manifeſte negamus,) aliquas extare coniecturas, quæ ſignificare videntur teſtatoris animum voluiſſe condere teſtamentum in ſcriptis, iuxta ea, quæ reſpondi in conſ. 313. in col. 2. & 3. lib. 4. & in commentar. de præſumption. lib. 4. præſumpt. 2. num. 8. Verum tamen teſtator manifeſte dixit, & proteſtatus eſt tam in principio quam in fine ipſius teſtamenti, quod volebat il-
lud valere omni meliori modo, quo iure valere po-
1 teſt. Quæ ſane clauſula † operatur, vt teſtamentum
quod valere non poteſt in ſcriptis, valeat vt nuncu-
patiuum. Ita in ſpecie reſponderunt Caſtren. in con
ſil. 414. viſo & examinato. num. 3. lib. 2. Imol. in l... §.
ſin autem. ff. de hæred. inſtit. Alex. conſil. 176. num.
7. libro 1. repetitum in conſil. 173. libro 2. Afflict. in
deciſ. 144. num... Pariſ. in conſil. 19. num. 10. libro 3.
Gramma. in deciſ. 62. num. 8. & num. 29. Ludouicus
Lana in reſponſo de teſtamentorum formulis. n. 43.
& ego ipſe in d. præſ. 2. n. 23.

Nec repugnat quod obiicitur, prædictam clauſulam operari quando res eſt dubia, vt ſcribunt Bald. in l. quoties. colum. vltim. C. de hæred. inſtit. & Surdus in deciſ. 7. num. 25. Reſpondetur in caſu noſtro non adeſſe efficaces coniecturas, quod voluerit teſtator iſte teſtari in ſcriptis. Imo eſt ſatis clarum voluiſſe ita conficere teſtamentum, vt omnino quauis forma valeret: cum expreſſe dixerit, quod valeat vel iure teſtamenti vel Codicillorum, vel donationis cauſa mortis. Non etiam obſtat, quod cum hoc teſtamen-
2 tum † non fuerit lectum coram teſtibus; non poſſit
valere etiam tamquam teſtamentum nuncupa-
tiuum, vel iure Codicillorum: ſicuti reſpondit Ruin.
in conſil. 193. numer. 11. libr. 2. Nam reſpondetur
3 † aduerſus Ruinum reſpondiſſe Caſtrenſem in dict.
conſil. 414. num. 3. libro 2. Alexand. in conſil. 176.
num. 6. lib. 5. Socinum ſen. in dicto conſi. 142. nume.
6. libr. 1. & Pariſium in dicto conſ. 19. numer. 10.
11. & 12. li. 3. & Alexandrum ſecutus eſt etiam Afflictus in deciſ. prędic. 144. Præterea noſtro in caſu hæredes ipſi nempe Guido Baldus & Federicus teſtamentum ipſum tamquam validum approbarunt. Et ideo Carolus hæres dicti Federici improbare non poteſt eius factum. l. cum a matre. C. de rei vindic. & latiſſ. diſſerui in conſi. 89. lib. 1.

Scda eſt dubitatio, & quidẽ difficilior, quis ſ. admitti debeat ad ſucceſſionẽ dic. Comitis Fran. Marię teſtatoris, an d. Com. Carol. vel potius Bart. & Vinc. ſubſtituti? Et quidẽ rñdendum eſt, Dom. Barthol. & Vincentios tamquam vocatos a teſtamento in caſibus, qui euenerunt, eſſe admittendos, excluſo dict. D. Carolo. Teſtator duos hæredes inſtituit nempe D. Comitem Guido Baldum & D. Comitem Federicũ; & duos ſubſtitutionis gradus fecit. Primus quorum eſt; dum poſt mortem Federici ſubſtituit Guido Baldum vel eius filios, ſecundus eſt, dum deficiẽte linea Guido Baldi ſubſtituit prædictos Bartholos & Vincentios. De primo ſubſtitutionis gradu dicendum eſt prius. Et quidem conſtat, ſubſtitutionem
4 hanc eſſe † compendioſam; cum teſtator ita dixerit:
Et poſt mortem Federici ſubſtituo Guido Baldum.
Quæ ſane verba ſignificare ſubſtitutionem compen
dioſam affirmant Ruinus, Socinus ſenior, Ripa, &
Emanuel Coſta, quos commemoraui & probaui in
commentar. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 51. nu. 9.
Quibus accedunt Dec. in conſil. 217. num. 3. verſic.
& hoc comprobatur. Et Socin. iun. in conſil. 181. nu.
5 27. lib. 2. † compendioſam autem ſubſtitutionem cõ-
tinere tam vulgarem quam fideicommiſſariam ſi a-
dulto, hoc verbo communi, ſubſtitutio facta ſit, certum eſt, vt ſcribunt omnes in l. centurio. ff. de vulg. & pupill. ſubſtitutione. & in l. præcibus. C. de impuber. & aliis ſubſt. & permultos hoc affirmantes congeſſi in d. lib. 4. de præſ. in præſ. 53.
6 Et licet † vulgaris illa ſubſtitutio ob id expirauerit, quod Federicus deceſſit adita hæreditate. l. poſt aditam. C. de impub. & aliis ſubſtit. attamen non expirauit fideicommiſſaria, ſicuti in ſpecie conſiderauit Bero. in conſil. 102. num. 32. lib. 2. Et Socin. iun.

in conſ.

in conſil.181.num.28.& 48.lib.2. Quocirca dubi-
tandum non eſt, quin ſi Guido Bald. ipſi Federico
ſubſtitutus fuiſſet in humanis tempore mortis Fede-
rici ei ſucceſſiſſet, & nunc eius loco admitti debent
Bartholi & Vincentii ipſi Guido Baldo ſubſtituti,
Nam & ſi ob id quod Guido Bald. deceſſit ante Fe-
7 dericum caducata dicatur illa † ſubſtitutio. l.vnica.
§.pro ſecundo.C.de cadu.tollen. Nihilominus teſta
mentum ſumit vires a ſecundo gradu ſubſtitutionis
fideicommiſſariæ, vt ſcribunt quamplurimi, quos lō
ga ſerie enumeraui in conſil.106.num.391. lib. 2. Et
illis accedunt Bero. in conſil. 102. num. 30. & 32.
lib. 2.

De ſecundo gradu ſubſtitutionis nūc dicendum
eſt, qui eſt, quod deficiente linea Guido Baldi voca
ti fuerunt Barth. & Vincentii, quæ quidem ſubſtitu
8 tio eſt pariter compendioſa, cum illa verba. Et † de-
ficiente linea Guido Baldi volo hæreditatem meam
ire ad Bartholos & Vincentios, ſignificent, compen-
dioſam, ex quo linea illa ſeu vltimus ex linea defice-
re potuerit tam ante aditam quam poſt aditam hæ-
reditatem, ſicuti manifeſtum eſt, & in ſpecie ſic ſen-
ſerunt Dec.in dic.conſil.227.num.3. verſic. Et hoc
comprobatur, & Socin.iun.in conſil.181. nume. 27.
lib.2.dum dixerunt verba hæc. Decederent, & defice
rent idem ſignificare, & ſubſtitutionem compendio
ſam importare, quæ ſane compendioſa, vt diximus
ſupra, continet tam vulgarem quam fideicommiſſa-
riam. Et quidem ſiue vulgarem, ſiue fideicommiſſa-
riam conſideramus, dicendum ſemper eſt, Barthol.
& Vincentios vocatos eſſe, atque ita admitti debere,
9 & primum de † vulgari dicamus. Quæ quidem locū
habet, vel quando hæres ipſe noluit, vel quando nō
potuit adire hæreditatem, l.cum proponas. C.de hæ-
red.inſtit.& ibidem Bald. Alex. & Iaſon, & reſpon-
derunt Dec.in conſil.227.num. 3. verſic. cum ergo
&c. & Bero.in dic.conſil.102.num.21. lib. 2. & egre-
gie Bald.in conſil.464. quidam Nicolaus. libro 2. &
10 Boer.in quæſt.38.num.16. Imo vulgaris † his verbis
facta, ſi hæres non erit, comprehendit caſum, ſi hæ-
res eſſe non potuerit, ſicuti ſcribunt Bart.in l.1.n.14.
ff.de vulg.& pup.ſubſt. Ripa num.89. teſtatur com-
munem eſſe opinionem, & accedunt Aret.in l. ſi ma-
ter.§.1.col.1.ff.eo.tit. Socin.ſen.in conſil.259.col. 1.
lib.2.& Ruin.in conſil.112.num.4.lib.3. Cum ergo
Guido Bald. exiſtens in Gallia tempore conditi te-
ſtamenti a dic.teſtatore, ignorauerit, ſe pro dimidia
hæredem inſtitutum, & ob id non potuerit eſſe hæ-
res, factus eſt locus ipſi ſubſtitutioni vulgari. Ita in
ſpecie docuit Fulgoſ.in l.vlt.col.2.verſic. Et iō in fa-
cti.C.de inſtitut.& ſubſtit.cuius verba hæc ſunt. Et
ideo in facti quæſtione alias conſultus hac conſide-
ratione defendi. Paterfamilias liberis carens, fratrē
ſuum hæredem ſcripſerat, deinde addiderat, ſi fra-
ter meus tempore mortis meæ non viueret, tunc hō
ſpitale tale inſtituo vniuerſalem hæredem. Contigit
autem, quod tempore mortis teſtatoris frater viue-
bat. Sed cum eſſet in remotiſſimis partibus agens, ne
ſciens fratrem mortuum, non potuit adire, ante au-
tem quam ad patriam reuerteretur mortuus eſt. Fi-
lii fratris vindicabant hæreditatem, dicentes quod
11 ſubſtitutio † facta fuit, ſi tempore mortis teſtatoris
frater non eſſet ſuperſtes, ſed conditio defecit, quia
frater tempore mortis teſtatoris viuebat, ego autem
in hoc conſului, denegari, quia ſubſtitutio facta fra-
tri eſt in vnum caſum vulgaris, ſcilicet ſi præmorie-
tur teſtatori hæres inſtitutus, licet enim exprimat
vnum caſum, tamen porrigitur ad alium caſum etiā
vulgaris ſubſtitutionis, & ideo hanc ſubſtitutionem
hoſpitalis in vnum caſum factam, dixi porrigendā
ad alium caſū vel ſi ſit ſuperſtes frater teſtatori, ſed
nolit, vel non poſſit adire, & bene nota, quia in ſimi-
libus frequentiſsimis caſibus hoc poſſet contingere.
Hactenus Fulgoſ. cum poſtrema verba caſum hunc
noſtrum definiunt, vt ſtatim intelligemus. Duos .n.
caſus conſiderauit Fulgoſ. Primus eſt, quando frater
hæres inſtitutus a fratre teſtatore, ſi erit ſuperſtes tē-
pore mortis teſtatoris, deceſſit viuo adhuc teſtato-
re. Hoc in caſu, qui noſtro non conuenit, dixit Fulg.
quod licet non euenerit caſus ſecundum diſpoſitio-
nem teſtatoris, nihilominus caſus ille, ſi ſuperſtes
erit, extenditur ad illum, ſi erit defunctus antequā
12 teſtator ipſe decedat, cum in † ſubſtitutione vulgari
admittatur extenſio de caſu ad caſum, vt infra dice
mus, & hanc Fulgoſ. opinionem probarunt Imola,
& Alexand. quos refert, & ſequitur Iaſ.in l.1. nu. 26.
ff.de vulgar.& pupill.ſubſt. Ruin.in conſil. 83. num.
12.& in conſil.97.num. 3.lib.2.& Socin. iun. in cōſ.
114.num.27.lib.1. Diſſentiunt tamen alii nonnulli
quos ego ipſe retuli & probaui in conſil.326.nu.29.
lib.4.& in commentar.de præſumption.libr. 4. præ-
ſumpt.65.num.7. Verum cum hic non ſit, (vt dixi-
mus) caſus noſter, plura non ſcribo. Secundus eſt ca-
ſus, quando frater hæres inſtitutus a fratre teſtatore
ſi erit ſuperſtes tempore mortis ipſius teſtatoris, vt
re ſuperuixit fratri teſtatori, ſed abſens in remota te
gione ignorauit ſe hæredem inſtitutum, & teſtatorē
deceſſiſse. Hoc ſane caſu, qui noſtro conuenit, locus
eſt ipſi ſubſtitutioni uulgari in caſu impotentię, cum
ipſe inſtitutus adire non potuerit hæreditatem, iux-
ta l.cum proponas. C.de hæred.inſtit. & diximus ſu
pra, & hoc quidem in caſu non repetio aliquem a
Fulgoſio diſsentientem, eſt itaque dicendum, caſum
ſubſtitutionis uulgaris eueniſse ad commodum di-
ctorum de Bartholis & Vincentiis ſubſtitutorum.
Cęterum, admiſso, quod ob aditam hæreditatem,
non euenerit caſus uulgaris dicendum eſt, eueniſse
caſum fideicommiſsariæ, ex quo Guido Baldus de-
ceſſit nullis relictis filiis, ſicuti eos hos in caſu uoca-
uit teſtator.

Non obſtant nunc aliqua, quæ aduerſus prædi-
ctos de Bartholis & Vincentiis obiici poſse ui-
dentur.

Primo, quod teſtator eos uocauerit, deficiente li-
nea Guido Baldi, qui quidem caſus non dicitur eue
niſse, ex quo ipſe Guido Baldus deceſſit, nullis reli-
13 ctis filiis & deſcendentibus, atq. ita linea † dici nō
poteſt defeciſse, cum nulla extiterit, ſicuti ſimili in
caſu reſpondit Alciat.in reſp.492.num. 11. Secund.
impreſs.antiq. Lugdunenſ. quod eſt reſponſum 44.
lib.9. ſecundum nouam impreſs. Venetam. Reſpon-
dit ſane Alciat. hac de facti ſpecie, Teſtator inſtitue-
rat Angelum nepotem ex fratre prædefuncto, cui
proprios filios, deinde nepotes & deſcendentes ſub-
ſtituerat, & deinde dixerat, quod caſu quo dic. filii,
nepotes, & deſcendentes deficerent & decederent,
Ioannes de Aluernio ſuccederet. Euenerat, quod
Angelus deceſſerat nullis procreatis liberis, reſpon
dit Alciat. non eueniſse caſum ſubſtitutionis ad cō-
modum d. Ioannis, qui dicebatur vocatus caſu, quo
Angelus ſuſcepiſset filios & nepotes, & illi præde-
ceſſiſsent, atque ita caſu quo nati fuiſsent d. filii,
nepotes et deſcendentes, et poſt modum deceſſiſ-
ſent. Et propterea (dixit Alciat.) non conceditur ex-
tenſio ad caſum, quo nati non ſunt filii et deſcendē-
tes. Et de eadem facti ſpecie idem reſpondit Ruin.
in conſil.175. lib.2. et ſecutus eſt Oſaſcus conſil. 74.
num.49. in fine. Et hinc ſequitur quod nullis pro-
creatis filiis a Guido Baldo, et conſequenter nullis
deſcendentibus, dici non poteſt aliquē extitiſse, qui
hæredita-

Digitized by Google

hæreditatem poſſit reſtituere, vt in ſpecie reſpondit Caſtrenſ.in conſil. 395. Videndum eſt vtrum fides. num.3.lib.1.

Reſpondetur, aduerſus Alciat. de eadem facti ſpecie reſpondiſſe Decium, Beroum & Socin. Iunio. quos ſtatim referam, qui manifeſte affirmarunt, etiã
14 in ſubſtitutione fideicommiſſaria hæc verba, † quod ſi filius meus hæres inſtitutus deficiet ſine filiis, &c. comprehendere hunc caſum, ſi ex ipſo filio nulli naſcantur filii.

Ita ſane Dec. in conſil.227.col.2.verſic. circa primum conſiderandum, Bero.in conſil. 102. num. 33. lib.2.& Socin.Iun.in conſil.181.n.23.lib. 2. Imo ipſemet Alciat. ſibi parum conſtans idem reſpondit in reſp.250.n.8.& in reſp.489.n.12.ſecund.impreſſ. antiq. Lugdun.

Nec repugnat illud reſponſum Caſtrenſ.in d. cõſil.395.nu.3.quia reſpondetur & retorquetur, quia ipſemet Caſtr.num.4.ſubiunxit, fideicommiſsũ va-
15 lere & ſuſtineri ob † clauſulam codicillarem quæ et a teſtatore noſtro adhibita fuit ſuo hoc in teſtamento.

Non etiam repugnat quod dici ſolet in odioſis, ſicuti quando agitur de excludendo agnato proxi-
16 miore, non admitti extenſionem † de caſu ad casũ, vt reſpondit Bero.in conſil.85.num.8.lib.2.& in diſpoſitionibus odioſis & pœnalibus teſtatoris nõ admitti extenſionem a caſu expreſſo ad omiſſum etiã ex rationis identitate, ſcribunt Bart.in l.pater Seuerinam.ff.de condit.& demonſtr.Iaſ.in l.1. num. 40. ff.de vulg.& pupil.ſubſt.Zaſ.in Tract.ſubſtitutionũ, tit.de vulg.ſubſtitutione.num. 7. Guielmus Bened. in cap.Raynut.in verbo, & vxorem nomine Adelaſiam.num.16.& num.43.& Decian.in dic. conſil. 1: num.175.lib.1.Nam reſpondetur, Bartol. Iaſo. Zaſ. Benedict.& Decian.extra caſum noſtrum, (ſi recte eorum ſcripta perpendentur) loqui, & ſane loquitur Bart.quando admiſſa inſtitutione induceretur pœna. Ita poſt alios declaraui in comment.de præſum. lib.4.præſump.65.n.30.

Secundo repugnare videtur auctoritas Oldrad.in conſil.177. incipit teſtator in vltimo &c. qui de hac facti ſpecie reſpondit. Teſtator inſtituerat poſthumum naſciturum primo loco ex ventre vxoris ſuæ tunc prægnantis, & ſi dictus primus filius decederet & in pupillari ætate, vel poſtea quandocumque ſine prole legitima, ſubſtituerat alium poſthumum ſecundo naſciturum ex dicta vxore ſua, & ſi dictus ſecundus poſthumus deceſſiſſet in pupillari ætate, vel poſtea quandocumque ſine prole legitima, ſubſtituerat fratrem ſuum, euenerat quod natus fuerat primus poſthumus tantum, qui quidem deceſſerat in pupillari ætate, ſubſtitutus ille frater ſe admitti petebat ex dicta ſubſtitutione, interrogatus reſpondit Oldrad. fratrem &c. illum ſubſtitutum admitti non debere, ex quo ſubſtitutus fuerat illi poſthumo ſecundo, ſi natus fuiſſet, & in pupillari ætate deceſſiſ-
17 ſet, quo non nato † ſubſtitutio non trahitur de caſu ad caſum, & Oldrad. ſecuti ſunt 24. doctores hoc eſt.

1 Ioan. Andr.in addition. ad Speculat. in titul. de teſtam.§.1.
2 Roman.in l.quam diu.ff.de acquir.hæred.
3 Anchar.in conſil. 356.
4 Fulg.in conſ.49.qui de eadem facti ſpecie reſpõdit cum Anch.
5 Signor.in conſ.199.n.2.
6 Angel.in conſil.93.n.2.
7 Alex.in conſil.1.n.9.verſ.4.probatur.libr. 1. & in conſ.188.num.7.lib.2.
8 Corn.in conſil. 199.num.2.lib.2.qui cum Alex. præcitato de eadem facti ſpecie reſpondit.
9 Crot.in conſil.313.num.1.conſil.360.n.5. & in conſil.363.n.16.& 17.
10 Ruin.in conſil.104.num.4.in conſil.172.num. 4.in conſil.173.num.5.& in conſ.175.n.5.lib.2.& in conſ.4.num.6.lib.3.
11 Socin.ſen.in conſil.140.num.8.lib.1. in conſil. 259. libr. 2. & in conſil. 76. verſic. quinto eadem. libr. 3.
12 Felin.in cap.tranſlato. col. penult. verſic. ſed præſcripta.de conſtit.
13 Pariſ.in conſil.427.col.1.& in fi.
14 Gozadin.in conſil.74.num.9.lib. 3. qui de eadem facti ſpecie cum Ruin.in dict. conſil. 4. libr. 3. reſpondit.
16 Socin.iun.in conſil.169.num.5.lib.2. & in cõſ. 100.num.28.lib.3.
17 Ripa in l.1.num. 96. ff. de vulgar. & pupillar. ſubſtit.
18 Alciat.in reſp.492.n.8.
19 Viglius in §.1.in verbo ipſi filio.in inſtit.de pupillar.ſubſtit.
20 Ceph.in conſ.649.n.18.li.5.
21 Crauet.in conſil.361.n.3.& 7.& in conſ.363. n. 9.11.& 20.lib.3.
22 Decia.in conſ.2.n.30.lib.2.
23 Oſaſc.in conſil. 74. num.20.verſicul.& ita per hanc.
24 Sforc.Oddo in conſ.56.n.19.

Reſpondetur aduerſus Oldrad.in dic.conſil. 177. eſſe magis receptam opinionem. Priuſquam tamen enumerẽ doctores, obſeruandum eſt, Oldr.opinionẽ pendere a veritate traditionis & doctrinæ Barto. in l.quamdiu.la 2.in fine.ff. de acquiren. poſſeſſ. ſicuti ſcribunt Alexand.in l. 1.num.12.ff.de vulgar.& pupill.ſubſtit.& Ruin.in conſil.94.in fin.lib.2. Hoc ſic
18 præmiſſo dicimus ab Oldra. † diſſentire 38. doctores, nempe.

1 Bart.in l.quamdiu.vlt.in fi. ff. de acquir. hæred. qui in ſubſtitutione directa admittit extenſionẽ de caſu ad caſum, & ſicuti Bart.intelligunt Aret. ibi ac Alex.& Ruin.ſupra relati.
2 Bald.ibidem num...& in l.vlt.num.7.C. de inſt. & ſubſtit.
3 Angel.eadem in l.quamdiu.n.3.
4 Imola ibid.num.7.& in l.ſi mater.§.1.ff.de vulg. & pup.ſubſtit.
5 Caſtr.in conſil.394. Videndum eſt, vtrum fides. num.3.lib.2.
6 Comenſ.ibidem in d.l.ſi mater.§. 1.
7 Capra in conſ.44.num.5.& 10. & ſi Oldrad.non allegat.
8 Aret.in l.quamdiu.vlt.col.pen.ff. de acq. hæred. qui copioſe diſſentit, & ſingulis Oldra. argumentis reſpondit, & inquit Oldrad. opinionem repugnare traditionibus Bartol.in dic.l.quamdiu.in fi.
9 Alex.in l.1.n.32.ff.de vulgar. & pupil.ſubſt.& in conſ.130.n...lib. 2.
10 Corn.in conſ.276.col.5.verſ.& propterea, cum alias.lib.3.& in conſ.320.col.pen.verſ.compendioſa autem.lib. 4.
11 Calcan.in conſ.104.col.3. in princ. dum refert & ſequitur Fulgoſ.
12 Iaſ.in eadem l.1.num.28.& num.59.& in conſil.148.col.5. verſic. non obſtat 7. loco & in conſilio 203.n...lib.2.
13 Ludou. Bologn.in conſ.9.n.4.
14 Curt.Sen.in conſil.51. ſuper teſtamentis.colu. vlt.verſic...& in conſil.75. colum... verſic. ſecundo principaliter.
15 Socin.ſen.in l.1.num. 14. verſic. 3. limita. ff. de

vulg. &

vulg.& pupil.ſubſt.conſ.52.in fine lib. 1.

16 Thomas Calanch.in repet.l.1.n.51.ff.de vulg. & pup.ſubſt.

17 Ruin.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.in 1. lect. num.69.in fine.ff.de liber.& poſthum. in conſil. 94. in fine.& in conſil.140.num.10.in conſil.176. num. 14.lib.2.& in conſ.112.n.10.lib.3.qui teſtatur, com munem eſſe contra Oldr.

18 Dec.in conſ.227.n.11.& in conſ.238.n...

19 Bertran.in conſ.174.n.3.li. 3.

20 Lancellot.Polit.in Tract.de ſubſtitut. in tit. de vulgar.ſubſtitut.n.107.

21 Rubeus in conſ.104.n...

22 Pariſ. in conſ.70.n.20.lib.2.

23 Socin.iun.in conſil.94.num.21.li. 1. & in conſ. 181.num.57.lib.2.

24 Bero.in conſ.102.n.50.lib.2.

25 Curt.iun.in conſil.83.n.6.

26 Alciat.ſibi parum conſtans in lib.6.de verbo.ſi gnific.num.27.& in l.commodiſsimæ.num.18.ff. de lib.& poſth.in l.1.num.36.ff.de vulg.& pup.ſubſt. & in reſp.250.n.8.ſecund.imprel.antiq. Lugdun. vbi ſequitur Dec.in dic.conſ.227.

27 Franc.Marc.in q.270.col.pen.verſic. & fuit cõ cluſum.in 2.p.&c.teſtatur,ſic iudicaſſe Senatũ illum Delphinatus.

28 Modern.Pariſ.in addition. ad Alex. in conſ. 1. num.10.lib.1.

29 Tiraquel. in l. ſi vnquam. in verbo. libertis. num.51. verſic. verum prior. C.de reuocan. donat. teſtatur, hanc eſſe magis receptam & veriorem opi nionem.

30 Crauet.ſibi parum conſtans in conſ.904. n. 7. verſic.ſecundo reſpondetur.& n.8.verſic.confirma- tur ex his.lib.5.

31 Zanc.in l.hæredes mei.§.cum ita.n.45.verſ. nõ obſtat deciſio &c.ff. ad Trebell. ſecundum primam æditionem,& in ſecunda æditione eſt in octaua par- te num.209.

32 Decia.in conſil.1.num.165.lib. 1. qui teſtatur Oldrad.reſponſum in dic. conſil. 177. communiter reprobari.

33 Mant.in lib. 11. de coniectur. vltimar. volunt. tit.6.num...

34 Simon de Prætis. in Tract. de interpret. vltim. voluntat. lib. 3. interpretat. 2. dubitatione 1. ſolut. 6.num.51.

35 Sforcia Oddo in Tract. de compend. ſubſtitut. parte 6.quæſt.1.art.1. in 2. limitatione & in conſilio 12.num.29.

36 Emanuel Coſta in l.Gallus.§.& quid ſi tantum in vlt.p.n.99.ff.de liber.& poſth.

37 Io.Petr.Surd.in conſil.236.num.26. li. 2.

38 Ego ipſe in commentar.de præſumpt.lib.4.præ ſumpt.65.num.21.verſic.reſpondetur, vere &c. Et il lo in loco a num.3.vſque ad 13.verſic. contrariam, &c.permultis doctorum traditionibus demonſtraui
19 in ſubſtitutionibus † directis, vulgari ſcilicet, pupil- lari & exemplari admitti extenſionem de caſu ad ca ſum,& conſiderandum eſt inter alia, quod ibidẽ ſcri pſi num.13.dum retuli, illam facti ſpeciem quam ꝓ poſuit Alberic.in rub.ff.de vulgari & pup.ſubſtitut. num.23.quę quidem eſt in fortioribus terminis.Te- ſtator inſtituerat ventrem vxoris,quam prægnãtem eſſe credebat, his verbis. Inſtituo hæredem filium
20 mihi ex † vxore mea naſciturum,& ſi hæres erit & in pupillari ætate deceſſerit, Titium ſubſtituo. Natus non eſt filius. Dubitatum fuit, an Titius deberet ad- mitti? Dixit Alberic. iudicatum fuiſſe, admittendũ eſſe. Hanc traditionem ſcripſi illo in loco probaſſe

triginta doctores,inter quos commemoraui Vincẽ- tium Francum in deciſ. 299. num. 1.in 2. part. qui teſtatur ſic iudicaſſe Conſilium Neapolitanum. Et his accedunt alii relati a Surdo in dic.conſ.236. nu. 26.lib.2.

Reſpondetur ſecundo ex ſententia et interpreta- tione Soci.iun.in dic.conſil.181.num.57.lib.2. Old. opinionem non habere locum, quãdo teſtator vſus
21 eſt hoc verbo,† deficerent,quod ea, quæ nunquam fuerunt,deficere dicantur, vt infra conſil.1063.n.1. ſicuti multis probant Dec. in dic.conſil.227. num.3. verſi.et hoc comprobatur,Soc.iun.in dic. conſ. 181. num.30.et 31.et ſibi parum conſtans Alciat. in re- ſponſo 250.num.8.et in reſp.489. num. 12. in reſp. 594.num.3.et in reſp.606. num. 1. ſecundum impr. antiq. Lugdun.Marzar.in conſil. 28. num. 36. Nec repugnat,quod ego ipſe in dict.conſil. 326. num. 2. lib.3.ſecutus ſim interpretationem Alciati in dicto reſp.492.num.11.quia reſpondetur,me in dic.conſ. 326.num.3.verſic.et ſubiungit,etc. alia eiuſdem Al ciati conſideratione eum ſecutum fuiſſe, ſicuti decla raui in conſil.964.col.2.verſic. et præterea admiſſo, etc. Quod quidem reſponſum fuit a me redditum eadem in cauſa,de qua reſpondi in d. conſ. 326.

Tertio vrgere videtur,quod quando teſtator vſus
22 eſt verbis reſtrictiuis,† non admittitur extenſio de caſu ad caſum,etiam in ſubſtitutionibus directis, ſi- cuti quando teſtator,ut noſtro in caſu, uſus eſt illis uerbis,tunc uel eo caſu,ut ſcribunt Anch.in conſil. 356.num.3.uerſic.3.hoc probatur.Dec. in conſ. 63. num...Socin.iun.in conſil.181.num. 5. et in conſilio 190.num...lib.2.Silu.in conſil.64. num. 22. libro 2. Crauet.in conſil.98.num.5.Roland.in conſ.56. nu. 18.lib.3.Cephal.in conſil.410.num. 53. et in conſil. 430.n.31.lib.3.et communem teſtatur Burſ.in conſ. 51.n.17.et n.27.lib.1.

23 Reſpondetur,quod imo dictio,† tunc,non reſtrin
git ſubſtitutionem ad caſum expreſſum, ut ſi teſta-
tor diſpoſuit. Inſtituo poſthumum naſciturum,et ſi
is deceſſerit in pupillari ætate,tunc ſubſtituo Caium
ſi contingat neminem naſci, nihilominus Caius ad-
mittitur. Ita ſane tradunt Gozad.in conſi.64.in fine.
Pariſ.in conſ.66.num.44.lib.3.Alciat.in lib.3. num.
9.de uerbor.ſignifi.Marzar.in conſil.1.col... Zancus
in l.hæredes mei.§.cum ita.in 8.part. num. 207.ff.
ad Trebell.et hos ſecutus ſum in commentar. de præ
ſumpt.lib.4.præſumpt.65.num. 24. et hoc quidẽ lo-
24 cum habet maxime, quando adeſt eadem ratio † in
caſu non expreſſo, ſic dicimus,quod caſus,qui dici-
tur omiſſus,non habetur pro omiſſo, quando adeſt
eadem ratio, ut declarando l. commodiſſime. ff. de
liber.et poſthum.ſcripſi in præcitato lib.4.præſump.
26.num.16.et accedit Gabr.in conſil.95.num.3.lib.
1.Nec repugnat quod, ut in ſubſtitutione fideicom
miſſaria admittatur extenſio de caſu ad caſum, con
ſtare dẽt clare et efficaciter de mente et uoluntate te
ſtatoris, ut eſt, quando pro conſeruatione agnatio-
nis et familię teſtator reliquit fideicõmiſſum, ſicuti
præcitati doctores loquuntur. Nam tunc quouis in
caſu ſiue natis et decedentibus, ſiue non natis filiis,
ſemper militat eadem ratio conſeruandæ agnatio-
nis et familiæ,ſed diuerſum uidetur noſtro in caſu,
in quo teſtator extincta ſua linea, uocauit Bartho.et
Vincentios extraneos, qui agnationem et familiam
ipſius teſtatoris conſeruare non poſſunt,et quidem
diuerſa eſt ratio admittendi ſubſtitutos extincta li-
nea, et in caſu in quo erat uериſimile Comitem Ca-
rolum non futurum amplius in rerum natura,quam
ſtatim poſt mortem Guido Baldi. Minor enim fie-
bat iniuria ipſi Carolo, ſi ei præferebantur filii fra-

trum

Digitized by Google

ærum & deſcendentes ex eis; & filiis ſuis Bartoli & Vincentii, quam ſi hodie ei præferantur prædicti Bartoli & Vincentii, nam reſpondetur neminem, qđ ſciam, ex iuris noſtri interpretibus, ſe ſe ad ſolā hāc rationem conſeruandæ agnationis & familię reſtrinxiſſe, ſed dixiſſe mihi videntur extenſionem de caſu ad caſum admitti, quando caſus ipſi ſunt ſimiles, & eodem tendunt, eumdemq. operantur effectum, cū & tunc eadem militet ratio, vt teſtatoris voluntas locum habeat & exequatur.

Quarto huic opinioni ſuffragari videtur, quod in fideicommiſsaria ſubſtitutione non admittitur ex
25 tenſio † de perſona ad perſonam, quemadmodum copioſe ſcripſi in commentar. de præſumpt. libro 4. præſumpt. 73. num. 6. ex ſententia Ruini, Decii, Pariſii, Crau. et Torn. quos ibi commemoraui. Imo ibidem num. 6. uerſic. Cęterum etc. ſcripſi, Ruin. Dec. Crauet. Cephal. Nattam, Roland. et Gabr. ſcripſiſse hoc habere locum etiam, quando adeſt præſumpta et coniecturata mens et uoluntas teſtatoris, et idem ſenſerunt Iaſ. in conſil. 66. num. 35. lib. 3. et Burſat. in
26 conſ. 227. num. 7. lib. 2. et eo minus † extenditur ſubſtitutio fideicommiſsaria, quādo alioqui excluditur perſona proximior ipſi teſtatori, vt eſt dict. Comes Carolus quam ſubſtitutus. Nam tunc proximior, et qui ab inteſtato vocaretur, nunquam cenſetur excluſus, vt remotior admittatur, vt reſpondit Anchara. in conſil. 317. num... quem ſecuti ſunt Crottus in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. num. 33. ff. de liberis & poſth. Iaſ. in l. 2. num. 3. C. de hæred. inſtit. Guiel. Benedict. in cap. Raynut. in verbo & vxorem nomine Adelaſiam. deciſ... in materia vulgaris ſubſtitutionis num. 29. de teſta. Crau. in conſ. 109. n. 1. & nu. 3. & Alba in conſ. 125. n. 4.

Reſpondetur vno verbo argumentum ad rem noſtram non facere. Nam quod noſtro in caſu non fit extēſio de perſona ad perſonam, cum hic agatur de ſolis ipſis Bartholis & Vincentiis vocatis & ſubſtitutis caſu quo Guido Baldus deficiat ſine filiis, ſi enim ageretur de admittendis ad ſucceſſionem hāc aliis quam Bartholis & Vincentiis recte procederet argumentum, ſicuti loquuntur doctores a me allegati in dic. præſumpt. 73. n. 6.

Quinto infertur, quod in ſubſtitutione fideicom-
27 miſſaria non admittitur extenſio † de tempore ad tēpus, quemadmodum reſponderunt Pariſius in cōſ. 14. num... & num. 15. lib. 2. Roland. in conſil. 31. nu. 17. lib. 4. & ego ipſe in commentar. de præſumption. lib. 4. præſumpt. 73. in fi. cum ergo hæc ſubſtitutio reſtricta per dictionem illam tunc, ſit ad tempus deficientis lineæ Guido Baldi, extendi non debet ad tempus mortis ipſius Guido Baldi.

Reſpondetur, vt ſupra proxime dixi, agi hic ſolū de extenſione vnius caſus ad alium caſum ſimilem, non autem de tempore ad tempus. Nam Bartholi & Vincentii vocati ſunt, caſu quo Guido Baldus deficiat ſine filiis, Pariſ. vero & reliqui loquuntur, quando quis fuit ſubſtitutus inſtituto vſque ad certū tēpus, vt ſi teſtator dicat, & Caio filio meo hæredi inſtituto ſubſtituo Seium, ſi ipſe Caius deceſſerit ante vigeſimum quintum ſuæ ætatis annum. Nil ergo ad rem noſtram traditio hæc facit.

28 Sexto arguitur, quod ſubſtitutio extendi † non debet ad caſum, in quo non eſt veriſimile, teſtatorem vocare voluiſſe ſubſtitutos, ſi caſus ille eueniſſet, vt ſi excluderetur perſona magis dilecta ab ipſo teſtatore, ſicuti tradunt Bart. in l. ſi mater. §. 1. ff. de vulgar. & pupillar. ſubſtit. & ibidem Iaſ. num. 5. Rui. in cōſ. 3. num. 16. lib. 2. & in conſil. 128. num. 11. lib. 3. Soc. iun. in conſil. 106. num. 21. lib. 1. & Roland. in conſil. 23. num. 34. lib. 4. qui ſcribit hoc caſu interpretationem fieri contra ſubſtitutum, id quod reſpondit & Corn. in conſil. 186. num. 3. lib. 3. Atqui ſi Barth. & Vincentii ſubſtituti dicerentur vocati decedēte Guido Baldo ſine filiis ante Federicum, ipſe Federicus a teſtatore ob paternam coniunctionem magis dilectus eſſet excluſus, iuxta ea, quæ ſcripſi in comm. de præſ. libr. 4. præſumpt. 16. num. 4. verſic. tertia eſt cōiectura. & accedunt Crauet. in conſil. 109. num. 1. & 3. Alba in conſil. 125. num. 4. libr. 1. ergo dicendum eſt, Bartholos & Vincentios non fuiſſe ſubſtitutos Guido Baldo decedenti ſine filiis ſuperſtite Federico,

29 Reſpondetur, præſumptam perſonam excludentem ſubſtitutum eſſe & intelligi ſolummodo † de deſcendentibus, non autem de fratribus & aliis tranſuerſalibus, ſicuti reiecta opinione Imolæ, ſcribunt Comens. in conſil. 3. in primo dubio, Alex. in conſil. 38. col. 1. verſic. quia pluribus modis. lib. 1. Soc. ſen. in conſ. 94. col. vlt. verſic. tum etiam quia. lib. 2. & in conſil. 124. col. 1. lib. 3. Dec. in conſil. 315. col. 3. verſic. ſecunda coniectura. Pariſ. in conſil. 42. num. 28. lib. 2. & in conſil. 72. num. 48. lib. 3. Ripa in l. hęredes mei. §. cum ita. num. 132. vbi teſtatur communem. ff. ad Trebell. Alciat. in reſp. 489. num. 14. & 15. ſecund. impreſs. antiq. Lugdun. Alba in conſil. 86. n. 7. lib. 1. Crauet. in conſ. 328. num. 32. lib. 3. & ego ipſe in commentar. de præſ. lib. 4. præſ. 62. n. 36. verſ. Non etiam defuerunt.

Vltimo ad rem facere videtur, quod in re hac dubia iudicandum ſit, nō eueniſſe caſum fideicommiſ-
30 ſi, † ſicuti poſt alios reſponderunt Crau. in conſilio 180. num. 14. in fine, Alba in conſ. 31. num. 9. libro 1. Cephal. in conſ. 477. n. 22. lib. 4. & Rimin. iun. in cōſ. 173. num. 43. lib. 2.

Reſpondetur, rem non eſse dubiam. Sed claram pro Barth. & Vinc. quos fuiſse hoc in caſu uocatos multis demonſtrabimus.

Tertia eſt dubitatio, admiſso, quod dic. Barth. & Vincentii admitti debeant ad huius fideicommiſſi ſucceſſionem, an & ex eo detrahi poſſit quarta trebellianica ad commodum hæredum dicti Comitis Caroli? & quidem reſpondendum eſt, detrahi non poſse, eſt enim certum, teſtatorem potuiſse prohibe-
31 re huius † trebellianicæ detractionem, ſicuti ſcribūt omnes in auth. ſed cum teſtator. C. ad legem Falcid. & copioſe ſcripſi in commentar. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 198. num. 4. Quod uero teſtator uoluerit prohibere hanc detractionem manifeſte conſtat ex claris ipſis uerbis, cum etiam ſufficiant ſolę coniectu-
32 ræ, † ut ſcripſi in dicta præſumpt. 198. num. 8. 9. & 10. Nec repugnat, quod teſtator dixerit, ipſum hæredem grauatum compenſare debere fructus a ſe perceptos in ipſam trebellianicam. Nam uno uerbo reſpondetur hoc operari, ut prædicti hæredes grauati conſequantur ſolum fructus, quos adita hæreditate, & ſolutis legatis percepiſsent ipſi Comites Federicus & Guido Baldus & nil aliud, cum teſtator ſubiecerit uerba hæc, ſi che la mia heredità non s'habbi da diuidere.

Hęc habui, quæ de his dubitationibus & controuerſiis pro iure ac bono, & æquo ſcriberem atque reſponderem.

SVMMARIVM.

1 *Deficere & illud quod nunquam fuit, licet Olda. contra.*
Deficere lineam ſignificare etiam, cum nulli nati ſunt filii, et ſi teſtator dicat, ſi deceſſerit in pupillari ætate, ſ desiderari exiſtentiam, poſt deficientiam.

2 *Tunc,*

2 *Tunc dictionem, & ſimilem, non reſtringere ſubſtitutionem ad caſum non expreſſum.*
3 *Caſum omiſſum haberi pro non omiſſo, cum eſt eadem ratio.*
4 *Lineam deficere, idem eſſe ac omnes deſcendentes mori, ita nullis natis non eſſe locum ſubſtitutioni, ſed contra. num. 3. 4.*
5 *Deficere quod nunquam fuit.*
6 *Defectum, verbum. i. poſt mortem.*
7 *Filijs nullis natis, defeciſſe lineam dici.*
8 *Subſtitutionem factam in defectum filiorum, uerificari nullis natis.*
9 *Deſiiſſe non videri quod non incepit.*
10 *L. Titio vſusfruc. ff. de condit. & demonſtr. habere plures intellectus.*
11 *Quaſi, improprietatis eſſe notam.*
12 *Deficere, & decedere valde differre.*
13 *Conditionem quæ non euenit defeciſſe, & non extitiſſe.*
14 *Conditionem quæ euenit extitiſſe, quæ non euenit appellari defectum conditionis.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXIII.

Reſpondi non ſatis pridem pro Magn. Dom.
Vincentiis & Bartholis eueniſſe caſum ſubſti-
tutionis factæ ab Illuſtriſs. Dom. Comite Franciſco
Maria Pacioto ſuo in teſtamento, in quo deficiente
linea illuſtris Dom. Comitis Guido Baldi, hæredis
inſtituti, ſuccedant præfati Dom. Vinc. & Bartholi.
Dixi ſane, quod & ſi ex ipſo Dom. Comite Guido
Baldo nulli nati ſunt filii, nihilominus dicitur, quod
1 eius linea defecit, cum deficere † dicatur, & illud qđ
nunquam fuit. Ita ſcripſi reſpondiſſe Decium in cõ-
ſil. 227. num. 3. verſic. & hoc comprobatur, & dixi
Decii interpretationem probaſſe Socin. iun. & Al-
ciat. quos referam infra dum ſatisfaciam auctorira-
ti Cacher. ſeu Oſaſchi, & prædicti doctores præſer-
tim Socin. iun. in conſil. 181. num. 57. ſcribunt, hoc
in caſu non habere locum opinionem illam Oldra.
in conſil. 177. qui loquitur, quando teſtator vſus eſt
illis verbis, ſi poſthumus natus fuiſſet, & in pupillari
ætate deceſſiſſet. Quę verba ſignificant natiuitatem,
ſicque exiſtentiam, & deinde deficientiam. Non au-
tem loquitur, quando teſtator dixit, ſi defecerit
linea hæredis mei, vel ſi filii & deſcendentes de-
ficerent.

Cœterum, admiſſo citra veri præiudicium, quod
caſus Oldr. noſtro conueniat, attamen meo in reſpõ
ſo ſcripſi aduerſus Oldrad. eſſe magis receptam opi
nionem, cum ab eo diſſentiãt 38. doctores, me cum
illis enumerato, & inter alios retuli Franciſc. Mar-
cum in deciſ. 170. col. penult. verſic. & fuit concluſũ
&c. in ſecunda parte, qui teſtatur ita iudicaſſe Sena-
tum illum Delphinatus. Quibus intelligimus, non
ſatis verum eſse, quod in motiuis doctè excitatis di-
citur magis receptam opinionem eſse cum Old.

Nec repugnant tres illi alioqui grauiſſimi inter-
pretes in eiſdem motiuis allegati, nempe Cephal. in
conſil. 649. lib. 5. Cacheran. ſeu Oſaſc. in conſil. 74.
& Sforcia Oddo in conſ. 56. num. 19. & 20. qui con-
trariis rationibus aduerſus Oldrad. adductis ſatisfa
ciunt. Nam facile his reſpondetur, & primum quidẽ
quo ad Cephal. in dic. conſil. 649. dicimus, illum lo-
qui, quando teſtator ſubſtituit, ſi filii maſculi naſci-
turi, in pupillari ætate deceſserint, ſicuti vere loqui-
tur ipſe Cephal. in dic. conſil. 649. in quinque vel ſex
eius argumentis ſub num. 18. 20. 28. 32. 33. & n. 40.
qui & ſi num. 42. 45. & 49. perpendat illa verba re-
ſtrictiua, tunc & eo caſu, & illa, ex nũc prout ex tũc,
& illa ſic decedenti &c. quæ videntur reſtringere di
ſpoſitionem, vt non admitti debeat extenſio de ca-
ſu ad caſum, etiam in ſubſtitutionibus directis, at-
2 tamen nil hoc repugnat, cum dictio, tunc, † & ſimi-
lis, non reſtringat ſubſtitutionem ad caſum non ex-
preſsum, vt ſcribunt Gozadin. in conſil. 64. in fine,
Pariſ. in conſil. 66. num. 44. lib. 3. Alciat. in li. 3. num.
9. de verbor. ſignific. Marzar. in conſil. 1. col. 1. Zanc.
in l. hæredes mei. §. cum ita. in 8. par. num. 207. ff. ad
Trebellian. quos ſecutus ſum in commentar. de præ
ſumpt. lib. 4. præſumpt. 65. num. 24. & dixi alias hoc
maxime locum habere, quando adeſt eadem ratio
3 in caſu nõ expreſso, ſicuti dicimus, quod caſus † qui
dicitur omiſsus, non habetur pro omiſso, quando
adeſt eadem ratio, vt declarando l. commodiſſime.
ff. de liber. & poſthum. ſcripſi in dic. libro 4. præ-
ſumpt. 26. & accedit Hieronym. Gabr. in conſil. 95.
num. 3. lib. 1.

Non etiam repugnat auctoritas Sforciæ Oddo in
dic. conſil. 56. num. 19. & 20. Nam reſpondetur, ipsũ
met Sforciam in Tract. de compendioſa ſubſtit. par.
6. quæſt. 1. art. 1. in 2. limitatione probaſſe opinionẽ
aduerſus Oldrad. in dic. conſil. 177. Imo ipſemet
Sforc. in conſil. 12. num. 19. dixit, ſibi ſemper magis
placuiſſe opinionem reprobantium Oldrad. Nec
verum eſt, quod ſcribit idem Sforc. in dic. conſil. 56.
num. 33. ab Oldr. diſsentire ſolummodo 4. doctores
nempe Aretin. Iaſon. Socin. iun. & Modern. Pariſie.
Nam ipſemet Sforcia in dic. Tract. de compendioſa
ſubſtitut. in dic. 2. limitatione refert multo plures ab
Oldr. diſsentientes, et inter 38. doctores Old. opinio
nem reiicientes, quos meo in reſponſo hac de con-
trouerſia reddito commemoraui, extant Ruin. Ti-
raquell. & Decian. qui teſtantur, Oldrad. communi-
ter reprobari. Recenſui etiam Franc. Marcum ſupra
commemoratum, affirmantem, Senatum Delfina-
tus iudicaſſe aduerſus opinionem Oldr. Non repe-
to iam dicta, ne in re clara, tædium multo ſermone
afferam.

Nec repugnant aliquæ rationes & argumenta,
quibus vſi ſunt Ceph. & Sforc. in prædictis corũ re-
ſponſis, quia abunde ſatisfactum eſse intelliget do-
ctiſs. Dom. Delegatus huius cauſæ, ſi, vt exiſtimo, di-
ligenter conſiderabit ea, quæ copioſe ſcripſi in com
mentar. de præſumption. lib. 4. præſumpt. 65. num. 1.
vſque ad num. 22.

Non demum repugnat auctoritas Cacherani ſeu
Oſaſchi in conſ. 74. num. 19. quæ magis Dom. Bar-
tholis & Vincentiis obſtare videtur. Reſpondit ſa-
ne Oſaſch. verba hæc, caſu quo deficiat † linea deſcẽ
4 dentium, idem ſignificare ac ſi teſtator dixiſset, caſu
quo moriantur omnes deſcẽdentes. Ita qđ nullis na
tis deſcendentibus locus non ſit ſubſtitutioni, tam-
quam quod non euenerit caſus ipſius factæ ſubſtitu
tionis. Hanc interpretationem tribus argume. pro-
bat Oſaſch. quæ ſtatim referam, & reſponſum ad-
feram.

Reſpondetur ut attigi ſupra in principio, contra-
rium verius eſse, quod imo hæc verba, † caſu quo
5 deficiat linea, ſignificare etiam, quando nulli nati
ſunt filii, & deſcendentes, cum deficere dicatur & il-
lud, quod numquam fuit. Ita in ſpecie reſponderunt
Dec. in conſ. 227. num. 3. verſi. & hoc comprobatur,
Socin. iun. in conſ. 181. num. 30. & num. 31. lib. 2. Alc.
in reſp. 250. num. 8. in reſp. 489. num. 12. in reſp. 594.
num. 3. & in reſp. 606. num. 1. ſecund. impreſs. antiq.
Lugdun. & Decian. in conſ. 3. n. 46. lib. 2. & in indi-
uiduo eiuſdemmet cauſæ, de qua reſpondit Oſaſc.
in dic. cõſ. 74. nempe pro Triuultiis conſuluit Franc.

Marz.

Marzar. magni nominis iuriſconſ. in conſil. 38. vbi
num. 36. ſecutus eſt Dec. & Socin. ſupra relatos ad-
uerſus ipſum Oſaſc. cuius quidem argumentis ex or-
dine ita ſatisfacio.

Primo itaque arguit Oſaſc. in dic. conſil. 74. num.
19. textu §. hinc nobis, iuncta gloſ. in verbo deficien
tis in auth. de hæredibus & falcidia, & auctoritate
Alberic. in diction. in verbo, Deficientis, quem (in-
quit Oſaſc.) ad materiam ſubſtitutionis factæ ſub
ſimili verbo refert Pariſ. in conſil. 18. num. 13. in con
ſil. 73. n. 3. & in conſil. 93. n. 3. lib. 2. vbi exponit ver-
6 bum, & in defectum † ideſt, poſt mortem.

7 Reſpondetur, verbum, † deficere, verificari etiam
in eo, quod nunquam extitit, vt linea deſcẽdentium
defeciſſe dicatur, nullis natis filiis & deſcendentib.
ſicuti permultis iuribus probabimus infra in reſpon
ſione ad tertium vltimumque Oſaſchi argumentum.
Nec repugnat text. et gloſ. dic. §. hinc nobis. in auth.
de hæredibus & falcid. quia reſpondetur, Accurſiũ
neceſſe habuiſſe ibi exponere, deficientis, ideſt, mo-
rientis, quia Iuſtin. eodem in loco loquitur de teſta-
tore diſponente & moriente. Non enim potuit Ac-
curſius exponere, deficientis, ideſt, non exiſtentis,
ſeu, qui nunquam fuit. Sic etiam intelligitur Alber.
in dic. verbo, Deficientis, qui ſimpliciter refert gloſ-
ſam ipſius Accurſ. Non etiam repugnat auctoritas
illa Pariſii in dic. conſil. 18. num. 13. conſ. 75. n. 3. &
conſ. 93. num. 3. lib. 2. quia reſpondetur contrarium
in ſpecie ſcripſiſſe Alciat. in dic. reſp. 594. num. 3. ver
ſic. & in caſu, poſt Caſtrenſ. in conſ. 16. quem refert.
Scripſit ſane Alciat. ſubſtitutionem factã in defectũ
8 † filiorum, verificari filiis non natis.

Secundo arguit Oſaſc. in dic. conſil. 74. n. 19. verſ.
& cum nulla &c. non dici defeciſſe quod nunquam
extitit, ſicuti reſpondit Paulus in l. Titio vſusfructus.
ff. de conditio. & demonſtrat. cuius verba hæc ſunt.
Titio vſusfructus ſerui legatus eſt, & ſi ad eum perti
nere deſiiſſet, libertas ſeruo data eſt. Titius viuo te-
ſtatore deceſſit, libertas non valet, quia cõditio nec
initium accepit. Paulus. ergo & ſi viueret Titius ca-
9 pere non poteſt, idem dicendum eſt. Deſiiſſe † enim
non videtur, quod nõ incipit. Hactenus Paulus, qui
idem reſpondit in l. non poteſt videri deſiiſſe. ff. de
reg. iuris, his verbis. Non poteſt videri deſiiſſe libere
qui nunquam habuit.

Reſpondetur primo ſecundum Alciat. in di. reſp.
489. num. 13. verſic. Nec obſtat tex. &c. Paulum illo
in caſu loqui in conditione voluntaria, quæ potuit
attento tempore teſtamenti impleri in forma ſpeci
fica, vt ibi declarant Imola & Comenſ. quod ſecus
eſt in caſu noſtro, cum ſecundum mentem teſtatoris
conditio, non tempore teſtamenti, ſed poſt eius mor
tem, etiam longo tempore, & in infinitum eſſet ad-
implenda. Præterea ille text. (ſubiungit Alciat.) ha-
10 bet alios † intellectus, de quibus ibi per gloſam &
doctores, ſecundum quos nihil faceret contra hanc
concluſionem.

Reſpondetur ſecundo & quidem, ni fallor, me
lius Paulum in dic. l. Titio vſusfructus. & in dic. l. nõ
poteſt videri deſiiſſe, non negare, quin verbum, de-
ſinere, ſeu deſiiſſe, intelligatur etiam quod nunquã
extitit, cum idem ſignificet, ſicuti manifeſte reſpon-
dit Vlpian. in l. 3. §. 1. ff. vſufru. & quemadmodum
caueat, cuius verba hæc ſunt. Deſinere pertinere vſũ
fructum accipiemus, etiam ſi nec cœperit pertine-
re, quamuis legatus ſit, & committetur nihilominus
ſtipulatio, quaſi deſinat pertinere, quod nec cœpit.
Hæc Vlpianus. Nec dicatur, Vlpianum vti illa dictio
11 ne, † quaſi, quæ improprietatis eſt notã. l. 2. §. vlt. ff.
de vi & vi arma. & ſcribunt Bartol. in l. ſi ante nup-
tias. ff. ſoluto matr. Alex. in l. ſi conſtante. §. voluntate.
num. 3. eo. tit. & Iaſ. in §. præterea. num. 41. inſtit. de
actio. quia reſpondetur, & Paulum præcitatis in lo-
cis vſum eſſe verbo, videtur, quæ fictionem & impro
prietatem pariter oſtendit. l. ſi tibi. §. cum ſeruus. de
leg. 1. et multis probant Iaſ. in l. ſi is, qui pro empto-
re. n. 93. ff. de vſuc. & Soc. ſen. in l. cum auus. n. 68. ff.
de cond. & demonſtr.

Tertio inquit Oſaſc. in dic. conſ. 74. n. 19. verſ. defi
cere autem &c. quod dici non poſſunt deficere, ſeu
mori deſcendentes qui nati non ſunt, ſolus enim vi-
uens moritur. l. qui duos. §. ſi iuncta gl. in verbo, tps.
ff. de manumiſs. teſta. & glo. in l. ſi cum hæres. in ver-
bo. non transfert. ff. quando dies legati cedat, quę in-
quit, quod viuens tantum moritur. Nam amiſſio (ſu
biungit Oſaſc.) eſt priuatio, quæ præſupponit habi-
tum. l. manumiſsiones. ff. de iuſt. & iure, & l. decẽ. ff.
de verb. oblig. & mors eſt priuatio vitæ, quia mors
omnia ſoluit. §. deinceps. in auth. de nuptiis, & iuxta
illud, omnia quæ orta occidunt, & aucta ſeneſcunt.
Finis (addit Oſaſc. n. 20.) ſiue defectus præſupponit
principium, ſicut & mors vitam, ſiue interitus ortũ.
Hinc dicimus, quod non eſt, rumpi non poteſt. l. nã
& ſi ſub conditione. §. ſi poſt. ff. de iniuſto rupto irri-
toque facto teſta. & tradunt doctores in l. non poteſt
videri deſiſſe. & in l. non videtur amittere. ff. de reg.
iuris, & Socin. ſen. in conſil. 163. num. 6. lib. 2. His de
ſeruit (ſubiungit Oſaſc.) vulgare dictum, non entis
nullæ ſunt qualitates. l. eius, qui in prouincia. §. pen.
ff. ſi certum peta. cap. ad diſſoluendum. iuncta gloſ.
de deſponſa. impuber. & in cap. bonæ. de electio.
in 6.

Reſpondetur, magnam eſſe differentiam, vt attigi
12 ſupra, inter duo hæc verba, † decedat, & deficiat, ſi-
cuti in ſpecie ſcribit Dec. in dic. conſil. 227. colu. 2.
num. 2. verſic. circa primum. Decedere & mori is di
citur, qui ortus iam eſt, deinde moritur, & eſſe deſi-
nit. Ita loquuntur leges et conſiderationes adductæ
in argumẽto Oſaſchi, quo ſane caſu (ut dixi ſupra)
noſtro non conuenit. Deficere uero dicitur et illud
quod nunquam fuit, ſicuti probatur in l. in perſona.
§. ult. ff. de pactis. in l. ſi quis in fine. ff. de contrah. em-
pt. in l. multum intereſt. ff. de hæred. uel act. uend. in
l. ſi quis ita, et in l. apud Iulian. ff. de hæred. inſtitut.
in l. ſi fundum. §. penult. de leg. 1. in l. falſa. §. ult. ff.
de condit. et demonſtrat. in l. 3. §. ſed ſi ſub con-
ditione. ff. de bono. poſſeſ. contratab. in l. ſi liber.
§. ſi libert. ff. de bonis liber. in l. inter ſtipulantem. §.
ſi rem. et in l. decem. ff. de uerb. oblig. in l. unica. §. et
cum triplici. §. ſin autem aliquid. C. de caducis tollẽ.
et in l. 1. C. de indic. uid. tollen. His ſane omnib. in lo
cis Iuriſc. et Imperat. uno ore appellant dicuntq. cõ
13 ditionem, † quæ non euenit, deficere, cum tñ Iauolẽ.
in l. pecuniam, quam. ff. ſi cert. peta. dixerit conditio
nem quæ non euenit, non extitiſſe, et Paul. in l. fœne-
rator. ff. de nautico fœno. modo conditionem defe-
ciſſe, modo non extitiſſe appellat illam quæ nõ eue-
nit, et manifeſtius Vlpia. in l. nam et ſi ſub conditio-
ne, uerſic. puto igitur. ff. de iniuſto rupto irrito facto
14 teſta. conditionem † quæ euenit, extitiſſe dicit, illam
uero quę non euenit, appellat conditionis defectum
Vlpiani uerba hæc ſunt. Puto igitur exiſtente quidẽ
conditione primi gradus, poſth. potius locum fore,
poſt defectum autem conditionis natus poſth. gra-
dum non rumpit, quia nullus eſt. Hæc ille.

His crediderim abunde ſatis diſſolutos eſſe obi-
ces oẽs, qui docte et acute in motiuis excitati, propo
ſitiq. fuerunt ab eruditiſſimo cauſæ delegato.

S V M-

SVMMARIVM.

1 *Statuti Mediolani cap. 273. quibus ex bonis ſolui debeat æs alienum contractum a Vaſallo vita functo declaratio.*
2 *Succedentem in feudo hæreditario etiam ex proprio teneri ſoluere æs alienum defuncti.*
3 *Succedentem in feudo ex pacto & prouidentia non teneri ad æs alienum defuncti.*
4 *Feudum habentem ex pacto & prouidentia ſuccedere ſuo iure, non ex perſona antecedentis poſſeſſoris.*
5 *Filiũ ſuccedentem in feudo ex pacto & prouidentia debere etiam eſſe hæredem patri in allodialibus.*
6 *Cap. 1. tit. an agnatus & filius, interpretatio.*
7 *Feudum hæreditarium poſſe alienari.*
8 *Statutum Mediolani c. 273. loqui de fructibus defuncti pertinentibus ad Vaſallum defuncti.*
9 *Fructus perceptos a Vaſallo defuncti dici perceptione factos allodiales.*
10 *Emphyteutam perceptione facere fructus ſuos finita emphyteuſi.*
11 *Fructus poſt feloniam perceptos eſſe reſtituendos.*
12 *Fructus pendentes diuidi ad ratam inter hæredes Vaſalli, et ſuccedentes.*
13 *Fructus Feudi ſunt obligati creditoribus defuncti.*
14 *Statutum Mediolani c. 273. loqui de fructibus feudi pertinẽtibus ad defunctum.*
15 *Statuta interpretanda eſſe ſecundum ius commune.*
16 *Interpretationem fieri, quæ æquitati conueniat.*
17 *Interpretationem fieri ex ſenſu prudentum.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXIV.

1 DVbitari contingit, ſtante ſtatuto † Mediolanenſi, cap. 273. quibus ex bonis ſolui debeat æs alienum contractum a vaſallo vita functo. Hac in re primum diſtingui debet feudum hæreditariũ a feudo ex pacto & prouidentia.

2 Quando feudum eſt hęreditarium, † ſuccedens in eo ſine controuerſia, & ex proprio etiam tenetur ſoluere æs alienum a ſuo anteceſſore contractum. Ita Alex. in conſil. 19. n. 13. lib. 5. Afflic. in dec. 26. n. 3. Capic. in deciſ. 198. & deciſ. 199. Myſinger. in ſingula. obſeruationibus, cent. 3. obſeruat. 67. prope finem. Crauet. in conſil. 840. num. 10. lib. 5. & Iul. Clarus in §. feudum. quæſt. 43. Et hoc in caſu loquitur c. 1. an agnatus vel filius, ſicuti dicemus infra. Nec aliqua hic cadere poteſt dubitatio reſpectu fructuum huius feudi hæreditarii, an ſcilicet ex illis teneatur ſucceſſor ſoluére prædictum æs alienum, quia etiam ſi nulli ſunt percepti, nullique extant fructus alioqui ſpectantes ad ipſum vaſallum defunctum, attamen ſucceſſor iſte tanquam hæres ex bonis propriis tenetur æs illud alienum ſoluere.

Quando vero feudum eſt ex pacto, & prouidentia, quale eſſe præſupponitur hoc, de quo agimus,
3 † ſucceſſor hoc in feudo, qui non eſt hæres vaſalli defuncti reſpectu bonorum allodialium, non tenetur ex proprio ſatisfacere creditoribus prædicti vaſalli vita functi. Sicuti ſcribunt Alex. Afflic. Craue. & Myſinger. præcitat. in locis, & manifeſtius Alciat. in reſp. 186. & in reſp. 195. ſecund. impreſſ. antiqu. Lugdun. Catel. Cotta in memoral. in verbo. Vaſalli non tenentur, Tiraquell. de iure primogen. cap. 35. num. 7. 8. & 9. Socin. iun. in conſil. 42. n. 2. lib. 3. Roland. in conſil. 97. num. 52. lib. 1. Andr. Gail. in lib. 2. practic. obſeruat. in obſeruat. 149. num. 5. & obſeruat. 154. & Ludouic. Mol. in lib. 1. de Hiſpan. primogen. cap. 10. num. 29. Ea eſt huius ſententiæ ratio, quia ſucceſſor
4 † iſte ſuo iure tamquam perſona vocata a Principe, qui inueſtituram conceſſit, feudum habet, non autẽ aliquid conſequitur ex perſona antecedentis poſſeſſoris, ſicuti tradunt gloſſ. Ardizon. & alii in c. 1. an agnatus vel filius, & poſt alios Oſaſc. in deciſ. 162. n.
5 2. & num. 4. Nec repugnat, quod filius † ſuccedens patri in feudo ex pacto & prouidentia, eius etiam hæres in bonis liberis, & allodialibus eſſe debeat. cap. 1. in tit. an agnatus & filius, quod ſic intelligunt & interpretantur multi congeſti ab Oſaſc. in dic. deciſ. 162. col. 1. & 2. Et conſequenter filius iſte hoc in feudo ſuccedens teneri videtur ſoluere æs alienum ab ipſo patre contractum, vt in ſpecie tradunt ex aliorum opinione Didac. Couar. in lib. 2. varia. reſolut. cap. 18. n. 4. & Ioſeph Cumia. in extrauag. ſi aliquo. de ſucceſſione feudi, in verbo. antiquis. num. 66. Nã reſpondetur primo, dictum cap. 1. an agnatus vel filius, loqui, & intelligi de feudo hæreditario, non autem ex pacto & prouidentia. Ita ſane quamplurimi, quos longa ſerie congerit Oſaſc. in dic. deciſ. 162. n. 4. qui teſtatur, hanc eſſe magis receptam magiſque
6 veram † opinionem. Et prædictis accedunt Myſing. in ſuis obſeruat. Cent. 3. obſeruat. 67. Andr. Gail. in lib. 2. practic. obſeruation. obſeruat. 154. & Borcloto. in tract. feudorum. cap. 7. num. 94. Præterea & ſecundo reſpondetur, dictum cap. 1. an agnatus vel filius, locum non habere, quando pater nihil in bonis reliquit. Ita declarant Iacob. Beluiſ. in c. 1. §. Titius. Si de feudo defunc. contr. ſit, quem ſecuti ſunt ibidẽ Aluar. num. 5. & Afflic. num. 16. & idem Afflict. in c. 1. §. hoc quoque. num. 69. de ſucceſſ. feudi, Iacob. a S. Georgio in inueſtit. feudali. in verbo. Ita quod ipſi inueſtiti. num. 4. & ſi verbo. cum pacto de alienãdo. n. 43. Zaſ. in epit. feud. in 8. p. num. 11. & Silu. in conſil. 15. num. 36.

His intelligimus & ſatis conſtat, ſuccedentem in feudo ex pacto & prouidentia non teneri ex bonis ipſius feudi, vel ex proprio ſatisfacere creditoribus ſui anteceſſoris. Illum vero qui ſuccedit in feudo hæreditario teneri non ſolum ex ipſiſmet bonis feudi, vel eius fructibus, ſed etiam ex propriis bonis ſuis patrimonialibus.

Dubitatio modo verſatur, an prædictum ſtatutũ loquatur de feudo ex pacto & prouidentia, vel potius de feudo hęreditario? Et quidem exiſtimo loqui de hæreditario. Nam certum eſt, inter feudum † hæ-
7 reditarium, & ex pacto & prouidentia eſſe pręcipuã hanc differentiam, quod hęreditarium obligari, & alienari poteſt, in præiudicium ſucceſſorum, feudũ vero ex pacto, & prouidentia non, vt ſcribũt omnes in cap. 1. de alienat. feudi, Afflic. in deciſ. 26. num. 3. qui in his terminis loquitur, Pariſ. in conſil. 16. num. 4. lib. 2. & copioſe Thom. Marin. in tract. feudorum. lib. 1. tit. 2. de feudo ex pacto & prouidẽtia antiquo. num. 47. verſic. pro contraria. Porro prædictum ſtatutum ca. 273. loqui de feudo, quod obligari & alienari poteſt, conſtat illis verbis. Si quis vaſallus cum aliquo contraxerit, vel contrahet, vel alicui ſe obligauerit, &c. iunctis illis verbis. Et feudum in fraudem creditorum modo aliquo alienare non poſſit, etc. et ibi. Et proinde creditor agere poſſit et petere et vindicare, ac ſi contractus ſiue diſtractus non eſſet celebratus, etc. ſequitur ergo dicendum, ſtatutum loqui de feudo hæreditario, et conſequenter, hæredem ipſius vaſalli teneri ſatisfacere creditoribus non ſolum ex fructibus feudi, vt clare diſponit ſtatutum, ſed etiam ex ipſomet feudo, et ex proprio patrimonio. Hoc in caſu nos non verſamur, cũ feudum, de cuius fructibus nunc agitur, non ſit hęreditarium, ſed ex pacto et prouidentia, nempe conceſſum,

ceſſum,pro ſe filiis & deſcendentibus maſculis.

Cæterum, admiſſo citra veri præiudicium, quod prædictum ſtatutum loquatur etiam de feudo ex pacto & prouidentia,de cuius fructibus ſtatuit, ſatisfaciendum eſſe creditoribus,attamen non declarat ſtatutum,de quibus fructibus debeat ſatisfieri,an ſcilicet de fructibus ſpectantibus tam ad ſucceſſorem hunc quàm ad anteceſſorem defunctum,ſeu eius hæredes.

8 Crediderim ego intelligi debere ſtatutũ † loqui de fructibus feudi pertinentibus ad vaſallum defunctum debitorem, ſeu eius hæredes. Hoc facile multis argumentis demonſtrari poteſt;prius expoſito & declarato,ad quem ſpectent fructus feudi. Et quidem diſtinguo atque conſtituo duos caſus.

Primus eſt,quando,ipſo vaſallo adhuc ſuperſtite,

9 † fructus iam fuerũt percepti. ij quidẽ dicuntur fructus feudi,ſed non manent feudales,cum perceptione facta efficiantur liberi, & allodiales,nempe acquiſiti ipſi vaſallo ſuperſtiti. Ita Afflict. in cap. 1. §.præterea,ſi inter.num. 16.de fructib. feud. alien. per Frider. Curt.iun.in tract.feudor.in 2.par.3.partis princip. num. 46. Pariſ. in conſ. 55. num. 60. & 61. lib. 3. Boer.in quæſt. 199. num.7.& Roland.in conſ.71.num.64.lib.2.& in conſil.54.num.30.lib.3.

10 Sic dicimus,emphyteotã,†emphyteuſi finita,nõ teneri reſtituere fructus à ſe iam perceptos, ex quo ſibi acquiſiuiſſe,& proprios feciſſe dicitur. Ita Specul.in tit.de locato.§.nunc aliqua,verſ.decimo, Iaſon in l.2.nu.17.C.de iure emphyt.& in conſ.29. in fine lib.1.dum dixerunt,emphyteotam teneri reſtituere fructus ex eo die quo finita eſt emphyteuſis. Ergo non iam perceptos. Sic etiam vaſallus tene-

11 tur reſtituere fructus † perceptos poſt commiſſam feloniam atque poſt apertum feudum domino,non autem perceptos ante, vt ſcribunt Caſtren. Alex.& Iaſon in l. 1. C. de his, quibus vt indig. Præpoſ. in c.1.col.2.quib.mo.feudum amitta.Iacob.à S. Geor. in inueſt. feudali. in verbo.Dictiq; vaſalli,nu.33.& Zaſ.in epitom.feudor.parte 10.Et in ſpecie hoc ſenſit Signor.in conſil. 12.num.2.

Secundus eſt caſus,quando tempore mortis vaſalli fructus ſunt adhuc pendentes. Hoc ſanè caſu

12 diuidũtur ij fructus† inter hæredes vaſalli,& ſuccedentes in feudo pro rata temporis. Ita tradunt Comenſ. in l. diuortio. in prin. ff. ſolut. matr. & ibid. Alex.num.3.& Iaſ.num.6.quos ſecutus eſt Brunus in conſil. 106. qui teſtatur hanc eſſe receptam opinionem. Et his accedunt Mar. Freccia in tract.de ſubfeudis. lib. 3.differentia 5.in fine. Et Borgnin. Caualc.in tract. de vſufruct. mul. relict.num.144.ij itaque fructus reſpectu portionis,quæ peruenire debet ad ſuccedentem in feudo,dicuntur proprie feudales, & ſibi acquiſiti,& conſequenter non obnoxij pro debito vaſalli defuncti, & in ſpecie ſic decidit Afflict.in deciſ.26. num.6. & idem prius ſenſit Signorol. in conſ. 12. num. 2. qui rationem conſiderat. Et manifeſtius Freccia in dict.lib.3.differentia.tertia decima. in fine. Reſpectu verò portionis pertinentis ad hæredes vaſalli defuncti, dicuntur

13 quidem fructus † peruenti ex feudo,ſed tamquam proprij obligati ſunt creditoribus ipſius vaſalli defuncti, ſicuti in ſpecie ſenſit Alciat.in reſp. 189. in fine.verſ.primus eſt.

His pręmiſſis & explicatis,dicimus nunc; prædi-

14 ctum † ſtatutum cap.273.loqui & intelligi de fructibus feudi pertinentibus ad vaſallum defunctum debitorem,ſeu eius hæredes.

15 Primò ea me mouet ratio,quod ſtatutum † intelligi & interpretari debet ſecundum ius commune; quando verſamur in dubio, an ſit iuris communis correctorium vel non, vt ſcribunt Imola in l.ſi verò. §.de viro,col.2.ff.ſol.matr. Ruin.in conſ.29.nu.5.& in conſ.32.nu.13.lib.3.& Gozad.in conſ.19.num. 19. Et reſpondit Brun.in conſ.35.nu.10.ſumendam eſſe interpretationem iuri communi magis conſentaneam, iuxtà l.ſi ſtipulatus.ff.de vſuris. Porrò fructus feudi percepti à vaſallo debitore vel eius hærede tanquam res allodiales, & liberæ ipſius debitoris, dicuntur iuris communis diſpoſitione obligati eius creditoribus,ſicuti è contra, fructus percepti à ſucceſſore in feudo poſt feudum à ſe deuolutũ, ſunt eius proprij, & non obnoxij creditoribus ſui anteceſſoris,vt diximus ſupra. Ergo prædictum ſtatutum cap.273.debet intelligi de fructibus feudi perceptis à debitore, vel eius hærede & nõ à ſucceſſore.

Secundo accedit,quod ſumenda eſt illa interpre-

16 tatio,†quæ æquitati magis conuenit.l.in his.ff.de cõditio. & demonſtrat. Bald. in l.cum allegas.in fine. C.de vſuris,Socin.ſen.in conſ.159.col.7.in fine.lib. 2. & Crauet. in conſ. 135. num.37. Atqui æquitati conſentaneum magis eſt,quod ex fructibus peruentis ad vaſallũ debitorem ſatisfiat eius creditoribus, & è contrà iniquum eſt,quod ſucceſſor in feudo,qui à ſuo anteceſſore nihil eſt conſecutus, teneatur æs alienum ab eo cõtractum diſſoluere. Ergo ſtatutum debet intelligi de fructibus feudi pertinentibus ad vaſallum debitorem,vel eius hæredem.

Tertio & vltimo ſuffragatur,quod ſumi debet il-

17 la interpretatio,ꝙ à prudentib.reprehendi †minime poſſit.l.Saluius Ariſt.ff.de legatis pręſt.& egregiè reſponderunt Socin.ſen.in conſil.11.col.4.lib.3.& in conſ.27.nu.8.lib.4.Socin. iun. in conſ.1.num.128. lib.1. & Crauet.in conſ.3.nu.23.in conſ.5.nu.14.& in conſ.656.nu.14.qui hoc poſtremo loco ſic de ſtatuti interpretatione cenſuit poſt Bald.quem refert. Atqui à ſapientibus maximè reprehẽderetur huius ſtatuti interpretatio, ſi diceremus, intelligi debere de fructibus feudi pertinentibus ad ſucceſſorem, qui æs alienum non contraxit,ſicuti e contra laudabitur interpretatio, quod intelligatur de fructibus feudi pertinẽtibus ad anteceſſorem debitorem, qui commodum pecuniæ ſui creditoris eſt conſecutus. Ergo prædictum ſtatutum debet intelligi,quod ſoluatur creditoribus vaſalli ex fructibus pertinentibus ad ipſum vaſallũ,qui ęs ipſum alienũ contraxit.

Concludo itaq; prædictum ſtatutum cap.273.intelligi atq. interpretari debere, quod creditoribus vaſalli ſoluatur de fructibus feudi pertinentibus ad ipſum vaſallum,qui debitum contraxit,vel eius hæredem.

SVMMARIVM.

1 *Filium naturalem & ſpurium extantib.legitimis nihil capere propter vnciam.*

2 *Spurium legitimo ſubſtitutum capere totũ eo repudiante.*

3 *Naturalibus,non extantibus legitimis,poſſe totum relinqui ſalua aſcendentium legitima.*

4 *Naturalẽ admitti, legitimo repudiãte,uel iuſte exhæredato.*

5 *Naturalem ex ſubſtitutione pupillari capere bona aduentitia pupilli,non patris.*

6 *Fratrem legitimum non prohiberi inſtituere naturalem.*

7 *Naturalem ex pupillari ſubſtitutione non capere profectitiam,ſed reſtituere ab inteſtato uenientib.retenta uncia.*

8 *Subſtitutionem pupillarem dici pupilli teſtamentum.*

9 *Pupillariter ſubſtitutum ſuccedere ex iudicio teſtatoris.*

10 *Naturalem pupillariter ſubſtitutum eueniente caſu capere etiam bona patris male quoſdam opinari.*

11 *Naturalem ex pupillari apprehendere omnia bona, etiam*

quæ fuere patris, vt retenta vncia ea reſtituat.

12 *Spurio relicta a patre, auferri a venientibus ab inteſtato.*

13 *Viro vltra tertiam ab vxore relicta auferri a uenientib. ab inteſtato.*

14 *Accreſcendi ius ceſſare, vbi quis venit aduerſus prohibitionem legis.*

15 *Statuto ſtante quod vxor non poſſit vltra dotem capere a viro, vxorem neq. ex pupillari capturam.*

16 *Patrimonia patris & pupilli cui fuit pupillariter ſubſtitutũ, eſſe ſeparata.*

Subſtitutionem pupillarem duo continere patrimonia.

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXV.

QVod pro illuſt. D. Equite Ant. Muzano Vincẽ.
docte & acute rñdit Excell. ac Illuſ. Eques D.
M. Anton. Peregr. Patau. (quem ob ſingularem eius
eruditionẽ & bonitatẽ loco colendiſsimi fratris ſẽ-
per habui) & mihi maxime probatur, nempe D. Gui
dum filium naturalem Illuſtr. D. Iuliani Piouene ab
ipſo D. Iuliano pupillariter ſubſtitutũ D. Blancæ fi-
liæ ſuæ legitimæ & naturali hæredi a ſe inſtitutæ, de
inde in pupillari ætate defunctæ admitti debere ſo-
lummodo pro vncia in bonis paternis, quo vero ad
bona materna ipſius pupillæ in totum, reſiduum ve
ro pertinere ad dictum D. Equitem Muzanum. Hãc
ſententiam a præfato D. Peregrino optime cõpro-
batam & ego aliquibus, & ſi forte paucis confirma
bo, conſtituo itaq. quinq. concluſiones, quibus tota
hęc cõtrouerſia facile ſatis explicabitur.

1 Prima concluſio eſt filium naturalem & ſpuriũ †
filiis legitimis exiſtentibus nihil ex bonis patris pter
vnciã ſiue ex teſtamento ſiue ab inteſtato, ſiue ex cõ
tractu capere poſſe. l. 1. & auth. licet. C. de nat. libe. &
§. vlt. in auth. quib. modis natur. efficiantur ſui. Et
ſcribunt ibid. Accur. & reliqui. Ripa in l. Luc. n. 2. ff.
de vulg. & pup. ſubſt. Guiel. Bened. in cap. Raynut.
in verbo & vxorem nomine Adelaſiam. in deciſione
5. n. 114. de teſta. Didac. Couarr. in epit. de ſponſal.
in 2. par. c. 8. §... num. 3.

2 Secunda eſt concluſio, † filium naturalẽ & ſpuriũ
vulgariter ſubſtitutum filio legitimo capere totã hæ
reditatem, ſi filius ipſe legitimus hæres inſtitutus
repudiat, ſeu hęres non efficiatur. Hanc concluſionẽ
affirmant Iacob. de Arena, Bald. Angel. Aret. & Co-
menſ. in l. ſi is, qui ex bonis. ff. de vulg. & pupil. ſubſt.
& ibidem etiam Alex. n. 4. Iaſ. n. 5. Bal. in l. eam quã,
n. 52. C. de fideic. Rom. in conſ. 43. n. 4. quem ſecutus
eſt Pariſ. in conſ. 26. n. 43. li. 3. ſic & Guielm. Bened.
in c. Raynu. in verb. & vxorem noĩe Adelaſiam. in 5.
deciſ. n. 119. de teſta. & manifeſte probat l. Luc. ff. de
vulg. & pup. ſubſt. Et accedit ratio, quod non exi-
ſtente aliquo filio legitimo, põt pater totũ relinque-
3 re filio † naturali, reſeruata tamẽ prius legitima aſcẽ
dentibus. §. vlt. in auth. quib. mod. natura. efficiãtur
ſui. Atqui paria ſunt non extare filium legitimũ, vel
extaret nõ ſuccedere. l. ſi poſt mortem. §. liberi. ff. de
bon. poſ. contra ta. & l. ſi ex modica. §. filius. ff. de bo
4 nis liber. ergo filio legitimo † inſtituto repudiante,
vel iuſte exhęredato admittitur naturalis. Hac rõne
& argum. in ſpecie noſtra vſi ſunt Alex. Iaſ. & alii ſu
pra commemorati.

5 Tertia eſt concluſio, filium † naturalẽ pupillariter
ſubſtitutũ filio legitimo impuberi hæredi inſtituto,
eueniente caſu ipſius ſubſtitutionis pupillaris cape-
re bona ipſius pupilli aliunde ei quã ex bonis fratris
peruenta, vt puta bona dotalia matris ipſius pupilli.
Concluſionẽ hanc probant oẽs in d. l. ſi is, qui ex bo
nis. ff. de vulg. & pup. ſubſt. ibi ſane Bart. Bald. Ang.
Caſtr. n... Com. Alex. n. 4. Iaſ. n. 5. His accedũt Bald.
in l. eã quã. n. 51. C. de fideic. & in c. ſolicitudinẽ. colu.
2. de appel. Feder. de Senis in conſ. 57. Iaſ. in l. iã hoc
iure. n. 5. ff. de vulg. & pup. ſubſt. Rui. in conſ. 44. n. 13.
li. 2. Ripa in l. Luc. n. 3. ff. de vulg. & pup. ſubſt. Guiel.
Bened. in c. Rayn. in verbo, & vxorem noĩe Adelaſ.
in deciſ. 5. n. 119. verſ. ſi vero pater, & n. 128. de teſt.
Paleot. in Trac. de nothis ſpuriiſq. filiis. c. 43. n. 8. Si-
mon de Præt. in Trac. de interpr. ult. vol. lib. 3. n. 11.
Rolan. in conſ. 87. n. 26. li. 3. Did. in epit. de ſponſ. in
2. par. c. 8. §. 5. n. 4. Et manifeſte probat reſponsũ il-
lud Terentii in l. ſi is, qui ex bonis. ff. de vulg. & pup.
6 ſubſt. Et accedit rõ, ꝙ iure non prohibetur filius † na
turalis capere a filio legitimo fratre ſuo, ſicuti capit
ex ſubſtitutione pupillari, quæ dr̃ ipſius pupilli teſta
mentũ. l. Papin. §. ſed nec impuberis. ff. de inof. teſt.

7 Quarta eſt concluſio, filiũ † naturalẽ pupillariter
ſubſtitutũ filio legitimo impuberi hæredi inſtituto,
eueniẽte caſu ipſius ſubſtitutionis pupillaris, capere
nõ poſſe bona patris teſtatoris ad ipſum pupillũ per
uenta, concluſionẽ hanc probarunt oẽs in præceden
ti concluſione allegati, nempe Bart. Bal. Ang. Caſtr.
Aret. Fed. de Senis, Iaſ. Rui. Bened. Paleot. Pręt. Rol.
& Did. Idẽ ſimili in caſu ſenſit Cor. in conſ. 236. n. 6.
li. 2. Et hæc quidẽ vera & recepta ſnĩa; probatur pri-
mũ eo reſpõſo Terẽ. in l. ſi is qui ex bonis. ff. de vulg.
& pup. ſubſt. cuius verba clara & manifeſta recitaui
ſupra in præced. concluſ. & accedit rõ, ꝙ & ſi ſubſti-
8 tutio † pupillaris dr̃ teſtamentũ ipſius pupilli. dic. l.
Papin. §. ſed nec impuberis. ff. de inof. teſt. attñ ſubſti
tutus ipſe ſuccedit non ſolũ ipſi pupillo, ſed ẽt patri
teſtatori, & ex eius iudicio. l. paterf. in fi. ff. de vulg. &
9 pup. ſubſt. His. n. duob. coniunctis, q. ſ. pupillariter †
ſubſtitutus ſuccedat ẽt ipſi pr̃i teſtatori, cũ ſit hęres
hæredis. l. vlt. C. de hær. inſt. & qđ ipſius iudicio vo-
catus ſit, ob id repellit̃ ſubſtitutus a ſucceſſione bo-
norũ patris teſtatoris, in quib. pupillus inſtitutus ſuc
ceſſerit, tanquã hoc caſu inſtitutus cenſeatur ab ipſo
patre, & ab eo capere, quo vltra vnciam capere pro
hibetur, ſicuti diximus ſupra in 1. concl.

10 His intelligimus, † non recte ſatis ſcripſiſſe Imo. in
l. Luc. col. 3. verſ. ſed aduerte. n. 5. ff. de vulg. & pupill.
dũ ſcriptum reliquit, ꝙ imo filius naturalis pupillo
ſubſtitutus, eueniẽte caſu ipſius ſubſtitutionis pupil
laris, capit ẽt bona pr̃s teſtatoris, & Imol. ſecuti ſunt
Alex. in d. l. ſi is, qui. n. 4. & ĩ l. Luc. col. 2. & ibid. Rip.
n. 3. ĩ fi. ff. de vulg. & pup. ſubſ. & cũ Im. rõnib. & arg.
ſatis diligenter ſatisfecerit doctiſs. Peregr. ſuo in re-
ſponſo, non eſt quod plura ſcribam.

Quinta eſt concluſ. Bona illa paterna, a patre ipſo
teſtatore relicta filio legitimo impuberi hæredi in-
ſtituto, cui ſubſtitus fuit filius naturalis, qui (ut dixi
mus in præcedenti concluſione) eueniente caſu ip-
ſius ſubſtitutionis pupillaris capere ea non põt, ad
uenientes ab inteſtato pertinere. Illa tñ apprehẽdet
11 primũ ipſe filius naturalis, † & deinde uncia ſibi re-
tenta totum ipſis ab inteſtato ſuccedentib. reſtituet.
Concluſionẽ hanc probant Bald. in l. eã quã. n. 51. C.
de fideic. Comenſ. in d. l. ſi is, qui ex bonis. n. 24. ff. de
uulg. & pup. ſubſt. & ibid. Imo. in fi. Alex. n. 3. & Iaſ.
n. 6. Corn. in conſ. 236. n. 6. uerſ. Nam qñ pater. lib. 2.
Dec. in l. in ius noſtrũ. in fi. ff. de reg. iur. & ibid. Cag.
n. 12. Guiel. Bened. in c. Rayn. in uerbo, & uxorẽ no-
mine Adel. in 5. deciſ. n. 115. in fi. & n. 126. de teſt. &
manifeſtius Io. de Garro. in l. 1. n. 112. uerſ. addo q.
C. de ſecundis nupt. & Lancel. Gallia in commen. ad
ſtatutum Alex. in uerbo ultra. q. 5. n. 6.

12 Cõfert ꝙ dicimus, relictũ a pr̃e filio † ſpurio ab eo
aufferri a uenientib. ab inteſtato. Ita Bar. in l. ult. n. 11.
uerſ. aut hoc cõtingit. ff. de his quib. ut indig. Bald. &
Sal. in l. 1. C. de natur. libe. Alex. in l. hęreditas. n. 7. C.

de his quib.ut indig.& in conſ.202.col.1.& 2.lib.6. Iaſon in l.2.num.9.C.de hæred. inſtitut. Pariſius in conſil.65.num.17.& 18.libr.2. Socin. iun. in conſil. 3.num.13.lib.3.qui alios refert. Et Did. in epit. de ſponſ.lib. in 2.p.c.8.§.5.n.3.verſ.quod ſi pater.

Eſt etiã ſimile,quod dicimus,bona relicta ab vxo
13 re viro,vltra tertiam partẽ, ab ipſo marito † auferri a venientibus ab inteſtato.l..C.de ſecundis nupt.& ibidem Bald.col.vlt.qui dixit, hoc in caſu non eſſe
14 locum iuri † accreſcendi ad fauorem & commodũ mariti.Idem ſcribunt ibidem Io.de Garronib.n.61.& 112.verſ.vlterius, & alios multos cõgerit Gallia. in dic.q.5.n.9.Hoc etiam facit quod ſcribunt Bald. & Alber.in d.l.ſi is,qui ex bonis.ff. de vulg.& pup.
15 ſubſt.ſi ſtatuto † cautum ſit, vxorem ex teſtamento mariti habere non poſſe niſi dotem, ſi plus ei relinquatur etiam ex pupillari ſubſtitutione, illud plus ab ea aufertur,& ſuccedentes ab inteſtato admittũtur.Idem Alber.in Trac.ſtatutor. in 2. parte quæſt. 112.Ruin.in conſi.44.num.13.lib.2.Alciat. in reſp. 41.in fine.lib.5.ſecund. impreſs. nouam Venetam, quod eſt reſponſum 254.ſecund.imp.antiq.Lugdu. & Gallia.in dic.q.5.n.6.

His intelligimus, veram non eſſe opinionem illã antiquorum,nempe Accurſ.Iacobi de Rauenna & Raynerii de Forliuio,opinantium, filium naturalẽ capere totum,hoc eſt,tam bona paterna quã pupilli,& hoc quidẽ vel ea rõne,ne teſtator videatur decedere ꝑ parte teſtatus & pro parte ĩteſtatus, cõtra l.ius nr̃m.ff.de reg.iur.Hæc ſane rõ non cõcludit, cũ
16 certũ ſit,hæc eſſe duo ſeparata † patrimonia,nẽpe alterũ patris,alterũ filii pupilli,quo fit, vt locus nõ ſit diſpoſitioni dic.l.ius noſtrũ,ſicuti egregie declarãt Bar.in l.cunctos populos.n.36.verſ.poſtea ſuperuenit.& n.38.C.de Sum.Trin.& fide cath.Cor. in cõſ. 85.n.8.lib.3.Ruin.in conſ.48.n.2.li.3. Goza. in cõſ. 49.n.9.& Andr.Gail.in li.2.pract.obſeruationũ ob
17 ſeruatione 124.n.14.& in ſpecie † pupillaris ſubſtitutionis,quæ duo continet patrimonia,alterũ(vt diximus)patris teſtatoris,alterũ filii pupilli,cui facta eſt ſubſtitutio,tradũt Ang.Im.& Alex.in l.2.in pri. in 2.notab.ff.de vulg.& pup.ſubſt.& Ioan.de Garronib.in l.1.n.114.C.de ſecund. nupt.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuſim conceſſam cum hoc pronomine ipſius,hoc noſtro,ad tertiam ipſius generationẽ,includere pronepotes.*
2 *Pronomen,ipſius,perſonaliſſimum eſſe.*
Generationem ipſius(verba poni ſolita in inueſtituris) ſignificare eam quæ ab acquirente incipit.
3 *Pronomen ipſius,in emphyteuſi ad tertiam ipſius generationem falſum eſſe nil operari.*
4 *Linea graduum caput eſſe patrem.*
5 *Clauſulam ſi deceſſerit ſine filijs,intelligi de ſuo corpore natis,licet non exprimatur.*
6 *Caſtrenſ. facilitas in reſponſis notata.*
7 *Emphyteuſim conceſſam vſq. ad tertiam generationem nõ extendi vltra nepotem.*
8 *Emphyteuſim cẽſeri a Prælato conceſſã iuxta regulas iuris.*
9 *Emphyteuſim eccleſiaſticam poſſe concedi vltra pronepotẽ acquirentis.*
10 *Emphyteuſim ſimpliciter conceſſam Caio,in tertiam generationem includere ſolum nepotem.*
11 *Emphyteuſi conceſſa vſque in tertiam ipſius acquirentis generationem, comprehendi pronepotem.*
12 *Interpretationem in dubio fieri contra paciſcentem.*
13 *Interpretationem in dubio fieri contra prælatum qui conceſſit Emphyteuſim.*
14 *Interpretationem in dubio fieri contra venditorem.*
15 *Interpretationem in dubio non fieri contra recipientem Emphyteuſim.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXVI.

PRopoſitæ conſultationis egregia eſt dubitatio, an ſcilicet pronepotes Illuſtr. quondam Dom. Dominici Saulii comprehendantur ſub conceſſione Emphyteuſis eccleſiaſticæ conceſſæ ipſi Dom. Dominico pro ſe, ſuiſque hæredibus & ſucceſſorib. uſque ad ipſius D.Dom.tertiam generationem?
1 Et quidem reſpõdendũ eſt, † verba illa. Vſq. ad ipſius D.Dom.tertiam generationem comprehẽdere etiam ipſius D.Dom.pronepotes,cum generatio ſumat initium non a perſona ipſius D. Dom.ſed a d.D.Franc.eius filio,& hæc quidem eſt magis recepta doctorum ſentẽtia,cum eã probauerint 29.(me cum eis numerato)doctores,quos ex ordine refero.

1 Bart.in reſpon.cuius meminit Bald.quem nunc commemoro.

2 Bald.in auth.ſi quas ruinas.n.3.C.de ſacroſanc. eccleſ.in addition.ad Speculat.tit.de locato.verſic. nomine tertiæ generationis, & in conſil.448.conceſſa eſt alicui emphyteuſis.lib.3.repetitum in cõſ. 445.lib.5.& inter conſilia Calder.in conſil.9.titul. de locato.

3 Caſtren.in d.auth.ſi quas ruinas.num.4.verſic. ſed Bart.conſuluit.

4 Imola in l.quod dicitur.la 2.n.8.ad fin. verſ.interdum conceditur.de verb.oblig.

5 Anch.in clem.1.n.8.de pœnis.

6 Zabar.eodem in loco.col.6.in verſ.ipſius.

7 Alex.in dic.l.quod dicitur.num.23.de verb.obl. in conſil.110.num.18.lib.3.& in conſil.125.num.5.& 6.lib.5.

8 Angel.Aretin.in §.adeo.num.3.inſtit.de locat. & conduct.

9 Crot.in conſ.25.n.7.lib.1.

10 Soc.ſen.in conſ.25.n.4.& 8.lib.1.

11 Præpoſ.in cap.1.§.& quia.num.69.qui feudũ dare poſſunt.

12 Iaſ.in l.2.n.166.C.de iure Emphyt.

13 Ruin.in conſil.166.n.6.lib.1.& in conſil.101. in fine.lib.2.

14 Decius in conſ.624.num.1.

15 Curt.iun.in Tract.feudor.in 3.par.principali. num.51.

16 Bero.in conſ.109.n.15.lib.1.

17 Gozad.in conſ.25.n.17.

18 Capic.in inueſtit.feud. in tit.clauſulæ feudor. in verbo vſq.ad tertiam generat.

19 Bellon.in conſ.80.n.9.& 10.qui teſtatur, hãc eſſe communem ſententiam.

20 Socin.iun.in conſ.124.n.73.lib.1.

21 Anton.Gabr.in lib.3.concluſ.tit.de iure Emphyt.concl.4.num.4.

22 Ceph.in conſ.582.n.. verſ..

23 Hieron.Gabr.in conſ.90.n.1.lib.1.

24 Octau.Vulpel.in Tract.de propoſitionum & aduerbiorum ſignificatione.in dict.vſq.col.4.verſ. ſicut ſi conceſſio.

25 Honded.in conſ.54.num.12.

26 Valent.Foreſter.in Tract.de ſucceſs.ab inteſt. lib.3.c.20.n.5.q.1.

27 Schrad.in Trac.feud.in 7.p.c.7.n.11.

28 Roſenthal.in Synopſi feudor.cap.7.concluſio. 23.num.3.

29 Ego ipſe in conſ.883.n.13.lib.9.

Et huius quidem veræ & receptæ opinionis ea
2 eſt ſolida ratio, quia pronomen illud ipſius, † perſonaliſſimum eſt, l. generaliter. in fine. ff. de officio Præſidis, & l. vnicæ. §. ne autem. Cod. de

caducis tollen.& manifeſte ſcribunt Bald.in conſil.
304.Nobilis.lib.5.Alciat.in reſp.33.n.3.& in reſpo.
424.num.3.ſecund.impreſs.antiqu. Lugdun. Natta
in conſ.163.num.8.& Tiraquell. de retractu conoſt,
§.1.glo.6.n.25.& ideo verba hæc, vſq. in ipſius ac-
quirentis tertiam generationem, ſignificant genera-
tionem ipſiuſmet perſonæ acquirentis, in qua qui-
dem eſſe & connumerari non poteſt ipſe recipiens
emphyteuſim, qui nō eſt generatus, ſed generans,
ſeu cauſa generationis. Non enim quis ſe ipſum ge-
nerare poteſt. Nec repugnat conſideratio Caſtr. in
conſilio 338. Ad primum quæſitum.num. 1. verſic.
Nec obſtat.lib.2.cum dixit, hoc verbum, ſeu prono-
3 men,ipſius,appoſitum in hac conceſſione † nil ope-
rari,cum exprimat ſolum id quod tacite ineſt, iuxta
l.non recte.C.de fideiuſſoribus.Nam in conceſſione
ipſa emphyteuſis, pro ſe, hæredibus & ſucceſſoribus
vſq. in tertiam generationem ineſt tacite pronomen
ipſius recipientis,cum de alterius generatione intel
ligi non poſſit. Non inquam repugnat hæc conſide-
ratio,cum verius ſit hac in cōceſſione non exprimi
quod tacite ineſt, ex quo non exprimendo prono-
men ipſius intelligi poteſt de generatione, in qua ip
ſe recipiens contineatur, atque ita quæ incipiat a
4 ſua perſona; ſicuti dicimus de linea † graduum
vnius,caput eſt pater, & qui ob id ſub ea compre-
henditur, vt ſcribunt poſt alios Socin. ſen. in l. Gal-
lus.§.nunc de lege.num.3.ff. de liberis & poſthum.
Ruin.in conſil.98.num. 2. libro 1. Bero. in conſilio
77.num.15.libro 2. & Crauet. in conſil. 250.num.
5.& alibi ſæpe.Porro diuerſum eſt, pro ſe & eius hæ-
redibus & ſucceſſoribus vſque in tertiam ipſius ge-
nerationem, cum tunc recipientis perſona tamquā
is, a quo generatio peruenire debet, non compre-
hendatur.

Nec caſui noſtro adaptari poteſt ſimile illud con
ſideratum adductumque a Caſtren. in dic. conſilio
338.num. 2. dum inquit, ſimile eſt quod ſcribunt
5 doctores in illa conditione, † ſi deceſſerit ſine libe-
ris legitimis & naturalibus, quia non refert (ſcribit
Caſtrenſ.) an addantur illa verba, de ſuo corpore
deſcendentibus,&c.vel non addantur, nec propte-
rea plus vel minus importat conditio, quia ſub intel
ligeretur etiam ſi appoſita non fuiſſet, vt ſcribunt
omnes in auth.niſi rogati.C.ad S.C.Trebellian.Hoc
ſane ſimile caſui noſtro non adaptatur, quando-
quidem in caſu,de quo apud doctores in dicta au-
th.niſi rogati,neceſſe eſt intelligere,de liberis ex ip-
ſo teſtatore procreatis,quia ſi intelligi poſſet de qui
buſcumque aliorum extraneorum liberis, vana &
fruſtratoria redderetur fideicommiſſi conditio,quę
nunquam deficeret. Id quod non euenit in caſu no-
ſtro, in quo pronomen ipſius,operatur, fruſtraque
non adiicitur.

His intelligimus veram, & receptam eſſe Bartol.
Bal.& ſequacium opinionem. Nunc ſupereſt vt di-
luamus atq. confutemus nonnulla, quæ præteritæ
firmatæ ſententiæ obiici poſſe videntur.

Et primo quidem obiicitur aliquorum,(vt ab his
incipiam)auctoritas,nempe Caſtrenſ. in dict. conſ.
338.Ad primum quæſitum.num. 1. verſ. Nec obſtat
quod.lib.2.Veralli in deciſ.18.n.1. Et in deciſ. 112.
num.2.in ſecunda parte,Iulii Clari.in §.emphyteu-
ſis.q.34.Ceph.in conſ.582.n...& Simon.de Prætis in
conſ.88.nu... ij ſane a Bartol.Bald.& reliquis ſupra
commemoratis diſſentire dicuntur.

Reſpondetur,quod & ſi Caſtrenſ. in loco prealle
gato dixit,ſe mirari de dic. Bart.determinatione, at
tamen ſentiens forte, ſe alibi, nempe in auth. ſi
quas ruinas.num.4.verſic. Sed Bartol. C. de Sacroſ.
Eccleſ. probaſſe Bartol. Baldi & ſequacium ſenten-
tiam,alia ratione & fundamento eo in caſu de quo
interrogatus reſpondit, vſus eſt. Atque ita ſoli-
dum & præcipuum fundamentum non conſtituit
in opinione, quæ ante ipſum Caſtrenſem nullum ha
bet auctorem. Et accedit, quod cum Caſtrenſ. ip-
6 ſe aliter ſcripſerit in dicta authen.ſi quas † ruinas,
parum eſt ei deferendum quod ſibi parum conſtans
contrarium reſponderit in dicto conſilio 338. tum
præſertim cūm in reddendis reſponſis ſe facile ni-
mis præſtaret, ſicuti poſt Alex.in l.quæ dotis. col. 4.
ff.ſoluto matrimo.tradit Neuiz.in lib.5.Syluæ nupt.
num. 27.

Nec opinionem Caſtrenſis in dicto conſilio 338.
ſatis probauit Verallus in dict. deciſio. 18. numero
1. & deciſione 112. numero 2. cum non expreſſe
de Caſtrenſ. opinione egerit Verall. ſed per tranſe-
mam(quod aiunt) eam retulerit, aſſirmans ſolum-
modo communem illam ſententiam, & a me pro-
batam in dicto conſil. 883. libro 9. quando ſcilicet
Emphyteuſis ſimpliciter fuit conceſſa pro ſe hære-
dibus & ſucceſſoribus vſque in tertiam generatio-
nem. Et ſecundum hanc opinionem iudicaſſe Ro-
tam ipſam Romanam teſtatur ipſe Verallus. Ita quo
que parum deferendum eſt Iulio Claro in dicto §.
Emphyteuſim.quæſt.34. verſic. ſed certe &c. quia
& ſi dixit, ſibi nunquam placuiſſe Bartoli opinio-
nem, attamen aſſeruit, eam eſſe proculdubio ve-
ram. Et quod ſubiunxit, Caſtrenſis ſententiam eſſe
7 magis communem, † omnino falſum eſſe ex iam
ſcriptis conſtat. Non etiam repugnat auctoritas Ce-
phali in prææallegato conſil.582. lib. 5. quia & ſi Ce-
phalus ipſe illo in loco num. 15. viſus eſt laudare
Caſtrenſem, attamen num.13. iam probauerat opi-
nionem Bart. Baldi & ſequacium, ſic pariter haben
da non eſt ratio auctoritatis Simonis de Prætis in
dic. conſil. 88. qui & ſi num. 20. ſequitur Caſtrenſ.
in dic. conſil. 338. attamen nulla alia ratione &
argumento quam illo Caſtrenſ. vſus eſt, cui ſtatim
reſpondebimus.

Secundo vrgere videtur hoc argumentum, quo
mouetur Caſtrenſis præcitato in conſil.338.num.1.
8 quod ſcilicet Eccleſia ſeu eius Prælatus concedens †
emphyteuſim præſumitur velle eam concedere, vt
ius ipſum commune permittit, concedere voluiſſe
credatur, & ſe illi conformare.argu. l. hæredes mei.
§.cum ita.ff.ad S.C.Trebellian. Atqui ius commune
permittit concedi Emphyteuſim Eccleſiæ vſque ad
nepotes tantū acquirentis.§.emphyteuſim.in auth.
de non alien.aut permut.rebus eccleſ. Ergo Prælatus
concedens Emphyteuſim vſque in tertiam genera-
tionem præſumitur voluiſſe comprehendere nepo-
tes tantum, non autem pronepotes.

9 Reſpondetur primo, quod immo Emphyteuſis †
Eccleſiæ concedi poteſt vltra nepotem ac etiam pro
nepotem recipientis, ſicuti ſtatuit idem Iuſtinian.
in §. licentia.in auth.de alien. & emphyt. qua con-
ſtitutione dicitur correcta illa dicti §. Emphyteu-
ſim, in argumento allegata, ſic ſane ſcribunt An-
gel. in dic. §. licentiam.& in dicto §. Emphyteuſim.
num. 1.

Reſpondetur ſecundo dictū §. Emphyteuſim.
loqui de Eccleſia Sanctæ Sophiæ Conſtantinopoli-
tanę. Conſtitutio vero dic.§.licentiam.de aliis eccle
ſiis inferioribus. Ita ſenſit Angel.in dic.§.emphyteu
ſim.num.1.& manifeſtius poſt Speculat. ſcribit Imo
la in l.quod dicitur.la 2.n.8.col.10.verſic. hoc verū.
ff.de verbor.oblig.

Reſpondetur tertio & melius clariuſque in ca-
ſu noſtro Emphyteuſim hanc fuiſſe conceſſam vſq.
ad ne-

ad nepotem tantum incluſiue. Quando quidem ſi
excludimus perſonam Dom. Dominici primi acqui-
rentis, & generationem primam a perſona Domini
Franciſci eius filii iuxta opinionem Bart. Bald. & ſe
quacium ſupra firmatã intelligemus emphyteuſim
fuiſſe conceſſam etiam pro nepote tantum, hoc eſt ꝓ
ipſo D. Franc. pro D. Thomaſina eius filia, & pro ip
ſius D. Thomaſinæ filiis, & propterea ſola differẽtia
eſt in formula verborum cõceſſionis Emphyteuſis,
ſi enim ſimpliciter ſic conceditur, concedo Caio em
10 phyteuſim † vſq. in tertiã generationẽ, intelligitur
conceſſio facta pro primo recipiente, eius filio, & ne
pote, cũ ſub illo nomine generationis cõprehenda-
tur ipſe primus recipiẽs, et hoc in caſu vere loquitur
Caſtr. in dic. conſ. 338. in princ. ſic & ego de ſimili
facti ſpecie interrogatus in d. conſ. 883. n. 3. lib. 9. dũ
vſus ſum argum. ſupra relato, ſi vero Emphyteuſis
11 ita conceditur. Concedo Caio Emphyteuſim † vſq.
in tertiam ipſius Cai generationẽ, &c. ſub illo gene-
rationis nomine non cõprehenditur Caius, ſed gene
ratio incipit a filio Caii, atq. ita, vt diximus, conceſ-
ſio facta dicitur pro filio, nepote et pronepote Caii
recipientis, ſecundum receptam Bart. Bal. & ſequa-
cium opinionem.

Secundo adducitur argum. quod verba dubia de
bent intelligi & interpretari ſecundum ſubiectã ma-
teriam. l. ſi vno. ff. locati, & l. ſi inſulam. ff. de præ-
ſcript. verbis. Atqui ſubiecta ipſa materia ſuadet nõ
comprehendi pronepotem. d. §. Emphyteuſim. in
auth. de non alien. aut permut. reb. eccleſ. Ergo ver-
ba illa, in tertiam generationem, non cõprehendũt
primi acquirentis pronepotes.

Reſpondetur ex dictis ſupra quod cum in caſu no
ſtro illa verba, in tertiam generationem Dom. Dom.
non cõprehendant eius perſonã, ſed incipi debeat a
perſona D. Franc. eius filii, ſequitur dicẽdũ, emphy-
teuſim non excedere ipſius D. Franc. nepotes. Diuer
ſum autem eſſet quãdo emphyteuſis fuiſſet ſimplici
ter conceſſa Dom. Dominico vſque ad tertiam gene
rationem, quia tunc comprehenderetur eius perſo-
na, atque ita non contineret eius pronepotes, ſicuti
hoc de caſu interrogatus reſpondi, & hoc argumen
to vſus ſum in dic. conſil. 582. n. 5.

12 Tertio ita arguitur, in dubio fit interpretatio † cõ
tra eũ, qui potuit apertius loqui & legẽ dicere. l. vete
ribus. ff. de pactis, cum ſimilibus. Atqui illa uerba, vſ
que in tertiam generationem, dubia & obſcura sũt,
cum ſtare poſſint incluſiue & excluſiue. l. idem. ff.
de dolo, l. a Calligato. C. de nuptiis, & l. a diuo Mar-
co, C. de quæſt. Alberic. in diction. in verbo, vſque. et
fuſius Octauian. Vulpel. in Tract. de ſignificat. præ-
poſitionum & aduerbiorum in verbo, vſque, ergo in
terpretatio fieri debet quod ſtet potius excluſiue, ut
. ſ. excludat pronepotes D. Dom. quã, vt eos inclu-
dat, cum ipſe D. Dom. potuerit dicere legẽ clarius.

Reſpondetur primo ſecundum Bald. in cõſ. 448.
12 conceſſa eſt alicui. in fi. lib. 3. dictam † l. veterib. locũ
habere qñ augetur obligatio. Verum noſtro in caſu
non dicitur augeri, ſed fieri magis tranſmiſſibilem.

Reſpondetur tertio, noſtro in caſu dici non poſſe
quæſtionem dubiam, cum pro opinione Bart. ſtent
28. doctores, pro contraria vero 4. ad ſummum.

Reſpondetur ſecundo & retorquetur argumẽtũ,
13 quod immo † interpretatio fieri debet contra Eccle
ſiæ Prælatum, qui Emphyteuſim conceſſit, ſicuti ma
nifeſte probat dic. l. veteribus. ff. de pactis, cuius ver
ba hæc ſunt, veteribus placet pactionem obſcuram,
vel ambiguam venditori, & qui locauit nocere, in
quorum fuit poteſtate legem apertius conſcribere.
Hæc Papinian. ſic & Paulus in l. Labeo. ſcripſit obſcu
ritatem, & Pomponius in l. cum in lege venditionis.
ff. de contrah. empt. reſponderunt, verba dubia uen-
14 ditionis interpretari † contra ipſum venditorem, at
que ita contra alienantem. Ita ergo contra concedẽ
tem emphyteuſim, cuius conceſſio dicitur quædam
alienatio, & a locatione non multum differt. Non
15 ergo fieri debet interpretatio, contra recipientem †
emphyteuſim, ſicuti alias ſcripſi in dic. conſil. 883.
n. 6. lib. 9. ſed contra concedentem.

SVMMARIVM.

1 *Legatum effici caducum, cum euenit conditio mortuo legatario.*
Tranſmiſſionem non habere locum in legato caduco.
2 *Conditionale eſse legatum quod fit, cum placuerit executoribus, ſed contra n. 9.*
3 *Facultatem declarandi non tranſire ad ſucceſſorem.*
4 *Arbitrium boni viri ſignificare verba, ſempre che piacerà.*
Placere, ſignificare arbitrium boni viri.
Arbitrio boni viri relictum, eſſe relictum purum.
5 *Diem adiectam ſolutioni legati nõ efficere illud cõditionale.*
Legatum ſoluendum certa die eſſe purum.
6 *Tranſmitti legatum cuius ſoluendi dies non euenit.*
7 *Lego centum Saio cum voluerit Sempr. purum eſt legatũ.*
Cum voluerit Sempron. lego, purum eſt legatum.
8 *Legatum in dubio cenſeri purum, non conditionale.*
L. 1. ff. de leg. 2. declarata.
9 *Legatum relictum cum placebit, & ſimilia, non eſſe dicendũ ſimpliciter eſſe conditionale, ſed diſtinguendum.*
10 *Conditionale eſſe legatum factum ſi hæres voluerit, vel ipſe legatarius.*
11 *Legatum ſi tertius arbitratus erit, eſſe conditionale.*
13 *Lego ſi Sempronio placuerit, eſſe purum legatum & tranſmitti.*
14 *Lego quando placuerit, eſt legatum in diem.*
15 *Arbitrium declarandi legati quantitatem in ſubſidium dari Iudici.*
Declarandi facultatem datam executoribus ipſis mortuis, fieri per Iudicem.
16 *Fructus legati deberi ſtatim facta mora, vel lite conteſtata.*
Legati fructus deberi a die mora.
17 *Legatum pure factum ſtatim deberi, cum fructibus.*

FACTI SPECIES.

Titius condidit teſtamentum, in quo inſtitutis filijs ſuis legitimis legauit Caio & Saio filijs naturalib. Mauij fratris ſui, his verbis. Che ſi diano sẽpre ch'piacera alli fideicommiſſarij ducati 500. d'entrata de giuri di Spagna di quelli ch'eſſo Titio imborſerà dell'heredità di Meuio ſuo fratello ad ognuno delli figlioli d'eſſo Meuio.

Præſupponitur ẽt in facto, quod antequã prædicti fideicommiſſarij & executores declarauerint & præſtari mandauerint d. legatũ 500. aur. deceſſit Saius unus ex dic. filijs naturalib. Mauij, inſtituto Caio fratre præd. Poſtmodũ ex quatuor fideicõmiſſarijs ſeu executoribus dic. teſtamenti Titij deceſſerũt duo, nulla adhuc facta declaratione, quãdo præſtari deberet hoc legatũ annuum 500. aureorũ, loco ãt vnius ex dictis executorib. teſtamenti mortuis ſubrogatus fuit alter filiorum & hæredum d. Titij teſtatoris.

Dubitari nunc de tribus contingit.

Primo, an d. Caio debeatur portio 500. aureorum reditus annui relicta Saio eius fratri mortuo ante dictam declarationem quæ fieri debuit a dic. teſtamenti executorib.

Secundo admiſſo, quod dic. portio Seij ſit debita Caio, an etiam fructus & emolumenta ex dic. pecuniarum ſumma pcepta ab hæredib. ipſius Titij teſtatoris debeantur d. Caio.

Tertio, quo tempore fieri debeat huius legati conſignatio d. Caio, qui iam factus eſt maior 25. annor.

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXVII.

DE prima propoſita dubitatione rñdendũ vide-
batur duplici rõne & fundamẽto, portionẽ le-
gati relicti a Titio teſtatore Sæio, nõ dẽri nunc Caio
eius fratri & collegatario, quorũ primũ eſt, ꝙ legatũ
dr̃ ob id effectũ caducũ, quia antequã executores de
clarauerint ſuã voluntatẽ deceſſerit ipſe Sæius, eſt. n.
1 certũ, legatũ conditionale effici † caducũ atq. ita nõ
tranſmitti ad hæredes legatarii, qñ conditio nõ eue-
nit viuo ipſo legatario, ſed eo iã vita functo. l. vnica.
§. pro 2. C. de cad. tolle. vbi Accur. Bal. & reliqui. Por
ro hoc legatũ a Titio teſtatore prędictis Caio & Sęio
factũ eſſe conditionale vel ex eo colligi vr̃, ꝙ fuit re
lictũ, qñ placebit executorib. Hæc ſane verba condi-
2 tionẽ † facere & ſignificare ſenſiſſe videntur Alex. &
Rui. in l. 1. de leg. 2. ille. n. 12. verſ. & per hoc. iſte col.
4. verſ. & per hoc &c. dũ dixerunt, ꝙ ſi legatũ confe
ratur in arbitriũ tertii, Cũ volet. i. qñ voluerit, dr̃ con
ditionale, & conditionẽ non purificari, niſi is tertius
declaret.

Secunda eſt ratio & fundamẽtũ, quia ex quatuor
teſtamenti executorib. quorũ oium induſtria ſimul
electa fuit a teſtatore, duo deceſſerũt, nulla facta de
claratione, ob id ſublata & extincta dr̃ hæc declaran
3 di † facultas, cũ ad ſucceſsorẽ tranſire minime poſſe
dicatur. l. ſi quis arbitratu. in fi. ff. de verb. oblig. & ibi
dẽ tradunt Bart. Alex. Soc. Sen. n. 22. Rui. n. 16. & n.
18. Soc. iun. n. 19. 20. 22. & n. 50. Alcia. ibidem n. 15.
& idem in l. 1. n. 19. de leg. 2. Hæc dubitationẽ aduer
ſus Caium ne conſequatur portionem legati relictã
Sæio fratri ſuo prædefuncto facere videntur.

Cęterũ, re ipſa longe melius & diligentius perpẽ-
ſa, contrariũ verius eſſe exiſtimo, nempe hanc portio
nẽ legati relictã Sæio dẽri nunc Caio eius fratri colle
gatario, cũ ad eũ oẽ ius Sæii cenſeatur translatũ, pp
ea qđ reſpectu tranſmiſſionis, legatũ dicitur pure a
dic. Titio teſtatore relictum dic. Caio & Sęio, & hæc
quidem ſententia multis ſic probatur.

Primo, quia verba hæc, che ſi diano ſempre che
4 piacerà &c. ſignificant † arbitriũ boni viri rõne re-
gulatũ, ſicuti in ſpecie tradunt Bart. in d. l. ſi quis ar-
bitratu. n. 7. de verb. oblig. & ibidem Soc. ſen. nu. 32.
& Iaſ. n. 24. quos, aliis etiam additis, ſecutus ſum in
lib. 1. de arbitr. iud. q. 8. n. 7. Porro legatũ relictũ ar-
bitrio tertii tamquã viri boni pure relictũ dici reſpõ
dit Vlpian. in l. 1. in ſecundo reſponſo. ff. de leg. 2. cu
ius verba hæc ſunt, ſed cũ ita legatũ ſit pupillo, ſiue
pupillæ, arbitrio tutorum, neq. conditio ineſt legato,
neq. mora, cũ placeat in teſtamentis legatũ in alte-
rius arbitriũ collatũ pro viri boni arbitrio accipi.
Quæ. n. mora eſt in boni viri arbitrio, qđ incertũ le-
gatũ velut certam quantitatem exprimit, pro uirib.
videlicet patrimonii. Hactenus Vlpian. quem ſic ſunt
interpretati ibidem Bart. n. 4. & alii multi quos refe-
ram infra in reſponſione ad primũ argumẽtum par
tis contrariæ, in quarto caſu.

Secundo ſuffragatur, ꝙ hæc verba che ſi diano ſẽ
pre, ſignificant diẽ ſolutionis & præſtationis legati.
Cũ idẽ ſit dicere, ſemper ꝙ placebit, ꝙ quando place
5 bit. Porrò dies † adiecta ſolutioni, & præſtationi nõ
aũt ſubſtantiæ legati non reddit legatũ conditiona
le, ſed purũ quo ad tranſmiſſionẽ. Ita ſtatuit Imper.
Alexand. Seuer. in l. ex his. C. quando dies legati ce-
dat, cuius verba adſcripſi.

Ex his verbis, Do, lego Aeliæ Seuerinæ filiæ meæ,
& ſecundæ decem. Quæ legata accipere debebit cũ
ad legitimũ ſtatũ peruenerit. Non conditio fideicõ-
miſso vel legato inſerta, ſed petitio in tp̃s legitimæ
ętatis dilata videtur, & iõ ſi Aęlia Seuerina filia teſta
toris, cui legatũ relictũ eſt, die legati cedẽte vita fun
cta eſt, ad hæredem ſuũ actionẽ tranſmiſit. ſ. vt eo tẽ
pore ſolutio fiat, quo Seuerina ſi rebus humanis ſub
tracta non fuiſſet, 25. annum impleſſet. Non cęptum
enim annum, ſed impletum ſi de emolumento relicti
fideicommiſſi tractetur expectandũ Imper. Alex. cu
ius conſtitutionem ſic interpretatur Bart. ibidem,
dum ita ſummatim ſcribit. Cũ tempus certæ ætatis
adiicitur præſtationi legati, legatũ conditionale nõ
facit & legatarius decedens trãſmittit, expectabitur
6 tamen dies. † Idem quod Bart. ſcribunt Bald. ibidẽ
n. 1. Salicet. & Corn. num. 4. & Capra in conſil. 133.
n. 5. & n. 7. qui egregie declarat.

Tertio accedit in ſpecie magis auctoritas Bart. in
d. l. 1. n. 2. in fine & n. 4. de leg. 2. dum dixit hæc ver-
7 ba, lego † centũ Caio, cum. i. quando voluerit Sem-
pron. ſignificare legatũ purũ, & Bart. ſecutus eſt ibi-
dem Alciat. n. 11. verſ. ego cõeni, & verſ. ſed quid ſi
dictũ ſit, & n. 12. qui ſcripſit dictionẽ hanc, cum, hoc
eſt, qñ, ſignificare tempus. l. cẽteſimis. in fi. ff. de uer.
oblig. Id quod ad rem noſtram ſcripſerat Bald. in l.
ex his. n. 3. in fi. C. quando dies legati cedat.

Quarto & ultimo, admiſso citra veri præiudiciũ
8 quod res dubia ſit, an. ſ. hoc legatũ † ſit conditiona-
le, vel purum, attamen in dubio dicendũ eſt, purum
eſſe, vt tradunt Oldr. in conſ. 114. n. 3. Rui. in l. 3. nu.
12. & in l. ſi ſtichum, qui meus. n. 11. de leg. 1. Tiraqu.
in l. ſi vnquã. in verb. libertas. n. 19. C. de reuo. dona.
& ſecutus ſum in commentar. de præſumpt. libro 4.
præſumpr. 175. n. 2. vbi n. 8. ſcripſi, quod quando di
ſpoſitioni fuit adiectum aliquid quod ſignificare po
teſt diem vel conditionem, præſumitur potius ſigni
ficare diem, & ibi huius opinionis retuli Nicolaum
de Neap. Caſtr. Ruin. et Alciat.

Non obſtant nunc adducta in contrariũ. Nam ad
primũ argumentũ ſumptum ex auctoritate Alexan.
et Ruin. in dic. l. 1. de leg. 2. reſpondetur diſtinguẽdo
quinque caſus, quibus tota hæc diſputatio et ſẽſus
9 etiam dic. † l. 1. ff. de leg. 2. declarabitur.

Primus itaq. ẽſt caſus, qñ teſtator reliquit legatũ,
ſi hæres ipſe voluerit, vel arbitratus fuerit. Hoc caſu
10 legatum dicitur † conditionale, ſicuti affirmãt Bar.
in d. l. 1. n. 3. de leg. 1. et ibidem Imola col. 3. in fin. et
col. 4. in priu. Alcia. in d. l. 1. n. 2. de leg. 2. Soc. iun. in
l. ſi quis arbitratu. n. 40. qui aliis cõprobat et decla-
rat. Quando vero teſtator dixit ad arbitrium hære-
dis, legatum eſse purũ affirmat Bart. vbi ſupra et di-
cemus infra in quarto caſu. Hic caſus noſtro conue-
nit, ſicuti manifeſtum eſt.

Scđs eſt caſus, qñ teſtator reliquit legatũ, ſi ipſe
legatarius voluerit, vel ſi arbitrat' fuerit, vel ſi ei pla
11 cebit. Hoc ẽt caſu legatũ eſt conditionale, † conditio
ne, ut tradunt oẽs in d. l. 1. de leg. 2. ibi Bar. n. 3. Imo.
col. 3. in fine et reliqui omnes. Hic caſus noſtro pari
ter non adaptatur, ut clare apparet.

Tertius eſt caſus, qñ teſtator reliquit legatũ, ſi ter
tius, vt puta Sempro. uoluerit, uel arbitratus fuerit,
vel ei placuerit. Hoc ẽt caſu, legatũ eſt conditionale,
ſicuti ſcribunt Bart. in d. l. 1. n. 4. uerſ. aut dixit, ſi ar-
bitraretur, de leg. 2. et ibid. Caſtr. Alcia. n. 2. Rui. in d.
l. ſi quis arbitratu. n. 39. uerſ. 2. concluſio. et n. 40. 41.
42. Eman. Coſta in li. 1. ſelect. interpr. c. 21. n. 1. qui te
12 ſtatur cõem † eſse opinionẽ, reiecta Accur. Come. et
Soc. ſen. quos ipſe cõmemorat, et infra in caſu ſubſe
quenti. Hic etiam caſus ad rem noſtrã non pertinet.

Quartus eſt caſus, qñ teſtator reliquit legatũ his
uerbis, lego centũ Caio ſi placuerit Sẽp. uel arbitrio
13 Semp. ſicq. tertii. Hoc ſane caſu legatũ eſse † purũ af
firmant Bar. in d. l. 1. n. 4. verſ. 2. dicit gloſ. de leg. 2. et

ibidem

ibidē Caſt.n...Rui.in l.ſi quis arbitr.n.22.et n.43.de uerb.obl.et ibid.Soc.ſen.n.20.Amb.Opiz.n.42.Soc. iun.n.42.Alcia.in d.l.1.n.9.et 10.de leg.2.qui dixit, hoc legatū hr̄e oēs effectus legati puri, & ob id decedente ipſo legat. ante declarat. arbitrat. legatū traſmitti.Idē eo prius docuit Opiz.in d.l. ſi quis arbitratu.n.44.Coſta in d.c.21.n.1.& 2. & Anton. Padil. in d.l.1.n.16.de leg.2.& accedit in ſpecie magis Socin. Sen.in conſ.92.n.11.li.1. qui rn̄dit, quod ſi teſtator legauit alicui partē ſuorū bonorū arbitrio executorum teſtamenti legatū cenſeri purum, & decedente legatario ante factam declarationem, legatū tranſmitti ad ipſius legatarii hæredes.

Hic caſus noſtro conuenit.

Quintus & vlt.eſt caſus, qn̄ teſtator reliquit legatum his verbis,lego centum Caio, quæ ei dari volo,
14 qn̄ placuerit Sēpronio. Hoc caſu legatū dr̄ † factū in diem, appoſitum tn̄ ſolutioni & præſtationi legati, non āt eius ſubſtantiæ.Ita ſcripſi ſupra in tertio arg. affirmaſſe Bart.Alciat.& alios,& hic etiam caſus noſtro adaptari poteſt.

Non obſtat ſcdm argu. quia rn̄detur ex doctrina Bart.in dic.l.1.n.4.verſ.ſed ſi dixit,de leg.2.dū docuit,quod hic tertius qui arbitrari debuit,ſi moriatur,dr̄ voluiſſe.l.fideicōmiſſa.§.quamquā.de leg.2.& Bart.ſecuti ſunt Ambr. Opizon.in l. ſi quis arbitratu.n.42.de verb.oblig.& ibidem Alciat.nu.15.& in ſpecie magis rn̄dit Soc.ſen.in conſ.92.n.11.lib.1.qd̄ ſi aliqui ex executorib. quorum arbitrio cōmiſſa eſt
15 a teſtatore declaratio † quantitatis legati, deceſſerunt,nulla declaratione facta,recurritur ad arbitriū boni viri.i.iudicis qui eorū loco declarabit.

Concludo itaq. portionē d. Sæii dēri Caio fratri.

Scd̄a eſt dubitatio admiſſo,qd̄ d.portio Sæii debita ſit Caio,an ēt fructus & emolumenta ex dic.pecunia percepta ab hæredib.ipſius Titii teſtatoris dēantur d.Caio? Et quidē ſine magna controuerſia reſpōdendū eſt dēri. Nā certū eſt Caiū loco Sæii eſſe legis diſpoſitione ſubrogatū. Porro Sæio,ſi in humanis eſſet,deberentur fructus & emolumenta d.legati poſt commiſſam morā, vel ſaltem poſt litis conteſtationē
16 † contra hæredes,ſicuti in ſpecie rn̄dit Crau. in cōſ. 89.n.4.quem ſecutus eſt Gramm.in dec.103. n. 139. Peti aūt potuit hoc legatū ſtatim quo tot bona ex hæreditate Mæuii fratris d.Titii peruenerunt, quot ſufficeret ad huius legati ſolutionē, cū clarum ſit legatū pure factū peti ſtatim poſſe,vt dicemus in ſequenti dubitatione, et qn̄ legatū relictū eſt in diem, vel ſub conditione,euenitq. ſtatim quoq. & fructus debentur,cum legatū dicatur purificatū, ſicuti in ſpecie rn̄derūt Corn.in conſ.200.n.7.lib.4.& Soc. Iun. in conſ.182.n.21.& 22.lib.2. Nec dicatur legatū peti non potuiſſe a Caio, niſi prius facta declaratione ab executoribus, qui pro ſuo arbitrio declarare potuerint,cogi non potuiſſe videntur ſtatim quo bona Meuii perueniſſent ad ipſius Titii hæredes, ſed expectandam eſſe eorū declarationē ēt ſi differatur p multū temporis. Nā rn̄detur arbitriū declarandi datum a teſtatore executorib. eſſe boni uiri arbitriū, vt diximus ſupra.Porro viro bono conuenit in re alterius id facere, qd̄ in propria faceret, vel fieri vellet,ſicuti manifeſtū eſt. Sed oīno veriſimile eſt, ꝙ ſi executorib.ſimile factū fuiſſet legatū,omnē operā ipſi darent,quod quam primū fieret hæc declaratio.& conſequenter legati pręſtatio. Idem ergo dicendum eſt,hoc noſtro in caſu .

Tertia eſt dubitatio,quo tpe fieri debeat huius legati conſignatio d.Caio , qui iā factus eſt maior 25. ann.hac de dubitatione pauca dicenda ſunt, cū certū & clarū ſit legata in diem,vel ſub conditione, eueniente ipſa die, vel conditione cenſeri pura, vt diximus ſupra.
17 Porro legata † pure relicta deberi ſtatim l.1.in pri.iūcto §.1.ff.de cond.& dem.& manifeſtius in l.cū ſine pſinitione.ff.qn̄ dies legati cædat.& aliis cōprobaui in com.de pręſ.li.4.præſ.199.n.3.& 4.eſt ergo ex Caio legatario præſtandū ſtatim legatū,quo tot bona ex hæreditate Mæuii peruenerunt ad Titii hæredes quot ſufficere poſſunt ad ipſius legati præſtationem.

Quod vero dr̄ de ætate perfecta 25.ann.d.Caii nihil ad hūc caſū ptinet,cū nil de ea ætate expectanda diſpoſuerit Tit.teſtator,& ſi aliter Mæuius,de cuius tamen teſtamento & diſpoſitione nunc non agitur.

SVMMARIVM.

1 *Item dictionem eſſe repetitiuam omnium qualitatum, ac coniunctiuam.*
2 *Inſolidum facti conceſſionem argui ex adiectione duorū verborum repetitiuorum.*
3 *Conceſſionem factam inſolidum oſtendere particulas, item, idem, eadem, & ſimiles.*
4 *Lego a Titio centum Mæuio,item lego centum a Semp.Mæuio,inſolidum eſſe obligatos.*
5 *Emphyteuſim conceſſam eſſe duobus inſolidum arguere conceſſionem factam cuilibet.*
6 *Liberationem promiſſam inſolidū,arguere ſolidi obligationē.*
7 *Emphyteuſim conceſſam duob.in duob. pro dimidia.*
8 *Errorem excludere clauſulam ex certa ſcientia.*
9 *Errorem non poſſe allegari efficere iuramentum.*
Iuram. appoſitum in cōtractu excludere exceptionē erroris.
10 *Errorem iuris non excuſare.*
11 *Canone toto non ſoluto emphyteuſim cadere in commiſſum.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXII.

Conceſſio emphyteuſis facta Io.Bap.& Nicolao canonis dicitur inſolidum vtriq. eorū facta.

Primo,quia ita dictum fuit.Inueſtiuerunt & inueſtiunt &c. D.Io.Bapt.&c.pro ſe, & ſuo noīe proprio item nomine,& vice Mag. Nicolai aurificis eius fra
1 tris &c.Illa dictio,† item,eſt repetitiua præcedentiū cū oībus ſuis qualitatib.ex quo agitur de eiuſdē bonis in emphyteuſim conceſſis, & de eiſdē perſonis, ſicuti tradit Bart.in l.in repetendis.col.1. verſ.1. .n. caſu.ff.de legat.3.quem ſecutus ſum in com.de præſ. li.4.præſ.180.n. 7. Atqui qn̄ eadem res conceſſa eſt
2 duob.adiectis uerbis repetitiuis,† conceſſio dr̄ facta inſolidum,& illi dn̄tur effecti vel duo rei debēdi uel duo rei credendi inſolidum, ut de dictionibus idē,
3 & † eadem ſcribunt Bart.in l.2.ff. de duobus reis, & ibidē Caſtr.n.3.& Ioan. Roncheg.in l.reos.§. cū tabulis.n.72.& n.85.vbi teſtatur cōem.ſt.eo.ti.de duobus reis,& egregie de hac dictione, item,repetitiua, loquens poſt Bald.& Imol.tradit Ripa in l.ſi ita ſcriptum.num.9.ff.de legatis primo,quid ſi teſtator ita
4 diſpoſuit,& legauit. † Grauo Titium hæredem meū ad dandum Sempronio decem, item grauo Mæuium ſimiliter hęredem meum ad dandum Sempronio decem,ii Titius, & Mæuius hæredes inſolidum tenentur ad illa decem , non autem in viriles, cum illa dictio,item, ſit repetitiua & coniungat. Ergo,& noſtro in caſu conceſſio huius emphyteuſis dicitur facta in ſolidum,& in terminis emphyteuſis, ſic ſenſerit idē Ronchegallus in l.eandem.in princip.num.130. in fine.ff.eo.tit. de duobus reis, dum dixit emphyteu-
5 ſim cenſeri conceſſam duobus inſolidum,† quando concedens dixit,inſolidum concedo, vel cuilibet veſtrū do,vel vſus eſt ſimilibus verbis,quib.conſtituūtur duo rei debendi,iuxta ea quæ ipſemet Roncheg. explicauit in locis ſupra commemoratis,& ſubiūgit

Digitized by Google

idem Ronchegall. quod ſacta ab emphyteutis obli-
gatione ſolidi,quilibet ipſorum in totum obligatur
occaſione ſolutionis annuæ,ſecundum Bald.in con
ſil.116.lib.1.

Secundo accedit, quod in eodem cõceſſionis ſeu
di inſtrumento,conuentum fuit,quod ipſe Ioan. Ba
ptiſta,& dictus Nicolaus eius frater,& vterque eorũ
inſolidum poſſent ſe a dicta emphyteuſi affrancha-
6 re,& liberare. Hæc † liberatio permiſſa fieri inſoli-
dum ab ipſa emphyteuſi præſupponit etiam obliga-
tionem factam inſolidum,iuxta l. decem.de verbor.
oblig.vbi Iaſ.num.16.& n.45.& reſpondit Ruin. in
conſ.98.num.13.lib.1.

Tertio ſuffragatur,quod Io.Anton.dic. Nicolai fi
lius,ac pater Octauiani nunc litigantis anno 1570.
(in facto ita præſupponitur)nomine proprio,& ani
mo conſequendi cõtra Tullium fratrem, & ſorores,
& obligatos redemit dimidiam dic. capitalis, pro
quo conſtituta fuerat emphyteuſis, nempe lib.250.
Hæc proteſtatio,quod ſcilicet a conobligatis,ideſt a
Ioan. filio dicti Baptiſtæ patrui ſui poſſet conſequi
portionem, ei contingentem, præſupponit, quod
ipſe Ioannes eſſet inſolidum cum ipſo Io.Ant.Dom.
emphyteuſis,& erga dominum directum obligatus,
alioqui ſuperuacanea fuiſſet ipſa proteſtatio, cum
potuiſſet ipſe Io.Antonius ſolus redimere,& affran-
chare dimidiam ipſius emphyteuſis, & prædia dein
de diuidere,ſuamque partem liberam apud ſe reti-
nere. Et hic ipſe actus redemptionis oſtendit dictum
Ioan.Antonium approbaſſe,& ratificaſse contractũ
ipſius emphyteuſis celebratum a dic. Baptiſta eius
patruo,& conſequenter verum non eſse quod aſse-
rit nunc Octauian. nempe prædictum Baptiſtam nõ
potuiſse obligare dictum Nicolaum, dum & eius
nomine accepit dic.bona in emphyteuſim.

Quarto confert,quod Tullius pater dic.Io.Anto.
ſuo nomine,ac nomine ipſius ſui fratris, ac etiã no-
7 mine Ioannis filii dic. Baptiſtæ ſoluit † annuum cano
nem domino directi. Id quod coniecturam aliquam
facit, emphyteuſim fuiſse eis communem & inſoli-
dum conceſsam,alioqui ſinguli pro ſua portione ſe-
paratim ſoluiſsent,non autem vnus pro altero, cum
nemo præſumatur iactare ſuum.l.cum de indebito.
§.1.ff.de probatio.& copioſe ſcripſi in lib.2.de arbi.
iudicum.caſu 88.col.1. & ſi verum eſt quod in facto
præſupponitur,dic.Octauianum fuiſse, ac eſse hære
dem dic.Ioan.ceſsat omnis difficultas, quin tenea-
tur ſoluere id ad quod tenebatur ipſe Ioannes.

Quinto & vltimo,vel ex eo confirmantur prædi-
cta,quod Octauian.ipſe dic. Io. Antonii filius anno
1586. poſt litem motam ab hæredibus Calderarii
Domini directi,agnoſcendo bonam fidem promiſit
ipſis hæredibus ſoluere ſummam librarum 245. pro
canone iam decurſo,& ſe pro futuro tempore reco
gnouit emphyteutam illius dimidiæ emphyteuſis
non affrancatæ. Et exiſtimo hoc in inſtrumento, qđ
videre non potui,appoſitam fuiſse clauſulam ex cer
ta ſcientia,& adhibitum iuramentum prædicta eſse
vera,& de obſeruanda ipſa promiſſione, & obliga-
tione. Quæ operantur, vt allegari non poſſit error,
8 ſicuti de clauſula,† ex certa ſcientia, ſcribunt Bart.
in l.ſi dari ff.de verb.oblig.Alex.in conſil. 42.lib.1.
Dec.in l.in totum omnia.num.4.ff.de regul.iuris, &
Seraph.in Tract.de priuileg.iuramenti. priuil.90.n.
3.ſic & de iuramento tradunt Bart.in l. ex hac ſcri-
ptura.num.12.ff.de donat.Alex.in conſil.17.col.1.
9 lib.3.Marſil.in ſing. 452. qui loquitur de ceſſione †
debitoris iurata a creditore acceptata, & hos ſecu-
tus eſt Seraph.in d.priuil.90.n.9.verſ.prædictis non
obſtantibus,& pręterea error(ſi modo erroris nomẽ
10 meretur,)qui ab Octauiano allegatur, ẽ iuris,† & nõ
facti,ob id non excuſatur ipſe Octauian. qui conſule
re potuit iuriſperitos,l.iuris ignorãtia.C.qui admit-
ti.vbi Iaſ.Dec.& reliqui.

Et ex prædictis ceſsat & illud qđ adducit Octau.
nempe emphyteuſim a principio conceſsam duob.
intelligi,vt dicatur cõceſsa ſingulis pro dimidia,iux
ta ea,quæ tradit Bart.in l.fraudati.ff.de publ.& vec.
Hæc ſane obiectio(vt diximus)ceſsat nr̃o in caſu, in
quo conſtat ipſam emphyteuſim fuiſse conceſsam
dict.duobus fratribus, ſ. Bapt. & Nicolao inſolidũ
non autem ſingulis pro dimidia, & propterea, licet
Octauia.& ſui anteceſsores ſemper ſoluerint pro eo-
rũ dimidia canonem ipſum, attamen ex quo nõ fuit
canon pro parte Ioan.filii d. Bapt. primi inueſtiti ſo
11 lutus tota ipſa emphyteuſis, † incidit in cõmiſsum,
ſicuti tradunt poſt alios Affl.in deciſ.153.n.5. Ripa
in l.4.§.Cato.n.44.ff. de verb. oblig. & Roncheg.in
d.l.eandem.in prin.n.138.ff.de duobus reis.

Concludo itaque,prædict.Octauianum teneri,&
debere ſoluere dic.libras 245.dic. Calderario iuxta
promiſſionem a ſe factã, & in futurum debere ipsũ
canonem pręſtare pro portione d.Ioan.ſi ipſe Octa-
uianus in ea perſeuerabit,vel debeat eam ipſi Calde
rario relaxare.eſt præterea condemnandus dic.Octa
uianus in damnis,& intereſse paſsis a d.Calderario,
ob ſibi non ſolutam dic.ſummam librarum 245. ac
etiam in expenſis litis. Quod intelligo, ſi verum eſt,
quod ipſe Octauianus ſit hæres dic.Ioannis,alioqui
a pędictis damnis,intereſse,& expenſis abſolui dẽt
ipſe Octauianus ob iuſtam cauſam litigandi quam
habuiſset.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum præſumi cum teſtator grauat vocatos ad aſſumendum cognomen ſuum.*
2 *Fideicommiſſum præſumi ex probibita alienatione,quia vult bona tranſire de hærede in hæredem.*
3 *Fideicommiſſum inferre verba quia vult bona tranſire vſque ad tertiam generationem.*
4 *Maſculorum deſcendentiũ vocationẽ inferre fideicommiſſũ*
Poſſe verbum,ſignificare liberam facultatem.
5 *Præceptum teſtantis,quod dos congrua detur, reſolui in duo præcepta,alterum,quod dos detur,alterum quod congrua.*
6 *Conditionem eſſe ad vnguem ſeruandam.*
7 *Vt ſupra,dictionem eſſe repetitiuam.*
8 *Dotem congruam dici datam a patre,cum partẽ bonorũ dat.*
9 *Extenſionem fieri de caſu ad caſum ex identitate.*
11 *Teſtatorem velle ſuam diſpoſitionem eſſe iuri conformem.*
12 *Dote filiæ conſtituta,ita,vt ea ſit contenta,præſumi reſiduũ relictum fideicommiſſarÿs.*
13 *Caducatam partem tranſire ad ſubſtitutos cum eodẽ onere.*
14 *Coniunctos re & verbis dici,per verba,l'altra metà vadi al li mei hæredi,& reſiduarÿ.*
15 *Coniunctos re & verbis habere portiones caducatas. n. 16.*
17 *Conditionem non dari nec re, nec verbis,vbi poſt vocationẽ teſtator diuiſit portiones,Sed contra. n.19.*
18 *Accreſcendi ius impediri taxatiua.*
Taxatiuam impedire ius accreſcendi.
19 *Coniunctos dici ſaltem verbis ſubſtitutos per quotas.*
20 *Coniunctos re et verbis inſtitutos ſub portionum noĩe.n. 21.*
22 *Subſtituendo vnum pro dimidia,alterum pro dimidia coniũguntur verbis.*
Coniunctos verbis dici,inſtituto & ſubſtituto C.& S. æquis portionibus.
23 *Taxatiuam excludere coniunctionem.*
24 *Filios vocatos ordine ſucceſſiuo, dici per vulgarem vocatos in dubio.n.25.*
27 *Codicillis tolli tantum diſpoſita in teſtamento,reliqua ſecus.*

CON-

FACTI SPECIES.

MAgnific. D. Laurentius Aliprandus anno 1559. Venetys deceſſit, iam prius condito teſtamento, in quo in omnibus ſuis bonis in hoc dominio Mediolani exiſtentibus hæredem conſtituit D. Io. Ambroſium de Roſe nepotẽ ſuum, ex D. Catherina eius ſorore, & eo defuncto ipſius D. Io. Ambroſii hæredes maſculos, adiecta conditione & prohibitione, ne dicta bona alienari quouis modo poſſint ẽt cauſa dotis, ita quod bona ipſa tranſeant de hærede in hæredem maſculum vſque in tertiam generationem.

Poſtmodum ipſe teſtator ſubiecit verba hæc. Ma ſe forſe alla morte del detto mio nepote & vt ſupra, hærede, lui non ſi trouaſſe hauer heredi maſchi legitimi, come è predetto, in queſto caſo io ſon contento, & voglio che hauendo lui Gio. Ambroſio figliole femine, & non già maridate, lui poſſa ordinare, & laſſare a quelle tali ſue figliuole da maridare quello, & quanto gli parerà eſſer conueniente per la ſua dote, & per ſuo maritare, ouero monacare, & non ordinando lui, vt ſupra.

Io voglio che le dette ſue figliole non maritate vna e più che ſi trouaſſero ſiino mie heredi per la mità delli detti miei beni & facultà di Milano te l'altra che vadi, vna mità all' Hoſpital grande di Milano, & l'altra mità della mità vadi alli miei heredi & reſiduarij qui di ſotto da eſſer per me inſtituiti, laqual ſopra detta mia heredità et li quali ſopra ſcritti miei beni vt ſupra poſti, io dechiaro & ordino che ſiino condicionati nel modo di ſopra dechiarato ſino alla terza generatione cioè nelli figlioli & figliole de figlioli del detto Gio. Ambroſio & non piu oltra, & poiche ſiano liberi del vltimo herede.

Il reſſiduo tutto e integro de ogni altri mei beni io ordino & voglio che liberamente ſiano diuiſi in queſto modo cioè, per caratti 24. otto delli quali ſiano del ſopradetto M. Gio. Ambroſio Aliprando mio nepote ſopra ſcritto, dico ꝓ ſia, o non ſia mio nepote, & caratti ſei ſiino liberamente di M. Leonardo Nubilon de M. Gio. Antonio di Milano mio come genero, & de ſuoi figlioli: Item caratti 4. vadino frà Gio. Franceſco, Baldiſar, et Hieronimo fratelli de Gabiano miei cariſſimi cognati, & caratti quattro vadino a M. Iacobo Antonio da Cartano di Milano ſopradetto & li altri carati dei reſtanti vadino a miei nepoti cioè a Carlo, Eraſmo, & Luca fratelli & figlioli del q. M. Nicolo della vechia liberamente, li quali inſtituiſco come di ſopra miei liberi heredi nelli beni predetti, & queſto voglio che ſii l'vltimo mio teſtamento.

Prædictam diuiſionem idem teſtator in codicillis a ſe confectis anno 1559. die 14. Septembris mutauit, et in portione aſſignata d. Dom. Leonardo nullam fecit mentionem eius filiorum, ſed ſimpliciter eum vocauit.

Mortuo d. teſtatore d. Io. Ambroſius hæres inſtitutus pro ut ſupra duxit in uxorem Catherinam Cartanam ex qua unicam filiam nomine Coronam Mariam ſuſcepit, nulloſque unquam ſuſcepit filios maſculos.

Anno 1573. cum præfata Corona Maria nubilis effecta eſſet, decreuiſſetque ipſe Io. Ambroſius eam matrimonio copulare Cæſari Beaquæ, aliundeque non haberet modum eam filiam ſuam dotandi, quã ex bonis ſibi per præfatum teſtatorem relictis vt ſupra, dicta omnia ſibi a teſtatore relicta in dotem ei dedit.

Deceſſit deinde d. D. Io. Ambroſius nulla facta declaratione ſuæ uoluntatis ſuperſtite d. eius filia Corona Maria. Qui quidem D. Io. Ambroſius tempore mortis ſuæ reperiebatur debitor ingentis ſummæ D. Fagnani, qui ob id mouit litẽ aduerſus bona a dicto teſtatore relicta, ut potè quod tãquam bona dicti Ioan. Ambroſii eſſent ſibi pro ſuo credito obligata. Et quod dictus D Io. Ambroſius ea omnia dare non potuerit in dotem d. D. Coronæ Mariæ eius filiæ. Qua de re latæ ſunt duæ ſententiæ, quibus declaratum fuit non licuiſſe d. Io. Ambroſio dare in dotem d. omnia bona ſibi a teſtatore relicta.

Præſupponitur etiam in facto, quod filij & hæredes D. Leonardi Nubiloni, & alij vocati decedente d. D. Ioan. Ambroſio, nullis relictis filijs maſculis, nullaque facta declaratione prætendunt dimidiam bonorum reliclorum a d. teſtatore.

Contrarium uero prætendunt Fagnani dicentes non euiniſſe caſum fideicommiſſi, ex quo ipſi Nubiloni & Hoſpitale fuerunt vocati, ſolum caſu quo ipſe Ioan. Ambroſius non diſpoſuiſſet, ſeu ordinaſſet, & ideo cum ordinauerit cõſtituendo dotem dictæ filiæ in dictis omnibus bonis expirauit conſtitutio & vocatio, & in omnem caſum prætendunt Fagnani, quod cum alij hæredes uocati & ſubſtituti una cũ dicto Nubilono deceſſerint ſuperſtite ipſo teſtatore, Nubilonos nunc petere poſſe ſolum contingentem portionem ſibi a teſtatore relictam, non autem illam cohæredum defunctorum ante teſtatorem, verum contrarium prætendunt Nubiloni aſſerentes, portiones mortuorum uiuente teſtatore ſibi accreuiſſe.

Dubitari nunc de tribus contingit.

Primo an dictus D. Laurentius teſtator ordinauerit atque conſtituerit fideicommiſſum in d. eius bonis, ita quod Fagnani creditores d. Io. Ambroſii hæredis, nihil ex eis ualeant conſequi.

Secundo, an Nubiloni conſequi poſſint dimidiam dimidiæ d. bonorum etiam ſi d. Io. Ambroſius ordinauit dando in dotem d. bona eius filiæ.

Tertio, admiſſo quod Nubiloni non obſtante dicta Io. Ambroſii ordinatione, et diſpoſitione ſuccedere poſſint in portionem illam caducatam ob cohæredum mortẽ, ſuperſtite teſtatore.

Quartò dubitatur, an filij D. Leonardi Nubiloni, hoc eſt, D. Alexander & alij a teſtatore ſubſtituti una ſimul cum eorum patre D. Leonardo cenſeantur eodem tempore uocati, uel ordine ſucceſſiuo?

Quinto ambigitur, an prædicti filij uocati ordine ſucceſſiuo dicantur uocati per uulgarem ſubſtitutionem tantum uel per fideicommiſſariam.

Sextò & ultimo dubitatur, an prædictus teſtator prædictis ſuis Codicillis cenſeatur reuocaſſe uocationem illam filiorum dom. Leonardi a ſe factam in teſtamento.

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXIX.

DE prima propoſita dubitatione reſpondendũ eſt ſine magna controuerſia D. Laurentium teſtatorem ita fideicommiſſo ſubieciſſe bona a ſe D. Io. Ambroſio nepoti hæredi relicta, vt nec nunc dici poſſint obligata D. Fagnanis d. D. Ioan. Ambroſij creditoribus; huius veritatis demonſtrandæ cauſa obſeruandum eſt duos eſſe caſus a teſtatore diſpoſitos & ordinatos.

Primus eſt, dum teſtator dictum Io. Ambroſium hæredem inſtitutum grauauit erga eius filios & deſcendentes maſculos.

Hac ſanè cauſa conſtat multis rationibus & argumentis, teſtatorem voluiſſe ſupponere bona ſua fideicommiſſo.

Primò hoc, vel ex eo colligitur, quod apparet ip-
ſum teſtatorem vocatis ipſo Io. Ambroſio eiuſque
hæredibus maſculis, hoc eſt filiis & deſcendentibus
1 eos grauaſſe † aſſumere cognomen familiæ Alipran
dæ, quæ fuit propria ipſius teſtatoris. Qd ſane onus
coniecturam facit teſtatorem voluiſſe ordinare &
conſtituere fideicommiſſum ſuis in bonis, quemad-
modum ſcribunt Pariſ. Marzar. Riminald. iun. & Lu
douic. Molina, quos retuli & ſecutus ſum in conſil.
44. num. 12. lib. 7. in conſil. 117. numer. 23. lib. 2. & in
com-

comment.de præſumpt.lib.4.præſumpt.68.num.13.
& in præſumpt.69.num.19.

Secundò accedit quod teſtator ipſe prohibuit ex
preſſe bonorum ſuorum alienationẽ & obligationẽ
ẽt ex cauſa dotis, adiecta ratione, quia voluit bona
ipſa tranſire debere de hęrede in hęredem. Quæ qui
2 dem prohibitio adiecta ratione † & cauſa prædicta
operatur fideicommiſſum ſimplex & abſolutum, nõ
autem in ſolo caſu factę & ſecutæ alienationis, vt ſcri
bunt quamplurimi quos longa ſerie congeſſi in con
ſil.197.num.14.& num.20.in comment.de præſum.
lib.4.præſumpt.68.num.18. & 19. & prædictis acce-
dunt Ant.Gabr. tit.de fideicommiſs.concluſ.10.nu.
26. Bero.in conſ.176. num.56.lib.2. Alba in conſil.
483.num.16.lib.3. & ſecundum hanc opinionẽ con
ſuluit deciſiue Colleg.Papien.cuius reſponſum eſt
relatum inter conſil.Pauli de Monte picco.in conſil.
101.num.20.

Et iudicauit Senatus Mediolanenſis teſte Alciat.
in reſpon.22.num.4.ſecund.impreſs. antiquam Lu-
gdunenſem.

Tertiò confert quod teſtator voluit bona tranſire
3 de hærede in hæredem † in infinitum, ſeu vſque ad
tertiam generationem, id quod ſignificat voluiſſe or
dinare & inſtituere fideicommiſſum ſuis in bonis, ſi
cuti affirmant Socin.ſenior. Dec. Brun.& Pariſ.quos
cõmemoraui & ſimilibus traditionibns comproba-
ui in comment. de præſumpt. libr.4. præſumpt.68.
num.7.

Quartò ſententia, vel ex eo comprobatur quod te
4 ſtator vocauit † filios & deſcendentes maſculos di-
cti Io.Ambroſii hæredis, quod coniecturam facit te
ſtatorem voluiſſe bona cõſeruari debere in agnatio-
ne & familia, id quod effici non poteſt niſi median-
te fideicommiſſo tradunt permulti quos longa ſerie
congeſſi in dict.præſumpt.68.num.9.& in præſump.
69.num.9.

Hoc itaque fideicommiſſo ſic ſtante nulla fieri po
tuit alienatio, vel obligatio d.bonorum a d.Io.Am-
broſio hærede in detrimentum vocatorum, qui vbi
caſus eueniſſet, nempe quod ex ipſo Ioan.Ambroſio
nati fuiſſent filii maſculi, potuiſſent ipſi filii reuoca
re, & infringere omnem alienationem & obligatio-
nem, vt ſtatuit Iuſtin.in l.vlt.§.vlt.C.commun.de le-
gat.& fideicom.

Secũdus eſt caſus diſpoſitionis teſtatoris quæ in-
cipit ibi. Ma ſe forſe alla morte del detto mio nepo-
te &c.dum ſtatuit quod ſi contigiſſet d.Io.Ambro-
ſium hæredem tempore mortis ſuæ nullos habere
filios maſculos, ſed filias tantum, hoc caſu poſſet ip
ſe Io.Ambroſius ordinare & relinquere d.filiabus
id & quantum ei viſum erit conueniens pro earum
dote, earumque nuptiis, Hunc caſum ſi recte perpen
dimus dicendum adhuc erit d.Io.Ambroſium non
potuiſſe obligare d.bona d.Fagnanis. Nam reſpectu
eius portionis, nempe dimidiæ, de qua ſecundum bi
nas ſententias diſponere potuit Io.Ambroſius, ſicu
ti diſpoſuit dote conſtituta filiæ, non eſt quærẽdum
cum teſtator voluerit eam cedere commodo & be-
neficio filiarum matrimonio tradendarum. Non er-
go Io.Ambroſius potuit hanc dimidiã obligare Fa-
gnanis: alioquin prædictæ filiæ caruiſſent dote, con
tra expreſſam teſtatoris voluntatem. Nec dicatur te
ſtatorem reliquiſſe in poteſtate d.Io.Ambroſii, re-
linquendi d.portionem filiabus, ſicuti ſignificare vi
dentur illa verba, lui poſſa ordinare & laſciare. Ver-
bum illud poſſit, ſignificat liberam poteſtatem, & fa
cultatem, vt ſcribunt Bart.in l.alim.num.9. ff.de ali-
men. & ciba.leg. & alii quos retuli & probaui in lib.
1.de arbitr.iudic. quæſt.8. num.47. & conſequenter
eam in facultate ipſius Ioan.Ambroſii alienandi &
obligandi hæc bona nihil ordinando, & relinquen-
do ipſi filiæ pro eius dote. Nam reſpondetur teſtato
rem vnico verborum cõſtructu duo diſpoſuiſſe, pri-
mum quod ex ſuis bonis dos relinqueretur, & con-
ſtitueretur filiabus d.Ioã.Ambroſii, ſecundo, quod
dos ipſa eſſet conueniens & congrua. Ita ſimili in
caſu dicimus arbitrum, qui condemnauit Caiũ ſol-
uere in calendis Iulii cẽtum Sempronio dicitur duo
5 voluiſſe, quod ſcilicet Caius † ſoluat, & quod in ca-
lendis Iulii ſoluat, reſpondit Vlpian.in l.Celſus.§.1.
ff.de receptis arbitr.& ſimilia cõgerunt Bald.in l.1.
num.21. C.de his quæ. Imola in l.1.num.14.ff.de
cond.inſtit. & latiſſime Emanuel Coſta in l.cum ſa-
le.§.ſi arbiter.ampliat.vlt.num.18.ff.de cond.& de-
monſtr.

Noſtro in caſu illud ſecundum fuit a teſtatore po
ſitum in facultate & arbitrio d.Io.Ambroſii, vt ſci-
licet poſſet arbitrari quæ dos eſſet conueuiens & cõ
grua. Illud vero primum non fuit a teſtatore relictũ
in poteſtate & arbitrio d.Io.Ambroſii, ſed voluit te
ſtator d.portionem eſſe relinquendam d.filiabus,
pro earum dotibus. Hoc manifeſte vel ex eo colligi-
tur, quod ſi contigiſſet d.Io.Ambroſium ordinare
& relinquere hanc portionem ſuis filiabus, voluit te
ſtator, quod ipſæ filię ſibi ſuccederent in dimidia bo
aorum ſuorum. Reſpectu vero alterius dimidiæ, de
qua re ipſa non diſpoſuit d.Io.Ambroſius, dicendũ
pariter eſt ipſum Io.Ambroſium non potuiſſe eam
obligare Fagnanis, cum teſtator voluerit eam pertie
nire debere pro dimidia Hoſpitali maiori huius ciui
tatis, & pro altera dimidia Nubilonibus, vt dice-
mus ſtatim.

Secunda eſt dubitatio an Nubiloni conſequi poſ-
ſint dimidiam dimidiæ d.bonorum teſtatoris etiam
ſi d.Io.Ambroſiius ordinauit dando in dotem d.bo
na eius filiæ & quidem dicendum eſſe videtur Nubi
lonos nihil poſſe conſequi. Nam teſtator eos voca-
uit eo eueniente caſu, quod Io.Ambroſius hæres
non ordinaſſet & reliquiſſet d.bona pro dotibus fi-
liarum ſuarum. Cum ergo ipſe Io.Ambroſius ordi-
nauerit in dotemque dederit d.filiæ bona prædicta,
conſtat non eueniſſe caſum, quo ipſi Nubiloni de-
beant & poſſint ſuccedere in d.dimidia. Eſt enim
6 certum † conditionem eſſe ad vnguem ſeruandam.
leg.Mæuius. & leg.qui hæredi. ff.de condit. et de-
monſtr. et ſcribunt omnes in leg.Gallus.§.et quid ſi
tantum. ff.de lib.et poſthum. et ob id conditio non
extenditur de caſu ad caſum.l.commodiſsime.ff.de
liber.et poſthum.et tradunt Doctores in d.§.et quid
ſi tantum. Hæc me dubium et ancipitem redebunt
vt aduerſus Nubilonos reſponderem.

Cæterum, re ipſa longe melius, et diligentius
perpenſa contrarium verius exiſtimo, nempe, Nu-
bilonos conſequi poſſe d.dimidiam dimidiæ bono-
rum teſtatoris.

Primo ea me mouet ratio, quod ſatis conſtet eue-
niſſe caſum diſpoſitum ab ipſo teſtatore, qui non vo
cauit ipſos Nubilionos caſu quo d. Io. Ambroſius ni
hil omnino ordinaſſet, ſed eo caſu quo ipſe Io. Am-
broſius non ordinaſſet et reliquiſſet ex dictis bonis
dotem conuenientem et cõgruam filiabus ſuis. Hoc
colligitur ex verbis illis, et non ordinando lui vt ſu-
7 pra etc. Illa dictio, vt ſupra, eſt præcedentium quali
tatum relatiua et repetitiua, vt ſcribunt Bart.in l.1.
§.hoc edicto.ff de poſtulat. Aretin.in conſ.155.num.
1. Dec.in conſ.227.num.3. et Boer.in q.104.numer.
7.et Crauett.in conſil.208. num.6. Porrò teſtator ſu-
pra dixerat quod d.Io.Ambroſius hæres ſuus poſ-
ſet ordinare et relinquere pro dote filiabus ſuis id
quod

quod ipſi Ioan.Ambroſio viſum fuiſſet conueniens,
intelligitur eſſe arbitrio viri boni, qui vetè non iu-
dicaſſet ipſi Ioann. Ambroſio licuiſſe dare omnia
bona in dotem ipſi ſoli filiæ; ſic dicimus patrem di-
8 ci † dotem congruam & conuenientem conſtituere
filiæ, quando partem ſuorum bonorum, non autem
bona ipſa omnia dat, vt ſcribunt Doctores, quos te-
tuli in lib.2.de arbitr.iudic. caſu 149.num.16.& 17.
& in ſpecie noſtra colligitur hoc manifeſtè ex diſpo-
ſitione ipſius teſtatoris, qui nulla facta ordinatione
a d.Ioan. Ambroſio, voluit ipſius Io. Ambroſij filias
pro dimidia bonorum ſuorum ſuccedere.

Cum ergo Io.Ambroſius non ordinauerit & di-
ſpoſuerit ſecundum voluntatem ipſius teſtatoris, di
cimus eueniſſe caſum quo Nubiloni fuerunt vocati
ad d.dimidiam dimidiæ.

Secundo admiſſo citra veri præiudicium quod ca
ſus qui nūc euenit ſit diuerſus ab eo, de quo teſtator
ipſe diſpoſuit, attamen caſus iſte a teſtatore diſpoſi-
tus debet extendi ad caſum qui nunc euenit. Nam
certa eſt iuris regula & Doctorum traditio, extenſio
9 nem † admitti de caſu ad caſum, quando eadem ad-
eſt ratio: ſicuti ſcribunt quamplurimi, quos longa
ſerie congeſſi, in comment.de præſumpt.lib.4.præſ.
65.num.4.5.& 6. Atqui ratio, qua motus eſt teſtator
iſte, vt vocaret Nubilonos caſu quo Io.Ambroſius
non ordinaſſet & reliquiſſet dotem conuenientem
ſuis filiabus ex ipſis bonis teſtatoris eſt; quia voluit
d.Io.Ambroſij filias habere dotem congruam & cō
uenientem, quam talē iudicaſſe videtur ipſemet te-
ſtator ſi dimidiam bonorum ipſi Io.Ambroſio reli-
ctorum haberent, hæc ratio habet locum etiam hoc
in caſu, dum ipſe Io.Ambroſius contra pręſumptam
imo certam teſtatoris mentem omnia bona ſibi reli
cta ab ipſo teſtatore in dotem dedit dict.eius filię:
cum dare non potuerit niſi dimidiam, ſicuti etiam
ſententijs conformibus iudicatum fuit. Ergo caſus
ille expreſſe diſpoſitus a teſtatore extendi debet ad
hunc qui nunc euenit.

Tertiò ſuffragatur, quod ſi dicamus Nubilonos
admitti debere ad hanc portionem, ſequetur illud
abſurdū, & inconueniens, quod repugnat iuris regu
10 læ; † qđ teſtator non pōt decedere pro parte teſtatus,
& pro altera parte inteſtatus. l.ius noſtrū. ff.de reg.
iur. vbi Dec.Cagnol.& reliqui. Nam conſtat teſtato-
rem voluiſſe, quod Io.Ambroſius diſponeret de di-
midia dictorum bonorum pro dotandis filiabus, ſi-
cuti diſpoſuit ipſe Io.Ambroſius (declarata duabus
ſententijs ipſa dotis conſtitutione eſſe dimidiam bo
norum ipſi Io.Ambroſio relictorum) conſtituendo
dotem filiæ. De alia dimidia non ſtatuit teſtator, qđ
eam alteri relinqueret ſicque diſponeret Io.Ambro
ſius, & ob id dicendū eſt teſtatorem voluiſſe eam
pertinere ad Nubilonos & alios cum eis vocatos;
alioquin dimidia hæc remaneret ſine ſucceſſore, at-
que teſtator quo ad eam deceſſiſſet inteſtatus.

Quartò & vltimò vel ex eo comprobantur prædi
11 cta, quod præſumitur, teſtatorem † velle diſpoſitio-
nem ſuam eſſe iuri communi conformem. l.hęredes
mei. §.cum ita. ff.ad Trebell. vbi latè Ripa num.75.
& copioſius ſcripſi in comment.de præſumpt.lib.4.
præſump.penult. Atqui iure communi ſatis certum
12 eſt; quod ſi teſtator voluit filiam eſſe debere conten
tam libris centum, & de reſiduo bonorum ſuorum
nil diſpoſuit, illud reſiduum pertinere ad hæredes
& fideicommiſſarios, quorum contemplatione illa
centum tantum relicta fuerunt filię. Ita in ſpecie ſcri
bit Simon de Pretis in conſ.110.num.32.& num.34.
& in tract. de interpret.vltimar.volunt. lib.3. ſolut.
32.nu.10. qui eiuſdem ſententiæ refert Ruin.in con-
ſil.60.num.5.lib.2.

Non obſtant nunc adducta in contrarium, quia
ex iam dictis exiſtimo ſatisfactum, cū verius ſit eue-
niſse caſum a teſtatore diſpoſitum, & ſi non euenit,
admittitur extenſio.

Tertia eſt dubitatio, admiſso, quod Nubiloni non
obſtante d.Io.Ambroſii ordinatione & diſpoſitione
ſuccedere poſſint d.teſtatori, an etiam cōſequi poſ-
ſint portionem illam caducatam ob mortem aliorū
cohæredum, ſuperſtite teſtatore.

Reſpondendum eſt ſine magna controuerſia; Nu
bilonos conſequi poſse dict.portionem caducatam.
13 Nam certum eſt, quod portio † caducata ob mortē
eius cui fuit relicta viuo adhuc teſtatore pertinere
debere vel ad ſubſtitutum iure ipſius ſubſtitutionis,
vel ad coniunctum accreſcendi vel non deſcenden-
di iure, vel ad hæredem iure hæreditario, cum eiſdē
oneribus, quemadmodum conſtituit Iuſtin. in l.vni-
ca.§.ſecundo. C.de caduci.tollen. cuius verba hæc
ſunt. Pro ſecundo vero ordine in eo vertuntur quæ
in cauſa caduci fieri contingent, actus ius corrigen-
tes; ſancimus, ea quæ ita euenerint ſimili qui-
dem modo manere apud eos a quibus ſunt dereli-
cta, hæredes forte vel legatarios, vel alios qui fidei-
commiſso grauari poſsunt niſi & in hunc caſum vel
ſubſtitutus vel coniunctus antecedat. Hactenus Iuſti
nianus. Noſtro in caſu dicimus portiones caduca-
tas pertinere ad Nubilonos iure non decreſcendi,
cum fuerint re et verbis coniuncti ab ipſo teſtato-
14 re, ſicuti ſignificant verba illa. Et l'altra mittà † va-
di alli miei heredi & reſiduarij, qui di ſotto da eſset
per me inſtituiti.&c. Hæc ſane verba ſignificant pri
mum d.hæredes & reſiduarios fuiſse re coniunctos,
cum ad vnam portionem ſimul fuerint vocati. ſigni
ficant & ſecundo, fuiſse coniunctos verbis: cū vno
ſolo verbo, vadi, ideſt eat, vel perueniat, vocati fue-
14 rint omnes, ſicuti in ſpecie horum † verborum ſcri-
ptorum in teſtamento Venetiis confecto reſpondit
Socin.iun.in conſ.139.nu.19.lib.1.& probat reſpon
ſum Pauli in l.re coniuncti. ff.de leg.2. cuius verba
adſcripſi. Re coniuncti videntur, non etiam ver-
bis, cum duobus ſeparatim eadem res legatur. Item
verbis, non etiam re, Titio & Seio fundū æquis por-
tionibus do, lego &c.& manifeſtius idem Paulus in
l.triplici. ff.de verb.ſignif. his verbis triplici modo,
coniunctio intelligitur. aut enim re per ſe coniūctio
contingit. aut re & verbis, aut verbis tantum. Nec
dubium eſt, quin coniuncti ſint, quos & nominum
& rei complexus iungit. Veluti Titius & Mæuius ex
parte dimidia hęredes ſūto, vel ita. Titius Męuiuſq;
hæredes ſunto. vel Titius cum Mæuio ex parte dimi
dia hæredes ſunto &c. Hactenus Paulus, qui vere re-
ſpondit hos eſse re & verbis, coniunctos; ſicuti etiā
declarant Ripa in d.l.re coniuncti. num.28. Ant.Go
mez. in tract.var.reſolut. tomo 1.cap.10. de iure ac-
creſc. num.24. & Rebuff.in d.l.Triplic. col.3. verſic.
veluti Titius & Mæuius, qui dixit Paulū ibi retuliſ-
ſe tria exempla eorū, qui re & verbis coniuncti ſunt.
15 Portiones itaque caducatę † remanere debent apud
d.Nubilonos re & verbis cōiunctos, d.l.vnica.§.pro
ſecundo. C.de caduc.tollend, & hoc non iure accre
16 ſcendi, ſed non decreſcendi, ſicuti hunc † eſse effe-
ctum coniunctionis factæ re & verbi, poſt alios tra-
dunt Ripa in dict.l.re coniuncti.num.74.& ibidem
Io.Bolognet.num.241. Coraſ.in l.ex teſtamento.nu.
16.D.de impub.& alijs ſubſt. & Michael Craſsus in
§.ius accreſcendi. q.10. Nec repugnat quod audio
obiici, imo nullā hic dari coniunctionē re & verbis
nec verbis tm̄, cū teſtator poſt d.vocationem diuiſe-
17 rit † portiones inter ipſos ſubſtitutos; ſicuti in ſpecie

tradit

tradit Marc. Ant. Peregr. in tract. de fideicommiſs.
art. 9. num. 4. dum ſcribit, quod ſi teſtator ita dixit.
& poſt mortem hæredis mei ſubſtituo Ant. & Ber-
nardum, ita tamen quod Antonius habeat vncias
nouem, & Bernardus vncias tres, &c. quod quod ij
non dicuntur re coniuncti nec verbis, & conſequen
ter inter eos locum non eſſe iuri accreſcendi, cum
(inquit Peregrinns) ij dicantur taxatiue vocati. Quæ
18 quidem taxatiua † impedit incrementum per ius ac
creſcendi, quemadmodum (ſubiungit Peregrinus)
ſcribunt Bart. & Caſtr. in l. Lucius. §. quæ habebat.
ff. ad Trebell. ſic intelligentes textum illum, quẽ pa-
riter ſic interpretati ſunt Bald. in l. ſi arrogatur. col.
1. ff. de adopt. & in l. 1. colum. vlt. C. de ſecundis nu-
ptijs. & alij multi congeſti ab ipſo Peregrin. quibus
accedunt Decian. in conſil. 73. num. 11. lib. 2. Rimi-
nal. iun. in conſ. 663. num. 17. lib. 6. Et Surd. in conſ.
31. num. 38. lib. 1.

Reſpondetur, quod imò prædicti ſubſtituti ſunt
19 re, & verbis coniuncti, vel ſaltem verbis. Quod † re
& verbis ſunt coniuncti in ſpecie ſenſit Fulgoſ. in cõ
ſil, 17. teſtator quidam. in fine. Eo enim in caſu te-
ſtator inſtituerat neptem, cui decedenti ſine filijs
ſubſtituerat Vgonem nepotem pro dimidia, & pro
altera dimidia Hoſpitale Vincentiæ. Deceſſerat Vgo
ſine filijs ante neptem inſtitutam. Deinde deceſſerat
neptis ſine filijs. Reſpondit Fulgoſ. Vgonem & Ho-
ſpitale ſaltẽ verbis fuiſſe coniunctos; propterea Ho-
ſpitale per ius acceſcendi admitti debuiſſe etiam ad
portionem illam Vgonis. Illa dictio, ſaltem, ar-
guit & demonſtrat, Fulgoſ. ſenſiſſe, dictos Hugo-
nem & Hoſpitale fuiſse coniunctos re & verbis,
etiã ſi ſingulis portio dimidia fuiſset a teſtatore aſſi-
gnata. Idem manifeſtè reſpondit Comenſ. in conſil.
114. incipit Antonius Benedicto; qui de hac facti
26 ſpecie reſpondit. Antonius † teſtator, factis multis
legatis, hæredes inſtituerat Ioannem pro tertia par-
te. Nicolaum pro alia tertia, & Gabrielem pupillum
pro alia tertia. Ita habetur in principio reſponſi ip-
ſius Comenſis, qui deinde in col. pen. verſ. & de iure
accreſcendi tractantes &c. clarè dixit prædictos hæ-
27 redes fuiſse re & verbis coniunctos, † etiam ſi facta
fuit diſtributio portionum, idem reſponderunt Cra
uet. in conſ. 62. num. 4. & Socin. iun. in d. conſ. 139.
num. 19. lib. 1. quos ſecutus ſum in conſ. 209. nu. 12.
libr. 3. Quod verò in caſu noſtro prædicti ſubſtituti
ſint ſaltem coniuncti verbis, manifeſte admittunt
præcitati Fulgoſ. & Comenſ. & rectè quidem, quia
& ſi admittimus, per diuiſionem portionum teſtato
rem, re non coniunxiſse ipſos ſubſtitutos, non tamẽ
dicere poſsumus diſiunxiſse verbis, eandem ſenten-
tiã probarunt & alij, nempe Bald. in conſ. 363. Quæ
ritur a me. lib. 1. qui egregiè admodum loquitur So-
cin. ſenior. in conſil. 94. in fine libro 4. qui reſpondit
22 teſtatorem † ſubſtituendo duos, vnum pro dimi-
dia, & alterum pro altera dimidia, eos verbis coniũ-
xiſse. Et ob id inter eos locum fuiſse iuri accreſcen-
di, ſic & Crauet. in d. conſ. 62. nu. 4. & Socin. iun. in
d. conſ. 139. num. 19. lib. 1. & ego ipſe in d. conſ. 209.
num. 19. lib. 3. & ſecutus eſt Pereg. in d. art. 9. num. 8.
verſ. idem ſi ſubſtituiſset. Ita & Bart. in l. re coniun-
cti. num. 23. de leg. 3. ex illo textu docuit, verbis con-
22 iunctos † dici, quando teſtator ita ſtatuit, inſtituo,
vel ſubſtituo Caium & Sempronium æquis portio-
nibus. Hoc ſanè caſu, & ſi re, ob portionum diſtribu-
tionem diſiuncti ſunt, coniuncti tamen ſunt verbis.
Et Bart. ſecuti ſunt omnes in d. l. re coniuncti, vt Iaſ.
in repetitione num. 74. & Ripa num. 44. in fine, ſic &
Corn. in conſ. 238. num. 3. lib. 2. Curt. iun. in conſ. 83.
num. 13. & in conſ. 259. num. 12. Bero. in conſil. 72.
col. 1. lib. 2. Rub. in conſ. 52. num. 5. Crauet. in conſil.
316. col. 1. lib. 2. Natta in conſ. 323. num. 3. lib. 2. Bur
ſat. in conſil. 71. numer. 12. lib. 1. Ant. Gomez. variar.
reſolut. tomo 1. cap. 10. de iure accreſcendi. num. 23.
Fernãd. Vaſq. in tract. de ſucceſs. progreſs. §. 21. nu.
36. & Michael Craſs. in tract. de ſucceſſionib. §. ius
accreſcendi. q. 4. num. 2. Et his intelligimus traditio
nem illam Pelegr. in d. art. 9. num. 4. partim nil ad rẽ
noſtram pertinere. In eo enim vera non eſt, quod di
xit Peregr. ſubſtitutionem hanc, poſt mortem hære-
dis mei ſubſtituo A. & B. ita tamen, quod A. habeat
vncias nouem. B. vncias tres. &c. ſignificare, dictos
A. & B. non eſse re, nec verbis coniunctos, cum ve-
rius ſit, hos ſaltem verbis coniungi, vt diximus. In
eo verò, quod dixit Peregr. ſubſtitutionem ita rece-
ptam, poſt mortem hæredis mei ſubſtituo A. & B. ita
tamen quod A. habeat vncias tres tantum, & B. no-
uem &c. ſignificare d. A. & B. non eſse cõiunctos re,
23 nec verbis, ob illam † taxatiuam, tantum, recte qui-
dem ſenſit Peregr. Sed nihil (vt dixi) ad rem noſtrã
pertinet, cum teſtator noſter ea taxatiua vſus non
fuerit. & in caſu noſtro loquitur Peregr. (vt dixi ſu-
pra) num. 8. Quod verò inter coniunctos verbis tan-
tum ſit locus iuri accreſcendi ſtatuit Iuſtin. in dicta
l. vnica. §. his ita. C. de cad. tollen. & poſt multos affir
mant Soc. iun. in d. conſ. 139. num. 21. lib. 1. & Craſ-
ſus in d. §. ius accreſcendi. q. 8. num. 4.

Quarta eſt dubitatio, an filij D. Leonardi Nebu-
loni, hoc eſt D. Alexander et alii a teſtatore ſubſtitu-
ti vna ſimul cum eorum patre D. Leonardo cenſeã-
tur eodem tempore vocati, vel ordine ſucceſſiuo?
Et quidẽ res ſatis clara eſt, vocatos dici ordine ſuc-
24 ceſſiuo, ex quo † ſpes erat, quod ipſe D. Leonardus
præter D. Alexandrum filium tempore d. teſtamenti
natum, eſset ſuſcepturus alios filios, ſicuti verè ſu-
ſcepit tres alios, hoc eſt dominos Laurentium, Ioan.
Antonium & Franciſcum. Ita poſt Io. Baptiſtam a
S. Seuerino, Socin. iun. & Torniell. ſcripſi in commẽ.
de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 70. num. 21. verſ. quar
tus eſt caſus, & in conſ. 496. n. 4. lib. 5. vbi alia ratio-
ne cõprobaui. Et accedunt alij non nulli congeſti a
Peregrin. in tract. de fideicommiſs. art. 17. num. 4. qui
ſcribit nonnullos diſsentire, & ſi (vt libere dicam)
non video, qui in ſpecie huius caſus diſsentiat.

25 Quinta eſt dubitatio, an prædicti † filii vocati or-
dine ſucceſſiuo dicantur vocati per vulgarem tantũ
ſubſtitutionem, vel per fideicommiſsariam? Reſpon
dendum eſt paucis, dici vocatos per vulgarem, ſicu-
ti auctoritate quamplurium ſcripſi in d. conſ. 496. n.
9. lib. 5. & in conſ. 640. num. 15. & in cõment. de præ-
ſumpt. lib. 4. præſumpt. 71. num. 8. verſ. tertius eſt ca-
26 ſus, quo poſtremo loco, & ſi retuli † quinque conie-
cturas quibus recedere ſolemus a prædicta recepta
opinioue, attamen nullę ſunt, quæ caſui noſtro con-
ueniat.

Eſt tamen obſeruandum quod prædictæ duæ du-
bitationes uidentur ſuperuacaneæ, cum nulla ſit
lis (ni fallor) & diſputatio inter filios. D. Leonardi.
Sed inter dictos filios & Dominos Fagnanos credi-
tores Io. Ambroſij hæredis vniuerſalis, an d. Leonar
dus & eius filii fuerint per fideicommiſsum ſubſti-
tuti.

Sexta, & vltima eſt dubitatio, an prædictus teſta-
tor ſuis codicillis deinde confectis cenſeatur reuo-
caſse vocationem illam filiorum D. Leonardi a ſe fa
ctam in teſtamento? & quidem reſpondendum vide
batur reuocaſse, cum in ipſis codicillis, noua portio
num diſtributione facta, nullam mentionem fecerit
filiorum d. D. Leonardi. Cæterum contrarium ve-
rius eſt, cum vera & recepta ſit doctorum ſentẽtia,

Digitized by Google

27 codicillis † tolli tãtum diſpoſita in teſtamento, quã tum ipſe codicillans expreſſe mutauit, reliqua verò firma manere. l. alumnę. §. qui filias. ff. de adim. legat. Et in claris his terminis ſic ego ipſe reſpondi in conſil. 333. num. 18. lib. 4. motus auctoritate Decij, Pariſii, Alciati, Nattæ, Nonii, & Rolandi, quos ibi commemoraui. Idem ſcripſi in comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 177. num. 4. & in ſpecie & claris his terminis idem ſcripſi in conſ. 452. num. 11. lib. 5. qui locus ad rem hanc videndus eſt.

Cæterum aduertendum eſt; quod etiam ſi admittimus D. Alexandrum & alios D. Leonardi filios nõ fuiſſe vocatos, attamen nihil hoc pertinet ad Fagnanos, cum ipſe D. Alexander non ſit eorum debitor, reſpectu perſonæ D. Io. Ambroſij hæredis inſtituti & fideicommiſſo grauati, ſed poteſt ipſe D. Alexander ex perſona D. Leonardi patris ſui deducere bona ipſa fideicommiſſi.

SVMMARIVM.

1 *Liberorum nomen eſſe commune fœminis cum maſculis.*

2 *Conditionem ſi ſine liberis, deficere ſuperſtite filia.*

3 *Clauſulam ſi ſine filijs, intelligi maſculis, ex coniectura, ſed contra num. 4.*

4 *Liberorum nomine non venire fœminas ex coniecturis.*

5 *Conditionem ſi ſine filijs, deficere ſuperſtite filia cum teſtator nullam agnationis rationem habuit.*

6 *Filia ſubſtituta filio, denotare conditionem ſi ſine filijs, deficere ſuperſtite fęmina.*

7 *Filiorum nomine contineri filias, cum teſtator filijs decedentibus ſine filijs, ſubſtituit agnatos nulla habita ratione agnationis conſeruandæ. num. 8.*

9 *Fœminas non contineri nomine filiorum, cum dos filiæ relicta eſt, eaque excluſa, ac maſculi inſtituti, agnati ſubſtituti. num. 10.*

11 *Conditionem ita ſcriptam, & decedentibus omnib. ipſis maſculis &c. deficere ob exiſtentiam filiæ.*

12 *Subſtitutione facta filio, de fęmina, ſignificaſſe teſtatorem voluiſſe conditionem ſi ſine filijs, deficere ſuperſtite filia.*

13 *Exemplum nullam fidem facere, niſi de originali conſtet.*

14 *Tranſumptum licet a pluribus Notarijs non facere fidem niſi de originali conſtet.*

15 *Incendium alleganti, neceſſe eſſe caſum ipſum probare teſtibus.*

FACTI SPECIES.

ILluſtris D. Petrus de Iuſtis ex Dd. Bozoli condidit teſtamentum, in quo ita diſpoſuit.

Item legauit & iure legati reliquit Nobilibus D. Paulo, & Andreæ eius filijs maſculis et naſcituris ſi qui ſint videlicet totum locum & Caſtrum, ac iuriſdictionem Montiſelli, Item locum & Caſtrum & iuriſditionem Florani. Item eius partẽ locum, caſtrum & iuriſdictionem Simani, Bozoli, Pallatij ſancti Iacobi, cum molendinis, decimis, furnis, fictis, nec non cætera bona mobilia et domus vtenſilia, eoſdem inuicem ſubſtituendo, & præmortui liberos maſculos & ipſis omnibus deficientibus ſine liberis legitimis & naturalibus, vltimo ipſorum ſic decedenti ſubſtituit Mag. dom. Ioannem & Matheum de Iuſtis filios quondam dom. Antonij Iuſti, nec non Reuerendiſ. D. Stephanum & Magnificum D. Octauium & Fabium filios quondam Illuſtr. domini Silueſtri Iuſti ipſius teſtatoris nepotes, & præmortui ſeu præmortuorum filios maſculos in bonis feudalibus locorum, & caſtrorum Simani Bozoli Pallatij S. Iacobi & Florani.

In reliquis bonis allodialibus, & ruſticalibus ſubſtituit eius filias infraſcriptas, & præmortuæ, ſeu præmortuarum liberos æqualibus portionibus &c.

In omnibus autem & ſingulis bonis ſuis mobilibus & immobilibus, iuribus & actionibus præſentibus & futuris vbique ſint, & reperiri potuerint, dictus D. teſtator hæredes ſuos vniuerſales inſtituit eſſeque voluit, et ore proprio nominauit, Videlicet prædictos D. Paulum & Andream, nec non nobiles D. Margaritam, Luciam, & Caterinam et alios liberos, tam mares, quam fœminas naſcituros ſi qui ſint, æqualib. portionib. et decedente altero ex ipſis Paulo, & Andrea ſeu alijs naſcituris maſculis, ſubſtituit ſuperuiuentes & præmortui liberos maſculos, & decedentibus ipſis omnibus maſculis vltimo eorum ſic decedenti ſubſtituit prædictas filias & alias naſcituras, ſi quæ ſint, & præmortuæ, ſeu præmortuarum liberos in ſtirpes & non per capita vulgariter, pupillariter et per fideicommiſſum.

Decedente vna ſeu pluribus ex d. filiabus ſine liberis legitimis et naturalibus, eiſdem ſic decedentibus ſeu decedenti ſubſtituit prædictos filios maſculos in ſtirpes, et non per capita, et hoc vulgariter, pupillariter et per fideicommiſſum.

Vita functo teſtatore deceſſit D. Andreas, nullis relictis filijs. Deinde mortuus eſt D. Paulus relicta ſola filia.

Dubitari nunc contingit, an factus ſit locus fideicommiſſo pro DD. Lucia et Catherina ſubſtitutis in bonis allodialibus comprehenſis in legato et in hæredum inſtitutione, an vero ob exiſtentiam dictæ filiæ D. Pauli, condicio defecerit.

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXX.

HAbet conſultatio hæc duas dubitationes, quarum altera verſatur circa ſubſtitutionem factam in legato, altera vero circa ſubſtitutionem factam in hæredum inſtitutione. Et quidem quod attinet ad primam reſpondendum eſt fideicommiſſi cõditionem defeciſſe ob exiſtentiam d. filiæ D. Pauli.

Primo quia teſtator in ſubſtitutione facta in prædicto legato ita dixit. Et ipſis omnibus deficientib. ſine liberis legitimis & naturalibus &c. Illud nomẽ,
1 liberis, † commune eſt, comprehendens vtrumque ſexum, hoc eſt, tam fœminas quam maſculos. l. liberorũ. ff. de verb. ſignific. & l. officiales. C. de epiſc. & cler. & ſcribunt Alex. in conſ. 80. num. 14. lib. 1. & in conſ. 188. num. 9. lib. 3. Dec. in conſ. 248. num. 2. & in conſ. 213. num. 4. Curt. iun. in conſ. 49. num. 5. Alba in conſ. 19. num. 3. Alciat. in reſp. 563. num. 1. Emanuel Coſta in cap. ſi pater. in verbo. ſi abſque liberis. num. 23. de teſtam. in 6. & idem ego ipſe ſcripſi in conſil. 204. num. 49. lib. 3. Quemadmodum ergo ſi D. Paulus reliquiſſet filium maſculum, non eſſet locus ſubſtitutioni, idem dicendum eſt ſuperſtite ſola ipſius D. Pauli filia.

Secundo ſuffragatur in claris his terminis auctoritas eorum, qui ſcriptum reliquerunt, † conditionẽ
2 hãc, ſi filius hæresq. meus deceſſerit ſine liberis &c. deficere, ſuperſtite filia. Ita ſanè Corn. in conſ. 230. num. 6. verſic. nec verbum liberis, lib. 3. Iaſ. in conſil. 142. col. 4. verſ. tertio moueor. col. 7. verſ. vndecimo pro eadem parte. lib. 2. Curt. iun. in conſ. 49. num. 4. Alba in conſ. 19. num. 7. lib. 1. Roland. in conſ. 82. num. 32. & num. 41. lib. 3. Mant. de coniect. vltimarũ volunt. lib. 11. tit. 13. num. 11. & ego ipſe in cõment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 35. num. 22.

Nec repugnat ſi dicatur verba illa. Et ipſis omnibus deficientibus ſine liberis legitimis & naturali-
3 bus &c. ſuppleri ita debere, † ſine liberis maſculis: cum teſtator ipſe paulo ſupra ita dixerit. Et præmortui liberos maſculos &c. Quæ quidem qualitas maſculinitatis repetita videtur in prædictis ſubſequentibus

tibus verbis, vt reſpondit Abbas in conſ.37.num.1. & num.3.lib.1.cum dixit, quod ſi teſtator in vna parte teſtamenti mentionem faciat filiorum maſculorum, & poſtmodum in alia parte, filios ſimpliciter nominet, de maſculis ſemper intellexiſſe præſumitur. Et Abb.ſecuti ſunt Curt.ſen. Ruin. Iaſ. Curt.iun. Ripa, Alciat. Pariſ. Neuiz. Soc.iun. & Rubeus, quos congeſſi in conſ.95. num.81.lib.1. Nam reſpõdetur primo ab Abbate diſſentire Io.de Anna. & alios quã plures, quos congeſſi in d.conſ.95.num.81.verſ. Cæterum non ignoro. reſpondetur ſecundò quod cum noſtro in caſu non agatur de conſeruanda agnatione & familia, ex quo vtroque ex latere ſunt fœminæ comprehenſæ, quæ agnationes & familias conſeruare non poſſunt, vt poſt alios ſcripſi in comment.de præſumpt.lib.4.præſumpt.69.num.10.ſequitur dicẽ
5 dum, locum nõ eſſe illi opinioni † Abb.& ſequaciũ, ſed Io.de Annania & aliorum, quos retuli in d.conſil.95.num.82.& in d.lib.4.de præſumpt.in pręſum.84.num.6.

Tertio ſuffragatur, teſtatorem noſtro in caſu, filijs maſculis decedentibus ſine liberis, ſubſtituiſſe proprias filias. Atqui quando teſtator filio decedenti ſine liberis, ſubſtituit propriam filiam ſub nomine illo liberorum, ſine controuerſia continẽtur etiã fœminæ. Ergo in caſu noſtro illa verba, ſine liberis, intelliguntur etiam de fœminis. Illa minor propoſitio probatur a fortiori auctoritate eorum, qui ſcripſerunt, quod quando teſtator inſtituit filium, cui
6 ſubſtituit † filiam his verbis. Et ſi filius meus deceſſerit ſine filijs, ei ſubſtituo filiam meam &c. ſub illo nomine filijs, continentur etiam fœminæ. Ita ſane reſponderunt 13. Doctores, me cum eis connumerato.

1 Alex. in conſil.55.in fine lib.3. & in conſil.38. lib.6.

2 Ruin.in conſ.142.num.2.lib.2.

3 Socin.ſen. in l.Gallus. §.nunc de leg.num.59. ff.de liber.& poſth.

4 Dec.in conſ.303. num.3.in conſ.370.num.2.in fine.& in conſ.568.num.4.

5 Moder.Pariſien. in commmen.ad conſuet.Pariſ.tit.1.§.16.num.7.

6 Rubeus in conſ.22.num.12.

7 Pariſ.in conſ.89.num.39.lib.2.

8 Ludouic.Molina in lib.3. de Hiſpan.primog. cap.5.num.48.

9 Hierony.Gabr.in conſ.97.num.15,lib.1.

10 Zancus in l.hæredes mei. §.cum ita.in 7.parte. num.68.ff.ad Trebell.

11 Mantica de coniect.vltimar.volut.lib.11.tit.13. num.5.

12 Pedrocha in conſ.5.num.168.

13 Et ego ipſe in commen. de præſumpt.lib.4.præſumpt.85.num.16.vbi dixi, rationem eſſe, quia teſtator vocando filias non habuit (vt ſcripſi ſupra) animum conſeruandi agnationem & familiam, & ob id ita fœminæ ſicut maſculi deficere faciunt conditionem.

Quarto accedit, teſtatorem hunc filijs ipſis ſuis in bonis feudalibus ſubſtituiſſe eius nepotes ex fra-
7 tribus, ſicque agnatos. Atqui † quando teſtator inſtituit filios maſculos, quibus decedentibus ſine filijs, (quod fortius eſt quam in caſu noſtro) ſubſtituit agnatos, nulla habita ratione conſeruationis
8 familiæ & agnationis: ſub illo nomine † filiorũ, continentur fœminæ. Ergo a fortiori (vt dixi) in caſu noſtro ſub illis verbis, ſine liberis, continentur fœminę. Illa minor propoſitio probatur auctoritate eorum qui ſcripſerunt, quod quando pater teſtator inſtituit filiam in re certa, ſicque dotem ei conſtituit, & in reliquis eam excluſit, Deinde filios maſculos inſtituit, quib. decedentibus ſine filiis, ſubſtituit agna-
9 tos, ſub eo nomine † filiorum, non continentur filiæ ſicque fœminæ. Ita ſanè reſponderunt 69. doctores. 64. enumeraui in conſ.204. num.46.verſ.decimo & vltimo lib.3. Et quinque adiunxi in cõment.de pręſumpt. lib.4.præſumpt.85.n.8. Qui quidem doctores moti ſemper ſunt ratione & cauſa illa conſeruandi agnationem, ſicuti ego ipſe retuli in conſ.95. num.40.num.51.num.60.& nu.86.lib.1.& in conſil.150. num.33.& num.55.lib.2.& in d.conſ.204.num.21. & 53.lib.3. & d.præſumpt.85.num.8. Quod verò in caſu noſtro teſtator non habuerit animum conſeruandi bona a ſe relicta in agnatione & familia, vel ex eo conſtat, quod in bonis allodialibus ſubſtituit filias. Imo (quod fortius eſt) in inſtitutione hæredũ, de qua dicemus ſuo loco, vocauit non ſolum maſculos, ſed & fœminas, quas demum deficientibus maſculis ſubſtituit. Quæ quidem fœminæ agnationem
10 conſeruare cum nõ poſſint, ſignificant † teſtatorem non conſideraſſe ipſius agnationis & familiæ conſeruationẽ, vt poſt Craue.in conſ.250.num.2.& Ludouic.Molin. in lib.1. de Hiſpan.primog.cap.5. nu. 50. Scripſi in comment.de præſumpt. lib.4.præſum. 69.num.10. & in præſumpt.84.num.8. vbi alios retuli, eſt ergo idem dicendum reſpectu filiarum teſtatoris, quod ſcilicet illa verba, ſine liberis, comprehẽdant etiam fęminas ad excluſionem ipſarum filiarũ ſubſtitutarum.

Secunda eſt dubitatio, quæ verſatur circa hære-
11 dum inſtitutionem, an ſcilicet ob exiſtentiam † *filiæ* D. Pauli defecerit illa conditio ſic ſcripta. Et decedentibus omnibus ipſis maſculis &c.& quidem reſpondendum eſt defeciſſe. Et ſi enim teſtatot nõ poſuit in conditione hanc filiam, cum ſimpliciter dixerit. Et decedentibus omnibus maſculis, attamen ſuppleri debent verba illa, ſine liberis, vt etiam intelligatur de fœminis, quæ ita intelliguntur poſitæ in conditione ſicuti maſculi, ex diſpoſitione. leg.cũ auus. ff.de cond.& demonſtr.& l.cum acutiſſimi. C.de fideicom.quemadmodum affirmant Bart.in d.l.cum auus.num.4.& ibidem Socin.col.4.verſ.demum ponamus. Alex.in conſ.197.nu.10.lib.6. Iaſ.in l.ſi quis id quod.num.13.& num.21. ff.de iuriſd.omn.iudic. Dec.in l.2.num.92. de reg.iur. Ruin.in l.Gallus.§.ſi eius.num.94. ff.de liber.& poſth. Socin.iun.in conſ. 119.num.3.& in conſil.128.num.58. lib.1. Crauet.in conſ.123.num.2.& in conſ.130.nu.9. Natta in conſil.228.num.2. Ludou.Molin. in lib.3.de Hiſpan.primogen.cap.5.num.3.41.& 45. Marc. Ant.Peregrin. in tract.de fideicom.ar.25.num.9.& num.22.& hos ſum & ego ſecutus in comment. de præſumpt.lib.4. præſumpt.89.num.95.& in conſ.95.num.54.lib.1. Et hęc quidem traditio locum habet, etſi in caſu noſtro ſubſtitutę ſint alię filię teſtatoris, vt ſcripſi in d. præſumpt.89.num.119. Et prætereà accedit a fortio-
12 ri, quod ſi pater inſtituit filium, cui † ſine filiis decedenti ſubſtituit filiam, illa verba ſine filiis, expreſſa & ſi generis maſculini ſunt, attamen continent & fęmininum, ob id, quod ipſi filio ſubſtituta eſt fœmina. Ita ſcribunt quamplurimi, quos congeſſi in comment.de præſumpt.lib.4.præſumpt.85.num.16. Ex ratione ii moti ſunt, quia ſubſtituendo filiam ſignificauit teſtator non abhorruiſſe ſexum fœmineum, nec voluiſſe conſeruare agnationẽ & familiã, & propterea nunc dicemus præſumi teſtatorem magis dilexiſſe neptem ex filio reſpectu portionis relictæ ipſi filio, quam propriam filiam, vt ſcribunt Bald.in d. l.cum acutiſſimi.num.5.& alii, quos retuli in conſ.

95.num.

95.num.17. lib.1.& in d.præſumpt.35. num.17. vbi ſimilē traditionē & caſum retuli. Si ergo in conditione expreſſa ſub nomine filiorum, continetur fœmina ad excluſionem etiam maſculi ſubſtituti, multo magis idem dicendum eſt in conditione tacita ad excluſionem alterius fœminæ ſubſtitutæ.

Et ex prædictis intelligimus nil obſtare, quod ego ipſe ſcripſi in conſ.98.num.24.cum ſubſequent. lib. 1.in conſ.150.lib.2.& in conſ.204.lib.3.& in d.præſumpt.85.n.8.quia illud procedit, eo in caſu in quo teſtator inſtituit filiam in re certa, ſicque dotem ei conſtituit, & in reliquis eam excluſit: deinde filium inſtituit, cui decedenti ſine filiis ſubſtituit agnatos, quod dixi feciſse pro conſeruatione agnationis & familiæ. Diuerſum eſt in caſu noſtro, filiæ quæ agnationem & familiam conſeruare non poſſunt; vt ſupra declaraui.

23 Quod verò attinet ad exemplum † teſtamenti productum dicendum eſt, nullam fidem facere, niſi conſtet de originali auth.l.procurator. & auth.ſi quis in aliquo.C.de eden.l.3.C.de diuerſis reſcript. leg.vlt. C.de edict.diui Adr.tollen.& cap.1.de fide inſtrum. & ratio eſt, quia exemplum hoc dicitur priuata ſcriptura, ex quo caret fide publica. Quæ ſententia procedit etiam ſi a pluribus notariis ſumptum fuiſſet

24 hoc exemplum † vt ſcribunt Bart.in d.auth. ſi quis in aliquo.numer.11.vbi Dec.col.2. & reſponderunt Curt.ſen.in conſ.77. col.2.Ruin. in conſ.3. nu.2.lib. 2.& Alciat.in reſp.103.num.9.ſecund.impreſ.antiq. Lugdunen.

Nec repugnat quod obiicitur, exēplum hoc ſumptum fuiſſe auctoritate Excellentiſſimi Senatus Taurini, quia reſpondetur, quod & ſi adhibita eſt auctoritas ipſius Senatus loco auctoritatis iudicis ordinarii, qui in exemplationibus his interuenire debet, nō tamen adhibitæ ſunt aliæ ſolemnitates quæ adhiberi ſolent & debent, quarum meminit poſt alios Didac.Couuar.in libr.pract.quæſt.cap.21.nu.3. & quæ colliguntur ex cap.vlt. de fide inſtrum. & inter alia requiritur partis citatio, id quod ſcribit Boer. in quæſt.36.

Non etiam repugnat quod obiicitur, originale fuiſſe incendio conſumptum, & ob id huic exemplo adhibendam eſſe fidem. Nam reſpondetur, caſum incendii nō fuiſse probatum, ſicuti probari debuit

25 teſtibus, † vt ſcribunt Bar. in l.ſi quis ex argentariis. num.3.ff.de eden.& alii, quos retuli in comment.de præſumpt. lib.6.præſumpt.61.num.20. & in omnem caſum exemplum faceret ſemiplenam probationē tantum, vt ſcribunt congeſti a Maſcard.in tract.de probat.in concl.811.num.8.et de his ſatis.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſorum appellatione venire omnes in infinitum.*

2 *Hæredis appellatione venire omnes in infinitum.*

3 *Filiorum nomine in teſtamentis contineri etiam nepotes.*

4 *Nepotes & vlteriores in teſtamentis venire nomine filiorum.*

5 *Liberos fratris, & deſcendentes cenſeri vocatos ſucceſſiuè, cum teſtator ipſum fratrem prius inſtituit.*

6 *Liberorum nomina, deſcendentium & ſucceſſorum ſignificare etiam natos in infinitum ex nepotibus.*

7 *Fideicommiſſo cenſeri vocatos filios & ſucceſſores, cū ſunt vocati per verba tractum temporis ſignificantia.*

8 *Inſtitutionem factam per verbum directum de fratre, filijs, & eorum ſucceſſoribus maſculis reſolui in vulgari. ſed contra num...*

9 *Inſtituo verbum obliquari, propter verba ſignificantia tractum temporis ſucceſſiuum.*

10 *Codicillarem clauſulam obliquare verbum directum.*

11 *Maſculorum mentionem, & vocationem efficere, vt directa verba trahantur ad fideicommiſſum.*

12 *Agnationis rationem & prædilectionem arguere teſtatorē vocaſſe etiam collaterales.*

13 *Linearum ſubſtitutionem factam inter cohæredes arguere fideicommiſſum.*

14 *Extenſionem non fieri ab excluſione fęminarum fauore proprij filij ad excluſionem fœminarum ex alijs deſcendentibus.*

15 *Subſtitutionem factam de maſculis, cenſeri factam cauſa agnationis.*

19 *Maſculinitatis qualitatem inferre fideicommiſſum vbi adeſt ſtatutum excluſiuum fęminarum.*

17 *Subſtitutionem fideicommiſſariam factā per nomina ſucceſſorum collectiua eſſe reciprocam.*

18 *Collectiuum nomen in fideicom. inferre reciprocam ſubſtitutionem non vulgarem, cum fideicommiſſaria. n.19.*

20 *Reciproca fideicommmiſſaria arguitur eſse, cum teſtator dixit inſtituo fratres meos, eorumque filios, et deſcendentes. num.21.*

22 *Qualitatem ſolam maſculinitatis non inferre fideicommiſſum. num.24.*

25 *Maſculorum ſubſtitutionem cenſeri factam ob agnationem.*

26 *Diſpoſitionem non extendi ex ſola qualitate maſculorum.*

27 *Reciprocā non præſumi ex ſola qualitate maſculinitatis. numer.28.*

29 *Grauatos non præſumi paſſiue. i. inuicem reſtituere, actiue vocatis.*

30 *Fideicommiſſum reciprocum habere locum, cum teſtator inſtituit duos ſuos fratres, et eorū filios et ſucceſſores in infinitum. num.31.*

32 *Reciprocum fideicommiſſum habere locum, cum ſubſtitutio eſt facta in omnibus bonis, et uocati ſunt omnes filij, et eorum ſucceſſores.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXXI.

REſpondi ſuperioribus diebus, ſubſcribendo bene erudito reſpōſo D. Raſorii, & paucis demonſtraui, D.Io. Aluiſium, Ottonem & Franciſcum filios quondam D. Pauli cenſeri vocatos per fideicōmiſſum ex teſtamento D.Io.Guielmi eorum propatrui. Nunc a doctiſſimo D. Iudice cauſæ in dubium reuocātur a nobis ſcripta, multis excitatis motiuis, quibus & ſi exiſtimo ſatisfactum a d. D. Raſorio, attamen non grauabor aliqua his ſcriptis committere. Hoc vt commodius & facilius præſtem, comprobando iam a me ſcripta, quatuor propoſitis & explicatis concluſionibus.

Prima concluſio eſt, prædictos Io. Aluiſium & fratres vocatos fuiſſe a teſtatore. Hæc concluſio demonſtratur vera triplici argumento, quorum alterū eſt,

1 quod appellatione † ſucceſſorum veniunt omnes in infinitum. Ita gloſſ.& Gemin.in cap.1.de homicid. & Petrus Rebuff.in l.hęredis appellatione.col.1.verſic.amplia idem eſſe.de verb.ſignif.dum dicunt, Papam proprie appellari Diui Petri ſucceſſorem & ſi innumeri prope ſint intermedii. Et ſubiūgit Rebuff. id quod venit appellatione hæredis, venire etiam nomine ſucceſſoris. & accedit in ſpecie magis Soc. ſen.in conſ.249.num.13.verſ.tertio confirmatur.lib.

2 2.Certum autem eſt, hæredis † appellatione contineri omnes in infinitum, d.l.hæredis appellatione, vbi idem Rebuff.& reliqui.cum ergo teſtator vocauerit fratrem & eius filios & ſucceſſores, manifeſte conſtat, vocaſſe hos fratres d.Io.Ludouici primi inſtituti nepotes.

Secundò accedit, quod teſtator vocauit primum Io. Ludouicum Fratrem, deinde eiuſdem Io. Ludouici filios, fuerunt Io. Baptiſta & Paulus, & poſtmodũ vocauit ipſorum filiorum ſucceſſores, nempe dictorum Io. Baptiſtæ & Pauli filios: alioqui opus eſſet dicere teſtatorem fruſtra nominaſſe dictos ſucceſſores, id quod manife repugnat verbis & mẽti ipſius teſtatoris.

Tertiò & vltimo ſuffragatur, quod etiam ſi teſta-
3 tor vocaſſet ſimpliciter † filios d. Io. Ludouici intelligerentur tamen vocati etiam nepotes, qui appellatione filiorum continẽtur. l. Lucius. vlt. ff. de hæred. inſtit. & l. iuxta. & l. filii. ff. de verb. ſignific. & multis probaui in comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt.
4 94. num. 31. vbi dixi cenſeri vocatos & alios † vlteriores, quando verba ſunt collata in euentum futurum, & in ſpecie noſtra ſic reſponderunt Alexan. in conſ. 26. num. 5. lib. 3. & Ruin. in conſ. 140. num. 5. & 6. lib. 3.

Hæc concluſio nullã habet, ni fallor dubitationẽ.

Secunda eſt concluſio, prædictos Io. Ludouici filios, & eorum ſucceſſores cenſeri vocatos ordine ſucceſſiuo. Hæc concluſio probatur auctoritate quamplurium, qui in ſpecie affirmant, quod quando te-
5 ſtator inſtituit † fratrem & eius liberos, vel deſcendentes (hæc nomina non differre a nomine ſucceſſores certum eſt, & in ſpecie reſpondit Soc. in. ſen. in d. conſ. 249. num. 12. & 13. lib. 2.) illos cenſeri vocatos ordine ſucceſſiuo, vt gradatim ſuccedant. Ita ſanè Aretin. Alexand. Dec. & alii permulti, quos congeſſi & probaui in comment. de præſumpt. lib. 4. præſum. 71. num. 24. Et illis accedit Ruin. in conſ. 158. num. 9. lib. 3. qui de verbo ſuccedentes, loquitur & manifeſtius idem reſponderunt Corn. in conſ. 97. n. 3. lib. 1. & Socin. ſen. in d. conſ. 249. num. 12. & 13. Eam eſſe huius receptæ ſententiæ rationem dixi in d. præſum.
6 71. num. 25. quia hæc nomina † liberorum, deſcendentium, & ſucceſſorum comprehendunt nõ ſolum filios & nepotes, ſed etiam alios vſque in infinitum, vt dictum fuit in præcedenti concluſione. Et propterea teſtator dicitur vocaſſe incertos & valde incognitos, erga quos nullam habuit certam & particularem affectionem, & qui quidem non poſſunt extare eodem tempore quo extat ipſe teſtatoris frater, vt ſuccedere poſſent vna cum eo.

Tertia eſt concluſio, prædictum ordinem ſucceſſiuum, ſub quo vocati ſunt prædicti Io. Ludouici filii, & eorum ſucceſſores, non eſſe per vulgarem, ſed per fideicommiſſariam ſubſtitutionem.

Concluſio vel ex eo primum probatur, quod præ-
7 dicti † filii & ſucceſſores ſunt vocati verbis ſignificãtibus longum tractum tẽporis ſucceſſiuum, & ob id cenſentur vocati per fideicommiſſum. Ita tradunt Comenſ. in l. peto. §. fratre. num. 5. de legat. 2. Dec. in conſil. 205. num. 2. & in conſ. 253. num. 1. Rubeus in l. Gallus. §. quidam rectè. num. 64. & num. 70. ff. de liber. & poſthum. & alli multi quos congerit & ſequitur Ludou. Molin. in lib. 1. de Hiſpan. primog. cap. 5. num. 17. verſic. ſi vero materia ipſa. & c. 6. num. 15.

Nec repugnat quod obiicitur in motiuis in prima
8 pagina, inſtitutionem † factam per verbum directũ, ciuile, de fratre, filiis & eorum ſucceſſoribus maſculis, reſolui ſolum in vulgarem, & non importare fideicõmiſſum iuxta opinionem Aretin. in l. Gallus. §. quidam recte. col. 2. verſ. ſecundo videtur errare. ff. de liber. & poſthum. quem ſecuti ſunt Dec. in conſil. 205. col. 2. verſ. ſed his non obſtantibus. & in conſil. 248. col. pen. & alii relati a Ceph. in conſ. 353. lib. 3. & Peregrin. de fideicommiſſ. art. 19. num. 7. & 8. & num. 28. in fin. Nam reſpondetur, vt in ſpecie reſpõdet Rota deciſ. 579. num. 9. & num. 12. illud verbum
9 † inſtituo, directũ obliquari & fideicommiſſariam ſubſtitutionem ſignificare reſpectu illorum ſucceſſorũ & deſcendentium, ſignificantium tractum temporis ſucceſſiuum. Idem in ſpecie reſpondit Curt. iun. in cõſ. 48. num. 2. & eo magis verbum inſtituo obliquatur propter clauſulam codicillarem, vt in terminis ſcribunt poſt Bald. & alios Ruin. in conſ. 158. nu. 10. lib. 3. et Curt. iun. in d. conſ. 48. num. 6. verſic. ex
10 alio etiam fundamento, &c. qui ſubiungit † clauſulã codicillarem operari hunc effectum in caſu noſtro, ex quo verbum illud inſtituo, reſpectu filiorũ & ſucceſſorum, ponitur pro ſubſtituo. Et his diluitur conſideratio illa excitata in motiuis. verſ. ad clauſulam illam codicillarem. &c. quod ſcilicet codicillaris ipſa clauſula nihil operatur, quando inſtitutio facta eſt verbis directis, ſecundum Ripam in l. centurio. num. 180. ff. de vulg. et pup. ſubſt. Hæc ſane conſideratio tollitur, quia (vt diximus) noſtro in caſu exponitur, et ſubſtituit reſpectu filiorum et ſucceſſorum.

Secũdo probatur hæc concluſio, quia teſtator vocauit prædictos Io. Ludouici fratris filios & eorum ſucceſſores ſub qualitate maſculinitatis, quæ quidẽ ſignificat teſtatorem voluiſse conſeruare agnationẽ & familiam, & conſequenter voluiſſe ipſos filios & ſucceſſores ſuccedere per fideicommiſſum, ſicuti in ſpecie reſponderunt Ruin. in conſ. 150. num. 12. lib. 2. & in conſ. 164. col. pen. & vlt. lib. 3. Pariſ. in conſil. 57. num. 10. lib. 2. & in conſ. 53. num. 26. lib. 3. Crau. in conſ. 161. num. 9. & in conſ. 250. num. 2. & egregie ac copioſe Ludouic. Mol. in lib. 1. de Hiſpan. primogen. cap. 5. num. 36. qui de ſtatuto vocante maſculos diſſerit, & auctoritate Bald. ac aliorum quãplurium comprobauit. Et ego ipſe in ſpecie diſpoſitionis teſtatoris ſic reſpondi & ſcripſi in conſ. 44. num. 10. lib. 1. et in comment. de præſumpt. lib. 4. præſum. 69. num. 10.

Nec repugnat quod dicitur in eiſdẽ motiuis verſic. præterea, quod teſtator etc. teſtatorem noſtro in caſu non habuiſse reſpectũ ad cõſeruationem bonorum in agnationẽ, quia inter primos hæredes agnatos nullam fecit ſubſtitutionem, vt in caſu non longe diſſimili obſeruarunt Ceph. in d. conſ. 401. num. 13. et Mant. in d. lib. 6. de coniect. tit. vlt. nu. 7. ſi enim
12 agnationem † dilexiſset teſtator vocaſset non ſolum deſcendentes, ſed collaterales, ſicuti argumentantur prædicti Ceph. et Mant. quos refert Surd. in conſil. 443. num. 14. lib. 3. vel ſaltem dixiſset teſtator, quod
13 deficiente † linea vnius ſuccederet linea alterius fratris cohæredis, iuxta tradita per Ruin. in conſil. 118. num. 11. et 12. lib. 2. Socin. iun. in conſil. 110. num. 10. lib. 3. Decian. in conſ. 44. num. 60. et 69. lib. 3. Surd. in d. conſ. 344. num. 17.

Nam reſpondetur, falſum eſse quod teſtator nullam inter primos hæredes fecerit ſubſtitutionem, cum verius ſit feciſse, ſicuti demonſtrabimus infra in vlt. concluſ. Nec repugnat traditio illa Ceph. et Mant. Nam verè Ceph. nihil hac de re ſcribit, ſed ſolum loquitur eo in caſu, in quo apparebat teſtatorẽ vocaſse fœminas, quas nec inuicem ſubſtituerat, nec de conſeruanda ab eis agnatione conſideratio eſse poterat. Mant. vero ſcribit, et rectè quidem, quod ſi
14 teſtator vocauit filios maſculos, et filias † excluſerit, non fit extenſio ad alias perſonas, ſicq. ad alios deſcendentes vt et illi cenſeantur vocati ad excluſionẽ fœminarum, qui caſus eſt longe diuerſus a noſtro, in quo teſtator vocauit, non ſolum Io. Ludouici filios, ſed etiam ipſorum filiorum ſucceſsores. Imò idem Mant. eodem tit. vlt. num. 8. poſt Ceph. quem refert, affirmat, quod quando maſculi ſunt ſubſtituti, id

15 ti, id factũ fauore † agnationis, vt fideicõmiſſum re
maneat in ipſa familia. ſic & Surd. in cõtrariũ allega
tus in d. conſ. 443. num. 45. reſpondit, quod licet te-
ſtator vocauit ſolum filios & deſcendentes maſcu-
los, non autem collaterales, nihilominus conſidera
uit conſeruationem agnationis & familiæ reſpectu
ipſorum deſcendentium, vt noſtro in caſu.

Non obſtat demum quod dicitur in eiſdem mo-
tiuis verſ. rurſus aduertendum eſt. &c. quod qñ do-
16 ctores ex † maſculinitate inferunt fideicommiſſum,
plerumque concurrit excluſio propriarum filiarum
& aliarum fœminarum, fauore maſculorum, vel ſal-
tem concurrit ſtatutum excludens fœminas, vt re-
ſpondit Ruin. in conſ. 146. num. 7. lib. 2. & ego ipſe ſe
cutus ſum in comm. de præſumpt. lib. 4. præſumpt.
71. num. 35. At hic non fuerunt excluſæ aliquæ filiæ
vel fœminæ, neq; in eo oppido Caſſinarum extat ali
quod ſtatutum fœminas excludens. ergo &c. Nam
reſpondetur noſtro in caſu filias fuiſſe excluſas, ob
id quod vocauit maſculos, ſicuti in ſpecie reſponde
runt Alex. in conſ. 52. num. 31. lib. 4. Ruin. in conſil.
158. num. 6. verſ. & quamuis. lib. 3.

Quarta eſt concluſio, prædictam ſubſtitutionem
fieicommiſſariam factam de d. Ioan. Ludouici filijs,
eorumque ſucceſſoribus eſſe inter eos reciprocam.
Hæc concluſio vel ex eo primum demonſtratur ve-
ra, quod facta eſt his verbis, & eorum ſucceſſoribus,
17 quod ſane nomen † ſucceſſorum, collectiuum eſt plu
rium graduũ, & ſignificat tractum temporis, vt de
nomine deſcendentium, quod idem eſt, dicemus ſta
tim, & in ſpecie ſenſit Corn. in conſ. 97. num. 3. lib. 1.
18 Porrò † ſubſtitutio facta ſub nomine collectiuo cen-
ſetur inter eos reciprocè facta. Ita Hierony. Zanc. in
l. hæredes mei. §. cum ita. in 6. parte. num. 211. ff. ad
S.C. Trebell. & ſecutus ſum in comment. de præſum.
lib. 4. præſumpt. 62. nu. 22. ea ſolida ratione vſus eſt
Zancus, quia ſi ij nomine collectiuo vocati intellige
19 rentur tantummodo per reciprocam † vulgarem ſub
ſtituti, vno admiſſo expiraret ſubſtitutio quo ad a-
lios ſubſequentes: atque ita non poſſet poſtmodum
vltimus moriens reſtituere vltimo ſubſtituto.

Hæc fuit conſideratio Caſtr. in l. pen. num. 3. C. de
impuber. & alijs ſubſtit. & in conſ. 405. duo ſunt vi-
denda. col. 1. verſic. quartò probatur. lib. 1. & idem
ſenſit Crau. in conſ. 22. num. 2. His accedit in ſpecie
magis deciſio Rotæ Rom. in. deciſ. 579. incipit Ca-
milla de Sinibaldis. num. 10. & 11. in 1. parte in no-
20 uiſs. impreſs. quæ decidit, † hæc verba, inſtituo fra-
tres meos eorumque filios deſcendentes habere tra-
ctum temporis ſucceſſiuum, ob id ſignificare illos
deſcendentes fuiſſe vocatos & ſubſtitutos reciprocè
per fideicommiſſum. & cum hęc ſit deciſio in claris
his terminis Rotæ ſummæ auctoritatis non eſt fortè
vlterius dubitandum. Confirmantur prædicta ex eo,
quod iam demonſtrauimus ſupra, teſtatorem vo-
luiſſe bona cõſeruari in agnatione & familia. Porrò
21 qñ † teſtator vocat deſcendentes eo animo & men-
te, vt bona a ſe relicta conſeruentur in agnatione &
familia, cenſentur illi per reciprocam fideicommiſ-
ſariam vocati, ſicuti reſponderunt Crauet. in conſ.
113. num. 1. & in conſ. 130. num. 6. Socin. iun. in con
ſil. 110. num. 39. lib. 3. & Decian. in conſ. 44. nu. 68.
verſ. tertio reſpondetur. lib. 3. & Zanch. in dict. l. hæ-
redes mei. §. cum ita. in 6. parte. num. 176. ff. ad Tre-
bell. Non obſtant nunc aliqua, quæ aduerſus hanc
concluſionem obijciuntur in motiuis.

Primò obiicitur in prædictis motiuis verſ. ſicque
non erit ſufficiens. &c. quod imò qualitas maſculini
22 tatis † nõ ſufficit ad arguendum teſtatorem voluiſſe
conſtituere & ordinare fideicommiſſum reciprocũ,
ſicuti tradunt Riminald. iun. in conſ. 371. num. 22. &
num. 124. & 129. lib. 3. Mant. in tract. de coniect. vlt.
volunt. lib. 6. tit vlt. num. 6. ego ipſe in conſ. 243. nu.
52. & in conſ. 274. num. 26. lib. 3. & in comment. de
præſumpt. lib. 4. præſumpt. 62. num. 37. verſic. Cæte-
rum. &c. & magis in ſpecie Pariſ. in conſ. 72. num. 36.
& 37. lib. 3. Ceph. in conſ. 401. num. 39. & in conſil.
476. num. 18. lib. 4. Petra in tract. de fideicommiſſ.
q. 9. num. 182. & 183. Surd. in conſ. 241. num. 11. lib.
2. latè in conſ. 315. num. 49. & in conſ. 329. nu. 1. lib.
3. Oddo in conſil. 44. num. 8. & communem teſtatur
Monald. in conſ. 149. num. 40. & ratio prædictorum
23 (ſic dicitur in motiuis) eſt; quia ex tacita † ratione
maſculinitatis nõ habet aliud tacitũ induci, vt poſt
Bolognetum & Zancum reſpondit Surd. in d. conſ.
329. num. 14. & ibid. lib. 3.

24 Reſpondetur † a Riminald. diſſentire alios ſupra
relatos, Mant. verò in contrarium allegatus in d. ċt.
tit. vlt. num. 6. quem refert, ſolum ſcribit teſtatorem
inſtituendo filios maſculos noluiſſe cõſeruare agna
tionem & familiam, ſed tamen ipſe Mant. nu. 8. poſt
25 Ceph. ſubiungit, quod quando maſculi † ſunt ſub-
ſtituti, ſubſtitutio intelligitur facta fauore conſeruã
dæ agnationis. Qui quidem ſecundus caſus noſtro
conuenit. Nil etiam ad rem facit quod ego ipſe ſcri
pſi in conſ. 243. num. 52. & in conſ. 274. nu. 26. lib.
3. cum ſolum dixerim, qualitatem maſculinitatis
26 † non extendere diſpoſitionẽ teſtatoris ad caſum &
perſonas, de quibus ipſe teſtator non ſenſit, nec eas
vocauit. Ita etiam verè loquuntur Ceph. in d. conſil.
401. nu. 39. & in conſ. 476. n. 18. lib. 3. Petra in d. q. 9.
nu. 182. & 183. & Surd. in d. conſ. 241. num. 11. & in
alijs ſupra in argumento relatis. Idem ſcripſi in con
ſil. 376. num. 40. verſ. reſpondetur primo. lib. 4. et li-
cet ibidem in verſ. reſpondetur ſecundo, dixi, poſt
27 Alciat. et Pariſ. hanc qualitatem maſculinitatis † ſic
que rationem conſeruãdæ agnationis & familiæ nõ
inferre ſufficientem coniecturam inducendi recipro
cam ſubſtitutionem inter vocatos & cõgrauatos, id
quod ſcripſi & in d. præſumpt. 62. num. 37. verſ. Cæte
rum &c. attamen eadem in præſump. 62. num. 37. re
28 tuli Crauett. & alios † diſſentire. Et ſupra addidi ita
in ſpecie & claris terminis noſtris fuiſſe deciſum a
Rota Roman. in d. deciſ. 579. in 1. parte, in nouiſs.
impreſſis, qui locus eſt ad rem noſtram omnino vi-
dendus.

Secundo obiicitur in eiſdem motiuis, verſ. adhuc
dubitatur. &c. admiſſo, quod d. Io. Ludouici eorum
que ſucceſſores cenſeantur actiue vocati per fideicõ
miſſum, non tamen videntur vocati paſſiue, ſicque
29 grauati † vnus erga alterum reſtituere, quemadmo-
dum reſpondit Pariſ. in conſ. 31. num. 28. lib. 2. et in
conſ. 39. num. 7. lib. 3. Panciroli. in conſ. 59. num. 14.
verſ. vltim. poſito. etc. Lanarius in conſ. 63. num. 69.
verſ. hic clarum eſt. lib. 1. in conſil. 274. num. 33. ver-
ſic. præterea, et num. 34. et 35. lib. 3. in conſ. 327. nu.
36. et in conſ. 376. num. 10. et 11. lib. 4. Riminal. iun.
in conſ. 271. lib. 2. Ceph. in conſ. 353. num. 45. lib. 3.
Petra in tract. de fideicommiſſ. q. 5. num. 169. et Sur-
dus in conſ. 315. num. 13. et 14. lib. 3.

Reſpondetur, imò ex d. ſupra, contrarium appa-
ret verius, cum demõſtrauerim ſupra in præcedenti
concluſione dictos ſucceſſores fuiſſe per fideicom-
miſſum vocatos, imò in hac quarra concluſione
30 oſtenditur eſſe reciprocam † ſubſtitutionem inter ip
ſos ſucceſſores fideicommiſſariam.

Non repeto iam dicta. Et propterea ceſſant aucto
ritates allegatæ in cõtrarium, nẽpè Pariſ. Panciroli,
Riminal. Ceph. Petræ & aliorum, qui loquuntur in
caſibus, in quibus nullis coniecturis & rationib. ap-

parebat de fideicommiſſo ſucceſſiuo, ita quod con-
ſtaret vnum fuiſſe paſſiuè vocatum, ſicque graua-
tum reſtituere alteri, eueniente caſu reſtitutionis,
Id quod aliter eſt noſtro in caſu, vt ſupra dictum &
demonſtratum fuit.

Tertio obijcitur in eiſdem motiuis, verſic. vel ſo-
lum videretur &c. quod etſi concedimus, prædictos
ſucceſſores fuiſſe vocatos per fideicommiſſum etiã
paſſiue: attamen intelligitur inter deſcendentes,
non autem inter collaterales, etiam eiuſdem hære-
dis inſtituti deſcendentes, ſicuti reſponderunt Pan-
cirol. in conſ. 59. num. 55. Beretta in conſil. 18. num.
22. in conſ. 75. num. 15. & in conſil. 147. per totum,
Oddo in conſil. 45. num. 30. Idem ego ipſe ſcripſi in
comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 71. numer.
23. et 28. & accedit Peregrin. in tractat. de fideicom
miſs. art. 13. num. 72.

Reſpondetur, noſtro in caſu teſtatorem vocaſſe
tranſuerſales, nempè fratres, & eorum filios & ſuc-
ceſſores, & eos grauaſſe onere fideicommiſſi recipro
ci, vt demonſtrauimus ſupra. vbi inter alios retuli-
mus egregiam illam deciſionem Rotæ Rom. in de-
ciſ. 579. in 1. parte. Et propterea ceſſant auctoritates
allegatæ in argumento.

Quarto obiicitur in eiſdem motiuis, verſ. quãuis
enim. &c. quod cum in caſu noſtro agatur de reci-
proca ſubſtitutione fideicommiſſaria; non ſufficiũt
coniecturæ, ſicuti poſt alios ego ipſe ſcripſi in conſ.
489. num. 10. & idem tradunt Mant. in tract. de con
iect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 5. numer. 14. Riminald. iun.
in conſil. 601. num. 28. & Peregrin. de fideicommiſs.
art. 13. num. 4. & Surd. in conſil. 329. num. 2. lib. 3. &
admiſſo quod ſufficiant coniecturæ, requiruntur &
eſſe debent vrgentes, vt tradunt Riminald. ſen. con-
ſil. 224. num. 56. lib. 1. Ripa in l. hæredes mei. §. cum
ita. num. 17. & 23. ff. ad Trebell. & ibidem Zancus in
6. parte. num. 99. & ego ipſe in dicto conſ. 489. num.
9. & 10. Porro hoc in caſu vel nullæ, vel leues ſunt cõ
iecturę ſignificantes hanc reciprocam fideicommiſ-
ſariam. ergo &c.

Reſpondetur, quod imò ſufficiunt coniecturæ, ſi-
cuti ſcripſi in comment. de præſumpt. lib. 4. præſum.
31 71. n. 34. ubi dixi reciprocam ſubſtitutionem † fidei-
commiſſariam colligi ex coniecturis, & huius ſenten
tiæ retuli Corn. & Crau. et verè totam hanc materiã
coniecturalem eſſe clare conſtat.

Nec contrariæ auctoritates in motiuis allegatæ re
pugnant. Nam ego ipſe in d. conſ. 489. num. 10. non
me firmaui in eo, quod non ſufficiant cõiecturæ, ſed
dixi, vrgentes eſſe debere, ſicuti etiam loquũtur do-
ctores in contrarium allegati, & noſtro in caſu ſuffi
cere & ſatis vrgentes eſſe coniecturas commemo-
ratas ſupra in 2. concluſione ibi demonſtrauimus.

Quintò obiicitur in eiſdem motiuis verſ. confert
32 receptiſſima illa &c. quod † reciproca ſubſtitutio fi-
deicommiſſaria non inducitur, niſi inter cætera fiat
ſubſtitutio in tota hæreditate, & vltimo morienti,
quemadmodum reſponderunt Crauet. in conſ. 113.
num. 1. in conſ. 161. num. 6. & 7. Beretta in conſ. 147.
n. 12. & cõmunem eſſe opinionem teſtatur Burſat. in
conſ. 51. num. 8. & Surd. in conſil. 315. num. 41. & in
conſ. 329. num. 6. lib. 3.

Reſpondetur, noſtro in caſu teſtatorẽ voluiſſe ſub-
ſtituere prædictos ſucceſſores reciprocè per fideicõ-
miſſum, ſicuti demonſtraui ſupra, vbi inter alios re-
tuli Rotã in d. dec. 579. & noſtro in caſu concurrunt
33 duo requiſita ſupra relata, nempe, quod reciproca †
tunc dicatur facta, qñ facta eſt vltimo morienti, & in
tota hæreditate. Illud primũ requiſitum, quod. ſ. fa-
cta ſit vltimo morienti, concurrit noſtro in caſu, cũ
ſ. ex vocatione maſculorũ voluerit teſtator conſer-
uare bona in agnatione & familia, vt diximus ſupra,
opus eſt fateri, bona peruenire debere ad vltimum
morientem, & ei ſuccedere debere alium ſuperſtitẽ
ex ipſis filiis ſeu ex ſucceſſoribus. Et præterea deci-
dit Rota Rom. in d. deciſ. 579. nu. 12. verſ. tertiò fa-
cit. & c. ibi. & ita non eſt opus. & c. dum allegat Ruin.
34 in conſ. 118. num. 14. reciprocum fideicommiſſum †
cenſeri inductum & ordinatum a teſtatore, qui inſti
tuit duos fratres ſuos, & eorum filios & deſcẽdẽtes,
vt ibi in principio ipſius deciſionis apparet teſtato-
rem diſpoſuiſſe. Idem manifeſtius reſpondit Socin.
iun. in conſ. 115. num. 5. verſ. dico, quod. lib. 2. iunctis
his, quæ paulo ſupra dixerat, & deinde ibidem n. 7.
verſ. ex his ergo. & c. dixit, illo in caſu inductum eſ-
ſe fideicommiſſum reciprocum, quia teſtator voluit
ſuccedere filios & deſcendentes maſculos vſque in
infinitum, id quod contingere non poſſet niſi inter
35 ipſos eſſet fideicommiſſum reciprocum, † ſicuti &
noſtro in caſu, in quo teſtator vocauit ſucceſſores,
quo nomine, vt iam diximus, veniunt omnes in infi
nitum. & demum accedit Socin. ſen. in conſ. 249. nu.
10. in fine. verſ. aliquando & tertio. lib. 2. qui reſpon
dit, quod quando ſubſtitutio facta eſt in omnib. bo-
nis, & poſt mortem omnium, cenſetur inuicem ſub
36 ſtituti, ſicuti contingit in caſu noſtro, in quo † facta
eſt ſubſtitutio in tota hæreditate, vt ſtatim dicemus,
& vocati ſunt omnes ſucceſſores, ſicque poſt mortẽ
omnium concurrit etiam ſecundum requiſitum, qd
ſcilicet facta ſit ſubſtitutio in tota hæreditate, et æ-
quis portionibus vocauit ſuos ipſos fratres, et eorũ
filios et ſucceſſores, vt in ſpecie reſpondit Soc. iun.
in d. cõſ. 117. num. 7. lib. 3. et confert quod ſcripſi in
comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 71. nu. 21.

His crediderim abundè ſatisfactum doctiſſimis
dubitationibus et motiuis a præſtantiſs. D. commiſ-
ſario et iudice cauſæ excitatis.

S V M M A R I V M.

1 *Forum ſortiri originarium ciuitatis, ſi ibi reperitur. n. 2.*
3 *Forum ſortiri quemlibet ratione domicilij. n. 4.*
5 *Feudatarium eſſe ſubditum domino.*
6 *Forum ſortiri conſentientem in non ſuum.*
7 *Forum ſortiri ratione criminis.*
8 *Tutellam non decerni niſi a ſuo iudice.*
9 *Dominum, ſi a Vaſallo allegetur ſuſpectus, poſſe iudicem lo-*
co ſui conſtituere.
9 *Poſſeſſionis cauſam licere mutare.*
10 *Crimen læſæ maieſtatis committi propriè aduerſus Impera-*
torem, & Regem.
Maieſtatem lædi etiam aduerſus inferiorem Imperatore.
11 *Vaſallum quem eſſe poſſe duorum.*
12 *Crimen læſæ maieſtatis vere contrahi ex eo quod ſubditus*
lædat ſuum Principem.
13 *Feudatarium lædentem Imperatorem, non ſequi committere*
crimen læſæ maieſtatis quia ſit feudatarius.
14 *Feudum non tribuere Imperium alium in feudatarium.*
15 *Principem non recognoſcentem alium, iudicari a Papa.*
16 *Vaſallum ſine venia non vocare in ius dominum.*
17 *Filium nulliter agere contra patrem, non petita venia.*
18 *Nullitatem ſententiæ induci ex ineptitudine actionis.*
19 *L. Diffamari, remedium eſſe extraordinarium.*
L. Diffamari remedium aduerſus non recognoſcentem ſupe-
riorem, intentari coram ſummo Pontifice.
20 *L. diffamari. remedium eſſe proponendum coram ſuis iudici-*
bus.
21 *Nullitatem ſententiæ oriri ex defectu binarum citationũ.*

FACTI

Digitized by Google

FACTI SPECIES.

AVrelius, origine & domicilio ac etiam pro quodam feudo ſubditus & vaſallus D. Marchionis, Pontificis Maximi feudatarij, homicidium, dato mandato, committi in perſonam alterius ſubditi et vaſalli dicti Dom. Marchionis conuictus fuit, & eius bona fiſco Marchionali delata ſunt, eorumque poſſeſſio magna ex parte aprehenſa: edictaque propoſita, vt præſentes intra tres menſes, abſentes uero intra ſex poſſent contradicere, alioqui omnino eſſēt excluſi.

Agnati filiorum dicti Aurelij petierunt coram iudice ordinario dicti loci originis, & domicilij ipſius Aurelij dari tutorem et curatorem dictis filijs, ſicuti datus fuit tutor, qui conſtituit procuratorem ad contradicendum illi edito. Procurator contradicendo dixit, ipſum D. Marchionem eſſe ſuſpectum, & conſequenter iudices ab eo conſtitutos, & ob id eligendos fuiſſe arbitros, vt poſſit coram eis producere iura, quibus nomine dictorum filiorum tueri & defendere volebat dicta bona.

Tutor dictorum filiorum præuidens, recuſationem hanc detrimento fore dictis filijs eam reuocauit, & aduerſus dictum procuratorem proteſtatus, ſe paratum defendere iura dictorum pupillorum. Verum poſtea nullam aliam fecit contradictionem ipſe tutor, nihil deduxit, nihil probauit. Id quod eueniſſe nunc aſſerit ipſe tutor, quia fuit impeditus propter prædictam oppoſitam recuſationem.

Idem Aurelius biennio poſt a commiſſo homicidio accuſatus & conuictus fuit conſpiraſſe aduerſus dict. Dom. Marchionem, et ob id fuit condemnatus et eius bona denuo delata fuerunt fiſco Marchionali, cum præter diſpoſitionē l. quiſquis. C. ad leg. Iul. maieſt. extet decretum ipſius Marchionis, quod bona committentis crimen læſæ maieſtatis, ac eius filiorum ſunt ipſo iure & facto publicata.

Prædictus D. Marchio contendit nunc, filios & hæredes dicti Aurelij relaxare debere dicta bona ipſi fiſco delata.

Multa obijciunt dicti filij, ne ſit locus d. confiſcationi. Et primo quidem, quod fiſcus ipſe Marchionalis iam poſſidet dicta bona propter confiſcationem illam homicidij cauſa factam. Rurſus & ſecundò condemnationem pro crimine læſæ maieſtatis fuiſſe reuocatam ab Imperatore, quem dict. Aurelius pro quodam feudo recognoſcebat, & nunc eius filij recognoſcūt. Et prædictam reuocationem factam fuiſſe in dicti Dom. Marchionis citati contumaciam. Verum d. Domino Marchio reſpondet, ſe contumacem non fuiſſe, cum ſuis literis ſignificauerit Imperatori ſuam ipſam maieſtatem non eſſe huius cauſæ iudicem competentem, & ſuper hac exceptione debuiſſe cauſa cognita pronuntiari. Et rurſus, ſententiam ipſius Imperatoris eſſe nullam, defectu actionis coram eo motæ, nempe ex l. diffamari. C. de ingenuis & manumiſſ. quæ hoc in caſu locum non habet.

Nunc de multis dubitari contingit.

Primo an D. Marchio ſeu iudex ordinarius ab eo conſtitutus fuerit iudex competēs dicti Aurelij in cauſa prædicti homicidij ſuo iuſſu & mandato perpetrati.

Secundò an dictus Aurelius recuſare potuerit D. Marchionem eiuſque miniſtros, vt iudices ſuſpectos.

Tertio, admiſſo citra veri præiudicium, dictam ſententiam eſſe nullam, an ſi D. Marchio retinere non poteſt bona ob cauſam dicti homicidij confiſcata, an ſaltem poſſit propter ſecundum crimen læſæ maieſtatis ab ipſo Aurelio perpetratum?

Quartò, an verè dictus Aurelius dicatur commiſiſſe crimen læſæ maieſtatis contra D. Marchionem?

Quintò, an ſententia lata a D. Marchione reuocari potuerit a Cæſarea maieſtate?

Sexto, admiſſo citra veri præiudicium, Imperatorem reuocare potuiſſe d. ſententiam D. Marchionis, an reuocatio illa ſit nulla?

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXXII.

DE prima propoſita dubitatione reſpōdendum
ac dicendum eſt D. Marchionem eiuſque iudi
cem ordinarium fuiſſe iudicem competētem aduer-
ſus dictum Aurelium in cauſa criminis mandati &
commiſſi homicidii.
Primo D. Marchio fuit huius cauſæ iudex compe-
tens ratione originis dicti Aurelij. Eſt enim certum,
1 quod originarius † loci, oppidi, & ciuitatis ſi reperi-
tur eo in loco & vrbe, forum ibi ſortitur tam pro ſe,
quam contra ſe, l. 1. in princ. & l. aſſumptio. ff. ad mu-
nicip. & l. 1. & l. filios, cum duabus ſubſequentibus
C. de municip. & origina. lib. 10. & ſcribunt gloſ. in
cap. accedens, ut lite non conteſta. glo. & Bartol. in
dicta l. 1. & in dicta l. aſſumptio. §. 1. ff. ad municip.
Marian. Socin. ſen. in rub. extra de foro comp. nu. 15.
2 verſi. 82. qui teſtatur, † communem eſſe opinionem,
& latiſſime Tiraquellus de retract. conſang. §. 9. gloſ.
2. nu. 21. quem & ſtatim referam.
Secundo D. Marchio fuit iudex competens ratio-
3 ne † domicili dicti Aurelii. cap. vlt. de foro compe. &
ibidem glo. Abbas numer. 41. Salicet. in l. 1. num. 3.
C. ubi de crimine agi oportet. Marian. Socin. ſeni. in
dicto cap. vlt. de foro compet. & idem in rubr. eiuſdē
tit. nume. 6. uerſic. 35. Afflictus in comment. ad con-
ſtitutiones Neapolita. rub. 55. num. 18. qui teſtatur
4 † receptiſſimam ſententiam. Grammatic. in conſil.
27. nu. 6. in fine in criminalibus, & Iulius Clarus in
practica criminali. §. finali. q. 39. col. 1. & latiſſime Ti
raq. in loco ſupra commemorato, qui ſubiungit hūc
ratione domicilii dici proprie ſubditum.
Tertio D. Marchio fuit competens iudex propter
bona ab ipſo Aurelio poſſeſſa in ditione & territo-
rio ipſius D. Marchionis. cap. ſane. de foro compe. &
ibidem ſcribunt Abbas num. 4. Marian. Soci. num. 3.
& idem in rub. eiuſdem tituli. num. 17. uer. 95. & ſcri
pſi in conſi. 340. num. 44.
Quarto accedit quod Aurelius dicitur D. Mar-
5 chionis ſubditus † rōne feudi, pro quo ipſe Aurelius
iuramētum fidelitatis præſtitit ipſi D. Marchioni. c.
ex tranſmiſſa. de for. comp. & ibidem Abb. & Mari.
Soc. & idem in rub. eiuſdē tituli. n. 8. uer. 46. Et ꝑpea
quando eſt cōtentio inter ipſum dominū et vaſſallū,
non ex cōdictione feudali: ſed alio iure, tunc ordina
rius eſt iudex cōpetens. Ita Bald. in cap. 1. de inueſti
tura in maritū facta. Imo. in c. Cæterū, in fi. de iudic.
& ibidē Fel. nu. 1. Alex. in conſ. 79. nu. 1. lib. 1. & Cur.
iun. in tract. feud. in ult. part. num. 40.
Quinto D. Marchio fuit iudex cōpetens rōne con
6 ſenſus † ipſius Aurelii, qui in multis aliis cauſis ante
perpetratū hoc homicidiū agnouit ipſū D. Marchio
nē iudicē cōpetentē. c. ſignificaſti. de for. cōp. ubi do
ctores præſertim Mar. Soc. ſen. qui latiſſime diſſerit.
Sexto D. Marchio fuit iudex cōpetēs d. Aurelii rō-
7 ne criminis ab eo ꝑpetrati in ditione & dominio † ip
ſius D. Marchionis. l. ſolēt. ff. de cuſt. reorū. l. 1. C. ubi
de crim. agi oportet, c. 1. de rapt. & ibidē gl. & docto
res c. poſtulaſti. de for. cōp. & ibidē Abb. n. 4. & Mari.
Soc. nu. 9. & idē in rub. eiuſdē tituli. nu. 6. uer. 28. Boe
rius q. 29. & q. 270. Gram. deciſ. 26. Did. in lib. pract.
quæſt. c. 11. num. 3. qui multis rōnib. cōprobat, & Iul.
Clar. in pract. crim. §. finali q. 38. in prin. & q. 85.
Et ex prædictis cōſequitur, ſicuti D. Marchio fuit
iudex cōpetens Aurelii in cā perpetrati criminis, ſic
etiā fuit in cauſa publicationis bonorū & edicti ſeu
proclamatis in præiudicium filiorum & hæredum ip
ſius Aurelii, & tanto magis, quod nomine ipſorum
filiorū conſenſum fuit in ipſum D. Marchionē, dum

agnati petierūt ab ipſius D.Marchionis iuſdicente
tutorem dari filijs pupillis ipſius Aurelij. Quæ ſanè
7 † tutela decerni nō poteſt ab alio quam a iudice ſuo,
& competenti.l.1.ff.de tut.& curato.datis ab his, &
leg.1.C.vbi petat.tut.& ibidem Bart.Bald. Salic. &
reliqui.

Secunda eſt dubitatio,an d. Aurelius ſeu eius filij
recuſare potuerint D.Marchionem eiuſq. miniſtros
vt iudices ſuſpectos, & quidem dicendum eſt;recuſa
re non potuiſſe.

Primò,quia & ſi procurator ille a tutore d.filiorū
Aurelij conſtitutus ad defendendum ipſos filios al-
legauit ſuſpectum ipſum D.Marchionem ob inimi-
citia, quā interceſſiſſe inter d.Aurelium & ipſum D.
Marchionē dr: non tamen ipſam inimicitiam proba
uit. Eſt enim vulgatū illud quod dicimus,nō ſuffice
re allegare, ſed opus eſſe probare.l.1.vbi gl.ff.ſi qua-
dr.paup.feciſſe dicatur, & ſcribunt poſt alios copio
ſe Matſil.in ſing.570. Aduertas.Ripa in l.admonen-
di.n.21.ff.de iureiur.& Pariſ.in conſ.10.n.35.lib.1.

Secundo accedit, quod ipſemet tutor reuocando
allegationem illam ſuſpicionis factam a d.procura-
tore, dicitur conſenſiſſe in ipſum D.Marchionem
tamquam iudicem confidentem & competentem, ſi
cuti clarum,& manifeſtum eſt.

Tertio.admiſſo citra veri præiudicium,quod ip-
8 ſe D.Marchio fuiſſet † ſuſpectus in iudicādo,non tñ
dici potuit ſuſpectus,qui in potuerit delegare & con
ſtituere iudicem, qui de cauſa ipſa principali cogno
ſceret, & iudicaret, ſicuti ſcribunt Dec.in l. Prætor.
n.1.ff.de iuriſd.om.iud.& alij ab eo allegati, & ſcri-
pſi in lib.2.de arbitr.caſu 458.num.19.

Tertia eſt dubitatio, admiſſo citra veri præiudi-
cium,d.ſententiam a D.Marchione ſeu eius iuſdicē-
bus prolatam,eſſe nullam,an ſi D.Marchio non pōt
retinere bona ob cām d.homicidij cōfiſcata, an ſaltē
poſſit propter ſecundum crimen læſæ maieſtatis ab
ipſo Aurelio perpetratū? & verè reſpondendum eſt,
9 poſſe retinere. Nā rei † poſſeſſor ex vna cauſa, ſi alia
ſuperueniat cauſa poſſeſſionem mutare poteſt.l.ſi qs
ante.ff.de aquir.poſſ.& ſcribunt omnes in l.cum ne-
mo.C.eo.vbi Bald.& Salic.n.4. Alex. in conſ.27.n.5.
lib.3.manifeſte Affl.in c.1.§.quidam.nu.2.de feudo
dato in uicem legis commiſſo. Boer.q.42.num.37.&
ta in conſ.506.num.49.

Quarta eſt dubitatio, an verè d. Aurelius dicatur
cōmiſiſſe crimen læſæ maieſtatis contra D.Marchio
nem? Reſpondendū exiſtimo.perpetraſſe. Et ſi.n.D.
Marchio eſt Princeps inferior ab Imperatore & Re-
ge,aduerſus quorum perſonas propriè committitur
10 † crimen læſæ maieſtatis,attamen & in ipſum Mar-
chionē idem delictum perpetrari dr, ſicut affirmāt
gl.in l.fallaciter. C.de abſolut.vbi Bal. & idem in l.ſi
quis numos. C.de falſa moneta. Paul.Leazar.in cle.
paſtoralis. de re iud.Ang.in conſ.214.In cauſa accu
ſationis,Io.Andr.in c.Felicis. de pęnis in 6.& ibidē
Gemin.q.5.Caſtr.in l.3. C.de epiſc.aud. Cæpolla in
conſ.17.n.14.verſ.ſed in contrarium, in criminalib:
Iul.Clar.quem referam,qui alios plures recenſet,&
inter alios Hieronymum Gigātem in tract.de crim.
læſæ maieſt.rub.Qualiter & a quib.crimen læſæ ma-
ieſtatis committatur.q.29.qui refert Ang.in l.1.ff.ad
leg.Iul.maieſt.& Brun.in conſ.28.col.2.atteſtātes,
opinionē hanc in foro obſeruari. Et idem affirmant
Cæpoll.in d conſ.17.n.19.& 20.& Iul.Clar.in pract.
crim.§.læſæ maieſt.verſ.dubium eſt.in fin.& ver.præ
terea idem &c.& hoc maximè locum habere ſubiun
git Cępoll. qñ Princeps inferior iā ſua lege & edicto
cauit, quod pro crimine contra propriam eius per-
ſonam commiſſo,bona publicētur,ſicuti Dom. Mar
chionis ſeu maiorum ſuorum cautū eſſe decreto, in
facto præſupponitur.Quo ēt ſancitum dicitur,vt fi-
lii ipſius committentis hoc crimen priuentur eōrū
bonis, & ſi aliter iure cōmuni cautum eſſe affirmet
poſt alios Gigas in d.q.29.num.2.

Nec repugnat quod d. Aurelius ratione cuiuſdam
feudi recognoſcat Imperatorem, quia & ſi quis pōt
11 eſſe † vaſallus duorum,ob duo feuda ſeparata & di-
ſtincta, vt ſcribunt multi, quos cōmemoraui, & pro-
baui in conſ.32.n.2.lib.1.& in lib.2.de arbitr.iudic.
caſ.584.n.2.& accedit Aret.in cōſ.150.n.1.attñ hoc
non impedit, quominus prædictus Aurelius dicatur
perpetraſſe crimen læſæ maieſt.contra D.Marchio
nē ratione originis & domicilij, quæ proprie & vere
in cauſa ſunt, vt ſic ſubditus dicatur lædere ſui Prin
12 cipis † maieſtatem.l.quiſquis.C.ad leg.Iul.maieſt.&
tradunt ibi omnes & Gigas in tract.de crimine læſæ
maieſt.rubr. Qualiter & a quib. crimen læſæ maieſt.
committatur.q.3.& q 68.dum a ſenſu contrario in-
quit nō ſubditos non committere hoc crimen. Non
aūt feudum hoc operatur, ſicuti reſpondit Oldr.in
conſ.43.n.. verſ.circa ſextam.qui dixit,quod is, qui
Imperio non ſubeſt, licet aliquod feudū ab Impera
tore recognoſcat, ſi aliquid aduerſus ipſum Impera
13 torem perpetrauit, non tamen dicitur commiſiſſe †
14 crimen læſæ maieſt.cum feudum † non det imperiū
domino feudi in feudatarium.& Oldr.ſecutus eſt Gi
gas in d.rubr. Qualiter & a quibus crimen læſæ ma-
ieſt.committatur.q.68.nu.1.& 2.qui multis probat.

Quinta eſt dubitatio,an ſnīa lata a D.Marchione
ſeu eius iuſdicentib. reuocari potuerit a Cæſarea ma
ieſtate? Et quidē dicendum eſt,non potuiſse reuoca
ri, ſiue conſideramus ipſius D.Marchionis perſonā,
ſiue illam Aurelii. ſi enim D.Marchionis perſonam
ſpectamus,conſtat,ipſum Imperatorem exercere nō
potuiſse Imperium & iuſdictionem in ipſum D.Mar
chionē, qui non recognoſcit feudū Marchionatus
ab ipſo Imperatore,ſed a ſummo Pontifice,a quo ſo
lo iudicari pōt, ſicuti fortiori in caſu tradit Iul.Cla
rus in pract.crimin.§.final.q.35.verſ.idem ēt dicen
15 dum eſt.&c.dum ſcribit, quod Princeps † non reco-
gnoſcens aliquem ſuperiorem iudicatur a Papa. Idē
ſi conſideramus perſonam d. Aurelij, quia & ſi ad-
mittimus recognoſcere aliquod feudum ab ipſo Im
peratore,non tamē dicitur eius ſubditus vt ab eo po
tuiſset puniri hoc de delicto commiſso contra Mar-
chionem,cuius propria eſt cognitio,propriumq. im
periū. Et ideo ſi non potuiſset condemnare,ita nec
potuit abſoluere, reuocando D.Marchionis ſniam,
cum iuris ſit regula, eum poſse abſoluere qui pōt &
condēnare.l.3.ff.de re iudicata,vbi poſt alios Ripa,
& multa ſcripſi in comment.de arbitr.iudic.quæſt.
& cauſis.lib.1.q.43.

Sexta & vltima eſt dubitatio, admiſso citra veri
præiudicium, Imperatorem reuocare potuiſse d.ſen-
tentiam,an reuocatio illa ſit nulla. Reſpondendum
eſt, nullam eſse prædictam ſententiam reuocatoriā
triplici nullitate.

Prima eſt, quia Aurelius tāquam D.Marchionis
16 vaſallus † ſine venia non potuit eum in ius vocare,
ſicuti tradunt Bald. in cap. 1.de milite vaſſ.qui cōtu
max eſt, Iſernia in c.1.n..de leg. Corradi.Marian.So
cin.ſen.in tract.de citationibus.art.20.q.26.verſ.po
no in domino, & Afflict.in deciſ.265.num.27.vbi
Vrſill.in addit.num.28. Quæ ſententia locum habet,
etiam quando vaſallus aduerſus dominum agit ex
remedio hoc l.diffamari. vt ſcribunt Marian.Soc.ſe..
ſen.in d.q.26.num.80. propè finem & Ant.Gabr. in
lib.2.concluſ.tit.de actio.concluſ.6.num.27.

Porrò iudicium redditur nullū, quando a ſoc.qui
veniam

17 veniam † petere debebat a reo conueniendo non petiit, ſicuti quando filius, venia non petita, in ius vocauit patrem, ſi tamen non comparuit, & procedi petiit, vt ſcribunt Bart. in leg. quamuis. numero 2. & de in ius vocan. & ibidem Alexand. numer. 8. & idem in l. vlt. C. eod. & ibidem Iaſon & Decius numero 4. & accedunt Angel. Aret. in §. præterea. il 2. num. 27. inſtit. de except. Et Capic. in deciſ. 56. nu. 6. cum ergo noſtro in caſu D. Marchio non comparuerit coram Imperatore ad hoc, vt procederetur in ipſa cauſa: ſed ſolum comparuerit declinatoriam opponendo; ſequitur dicendum acta omnia coram ipſa Cæſarea Maieſtate eſſe nulla.

18 Secunda eſt nullitas † cauſata defectu motæ actionis ineptæ, incongruæ, & non competentis, quæ proceſſus & ſententiæ nullitatem cauſat, c. examinata, de iudiciis, & ibidem gloſ. & doctores, Bald. in leg. actori. in fi. C. de reb. creditis & iure iur. Alex. in cõſ. 137. col. 2. lib. 2. & Dec. in cõſ. 62. col. pen. ver. & quia ſecundum hoc. &c. Atqui noſtro in caſu actio corã Imperatore propoſita ab Aurelio aduerſus. D. Marchionem fuit incongrua & incompetens. Ergo ſententia ab ipſo Imperatore lata eſt nulla. Illa minor propoſitio vel ex eo probatur, qđ Aurelius mouit actionẽ affirmationis ex l. diffamari. C. de ingenuis & manumiſſ. quæ vere noſtro in caſu non compete-

19 bat ipſi Aurelio. Et hoc quidẽ quia remedium. l. diffamari. eſt quid extraordinarium, vt ſcribit Bartholomæus Brarerus in comm. ad d. l. diffamari. c. 1. nu. 16. qui teſtatur, camerã Imperialẽ ſic declaraſſe. Qđ ſanè remedium extraordinarium ceſſat quando extat ordinarium. l. in cauſæ. la 2. ff. de minor. vbi Bar. & reliqui, & copioſe Abbas in c. ex parte. il 2. n. 9. de reſcrip. Ale. Iaſ. & reliqui in l. in prouinciali. in princ. ff. de operis noui nunt. & Rota in deciſ. 34. de appel. in nouis, in caſu autem noſtro certum eſt, Aurelium vti potuiſſe remedio ordinario, nempe appellatione vel recurſu aduerſus prædictã ſententiã contra ſe latam. Et ideò dicendum eſt, non potuiſſe intentare remedium d. l. diffamari.

Tertia eſt nullitas, quia & ſi admittimus (quod citra veri præiudicium dictum ſit) Aurelium mouere & intentare potuiſſe hanc actionem & remedium. l. diffamari. attamen & proponere debuit corã ſummo Pontifice iudice (vt diximus ſupra) D. Marchionis diffamantis, ſicuti tradunt Caſtr. in l. in crimina li. C. de iuriſd. om. iud. Abb. in cap. cum inter. de excep. Alex. in l. libertus a patrono. ff. de in ius voc. Decius in conſ. 487. num. 10. & in conſ. 686. in fin. Affl. in deciſ. 268. num... qui teſtatur ſic iudicaſſe conſiliũ ipſum Neapolitanum, Boer. in q. 255. num. 7. ſic & Capic. in deciſ. 18. num.... Pariſ. in cap. in preſentia. col. 10. num... de probatio. Præterea admiſſo citra veri præiudiciũ, quod verior ſit contraria opinio, quã probant Butr. in c. cum inter. de except. Alex. in conſil. 103. lib. 5. Cagnol. in d. l. diffamari. num. 9. & ibidẽ Cæſar Contard. cap. 5. nu. 3. qui communem eſſe opinionem teſtantur. Bart. Blarerus in cap. 4. nu. 4. & Ant. Gabriel. in lib. 2. concluſ. tit. de actionibus concluſ. 6. num. 41. & Andreas Gailius in l. 1. pract. obſeruationum, obſeruatione 9. num. 3. qui teſtatur Cameram Imperialem ſeruare conſueuiſſe hanc opinionem, attamen idem dicẽdum eſt, remedio l. diffamari,

20 iudex competens ſit iudex † diffamati ſicq; famati, iudex competens ſit iudex † diffamati ſicq; iuxta prædictam ſecundam opinionem, Aurelii, attamen adhuc dicendum eſt, Imperatorem non fuiſſe iudicem cõpetentem Aurelii contra D. Marchionem: cum Aurelius, vt diximus ſupra ſit immediate ſubditus D. Marchionis; & ideo remedium d. l. diffamari. non debuit proponi coram Imperatore, ſed coram ordinariis iudicibus ſuis, vel coram ſummo Pōtif. accedit quod conſtitutione Imperiali, cuius meminit Gailius in d. lib. 1. practic. obſeruationum, obſeruatione 12. num. 1. verſ. primus caſus, & cſancitũ eſt, quod quando diffamatus non eſt immediate iuriſdictioni cameræ ſubiectus, neque cauſæ natura eo ſpectat; tunc iuriſdictio cameræ in neutro iuditio, nẽpè diffamationis, & actionis principalis fundata eſt, & ideo citatio non decernitur diffamato contra diffamantem, ſed cauſa ad iudicem competentem remittitur, ſicuti remittenda erat hæc.

Quarta eſt nullitas, quia ſententia hæc reuocatoria fuit prolata ſub falſo prætextu, quod Dom. Marchio citatus ab ipſo Imperatore non comparuerit; ſicque vt contumax fuerit condemnatus, & tamen hoc eſt falſum, cum ipſe D. Marchio comparuerit, dum ipſi Imperatori literas dedit, quibus ſuæ maieſtati ſignificauit, eam non eſſe iudicem huius cauſæ competentem, ſicq; declinatoriam oppoſuit, de qua exceptione erat prius cognoſcendum, vt ſcribunt Innoc. in cap. præterea. de dilat. Bart. in l. multum, ff. de condit. & demonſtr. Caſtr. in l. 1. in fine. ff. de ordine cognitio. Calcan. in conſil. 115. num. 4. & Ioan. Baptiſta Aſinius in praxi iudiciorum. §. 13. capit. 7. num. 2.

21 Quinta eſt nullitas, quia vnica (vt audio) facta fuit citatio D. Marchionis, cum tamen † citari bis debuerit, ſicuti tradunt gloſſ. Angel. Bald. Angel. Aret. Alexand. Felin. Iaſ. Cæpolla, Ripa, Boer. Cotta, Afflict. Gomez. & Capic. quos refert Anton. Gabriel in lib. 2. concluſ. tit. de actionibus. concluſ.... in 21. limit. & accedunt Cæſar Contard. in d. l. diffamari. cap.... nu. 30. Andreas Gailius in dicta obſeruatione 12. num. 4. & ſi ab hac opinione diſſentiunt non nulli, quos refert & ſequitur Cagnol. in d. l. diffamari. num. 7.

SVMMARIVM.

1 *Continuandæ poſſeſſionis remedium, in bonis defuncti, dari citatis ſuccedentibus ab inteſtato.*
2 *Contradictorem legitimum petentẽ continuari in poſſeſſ. bonorũ defuncti dici ſuccedentem ab inteſtato, ac agnatum. Hæredem ab inteſtato venientem intra annum & diem audiri contra ſcriptum.*
3 *Subreptitiam conceſſionem, ſi gratiæ eſt, ipſo iure vitiari, ſin iuſtitiæ, ope exceptionis.*
4 *Subreptitium eſſe quod fuit impetratum ſuppreſſa aliqua qualitate, quæ difficilem conceſsionem redderet.*
5 *Continuandæ poſſeſſionis beneficium non conferri inhabili.*
6 *Curatorem non poſſe inſtitui hæredem a minore.*
7 *Metum reuerentialem ſufficere ad reſciſſionem actus.*
8 *Curatores non poſſe inſtitui a minoribus receptum eſſe, ne decipiant minores.*
9 *Auunculum comparatiue ad ſororem dici extraneum.*
10 *Teſtatorem præſumi dolo inductum ad inſtituendum extraneum ſuis omiſſis.*
11 *Apprehenſionem nullam, non poſſe confirmari.*
12 *Poſſeſsionem iuſtam non acquiri ex actu nullo.*
13 *Poſſeſſionem nullam conceſſam dici, quæ fuit data parte nõ citata.*
14 *Decretum principale de continuanda poſſeſſ. defuncti, intelligi de hærede ab inteſtato.*
15 *Continuatam poſſeſſionem in hæredem a ſtatuto tunc demũ intelligi, cum fuerit apprehenſa.*
16 *Citationem non eſſe neceſſariam cum poſſeſſor ignoratur.*
17 *Continuandæ poſſeſſionis decretum eſſe appellabile.*
18 *Appellationẽ dari in caſu decreti Mediolani de continuanda poſſeſſ. quoad vtrumque effectum.*
19 *Innouatum nihil dici ab eo, qui lite pendente naturalem*

eius rei poſſeſſionem accipit, cuius ante captam litem ciuilem habebat. n. 29.

FACTI SPECIES.

MAgnific. D. Philippus Landrianus deceſſit condito teſtamento, in quo hæredem inſtituit D. Petrum Franciſcum filium & D. Clementiæ filiæ dotem reliquit. Et decedente ipſo Petro Franc. ſine filijs, ei ſubſtituit d. Clementiam, tutores deinde dedit non nullos, inter quos D. Marutum auunculum dictorum filiorũ, qui tutelã deinde et curæ adminiſtrationem ſuſcepit, & in domo propria prædictos filios educauit.

Deceſſit d. Petrus Franciſcus vix excedens 14. annum, condito teſtamento in domo d. Maruti, in quo tenui legato facto d. Clementiæ ſorori, hæredem inſtituit d. Marutum, cui ſubſtituit eius filias.

Marutus nulla mentione facta, qđ eſſet d. Petri Franc. curator, quod in domo ſua teſtamentum cõdiderit, & quod extaret d. Clementia eius ſoror, obtinuit præceptum continuatiuum in poſſeſſione bonorum, & hæreditatis d. Petri Frãciſci non citata d. Clemẽtia, quæ poſtea nupſit D. Io. Baptiſtæ Teſſeræ cauſidico, et cui omnia bona & iura ſua dotis nomine dedit. Teſtera nomine d. Clementiæ tamquam proximiori ſuccedenti ab inteſtato d. Petro Franciſco eius fratri obtinuit aliud præceptum continuatiuum poſſeſſionis bonorum & hæreditatis d. Petri Franciſci.

Marutus apud excellentiſſ. Senatum conqueſtus eſt ſe eiectum fuiſſe a d. poſſeſſione & obtinuit reſcriptum, vt D. Capitaneus iuſtitiæ eũ tamquam hæredem ſcriptum manuteneret & defenderet, ſaluis iuribus partium in reliquis. Clementia ſeu eius nomine Teſtera oppoſuit de Maruti incapacitate, et tandem lata eſt ſententia a mag. D. Fabricio Boſſio Iuriſconſulto tunc conſultore, qui declarauit, cõtinuationem Maruti, ob eius incapacitatem tollendam eſſe, Clementiã vero confirmandã in ea poſſeſſione, et ubi opus ſit denuo continuandam. Marutus iterum adiuit Senatum, vt reuocari ſeu annullari faceret d. ſententiam. Senatus auditis partibus ordinauit partes vti debere iurib. ſuis coram iudice appellationis, ab ipſo Maruto interpoſitæ.

Marutus contẽdit nunc coram mag. D. Iudice equi admittendam eſſe appellationem, tam quo ad effectum ſuſpẽſiuum quam deuolutiuum. Et quia obtinuit præceptum, nil nouari pendente appellatione, pratẽdit ſuſpendi debere præceptum continuatiuũ Clementiæ, & ſe poſſe percipere fructus & reditus, atque ita continuare in poſſeſſione virtute præcepti continuatiui ſibi conceſſi.

Quæritur quid iuris?

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXXIII.

REſpondendum eſt, D. Clementiam non eſſe a ſua poſſeſſione amouẽdam, ſed continuandã; Marutũ vero omnino repellendum. Huius veritatis demonſtrandæ gratia tres concluſiones cõſtituo atque declaro.

Prima eſt contiuationem poſſeſſionis hæreditatis & bonorũ prædicti Petri Franc. teſtatoris conceſſam Maruto hæredi inſtituto eſſe omnino nullam, & ob id nullum parere poſſe effectum. Probatur concluſio hæc multis rationibus & argumentis.

Primò, quod qñ extraneus hæres inſtitutus exiſtẽ
te eo, qui alioqui ſucceſſurus erat teſtatori ab inteſta
1 to, vult & petit continuari in † poſſeſſionẽ hæredita
tis & bonorũ teſtatoris, citandus eſt is, qui erat ab
inteſtato ſucceſſurus, alioqui continuatio ipſa poſ
ſeſſionis eſt oĩno nulla. Ita clare in ſpecie rñdit Bal.
in conſ. 181. Caſus talis eſt: Cauetur ſtatuto. col. 2.
verſ. in contrarium vſ. lib. 1. quem ſecuti ſunt Tiraq.
in tract. le mort ſaiſit le viu, in 2. parte, declar. 7. n. 2.

Et huius quidem traditionis & ſñiæ ea eſt ratio, qđ
cum diſpoſitione nouarum cõſtitutionũ huius domi
nij Mediolanenſis in tit. de continuanda poſſeſ. de
functi in hæredem, poſſeſſio continuetur in hæredes
veniẽtes ab inteſtato vt noſtro in caſu. Imo & iuris
cõis. l. cum hæredes. ff. de acquir. poſſ. quam ad rem
2 noſtrã allegat Bald. præcitato in loco. Et hæres † ve
niens ab inteſtato habet intentionem fundatam, di
ſpoſitione iuris, cum ad ſucceſſionem vocantis,
ob id dicitur legitimus contradictor, ne in ſui de
trimẽtum admittatur hæres ſcriptus in teſtamento,
qui fortè poteſt multis exceptionibus repelli. Eſt er
go citandus hic hæres ab inteſtato ſuccedens. iuxta
l. de vno quoque. ff. de re iud. cum ſimilibus. Nec di
catur Bald. loqui de filio hærede in quem dicitur cõ
tinuare dominium bonorum patris. l. in ſuis. ff. de li
ber. & poſth. Reſpondetur Bald. non cõſtituere fun
damentum in qualitate filiationis, ſed hæreditaria,
cum & de hærede loqueretur ſtatutum ſuper quo ip
2 ſe conſuluit. Eſt eadem ratio in agnato † proximio
re, non habente potiorem in ſucceſſione ab inteſta
to, quæ in filio.

Secundò accedit egregia traditio Maſuerij in ſua
practica forenſi in tit. de poſſeſſorio. num. 19. verſ. liẽ
dato &c. cuius verba hæc ſunt. Item dato, quod il
2 le, qui eſt † hæres inſtitutus apprehẽderit poſſeſſionẽ
rerũ hæreditariarũ, ſit de conſenſu executoris vel iu
ſtitiæ, nõ propter hoc efficitur verus poſſeſſor vt poſ
ſeſſio maneat apud eum, ſi ille, qui eſt hæres ab inte
ſtato, & ſaiſitus, vt dictum eſt, veniat intra annum
& diem, petens manuteneri in poſſeſſione ſua, qui
& manutenebitur in ea, niſi aliud obſiſtat. Inſtitu
tus enim habetur loco legatarij, vt dicetur in titulo
de ſucceſſoribus. Et ideo ei competit aliquod inter
dictum ex vi inſtitutionis, & apprehenſæ poſſeſſio
nis, niſi fluxerint anni & dies, vt dictũ &c. Hactenus
Maſſuerius cuius traditio & doctrina definit hanc
controuerſiam, cum D. Clementia ſit hæres ab inte
ſtato fratris, ſitq; ſaiſita id eſt continuata in poſſeſ
ſione bonorum & hæreditatis ipſius ſui fratris di
ſpoſitione nouarum conſtitutionum in d. tit. de con
tinuanda poſſeſſione, vt diximus ſupra.

Tertiò vel ex eo maximè confirmantur prædicta,
qđ cõceſſio ſubreptitia, ſi gratiæ, eſt ipſo iure nulla,
3 † ſi vero eſt iuſtitiæ, nulla redditur ope exceptionis,
ſicuti poſt alios ſcripſi in lib. 2. de arbitr. iudic. &c.
caſu 20. & num. 3. Atqui continuatio hæc conceſſa
Maruto ſubreptitia omnino eſt. Ergo eſt nulla, exce
ptione oppoſita a D. Clementia. Illa minor propoſi
tio, quod ſcilicet conceſſio præcepti continuatiui
4 ſit ſubreptitia, multis demonſtratur, eſt enim † ſub
reptitium quod fuit impetratũ, ſuppreſſa aliqua qua
litate, quæ ſi concedenti fuiſſet narrata & expoſi
ta, id vel non conceſſiſſet, vel difficilius conceſſiſ
ſet, quemadmodum ſcripſi in d. caſu 201. nu. 24. ex
ſententia Iaſon. Decij, Gozad. Curt. iun. & Crauet.

Porro nõ narrauit Marutus D. Capitaneo iuſtitiæ,
a quo ſubripuit præceptum continuandi poſſeſſio
nem, ſe fuiſſe curatorem Landriani teſtatoris tempo
re conditi teſtamenti. Non etiam dixit extare Dom.
Clemẽtiam ipſius teſtatoris ſororem, ei alioqui ſuc
cedentem ab inteſtato. Hæc ſi narraſſet, non certè
D. Capitaneus iuſtitiæ conceſſiſſet prædictum præ
ceptum, vel ſaltem difficilius conceſſiſſet. Quando
quidem ſatis certi iuris eſt, poſſeſſionis continua
5 tionẽ † non dari hæredi inhabili & incapaci, quẽad
modum ſcriptum reliquerunt Bald. in rub. extra de
cauſa poſſeſſ. & proprietatis, in fine & ibi Barbat.
pag. 22. & idem in conſil. 85. col. antepenult. verſic.
item iſta continuatio. libro 2. Alexand. in conſil. 81.
col. 2.

col.2. verſ.prætereà dictum ſtatutum.lib.2.repetitū in conſil.40.lib.3.& in conſil.51.libr.9.Io. Baptiſta Caſtellioneus in ſua allegatione impreſſa poſt ſingularia Franciſci Cremenſis antiquæ impreſſionis, quæ incipit Mag.col.12.verſ.item iſta continuatio, qui loquitur ſuper ſtatuto, ſeu decreto Papiæ 16. Quod poſſeſſio defuncti continuetur in hæredes, Guiel.Benedict.in cap.Raynutius.in verbo,mortuo itaque teſtatore.il 2.num.73. de teſtam. Iacobinus a ſancto Georgio in l.ſi ſorori. num.7. de iure delib. Hos refert & probat Tiraquell. in tractat. le mort ſaiſit le viu, in 2.parte, declaratione 1.num.1. Et idē ego ipſe ſcripſi in conſil.180.num.33.lib.2.& in cōment. de adipiſc.poſſeſſ.remedio 4.numer.756. clarum autem ſatis eſt, Marutum eſſe inhabilem & in
6 capacem huius hæreditatis. Cum enim eſſet † curator prædicti Landriani teſtatoris excedentis vix 14. annum hæres inſtitui ab eo minime potuerit, ſicuti tradunt Petrus Rebuff.in comment. ad conſtitutiones Regias Galliæ tomo 2.tractat. de donationibus & alijs diſpoſitionibus, tutorib. & alijs adminiſtratoribus factis, reprobatis in gloſſ.2.num.1.2.& 3.in gloſſ.3.in gl.6.& gloſſ... Duenas in regula 3. incipit. Adminiſtratores.ampliat.6.Franc.Caldas in l.ſi curatorem in verbo hunc contractum.numer.27.C.de in integrum reſtit.& Borgninus Caualcan. in tract. de tutore & curatore.nu.279, Et huius quidem traditionis & ſententiæ quatuor rationes cōmemorat Rebuf.in d.gl.2.n.1.quarū prima eſt,q̄a tutor & curator datur pupillo, & minori, vt eum defendat & tueatur,non vt ſpoliet.l.1.ff.de tutelis. ſecunda propter metum,& reuerentiam,quam ij habent erga tutorem vel curatorem tempore tutelæ & curæ. Qui ſa
7 nè metus † reuerētialis ſufficit ad reſciſſionē actus, iuxta l.1.§.quę onerādę.vbi gl.in verbo metu.ff.qua rū rerū actio non detur. Tertia quia daretur occaſio tutori & curatori ſpoliandi pupillum & minorem.
8 Quarta eſt, quia † in fauorem pupillorum & minorum, ſancitum & prouiſum eſt, ne decipiantur. l.1.ff.de minor.25.ann. Præterea accedit quod in caſu noſtro dolus curatoris vel ex eo præſumitur, qđ Landrianus teſtator omiſit hæredem facere D.Clementiam ſororem,ei ab inteſtato alioqui ſucceſſurā,
9 vt inſtitueret ipſum Marutum auunculum † curatorem, qui comparatiuè ad ſororem dici debet extraneus. Ita ſanè ſcripſi in comment. de præſumpt. lib. 4.præſumpt.11.num.10.poſt Hierony.Gabr.in cōſ.
10 16.num.43.lib.1. quod quando teſtator † omiſit facere hæredem eum, quem iure quodammodo tenebatur inſtituere & alium inſtituit, præſumitur dolo inductus. Et ibidem comprobaui alio ſimili ex ſententiā Caſtr.in conſ.339. Ad primum quæſitum reſpondetur.num.1.& 2. Nec repugnat reſponſum Vlpiani in l. Aurelio. §.Caius.ff.de liber.legat.et quod ex illo reſponſo ſcribit Io.Petrus Surd. in conſ.273. num.2.lib.3.cum id ſit, & procedat,quando minor inſtituit alium quam ſuum ipſum curatorem,ſicuti intelligunt Franc.Cremen.in ſing.118.incipit hæres minoris,& Sfor.Oddo in tract.de in integrum reſtitut.q.58.num.43. Cum itaque hæc poſſeſſionis continuatio conceſſa Maruto ſit omnino nulla cōſequitur,ipſum Marutum non poſſe gaudere aliquo com mō,ipſius miſſionis & cōtinuationis in poſſeſſionē, ſicuti in ſpecie reſpondit Bald. in d.conſ.181. caſus talis eſt. Cauetur ſtatuto in fine.lib.1.& accedit qđ reſpondit Imol.in conſ.128.in princ.cum dixit,miſ
11 ſionē † in poſſeſſionem nulliter factā adeo inualidā eſſe, vt nec poſſit confirmari, idem reſponderūt Roman.in conſ.158.col.1.num.6. Alex. in conſ.53.nu. 17.lib.7.& Dec.in conſil. 84.col.2. & confert quod
12 ex actu nullo non acquiritur iuſta † poſſeſſio apta producere ciuiles & naturales effectus, vt in ſpecie antiqui decreti huius ciuitatis Mediolani,de continuanda poſſeſſione defuncti in hæredem,reſpondit Dec.in conſ.467.n.18.qui eiuſdem ſententiæ refert Signorolū in conſ.262.n.4. & poſſeſſio nulliter data & acquiſita perinde eſt ac ſi nec data,nec acquiſita ſit.l.non videtur. ff.de acquir.poſſeſ.& reſpondit
13 Alex.in conſ.52.n.4.lib.7.miſſionē † in poſſeſſionē parte non citata factam,eſſe nullam, & ob id primū poſſeſſorem non priuari ſua poſſeſſione. Idē prius docuit Bald. in l.ob maritorum. num.5. C.ne vxor pro marito.

Secunda eſt concluſio poſſeſſionis continuationē in d.bonis & hæreditate d.Petri Franc.teſtatoris iure conceſſam fuiſſe d.D.Clemētiæ eius ſorori ab inteſtato venienti,concluſio manifeſte probatur præcitata conſtitutione noua huius Dominii in tit. de cō
14 tinuanda † poſſeſſ. Quæ quidē ſine controuerſia intelligitur de hærede, q defuncto inteſtato ſuccedit, ſicuti ſcribit Tiraq. in præcitato tract. le mort ſaiſit le viu.in 2.parte. declarat.7.num.1.2.& 3.ex ſententia Bart.Alex.Guielmi Benedict.& Boetij & aliorū, quos commemorat.

Et præterea,omni difficultate caret hæc poſſeſſionis continuatio,poſteaquam ipſa D.Clementia obtinuit pręceptum continuatiuum,in cuius executione ipſa D.Clementia adepta eſt actualem poſſeſſionē percipiendo & exigendo fructus & reditus dictæ hęreditatis & bonorum, iuxta traditionem Anchar. Alexand. Barbat.& Io.Baptiſta Caſtell.quos refert & probat Tiraq. in d.tract. le mort ſaiſit le viu. in 5. parte,declaratione 4.qui ſcribunt,quod & ſi ſtatutū
15 diſponit poſſeſſionem defuncti cōtinuare debere † in perſonam hæredis, attamen id intelligitur, facta aliqua apprehēſione ipſius poſſeſſionis. Et accedit, quod cauſa cognita & bene diſcuſſa confirmatum fuit prædictum pręceptum ab eruditiſſimo iuris cōſulto D.Fabritio Boſſio,qui etiam declarauit, continuationē Maruti nullā & tollendam eſſe. Nec repugnat,ſi obijciatur,prædictum præceptum continuatiuum D.Clementię conceſſum fuiſſe pariter nullū, vt illud Maruti,cum ipſa D.Clementia nō curauerit citari ipſum Marutum. Nam reſpondetur, iure non probari,quod hoc in caſu ſuccedens ab inteſtato,ſecundū diſpoſitionem ſtatuti petens continuare poſſeſſionem defuncti,cui ſuccedit,teneatur citari facere hæredem ſcriptum in teſtamento, ſicuti e contra, vt diximus ex ſententia Bald.in d.conſ.181. Imò extat euidens ratio hoc caſu quod D.Clemētia neceſſe minime habuerit in ius vocare Marutū cum præſumatur ignoraſſe eum hæredē inſtitutum a Petro Franc.fratre,certum enim eſt,quod quando ignora
16 tur poſſeſſor,vel is de cuius intereſſe agi poteſt,neceſſariam non eſſe citationem,† vt in ſpecie miſſionis in poſſeſſionem ex remedio l.vlt. C.de edicto diui Adr.tollen. docuit ibidem Zuchard.num.313.in fine,quem ſecutus ſum in commen. de adipiſc.poſſ. remed.4.n.463.vbi cōprobaui & declaraui. Et hoc quidem maximè procedit noſtro in caſu, in quo D. Clementia, nec eius maritus D.Teſſera excogitare iure poterant,quod Marutus curator, tam ipſius D. Clementiæ,quam d.teſtatoris curaſſet & induxiſſet ipſum teſtatorem,ad ſe hæredē inſtituendū,excluſa ipſa D.Clementia ſorore, quæ iure dici poteſt dolo decepta ab ipſo Maruto, qui violaſſe etiā dicitur iuratam promiſſionē,quam in ſuſceptione curæ fecit, qđ vtilia pro ipſis minorib.feciſſet,et inutilia pręter miſiſſet, iuxta l.vlt.§.omnem. C.de adminiſtr.tut. vbi Bart.Bald. et reliqui qui ad rem multa tradunt.

Non etiam repugnat, quod cum a ſententia dom.
Boſsii fuerit appellatum, non ſolum negotium eſt
deuolutum ad iudicem ad quem appellatum eſt,
ſed etiam iam geſta omnia in ſupenſo manere debe
re ad commodum Maruti, quia reſpondetur, vt di-
cemus in ſequenti concluſione.

Tertia eſt concluſio, appellationem interpoſitam
a ſententia lata a D. Boſſio pro D. Clementia aduer
ſus Marutum non ſuſpendere executionem ad com
modum & fauorem ipſius Maruti, vt ipſe poſſideat
interim quo cognitum fuerit de ipſa appellatione;
ſed præbere iuſtam cauſam D. Clementiæ perſeuerā
di in poſseſſione a ſe iam adepta. Hæc concluſio ve
17 ra ſic demonſtratur, & ſi enim admittitur † appella-
tio a ſententia de continuando hærede in poſſeſſio-
nem bonorum & hæreditatis defuncti: ſicuti in ſpe
cie reſpōdit Bald. in conſ. 141. Præmiſſis verbis. col.
3. & in conſ. 330. ſtatuto cauetur. col. 1. lib. 1. qui ita
declarat ſtatutum huius ciuitatis Mediolani, de con
tinuanda poſſeſſione defuncti in hæredem, & Bald.
ſecuti ſunt multi, quos retuli & probaui in commen.
de adipiſc. poſſeſs. remed. 4. num. 859. & 860. & acce
dit Contard. in l. vnica. in limit. 2. ratione mixturæ.
§. 2. nu. 2. C. ſi de momen. poſſeſs. fuerit appellat. Et
18 hæc quidem appellatio † operatur non ſolum effe-
ctum deuolutiuum. Sed etiam ſuſpenſiuum, quemad
modum in ſpecie affirmant præcitati doctores, & cla
re Oſaſcus in deciſ. 25. col. vlt. verſ. item quando la-
ta. &c, quem ſecutus ſum in d. remedio 4. num. 862.
Verum tamen ſuſpenſio hæc nō eſt ad commodum
Maruti, vt is poſſit continuare poſſeſſionem: cū nul-
lam ſit conſecutus, ſicuti ſupra demonſtrauimus, dū
diximus præceptum illud continuatiuum ei a capita
neo iuſtitiæ cōceſſum adeo nullum fuiſſe, vt nihil ad
ipſam continuationem potuerit, poſſitque operari.
E contra autem cum iam D. Clementia iure obtinue
rit præceptum continuatiuum, & de ipſa adepta ſit
actualem poſſeſſionem, continuari debet in ipſa poſ-
ſeſſione, ob quam continuationem nil dicitur cōtra
19 appellationis pendentiam † innouare, vt ſcribūt Ro
ta in dec. 42. & 44. de appell. in nouis Afflict. in dec.
131. Capic. in deciſ. 72. Pariſ. in conſ. 39. lib. 1. Franc.
Herculanus in tract. de attentatis. cap. 3. num. 5. 12.
17. & 20. & multis comprobat Lancellot. in tract. de
attentat. in 1. parte cap. 4. limit. 1. num. 1. 2. & 3. & ac
cedit quod reſpondit Pariſ. in conſ. 172. num. 12. lib.
4. & ſequitur Lancellot. in d. cap. 4. de attentatis lite
pendente. num. 318. Et idem in prima limit. nu. 65.
66. & 67. & idem in quinta limitatione, quod habēs
poſſeſſionem ciuilem ante litem, ſi lite pendente ac-
20 cepit naturalem, nō dicitur aliquid † innouare: Sed
ſuam poſseſſionem continuare. Et idem in d. cap. 4.
in 1. limit. poſt Bald. & alios, quos refert, & ſcribit,
quod hæres in quem continuat defuncti poſſeſs. ſi li
te pendente ſuper ipſa poſſeſs. perſeuerat in ea, non
dicitur aliquid attentare, & noui facere, ſed in ipſa
ſua poſſeſsione continuare.

SVMMARIVM.

1 *Sententiam ſecundā dici conformem, que condemnat in 50. cum tamen prima condemnaret ad centum.*
2 *Conformem dici ſecundam ſententiam addentem primæ quo ad non addita.*
3 *Appellationi in dubio deferendum.*
4 *Indiuiduam ſententiā dici, quæ habet diuerſa capita ſi iudicium eſt cum vna tantum perſona.*
5 *Indiuiduam dici ſententiam, cum actione vna diuerſa petita fuere, & ſuper ipſis vnica ſententia lata. num. 6.*
7 *Teſtamentum primum, per ſecundum cenſeri reformatum in totum transferendo in alterum primam diſpoſitionem.*
8 *Reſtitutionem in integrum non dari filijs minoribus ex facto patris ætate maioris.*
9 *Compromiſſum finiri morte alterius ex compromiſſarijs.*
10 *Reſtitutio in integrum minori conceſſa, vt maiori proſit, cauſam debere eſſe communem, & indiuiduam. n. 11.*
12 *Indiuiduum beneficium conſortis in lite prodeſſe conſorti.*
13 *Reſtitutionis beneficium conſorti in lite non prodeſse cum eſt conceſſum ob ſolam minoris facilitatem.*
14 *Articulū emergētem eſſe eiuſdem naturę cuius cauſa. n. 15.*
16 *L. in hoc iudicio. ff. famil. herciſ. procedere ſolum in iudicijs diuiſorijs.*
17 *Reſtitutionis beneficium dari duabus de cauſis.*
18 *Aetatem minorē probari ex eo quia aduerſarius citat tanquam minorem.*
19 *Doti imputanda omnia ex bonis teſtatoris data.*
20 *Legitimam, & Trebellianicam ac dotem filiam poſſe conſequi ex perſonis diuerſis.*
21 *Dotem relictam nepti imputari legitimæ ipſi debitæ ex bonis patris. n. 22.*
23 *L. ſi infante. ff. de iure deliberandi, loqui cum infanti delata eſt hæreditas aliunde quam a patre.*
24 *Transmitti paternę hæreditatis adeundę ius, adeundę per infantem.*
25 *Iuramentum non impedire reſtitut. in integrum ex capite enormis læſionis.*
26 *Minorem petentem reſtitui ob omiſſam appellationem ſummarie probare, ſe bonum ius fouere.*
27 *Minorem non reſtitui ad hæreditatem omiſſam.*
28 *Minorem non reſtitui aduerſus mulierem priuilegiatam.*
29 *Recurſum non admitti ad principem aduerſus rem iudicatā, non appellabilem.*
30 *Reuiſionem a re iudicata petendam intra biennium.*
31 *Senatum (qui eſt vice Principis) ſemper poſſe admittere ad audientiam, non tamen id facere aduerſus res iudicatas, niſi ex magna cauſa.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXXIV.

PRiuſquam cauſæ huius merita diſcutiantur, vi-
dendū eſt, an Comites Scaramutię ſint vel in in-
tegrum reſtituendi, vel coram Excell. Senatu audiē-
di, vt iam latæ, et executioni miſſæ ſententiæ reuideā
tur? Et quidem dicēdum eſt, non poſſe, nec debere,
vel reſtitui, vel audiri. Quod vt veriſſimū appareat,
obſeruandum eſt ante omnia, duas illas ſententias a
Mag. Senatoribus Bellono & Ricardo latas eſſe con
formes. Nam Bellonus iudicauit bona relicta a di-
cto Comite Scaramutia teſtatore eſſe fideicommiſſo
ſuppoſita, & D. Iulię numerandos eſſe florenos illos
4000. ab ipſo teſtatore relictos iuxta formam dicti
teſtamenti. D. Ricardus confirmauit dictam D. Bel
loni ſententiam, hoc tamen addito, quod ab ipſo te-
ſtatore relictis deducatur legitima & trebellianica.
Hac itaque additione excepta conformes ſunt duæ
ipſæ ſententiæ, nempe quoad fideicommiſsū & præ-
ſtationem 4000. florenorum. Ita a fortiori dicimus,
quod ſi primus iudex condemnat Caium numera-
re centum, & ſecundus iudex ſimpliciter dicat ſe cō
demnare dictum Caium numerare quinquaginta,
1 ſententiæ ſunt conformes quoad ipſa † quinquagin-
ta, ſicuti ſcribunt Zenzelinus & Zabarella in clem.
1. de ſentent. & re iudic. Barbat. in conſil. 10. colum.
3. lib. 1. Afflict. in deciſ. 362. qui teſtator ita iudicaſ-
ſe conſilium Neapolitanum. Teſaurus in deciſ. 112.
num. 10. & Didac. in lib. practic. quæſtio. cap. 28. nu.
6. verſ. vndecimo prædicta. Et ad

Et ad rem magis facit quod tradit idem Didac. in eodem cap.15. num. 6. declarando traditionem Angeli in l.1.C.ne liceat tertio prouo. dũ ſcribit ſe-
2 cũda ſniam † quæ primę aliquid addit eſſe cõformẽ ipſi primæ quo ad non addita, & ſi appellari poteſt a ſecunda ipſa ſententia reſpectu additionis, ſicuti in caſu noſtro appellare quidem potuerunt Do. Comites aduerſarii a ſententia lata a Dom. Ricardo reſpectu illius additionis factæ ad primam ſententiam de detrahendis legitima & trebellianica, non autem appellare, nec ſupplicare poterunt poſſuntve ab hac ſecunda ſententia reſpectu quatuor millium florenorum, eiuſdem opinionis alios refert Teſſaurus in dicta deciſ.112.num.7.qui teſtatur, ita iudicaſſe Senatum Taurinenſem, & noſtro in caſu idem cenſuit Senatus iſte Mediolanen. dum cauſa cognita mandauit exequi debere præceptum executiuum a Capitaneo iuſtitiæ contra dictos Comites aduerſarios conceſſum pro his florenis quatuor millibus.

Non obſtant nunc quę in nouis allegationib. obiiciuntur, nempe aduerſus prædicta repugnare deciſiones Rotæ Romanæ, vt apud Puteum in dec. 323. lib.1.& in deciſionibus nouiſſimis deciſ.204.in 2. p. & quod reſpondit Hieronym.Gabr.in conſi.56.lib. 2.qui contrariam opinionem tueri atque defendere conantur. Quæ & ſi (dicitur in allegationib.) eſſent dubię, attamen in hac diſceptatione admittendę vel
3 reiiciendæ appellationis † retinendæ forent, argumento gloſ.5.qui reſtituere.de rei vind. Nam reſpõdetur primo nos verſari in caſu claro, in quo (vt dixi mus) Do. Bellonus iudicauit Dom. Iuliæ præſtandã eſſe dotem librarum ſexdecim millium ſibi relictarum a Dom. Comite Scaramucia teſtatore. Hanc ſẽtentiam confirmauit Dom. Ricardus, hoc tamẽ addito, quod ab ipſo teſtatore relictis, deducatur legitima & trebellianica. Hac itaq. additione (diximus ſupra) legitimę & trebellianicę excepta, ſentẽtię quo ſcilicet ad dotem ſunt conformes, & argumentum quo vſi ſumus ex traditione Zenzelini, Zabarellæ, Barbatiæ, Afflic. Teſſauri, & Didaci, fuit deductum a fortiori, ita vt in dubium eſſe c oncederemus harũ opinionem, quam veriſſimam eſſe exiſtimamus, ſecundum quam iudicarunt conſilium Neapolitanũ, & Senatus Taurinenſis, attamẽ inde ſequeretur quin in caſu noſtro res ſit cla a, cum reſpectu ipſius dotis librarum ſexdecim millium nulla facta fuerit alteratio, vel maioris, vel minoris ſummæ, vt in caſu Rotæ, & Hieron. Gabr.

Reſpondetur ſecundo, prædictorum Gabrielis, & Rotę auctoritates, & loca nil ad rem noſtram facere. Nam Gabriel (vt ab eo incipiam) in dic. conſ. 56. nu. 2. ſcribit primum, quod ſi iudicium eſt cum vna tantum perſona, & ſententiæ capita ſunt diuerſa, ſentẽ
4 tiam eſſe indiuiduam † in quolibet capite. l. etiam. §. 1. vbi gloſ. ff. de mino. & nota. in l.1.C.ſi aduerſ. rem iud. & in l.1.C. de re iud. Imo (ſubiungit Gabriel) etiã ſi diuerſæ res, & ſummæ in diuerſis capitibus petantur, dummodo omnes vnica actione comprehendantur. l. ſi qui ſeparatim. §.1. vbi Bartol. & reliqui. ff. de appellat. cum aliis ab ipſo Gabriele allegatis. Nil ſane locus iſte ad rem noſtram facit, quia D. Iulia diuerſis actionibus petiit & obtinuit dotem ſexdecim millium librarum vna actione, nempe ex legato ſibi a Domino Comite Scaramutia teſtatore facta, legitimam vero & trebellianicam actione ſucceſſionis ab inteſtato ex perſona Herculis Iacobi fratris infantis prædefuncti, vt etiam dicemus infra. Nihil ergo commune habet dos hæc cum ipſa deductione legitimæ & trebellianicæ. Illa vero deciſio Rotæ in deciſio. 204. in ſecunda parte, nihil habet quod caſui noſtro poſſit adaptari.

Ita quoque Puteus in dic. dec. 323. lib.1. loquitur,
5 quando vnica † petitione hoc eſt actione petita fuit
6 vna ſumma, & vnica † ſententia eſt lata. Nam tunc ſententia eſt indiuidua, atque ita valere non poteſt pro parte, & pro alia parte non. Id quod non contingit noſtro in caſu, vt diximus ſupra.

Non etiam repugnat quod obiicitur in eiſdem allegationibus pag.1. verſic. poſſet pariter reſponderi &c. nos verſari in terminis additionis, vt loquuntur Angel. & Couuarr. a nobis allegati. Sed potius in terminis reformationis, quæ cum facta ſit, circa caput deductionis fiendæ ex bonis reſtituendis, in totum videtur ipſum caput reformatum, & non in expreſſis in poſteriori ſentẽtia reſpectu eius capitis diſceſſum. l. alumnæ. §. qui filius. & ibi Bart. ff. de adimen. lega. & Cephal. in conſil. 67. num. 13. lib.1. Nam reſpondetur, & facile admittimus, ſententiam D. Belloni reſpectu deductionis legitimæ & Trebellianicæ fuiſſe reformatam per ſententiam Dom. Ricardi, cum in illa Dom. Belloni nullum ſit verbum de ipſis deductionibus, ſed ad dotem librarum ſexdecim millium nihil reformatum, ſed confirmata eſt Do. Belloni ſententia, & traditio illa Bar. in d. l. alumnę. §. qui filias. ff. de adimen. lega. & Cephali in d. conſ.
7 67. num. 13. procedit, quando teſtator † in totum reformauit primum teſtamentum per ſecundum, vel per Codicillos transferendo ſcilicet rem legatam in alterum, omnino (vt inquit Cephalus) recedendo a prima diſpoſitione. Id quod non contingit in caſu noſtro.

Quod vero præcitatis in allegationibus pag. 1. verſic. Verumtamen neque &c. ſubiicitur his verbis. Verumtamen neque id tentatur aduerſus aſſertam declarationem Senatus, neque eſt opere pretium tentare pro Comitibus Scaramutiis, qui contendunt ſibi appellationem aut reſtitutionem aut recurſum cõcedendum, non reſpectu capitis dotis ſolummodo. Sed quia præter dotem putat Dom. Iulia ſe retinere poſſe legitimam & trebellianicam, vt mox dicetur, & fuit ſatis aperte inculcatum in replicatione Comitum, tametſi iſtud egregie ſatis & in duplicatione & in allegatione pars diſſimulet, &c. Hæc ſane verba manifeſte ſignificant Comites non ſatis conſideraſſe vel intellexiſse, quæ ſcripta & ſæpius dicta fuerũt pro Dom. Iulia, quæ nihil diſſimulauit. Sed dixit, & iterum repetit, dotem ſibi duabus ſententiis confor mibus fuiſse adiudicatam actione ex teſtamento tãquam ſibi relictam a Dom. Comite Scaramucia, legitimam vero & trebellianicam a ſe deduci poſſe, ex perſona Herculis Iacobi fratris ſui in infantia defuncti, & propterea quoad dotem ipſam iam adiudicatam, non eſt quod quouis modo audiantur Comites aduerſarii, ſicuti reſtitui, vel audiri petunt. Quo etiam ad legitimam & trebellianicam dicimus & infra repetemus, eſſe pluſquam manifeſtum deductiones fieri potuiſſe, & Comites ipſos eas ita admiſiſſe, vt iam factæ ſint diuiſiones, & D. Iulia ſit in ſua portionis poſseſſione.

His ſic præmiſſis, & explicatis, dicimus nunc locum non eſſe alicui reſtitutioni in integrum vel reuiſioni ipſius cauſæ.

Et quod attinet ad ipſam reſtitutionem, dicimus primum, quoad Comites Carolum & Alfonſum filios quondam Comitis Alexandri rem claram eſse, cum ipſo Comite Alexandro ſuperſtite latæ ſenten-
8 tiæ ab eo approbatæ fuerint, & ob id eius filii † minores non poſsunt in integrum reſtitui, ex facto patris ætate maioris, vt tradunt Bart. Caſtren. Alexan. Iaſon, & Socin. in l. cum filiusfam. §. in hac. ff. de ver. oblig.

oblig.& egregie decidit Afflic. in dec. 212.
Nec repugnat quod obiicitur in Comitum allega
tionibus pag. prima a tergo. verſi. aduertendum eſt,
&c. quod approbatio ſententiarum & renuntiatio a
quondam Comite Federico non poteſt obſtare pro
ſecutioni appellationis interpoſitæ a ſententia Do.
Ricardi, attento quod compromiſſum, cuius conté-
platione ipſa approbatio & renuntiatio facta erat,
9 per mortem alterius ex † compromiſſariis euanuit.
l. in compromiſſis, & l. ſed & interpellantur. ff. de ar
bitris, & conſequenter euanuit etiam renũtiatio ap-
pellationis & approbatio ſententiæ in ipſo compro-
miſſo factæ. Bald. in l. ſi diuerſa. num. 5. C. de tranſac.
Alex. in conſil. 22. num. 2. lib. 1. & in conſil. 63. in fin.
lib. 2. Dec. in conſil. 93. num. 4. & Rota in deciſ. 171.
in 2. part. in nouiſſimis. Nam reſpondetur, duo in eo
tranſactionis inſtrumento contineri, quarum alterũ
eſt tranſactio ſuper ipſa lite principali, in qua ex par
te Comitum prætendebatur ſibi iure fideicommiſſi
relaxari quartam partem omnium bonorum a dic.
Comite Scaramucia teſtatore relictorum, & a Comi
te Hercule fratre dom. Iuliæ, & deinde ab ipſa dom.
Iulia, quæ fratri in infãtia defuncto ſucceſſit, relicto
rum, & nullam (dicebant Comites) legitimã vel tre-
bellianicam deberi Dom. Iuliæ, propterea quod vel
eius pater, vel auus quartas illas, tot bonis alienatis
conſumpſerant. Econtra vero dom. Iulia prætende-
bat, ſe tamquam minorem & læſam debere reſtitui
in integrum aduerſus ſententias Dominorum Bel-
loni, & Ricardi, qui iudicauerant bona dic. Comi-
tis Scaramuciæ eſſe fideicommiſſo ſuppoſita, & in
omnem caſum ſibi deberi legitimam & trebelliani-
cam, non obſtante allegata bonorum conſumptio-
ne, de qua non conſtabat. Hac de lite & controuer-
ſia fuit inter partes tranſactum, quod .ſ. Dom. Iulia
reſtitueret bona fideicommiſſi, non obſtante in in-
tegrum reſtitutione a ſe petita, retenta tamen legiti-
ma & trebellianica, Comites vero renuntiarent ap-
pellationi interpoſitæ a ſententia Dom. Ricardi, qui
iudicauerat deduci debere legitimam & trebelliani
cam ex bonis fideicommiſſi. Hæc itaque lis ſopita
fuit mediante ipſa tranſactione, quæ pro parte Do.
Iuliæ fuit miſſa executioni, ex quo loco dictæ quar-
tæ partis bonorum a ſe poſſeſſę, fuit ei aſſignata octa
ua pars pro ipſa legitima & trebellianica. Alterum
quod continet præterita tranſactio, eſt liquidatio di-
ctæ legitimæ & trebellianicę ſuper qua liquidatione
electi fuerunt communi partium conſenſu Domini
Terzagus & Ferrarius, qui curarent fieri liquidatio
nem & bonorum diuiſionem? Si ergo ob mortem
dom. Terzaghi extincta atque finita eſt electio illa,
non tamen irrita facta eſt tranſactio ipſa reſpectu
primi capitis ſupra relati, alioqui neceſſe eſſet, reſti-
tuere partes ipſas in ſuo illo primo ſtatu ante ipſam
tranſactionem, atque ita reponere dom. Iuliam in
poſſeſſionem illius quartæ partis omnium bonorum
a patre & fratre poſſeſſorum, cuius loco, (vt dictum
fuit) ob tranſactionem aſſignata fuit octaua tãtum.
Imo dici iure poteſt electioné ad faciendum liquida
tionem & diuiſionem non fuiſſe extinctã, ex quo Se
natus mandauit Capitaneo Iuſtitiæ, vt prædictam
liquidationé & diuiſioné faceret, ſicuti re ipſa poſt
longas Comitum tergiuerſationes facta fuit, proie-
ctis ſortibus.

Non etiam reſtitui ii poſſunt Comites ob conne-
xionem cauſæ, quam contendunt habere cum filiis
quondam Comitis Federici ætate minoribus, tum
quia nec dic. filii Comitis Federici debent reſtitui,
vt ſtatim demonſtrabimus, tum etiã quia cauſa hæc
& ſi communis eſt contra ipſos Comites, non tamen
10 eſt indiuidua, ita quod beneficium reſtitutionis † in
integrum competens minoribus prodeſse poſſit ma
iori, ſed diuidua eſt, cum ſinguli pro hæreditaria eo
rum portione teneantur. l. pro hæreditariis, de hær.
actio. Ita in ſpecie ſcribunt gloſ. & doct. in l. vnica.
C. ſi in communi eademque cauſa, & egregie deci-
dit Afflict. in deciſ. 213. vbi num. 4. refert conſilium
11 Neapolitan. iudicaſſe, fortiori in caſu † reſtitutioné
in integrum conceſsam minori non profuiſse litis
conſorti maiori in cauſa actionis hyppothecarię, qñ
res ipſa hypothecata fuit inter eos diuiſa, ſicuti no-
ſtro in caſu diuiſa fuit communis domus inter hos
comites, & hæc ſubhaſtata & deliberata, iam obtige
rat comitibus illis ætate minoribus.
Nec prædictis repugnat quod obiicitur in Comi
tum aduerſariorum allegationibus. pag. 3. verſic. ob
connexionem etiam, &c. quod cum agatur de retra
ctatione ſententiæ, quæ eſt indiuidua. l. in hoc iudi-
cio. ff. fam. erciſc. beneficium vnius ex conſortibus li
12 tis alteri prodeſt, prout in indiuiduis † conceditur ex
aduerſo, & probat l. 1. C. ſi vnus ex plur. appell. & l.
qui ſeparatim. §. vlt. ff. de appell. & tradit Sfor. Oddo
in Tract. de reſtitut. in integrum. quæſt. 46. artic. 4
quod indubitanter (ſic in prædictis allegationibus
ſubiicitur) verum ęſt, quando eadem eſt omnibus cã
defenſionis. Nec magis in ipſius ſententiæ retracta-
tione conſideratur beneficium minoris quam com-
mune, veluti ipſius ſententiæ iniuſtitia. Quapropter
et ſi doctores in l. vnica. C. ſi in communi eademq.
cauſa, dicant beneficium appellationis ad conſortes
13 extendi, quia eſt commune, reſtitutionis † autem
non, quia eſt ſingulare, ſunt nihilominus intelligen-
di, niſi reſtitutio daretur ad commune beneficium,
cui obſtaret non ſolum facilitas minoris, ſed et ri-
gor iuris. Tunc enim cum ſit eadem cauſa defenſio-
nis, etiam ipſe maior eodem beneficio debet frui,
arg. l. vnicæ. C. ſi vnus ex pluribus, et facit quod no-
tat Bart. in l. ſolent. num. 16. ff. de alimen. et cibariis
14 legatis, quod articulus emergens † ſortitur eandem
naturam quam ſua ipſa cauſa principalis. Vnde (ita
adiicitur in præcitatis allegationibus) quidquid ſit,
quando per minorem reſtitutio petitur, non vt re-
deat ad beneficium commune, certe quando ad id
tendit, reſtitutio eandem naturam ſortiri debet, et
quemadmodum ipſum beneficium cõmune eſset,
ita et reſtitutio communis erit. Vincentius Franc. in
deciſ. 252. n. 7. et in deciſ. 408.
Reſpondetur huic obiectioni. Et primum quidem
dicimus, prædicta repugnare illi deciſioni Afflicti
213. quam ſupra allegauimus, quam Comitum ad-
uerſariorum aduocatus non vidiſse diſſimulat, et ſi
vidit, ex ea intelligerę ſatis potuit, Afflictum ibi. nu.
4. affirmaſse, conſilium ipſum Neapolitanum bis iu
dicaſse, quod licet ius hypothecæ ſit indiuiduum,
atque ita ſententia ſuper eo lata dici debeat reſpectu
illius iuris indiuidua, attamen cum res hypotheca-
tæ ſint diuiduæ, ſi conſtat res ipſas hypothecatas
fuiſse diuiſas inter reos conuentos, reſtitutio † cõceſ-
15 ſa minori, non prodeſt maiori litis conſorti. Idem
Afflic. in commentar. ad conſtitut. Neapol. rub. 40.
de reſtitutione in integrum, incipit, obſeruantem. n.
18. et ſequitur Sforcia Oddo quem infra referam,
cum ergo conſtet, dictos Comites inter ſe diuiſiſse
bona, ſequitur dicendum, quod vbi concederetur
(quod non credimus) reſtitutio in integrum minori
bus, illa non prodeſset litis conſortibus. Nec ad rem
16 pertinet tex ille † l. in hoc iudicio. ff. famil. erciſ. cum
procedat locumque habeat ſolummodo in iudiciis
diuiſoriis, in quibus quilibet eſt actor et reus, vel
quia in eis res non poteſt pro parte explicari. Ita de-
clarat

claratὶ & communem eſſe interpretationem teſtatur Hieronym. in conſil. 56. num. 17. lib. 1. qui num. 19. ſubiungit, quod in aliis iudiciis ſententia lata cõtra plures valere poteſt, quo ad aliquos, quamuis quo ad alios ſit nulla; atque ita maniteſte affirmat Gabr. ſententiam latam contra plures non eſse indiuiduã, alioqui in totum nulla eſſet, & conſequenter ſic dicẽdum eſt noſtro in caſu, quód ſi minoribus concederetur in integrum reſtitutio, non poſſet illa prodeſſe maioribus, cum ſententia non ſit hoc in caſu indiuidua, nõ etiam ad rem pertinet locus ille Sforciæ Oddo in Tract. de reſtitut. in integr. quæſt. 46. artic. 4. quia ipſe loquitur, quando res eſt indiuiſibilis. Qui caſus (vt diximus) noſtro non conuenit, cum hic ob diuiſionem factam inter ipſos Comites, res dicãtur diuiſibiles, ſicuti diximus ſupra ex ſententia Afflic. in dic. deciſ. 213. num. 4. quam probauit ipſemet Oddo in aduocato dictorum.... videri potuit.

Non etiam ad rem noſtram pertinet, quod adducitur ex Bart. in l. ſolent. num. 16. ff. de alim. & ciba. lega. quod articulus emergens ſortiatur eandem naturam quam ſuã ipſa cauſa principalis, & Bartol. ſecutus eſt Vincent. Franc. in deciſ. 252. num. 7. & in deciſ. 408. in 2. par. Non enim cauſa maioris eandẽ naturam ſortitur quam habet cauſa minoris quando res petita eſt diuidua, alioqui nunquam locus eſſet illi deciſioni Afflic. & Sequacium. Non equidẽ cauſa vnius pẽdet hoc in caſu a cauſa alterius, cuius contrarium eſt in cauſa emergenti quæ pendet & quoddammodo eadem eſt, cum cauſa ipſa principali.

Quo vero ad filios d. Com. Feder. qui ſe minores eſſe affirmant, adhuc dicimus eos non poſſe nec debere in integrum reſtitui.

Primo, quia vt quis tamquam minor in integrum
17 † reſtituatur duo concurrere debent. Alterum quod ſit minor, alterum, quod fuerit læſus ſui facilitate, vel dolo aduerſarii, ſicuti maniteſte tradunt Bartol. in l. vlt. in fine. C. de in integrum reſtit. Iaſon in l. nã & poſtea. §. ſi minor. nu. 7. ff. de iure iura. & alii quos congeſſi in Tract. de recup. poſſeſſ. remed. 15. n. 136. & accedunt Sforcia Oddo in Tract. de reſtitut. in integr. quæſt. 4. art. 2. num. 8. & Seraph. in Tract. de priuilegiis, priuil. 10. num. 8. & priuil. 96. num. 9. Porro in caſu hoc noſtro, non cõſtat primum dd. Com. fuiſſe ætate minores eo tempore factæ tranſactionis & renuntiationis ab eis factæ.

Nec repugnat quod coram Domino Capitaneo Iuſtitiæ prædicti Comites vocati fuerint inſtante Domina Iulia tamquam ætate minores, quæ ſane
18 aſſertio ſatis probare dicitur minorem ætatem † ipſorum Comitum contra ipſam Dom. Iuliam, vt ſcribunt Bald. in l. 2. §. quod obſeruari. num. 10. Co. de iura. calum. & Dec. in cap. cum venerabilis. num. 38. de except. Nam reſpondetur, Dom. Iuliam citari feciſſe matres dictorum Comitum tamquam curatrices ipſorum Comitum hac adiecta clauſula, ſi qui ſunt minores, atque ita non affirmauit ipſa d. Iulia, eos eſſe minores, cum re uera ipſa ſcire hoc non potuerit, nec poſſit.

Verum obiicitur in præcitatis Comitum allegationibus pag. 3. verſic. quo ad læſionem &c. Comites non prætendere ſe læſos ex adiudicatione dotis librarum ſexdecim millium relictæ a dic. Comite Scaramucia teſtatore. Sed ex eo, quod præter ipſam dotem uelit etiam Dom. Iulia legitimam & trebellianicam ex ſententia Dom. Ricardi ſolummodo, a qua ſententia tamquam vnica admittenda erat appellatio, & permittenda eius proſecutio, quæ cum impedita fuerit, læſi dicuntur ipſi Comites, & rurſus, læſos ſe prætendunt iidem Comites ob id, quod Dom. Iulia conſecuta eſt legitimam & trebellianicam aduerſus dic. teſtatoris diſpoſitionem, qui dotem prædictam reliquit, pro omni & toto quod fœminæ poſſent prætendere, ita quod ſi dos danda ſit, a cætero
19 ſint excluſæ, vel ſaltem in eam † imputanda ſint omnia ipſis fœminis data ex bonis teſtatoris, vt reſponderunt Rub. Alexand. in conſil. 149. in ſecundo dubio. & Ceph. in conſ. 105. n. 13. lib. 1. & tradunt Marzar. in Epitome de fideicommiſs. quæſt. 48. & M. Anton. Peregrin. in Tract. de fideicommiſſis. art. 42. num. 76.

Reſpondetur huic obiectioni, quam dum deduxit prædictus aduocatus, oſtendit ſibi ipſi parum conſtare. Nam primum ſcripſit, Comites non prætẽdere ſe læſos ex dotis adiudicatione, et tamẽ in præcibus Excellentiſs. Senatui porrectis præcipuam propoſuit quærelam, quod Comes Scaramutia teſtator non reliquit dotem aliquam ipſi Dom. Iuliæ, & in eiſdem precibus ſibi adhuc contrarius dixit, Dom. Iuliam contentam eſſe debere alterutro, nempe vel dicta dote, vel legitima & trebellianica, quibus ſane verbis admittit ipſe aduocatus, Comitem Scaramuciam reliquiſſe etiam ipſi Dom. Iuliæ dotem librarũ ſexdecim milliam. Cæterum admiſſo, quod Comites non conquerantur ſe læſos ex dotis adiudicatione, ſequitur dicendum, quod quo ad ipſam dotem audiendi amplius non ſunt ipſi Comites, ſed quod omnino acquieſcant ipſi rei iudicatæ, cuius cauſa eorum domus tandem fuit ſubhaſtata et vendita.

Quo vero ad legitimam & trebellianicam, ob quarum deductionem prætendunt Comites ſe læſos, dicimus nullam pœnitus læſionem conſiderari poſſe. Nam quod dixit prædictus aduocatus, ſolam extare ſententiam Dom. Ricardi, a qua admittenda erat appellatio & permittenda eius proſecutio, facile uel ex eo diluitur, quod licet Comites ab ea ſententia forte appellauerint, attamen Comes Alexander ætate maior, & filii Comitis Federici, qui ſe minores aſſerebant, auctoritate Senatus, adhibitis ſanguine coniunctis, & Vicarii prætorii ſolenni tranſactione inita illi appellationi renuntiarunt, ſicuti ex ſui parte fecit Dom. Iulia renuntiando reſtitutioni in integrum petitæ aduerſus ſententias Dominorum Belloni & Ricardi, qui iudicarunt, bona relicta a dicto Comite Scaramucia teſtatore eſſe fideicõmiſſo ſuppoſita. Quę quidem renuntiatio ob vim præſertim iuramenti, & ob ſecutam executionem, reſcindi nulla ratione poteſt, niſi de maxima & euidenti læſione conſtaret, quemadmodum ſtatim dicemus. Illud ẽt facile proſternitur, quod in prædictis allegationib. dicitur, Dom. Iuliam contentam eſſe debere alterutro, nempe vel dic. dote, vel legitima & trebellianica. Nam vt alias dictum fuit, & iuuat repetere, Dom. Iulia optima ratione conſecuta eſt dotem ex bonis
20 Comitis Scaramutiæ teſtatoris proaui, † legitimam vero & trebellianicam ex perſona (vt clarius dicemus ſtatim) Herculis Iacobi fratris ſui, cui hæres extitit, & propterea vtrumque debetur, ſicuti in claris his terminis reſpondit Corn. in conſil. 206. num. 16. lib. 2. & ſi ſuo illo in caſu alia ratione dixit, ſe non affirmare, quod tamen in hanc inclinat opinionem.

21 Nec repugnat ſi dicatur, quod dos † relicta nepti, vel pronepti debet imputari in legitimam ipſi nepti vel pronepti debitam ex bonis patris, vt ſcribunt Bartol. in conſil. 131. Primo arguitur. lib. 1. Angel. in conſil. 78. Ioannes Philippi. & in conſil. 179. lib. 3. & alii quos refert Ripa in l. in quartam. n. 206. ff. ad legem Falcid. Nam reſpondetur Bartol. & ſequentes

quentes loqui in caſu a noſtro valde diuerſo, nempe
quando agitur de legitima quam filia ex bonis pa-
tris petit. Nos vero loquimur, quando neptis, vel
22 proneptis, † quæ dotem habuit ab auo, vel proauo
ſuccedit fratri, cuius bona non dicuntur patris, ſed
propria ipſius fratris, ſicuti copioſe ſcribunt poſt
Iaſon. in l. 1. §. veteres. num. 20. ff. de acquiren. poſſeſſ.
Socin. Sen. ibidem num. 3. & Curt. iun. in conſil. 52.
col. vlt. & in conſ. 101. num. 6. & in ſpecie magis Vin-
cent. Franc. in deciſ. 328. num. 2. in 2. parte, & ex præ
dictis ſequitur ad rem non pertinere clauſulam illã
a teſtatore in eo legato dictorum florenorum qua-
tuor millium, ita ſcriptam, & hoc pro omni & toto
eo, ac omnibus & ſingulis his, quod, & quæ ipſa fi-
lia, ſeu ipſæ filiæ habere, petere, & conſequi quomo-
documque poſſet, ſeu poſſent, in & ſuper hæreditate
præfati Dom. Teſtatoris, tam occaſione dotis mater
næ ipſius filiæ, ſeu ipſarum filiarum, & cuiuſcumque
legitimæ & trebellianicæ & falcidiæ, ſeu debita iure
naturæ, quam aliter quomodocumque & qualitercũ
que & quocunque alio iure vel titulo &c. Nil inquã
clauſula hæc ad rem noſtram pertinet. Cum hic nõ
agatur de hæreditate, & bonis ipſius teſtatoris, vel
patris ipſius Dom. Iuliæ, ſed de bonis, & hæredita-
te Herculis Iacobi infantis fratris dic. Dom. Iuliæ.
Non eſt quod obiiciatur, prædictum Herculem Ia-
cobum deceſſiſſe in infantia non adita per eius tu-
tores hæreditate, & propterea Dom. Iuliam non eſſe
conſecutam hæc bona tamquam fratris, ſed tam-
quam patris. Cum ipſe infans haberi debeat, ac ſi
hæreditas delata ei non fuiſſet iuxta text. l. ſi infan-
ti. §. ſi vero. C. de iure delibera. cuius verba hæc ſunt,
ſi vero, vel non ſit tutor, vel cum ſit ea facere negle-
xerit, tunc eodem infante in ea ætate defuncto om-
nes hæreditates ad eum deductas, & non... ita intel-
ligi quaſi ab initio non eſſent ad eum delatæ. Et eo
modo ad illas perſonas perueniant, quæ vocabãtur,
ſi minime hæreditas infanti fuiſſet delata. Hactenus
Imper. Theod. & Valent.
23 Nam reſpondetur text. † dic. §. ſi vero. non loqui
de hæreditate patris, ſed extranei delata infanti. Ita
Bart. in dic. l. infanti. num. 10. & ibidem Alexand. n.
4. Corn. num. 5. Iaſon num. 15. Butr. in conſil. 62. nu.
2. Comenſ. in conſil. 115. col. 2. Decius in conſil. 250.
& in conſil. 623. col. 2. verſic. & primo conſiderã-
dum. Socin. iun. in conſil. 119. num. 20. lib. 1. & latiſ-
ſime Rubeus in repet. l. vnicæ. n. 46. C. de iis, qui an-
te apertas tab. ſcribit ſane Bart. infantem tranſmit-
24 tere † ad ſuos hæredes patris hæreditatem tamquã
a ſe aditam.
Secundo accedit, quod cum in tranſactione illa,
renuntiauerint (vt diximus) ſolenniter dic. Comites
appellationi beneficio reſtitutionis in integrum &
cuicumque remedio, concedi eis non debet reuiſio
aliqua, ob vim iuramenti, auth. ſacramenta puberũ.
C. ſi aduerſus vend. & tradunt glo. in §. extraneis. in-
ſtit. de hæred. qual. & differen. Felin. in cap. ſi diligẽ-
ti. n. 15. de foro comp. & Sfor. Oddo in Trac. de reſt.
in integ. q. 26. art. 6.
Nec repugnat quod obiicitur in ſæpius recitatis
Comitum allegationibus pag. 3. a tergo verſic. Nec
obſtat renuntiatio &c. hanc renũtiationem irritam
fuiſſe effectam ob non ſecutum laudum, quod nec
ſequi poteſt ob mortem vnius ex compromiſſariis.
Nam huic obiectioni ſatisfactum ſatis eſt ex dictis
ſupra, vbi demõſtrauimus illius compromiſſi & ele-
ctionis Dominorum Terzaghi & Ferrarii nihil ad rẽ
noſtram pertinere.
Quod vero ſubiicitur in eiſdem allegationibus iu
ramentum adiectum in tranſactione non impedire
25 reſtitutionem in integrum † ſtante enormi læſione,
excedente dimidiam, ex ſententia Bal. in tit. de pace
iuramento firma. quem ſecutus eſt Petrus Rebuffus
in commentar. ad conſtitut. Gallia. in præfat. ipſarũ
conſtitutio, gloſ. 5. num. 50. Hæc inquam obiectio
vel ex eo tollitur, quod non modo non cõſtat aliquo
modo de allegata enormi læſione. Verum etiam nul-
la penitus re ipſa extat. Non enim ex eo ſolo dicere
26 poteſt minor, † ſe læſum, quod omiſerit appellare
a ſententia cõtra ſe lata, vel quod omiſerit proſequi
ipſam appellationem admiſſam. Sed probare debet
ſaltem ſummarie, ſe ita bonum ius in cauſa ipſa ha-
bere, quod ſi a ſentẽtia appellaſſet, vel admiſſam ap-
pellationẽ fuiſſet proſecutus, veriſimiliter obtinuiſ-
ſet. Ita ſane docuit Bartol. in l. nam & poſtea. §. ſi mi
nor. num. 7. ff. de iure iura. quem ſecuti ſunt innumeri
prope doctores congeſti a Sforcia Oddo in Tract. de
reſtitutione in integrum. quæſt. 36. art. 5. n. 40. verſi.
in contrarium eſt magis &c. qui col. vlt. declarat.
Porro in caſu noſtro non modo non conſtat plena-
rie, verum etiam nec ſummarie, quod Comites fo-
ueant bonum ius vel reſpectu dic. dotis librarũ ſex-
decim millium, vel legitimæ & trebellianicæ. Nam
quo ad dotem iam admittunt Comites, illam a Co-
mite Scaramucia teſtatore fuiſſe etiam ipſi Dom. Iu
liæ relictam. Non etiam negant eidem Dom. Iuliæ
deberi legitimam & trebellianicam, ſolum conten-
dunt dotem eſſe in ipſam legitimam & trebellianicã
imputandam, quod falſum eſſe ſupra abunde de-
monſtrauimus.
Tertio ſuffragatur, quod minori aduerſus alium
minorem non datur reſtitutio in integrum, quando
27 minor ille petens reſtitui tractat † de lucro, is vero
minor, contra quem petitur, tractat de damno. l. mi-
nor filiofam. & l. verum. §. penult. ff. de mino. 25. an-
nis, & ſcribunt Azo Bald. Caſtren. Roman. Rimin.
Senior, & alii nonnulli, quos commemorat, & pro-
bat Sforcia Oddo in dic. Tract. de reſtitut. in integr.
quæſt. 18. art. 5. num. 35. Porro Dom. Iulia, quæ tem
pore tranſactionis erat minor, tractat de damno cui
tando, ex quo ei quæſitum eſt ius diſpoſitione teſta-
toris, qui eidem dotem quatuor millium florenorũ
conſtituit pro omni, & toto eo, quod ex bonis ipſius
teſtatoris, vel patris ipſius Dom. Iuliæ petere potuiſ-
ſet, atque ita ſi vixiſſet Comes Hercules ipſius dom.
Iuliæ pater tempore quo nupſit, dicere is potuiſſet,
nolo tibi aliam dotem ex bonis meis conſtituere,
cum ſufficere debeat dos mei contemplatione tibi
relicta, & teſtando ei dicere potuiſſet, ſi ergo Dom.
Iulia non conſequeretur dotem hanc ſentiret dam-
num ex quo illa fuit relicta loco legitimæ ſibi debitæ
ex bonis paternis, econtra vero (vt ex prædictis cõ-
ſtat) Comites petentes reſtitui tractant de lucro, dũ
quod eſt dom. Iuliæ debitum ex cauſa oneroſa præ-
ſtare recuſant. Nec repugnat quod in ſæpius citatis
Comitum allegationibus pag. vltima verſic. ex eo au
tem etc. obiicitur, Comites ipſos læſos eſſe, dum co-
guntur dare dotem præter legitimam et trebelliani-
cam, et ob id damnum hoc ſentire. Nam reſponde-
tur, nullum damnum inferri Comitibus, ſed ipſi do.
Iuliæ inferretur ſi ius iam ſibi quæſitum ex diſpo-
ſitione Comitis Scaramutiæ teſtatoris aufferretur,
et ſi tolleretur legitima et trebellianica, quam conſe
cuta eſt ex ſucceſſione Herculis Iacobi fratris ſui,
ſicuti ſæpius dictum fuit. Et ſi ipſi Comites vel non
intellexerint, vel non intelligere potius finxerint, et
ſimulauerint.
28 Quarto mouet me, quod minor † non reſtituitur
aduerſus mulierem habentem ſpeciale priuilegium
in re illa, de qua eſt contentio. l. ſi apud. ff. de mino. et
tradit

tradit Sfortia Oddo in dicta quæſt. 18. num. 53. At-
qui Dom. Iulia habet ſpeciale priuilegium pro con-
ſecutione dictorũ quatuor milliũ, flor. cũ ei fuerint
relicti cauſa dotis, ſemper, & vbique priuilegiata, l.
1. ff. ſoluto matr. vbi doctores omnes. Ergo nulla cõ-
cedi debet reſtitutio in integrum dictis Comitibus
aduerſus Dom. Iuliam. Nec hic repugnat, quod in
prædictis allegationibus pag. vlt. verſic. nec refert
&c. Comites non petere reſtitutionem aduerſus dó-
tem, ſed aduerſus adiudicationem legitimæ & tre-
bellianicæ. Nam reſpondetur vt dictum fuit ſupra,
quod quo ad dotem, Do. Iulia debet liberari ab hac
moleſtia; ex quo Comites, admittunt dotem ei debe
ri. Quo vero ad legitimam & trebellianicam ſatis
dictum fuit, Dom. Iuliam eas fuiſſe aſſecutam ex ſuc
ceſſione fratris.

Quod vero attinet ad cauſæ reuiſionem, dicimus
pariter multis rationibus & argumentis, illi locum
non eſſe.

29 Primo, quia recurſus † ad Principem pro reuiſio
ne rei iudicatæ, quæ appellationem non admittunt,
non cõceditur, ſicuti ſcribunt Bart. & Bald. in l. vni-
ca. §. ne liceat tertio prouoca. Comenſis, & Socin.
ſen. in l. ſingulis. ff. de exceptio. rei iudicatæ. Curtius
Iun. in l. Imperium. num. 108. ff. iuriſdictio. omn. iud.
& Auffrer. ad Capellam Toloſa. quæſt. 479. Et licet
diſſentiant aliqui relati, & ſecuti a Rebuffo in com-
mentar. ad Regias conſtitut. Galliæ tomo 1. Tractat.
de ſupplicationibus in præfatione num. 61. attamen
ii loquuntur, quando conſtat manifeſte de magna iu
ſtaque cauſa petendi hunc recurſum, & reuiſionem,
vt ſcribit Caſtren. in l. ſi quis aduerſus. C. de precib.
Impera. offeren. & in l. ult. C. vt lite pende. etc. qui.
Porro hoc noſtro in caſu non conſtat de magna iu-
ſtaque cauſa, vt demonſtrauimus ſupra. Non ergo
concedi debet reuiſio.

Secundo accedit, quod prædicti Comites aduer-
ſarii tranſactione auctoritate Excellentiſſimi Sena-
tus inita, renuntiarunt huic reuiſionis remedio iure
iurando adhibito, & propterea ei locus eſſe non po
teſt. Cum ſeruari debeat iuramentum, quando ſer-
uari poteſt ſine periculo æternæ ſalutis, ca. quamuis.
de pactis in 6.

Tertio admiſſo citra veri præiudicium, quod ad-
30 uerſus rem iudicatam admittatur † reuiſio, attamen
peti illa debet intra biennium, auth. quæ ſupplica-
tio. C. de precibus Imper. & l. vnica. C. de officio præ
fecti præto. & ſcribunt Auffrer. in addition. ad Ca-
pellam Toloſan. quæſt. 480. Pariſ. in conſ. 118. nu. 4.
lib. 4. & Petr. Rebuf. in præc. Tract. de ſupplicatio. in
præfat. num. 56.

Nec repugnat, quod ſæpius in relatis Comitũ alle
gationibus in fine dicitur, Principem cuius locum te
31 net Senatus † ſemper poſſe admittere ad audientiã,
vt ſcribunt Crauet. de antiq. tempor. in prin. primæ
partis. num. 53. & in conſil. 103. num. 3. Surd. in con-
ſil. 277. num. 11. lib. 2. & ego ipſe in conſil. 676. lib. 7.
Nam reſpondetur, Principem, ſeu Senatum, qui ſe-
cundum iuris terminos controuerſias dirimunt, nõ
poſſe concedere reuiſiones rerum iudicatarum, niſi
de magna & iuſta cauſa appareat, quæ (vt diximus
ſupra) hoc noſtro in caſu deficit, & maxime quando
repugnat renuntiatio iurata petentis reuiſionem, ne
princeps ipſe, ſeu Senatus contemnere dicatur uires
iuramenti, audiendo periurum, qui ſaltem petere de
buiſſet, ſe ab eo iuramenti vinculo abſolui. Nec hoc
in caſu loquuntur Crauetta & Surdus. Quod vero
ego ipſe ſcripſi in conſil. 676. lib. 7. procedit quando
conſtat de notoria & manifeſta iniuſtitia ſententiæ
iudicis alterius iuriſdictionis, qui exequi mandauit
iudici in cuius territorio ſita ſunt bona, & ſi aduoca-
tus Comitum vidiſſet quæ videre debebat, a me ſcri-
pta in initio illius reſponſi 676. intellexiſſet caſum
illum nil penitus ad rem noſtram facere. His eſt fa-
cile intelligere, nullam eſſe concedendam reſtitu-
tionem dictis Comitibus, qui in omnem caſum, vbi
reſtituerentur, reſtituenda prius eſſet Dom. Iulia in
eo ſtatu, in quo reperiebatur ante tranſactionem, ſi-
cuti tunc petierat, una cum reſtitutione fructuum ab
ipſis Comitibus perceptorum.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſorem ſingularem ſtare debere colono, maxime vbi adeſt iuramentum.*
2 *Iuramentum omnino obligat ad obſeruãtiam locationis, etiã ſucceſſorem.*
3 *Ratificationem non retrotrahi in præiudicium tertij.*
4 *Minorem an. 25. ſine Senatus diſpenſatione vendere non poſſe.*
5 *Ratificari non poſſe actum nullum.*
6 *Alienationis nullæ, ob ſolennitatis defectum, diem eius validitatis incipere ab approbatione facta per maiorem ætate.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXXV.

DVbitari contingit aduerſus Dom. Legnanum
ſingularem ſucceſſorem domus quod expel-
lere minime poſſit Dom. Vitalem dict. domus con-
ductorem.

Primo, quia Calmona locator pro obſeruatione
contractus obligauit omnia bona, quæ quidem gene
ralis hyppotheca ſecundum magis receptam opinio
1 nem operatur, vt ſingularis † ſucceſſor teneatur ſta-
re colono, & conductori, ſicuti magis communem
teſtatur Petrus Duenas in reg. 240. num. 7. limi-
tatione 7.

2 Secundo, quia Calmona iurauit † attendere & ob
ſeruare contractum. Ita in terminis poſt Bartolum,
Salicet. Corn. Gratum, & Gozad. ſcribit Seraphin. in
Tract. de priuileg. iuramenti, priuil. 74. num. 34. &
in priuilegio 158. num. 2. qui proprie loquuntur de
iuramento generali interpoſito pro obſeruatione cõ
tractus locationis & conductionis.

Tertio, admiſſo citra veri præiudicium, quod Le-
gnanus non teneatur ſtare dic. locationi, attamẽ ex-
pelli adhuc non poteſt Dom. Vitalis, cum ei legitime
denuntiatum non fuerit, præſtituto tempore reſpe-
ctu fratris dic. Calmonæ venditoris, de cuius conſen
ſu non conſtabat. Nec repugnat ſubſecuta ratifica-
tio dic. fratris, quia reſponderi poſſe videtur duob.
3 modis. Et primo quidem, ratificationem † non re-
trotrahi in præiudicium tertii, ſed tantum eius, qui
ratum habuit, vt poſt Bart. & alios quamplures ſcri-
bit Dec. in l. Semper, qui nõ prohibet. n. 15. verſ. 3. re
gula. ff. de reg. iur. & copioſius Tiraq. de retractu cõ
ſanguin. §. 1. gloſſ. 10. nu. 69. Ratificatio ergo dic. fra
tris retrotrahitur in præiudiciũ d. fratris Calmonæ
ratificãtis ad cõmodũ Legnani emptoris, cui de ra-
to promiſit Calmona venditor, non tamẽ retrotrahi
tur in præiudicium Vitalis conductoris, qui dicitur
tertius, cum in eo non interuenerit, nec illi conſen-
ſerit. Præterea & ſecundo (& adhoc erit maxime ad-
uertendum) reſpondetur certum eſſe, quod vendi-
tio domus facta a Calmona ſuo & nomine fratris,
eſt nulla reſpectu portionis ipſius ſui fratris, ob id
4 quia † minor eſt annis 25. qui ſine decreto Præto-
ris, vel

Digitized by Google

ris, vel diſpenſatione Senatus vendere non poterat, nec eius nomine a fratre vendi. Ita probat tex. l. magis puto. §. non paſſim. verſic. ſi æs alienum. ff. de rebus eorum, & c. & l. minorum. l. prædiorum, & l. ſi quidem. C. de prædis mino. & tradunt manifeſte Angel. Aret. in §. nunc admonendi, num. 4. inſtit. quibus aliena. licet vel non, Corn. in conſil. 108. n. 4. & conſil. 109. num. 5. colu. 1. & in conſil. 207. num. 2. lib. 3. & alios refert, & ſequitur Simoncel. in Trac. de decreto lib. 1. tit... nu. 1. cum ergo venditio hæc pro portione dic. minoris fuerit nulla eo tempore quo eius nomine fuit facta, ſequitur dicendum, quod ratificatio non retrotrahitur, quia actus nullus ratifica-
5 ri † non poteſt, ita quod valeat a tempore quo factus fuit. Sed bene poteſt ratificari, ita quod ex nuc valeat tempore ratificationis. Ita tradunt Bart. in l. obſeruare. num. 4. ff. de officio Proconſ. & legati. Alex. in conſil. 78. col. pen. num. 14. lib. 5. Decius in l. ſemper, qui non prohibet. num. 16. ff. de reg. iur. & alios refert & probat Tiraquel. in l. ſi vnquam. in verbo reuertatur. num. 416. C. de reuoc. donat. Imo fortiori in caſu ſcribit Petrus Duenas in reg. 31. in 4. fallētia,
6 quod ſi minor † alienauit ſine ſolennitate, & deinde factus maior alienationem illam approbauit, alienatio dicitur incipere a die approbationis, non autem a die quo fuit facta, atque ita illa approbatio & ratificatio alienationis non retrotrahitur.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutionem vulgarem non habere locum non eueniente conditione, quare vocatus ad ſucceſſionem u. q. non ſuperſtite F. ergo ſuperſtite F. non admittetur.*
2 *Deſcendentium nomine non venire fœminas vbi adeſt ſtatutum extantibus maſculis eas excludens.*
3 *Fœminas non venire ſub nomine deſcendentium, vbi adeſt ſtatutum eas excludens extantibus maſculis.*
4 *Fratrem excludere ſororem a ſucceſſione alicuius fratris.*
5 *Teſtatorem velle ſuam diſpoſitionem eſſe conformem ſtatutis.*
6 *Poſterorum nomine non comprahendi fœminas, vbi adeſt ſtatutum eas excludens ob maſculos.*
7 *Teſtatoris prohibitiones ne bona in fiſcum tranſeant, conſiderari a ſolitis.*
8 *Fiſcum a teſtatoribus excludi in caſum delicti, fauore maſculorum.*
9 *Pij loci fauore in dubio eſſe pronuntiandum.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXXVI.

Reſpondi non ſatis pridem ſuper donatione facta a Dom. Paulo Camillo Caſato, Dom. Hieronymo & Petro Franciſco fratribus, & demonſtraui Dom. Liuiam filiam Dom. Hieronymi admitti nō debere tribus rationibus & argumentis, quibus vſus ſum.

Primo, quia dixi non eueniſſe caſum ad commodum & fauorem filiorum Dom. Hieron. cum do-
1 nator † vocauerit filios Dom. Hieron. eo non ſuperſtite, cum ergo tempore mortis Dom. Petri Franciſci fuerit ſuperſtes ipſe Dom. Hieronym. eius filii non cenſentur vocati. Ita dixi in terminis reſpondiſſe Abbatem in conſil. 40. col. 1. verſic. ſed his non obſtantibus. lib. 1. Imolam inter conſilia Martianeſii in conſil. 17. Corn. in conſil. 185. num. 5. verſic. ſed non obſtantibus. lib. 3. Non refero alios, qui prædictos ſecuti ſunt, cum non videam hac de re dubitari.

Secundo dixi, omni in caſu Dom. Liuiam tamquam fœminam non eſſe vocatam, ſub eo nomine
2 deſcendentium † communi maſculis & fœminis, cū hac in ciuitate extet ſtatutum, quod exiſtentib. maſculis fœminæ non ſuccedant. Ita dixi reſpondiſſe Alexandr. Corn. Crott. Riminald. Senior. Socin. Senior. & alios nonnullos, quos me probaſſe dixi in commētar. de præſumption. lib. 4. præſumpt. 85. numero 14. Nec repugnat quod nunc obiicitur, prædictos doctores loqui, quando agitur de ſucceſſione alicuius aſcendentis, non autem tranſuerſalis. Nam reſpondetur, imo etiam locum habere, quando agitur de
3 ſucceſſione † tranſuerſalis, cui diſpoſitione ſtatuti, ſuccedunt agnati tranſuerſales, excluſis fœminis tranſuerſalibus paris gradus, vt ſi contentio eſt inter fratrem & ſororem de ſuccedendo fratri ſine filiis defuncto. Hoc etiam caſu, ſi extat ſtatutum, ſicuti extare hac in ciuitate legimus in cap. 278. ſtatutorū ciuilium, quod in ſucceſſione fratris ſuccedat alter frater, excluſa ſorore, appellatione deſcendentium
4 † non veniunt fœminæ, ſi quidem præcitati doctores, qui ob facti contingentiam reſponderunt, de ſucceſſione aſcendentium, moti nō ſunt ratione aliqua fundata in hac qualitate, quod agatur de ſuccedendo
5 aſcendenti, ſed dixerunt, quod teſtator † voluit ſuam diſpoſitionem eſſe conformem ſtatuto, quod extantibus maſculis fœminæ non ſuccedant.

Quæ ſane ratio omnino conuenit etiam huic caſui, quando agitur de ſucceſſione fratris, iuxta diſpoſitionem dic. ſtatuti. cap. 278. ac etiam 279. vbi agitur de agnatis, & ſi doctiſſimus Dom. Commiſſarius huius cauſæ pro ſua integritate videbit doctores, vt vere exiſtimo viſurum, intelliget, eos caſum hūc noſtrum ita diſinire ac ſi de eo in ſpecie fuiſſent interrogati.

Quocirca Decian. in conſil. 7. num. 49. in fine. & num. 50. lib. 5. dixit, quod ſtante hoc ſtatuto, nūquā appellatione deſcendentium veniunt fœminæ, ſic & Albert. Brun. in Tract. quod ſtantib. maſcul. fœminæ non ſuccedant. art. 5. num. 25. abſolute ſcriptum relinquit. Quod quando quis prohibet alienare bona, quia vult ea peruenire ad poſteros & ſucceſſores (hæc nomina eſſe communia ſicque comprehendere maſculos & fœminas ſcripſi in commentar. de præſumption. lib. 4. præſumpt. 84. num. 29.) quando ſtatutū excludit fœminas per maſculos, appellatione poſte-
6 rorum † non continentur fœminæ, & num. 17. idem de agnatorum nomine tradit. Ita quoque in caſu, in quo agebatur de ſucceſſione tranſuerſalis inter trāſuerſales reſpondit Simon de Prætis in conſ. 161. nu. 29. verſic. coadiuuatur.

Tertio vſus ſum eo argumento, quod donator cōſtituit hoc fideicommiſſum, vt bona conſeruentur in agnatione & familia, quæ ſane ratio verificari non poteſt in Dom. Liuia, quæ iam nupta agnationē & familiam conſeruare non poteſt. Ita dixi reſpondiſſe Corn. Iaſon. Ruin. & alios permultos a me relatos in conſil. 95. & num. 125. lib. 1. & aliis in locis. Nec repugnat quod nunc obiicitur, imo donatorē noluiſſe cōſeruare bona hæc in agnatione & familia, ex quo nullum verbum de ea dixit, ſed tantum, quod conſeruentur in ipſos donatarios & eorum filios & deſcendentes, quo deſcendentium nomine continentur, vt (dictum fuit,) etiam fœminæ. Nam reſpondetur ex dictis in præcedenti argumento, quod imo noſtro in caſu, deſcendentium appellatione veniunt ſolummodo maſculi. Non repeto iam dicta.

Quarto accedit nunc, quod donator prouidit et diſpoſuit bona ſua peruenire non poſſe in fiſcū, delinquēte aliquo ex donatariis vel eorum filiis & deſcenden-

ſcendentibus, ſed voluit ea peruenire debere ad alte
rum donatarium vel eius filios & deſcendentes. Quę
7 quidem prouiſio & † diſpoſitio a communiter con
tingentibus conſiderari debet, iuxta l. nam ad ea. ff.
de legibus. & l. quæ raro. vbi Decius. ff. de reg. iur. &
multis comprobat Socin. iun. in conſil. 35. num. 23.
li... & rurſus a ſolitis, iuxta l. ſi quis donaturus. vbi gl.
ff. de vſufructu, & l. quod ſi nolit. §. qui aſſidua. ff. de
ædilitio edicto, & copioſe diſſerit Euerard. in centu-
ria legali, in loco ab vſitato ſeu a ſolitis, & ad rem
noſtram Decian. in conſil. 7. num. 55. li. 5. Porro cer-
tum eſt, quod a communiter contingentibus, & a ſo
litis hæ prohibitiones & diſpoſitiones fiunt cauſa
maſculorum, non autem fœminarum, quæ ita delin-
quere non ſolent, vt earum bona fiſco deferantur,
8 cum ergo teſtator † dixit, quod ſi contingat aliquem
ex deſcendentibus teſtatoris delinquere, & c. intelle
xit, de maſculis, atque ita in tota ipſa donatione ſub
nomine deſcendentium comprehendere noluit fœ-
minas, ſed maſculos tantum.

Hæc ſi diligenter, vt moris ſui eſt, perpendet atq.
conſiderabit eruditiſs. Dom. Commiſſarius huius
cauſæ, non dubito, quin ſit pronuntiaturus pro loco
9 pio, pro quo in dubio † iudicandum eſt, iuxta l. ſunt
perſonæ. ff. de religio. & ſumpt. funerum, & tradit
Tiraquel. in Tract. de priuilegiis piæ cauſæ pri-
uilegio 148.

SVMMARIVM.

1 *Legem nouam tendentem ad eundem finem quo antiqua, eã non corrigere.*

2 *Statutum in alienatione rerum minorum, tria requirens, non abrogare alia requiſita a iure communi.*

3 *Ceſſionibus lucratiuis rogandis Notarios Mediolani ſolere adhibere duplex iuramentum.*

4 *Stylum eſſe Mediolani, vt adhibeatur duplex iuramẽtum in ceſſionibus titulo donationis.*

5 *Ordo Senatus Mediolani requirens duplex iuramentum in ceſſionibus lucratiuis, alterum ſtatutarium alterum ex nouarum conſti.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXXVII.

MEdiolanenſi ſtatuto rub. de ceſsionibus titulo donationis cap. 446. ſancitum eſt, his verbis. Et ſi contingat ceſsionem aliquam fieri titulo donationis, ipſe cedens in ipſa ceſſione iurare teneatur ad Sancta DEI Euangelia corporaliter tactis ſcripturis, ſe eſſe verum creditorem eius, de quo cedit ius, & non in fraudẽ alicuius, nec iuris alicuius exprimendo quantitatem, ius, vel rem, de quo fit ceſsio, & quod occaſione illius ceſsionis nihil recepit, nec recipere intẽdit per ſe, nec ſũmiſſam perſonam ab eo, cui cædit, nec ab alio eius nomine, nec pro eo.

Nouis vero Conſtitutionibus huius dominii Mediolanenſis, centum viginti plus minus poſt annos ab illo ſtatuto editis, in tit. de donationibus in principio, & §. 1. ita cautum legitur. Hac conſtitutione ſãcitum eſt, ne quis audeat, quauis cauſa, aut occaſione cuipiam, cuiuſuis ſtatus, & cõditionis exiſtat, bona aliqua immobilia cuiuſuis generis fuerint, inter viuos donare, nec principaliter, nec in conſequentiam, nec aliqua iura titulo lucratiuo in alium transferre, & cedere. Notarioſque de huiuſcemodi donationibus, iurium ceſſionibus, & translationibus, publica inſtrumenta conficere non poſſe. Niſi donatores, & donatarii, cedentes, & ceſsionarii iureiurando in actu earum, affirmauerint eas eſſe veras, non autem fictas, nec ſimulatas eſſe, neque in fraudẽ alicuius, ſed ſincero mentis affectu, & bona fide ad huiuſmodi donationes, & ceſſiones deuenire, etiã abſque vlla pactione, palam, vel ſecreto facta. Quod vllo vnquam futuro tempore retrodatio, vel retroceſſio fiat de bonis iam donatis, & ceſſis, vt ſupra. §. Donationes, & ceſſiones alio modo factæ, nullæ, & irritæ ſint. §. Notarii, qui contra formam iſtius conſtitutionis inſtrumenta conficient, tabellionatus officio ipſo iure per annum priuati erunt.

Dubitari contingit, an prædictum ſtatutum fuerit, ſitque noua hac conſtitutione abrogatum, & correctum, ita quod non duo præſtari debeant iuramẽta a cedente, & ceſſionario, alterum ſecundum ſtatuti diſpoſitionem, alterum iuxta conſtitutionis verba. Sed vnicum tantum iuramentum.

Crediderim, ſtatutum correctum minime eſſe, &
ob id duo ipſa iuramenta præſtari debere. Nam qñ
1 † lex noua ſpecialis tendit ad eundem finem, quem
& lex ſpecialis antiqua reſpicit, noua non corrigit
antiquam. Sed vtraque debet ſeruari, & ſi plus eſt in
antiqua, quam in noua, ſicuti noſtro in caſu plus cõ-
tinet ſtatutum quam conſtitutio. Ita egregie reſpon
dit Caſtrenſ. in conſil. 106. Incipiendo a ſecundo, n.
2. lib. 2. Cum dixit, quod licet ſtatutum in alienatio-
2 ne † bonorum minoris requirat tria, nempe conſen
ſum duorum proximiorum, & curatoris, & tertio iu
dicis decretum, attamen non cenſetur abrogata alia
ſolẽnitas, & forma tradita a iure communi, hoc eſt,
iuſta alienandi cauſa. Cum vtraque lex tendat ad eũ
dem finem, ne ſcilicet minor decipiatur, & fraude-
tur, & ſtatutum ipſum ſicque lex noua ſuppletur a iu
re communi, atque ita a lege antiqua, Caſtrenſ. ſecu
tus eſt Pariſ. in conſil. 12. num. 43. lib. 2. qui ad rem
alia refert, & in indiuiduo huius caſus, de quo præ-
ſens eſt diſputatio, Caſtrenſ. & Pariſ. ſecutus, tradi
di in commentar. de præſumpt. lib. 6. præſumption.
38. in fine, ubi ſcripſi, audiuiſſe a multis huius Ciui-
tatis notariis, quod in recipiendis rogandiſque his
3 ceſſionibus † lucratiuis, ſolent præſtare duplex iu-
ramentum, alterum ſcilicet ſecundum prędictum ſta
tutum 446. & alterum ſecundum prællegatam no-
uam conſtitutionem. Quo quidem de ſtylo, & obſer
4 uatia † teſtatur etiam Carpan. in commentar. ad dic.
ſtatutum num. 3. qui refert quod tunc, dum ea ſcri-
beret, pendebat quæſtio coram Excellentiſs. Senatu
decidenda inter Reuer. Clericos Sancti Barnabæ ex
vna, & Dom. Ginepriam Nigram, & Dom. Franciſc.
Bernardinum Cruceium ex altera. Quam quidem
dubitationem audio Senatum ipſum anno 1583. die
3. Sept. difiniuiſſe, lata ſententia, vtrumque iuramen-
tum præſtandum eſſe.

Tenor ordinationis Senatus Excellent.

1583. die Sabbati tertio Septemb.

CVm otta eſſet controuerſia inter Vener. Præpoſitum, & Clericos Regulares Sancti Barnabæ Mediolani ex vna, & Nob. Genepriam Nigram, ac Franciſcum Bernardinum Cruceium ex altera, occaſione cuiuſdam ceſsionis tit. donationis factæ per Cęſarem Malertam, contra quam ſe opponebant inter cætera ipſi Vener. Clerici San. Barnabæ ob deffectum ſolemnitatis ſtatuti de ceſſionibus, & donat. Pars vero aduerſa allegabat ſufficere iuramentum delatum fuiſſe ad formam Nou. Conſtit. cumq. res ipſa introducta eſſet in Senatu, ad quem onus interpretandi

prætandi Conſtit. & ſtatuta ſpectat, & ſuperinde au-
diti fuiſſent ipſarum partium, necnon Pomponii Vo
cearcæ Notarii rogati de ipſa ceſſione Aduocati, &
viſæ eſſent iuris allegationes exhibitæ, omnibuſque
ſemel atque iterum in eodem ordine propoſitis, &
diſcuſſis.
5 Cenſuit idem † Senatus ſtatuto de quo agitur per
Nou. Conſtit. tit. de donat. derogatum non fuiſſe, ſal
uis in reliquis iuribus omnium partium etiam reſpe
ctu aſſertę obſeruantiæ, quam, vbi ſubſit, tolli in futu
rum Senatus ipſe mandat, præſenſque decretum pu
blicari vult ita vt omnes ſciant poſthac, & ſtatuti, &
Nou. Conſtit. formam in hac materia ſeparatim ob-
ſeruandam eſſe.

SVMMARIVM.

1 *Dotis tam conſtituendæ, quam reſtituendæ cauſa fideicom-
miſſi bona poſſe minui. & n. 2.*
3 *Dotis cauſa reſtituendæ etiam ex fideicommiſſo rationes quę
mouere Iuſtinianum ad ita ſanciendum.*
4 *Dotis reſtitutionem poſſe ex fideicommiſſo fieri ſtatuiſſe Iu-
ſtinianum, ob ignorantiam mulierum, & vtilitatem pu-
blicam.*
5 *Dotem & legitimam conſumptam ſine culpa, teneri iterum
patrem dare. n. 6.*
7 *Dotem minui ob paupertatem patris.*
8 *Dotem iam conſtitutam ob æs alienum patris minui, vt cre-
ditoribus ſatisfiat.*
9 *Filium teneri conſtituere dotem matri egenti.*
10 *Matri egenti, formoſæ, nubere volenti, dotem per filium
dandam. & num. 11.*
12 *Matrem teneri prouidere filijs.*
13 *Filium omnia etiam vitam debere parentibus.*
14 *Honorem æquiparari vitæ.*
15 *Honorem præferri vitæ.*
16 *Pudicitiæ laudes.*
17 *Iudicem teneri amplecti viam, qua omnibus ſatisfiat.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXXVIII.

IVri & diuino & humano, mea quidem ſententia
conuenit, Excellentiſs. Senatum, qui Regis Ca-
tholici omnium potentiſſimi & iuſtiſsimi perſonam
hac in Mediolanenſi ditione ſuſtinet, ſedulam ope
ram dare & prouidere, vt præſtātiſſima Dom. Aloy
ſia Stanga viduata Franciſco Filodono, dotem con-
ſequatur, vt ſecundo nubat, ne, cum adoleſcens &
formoſa admodum ſit, ſuæ pudicitiæ adoleſcentes
diuites, quorū magna copia viſitur hac in vrbe, inſi-
diatores habeat. Altero de tribus modis prouidere,
& huic malo medelam adhibere Excellentiſs. illum
Senatum poſſe crediderim. Et primū quidem, quod
dos aureorum 12000. ipſius Dom. Aloyſiæ nomine
numerata & tradita a Dom. Maximiliano eius patre
prædicto Dom. Franciſco Filodono marito ipſi Do.
Aloyſiæ reſtituatur ex bonis immobilibus fideicom
miſſo ſuppoſitis ab Illuſtriſs. olim Dom. Daneſio Fi
lodono dic. Dom. Franciſci patruo. Eſt enim vera
1 & recepta interpretum ſententia † fideicommiſſi bo
2 na alienari ita poſſe pro dotis † reſtitutione ac pro
ipſa conſtitutione, quemadmodum affirmant Ioan
nes de Anna. Caſtr. Alexand. Corn. Crot. Soc. Sen.
Ruin. Iaſ. Dec. Curt. Iun. Ripa, Rub. Crauet. Natta,
Siluan. Didac. Mantua, Roland. Coraſ. Aemilianus,
Cagnol. Padilla. Marzat. Molina & Petra, quos com
memoraui & probaui in conſil. 33. num. 27. lib. 1. &
in commentat. de præſumpt. lib. 4. præſumptio. 190.
Quibus ſane in locis permultis iuribus & argumen-
tis demonſtraui veram eſſe & crebriorē hanc tradi-
tionē. Nec præcitati interpretes differentiam conſti-
tuunt, quod fideicommiſſum fuerit ordinatum, & re
lictum a patre & aſcendente recipientis dotem, vel
a tranſuerſali, cum Iuſtiniani conſtitutiones de do-
3 te † reſtituenda, fundatæ ſint, non in præſumpta te-
ſtatoris fideicommittentis voluntate, ſed in præſū-
pta ignorantia mulieris neſcientis res & bona viri,
cui nubit, eſſe fideicommiſſo ſuppoſita, ac etiā quia
publica vtilitas, vt mulieres nubant, præfertur vtili-
tati priuatæ eius, cui fideicommiſſi bona debent re-
ſtitui, ſicuti has rationes poſt prædictos doctores re-
tuli in d. præſumpt. 190. num. 8. 9. 21. & 24. in dic.
conſil. 33. num. 14. verſic. tertio modo, & numer. 15.
verſic. quarto conſidero. vbi num. 40. reſpondendo
tertio argumento pro contraria opinione a me ibi-
dem n. 5. dixi conſtitutionem Iuſtiniani in auth. res
quæ. C. communia de legat. loquentem de dotis con
ſtitutione eſſe fundatam in præſumpta voluntate te-
ſtatoris, & de illa loqui doctores allegatos in dic. ter
4 tio argumento. Conſtitutiones vero de dotis † reſti-
tutione nequaquam. Sed in ignorantia mulieris &
vtilitate publica.
Secunda prouiſio & remedium adhiberi poſſe vi
detur, quod cum iam ſatis intelligat Excellentiſs. Se
natus, prædictum quondam Don Franciſcum Filo-
donum Dom. Aloyſiæ virum integram eius dotem
ſine aliqua ipſius Dom. Aloyſiæ culpa conſumpſiſ-
ſe, cogat dictum Dom. Maximilianum eius patrem,
5 iterum eam dotare, † ſicuti in ſpecie ſcribunt Barto.
in l. ſi cum dotem. §. 1. num. 2. ff. ſoluto matr. & ibidē
Bald. Angel. & Alexand. num. 6. ſic & Bald. in auth.
quod locum. Cod. de collatio. Caſtrenſ. in conſil. 80.
Quia per ſupra ſcriptum. num. 2. lib. 1. Barbat. in cō-
ſil. 22. col. 2. verſic. ſecundo, hoc oſtendo. lib. 3. Soci.
Sen. in conſil. 291. num. 4. lib. 2. & in conſil. 5. num.
& num. 7. lib. 4. Iaſon in auth. quod locum. nume
C. de collatio. Boer. in q. 131. num. 5. & 6. Tiraquel.
in l. boues. §. hoc ſermone. limitatione 14. num. 4. &
num. 14. Ita dicimus, patrem teneri iterum conſtitue
re & relinquere legitimam filio, quando iam data &
6 aſſignata conſumpta eſt ſine culpa † ipſius filii, quē-
admodum tradunt Bald. in auth. ſi captiui. Co. de
Epiſco. & cler. & in auth. contra rogatus. C. ad S. C.
Trebell. Barbatia in dic. conſil. 22. col. 2. verſic. ſecū
do hoc oſtendo. Fabian. in repet. auth. nouiſſima. nu.
265. C. de inoffic. teſt.
Cæterum prouiſio hæc & remedium rigorem, &
duritiem quandam habet, imo periculum ne futu-
rus Dom. Aloyſiæ maritus detrimentum aliquod in
poſterum ſentiat. Nam cum ipſe Dom. Maximilia-
nus ob æs alienum & numeroſam prolem iure dici
poſsit pauper, vt ſi denuo habeat numerare 12000.
aureos ſecundo viro ipſius Dom. Aloyſiæ filiæ, pro-
7 pterea euenire poſſet, qđ dos hæc vel † omnino tol-
lenda, vel minuenda eſſet, ſicuti tradunt Bald. in l.
vlt. n. 10. C. de dotis promiſ. Rom. in l. 1. n. 10. ff. ſoluto
matr. & Iaſon in §. fuerat. n. 116. inſtit. de actio. dum
8 ſcribunt, † dotem conſtitutam a patre ære alieno iā
grauato, reuocari & annullari poſſe, vt ſatisfiat cre-
ditoribus, in quorum præiudicium inſtitui non
potuit.
Tertia eſt prouiſio & remedium, quod adhibere
poteſt Excellentiſs. Senatus, vt ex opulentis reditib.
dic. filii, ipſi Dom. Aloyſiæ matri dos conſtituatur,
& ſi enim receptior & verior eſt ſentētia eorum, qui
9 dixerunt, filium teneri dotem † conſtituere matri
inopi ſecundo nubenti, ſicuti poſt antiquiores ſcri-
bunt ii interpretes, nempe.

1 Nico-

1 Nicolaus Materell.in l.1.§.præterea.ff.de tutel. & ratio.diſtrah.

2 Guielm.de Cuneo in l.1.C. de inoſ. dotib.

3 Batt.in l.1.§. præterea. ff. de tutelis & ratio. diſtrah.

4 Bald.in prohœm. Digeſtorum in princip. num. 18.verſic.Sed ſi filius.in l.qui liberos. in fi. ff.de ritu nupt.in l.1.§.ſed ſi munus.ff.de tutelis & ratio. diſtr. in l.1.C.de inoſ.dotib.& in l.ſi vineæ.C.de præſcrip. longi temp.

5 Angel.in l.1.n.3.ff. ſoluto matr.

6 Salicet.in l.filius.ff.ad Maced.

7 Roman.in conſ.413.num.6.

8 Aretin.in l.1.n.7.ff.ſoluto matr.

9 Imola ibidem.num. 9.

10 Alex.in eadem l.1.n.21. ff. ſoluto matr.

11 Crott.ibidem num.89.

12 Bald.Nouel.ibidem n. 136.& in Trac.de dote in 6.par.in priuil.16.n.5.

13 Iaſon in l.1.num.25.verſic.ſecundo filius.ff. ſoluto matr.in auth.res quæ.num. 9. C.communia de lega.& fideicom.

14 Campegius in Tract. de dote in prima parte quæſt.21.

15 Dec.in l.ſi certis annis.n.9. C.de pac.

16 Picus in l.in quartam.num. 198. ff. ad legem Falcidiam.

17 Ripa in l.1.n.82.ff.ſoluto matr.

18 Ioannes Lupus in cap. per veſtras. in 3. notab. §.20.num.6.& §.21.num.6. de donatio. inter virum & vxor.

19 Ioann.de Garronibus in rubr. Co. de ſecundis nupt.num.83.

20 Boer. in q.129.in fine.

21 Siluan.in conſ.2.num.26.

22 Tiraquell. in Tract.de legibus connubial. in l. 2.num. 6. & in Tracta. de iure primigen. quæſt. 62. num. 13.

23 Anton.de Padilla in auth.res,quę.n.67.C.commun.de leg.& fideicom.

24 Gaſpar Buetius in Tract. de non meliorandis filiabus.cap.12.

25 Ioannes Coraſ. in l.qui liberos.num.115. ff.de ritu nupt.

26 Oſaſc.in deciſ. 124.n.4.

27 Io.Petrus Surdus in Tract. de alimentis. tit. 1. q.22.n.8.9.& 10.

28 Ioann.Bolognet.in l.1.numero 128.ff. ſoluto matrim.

29 Melch.Palaez in Tract. Maioratuum.in 4. par. quęſt.27.num.9.

Et horum quidem ſententia fulcitur reſponſo Gaii in l.tutor ſecundum dignitatem.ff.de adminiſt. tuto.& altero reſponſo Vlpiani in l.1.§. præterea. ff. de tutelis,& ratio.diſtrahen.qui reſponderunt,tutorem poſſe quidem præſtare alimenta matri pupilli,ſi illa pauper & egena eſt, munera vero mittere non poſſe.Porro dotare matrem eſt donare,cum nulla lege cantum legatur, quod filius teneatur conſtituere dotem matri. Et licet præſtet alimenta matri egẽti, id pietatis cauſa potius eſt, quam quod eam alere teneatur, vt ſcribunt doctores in l.ſi quis a liberis. in prin.ff.de liberis agno. Præterea probatur horum interpretum traditio reſponſo Diocletiani & Maximil. in l.ſi vineæ.C.de longi tempor. præſcriptio. vbi mater dans in dotem vitrico res filii,non ei prę-iudicat. Et accedit duplex ratio, quarum altera eſt, quod ſi filius dotaret matrem ſecundo nubentem offenderet animam patris, quæ contriſtari dicitur, quando vxor tranſit ad ſecundas nuptias, vt inquit Iuſtinianus in §. proſpeximus. in authen. de non elig. ſecund.nub.& Pontif. Max.in cap.1. de ſecundis nuptiis. Altera ratio eſt,quod cum filius afficiatur iniuria a matre tranſeunte ad ſecunda vota. §. proſpeximus. in auth. de non eligen. ſecundo nuben. iuri & æquitati conſentaneum non eſt, vt dotet matrem ad propriam iniuriam.argum.§.Gregoriana. in dicta authen. de non eligen. ſecundo nub.

Verumtamen noſtro in caſu dicendum eſt, filium hunc teneri dotem conſtituere Dominæ Aloyſię matri, vt poſſit nubere ſecundo viro, cum communis ſit interpretum ſententia ſumma ratione &
10 æquitate munita, filium teneri dotare † matrem adoleſcentem, formoſam & dote carentem, atque ita pauperem. Ita ſane Bald. Nouell. in Tract. de dote in 6. parte,in 16. ſpeciali.colum.2.in fine.num. 5. & in l. 1.numero 136. ff. ſoluto matrim. & ibidem Ripa num. 82. ſuppreſſo Baldi Nouelli nomine. Tiraquell.in Tract.de iure primigen. quæſtio.62. numero 13.& in Tracta. de legibus Connubialib. lege ſecunda numero 6. verſic. tamen ſi mater, qui
11 dixit, tria † hæc concurrere debere, quæ noſtro in caſu concurrunt,paupertas, iuuentus & pulchritudo.Idem ſcribunt Boer. in quæſt. 129. in fine. Picus in l.in quartam.num. 199. ff. ad legem Falcid. Antonius Corduba in l.ſi quis a liberis.§. verum.num. 89.ff. de liberis agno. Gaſpar Buetius in Tracta. de non meliorandis filiabus cap.12.num. 46. Tellius in commentar. ad leges Hiſpanas Tauri, lege decima num.46.Ioannes Bolognetus in l.1.num. 128.ff. ſoluto matr. Melchior Palaez in Tract. Maioratuum in 4.parte quæſt.27.num.9.& Ioan. Petrus Surd. in dic.tract.de alimentis.tit.1.quæſt.22.n. 12. Et horũ quidẽ traditio vel ea ratione prima firmatur, quod
12 ſicuti mater † prouidere debet & ſolet filiis, quando iuſta extat cauſa.l.mater.C.de iure dotium, ſic filius prouidere debet matri,cui plus debet, iuxta ea quæ ſcripſi in commentar.de præſumpt.libr. 3. præſumptio.19.num.19.& 20.dum ex Platonis & Cice-
13 ronis ſententia dixi,filium † ita omnia debere parentibus,vt etiam mortem appetere debeat, qua patrẽ tueatur & defendat. Quare Vlpian. in l. furioſæ matris.ff.de curato.furio.reſpondit eandem eſſe debere filii pietatem erga matrem, quæ eſt matris erga filium. Cum ergo videat filius matri pauperi, adoleſcenti & formoſæ imminere pudicitiæ periculum, niſi nubat,matri dotem, vt nubat, conſtituere debet. Præterea accedit, quod is,qui tenetur ſuccurrere vitæ, ſicuti filius erga parentes, vt dixi, opem ferre etiam debet honori & bonæ famæ,ne pereant.
14 Cum ipſi vitæ æquiparetur honor.† l.iuſta.ff. de manumiſſ.vindicta.& l.Iulianus. ff. ſi quis omiſſa cauſa
15 teſta. & Imo honor † vitæ antefertur.l. iſti quidem. §. penult. ff. quod metus cauſa, & multis comprobant Crauetta in conſilio 168.num.3. & Socin.iun. in conſilio 38.num.40.lib. 1.

Rurſus & tertio ex duobus malis minus eligi debet.l.ita vulneratus. in fine.ff.ad legem Aquil.l.quoties nihil.ff.de reg.iuris,& cap.nerui.13. quæſtio. 1. Porro cum duo mala immineant mulieri adoleſcenti viduæ,formoſæ,& inopi alterum, quod ſi nubat ſecundo viro offendit primi viri animam, quæ dicitur contriſtari ob ipſas ſecundas nuptias, vt inquit Iuſtinian. in §. nos igitur. in auth. de nuptiis.& iniuria etiam afficit ipſum filium, vt teſtatur idem Iuſtinianus in §. proſpeximus.in auth. de non elig.ſecund.nubente. Alterum ſicque ſecundũ ma-

Digitized by Google

lum eſt, quod ipſi matri adoleſcenti, formoſæ & inopi imminet pudicitiæ periculum. Quod quidem malum eſt longe grauius alio malo commemorato. Cú
16 mulieris præcipua dos ſit † pudicitia, quæ ſi ſemel deperit, nulla arte reparari poteſt, quemadmodum Poeta Ouidius cecinit hoc carmine, Ięſa pudicitia deperit illa ſemel. Et Diuus Hieronymus in Epiſtolis ad Virginem quandam ſcribens hæc memoriæ prodidit. Quacumque virtute polleas, quibuſcumq. operibus niteas, ſi cingulo caſtitatis careas, omnia per terram trahes.

Nec prædictis repugnat quod ſcribit Ioannes Corasius in l. qui liberos. num. 115. ff. de ritu nupt. dum a prædicta communi traditione diſſentiens, inquit, quod, etiam hoc in caſu filius afficitur iniuria, ob quam eſſet iniquum, ſi cogeretur conferre, & quia filius offenderet animam patris, quæ (vt dictum fuit) contriſtari dicitur ob ſecundas nuptias vxoris. Ceſſat ſane ex prædictis obiecti, hęc, cú lex duobus malis (ſicuti diximus) minus ſit eligendum.

Ex prædictis tribus propoſitis remediis vtilius & æquitati, quam Excellentiſsimus Senatus ſequi ſolet magis conſentaneum eſt, eligendum eſt, ni fallor, hoc poſtremum, vt ſcilicet dos a dicto Domino Franciſco recepta reſtituatur ab eius filio infante ex fructibus & reditibus bonorum fideicommiſſi. Nam hoc modo conſeruabitur ipſum fideicommiſſum, non grauabitur Dom. Maximilianus pater, & demű filius, & ſi non hæres patris, eius tamen animam ab onere reſtitutionis acceptæ dotis exonerabit ſatis leuiter & commode, poſteaquam ipſe adhuc infans modica in ſe alendo educandoque opus habet im-
17 penſa. Atque ita hæc † via, qua omnibus ſatisfactum eſſe poteſt, amplectenda eſt, ſicuti tradunt Bald. in l. bonorum. quæſt. 3. C. qui admitti, & Crauet. in conſil. 201. num. 16. & in conſil. 301. num. 4. Non eſt qđ plura hac de re ſcribam, cum coram uiris ſapientiſſimis ac prudentiſſimis negotium hoc ſatis graue tractetur.

SVMMARIVM.

1 *Patrem per tranſitum ad ſecunda vota amittere lucrű dotis acquiſitű ex perſona filij prædefuncti.*
2 *Conſenſum patri filium adhibuiſſe ſecundo nubenti tria oſtēdere.*
3 *Legatum acceptantem cenſeri probaſſe teſtamentum.*
3 *L. cum ab vno. ff. de leg. 2. declarata.*
4 *Legatarium non poſſe impugnare aſſertionem teſtatoris.*
5 *Legatariā, quæ commodum accepit, non poſſe impugnare teſtamentum.*
6 *Filiam, quæ petijt relicta a patre, teſtamentum probaſſe. num. 7.*
8 *Filium agnoſcentem legatum non probiberi a petendo legitimam. num. 9.*
10 *Supplementum legitimæ poſſe petere filium, qui accepit legatum, cui non erat adiecta clauſula pro eo omni, ac toto.*
11 *Legitimam totam voluiſſe patrem in dubio relinquere.*
12 *Legitimam ſuppleri non petere filium, cui relictum ita eſt aliquid ne plus peteret.*
13 *Filium prohiberi a ſupplenda legitima, qui acceptauit legatű pro omni eo & toto.*
14 *Legati ſimplicem agnitionem hodie non ſufficere ex conſtit. Iuſtiniani ad excludendum petitionem legitimæ. n. 15.*
16 *Tranſactionem ſuper legitima præiudicare.*
17 *Legatum minus legitima acceptans cum proteſtatione conſequendi ſupplementum, an præiudicet.*
18 *Legatis pluribus partim minus legitima, partim pluris acceptatis, filius prohibetur petere ſuppleri. n. 19.*
20 *Legitimę ſupplementum non peti, cum pater reliquit aliquid in recompenſationem.*
22 *Vſusfructus valorem computari iuxt. l. hæreditatum, ad l. Falcid.*
23 *Alimenta filiæ nuptæ patrem non teneri præſtare.*
24 *Subſtitutionem factam caſu quo non extitiſſet F. deficere vbi F. extiterit.*
27 *Onus idem non cenſeri repetitum.*
28 *Deſcendētium nomine non venire fœminas vbi adeſt ſtatutű eas excludens. n. 29.*
30 *Fideicommiſſo, quo vocantur deſcendentes, ut bona conſeruentur in agnatione, non venire nuptas.*
31 *Patrem per tranſitum ad ſecunda vota amittere lucrum dotis, ſed hoc fallere, cum ſecundo nubenti aliunde ei obuenire bona, quam a matre filij.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXXIX.

Lis & cauſa ſatis grauis, quæ vertitur inter Magn. D. Liuiam Caſatam & venerandum locum pium Sanctæ Coronæ huius Ciuitatis Mediolani, permul-
1 ta continet capita, de quibus ſingulis dicam ex ordine quod ſentio.

Primum itaq. caput eſt de dote materna quā ſibi deberi prætendit D. Liuia ex bonis D. Hieron. patris ſui, qui (ſic in facto præſupponitur) cum in vxorem duxiſſet D. Lauram Biragam, ex ea procreauit Ioan. Marcum filium, & filias duas, Liuiam. ſ. & Lucretiā. Deceſſit primum dic. Laura, cui diſpoſitione ſtatuti Mediolani cap. 188. ſucceſſit dic. Ioan. Marcus filius excluſis dic. Liuia & Lucretia ſororibus. Poſtmodú vita functa dic. Lucretia, Hieronymus tranſiuit ad ſecundas nuptias. Deinde mortuo d. Io. Marco deceſſit ipſe Hieronym. eius pater ſuperſtite dic. Liuia filia nunc actrice, & condito teſtamento in quo hæredem inſtituit prædictum locum pium Sanctæ Coronæ, ipſi vero Liuiæ filiæ reliquit dotem maternā, deductis tamen aureis bis mille, quæ aſſeruit ipſe teſtator pater impendiſſe cauſa ipſius Liuiæ. Reliquit ēt tertiam partem bonorum immobilium, nec non, & dimidiam mobilium, & plenum, ac integrum vſumfructum omnium bonorum immobilium.

Prætendit nunc Dom. Liuia ſibi deberi integram dotem maternam abſque illo onere compenſandi dictos aureos bis mille, propterea quod tenebatur dict. teſtator eius pater ſibi reſtituere dictam dotem maternam, cum ipſe pater tranſeundo ad ſecundas nuptias ſine ſuo conſenſu expreſſo vel tacito, dicitur amiſiſſe omne lucrum ipſius dotis. Econtra autem prætendit dic. locus Sanctæ Coronæ, dictam Liuiā nil plus conſequi poſſe quam id quod ipſe teſtator ei reliquit, dotem ſcilicet maternam, deductis dictis aureis bis mille, cum ipſa Liuia petendo & agnoſcēdo legatum bonorum mobilium & vſumfructum dicatur approbaſſe ipſius patris teſtamentum & diſpoſitionem. Et mea quidem ſententia exiſtimo Sanctā Coronam iuſte contendere, & ſi enim prædictus
1 Hierony. pater † & teſtator, ob tranſitum ad ſecunda vota, amiſerit lucrű & ſucceſſionē dic. dotis alioqui ſibi acquiſitā ex perſona Io. Marci filii, ita ꝙ tota ipſa dos reſtituenda erat dic. Liuiæ filiæ, ſicuti ſcribűt Salic. in l. fęminæ. §. illud. n. 4. C. de ſecundis nuptiis. Socin. Sen. qui teſtatur ſe ita aliquando obtinuiſſe. Socin. lib. 1. & in in conſil. 34. num. 3. verſic. inſuper etiam lib. 1. & in conſil. 263. num. 1. verſic. & per prædicta. lib. 2. Ruin. in conſil. 20. num. 4. lib. 3. & in conſil. 58. numero 3. li. 5. & ipſemet Ruin. ſibi parű conſtans in conſ. 37. n. 11. lib. 3.

11.lib.3.diſſentit Dec.in conſil.87.num.3. & in con
ſil.396.per totum, Brun.in Tract.Quod ſtantib. ma-
ſculis fœminæ non ſuccedant,art.8. num. 57. artic.
12.num.99.& art.13.num.75.Ioan.de Ripa in l. fœ-
minæ.in prin.n.12.C.de ſecund.nupt.Ioan. Franciſ.
Ripa Papienſis in reſp.4.num.2.iuncto n.11. verſic.
non obſtat deciſio,Pariſ.in conſil.29.n.78.lib.3.Soc.
iun.in conſil.43.n.4.& 5.lib.3. qui aliquas affert de-
clarationes, quæ ad rem noſtram non pertinent,
Anton.Gabriel.in lib.3.tit.de ſecund.nupt.concluſ.
3.num.5.Michael Craſſ.in §. ſucceſſio ab inteſtato.
q.25.n.5.Paul.Leon.in conſil.19.num.11.Cephal.in
conſil.726.num.10.lib.5.Decia.in conſil.44.num.7.
lib.5.Io.Petr.Surd.in conſil.237.num.14.lib.3. & in
deciſ.8.n.7.& Carpan.in addition.ad prędictum ſta
tutum Mediolani.cap.288.num.43. Nec obiici poſ-
ſe videtur, quod hoc in caſu dict.Hieronym. tranſi-
uerit ad ſecundas nuptias, ſciente & non contradicē
te filia Liuia, & quod ob id ipſe pater non amiſerit
dictum lucrum & ſucceſſionem, quia de conſenſu
expreſſo ipſius Liuiæ non apparet, nec etiam tacitus
dicitur interueniſſe, cum eo tempore ſecundarū nu-
ptiarum eſſet Liuia impubes, quæ ętas ignorat quod
videt.l.1.§.1.C.de falſa moneta, & tria illa ſigna ta-
2 citi conſenſus † filii præſtiti patri vel matri ſecundo
nubenti, quæ commemoraui in conſil.237.num.25.
26.28.& 32.lib.3.nempe, quando filius præſens eſt
ſecundo matrimonio & tacet. Quando filius viuen-
te patre, vel matre ſecundo nuptis, conqueſtus nō eſt
& demum, quando filius poſt contractum ſecūdum
matrimonium diligit ipſos parentes. Hæc ſane tria
ſigna (vt illo in reſponſo dixi) non ſunt efficacia, quā
do filius eſt impubes, ſui iuris ignarus, & magna re-
uerentia parentes ipſos proſequitur. Et ſi inquā his
rationibus dicendum videtur, Liuiam iuſte petere
dotem hanc maternam, deducto onere illo compen
ſationis aureorum duorum millium. Verum tamen
contrarium verius eſſe exiſtimo. Nam certum eſt,
prædictam Liuiam petiiſſe, ſicque agnouiſſe legata
bonorum mobilium & vſumfructū immobilium, &
propterea ita cenſeri approbaſſe teſtamentum & di-
ſpoſitionem patris, vt nil plus vltra relicta petere &
conſequi poſſit.

3 Nam acceptando dic.† legata dicitur voluiſſe ea
imputari in eam quantitatem aureorum 2000. ſicu-
ti probat text. l. cum ab vno. de leg. 2. vbi maritus
debitor dotis vxoris ſuæ, eidem legauit quantitatē
præſtandam ab vno ex ſuis hæredibus, & iuſſit, eam
eſſe contentam ipſo legato, mulier adhuc non agni-
to legato, quæſiuit aduerſus quem mouere deberet
actionem de dote. Reſpondit Vlpianus mouere de-
bere actionem pro quantitate legati aduerſus illum
hæredem, a quo legatum fuit factum, pro reſiduo
vero aduerſus omnes hæredes. Hoc inquam (vt di-
xi) procedit legato adhuc non agnito, ergo a ſenſu
contrario, agnito legato, non poteſt mulier agere
aduerſus ipſos hæredes pro conſequenda dote, ſed
debet eſſe eo legato contenta. Ita hoc reſponſum in
hanc ſententiam perpendere voluerunt Caſtrenſ. in
l.ſi cum dotem.§.ſi pater.n.2.& ibidem Alex. nu. 2.
ff.ſoluto matr.& ſecutus ſum in conſil.205.n.99.lib.
3.conferunt etiam l.Imperator.§. ſi centum.in fine.
eo.tit.de leg.2.& l.ſed & ſi non ſeruus.in princ.ff. ad
leg.Falcid.quæ ad rem perpendi & explicaui in dic.
conſil.206.num.95.

Nec repūgnāt verba teſtatoris, dum ita dixit. Quę
compenſatio ſcut. 2000. vbi de iure non eſſet facien
da ſuperdicta dote, &c. Quibus ſane verbis teſtator
ſignificaſſe videtur, ſe dubitare an iure fieri poſſit &
debeat hæc compenſatio. Nam reſpondetur, quod
& ſi teſtator dubitauit reſpectu dotis, an ſcilicet il-
la poſſit minui, attamen non dubitauit, quin fieri
debeat compenſatio ſeu deductio ex aliis legatis a ſe
ipſi Liuiæ filiæ factis, cum voluerit omnino compen
ſari ſeu deduci. Nec in dubium reuocare poteſt Li-
4 uia † aſſertionem ipſius patris teſtatoris, quod præ-
dictam ſummam impenderint in ipſius Liuiæ cau-
ſam, ſed ei credere omnino debet, cum tamquam
5 legataria † & quæ commodum ab eo accepit, ipſius
confeſſionem & factum impugnare minime poſſit,
ſicuti poſt Baldum, Socinum & alios ſcripſi in con-
ſil.1.num.66.in conſil.89.num.126. lib. 1. & in con-
ſil.115.num.62.lib.2. Non etiam repugnat, quod te-
ſtator dixerit dictam ſummam deduci vel compen-
ſari debere vel ex ipſa dote materna, vel ex legato le
gitimæ, & non aliter. Nam reſpondetur ex ſupradi-
ctis, quod & ſi dubitauit, an in ipſa dote matris debe
ret compenſari, attamen ceſſare debet dubitatio,
quia nulla eſt lex hoc prohibens, cum hoc ſit credi-
tum filiæ, ex quo deduci debet, quod ſua cauſa fuit
a patre impenſum.

Et his intelligimus Magnif. Arbitrum huius cau
ſæ iuſte pro Sancta Corona laudum his verbis pro-
tuliſſe.

Item dixit, præcepit, & arbitratus eſt, prædictam
Liuiam Caſatam fuiſſe, & eſſe creditricem prædicti
quondam Hieronymi Caſati eius patris, & ſucceſſi-
ue dictæ eius hæreditatis & præfati loci pii Sanctæ
Coronæ eiuſque Hieronymi hæredis de ſumma li-
brarum 48067. ſolidos duos Imperialium ex cauſa
dotis maternæ præfatæ Liuiæ, & vigore legati per di-
ctam Liuiam acceptati, ex qua tamen ſumma dedu-
cantur ſcuta duo mille, de quibus in teſtamento
dicti quondam Hieronymi Caſati, & a quibus ſcu-
tis 2000. dictos Conſeruatorem & deputatos San-
ctæ Coronæ abſoluit vti hæredes, vt ſupra, ſicuti
etiam dictos Conſeruatorem & Deputatos abſol-
uit &c.

Secundum eſt caput huius cauſæ & prætenſionis
Liuiæ, quod verſatur circa legitimam ex bonis Hie-
ronymi patris, alioqui iure ſibi debitam, quæ qui-
dem videbatur præſtanda ſine aliquo onere, iuxta l.
quoniam in prioribus. de inofficio teſta. Verum ta-
men hoc noſtro in caſu contrarium dicendum eſſe
exiſtimo, nempe legitimam hanc deberi eo modo
& illis cum oneribus a teſtatore ipſo adiectis. Nam
6 ipſa Liuia † petendo legatum mobilium & vſusfru-
ctus immobilium, ita cenſetur approbaſſe patris te-
ſtamentum, vt nil plus etiam reſpectu legitimæ vel
eius ſupplementi, vel detractionis onerum petere
poſſit, cum dicatur omni iuri ſuo renuntiaſſe reſpe-
7 ctu ipſius legitimæ, † ſicuti poſt alios ſcripſi in conſ.
71.n.21.lib.1.in conſil.206.n.95.lib.3. & in conſilio
533.n.12.& 15.lib.6.vbi copioſe diſſerui. Nec con-
ſtitutio illa Iuſtiniani in l.ſi quando.§.& generaliter.
8 C.de inoffic.teſta.quæ ſtatuit, filium † agnoſcentem
legatum minus legitima ſibi factum a patre non cē-
ſeri renuntiaſſe iuri ſupplementi legitimæ, niſi ſpecia
liter ſcripſerit in apocha vel promiſerit. Nam con-
ſtitutio hæc locum non habet in caſu noſtro, ſicuti
9 † diſtinguendo & conſtituendo plures caſus & decla
rando ipſam conſtitutionem, & doctorum traditio-
nes intelligemus.

10 Primus caſus eſt, † qñ pater reliquit filio minus ip
ſa legitima, non adiecta clauſula, qđ non poſſit plus
petere. Hoc ſane caſu filius ſimpliciter acceptādo ip
ſū legatū ſibi non præiudicat, quin poſſit petere ip-
ſius legitimæ ſupplementum. Ita manifeſte ſtatuit
Iuſtinianus in dic. §. & generaliter, quem ſic omnes
ibi ſunt interpretati, præſertim Vaſqu. num. 8. qui

refert & Fulgoſ.in conſil.83.& manifeſte Pariſius in
conſil.9.num.2.3.& 4.lib.3.ea eſt ratio,quia (inquit
Pariſ.)filius ſimpliciter agnoſcendo legatum volen-
tis illud ſolum imputari, & conſequenter non ſuffi-
re,nec per id minus relictum filium excludi ab ipſius
legitimæ ſupplemento, & lex ipſa præſumit patrem
11 voluiſſe relinquere integram † legitimã, & ſi minus
reliquit,quod illa debeat ſuppleri. l. omnimodo. C.
de inoffic.teſta.cum ſimilib.Hic caſus,vt clare appa
ret,noſtro non conuenit.

12 Secundus † eſt caſus, quando pater reliquit filio
ſolum legatum legitimæ,minus tamen ipſa legitima
vel ea aliqua conditione onerata, adiecta clauſula,
quod ipſe filius non poſſit quid plus petere,ſed con-
tentus ſit ipſo legato pro omni & toto eo, &c. & fi-
lius expreſſe & ſpecifice legatum ipſum agnoſcit, &
acceptat.Hoc caſu, qui noſtro adhuc nõ adaptatur,
conueniunt doctores omnes,filium nõ poſſe aliquid
12 amplius petere,cum dicatur † renuntiaſſe omni ſup
plemento legitimæ,ſic ſane tradunt Bald. in dict. §.
& generaliter.num.1.Iaſ.num.2.alios omitto, & cla
re Ruin.in conſil.56.num.8.verſic.oportet ergo.lib.
2.& manifeſte probat tex.dic.l.ſi quando.§.& gene-
raliter. i ſi.ibi.Niſi ſpecialiter ſiue in apocha, ſiue in
tranſactione ſcripſerit, vel pactus fuerit, quod contẽ
tus data parte,de eo,quod deeſt,nullã habeat quæ-
ſtionem,tunc enim omni excluſa quærela,paternum
amplecti compelletur iudicium. Hic etiam caſus eſt
a noſtro diuerſus.

13 Tertius eſt caſus, quando pater † reliquit filio ſolũ
legatum legitimæ,minus tamen ipſa legitima,vel ea
aliqua conditione grauata, adiecta clauſula, quod
ipſe filius non poſſit quid plus petere, pro omni &
toto eo &c.Et filius manifeſte,& ſpecifice approbat
totum patris teſtamentum.Hoc etiam in caſu,qui no
ſtro quoque non conuenit, non poteſt filius petere
aliquod legitimæ ſupplementum, quemadmodũ in
ſpecie ſenſerunt Decius in conſil.687.num.2.verſ.&
dictus Io. Baptiſta.& de eadem facti ſpecie reſpon-
det Pariſius in conſil. 9. in fine lib.3.& manifeſte re
ſpondit Ruin.in dicto conſil.56.num.9.verſic.ſecun
dus caſus.lib.2.qui ea vſus eſt ratione, quia filius di
citur approbaſſe totam,& integram patris volunta-
tem & diſpoſitionem,tam quo ad lucrum & commo
dum,quam quo ad damnum & incommodum,& n.
12.ſubiungit Ruin.hoc eſſe indubitatum, quando
filius approbat teſtamentum in omnibus & per om
nia.Nec repugnat quod ſcripſi in conſil.71.num. 3.
lib.1.poſt Ancharan. Dec.& alios, quia illi loquun-
tur,quando filius approbauit teſtamentum, in quo
nihil relictum fuit pro legitima.

14 Quartus eſt caſus, quando pater reliquit filio † ſo
lum legatum legitimæ, minus tamen ipſa legitima,
vel ea aliqua conditione grauata, adiecta clauſula,
quod ipſe filius non poſſit quid plus petere, ſed lega
to ſit cõtentus pro oĩ & toto eo &c. & filius ſimplici
ter acceptat ipſum legatum. Hoc caſu filius non ita
cenſetur approbaſſe patris teſtamentum quin poſſit
petere legitimæ ſupplementum,ſic ſane Bald. in di.
l.ſi quando.§.& generaliter.nu.1.& alii multi, quos
refert & probat Vaſquius in dic.§.& generaliter.nu.
8.verſ.amplia.reſpondit Ruin.in conſil.79. nu. 3.4.
& 5.lib.2.& manifeſtius in conſil.56.num.8. verſic.
ſed hodie ſecus.eo.lib.2.qui ſcriptum reliquit, quod
licet iure antiquo, filius,acceptando legatum minus
legitima a patre factum, non poſſet quærelare patris
teſtamentum & petere ſupplemẽtum legitimæ,quia
dicebatur agnoſcere legatum ipſum cum ſuo onere.
l.ſi pars.§.vlt.& l.Papinian.§.ſi conditioni. ff. de in-
offic.teſta.& l.poſt legatum.in princ.ff.de iis,quibus
vt indig.& ea ratione quia non eſt ferendum, quo
is, qui lucrum amplectitur,onus illi annexum con-
temnat.l.ſi duo.ff.de acquir.hæred.l.vlt. §. ſed cum
in ſecundam.C.de furtis.& l.vnica.§.pro ſecundo.C.
de caducit.tollen.Verum hodie(inquit Ruin.)diuer
ſum eſt,quia Iuſtinian.ſtatuit in dic. l.ſi quando.§.
& generaliter.C.de inoffic.teſtam.non ſufficere ſim
15 plicem legati † agnitionem,& acceptationem. Sed
requiri ſpecialem.Iuſtin.verba hæc ſunt, & generali
ter definimus,quando pater minus legitima portio
ne filio reliquerit vel aliquid dederit, vel mortis cau
ſa,donatione,vel inter viuos, ſub ea conditione, vt
hæc inter viuos donatio in quartam ei computetur,
ſi filius poſt obitum patris hoc, quando ei relictum,
vel donatum eſt,ſimpliciter agnouerit, forte & ſecu
ritatem hæredibus fecerit,quod ei relictum, vel da-
tum eſt,accepiſſe,non adiiciens,nullam ſibi ſupereſ-
ſe de repletione quæſtionem,nullum ſibi filium face
re præiudicium,ſed legitimam partem repleri, niſi
16 hoc ſpecialiter ſiue in apocha ſiue in † tranſactione
ſcripſerit,vel pactus fuerit, qđ contentus ſit relicta,
vel data parte, de eo, quod deeſt, nullam habeat
quæſtionem,tunc enim,omni excluſa quærela patet
num amplecti compelletur iudicium.Hactenus Iuſt.
hic etiam caſus noſtro,vt conſtat,non conuenit.

Quintus eſt caſus,quando pater, vt ſupra, reli-
quit filio ſolum legatum legitimæ, minus tamen ip-
ſa legitima adiecta clauſula, quod ipſe filius nõ poſ-
17 ſet quid plus petere, & filius † agnoſcit atque acce-
ptat legatum, adhibita proteſtatione quod non in-
tendit ſibi præiudicare in ipſius legitimæ ſupplemen
to. Hoc caſu qui noſtro adhuc non adaptatur filium
poſſe petere legitimæ ſupplementum in ſpecie & ſi-
ne controuerſia admittunt Bald.in dicto §. & gene-
raliter.quæſt.1.Caſtrenſ.in conſil.193.ſuper iſto pun
cto.in fine lib.2.& idem ego ipſe ſenſi in conſil. 206.
numero... & comprobatur a fortiori ex traditis in
præcedenti caſu,dum diximus, filium non excludi
a ſupplemento legitimæ, acceptando ſimpliciter
ipſum legatum, ergo multo minus ſibi dicitur præ-
iudicare, quando ſimplici agnitioni legati adhibi-
ta eſt proteſtatio, quod non intendit ſibi præiu-
dicare.

Sextus eſt caſus,quando pater reliquit filio plura
legata,vnum ſcilicet pro eius legitima. Sed tamẽ mi
nus ea portione,adiecta clauſula, quod nil plus pe-
tere poſſit,&c.alia vero legata multi valoris ſimpli-
18 citer reliquit,& filius † agnoſcit, acceptatque lega-
tum legitimæ adhibita proteſtatione, quod non in-
tendit ſibi præiudicare in ſupplemẽto legitimę. Alia
vero legata ſimpliciter agnoſcit. Hoc caſu a nemine
(quod ſciam)hactenus explicato, qui noſtro conue-
nit, dicendum eſt filium nil amplius petere poſſe, ſi
19 alia illa † legata, præter illud legitimæ tanti ſunt va-
loris, vt vna cum legato legitimæ æquiualeant ipſi le
gitimæ. Ea eſt huius ſententiæ ratio,quia quando pa
ter reliquit filio plus legitima,ea tamen aliqua con-
ditione grauata, filius agnoſcendo atq. ita acceptan
do legatum,non poteſt petere annullari, et detrahi
debere conditionem illam. Ita in ſpecie declarando
dictum §.et generaliter,reſpondit Curt.iun.in conſ.
159.n.2.3.4. et de eadem facti ſpecie reſpõdens Soc.
in conſil.122.num.24. libr. 1. tradit, quod quando
pater aliquid dedit in recompenſationem legi-
20 timæ, filius conqueri † et legitimæ ſupplemen-
tum petere non poteſt, et Socinum ſecutus ſum
in conſilio 71 numero... libro 2. Hic ſane ca-
ſus, ut iam admonui noſtro adaptatur, cum pa-
ter teſtator reliquerit primum tertiam partem bo-
norum ſuorum pro legitima ipſius Liuię quam gra-
uauit

Digitized by Google

rauit ad deductionem ſeu præſtationem legatorum pro tertia parte, ac etiam ad compenſandum ſummam illam aureorum duorum millium impenſam in lite aduerſus Solam ipſius Liuiæ maritum, caſu quo tamen non compenſentur in dote materna ipſius Liuiæ. Deinde reliquit dimidiam bonorum mobilium ac vſumfructum omnium immobilium & legato vſusfructus agnito cenſeri vel approbatam patris diſpoſitionem quoad legitimam, vel ipſum, † vſumfructum imputari debere in ipſam legitimã in
21 ſpecie reſponderunt Capra in conſil.68.num.5. Corneus in conſil.192.col.1.lib.2. Bero.in conſilio 132. in fine.lib.2.& Crauet.in conſi.966.nu.25.26.& 27. lib.5. Et huius quidem ſententiæ ea eſt ratio, quia relictum a patre filio præſumatur legatum animo imputãdi in legitimam.l.ſi cum dotem.§.ſi pater.ff. ſol. matr.& ſcripſi de præſumpt.lib.4.præſumpt.109.n. 5. Et horum quidem legatorum duorum poſtremorum valor & æſtimatio, ſi diligenter ineatur calculus excedit valorem & æſtimationem oneris impoſiti ipſi legitimæ. Nam(vt in facto præſupponitur)bona mobilia pro duabus tertiis (tertia enim legitima
22 debetur ipſi Liuiæ) ſunt valoris † aureorum N. vſusfructus vero omnium immobilium pro duabus tertiis eſt valoris ſaltem aureorum N. cum computandus ſit iuxta l. hæreditatum. ff. ad legem Falcid. & ſcribunt in ſpecie poſt alios Crauet.in dic.conſ.966. num.27.& Cephal. in conſil.412.num.60.lib.3. qui oſtendit, quomodo calculus fieri debeat, quãdo is, cui relictus eſt vſusfructus non excedit trigeſimũ annum ſuæ ætatis, ſic & manifeſtius Roland. in conſil. 39.num.25.lib.4.

Nec repugnat proteſtatio illa Liuiæ, quod per agnitionem legati legitimæ non intendit ſibi præiudicare in petitione & conſecutione ipſius ſupplemẽti, quia reſpondetur Baldum & Caſtrenſ.ſupra allegatos loqui, quãdo minus legitima fuit relictum, ſecus quando vel integra legitima, vel plus illa legatum fuit. Nam tunc ſuperuacanea eſt proteſtatio, imo cõtraria eſt facto, & contradictionem quodammodo implicat, vt ſenſit Curt.iun.in dic.conſil. 159. nu. 5. in fine.

Tertium eſt caput huius cauſæ & prætenſionis Liuię petentis ſibi ſolui alimẽta ex bonis patris ſaltem ab anno 1593.citra. Eſt hac in re obſeruandũ prius, hæc alimenta petita non fuiſſe a Romulo Sola marito ipſius Liuię, ob id, quod dotem vxoris nomine nõ ſit conſecutus a ſocero a ſe interpellato: Sed conſtat ipſammet Liuiam ſibi præſtari petijſſe. Quo ſuppoſi
23 to dicimus, patrem † non teneri præſtare alimenta filię iam nuptę ſanę & beneualenti. Sed eſſe onus mariti eam alere; ſicuti in ſpecie ſcribunt poſt alios Ale.in l.quod in vxorem. in fine.C.de negotijs geſtis. Ruin.in conſi.139.num.1.lib.4.quos ſecutus eſt Io. Petrus Surdus in tract.de aliment.tit.1.q.33.nu.27. Cùm enim inquit inter alios Alex. filia nupta bene valet, non adhibetur diſtinctio quod ſit vel non ſit dotata a patre, vel habeat vel non habeat patrem vel fratrem diuites: Sed ſemper tenetur maritus eã alere.

Nec dicatur, prædictum Hieronimum Liuię patrem fuiſſe non ſolum ab ipſa filia, ſed etiam a Sola eius marito interpellatum ad conſtituendum dotẽ: & propterea, cum dos conſtituta non fuerit, præſtari debere alimenta, Nam reſpondetur de hac interpellatione a Liuia facta non conſtare: Illa quidem
30 † compellere iure poterat patrem dotem ſibi conſtituere, vt tradunt Curt.iun.in auth.præterea.num.9. C.vnde vir & vxor, & Surdus in d.q.33. nu. 31. Sola vero maritus non potuiſſet cogere ipſum Hieronymum ſocerum dotem numerare, ex quo ipſam Liuiã inuitam, vi quadam adhibita, vxorem duxit.

Quartum eſt caput huius cauſæ, & prætenſionis Liuiæ, quæ verſatur circa donationem factam a D. Paulo Camillo Caſato, qui bona ſua donauit prædicto Hieronymo & D.Petro Franciſco fratrib.ſuis adiecta cõditione his uerbis ſcripta. Quod ſi alter ex prædictis magnificis D. Donatariis deceſſerit ſine filiis vel deſcendentibus de legitimo matrimonio natis & procreatis, quod alter ſuperſtes ſuccedat, & eo non ſuperſtite, eius filii legitimi, & de legitimo matrimonio nati & procreati. Et hoc quia vult, & intẽdit, quod dicta bona vt ſupra donata remaneãt in dictos magnificos D. Donatarios & eorum filios & deſcendentes, vt ſupra.

Item etiam ea lege, & conditione adiecta, & non aliter, quod præfati magnifici D. Petr.Franciſcus & Hieronimus non poſſint, nec valeant dicta bona eis vt ſupra donata, nec aliquam eorum partem vendere nec alienare, nec de eis aliquem contractum vel diſtractũ facere: Sed perpetuo & totaliter remaneãt & conſeruentur in ipſos magnificos donatarios, & eorum filios deſcendentes legitimos & naturales tã tum vt ſupra, &c.

Præſupponitur etiam in facto quod mortuo dicto D. Paulo Camillo donatore, deceſſit D. Petrus Franciſcus ſine filiis, cui ſucceſſit Dom. Hieronimus, qui poſtmodum uita functus eſt, relicta ſola prædicta filia D. Liuia, quæ nunc contendit, ſe ita vocatã fuiſſe a donatore, vt admitti nunc debeat ad ſucceſſionem dictorum bonorum donatorum.

Exiſtimo ego, D. Liuiam admitti minimè debere ad dictorum bonorum ſucceſſionem, & hoc quidẽ his rationibus et argumentis.

Primo, quia non euenit caſus fideicommiſſi ad cõmodum filiorum et deſcendentium D.Hieronymi. Nam donator, decedente altero ex dictis eius fratribus ſine filiis, uocauit alterum ſuperſtitẽ: Et eo non ſuperſtite eius filios. Hic ſane caſus ad commodum filiorum non euenit: quia D. Hieronymus fuit ſuperſtes tempore mortis dicti D.Petri Frãciſci. Ita in
20 ſpecie † reſponderunt Imola et Abbas, ille inter con ſilia Martianeſij in conſi.17. Iſte ſuis in reſponſis in conſi.40.col.1.uerſi. Sed his non obſtantibus.lib.1. qui de hac facti ſpecie reſpõdit. Teſtator inſtituerat filios maſculos vnũ vel plures quos ex uxore prægnã te ſuſcepiſſet. Et ſi filij ex dictis filiis, et deſcẽdentes deceſsiſſent ſine filiis ſubſtituerat vulgariter, pupillariter, et per fideicõmiſsum, ac etiam breuiloce Federicum, ſi dicto tempore Federicus extitiſſet; et caſu quo non extitiſset Federicus, ſubſtituerat deſcendentes maſculos ex Leonello; Et ſi deſcendentes maſculi Leonelli non extitiſsent, ſubſtituerat proximiores ipſius teſtatoris. Deceſserat teſtator, nullis relictis filiis et deſcendentibus; Et ob id ſucceſserat Federicus ſine filiis maſculis; Leonellus contendebat ſe eſse uocatum ex dic. ſubſtitutione. Reſponderunt Imola et Abbas; imo uocatum non cenſeri; quia fue
21 rat ſubſtitutus † caſu quo non extitiſset Federicus, qui cũ extiterit, ſubſtitutio defecit, et propterea euanuit ſubſtitutio. Et Abbatem in ſpecie ſecutus eſt Dec.in conſi.291.col.3.uerſ.et idem ſimili in caſu, et in conſi.513.col.2.uerſicu.et in ſimili. Ita quoque reſpondit Corne. in conſil. 185. numer. 5. uerſicul. Sed non obſtantibus. libro 3. Teſtator inſtituerat hæredem Iacobum filium et ſi Iacobus non ſuperuiueret, atque ita ſi non extaret, inſtituerat hæredes filios maſculos ipſius Iacobi, et in defectum Iacobi

& filiorum ac deſcendentium inſtituerat hæredem Andream & filios, Iacobus ſuperuixerat, atque ita extiterat tempore ſucceſſionis. Reſpondit Corn. qđ
26 ex quo extiterat & ſucceſſerat Iacobus, †admitti nõ debere filium, nec alios ſubſtitutos. Cum idem onus
27 † & conditio non cenſeatur repetita a primo hærede vocato & inſtituto in ſecundum & alios ſubſequentes. Imolæ, Abba. Cornei & Decii reſponſa & traditiones ſum & ego ſecutus in conſil. 972. nu. 1. & 2. lib. 10. vbi n. 3. verſic. confert, &c. comprobaui alia ſimili traditione quam non refero. Cum ergo noſtro in caſu (vt diximus) tẽpore mortis Petri Frãciſci fuerit ſuperſtes Hieronym. ipſe fuit admiſſus, & conſequenter euanuit onus & conditio, quoad Liuiam ipſius Hieronymi filiã, cui reſtituere grauatus non fuit ipſe Hieronym. Non enim fideicõmiſſi onus fuit repetitũ a Hieronymo patre in eius filios & deſcendentes.

Secundo admiſſo, citra veri præiudicium, eueniſſe caſum fideicommiſsi ad commodum filiorum dicti Dom. Hieronymi, attamen Dom. Liuia non põt dici vocata. Nam donator vocauit dictos filios & de
28 ſcendentes, quo nomine †deſcendentium tamquam communi & ſi veniunt fœminæ, ſicuti tradunt a me congeſti in commẽt. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 84. num. 26. & in præſumpt. 91. n. 2. Nihilominus no
29 ſtro in caſu † non comprehendũtur fœminæ, ex quo in hac ciuitate Mediolani extat ſtatutum quod ſtantibus maſculis fœminæ non ſuccedant. Ita in ſpecie reſponderunt Alex. in conſil. 38. num. 7. lib. 6. Corn. in conſil. 124. num. 12. in fine lib. 2. Crott. in conſilio 48. num. 34. verſic tertio probatur. lib. 1. Riminald. Sen. in conſil. 185. num. 3. lib. 1. Socin. Sen. in conſilio 51. num. 38. in fine. lib. 4. Iaſon in conſil. 140. colu. 9. verſic. nono facit. lib. 4. Decian. in conſil. 45. nu. 12. lib. 2. Riminald. iun. in conſil. 499. num. 63. lib. 5. Simon de Prætis in conſil. 161. num. 29. verſic. Coadiuuatur. & hos ſum & ego ſecutus in commentariis de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 85. n. 29. & in conſ. 867. num. 11. lib. 9.

Et his intelligimus ſatisfactum eſſe illi motiuo ex citato a D. cauſæ commiſſario in ſecundis motiuis quæ incipiunt. Primum caput. pag. 6.

Tertio & vltimo ſuffragatur, quod donator cõſti-
30 tuit hoc fideicommiſſum, † vt bona perpetuo cõſeruentur in agnatione & familia. Quæ ſane ratio verificari non poteſt in Dom. Liuia, quæ iam nupta agnationem & familiam de Caſate conſeruare non poteſt. Ita in ſpecie reſponderunt Corn. in conſil. 26. li. 4. Iaſon in conſil. 108. col. penult. verſ. non quoq. obſtat. lib. 4. Ruin. in conſil. 150. verſic. 2. probatur. lib. 2. & in conſil. 168. n. 16. & n. 26. verſic. Non obſtat. li. 3. Iaſ. in conſil. 108. col. antepen. verſic. non quoque obſtat. lib. 4. Pariſ. in conſil. 26. n. 16. lib. 1. & in conſ. 1. n. 59. lib. 3. Socin. Iun. in conſ. 158. n. 44. & in conſ. 168. n. 50. & 56. & in conſ. 181. n. 40. lib. 2. Alciat. in reſp. 632. in fine. ſecund. impreſs. antiq. Lugdunenſ. & alios nonnullos retuli & probaui in conſil. 95. nu. 121. in conſ. 197. n. 55. lib. 2. in conſ. 575. in fine lib. 6. & in conſ. 900. n. 22. lib. 9.

Et his intelligimus Dom. Monetam arbitrum in 5. cap. ſui laudi minus recte declaraſse, eueniſse caſum dic. fideicommiſsi ad commodum dic. Dom. Liuiæ.

Quintum eſt caput huius cauſæ & prætenſionis D. Liuiæ, quod verſatur circa legata & fideicõmiſsa relicta a D. Petro Franciſco Caſato, qui condito teſtamento 1579. menſe Decembr. & hærede inſtituto Domino Hieronymo fratre, legauit Ludouico filio ſuo naturali quædam prædia ac etiam aureos quingentos, vt poſset exercere mercaturam & negotiationem aliquam. Deinde ipſo Ludouico decedente ſine filiis, ſicuti vere deceſsit, voluit dicta bona peruenire ad dictum Dom. Hieronymum hæredem, & eius filios, præferendo maſculos fœminis. His ſane verbis contendit dic. Liuia tamquam filia Dom. Hieronymi ſe eſse vocatam, cum ipſa ex ipſo Dom. Hieronymo extet. Eſt enim clarum hoc in caſu appellatione filiorum contineri filias, cum teſtator dixerit, quod maſculi fœminis præferantur. Nam priuatio præſupponit habitum. l. manumiſsiones. ff. de iuſtitia & iure. & l. decem. §. decem. de verb. oblig. & fruſtra ageretur de prælatione maſculorum, ſi fœminæ non eſsent vocatæ.

Sextum eſt caput huius cauſæ & prætenſionis Liuiæ, quod verſatur circa bona relicta ab Attilio Birago fratre Lauræ vxoris dic. Hieronymi Caſati, & matris dictor. Io. Marci & Liuiæ, quæ prætendit illa ſibi deberi tamquam bona ad ipſam Lauram matrẽ peruenta. Hac in re obſeruandum eſt, prædictum Attilium poſsediſse duas bonorum ſpecies, quarum altera ipſemet acquiſiuit, altera fuit ſibi relicta a Iacobo patre, nempe reditum illum annuum librarum 400. quo ad primam illam bonorum ſpeciem ſine magna controuerſia dicendum eſt, Liuiam minus iuſte ea petere. Nam Attilius ſuo teſtamento pro tertia parte bonorum ſuorum inſtituit dic. Lauræ ſororis ſuæ hæredes, qui fuit ſolus Ioan. Marcus diſpoſitione ſtatuti Mediolani excludentis filiam, & admittentis filium in ſucceſſione matris, ſicuti diximus ſupra in primo capite, dum egimus de dote ipſius Lauræ peruẽtã ad ſolum Io Marcum excluſa ipſa Liuia. Prædicto Io. Marco defuncto ante Hieronymum patrem, ſucceſsit ipſe frater, vt in dic. primo capite dictum fuit. Potuit ergo ipſe Hieronym. æque diſponere de dic. bonis ac de aliis ſuis propriis, ea relinquendo Sanctæ Coronæ. Nec dici poteſt hoc in caſu ipſũ Hieronymum, ob id quod tranſiuit ad ſecundas nuptias ſine conſenſu expreſso vel tacito, amiſiſse dic. bona, iuxta traditionem Salic. in l. fœminæ. § illud. num. 4. C. de ſecund. nupt. quam ſecuti ſunt illi multi quos commemoraui ſupra in di. primo capite. Nam
31 traditio † illa locum non habet, quando patri ſecundo nubenti aliunde obuenerunt bona quam a matre filii ſui, cui ſucceſsit. Hæc ſane pater ſecundo nubens non perdit quemadmodum ſtatuit Iuſtin. in §. hinc nos. in auth. de nuptiis. ibi. In reſiduis vero omnib. rebus, quæ aliunde erant filio.

Quæ ſane conſtitutio relata eſt in auth. ex teſtamento. C. de ſecundis nupt. & in ſpecie hoc affirmant Roman. in conſil. 405. numero 2. Ioan. de Anna. in conſil. 73. in fine & in conſil. 101. in fine, Guido Papæ in conſil. 111. Albericus in l. fœminæ. in fine Cod. de ſecundis nupt. Alexand. in conſilio 63. num. 4. libro 5. Socin. ſen. in conſil. 34. colum. 3. verſic. intelligo tamen. lib. 1. Decius in conſil. 581. colu. vlt. Ioannes de Ripa in dicta l. fœminæ. quæſt. 16. num. 32. Ioan. de Garronibus in dic. authe. ex teſta. num. 24. 41. et 43. Franc. Cremenſ. in ſing. 83. mulier tranſiens. Bero. in conſil. 149. num. 4. verſic. contrarium tamen. lib. 2. Marchabrun. in conſil. 79. numero 62. Crauet. in conſil. 37. num. 2. in conſil. 523. nu. 2. et in conſilio 552. num. 18. Antonius Gabriel. in lib. 3. concluſionum in titulo de ſecundis nuptiis, concluſione prima num. 38. Hieronym. Gabriel in conſil. 134. numero 3. et in conſil. 156. numero 7. et 8. libro 1.

Quo vero ad ſecundã illã bonorum ſpeciem, nẽpe reditum

Digitized by Google

reditum illum annuum librarum 400. ipſi Attilio relictum a Iacobo patre, maius dubium eſt, cum ipſe Iacobus ſuo in teſtamento reliquerit ipſi filio Attilio hunc reditum, adiecta conditione, quod eo decedente ſine filiis, perueniret ad ſui ipſius teſtatoris hęredes, ſeu ad beneficiū ipſorū hæredum eſſet extinctum id quod iuri communi conuenit, ſicuti copioſe differit Io. Petrus Surd. in Trac. de alimentis tit. 5. q. 7. nu. 1. & 2. Hæredes autem fuerunt tres eius ſorores, & inter alias dic. Laura, mater dict. Io. Marci & Liuiæ. Eſt ergo hic conſiderandum, quod cum is reditus non fuerit datus in dotem ab ipſa Laura Hier. marito, dr permanſiſſe apud ipsā Laurā tāquā bona parapher-nalia vel extra dotem, quæ deinde cēſentur acquiſita Io. Marco filio, excluſa dic. Liuia filia, diſpoſitione ſtatuti. Cum vero ipſi Io. Marco ſucceſſerit ipſe Hieronym. eius pater, dicendum eſt, eum ob ſecundas quas contraxit nuptias, ea amiſiſſe, iuxta doctrinam Salic. in dic. l. fœminæ. §. illud. nu. 4. & aliorum quos retuli ſupra in primo capite. Porro cū ipſe Hieronym. reliquerit multa bona ipſi Liuiæ filiæ, & ipſa ea acceptauerit, ſequitur dicendum nil plus poſſe petere, quemadmodum demonſtrauimus ſupra in primo capite.

Septimum & vltimum eſt caput huius cauſæ & pretenſionis Liuiæ, quod verſatur circa a ſe petitam redditionem rationum adminiſtrationis bonorū Iacobi Biraghi aui materni ipſius Liuiæ, pro relictis dic. Attilio. Hac de re diſtinguendum eſt, vt in præcedēti capite, nempe quod reſpectu bonorum acquiſitorum ab ipſomet Attilio, ſicuti diximus, illa effecta fuiſſe Io. Marci, & poſtea Hieronym. eius patris, ſic & ius reddendæ rationis adminiſtrationis dicitur extinctum, propter eam ſucceſſionem in totum ad ipſum Hieronym. patrem deuolutam, reſpectu vero reditus illius annui nihil eſt, de quo reddi debeat aliqua ratio ipſi Liuiæ, quæ acceptando legata ab ipſo Hieronymo patre facta, nil plus petere poteſt. Præterea, cum in facto præſupponatur, anno 1582. redditas fuiſſe has rationes, initis calculis per Albergonū virum peritiſſimum, non eſt quod vltra quæratur, niſi de errore doceatur.

SVMMARIVM.

1 *Feudum ex pacto, & prouidentia probari ex his verbis, pro filijs deſcendentib. maſculis, legitimis, primogenitis, deinde ſecundogenitis, & deinceps alijs.*
2 *Feudum gentile, qui dicit, ſignificat illud eſſe ex pacto & prouidentia.*
3 *Ducem non poſſe improbare facta, quæ anteceſſores iurauerunt ſeruare.*
4 *Deſcendentium nomine venire omnes in Infinitum.*
5 *Deſcendentes in contractibus poſitos in cōditione cenſeri vocatos.*
6 *Filios poſitos ſub qualitate maſculinitatis in conditione cēſeri vocatos.*
7 *Filios in conditione poſitos cenſeri vocatos, cum alias tranſuerſales admitterentur. n.* 8.
9 *Feudo vt ex delicto quis priuetur debere conſtare probationibus veris.*
10 *Caducitatis proteſtanda ius non tranſmitti.*
11 *Iniuriam cenſeri vaſallo remiſſam morte Domini.*
12 *Adulterij exceptionem non poſſe hæredes opponere.*
13 *Feloniam remitti ex receptione in gratiam.*
14 *Feloniam remitti ex receptione ſeruitiorum.*
15 *Succeſſoribus non nocere feloniam anteceſſorū, diſtinguēdū.*
16 *Filio nocere feloniam patris.*
17 *Agnato nocere feloniam agnati, qui deceſſit cum filijs.*
18 *Agnati felonia decedentis ſine filijs, aperiri locum agnato.*
19 *Dominum feudi non eſſe Iudicem competentem vbi agit contra vaſallum. n.* 20.
21 *Vaſalli Iudicem competentem eſſe Iudicem ordinarium. num.* 22.
23 *Curiæ pares eſſe iudices inter vaſallum & dominum.*
24 *Iudicem inter vaſallum & dominum eſſe Imperatorem in defectum parium Curiæ.*
25 *Feudatarium quem eſſe poſſe immediatum Ducis, mediatum Cæſareæ Maieſtatis.*
26 *Subinfeudandi licentia arguit ſuperioritatem.*
27 *Feudi alicuius eſſe Dominum mediatum vel immediatū nil differre.*
28 *Iuriſdictionem in feudis non prorogari.*
29 *Iuriſdictionis defectum eſſe omnium maximum.*

FACTI SPECIES.

Illuſtriſſimi Domini Marcus, & Leonellus conſanguinei, hoc eſt filij fratrum, de Pijs de Sabaudia anno 1470. *inueſtiti fuerunt a Sereniſſimo Federico Imperatore de Caſtro, & territorio Carpi, ac alijs oppidis pro ſe, & eorum hæredibus, & ſucceſſoribus legitimis, & naturalibus in feudum reale, nobile, gentile, & honorabile, ita tamen, quod ſemper primogenitus ſuccederet, quod quidem feudum voluit ipſe Imperator immediate ſubiectum eſſe ipſi Cæſari, nec alium inferiorem poſſe in eius Iuriſdictione ſe intromittere. Quæ quidem conceſſio, & Inueſtitura confirmata fuit anno* 1494. *a Sereniſſimo Maximiliano Imperatore in perſonam Illuſtriſſ. Dom. Giberti filij dic. Dom. Marci.*

Anno 1499. *Cum prædictus Dom. Gibertus poſſideret dimidiam dicti feudi Carpi, & pro alia dimidia prætenderet ius aduerſus Dominum Albertum filium dic. Dom. Leonelli, permutauit cum Illuſtriſſimo, & Excellentiſſimo Domino Hercule Duce Ferrariæ dictum feudum, cuius loco ipſe Dominus Dux tradidit oppidum Saxoli in feudum iuſtum, nobile, gentile, & honorabile. His adiectis pactis, & conditionibus, quod dictum Caſtrum Saxoli cum alijs locis, de quibus ſupra, ſit exemptum, & liberum, ac omnino ſegregatum a Iuriſdictione, & Imperio cuiuſcunque Ciuitatis, præſertim Mutinæ, & cuiuſcunque officialis, & regiminis eiuſdem, ac immediate ipſius Domini Ducis, ſaluo dicto iure feudi, ita, vt præfatus Dominus Gibertus in dictis locis, & terris permutatis, & in feudum conceſſis illud pingue, & honorabile ius habeat, quod hactenus habebat, & habuit in terris Carpi, & Soleriæ, & præfatus Dom. Dux in dictis terra Saxoli, & prædictorum ex dicti feudi illud, & tale ius retineat, quod, & quale habebat, & habet Cæſarea Maieſtas in terra Carpi. Hac tamen lege, ne propter regimen plurimorum dictum feudum diminui, ſeu diſtrahi contingat, & (quod magis metuendum eſt) ne ad diſcordias, rixas, & hominum cædes occaſio aperiatur, vt inter præfatos de Pijs nuper experientia docuit, præfatus Dominus Dux feudum conceſſit, quod primogenitus præfati Domini Giberti ſolus, qui ſit maior natu poſt ſui patris obitum, etiam ſi non ſit a principio primo natus, in præſenti feudo ſuccedere debeat, & non alius, cum his tamen oneribus per ipſum primogenitum, & ſucceſſores ipſius primogeniti in Inueſtitura, vt infra comprehenſos præferendis, quæ ipſe Dominus Gibertus, vel inter viuos, vel in vltima voluntate ipſi primogenito, & ſucceſſoribus impoſuerit. Hoc quoque addito, quod ſi primogenitus dic. Dom. Giberti poſt mortem Patris abſque filijs maſculis decederet, tunc, & eo caſu ſecundogenitus præfati Dom. Giberti in eo feudo ſuccedat. Quo etiam abſque filijs deficiēte, tertiogenitus ſuccedat, & ſic deinceps, hoc ſemper ordine, vt primogenitus eius, ad quem feudum peruenerit, cæteris eiuſdem filijs maſculis in ſucceſſione feudi præferatur. Quo deficiente ſine filijs maſculis, ſe-*

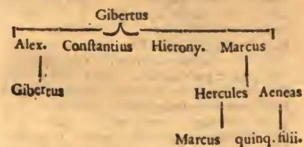
lis, ſequens admittatur, vt ſupra. Et deficientibus omnibus d. Dom. Giberti deſcendentibus, vnus ex fratribus d. Dom. Giberti, qui maior natu ſuperſit, in dicto feudo ſuccedere poſſit.

Præſupponitur etiam in facto proueniſſe ex dicto Dom. Giberto quatuor filios legitimos, nempe Dominos Alexandrum, Conſtantium, Hieronymum, & Marcum. Conſtantius, & Hieronymus deceſſerunt ſine filijs. Ex Alexandro natus eſt Gibertus, ex Marco vero Hercules, & Aeneas. Ex Herculo Marcus nũc ſine filijs defunctus. Ex Aenea autem adhuc ſuperſtite nati ſunt quinq. filij maſculi, hoc eſt Carolus Emanuel, Aſcanius, Alexander, Gibertus, & Manfredus.

Præſupponitur etiam, quod mortuo prædicto Domino Giberto primo, ſucceſſit in feudo Dom. Alexander eius filius primogenitus, & poſt eum Dominus Gibertus ipſius Dom. Alexandri filius, cui mortuo ſine filijs, ſucceſſit Dominus Hercules filius primogenitus Dom. Marci quartogeniti dicti Dom. Giberti primi, & demum ipſi Dom. Herculi ſucceſſit Dominus Marcus ſecundus, qui deceſſit nunc ſine filijs, ſuperſtite prædicto Dom. Aenea eius patruo. Qui cum ſit nepos dicti Dom. Giberti primi ex dicto Dom. Marco eius quartogenito, prætendit ad ſe huius feudi ſucceſſionem pertinere &, ob id petijt ab Illuſtriſſimo, & Excellentiſſimo Dom. Duce Mutinæ, & Carpi Domino ſe mitti in poſſeſſionem dicti feudi, & de eo inueſtiri, ſeu antiquam Inueſtituram, qua vocatus eſt renouari.

Verum præfatus Excellentiſſimus Dux prætendit ipſum Dominum Aeneam non eſſe ex vocatis in dicta antiqua Inueſtitura. Et admiſſo, quod ſit ex vocatis, feudum fuiſſe, ac eſſe apertum, & deuolutum ad Ducalem Cameram ob ingratitudinem eorum, qui anteactis temporibus dictum feudum obtinuerunt, & poſſederant & ob multo plures ingratitudines dic. Dom. Marci vltimi poſſeſſoris, non ſolum omittendo, ſed etiam committendo contra Dominos Duces Ferrariæ, & Mutinæ dicti feudi Dominos directos, negando etiam eos eſſe dicti feudi Dominos directos, ac etiam ob multa delicta perpetrata aduerſus Vaſſallos, & ſubditos ipſius feudi, & ob proclamata publicata contra Summorum Pontificum Sanctiones, & Canones.

Quæritur quid iuris?

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXXX.

CVm de ardua, grauique hac cauſa, & controuerſia interrogatus ſum, vt pro veritate, & iuſtitia, quod facere ſoleo, & debeo, reſpondeam. Viſum eſt mihi ſex propoſitis, & explicatis concluſionibus, demonſtrari poſſe Illuſtriſ. D. Aeneam Piũ de Sabaudia iure contendere aduerſus Camerã Ducalem Mutinæ feudum Saxoli ſibi reſtitui, & Inueſtituram antiquam Illuſtriſ. Dom. Giberto quondã Auo ſuo conceſſam ab Excell. D. Duce Ferrariæ, & Mutinæ renouari, explicandæ Concluſiones hæ ſunt.

Prima, feudum Saxoli eſſe feudum ex pacto, & prouidentia.

Secunda, Ad huius feudi ſucceſſionẽ ex verbis prædictæ Inueſtituræ vocatum eſſe dic. D. Aeneã, & eius deſcendentes maſculos legitimos.

Tertia, Nullum commiſſum delictũ fuiſſe ab Anteceſſoribus dic. Dom. Aeneæ, quo priuari potuiſſent hoc feudo.

Quarta, Admiſſo citra veri præiudiciũ, prędictos D. Aeneæ Anteceſſores perpetraſſe aliquod delictũ, ob quod priuari potuiſſent hoc feudo. Attamẽ omnem pœnam cenſeri remiſſam ob id, quod eis viuentibus condemnati nõ fuerit, & quia a D. Ducib. Ferrariæ, & Mutinæ recepti ſemper fuerunt in gratiã, præſertim D. Marcus vltimus poſseſsor.

Quinta, Admiſso etiam citra veri præiudicium, quod prædicti Dom. Aeneæ Anteceſſores commiſerint felonias, & delicta, quibus potuiſsent priuari hoc feudo. Nihilominus eorum culpas, & delicta nocere nunc non poſse D. Aeneæ vocato ad ſucceſsionem huius feudi ex pacto, & prouidentia.

Sexta, & vltima eſt concluſio, Dom. Ducem Mutinæ non eſse Iudicem competentem hac in cauſa, & propterea ob ipſam incompetentiam ſententiam ab ipſo, vel eius Delegatis latam, eſse nullam. Vide Dec. in conſ. 389. col. 1. & Ruin. in conſil. 25. li. 1. qui ſuper hoc feudo reſponderunt.

Prima illa concluſio, quod .ſ. hoc feudum Saxoli
1 ſit ex pacto, & prouidentia, clare † probatur ipſius Inueſtituræ verbis, quibus vocati ſunt filii, & deſcendentes maſculi legitimi primogeniti. Deinde ſecundogeniti, & deinceps alii, quæ quidem verba ſignificant feudum eſse ex pacto, & prouidentia, ſicuti de his verbis pro ſe, filiis, & deſcendentibus maſculis ſcribunt Iſer. in cap. 1. num. 10. de alien. feud. & in c. 1. n. 11. quib. ex cauſ. feud. amitt. Dec. in conſil. 445. n. 8. Thom. Marin. in tract. feud. in titu. 2. de feud. ex pact. & prouident. antiq. n. 75. verſ. contrariã opinionem, & Iul. Clar. in §. feudum. q. 9. verſic. quandoque vero, & ſecundo, & alios retuli in Commentar. de præſumpt. lib. 3. præſump. 94. n. 8. vbi nu. 9. ſubiunxi
2 idem eſse, quando dictum fuit † pro ſe, & hæredibus ſuis maſculis, & num. 12. adiunxi ex ſententia Iſern. Cur. iun. & Thom. Marin. dici feudum ex pacto, & prouidentia, quando dictum fuit, vt noſtro in caſu, concedi feudum gentile.

Secunda eſt concluſio. Ad huius feudi ſucceſſionem ex verbis prædictæ Inueſtituræ vocatum eſse Dom. Aeneam, & eius deſcendentes maſculos. Probatur concluſio hæc primum illis verbis, hoc quoq. addito, quod ſi primogenitus dic. Giberti poſt mortem Patris abſque filiis maſculis decederet, tunc, & eo caſu ſecundogenitus præfati Giberti in eo feudo ſuccedat, quo etiam abſque filiis deficiente, tertiogenitus ſuccedat, & ſic deinceps, hoc ſemper ordine, vt primogenitus, ad quem feudum peruenerit, cæteris eiuſdem filiis in ſucceſſione feudi præferatur, quo deficiente ſine filiis maſculis ſequens admittatur, vt ſupra, etc. His ſane uerbis conſtat uocatos eſſe omnes filios D. Giberti ordine primogenituræ, nempe D. Alexandrum primogenitum, qui ſucceſſit, et eo defuncto, eius filium Gibertum, quo ſine filiis mortuo, ac etiam prædefunctis abſque prole Dominis Conſtantio, et Hieronymo, ſucceſſit D. Hercules primogenitus Domini Marci quartogeniti ipſius D. Gib. primi, vocatus illis verbis, & ſic deinceps. Et iam conſtat ipſum D. Hercul. fuiſse volente, & conſentiente Dom. Duce Ferrariæ, admiſsum ad huius feudi ſucceſsionem, & eo defuncto, ſucceſſit deinde Dom. Marcus iunior dic. D. Herculis primogenitus, quam quidem admiſsionem, & factum
3 approbauit etiam Dom. Dux † Mutinæ Moder. quo fit, vt, nec proprium, nec anteceſſorum factum iure

poſsit,

poſſit, & dcat nunc improbare, iuxta ea, quę ſcribūt Iaſ. in conſ. 1. num. 1. lib. 1. Socin. iun. in conſ. 60. num. 18. & 19. lib. 3. & copioſe Tiraq. in tract. de iur. primo gen. q. 31. num. 20. & num. 23.

Præterea, & ſecundo perpendo verba illa ſubſequentia, & deficientibus D. Giberti deſcēdentibus, vnus ex fratribus dicti D. Giberti, qui maior natu ſu perſit, in dicto feudo ſuccedere poſſit. His ſanè verbis, & deficientibus, Apparet vocatos fuiſſe omnes dict. D. Giberti deſcendentes, Atque ita D. Marcum quarto genitum, & eius filios, & nepotes, qui continentur nomine deſcendentium D. Giberti: Cum ap
4 pellatione † deſcendētium veniant omnes in infinitum, l. vlt. C. de ſuis, & legit. & poſt alios ſcripſi in comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 91. in fin.

Nec repugnat ſi dicatur, illa verba, & deficientibus omnib. ſignificare dictos deſcendentes eſſe poſitos in conditione, non autem vocatos, iuxta opinionem eorum, qui ſcriptum reliquerunt poſitos in conditione, non cenſeri vocatos.

5 Nam reſpondetur primò in † contractibus in quibus nos verſamur poſitos, in conditione cenſeri vocatos. Ita ſanè Iaſ. in l. pecuniam quam. num. 1. verſ. ſed vltra alios. ff. ſi cert. pet. quem viſus eſt ſequi Alciat. in reſponſ. 21. Donationis verba, num. 6. lib. 8. ſecund. impreſs. nou. Venet. quod eſt in reſponſo 48. num. 4. ſecund. Lugd.

6 Præterea, & ſecundo reſpondetur, filios † in conditione poſitos cenſeri vocatos, quando poſiti ſunt ſub qualitate maſculinitatis, quemadmodum affirmat Guido Papæ queſt. 184. & alij propè innumeri, quos longa ſerie commemoraui, & probaui in comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 76. num. 17.

7 Rurſus & tertiò Reſpondetur, filios, † & deſcendentes in conditione poſitos dici vocatos, quando alioqui tranſuerſales, & remotiores admitterentur, ipſis filijs, & deſcendētibus excluſis, ſicuti ſcribunt Ruin. Gratus, & alii, quos retuli in d. præſumpt. 76. num. 68. & num. 81. Id quod contingit noſtro in caſu, in quo deficientibus D. Giberti deſcendentibus, vocatus eſt vnus ex ipſius D. Giberti fratribus.

Tertia eſt concluſio, nullum delictum fuiſſe commiſſum ab Anteceſſoribus D. Aeneæ, quo priuari il li potuiſſent hoc feudo. Hæc concluſio ſatis probata
8 dicitur illa iuris præſumptione, quod delictum † nō præſumatur, l. meritò. ff. pro ſocio, & latiſſimè diſſerui in commēt. de præſump. lib. 5. pręſum. 1. & ideo, qui aſſerit aliquem deliquiſſe, probare id debet claris, & manifeſtis probationibus, l. vlt. C. de probat. & tradunt ibi Bald. & reliqui. Et accedunt Dec. in conſil. 175. num. 6. & in conſ. 189. num. 13. & 15. & Grāmat. in deciſ. 41. num. 3. & 4. Alios ſciens omitto. Cū ergo noſtro in caſu non conſtet de aliquo delicto a præfatis Anteceſſorib. perpetrato, ſequitur dicendū illorū neminē potuiſſe hoc feudo priuari. Pręterea in prædicta permutatione facta inter D. Ducem Ferrariæ, & dict. Dom. Gibertum de oppido Carpi cum hoc Saxoli, conuentum fuit, quòd ipſe Dom. Gibertus, & eius ſucceſſores ab hoc feudo Saxoli cadere, & priuari non debeāt, niſi contra perſonam, aut ſtatum præfati D. Ducis Ferrariæ, vel ſucceſſorum ſuorum cōmiſerint. Prætermiſſis ergo illis obiectis criminibus D. Aeneæ Anteceſſoribus, quòd multa delicta perpetrauerint cōtra vaſallos, & ſubditos ipſius feudi, et quòd publicari fecerint proclamata cōtra Summorum Pontificum Canones, et Sanctiones. His ſanè delictis omiſſis, quippè, quæ non reſpiciūt perſonam ipſius D. Ducis, de perpetratis aduerſus ipſammet perſonam D. Ducis conſtare debet in ſpecie, ſicuti de crimine Maieſtatis ſui Principis, quo vaſallus feudo priuatur, ſcripſi in conſ. 304. numer. 14. verſ. et conſtare debet. lib. 4. et non ſolum de delicto, ſed etiam de delicti qualitate conſtare debere ſcribunt Aegid. Boſſ. in tractat. cauſ. criminal. in tit. de delicto. num. 16. Ant. Gomeſ. in tractat. variar. reſolut. tomo 3. cap. 9. de captura Reorum. num. 1.

9 Nec ſufficit noſtro in caſu cōſtare de delicto † per ſententiam latam in contumaciā eius, qui deliquiſſe dicitur, vt noceat ſucceſſoribus, hoc eſt filius, et agnatis deliquentis, ſed conſtare debet per veras probationes, vt ſcribunt Bart. et Socin. in l. cum filius familias. ff. de verb. oblig. et in claris his noſtris terminis Alex. in conſil. 30. num. 12. lib. 6. et Aegid. Boſſ. in d. tractat. cauſ. crim. tit. de bonorum publicatione. num. 56.

Quarta eſt concluſio, admiſſo citra veri præiudicium prædictos D. Aeneæ anteceſſores perpetraſſe aliquod delictum, ob quod priuari potuiſſent hoc feudo: Attamen omnem pœnam cenſeri remiſſam, ob id, quòd eis viuentibus condemnati non fuerūt, et quia a Dom. Ducibus Ferrariæ, et Mutinæ recepti ſemper fuerunt in gratiam, præſertim D. Marcus vltimus poſſeſſor. Et demum quia, et ipſi Domini Duces defuncti ſunt nulla facta quærela. Hæc concluſio ſic probatur. primò traditione eorum, qui affirmāt Dominum directum feudi, vel emphyteuſis iniuria
10 affectum a vaſallo, cenſeri remiſiſſe † ipſam iniuriā, ſi viuente ipſo vaſallo conqueſtus non eſt, ita ſanè tradunt 20. Doctores, hoc eſt.

1 Gloſſ. in cap. Imperialem. §. inſuper, in verbo ſuccedat. de prohib. feud. alien. per Frider. et in cap. 1. §. Porrò, quæ ſit prima cauſ. bēnf. amitt.

2 Io. Andreæ in additionibus ad Speculat. tit. de feud. §. vlt.

3 Odofredus in c. 1. verſ. ſed quæ eſt ratio, C. de donat.

4 Card. Zabar. in c. vlt. q. 15. de donat.

5 Bald. in d. cap. Imperialem. §. inſuper. col. 2. cōſiderata tamen.

6 Caſtrenſ. in conſil. 46. viſo, et examinato. col. 2. libro 2.

7 Abb. in conſ. 3. num. 7. lib. 2.

8 Anchar. in cap. vlt. de donat.

6 Aret. in conſ. 14. ad finem.

10 Martin. Laudenſ. in cap. 1. de lege Corrad.

11 Præpoſ. in cap. Imperialem. §. inſuper. colum. 2. verſic. ſed tu aduerte, de prohibit. feud. alien. per Frider.

21 Comenſis in d. conſ. 164. Prælatus.

13 Ruin. in conſ. 10. num. 5. in conſ. 35. num. 28. in conſ. 159. n. 12. et in conſ. 186. nu. 20. lib. 1. et in conſ. 70. n. 13. verſ. non obſtat. lib. 5.

14 Soc. ſen. in conſ. 66. col. pen. verſ. 5. conſidero. lib. 3.

15 Caſſiod. in deciſ. 2. tit. de locat. qui teſtatur ita iudicaſſe Rot. Rom.

16 Curt. iun. in tractat. feud. in 4. parte principal. quæſt. vlt.

17 Ripa in l. vlt. in fin. C. de reuoc. donat.

18 Bero. in cap. potuit. num. 70. de locato, et in cōſil. 98. num. 27. lib. 1.

19 Aurel. Corbul. in tractat. de iur. emphyteot. in tit. de cauſ. priuat. ob non ſolut. Canon. ampliatione vlt. num. 22.

20 Ant. Gabriel. in libr. 7. concluſ. tit. de criminal. concluſ. 35. num. 2. et 3.

21 Et ego ipſe in conſ. 155. num. 17. lib. 2. et in cōſil. 775. lib. 8. et in comment. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 112. col. vlt. verſic. ſecundus eſt caſus, etc. ſecund. impreſs. nouas Colonien. et Taurinen. quo poſtremo

ſtremo loco ſcripſi habere locum, ſiue ipſe dominus feudi, vel emphyteuſis ſciuit, vel ignorauit commiſſum fuiſſe delictum a Vaſallo, quo feudo, vel emphyteuſi priuari poterat ipſe Vaſallus. Et huius opinionis retuli Ruin. & Corbul. præcitatis in locis. Et his conſtat hãc eſſe communẽ ſententiam contra Iſern. & Barbar. quos referam infra. Comprobatur hæc recepta opinio ſimili traditione Crauet. in conſ. 59. in fin. quod ſi hæres indignus non fuit quærelatus dũ viueret, quærelari amplius non poteſt eius ſucceſſor, cum illa iniuria cenſeatur remiſſa ipſi hæredi.

Secundò accedit, quòd etiam morte ipſius Domini directi feudi, vel emphyteuſis, qui viuens conqueſtus non eſt de fœlonia, & iniuria ſibi illata ab ip-
11 ſis vaſallo, vel emphyteuta, dicitur † remiſſa ipſa iniuria. Ita, quòd ipſius Domini ſucceſſor agere amplius non poteſt ad pœnam caducitatis aduerſus vaſallum, vel emphyteotam. Ita quidem in ſpecie feudi ſcribunt 18. Doctores, hoc eſt.

1 Gloſſ. in ca. 1. in verbo concubuerit. quib. mod. feud. amitt. & in cap. 1. §. porrò, quæ ſit prima cauſ. benefic. amitt.

2 Odofred. in l. 1. verſic. etiam nota. C. de reuocand. donat.

3 Cyn. ibidem in fine.

4 Bald. in l. 1. q. 39. ff. de rerum diuiſ. & in cap. Imperialem. §. inſuper. de prohib. feud. alien. per Frid. & in d. §. porrò.

5 Caſtr. in l. rei iudicatæ. §. 1. verſ. vlt. facit, ff. ſolut. matr.

6 Imola in cap. vlt. col. 6. In eadem gl de donat.

7 Aluarot. in d. §. inſuper. col. 3. verſ. ſed aduerte. de prohib. feud. alien. per Frider.

8 Salic. in l. omni modo. in fin. prin. C. de inoffic. teſtam. & in l. vlt. C. de reuoc. donat.

9 Aretin. in conſ. 14. in fin.

10 Zabarell. in cap. vlt. q. 15. de donat.

11 Alex. in conſ. 189. num. 2. lib. 6.

12 Iacobinus in inueſtit. feudal. in verbo dictique vaſalli. num. 154. verſ. vos tenebris.

13 Ruin. in d. conſ. 159. num. 13. lib. 1. & in conſil. 155. num. 1. lib. 3.

14 Præpoſ. in d. cap. 1. §. porrò. verſ. quæro cum eadem gl. quæ ſit prima cauſ. benefic. amitt.

15 Caſſiod. in deciſ. 2. num. 7. & in deciſ. 3. in tit. de locat.

16 Bero. in conſ. 98. num. 35. lib. 1.

17 Boer. in q. 338. num. 7. & 8.

18 Ant. Gabr. in lib. 7. concl. in tit. de crimin. concluſ. 35. num. 7.

His conſtat hanc eſſe receptam ſententiam aduerſus Iſern. in cap. 1. §. Porrò, col. 4. verſ. in controuerſa quæſtione, quæ ſit prima cauſ. benefic. amitt. Barbat. in cap. vlt. col. 6. verſ. ego verò dubito, de donat. & Afflict. in comment. ad conſtit. Neapolit. rubr. ;. de reuoc. alienat. feud. incipit conſtitutionem. num. 44. Comprobatur prædicta communis opinio ea ſimili traditione; Quod ſi vxor commiſit adulterium, & maritus viuens non eſt conqueſtus, exce-
12 ptio adulterij † opponi non poteſt ab ipſius mariti hæredibus aduerſus ipſam mulierem dotem repetẽtem. Ita ſane ſcribunt gloſſ. & Bart. in l. rei iudicatæ. §. morum. ff. ſolut. matr. & ibidem Bald. Ang. Imol. Caſtr. Rom. Aretin. Alex. & alii permulti, quos longa ſerie congerit Ant. Gabr. in lib. 7. concluſ. tit. de crimin. concluſ. 35. nu. 8. qui inter alios refert, Boer. in q. 338. nu. 7. & Ripam in l. vlt. q. vlt. in princ. C. de reuocand. donat. & illis accedunt Bald. in conſ. 182. Petrus de Firmo, & in conſ. 303. Iſta dos, lib. 3. Abb. in conſ. 3. num. 7. lib. 2. Ruin. in conſ. 155. num. 1. lib. 3. Ita dicimus, quod ſi filij dum in humanis erant, non ſunt conquæſti, matrem ſine eorum conſenſu tranſiuiſſe ad ſecundas nuptias, ipſorum filiorũ hæredes agere non poſſe ad pœnam contra ipſam mulierem ob ipſum ſecundum matrimonium, ſicuti tradunt Bald. in authen. ex teſtamento. col. penult. verſ. modo quæritur, C. de ſecund. nupt. Grat. in conſ. 83. in fine. lib. 2. Dec. in rubr. C. de ſecund. nupt. col. vlt. & in conſ. 206. col. 2. Pariſ. in conſ. 29. num. 82. lib. 3. Boer. in q. 185. num. 10. & Roland. in conſ. 82. num. 28. & 29. lib. 3.

Tertiò ſuffragatur, quod & ſi admittimus, (citrà tamen veri præiudicium) aliquos D. Aeneæ anteceſſores commiſiſſe aliquam fœloniam, & ingratitudinis cauſam, qua digni erant priuatione feudi: atta-
13 men illa cenſetur remiſsa, † propterea quòd ſemper recepti fuerunt in gratiam, tam ipſi, quam eorũ ſucceſſores, eis concedendo renouationes inueſtiturarum, ita glo. Bald. Beluiſ. Iſern. Aluarot. Præpoſit. & Afflict. in cap. 1. quo tempo. miles. & in cap. Imperialem. §. inſuper. de prohib. feud. alien. per Frid. Alex. in conſ. 79. num. 11. lib. 1. & in conſ. 13. num. 17. lib. 7. Socin. ſen. in conſ. 66. num. 9. lib. 3. Grat. in conſ. 2. in ſecundo dubio lib. 2. Zaſ. in epit. feudor. parte 10. num. 77. Et Schrader. in tract. feud. tomo 1. in 2. par. 9. par. princip. ſect. 14. num. 23. verſ. ſeptimo concludo, qui num. 31. verſic. vigeſimo primo, poſt Bald. Iaſ. Dec. & Modern. Pariſ. idem eſse ſcripſit, quando in noua ipſa inueſtitura fuit appoſita clauſula, ſaluo iure noſtro, hoc eſt Domini inueſtientis. Quæ ſanè poſtrema traditio non ſatis mihi probatur, vt ſcripſi in conſ. 304. num. 37. & 38. lib. 4.

Quartò, & vltimo accedit, quòd prædicti anteceſsores D. Aeneæ poſt aſsertas fœlonias, & ingratitudines præſtiterunt ſeruitia præſtari ſolita pro feudis, ipſis Dominis Ducibus Ferrariæ, & Mutinæ, & ob id omnis fœlonia, & ingratitudo cẽſetur ab ipſis
14 Ducibus remiſsa, † ita in ſpecie Schrader. in d. ſect. 14. num. 23. verſic. nono concludo, qui refert Bart. Bald. & Iaſ. in l. 2. C. de iur. emphy. & eundem Iaſ. in l. vlt. ff. de eo, quod cert. loco. Alex. in conſ. 14. num. 10. & 12. lib. 2. Ruin. in conſ. 35. num. 16. & in conſil. 151. num. 12. lib. 1. Et quę ego ipſe ſcripſi in commẽt. de recuper. poſseſs. remed. 9. num. 152. & idem ſcripſi in conſ. 355. num. 12. lib. 4. & in comment. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 112. num. 13.

Quinta eſt concluſio, admiſso etiam citrà veri præiudicium, quòd prædicti D. Aeneæ anteceſsores commiſerint fœloniã, & delicta quibus priuari potuiſsent hoc feudo, nihilominus eorum culpæ, &
15 delicta † nocere nunc non poſsunt ipſi D. Aeneæ vocato ad ſucceſſionem huius feudi ex pacto, & prouidentia. Concluſio hæc vera facilè poteſt demonſtrari diſtinguendo tres caſus.

Primus eſt, quando feudum eſt ex pacto, & prouidentia, quale eſt hoc noſtrum, & fœlonia, delictumque commiſsum eſt a Patre vaſallo in perſonam Domini, & agitur de perſona filij ipſius delinquentis, an ſcilicet is priuari poſſit hoc feudo, ſicut eius pater delinquens. Hoc in caſu recepta, & vera eſt Do-
16 ctorum ſententia etiam filium priuari, † ita ſanè ſcribunt 35. Doctores, nempè.

1 Gloſs. in cap. 1. §. denique. quæ ſit prima cauſ. benef. amitt.

2 Iacob. Beluiſ. in ca. 1. §. vlt. quæ ſit prima cauſ. benef. amitt.

3 Iacob. de Rauen. in tract. feud. tit. 24.

4 Bart. in l. eum, qui num. 1. in fin. ff. de interdict. & relegat.

5 Bald. in l. 2. in princ. C. de liber. & eorum liber. & in

& in l.qui ſe patris: col.6.verſic.& collige argumentum.C.vnde legitimi,& in d.cap.1.§.vlt. in fine quæ ſit prima cauſ.beneſ.amitt.

6 Iſern.in cap.1.in princip.col.2. ſi Vaſall.feudo priuet. & in cap.1. §.vlt.quæ ſit prima cauſ.beneſic. amitt.

7 Ardizon. in ſumma de feud.cap.135. verſ.Itē ſciendum eſt.

8 Aluarot.in d.cap.1.§.vlt.concl.8. & 11.quæ ſit prima cauſ.beneſ.amitt.& in cap.1.§.ſi vaſallus feudo priuet.

9 Præpoſit.ibidem vtroque in loco.

10 Imol.in cap.2.num.18. verſ.item videtur malè dicere extra de feudis.

11 Caſtr.in l.ſed etſi hac.§.patronum.num.4. in fin.de in ius vocan.

12 Roman.in l.ſi finita.§.de vectigalibus. col.12. de damno infecto,& in conſ.30.num.9.lib.6.

13 Cæpol.in conſ.58.num.9.in fin.in ciuilibus.

14 Curt.ſen.in conſ.49. Memoriæ recolendæ col. antepenult.num.25.verſic.quia ad iſta,& conſil.50. num.19.

15 Ruin.in conſ.149.num.14.lib.1.

16 Dec.in conſ.252.num.6.

17 Afflict.in cap.1. §.denique.num.3.quæ ſit prima cauſ.beneſic.amitt.

18 Iacobin.in inueſtit.feudal.in verbo dictiq; vaſalli promiſerunt.num.59.& num.60.

19 Alex.de Neuo in conſ.91.num.6.

20 Gozadin.in conſ.38.num.14.

21 Zaſius in epit.feudorum parte 10.num.94.

22 Soc.iun.in conſ.65.num.1.lib.3.

23 Gigas in tract.de crim.læſæ Maieſtat.tit.3.de pœnis quas filij incurrunt patre committente crimen læſæ maieſtat.q.4.

24 Sonsbechius in tractat.feud.part.13.num.6.

25 Neuizan.in conſ.10.num.16.

26 Crauet.in conſ.197.num.10.

27 Thom.Marin.in tract.feud. tit.2.de feud.ex pacto,& prouidentia antiq.num.90.& num.108.

28 Ceph.in conſ.271.num.77.lib.2.

29 Iul.Clar.in §.feudum. q.66.num.6.

30 Io.Baptiſta Ferret.in conſ.396.num.5.lib.2.

31 Natta in conſ.593.num.4.lib.4.

32 Roland.in conſ.18.num.11. & in conſil.29.num.33.lib.3.

33 Burſat.in conſ.125.num.18.lib.2.

34 Hartman.Piſtor.in lib.2.quæſt.iuris, q.16.numer.8.verſic.verum enim verò,& num.11.& 12.

35 Et ego ipſe in conſ.99. num.201. lib.1.conſil. 298.num.7.lib.3.& in conſ.304. nu.11.& 12.lib.4.

Et hic quidem caſus probatur illis iuribus, & argumentis,quę adduxi,& conſideraui in d.conſ.304. num.16.vſque ad num.21. & poſt me Piſtor in dicta q.16.num.9.10.11.12.13.& alijs multis ſequent.

Ex his conſtat hanc eſſe veram, & receptam ſententiam,& ſi ab ea diſſentiunt Bald.ſibi parum conſtans,in cap.1.col.2.num.4. verſ.pone dicit Dominus,ſi vaſall.feud.priu.Riminald.ſen. in conſil.302. num.7.lib.2.Dec.ſibi parum conſtans in conſil.606. num.15.Grat.in conſ.2. num.61. lib.1.Roland.ſibi contrarius in conſ.15.num.3.lib.4.& Decian.in conſil.23.num.33.lib.1.

17 Secundus eſt caſus, quando feudum † eſt ex pacto, & prouidentia, & fœlonia, delictumque cōmiſſum eſt ab agnato feudi poſſeſſore adhuc ſuperſtite contra perſonam Domini,& agitur de perſona alterius agnati ipſius delinquentis; An ſcilicet hic agnatus cenſeatur,& ipſe feudo priuatus,donec viuit ipſe agnatus, qui deliquit. Hic caſus,qui noſtro pariter non adaptatur,eſt apud Doctores controuerſus. Nam permulti ea in opinione ſunt, nullum cenſeri illatum præiudicium huic agnato, quin ſtatim admitti debeat ad huius feudi ſucceſſionem,ita quidē ſcribunt 16.Doctores,hoc eſt.

1 Gloſſ.in cap.1.§.deniq;.in verbo ad proximos, quę fuit prima cauſ.beneſ.amitt.

2 Bald.ibidem.num.1.verſ.nam ſi feudum.

3 Aluarot.eod.in loco.num.3.

4 Ioannes Rainu.in cap.Imperialem. verſ.pęna. num.5.de prohib.feud.alien.per Frider.

5 Iſern.in cap.1. in verſ.turpiter luſerit.num.12. quib.mod.feud.amitt. & in cap.1.verſ.hæredes.nu. 4.de pace tenenda.

6 Caſtr.in l.ſed ſi hac.§.patronum.num.7.ff.de in ius vocan.

7 Alex.eodem in loco num.5.& in.conſ.30.num. 17.verſ.nec obſtat.lib.1.& conſ.30.num.9.lib.6.

8 Curt.ſen.in conſil.49.memoriæ recolendæ.col. 17.verſ. & ſic communis eſt.

9 Præpoſit. in d.cap.1.§.denique. quæ ſit prima cauſ.beneſ.amitt.

10 Iacobin.a S.Georgio in inueſtitura feud.in verbo denique vaſalli promiſerunt non committere fęloniam.num.80.

11 Curt.iun.in tract.feud.in 5.part.num.2.

12 Zaſ.in epit.feud.part.10. de amiſſione feudi, num.101.qui hanc communem eſſe teſtatur.

13 Gozad.in conſ.84.num.4.

14 Pariſ.in conſ.21.num.52.lib.1.

15 Rubeus conſ.76.num.4.

16 Socin.iun.in conſ.68.n.12.lib.3.qui pariter dixit eſſe receptam ſententiam.

18 Tertius eſt caſus, quando feudum † eſt ex pacto,& prouidentia,& fœlonia, delictumque fuit cōmiſſum in perſonam Domini ab agnato,qui deinde ſine filijs deceſſit. Hoc ſanè caſu,qui noſtro cōuenit, recepta, & vera eſt ſententia eorū,qui ſcribūt agnatum ſuperſtitem ſuccedere in hoc feudo, nō autem cenſeri apertum Domino.Ita ſanè 14.Doctores, mecum illis memorato,hoc eſt.

1 Iſern. in cap.1. in princ.num.4.ſi Vaſallus feudo priuet.

2 Ioannes Ardizon.in ſumma feud.cap.135.verſic.item ſciendum eſt.

3 Bald.in l.duodecim tabularum.num.2.verſ. & illud,C.de legit.hæred.

4 Aluarot.in cap.1. §.denique in fine ſecundę cōcluſionis,quæ ſit prima cauſ.beneſ.amitt.

5 Curt.ſenior in conſil.49.memoriæ recolendæ. num.94.

6 Afflict.in cap.1.num.6.ſi vaſall.feud.priuet. in cap.1.§.denique.num.4.quæ ſit prima cauſ.beneſic. amitt.& in cap.1.§.ſi vaſallus culpam.in fin.ſi de feudo defunct.cont.ſit inter Dom.& agnat.vaſall.

7 Sigiſmondus Lofred.in conſ.1.num.43.

8 Capic.in cap.Imperialem.§.Callidis, concluſ. 6.pagin.45.de prohib.feud.alien.per Frider.

9 Marin.Freccia in tract.de ſubfeud.lib.2. auctoritat.29.num.1.qui teſtatur ita iudicaſſe conſilium Neapolitanum.

10 Crauet.in conſ.859.n.13. verſ.ſecundo in quæſtione,lib.4.

11 Camerarius in cap.1. in prima oppoſit. nu.30. & num.34.an agnat.vel filius.Hæc repetitio impreſſa eſt poſt conſilia Thomæ Minadoi.

12 Thom.Marin.in tract.feud.lib.1.tit.1.de feud. ex pacto,& prouid.antiq.num.88.

13 Cuiac.de feud.lib.3.tit.2.& lib.4.tit.87.

14 Hartman.Piſtor in lib.2.quæſt.iur.q.15.num. 32.vbi

Digitized by Google

32.vbi numer. 46.verſic.denique &c. refert multos ex prædictis.

15 Ego ipſe in conſil.99.num.189. lib.1.in conſil. 298.num.8.lib.3. & in conſ.304. num.35. lib.4. Hic caſus (vt dixi ſupra) noſtro propriè conuenit: Cum agnati D.Aeneæ anteceſſores deceſſerint nullis relictis filijs.

Receptam hanc ſententiam decem argumentis probat Piſtór in d.q.15.num.33.vſque ad 46.

Sexta,& vltima eſt concluſio, D.Ducem Mutinæ dominū directum huius feudi nō eſſe iudicem competentem in hac cauſa, & propterea ob ipſam incōpetentiam ab ipſo, vel eius delegatis latam ſententiam eſſe nullam.

Hæc concluſio facile ſatis demonſtratur vera, per penſis, & conſideratis omnibus, quæ hac in cauſa propoſita hinc inde fuerunt, nempe ex parte dom. Aeneæ propoſitum fuit,ſe mitti in poſſeſſionem huius feudi,quod ad ſe iure ſucceſſionis pertinere prætendit,& conſequenter inueſtituram ſibi concedi. E contra verò dom. Dux excipit, atque contendit do. Aeneam non eſſe ex vocatis in d.antiqua inueſtitura,& ad miſſo,quòd ipſe dom. Aeneas ſit ex vocatis, feudū fuiſſe,ac eſſe apertum, & deuolutum ad Duc. Cam.ob ingratitudinem eorum, qui anteactis temporibus hoc feudum obtinuerunt, & poſſederūt, ac ob multò plures ingratitudines D.Marci vltimi poſſeſſoris,non ſolum omittendo,ſed etiam committendo contra Dom.Duces Ferrariæ, & Mutinæ dicti feudi Dominos directos, negando etiam eos eſſe dominos directos, ac etiam ob multa delicta perpetrata aduerſus vaſallos, & ſubditos ipſius feudi, & ob proclamata publicata contra Summorum Pontificum Canones,& Sanctiones. De pluribus itaque cauſis, & iudicijs hic agi intelligimus, hoc eſt primum de iudicio adipiſcendæ poſſeſſionis,dum ipſe D.Aeneas ſe mitti in dicti feudi poſſeſſionem petijt. Secundò de iudicio petitorio,an ſcilicet ipſe D. Aeneas ſit ex vocatis in antiqua illa inueſtitura conceſſa dom.Giberto. Tertiò de iniurijs illatis dom. Ducibus. Quarto de amiſſioue feudi, eiuſque deuolutione ad Cameram Ducalem ob delicta, & fælonias perpetratas ab anteceſſorib. ipſius D.Aeneæ aduerſus dom. Duces. Quintò,& vltimò de delictis aduerſus ſubditos feudi,ac Summum Pontificē perpetratis ab eiſdem dom. Aeneæ anteceſſoribus.

De his quinque iudicijs, & cauſis cognoſcere nō potuiſſe,nec poſſe dom. Ducem Mutinæ, ſic demonſtratur. Et quod attinet ad primum, nempe iudicium
19 poſſeſſorium adipiſcendæ. Satis conſtat ipſum † D. Ducem Iudicem non eſſe competētem, vt in ſpecie tradunt Præpoſit. in cap.1.num.1.de controuerſ.inter vaſall. & Epiſcop.& ibidem Federicus SchenK, & Schrader.in tract.feud.tomo 2.part.10.ſect.5. nu. 144. qui auctoritate quam plurium idem eſſe dixit,quando agitur poſſeſſorio retinendæ, vel recuperandæ poſſeſſionis. Et idem ego ipſe ſcripſi in cōmen. de retinend.poſſeſſ.remed.3.num.433.

De ſecundo, hoc eſt iudicio petitorio, an ſcilicet ipſe dom. Aeneas ſit ex vocatis in illa prima inueſtitura,atque ita hoc feudum ſibi eſſe acquiſitum? Di-
20 cendum eſt pariter † dom. Ducem non eſſe Iudicem competentem, ſed pares Curiæ. Ita in ſpecie Reſponderunt Zaſius in conſ.13.num.36. verſ.immò videtur,& num.39. verſ.quod porrò obiectum fuit.libr. 1.& in conſ.22.num.36.verſ.immò expeditum, lib. 2.& Burſat. in conſ.43. num.20. lib.1.quos ſecutus eſt Schrader.in d.ſect.5.num.131.

Idem dicimus de tertio, nempe iudicio iniuriarū in feudo, & reſpectu feudi illatarum dom. Ducibus,
21 vt ſcilicet non ipſe dom.Dux Mutinæ, ſed † pares Curiæ cognoſcere debeant, quemadmodum tradūt Innoc.in cap.cæterum.num.5.de iudicijs,& ibidem Hoſtienſ.col.2. Butr.num.3. Bellam.num.5.Franciſ. Aret.in conſ.83.num.4. Amadeus in tractatu, quis ſit iudex in cauſa feudi. num.2 & Schrader.in dict. ſect.5.num.124.qui poſt eundem Innoc.in d.c.cæterum.num.3.Idem eſſe ſcribit, ſi illa iniuria reſpicit fidelitatem, vel a Vaſallo dom.promiſſam,vel a domino debitam ipſi vaſallo. Et idem quando agitur de iniuria illata domino extra rem feudalem, & nō reſpicientē fidelitatē lege,vel natura debitam.Idem dicendum eſt de quarto, id eſt de iudicio amiſſionis feudi ob fęlonias, & delicta cōmiſſa ab anteceſſoribus ipſius dom.Aeneæ,quòd ipſe dom.Dux nō ſit
22 Iudex competens, ſed adeundi ſunt pares † Curiæ. Ita ſane ſcribunt 22.doctores,nempe.

1 Innoc.in cap.cæterum.num.3.de iudicijs.

2 Hoſtienſ.ibidem num.2.

3 Bald.in cap.Imperialem. §.præterea ſi inter.n. 1.de prohib.feud.alien.per Frider.& in cap.1.§.inter pares.num.2.de lege Corradi, & in cap.1.§.eſt & alia,quæ ſit prima cauſ.beneſ.amitt.

4 Martin.Lauden.in c.1.in prin.num.4.de feud. ſine culpa non amitt.

5 Blancus in epit.feud.cap.1.num.3.

6 Abb.in cap.cæterum.num.13.de foro comp.

7 Bellam.ibid.num.4.

8 Barb.eodem in loco num.*66*.

9 Iſern.in cap.1.in princ.de controuerſ.apud pares ter.

10 Aluarot.ibidem col.1.

11 Afflict.ibidem in cap.1.de feud.*ſine culpa non* amitt.

12 Præpoſit.in eod.cap.1.num.1.de feud.ſine culpa non amitt.& in cap.1.apud quem,vel quos.

13 Henric.Boic.in cap.2.num.7. extra de feud.

14 Marian.Socin.ſen.in cap. ex tranſmiſſa.num.9. de foro compet.

15 Zaſ.in conſ.8.num.6.lib.2.

17 Frideric.SchenK in cap.1.num.2. de cōtrouerſ. feud.apud pares ter.

17 Curt.iun.in tract.feud.in 7.part.num.37.

18 Vurſmur.in lib.2.practic.obſeruat.tit.de feud. obſeruat.22.

19 Franciſcus Sonsbech. in tract.feud.part.2. numero 32.

20 Burſat.in conſ.225.num.33.lib.2.

21 Schrader.in tract.feud.par.10.ſect.5.num.138. qui num.141.ad rem noſtram ſubiungit. Et illā quoque litem ad cognitionem parium curiæ pertinere, in qua controuertitur inter dominum & agnatos, vel filios Vaſalli de hoc.Vtrum propter delictum & fœloniā Vaſalli feudum debeat applicari Domino, an verò agnatis,vel filiis.

22 Amadeus de Pote in d.tractat.quis ſit iudex in cauſ.feud.num.2. qui num.14. verſ.vbicunque etiā, &c.ſcribit Dominum feudi non eſſe Iudicem competentem,quando agitur de aliquo ſuo commodo, & incommodo.

De quinto,hoc eſt, de delictis aduerſus ſubditos feudi, ac Summum Pontificem perpetratis ab eiuſdem Dom.Aeneę anteceſsoribus,nulla habenda eſt prorſus ratio noſtro in caſu,ad impediendū ipſum D.Aeneam,quo minus conſequatur hoc feudum, cum in inſtrumento permutationis oppidi Carpi cū oppido Saxoli factæ inter Dominum Ducem Ferrariæ,& Mutinę,& dom.Gibertum manifeſtè pactum, & conuentum fuerit,quòd dictus Dom.Gibertus,& eius ſucceſſores a dict.feudo cadere,aut priuari non debeant

debeant, niſi contra perſonam, & ut ſtatum ipſius D. Ducis, vel ſucceſſorum ſuorum commiſerint.

Cæterum obſeruãdum eſt, quòd ſi in caſu noſtro
23 non extarent pares † Curiæ, cognitio pertinebit ad Cæſaream Maieſtatem huius feudi Dominum mediatum, ſicuti ſcribunt Abb. in cap. cæterum. nu. 12. de iudicijs, & ibidem Barbat. num. 46. Idem Abb. in cap. Ex tranſmiſſa. num. 4. de foro compet. & ibidẽ Marian. Socin. ſen. num. 5. & num. 40. ſic & Præpoſ. in cap. 1. col. 2. ad fin. in tit. apud quem, vel quos. Amad. de Ponte in tract. quis ſit Iudex in cauſa feudi. nu. 10. Schrader. in tractat. feud. tom. 2. in decima par. ſect. 6. n. 189. verſ. hæc tamen opinio, qui ſcribit ſic intelligi, & declarari communem illam Doctorũ
24 ſententiam, † quòd quando non extant pares Curię, qui cognoſcere deberent de cauſa feudi inter Dominum, & vaſallum, cognitio pertinet ad Iudicem ordinarium, vt tradunt multi a me congeſti in commen. de retinend. poſſeſſ. remed. 3. num. 444. & alios nonnullos refert Schrader. in d. ſect. 6. num. 189. Hęc ſane traditio intelligitur, & procedit, quando nõ extat Dominus feudi mediatus ſuperior: nam eo exiſtẽte, cognitionem ad eum pertinere rectè affirmãt Abb. Barb. Præpoſit. Socin. & Schrader. præcitatis in locis. Quod verò Cæſarea Maieſtas ſit Dominus mediatus oppidi Saxoli manifeſtius eſt, quam, vt ego probem. Nam ipſemet Imperator approbando, & confirmando permutationem factam de dictis oppidis Carpi, & Saxoli inter d. Dominum Ducẽ Ferrariæ, & d. D. Gibertum, litteras dedit d. Dom. Duci Ferrariæ anno 1499. die 22. Septembris, in quibus leguntur hæc verba. Tu tandem Giberti precibus victus, quieti eorum, & terræ Carpi conſulere cupiẽs, ad permutationem, & conuentionem infraſcriptã, noſtro tamen accedente conſenſu deueniſti, vt tu in locum Giberti ſuccedas in portione, iure, & pertinẽtijs, quod ſolus Gibertus obtinebat, ipſi vero Giberto oppidum Saxoli cum iuribus illius in Ducatu Mutinæ conſiſtens, & quibuſdam Villis territorii Mutinenſis ſubinfeudes, &c. Illud verbum ſubinfeudes manifeſtè oſtendit Imperatorem ipſum eſſe dominum directum oppidi Saxoli, olim in feudum conceſſi Ducibus Ferrarię, poſtmodum a dicto domino Duce Hercule ſubinfeudati d. dom. Giberto: Atque ita dom. Gibertus effectus fuit feudatarius, & vaſal-
25 lus mediatus † Cæſareæ Maieſtatis, immediatus verò dom. Ducis Ferrariæ, ſicuti ſcribunt Iſern. in comment. ad conſtit. Neapolit. quæ incipit ſi quis Baro. Marin. Frecc. in comment. de ſubfeud. lib. 1. tit. de origine Baronum. num. 55. & Iacobin. in inueſtitura feudali in verbo dictique vaſalli, il. 1. num. 12. Illa
26 enim licentia ſubinfeudandi † conceſſa ab Imperatore, operata eſt, quòd dominium ſuperius ſit apud ipſum Imperatorem, inferius verò apud dom. Ducem, quemadmodum declarando traditionẽ Bald. in cap. Cæterum. num. 13. de iudiciis, ſcripſi in comment. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 102. nu. 22. Quinimo magna ratione dicere poſſumus hoc feudum Saxoli eſſe immediatè feudum Imperiale. Nam certum eſt Cæſaream Maieſtatem in feudum conceſſiſſe oppidum Carpi anteceſſoribus dom. Aneæ; ſicuti prima, & antiqua inueſtitura clare probat, ex quo ſequitur, quòd permutato Carpi oppido cum illo Saxoli, hoc ipſum Saxoli cõſecutum eſt naturã illius Carpi, cuius loco ob permutationem ſucceſſit, quẽadmodum in ſpecie ſcribunt Lucas de Penna in l. 1. col. 3. verſ. ſed quid in quæſtione, C. de imponend. lucrat. deſcript. lib. 10. Afflict. in cap. 1. num. 5. de vaſall. decrepit. ætat. & Ruin. in conſ. 219. col. 2. verſic. quod etiam ex alio demonſtratur, lib. 1. Quam quidem traditionem in indiuiduo huius permutationis horum feudorum comprobat Crauet. in conſ. 973. num. 12. & 13. lib. 5. & Afflict. ſecutus ſum in conſil. 202. num. 11. lib. 3.

Et ad hoc diligenter animaduertere debet ſacra Maieſtas Cæſarea cum maximoperè referat, ꝙ Prin
27 ceps ſit alicuius feudi Dominus immediatus, † vel mediatus, ſicuti poſt alios copioſe ſcripſi in cõmen. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 102.

Nec repugnat, quòd dom. Aeneas iã adiuit dom. Ducem Mutinæ, & petiit ſe mitti in poſſeſſionem huius feudi, cæpitque diſputare, & contendere de ſuo iure hoc in feudo, & ob id videtur conſenſiſſe in Iudicem, & ipſius dom. Ducis iuriſdictionem prorogaſſe.

28 Nam reſpondetur in feudis non prorogari † iuriſdictionem eius, qui alioqui Iudex non eſt, ſicuti tradit Bart. in l. 1. §. & poſt operis. num. 8. ff. de op. nou. nunt. & magis in ſpecie reſpondit Bal. in conſ. 121. incipit. a capite inchoantes, &cæt. alias incipit orta guerra, col. 9. verſ. ſecundo alia principali, & in conſil. 118. Petita venia. col. 2. verſ. item in dominum Regem. lib. 3. Reſpondit ſanè Bald. Marchionem Salutiarum, & Amadeum Comitem Sabaudiæ contendẽtes de feudo Marchiæ Salutiarum, de qua hodie contendunt Rex Galliæ, & Dux Sabaudiæ non potuiſſe prorogare iuriſdictionẽ Regis Francorum, vt de eo feudo Imperiali iudicaret, ex quo iuriſdictio ad Imperatorem pertinebat. Bart. & Bald. ſecuti ſunt Alex. in dicta l. 1. §. Et poſt operis. col. vlt. qui teſtatur cum Bart. communem eſse ſententiam, & ibidẽ Iaſ. col. penult. num. 11. & 12. & Abb. in cap. ex tranſmiſſa. in 6. notab. de foro compet. in conſ. 3. in. 5. dubio, & in conſ. 82. col. 3. lib. 1. Afflict. in cap. Imperialem. §. præterea. il 2. num. 28. de prohib. feud. alien. per Frider. poſt Martin. Laudenſ. ibidem, col. vlt. Iacobin. in inueſtit. feudal. in verbo. Dictique vaſalli promiſerunt, num. 16. Dec. in cap. cæterum. col. 2. num. 6. de iudiciis, Curt. iun. in tract. feud. in 7. part. q. 5. qui affirmat eſſe receptam opinionem, Franciſ. Marc. in deciſ. 400. num. 12. parte. 1. Boer. in q. 114. num. 4. 5. 12. & 14. Marant. in ſpeculo aduocat. in 4. part. diſtinct. 12. num. 19. qui receptiſſimum hoc eſse ſcribit, Aegid. Boſs. in tract. cauſ. crim. tit. de Principe, & eius priuileg. num. 161. Gramma. in deciſ. 103. num. 133. Amad. de Ponte in tract. quis ſit Iudex in cauſ. feud. numer. 19. Iulius Clar. in §. feudum. q. 90. Oſaſch. in deciſ. 78. num. 3. & alios nonnullos refert Schrader. in tract. feud. tom. 2. part. 10. ſect. 1. num. 136. & ego ipſe in comment. de retinen. poſſeſſione remed. 3. num. 403. His accedit in claris noſtris terminis reſponſum Socin. ſen. in conſ. 87. num. 2. lib. 3. qui reſpondit ſuper feudo oppidi Carpi, cuius loco ſucceſſit hoc Saxoli, quod domini Gibertus, & Albertus contendentes de ipſo feudo, non potuerunt prorogare iuriſdictionẽ domini Ducis Ferrariæ, & in eum cõpromittere, cum iuriſdictio pertineat ad Cæſaream Maieſtatem.

Et hinc ſequitur ob hunc iuriſdictionis defectum hactenus geſta, & ſententiam latam a delegatis domini Ducis Mutinæ aduerſus dictum dom. Aeneã, eſse omnino, & ipſo iure nullam; quemadmodũ manifeſte, & in ſpecie ſcribunt Mart. Lauden. & Boſs. in locis ſupra allegatis, & idem tradit Schrader. in dict. ſect. 1. num. 138.

29 Eſt enim iuriſdictionis † defectus omnium maximus, vt tradunt congeſti a Sebaſt. Vant. in tract. de nullit. in tit. de nullit. ex defect. iuriſd. num. 1. 2. & 3. & accedunt Fulgol. in conſil. 150. Curt. in conſil. 69. in fin. Dec. in conſ. 38. num. 7. & in conſ. 360. num. 1. & Pariſ.

Digitized by Google

& Pariſ.in conſ.204.num.102.lib.2.

His ſatis ſuperque conſtat Illuſtriſs.dom. Aneã, iure contendere feudum hoc Saxoli ſibi reſtitui, & inueſtituram renouari.

SVMMARIVM.

1 *Alienationis ſimplicem prohibitionem nihil operari in teſtamentis.*

2 *Alienatione generaliter prohibita nõ prohiberi hæredis inſtitutionem.*

3 *Prohibitum ad tempus alienare, non prohiberi teſtari.*

4 *Prohibitum alienare niſi arbitrio alicuius, non poſſe alienare inter viuos.*

5 *Teſtandi facultatẽ non poſſe conferri in arbitrium alterius. num.6.*

7 *Alienare prohibitum & ita teſtari, non prohiberi matrem inſtituere.*

8 *Prohibitum alienare, non prohiberi inſtituere ſucceſſurum ab inteſtato.*

9 *Diſponere largo modo referri ad actus inter viuos.*

10 *Significationem impropriam attendi, cum id coniecturæ ſuadent.*

11 *Verba impropriari vt conueniant materiæ ſubiectæ.*

12 *Directè, nec indirectè qui prohibet alienare, non prohibere teſtamenti factionem.*

13 *Fratres cum matre ſuccedere fratri in capita.*

14 *Deliberandi ius tranſmitti per infantem ad matrem.*
Matri dari ex perſona filij reſtitutionem ad deliberandum an adeat.

15 *Reſtitutionem ad deliberandũ an adeat, dari ex capite abſentiæ, & etiam ignorantiæ.*
Ignorantiam plus operari reſtit. in integrum, abſentia.

16 *Abſentiam voluntariam excludere reſt. in integrum.*

17 *Reſt. in integrum ad deliberandum an adeat, ceſſare vbi excluderetur perſona magis dilecta. ſed contra.n.18.*

19 *Tranſmitti ius deliberandi fauore patruelis excluſis defuncti ſororibus.*

20 *Filium præſumi quod magis diligat matrem, quam fratrem.*

FACTI SPECIES.

ILluſtris D.Paſqualis de Grimaldis Genuenſis condidit teſtamentum, in quo inſtituit hæredes ſuos vniuerſales Illuſtres dom.Baptiſtam, Nicolaum, Andream, & Paſqualem ſuos filios legitimos, & naturales, quibus etiam nõ nulla bona particularia ſingulis prælegauit, & præterea prohibuit ipſos filios, & hæredes non poſſe alienare aliquã partem hæreditatis niſi poſtquã peruenerit ad ætatem an. 25. per hæc verba preciſa in teſtamẽto ordinans et mãdans qđ d. eius filij, & hæredes ſtare, & habitare dẽant in ſimul donec reſpectiuè compleuerint ætatem annorũ 25. & quod non poſſint diſponere de d. hæreditate, neque de aliqua eius parte, nec etiam de domibus, & villis ſupra legatis dictis Nicolao, & Baptiſtæ quouis modo, aut ex quauis cauſa directè, vel indirectè; niſi poſtquam compleuerint dictam ætatem annor. 25. qua ætate completa ſi fuerint declarati habiles & idonei per prædictos fideicommiſſarios & non aliter, tunc de ea, & domibus & villis prælegatis diſponere poſſint, prout ipſis filijs reſpectiuè videbitur, & ſi completa dicta ætate non fuerint declarati habiles vt ſupra perſeuerare debeant ſub dicto vinculo, & ſub dicta tutela vſq. ad ætatem annorum 30. qua ætate completa poſſint diſponere libere de ipſa hæreditate, ac domibus & villis, prout ipſis hæredibus reſpectiue videbitur, nulla præcedente declaratione dictorum fideicommiſſariorum.

Præſupponitur etiam in facto, quod cum vnus ex dictis fratribus hæredibus inſtitutis hoc eſt Dominus Nicolaus annorum ſexdecim ægrotaret ad mortem, alium fratrem Paſqualinum nomine ætatis ... annorum ſimiliter ægrotantem habebat, qui Paſqualinus biduo ante mortem Nicolai deceſſit, quare hæreditas ipſius ad Nicolaum, et alios fratres ab inteſtato competebat. Sed cum grauiter Nicolaus ægrotaret & non fuit de morte fratris certior factus, vnde nullum animum hæreditatis adeundæ oſtendere potuit, nec etiam quando fuiſſet de morte fratris certioratus, aliquid deliberare potuiſſet, cum eſſet ſub poteſtate tutorũ & curatorum illo breui tempore duorum dierum. Poſt biduum obijt Nicolaus condito teſtamento, in quo matrem hæredem ſuam vniuerſalem inſtituit, & hæreditatem fratris præmortui non adiuit.

His in facto præſuppoſitis de duobus dubitari, & quæri nunc contingit.

Primo an prædictus D. Nicolaus, non obſtante illa prohibitione facta a patre teſtatore inſtituere potuerit eius matrem.

Secundo, an dictus dom. Nicolaus tranſmiſerit ad prædictam eius matrem ius deliberandi de adeunda vel non portione hæreditatis Paſqualini fratris ac eiuſdem matris filij, vel ſaltem ſit ipſi matri ſuccurſum per reſtitutionem in integrum, vt deliberare poſſit, an velit adire vel non dictam Paſqualini hæreditatem?

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXXXI.

DE prima propoſita dubitatione reſpondendũ videbatur prædictum D.Nicolaum non potuiſſe inſtituere hæredẽ eius matrem, ob prohibitionem ab eius pãtre teſtatore factam, ne de ſibi relictis poſſet quouis modo diſponere priuſquam perueniſſet ad ætatem 25. annorum.

Primò vrgere non parũ videtur, quod hæres prohibitus a teſtatore, ne bona ſibi relicta alienet, non poteſt condere teſtamentum, inſtituendo propriam matrem. Ita ſane reſpondit Socin. ſen. in conſ.43. nu. 10. lib.3. qui auctoritate quamplurium oſtendit, hunc alienare prohibitum non poſſe inſtituere hæredem eum, qui alioqui eſt ſucceſſurus ab inteſtato, ſicuti ſucceſſura eſt mater, auth. defuncto. C. de legit. hæred. & idem reſponderunt Fulgoſ. in conſ.117. col.3. verſ. reliqua deliberatio, & Dec. in conſ.23. nu.5. & in conſil.481. num.9. verſic. tertiò reſpondetur.

Secundo vrgere magis vř, qđ teſtator vſus eſt his verbis, & quod non poſſint diſponere de d. eius hæreditate. Cuius quidem verbi, diſponere, ea eſt ſignificatio, vt proprie vltimã voluntatem comprehendat. §. diſponat. in auth. de nuptiis, & tradunt gloſſ. in rubr. ff. ſolut. matr. & ibidem Alber. & Socin. ſen. in conſ.13. num.32. lib.1. & in conſ.49. num.9. lib.4. Pariſ. in conſ.21. num.48. lib.2.

Tertio non parum huic opinioni ſuffragari videtur generalis ille ſermo, quouiſmodo, & ex quauis cauſa directè vel indirectè. Qui quidem prohibere dicitur etiam teſtamenti confectionem et alienationem in vltima volũtate factam. l. vlt. C. de reb. alien. non alien. et §. alienationis. in authen. de non alien. & ſcribunt Bart. in l. peto. §. fratre. num.... de leg.2. Iaſ. in Socin. ſen. in conſil.251. in primo dubio lib.2. Iaſ. in cõſ.168. col.8. lib.2. Ceph. in conſ.153. num.31. lib.2. et alios refert Ant. Gabr. in lib.4. concluſ. tit. de fideicom. concluſ.... num.6.

Re tamen ipſa diligentius perpenſa, contrarium viſum eſt verius, nempe prædictum D. Nicolaũ potuiſſe non obſtante dicta prohibitione teſtari, et in bonis inſtituere hæredem eius matrem.

1 Primo, quia prohibitio † hæc fuit ſimpliciter facta, & nemine vocato in caſu alienationis. Atqui prohibitio ſic facta dicitur nulla et inualida, vt ſcribunt

būt Bald. in l.quoties.n....C.de fideicom.& ibidem Ant. Padilla Hiſpanus num.11. Ruin. in conſil.76. num.6.lib 2.Petrus Ant.Anguſola in conſ.12.num. 2.lib.6.& Marcabr.in conſ.85.num.217.in fin. Ergo non dicitur impeditus D.Nicolaus ſic teſtari, cum id quod eſt nullum,non præſtet impedimentum.

Secundo admiſſo, citra veri præiudicium, quod prohibitio hæc ſit valida,attamen adhuc non impedit hanc inſtitutionem:cum ſit prohibitio ſimpliciter, generaliter & diſtinctè facta, nō autem reſpectu
2 certarum perſonarū. Atqui prohibitio † generaliter & ſimpliciter ſic facta ne alienentur bona,vel de eis diſponatur, non impedit, quominus is prohibitus poſſit teſtamentum condere, & hæredem in eis inſtituere,ergo iure potuit D.Nicolaus teſtari,& hæredem facere eius matrē.Illa maior propoſitio probatur auctoritate quamplurium, quos longa ſeriè congerit Ant.Gabr.in lib.4.concluſ.tit.de fideicom miſs.concluſ.10.num.1.illos ex ordine magis ac Gabriel referam,& alios nonnullos adiungam. Ita ſane 23.iuris Cæſarei interpretes,hoc eſt.

1 Accurſ.in l.pater.§.Iulius Agripa de verbo factum.de leg.3.

2 Bart.in l.ſi quis ita.§.ea lege.num.7.verſ.quandoque lex. ff.de verbor.obligat. & in l.quemadmodum.col.2.num.5.verſ.regulariter autem.C.de agri col.& cenſ.lib.11.

3 Bald.in conſ.349.ſtatuto Placentiæ. in fi.lib.1.

4 Angel.in d.§.ea lege. verſ.& concludo.in conſ. 7.ex dicto themate.num.4.& in conſ.57.col.penult. verſ.ſecundo videndum eſt.

5 Fulgoſius in conſ.215.col.2.

6 Caſtren. in eodem §.ea lege. num.4. verſ.nota vlterius. & in conſ.32. ſuper ſecundo puncto.nu.4. lib.1.

7 Imola in d.§.ea lege.num.8. verſic.circa tertiū.

8 Alex.in conſ.155.num.3.lib.2.& in conſil.55. num.3. lib.3. quo poſtremo in loco copioſe differit & declarat.

9 Iaſ.in l.filiusfam. §.diui. in lectura . num.103. verſ.ſecundo adde.de leg.1.& in conſil.110. num.1. verſ.ſed iſtis non obſtantibus.& in conſ.120. col.2. lib.1.& in conſ.164.col.3.verſ.bene facit. lib.4.

10 Ambroſius Opizonius in d.§.diui.num.171.

11 Curt.ſen.in conſ.46.ſæpè reuoluta. col.1.verſ. tertius caſus.

12 Fabianus de Mōte in tract. de empt.& vendit. in 4.part.princ.q.vlt.num.22.

13 Ruin. in d.§.diui.num.109. & in conſ.89. col. 5.num.16. verſ.& prædicta adhuc confirmantur. & in conſ.150. num.16.verſ.& dato,quod etiam.& in conſ.188.num.13. lib.1.& in conſ.38.num.14.verſ. ſed præmiſſis non obſtantibus.

14 Curt.iun.in conſ.160.col.penult. verſ.nō obſtat aliud.num.8.

15 Socin.iun. in d.§.diui.num.198.& in conſ.112. num.11.& 12.lib.1.& in conſ.129.num.18.lib.2.

16 Ant.Gabr.in d.concluſ.10.num.1.

17 Alba in conſ.109.num.3.lib.1.

18 Ceph.in conſ.57.num.25. lib.1.& in conſ.730. num.47. & multis ſequent.lib.5. vbi late declarat.

19 Petrinus Bellus inter conſilia Albæ in conſil. 762.num.3.

20 Petr.Ant.Anguſola in conſ.12.num.4.lib.6.

21 Io.Bolognet.in d.§.diui.num.240.verſ.ſecundus caſus.

22 Marcabrun. in conſ.85.num.212.& num.221.

23 Petra in tract.de fideicom.q.8.num.258.& nu. 270.verſ.pro reſolutione.& 271.

Et ij quidem vel ex eo moti ſunt, quod prohibitio alienationis ſimpliciter facta non includit hæredis inſtitutionem.l.1.ff.de fundo dotali.& l.quædā. ff.de acquir.rer.dom. Ratio eſt quia non poteſt hæres ſic prohibitus omni tempore viuere, ideo oportet quod hæredem habeat.Ita Bart.in d.l.ſi ita quis. §.ea lege.num.7.verſic.quandoque lex. ff.de verbor. oblig.& eum ſecuti ſunt reliqui ſupra congeſti.

Tertio in ſpecie magis ſuffragatur, quod teſtator prohibuit,ne filij & hæredes a ſe inſtituti poſſint de his bonis diſponere, donec perueniſſent ad ætatem
3 25.annorum. Atqui prohibitio † alienandi & diſponendi donec hæres inſtitutus peruenerit ad certam ætatem non impedit, quominus ipſe hæres antequā ſit illius ætatis teſtari, & inſtituere poſſit hæredē in d.bonis; Ergo D.Nicolaus potuit teſtari & matrem inſtituere hæredem. Illa maior propoſitio probatur auctoritate 13. doctorum , me cum illis numerato. Ita ſane

1 Bald.in l.ea lege.num.12. verſ.aut eſt prohibita contra alienantis imbecilitatem. C.de condit.ob cauſam.& idem in conſ.83.An prohibita alienatione.in fin. verſ.aut eſt prohibita , vt contra alienantis imbeciliratem lib.2.

2 Salicet.in d.l.ea lege.num.17.verſ.quarto,quidam donauit &c.

3 Alexand. in conſil.155. num.7. verſic.benefacit.lib.2.

4 Fabianus de Monte in tract. de empt.et vend. in 4.quæſt.princ.q.22.art.16.num.23. verſ.alius extra dictos caſus.

5 Rubeus in conſ.27.in fine.

6 Catelianus Cotta in memoria.in verbo.filius grauatus.in fine.

7 Tiraquell. in tract.de ll.Connubial.in gl.3. nu. 93.in fin.

8 Alba in conſ.109.num.1.

9 Decian.in conſ.56.num.31.lib.2.

10 Petrus Ant.Anguſola in conſ.12.num.3.lib.6.

11 Io.Bolognet.in l.filiusfam.§.diui.nu.243.verſ. quintus caſus.de legat.1.

12 Io.Petrus Surd.in conſ.77.num.32.lib.1.

13 Ego ipſe conſ.939.in fin.lib.10.

Ea ratione ii moti ſunt, quod prohibitio ſic facta cenſetur facta fauore prohibiti, ne ſcilicet ob ætatis lubricum & imbecilitatem bona dilapidet & peſſum mittat. Quæ ſane ratio, & cauſa ceſſat, quando prohibitus alienare & diſponere,teſtamentum conficit,& hæredem facit eum,quem quilibet prudens, & bonus pater familias inſtitueret. Et propterea hoc dicitur potius conſilium de non alienando quā præceptum.Ita quidem ex prædictis ſcribunt.

Quarto vel ex eo comprobantur prædicta , quod teſtator iſte prohibuit, ne dicti eius filii poſſent diſponere de dictis bonis,donec perueniſſent ad ætatem 25.annorum. Qua ætate completa (ſic ad verbum legitur in teſtamento)ſi fuerint declarati habiles & idonei per d.fideicommiſſarios, & non aliter, tūc de ea hęreditate, domib.& villis pręlegatis diſponere poſſint, put ipſis filiis reſpectiuè videbitur. Et ſi completa dicta ætate,non fuerint declarati habiles, vt ſupra,perſeuerare debeant ſub d.vinculo, & ſub d.tutela vſque ad ætatem ann.30.qua ætate cōpleta poſſint libere de ipſa hæreditate ac domib. et villis put ipſis hæredib. reſpectiuè videbitur, diſponere,nulla præcedente declaratione d.fideicōmiſſariorum etc.His ſanè verbis contulit teſtator facultatem dictis fideicommiſſariis et executoribus teſtamenti declarandi,ſicque arbitrandi,an prædicti filii & hæredes poſt perfectam ętatē eſſent habiles et idonei ad diſponendum de rebus et bonis ſuis. Quod ſane

4 ſine arbitrium † ad contractus & alienationes inter viuos referri omnino debet: Non autem ad diſpoſitionem teſtamentariam, quæ ab alterius arbitrio pẽdere minimè poteſt, ſicuti in ſpecie reſponderunt Alex. in conſ. 155. num. 6. verſ. ergo in propoſito. lib. 2. & Ruin. 188. in fine lib. 2. & rectè quidem. Nam ſi
5 cuti permiſſum non eſt teſtatori † hæredem facere illum, quem Caius elegerit, vel declarauerit, vt ſcribunt Bart. in l. verum. §. cum quidem. num. 6. ff. de rebus dubijs; & ibidem Socin. num. 6. & manifeſtius Pariſ. in conſ. 38. num. 31. & 46. lib. 3. Roder. Suarez in tract. de captatoria voluntate. num. 4. verſ. alio modo. & num. 26. Didac. Couuar. in cap. ſi tibi. num. 11. verſ. hoc tamen. de teſtam. & Petrus PeKius in tract. de teſtamentis coniugum. lib. 1. cap. 12. num. 5. Ita pa
6 riter ſtatuere † non poteſt, quod Caius declaret, quo tempore hęres inſtitutus poſſit teſtari, quia illa teſtandi facultas penderet ab ipſo Caio. Imò magis tollitur & impeditur libera facultas teſtandi hoc in caſu in quo oīno teſtari hic non poſſet ante declarationem, quā præcedenti in caſu, vbi ſaltem arbitrio Caij poſſet aliquem hæredem inſtituere & facere.

Quinto & vltimò, admiſſo citra veri præiudiciū,
7 quod prohibitio † alienandi vel diſponendi ſimpliciter facta comprehenderet etiam hæredis inſtitutionem, attamen nō comprehendit, quando ſic prohibitus alienare & diſponere inſtituit propriam matrem. Ita in ſpecie reſpondit Marcabrun. in conſ. 85. num. 199. motus auctoritate Decij in conſ. 378. in fine, qui ſic declarat l. peto. §. fratre. de leg. 2. & idem Dec. in conſ. 481. num. 2. verſ. his tamen non obſtātibus. & num. 7. verſ. Non obſtant allegata. Petrinus Bellus inter conſilia Albæ in conſ. 762. num. 14. qui reiecta opinione Socin. ſen. in conſ. 43. num. 10. libr. 3. reſpōdit, prohibitum alienare bona, vt remaneāt in familia, poſſe inſtituere hæredem matrem ſuam.

Non obſtant nunc adducta in contrarium. Nam ad primum rūdetur ex ſupra proximè dictis, qđ imo mater inſtitui poteſt, id quod ſine controuerſia habet locū, quando filius & hæres fuit ſimpliciter prohibitus alienare, vt contingit noſtro in caſu. Et præ-
8 terea, recepta magis opinio eſt, qđ prohibitus † alienare inſtituere pōt hæredem eū, qui ſucceſſurus eſt ab inteſtato. Hanc eſſe magis receptam opinionem teſtatur Ant. Gabr. in lib. 4. concluſ. tit. de fideicommiſs. concluſ. 10. num. 4. in fine. & illis à Gabr. citatis num. 3. accedunt Bolognet. in conſ. 6. num. 37. & Petra de fideicom. q. 8. num. 282. & num. 297. qui alios quamplures refert.

Non obſtat ſecundum argumentum, quia reſpondetur primo, opinionem illam Alberici, & Socini iure non probari, ſicuti tradunt Alexan. in eadem rub. ff. ſoluto matr. nu. 16. & ibidem Ripa num. 16. Prætere & ſecundo reſpondetur verbum diſponat intelligi ſecundum ſubiectam materiam, vt tradunt Alex. præcitata in rubr. ff. ſoluto matr. num. 16. in fine & ibidem Iaſ. in 2. lect. numer. 39. & Pariſ. in conſil. 33. num. 61. lib. 3. Porro ſubiecta hæc materia, vt ex prædictis verè conſtat, eſt ex actibus inter viuos, verbū diſponat, intelligi iuxta ſubiectam materiam. Ita Alex. in rub. ff. ſolut. matr. num. 16. in fine, & Iaſ. Præ
9 terea verbum, diſponat, † ſaltem largè & impropriè ſignificat diſpoſitionem, ſicque actum inter viuos, vt admittunt Alber. Alex. & alii ſupra relati, at im-
10 propria † ſignificatio attenditur & obſeruatur, quādo alijs verbis & coniecturis conſtat de teſtatoris mente, & voluntate. l. non aliter. de leg. 3. & l. quoniam indignum. C. de teſtam. & egregiè Bald. in leg. cum virum. nu. 19. & 20. Dec. in l. ſemper in obſcuris. num. 3. Gomez. ff. de regul. iur. & Gomez. in rub. inſtit. de actio. numer. 5. verſ. neque obſtat. & egregiè Socin. ſen. in l. in ambiguo. col. vlt. ff. de rebus dubijs, & in conſ. 1. nu. 10. lib. 4. ſcribit, recedi à ſermonis proprietate, quando apparet de veriſimili teſtatoris voluntate. & Socinum ſecutus ſum in cōment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 139. num. 12. vbi etiā ſcripſi poſt Riminal. ſen. in conſ. 116. num. 26. lib. 1.
11 verba impropriari, † vt conueniant ſubiectæ materiæ, Porrò in caſu hoc noſtro iam demonſtrauimus ſatis conſtare de mente teſtatoris, quod intellexerit prohibere diſpoſitionem inter viuos, & ſubiectam ipſam materiam hoc idem demonſtrare.

Non obſtat tertium argumentum, quia reſpondetur, verba illa, quouis modo, directè nec indirectè
12 &c. non ſignificare, quod teſtator † voluerit prohibere inſtitutionem hæredis, ſicuti in ſpecie reſponderunt Angel. in conſ. 7. numer. 57. D. Andr. Alex. in conſ. 155. nu. 1. lib. 2. qui multis comprobat. Ruin. in conſ. 89. num. 26. & in conſ. 188. col. vlt. verſ. Nec refert. lib. 2. Iaſ. in conſ. 96. col. 5. verſ. imò fortius. lib. 4. Petrus Anton. Anguſ. in conſ. 12. num. 5. lib. 6. Marcabrun. in conſ. 85. num. 216. & Tiraquell. de retract. conſang. §. 1. gloſſ. 9. numer. 175. qui alios non nullos refert. Prætereà doctores in contrarium allegati, præſertim illi relati ab Ant. Gabr. in d. concluſ. 10. num. 6. loquuntur, quando verba hæc vniuerſalia adiecta ſunt prohibitioni factæ de non alienandis bonis extra certum genus perſonarum.

Secunda eſt dubitatio, an d. D. Nicolaus tranſmiſerit ad prædictam eius matrem ius deliberandi de adeunda, vel non portione hæreditatis Paſquini fratris ac eiuſdem matris filii, vel ſaltem ſit ipſi matri ſuccurſum per reſtitutionem in integrum, vt deliberare poſſit, an velit adire, vel non dictam Paſqualini hæreditatem? De hac dubitatione dicendum eſt prius, Paſqualinum reliquiſſe ſuperſtites matrem, & tres fratres, hoc eſt Io. Baptiſtam, Andream, & Ni-
13 colaum, quibus ob id in capita † & pro virili portione delata eſt hæreditas & ſucceſſio ipſius Paſqualini, iuxta conſtitutionem Iuſtiniani in §. conſequēs, & §. ſeq. in auth. de hæred. ab inteſt. venien. relatā in auth. defuncto. C. ad S.C. Tertull. & in ſpecie reſpondit Alex. in conſ. 86. num. 1. verſ. ſucceſſiuè. lib. 3. Verum cum Nicolaus biduo à morte prædicti Paſqualini deceſſerit, non adita hæreditate pro ſua contingenti portione, ambigitur an ad matrē, à ſe in aliis ſuis bonis hæredem inſtitutam tranſmiſerit ius deliberandi de adeunda vel non portione illa hæreditatis Paſqualini, vel ſaltem mater ipſa poſſit in integrum reſtitui, vt deliberare poſſit? Et quidem reſpondendum eſt, quod aut ius ipſum deliberandi eſt trāſmiſſum, aut ſaltem concedenda eſt reſtitutio in integrum. Si admittimus Nicolaum ſciuiſſe Paſqualini hæreditatē pro ſua contingenti portione ſibi fuiſſe delatam, ex quo deinde ipſe Nicolaus biduo poſt ipſius Paſqualini mortem deceſſit, ſicq; intra annum hæredi conceſſum ad deliberandum de adeunda vel non delata ſibi hæreditate, dicendum
14 eſt, ius † ipſum deliberandi ad matrem tranſmiſſe. iuxta l. cum in antiquioribus. C. de iure deliber. & in ſpecie poſt alios ſcribunt Alexand. in d. conſil. 86. num. 1. in fine. lib. 3. & Sforcia Oddo in tract. de reſtit. in integ. q. 50. num. 57. & num. 61. & in ſpecie de matre ibidem num. 64. Si verò concedimus, ſicuti re vera concedere debemus, Nicolaum ignoraſſe mortem Paſqualini fratris, & delatā ſibi fuiſſe portionem ſuę hæreditatis, dicendum eſt, huic matri ex perſona Nicolai concedi poſſe, & debere in integrū reſtitutionem ad deliberandum, an adire velit, vel non; Cum vera & magis recepta ſit doctorum ſententia,

Digitized by Google

tentia diſpoſitionem l.Pantonius.in princ.ff.de acquit.hæred.qua æquitate ſuadente ſancitum eſt, in
15 integrum † reſtitui debere hæredem eius, qui per abſentiam deliberare non potuit, an adiret vel non hæreditatem ſibi delatam, habere locum etiam in præſente ignorante tamẽ hæreditatis delationem, ſicuti ſcribunt 18.ij grauiſſimi iuris Cæſarei interpretes.

1 Bart.in l.qui duos.num.5.ff.de reb.dub.

2 Angel.in l.ventre.num.12.ff.de acquir.hæred.

3 Capra in conſil.6.num.13.& in conſil.88.numero 12.

4 Franciſcus Aretin.in conſil.170.num.3.in fin.& in dicta l.Pantonius.col.2.& 3.vbi copioſe diſſerit, an ex rigore, vel æquitate concedatur hæc reſtitutio.

5 Alex.in l.ſi infanti.in fine.C.de iure deliber.& in conſ.20.num.11.lib.1.

6 Corn.in conſ.133.in fin.

7 Riminald.ſen.in conſ.88.num.30.lib.1.

8 Iaſ.in l.cum antiquioribus.colum.2.C.de iure deliber.

9 Socin.ſen.in dict.l.qui duos.num.18.ff.de reb.dubijs.qui copioſe opinionem hanc defendit.Et idẽ in conſ.153.num.28.lib.2.

10. Bertrand.in conſ.247.lib.2.

11 Sebaſtian.Sapia in rept.d.l.cum antiquioribus.num.7.

12 Anton.Gomez.in tomo 1.varia.reſolut.tit.de tranſmiſs.cap.9.in fine.

13 Pariſ.in conſ.59.num.16.lib.2.

14 Gozadin.in conſ.68.num.12.

35 Rubeus in conſ.56.num.2.

16 Alciat.in l.ventre.num.20.ff.de acquir.hæred.

17 Fernãd.Vaſquius in tract.de ſucceſs.progreſs.§.8.num.15.

18 Sfortia Oddo in tract.de reſtit.in integ.quæſt.50.ar.7.nu.69.verſ.contrarium tenent.&c.qui poſt prædictos perpendit verba d.l.Pantonius.in principio.ibi.ante vita deceſſerit quam ſe hæredem inſtitutum cognoſceret.&c.Quæ ſanè verba ſignificant, æquitatem illam, qua reſtitutio conceditur, eſſe fundatam in iuſta & probabili ignorantia eius cui delata fuit hæreditas, qui non cognouit, an eſſet vel nõ. Et accedit ratio, quod in concedenda in integrũ reſtitutione plus operatur ignorantia quam abſentia. Nã abſentia volũtaria nõ eſt iuſta cã, vt concedatur reſtitutio aduerſus præſcriptionem.l.vlt.C.de præſc.
16 longi temp.& tamen ignorantia ſic, vt ſcribunt oẽs in l.cũ filius.§.in hac.ff.de verb.oblig.& latiſſime cõprobat Sforcia Oddo in d.tract.de reſt.in integrum q.8.art.9.num.65.verſ.contrarium.

His intelligimus, hãc eſſe verã & receptam ſñiam, & ſi ab ea diſſentiunt Bald.in l.1.in 24.oppoſ.C.qui admitti.Comẽſ.in l.cũ filius.§.in hac.de verb.oblig. Anch.in conſ.170.incipit principaliter.nu.3.Alex. ſibi parum conſtans in conſ.163.num.2.lib.2.Ang. Aret.in l.ventre.num.34.ff.de acquir.hæred.Guiel. Benedict.in cap.Raynut.in verbo mortuo itaque teſtatore.il 2.num.182.in fin.& Burſat.in conſ.60.nu.5.& in conſ.61.num.12.lib.1.

17 Nec repugnat, quod reſtitutio † hæc locũ non habet quando per ipſam reſtitutionẽ excluderetur perſona magis dilecta ab illo, de cuius hæreditare & ſucceſſione agitur, ſicuti docuit Bald.in l.vnica.num.6.de ijs, qui ante apertas tab.& in l.2.num.3.verſ.oppono, quod ſuccurratur.C.ad S.C.orificia.quem ſecuti ſunt Alex.in conſ.168.n.20.lib.7.& Burſa.in cõſil.61.n.4. Nam reſponderut primo prædictam opinionem Bald.& prius cuiuſdam Simonis Vicentini, vt refert Fulg.in eadem l.2.in fin.C.ad S.C.orificia.
18 reiici † ab aliis, ſicuti teſtatur ipſe Fulgoſ.& vere ante Fulgoſ.diſſenſerunt Cyn.& Alberic.ibidem, & nouiſlimè Sfor.Odd.in tract.de reſt.in integ.q.50.art.8.nu.81.verſ.tu vero, qui dixit, doctores ſupra pro cõi ſententia commemoratos, etiam in caſu huius prædilectionis reſpondiſſe pro ipſo hærede & pro æquitate.d.l.Pantonius.ff.de acquir.hæred.& inter alios Soc.ſen.in conſ.153.num.28.lib.2.iunctis his, quæ paulo ſupra dixerat, idem aduerſus Bald.reſpõ
19 dit, dum dixit, locum eſſe tranſmiſſioni † ad fauorẽ patruelis hæredis, excluſis defuncti ſororibus ab eo magis dilectis tamquam magis coniũctis, iuxta ea, quæ ſcripſi in comm.de præſumpt.lib.4.præſ.16.nu.4.verſ.tertia eſt coniectura. Et vere credendũ eſt, qđ ſi Burſat.vidiſſet Cyn.Alber.& multo magis Fulg.a Bald.diſſentientes, eum ſecutus non fuiſſet.

Præterea & ſecundo reſpondetur, noſtro in caſu non extare perſonam magis a Paſqualino dilectam eius matre. Et ſi enim Paſqualinus reliquit ſuperſtites Io.Baptiſtam & Andream fratres, attamen nemo iure dubitare poteſt, quin ipſe Paſqualinus magis diligeret matrem quam fratres. Siquidem fratrum concordia rata eſt, vt inquit Poeta, & experiẽtia docet, vix reperiri qui fratrem diligat, cum tamẽ magna ratione præſumendum ſit, filium valdè amare matrem. Nam viſcerum eius portio eſt, ſicuti ſcribunt Ariſtot.in lib.5.Ethic.cap.5.& Imper.in l.cum ſcimus.§.vlt.C.de agricol.& cenſ.lib.11.& ob id nulla maior coniunctio ſanguinis conſiderari poteſt, &
20 conſequenter filius † magis diligit matrem quã fratrem, vt dixi in d.præſumpt.16.nu.4.ver.tertia coniectura. Et ſi rectè perpendatur ita ſenſit Burſat.in d.conſ.61.num.21.ad finem.

Concludo itaque Nicolaum vel tranſmiſiſſe ad matrem portionem hæreditatis Paſqualini a ſe non aditam, vel ſaltem matrem ipſam eſſe in integrũ reſtituendam, vt ex perſona Nicolai filii, cuius extitit hęres ex teſtamento poſsit deliberare, an ipſam Paſqualini hæreditatem pro ſua contingenti portione adeat, vel non.

SVMMARIVM.

1 *Filium non debere eſſe deterioris conditionis patre, & ideò excludere, quem pater excludebat.*

2 *Primogenituræ præeminentiam remanere apud filium mortuo patre ex perſona propria, non patris.*

3 *Formam, quæ a radice ſumitur eſſe in quolibet deriuato.*

4 *Cauſæ proximæ, & remotæ eandem eſſe diſpoſitionem.*

5 *Primogenituræ priuilegium tranſire in filium.*

6 *Primogenituram nil aliud eſſe, quam fideicommiſſum.*

7 *Prædilectionem nominatorum trahi ad eorum filios.*

8 *Tranſuerſalium lineæ non eſſe locum, donec extant ex recta.*

9 *Tranſmiſſione non eſſe opus in primogenitura, ſed ipſo iure vocari lineam rectam primogenitorum.*

10 *Primogeniti appellatione in Hiſpania venire etiam tranſuerſales perpetuoque.*

11 *Lineam rectam ſequendam ſemper in primogenitura & maioratu.*

12 *Lineam primogeniti omnes alias excludere.*

13 *Lineam non poſſe incipere niſi ab eo, qui ſucceſſionẽ occupat.*

14 *Linea includi omnes qui deſcendunt ab eo, qui ſucceſſionem occupauit.*

15 *Primogeniti linea dici, qui primus natus eſt, cui ſtatim nato acquiri primogenituræ ius, n.16.*

17 *Primogenituram idem eſſe quod fideicommiſſum.*

18 *Subſtitutionem fideicommiſſariam caducato primo gradu, eſſe initium teſtamenti.num.19.*

20 *Primogenitum filium excludere patruum, ergo fortius filium*

ſecundogeniti .num.21.

22 *Vt ſupra, dictionem, eſſe repetiuam omnium præcedentium qualitatum.*

23 *Clauſulam in omnibus, & per omnia, oſtendere exequationem.n.24.*

25 *Clauſulam cum illis modis, formis, conditionibus in teſtamẽtis ſignificare teſtatorem voluiſſe qualitatem, formam, & modum primæ diſpoſitionis eſſe in ſecunda repetitum ſine tergiuerſatione.*

26 *Filium repreſentare perſonam patris etiã in ſucceſſione trãſuerſalium, & propatrui.*

27 *Filium nõ ingredi locum patris, cum agitur de fideicommiſſo propatrui.*

28 *Propatruum ex coniecturis in fideicommiſſo pręſumi uocaſſe filium in locum patris.*

29 *Propatruum vocando fratres & eorum liberos, cenſeri voluiſſe filios ingredi locum parentum.*

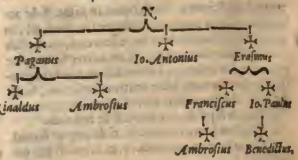
30 *Tranſmitti ius primogenituræ.*

FACTI SPECIES.

ILluſtris D. Paganus Abdua Mediolanenſis condidit teſtamentum, in quo heredes inſtituit D. Rinaldum et Ambroſium filios, quibus deficientibus ſine filijs, ſubſtituit primogenitum D. Io. Antonij fratris, & ipſius primogeniti lineam maſculinam, intelligendo tamen quod ſemper primogenitus ordine ſucceſſiuo ſuccedat vſque in infinitum, non autem, quod omnes maſculi legitimi ſuccedãt, ſed quod primogenitus, qui reperiretur capax excludat quoſcunq. alios genitos. Ita etiam & taliter (verba hæc teſtatoris ſunt) quod filius ſiue nepos & omnis deſcendens primogeniti vel natu maioris præferatur illi, cui pater, vel aſcendens fuiſſet prælatus, ſi ſuperuixiſſet, &c. Deficiente autem linea d. D. Ioan. Antonij ſubſtituit deſcendens maſculos D. Eraſmi alterius fratris ipſius teſtatoris, his adiectis verbis, omni meliori modo vt ſupra, & vt ſupra. Et in omnibus & per omnia prout vocauit deſcendentes præfati D. Ioan. Antonij fratris mei. Cum illis modis, formis, cõditionibus, fideicommiſſis, prohibitione alienationis, pœnis, & deniq. omnibus qualitatibus etiam primogenituræ & implicationibus faciendis, & cum pœna ſpecificata in implicationibus faciendis adiecta, ita quod in nullo ſit differentia inter deſcendentes vnius & alterius.

Mortuo teſtatore, deceſſerunt, & prædicti eius filij hoc eſt Dom. Rinaldus, & Ambroſius ac etiam D. Io. Antonius ſine filijs, ita vt euenerit caſus ſubſtitutionis factæ de filijs D. Eraſmi. Qui quidem reliquit duos filios, nempe D. Franciſcum primogenitum, & D. Io. Paulum ſecundogenitum, ij ambo deceſſerunt ſuperſtitibus dict. D. Rinaldo & Ambroſio filijs teſtatoris, & relictis filijs, D. Franciſcus reliquit D. Ambroſium ſecundum, D. Io. Paulus vero reliquit D. Benedictum. Contendit D. Ambroſius ſe tamquam filium D. Franciſci primogeniti ſuccedere debere, & ſi ætate minor ſit D. Benedicto, qui e contra aſſerit ſucceſſionem ad ſe tamquam ætate maiorẽ tempore purificatę conditionis pertinere, contendens in ſubſtitutione facta de filijs D. Eraſmi eorum aui non eſſe repetitas conditiones appoſitas in filijs D. Antonij, & omni in caſu illa procedere, vbi ſemel radicatum fuerit fideicommiſſum in primogenito D. Ioan. Antonij, vel D. Eraſmi. Cæterum quo ad primam acquiſitionem præferendum eſſe natu maiorem ex deſcendentibus D. Eraſmi, qui talis reperitur tempore purificatæ conditionis, non autem primogenitum primogeniti.

Quæri itaque ac dubitari contingit, vter ex ijs duob. pręferri & ſuccedere debeat.

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXXXII.

DE egregia hac facti ſpecie propoſita reſponden
dũ eſt ꝓ D. Ambroſio, ꝙ admitti & ſuccedere
ipſe debeat in hac primogenitura & fideicõmiſſo,
excluſo D. Benedicto eius cõſanguineo natu maiore
ipſo D. Antonio. Et hoc quidẽ triplici ex capite. Pri
mum quorum eſt, ex propria perſona tamquam vo-
catus ab ipſo tempore. Secundo ex iurę repræſenta-
tionis perſonæ patris ſui. Tertium iure trãſmiſſionis.
Et quod attinet ad primum caput, dicendum eſt, ve
rè ipſum D. Ambroſiũ fuiſſe vocatum a teſtatore ad
excluſionẽ D. Benedicti. Huius veritatis demõſtran
dæ gratia multis vtar rõnib. & argmentis, vno hoc
præmiſſo, teſtatorẽ diſpoſuiſſe, quod extinctis & fini
tis lineis ſeu deſcendentibus a ſe ipſo, & a D. Io. An-
tonio fratre, ſuccederent primogeniti D. Eraſmi al-
terius fratris ſui, ſicuti ſignificant poſtrema illa ver
ba ſubſtitutionis. ibi. & omnib. qualitatibus primo-
genituræ. Quæ ſane verba clariora redduntur, ſi re-
ferantur, vt referri deberi demonſtrabimus infra ad
primam ſubſtitutionem & ordinationem primoge-
nituræ in perſonam filiorũ D. Antonij. Hoc pręmiſ-
ſo, dicimus, quod ſicuti D. Franc. primogenitus d.
D. Eraſmi, ſi nunc in humanis eſſet, excluderet non
ſolũ D. Benedictum, ſed ẽt D. Io. Paulũ ipſius D. Be
nedicti patrẽ, ita ẽt nunc D. Ambroſius ipſius D. Frã
ciſci filius non modo excludit d. D. Bendictũ, verũ
ẽt excluderet D. Io. Paulum D. Benedicti patrẽ, ſi ſu
perſtes eſſet. Hæc ſententia vera ſic demonſtratur.
1 Primo vel ea ratione & argumento vtar, qđ † filius
non debet eſſe deterioris conditionis patre. l. maxi-
mum vitium. verſ. ſancimus. C. de liber. præter. vbi
Bald. Corn. & reliqui, & ad rem magis Caſtr. ibidẽ.
Atqui D. Franciſcus erat primogenitus D. Eraſmi &
excludebat nõ ſolum D. Benedictum, ſed & eius pa-
trem. Ergo pari modo D. Ambroſius d. D. Franciſci
filius non modo excludit D. Benedictum, ſed etiam
excluderet D. Io. Paulum patruum, ſi in humanis eſ-
ſet. Hoc argumenti genere vſus ſum in terminis ſuc-
ceſſionis primogenituræ in conſ. 211. col. 2. verſ. pri
mò, quia. lib. 3.
2 Secundo ſuffragatur, quod ipſamet † primogeni-
tura eſt cauſa proxima & propinqua huius prælatio
nis, non autem perſona ipſius primogeniti. Sed re-
manet apud eum, qui primogenituræ dignitatẽ ob-
tinet, arg. cap. quoniam Abbas. de off. deleg. & cap. ſi
gratioſæ. de reſcript. in 6. & ſcripſi in lib. 1. de arbitr.
iudic. & c. q. 68. Cum ergo D. Ambroſius ſit D. Fran.
primogeniti primogenitus, ſequitur dicendum, præ
eminentiam ſuccedẽdi apud eum, mortuo patre ſuo
iam primogenito, remanſiſſe. Ita ſum argumentatus
in d. conſ. 211. num. 2.
Tertio accedit, quod D. Ambroſius natus eſt ex D.
Franciſco primogenito, ſicq. ex radice priuilegiata,
quę cæteris pręferebatur. Ergo eãdẽ aſſumit naturã,
3 quã pater hẽbat, quia forma, † & origo, quæ a radice
ducitur, in quolibet deriuato reperitur. l. in ratione.
la 1.

la 1. §. ſi filio. ff. ad legem falcidiam. ibi. formam &
originem. l. qui id. in princip. ff. de donation. & leg.
tutor. ff. de fideiuſſor. Et omne illud, quod deduci-
tur per medium, ſapit naturam medij, ſi medium il-
lud eſt naturale, & non ſimpliciter inſtrumentale,
quia per medium ſpecificatur atque naturatur, vt
vtar verbis Baldi in conſ. 389. conſuetudo. poſt prin-
cipium lib. 2. qui in ſpecie ſic arguit. Quod & na-
tura ipſa manifeſtum facit, quia quod incertum eſt,
facit poma ſuæ ſpeciei, non autem poma radicis, &
hoc quidem ex lege naturæ eſt. Cum vnum quod-
que generat tale, quale ipſum eſt. cauſa ergo natu-
ralis tranſit ab ipſo primogenito in filium primo-
genitum, qui ex patris ſemine producitur, & in
quo nomine ipſius patris perpetuatur. Hoc argu-
mento vſus ſum in dicto conſil. 211. num. 4. 5. & 6.
Quarto vel ea ratione comprobantur prædicta,
4 quod id, quod ſtatuitur in cauſa † proxima, cenſe-
tur etiam ſtatutum & ordinatum in cauſa remota,
quæ per illam vel ex illa deſcendit. Ita Bald. in l. il-
lam. num. 11. C. de collatio. quem ſecutus eſt Caſtr. in
conſil. 119. Hæreditas prædicta. num. 5. lib. 1. Atqui
filius eſt cauſa proxima, cui ineſt priuilegium præ-
lationis primogenituræ; nepos verò cauſa remota
fluens tamen ab ipſa cauſa proxima, hoc eſt ab ip-
5 ſo filio, hoc eſt patre ſuo. Ergo priuilegium † pri-
mogenituræ tranſit ſeu deſcendit in ipſum nepotẽ.
Ita ad rem duxi argumentum in d. conſ. 211. num. 7.
lib. 3. vbi num. 8. vſus ſum alio argumento, de quo
dicam in ſubſequenti argumento.
6 Quinto mouet me multum, quod † primogenitu
ra nil aliud eſt quam fideicommiſſum; ſicuti ſcribũt
Ludouicus Molina in libro 1. de Hiſpan. primogen.
cap. 1. num. 7. Abba. in conſil. 60. num. 10. lib. 1. & ſe-
cutus ſum in conſil. 803. numer. 2. lib. 9. & in conſil.
915. nu. 1. lib. 10. Atqui ſi teſtator reliquit fideicom-
miſſum familiæ, primò ſuccedunt nominati, quibus
quidem nominatis deficientibus, ſuccedunt illi, qui
erant ex familia tempore mortis teſtatoris, ſed ita
demum ij ſuccedunt, ſi nominati decedunt ſine fi-
liis, ſicuti manifeſte reſpondit Modeſtinus in l. cum
ita. §. in fideicommiſſo. de leg. 2. Ibi. & qui ex his pri-
mo gradu procreati ſunt. Quæ quidem verba refe-
runtur ad perſonam nominatam; vt declaraui in cõ
ſil. 106. num. 89. lib. 1. Et ratio eſt, quia quemadmo-
dum teſtator prædilexit prius nominatos, ita etiam
7 prædilexiſſe dicitur ipſorum nominatorum † filios.
Ergo idem dicendum eſt in conſtitutione, & ordina
tione primogenituræ, quod ſcilicet ea fuerit mens
teſtatoris ea ordinantis & conſtituentis, vt primo-
genitura gradatim deferatur in primogenitos per li
neam rectam, hoc ſcilicet ordine, vt poſt primogeni
tum ſuccedat ille qui ex illius recta linea eſt. Et do-
nec aliquis extat ex ipſa recta linea, nunquam fit
8 tranſitus ad lineam tranſuerſalem. † Ita probat tex.
cap. 1. de natura ſucceſs. feud. quem ſic ad rem no-
ſtram perpendunt Socin. ſen. in conſil. 252. colum. 8.
libro 2. & Alciat. inter conſil. Grati in conſilio 8.
num. 4. lib. 1. quos ſecutus eſt Didac. in libro practic.
quæſtio. cap. 38. num. 6. quo loci ait, quod mortuo
primogenito, primogenituræ ius tranſit, ſeu conti-
nuat in perſonam filii ipſius primogeniti, qui filius
ſit & ipſe primogenitus recta linea. Idem ego ipſe
ſcripſi dicto conſil. 211. numero 10. 11. 12. 41. & 58.
& accedit nunc Ludouicus Molina in libro 3. de Hi
ſpanor. primogeniis capit. 6. num. 29. qui ſcriptum
9 reliquit, in primogenituræ † inſtitutione cenſeri vo-
catam lineam rectam primogenitorum ſucceſſiue
in infinitum de primogenito in primogenitum ex
propria vocatione etiam abſque alterius iuris trãſ-
miſſione, ſicuti poſt Caſtrenſem, Ifertiam, Præ-
poſitum & alios multos ſcripſit idem Molina in li-
bro 1. de Hiſpanor. primogeniis. capit. 1. numer. 17.
ſub vocatione namque (ſubiunxit Molina in dicto
10 capit. 6. numer. 29.) primogeniti † ex eo deſcenden-
tes in perpetuum tam ex lineæ deſcendentium quam
tranſuerſalium vocati eſſe intelliguntur. Quod ſic
opinantur (dixit Molina.) Abbas in conſil. 85. num.
3. & 5. lib. 1. & alii ab eodem allegati. Ideoque (con-
cludit Molina) dum ſupererit aliquis ex linea illius
11 qui ſemel ius primogenituræ † acquiſiuit, nullus qui
ex alia linea procedat, admittendus erit. Ex quibus
infertur (Molinæ verba hæc ſunt) quod filius pri-
mogenitus etiam viuente patre, hoc ius primogeni-
turæ, vt paulò ante probauimus, conſequatur. Etiã
ſi in vita parentis ipſe moriatur ad nepotem ex fi-
lio primogenito & eius deſcendentes maioratus
ſucceſſio deferenda ſit, vt ſemper eiuſdem maiora-
12 tus ſucceſſio lineam rectam † primogenitorum ſe-
quatur. Cum incluſio lineæ primogeniti omnes alias
lineas excluſerit, vſque quo omnes ii deficiant, qui
ex eius linea proceſſerint. Hæc Molina, ſubiungit
ita ſcripſiſſe Baldum in l. cum antiquioribus. num.
11. verſic. nono. quia primogenitus. C. de iure deli-
ber. Caſtr. in conſil. 164. num. 4. & 5. lib. 2. Præpoſ. in
cap. 1. num. 10. in fine. de feudo Marchiæ, Socin. ſen.
in conſil. 252. num. 17. lib. 2. & in conſil. 47. num. 13.
in fine. lib. 3. Decium in conſil. 397. num. 3. Didacum
in libro practic. quæſtionum. capit. 38. num. 6. & nu.
12. & alios nonnullos, quos commemorat ipſe Mo-
lina, qui idem affirmat in eodem lib. 3. de Hiſpano-
rum primogeniis. capit. 4. numer. 14. & cap. 10. nu-
mer. 10. & hos ſum & ego ſecutus in conſil. 981. nu-
mer. 6. 7. & 8. libr. 10. Nec obſtat, ſi dicatur (inquit
13 Molina in dicto cap. 6. numer. 54.) quod linea † non
poteſt incipere niſi ab illo, qui ſucceſſionem occu-
pat, vt probatur in capit. vbi ſcribentes, de ſucceſ-
ſio. feudi, & in capit. 1. de gradib. ſucced. in feudo,
notat Alciat. in conſil. 494. numer. 10. in conſil. 499.
numer. 3. & conſil. 523. num. 10. Et quod omnes, qui
deſcendunt ab ipſo, qui ſucceſſionem occupauit, di
14 cuntur eſſe ex eius linea, † ſicuti reſponderunt Ful-
goſ. in conſil. 229. colum. 2. & Iaſon inter conſilia
Bruni in conſilio 9. colum. 2. Nam reſpondetur ſe-
cundum Molinã vbi ſupra. numer. 35. diſtinguendo
15 lineam vltimi poſſeſſoris a linea primi. ex linea † vl-
timi non dicitur efficere lineam, niſi ille, qui in
maioratu ſicque primogenitura ſucceſſit. De linea
16 verò † primigeniti, is dicitur qui primus natus eſt,
qui illico quo in lucem eſt editus, cenſetur acquiſi-
uiſſe ius primogenituræ, lineam ſecundo geniti ex-
cluſiſſe: lineam primogenitorum inter ſe, & illos qui
ab eo deſcenderunt conſtituens. Et is quidem pri-
mogenitus ſtatim quo natus eſt, ipſius primogeni-
turę ſucceſſionem acquirit habitu & potentia; Mor-
tuo vero patre realiter, & actualiter ei debetur. Ita
Molina in dicto capitul. 6. numer. 36. Bellamera in
deciſ. 723. numer. 16. verſic. accedo ad ſolutiones. &
Modernus Pariſi. in conſuetud. Pariſien. titul. 1. §. 8.
gloſ. 3. num. 5. Et ſubiungit Molin. num. 37. acqui-
ſitionem illam primogenituræ habitu & potentia,
eſſe certam quandam ſpem ſuccedendi, quæ tam-
quam incommutabilis tolli & auferri non poteſt.
Et hoc quidem probat Molin. auctoritate Oldradi
in conſ. 224. nu. 7. Alber. in prohemio digeſtorum.
§. diſcipuli. num. 22. Abbatis in conſil. 85. numer. 2.
lib. 2. Bellamer. in deciſ. 712. num. 6. & in dicta de-
ciſ. 723. num. 17. in fine, Socin. ſen. in conſil. 252. nu-
mer. 15.

mer.15.lib.1.Tiraquell. de iure primogen.quæſt.21. num.7. quæſt.43. num.14.& quæſt.40. num.66.nu. 93.& num.196.& Modern.Pariſien. in dicta gloſſ.3. num.5.& 6.Ideoque(ſic concludit Molina)non mirum,ſi hoc ius conſiderandum eſt ad hoc, vt ex eo primogenitus ante realem & actualem ſucceſſioné, lineam propriam efficiat, ita vt ab illa dum aliquis ex ea ſuperſit, ad aliam tranſitus faciendus non ſit.

17 Sexto ſuffragatur non mediocriter,quod † primogenitura eſt idem quod(ſic in initio præcedentis argumenti demonſtrauimus)fideicommiſſum. Atqui,
18 ſi fideicommiſſaria ſubſtitutione † plures vocantur vnus poſt alium, adeo propriis vocationibus cenſentur vocati omnes, vt mortuo primo vocato, viuo
19 adhuc teſtatore, ſequens admittatur. Caducato † enim primo gradu fideicommiſſaria ſubſtitutio incipit a ſecundo gradu, ſicuti ſcribunt Baldus & alij quamplurimi, quos longa ſerie congeſſi in conſil. 106.num.391.libr.2. Ergo idem in conſtitutione & ordinatione primogenituræ, in qua propriis vocationibus vocati dicuntur omnes primogeniti deſcendentes a primo illo prius vocato, ſicuti in ſpecie hanc conſequentiam probant Ludouicus Molina in lib.3. de Hiſpan.primogen.cap.6.numer.39.& manifeſtius Melchior Palaez in tractat.Maiorat.in 2.parte quæſt.10.col.2.verſic.contraria opinio perſuaderi. &c. qui eiuſdem opinionis recenſet Peraltam in l.celſus. in princip.num.13. de leg.2.& ſi ergo noſtro in caſu caduca effecta eſt vocatio Dom. Franciſci primogeniti Domini Eraſmi, non tamen caducata eſt vocatio Domini Ambroſij dicti Dom. Franciſci filij, qui ex propria vocatione ſuccedere debet in hac primogenitura, excluſo Domino Benedicto filio Dom.Io.Pauli ſecundo geniti dicti Domini Eraſmi.

Septimò hanc controuerſiam a fortiori dicto argumento diſinit auctoritas quamplurium, qui af-
20 firmant in primogenituræ ſucceſſione filium † primogeniti excludere patruum ſecundogenitū. Ergo a fortiori filius primogeniti excludit filium ſecundo geniti. Quod autem nepos iſte excludat patruum affirmant.

1 Oldrad.in conſ.224.

2 Ioan.Laudenſ.relatus ab Oldrad.vbi ſupra.

3 Armandus Narceſius ab eodem Oldrado citatus.

4 Io.Andr.in addit.ad Specul.in rub. de feudis. col.3.verſ.redeundo.

5 Alberic.in prohœm.digeſt.§.diſcipuli.col.antepen.verſ.decimo in iſta materia.

6 Bald.in l.ex hoc iure.col.2.verſic.ſextò quæritur.de iuſtit.& iure.& in l.liberti libertæque.num... C.de operis liber. in conſ.386. in regno libero.& in conſ.389.conſuetudo eſt.lib.2.

7 Ioannes Fabri in §.cum filius. colum.2.verſic. ſed quid dices.inſtit. de hæred. quę ab inteſtat. deferuntur.

8 Zabarell.in cap.licet.de voto.

6 Anchar. in eodem cap.licet. & in cap.grādi.in 2.notab.de ſupp.neglig.Prælato.lib.6.

10 Abbas in d.c.licet. de voto & in conſil.85.in 1. dubio.lib.1.& in conſ.3.col.3.verſ.ex quibus omnibus.lib.2.

11 Caſtr.in d.l.is poteſt. in princ. ff.de aquir.hęred. & in conſ.164.in preſenti cauſa.lib.2.

12 Rom.in conſ.29.in cauſa maioriæ.num....

13 Franc.Aret.in d.l.is poteſt. col.2. & in conſil. 162.qui teſtatur eſſe magis receptum.

14 Ioannes Rayna in cap.1.§.præterea Ducatus. col.5.verſic.quarto præſuppoſito.de prohibit.feud. alien.per Frider.

15 Aluarot.in cap.1.in fin.de feudo Marchiæ.

16 Præpoſit.in eodem cap.1.col.2.

17 Bellam.in concluſ.724.

18 Nicolaus Peruſ.de ſucceſſionibus ab inteſt.in 1.parte in 6.ſpecie filiorum. col.6. verſic.item quæro an filius.

19 Barbat.in conſ.10.col.4.lib.2.

20 Socin.ſen. in l.ſi cognatus. col.2.verſ.ſecundo infertur. ff.de rebus dubiis,in conſil.252.lib.2. & in conſ.47.col.pen.lib.3.

21 Bertachin.in ſuo repertorio,in verbo.filius Regis.verſ.octauo.& in verbo nepos.verſ.quinquageſſimo.

22 Felin.in c.prudētiam. col.1.verſ.amplia adeo. de offic. deleg.& in cap.auditis. col.7. verſ.conſuetudo præferens.de præſcript.

23 Ludou.Bolog.in conſ.62. col.6.verſ.vel & tertio dico.

24 Auffrer.in addit.ad Capellam Toloſ.q.433.

25 Iacobin. de S.Georgio in inueſtit.feudali. in princ.col.3.verſ.ſed pone,deceſſit Rex.

26 Coſmus Gumyer.in prohem.pragmat. ſanctionis.in verb.primogenito.col.2.& in tit. de muner.& qual.Cardin.in verbo fratres.

27 Guiel.Benedictus in cap.Raynut. in verbo in eodem teſtamento relinquens.il 1.num.183.& multis ſequentibus. & in verbo. mortuo itaq; teſtatore. num.42.& in verbo & vxorem nomine Adelaſiam. num.610.de teſtam.

28 Afflict.in cap.omnes filii. col.2.verſ.ſed dubiū ſtat.ſi de feudo fuerit contro.inter dom.& agnat.

29 Montalon. in promptuario vtriuſque iuris in verbo primogenitus.

30 Caſſan.in cōſuetud. Burgund.in tit.de ſucceſs. §.10.col.1. verſ.ex quo videtur.& in conſil.53. col. 4.verſ.vndecimo facit.& col.17. verſ.vndecimo non obſtat.

31 Pariſ.in conſ.72.num.107.lib.4.

32 Filipp. Probus in additionib.ad Io.Monacum in cap.grandi.col.1.verſ.& tales primogeniti.de ſupplen.neglig.prælat.in 6.

33 Curt.iun.in tract.feud.in 3.part.num.47.

34 Cagn.in prohem.digeſt.§.diſcipuli.num.177.

35 Grammat.in deciſ.1.

36 Didac.Couuarr.in libro practic.quæſt.cap.38. num.6.& in lib.3.variar.reſolut.cap.5.num.8.

37 Decian.in conſ.55.num.48.lib.3.

38 Ludouic.Molin. in lib.1.de Hiſpan.primogen. cap.3.num.10.in lib.3.cap.6. numer.4.in fi.& n.26.

39 Anton.Gomez.in comment.ad leges Hiſpaniæ Tauri. l.40.num.65. qui propè finem dixit hanc eſſe veriorem & magis receptam opinionem, & ſe eam ſemper fuiſſe ſequutam legendo & ſcribendo.

40 Didac. del Caſtillo ad eandem l.40. Tauri.in gl.1.col.3.

41 Montaluus in commēt.ad leges fori Hiſpaniæ lib.1.tit.3.in gloſſ.a ſu hyo.col.8.verſ.ſed circa hanc materiam.

42 Moedan.in fine ſuarum deciſionum qui teſtatur Rotam Roman.anno 1545.iudicaſſe ſecundum hanc opinionem. Ita Mohedanum refert Horatius Mandoſ.in addition.ad Roman.in conſ.29.

43 Melchior Palaez de maioratu.parte 2. q.8.col. 1.verſ.ſcimus autem.

44 Celſus Vgo in conſil.49.num.26.et in conſ.93. num.6.

45 Ego idem rñdi in cōſ.211.vbi.n.32.ſummatim retuli

Digitized by Google

retuli penè omnes ſupra commemoratos, quorum maiorem partem congeſſit Tiraq.de iure primog.q. 40.num.12. & ſi ipſe in tota illa quæſtione fuſiſſime a ſe tractata non dixit, quid ipſe ſentiat.

Et ſecundum hanc opinionem ſic etiam fuiſſe iudicatum & obſeruatum in Hiſpania teſtantur Bald. Caſtr. & Molina ſupra relati. ſic in Gallia & Anglia affirmant Bald. & alij relati a Tiraq. in dicta q.40. num.13.

21 Et hæc quidem mihi viſa ſemper eſt opinio magis recepta † & ſi Tiraquell. præcitato.quæſt.40.nu. 15.commemorat quamplures contrariũ pro patruo affirmantes.

Octauo & vltimo omnem diſſoluit dubitationem teſtatoris noſtri diſpoſitio & ordinatio. ſtatuit ſanè teſtator, quod deficiente linea filiorum ſuorum ſuccederet primogenitus Dom.Io.Antonij fratris ſui, & ipſius primogeniti primogenitus ordine ſucceſſiuo vſque in infinitum, non autem quod omnes maſculi legitimi & pari gradu exiſtentes ſimul & ſemel ſuccedant, ſed quod primogenitus, qui reperiretur capax excludat quoſcumque alios genitos ita etiam & taliter, quod filius ſiue nepos & omnis deſcẽdẽs primogeniti vel natu maioris præferatur illi, cui pater, vel aſcẽdens fuiſſet prælatus, ſi ſuperuixiſſet.&c. His quidem poſtremis claris verbis ordinauit teſtator, quod ſi eueniſſet idem caſus inter filios & deſcẽdentes D.Io.Antonii, qui nunc euenit inter deſcendentes dom.Eraſmi proculdubio filius primogeniti ætate minor prælatus fuiſſet filio ſecundogeniti natu maioris. Ergo idem vel ea ratione dicendum eſt de primogenito, & ipſius primogeniti primogenito D.Eraſmi. Nam teſtator in ſubſtitutione facta de dicti Dom.Eraſmi primogenito voluit eſſe repetitas omnes qualitates, conditiones ac modos adiectos ordinationi primogenitorum dicti D.Io.Antonii, ſicuti primum ſignificant verba illa, ſubſtituo omni
22 meliori modo vt ſupra, & vt ſupra.&c. Dictio † vt ſupra, eſt repetitiua omnium qualitatum præcedentium, ſicuti tradunt Bart. in l.1.§.hæc edicto.ff.de poſtulat. Aretin.conſil.155.numer.1. Decius in conſil.227. numer.3. Pariſ.in conſil.37.num.58.lib.2. Bero.in q.104.num.7.& Crauet.in conſil.208.num. 6.lib.2. & hos ſecutus ſum in conſil.124.numer.59. & num.74. in conſil.144.num.14. & in conſil.166. num.11.lib.2. Et quidem relationis natura eſt, vt referat ac repetat omnes qualitates præcedentes ſine aliqua reſtrictione, ſicuti in ſpecie conſtitutionis primogenituræ ſcribit Ludouicus Molina in libr.3. de Hiſpan.primogenit.capit.7.num.11. Rurſus, & ſecundo apertius idem ſignificant illa verba, in om-
23 nibus & per omnia, quæ ſui natura oſtendunt exequationem quandam quæ efficit, & operatur vt vna ſit & eadem vtriuſque natura. leg.quidquid.§.ex compromiſſo. ff.de iis, qui nota.infam. & l.1.ff.de legat.1. & ibidem inter alios annotauit Ripa num. 1.qui numer.3. poſt Baldum in l.omnia. C.de Epiſcop. & cleric. & Abb. in cap.vltim.extra, ne cleric.
24 vel monaci.ſcribit, dictionem hanc; per omnia, † eſſe vniuerſalem nõ ſolum quo ad modum, ſed etiam quo ad tempus. Et numer.4.ſubiungit, quod quando vnum alteri exequatur, virtus, vitia, & omnia eius cui fit exequatio, communicantur. Præterea & tertio idem manifeſte ſignificant verba illa. Cum illis modis, formis, conditionibus, & qualitatibus &c. ſi enim idem modus, eadem forma, eadem conditio, eademque qualitas eſſe debet huius ſubſtitutionis & vocationis factæ de filiis & deſcendentibus Domini Eraſmi, quæ eſt de illa facta de filiis & deſcendentibus Domini Ioan.Antonii, dicendum omnino eſt, ita hoc in caſu Dom.Ambroſium filium Dom.Franciſci excludere Dom.Benedictum filium Dom.Io.Pauli, ſicuti eum excluderet ipſe Dom.Franciſc. ſi nunc viueret. Demum & quarto perpendenda ſunt poſtrema illa verba. Ita quod in nullo ſit differentia inter deſcendentes vnius &
25 alterius. Hæc ſane verba † adeò clare oſtendunt, teſtatorem voluiſſe qualitatem formam & modum illius primæ ſubſtitutionis & primogenituræ eſſe repetita in hanc ſecundam, vt nulli tergiuerſationi & cauillationi locus eſſe poſſit, ſicuti poſt Bald. reſpondit Crauet.in conſ.47.num.2.

His firmata hac ſententia ſupereſſet, vt confutarem atque diluerem ſeptem rationes & argumenta quæ commemoraui in dicto conſil.211.num.36.verſic.Nunc ſupereſt.lib.3. Verum ſi perpendantur illo in loco ſcripta conſtabit abunde ſatis aliqua caſui noſtro non conuenire: reliqua verò adeo clare fuiſſe confutata & diſſoluta, vt neceſſe minime ſit ea nunc repetere.

Secundum caput, quod diximus, admittendum eſſe Dom.Ambroſium ad huius primogenituræ ſucceſſionem excluſo Domino Benedicto, illud eſt, quod ex vi, & effectu repræſentationis conſiderari poteſt, quod repræſentet perſonam D.Frãc.patris ſui, atque ita ingreſſus ſit eius locum & gradum. Eſt enim vera & recepta doctorum ſententia, quod etiam quando agitur de ſuccedendo in bonis teſta-
26 toris tranſuerſalis, vt patrui, adhuc filius † repræſentat patrem vt concurrat cum patruo fratreque ipſius teſtatoris. Ita ſanè affirmant Corneus, Decius, Curtius iunior, Pariſius, Rubeus, Alciatus & Hieronym.Gabriel. quos retuli & probaui in conſil. 124.num.84. libr.2. & in comment. de præſumptio. lib.4.præſumpt.95.num.16. vbi retuli Ludouicum Molinam in lib.3.de Hiſpanor.primogen.cap.7.numer.20.verſic.qua in re.&c. qui poſt Tiraquell.de iure primogen.quæſt.41.in ſpecie ſucceſſionis primogenituræ a patruo inſtitutæ idem tradit. Et eiuſdem opinionis ſunt Didacus Couuar. Emanuel Coſta & alii, quos ſtatim referam. Nec repugnat, ſi dicatur, quod cum noſtro in caſu agatur de ſuccedendo in primogenitura inſtituta & relicta a Domino Pagano propatruo dictorum Dominorum Ambroſii & Benedicti, locus eſſe non poſſit repræſentatio-
27 ni, ſicuti filius † non repreſentat nec ingreditur locũ & gradum patris, quando agitur de fideicommiſſo relicto a propatruo, vt tradunt Corn.in l.vltim.numer.9. C.de verbor.ſignific. Iaſ.in l.2.numer.4. C.de ſucceſſo.edicto; Et ibidem Curt.iun.numer.9.& alii quos congeſſi in dicto conſil.124.num.84. & in dicta præſumpt.95.num.31. & iſtis addo nunc Alex. in conſil.4.num.11.in fine.lib.4. qui ſic reſpondit in ſpecie primogenituræ inſtitutæ & relictæ a propatruo.& idem tradit Tiraquell. de iure primogen.q. 41.num.4.

Nam reſpondetur, quod etiam quando agitur de ſuccedendo in fideicommiſſo relicto a propa-
28 truo filius † repræſentat perſonam patris ſui ex coniecturata ipſius teſtatoris mente & voluntate, ſicuti ſcripſi in dicta præſumpt.95.num.32. vbi num.33. poſt multos dixi coniecturam eſſe, quando propatruus iſte teſtator vocauit eius fratres & eorum li-
29 beros ſeu deſcendentes. Et in ſpecie † primogenituræ idem affirmant Didacus Couuar. in libro practica.quæſtio.capit.38.numero 10. ad finem verſic. ſed et ubi primus.etcæt. Emanuel Coſta in reſponſo de patruo et nepote pagina 134. et Ludouicus Molina in libro 3. de Hiſpanor.primogen. capit.7. numero 10. et numer.11. verſic. tertio ponderatur.

Digitized by Google

Quæ ſanè coniectura concurrit noſtro in caſu. Cum teſtator, deficiente linea filiorum ſuorum, vocauerit & ſubſtituerit primogenitum Dom. Ioan. Antonij fratris ſui, & ipſius primogeniti lineam & deſcendentes vſque in infinitum. Et extincta linea ipſius primogeniti D. Io. Antonii ſubſtituerit primogenitum D. Eraſmi eodem modo, forma & qualitate, & in omnibus & per omnia, vt vocauit illũ primogeniti D. Io. Antonij.

Tertium caput, quo diximus admittendum eſſe D. Ambroſium ad huius primogenituræ ſucceſſionem, eſt; quod ex vi & effectu tranſmiſſionis con-
30 ſiderari poteſt. Eſt enim vera & recepta † doctorum ſententia, locum eſſe tranſmiſſioni iuris primogenituræ, ſicuti ſcribunt Socin. ſen. in conſil. 252. colum. 9. verſ. ſexto ad idem. lib. 2. & Ruin. in conſil. 87. nu. 6. lib. 3. quos ſecutus ſum in conſil. 211. num. 105. lib. 3. vbi num. 96. vſque ad 109. quinque argumentis veram eſſe demonſtraui.

SVMMARIVM.

1 *Nuptias certas vt puella contrahat, poſſe eam adduci ſpe lucri.*
2 *Filium & filiam nullum ius habere in bonis patris.*
3 *Præceptũ teſtatoris ut filia nubat certo ſub pœna, videri conditionem potius, quam pœnam continere.*
4 *Statutum prohibens ſub pęna mulieri nubere forenſi, non ualere reſpectu pęnę.*
5 *Præceptum teſtatoris vt filia nubat in certa familia alioqui ei non ſuccedat, valere. ſed contra n. 8.*
6 *Filiam non poſſe cogi vt nubat alicui metu damni.*
7 *Succeſſionem patris eſſe debitam filijs.*
8 *Præceptum patris, vt filia alieni nubat ſub pœna, non valere.*
9 *Filiam iuſſam nubere certo generi perſonarũ ſub pœna amiſſionis hæreditatis certare de damno.*
30 *Statutum Mediolani de pœna nubentis extra iuriſd. non habere locum in ea quæ nupſit.*
11 *Filiam non teneri parere præcepto patris, vt nubat certis.*
12 *Matrimonia iure pontificio nulla conditione, aut modo impediri.*
13 *Patri præcipienti vt nubat, non teneri filium obedire.*
14 *Matrimonium contrahentes teneri ſeruare ius Pontificium.*
15 *Tutoris cum pupilla matrimonium valere, quia ius Pontificium ita iubet.*
16 *Raptor raptam ducere poteſt.*
17 *Argumentum a ſtatuti diſpoſitione ad teſtamentum valere.*
18 *Statutum prohibens mulierem nubere ſine conſenſu patris, vel ſub pęna, non valere.*
19 *Filiam non poſſe cogi vt nubat metu lucri ingentis amittendi.*
20 *Inimico non præſumi teſtatorem legaſſe, imo exceptum, & excluſum eſſe.*
21 *Virum debere eſſe maioris ætatis muliere.*
22 *Familiæ nomine non contineri fratres, quia non ſunt ex familia.*
23 *Pœnam non valere ſi non valet præceptum.*
24 *Præceptum quod filia nubat in certa familia, cum pauci de ea ſunt, non valere.*

FACTI SPECIES.

ILluſtris D. Cæſar Caſatus Mediolanenſis anno 1581. condidit teſtamentum, in quo hæredes inſtituit Dominos Hieronymum & Antonium eius filios. Duabus vero filiabus hoc eſt Dom. Margaritæ & dom. Fauſtinæ reliquit ſingulis dotem aureorum 10000. Deinde duas has filias ſubſtituit dictis filijs hæredibus inſtitutis decedentibus quãdocumque ſine filijs. Poſtmodum ipſe teſtator diſpoſuit & ordinauit. Quod caſu quo eius bona & hæreditas peruenirent quoquo mõ in dictas eius filias legitimas & naturales, & de legitimo matrimonio natas, et procreatas ſeu procreandas vt ſupra ſeu in aliquam de linea fęminina ex eius Illuſtr. D. teſtatoris deſcendentib. prout ſupra, tunc, & eo in caſu dictæ eius filiæ, et dictæ fęminę eius deſcendẽtes vt ſupra, teneantur, & obligatę ſint ac debeant ſe ſe nubere in illos de familia nobilium dominorũ de Caſate, ita quod ſemper plus par, & æquè quam poſſit fiant matrimonia quoad ætatem, & nobilitatem tantum., & non quo ad bona.

Declarando præf. Dom. teſtator quod mens, & intentio ac eius voluntas eſt, quod ad hoc vocentur & vocati intelligantur omnes, & quicumque de familia prædicta habitãtes in dominio Mediolani, qui nobiles ſint & item filij legitimi & naturales & de legitimo matrimonio nati & procreati multum Magnif. D. Io. Gaſparis & Maurilij de Caſate habitantium in Ciuitate & ſtatu Placentiæ & omnes & quicumque eorum & quilibet ipſorum deſcendentes legitimi & naturales & de legitimo matrimonio nati et procreati ſeu naſcituri, & procreandi, modo tamen faciant ſe creari ciues Mediolanenſes & habitent in dominio ipſo, ad effectum vt impune matrimonia ipſa contrahi poſſint, vel licentiam dicta matrimonia contrahendi & auctoritatem & ius ſuccedendi in dictis bonis impune obtineant a Regia Catholica Maieſtate, Duce Mediolani & eius ſ. ceſſoribus in dicto ſtatu, & non aliter nec alio modo, qui aliter. &c.

Et Caſu quo dicta eius filia vel aliqua earum ex deſcendentibus vt ſupra, ſe nuberẽt contra formam præſentis eius ordinationis hac & caſu prædicto, adueniente præfat. Illuſtr. Dom. teſtator dictam talem eius filiam, & tales eius filias, & deſcendentes fœminas, ſe nubentes contra formam vt ſupra. Ex nunc prout ex tunc dotauit & dotat in aureis decem mille pro qualitate earum, & eis & cuilibet earum legauit & legat & iure dotis relinquit dictos aureos decem mille pro qualibet earum in quibus eas eſſe tacitas & contentas iubet & mandat, & reliqua eius bona, res, & vniuerſa hæreditas ordinat iubet & mandat & ſtatuit, quod perueniat & peruenire debeat in aliam ex dictis eius filiabus ſe nubentibus in dicta familia ad formam ordinationis ſi extiterit, & ſi non extiterit in proximiorem in gradu de linea feminina ſe nubentem vt ſupra, & non aliter. Et hoc quia ſic voluit, & diſpoſuit ac vult et diſponit eius bona, & vltima voluntas.

Item ſtatuit, iubet, mandat, & ordinat, quod caſu quo illa ſeu illæ de dicta eius familia, in quam ſeu quem peruenirent dicta eius bona & hæreditas, ſi dicta talis eius filia ſeu deſcendens ſe nuberet extra dictam familiam aliquo modo, & quauis cauſa conſentiente dictæ tali ſe nubenti extra familiam, quod eo in caſu dicta eius hæreditas & bona perueniat & peruenire debeat in alium ſeu aliam proximiorem ex forma pręſentis teſtamenti vocatũ, & vocatam, ac vocandum, & vocandam, et dictus talis conſentiens priuatus remaneat, et ex nunc præfat. Illuſtr. D. teſtator ipſum priuauit et priuat dictis eius bonis et hæreditate.

Præſupponitur etiam in facto, quod mortuo dicto teſtatore, deceſſerunt D. Hieronymus et D. Fauſtina, deinde D. Margarita nupſit Illuſt. D. Io. Ambroſio de Florentia Mediolanenſi, ex quo ſuſcepit duos filios.

Poſtmodum vita functus eſt Dominus Antonius alter teſtatoris filius hæres inſtitutus ſine filijs: ita quod bona omnia peruenerunt ad dictam Domin. Margaritam, quæ aliquot poſt annos, a morte dicti Domini Antonij eius fratris effecta eſt vidua, ob mortem dicti Domini Ioan. Ambroſii eius uiri. Et cum dicta Dom. Margarita ſit inter annorum uigintiquinque cogitat de ſecundis nuptijs extra familiam Cæſatam tam Mediolanenſem quam Placentinam, non obſtante patris teſtatoris diſpoſitione, tum quia teſtator uidetur non potuiſſe ſuo illo præcepto impedire

libertatem

libertatem matrimonij, tum quia nulli extant ex familia Caſata, qui ex præſumpta teſtatoris voluntate digni & idonei ſint, qui matrimonium contrahant cum dicta Dom. Margarita. Quæritur quid iuris?

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXXXIII.

DE propoſita egregia dubitacione reſponden-
dum videbatur, Illuſtrē D. Margaritam obſer-
uare omnino debere præceptum Illuſtris quondam
D. Cæſaris teſtatoris eius patris iubentis eam nube-
re in familia Caſata, cum præceptum hoc non dica-
tur impeditiuū libertatis matrimonij, ſicuti his mul
tis argumentis demonſtrari poſſe videtur.
Primò quia certi iuris eſt permiſſum eſſe inuitare
1 aliquem ſpe lucri ad certas † nuptias. l. vter ex fratri
bus. ff. de condit. inſtit. l. Titio centum. §. 1. ff. de con-
dit. & demonſtr. & l. 2. C. de inſtitut. & ſubſtit. & tra-
dunt illis in locis doctores præſertim Ruin. num. 3.
quibus accedunt Iaſ. in l. Titia. in princ. num. 9. ff. de
verbor. obligat. Felin. in cap. 1. num. 14. verſic. aliud
eſt enim. de ſponſal. & Hierony. Gabr. in conſil. 31.
num. 7. lib. 1. Atqui ſpes lucri eſt, quod filius & filia
habeant bona patris, deducta prius eius legitima:
2 Cum filius † & filia nullum ius habeant in bonis pa-
tris præter legitimam, vt in ſpecie reſpondit Pariſ.
in conſil. 29. numer. 43. lib. 3. qui Bart. Bald. & alios
multos recenſet. Ergo iure potuiſſe videtur teſta-
tor mandare, quod niſi filia nubat in familia Caſa-
ta non ſuccedat in ſuis bonis, & hæreditate. Ita ar-
guit Oldrad. in conſil. 16. num. 1. verſic. tamen ali-
quid.
Secundo vrgere videtur, quod licet hoc teſtatoris
3 præceptum † continere videatur pœnam. l. 2. ff. de
his, quæ pœnæ nom. & l. vnica. C. eod. tit. attamen ve
re dici non poteſt pęna, ſicque damnum, quando do
minus ex cauſa aufert quod ſuum eſt ab eo, qui de-
dit, vel impedit, ne id ad eum perueniat. leg. 3. l. 4. &
l. Proculus. ff. de damno infecto, & tradunt multi cō-
geſti a Tiraquell. in tractat. de legibus connubialib.
poſt leges. num. 36. ſed dicitur conditio quædam rei
datæ adiecta, quę valida eſt. l. ob res. ff. de pactis do-
tal. Ita arguit Oldrad. in d. conſ. 16. num. 1. verſic. &
licet tale præceptum.
Tertio admiſſo citra viri præiudicium, quod hoc
teſtatoris præceptum contineat pœnam, attamen cū
pœna vt quid temporale & profanum, ſit quid ſepa
ratū a matrimonio, quod ſpirituale eſt, ſequitur di-
cendum, valere quidem matrimoniū, licet locus ſit
exactioni pœnæ. Cum ſeparatorum ſeparata eſſe de-
beat ratio. l. miles. §. defuncto. ff. ad legem Iuliam de
adulter. & in ſpecie ita arguere noluit Bart. in l. edi-
4 cimus. in fine. C. de murilegulis. lib. 11. ſtatutum †
prohibens mulierem nubere extero & forenſi, ſub
pœna, ne ſuccedat in bonis & hæreditate non valere
reſpectu ipſius matrimonij, ſuper quo vt quid ſpiri-
tuale ſtatuentes nihil potuerunt ſtatuere, valere tñ
reſpectu pęnę. Et Bart. ſecuti ſunt illo in loco Ange
lus, Iacobus Rebuff. num. 2. Lucas de Penna verſic.
ſed hæc lex. & Ioannes de Platea verſic. & nota hic
prohibitionem. Et accedunt Roman. & Alexand. in
rubr. ff. ſolut. matr. ille num. 58. iſte in fine, & idem
Alex. in conſ. 151. num. 3. lib. 2. Crott. in l. omnes po
puli. nu. 69. verſ. ſecundò limitatur. ff. de iuſt. & iure.
Didac. Couuar. in epit. de ſponſal. in 2. parte. cap. 3.
§. 3. num. 7.
Quarto & vltimo hanc controuerſiam in ſpecie
magis diffinire videtur auctoritas corū, qui ſcripſe-
5 runt, valere præceptū a † teſtatore patre factū filiæ,
vt in certa familia, vel in certo perſonarum genere
nubat, alioqui non poſſit ſuis in bonis ſuccedere. Ita
ſanè omnium primus reſpondit Oldrad. in conſ. 16.
num. 2. cuius reſponſum, ipſius Oldradi nomine ſu-
preſſo ad verbum retulit Alberic. in l. vltim. num. 12.
C. de ſponſal. & Oldradum ſecuti ſunt Anchar. in
cap. nemo poteſt. col. 3. de reg. iuris in 6. Marian. Sō-
ciu. ſen. inter conſilia Socin. ſen. conſil. 35. colum. 2.
verſic. ſed poteſt reſponderi. lib. 1. Iaſon in dict. l. Ti-
tia. in princip. num. 9. ff. de verbor. obligat. Ioannes
Lupus in cap. per veſtras. in tertio notab. §. 21. num.
3. de donat. inter virum & vxor. Crauet. in conſil. 1.
numer. 3. verſic. amplius, Didac. Couuar. in epitome
de ſponſal. in 2. parte cap. 3. §. 3. num. 2. & Ioan. Pe-
trus Surdus in conſil. 215. num. 21. lib. 2. qui refert
Simonem de Prætis & Manticam idē ſcripſiſſe. Hæc
ſuadere videntur, hoc teſtatoris præceptum eſſe va-
lidum, & conſequenter D. Margaritam nubere non
poſſe in alia familia quam Caſata, alioqui priuatam
cenſeri bònis & hæreditate patris teſtatoris.
Cæterū, re ipſa longe melius & diligentius perpē
ſa, contrarium viſum eſt mihi verius, nempe hāc te-
ſtatoris diſpoſitionem & pręceptum tamquam liber
tatis matrimonij impeditiuum eſſe inualidū, obſer-
uarique non debere, & ob id D. Margaritam libere,
cui voluerit, poſſe nubere.
Primo vel ea me mouet ratio & argumentatio, qđ
& ſi ſpe lucri ad contrahendum cū aliquo aliquauè
6 matrimonium † inuitari poſſit vir, vel mulier, vt di-
ximus ſupra in primo partis aduerſę argumēto. Nō
tamen metu damni cogi poſſunt. l. Titio centum. §. 1.
ff. de cond. & demonſt. l. 1. vbi Dec. num. 4. & l. 2. vbi
idem Decius numer. 1. C. de inſtitut. & ſubſtitut. &
idem ſcribunt Fulgoſ. in conſ. 61. col. 2 verſ. in diuer-
ſam partem, Iaſ. in l. Titia. in princ. num. 9. ff. de verb.
obligat. Ruin. in dicta l. Titio centum. §. 1. num. 3. &
Crauet. in conſ. 80. num. 11. Atqui noſtro in caſu D.
Margarita metu damni iuſſa eſt a patre teſtatore nu
bere in familia Caſata. Ergo præceptum non valet.
Illa minor propoſitio vel ex eo probatur, quod pa-
7 tris ſucceſſio † eſt quaſi debita filijs, l. ſi quis legatū.
§. vlt. ff. ad leg. Cornel. de falſis. & l. 1. ff. de bonis dān.
& egregie tradit Bart. in l. ſi quis in teſtamento. ff. de
condit. & inſtit. qui ob id docuit, qđ licet quis inui-
tari poſſit ad adoptandum ſpe lucri. d. l. Titio centū.
§... ff. de condit. & demonſtr. attamen hoc locum nō
8 habet in filio, † quia (inquit Bart. ſi filius non implet
conditionem non dicitur amittere lucrum, ſed pati
damnum; Cum ipſius patris hæreditas ſit ei qua-
ſi debita. Et hinc dicimus dominium bonorū patris
cōtinuare in perſonam filiorum. l. In ſuis. ff. de liber.
& poſthum. vbi Iaſ. num. 12. aliis multis comprobat.
& ad rem hanc alia plura congerit Tiraq. in l. ſi vn-
quam. in præfat. num. 19. C. de reuoc. donat. & hoc
argumēti genere in his noſtris terminis vſi ſunt Are.
in d. l. Titia. in prinс. col. 3. verſ. ex quo videtur. ff. de
verb. obligat. & Ruin. in d. l. Titio centum. §. 1. nu. 3.
& vere idem ſentit Oldrad. in d. conſil. 16. in fi. dum
9 dixit filiam † iuſſam a patre nubere certo generi per
ſonarum, alioqui nō debere ſibi ſuccedere, de dam-
no euitando tractare. Idem ſenſit Roder. Suarez in
comment. ad leges Hiſpaniæ ad l. 2. tit. de los Caſa-
mientos. num. 27. verſ. maximè, quia. & comproban
tur ex his, quæ ſtatim dicemus.
Secundo confirmantur prædicta, quod cū noſtro
in caſu Dom. Margarita effecta ſit hæres antequam
euenit caſus tranſeundi ad ſecundas nuptias (erat
ſanè nupta D. Ambroſio Florentię eo tēpore quo D.
Comes Anton. eius frater ſine filijs deceſſit) cū poſt

mortem fratris multos annos poſſederit bona & hæ
reditatem, ſequitur dicendum quod licet nunc non
nubat in familia Caſata, attamen hæreditatem amit
tere non debet: Cum ſemel hæres, deſinere nequeat
hæres eſſe. l. ei, qui ſoluendo. in fine. ff. de hæred. in-
ſtit. & §. reſtituta. inſtitut. de fideicommiſſ. hæredi-
ta. Ita ſimili in caſu ſtatuti (ab eo valere argumen-
tũ ad diſpoſitionem teſtatoris in ſpecie docuit Crot
tus in l. omnes populi. num. 66. in fine. ff. de iuſtitia
& iure) reſpondit Bald. in conſil. 357. Nulla mulier.
colum. 2. verſic. item illa verba. lib. 1. & in conſil. 33.
quæritur vtrum. lib. 5. Reſpondit ſane Baldus, ſta-
10 tutum † Mediolani (eſt nunc impreſſum inter ſta-
tuta dictæ ciuitatis capit. 310. de pœna mulieris nu-
bentis cum hæreditate extra iuriſdictionem commu
nis Mediolani non ſuccedat, non habere locum,
quando mulier iam ſucceſſit, atque ita adiuit hære-
ditatem, deinde nupſit extero. Idem affirmauit
idem Bald. in leg. matre. in fine. C. de ſuis & legit. &
in cap. conſultationibus. numer. 5. & 6. de offic. de-
legati, & ſecuti ſunt Comenſ. & Roman. & Aretin.
in l. hæres per ſeruum. ff. de acquir. hæred. Corn. in
conſil. 30. col. penult. libr. 4. & Franciſc. Cremenſ. in
ſingul. 128. ſtatuto Cauetur. Nec repugnat quod Ol
drad. in dicto conſil. 16. nu. 3. reſpondit, ſimile præ-
ceptum teſtatoris, vt filia nubat certo generi perſo-
narum, comprehendere etiam filiam ſecundo nu-
bentem, quia reſpondetur, Oldradum loqui de filia
effecta vidua antequam patri ſuccederet.

Tertio ſuffragatur auctoritas eorum qui in ſpe-
cie ſcribunt, obſeruandum non eſſe præceptum pa-
11 tris teſtatoris, quod filia † nubat certo generi per-
ſonarum. Ita ſanè, (reiecta opinione Oldradi in
dicto conſil. 16. num. 2. & ſequacium, quos retuli ſu-
pra) Franciſc. Aretin. in dicta leg. Titia. in princip.
colum. 3. verſic. ex qua videtur. ff. de verbor. obligat.
Crottus in conſil. 275. num. 13. lib. 2. Ruin. in l. Titio
centum. §. 1. num. 3. ff. de condit. & demonſtr. Ceph.
in conſil. 319. num. 26. lib. 3. & ego ipſe idem ſcripſi
in conſ. 425. num. 4. lib. 5.

Quarto, admiſſo citra veri præiudicium, quod ve
12 rior ſit opinio † Oldradi & ſequacium; attamen il-
la locum habet iure Cæſareo inſpecto; ſecus eſt ſecũ
dum ius pontificium, quod in contrahendis matri-
monijs omnino eſt obſeruandum. Eo enim iure dã-
natur omnis cõditio & modus, quibus matrimonia
impediri poſſunt. Ita in ſpecie & claris his noſtris
terminis reſponderunt Alex. in conſ. 97. col. penult.
verſ. præterea illa eſt. lib. 1. Crott. in conſil. 275. num.
8. lib. 2. Ceph. in conſil. 319. num. 12. lib. 3. Plotus in
conſil. 15. num. 13. & 14 quod quidem reſponſum
eſt etiam relatum inter conſilia matrimonialia di-
uerſorum in conſil. 87. num. 13. libr. 1. & ego ipſe in
conſil. 425. num. 5. & 6. lib. 5. ſimile eſt quod egregiè
& ad rem ſcribit poſt alios Cotta in ſuis memoria.
in verb. ſtatuto Mediolani & laudæ. verſ. Nunc quid
autem ſtatutum Mediolani. cap. 310. de quo ſupra in
2. argumentum, quod nulla mulier non nubat extra
Mediolanum iure canonico ſeruari non debere. Et
quidem ea eſt ſententiæ ratio, quia iure pontificio
ſancitũ eſt matrimonia omnino libera eſſe debere.
cap. gemma. de ſponſal. & adeo liber eſt matrimo-
13 niũ, vt filius non teneatur obedire patri † præcipien
ti ipſi filio, vt matrimonium contrahat, ſicuti egre-
giè ſcribunt Diuus Thomas in addit. ad 3. partem
ſummæ q. 47. art. 6. & Dominicus Soto in 4. ſentent.
diſtin. 29. q. 1. art. 4. Imo matrimonium liberum eſſe
debet etiam cum ſuis qualitatibus, & (vt aliqui ex
noſtris loquuntur) ſuis appendiciis. Ita ſane Bald. in
l. Paulus. ff. de ſtatu hom. quem ſecutus eſt Roderic.
Suarez in comment. ad leges Hiſpaniæ in leg. 2. tit.
de los Caſamentos. numer. 17. in fine. Et propte-
rea cum ius pontificium in his repugnet iuri Cæſa-
14 reo, obſeruandum eſt ius ipſum † pontificum, ſicu-
ti in ſpecie prope dicimus, quod cũ lex ciuilis man-
det filium filiamuè nubere minime poſſe & debe-
re ſine patris conſenſu. leg. 2. ff. de ritu nupt. l. nec
filium. C. de nuptiis, & §. 1 inſtit. eo. tit. Veruntamen
ſeruandum eſt ius canonicum, quo ſancitum eſt, qđ
filius filiauè poſſit impunè contrahere matrimo-
nium ſine conſenſu patris, quemadmodum ſcribunt
multi, quos congeſſi in conſ. 69. num. 20. & in lib. 2.
de arbitr. iudic. caſu 453. num. 8. ſicetiam dicimus,
quod licet iure Cæſareo prohibeatur tutor ducere
in vxorem pupillam, cuius gerit tutelam. l. 1. & leg.
penult. C. de interdicto matr. attamen ius pontifi-
15 cium, quo hoc matrimonium † non prohibetur,
ſeruari debet, ſicuti tradunt gloſ. in cap. conſtitutus.
7. q. 3. & in cap. 1. 30. q. 36. Imola in l. ſi filius a patre.
§. ſi quis eo tempore. ff. de liber. & poſthum. Abbas
in conſil. 12. num. 3. lib. 1. & in cap. 1. num. 7. de ſpon
ſal. & ibidem Butr. num. 9. & Felinus in cap. eccleſia
Sanctæ Mariæ. numer. 62. de conſtit. ſic quoque di-
cimus, quod licet iure Cæſareo prohibeatur raptor
16 † ducere raptam in vxorem. l. 1. C. de raptu virg. at-
tamẽ iure pontificio, quod ſeruari debet, eſt permiſ-
ſum, vt ſcribunt multi, quos refert & probat Crott.
in d. conſ. 275. num. 6. qui num. 9. ſubiungit idem eſ-
ſe de ſeruis in quos ius ciuile prohibet matrimoniũ,
ius verò canonicum permittit.

Quinto me non parum mouet argumentum ſic
17 ductum a fortiori argumẽtari licet a ſtatuto † ad di-
ſpoſitionem teſtatoris, ſicuti in ſpecie noſtra tradit
Crott. in l. omnes populi. num. 69. in fine. ff. de iuſt. &
iure. Et plura ſcribit Ripa in l. nemo poteſt. num. 37.
de leg. 1. vbi n. 38. ſubiungit, ſtatutũ plus poſſe ad de
rogationem iuris publici quam teſtatoris diſpoſitio.
18 Atqui ſtatutum prohibens † mulierem nubere ex-
tra ciuitatem, vel ſine cõſenſu patris ſub pœna, quod
non ſuccedet parentibus, tamquam matrimonii im
peditiuum non valet etiam reſpectu pœnæ. Ergo
multo minus valere debet præceptum hoc teſtato-
ris, quod magis reſtringit matrimonij libertatẽ, nem
pe vt ſolummodo nubat in certa familia, vel in cer-
to perſonarum genere. Illa minor propoſitio proba
tur auctoritate doctorum. Ita ſane.

Io. And. in cap. ſtatutum, il 1. de hæret. in 6.

Bald. in l. nemini. in fine. C. de nuptiis, dum ſequi
tur Io. Andr.

Feder. de ſenis in conſil. 275. caſus talis eſt. ſtatu-
to cauetur. num. 7.

Angel. in l. conſulta. num. 2. C. de teſtam.

Gemin. in d. cap. ſtatutum. il 1. num. 8. verſ. ego cre
derem. de hæret. in 6.

Anch. in repet. cap. 1. nu. 57. de conſtit. & in conſ.
21. pro ſolutione dubiorum. num. 5.

Zabarell. in capit. gemma. in tertia & 4. oppoſ. de
ſponſa.

Butr. in cap. 1. num. 12. verſ. quandoque verò di-
ſponunt. eo. tit. de ſponſal.

Abbas in eodem cap. 1. num. 8. in fine.

Alex. in d. l. Sæins. num. 3. & in d. conſ. 97. n. 5. verſ.
ſimiliter. lib. 1. & in conſ. 1. num. 20. lib. 3.

Felin. in c. eccleſia S. Mariæ. num. 62. in fi. de cõſt.
& in d. c. 1. num. 13. & num. 20. de ſponſal.

Calcaneus in conſ. 3. n. 5. & 6. & conſ. 13. num. 8.

Curt. ſen. in conſ. 17. magnificus uir. col. 2. & 3.

Dec. in l. nuptias. n. 10. & n. 14. verſ. non obſtat di-
ctum. ff. de reg. iuris, in cap. eccleſia S. Mariæ. nu. 36.
de conſtit. & in conſ. 131. nu. 5. in fine, qui teſtatur,

Bart-

Digitized by Google

Bartol. opinionem communiter reijci.

Præpoſitus in dic. cap. 1. col. 3. numer. 6. de ſponſalibus.

Catellian. Cotta in Memorialibus in verbo, ſtatuto Mediolani & Laudæ, verſic. numquid autem, qui dixit ſtatutum Mediolani cap. 310. de quo dixi ſupra, prohibens ſub pœna mulierem nubere extra commune Mediolani iure canonico non valere, Alciat. in reſp. 53. n. 16. & 17. ſecund. impreſſ. antiq. Lugdunenſem.

Neuiz. in lib. 4. Syluæ nupt. n. 120.

Roderic. Suarez in dic. l. 2. num. 19. tit. de los Caſamentos.

Io. Iacobus de Leonardis inter conſil. Brun. in cōſil. 114. num. 532.

Hieronym. Gabr. in conſil. 12. num. 15. 17. & 18. lib. 2. qui fortius reſpondit non valere hæc ſtatuta, ēt ſi edita ſunt fauore publico & agnatorum, & ibidē n. 19. affirmat, opinionem Bart. in dic. l. edicimus. in fine, eſſe communi voto damnatam.

Sexto admiſſo citra veri præiudicium, quod hic verſetur ſolum cauſa lucri, & quod ius pontificium non repugnet, attamen adhuc idem dicendum eſt, quandoquidem hic agitur de amittendo maximo lucro, nempe de hæreditate valoris aureorum ducētum millium plus minus. Cuius cauſa inuitari non
19 poteſt mulier ad contrahendum matrimonium † ne ſcilicet amittat tam grande lucrum. Ita in ſpecie docuit Iaſon in l. Titia. in princ. num. 9. verſic. ſecundo notabiliter. ff. de verbor. oblig. ex ſententia Cyni & Ancharani quos refert. Et hoc argumento vſus ſum in dic. conſil. 425. num. 6. verſic. tertio admiſſo. libr. 5.

Septimo & vltimo non parum ſuffragatur, quod non eſt veriſimile, teſtatorem patrem Dom. Margaritæ huius fuiſſe mentis & voluntatis, quod ipſa nubat in familia Caſata hoc tempore quo extant ſolūmodo viri, quos ſi pater ipſe cognouiſſet, non modo non mandaſſet Dom. Margaritam filiam alicui eorum nubere debere, ſed etiam præcepiſſet, ne eis matrimonio collocaretur. Nam in familia Caſata Mediolanenſi in qua primam filiam nubere debere præcepit pater teſtator, extant ſolummodo octo viri, nēpe Dom. Alexander, Hieronym. Io. Baptiſta, Bernardinus, Camillus, Pauli Nicolai filius, Franciſcus ac eius frater, primus hoc eſt Alexander, & ſecundus Hieronymus vxorati ſunt. Tertius, id eſt, Io. Baptiſta eſt ætatis annorum 47. atque non ſatis par ipſi Do. Margaritæ ætatis annorum 23. & quod magis eſt, horum pater fuit inimicus graui inimicitia prædicti teſtatoris, ob litem grauiſſimam omnium bonorum poſſeſſorum a dic. teſtatore, quæ ſua eſſe prætendebat dictorum Caſatorum pater. Non eſt ergo veriſimile, quod dictus teſtator ſenſerit de dictis Caſatis, iuxta reſponſum Scæuolæ in l. Lucius Titius teſtamento 2. §. Lucius Titius Damam. de leg. 2. vbi legatum alimentorum factum libertis non comprehendit libertos illos, quos teſtator odio proſequebatur, & è domo expulerat. Quo reſponſo dicere ſo-
20 lemus, teſtatorem in † generali ſubſtitutione facta de illis ex aliqua familia nō voluiſſe contineri illos, qui eo tpe conditi teſtamenti erant inimici teſtatoris, & odio ab eo proſequebantur. Ita ſane Alexand. in conſil. 213. num. 4. lib. 6. Socin. ſen. in conſilio 37. col. 2. verſic. primo, quia præſupponitur. lib. 3. Rube. in l. Gallus. §. quidam recte. num. 91. ff. de liberis & poſthum. qui dixit, ſe ita conſuluiſſe Valentiæ Delphinatus & Crau. in conſ. 719. n. 14. lib. 4.

Quartus eſt Dom. Bernardinus ætatis annorum 56. atque ita valde impar ætate dictæ Dom. Margaritę, & accedit, quod (vt in facto pręſupponitur) pro mente capto habetur, & præterea coniectura eſt, teſtatorem odio eum habuiſſe, cum ſuo in teſtamento illius nullam rationem habuerit. Cum tamen vocauerit eius fratres. Quintus eſt Dom. Camillus eques Hieroſolymitanus, qui vxorem ducere non poteſt, impediente voto religionis. ſextus eſt filius Domini Pauli Nicolai ætatis annorum 18. ſicque impar æta-
21 te ipſi Dom. Margaritæ. Nam vir † eſſe debet maioris ætatis ipſa muliere, vt poſt alios tradit Tiraquel. in trac. de legibus connubialib. lege 6. num. 30. 31. & 32. Pręterea deſcendit ex radice infecta, nempe ex Dom. Paulo Nicolao illegitime nato, & ob id ſicuti teſtator non ſenſit de ipſo Dom. Paulo Nicolao. Cum ſemper ad has nuptias vocauerit legitimos, & de legitimo matrimonio natos, ſic etiam non ſenſit de filio legitimo & naturali nato ex patre illegitimo. Nam vbi radix eſt infecta, ſic & ex ea prouenięntes, vt eſt ſatis manifeſtum.

Septimus & octauus, nempe Dom. Franciſcus &
22 eius frater † non ſunt ex familia caſata ipſius teſtatoris, vt ſcribunt Socin. ſenior, & Pariſ. quos in ſpecie retuli & probaui in conſil. 425. num. 11. verſ. nec obſtat. lib. 5. Nec repugnat, quod teſtator vocauerit ad has nuptias quoſcumq. de familia Caſata. Nam reſpondetur, teſtatorem reſtrinxiſſe ſe ad prædictā familiam de Caſate, intelligendo de perſonis quibuſcumque, familiæ tamen propriæ. Non etiam obſtat quod teſtator vocauerit etiam caſatos ciues Placentiæ, quia reſpondetur illos, quantum fertur, dici deſcendiſſe ab eodem ſtipite, a quo & ipſe teſtator.

Non obſtant nunc adducta in contrarium. Nā ad primum reſpondetur ex dictis ſupra in primo & ſecundo opinionis noſtræ argumento, vbi demonſtrauimus, imo hic agi de damno ipſius Dom. Margaritæ, & præterea diximus in quinto argumento, quod etiam ſi hoc dici poſſet lucrum, attamen ob id, qđ eſt ingens & maximum, eundem metum & timorem inducit, vt impediatur libertas matrimonii. Non repeto iam dicta.

Non obſtat ſecundum argumentum, quia reſpondetur, vt ſtatim diximus, immo hoc eſſe damnum quod ſentiret Dom. Margarita, ſi paternam hæreditatem & ſucceſſionem ſibi quaſi debitam, & iam aquiſitam amitteret, nubendo extra familiam Caſatam.

Non obſtat tertium, quia dicimus, quod ſicuti nō valet præceptum reſpectu ipſiuſmet matrimonii,
23 ita nec valet † pœna adiecta. Ita in ſpecie reſpondet Alexand. in dic. conſil. 97. num. 5. verſ. ſimiliter non obſtat ſecundum. lib. primo. et l. Sæius et augerius. numer. 3. ff. ad legem falcidiam, qui dixit, male ſenſiſſe Barth. in dicta. l. edicimus. in fine. C. de murileg. lib. 11. Et diximus ſupra in quinto argumento communem opinionem eſſe contra Barth. et ob id argumētum retorqueri.

Reſpondetur ſecundo, diuerſum eſſe caſum ſtatuti, quod mulier cum hæreditate non nubat extero, a caſu noſtro.

Nam, ſtatutum parum et fere nihil reſtringit libertatē matrimonii, ex quo liberum eſt mulieri nubere in ciuitate, & patria, in qua ſemper extat ingēs
24 uirorum numerus, quibus nubere poteſt, quod non contingit in hoc teſtatoris præcepto † mandantis, quod nubat in certa familia, in qua perpauci ſunt, ac forte nulli, alicui quorum digne matrimonio tradatur, ſicuti recte & egregie reſpondet Hieronymus Gabriel. in dicto conſi. 12. num. 11. lib. 2.

Non obſtat ultimum argumentum, quia reſpondetur

detur ab Oldr. in dicto cõſ.in ſpecie diſſentire Aret.
Crottum, Ruin. & Cephal. quos retuli & ſecutus ſũ
in dicto conſil.425.num.4.lib.5.vt retuli ſupra in ter
tio noſtræ opinionis argumento. Diſſentiunt quoq.
a fortiori doctores illi omnes, quos commemora-
ui ſupra, dum aduerſus Bartol.in dic. l. edicimus. in
fine.C.de murileg.lib.11. ſcribunt, non valere præ-
ceptum ſtatuti, quod mulier nubens extero non ſuc
cedat in bonis & hæreditate patris & aliorum. Imo
Oldradus ipſe in dic.conſi.16.in fine dixit, iudicem
poſſe pronunciare, hoc præceptum tamquam repu-
gnãs publicæ vtilitati & commodo mulieris de ne-
ceſſitate obſeruari non debere, ſed poſſe impune cõ
temni, præſertim (ſubiungit Oldr.) cum ſit mulier, &
agat de damno euitando.

SVMMARIVM.

1 *Pœnam indictam a Teſtatore hæredi non obtemperanti eius*
præcepto applicandam eſſe ſecundum diuerſos caſus.
2 *Teſtatoris voluntatem tanquam legem ſeruandam eſſe.*
3 *Pœnam in dubio applicari cohæredi, vel ſubſtituto.*
4 *Præceptum teſtatoris mandantis Eccleſiam tali loco con-*
ſtrui, duo continere præcepta.
5 *Legatum factum puellæ ſi nupſerit cum conſenſu propinquo*
rum, nullis extantibus propinquis, deberi.
6 *Præceptum quod filia nubat cum conſenſu, duo continet, quo*
rum ſi alterum non impleri poteſt, debet alterum fieri.
6 *Diſpoſitionem factam in perſona vnius, contemplatione al-*
terius, valere, extincto licet eo in cuius perſonam verba cõ-
feruntur.
7 *Hæreditatem relictam, vt conſtruatur Eccleſia B. Virgini*
tali loco, cenſeri relictam contemplatione B. Virginis non
loci.
8 *Hæreditatem titulo pęnæ relictam, in dubio defferri cohære-*
di, vel ſubſtituto.n.9.
10 *Pœnam priuationis hæreditatis nullis ſcriptis extãtib. defer*
ri venientibus ab inteſtato.n.11.
12 *Hærede nullo in teſtamento exiſtente ſcripto de quo ſenſerit*
teſtator venire ſuccedentes ab inteſtato.
13 *Legatum vxori relictum, ea nubente contra mariti teſtato-*
ris voluntatem, primum deferri hæredibus, deinde ſub-
ſtitutis.
14 *Pœnam indictam aduerſus hæredem non ſoluentem legata*
deferri primo ſubſtitutis, vel fideicommiſſarijs poſtmodum
extraneis, tandem fiſco.
15 *Pęnam priuationis hæreditatis indictam a teſtatore hæredi,*
ſi matrimonium contraxerit ſine voluntate patris, deferri
per fideicommiſſum venientibus ab inteſtato.
17 *Præceptum de adoptando aliquem non valere.*
18 *Trebellianicam non deberi hæredi qui tenebatur parere te-*
ſtatori ſub pœna priuationis hæreditatis.
20 *Trebellianicam non deduci, cum teſtator iuſſit hæreditatem*
totam reſtitui.n.21.
22 *Trebellianicam non deberi filiæ, quæ iuſſa eſt nubere in fa-*
milia certa, ſub pœna priuationis cum non paruerit.
23 *Legitimam poſſe deducere filium, licet non exequatur pręce*
ptum patris, nec ſoluat legata pijs locis.
24 *Legitimam non poſſe grauari præcepto.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXXXIV.

Reſpondi ſuperioribus diebus pro Illuſtri Do.
Margarita Caſata, & demonſtraui ei iure lice-
re matrimonium contrahere cum quouis alio nobi-
li, quam cum aliquo ex familia Caſata, non obſtante
diſpoſitione & pręcepto Illuſtris Dom. Cæſaris eius
patris. Nunc dubitari de quatuor contingit. Et pri-
mo quidem, admiſſo citra veri præiudicium, quod
ſi ipſa Dom. Margarita nubat extra familiam Caſa-
tam, ſitque locus pœnæ a Teſtatore indictæ, cui pœ-
na deferri & applicari debeat? Secundo ambigitur,
quomodo pœna hæc deferatur ei, cui debet applica
ri, an ſcilicet directe, vel per fideicommiſſum.
Tertio, admiſſo, quod per fideicommiſſum ſucce-
dat, an ipſa Dom. Margarita ſic grauata reſtituere,
poſſit deducere trebellian.
Quarto, an etiam & legitimam? Et quidem de pri
mo dicendum atque reſpondendum eſt, pœnam ap-
plicandam eſſe filiis ipſius Dom. Margaritæ ſuſce-
ptis ex Illuſtri Dom. Io. Ambroſio Florentiæ ipſius
Dom. Margaritæ primo marito. Huius veritatis de-
monſtrandæ gratia, vna cum doctoribus, qui expli-
1 cant, cui debeat applicari † pœna a Teſtatore hære-
di indicta, ſi contingat eum non parere eius man-
dato, & præcepto, diſtinguo atque conſtituo tres
caſus.
Primus eſt, quando teſtator clare & expreſſe di-
xit, cui pœna applicari acquirique debeat. Et hæc
quidem perſona ſuperſtes eſt tempore commiſſæ pœ
næ. Hic caſus non habet dubitationem, cum teſtato
2 toris † voluntas & diſpoſitio tamquam lex ſeruari
debeat. §. diſponat. in auth. de nupt. Hoc in caſu nos
non verſamur, cum teſtator ſolummodo expreſſe vo
cauerit eos, qui nunc non extant, vocauit ſane alte-
ram eius filiam, nempe Dominam Fauſtinam, & ea
non exiſtente proximiorem in gradu de linea fœmi-
nina ſe nubentem in familia Caſata. Hic caſus non
euenit, quia Dom. Fauſtina deceſſit innupta, ſicque
nullæ extant fœminæ quæ nubere poſſint in familia
Caſata. Verba teſtatoris hæc ſunt. Et reliqua eius
bona, res & vniuerſa hęreditas, ordinat, iubet & mã
dat, & ſtatuit, quod perueniat & peruenire debeat
in aliam ex dictis eius filiabus ſe nubentibus in dic.
familia ad formam ordinationis, ſi extiterit, & ſi nõ
extiterit, in proximiorem in gradu de linea fœmini-
na ſe nubentem, vt ſupra, &c. Hic caſus, vt dixi, non
euenit, & multo minus ille ſubſequens caſus a teſta-
tore diſpoſitus his verbis. Item ſtatuit, iubet, mãdat
& ordinat, quod caſu quo illa, ſeu illæ de dicta eius
familia, in quam, ſeu quem peruenerint dic. eius bo-
na, & hæreditas, ſi dic. eius filia ſeu deſcendens ſe
nuberet extra dict. familiam aliquo modo, & quauis
cauſa, conſentiente dic. tali, ſe nubenti extra fami-
liam, quod eo in caſu dic. eius hæreditas & bona per
ueniat & peruenire debeant in alium ſeu aliam pro-
ximiorem, ex forma præſentis teſtamenti &c. Non
enim noſtro in caſu extat aliquis, vel aliqua ex linea
ipſius teſtatoris, præter filios ipſius Dominæ Mar-
garitæ.
Secundus eſt caſus, quando teſtator expreſſe non
vocauit aliquem, cui debeat deferri & applicari pœ
na ab eo indicta hæredi non obſeruanti præceptum
ipſius teſtatoris, & extat cohæres, vel ſubſtitutus ip-
ſius hæredis. Hoc ſane caſu † pœna defertur & appli
3 catur vel cohæredi vel ſubſtituto. Ita Bartol. in l. pa-
terfamilias teſtamento, in fine. ff. de hæred. inſtit. &
manifeſtius in l. vxorem. §. hæres. num. 2. ff. de leg. 3.
Quærit Bartol. ſi teſtator reliquit vxori victum & ve
ſtitum in domo, & ſi hæres eam moleſtia affecerit,
hæreditatem amittat, ſi nõ dixit (inquit Bartol.) cui
debeat applicari hæc hæreditas, applicabitur cohæ
redi vel ſubſtituto, ſi extant, non autem vxori mole
ſtia affectæ & perturbatę Bartol. ſecuti ſunt Imola in
dicta l. pateт familias teſtamento. num. 14. verſ. circa
ſecundum, Roman. in ſing. 699. regula. Alexand. in
conſil. 138. n. 14. lib. 1. Iaſon in l. 1. n. 1. verſic. ſi autẽ
loquimur. C. de his, quæ pęnæ nom. Ruin. in conſ. 87.
num. 3.

num.3.lib.2.& in conſil.68.num.4.lib.5. Alciatus in
reſp.556.num.2.& Crauet.in conſil.311.in fine. Hic
caſus non adaptatur huic noſtro, cum clare conſtet
nullum nullamue extare cohæredem,ex quo iam de
ceſſit Dom. Fauſtina cohæres nullis relictis liberis.
Non etiam extat aliquis ſubſtitutus.

Nec repugnat,ſi obiiciatur, quod cum deceſſerit
Dom.Fauſtina innupta,atque ita nulli nullæque ex-
tent ex ea fœminę, vel maſculi, quibus deferri appli
carique debeat pœna hæc priuationis hæreditatis,
ceſſare etiam debeat præceptum factum a patre te-
ſtatore ipſi Dom. Margaritæ quod nubat in familia
Caſata. Nam reſpondetur, hoc noſtro in caſu duo
eſſe teſtatoris præcepta,alterum,quod Dom.Marga
rita ducat virum ex familia Caſata ſub pœna priua-
tionis hæreditatis. Alterum quod ipſa hæreditas de-
feratur & applicetur alteri filiæ, hoc eſt Dom. Fau-
ſtinæ vel ab ea deſcendenti nubenti in familia Caſa
ta. Et ideo licet ſecundum præceptum,quod hæredi
tas deferatur Dom. Fauſtinæ vel ab ea deſcendenti-
bus effectum habere non poſſit, ob ipſius Dominæ
Fauſtinæ mortem,attamen illud præceptum, quod
Dom.Margarita nubat in familia Caſata alioqui pri
uetur hæreditate,obſeruari debet. Ita ſimili in caſu
Vlpianus in l.Celſus.§.1.ff.de receptis arbitr.reſpō-
dit,quod ſi arbiter iuſſit pecuniam dari intra Calen
das,duo præcipiſſe dicitur,alterum,pecuniam dari,
alterum intra Calendas dari. Et ideo ſubiungit Vlp.
quod licet iuſſus dare non dederit intra Calendas,
attamen non dicitur liberatus, cum adhuc dare te-
neatur. Et hoc Vlpiani reſponſo adductus conſuluit
Bart.in conſil.26.num.3.verſic.reſtat videre.lib.1.q
4 ſi † teſtator iuſſit conſtrui eccleſiā certo in loco,duo
iuſſiſſe dicitur, primum exædificari eccleſiam, ſecū
dum certo in loco extrui, & ideo licet eo in loco ędi
ficari non poſſit, non tamen a præcepto liberatur
quin in altero ædificare debeat. Confert quod ad rē
magis docuit Alex.in l.ſupra.num.7. verſic. ſed du-
bium eſt,de legat.1.poſt Petrum & Cynum, cum di-
5 xit,quod ſi teſtator † legauit Sæiæ centum, ſi nube-
ret cum propinquorum conſenſu,& nulli extent pro
pinqui,quorum conſenſus requiri poſſit,quod nihil
ominus,vt cōſequi poſſit legatum nubere debet, cū
6 duo ſint † præcepta. Vnum nubendi, alterum cum
conſenſu propinquorum, & ſi ergo illud de conſen-
ſu nequeat impleri, attamen permanet alterum de
nubendo. Præterea accedit quod reſpondit Bart. in
6 conſil.26.num.3.lib.1.cum dixit, quod diſpoſitio †
quæ fit in perſonam vnius contemplatione alterius,
licet ille,in cuius perſonam verba conferuntur, ex-
tinguatur,tamen ſi remanet alia, cuius contempla-
tione facta eſt,diſpō valet.l.peto.§.mater. verſ. ſed
nec intereſt.ff.de leg.2. vbi propter mortem tutoris,
non extinguūtur relicta facta ab eo, qui reliquerat
contemplatione pupilli,& ideo(dicebat Bartol.)hę
7 reditas † relicta, vt conſtrueretur eccleſia ad hono-
rem & gloriam Santiſſimæ Virginis Mariæ,& Sancti
Nicolai,dicitur relicta contemplatione ipſius Bea-
tiſſimæ & illius Sancti, non autem reſpectu loci, in
quo conſtrui debebat,& conſequenter licet cōſtrui
non poſſit eccleſia illo in loco deſignato a teſtatore,
attamen permanet diſpoſitio quod conſtrui de-
bet. Ita & noſtro in caſu dicendum eſt,præceptum
factum a teſtatore filiabus, vt nubant in familia
Caſata,dicitur factum contemplatione ipſius fami-
liæ Caſatæ. Et propterea licet defecerit vna ex filia-
bus cui deferri & applicari debebat portio hæredi
tatis nubentis extra familiam caſatam, non tamen
extinctum eſt præceptum. Sed firmum manet, atque
ita Dom. Margarita permanet obligata obſeruare
dictum præceptum, alioqui priuabitur hæreditate
ipſa,& licet hoc in caſu teſtator non dixerit, cui de-
ferri atque applicari debeat, attamen ſuppletur hic
caſus diſpoſitione legis,qua ſancitum eſt, quod vbi
8 teſtator iubet hæredi aliquid facere, adiecta † pęna
ſi non fecerit,priuationis hæreditatis, & non expri-
mit atque declarat cui applicari debeat hæc hæredi
9 tas,applicari † debet cohęredi,vel ſubſtituto, vt di-
ximus,vel venientibus ab inteſtato, & ſtatim di-
cemus.

Tertius eſt caſus,quādo nullus extat cohæres nul-
10 luſque ſubſtitutus. Hoc ſane caſu pœna † illa applica
tur atque defertur ſuccedentibus teſtatori, vbi de-
ceſsiſſet inteſtatus. Ita Iacobus Beluiſ. in §.præfatæ.
in auth.de nuptiis. Bart.in l.paterfamilias teſtamen
to.in fine.ff.de hæred.inſtit.& in conſil.29.proponi-
tur,quod in teſtamento.num.3.lib.1.Bald.in l.1.nu.
43.C.de his,quæ pœnæ nom. Imola in dic. l.pater fa
mil.num.14. verſic. circa ſecundum. Alex. in conſil.
138.num.14.lib.1.Socin.ſen.in rubr.ff. de his, quæ
pęnæ nom.verſic.ſecundo caſu,Iaſon in dic.l.1. n.1.
verſic.ſi autem loquimur.C.de his, quæ pęnæ nom.
& in conſil.124.num.2.lib.4. & Gomeſ. inſtitut. de
actionibus in princip.num.21. Nec eſt, quod ſciam,
qui ab horum opinione & ſententia diſſentiat, &
11 hæc quidem recepta † & vera ſentētia probatur pri
mo textu l.peto.in princ.ff.de leg.2. vbi Bartol. in 3.
notab.ſcriptum reliquit,quod ſi non apparet hæres
12 † in teſtamento,cenſentur vocati venientes ab inte-
ſtato,& Bart. traditionem latiſsime comprobaui in
conſ.434.n.5.& multis ſequentib.lib.5.

Secundo accedit conſtitutio Iuſtin. in §. præfatæ.
13 in auth.de nuptiis, vbi legatum † vxori relictum ea
nubente contra mariti teſtatoris voluntatem, defer
tur primum hæredi,deinde ſubſtituto, & his deficiē
tibus,hæredibus ab inteſtato venientibus. Idem er-
go & noſtro in caſu.

Tertio ſuffragatur eiuſdem Iuſtiniani conſtitutio
14 in auth.hoc amplius.C.de fideicom. vbi pœna † indi
cta aduerſus hæredem legata a teſtatore relicta non
pręſtantem,deferri ſubſtitutis, vel cohęredibus, vel
fideicommiſſario,poſtmodum extraneo ſuccedenti
ſcilicet ab inteſtato,& tandem fiſco, cum ergo no-
ſtro in caſu nullus ſit teſtatori proximior, qui ei ab
inteſtato poſsit ſuccedere quam ſint filii dictæ Do-
minę Margaritę,ſequitur dicendum, eos ſuccedere
poſſe.

Secunda eſt dubitatio, quomodo pęna hæc infe-
ratur his filiis Dom.Margaritæ, qui alioqui ſucceſ-
ſiſſent auo Teſtatori,ſi deceſsiſset inteſtatus,mortua
ipſa Domina Margarita matre,an ſcilicet deferatur
15 pœna † ſicque hæreditas hæc directe, vel per fideicō
miſſum? Recepta & vera eſt doctorum ſententia, de
ferri per fideicommiſſum. Ita in ſpecie tradunt Bart.
in dic.l.paterfamilias teſtamento.num.6.ff.de hære-
d.inſtitu. & ibidem Imola num.14.& 15. Caſtrenſ.
in conſil.301.Videtur dicendum quod dic. filia.col.
1.verſ.ex quibus.conſi.332.Viſo teſtamento Michae
lis.col.2.lib.1.in conſil.292.circa primum dubiū vi-
detur,quod inſtitutio.in 5.dubio.n.6.& in cōſ.371.
Viſo puncto ſupraſcripto.in fine.lib.2. Aret. in conſ.
67.n.3.Alex.in conſil.57.num.2.lib.2. Corn. in l. 1.
n.2.& 3.C.de his,quæ pęnæ nom. Ruin.in conſ. 47.
num.4.lib.2.Iaſon in l.1.num.1. verſ. ſecundus mo-
dus.C.de his,quæ pęnæ nom.& in conſil.124.col.3.
num.2.lib.4.Rub.in conſil.43.num.2. Alciat. in re-
ſp.556.num.1.verſic.Sed dubium eſt, ſecund. impr.
antiq. Lugdun.qui teſtatur, hanc eſſe communē opi
nionem,& hos ſum & ego ſecutus in conſ.58. n.17.
& num.48.lib.1.

Et in

Digitized by Google

Et in ſpecie in claris his terminis noſtris Cra.in cóſ.
16 1.n.6.qui reſpondit pęnam † priuationis hęreditatis indictam a teſtatore hæredi, ſi matrimonium cõtra xiſſet ſine conſilio & voluntate patris ſui, per fideicõmiſſum deferri aliis vocatis.

Et hæc quidem opinio probatur reſponſo in l.hæres.ff.de leg.3.vbi hæres rogatus adoptare aliquem, ſi non adoptat, fideicommiſſi actio non datur illi adoptato, & id quidem eſt, ob id, quod præceptum
17 † de adoptando aliquem iure non valet. Ergo vbi valet præceptum, locus eſt fideicommiſſo, atque ita hoc reſponſum intelligunt præcitati doctores.

Secundo accedit iuris regula, ſemel effectus hæres non poteſt deſinere eſſe.l.ſi is, qui ſoluendo.& l. verbis ciuilibus.ff.de vulgar.& pup.ſubſtit.& illis in locis doctores.

Nec repugnant rationes & argumenta Angeli in conſ.167.in 3.dubio & Ruini in conſil. 158. in fine. lib.3.qui opinati ſunt, hos ſuccedere directe. Nam horum rationibus & argumentis abunde reſpondit & ſatisfacit Imola in dic.l.pater familias.num.15.ff. de hæred.inſtit.

Tertia eſt dubitatio, admiſſo quod per fideicommiſſum admittantur ii filii Dom.Margaritæ, an ipſa Dom.Margarita detrahere poſſit trebell.reſpondendum eſt non poſſe.

Primo, quia nemo conſequi debet lucrũ & præmium ex ſuo delicto.l.ſi eum.ff.ex quibus cauſis maior.& l.ita demum.ff. de receptis arbitr. cum ſimilibus. Atqui Dom. Margarita nubendo ſe extra familiam Caſatam, dicitur delinquere non obediendo
18 præcepto & mandato patris, ob quam † inobedientiam punitur pęna priuationis hæreditatis, vt dixi-
19 mus ſupra. Ergo præmium & lucrum † trebellianicæ conſequi nõ poteſt. Hac ratione & argumento vſus eſt in terminis his Ruin.in conſil.48.num. 18. verſi. Sed iſtis non obſtantibus.lib.2.& ſenſit Alciat.in reſpo.556.num.2.verſ.quæ opinio tanto fortius.

Secundo ſuffragatur, quod noſtro in caſu teſtator ſtatuit vniuerſam hæreditatem ſuam, deducta dote decem millium aureorum relicta ipſi Dom. Margaritæ reſtitui, ea nubente extra familiam Caſatam. At-
20 qui † quando teſtator vult vniuerſam vel totã ſuam hæreditatem reſtitui ab hærede grauato, nulla de-
21 duci poteſt † trebellianica, ſicuti in ſpecie noſtri caſus reſponderunt Ruin.in conſil.47.num.17.libr. 2. & Alciat.in dicto reſpon.556.nu.2.ergo Dom. Margarita deducere non poterit hanc trebellian.

Tertio accedit, quod teſtator non ſolum ipſam Dom.Margaritam nubentem extra familiam, ſed etiam ei conſentientem, priuauit ſua hæreditate. At
22 qui ſic priuatus hæreditate non detrahit † trebellianicam, vt in ſpecie reſpondit Ruin.in dic. conſ. 47. num.17.lib.2.

Quarto mouet me auctoritas Ruini in dictis conſ.47.num.17.& conſil.48.num.18.lib.2. & Alc. in dic.reſp.556.num.2.& Ruin. ſic intelligit Bartol. in conſil.29.Proponitur, quod in teſtamento. in fin. lib.1.dum reſpondit, non amittere legitimam, ſentiens omnia alia bona amittere. Non obſtant nunc rationes & argumenta Imolæ contrariam opinionẽ probantis in dicta l.paterfamilias teſtamento.n. 17. ff.de hæred.inſtit. Nam illis abunde ſatisfacit Ruin. in dic.conſ.48.n.19.lib.2.

Quinta eſt dubitatio, admiſſo, quod ipſa D.Margarita non poſſit detrahere trebellian.an ſaltem de
23 ducere ei liceat † legitimam? Dicendum eſt licere, ſicuti reſpondit Bartol.in dic.conſil.29. Proponitur, quod in teſtamento.in fi. lib. 1. quem vno ore ſecuti ſunt permulti, nempe Imola in dic. l. paterfamilias teſtamento.num.17.Ruin.in dic.conſil.48. num.18. verſic.& iſtud etiam præſuppouit.lib.2. Iaſon in auth.hoc amplius.num.9.C.de fideicom.poſt gloſ.ibi. & accedunt alii multi congeſti a Didaco Couarru. in cap. ſi hæredes.num.9.verſic. ſed contrarium probabilius, & verſic.quamobrem, &c. qui refert Bald. Cardinal. Abbat. Imol. Barbat. Sylueſtr. Prierium, Didacum a Segura, Ioannem Lecirier, & Modern. Pariſien.negantes filium & hæredem non obſeruantem præceptum teſtatoris, qui legauit piis locis, ſicque negligentem ſoluere legata intra annum ſtatutum a Iuſtiniano in auth. hoc amplius. C. de fideicommiſ. amittere quidem hæreditatem ſibi a patre teſtatore relictam, non autem legitimam ſibi legis diſpoſitione debitam. Et huius traditionis & ſenten
24 tiæ ratio eſt, quia † legitima debita eſt filio legis diſpoſitione, & non patris, ob id grauari aliquo præcepto & onere non poteſt.l.quoniam in prioribus.C.de inoffi.teſt.& de his ſatis.

SVMMARIVM.

1 *Actorem proprie dici eum qui ſine mandato bona pupilli administrat.*
2 *Actorem non habere actionum exercitium.*
3 *Actorem perinde ac tutorem teneri de omiſſis.*
4 *Culpæ leuiſſimæ nomine teneri tutores, & actores.*
5 *Procuratorem proprie dici habentem mandatum. n. 6.*
7 *Procuratorem teneri de leuiſſima.n.8.*
9 *Adminiſtratoris bonorũ pupillæ eſſe bona ipſi pupillæ obligata.*
10 *Tacentem conſentire ſi ſcit.*
11 *Ratificationem non præſumi, niſi conſtet de ſcientia actus.*
12 *Regulam l.qui patitur, habere locum, quando cum ipſa ſcientia concurrit aliquis actus poſitiuus.*

FACTI SPECIES.

MAgnif.Dom.Iulia della Valle Laudenſis, mater ac tutrix, Curatriſque decreta Domini Muzani, & Dom.Ginepriæ filiorum ſuorum, anno 1563. mandatum fecit in perſonas Dominorum Bonadei patris ſui, ac Hieronymi fratris, conſtituens eos, dicto tutorio nomine, ac dictorum filiorum ſuorum, actores, & procuratores generales ad omnia negotia, & ad faciendum omnia, & ſingula quæ facere poſſet ipſa Dom.Iulia conſtituens, ſi perſonaliter intereſſet, etiam ſi talia forent, quæ mandatum magis ſpeciale exigerent.

Anno 1576.die 5.Iunij, dict. Do. Hieronymus actor, & procurator, vt ſupra, confectis calculis cum Gibello conductore prædium dic.Dom.Ginepriæ ab ipſomet Vallio conſtituto, & creato vſq. de anno 1568. per ſcripturam priuatam, confeſſus eſt, ſe recepiſſe ab ipſo Gibello fictus annorum præteritorum, excepta ſumma librarum 3462. quam ipſe Gibellus ſoluere promiſit partim dic. Hieronymo actori, & procuratori, & partim Dom. Balthaſſari Modegnano creditori Dom.Ginepriæ.

Anno 1576.die 13.Iulij, prædicta D.Iulia tutrix, & curatrix, & vt ſupra, ac etiam dic. Dom.Ginepria conſtituunt dictum Dom.Hieronymum ſpecialem actorem, et procuratorem ad exigendum a dic.Gibello di.ſummã li. 3462. & hoc ad effectum ſatisfaciendi prędicto D.Balthaſſari, et alio de Mainerijs creditoribus d.D.Ginepriæ.

Anno 1579. dictus Hieronymus actor, & procurator vt ſupra denuo confecit calculum cum dicto Gibello, qui confeſſus eſt, ſe debitorem librarũ 4757. quas certis diſtinctis temporibus, & terminis promiſit ſoluere ipſi Dom. Hieronymo nomine dic.Dom.Iuliæ tutricis, & Dom. Ginepriæ pupillæ.

Anno

Digitized by Google

Anno 1586.confectum fuit inſtrumẽtum quoddam de
eligendo calculatore,qui calculum conficeret inter dic. D.
Hieronymum, & d.D.Gineprіam cauſa adminiſtrationis
facta ab ipſo D. Hieronymo, qui eodem in inſtrumento con
feſſus eſt,ſe adminiſtraſſe omnia bona dictæ D. Gineprię
vſque ad annum 1579.incluſiuè.
Præſupponitur etiam in facto, quod dictus D. Hierony-
mus tamdiu diſtulit exigere dictam ſummam a dicto Gibel
lo debitam,& promiſſam , quod anterior hypotheca ipſius
D.Gineprię facta eſt poſterior illa aliorum Gibelli credito
rum,qui cum in iudicio obtinuiſſent ſe præferri , & ſolui,
dictus Gibellus effectus eſt non ſoluendo, erga ipſam D.Gi
nepriam,quæ ob id contendit,d.D.Hieronymum actorem,
& procuratorem teneri de omiſſis,& neglectis.
Quæritur quid iuris?

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXXXV.

DVbitandum non eſt, quin dictus D.Hieronym,
actor,& procurator,adeo teneatur erga D.Gi
nepriam de omiſſis,& neglectis,vt rependere ei de-
beat damnum,quod ipſa ob id ſenſit, quod d.Gibel
lus eius debitor effectus eſt non ſoluendo. Hæc veri-
tas facile multis demonſtratur, vno prius præmiſso,
adminiſtratorem bonorum pupilli , vel minoris ha-
bentis tutorem, vel curatorem, duplici nomine ali-
quando appellari.Aliquando appellatur actor, ſeu
geſtor,aliquando procurator.Hoc præmiſſo,diſtin-
guo duos caſus.

Primus eſt,quando agitur de Actore, ſeu geſtore,
hoc eſt de adminiſtratore bonorum pupilli, cui da-
tum non eſt mandatum . Hic appellatur proprie
1 † actor,ſicuti talem nominant Impp. in l.neque tu-
tores.C.de procuratoribus,in l.ſi actor. C.de appel.
& in §.vlt.inſtit. de curato. & poſtremo hoc in loco
glo.notab.Ang.Aret.& reliqui. Solet etiam actor iſte
appellari geſtor , quemadmodum hoc nomine eum
appellant Bartol.Bald.Salic.Caſtr.& Alexand.in l.
tutori.C.de neg.geſt.vbi, & ipſe Imperator hoc no-
mine vtitur.Hic actor,ſiue geſtor,a tutore,& curato
re in multis differt. Et primum quidem in eo diſtat,
quod tutoris,& curatoris munus,& officium eſt ne-
ceſſarium,cum ſolũ ceſſante neceſſitate adminiſtra-
tionis ceſſet,non autem voluntate ſola ipſorũ.d.l.tu
tori.C.de neg.geſt.& ibidem notant Bart.in princi-
pio, Bald.num.1.& num.4.Salic.num.2.in fine. Dif-
ferunt,& ſecundo , quia tutor , & curator exerce-
re poſſunt actiones contra debitores vel occupa-
2 tores bonorum pupilli , & minoris . Actor † vero
non:ex quo caret mandato,dicta l. tutori,& ibidem
Barto.in princ.verſic.item primus,& verſicul.ex ter
tia parte, Bald.Salic.Caſtren.& reliqui. Tutor,& cu-
3 rator † tamen in hoc cum actore conueniunt , quod
ſicuti illi tenentur etiã de leui culpa, ſicque de omiſ.
& neglectis,vt latius dicemus infra , ita etiam tene-
tur actor pro his,quæ adminiſtrauit,vel adminiſtra
re cœpit,& deinde deſijt ab illorum adminiſtratione
ſicuti annotauit idem Barto.in dict.l.tutori,in prin.
ibi,& vterque etiam de leui culpa tenetur &c. in ſe-
cundo notab.& apertius num.1.veritas eſt iſta . Et
eodem in loco idem ſcripſit Bald.in princ.& in pri-
mo notab.& Salic.num.4.in fin.& teneri de omiſſ.&
neglectis clare affirmat Caſtren.in d.l.tutori. nume.
1.in fine. ſic et in ſpetie noſtra Socin. Sen.in conſi.2.
num.9.lib.1.egregie reſpondit,quandam Benedictã
matrem,& tutricem filiorum ſuorum admiſiſſe acto
rem ac adminiſtrationem bonorum,& vtrunq. eo-
rum fuiſſe obligatos de omiſſis,& neglectis, ob præ
termiſſam exactionem debitorum,qui deinde effecti
ſunt non ſoluendo.

Cum(inquit Socinus)in huiuſmodi adminiſtrato
ribus negligentia dicatur culpa lata, Immo(ſubiun-
4 git ille) tales adminiſtratores † tenentur etiam de le
ui culpa,& num.13.adiungit,quod his caſibus tene
tur etiam de culpa leuiſſima.

Si ergo admittimus prædictum D. Hieronymum
fuiſſe ſimpliciter actorem,ſicque ſine mandato ad-
miniſtratorem bonorum D.Gineprię,dicendum eſt
eum teneri de omiſſa , & neglecta exactione ſummæ
a Gibello conductore debitæ ipſi D.Gineprіæ , cum
conſtet ipſum D.Hieronymum cœpiſſe exigere, & ſi
bi promiſſum ab eodem Gibello fuiſſe quod debitã
pecuniam numeraſſet, iuxta traditionem Bart.in d.
l.tutori.num.2.verſic.non intelligas tamen, & Cor.
colum.2.uerſic.aut loquimur in voluntario,&c. cũ
dixerunt hunc actorem,ſeu geſtorem qui cœpit vnũ
negotium non poſſe illud omittere,ſed perficere de-
bere. Cæterũ cum caſus iſte noſtro nõ conueniat, ex
quo D.Hieronymus geſſit negotia D. Gineprіæ ſu-
ſcepto mandato a Domina Iulia matre, & tutrice ip
ſius D.Gineprіæ, non eſt quod plura ſcribam .

Secundus eſt caſus, quando agitur de actore , ſeu
geſtore, & adminiſtratore bonorum cui datum eſt
mandatum uel generale,vel ſpeciale,ſicuti hic con-
tigit.Hic actor,& geſtor propter ſuſceptum manda-
5 tum proprie appellatur procurator, † ſicuti eum in
noſtris his terminis appellat Salic. in dicta l. tutore.
num.2 .C.de nego.geſt. qui inquit huius officiũ nõ
finiri ſola eius volũtate,ſed neceſſitate,ex quo ſequi
tur, non differre a Tutore,& Curatore, quorum offi
cium ſola neceſſitate extingui diximus præcedẽti in
caſu. Et hunc actorem,ſeu procuratorem æquipara-
ri tutori,& procuratori,ſcribunt glo.in l.1. §. ſi plu-
res.ff.de exercito.actio.& in l.creditor. §. duobus.ff.
mand. Barto.in l.eadem.q.6.num.7.verſic.tertio ca-
ſu.ff.de duob.reis.& Aret.in conſi.19.colum.2.ver.
ſed dubium remanet.Quocirca ſicuti tutor,& cura
tor tenentur etiam de leui culpa,ſicq. de omiſſ.et ne
glectis.l.tutoris,et l.ſi ita autem.§.geſſiſſe . ff. de ad-
min.tuto.et l.ſi tibi.C.de teſta. tute.et tradunt Bart.
in d.§.geſſiſſe,et in d.l.tutori.C.de neg.geſt. et ibidẽ
Bald.num.1.Caſt.num.1.et Corn.colum.2.Verſicul.
item nota.in verſiculo ſecundum,et multis clare pro
bat Soc.ſen.in d.conſi.2 .num.4.lib.1.Ita etiam pro
6 curator † iſte tenetur de leui culpa , hoc eſt de omiſ-
ſis,et neglectis,ut in ſpecie reſpondit Soc. Sen. in d.
conſi.2.num.4.uerſi.et nedum,et num.5.qui ſubiun
git, tutorem , et curatorem teneri propter debitores
pupilli,et minoris non exactos,& non ſoluẽdo dein
de factos,et pariter ad idẽ obligatos eſſe actores,&
adminiſtratores ab ipſo tutore vel curatore conſtitu
tos. Et recte quidem Socinus, cum uerisſimum illud
7 ſit,quod procurator † qui ſuſcepit mandatum,tene
tur de omni culpa etiam leuisſima.l.a procuratore.
C.mandati, et ibidem annotarunt Iacobus de Are-
na, Dynus, Bart. Bald.et reliqui,quos in ſpecie ſecu
tus eſt Corn.in conſi.61.nu.2.lib.1.qui num.3.uerſ.
et quanto plenius,ſubiunxit , quod quanto plenius
eſt mandatum,tanto maior induſtria mandatarii re
quiritur,et Cornei reſponſum allegare , et probare
voluit Pariſius in conſi.123.num.5.lib.1. Et procura
8 torem † ob ſuſceptum mandatum teneri de leui cul-
pa,ſicque de omisſis,et neglectis reſpondit Soc.ſen.
in conſi. 149.num.1.li.1.Et procuratorem ad nego-
tia teneri de culpa leui,ſcribit etiam Bart.in l.quod
nerua.q.9.num.31.Verſic.aut in mandato uenit ali-
quid.ff.depoſiti.

Non

Non repugnant nunc duo, quæ audio obiici, quo
rum alterum eſt, mandatum dict. Dom. Hieronymo
datum a Dom. Iulia tutrice, & curatrice non valere,
cum ſine Prætoris, ſiue Iudicis decreto fuerit conſe
ctum, contra l. decreto. in prin. ff. de admin. tut. & §.
vlt. inſt. de Curato.

Nam reſpondetur primo ex ſententia Aret. in cõ
ſil. 29. col. 2. verſic. ſecunda ratio &c. ibi, & ſi dicatur
&c. ſatis ſuperq. eſſe, quod Dom. Hieronymus geſſe-
rit negotia D. Gineprię credendo ſe eſſe legitimum
actorem, procuratorem, & negotiorum geſtorem, vt
obligari potuerit erga ipſam Dom. Gineptiam pro a
ſe geſtis.

Reſpondetur ſecundo, quod licet mandatum ad-
miniſtrationis, & actoriæ confectum inter Dominã
Iuliam tutricem, & Dom. Hieronymum actorem, &
adminiſtratorem conſtitutum, ſit nullũ quo ad per-
ſonam ipſius Dom. Iuliæ, ſicuti in ſpecie reſpondit
Aret. in dic. conſil. 29. col. 2. verſic. ſecundo reſpon-
deo, non tamen eſt nullum quo ad perſonam Dom.
Gineprię pupillæ, quin ea agere poſſit contra ipſum
Dom. Hieronymum pro leui culpa a ſe commiſſa,
ſicque pro omiſſis, & neglectis, cui quidem pupillæ
9 † cenſentur obligata omnia bona ipſius D. Hieron.
procuratoris, & adminiſtratoris, vt tradit Bart. in l.
actor. n. 7. ff. rem ratam haberi.

Secundo obiicitur, actorem hunc non teneri erga
Dom. Iuliam tutricem de omiſſis, & neglectis, pro-
pterea quod ea præſente, & patiente, negotia pupil-
læ (& ſi negligenter) geſſit. Quæ ſane præſentia, & pa
tientia arguit ſcientiam, & conſequenter tum man-
datum, tum ratihabitionem. l. qui patitur. ff. man-
dati.

Reſpondetur primo, regulam dictæ l. qui patitur,
locum habere, quando agitur de commodo præſen-
tis, & tacentis, ſecus ſi de magno eius detrimento, vt
noſtro in caſu. Ita ſane declarant Dec. in l. ſemp qui
non prohibet. num. 2. & 3. ff. de reg. iur. Ruin. in cõſ.
69. num. 14. & in conſil. 66. num. 15. lib. 3. & Socin.
Iun. in conſil. 106. num. 40. lib. 3. Et accedunt Caſtr.
& Salic. in l. ſi ſine. C. ad Velleia. Iaſ. in l. quæ dotis.
num. 95. ff. ſol. matr. & Tiraq. de retract. conſang. §.
1. glo. 9. num. 149.

Reſpondetur ſecundo, prædictam regulam intel-
10 ligi, & procedere, quando præſens, † & tacens habet
veram rei, & negotii certitudinẽ. Secus vero ſi igno-
rat, vt in ſpecie ſcribunt, & declarant Ruin. in dicto
conſil. 60. num. 18. lib. 3. & Socin. Iun. in dic. conſilio
106. num. 39. & 40. lib. 3. Idem dicimus de ratifica-
11 tione actus, † quæ non præſumitur, niſi clare, & ma-
nifeſte probetur ſcientia actus, & negotii geſti, cum
ſuis qualitatibus, quemadmodum reſponderunt Ol
drad. in conſil. 329. col. vlt. Bald. in conſil. 176. lib. 2.
Ruin. in conſil. 48. num. 12. lib. 1. Pariſ. in conſ. 47. n.
97. lib. 1. Crau. in conſil. 197. in fi. lib. 2. Natt. in conſ.
162. n. 33. lib. 1. & in conſil. 636. n. 104. li. 4. & Thob.
Non. in conſ. 89. n. 38.

Verum cum hæc ſcientia, vel pupilli, vel Tutricis,
non fuerit a geſtore iſto probata, ſicuti eam probare
tenebatur, vt ſcripſerunt Ruin. Natta, & Pariſ. præci
tatis in locis, ſequitur dicendum, ceſſare regulã di.
l. qui patitur. ff. mandati.

12 Reſpondetur tertio regulam † dic. l. qui patitur,
habere locum, quando cum ipſa præſentia, & taci-
turnitate concurrit actus aliquis poſitiuus, ſicuti cõ
tigit in caſu dic. l. qui patitur, vbi adfuit receptio pe
cuniæ facta ab illo præſente, & tacente, ſic ſane de-
clarant, & interpretantur Rom. in l. quæ dotis. num.
52. ff. ſol. matrim. & ibidem Iaſ. num. 90. Galliaula in
rub. ff. de verb. oblig. num. 20. Rip. in cap. cum M. Fer
rarienſis. num. 131. de conſtit. Pariſ. in conſil. 76. nu.
10. lib. 4. Crau. in conſil. 466. num. 8. libr. 3. Natta in
conſil. 132. num. 5. lib. 1. & Ioan. Bologn. in dic. l. quę
dotis. num. 121. & num. 137. Cum ergo in caſu hoc
noſtro nullus actus poſitiuus factus fuerit vel a Do.
Iulia tutrice, vel a Dom. Ginepria pupilla, vt conſẽ-
tirent negligentiæ Dom. Hieronymi, ſequitur dicen-
dum, locum non eſſe regulæ dictæ l. qui patitur. ff.
mandati.

Concludo itaque Dom. Hieronymum teneri de
omiſſis, & neglectis in non exigendo quod debebat
Gibellus conductor, ſiue dicamus ipſum Dom. Hie-
ronymum fuiſſe actorem, & geſtorem negotiorum
ſine mandato, ſiue actorem, ſeu procuratorem cum
mandato, vel generali vel ſpeciali &c.

S V M M A R I V M.

1 *Ciuem dici Cremonenſem, qui ortus eſt ex parentibus Cre-*
monenſibus.
2 *Mulierem ſequi domicilium mariti.*
3 *Domicilium non contrahi cum quis coacte habitat.*
4 *Domicilium non contrahi cum quis ſtudiorum cauſa ha-*
bitat.
5 *Habitantem Cremonæ, reſpectu bo. quæ Mediolani habet,*
retinere ibi dici poſſe domicilium.
6 *Legem ligare ſuos ciues alibi contrahentes ad ſeruandũ cer-*
tas ſolemnitates.
7 *Statutum pro publica vtilitate editum eſſe fauorabile.*
Statutum fauorabile ligare ſuos ciues extra prouinciam con-
trahentes.
8 *Decretum Mediolani de ſolemnitatibus, in donationibus ob-*
ſeruandis ligare extra territorium donantes.
9 *Statuti verba in rem concepta ligare alibi contrahentes.*
10 *Nullitatem donationis inductã a ſtatuto ex defectu eius pu-*
blicationis, non tolli iuramento.
11 *Iuramento donantis non poſſe remitti ſolemnitates ſta-*
tuti.
12 *Iuramento tolli in ſpecie poſſe inſinuationem donationis.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXXXVI.

QVod docte & acute reſpondit Reuerend. admo-
dum, ac præſtantiſſim. Iuriſc. Dom. Hierony.
Bobius, quem honoris cauſa nomino, & mihi ſum-
mopere placet atque probatur, nempe donationem
bonorum exiſtentium in hoc Dominio Mediolani,
factam ab Illuſtri Dom. Riciarda filiis ſuis, eſſe inua
lidam & nullam. Huius veritatis demonſtrandæ gra
tia aliquibus vtar argumentis, duobus tamen prius
præmiſſis. Et primum quidem præmitto dic. Dom.
Riciardam donatricem origine & domicilio fuiſſe
ſubditam huius Dominii Mediolanenſis. Nam † or
1 ta eſt Cremonæ ex parentibus illius ciuitatis ciuib.
& conſequenter erat donatrix hæc ciuis Cremonen
ſis. l. aſſumptio. §. filius. ff. ad municip. de incolis, vbi
gloſſ. & Bart. & ſcribunt alii, quos congeſſi in conſil.
80. num. 10. & 12. lib. 1. & in commentar. de præſum
ption. lib. 6. præſumpt. 30. num. 13. Habuitque ea in
urbe domicilium donec fuit innupta, cum ibi ſem-
per vna cum parentibus habitauerit, iuxta l. ciues.
C. de incolis. lib. 10. & dic. l. aſſumptio. in princip. ff.
ad municip. & poſt alios ſcripſi in præcit. commen-
tar. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 42. num. 4. Domi
cilium quoque contraxit Soncini, vbi viro Soncina-
ti matrimonio tradita fuit. l. cum quædam puella. ff.
de iuriſd. omn. iud. vbi doctores, gloſ. in l. origine. C.
de municip. & orig. li. 1. Bart. in l. vlt. §. item reſcrip.
ſcrunt

2 ſerunt.ff.ad municip.de incolis, & de † muliere Me-
diolanenſi nupta extra ipſam ciuitatem Mediolani,
quod contrahat & ſequatur domicilium mariti,re-
ſponderunt in ſpecie Bald.in conſil.411. Quidã Me-
diolanenſis.prope finem.li.1.& Signor. in conſ. 166.
Quæſtio diſputanda.num.17. & hos ſecutus eſt Ti-
raquel.in Tract. de legibus connubial. in lege 1. nu.
29.vbi alios quamplures ſimilibus in ſtatutis loquẽ-
tes recenſet.

Nec habenda eſt ratio,quod tempore donationis
factæ ipſa Dom.Riciarda habitaret in Ciuitate Cræ
3 mæ, quia non dicitur ibi contraxiſſe aliquod † do-
micilium, ex quo coacte ibi habitabat, propterea
quod eius vir erat ab hoc Dominio Mediolani ban-
nitus,atque ita non habebat hæc donatrix animum
ibi habitandi & contrahendi domicilium,ſicuti di-
4 cimus de ſcholari, † qui ſtudiorum cauſa aliqua in
ciuitate habitat,vt tradunt Abbas in cap. vlt. num.
8.de parroch.Maria.Socin.ſen.in cap.vlt.col.7. ver-
ſic.ſed in hac dubietate.de foro compet.& Felin. in
cap.dilectus filius.il 2.num.12.de reſcriptis.quos ſe
cutus ſum in lib.2.de arbitr.iudicum caſu 86. n.16.
& 17.vbi num.8.ſimile eſſe dixi in eo, qui tamquam
Præfectus vrbi in ea commoratur.Non enim ii habe
re dicuntur animum contrahendi domicilium illis
in locis,in quibus per accidens quodammodo habi
tant.Quæ quidem traditio locum habet multo ma-
gis in caſu noſtro,in quo præſumendum non eſt,qđ
dic.Dom. Riciarda voluerit contrahere domiciliũ
in Ciuitate Cremæ Reipubl. Venetæ ſubditæ, quia
alioqui ipſa Dom. Riciarda incidiſſet in pœnam
amiſſionis bonorum,quæ in hoc Dominio Mediola
nenſi poſſidebat,cum extet conſtitutio ipſius Domi-
nii in tit.de pœnis.§. collegiis, prohibens forenſes
poſſidere immobilia in hoc Dominio. Et præterea
admiſſo,citra veri præiudicium,quod hæc donatrix
tempore a ſe factæ donationis contraxiſſet domici-
lium in ea vrbe Cremæ, attamen reſpectu bonorum
quæ in hoc Dominio Mediolanenſi poſſidebat, reti
nuit & ciuilitatẽ & domicilium Soncini atque ita
huius Dominij Mediolanenſis,& ob id reſpectu bo-
norum in hoc Dominio exiſtentium ſeruari debuit
5 conſtitutio † ipſius Dominii, ſicuti egregie tradit
Salic.in l.cunctos populos.col.5.num.11.verſ.& hoc
ſatis.C.de ſumma Trinit.& fide cathol.quem ſecuti
ſunt Alex.& Burſat.quos retuli & probaui in com-
mentar.de præſumpt.lib.2.præſumpt.2.num.15. Et
accedunt poſt alios Dec.in conſil.283.col.penul.prò
pe medium,& Alciat.in reſp.56.num.8.& 9. ſecund.
impreſſ. antiqu. Lugdun.& latius Lancellot. Gallia
in comment.ad conſuetud. Alexandr.quod maritus
non poſſit legare vxori,niſi vſque ad certam quanti
tatem,in præfatione 8.n.16.

Præmitto ſecundo,in hoc Dominio Mediolanen
ſi extare conſtitutionem in tit.de donationibus no-
uarum conſtitutionum, quæ mandat in conficiẽdis
donationibus obſeruari omnino debere duas ſolen-
nitates & formas; quarum altera eſt, quod ſolenne
iuramentum verbis ab ipſa conſtitutione conceptis
præſtetur a donante, quod ſine dolo & fraude do-
nat. Altera eſt, quod donatio ipſa voce pręconia cer
tis in locis certiſq. diebus publicetur.

His præmiſſis,dicimus nunc,donationem hanc a
Dom.Riciarda factam eſſe omnino nullam & inuali
dam,propterea quod obſeruatæ non fuerunt ſolen-
nitates & formæ prædictæ, quas ipſa donatrix tene-
batur obſeruare non obſtante,quod in ciuitate Crę-
mæ,vbi non extat ſimilis lex,& conſtitutio, cõfecta
6 fuerit dicta donatio, cum lex † & conſtitutio prædi-
cta liget ciues & ſubditos ſuos etiam ſi extra hanc
prouinciam & Dominium,apud exteros contrahat,
actumque conficiat. Hoc primum demonſtratur ex
prima ipſius conſtitutionis parte, quæ & ſi hẽt ver-
ba in perſonam concepta,cum ſic legatur.Hac con-
ſtitutione ſancitum eſt nequis audeat, &c. attamen
fauorabilis eſt,cum pro publica communique vtili-
tate edita ſit ad euitandum dolos & fraudes, quæ ſo
lent in his donationibus committi,vt in claris termi
nis huius conſtitutionis reſpondit Alba in conſ. 70.
num.2.lib.1.& in ſimili ſtatuto Laudenſi,de quo in-
fra,idem reſpondit Curt.iun.in conſil.236. num. 4.
verſic.& per conſequens &c.& in alio ſimili ſtatuto
Ruin.in conſil.160.num.3.verſic.verius tamen li. 4.
7 & ſtatutum † pro publica vtilitate æditum,eſſe fauo-
rabile reſpondit poſt alios Dec.in conſil.10. colu. 1.
num.2.& in conſil. 660. num. 4. Porro ſtatutum &
conſtitutio verbis in perſonam conceptis, ſi fauora-
7 bilis † eſt,ligat ciues ſuos contrahentes etiam extra
territorium ſuæ ciuitatis & prouinciæ,ſicuti egregie
tradunt Bart.in l.Cunctos populos.num. 32. verſic.
aut ſtatutum eſt prohibitiuum in perſonam.Cod.de
ſumma Trinit.& fide Cathol.& ibidem Salicet. col.
6.verſic.ſi in perſonam.Roman.in conſil.39.num.2.
Alex.in conſil.41.num.7.lib.5. Barbat. in conſi. vlt.
num.19.lib.1.Ruin.in dic.conſil.160.num.3. verſic.
ſecundus caſus eſt.libr. 4. Curt.iun.in conſil.6.nu.2.
& in conſil.9.num.3.Pariſ.in conſil.99.num.56.lib.
1.Rubeus in conſil.45.num.3. & Curt. iun. in dicto
conſil.236.num.4. Et hos retuli ac ſecutus ſum in cõ
mentar. de præſumpt.lib.2.præſumpt.2.numero 13.
& in claris terminis huius conſtitutionis ſic reſpon-
dit Alba in dic.conſ.70.n.2.

Demonſtratur etiam nullitas & inualiditas huius
donationis ex ſecunda parte dic. nouæ cõſtitutionis
huius Dominii Mediolani in §. hæ donationes &c.
cuius verba ſunt hæc: Hæ donationes & quæcumq.
aliæ donationes,ſiue omnium bonorum,ſiue partis,
quæ minor non ſit dimidia, publicari debent voce
præconia intra menſem,poſtquam factæ erunt, ad
loca ſolita ciuitatum, vbi id fieri ſolet, & hoc tribus
diebus in vna hebdomada. Quod ſi factum non fue
rit,ſint nullæ,nulliuſque momenti.Hæc ſane verba,
cum ſint in rem concepta, ſicuti clare apparet, ope-
rantur,vt conſtitutio ipſa comprehẽdat ciues & ſub
ditos facientes donationes extra hoc Dominiũ Me-
8 diolani. Ita manifeſte hanc conſtitutionis † partem
interpretatus eſt Alciat.in reſponſo.759.num.2. ſe-
cund. impreſſionem antiqu. Lugdunenſ. quod eſt
reſp.vlt.lib.2. iuxta nouam editionem Venetam, &
Alciat. ſecuti ſunt Beretta in conſil.11.num.11.verſ.
neque & ſi.& num.12.in fi. Lancellot. Gallia in com
mentar.ad conſuetud. Alexandr. prohibentem ma-
ritum poſſe relinquere vxori vltra certum modum,
in præfat.8.num.3.& idem ego ipſe reſpondi in cõ-
ſil.819.num.15.lib.9.vbi commemoraui etiam Al-
bam in conſil.70.num.2.qui & ſi ſimpliciter & abſo
lute de tota ipſa conſtitutione ſic reſpondit,attamẽ
videtur potius conſideraſſe primam ipſius conſtitu
tionis partem,de qua diximus ſupra. Recenſui etiã
Curt.iun.in conſil.236.num.3. 4. & 6. qui reſpondit
ſuper ſtatuto Laudenſi,quo cautum eſt, quod nulla
donatio rei immobilis valoris certæ quantitatis va-
leat niſi fuerit intra triginta dies regiſtrata ad Came
ram communitatis Laudæ, & ii quidem moti ſunt
auctoritate Bart.in dic.l.cunctos populos.num. 32.
verſic.aut ſtatutum eſt prohibitiuum in rem. Co. de
ſumma Trinit.& fide Cathol. et ibidem Salicet. col.
6.verſic.ſi vero eſt,etc.et retuli in dic. præſumpt. 2.
9 num.12.ii ſane ſcribunt † ſtatutum, cuius verba ſũt
in rem concepta, vt puta, quod talis res alienari nõ
poſſit

poſſit extra conſortes, ligare ciuem contractum alie nationis facientem extra territorium ipſius Ciuitatis.

Nec repugnat quod donatio hæc fuerit confirma
30 ta iuramento ipſius donatricis, cum nullitas † hæc proueniens a defectu publicationis non tollatur ui ipſius iuramenti, ſicuti in ſpecie huius conſtitutionis reſponderunt Alciat. in dic. reſp. 759. in fine. Beretta in dic. conſil. 11. num. 15. & Siluan. in conſilio 40. num. 10. & ſecutus ſum in conſil. 465. numer. 15. lib. 5. & in conſil. 819. num. 16. lib. 9. vbi comprobaui auctoritate quamplurium, qui in ſimilibus ſtatutis idem affirmarunt. Præterea reſpondetur, vt ſcripſi in dicto conſil. 461. num. 15. verſic. rurſus & ſecũdo, quod cum conſtitutio requirat hanc publicationem donationis ne fraudentur alii, qui in poſterum contrahent cum ipſo donatore, ſequitur dicendum,
31 iuramento donatoris † remitti non poſſe ipſam publicationem. Ita dixi in ſpecie huius conſtitutionis Mediol. rñdiſſe Silu. in conſ. 40. n. 18. Præterea & ter
32 tio rñdetur, ꝙ tunc demum iuramentum † tollit defectũ inſinuationis, & publicationis donationis, qñ fuiſſet ſpecifice renuntiatũ ipſi inſinuationi & deinde adhibitum iuramentum. Ita in ſpecie huius conſtitutionis Mediolanenſis reſpondit Siluan. in dicto conſil. 40. num. 18. quem ſecutus ſum in dic. conſilio 465. num. 16. Et nunc accedit Beretta in dic. conſil. 11. num. 15. qui auctoritate aliorum quamplurium comprobant. Cum ergo noſtro in caſu non fuerit expreſſe renuntiatum huic publicationi, nec adhibitũ iuramentum ſuper ipſa renuntiatione, ſequitur dicendum, prædictum iuramentum nihil operari. His ſubſcribendum eſſe cenſui doctiſs. eruditiſs. D. Bobii reſponſo.

SVMMARIVM.

1 *Ducum aſſertionibus credi ſuper territoriorum finib.*
2 *Enuntiatiua probare in antiquiſſimis.*
3 *Teſtibus ex officio examinatis maiorem fidem adhiberi.*
4 *Territorij diuerſitatem argui ex diuerſitate nominis.*
5 *Teſtes de auditu auditus in antiquiſſimis probare.*
6 *Libros æſtimi probare territoria.*
7 *Onerum ſeparationem arguere ſeparationem locorum.*
8 *Syndicos ſeparatos arguere ſeparationem locorum.*
9 *Prætores diuerſos, diuerſitatem locorum inferre.*
10 *Pactum quod prędia ſint communia, oſtendere ſeparata.*
11 *Obſeruantiam probare territoriorum diuerſitatem.*
12 *Parochias non diſtinguere territoria. n. 13.*
14 *Iuriſdictionem vniuerſitatis non pręſcribi actibus particularium.*
15 *Proceſſionis commodum eſt, cum ex ea præſumatur territorium.*
16 *Diuiſionem æqualem in re dubia laudari.*
17 *Bona eſſe acceſſoria ad perſonam.*
18 *Bona præſumi eſſe ſita in territorio vbi habitat is, qui ea poſſidet.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXXXVII.

DVo oppida, Bornatum ſcilicet & Serauall e, de finibus, vnitate, vel ſeparatione contendunt, Serauallenſes exiſtimant ipſum Bornati oppidũ vna cum prædiis incolentium ſubeſſe ipſi ſuo oppido tã quam capiti; Bornatenſes vero è contra credunt, oppidum ipſum Bornati habere proprium territoriũ, & fines ſuos eſſe omnino ab illis Serauallis ſeparatos, & prædia quorundam in ius vocatorum a Serauallenſibus, vt poſſint cenſeri & cataſtrari ipſa et ſua prædia in æſtimo Serauallis, eſſe intra fines Bornati. Tres hic occurrunt explicandæ dubitationes, quarum prima eſt, an Bornati oppidum habeat certum & proprium territorium & fines? Secunda eſt, an prædictum oppidum Bornati ſit vnitum vel potius ſeparatum ab oppido Serauallis? Tertia an prædia N. N. incolentium & habitantium in oppido Bornati ſint intra fines Serauallis vel potius Bornati.

De prima dubitatione reſpondendum eſt, paucis, Bornati oppidum habere proprium territorium & fines. Hæc veritas ſic multis probatur.

Primo ex inueſtituris conceſſis a Sereniſs. Dom. Ducibus Sabaudiæ Principibuſque Pedemontium nobilibus Dominis de Bornate. Quarum quidem inueſtiturarum prima legitur conceſſa anno 1427. in qua habetur, Sereniſſimum Dom. Ducem Amadeum inueſtiuiſſe Dom. Petrum de Bornate filium Dom. Guielmini de feudo ei donato Caſtri & territorii Bornati, vna cum iuriſdictione, hominibus, homagiis, feudis, retro feudis, emphyteuticis, directis, cenſibus, ſeruitiis, aquis, aquagiis, terris, vineis, nemoribus, piſcationibus, prædiis, &c. His verbis conſtat, ipſum oppidum Bornati habere territorium, ꝙ conſiſtit in terris, aquis, & aliis enumeratis. Altera eſt huic ſimilis inueſtitura anni 1490. quæ & prædictam anni 1427. cõfirmat. Idem habetur in recogni-
1 tione & inueſtitura anni 1515. His aſſertionibus † Ducum & Principum adhibendam eſſe fidem, dubitandum non eſt, vt in ſpecie reſpondit Corn. in conſil. 141. num. 1. iuncto num. 5. lib. 3. & manifeſte Calcan. in conſil. 90. num. 7. & 16. & alios retuli in conſ. 21. num. 22. lib. 1. Nec dicendum eſt, hæc eſſe verba enuntiatiua, quæ non probant. l. ex hac ſcriptura. ff. de donatio, vbi Bart. & reliqui. Nam reſpondetur, hæc eſſe verba diſpoſitiua, cum Princeps manifeſte diſpoſuerit, donando ipſum oppidum vna cũ eius
2 territorio. Et admiſſo, quod eſſent verba † enuntiatiua, attamen in antiquiſsimis, in quibus nos verſamur, optime probant, ſicuti in ſpecie multis demonſtraui in conſ. 147. n. 11. lib. 2.

Secundo accedit, quod permulta extant antiquiſſima inſtrumenta locationum factarum a Dominis Bornati, multis conductoribus de prædiis territorii Bornati. Ita ſane extat inſtrumentum, anni 1433. cõfectum in loco Crepacorii, in quo legitur, prædictos Dominos Bornati locaſſe quibuſdam de Crepacorio, & Guardaboſoni paſcua territorii Bornate, ſimiles ſunt locationes factæ anno 1434. 1465. 1487. ab eiſdem Bornati Dominis, quibuſdam de Valleſicida de paſcuis Bornati. Hæc antiquiſſima locationũ inſtrumenta probant manifeſte oppidum Bornati habere territorium, vt in ſpecie prope reſpondit Socin. ſen. in conſil. 187. num. 16. verſic. confirmantur premiſſa, lib. 2.

Tertio oppidum Bornati habere territorium manifeſte oſtendit inſtrumentum conuentionum factarum inter ipſos Bornatenſes, & Serauallenſes anno 1270. die Iunii, in quo expreſſe fit mentio territorii ipſius oppidi Bornati & legitur pactum, quod quædam nemora, & prædia culta ſint inter ipſos Bornatenſes & Serauallenſes communia. Ergo ſunt aliqua prædia, quæ propria ſunt ipſorum Bornatenſium tantum, cum excluſio vnius ſit alterius incluſio. l. cum Prætor. in princip. ff. de iudiciis, & dicemus infra.

Quarto idem probant teſtes ex officio examinati a Dom. Auditore, dum aliqui affirmant, fines Bornati ſe extendere vſque ad riuum partiarium. Et licet ipſi teſtes non ſatis conueniant quo ad ipſam finium extenſionem, ſicque quo ad quantitatem, attamen

tamen

Digitized by Google

tamen concordes ſunt quo ad ſubſtantiam, nempe Bornatum habere fines, ſicque territorium. Et cum
3 ii ſint teſtes ex officio † examinati, maior fides eis eſt adhibenda quam ſi fuiſſent interrogati ad inſtantiā Bornatenſium, cum in his nulla probabilis cadat ſuſpicio. Et his teſtibus adhibenda eſt fides, etiam ſi aliqui deponant de auditu auditus, cum verſemur in antiquis, vt in ſpecie reſpondit Iacobus Puteus in allegatione in materia cōfinium n.29. impreſſa poſt Tract. de finibus regundis Hieron. Montii, qui c.51. n.1.2.& 3. idem affirmat.

Secunda eſt dubitatio, an oppidū Bornati ſit vnitum vel potius ſeparatum ab oppido Serauallis, & eſſe ſeparatum dicendum eſt.

4 Primo, ſeparatio † arguitur a ſeparatione & diuerſitate nominis, iuxta l. ſi idem. C. de codicillis, & in ſpecie reſpondi in conſ.147.num.2.lib.2. & conferunt ſimilia tradita a Pariſio in conſ.110.n.45.lib.1. Soc. iun. in conſ.159.num.20.lib.2. & Crauetta in cōſil.6.num.1. Qui ergo vult dicere Bornatū eſſe vnitum atque ita membrum Serauallis probare debet. Nec repugnat conſideratio Calcanei in conſil.34.n.5. cum ad probandum vnitatem duorum oppidorum Buſalorę ſcilicet & Sanctæ Euffemiæ, dixit, hāc nominum diuerſitatem nil arguere, quando oppida & loca ſunt vnita. Nam reſpondetur, Calcaneū pro conſtanti præſuppoſuiſſe duo illa oppida fuiſſe vnita, dum affert exemplum vrbis Romæ diſtinctæ in quatuor curias. Nos contrarium dicimus, vt ſtatim oſtendemus.

Secundo, vel ex eo ſeparatio hæc probatur, quod ex teſtibus examinatis (vt iam diximus) ex officio cōſtat territorium Bornati eſſe ſeparatum a territorio Serauallis, cum teſtes aliqui affirment, fines Serauallis ſe extendere vſq. ad riuum partiarium, aliqui aſſerant eo vſque ſe extendere fines Bornati, clare itaque ſentiunt ii teſtes fines ſicque territoria eſſe ſeparata, & conſequenter duo ipſa oppida Bornati ſcilicet & Serauallis eſſe ſeparata, cum alioqui dari non poſſit, quod duo vnita habeant ſingula partes ſeparatas, ſed ſub vno capite vnita eſſe debent. Et licet
5 nonnulli ex dictis teſtibus † deponant de auditu auditus, attamen in his antiquiſſimis probant, vt diximus ſupra ex ſententia Putei & Montii.

Tertio, ſeparationem hanc oſtendunt libri Cataſtri, & æſtimi vtriuſq. oppidi, in quibus legitur prædia habitātium in loco Bornati eſſe in eius Cataſtro & æſtimo repoſita & deſcripta, & vice verſa illa Se-
6 rauallis in libris Serauallenſium. Et Cataſtri † ęſtimique ſeparationem arguere oppida nō eſſe vnita, ſed ſeparata, in terminis ſcribit Alba in conſil.111.n.6. verſic. Extat etiam.& num.7.25.& 26. & in conſilio 112.n.6.lib.1. qui de ſeparatione oppidi Valentiæ a Ciuitate Papiæ ſic reſpondit. Idem in conſ.113.n.5. agit de ſeparatione oppidi Sartiranæ ab eadem Ciuitate Papiæ, ſic dicimus, libros cēſus, & regiſtra ſatis probare cuius ſint territoria & fines, Brunus in conſ.34.num.7.& fines probari ex ſolutione gabellę reſpondit Corn. in conſ.333.num.25. verſ. item probatur per multos teſtes. li. 1. & alios plures retuli & probaui in conſ.21.n.18.lib. 1.

Quarto ſuffragatur diſtinctio & ſeparatio fogagiorū, ob quæ ſeparatim & diſtinctim præſtatur certum quid quotannis Sereniſs. D. Duci Sabaudiæ & Principi Pedemontium. Hanc fogagiorum & alio-
7 rum onerum † ſeparationem oſtendere oppida eſſe ſeparata reſpondit Alba in dic. conſil.111.num.8. in fine & in conſil.114.num.11.li.1. qui de oppidis Valētiæ & Viqueriæ ſeparatis a Ciuitate Papiæ diſſerit. Et in ſpecie magis, qđ ſeparata ſolutio fogagii ſeu focularii arguat oppidorum ſeparationem, reſpōdit idem Alba in conſ.130.n.18.lib.1.

Quinto eandem ſeparationem oſtendit ſeparata
8 Sindicorum creatio & adminiſtratio. † Nam Bornatenſes ſuum creant Syndicum ab illo Serauallenſiū ſeparatum, qui diuiſim & ſeparatim vnus & alter ꝓ ſuis oppidis negotia pertractant, & in iudiciis cauſam agunt. Hæc duorum locorum ſeparationem arguere reſpondit a ſenſu contrario Crau. in conſilio 592.n.83. verſ. hoc idem. lib.4.

Sexto Bornatenſes habere conſueuerunt retroa-
9 ctis temporibus Prætorem & iuſdicentem † ab illo Serauallis ſeparatum, id quod arguit oppida eſſe ſeparata, ſicuti in ſpecie Alba in conſ.111.n.26. verſi. item extant.& in conſ.112.n.6.lib.1. de ſeparatione oppidi Valentiæ a Ciuitate Papiæ reſpōdit. Et idem de oppido Viqueriæ & eadem Ciuitate conſuluit in conſil.114.n.9.& 10.eo.lib.1. ſic etiam dicimus, exercitium iuriſdictionis arguere fines eſſe illius territorii, cuius iudex iuſdicit. cap. cum olim. de cenſib. vbi doc. & in ſpecie Bald. in conſ.420. verba Principis. col.2.lib.1. Abbas in conſil.52. in tertio dubio. li.2. Iaſ. in conſ.166.lib.4. Brun. in conſil.34.num.8.11.& 14. Crau. in conſ.592.n.83.lib.4. & ſecutus ſum in conſ.21.num.10.& num.17.lib.1.& in conſ.147.n.16.lib.2. vbi alios retuli.

Septimo, hanc ſeparationem manifeſte oſtendit inſtrumentum conuentionis initæ inter ipſos Bornatenſes & Serauallenſes anno 1270. in quo (ſic etiam diximus in præcedenti dubitatione) manifeſte fit mentio territorii Bornati, & territorii Serauallis, & paciſcitur, quod nemora, & quędam prædia cultiua ſint inter ipſos Bornatenſes & Serauallenſes communia, & quod poſſent fieri banna, & tertia pars pœnæ applicaretur Bornatenſibus, aliæ vero duæ Serauallenſibus. Pactio hæc quod aliqua prædia ſint cō-
10 munia arguit reliqua eſſe ſeparata † & propria cuiuslibet oppidi, cum incluſio vnius ſit excluſio alterius. l. cum Prætor. in prin. ff. de iudiciis, cum ſimilibus, & ad rem noſtram confert l.2. ff. de iure immunit. & quod ſcripſi in conſ.21.n.13.lib.1. & me auctore ſuppreſſo Surd. in conſ.234.num.18.li.2. Ita quoque diuiſio illa pœnarum arguit ipſa oppida eſſe ſeparata, alioqui in totum ipſæ pœnæ eſſent applicandæ oppido principaliori & capiti. Ita ſane in ſpecie ſentiunt Bald. in conſil. 420. Verba Principis Montis Ferrati. col.2.lib.1.& Brun. in conſil. 34. num.4. Cum dixerunt, fines & iuriſdictionem oſtēdi, ex quo prædiis, fructuum conſeruandorum cauſa, adhibentur cuſtodiæ & camparii, quos ſaltuarios appellare ſolemus, & bannis imponuntur pœnæ aduerſus deuaſtantes ac deprædantes fructus ipſorum prædiorū. Et Bal. ac Brun. ſum & ego ſecutus in conſ.21.n.11.lib.1.& in conſ.147.n.15.& 17.lib.2. vbi eiuſdē opinionis retuli Guido. Papæ, Alexandrum, & alios nonnullos.

11 Octauo & vltimo accedit, quod obſeruantia † probat & declarat, qui ſint fines ciuitatum, oppidorum & locorum, ſicuti in ſpecie ſcripſi in conſil.21. num.9.lib.1. Et accedunt Neuizanus in conſil.66. num.21.& Craue. in conſil.592.num.22.lib.4. Cum ergo cōſtet noſtro in caſu obſeruatum ſemper fuiſſe, quod horum duorum oppidorum territoria ſint diuiſa & ſeparata, quemadmodum & multi actus ſupra oſtendunt, ſequitur dicendum ſine magna controuerſia, ſic & in poſterum obſeruandum, cum mutanda minime ſint quæ longo vſu obſeruata ſunt. leg. minime. ff. de legibus, cum ſimilibus.

His ſatis ſupq. demonſtrauimus, oppidū Bornati

Digitized by Google

eiuſque territorium omnino ſeparatum ab oppido
Serauallis & eius territorio. Nunc ſupereſt, vt dilua-
mus atque confutemus aliqua, quæ pro ipſis Sera-
uallenſibus adducuntur ad demonſtrandum vnita-
tem territoriorum.

Primo adducitur, quod cum Bornatenſes cómu
nem habeant eccleſiam Parochialem cum Serauał-
lenſibus, argui etiam videtur vnio ipſorum oppido-
rum, ſicuti in ſpecie reſpondit Calcan. in conſil. 34.
num. 10.

12 Reſpondetur, Parochias † non diſtingui ſecundũ
territoriorũ diſtinctionem, cum vna Parochia aliqñ
ſe extendat ad multa territoria, ſicuti tradit Hieron.
Montius in Tract. de finibus regundis. cap. 3. num. 3.
poſt Bertrandum in conſil. 250. num. 1. & 2. lib. 4. &
horum immemor idem reſpondit Crauetta in conſ.
reddito pro Republ. Saluiliani. num. 83. quod nunc
eſt impreſſum in conſil. 592. num. 83. lib. 4. & ſecu-
tus ſum in dic. conſil. 21. num. 29. lib. 1. Et recte qui-
dem. Nam alii ſunt fines eccleſiarum, quos Diocæ-
13 ſes & Parochias appellamus, alii ſunt fines † ciuita-
tum & oppidorum, quos territoria & diſtrictus no-
minare ſolemus. Diocæſis. n. dicitur in Spiritualib. fi
nis vero & territoria in tpalibus, ſicuti ad rem no-
ſtram poſt alios declarat Hieron. Mont. in præcitato
Tract. de finibus regundis, c. 12. & c. 75. Et his cõſtat
minus recte reſpondiſſe Calcan. in dic. conſil. 34. nu.
10. & in caſu noſtro res clarior vel ex eo redditur, ꝙ
vt audio, extant in eadem regione Pedemontium
aliqua oppida ſeparata, communem tamen habẽtia
Eccleſiam Parrochialem, ſicuti oppida Piueroni &
Ropoli.

Secundo obiicitur, quod poſteaquam oppidũ Se-
rauallis erectum eſt in Comitatum, & translatum in
D. Franciſcum Salamonium, Prętorem ipſius oppidi
Serauallis iuriſdictionem exercuiſſe contra Bornatẽ
ſes eis conſentientibus, cum ſua ipſa ſponte ad ipsũ
Prætorem acceſſerint, & coram eo comparuerint. Id
quod ſignificare videtur, ſaltem ab eo tẽpore citra
oppidum Bornati fuiſſe vnitum tamquam mẽbrum
oppido Serauallis.

Reſpondetur primo, particulares illos homines
qui coram Prætore Serauallis comparuerunt vel tã-
quam actores vel tamquam rei conuenti, nullum prę
iudicium potuiſſe inferre vniuerſitati Bornati, quæ
tamquam vniuerſitas non conſenſit, ſicuti in ſpecie
reſpondit Socin. ſen. in conſil. 187. n. 28. lib. 2. cum
dixit, dominum non acquiſiuiſſe nec præſcripſiſſe iu
14 riſdictionem contra vniuerſitatem ex actibus † & ex
curſu temporis cõtra aliquos particulares ipſius vni
uerſitatis, & Socin. ſecutus eſt Montius in Tract. de
finibus regundis cap. 78. n. 17. & in ſpecie magis idẽ
reſpondit Rom. in conſ. 275. n. 9. in fine. & ſimilibus
in caſibus idem tradunt relati & probati a Pariſio
in conſ. 25. n. 34. lib. 5.

Tertio obiicitur, Serauallẽſes eſſe in quaſi poſſeſ-
ſione collectandi Bornatenſes non ſolum pro præ-
diis ſitis apud oppidum ipſum, ſed etiam pro a ſe
poſſeſſis vltra Bornatum prope oppidũ Crepacorii.
Quæ quidem quaſi poſſeſſio arguit ius & ſupremũ
dominium Serauallenſium, quod. ſ. ipſum oppidum
Bornati eſt membrum vnitum ipſi oppido Serauał-
15 lis. Nam hoc eſt † poſſeſſionis vel quaſi poſſeſſionis
commodum, vt ex ea præſumatur dominium. Ita
Bart. in l. pen. ff. de cond. inſtit. & Ripa in cap. ſæpe.
num. 2. verſ. 5. commodum. de reſtit. ſpoliat. & alios
congeſſi in com. de præſ. lib. 6. præſ. 69. n. 13.

Reſpondetur primo, negando hanc quaſi poſſeſ-
ſionem, quæ cum quid facti ſit. l. deniq. ff. ex quibus
cauſis maior. in integr. reſt. & l. 1. §. ſi vir. ff. de acqu.
poſſeſſ. & tradit Bald. in l. ſiue poſſidetis. col. 1. verſ.
vlt. oppo. C. de probat. non præſumitur, & ob id pro
bari debuit ab ipſis Serauallenſibus.

Reſpondetur ſecũdo, vt diximus ſupra, actus ali-
quos a perſonis ſingularibus vniuerſitatis non affer-
re præiudicium vniuerſitati, quæ non conſenſit, ſicu
ti conſtat vniuerſitatem ipſam Bornati non conſen
ſiſse illi regiſtrationi, cum proprium Cataſtrum ab
illo Serauallis ſeparatum habeat, vt diximus ſupra.

Concludo itaque oppidum Bornati eiuſq. territo
rium eſse diuiſum & ſeparatum ab oppido Serauał
lis eiuſque territorio. Quod ſi rem dubiam adhuc
exiſtimabit Excellentiſſ. Senatus Taurinẽſis, in quo
ſedent tot eruditiſſimi & integerrimi Præſides & Se
natores, diuidi & ſeparari pro ſapientiſſimo eius iu
dicio poterunt loca hæc, & eorum fines & territoria
ita conſtitui, vt in poſterum ceſsent lites & contro-
uerſiæ, ac grauiſſimi ſumptus, quos pauperes & ino
16 pes ferre non poſſunt. Et in re dubia æqualis † diui-
ſio laudari ſolet, iuxta l. & hic Tiber. ff. de hęred. inſt.
& ad rem tradit Hieron. Mont. in trac. de finibus re-
gundis. cap. 101.

Tertia eſt dubitatio, an prædia N. N. habitãtium
& incolentium oppidum Bornati ſint intra fines Se-
rauallis, vel potius Bornati? Hæc dubitatio facile ex
iam dictis diſſoluitur. Cum enim intellexerim, ho-
rum prædia eſse deſcripta in ęſtimo & Cataſtro Bor
nati, exiſtimo ſine controuerſia cenſeri ſub territo-
rio Bornati, niſi Serauallenſes clare probent contra
rium. Et accedit quod ſicuti prædicti N. N. habitant
17 † in ipſo oppido Bornati, ſic & prædia a ſe poſſeſſa
præſumuntur eſse ſub territorio Bornati, cum bona
ſint acceſſoria ad perſonam, ſicuti tradunt Alexa. in
conſ. 31. n. 6. lib. 1. Calcan. in conſ. 3. nu. 10. in fine, &
18 num. 11. † & alios refert & ſequitur Philip. Probus in
additionibus ad Monacum in cap. cum ſecundum.
num. 8. de hæret. in 6.

S V M M A R I V M.

1 *Fideicommiſſariam ſubſtitutionem argui ex tractu tempo-
ris in futurum, ſiue etiam compendioſam. n. 2.*
3 *Compendioſam complecti vulgarem, pupill. & fideicom.*
4 *Clauſulam vulgar. pupillar. & per fideicommiſſum operari
ſuum effectum eueniente caſu ſingularum ſubſtitutionum.
num. 5.*
6 *Subſtitutionem vulgarem nil operari, niſi agnita hęreditate,
fieri & aperiri tamen locum deinceps ſubſtitutis.*
7 *Fideicommiſſum fuiſſe inductum arguere primogenituræ cõ-
ſtitutionem.*
8 *Fideicommiſſum conſtitutum in caſu alienationis & mortis
cum teſtator probibet alienari vt bona ſeruentur in agnat.*
9 *Subſtitutionẽ incipere ab ult. licet præcedentes ſint caducæ.*
10 *Subſtitutum ult. dici ſuccedere inſtituto qui aduenerat.*
Extenſionem non fieri in dubio.
Subſtitutionem allegantem debere eam probare.
*Exceptionem, ſubſtitutio nõ loquitur in hoc caſu, ſemper præ
ſumi legitimam.*
11 *Teſtamentum incipere a ſecundo gradu, cum præcedens fuit
inutilis.*
12 *Subſtitutos ex ſua perſona venire, cum præcedentes ſubſtitu
tiones ſunt caducatæ, & hoc vigore ſubſtit. de eis factæ.*
14 *Filios ex propria perſona non patris venire ad feudum con-
ceſſum Titio & filiis.*
15 *Subſtitutionem incipere a 4. gradu caducatis antecedentib.*
16 *Subſtitutionem factam per verba perſonalia, eo, ſiue eis, non
pati eam extendi.*
17 *Tunc & eo caſu, dictiones, non reſtringere.*
18 *Subſtitutiones factas per verba, poſtquam hæreditas perue
nerit, non habere locum niſi cum effectu peruenerit.*

20 *Onus*

30 *Onus & conditionem adiectam inſtituto ſpectandam.*
31 *Conditionem vires ſuas ſeruare ad excluſionem vltimi inſtituti quando adiecta eſt gradui, qui repugnat clauſulæ.*
32 *Subſtitutionem alicui connexam & dependentẽ, ceſſare principali extincta.*
33 *Nominationem priorem arguere prædilectionem.*
34 *Subſtitutum Poſthumo ſi in pupillari deceſſerit, non admitti, ſi nullus naſcatur.*
35 *Teſtator inſtituit ventrem vxoris, credens eſſe prægnantẽ & ventri ſubſtituit pupillariter Titium, nullo nato iudicatum fuit Titium admittendum.*
36 *Interpellationes extraiudiciales ſufficere, vt a fideicommiſſo tranſeant actiones.*
37 *Extraiudiciales interpellationes non ſufficere, vt grauatus conſtituatur in mora. n. 28.*
29 *Trebellianicam non deduci per fideicommiſ. grauatum reſtituere alteri fideicommiſſario.*
30 *Trebellianicam expreſſe probiberi etiam primi gradus filijs.*
33 *Regiſtrationem priuilegiorum Mediolani fieri apud Quæſtores red. ord.*
34 *Tempus conceſſum reſpectu certæ cauſæ non currere, niſi prius cauſa extet.*
35 *Tempus conceſſum religioſis ad conſtruendam capellam pro conſecutione legati, non currere niſi a die ſcientiæ.*
36 *Tempus conceſſum forenſi ad habitandum, intelligi a die aditæ hæreditatis.*
38 *Filium præſumi ignorare facta patris.*
39 *Tempus non currere impedito.*
40 *Forenſem poſſe acquirere hæreditatem offerendo ſe facere ciuem.*
42 *Conceſſioni factæ patri, etiam pro filijs, non poſſe patrem præiudicare. num. 43.*

FACTI SPECIES.

ILluſtriſs. Dom. Daneſius Filiodonus ſupremus Cancellarius Regius in hoc Mediolanenſi Dominio condidit teſtamentum anno 1576. in quo hæredem fecit Magnific. Domin. Franciſcum filium naturalem Magn. Dom. Dionyſii, fratris ipſius teſtatoris, & ipſi Dom. Franc. ſubſtituit 1 *eius filios, & deſcendentes maſculos, ordine ſucceſſiuo vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum. Et prædictis decedentibus ſine filijs, ſubſtituit vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum Magn. Dom. Antonium Mariam eiuſdem teſtatoris fratrem. Et decedente ipſo Dom. Antonio Maria ſubſtituit vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum Magnificum Dominum Herculem filium Magn. Domini Sulpitij Filiodoni, et ipſius Dom. Herculis filios, & deſcendentes in infinitum. Idemque diſpoſuit pro alijs filijs dic. Sulpitij, & finita linea dictorum filiorum D. Sulpitij ſubſtituit ordine ſucceſſiuo modo quo ſupra, filios Dom. Liuij Filiodoni, Hac adiecta conditione, quod dic. hæreditas poſtquam peruenerit in dic. Dom. Anton. Mariam non poſſit aliquo modo diuidi. Sed quod in vnum ſolum ex familia Filiodona tranſeat, hoc eſt, quod decedente d. Dom. Antonio Maria ſuccedat Dom. Hercules, ſi ſuperuixerit. Et ipſo non ſuperſtite, ſuccedat eius primogenitus. Et ipſo primogenito præmortuo, ſuccedant ipſius primogeniti filij eodem ordine. Et prædictis decedentibus ſine filiis maſculis, ſuccedant eodem modo, & ordine filii Dom. Liuii. Et his omnibus deficientibus admittatur Magn. Dom. Dorothea filia dic. D. Dionyſii, deinde eius filii maſculi primogeniti eodem modo, & ordine quo ſupra. Et hoc in teſtamento adiecta eſt clauſula codicillaris.*

Præſupponitur etiam in facto, quod mortuo prædicto teſtatore hæreditatem adiuit dic. D. Franciſcus, hæres inſtitutus, qui poſtea deceſſit relicto Daneſio filio, qui infans deceſſit, ſuperſtite D. Aloyſia eius matre, quæ iam tranſiuerat ad ſecundas nuptias, ſuperſtitibus D. Dionyſio ſecundo genito D. Sulpitii, cum alio fratre, ac dic. Liuio cum diuerſis filiis & D. Dorothea ſubſtitutis poſt D. Anton. Mariã & D. Herculem vita functis adhuc viuo teſtatore.

Prædicta D. Aloyſia mater Dionyſii infantis, præmortui tamquam filii hæres petiit continuari in poſſeſſionẽ bonorum a filio infante poſſeſſorum in dic. hæreditate prædic. D. Supremi Cancellarii teſtatoris relictorum, ſicuti etiam petiit dic. dom. Dorothea, non vocato dic. do. Dionyſio. Verum Excellentiſs. Senatus Viſo prædicto teſtamento, poſſeſſionem dictorum bonorum ad ſe euocauit, non obſtante quod dic. dom. Aloyſia, & Dorothea diuiſim obtinuiſſent a iudicibus ordinariis præcepta continuandi, ad effectum relaxandi, cui de iure, ſicuti conſtat ex ipſius Senatus decreto.

Præfatus vero d. Dionyſius tamquam ad fideicommiſſi ſucceſſionem vocatus ob eodem Senatu petiit, & ipſe continuari ad poſſeſſionem dictorum bonorum, & præcepta dictis DD. Aloyſiæ & Dorotheæ, reuocari. Et in omnem caſum dic. bona fideicommiſſi ſibi reſtitui, & relaxari a dic. Aloyſia infantis hærede.

Verum aduerſus ipſum dom. Dionyſium obiiciũtur multa, nempe fideicommiſſum eſſe extinctum, cum non euenerit caſus, ſecundum teſtatoris diſpoſitionem. Non eſſe faciẽdam hanc reſtitutionem, niſi ab hærede infantis interpellata, cauſam poſſeſſorii eſſe prius terminandam. Et demũ do. Dionyſium tamquam forenſem ſuccedere non poſſe, nõ obſtante priuilegio ciuilitatis a do. Sulpitio eius patre impetrato, ob id quod non fuit regiſtratum, & quia intra annũ ipſe do. Dionyſius non venit ad habitãdum in hoc Dominio Mediolani, vt tenebatur ex forma ipſius priuilegii.

Dubitari nunc contingit, de plurib. Et primo quidem, an locus ſit fideicommiſſo ad commodum dic. do. Dionyſii. Et ſi vocati poſt Domin. Antonium Mariam & Herculem, qui ſuperſtite adhuc teſtatore deceſſerunt.

Secundo, an abſque alia interpellatione & facto teneatur dic. Dom. Aluiſia hæres, vt ſupra, & eius loco Excell. Senatus relaxare ſeu reſtituere bona omnia fideicommiſſi dic. do. Dionyſio.

Tertio an Magnific. Dom. Senator relator cauſæ iudicii poſſeſſorii eſſe poſſit & debeat relator etiam cauſæ iudicij petitorii.

Quarta eſt dubitatio, an priuilegium ciuilitatis impetratum a do. Sulpitio pro ſe filiis & deſcendentibus prodeſſe poſſit dic. do. Dionyſio ipſius do. Sulpitii filio, vt poſſit ſuccedere in dic. fideicommiſſo, non obſtante quod ipſe do. Sulpitius regiſtrari non fecerit intra præſtitutum tempus litteras patentes Excellent. Senatus apud acta Quæſtorum extraordinariorum redituum, iuxta diſpoſitionem nouarum conſtitutionum in tit. de pœnis, cap. collegiis. §. ſi contingat. Et non obſtante etiam quod intra annum non ſe contulerit ad habitandum in hoc Dominio Mediolani, quemadmodum ſub ea conditione, ſeu modo conceſſum fuit priuilegium.

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXXXVIII.

REſpondendum eſt de prima propoſita dubitatione, eueniſſe caſum fideicommiſſi ad commodum dicti D. Dionyſii fili D. Sulpitii, & ſi enim tres illi gradus ſubſtitutionis, ob mortem Antonii Mariæ & Herculis, qui viuo adhuc teſtatore deceſſerunt, effecti ſunt caduci, attamen ſubſtitutio, qua uocatus eſt prædictus D. Dionyſius non dicitur caducata nec extincta, ſed ab eius perſona incipit. Et eo ſine filiis maſculis decedente incipiet a perſona aliorum fratrum ſuorum eorumque deſcenden. et finita linea eorum a perſona filii primi dicti D. Liuii, et poſtea D. Dorotheæ et eius filiorum maſculorum ſecundum uocationis, et ſubſtitutionis ordinem ab ipſo teſtatore præſtitutum. Hæc ſententia

facile vera demonſtratur, duabus propoſitis, & explicatis concluſionibus.

Prima quarum eſt, ſubſtitutiones, quib. prædicti omnes vocati, & ſubſtituti ſunt, fideicōmiſſarias eſſe, cum his verbis conceptæ ſint. Et vbi dic. Franciſcus hæres, vt ſupra inſtitutus, eiuſq. filii, & deſcendētes decederent ſine filiis maſculis, & vltimo eorū decedente ſine filiis legitimis maſculis, tunc & eo caſu ſubſtituit vulgariter, pupillariter, & per fideicōmiſſum D. Antonium Mariam Filiodonum ipſius teſtatoris fratrē, & decedente ipſo Dom. Antonio Maria (intelligitur etiam hic ſine filiis maſculis) tunc & eo caſu ſubſtituit vulgariter, pupillariter, & per fideicōmiſſum, Dom. Herculem Filiodonum filium D. Sulpitii, & ipſius do. Herculis filios, & deſcēdentes maſculos legitimos, & naturales in infinitum &c. deinde teſtator vocauit primogenitum Herculis, & decedente ipſo Hercule ſine filiis legitimis maſculis, ſubſtituit vulgariter pupillariter, & per fideicommiſſū ſecundogenitum d. do. Sulpitii, hoc eſt dom. Dionyſiū, & deinceps ſequentes in gradu ordine prædicto &c. Et poſtmodum prohibuit alienari bona adiecta ratione, & cauſa, vt perpetuo ſeruentur in deſcendētes deſcendentium ipſorum vocatorum.

Hæc verba perpendo atque conſidero multis modis ad demonſtrandum, teſtatorem feciſſe fideicōmiſſariam ſubſtitutionem, qua poſt domin. Franciſcum hæredem inſtitutum eiuſque filios vocauit ſupra commemoratos.

Primo perpendo illa verba. Et vbi dic. Franc. hæres, vt ſupra inſtitutus eiuſq. filii, & deſcendētes decederent ſine filiis maſculis &c. hæc ſane verba ſignificāt tractū tēporis ſucceſſiuū & in futurū, caſu quo prædicti moriantur ſine filiis, atque ita ſubſtitutio

1 trahitur ad tps mortis. Qui quidē † tractus tēporis in futurum ſicq. poſt aditam hęreditatē operatur, vt ſubſtitutio dicatur fideicōmiſſaria. Ita auctoritate quamplurium in ſpecie arguit Crau. in conſ. 305. n. 1. & præter Crau. idem reſpondit Caſtr. in conſ. 152. Præſens dubium videtur formari. col. 1. in fi. verſ. ſed non obſtantibus. lib. 1.

Secundo accedit auctoritas eorum, qui dixerant ſubſtitutionem conceptā his terminis rñdit Caſtr. in loco præallegato, qui poſtea quam dixit, eſſe ſubſtitutionem fideicommiſſariam, ſubiunxit, appellari

2 etiam poſſe compendioſā, † & idem ego ipſe ſcripſi in commentat. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 51. nu. 13. vbi eiuſdem opinionis retuli Practi. Papienſem, Guielmum Benedictum, & Didac. Couatruiam. Et nunc accedunt Pariſ. in conſ. 73. n. 7. 8. & 9. lib. 3. & Crauetta in conſil. 62. num. 3. qui referunt Bartol. Aretin. Iaſon. & Decium idem affirmantes. Quæ ſa-

3 ne ſubſtitutio † compendioſa, vt ſcribunt prædicti, & notiſſimum eſt, continet vulgarem, pupillarem & fideicommiſſariam. Verum ſicuti Caſtrenſ. ipſe ſuo illo in caſu dicebat, quod non potuit eſſe locus pupillari, ob id, quod filius ille ſubſtitutus, cui facta fuerat ſubſtitutio, erat effectus pubes, ita & noſtro in caſu pupillaris conſiderari non poteſt, cū teſtator non pater, ſed patruus fuerit dom. Franc. inſtituti, & Daneſii infantis ſubſtituti patruus magnus, atq. ita eos in poteſtate non habebat, cum tamen patria poteſtas requiratur, vt fieri poſſit ſubſtitutio pupillaris. l. 2. in prin. ff. de vulg. & pup. ſubſt. & §. 1. inſtit. de pupill. ſubſtitut. Ceſſat etiam noſtro in caſu ſubſtitutio vulgaris, quia dom. Franc. hęres inſtitutus deceſſit adita iam hæreditate, vt etiam Daneſius infans mediante perſona matris fideicommiſſum accepta-

4 uit. Eſt enim clarum vulgarem † ſubſtitutionem expirare adita ab hærede hæreditate. l. poſt aditam. C. de impuber. & aliis ſubſtit. ſola itaque remanet fideicommiſſaria.

Tertio hanc eſſe fideicommiſſariā ſubſtitutionem oſtendunt atq. ſignificant etiam verba illa vulgariter, pupillar. & per fideicommiſſū. Hæc ſane verba, & ſi comprehendūt tres illas ſpecies ſubſtitutionis,

5 & ob id dicatur hēre vim & effectum † compendioſæ, ſicuti ſcripſi in commentar. de præſumptio. lib. 4. præſumpt. 51. num. 16. poſt Ruinum, et Cagnolum, quos ibi retuli. Veruntamen ſublata vulgari per aditionem, & pupillari, quæ fieri non potuit, ſola fideicommiſſaria remanet. Et accedunt quę ſcripſi in eodem libr. 4. præſumpt. 63. vbi diſſerui de hac clauſula, ſubſtituit vulgariter, pupillariter, et per fideicommiſſum. Et ibi num. 1. in fine dixi, operari ſuos effectus eueniente ſingularum ſubſtitutionum caſu. et num. 7. ſcripſi, idem ſignificare quod ſubſtitutio compendioſa.

Nec repugnat quod obiici audio, hanc clauſulā eſſe omnino ocioſam, & ſuperuacaneā. Nam reſpectu pupillaris ſuperflua vel ex eo, (vt dixi ſupra) apparet, quia teſtator iſte non potuit ſubſtituere pupillariter ex quo non erat pater, ſed patruus hæredis inſtituti. Reſpectu ēt vulgaris, & fideicommiſſarię dicitur ſuperuacanea, ex quo factæ dicuntur in euentū aditæ hæreditatis, & agniti fideicommiſſi, iuxta ea, quæ ſcribunt Oldrad. in conſ. 45. verſ. nec obſtat, q in inſtituendo, Crauet. in conſil. 305. num. 2. in fi. verſ. Secundo pro hac concluſione, & num. 3. & Simō de Pratis in tract. de interpret. vltimar. volunt. lib. 3. interpret. 2. dubit. 1. num. 25. in fine. Nam reſpōdetur

6 ſubſtitutionem † vulgarem, & fideicommiſſariam, quo ad commodum, & vtilitatem ſubſtituti, & vocati nil operari, niſi adita ſit hæreditas agnitumque fideicommiſſum. Et ob id quo ad eos dr̄ vtraq. ſubſtitutio effecta caduca, ſeu quaſi. Verū quo ad alios ſecundo, vel tertio loco ſubſtitutos operatur, vt ab eorum perſonis incipiat, ſicuti de vulgari, & fideicō miſſaria dicemus in ſubſequenti concluſione. Et ſi recte perpendantur verba Oldr. Crau. & Simonis cōſtabit, illos clare affirmare noſtram hanc ſententiam, ſicuti eos ſtatim commemorabimus.

Quarto quod teſtator uoluerit per fideicommiſſum vocare dom. Dionyſium, & eius filios vel ex eo

7 conſtat, quod primogenituram † conſtituit in filios do. Sulpitii id q ſignificat, teſtatorē uoluiſſe relinquere fideicommiſſum perpetuum, quemadmodū ſcribunt Pariſ. Marzar. & Riminald. iunior. Et idem ſenſerunt Ancharanus, Romanus, Riminald. Crau. Hieronymus Gabriel, quos retuli, et probaui in commentar. de præſumption. lib. 4. præſumpt. 68. nu. 13. et 69. num. 15. ſecundum impreſſion. Colonieſem. et Taurinenſ.

Quinto, et ultimo accedit, quod teſtator prohi-

8 buit bona ſua † alienari, adiecta ratione et cauſa, ut perpetuo conſeruentur in deſcendentes, et deſcendētium deſcendentes primogenitos. Quæ quidē prohibitio ſignificat, teſtatorem voluiſſe conſtituere fideicommiſſum non ſolum in caſu alienationis. Sed etiam mortis, atq. ita conſtituit fideicommiſſū ſimplex, et abſolutum, quemadmodum affirmant 26. grauiſſimi iuris interpretes.

1 Corn. in conſ. 22. num. 6. lib. 2.

2 Crott. in conſ. 13. num. 14. et in conſil. 48. num. 24. lib. 1.

3 Riminald. Sen. in conſil. 185. num. 10. et nume. 24. lib. 1.

4 Socin. ſen. in l. qui Romæ. §. cohæredes. num. 17. ff. de uerbor. oblig.

5 Iaſon in conſil. 96. col. 3. uerſicul. prædicta, et in conſ. 108.

conſ.108.col.4.verſ.multum moueor. lib. 4.

6 Ruin.in conſ.134.n.18.lib.1.

7 Dec.in conſ.23.n.2.in conſ.38.n.2.in conſ.182.n.3.& in conſ.481.n.6.

8 Gozadin.in conſil.52.num.5.& in conſil. 102.n.9.& 10.

9 Curt.Iun.in conſ.145.n.4.

10 Durans in Tract.de arte teſt.tit.de variis teſtatoris præceptis,cautela 6.n.3.

11 Ripa in l.filiusf.§.diui n.122.ff.de leg. 1.

12 Alba in conſ.54.n.1.lib.1.& in conſ.483.n.16.& in conſ.484.n.58.lib.3.

13 Crau.in conſ.130.n.20.

14 Ceph.in conſ.153.n.53.lib.2.

15 Rol.in conſ.23.n.24.& n.21.lib.4.

16 Anton.Gabr.in lib.4.concluſ. tit. de fideicom. concl.9.num.37.

17 Simon de Præt.in trac.de interpt.vlt.vol. li. 3. inſpect.3.ſolut.10.n.8.

18 Ludouic.Molina in li.1.de Hiſp.primogen.ca.5.num.16.

19 Franc.Becc.in conſ.24.n.8.

20 Decian.in conſ.31.n.98.lib.1.

21 Petra in trac.de fideicom.q.5.n.43.

22 Colleg.Papienſe inter conſ.Pauli de Mõte Pico in conſ.101.n.20.quod deciſiue conſuluit.

23 Alciat.in reſp.777.n.4.ſecund.impreſs.antiq. Lugdun.qui teſtatur Senatum hunc Mediolanẽſem, ſic iudicaſſe.

24 Oſaſc.dec.50.in fine affirmat, Sen. Taurin. ſic pronunciaſſe.

25 Rota Rom.deciſ.121.n.3. in 2. par. in nouiſs. ſic iudicauit.

26 Idem ego ipſe ſcripſi in conſ.197.nu.20. li.2.& in conſ.900.n.9.vbi alios retuli.

Et his intelligimus,hanc eſſe veram,& receptam opinionem,& ſi ab ea diſſentiunt.

1 Alex.in l.qui Romæ.§.cohæredes.col.3.verſ. pu to concludendum.ff.de verb.oblig.

2 Soc.ſen.in conſ.227.col.4.verſ.quibus tamen nõ obſtantibus.lib. 2.

3 Ruin.in conſ.89.n.14.& in conſ.119.n.5. verſic. ſed præmiſſis non obſtantibus.lib.2.

4 Dec.in conſ.218.n.15.verſ.ſed iſtis,& ſimilib.in conſ.287.n.11.verſ.non obſtat quod propter illã cau ſam,& in conſ.377.n.6.

5 Soc.iun.in conſ.97.num.51.& in conſil. 163.nu.8.lib.2.

6 Ceph.in conſ.117.n.22.& 25.lib. 1.& in conſil. 269.num.44.

7 Mant.in tract.de coniect.vltim.volunt.li.6.tit.14.num.25.

8 Oſaſc.in conſ.74.n.44.

9 Peregr.in Trac.de fideicomm.art. 14.nu. 15.& 16.qui refert multos contrariam opinionem ſupra relatam affirmantes.

10 Storc.Oddo in conſ.65.n.22.

11 Io.Petr.Surd.in conſ.448.n.19.lib.3. qui tamẽ loquitur,quando non eſt expreſſa cauſa & ratio, vt bona conſeruentur in familia,vel inter deſcendẽtes, quod idem eſt.

Nec repugnat quod audio obiici,prohibitionem hanc alienationis cenſeri factam acceſſorie ad prçcedentes ſubſtitutiones. Et iõ non operari qñ illæ euaneſcunt per defectũ conditionis,vt in terminis poſt alios ego ipſe reſpondi in conſ.315.n.43.in cõſ.325.n.7.& in conſ.376.n.49.lib.4. Nam reſpondetur, ſatis nobis nunc eſſe, quod prohibitio hæc alienationis ſignificet teſtatorem conſtituiſſe, atq. ordinaſſe fideicommiſſum,& conſequenter dom. Dionyſium per fideicommiſſariam ſubſtitutionem eſſe vocatũ. An vero euanuerint extinctę ſint ipſę ſubſtitutiones, dicemus ſtatim.

Secunda eſt concluſio,prædictam ſubſtitutionem fideicommiſſariam ſimpliciter, effectam non eſſe caducam,ob id quod ante teſtatorem,& hæredem inſtitutum, & grauatum fideicõmiſſo deceſſerũt Ant. Maria,& Hercules,ſed admittendum eſſe dom. Dionyſium. Hæc ſane concluſio vel ex eo vera demõſtratur,quod cum dom. Dionyſius ſit per fideicommiſ-

9 ſum(vt diximus)ſubſtitutus,ſubſtitutio † ipſa ab eo incipit,& ſi præcedentes caducatæ ſunt. Ita tradunt 18. Doct. me cum illis enumerato, nempe.

1 Bart.in l.quamdiu.la 2.ff. de acq. hæred.

2 Bald.in conſ.464.incipiendo a primo.col.1.ver. ſed pone,quod legatum.lib.2.& in conſil. 81. Quãuis.lib.4.

3 Caſtrenſ.in conſ.152.Præſens dubium videtur, col.2.verſic.ſecundum caſum tangit,lib.1.qui dixit, quod etiam ſi eſſent tres,vel quatuor, & plures ſubſtitutiones fideicommiſſariæ,primis,vel ſecundis caducatis,vltimi ſuccedunt,& idem in conſil. 375.Viſis omnibus punctis col.2.verſ. dicet aliquis eo. lib. 1.& in conſil.422.Videtur,quod filii dictæ.li.2.

4 Aretin.in conſil.155.num.4.verſic. Nec tamen, quia.

5 Guido Papæ in q.550.in fine.

6 Socin.ſen.in conſ.52.col.penult.verſic. quartus caſus.lib.1.

7 Caccial.inter Conſ.Corn.in conſ.298.lib.3.qui ſubſcripſit reſponſo Soc.in dic.conſ.52.

8 Iaſon in conſ.148.in 1.dubio lib. 2.

9 Curt.ſen.in conſ.52.col.vlt.

10 Ruin.in conſ.83.n.9.in conſ.94.num.1. uerſic. ſecundus caſus,et num.8.uerſ. Sed iſtis non obſtantibus.in conſ.96.n.14.in conſil.140.num.10.& in cõſil.185.n.7.lib.2.

11 Dec.conſ.238.n.2.& in conſ.427.n. 10.

12 Boer.in dec.38.n.22.uerſ.4.caſus.

13 Rub.in conſ.104.in fine.

14 Curt.iun.in conſ.135.n.2.

15 Pariſ.in conſ.18.n.38.lib.2.

16 Socin.iun.in conſil.114.n.14.lib.1.& in conſil. 181.num. 47. libr. 2. qui, & in conſil. 122. num.36. libr. 3.

17 Crauet.in conſ.283.col.2.uerſ. hoc ita præſuppoſito,& in conſ.295.col.1.

18 Idem ego ipſe reſpondi in conſ.106.n.391.li.2.

Et ii quidẽ ea rõne moti ſunt, ꝙ caducata prima uel ſecunda uel tertia ſubſtitutione fideicõmiſſaria,

10 † onus reſtitutionis fideicommiſſi remanet apud inſtitutũ,uel ſubſtitutum hæredem effectũ,ut reſtituat alteri ſubſtituto,ſi eueniat caſus reſtitutionis,l. unica,§.pro ſecundo,C.de caduc.tollen. Et hac rõne uſi ſunt Bartol.in d.l.quã diu,la 2.in fine.ff.de aqu.hær. Caſtr.in d.conſ.152.col.2.uerſ.ſcd̃m caſum, Socin. ſen.in d.conſ.52.in fin.et Ruin.in d.conſ.140. n. 10. Eſt et altera ratio,quia ſecundus,tertius,et ulterior ſubſtitutus uenit ex propria perſona, non autem ex perſona pręcedentium ſubſtitutorum,quorum ſubſtitutio effecta eſt caduca. Illi.n. ſubſtituti poſteriores dicuntur principaliter,et expreſſe uocati,et ſubſtituti,ut præcedentes ſub conditione, ſi ſubſtitutio locum non habebit in perſonam ipſorum præcedentiũ,et ob id ii poſteriores non dicuntur ſuccedere ipſis præcedẽtibus caducatis, nec ab eis accipiũt, ſed ſuccedũt uel hæredi inſtituto, uel ſubſtituto, qui hæreditatem adiuerat, et deceſſit deinde ſine filiis. Ita egregie Caſtr.in d.conſ.375.col.2.uerſ.dicet aliquis,li.1.et ſecuti ſunt alii, quos ſtatim referam.

Hac firmata ſententia, ſupereſt, vt ſatisfaciam nõ nullis obiectionibus, quæ aduerſus prædictam dubitationem facere videntur.

Primo obiicitur, ꝙ do. Dionyſius fuit ſubſtitutus Herculi eius fratri primogenito ſine filiis decedẽti, de qua ſucceſſione nunc non agitur, ſed de ſucceſſione Daneſii infantis, qui grauatus fuit reſtituere aliis filiis & deſcendentib. ſuis maſculis, vel in eorũ defectũ Ant. Mariæ. Non ergo dẽt fieri extenſio, vt dic. Daneſius dicatur grauatus reſtituere D. Dionyſio, qui capere debebat de manu d. Herculis fratris ſui. Ita expreſſe Dec. in conſ. 211. n. 5. Par. in conſ. 63. nu. 12. lib. 3. Hierony. Gabr. in conſ. 95. num. 8. libr. 2. & ego ipſe in conſil. 532. num. 4. & 5. lib. 6. Vnde Dom. Dionyſius agens ex ſubſtitutione, & dicens, ſe ſubſtitutum Daneſio infanti, probare debet non ſolum ipſam ſubſtitutionem, ſed etiam, quod illa comprætendat hunc caſum, vt in terminis reſpondit Corn. in conſ. 161. n. 8. li. 2. cum ſemper dici poſſit, ſubſtitutio nõ loquitur hoc in caſu, vt poſt alios ſcribit Crauet. in conſ. 161. n. 16.

Reſpondetur, hoc in caſu nullam fieri extenſionẽ de caſu ad caſum, vel de perſona ad perſonam, cũ ex ordine quodã vocati fuerint Fran. hæres inſtitutus, deinde eius filius Daneſius, poſtmodũ Ant. Maria, Hercules, & tandẽ do. Dionyſius, & ſane ii ex propria eorum perſona veniunt, non autem ex perſona Daneſii primi ſubſtituti, vel Ant. Mariæ, vel Herculis ſecundo & tertio loco ſubſtitutis, vt docuit Aret. in l. quamdiu l. vltima, col. pen. verſ. ſed ad iſtam ra-

11 tionem. ff. de acqu. hæred. qui dixit, Teſtamentũ † incipere a ſecundo gradu, quãdo primus ipſo iure eſt inutilis, vt apertius idem Caſtr. in cõſ. 375. Viſis omnibus punctis, col. 1. verſ. dicet aliquis, li. 1. reſpõdit

12 tertium, quartum, & ulteriorem ſubſtitutum † venire ex propria perſona, non autem ex perſona aliorũ ſubſtitutorum præcedentiũ. Nam poſteriores iſti dicuntur ita principaliter, & expreſſe vocati, & ſubſtituti, ſicuti præcedentes, ſub conditione tñ, ſi ſubſtitutio locũ non habebit in perſonam ipſorũ præcedentiũ, & ii poſteriores non excludũtur ob id, qđ præcedẽtiũ ſubſtitutiones caducatę ſint, ſed non includũtur, l. Gall. §. quidã recte, & §. & quid ſi tantum. ff. de liber. & poſthum. Non enim (inquit Caſtr.) poſterio

13 res ſubſtituti † veniunt ex perſona præcedentium, vt dictum eſt, caducatorum, ſed ex propria perſona, vigore ſubſtitutionis de eis factæ, ſicuti ſi Princeps cõ

14 cederet feudũ † Titio & eius filiis, mortuo Titio vocãtur filii ex propria pſona, non ãt ex pſona patris. Vnde ẽt (ſubiungit Caſtr.) ſi pater vellet, non poſſet eos priuare, quia non hñt ab eo, ſed a Principe, poſtq̃ fuerunt expreſſe nominati in conceſſione, vt tradit Bart. in l. vt iuris iurandi. §. liberi, ff. de oper. libe. Et accedit idem Caſtr. in d. conſ. 152. Præſens dubium, col. 1. verſ. Sed non obſtantib. prædictis. lib. 1. dixit, eo anno 1439. ſic conſultum fuiſſe Vincentiæ in cauſa Thomaſii de bonis. Exiſtimo eſſe eiuſdẽ Caſtr. reſponſum in conſ. 422. Videtur qđ filii. dic. libr. 2. vbi vere Caſtr. reſpondit, quod cum Teſtator quatuor feciſſet ſubſtitutiones, primam Michaeli hæredi inſtituto, cui ſubſtituerat Thomaſium, ſecundam ipſi Thomaſio, cui eius filios ſubſtituerat, tertiam filiis Thomaſii, cui ſubſtituerat Ricobonã, quartam ipſi Ricobonę, cui ſubſtituerat eius filios. Reſpõdit ſane Caſtr. ꝙ licet defeciſſent, & caducaſſent duo gradus ſubſtitutionum, nempe ſecundus, & tertius, nihilominus locum fuiſſe quarto gradui, in quo filii Ricobonæ fuerant vocati, cũ fideicõmiſſaria ipſa ſubſtitu

15 tio † incipiat a quarto illo gradu, caducatis duob. illis antecedentib. & Caſtr. ſecuti ſunt Iaſ. in dic. conſ. 148. col. 6. verſ. Non obſtat ẽt 3. li. 2. Dec. in conſil. 427. n. 13. Pariſ. in conſ. 73. n. 37. & 39. lib. 3. Soc. iun. in conſ. 42. n. 20. lib. 1. & Ludou. Molina in lib. 3. de Hiſpan. primog. cap. 6. n. 39. Cũ ergo in caſu hoc noſtro dom. Dionyſius fuerit ſubſtitutus quarto loco, nempe poſt Daneſium, Antonium Mariam, & Herculem, & caducati extinctique ſint duo illi gradus, nempe Antonii Mariæ, & Herculis, ipſe do. Dionyſius ex propria perſona expreſſe vocatus debet admitti, nulla habita ratione duorũ illorũ graduũ caducatorum, in quibus vocati fuerunt Ant. Maria, & Hercules, quibus iniunctum non fuit onus reſtitutionis fideicõmiſſi, ſed primo hæredi, vel Daneſio ſubſtituto, qui cum effectu ſucceſſit, vt rñdit idem Caſt. in d. conſ. 152. col. 2. verſ. Sed certe iſtud non obſtat, lib. 1. & dicemus infra in reſponſione ad tertiũ arg. Et ſi diligenter perpendantur hæc Caſtr. reſponſa, res apparebit clara & manifeſta.

Scdo obiicitur, vel ea rõne admitti minime debere hanc extenſionem de caſu ad caſum, cum Teſtator reſtrictiue vocauerit prædictum d. Dionyſiũ his .ſ. verbis. Et eo ſiue eis ſine filiis maſculis, vt ſupra, defuncto ſiue defunctis, tunc & eo caſu ſubſtituit ſe

16 cundogenitum &c. Ila verba, eo, † ſiue eis &c. cum perſonalia ſint, non patiuntur egredi perſonã, cui facta eſt ſubſtitutio, vt rñdit Ceph. in conſ. 649. n. 48. li. 4. & ego ipſe ſcripſi in conſ. 532. n. 8. li. 6. Illa ẽt verba, tunc & eo caſu &c. tanquã reſtrictiua impedire extenſionem rñdit Anch. in conſ. 356. n. 3. quẽ ſecuti ſunt quãplurimi, quos longa ſerie congeſſi in conſ. 326. n. 6. & in conſ. 532. n. 7. & alios retuli in Comm. de præſ. lib. 4. præſ. 65. n. 28.

Reſpondetur, vt diximus ſupra, nullam hic fieri extenſionẽ de perſona ad perſonam, nec de caſu ad caſum, cum vocati oẽs fuerint (vt dixi) ordinatim, ita tamen, ꝙ ſi uel primus, vel ſecundus, vel tertius gradus defeciſſet, caducitate cauſata, ob prædeceſſum illorum vocatorum, teſtamentum, & ſubſtitutio ſumeret vires ab vltima, proximiore tamen, ſubſtitutione.

17 Rñdetur ſcđo, quod imo dictio, † tunc & eo caſu, non reſtringit ſubſtitutionem ad caſum expreſſum. Ita Pariſ. in conſ. 50. n. 54. & in conſil. 66. n. 44. lib. 3. Gozad. in conſ. 64. in fine. Franciſ. Marcus in q. 299. in 1. par. Alciat. in lib. 3. de verbor. ſignif. num. 148. Caſſiodorus in deciſ. 1. col. 1. tit. de teſtam. Emanuel Coſta in l. Gallus, §. & quid ſi tantum. in 5. par. n. 100. ff. de liber. & poſthum. & Rolan. in conſil. 56. num. 20. lib. 3.

Reſpondetur ſecundo, prædicta uerba, tunc & eo caſu, fuiſſe adiecta a Teſtatore ſubſtitutioni factæ D. Ant. Mariæ, cuius ratio habenda non eſt, ob id, ꝙ caducata eſt, & pro nulla habetur, perinde ac ſi adiecta non fuiſſet, ſed attendi & ſpectari debet uel ſubſtitutio facta do. Franc. hæredi inſtituto, uel Daneſio ſubſtituto, ut ſtatim una cum Caſtr. dicemus.

Tertio urgere uĩ, ꝙ Teſtator, facta hæredis inſtitutione, eiq. ſubſtitutis eius filiis, & filiorũ deſcendentibus maſculis, & legitimis, ultimo eorũ decedenti ſine filiis maſculis ſubſtituit Anton. Mariam fratrẽ ſuũ, cui poſtea ſubſtituit Hercul. & eius filios, hac tamen conditione adiecta, ꝙ dic. hæreditas, poſtquã peruenerit in dic. Ant. Mariã, non poſſit aliquo mõ diuidi, ſed ꝙ in unum ſolũ ex familia Filiodona trãſeat, hoc eſt, ꝙ decedente dic. dom. Antonio Maria ſuccedat do. Hercules primogenitus dom. Sulpicii, ſi ſuperuixerit, & ipſo nõ ſuperſtite, ſuccedat eius primogenitus, et ipſo primogenito ꝑmortuo ſuccedãt ipſius primogen. filii, eodẽ ordine, et eo primog. defuncto ſine filiis, tunc et eo caſu ſubſtituit uulgariter pupilla-

Digitized by Google

pupillariter, & per fideicommiſſum ſecundogenitũ
d.D. Sulpitii &c. His conſtare dicitur mentẽ Teſtato
ris fuiſſe conſtituere duas lineas ſeu claſſes ſubſtitu-
torum diuerſo modo ſibi ſucceſſuras. Alterã D. Frãc.
& eius deſcendentiũ, inter quos bonorũ diuiſionem
permiſit. Alterã vero D. Ant. Mariæ fratris, & oĩum
aliorũ, quos vocauit ex familia de Filiodonis, ac de-
niq. D. Dorotheæ, & eius deſcendentium, inter quos
primogenituram conſtituit. Et quamquam bonorũ
diuiſionem prohibuit, verum dictum Anton. Mariã
voluit eſſe tamquam medium inter has duas claſſes,
ita vt dicta eius hæreditas non tranſeat ad agnatos
per eũ vocatos, nec ad D. Dorotheã eiuſq. deſcendẽ
tes, niſi prius perueniret ad dic. Anton. Mariã. Hoc
28 clare demonſtrare dicuntur verba illa, dicta † hęre-
ditas poſtquã puenerit &c. ſicq. diſpoſuit teſtator,
29 ꝙ ad hoc, vt effectũ haberent ſubſtitutiones † factæ
D. Ant. Mariæ, & aliis poſt eum vocatis, ante omnia
conditio hæc adimpleretur. ſ. quod hæreditas in ip-
ſũ cum effectu perueniret, ſicuti reſpõderunt Alex.
in conſ. 1. num. 6. lib. 1. Roland. in cõſil. 58. n. 51. li. 3.
& Nat. in conſ. 678. n. 13. Et in terminis verbi, perue
niat, ſcribunt Ceph. in conſ. 312. num. 65. & nu. 77.
lib. 3. & Honded. in conſ. 49. num. 3. lib. 2. Cum ergo
hæreditas non perueniret ad Dom. Anton. Mariam,
ſequitur dicendum, ſubſequentes ſubſtitutiones de
feciſſe & extinctas eſſe, quemadmodum probat text.
l. qui habebat, ff. de vulg. & pupil. ſubſtit. & ſcribunt
multi congeſti a Ceph. in d. conſ. 312. n. 92. cum mul
tis ſequentibus.
Rñdetur primo, Teſtatorẽ duo ſtatuiſſe atq. ordi-
naſſe, quorum alterum eſt, quod decedente Do. Fran
ciſco hærede inſtituto ſuccedãt eius filii, quib. dece-
dentibus ſine filiis, ſuccedat Ant. Maria, quo mortuo
admittatur Hercules filius primogenitus D. Sulpi-
tii, & eius filii. Et ipſo Hercule ſine filiis decedente,
ſubſtituit ſecundogenitũ D. Sulpitii. In his vocatio-
nib. & ſubſtitutionib. vſus non eſt Teſtator illis ver-
bis. Qđ dic. hęreditas poſtquã perueniſſet in Ant. Ma
riã, vt dr̃ in arg. Alterũ atq. ita ſcđm ſtatuit teſtator
nempe, quod poſtquã hæreditas perueniſſet ad An-
ton. Mariã ſuccedatur ordine primogenituræ. Illud
ergo verbũ, peruenerit, appoſitũ eſt reſpectu primo-
genituræ, atq. ita eam qualificat. Non aũt qualificat
ipſas ſubſtitutiones. Reſpondetur ſecundo, quod cõ
30 ditio & † onus primogenituræ, & reſtituendi hære-
ditatẽ cũ perueniſſet ad Anton. Mariam non dẽt at-
tendi. Sed ſpectari, & ſeruari debet conditio, & onus
iniunctum Franciſco hæredi inſtituto, vel Daneſio
primo ſubſtituto. Ita in claris his terminis reſpõdit
Caſtrenſ. in dic. conſ. 152. col. 2. verſ. Sed certe iſtud
non obſtat. li. 1. qui ad rem hanc omnino videndus,
& perpendendus eſt.
Quarto obiicitur, quod qñ tollitur mediũ, quo p-
ueniri debet ad extremũ, tollitur ẽt diſpoſitio in ip-
ſo extremo. l. qui habebat. ff. de vulg. & pupill. ſubſt.
quam ſic annotauit in ſpecie Angel. ibi num. 1. ſic &
ibidem Imola col. vlt. verſ. Bald. vero &c. ſcribit, idẽ
eſſe iudicandũ de fine quod de medio. Id quod mul
to magis procedit, quando conditio adiecta gradui,
qui deficit, repugnat vltimo ſubſtituto, qui intendit
ſuccedere. Nam tunc licet gradus intermedius de-
31 fecerit, conditio † tamen vires ſuas ſeruat ad exclu-
ſionem vltimi ſubſtituti, vt reſpondit Alciat. in reſp.
492. num. 28. verſ. ſecunda limitatio &c. ſecun. impr.
antiqu. Lugdunenſ. quod eſt reſponſum 44. libro 9.
ſecun. editio. nouam Venetam. Et Alciat. ſecutus eſt
Honded. in conſ. 49. n. 42. li. 2. Et talis eſt conditio,
de qua nos agimus, cum Anto. Maria non fuerit hæ
res, nec etiam Hercules.

Reſpondetur, negando, quod ſubſtitutiones illæ,
quibus vocati ſunt Ant. Maria, & Hercules, ſint me-
dia, vt perueniatur ad ſubſtitutionem, qua vocatus
eſt D. Dion. cum (vt diximus ſupra cũ Caſtr. & aliis)
hæ duæ ſubſtitutiones ſic caducatæ non dẽant atten
di. Sed perſona inſtituti, cui onus fideicommiſſi fuit
iniunctũ, & illæ duæ mediæ ſubſtitutiones habentur
perinde, ac ſi non fuiſſent ſcriptæ, & factæ a teſtato-
re. Non repeto iã dic. Quinto ſic ſumitur argum. qñ
22 vna † ſubſtitutio dependet ab altera antecedenti, il-
la ſublata & extincta, tollitur e textinguitur ẽt depẽ
dens ab ea. l. ſi mater. §. 1. & l. qui habebat. ff. de vul-
gar. & pup. ſubſt. & reſponderunt Alexand. in conſ.
139. lib. 6. ac alii congeſti a Ceph. in conſ. 312. n. 96.
verſic. duodecimo. lib. 3. & comprobant Hieronym.
Gabr. in conſ. 95. num. 25. lib. 2. & Lanarius in conſ.
60. num. 96. Atqui ſubſtitutio hæc, qua vocatus eſt
Dom. Dioniſius dependet a præcedentibus, quibus
vocati fuerunt Dom. Antonius Maria, & Hercules,
cum teſtator non prius admitti voluerit Dom. Dio-
nyſium quam hæreditas re ipſa, & cum effectu per-
ueniſſet ad dic. dom. Antonium Mariam, & Hercu-
lem. Ergo cum ita non peruenerit, dicendum eſt, ex-
tinctam eſſe hanc ſubſtitutionem, qua vocatus eſt
dom. Dionyſius.
Reſpondetur, verius eſſe, ꝙ ſubſtitutio qua voca
tus eſt dom. Dionyſius non dependet ab illis, quib.
vocati ſunt Dom. Anton. Maria, et Hercules. Sed ab
inſtitutione hæredis, vel a ſubſtitutione prima ei fa-
cta de pſona Daneſii infantis, ſicuti mox diximus ſ.
Sexto perpenditur argumentatio hęc, ꝙ ſi do. Her
cules do. Antonio Mariæ immediate ſubſtitutus, et
a teſtatore magis dilectus quam fuerit do. Diony-
23 ſius ſicuti arguit eius prior † nominatio, vt poſt alios
ſcripſi in commentar. de præſumption. lib. 4. præſu.
16. num. 7. Atqui ſi do. Hercules eſſet nunc in huma
nis, admitti nõ poſſet, ex quo do. Ant. Maria nõ ſuc-
ceſſit, cũ vita functus ſit, viuo teſtatore. Ergo multo
magis admitti non debet do. Dionyſius minus dile
ctus, ne ſequatur abſurdum, ꝙ minus dilectus ſit me
lioris conditionis magis dilecto, et plus capiat ſub-
ſtitutus ſubſtituti, quã ipſe prior ſubſtitutus. Ita ar-
gumentatur Alex. in conſ. 1. n. 8. in fi. et n. 9. li. 1. Cor.
in conſ. 199. n. 32. verſ. et prædicta. li. 2. et hæc fuit ra
tio, et argumentatio Oldr. in conſil. 177. num. 3. ver.
tertio abſonum.
Reſpondetur clarius quam reſpondeant Aretin.
in l. quamdiu. la 2. col. pen. verſ. 2. arguit. ff. de acquir.
hæred. et Iaſon in conſ. 148. col. 5. verſ. Nõ obſtat ter
tia ratio. li. 2. qui dixerunt nihil valere, reſpondetur
inquam clarius, negando minorem propoſitionem
argum. quod ſi dom. Hercules nunc eſſet in huma-
nis non poſſet ſuccedere. Nã cõtrarium verius eſt rõ
nibus ſupra deductis pro do. Dionyſio, qui ſi nunc
admitti dẽt, multo magis admittendus eſſet ipſe D.
Hercules prius vocatus.
Septimo, et vltimo vrgere non parũ vr̃ auctoritas
Oldr. in conſ. 177. incip. Teſtator in vltimo etc. qui
de hac facti ſpecie rñdit, Teſtator inſtituerat poſt-
humũ naſciturũ primo loco ex ventre vxoris ſuę tũc
prægnantis, et ſi dic. primus filius decederet in pu-
pillari ætate, vel poſtea quandocũq. ſine prole legi-
tima, ſubſtituerat alium poſthumũ ſecundo naſcitu
rũ ex dic. vxore ſua, et ſi dic. ſecũdus poſthumus de
ceſſiſſet in pupillari ætate, vel poſtea qñcunque ſine
prole legitima, ſubſtituerat fratrẽ ſuũ. Euenerat, qđ
natus fuerat primus poſthumus tantum, qui quidẽ
deceſſerat in pupillari ætate, ſubſtitutus ille frater
ſe admitti petebat ex di. ſubſtitutione. Interrogatus
rñdit Old. fratrẽ illũ ſubſtitutũ admitti nõ debuiſſe,

24 ex quo ſubſtitutus † fuerat illi poſthumo ſecundo, ſi natus fuiſſet, & in pupillari ætate deceſſiſſet, quo nõ nato ſubſtitutio non trahitur de caſu ad caſum. Et Oldr. ſecuti ſunt 23. Doctores, hoc eſt.

1 Io. Andr. in addit. ad Spec. in tit. de teſt. §. 1.

2 Roman. in l. quamdiu, ff. de acquir. hæred.

3 Anch. in conſil. 356.

4 Fulgoſ. in conſil. 49. qui de eadem facti ſpecie reſpondit cum Anch.

5 Signor. in conſ. 199. num. 2.

6 Angel. in conſ. 93. num. 2.

7 Alex. in conſ. 1. n. 9. verſ. Quarto probatur, lib. 1. & in conſ. 188. n. 7. lib. 2.

8 Corn. in conſ. 199. n. 2. lib. 2. qui cum Alex. præcitato de eadem facti ſpecie reſpondit.

9 Crot. in conſ. 313. in conſ. 360. n. 5. & in cõſ. 363. num. 16. & 17.

10 Ruin. in conſil. 104. n. 4. in conſil. 172. n. 4. in cõſil. 173. n. 5. & in conſil. 175. n. 5. lib. 2. & in conſil. 4. num. 6. lib. 3.

11 Socin. ſen. in conſ. 140. n. 8. li. 1. in conſ. 259. li. 2. & in conſ. 76. verſ. Quinto, eod. li. 3.

12 Felin. in cap. translato, col. pen. verſic. ſed prędicta. de conſtitut.

13 Dec. in conſ. 457. col. 1. & in fine.

14 Gozad. in conſ. 74. li. 3. qui de eadẽ facti ſpecie cum Ruyno in d. conſ. 4. li. 3. reſpondit.

15 Soc. iun. in conſ. 169. n. 5. lib. 2. & in conſil. 100. num. 28. lib. 3.

16 Ripa in l. 1. n. 96. ff. de vulg. & pup. ſubſt.

17 Alciat. in reſp. 492. n. 8.

18 Viglius in §. 1. in verbo ipſi filio, in inſt. de pup. ſubſtitut.

19 Ceph. in conſ. 649. n. 18. li. 5.

20 Crauet. in conſ. 361. n. 3. & 7. & in conſ. 363. n. 9. 12. & 20. lib. 3.

21 Decia. in conſ. 2. n. 30. lib. 1.

22 Oſaſc. in conſ. 74. n. 20. verſ. & ita per hanc.

23 Sfort. Oddo in conſ. 56. n. 19.

Reſpondetur, aduerſus Oldr. in dic. conſ. 177. eſſe magis receptam opinionem, prius quam tamen enumerem doctores, obſeruandum eſt, Oldradi opinionem pendere a veritate traditionis, & doctrinæ Bart. in l. quamdiu. la 2. in fi. ff. de acq. poſſ. ſicuti ſcribũt Alex. in l. 1. n. 12. ff. de vulg. & pup. ſubſt. & Rui. in conſ. 94. in fi. lib. 2.

Hoc ſic præmiſſo dicimus ab Oldr. diſſentire 38. Doctor. nempe.

1 Bart. in l. quamdiu. vlt. ff. de acqu. hæred. qui in ſubſtitutione directa admittit extenſionem de caſu ad caſum, & ſicuti Bart. intelligunt Aret. ibi ac Alexand. & Ruin. ſupra relati.

2 Bartol. ibidem num. 5. & in l. vlt. n. 7. C. de inſtit. & ſubſtit.

3 Angel. eadem l. quamdiu. n. 3.

4 Imol. ibidem n. 7. & in l. ſi mater. §. 1. ff. de vul. & pupill. ſubſt.

5 Caſtrenſ. in conſil. 394. Videndum eſt vtrum fides. n. 3. lib. 2.

6 Comenſ. ibidem in dic. l. ſi mater. §. 1.

7 Capra in conſ. 44. num. 5. & 10. Et ſi Oldrad. nõ allegat.

8 Aretin. in l. quamdiu. vlt. col. penult. ff. de acqui. hæred. qui copioſe diſſerit, & ſingulis Oldr. argumẽtis reſpondet, & inquit, Oldradi opinionem repugnare traditionibus Bartoli in dicta l. quamdiu. in fin.

9 Alex. in l. 1. n. 32. ff. de vulg. & pup. ſubſtitut. & in conſ. 130. n... lib. 2.

10 Corn. in conſil. 276. colu. 5. verſic. & propterea cum alias. lib. 3. & in conſil. 310. col. pen. verſ. compendioſa autem. lib. 4.

11 Calcan. in conſ. 104. in prin.

12 Iaſon in eadem l. num. 28. & n. 59. & in conſil. 148. col. 5. verſ. non obſtat ſeptimo loco, & in conſ. 203. lib. 2.

13 Ludou. Bolognin. in conſ. 9. n. 94

14 Curt. ſen. in conſ. 51. ſuper teſtamentis. colum. vlt. & in conſil. 75. col. 2. verſic. ſecundo principaliter.

15 Socin. Sen. in l. 1. n. 14. verſ. 3. limita. ff. de vulg. & pup. ſubſtit. conſ. 52. in fi. lib. 1.

16 Thomas Calanch. in repet. l. 1. n. 51. ff. de vulg. & pupil. ſubſt.

17 Rui. in l. Gall. §. & quid ſi tantum. in 1. lect. nu. 69. in fi. ff. de lib. & poſth. in conſ. 94. in fine, & in cõſil. 140. num. 10. in conſ. 176. num. 14. lib. 2. & in conſil. 112. num. 10. lib. 3. qui teſtatur, communem eſſe contra Oldrad.

18 Dec. in conſil. 227. n. 11. & in conſ. 238.

19 Bertran. in conſ. 174. n. 3. lib. 3.

20 Lancell. Pollit. in Trac. de ſubſtitut. in titul. de vulg. ſubſtit. num. 107.

21 Rub. in conſil. 104.

22 Pariſ. in conſ. 70. n. 20. lib. 2.

23 Socin. iun. in conſ. 94. num. 21. lib. 1. & in conſ. 181. num. 57. lib. 2.

24 Bero. in conſ. 102. n. 50. lib. 2.

25 Curt. iun. in conſ. 83. num. 6.

26 Alciat. ſibi parum conſtans in lib. de verb. ſig. num. 27. & in l. commodiſſime. num. 18. ff. de lib. & poſthu. in l. 1. num. 36. ff. de vulg. et pup. ſubſtitu. & in reſp. 250. num. 8. ſecundum impreſsionem antiquã Lugdunenſem, vbi ſequitur *Decium* in dicto conſil. 227.

27 Franc. Marc. in quæſt. 170. col. pen. verſic. & fuit concluſum. in 2. parte &c. teſtatur ſic iudicaſſe Senatum illum Delphin.

28 Modern. Pariſ. in addition. ad Alexand. in cõſ. 1. num. 10. lib. 1.

29 Tiraq. in l. ſi vnquam. in verbo libert. n. 51. ver. verum prior. C. de reuoc. donat. teſtatur, hanc eſſe magis receptam, & veriorem opinionem.

30 Crauet. ſibi parum conſtans in conſ. 904. nu. 7. verſ. ſecundo reſpondetur, & num. 8. verſ. confirmatur ex his. lib. 5.

31 Zanch. in l. hæredes mei. §. cum ita. num. 45. verſic. obſtat deciſio. & c. ff. ad trebell. ſecundum primã editionem, & in ſecunda editione eſt in octaua parte num. 209.

32 Decian. in conſil. 1. num. 265. libr. 5. qui teſtatur Oldradi reſponſum in dic. conſil. 177. communiter reprobari.

33 Mantica in libr. 11. de coniect. vltimar. volunt. tit. 6. num...

34 Sim. de Præt. in Trac. de interp. vlt. vol. lib. 3. interpr. 2. dubit. 1. ſolut. 6. n. 51.

35 Sforcia Oddo in Tract. de compend. ſubſtitut. par. 6. quæſt. 1. art. 1. in 2. limitat. & in conſilio 12. num. 29.

36 Eman. Coſta in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. in vlt. par. n. 99. ff. de lib. et poſth.

37 Peregrin. de fideicommiſsis. art. 15. num. 16. et num. 17.

38 Io. Petr. Surd. in conſ. 236. n. 26. li. 2.

Et ego ipſe in commentar. de præſumptio. libr. 4. præſumpt. 65. num. 21. verſic. reſpondetur vere etc. Et illo in loco a num. 3. vſque ad 13. verſ. contrariam etc. permultis doctorum traditionibus demonſtraui in ſubſtitutionib. directis vulgari, ſcilicet, pupillari et exem-

& exemplari admitti extẽſionem de caſu ad caſum.
Et conſiderãdum eſt inter alia quod ibidem ſcripſi.
num.13.dum retuli illam facti ſpeciem quam propo
ſuit Alber.in rub.ff.de vulg.& pup.ſubſt.nu.23. quæ
quidem eſt in fortioribus terminis.Teſtator inſtitue
rat ventrem vxoris,quã prægnantem eſſe credebat,
his verbis; inſtituo hæredem filium mihi ex vxore
mea naſciturum. Et ſi hæres erit,& in pupillari æta-
te deceſſerit Titiũ ſubſtituo.Natus non eſt filius.Du
bitatũ fuit,an Titius deberet admitti. Dixit Alber.
25 iudicatum fuiſſe † admittendum eſſe.Hãc traditionẽ
ſcripſi illo in loco probaſſe 30. doctor. inter quos cõ
memoraui Vincent.Franc.in deciſ.299. num.1. in 2.
parte qui teſtatur ſic iudicaſſe Conſilium Neapolita
num. Et his accedunt alij relati a Surdo in d.conſil.
236.num.26.lib.2.

Secunda eſt dubitatio, an abſque alia interpella-
tione,& facto teneatur dicta Dom. Aluiſia mater, &
hæres dict. Daneſij filij infantis præmortui ſeu eius
loco excellentiſs. Senatus reſtituere dicta bona fidei
commiſſi d.D.Dionyſio? Et quidem dicendum eſt,
teneri, cum ſatis ſuperque ſit, quod ipſa D.Aluiſia
fuerit interpellata non ſolum extra iudicium, ſed ẽt
in iudicio,vt relaxet hæc bona fideicommiſſi, quem
admodum legitur in precibus Excellentiſſimo Sena
tui porrectis a dict. D. Dionyſio,quæ incipiunt.Non
26 ambigit Dionyſi.Has interpellationes † hoc in caſu
ſufficere, vt deinde ſtatim hæres grauati teneatur re
ſtituere bona fideicommiſſi fideicommiſſario voca
to affirmant Bart. Ang.Imol.Rom.Iaſ.& Claud. Sey
ſell.in l.1.§.de illo.ff.ad S.C.Trebell.ſic & Petrus,Ci
nus,Salic.& reliqui in l.penult.§.cum autem.C.eod.
tit.Ceph.in conſ.49.num.18.& in conſ.50. num.12.
lib.1.& M.Ant.Perereg. in tractat.de fideicommiſs.
artic.2.num.58. verſ.contra vero &c. qui teſtatur,
hanc eſſe communem ſententiam: Et ſubiungit poſt
prædictos,differentiam inter hæredem primum gra
uatum, & ſecundum hæredem, ſeu fideicommiſſa-
rium grauatum reſtituere alteri fideicommiſſario.
In hærede enim (ſcribunt prædicti) grauato,vt actio
27 nes † ab eo tranſeant in fideicommiſſarium, requiri
tur vera contumacia, & latitatio.In fideicommiſſa-
28 rio verò ſeu eius hærede ſufficit ſimplex mora † per
ſolam interpellationem etiam extraiudicialem. Et
hæc quidem recepta traditio locum maxime habet
noſtro in caſu,in quo militat ratio,qua præcitati do
ctores moti ſunt. Eſt ſane ratio hæc inter alias, vt re-
fert Peregrin.in d.art.2. num.59. quia ſecundus hæ-
res,ſicque fideicommiſſarius grauatus reſtituere al-
29 teri fideicommiſſario non detrahit aliquam † tre-
bellianicam, quæ eſt in cauſa, vt hæres primus
non ita ſtatim reſtituat bona fideicommiſſi, vt
poſſit detrahere trebellianicam ſibi debitam. Hæc
inquam ratio locum (vt dixi) habet multò ma-
gis noſtro in caſu, in quo Daneſius infans præmor-
tuus ſeu eius mater & hæres,præter id,quod erat fi-
deicommiſſarius grauatus reſtituere D. Dionyſio fi-
deicommiſſario; fuit etiam ipſi Daneſio, vt & aliis
30 expreſſe a teſtatore prohibita trebellianicæ † detra-
ctio,quam prohibere potuiſſe certum eſt,ſecundum
receptam magis doctorum opinionem, ſicuti ſcri-
bunt quamplurimi, quos longa ſerie congerit Ant.
Gabriel.in lib.4.Concluſ.tit.ad Trebellianicum.con
cluſ.1.num.2. Et ibidem num.3.ſubiungit,hanc eſ-
ſe magis communem opinionem.Imò num.6. teſta-
tur magis receptũ eſſe, quod etiam filijs primi gra-
dus grauatis reſtituere bona fideicommiſſi prohi-
31 beri poſſit a patre ipſius trebellianicæ † detractio.
Quam quidem ſentẽtiam, vt veriorem, & ego mul-
tis probaui in conſ.272. num.15. lib.3. Et audio hac
in vrbe Mediolani ſecundum hanc opinionem per
ſæpe iudicatum fuiſſe. Non etiam repugnat quod
obiicitur, Dom. Aluiſiam non teneri relaxare hęc bo
na,propterea quod tamquam mater Daneſii defun
cti in infantia ſicque in ætate pupillari excludit ſub
ſtitutos. Non inquam repugnat hæc conſideratio,
quæ alioqui locum haberet,quãdo ageretur de ſub-
ſtitutione tacita pupillari, ſicuti poſt alios ſcripſi in
comment.de præſumpt.lib.4. præſumpt.39. In ſub-
ſtitutione autem fideicommiſſaria malè, & aduer-
ſus iuris terminos eſt hoc deducere,& allegare. Nõ
quoque obſtat,quod dom. Aluiſia poſsit apud ſe re-
tinere hæc bona donec reſtituatur eius dos, cuius
cauſa bona D.Franciſci eius viri patris dicti Dane-
ſii fuerunt obligata. Nam reſpõdetur,quod etſi pro
dotis reſtitutione detrahi poſsunt bona fideicõmiſ-
ſi,ſicuti poſt alios ſcripſi in conſil.33.num.27.lib.1.
Et in comment. de præſumpt. lib.4. præſumpt.190.
Et ſuperioribus diebus ſecundũ receptam hanc ſen
tentiam reſpondi pro hac eadem D.Aluiſia,quæ vi-
uo adhuc infante cupiebat dotem ſibi reſtitui, atta-
men cum in facto nunc mihi præſupponatur Excel-
lentiſs.Senatum iudicare conſueuiſſe,quod bona fi-
deicommiſsi teſtatoris aſcendentis alienari quidem
poſsint pro reſtitutione dotis deſcendentis,non au-
tem quando fideicommiſſum eſt,(vt noſtro in caſu)
teſtatoris tranſuerſalis, dicendum eſt, rem eſſe cla-
ram aduerſus dom. Aluiſiam. Præſupponitur etiam
mihi in facto ipſam D. Aluiſiam eiuſque patrem tẽ-
pore numeratæ dotis d. D. Franciſ.ipſius D. Aluiſiæ
marito ſciuiſſe bona ab ipſo D.Franc. poſſeſſa eſſe
fideicommiſſo ſuppoſita,ob id dicẽdum eſt, dotem
reſtitui non debere ex ipſius fideicommiſſi bonis,
quemadmodum ſcripſi in d.præſumpt.190. nu.47.
vbi etiam num.51.ſubiunxi,idem eſſe,quando mu-
lier,conſtante ipſo matrimonio,potuit exigere dotẽ
ob id, quod in dies videbat maritum res ſuas male
agere, & tractare, atque ita ad inopiam vergere, &
exigere non curauit, ſicuti euenit noſtro in caſu, in
quo notiſsimum eſt omnibus,prædictum D.Franci-
ſcum ſtatim a morte teſtatoris cæpiſſe dilapidare
bona ſibi relicta, & poſt quam vxorem duxit prædi-
ctam D. Aluiſiam conſumpſiſſe penè omnia quę con
ſumere potuit. Præterea in inſtrumento dotis, con-
uentum eſt,quod teneretur eam implicare pro cau-
tione vxoris.

Tertia eſt dubitatio,an Magnif. D.Senator relator
cauſæ iudicii poſſeſſorii, eſſe poſſit & debeat rela-
tor etiam cauſæ iudicii petitorii? Reſpondẽdum eſt
32 paucis,relatorem † eſſe poſſe,& debere ne cauſę cõ
tinentiæ, nempe petitorii a poſſeſſorio diuidatur,
ſicuti declarando l.nonnulli. C.de iudiciis.& l.ordi
narii. Cod.de rei vind.& doctores illis in locis ſcri-
bentes,tradidi in lib.2.de arbitr.iudic.caſu 371.nu.
7.8.& 9. Et tanto magis ſic dicendum eſt hoc in ca-
ſu noſtro, in quo D.Dionyſius coram eodem Mag.
Senatore petiit,dom. Aluiſiam compelli relaxare bo
na fideicommiſsi, atque ita iudicium petitorium cæ
ptum iam eſt. Et verè non video,quid obſtet,quo mi
nus d. D. Aluiſia cogi debeat hanc reſtitutionem fa-
cere ſaltem præſtita fideiuſsione a dict. D. Dionyſio
de ſoluendo id totum, quod conſtabit ipſam D.Al-
uiſiam eſſe creditricem in dictis bonis ipſi D.Dio-
nyſio relaxandis.

Quarta eſt dubitatio, an priuilegiũ ciuilitatis im
petratum a D.Sulpitio pro ſe, filiis, & deſcendenti-
bus prodeſſe poſsit dicto dom.Dionyſio ipſius D.
Sulpitii filio, vt valeat conſequi hæreditatem ſibi
a præfat.Supremo Cancellario Teſtatore relictam;
non obſtante quod ipſe dominus Sulpitius regi-
ſtrari

ſtrari minimè fecerit intra præſtitutum tempus lite-
ras patentes Excellentiſſimi Senatus apud acta Quę
ſtorum extraordinariorum redituum, iuxta diſpoſi-
tionem nouarum conſtitutionum in tit.de pœnis .c.
Collegijs.§.ſi contingat. Et non obſtante etiã, quod
intra annum ſe non contulerit ad habitandũ in hoc
Dominio Mediolani, quemadmodum ea ſub con-
ditione, & modo conceſſum fuit priuilegium. Re-
ſpondendum eſt paucis; prædicta duo allegara
non obeſſe dom. Dionyſio. Nam quod attinet ad
regiſtrationem priuilegij ciuilitatis apud acta Quæ-
ſtorum extraordinariorum nihil eſt quod repugnet:
cum huiuſmodi priuilegia non ſoleant apud acta il-
33 la regiſtrari: † Sed in actis Quæſtorum ordinariorũ
redituum, vel officij Panigarolę. Noua enim conſti-
tutio in d.cap. Collegijs. §.ſi contingat. non loqui-
tur de his priuilegijs; Sed de diſpenſationibus, quas
cõcedit Senatus, vt ſubditus impune alienare poſſit
forenſi, ita tamen quod forenſis ipſe intra annum
conferat ſe ad habitandum in hoc Dominio Medio
lani, ſicuti rectè aduertit Carpanus in d.§.collegiis.
num.226.in fi. verſ.per Principem. Præterea, admiſ-
ſo citra veri præiudicium, quod fieri debuiſſet hæc
regiſtratio apud acta Quæſtorum extraordinario-
rum & facta non fuerit ab ipſo domino Sulpitio,
attamẽ eius negligentia nocere non debet domino
Dionyſio filio, vt ſtatim dicemus. Quod verò ad ſe-
cundum idem dicendum eſt, nempè nil obeſſe quod
nec ipſe dom. Dionyſius nec dom. Sulpitius eius pa-
ter venerint habitatum hoc in dominio intra annũ
a die impetrati priuilegii ciuilitatis, & hoc quidem
multis rationibus, & argumentis.

Primo quia ſatis ſuperq. eſt, ſi venient intra annũ
34 † a die quo hæreditatem, & bona re ipſa fuerit conſe
cutus ipſe D. Dionyſius. Eſt enim certum; quod tẽ-
pus conceſsum ad aliquid faciendum reſpectu cer-
tę cauſæ, non currit, niſi cauſa illa prius exiſtat. Ita
Bald. Florian. & Iaſ. in l.ſi cui legetur in princ. ff.de
leg.1.& Tiraquell.in tract.de retractu conuentiona-
li.§.2.gl.vnica.num.57.verſ.& cur alias. Et idem Ti-
raquell.in tract.de retractu conſang. §.1.gloſ.10.n.
115.poſt Signorol.in conſ.81. num.6.ſcriptum reli-
quit, quod quãdo lex ſtatuit tempus aliquod, vt pu-
ta annum reſpectu alicuius actus, incipit tempus il-
lud currere a die actus. Quocirca ad rem magis do-
cuit Bald.in l.fideicommiſſum. de leg.1.illo reſpon-
ſo adductus, quod ſi teſtator legauit centum flore-
nos quibuſdam religioſis pro cõſtructione capellę,
& eorum fideicommiſit, vt intra annum illam con-
ſtrui facerent, alioqui ſint priuati ipſo legato, annus
35 † incipit currere a die quo ipſi religioſi cõſecuti ſunt
legatum, non autem a die facti legati, & Bald. ſecu-
tus eſt Iaſ.in d.l.ſi cui legetur.in princ.nnmer.18.de
legat.1. Porrò in caſu hoc noſtro certum eſt, tempus
anni conceſſum ciui creato, vt veniat ad habitandũ
in hoc dominio, vel ea de cauſa conceſſum eſſe, vt ac
quirere, & poſſidere poſſit bona immobilia ſita in
territoriis huius Dominii, & eius onera ſuſtinere, ſi-
cuti in ſpecie ſcribunt Caſtr.in conſ.89. Poſſet quis
dicere. num.2.lib.2. Ripa in l.filiusfamilias. §.diui.
num.70.de leg.1. Alciat.in reſp.53.num.14.ſecund.
impreſs.antiq. Lugdun. Ceph.in conſ.246.num.38.
lib.2. Decian.in conſil.33.num.2. lib.1. & Burſat. in
conſ.281.num.4.lib.2.

Secundò comprobantur prædicta egregio reſpon
ſo Caſtr.in conſ.286. Videtur quod dicta ſententia.
col.2.verſ.poſtquam ergo.& num.3.verſ.nec obſtat,
quod ſtatutum. libr.2. Reſpondit ſanè Caſtrenſ.ſu-
per ſtatuto Paduæ, quod hac ætate legitur ſub rubr.
Quibus liceat acquirere bona in Padua, vel Padua-
no diſtrictu.col.3.verſ. Item habilitamus aſcenden-
tes, &c.cuius verba hæc ſunt. Item habilitamus aſcẽ
dentes, deſcẽdentes, collaterales omnium habilium
cum illis non habitantes quantum ad acquirendum
36 a dicto propinquo dumtaxat. Et ſtatuto † ſucceſſio-
num ſtante ſaluo vigore præſentis ſtatuti habiles iu-
dicamus, qui tamen infra annũ ſcripti ſint in libris
æſtimi communis Paduæ &c. Illa verba, intra annũ,
intelligit atque interpretatur Caſt. a die factæ acqui-
ſitionis, & aditæ hæreditatis, imò adeptæ poſſeſſio-
nis ipſius hæreditatis, vt apertius explicat ipſe Caſt.
ibidem col.vlt.verſ. Et in hoc vltimo dicitur. Et in d.
col.2. verſ.poſtquam ergo &c. dixit Caſtr. quod ci-
uis iſte creatus ſeu (vt ſtatutum ipſum Paduæ loqui-
tur) habilitatus tempore contractus non ſit habilis
ad acquirendum, & non ſuſtineat onera cum ciuita-
te, attamen ſufficit, quod reperiatur habilis & ferat
onera tempore perfectæ acquiſitionis per realẽ tra-
ditionẽ. Et Caſtr. ſecutus eſt Ambroſius Opizonius
in l.filiusfam. §.diui.num.114.ff.dę leg.1. idem con-
ſuluit Comenſ.in conſ.84.col.1.verſ.item dato, quẽ
probauit Brun.in tract. Quod ſtantibus maſculis.&
art.7.num.28. Et ſecundum hanc interpretationem
ſic in ſpecie priuilegii ciuilitatis, cum onere habitan
37 di intra annum † cenſuit Excellentiſs. Senatus an-
no 1590.die 17. Nouembris inter Ioſephum Cinu-
ſculum, & Fiſcum Regium, ſicuti conſtat ex ſenten-
tia recepta a Secretario eiuſdem Senatus D. Alexan
dro Beſutio, & exiſtente apud D. Ioſephum Craſsũ
Cancellarium Magiſtratus extraordinarij ſub die
12. Decembris 1591. idem iudicauit ipſe magiſtra-
tus extraordinarius in cauſa Comitis Alfonſi Ca-
prioli Brixienſis in cauſa Cremonenſi, vt in actis Ti
burtii Legnani Notarii eiuſdem Magiſtratus circa
annum 1570. vel paulo poſt.

Tertiò, admiſſo citra veri præiudicium, quòd tem
pus huius anni incipiat currere a die conceſsionis
priuilegii ciuilitatis, attamen adhuc dicendum eſt,
lapſum dicti anni non obeſſe dom. Dionyſio, ſiquidẽ
certum eſt tempus ad conficiendum aliquem actum
currere ignoranti, ſicuti ſcribunt quãplurimi, quos
longa admodum ſerie, multis ſimilibus adductis, cõ
gerit Tiraq. de retractu conſang.§.35. gloſ.4.num.1.
& multis ſeq. Atqui dom. Dionyſius probabiliter
ignorauit dom. Sulpitium eius patrem impetraſse
hanc ciuilitatem, & eam quidẽ eſse conceſsam adie
cto habitationis onere. Eſt enim hoc factum alienũ,
38 cuius ſcientia † non præſumitur, etiam ſi ſit factum
patris, cum quo filius eadem in domo habitat, ſicuti
tradunt Aret. in l.qui Romæ, §.duo fratres, num.15.
ff.de verb.oblig.& ibidem Ripa num.50.& alios cõ-
memoraui in comment.de præſumpt.lib.6.pręſum.
23.num.57. Ergo in dom. Dionyſii præiudicium &
detrimentum decurſus non eſt prædictus annus.

Quarto, admiſsoetiam citra veri præiuditium, ꝙ
dom. Dionyſius ſciuerit impetratam fuiſse a patre
prædictam ciuilitatem cum eo habitationis onere;
nihilominus adhuc dicti anni tempus decurſum mi
nimè dici poteſt in ipſius dom. Dionyſii damnum.
39 Nam tempus † præſtitutum ad aliquid agendum nõ
currit impedito, ſicuti tradunt permulti commemo
rati a Tiraq. in d.tract.de retractu conſang.§.3.dict.
tract.de retract.conſang.§.1.gloſ.4.num.5.& copio
ſius in §.12.gloſs.2. Atqui dom. Dionyſius fuit iu-
ſto impedimento impeditus, ne ſe ad habitandum
hoc in dominio Mediolanenſi conferret, ergo tem-
pus anni non dicitur in eius detrimentum & præiu-
dicium decurriſse. Illa minor propoſitio vel ex eo
probatur, quòd ipſe dom. Dionyſius (vt diximus)
ignorauit impetratam ciuilitatem, erat, ac etiam
nunc

Digitized by Google

nunc eſt admodum adoleſcens, & ſub patris poteſta
te, & bonis carens, ſine quibus alibi habitare, quam
in domo patris, non poterat, & nunc eſt impoſsibile.
Quintò, admiſſo etiam citra veri præiuditiũ, quòd
decurſum eſſet hoc tempus anni, etiam ad præiudi
cium dom. Dionyſij, attamẽ dicimus, eum poſſe pur
40 gare moram, † offerendo ſe paratum eſſe conferre
domum, & habitationem in hoc dominio Mediola
nenſi; Ita in ſpecie propè docuit Aret. in l. ſi ita quis,
§. ea lege, col. 4. verſ. Tertiò adde, ff. de verb. obligat.
cum dixit, quòd ſi poſt contractum & acquiſitionem
factam contra Statuti diſpoſitionem offert ſe para-
tum creari & effici ciuem, non amittit bona acquiſi
ta, etiam ſi in pœnam alienationis & acquiſitionis
ipſo iure Fiſco acquirerentur, dummodo nondum
facta fuerit executio, & Aretinum in ſpecie magis
probauit Ruin. in conſ. 139. num. 23. lib. 5. qui reſpõ-
41 dit, † forenſem hæredem inſtitutum conſequi poſſe
hæreditatem, offerendo ſe paratum fieri ciuem, atq.
ita moram purgare. Et ij quidem adducti ſunt egre-
gia traditione Bart. in l. murileguli, C. de murileg.
lib. 11. qui ſcriptum reliquit, quòd ſi Monaſterium
conceſſit rem in emphiteuſim, vt poſſit tranſire in
fœminam, quæ tamen nubat ſubdito iuriſdictioni
Monaſterii, ſi nubit extraneo, qui vult effici ſubdi-
tus monaſterij, retinet emphyteuſim. Bartolum ſe-
cuti ſunt Io. de Platea ibidem, Ant. Corſet. in ſing.
in ver. emphyteuſis, incip. monaſteria, & Alciatus in
reſpon. 81. in fin. ſecund. impreſs. antiq. Lugdun.
Nec aduerſus prædicta obiici poteſt, quòd cum
D. Sulpitius dom. Dionyſii pater acquiſiuerit hanc
ciuilitatem, & non contulerit ſe ad habitandum in
hoc dominio, non ſolum ipſe, ſed & dom. Dionyſius
amiſerit ipſam ciuilitatem, cum factum patris in eo,
quod ipſe acquiſiuit, poſſit ſibi & filiis nocere, vt de
feudo a patre acquiſito tradunt Bald. in l. qui ſe pa-
tris, num. 9. C. vnde liberi. Alex. in conſ. 28. num. 2.
lib. 5. & Ripa in l. in quartam, num. 179. ff. ad legem
42 Falcid. Nam reſpondetur, ciuilitatem † dom. Sulpi-
tio conceſsam fuiſse pro ſe, filiis, & deſcendentibus,
etiamſi ſimpliciter fuiſset conceſsa pro ſe, nulla filio
rum mentione facta, vt docuit Bart. in l. aſsumptio,
§. filius, in fin. ff. ad municip. quem ſic intellexit Al-
ciat. in reſp. 200. col. 2. verſ. Nã abſque alia. qui alios
refert. & Alciatum ſecutus ſum in conſ. 165. num. 6.
lib. 2. & ideo factum & negligentia ipſius dom. Sul-
pitii patris nocere non potuit filio, l. 1. C. filius pro
patre, l. 2. § 1. ff. ſoluto matr. & multis probat Craue.
in reſpõſo pro Genero, n. 91. & 92. quem ſecutus ſum
in lib. 2. de arbitr. iudic. caſu 182. num. 49. Et ad rem
ſenſit Caſtr. in conſ. 286. Videtur quòd dicta ſenten
tia, ad finem lib. 2. & in ſpecie ego ipſe in d. cõſ. 165.
in fine. & accedit Alciat. in reſp. 210. in fine, qui ſic
reſpondit in terminis dictæ nouæ conſtitutionis. Præ
terea, quando aliquid eſt conceſsum patri & filio, &
ſumus in dubio, an conceſſio facta ſit contemplatio
43 ne ſolius patris, vel etiam filii, pater † non poteſt ali
quo ſuo facto præiuditium afferre filio, ita Bart. in
l. vt iuris iurandi, § ſi liberi, num. 6. verſ. veritas. ff. de
operis liberto. Ruin. conſ. 25. num. 13. lib.... Dec. in
conſ. 38. col. 1. & communem eſse opinionem teſta-
tur Siluan. in conſ. 15. num. 40. Et demum in omnem
caſum habet dom. Dionyſius iuſtam cauſam peten-
di reſtitutionem in integrum.

SVMMARIVM.

1 Conſtitutionis Mediolani tit. de pœnis. cap. collegijs. §. contin gat. declaratio.

2 Statuti Paduæ ſub rubr. Quibus liceat acquirere bona declaratio.

3 Habilitatem in ſucceſſiuo ſatis eſſe ſi adſit tempore euenientis caſus.

4 Forenſi ſufficere eſſe capacem tempore acquiſitionis.

5 Habilitatum ſub conditione ſi ciuis fiat, poſſe conditione pendente effici ciuem. n. 6.

7 Legatarium ſub conditione non dici proprie legatarium.

8 Statutum de creditore, intelligi de puro. n. 9.

10 Pœnæ priuationis dominij tunc demum locum eſſe, cum dominium eſt translatum. n. 20.

11 Hypothecæ ſpeciem in qua non transfertur dominium non cenſeri prohibitam, alienatione prohibita. n. 12.

Alienatione prohibita non prohiberi hypothecam.

13 Feudum quod non poteſt ſine conſenſu domini alienari, poſſe tamen obligari pignori.

14 Forenſem poſſe capere, modo ante translatum dominium efficiatur ciuis pluries Senatum Mediolani iudicaſſe.

15 Lege irritante alienationem in forenſem & contractum ſtatim ea facta acquiri ius fiſco, actu tamen perfecto. n. 16.

17 Forenſem tempore delatæ hæreditatis capacem, admitti.

18 Pœnam non habere locum niſi delicto conſumato.

19 Feudum alienantes ſine conſenſu non puniri, niſi ſecuto effectu.

20 Alienationis pœnam non habere locum niſi translato dominio.

21 Aditionẽ eſſe neceſſariam vt dicatur in hæredem translatum dominium.

22 Poſſeſſionem non dici in hærede continuatam ſine actu apprehenſiuo.

23 Conſtituto fictè transferri dominium.

24 Notarium rogantem alienationes prohibitas non puniri, niſi ſecuto effectu.

25 Iureconſultum turpe eſſe ignorare quod nomine acquiſitionis veniat ſucceſſio.

26 Acquiſitionis nomine ſignificari ſucceſſionem.

FACTI SPECIES.

Conſtitutionibus nouis huius Dominij Mediolanenſis, in tit. de pœnis. cap. Collegij. §. ſancitum eſt, quod exteri, et forenſes non poſſint acquirere bona aliqua immobilia, niſi diſpenſatus fuerit ab Excell. Senatu. Quæ quidem diſpenſatio regiſtrari debet intra decem dies apud Quæſtores extraordinarios, alias nullius ſit momenti, ſicuti legitur in d. c. collegijs. §. ſi contingat.

Præſupponitur in facto, quod Illuſtriſs. D. Daneſius Filiodonus Supremus olim Cancellarius in hac Mediolanenſi ditione, volens condere teſtamentum, & ſubſtituere hæredi a ſe inſtituto, & eius filijs ſine maſculis decedentibus aliquos ex ſua familia non ſubditos huic dominio, impetrauit a Senatu prædicto licentiam, & facultatem ſubſtituendi prædictos exteros, & forenſes. Qui quidem Senatus his verbis vſus eſt. Decernimus, & diſpenſamus, ſupplicantẽ validè, tutò, ac impunè poſſe ad dictam in precibus inſtitutionem, & ſubſtitutionem, vt petitur deuenire, dummodo dicti ſubſtituendi, qui, vt dicitur, non ſunt huic dominio ſubditi, nec in eo habitant, curent intra annum a die delatæ hæreditatis fieri capaces, & habiles ad ſuccedendum. ſecus bona ipſa fiſco noſtro ad formam ordinum applicata cenſeantur.

Prædictus D. Daneſius credidit diſpenſationem, & licẽtiam hanc, quam formaliter in teſtamento inſeruit, tunc regiſtrari non debuiſſe apud Quæſtores extraordinarios, ſed hæredi a ſe inſtituto ſubſtituit aliquos ex ſua familia non ſubditos huic Dominio, nec in eo habitantes, cum onere tamen capacitatem curandi intra annum a die delatæ hæreditatis.

Mortuo prædicto teſtatore deceſſit etiam multos poſt annos hæres inſtitutus, adita hæreditate, cui ſucceſſit eius filius, qui deinde infans vita functus eſt, anno 1600. de

menſe

menſe Nouembris, ita quòd euenit caſus ſubſtitutionis in perſonam D. Dionyſii Filiodoni, cui D. Sulpitius pater ad omnem bonum finem iam impetrauerat ab Excellentiſs. Senatu ciuilitatem, & capacitatem. Verum nunc eidem obijcitur nullitas diſpenſationis conceſſæ prædicto D. Daneſio teſtatori, propterea quod eam regiſtrari non fecerit, & cõſequenter bona eſſe deuoluta ad fiſcũ, ſicuti ſancitum eſt a prædicta noua conſtitutione.

Præterea obijcitur dicto D. Dionyſio, quòd cum ciuilitas impetrata a præfato D. Sulpitio patre ipſius D. Dioniſii concedat, vt poſſit acquirere, & non dicat, vt etiam ſuccedere poſſit, nil proſit in propoſito ipſi D. Dionyſio.

Initium a Domino.

CONSILIVM MLXXXIX.

DVæ ſunt huius propoſitæ conſultationis dubicationes, quarum altera eſt.

An D. Dionyſius ſubſtitutus impediatur ſuccedere ob id, quod diſpoſitio impetrata a præf. D. Daneſio teſtatore nõ fuerit hactenus regiſtrata apud Quęſtores extraordinarios, iuxta diſpoſitionem dictæ nouæ Conſtitutionis in tit. de pœnis, capit. Collegiis. § ſi contingat.

Altera eſt, an diſpenſatio conceſſa foreſi, vt poſſit acquirere, cenſeatur etiam data, vt poſſit ſuccedere.

De hac dubitatione reſpondendum eſt, dom Dionyſium non impediri, quominus ſuccedere poſſit, & ſi prædicta diſpenſatio regiſtrata nondum fuit.

Primo, vel ea ratione ſic dicendum eſt; quod licet

1 † conſtitutio in d. § ſi contingat, non exprimit a quo tempore incipiant currere decem illi dies præſtituti ad regiſtrari faciendum diſpenſationem a Senatu Excellentiſs. conceſſam, an ſcilicet a die datæ, & cõceſſæ diſpenſationis, vel a die perfectæ alienationis factę in exterum, & non ſubditum huic dominio Mediolanenſi: attamen intelligi debet a die alienationis, & acquiſitionis. Nam conſtitutio conſiderat effectum ſicque perfectionem actus: cum fieri poſſit, quod habita diſpẽſatione, de alienando inter uiuos in forenſem, & non ſubditum, non ſequatur alienatio, vel conceſſa diſpenſatione de inſtituendo hæredem exterum, forenſemque, teſtator mutet voluntatem. Ne ergo fruſtra (cõtra l. hæc ſtipulatio. §. diuus. ff. vt legato. nom. caueatur, & ſimiles) fiat actus iſte regiſtrationis, conſtitutio intelligi debet, quod illa fiat, alienatione perfecta, & ad effectum perducta.

Secundo, vel ea ratione comprobantur prædicta, quod regiſtratio huius diſpenſationis apud Quæſtores extraordinarios non alia de cauſa fieri debet, quam vt innoteſcat ipſis Quæſtoribus, alienationes illas permiſſas fuiſſe diſpenſatione Senatus, ne alienantes, & acquirentes vexentur a delatoribus, propterea quod alienationes factæ fuerint in forenſes, & non ſubditos, & conſequenter prædia alienata ſint ipſo iure, & facto acquiſita fiſco. Illi itaq. decem dies incipere non debent a die conceſſæ diſpenſationis. Sed a die perfectę alienationis, hoc eſt trãſlati dominij in exterum, & forenſem, cum non prius quam translato dominio locus ſit pœnæ deuolutionis ad fiſcũ, ſicuti in ſpecie ſcribunt permulti, quos referam infra in vltimo argumento.

Tertio ſuffragatur, quod egregiè, & ad rem reſpõdit Paulus Caſtrenſ. in conſ. 286. Videtur, quod dict. ſententia. col. vlt. verſ. Et in hoc vlt. lib. 2. Reſpondit ſanè Caſtr. ſuper ſtatuto Paduæ, quod hac ætate legitur ſub rubr. Quibus liceat acquirere bona in Padua, vel in Paduano diſtrictu. col. 3. verſ. item habilitamus aſcendentes, &c. cuius verba hæc ſunt. Item habilitamus aſcendentes, deſcendentes, collaterales omnium habilium cum illis non habitantes quã tum ad acquirendum a dicto propinquo dumtaxat. Et ſtatuto ſucceſſionum ſtante ſaluo, vigore præſentis habiles iudicamus, qui tamen intra annum ſcripti ſint in libris cõmunis Paduæ, &c. Illa verba, intra annũ, quæ altero de duobus modis intelligi poterant, hoc eſt, a die aditæ hæreditatis, vel a die apprehenſæ poſſeſſionis, intelligit atque interpretatur a die ingreſſus poſſeſſionis, ſignificans ſpectandam eſſe in his perfectam acquiſitionẽ. Idem ergo & noſtro in caſu dicendum eſt, vt non a die conceſſæ diſpenſationis, ſed a die perfectæ acquiſitionis fieri

2 debeat † regiſtratio ipſius diſpenſationis intra decem dies.

Succedit modo ſecundum priuilgium ciuilitatis obtentum per dom. Sulpiciũ de anno 1595. die... In qua dictus Sulpicius, & eius filii creati ſunt Ciues Mediolanẽſes, qua ciuilitate exiſtente, & ſi prima diſpenſatio, de qua in teſtamento effectum ſortiri non poſſet, quod non conceditur, attamen ex quo effectus eſt ciuis, antequã eueniret caſus ſubſtitutionis, ceſſat omnis difficultas, & impedimentum quominus valeat ſuccedere, cum ſatis ſuperque ſit, quod

3 vocatus ad ſucceſſionem ſit habilis † tempore quo euenit ſucceſſionis caſus, arg. leg. qui ſoluendo non erat. ff. de hæred. inſt. it. aliis comprobat Socin. ſen. in conſ. 81. num. 11. lib. 3. Et in ſpecie ſic reſpondit Caſtren. in d. conſ. 286. Videtur, quod dicta ſententia. col. 2. verſic. poſtquam ergo, & num. 3. qui, vt dixi in precedenti argumento; reſpondit ſuper d. ſtatuto Paduæ prohibente alienati immobilia in forenſes. Et inquit Caſtr. quod ſufficit forenſem effectum eſſe ciuem tempore quo euenit caſus perfectæ acquiſitionis. Quia (inquit Caſtr.) per hoc ſatisfit intentioni ſtatuentium, quæ eſt, quod forenſis non poſſit acqui

4 rere immobilia, ex quo nõ eſt † habilis ſuſtinere onera. Et rationem hanc probat idem Caſtr. in conſ. 89. Poſſet quis dicere. num. 2. quem ſecuti ſunt Ripa in l. filiusfam. §. diui. num. 80. de leg. 1. Alciat. in reſpon. 53. num. 14. ſecund. impreſſ. antiq. Lugd. Alba in cõſil. 218. num. 5. lib. 2. Ceph. in conſ. 246. num. 38. lib. 2. & Decian. in conſ. 53. num. 2. lib. 1. Itaque ſufficit, quod dom. Dionyſius ſit tunc ciuis atque ita habilis ad ſuccedendum, licet tempore conditi teſtamẽti eſſet forenſis, ſecundum Caſtr. in d. conſ. 286. nu. 3. quem probarunt in ſpecie Ambroſius Opizonius in l. filiusfam. §. diui. num. 114. de legat. 1. & ibidem Crott. num. 73. Felin. in cap. cum adeo. num. 2. de reſcriptis. Barbat. in conſ. 70. col. 2. lib. 3. Ripa in lib. 1. reſponſor. cap. 2. num. 25. & Zuccard. in l. vlt. num. 24. C. de edicto Diui Adriani toll. qui poſt Comenſ. in conſ. 48. col. 1. dixit, ſatis etiam eſſe, quod forenſis iſte effectus ſit ciuis ante aditam hæreditatem. Et in ſpecie Alciat. in reſp. 419. num. 41. verſic. Non obſtat, & c. cum dixit, forenſem excludi, quando tempore delatæ hæreditatis nõ eſt ciuis ſicque incapax. Ergo a ſenſu cõtrario, admittitur, ſi ciuis eſt tempore quo hæreditas defertur, & ego ipſe in conſil. 165. num. 16. lib. 2. Et ſuperiori anno ſcripſi pro eodem dom. Dionyſio, & dixi in 2. argumento 4. dubitationis ſecundum hanc interpretationem iudicaſſe Excellentiſs. Senatum, ac etiam Magiſtratum extraordinarium. Non repeto iam ſcripta.

Quinto, accedit fortius, quod dom. Dionyſius fuit vocatus, & ſubſtitutus ſub conditione. Nam teſtator diſpoſuit, quod decedente dom. Franciſco hærede inſtituto, eiuſque filiis maſculis, ſuccederet D. Antonius

tonius Maria ipſius teſtatoris frater, & eo defuncto
D. Hercules filius primogenitus dom. Sulpitij, & ip-
ſius dom. Herculis filij, & deſcendentes in infinitũ.
Idemque diſpoſuit de alijs filiis eiuſdem D. Sulpitii
hoc eſt dom. Dionyſio, qui eſt ſecundogenitus. Hãc
eſſe ſubſtitutionem fideicõmiſſariam ſicque ſub con
ditione factam nemo vnquam dubitare poteſt. Por-
5 rò, alienatio † facta ſub conditione forenſi permiſ-
ſum eſt alienanti, vel ipſi forenſi, in quem aliena-
tio facta eſt, pendente ipſa conditione, impetrare ci
uem ſe fieri, & creari, ſicuti in ſpecie reſponderũt Ri
pa in lib. 1. reſponſor. cap. 2. num. 24. ſecund. impreſ.
antiq. Lugd. & Plotus in conſ. 19. num. 26. Ea ratio-
6 ne ii vſi ſunt, quod paria ſunt, alienationem † factã
non eſſe, & factam ſub conditione nondum purifi-
cata. l. pecuniam. ff. ſi certum pet. ſic dicimus, quod
7 legatarius † ſub conditione non dicitur propriè, &
verè legatarius. l. ſi quis ſub conditione dandorum
decem. ff. ſi quis omiſſa cauſa reſtam. quo reſponſo
dicere ſolemus, cõditionem nil in eſſe ponere. Ita &
8 contractus † conditionalis non eſt propriè contra-
ctus, vt reſpondit Aret. in conſ. 11. num. 2. & donatio
ſub conditione nõ dicitur propriè donatio. l. 1. ff. de
donat. & demũ creditor ſub conditione non eſt pro-
priè creditor, ſicuti tradit Bart. in l. 1. nu. 32. ff. ſi cert.
pet. vbi Dec. num. 96. teſtatur communem eſſe opi-
nionem. Quocirca reſpondit Alex. in conſ. 106. num.
9 7. lib. 5. ſtatutum † diſponens de creditore intelligi,
de creditore, qui purè eſt creditor, non autem de cõ
ditionali, qui eſt impropriè, cum verba ſtatuti ſtrictè
interpretanda ſint, & conſequenter intelligenda pro
priè, & nõ impropriè. Iure ergo poſſet D. Dionyſius
petere ſe ciuem creari, & diſpenſari, ſi diſpenſatio,
& ciuilitas a patre impetrata eſſet inualida, quã om-
nino validam credimus.

Sexto, comprobantur prædicta, quod etiam ſi
adhuc D. Dionyſius non eſſet creatus ciuis, attamẽ
locus non eſt pœnæ nullitatis ſubſtitutionis, ſed po-
teſt nunc creari ciuis, & ſuccedere. Nam tunc demũ
10 locus eſt pœnæ † nullitatis alienationis, & amiſſionis
rei alienatæ in forenſem exterumque, quando facta
alienatione, transfertur dominium in ipſum foren-
ſem. Id quod noſtro in caſu non euenit. Ita ſcribunt
Iaſ. in l. filiusfamilias. §. diui. in 2. lect. nu. 53. de leg.
1. & ibidem Crott. num. 73. Opizonus num. 66. Loa-
zes num. 153. & Ripa num. 46. & idem Ripa in lib.
1. reſponſor. cap. 2. num. 18. 19. & num. 20. 25. ſecũd.
impreſs. antiq. Lugdun. Socin. iun. in cõſ. 2. num. 19.
& 20. lib. 3. & Alciat. in reſpon. 479. num. 44. ii ambo
de eadem facti ſpecie interrogati idem reſponde-
runt. Et idem Alciat. in reſp. 733. verſ. Nec me mo-
uent & e. magis in terminis reſpondit, locum non eſ-
ſe pœnæ nullitatis ſubſtitutionis fideicommiſſariæ
factæ de forenſi, priuſquam ipſe fideicommiſſarius
acceptauerit fideicommiſſum, ſicque perfectè trãſ-
latum ſit in eũ dominium rei per fideicommiſſum re
lictæ. Id quod ad rem noſtram maximè pertinet. Et
de hæredis inſtitutione idem reſpondit Ruin. in con
ſil. 160. in fine lib. 4. qui reſpondit, actualem transla-
tionem, & poſſeſſionis apprehenſionem requiri. ſic
& Crauet. in conſ. 873. num. 14. lib. 5. & Ioſeph Ludo
uicus in deciſionibus Peruſinis deciſ. 85. num. 7. Ita
etiam videmus, quod emphyteuta, & vaſallus pro-
hibiti alienare emphyteuſim, & feudum ſine licẽtia
domini directi; non incidunt in pœnam caducita-
tis, alienatione imperfectè facta, hoc eſt, dominio nõ
translato, ſicuti tradunt Speculator in tit. de legato.
verſ. vigeſimoprimo. Aret. in l. continuus. §. cũ quis.
col. 1. verſ. quantum autem ad pœnam. ff. de verbor.
obligat. Ruin. in conſ. 7. numer. 5. lib. 3. Iaſ. in conſil.
7. colum. penult. verſ. ſecundò notabiliter. lib. 3. & in
l. vlt. num. 132. verſic. decimonono quæro. C. de iure
emphyt. & alios quam plures congerunt Tiraq. de
retractu conſang. §. 1. gloſſ. 2. num. 45. 46. & 47. & Au
relius Corbulus in tract. de cauſis, ex quibus emphy
teuta ſuo iure priuatur. cauſa 14. de cauſa priuatio-
nis ob alienationem irrequiſito domino factam. li-
mit. 38. Et accedit, quod cũ conſtitutio hæc ſit odio
ſa, & pœnalis, ſicuti tradunt, locus non eſt pœnæ, ni-
ſi in propria, & vera alienatione, quæ dicitur, tranſ-
lato dominio, vt ſcribunt Bald. in l. vlt. num. 1. C. de
rebus alienis non alien. & ibidem Alberic. & Caſtr.
num. 1. Salic. num. 2. Alex. in conſ. 29. num. 15. lib. 7.
Crot. in l. filiusfam. §. diui. nu. 73. de leg. 1. & Socin.
in conſ. 71. num. 2. lib. 1.

11 Septimo perpendenda eſt noua huius dominii †
conſtitutio in tit. de pœnis. cap. collegiis. §. per hanc
tamen. Conſtitutio a propoſita regula alienationum
in forenſes & exteros prohibitorum excepit hypo-
thecam illam, qua dominium non transfertur in eũ
cui res & bona hypothecantur. Ergo oſtendit, decla
rat & confirmat regulam, iuxta l. nam quod liqui-
de. ff. de penu lega. & tradit Dec. in l. 1. num. 20. ff. de
reg. iur. in hypotheca, aliiſq. contractibus, & vltimis
diſpoſitionibus, in quibus fit traditio & dominii
11 translatio. ſunt enim duæ ſpecies hypothecæ. † Al-
tera quæ principaliter & per ſe conſideratur. Altera
quæ alteri contractui deſeruit, ſicque acceſſorie ve
nit. Illa prima, quæ conſideratur principaliter, eſt,
quando quis rem ipſam hypothecæ ſupponit, trãſ-
ferendo dominium in eum, cui rem obligauit. Hæc
cenſetur prohibita, ſi prohibetur alienatio, cum ſit
proprie alienationis ſpecies, atque ita hæc hypothe-
ca continetur ſub regula poſita a conſtitutione, ſub
illis inquam verbis. Nec alienare. Illa verò ſecunda
hypothecæ ſpecies contractui principali deſeruiẽs,
de qua vere loquitur conſtitutio in dicto §. per hãc
tamen. Hac non transfertur dominiũ rei, cuius cau-
12 ſa fuit appoſita. Et hæc quidem † prohibita aliena-
tione, non cenſetur prohibita. Hanc diſtinctionem,
& ſi ſatis obſcure fecit omnium primus Bald. in cap.
1. §. aut ſi libellario. num. 4. in tit. Quibus modis feu
13 dum amit. cum dixit, feudum † quod alioqui aliena
ri prohibetur ſine domini conſenſu, non poſſe etiã
hypothecari transferendo dominium, poſſe vero qñ
non transfertur. & Bald. ſecuti ſunt Præpoſ. ibidem.
n. 3. & Afflict. nu. 11. Neguſant. in tract. de pignorib.
& hypothecis in 2. parte in 3. membro, col. vltim. &
alii quamplures quos longa ſerie cõgerit Roſentha-
lus, in tractat. feudorum. cap. 8. concl. 14. n. 2. & 3. &
ſecundum hanc diſtinctionem declarandus & in-
telligendus eſt Plotus in conſ. 19. num. 20. qui ſpecie
prædictæ conſtitutionis. in §. per hanc tamen. reſpon
dit, hypothecã non prohiberi, eſt ſane intelligendus
Plotus, qñ agitur de hac hypotheca, qua dominiũ
non transfertur. Cõſtitutio itaque in d. ca. collegiis.
prohibet omnem alienationem ſiue inter viuos ſiue
in vltimis voluntatibus, in quibus transfertur domi
nium in exterum & forenſem. Non autem quando
non transfertur, cum tunc ceſſet illa ratio, quia ipſa
Conſtitutio prohibuit has alienationes, nempe ne
ciues & ſubditi, bonis immobilibus alienatis ſuſti-
nere non poſſint onera quæ vel Princeps, vel ciuitas
imponere ſolet & poteſt, vt diximus ſupra.

14 Octauo & vlt. mouent me præiudicia, hoc † eſt res
pluries iudicatæ, a Magiſtratu extraordinario & a
Senatu. Ita ſane iudicauit Magiſtratus anno 1566.
die 26. Decembris in cauſa Dominorum de Aliẽps
forenſibus hæredibus inſtitutis a Pio IV. Pontifice
Max. Et hoc anno 1502. menſe Iunio in cauſa dom.

Ducis

Ducis Mantuæ hæredis inſtituti a D. Comitiſſa Violanta Lodrona. Idem quoque iudicauit ſenatus anno 1580. menſe Auguſto pro D. Iſotta Brambata Bergomenſi hærede inſtituta a filio in bonis immobilibus ſitis in hoc Dominio Mediolanenſi. Conceſſit ſane ſenatus diſpenſationem ipſi D. Iſottæ, vt poſſet ſuccedere; ex quo diſpenſari ſic petierat ante
15 † translatum in ſe dominium & apprehenſionem poſſeſſionis, in qua D. Socin. Siccus tamquam hæres ab inteſtato fuerat continuatus in poſſeſſionem dictorum bonorum & hoc quidem iudicatum excellentiſſimi Senatus eſt in fortioribus terminis caſus noſtri.

Nam in caſu illo Brambatæ fuerat illa inſtituta hæres à filio, & ob id ſuo iure abſque alterius facto adire hæreditatem poterat, atque ita in ſe transferre dominium.

Noſtro vero in caſu D. Dioniſius eſt fideicommiſſarius, qui non ſua manu apprehendere poteſt bona fideicommiſſi, ſed ei reſtituenda ſunt ab his, qui erant ſucceſſuri ab inteſtato, ſicuti clarum & vulgatum eſt.

Nunc ſupereſt, vt diluamus atque confutemus nonnullas obiectiones, quas audio excitari.

Primò obiicitur, quod noua huius Dominii conſtitutio in dicto titulo. De pœnis. cap. Collegiis. indicit pœnam ipſo iure & facto annulationis cōtractus & alienationis factæ in forenſem.

15 Atqui quando lex † & ſtatutum annullat ipſo iure contractum & alienationem factam in exterum & forenſem, ſtatim ea facta cenſetur quæſitum ius ipſi fiſco, & aliis qui alioqui ſucceſſuri erant in bonis alienatis.

Ita in ſpecie reſpondit Ruin. in conſ. 139. nume. 23. lib. 5. Et in indiuiduo prædictæ Conſtitutionis in dicto cap. Collegiis. reſpondit Plotus in conſi. 19. numer. 29.

Idem quando ſtatutum conſiderat ſolum actum, & non actus perfectionē, reſpondit Alba in conſil. 218. num. 25. & 26. lib. 2.

16 Reſpondetur † Ruin. in d. conſil. 139. num. 23. loqui, quando alienatio ipſa perducta eſt ad executionem, atque ita quando translatum eſt dominium in eum, cui alienata fuit res. Qui caſus a noſtro longe differt. Ploto vero repugnat auctoritas Socini iunioris, Alciati, & aliorum, quos retuli ſupra, in ſexto argumento, qui, vt diximus ſupra, loquuntur in ſpecie
17 ſtatuti † annullantis ipſo iure & facto alienationem factam in forenſem, & dicunt incapacem tempore delatæ hæreditatis non admitti, ſicque alienationē eſſe nullam, ſentientes a contrario validam eſſe, quādo capax eſt tempore quo defertur. Et auctoritas illa Tiraquelli de retractu conſang. §. 1. gl. 2. num. 50. allegata a Ploto ad rem non pertinet, cum loquatur Tiraq. de ſtatuto permittente conſanguineo retrahēre rem extraneo venditam a ſanguine ſibi coniuncto, quod ſtatutum non eſt pœnale, ſicuti eſt prædicta noua conſtitutio in dicto §. collegiis, ut ſcripſi in conſi. 792. num. 4. uerſic. tertio vel ea ratione. lib. 8. & accedit Alciat. in reſp. 733. nume. 2. ſec. impreſ. antiq. Lugdunenſem, qui in fine manifeſte dixit, requiri translationem dominii, ut ſit locus huic pœnæ.

18 Quæ quidem pœna † locum non habet, niſi delictum ſit perfectum & conſumatum, quemadmodū tradunt glo. in c. 1. in verbo contrahere. de conſang. & affi. Bal. in l. penult. §. pe. ff. ne quis eum, qui in ius uoca. eſt ui eximat. Alexand. in conſi. 194. colum. ult. lib. 2. Corn. 147. colum. ult. lib. 1. & Iaſ. in l. 2. colum. ult. ff. de iuriſd. omn. iud. & in l. quominus. q. 9. ff. de flum. Et diximus ſupra, emphiteotam & uaſallum
19 non puniri † pœna amiſſionis emphiteuſis & feudi alienatis, ſi translatum non fuit dominium, cum ante traditionem alienatio non cenſeatur perfecta, l. 1. C. de periculo & commo. rei uend. & ibidem gloſ. & Cy. ſic & glo. in §. uendita. inſtitut. de rerum diuiſ. & in §. 1. inſtitu. de emptio. & uend. Baldus in l. ab emptione. column. 1. ff. de pactis. & ſecutus eſt Tiraq. de retractu conſang. §. 1. glo. 10. num. 114. cui accedūt Decius in conſil. 179. nume. 3. & Pariſi. in conſil. 59. num. 5. et in conſi. 64. num. 17. lib. 1. et in ſpecie Ploti opinionem reprobat Carp. in com. ad d. ca. Collegiis. num. 188.

Secundo obiicitur, quod conſtitutio punit actum ipſum contrauentionis in perſonam alienantis & inſtituētis hæredem, atque ita verba prohibitiua ſunt in perſonam alienantis & inſtituentis. Inſpici ergo debet quo ad eum actus ille, quem facit, qui prohibitus eſt, nempe alienationis uel inſtitutionis. Non autem inſpici debet, an actus ille ſortiatur effectum.

Ita Are. in l. continuus. §. cum quis. colum. 1. uer. quantum autem ad pœnam. ff. de uerbo. obliga. & ſimile tradit Bal. in c. 1. §. Callidis. nu. 4. de prohib. feu. alien. per Frider.

Reſpondetur, retorquendo traditionem illam Aret. in d. §. cum quis, cum manifeſte ſcriptum reli-
20 querit, quod quando alienatio prohibetur † ſub pœna, non ſufficit ſimplex alienatio, ſed requiritur traditio ſicque dominii translatio, exemplū affert Are. in emphiteota, qui cum ſub pœna commiſſi prohibeatur alienare, non incidit in pœnam, niſi traditione & translatione dominii facta, ſicuti & nos diximus ſupra. Et idem de alienatione feudi tradit Baldus in dicto §. callidis. numer. 4. & numer. 6. in fine.

Tertio obiicitur, quod etiam ſi admittimus, tunc demum locum eſſe pœnæ ex d. capit. collegiis. requiri traditionem, ſicque dominii translationem, attamē in hæredis inſtitutione translatum ipſo iure dicitur dominiū ſtatim quo mortuus eſt teſtator. l. a Titio. ff. de furtis, & ſcribunt doctores in l. ſi mihi & tibi. §. cum ſeruus. ff. de lega. primo, & late Duenas in regula 210.

Immo in hoc Mediolanenſi Dominio dicitur trāſferri ſeu continuari poſſeſſio hæreditatis a defuncto in hæredem, ſicuti ſancitum eſt eiſdem nouis cōſtitutionibus huius Dominii in tit. de cōtinuanda poſſeſſione defuncti. Et ideo ſola ipſa hæredis inſtitutione actus dicitur perfectus. Id quod non contingit in alienatione inter uiuos, quæ non dicitur perfecta, niſi translato dominio, quemadmodum de uēditione tradunt Accurſius, Bald. & alii commemorati ſupra in ſexto argumento.

Reſpondetur primo, dictam l. a Titio, loqui in trāſlatione ficta, cum uera dicatur, quando legatarius acceptat legatum, ſicuti declarant poſt alios Iaſon in l. ſi mihi & tibi. in prin. num. 5. & 6. ff. de leg. 1. Ludouicus Gomezius in §. ſic itaque. num. 24. inſtit. de actio. Tiraq. in tract. le mort ſaiſit le uiu. in 6. part. declarat. 2. num. 6. & Petrus Duenas in reg. 210. nu....
21 Idem dicendum eſt in hærede † in quem non transfertur dominium, niſi adeat hæreditatem. Nō enim ante dici poteſt uere hæres. Nec in eum continuat poſſeſſio.
22 † Immo & in hac poſſeſſionis continuatione requiritur aliquis actus apprehēſionis, ut ex aliorum ſententia tradit Tiraq. in d. Tract. le mort ſaiſit le uiu. in 5. parte, declarat. 4. quia alioqui dicitur ficta poſſeſſio, ſicuti ipſemet Tiraquellus in eadem 4. parte,

Digitized by Google

te,declarat.1.ſcribit,cum ergo in caſu d.La Titio. & conſtitutionis de continuanda poſſeſſione dicantur dominium & poſſeſſio translatæ fictè, & non verè, ceſſat pœna indicta contra alienantem in exterū & forenſem; Ita de vaſallo & emphyteota alienantib. feudum vel emphyteuſim, dominium & poſſeſſionē
23 fictè & non verè per conſtitutum † transferentibus ſcribunt Aluarot.in cap.1.col.2.tit. Quid iuris ſi vaſall.poſt alien.feudi illud recup.Guido Papæ conſil. 119.in fine. Idem in q.46.& q.101.& Curtiun.de feudis 4.parte.num.104.

Quarto obijcitur, quod prædicta conſtitutio tit. de pœnis.cap.collegijs.§.notarii contra, punit notarios qui rogati ſunt de venditione & alienatione facta exteris & forenſibus,cuius ſane notarij ſolum factum conſideratur,non expectata traditione & trāſlatione dominij;quia quo ad ſe actus,ideſt inſtrumētum alienationis recepit perfectionem. Ita ſcribit Camerarius in cap.Imperialem.pag.49.verſic.quid dicemus. de prohib.feud.alien. per Frider.ſecund. impreſs.Baſileæ anni 1569. Ergo idem dicendū eſt in hæredis inſtitutione, quæ ex perſona teſtatoris iā recepit perfectionem.

Reſpondetur primò diuerſum eſſe caſum notarii rogati de inſtrumento alienationis factæ contra legis diſpoſitionem, ab actu teſtatoris inſtituentis hæredem. Nam notarius dicitur perfeciſſe actum,quia vt dicebat Camerarius,quo ad ſe non requiritur qđ dominium fuerit translatum. Teſtator vero non dicitur perfeciſſe teſtamentariam diſpoſitionem, niſi hęres inſtitutus adiuerit hæreditatem;quam ipſe teſtator conſiderauit,& eo reſpexit,vt diximus ſupra.

Reſpondetur ſecundo,& rectius quidē,nec nota-
24 rium † puniri,priuſquā alienatio habuerit effectum, atque ita fuerit translatum dominium, ſicuti ſenſit ipſemet Camerarius præcitato in loco, dum ita ſcripſit,quia vel notarius non punitur,niſi re tradita. & rectè quidem : quia non translato dominio,alienatio non ſortitur effectum,atque ita nulla eſt, & conſequenter locus non eſt pœnæ prohibitionis. Ita de vaſallo alienante contra prohibitionem reſpondit Iaſ.conſil.7. colum.pen. verſic.ſecundo notabiliter. lib.3.& diximus ſupra in reſponſione ad primā obiectionem. Idem quando alienatio eſt nulla alio defectu. Ita Clarus §.feudum. q.31.& in ſpecie noſtræ conſtitutionis Plotus in conſ.19.num.12. Etenim ſi alienantes nulliter non incidunt in pœnam, multo minus notarius,qui inſtrumentum recepit.

Quintò obiicitur,quod prædicta conſtitutio in d. §.notarii contra, loquitur continuatiuè his verbis. Notarii contra formam pręſentis conſtitutionis inſtrumenta rogare non audeant ſub eadem pęna.Hęc ſanè verba ſignificant,tunc fieri contra formam cōſtitutionis,quando rogantur inſtrumenta venditionis inſtitutionis hæredum &c. ergo ſola venditio & inſtitutio,non expectata traditione translationeque dominii. ſi enim tunc ſolummodo locus eſſet dominium, notarii non rogarent inſtrumenta contra formam conſtitutionis, quia in ſolo actu venditionis non conſtaret prohibitio, ſed tunc cum deuentū eſſet ad traditionem. Perpenduntur etiam illa verba ſub eadem pœna,quæ præſupponunt, vēdentem vel inſtituentem hæredem incurriſſe pœnam. Et quia notarius rogat de eodem actu inſtrumentum ſimili pœna punitur, & conſequenter conſtat,ſola inſtitutione forenſis locum eſſe pœnæ prohibitionis.

Reſpondetur ex dictis ſupra diſtinguendo actū confectū a notario,ab illo alienantis. Notarius, vt dictum fuit, ſtatim quo rogatus fuit, ex quo quantū ad ſe actus eſt perfectus. Diuerſum in teſtatore. Præterea, verius eſt,notarium non puniri,niſi prius trāſlato dominio in exterum illum, cui facta eſt alienatio, vel qui fuit inſtitutus hæres. Non repeto iam dicta.

Secunda eſt dubitatio,an diſpenſatio conceſſa forenſi, vt poſſit acquirere, cenſeatur etiam data, vt poſſit ſuccedere.

Hæc dubitatio non merebatur excitari ab aliquo
25 iuriſconſulto, †Scui turpe eſt ignorare,ius in quo(vt Modeſtinus dicere ſolebat) verſatur.

Eſt enim peruulgarum illud, quod aliqñ reſpondit Vlpian.in l.vlt. ff.de legibus,his verbis. Totū autem ius conſiſtit, aut in acquirendo, aut in conſeruando,aut in minuendo. Aut enim hoc agitur,quēadmodum quid cuiuſque fiat, aut quemadmodum quis rem,vel ius ſuum cōſeruet, aut qūo alienet,aut amittat.Hactenus Vlpian.qui mācus, & mutilus di-
26 ceretur,ſi verbum acquirere †tanquam genericum, non comprehenderet verbum ſuccedere. Et pandectarum compillatores ſub titulo generalis nominis, ff.de acquirendo rerum dominio, collocarunt permulta Iuriſconſultorum reſponſa, in quibus agitur de ſucceſſionibus ex ultimis teſtatorum diſpoſitionibus, vt in l.acquiritur,in princ.iuncto §.1. verſic. ideoque.l.in eo quod.cum l.ſequenti.l.homo liber. l.hæreditas,& l.quædam. Et omnium melius,& manifeſtius Theophilus in ſuis inſtitutionibus. in titul. per tuas perſonas nobis acquiritur.ſcriptū reliquit, nobis acquiri multis modis: Inquit ſanè acquiſitiones eſſe iuriſgentium, vel iuris ciuilis.Iuriſgentiū ait eſſe quatuotdecim, vt donationes,hoſtiū ſpolia, lapillos,hoc eſt, precioſas gēmas in littore maris inuētas,animalium noſtrorum fœtus,& reliqua, quæ ille proſequitur.Ciuiles acquiſitiones ſunt(inquit Theophilus) duplices, rerum ſcilicet ſingularium,& quæ per vniuerſitatem acquiruntur,ſunt ſingulares,vſucapio,ius accreſcēdi,legatum, & fideicommiſſum. Per vniuerſitatem,vt hæreditas,bonorum poſſeſſio, arrogatio,& liberatum cauſa bonorum additio.

Ex his intelligimus, quam perperam excitetur dubitatio hæc.

SVMMARIVM.

1 *Moram committi abſque interpellatione a debitoribus minoris.*
2 *Debitorem minoris non eſſe interpellandum.*
3 *Minori teneri debitores ſoluere abſque interpellatione.*
4 *Filium præſumptione iuris ſuccedere matri & patri cū beneficio abſtinendi.*
5 *Filius ergo hæres, non eſſe veram conſequentiam.*
6 *Filius ergo hæres,in fauorem valere conſequentiam.*
7 *Moram irregularem efficere vt fructus debeantur.*
8 *Fructus teneri reſtituere debitorem ex mora irregulari.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MXC.

QVòd Claudius Tritius fuerit in mora reſtituendi Roberto portionem ſibi contingentem ex bonis eius matris,& conſequenter teneatur ad reſtitutionem fructuum ab eo perceptorum,vel ad eorū æſtimationem, vel intereſſe, ex eo demonſtratur, ꝙ cum Robertus eſſet, & ſit ætate minor, non habuit neceſſe interpellare prædictum Tritium ad reſtitutionem dictæ portionis, ſiquidem ſancitum eſt fauore
1 minorum,†moram committi ab eorum debitoribus abſque aliqua interpellatione. Ita ſanè ex Diui Seueri decreto reſpondit Vlpianus in l.eum vero.ꝟ. §.appa-

§.apparet.in fine.ff.de fideicommiſs.libert.cuius ver
ba hæc ſunt.Certè minoribus 25.annis & in hoc tri
buendum eſt auxilium, vt videatur in re mora eſſe.
Nam qua ratione decretum a Diuo ſeuero conſtitu
tum eſt,in re moram eſſe circa pecuniaria fideicom-
miſſa, quæ minoribus relicta ſunt, multò magis de-
bet etiam in libertatibus hoc idem admitti. Hacte-
nus Vlpianus.Idem manifeſtius conſtituerunt Impe
ratores Diocletianus, & Maximianus in l.in mino-
rum.C.in quibus caſibus in integrum reſtit.non eſt
neceſſaria. Conſtitutionis verba ſic leguntur.In mi-
norum perſona re ipſa, & ex ſolo tempore tardæ pre
tij ſolutionis, recepto iure moram fieri creditũ eſt,
in his videlicet, quæ moram deſiderant,ideſt in bo-
næ fidei contractibus, & fideicommiſſis, & legatis.
Hæc Imperatores. Et prædictis in locis Accurſius,
& reliqui. Idem quoque ſcribunt Alex.in l.quod te.
num.8.ff.ſi cert.pet.& in conſ.7.num.8.verſ.& eo tẽ-
pore.lib.2.Corn.in conſ.184.num.8.lib.3.Curt.ſen.
in conſ.39.viſis, & diligenter.col.3. verſ.& pro tem-
pore.Socin.ſen.in conſ.57,num.43.lib.4.& idem So
cin.inter conſil. Ruini in conſ.26.num.33. lib.3. M.
Ant.Baueria in tract.de mora, in 2.parte. num.15.
verſ.ſeptimo. Ludouic.Gomez. in §.ex malefic. nu-
mer.50. inſtit.de actio. Camillus Plautius in d.l.quod
te. lib.5.num.23. & ibidem Ioan.Bologn. num.67.
Ioan.Bapt.Lupus in l.Curabit.§.7.n.136. C.de act.
empt.Seraph.in tract.de priuileg.iuramenti. priuile
gio 47.nu.1. Ego ipſe in lib.2. de arb.iud.caſu 220.
num.17. Et prædicti quidem Doctores affirmant,
ſic ſancitum, & conſtitutum fuiſſe non ſolum in le-
2 gatis,† & fideicommiſſis,ac in contractibus:ſed etiã
in debitoribus minorum aliis ex cauſis,& diſpoſitio
3 nibus,& in ſpecie, quando eſt quis debitor † ex di-
ſpoſitione ſtatuti, ſcribunt Alex.Curt.ſen.Socin. &
Ruin.præcitatis in locis,& rectè quidem, cum ſtatu
ta æquiparentur vlt.diſpoſitionib. & eandem reci-
piunt interpretationem; ſicuti affirmant poſt alios
Curt.iun.in conſ.5.num.18.Socin.iun.in conſil.181.
num.38.lib.1.Crauet.in conſ.vlt num.12.lib.2.& la-
tiſſimè Tiraquell.de retrac.conſang.ad finem.num.
13.His intelligimus ceſſare quod pro Tritio allega-
tur de interpellatione non facta a Roberto, cum illa
procedant in creditore,qui maior eſt ætate,ſecus in
minore,cuius ætas minor pro eo interpellat.

Non etiam repugnat quod obijcitur,Tritium ex-
cuſandum eſſe a mora ob id,quòd difficile erat ei in
ſcienti, & ignoranti cui deberet ſoluere,cum ſibi co
gnitum non eſſet,an d.Robertus eſſe vellet hęres ma
tris pro ſua contingenti portione: ſicuti hanc eſſe iu
ſtam cauſam excuſandi debitorem a mora ſcribunt
Bart.in l.quod te.num.15.verſ.ſed ſi tu eſſes.ff.ſi cer.
pet.& Ripa num.58.qui extendit hoc habere locum
etiã,quando fit interpellatio a filio creditore, cum
non conſtet debitori interpellato, ipſum interpel-
lantem eſſe filium, & hæredem. Nam reſpondetur,
Tritium ſatis ſuperque ſciuiſse, Robertum fuiſse fi-
lium Aemiliæ,quam ipſe Tritius in vxorem duxit ſe-
cũdo loco.Sciuit etiam Tritius ipſum Robertũ fuiſ-
ſe hęredem matris, cum vera ſit a doctorib. noſtris
recepta illa Diui Apoſtoli ad Galath.cap.4.ſenten-
tia,ſi filius ergo hæres.Sic ſanè gloſs.in l.neceſsariis.
ff.de acquir.hæred. in l.1. C.ſi minor ab hæredit. ſe
abſt.& in §.vlt.inſtit de hæred.qualit. & differen. &
4 obid.dicimus, filium † præſumptione iuris ſuccede-
re,& hæredem eſse patris, & matris. Ita ſanè gloſs.
in §.1.in verbo parentes. in auth.vt qui oblig.habe-
re perhib.res minor.quam ſingularem eſse teſtan-
tur Bald.in l.Apud hoſtes.col.vlt. C.de ſuis & legit.
Alex.in l.ſi.cum dotem.§.tranſgrediamur, num.11.
ff.ſolut.matr. & in l.neceſsariis.num.5. ff.de acquir.
hæredit.poſt Roman.ibidem Iaſ.in l.non hoc.num.
3.C.vnde legit.& admittit Ripa in d.l.quod te. nu.
58.quando conſtat,interpellantem eſse filium.Nec
obſtat ſi dicatur,quod propter beneficium abſtinen
di iure prætorio conceſsum filio, non valere nunc
5 conſequentiam; † eſt filius, ergo hæres, vt tradunt
omnes in d.l.neceſsariis.præſertim Bart.& Alexan.
quos ſecutus eſt Dec. in conſ.652.nu.12. verſ. Non
obſtat, quod filius. Nam reſpondetur,id procedere
6 quoad ea, quæ non ſunt fauorabilia filio,† ſecus in
ei fauorabilibus, vt declarant Bart.in l.ſi filius, qui
patri.num.1.ff.de vulg. & pupil.ſubſtitut. & ibidem
Alex.num.2.in fine.& Iaſ.num.8.qui dixerunt, eſse
commendandum perpetuæ memoriæ.Et prædictos
ſecutus eſt Roland.in conſ.20.num.16.lib.1.

7 Et hæc quidem mora † irregularis in quam inci-
dit Tritius operatur hũc effectũ, vt is teneatur reſti-
tuere Roberto etiam fructus a ſe perceptos ex d.bo
nis,ſicuti in ſpecie reſponderunt Alex.in d.conſil.7.
num.8. lib.2.Socin.ſen.in conſ.133.num.12.verſic.
ſecundò principaliter. lib.2.in conſil.57.numer.43.
lib.4.& idem inter conſil. Ruin.in conſ.26.num.33.
lib.3.& Io.Bapt.Lupus in l.curabit.§.7.numer.136.
C.de actio.empt.qui num.137.poſt Caſtr. Alex.Soc.
ſen.& alios idem eſse ſcribit, de mora illa irregulari
8 † cauſata ex cõtractu obligatorio vltro citroque, vt
in emptore,& venditore,quando emptor eſt conſe-
cutus rem ſibi venditam,& percepit fructus,nondũ
ſoluto pretio venditori,cui ipſo iure abſque alia in-
terpellatione tenetur ad fructus, vel intereſse.

SVMMARIVM.

1 *Authentica contra rogatus.ex §.nobis autem. de reſtitut.*
declarata.
2 *Licentiam tacite datam grauato alienandi non excludere de-*
ducentem.
3 *Hæredem grauatum reſtituere, quicquid ſupererit, teneri re-*
ſeruare quartam fideicommiſſario.n.4.
5 *Licentiam expreſſe datam grauato reſtituere, vt poſſit alie-*
nare, efficere ut poſſit etiam in vltima voluntate diſponere.
6 *Grauatum reſtituere fideicommiſſario poſſe vigore licentiæ*
ei datæ alienare in vltima voluntate.n.7.
8 *Probibitum alienare niſi poſt tempus, lapſo tempore poſſe*
alienare, ex licentia expreſſa, a contrario ſumpta.num.9.
10 *Facultatem non alienandi ad certum tempus includere ex-*
preſſam facultatem lapſo tempore alienandi.n.11.
12 *Hæredem grauatum reſtituere quæ ſupererunt, probibitũ ta-*
men alienare niſi poſt ætatẽ certam, poſſe etiam in vltima
voluntate bona fideicommiſſi alienare in totum, ex duabus
permiſſionibus. & n.13.

FACTI SPECIES.

Teſtator duos habens filios, eos hæredes fecit, deinde ita diſpoſuit. Probibui & probibeo dictis filijs meis vſque ad annum 40. ſuæ ætatis omnem penitus alienationem bonorum meorum per me relinquendorum, ita quod omnis alienatio quæ fieret contra hanc meam expreſſam probibitionẽ ſit nulla & nullius valoris efficaciæ & momẽti, & pro infecta habeatur, & bona ſic alienata ſemper vindicari poſſint per hæredes & ſucceſſores meos a quocumque futuro emptore, ſeu poſſeſſore etiam ſine vlla penitus reſtitutione pretij, nec alterius rei, quia volo et intendo d. mea bona per me relinquenda permanere debere in dictos filios meos, & eſſe penitus inalienabilia vſque ad eorum ætatem reſpectiuè annorum 40. vt ſupra, & ea quæ non alienabuntur poſt dictam ætatem remanere debere in filias meas & filios ſuos.

Mortuo

Mortuo teſtatore, deceſſit vnus dictorum filiorum ſine filijs & inteſtatus. Deinde deceſſit ſecũdus filius iam ſexagenarius relicta ſola filia naturali legitimata tamen, quam hæredem in omnibus bonis fecit.

Dubitari nunc contingit, an d. ſecundus filius potuerit d. omnia bona relinquere d. filiæ ſuæ legitimatæ: non reſeruata quarta parte, iuxta auth. contra rogatus. C. ad S.C. Trebell. ſubſtitutis.

Initium a Domino.

CONSILIVM MXCI.

PRopoſita dubitatio noua non eſt. Sed diu ac mul
tum a noſtris exagitata, cui, vt clarè, quantũ per
me licebit, ſatisfaciam, explicando conſtitutionem
1 illam Iuſtiniani in dicta † authen. contra rogatus. de
ſumpta ex §. nobis autẽ. in auth. de reſtit. diſtinguo
atque conſtituo duos caſus.

Primus eſt, quando teſtator tacitè dedit facultatẽ
2 & licentiam alienandi hæredi grauato fideicõmiſſo,
ſicuti quando dixit. Et quid quid ſupererit ex bonis
meis id reſtituatur ſubſtituto. Hoc ſane caſu hæres
non poteſt alienare, niſi vltra dodrantem, iuxta dict.
auth. contra rogatus, quæ propriè locum habet hoc
in caſu. Et hæc quidẽ alienatio vſque ad dodrantẽ, &
non vltra, atque ita hæres iſte grauatus tenetur reſer
uare quartam reſtituendam fideicommiſſario, ſicuti
ſcripſi in comment. de præſumpt. lib. 4. præſ. 188. nu.
3 11. verſ. de primo illo. vbi dixi hanc eſſe cõmunẽ † ſen
tentiam, probatam ab Accurſ. Cyno, Odoffred. Bel-
uiſ. Bald. Ang. Alex. Corn. Pariſ. Petr. Ioan. Anchar.
& Hierony. Gabr. Et his accedunt nunc Alex. in con
ſil. 16. lib. 7. Crot. in conſ. 340. num. 10. lib. 3. Marcha
brun. in conſ. 39. n. 47. & Marc. Ant. Peregr. in tract.
de fideicommiſs. art. 40. num. 42. Intelligitur etiam
4 caſus iſte, vt ſcilicet poſſit hæres † ſic grauatus alie-
nare dodrantem inter viuos: non autem in vltima
voluntate. Ita ſane ſcripſi in d. præſumpt. 188. nu. 17.
poſt Comenſ. Alexan. Corn. Ruin. Socin. ſen. Alciat.
& Hierony. Gabr. Non caret tamen dubitatione opi
nio hæc, cum ab ea diſſentiunt Bald. in auth. contra
rogatus. nu. 10. C. ad Trebell. Alex. ſibi parum con-
ſtans in conſ. 14. num. 5. lib. 1. Socin. ſen. ſibi etiã con
trarius in cõſ. 123. col. pen. num. 3. lib. 3. qui in initio
illius reſpõſi refert ſic cõſuluiſſe & Bartholom. Ray-
ner. & Balgionnm Peruſinũ præſtantiſſimos docto-
res, ſic & Crot. in conſ. 340. nu. 16. lib. 3. qui dicit, hãc
eſſe communem opinionem. Quam quidem probãt
etiam Iaſ. in conſil. 130. num. 4. lib. 4. Ruin. in conſil.
109. num. 13. lib. 2. Marchabr. in conſil. 39. nu. 49. qui
pariter teſtatur communem eſſe opinionem, & Ioã.
Petr. Surd. in conſ. 352. nu. 27. lib. 3. Verum cum ca-
ſus iſte noſtro nõ conueniat, vt ſtatim intelligemus,
plura non ſcribo.

Secundus eſt caſus, quãdo teſtator expreſſe dedit
5 facultatem ipſi hæredi † grauato alienandi bona ip-
ſa fideicommiſſi. Hoc ſanè caſu duo affirmant docto
res, vnum quod poſſit ipſe hæres alienare in totum
ſicque vltra dodrantem, Alterum, quod poſſit alie-
nare, non ſolum inter viuos, ſed etiam in vltima vo-
luntate. Illud primũ quod ſcilicet hæres totum alie-
nare poſſit, ſcribunt Socin. ſen. in d. conſ. 123. num.
3. lib. 3. Ruin. in conſ. 76. n. 12. in conſil. 112. n. 10. in
conſ. 120. in fin. & in conſ. 153. col. vlt. lib. 2. Io. Petrus
Anchar. in d. q. 12. n. 5. lib. 1. Hierony. Gabr. in dicto
conſ. 99. n. 25. & n. 32. & Decian. in conſ. 18. num. 50.
lib. 3. & idem ego ipſe ſcripſi in comm. de præſumpt.
lib. 4. præſumpt. 188. num. 5. vbi declaraui, & rationẽ
adduxi. Et hæc quidem eſt magis recepta ſententia
aduerſus Soc. ſen. ſibi cõtrarium in conſ. 31. col. pen.
num. 12. lib. 4. & Pariſ. in conſ. 72. num. 65. lib. 3. Illud
etiam ſecundum, quod ſcilicet hæres fideicommiſſo
6 † grauatus, cui teſtator dedit alienandi facultatem,
alienare etiam poſſit in vltima voluntate, controuer
7 titur inter doctores. Recepta † tamen magis opinio
eſt, quod ſic alienare valeat hęres. Ita ſcribunt So-
cin. ſenior in conſil. 123. colum. 1. & 2. lib. 3. & in con-
31. num. 11. lib. 4. Ruin. in conſ. 76. num. 11. in conſil.
112. num. 30. & in conſ. 115. n. 3. lib. 2. Pariſ. in conſil.
25. num. 17. & 25. lib. 2. Io. Petrus Anchar. in q. 12. n.
5. lib. 1. Hierony. Gabr. in d. conſ. 99. num. 22. qui cõ-
munem eſſe opinionem teſtatur. Idem ego ſcripſi in
comment. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 188. nu.... &
accedunt nunc Iaſ. in conſ. 173. lib. 2. Decian. cõſ. 27.
num. 40. & in conſ. 78. nu. 21. lib. 3. Mar. Ant. Peregr.
in tract. de fideicommiſs. art. 40. num. 45. & num. 46.
verſ. contra vero. & Io. Petrus Surd. in conſ. 10. n. 33.
lib. 1. & in conſil. 430. num. 5. lib. 3. qui teſtatur ſe ita
obtinuiſſe in Senatu Pedemontano.

Difficultas itaque tota verſatur, demonſtrare te-
ſtatorem hunc expreſsè dediſſe facultatem alienãdi
huic grauato. Et verè dicendum eſt, ſic expreſſim cõ
ceſſiſſe. Nam quando teſtator ita dixit, (vt noſtro in
caſu) prohibeo hęredi meo, ne ex bonis meis aliquid
alienet, donec effectus erit ætatis annorum 40. dici-
8 tur dediſſe † licentiam alienandi poſt ætatem illam.
Et hæc quidem licentia, & facultas dicitur expreſſa.
Ita in ſpecie reſponderunt Iaſ. in conſ. 173. col. 3. ver
ſic. non obſtat ergo primum. lib. 2. Ruin. in conſ. 76.
num. 13. & 14. iuncto num. 2. in conſil. 112. num. 10. &
in conſ. 153. in fin. lib. 2. Socin. ſen. in conſ. 123. nu. 3.
& col. vlt. lib.... & Aluarot. in reſp. 571. num. 11. verſ.
item reſpondeo &c. ſecund. impreſs. antiq. Lugdun.
& hos ſecutus ſum in conſ. 151. num. 49. verſ. Non
obſtat ſecundum. lib. 2. & accedit nunc Decian. in
conſ. 27. numer. 13. lib. 3. qui ad rem hanc videndus
eſt. comprobatur prædicta traditio ex eo, quod hæc
9 alienandi † licentia poſt exactum 40. annum dicitur
cõceſſa a contrario ſenſu, ſicuti manifeſtum eſt. Por-
rò quod a ſenſu contrario venit, expreſſum eſſe dici-
tur. Ita gloſſ. in l. qui teſtamento, il 2. §. mulier. ff. de
teſtam. & gloſſam illam ſecuti ſunt ibidem Bald. &
Caſtr. ſic & Bald. in l. conuenticulam. C. de Epiſcop.
& cler. confert text. notab. in l. ſiquis locuplex. in fin.
ff. de mannmiſſ. teſtam. vbi habetur, quod id de quo
conſtat a contrario ſenſu legis vel canonis dicitur
conſtare apertiſſime, & illo in loco Bart. num... di-
xit, quod argumentum a ſenſu contrario venit ex-
preſſe ex ipſa lege, & fortius reſpondit Bald. in conſ.
142. Quidam Dom. Pariſ. col. 2. libr. 2. argumentum
a ſenſu contrario eſſe ipſum legis, & Bald. ſecutus
eſt Curt. iun. in l. 1. in princ. n. 43. ff. de officio eius cui
mandata eſt iuriſdict. & alijs comprobat Euerard.
in Centur. legali in loco, a contrario ſenſu. num. 1.
& hic quidem ſecundus caſus noſtro & ſi conuenit,
attamẽ ad faciliorem explanationem propoſitæ du-
bitationis ſubijcio tertium.

10 Tertius † itaq; eſt caſus, quando teſtator expreſſe
dedit facultatem alienandi, & deinde dixit, quod
ea quę non reperientur alienata, vel quæ ſupererint,
reſtituantur, ſicuti teſtator ipſe noſter diſpoſuit, dũ
dixit primum quod hæredes a ſe inſtituti non poſ-
ſent alienare donec impleuiſſent ætatem 40. anno-
rum, atque ita (vt diximus ſupra) poſt illam ætatem
permiſit poſſe alienare, deinde adiunxit verba hæc.
Et ea, quæ non alienabuntur poſt dictam ætatem

remanere debere in filias meas &c. Hoc ſanè caſu
idem dicendum eſt, quod in præcedenti; quod ſcili-
11 cet poſſit hæres grauatus † alienare in totum etiã in
vltima voluntate. Socin. ſen. in conſ. 123. col. pen. ver
ſic. Non obſtat, quod in caſu noſtro. lib. 3. in ſpecie
reſpondit, de caſu, in quo teſtator dederat licentiam
hæredi grauato alienandi bona fideicommiſſi dein-
de adiunxerat, quod ipſe heres teneretur reſtituere,
quod tempore mortis ſuæ ſupererit ideſt, quod non
reperiretur alienatum, reſtitueret fideicommiſſa-
rio. Reſpondit ſane Socin. poſtrema illa verba non
reſtringere licentiam alienandi iam expreſſe cõceſ-
12 ſam, cũ † ſequentia a præcedentibus regulari & de-
clarari debeant, & non e contra, vt tradit Bart. in l.
quiſquis. de leg. 3. & quia ſi poteſtas (inquit Socin.)
primo conceſſa reſtringeretur ad intellectum verbo
rum ſequentium. eſſent penitus ſuperflua, cõtra leg.
ſi quando. in princ. de leg. 1. & cap. ſi Papa. de priui-
leg. in 6. & hæc (ſubiungit Socin.) eſt mens teſtatoris.
Et præterea conſiderat Socin. ibidem. col. pen. in fin.
verſic. ſecundo reſpondeo &c. quod hoc in caſu cõ-
currunt duæ promiſſiones alienandi, vna (vt iam di
ximus) dum elapſo anno ætatis 40. data eſt alienan-
di facultas, altera tacita ex ſignificatione illorũ ver-
borum. Quod hæres reſtituat ea, quæ ſupererunt,
13 ideſt, quæ non reperientur alienata. Hæ ſanè † duæ
permiſſiones vna expreſſa altera tacita ſimul iunctę
operantur (inquit Socin.) quod hæres potuerit alie-
nare in totum ipſa bona fideicommiſſi etiam in vl-
tima voluntate. Id quod ipſe Socin. comprobat ali-
quot ſimilibus. Et ibidem col. vlt. verſ. tertio ego re-
ſpondeo, vtitur alia ratione, quam non refero. Et So
cin. ſecutus eſt Io. Petrus Surdus in conſil. 10. num.
33. lib. 1. qui ad rem hanc videndus eſt. Et idem ſimi
li in caſu reſpondit Ruin. in conſ. 120. lib. 1. in. ſi. iun-
cto principio, vbi refert verba teſtatoris. & in fin. ver
ſic. & vbi omnia.

Nec repugnat prædictis quod reſpondit Alexan.
in conſ. 16. in princ. & per totum. lib. 7. vbi per verba
hæc; & quæ non alienabuntur &c. (ſic dicitur in mo
tiuis) concludit quartam partem debere reſeruari fi-
deicommiſſario, atque ita fideicommiſſum ſic quali
ficatum non conſtituitur ſuper toto. Sed tantum ſu-
per parte, ſcilicet ſuper alienatis: Nam reſpondetur
Alexand. loqui quando teſtator ſimpliciter dixit,
quod hæredes grauati erogarent in pauperes. Sicq;
reſtituerent pauperibus bona, quæ reperirentur eſſe
in hæreditate: & quæ non eſſent alienata per ipſos
hæredes, & ſic (inquit ibi Alexand. num. 1.) in effe-
ctu voluit reſtitui pauperibus illud, quod ſupereſſet
in hæreditate, tẽpore quo eueniret conditio ſubſti-
tutionis fideicommiſſi. Quo caſu (ſubiungit Ale-
xand.) hæres poteſt alienare, reſeruata ſolum quar-
ta illi, cui teſtator reſtitui voluit id quod ſupereſ-
ſet, vt ſtatuit Iuſtinianus in dicta authen. contra ro-
gatus: Qui quidem caſui noſtro nun conuenit: Sed
eſt ille, de quo diximus ſupra in primo; vbi & hoc
Alexandri reſponſum allegauimus.

S V M M A R I V M.

1 *Decimarum præſtationem excludi vſu.*
2 *Conſuetudinem differre a præſcriptione.*
3 *Præſcriptionem diferre a conſuetudine.*
4 *Conſuetudinem non egere titulo aut bona fide.*
5 *Inueſtituras non probare niſi inter inueſtitum & inueſtien-tem.*
6 *Decimarum liberationem præſumi ex curſu immemora-bili.*
7 *Tempus immemorabile vim legis habere.*
8 *Priuilegij vim habere tempus immemorabile.*
9 *Tituli uim habere tempus immemorabile. num. 10.*
11 *Tempus immemorabile dici annorum centum.*
12 *Inueſtituram ſolã in ſine executione non probare.*
13 *Decimas Eccleſiaſticas non dari ſecularibus in feudum.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MXCII.

QVod communitates vniuerſitatis Thani, & Ter
nij Valliſtellinæ cogi nequeat præſtare aliquas
decimas, vel perſonales vel prædiales, Dominis de
Venoſtis de ipſis decimis inueſtitis a Reuerendiſſ.
& perilluſtri Domin. Epiſcopo Nouo Comenſi, duæ
rationes & argumẽta ſatis ſolida demonſtrant. Quo
rum alterum eſt, quod vſu & conſuetudine antiqua
1 & recepta liberantur communitates a decimarum †
præſtatione, ſicuti ſcribunt Io. Andr. Butr. & Imola
in cap. vlt. de conſuet. quos refert & ſequitur Ruin.
in conſ. 142. num. 11. lib. 5. & accedit. Didac. Couua.
in lib. 1. variar. reſolut. cap. 17. num. 10. verſ. hinc igi-
tur. Quo de vſu & conſuetudine ſatis conſtat, non
ſolum antiqua ſed etiam antiquiſſima, cum nuſquã
appareat, has decimas fuiſſe ab his vniuerſitatibus
exactas. Nec repugnat, ſi dicatur, hanc non eſſe con
ſuetudinem, ſed potius pręſcriptionem, quæ alioqui
non decurrit, niſi adſit titulus & bona fides. Nam
2 reſpondetur, verius eſſe, dici conſuetudinem, cum †
conſuetudo illa appelletur qua curſu temporis ali-
3 quid acquiritur vniuerſitati, præſcriptio † verò, quæ
acquiritur particulari. *Differentiã hanc inter præ-
ſcriptionem & conſuetudinem faciunt in terminis
noſtris gloſſ. & doctor. in cap. in aliquibus. & in cap.
cum contingat. de decimis, & Ruin. in d. conſil. 142.
n. 11. & alijs in caſibus idem ſcribunt ipſemet Ruin.
in conſ. 41. num. 5. & in conſil. 217. num. 3. lib. 1. & in
conſ. 115. col. 2. lib. 4. Ripa in l. quo minus. num. 39.
ff. de flumin. & Crauet. in tract. de antiq. tempor. in
4. parte princip. in princip. num. 31. & hæc quidem
4 conſuetudo † non requirit titulum vel bonam fidẽ,
ſed ſufficit ſolus vſus, vna cum curſu 40. annorum,
licet diuerſum ſit in præſcriptione, ſicuti ſcribunt
Hoſtien. in ſumma. tit. de conſuetudine. §. vlt. Ruin.
in d. conſil. 142. num. 12. & de eadem facti ſpecie in-
terrogatus idem reſpondit Pariſ. in conſ. 25. num. 6.
lib. 4. ſic & Didac. in d. cap. 17. num. 8. verſ. decimo,
his omnibus.

Non etiam obſtat, quod obiici poſſe uidetur, non
eſſe obſeruandam hanc conſuetudinem, cum con-
ſtet alias Reuerendiſſimos Epiſcopos perſæpe in-
ueſtituiſſe ſæculares de his decimis ab uniuerſitati-
bus prædictis præcipiendis. Nam reſpondetur pri-
5 mo illas inueſtituras † non probare contra has com-
munitates, ſed ſolum inter Epiſcopum inueſtiẽtem
& inueſtitos, ut tradunt quamplurimi quos longa
ſerie congerit Maſcard. in tractat. de probationibus
concluſ. 541. numer. 1. 2. & 3. qui numer. 13. & 14.
declarat, niſi concurrant alia adminicula, quæ hic
non concurre certum eſt. Præterea & ſecundo re-
ſpondetur prædictas inueſtituras uon fuiſſe ſortitas
aliquem effectum, cum non conſtet illos inueſtitos
aliquid pro his decimis a pręḋictis uniuerſitatib. exe
giſſe. Quod exiſtimo ea ratione factum, quia in-
feudatio ipſarum decimarum fieri non poterat ſæ-
culari, repugnante ſacro Lateranenſi Conci-
lio, de quo dicemus infra. Altera eſt ratio &
fuuda-

fundamentum pro his vniuerſitatibus, quod a tanti
temporis curſu, cuius apud homines nulla extat me
moria, non ſoluerunt aliquas decimas, ex quo ſequi
tur præſumi vel a ſummo Pontifice, vel ab Epiſcopo
has cõmunitates fuiſſe exemptas & liberatas a præ-
ſtatione harum decimarum. Hic titulus, quem ſic
deducunt hæ vniuerſitates, probatur hoc curſu tem
6 poris † immemorabilis, ſicuti in ſpecie de decimis
ſæcularibus infeudatis affirmant Zabarell. in conſil.
246. Notum ſit vniuerſis. qui. Comenſ. in conſil. 83.
Quia cauſa. col. 1. verſic. de tempore autem. Felin. in
c. cauſam, quæ. n.... verſ. limita ſecundò, de præſcrip.
Franc. Balb. in tract. de præſcript. in 1. parte 5. par-
tis princip. q. 7. in fine. verſ. ſecundo limita. Pariſ. in
dicto conſ. 25. num. 11. & num. 12. lib. 4. Alciat. in re
ſpon. 10. lib. 1. Decian. in conſ. 39. num. 5. & 12. verſ.
attamen. lib. 4. & Crauet. in conſ. 496. nu. 6. lib. 3. qui
refert Comenſem, eũque non improbat. Habet enim
7 curſus immemorialis † temporis vim legis. l. 1. in fi-
ne. ff. de aqua pluuia arcenda. Et habere vim conſti-
tuti reſpõdit iuriſconſ. in l. hoc iure. §. ductus aquæ.
ff. de aqua quot. & æſtiua, & habere vim priuilegij,
8 † conceſſi a Principe ex certa ſcientia, reſpondit De-
cius in conſ. 496. col. 2. poſt Bald. in cap. 1. col. 2. quæ
ſint regalia. Et eſſe quoddam ſpeciale priuilegiũ re-
ſponderunt Socin. iun. in conſil. 49. num. 33. lib. 1. Et
9 curſum hunc temporis immemorabilis † haberi pro
veritate & priuilegio ſpeciali cenſuit Bald. in conſ.
257. Quæſtio vertens. lib. 2. quem ſecutus eſt Crauet.
in tract. de antiq. tempo. in 2. particula 2. partis prin
cip. numer. 9. & habere vim pacti reſpondit Bald. in
conſil. 24. Subtiliter. col. 2. lib. 4. imò eſſe pacto fortio
rem cenſuit Oldrad. in conſ. 172. col. 2. & demum hic
10 immemorialis † temporis curſus titulum tribuere,
affirmant Bart. in l. cum de in rem verſo. num. 2. col.
3. verſic. veniamus ad ſecundum. ff. de vſuris. Alex. in
conſ. 113. num. 1. lib. 1. Felin. in cap. cum ex officij. n.
13. de præſcript. Iaſ. in l. ſi certis annis. col. vlt. C. de
pactis, & Pariſ. in conſ. 25. num. 18. lib. 4. qui reſpon-
dit in ſpecie liberationis a præſtatione decimarum,
quæ tanti temporis curſu acquiritur. Et alia ad rem
ſcribunt Melchior Palaez in tract. maiorat. in 4. par-
te. quæſt. 21. num. 6. & 7. & Teſſaurus in deciſio. 16.
num. 4.

Nec repugnat ſi dicatur, noſtro in caſu non vide-
ri decurſum hoc tempus immemoriale, quod a mul
tis dicitur, quando excedit centum annos. Ita ſanè
Zabarella in cap. diligenti. in fine. de præſcript. & ibi
dem Felin. in fine, qui idem docuit in capit. ad au-
dientiam. colum. 8. verſic. limita 5. & in cap. cum no-
bis. col. 2. in fine. de præſcript. & Curt. inn. in conſil.
90. col. vlt. Qui quidem centum annorum curſus nõ
extat noſtro in caſu, in quo apparet de inueſtitura
percipiendi decimas conceſſa a Reuerẽdiſs. Epiſco-
po anno 1508. Nam reſpondetur primò, quod imò
11 tempus immemoriale † eſt minus tempore centum
annorum, ſicuti tradunt gloſſ. in cap. cum nobis. de
præſcript. Lapus, Geminian. & Francus in capi. 1. de
præſcript. in 6. Alexan. in conſil. 208. colum. penult.
lib. 2. & hos retulit & ſecutus eſt Crauett. in tractat.
de antiquit. tempor. in 2. particula, 4. partis princip.
quæ incipit. Abſolutis. num. 2. qui multis rationibus
& argumentis probat. Præterea & ſecundò reſpon-
detur, noſtro in caſu decurſum eſſe tempus vltra
centum annos, cum non conſtat, quod ſupra an-
num 1508. præſtitæ fuerint hæ decimæ. Nec illæ
inueſtituræ præſertim dicti anni 1508. quidquam
faciũt: Cum (vt diximus ſupra) probatum non fue-
rit, nec probari poſſit a Venoſtis de his decimis in-
ueſtitis aliquid exactum, atque ita prædictæ inueſti-
12 ſtituræ † nullum effectum ſortitæ ſunt. Id quod eue-
niſſe exiſtimo, quia erant nullæ & irritę repugnan-
tes (vt agit ſupra) ſacro Concilio Lateranenſi cele-
13 brato anno 1179. quo ſancitum fuit decimas † ec-
cleſiaſticas concedi non poſse ſæcularibus in feu-
dum, quemadmodum poſt alios egregiè ſcribit Di-
dac. Couuarr. in lib. 1. variar. reſolut. cap. 17. numer.
5. verſic. & dubio procul. &c. & accedunt Claudius
Seyſellius in Speculo feudorum, in titul. Quæ res in
feudum dari poſſunt. verſic. Nihilominus. & Berous
in conſil. 21. numer. 9. & 10. lib. 1. qui teſtatur hanc
13 eſſe receptam † ſententiam.

His abunde ſatis demonſtrauimus, prædictas vni
uerſitates liberas & exemptas eſſe ab hac præſtatio-
ne decimarum, quas in omnem caſum nec exigi pa-
tietur Reuerendiſſimus atque perilluſtris Domin.
Epiſcopus ſi ob ipſam exactionem futurum aliquod
ſcandalum poſſe oriri præuidebit, ſicuti egregiè ado-
monet Stephanus Auffrerius in additionbus ad Ca-
pellam Toloſ. q. 440. num. 4. poſt Dominicũ Gemi-
nianum, quem allegat.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtandi facultatem nullis formulis uerborum impediri.*
2 *Derogatorias derogatoriarum non impedire teſtamenti reuo cationem.*
3 *Clauſulas derogatorias teſtamenti concipi ſimpliciter generalibus verbis: ſolum ſpecialibus, et ſpecialibus cum qualitate.*
4 *Clauſulam ſpecialem, tolli alia generali.*
5 *Clauſulam ſpecialem, tolli ſpeciali.*
6 *Clauſulam ſpecialem derogatoriam tolli ſecundo teſtamento, in quo ſit mentio primi.*
7 *Derogationem amplam generalem, habere uim clauſulæ ſpecialis.*
8 *Reuocari prius teſtamentum per ſecundum in quo dicitur, re uocando alia teſtamenta prius facta.*
9 *Quouis modo, verba eſſe vniuerſalia.*
10 *Clauſulam non obſtante quocumque alio teſtamento, habere uim ſpecialis derogationis.*
11 *Iuramentum habere vim ſpecialis derogationis.*
12 *Clauſulam ſpecialis derogationis eſſe eam, dicta in primo teſtamento, volo hic in ſecundo pro expreſſis haberi. numero 13.*
14 *Nominationem Notarij rogati de primo teſtamento habere vim clauſulæ derogantis.*
15 *Affectum ſingularẽ erga inſtitutum ſecundo in teſtamento, habere vim clauſulæ derogatoriæ primi.*
16 *Clauſulam illam nil operari ſi nõ valet vt teſtamentum, valeat vt donatio.*
Clauſulam in teſtamento ſolitam poni, quod valeat iure donationis intelligi, vbi inſtitutio non ſortiatur effectum.
17 *Donationem factam in teſtamento caſu quo hæredis inſtitutio non valeat, reuocato teſtamento cenſeri reuocatã. num. 18.*
19 *Donationem inter uiuos contra bonos mores non ualere.*
20 *Donationem factam ſub conditione, ſi teſtamentum non ualeat, eſſe turpem.*
21 *Donationem factam in teſtamento, eſſe eiuſdem naturæ quo teſtamentum.*
22 *Donationem omnium bonorum uel partis factam caſu quo teſtamentum non ualeat eſſe reuocabilem. num. 23. & 24.*
25 *Facultatem duplicem dari, alteram teſtandi, alteram reuocandi teſtamentum, quorum neutra tolli poteſt.*
26 *Conditionem, ſiue modum adiectum donationi ut ualeat, niſi fuerit per ſcripturam reuocata, efficere eam donationem eſſe cauſa mortis. n. 27.*
28 *Inſtrumentum Notarij facere fidem, cum requiſita habet.*
29 *Notarios Aſtenſes non ſubſignare inſtrumenta ex vſu.*

30 *Conſuetudinem in nō ſignandis inſtrumentis ſeruandam.*
31 *Hæredem non poſse improbare teſtamentum ſemel probatū.*
32 *Notarium poſse eſse rogatum de teſtamento teſtatoris manu ſcripto.*
33 *Notarium extra territorium non poſse conficere inſtrumentum. num. 34.*
35 *Notarius Imperialis poteſt conficere inſtrumenta in feudis Imperialibus.*
36 *Notarium puniri extra ſuum territorium cōficientem inſtrumentum, illud tamen valere.*
37 *Inſtrumentum licet a prohibito confectum valere.*
38 *Inſtrumentum confectum a notario non matriculato valere.*
39 *Statutum licet annullet inſtrumentum, non tamen annullare contractum in eo geſtum.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MXCIII.

ET ſi de quatuor propoſitis dubitationibus, de
quib. ſum interrogatus, adeo doctè, & acutè re-
ſpōſum eſt a præſtantiſſimo Iuriſconſulto D. Cæſare
Melioreto, quem honoris cauſa nomino, vt ſuperua
canea videri poſſit mea oīs opera. Verumtamen, vt
iuſto me interrogantis deſiderio ſatisfaciam, nō gra
uabor meum qualecumq; iudicium interponere. Et
quidem de prima dubitatione ſentio, teſtamentū ab
Illuſt. D. Comitiſſa Franciſca Maria Scarampa condi
tum an. 1574. & cōprobatū an. 1577. cenſeri iuſtè re-
uocatum, per teſtamentum ab eadem D. Comitiſſa
confectum anno 1585. Hoc vero anni 1585. mutatū
per illud poſtremum celebratum anno 1598. Huius
veritatis demonſtrandæ gratia multis vtar rationib.
& argumentis, præmittendo tamen prius aliqua ad
faciliorem huius dubitationis explanationem.

Præmitto itaque primum, iure ſancitum eſſe adeo
1 liberam eſſe oportere teſtatoris † voluntatem & di-
ſpoſitionem in conficiendo teſtamentum, vt eius vl-
timum & poſtremū impediri nullo modo poſſit qui-
buſuis verborum formulis, clauſulis & cautelis, ſicu-
2 ti paſſim tradunt omnes † in l. ſi quis in principio te
ſtamenti. ff. de leg. 3. præſertim Bart. num. 11. in fine.
Vide omnino Petrū PeKium de teſtamētis coniugū.
lib. 1. cap. 4. Bald. in l. ſancimus. in fine. C. de teſtamē
tis. Iul. Clar. in §. teſtamētum. q. 95. verſ. Nam lex. &
Petrus Peralta Hiſpan. in d. l. ſi quis in principio. nu.
226. & num. 229. qui ſcriptum reliquit nulla via, nul
la uè humana inuentione aut inueſtigatione poſſe in
ueniri cauillationem, cautelā aut aſtutiam, technā,
vel vafriciem, qua vel quibus poſſit quis ſe ipſum
aſtringere ad non teſtādum, ſiue abſolute, ideſt, quā
do nullum penitus feciſſet teſtamētum, ſiue reſpecti
uè, hoc eſt, quò ad non reuocandum teſtamentum
ab eo primo confectum. Et manifeſtè hoc ſignifica-
uit Hermogenianus in ſuo illo reſponſo d. l. ſi quis in
principio. ibi. Nemo enim eam ſibi poteſt legem di-
cere, vt a priore ei recedere non liceat. &c. Quocirca
licet confecta ſint plura teſtamenta, adhibitis qui-
buſcumq. clauſulis derogatorijs, & derogatoriarū
2 derogatorijs ad poſtremū & vltimum teſtamētum:
attamen nil illa operantur, quando conſtat teſtato-
rem ipſum voluiſſe illa mutare, ab eiſque recedere
conficiendo vltimum ipſum teſtamentum.

3 Præmitto ſecundò, clauſulam † derogatoriam ad-
hibitam in primo, ſecundo, & alijs præcedentib. te-
ſtamentis ad poſtremum & vltimum, altero de trib.
3 modis & formulis cōcipi, hoc eſt primò † verbis his
generalibus, volo meum hoc teſtamentum valere,
non obſtante quouis alio teſtamento, quod contin-
gere poſſit me facere. Altera ſicque ſecunda eſt clau
3 ſula derogatoria verbis his ſpecialibus † ſimpliciter
concepta. Volo meum hoc teſtamentum valere, non
obſtante quouis alio teſtamento, quod continge-
re poſſit me facere, cum per hoc derogatum eſſe mā-
do & iubeo. Tertia eſt clauſula derogatoria verbis
3 ſpecialibus † cum aliqua qualitate ſic concepta. Vo-
lo meum hoc teſtamentum valere, non obſtante quo
uis alio teſtamēto, quod contigere poſſit me facere,
cui per hoc derogatum eſſe mando & iubeo, illudq;
valere nollo, niſi in eo ſcripta ſit oratio dominicalis
vel Angelica ſalutatio, vel tale carmen. Vel ſi dicat
teſtator, cui alio teſtamento a me conficiendo dero-
gatum eſſe volo, & omni clauſulæ derogatoriæ in eo
a me adhibitæ iterum derogo & derogatum eſſe vo-
lo. Hanc diſtinctionem faciunt multi illi doctores,
quos congeſſi & probaui in comment. de pręſumpt.
lib. 4. præſumpt. 166. num. 6. verſ. primus caſus. num.
13. & num. 59. & nunc accedit Peralta in d. l. ſi quis
in principio teſtamenti. num. 125. verſ. tertio ſignan
ter, & num. 222. verſ. Nam vt in ſuperioribus. Et præ
citatis in locis contra ſcripſi, clauſulam illam ge-
4 neralis derogationis † poſitam in primo teſtamento
tolli alia generali derogatione poſita in ſecundo ſeu
vltimo teſtamento, vt ſcripſi in dicta præſum. 166. n.
9. verſ. primus caſus. &c. Clauſula vero derogatoria
verbis ſpecialibus cōcepta tollitur alia derogatoria
ſpeciali. Ita ſcripſi in d. præſumpt. 166. num. 13. ver-
ſic. tertia eſt opinio, vbi dixi, hanc eſſe receptam ma-
gis opinionem; Demum clauſula derogatoria verbis
ſpecialibus concepta, cum aliqua alia qualitate,
tollitur etiam alia ſpeciali derogatione cum aliqua
maiori verborum conceptione. Ita ſcripſi in d. præ-
ſumpt. 196. num. 59.

His præmiſſis dicimus, nos verſari in ſecundo &
tertio caſu, nēpè derogationis ſpecialis ſimpliciter
factæ, & derogationis ſpecialis cū aliqua qualitate.
Et propterea videndum eſt, an poſtremum teſtamē-
tum illuſtriſs. huius teſtatricis cōtineat clauſulas ſpe
ciales derogatorias & qualificatas, quibus cēſeatur
ipſa teſtatrix voluiſſe tollere & mutare præcedentia
teſtamenta? Et quidem in confirmatione teſtamen-
ti anni 1574. facta anno 1577. habetur clauſula de-
rogationis ſpecialis qualificata his verbis. Ma per-
che potria accadere, che per arte alcuni per mali
trattamenti, & mali conſulti, minacie & altre coſe, ò
machinationi, dilche non poco dubito, conoſcendo
in mano & poſſanza di cui ſono, che per euitar peg-
gio ſarei forſe aſtretta fare altre diſpoſitione, non ſa
rà ſpontanea, ma sforzata, ſe in eſſa no li ſarà queſto
verſo di mia mano ſcritto. Mitius inueni quàm te ge
nus omne ferarū. Et queſto s'intenda in ogni diſpoſi
tione ſi trouaſſe fatta in fauore del Sig. Gio. Tomaſo
Valperga mio marito & d'ogni altro. &c. Hæc ſanè
derogatio eſt manifeſtè ſublata et extincta per clau-
ſulas ſcriptas in teſtamento condito anno 1585. ſicu
ti his argumentis facile demonſtratur.

Primo perpendo verba dicti teſtamenti an. 1585.
quibus fit ſingularis & indiuidua mentio illius car-
minis. Mitius inueni quam te genus omne ferarum,
appoſiti in prædicta confirmatione teſtamenti ann.
5 1574. Quæ ſanè ſingularis mentio † manifeſte oſten
dit voluntatem teſtatricis fuiſse omnino reuocandi
dictum primum teſtamentum, ſicuti a fortiori do-
cuit Bart. in l. ſi quis in principio teſtamenti. num.
10. in fine. verſic. Quæro quid ſi uerba. ff. de legat. 3.
qui ita ſcripſit. Quæro, quid ſi uerba derogato-
ria ſunt ita concepta per hæc uerba. Quod ſi aliud
teſtamentum fecero, nolo ualere, niſi obſerua-
ta fuerit talis ſolemnitas. Et ſi in eo fuerint appo-
ſita verba reuocatoria iſtius clauſulæ, nolo reuoca-
tionem valere, quid iuris? Puto idem, quia quocum-
que

Digitized by Google

que modo ſint facta verba reuocatoria, ſi prioris vo
luntatis faciunt mentionem, & ēt qualitatis teſtamē
ti, tñ non eſt neceſſe, quod verba ſingulariter expri-
6 mant. ſufficit.n.ad reuocationem, † quod reuocata
ſit illa clauſula derogatoria, vt hic. Hactenus Bart.
6 † qui manifeſtè affirmauit, ſufficere, quod in ſecūdo
teſtō fiat ſpecialis mentio primi teſtamenti, & clau
ſulæ derogatoriæ in eo ſcriptæ. Quæ ſanè traditio &
doctrina conuenit a fortiori caſui noſtro, in quo fa-
cta eſt mētio ſingulariter & in indiuiduo illius carmi
nis. Mitius inueni quam te genus omne ferarum. &
Bart. ſecutus eſt Caſtr. quem ſtatim referam, qui ver
ba Bart. declarat. & in ſpecie magis accedit Dec. in
conſ. 475. num. 12.

Secundò conſidero verba illa tam ampla, & præ-
gnātia. Et ogni altre clauſule & parole derogatorie,
di qual ſi voglia forma & modo, & ſerie di parole cō
cette, de quali non ha memoria. &c. Hæc ſanè verba
ſufficiunt, vt cenſeatur derogatum & reuocatū pri-
mū teſtamētū, in quo appoſita ē clauſula derogato-
ria, quod aliud teſtm̄ a ſe conficiendum non valeat,
niſi appoſitum ſit tale carmen, vel oratio Dominica
7 lis. &c. Ita ſane † in ſpecie idē Bar. in conſ. 21. vt di-
xit & aſſeruit. lib. 1. Ruin. in conſ. 228. n. 1. in fi. lib. 1.
& idem Caſtr. in conſ. 279. Paſſus iſte dubitabilis. in
fin. lib. 1. in ſpecie reſpondit Gemin. in conſ. 115. ſu-
per dubio. col. 1. verſ. & quia in ſecundo. &c. iunctis
his, quæ dixit in col. 2. verſ. in caſu iſto. &c. Reſpon
dit ſanè Gemin. quod et ſi primo teſtamēto adiecta
fuit clauſula deregatoria ad ſecundum his verbis cō
cepta. Quia voluit (de teſtatore loquitur) quod ſecū-
dum teſtm̄ faceret mentionem de primo. Item & de
quibuſdam verbis. O bone Ieſu. &c. attñ ſubiunxit
Gemin. in d. col. 2. verſic. in caſu iſto. &c. ſufficere ad
8 derogationē † dicti primi teſtamenti, quod in ſecun
do ſcribantur verba hæc. reuocando alia teſtamenta
prius facta nūcupatiuè vel in ſcriptis, vel quouiſmo
9 do. &c. cum verba illa, quouis † modo, tamquā vni-
uerſalia cōprehendant oēm modum & formam, ſub
quib. factū eſt primum teſtm̄, ſicuti proprie cōtingit
in caſu hoc noſtro. Idem reſpondit Dec. in conſ. 475.
nu. 11. verſ. quarto reſponderur. ſic ēt Natta in auth.
hoc inter liberos. n. 60. C. de teſt. & Didac. Couua. in
rub. extra de teſtamentis. in 2. part. n. 19. verſ. quarto
conſtat. &c. ſcriptum reliquerunt, quod et ſi in pri-
10 mo teſtō teſtator ita dixerit, † & volo hoc meū teſtm̄
firmum, & perpetuum eſſe, nec cenſeri reuocatū per
aliud teſtamentum, quod fecero, niſi in eo ad verbū
ſcripta ſit Angelica ſalutatio, ēt ſi nominatim huius
10 primæ voluntatis meminero, attamen ſufficit † (vt
propriè contingit noſtro in caſu) ſi in ſecundo teſta-
mēto fiat mentio prædictæ derogationis, his verbis.
Non obſtante quocūque alio teſtamento per me fa-
cto, quæcumq; verba derogatoria habente. Et horū
traditionē & iniam retuli & probaui in com. de præ-
ſumpt. lib. 4. præſum. 166. nu. 59. & nouiter accedit
Petrus Peralta Hiſpan. in repet. l. ſi quis in principio
teſtamenti. n. 222. verſ. In quarta quæſtione. ff. de le-
gat. 3. qui dixit, non eſſe opus alia derogatione ſingu
lari & indiuidua.

Tertio ſuffragatur iuſiurandū præſtitum in d. te-
ſtamento an. 1585. in quo prædicta teſtatrix proteſta
ta eſt, ſe cum iuramento reuocare teſtm̄ anni 1574.
& eius confirmationem factam ann. 1577. cuius qui
11 dē † iuramenti ea eſt uis & virtus, vt appoſitū in clau
ſula derogatoria pariat effectū ſpecialis derogatio-
nis, ſicuti in terminis his noſtris ſcribunt Bald. Ca-
ſtrenſ. Alex. Guido Papæ, Iaſ. Soc. ſen. Ruin. Dec. Di-
dac. Natta, & alij quos congeſſi in comment. de præ
ſumpt. lib. 4. præſumpt. 166. num. 35.

Quarto vrgēt non parum verba illa d. teſtamenti
an. 1585. Et ogn'altre clauſule & parole derogatorie
di qual ſi volgia forma, e modo & ſerie di parole cō-
cette, de quali nō ha memoria. &c. ēt poſt multa. Ini
precando per ciò con ogni humiltà, & reuerenza il
giudicio & caſtigo dell'omnipotēte Iddio ſopra tut
ti quelli & qual ſi voglia perſona, che impugnerà, ò
contrauerra per ſe, ò per altri il preſente ſuo teſta-
mento. &c. Hæc ſanè verba ſpecialis derogationis &
imprecatiua operantur omnimodā reuocationē præ
cedētis teſtamēti, & clauſularū derogatoriarū, ſicuti
poſt Gem. Soc. iun. & Did. ſcripſi in d. præſ. 166. n. 50.

Quinto cōprobatur hęc ſnia illis verbis teſtamenti
ann. 1585. ſic ſcriptis. Et quali (loquitur de verbis &
clauſulis derogatorijs poſitis in d. teſtō ann. 1574. &
12 eius cōfirmatione an. 1577.) in ogni † modo vuole &
dechiara, che s'habbino per eſpreſſe & indiuidua
mente di parola in parola inſerte & diſteſe. &c.
13 Hæc ſanè verba † operantur, vt dicatur facta dero-
gatio indiuidua. Ita in terminis Albert. Brun. in tra-
ctat. de forma tit. ex quib. conſiſtant forma & ſolēni
tas. col. 19. eſt pag. 24 verſ. quid aūt operatur clauſu
la, &c. quē referunt & ſequuntur Didac. Couuar. in
rub. extra, de teſtamentis. in 2. parte. nu. 20. verſ. rur
ſus erunt, & Ant. Gabr. in lib. 6. concluſ. tit. de clauſu
lis. concluſ. 5. num. 10.

His intelligimus per teſtm̄ conditum ann. 1585.
derogatum et ſublatum eſſe teſtamentū ann. 1574.
et eius confirmationem factam ann. 1577.

Nūc diſſerendū eſt, an prædictum teſtm̄ an. 1598.
ſit ſublatū, et verè ſublatū eſſe dicēdum oīno eſt. Ver
ba d. teſtamenti derogatoria ad futura teſtamenta
ita ſe habent. Vole anco, ordina, diſpone e dechiara,
che il preſente teſtamento et diſpoſitione, ch'hora
intende fare, vaglia, ſia oſſeruato et adempito come
ſopra ha detto, diſpoſto, e dechiarato, non oſtante
qual ſi voglia altro teſtamēto & diſpoſitione, ſi p vl-
tima volontà, che tra viui che dopò il preſente teſta
mento e diſpoſitione, veniſſe detta Sig. Conteſſa fa-
re in qual ſi voglia occaſione, loco, e tēpo, che in ta-
le ſubſequente teſtamento Codicillo ò altre diſpoſi-
tioni per vltima voluntà ò tra viui ſij ſpecificatamē
te, indiuiduatamēte, interamēte di parola et nel prin
cipio nell'inſtrumento, ò altra ſcrittura, et immedia
temente dopò l'anno meſe e giorno et inditione ap-
poſta tutta l'oratione Dominicale infraſcritta. Pater
noſter, qui es in cęlis, ſantificetur nomē tuum, Adue
niat regnum tuum, fiat voluntas tua, ſicut in cęlo et
in terra, panem noſtrum quotidianum da nobis ho
die, et dimitte nobis debita noſtra, ſicut et nos di-
mittimus debitoribus noſtris, et ne nos inducas in-
tentationē. Sed libera nos a malo amē. In modo che
per quella nō baſti ne giuramento, ne qual ſi voglia
altra parola geminata pregnante altra clauſula der
rogatoria ſotto qual ſi voglia modo, forma, e ſerie di
parole concette, ne anche baſtino altre parole pre-
ciſe come preciſamente, omninamente et ogni, et
qual ſi voglia miglior modo, ne altre parole equipo-
lenti, o che foſsero anche di maggior importanza,
ne anche baſtino alcune ancora che grandi impre-
cationi di qual ſi voglia poſſeruāza di tal ſubſequē-
te teſtamento, o altra diſpoſitione per vltima vo-
luntà ò trà viui, ma hà dechiarato, e dechiara, diſpo
ſto, e diſpone che nō eſſēdoui literalmēte diſteſo tut
ta la detta oratione dominicale, et nel principio del
l'altro inſtrumēto, ò altra ſcrittura come ſopra, ogni
ſubſequente teſtamento diſpoſitione per vltima vo-
luntà, ò tra viui reſta nulla inualida et inefficace
per diffetto della ſua voluntà, qual non s'intendi
d'eſſer in tal teſtamento, ò altra diſpoſitione vlti-

Digitized by Google

ma come ſin'hora ha dechiarato e dechiara che nõ
vi ſarà la ſua voluntà ſaluo con l'eſplicità, e letterale
eſpreſſione & eſtenſione de tutta l'oratione Domini
cale ſudetta nel modo predetto, più perche &c. vo-
lendo donque detta Illuſtriſs. Signora Conteſſa.
Prædicto teſtõ anni 1585. fuiſſe derogatũ, illudq.
extinctum per verba ſcripta in teſtamento condito
anno 1598. ſatis conſtat. Nam in hoc anni 1598. legi
tur ſcripta ad verbũ oratio illa dominicalis appoſi-
ta in d. teſtõ anni 1585. ex quo ſequitur manifeſta ip
ſa derogatio, ſecundum ea, quæ diximus ſupra in 1.
argumento, vbi inter alios retuli Dec. in cõſ. 475. n.
12. Pręterea in eodem teſtõ ann. 1598. leguntur hęc
verba. Reuocauit & annullauit, & mutauit, reuocat-
que annullat & reuocat d. & alia quæcũq; teſtamen
ta per ipſam facta, & per quoſuis notarios recepta,
& alias quaſcumq; vltimas volũtates, cũ quibuſuis
clauſulis derogatoriis, & derogatoriarum derogato
riis. &c. Hæc ſanè verba clare ſignificãt & operãtur
ſpecialẽ & penè indiuiduã reuocationẽ d. teſtamẽti
anni 1585. ſicuti ſcripſi ſupra in 2. & 4. argumento.
Et demum ſubiunxit eadem teſtatrix verba hæc.
etiam quod talia ſint, de quib. mentio ſpecialis fieri
oportuit, & quas voluit haberi hic pro expreſſis &
ſpecificatis, ac ſi de verbo ad verbũ iſerta eſsẽt. &c.
Quæ quidẽ verba operari omnimodã reuocationẽ
d. teſtamenti an. 1585. ſatis colligitur ex his, quę ſcri
pta ſunt ſupra in vlt. argumento. Eſt etiam obſeruan
14 dũ prædictam teſtatricem † nominaſſe perſonã no-
tarii de eo teſtamento anni 1585. rogati, id quod ſi-
gnificat ipſam teſtatricem habuiſſe ſcientiam & me
moriam illius teſtamenti, & conſequenter voluiſſe
illud mutare & reuocare, vt late ſcripſi in d. præſ.
166. n. 18. Pręterea accedit quod (vt in facto mihi prę
ſupponitur) hæc teſtatrix valde diligebat Illuſtriſs.
D. Amedeum Nicolaum hæredem in hoc vltimo te-
15 ſtamento inſtitutum. Quæ quidem ſingularis † affe-
ctio coniectura in facit ſatis efficacem ipſam teſtatri
cem voluiſſe oĩno reuocare quæcumque præcedẽtia
teſtamenta habentia ẽt clauſulas derogatorias ſpe-
ciales, ſicuti poſt alios ſcripſi in d. præſ. 166. nu. 42.
Secunda eſt dubitatio, an donatio a prædicta Illu-
ſtriſ. D Comitiſſa Frãciſca Maria teſtatrice facta an.
1577. in ea cõfirmatione teſtamenti a ſe confecti an.
1574. iure nunc valeat, & ſi teſtamenta illa an. 1574.
& an. 1585. fuerint, (vt diximus) reuocata? Rñdendũ
eſt non valere, donationis verba ita leguntur, & per
maggiore corroboratione & fermezza delle coſe in
eſſo teſtamento (de teſtamento anni 1574. intelligit)
contenute in caſo, che per deffetto di qualche ſolen
nità detto teſtamento receuuto per me (de ſeipſo no
tario rogato loquitur) patiſce qualche difficoltà, &
eccettione di validità, di ſua certa ſcienza & ſpon-
tanea volontà detta Signora hà dato ceduto, da ce-
de & dona per mero & puro titulo di donatione ir-
reuocabile. &c. Hæc ſanè verba altero de duob. mo-
dis intelligi poſsunt. Et primò quidẽ, quod vbi de-
fectu ſolemnitatis, puta, numero teſtium deficiente,
vel teſtamenti rogitu, vel eius publicatione, vel ſimi
li, ita quod nullum ſit ipſum teſtamentum, locus ſit
donationi. Si ita, (vt verè exiſtimo) intelligenda ſunt
prædicta verba, dicendum eſt, nihil illa operari, ſi-
cuti in ſpecie docuit Imola in l. hæredes palã. §. vlt.
num. 23. ff. de teſtam. qui ad verbum ita ſcriptũ re-
16 liquit. Item adde ad clauſulam, † ſi non valet iure
teſtamenti, valeat vt donatio inter viuos. Quod di-
cta clauſula in teſtamento nil videtur operari. Nam
aut teſtamentum valet, & nil operatur, quia deficit
conditio ſub qua debet operari, aut teſtamentũ non
valet, & tunc etiam dato quod hæres ibi ſit præ-
ſens, & acceptans, non videtur inducere donatio-
nem inter viuos, quia per illam in effectu videretur
donare omnia præſentia & futura, quod fieri non
poteſt, vt notatur in l. pactus. C. de pactis conuẽt. &
in l. vlt. C. de pactis. Hactenus Imol. quem in ſpecie
ſecutus eſt Ruin. in conſ. 178. num. 13. verſ. Nec etiã
eſt verum. lib. 1. cum ergo noſtro in caſu nullus exti
terit dicti teſtamenti defectus reſpectu ſolennitatis,
ſequitur dicendum, iuxta primum membrum diſtin
ctionis Imolæ, donationi locum eſſe non poſſe, cum
non euenerit conditio ſub qua facta eſt. Altero ſicq.
ſecundo modo intelligi poſſunt prædicta verba, nẽ-
pè quod vbi contingat ipſum teſtamentum non va-
lere, ob id quod teſtatrix ipſa illud mutaret & reuo
caret, locus ſit donationi, & hic quidem intelligẽdi
16 modus vel ex eo ſuadetur, quod teſtatrix incepit †
ab inſtitutione hæredis, deinde donauit, vbi ipſa in-
ſtitutio non ſortiatur ſuum effectum, ſicuti in ſpecie
ſic conſiderant Franc. Aret. in d. l. hæredes palam.
§. vlt. col. vlt. verſ. quæ doctrina ff. de teſtam. & mani
feſtius Aret. ſecutus reſpondit Ruin. in conſil. 129.
numer. 4. verſ. ex quo enim. lib. 1. Intelligendo ſecũ-
17 dum hunc modum, dicimus † donationem non va-
lere, cum illa per teſtamenta ann. 1585. & ann. 1598.
ita reuocata & nulla redditur, vt & ipſum teſtamen
tum anni 1574. & eius confirmationis anni 1577.
18 Ita in terminis affirmant 17. doctores, nempè.
1 Cyn. in l. 1. C. de ſacroſ. eccl.
2 Dynus in conſ. 7. incipit. Quæſtio talis eſt. nu.
10. verſ. mihi videtur.
3 Bart. in l. ſi quis in principio teſtamenti. num.
12. verſ. hoc non eſt verũ. ff. de legat. 3. & in l. ſtipula-
tio hoc modo concepta. num. 7. ff. de verb. oblig.
4 Bald. in l. hæredes palam. §. vlt. in fine. ff. de te-
ſtam. & in l. ſancimus. in fine. & in l. cum antiquitas.
num. 4. C. eo. de teſtam.
5 Abbas in conſ. 41. col. vlt. lib. 2.
6 Rom. in conſ. 171. num. 2. & in d. l. ſtipul. nu. 4.
7 Caſtr. in d. l. hæredes palam. §. vlt. in fine. ff. de
teſtam. & in d. l. ſtipulatio hoc modo concepta. nu-
mer. 2. & in l. cum antiquitas. num. 6. C. de teſtam.
8 Alex. in l. ſtipulatio hoc modo concepta. nu. 3.
ff. de verbor. obligat. & in conſ. 25. num. 6. lib. 3. & in
conſ. 156. num. 5. lib. 7. qui teſtatur hanc eſſe commu
nem ſententiam.
9 Crot. in ead. l. ſtipulatio hoc mõ concepta. n. 13.
10 Iaſ. ibidem. n. 7. & in conſ. 122. num. 2. lib. 4.
11 Hierony. Buttigela eodem in loco. num. 6.
12 Marian. Soc. ſen. in tract. de obligationib. in li-
bello 13. num. 17.
13 Curt. iun. in conſ. 56. num. 6.
14 Socin. iun. in conſ. 114. col. 1. & 2. lib. 3.
15 Io. Dilectus in tract. de arte teſtandi tit. 10. cau-
tela 2. num. 5.
16 Didac. Couuar. in rub. extra de teſtamentis in
2. parte. num. 17. verſ. hinc probari poterit.
17 Iul. Clar. in §. teſtm̃ q. 95. verſic. contrariã verò.
Ea ratione munita eſt recepta hęc ſententia, quod
19 contractus ſicq. donatio † inter viuos facta ſub cõdi
tione turpi, & contra bonos mores non valet ipſo iu
re. l. impoſſibilis. & l. generaliter. de verb. obl. Atqui
20 donatio † hæc facta in teſtamento, ne mutari poſſit
ipſum teſtamentum eſt facta ſub conditione turpi,
& repugnanti bonis moribus, cum impediat liberã
teſtandi facultatem. l. ſtipulatio hoc modo cõcepta.
de verb. obligat. Ergo donatio hæc non valet. eſt &
21 altera ſecunda ratio, quia donatio † hæc ſequitur
naturã teſtamenti, in quo facta et inſerta eſt, ſicuti
ſcribunt et probant inter alios ex prædictis Ruin. in
dicto conſil. 129. num. 6. 7. 8. et 9. libro 1. Crauett. in
rubr.

rub.de leg.1.num.164. in fine.quia(inquit Crauet.) talis donatio in caſum mutationis & reuocationis teſtamenti uidetur aufferre liberam teſtandi facultatem. Nam metu donationis factæ abſtinebit ab ipſa reuocatione & noua teſtamenti couſectione.

Et his cōſtat a prędicta recepta opinione male diſſentire Dynum ſibi parum conſtantem in cap.quod ſemel.in fine. de reg.iuris in 6. Bald. in conſil.338. lib.2. & in cap.1.de feudo dato in uicem legis cōm. & Dec.conſ.247.col.vlt.verſ.& in terminis.

Et prædicta quidem recepta ſententia locum ha-
22 bet non ſolum, quando teſtator † donaſſet omnia bona, de quibus teſtatus eſt, vbi contigiſſet eum reuocare ipſum teſtamentum, ſed etiam quando donaſſet aliqua ex illis vel alijs rebus particularibus.
23 Nam adhuc donatio † ipſa non impedit reuocationem & mutationem teſtamenti, & conſequenter ēt ipſa donatio cenſetur reuocata, atque ita non valet. Ita ſanè ſcribunt duodecim ij grauiſſimi iuris interpretes.

1 Bart.in l.cum duob.§.idem reſpondit.ff.pro ſocio in l.ſi quis in principio teſtamenti.num.12.verſ. hoc non eſt verum. ff.de leg.3.& in l.ſtipulatio hoc modo concepta.num.9. ff.de verb.oblig. Dixit Bart. quod ſi teſtator in ipſo teſtamento aſſeruit, ſe non reuocaturum teſtamentum; & caſu quo contigiſſet reuocare, quod donabat ipſi hęredi inſtituto omnia bona, &c.intelligitur de bonis tunc exiſtentibus nō autē de futuris, atque ita Bart.dicitur donaſſe certa bona. Ita Bar.intelligunt & interpretantur in ſpecie huius caſus Abbas in conſ.41. in fine. lib.2.Ruin.in conſ.129.num.4.verſ.Nam ſi quis dicat.lib.1.

2 Bald.in l.ſancimus.in fin. C.de teſtamen. & in c.1.§.ſi quis.de feudo dato in uicem legis commiſſo.

3 Ang.in conſ.66.Comes Robert.in fine.

4 Caſtr.in l.ſtipulatio hoc modo concepta.nu.2. in fine.ff.de verbor.oblig.& in conſ.420.Viſo & examinato dicto caſu.num.2.lib.2.

5 Abbas in conſ.41.in fine.lib.2.

6 Aret.in l.hæredes palam. §.vlt.col.2.ff.de teſt.

7 Alex.in l.ſtipulatio hoc modo cōcepta. nu.12. ff.de verb.oblig.& in conſ.15.num.7.lib.3.

8 Ruin.in conſil.129.num.4.& 5.& in conſ.178. num.7.& 8.lib.1.

9 Curt.iun.in conſil.56.num.5.in fine.& num.6. qui dixit, ab hac opinione non eſſe recedendum in iudicando.

10 Moder.Pariſien.in addit.ad Alex.in d.conſ.15. num.6.lib.3.

11 Socin.iun.in conſ.114.num.13.lib.3.

12 Crauet.in rubr.ff.de leg.1.num.166.verſ.quartus caſus.in fine.Ibi ſed tertio opponitur.

Et quidem etiam hoc in caſu militat ſecunda illa ratio ſupra relata, quod ſcilicet & hæc donatio ſequitur naturā teſtamēti in quo facta & inſerta eſt, et talis donatio dicitur auferre liberam denuo teſtādi facultatē, quia teſtator metu factę donationis abſtinebit ab ipſius teſtamenti primi reuocatione & mutatione, vt dixi ſupra, & his intelligimus hanc eſſe
24 verā & magis receptam opinionem † aduerſus Roman.in conſ.171.num.4.verſ.item refragatur, & in conſ.293.col.1.verſ.aut per eum nō infingitur. Ruin. ſibi parum conſtantem in conſil.182. num.10.& 11. lib.1. Dec.in conſ.193.col.2.verſ.primo ergo non obſtat, & Io.Dilectum in tract.de arte teſtandi,tit.10. cautela 2.num.5.

Nec repugnat conſideratio Romani,quā & prædicti probaſſe videntur,quod ſcilicet hoc in caſu ceſſat impedimentum liberę facultatis teſtandi,quia & ſi teſtator donat certa bona: attamen de alijs non donatis teſtari poteſt. Nam reſpondetur duplicem
25 eſse potentiam & facultatem, † nempè vnam teſtandi, alteram reuocandi teſtamentum iam conditum. De prima habetur in l.1.C.de ſacroſanct.eccleſ.§.diſponat.in auth.de nuptijs. Hanc tolli & impediri nō poſse manifeſte probant l.vlt.C.de pactis.& in l.ſtipulatio hoc modo concepta. ff.de verb.oblig.cum ſimilibus. De ſecunda loquitur l.ſi quis in principio teſtamenti. ff.de leg.3. Et ideo ſicuti libera teſtandi facultas tolli & impediri non poteſt, ſic nec hæc libera facultas reuocandi & mutandi teſtamentum iam factū,& aliud cōficere. Et ſi ergo per donationē aliquorū bonorū non tollitur facultas & potentia teſtādi, cum de alijs bonis non donatis teſtari poſſit, attamen aufertur facultas reuocādi donationem in ipſo teſtamento factam, quæ ſanè reuocandi facultas dēt
25 eſse libera. Hac † ratione & diſtinctione in his terminis noſtris vſi ſunt Aret.in d.l.hæredes palam. §.vlt. ff.de teſtam. Ruin.in d.conſ.129.n.5.& in conſil.178. num.13.verſ. Nec etiam eſt verum.lib.1.Curt.iun.in d.conſil.56.num.6. & alij nonnulli ex ſupra relatis. Comprobantur prædicta ex eo, quod ipſamet teſtatrix ſuam ipſam voluntatem declarault, vt.ſ.poſset mutare teſtamētum & reuocare donationem.Ita.n. teſtatrix in d.confirmatione anni 1577.dixit,ò vero per ſcrittura publica la reuocaſse in vita, derogādo in tale reuocatione nominatamente & in ſpecie al preſente inſtrumento, & ne faceſse eſpreſsa & indiuidua mentione & non altrimente & nō in altro mo
26 do.&c. Hęc cōditio vel modus † adiectus donationi inter viuos valet, toto ti.C.de donat.quæ ſub modo, et in ſpecie ſcribūt Imol. in c.cum dilecti.de donat. Barbat.in cap.relatum. il 2.pag.penult.de teſta.quos refert et ſequitur Natta in conſ.270.n.4. Et accedit in ſpecie et claris terminis noſtris Franc.Aret.in l.hęredes palā.§.vlt.col.pen.verſ.Et pro intellectu. ff.de
27 teſt.qui dixit conditionem ſeu modum † et pactū ſic adiectū donationi inter viuos efficere illam eſse donationem cauſa mortis,et propterea reuocato teſtamento in quo facta eſt cenſeri et ipſam reuocatam.

Quod vero ipſa teſtatrix reuocauerit donationē hanc per ſcripturam publicam ſatis conſtat, cum extet inſtrumentum anni 1585. in indiuiduo mētione facta d.donationis,eam reuocauit.Quod verò d.inſtrū ſit ſcriptura publica, nemo ſapiens dubitabit.

Tertia eſt dubitatio, an prædictum inſtrumētum reuocationis dictæ donationis iure valeat vel non, propterea quod repertū non fuit in protocollo notarij de eo rogati, et quia caret ſigno tabellionatus ipſius notarij? Et quidem ſine magna controuerſia dicendum eſt, valere.

Primo,quia hoc inſtrumentum præter id, qđ cōtinet illa ſubſtantialia,ſeu ſolemnia,quæ a iure requiruntur in inſtrumētis,nempè rogitum notarij,annū diē et indictionē, apparet totū ſcriptū & ſubſcriptū manu eiuſdē notarij, ob id indubitatā fidem facit,
28 ſicuti in ſpecie de inſtrumēto † ſcripto, vel ēt ſubſcripto tm̄ manu notarii de eo rogati affirmant Bart.in l.diuus.§.ēt ſenatus.ff.ad leg.Cornel.de falſis. Bal.in auth.ſi quis in aliquo.n.10.C.de edendo,et alii quos cōgeſſi in lib.2.de arbit.iudic.caſu 187.n.5.in com. de præſ.lib.5.præſ.20.num.31.et in conſ.996.n.11.

Secundo accedit qđ hoc inſtrumentū fuit repertū in archa,in qua iuſtis de cauſis conſueuerat notarius iſte recondere ſcripturas authēticas, ſicuti multorū teſtimonio audio fuiſse probatū.Quo fit, vt dubitandū non ſit de veritate et fide adhibenda huic inſtrumēto,cū ex hoc actu cōſtet notariū habuiſse illud vt a ſe receptū, alioqui in archā nō recōdidiſset.
29 Tertio confert cōſuetudo notariorū † illius ciuitatis et Co-

Digitized by Google

& Comitatus Aſtenſis, vbi confectũ fuit hoc inſtru-
mentum, qui non conſueuerũt ſubſcribere & ſuo ta-
bellionatus ſigno ſignare inſtrumēta a ſe recepta, &
30 ſua manu ſcripta. Quæ ſanè conſuetudo † obſeruan-
da eſt, ſicuti in ſpecie tradunt Bald. in auth. ſi quis
in aliquo. num. 16. C. de edendo. Caſtr. in conſil. 195.
viſis his, quæ narrantur. col. 2. verſ. cum ergo. lib. 2.
Ang. in conſ. 275. num. 2. & alij quamplures, quos lõ
ga ſerie congeſſi in lib. 2. de arbitr. iudic. caſu 187. n.
45. & in d. conſ. 996. num. 23. vbi inter alios comme-
moraui Anton. Solam in comment. in conſtitut. ſeu
decreta antiqua Pedemõtium. in tit. de oppoſitioni-
bus contra formam extrinſecam inſtrumentorũ in
gloſſ. 2. num. 7. qui teſtatur Excellentiſs. illum Sena-
tum Taurinenſem, in quo hac ætate ſedent Iuriſcon
ſulti ſapientiſſimi & integerrimi iudicaſſe, inſtrumẽ-
tum Codicillorũ leuari potuiſſe à notula nõ (quod
fortius eſt) ſubſcripta, nec ſigno firmata, a qua tamẽ
conſtabat, alia inſtrumenta leuata fuiſſe per ipſum
notarium ſubſcripta & ſignata, & ipſi inſtrumento
Codicillorum fidem adhiberi debuiſſe. & de conſue
tudine notariorum Aſtenſium teſtatur Purpur. in
conſil. 113. lib. 1.

Quartò & vltimò ſuffragatur, quod hoc ipſum in-
ſtrumentum fuit a D. Comitiſſa teſtatrice & dona-
trice ſubſcriptum & recognitum tamquam receptũ
& rogatum a dicto notario; ita quod dubitandum
non eſt quin ita ſit, & factum approbationemque
hanc improbare non poteſt quilibet prætendens ſe
31 † hæredem huius teſtatricis, iuxta l. cum a matre.
C. de rei vindic. cum permultis ſimilibus a me cõge-
ſtis in conſ. 89. lib. 1.

Quarta eſt dubitatio, an prædictus notarius reci
pere potuerit dictum teſtamentum a dicta D. Comi-
tiſſa conſcriptum ſua manu, & ipſi notario traditũ;
non tamen ab eo lectum, reſpondendum eſt, recipe-
32 re potuiſſe. Nam vera eſt hæc ſententia, notarium †
poſſe recipere & rogatum eſſe de teſtamento a teſta-
tore ſua manu cõſcripto, & ſigillato, tradito ipſi no
tario. Ita ſanè in ſpecie tradunt Iulius Clarus in §. te
ſtamentum. q. 4. propè medium. verſ. conſulo tamẽ.
& Ludouic. Lana in trac. de formulis teſtamentorũ.
in 1. part. num. 26. Et quidem hanc teſtandi formam
obſeruat vſus & conſuetudo multorum.

Quinta & vltima eſt dubitatio, an prædictus no-
tarius a Sereniſs. D. Duce Sabaudiæ & Pricipe Pede-
mõtium creatus, potuerit in oppido & Caſtro Cayri
feudi Imperialis, recipere dictum inſtrumentum?

Reſpondendum eſt, recipere potuiſſe. Et ſi enim
33 communis eſt doctorum opinio, notarium † confice
re non poſſe inſtrumentum extra iuriſdictionem il-
lius Principis, qui eum creauit, quemadmodum cõ-
munem hanc eſſe interpretum ſententiam teſtatur
Ant. Gabr. in lib. 1. concluſ. tit. de fide inſtrumento-
rum concluſ. 1. nu. 1. qui huius opinionis refert Spe-
culatorem, Ioan. Andr. Guiel. de Cuneo, Bart. Col-
lectar. Rot. Roman. Bellam. Butr. Præpoſit. Ruinũ,
& Boerium. & num. 2. ſubiungit Gabriel procedere
etiam ſi extat partium conſenſus. Verumtamen no-
ſtro in caſu multis de cauſis & rationibus notarius
iſte potuit rogari recipere hoc inſtrumentum.

Primò, quia cum prædicta D. Comitiſſa teſtatrix
& donatrix eſſet ſubdita prædicti Sereniſs. D. Du-
34 cis Sabaudiæ, potuit notarius iſte creatus ab eodem
Dom. Duce recipere hoc inſtrumentum etiam in di
cto opido Cayri, ſicuti in ſpecie affirmant Bald. in
cap. cum dilectus. num. 1. de fide inſtrument. Caſtr.
conſil. 226. ſuper primo quo quæritur. num. 1. libr.
2. Abbas in dicto cap. cum dilectus. num. 7. de fide
inſtrum. Felin. in cap. cum P. tabellio. num. 18. de fi-
de inſtrum. & in cap. ad audientiam. colum. 4. verſic.
fatetur tamen. de præſcript. Maranta in diſputat. 2.
num. 15. Crauet. in conſil. 918. num. 1. lib. 5. Anton.
Gabriel. in dicta concluſ. 1. num. 4. verſ. contrarium
tenet. & c. dum poſtremo loco refert hanc opinionẽ.
& abea non diſſentit.

35 Secundò accedit, quod Sereniſs. Dom. Dux † Sa-
baudiæ Sacri Romani Imperii Vicarius perpetuus
in Italia, vt teſtatur Iacobinus de ſancto Georgio
in inueſtitura feudali. in verbo Vicarius. numer. 5.
Ergo iure potuit notarius ab eo creatus recipere
inſtrumentum hoc in dicto oppido Cayri feudi Im
perialis, cum ea poſſet facere quæ ipſe Imperator,
ſicuti multis ſimilibus probat Roland. in conſil. 86.
num. 32. lib. 1.

36 Tertio, admiſſo citra veri præiudicium, quod †
notarius iſte non potuerit recipere hoc inſtrumen-
tum: attamen hoc intelligitur, vt ipſe puniatur, non
autem quia inſtrumentum valeat. Ita Bart. in l. vni-
uerſos. num. 1. C. de Decurio. lib. 10. dum ſcriptum
reliquit quod licet decuriones prohibeantur exer-
cere tabellionis officium ſicque notariatum exer-
cere, attamen ſi inſtrumenta aliqua confecerunt, il-
la valent; Decuriones verò in dicta pœna a lege pu-
niuntur. Et ſimile habetur (inquit Bar.) in cap. ſicut.
37 ne clerici vel monaci, vbi clericis † officium tabel-
lionis interdicitur; & tamẽ ſi rogari de contractu in-
ſtrumentum conſcripſerint, inſtrumentum valet, ip
ſi vero puniuntur. Et illo in loco annotauit Io. And.
quem ſecuti ſunt Angel. & Alexand. in l. Prætor. §. is
etiam. ff. de edendo, ac etiam Roman. in conſil. 409.
num. 8. & alios refert Didacus in lib. pract. c. quæſt.
cap. 19. numer. 8. verſic. Sed ſi ſacerdos. & in ſpecie
magis idem Angelus in dicta leg. vniuerſos. Cod. de
Decurio. lib. 10. docuit, quod ſi ſtatutum prohibet
38 notarium † non matriculatum recipere aliquod in-
ſtrumentum, punitur quidem ipſe notarius non ma
triculatus pœna a ſtatuto impoſita ſi ſtatuti diſpoſi-
tionẽ non obſeruat, ipſum tamen inſtrumentum a
ſe rogatum valet. Et Angelum in terminis ſecuti
ſunt Fulgoſius in conſil. 151. Egregius miles. col. 2.
verſic. amplius & ſi tabellionatus. Dec. in l. in am-
biguis. §. non eſt nouum. num. 6. ff. de reg. iuris & in
conſil. 17. num. 2. & in conſ. 169. num. 2. et Neuiz. in
conſ. 94. num. 5.

Quarto & vltimo, admiſso etiam citra veri præiu
dicium, quod prædictum inſtrumentum reuocatio-
nis donationis ſit nullum, non tamen eſt nulla & in-
39 ualida ipſa reuocatio. Nam ſtatutum † annullans &
irritum declarans inſtrumentum, non tamen annul
lare & irritum declarare dicitur contractum actum-
que geſtum, atque in eo inſtrumento ſcriptum, cum
aliud ſit inſtrumentum, quod conſcribitur ad faci-
liorem probationem, aliud actus & contractus. Ita
in ſpecie tradunt Caſtr. Imol. & Alex. in l. qui ſeruũ.
§. eum, qui Chirographum. de leg. 1. Dec. in d. conſil.
17. num. 3. & conſil. 169. num. 2. verſ. ſed tunc eſset,
Purpur. in l. poſtquam liti. num. 50. C. de pactis, &
Crauet. in conſ. 579. num. 29. lib. 4.

SVMMARIVM.

1 *Feuda diuidi non poſſe.*
2 *Feudorum adminiſtrationem poſſe ex diſpoſitione teſtatoris primogenito dari.*
3 *Feuda regulari a ſuo capite, vnde ſi regnum defertur primogenito. ergo & feudum deferri poteſt.*
4 *Feudum Caſteluetri eſſe ex Ducatu Mutinæ.*
5 *Feuda Imperij conuenire vt ab uno adminiſtrentur.*
6 *Adminiſtrationem poſſe diuidi alternis annis.*

7 *Admi-*

Digitized by Google

7 *Adminiſtrationem feudi poſſe diſpoſitione teſtatoris ad vnũ deferri.*
8 *Feudorum ex pacto & prouidentia eam eſſe naturam, vt ſuccedatur in ſtirpes.*
9 *Teſtatorem non poſſe peruertere ordinem ſuccedendi in feudis.*
10 *Vaſallum non poſſe ordinem ſuccedendi peruertere.*
11 *Feuda tot eſſe quot ſucceſſores.*
12 *Vaſalli ius inſtar eſſe iuris vſufructuarij.*
13 *Feudorum ex pacto & prouidentia adminiſtrationi omnes admitti.*
Conuentionem de feudo ſingulis annis adminiſtrando valere, quando iam omnes admiſſi ſunt.
14 *Feudum ſine conſenſu domini poſſe relinqui alias ſucceſſuro.*
15 *Hæredem non poſſe excipere feudum diuiſum ſine conſenſu domini.*
16 *Conſenſum domini non eſſe neceſſarium, cum de feudo diſponitur in vocatum in inueſtitura.*
17 *Conſenſum domini induci ex ſcientia, quod teſtator reliquerit vni feudum.*
18 *Hæredem vaſalli non poſſe impugnare diuiſionem feudi Comitatus, alias prohibitam.*
19 *Comitatus feudi diuiſionem hæredem impugnare non poſſe.*
20 *Hæredem vaſalli qui alienauit feudum antiquum non poſſe illud reuocare. n. 21.*
22 *Ita neque primogenituram.*
23 *Nullitatem ex triplici capite in alienationibus feudorum oriri.*
24 *Alienare rem hæredis ipſius poſſe teſtatorem. n. 25.*
26 *Exceptionem nullitatis conſenſus domini, eſſe de iure tertij.*
27 *Approbantem, de nullitate diſpoſitionis poſtea non excipere.*
28 *Conſenſum agnatorum proximiorum in alienatione feudi nocere remotioribus.*
29 *Minorem petentem ſe reſtitui aduerſus aditionem hæreditatis probare debere ſe minorem, & læſum.*
30 *Hæredem poſſe contrauenire diſpoſitioni de feudo, cum nulla eſt.*
32 *Conſenſum domini non eſſe neceſſarium, cum de feudo diſponitur ad commodum vocati.*
33 *Nullitatem prouenientem a legis prohibitione hæredem allegare poſſe contra ſe. 34.*
34 *Hæredem non poſſe allegare nullitatem legis, ſed eos qui ſũt vlteriori gradu ſucceſſuri.*
35 *Hæredem poſſe contrauenire facto defuncti, in quo adeſt fraus.*
36 *Fraudem allegari non poſſe per approbantem actum.*
37 *Hæredem contrauenire poſſe facto erroneo.*
38 *Teſtatorem ipſum poſſe contrauenire per errorem geſto.*
39 *Erroneum aliquid eſſe probari exitu. n. 40.*
41 *Errorem non præſumi.*
42 *Errare, qui credit id quod non eſt.*
43 *Clauſulam (de tutti li beni, di qualunche ſorte) eſſe vniuerſalem & complecti etiam feudalia.*
44 *Reſcripti verba generalia reſtringi ad terminos habiles.*
45 *Principem regulariter non poſſe abrogare teſtamentum.*
46 *L. Saius & Augerius declarata.*

FACTI SPECIES.

Illuſtriſ. Dom. Comes Fuluius Rangonus condidit teſtamentum, in quo inſtituit hæredes Illuſtr. D. Comites Claudium, Thadeum, Ioannem, & Iacobum filios ſuos. Deinde de adminiſtratione feudorum diſpoſuit his verbis.

E perche ſi vede che ſpeſſe volte nei gouerni di giuriſditione naſcano diſcordie, quando vi ſono piu patroni che regano, per leuare tali diſcordie, & contentioni, ordino, e voglio che il Seniore di miei deſcendenti ſia quello, che habbia l'amminiſtratione & cura della giuriſditione di Caſteluetro, & li altri non poſſino intrometterſi nella predetta amminiſtratione ſe non che ſi partino tra loro egualmente l'entrate e frutti di detta giuriſdittione, & habbiano anco voce in porre l'Vfficiali di Caſteluetro, volendo però che il predetto Seniore habbia due voci & l'altri vna ſola, & voglio che tal per l'eminenza & prerogatiua reſti ſempre nel Colonello del primogenito, hauendo ſempre il piu vecchio la predetta amminiſtratione.

Et ancora ch'io creda, che li miei deſcendenti debbano ſtar queti in queſta mia ordinatione, hauendo ſolo riſguardo al fine dell'vnione, e pace, per la quale mi ſono moſſo a dare l'amminiſtratione della predetta giuriſdittione al piu vecchio. Nondimeno, ſe pure vi foſſe alcuno delli predetti miei deſcendenti, che non voleſſe ſtare a queſta mia ordinatione & che di ragione la poteſſe violare, voglio che in tal caſo queſto tale o tali che non vorrano ſtare a queſta mia ordinatione ſiano obligati, & ex nunc prout ex tunc, & e contra li grauo a dare & pagare con effetto ſcudi cento d'oro d'entrata in tanti beni ſtabili al predetto Seniore del Colonello del primogenito, & ſucceſſiue ſinche vi ſarà alcuno del ſecondogenito, & coſi continuando in infinito nell'altri Colonelli nel modo predetto, & coſi in tal caſo di contrauẽtione laſſo per ragione di legato o fideicommiſſo li detti ſcudi cento d'entrata ogn'anno in tanti beni ſtabili di quelli che ſaranno peruenuti di quello tale, o tali che non hauerà voluto ſeruare queſta mia ordinatione fatta di buon zelo, & s'intenda, che tutti quelli che vorrano ſtare a queſta ordinatione, diano ogn'anno tanti beni ſtabili per ciaſcun di loro che aſcendino all'entrata di ſcudi cento per ciaſcuna teſta, ſe ben foſſero tre, quattro, cinque, & oltra, et coſi laſſo al predetto Seniore per ragione di legato nel caſo predetto e non altrimenti. Appò ordino, & voglio che l'amminiſtratione della giuriſdittione della ponta di Bonporto con la quale voglio che ſia vnita l'hoſteria, & il paſſo di Bõporto ſia, & pertenga al ſecondo mio genito, diuidendo perciò l'vtilità egualmente, che ſi cauarà di detti luoghi come s'è detto di ſopra della giuriſdittione di Caſteluetro, & ſi ſerua in queſto ſecondogenito tutto quello che ſi è detto di ſopra nel Colonello del primogenito ſingula ſingulis refferendo &c.

Prohibuit etiam teſtator, inuentarij confectionem. Idẽ teſtator prohibuit bonorum immobilium diuiſionem, donec vnuſquiſque filiorum peruenerit ad vigeſimum quintum ſuæ ætatis annum.

Præſupponitur etiam in facto, prædictos filios & hæredes confirmaſſe & ratificaſſe dictum teſtamentum, quod ſic ratificari mandauerat ipſe teſtator, adiecta pœna priuationis (excepta legitima) hæreditatis pro portione eius, qui ratificaſſet.

Præſupponitur etiam prædictos fratres vixiſſe per multos annos in communione omnium bonorum, & primogenitum ac ſecundogenitum adminiſtraſſe feuda eo modo et forma, vt teſtator ipſe diſpoſuit, & inter alios ex prædictis fratribus Illuſtriſ. Dom. Comes Ioannes factus maior viginti quinque annorum præter ratificationem dicti teſtamenti iam a ſe expreſſim factam, tacite dicitur ratificaſſe, cum paſſus ſit feuda a prædictis ſic adminiſtrari.

Nunc vero præfatus Dom. Comes Ioannes petit diuidi omnia bona tam feudalia quam allodialia & libera.

Quæritur quid iuris?

Initium a Domino.

CONSILIVM MXCIV.

Hæc non leuis ponderis & egregia ſatis conſultatio explicari atque abſolui poteſt trib. propoſitis concluſionibus, quibus veris demonſtratis, manifeſte conſtabit, Illuſtriſ. Dom. Comitem Ioannem

nem non iure contendere aduerſus Illuſtriſſimum
Dom.Comitem Claudium eius fratrem. Priuſquam
tamen concluſiones proponam, præmittendum du-
xi, in tacto præſupponi, hæc feuda, de quibus nunc
eſt contentio, eſſe feuda ex pacto & prouidentia, nõ
autem mere hæreditaria, nec mixta, ac etiam habe-
re titulum dignitatis Comitatus. Hoc præmiſſo.
1 Prima proponitur concluſio, hæc feuda † diuidi
non poſſe inter ipſos fratres. Sed iure communi &
teſtatoris diſpoſitione ſaltem, quo ad adminiſtratio
nem pertinere ad prædictum Dom. Comitem Clau-
dium dic. teſtatoris primogenitum. Hæc concluſio
his probatur argum.
Primo tex. cap. Imperialem. §. præterea Ducatus.
de prohib. feudi aliena. per Frider. cuius verba hæc
ſunt. Præterea Ducatus, Marchia, Comitatus, de cæ-
tero non diuidatur, aliud autem feudum, ſi conſor-
tes voluerint, diuidatur &c. & illo in loco annota-
2 runt † omnes. Et illis accedunt Oldra. in conſ. 231.
ad finem. Curt. Sen. in conſil. 69. incipit Dom. Ioan-
nes. col. 1. & 2. Decius in conſ. 389. num. 6. qui loqui-
tur de feudo Comitatus Saxoli. Rubeus in conſilio
133. col. 4. Pariſ. in conſil. 23. num. 137. li. 1. qui alios
recenſet. Tiraquel. de iure primigen. quæſt. 4. nu. 21.
Vaſqu. in trac. de ſucceſs. creat. §. 26. limitatione 31.
num. 93. & Crauetta in conſil. 135. num. 1. libr. 1. in
conſil. 606. num. 6. lib. 4. in conſil. 896. num. 7. & in
conſil. 965. num. 3. lib. 5. Andreas Gailius in libro 2.
practic. obſeruat. obſeruat. 153. & Ludolph. Schrad.
in Trac. de feudis, parte 8. cap. 2. num. 39. verſ. quod
talia feuda.
Secundo admiſſo citra veri præiudicium, quod
hæc non ſint feuda dignitatis, attamen adhuc idem
3 vel ea ratione dicendum eſt, quod feuda † regulan-
tur a ſuo capite, ſi enim Regnum & Ducatus primo-
genito tantum defertur, ſic etiam feuda ex ipſo Re-
gno vel Ducatu dempta, & conceſſa. Ita Dec. in con
ſil. 389. num. 7. qui ſic reſpondit de feudis Ducatus
Mutinæ, hoc eſt de feudo Saxoli, & Decium ſecutus
eſt Fernandus Vaſquius in li. 3. de ſucceſſion. creat.
§. 26. limit. 31. num. 94. ſic & ego Dec. retuli & proba
ui in conſil. 104. num. 9. in fi. lib. 1. cum ergo hæc feu
4 da † ſint ex Ducatu Mutinæ, in quo ſuccedũt primo-
geniti, dicendum eſt, ſolum D. Comitem Claudium
ad horum feudorum ſucceſſionem admitti de-
bere.
5 Tertio ſuffragatur quod cum hæc feuda † habeãt
iuriſdictionis & imperii adminiſtrationem, conue-
nit, quod ab vno tantum primogenito adminiſtrẽ-
tur, cum regnum duos non capiat. cap. in apibus. 7.
quæſt. 1. Eſt enim principum multitudo mala, vt in
quit Ariſtot. 12. Metaph. & plura ad rem congerit
Tiraqu. in trac. de iure primigen. quæſt. 4. num. 15.
21. & 22. qui conſiderat diſcordias, quæ in populo-
rum detrimentum oriri ſolent inter plures admini-
ſtratores, & in ſpecie feudi Saxoli, de quo ſupra re-
ſpondit Dec. in dic. conſil. 389. nu. 6. qui dixit, hoc
fuiſſe introductum propter bonum publicum. Nec
repugnat, ſi dicatur, diuidi poſſe adminiſtrationem
6 † alternis annis, iuxta traditionem Bart. in l. inter tu
tores. ff. de adminiſtr. tutor. quem multi ſecuti ſunt,
quia infra reſpondebimus.
Quarto accedit voluntas & diſpoſitio teſtatoris
7 patris qui ſtatuit horum feudorum † adminiſtratio-
nem pertinere debere ad dic. Dom. Comitem Clau-
dium primogenitum. Quæ ſane diſpoſitio ſeruanda
eſt, ſicuti in ſpecie feudi Saxoli reſpondit Ruin. in
conſil. 25. num. 12. lib. 1. & de eadem facti ſpecie in-
terrogatus idem conſuluit Dec. in dic. conſil. 389.
num. 1. & col. pen. in fine. verſic. præterea. Idem de
adminiſtratione & diuiſione feudi feudorum Mirã
dulæ & Concordiæ reſponderunt Iaſon in conſilio
236. col. pen. verſ. pro eadem par. li. 2. & Ruin. in con
ſil. 2. num. 3. lib. 4.
Hac ſic firmata cõcluſione, ſupereſt, vt diluamus
atque confutemus nonnulla argumẽta & rationes,
quæ pro contraria opinione adducuntur in reſpon-
ſo pro ipſo Dom. Comite Ioanne reddito. Primo ſic
arguitur, in prædicto reſponſo pag. 2. a tergo verſic.
& primo quia, quod cum hæc feuda ſint ex pacto &
8 prouidentia, eorum eſt natura, vt ſuccedatur † in ſtir
pes atque ita æqualiter, cap. 1. §. 1. qui feudum dare
poſſ. & cap. Imperialem. §. præterea Ducatus. de pro
hib. feudi aliena. per Frider. & propterea teſtator nõ
9 potuit peruertere ordinem † ſuccedendi, capit. 1. in
princip. de ſucceſſio. feudi. Ibi nulla ordinatione de
functi in feudo valente & manente, &c. & ibidẽ no-
10 tat Bald. num. 2. qui dixit, vaſallum † non poſſe per-
uertere ordinem ſuccedendi, & ſi quid fecit in con-
trariũ, nihil valet, & hoc duplici ratione, quas exor-
nat Socin. iun. in conſil. 72. num. 35. lib. 2. & maxime
quia in quacunque ſucceſſione nouum eſt ius for-
11 matum, & tot ſunt † feuda, quod ſunt ſucceſſores, vt
tradunt Bald. in dic. cap. 1. §. hoc quoque. num. 14.
in fine. de ſucceſſio. feudi. atque ita ius cuiuslibet
12 † vaſalli finita eius morte, eſt inſtar vſufructarii, vt re
ſpondit Socin. iun. in dic. conſil. 72. num. 57. Et hæc
quidem ſententia (ſic dicitur in argumento) locum
habet non ſolum reſpectu proprietatis, ſed etiã fru-
ctuum feudi, vt tradunt Iſern. in c. 1. an agnatus vel
filius, & Affl. in dec. 26. in princ.
Reſpondetur primo ex dic. ſupra, iure permiſsã
hanc diſpoſitionem, vt adminiſtratio feudorum di-
gnitatis, vel ſaltem habentium iuriſdictionem & im
perium unus ſolus ex multis feudi dominis, & qui-
dem maior natu, adminiſtrationem habeat, quod
bono publico ac vtilitati communi maxime conue-
nit, vt dixi ſupra. Nec hic agitur de ſucceſſione in
toto feudo, quod commune manet, tam quo ad pro
prietatem quam quo ad fructus & redditus, cum te
ſtator voluerit eos æqualiter diuidi inter ipſos filios
& hæredes, & propterea ceſſat diſpoſitio dic. cap. 1.
de ſucceſſio. feudi, et traditio doctorum in argumen
to allegatorum.
Secundo vrgere magis videtur, quod obiicitur in
eodem reſponſo pag. 3. veſic. rurſus dicta concluſio
13 etc. feudum † ex pacto et prouidentia non admittit,
vt eius adminiſtratio apud vnum tantum, vt puta
primogenitum, ſed omnes adminiſtrare debeant, ſi-
cuti tradit Bart. in l. inter tutores. in fi. ff. de admin.
tuto. et manifeſte magis Alex. in conſ. 29. n. 13. verſ.
ſi autem dic. bona. lib. 5. et Afflic. in dic. cap. 1. §. hoc
quoque. num. 117. de ſucceſſio. feudi. et his accedũt
Iaſon in conſ. 215. col. 3. verſ. non obſtat tertium. lib.
2. Socin. ſen. in conſil. 68. lib. 1. et in conſ. 278. col. 2.
verſ. ſecundo etiam dico. lib. 2. Ruin. in conſ. 19. nu.
18. lib. 1. Pariſ. in conſ. 10. num. 18. lib. 1. Curt. iun. in
trac. feudorum. in quarta par. num. 9. Tiraquell. de
iure primigen. quæſt. 4. num. 48. et 50. et Roland. in
conſil. 80. num. 18. lib. 1. qui dixerunt, conuentione
14 et pacto adminiſtrationem hanc † diuidi poſſe, vt
alternatim ſingulis annis vnus ſolus adminiſtret, et
hac diuiſione ceſſare vaſallorum diſcordias.
15 Reſpondetur, prædictam conuentionem † de ad-
miniſtranda feudi iuriſdictione alternis annis eſſe
iuſtam et legibus conſentaneam, quando iam ad
omnes pertinet, et tam vnus quam alter eadem
ſuadente ratione admitti debet, vel admiſſus eſt.
Ita loquuntur Bartol. in dicta l. inter tutores, &
reliqui in argumento allegati, et apertius Baptiſta
de

de Sancto Blaſio inter conſilia Bruni in conſil. 66.
num. 22. & num. 25. & Barbat. inter conſilia Curtij
ſen. in conſil. 67. col. 13. verſic. quia illud dictum. Di-
uerſum vero eſt, quando iuris diſpoſitione admini-
ſtratio ad vnum tantum pertinet, vt noſtro in caſu,
in quo adminiſtratio ſpectat ad Dom. Comitē Clau
dium, qui Dom. Comiti Ioanni requirenti diuiſionē
hanc petenti, facile reſpondere poteſt, quo ad te
liberas ædes habeo, vt ait iuriſconſ. in l. loci corpus.
§. competit. ff. ſi ſeruitus vend. cum iure ad te, ſed ad
me pertineat adminiſtratio.

Tertio obiicitur in prædicto reſponſo pag. 3. ver-
ſic. & tanto magis, &c. quod teſtator diſpoſuit ſine
domini directi cōſenſu, qui hoc caſu eſt neceſſarius.
cap. Imperialem. in princ. de prohib. feudi alien. &
ſcribit Alex. in conſil. 17. num. 33. lib. 4. & in conſil.
18. in principio lib. 5. Et hoc quidem procedit niſi
26 † fiat in proximiorem, vel eum, qui alias erat ſucceſ-
ſurus in feudo, vt tradit Afflic. in dic. cap. 1. §. hoc
quoq. n. 115. de ſucceſſ. feudi.

Reſpondetur primo Dom. Comitem Ioannē non
poſſe hoc in caſu obiicere defectum hunc conſenſus
27 Domini † directi, ſicuti in ſpecie reſponderunt Ol-
drad. in conſil. 139. Ad habendum, in ſexto dubio.
Alexand. in conſil. 106. num. 5. lib. 4. Ruin. in conſil.
2. num. 2. verſ. præterea. lib. 1. & Nat. in conſil. 475.
num. 14. lib. 2. & magis in terminis primogenituræ
28 ex bonis feudalib. conſtitutæ ſine conſenſu † domi-
ni, reſponderunt Alciat. in reſp. 171. num. 5. ſecund.
impreſſ. antiqu. Lugdun. & Alba in conſil. 67. num.
6. lib. 1.

Reſpondetur ſecundo, admiſſo, quod obiici poſſet
hæc exceptio a Dom. Comite Ioanne, dicimus ne-
29 ceſſarium minime fuiſſe conſenſum † domini directi
hoc in caſu, in quo teſtator diſpoſuit ad commodū
Dom. Comitis Claudii filii vni ex comprehenſis in
inueſtitura. Ita Bart. in l. qui Romæ. §. duo fratres. q.
10. de verbor. oblig. & ibidem manifeſte Ripa n. 87.
Brun. in conſil. 38. num. 2. & in conſil. 44. num. 12.
Afflic. in deciſ. 119. num. 3. Pariſ. in conſil. 1. nu. 13 t.
libr. 1. & manifeſtius Ruin. in conſilio 2. num. 1. lib.
1. Crauet. in conſil. 303. num. 4. & Nat. in conſ. 475.
num. 14. lib. 2.

Reſpondetur tertio, admiſſo, quod neceſſarius fue
30 rit conſenſus † domini, dicimus, ſatis cenſeri adhi-
bitum, cum ſciuerit teſtatoris voluntatem & diſpoſi
tionem, paſſuſque fuerit Dom. Comitem Claudium
adminiſtrare ipſorum feudorum iuriſdictionem, ſi-
cuti tradunt poſt alios Gozad. in conſil. 62. num. 2.
Capic. in deciſ. 100. num. 6. Tiraquell. de retractu cō
ſang §. 1. gloſ. 9. n. 17. & Iulius Clarus in §. feudum.
q. 31. in fine.

Conſtat itaque manifeſte, præfatum Dom. Comi
tem Fuluium teſtatorem ſic teſtari & diſponere po-
tuiſſe, vt ſcilicet Dom. Comes Claudius eius primo-
genitus adminiſtret ſolus horum feudorum iuriſ-
dictionem.

Secunda eſt concluſio, (admiſſo citra veri præiu-
dicium, teſtatorem ſic diſponere non potuiſſe) præ-
fatum Dom. Comitem Ioannem hæredem impu-
gnare nunc non poſſe diſpoſitionem ipſius patris
teſtatoris. Hæc concluſio tribus his probatur ar-
gumentis.

Primo vrget non parum auctoritas Alex. in conſ.
30. num. 5. & 7. lib. 6. qui a fortiori reſpondit diuiſio
31 nem † feudi Comitatus, quæ alioqui iure fieri pro-
hibetur, factam a vaſallo defuncto, impugnari & re-
uocari non poſſe ab ipſius vaſalli hærede, ad quem
feudi ſucceſſio pertinet, & Alexandrum ſecuti ſunt
Anton. Capic. in inueſtitura feudali, in verbo, feudo
rum diuiſio. col. 4. ampl. 5. pag. 162. Tiraquel. de iure
primigenitorum. quæſt. 4. num. 42. Schrader. in trac.
feudor. in 8. par. cap. 2. num. 38. & Roſenth. in Trac.
de feudis in tit. de feudi alienatione. in cap. 9. ſecun
do membro. quæſt. 57. num. 11. Ergo a fortiori dicē-
22 dum eſt, filium † hæredem impugnare non poſſe di-
ſpoſitionem patris teſtatoris, qui feudum Comita-
tus ſui natura indiuiſibile, alteri filiorum reliquit, &
aſſignauit.

23 Secundo in ſpecie magis vrget, quod hæres † va-
ſalli, qui alienauit feudum ex pacto & prouidentia,
in quo alioqui ipſe hæres ſucceſſurus erat, impugna-
re & reuocare non poteſt ipſam alienationem, ſed
obſeruare eam debet. Ita ſane Bald. in l. qui ſe patris.
24 nu. 9. C. unde liberi, cum dixit, hæredē † patris alie-
nantis feudum mediante repudiatione reuocare nō
poſſe ipſam alienationem & repudiationem, ſed eā
ſibi nocere, ſi feudum erat antiquum non hæredita-
rium, ſicque ex pacto & prouidentia. Bald. ſecuti ſūt
Alex. in conſil. 13. num. 7. & in conſil. 19. num. 14. li.
5. Ruin. in conſ. 25. num. 10. lib. 2. qui eiuſdē opinio-
nis refert Beluiſ. & Iſern. Dec. in conſ. 185. num. 5. &
in conſil. 468. num. 30. Afflict. in cap. 1. §. hoc quoq.
num. 29. de ſucceſſio. feudi. Zaſ. in Epitome feudo-
rum, par. 9. de alienatione feudi. num. 28. & part. 10.
de ſucceſſione feudi. num. 62. Pariſ. in conſil. 10. nu.
7. in conſil. 16. num. 43. & in conſil. 106. num. 27. lib.
1. Boer. in quæſt. 23. num. 20. Hieronym. Scruff. in
conſi. 68. num. 14. lib. 2. Schrader. in Tract. de feudis
parte 7. cap. 2. num. 47. et parte 8. capit. 8. num. 11.
verſic. ſin autem. Roſenthalus in Trac. feudor. cap.
9. membro 2. concluſ. 69. num. 3. & ego ipſe in conſ.
89. num. 67. & num. 106. Idem de bonis primogeni-
24 turæ, † quam maioratum Hiſpani appellant, egregie
tradit Ludouic. Molina in lib. 4. de Hiſpan. primo-
gen. cap. 1. nu. 21. & 22. & Melchior Palaez in tract.
maioratuum parte 4. quæſt. 16. col. 2. verſic. quibus
tamen non obſtantibus, &c. vbi idem tradit de alie-
natione feudi ex pacto & prouidentia. Et recte qui-
dem ii ſentiunt, cum nullus adſit huius alienationis
defectus, quo hæres eam impugnare & nullam dice-
25 re poſſit. Nam triplex † nullitas & defectus conſide
rari in his alienationibus poteſt, vnus eſt ex perſona
alienantis, vt pote quod rem non ſuam, ſed filio hę-
redique ſuo reſtituendam alienauerit, vel de ea di-
ſpoſuerit. Alter eſt, quod ſine voluntate & conſenſu
domini directi id fecerit. Tertius quod ſolennitas &
forma in harum alienationum & diſpoſitionum in-
ſtrumentis obſeruari ſolita non fuerit obſeruata.

Primum illum defectum vel nullitatem allegare
non poteſt hæres alienantis & diſponentis, qui non
ſolum poteſt alienare, & in teſtamento relinquere
rem ipſi hæredi debitam. l. filiusfam. §. cum pater.
de leg. 1. l. vnum ex familia. §. ſed ſi vno. de leg. 1. l. cū
a matre. C. de rei vind. l. venditrici. C. de rebus alie-
26 nis non aliena. ſed etiam † alienare poteſt rem. pro-
priam ipſius hæredis. l. vnum ex familia. §. ſi rem. de
leg. 2. & egregie reſpondit Crauetta in conſ. 174. nu.
10. Et ratio quidem eſt, quia hæres adeundo hæredi
tatem teſtatoris, qui alienauit, efficitur eadem perſo
na cum eo, vt in auth. de iure iura. a moriente præſti
to. in princip. Et ideo, ſicuti placuit illud factum &
diſpoſitio, ſic placere debet & ipſi hæredi. Non
etiam ſecundum defectum & nullitatem, quod ſci-
27 licet adhibitus non ſit conſenſus † domini directi, al
legare poteſt hæres, cum ſit exceptio de iure tertii,
vt in ſpecie reſponderunt Oldr. Alexand. Ruinus,
Natta, Alciat. et Alba, quos commemoraui ſupra in
præcedenti concluſione, in prima reſponſione ad
tertium argumentum vbi in ſecunda dixi poſt Bart.

Ripam

Ripam & plures, in caſu noſtro non fuiſſe neceſſe adhibere conſenſum domini directi, & teſtator diſpoſuit ad cōmodum D. Comitis Claudij unius ex proximioribus comprehenſis in inueſtitura. Non demum allegari hic poteſt tertius defectus & nullitas, quæ cauſari ſolet ob non ſeruatam formam & ſolemnitatem in inſtrumentis obſeruandam: cum noſtro in caſu de nullo defectu appareat.

Tertio & vltimo omnem penitus controuerſiam tollit & dirimit expreſſa teſtamenti approbatio, adhibitis ſanguine coniunctis, iudicis præſentia, eiuſque decreto ſolemniter & ex certa ſcientia facta a prædicto Dom. Comite Ioanne. Quæ ſane approba-
28 tio operatur, ut de † nullitate ipſius diſpoſitionis opponere nunc non poſſit, ſicuti tradit Bal. in cap. Imperialem. in princ. n. 15. de prohib. feudi alienan. per Frider. & ibidem Præpoſitus num. 7. & in claris terminis his noſtris ſic reſpondit Alexan. in conſil. 29. num. 14. lib. 5. Bald. quoque ſecutus eſt Curt. iun. in tract. feudorum in 4. parte principali. num. 131. uer. eandem opinionem.

Idem ſcribit Iacobinus a S. Georgio in inueſtitura feudali in uerbo, & cum pacto de non alienando, qui refert collegium iuriſconſultorum huius ciuitatis Mediolani fortiori in caſu reſpondiſſe, conſenſū
29 † agnatorum proximiorum præſtitum in alienatione feudi nocere aliis remotioribus, qui poſſent aliquando ſuccedere, licet ipſe Iacobinus ab opinione ipſius collegii diſſentiat.

Et hoc quidem in caſu locum nō habet, quod tradit Olaſcus in deciſ. penult. num. 4. allegata in D. Cōſulentis reſponſo pag. 4. uerſicu. hinc etiam ſequitur &c. cum loquatur Oſaſcus de ſolo tacito conſenſu filiorum, in quorum præiudicium eorum pater alienauit feudum ex pacto & prouidentia; de conſenſu in quam tacito prouemente ab aditione hęreditatis ipſius patris, de quo diximus in præcedenti argumento. Non etiam hic repugnat, quod obiicitur in eodē reſponſo pag. 4. a tergo, uer. præter id quod. & cæt. prædictum D. Comitem Ioannem petere poſſe in integrum reſtitutionem, & hoc abſque alia probatione læſionis, ut ſcribit Oſaſcus in deciſ. 158. numer. 3. & in deciſ. 181. nu. 15. loquens de filio hærede patris alienantis, etiam ſine beneficio inuentarii. Nam reſpondetur primo, Oſaſcum in deciſ. 181. numer. 15. nullum uerbum de in integrum reſtitutione facere. In ea uero deciſ. 158. nu. 7. contrarium in ſpecie noſtra ſcribit, nempe minorem non reſtitui aduerſus contractum a ſe factum, niſi probet, ſe minorem, & læſionem.

30 Immo fortius dicimus, † minorem petentem ſe in integrum reſtitui aduerſus hæreditatem a ſe aditam, ſicq. aduerſus tacitum ſuum conſenſum, probare debere non ſolum ſe minorē, ſed & læſionem. Ita ſcribunt Cynus, Odofredus, Ioan. Fabri, Bellemera, Guido Papæ, Imola, Alex. & Mauricius, quos refert Sfortia Oddo in Tract. de reſtitu. in integrum. q. 36. num. 13. uerſic. contrarium tenent & c. qui in fine teſtatur hanc eſſe cōmunem opinionem, & ſi ipſe poſt alios non nullos diſſentit.

His multis rationibus & argumentis firmata hac concluſione, ſupereſt ut ſatisfaciam nonnullis, quæ obiiciuntur.

Primo obiicitur in prædicto reſponſo pro dicto D. Comite Ioanne reddito pag. 4. uerſic. & inſuper contrarium &c. quod diſpoſitio hæc eſt nulla, cum facta ſit de feudo, non adhibito domini directi conſenſu, qui neceſſarius eſt. ca. Imperialem. in prin. de prohib. feud. alienā. per Frider. & tradunt poſt alios Alex. in conſi. 17. num. 33. lib. 4. & in conſi. 18. col. 1. lib. 5. & Afflictus in cap. 1. §. hoc. quoque. nu. 115. de ſucceſſio. feudi.

31 Atqui quando diſpoſitio de feudo eſt nulla, † hæres contrauenire poteſt ipſi diſpoſitioni, atque ita reuocare feudum, ſicuti ſcribunt permulti, quos cōgerit Oſaſcus deciſ. penult. num. 1. num. 2. & num. 5. Et in deciſ. ult. num. 18. uerſicul. Et præmiſſis deſeruiunt.

Ergo D. Comes & ſi extitit hæres patris teſtatoris, attamen huic ſuæ diſpoſitioni dicitur poſſe contrauenire & impugnare.

Reſpondetur primo, negando maiorem illam argumenti propoſitionem, quod ſcilicet hoc in caſu
32 fuerit neceſſarius conſenſus † domini directi, quia contrarium eſt uerius, ex quo diſpoſitio fuit facta ad cōmodum D. Comitis Claudii primogeniti, uni ex uocatis in inueſtitura, ut tradunt multi, quos retuli ſupra in prima concluſione in ſecunda reſponſione ad tertium argumentum.

Nec repugnat allegata traditio Afflicti in dic. §. hoc quoque. num. 115. quia reſpondetur, Afflictum meo in Codice hoc quod allegatur non ſcripſiſſe. Immo ibi numer. 29. tradidiſſe, filium patris hæredem, nullo confecto inuentario, reuocare non poſſe alienationem feudi ex pacto & prouidentia, ut ſtatim dicam.

Reſpondetur ſecundo minorem illam argumenti propoſitionem, quod ſcilicet hæres contrauenire poteſt teſtatoris diſpoſitioni, quando eſt nulla, intelli-
33 gi & declarari † poſſe, quando nullitas diſpoſitionis non prouenit ex defectu conſenſus domini directi (eam enim nullitatem allegare non poſſe hæredē dixi in præcedenti concluſione in prima reſponſio-
34 ne ad tertium argumentum) ſed quando † nullitas deſcendit a diſpoſitione legis prohibentis actum fieri non propter vtilitatem & commodum; ſed ob bonum publicum & communem hominum utilitatē. Ita ſane intelligo loqui doctores allegatos ab Oſaſco in dicta deciſ. penult. nu. 1. & 2. nempe Socinum ſen. in conſi. 79. num. 34 iuncto num. 47. lib. 4. qui loquitur de nullitate relicti facti a marito uxori, cui relinquere prohibebat ſtatutum, cuius meminit ibidē Socin. num. 30. & Socinum & alios ab Oſaſco allegatos ſic declaraui in terminis noſtris in conſi. 89. nu. 79. libro 1.

Reſpondetur tertio quod & ſi ipſo iure alienatio
35 eſt nulla † ob legis vel hominis prohibitionem, attamen qui alienauit, vel alienationi conſenſit, eiuſque hæres nec reuocare, nec nullam allegare poteſt, ex quo ius ſuum amiſiſſe dicuntur, ſed reuocatio & annullatio ipſius alienationis pertinet ad alios vlterio res gradus, qui ſucceſſuri ſunt. Ita poſt Caſtrenſ. Opizon. Loaz. Corn. et Tiraquel. egregie declarat Ludou. Molina in lib. 4. de Hiſpan. primogen. cap. 1. num. 21. et 22.

Secundo arguitur in pręallegato reſponſo pag. 3. a tergo, verſi. Sed pro reſponſione. & pagina 4. a tergo uerſic. & inſuper ea opinio &c. quod hæc diſpoſitio teſtatoris fuit facta ad fraudandum dic. Dom. Comitem Ioannem.

36 Atqui † hæres contrauenire & impugnare poteſt diſpoſitionem defuncti factam ad ſe fraudandum. Ita gloſ. & Bald. in dic. cap. 1. §. hoc quoque. de ſucceſſio. feudi, & ibidem Afflic. num. 27. Tiraqu. de tractu conſang. §. 1. gloſ. 9. num. 58. & alios retuli in conſ. 89. n. 17. verſic. quinto me aliquando. lib. 1. & in conſil. 116. numer. 45. libro 2. ergo Dom. Comes Ioannes contrauenire poteſt huic patris diſpoſitioni.

Reſpondetur primo, ut ſcripſi in dicto conſil. 89. num.

Digitized by Google

37 num.118. & 119. nullam hic † fraudem conſiderari
poſſe aduerſus hæredem ſcienter approbãtem teſta-
mentum. Nec ad rem pertinet, quod ego ipſe ſcripſi
in conſil.116.n.45.lib.2. quia ibi locutus ſum de fi-
lio, qui hæres non fuerat patris.

Reſpondetur ſecundo, nullam fraudem conſide-
rari poſſe noſtro in caſu, in quo teſtator voluit prædi
ctum Dom. Comitem Ioannem conſequi poſſe por-
tionem ſuam reddituum & fructuum ipſorum feu-
dorum, quorum adminiſtrationem pro bono publi-
co reliquit vni ſoli primogenito, vt dixi ſupra. Et his
tollitur & confutatur quod ſubiicitur in eodem re-
ſponſo pag.5.verſic.quod ſi etiam, &c.quod ſaltem
iudicis officio reſcindi debet hæc diſpoſitio facta ad
fraudandum dictum Dom. Comitem Ioannem.
Hoc ſane diluitur ex prædictis, cum nulla hic conſi-
derari poſſit fraus, & Ruin. qui a Dom. Conſulente
allegatur in ipſo reſponſo, nihil ad rem meo in Cod.
ſcripſit.

Quinimo ſi iudicis officium eſſet hoc in caſu im-
pertiendum, ſicuti ſolet cõcedi propter æquitatem,
certe pro Dom. Comite Claudio concedi oporte-
ret, cum æquitati & bono publico conueniat, quod
iuriſdictio ab vno ſolo adminiſtretur, quemadmo-
dum, ſupra demonſtrauimus, & ſtatim dicemus.

Quarto ita argumentari voluit Dom. Conſulens
pro Dom. Comite Ioanne ſuo in reſponſo pag. 6. a
38 tergo verſic.ſecundo prædicto, &c. hæres † contraue
nire poteſt facto defuncti erroneo, atque ita illud re-
uocare. Ita Dec. in conſil.475. num. 26. quem retuli
39 in conſil.89.num.19.vbi dixi, etiam † teſtatorem ip
ſum poſſe contra uenire facto proprio erroneo, ſecũ-
dum Barto. Ruin. & Socin. iunior. quos ibi allegaui,
cum errantis nulla ſit voluntas. l. cum teſtamẽtum.
C. de iuris & facti igno. Aret. in conſ.24. nume. 4. &
Roland. in conſil.32.num.69.lib. 4. Atqui hæc teſta
toris diſpoſitio eſt erronea. Ergo eam impugnare po
teſt Dom. Comes Ioannes & ſi patris hæres. Illa mi-
nor propoſitio nempe quod diſpoſitio hæc ſit erro-
40 nea † probauit exitus, qui debuit haberi in conſide-
ratione ſecundum Alex. in conſ.100.num.13.lib. 4.
exitus ſane fuit (voluit forte dicere Dom. Conſulẽs)
40 quia hæc † inæqualitas peperit multas diſcordias, ſi
cuti parere ſolet, vt inquit Dec. in conſil.59.num. 3.
Et quia ſi teſtator cogitaſſet, adminiſtrationẽ iuriſdi
ctionis potuiſſe diuidi alternis annis, ſecundũ Curt.
iunior. in Tract. feudor. in 4. parte num. 123. veriſi-
mile eſt, quod ipſe teſtator ſi de hoc cogitaſſet, nun-
quam prouiſionem hanc feciſſet, iuxta gloſ. l. tale pa
ctum. §. vlt. in verbo. per exceptionem. ff. de pactis, &
reſpondit Crauet. in conſil.155. in fine, & ſic cauſa
prædicta, quę mouit teſtatorem ad ita diſponẽdum,
redacta eſt ad non cauſam, iuxta traditionem Bald.
in l. emptorem. §. vlt. ff. de actio. empt. & Nattæ in cõ
ſil.470.num. 1. & rurſus hæc adminiſtratio peperit
non leue incommodum pecuniarium aliis fratrib.
qui rationem reddituum habere non potuerunt.
Et demum propter exercitium iuriſdictionis in fami
liares perpetrata fuerunt homicidia, vt in facto præ
ſupponitur.

41 Reſpondetur primo, nõ conſtare de errore, † qui
cum non præſumatur, probari debuit, vt tradũt om
nes in l. ſi poſt diuiſionem. C. de iuris & facti igno.
vbi Iaſon. num. 3. & reſpondit Crauet. in conſil.155.
num.5. & in ſpecie ſecutus ſum in dic. conſ.89.num.
121. lib. 1. & quod in argumento dicitur errorẽ pro-
bari ab exitu & effectu diſcordiarum, quæ ab inæ-
qualitate prouenerunt, non detegit teſtatorem er-
42 raſſe. Nã errare † is dicitur, qui facit vel credit aliud
quam id quod eſt, vt poſt alios ſcripſi in comment.
de præſumptio. lib. 6. præſumptio. 23. num. 4. Porro
in caſu noſtro conſtat teſtatorem prudenter & iuſta
ratione (vt ſupra in prima concluſione demonſtra-
ui) diſpoſuiſſe, quod adminiſtratio iuriſdictionis ſit
apud Do. Comitem Claudium primogenitum, qui
non præſumitur fuiſſe in cauſa diſcordiarum & ho-
micidiorum, ſed ſi quid male præſumendum, præſu
mi debet aduerſus Dom. Comitem Ioannem, qui nõ
acquieſcit, ſicuti deberet acquieſcere diſpoſitioni pa
ternæ a ſe & tacite & expreſſe approbatæ.

Quinto & vltimo obiicitur, in prædicto reſponſo
pag.7. verſic. tertio principaliter &c. quod per Sere-
niſs. Dom. Ducis reſcriptum ſit omnis difficultas
ſublata, quia ad preces dic. Dom. Comitis Ioan-
nis petentis mandari, quod deueniatur ad diuiſionẽ
omnium & quoruncumq. bonorum communium,
fuit ſic reſcriptum. Conceſſit Dominus, vt petitur,
cum interuentu ſignaturæ.

Quod ſane reſcriptum recipit interpretationem,
& declarationem a precibus & petitione, iuxta l. ſi
defenſor. §. qui interrogatus. ff. de interrogat. actio.
§. præterea. inſtit. de inutil. ſtipul. & in ſpecie reſcri-
pti decidit Caſſador. in deciſ. 7. tit. de reſcriptis. At-
qui in precibus fuit petita diuiſio bonorum etiam
43 feudalium, ſicuti ſignificant verba illa. De † tutti i
beni communi di qualunque ſorte &c. quæ cum ſint
vniuerſalia compræhendunt etiam feudalia, vt poſt
alios reſpondit Surd. in conſ.73.num.61. in fi. & nu.
69. lib. 1. & ego ipſe idem ſcripſi in conſil.335. num.
20. li. 4. Ergo horum feudorum adminiſtratio diui-
di debet.

44 Reſpondetur verba † illa reſcripti & ſi vniuerſa-
lia reſtringi ad terminos habiles, iuxta l. vt grada-
tim. §. 1. ff. de muner. & honor. copioſe Iaſon in l. 2.
§. prætor ait. col. 1. ff. qui ſatisdare cogantur. Porro
termini habiles ſunt, vt diuidi debeant bona com-
munia, quæ ſecundum teſtatoris diſpoſitionem per-
manſerunt in communi, non autem de adminiſtra-
tione iuriſdictionis feudalium, quæ vni Dom. Comi
ti Claudio fuit a teſtatore relicta, alioqui ſequere-
tur, quod Sereniſs. Dom. Dux ad ſolam petitionem
Dom. Comitis Ioannis, non cognitis iuribus Dom.
Comitis Claudii eius iura voluiſſet vno verbo tolle-
re, quod credendum non eſt, iuxta l. 2. §. merito. ff. ne
quid in loco publico, & fuſe ſcripſi in commenta. de
præſumption. lib. 2. pręſumpt. 9. col. 1. & 2. et præſer
45 tim, cum regulariter princeps † tollere & abrogare
non poſſit diſpoſitionem teſtatoris, vt ſcribunt poſt
alios Iaſon in l. ſi teſtamentum. num. 6. C. de teſta. &
Did. Couar. in lib. 3. variar. reſol. c. 6. & Crau. in con-
ſil.669.num.7.lib. 4.

Tertia eſt concluſio Dom. Comitem Claudiũ con
ſequi poſſe legatum centum aureorum, etiam ſi con
cedimus Dom. Comitem Ioannem impugnare poſ-
ſe teſtatoris diſpoſitionem quo ad dictam iuriſdi-
ctionis adminiſtrationem. Concluſio hæc vel ex eo
ſatis probata dicitur, quod teſtatoris voluntas tam-
quam lex ſeruari debet. §. diſponat. in auth. de nupt.

Nec repugnat quod obiicitur in reſponſo Dom.
Conſulentis pro præfato Dom. Comite Ioan. pag. 4.
verſic. & conſequenter &c. hoc legatum non valere
tamquam factum in pęnam, iuxta l. Sæius & Auger.
ff. ad legem Falcid. & ſcribunt Bald. in l. 1. num. 8. C.
de his, quæ pœnæ nom. Iaſ. in conſ.124. colu. 2. in fi.
46 & col. 3. lib. 4. Nam reſpondetur, dict. † l. Sæius & Au
ger. procedere, quando lex omnino reſiſtit volunta-
ti & diſpoſitioni teſtatoris. Ita declarat poſt alios
Ruin. in conſil.135.num.5. verſic. Nec obſtat. lib. 2.
qui caſus differt ab hoc noſtro, in quo non conſtat
legem reſiſtere.

Præterea

Præterea & ſecundo reſpondetur ex eodem Ruino ibidem verſic. vel ſecundo dici poteſt &c. dictam
47 l. Szius. habere locum, quãdo lex pro publica † vtilitate prohibet aliquid fieri, ſecus ſi pro priuata, vt in caſu noſtro, in quo agitur de vtilitate vel damno (ſi tamen aliquod conſiderari hic poteſt) priuato, nempe D. Comitis Ioannis.

SVMMARIVM.

1 *Præſumptionis eſſe effectum, vt tranſferat onus probandi.*
2 *Donationem præſumi ſimulatam, cum donator in actuali poſſeſſione perſeuerat vſque ad mortem.*
3 *Conditionem præſumi ſimulatam, emptore conſentiente venditorem poſſidere.*
4 *Simulationem præſumi, ex quo donator poſſidet. n. 5.*
6 *Poſſeſſionem non transferri ex titulo inualido.*
7 *Tituli inualiditatem impedire translationem poſſeſſionis.*
8 *Poſſeſſionem amitti curſu decennij.*
Vſusfructus retentionem operari dominij & poſſeſſionis trãſlationem. fallit. n. 11.
9 *Retentione vſusfructus bon. cenſeri translatam poſſeſſionem.*
10 *Proprietatem acquiri donatario reſeruanti ſibi vſumfructum.*
11 *Vſusfructus retentione non trãsferri poſſeſſionem nullam.*
Conſtitutum operari acquiſitionem poſſeſſionis.
12 *Titulo poſito inualido, poſſeſſionem eſſe inualidam.*
13 *Donationem bo. omnium præſentium & futurorum non valere, niſi reſeruata quantitate cauſa teſtandi.*
14 *Vigeſimam partẽ bonorum teneri donantem ſibi reſeruare.*
Donantem debere exprimere quod ſibi reſeruat vigeſimam cauſa teſtandi.
15 *Actiones transferri non poſſe ſine ceſſione.*
Ceſſionem actionum ex ſtatuto Mediolani fieri ſolennib.
Ceſſionem acceſſoriam fieri ſine ſolennitatibus.
Acceſſoriam dici ceſſionem, quæ accedit venditioni.
16 *Donationem factam a mercatore obærato præſumi in fraudem.*
17 *Proteſtationem incõtenenti factam a donatario quod donans poſſit diſponere de donatis, arguere fictionem. n. 18.*
19 *Donatore poſſidente diu donata præſumi ſimulationem.*
Donationem in coniunctum præſumi fictam.
20 *Turpitudinem auctoris hæredem non allegare niſi excipiendo.*
Turpitudinem licet allegare contra participem.
21 *Retrodonationem præſumi ex facultate conceſſa donatori, vt libere de donatis diſponat.*
Donatarium conſentiendo donatori alienanti, retrodonare.
22 *Facultatem per donatarium donanti, vt alienet, operari iuris donatarij amiſſionem.*
23 *Conſentientem alienationi rei ſuæ ius ſuum amittere.*
24 *Liberationem amplis verbis factam trahi ad incogitata.*
25 *Solennitates eaſdem requiri in reſolutione contractus, quæ in conſtitutione.*
26 *Solennitatem ſtatuti non requiri in retrodonatione ob benemerita.*
27 *Exceptione pacti ſummoueri retrodonationẽ, licet retrodonatio careat ſolennibus.*
28 *Diſſenſu reſolui donationem.*
29 *Confeſſionem non transferre dominium.*
30 *Protectionem de non petendo eſſe iuris remiſſionem.*
31 *Benemerita excludere exceptionem læſionis.*
32 *Renuntiationem iuris factam tenui pretio, vti factam ſine cauſa, non valere.*

FACTI SPECIES.

PEtrus Paulus de Ciſnuſculo anno 1570. die 23. Octobris titulo donationis inter viuos donauit omnia bona ſua mobilia, & immobilia, nomina debitorum præſentia, & futura Bernardo eius fratri. Et hoc (ſic legitur in donationis inſtrumento) cum debitis, & ſolemnibus tenore, ceſsione iurium, & actionum &c. conſtitutione miſſi, & procuratoris in rem ſuam &c. poſitione in ſui locum, ius, et ſtatum &c. & cum promiſsione &c. defendendi &c. pro ſuo dato, & facto tantum, declarando, vt moris eſt &c. & cum alijs clauſul. s &c.

Et paulo poſt ita ſcriptum eſt. Et hoc, retenta tamen vigeſima parte dictorum omnium bonorum, & iurium, vſupra donatorum, de qua poſſit idem donator diſponere ad eius beneplacitum.

Eadem die 23. Octobris dictus Bernardus donatarius, publico inſtrumento confecto ab alio notario, & corã alijs teſtibus, proteſtatus eſt, quod & ſi dictus Petrus Paulus donator fecerit dictam donationem, attamen (verba ſunt proteſtationis) quod dictus eius frater poſſit dicta bona donata alienare, obligare, & pignori dare, & per diſpoſitionem inter viuos ad beneplacitum dicti donatoris, alienare, non obſtante dicta donatione ſibi proteſtanti facta &c.

Anno 1589. die 2. Maij prædictus Petrus Paulus donator, narrata facultate ſibi conceſſa a dic. Bernardo fratre donatario, vt de dictis bonis donatis poſſet pro ſui libito diſponere, ac ipſa proteſtatione denuo in ampliori forma repetita, promiſit, & conſtituit dotem librarum quatuor millium Magdalenæ, & Petronillæ filiabus dic. Bernar. donatarij eius contemplatione.

Anno 1591. die 12. Auguſti, prædictus Petrus Paulus donator denuo donationis titulo inter viuos donauit dic. Bernardo fratri pecuniam quandam a ſe anticipate numeratam Reuer. Canonicis Modoetiæ cauſa prædiorum ab eis conductorum. Donauit etiam ſummam librarum viginti octo millium, quam partim iam dederat eidem Bernardo, & partim numerauerat pro eiuſdem Domini Bernardi filiabus. Donauit etiam Coſmo dic. Bernardi filio nomina debitorum, quæ erant librarum ſex millium, ac etiam promiſit eidem donare aureos quingentos. Et rurſus eodem in inſtrumento promiſit dic. Petrus Paulus dotare filias dicti Bernardi, ſicuti ſic facere promiſerat dicto anno 1589. vt ſupra relatum fuit. Poſtmodum ita ſcriptum fuit. Itẽ cum conditione, quod prædictus Bernardus non poſſit ab hodie in antea aliquid prætendere contra dic. eius fratrem in eius bonis. Immo ipſum eius fratrem liberauit, & liberat ab omni, & toto eo, quod vnquam dic. Bernardus poſſit petere, & prætendere contra eum, & ſuper eius bonis, ſalua tamen promiſſione per ipſum Petrum Paulum facta de dotanda dicta eius Bernardi filia, vt ſupra, & prout ſupra.

Anno 1594. die 3. Septembris prædictus Petrus Paulus donator condidit teſtamentum, in quo primum dixit, et diſpoſuit his verbis. Item dico, & proteſtor quod multis annis retroactis donationem feci omnium bonorum meorũ Bernardo fratri meo, qui poſtea proteſtationem fecit, ſeu retrodonationem apparentibus inſtrumẽtis vno rogato per n. q. Vincentium Faſolum, & altero per Franciſcum Mariam Brambillam ambos notarios Mediolani anno 1570. menſe Octobris, ſeu anno, & die in eis contentis. Demum ab annis vigintiquinque citra negotia mea ſeparatim a dic. fratre meo egi, & diuerſas pecunias meis proprijs laborib. quæſitas ei condonaui, & largitus fui, tum in dotandis eius filiabus, tum etiam in ſuccurrendis eius mercimonijs, & mercaturis, quas exercebat, demum etiam ei fratri meo, ac Coſmo eius filio donationem de notabilibus ſummis pecuniarum feci, prout apparet inſtrumento donationis rogato per te notarium infraſcriptum de menſe Nouembris anni 1591. præteriti. In quo, ſeu in alio inſtrumento rogato per te eumdem Notarium eodem die, ipſe frater meus, renuntiauit omni, & toto eo quod ipſe frater meus a me petere, & prætendere poſſet. Ideo iterum volo, iubeo, ordino,

&

Digitized by Google

& mando quod dictus frater meus tacitus; & contentus remaneat dicta donatione per me ei facta, & per te rogata, vt ſupra, nec aliquid vnquam quauis de cauſa, & occaſione poſsit a me petere, & prætendere.

Deinde prædictus teſtator inſtituit hæredem Hierony. filium legitimatum.

Mortuo præfato teſtatore perſeuerauit Hieronymus hæres in poſſeſsione bonorum per eum relictorum vigore decreti de continuanda poſſeſsione defuncti inter nouas conſtitutiones huius dominij inſerti. Verum Bernardus tanquã donatarius, vt ſupra iudicium contra præf. Hieronymũ inſtituit, in quo petijt ſibi concedi præceptum aſsociandi in & ad effectualem poſſeſsionem, & tenutam vel quaſi, (verba ſunt ipſius petitionis) dictorum omnium bonorum mobilium immobilium iurium creditorum, & actionũ per dictum Petrum Paulum quandocumque acquiſitorum, & ab eo quomodolibet relictorum, & vbi remedium poſſeſſorium non competat declarari dicta omnia bona, & vt ſupra ipſi Bernardo pertinere, & ſpectare iure dominii vigore dic. donationis, & proinde ipſum Hieronymum compelli debere ad ea dimittendum, & relaxandum præf. Bernardo vna cum fructibus perceptis, & ſeu veriſimiliter percipiendis concedendo ipſi actori opportunum præceptum apprahendendi dicta bona, & vt ſupra, hæcque non obſtantibus memoratis proteſtationibus per dictum Bernardum fauore donãtis factis, ac recitato pacto, & ſeu liberatione de quibus ſupra vti nullis ex defectu ſolemnitatum a iure requiſitarum. Oppoſuit ſe Hieron. plura deducens videnda in eius exceptionibus memoratæ petitioni propoſitis.

Quæri & dubitari contingit, quid iuris?

Initium a Domino.

CONSILIVM MXCV.

HAec ſatis egregia, quæ proponitur conſultatio, & de qua docte, & acute admodum reſpondit præſtantiſs. Iuriſconſultus Dom. Ioan. Baptiſta Carpanus, quem honoris cauſa nomino, tres habet dubitationes, quarum prima eſt, an conſtet translatam fuiſſe poſſeſſionem dictorum bonorum donatorum in dictum Bernardum donatarium. Et eum nunc poſſidere? Secunda eſt, an prædicta donatio fuerit valide confecta? Tertia, & vltima eſt dubitatio, admiſſo, quod prædicta donatio fuerit valida, an voluntate donatoris, & donatarii receſſum ab ea ſit?

De prima dubitatione reſpondendum eſſe exiſtimo, non conſtare, quod poſſeſſio dictorum bonorũ donatorum fuerit translata in Bernardum donatarium eumq. nunc poſſidere.

Primo vel ex eo probatur in dictum Bernardum translatam nõ fuiſſe poſſeſſionem, quod tradere, et transferre eſt quid facti. Sicuti manifeſtum eſt, & tradunt Bartol. & reliqui in l. 1. in principio, ff. de acquiren. poſſeſſ. dum affirmant poſſeſſionem, ſeu poſſidere eſſe quid facti, & in ſpecie tradit Tiraquel. in tract. de iure conſtituti in 3. par. limit. 7. num. 2. Atqui ea, quæ facti ſunt, non præſumuntur, ſed probari debent, l. in bello, §. factæ, ff. de captiuis, & poſt limin. reuer. cum ſimilib. quę congeſſi in com. de prę ſ. lib. 6. præſumpt. 14.

Ergo non præſumitur in Bernardum donatariũ trãslatam fuiſſe dictorum bonorum donatorũ poſſeſſionem, niſi manifeſtis oſtendat probationib. ſe
1 poſſidere. Eſt enim effectus præſumptionis, † vt trãſferatur onus probandi in eum, contra quem ſtat ipſa præſumptio, l. generaliter, §. ſi petitum, ff. de fideicom. liber. & abunde ſcripſi in præcit. com. de præſ. lib. 1. quæſt. 33.

Secundo ſuffragatur, quod prædictus Bernardus donatarius eademmet die factæ ſibi donationis curauit confici inſtrumentum ab alio notario, & corã aliis teſtibus, in quo dixit, & proteſtatus eſt, quod & ſi dictus Petrus Paulus donator fecerit dictam donationem, attamen (verba ſunt proteſtationis) quod dictus eius frater poſſit dic. bona donata alienare, obligare, & pignori dare, & per diſpoſitionem inter viuos ad beneplacitum dicti donatoris, non obſtante dic. donatione ſibi proteſtanti facta &c. Hæc ſane verba ſignificant, nec dominium, nec poſſeſſionem dictorum bonorum donatorum trãſiuiſſe in ipſum donatarium. Sed conſenſu, & voluntate ipſius donatarii permanſiſſe apud donatorem, ſicuti effectus ipſe, de quo ſtatim, demonſtrauit.

Tertio comprobantur prædicta, quod donator ipſe ſemper permanſit in reali & actuali poſſeſſione, vſque quo vita functus eſt. Id quod arguit per dona-
2 tionem † ipſam non fuiſſe translatam aliquã poſſeſſionem. Ita in ſpecie ſenſit Puteus in dic. deciſio. 216. num. 3. in fine, lib. 3. Et confirmatur traditione Bart. in l. ſicut, §. ſuperuacuum, num. 5. ff. quib. modis pignus, vel hypoth. ſoluitur, cum dixit, quod ſi poſt venditionem patiatur emptor venditorẽ poſſi-
3 dere rem venditam, præſumitur venditio ficta, † & ſimulata, & Bartol. ſecuti ſunt quamplurimi, quos longa ſerie congeſſi in libr. 2. de arbitrar. iudic. & c. caſu 39. num. 1. & in commentar. de præſumpt. li. 3. præſumpt. 122. num. 110. & præſumpt. 124. num. 30. & ibidem num. 32. poſt Tiraquell. in tract. de iure cõſtituti, in 3. part. limit. 9. ſcripſi ad rẽ noſtram, quod etiam ſi in donatione adhibita ſit clauſula conſtituti, & donator perſeueret in poſſeſſione, donatio prę-
4 ſumitur ficta † & ſimulata, cum neceſſaria ſit corporalis poſſeſſio ad euitandam præſumptionem ſi-
5 mulationis. † Et accedit Caſſaneus in conſ. 7. num. 32. & 33.

Quarto accedit, quod donatio hæc multis defectibus nulla eſt, vt demonſtrabimus infra. Atqui quũ
6 titulus eſt nullus, & inualidus, † poſſeſſio non transfertur. Ergo ex hac donatione translata non fuit dictorum bonorum donatorum poſſeſſio in Bernardum donatarium. Illa minor argumenti propoſitio probatur auctoritate quamplurium, quos longa admodum ſerie congerit Tiraq. in tract. de iure conſtituti in 3. par. limitat. 7. num. 13. 14. & 15. & ibidem num. 23. teſtatur, curiam Pariſienſem ſequi conſueuiſſe opinionem hanc, quam ipſe Tiraquel. ibidem num. 41. affirmat eſſe magis receptam. Et prædictis accedit Ioan. Baptiſta Plotus in l. ſi quando. n. 285. C. vnde vi. Et hæc quidem communis ſententia ſine magna controuerſia obſeruanda eſt in caſu noſtro, cum iam allegata noua huius Dominii Mediolanenſis conſtitutio in dicto tit. De continuanda poſſeſſione defuncti, §. & item, ſancitum ſit, poſſeſſionem defuncti, ne in hæredem continuet impediri ab eo, qui ex facto ipſius defuncti legitime adeptus eſt ipſam poſſeſſionem. Porro dicet nemo, ni fallor, legitime eum adeptum fuiſſe poſſeſſionem, qui ex titulo nullo, & inualido eam eſt aſſecutus.

Quinto accedit ſimile argumentum præcedenti, quo dicimus, donationem hanc fuiſſe ficte, & ſimulate confectam, ſicuti oſtendemus infra. Atqui quan-
7 do titulus eſt † fictus, & ſimulatus, poſſeſſio non transfertur. Ergo ex hac donatione translata non fuit dictorum bonorum donatorũ poſſeſſio in Bernardum donatarium. Illa minor argumenti propoſitio probatur auctoritate plurimorum, quos refert Tiraq. in dic. tract. de iure conſtituti. in 3. par. limit. 8. num. 1. & accedunt Caſſan. in conſil. 25. n. 6. verſ.

Octauo

Octauo etiam &c.& Socin.iun.in conſ.84.n.4 & 5.
lib.3.& huc facit, quod diximus ſupra de conſtitu-
tione noua huius Dominii in d.§.& item.

Sexto,& vltimo,admiſſo citra veri præiudicium,
quod prædicta poſſeſſio fuerit translata, attamen di
cimus,negligentia ipſius Bernardi donatarii, tem
poris curſu vltra decennium,ac vicennium quo rea
8 lem adeptus non eſt poſſeſſionem, † eum amiſiſſe.
Ita reſpondit Bald.in conſ.150.Caſus actualiter.col.
penult.verſic.capio tertium,lib.2.cui ſubſcripſerunt
ſex præſtātiſſimi doctores, & inter eos Signorolus.
Et his accedunt Anchar.in conſ.133.num.3. Iaſon
in l.3.§.ex contrario.num.52.ff.de acquiren. poſſeſ.
quos refert Tiraquel.in tract.de iure conſtituti,in 3.
par.limitat.21.num.1.qui eiuſdem ſententiæ com-
memorat gloſ.in cap.clerici.16.q.3.Bald. quoque ſe
cutus eſt Crau.in conſ.427.n.3.lib.3.Et his conſtat,
hanc eſſe magis receptam ſentētiam,aduerſus alios
nonnullos relatos ab eodem Tiraq. in dic.limit. 21.
num.5.6.& 7.

Nunc ſupereſt,vt ſatisfaciamus doctiſs. excitatis
motiuis ab eruditiſs. D.Commiſſario cauſæ.

Primo obiicitur,poſſeſſionem cenſeri in dic. Ber-
nardum donatarium translatam per retentionē vi-
geſimæ partis bonorum donatorum, ſicuti dicimus
de vſufructus retentione a donatore facta, quæ ope-
ratur poſſeſſionis,immo & dominii rei donatæ trāſ-
lationem in donatarium,l.quiſquis,& l.ſi quis argē-
tum,§.ſed quidem in omnibus,C.de donation.& il-
lis in locis annotarunt omnes.& accedunt in l. 1.C.
de dote caute non numera.& in conſil.188.ex his li.
1.Angel.in conſil.44.ſi emancipat.num.1.Guido Pa
pæ in quæſt.46.& iu quæſt.81.Alex.in conſil.157.n.
18.in fine lib.2.Barb.in conſil.60.col.3.lib.4.Iaſon
in conſ.6.col.8.verſ.Secundo dic.prima.li.3.Puth.
in dec.216.n.3.lib.3.Curt.iun.in conſ.127.n.1.Caſ-
ſan.in conſ.7.n.35.Pariſ.in conſ.90.n.17.lib.3.Cra.
in conſil.272.num.17.lib.2.& Petrus Rebuff.in rub.
extra,de cauſa poſſeſſionis,& proprietatis, col. 19.
verſic.Tertius modus.

Reſpondetur primo, ſicuti etiam reſpondit Do.
Carpanus Conſulens, longam eſſe differētiam inter
9 retentionē † vſusfructus, & alicuius portionis bono
rū donatorū,ſiquidē rō,quare retētione vſusfructus
bonorum donatorū cēſeatur trāslata poſſeſſio ipſa,
immo, & Dominium in donatarium eſt illa, quam
conſiderant Cynus in dicta l.quiſquis. C.de donat.
& ibidem Albericus,Iaſon in conſil.6.col.8. verſic.
Secundo,dicta prima.lib.3.& omnium melius Cur.
iun.in conſil.127.colum.2.verſic.Adduco in primis,
qui poſt Cynum, & Albericum præcitatos ſcribit,
10 quod quando donator retinet † vſumfructum dici-
tur neceſſario transferre proprietatē, quia vſusfru-
ctus,& proprietas non ſe compatiuntur in eadē re,
& proprietas acquiritur cum poſſeſſione, quæ non
videtur habita pro derelicta, immo acquiſita pro-
prietario.Et quod hæc conſequentia locum habet ēt
in poſſeſſione,vt ſcilicet per vſusfructus retentionē
cenſeatur translata ipſa poſſeſſio.Quæ ſane rō non
conuenit caſui noſtro,cum non ſint duo hæc incom
patibilia,donare partem bonorum, & partem reti-
nere. Rurſus alia eſt ratio, quare retentione vſusfru
ctus bonorum donatorum cenſeatur translata poſ-
ſeſſio rerum donatarum in donatarium,quia ſ.in ip
ſa retentione ineſt conſtitutum,quod eſt aptū tranſ
ferre ipſam poſſeſſionem. Ita Comenſ. in l. quod
meo.col.2.verſic.eſt etiam alius.ff.de acquiren.poſſ.
qui dixit,rationem hanc eſſe meliorem illa Cyni,&
Alberici ſupra relata. & Comenſem ſequitur Tira-
quell. in tract.de iure conſtituti. in 3. parte limitat.
9.num.12. Quod quidem conſtitutum non proba-
tur ineſſe retentioni partis bonorum donatorum,
prætermitto aliam rationem perpenſam a Rebuſ.
in loco ſupra citato,quæ minus conuenit caſui nro.

11 Reſpondetur ſecundo,retentionem † vſusfructus
bonorum donatorum non operari translationem
poſſeſſionis ipſorum bonorum in donatarium, quā
do donatio eſt nulla,& inualida, ſicuti poſt Manuo-
rium tradit Tiraquell.in Tract.de iure conſtituti.in
3.par.limitat.7.num.16.& idem ſcribunt Caſſan.in
conſilio 7.num.38.& Plotus in l.ſi quando.nu.185.
C.vnde vi.Porro in caſu hoc noſtro,donatio prædi-
cta eſt nulla,& inualida, vt dicemus infra ſuo loco,
ſicuti ergo vſusfructus retentio,ſi in hac donatione
facta fuiſſet, operata non eſſet translationē poſſeſ-
ſionis,ita nec hæc retentio partis bonorum.

Reſpondetur tertio,admiſſo etiam citra veri præ
iudicium,quod translata fuerit poſſeſſio in dictum
Bernardum,attamen dicimus,eum ſua negligentia
illam amiſiſſe,vt diximus ſupra.

Secundo obiicitur in eiſdem motiuis, quod hac
in donatione dicitur appoſita clauſula conſtituti,ſi-
cuti ſignificant ipſius donationis verba, quæ ſic le-
guntur.Et hoc cum debitis,& ſolēnibus tenore, ceſ-
ſione iurium,& actionum &c.translatione dominii,
& poſſeſſionis &c.Conſtitutione miſſi,& procura-
toris in rem ſuam &c.poſitione in ſui locum &c. &
cum promiſſione defendendi &c. pro ſuo dato, &
facto tantum,declarando, vt moris eſt &c. & cum
aliis clauſulis &c.& illa conſtitutione miſſi,& pro-
curatoris in rem ſuam &c.ſignificare videntur trāſ-
latam fuiſſe poſſeſſionem bonorum donatorum in
donatarium,& illa verba, & cum aliis clauſulis &c.
ſignificare videntur clauſulam conſtituti,& ſimiles
fuiſſe adiectas. Quæ ſane clauſula conſtituti opera-
tur poſſeſſionis translationem, l. quod meo, ff. de
acquir. poſſ.vbi Bart.& reliqui.Dec.in conſ.201.n.
7.& latiſſime Tiraquel.in tract.de iure conſtituti in
1.parte,num.2.

Reſpondetur, præter reſponſiones conſideratas
a Dom. Conſulente, quod etiam ſi admittimus ad-
ſcriptam,& appoſitam fuiſſe clauſulam conſtituti,
attamen non eſt operata hoc noſtro in caſu poſſeſ-
ſionis translationem,ſiquidē infra in ſecunda dubi-
tatione demonſtrabimus,donationem hanc eſſe ſi-
12 mulatam,fictam,& nullam.Porro quando titulus, †
quo ſolet transferri poſſeſſio eſt nullus,locum non
eſſe poſſeſſionis translationi affirmant quamplures
mi,quos congerit Tiraquel. in dic.tract. de iure con
ſtituti in 3.par.limit.7.num.14.15.& 16.qui num.
21.teſtatur,curiam,hoc eſt Senatum Pariſienſem cō
ſueuiſſe iudicare ſecundum hanc opinionem. Idem
eſſe quando titulus eſt fictus, & ſimulatus, affir-
mat eodem in loco Tiraquell.in 8. limitatione, &
accedit Socin.iun.in conſil.84.num.4.lib.3. & dixi-
mus ſupra.

Reſpondetur ſecundo,vt dixi ſupra, quod etiā ſi
admittimus, translatam fuiſſe dictam poſſeſſionē,
attamen eam amiſit Bernardus ſua negligentia, &
curſu tot annorum.Non repeto iam dicta.

Secunda eſt dubitatio, an prædicta donatio fue-
rit valide confecta?Reſpondendum eſt,minus recte
riteque factam,ſicuti etiam docte reſpondit D. Car-
panus conſulens,qui multos huius donationis defe
ctus,& vitia detexit, quæ & ego aliis doctorum au-
ctoritatibus confirmabo.

13 Primus itaq. defectus eſt,ꝙ donatio † omniū bo-
norum præſentium,& futurorū non valet,niſi reſer
uata ſit aliqua quantitas,qua poſſit donator teſtari,
& hæredē relinquere,ſicuti tradunt omnes in l.ſtipu

latio

latio hoc mõ cõcepta, ff. de verb. obl. præſertim Alc. n. 5. Iaſ. n. 20. & Crot. n. 91. aliosq; congeſſi in conſ. 184. n. 1. lib. 2. vbi huius traditionis rationes commemoraui, & n. 2. 3. & 4. ſcripſi non ẽt valere donationẽ omnium bonorum, quãdo quid modicum pro facultate teſtandi reſeruauit donator. Et dixi ita ſcripſiſſe Caſtren. Claud. Aquenſ. Soc. iun. Purpurat. Bologn. Couarr. Nonium, Gabr. & demum Iul. Clar. in §. donatio, q. 19. verſ. ſecundo principaliter, qui ſcriptũ reliquit, hanc bonorum reſeruationem excedere (corruptẽ impreſſum fuit meo in Codice, aſcẽdere) debe-
14 re ſaltem vigeſimã † partem bonorum oĩum. Et Clar. ſecutus eſt ẽt Ceph. in conſ. 485. nu. 133. lib. 3. qui de eadem facti ſpecie, de qua & ego in d. conſ. 184. reſpondi. Cum ergo donator iſte reſeruauerit ſolam vigeſimam bonorum partem, dicẽdum eſt, inutilem eſſe reſeruationem.

Secundus eſt defectus, & vitiũ, quia reſeruauit donator iſte d. vigeſimã partem, de qua poſſet diſponere ad ſui libitũ. Quæ ſanè cã ſic expreſſa nõ ſufficit: Sed dicere debuit, de qua poſſet teſtari, & hæredem inſtituere. Ita rñdit fortiori in caſu Dec. in conſ. 203. n. 3. cum dixit, non ſufficere reſeruationẽ certæ ſummæ, de qua poſſet diſponere, & teſtari ad pias cauſas. Et Dec. ſecuti ſunt Ripa in lib. 3. reſpon. c. 14. n. 4. ſecund. impreſſ. antiq. Lugd. Purpur. in l. vlt. nu. 254. verſ. vel in cauſa, & ibidem Bologn. n. 132. C. de pactis. quos retuli, & probaui in d. conſ. 184. n. 6. verſic. huc ẽt ſpectat &c. vbi n. 7. commemoraui, & ſecutus ſum eundem Dec. in conſ. 251. col. 2. verſ. non obſtat illa reſeruatio, cum dixit, ſatis non eſſe, ꝙ donator reſeruet aliquam ſummam, de qua poſſit in vita, & in morte teſtari. & Dec. probatunt Purpur. in l. vlt. n. 254. C. de pactis, & ibidem Curt. iun. nu. 59. & idem Curt. in conſ. 25. num. 3. & in conſ. 120. num. 6. & Paris. in conſ. 33. num. 63. lib. 3.

Tertius eſt defectus, & vitiũ, ꝙ donator iſte nõ ſolũ donauit bona mobilia, & immobilia: Sed ẽt actiones, & nomina debitorũ. Quæ quidẽ non aliter trãſ-
15 ferri põt, quam per † ceſſionem, ſicuti ſcribunt Bart. in l. ad eum. in fi. ff. de donat. & in l. ſ**ia. in fine, ff. de donat. cauſa mortis, Bald. in l. eius. in prin. C. de cõpenſat. Dec. in conſ. 151. num. 3. Petrus Rebuff. in cõ. ad conſtitut. Regis Galliæ tomo 2. tit. de ceſſionib. art. 1. glo. 6. Oſaſcus in deciſ. 51. num. 22. Porrò ceſſio iurium, actionum, & creditorum hac in vrbe fieri debet, adhibitis ſolemnibus illis iuramentis, de quibus in ſtatutis huius ciuitatis ca. 446. & cap. 447. quæ cũ adhibita nõ fuerint, ceſſio redditur nulla. Verũ obiicitur, ꝙ quando ceſsio eſt acceſſoria ad contractum nominatum, ſicuti hic fuiſſe videtur, non requiritur iuramentum, quemadmodum ſtatuit prædictum ſtatutum cap. 447. quòd iuri conuenit, quo non requiritur hoc in caſu iuramentũ ad euitandam præſumptionem fraudis, & ſimulationis, vt tradunt multi, quos congeſsi in comm. de præſumpt. lib. 3. præſ. 129. in fine. ſecund. impreſs. Colonen. & Taurinenſem. Et accedit nunc Alba in conſ. 207. num. 20. lib. 2. & iure communi non præſumi fraudem, & ſimulationem in ceſsionib. actionum, qñ acceſſoriẽ fiunt ad contractum principalem, vt puta ad venditionem, donationem, & ſimiles, ſcripſi in d. præſumpt. 129. in fi. Huic obiectioni rectẽ ſatisfacit D. Carpanus conſulens negãdo, ceſsionem creditorum eſſe hoc noſtro in caſu acceſſoriẽ factam. Sed principaliter cum ceſsio tunc dicatur facta acceſſoriẽ, qñ fit ad contractũ principalẽ, vt ſi vendo, vel dono tibi fundũ, et cedo iura, et actiones, quæ habeo ſup ipſo fundo, ſicuti loquũtur doct. multi a me allegati in d. pſ. 129. in fi. Et accedit in terminis Petr. Anton. Anguſ. in conſ. 20. in fi. li. 2.

Eſt. n. acceſſoria hæc ceſſio, ex quo deſeruit ipſi venditioni, & donationi iuxta traditionem Dec. in l. cũ princ. n. 4. ff. de reg. iur. & ibid. Cagn. n. 14. & 15. ſed diuerſum eſt in caſu noſtro, in quo ceſſio non deſeruit alicui contractui, ſed ſtat de per ſe, ſicuti aliis rõnib. doctẽ oſtendit præſ. D. Cõſulens, cui ſubſcribo.

16 Quartus eſt defectus, & quidem cæteris maior, ꝙ ſ. ſit donatio hæc ficta, & ſimulata, confecta in fraudem creditorum, cum. n. donator iſte eſſet eo donatiõis tpe mercator, & dubitaret, vt euenire ſolet quotidie, ne aliquo caſu decoqueret, voluit ſibi cauere, donando oĩa bona fratri, reſeruata ſibi tã tenui portione vigeſimæ, ſicuti in ſpecie cõſiderat Caſſ. in cõſil. 7. n. 33. Porro in caſu hoc tres ſunt coniecturę vrgẽtes fictæ, & ſimulatæ donationis, quarũ altera eſt, ꝙ eadẽ die factæ donat. corã alio notario aliiſq. teſti-
17 bus, donatari⁹ ipſe dixit, & proteſtatus eſt, ꝙ nõ † obſtãte ipſa donat. volebat, ipſũ donatorẽ poſſe diſponere de oĩb. ipſis bonis ſibi donatis inter viuos. Hæc ſane ꝓteſtatio, & permiſſio cõiecturã facit fraudis, & ſimulationis, ſicuti in ſpecie rñdit Ang. in cõſ. 48. Quidã Franc. n. 2. uer. Quinto ſi poſt &c. cũ dixit, qđ ſi donatarius, facta donatione aſſeruit, bona ſibi donata eſſe adhuc donatoris, præſumptio eſt donationem fuiſſe fictẽ, & ſimulate factã, & Angel. ſecutus eſt Caroc. in dec. 1. col. vlt. ver. Additur, & ſexta &c. quem ſic ad rẽ noſtrã adduxit D. Conſulens, cõprobatur traditio hæc ex his, quæ ſcribunt Alexa. in l. ſi is, qui ex bonis. col. vlt. verſ. Idẽ, ſi pater vendidiſſet, ff. de vulg. & pup. ſubſt. & ibid. Iaſ. col. vlt. verſic. Tertio, quando emit incontinenti, cũ declarando Bart. ibidem n. 4. dicunt, qđ ſi filius ſpurius emit bona ab eo, cui pater vẽdidit, fraus præſumitur, ſi filius emit incontinenti ab illo emptore. Accedit ẽt qđ tradit Bart. in l. 2. n. 1. C. de repudianda hæred. dũ inquit; qđ ſi filius, qui ſe abſtinuit ab hæred. patris, poſtea mala fide emat bona ipſa, dr̃ in fraudem ſe abſtinuiſſe. Quæ ſane fraus (inquit Bart.) vel ex eo probatur, ſi incontinenti emit, & Bart. ſecutus eſt Rui. in cõſil.
18 130. n. 6. li. 1. Hæc itaq. proteſtatio † ita ſtatim, & incõtinenti facta fraudem ſatis manifeſte arguit, ſi. n. donator iſte voluiſſet vere donare, nõ corã aliis teſtib. alioq. notario proteſtationem illã feciſſet donatarius. Sed in eodemmet donat. inſtru. ſcribi curaſſet. Coniecturã profectò nemo eſt qui mecũ non faciat, donatorem donatariũq. fratres agere ſic voluiſſe, vt ſi quid ſiniſtri contigiſſet ipſi donatori, vel ob aliqđ delictũ, vel ob iacturã rerũ ſuarum, poſſet vel fiſco, vel creditorib. oſtendere donationis inſtrum. ſi quid vero diſcordię exortũ fuiſſet inter eũ, & fratrẽ donatariũ, qui donationis inſtrumento vti voluiſſet, ipſe donator poſſet producere præd. proteſtat. Altera at-
19 que ita ſecunda eſt coniectura fictæ, † & ſimulatę huius donationis, quod donator ipſe 30. annis a die factæ donationis permanſit in poſſeſſione bonorũ donatorum. Hanc coniecturã facit Bart. in l. ſicut. §. ſuperuacuũ. n. 5. ff. quibus modis pignus, vel hypotheca ſoluitur, quem ſecuti ſunt Soci. ſen. Iaſon, Rui. Dec. Gozadin. & alii nonnulli, quos congeſſi in lib. 2. de arbitrar. iudic. caſu 39. num. 1. & in commentar. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 122. num. 10. & in præſumpt. 124. num. 30. Et illis accedunt Alex. in conſi. 28. n. 19. li. 2. Caſſan. in dic. conſil. 7. num. 32. M. Anton. Peregr. in conſ. 76. n. 2. Maſcard in tract. de probation. in concluſ. 439. & Carocius in deciſio. 1. nu. 15. verſic. Quinta coniectura. Eſt & tertia coniectura, quod donatio facta ſit fratri, ſicq. coniunctæ perſonæ, quod factum præſumitur in fraudem vel fiſci, vel creditorum, vt ſcribunt Bart. Bald. Alber. & alii, quos retuli, et probaui in dic. præſumpt. 124. num.

36.& illis accedũt Ang.in conſ.48.n.2.& Caroc.in d.dec.1.n.15.verſic.Tertia ſit coniectura. Quæ quidem coniectura,& ſi (dicunt prædicti doctores) ſola parum operatur, attamen alteri coniuncta, vt noſtro in caſu,efficax eſt. Et certe mihi perſuadere nõ poſſum,quin manifeſtiſſima ſit ſimulatio, & fictio tot detecta coniecturis.

Nec repugnat, quod ob adhibitũ iuramentũ in ipſa donatione allegari nõ poſſit ſimulatio,& fraus etiam ab hærede eius qui iuramentum præſtitit, cũ nec hæres ipſe allegare poſſit turpitudinem eius,cui ſucceſſit,l.rẽ alienã,ff.de pig.l.filios,C.de reuoc.his quæ in fraudẽ credito,& l.ſi creditorib. C.de ſeruo dato manum.& ſcribunt Alex.in l.nemo põt.de leg.1.& in l.Sæius,& Auger.ff.ad leg.falcid.Ruin.in cõſil.123.n.11.& in conſ.194.in fi.lib.1.

20 Nam reſpondetur, hæredem † poſſe excipiẽdo allegare turpitudinẽ ſui anteceſſoris,l.qui teſtm̃,ff.de probat.& l.vlt.§.2.ff.de his,quę in fraud.cred.& tradunt Bal.in l.poſt mortẽ.in fi.ff.de adopt.Bart.in l.iuſiurandũ,q ex convent.§.procurator.colu.pen.& vlt.ff.de iureiur.Dec.in cõſ.14.col.vlt.& in cõſ.587.col.vlt.verſ.Ad hoc reſpondetur.Et hos retulit,ac pbauit Tiraq. de retr.conſang.§.1.gl.18.n.24.& 72.& ſecutus eſt Seraph.in tract.de priuileg.iuram.priuilegio 59.n.29.verſic.Primo non procedere.Et accedunt Alexand.in conſil.59.in vlt.dubio lib.1.& Iaſon in dic.§.procurator,num.30.verſic.Secundo fallit.Præterea allegari poteſt propria turpitudo cõtra turpitudinis participem,qui de lucro tractat,ſicuti tradunt multi adducti a Tiraqu.in dic.gloſ.18.num.72.& Seraph.in d.priuileg.59.num.29.verſic.Secundo dico,qui intelligunt, hoc maxime procedere,quando turpitudo ipſa iam detecta fuit, ſicuti hoc noſtro in caſu euenit.

Tertia eſt dubitatio,admiſſo citra veri pręiudiciũ, q hæc donatio fuerit valida, an voluntate donatoris,& donatarii ab ea receſſum ita ſit,vt iure deinde potuerit ipſe donator teſtari, & bona omnia relinquere Hieron.filio legitimato? Et quidem reſpondẽdum eſt,receſſum eſſe, & ob id Bernar. donatarium nulla ratione impedire poſſe prædictũ Hieronym. quin tamquam hæres patris donatoris teſtatoriſq. ei in omnibus bonis a ſe tẽpore mortis poſſeſſis ſuccedere valeat. Hæc ſententia tribus ſolidis firmiſq. argum.facile vera demonſtratur.

Primo,conſtat Petri Pauli donatoris multa fuiſſe benemerita erga Bern.fratrem.

Nam primum anno 1570.ei donauit omnia bona præſentia & futura. Deinde eiuſdem Bernardi contemplatione anno 1589.promiſit,& cõſtituit dotem librarum 4000.ſingulis filiabus,hoc eſt Magdalenæ,& Petronillæ ipſius Bernardi.

Poſtmodũ anno 1591.donauit eidẽ Bern.libras 28000.ac ẽt ſummã ſatis egregiã ſibi debitã a Canonicis Modoetiæ.Donauit ẽt Coſmo filio d.Bern.lib.6000.quorumdã debitorum, cui promiſit etiam donare aureos 500.Hæ Petri Pauli donatoris donationes,& benemerita efficiunt,& operantur,vt licẽtia,

21 & facultas illa,† quã Bern.dedit dic.Petro Paulo,vt pro ſui libito poſſet diſponere de bonis ipſi Bernar. donatis ſignificet retrodonationẽ in caſum diſpoſitionis,ſicuti probatur egregie reſponſo Vlpiani in l.ſi vero non remunerandi,§.inde Pap.ff.mandati. Patronus emerat prædium cuius nomine numerauerat venditori pretii cauſa beſſem,hoc eſt octo,deinde pdiũ liberto tradidit,adiecta conditione,vt ipſe libertus reſiduũ pretii.i.trientẽ, ſicq.quatuor venditori perſolueret.Quo perſoluto,& numerato, patronus fundũ ipsũ alteri vendidit, conſentiente ipſo liberto.Dubitatũ fuit apud Vlpian.an cõſenſus ille liberti operetur,vt poſſit repetere trientẽ a ſe ſolutũ, vel donationẽ erga patronũ? Diſtinguit Vlpia.duos caſus,quorũ alter eſt,q ſi libertus ſuſcepit mandatũ patroni,ita q tamquã mandatarius,nõ ãt tamquã donatarius numerauerit trientẽ, repetere illũ poterit.Hic caſus noſtro non conuenit. Alter atq. ita ſecundus eſt caſus,q ſi patronus donauit liberto ipsũ fundũ,ſeu beſſẽ illũ,libertus dr̃ redonaſſe ipſi patrono.Hic ſcd̃s caſus conuenit a fortiori huic noſtro,in quo Bern.donatarius,conſentiendo Petro Paulo donatori,vt de bonis,& rebus donatis poſſet pro ſui libito diſponere,nihil de proprio donaſſe dr̃ donatori.Sed ſolũ q ſibi fuerat ab ipſo Petro Paulo donatum.Et ex hoc Vlp.reſpõſo colligit ibi Bart.q vnus actus donationis præſumi facit aliam donationem. Quocirca ad rem noſtrã rñdit Curt.iun.in conſ.34.n.14.verſ.Non obſtat ſcd̃m &c.q donatarius conſẽtiendo donatori alienanti rem donatã dr̃ redonare. Idẽ Curt.in conſ.54.n.2.& 3.& cũ Cur.de eadẽ facti ſpecie interrogatus idem reſpondit Pariſ.in conſ.21.num.21.lib.3.& hos ſecutus ſum in conſ.451.nu.33.lib.5.& alios quamplures cõgeſſi in lib.2.de arbitr.iudic.caſu 88.num.54.

Scd̃o ſuffragatur,q & ſi admittimus,(citra veri tñ

22 præiudiciũ) hunc conſenſum,& facultatẽ † datam a Bern.Petro Paulo donatori non operari redonationẽ,attamẽ negari non põt,quin operetur ſui iuris amiſſionem,ad commodũ Hieron.hæredis inſtituti a Petro paulo donatore.Eſt.n.certa iuris,& doct.ſñia,q ſi conſentio alienanti rẽ meã,dicor ipſius rei dñiũ

23 amittere.Ita de rei dño,qui cõſenſit † teſtatori rẽ ipſã ſuã alteri legãti,vt dicatur ius ſuũ amiſiſſe, pbat reſponsũ Marcia.in l.ſicut,§.vendit.ff.quib.modis pignus,vel hypoth.ſoluitur,q ad rẽ hanc ſingularẽ eſſe dixit Bald.in l.ſi tibi decẽ,§.de pign.col.ult.uerſ. Quid ſi teſtator,ff.de pac.in l.vendit.C.de vſuc.pro empt.in l.quoties ab oĩb.n.12.uerſ. Quæro quid ſi conſenſerit,C.de fideic.in c.1.§.præterea.quib.modis feudũ amit.& idẽ in conſ.89.Dñs Thom.col.2.verſ.Ad euidentiã.li.1.Idem affirmarunt Iaſ.in l.cũ proponas,la pri.n.11.verſ.Nota etiam diligenter,C.de pac.in conſ.13.n.2.in conſ.57.col.3.verſ.Quarto,& vlt.& in conſ.89.n.5.li.1.Dec.in conſ.254.n.2.in fi.qui reſpondit in ſpecie donationis,ſic & Tiraq.in trac.de legib.Connub.in gl.3.n.137.in trac.de retrac.cõſang.§.1.gl.9.n.137.& in l.ſi unq̃,in ver.donat.Pereg.in trac.de fideic.art.44.n.33.et ego ipſe in conſ.58.n.24.et multis ſequent.li.1.& in ſpecie magis reſpondit Pariſ.in conſ.2.n.20.lib.3.donatariũ conſentientẽ donatori teſtm̃ facienti, et relinquenti hæredi rẽ iã donatam amittere ius ſuum,et conſequenter ab ea donatione cenſeri receſsũ,et idem de eadem facti ſpecie interrogatus conſuluit Curt.iun.in d.conſ.54.n.1.in fine qui eiuſdem ſententiæ refert Dec.in conſil.254.n.26 verſ.Vltimo non obſtat.

Tertio,et vlt.vrget non mediocriter,q an.1591.dic.Bern.donatarius acceptis a dic.Petro Paulo illa quãtitate libr.28000.et ceſſione crediti erga Canõ. Modoetiæ liberauit dic.Petrũ paulũ amplis his verbis.Item cũ conditione,q præd.Bern.non poſſit ab hodie in antea aliquid prætendere contra dict.eius fratrẽ in eius bonis.Imo ipsũ eius fratrẽ liberauit,et liberat ab oĩ,et toto eo,q vnquã dic.Bern.poſſit petere,et prætendere ſuper eius bonis,ſalua tñ eius pmiſſione per ipſum Petrũ paulũ facta de dotanda dic.eius Bernar.filia,vt ſupra,et prout ſupra.Hęc liberatio tã amplis verbis facta cõphendit ẽt incognita,et nõ cogitata,l.ſi de certa,C.de trãſ.et ibid.Bar. col.2.

col.2.verſic.Si vero loquimur,& Iaſon n. 2. & idem
Bartol.in l.cum Aquiliana.num.2.ff.eo. de tranſac.
Caſtrenſ.in l.tres fratres.num.4.& 5.ff.de pactis, So-
cin.ſen.in conſil.103.col.penult.lib. 3.Pariſ. in conſ.
150.n.11.lib.4.& Geminianus in deciſ.66.nu.62. &
ad rem magis reſponderũt Crau.in conſ.217. n.11.
verſ.Septimo,& n.14.& in conſ.294.col.4.verſ. Sed
adhuc magis.lib.2.& Cephal.in conſ.463.n.29.li. 3.
ceſſionem,& remiſſionem iurium, & actionũ factã
verbis vniuerſalibus compræhendere etiã ea,de qui
bus nulla erat controuerſia,& de quib. cogitatũ nõ
fuerat. Et hæc quidem ſententia maxime procedit,
quando liberatio, & quietatio facta eſt coniunctæ
perſonæ,vt noſtro in caſu.Nam dicitur fauorabilis,
& ſe extendit ad omnia,ſicuti reſponderunt Fulgo.
in conſil.25.in fine,Aret.in conſ.94.col.5.verſ. Præ-
terea etiã concurrit, Dec.in conſ.69.nu.1. Soci. iun.
in conſ.167.num.11.lib. 2. & Crau. in conſil. 160.
col.1.Eſt ergo hoc noſtro in caſu dicendum,dictum
Bernardum nihil prætendere poſſe in bonis dic.Pe-
tri Pauli fratris ratione & cauſa prædictæ donatio-
nis ſibi factæ dicto anno 1570.

Non obſtant nunc ea,quæ docte,& acute excitã-
tur,atq.obiiciuntur in motiuis.

Primo obiicitur, ꝙ prædicta donatio a Petro Pau
lo facta non poteſt dici reſoluta ob prędictã Bernar.
donatarii proteſtationẽ,& conſensũ. Nã vera & cer
ta eſt iuris regula,& doctorũ recepta ſnĩa, ꝙ eadẽ ſo
24 lennitas † requiritur in reſolutione, q̃ adhibetur in
eius confectione,l.2.C.ſi aduerſus don.& in auth.cõ
tra, C.de repudiis,& tradunt Dec.Cag.& reliqui in
l.nihil tã naturale,ff.de reg.iur. qui ſimilia comme-
morant,ſic & Rimin.iun.in inſtit.de donat.in princ.
n.286. Arius Pinel.in l.1.n.4.verſ. Quęro,cum dona
tio, C.quando liceat ab empt.diſcedere.qui de reſo-
lutione donationis loquitur. Idẽ ſenſit ipſemet Bal.
in l.1.n.3.in fi.C.de donat.& in c.1.§.vlt.n.8.verſic.
Quæro dicitur hic.per quos fiat inueſtit.qui idẽ ſcri
25 pſit de reſolutione inueſtituræ, † quam diſinueſtitu-
ram appellat.Porrò in caſu hoc noſtro non interue-
nit alia contraria donatio,ſed ſola proteſtatio, & ſo
lus conſenſus,vt ipſe donator poſſet de rebus dona-
tis diſponere,ergo &c.

Rñdetur primo,in caſu noſtro interueniſſe con-
trariam donationẽ,ſicuti demonſtraui ſupra in arg.
ex textu,l.ſi vero non remunerandi,§.Inde Papinia.
ff.mandati,& traditionibus multorũ interpretũ,pręſ
ſertim Curt.iun.& Pariſ.Et cũ hæc fuerit retrodona
tio propter benemerita dic. Petri Pauli donatoris,
26 & ob cauſam † dotationis filiarum Bernardi, & do
nationis factæ eiuſdem Bern.filio non requirebatur
aliqua ſolennitas legis,& ſtatuti,ſicuti tradunt oẽs
in l.ſancimus, C.de donat. Bart.in l.Aquil. Regul.n.
3.ff.eod.de don. Ruin.in conſ.54.n.1.lib. 1.& Ripa
in lib. 1.Reſponſ.c. 5.

Rñdetur ſcdo,admiſſo citra veri præiudiciũ , qđ
hic non interuenerit actus retroſimilis.i. contraria
27 conditio,attamen obſtabit † exceptio Bern. petẽti,
ſicuti in ſpecie tradit Bald.in d.l.1.n.4.verſ.Quæro,
cum donat.C.qñ liceat ab empt.diſcedere, quem ſe
cutus eſt in ſpecie Dec.in conſ.254.n. 3.

Rñdetur tertio,ꝙ cũ per donationem prædictam
non fuerit translatum dñium, nec etiã poſſeſſio , vt
demonſtrauimus ſupra in prima dubitatione,ſequi-
28 tur dicendũ,ſolo diſſenſu † abſq. alio actu retroſimi
li cenſeri ab ipſa donatione receſſum, vt tradunt gl.
& doct.in l.ab empt.ff.de pact.Tiraq. in trac.de iure
conſtituti in 1.par.n.59. Decia.in conſ.7.n.112. li.1.
& Surd.in conſ.217.n.22.li.1.

Scdo obiicitur , ꝙ proteſtatio illa facta a Bernar.
anno 1570.nihil operatur quo ad translationem do
minii,ꝙ transferri non põt ſine traditione, l.tradit.
C.de pac.vbi doc. Quod procedit ẽt ſi pactũ ſit in cõ
trarium, vt reſpondit Sur.in conſ.52.n.75.lib.1.
29 Hinc videmus ex confeſſione † non transferri do
minium,vt reſponderunt Bero.in conſ.170.n.4.lib.
2.& Crau.in conſ.157.n.2.qui dixit,cõfeſſione pro-
bari quidem dominium,ſed non transferri.

Reſpondetur primo,negando dic.donatione fa-
cta a dic.Petro Paulo nullum dominiũ tranſiuiſſe in
dic. Bernard.donatarium , cum ſemper ipſe Petrus
Paulus de bonis tũc,& poſtea poſſeſſis libere diſpo-
ſuerit, ſine aliqua ipſius Bernardi contradictione.

Rñdetur ſecundo,ex iã dictis , ꝙ cum hæc fuerit
retrodonatio,dr̃ retro translatũ dominium,dic.l.ſi
vero non remunerandi,§.inde Papin.ff.mandati, &
diximus ſupra. Et præterea,cũ Bernard.donatarius
amplis verbis liberationem, & quietationẽ fecerit
de eo quod poterat prætendere, ſequitur dicẽdum,
cenſeri extinctum,& ſublatum omne ius, quod ha-
bebat ipſe Bernardus cauſa dictæ donationis ſibi fa
ctæ prædicto Petro Paulo.

30 Tertio obiicitur, ꝙ dicta proteſtatio † dr̃ quædã
remiſſio iuris facta ſine cã,enormiſſimam læſionem
continens,& ob id non valet,ſed reſcindi debet , ſi-
cuti reſpondit Marcabr.in conſ.30.n.336.

Rñdetur,falsũ eſſe,ꝙ prædicta proteſtatio, & re-
miſſio dicatur facta ſine cã,cũ de ea appareat, nem
pe de p̃cedenti donatione facta a pręd.Petro Paulo,
q̃ iuſtã cauſam eſſe exiſtimauit Papin.referente Vlp.
in d.l.ſi vero non remunerandi, §. inde Papin.

Et pp eadem benemerita conſiderari non poteſt
31 enormiſſima † aliqua læſio,ſicuti ſcribunt Barto. in
conſ.90. Dilecto dño.n.2.libr.1.& Cagn.in l.2.q.37.
n.195.C.de reſc.vend.qui alios retulit. Et illis acce-
dunt Dec.in conſ.180.n.4.& conſ.181.n.5.Curt. in
conſ.141.n.2.Et Alba in conſ.11.n.4.qui de donat.
& renunt.loquuntur. Et in caſu noſtro nulla rõne di
ci põt læſus ipſe Bernar.ex quo nihil de proprio do-
nauit Petro Paulo.Sed ea quę ab ipſo acceperat.Nec
repugnat illa auctoritas Marcab.in d.cõſ.30.n.336.
32 & 337.cũ loquaẽ de renũtiatione † iuris facta pretio
conuento,ꝙ tenue admodũ eſſe dicebat Marcab.ibi
dem.n.261.vt recte aduertit D.Carp. conſulens , &
vere ſic diſtinguit,& declarat Cagn.in d.l.2.n. 195.

Hæc habui,quæ de controuerſia & lite inter dic.
Bernardum donatarium,& Hieron.Petri Pauli do-
natoris filium,& hęredem reſponderem.

SVMMARIVM.

1 *Pactũ redimendi ad tempus effici perpetuum ex leſione in-
ſti pretij.*
2 *Pretium iuſtum redituũ eſſe ad quinq. pro ſingulis centũ.*
3 *Pactum redimendi, pretiumq. iniuſtum arguere potius hy-
pothecam, quam venditionem.*
4 *Præſcriptionem non currere, cum obſtat exceptio ſimulat.*
5 *Alienat.redituum Cameræ debent fieri per ſubhaſtationẽ.*
6 *Præſcribi non potuiſſe reditus alienatos ab Imper.Carolo V.
venditos ſine ſolennitatibus.*
7 *Decretum Ducis Philippi Mariæ de redimendis reditib. eo-
dem pretio, quo fuere alienati.*
Caſtrum Landriani fuiſſe redemptum a Camera.
8 *Doctoribus atteſtantibus de vſu non credi.*
9 *Reſcriptum Gubernatorum Med. anni 1555. de redimẽdis
reditibus Cameræ.*
10 *Ordinationem Senatus facere ius quoad omnes.*
11 *Redituum a Camera alienatorum ab an.1567. retro valorẽ
eſſe ſcut. 145395. n.12.*
12 *Derogationem amplam tollere leges contrarias.*

14 *Derogationem amplam nil operari, cum derogans ignorat leges contrarias.*
15 *Clauſulam derogatoriam non tollere ea de quibus ſpecialis fieri debet mentio.*
16 *Leges generales non tollere prærogatiuas Principis.*
17 *Conſtitutiones nouas generalibus verbis conceptas derogare antiquis quoad ſubditos, non autem Principem.*
18 *Generali ſermone non venire perſonam loquentis.*
19 *Statutum Principis de ſolennitatib. in contractib. obſeruandis, non ligare Principem.*
20 *Pactum perpetuum de redimendo extingui 40. an.*
21 *Præſcribi non poſſe incorporalia ſine ſcientia eius contra quem. num. 22.*
23 *Præſcribi incorporalia Principis ex ſcientia officialium. Sed contra. num. 24.*
25 *Conſtit. Med. tit. de iure & priuil. fiſci. c. nulla declarata.*
26 *Præſcriptionem contra fiſcum Med. non allegari aliquam reſpectu bonorum delinquentium, & eorum quæ ſunt Principis, vt Principis.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MXCVI.

EX permultis Caſtris & Oppidis in hoc Mediol.
Dominio ſitis, aliqua cum eorum reditibus vē-
dita fuerunt libere, aliqua adiecto pacto redimendi
perpetuo, aliqua demū vſq. ad certum tempus, nē-
pe duodecim & 15. annos. libere alienatum fuit Op-
pidū Pozzoli Formigarii eiuſq. reditus Dominico
Saulio anno 1529. De hoc querendum non eſt, an re
dimi poſſit, cum cōtractus & pacta ſeruari debeāt.
Poſſet quidem videri alienationis inſtrumētum, an
rite & recte facta ſit alienatio. Alienata pacto adie-
cto, vt perpetuo poſſint redimi, ſunt reditus & Op-
pida hæc, nempe Caſtri Leonis Laudenſis, Caſſina-
rum apud Alexan. Ponchi, Grauedonæ lacus Co-
menſis, & Meledi agri Cremonenſis, ii reditus Ca-
ſtra & Oppida redimi nūc poſſunt a Camera Duca
li, non obſtante temporis curſu & præſcriptione, vt
dicemus infra & hoc quidem niſi cōſtiterit, ſucceſ-
ſores illorum emptorum liberatos fuiſse a prædicta
redimendi obligatione.
De Caſtris & Oppidis eorumq. reditibus vendi-
tis adiecto pacto redimēdi intra duodecim & quin
decim annos, maior eſt dubitatio, an. ſ. redimi nunc
poſſint, cum ſaltem quinquaginta anni decurſi ſint
a finito tpe ad redimendum præſtituto? Qua in re
multæ ſunt rationes & argumenta, quib. dicendum
eſt, redimi poſſe.
Primo, quia vera & recepta eſt doctorū ſentētia,
quod quando res fuit vendita pretio minus iuſto, pa
1 cto adiecto redimēdi ad certū tempus, pactū † illud
efficitur perpetuū. Ita ſene in ſpecie omniū primus
docuit Iacobin. a S. Georgio in l. 2. in pri. n. 2. ff. ſi cer
tum peta. quem ſecuti ſunt Caſſan. in conſ. 11. n. 40.
Bertrand. in conſ. 88. ad finem lib. 1. Tiraq. de retra
ctu conuentionali. §. 1. gloſſ. 2. num. 34. Socin. iun.
in conſ. 104. nu. 3. lib. 3. idem tradit Ioan. Baptiſta
Lupus in l. 2. in comment. 2. §. 3. n. 96. C. de pact. in-
ter empt. & vend. & ego ipſe in li. 2. de arbitrar. iud.
caſu 217. n. 2. & vere idem ſenſerunt Hoſtien. in ſum
ma tit. de vſuris. §. an aliquo caſu. col. vlt. verſ. nono
ſi vendo (hic a Iacobino allegatur) et Ambr. de Vi-
gnate in Tract. de vſuris, n. 112. & ſecundū hanc opi
nionē intelligo iudicaſſe non ſemel Sena. noſtrū. Qđ
vero prædicta Caſtra, & Oppida vna cū eorū rediti
bus fuerint vendita pretio minus iuſto, vel ex eo cla
re apparet, ꝙ reditus ipſi venditi fuerunt ad rationē
duodecim pro centenario, nulla habita rōne iuriſdi
ctionis & feudorum, & tamen ſatis certum eſt, iuſtū
2 † pretium redituū eſſe, ad quinq. ac etiam minus ꝑ
ſingulis centum, ſicuti ſcribunt Conradus in Tract.
de contractibus. q. 79. concl. 3. 5. & 8. & q. 80. concl.
3. Ioan. a Medina in trac. de reſtitu. in capite de cēſu
ad tempus determinato, Modet. Pariſ. in Tra. de vſu
ris. q. 7. & Lupus in dic. l. 2. in comment. 2. §. 3. n. 61.
& pretii iniuſtitia vel ex eo etiam demonſtratur, qđ
reditus prędicti fuerunt redacti ad octo pro centen.
Secundo accedit, quod contractus & alienationes
de his Caſtris, & Oppidis, eorumq. reditibus factæ,
dicuntur in vim pignoris. Hoc colligitur ex duabus
coniecturis, quarum altera eſt, quæ deſumitur ex pre
tio iniuſto & pacto redimēdi ad certum tēpus. Duo
3 hæc ſimul iuncta arguere cōtractum eſſe fictum & †
ſimulatum, pignoris ſcilicet & hypothecæ, non autē
venditionis & emptionis, auctoritate quamplurium
ſcripſi in commentar. de præſumpt. lib. 3. præſumpt.
122. n. 30. Altera eſt coniectura, qua Imperator eo
tempore erat in maxima neceſſitate habendi pecu-
niam, id quod indicat mandatum de hypothecan-
dis, & alienandis quibuſcumque bonis, datiis, ga-
bellis, cenſibus, villis, terris, Oppidis, taxis equorū,
& leuæ ſalis. Eo enim tempore dati mandati & con-
ſtitutionis procuratorum reperiebatur ipſe Impera
tor ingenti ære alieno grauatus, & bellum aduerſus
Gallos urgebat, ſicuti conſtat ex annalium ſcriptori
bus, hoc eſt Paulo Iouio, Franciſco Guiciardino &
4 aliis. Quæ ſane neceſſitas † arguit Imperatorem no
luiſſe uendere, ſed hypothecæ ſubiicere, ut reſpon-
dit Calc. in conſi. 26. col. 8. n. 17. in fine uerſic. & et
alia coniectura, quem ſecutus eſt Crauett. in conſil.
156. num. 13. & accedit Ant. Burgos in cap. cum dī
lecti. num. 19. de empt. & uen. cum ergo ij contractus
4 fuerint ficti † & ſimulati, ſequitur dicendum nullā
eſſe decurſam præſcriptionem, quæ impedire poſſit
hanc redemptionem, vt reſpondit Calcan. in dicto
conſi. 26. num. 21. & Calcanei immemor idē cenſuit
Soc. iun. in dic. conſ. 104. n. 9. li. 2.
Tertio comprobantur prædicta, quod cū hę alie-
nationes factæ fuerint non obſeruatis ſolennitatib.
5 a iure requiſitis, ex quo inter cætera ſubhaſtari † nō
fuerunt ii reditus, Caſtra, & Oppida, ſicuti requirit
in ſpecie l. 1. C. de fide inſtr. & iure haſtæ fiſca, li. 10.
vbi Bart. & tradit Peregr. lib. 6. de iure fiſci tit. 4. nu.
5. verſ. 4. interuenire debent, emptores dicuntur in
mala fide, dic. l. 1. & probat cap. qui contra. de regu.
iuris in 6. & auctoritate plurimorum comprobaui in
commentar. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 130. n. 33.
6 ex quo ſequitur, nullam præſcriptionē † nullumque
temporis curſum potuiſſe eos liberare ab hoc nexu
reuendendi hos reditus & Oppida Cameræ Ducali.
c. vlt. de præſcript. in 6. cum ſimilibus.
Quarto controuerſiam hanc definit antiquū De
7 cretum † editum a Duce Philippo Maria an. 1426.
quo ſancitum fuit. Qđ de cætero & in futurū liceat
Ducali Cameræ redimere bona quocūq. modo alie
nata & vendita, eodem met pretio, quo vendita fue-
runt. Huius Decreti meminere Curt. iun. in conſilio
306. lib. 3. & Boſs. in Tract. cauſarum criminaliū, in
tit. de fiſco & priuilegiis eius. in fine, qui teſtatur, ob
prædictum Decretum fuiſse a Camera Ducali redē-
ptum Caſtrum Landriani. Nec repugnat quod tem-
pore quo Rex Galliarum occupabat hoc dominium
Mediolani, Collegium Iuriſconſultorū huius Ciuit.
reſponderit, prędictum Decretum non fuiſſe in uſu,
ut refert præcitato in loco Boſs. quia reſpondetur
8 una cū eodē Boſs. Doctor. atteſtantibus † de uſu et
conſuet. nō credi, ſicuti ſcribunt doctor. in l. de qui-
bus. ff. de legibus, & multos congerit Decius in l.

2. §.

2.§.mutui.nu. 8.ff. ſi certum petat. & accedit quod
Curt.iun.in dic.conſil.306. qui ſuper dic. Decreto
reſpondit, nullum verbum fecit, quod nõ fuerit vſu
receptum. Immo num. 1. præſupponit fuiſſe eo tem-
pore in vſu, cum dixerit caſui, de quo ipſe fuerat in-
terrogatus, non conuenire. Idq. conatus fuerit demõ
ſtrare multis argum. quæ ſuperuacanea fuiſſent, ſi
Decretũ hoc nõ erat vſu receptum. Et præterea ceſ-
ſat hodie obiectio hæc, poſteaquã Boſs. præcit. in lo-
co teſtatur, hoc Decretum fuiſſe in redemptione Ca
ſtri Landr. obſeruatum, & ſtatim oſtendemus noſtra
hac ætate idem non ſemel factum.

Quinto ſuffragatur ſic anno 1555. iudicaſſe Sen.
hunc noſtrum vna cum ſupremo Cancellario Taber
na huius dominii Gubernatore. cũ.n. anno 1538. p̃-
dic. Magiſtratus ordinarius ꝓcuratorio nomine Im
perat. Caroli V. vendidiſſet Franc. Puſterlę reditus ſa
lis ac iuriſdictionẽ Oppidi Locati pacto adiecto, qđ
Camera ipſa Ducalis poſſet redimere intra duode-
cim annos, exorta eſt controuerſia inter d. Puſterlæ
ſucceſſores & Oppidanos, qui a prædictis ſucceſſo-
ribus opprimebantur, & ob id petierunt Oppidani
a pręd. Gubernatoribus, quod ipſa Camera Ducalis
redimeret dic. reditus & iuriſdictionem in executio
ne pacti de redimendo initi inter ipſam Camerã Du
9 calem & dic. Puſterlam emptorẽ. Prædicti † Guber-
natores anno 1555. die 8. Iunii declararunt his ver-
bis. Hauemo determinato che per beneficio della
Camera, nõ oſtante l'eccettioni d'eſſo Puſterla, poſ-
ſino li detti huomini di Locate redimere tutti li redi
ti, che ſono reſtati appreſſo il detto Puſterla, inſieme
la giuriſdittione nel modo & forma che hanno of-
ferto di fare nella ſua prima ſupplicatione a voi mã
data, con altre noſtre di 18. Genaro proſſimo paſſa-
to. Et coſi vi commettemo facciate che s'eſſequiſca.
Volendo però, che s'eſſo Puſterla haueſſe alienato al
cuna parte d'eſſi rediti dil ſale per minor pretio di
quello ha esborſato per retenere la giuriſditione, ꝓ
uediate all'indemnità ſua, redimendo detto ſale uẽ-
duto, o altrimente, come meglio a voi parerà, di mo
do che non reſti in danno, & coſi per l'auuenire oſ-
ſeruareti in ſimili caſi, Dio vi guardi, &c. Hæc ſane
10 ordinatio ius † facit, vt feuda & reditus ſupra relati
poſſint nunc redimi, cum ſit ordinatio facta a Sena-
tu & Gubernatorib. quorum exempla ſequẽda ſũt.
Sicuti declarando l. nemo. C. de ſent. & interlocut.
omn. iud. decidit Afflic. in deciſ. 383. num. 8. poſt gl.
in dic. l. nemo. princeps enim ita iudicando dicitur
facere legem ſimilibus in caſib. Id quod in caſu no-
ſtro multo magis procedere videtur, cũ ipſi Guber-
natores vſi ſint illis verbis, & coſi per lo auenire oſ-
ſeruareti in ſimili caſi. Nec repugnat quod hic ca-
ſus non ſit caſui noſtro de quo agimus ſimilis. Sed
multum diſſimilis. Nam in caſu Puſterlæ elapſum
erat ſolum quinquennium vltra duodecim illos an-
nos ad redimendum datos. In caſu noſtro elapſi ſũt
ſaltem quinquaginta. Qui ſane tanti temporis cur-
ſus inducit præſcriptionem, etiam ſi conuentũ fuiſ-
ſet de redimenda perpetuo & quandocumq. vt di-
cemus infra. Præterea in caſu Puſterlæ videtur id fa
ctum ob id, quod ipſe Puſterla male ſe habebat cum
illis Oppidanis Locati. Id quod non euenit in caſu
noſtro, cum non conſtet aliquos cõqueri de his feu-
datariis, quod ſcilicet male uerſentur in feudis. Nã
reſpondetur caſum noſtrum eſſe ſimilem, cum eadẽ
ſit ratio, vt demonſtrauimus ſupra.
11 Sexto † & vltimo accedit, quod idem iudicauit
Magiſt. ordinarius, qui anno 1567. die 14 Apr. iuſſus
ab Illuſtr. & Excell. D. Duce Alburquerq. huius Do
minii tunc Gubern. rñdere & dicere, quid ipſe Mag.
ſentiret de his reditib. & Caſtris alienatis, rñdit die
26. Nou. his verbis. Dicemo a V. Ec. che ꝑ venire in
cognitione delli luoghi alienati habbiamo fatto ve-
der li libri della Camera, & trouato che dal 1529. in
qua ſono venduti gli luoghi, & con li rediti a diuer
ſi p̃zzi annotati nell'inſerta relatione, parte de qua-
li ne ſono venduti liberi, parte con patto di redimer
a tẽpo prefiſſo gia paſſato, & parte con patto perpe
12 tuo, la redẽtione † de quali qñ S.M. voleſſi redimerli
tutti importaria ſcuti 145395. ſ. 58. 6. de capitale, &
quãtũq. il piu d'eſſe vẽdite foſſero fatte a 12. & 10.
per cento, & piu, & meno come in eſſa relatione.

Nientedimeno hora reſtano redduti a 8. per cẽto
tutte, eccetto Caſtione del Lodigiano, qual per eſſer
venduto alli Sign. Pallau. Parmeg. a meno di otto per
cẽto, anzi ꝑeſſer feudo qual paga l'annata, reſta nel
eſſer ſuo, & ancora che il tẽpo di redimerli ſia paſſa
to ꝑ quelli che l'haueuano limitato ouero che nella
vendita non foſſe poſto il patto di redimer, puo p̃rẽ
der il fiſco ꝑ uirtù d'vn decreto antico publicato in
forma di legge per li antepaſſati Duchi di queſto
ſtato, che ſi poſſano redimere le coſe pertinenti alla
Camera, & per noſtro parer detta pretenſione è giu
ridica, & in eſſecutione di queſto n'habbiamo dato
relatione a V. Ec. nella redentione di Caſalmaggiore
qual è ſtata approbata da S.R.C.M.

His multis rationibus & argumentis firmata hac
ſententia, ſupereſt, vt diluamus nõnulla, quæ ei obii
ci poſſe videntur.

Primo repugnare vr̃, quod prædicto decreto imo
& iuris cõis conſtitutionib. aſſeritur derogatũ am-
pliſſimis clauſulis derogatoriis ſcriptis in inſtrumẽ-
to mandati Imper. cum ita dic. ſit, legibus, conſuetu-
dinib. generalibus quibuſcũq. & particularib. illius
ſtatus, decretis & ordinibus ac ſtatutis in contrariũ
facientibus, non obſtantib. Quib. motu proprio, ex
certa ſcientia, & de imperiali poteſtatis plenitudine
derogamus, etiam ſi de eis expreſſa, & de verbo ad
uerbum facienda eſſet mentio, ea omnia hic pro ex
13 preſſis habentes. Hæc ſane tam ampla † derogatio
operari ſolet, ut leges, conſtitutiones & decreta quæ
ipſi diſpoſitioni alioqui repugnant, cenſeãtur ſubla
ta, ſicuti ſcribunt Bald. Ang. & Caſtr. in l. ſi mihi &
tibi. §. in legatis. de leg. 1. Curt. ſen. in conſ. 35. incipit
ſtatuta. col. pen. & Pariſ. in conſ. 24. n. 15. li. 4.
14 Rñdetur primo, clauſulam † derogatoriam nil
operari, qñ derogans ignorauit contrariam legis di
ſpoſitionẽ, cui derogare voluit. Ita Curt. ſen. in conſ.
50. alias 49. incipit memoriæ recolendæ. col. 22. uer.
13. Dec. in conſ. 407. n. 23. & in conſ. 541. in fi. & Par.
in conſ. 1. n. 90. li. 1. & Ceph. in conſ. 133. n. 12. lib. 2.
qui eiuſdẽ ſententiæ refert Iaſo. in l. 2. §. ſubſtituere.
col. 2. ff. de vulg. & pup. ſubſt. Porro Imper. Car. igno
raſſe Decretum Ducis Mariæ præſumendum eſt,
quia ei in ſpecie ſeu in indiuiduo derogaſſet.

Reſpondetur ſecundo, prædictum Decretum Du
cis Philippi Mariæ loqui per uerba futuri temporis.
15 Quo caſu cenſetur habere clauſulam † derogatoriã,
ex quo ſequitur ei non cenſeri derogatum, niſi de
eo ſpecialis & præciſa mentio facta ſit, vt ſcribunt
Felinus in cap. nonnulli. num. 2. de reſcript. poſt Io.
Andr. Abbat. Caſtrenſ. & alios. Quod procedit etiã
ſi appoſita ſit prædicta clauſula, pro expreſſis haben
tes, quemadmodum reſponderunt Zabarella in con
ſil. 136. col. ult. uerſic. ad aliud, Iaſ. in conſil. 121. in
prin. lib. 4. Ruin. in conſil. 21. colum. ult. uerſic. non
obſtat. libro 5. & communem eſſe opinionem te-
ſtatur Caſſiodor. in deciſio. 10. de regulis Can-
cellariæ.

Scdo obiici poſſe vr̃, prędictum Decretum Ducis

Philippi Mariæ fuiſſe abrogatũ per nouas huius Dominii Conſtitutiones, ſicuti legitur in earũ prohemio, his verbis. Antiquatis Decretis.

16 Reſpondetur primo, quod per leges † & conſtitutiones verbis generalibus conceptas non cenſeri abrogata & ſublata priuilegia & prærogatiuas Princ. Ita Caſſiod. in dec. 2. n. 3. in tit. de præb. Port. Imol. in conſ. 162. n. 59. qui eiuſdem ſententiæ refert Turrecrem. in c. ſi Papa. n. 3. diſt. 40.

Reſpondetur ſecundo, prædictas nouas conſtitu-
17 tiones † loqui quo ad ſubditos, non autem quoad ipſum Imperat. cum nemo ſibi ipſi imperare poſſit. l. nã & magiſtratus. ff. d arb. & l. ille a quo. §. tẽpeſtiuũ. ff. ad treb. & declarando l. princeps. ff. de legib. egregie poſt alios tradit Did. Couu. in c. alma mater. par. 1. §. 1. n. 4. de ſent. excom. in 6. & præterea, in ſermo-
18 ne generali † non cõprehenditur perſona loquentis & diſponentis. l. inquiſitio. C. de ſol. & latiſſime diſſerui in com. de præſ. lib. 3. præſ. 44. vbi n. 12. poſt Caſtren. in conſ. 129. ſtatuta Piſanæ. lib. 1. & Crau. in cõſil. 3. nu. 17. ſcripſi quod ſi ciuitas confirmat oĩa ſtatuta non dicitur confirmare ea, quę ſunt contra ſe ipſam, & n. 19. poſt Roma. in conſ. 444. in fine & Rola.
19 a Valle in trac. de lucro dotis q. 84. ſcripſi, ſtatutum † editum a Principe, vt quædã ſolennitates obſeruentur in alienationib. & contractibus non ligare ipsũ principem. Et accedit Socin. ſen. in conſ. 302. nu. 6. lib. 2. qui reſpondit, in generali diſpoſitione & conſtitutione principis non comprehendi id, quod iuribus ipſius principis præiudicaret.

Tertio & vltimo vrgere magis videtur, quod etiã
20 ſi pactum † de redimẽdis Caſtris, Oppidis eorumq. redditibus intelligi debeat eſſe perpetuum, attamen dicendum videtur, illud fuiſse extinctum & ſublatũ curſu non ſolum 30. annorum, ſed etiam 50. & 60.
20 cum tamen ſufficiat ad ſummum curſus 40. † annorum, ſicuti huius opinionis fuerunt 44. doctores, quos ex ordine congeſſi & probaui in conſ. 962. nu. 39. lib. 10.

Reſpondetur primo, in caſu noſtro nullam eſse decurſam præſcriptionem, id quod vel ex eo facile demonſtratur, quia vt præſcriptioni ſit locus inter alia requiritur titulus & bona fides, ſicuti notiſſimũ eſt. Porro in caſu hoc noſtro & ſi adeſt titulus, attamen non extat bona fides, vt demõſtrauimus ſupra.

Requiritur ſecundo, in hac rei incorporalis ſicq.
21 actionis præſcriptione † ſcientia & patientia eius cõtra quem tempus currit. l. quoties. la 2. ff. de ſeruit. & l. 2. Co. de ſeruit. & aqua, & ſcribunt Bartol. in l. 1. §. denique. ff. de aqua pluuia arcen. in l. ſi publicanus. §. vlt. n. 3. ff. de publica. & vectig. & in conſi. 155. Verũ iuriſdictio. & in conſil. 173. Quęritur verũ. li. 1. Alex. in conſil. 16. n. 18. et in conſ. 24. n. 16. Felin. in cap. cũ contingat. n. 3. in fine, et num. 6. de foro compet. qui affirmant requiri ſcientiam eius, qui impedire & ꝓ-
22 hibere poteſt ipſam præſcriptionem, † et accedunt Ripa in cap. cum eccleſia. n. 64. de cauſa poſseſs. et propr. et Did. Couarr. in cap. poſseſsor. in 2. parte in initio. num. 8. de regulis iuris in 6. Quod vero Carolus V. Imperator ignorauerit huius temporis curſũ et præſcriptionem ſatis manifeſtum eſt, cum in remotiſſimis ſemper fuerit regionibus. Nec repugnat
23 ſi dicatur, ſufficere ſcientiam miniſtrorum † et officialium, vt tradunt Bart. in l. ſi publicanus. §. vlt. n. 2. ff. de publica, et uectig. Bald. in conſ. 145. Præſuppoſito quodam capitulo. prope finem. lib. 2. et in conſ. 340. Si pater. lib. 5. et alios refert et ſequitur Dida. in loco præallegato. col. penul. uerſ. ſed tamen etiam ſi. Nam reſpondetur, contrariam opinionem probaſse
24 alios † quamplures. Ita ſane omnium primus Ioan. Zenobius de Vbaldis inter conſil. Baldi in cõſ. 370. Verba reſcripti. col. 1. verſ. item in illa præſcriptione. lib. 2. Salicet. in l. 2. n. 5. C. noua vectigal. imponi non poſse, Alex. in conſ. 84. n. 5. lib. 1. Bertachin. in Tract. de gabellis in 1. par. col. 7. uerſic. prædictis adde, Ruin. in conſil. 45. col. ult. uerſ. ſed dato etiam li. 4. Ioannes Lupus in cap. per ueſtras. §. 1. in uerb. ſed eſt pulchra. nu. 39. de donatio. inter uirum et uxor. Bertrand. in conſ. 24. col. 2. lib. 1. Ioannes Igneus in l. neceſsarios. §. non alias. num. 1087. et 1089. ff. ad S. C. Sylla. qui ad rem hanc eſt omnino uidendus, ſic etiam Iacob. a Sancto Georgio in inueſtitura feudali in uerbo. cum mero et mixto imperio. n. 14. Idem manifeſte ſcribit Capic. in deciſ. 57. in fine, qui teſtatur ſic iudicaſse Conſilium Neapolitanum, et manifeſtius idem reſpondit Sigiſmundus Lofredus in cõſil. 20. num. 21. uerſic. et minime obſtat.

Reſpondetur ſecundo, nouis conſtitutionibus huius dominii in tit. de iure et priuilegio fiſci. cap. nulla, cautum eſse his uerbis. Nulla præſcriptio contra fiſcum allegari poſſit, niſi præſcriptio tanti temporis, cuius initii non ſit memoria in contrarium. Et quamquam ego ipſe in conſil. 201. n. 135. li. 3. reſpõ-
25 di, hanc † conſtitutionem intelligi ſolum de pręſcriptione reſpectu bonorum fiſci prouenientium ex bonis delinquentium publicatis et confiſcatis, non autem intelligendam eſse de Caſtris, Oppidis et ciuitatibus, quæ ſunt propriæ principis, ut principis, ſicuti declaraui in dic. conſil. 201. num. 129. Attamẽ audio, uſu et longa obſeruantia receptum eſse, quod
26 conſtitutio † hæc intelligatur etiam de præſcriptione reſpectu bonorum, quæ ſunt principis, ut principis.

SVMMARIVM.

1 *Legitimam deberi iure communi filijs etiam ex bonis matris.*
2 *Legitimam eſſe trientem cum ſint tres filij.*
3 *Fœminam ex primo matrimonio ſuccedere matri aeque cum maſculis 2. matrimonij, ſtatuto Mediolani.*
4 *Matri ſuccedere æqualiter iure communi tam fœminas, quã maſculos.*
Fœminas ex 2. matrimonio excluſas a maſculis facere partẽ ad commodum aliorum, non autem fęminæ 1. matrim.
5 *Fœminas religioſas non facere partem, imo haberi pro mortuis. num. 6.*
Religioſas haberi pro mortuis.
7 *Legitimam trium filiorum eſſe 4. vncias.*
8 *Parentibus licere bo. dilapidare ſalua legitima.*
9 *Statuti Mediolani. Quod aſcendens non poſſit meliorare, declaratio dilucida.*
Statuto Mediolani cap. 305. & 306. determinari quatuor caſus.
10 *Aſcendentem Mediolani poſſe plus vni fęminæ relinquere, cum extent maſculi, & fęminæ.*
11 *Patrem poſſe plus vni fęminæ relinquere.*
12 *Aſcendentem poſſe Mediolani ſtatuto non uetante plus vni fęminæ, quam maſculo relinquere.*
13 *Aſcendentem poſſe plus maſculis quam fęminis relinquere ex ſtatuto Mediolani.*
14 *Patrem & matrem iure communi poſſe plus vni filiorũ relinquere, quam alteri.*
15 *Aſcendentem ex ſtatuto Mediolani poſſe plus uni maſculo, quam fęminæ relinquere.*
16 *Rõnẽ ſtatuti Med. ꝙ nullus aſcendens faciat inæqualitatem euitandæ diſcordiæ cauſa inter deſcendentes.*

FACTI SPECIES.

P*Aula Nobilis Mediolanenſis unicam habens filiam ex primo matrimonio ſex vero filios ex ſecundo,*

*cundo, duos ſcilicet maſculos, et quatuor fœminas iam re
ligionem ingreſſas, cupit ita teſtari, vt tam filiæ primi ma-
trimonij quam filijs ſecundi relinquat id quod & iure com
muni et ſtatutario relinquere debet et poteſt, et qua ſolen-
nitate et forma, propterea conſilium reſponſumque, vt iu-
ris eſt, reddi poſtulat.*

Initium a Domino.

CONSILIVM MXCVII.

DE breui propoſita facti ſpecie breuibus & pau-
cis pro rei veritate reſpondebo, diſtinguendo
atq. conſtituendo duos caſus, ſicuti de dupplici bo-
norum ſpecie agitur, nempe de legitima, & de reſi-
duo ſupra legitimam.

Primus itaq. eſt caſus, qui verſatur circa legitimã,
1 quæ † quidem iure communi debetur filiis etiam ex
bonis matris, l. 3. l. filiam. l. teſtamenti & l. filiis ma-
trem. C. de inoffic. teſta. & ſcribunt omnes in auth.
2 nouiſſima. C. eo. & notiſsimi iuris eſt, † legitimam
hanc noſtro in caſu trientem eſſe exiſtimo, cum tres
ſint filii, quibus debetur. Iure vera demõſtratur hęc
ſententia, tribus propoſitis & firmatis cõcluſionib.

3 Prima quarum eſt, fœminam † ex primo matrimo
nio æqualiter ſuccedere matri cum maſculis ſecun-
di matrimonii. Ita ſancitum eſt ſtatuto huius ciuita-
tis Mediolani cap. 279. verſic. ſi vero cõtingat, & idẽ
iure communi cautum eſt, cum Senatusconſulto Or
phiciano, de quo in Cod. & inſtitutionibus, ad ſuc-
4 ceſſionem matris † vocati ſint indiſtinctè eius filii,
nulla habita differentia, quod ſint diuerſorum ma-
trimoniorum. Immo Iuſtin. in l. ſi qua illuſtris. C. eo.
ad S. C. Orphicianum, admittit illegitime natos cũ
legitimis, niſi mater illuſtris perſona ſit. Altera atq.
ita ſecunda eſt concluſio, quatuor fœminas ex ſecũ-
do matrimonio, quæ excluduntur a duobus maſcu-
lis faciunt partem ad commodũ dic. duorum maſcu
lorum, non autem ad vtilitatẽ fęminæ ex primo ma
trimonio. Ita diſponit prædic. ſtatutum cap. 279. ver
ſic. hoc intellecto.

5 Tertia eſt concluſio fęminæ † religionem ingreſſę
non faciunt partem, ſed habẽtur ac ſi deceſsiſsent;,
ſic ſtatuit ſtatutum cap. 284.

Verũ hic dubitatur, reſpectu hæreditatis maternę,
ad cuius commodũ intelligantur hæ fęminæ religio
nem ingreſſæ haberi pro mortuis, an. ſ. ad ſolum cõ-
modum maſculorum eiuſdem matrimonii, vel etiã
ad vtilitatem filiorum alterius matrimonii? Et qui-
6 dem exiſtimo, haberi pro mortuis † etiam ad com-
modum filiorum alterius matrimonii. Nam oẽs sũt
filii eiuſdem matris & æqualiter matri ſuccedunt, ſi
cuti dixi ſupra in prima concluſione ſancitum eſſe
dicto ſtatuto 279. verſic. ſi vero contingat, ac etiam
iure communi.

Hoc poſito, quod ingreſsæ religionem habeãtur
pro mortuis etiam ad commodum filiorum primi
matrimonii, ſequitur dicendum, eſſe tres filios tan-
tum dictæ Paulæ, & conſequenter eorum legitimam
7 † eſſe trientem, hoc eſt quatuor vncias totius hære-
ditatis. auth. nouiſsima. C. de inof. teſt. vbi gl. & doc.
& iõ ſi Paula habet in bonis aureos duodecim mil-
le, legitima horum trium filiorum. eſt aureorũ 4000.
quæ ſumma in tres partes diuiſa, ſingulis filiis obue-
nient aurei 1333. & neſcio quid plus. Quo vero ad
reſiduum bonorum, ſupra prædictam legitimã, ma-
ter poteſt ad ſui libitũ diſponere, cũ iure cõi ſancitũ
ſit parentes non teneri relinquere filio vltra legiti-
mã, vt eſt vulgatũ, & habetur in auth. vnde & ſi pa-
rens, & ibidẽ doct. C. de inof. teſt. Hinc dicimus, per
8 miſſum eſſe parentib. † bona ſua, ſalua filiorũ legiti-
ma, dilapidare & in mari proiicere, dũmodo id non
faciat in fraudẽ filiorũ, ſicuti copioſe ſcripſi & de-
claraui in com. de recup. poſs. rem. 9. n. 173. & in ſpe
cie magis, ꝙ pater & mater poſsint plus vni q̃ alteri
filiorũ relinquere, ſalua tñ legit. affirmãt multi, quos
infra referã. Nec obſtat ſtatutũ huius ciuit. c. 305. in
cipit. Aſcendens, quo ſancitũ eſt, ꝙ aſcendens non
poſsit vnũ ex deſcendentib. meliorare, hoc eſt relin-
quere plus vni q̃ alteri, ſed æquales eos facere.

9 Nã præd. ſtatutũ † non loquitur nr̃o ĩ caſu, qui nec
difinit a ſtatuto 306. ꝙ eſt cõtinuatiuũ ꝓcedẽtis 305.
Vere. n. duo hæc ſtatuta determinant quat. caſus tm̃.

Primus quorũ eſt, qñ extant ſoli filii maſculi a ma
ſculo deſcendẽtes. Hoc caſu aſcendens non põt plus
vni relinquere q̃ alteri. Ita manifeſte loquitur di. ſta
tutũ 305. in princip. cuius verba hæc ſunt. Aſcẽdens
non poſsit deſcendentes maſculos ex linea maſculi
na meliorare per viã alicuius diſpoſitionis ſiue inter
viuos, ſiue in vltima voluntate directe, nec per indi-
rectũ, &c. Hic caſus nr̃o non conuenit, cũ nos verſe-
mur eo in caſu, in quo extant maſculi & fœminæ.

Scd's eſt caſus, qñ extant ſolæ fęminæ deſcendẽtes
ex maſculo præmortuo. Hoc ẽt caſu aſcẽdens nõ põt
plus vni ex illis fęminis relinquere q̃ alteri. Hic ca-
ſus hr̃ in eodẽ ſtatuto 305. verſ. Idẽ habeat &c. ſtatu
ti verba hæc ſunt. Idẽ habeat locũ in fęmina, ſiue fę-
minis deſcendente ſeu deſcendentib. ex filio maſcu-
lo, ſiue maſculis præmortuo, ſeu ꝓmortuis ante dic.
aſcendentẽ. & hanc partẽ ſtatuti ſic intelligit Alc. in
dic. reſp. 398. n. 4. & prius Iaſ. in conſ. 42. col. 1. verſi.
ſed præmiſsis non obſtãtib. li. 3. Hic ẽt caſus nr̃o non
adaptatur, cũ nr̃o ĩ caſu extẽt, vt dixim⁹, maſ. & fęm.

Tertius eſt caſus, qñ extãt fœm. tm̃ deſcendentes
ex fęm. Hoc ẽt caſu aſcendens non põt plus vni ex
illis relinquere q̃ alteri. Ita ſancitũ eſt ſtatuto 306. in
principio, ꝙ eſt continuatiuũ pręcedentis. Verba ſta
tuti ita leguntur. Idẽ ẽt habeat locũ in fæminis deſcẽ
dentib. ſi aſcendens maſc. vel maſculos ex linea ma-
ſculina non reliquerit. Hic quoq. caſus nr̃o non cõ-
uenit, cũ in hoc nr̃o extent, vt diximus, maſc. & fæm.
deſcẽdẽtes ex fæmina, de cuius diſpoſitione agitur.

10 Quartus eſt caſus, qñ extant maſc. & fæm. deſcen
dentes. Hoc caſu aſcendẽs non põt vni ex illis maſc.
plus relinquere q̃ alteri, vni vero ex fæminis plus põt
relinquere q̃ alteri. Ita hr̃ in d. ſtatuto c. 306. verſic. ſi
vero aſcendens &c. cuius verba hęc ſunt, ſi vero aſcẽ
dens habuerit maſc. vel maſculos, & fæm. vel fæmi-
nas deſcendentes, ꝙ tunc & eo caſu tm̃modo hẽat lo
cũ dic. ſtatutũ in maſculis deſcẽdẽtib. ex linea maſc.
non ãt eo caſu in fæminis, &c. De hoc caſu in ſpecie
huius ſtatuti Iaſ. in conſ. 42. li. 3. reſpõdit, patrẽ plus
11 vni ex dic. fæminis † poſse relinquere quam alteri.

Verũ nec caſus iſte noſtro adaptatur, cũ noſtra di
ſputatio ſit, an mater habens maſculos & fæminas
plus relinquere poſsit maſculis quam fæminis, vt ex
plicabimus infra in ſexto & vltimo caſu.

Quintus eſt caſus, qñ extãt maſc. & fæm. deſcendẽ
tes, & aſcendẽs plus vult relinquere vni ex fæminis q̃
vni ex maſculis, de hoc caſu interrogatus Alciat. in
12 reſp. 398. n. 4. reſpondit, aſcendentem poſſe ſic relin-
quere cum hic caſus ſit mixtus, et omiſsus a ſtatuto.

13 Sextus † eſt caſus, qñ extant maſc. & fæm. deſcen
dentes, & aſcendens vult plus maſculis q̃ fæminis re
linquere. Hic quoq. caſus non eſt difinitus a prædi-
ctis ſtatutis 305. & 306. ſicuti ex iã commemoratis
caſib. ſatis cõſtat, atq. ita eſt caſus omiſsus, qui rema
net in diſpoſitione iuris cõis. Hoc itaq. in caſu, qui
noſtro vere conuenit, dicendũ eſt, poſse relinquere.

Primo ea ratione, quod iure communi, cum
14 pater † & mater plus poſsunt relinquere vni filio
quam alteri, ſalua tamen legitima, ſicuti tra ſunt

Bartol. in l. parentibus. Cod. de inofficio. teſtam. & in l. hac edictali.§.1.& ibidem Baldus numero 7. & 8. Cod. de ſecundis nuptiis. & idem Baldus in conſil.334.punctus,pater diligens filium.libr.3.Dec. in conſil.547.num.1.Afflict.in commentar.ad conſtitutiones Neapolit.rubr.23. de ſucceſſionibus filiorum.num.73.in fine lib.3.& Burſat.in conſ. 223. num.22. lib. 2. & in terminis dictorum ſtatutorum Mediolani,ſic reſponderunt Iaſon in conſil.42.colu. 1.verſic.ſecundo confirmatur.lib.3.Alciat.in reſpo. 60.n.9.& in reſp.398.n.4. ſecund.impr.antiq. Lug.

15 Secundo †ſuffragatur argumentum ductum a fortiori,eſt certum,quod prędictum ſtatutum 306.plus fauet maſculis quam fœminis,cum,(vt diximus ſupra in quarto caſu) exiſtentibus maſculis & fœminis,non poſſit aſcendens relinquere plus vni ex maſculis quam alteri maſculo. Et tamen poteſt ipſe aſcendens relinquere plus vni ex fœminis quam alteri fœminæ. Ergo a fortiori,quando extant maſculi & fœminæ,poteſt aſcendens relinquere plus maſculis quam fœminis.

16 Tertio accedit,quod ratio †prædictorum ſtatutorum prohibentium,aſcendentes plus poſſe relinquere vni maſculo quam alteri maſculo,vel vni fœminæ quam alteri fœminæ,ceſſat,quando aſcendens plus reliquit vni maſculo quam alteri fœminæ. Ratio ſane ſtatutorum eſt,quia inter pares in ſucceſſione nẽpe maſculum & maſculum, vel inter fœminam & fœminam,nullis exiſtentibus maſculis, facile exoriri ſolet diſcordia propter inæqualitatem,iuxta l. cum pater.§.euictis.de lega.2.l. vlt. C. cõmunia vtriuſq. iudicii.& l.vt liberis.C.de colla.vbi doct. & tradũt Ruin.in conſ.178.col.4.lib.2.Curt.iun.in conſ. 113. n.10.& latiſsime Tiraquel.in Tract.de iure primigen. q.4.& in ſpecie horum ſtatutorum Mediolani reſpõderunt Iaſon in conſ.42.in princip.ver.prima ratio. lib.3.& Alba in conſ.258.num.3.lib.2. Præterea qñ extant maſculi & fœminæ,ſolent maſculi ſuccedere ſuis aſcendentibus,fœminæ vero dotari, atque ita hoc caſu nulla habetur ratio, quod plus maſculis relinquatur,cum ſatis ſit,quod fœminæ dotem conſequantur. Hanc rationem perpendit Iaſon in dic. conſ.42.col.2.verſ.Nec obſtant in contrariũ.lib.3.

His exiſtimo dicendum, prædictam matrem iure poſſe relinquere plus filiis maſculis ſecundi matrimonii quam filiæ primi.

Quod vero attinet ad formam & ſolennitatẽ adhibendam in teſtamento dic.Paulæ matris, crediderim ſatius eſſe, ꝙ prætor præſentiam & conſenſum mariti,iuxta ſtatutum 300.huius ciuitatis Mediolani,adhibeat etiam iudicis auctoritatem, vt tollatur omnis ſuſpicio, quæ vel ex eo poſſet exoriri, quod mater hæc plus reliquiſset filiis maſculis dic.mariti conſentientis quam filiæ primi matrimonii.

S V M M A R I V M.

1 *Inueſtituram feudi conceſſam pro ſucceſſoribus quibuſcumq. reſtringi ad habiles.*
2 *Legitimatum plene,ſuccedere in feudo, ad quod vocãtur quicunque deſcendentes.*
3 *Legitimatos amplis verbis admitti ad feudum ad quod vocãtur nati de vel ex legitimo matrimonio.*
4 *Legitimationis plenę requiſita.*
5 *Comitis Palatini legitim. valere perinde ac domini directi.*
6 *Legitimatũ his verbis,quod ſit et habeatur ac procreatus de legitimo matrimonio,ſuccedere etiam in empb.eccleſiaſt.*
7 *Legitimationi plenæ debere conſentire deſcendentes alios & agnatos.*
8 *Conſenſiße dici agnatos legitimationi,ex quo per quadriennium non contradixere.*
9 *Comitis Palatini legitimationem factam non vocatis agnatis valere ſi habet hoc ius.*
10 *Sententiam latam contra patrem feudi poſſeſſorem non nocere filio alias ſucceßuro.*
11 *Hæredibus filijs nocere ſententiam latam contra patrẽ eorũ feudi poſſeſſorem.n.12.*
13 *Feudum conceſſum pro ſe,filijs, & deſcendentibus non differre a primogenitura & maioratu.*
14 *Feudum acquiri præſcriptione, & ſeruitiorũ exhibitione.*
15 *Præſcriptione acquiri feudum concurrentibus requiſitis.*
16 *Præſcribi feudum etiam contra eccleſiam.*
17 *Præſcriptionem quadraginta annorum reddere tutum vaſallum poſſidentem aduerſus alium.*
18 *Titulum & bonam fidem præſumi in vaſallo 40. an. curſu poſſidente.*
19 *Sententiam tribuere iuſtum titulum & cãm præſcribendi.*
20 *Præſcriptionem curſam aduerſus feudi poſſeſſorem, non nocere ei,qui ex propria perſona ſucceßurus eſt.*
21 *Præſcribi non poſſe ullo tempore contra agnatos feudum ex pacto & prouidentia.*
22 *Feudum mixtum præſcribi contra agnatos.*
23 *Hæredum,deſcẽdentium & ſucceſſorum nomine venire omnes in infinitum.n. 24.*
25 *Succeſſorum nomine venire omnes in infinitum.*
26 *Inueſtit.primæ ſtãdũ eſſe,niſi expſſe actũ aliud cõſtet.n.27.*
28 *Diuiſionem feudi non obſtare, quin finita linea unius ſuccedat altera.*
29 *Ceſſionem factam in potentiorem præſumi fictam.*
30 *Potentiorem dici,qui habet merum & mixtũ Imperium.*
31 *Potentiorem dici qui poteſt eſſe terribilis.*
32 *Ceſſionem præſumi ſimulatam ex tenui pretio.*
33 *Pretium confeſſatum non numeratum arguere fictionem, licet ſit iuſtum.*
34 *Inſtantiam litis a cedente non tranſire in ceſſionarium.*

FACTI SPECIES.

ILluſtriſs. atq. excellentiſs. Dom. Galeaz Vicec. virtutum Dux Mediol. anno 1383. inueſtiuit & dedit in feudum nobile,gentile,antiquum,paternum & auitum Caſtrum & Oppidum Caurſii territorij Placentini illuſt. D. Othorino Mandello pro ſe & eius hæredibus deſcendentibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque.

Anno 1422. Philip. Maria Dux Mediolani renouando prædictam inueſtiturã,inueſtiuit Ant. Thob. & Raphaelem dic. Othorini filios de dic. Caſtro & Oppido Caurſii, pro ſe ipſis ac eorum hæredibus deſcendentibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque.

Anno 1450. Franc. Sfortia ſucceſſor dic. Philippi Mariæ & Dux Med. ſeparauit dic. Caſtrum & Oppidũ Caurſii a ciuitate Placentiæ, & in comitatum erexit pro duab. partib. ex tribus pro indiuiſo,earumq. comitẽ creauit Othonem filium di. Raphaelis, & illud (verba ſunt inueſtituræ & conceſſionis) contulit præf. D. Othoni ſtipulanti, & recipienti pro ſe,ſuiſq. liberis,deſcendentib. & deſcendentium deſcendentib. maſculis & legitimis & de legit. matrim. natis,et naſcituris,creando eũ et eos verũ,rectũ, legitimũ & naturalem,ſolemnẽ, & indubitatũ comitẽ,ſeu veros, rectos,legitimos & naturales ſolennes et indubitatos comites,dans & concedens in feudum honorificum, nobile & gentile dic. comitatũ ſeu comitatus dignitatem dic. D. Othoni ſtipulanti & recipienti,pro ſe ſuiſq. filiis & deſcendentibus ac deſcendentiũ deſcendentib. maſculis et legitimis et de legitimo matrimonio ex linea maſculina tantũ natis & naſcituris. Hoc addito, & ſuper intellecto,quod per conſtitutionem præſentis Comitatus, non propterea intelligatur prædicta loca eſſe, aliter feudalia quã hactenus ex forma priuilegiorum & iurium ipſius Othonis fuiſſe reperiantur, ſed dumtaxat pro illis intelligatur aucta dignitas comitatus ante dicta &c.

Anno 1470. prædictus Otho, & alter Otho appellatus Picininus pro ſe eorumque filijs & deſcendentibus præſtiterunt iuramentum fidelitatis Galeatio Mariæ

Mariæ Sfortiæ & Bonæ eius vxori Ducibus Mediolani pro dicto Caſtro & Oppido Caurſii, videlicet Comes Otho pro duabus partibus, & dictus Picinnus pro alia tertia parte. Quo quidẽ iuramento ſic præſtito, iidẽ Duces inueſtiuerũt prædictos Comitem Othonẽ pro duabus partib. & dic. Picinnũ pro alia tertia parte cũ omnib. ſuis iurib. &c. in hac inueſtitura adiecta ſunt verba hæc, ac cũ reſeruationib. derogationib. modis & formis ac in omnib. & per oĩa prout, et quẽadmodũ, vt præmittitur, præf. Comes Otho inueſtitus fuit per prælibatũ Ducẽ Franc. & ſucceſſiue per eundẽ Ducem Galeac. vt in memoratis feudalibus inueſtituris continetur, ad quas relationem haberi voluit, ſingula ſingulis debite referendo. Præſupponitur ẽt in facto, quod ex dic. Comite Othono nati ſunt Com. Bernard. Senior, Io. Ant. & Sigiſmundus & cum omnia iura fuiſſent conſolidata in Com. Bernard. is curauit anno 1533. a Comite Palatino habente ampliſſimam auctoritatem a Summo Pont. & ab Impera. legitimari Othonem Raphaelem illegitime natũ ex Com. Io. Ant. eius fratre, vt poßet ſuccedere tam in dic. feudo Caurſii quam alijs quibuſcumq. bonis etiã in præiudiciũ aliorum, deinde dic. Comes Bernard. anno 1537. deceſſit condito teſtamento, in quo hæredem inſtituit dic. Otho. Raphaelẽ legitimatũ, qui adita hæreditate miſſus eſt in poſſeſſionẽ d. Caſtri & Oppidi Caurſii et aliorũ bonorũ a Prætore Placentiæ. Quæ quidẽ miſſio et aſſociatio in poſſeſſionẽ confirmata fuit eodem anno 1537. ab Illuſtr. & Reuer. Dom. Vicelegato Apoſtolico prouinciæ Ciſpadanæ.

Anno 1537. prætendens tunc Camera Apoſtol. effecta domina Placentiæ & eius diſtrictus territorijque, ſub quo extat dic. Caſtrum & Oppidũ Caurſii finitã fuiſſe lineã legitimã dic. Comitis Otho. primi inueſtiti mandauit apprehẽdi poßeſſionẽ d. Caſtri Caurſii cũ ſuis pertinentijs pro duabus partib. ex tribus, quæ poſſidebantur a di. Com. Bernar. opponente d. Com. Othone Raphaele legitimato hærede inſtituto & poſſeſſore, ac ẽt Com. Petro Franc. nepote dicti Picinni ex Comite Anto. eius filio, qui aſſerebat ſe eſſe ex vocatis in inueſtitura anni 1470. Cauſa diu agitata coram Reuer. Dom. Cler. Cameræ, tandem anno 1541. iudicatum fuit pro d. D. Com. Othone Raphaele, legitimationẽ & hæredis inſtitutionem validas eſſe, & ob id Caſtrum Caurſii pro duab. partib. ex tribus ſpectare & pertinere ad dic. Comitem Othonem Raphaelem, nullumq. ius Cameræ Apoſ. nec dic. Comiti Petro Franc. competere, & propterea perpetuum ſilentium eis impoſuerunt.

Huic ſententiæ acquieuit tunc fiſcus Pontificius, ac poſſeſſionem relaxauit, ipſaq. ſententia pro expenſis, ad quas fuerat condemnatus dic. Comes Petrus Franc. contra eum executa fuit. Qui & ſi ab ea ſententia appellauit, attamen deinde appellationem deſeruit, & propterea tam d. Comes Otho Raphael, quam comes Bernard. iurarunt fidelitatem & ſeruitia præſtiterunt Principib. Anno poſtmodũ 1590. comites Hier. & Arnul. filij dic. comitis Petri Franc. idẽ iudicium intentarunt contra com. Bernard. filium d. comitis Othonis Raphaelis, & cum oppoſitũ eis fuiſſet de ſententia lata d. anno 1521. pro d. comite Othone Raphaele ab ea appellarunt, & appellationis cauſam committi curarunt excelſo Conſilio Ducali Plac. petentes dic. comitem Bernard. cogi relaxare duas illas partes ex tribus d. Caſtri Caurſii, & alia bona feudalia ac allodialia. Aduerſus petitionem hanc cum multa oppoſuiſſet dic. comes Bernard. cauſa permanſit indeciſa vſq. ad annum præſentem 1602. quo anno cum antea defunctus eſſet dic. Comes Bernard. relicto Comite Othone Franc. filio, d. comites Hieron. & Arnulphus dicuntur renuntiaſſe prædictam tertiã eorum partem feudi prædic. Caurſii necnon & omnia iura ſibi competentia contra dic. comitem Othon. Franc. Sereniſ. D. Duci Placentiæ ſeu eius Cameræ Ducali. Qua quidem ceſſione ſtante, ipſe Sereniſ. D. Dux intendit id tantum conſequi quod iuſtitia ſuadente conſequi poteſt. Quocirca de pluribus quæri et dubitari contingit. Primo an ſtãtibus prædictis quatuor inueſtituris comes Otho Raphael legitimatus ſuccedere potuerit in hoc feudo Caſtri Caurſii?

Secundo, an ſententia illa lata anno 1541. pro d. comite Othone Raphaele faciat ius tam contra Cameram Ducalẽ Plac. quam contra d. comites Hieron. & Arnulphum.

Tertio, an ſaltem dic. Camera Ducalis & dic. comites Hieronymus & Arnulphus ſint excluſi præſcriptione & curſu temporis?

Quarto, an ceſsio ſeu refutatio feudi a dic. Comitibus Hieronymo & Arnulpho facta Cameræ Ducali iure valeat, etiam in detrimentum & præiudicium Comitis Othonis iunioris.

Quinto an ceſſio iurium & actionum a dic. comitib. Hieron. & Arnulpho facta Cameræ Ducali ſuper duab. partibus dic. feudi Caurſii poſſeſſi nunc a dic. comite Othone iuniore valeat ſuſtinerique poſsit.

Sexto & ultimo dubitatur, admiſſo, quod dic. ceſsio valeat, an Camera Ducalis proſequi poſsit litem a dic. comitibus Hieronymo & Arnulpho incohatam contra dictum comitem Othonem?

Initium a Domino.

CONSILIVM MXCVIII.

De prima propoſita dubitatione, an. ſ. ſtantibus
quatuor illis inueſtituris, D. Comes Otho Ra-
phael legitimatus iure ſuccedere potuerit in hoc
feudo Caſtri Caurſii? Reſpondendum eſt, ſuccedere
potuiſſe, ſi enim ſpectamus duas illas inueſtituras
primam ſcilicet & ſecundam conceſſas, pro ſe &
eius hæredibus deſcendentibus, & ſucceſſorib. qui-
buſcunque &c. res eſt clara & expedita, quia & ſi
1 verbum illud tam amplum, † quibuſcũq. nõ permit
tit illegitime natos poſſe ſuccedere, ex quo reſtringi
tur ad perſonas habiles, ſicuti in ſpecie ſcribũt Præp.
Barbatia, Decius, Afflictus, Iacobinus & Gozadin.
quos refert & probat Oſaſc. in deci. 26. nu. 8. & alios
ego ipſe commemoraui & ſecutus ſum in conſ. 906.
n. 30. & in conſ. 930. n. 48. & in conſ 934. nu. 18. lib.
10. attamen nemo eſt, qui negat, quin recte & plene
2 legitimatus † ſuccedat in feudo, ad quod vocati ſũt
quicunq. filii deſcendentes & ſucceſſores. Immo (vt
etiam dicam) ſuccedunt & plene ampliſque verbis
3 legitimati † in feudo, ad cuius ſucceſsionem ſunt vo
cati filii & deſcendentes nati de, vel ex legitimo ma
trimonio. Idem dicendum eſt noſtro in caſu dictum
comitem Othonem Raphaelem legitimatum ſucce
dere potuiſſe, ſi ſpectamus & attendimus duas poſte
riores inueſtituras, tertiam. ſ. & quartam, quibus vo
cati ſunt filii & deſcendentes nati de legitimo ma-
4 trimonio, ſiquidem in legitimatione † facta de dic.
Comite Othone Raphaele concurrunt requiſita il-
la, quæ iure concurrere debent ad faciendam legiti-
mationem talem, qua poſsit legitimatus ſuccedere
in feudo conceſſo pro ſe, filiis & deſcendentibus ex
vel de legit. matrimonio natis. Requiſita ſane hæc
ſunt. Primũ poteſtas & voluntas Principis vel comi
tis Palatini legitimantis, ſecundum voluntas conſẽ-
ſuſq. legitimari facientis, ac ipſius legitimati.

Tertium, conſenſus agnatorum, qui in feudo erãt alioqui ſucceſſuri. Primum requiſitum manifeſte noſtro in caſu concurrit. Nam de poteſtate comitis Palatini legitimantis conſtat, cũ fuerit Comes Palatinus vtriuſq. aulæ, Cameræ. ſ. primũ, deinde Põtificiæ, ſiue ergo dicamus vrbem Placentiam, ſub cuius ditione & territorio eſt Caſtrum hoc Caurſii, fuiſſe eo legitimationis huius tempore ſub Imperatoris, vel Summi Pontificis dominio, clarum eſt, legitimari ſic potuiſſe dictum comitem Othonem Raphaelem,

5 cum paria ſint qđ quis legitimetur† ab ipſomet dño
directo feudi, vel a ſe Creato Comite Palatino, cui
tributa ſit eadem poteſtas, quã obtinet ipſemet do-
minus, ſicuti reſpondi in conſ.20.n.40.lib.1.ex ſentẽ
tia Alex.in conſ.187.lib.2.Socini Sen.in conſil. 63.
num.11.verſic.ex quibus infertur.lib.3.& Galliaulę
in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.num.92.ff.de libe. &
poſthum. Secundum quoque requiſitum hic concur
rit nempe ipſius Comitis Palatini voluntas, cum ſpe
cificis & ampliſſimis verbis demonſtrauerit, ſe di-
ctum Comitem Othonem Raphaelem legitimare,
vt poſſet ſuccedere etiam in bonis feudalibus & li-
uellaris, & ſi ad illorũ ſucceſſionem (verba ſunt le-
gitimationis) quis admitti non poſſet, niſi eſſet legi-
time natus, & de legitimo matrimonio procreatus,
& dic. Otho Raphael nepos antedictus in dicto feu
do Caursii ſuccedere poſſit, ſi modo voluntas ex-
preſſa ipſius Comitis Bernardini acceſſerit, &c. His
inquam verbis conſtat dictum Comitem Othonem
Raphaelem effectum fuiſſe habilem, vt potuerit
ſuccedere in hoc feudo conceſſo pro filiis & deſcen
dentibus de legitimo matrimonio procreatis, ſicu-
ti in ſpecie reſpondit Socin.ſen.in conſil.3.num. 17.
lib.3.cum dixit, verbis ampliſſimis, & illis ſpecifi-
6 cis legitimatum † admitti ad ſucceſſionem feudi cõ-
ceſſi pro filiis & deſcendentibus de legitimo matri-
monio natis, ſic quoque Ruinus in conſil.164. colu.
vlt.verſic.& per hæc etiam.lib.1. Decius in conſilio
624.num.4.& 5.& Ioan.Petrus Surdus in conſ... n.
6 98.lib.1.reſponderunt, legitimatum † his verbis, qđ
ſit & habeatur ac natus & procreatus eſſet de legi-
timo matrimonio, ſuccedere in feudo & emphyteu-
ſi eccleſiaſtica quæ conceditur pro ſe, filiis & deſcẽ
dentibus maſculis ex legitimo matrimonio natis.

His accedunt Curt.iun.in conſil.64.num.15.in fi.
Picus in conſ.24.n.21.& Bertazz.in conſ.111.n.39.
lib.1.in ciuilibus. Et hos ſecutus ſum in commen. de
præſ.lib.4.præſumpt.79.n.27.

Tertiũ dixi eſſe requiſitum, quod concurrere dẽt
7 in legitimatione, qua legitimatus † poſſit ſuccedere
in feudo conceſſo pro ſe filiis & deſcendentib. maſ-
culis, vt conſentiant alii filii, deſcendentes & agnati,
qui alioqui ſucceſſuri erant in ipſo feudo, ſicuti ex
aliorum ſententia reſponderunt Ruin.in conſ.69. n.
20.li.3.Soc.iun.& idem ego ipſe ſcripſi in conſ. 181.
n.40.lib.2.in conſil.250.n.41.lib.3. & in conſ. 934.
n.25.& in conſ.975.n.19.lib.10.

Hoc ſane requiſitum concurrit etiam noſtro in
caſu. Nam eo tempore factæ legitimationis nempe
anno 1533.extabant ſolum Comes Bernardin. dic.
Othonis Raphaelis legitimati patruus, & Comes Pe
trus Franc. vnus ex deſcendentib. Anto. filii Othori
ni primi de hoc Caſtro inueſtiti, qui ambo huic legi-
timationi conſenſerunt. Nam de hoc Comite Bern.
non eſt aliquo mõ dubitandũ, cũ ipſemet conſtitue
rit procuratorem Io. Ant. Cipellum ad impetrãdum
hanc legitimationem, ac ẽt dedit praces Comiti Pa-
latino, quibus petiit, legitimari dic. Com. Othon. Ra
phaelem, ita, vt poſſet ſuccedere in feudo Caſtri Ca
8 urſii, conſenſit † ẽt huic legitimationi dic. Comes
Petrus Franc. ex quo tpe illo factæ legitimationis nõ
contradixit, ſed illi per quadriennium acquieuit, ſi-
cuti in ſpecie reſpondit Ruin.in conſ.93.nu.8. lib.3.
quem ſecutus ſum in conſ.20.n.53. lib. 1. Præterea
in caſu noſtro locum non habet hoc requiſitum, cũ
doctores ſupra commemorati loquãtur, qñ Comes
Palatinus non habet ius & facultatem legitimandi
9 † non vocatis agnatis, ſecus ſi habet, ſicuti hic con-
tingit, ita ſane poſt Bart. Præpoſ. Cæpol. Iaſ. Curtiũ
Sen. Ruin. Socin. ſen. Pariſ. Gozad. & Rola. ſcripſi in
conſ.19.num.11.lib.1.& ſecutus eſt Io.Petr.Surd.in
conſil.1.num.96.lib.1.

Secunda eſt dubitatio, an ſententia illa lata anno
1541. pro dic. Comite Othone Raphaele faciat ius
tam contra Cameram Ducalem, quam contra dict.
Comites Hieronym.& Arnulphum? Et quidem quo
ad Cameram Ducalem res caret probabili dubita-
tione, cum Ducalis Camera, quæ nunc eſt, eadẽ ſit q̃
erat eo tempore latæ ſententiæ, & ſi mutati sũt Prin
cipes & domini ſucceſſores, ex quo dignitas & ius
continuauit. Quo vero ad dic. Comites Hieronymũ
& Arnulphum vel ex eo poſſet dubitari, quod cũ ip
ſi prætendant ius ex propria perſona tamquã vocati
ex prima inueſtitura conceſſa Othorino anno 1383.
ſententia lata contra Comitem Petrum Franc. eorũ
patrem ſibi non noceat, iuxta id quod reſponderũt
Dec.in conſ.445.n.23. verſ. ſecundo principaliter,
Socin.iun.in conſ.181.n.93.lib.2.Sigiſm. Lofred.in
conſ.10.n.4.& Marcus Salon de Pace Hiſp. in conſ.
14.n.70.cum dixerunt, ſententiam latam contra pa
10 trem feudi † poſſeſſorem non nocere filio, qui ex pro
pria perſona ſucceſſurus erat in ipſo feudo poſt mor
tem patris. Verum noſtro in caſu contrarium dicen
dum eſt, quod.ſ. dicta ſententia nocere debet dictis
Comitibus Hieronymo & Arnulpho. Nam in facto
verum eſſe exiſtimo prædictos Comites eſſe re ipſa
11 hæredes † dic. Comitis Petri Franc. eorum patris.
Quo fit, vt ſententia lata contra ipſum Comitẽ Pe-
trum Franciſc. noceat dictis eius hæredibus. Ita in
ſpecie Dec.in dic. conſil.445.num.29.verſic.ſecun-
do ad illud.& num.30. Afflic.in cap.1. § ſi vaſallus.
il 2.n.8. verſic. Si vero feudum eſt hæreditarium, ſi
de feudo fuerit controuerſ.inter dom.& agn. vaſal-
li. Marin. Frecia in Tract.de ſubſeudis lib.3.quęſt.9.
March. Salon de Pace Hiſp.in conſ.34.num.38. Lu-
douicus Molina in lib.4.de Hiſpan. primog. cap. 1.
n.17.in fine, Did. Couar.in lib.pract.quæſt. cap.13.
n.5.ad fi.verſ.4.mihi, & hos ſecutus ſum in conſilio
501.n.1.verſ.altera, & quidẽ magis.li. 6. vbi ſcripſi,
12 hanc eſſe magis receptam † opinionem, dixiq. ratio
nẽ eſſe, quia hæres eſt eadem perſona cũ defuncto,
cui ſucceſſit, vt in auth. de iure iura.a moriente præ-
ſtito.in prin. Et ſicuti hæres non poteſt impugnare
alienationem & contractum ſui anteceſſoris. l. cũ a
matre. C.de rei vindic.& latiſſime diſſerui in conſ.
89.lib.1.Ita pariter non poteſt contradicere ſenten-
tiæ aduerſus ipſum ſuum anteceſſorem latæ, cum &
in iudiciis quaſi contrahatur.l.3. §. idem ſcribit. ff.
de peculio. Nec repugnat multos ex allegatis docto
ribus loqui de ſententia lata in cauſa primogenitu-
13 ræ & maioratus, quia reſpondetur feudum † conceſ-
ſum pro ſe filiis & deſcendentibus non differre hoc
in caſu a maioratu et primogenitura, ſicuti inter a-
lios ſcripſit Ioan. Lupus in c.per veſtras.§.44.n.1.de
donat. inter vir.& vxo. qui manifeſte dixit maiora-
tum, ideſt primogenituram nil aliud eſſe, quã fidei-
commiſſum. Idem affirmauit Couarr. Simancas, Pa
dilla, Sarmientus, Aluar. Vallaſc.& Burgos de Pace,
quos refert & probat Ludouic. Molina in li.1.de Hi-
ſpan.primog.cap.1.n.7.

Tertia eſt dubitatio, an ſaltem Camera Ducalis &
dic. Comites Hieron.& Arnulph. ſint excluſi pręſcri
ptione & curſu tpis? Et excluſos eſſe, reſpondẽdum
eſt. Nam certum eſt ab eo ann. 1541. quo pro Com.
Othono Raphaele legitimato lata fuit ſnĩa cõtra p̃-
dictam Cameram & Com. Petrum Franc. patrẽ dict.
Comitũ Hier.& Arnulp. vſq. ad annũ 1590. quo de-
nuo inſtituta fuit lis a prædictis Comitibus Hieron.
& Arnulpho contra Comitem Bernard. filium dic.
Com. Otho. Raph. decurſos eſſe annos quadraginta
nouem.

nouem. Quod ſanè tempus, iuſto titulo & bona fide ſufficit ad præſcribendum feudum a vaſallo, tam contra dominum directum, quã contra agnatos prætendentes ius in ipſo feudo.

Quadraginta annorum curſum immò trigĩta tantum ſufficere, vt quis dicatur tamquam vaſallus præſcripſiſſe feudum contra dominum, cui debita ſeruitia præſtitit, clarè & in ſpecie probat c.1.§.1.ſi quis per triginta, ſi de feudo defuncti contentio ſit inter dom.& agnatos vaſalli, cuius verba hæc ſunt. Si quis
14 per triginta annos rem aliquãuis vt feudũ † poſſedit, & ſeruitium domino exhibuerit, quãuis de ea re nõ ſit inueſtitus, præſcriptione tamen triginta annorũ ſe tueri poteſt. Hactenus conſtitutio illa, & ibidem ſcribunt Bald. Aluar. & Præpoſit. col.1. Ita etiã Alc. in conſ.169.num.4. lib.2. & in conſ.113.nu.11. verſ. Nec obſtat text. lib.4. Dec. in conſ.144. num.3. & 4. hos omnes refert & ſequitur Franc. Balb. in tract. de præſcript. in 4. parte 4. part. principalis. q.1.12. quæſt. princip. qui dixerunt, tria debere concurrere, vt locus ſit huic præſcriptioni.

15 Primò, † quod poſſederit rem per triginta annos continuos, abſque interruptione. Secundò quod tãquã feudum rẽ hãc poſſederit ſicque formiter, ideſt habita fuerit ſemper tãquam feudalis. Tertiò quod præſtiterit ſeruitium. Quæ ſanè requiſita concurrere noſtro in caſu exiſtimo. Et prædictis accedũt Pariſ. in conſ.27.n.92. lib.1. Ruin. in conſ.10.n.3.& in cõſ.61.n.12.lib.1. Dec. in conſ.468.n.2. Afflict. in d.c.1. §.ſi quis per triginta. col.2. verſ. nec obſtat ratio dubitandi. qui admittit hanc præſcriptionem qñ feudũ adhuc non eſt incorporatum fiſco, hoc eſt domino directo. Brun. in conſil.45.numer.1. verſ. Nec obſtat text. Soc. iun. in conſ.115.n.34.lib.2. qui poſt alios reſpondit, curſum 40. annorum reddere tutum præſcri-
16 bentem feudum etiam contra † eccleſiam dominam directi dominij. Et admittit Pariſ. in conſ.101.n.90. lib.1.& ſi aduerſus Socin. de eadem facti ſpecie reſpõdit Caſſan. in conſ.4.num.7.

17 Præſcriptionem † quoque 30. annorum, & multo magis 40. reddere tutum vaſallum poſſidentem aduerſus alium prętendentem feudum ad ſe pertinere, affirmant Abb. in cap. ad audientiam. n.14. de præſcript. Rom. in conſ.166.num.19. Curt. ſen. in conſil. penult. col.2. qui in verſic. Nec expedit intrare; poſt
18 alios ſcribit: neceſſe † minime eſſe, hoc caſu probare titulum & bonam fidem, cum illa ob tanti temporis curſum præſumantur. Et propterea, ſubiungit Curt. ceſſare omnem dubitationem, quãdo apparet de ipſo titulo, & conſequenter bona fide Affl. in d.c.1.§.ſi quis per triginta. qui propoſuit facti ſpeciem eo in capite in perſona priuata præſcribẽte contra alium priuatum. Idem Afflict. in deciſ.324.n.5. Pariſ. in cõſil.1.n.123.& in conſ.15.nu.14.lib.1. Caſſan. in dict. cõſ.4.n.7.& latiſs. firmat Decian. olim Collega meus in Gymnaſio Patauino in conſ.24.nu.108.lib.1. Idẽ ego ipſe reſpondi in conſ.2.n.312.lib.1. conſ.181.n.91.lib.2. in conſ.307.n.52.& in conſ.309. in fine lib.4. Et verè noſtro in caſu ceſſat omnis difficultas tam contra Cameram Ducalem, quàm contra dictos Comites Hieronym.& Arnulph. cum Comes Bernardinus & conſequenter Comes Otho eius filius habeãt pro ſe titulum ex prædicta ſententia lata anno 1541.
19 & executa contra eos. Quæ ſanè † ſententia tribuit iuſtum titulum & cauſam pręſcribendi. l. Pomponius. de re iudicata, vbi Bart.& reliqui, ſic & Bald. in l.1. C. communia vtriuſque iudicij, & in terminis pręſcriptionis feudi tradit Schraderus in tract. feudorum part.5.cap.6.nu.3. Idem reſpondit Decian. in d.cõſ.28.num.121.lib.1. Nec obſtat ſi dicatur, ſententiam contra Comitem Petrum Franciſcũ nocere non poſſe dictis Comitibus Hieronymo & Arnulpho, qui ex propria perſona dicuntur vocati ad eius ſucceſſionem deficiente linea Raphaelis filij Othorini primi inueſtiti.

20 Eſt enim recepta doctorũ ſententia † præſcriptionem decurſam aduerſus feudi poſſeſſorem non nocere ei, qui ex propria perſona ſucceſſurus eſt in ipſo feudo. Ita ſanè ſcribunt Iſernia in c.1.§.hoc quoque. de ſucceſſ. feudi, & ibidẽ Aluar. col.6. verſ. quæro ab extra.& Præpoſ. col.3. verſ. ſed vtrum, & manifeſtius Afflict. in c.1.§.Titius. nu.7. ſi de feudo defuncti. & c.
20 cum dixit, quod & ſi proximior agnatus † feudũ alienatum non reuocauerit, neque etiam ſequens, & emptor feudum poſſederit ſpacio 30. annorũ, nihilominus defunctis illis, contra quos eſt præſcriptum, is, qui poſt illos proximum locum tenet, feudum reuocare poteſt, quia (inquit Afflict.) medio tempore nõ currit præſcriptio, inde inferens, quod nunquã contra agnatos præſcribitur feudum ex pacto & prouidentia, eandem opinionem probarũt alii permulti longa ſerie cõgeſti ab Oſaſco in deciſ.177.& ab Hartmano Piſtore in q.8.num.41. nam reſpondetur pri-
21 mo prædictam † communem opinionem procedere in feudo ex pacto & prouidentia, in quo agnati neceſſe non habent eſſe hæredes ſui anteceſſoris, qui alienauit, ſed diuerſum eſt noſtro in caſu, in quo feudum fuit cõceſſum pro ſe & hæredibus legitimis de-
22 ſcendentibus, quod eſſe † mixtum ſcripſi poſt alios in conſ.104.num.15.lib.1. cum enim hoc in caſu concurrere debeant duæ hæ qualitates, quod ſcilicet volens ſuccedere ſit ex deſcendentibus primi inueſtiti, & ſit hæres vltimi poſſeſſoris, vt tradunt doctores a me prædicto in loco adducti, ſequitur, quod ij volentes ſuccedere debent eſſe hæredes patris ſui anteceſſoris, & conſequenter ſicuti præſcriptio excluſit prædictum Comitem Petrum Franciſcum, ita etiam excludit hos eius filios & hæredes, quos ſcripſi ſupra iam declaraſſe ſe patris hæreditatem adiuiſſe. ſic ſanè in ſpecie declarat Piſtor in d.q.8. num. 76. qui ſatis ſolidis rationibus & argumentis comprobat.

Quarta eſt dubitatio, an refutatio huius feudi pro tertia eius parte facta a dictis Comitib. Hieronymo & Arnulpho Cameræ Ducali valeat etiam in detrimẽtum & præiudicium Comitis Othonis iunioris? Et quidem reſpondendum eſt prædictam refutationem obeſſe non poſſe d. Comiti Othono. Hæc veritas duabus propoſitis & explicatis concluſionibus vera demonſtratur.

Prima concluſio eſt, Comitem Othonem iuniorẽ tamquam vnum ex deſcendentibus a dict. Othorino primo inueſtito eſſe vocatũ ad ſucceſſionem totius huius feudi Caſtri Caurſij deficientibus aliis omnibus deſcendentibus a d. Othorino, concluſio vel ex eo clare probatur, quod vocati fuerunt hæredes deſcendentes, & ſucceſſores, quorum nomine veniũt
23 omnes vſque in infinitum, ſicuti † de hæredum nomine legitur in l. hæredis appellatio. ff. de verbor. ſign.
24 vbi late Rebuff. ſic & de nomine † deſcendentium poſt alios reſponderunt Socin. ſen. in conſ.51.nu.2. lib.4.& Pariſ. in conſ.4. in fin. lib.3.& in conſ.72.n.8.
25 lib.4. Ita pariter ſucceſſorum nomine & appellatione contineri in infinitum vſque, tradunt Gemin. in prohœmio ſexti, & in ca.1. de homicid. in 6. Rebuff. in d.l. hæredis appellatio. col.1. ff. de verbor. ſignif. & in caſu noſtro res manifeſta eſt et dictorum Hieronymi & Arnulphi aſſertionibus. ex confeſſionib. iudicialibus, dum ipſi eiuſque pater Petrus Franciſcus prætendebant ſe poſſe admitti ad ſucceſſionem

duarum

duarum illarum partium d.feudi, quæ contendebāt
vacare finita linea Raphaelis filij d.Othorini primi
inueſtiti, ex quo Comitem Othonem Raphaelem le-
gitimatum dicebant non potuiſſe ſuccedere. Idem
ergo ius quod dicti Hieronymus & Arnulphus præ-
tendunt ſe habere in duabus his portionibus nunc
poſſeſſis a Comite Othone iuniore, idem inquam ius
habet ipſe Comes Otho in tertia illa portione iam
poſſeſſa, & nunc, vt dicitur, refutata & ceſſa a d.Hie-
ronymo & Arnulpho. Quæ ſanè ratio efficit, vt dubi
tandum quærendumque hic ſit, an a prædicta prima
inueſtitura conceſſa Othorino fuerit receſſum per ſe
cundā Antonio, Thobiæ & Raphaeli filijs d.Otho-
rini vel per tertiā conceſsā Othoni Picinino, et Otho
ni militi Comitique in qua facta fuit ſeparatio dict.
feudi, vt ſcilicet duas partes haberet Otho miles &
Comes, tertiam verè d.Otho Picininus. Nā poſtre-
mæ hæ inueſtituræ habendæ non ſunt in conſidera-
tione. Et duplici quidem ratione, quoniā a prima in-
26 ueſtitura † recedendum non eſt per ſecundā & alias
poſteriores, niſi clarè & manifeſtè conſtet inueſtien
tes & inueſtitos recedere voluiſſe. Ita ſanè Bald.in
l.vnica. col.vlt.in cap.1.§.vlt.nu.2. verſ.quæro quis
dicatur Caſtaldus de feudo guardiæ. qui docuit, va-
ſallum obtinentem feudum rectum, ſi illud recogno
ſcit in feudum guardiæ, vel Caſtaldiæ, non nocere ſi
bi nec poſteris, niſi ſcienter factum id ſit, & manife-
ſtius ac ad rem magis idem Bald.in conſ.215. Propo
nitur quod inueſtituræ.col.1.verſic.in contrariū.lib.
2. reſpondit, multis adductus rationibus, a prima in-
ueſtitura, qua vocati ſunt maſculi & fœminæ, non di
ci receſsum per ſecundam, in qua vocati ſunt maſcu
li tantum, cum ipſis fœminis in prima vocatis præ-
iudicari nō poterit. ſic Caſtr.in conſ.176. Videtur di-
cendum.n.3.lib.1.e contra reſpondit, primam inue
ſtituram, in quo vocati ſunt maſculi tantum nō poſ-
ſe mutari per ſecundam vocando etiam fœminas.
Idem Caſtr.in conſ.312.circa id, quod.n.2.eo.lib.2.
27 reſpondit, a pactis appoſitis in prima inueſtitura †
non cenſeri receſsū, niſi expreſſim ita actum eſt, vt
ab eis recederetur. Ita quoque Aluar.in c.1.nu.7 de
vaſallo decrepitæ ætatis. Alex.in conſ.30.n.4.lib.1.
in conſ.55.n.24.lib.4.& in conſ.29.col.penult.lib.5.
Corn.in conſ.164.n.3.lib.1. Dec.in conſ.163.n.4.in
conſ.175.col.2. in conſ.185.nu.3.alios quamplures
ego ipſe retuli in conſ.1.n.124.lib.1.in conſ.191.nu.
1.& n.44.lib.2.& in cōſ.331.n.87. lib.4.in conſ.443.
n.48.49.lib.5.in conſ.635.col.vlt. lib.7. & in conſil.
953.n.12.& in conſ.986.n.20. lib.10.& in comm.de
præſ.lib.4.præſ.92. Altera atque ita ſecunda eſt ra-
28 tio, quia ſeparatio & diuiſio † illa huius feudi facta
inter dictos Othonem militem & Comitem, & Pici-
ninū nō potuit operari quin, finita linea vnius, poſ-
ſet ſuccedere altera linea, ſicuti manifeſtè & in ſpe-
cie docuit Afflict.in cap.1.§.vlt.nu.2.de natura ſuc-
ceſs.feudi, qui dixit. quod & ſi plures feudi diuiſio-
nes factæ ſunt inter fratres ſucceſſiuis temporibus,
non tñ efficiunt, quin finita linea vnius, alter poſsit
in feudo ſuccedere. Idem reſpondit Brunu.in conſ.
78.in fi. Idem manifeſte ſcripſit Schraderus in tract.
feudorum parte octaua cap.5.n.27. qui Afflict. in d.
§.vlt.n.2.& Brun.in d.conſ.78.in fin.immemor fuit,
& aliis comprobaui ſupra in conſ.974. n.6.& in fin.
28 Secunda eſt concluſio, vaſallum † feudi poſseſſo-
rem refutare quidem poſse ipſum feudum ad ſui &
hæredum ſuorum detrimentum, vt ad dominum re-
uertatur, non autem in præiudicium & damnū agna
torum, qui extincta, finitaque linea dicti poſseſsoris
refutantis ſunt in ipſo ſucceſsuri. Ita ſanè Iacobus
Ardizonus in ſumma feudorum rub. Quibus modis
feudum amitt. Bald.in cap.1.§.hoc quoque.nu.12.
de ſucceſs.feudi, in c.1.n.19.an agnatus vel filius &
in cap.1.in princ.n.2.& 3.de alien.feudi paterni, &
manifeſtius in conſ.215. Proponitur, quod inueſtitu
ræ.col.1.verſ.ſecundus articulus. & in conſil.150.ad
euidentiam.in principio lib.2. Aluarot. in c.1.§.vlt.
in concluſ.23. Quæ fuerit prima cauſa beneſ.amit-
ten.lib.2. Iaſ.in conſ.7.col.7.verſ quærit deinde.lib.
2. Ruin.in conſ.1.num.14.verſ.& primò quod habe-
tur.& n.18.19.& 20.lib.1. Curt.iun.in tract.feudorū
in 4.parte principali.n.147. Brun.in conſ.78.n.7.in
fine. Afflict.in cap.1.n.3.in fi.de vaſallo decrep.ætat.
Natta in conſ.470.num.17.lib.2.& ego ipſe in conſ.
89.num.16.lib.1.

Quinta eſt dubitatio, an ceſſio iurium & actionū
a d.Comitibus Hieronymo & Arnulpho facta Ca-
meræ Ducali ſuper duab.partibus dicti feudi Caur-
ſii poſseſsi nunc a d.Comite Othone iuniore valeat
ſuſtinerique poſsit? Hac de dubitatione reſponderē
certius, ſi prædictę ceſsionis inſtrumenti copia facta
fuiſset. Quod nunc dicere poſsum illud eſt, ceſsionē
29 † non valere tamquam factam in potentiorem, cum
ficta & ſimulata præſumatur, ſicuti tradunt Bald.in
l.per diuerſas. num.23.C.mandati.& in l.2. C.ne li-
ceat potentio. Ioannes de amicis in conſ.24.nu.7.&
Cuiacius in lib.8.obſeruatio. cap.31. quos retuli &
probaui in comm. de præſ.lib.3.præſ.129. num.36.
ſecund.nouas impreſs. Colonien.& Taurinenſ.& eo-
dem in loco n.38.ſubiunxi poſt eoſdē Bald.& alios,
30 potentiorem dici illum, qui habet merum † & mixtū
Imperium, & ob id perterrere poteſt. Et illum quo-
31 que potentioris † nomen obtinere, qui poteſt eſse ter
ribilis aduerſæ parti, & qui habet poteſtatem de iure
& de facto. ſcripſi etiam in d.præſumpt.129.num.2.
poſt alios ceſsionem præſumi fictam & ſimulatam,
32 † ſi tenui modicoque pretio facta fuit, & num.20.di
xi, ex multorum ſententia, ceſsionem quoque præſu
33 mi fictam & ſimulatā, quando de numeratione † pre
tii etiam iuſti conſtat per ſolam confeſsionem. Alias
nonullas coniecturas & præſumptiones fictæ ſimula
tæque ceſsionis commemoraui in d.præſumpt.129.
num.25.26.27.& nu.29. Illas, an caſui noſtro conue-
niant, conſiderare & perpendere poterunt prę̄ſtan-
tiſsimi cauſæ aduocati, qui ceſsionis inſtrumentum
præ manibus habent.

Sexta & vltima eſt dubitatio, admiſso, quod d.ceſ-
ſio valeat, an Camera Ducalis proſequi poſsit litem
a d.Comitibus Hieronymo & Arnulpho incohatam
contra d.Comitē Othonem? Hac de dubitatione re-
ſpondendum eſt, Cameram Ducalem proſequi non
poſse prædictam litem a d.Comitibus incohatam.
Nam Ducalis ipſa Camera vult cauſam proſequi ex
ſua perſona tamquam quod ad eam dominam dire
cti dominii deuolutæ ſint duæ hæ portiones per ceſ-
ſionem dictorum Comitū Hieronymi & Arnulphi.
Et hoc quidem dici non poteſt, tum quia ceſsio non
operatur hanc deuolutionem, cum adhuc declaratū
non ſit, nec iure declarari poteſt, Comitem Otho-
nem iuniorem ſuccedere hoc in feudo non potuiſ-
ſe, tum etiam quia Camera per ceſsionem eſt loco di
ctorum Comitum Hieronymi & Arnulphi, ſicque lo
co vaſalli, & conſequenter non poſset dici, quod ex
ſua perſona proſequeretur litem hanc. Aut vero prę
dicta Camera Ducalis vult proſequi cauſam hanc
tamquam ceſsionaria, ex iure ſibi ceſso a d.Comiti-
bus Hieronymo & Arnulpho. Et hoc certè caſu nō
poteſt; cum in ipſam Cameram tranſlatum ſit ius
tamquam in ſingularem ſucceſsorem, in quem non
34 tranſit inſtantia † cauſæ litiſque incohatæ a ceden-
te, ſed de nouo incipi et moueri debet lis a ceſsiona
rio.

rio, ſicuti egregie docuit Ang. in l. tam ex cōtractib. nb. 2. ff. de iudiciis, quem ſecuti ſunt poſt alios Soc. iun. in conſ. 24. num. 13. lib. 3. et Io. Bapt. Aſin. in ſua praxi iudiciorum. §. 2. cap. 13. num. 36. Et illis accedit Bero. in conſ. 187. num. 21. lib. 1. Non refero iura & rationes, quibus ij vtuntur, cum facile apud eos legi poſſint.

SVMMARIVM.

1 *Patrem non poſſe donare filio. fallit. num. 18.*
2 *Emancipato patrem poſſe donare.*
3 *Notario aſſerenti ſe rogatum, non credi.*
4 *Donationem cenſeri reuocatam poſteriore fideicommiſſo.*
5 *Legatum cenſeri reuocatum donatione.*
6 *Donatarium conſentientē alienationi rei donatę, retrodonare.*
7 *Dominium amittere conſentientem alienationi rei ſuæ.*
Donatarium amittere ius ſuum, ſi conſentiat teſtatori relinquenti rem donatam.
8 *Hæredem non poſſe impugnare teſtamentum.*
9 *Hæredem non poſſe reuocare feudum, a patre reſtituendum ex pacto, & prouidentia. n. 10.*
11 *Hæredem adeundo hæreditatem verè contrahere obligationem de obſeruando teſtamento.*
12 *Primogenitorum filiorum vocatione omnes in infinitum venire.*
13 *Subſtitutionem factam ſub nomine appellatiuo extendi.*
14 *Deſcendentes dici etiam abnepotes in infinitum.*
15 *Fideicommiſſum reale conſtitui ex prohibitione alienationis quo bona conſeruentur in agnatione.*
16 *Fideicommiſſum perpetuum præſumi ex qualitate relicti, vt Caſtri. n. 17.*
Fideicommiſſum arguere perpetuum verba illa, ſucceſſiuè, in infinitum.
18 *Patrem poſſe donare filio vt nubat.*
19 *Alienatione prohibita dici prohibitum omnem actum dominij tranſlatiuum.*
20 *Fœminas cenſeri excluſas, ex incluſione maſculorum.*
21 *Tranſactionem ſuper teſtamento non viſo non valere.*
22 *Quomodocumque & qualitercumque verba licet generalia, reſtringi ad ea de quibus actum eſt.*
23 *Renuntiantem vni iuri ex duobus non cenſeri alteri renuntiaſſe.*
24 *Alienatnem fideicommiſſum amittere omne ius ſuum.*
25 *Conſentientem alienationi fideicommiſſi ad quod erat vocatus, eueniente caſu ius ſuum amiſiſſe.*

FACTI SPECIES.

Illuſtris Ioann. Galeacius Trottus Alexandrinus, anno 1440. pretio numerato, acquiſiuit ab Excellentiſſimo D. Philippo Maria Duce Mediolani Caſtrum Rochæ Vallis Vrbarum, pro ſe & hæredibus ſucceſſoribus etiam ſingularibus, & quibus dederit.

Prædictus D. Io. Galeacius anno 1461. donauit inter viuos d. Caſtrum D. Antonio eius filio primogenito emancipato.

Anno 1462. Idem D. Io. Galeacius condidit teſtamentum, in quo hæredes inſtituit d. D. Antonium & Dom. Andream eius filios, æquis portionibus, hac tamen lege (verba teſtatoris hæc ſunt) & conditione, quod non poſſint neque valeant d. filij ſui Caſtrum & locum Rochæ vallis Vrbarū cum pertinentijs vendere, nec alienare, nec in aliquam aliā perſonam transferre quomodocumque & qualitercumque etiam pro delicto, ubi dici poſſit debere deuenire & pertinere Cameræ, quia ipſum locum Rochæ cum pertinentijs noluit & iubet peruenire debere in filios legitimos primogenitos procreatos ex d. eius filijs de legitimo matrimonio &c. & caſu quo d. eius filij ad ſuperos migrarēt ſine filijs legitimis & naturalibus, uel ipſum locum Rochæ quomodocūque & qualitercumque in alias perſonas transferrent, tūc & eo caſu vulgariter, pupullariter & per fideicommiſſum, & omni meliori modo quo poteſt, ſubſtituit, voluit, ordinauit, & vult & ordinat ipſe teſtator, prædictum Caſtrum & locum Rochæ peruenire debere pleno iure in maiorem natu proximiorem tali deſcendenti ſine filijs legitimis maſculis de familia de Trottis, Et ſic ſucceſſiue vſque in infinitum. Quia ipſum Caſtrum & locum Rochæ omninò ordinauit & ordinat, remanere debere pleno iure vt ſupra in deſcendentem maiorem natu de agnatione de Trottis ut ſupra &c.

Deceſsit inteſtatus & ſine liberis Andreas alter ex d. filijs teſtatoris, et ob id in omnib. bonis ſucceſsit Antonius, qui & ſe patris hæredem declarauit.

Anno 1501. die 24. Auguſti prædictus Antonius titulo donationis inter uiuos donauit Petro Ioāni Paulo nepoti ex Franciſco filio prædictū Caſtrum Rochæ. Et hoc quidē cauſa contrahendi matrimonium cum Antonia filia Franciſci Ghilini. Et quod poſt ipſum Petrum Ioannem Paulum tranſiret d. Caſtrum Rochæ in filios maſculos ipſius Petri Ioannis Pauli. Ita & taliter (donationis uerba hæc ſunt) & tali modo quod ſemper & omni tempore quo ex linea deſcendenti ab ipſo nobili Petro Ioanni Paulo reperietur aliquis maſculus, uel aliqui maſculi, quod ille, uel illi ſint domini Rochæ &c.

Anno 1502. die 23. Nouembris prædictus Antonius condidit teſtamentum, in quo prælegauit prædicto Franciſco filio ſuo primogenito d. Caſtrum Rochæ & ipſo Franciſco decedente, relictis filijs maſculis, quod primogenitus ſuccederet. Decedente uero d. Franciſco ſine filijs, quod ſuccederet Io. Galeacius ſecundogenitus ipſius teſtatoris. Et eo decedente relictis filijs ſuccedere uoluit primogenitum, & ſi contingeret dictum Io. Galeacium decedere ſine filijs maſculis, quod ſuccederet Baptiſta tertiogenitus ipſius teſtatoris. Prohibuitque d. Teſtator omnem & quamcumque alienationem, diſtractionē & hypothecam quauis de cauſa, etiam ad pias cauſas, quia uoluit d. Caſtrum Rochæ peruenire debere ad primogenitum.

Anno 1504. die 12. Decembris prædicti Franciſcus et Ioan. Galeacius fratres, uiſis & inſpectis verbis teſtamenti d. Antonij eorum patris, eoque teſtamento expreſsim approbato, tranſigerunt. Qua quidem in tranſactione dict. Franciſcus promiſit florenos mille d. Io. Galeacio pro ſatiſfatione eius, quod ipſe Io. Galeacius prætendebat conſequi a d. Franciſco, quem liberauit in ampliſsima forma.

Deceſsit deinde d. Frāciſcus relictis prædictis Petro, Ioāne Paulo, ac Ioā. Iacobo filijs, qui inter ſe litigarunt pro d. Caſtro Rochæ. Et tandem anno 1534. lata fuit ſententia, qua declaratum fuit, donationem & aſsignationem d. Caſtri Rochæ factam a dict. Antonio teſtatore d. Petro Ioanni Paulo contemplatione et cauſa matrimonij ab eo contrahendi, eſſe ualidam & obſeruandam, ſecundum tamen formam teſtamenti prædicti Antonij, ac ratione & cauſa primogenituræ in eo conſtitutæ.

Anno 1537. lata fuit alia ſententia pro d. Petro Ioanne Paulo, quæ ſententia dicitur in iudicatum lapſa.

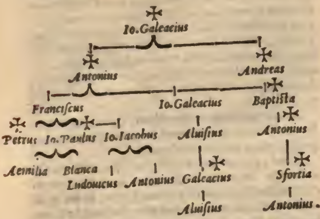
Deceſsit pariter d. Ioannes Paulus relictis duabus filiabus, Aemilia ſcilicet & Blanca. Quę quidem Blanca nupſit Bartholomeo Rotario; aduerſus hos litē mouit Io. Iacobus frater d. Petri Ioanni Pauli ad d. Caſtri Rochæ recuperationem. pro Blanca & Rotario lata fuit ſententia abſolutoria, propterea quod d. Io. Iacobus non produxerat teſtamentū authenticum Antonij eius aui.

Mortuo d. Io. Iacobo ſucceſſerunt eius filij Ludouicus ſcilicet & Antonius qui litem mouerunt contra d. Blancā & Rotarium, deinde cum eis tranſegerunt, & accepta pecuniæ quantitate approbarunt uenditionem d. Caſtri Rochæ factam ab ipſis Blanca et Rotario Io. Baptiſtæ Grimaldo.

Nunc Domini Aluiſius et Antonius abnepotes d. Antonij teſtatoris cupiunt cauſa et uirtute fideicommiſſi et primo-

*primogenituræ relictæ a d.eorum abauo recuperare d.Ca-
ſtrum Rochæ.*

Quæritur, an iure id facere poſsint?

Initium a Domino.

CONSILIVM MXCIX.

HAbet egregia hæc conſultatio permultas dubi
tationes, quæ explicandæ et diſſoluendæ ſunt
non leui ſtudio et diligentia, vt intelligamus, an Illu
ſtris D. Aluiſius Trottus recuperare poſsit prædictũ
Caſtrum Rochę alienatum et venditum Illuſtri D.
Io. Baptiſtæ Grimaldo.

Prima dubitatio eſt, an donatio a prędicto D. Ioã.
Galeacio primo facta D. Antonio eius filio fuerit iu
re valida, vel non?

Secunda, admiſſo citra veri præiudicium, dictam
donationem fuiſſe validam, an cenſeatur reuocata
ab eodem D. Io. Galeacio, qui teſtamentum cõdidit
& fideicommiſſum ac primogenituram conſtituit:
Quæ & ab eodem D. Antonio filio & donatario, hæ-
rede patris effecto approbatæ fuerunt?

Tertia, an ad dicti fideicõmiſſi & primogenituræ
ſucceſſionem vocatus dici poſſit d. D. Aluiſius ab-
nepos d. D. Io. Galeacij teſtatoris.

Quarta, an donatio deinde a d. D. Antonio d. D.
Io. Galeacij filio facta D. Petro Ioanni Paulo eius ne-
poti, vt poſſet contrahere matrimonium iure valida
fuerit, vel non?

Quinta, an per tranſactionem initam anno 1504.
die 12. Decembris inter d. D. Franciſcum & Io. Ga-
leacium filios d. D. Antonii cẽſeatur remiſſum ius fi-
deicommiſsi & primogenituræ ſuper d. Caſtro Ro-
chæ ad commodum & vtilitatem d. D. Franciſci &
eius deſcendentium, & ad detrimentum d. D. Io. Ga-
leacij, & a ſe deſcendentium.

Sexta & vltima eſt dubitatio, an Domini Ludoui
cus & Antonius filius d. D. Io. Iacobi, ob alienationẽ
a ſe de d. Caſtro Rochæ factam priuati ita ſint eorũ
iuribus, quæ in d. caſtro habere prætendebant, vt re
cuperare nec ipſi nec eorum hæredes poſsint d. Ca-
ſtrum, ſed recuperatio nunc pertineat ad d. D. Alui-
ſium d. D. Galeacii ſecundi pronepotem.

De prima dubitatione, paucis reſpondendũ eſt,
donationem illam a d. D. Galeacio factam d. D. An-
tonio non validam, ſed nullam vel ea ſola ratione &
1 argumento fuiſſe, quod iure certum eſt, patrem † do
nare non poſſe filio. l. donationes. §. pater. ff. de don.
l. 1. §. 1. ff. pro donat. l. 2. C. de inoff. donat. & l. dona-
tiones, quas parentes. C. de donat. inter virũ & vxo-
rem. Et ſcribunt Bart. in l. frater a fratre. n. 57. ff. de
condit. indebit. & alii, quos congeſsi in com. de præ-
ſumpt. lib. 3. præſumpt. 29. n. 1. vbi num. 2. & 3. retuli
huius ſententiæ & traditionis rationes.

Nec repugnat quod donatio hæc dicatur facta a
patre filio iam emancipato, quæ iure fieri poteſt. dict.
l. donationes. §. pater. ff. de donat. & d. l. 2. C. de inoff.
donat. & accedit l. ſiue emancipatis. C. de don. & ſcri
pſi in d. præſ. 19. n. 67. Nã reſpondetur, non conſtare
de ipſa emancipatione enunciata in d. donationis in
ſtrumento. Nec adhibenda eſt fides patri aſſerenti,
2 ſe emancipaſse, † ex quo ſine emancipatione donare
non poteſt, iuxta regulam l. ſi fortè. ff. de Caſtr. pecul.
quam abunde comprobaui in d. præſumpt. 19. num.
24. & aliis ſubſequentibus. Non etiam credẽdum eſt
3 notario aſſerenti ſe de ipſa emancipatione † fuiſſe ro-
gatum pridie factæ donationis, vt ſcribunt Angel. in
l. ſi donatio. C. de donat. Socin. ſen. in conſ. 166. col.
1. lib. 2. Dec. in auth. ſi quis in aliquo, in ſecundo no-
tabili. & col. antepen. verſ. & ampliatur iſta cõcluſio.
C. de edend. & ibidem Purpur. n. 4. & Ioãnes Bolog.
num. 55. in fine. & idem reſpondit Socin. iun. in con-
ſil. 57. num. 5. lib. 1.

Secunda eſt dubitatio, admiſso citra veri præiudi
cium, prædictam donationem fuiſſe validam, an cen
ſeatur reuocata ab eodẽ D. Io. Galeacio, qui teſtamẽ
tum condidit, & fideicommiſsum ac primogeniturã
conſtituit. Quæ quidem & ab eodem D. Antonio fi-
lio & donatario, hærede patris effecto, approbata
fuerunt? Et quidem reſpondendum eſt, donationem
4 † fuiſse reuocatam ab ipſomet D. Io. Galeacio dona
torę, cum conſtituendo fideicommiſsum & primo-
genituram ad commodum aliorũ maſculorum a ſe
deſcendẽtium, receſsiſſe dicatur ab ipſa donatione,
ſicuti ſatis manifeſtũ eſt, & probatur reſpõſo Vlpia-
nj in l. cum hic ſtatus. §. ſi maritus. ff. de donat. inter
virum et vxorem. cuius verba hæc ſunt. Si maritus
ea, quæ donauerit pignori dederit, vtique eum pęni
tuiſſe dicetur, licet dominium retinuit. His manife-
ſte ſignificat Vlpianus donatorem cenſeri donatio-
nis pęnituiſse, atque ita eã reuocaſse. ſi de re donata
aliter diſpoſuit. Et eodem in reſponſo Vlpianus in
§. qui quaſdam, magis ad rem ita ſcribit. Qui quaſ-
dam res ex his, quas donauerat, legaſset, quaſdã nõ,
non videtur voluiſse ad vxorem pertinere. His quo-
que verbis oſtendit Vlpianus donatorem de re do-
nata in teſtamento deinde diſponentem cẽſeri quo
ad rem ipſam legatam a donatione receſsiſse. Idem
dicimus de teſtatore, qui ſi de re a ſe in teſtamẽto le-
gata aliter diſponit, eam vel pignori obligando, vel
5 donando, dicitur legati † pœnituiſse. legatumque ip
ſum reuocaſse et ademiſse. l. rem legatam, in fine.
ff. de adim. lega. et poſt alios ſcripſi in com. de præſ.
lib. 3. præſ. 19. nu. 71. et 73. et in ſpecie tradit Bart. in
l. ſi quando. in princip. num. 3. ff. de leg. 1. vbi in argu
mentum adducit l. illud. ff. de acquir. hæred. et Bart.
manifeſtius rem explicans ſecutus eſt Ruin. in conſ.
130. n. 9. verſ. et vbi etiã. lib. 3. quem retuli et proba-
ui in comm. de præſ. lib. 4. præſ. 196. num. 11. vbi ſcri
pſi idem reſpondiſse Cur. iun. in conſil. 54. colum. 5.
de quo infra. Idem ſcribunt Hieron. Gabr. in conſil.
129. n. 5. Peregr. in tract. de fideicom. art. 6. n. 3. et ibi
dem. n. 5. verſ. Nec facienda, recte et ad rem ſcribit,
hic agi de voluntate, non autem de poteſtate teſtato
ris. Quo ergo ad ipſum D. Galeàcium donatorẽ cla-
rum eſt, eum donationis pęnituiſse, ſicque eam reuo
caſse. Et quidem quo ad eum valida fuit eſtque re-
uocatio. Quo verò ad D. Antonium donatarium idẽ
dicendum eſt, quod ſcilicet valeat reuocatio, et con
ſequenter validum eſse fideicommiſsum et primo-
genituram. Quæ ſententia vera triplici demonſtra-
tur argumento.

Primo,

Primò, quia D. Antonius dicitur redonaſſe prædictum Caſtrum Rochæ ipſi D. Io. Galeacio fratri donatori dum effectus patris hæres conſenſit eius teſtamento, illudque approbauit. Hoc probat egregiũ reſponſum Vlpiani in l. ſi vero non remunerandi. §. inde Papinian. ff. mandati. Patronus emerat prædium, cuius nomine numerauerat venditori pretij cã beſſem, hoc eſt octo, deinde liberto prædium tradidit, adiecta conditione, vt ipſe libertus reſiduum pretij, ideſt trientem, ſicque quatuor vẽditori perſolueret. Quo perſoluto, & numerato, patronus fundũ ipſum alteri vendidit, conſentiente ipſo liberto. Dubitatũ fuit apud Vlpianũ, an cõſenſus ille liberti operetur, vt poſſit repetere trientem a ſe ſolutum, vel donationem erga patronũ, diſtinguit Vlpianus duos caſus, quorum alter eſt, quod ſi libertus ſuſcepit mandatũ patroni, ita quod tamquam mandatarius, non autẽ tamquam donatarius numerauit trientem, repetere illum poterit. Hic caſus noſtro non conuenit. Alter atq. ita ſecũdus eſt caſus, quod ſi patronus donauit liberto ipſum feudum, ſeu beſſem illum libertus dicitur redonaſſe ipſo patrono. Hic ſecundus cõuenit a fortiori huic noſtro, in quo D. Antonius donatarius conſentiendo D. Io. Galeacio patri donatori, vt de bonis & reb. donatis poſſet pro ſui libito diſponere, nihil de proprio donaſſe dicitur donatori, ſed ſolũ quod ſibi fuerat ab ipſo patre donatũ. Et ex hoc Vlpiani reſponſo colligit ibi Bart. quod vnus actus donationis præſumi facit aliam donationẽ. Quocirca ad rem noſtram reſpondit Curt. iun. in conſ. 34. n. 4. verſic. Non obſtat ſecundum. &c. quod donatarius
6 †conſiderando donatori rem donatam, dicitur redonare. Idem Curt. in conſ. 54. n. 2. & 3. & cum Curtio de eadem facti ſpecie interrogatus idem reſpondit Pariſ. in conſ. 2. n. 21. lib. 3. & hos ſecutus ſum in cõſ. 451. n. 33. lib. 5. & alios quamplures congeſſi in lib. 2. de arbitr. iudic. caſu 88. num. 54.

Secundo ſuffragatur, quod & ſi admittimus (citra veri tamen præiudicium hunc conſenſum D. Antonij donatarii non operari redonationem, attamen negari non poteſt, quin operetur ſui iuris amiſsionẽ ad commodum inſtitutorum ab ipſo D. Io. Galeacio donatore, eſt enim iuris & doctorum ſentẽtia, quod
7 ſi cõſentio † alienanti rem meam, dico ipſius rei dominium amittere. Ita de rei domino qui conſenſit teſtatori rem ipſam ſuam alteri leganti, vt dicatur ius ſuum amiſiſſe, probat reſpõſum Marciani in l. ſicuti. §. venditoris, quibus modis pignus, vel hyppothec. ſoluitur, quod ad rem hãc ſingulare eſſe dixit Bald. in l. ſi tibi decem. §. de pignore. col. vlt. verſ. Quod ſi teſtator, ff. de pactis. in l. vendit. C. de vſuçap. pro empt. in l. quoties ab omnib. n. 12. verſic. Quæro quid ſi conſenſerit. C. de fideicom. in c. 1. §. præterea. quib. modis feudum amitt. & idem in cõſ. 89. D. Thomas. col. 2. verſ. Ad euidentiã. lib. 1. Idem affirmarunt Iaſ. in l. cum proponas. la 1. n. 11. verſ. Nota etiam diligenter, C. de pactis. in conſ. 13. n. 2. in conſ. 57. col. 3. verſ. Quartò & vltimo, & in conſ. 89. n. 5. lib. 1. Dec. in conſ. 254. n. 2. in fine, qui reſpondit in ſpecie donationis, ſic & Tiraq. in tract. de legib. connub. in gl. 3. n. 137. in tract. de retract. conſanguineo. §. 1. gl. 9. nu. 137. & in l. ſi vnquam. in verbo donatione largitus. n. 348. C. de reuoc. donat. Peregrin. in tract. de fideicom. art. 44. n. 33. & ego ipſe in conſ. 58. n. 24. & multis ſequentib. lib. 1. & in ſpecie magis reſpondit Pariſ. in conſ. 2. n. 20. & in conſ. 33. n. 76. 79. & 80. lib. 3. donatarium cõſentientem donatori teſtamẽtum facienti, & relinquenti hęredi rem iam donatam, amittere ius ſuum, & conſequenter ab ea donatione cenſeri receſſum. Et idem de eadem facti ſpecie interrogatus conſuluit Curt. iun. in d. conſ. 54. n. 1. in fine, qui eiuſdem ſententiæ refert Dec. in conſ. 254. nu. 2. verſ. vltimo nõ obſtat. Et Pariſ. ſecutus eſt etiam Iul. Clar. in §. teſtam. q. 71. in fin. & ego ipſe in conſ. 196. n. 12. verſ. ſeptimo ſuffragatur. lib. 2. & in conſ. 451. n. 33. lib. 5. vbi retuli idẽ prius reſpondiſſe Corn. in cõſ. 87. nu. 12. lib. 2. & prædictos ſecutus eſt etiam nouė M. Ant. Peregr. in tract. de fideicom. art. 6. num. 6.

Tertio & vltimo comprobantur prædicta ex eo,
8 qđ cum D. Ant. effectus fuerit hæres † d. D. Io. Galeacii patris ſui, adeò dr̃ eius teſtm̃ & diſpoſitionẽ approbaſſe, vt nullo mõ eã, ſi voluiſset impugnare potuiſset. l. filiusf. §. cũ pater. de leg. 1. quò loci clare reſpondit Marianus, hæredem pro ea parte, qua hæres eſt teſtatoris, qui fundum fideicommiſſo ſuppoſitũ alteri legauit, non poſſe fundum illum reuocare. Ita etiam Papinian. in l. vnum ex familia. §. ſi vno. ff. de leg. 2. reſpondit, quod ſi fundus, qui in familia conſeruari debuit, a teſtatore legatus fuit extraneo, vindicari poteſt ab illo ex familia, qui teſtatori leganti hæres non extitit. Hæres autem qui alias ſuo iure & ipſe vindicare potuiſſet, doli exceptione reppellitur. His & aliis ſimilibus iuribus ſententiam hanc copioſe admodum probaui in conſ. 89. n. 34. & aliis multis ſequent. lib. 1. quo in loco n. 40. 44. & 46. tres cõmemoraui rationes, quas non repeto, cũ illis in locis facile legi poſsint. & ibidem n. 60. 62. 64. retuli auctoritates quamplurium affirmantium, filium effectũ patris hæredem reuocare non poſse fideicommiſsi bona ſibi reſtituenda, ſi ea pater alienauit. Et nu. 66.
9 adiunxi, filiũ patris hæredẽ † reuocare non poſse feudũ ex pacto & prouidentia ſibi reſtituendũ, ab ipſo patre alienatũ. & n. 68. idẽ eſse ſcripſi de feudo hęreditario, cum per hæditatis aditionẽ dicatur approbaſse id qđ ipſe pater fecit. Et pręter a me prædictis in locis allegatos, idẽ affirmãt Hieron. Scruff. in cõſ. 68. n. 14. li. 2. Schraderus in tract. de feudis, in 7. par. c. 2. n. 47. & par. 8. c. 8. n. 11. verſ. ſin autem. & Roſſenthalus in ſynopſi feudorum c. 9. mẽbro ſecundo, concluſ. 69. n. 3. Idem de bonis primogenituræ, quã maioratum Hiſpani appellant, quod ſcilicet, ſi alienantur a patre in præiudicium ſui primogeniti, qui de-
10 functo patri hæres † efficiatur, reuocare non poterit alienationem, ſed eam dicetur approbaſse. Ita ſanè Ludouic. Molin. in lib. 4. de Hiſpan. primogen. cap. 1. n. 21. & n. 22. et Melchior Palaez in tract. maioratuũ, in 4. par. q. 16. col. 2. verſ. quibus tamen non obſtantibus. Et in claris terminis Caſtri donati a patre filio, et deinde ab ipſo patre per fideicommiſsũ relicti extraneo, quod ſcilicet filius effectus hæres patris eueniente caſu reſtitutionis, teneatur reſtituere Caſtrũ ipſum ipſi extraneo, cui fuit relictũ, reſpondit Curt. iun. in conſ. 120. n. 7. qui refert Bald. in l. mutum. §. 1.
11 ff. de acq. hær. dicentẽ, hæredem † adeuntẽ hæreditatẽ teſtatoris contrahere veram obligationẽ de obſeruandis contentis in teſtamento. Hanc quoque verã ſententiam probat Curt. reſponſo Papiniani in l. vnũ ex famil. §. ſi rẽ. de leg. 2. exiſtimo Curt. allegare voluiſse §. ſed vno, quẽ ſupra retuli. et idem prius reſpõdit Corn. in conſ. 87. n. 7. 8. 9. et 10. lib. 2.

Tertia eſt dubitatio, an ad d. fideicõmiſsi et primogenituræ ſucceſsionem vocatus dici poſſit d. D. Aluiſius abnepos d. D. Io. Galeacii teſtatoris? Et quidẽ ſine magna controuerſia rñdendum eſt, vocatũ eſse.

12 Primò quia teſtator vocauit filios primogenitos † filiorum ſuorum, quorum nomine continentur omnes primogeniti vſque in infinitum. Ita in ſpecie Roman. in conſ. 438. n. 13. reſpondit, onus fideicõmiſsi iniunctũ maiori natu hoc eſt primogenito, eſse ſuc-
13 ceſsiuum ad alios primogenitos, cum ſubſtitutio †

facta

facta nomine appellatiuo extenſionem admittat. Idẽ
conſuluit Fulgo. in conſ. 68. cũ dixit, legatum maiuri
natu ex nepotib. atque ita ſub nõie appellatiuo per
petuo & in infinitum tranſire ad alios quoſcumque
ſucceſſiuè natu maiores, Romanum & Fulgoſium ſe
cutus ſum in conſ. 117. n. 15. lib. 7. vbi n. 14. ſcripſerã
idem, & ſi aliquantulum obſcurè reſpondiſſe Anch.
in conſ. 27. Non ſeruato ordine. Idem ſcripſi in cun-
ſil. 120. n. 34. & in com. de præſ. lib. 4. præſ. 69. nu. 15.
vbi eiuſdem opinionis retuli Ludou. Molin. in l. 1. de
Hiſpan. primog. c. 5. n. 18. Idem cenſuit Melchior Pa-
lacz in tract. maioratuum, in 2. part. q. 12. & hoc qui-
dem maximè locum habet in caſu noſtro, in quo te-
ſtator voluit admitti maiorem natu ſucceſſiue vſq;
in infinitum.

Secundo accedit, quod teſtator voluit prædictum
Caſtrum Rochæ peruenire debere in deſcendentem
maiorem natu de agnatione de Trottis. Atqui deſcẽ
14 dentium † nomine continentur omnes vſque in infi-
nitum atq. ita nepotes, pronepotes abnepotes & alij
ſucceſſiue. l. vlt. C. de ſuis & legit. hæred. & §. 1. in au-
then. de hæred. ab inteſt. venien. & ſcribunt Alex. in
conſ. 56. col. 1. lib... in conſ. 160. lib. 2. & in conſ. 118.
n. 17. lib. 6. Soc. ſen. in conſ. 51. in col. 1. lib. 4. Ruin. in
conſ. 92. nu. 7. lib. 3. Dec. in conſ. 223. & in conſ. 414.
col. vlt. Gozad. in conſ. 20. n. 8. Natta in conſ. 64. n. 6.
lib. 1. & in conſ. 437. n. 2. lib. 2. Cephal. in conſ. 394. n.
3. & 4. lib. 3. & ego ipſe in com. de præſum. lib. 4. præ-
ſumpt. 91. in fin. & in conſ. 106. n. 345. & in conſ. 152.
num. 28. lib... & alibi.

Tertiò ſuffragatur, quod hoc fideicommiſſum di-
citur reale & non perſonale, quia & ſi teſtator graua
uit filios ſuos alienare, atque ita viſus ſit perſonas, &
non rem prohibere, attamen adijciendo rationẽ &
cauſam reſpicientem ipſam rẽ; nempe, vt ipſum Ca-
ſtrum Rochæ conſeruetur in agnatione & familia,
15 dicitur conſtituiſſe fideicommiſſum † reale, quemad
modum ſcribunt quamplurimi, quos longa ſerie cõ-
geſſi in com. de præſ. lib. 4. præſ. 68. n. 26. ſecund. no-
uas impreſs. Colonien. & Taurinenſ. & illis accedãt
nunc M. Antonius Eugenius in conſ. 62. n. 30. & 31.
Io. Petr. Surd. in cõl. 67. n. 23. lib. 1. & Peregr. in tract.
de fideicom. art. 10. n. 54. & art. 32. n. 70. reale exten-
ditur & tranſit ad omnes, ad quos bona ſunt peruẽ-
tura, cum ſit onus annexum rei, quod ſemper rem ip
ſam concomitatur, quemadmodum ſcribunt in ſpe
cie Ruin. in l. Gallus. §. inſtituens. n. 44. ff. de liber. &
poſth. & in conſ. 134. nn. 14. & 15. lib. 3. Ripa in l. fi-
liusfam. §. diui. nu. 108. de leg. 1. quos ſecuus ſum in
conſ. 444. nu. 46. lib. 5. & his accedunt Franc. Becius
in cõſ. 24. n. 24. Eugen. in d. conſ. 62. n. 31. Surd. & Pe
regr. in locis præallegatis & Antonius Petra in trac.
de fideicom. q. 2. num. 23. ergo hoc fideicommiſſum
Caſtri Rochæ tranſit ad d. D. Aluiſium.

Quartò confert quod fideicommiſſum & primo-
genitura fuerit a teſtatore cõſtituta & ordinata ſup
Caſtro Rochæ, coniectura magna eſt teſtatorem vo
luiſſe vocare oẽs deſcẽdentes vſq; in infinitũ, atq; ita
16 cõſtituiſse fideicõmiſſum perpetuũ, † ſicuti in ſpecie
affirmãt Bart. in l. filiusf. §. diui. n. 3. de leg. 1. & ibidẽ
Iaſ. in 1. lect ur. n. 26. & egregiè Caſtrenſ. in conſ. 343.
Quia ex allegationib. col. 1. verſ. Nam iſtud Caſtrũ.
lib. 1. qui ita manifeſtè reſpõdit de Caſtro relicto pri
mogenito, & Caſtr. ſecuti ſunt alij, quos congeſſi in
comm. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 69. num. 18. &
in conſ. 117. num. 19. lib. 2.

Quintò & vltimò vrget non parum, quod teſtator
17 voluit conſtituere & ordinare fideicommiſſum † per
petuum; ſicuti ſignificant illa verba. Et ſic ſucceſſiuè
vſque in infinitum. Atqui quando teſtator voluit fi-
deicõmmiſſum eſſe perpetuum, extẽditur illud fidei-
commiſſum etiam ad vltimum gradum agnationis
a perſona teſtatoris numerandũ. Ita Angel. in §. nos
igitur. in auth. de reſtit. fideicom. Alex. in conſil. 56.
n. 2. lib. 1. Soc. ſen. in conſ. 43. lib. 3. Iaſ. in l. filiusfam.
§. diui. in 1. lectura. n. 113. & in 2. n. 155. de leg. 1. & in
l. vlt. n. 5. C. de hæred. inſtit. Dec. in conſ. 516. nu. 16.
& alij congeſti a Didac. in lib. 3. variar. reſolut. c. 5. n.
4. verſ. ſecundum. Et his accedunt nunc Gribaldus
inter conſilia Portij Imolenſis in conſ. 40. nu. 12. cui
ſubſcripſerunt multi celebres iuriſconſulti, & Ceph.
in conſ. 137. n. 29. & copioſius n. 38. lib. 1.

Quarta eſt dubitatio, an donatio deinde facta a d.
D. Anton. d. D. Io. Galeacio eius nepoti, vt poſſet cõ-
trahere matrimonium, iure valida fuerit vel nõ? Re
ſpondendum eſt paucis, validam non fuiſſe. Nã & ſi
18 pater † donare põt filio, vt poſſit nubere, ſicuti copio
ſe demõſtraui in cõſ. 723. lib. 9. et in conſ. 967. lib. 10.
vbi ẽt ſcripſi, donationem hac de cã factam reuocari
non poſse a donatore, & ſi donatarius ingratus erga
donatorem extiterit: Verum tamen in caſu noſtro
d. D. Ant. donare non potuit hoc Caſtrum prædicto
eius nepoti, ex quo ſuppoſitum fuit fideicõmiſso, &
primogenituræ a præfato D. Io. Galeacio d. D. Ant.
patre: adiecta expreſsa prohibitione quod d. Caſtrũ
non poſſit vendi, alienari nec in aliquam aliam per-
ſonam transferri quomodocumque & qualitercum
que &c. His ſane verbis cenſetur prohibita etiam do
natio, cum per eam ita dominium transfertur, ſicuti
per venditionem & ſimilem alienationẽ. Et ſi aliena
19 tione prohibita † dicitur prohibitus omnis actus &
cõtractus dominii translatiuus, vt poſt alios ſcribũt
Crot. & Ripa in l. vt filiusfam. §. diui, de leg. 1. Ille n.
113. iſte n. 100. & ſequitur, communemque eſse opi-
nionem dicit Petra in tract. de fideicom. q. 8. num. 5.
multo magis idem dicẽdũ eſt in caſu noſtro, in quo
prohibita fuit alienatio his verbis, quomodocumq;
& qualitercumque, quę ob eorum generalitatẽ im-
mò vniuerſalitatem comprehendũt quamuis aliena
tionis ſpeciem, vt tradunt poſt alios Socin. ſenior in
conſil. 251. col. 2. verſ. poſtremo teſtator. lib. 2. Iaſ. in
l. filiusfam. §. diui. in 2. lectura. nu. 137. de leg. 1. Dec.
in conſ. 23. col. 2. verſ. quinto, quia. Ruin. in cõſ. 150.
col. penult. verſ. & primo, quia. lib. 2. Gratt. in conſil.
68. col. 1. verſ. ſecundo reſpondeo. lib. 2.

Nec repugnat, ſi dicatur d. D. Antonium donaſ-
ſe nepoti primogenito D. Franciſci, qui alioqui ſuc-
ceſſurus erat in hoc Caſtro ex diſpoſitione prædicti
D. Io. Galeacii teſtatoris.

Nam reſpondetur donationem prædictam fuiſse
factam contra formam primogenituræ iam ordina-
tæ a d. D. Io. Galeacio, cum de ea obſeruanda nullũ
factum ſit verbum in hac donatione, ſed ſolummo-
do dictum et cõuentum fuit, quod Caſtrum ſemper
tranſiret in primogenitos deſcendentes ab ipſo Pe-
tro Ioanne Paulo.

Præterea, d. donationis nulla habenda eſt ratio,
cum idem D. Antonius anno 1502. reuocauerit do-
nationem hanc, ex quo condidit teſtamentũ, in quo
prædictum Caſtrum Rochæ prælegauit d. D. Franci-
ſco eius filio primogenito, et eo decedente relictis fi
liis maſculis primogenitus ſuccederet. decedente
verò d. Franciſco ſine filiis, quod ſuccederet D. Ioã.
Galeacius ſecundogenitus ipſius Dom. Antonii etc.
Quod verò d. D. Antonius per teſtamentum a ſe cõ-
ditum dicatur reuocaſſe ipſam donationem ſatis de-
monſtraui ſupra, dum diſſerui de teſtamento D. Io.
Galeacii ſenioris. et reuocationẽ hanc, & teſtamen-
tum approbaſſe dicuntur d. D. Franciſcus et eius filii
et nepotes, ex quo pro eorum contingenti portione
hære-

hæredes extiterunt, iuxta ea, quæ abunde ſcripſi ſupra. Immò in tranſactione inita inter d. D. Franciſcũ & D. Io. Galeacium fratres anno 1504. & de qua in ſequenti dubitatione maniteſte approbarunt et acceptarunt d. teſtamentum.

Rurſus obſeruandum eſt, quod etiam ſi admittimus, citra veri tamen præiudicium, reuocatam non fuiſſe d. donationem, attamen filiæ d. D. Petri Ioannis Pauli donatarij ſuccedere ex ea non poſſunt in hoc Caſtro Rochæ, cum ad eius ſucceſſionem vocati
20 fuerint maſculi, non autem fœminæ, † quæ ex ipſa maſculorum vocatione & incluſione cenſentur excluſæ, iuxta regulã l. cum Prætor. in princ. ff. de iudicijs. & ad rem Bart. in l. 2. §. videndum. nũ. 2. verſ. Nõ obſtat, ſi dicis. ff. ad S. C. Tretull. ſcribit ſtatutum vocans maſculos ad ſucceſſionem dicitur excludere fœminas. & Bart. ſecuti ſunt Ruin. in conſ. 106. num. 6. & 7. & in conſ. 143. n. 3. lib. 3. Pariſ. in conſ. 23. nu. 24. lib. 2. & Socin. iun. in conſ. 5. num. 13. lib. 2. & ego ipſe in conſ. 99. num. 126. lib. 1. Et hæc quidem excluſio fœminarum dicitur ſpecialis, vt ſcribunt Curt. iun. in conſ. 159. num. 10. & Ripa in l. 1. nu. 161. ff. de vulg. & pupill. ſubſtit.

Quinta eſt dubitatio, an per tranſactionem initã anno 1504. die 12. Decembris inter dictos D. Franciſcum & Io. Galeacium filios d. D. Antonij cenſeatur remiſſum ius fideicommiſſi & primogenituræ ſuper d. Caſtro Rochæ ad commodum, & vtilitatem d. D. Franciſci, & eius deſcendentiũ, et ad detrimentũ d. D. Io. Galeacii et eius deſcẽdentium? Rñdendũ eſt paucis, per dictam tranſactionem non fuiſſe remiſsũ ius prædictæ primogenituræ, & fideicommiſſi. Nam in prædicta tranſactione nullum legitur verbum de hoc D. Io. Galeacij teſtamento, ex quo fit conſequẽs tranſactionem ſuper illo non valere ſeũ nil operari;
21 cum tranſactio † ſuper teſtamento, eo non viſo inſpectoq; iure non valeat. l. de his. ff. de tranſact. vbi Bar. & reliqui. ſic & egregiè Socin. ſen. in conſ. 282. col. 2. & in conſ. 283. num. 1. lib. 2. Calcan. in conſ. 17. col. 2. verſ. in contrarium facit, qui dixit, nec quidẽ ſufficere verborum generalitatẽ. Dec. in conſ. 630. n. 1. & 2. & in fine, Ruin. in conſ. 107. lib. 1. in conſ. 16. nu. 7. lib. 2. & in conſ. 127. num. 12. lib. 3. Curt. iun. in conſ. 49. in fin. Pariſ. in conſ. 12. n. 84. et 85. & in conſ. 124. n. 120. lib. 2. & in conſ. 95. nu. 20. lib. 3. Roland. in cõſil. 13. nu. 27. lib. 1. latiſſ. diſſerit, & probat, nec quidem per iuramentum dici poſſe derogatum diſpoſitioni huius legis. Immò magna eſt coniectura, tranſigentes ipſos nullam omnino habuiſſe ſcientiam teſtamenti d. D. Io. Galeacii ſenioris, cum in ipſa tranſactione ſemper ſe reſtrinxerint ad diſpoſita in teſtamento dom. Antonii eorum patris, vt ſtatim demonſtrabimus. Præterea tranſigentes ipſi non ſolum nullum verbum de ipſo fideicommiſſo & primogenitura fecerunt, verum etiam ſe ſe reſtrinxerunt ad ſola bona & hæreditatem relictam a D. Antonio, inter quæ numerari non poteſt hæc primogenitura. Ita enim legitur in d. tranſactione pag. 4. Quitauit, liberauit & abſoluit ac pactum fecit & facit de quidquam vlterius non petendo pro præmiſſis omnibus, alijs & ſingulis, quæ ipſi D. Franciſco, vel hæredibus ſuis & habituris cauſam ab eo quouis modo petere & conſequi poſſet nunc vel in futurum pro ſupra expreſſis, & pro quibuſcumque alijs bonis & reb. ſpectantibus & pertinentibus d. Mag. D. Franciſco quauis occaſione vel cauſa quomodocumque & qualitercumque cuiuſuis generis & maneriei, & quacũque alia ex cauſa tam cognita quam incognita pro bonis & hæreditate præfati nunc quondam Magn. D. Antonii, ipſe Magnif. D. Galeaz ſibi quouiſmodo pertinere & ſpectare poſſe prætendet, vltra bona ſibi in ſpecie & expreſſe legata & relicta titulo inſtitutionis per prædictum Mag. D. Antonium eorum genitorem. &c. Illa ſane verba, pro bonis & hæreditate præfati nunc quondam Mag. D. Antonii &c. maniſeſte reſtringunt tranſactionem & liberationem reſpectu hæreditatis & bonorũ d. D. Antonii, inter quæ nõ extitit nec extat hoc fideicommiſſum & primogenitura ſuper Caſtro Rochæ relicta & ordinata a d. D. Io. Galeacio ſeniore. Et hæc quidem reſtrictio facta ad bona & hæreditatem d. D. Antonii efficit, vt illa verba
22 generalia immò et vniuerſalia, † quomodocũq; etc. ſe reſtringant ad ipſa bona et hæreditatẽ ipſius D. Antonii. l. ſi de certa. C. de tranſact. vbi Bart. Ale. Iaſ. et reliqui, et alios congerit Antonius Gabr. libr. 6. concluſ. in tit. de reg. iuris. concluſ. 4. num. 21.

Nec repugnat, ſic dicatur, etiam d. D. Antonium conſtituiſſe et ordinaſse fideicommiſſum et primogenituram ſuper d. Caſtro Rochæ, et ob id tranſactionem ſeu liberationem in tranſactione ſcriptam comprehendere etiam hoc fideicommiſsum et primogenituram. Nam reſpondetur, D. Aluiſium non prætendere ſucceſſionem in primogenitura et fideicõmiſſo ex teſtamento dom. Antonii, ſed ex illo D. Io. Galeacii ſenioris, cui non dicitur renuntiatum etiam ſi remiſsum diceretur illud ex teſtamento D. Antonii,
23 cum iuris ſit regula et doctorum recepta ſententia, † eum, qui duplex ius habet in re, ſi vni renunciat, non dici renuntiaſse alteri, ſicuti ſcribũt Bart. in l. ſi domus. ff. de ſeruit. vrba. præd. et in l. ſi mihi, la 1. ff. de ſeruitu. ruſt. præd. Dec. in conſ. 160. colum. 3. et in cõſil. 208. num. 12. et in l. quoties duplici. ff. de reg. iur. Afflict. in deciſ. 305. num. 5. et copioſe Crauet. in conſil. 259. num. 8. et in conſ. 290. col. 1. lib. 2.

Sexta et vltima eſt dubitatio, an dom. Ludouic. et Antonius filii d. D. Io. Iacobi, ob alienationem a ſe de d. Caſtro Rochæ factam priuati, ita ſint eorum iuribus, quæ in d. Caſtro habere prætendebant, vt recuperare nec ipſi nec eorũ hæredes poſſint d. Caſtrũ, ſed recuperatio nunc pertineat ad d. dom. Aluiſium d. dom. Io. Galeacii ſecundi pronepotem? Et quidẽ paucis dicendum eſt, recuperationem d. Caſtri pertinere ad d. dom. Aluiſium, non autem ad prædictos dom. Ludouicum et Antonium, qui ipſum Caſtrum
24 alienarunt, † cum omne ius ſuum fideicommiſſi et primogenituræ amiſiſſe dicantur, ſicuti egregie reſpondit Papin. in l. cum pater. §. libertis. de leg. 2. cuius verba hæc ſunt. libertis prædiũ reliquit, ac iuſsit, ne id alienarent, vtque in familia libertorum retinerent. Si excepto vno, cæteri partes ſuas vendiderint, qui non vendidit, cæterorum partes, quibus non dedit alienandi voluntatem, integras petet. Eos enim ad fideicõmiſſum videtur inuitaſſe, qui iudicio paruerũt, alioquin perabſurdum erit, vice mutua petitionem induci, ſcilicet vt ab altero partem alienatam quis petat, cum partem ſuam alienando perdiderit. Hactenus Papin. et illo in loco annotarunt Bart. Caſtren. et reliqui. Et accedunt Aret. in conſ. 67. col. 2. verſ. venio ad tertium. Ruin. in conſ. 136. num. 4. et in fine lib. 1. Neuiz. in conſ. 3. num. 1. manifeſtè Alciat. in rubr. 304. num. 5. ſecund. impreſs. antiq. Lugdun. Bero. in conſ. 63. num. 14. lib. 1. Rodericus Suarez in alleg. 3. n. 7. Petra in tract. de fideicommiſs. q. 14. n. 4. et num. 216. Surd. in conſ. 70. num. 12. et 13. lib. 1. Im-
25 mo (quod fortius eſt,) expreſse † conſentiens alienationi fideicommiſsi amittit ius ſuum, quo eueniente conditione et caſu ſucceſsionis ſucceſſurus erat. Ita ſanè Bart. in d. §. libertis, qui ad rem hanc reſpõſum illud perpendit. Et manifeſtius probant. l. Codicillis. §. 1. eo. tit. de leg. 2. et l. quoties ab omnib. C. de

fidei-

fideicom. et illis in locis docto. et accedunt Bald.in conſ.102.Punctus ſuper quo. lib.2.in conſ.319. matrimonium.in fine.lib.4.Rom.in conſil.457.col.pen. verſic.tertiò,non eſt dubium. Comenſ.in conſil.33. Quidam, ponamus.col.1.verſ.& ſic alienationi.Fulgo.in conſ.213.D.Simona.col.vlt. Alex.in conſ.184. num.1.& conſ.189.num.12.lib.2.& in conſil.150.in fine lib.7.Socin.ſen. in conſil.44.col.1. & col.penult. num.18.lib.4.& Surd.in d.conſ.70.num.9.10.& 11.

SVMMARIVM.

1 *Teſtatoris mentem præferri verborum ſignificationi, & importantiæ.*

2 *Optionem habentem a teſtatore relinquendi cui voluerit ex familia, poſſe liberè eligere.*

3 *Alternatiua uſum eſſe tribuere arbitrium faciendi alterum ex duobus.*

4 *Proximiorem qui ſe dicit teneri id probare.*

5 *Hæredem teneri probare factum teſtatoris.*

6 *Primogenituræ conſtitutionẽ ſignificare teſtatorem voluiſſe bona perpetuò conſeruari in agnatione.*

FACTI SPECIES.

Excellens phyſicus & in Gymnaſio Papienſi celeberrimus artis medicæ interpres D.Io.Petrus Albutius, anno 1581.condidit teſtamentum, in quo inſtitutis hæredib.ſuis filijs Fabio & Franciſco, & factis aliquot ſubſtitutionibus fideicommiſſarijs, tandem in caſu quo eius filij, vel eorum deſcendentes ſine filijs vel deſcendentibus decederent, vocauit ad fideicommiſſum vnum tantum maſculum ex familia Albutiorum, quem vltimo moriens ex dictis filijs, & deſcendentibus ſuis nominaret, & eligeret in ſuo teſtamẽto, aliauè vltima diſpoſitione, & vbi electio non fieret, ad alias ſubſtitutiones digreſſus eſt. Prohibuit etiam alienationem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, tam in caſu delicti, quam alio quocumque, ad fauorem aliorum vocatorum, cum onere reſtituendi delinquenti in gratia reſtituto.

Deliquit Franciſcus, ſucceſſit Fabius, qui bannito adhuc Franciſco mortuus eſt condito teſtamento, in quo hæredem inſtituit ventrem prægnantem vxoris ſuæ, ſi maſculus naſceretur. (quæ inſtitutio effectum non habuit, quia nata eſt fœmina) & ſi fœmina naſceretur inſtituit prædictum Franciſcum fratrem ſi tempore mortis ipſius teſtatoris eſſet in gratia Principis ſui (& hæc pariter inſtitutio locum nõ obtinuit, nam Franciſcus erat bannitus quando mortuus eſt Fabius teſtator) & ſi ipſe Franciſcus moriente ipſo Fabio teſtatore non eſſet in gratia Principis, inſtituit Hieronymũ Buzzium. Et hæc inſtitutio ſortita eſt effectum.

Idem Fabius teſtator plures ſubſtitutiones fecit, & inter alias Franciſco moriente ſine maſculis deſcendentibus ſubſtituit eundem Hieronymum Buzzum.

Idem etiam Fabius teſtator grauauit inſtitutos & ſubſtitutos ad reſtituendam hæreditatem ſuam fratri ſuo Frãciſco in gratiam reſtituto, quod factum fuit.

Præterea prædictus Fabius teſtator voluit, ut idẽ Franciſcus & omnes alij uocati obſeruent, et iurent ſe obſeruaturos omnia contenta in ſuo teſtamento, & hoc ſæpiſſime.

Huius repetitæ clauſulæ uirtute Hieronymus Buzzius a Iacobo ſubſtitutus ipſi Franciſco contendit ſe nominari & eligi debere ab ipſo Franciſco ad ſucceſſionem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum a Io.Petro primo teſtatore, nec alium eligi poſſe, è contra uero Franciſcus contendit Hieronymum Buzzium ſibi ſubſtitutum in ſolis bonis Fabij, & ſibi liberam eſſe electionem & nominationem ad bona fideicommiſſi paterni, Immò etiam contendit Franciſcus quod ſi ipſe, tamquam qui eſt ultimus ex deſcendentibus Io.Petri moreretur ſine liberis maſculis, & nemine electo, tamẽ in bonis dicti paterni fideicommiſſi non poſſet ſuccedere ille Hieronymus Buzzius, licet hæres inſtitutus a Fabio.

Nunc de pluribus dubitari contingit.

Primo, an Franciſcus teneatur eligere prædictum Hieronymum Buzzium ſucceſſorem in bonis paterni fideicommiſſi.

Secundo an ſi Franciſcus moriens ſine deſcendentibus maſculis, nemine eligeret, idem Hieronymus in prædictis bonis D.Ioan.Petri ſuccedet. an uero ex alio ſubſtitutionis gradu Io.Petro ſuccedendum eſſet.

Tertio, an d. D.Eques Franciſcus ſine filijs maſculis moriens teneatur eligere d.D.Hieronymum ut ſit hæres & ſucceſſor in bonis D.Io.Petri eius patris.

Initium a Domino.

CONSILIVM MC.

De tribus propoſitis dubitationibus dicã paucis quod [illegible] (vt facere ſoleo) veritate ſentio. Et quidem quod attinet ad primã dubitationẽ, exiſtimo ſatis clarum D. Equitem Franciſcũ non teneri aliquo modo eligere D.Hieronymum Albuzziũ, vt ſuccedat in bonis & hæreditate d.excellentis D.Io. Petri primi teſtatoris. Nam certum eſt a voluntate & diſpoſitione teſtatoris recedendum non eſſe, cum illam ſequi debeamus, ſicuti (vt eſt in ueteri prouerbio) ſequitur venator leporem, & ex noſitis ſcribit Bald.in l.quidam.C.de neceſſa.ſeruis hæred.inſtit.& in vltimis voluntatibus omnis poſtergatur verborũ
1 rigor, importantia & forma, vbi de teſtatoris † mente & volũtate conſtat, vt reſpõdit Ang.cõſ.222.col. 1.& alijs comprobat Socin.iun.in conſ.85.num.7. & in conſ.90.num.8.lib.1.& alibi ſæpe D.Io.Petrus teſtator manifeſte diſpoſuit, quod vltimus deſcendentium ſuor maſculorum moriens eligat vnum ex ipſa familia Albutiorum, qui ſit proximior ſibi teſtatori & filijs ſuis. Non ergo D.Franciſcus & ſi vltimus ſit moriens ex filiis & deſcendentibus d.D.Io.Petri, tenetur magis eligere prædictum D.Hieronymum, quam alterum proximiorem ex familia. Sed in libera eius voluntate poſitum eſt, quem ex multis pro-
2 ximioribus † eligat iuxta l.filiusfam. §.pen.de leg.1. l.vnum ex familia. §.ſi de falcidia.verſ.itaq;.de leg.2.& in l.is, qui cum plures.de leg.3.& ſcribũt Caſtr. in conſ.179.in cauſa quam Marcus ... col.3. verſic. item ſi aliquis. lib.1.& copioſe Tiraq.de retractu cõſang.§.11.gl.6.num.7.& multis ſequentibus.

Et accedit quod teſtator non grauauit ſuum illũ deſcendentem vltimo loco morientẽ eligere, ſed ſuæ in facultatẽ reliquit, quod eligere vel non eligere poſſit. Hoc manifeſtè colligitur ex diſpoſitione illa alternatiua, aut vbi d.nominatio non fiat, quæ ſignificat, ipſum vltimum morientem poſſe omittere electionem. qua quidem omiſſa teſtator vocauit proximiorẽ ſibi & filiis ſuis ex familia Albutiorum. Eſt enim natura
3 alternatiuæ † tribuere arbitriũ faciẽdi vnũ ex duobus.l.plerumque.ff.de iure dotium.et cap.in alternatiuis.de reg.iur.in 6.vbi Dyn. Et ſi prædictus D.Hieronymus vellet admitti tamquam † proximior vo-
4 catus a teſtatore, probare tenetur ſe proximiorem, vt tradunt Speculat.in tit.de teſtam.§.ſequitur vide re.num.16. Aret.in §.actioni .col.vlt.inſtit.de actio. Alex.in conſ.124.lib.7.& Soc.iun.in conſ.26. num. 10.lib.2.

Nec repugnat quod obiici audio, d.D. Equitem Franciſcum teneri eligere d. D.Hieronymum, propterea quod ipſe do. Eques Frãciſcus extitit hæres D. Equitis Fabii fratris ſui, quo in teſtamento condito ſuperiore anno 1599. grauaſſe dicitur ipſum D. Equitem Franciſcum ad eligendum d. D.Hieronymum

5 mum & certum eſt † hæredem teneri approbare factum & diſpoſitionem teſtatoris, cuius factus eſt hæres. l. filiusfam. §. cum pater. de leg. 1. l. vnum ex familia. §. ſed ſi vno. de leg. 2. & copioſe diſſerui in conſil. 89. num. 34. cum multis ſeq. lib. 1.

Nam reſpondetur, D. Equitem Fabiũ nullis verbis grauaſſe D. Equitem Franciſcum fratrem, vt eligat d. D. Hieronymum vt ſuccedat in bonis & hæreditate D. Io. Petri patris ſui? Sed ſolũ ipſum D. Hieronymũ ſubſtituit & vocauit ad propria ſua bona, hoc eſt ad ſucceſſionẽ legitimæ & trebellianicæ vbi has portiones deducere potuit ipſe D. Eques Fabius, & eas non conſumpſit, ac etiam ad ſucceſſionẽ bonorum a ſe acquiſitorum. & reſpectu horum bonorum ſuorum iure ſtatuit ipſe D. Eques Fabius, quod ſua ipſa diſpoſitio & voluntas diligenter obſeruetur, nõ autem verba hæc referri poſſunt ad hæreditatem & bona D. Io. Petri patris ſui fideicommiſſo ſuppoſita.

Secunda eſt dubitatio, an ſi D. Eques Franciſcus moriens ſine filiis maſculis nemini eligeret, idem dom. Hieronymus in prædictis bonis ſuccederet, vel potius ſuccedere debeant alii ex alio ſubſtitutionis gradu? Et quidem dicendum eſt, quod aut conſideramus teſtamentum dom. Io. Petri, aut teſtamentum D. Equitis Fabij, ex teſtamento dom. Io. Petri clarũ eſt, quod ſi dom. Eques Franciſcus non eliget prędictum dom. Hieronymum quem (vt diximus) eligere non cogitur, non poterit ipſe D. Hieronymus ſuccedere, niſi conſtet eum eſſe proximiorem ipſi dom. Io. Petro & dictis eius filijs, nempe dom. Equitibus Fabio & Franciſco cum præfatus dom. Io. Petrus decedentibus omnibus filijs & deſcendentibus ſuis maſculis vocauerit vnum ex ſuis proximioribus eligendum ab vltimo deſcendente maſculo: & eo non eligente, ſtatuit ipſe teſtator proximiorem ſibi & filiis ſuis ſuccedere debere. Si verò conſideramus teſtamẽtum D. Equitis Fabii, ſatis certum eſt, eum nihil de bonis patris ſui D. Io. Petri fideicõmiſſo ſuppoſitis diſpoſuiſse, ſed de ſuis propriis tantum. Non enim ipſe dom. Eques Fabius vel expreſſe vel tacitè diſpoſuit, quod d. D. Hieronymus eligatur ad ſucceſsionem bonorum d. D. Petri patris ſui. Imò etiam ſi cõcederemus d. D. Equitem Fabium diſpoſuiſſe & elegiſſe d. D. Hieronymum, dicendum eſſet, nullam eſſe electionem defectu poteſtatis, cum dom. Ioã. Petrus tribuerit electionẽ hanc vltimo maſculo decedenti, ſicq; Dom. Equiti Franciſco, qui nunc ſuperſtes eſt. Quo verò ad bona ipſiuſmet D. Equitis Fabii, dicẽdum eſt, quod decedente d. dom. Equite Franciſco ſine filiis maſculis, ſuccedere debet d. Do. Hieronymus. Nam d. D. Eques Fabius poſt filios ſuos & poſt D. Equitem Franciſcum fratrem ſine filiis maſculis decedentem, vocauit d. D. Hieronymum & eo decedente ſine filiis maſculis ſtatuit Magn. Deputatos S. Coronæ eligere debere vnum ex ipſa familia Albutia, qui ſuccedat. Nec repugnat, quod d. D. Hieronymus fuerit alternatiue vocatus & ſubſtitutus d. D. Equite Franciſco, nẽpe, eo decedente ſine filiis maſculis, aut ſi in gratiam Principis reſtitutus non erit eo ſucceſſionis tempore. Et iam conſtat ipſum dom. Hieronymum ſucceſſiſſe ex ſecunda parte diſpoſitionis, hoc eſt, quod mortuo d. dom. Equite Fabio teſtatore, & nondum in gratiam Principis reſtituto ipſo D. Equite Frãciſco, ſucceſſerit d. dom. Hieronymus, atque ita iam effectum habuerit diſpoſitio ipſius D. Equitis Fabii teſtatoris. Nam reſpondetur, prędictũ teſtatorem voluiſſe omnino d. D. Hieronymũ ſibi ſuccedere vel vno vel altero caſu eueniente, cũ voluerit bona ſua ꝑpetuo conſeruari inter deſcendentes a d.
6 D. Hierony. ſicuti ſignificat conſtitutio † primogeniture in perſonam primogeniti ipſius dom. Hieronymi, iuxta ea, quę ſcribunt Caſt. in conſ. 164. in præſenti cauſa, quæ vocatur, col. 1. & 2. lib. 2. Abb. in cõſil. 85. col. 2. lib. 1. Anchar. in conſ. 82. Dec. in conſil. 397. num. 6. & 7. Didac. Couuar. in lib. 1. variar. reſolut. cap. 15. nu. 14. & in lib. 3. cap. 5. num. 4. & Ludou. Molina in lib. 1. de Hiſpan. primogen. cap. 1. num. 7. Præterea licet d. dom. Hieronymus, ſtatim mortuo d. dom. Equite Fabio, nondum in gratiam Principis reſtituto d. dom. Equite Franciſco ſucceſſerit, attamen ſucceſſio ipſa effectum non habuit, cum ipſe D. Hieronymus reſtituerit d. dom Equiti Franciſco poſtea in gratiam Principis reſtituto bona omnia d. D. Equitis Fabii, atq. ita perinde eſt, ac ſi ipſe dom. Hieronymus non ſucceſſiſſet ex eo capite & conſequenter ſuccedente d. dom. Equite Franciſco ſine filiis maſculis.

Tertia eſt dubitatio, an dict. dom. Eques Franciſcus, teneatur ſine filiis maſculis moriens, eligere dict. dom. Hieronymum, vt ſit hæres & ſucceſſor in bonis d. dom. Io. Petri eius patris? Hæc dubitatio ſatis explicata eſt, ni fallor, ex his, quæ ſcripſi ſupra in prima dubitatione, vbi demonſtraui, quod ſiue conſideramus teſtamentum d. dom. Io. Petri, ſiue illud D. Equitis Fabij, nunquã legitur grauatus D. Eques Franciſcus, quod magis eligere debeat dom. Hieronymum quam alterum ex familia Albutia proximiorem ipſi D. Io. Petro & filiis ſuis. Non repeto iã dicta.

F I N I S.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

(2)

tro à diſcurrir : Pintò la religioſa na-
preſentado en vn Varon,dandola ma-
matrona iluſtre , y en medio el *amor*,
mageſtuoſas , con eſte mote : *Fidei ſi-*
do en eſta tribia Imagen, el Simulacro
ego que la vì en Guillermo de Choul,
al fol. 31. del *diſcurſo de la Religion de*
proprio ſymbolo en el Rey nueſtro
reniſsimo Principe el *amor*, y en la ma-
a la *verdad* , no diſimil Simulacro de la
enſalça , la guarda, y la legisla el Rey,
pe, y los acompaña en todo la Reyna,
or por ſu juſticia , y ſu virtud : *Honor*
lixo el Pſalmiſta , y Solorçano en ſus
ts Principum bonos , el Principe todo
e LVIS , que ſe interpreta Luz, ò Lu-
or , en quien con eſpecialidad le tiene
centro, punto , ò medio de ſu eterno
us amor, dixo S. Dionifio ; y la Reyna
sie la verdad, reſpecto de que *LVISA*
ys, luz ſuperlativa, como elSol, ſigni-
rdad, ſegun Pierio Valeriano *lib.* 44.
il vnus eſt, eadem eſt veritatis Hierogli-
entaciones ſe vnen triformemente al
Rey con ſu honor adquirido por la
de la Santa Fè ; ſiendo ſu propugnacu-
ti, el Principe repreſentando el *amor*,
la Fè, porque aquel es cieno, y eſta

(3)

blici, & privati, Fè divina, ò ſagrada
y Fè privativa, ò particular , las qual
honor el *amor*, y la *verdad* ; en cada v
mancomunados; pues en el zelo de la
ne ley Divina, ley humana, y ley pa
en el amor à Dios, y en la verdad en l
verdad, *Deus veritatis*: *Ego ſum verit*

Reparo, en que los Romanos pin
honra, y la verdad , dadas las manos
Fè que ſe guardaban, ſegun colijo de
fol. 34. en que eſtando dos manos d
Fides Exercituum, y en otra *fides Pr*
del miſmo Choul, fol.30. las puſiero
la amiſtad,que la honra,y la verdad
tos, procediò el tierno Infante , que
bolo tambien perfecto del lazo co
matrimonio, que vne las dos manos
geſtades, de cuya raiz brotò el ama
Real, Principe de las Aſturias, y Gu

Tenian los antiguos Templo de
cultos à ſu Simulacro, ſiendo el prim
gioſo Numa Pompilio , ſegundo
rando Sacrificios à coſta de la Repu
ficaſſen losFlamines incrùentamente
gra; los quales veſtidos de blanco v
cubierta la derecha mano con ſolen
trar, q̃ la Fè ſe ha de defender, y gu
chas, como oy lo executa en la G
contra los Herſiarcas , el ſegundo
antiguedad con cien manos) nueſt
bre Varon, ò Heroe de muchas m
tir de San Pablo, y San Geronimo
os manuum ; à quien ſigue , imita ,
la Reyna al modo, que ſiendo vna

(6)

bre, ò inſtrumento en que juzgava la gloria. De la que Idea-
ron los Infieles, en diſsipar la Fè, buelvo à dezir , que labra-
ron ſu deſgracia, ſu caſtigo, y deſtruicion, al paſſo que la pro-
pria Fè que ellos abàtian, hizo qual la palma , Geroglifico de
la victoria que al huracàn rabioſo ſe humilla , para elevarſe
mas brioſa: Triunfò de la Infiel Liga , la Fè : Triunfò ſu Si-
mulacro en PHELIPE V. LVIS I. y MARIA LVISA,
y aun Triunfò ſu ſombra , que tiene propriedades de Luz;
pues auyenta las mas perfidias obſcuridades. Aſsi lo ofrezco
provar en ſegundo diſcurſo, concluyendo en breve , para me-
jor comprehenſion : *Brevitate dicta facilius percipimus, & fa-
cilius retinemus*; dixo el Erudito Caſiodoro.

Obra acroſtica, dedicatoria.

, Sagrada Virgen ſin mancilla,
ado mi afecto reverente,
ſca pluma ofrece obra ſencilla,
le amor adornada, que eloquente,
ando de vos la maravilla
, de Dios prodigio Omnipotente,
cta Concepcion, Sèr preſervado,
myſterio, inſtante inmaculado.

REDONDILLA.

Inglaterra en eſpanto,
Alemania con memoria,
De ESTANOPEqueña gloria
ESTARANVERtiendo llanto.

GLOSSA PRIMERA.

POR vos, Celeſtial Maria,
gran Protectora de Eſpaña,
de inmenſo gozo ſe baña
eſta iluſtre Monarquia:
por

(7)

por vueſtra proteccion pia
logra eſte triũfo vn Rey ſanto,
y acrecientan lauro tanto,
para mas alto blaſon,
Cataluña en confuſion,
Inglaterra en eſpanto.

origen de la delicia,
termino de la deſgracia:
pues la ſacrilega audacia
gimẽ ſu ruina notoria,
à eterna, de tranſitoria,
paſſe nueſtra gloria, pues
honor vueſtro el lauro es
de ESTANOPEqueña gloria.

Debora ſiempre triunfante,
de cuya candida planta
la mas ſañuda garganta
fue deſpojo en vn inſtante:
yà en vueſtraOctava brillante,
dàdo aſſumpto à eterna gloria,
cantò la feliz victoria,
que ha llorado la Heregia,
quedando de aqueſte dia
Alemania con memoria.

Bella Aurora de la gracia,
Madre del Sol de Juſticia,

La Catolica Fè viva,
viva Don Felipe Quinto,
deſhaziendo el laberinto
de la Liga infiel, y eſquiva:
en bronce inmortal ſe eſcriva
tan gran faccion, timbre tãto,
cauſe aſſõbro,incite à eſpãto,
ver que abatidas, y ajadas
las potencias Coligadas
ESTARANVERtiendo llanto.

SEGVNDA GLOSSA.

Si en tu Concepcion Maria,
quedò el Demonio vencido,
y el mundo fortalecido,
lleno todo de alegria:
què mucho que ſi confia

celebra la Igleſia pia
el ſacro felize dia
de tu triunfo vencedor;
cauſando al Infierno horror

facta nomine appellatiuo extenſionem admittat. Idē
conſuluit Fulgo.in conſ.68.cū dixit, legatum maiuri
natu ex nepotib. atque ita ſub nīne appellatiuo per
petuo & in infinitum tranſire ad alios quoſcumque
ſucceſſiuè natu maiores, Romanum & Fulgoſium ſe
cutus ſum in conſ.117.n.15.lib.7. vbi n.14.ſcripſerā
idem, & ſi aliquantulum obſcurè reſpondiſſe Anch.
in conſ.27. Non ſeruato ordine. Idem ſcripſi in con-
ſil.220.n.34.& in com.de præſ.lib.4.præſ.69.nu.15.
vbi eiuſdem opinionis retuli Ludou.Molin. in l.1.de
Hiſpan.primog.c.5.n.18. Idem cenſuit Melchior Pa-
laez in tract.maioratuum, in 2.part.q.12.& hoc qui-
dem maximè locum habet in caſu noſtro, in quo te-
ſtator voluit admitti maiorem natu ſucceſſiue vſq;
in infinitum.

Secundo accedit, quod teſtator voluit prædictum
Caſtrum Rochæ peruenire debere in deſcendentem
maiorem natu de agnatione de Trottis. Atqui deſcē
14 dentium † nomine continentur omnes vſque in infi-
nitum atq. ita nepotes, pronepotes abnepotes & alij
ſucceſſiue. l.vlt.C.de ſuis & legit.hæred.& §.1.in au-
then. de hæred.ab inteſt.venien. & ſcribunt Alex.in
conſ.56.col.1. lib...in conſ.160.lib.2. & in conſ.118.
n.17.lib.6. Soc.ſen.in conſ.51.in col.1.lib.4. Ruin.in
conſ.92.nu.7.lib.3. Dec.in conſ.223. & in conſ.414.
col. vlt. Gozad.in conſ.20.n.8. Natta in conſ.64.n.6.
lib.1.& in conſ.437.n.2.lib.2. Cephal.in conſ.394.n.
3.& 4.lib.3.& ego ipſe in com.de præſum.lib.4.præ-
ſumpt.91.in fin.& in conſ.106.n.345.& in conſ.152.
num.28.lib...& alibi.

Tertiò ſuffragatur, quod hoc fideicommiſſum di-
citur reale & non perſonale, quia & ſi teſtator graua
uit filios ſuos alienare, atque ita viſus ſit perſonas, &
non rem prohibere, attamen adijciendo rationē &
cauſam reſpicientem ipſam rē; nempe, vt ipſum Ca-
ſtrum Rochæ conſeruetur in agnatione & familia,
15 dicitur conſtituiſſe fideicommiſſum † reale, quemad
modum ſcribunt quamplurimi, quos longa ſerie cō-
geſſi in com.de præſ.lib.4.præſ.68.n.26.ſecund.no-
uas impreſs.Colonien. & Taurinenſ.& illis accedāt
nunc M. Antonius Eugenius in conſ.62.n.30. & 31.
Io.Petr.Surd.in cōſ.67.n.23.lib.1.& Peregr.in tract.
de fideicom. art.10.n.54.& art.32.n.70. reale exten-
ditur & tranſit ad omnes, ad quos bona ſunt peruē-
tura, cum ſit onus annexum rei, quod ſemper rem ip
ſam concomittatur, quemadmodum ſcribunt in ſpe
cie Ruin.in l.Gallus. §.inſtituens.n.44.ff.de liber.&
poſth. & in conſ.134.nu.14.& 15. lib.3. Ripa in l.fi-
liusfam. §.diui.nu.108.de leg.1. quos ſecutus ſum in
conſ.444.nu.46.lib.5. & his accedunt Franc. Becius
in cōſ.24.n.24. Eugen.in d.conſ.62.n.31. Surd.& Pe
regr.in locis præallegatis & Antonius Petra in trac.
de fideicom.q.2.num.23. ergo hoc fideicommiſſum
Caſtri Rochæ tranſit ad d.D. Aluiſium.

Quartò confert quod fideicommiſſum & primo-
genitura fuerit a teſtatore cōſtituta & ordinata ſup
Caſtro Rochæ, coniectura magna eſt teſtatorem vo
luiſſe vocare oēs deſcēdentes vſq; in infinitū, atq; ita
16 cōſtituiſse fideicōmiſſum perpetuū, † ſicuti in ſpecie
affirmāt Bart.in l.filiusf.§.diui.n.3.de leg.1.& ibidē
Iaſ.in 1.lectur.n.26. & egregiè Caſtrenſ.in conſ.343.
Quia ex allegationib. col.1.verſ. Nam iſtud Caſtrū.
lib.1. qui ita manifeſtè reſpōdit de Caſtro relicto pri
mogenito, & Caſtr. ſecuti ſunt alij, quos congeſſi in
comm.de præſumpt.lib.4. præſumpt.69. num.18.&
in conſ.117.num.19.lib.2.

Quintò & vltimò vrget non parum, quod teſtator
17 voluit conſtituere & ordinare fideicommiſſum † per
petuum; ſicuti ſignificant illa verba. Et ſic ſucceſſiuè
vſque in infinitum. Atqui quando teſtator voluit fi-
deicommiſſum eſſe perpetuum, extēditur illud fidei-
commiſſum etiam ad vltimum gradum agnationis
a perſona teſtatoris numerandū. Ita Angel.in §.nos
igitur. in auth. de reſtit.fideicom. Alex.in conſil.56.
n.2.lib.1. Soc.ſen.in conſ.43. lib.3. Iaſ.in l.filiusfam.
§.diui.in 1.lectura.n.113. & in 2.n.155.de leg.1.& in
l.vlt.n.5. C.de hæred.inſtit. Dec.in conſ.516.nu.16.
& alij congeſti a Didac.in lib.3.variar.reſolut. c.5.n.
4.verſ.ſecundum. Et his accedunt nunc Gribaldus
inter conſilia Portij Imolenſis in conſ.40.nu.12. cui
ſubſcripſerunt multi celebres iuriſconſulti, & Ceph.
in conſ.137.n.29.& copioſius n.38.lib.1.

Quarta eſt dubitatio, an donatio deinde facta a d.
D.Anton.d.D.Io.Galeacio eius nepoti, vt poſset cō-
trahere matrimonium, iure valida fuerit vel nō? Re
ſpondendum eſt paucis, validam non fuiſſe. Nā & ſi
18 pater † donare pōt filio, vt poſſit nubere, ſicuti copio
ſe demōſtraui in cōſ.723.lib.9.et in conſ.967.lib.10.
vbi ēt ſcripſi, donationem hac de cā factam reuocari
non poſse a donatore, & ſi donatarius ingratus erga
donatorem extiterit: Verum tamen in caſu noſtro
d.D.Ant.donare non potuit hoc Caſtrum prædicto
eius nepoti, ex quo ſuppoſitum fuit fideicōmiſſo, &
primogenituræ a præfato D.Io.Galeacio d.D.Ant.
patre: adiecta expreſsa prohibitione quod d.Caſtrū
non poſſit vendi, alienari nec in aliquam aliam per-
ſonam transferri quomodocumque & qualitercum
que &c. His ſane verbis cenſetur prohibita etiam do
natio, cum per eam ita dominium transfertur, ſicuti
per venditionem & ſimilem alienationē. Et ſi aliena
19 tione prohibita † dicitur prohibitus omnis actus &
cōtractus dominii translatiuus, vt poſt alios ſcribūt
Crot.& Ripa in l.vt filiusfam. §.diui, de leg.1. Ille n.
113. iſte n.100.& ſequitur, communemque eſse opi-
nionem dicit Petra in tract.de fideicom.q.8.num.5.
multo magis idem dicēdū eſt in caſu noſtro, in quo
prohibita fuit alienatio his verbis, quomodocumq;
& qualitercumque, quę ob eorum generalitatē im-
mò vniuerſalitatem comprehendūt quamuis aliena
tionis ſpeciem, vt tradunt poſt alios Soc in.ſenior in
conſil.251.col.2. verſ.poſtremo teſtator. lib.2. Iaſ.in
l.filiusfam. §.diui.in 2.lectura.nu.137.de leg.1. Dec.
in conſ.23.col.2.verſ.quinto, quia. Ruin.in cōſ.150.
col.penult.verſ.& primo, quia.lib.2. Gratt.in conſil.
68.col.1.verſ.ſecundo reſpondeo.lib.2.

Nec repugnat, ſi dicatur d.D. Antonium donaſ-
ſe nepoti primogenito D.Franciſci, qui alioqui ſuc-
ceſſurus erat in hoc Caſtro ex diſpoſitione prædicti
D.Io.Galeacii teſtatoris.

Nam reſpondetur donationem prædictam fuiſse
factam contra formam primogenituræ iam ordina-
tæ a d.D.Io.Galeacio, cum de ea obſeruanda nullū
factum ſit verbum in hac donatione, ſed ſolummo-
do dictum et cōuentum fuit, quod Caſtrum ſemper
tranſiret in primogenitos deſcendentes ab ipſo Pe-
tro Ioanne Paulo.

Præterea, d.donationis nulla habenda eſt ratio,
cum idem D.Antonius anno 1502. reuocauerit do-
nationem hanc, ex quo condidit teſtamentū, in quo
prædictum Caſtrum Rochæ prælegauit d.D.Franci-
ſco eius filio primogenito, et eo decedente relictis fi
liis maſculis primogenitus ſuccederet. decedente
verò d.Franciſco ſine filiis, quod ſuccederet D.Ioā.
Galeacius ſecundogenitus ipſius Dom. Antonii etc.
Quod verò d.D.Antonius per teſtamentum a ſe cō-
ditum dicatur reuocaſſe ipſam donationem ſatis de-
monſtraui ſupra, dum diſſerui de teſtamento D.Io.
Galeacii ſenioris. et reuocationē hanc, & teſtamen-
tum approbaſſe dicuntur d.D.Franciſcus et eius filii
et nepotes, ex quo pro eorum contingenti portione
hære-

Digitized by Google

hæredes extiterunt, iuxta ea, quæ abunde ſcripſi ſu-
pra. Immò in tranſactione inita inter d. D. Franciſcũ
& D. Io. Galeacium fratres anno 1504. & de qua in
ſequenti dubitatione manifeſte approbarunt et ac-
ceptarunt d. teſtamentum.

Rurſus obſeruandum eſt, quod etiam ſi admitti-
mus, citra veri tamen præiudicium, reuocatam non
fuiſſe d. donationem, attamen filiæ d. D. Petri Ioan-
nis Pauli donatarij ſuccedere ex ea non poſſunt in
hoc Caſtro Rochæ, cum ad eius ſucceſſionem voca-
20 ti fuerint maſculi, non autem fœminæ, † quæ ex ipſa
maſculorum vocatione & incluſione cenſentur ex-
cluſæ, iuxta regulã l. cum Prætor. in princ. ff. de iudi-
cijs. & ad rem Bart. in l. 2. §. videndum. nũ 2. verſ. Nõ
obſtat, ſi dicis. ff. ad S. C. Tretull. ſcribit ſtatutum vo-
cans maſculos ad ſucceſſionem dicitur excludere fę-
minas. & Bart. ſecuti ſunt Ruin. in conſ. 106. num. 6.
& 7. & in conſ. 143. n. 3. lib. 3. Pariſ. in conſ. 23. nu. 24.
lib. 2. & Socin. iun. in conſ. 5. num. 13. lib. 2. & ego ip-
ſe in conſ. 99. num. 126. lib. 1. Et hæc quidem exclu-
ſio fœminarum dicitur ſpecialis, vt ſcribunt Curt.
iun. in conſ. 159. num. 10. & Ripa in l. 1. nu. 161. ff. de
vulg. & pupill. ſubſtit.

Quinta eſt dubitatio, an per tranſactionem initã
anno 1504. die 12. Decembris inter dictos D. Franci
ſcum & Io. Galeacium filios d. D. Antonij cenſeatur
remiſſum ius fideicommiſſi & primogenituræ ſuper
d. Caſtro Rochæ ad commodum, & vtilitatem d. D.
Franciſci, & eius deſcendentiũ, et ad detrimentũ d.
D. Io. Galeacii et eius deſcẽdentium? Rñdendũ eſt
paucis, per dictam tranſactionem non fuiſſe remiſsũ
ius prædictæ primogenituræ, & fideicommiſſi. Nam
in prædicta tranſactione nullum legitur verbum de
hoc D. Io. Galeacij teſtamento, ex quo fit conſequẽs
tranſactionem ſuper illo non valere ſeu nil operari;
21 cum tranſactio † ſuper teſtamento, eo non viſo inſpe
ctoq; iure non valeat. l. de his. ff. de tranſact. vbi Bar.
& reliqui. ſic & egregiè Socin. ſen. in conſ. 282. col. 2.
& in conſ. 283. num. 1. lib. 2. Calcan. in conſ. 17. col.
2. verſ. In contrarium facit, qui dixit, nec quidẽ ſuffi-
cere verborum generalitatẽ. Dec. in conſ. 630. n. 1. &
2. & in fine, Ruin. in conſ. 107. lib. 1. in conſ. 16. nu. 7.
lib. 2. & in conſ. 127. num. 12. lib. 3. Curt. iun. in conſ.
49. in fin. Pariſ. in conſ. 12. n. 84. et 85. & in conſ. 124.
n. 120. lib. 2. & in conſ. 95. nu. 20. lib. 3. Roland. in cõ
ſil. 13. nu. 27. lib. 1. latiſſ. diſſerit, & probat, nec qui-
dem per iuramentum dici poſſe derogatum diſpoſi-
tioni huius legis. Immò magna eſt coniectura, tran-
ſigentes ipſos nullam omnino habuiſſe ſcientiam te-
ſtamenti d. D. Io. Galeacii ſenioris, cum in ipſa tran-
ſactione ſemper ſe reſtrinxerint ad diſpoſita in teſta
mento dom. Antonii eorum patris, vt ſtatim demon
ſtrabimus. Præterea tranſigentes ipſi non ſolum nul
lum verbum de ipſo fideicommiſſo & primogenitu-
ra fecerunt, verum etiam ſe ſe reſtrinxerunt ad ſola
bona & hæreditatem relictam a D. Antonio, inter
quæ numerari non poteſt hæc primogenitura. Ita
enim legitur in d. tranſactione pag. 4. Quitauit, libe-
rauit & abſoluit ac pactum fecit & facit de quid-
quam vlterius non petendo pro præmiſſis omnibus,
alijs & ſingulis, quæ ipſi D. Franciſco, vel hæredibus
ſuis & habituris cauſam ab eo quouis modo petere
& conſequi poſſet nunc vel in futurum pro ſupra ex-
preſſis, & pro quibuſcumque alijs bonis & reb. ſpe-
ctantibus & pertinentibus d. Mag. D. Franciſco qua-
uis occaſione vel cauſa quomodocumque & quali-
tercumque cuiuſuis generis & manerici, & quacũ-
que alia ex cauſa tam cognita quam incognita pro
bonis & hæreditate præfati nunc quondam Magn.
D. Antonii, ipſe Magnif. D. Galeaz ſibi quouiſmodo
pertinere & ſpectare poſſe prętendet, vltra bona ſibi
in ſpecie & expreſſe legata & relicta titulo inſtitutio
nis per prædictum Mag. D. Antonium eorum genito-
rem. &c. Illa ſane verba, pro bonis & hæreditate præ-
fati nunc quondam Mag. D. Antonii &c. manifeſte
reſtringunt tranſactionem & liberationem reſpectu
hæreditatis & bonorũ d. D. Antonii, inter quæ nõ ex-
titit nec extat hoc fideicommiſſum & primogenitu-
ra ſuper Caſtro Rochæ relicta & ordinata a d. D. Io.
Galeacio ſeniore. Et hæc quidem reſtrictio facta ad
bona & hæreditatem d. D. Antonii efficit, vt illa ver-
22 ba generalia immò et vniuerſalia, † quomodocũq;
etc. ſe reſtringant ad ipſa bona et hæreditatẽ ipſius
D. Antonii. l. ſi de certa. C. de tranſact. vbi Bart. Ale.
Iaſ. et reliqui, et alios congerit Antonius Gabr. libr.
6. concluſ. in tit. de reg. iuris. concluſ. 4. num. 21.

Nec repugnat, ſic dicatur, etiam d. D. Antonium
conſtituiſſe et ordinaſse fideicommiſſum et primoge
nituram ſuper d. Caſtro Rochæ, et ob id tranſactio-
nem ſeu liberationem in tranſactione ſcriptam com
prehendere etiam hoc fideicommiſsum et primoge
nituram. Nam reſpondetur, D. Aluiſium non prętẽ
dere ſucceſſionem in primogenitura et fideicõmiſ-
ſo ex teſtamento dom. Antonii, ſed ex illo D. Io. Ga-
leacii ſenioris, cui non dicitur renuntiatum etiam ſi
remiſsum diceretur illud ex teſtamento D. Antonii,
cum iuris ſit regula et doctorum recepta ſententia,
23 eum, qui duplex ius habet in re, ſi vni renunciat,
non dici renuntiaſse alteri, ſicuti ſcribũt Bart. in l. ſi
domus. ff. de ſeruit. vrba. pręd. et in l. ſi mihi, la 1. ff. de
ſeruitu. ruſt. pręd. Dec. in conſ. 160. colum. 3. et in cõ-
ſil. 208. num. 12. et in l. quoties duplici. ff. de reg. iur.
Afflict. in deciſ. 305. num. 5. et copioſe Crauet. in con
ſil. 259. num. 8. et in conſ. 290. col. 1. lib. 2.

Sexta et vltima eſt dubitatio, an dom. Ludouic. et
Antonius filii d. D. Io. Iacobi, ob alienationem a ſe
de d. Caſtro Rochæ factam priuati, ita ſint eorum iu
ribus, quæ in d. Caſtro habere prætendebant, vt recu
perare nec ipſi nec eorũ hæredes poſſint d. Caſtrũ,
ſed recuperatio nunc pertineat ad d. dom. Aluiſium
d. dom. Io. Galeacii ſecundi pronepotem? Et quidẽ
paucis dicendum eſt, recuperationem d. Caſtri perti
nere ad d. dom. Aluiſium, non autem ad prædictos
dom. Ludouicum et Antonium, qui ipſum Caſtrum
24 alienarunt, † cum omne ius ſuum fideicommiſſi et
primogenituræ amiſiſſe dicantur, ſicuti egregie re-
ſpondit Papin. in l. cum pater. §. libertis. de leg. 2. cu-
ius verba hæc ſunt. libertis prædiũ reliquit, ac iuſsit,
ne id alienarent, vtque in familia libertorum retine-
rent. Si excepto vno, cæteri partes ſuas vendiderint,
qui non vendidit, cæterorum partes, quibus non de-
dit alienandi voluntatem, integras petet. Eos enim
ad fideicõmiſſum videtur inuitaſſe, qui iudicio pa-
ruerũt, alioquin perabſurdum erit, vice mutua peti-
tionem induci, ſcilicet vt ab altero partem alienatam
quis petat, cum partem ſuam alienando perdiderit.
Hactenus Papin. et illo in loco annotarunt Bart. Ca-
ſtren. et reliqui. Et accedunt Aret. in conſ. 67. col. 2.
verſ. venio ad tertium. Ruin. in conſ. 136. num. 4. et in
fine lib. 1. Neuiz. in conſ. 3. num. 1. manifeſtè Alciat.
in rubr. 304. num. 5. ſecund. impreſs. antiq. Lugdun.
Bero. in conſ. 64. num. 14. lib. 1. Rodericus Suarez in
alleg. 3. n. 7. Petra in tract. de fideicommiſs. q. 14. n. 4.
et num. 216. Surd. in conſ. 70. num. 12. et 13. lib. 1. Im
25 mo (quod fortius eſt,) expreſse † conſentiens aliena-
tioni fideicommiſsi amittit ius ſuum, quo euenien-
te conditione et caſu ſucceſsionis ſucceſſurus erat.
Ita ſanè Bart. in d. §. libertis, qui ad rem hanc reſpõ-
ſum illud perpendit. Et manifeſtius probant. l. Codi
cillis. §. 1. eo. tit. de leg. 2. et l. quoties ab omnib. C. de
fidei-

fideicom. et illis in locis docto. et accedunt Bald.in conſ.102.Punctus ſuper quo. lib.2.in conſ.319. matrimonium.in fine.lib.4.Rom.in conſil.457.col.pen. verſic.tertiò,non eſt dubium. Comenſ.in conſil.33. Quidam, ponamus.col.1.verſ.& ſic alienationi.Fulgo.in conſ.213.D.Simona.col.vlt. Alex.in conſ.184. num.1.& conſ.189.num.12.lib.2.& in conſil.150.in fine lib.7.Socin.ſen. in conſil.44.col.1. & col.penult. num.18.lib.4.& Surd.in d.conſ.70.num.9.10.& 11.

SVMMARIVM.

1 *Teſtatoris mentem præferri verborum ſignificationi, & importantiæ.*

2 *Optionem habentem a teſtatore relinquendi cui voluerit ex familia, poſſe liberè eligere.*

3 *Alternatiua uſum eſſe tribuere arbitrium faciendi alterum ex duobus.*

4 *Proximiorem qui ſe dicit teneri id probare.*

5 *Hæredem teneri probare factum teſtatoris.*

6 *Primogenituræ conſtitutionẽ ſignificare teſtatorem voluiſſe bona perpetuò conſeruari in agnatione.*

FACTI SPECIES.

EXcellens phyſicus & in Gymnaſio Papienſi celeberrimus artis medicæ interpres D.Io.Petrus Albutius, an. 1581.condidit teſtamentum, in quo inſtitutis hæredib. ſuis filijs Fabio & Franciſco, & factis aliquot ſubſtitutionibus fideicommiſſarijs, tandem in caſu quo eius filij, vel eorum deſcendentes ſine filijs vel deſcendentibus decederent, vocauit ad fideicommiſſum vnum tantum maſculum ex familia Albutiorum, quem vltimo moriens ex dictis filijs, & deſcendentibus ſuis nominaret, & eligeret in ſuo teſtamẽto, aliauè vltima diſpoſitione, & vbi electio non fieret, ad alias ſubſtitutiones digreſſus eſt. Prohibuit etiam alienationem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, tam in caſu delicti, quam alio quocumque, ad fauorem aliorum vocatorum, cum onere reſtituendi delinquenti in gratia reſtituto.

Deliquit Franciſcus, ſucceſſit Fabius, qui bannito adhuc Franciſco mortuus eſt condito teſtamento, in quo hæredem inſtituit ventrem prægnantem vxoris ſuæ, ſi maſculus naſceretur. (quæ inſtitutio effectum non habuit, quia nata eſt fœmina) & ſi fœmina naſceretur inſtituit prædictum Franciſcum fratrem ſi tempore mortis ipſius teſtatoris eſſet in gratia Principis ſui (& hæc pariter inſtitutio locum nõ obtinuit, nam Franciſcus erat bannitus quando mortuus eſt Fabius teſtator) & ſi ipſe Franciſcus moriente ipſo Fabio teſtatore non eſſet in gratia Principis, inſtituit Hieronymũ Buzzium. Et hæc inſtitutio ſortita eſt effectum.

Idem Fabius teſtator plures ſubſtitutiones fecit, & inter alias Franciſco moriente ſine maſculis deſcendentibus ſubſtituit eundem Hieronymum Buzzum.

Idem etiam Fabius teſtator grauauit inſtitutos & ſubſtitutos ad reſtituendam hæreditatem ſuam fratri ſuo Frãciſco in gratiam reſtituto, quod factum fuit.

Præterea prædictus Fabius teſtator voluit, ut idẽ Franciſcus & omnes alij uocati obſeruent, et iurent ſe obſeruaturos omnia contenta in ſuo teſtamento, & hoc ſæpiſſime.

Huius repetitæ clauſulæ uirtute Hieronymus Buzzius a Iacobo ſubſtitutus ipſi Franciſco contendit ſe nominari & eligi debere ab ipſo Franciſco ad ſucceſſionem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum a Io.Petro primo teſtatore, nec alium eligi poſſe, è contra uero Franciſcus contendit Hieronymum Buzzium ſibi ſubſtitutum in ſolis bonis Fabij, & ſibi liberam eſſe electionem & nominationem ad bona fideicommiſſi paterni, Immò etiam contendit Franciſcus qđ ſi ipſe, tamquam qui eſt ultimus ex deſcendentibus Io.Petri moreretur ſine liberis maſculis, & nemine electo, tamẽ in bonis dicti paterni fideicommiſſi non poſſet ſuccedere ille Hieronymus Buzzius, licet hæres inſtitutus a Fabio.

Nunc de pluribus dubitari contingit.

Primo, an Franciſcus teneatur eligere prædictum Hieronymum Buzzium ſucceſſorem in bonis paterni fideicommiſſi.

Secundo an ſi Franciſcus moriens ſine deſcendentibus maſculis, neminẽ eligeret, idem Hieronymus in prædictis bonis D.Ioan.Petri ſuccedet. an uero ex alio ſubſtitutionis gradu Io.Petro ſuccedendum eſſet.

Tertio, an d.D.Eques Franciſcus ſine filijs maſculis moriens teneatur eligere d.D.Hieronymum ut ſit hæres & ſucceſſor in bonis D.Io.Petri eius patris.

Initium a Domino.

CONSILIVM MC.

DE tribus propoſitis dubitationibus dicã paucis quod ſcio (vt facere ſoleo) veritate ſentio. Et quidem quod attinet ad primã dubitationẽ, exiſtimo ſatis clarum D.Equitem Franciſcũ non teneri aliquo modo eligere D.Hieronymum Albuzziũ, vt ſuccedat in bonis & hæreditate d.excellentis D.Io. Petri primi teſtatoris. Nam certum eſt a voluntate & diſpoſitione teſtatoris recedendum non eſſe, cum illam ſequi debeamus, ſicuti (vt eſt in ueteri prouerbio) ſequitur venator leporem, & ex noſtris ſcribit Bald.in l.quidam.C.de neceſſa.ſeruis hæred.inſtit.&
in vltimis voluntatibus omnis poſtergatur verborũ
1 rigor, importantia & forma, vbi de teſtatoris † mente & volũtate conſtat, vt reſpõdit Ang.cõſ.222.col.
1.& alijs comprobat Socin.iun.in conſ.85.num.7. &
in conſ.90.num.8.lib.1.& alibi ſæpe D.Io.Petrus teſtator manifeſte diſpoſuit, quod vltimus deſcendentium ſuor maſculorum moriens eligat vnum ex ipſa familia Albutiorum, qui ſit proximior ſibi teſtatori & filijs ſuis. Non ergo D.Franciſcus & ſi vltimus ſit moriens ex filiis & deſcendentibus d.D.Io.Petri, tenetur magis eligere prædictum D.Hieronymum, quam alterum proximiorem ex familia. Sed in libera eius voluntate poſitum eſt, quem ex multis pro-
2 ximioribus † eligat iuxta l.filiusfam. §.pen.de leg.1.
l.vnum ex familia. §.ſi de falcidia.verſ.itaq;.de leg.
2.& in l.is, qui cum plures.de leg.3.& ſcribũt Caſtr.
in conſ.179.in cauſa quam Marcus... col.3. verſic.
item ſi aliquis. lib.1.& copioſe Tiraq.de retractu cõſang.§.11.gl.6.num.7.& multis ſequentibus.

Et accedit quod teſtator non grauauit ſuum illũ deſcendentem vltimo loco morientẽ eligere, ſed ſuæ in facultatẽ reliquit, qđ eligere vel non eligere poſſit. Hoc manifeſtè colligitur ex diſpoſitione illa alternatiua, aut vbi d.nominatio non fiat, q̃ ſignificat, ipſum vltimum moriẽtem poſſe omittere electionem. qua quidem omiſſa teſtator vocauit proximiorẽ ſibi & filiis ſuis ex familia Albutiorum. Eſt enim natura
3 alternatiuæ † tribuere arbitriũ faciẽdi vnũ ex duobus.l.plerumque.ff.de iure dotium.et cap.in alternatiuis.de reg.iur.in 6.vbi Dyn. Et ſi prædictus D.Hie-
4 ronymus vellet admitti tamquam † proximior vocatus a teſtatore, probare tenetur ſe proximiorem,
vt tradunt Speculat.in tit.de teſtam.§.ſequitur videre.num.16. Aret.in §.actioni.col.vlt.inſtit.de actio.
Alex.in conſ.124.lib.7. & Soc.iun.in conſ.26. num.
10.lib.2.

Nec repugnat quod obiici audio, d.D.Equitem Franciſcum teneri eligere d.D.Hieronymum, propterea quod ipſe do. Eques Frãciſcus extitit hæres D.Equitis Fabii fratris ſui, quo in teſtamento conditoſ ſuperiore anno 1599. grauaſſe dicitur ipſum D. Equitem Franciſcum ad eligendum d.D.Hieronymum

& certum eſt † hæredem teneri approbare factum & diſpoſitionem teſtatoris, cuius factus eſt hæres l. filiusfam. §. cum pater. de leg. 1. l. vnum ex familia. §. ſed ſi vno. de leg. 2. & copioſe diſſerui in conſil. 89. num. 34. cum multis ſeq. lib. 1.

Nam reſpondetur, D. Equitem Fabiũ nullis verbis grauaſſe D. Equitem Franciſcum fratrem, vt eligat d. D. Hieronymum vt ſuccedat in bonis & hæreditate D. Io. Petri patris ſui? Sed ſolũ ipſum D. Hieronymũ ſubſtituit & vocauit ad propria ſua bona, hoc eſt ad ſucceſſionẽ legitimæ & trebellianicæ vbi has portiones deducere potuit ipſe D. Eques Fabius, & eas non conſumpſit, ac etiam ad ſucceſſionẽ bonorum ſe acquiſitorum. & reſpectu horum bonorum ſuorum iure ſtatuit ipſe D. Eques Fabius, quod ſua ipſa diſpoſitio & voluntas diligenter obſeruetur, nõ autem verba hæc referri poſſunt ad hæreditatem & bona D. Io. Petri patris ſui fideicommiſſo ſuppoſita.

Secunda eſt dubitatio, an ſi D. Eques Franciſcus moriens ſine filiis maſculis neminem eligeret, idem dom. Hieronymus in prædictis bonis ſuccederet, vel potius ſuccedere debeant alii ex alio ſubſtitutionis gradu? Et quidem dicendum eſt, quod aut conſideramus teſtamentum dom. Io. Petri, aut teſtamentum D. Equitis Fabij, ex teſtamento dom. Io. Petri clarũ eſt, quod ſi dom. Eques Franciſcus non eliget prędictum dom. Hieronymum quem (vt diximus) eligere non cogitur, non poterit ipſe D. Hieronymus ſuccedere, niſi conſtet eum eſſe proximiorem ipſi dom. Io. Petro & dictis eius filijs, nempe dom. Equitibus Fabio & Franciſco cum præfatus dom. Io. Petrus decedentibus omnibus filijs & deſcendentibus ſuis maſculis vocauerit vnum ex ſuis proximioribus eligendum ab vltimo deſcendente maſculo: & eo non eligente, ſtatuit ipſe teſtator proximiorem ſibi & filiis ſuis ſuccedere debere. Si verò conſideramus teſtamẽtum D. Equitis Fabii, ſatis certum eſt, eum nihil de bonis patris ſui D. Io. Petri fideicõmiſſo ſuppoſitis diſpoſuiſſe, ſed de ſuis propriis tantum. Non enim ipſe dom. Eques Fabius vel expreſſe vel tacitè diſpoſuit, quod d. D. Hieronymus eligatur ad ſucceſsionem bonorum d. D. Petri patris ſui. Imò etiam ſi cõcederemus d. D. Equitem Fabium diſpoſuiſſe & elegiſſe d. D. Hieronymum, dicendum eſſet, nullam eſſe electionem defectu poteſtatis, cum dom. Ioã. Petrus tribuerit electionẽ hanc vltimo maſculo decedenti, ſicq; Dom. Equiti Franciſco, qui nunc ſuperſtes eſt. Quo verò ad bona ipſiuſmet D. Equitis Fabii, dicẽdum eſt, quod decedente d. dom. Equite Franciſco ſine filiis maſculis, ſuccedere debet d. Do. Hieronymus. Nam d. D. Eques Fabius poſt filios ſuos & poſt D. Equitem Franciſcum fratrem ſine filiis maſculis decedentem, vocauit d. D. Hieronymum & eo decedente ſine filiis maſculis ſtatuit Magn. Deputatos S. Coronæ eligere debere vnum ex ipſa familia Albutia, qui ſuccedat. Nec repugnat, quod d. D. Hieronymus fuerit alternatiue vocatus & ſubſtitutus d. D. Equite Franciſco, nẽpe, eo decedente ſine filiis maſculis, aut ſi in gratiam Principis reſtitutus non erit eo ſucceſſionis tempore. Et iam conſtat ipſum dom. Hieronymum ſucceſſiſſe ex ſecunda parte diſpoſitionis, hoc eſt, quod mortuo d. dom. Equite Fabio teſtatore, & nondum in gratiam Principis reſtituto ipſo D. Equite Frãciſco, ſucceſſerit d. dom. Hieronymus, atque ita iam effectum habuerit diſpoſitio ipſius D. Equitis Fabii teſtatoris. Nam reſpondetur, prędictũ teſtatorem voluiſſe omnino d. D. Hieronymũ ſibi ſuccedere vel vno vel altero caſu eueniente, cũ voluerit bona ſua pperuo conſeruari inter deſcendentes a d.
6 D. Hierony. ſicuti ſignificat conſtitutio † primogenituræ in perſonam primogeniti ipſius dom. Hieronymi, iuxta ea, quę ſcribunt Caſt. in conſ. 164. in præſenti cauſa, quæ vocatur, col. 1. & 2. lib. 2. Abb. in cõſil. 85. col. 2. lib. 1. Anchar. in conſ. 82. Dec. in conſil. 397. num. 6. & 7. Didac. Couuar. in lib. 1. variar. reſolut. cap. 15. nu. 14. & in lib. 3. cap. 5. num. 4. & Ludou. Molina in lib. 1. de Hiſpan. primogen. cap. 1. num. 7. Præterea licet d. dom. Hieronymus, ſtatim mortuo d. dom. Equite Fabio, nondum in gratiam Principis reſtituto d. dom. Equite Franciſco ſucceſſerit, attamen ſucceſſio ipſa effectum non habuit, cum ipſe D. Hieronymus reſtituerit d. dom Equiti Franciſco poſtea in gratiam Principis reſtituto bona omnia d. D. Equitis Fabii, atq. ita perinde eſt, ac ſi ipſe dom. Hieronymus non ſucceſſiſſet ex eo capite & conſequenter ſuccedente d. dom. Equite Franciſco ſine filiis maſculis.

Tertia eſt dubitatio, an dict. dom. Eques Franciſcus, teneatur ſine filiis maſculis moriens, eligere dict. dom. Hieronymum, vt ſit hæres & ſucceſſor in bonis d. dom. Io. Petri eius patris? Hæc dubitatio ſatis explicata eſt, ni fallor, ex his, quæ ſcripſi ſupra in prima dubitatione, vbi demonſtraui, quod ſiue conſideramus teſtamentum d. dom. Io. Petri, ſiue illud D. Equitis Fabij, nunquã legitur grauatus D. Eques Franciſcus, quod magis eligere debeat dom. Hieronymum quam alterum ex familia Alburia proximiorem ipſi D. Io. Petro & filiis ſuis. Non repeto iã dicta.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google